ઝાલિકલ કિતાબુ લા રય્બા ફીહ

યે વો કિતાબ હૈ જિસકે કલામે ખુદા હોનેમેં કુછ શક નહીં

ગુજરાતી હરફોંમેં

તરજુમેવાલા

કુરઆન મજીદ

મએ અરબી મતન ઔર ગુજરાતી તફસીર

તરજુમા : અલ્લાહમહ મવલાના ફતેહમોહમ્મદખાં જાલંધરી (રહ.)

તરજુમા : મરહૂમ મવલાના મોલવી સૈયદ અઝીઝુલ્લાહ હમીદુલ્લાહ ખતીબ

પેશ ઇમામ જામેઅ મસ્જીદ, ગોધરા

ગુજરાતીમેં તફસીર : મવલાના શાહ અબ્દુલકાદિર મુહદ્દિસ દેહલવી (રહ.)

ગુજરાતીમેં અનુવાદ : મરહૂમ સૈયદ ઇમદાદુલ્લાહ અઝીઝુલ્લાહ ખતીબ

બી.એ.એલ.એલ.બી.

પબ્લીશર્સ

ખતીબ કિતાબ ઘર એન્ડ પ્રિન્ટર્સ

ખાસ બજાર, તીન દરવાજા, એહમદઆબાદ-૧

Phone : 079 - 2535 2468

અલ્લાહ (જ.)

સૂરતુલ ફ઼ાતિહ઼ા

સુરઇ ફાતિહા મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી સાત આયતેં હંય

બિસ્મિલ્લા હિર્ર઼હ઼મા નિર્ર઼હ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મેહરબાન હય

رُكُوْعُهَا ١ — (١) سُوْرَةُ الْفَاتِحَةِ مَكِّيَّةٌ (٥) — اٰيَاتُهَا ٧
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ○ الرَّحْمٰنِ
الرَّحِيْمِ ○ مٰلِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ○
اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ ○
اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ○ صِرَاطَ
الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۵ غَيْرِ
الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ○

અલ-હ઼મ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ-઼આ-

હર તરહકી તારીફ ખુદાહીકો (સઝાવાર) હય. (જો) તમામ

લમીન ○ અર્ર઼હ઼મા નિર્ર઼હ઼ીમિ ○

જહાંકા પરવરદિગાર નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હય

માલિકિ યવમિદ દીન ○ ઇય્યાક।

રોઝે જઝાકા હાકિમ હય. (અય ખુદા) હમ તેરી હી

નઅ઼બુદુ વ ઇય્યાક। ન-સ-ત-ઇ઼ન ○

ઈબાદત કરતે હંય ઓર તુઝસેહી મદદ માંગતે હંય

ઇહદિ નસ્સ઼િરાત઼લ મુસ્તક઼ીમ। ○ સ઼િરાત઼લ્લઝ઼ીન। અન અ઼મ્ત।

હમકો સીધા રાસ્તા ચલા, રાસ્તા ઉન લોગોંકા કે ફઝલ કિયા તુને (અપના જિન પર) ન ઉન લોગોંકા રાસ્તા દિખા કે

અ઼-લયહિમ ○ ગ઼યરિલ મગ઼દૂબિ અ઼-લયહિમ વ-લદ્દ઼ાલ્લીન ○

ખફા હુવા હય તુ જિન પર. ઓર ન ઉનકા રાસ્તા દિખા જો ગુમરાહ હંય.

કુરઆનની તફસીર :- (૧) આ સૂરતમાં ખુદાપાકે પોતાના ઝાતી નામ અલ્લાહ ના પછી પોતાની કામેલ સિફતોને બયાન કરી દરેક પ્રકારની વખાણને લાયક પોતાની ઝાતનેજ ઠેરવી છે. તેજ અલ્લાહ જેના હાથમાં દરેક ખૂબી અને કમાલ દરેક ઈન્આમ અને એહસાન ની લગામ છે તે સાચા મઅબૂદ હોઈ સર્વ વખાણને લાયક છે. (૨) જેમના ઉપર ખુદાપાકે મહેરબાની કરી તેનાથી ચાર ફિરકા મુરાદ છે તે તબઈન, સિદીકીન, શુહદા તથા સાલિહીન અને જેના ઉપર ગુસ્સે થયા તેનાથી યહુદીઓ રાસ્તા ભુલેલા નસારા મુરાદ છે. આ સૂરત ખુદાપાકે બંદાઓની ભાષામાં ફરમાવી કે આવી રીતે કહયાં કરે.

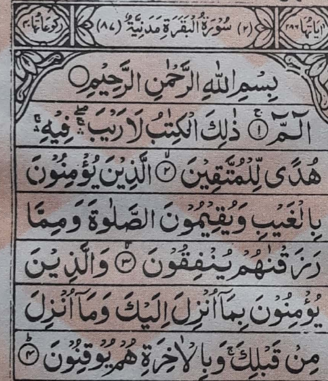
મુહમ્મદ (સ.)

સૂરતુલ બ-ક઼-રહ

સુરઈ બકર મદીનેમેં ઉતરી ઈસકી દોસો છયાંસી આયતેં હંય

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મેહરબાન હય

آياتها ٢٨٦ (٢) سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ (٨٧) رکوعاتها ٤٠

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓمّٓ ۚ ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيْهِ ۛ

هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ

بِالْغَيْبِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا

رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ

يُؤْمِنُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَآ اُنْزِلَ

مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ

અલિફ઼ લૉમ મીમ ઝ઼ાલિકલ

અલિફ લામ મીમ યે વો કિતાબ હે જિસકે (કલામે

કિતાબુ લા રયબ ફ઼ીહ હુદલ લિલ

ઈલાહી હોને મેં) કુછભી શક નહીં. જો પરહેઝગારોં કી

મુત્તક઼ીન લ્લઝ઼ીન યુઅ઼મિનૂન

રહનુમા હય. મુત્તકી વો હંય જો ઈમાન લાતે હંય

બિલ ગ઼યબિ વ યુક઼ીમૂનસ્સલાત

ગયબ પર ઓર પાબન્દીસે નમાઝ પળહતે હય

વ મિમ્મા ર-ઝક઼નાહુમ યુન્ફ઼િક઼ૂન વલ્લઝ઼ીન

ઓર હમારી દી હુઈ રોઝીમેસે હમારી રાહમેં ખર્ચ કરતે હંય ઓર જો ઈમાન

યુઅમિનૂના બિમૉ ઉન્ઝિલ ઇ-લયક વમૉ ઉન્ઝિલ

રખતે હંય આપ પર ઉતારી હુઈ કિતાબ પર ઓર ઉસ પર જો ઉતારી ગઈ

મિન ક઼બલિક વ બિલ આખ઼િરતિ હુમ યૂક઼િનૂન

આપસે પેહલે ઓર વો ઈમાન રખતે હેં ઓર આખિરતકા ભી (ઈમાન) રખતે હંય

કુરઆનની તફસીર :- (૧) આ પહેલી સૂરત છે જે મદીનહ શરીફમાં ઉતરી એક આયત સર્વાનુમતે હજ્જતુલ વિદાઅના દિવસે મિનામાં ઉતરી. પેહલી ત્રણ આયતોના ઉતરવાનું કારણ માલિક બિન હનીફ યહુદી છે જે મોમિનો ના દિલમાં શક નાખતો અને કેહતો હતો કે આ કિતાબ તે કિતાબ નથી જેની ખબર આગલી આકાશી કિતાબોમાં આવી હોય અલ્લાહ તઆલા આ શકને દૂર કરી મોમિનોની તારીફમાં અને કાફિરોના ધિક્કારમાં આ આયતો મોકલી. વળી આ સૂરતનો સંબંધ સુરએ ફાતિહા સાથે આ પ્રમાંણે છે કે સૂરએ ફાતિહામાં જયારે બંદાઓએ ખુદાપાકથી હિદાયતોનો સવાલ કર્યો તો તેણે જવાબ આપ્યો એજ હિદાયત છે તેમાં કોઈ શક નથી એને મજબૂતીથી પકડો.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ○
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ
تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ○ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ
سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ○ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ
بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ○ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ○
فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ○ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا
تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ○
أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ○ وَ
إِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ
كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِن

ઉલાઈકા અલા હુદમ મિર્રબ બિહિમ
યેહી લોગ અપને પરવરદિગારકે સીધે રસ્તે પર હંય
વ ઉલાઈકા હુમુલ મુફ-લિ.હૂન○ઈન્નલ
ઓર યેહી (આખિરતમેં મનમાની) મુરાદેં પાએંગે (અય પય-
લઝીના ક-.ફ-રૂ સવા ઉન અ-લયહિમ
ગંબર) જીન લોગોંને (કબુલે ઈસ્લામસે) ઈન્કાર કિયા ઉન્કે હકમેં
અ-અન-ઝ.રતહુમ અમ-લમ-તુન્ઝિ.ર હુમ
ચકસાં હય કે તુમ ઉનકો (અઝાબે ઈલાહીસે) ડરાવ યા ન ડરાવ વો
લા યુઅમિનૂન○ .ખ-ત-મલ્લાહુ .અલા
તો ઈમાન લાનેવાલે નહી અલ્લાહને મુહર લગાદી હય ઉનકે
.કૂલૂબિહિ.મ વ-.અલા સમ્.ઈહિમ વ-
દિલોં પર ઓર ઉનકે કાનોં પર ઓર ઉનકી આંખોં
અલા અબ્.સારિ હિમ ગિ.શાવતુંવ+વ-
.પર પરદા પળા હય ઓર (આખિરતમે) ઉન્કો બળા અઝાબ
લહુમ .અઝાબુન .અ.ઝીમ○ વ-મિનન્નાસિ મૈં-યકૂ.લુ આમન્ના બિલ
હોના હય. ઓર લોગોંમેંસે બાઝ અયસેભી હંય જો(મુંહસે તો) કેહ દેતે હંય ઈમાન લાએ હમ અલ્લાહ પર.
લાહિ વ-બિલ યવમિલ આ.ખિરિ વમા હુમ બિ મુઅમિનીન○ યુ.ખાદિ
ઓર રોઝે કયામત પર હાલાંકે વો ઈમાન નહી લાએ (યે લોગ અપને નઝદીક) ધોકા દેતે હંય અલ્લાહકો
.ઊનલ્લાહ વલ્લઝીના આ-મનૂ વમા યખ્.દ.ઊના ઈલ્લા અન્.ફુસ-
ઓર ઉન લોગોંકે જોઈમાન લા ચૂકે હંય ઓર (હકીકતમે) ધોકા નહી દેતે મગર અપને આપકો. ઓર (ઈસ
હુમ વમા ય.શ-ઉરૂન○ .ફી .કુલૂબિહિમ મ-ર-દુ.ન .ફ.ઝા દ-હુમુલ્લાહુ
બાતકો)નહી સમઝતે. ઇનકે દિલમેં (પેહલેહીસે કુફ્રકા) મરઝ થા અબ (કુરઆન નાઝિલ કરકે) અલ્લાહને ઈનકા
મ-ર-.દા વ-લ-હુમ .અઝાબુન અલીમુમ○ બિમા કાનૂ યકઝિ.બૂન○
મરઝ(ઓરભી) બળ્હા દિયા ઓર ઈન્કે લિયે ઓર દર્દનાક અઝાબ હોના હય. ઈનકે ઝુટ બોલને કી સઝામેં
વ-ઈઝ.ા ક.ીલા લહુમ લા તુફ્.સિદૂ ફ.િલ અ.ર્દિ ક.ાલૂ ઈન્નમા નહ્.નુ
ઓર જબ ઈન્સે કહા જાતા હય કે મુલ્કમેં ફસાદ મત ફેલાવ (તો) કેહતે હંય કે હમ તો (લોગોંમેં) મેલ જોલ
મુસ્.લિહૂન○અ.લા ઈન્ન હુમ હુમુલ મુફ્.સિદૂના વલા કિલ્લા યશ્.ઉરૂન○
કરનેવાલે હંય. ઓર બસ સુનો! યેહી લોગ ફસાદી હંય લેકિન નહી સમઝતે, ઓર જબ ઉનસે
વ-ઈઝ.ા ક.ીલા લહુમ આમિનૂ કમા આમનન્નાસુ ક.ાલૂ અનુઅમિનુ
કેહા જાતા હય કે તુમભી ઈમાન લે આવ જીસ તરહ ઓર લોગ ઈમાન લાએ હંય. કેહતે હંય ભલા જિસ તરહ
કમા આમનસ સુફ્.હાઉ અલા ઈન્નહુમ હુમુસ સુફહાઉ વલા કિલ
બેવકુફ ઈમાન લે આએ હંય ઈસી તરહ હમભી ઈમાન લે આએ સુનોજી યેહી લોગ બેવકુફ હંય લેકિન

કુરઆનની તફસીરઃ-(૧) આ આયત ઉતરી તેમના હક માં જેમની મોત કુફ્ર પર અલ્લાહ તઆલાએ પોતાના ઈલ્મે કદીમથી જાણ્યું હતુ જેવાં કે અકબા, શયબા, અબી જહલ તથા વલીદ બિન મુગીરહ (૨) આ આયત ના ઉતરવાનુ કારણ એ હતુ કે અમીરુલ મુમિનીન અલી (રદી.) એ ઈબ્ને અલી મુનાફિક અને તેના સાથીદારો ને કહયું કે અલ્લાહથી ડરો અને કુસંપ ન કરો તેમણે જવાબ આપ્યો કે અય અબુલ હસન કુસંપની વાત અમારા માટે ફરે છે જો કે અમો ઈમાનદાર છીએ અલ્લાહ તઆલાએ આ વાતને રદ કરવા માટે આયત મોકલી (૩) એક દુઃખ એ હતો કે જે દીન ને દિલ ચાહતો ન હતો લાચારી થી કબૂલ કરવું પડયું અને બીજો દુખ અલ્લાહ પાક એ વધુ આપ્યો કે જહાદ માટે હુકમ કર્યો જેના તેઓ શુભેચ્છક હતા તેમની જોડે લડવું પડયું.

لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۚ وَ
اِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيٰطِيْنِهِمْ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ
مُسْتَهْزِءُوْنَ ۝ اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِىْ طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى
فَمَا رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ۝
مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّآ اَضَآءَتْ
مَا حَوْلَهٗ ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُوْرِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِىْ ظُلُمٰتٍ
لَّا يُبْصِرُوْنَ ۝ صُمٌّ ۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ۝
اَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَآءِ فِيْهِ ظُلُمٰتٌ وَّرَعْدٌ وَّبَرْقٌ ۚ
يَجْعَلُوْنَ اَصَابِعَهُمْ فِىْٓ اٰذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ
الْمَوْتِ ۗ وَاللّٰهُ مُحِيْطٌ ۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ۝ يَكَادُ الْبَرْقُ
يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ ۗ كُلَّمَآ اَضَآءَ لَهُمْ مَّشَوْا فِيْهِ ۙ وَاِذَآ
اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا ۗ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ

લા યઅ્-લમૂન ૦ વ ઈઝ઼ા લકુલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
યે બાત વો નહી જાનતે ઔર જબ ઉન લોગોંસે મિલતે હૈં જો ઈમાન લા
ક઼ાલૂ આમન્ના ۚ વ ઈઝ઼ા ખ઼-લવ ઈલા શયા-
ચુકે હૈં તો કેહતે હૈ કે હમ ઈમાન લા ચુકે હે ઔર જબ તન્હાઈ
ત઼ીનિહિમ ۙ ક઼ાલૂ ઈન્ના મ-અ઼કુમ ۙ ઈન્નમા
મેં અપને શયતાનોંસે મિલતે હૈ તો કેહતે હૈ હમ તુમ્હારે સાથ
નહ઼નુ મુસ્તહઝ઼િઊન ૦ અલ્લાહુ યસ્તહઝ઼િઉ
હૈં. હમ તો સિર્ફ હંસી કરતે હૈં. અલ્લાહ ઉનસે ઈસ્તિહઝ઼ા
બિહિમ વ યમુદ-દુહુમ ફી તુગ઼યાનિહિમ
ફરમાતા હૈ જૈસા કે ઉસકી શાનકે લાયક હૈ ઔર ઈનકો ઢીલ
યઅ્-મહૂન ૦ ઉલાઈકલ લઝ઼ીનશ-ત-રવુદ઼
દેતા હૈ કે અપની સરકશીમેં ભટકતે ફિરેં યેહી વો લોગ હૈં જીન્હોંને મોલ લી
દ઼-લા-લ-તા બિલ-હુદા ص ફમા રબિહ઼ત
ગુમરાહી હિદાયત કે બદલે મેં સો નહી ફાયદેમન્દ મ
તિજા-રતુહુમ વમા કાનૂ મુહ-તદીન ૦ મ-સ઼લુહુમ ક-મ-સ઼લિલ્લઝ઼િસ ૧
હુઈ ઉનકી તિજારત ઔર ન હુવે વો હિદાયત પાનેવાલે ઈન (મુનાફિકોં) કી કહાવત ઉસ શખ્સ કી સી જહાલત
તવ-ક઼દા નારા ج ફલમ્મા અદ઼ા-અત મા હ઼વ-લહૂ ઝ઼-હબલ્લાહુ બિ-નૂરિહિમ
હૈ જિસને રોશનકી આગ ફિર જબ જગમગા ઉઠી ઉસકે આસપાસકી ચીઝેં તો અલ્લાહને સલ્બ કર લિયા ઉન્કી
વ ત-ર-કહુમ ફી ઝ઼ુલુમાતિલ લા-યુબસિ઼રૂન ૦ સુ઼મ્મુમ બુકમુન ઉ઼મ્યુન
આંખોકા નૂર ઔર ઉનકો છોળ દિયા અંધેરે મેં કે ઉનકો કુછ નહી સૂઝતા વો બેહરે, મુંગે અંધે હો ગએ હૈં કે વો
ફહુમ લા યરજિઊ઼ન ० અવ કસ઼ય્યિબિમ મિનસ સમાઈ ફીહિ ઝ઼ુલુમાતુંવ
કિસી તદબીરસે (રાહે રાસ્ત પર) નહી આ સકતે. (૧) યા (મુનાફિકોંકા ઐસા હાલ હૈ) જૈસે આસ્માની બારિશ કે ઉસમેં
વ રઅ્દુંવ વ બર્ક઼ ج યજ-અ઼લૂના અસ઼ાબિ-અ઼હુમ ફી આઝ઼ાનિહિમ મિનસ઼-
અંધેરે હૈં ઔર ગરજ બિજલી ભી હૈ. ડાલતે થે અપની ઉંગલીયાં અપને કાનોંમે મારે કળક કે ડરસે
સ઼વાઈક઼િ હ઼-ઝ઼રલ મૌત ط વલ્લાહુ મુહ઼ીતુમ બિલ કાફિરીન ૦ યકાદુલ બર્ક઼ુ
મૌત કે. ઔર અલ્લાહ ઘેરે હુવે હૈ મુનકિરોંકો. (ઉસકી પકળસે નહી નિકલ સકતે) કરીબ હૈ કે બિજલી ઉચકલે જાએ
યખ઼-તફુ અબ્સ઼ા-ર-હુમ ط કુલ્લમા અદ઼ા-અ લહુમ મ-શવ ફીહિ ۙ વ ઈઝ઼ા અઝ઼્-
ઉનકી નિગાહોંકો જબ બિજલી ચમકી ઉનકે આગે તો કુછ ચલે ઉસ રોશનીમેં ઔર જબ અંધેરા છા ગયા
લમા અ઼લય્હિમ ક઼ામૂ ط વ લવ શા-અલ્લાહુ લ-ઝ઼-હ-બા બિ-સમ-ઈ઼હિમ
ઉન પર તો ખળે (કિ ખળે રેહ ગએ) ઔર અગર ચાહે અલ્લાહ તો લે જાવે (ઉનસે) ઉનકે સુનને

તફસીર : (૧) અર્થાત અલ્લાહ પાકના નબીએ ઈસ્લામી દીનને પ્રકાશિત (રોશન) કર્યો અને દુન્યાને તેમાં રસ્તો મળ્યો. અને મુનાફિકો તે વખતે આંધળા થઈ ગયા આંખની રોશની ન હોય તો દીવો (જયોત) શુ કામ લાગે જો સાફ આંધળો હોત તો બીજાને બોલાવે અથવા બીજાની વાત સાંભળે બેહરો હોય અને સાથે સાથે ગુંગો હોય તો પછી કેવી રીતે રસ્તો ચીધેં. મુનાફિકો ને ન તો અક્કલ ની આંખ છે કે પોતે ઓળખે ન મુરશદ (રાહ દેખાડનાર) ની તરફ ઢળેલા છે કે હાથ પકળે. તેમ અલ્લાહ પાક (હક)ની વાતને કાન ધરે આવા શખ્સ (માણસ) થી આશા નથી કે રસ્તો પકળે.

وَاَبْصَارِهِمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ۝٢٠ یٰۤاَیُّهَا
النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ وَالَّذِیْنَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝٢١ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ
فِرَاشًا وَّالسَّمَآءَ بِنَآءً ۪ وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ
بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ فَلَا تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَّ
اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝٢٢ وَاِنْ كُنْتُمْ فِیْ رَیْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلٰی
عَبْدِنَا فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّنْ مِّثْلِهٖ ۪ وَادْعُوْا شُهَدَآءَكُمْ
مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ۝٢٣ فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا
وَلَنْ تَفْعَلُوْا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِیْ وَقُوْدُهَا النَّاسُ وَ
الْحِجَارَةُ ۚۖ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِیْنَ ۝٢٤ وَبَشِّرِ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَ
عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ ۭ كُلَّمَا رُزِقُوْا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوْا
هٰذَا الَّذِیْ رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ ۙ وَاُتُوْا بِهٖ مُتَشَابِهًا ۭ وَلَهُمْ

વ અબ્સારિહિમ ۭ ઇન્નલ્લાહા અ઼લા કુલ્લિ
ઔર દેખનેકી કુવ્વતેં બેશક અલ્લાહ હર
શય્ઇન ક઼દીર ۝ યા અય્યુહન નાસુઅ્‌બુદૂ
ચીઝ પર કાદિર હૈ (૧) અય લોગો ઈબાદત કરો તુમ અપને
રબ્બકુમુલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼કુમ વલ્લઝ઼ીના
પરવરદિગારકી જિસને તુમકો પૈદા કિયા ઔર ઉન લોગોંકો જો
મિન ક઼બ્લિકુમ લઅ઼લ્લકુમ તત્તક઼ૂન ۝
તુમસે પેહલે હો ગુઝરે હૈં પૈદા કિયા અજબ નહી તુમ આખિરં
અલ્લઝ઼ી જ-અ઼લા લકુમુલ અર-દ઼ા ફિરા-
કાર પરહેઝગાર (ભી) બન જાવ જિસને તુમ્હારે લિયે બનાયા
શંવ વસ્સમાઆ બિના-અંવ ۪ વ અન-
ઝમીનકા ફર્શ ઔર આસમાનકી છત. ઔર ઉતારા
ઝલા મિનસ્સમાઇ માઅન ફ-અખ઼-ર-જા
આસમાન સે પાની પસ નિકાલા
બિહી મિનસ્સ઼ સ઼-મરાતિ રિઝ઼ક઼લ લકુમ ۚ ફલા તજ-અ઼લૂ લિલ્લાહિ અન્દાદંવ વ
ઉનકે સાથ ફલોં સે રિઝક તુમ્હારે વાસ્તે, પસ મત મુકર્રર કરો અલ્લાહ વાસ્તે શરીક ઔર
અન્તુમ તઅ઼લમૂન ۝ વ ઇન કુન્તુમ ફી રયબિમ મિમ્મા નઝ-ઝલના અ઼લા
ઔર તુમ જાનતે હો. ઔર અગર જો તુમ શકમેં ઉસ કે ઉતારી હમને ઉપર
અ઼બ્દિના ફઅ્‌તૂ બિ-સૂ-રતિમ મિમ મિસ્લિહી ۪ વદઊ શુ-હદા-અકુમ મિન
અપને બન્દેકે. પસ લે આવ એક સૂરત માનિંદ ઉસકે ઔર પુકારો અપને શાહેદોંકો
દૂનિલ્લાહિ ઇન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ۝ ફઇલ્લમ તફ-અ઼લૂ વ લન તફ-અ઼લૂ ફત્તક઼ુન-
સિવા અલ્લાહ કે અગર હો તુમ સચ્ચે. પસ અગર ન કરોગે તુમ ઔર હરગિઝ ન કરોગે તુમ પસ
નારલ્લતી વક઼ૂદુહન નાસુ વલ હ઼િજારહ ۚۖ ઉઇ઼દ-દત લિલ કાફિરીન ۝ વ
ડરો ઉસ આગસે (કે જિસકા) ઈંધન આદમી હૈં ઔર પત્થર તૈયાર કી ગઈ હૈ કાફિરોંકે વાસ્તે ઔર
બશ્શિરિલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ અન્ના લહુમ જન્નાતિન તજરી
ખુશ ખબરી હૈ ઉન લોગોંકો (કે જો) ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે (યે કે) ઉન્કે વાસ્તે બહિશ્ત હૈ બાગ હૈં
મિન તહ઼તિહલ અન્હાર ۭ કુલ્લમા રુઝિક઼ૂ મિન્હા મિન સ઼-મ-રતિર રિઝ-ક઼ન ۙ
ચલતી હૈં ઉનકે નીચેસે નેહરેં જબ દિયે જાવેંગે ઉસમેં સે મેવોં સે રિઝક .
ક઼ાલૂ હાઝ઼લ્લઝ઼ી રુઝિક઼ના મિન ક઼બ્લુ વ ઉતૂ બિહી મુ-ત-શાબિહા ۭ વ લહુમ
કહેંગે યે વોહી ચીંઝ હૈ જો દી ગઈ થી હમકો પેહલે ખાનેકો ઔર દિયે જાવેંગે એક હી જૈસે ફલ. ઔર ઉનકે વાસ્તે

તફસીર : (૧) એટલે ઈસ્લામી મઝહબમાં છેવટે બધી નેઅમત છે અને શરૂઆતમાં થોડી મહેનત છે. જેવી રીતે વરસાદ. અંતમાં એનાથી આબાદી છે પહેલાં ગર્જના પછી વીજળી છે. જે લોકો મુનાફિક છે તેઓ શરૂઆતની સખ્તાઈથી ડરી જાય છે અને તેમને મુસીબત સામે આવે છે અને વીજળી માં ક્યારેક પ્રકાશ છે તો ક્યારેક અંધેરો છે. તેવી જ રીતે મુનાફિકના દિલમાં ક્યારેક હાં તો ક્યારેક ના. અલ્લાહ પાક એ આ સૂરત માં ત્રણ પ્રકાર ના લોકોનો વર્ણન કર્યો-પહેલાં મુમિન બીજા કાફિર જેમના દિલ ઉપર મોહર(સીલ)છે એટલે તકદીર માં ઈમાન નથી. ત્રીજા મુનાફિક જે દેખાવમાં તો મુસલમાન છે અને તેમનો દિલ એક તરફ નથી.

فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ۝۲۵ إِنَّ اللّٰهَ
لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ؕ
فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ وَأَمَّا
الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا ۘ
يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا ؕ وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا
الْفٰسِقِينَ ۝۲۶ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ
مِيثَاقِهِ ۠ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ
يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ؕ أُولٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ۝۲۷ كَيْفَ
تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ۚ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝۲۸ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا
فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۗ ثُمَّ اسْتَوٰى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰىهُنَّ
سَبْعَ سَمٰوٰتٍ ؕ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝۲۹ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ
لِلْمَلٰئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ؕ قَالُوا أَتَجْعَلُ

ફીહા અઝવાજુમ મુતહ-હ-રતુંવ વહુમ
ઉસમેં બીબીયાં હોંગી પાક સાફ. ઔર વો
ફીહા ખાલિદૂન ○ ઇન્નલ્લાહા લા યસ્તહ્-
ઉસમેં હમેશાં રહેંગે (૧) તેહકીક અલ્લાહ નહીં શરમાતા
યી ઐં-યદ્રિબા મ-સ્રુલમ મા બઊ-દ્તન
યે કે બયાન કરે મિસાલ કોઈ મચ્છરકી.
ફમા ફવ-ક્હા ط ફ-અમ્મલ્લઝીના આ-
ફિર જો ઉપર ઉસકે હૈ(કિસી ઔર હકીર ચીઝકી) પસ જો લોગ
મનૂ ફ-યઅ્લમૂના અન્નહુલ હક્કુ મિર
ઈમાન લાએ પસ જાનતે હૈં યે કે વો સચ હૈ ઉનકે પરવર
રબ્બિહિમ ج વ અમ્મલ્લઝીના ક-ફરૂ
દિગાર કી તરફસે ઔર જો લોગ કે કાફિર હુવે પસ
ફ-યકૂલૂના માઝા અરાદલ્લાહુ બિહાઝા મ
કેહતે હૈં કે કયા મકસદ થા અલ્લાહકા ઈસ મિસાલ દેનેસે ! ૧

મ-સુલા م યુદ્દિલ્લુ બિહી કસીરંવ વ યહદી બિહી કસીરા ط વમા યુદ્દિલ્લુ વકફે લાઝિમ
ગુમરાહ કરતા હૈ અલ્લાહ ઈસ મિસાલસે બોહતોંકો ઔર રાહ દિખાતા હૈ ઈસસે બોહતોંકો ઔર નહી ગુમરાહ કરતા
બિહી ઇલ્લલ ફાસિકીન ઠ અલ્લઝીના યન-કુદૂના અહ-દલ્લાહિ મિમ બઅ્-દિ
ઈસસે મગર ઉન્હી કો કે જો બદકાર હૈં જો લોગ કે તોળતે હૈં કોલ અલ્લાહકા પીછે ઉસકી મઝબુતીકે
મીસાકિહી ص વ યક્-તઊના મૉ અ-મ-રલ્લાહુ બિહી ઐં-યૂ-સલા વયુફસિદૂના
ઔર કાટતે હૈં ઉસકો જિસકા હુકમ દિયા અલ્લાહને યે કે ઉસકે સાથ મિલાયા જાવે ઔર ફસાદ
ફિલ અર્દ ط ઉલૉઇકા હુમુલ ખાસિરૂન ○ કયફ તકફુરૂના બિલ્લાહિ વ કુન-
ફેલાતે હૈ ઝમીનમેં. યે લોગ વોહી હૈ જો ટોટાપાનેવાલે હૈં (૨) કયુંકર કુફર કરતે હો અલ્લાહકે સાથ ઔર થે
તુમ અમ-વાતન ફ-અહ્યાકુમ ج સુમ્મા યુમીતુકુમ સુમ્મા યુહ્યીકુમ
તુમ મુરદે, ફિર ઝિન્દા કિયા તુમકો, ફિર મુરદા કરેગા તુમકો, ફિર ઝિન્દા કરેગા તુમકો,
સુમ્મા ઇલયહિ તુર-જઊન ○ હુવલ્લઝી ખ-લકા લકુમ માફિલ અર્દિ
ફિર ઉસીકી તરફ ફેરે જાઓગે. વોહી હૈ જીસને પેદાકી તુમ્હારે લિયે ઝમીનકી
જમીઅન ق સુમ્મસ્તવા ઇલસ્સમૉઇ ફ-સવ્વાહુન્ના સબ-આ સમાવાત ط
તમામ ચીઝેં. ફિર ઈરાદા કિયા આસમાનોં કે બનાનેકા. તો હમવાર બના દીયે સાત આસમાન.
વહુવા બિ-કુલ્લિ શયઇન અલીમ ઠ વ ઇઝ કાલા રબ્બુકા લિલ મલૉ- ૯
ઔર વો હર ચીઝ સે વાકિફ હૈ ઔર (અય મુહમ્મદ સ.) યાદ કરો જબ ફરમાયા 3
ઇ-કતિ ઇન્ની જાઇલુન ફિલ અર્દિ ખલીફહ ط કાલૂ અ તજ-અલુ
આપકે રબને ફરિશ્તોંસે કે મેં બનાનેવાલા હું ઝમીનમેં એક નાઈબ. ફરિશ્તોંને અર્ઝ કિયા કે આપ

તફસીર : (૧) અર્થાત જન્નતના ફળનો સ્વાદ નિરાલો છે જો કે દેખાવમાં મળતો છે સૂરત જોઈ જણાશે કે આ તેજ જાતની છે જે ખાઈ ચૂકયા છે અને ચાખશો તો સ્વાદ જુદો લાગશે. (૨) કુરઆન શરીફ માં કયાંક દ્રષ્ટાંત આપ્યો છે મકળીનો તો કયાંક માખીનો આનાથી કાફિરો તેમાં વાંક કાઢતાં કે અલ્લાહ ની શાન નથી કે આવી ચીજોનો ઉલ્લેખ કરે આ કલામ અલ્લાહ પાકનો હોત તો તો આવા વર્ણન ન હોય આથી આ બે આયતો બયાન કરી.

فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ ۚ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۖ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝
وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ
فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝
قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ۖ إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ۝ قَالَ يَا آدَمُ أَنبِئْهُم بِأَسْمَائِهِمْ ۖ فَلَمَّا أَنبَأَهُم
بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ۝ وَإِذْ
قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ
وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ
أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا
تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ فَأَزَلَّهُمَا
الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ۖ وَقُلْنَا اهْبِطُوا

ફીહા મંય યુફસિદુ ફીહા વ યસ્ફિકુદ દિમાઆ ج
ઉસકો નાયબ બનાતે હે જો ઉસમેં ફસાદ ફેલાય ઔર ખુન બહાએ.
વ નહ્નુ નુસબ્બિહુ બિહમ્દિકા વ નુકદ્-
ઔર હમતો તસ્બીહ બયાન કરતે હૈં આપકી હમ્દકે સાથ ઔર
દિસુ લક ط કાલા ઇન્ની અઅ્-લમુ માલા તઅ્-
તકદીસ બયાન કરતે હૈં આપકી અલ્લાહને ફરમાયા કે મેં જાનતા
લમૂન ૦ વ અલ્લમા આ-દમલ અસ્માઆ
હું વો જો તુમ નહીં જાનતે. ઔર બતા દિયે અલ્લાહને આદમકો
કુલ્લહા સુમ્મા અ-ર-દહુમ અલલ મલાઇ-
નામ સબ ચીઝોંકે ફિર પેશ કિયા ઉનકો ફરિશ્તોં પર
કતિ ફકાલા અમ્બિઊની બિ-અસ્માઇ
ઔર ફરમાયા બતાવ નામ ઈન ચીઝોંકે અગર તુમ
હા-ઉલાઇ ઇન કુન્તુમ સાદિકીન ૦ કાલૂ
(અપને ઈસ કોલ મેં) સચ્ચે હો. ફરિશ્તે બોલે
મ સુબ્હા-નકા લા ઇલ્મા લના ઇલ્લા મા અલ્લમ-તના ط ઇન્નકા અન્તલ અલીમુલ
૧ તુ પાક ઝાત હૈ નહી ઈલ્મ હમકો મગર જિતના સિખાયા તુને હમકો બેશક તુ જાનનેવાલા (ઔર) હિકમત
હકીમ ૦ કાલા યા આ-દમુ અમ્બિઅ્-હુમ બિ-અસ્માઇહિમ ج ફ લમ્મા અમ-
વાલા હૈ ફરમાયા (અલ્લાહને) અય આદમ બતાદે ઈન (ફરિશ્તોં)કો નામ ઈન ચીઝોંકે પસ જબ બતા દિયે
બ-અહુમ બિ-અસ્માઇહિમ لا કાલા અલમ અકુલ લકુમ ઇન્ની અઅ્-લમુ
(આદમને) ઉન (ફરિશ્તોં) કો નામ ઉન ચીઝોં કે. (તો) ફરમાયા (અલ્લાહને) ક્યા નહી કહા થા મૈંને તુમસે (કે) મેં
ગ્યૂ-બસ સમાવાતિ વલ અરદિ વ અઅ્-લમુ મા તુબ્દૂના વમા કુન્તુમ તક-
જાનતા હું છુપી ચીઝોંકો આસમાનોં ઔર ઝમીનકી ઔર મુઝકો માલુમ હૈ જો તુમ ઝાહિર કરતે હો ઔર જો તુમ
તુમૂન ૦ વ ઇઝ કુલના લિલ મલાઇ-કતિસ્જુદૂ લિ-આ-દમા ફ-સ-જદૂ ઇલ્લા
છુપાતે હો ઔર જબ હંમને હુકમ દિયા ફરિશતોંકો કે સજદા કરો આદમકો તો સજદા કિયા સબને મગર
ઇબ્લીસ ط અબા વસ્તક-બ-રા વ કાના મિનલ કાફિરીન ૦ વ કુલ્ના યા આ-દ-
ઈબ્લીસને ન કિયા, ઈન્કાર કિયા ઔર ગુરૂર કિયા ઔર હો ગયા કાફિરોંમે સે ઔર હમને કહા અય આદમ
મુસ્કુન અન્તા વ ઝવ-જુકલ જન્નતા વ કુલા મિન્હા ર-ગદન હયસુ શિઅ્-તુમા ص
રહો તુમ ઔર તુમ્હારી બીવી જન્નતમેં ઔર ખાવ ઈસમેં સે બા ફરાગત જહાં ચાહો તુમ દોનોં ઔર કરીબ ન
વલા તક્-રબા હાઝિહિશ શ-જ-રતા ફ-તકૂના મિનઝ ઝાલિમીન ૦ ફ-અ-ઝલ્લ-
જાના તુમ દોનોં ઈસ દરખ્ત (ગન્દુંમકે) પસ હો જાવોગે તુમ ગુનેહગાર. ફિર ડગા દિયા ઉન દોનોંકો શયતાનને
હુમશ્શયતાનુ અન્હા ફ-અખ-ર-જહુમા મિમ્મા કાના ફીહ ص વ કુલ્નહબિતૂ
વહાંસે નિકલવા દીયા ઉન દોનોંકો ઉસ આરામસે કે જિસમેં વો થે. ઔર હુકમ દિયા ઉતર જાવ તુમ એક દુસરે

بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ
إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۖ
فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾
يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾ وَ
آمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ
كَافِرٍ بِهِ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا
الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ

બઅ્-દુકુમ લિ-બઅ્-દિન અદુવ્વ ૮ વ લકુમ
કે દુશ્મન હો. ઔર તુમ્હારે લિયે ઝમીનમેં ઠેહરનેકી જગેહ
ફિલ અરદિ મુસ્તકર-રુંવ વ મતાઉન ઇલા હીન૦
ઔર(દુન્યવી) સામાન એક ખાસ વકત તક હો. ફિર સીખ લિયે
ફ-તલક્-કા આ-દમુ મિર રબ્બિહી કલિમાતિન
આદમને અપને રબસે કુછ કલમેં (ઔર દુઆકી) પસ તવબહ
ફતાબા અ્લૈહ ط ઇન્નહૂ હુવત તવ્વાબુર
કુબુલકી અલ્લાહને ઉનકી બેશક વો હી તવબહ કબૂલ કરને
રહીમ ૦ કુલ-નહબિતૂ મિન્હા જમીઅ્ા ૮
વાલા મેહરબાન હૈ. (૧) હમને હુકમ દિયા કે ઉતર જાવ તુમ
ફઇમ્મા યઅ્-તિયન્નકુમ મિન્ની હુદન ફ-મન
યહાંસે સબકે સબ, ફિર અગર પોંહચે તુમ્હારે પાસ મેરી
તબિઅ્ા હુદાયા ફલા ખ્વફુન અ્-લયહિમ
જાનિબસે હિદાયત તો જો કોઈ ચલેગા મેરી હિદાયત પર તો
વલા હુમ યહ્-ઝનૂન ૦ વલ્લઝીના ક-ફરૂ વ કઝ્-ઝબૂ બિ-આયાતિનાં
ઉનકો ન ડર હોગા ઔર ન વો ગમગીન હોંગે ઔર જો નાફરમાની કરેંગે ઔર ઝુટલાએંગે હમારી
ઉલાઇકા અસ્હાબુન નાર ૮ હુમ ફીહા ખાલિદૂન ع યા બની ઇસ્રાઈલઝ્-કુરૂ
આયતોંકો વો હી દોઝખી હોંગે. વો ઉસમેં હંમેશા રહેંગે અય ઔલાદ ઈસ્રાઈલકી યાદ કરો.
નિઅ્-મતિયલ લતી અન્અમ્તુ અ્-લયકુમ વ અવફૂ બિ-અહદી ઊફિ બિ-
મેરી ઉન નેઅમતોં કો જો મૈંને તુમકો ઈન્આમ દી હૈં. ઔર પુરા કરો તુમ મેરા ઈકરાર મેં પુરા
અહદિકુમ વ ઇય્યાયા ફર-હબૂન ૦ વ આમિનૂ બિમાં અન્ઝલ્તુ મુસદ્-
કરૂં તુમ્હારા ઈકરાર ઔર મુઝહી સે ડરતે રહો. (૨) ઔર ઈમાન લાવ ઉસ (કુરઆન) પર જો મૈંને ઉતારા હૈ જો તસદીક
દિકલ લિમા મ-અકુમ વલા તકૂનૂ અવ્વલા કાફિરિમ બિહ ص વલા તશ-તરૂ
કરતા હૈ ઉસ (તવરાત) કી જો તુમ્હારે પાસ હૈ ઔર ન બનો (સબસે) પેહલે મુનકિર ઈસકે ઔર ન લો ઈવઝમેં
બિ-આયાતી સ-મ-નન કલીલંવ ; વ ઇય્યાયા ફત્તકૂન ૦ વલા તલબિસુલ
મેરી આરઝુ કે કીમત થોળી. ઔર મુઝ હી સે તુમ ડરતે રહો.(રહો) ઔર ગડમડ ન કરો
હક્કા બિલ બાતિલિ વ તકતુમુલ હક્કા વ અન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦ વ અકીમુસ્
સચકો સાથ ઝુટકે. ઔર ન છુપાવ હક બાતકો જાન બુઝકર ઔર યે બાતેં તુમ જાનતે હો ઔર પળ્હો નમાઝ
સલાતા વ આતુઝ ઝકાતા વર-કઉ મઅ્ર રાકિઈન ૦ અ-તઅ્-મુરૂનન નાસા
ઔર દિયા કરો ઝકાત ઔર નમાઝ પળ્હા કરો નમાઝ પળ્હનેવાલોં કે સાથ કયા તુમ હુકમ લોગોંકો દેતે હો

તફસીર : (૧) એટલે આદમ (અ.)ના દિલમાં અલ્લાહ પાકએ કેટલાંક શબ્દો નાખી દીધા અને તે મુજબ ઉચ્ચાર્યા તો બખ્શી દેવામાં આવ્યાં તે સૂરએ એઅરાફમાં છે (૨) બની ઈસરાઈલ કહે છે હઝરત યાકૂબ (અ.) ના વંશજો માં નથી તેમાં જ હઝરત મૂસા (અ.) પૈદા થયા અને તવરેત ઉતરી અને ફિરઓનથી મુકત કરાવી શામમાં આસરો લીધો તેમનાથી અલ્લાહ તઆલાએ વચન લીધો હતો કે તવરેત ના હુકમોનુ પાલન કરશો અને જે નબી હુ મોકલુ તેની મદદ કરશો તો શામ મુલ્ક તમારો રહેશે. પછી તેઓ રસ્તાથી ભટક્યા એટલે ખરાબ (દાનત) ના થયા. લાંચ લેતા અને મસલાઓ ખોટા બતાવતા અને ખુશામદ (ચાપલુસી) માટે સત્ય વાતને સંતાડતા અને પોતાનુ રાજ ચાહતા પયગંબરની તાબેદારી ન કરતા અને પયગંબરની વ્યાખ્યા જે તવરેતમાં લખી હતી તે બદલી નાખી ↗

↗ અલ્લાહ તઆલા તેમને સંભારે છે પોતાના ઉપકારો અને તેમની ع ٤ મ ૧ નાફરમાની. (૩) તવરેતમાં જણાવ્યું હતું કે જે નબી આવે તે તવરેતને સાચો
કહે તો સમજવું કે તે (નબી) સાચો છે નહિતર તે ઝૂટો છે તથા આયતોમાં થોડો સિધ્ધાંત એ છે કે દુનિયાની મુહબ્બતમાં દીનને ન છોડો.

بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَاَنْتُمْ تَتْلُوْنَ الْكِتٰبَ ؕ اَفَلَا
تَعْقِلُوْنَ ۝ وَاسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ؕ وَاِنَّهَا
لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخٰشِعِيْنَ ۝ الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ
اَنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَاَنَّهُمْ اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ ۝ يٰبَنِيْٓ
اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّيْ
فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِيْ نَفْسٌ
عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا يُؤْخَذُ
مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ۝ وَاِذْ نَجَّيْنٰكُمْ مِّنْ
اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُوْنَ
اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ؕ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ۝ وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنٰكُمْ
وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ۝ وَاِذْ وٰعَدْنَا
مُوْسٰٓى اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهٖ

બિલ બિર્રિ વ તન્સવ-ના અન્ફુ-સકુમ
ભલાઈકા ઔર ભુલ જાતે હો અપને આપકો ?
વ અન્તુમ તત્લૂનલ કિતાબ ؕ અ-ફલા
હાલાંકે તુમ પળ્હતે હો કિતાબે (ઈલાહી કો ભી) તો કયા તુમ
તઅ્-કિ઼લૂન ૦ વસ્તઈ઼નૂ બિસ્સ઼બ્રિ
નહીં સમઝતે. ઔર તુમ સહારા પકડો સબ્રકા
વસ્સ઼લાહ ؕ વ ઈન્નહા લ-કબી-રતુન ઈલ્લા
ઔર નમાઝકા ઔર બેશક નમાઝ ઝુરૂર દુશવાર હૈ. (દુશવાર
અ઼-લલ ખ઼ાશિઈ઼ન ૦ અલ્લઝ઼ીના યઝુ઼ન્નૂના
નહીં હૈ) આજીઝી કરનેવાલોં પર જિનકો ખયાલ હૈ
અન્નહુમ મુલાકૂ઼ રબ્બિહિમ વ અન્નહુમ
કે ઝુરૂર મિલેંગે અપને પરવરદિગારસે ઔર વો બિલાશક
ઈલય્હિ રાજિઊ઼ન ૦ યા બની ઈસ-
ઉસકી તરફ લૌટેંગે (૧) અય ઔલાદ ઈસરાઈલ

પાવ ૬

૫

મ રાઈલઝ઼-કુરૂ નિઅ્-મતિ-યલ્લતી અન્અ઼મ્તુ અ઼-લયકુમ વ અન્ની ફદ્દ઼-દ઼લ્તુકુમ
૧ કી તુમ યાદ કરો મેરી ઉન નેઅમતોંકો જો મૈંને તુમ પર કી હૈં. ઔર ઈસ બાત કો કે મૈંને ફઝીલત દી તુમકો
અ઼-લલ આ઼-લમીન ૦ વત્તકૂ યવ-મલ લા-તજઝી નફસુન અ઼ન નફસિન
દુનિયા જહાંવાલોં પર ઔર ડરતે રહો ઉસ દિનસે કે કામ ન આએગા કોઈ શખ્સ કિસી શખ્સ કે
શય-અંવ વલા યુક઼-બલુ મિન્હા શફા-અ઼તુંવ વલા યુઅ્-ખ઼ઝુ મિન્હા
કુછ ભી ઔર ન કુબુલ હોગી ઉસકી જાનિબ સે શિફારિશ. ઔર ન લિયા જાએગા ઉસમેં
અ઼દલુંવ વલા હુમ યુન્સ઼રૂન ૦ વ ઈઝ઼ નજ-જયનાકુમ મિન આલિ ફિર-
કોઈ બદલા ઔર ન ઉનકી કુછ મદદ કી જાએગી (૨) ઔર (યાદ કરો) જબ રહાઈ દી હમને તુમકો
અ઼વના યસૂમૂ-નકુમ સૂઅલ અ઼ઝ઼ાબિ યુઝ઼બ્બિહૂના અબના-અકુમ વ
ફિરઔનવાલોં સે વો પેહચાનતે થે તુમકો બુરી તકલીફ હલાલ કર ડાલતે થે તુમ્હારે બેટોં કો ઔર
યસ-તહ઼યૂના નિસા-અકુમ ؕ વ ફી ઝ઼ાલિકુમ બલાઉમ મિર રબ્બિકુમ અ઼ઝ઼ીમ ૦
ઝિન્દા છોળ દેતે થે તુમ્હારી બેટીયોં કો. ઔર ઈસમેં આઝમાઈશ થી તુમ્હારે રબકી તરફ સે બળી.
વ ઈઝ઼ ફ-રક઼ના બિકુમુલ બહ઼રા ફ-અન્જયનાકુમ વ અગ઼-રક઼ના
ઔર (યાદ કરો) જબ ફાળા હમને તુમ્હારે વાસ્તે દરિયાકો. પસ નજાત દી હમને તુમકો ઔર ડુબો દિયા હમને
આલા ફિર-અ઼વના વ અન્તુમ તન્ઝુ઼રૂન ૦ વ ઈઝ઼ વાઅ઼દના મૂસા અર-
ફિરઔન વાલોં કો, ઔર તુમ દેખતે રહે ઔર (યાદ કરો) જબ હમને વાદા કિયા મૂસાસે
બઈ઼ના લય-લતન સુમ્મત તખ઼ઝ઼-તુમુલ ઈ઼જ્લા મિમ બઅ્-દિહી
ચાલીસ રાતકા ફિર બના લિયા તુમને બછળા ઈસકે બાદ

તફસીર : (૧) શકતિશાળી બનો મહેનત ઉઠાવો તો નમાઝથી એટલે તેની આદત પાડો તો દીનના બધા કામો આસાન થાય.
(૨) બની ઈસરાઈલ કહેતા હતા કે અમો કેટલાએ ગુનાહો કરીશું પણ પકડાઈશું નહી અમારા બાપ દાદા અમને છોડાવી લેશે.

وَاَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ۝ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ وَاِذْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَ
الْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝ وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى
لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ
فَتُوْبُوْٓا اِلٰى بَارِىِٕكُمْ فَاقْتُلُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ عِنْدَ بَارِىِٕكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيْمُ ۝ وَاِذْ قُلْتُمْ يٰمُوْسٰى لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى
اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْكُمُ الصّٰعِقَةُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ۝
ثُمَّ بَعَثْنٰكُمْ مِّنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ وَ
ظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى
كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْٓا
اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝ وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ
فَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَّادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا

વ અન્તુમ ઝ઼ાલિમૂન ૦ સુમ્મા અ઼-ફવના
ઔર તુમ ઝુલ્મ કર રહે થે (૧) ફિર દર ગુઝર કી હમને
અ઼ન્કુમ મિમ બઅ઼્દિ ઝ઼ાલિકા લ-અ઼લ્લકુમ
તુમસે ઈસકે બાદ ભી તાકે તુમ
તશ્કુરૂન ૦ વ ઈઝ઼ આ-તયના મૂસ઼લ
શુક્ર કરો (૨) ઔર (યાદ કરો) જબ અતા કી હમને મૂસાકો
કિતાબા વલ ફુરક઼ાના લ-અ઼લ્લકુમ તહ-
કિતાબ (તૌરાત) ઔર કાનૂને ફૈસલ યાની શરીઅત તાકે તુમ
તદૂન ૦ વ ઈઝ઼ ક઼ાલા મૂસા લિ-ક઼વમિહી યા
હિદાયત પાઓ, ઔર (યાદ કરો) જબ કહા મૂસાને અપની કૌમસે કે
ક઼વમિ ઇન્નકુમ ઝ઼લમ-તુમ અન-ફુ-
ભાઈયો ! બેશક તુમને ઝુલ્મ કિયા અપને ઉપર
સકુમ બિતતિખ઼ાઝ઼િકુમુલ ઇ઼જ્લા ફતૂબૂ
તુમ્હારે બના લેને સે બછળે કો (મઅબૂદ) સો તૌબહ કરો તુમ
ઇલા બારિઇકુમ ફક઼તુલૂ અન્ફુ-સકુમ ♭ ઝ઼ાલિકુમ ખ઼યરુલ લકુમ ઇ઼ન્દા બારિ- મ
અપને ખાલિકકી જનાબ મેં, ઔર હલાક કર ડાલો અપની જાનોં કો યેહી બેહતર હૈ. તુમ્હારે હકમેં નઝદીક તુમ્હારે ૧
ઇકુમ ♭ ફ-તાબા અ઼-લયકુમ ♭ ઇન્નહૂ હુવત તવ્વાબુર રહ઼ીમ ૦ વ ઈઝ઼ ક઼ુલ્તુમ યા
ખાલિકકે ફિર અલ્લાહ મુતવજ્જેહ હુવા તુમ પર યકીનન વોહી તવબહ કબૂલ કરનેવાલા મહેરબાન હૈ ઔર જબ કહા
મૂસા લન નુઅ્-મિના લકા હ઼ત્તા નરલ્લાહા જહ-રતન ફ-અ-ખ઼ઝ઼તકુમુસ઼
મૂસાને અય મૂસા હરગિઝ ન યકીન કરેંગે હમ જબ તકકે ન દેખલેં હમ અલ્લાહ કો તો આ પકળા તુમકો
સ઼ાઇ઼-ક઼તુ વ અન્તુમ તન્ઝ઼ુરૂન ૦ સુમ્મા બ-અ઼સ઼્નાકુમ મિમ બઅ઼્દિ મવતિકુમ
બિજલીને. ઔર તુમ દેખતે રહે. ફિર હમને ઝિન્દા કર ઉઠાયા તુમકો પીછે તુમ્હારે મરને કે
લ-અ઼લ્લકુમ તશ્કુરૂન ૦ વ ઝ઼લ્લલ્ના અ઼-લયકુમુલ ગ઼મામા વ અન્ઝલ્ના અ઼-
શાયદ તુમ શુક્ર કરો ઔર (યાદ કરો) સાયા કિયા હમને તુમ પર બાદલકા ઔર ઉતારા હમને તુમ પર મન ઔર સલવા, (૩)
લયકુમુલ મન્ના વસ્સલ્વા ♭ કુલૂ મિન ત઼યયિબાતિ મા ર-ઝક઼્નાકુમ ♭ વમા ઝ઼-લમૂના
(ઔર હમને હુકમ દિયા કે) ખાવ (ઈન) પાકીઝા ચીઝમેં સે વો જો રોઝી દી હમને તુમકો. ઔર નહીં નુકસાન કિયા
વલાકિન કાનૂ અન્ફુ-સહુમ યઝ઼લિમૂન ૦ વ ઈઝ઼ ક઼ુલ્નદખુલૂ હાઝ઼િહિલ
ઉન લોગોં ને હમારા કુછ લેકિન અપના હી નુકસાન કરતે રહે ઔર જબ (હમને) હુકમ દિયાં કે દાખિલ હો જાઓ
ક઼ર-યતા ફ-કુલૂ મિન્હા હ઼યસુ શિઅ્-તુમ ર-ગ઼દંવ વદખુલુલ બાબા સુજ્જદંવ
ઈસ ગાંવ મેં. પસ ખાઓ ઉસમેંસે જહાં ચાહો બાફરાગત ઔર ઘુસો દરવાઝે મેં સજદહ કરતે હુવે.

તફસીર : (૧) આનો કિસ્સો સૂરએ એઅરાફ અને સૂરએ તાહા માં વર્ણવ્યા છે. (૨) ચકોતી એ હુકમ છે જેનાથી પક્ષકારો ના મામલાઓ ના ફેસલા થાય છે અને કાયદેસર કે ગેર કાયદેસર માલુમ થાય. (૩) જયારે ફિરઓન (નાઈલમાં) ડુબી ગયો અને બની ઈસરાઈલે છુટકારા મેળવી જંગલમાં ગયા તેમના તંબુઓ ફાટી ગયા તો આખો દિવસ વાદળા રહેતા તડકાનો બચાવ થતો અને અનાજ ન મળતો તો મન અને સલવા ખાવા માટે ઉતરતો મન એક વસ્તુ હતી મીઠી ધાણા જેવા દાણા જે રાત્રે ઝાંકળ સાથે વરસતા લશ્કરની આસપાસ ઢગલો થઈ જતો સવારે દરેક માણસ પોતાની શક્તી પ્રમાણે વીણી લેતો અને સલવા એક પક્ષીનું નામ છે સાંજે લશ્કરની આસપાસ હજારો ની સંખ્યામાં ભેગા થતા અંધેરો થતા પકડી લેતા અને કવાબ બનાવીને ખાતા લાંબા સમય સુધી આવુ ખાતા રહ્યા.

وَقُولُوا حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطٰيٰكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ۝ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝٥٩ وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝ وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ

ع ٦

વ કૂલૂ હિ઼ત્ત઼તુન નગ઼્ફિર લકુમ ખ઼તાયાકુમ ♭
ઔર (મુઝે) કેહતે જાઓ હિત્તતુન બખ્શ દેંગે હમ ખતાએં તુમ્હારી
વ સ-નઝીદુલ મુહ઼સિનીન ૦ ફબદ-દલલ
ઔર ઝયાદા દેંગે હમ નેક બન્દોંકો (૧) પસ બદલ ડાલે ઉન
લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ ક઼વ-લન ગ઼ય-રલ લઝ઼ી
લોગોંને જો શરીર થે કૌલકો (યાની દુઆએ ઈસતિગફારકો)
ક઼ીલા લહુમ ફ-અન્ઝલ્ના અ઼લલ્લઝ઼ીના
ઔર કેહને લગે વો (કૌલ) જો ન બતાયા ઉનકો પસ ઉતારા હમને ઉપર ઉન લોગોં કે
ઝ઼-લમૂ રિજ-ઝમ મિનસ સમાઇ બિમા
જો શરીર થે અઝાબ આસમાન સે. ઈસ સબબસે કે વો
કાનૂ યફસુકૂન ૦ વ ઇઝ઼િસ્તસ્ક઼ા મૂસા
ફિસ્ક કરતે થે (૨) ઔર (યાદ કરો) જબ પાની માંગા મૂસાને
લિ-ક઼વમિહી ફ-ક઼ુલ્નદ઼્રિબ બિ-અ઼સ઼ાકલ
અપની કૌમકે લિયે તો હમને હુકમ કિયા માર અપની લાઠી
મ ૧ હ઼જર ♭ ફન-ફ-જરત મિન્હુસ઼્-નતા અ઼શ-રતા અ઼ય-ના ♭ ક઼દ અ઼લિમા કુલ્લુ
પત્થર પર. (લાઠીકા મારના થા) કે, ફુટ નિકલે ઉસમેંસે બારા ચશમે. (ઔર) માલૂમ કર લિયા હર
ઉનાસિમ મશ-ર-બહુમ ♭ કુલૂ વશરબૂ મિર રિઝક઼િલ્લાહિ વલા તઅ઼્સૂવ ફિલ
કૌમને અપના અપના ઘાટ. (ઔર હમને) હુકમ દિયા ખાઓ ઔર પિયો ખુદાકે રિઝકમેં સે. ઔર ફૈલાતે ન ફિરો
અરદ઼િ મુફસિદીન ૦ વ ઇઝ઼ ક઼ુલ્તુમ યા મૂસા લન નસ઼્બિરા અ઼લા ત઼આ઼મિંવ
મુલ્કમેં ફસાદ (૩) ઔર (યાદ કરો) જબ તુમને કહા અય મૂસા હરગિઝ નહીં સબ્ર કર સકતે હમ એક તરહકે
વાહિ઼દિન ફદઉ઼ લના રબ્બકા યુખ઼રિજ લના મિમ્મા તુમ્બિતુલ અરદ઼ુ
ખાને પર, તો આપ દુઆ કીજિયે હમારે લિયે રબસે કે નિકાલે હમારે લિયે ઉસ ચીઝસે કે ઉગાતી હૈ ઝમીન
મિમ બક઼્લિહા વ ક઼િસ્સાઇહા વ ફૂમિહા વ અ઼-દ-સિહા વ બ-સ઼-લિહા ♭ ક઼ાલા
યાની તરકારી ઔર કકળી ઔર ગેહું ઔર મસુર ઔર પીયાઝ, મૂસાને કહા
અ-તસ્તબદિલૂનલ લઝ઼ી હુવા અદના બિલ્લઝ઼ી હુવા ખ઼ૈર ♭ ઇહબિતૂ મિસ્રન
કયા બદલતે હો તુમ વો ચીઝ કે જો ઘટિયા હૈ ઉસ ચીઝકે બદલેમેં કે જો બેહતર હૈ. ઉતરા કિસી શહેરમેં
ફઇન્ના લકુમ મા સ-અલ્તુમ ♭ વ દુરિબત અ઼-લયહિમુઝ઼ ઝ઼િલ્લતુ વલ મસ-ક-નતુ
પસ બેશક તુમ્હારે વાસ્તે હૈ જો કુછ તુમ માંગતે હો, ઔર મારી ગઈ ઉન પર ઝિલ્લત ઔર મુહતાજી
વ બાઊ બિ-ગ઼-દ઼-બિમ મિનલ્લાહ ♭ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ કાનૂ યકફુરૂના
ઔર આ ગએ વો ગુસ્સેમેં અલ્લાહકે યે ઈસ લિયે કે વો ઈન્કાર કરતે થે

તફસીર : (૧) તે જંગલમાં ફસ્યા હતા પોતાની ભૂલથી જે સૂરએ માઈદહમાં વર્ણન આવ્યું છે ફરી તેઓ એક જાતના ખાવાથી કંટાળી ગયા ત્યારે એક શહેરમાં પહોંચાડવામાં આવ્યાં અને હુકમ કર્યો કે દરવાજામાં સજદહ કરીને જાઓ અને હિત્તતુન કહો જેથી ગુનાહ ઉતરે. (૨) એટલે મશ્કરીમાં હિત્તતુનના બદલે હિન્નતુન કેહવા લાગ્યા. રુકૂઅ અને સજદહ ના બદલે કુલા ઉપર લપસવા લાગ્યા. પછી શહેરમાં ગયા ત્યાં પ્લેગ ફેલાયો એટલે ફોળા ફુણસી ને વબા બપોરે લગભગ ૭૦ હજાર માણસો મર્યા. (૩) એજ જંગલમાં પાણી ન મલ્યો તો એક પત્થર થી બાર ઝરણા નિકળ્યા બાર કુટુંબો હતા. કોઈમાં લોકો વધારે તો કોઈમાં થોડાં દરેક કવમ માટે એક ઝરણો એનાથી ઓળખ થતી જયારે લશ્કર કૂચ કરતો તો પત્થર સાથે ઉઠાવી લેતા. જયારે પડાવ નાખતા તો પત્થર રાખી દેતા.

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ ذٰلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَّكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٦١﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ
الَّذِيْنَ هَادُوْا وَالنَّصٰرٰى وَالصّٰبِـِٕيْنَ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ
وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٢﴾ وَاِذْ
اَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّوْرَ ؕ خُذُوْا مَآ
اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿٦٣﴾
ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ۚ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهٗ لَكُنْتُمْ مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ
الَّذِيْنَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِى السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوْا
قِرَدَةً خٰسِـِٕيْنَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنٰهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا
وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٦﴾ وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى
لِقَوْمِهٖٓ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَةً ؕ قَالُوْٓا

બિ-આયાતિલ્લાહિ વ યક્તુલૂનન નબિય્યીના
અલ્લાહકી આયતોંકા. ઔર ખુન કરતે થે પૈગંબરોંકા
બિ-ગ઼યરિલ હ઼ક઼્ક઼ ૃ ઝ઼ાલિકા બિમા
નાહક (ઔર) યે ઈસ લિયે કે
અ઼-સ઼વ વ કાનૂ યઅ઼્તદૂન ૬૧ ઈન્નલ લઝ઼ીના ૬
ના ફરમાનીકી ઉન્હોંને ઔર હદસે બઢ઼ જાતે થે. બેશક જો લોગ ૭
આ-મનૂ વલ્લઝ઼ીના હાદૂ વન્નસ઼ારા વસ઼-
મુસલમાન બને ઔર જો યહુદી હુવે, ઔર ઈસાઈ ઔર
સ઼ાબિઈના મન આ-મના બિલ્લાહિ વલ
બેદીન (ઈનમેંસે) જો ભી ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર ઔર
યવમિલ આખ઼િરિ વ અ઼મિલા સ઼ાલિહ઼ન
રોઝે આખિરત પર, ઔર કામ કરે નેક,
ફ-લહુમ અજરુહુમ ઈ઼ન્દા રબ્બિહિમ ૃ વલા
તો ઉનકો ઉનકા સવાબ અપને પરવરદિગારકે હાં મિલેગા ઔર મ
ખ઼વફુન અ઼-લયહિમ વલાહુમ યહ઼-ઝનૂન ૦ વ ઈઝ઼ અ-ખ઼ઝ઼ના મીસ઼ા-ક઼કુમ ૧
ન કિસી તરહકા ડર હોગા ઉનપર ઔર ન વો ગમગીન હોંગે, (૧) ઔર(યાદ કરો) જબ લિયા હમને ઈકરાર તુમસે(તૌરાત
વ ર-ફઅ઼્ના ફવ-ક઼કુમુત઼ તૂર ૃ ખુઝ઼ૂ મા આ-તયના-કુમ બિ-કુવ્વતિંવ વઝ઼કુરૂ
પર અમલ કરનેકા.)ઔર લટકા દિયા હમંને તુમ્હારે ઉપરતુર(પહાળ)કો પકળોજો કુછ દીયા હૈ હમને તુમકો(યાનીકિતાબે
મા ફીહિ લ-અ઼લ્લકુમ તત્તકૂન ૦ સુમ્મા ત-વલ્લય-તુમ મિમ બઅ઼્દિ
તૌરાત)મઝ઼બુતીસે ઔર યાદ રખ્ખો જો ઈસમે(લિખ્ખા)હૈ તાકે તુમ પરહેઝગાર બનજાઓ(૨)ફિર, ફિર ગએ તુમ ઈસકે બાદ
ઝ઼ાલિકા ૃ ફ-લવ-લા ફદ઼્લુલ્લાહિ અ઼-લયકુમ વ રહ઼-મતુહૂ લ-કુન્તુમ મિનલ
પસ અગર ન હોતા અલ્લાહ કા ફઝલ તુમપર ઔર ઉસકી મેહરબાની તો ઝુરૂર તુમ
ખ઼ાસિરીન ૦ વ લ-ક઼દ અ઼લિમ્તુમુલ લઝ઼ીનઅ઼્ત-દવ મિન્કુમ ફિસ્સબતિ
નુકસાન પાનેવાલોંમે સે હો જાતે ઔર અલબત્તા ઝરૂર જાનતે હો તુમ ઉન લોગોંકો કે ઝયાદતી કી તુમમેંસે હફતે કે બારેમે
ફ-કુલ્ના લહુમ કૂનૂ ક઼િ-ર-દતન ખ઼ાસિઈન ૬૫ ફ-જ-અ઼લ્નાહા નકાલલ લિમા
પસ કહા હમને ઉનકો હો જાઓ તુમ બંદર ઝલીલ. પસ બનાયા હમને (ઈસ વાકએકો) ઈબરત ઉનકે
બય-ના ય-દયહા વમા ખ઼લ્ફહા વ મવઈ઼-ઝ઼-તલ લિલ મુત્તક઼ીન૦વ ઈઝ઼
લિયે જો ઉનકે રૂબરૂ થે ઔર ઉનકે લિયે જો ઉનકે પીછે આનેવાલે થે. ઔર નસીહત બનાયા વાસ્તે પરહેઝગારોંકે, (૩)ઔર જબ
ક઼ાલા મૂસા લિ-ક઼વમિહી ઈન્નલ્લાહા યઅ઼-મુરુકુમ અન તઝ઼-બહૂ બ-ક઼રહ ૃ ક઼ાલૂ
કહા મૂસાને અપની કૌમસે બેશક અલ્લાહ હુકમ ફરમાતા હૈ તુમકો યે કે, હલાલ કરો તુમ એક ગાય, વો કેહન લગે

તફસીર : (૧) એટલે કોઈ ફિરકા ઉપર બંધનકર્તા નથી યકીન લાવવો એ શર્ત છે અને નેક અમલ પોતાના વખતમાં જેણે આ કહયું સવાબ મળ્યો. આ એટલા માટે ફરમાવ્યું કે બની ઈસરાઈલ એ વાત ઉપર મગ્રૂર હતા કે અમો પયગંબરની ઔલાદ છીએ અમો દરેક રીતે ખુદાપાકને ત્યાં સારા છીએ યહુદી મૂસા(અ.) ની ઉમ્મતને કહે છે સાઈ બીન પણ એક ગિરોહ છે હઝરત ઈબ્રાહીમ(અ.) ને માને છે. (૨) જયારે તવરેત ઉતરી તો કેહવા લાગ્યા અમારાથી એટલા હુકમો નહી પળાય ત્યારે પહાળ ઉપર આવ્યો તો નીચે પડી ગયા ત્યારે ડરીને કબુલ કર્યુ. (૩) આ કિસ્સો સૂરએ એઅરાફમાં છે.

أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوذُ بِاللّٰهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْجٰهِلِينَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۚ قَالَ
إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَّلَا بِكْرٌ ۖ عَوَانٌ
بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا
رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا
بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ ۙ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النّٰظِرِينَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا
ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۙ إِنَّ الْبَقَرَ تَشٰبَهَ عَلَيْنَا ۖ
وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا
بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ ۚ
مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا ۚ قَالُوا الْـٰٔنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ ۚ
فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾ وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا
فَادّٰرَءْتُمْ فِيهَا ۖ وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾
فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذٰلِكَ يُحْيِ اللّٰهُ الْمَوْتٰى

અ-તત્તખ઼િઝુના હુઝુવા b ક઼ાલા અઊ઼ઝુ
લગે ક્યા તુ હમસે દિલ્લગી કરતા હૈ? મૂસાને કહા પનાહ માંગતા હુ મૈં
બિલ્લાહિ અન અકૂના મિનલ જાહિલીન૦
અલ્લાહકી, નાદાનોંમેં હોજાનેકી
ક઼ાલુદ-ઉ઼ લના રબ્બકા યુબય્યિલ લના
વો બોલે પુછો હમારે લિયે અપને રબસે, બયાન ફરમાદે હમારે લિયે
મા હી b ક઼ાલા ઈન્નહૂ યકૂલુ ઈન્નહા બ-ક઼-રતુલ
વો ગાય કૈસી હો? મૂસાને કહા અલ્લાહ ફરમાતા હૈ. વો એક ગાય હો
લા ફારિદ્દું વ વલા બિક્ર b અ઼વાનુમ
ન બુઢ્ઢી હો ઔર ન બછળા જવાન હો
બયના ઝ઼ાલિક b ફફ-અ઼લૂ મા તુઅ-મરૂન ૦
દરમિયાનમેં ઈસકે પસ કરો જો તુમકો હુકમ કિયા ગયા હૈ
ક઼ાલુદ-ઉ઼ લના રબ્બકા યુબય્યિલ લના
વો બોલે પુછો હમારે લિયે અપને રબસે. બયાન કરે હમારે વાસ્તે
મ **મા લવ-નુહા b ક઼ાલા ઈન્નહૂ યકૂલુ ઈન્નહા બ-ક઼-રતુન સ઼ફરાઉ ४ ફાક઼િઉ઼લ**
૧ ઉસકા રંગ કૈસા હો? મૂસાને કહા અલ્લાહ ફરમાતા હૈ કે વો એક ગાય હો ઝર્દ કે ખુબ ગેહરા
લવ-નુહા તસુર્રુન નાઝ઼િરીન૦ક઼ાલુદ-ઉ઼ લના રબ્બકા યુબય્યિલ લના
હો ઉસકા રંગ, ખુશ કરદે ઉસકા રંગ દેખનેવાલેકો. વો બોલે પુછો હમારે લિયે અપને રબસેકે બયાન ફરમાદે હમારે વાસ્તે
મા હિયા ४ ઈન્નલ બ-ક઼-રા તશા-બહા અ઼-લય-ના b વ ઈન્ના ઈન્શાઅલ્લાહુ
કે વો કિસ કિસમમેં હો. યે ગાય મુશ્તબેહ હો ગઈ હમ પર. ઔર હમ અગર ખુદાને ચાહા તો
લ-મુહ-તદૂન૦ક઼ાલા ઈન્નહૂ યકૂલુ ઈન્નહા બ-ક઼-રતુલ લા ઝ઼લૂલુન
ઝરૂર હિદાયતયાબ હોંગે. મૂસાને કહા અલ્લાહ ફરમાતા હૈ, કે વો એક ગાય હૈ, ન તો મેહનતવાલી કે
તુસીરુલ અરદ઼ા વલા તસ્ક઼િલ હ઼ર્સ઼ ૮ મુસલ્લ-મતુલ લા શિ-યતા ફીહા b ક઼ાલુલ
જો જોતે ઝમીનકો ઔર ન પાની દેતી હો ખેતીકો સહી સાલિમ હો કોઈ દાગ ધબ્બા ઉસમેં ન હો. વો બોલે
૯ **આના જિઅ-તા બિલ હ઼ક઼્ક઼ b ફ-ઝ઼-બહૂહા વમા કાદૂ યફ-અ઼લૂન ૦ વ ઈઝ઼ ક઼-તલ્તુમ**
૮ અબ લાએ હો ઠીક પતા. પસ હલાલ કિયા ઉનહોંને ગાયકો ઔર લગતે ન થે કે વો કરેંગે ઔર (યાદ કરો) જબ
નફ-સન ફદ-દા-રઅ-તુમ ફીહા b વલ્લાહુ મુખ઼રિજુમ મા કુન્તુમ તકતુમૂન ૦
માર ડાલા તુમને એક શખ્સકો ફિર ઝગળને લગે તુમ ઉસમેં ઔર અલ્લાહ ફાશ કરનેવાલા થા જો તુમ છુપાતે થે.
ફ-કુલ્નદ઼રિબૂહુ બિ-બઅ઼-દ઼િહા b કઝ઼ાલિકા યુહ઼યિલ્લાહુલ મવ-તા ४
તો હમને કહા મારો ઉસ (મુરદેકો) ઉસ (ગાય) કે ટુકળેસે, ઈસી તરહ ઝિન્દા કરેગા અલ્લાહ મુરદોંકો (કયામતમેં)

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ
قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ
قَسْوَةً ۚ وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ ۚ
وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ۚ وَإِنَّ مِنْهَا
لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾ أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ
كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ
مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذَا لَقُوا
الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ
قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُم
بِهِ عِندَ رَبِّكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾ أَوَلَا يَعْلَمُونَ
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾ وَمِنْهُمْ
أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا

વ યુરીકુમ આયાતિહી લ-અ્લ્લકુમ
ઔર દિખાતા હે તુમકો અપની નિશાનીયાં (દુનિયામેં) તાકે તુમ
તઅ્-કિ્લૂન ૦ સુમ્મા ક્સત કુલૂબુકુમ મિમ
સમઝો (કિ કયામતકા હોના બરહક હે) (૧) ફિર સખ્તહો ગએ તુમ્હારે
બઅ્-દિ ઝ઼ાલિકા ફ-હિયા કલ-હિ્જા-રતિ
દિલ ઈસકે બાદ સો વો પત્થરકી તરહ હે,
અવ અશદ-દુ ક્સ્વહ ط વ ઈન્ના મિનલ
યા ઉનસેભી ઝયાદહ સખ્ત. ઔર બેશક બા'ઝ
હિ્જા-રતિ લમા ય-તફજ-જરુ મિન્હુલ
પત્થર તો ઐસે હૈં કે ફુટ નીકલતી હૈં ઉનસે
અન્હાર ط વ ઈન્ના મિન્હા લમા યશ-શક્-કકુ
નેહરેં ઔર બેશક બા'ઝ. ઉનમેંસે ઐસે હૈં કે ફટ જાતે હૈં
ફ-યખ્રુજુ મિન્હુલ મૉઅ ط વ ઈન્ના
ઔર ઉનમેંસે પાની નિકલને લગતા હૈ ઔર તહકીક મ
મિન્હા લમા યહબિતુ મિન ખ્શ-યતિલ્લાહ ط વ મલ્લાહુ બિ-ગ઼ાફિલિન ૧
ઉનમેંસે બા'ઝ ઐસે હે કે ગિર પળતે હૈં ખોફે ખુદાસે. ઔર અલ્લાહ નહીં હૈ બેખબર
અ્મ્મા તઅ્-મલૂન ૦ અ-ફ-તત્મઊ્ના અંય યુઅ્-મિનૂ લકુમ વ ક્દ
ઉસ ચીઝસે કે જો કુછ તુમ કરતે હો. કયા તુમ ઉમ્મીદ રખતે હો. કે (યહુદ) તુમ્હારા કેહના માન લેંગે હાલાંકે
કાના ફરીકુમ મિન્હુમ યસ્મઊ્ના કલામલ્લાહિ સુમ્મા યુહ્ર્રિફૂ-નહૂ
કુછ લોગ ઐસે થે ઉનમેં કે જો સુનતે થે કલામે ખુદા. ફિર બદલ દેતે થે ઉસકો
મિમ બઅ્-દિ મા અ્-ક્લૂહુ વ હુમ યઅ્-લમૂન ૦ વ ઈઝ઼ા લકુલ લઝ઼ીના
સમઝે પીછે ઔર વો જાનતે (ભી) થે. (૨) ઔર જબ યે લોગ મિલતે હૈં
આ-મનૂ ક઼ાલૂ આમન્ના ج વ ઈઝ઼ા ખ્લા બઅ્-દુહુમ ઈલા બઅ્-દિ્ન
મુસલમાનોંસે તો કેહતે હૈં કે ઈમાન લે આએ હૈં, ઔર જબ તન્હાઈમેં એક દુસરેકે પાસ હોતે હૈં
ક઼ાલૂ અતુહ્દ-દિસૂ-નહુમ બિમા ફ-ત-હ્લ્લાહુ અ્-લયકુમ લિ-યુહા્જ-જૂકુમ
તો કેહતે હૈં કયા તુમ બતાંએ દેતે હો મુસલમાંનોંકો જો કુછ ઝાહિર કિયા અલ્લાહને તુમપર, તાકે ઝગળે તુમસે
બિહી ઈ્ન્દા રબ્બિકુમ ط અ-ફલા તઅ્-કિ્લૂન ૦ અ-વલા યઅ્-લમૂના
ઈસકે ઝરીએસે તુમ્હારે રબકે પાસ. તો કયા તુમ સમઝતે નહી હો. કયા વો લોગ ઈતનાભી નહીં જાનતે
અન્નલ્લાહા યઅ્-લમુ મા યુસિર-રૂના વમા યુઅ્-લિનૂન ૦ વ મિન્હુમ
કે અલ્લાહ જાનતા હૈ વો જિસકો વો લોગ છુપાતે હૈં ઔર જિસકો ઝાહિર કરતે હૈં, ઔર ઉનમેંસે
ઉમ્મિય્યૂના લા યઅ્-લમૂનલ કિતાબા ઈલ્લા અમાનિય્યા વ ઈન હુમ ઈલ્લા
કુછ લોગ અનપઢ હૈં, નહીં જાનતે કિતાબકો સિવાય (બળબળાલેને કે) ઔર યે ઉનકા ખયાલ હી

તફસીર : (૧) બની ઈસરાઈલમાં એક માણસ માર્યો ગયો હતો તેનો ખૂની માલૂમ પડયો ન હતો તેના વારસો દરેક ઉપર દાવો કરતાં અલ્લાહ તઆલા એ તે મડદો એવી રીતે ઝિન્દા ફરમાવ્યો અને તેણે બતાયું કે તેના જ વારસો એ તેને માર્યો હતો. (૨) તેઓ જે મુનાફિક હતા ખુશામદ માટે પોતાની કિતાબમાંથી છેવટના પયગંબરની વાતો મુસલમાનો ને બયાન કરતાં અને જેઓ વિરોધી હતા તેમના ઉપર દોષ ઢોળતા કે પોતાની જાણમાં તેમને કેમ માન્ય રાખે છે.

يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ
ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِندِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا
يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً
قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ
أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَىٰ مَن كَسَبَ
سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَٰبُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ
أُولَٰئِكَ أَصْحَٰبُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ
أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَ
بِالْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَٰمَىٰ وَالْمَسَٰكِينِ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ
ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

યઝુન્નૂન ૦ ફ-વયલુલ લિલ્લઝીના
ખ્યાલ હૈ, બળી ખરાબી હૈ ઉન લોગોંકે લિયે જો
યકતુબૂનલ કિતાબા બિ-અયદીહિમ સુમ્મા
લિખતે હૈં કિતાબકો અપને હાથોંસે. ફિર
યકૂલૂના હાઝા મિન ઈન્દિલ્લાહિ લિ-
કેહતે હૈં કે યે અલ્લાહકે યહાં સે હૈ તાકે
યશ-તરૂ બિહી સ-મ-નન કલીલા ફ-વયલુલ
લેવે ઉસકે ઝરીએસે દામ થોળે. બળી ખરાબી હૈ
લહુમ મિમ્મા ક-ત-બત અયદીહિમ
ઉનપર ઉનકે હાથોંસે લિખ્ખે હુવેકી,
વ વયલુલ લહુમ મિમ્મા યકસિબૂન ૦ વ
ઔર બળી ખરાબી હૈ ઉનકે વાસ્તે ઉનકી કમાઈસે. (૧) ઔર
કાલૂ લન તમસ્સનન નારુ ઈલ્લા
વો કેહતે હૈં કે હરગિઝ ન છુવેગી હમકો આગ મગર
મ અય્યામમ મઅ્દૂદહ કુલ અત્તખઝ-તુમ ઈન્દલ્લાહિ અહદન ફ-લંય
૧ ગિનતી કે ચંદ રોઝ કેહ દીજિયે કે કયા લિયા હૈ તુમને અલ્લાહસે કોઈ ઈકરાર ઔર
યુખલિફલ્લાહુ અહ-દહૂ અમ તકૂલૂના અ-લલ્લાહિ માલા તઅ્લમૂન ૦ બલા
ખિલાફ નહીં કરેગા અલ્લાહ અપને ઈકરાર કે, યા (ઝુટ) બોલતે હો તુમ અલ્લાહ પર બે જાને બુઝે. હાં
મન ક-સબા સયયિ-અતંવ વ અહાતત બિહી ખતી-અતુહૂ ફ-ઉલાઈકા
જો કોઈ કમાવે બુરાઈ ઔર ઘેરલે ઉસકો ગુનાહ ઉસકે. પસ ઐસેહી લોગ
અસ્હાબુન નાર હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦ વલ્લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ
દોઝખી હૈં, વો દોઝખમેં હંમેશા (હંમેશા) રહેંગે. (૨) ઔર જો ઈમાન લાએ ઔર કિયે
૬ સાલિહાતિ ઉલાઈકા અસ્હાબુલ જન્નહ હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦ વ
૯ અચ્છે કામ ઐસે લોગહી જન્નતી હૈં વો જન્નતમેં હંમેશા (હંમેશા) રહેંગે ઔર
ઈઝ અ-ખઝના મીસાકા બની ઈસ્રાઈલા લા તઅ્બુદૂના ઈલ્લલ્લાહ
(યાદ કરો) જબ લિયા હમને ઈકરાર બની ઈસરાઈલસે કે ન ઈબાદત કરના તુમ અલ્લાહ કે સિવા કિસીકી.
વ બિલ વાલિદયનિ ઈહસાનંવ વ ઝિલ કુર્બા વલ યતામા વલ મસાકીનિ
ઔર માંબાપ કે સાથ અચ્છા સુલુક કરના ઔર રિશ્તેદારોં, યતીમોં ઔર મોહતાજોં કે સાથ (ભી સુલુક કરના)
વ કૂલૂ લિન્નાસિ હુસ્નંવ વ અકીમુસ સલાતા વ આતુઝ ઝકાહ
ઔર કેહના લોગોંસે નેક બાત ઔર નમાઝ પળહના, ઔર ઝકાત દેના
સુમ્મા ત-વલ્લય-તુમ ઈલ્લા કલીલમ મિન્કુમ વ અન્તુમ મુઅ્રિદૂન ૦
ફિર તુમ સબ ફિર ગએ સિવાય થોળે આદમીયોંકે તુમમેંસે ઔર તુમહી હો ફિર જાને વાલે,

તફસીર : (૧) આ તે લોકો છે જે જનતાને તેમની ઈચ્છા પ્રમાણે વાતો જોડીને લખે છે અને ખુદા પાક સાથે અથવા રસૂલ સાથે જોડી દે છે. (૨) તેમના ગુનાહએ ઘેરી લીધા એટલે ગુનાહ કરે છે પરંતુ પસ્તાવો (તોબા) નથી કરતા.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُوْنَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُوْنَ
اَنْفُسَكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ ۝
ثُمَّ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُوْنَ فَرِيْقًا
مِّنْكُمْ مِّنْ دِيَارِهِمْ ز تَظٰهَرُوْنَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ ط وَاِنْ يَّاْتُوْكُمْ اُسٰرٰى تُفٰدُوْهُمْ وَهُوَ
مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ ط اَفَتُؤْمِنُوْنَ بِبَعْضِ الْكِتٰبِ
وَتَكْفُرُوْنَ بِبَعْضٍ ج فَمَا جَزَآءُ مَنْ يَّفْعَلُ ذٰلِكَ
مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ج وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ
يُرَدُّوْنَ اِلٰٓى اَشَدِّ الْعَذَابِ ط وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ
عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ
الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ز فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ
وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ ز وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ

વ ઇઝ઼ અ-ખ઼ઝ઼ના મીસ઼ા-ક઼કુમ લા
ઔર (યાદ કરો) જબ લિયા હમને ઈકરાર તુમસે કે ન
તસ્ફિકૂના દિમા-અકુમ વલા તુખ઼્રિજૂના
ખૂન બહાના આપસમેં. ઔર ન નિકાલના
અન્ફુ-સકુમ મિન દિયારિકુમ સુમ્મા
તુમ અપનોંકો અપને ઘરોંસે ફિર
અક઼-રરતુમ વ અન્તુમ તશ-હદૂન૦
ઈકરાર કિયા તુમને ઔર તુમ ગવાહ હો
સુમ્મા અન્તુમ હા-ઉલાઇ તક઼તુલૂના
ફિર વોહી હો તુમ કે ખુન કરતે હો
અન્ફુ-સકુમ વ તુખ઼્રિજૂના ફરીક઼મ
આપસ મેં ઔર નિકાલ દેતેહો અપને એક ફિરકે કો
મિન્કુમ મિન દિયારિહિમ ز તઝ઼ા-હરૂના
ઉનકે ઘરોંસે, એક દુસરેકી મદદ કરતે હો
અ઼-લયહિમ બિલ ઇસ્મિ વલ ઉ઼દવાન ط વ ઈય યઅ્-તૂકુમ ઉસારા મ
ઉનકે મુકાબલેમેં ગુનાહ ઔર ઝુલ્મ કે સાથ ઔર અગર વો લોગ આએ તુમ્હારે પાસ કૈદ હોકર ૧
તુફાદૂહુમ વહુવા મુહ઼ર્રમુન અ઼-લયકુમ ઇખ઼્રાજુહુમ ط અ-ફ-તુઅ્-મિનૂના
તો ઈવઝ દેકર છુળા લેતે હો હાલાંકે હરામ કિયા થા તુમ પર ઉનકા નિકાલનાહી તો ક્યા તુમ માનતે હો
બિ-બઅ્-દ઼િલ કિતાબિ વ તકફુરૂના બિ-બઅ્-દ઼ ج ફમા જઝાઉ મંય યફ-અ઼લુ
બા'ઝ બાતકો કિતાબકી ઔર ઈનકાર કરતે હો બા'ઝકી ? પસ કોઈ સઝા નહીં ઐસે શખ્સકી જો કરે
ઝ઼ાલિકા મિન્કુમ ઇલ્લા ખ઼િઝયુન ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા ج વ યવ-મલ
ઐસા તુમમેંસે બજુઝ રૂસવાઈ કે દુનિયવી ઝિન્દગી મેં ઔર
ક઼િયા-મતિ યુરદ-દૂના ઇલા અશદ-દિલ અ઼ઝ઼ાબ ط વ મલ્લાહુ બિ-ગ઼ાફિલિન
ક્યામત કે દિન લૌટા દિયે જાએંગે તરફ સખ્તસે સખ્ત અઝાબ કે ઔર નહીં હૈ અલ્લાહ બે ખબર
અ઼મ્મા તઅ્-મલૂન ૦ ઉલાઇકલ લઝ઼ીનશ-ત-રવુલ હ઼યાતદ દુન્યા બિલ
ઉસસે જો તુમ કરતે હો (૧) યેહી લોગ હૈં જિન્હોંને ખરીદ લિયા દુન્યવી ઝિંદગીકો બદલેમેં
આખ઼િ-રતિ ز ફલા યુખ઼ફ-ફફુ અ઼ન્હુમુલ અ઼ઝ઼ાબુ વલા હુમ યુન્સ઼રૂન ૦ ૬
આખિરત કે પસ ન હલકા કિયા જાએગા ઉનસે અઝાબ ઔર ન ઉનકો મદદ દી જાએગી ૧૦
વ લ-ક઼દ આ-તયના મૂસલ કિતાબા વ ક઼ફ-ફયના મિમ
K ઔર બેશક દી હમને મૂસાકો કિતાબ ઔર હમને પે દર પે
બઅ્-દિહી બિર-રુસુલ ز વ આ-તયના ઈસબ્ના
ઉનકે બાદ રસૂલ ભેજે ઔર દિયે હમને ઈસા કો

તફસીર : (૧) અર્થાત પોતાની કવમ બીજાના હાથમાં ફસાઈ જાય તો છોડાવવા હાજર થઈ જાય અને પોતે તેમને હેરાન કરવામાં પાછા નથી પડતા જો ખુદા પાકના હુકમો પર ચાલો તો બન્ને રાહ પર ચાલો.

مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا
جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ۝ وَقَالُوا
قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ۝ وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ
مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى
الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۚ
فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝ بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ
أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ
اللَّهُ مِن فَضْلِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ فَبَاءُوا
بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ وَ
إِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا
أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ ۚ وَهُوَ الْحَقُّ

મર-યમલ બય્યિનાતિ વ અય્યદનાહુ બિ-
જો મરયમકે બેટે હૈ મોઅજિઝે ઔર મદદ દી હમને ઉનકો
રૂહિલ કુદુસ ط અ-ફ-કુલ્લમા જા-અકુમ
રૂહેપાક (જિબ્રઈલ) સે તો કયા જબ કભી આયા તુમ્હારે પાસ
રસૂલુમ બિમા લા તહવા અન્ફુસુકુમુસ-
હુકમ લેકર કોઈ રસૂલ ખ્વાહિશકે ખિલાફ તુમ્હારી, તો
તક-બરતુમ ج ફ-ફરીકન કઝ-ઝબ્તુમ ز
તુમ અકડ બૈઠે. ફિર એક ફરીકકો તુમને ઝુટલાયા
વ ફરીકન તકતુલૂન ० વ કાલૂ કુલૂબુના
ઔર એક ફરીકકો કત્લ કર ડાલતે થે (૧) ઔર કેહતે કે હમારે દિલ
ગુલ્ફ ط બલ લ-અ-નહુમુલ્લાહુ બિ-
મેહફૂઝ હૈ. (નહીં) બલ્કે ફીટકાર દી હૈ ઉનકો અલ્લાહને
કુફરિહિમ ફ-કલીલમ મા યુઅ-મિનૂન ० વ
કુફ્રકી વજહસે. પસ બહોત કમ ઈમાન લાતે હૈ (૨) ઔર

મ
૧ **લમ્મા જા-અહુમ કિતાબુમ મિન ઇન્દિલ્લાહિ મુસદ-દિકુલ લિમા મ-અહુમ ۲**
જબ આ પહુંચી ઉનકે પાસ કિતાબ અલ્લાહકી તરફસે જો તસદીક કરતી હૈ ઉસ કિતાબકી જો ઉનકે પાસ હૈ
વ કાનૂ મિન કબ્લુ યસ્તફતિહૂના અ-લલ્લઝીના ક-ફરૂ ج ફ-લમ્મા જા-અહુમ
ઔર ઈસસે પેહલે ફતહ તલબ કરતે થે તુમ કાફિરોં પર પસ જબ આયા ઉનકે પાસ વો
મા અ-રફૂ ક-ફરૂ બિહી ز ફ-લઅ-નતુલ્લાહિ અ-લલ કાફિરીન ०
જિસકો પેહચાન રખ્ખા થા તો ઈન્કાર કરને લગે પસ ફીટકાર હૈ અલ્લાહકી કાફિરોં પર (૩)
બિઅ-સ-મશ-ત-રવ બિહી અન્ફુ-સહુમ અંય યકફુરૂ બિમા અન્ઝલલ્લાહુ
બુરે મોલ ખરીદા ઉન્હોંને અપની જાનોંકો કે ઉસકા ઈન્કાર કરતે હૈં જો ઉતારા હૈ અલ્લાહને
બગ્યન અંય યુનઝ-ઝિલલ્લાહુ મિન ફદ્લિહી અલા મંય યશાઉ મિન
ઈસ હસદમે કે ઉતારતા હૈ અલ્લાહ અપના ફઝલ (વહી) જિસપર ચાહતા હૈ
ઇબાદિહી ج ફ-બાઊ બિ-ગ-દબિન અલા ગદબ ط વ લિલ કાફિરીના અઝાબુમ
અપને બન્દોં મેં સે પસ હો ગએ વો મુસ્તહિક ગુસ્સે પર ગુસ્સેકે ઔર કાફિરોંકે લિયે અઝાબ હૈ
મુહીન ० વ ઇઝા કીલા લહુમ આમિનૂ બિમા અન્ઝલલ્લાહુ કાલૂ નુઅ-મિનુ
ઝિલ્લતકા. ઔર જબ ઉનસે કહા જાતા હૈ કે ઈમાન લે આઓ ઉસપર જો ખુદાને ઉતારા હૈ તો કેહતે હૈં કે હમ
બિમા ઉન્ઝિલા અ-લયના વ યકફુરૂના બિમા વરાઅહ ق વહુવલ હક્કુ
તો ઉસ પર ઈમાન લાએંગે જો હમપર ઉતારા ગયા હૈ ઔર ઈન્કાર કરતે હૈં ઉસકે માસિવા, હાલાંકે વો સચ્ચા હૈ

તફસીર : (૧) રૂહુલ કુદૂસ જિબ્રઈલ (અ.) ને કહે છે દરેક વખત તેમની સાથે રેહતા હતા. (૨) યહૂદ પોતાના વખાણમાં કેહતા હતા અમારા દિલો પર પડદા પડેલા છે એટલે અમારા મઝહબ સિવાય કોઈની વાત અમને અસર કરતી નથી. અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું કે સત્ય વાત અસર ન કરે એ નિશાની છે ફિટકારની (૩) જયારે કાફિરોની જીત જોતા તો દુઆ (પ્રાર્થના) કરતા કે આખિરી પયગમ્બર પૈદા થાય. જયારે પૈદા થયા તો તેમના જ પોતે મુન્કર થયા.

مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُوْنَ اَنْۢبِيَآءَ اللّٰهِ
مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٩١﴾ وَلَقَدْ جَآءَكُمْ مُّوْسٰى
بِالْبَيِّنٰتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَاَنْتُمْ
ظٰلِمُوْنَ ﴿٩٢﴾ وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّوْرَ ؕ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاسْمَعُوْا ؕ قَالُوْا
سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ۗ وَاُشْرِبُوْا فِىْ قُلُوْبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ؕ
قُلْ بِئْسَمَا يَاْمُرُكُمْ بِهٖۤ اِيْمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٩٣﴾
قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً
مِّنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٩٤﴾
وَلَنْ يَّتَمَنَّوْهُ اَبَدًاۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ
بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى
حَيٰوةٍ ۚ وَمِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ يَوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ
اَلْفَ سَنَةٍ ۚ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهٖ مِنَ الْعَذَابِ اَنْ

મુસ઼દ-દિક઼લ લિમા મ-અ઼હુમ ط કુલ
તસ્દીક ભી કરતા હૈ ઉસકી જો ઉનકે પાસ હૈ કેહદો
ફલિમા તક઼્તુલૂના અમ્બિયા-અલ્લાહિ મિન
ફિર કયું માર ડાલતે થે પયગમ્બરોંકો અલ્લાહકે
ક઼બ્લુ ઇન કુન્તુમ મુઅ્-મિનીન ○ વ લ-ક઼દ
ઈસસે પેહલે અગર હો તુમ ઈમાનદાર. ઔર
જા-અકુમ મૂસા બિલ બય્યિનાતિ સુમ્મત
લેકર આએ થે મૂસા તુમ્હારે પાસ ખુલી નિશાનીયાં મગર ફિર
ત-ખ઼ઝ઼તુમુલ ઇ઼જ્લા મિમ બઅ્-દિહી
તુમને બના લિયા (મા'બૂદ) બછળેકો ઉનકી ગૈર હાજરીમેં
વ અન્તુમ ઝ઼ાલિમૂન ○ વ ઇઝ઼ અ-ખ઼ઝ઼ના
ઔર તુમ ઝુલ્મ કરનેવાલે થે ઔર જબ લિયા હમને
મીસ઼ા-ક઼કુમ વ ર-ફઅ્-ના ફવ-ક઼કુમુત઼ તૂર ط ખુઝૂ
તુમ્હારા ઈકરાર, ઔર ઉઠા લિયા હમને તુમ્હારે ઉપર તૂરકો. (ઔર કેહ દિયા) પકળો મ
મા આ-તયના-કુમ બિ-કુવ્વતિંવ વસ્મઉ઼ ط ક઼ાલૂ સમિઅ્-ના વ અ઼-સ઼યના ؕ ૧
જો કિતાબ હમને તુમકો દી હૈ મઝબૂતીસે. ઔર (ઉસકે) અહકામ સુનો તો બોલે હમને સુન લિયા મગર માના નહીં
વ ઉશરિબૂ ફી કુલૂબિહિમુલ ઇ઼જ્લા બિ-કુફ્રિહિમ ط કુલ બિઅ્-સમા યઅ્-મુરુકુમ
ઔર બિઠાઈ ગઈ થી ઉનકે દિલોંમે (મોહબ્બત) બછળેકી ઉનકે કુફ્રકી વજહસે, કેહદો બુરા હૈ જો કુછ હુકમ કરતા હૈ તુમકો
બિહી ઈમાનુકુમ ઇન કુન્તુમ મુઅ્-મિનીન ○ કુલ ઇન કાનત લકુમુદ દારુલ
ઈમાન તુમ્હારા અગર તુમ ઈમાનવાલે હો (૧) તો કેહ દો કે અગર તુમ્હારે હી લિયે દારે
આખિ઼-રતુ ઇ઼ન્દલ્લાહિ ખ઼ાલિ-સ઼તમ મિન દૂનિન્નાસિ ફ-ત-મન્નવુલ મવતા ઇન
આખિરતકી ખુબી ખુદાકે હાં મખસુસ હૈ સિવા ઔર લોગોંકે, તો આરઝૂ કરો મરનેકી અગર
કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ○ વ લંય ય-ત-મન્નવહુ અ-બદમ બિમા ક઼દ-દમત અયદીહિમ ط
હો તુમ સચ્ચે (૨) ઔર વો હરગીઝ આરઝૂ ન કરેંગે ઉસકી કભી બસબબ ઉસકે જો આગે ભેજા હૈ ઉનકે હાથોંને
વલ્લાહુ અ઼લીમુમ બિઝ઼-ઝ઼ાલિમીન ○ વ લ-તજિદન્નહુમ અહ઼-રસ઼ન નાસિ
ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ ઝાલિમોં કો. ઔર અય પયગમ્બર અલબત્તા તુમ પાઓગે ઉનકો સબ લોગોંસે ઝયાદા હિર્સ
અ઼લા હ઼યાતિંવ ج વ મિનલ લઝ઼ીના અશ્રકૂ ج યવદ-દુ અ-હ઼દુહુમ લવ
કરનેવાલે ઝિંદગી પર બલ્કે મુશરિકીનસે ભી ઝયાદા ચાહતા હૈ ઉનમેંસે હર એક કાશકે
યુઅ઼મ્મરુ અલ્ફ઼ા સનહ ج વમા હુવા બિ-મુઝહ઼-ઝિહ઼િહી મિનલ અ઼ઝ઼ાબિ અંય
ઉમર દી જાવે હઝાર સાલકી હાલાંકે નહીં છુળા સકતી ઉસકો અઝાબસે

તફસીર : (૧) એટલે જાહેર રીતે કહયું અમો એ માન્યુ અને અંદર ખાને કહયું કે નથી માનતા (૨) યહુંદ કેહતા હતા કે જન્નત (સ્વર્ગ) માં અમારા સિવાય કોઈ જશે નહીં અને અમને અઝાબ (શિક્ષા) નહીં થાય અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું કે ખરેખર જન્નતી છો તો મરવાથી કેમ ડરો છો ?

يُعَمَّرَ ۗ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ۞ قُلْ مَنْ كَانَ
عَدُوًّا لِّجِبْرِيْلَ فَاِنَّهٗ نَزَّلَهٗ عَلٰى قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ
૯ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۞
૧૧ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِيْلَ
وَمِيْكٰلَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْكٰفِرِيْنَ ۞ وَلَقَدْ
اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ ۚ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ اِلَّا
الْفٰسِقُوْنَ ۞ اَوَكُلَّمَا عٰهَدُوْا عَهْدًا نَّبَذَهٗ فَرِيْقٌ
مِّنْهُمْ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۞ وَلَمَّا جَآءَهُمْ
رَسُوْلٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ
فَرِيْقٌ مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ ۙ كِتٰبَ اللّٰهِ وَرَآءَ
ظُهُوْرِهِمْ كَاَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۞ وَاتَّبَعُوْا مَا تَتْلُوا
الشَّيٰطِيْنُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَ ۚ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ
وَلٰكِنَّ الشَّيٰطِيْنَ كَفَرُوْا يُعَلِّمُوْنَ النَّاسَ السِّحْرَ ۗ وَمَآ

યુઅ્મ્મર વલ્લાહુ બસીરુમ બિમા
ઉસકી ઉમ્ર દરાઝી ઔર અલ્લાહ દેખતા હે જો કુછ
યઅ્-મલૂન ○ કુલ મન કાના અદુવ્વલ લિ-
વો કરતે હૈં. કેહદો કે જો દુશ્મન હે જિબ્રઈલ (ફરિશ્તે) કા
જિબ્રીલા ફઇન્નહૂ નઝ-ઝ-લહૂ અલા
(વો કુછ બિગાડ નહી સકતા) જિબ્રઈલને તો ડાલા યે કુરઆન
કલબિકા બિ-ઇઝનિલ્લાહિ મુસદ-દિકલ
તુમ્હારે દિલમેં ખુદા કે હુકમ સે (હાલાંકે કુરઆન) તસ્દીક કરનેવાલા
લિમા બયના ય-દયહિ વ હુદંવ વ બુશ્રા
હે ઉન કિતાબોંકી જો ઉસકે (ઝમાનએ નુઝૂલસે) પેહલે મૌજૂદ હે
લિલ મુઅ્-મિનીન ○ મન કાના અદુવ્વલ
ઔર હિદાયત ઔર ખુશખબરી ઈમાનવાલોંકે લિયે હૈ. જો શખ્સ હો
લિલ્લાહિ વ મલાઇ-કતિહી વ રુસુલિહી
મ દુશ્મન અલ્લાહકા ઔર ઉસકે ફરિશ્તોંકા ઔર ઉસકે રસૂલોંકા
૧ **વ જિબ્રીલા વ મીકાલા ફ-ઇન્નલ્લાહા અદુવ્વુલ લિલ કાફિરીન ○ વ**
ઔર જિબ્રઈલ ઔર મીકાઈલકા તો બિલા શુબહ અલ્લાહ ભી ઐસે કાફિરોંકા દુશ્મન હૈ. (૧) ઔર
લ-કદ અન્ઝલ્ના ઇ-લયકા આયાતિમ બય્યિનાત વમા યકફુરુ બિહા ઇલ્લલ
હમને ઉતારી હૈ તુમ્હારી તરફ નિશાનિયાં ખુલી હુઈ (ઝાહિર) ઔર ઉનસે ઈન્કાર નહીં કરતે મગર વોહી
ફાસિકૂન ○ અ-વ કુલ્લમા આ-હદૂ અહ-દન ન-બ-ઝહૂ ફરીકુમ મિન્હુમ
જો બદકાર હૈં, કયા યે લોગ જબ કોઈ કૌલો કરાર કરેંગે તો ફેંક દેગા ઉસ કૌલો કરારકો કોઈ ફરીક ઉનમેંસે,
બલ અક-સૂરુહુમ લા યુઅ્-મિનૂન ○ વ લમ્મા જા-અહુમ રસૂલુમ મિન ઇન્દિલ્લાહિ
બલ્કે ઉનમેંકે અકસર ઈમાન હી નહીં રખતે ઔર જબ આએ ઉનકે પાસ રસૂલ (મુહમ્મદ સ.) ખુદાકી તરફસે,
મુસદ-દિકુલ લિમા મ-અહુમ ન-બઝા ફરીકુમ મિનલ લઝીના
જો તસ્દીક કરતે હૈં ઉસ કિતાબે (તૌરાતકી) જો ઈન (યહુદ) કે પાસ હૈ, તો ફેંક દિયા એક ગિરોહને ઉનમેંસે જિનકો
ઊતુલ કિતાબ કિતાબલ્લાહિ વરાઆ ઝુહૂરિહિમ ક-અન્નહુમ લા યઅ્-લમૂન ○
દી ગઈ થી કિતાબ, અલ્લાહકી કિતાબકો પીછે અપની પીઠોં કે ગોયા ઉનકો કુછ ખબરહી નહી હૈ,
વત્ત-બઊ મા તત્લુશ શયાતીનુ અલા મુલ્કિ સુલય-માન વમા ક-ફરા
ઔર ઉસ ચીઝ કે પીછે પળ ગએ જો પળ્હા કરતે થે શયાતીન સુલેમાન કે અહદ મેં હાલાંકે કુફ્ર નહી કિયા
સુલય-માનુ વલાકિન્નશ શયાતીના ક-ફરૂ યુઅલ્લિમૂનન નાસસ સિહ્‌ર વમા
થા સુલેમાનને બલ્કે શયાતીન ને કુફ્ર કિયા થા જો સિખાયા કરતે થે લોગોં કો જાદુ. ઔર

તફસીર : (૧) યહૂદોએ કહયું આ કલામ જિબ્રઈલ (અ.) લાવે છે જે અમારો શત્રુ છે કદાચ તે અમારા દુશ્મનો ને અમારા ઉપર ફતેહ અપાવે કોઈ બીજો ફરિશ્તો લાવત તો અમો માનતા અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યુ કે ફરિશ્તાઓ જે કરે છે હુકમ સિવાય નથી કરતા જે તેમનો દુશ્મન છે નિશંક અલ્લાહ તેમનો દુશ્મન છે.

أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ۚ
وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ
فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ
الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ
وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
خَلَاقٍ ۚ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ ۚ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ۝ وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ ۖ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا ۗ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ مَا يَوَدُّ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ

ઉન્ઝિલા અ્-લલ મ-લ-કયનિ બિ-બાબિલા
(ઉસ ચીઝકે પીછે પળ ગએ) જો ઉતારા ગયા થા દો ફરિશ્તે હારૂત
હારૂતા વ મારૂત ᵬ વમા યુઅ્લ્લિમાનિ
ઔર મારૂત પર બાબુલમેં, હાલાંકે હારૂત વ મારૂત નહીં સિખાતે
મિન અ-હ્દિન હ્ત્તા યકૂલા ઇન્નમા નહ્નુ
થે કિસીકો કુછ ઉસ વકત તક જબ તક યે ન કેહ દેતે, કે હમ તો
ફિત્નતુન ફલા તક્ફુર ᵬ ફ-ય-ત-અ્લ્લમૂના
સિર્ફ આઝમાઈશ કે લિયે હૈં, તુમ કાફિર ન બન જાના મગર લોગ સીખતે થે
મિન્હુમા મા યુફર્રિકૂના બિહી
ઉનસે ઐસી બાતેં જિનસે જુદાઈ ડાલ દેં
બય-નલ મરઇ વ ઝવજિહ ᵬ વમા હુમ બિ-
દરમિયાન મિયાં ઔર બીબીકે હાલાંકે વો નહીં
દ્વાર્રીના બિહી મિન અ-હ્દિન ઇલ્લા બિ-
નુકસાન પહુંચા સકતે થે ઉસ જાદુસે કિસીકો ભી બગૈર
ઇઝ્નિલ્લાહ ᵬ વ ય-ત-અ્લ્લમૂના મા યદુર્રુહુમ વલા યન્ફઉહુમ ᵬ વ લ-કદ
હુકમ ખુદાકે. ઔર સીખતે થે ઐસી બાતેં ભી જિનસે ઉનકો નુકસાન પહોંચતા, ઔર ફાયદા ન કરે ઉનકો, ઔર અલબત્તા ઝુરૂર
અ્લિમૂ લ-મનિશ-તરાહુ મા લહૂ ફિલ આખિ્-રતિ મિન ખ્લાક્ ᵬ વ
જાન ચુકે થે કે ઉસકે લિયે જો ખરીદાર હુવા ઉસકા નહીં હૈ આખેરતમેં કોઈ હિસ્સા ઔર
લ-બિઅ્-સા મા શ-રવ બિહી અન્ફુ-સહુમ ᵬ લવ કાનૂ યઅ્-લમૂન ○ વ લવ
બુરા હૈ (મોલ) જિસ પર બેચા હૈ ઉન્હોંને અપની જાનોં કો, કાશ ઉનકો સમઝ હોતી. ઔર અગર
અન્નહુમ આ-મનૂ વત્ત-કવ લ-મસૂ-બતુમ મિન ઇ્ન્દિલ્લાહિ ખૈ્ર ᵬ લવ
વો ઈમાન લે આતે ઔર પરહેઝગાર બન જાતે તો સવાબ મિલતા જો અલ્લાહકે નઝદીક બેહતર હૈ કાશ
કાનૂ યઅ્-લમૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તકૂલૂ રાઇ્ના વ કૂલુન્ઝુરના
ઉનકો સમઝ હોતી, (૧)અય મુસલમાનો ! (રસૂલે ખુદા સ.) સે બાત કરતે વકત મત કહો તુમ રાઈના બલકે કહો ઉન્ઝુરના.
વસ્મઊ ᵬ વ લિલ-કાફિરીના અ્ઝાબુન અલીમ ○ મા યવદ-દુલ લઝીના
ઔર સુનો ! કાફિરોં કે લિયે અઝાબ દર્દનાક હૈ (૨) પસંદ નહીં કરતે જો
ક-ફરૂ મિન અહલિલ કિતાબિ વ લલ-મુશરિકીના અંય યુનઝ-ઝલા અ્-લયકુમ
મુનકિરે ઈસ્લામ હૈં એહલે કિતાબ ઔર મુશરેકીન મેં સે યે કે ઉતારી જાવે તુમ્હારી તરફ
મિન ખ્યરિમ મિર રબ્બિકુમ ᵬ વલ્લાહુ યખ્તસ્સુ બિ-રહ્-મતિહી
ભલાઈ (યાની વહી) તુમ્હારે રબકી તરફસે ઔર અલ્લાહ ખાસ કર લેતાં હૈ અપની રેહમત કે લિયે

મ ૧

૯ ૧૨

તફસીર : (૧) એટલે યહૂદોએ પોતાના મઝહબ અને કિતાબના જ્ઞાન ને છોડી દીધા. અને જાદુના કાર્યો કરવા નીકળી પડયા અને જાદુ લોકો માં બે તરફ થી આવ્યો છે એક હઝરત સુલયમાન (અ.) ના કાળમાં માણસ અને શયતાન સાથે રેહતા તે શયતાનોથી સીખ્યા અને તે યહુદો હઝરત સુલયમાન થી નીસ્બત દેતા કે તેમને તેમના (સુલયમાન) થી મળ્યો છે અને તેમને જિન્નો તથા માણસો ઉપર હુકમ ચલાવવાની શકતી તેના થી હતી અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું કે એ કામ કુફ્ર નો છે સુલયમાન (અ.) નો એ કામ ન હતો તેના વખત માં શયતાનો એ સીખડાવ્યો છે અને બીજો હારૂત અને મારૂત તરફથી તેઓ બાબુલ શહેર માં બે ફરિશ્તાઓ હતાં માણસો ના દેખાવમાં રેહતા હતાં તેઓ જાદુનો ઈલ્મ જાણતા હતા જે કોઈ એનો ચાહક જતો પહેલા કહી દેતા કે આમાં ઈમાન જતો ↗ રહેશે તેમ છતાં તેઓ આગ્રહ કરતા તો તેમને સીખડાવતાં અલ્લાહ તઆલાને કસોટી મંજુર હતી તો અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું કે આવા ઈલ્મોથી આખિરતનો કોઈજ ફાયદો નથી ઉલ્ટા નુકસાન છે અને દુન્યામાં પણ નુકસાન પામે છે અને ખુદાના હુકમ સિવાય કાંઈ કરી શકતા નથી અને દીનનો ઈલ્મ તથા કિતાબનો ઈલ્મ સીખતાં તો અલ્લાહને ત્યાં સવાબ મેળવતાં. (૨)યહુદી પયગંબર(સ.)ની મજલિસમાં બેસતાં અને હઝરત કલામ ફરમાવતાં કેટલીક →

مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ۝ مَا نَنْسَخْ مِنْ
اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ اَوْ مِثْلِهَا ۗ اَلَمْ تَعْلَمْ
اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ۝ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ
اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَمَا لَكُمْ مِّنْ
دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِىٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝ اَمْ تُرِيْدُوْنَ اَنْ
تَسْـَٔلُوْا رَسُوْلَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوْسٰى مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ
يَّتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ۝
وَدَّ كَثِيْرٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّوْنَكُمْ مِّنْ بَعْدِ اِيْمَانِكُمْ
كُفَّارًا ۚ حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ فَاعْفُوْا وَاصْفَحُوْا حَتّٰى يَاْتِىَ اللّٰهُ
بِاَمْرِهٖ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۗ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ
عِنْدَ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَقَالُوْا

મંય યશાઅ ۚ વલ્લાહુ ઝુલ ફદ્લિલ
જિસકો ચાહતા હૈ, ક્યુંકે ખુદા બળે ફઝલ વાલા હૈ.
અઝીમ ૦ મા નન્સખ્ મિન આ-યતિન
હમ કિસી આયતકા હુકમ જો મૌકુફ કરતે હૈ
અવ નુન્સિહા નઅ્-તિ બિ-ખ્યરિમ મિન્હા
યા આયત હી કો ભુલા દેતે હૈં તો નાઝિલ કર દેતે હૈં બેહતર ઉસસે
અવ મિસ્લિહા ۚ અ-લમ તઅ્-લમ અન્નલ્લાહા
યા ઉસ જૈસી દુસરી, ક્યા નહી મા'લૂમ તુમકો કે બેશક ખુદા
અલા કુલ્લિ શયઇન કદીર ૦
હર ચીઝ પર કાદિર હૈ (૧)
અ-લમ તઅ્-લમ અન્નલ્લાહા લહૂ મુલ્કુસ
ક્યા નહીં જાનતે તુમ કે અલ્લાહ હી કે લિયે હૈ સલ્તનત
સમાવાતિ વલ અર્દ્ ۚ વમા લકુમ મિન
આસમાનોંકી ઔર ઝમીનકી ઔર નહી હૈ તુમ્હારે વાસ્તે
દૂનિલ્લાહિ મિંવ વલિય્યિંવ વલા નસીર ૦ અમ તુરીદૂના અન તસ્અલૂ
સિવા અલ્લાહ કે કોઈ યાર ઔર ન મદદગાર ક્યા તુમ ચાહતે હો (બેહુદા) સવાલાત કરો
રસૂ-લકુમ કમા સુઇલા મૂસા મિન કબ્લ ۚ વ મંય ય-તબદ-દલિલ કુફરા બિલ
અપને રસૂલ સે ભી જૈસેકે (બેહુદા) સવાલાત કિએ ગએ થે મૂસાસે ઈસસે પેહલે, ઔર જો તુમ બદલો કુફ્રકો બદલેમેં
ઈમાનિ ફ-કદ દલ્લા સવાઅસ સબીલ ૦ વદ-દા કસીરુમ મિન અહલિલ
ઈમાન કે તો વોહ ભટક ગયા સીધે રાસ્તેસે, (૨) ચાહતે હૈ અકસર એહલે
કિતાબિ લવ યરુદ-દૂ-નકુમ મિમ બઅ્-દિ ઈમાનિકુમ કુફ-ફારા ۚ હ-સદમ
કિતાબ કાશકે ફેર દેવેં તુમકો ફિર તુમ્હારે ઈમાન લાને કે બાદ કાફિર બનાવેં
મિન ઇન્દિ અન્ફુસિહિમ મિમ બઅ્-દિ મા ત-બય્યના લહુમુલ હક્ક ۚ ફઅ્-ફૂ વસ્ફહૂ
અપને દિલી હસદકી વજેહસે બા વજુદે કે ઝાહિર હો ચુકા હૈ ઉનપર હક. તો મુઆફ કરો ઔર દર ગુઝર કરો
હત્તા યઅ્-તિયલ્લાહુ બિ-અમ્રિહ ۚ ઇન્નલ્લાહા અલા કુલ્લિ શયઇન કદીર૦
યહાં તક કે ભેજે અલ્લાહ અપના (કોઈ ઔર) હુકમ બેશક અલ્લાહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. (૩)
વ અકીમુસ સલાતા વ આતુઝ ઝકાતા ۚ વમા તુકદ-દિમૂ લિ-અન્ફુસિકુમ મિન
ઔર તુમ નમાઝ પળહો ઔર ઝકાત દો ઔર જો આગે ભેજોગે અપને લિયે
ખ્યરિન તજિદૂહુ ઈન્દલ્લાહ ۚ ઇન્નલ્લાહા બિમા તઅ્-મલૂના બસીર ૦ વ કાલૂ
ભલાઈ સે પાઓગે ઉસકો ખુદા કે હાં બેશક અલ્લાહ જો કુછ ભી તુમ કરતે હો દેખ રહા હૈ. ઔર એહલે કિતાબ કેહતે હૈ

મ ૧

➡ પેજ (૨૧) ની તફસીર : વાતો ન સાંભળી હોય. જરૂરી એ હતુ કે તેની સત્યતા શોધતા તો કેહતા રાઈના એટલે અમારી તરફ પણ રજુ થાઓ તેમનાથી મુસલમાનો પણ સીખીને આ શબ્દ કેહતા અલ્લાહ તઆલા એ આ શબ્દ બોલવા મના ફરમાવ્યું જો કેહવુ હોય તો ઉન્ઝુરના કહો તેનો પણ અર્થ એજ છે અને ધ્યાન થી સાંભળો કે ફરી પુછવું ન પડે યહુદોને આ શબ્દ કેહવામાં દગો હતો તેને જીભ દબાવી કેહતા રાએઈના બોલતા. એટલે અમારા ભરવાડ તેમની ભાષામાં રાએના મુર્ખ ને પણ કહે છે.
પેજ (૨૨) ની તફસીર : (૧) એ પણ યહુદોનો મેણો હતો કે તમારી કિતાબ માં કેટલીક આયતો નસ્ખ (રદ) થયેલી છે જો તે અલ્લાહ પાક તરફથી ઉતરેલી છે તો પછી શું ખામી જોઈ કે તેને મોકૂફ (મુલત્વી) કરી દીધી? અલ્લાહ પાક એ ફરમાવ્યુ કે ખામી તો પેહલામાં ↗

↗ હતી, નહીં કે પાછળમાં પરંતુ (હાકિમ) હુકમ કરનાર જ્યારે પણ જે ચાહે તે હુકમ કરે. (૨) અર્થાત યહુદીઓના બેહકાવાથી તમો પોતાના નબી પર શક ન લાવો જેવી રીતે તેઓ પોના પોતાના નબી પર શક લાવ્યા હતા એટલે યકીન છોડીને ઈન્કાર કરવું. (૩) છેવટે હુકમ પહોંચ્યો કે યહુદીઓને મદીના થી કાઢી મુક્યાં.

لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ
تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١١١﴾ بَلَىٰ ۚ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ
شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ
اللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا ۚ أُولَٰئِكَ
مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ ۚ لَهُمْ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾
وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ

લંય યદખુલલ જન્નતા ઈલ્લા મન કાના હૂદન
હરગિઝ નહી જાએંગે જન્નતમેં સિવા ઉન લોગોં કે જો યહૂદી
અવ નસ઼ારા ؕ તિલ્કા અમાનિય્યહુમ ؕ
યા નસરાની હૈં. યે (ખ્યાલી પુલાવ) આરઝૂએં હૈં ઉનકી.
કુલ હાતૂ બુરહા-નકુમ ઈન કુન્તુમ
કેહ દો પેશ કરો દલીલ અપની અગર હો તુમ
સ઼ાદિક઼ીન ○ બલા ۚ મન અસ્લમા વજ-હહૂ
સચ્ચે તો. અસલ બાત તો યે હૈ જિસને ઝુકા દિયા અપના સર
લિલ્લાહિ વ હુવા મુહ઼સિનુન ફ-લહૂ
અલ્લાહકે આગે ઔર વો નેકોકાર ભી હૈ તો ઉસકે લિયે
અજરુહૂ ઈ઼ન્દા રબ્બિહ ۖ વલા ખ઼વફુન
આજ(નેકબદલા)ઉસકે રબકે પાસ(મૌજૂદ) હૈ. ઔર (આખેરતમેં)
અ઼-લયહિમ વલા હુમ યહ઼-ઝનૂન ○ વ ع
ઐસેલોગોં કો ન(અઝાબકા)ડર હૈ ઔર ન ઉનકો (ગુઝિશ્તા ઝિન્દગીકા)ગમ હૈ ઔર ૧૩
ક઼ા-લતિલ યહૂદુ લય-સતિન નસ઼ારા અ઼લા શયઈવ ۖ વ ક઼ા-લતિન નસ઼ારા મ
કહા યહૂદને કે નહીં હૈ નસારા કિસી (ઠીક મઝહબ પર) ઔર નસારાને કહા કે ૧
લય-સતિલ યહૂદુ અ઼લા શયઈવ ۙ વહુમ યત્લૂનલ કિ઼તાબ ؕ કઝ઼ાલિકા ક઼ાલલ્લઝ઼ીના
નહીં હૈ યહૂદ કિસી(ઠીક મઝહબ)પર હાલાંકે વો(દોનોં ફરીક) પઢતે હૈં કિતાબ(ખુદાકી) ઈસી તરહ કહા કરતે હૈં(મુશરેકીને અરબભી)જો
લા યઅ઼-લમૂના મિસ઼્લા ક઼વલિહિમ ۚ ફલ્લાહુ યહ઼કુમુ બય-નહુમ યવ્-મલ
કુછ ભી નહી જાનતે ઉન્હીંકી સી બાતેં, અલ્લાહ ફૈસલા કર દેગા ઉનમેં
કિ઼યા-મતિ ફીમા કાનૂ ફીહિ યખ઼્તલિફૂન ○ વ મન અઝ઼્-લમુ મિમ્મમ
કયામતકે દિન ઉસકા કે જિસ બાત મેં વો ઝગડતે હૈં (૧) ઔર કૌન હૈ ઉસસે બઢકર ઝાલિમ જો
મ-નઅ઼ા મસાજિદલ્લાહિ અંય યુઝ઼-કરા ફીહસ્મુહૂ વ સઅ઼ા ફી ખ઼રાબિહા ؕ
મના કરે અલ્લાહકી મસ્જિદોં મેં અલ્લાહકા નામ લિયે જાનેસે ઔર કોશિશ કરે ઉનકે ઉજળ જાનેકી
ઉલાઈક઼ા મા કાના લહુમ અંય યદખુલૂહા ઈલ્લા ખ઼ાઈફીન ؕ લહુમ ફિદ
કે લોગ કાબલિ નહીં કે મસ્જિદોં મેં આને પાએં મગર ડરતે (ડરતે) ઉનકે લિયે
દુન્યા ખ઼િઝયુંવ વ લહુમ ફિલ આખ઼િ-રતિ અ઼ઝ઼ાબુન અ઼ઝ઼ીમ ○ વ લિલ્લાહિલ
દુનિયામેં ભી રૂસ્વાઈ હૈ ઔર ઉનકે લિયે આખિરત મેં ભી બળા ભારી અઝાબ હૈ (૨) ઔર અલ્લાહહી કા હૈ
મશરિક઼ુ વલ મગ઼રિબુ ۚ ફ-અય-નમા તુવલ્લૂ ફ-સ઼મ્મા વજહુલ-
પુરબ ઔર પચછિમ, તો તુમ જિધર મુંહ કરો ઉધર વજહુલ્લાહ ખુદાકી રહમત તુમ્હારી તરફ મુતવજ્જેહ હૈ

તફસીર : (૧) જેની પાસે ઈલ્મ નથી તે અરબ લોકો પહેલાં હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) નો દીન રાખતાં હતાં પછી છેવટે બેહકી જઈ બુત પરસ્તી કરવા લાગ્યા. આવી વ્યકતિ ને મુશરિક કહે છે. અને તેઓ પોતાનાજ રાસ્તા ને હક (સહી) બતાવતા. (૨) નસારા આપ (સ.) ને મુન્સફ જાણતા હતા અને યહુદીઓ ને ઝાલિમ કેમકે તેમણે હઝરત ઈસા (અ.) થી દુશ્મની કરી અમોએ તેમને માન્યા અલ્લાહ પાક ફરમાવે છે જયારે નસારાઓ જીત્યા તો બયતુલ મુકદ્દસની મસ્જિદ ને વીરાન કરી અને યહુદીઓની મસ્જિદો ને ઉજાડી યહુદીઓ ની દુશ્મનીમાં કયા નો ઈન્સાફ છે અલ્લાહ ની મસ્જિદોને વીરાન કરે અને અલ્લાહ ફરમાવે છે કે એ પણ વ્યાજબી નથી કે આ મુલ્ક માં હાકિમ (રાજયકર્તા) થાય છેવટે અલ્લાહ તઆલા એ મુલ્ક શામ (સીરીયા) મુસલમાનો ના હાથમાં આપ્યો.

اللهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿١١٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ
اللّٰهُ وَلَدًا ۙ سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ لَّهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ؕ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿١١٦﴾ بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ؕ وَاِذَا قَضٰۤى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ
فَيَكُوْنُ ﴿١١٧﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا
اللّٰهُ اَوْ تَاْتِيْنَاۤ اٰيَةٌ ؕ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ
مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ؕ تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ ؕ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ
لِقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿١١٨﴾ اِنَّاۤ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا
وَّنَذِيْرًا ۙ وَّلَا تُسْـَٔلُ عَنْ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ ﴿١١٩﴾ وَلَنْ
تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُوْدُ وَلَا النَّصٰرٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ ؕ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ؕ وَلَئِنِ
اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ الَّذِىْ جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ
مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١٢٠﴾ اَلَّذِيْنَ

લાહ ♭ ઈન્નલ્લાહા વાસિઉ઼ન અ઼લીમ ૦
બેશક અલ્લાહ બળી ગુંજાઈશવાલા બા ખબર હૈ. (૧)
વ કા઼લુત ત-ખ઼-ઝ઼લ્લાહુ ✓ વ-લદન
ઔર વો કેહતે હૈં કે રખતા હૈ અલ્લાહ ઔલાદ
સુબ્હા઼નહ ♭ બલ લહૂ મા ફિસ સમાવાતિ વલ
હાલાં કે વો પાક હૈ બલ્કે ઉસીકા હૈં જો કુછ આસ્માનોં ઔર
અર્દ઼ ♭ કુલ્લુલ લહૂ કા઼નિતૂન ૦ બદીઉ઼સ
ઝમીનમેં હૈ, સબ ઉસીકે તાબેદાર હૈ પૈદા કરનેવાલા હૈ
સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ♭ વ ઈઝ઼ા કદ઼ા અમ્રન
આસમાનોં ઔર ઝમીનકા ઔર જબ કરના ચાહતા હૈ કોઈ કામ
ફ-ઈન્નમા યકૂલુ લહૂ કુન ફ-યકૂન ૦
તો ઉસકી નિસબત ઈતના કેહ દેતા હૈ કે હો જા પસ વો ફૌરન હો જાતા હૈ
વ કા઼લલ લઝ઼ીના લા યઅ઼-લમૂના લવ-લા
ઔર કેહતે હૈં જાહિલ ક્યું નહીં
મ
૧ યુકલ્લિમુનલ્લાહુ અવ તઅ્-તીના આયૅહ ♭ કઝ઼ાલિકા કા઼લલ લઝ઼ીના મિન
કેહ દેતા હમસે ખુદા ખુદ યા હમારે પાસ ક્યું નહીં આતી કોઈ નિશાની ઈસી તરહ કહા કરતે થે
કબ્લિહિમ મિસ્લા કવ્લિહિમ ♭ તશા-બહત કુલૂબુહુમ ♭ કદ઼ બય્યન્નલ
ઈનસે પેહલે કે લોગ ઈન્હીં જૈસી બાતેં, એકહી તરહકેદિલ ઉન સબકે હૈં હમ તો ખોલ કર બયાન કરતે હૈં
આયાતિ લિ-કવ્મિંય યૂકિ઼નૂન ૦ ઈન્ના અરસલ્નાકા બિલ-હ઼ક઼્ક઼િ બશીરંવ
નિશાનિયાં યકીન કરનેવાલોં કે લિયે (૨) બિલા શક હમને ભેજા હૈ તુમકો દીને હક દેકર ખુશખબરી દેનેવાલા
વ નઝ઼ીરંવ ✓ વલા તુસ્અલુ અ઼ન અસ્હ઼ાબિલ જહ઼ીમ ૦ વ લન તરદ઼ા અ઼ન્કલ
ઔર ડરાનેવાલા બનાકર ઔર તુમસે નહીં પુછા જાએગા દોઝખિયોંકે બારેમેં (૩) ઔર હરગિઝ ખુશ ન હોંગે તુમસે
યહૂદુ વ લન નસ઼ારા હ઼ત્તા તત્તબિઅ઼ મિલ્લ-તહુમ ♭ કુલ ઈન્ના હુદલ્લાહિ
યહૂદી ઔર ન ઈસાઈ – જબ તક કે તુમ ઉનકા દીન ઈખતિયાર ન કર લોગે, કેહ દો કે અલ્લાહ કી હિદાયત
હુવલ હુદા ♭ વ લ-ઈનિત ત-બઅ઼્તા અહવા-અહુમ બઅ઼્દલ લઝ઼ી જા-અકા
વોહી અસલી હિદાયત હૈ ઔર અગર ચલોગે તુમ ઉનકી નફસાની ખ્વાહિશાત પર તુમ્હારે પાસ ઈલ્મ આ
વકફે મંઝિલ મિનલ ઈ઼લ્મિ ✓ મા લકા મિનલ્લાહિ મિંવ વલિય્યિંવ વલા નસ઼ીર ૦ અલ્લઝ઼ીના K
ચુકને કે બાદ ભી તો નહીં હૈ કોઈ તુમકો અલ્લાહ કે અઝાબસે (બચાનેવાલા) દોસ્ત ઔર ન મદદગાર: જિન લોગોંકો

તફસીર : (૧) આ પણ યહુદીઓનો ઈસાઈઓ નો ઝઘડો હતો કે દરેક પોતાના ફેસલા (હુકમ) ને સારો બતાવતા અલ્લાહ પાકએ ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ખાસ રીતે એક તરફી નથી તેના હુકમથી જે તરફ જુઓ તેની તરફ થાય છે. (૨) અર્થાત આગલી ઉમ્મત જે યહુદી હતા તે પણ પોતાના નબીને આમ જ કેહતા હતા જે આપના લોકો કેહવા લાગ્યા. (૩) અર્થાત તારા ઉપર આરોપ નથી કે તેમણે મુસલમાન કેમ ન કર્યા ?

اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَتْلُوْنَهٗ حَقَّ تِلَاوَتِهٖ ۗ اُولٰٓئِكَ
يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ۗ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُوْنَ ۝ يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ
الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۝
وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّلَا
يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ
يُنْصَرُوْنَ ۝ وَاِذِ ابْتَلٰٓى اِبْرٰهٖمَ رَبُّهٗ بِكَلِمٰتٍ فَاَتَمَّهُنَّ ۗ
قَالَ اِنِّيْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ۗ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِيْ ۗ
قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَاِذْ جَعَلْنَا
الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا ۗ وَاتَّخِذُوْا مِنْ
مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّى ۗ وَعَهِدْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَ
اِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ۝ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اجْعَلْ

આ-તય-નાહુમુલ કિતાબા યત્લૂ-નહૂ
દી હૈ હમને કિતાબ વો ઉસકો પઢતે રેહતે હૈં
હક્-ક્ તિલા-વતિહ ઉલાઈકા યુઅ-મિનૂના
જૈસા ઉસકે પઢનેકા હક હૈ. યેહી લોગ ઈમાન ભી લાતે હૈં
બિહ વ મંય યકફુર બિહી ફ-ઉલાઈકા હુમુલ
ઉસ પર ઔર જો લોગ ઉસસે ઈન્કાર કરતે હૈં વોહી
ખાસિરૂન ૦ યા બની ઈસ્રાઈલઝ્-કુરૂ
નુકસાન પાનેવાલે હૈં. (૧) અય ઔલાદે યાકુબ યાદ કરો
નિઅ્-મતિયલ લતી અન્અ્મ્તુ અ્-લયકુમ
મેરે ઉસ એહસાનકો જો મૈં તુમ પર કર ચુકા હું
વ અન્ની ફદ્-દલ્તુકુમ અ્-લલ આ-લમીન ૦
ઔર યાદ કરો કે (ઉસ ઝમાને મેં) ફૌકિયત અતાકી થી મૈંને તુમકો સારે જહાન પર
વત્તકૂ યવ-મલ લા તજ-ઝી નફસુન
ઔર ડરો ઉસ દિનસે જબકે નહીં કામ આએગા કોઈ
અ્ન નફસિન શય-અંવ વલા યુક્-બલુ મિન્હા અ્દલુંવ વલા તન્ફઉહા
કિસીકે કુછભી. ઔર નહી કબુલ કિયા જાએગા ઉસસે કોઈ મુઆવેઝા ઔર નહીં ફાયદા દેગી ઉસકો
શફા-અ્તુંવ વલા હુમ યુન્સરૂન ૦ વ ઈઝિ્બ્તલા ઈબ્રાહીમા રબ્બુહૂ
સિફારિશ ઔર નહી કી જાએગી ઉનકી કોઈ મદદ ઔર જબ આઝમાઈશ કી ઈબ્રાહીમ કી ઉનકે રબને
બિ-કલિમાતિન ફ-અ-તમ્મહુન્ન ક્ાલા ઈન્ની જાઈલુકા લિન્નાસિ ઈમામા
ચંદ બાતોં મેં, પુરા કર દિયા ઉન્હોંને ઉનકો. અલ્લાહને ફરમાયા મૈં તુમકો બનાનેવાલા હું લોગોં કા પેશવા
ક્ાલા વ મિન ઝુર-રિય્યતી ક્ાલા લા યનાલુ અ્હદિઝ્ ઝાલિમીન ૦
ઈબ્રાહીમને કહા ઔર મેરી ઔલાદમેં સે? ફરમાયા (હાં મગર) નહીં મિલેગી નુબુવ્વત ઝાલિમોંકો (૨)
વ ઈઝ્ જ-અ્લ્નલ બયતા મસા-બતલ લિન્નાસિ વ અમ્ના વત્તખિઝૂ
ઔર બનાયા હમને કાબેકો ઝયારતગાહ લોગોં કી ઔર અમન કી જગહ ઔર (કેહ દિયા) બના લો
મિમ મકામિ ઈબ્રાહીમા મુસલ્લા વ અ્હિદના ઈલા ઈબ્રાહીમા વ
મકામે ઈબ્રાહીમકો જાએ નમાઝ ઔર હુકમ દિયા હમને ઈબ્રાહીમ ઔર
ઈસ્માઈલા અન તહ-હિરા બયતિયા લિત્તાઈફીના વલ આકિફીના વર
ઈસ્માઈલ કો યે કે પાક સાફ કર દો મેરે ઘરકો તવાફ કરનેવાલોં, ઔર એઅતેકાફ કરનેવાલોં, ઔર
રુક-કઈસ સુજૂદ ૦ વ ઈઝ્ ક્ાલા ઈબ્રાહીમુ રબ્બિજ-અ્લ
રૂકુઅ ઔર સજદા કરનેવાલોંકે લિયે ઔર જબ કહા ઈબ્રાહીમને અય મેરે પરવરદિગાર

તફસીર: (૧) અર્થાત યહુદીઓમાં થોડા લોકો ન્યાયવાળા પણ હતા જે પોતાની કિતાબ ને સમજીને પઢતા હતા તે આ કુરઆન ઉપર ઈમાન લાવ્યા તેમાંના એક આલિમ હતા અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ તેમની સાથે કેટલાંક બીજા મુસલમાન થયા. (૨) બની ઈસરાઈલ બહુજ ઘમંડી હતા કે તેઓ હઝરત ઈબ્રાહીમ ના વંશજો છે અને અલ્લાહ તઆલા એ ઈબ્રાહીમ (અ.) ને વચન આપ્યો હતો કે નબુવ્વત અને બુઝુર્ગી તારા ઘરમાં રહેશે અને અમો ઈબ્રાહીમ (અ.) ના મઝહબ ના છીએ અને તેનો દીન દરેક જણ માને છે. અલ્લાહ તઆલા તેમને સમજાવે છે કે અલ્લાહ નો વચન ઈબ્રાહીમ (અ.) ના વંશજો માટે છે જે નેક રાહપર ચાલે અને તેમના બે બેટા પયગંબર હતા એક મુદ્દત સુધી ઈસ્હાક (અ.) ના વંશજો માં બુઝુર્ગી રહી હવે ઈસ્માઈલ (અ.) ના વંશજો માં પહોંચી અને (અલ્લાહ) તેની ↗

↗ હુઆ છે તે બન્ને ના હકમાં અને ફરમાવે છે કે દીને ઈસ્લામ હંમેશા એકજ છે ૧ મ બધા પયગંબરો અને બધી ૧૪ ઉમ્મતો તેના પર ચાલે તે એકે અલ્લાહ
જે હુકમ પયગંબર ના હાથથી મોકલે તે કબુલ કરવું હવે મુસલમાન તેના ઉપર જ છે અને તમો તેનાથી ફરી ગયા છો.

هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرٰتِ مَنْ
اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ
فَاُمَتِّعُهٗ قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗۤ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ وَ
بِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ الْقَوَاعِدَ
مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيْلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ
اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ
لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَاۤ اُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَاَرِنَا
مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝
رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِكَ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيْهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ
الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ وَمَنْ يَّرْغَبُ عَنْ مِّلَّةِ اِبْرٰهٖمَ
اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهٗ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا
وَاِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ اِذْ قَالَ لَهٗ

હાઝ઼ા બ-લ-દન આમિનંવ વરઝુક઼ અહ-લહૂ
બનાદે ઈસ શહેરકો અમનકા શહેર. ઔર ખાનેકો દે યહાં કે રહેને વાલોંકો
મિનસ્ સ-મરાતિ મન આ-મના મિન્હુમ
ફલ ફલાદી ઉનકો જો ઈમાન લાએ ઉનમેંસે
બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખ઼િર ؕ ક઼ાલા
અલ્લાહ પર ઔર રોઝે આખેરત પર, અલ્લાહને ફરમાયા
વ મન ક-ફરા ફ-ઉમતતિઉ઼હૂ ક઼લીલન
ઔર જો મુનકિર હોગા પસ ફાયદા ઉઠાને દેંગે હમ ઉનકો ભી ચંદ રોઝ
સુમ્મા અદ઼-તર-રુહૂ ઈલા અઝ઼ાબિન નાર ؕ વ
ફિર ગિરિફતાર કરૂંગા મૈં ઉનકો દોઝખ કે અઝાબ મેં ઔર
બિઅ્સલ મસ઼ીર ۝ વ ઈઝ઼ યર-ફઉ઼ ઈબ્રાહીમુલ
વો બુરા ઠિકાના હૈ. ઔર જબ ઉઠા રહે થે ઈબ્રાહીમ
ક઼વાઈ઼દા મિનલ બયતિ વ ઈસ્માઈ઼લ ؕ
બુન્યાદેં કાબેકી ઔર ઈસ્માઈલ ભી (ઔર કેહ રહે થે)
મ રબ્બના તક઼બ્બલ મિન્ના ؕ ઈન્નકા અન્તસ સમીઉ઼લ અ઼લીમ ۝ રબ્બના
૧ અય હમારે રબ કુબૂલ ફરમા હમારી તરફસે ઈસકો, બેશક તુ ખૂબ સુનનેવાલા બા ખબર હૈ ઔર અય રબ હમારે
વજ-અ઼લ્ના મુસલિમયનિ લકા વ મિન ઝુર્રિય્યતિના ઉમ્મતમ મુસલિ-મતલ
બના હમકો અપના ફરમાંબરદાર ઔર હમારી ઔલાદમેંસે ભી એક ઐસી જમાઅત (પૈદા) કીજિયે જો
લક ؗ વ અરિના મનાસિ-કના વ તુબ અ઼-લયના ؕ ઈન્નકા અન્તત તવ્વાબુર
તેરી ફરમાંબરદાર હો ઔર દિખા હમકો હમારી (હજ વગૈરાકી) ઈબાદતકે તરીકે ઔર હમારે હાલ પર તવજ્જોહ
રખીએ ઔર મુઆફ ફરમા હમકો, બેશક તુહી બળા મુઆફ કરનેવાલા
રહ઼ીમ ۝ રબ્બના વબ્અ઼સ઼ ફીહિમ રસૂલમ મિન્હુમ યત્લૂ અ઼-લયહિમ
મહેરબાન હૈ અય હમારે રબ્ ભેજ ઈન મકકેવાલોં મેં એક રસૂલ ઉનમેં સે જો પળ્હ કર સુનાએ ઉનકો
આયાતિકા વ યુઅ઼લ્લિમુહુમુલ કિતાબા વલ હિ઼ક-મતા વ યુઝક-કીહિમ ؕ
તેરી આયતેં ઔર સિખાએ ઉનકો કિતાબ (આસમાની) ઔર અકલ (કી બાતેં) ઔર પાકો સાફ કરદે ઉનકો (શિર્કસે)
૯ ઈન્નકા અન્તલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ۝ વ મંય યર-ગ઼બુ અ઼મ મિલ્લતિ
૧૫ બેશક તુહી બા ઈખતેયાર (ઔર સાહેબે તદબીર હૈ) ઔર કૌન મુંહ ફેર સકતા હૈ તરીકેસે
ઈબ્રાહીમા ઈલ્લા મન સફિહા નફ-સહ ؕ વ લ-ક઼દિસ઼-ત઼-ફયનાહુ ફિદ
ઈબ્રાહીમ કે, સિવા ઉસકે જિસકી ખુદ અકલ જાતી રહી હો, બિલા શુબહ મુન્તખબ કર લિયા થા હમને ઉનકો
દુન્યા ؕ વ ઈન્નહૂ ફિલ આખિ઼-રતિ લ-મિનસ઼ સ઼ાલિહ઼ીન ۝ ઈઝ઼ ક઼ાલા લહૂ
દુનિયામેં. ઔર આખેરતમેં ભી વો નેકોં કે ઝુમરે મેં હોંગે. જબ કહા ઉનસે ઉનકે

رَبُّهٗٓ اَسْلِمْ ۙ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَوَصّٰى
بِهَآ اِبْرٰهٖمُ بَنِيْهِ وَيَعْقُوْبُ ؕ يٰبَنِىَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى
لَكُمُ الدِّيْنَ فَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ اَمْ
كُنْتُمْ شُهَدَآءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوْبَ الْمَوْتُ ۙ اِذْ قَالَ
لِبَنِيْهِ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْۢ بَعْدِىْ ؕ قَالُوْا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ
وَاِلٰهَ اٰبَآئِكَ اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۖۚ
وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ۝ تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا
كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَّا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْئَلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ۝ وَقَالُوْا كُوْنُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا ؕ
قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهٖمَ حَنِيْفًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِيْنَ ۝ قُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَآ
اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ
وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ اُوْتِىَ مُوْسٰى وَعِيْسٰى وَمَآ اُوْتِىَ

રબ્બુહૂ અસ્લિમ ૪ ક઼ાલા અસ્લમ્તુ
રબને કે ફરમાંબરદાર બન જાઓ, તો કહા કે મૈં ફરમાંબરદાર હો ગયા
લિ-રબ્બિલ આ઼-લમીન ૦ વ વસ્સા બિહા
સારે જહાનકે પાલનેવાલેકા, ઔર વસીયતકી થી ઈસીકી
ઇબ્રાહીમુ બનીહિ વ યઅ઼-કૂબ ♭ યા-
ઈબ્રાહીમને અપને બેટોં કો ઔર યાકુબનેભી, કે અય
બનિય્યા ઇન્નલ્લાહસ઼-તફ઼ા લકુમુદ
મેરે બેટો બેશક અલ્લાહને પસંદ કિયા હૈ તુમ્હારે લિયે
દીના ફલા તમૂતુન્ના ઈલ્લા વ અન્તુમ
ઈસ દીન કો પસ ન મરના તુમ મગર
મુસ્લિમૂન ♭ અમ કુન્તુમ શુ-હદાઆ
મુસલમાન હી મરના. ક્યા થે તુમ લોગ ઉસ વક્ત મૌજુદ
ઇઝ઼ હ઼-દ઼રા યઅ઼-કૂબલ મવતુ ૪ ઇઝ઼
જબ આયા યાકુબકી મોતકા વક્ત યા જબ
ક઼ાલા લિ-બનીહિ મા તઅ઼-બુદૂના મિમ બઅ઼-દી ♭ ક઼ાલૂ નઅ઼-બુદુ ઇલા-હકા મ
કહા ઉન્હોંને અપને બેટોંસે કે કિસકી ઈબાદત કરોગે તુમ મેરે બાદ. બેટોંને કહા ઈબાદત કરેંગે હમ તુમ્હારે ખુદાકી ૧
વ ઇલાહા આબાઇકા ઇબ્રાહીમા વ ઇસ્માઈ઼લા વ ઇસ્હ઼ાક઼ા ઇલાહંવ વાહ઼િદંવ
ઔર તુમ્હારે બાપદાદા ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્માઈલ ઔર ઈસ્હાક કે ખુદાએ વાહિદ કી.
વ નહ઼નુ લહૂ મુસ્લિમૂન ૦ તિલ્કા ઉમ્મતુન ક઼દ ખ઼-લત ૯ લહા મા ક-સ-બત
ઔર હમ ઉસીકે ફરમાંબરદાર હૈં. યે એક જમાઅત થી જો ગુઝર ગઈ, ઉસ કે હી લિયે મુફીદ થા જો ઉસને કમાયા
વ લકુમ મા ક-સબ્તુમ ૯ વલા તુસ્અલૂના અ઼મ્મા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦
ઔર વો તુમ્હારે હી લિયે મુફીદ હૈ જો તુમ કમાઓ ઔર તુમસે પુછપરછ નહીં હોગી ઉસકી જો વો કર ગુઝરે હૈં.
વ ક઼ાલૂ કૂનૂ હૂદન અવ નસ઼ારા તહ-તદૂ ♭ કુલ બલ મિલ્લતા ઇબ્રાહીમા
ઔર કેહતે હૈં કે હો જાઓ યહુદી યા ઈસાઈ તો રાસ્તા પાઓગે તો તુમં કેહ દો કે હમ તો તરીકે પર ચલેંગે ઈબ્રાહીમકે
હ઼નીફ઼ા ♭ વમા કાના મિનલ મુશ્રિકીન ૦ કૂલૂ આમન્ના બિલ્લાહિ વમા
જો હકકકી તરફ માઈલ થે. ઔર નહીં થે વો મુશરેકીનમેંસે, (મુસલમાનો) તુમ કેહ દો કે હમ તો ઈમાન લા ચુકે હૈં અલ્લાહ પરઔર
ઉન્ઝિલા ઇ-લયના વમા ઉન્ઝિલા ઈલા ઇબરાહીમા વ ઇસ્માઈ઼લા વ
ઉસ કિતાબ પર જો હમપર ઉતરી હૈ ઔર ઉન હુકમોં પર જો ઉતારે ગએ ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્માઈલ ઔર
ઇસ્હ઼ાક઼ા વ યઅ઼-કૂબા વલ અસ્બાતિ઼ વમા ઊતિયા મૂસા વ ઈ઼સા વમા ઊતિયન-
ઈસ્હાક ઔર યાકુબ ઔર ઔલાદે યાકુબ પર ઔર ઉસ કિતાબ પર જો દી ગઈ હૈ મૂસા ઔર ઈસાકો ઔર ઉન પર
ઈમાન લા ચુકે હૈં જો દી ગઈ હૈ

النَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ
وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿١٣٦﴾ فَاِنْ اٰمَنُوْا بِمِثْلِ مَآ اٰمَنْتُمْ بِهٖ
فَقَدِ اهْتَدَوْا ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا هُمْ فِيْ شِقَاقٍ ۚ
فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١٣٧﴾ صِبْغَةَ
اللّٰهِ ۚ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً ۫ وَّنَحْنُ لَهٗ
عٰبِدُوْنَ ﴿١٣٨﴾ قُلْ اَتُحَآجُّوْنَنَا فِي اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَ
رَبُّكُمْ ۚ وَلَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۚ وَنَحْنُ لَهٗ
مُخْلِصُوْنَ ﴿١٣٩﴾ اَمْ تَقُوْلُوْنَ اِنَّ اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطَ كَانُوْا هُوْدًا اَوْ
نَصٰرٰى ۭ قُلْ ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُ ۭ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ
كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهٗ مِنَ اللّٰهِ ۭ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مَّا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤١﴾

નબિય્યૂના મિર રબ્બિહિમ ૮ લા નુફર્‌રિકુ
ઔર દુસરે અંબીયા કો ઉનકે રબકી તરફસે, જુદાઈ નહી સમઝતે હમં
બયના અ-હ઼દિમ મિન્હુમ ૮ વ નહ઼નુ લહૂ
કિસી એક મેં ઉન (પયંગબરો) મેંસે ઔર હમ તો ઉસી એક ખુદાકી કે
મુસલિમૂન ૦ ફ-ઈન આ-મનૂ બિ-મિસ્લિ
ફરમાંબરદાર હૈં. અબ અગર વો ઈમાન લે આવેં જૈસા કે
મા આમન્તુમ બિહી ફ-ક઼દિહ-તદવ ૮ વ ઈન
તુમ ઈમાન લાએ હો ઉસપર તો બિલા શુબહ વો રાહેહક પર આગએ ઔર અગર
ત-વલ્લવ ફ-ઈન્નમા હુમ ફી શિક઼ાક઼ ૮ ફ-સ-
મુંહ ફેર લેવેં તો (સમઝ લો કે) યે સિર્ફ ઝિદકી વજેહસે કરતે હૈં. પસ અન્કરીબ
યકફી-કહુમુલ્લાહ ૮ વ હુવસ સમીઉ઼લ
અલ્લાહ બદલા લેગા તુમ્હારા ઉનસે ક્યુંકે વો ખૂબ સુનનેવાલા
અ઼લીમ ૦ સિ઼બ્ગ઼તલ્લાહ ૮ વ મન અહ઼-સનુ
જાનનેવાલા હૈ (તુમ કેહદો) હમને તો અલ્લાહ કા રંગ લે લિયા ઔર કિસકા રંગ બેહતર હૈ
મ ૧ **મિનલ્લાહિ સિ઼બ્ગ઼તંવ ૪ વ નહ઼નુ લહૂ અ઼ાબિદૂન ૦ કુલ અ-તુહ઼ાજ-જૂ-નના**
અલ્લાહ કે રંગસે(૧) ઔર હમ તો ઉસીકી ઈબાદત કરતે હૈં. (અય મુહમ્મદ સ.) કેહદો ક્યા હુજ્જત કરતે હો હમસે
ફિલ્લાહિ વહુવા રબ્બુના વ રબ્બુકુમ ૮ વ લના અઅ્‌માલુના વ લકુમ
અલ્લાહ કે દીનમેં હાલાંકે વો હમારા રબ હૈ ઔર તુમ્હારા ભી. હમારે લિયે હૈં હમારે કરતુત ઔર તુમ્હારે લિયે હૈં
અઅ્‌માલુકુમ ૮ વ નહ઼નુ લહૂ મુખ઼લિસૂન ૦ અમ તકૂલૂના ઈન્ના ઈબ્રાહીમા
તુમ્હારે કરતુત ઔર હમતો ઉસીકો ખાલિસ માનતે હૈં. ક્યા તુમ કેહતે હો કે બેશક ઈબ્રાહીમ
વ ઈસ્માઈ઼લા વ ઈસ્હ઼ાક઼ા વ યઅ્‌કૂબા વલ અસ્બાત઼ા કાનૂ હૂદન અવ નસ઼ારા ૪
ઔર ઈસ્માઈલ ઔર ઈસ્હાક ઔર યાકુબ ઔર ઔલાદે યાકુબ થે યે લોગ યહૂદી યા ઈસાઈ?
કુલ અ-અન્તુમ અઅ્‌-લમુ અમિલ્લાહ ૪ વ મન અઝ઼-લમુ મિમ્મન
(અય પયગંબર ઈનસે) કેહદો કે ક્યા તુમ ઝયાદા જાનનેવાલે હો યા અલ્લાહ (ઝયાદા જાનનેવાલા હૈ) ઔર ઉનસે બઢકર ઝાલિમ કૌન હોગા જો
ક-તમા શહા-દતન ઈ઼ન્દહૂ મિનલ્લાહ ૪ વ મલ્લાહુ બિ-ગ઼ાફિલિન અ઼મ્મા
છુપાએ ઉસ ગવાહીકો કે જો અલ્લાહકી તરફસે આઈ હો ઔર નહી હૈ અલ્લાહ બેખબર ઉસસે જો ભી
તઅ્‌મલૂન ૦ તિલ્કા ઉમ્મતુન ક઼દ ખ઼-લત ૮ લહા મા ક-સ-બત વ
તુમ કર રહે હો યે એક જમાઅતથી જો ગુઝર ગઈ. ઈસકે હી લિયે મુફીદ થા જો ઉસને કમાયા ઔર
૯ **લકુમ મા ક-સબ્તુમ ૮ વલા તુસ્અલૂના અ઼મ્મા કાનૂ યઅ્‌મલૂન ૦** K
૧૬ વો તુમ્હારે હી લિયે મુફીદ હૈ જો તુમને કમાયા. ઔર તુમસે પુછગછ ન હોગી ઉસકી જો કુછ વો કર ગુઝરે હૈં.

તફસીર : (૧) ઈસાઈઓ પાસે એ કાયદો હતો કે જેમને પોતાના ધર્મમાં દાખલ કરતા એક પીળો રંગ બનાવતા અને તેના કપડા પણ પીળા રંગી દેતા અને તેના પર નાખી દેતા આ તેમની સામે ફરમાવ્યું.

سَيَقُولُ السُّفَهَآءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰهُمْ عَنْ
قِبْلَتِهِمُ الَّتِىْ كَانُوْا عَلَيْهَا ۚ قُلْ لِّلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَ
الْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ
وَكَذٰلِكَ جَعَلْنٰكُمْ اُمَّةً وَّسَطًا لِّتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ
عَلَى النَّاسِ وَيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيْدًا ۚ وَمَا
جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِىْ كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ
يَّتَّبِعُ الرَّسُوْلَ مِمَّنْ يَّنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ۚ وَاِنْ
كَانَتْ لَكَبِيْرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ ۚ وَمَا كَانَ
اللّٰهُ لِيُضِيْعَ اِيْمَانَكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ
قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ
قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۚ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ۚ وَاِنَّ
الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ

સ-યકૂલુસ સુ-ફહાઉ મિનન નાસિ
અબ કહેંગે બેવકૂફ લોગ કિસ
મા વલ્લાહુમ અ઼ન ક઼િબ્લતિહિમુલ લતી
ચીઝને ફેર દિયા ઉન મુસલમાનોંકો ઉનકે ઉસ કિબ્લહ (બયતુલમુકદ્દસ)
કાનૂ અ઼-લયહા ط કુલ લિલ્લાહિલ મશરિકુ
સે (ખાનએ કાબાકી તરફ) કે જિસપર થે. તુમ કેહદો કે અલ્લાહકીહી કા
વલ મગ઼રિબ ط યહદી મંય યશાઉ ઈલા
હૈ પુરબ ઔર પચ્છિમ, રાહ દિખાતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ
સિરાતિ઼મ મુસ્તકી઼મ ० વ કઝાલિકા
સીધે રાસ્તે કી (૧) ઔર ઈસી તરહ (અય ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા)
જ-અ઼લ્નાકુમ ઉમ્મતંવ વ-સત઼લ લિ-તકૂનૂ
હમને બનાયા હૈ તુમકો ઉમ્મતે મોઅતદિલ તાકે બનો તુમ
શુ-હદાઆ અ઼લન નાસિ વ યકૂનર રસૂલુ
(ક્યામત કે દિન) ગવાહ ઔર લોગોં કે મુકાબલે મેં, ઔર બને રસૂલ
અ઼-લયકુમ શહીદા ط વમા જ-અ઼લ્નલ ક઼િબ્લતલ લતી કુન્તા અ઼-લયહા
(મુહમ્મદ સ.) તુમ્હારે મુકાબલે મેં ગવાહ (તુમ્હારી સદાકત કે) (૨) અય મહબૂબ તુમ પેહલે જિસ કિબ્લે પર
ઈલ્લા લિ-નઅ઼-લમા મંય યત્તબિઉ઼ર રસૂલા મિમ્મંય યન્ક઼લિબુ અ઼લા
થે હમને વો ઈસ લિયે મુકર્રર કિયા થા કે દેખેં કૌન રસૂલકી પૈરવી કરતા હૈ ઔર કૌન ઉલ્ટે પાંવ
અ઼ક઼િબૈહ ط વ ઈન કાનત લ-કબી-રતન ઈલ્લા અ઼-લલ લઝ઼ીના હદલ્લાહ ط
ફિર જાતા હૈ ઔર અલબત્તા હૈ યે બળી (બાત) મગર ઉન લોગોં પર બળી બાત નહીં જિનકો હિદાયત દી અલ્લાહ ને
વમા કાનલ્લાહુ લિ-યુદ઼ીઅ઼ ઈમા-નકુમ ط ઈન્નલ્લાહા બિન્નાસિ લ-રઊફુર
ઔર નહીં હૈ અલ્લાહ અકારત કરનેવાલા તુમ્હારે ઈમાન કો. બેશક અલ્લાહ લોગોં પર શફકત કરને વાલા
રહ઼ીમ ० કદ નરા તક઼લ્લુબા વજહિકા ફિસ સમાઅ ج ફ-લનુવલ્લિયન્નકા
મેહેરબાન હૈ (૩) તેહકીક હમ દેખ રહે હૈં તુમ્હારા મુંહ ફેર ફેર કર આસ્માન કી તરફ દેખના લિહાઝા ફેરતે હૈં હમ તુમકો
ક઼િબ્લતન તર-દ઼ાહા ص ફ-વલ્લિ વજ-હકા શત઼્રલ મસ્જિદિલ
ઉસીકી તરફ જિસ કિબ્લેકો તુમ પસંદ કરતે હો પસ અબ ફેર લિયા કરો અપના મુંહ (નમાઝ પળહતે વક્ત) મસ્જિદે
હ઼રામ ط વ હ઼યસુ મા કુન્તુમ ફ-વલ્લૂ વુજૂ-હકુમ શત઼્રહ ط
મોહતરમ (કઅબે) કી તરફ. ઔર (મુસલમાનો) તુમ જહાં કહીં હો અપના મુંહ કર લિયા કરો
વ ઈન્નલ લઝ઼ીના ઊતુલ કિતાબા લ-યઅ઼-લમૂના અન્નહુલ હ઼ક્કુ મિર
ઉસી કી તરફ ઔર તેહકીક જિન લોગોં કો કિતાબ (તૌરાત વગૈરા) દી ગઈ હૈ બિલા શક ખૂબ વાકિફ હૈં કે વો (તહવીલે
કિબ્લા) યકીનન બરહક્ક હૈ,

તફસીર (૧) : હઝરત જ્યારે મક્કા થી મદીના આવ્યા સવા વર્ષ સુધી બયતુલ મુકદ્દસ તરફ નમાઝ પઢી પછી હુકમ આવ્યો કાબા તરફ નમાઝ પઢો ત્યારે યહુદીઓ તથા કેટલાક કાચા મુસલમાનો તેમના બેહકાવવાથી શક કરવા લાગ્યા કે તે બધા નબીઓ નો કિબ્લો હતો તેને છોડવો નબી ની નિશાની નથી અલ્લાહ તઆલા એ આગળ ફરમાવ્યું કે લોકો આમ જ કહેશે. (૨) અર્થાત જેવી રીતે તે બે વાતો માં જોયું કે તમારી પાસે પુરી વાત છે અને વિરોધીઓ પાસે અધુરી એક એ કે તમો બધા નબીઓને માનો છો અને યહુદીઓ તથા ઈસાઈઓ કેટલાકને માને છે અને કેટલાકને નથી માનતા બીજુ એ કે તમારો કિબ્લો કાબા છે. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ના વખત થી નક્કી થએલ છે. ઈબ્રાહીમ (અ.) બધાના પેશવા (નેતા) છે અને યહુદીઓ અને ઈસાઈઓનો કિબ્લો પાછળથી સાબિત થયું એવી જ રીતે બધી ↗

અલ જુઝઉસ્સાની-૨

મ ૧

↗ વાતોમાં તમો પુરા (સંપૂર્ણ) છો અને બીજી ઉમ્મતો અધુરી તેમને જરૂર છે કે તમો બતાવો અને તમને જરૂર નથી કે કોઈ ઉમ્મત તમને બતાવે સિવાય તમારા નબી (૩) અર્થાત તમારો કિબ્લો ઈબ્રાહીમ (અ.) ના વખત થી કિબ્લો નક્કી થએલો છે અને થોડા દિવસો બયતુલ મુકદ્દસ નક્કી થયું ઈમાનની કસોટી માટે અને જે લોકો ઈમાન ઉપર કાયમ રહ્યા તેમનો મોટો દરજ્જો છે.

رَّبِّهِمْ ۗ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ۝ وَلَئِنْ
اَتَيْتَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا
قِبْلَتَكَ ۚ وَمَا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ
بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۗ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَاۤءَهُمْ مِّنْ
بَعْدِ مَا جَاۤءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ اِنَّكَ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَاۤءَهُمْ ۗ
وَاِنَّ فَرِيْقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۝
اَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ۝
وَلِكُلٍّ وِّجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ۗ
اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا يَاْتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَاِنَّهٗ لَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ ۗ وَمَا
اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ

રબ્બિહિમ ط વ મલ્લાહુ બિ-ગ઼ાફિલિન
ઉનકે રબકી તરફ સે ઔર નહીં હૈ અલ્લાહ બે-ખબર
અ઼મ્મા યઅ઼-મલૂન ○ વ લઇન અતય-તલ
ઉસ ચીઝ સે જો વો કરતે હૈં (૧) ઔર અગર તુમ લે આઓ
લઝ઼ીના ઊતુલ કિતાબા બિ-કુલ્લિ આ-યતિમ
ઉનકે પાસ જિનકો કિતાબેં (તૌરાત વગૈરા) દી ગઈ હૈ, સારી દલીલેં
મા તબિઊ઼ કિ઼બ્લ-તક ج વમા અન્તા
તો ભી વો નહીં માનેંગે તુમ્હારે કિબ્લે કો. ઔર તુમ ભી
બિ-તાબિઇ઼ન કિ઼બ્લ-તહુમ ج વમા બઅ઼-દુહુમ
માનને વાલે નહીં ઉનકે કિબ્લે કો. ઔર નહીં હૈ ઉનમેં કા કોઈ ફરીક ભી
બિ-તાબિઇ઼ન કિ઼બ્લતા બઅ઼-દ઼ ط વ
પૈરવી કરનેવાલા કિસી દુસરે ફરીકકે કિબ્લે કી, ઔર
મ
લ-ઇનિત તબઅ઼-તા અહવા-અહુમ મિમ
૧
અગર પૈરવી કરોગે તુમ ઉનકી ખ્વાહિશોં કી

વકફે બઅ઼-દિ મા જા-અકા મિનલ ઇ઼લ્મિ لا ઇન્નકા ઇઝ઼લ લ-મિનઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ○
લાઝિમ ઉસ ઈલ્મ કે બાદ જો તુમ્હેં પહુંચા હૈ તો ઐસી હાલતમેં તુમ ભી બિલા શુબહ નાફરમાનોં મેં સે હો જાઓગે.
અલ્લઝ઼ીના આતય-નાહુમુલ કિતાબા યઅ઼-રિફૂ-નહૂ કમા યઅ઼-રિફૂના
જિન લોગોંકો હમને કિતાબ દી હૈ વો રસૂલ કો ઐસા પેહચાનતે હૈં જૈસા અપને બેટોં કો
અબ્ના-અહુમ ط વ ઇન્ના ફરીક઼મ મિન્હુમ લ-યકતુમૂનલ હ઼ક઼્ક઼ા વહુમ
પેહચાનતે હૈં ઔર ઉનમેં સે કુછ લોગ છુપાતે હૈં હક્ક બાત કો ઔર વો
વકફે ૯ યઅ઼-લમૂન ○ અલ હ઼ક઼્કુ મિર રબ્બિકા ફલા તકૂનન્ના મિનલ મુમ્તરીન ○ વ લિ-
ઝિલ ૧ જાનતે હૈં. હક બાત વોહી હૈ જો તુમ્હારે રબકી તરફ સે હૈ તો તુમ કહીં શક કરનેવાલોં મેં સે ન હો જાના ઔર
ફુન્નબી કુલ્લિંવ વિજ-હતુન હુવા મુવલ્લીહા ફસ્તબિકુલ ખ઼ય-રાત ط અય-ના
લલ્લાહુ હર એક (ફરીક) કે લિયે એક સિમ્ત (મુકર્રર હૈ) ઉસકી તરફ વો (નમાઝમેં) મુંહ કરતા હૈ સો તુમ નેકિયોં કી તરફ સબકત કરો, તુમ
લયહિ
સલ્લમ મા તકૂનૂ યઅ્-તિ બિ-કુમુલ્લાહુ જમીઅ઼ા ط ઇન્નલ્લાહા અ઼લા કુલ્લિ શયઇન
જહાં કહીં હોગે લે આએગા અલ્લાહ તુમ સબકો બેશક અલ્લાહ હર ચીઝ પર
ક઼દીર ○ વ મિન હ઼યસુ ખ઼-રજતા ફ-વલ્લિ વજ-હકા શત઼્રલ
કાદિર હૈ (૨) ઔર જહાં કહીં સે તુમ નિકલો (નમાઝ મેં) કર લિયા કરો અપના મુંહ
મસ્જિદિલ હ઼રામ ط વ ઇન્નહૂ લલ-હ઼ક઼્કુ મિર રબ્બિક ط વ મલ્લાહુ
મસ્જિદે હરામ કી તરફ ઔર અલબત્તા યેહી નયા કિબ્લા બરહક હૈ તુમ્હારે રબકી તરફ સે, ઔર અલ્લાહ નહીં હૈ
બિ-ગ઼ાફિલિન અ઼મ્મા તઅ઼-મલૂન ○ વ મિન હ઼યસુ ખ઼-રજતા
બેખબર ઉસસે કે જો તુમ કરતે હો. ઔર અય પૈગમ્બર તુમ જહાં કહીં સે નિકલો

તફસીર : (૧) જ્યાં સુધી બયતુલ મુકદસ તરફ નમાઝ હતી તો આં હઝરત નો દિલ ચાહતો હતો કાબાનો, નમાઝમાં આસમાન તરફ નજર નાખતા કદાચ ફરિશ્તો કાબાની તરફનો હુકમ (વહી) લાવતો હોય પછી આ આયત ઉતરી ત્યાર થી કાબા નક્કી થયો (૨) અર્થાત એ હઠ કરવી કે અમારો કિબ્લો સારો કે તમારો એ નકામું છે સારાપણું એના માટે જે નેકીઓ માં વધારે હોય દરેક ઉમ્મતને એક એક કિબ્લાનો હુકમ આપ્યો હતો છેવટે બધાને એક જગ્યા ભેગા થવાનું છે.

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا
كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۙ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ۙ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۚ فَلَا
تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۚ وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ۝ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا
عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝
فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ۝
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ
اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ۝ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ
بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَ
الْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا

ફ-વલ્લિ વજ-હકા શત્‌રલ મસ્જિદિલ
પસ કર લિયા કરો અપને મુંહકો (નમાઝ મેં) મસ્જિદે મોહતરમ
હ઼રામ ط વ હ઼યસુ મા કુન્તુમ ફ-વલ્લૂ
કી તરફ઼ ઔર અય મુસલમાનો તુમ ભી જહાં કહીં હો કર લિયા કરો
વુજૂ-હકુમ શત્‌રહૂ ۝ લિ-અલ્લા યકૂના
અપને મુંહોં કો મસ્જિદે મોહતરમ કી તરફ઼ (૧) તાકે ન રહે
લિન્નાસિ અ઼-લયકુમ હુ઼જ્જહ ۝ ઈલ્લલ
લોગોં કો તુમપર કોઈ ઈલઝામ કાયમ મગર
લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ મિન્હુમ ۝ ફલા તખ઼્શવહુમ
ઉનમેં સે જો લોગ ઝાલિમ હૈં (વોહી ઈલઝામ કિયે બગૈર ન રહેંગે) સો તુમ ઉનસે ન ડરો
વખ઼્શવની ۝ વ લિ-ઉતિમ્મા નિઅ઼મતી
ઔર મુઝસે ડરો તાકે મૈં ભરપૂર દૂં અપની નેઅમત
અ઼-લયકુમ વ લ-અ઼લ્લકુમ તહ-તદૂન ۝
તુમકો ઔર તાકે તુમ હિદાયત પાઓ મ
કમા અરસલ્ના ફીકુમ રસૂલમ મિન્કુમ યત્લૂ અ઼-લયકુમ ૧
(યે ભી ઐસા હી એહસાન હૈ) જૈસા કે ભેજા હમને એક અઝીમુશ્શાન રસૂલ તુમમેં તુમ્હારે હી લોગોં મેં સે જો પઢતા હૈ તુમ્હારે સામને
આયાતિના વ યુઝક-કીકુમ વ યુઅ઼લ્લિમુકુમુલ કિતાબા વલ હિ઼ક-મતા
હમારી આયતેં ઔર તુમકો પાકો સાફ બનાતા હૈ ઔર તુમકો તા'લીમ દેતા હૈ કુરઆન ઔર શરીઅતકી
વ યુઅ઼લ્લિમુકુમ મા લમ તકૂનૂ તઅ઼-લમૂન ۝ ફઝ઼કુરૂની અઝ઼કુરકુમ
ઔર તુમકો વો બાતેં સિખાતા હૈ જિન બાતોં સે તુમ નાવાકિફ થે લિહાઝા તુમ મેરી યાદમેં લગે રહો મૈં તુમકો યાદ રખ્ખુંગા
વશ્કુરૂલી વલા તકફુરૂન ۝ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનુસ્તઈનૂ ૬
ઔર મેરા શુક્ર કરતે રહો, મેરી નાશુક્રી ન કરો. અય મુસલમાનો (મુસીબત કે વક્ત) ૨
બિસ઼ સ઼બરિ વસ્સ઼લાહ ط ઈન્નલ્લાહા મઅ઼સ઼ સ઼ાબિરીન ۝ વલા તકૂલૂ લિ-મંય
સબ્ર ઔર નમાઝ સે મદદ લો કયુંકે અલ્લાહ સબ્ર કરનેવાલોં કે સાથ હૈ (૨) ઔર મત કંહો ઉનકો
યુક઼-તલુ ફી સબીલિલ્લાહિ અમ્વાત ط બલ અહ઼યાઉવ વ લાકિલ્લા તશ્ઉ઼રૂન ۝
જો લોગ મર જાએં રાહે ખુદા મેં મુરદા. બલ્કે વો ઝિન્દા હૈં લેકિન તુમ નહીં સમઝતે.
વ લ-નબ્લુવન્નકુમ બિ-શયઈમ મિનલ ખ઼વફિ વલ જૂઈ વ નક઼સ઼િમ મિનલ અમ્વાલિ
ઔર યકીનન હમ આઝમાઈશ કરતે હૈં તુમ્હારી કિસી કદર ખૌફ સે, ઔર ભુક સે ઔર નુકસાને માલસે,
વલ અન્ફુસિ વસ્સ઼ સ઼-મરાત ط વ બશ્શિરિસ઼ સ઼ાબિરીન ۝ અલ્લઝ઼ીના ઈઝ઼ા
ઔર જાન ઔર ફલોં કે નુકસાન સે, મગર અય મુહમ્મદ (સ.) ખુશખબરી સુનાદો ઐસે સાબિરોં કો કે જબ ઉનપર

તફસીર: (૧) અને મસ્જિદુલ હરામ મક્કાની મસ્જિદને કહે છે હરામનો અર્થ જે જગ્યા બંધ રહેવી જોઈએ આ મકાનમાં કેટલીક વાતોની મનાઈ છે જાનવરને રંજાડવું ઝાડ કે ઘાંસ ઉખેડવી અને જમીન ઉપર પડેલો માલ ઉપાડી લેવો. (૨) અહીં થી સૂચવવામાં આવે છે કે જેહાદ (ધર્મ યુધ્ધ) માં મહેનત ઉઠાવો અને હિમ્મત પકડો.

اَصَابَتْهُمْ مُّصِيْبَةٌ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ
رٰجِعُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوٰتٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَ
رَحْمَةٌ ۝ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُوْنَ ۝ اِنَّ الصَّفَا وَ
الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَّطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا ۙ
فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْتُمُوْنَ مَآ
اَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالْهُدٰى مِنْۢ بَعْدِ مَا بَيَّنّٰهُ
لِلنَّاسِ فِى الْكِتٰبِ ۙ اُولٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَ يَلْعَنُهُمُ
اللّٰعِنُوْنَ ۝ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَاَصْلَحُوْا وَبَيَّنُوْا
فَاُولٰٓئِكَ اَتُوْبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَاَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝
اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ
لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ۝ خٰلِدِيْنَ
فِيْهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ۝

અસ઼ાબત્હુમ મુસ઼ી-બતુન ૪ ક઼ાલૂ ઇન્ના
કોઈ મુસીબત આ પળતી હૈ તો કેહતે હૈં કે બિલા શુબહ હમ તો
લિલ્લાહિ વ ઇન્ના ઇ-લયહિ રાજિઊ઼ન ૦
અલ્લાહ કે હૈં ઔર ઉસીકી તરફ઼ બિલ આખિર લૌટકર જાનેવાલે હૈ
ઉલાઇકા અ઼-લયહિમ સ઼-લવાતુમ મિર
ઈન્હી લોગોં પર સદ આફ઼રીન હૈ
રબ્બિહિમ વ રહ઼-મહ ૦ વ ઉલાઇકા હુમુલ
ઉનકે રબ કી તરફ઼ સે ઔર રેહમત હૈ. ઔર યેહી લોગ
મુહ-તદૂન ૦ ઇન્નસ઼ સ઼ફ઼ા વલ મર-વતા
રાહે રાસ્ત પર હૈં. બેશક સફ઼ા ઔર મરવા (પહાળ)
મિન શઆ઼ઇરિલ્લાહ ૮ ફ-મન હ઼જ્જલ
નિશાનિયોં મેં સે હૈં ખુદાકી (ઠેહરાઈ હુઈ) લેહાઝા જો શખ્સ હજ્જ કરે
બય-તા અવિઅ઼્-ત-મરા ફ઼લા જુનાહ઼ા અ઼-લયહિ
કા'બેકા યા ઉમરા કરે પસ કોઈ ગુનાહ નહીં ઉસપર
મ ૧ અંય યત્તવ્વફ઼ા બિહિમા ૪ વ મન ત-તવ્વઅ઼ા ખ઼યરન ૪ ફ-ઇન્નલ્લાહ
ઈન દોનોં કે દરમિયાન તવાફ઼ કે ફેરે કરને મેં (બલ્કે મૂજિબે સવાબ હૈ) ઔર જો શખ્સ ખુશ દિલી સે કરે કોઈ નેક કામ તો બેશક ખુદા
શાકિરુન અ઼લીમ ૦ ઇન્નલ લઝ઼ીના યકતુમૂના મા અન્ઝલ્ના મિનલ બય્યિનાતિ
કદરદાન ઔર જાનને વાલા હૈ (૧) ઔર જો લોગ છુપાતે હૈં ઉનકો કે જો હમ નાઝિલ કર ચુકે હૈં ખુલી નિશાનીયોં મેં સે
વલ હુદા મિમ બઅ઼્-દિ મા બય્યન્નાહુ લિન્નાસિ ફિલ કિતાબ ૪ ઉલાઇકા
ઔર છુપાતે હૈં હિદાયતકો બાદ ઈસકે કે હમ ખોલ કર બયાન કર ચુકે હૈં લોગોં કે લિયે કિતાબ મેં, યે હી લોગ હૈં કે
યલ-અ઼નુહુમુલ્લાહુ વ યલ-અ઼નુહુમુલ લાઇ઼નૂન ૦ ઇલ્લલ લઝ઼ીના તાબૂ
લા'નત કરતા હૈ અલ્લાહ ઔર લા'નત કરતે હૈં ઉન પર લા'નત કરનેવાલે (દુનિયા ભરકે) (૨) મગર જિન્હોંને તૌબા કી
વ અસ઼્લહૂ વ બય્યનૂ ફ-ઉલાઇકા અતૂબુ અ઼-લયહિમ ૮ વ અ-નત તવ્વાબુર
ઔર હાલત દુરૂસ્ત કર લી ઔર સાફ઼ સાફ઼ બયાન કર દિયા (જો કુછ કિતાબ મેં થા) તો યેહી લોગ હૈં જિનકી તૌબા હમ કબૂલ કરતે હૈં,
રહ઼ીમ ૦ ઇન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ માતૂ વ હુમ કુફ઼-ફ઼ારુન ઉલાઇકા
હમ બળે તૌબા કબુલ કરનેવાલે મહેરબાન હૈં. જો લોગ (દીને હકસે જીતેજી) ઈન્કાર કરતે હૈ ઔર મર ગએ વો
અ઼-લયહિમ લઅ઼્-નતુલ્લાહિ વલ મલાઇ-કતિ વન્નાસિ અજ્મઈ઼ન ૦
ઈન્કાર હી કી હાલતમેં યેહી હૈં જિનપર ખુદાકી લા'નત ઔર ફરિશ્તોંકી ઔર આદમીયોં કી સબકી લા'નત.
ખ઼ાલિદીના ફીહા ૮ લા યુખ઼ફ્-ફફુ અ઼ન્હુમુલ અ઼ઝ઼ાબુ વલા હુમ યુન્ઝ઼રૂન ૦ K
હમેશા (હમેશા) રહેંગે ઈસ ફિટકાર મેં, નહીં હલકા કિયા જાએગા ઉનપરસે અઝાબ ઔર નહીં મોહલત દી જાએગી
ઉનકો (અઝાબ કે દરમિયાન)

તફસીર : (૧) સફ઼ા અને મરવા મક્કા શહેરમાં બે પહાડો છે. અરબના લોકો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ના વખતથી હજ કરતા આવ્યા છે પરંતુ કુફ્ર ના વખતમાં કેટલીક ખામીઓ પડી ગઈ હતી તે બે પહાડોમાં બે મુર્તિઓ હતી હજમાં ત્યાં પણ તવાફ (ફેરાં) કરતા હતા. જ્યારે લોકો મુસલમાન થયા તો જાણ્યું કે આ પણ કુફ્રની એક ઉપજ હતી ત્યાં ન જવું જોઈએ તેના ઉપર આ આયત ઉતરી.
(૨) આ તેમના હકમાં છે જેમને ખુદાનો જ્ઞાન પહોચ્યોં અને દુનિયાની મતલબ માટે છુપાવી રાખ્યો.

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ، لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ
الرَّحِيْمُ ۝ اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ
اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِيْ تَجْرِيْ
فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ
السَّمَآءِ مِنْ مَّآءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ وَّتَصْرِيْفِ الرِّيٰحِ وَ
السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ
لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّتَّخِذُ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُّحِبُّوْنَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْٓا اَشَدُّ حُبًّا لِّلّٰهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اِذْ يَرَوْنَ
الْعَذَابَ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا وَّ اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ
الْعَذَابِ ۝ اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا
وَرَاَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ۝ وَقَالَ

વ ઈલાહુકુમ ઈલાહુંવ વાહિદ લા ઈલાહા ઈલ્લા
ઔર (લોગો) તુમ્હારા મા'બૂદ તો ખુદાએ વાહિદ હૈ. ઉસકે સિવા કોઈ
હુવર રહ્‌માનુર રહીમ ૦ ઈન્ના ફી ખલ્કિસ ع
મા'બૂદ નહી હૈ ઔર વો બળા રહમ કરનેવાલા મહેરબાન હૈ. બેશક ૩
સમાવાતિ વલ અરદિ વખ્તિલાફિલ
પૈદા કરને મેં આસ્માનોં ઔર ઝમીન કે ઔર રાત ઔર દિન કે
લયલિ વન્નહારિ વલ ફુલ્કિલ લતી તજરી
અદલને બદલને મેં, ઔર જહાઝોં મેં જો ચલતે હૈં
ફિલ બહ્‌રિ બિમા યન્ફઉન નાસા વમા
દરિયા મેં ઉન ચીઝોં કો લેકર જો ફાયદા દેતી હૈ લોગોં કો, ઔર જો
અન્ઝલલ્લાહુ મિનસ સમાઈ મિમ માઈન
કુછ ઉતારા અલ્લાહ ને આસ્માન સે પાની
ફ-અહ્‌યા બિહિલ અરદા બઅ્‌-દા મવતિહા
પસ ઝિન્દા કિયા ઉસકે ઝરીએ સે ઝમીનકો ઉસકે મુરદા હોને કે બાદ મ
વ બસ્સા ફીહા મિન કુલ્લિ દાબ્બહ ૦ વ તસ્રીફિર રિયાહિ ૧
ઔર ફૈલા રખ્ખા હૈ ઉસને ઝમીન મેં હર કિસ્મ કે જાનવર ઔર ચલાને મેં હવાઓં કે
વસ્સહાબિલ મુસખ્ખરિ બય-નસ સમાઈ વલ અરદિ લ-આયાતિલ
ઔર ઉસ બાદલમેં જો ઘિરા હુવા હૈ દરમિયાન આસ્માન ઔર ઝમીન કે, (ગરઝ ઈન સબ ચીઝોં મેં) નિશાનિયાં હૈં
લિ-કવમિંય યઅ્‌-કિલૂન ૦ વ મિનન નાસિ મંય યત્તખિઝુ મિન
કુદરતે ખુદા કી ઉન લોગોં કે લિયે જો અકલ રખતે હૈં. ઔર બા'ઝ લોગ ઐસે ભી હૈં જો પકળતે હૈં અલ્લાહ કે સિવા
દૂનિલ્લાહિ અન્દાદંય યુહિબ્બૂ-નહુમ ક-હુબ્બિલ્લાહ ૦ વલ્લઝીના આ-મનૂ
(ઔર કો ભી) શરીક, મુહબ્બત કરતે હૈં ઉનસે ઐસી હી જૈસી ખુદાસે મુહબ્બત કરની ચાહિયે ઔર જો ઈમાનવાલે હૈં
અશદ-દુ હુબ્બલ લિલ્લાહ ૦ વ લવ ય-રલ લઝીના ઝ-લમૂ ઈઝ ય-રવ-નલ
સબસે ઝ્યાદા હોતી હૈ ઉનકો મુહબ્બત અલ્લાહ કી. ઔર અગર દેખે કોઈ શખ્સ ઝાલિમોંકી ઉસ વક્ત કી હાલત જબ દેખેંગે વો
અઝાબા ૦ અન્નલ કુવ્વતા લિલ્લાહિ જમીઅંવ ૦ વ અન્નલ્લાહા
અઝાબ કો તો મા'લુમ હોગા કે બેશક કુવ્વત અલ્લાહ હી કો હૈ હર તરહ કી, ઔર બેશક અલ્લાહ કા
શદીદુલ અઝાબ ૦ ઈઝ ત-બર્રઅલ લઝીનત તુબિઊ મિનલ લઝીનત ત-બઊ
અઝાબ સખ્ત હૈ જબ કે બેઝાર હોંગે કાફિરોં કે પેશવા ઉન લોગોં સે કે જો મુરીદ થે,
વ ર-અવુલ અઝાબા વ તકત્તઅત બિહિમુલ અસ્બાબ ૦ વ કાલલ
ઔર કાફિર દેખેંગે અઝાબ કો, ઔર કટ જાએંગે ઉનકે બાહમી તઅલ્લુકાત. ઔર કહેંગે

الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا
تَبَرَّءُوا مِنَّا ۗ كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ
عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ۝ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا
خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝ إِنَّمَا
يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
آبَاءَنَا ۗ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا
يَهْتَدُونَ ۝ وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ
الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ۚ صُمٌّ
بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا

લઝ઼ીનત ત-બઊ઼ લવ અન્ના લના કર્રતન
પૈરવી કરનેવાલે મુરીદ કાશ હમકો દુનિયામેં જાના મિલ જાએ એક બાર ફિર
ફ-ન-તબર્રઆ મિન્હુમ કમા
તો હમ ભી ઐસે હી અલગ હો જાએં ઉનસે જૈસે કે
તબર્રઊ મિન્ના ᵇ કઝ઼ાલિકા યુરીહિમુલ્લાહુ
વો આજ અલગ હો ગએ હમસે, ઈસી તરહ લાએગા અલ્લાહ
અઅ્-મા-લહુમ હ઼-સરાતિન અ઼-લયહિમ ᵇ
ઉનકે અમલોં કો ઉનકે સામને બાઈસે અફસોસ બનાકર ઉનપર
વમા હુમ બિ-ખ઼ારિજીના મિનન નાર ۝
ઔર વો નહીં નિકલનેવાલે હોંગે દોઝખસે કભી (૧)
યા અય્યુહન નાસુ કુલૂ મિમ્મા ફિલ અરદ઼િ
અય લોગો ખાઓ ઝમીન કી પૈદાવાર મેં સે જો ચીઝેં
હ઼લાલન ત઼ય્યિબંવ઼ વલા તત્તબિઊ઼ ખુ઼તુ઼વાતિશ
હલાલ પાકીઝા હૈં, ઔર ન ચલો તુમ કદમ બ-કદમ

મ ૧ **શયત઼ાન ᵇ ઈન્નહૂ લકુમ અ઼દુવ્વુમ મુબીન ૦ ઈન્નમા યઅ્-મુરુકુમ બિસ્સૂઈ**
શૈતાન કે. ક્યૂંકે વો તુમ્હારા ખુલા દુશમન હૈ. (૨) સિવા ઈસકે નહીં કે હુકમ કરતા હૈ વો તુમકો બુરાઈ
વલ ફહ઼શાઈ વ અન તકૂલૂ અ઼-લલ્લાહિ માલા તઅ્-લમૂન ૦ વ ઈઝ઼ા કી઼લા
ઔર બેહયાઈકા, ઔર બે સમઝે બુંઝે ખુદા પર બોહતાન લગાનેકા (૩) ઔર જબ ઉનસે કહા જાતા હૈ કે
લહુમુત તબિઊ઼ મા અન્ઝલલ્લાહુ કા઼લૂ બલ નત્તબિઉ઼ મા અલ-ફયના
ચલો તુમ અલ્લાહ કે ઉતારે હુવે હુકમોં પર તો કેહતે હૈં નહીં ! હમ તો ઉસીપર ચલેંગે જિસપર પાયા હૈ હમને
અ઼-લયહિ આબા-અના અ-વ-લવ કાના આબાઉહુમ લા યઅ્-કિ઼લૂના
હમારે બાપ દાદોં કો. ભલા ઉનકે બાપ દાદા કુછ ન જાનતે હોં
શય્અંવ વલા યહ-તદૂન ૦ વ મ-સ઼લુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ક-મ-સ઼લિલ
ઔર ગુમરાહ હોં. (તો ભી ઉનહી કી પૈરવી કરેંગે)(૪) ઔર જો લોગ કાફિર હૈં ઉનકી મિસાલ ઉસ શખ્સ જૈસી હૈ
લઝ઼ી યન્ઈ઼કુ બિમા લા યસ્મઉ઼ ઈલ્લા દુઆ઼અંવ વ નિદાઆ ᵇ
જો એક જાનવરકે પીછે પળા ચિલ્લાએ જા રહા હો, જો કુછ સુનતા ન હો સિવા પુકાર ઔર ચિલ્લાને કી આવાઝ કે
સુ઼મ્મુમ બુકમુન ઉ઼મ્યુન ફહુમ લા યઅ્-કિ઼લૂન ૦ યા અય્યુહલ
યે લોગ બેહરે, ગુંગે, અંધે હૈં. ઈસી વજેહ સે વો કુછ નહીં સમઝતે (૫) અય
લઝ઼ીના આ-મનૂ કુલૂ મિન ત઼ય્યિબાતિ મા રઝક઼-નાકુમ વશ્કુરૂ
મુસલમાનો ખાઓ પાકીઝા ચીઝોં મેં સે વો જો કુછ દિયા હૈ હમને તુમકો ઔર શુક્ર કરો

તફસીર : (૧) એટલે જ્યારે પૂજ્યોથી તેમજ શિર્ક કરવા ભલામણ કરનાર આગેવાનો થી પણ નિરાશ થઈ મુશરિકો દોઝખમાં પડશે ત્યારે તેઓને અત્યંત ખેદ થશે. તે વખતે નિરાશ થશે અને કાંઈ ફાયદો નહીં થાય. હવે મૂર્તિપુજા કરનાર મુશરિકોનો એહવાલ આવશે.
(૨) અરબના લોકોએ દીને ઈબ્રાહીમને કઈ રીતે બગાડી રાખ્યો હતો. પહેલા તો ખુદા સિવાય બીજાઓને પૂજવા લાગ્યા હતા અને તેમની માનતા માં જાનવરો ઝબ્હ કરતા જે મુરદાર થાય છે તેમ કુફ્ર થાય છે અને ચોપાયોમાંથી કેટલીક ચીજો હરામ ઠેરાવી જેનો સૂરઈ માઈદહ અને અનઆમ માં વર્ણન છે અને સુવ્વરના ગોશ્તને હલાલ ઠેરવ્યો આ બાબતો પર ખુદાપાકે તેમને દોશિત ગણ્યા.
(૩) એટલે મસઅલાઓ પોતાની તરફથી ઘડી કાઢે છે જેવી રીતે હાલમાં પણ આમ રીતે ગલત બયાન કરે છે. (૪) એટલે જ્યારે ↗

↗ જાણવા મલ્યું કે બાપ દાદાના રસ્મ રિવાજો ખુદાપાકના હુકમો વિરૂધ્ધ છે તો તેના ઉપર ચાલવું નહીં. (૫) એટલે એ કાફિરો જંગલી પશુઓ જેવા છે જે અવાજ
સાંભળવા સિવાય બીજું કંઈ સમજતા નથી. આ હાલત એવી થઈ કે જે માણસ પોતે કાંઈ જાણતો ન હોય અને જાણકાર ની વાત કબુલ ન રાખે.

لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ۝ اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ
الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيْرِ وَمَآ اُهِلَّ بِهٖ لِغَيْرِ
اللّٰهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَآ اِثْمَ
عَلَيْهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ
يَكْتُمُوْنَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَشْتَرُوْنَ بِهٖ
ثَمَنًا قَلِيْلًا ۙ اُولٰۗىِٕكَ مَا يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ اِلَّا
النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ښ
وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ
بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَآ اَصْبَرَهُمْ عَلَي
النَّارِ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ۭ وَاِنَّ
الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِي الْكِتٰبِ لَفِيْ شِقَاقٍۢ بَعِيْدٍ ۝
لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ
الْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ

લિલ્લાહિ ઈન કુન્તુમ ઈય્યાહુ તઅ્‌બુદૂન ૦
અલ્લાહ કા અગર તુમ અલ્લાહહી કી ઈબાદત કરતે હો તો.
ઈન્નમા હર્રમા અ્-લયકુમુલ મય-તતા
ઉસને તો સિર્ફ તુમપર હરામ કર દિયા મુરદાર કો
વદ-દમા વ લહ્-મલ ખિન્ઝીરિ વમા ઉહિલ્લા
ઔર ખૂન કો, ઔર સુવ્વર કે ગોશ્ત કો, ઔર વો જાનવર જિસ પર પુકારા ગયા હો
બિહી લિ-ગ્યરિલ્લાહ ૮ ફ-મનિદ્‌તુર્રા
સિવા ખુદા કે કિસી ઔર કા નામ, મગર જો મજબૂર હો જાએ
ગ્ય-રા બાગિ્વ વલા આ્દિન ફલા
ઔર હુકમ અદુલી કરનેવાલા ઔર હદ સે બઢ જાનેવાલા
ઈસ્મા અ્લૈહ ៦ ઈન્નલ્લાહા ગફૂરુર
ન હોતો ઉસપર ઈન ચીઝોં મેં સે કિસી ચીઝ કે ખા લેને કા ગુનાહ
નહીં. બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા
રહીમ ૦ ઈન્નલ લઝીના યકતુમૂના મા
મહેરબાન હૈ (૧) જો લોગ છુપાતે હૈં ઉન આયાત કો
અન્ઝલલ્લાહુ મિનલ કિતાબિ વ યશતરૂના બિહી સ્-મ-નન કલીલન ૪ મ ૧
જો નાઝિલ કી હૈં અલ્લાહને અપની કિતાબમેં ઔર મોલ લેતે હૈં ઉસકે બદલે મેં મોલ થોળા
ઉલાઈકા મા યઅ-કુલૂના ફી બુતૂનિહિમ ઈલ્લન નારા વલા યુકલ્લિમુહુમુલ્લાહુ
યે લોગ નહીં ભરતે હૈં અપને પેટોં મેં મગર આગ. ઔર બાત નહીં કરેગા ઉનસે અલ્લાહ
યવ-મલ કિ્યા-મતિ વલા યુઝક-કીહિમ ﷸ વ લહુમ અ્ઝાબુન અલીમ ૦
કયામત કે દિન ઔર ન ઉનકો પાકો સાફ કરેગા. ઔર ખુસુસીયત કે સાથ ઉનકે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ. (૨)
ઉલાઈકલ લઝીનશ-ત-રવુદ્ દ્લા-લતા બિલ હુદા વલ અ્ઝાબા બિલ-
યેહી વો લોગ હૈં જિન્હોંને મોલ લિયા ગુમરાહીકો બદલે મેં હિદાયત કે ઔર મોલ લિયા અઝાબ કો બખશિશે
મગ્ફિરહ ૮ ફમા અસ્-બ-રહુમ અ્લન નાર ૦ ઝાલિકા બિ-અન્નલ્લાહા
ઈલાહીકે બદલે મેં. પસ કયા સબ્ર કરતે હૈં વો આગ પર? ઔર યે બાત ઈસ લિયે હૈ કે અલ્લાહ હી ને
નઝ-ઝલલ કિતાબા બિલ હક્ક્ ៦ વ ઈન્નલ લઝીનખ્-ત-લફૂ
નાઝિલ કી હૈ કિતાબે બરહક. ઔર જિન લોગોં ને ઈખ્તેલાફ કિયા
ફિલ કિતાબિ લફી શિકાકિ્મ બઈદ ૦ લય-સલ બિર્રા અન તુવલ્લૂ ૯
ઈસ કિતાબમેં વો પરલે દરજે કી ફુટ મેં પળે હૈં (મુસલમાનો) નહીં હૈ નેકી યે કે ૫ પાવ
વુજૂ-હકુમ કિ્-બ-લલ મશરિકિ્ વલ મગ્રિબિ વલાકિન્નલ
મુંહ કર લો (નમાઝ મેં) મશરિક યા મગરિબકી તરફ બલ્કે અસલ
બિર્રા મન આ-મના બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખિ્રિ વલ
નેકી તો ઉનકી હૈ જો ઈમાન લાએં અલ્લાહ પર, ઔર રોઝે આખેરત પર ઔર

તફસીર : (૧) એટલે ચોપાયોમાં કેટલાક જાનવરો હરામ છે. ખાસ કરીને સુવ્વર જ્યારે કોઈ માણસ ભૂખે મરી જતો હોય અને કોઈ પ્રકારે કંઈજ ખાવાનું ન મળે તો આ હરામ વસ્તુઓ તેને માટે એ શરતે દુરસ્ત છે કે ના ફરમાની ન કરે એટલે મરણતોલ થયા પહેલાં ખાય નહીં અને હદ વટાવે નહીં એટલે પ્રાણ બચી જશે તેટલું જ ખાય તો ગુનોહ નથી નહીં તો ગુનેહગાર થશે. (૨) યહુદીઓએ પોતાની કિતાબમાંથી આખિરી નબી (સ.) ના ગુણો સંતાડી નાખ્યા અને દુનિયા ના તલબ માટે ઘણી આયતોના અર્થ બદલી નાખ્યાં.

الْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى
حُبِّهٖ ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَابْنَ
السَّبِيْلِ ۙ وَالسَّآئِلِيْنَ وَفِى الرِّقَابِ ۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ
وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عٰهَدُوْا ۚ
وَالصّٰبِرِيْنَ فِى الْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ وَحِيْنَ الْبَاْسِ ۗ
اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا ۗ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۞
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِى
الْقَتْلٰى ۗ اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى
بِالْاُنْثٰى ۗ فَمَنْ عُفِىَ لَهٗ مِنْ اَخِيْهِ شَىْءٌ فَاتِّبَاعٌ ۢ
بِالْمَعْرُوْفِ وَاَدَآءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍ ۗ ذٰلِكَ تَخْفِيْفٌ
مِّنْ رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ
فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۞ وَلَكُمْ فِى الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ
يّٰٓاُولِى الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۞ كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا

મલાઇ-કતિ વલ કિતાબિ વન નબિય્યીન ૯
ફરિશ્તોં પર ઔર કિતાબોં પર ઔર પૈગમ્બરોં પર
વ આતલ માલા અ્લા હુબ્બિહી ઝ્વિલ
ઔર દિયા માલે અઝીઝ અલ્લાહ કી મોહબ્બત પર
કુરબા વલ યતામા વલ મસાકીના વબ્નસ
રિંશ્તેદારોં કો, ઔર યતીમોં કો, ઔર મોહતાજોં કો ઔર
સબીલિ૪ વસ્ સાઇલીના વ ફિર રિક઼ાબ ૯
મુસાફિરોં કો, ઔર માંગનેવાલોં કો ઔર ગુલામી વગૈરા કી
કૈદસે લોગોં કી ગરદનોં કે છુબાને મેં
વ અક઼ામસ્ સ્લાતા વ આતઝ ઝકાહ ૯
ઔર નમાઝ પળહતે રહે ઔર ઝકાત દેતે રહે
વલ મૂફૂના બિ-અ્હદિહિમ ઇઝ઼ા આ-હદૂ ૯
ઔર જબ કિસી બાતકા ઈકરાર કર લિયા તો અપને કૌલ પર પુરે રહે.
વસ્ સાબિરીના ફિલ બઅ્-સાઇ વદ્-દ્ર-રાઇ
ઔર જો સબ્ર કરતે હૈં તંગી મેં ઔર તકલીફ મેં
મ ૧ વ હીનલ બઅ્-સ઼ ઉલાઇકલ લઝ઼ીના સ્-દકૂ઼ વ ઉલાઇકા હુમુલ મુત્તકૂન ૦
ઔર લળાઈ કે વક્ત. યેહી લોગ સચ્ચે હૈં ઔર યેહી લોગ પરહેઝગાર હૈં.
યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ કુતિબા અ્-લયકુમુલ કિ઼સાસુ ફિલ ક઼ત્લા ઼
અય મુસલમાનો ! લાઝિમ કર દિયા હૈ તુમપર કિસાસ (બરાબરી કરના) મારે ગએ હુવોં કા.
અલ હુર્રુ બિલ હુર્રિ વલ અ્બ્દુ બિલ અ્બ્દિ વલ ઉન્સા બિલ ઉન્સા૪
આઝાદ કે બદલે આઝાદ, ગુલામ કે બદલે ગુલામ, ઔર ઔરત કે બદલે ઔરત
ફ-મન ઉ઼ફિયા લહૂ મિન અખ઼ીહિ શયઉન ફત્તિબાઉ઼મ બિલ
અબ અગર કિસીકા ખુન માફ કર દિયા જાએ ઉસકે મુસલમાન ભાઈ (કે કિસાસ મેં સે) કુછ તો
મઅ્-રૂફિ વ અદાઉન ઇ-લયહિ બિ-ઇહ્સાન ઼ ઝ઼ાલિકા તખ઼્ફીફુમ
(વારિસે મકતુલ કી તરફ સે ખૂંબહાકા) મુતાલેબા દસ્તુરે (શરઅ) કે મુતાબિક ઔર કાતિલકી તરફ સે મકતુલ કે વારિસોં કો ખુશમુઆમલગી કે સાથ (ખુંબહાકો) અદા કર દેના ચાહિયે. યે હુકમે ખુંબહા (તુમ્હારે હક મેં) આસાની હૈ
મિર રબ્બિકુમ વ રહ્-મહ ઼ ફ-મનિઅ્-તદા બઅ્-દા ઝ઼ાલિકા ફ-લહૂ
તુમ્હારે રબકીં તરફસે ઔર મહેરબાની હૈ. ફિર ઈસકે બાદ જો ઝયાદતી કરે તો ઉસકે લિયે
અ્ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ વ લકુમ ફિલ કિ઼સાસિ હ્યાતુંય યા ઉલિલ
અઝાબે દર્દનાક હૈ. (૧) ઔર તુમ્હારે લિયે હુકમે કિસાસ મેં ઝિન્દગી હૈ અય
અલ્બાબિ લ-અ્લ્લકુમ તત્તકૂન ૦ કુતિબા અ્-લયકુમ ઇઝ઼ા
અકલમન્દો, તાકે (ખૂનરેઝી સે) બાઝ આ જાઓ (૨) લાઝિમ કિયા જાતા હૈ તુમપર (યે કે) જિસ વક્ત

તફસીર : (૧) સાહેબના બદલે સાહેબ, ગુલામના બદલે ગુલામ. આવી જ રીતે સ્ત્રી ના બદલે સ્ત્રી એટલે દરેક સાહબ બીજા સાહેબના બરાબર છે દરેક ગુલામ બીજા ગુલામ બરાબર છે. ઈઝઝતદાર અને કમીનનો ફર્ક નથી માલદાર અને ગરીબનો ફર્ક નથી જેમ કુફ્ર માં થઈ રહ્યું હતું. ફાયદો : તેને માફ થયું એટલે કત્લ થનારના વારસો અગર બદલો મોકૂફ કરીને માલ લેવાનું પસંદ કરે તો કત્લ કરનારને જરૂરી છે કે તેમને રાજી (ખુશ) કરે અને મન્નત ઉઠાવી ખૂનની કીંમત પહોંચાડી દે. ફાયદા : આ આસાની થઈ અર્થાત આગલી ઉમ્મતો ઉપર બદલો જ નક્કી હતો આ ઉમ્મત ઉપર મઆફ કરવું અને માલ ઉપર સુલેહ કરવી પણ નક્કી થઈ. ફરી કોઈ વધુ પડતુ કરે એટલે સુલેહ કરીને રોકડા માલ બદલામાં લઈ પછી મારવાનું કરે. (૨) અર્થાત અમલદારોને જરૂરી છે કે અદલ અપાવવામાં ↗
↗ ભૂલ ન કરે જેથી ભવિષ્યમાં ખૂન બંધ થાય.

حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا ۖ الْوَصِيَّةُ
لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِيْنَ بِالْمَعْرُوْفِ ۚ حَقًّا عَلَى
الْمُتَّقِيْنَ ۝ فَمَنْۢ بَدَّلَهٗ بَعْدَ مَا سَمِعَهٗ فَاِنَّمَا
اِثْمُهٗ عَلَى الَّذِيْنَ يُبَدِّلُوْنَهٗ ۚ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝
فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوْصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ
بَيْنَهُمْ فَلَاۤ اِثْمَ عَلَيْهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا
كُتِبَ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝
اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ
عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِيْنَ
يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِيْنٍ ۚ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا
فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ ۚ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُوْنَ ۝ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيْۤ اُنْزِلَ فِيْهِ

હ્-દ્રા અ-હ્-દકુમુલ મવતુ ઈન ત-રકા
આ જાવે તુમમેંસે કિસી એકકે મરનેકા વક્ત (ઔર) વો અગર છોળે
ખ્ય-રનિલ ﷺ વસિય્યતુ લિલ વાલિ-દયનિ
કુછ માલ તો વસિય્યત કર જાવે માં બાપ
વલ અક્-રબીના બિલ મઅ્-રૂફ ۚ હ્ક્-ક્ન
ઔર રિશ્તેદારોં કે લિયે વાજબી તૌર પર. યે હુકમ લાઝિમ હૈ
અ્-લલ મુત્તક્રીન ۝ ફ-મમ બદ-દ-લહૂ
ખુદાસે ડરને વાલોં પર (૧) ફિર જો કોઈ બદલ ડાલે
બઅ્-દા મા સમિ-અ્હૂ ફ-ઈન્નમા ઈસ્મુહૂ
બાદ ઉસ વસિય્યત કે સુનને કે, તો સિવા ઈસકે નહીં કિ બદલ ડાલને કા ગુનાહ
અ્-લલ લઝ્રીના યુબદ-દિલૂનહ ۚ ઈન્નલ્લાહા
સિર્ફ ઉન્હી પર હોગા જો ઉસકો બદલ ડાલતે હૈં. બેશક અલ્લાહ
સમીઉ્ન અ્લીમ ۝ ફ-મન ખ્રાફા
સુનનેવાલા ઔર જાનનેવાલા હૈ (૨) પસ જિસકો અંદેશાહુવા હો
મિમ મૂસ્નિ જ-ન-ફન અવ ઈસ્મન ફ-અસ્લહ્ા બય-નહુમ ફલા
વસિય્યત કરનેવાલે કી તરફ સે તરફદારી યા હક્તલફી કા ઔર વો સુલહ કરા દે આપસ મેં તો (ઐસી સુરત મેં વસિય્યત કે બદલને કા)
ઈસ્મા અ્લૈહ ۚ ઈન્નલ્લાહા ગ્ફ્રૂરુર રહ્રીમ ۝ યા અય્યુહલ લઝ્રીના આ-મનૂ
ઉસપર કોઈ ગુનાહ નહીં બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ (૩) અય મુસલમાનો
કુતિબા અ્-લયકુમુસ્ સ્રિયામુ કમા કુતિબા અ્-લલ લઝ્રીના મિન ક્બલિકુમ
ફર્ઝ કિયા ગયા તુમપર રોઝા જૈસા કે ફર્ઝ કિયા ગયા થા ઉન લોગોં પર જો તુમસે પેહલે થે. (યાની એહલે કિતાબ પર)
લ-અ્લ્લકુમ તત્તકૂન ۝ અય્યામમ મઅ્-દૂદાત ۚ ફ-મન કાના
તાકે તુમ પરહેઝગાર બન જાઓ (૪) (વોભી) ગિનતી કે ચંદ રોઝ (હૈં) ઈસ પર ભી જો શખ્સ
મિન્કુમ મરીદ્ન અવ અ્લા સ-ફરિન ફ-ઈ્દ-દતુમ મિન અય્યામિન ઉખ્ર ۚ
તુમમેંસે બીમાર યા મુસાફિર હો તો ગિનતી (પુરી કર દે) દુસરે દિનોં સે
વ અ્-લલ લઝ્રીના યુતીકૂ-નહૂ ફિદ-યતુન તૃઆમુ મિસ્કીન ۚ ફ-મન ત-તૃવ્વઆ
ઔર ઉન લોગોં પર જો તાક્ત રખતે હૈં ઉસકી તો એક રોઝેકા બદલા એક મોહતાજ કો ખાના ખિલા દેના હૈ પસ જો કોઈ અપની ખુશી સે કરલે
ખ્ય-રન ફહુવા ખ્યરુલ લહ ۚ વ અન તસૂમૂ ખ્યરુલ લકુમ ઈન
નેકી પસ વો બેહતર હૈ ઉસકે લિયે. ઔર યે કે રોઝા રખ્ખો તુમ તો બેહતર હૈ તુમ્હારે હકમેં અગર
કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ۝ શહરુ ર-મ-દ્રાનલ લઝ્રી ઉનઝિલા ફીહિલ
સમઝદાર હો તો (યાની રોઝા રખના ફિદયા દેને સે બેહતર હૈ) (૫) મહીના રમઝાન કા વો હૈ જિસમેં ઉતારા ગયા હૈ

તફસીર : (૧) કુફ્ર ના રિવાજમાં મરનારના વારિસો માં અવલાદ સિવાય બીજા કોઈ નથી અને અવલાદમાં પણ ફક્ત દીકરા તો પહેલા અલ્લાહ સાહબએ અવલાદને જ વારસ બનાવી પરંતુ મરનારને જરૂર પડી કે માં બાપને કે સગાઓને પોતાની જરૂરત પ્રમાણે પોતાની રૂબરૂ અપાવે (૨) અર્થાત જો મરનાર કહીને મરી ગયો પણ આપનારાઓ એ ન આપ્યું તો મરનાર ઉપર ગુનોહ નથી તેઓ જ ગુનેહગાર છે. (૩) અર્થાત જો કોઈએ જોયું કે મરનારે બે ઈન્સાફી થી અપાવી ગયો અને અવલાદ માટે ઘણુ જ થોડું બચ્યું તો ઔલાદને સમજાવી સુલેહ કરાવી દેવી આ બદલવું ગુનાહ નથી. ફાયદો : પેહલા અલ્લાહ સાહેબ એ હુકમ ફરમાવ્યો હતો કે તે પછી સૂરએ નિસામાં આયત છે તે મોકલી વારસોના હિસ્સા પોતે ઠેરવી આપ્યા હવે મારનાર અપાવે એ બંધ થયું (૪) અર્થાત રોઝાઓથી મન રોકવાથી ↗
↗ આદત પડી જાય તો દરેક જગ્યાએ મન રોકી શકાય. (૫) પેહલા એજ હુકમ હતો કે માંદા કે મુસાફિર જો ચાહે તો પછી કઝા કરી લે અને જેમને તાકત છે અને કોઈ બહાનો નથી તો જો તેઓ ચાહે તો કઝા કરે (છોડી દે) અને રોઝાના બદલે એક એક ફકીર ખવડાવે તો પણ વધુ સારૂ એ છે કે રોઝા રાખે ત્યાર પછી જે આયત ઉતરી તેમાં ફક્ત માંદા અને મુસાફરને છુટ મળી. કઝા બીજા કોઈને નથી.

الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى وَ
الْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ
كَانَ مَرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ۗ
يُرِيْدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيْدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۖ وَلِتُكْمِلُوا
الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ۝ وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ
قَرِيْبٌ ۖ اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ ۙ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا
لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ۝ اُحِلَّ لَكُمْ
لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَآئِكُمْ ۗ هُنَّ لِبَاسٌ
لَّكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ۗ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۚ
فَالْئٰنَ بَاشِرُوْهُنَّ وَابْتَغُوْا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوْا
وَاشْرَبُوْا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ

કુરઆનુ હુદલ લિન્નાસિ વ બય્યિનાતિમ
કુરઆન જો લોગોં કા રેહનુમા હૈ ઔર (ઉસમેં) સાફ સાફ મૌજુદ હૈ
મિનલ હુદા વલ ફુરકાન ૮ ફ-મન
હિદાયત ઔર હકકો બાતિલકી તમીઝ કે હુકમ, પસ જો શખ્સ
શહિદા મિન્કુમુશ શહરા ફલ-યસુમ્હુ ૭
પાએ તુમમેંસે ઈસ મહીને કો (હાલતે ઈકામત ઔર તનદુરસ્તી મેં)
વ મન કાના મરીદન અવ અલા સ-ફરિન
તો ચાહિયે કે રોઝે રખ્ખે ઉસકે ઔર જો શખ્સ બીમાર યા
ફ-ઈદ-દતુમ મિન અય્યામિન ઉખર ૭
મુસાફિર હો તો ગિનતી (પૂરી કર લે) દૂસરે દિનોં મેં
યુરીદુલ્લાહુ બિ-કુમુલ યુસ્રા વલા યુરીદુ
ચાહતા હૈ અલ્લાહ તુમપર નરમી કરના ઔર નહીં ચાહતા તુમપર
બિ-કુમુલ ઉસ્રા ; વ લિ-તુકમિલુલ ઈદ-દતા
સખ્તી કરના. (ક઼ઝા) રોઝોં કી ગિનતીકા હુકમ ઈસ લિયે હૈ તાકે પુરી કર લો તુમ તાદાદ કો

મ
૧ વ લિ-તુકબ્બિરુલ્લાહા અલા મા હદાકુમ વ લ-અલ્લકુમ તશ્કુરૂન ૦
ઔર ઈસ બાત પર અઝમત બયાન કરો અલ્લાહ કી કે ઉસને હિદાયત દી ઔર ઈસલિયે તાકે તુમ ઉસકા એહસાન માનો (૧)
વ ઈઝા સ-અ-લકા ઈબાદી અન્ની ફ-ઈન્ની કરીબ ૭ ઉજીબુ દઅ-વતદ
ઔર જબ પૂછેં તુમસે મેરે બન્દે મેરી બાબત (તો કેહદો કે) મૈં કરીબ હી હૂં કુબૂલ કરતા હૂં મૈં દુઆ,
દાઈ ઈઝા દઆનિ ૪ ફલ-યસ્તજીબૂ લી વલ-યુઅ-મિનૂ બી લ-અલ્લહુમ
દુઆ કરનેવાલેકી જબ મુઝસે દુઆ કરતા હૈ, લિહાઝા મુનાસિબ હૈ કે હુકમ માનેં વો મેરા ઔર ઈમાન લાએં મુઝપર તાકે વો
યરશુદૂન ૦ ઉહિલ્લા લકુમ લય-લતસ સિયામિર ર-ફસુ ઈલા નિસાઈકુમ ૭
સીધી રાહ પા જાએં (૨) હલાલ કી ગઈ હૈ તુમ્હારે લિયે રોઝોં કી રાતોં મેં સોહબત કરના અપની બીબિયોં સે
હુન્ના લિબાસુલ લકુમ વ અન્તુમ લિબાસુલ લહુન્ન ૭ અલિમલ્લાહુ
વો તુમ્હારા લિબાસ હૈં ઔર તુમ ઉનકા લિબાસ હોં, અલ્લાહ ને જાના કે
અન્નકુમ કુન્તુમ તખ્તાનૂના અન્ફુ-સકુમ ફ-તાબા અ-લયકુમ વ અફા
તુમ (ચોરી ચોરી ઉનકે પાસ જાનેસે અપના દીની) નુકસાન કરતે થે ઈસ લિયે ઉસને તુમ્હારા કસુર માફ કર દિયા ઔર તુમ્હારી ખતાસે દરગુઝર કિયા.
અન્કુમ ૮ ફલ-આના બાશિરૂહુન્ના વબ્તગૂ મા ક-તબલ્લાહુ લકુમ ૭
લિહાઝા અબ કુરબત કરો તુમ ઉનસે ઔર ઉસ (ઔલાદ) કી તલબ કરો જો લિખ દી હૈ અલ્લાહ ને તુમ્હારે લિયે
વ કુલૂ વશ-રબૂ હત્તા ય-ત-બય્યના લકુમુલ ખયતુલ અબ્યદુ મિનલ
ઔર ખાતે પીતે રહો યહાં તક કે ઝાહિર હો જાએ તુમ્હારે લિયે સુફેદ ધારી (રાત કી)

તફસીર (૧) : આનાથી જાણવા મલ્યુ કે રમઝાન માસ આનાથી કાયમ થયો કે તેમાં કુરઆન ઉતર્યો તેથી કુરઆન ની ખિદમત અ
માસમાં પેહલા જોઈએ આજ કારણથી રસુલે ખુદાએ તરાવીહ પઢવાનું ચાલુ કર્યુ અને આપે થોડા દિવસ જમાઅત સાથે પઢાવી અ
પછી ન પઢાવી કે કુરઆનમાં ઈશારો છે. ખુલ્લી ફર્ઝ ન થઈ જાય. (૨) ઉપર ની આયતમાં ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની તારીફ કરો એટ
ઈદના દીવસે જે મોટા અવાજ થી તકબીર કહીએ છીએ આ માટે બીજી આયતમાં ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ દૂર નથી અને મોટો અવા
અને ફાયદા માટે છે એક માણસે હઝરત થી પુછયું કે અગર અમારો રબ દૂર છે તો અમો તેને પુકારીએ યા તે નજીક છે કે અમો ધી
થી વાત કરીએ આ માટે આ આયત ઉતરી.

الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى
الَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوْهُنَّ وَاَنْتُمْ عٰكِفُوْنَ فِي
الْمَسٰجِدِ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوْهَا كَذٰلِكَ
يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ۝ وَلَا
تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوْا بِهَآ اِلَى
الْحُكَّامِ لِتَاْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ
وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ يَسْــَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ قُلْ هِيَ
مَوَاقِيْتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا
الْبُيُوْتَ مِنْ ظُهُوْرِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى وَاْتُوا
الْبُيُوْتَ مِنْ اَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝
وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوْا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ۝ وَاقْتُلُوْهُمْ
حَيْثُ ثَقِفْتُمُوْهُمْ وَاَخْرِجُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ اَخْرَجُوْكُمْ

ખૈતિલ અસ્વદિ મિનલ ફજરિ સુમ્મા
સિયાહ ધારી સે સુબ્હ કી. ફિર
અતિમ્મુસ્ સિયામા ઇલલ લયલિ વલા
પુરા કરો રોઝે કો રાત તક ઔર
તુબાશિરૂહુન્ના વ અન્તુમ આકિફૂના ૪
હમબિસ્તરી ન કરો ઔરતોં સે જબ તુમ એ'તેકાફ કી હાલતમેં
ફિલ મસાજિદ તિલ્કા હુદૂદુલ્લાહિ ફલા
મસજિદોં મેં હો યે અલ્લાહ કી બાંધી હુઈ હદેં હૈ પસ
તક્-રબૂહા કઝાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ
ઈનકે પાસ ભી ન જાઓ, ઈસી તરહ અલ્લાહ સાફ સાફ બયાન કરતા હૈ
આયાતિહી લિન્નાસિ લઅલ્લહુમ યત્તકૂન ૦
અપને અહકામ લોગોં કે લિયે તાકે વો પરહેઝગાર બન જાએં (૧)
વલા તઅ્-કુલૂ અમ્વા-લકુમ બય-નકુમ
ઔર મત ખાઓ આપસમેં એક દુસરે કે માલ
બિલ બાતિલિ વ તુદલૂ બિહા ઇલલ હુક-કામિ લિ-તઅ્-કુલૂ ફરીકમ
નાહક ઔર મત ખીંચ લે જાઓ ઉનકો હાકિમોં કી તરફ તાકે ખાઓ એક ટુકળા
મિન અમ્વાલિન નાસિ બિલ ઇસ્મિ વ અન્તુમ તઅ્-લમૂન યસ્અલૂ-નકા
લોગોં કે માલોંમેં સે નાહક ઔર તુમ યે બાત જાનતે હો. (૨) અય પૈગમ્બર લોગ તુમસે
અનિલ અહિલ્લહ કુલ હિયા મવાકીતુ લિન્નાસિ વલ હજ્જ
પુછતે હૈં ચાંદકી બાબત. તુમ કેહ દો કે વો વક્ત કે પેહચાનનેકા ઝરીઆ હૈ આદમિયોં કે કારોબારકા ઔર હજ્જકા ભી.
વ લય-સલ બિર્રુ બિ-અન તઅ્તુલ બુયૂતા મિન ઝુહૂરિહા વલાકિન્નલ
ઔર યે નેકી નહીં હૈ કે દાખિલ હો તુમ ઘર મેં મકાન કે પીછેસે બલ્કે
બિર્રા મનિત તકા વઅ્-તુલ બુયૂતા મિન અબ્વાબિહા વત્તકુલ્લાહા
નેક તો વો હૈ જો ગુનાહોં સે બચતા રહે, ઔર આઓ ઘરોં મેં ઉનકે દરવાઝોં સે, ઔર ડરતે રહો અલ્લાહ સે
લ-અલ્લકુમ તુફલિહૂન ૦ વ કાતિલૂ ફી સબીલિલ્લાહિલ લઝીના
તાકે મુરાદ કો પહુંચો (૩) ઔર લળો રાહે ખુદા મેં ઉનસે જો
યુકાતિલૂ-નકુમ વલા તઅ્-તદૂ ઇન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુલ મુઅ્-તદીન ૦
તુમસે લળે ઔર ઝયાદતી ન કરો તેહકીક અલ્લાહ દોસ્ત નહીં રખતા ઝયાદતી કરનેવાલોં કો (૪)
વકતુલૂહુમ હયસુ સકિફતુમૂહુમ વ અખરિજૂહુમ મિન હયસુ અખ્-રજૂકુમ
ઔર માર ડાલો ઉનકો જહાં પાઓ ઉનકો, ઔર નિકાલ દો ઉનકો જહાં સે નિકાલ દિયા ઉન્હોંને તુમકો

તફસીર (૧) : જ્યારે રોઝો ફર્ઝ થયો તો મુસલમાનો આખા રમઝાન માં ઔરત પાસે ન જતા. અને આગલી ઉમ્મતની માફક રાત્રે સૂઈ ને પછી ન ખાતા આમ વચ્ચે કેટલાક લોકો ન રહી સકતા પછી હઝરત પાસે અરજ કરી ત્યારે આ આયત ઉતરી એટલે તમો પોતાની ચોરી કરતા હતા અલ્લાહ એ મનાઈ ન કરી અને ખાવાનું સુબ્હ સુધી છુટ છે. સફેદ ધારી થાય તે સુબ્હ સાદિક છે અને જ્યાં સુધી થાંભલાથી ઉંચી રોશની ન ચઢે તે સુબ્હ કાઝિબ છે પરંતુ એતિકાફમાં રાત દિવસ ઔરત પાસે ન જાય. (૨) અમલદારોને માલ ન પહોંચાડો એટલે કોઈના માલની ખબર અમલદારોને ન કરો અગર પોતાનો માલ રુશ્વત માટે અમલદારોને ન પહોંચાડો જેથી તેમને દોસ્ત બનાવી કોઈનો માલ ખાઈ જાઓ. (૩) લોકોએ હઝરત ને પુછ્યું કે શું કારણ છે ચાંદ એકજ હાલતમાં કેમ નથી રહેતો ? ↗

મ ૧

↗ અલ્લાહ સાહેબે જવાબ ફરમાવ્યું તેના ઉપર હાલત બદલતા રહીએ છીએ જેથી મહીનાની હદ નક્કી થાય પછી મહીનાથી વરસ બને આથી દુનિયાના મામલા અને અલ્લાહની ઈબાદતનો વખત નક્કી થાય. ઈબાદત જે વરસ ઉપર અવલંબે છે એક રોઝો છે. જેનો હુકમ મન્ઝુર થયો બીજી હજ છે જેનો હુકમ હવે શરૂ થાય છે. કુફ્રની ખામીઓમાં એક એ હતું કે જ્યારે ઘર થી નીકળી હજ નો એહરામ બાંધ્યો અને તે પછી જરૂર પડી કે ઘર પાછા જવું તો દરવાજા થી →

وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَلَا تُقٰتِلُوْهُمْ عِنْدَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتّٰى يُقٰتِلُوْكُمْ فِيْهِ ۚ فَاِنْ قٰتَلُوْكُمْ
فَاقْتُلُوْهُمْ ؕ كَذٰلِكَ جَزَآءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۱۹۱﴾ فَاِنِ انْتَهَوْا
فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۹۲﴾ وَقٰتِلُوْهُمْ حَتّٰى لَا تَكُوْنَ
فِتْنَةٌ وَّيَكُوْنَ الدِّيْنُ لِلّٰهِ ؕ فَاِنِ انْتَهَوْا فَلَا
عُدْوَانَ اِلَّا عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۹۳﴾ اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ
الْحَرَامِ وَالْحُرُمٰتُ قِصَاصٌ ؕ فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ
فَاعْتَدُوْا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ ۪
وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۹۴﴾
وَاَنْفِقُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوْا بِاَيْدِيْكُمْ اِلَى
التَّهْلُكَةِ ۛ وَاَحْسِنُوْا ۛ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۹۵﴾
وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ ؕ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا
اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْىِ ۚ وَلَا تَحْلِقُوْا رُءُوْسَكُمْ حَتّٰى

વલ ફિત્નતુ અશદ-દુ મિનલ ક઼ત્લ ج
ઔર (દીન સે ગુમરાહ કરનેકા) ફસાદ બઢકર હૈ કત્લ કરને સે.
વલા તુક઼ાતિલૂહુમ ઇન્દલ મસ્જિદિલ
ઔર મત લળો ઉનસે મસ્જિદે હરામ કે પાસ
હ઼રામિ હ઼ત્તા યુક઼ાતિલૂકુમ ફીહ ج ફઇન
જબ તક વો તુમસે ન લળેં ઉસ જગહ પસ અગર
ક઼ા-તલૂકુમ ફક઼્તુલૂહુમ ط કઝ઼ાલિકા જઝ઼ાઉલ
વો લળેં તુમસે તો પસ મારો ઉનકો યેહી સઝ઼ા હૈ
કાફિરીન૦ફ-ઇનિન-ત-હવ ફ-ઇન્નલ્લાહા
કાફિરોં કી (૧) ફિર અગર વો (મુશરિક) બાઝ આ જાએં તો અલ્લાહ
ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૦ વ ક઼ાતિલૂહુમ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ (૨) ઔર લળો ઉનસે
હ઼ત્તા લા તકૂના ફિત્નતુંવ વ યકૂનદ દીનુ
યહાં તક કે ન રહે કુફ્ર ઔર ખાલિસ
લિલ્લાહ ط ફ-ઇનિન-ત-હવ ફલા ઉ઼દવાના ઇલ્લા અ઼-લઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦
અલ્લાહ હી કા દીન રેહ જાએ. અબ અગર વો બાઝ આ જાએં તો ઝ્યાદતી નહીં કરની ચાહિએ મગર ઝાલિમોં પર (૩)
અશ-શહરુલ હ઼રામુ બિશ-શહરિલ હ઼રામિ વલ હ઼ુરુમાતુ કિ઼સાસ઼ ط
હુરમતકા મહીના હુરમતકે મહીને કે મુકાબિલ હૈ ઔર અદબ રખને કી ચીઝોં કે ઈવઝ મુઆવઝા હૈ
ફ-મનિઅ્-તદા અ઼-લયકુમ ફઅ્-તદૂ અ઼-લયહિ બિ-મિસ઼્લિ મઅ્-તદા
પસ જો શખ્સ તુમપર ઝયાદતી કરે તુમ ભી ઉસપર ઝયાદતી વૈસી હી કરો જૈસી ઉસને
અ઼-લયકુમ ص વત્તકુલ્લાહા વઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા મ-અ઼લ મુત્તક઼ીન ૦
તુમપર કી હૈ ઔર અલ્લાહ સે ડરતે રહો ઔર જાને રહો કે અલ્લાહ પરહેઝગારોં કા સાથી હૈ.(૪)
વ અન્ફિક઼ૂ ફી સબીલિલ્લાહિ વલા તુલ્ક઼ૂ બિ-અયદીકુમ ઇલત તહલુકહ
ઔર ખર્ચ કરો ખુદાકી રાહ મેં ઔર મત ડાલો અપને હાથોં (અપની જાનોંકો) હલાકત મેં.
વ અહ઼સિનૂ ઇન્નલ્લાહા યુહ઼િબ્બુલ મુહ઼સિનીન ૦ વ અતિમ્મુલ
ઔર નેકી કરો ક્યૂંકે અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ નેકી કરનેવાલોં કો (૫) ઔર
હ઼જ્જા વલ ઉ઼મ્રતા લિલ્લાહ ط ફ-ઇન ઉહ઼સ઼િરતુમ ફ-મસ્તય-સરા
હજ્જ ઔર ઉમરે કો પુરા કરો અલ્લાહ કી રઝામંદી કે લિયે. અબ અગર રોક દિયે જાઓ તો જો મુયસ્સર હો
મિનલ હદ્ય ج વલા તહ઼લિક઼ૂ રુઊ-સકુમ હ઼ત્તા
કુરબાની સે,. કર દો, ઔર મત મુંડાઓ સર અપને યહાં તક કે

મ ૧

↗ પેજ (૪૦) ની તફસીર : (૧) અર્થાત મક્કા અમનની જગ્યા છે પરંતુ જ્યારે તેઓએ શરૂઆત કરી અને તમારા ઉપર ઝુલ્મ કર્યો અને ઈમાન લાવવાથી રંજાડવા લાગ્યા જે મારી નાખવાથી વધુ છે હવે તેમને અમાન ન રહી જ્યાં મળે ત્યાં મારો એટલે જ્યારે મક્કા ફતેહ થયું તો હઝરતે પણ હુકમ આપ્યો કે જે હથ્યારો સામને કરે તેમને મારી નાખો બાકી બધાને અમાન આપો (૨) અર્થાત આ કારણે જો હજુ પણ મુસલમાન થાય તો તેમની તોબા કબૂલ છે. (૩) અર્થાત કાફિરો સાથે લડાઈ એ માટે છે કે ઝુલ્મ થતો અટકે →

→ પેજ (૩૯ ની તફસીર) : દાખલ થતાં છત ઉપરથી જાય આને અલ્લાહ એ ખોટુ ઠેરવ્યું. (૪) હજની સાથે એ પણ દર્શાવેલ છે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ના વખતથી મક્કા શહેર અમન ની જગ્યા છે, અગર દુશ્મનને દુશ્મન પણ મળતો કાંઈ પણ ન કહેતો અને હજ ની શરૂઆતના અને પાછળના ત્રણ મહીના ઝિલકદ ઝિલહજ તથા મોહર્રમ અને ચોથો રજબ તે પણ ઝિયારતનો મહીનો ગણેલો છે આ ચાર માસ અમનનો વખત ગણાતો અને તમામ અરબ મુલ્કમાં રસ્તો ચાલુ રહેતો અને લડાઈ બંધ રહેતી અલ્લાહ તઆલા પોતાનો હુકમ ફરમાવે છે આ બાબત અને લડાઈના હુકમ અને જિહાદના આદાબ ફરમાવે છે આમ કે જે તમારા થી લડે તેની જોડે તમો લડો અને વધુ પડતુ ન કરો આનો અર્થ એ છે કે છોકરાં બૈરાં તથા ઘરડાં ઈરાદતન ન મારે લડનારાઓને ફક્ત મારે. ↗

يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا
أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ
صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ
إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ
يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا
رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ
أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ الْحَجُّ أَشْهُرٌ
مَعْلُومَاتٌ ۚ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ
التَّقْوَىٰ ۚ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ۝ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَإِذَا أَفَضْتُمْ

યબ્લુગ઼લ હદ્યુ મહિલ્લહ ؕ ફ-મન
પહુંચ જાએ કુરબાની અપની જગહ પર, પસ જો કોઈ
કાના મિન્કુમ મરીદ્દન અવ બિહી અ-ઝ઼મ
તુમમેં સે બીમાર હો યા તકલીફ હો
મિર રઅ્-સિહી ફ-ફિદ-યતુમ મિન સિયામિન
ઉસકે સરમેં પસ બદલા હૈ (લાઝિમ) રોઝેસે હો
અવ સ-દ-કતિન અવ નુસુક ؕ ફ-ઈઝ઼ા
યા સદકા યા કુરબાનીસે હો ફિર જબ
અમિન્તુમ قفہ **ફ-મન ત-મત્તઅ઼ બિલ**
તુમકો ઈત્મીનાન હો જાએ ઔર કોઈ શખ્સ નફા ઉઠાએ
ઉ઼મ્રતિ ઇલલ હ઼જ્જિ ફ-મસ્તય-સરા
ઉમ્રે કા હજ્જસે મિલાકર તો જો મુયસ્સર આએ
મિનલ હદ્ય ؕ ફ-મલ્લમ યજિદ ફ-સિયામુ
કુરબાની (કરની લાઝિમ હૈ) ઔર જિસકો કુરબાની મુયસ્સર ન આએતો
સૂલા-સૂતિ અય્યામિન ફિલ હ઼જ્જિ વ સબ્અ઼તિન ઈઝ઼ા ર-જઅ્-તુમ ؕ
તીન રોઝે હજ્જકે દિનોં મેં (રખ લો) ઔર સાત રોઝે જબ વાપસ ફિરો તુમ (તબ રખ લો)
તિલ્કા અ઼-શ-રતુન કામિલહ ؕ ઝ઼ાલિકા લિ-મલ્લમ યકુન અહલુહૂ
યે દસ પુરે હો ગએ. મગર યે હુકમ ઉસકે લિયે હૈ કે ન હોં એહલો અયાલ ઉસકે
હ઼ાદ્દિરિલ મસ્જિદિલ હ઼રામ ؕ વત્તકુલ્લાહા વઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા
રેહનેવાલે મસ્જિદે હરામ કે (યાની મક્કે કે) ઔર ડરો અલ્લાહ સે ઔર જાને રહો કે અલ્લાહ કા
શદીદુલ ઈક઼ાબ ۝ અલ-હ઼જ્જુ અશ્હુરુમ મઅ્-લૂમાત ؕ ફ-મન ફ-રદ઼ા
અઝાબ સખ્ત હૈ (૧) હજ્જ કે ચંદ મહીને મુકર્રર હૈં લિહાઝા જિસ શખ્સ ને લાઝિમ કર લિયા
ફીહિન્નલ હ઼જ્જા ફલા ર-ફ-સ઼ા વલા ફુસૂક઼ા ۴ વલા જિદાલા ફિલ હ઼જ્જ ؕ
ઈન મહીનોં મેં હજ્જકો (નિય્યત કરને કે બાદ અપને ઉપર) તો ન ઔરતોં સે કુરબત (જાઈઝ) ઔર ન ગુનાહ કરના
વમા તફ-અ઼લૂ મિન ખ઼યરિંય યઅ્-લમ્હુલ્લાહ ؕ વ તઝ઼વ્વદૂ ફ-ઈન્ના ખ઼ય-રઝ઼
ઔર ન ઝગળા કરના હજ્જ મેં (જાઈઝ) ઔર જો કુછ કરોગે તુમ ભલાઈ સે તો જાનતા હૈ ઉસકો અલ્લાહ, ઔર ઝ઼ાદે રાહ
ઝ઼ાદિત તક઼વા ؕ વત્તકૂનિ યા ઉલિલ અલ્બાબ ۝ લયસા અ઼-લયકુમ
લે લિયા કરો પસ તેહકીક બેહતરીન ઝ઼ાદે રાહ બચના હૈ (સવાલ સે), ઔર મુઝસે ડરતે રહો અય અકલમન્દો. નહીં હૈ
જુનાહુન અન તબ્તગૂ ફદ્-લમ મિર રબ્બિકુમ ؕ ફ-ઈઝ઼ા અ-ફદ્તુમ
તુમપર કોઈ ગુનાહ ઈસ બાતકા કે તુમ તલબ કરો અપને રબકા ફઝલ (તિજારત કરકે) ફિર જબ તુમ લૌટો

➡ પેજ (૪૦) ની તફસીર : અને દીનથી ગુમરાહ ન કરી શકે. અને અલ્લાહનો હુકમ જારી રહે અગર તાબેઅ થઈને રહે તો લડાઈની જરૂરત જ નથી અને ઈમાન તો દિલ ઉપર મોકૂફ છે ઝબરદસ્તી મુસલમાન બનાવવાનો શો અર્થ? (૪) અગર કોઈ કાફિર માહે હરામને માને અને આ માસમાં તમારાથી નહી લડે તો તમો પણ તેનાથી ન લડો અને મક્કા ના લોકો આ માસમાં મુસલમાનો પર ઝુલ્મ કરતા રહ્યા પછી મુસલમાનો શા માટે ચૂકે હુદેબીયાના સફર માં ઝિલકદનો મહીનો હતો હઝરત ઉમરાહ માટે ગયા હતા અને કાફિરો લડવા માટે તૈયાર હતા આ આયત આ માટે જ ઉતરી કે મુસલમાનો ડરતા હતા કે કાફિરો માહે હરામ માં લડે તો અમારે શું કરવું? (૫) અર્થાત જેહાદ છોડીને ન બેસો એમાં તમારી હલાકત છે. ➚

મ ૧ ૯ ૮

➚ પેજ (૪૧) ની તફસીર : (૧) અહીંથી હજના હુકમો છે હજના તરીકામાં એહરામ બાંધે પછી અરફાના દિવસે અરફાતમાં હાજરી આપે પછી ત્યાંથી ચાલેતો શેઅરુલ હરામમાં રાત રહે પછી સવારે ઈદના દિવસે મિનામાં પોંહચી કંકર ફેંકે અને હજામત કરાવી એહરામ ઉતારે પછી મક્કામાં જઈ કાબાને તવાફ કરે, પછી સફા મરવા વચ્ચે દોડે પછી મિનામાં આવે ત્રણ દિવસો રહે. દરરોજ કંકર ફેંકે પછી મક્કા જઈ રુખ્સત ➡

વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

مِّنْ عَرَفٰتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ
وَاذْكُرُوْهُ كَمَا هَدٰىكُمْ وَاِنْ كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ
الضَّآلِّيْنَ ۝ ثُمَّ اَفِيْضُوْا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ
النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝
فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَّنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ
اٰبَآءَكُمْ اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ
رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ
خَلَاقٍ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ
النَّارِ ۝ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيْبٌ مِّمَّا كَسَبُوْا
وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِيْٓ اَيَّامٍ
مَّعْدُوْدٰتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَآ اِثْمَ
عَلَيْهِ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقٰى

મિન અ્-રફાતિન ફઝ્કુરુલ્લાહા ઇ્ન્દલ
અરફાત સે તો અલ્લાહ કી યાદ કરો
મશ-અ્રિલ હ્રામ ﻻ વઝ્કુરૂહુ કમા
મશઅરિલ હરામ (મુઝ્દલેફહ) મેં, ઔર ઉસકી યાદ કરો તુમ વૈસે હી જિસ તરહ
હદાકુમ ج વ ઇન કુન્તુમ મિન કબ્લિહી
ઉસને તુમકો બતા દિયા હૈ ઔર ઈસસે પેહલે ઝરૂર તુમ
લમિનદ્ દ્વાલ્લીન ○ સુમ્મા અફીદૂ મિન
ગુમરાહી મેં થે (૧) ફિર તુમ ભી વહીં સે વાંપસ ફિરો
હ્યસુ અફાદ્ન નાસુ વસ્તગ્ફિરુલ્લાહ ط
જહાંસે ઔર લોગ વાપસ હોતે હૈં ઔર અલ્લાહ સે ગુનાહોં કી માફી ચાહો
ઇન્નલ્લાહા ગ્ફૂરુર રહ્ીમ ○
બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ (૨)
ફ-ઇઝ્રા ક્-દ્ય-તુમ મનાસિ-કકુમ
ફિર જબ પુરે કર ચુકો અપને હજ્જ કે અરકાન
ફઝ્કુરુલ્લાહા ક-ઝ્રિકરિકુમ આબા-અકુમ અવ અશદ-દા ઝ્રિકરા ط
તો અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરો જૈસા કે ઝિક્ર કરતે થે અપને બાપદાદાકા બલ્કે ઈસસે ઝયાદા ઝિક્ર (મેં મશગુલ હો જાઓ)
ફ-મિનન નાસિ મંય યકૂલુ રબ્બર્ના આતિના ફિદ દુન્યા વમા લહૂ ફિલ
ઔર બા'ઝ આદમી તો કેહતે હૈં અય હમારે રબ હમકો દુનિયામેં હી દે દે જો કુછ દેના હૈ ચુનાન્ચે ઉનકો દુનિયા મિલ ભી જાતી હૈ
આખિ્-રતિ મિન ખ્લાક્ ○ વ મિન્હુમ મંય યકૂલુ રબ્બર્ના
ઔર આખેરત મેં ઉનકા કોઈ હિસ્સા નહીં. ઔર બા'ઝ ઉનમેંસે વો હૈં જો કેહતે હૈં અય હમારે રબ
આતિના ફિદ દુન્યા હ્-સ-નતંવ વ ફિલ આખિ્-રતિ હ્-સ-નતંવ
હમકો અતા કર દુનિયામેં ભી ખૈરો બરકત ઔર આખેરત મેં ભી ખૈરો બરકત દે
વ કિ્ના અ્ઝાબન નાર ○ ઉલાઇકા લહુમ નસીબુમ મિમ્મા ક-સબૂ ط
ઔર હમકો બચા અઝાબે દોઝખ સે. ઉન્હીં લોગોં કે લિયે અચ્છા હિસ્સા હૈ ઉનકે કિયે કા
વલ્લાહુ સરીઉ્લ હિ્સાબ ○ વઝ્કુરુલ્લાહા ફી અય્યામિમ મઅ્-દૂદાત ط
ઔર ખુદા જલ્દ હિસાબ લેને વાલા હૈ ઔર અલ્લાહ કી યાદ કરો ગિનતી કે ચંદ દિનોં મેં
ફમન ત-અ્જજલા ફી યવ-મયનિ ફલા ઇસ્મા અ્લૈહ ج
અબ અગર કોઈ જલ્દી ગયા (મિના સે) દો હી દિનોં મેં તો ઉસપર કોઈ ગુનાહ નહીં
વ મન ત-અખ્ખ્રા ફલા ઇસ્મા અ્-લયહિ ﻻ લિ-મનિત તકા ط
ઔર જો ઠેરા રહા ઉસપર ભી કોઈ ગુનાહ નહીં, યે ઉસકે લિયે હૈ જો પરહેઝગારી કરે

→ પેજ (૪૧ ની તફસીર) : નો તવાફ કરે અને ચાલી જાય અને ઉમરાહનો તરીકો એ છે કે જે દિવસે ચાહે એહરામ બાંધે કાબાનો તવાફ કરે સફા મરવા વચ્ચે દોડે. ફરી હજામત કરાવીને એહરામ ઉતારે અને હજ તથા ઉમરાહમાં કુરબાની જરૂરી નથી પરંતુ કોઈ કારણસર હક તઆલાએ ત્રણ કારણો ફરમાવ્યા એક એ કે એહરામ બાંધી તેને બીમારીએ અગર દુશ્મને રોકયો તો કોઈના હાથે કુરબાની મોકલી દે. જ્યારે મક્કા માં કુરબાની ઝુબ્હ થાય તો એહરામ બાંધીને નીકળે પહેલા હજામત ન કરે. બીજો એ કે તકલીફથી કે સર ના વાળોથી કંટાળીને એહરામની હાલતમાં હજામત કરાવે તો તેના બદલામાં કાં તો કુરબાની મોકલે અગર ત્રણ રોઝા રાખે. અગર છ હાજતમંદો ને ખવડાવે. ત્રીજો એ કે હજ અને ઉમરાહ જુદા જુદા ન કરે એક હી સફરમાં બન્ને અદા કરે તો કુરબાની જરૂરી છે ↗

↗ પછી કુરબાની પયદા ન થાયતો દસ રોજા પૈકી ત્રણ હજના દિવસોમાં રાખે અને સાત પછી. કુરબાની ઓછામાં ઓછી એક બકરી એક માણસની, એક ગાય અગર એક ઊંટ સાત માણસોમાં અને હજ અને

આધા

પેજ (૪૨) ની તફસીર : (૧) હજ માટે એહરામ બાંધવાનો વખત શવ્વાલ

૧ મ

માસથી બકરાઈદની રાત સુધી આનાથી વહેલા ઠીક નથી હજ અને → ઉમરાહ થી જે કુરબાની આવે તે મક્કાના રહીશો માટે નથી.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّعْجِبُكَ قَوْلُهٗ فِي الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللّٰهَ عَلٰى مَا فِيْ قَلْبِهٖ ۙ وَهُوَ اَلَدُّ
الْخِصَامِ ۝ وَاِذَا تَوَلّٰى سَعٰى فِي الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ
فِيْهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۭ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ
الْفَسَادَ ۝ وَاِذَا قِيْلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ
بِالْاِثْمِ فَحَسْبُهٗ جَهَنَّمُ ۭ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝ وَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يَّشْرِيْ نَفْسَهُ ابْتِغَاۗءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ۭ
وَاللّٰهُ رَءُوْفٌۢ بِالْعِبَادِ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ادْخُلُوْا
فِي السِّلْمِ كَاۗفَّةً ۠ وَلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ۭ
اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝ فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا
جَاۗءَتْكُمُ الْبَيِّنٰتُ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝
هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّاْتِيَهُمُ اللّٰهُ فِيْ ظُلَلٍ مِّنَ

વત્તકુલ્લાહા વઅ્‌લમૂ અન્નકુમ ઇ-લયહિ
ઔર ડરતે રહો ખુદા સે ઔર જાને રહો કે તુમકો ઉસકે પાસ ઉઠાકર
તુહ્‌-શરૂન ૦ વ મિનન નાસિ મંય
જમા કિયા જાએગા(૧) ઔર બા'ઝ આદમી ઐસે હૈ કે
યુઅ્‌-જિબુકા ક઼વ-લુહૂ ફ઼િલ હ઼યાતિદ દુન્યા
અચ્છી મા'લૂમહોતી હૈ તુમકો ઉસકી બાતેં દુન્યવી ઝિન્દગાની મેં
વ યુશહિદુલ્લાહા અ઼લા મા ફી ક઼લબિહી ૪
ઔર ગવાહ બનાતા હૈ ખુદા કો અપની દિલી બાતોં પર
વહુવા અલદ-દુલ ખ઼િસ઼ામ ૦ વ ઇઝ઼ા
હાલાંકે વો સખ્ત ઝગળાલુ હૈ ઔર જબ
તવલ્લા સઆ઼ ફ઼િલ અરદ઼િ લિ-યુફસિદા
લૌટ કર જાતા હૈ તો દૌળતા ફિરતા હૈ ઝમીન પર ફસાદ ફૈલાને
ફીહા વ યુહલિકલ હ઼રસ઼ા વન્નસ્લ ๖
કે લિયે ઔર તબાહ કરને કે લિયે ખેતી ઔર જાનવરોં કો
વલ્લાહુ લા યુહ઼િબ્બુલ ફસાદ ૦ વ ઇઝ઼ા ક઼ીલા લહુત તક઼િલ્લાહા અ-ખ઼-ઝ઼ત્હુલ મ ૧
ઔર ખુદા નહીં દોસ્ત રખતા હૈ ફસાદ કો ઔર જબ ઉસસે કહા જાતા હૈ ડર ખુદા સે તો આમાદા કરતા હૈ ઉસકો
ઇ઼ઝ-ઝતુ બિલ-ઇસ્મિ ફ-હ઼સ્બુહૂ જહન્નમ ๖ વ લબિઅ્‌-સલ
ગુરૂર ગુનાહ પર પસ કાફી હૈ ઉસકે લિયે દોઝખ. ઔર વો બહોત હી બુરા
મિહાદ ૦ વ મિનન નાસિ મંય યશરી નફ-સહુબતિગ઼ાઆ મરદ઼ાતિલ્લાહ ๖
ઠિકાના હૈ (૨) ઔર બા'ઝ લોગ ઐસે ભી હૈં જો દે દેતે હૈં અપની જાન ખુદા કી રઝાજોઈ કે લિયે.
વલ્લાહુ રઊફુમ બિલ ઇ઼બાદ ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનુદખુલૂ
ઔર ખુદા બળા શફકત કરનેવાલા હૈ અપને બન્દોં પર (૩) અય મુસલમાનો દાખિલ હો જાંઓ
ફ઼િસ સિલ્મિ કાફ-ફહ ۛ વલા તત્તબિઊ઼ ખુ઼તુ઼વાતિશ શય્તા઼ન ๖ ઇન્નહૂ
ઈસ્લામ મેં પુરે પુરે. ઔર ન ચલો તુમ કદમ બ-કદમ શૈતાનકે કયુંકે વો
લકુમ અ઼દુવ્વુમ મુબીન ૦ ફ-ઇન ઝ-લલ્તુમ મિમ બઅ્‌દિ મા
તુમ્હારા ખુલા હુવા દુશ્મન હૈ ફિર અગર લગઝિશકી તુમને
જા-અત્કુમુલ બય્યિનાતુ ફઅ્‌લમૂ અન્નલ્લાહા અ઼ઝીઝુન હ઼કીમ ૦
ખુલી ખુલી નિશાની આ ચુકને કે બાદ તો જાને રહો કે ખુદા ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ.
હલ યન્ઝુરૂના ઇલ્લા અંય યઅ્‌તિ-યહુમુલ્લાહુ ફી ઝુ઼-લલિમ મિનલ
કયા વો ઈસ લિયે મુન્તઝિર હૈં કે આ જાએ ઉનકે પાસ અલ્લાહ બાદલ કે સાયબાનોં સે ઔર ફરિશ્તે, ઔર

→ પેજ (૪૨) ની તફસીર: ઉમરાહ એહરામથી નક્કી કરી લેવું. એહરામ એ કે નિય્યત કરે શરૂ કરવાની અને ઝબાન થી લબ્બેક કહે પુરો થાય ત્યાં સુધી પછી જ્યારે એહરામમાં દાખલ થાય તો માણસે ઔરતની સોહબત થી બચતા રહેવું. દરેક ગુનાહથી અને અંદરો અંદરના ઝગડાથી તથા બદનના બાલ ઉતારવાથી તથા નાખુન કતરવાથી ખુશબો લગાવવાથી અને શિકાર કરવાથી અને બદન ઉપર કપડાં ન પેહરે અને સર ન ઢાંકે ઔરતો કપડાં પેહરે અને સર ઢાંકે પરંતુ મોઢા ઉપર કપડો ન નાખે અને કુફ્રની ખામી એક એ હતી ખર્ચ વગર હજ માટે જવું સવાબ સમજતા અને તવક્કલ ઉપર ભરોસો રાખી ખર્ચ ન લેતા અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું કે બની શકે તો ખર્ચ લઈને જવું મોટો ફાયદો છે કોઈની પાસે સવાલ ન કરવો પડે. (૨) એ ગુનોહ નથી કે અલ્લાહનો ફઝલ તમો શોધો. એટલે હજમાં વેપારનો માલ લઈ ↗ જાઓ રોઝી કમાવવા માટે જ તો મનાઈ નથી. લોકોએ આમા શક કર્યો હતો કદાચ હજ કબુલ ન થાય આ માટે ફરમાવ્યું. આ પણ કુફ્રની ખામી હતી કે મક્કાના રહીશો અરફાત સુધી ન જાય કે અરફાત હરમથી બહાર છે હરમની હદ ઉપર ઉભા રહો તો ફરમાવ્યું કે જ્યાંથી બધા લોકો તવાફ માટે ચાલે તમો પણ ત્યાંથી ચાલો અને આગળની ભૂલ ઉપર પસ્તાવો કરો. →

الْغَمَامِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ ۚ وَإِلَى اللّٰهِ
تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝ سَلْ بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ كَمْ آتَيْنٰهُمْ
مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۗ وَمَن يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْ
بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝
زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ
مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۘ وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ ۗ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝
كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً ۟ فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ
مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۠ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ
بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ
وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ
مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى اللّٰهُ
الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۗ

ગ઼મામિ વલ મલાઇ-કતુ વ કુદ઼િયલ
તમામ કર દિયા જાએ કામ (યાની કયામત આ જાએ મગર યે ભી
અમ્રુ ۚ વ ઈલલ્લાહિ તુર-જઉલ ઉમૂર૦
તો મંઝૂર નહીં) ઔર ખુદા કી તરફ લૌટાએ જાએંગે સબ કામ (૧)
સલ બની ઈસ્રાઈલા કમ આ-તયના-હુમ
(અય મુહમ્મદ સ.) બની ઈસરાઈલ સે પુછ દેખો કે હમને ઉનકો
મિન આ-યતિમ બય્યિનહ ۗ વ મંય
કિસ કદર ખુલી હુઈ નિશાનિયાં દી થીં ઔર જો શખ્સ
યુબદ-દિલ નિઅ્-મતલ્લાહિ મિમ બઅ્-દિ
બદલ ડાલે ખુદાકી નેઅમત કો ઉસકે
મા જા-અત્હુ ફ-ઈન્નલ્લાહા શદીદુલ
મિલ ચુકને કે બાદ તો યકીનન ખુદાકા અઝાબ
ઈ઼ક઼ાબ ૦ ઝુય્યિના લિલ્લઝ઼ીના ક-ફરુલ
બળા હૈ. ઉમદા કર દિખાઈ હૈ ઉનકો જો (દીને હકકે મુન્કિર હૈં)
હ઼યાતુદ દુન્યા વ યસ્ખ઼રૂના મિનલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ۘ વલ્લઝ઼ીનત
દુનિયા કી ઝિન્દગી (ઈસલિએ)વો તમસખુર (મસખરી) કરતે હૈં મુસલમાનોંકી ઔર જો લોગ
ત-ક઼વ ફવ-ક઼હુમ યવ-મલ ક઼િયામહ ۗ વલ્લાહુ યરઝુક઼ુ મંય
પરહેઝગાર હૈ (યાની મુસલમાન, ઉનકે દરજે) ઊંચે હોંગે કયામત કે દિન ઔર ખુદા રોઝી દેતા હૈ જિસે
યશાઉ બિ-ગ઼યરિ હ઼િસાબ ૦ કાનન્નાસુ ઉમ્મતંવ વાહ઼િદહ
ચાહતા હૈ. બે હિસાબ લોગ એક દીન પર થે
ફ-બ-અ઼-સલ્લાહુન નબિય્યીના મુબશ્શિરીના વ મુન્ઝ઼િરીના ۖ વ અન્ઝલા
ફિર ખુદાને ભેજે પૈગમ્બર ખુશખબરી દેને વાલે ઔર ડરાનેવાલે બનાકર. ઔર ભેજી
મ-અ઼હુમુલ કિતાબા બિલ હ઼ક઼્ક઼િ લિ-યહ઼કુમા બય-નન નાસિ ફી-
ઉનકી મારેફત કિતાબ સચ્ચી તાકે ફૈસલા કર દે લોગોં કે દરમિયાન
મખ઼્-ત-લફૂ ફીહ ۗ વ મખ઼્-ત-લફા ફીહિ ઈલ્લલ લઝ઼ીના ઊતૂહુ મિમ
ઉસ ચીઝ મેં કે ઈખતિલાફ કરતે હૈં ઉસમેં. ઔર નહીં ઈખતિલાફ કિયા ઉસમેં મગર ઉન્હીં લોગોંને જિનકો કિતાબ દી
બઅ્-દિ મા જાઅત્હુમુલ બય્યિનાતુ બગ઼્યમ બય-નહુમ ۚ ફ-હદલ્લાહુલ
ગઈ થી, અપને પાસ ખુલે ખુલે અહકામ આને કે બાદ આપસકી ઝિદસે તો ખુદાને રાહે રાસ્ત દિખા દી
લઝ઼ીના આ-મનૂ લિ-મખ઼્-ત-લફૂ ફીહિ મિનલ હ઼ક઼્ક઼િ બિ-ઈઝ઼્નિહ ۗ
ઈમાનવાલોં કો કે જિસ રાહે હક મેં ઈખતેલાફ કર રહે થે ઉસકી, અપની ઈનાયત સે

વક્ફે લાઝિમ

➡ પેજ (૪૩) ની તફસીર : (૧) આ આયતોમાં એવું ફરમાવ્યું કે કુફ્રના વખતમાં એવો કાયદો હતો કે હજથી ફારેગ થયા બાદ ઈદ પછીના ત્રણ દિવસો ખુશી કરતા બાજાર લગાવતા અને પોતાના બાપ દાદાની દાસ્તાનો બયાન કરતાં હવે અલ્લાહ સાહેબ તેના બદલે ત્રણ દિવસ રોકાવાનું ઠેરવ્યું. અલ્લાહને યાદ કરો આ દિવસોમાં બપોરે કંકરા ફેંકે છે અને દરેક નમાઝ પછી તકબીર કહે છે અને નમાઝ સિવાય દરેક વખતે અથવા કોઈ ચાહે તો બે દિવસ જ રોકાઈ ને રુખ્સત થાય. અને ત્રણ દિવસ રહે તો વધારે સારૂ અને ફરમાવ્યું કે જેને દુનિયાથી જ ફકત લગાવ છે તે આખિરત થી મહેરૂમ છે હવે હજનો વર્ણન પુરો થયો. (૨) આ મુનાફિકોની વાત છે જે ખુલ્લી રીતે ખુશામદ કરે અને અલ્લાહને સાક્ષી બનાવે કે પોતાના દિલમાં તમારી મહોબ્બત છે અને ઝગડાના વખતે કોઈ કમી ન ↗

↗ કરે અને જ્યારે તાકત પકડે તો લૂટ માર ચલાવે અને રોકીએ તો વધારે જિદે ચઢે વધારે ગુનાહ કરે એક માણસ અખનસ બિન શરીક હતો જેણે હઝરતથી આવો જ વર્તાવ કર્યો હતો (૩) સાહેબે ઈમાનનો આ અમલ છે કે અલ્લાહની ખુશનુદી પર જાન આપી દે.

પેજ (૪૪) ની તફસીર : (૧) અર્થાત પયગમ્બર અને ખુદા ઉપર યકીન નથી લાવતા તો હવે રાહ જુએ છે ખુદા પોતે આવે અને ➡

وَاللّٰهُ يَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ؕ مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ اَلَاۤ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ ۝ يَسْــَٔلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ؕ قُلْ مَاۤ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ۝ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰۤى اَنْ تَكْرَهُوْا شَيْــًٔا وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰۤى اَنْ تُحِبُّوْا شَيْــًٔا وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ يَسْــَٔلُوْنَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيْهِ ؕ قُلْ قِتَالٌ فِيْهِ كَبِيْرٌ ؕ وَصَدٌّ

વલ્લાહુ યહદી મંય યશાઉ ઈલા સિરાતિમ
ઔર ખુદા હિદાયત કરતા હૈ જિસે ચાહતા હૈ સીધે
મુસ્તકીમ ૦ અમ હસિબ્તુમ અન
રાસ્તે કી (૧) મુસલમાનો કયા તુમને સમઝ રખ્ખા હૈ કે
તદખુલુલ જન્નતા વ લમ્મા યઅ્-તિકુમ
જન્નતમેં ચલે જાઓગે હાલાંકે તુમકો
મ-સૂલુલ લઝીના ખ-લવ મિન કબ્લિકુમ ؕ
ઉન લોગોં કી સી હાલત પેશ નહીં આઈ જો તુમસે પેહલે હો ગુઝરે હૈં
મસ્સત્હુમુલ બઅ્-સાઉ વદ્-દર્રાઉ
પહુંચી ઉનકો સખ્તિયાં ભી ઔર તકલીફેં ભી
વ ઝુલ્ઝિલૂ હત્તા યકૂલર રસૂલુ વલ્લઝીના
ઔર ઝળઝળા દિયા ગયા યહાં તકકે કેહને લગે (ઘબરા કર) રસૂલ ઔર
આ-મનૂ મ-અહૂ મતા નસ્રુલ્લાહ ؕ
રસૂલ કે સાથ વાલે મુઅમિન કે કબ આએગી ખુદાકી મદદ
અલા ઇન્ના નસ્રલ્લાહિ કરીબ ૦ યસ્અલૂ-નકા માઝા યુન્ફિકૂન ؕ
(હમને કહા) સુનો ! બેશક ખુદાકી મદદ કરીબ હી હૈ. (અય મુહમ્મદ સ.) વો તુમસે પુછતે હૈં કે કયા ખર્ચ કરેં?
કુલ મા અન્ફક્તુમ મિન ખયરિન ફ-લિલ વાલિ-દયનિ વલ અક્-રબીના
તુમ ઉનસે કેહ દો કે જો કુછ ખર્ચ કરો તુમ માલ મેં સે તો વો માં-બાપ કો, રિશ્તેદારોં કો
વલ યતામા વલ મસાકીનિ વબ્નિસ સબીલ ؕ વમા તફ-અલૂ મિન ખયરિન
યતીમોં કો, મોહતાજોં કો ઔર મુસાફિરોં કો દો. ઔર તુમ જો કુછ ભી નેકી કરોગે
ફ-ઇન્નલ્લાહા બિહી અલીમ ૦ કુતિબા અ-લયકુમુલ કિતાલુ વહુવા
તો ખુદા ઉસકો ખુબ જાનતા હૈ. ફર્ઝ કિયા ગયા હૈ તુમપર જિહાદ ઔર વો
કુરહુલ લકુમ ؕ વ અસા અન તક-રહૂ શયઅંવ વહુવા ખયરુલ લકુમ ؕ
તુમકો નાગવાર ભી ગુઝરેગા, લેકિન મુમકિન હૈ કે નાગવાર ગુઝરે તુમકો એક ચીઝ ઔર વો તુમ્હારે લિયે બેહતર હો
વ અસા અન તુહિબ્બૂ શયઅંવ વહુવા શર-રુલ લકુમ ؕ વલ્લાહુ યઅ્-લમુ
ઔર યે ભી મુમકિન હૈ કે દોસ્ત રખ્ખો તુમ એક ચીઝકો ઔર વો તુમ્હારે લિયે બુરી હો. ઔર ખુદા (ઉસકો) જાનતા હૈ
વ અન્તુમ લા તઅ્-લમૂન ૦ યસ્અલૂ-નકા અનિશ શહરિલ હરામિ
ઔર તુમ નહીં જાનતે. (અય મુહમ્મદ સ.) સવાલ કરતે હૈં તુમસે માહે હરામ મેં
કિતાલિન ફીહ ؕ કુલ કિતાલુન ફીહિ કબીર ؕ વ સદ્-દુન
લળને કી નિસ્બત ઉસમેં તુમ કેહ દો કે ઉસમેં લળના બળા ગુનાહ હૈ, મગર

મ ૧ ૯ ૧૦

➡ પેજ (૪૪) ની તફસીર : દરેકને પોતાના કૃત્યો પ્રમાણે બદલો આપે.

પેજ (૪૫) ની તફસીર : (૧) અર્થાત અલ્લાહે જુદી જુદી કિતાબો અને નબીઓ મોકલ્યાં એ માટે નહીં કે દરેક ફિરકાને જુદી રાહ બતાવે અલ્લાહને ત્યા આખી દુનિયા માટે એક જ રાહનો હુકમ છે જે વખતે આ રાહ થી ભટકયા અલ્લાહે નબી મોકલ્યો કે સમજાવે અને કિતાબ મોકલી કે તેના ઉપર ચાલે પછી કિતાબ વાળાઓ કિતાબથી ભટકયા તો બીજી કિતાબની જરૂર પડી બધા નબીઓ તથા બધી કિતાબો નો આ એક માર્ગ કાયમ કરવા માટે આવ્યાં આનો દાખલો એવો છે કે તંદુરસ્તી એક જ છે અને બીમારીઓ ઘણી જ્યારે એક બીમારી પયદા થઈ તેના માટે દવા તથા પરહેઝ ને પ્રમાણ નક્કી થયો હવે છેવટની કિતાબમાં એવી રાહ બતાવી કે બધા ↗ રોગોનો ઈલાજ થાય. આ બધાના બદલ માટે પૂરતી છે. લોકોએ પૂછયું હતું કે માલમાં કયો માલ ખર્ચ કરવા વધારે સવાબવાળો છે ? જવાબ ફરમાવ્યો કે માલ કોઈ હોય જે પ્રમાણસર ખરા ઠકાણે ખર્ચ થાય તો સવાબ વધારે થાય.

عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِهٖ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَاِخْرَاجُ اَهْلِهٖ مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ
اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُوْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ حَتّٰى
يَرُدُّوْكُمْ عَنْ دِيْنِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُوْا ۗ وَمَنْ
يَّرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
فَاُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ
وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢١٧﴾
اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ اُولٰٓئِكَ يَرْجُوْنَ رَحْمَتَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢١٨﴾ يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۗ قُلْ
فِيْهِمَآ اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ۡ وَاِثْمُهُمَآ اَكْبَرُ
مِنْ نَّفْعِهِمَا ۗ وَيَسْئَلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ۬ قُلِ
الْعَفْوَ ۗ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ

અ્ન સબીલિલ્લાહિ વ કુફ્રુમ બિહી
ખુદા કે રાસ્તે સે રોકના, ઔર ઉસકો ન માનના,
વલ મસ્જિદિલ હ્રામિ ઇ વ ઇખ્રાજુ
ઔર મસ્જિદે હરામસે રોકના ઔર નિકાલ દેના
અહલિહી મિન્હુ અક-બરુ ઇ્ન્દલ્લાહ ૮
ઉસકે રેહનેવાલોં કો વહાં સે યે ઉસસે ભી બળા ગુનાહ હૈ ખુદા કે નઝદીક
વલ ફિત્નતુ અક-બરુ મિનલ ક્ત્લ ઙ વલા
ઔર ફસાદ ફૈલાના તો ઝયાદા સખ્ત હૈ કત્લ સે ભી ઔર
યઝાલૂના યુકાતિલૂ-નકુમ હ્ત્તા
(યે કુફ્ફાર) સદા તુમસે લળતે રહેંગે યહાં તક કે
યરુદ-દૂકુમ અ્ન દીનિકુમ ઇનિસ-તતાઊ ઙ
તુમકો ફેર દેં તુમ્હારે દીન સે અગર ઉનકા બસ ચલે તો.
વ મંય યર-તદિદ મિન્કુમ અ્ન દીનિહી
ઔર જો શખ્સ ફિર જાવે તુમ મેં સે અપને દીનસે
ફ-યમુત વહુવા કાફિરુન ફ-ઉલાઇકા હ્બિત્ત અઅ્-માલુહુમ ફિદ દુન્યા
પસ મર જાવે ઔર વો કાફિર હો તો ઐસે લોગોં કે અકારત જાએંગે આ'માલ દુનિયા
વલ આખિ્રહ ૮ વ ઉલાઇકા અસ્હાબુન નાર ૮ હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦
ઔર આખિરત (દોનોં)મેં ઔર યેહી લોગ દોઝખી હૈં વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે.(૧)
ઇન્નલ લઝીના આ-મનૂ વલ્લઝીના હા-જરૂ વ જા-હદૂ ફી સબીલિલ્લાહિ ४
બેશક જો લોગ ઈમાન લાએ, ઔર જિન્હોંને હિજરતકી, ઔર જિહાદ કિયા રાહે મૌલા મેં
ઉલાઇકા યરજૂના રહ્-મતલ્લાહ ઙ વલ્લાહુ ગ્ફૂરુર રહીમ ૦ યસ્અલૂ-નકા
વોહી ઉમ્મીદવાર હૈં ખુદાકી રહેમત કે ઔર ખુદા બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.(અય મુહમ્મદ સ.)પૂછતે હૈં તુમસે
અ્નિલ ખ્મ્રિ વલ મયસિર ઙ કુલ ફીહિમા ઇસ્મુન કબીરુંવ
શરાબ ઔર જુએ કે બારે મેં (૨) તુમ કેહ દો કે ઉન દોનોં મેં નુકસાન બળા હૈ
વ મનાફિઉ લિન્નાસિ ઞ વ ઇસ્મુહુમા અક-બરુ મિન નફ-ઇહિમા ઙ
ઔર ફાયદે ભી હૈં લોગોંકે લિયે (કુછ) મગર ઈન દોનોં મેં ગુનાહ બહોત બળા હૈ ઈનકે નફે સે
વ યસ્અલૂ-નકા માઝા યુન્ફિકૂન ઙ કુલિલ અ્ફ-વ ઙ કઝાલિકા
ઔર તુમસે પૂછતે હૈં કે (ખુદાકી રાહ મેં) કિતના ખર્ચ કરેં. ઈનસે કેહ દો જો કુછ હાજત સે બચે (રાહે મૌલામેં ખર્ચ કરો) ઈસી તરહ
યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમુલ આયાતિ લઅ્લ્લકુમ
ખુદા તઆલા સાફ સાફ બયાન કરતા હૈ તુમ્હારે લિયે અપને અહકામ તાકે તુમ

તફસીર : (૧) હઝરતે એક ફોજ જેહાદ માટે મોકલી તેઓએ કાફિરોને માર્યા અને લૂંટી લીધા. મુસલમાનોને ખબર હતી કે તે દિવસ જમાદીઉસ્સાનીની નો હતો અને તે રજબની પહેલી તારીખનો ચાંદ હતો. કાફિરોએ આના ઉપર ઘણાં મેણાં માર્યા અને મુસલમાનો શકમાં પડયા આના ઉપર આયત ઉતરી એટલે આ મહીનાઓમાં નાહકની લડાઈ મોટો ગુનોહ છે અને જે કાફિરો એ મુસલમાનો સાથે આ મહીનાઓમાં ભૂલ કરી તેમનાથી લડવુ મના નથી. (૨) શરાબ અને અને જુગાર બાબત ઘણી આયતો ઉતરી છે દરેકમાં તેની બુરાઈ છે છેવટે સૂરએ માઈદહ ની આયત ઉતરી કે તદ્દન હરામ ઠેરવ્યાં જે ચીજ નશા લાવે તે બધુ હરામ છે અને જે શર્ત બોલે અને તેમાં માલ (પૈસા) લેવામાં આવે તે બધુ હરામ છે. ફાયદો : અને લોકોએ પૂછયું માલ કેટલું ખર્ચ કરે ? હુકમ થયો પોતાની હાજત થી ↗

↗ વધુ થાય ત્યારે ખર્ચ કરો જેવી રીતે આખિરતની ફિકર જરૂરી છે તેવી જ રીતે દુનિયાની ફિકર પણ જરૂરી છે બધો માલ ખર્ચી નાખો તો દુનિયાની હાજતમાં નાસીપાસ થાઓ. ફાયદોઃ અને યતીમોના બાબતમાં તાકીદ થઈ કે જે કોઈ તેમનો માલ ખાય (હજમ કરે) તે પોતાના પેટમાં આગ ભરે પછી જે કોઈ યતીમોનો માલ રાખનાર હતા તેઓનો માલ અને ખાવા પહેરવાનો ખર્ચ અલગ રાખવા લાગ્યા કે જેથી પોતાના ખર્ચ માં કોઈ ચીજ આવી ન જાય પછી ઘણી જ મુસીબત ➡

મ ૧

تَتَفَكَّرُوْنَ ۙ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ؕ وَيَسْـَٔلُوْنَكَ
عَنِ الْيَتٰمٰى ؕ قُلْ اِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ؕ وَاِنْ
تُخَالِطُوْهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝
وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكٰتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ ؕ وَلَاَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ
خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَّلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ ۚ وَلَا تُنْكِحُوا
الْمُشْرِكِيْنَ حَتّٰى يُؤْمِنُوْا ؕ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ
مُّشْرِكٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكُمْ ؕ اُولٰٓئِكَ يَدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ۖۚ
وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِاِذْنِهٖ ۚ
وَيُبَيِّنُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝
وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْمَحِيْضِ ؕ قُلْ هُوَ اَذًى ۙ فَاعْتَزِلُوا
النِّسَآءَ فِى الْمَحِيْضِ ۙ وَلَا تَقْرَبُوْهُنَّ حَتّٰى
يَطْهُرْنَ ۚ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَاْتُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ

ત-તફક-કરૂન ૦ ફિદ દુન્યા વલ આખિરહ ؕ
ગૌર કરો દુનિયા ઔર આખિરત કે બારે મેં,
વ યસ્અલૂ-નકા અનિલ યતામા ؕ કુલ ઈસ્લાહુલ
ઔર તુમસે પુછતે હૈં યતીમોં કી બાબત તુમ કેહ દો ઉનકી ભલાઈ કા કામ કરના
લહુમ ખૈર ؕ વ ઈન તુખાલિતૂહુમ
બેહતર હૈ ઔર અગર તુમ અપને સાથ શરીક રખ્ખો ઉનકો ખાને પીને મેં
ફ-ઈખ્વાનુકુમ ؕ વલ્લાહુ યઅ્-લમુલ
તો વો તુમ્હારે ભાઈ હૈં ઔર ખુદા જાનતા હે
મુફસિદા મિનલ મુસ્લિહ ؕ વ લવ
બિગાળનેવાલોં કો સંવારનેવાલે સે (અલગ). ઔર અગર
શા-અલ્લાહુ લ-અઅ્-ન-તકુમ ؕ ઈન્નલ્લાહા
ખુદા ચાહતા તો તુમકો મુશકિલ મેં ડાલ દેતા, બેશક અલ્લાહ
અઝીઝુન હકીમ ૦ વલા તન્કિહુલ
ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ (૧) ઔર નિકાહ ન કરો
મુશરિકાતિ હત્તા યુઅ્-મિન્ન ؕ વ લ-અ-મતુમ મુઅ્-મિ-નતુન ખયરુમ મિમ
મુશરિક ઔરતોં સે યહાં તક કે વો ઈમાન લે આએં ઔર અલબત્તા એક લૌંડી ઈમાનદાર બેહતર હે
મુશરિ-કતિંવ વ લવ અઅ્-જબત્કુમ ۚ વલા તુન્કિહુલ મુશરિકીના હત્તા
મુશરિક ઔરત સે અગરચે વો તુમકો ભલી લગે. ઔર નિકાહ ન કરો મુશરિક મરદોં સે યહાં તક કે
યુઅ્-મિનૂ ؕ વ લ-અબ્દુમ મુઅ્-મિનુન ખય-રુમ મિમ મુશરિકિંવ વ લવ
ઈમાન લે આએં. ઔર અલબત્તા એક મુસલમાન ગુલામ બેહતર હૈ મુશરિક મર્દ સે અગરચે
અઅ્-જ-બકુમ ؕ ઉલાઈકા યદઊના ઈલન નાર ۖۚ વલ્લાહુ યદઊ ઈલલ જન્નતિ
વો તુમકો ભલા લગે વો (મુશરિક) બુલાતે હૈં દોઝખ કી તરફ (લોગોં કો) ઔર ખુદા બુલાતા હૈ જન્નત
વલ મગ્ફિ-રતિ બિ-ઈઝ્નિહ ۚ વ યુબય્યિનુ આયાતિહી લિન્નાસિ
ઔર બખ્શિશ કી તરફ અપની ઈનાયત સે. ઔર ખોલ ખોલ કર બયાન કરતા હૈ અપને અહકામ લોગોં સે
લ-અલ્લહુમ ય-તઝક-કરૂન ૦ વ યસ્અલૂ-નકા અનિલ મહીદ ؕ કુલ હુવા
તાકે વો નસીહત પકળેં ઔર સવાલ કરતે હૈં તુમસે હૈઝ કે બારે મેં. તુમ કેહ દો, વો
અ-ઝન ۙ ફઅ્-તઝિલુન નિસાઆ ફિલ મહીદિ ۙ વલા તક્-રબૂહુન્ના હત્તા
એક ગંદગી હૈ લેહાઝા અલગ રહો ઔરતોંસે હૈઝ (કે દિનોં) મેં ઔર ઉનકે પાસ મત જાઓ જબ તક
યત્હુરૂન ۚ ફ-ઈઝા ત-તહ-હરના ફઅ્-તૂહુન્ના મિન હયસુ અ-મ-રકુમુલ-
પાક ન હો લેં. ફિર જબ પાક હો લેં (યાની નહા ધો લેં) તો જાઓ ઉનકે પાસ જિસ તરફસે હુકમ કિયા હૈ તુમકો

મ ૧

૯ ૧૧

↗ પેજ (૪૬) ની તફસીર : થઈ કે એક ચીજ યતીમ માટે તૈયાર કરી અને તે યતીમના કામમાં ન આવી તો નકામી થઈ તો આ હુકમ ઉતર્યો કે પોતાનો અને તેમનો ખર્ચ સાથે રાખો તો વાંધો નથી કે એક વખત તેમની ચીજ તમો ખર્ચી તો બીજી વખત પોતાની ચીજ તેમના ઉપર ખર્ચી નાખી પરંતુ નિય્યત સારી હોવી જોઈએ. અલ્લાહ નિય્યત જુએ છે.
પેજ (૪૭) ની તફસીર : (૧) પહેલાં મુસલમાન અને કાફિરમાં લગ્ન વ્યવ્હાર ચાલુ હતો આ આયત થી હરામ કર્યુ જો મર્દ અથવા ઔરતે શિર્ક કર્યું તો તેનો નિકાહ ટૂટી ગયો શિર્ક એ છે કે અલ્લાહના ગુણો બીજામાં માને દાખલા તરીકે કોઈ ને સમઝે કે તેને દરેક વાતનો જ્ઞાન છે અગર તે જે ચાહે તે કરી શકે છે અથવા અમારો ભલો અગર બુરો કરવો એના અધીકાર માં છે અથવા ↗

↗ અલ્લાહની તારીફ બીજા કોઈ ઉપર કરે જેવાં કે કોઈ વસ્તુને સજદહ કરે તેને અધીકાર છે એમ સમજી તેનાથી હાજત માંગે બાકી યહુદ અને ઈસાઈ ઔરત થી નિકાહ કરવું દુરૂસ્ત છે. તેમને મુશરિક ફરમાવ્યું નથી.

اللهُ ۚ إِنَّ اللهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ۝
نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ ۖ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ
وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم
مُّلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَلَا تَجْعَلُوا اللهَ عُرْضَةً
لِّأَيْمَانِكُمْ أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ
النَّاسِ ۗ وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ لَّا يُؤَاخِذُكُمُ اللهُ
بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا كَسَبَتْ
قُلُوبُكُمْ ۗ وَاللهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝ لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ
مِن نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ ۖ فَإِن فَاءُو
فَإِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ
فَإِنَّ اللهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ
بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن
يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ

લાહ ؁ ઈન્નલ્લાહા યુહિબ્બુત તવ્વાબીના
ખુદાને. બેશક ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ તૌબા કરનેવાલોં કો
વ યુહિબ્બુલ મુ-તતહ-હિરીન ૦ નિસાઉકુમ
ઔર દોસ્ત રખતા હૈ સફાઈ રખનેવાલોં કો (૧) તુમ્હારી બીબિયાં
હરસુલ લકુમ ؈ ફઅ-તૂ હર-સકુમ અન્ના
તુમ્હારી ખેતી હૈં તો આઓ અપની ખેતી મેં જિસ તરહ
શિઅ-તુમ ؛ વ કદ-દિમૂ લિ-અન્ફુસિકુમ ؁
ચાહો તુમ ઔર આગે ભેજ દો અપને લિયે.
વત્તકુલ્લાહા વઅ-લમૂ અન્નકુમ
ઔર ડરો ખુદાસે ઔર જાને રહો કે તુમકો ઉસસે ઝરૂર
મુલાકૂહ ؁ વ બશશિરિલ મુઅ-મિનીન ૦
મિલના હૈ. ઔર (અય પૈગમ્બર) ખુશ ખબરી સુના દો ઈમાનવાલોં કો. (૨)
વલા તજ-અલુલ્લાહા ઉર-દતલ લિ-
ઔર મત બનાઓ અલ્લાહ કો નિશાન (આળ) અપની
અય-માનિકુમ અન તબર-રૂ વ તત્તકૂ વ તુસલિહૂ બય-નન નાસ ؁
કસમોંકી કે (ખુદા કી કસમ) હમ સુલૂક ન કરેંગે ઔર પરહેઝગાર ન બનેંગે, ઔર લોગોં મેં મેલમિલાપ ન કરાએંગે
વલ્લાહુ સમીઉન અલીમ ૦ લા યુઆખિઝુ-કુમુલ્લાહુ બિલ્લગવિ ફી
ઔર ખુદા સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ (૩) નહીં પકડેગા તુમકો ખુદા બિલા ઈરાદા (ઝબાન સે નિકલ જાનેવાલી)
અય-માનિકુમ વલાકિંય યુઆખિઝુ-કુમ બિમા ક-સ-બત કુલૂબુકુમ ؁
તુમ્હારી કસમોં કે (બારેમેં) લેકિન પકડેગા તુમ્હારી ઉન કસમોં પર જિનકા ઈરાદા તુમ્હારે દિલોંને કિયા હૈ
વલ્લાહુ ગફૂરુન હલીમ ૦ લિલ્લઝીના યુઅ-લૂના મિન નિસાઇહિમ ત-રબ્બુસુ
ઔર ખુદા બખ્શનેવાલા બુર્દબાર હૈ (૪) ઉન લોગોં કે લિયે કે જો કસમ ખા બૈઠે (જુદા રેહને કી) અપની
અર-બ-અતિ અશહુર ؏ ફ-ઇન ફાઊ ફ-ઈન્નલ્લાહા ગફૂરુર રહીમ ૦
બીબિયોં સે ઉનપર જુદા રેહના લાઝિમ હૈ ચાર મહીને. ફિર (ઈસ મુદ્દત મેં) અગર વો રુજૂઅ કરલેં તો ખુદા બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ.
વ ઈન અ-ઝમુત તલાકા ફ-ઈન્નલ્લાહા સમીઉન અલીમ ૦ વલ મુતલ્લકાતુ
ઔર અગર પક્કા ઈરાદા કર લિયા હૈ તલાક કા તો ખુદા સુનનેવાલા, જાનનેવાલા હૈ (૫) ઔર તલાક દી હુઈ ઔરતેં
ય-ત-રબ્બસ્ના બિ-અન્ફુસિહિન્ના સલા-સતા કુરૂઅ ؁ વલા યહિલ્લુ
રોકે રહેં અપને આપકો તીન હૈઝ તક ઔર નહીં જાઈઝ
લહુન્ના અંય યકતુમ્ના મા ખ-લકલ્લાહુ ફી અરહામિહિન્ના ઈન કુન્ના
ઉનકો યે કે છુપાએં ઉનકો જો પૈદા કી ખુદાને ઉનકે રેહમોં મેં (બચ્ચેકી કિસ્મસે) અગર વો

તફસીર : (૧) હૈઝ ખૂનને કહે છે જે ઔરતોની માસિક માંદગી છે આદત સિવાય જો આવે તો તકલીફ છે હુકમ થયો કે આવા વખતે ઔરતથી અળગા રહો તકલીફમાં આગળ ન વધે. પછી જ્યારે પાક થઈ જાય ત્યારે અલ્લાહે હુકમ આપ્યો ત્યાંથી જાઓ એટલે બીજી જગ્યા જે નાપાક છે તેનો તો હુકમ પણ નથી (૨) જે રાસ્તાથી જવું હોય ત્યાંથી જાઓ પરંતુ ખેતી એ ખેતી જેમાં બીજ રોપો તેમાં ઊગે અને આગળની કોષિશ કરો એટલે આ સોહબતમાં નિય્યત અવલાદની હોવી જોઈએ તો સવાબ થાય (૩) અર્થાત સારો કામ છોડવા માટે ખુદાની કસમ ન ખાય દાખલા તરીકે માં બાપથી નહીં બોલું અથવા આ ફકીરને નહીં આપું અને જો ખાઈ બેસે તો કસમ તોડી નાખે તો કફફારો આપે. (૪) ના કરી કસમ એ છે જે મોઢે થી નીકળે પરંતુ દિલને ખબર ન હોય. (૫) અર્થાત જેણે કસમ ↗

↗ ખાધી કે પોતાની ઔરત પાસે નહીં જાય અને ચાર માસ માં તેણી પાસે ગયો અને કસમ નો કફફારો ન આપ્યો તલાક થઈ જશે.

મ ૧

يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ وَبُعُوْلَتُهُنَّ اَحَقُّ
بِرَدِّهِنَّ فِيْ ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوْٓا اِصْلَاحًا ۭ وَلَهُنَّ
مِثْلُ الَّذِيْ عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۠ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ
دَرَجَةٌ ۭ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝ اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۠
فَاِمْسَاكٌۢ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ تَسْرِيْحٌۢ بِاِحْسَانٍ ۭ وَلَا يَحِلُّ
لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا مِمَّآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ شَـيْـــًٔـا اِلَّآ اَنْ
يَّخَافَآ اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۭ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا
يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۙ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيْمَا
افْتَدَتْ بِهٖ ۭ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوْھَا ۚ
وَمَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاُولٰۗىِٕكَ ھُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝
فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْۢ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ
زَوْجًا غَيْرَهٗ ۭ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ
اَنْ يَّتَرَاجَعَآ اِنْ ظَنَّآ اَنْ يُّقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۭ وَتِلْكَ

યુઅ-મિન્ના બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખિર ઃ
ઈમાન રખતી હૈં ખુદા પર ઔર રોઝે આખિરત પર.
વ બુઊ-લતુહુન્ના અહક્-કુ બિ-રદ-દિહિન્ના
ઔર ઉનકે ખાવિન્દ ઝયાદા હકદાર હૈં ઉનકો વાપસ લેનેકે (યાની
ફી ઝાલિકા ઈન અરાદૂ ઈસ્લાહા ઃ
અપની ઔરત બના લેનેકે) ઈસ મુદ્દતમેં અગર ચાહેં સુલહ કરના.
વ લહુન્ના મિસ્લુલ લઝી અ-લયહિન્ના બિલ-
ઔર ઉન ઔરતોંકા હક ભી મર્દોં પર વૈસા હી હૈ જૈસા (મર્દોંકા
મઅ-રૂફ ડ વ લિર-રિજાલિ અ-લયહિન્ના
હક) ઔરતોં પર દસ્તુર કે મુતાબિક, ઔર મર્દોકે લિયે ઔરતોં પર
દ-ર-જહ ઃ વલ્લાહુ અઝીઝુન હકીમ ۝
કુછ દરજા ઝરૂર હૈ. ઔર ખુદા ઝબરદસ્ત હિકમત વાલા હૈ (૧)
અત્તલાકુ મર્રતાનિ ડ ફ-ઈમ્સાકુમ બિ-
તલાક દો દફા (કરકે દી જાએ) ફિર ઈસકે બાદ યા તો રોક રખના હૈ

મ ૧

મઅ-રૂફિન અવ તસ્રીહુમ બિ-ઈહસાન ઃ વલા યહિલ્લુ લકુમ અન તઅ-ખુઝૂ
દસ્તુર કે મુતાબિક (બીબી બનાકર) યા નિકાલ દેના હૈ અચ્છે સુલૂક કે સાથ. ઔર જાઈઝ નહીં તુમ્હારે લિયે કે વાપસ લેલો
મિમ્મા આતય-તુમૂહુન્ના શય-અન ઈલ્લા અંય યખાફા અલ્લા યુકીમા
ઉસ ચીઝમેં સે કે દિયા હૈ તુમને ઉનકો કુછ, મગર જબકે ડર હો મિયાં બીબીકો ઈસ બાતકા કે કાયમ નહીં રેહ સકેંગે
હુદૂદલ્લાહ ઃ ફ-ઈન ખિફતુમ અલ્લા યુકીમા હુદૂદલ્લાહિ ઃ ફલા જુનાહ
(વો દોનોં) ખુદાકી ઠેરાઈ હુઈ હદોંપર લિહાઝા અગર તુમકો ડર હો કે નહીં કાયમ રેહ સકેંગે મિયાં બીબી ખુદાકે
હુકમોં પર તો કોઈ ગુનાહ નહીં
અ-લયહિમા ફી-મફ-ત-દત બિહ ઃ તિલ્કા હુદૂદુલ્લાહિ ફલા તઅ-તદૂહા ઃ
ઉન દોનોં પર ઈસ બાતમેં કે દે ઔરત અપના પીછા છુડાને કે લિયે કુછ માલ મર્દકો, યે ખુદાકી બાંધી હુઈ હદેં હૈ પસ ઉનસે આગે ન બઢો.
વ મંય ય-તઅદ-દા હુદૂદલ્લાહિ ફ-ઉલાઈકા હુમુઝ ઝાલિમૂન ۝ ફ-ઈન
ઔર જો લોગ બઢ જાવેં ખુદા કી (બાંધી હુઈ) હદોંસે પસ વોહી લોગ ઝાલિમ હૈં. (૨) પસ અગર
તલ્લ-કહા ફલા તહિલ્લુ લહૂ મિમ બઅ-દુ હત્તા તનકિહ ઝવ-જન
તલાક દે દે મર્દ ઔરતકો (તીસરી બાર) તો વો ઔરત હલાલ નહીં હોતી ઉસકે લિયે ઈસકે બાદ જબ તક કે ઔરત
ગૅય-રહ ઃ ફ-ઈન તલ્લ-કહા ફલા જુનાહા અ-લયહિમા અંય
નિકાહ ન કરલે કિસી દુસરેસે, પસ અગર તલાક દે દે ઉસકો (દુસરા ખાવિંદ હમ બિસ્તર હોકર) તો
કોઈ ગુનાહ નહી હૈ દોનોં પર યે કે એક દુસરે કી તરફ
ય-તરા-જઆ ઈન ઝન્ના અંય યુકીમા હુદૂદલ્લાહ ઃ વ તિલ્કા
રૂજુઅ કરેં (નિકાહ કરેં) બશરતે કે દોનોંકો ખયાલ હો કે કાયમ રખ સકેંગે ખુદા કી (બાંધી હુઈ) હદોં કો. ઔર

તફસીર : (૧) જ્યારે માણસે ઔરતને તલાક કહી હવે આ ઔરત નિકાહ કરે એ જાઈઝ નથી જ્યાં સુધી ત્રણ વખત હૈઝ આવે યા હમલ હોય તો માલુમ પડી જાય કોઈનો દીકરો કોઈને ગલે ન પડે એટલે ઔરત ઉપર ફર્ઝ છે કે હમલ હોય તો ઝાહેર કરે આ વખતને ઈદ્દત કહેવામાં આવે છે. આ મુદ્દત સુધી જો માણસ ચાહે તો ઔરત પાછી રાખી લે જો કે ઔરતની ખુશી ન હોય આ માટે ફરમાવ્યું કે ઔરતના હક પણ માણસ ઉપર છે પરંતુ આ જગ્યાએ માણસને દરજો આપ્યો (૨) અર્થાત ઈદ્દત સુધી માણસ ચાહે તો ઔરતને પાછી રાખી લે આ વાત પેહલી તલાકમાં છે અને બીજી માં એ પછી પાછી નહીં ફરી શકે તો શરીઅત પ્રમાણે તેણીના હક્કો અદા કરી શકે તો રાખે કે ફરી કજીઓ ન થાય અને ન રાખી સકે તો છુટી આપે આ નિય્યત ન કરે કે જેથી લાચાર થઈ જે આપ્યું તે ↗

↗ ફરી જાય આ ત્યારે જાઈઝ છે જ્યારે લાચારી અને કોઈ રીતે બન્ને નો સ્વભાવ (તબીઅત) ન મળે અને માણસ તરફ થી હક્ક અદા કરવામાં કસૂર ન થાય આ વખતે બધા લોકો ભેગા થઈને ઔરતને સમજાવી દે અને માણસને રાજી કરી તલાક અપાવી દે આને ખુલાઅ કહે છે.

حُدُوْدُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝ وَاِذَا طَلَّقْتُمُ
النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ
اَوْ سَرِّحُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ ۠ وَّلَا تُمْسِكُوْهُنَّ ضِرَارًا
لِّتَعْتَدُوْا ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ۭ
وَلَا تَتَّخِذُوْٓا اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا ۡ وَّاذْكُرُوْا نِعْمَتَ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَآ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ
وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهٖ ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ
اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝ وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ
فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ اَنْ يَّنْكِحْنَ
اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ۭ ذٰلِكَ
يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْاٰخِرِ ۭ ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَاَطْهَرُ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ وَالْوَالِدٰتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ

હુદૂદુલ્લાહિ યુબય્યિનુહા લિ-કવમિંય
ખુદાકી (બાંધી હુઈ) હદેં હૈં, સાફ સાફ બયાન કરતા હૈ ખુદા ઈનકો ઉન લોગોં કે લિયે જો (ખાનાદારી કી મસ્લેહતોં કો)
યઅ્-લમૂન ○ વ ઈઝા તલ્લક્તુમુન નિસાઆ
સમઝતે હૈં (૧) ઔર જબ તુમને તલાક દે દી (દો તલાક) ઔરતોંકો
ફ-બ-લગ્ના અ-જ-લહુન્ના ફ-અમ્સિકૂ-
પસ પહુંચેં વો અપની ઈદ્દત પુરી કરનેકો તો રોકેં વો ઉનકો
હુન્ના બિ-મઅ્-રૂફિન અવ સર્રિહૂહુન્ના
(અપની બીવી બનાકર) દસ્તુરકે મુતાબિક યા છોળ દેં ઉનકો
બિ-મઅ્-રૂફિવ વલા તુમ્સિકૂહુન્ના દ્દિરારલ
(તલાક દેકર) અચ્છે સુલૂક સે ઔર મત રોક રખ્ખો ઉનકો તકલીફ
લિ-તઅ્-તદૂ ج વ મંય યફ-અલ ઝાલિકા
દેને કે લિયે, તાકે ઉનપર ઝયાદતી કરને લગો. ઔર જો શખ્સ ઐસા
ફ-કદ ઝ-લમા નફસહ ط વલા તત્તખિઝૂ
કરેગા પસ યકીનન ઝુલ્મ કિયા ઉસને અપની જાન પર. ઔર મત

મ
૧ **આયાતિલ્લાહિ હુઝુવા ز વઝ્કુરૂ નિઅ્-મતલ્લાહિ અ-લયકુમ વમા**
ઉળાઓ ખુદાકે હુકમોંકા મઝાક (હંસી) ઔર યાદ કરો ખુદાને જો એહસાન તુમ પર કિયે હૈં ઉનકો ઔર ઉસકા
અન્ઝલા અ-લયકુમ મિનલ કિતાબિ વલ હિક-મતિ યઈઝુકુમ બિહ ط
યે એહસાન ભી યાદ કરો કે ઉસને ઉતારી તુમપર કિતાબ ઔર અકલકી બાતેં કે નસીહત કરે તુમકો ઉનકે ઝરીએ.
૯ **વત્તકુલ્લાહા વઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા બિ-કુલ્લિ શય-ઇન અલીમ ۝ વ ઈઝા**
૧૩ ઔર ડરતે રહો ખુદા સે ઔર જાને રહો કે ખુદા સબ કુછ જાનતા હૈ ઔર જબ
પોના **તલ્લક્તુમુન નિસાઆ ફ-બ-લગ્ના અ-જ-લહુન્ના ફલા તઅ્-દુલૂહુન્ના**
તુમ તલાક દે દો ઔરતોંકો (તીન બાર) ઔર પહુંચેં વો અપની મુદ્દત કો (યાની ઈદ્દત પુરી કર લેં) પસ મત રોકો ઉનકો
અંય યન્કિહ્ના અઝવા-જહુન્ના ઈઝા તરા-દ્વ બય-નહુમ બિલ મઅ્-રૂફ ط
નિકાહ કરનેસે અપને (દૂસરે) ખાવિન્દોંકે સાથ જબકે વો આપસમેં રાઝી હો જાએં દસ્તુર કે મુતાબિક.
ઝાલિકા યૂ-અઝુ બિહી મન કાના મિન્કુમ યુઅ્-મિનુ બિલ્લાહિ વલ યવમિલ
યે નસીહત ઉસકો કી જાતી હૈ જો તુમમેં સે ઈમાન રખતા હૈ ખુદા પર ઔર રોઝે આખિરત પર
આખિર ط ઝાલિકુમ અઝકા લકુમ વ અત્હર ط વલ્લાહુ યઅ્-લમુ
યે તુમ્હારે લિયે બળી પાકીઝગી ઔર સફાઈકી બાત હૈ ઔર (ખાનાદારીકી મસ્લેહતોં કો ખુદાહી ખૂબ જાનતા હૈ)
વ અન્તુમ લા તઅ્-લમૂન ○ વલ વાલિદાતુ યુરદ્દિઅ્-ના અવલા-દહુન્ના
ઔર તુમ વૈસા નહીં જાનતે (૨) ઔર માએં દૂધ પિલાએં અપની ઔલાદકો

તફસીર : (૧) અર્થાત ત્રીજી તલાક ના પછી ફરી ન શકે જો કે બન્ને ની ખુશી હોય તો પણ નિકાહ ન થઈ શકે જયાં સુધી વચ્ચે બીજા ધણીની સોહબત ન થાય. (૨) આ હુકમ દીકરીઓના વાલી માટે છે કે તેણીના નિકાહમાં તેની ખુશી જાુએ અને જયાં રાજી હોય ત્યાં નિકાહ કરી દે. જો કે પોતાની નજરમાં એનાથી વધારે સારી જગ્યા લાગતી હોય.

حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُّتِمَّ الرَّضَاعَةَ ؕ
وَعَلَى الْمَوْلُوْدِ لَهٗ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ
لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌ
بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُوْدٌ لَّهٗ بِوَلَدِهٖ ۚ وَعَلَى الْوَارِثِ
مِثْلُ ذٰلِكَ ۚ فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِّنْهُمَا
وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ؕ وَاِنْ اَرَدْتُّمْ اَنْ
تَسْتَرْضِعُوْٓا اَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِذَا سَلَّمْتُمْ
مَّآ اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ
اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَالَّذِيْنَ يُتَوَفَّوْنَ
مِنْكُمْ وَيَذَرُوْنَ اَزْوَاجًا يَّتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ
اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَّعَشْرًا ۚ فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا فَعَلْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِنَّ
بِالْمَعْرُوْفِ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝ وَلَا

હ્‌વ-લયનિ કામિ-લયનિ લિ-મન અરાદા
દો બરસ પૂરે યે હુકમ ઉસકો હે જો પૂરી
અંય યુતિમ્મર રદ્દાઅ્‌હ ط વ અ્‌-લલ મવલૂદિ
કરના ચાહતા હો દૂધકી મુદ્દત. ઔર જિસકા વો બચ્ચા હે
લહૂ રિઝકુહુન્ના વ કિસ્વતુહુન્ના બિલ
ઉસપર ઔરતોંકા ખાના ઔર કપળા દસ્તુર કે મુવાફિક
મઅ્‌-રૂફ ط લા તુકલ્લફુ નફસુન ઈલ્લા
લાઝિમ હે, તકલીફ ન દી જાએ કિસીકો મગર
વુસ્અ્‌હા ج લા તુદ્દાર્‌રા વાલિ-દતુમ બિ-
ઉસકી ગુંજાઈશ કે મુવાફિક ન નુકસાન પહુંચાયા જાએ માંકો
વ-લદિહા વલા મવલૂદુલ લહૂ બિ-વ-લદિહ ق
(ઉસકે બચ્ચેકી વજહસે ઔર ન બાપકો (નુકસાન પહુંચાયા જાએ)
વ અ્‌-લલ વારિસિ મિસ્‌લુ ઝ઼ાલિક ج
(ઉસકે બચ્ચેકી વજહસે ઔર વારિસ પર ભી ઐસા હી લાઝિમ હે
(જૈસે અસલ બાપ પર દૂધ પિલાનેવાલિયોં કા ખાના કપળા લાઝિમ હે)

ફ-ઇન અરાદા ફિસ઼ાલન અ્‌ન તરાદ્દિમ મિન્હુમા વ તશાવુરિન મ ૧
પસ અગર છુળાના ચાહેં માં બાપ (દૂધકે વકતસે પેહલે) આપસી રઝામંદી ઔર મશવિરેસે
ફલા જુનાહ઼ અ્‌-લયહિમા ط વ ઇન અ્‌-રત્તુમ અન તસ્તરદ્દિઊ
તો ઉનપર કુછ ગુનાહ નહીં ઔર અગર ઈરાદા કરો તુમ યે કે દાયાઓંસે દૂધ પિલવાલો
અવલા-દકુમ ફલા જુનાહ઼ અ્‌-લયકુમ ઇઝ઼ા સલ્લમ્તુમ મૅા આતય-તુમ
અપની ઔલાદ કો તો કોઈ ગુનાહ નહીં તુમપર જબ સોંપ દો તુમ જો કુછ દેના ઠેહરાયા હે (ઉનકો)
બિલ મઅ્‌-રૂફ ط વત્તકુલ્લાહા વઅ્‌-લમૂ અન્નલ્લાહા બિમા તઅ્‌મલૂના બસ઼ીર ۝
અચ્છે સુલૂક કે સાથ ઔર ડરતે રહો ખુદા સે ઔર જાને રહો કે ખુદા જો કુછ ભી તુમ કરતે હો દેખ રહા હે (૧)
વલ્લઝ઼ીના યુ-તવફ-ફવના મિન્કુમ વ ય-ઝ઼રૂના અઝવાજંય ય-ત-રબ્બસ્‌ના
ઔર જો લોગ મર જાએં તુમમેં સે ઔર છોળ જાએં બીબિયાં તો (ઔરતોં કો ચાહિયે કે) રોકે રહેં
બિ-અન્ફુસિહિન્ના અર-બ-અ્‌તા અશ્હુરિંવ વ અ્‌શરા ج ફ-ઇઝ઼ા
અપને આપકો ચાર મહીને ઔર દસદિન ફિર જબ
બ-લગ્‌ના અ-જ-લહુન્ના ફલા જુનાહ઼ અ્‌-લયકુમ ફીમા ફ-અ્‌લ્‌ના ફી
પહુંચ જાએં વો અપની ઈદ્દતકો તો કોઈ ગુનાહ નહીં હે તુમ (વારેસાને મૈયત) પર ઈસમેં કે કરેં વો
અન્ફુસિહિન્ના બિલ મઅ્‌-રૂફ ط વલ્લાહુ બિમા તઅ્‌મલૂના ખ઼બીર ۝ વલા
અપને હકમેં જો કુછ હો જાઈઝ તૌર પર. ઔર ખુદા કો જો કુછ ભી તુમ લોગ કરતે હો ઉસકી ખબર હે (૨) ઔર

તફસીર : (૧) અર્થાત જો મર્દ અને ઔરત વચ્ચે તલાક થઈ અને દીકરો પૈદા થયો તો દૂધ માટે બે વરસ સુધી માં બંધાએલી રહે અને બાપ તેનો ખર્ચ ઉઠાવે અગર બાપ મરી ગયો તો દીકરા ના વારસો તેનો ખર્ચ ઉઠાવે અને બે વર્ષથી ઓછા વખતમાં પોતાની ખુશીથી દુધ છોડાવી દે તો એ પણ જાઈઝ છે. બાપ બીજાની પાસે દુધ પીવડાવે તો માં ને બાંધી ન રાખે તો પણ ચાલે પરંતુ આના બદલામાં માંનો કોઈ હક કાપી ન લે. (૨) તલાકની ઈદ્દત ત્રણ હૈઝ ફરમાવી છે અને મોતની ઈદ્દત ચાર માસ અને દસ દિવસ આ બન્ને જયારે હમલ ન હોય જો હમલ માલૂમ પડે તો બચ્ચા ની પૈદાઈશ સુધી.

جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ
أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ
وَلَٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا ۚ وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ
يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ
لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ
أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى
الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ ۖ
حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ۝ وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ
قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً
فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ
الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ۚ وَأَنْ تَعْفُوا

જુનાહ઼ા અ઼-લયકુમ ફીમા અ઼ર-રદ઼્તુમ
કોઈ ગુનાહ નહીં તુમપર ઈસ બાતમેં કે કિસી બાતકી
બિહી મિન ખિ઼ત્બતિન નિસાઇ
આળ મેં ઔરતોં કો નિકાહકા પૈગામ દો
અવ અક-નન્તુમ ફી અન્ફુસિકુમ
યા છુપાએ રખ્ખો અપને દિલમેં
અ઼લિમલ્લાહુ અન્નકુમ સ-તઝ઼કુરૂ-નહુન્ના
ખુદા કો માલૂમ હૈ કે તુમ્હેં ઝરૂર ખયાલ પૈદા હોગા ઉન ઔરતોં કા (યાની ઉનસે નિકાહ
વલાકિલ્લા તુવાઇ઼દૂ-હુન્ના સિર્રન ઇલ્લા
કરનેકા) લેકિન મત વા'દા કરો ઉનસે (નિકાહકા) ચુપકેસે મગર
અન તકૂલૂ ક઼વ-લમ મઅ઼-રૂફા વલા
કેહ ગુઝરો રિવાજ કે મુતાબિક તો કોઈ હરજ નહીં. ઔર
તઅ઼-ઝિમૂ ઉ઼ક઼-દતન નિકાહિ઼ હ઼ત્તા યબ્લુગ઼લ
પકકી ન કરો અકદે નિકાહ કી બાત જબ તક પુરી ન હો જાએ
મ ૧ **કિતાબુ અ-જ-લહ વઅ઼-લમૂ અન્નલ્લાહા યઅ઼-લમુ મા ફી અન્ફુસિકુમ**
મુકર્રરહ મીઆદ (યાની ઈદ્દત) ઔર જાને રહો કે ખુદા જાનતા હૈ જો કુછ તુમ્હારે જી મેં હૈ
૬ **ફહ઼-ઝ઼રૂહ વઅ઼-લમૂ અન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુન હ઼લીમ ૦ લા જુનાહ઼ા**
૧૪ પસ ડરતે રહો ઉસસે ઔર જાને રહો કે ખુદા બખ્શનેવાલા બુર્દબાર હૈ (૧) કોઈ ગુનાહ નહીં હૈ (મહેર કા)
અ઼-લયકુમ ઇન ત઼લ્લક઼્તુમુન નિસાઆ મા લમ તમસ્સૂહુન્ના અવ તફરિદૂ
તુમપર (ઐસી સુરત મેં) કે અગર તલાક દે દો તુમ ઔરતોં કો કે તુમને હાથ ન લગાયા હો ઉનકો ઔર ન ઠેહરાયા હો
લહુન્ના ફરીદ઼હ વ મત્તિઉ઼હુન્ના અ઼-લલ મૂસિઇ઼ ક઼-દરુહૂ વ અ઼-લલ
ઉનકા મહેર ઔર ફાયદા દો ઉનકો મકદુરવાલે પર ઉસકી હૈસિયત કે મુતાબિક ઔર
મુક઼તિરિ ક઼-દરુહ મતાઅ઼મ બિલ મઅ઼-રૂફ હ઼ક઼-ક઼ન અ઼-લલ મુહ઼સિનીન ૦
નાદાર પર ઉસકી હાલત કે મુતાબિક, ફાયદા દેના દસ્તુર કે મુતાબિક, લાઝિમ હૈ યે બાત એહસાન કરનેવાલોં પર (૨)
વ ઇન ત઼લ્લક઼્તુમૂહુન્ના મિન ક઼બ્લિ અન તમસ્સૂહુન્ના વ ક઼દ ફ-રદ઼્તુમ
ઔર અગર તલાક દી તુમને ઉનકો હાથ લગાને સે પેહલે ઔર મુકર્રર કર ચુકે હો તુમ
લહુન્ના ફરી-દ઼તન ફ-નિસ્ફુ મા ફ-રદ઼્તુમ ઇલ્લા અંય યઅ઼-ફૂના
ઉનકા મહેર તો આધા હિસ્સા દેના લાઝિમ હૈ મુકર્રર કી હુઈ મહેરકા, હાં અગર ઔરતેં માફ કરદેં
અવ યઅ઼-ફુવલ લઝ઼ી બિ-યદિહી ઉ઼ક઼-દતુન નિકાહ઼ વ અન તઅ઼-ફૂ
યા વો માફ કર દેં જિસકે હાથ મેં અકદે નિકાહ (કા જોળે રખના યા તોળ દેના) હૈ ઔર મુઆફ કર દેના (યાની અપના હક છોળ દેના)

તફસીર : (૧) અર્થાત ઔરત એક ધણીથી છુટી થઈ અને ઈદ્દતમાં છે ત્યાં સુધી એ જાઈઝ નથી કે બીજો કોઈ માણસ તેની સાથે નિકાહ કરે. અગર પાકો વાયદો કરી બેસે પરંતુ દિલ માં એ નિય્યત રાખે કે તેણી ફારેગ થશે તો હું નિકાહ કરીશ અગર પરદા માં તેને કહી રાખે જેથી તે પેહલાં કોઈ બીજો તેને ન કહી બેસે પરદો એ કે એક વાત રિવાજન કહી દે જેવી રીતે ઔરત ને કહે કે તને દરેક અઝીઝ રાખશે અગર કહે કે મારો ઈરાદો નિકાહ કરવાનો છે (૨) જો નિકાહ વખતે મહેરની રકમ કેહવામાં નથી આવી તો પણ નિકાહ થઈ જશે મહેર પછી નક્કી થઈ જશે પછી ઔરતને હાથ લગાડયા સિવાય તલાક આપી દે તો મહેર આપવી એ જરૂરી નથી પરંતુ કાંઈ ખર્ચ આપવું જરૂરી છે ખર્ચમાં એક જોડ કાપડ પહેરવાનો પોતાની સ્થીતી પ્રમાણે.

أَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ؕ وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ؕ
إِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ حٰفِظُوْا عَلَى
الصَّلَوٰتِ وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى ۚ وَقُوْمُوْا لِلّٰهِ قٰنِتِيْنَ ۝
فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۚ فَإِذَآ أَمِنْتُمْ
فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَّا لَمْ تَكُوْنُوْا تَعْلَمُوْنَ ۝
وَالَّذِيْنَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُوْنَ أَزْوَاجًا ۚۖ
وَّصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِمْ مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ
إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْ مَا
فَعَلْنَ فِيْٓ أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَّعْرُوْفٍ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ
حَكِيْمٌ ۝ وَلِلْمُطَلَّقٰتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ حَقًّا
عَلَى الْمُتَّقِيْنَ ۝ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا
مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ ۖ

અક્-રબુ લિત્તક્વા ؕ વલા તન્સવુલ ફદ્લા
પરહેઝગારીકે બહુતહી કરીબ હૈ ઔર મત ભૂલો
બય-નકુમ ؕ ઈન્નલ્લાહા બિમા તઅ્-મલૂના
આપસ કે એહસાનકો બેશક ખુદા તુમ્હારે કામોંકો
બસ્રીર ۝ હ્રાફિઝૂ અ્લસ્ સ્-લવાતિ
દેખ રહા હૈ. (૧) પાબન્દી કરો નમાઝોંકી
વસ્સલાતિલ વુસ્તા ۚ વ કૂમૂ લિલ્લાહિ
ખુસૂસન બીચકી નમાઝકી (યાની નમાઝે અસર) ઔર ખળે રહો ખુદાકે
કાનિતીન ۝ ફ-ઈન ખિફતુમ ફ-રિજાલન
આગે અદબસે. (૨) ફિર અગર ડર હો તુમકો (દુશ્મનકા) તો પૈદલ
અવ રુકબાના ۚ ફ-ઈઝા અમિન્તુમ
યા સવાર (જિસ હાલતમેં હો ઔર જૈસી કરતે બન પળે નમાઝ
અદા કર લો) ફિર જબ અમન (ઈત્મીનાન) હો
ફઝ્કુરુલ્લાહા કમા અ્લ્લ-મકુમ મા લમ મ
જાએ તો અલ્લાહ કો યાદ કરો જૈસાકે ઉસને સિખાયા
તુમકો (નમાઝ કા તરીકા) ૧
તકૂનૂ તઅ્-લમૂન ۝ વલ્લઝીના યુ-તવફ-ફવના મિન્કુમ વ ય-ઝરૂના
જો તુમ નહીં જાનતે થે. (૩) ઔર જો લોગ મર જાએં તુમમેંસે ઔર છોળ જાએં
અઝવાજંવ ۚۖ વસિય્યતલ લિ-અઝવાજિહિમ મતાઅ્ન ઈલલ હવલિ ગયરા
બીબિયાં, વસિય્યત કર જાએં અપની બીબિયોંકે લિયે સાલ ભર તકકે ખર્ચ ઔર ઘરસે ન
ઈખ્રાજ ۚ ફ-ઈન ખ્-રજ્ના ફલા જુનાહ્ અ્-લયકુમ ફીમા ફ-અ્લ્ના
નિકાલનેકી, ફિર અગર વો ઔરતેં ખુદ નિકલ જાએં તો તુમપર કુછ ગુનાહ નહીં હૈ ઉસકા કે જો કુછ
ફી અન્ફુસિહિન્ના મિમ મઅ્-રૂફ ؕ વલ્લાહુ અઝીઝુન હકીમ ۝ વ લિલ
વો અપને હકમેં કરલેં જાઈઝ બાતોંમેંસે ઔર અલ્લાહ ઝબરદસ્ત (ઔર) હિકમતવાલા હૈ. (૪) ઔર
મુતલ્લકાતિ મતાઉમ બિલ મઅ્-રૂફ ؕ હક્-કન અ્-લલ મુત્તકીન ۝ કઝાલિકા
તલાક દી હુઈ ઔરતોંકે સાથ અચ્છી તરહસે સુલૂક કરના, (યે ભી એક તરહકા) હક હૈ પરહેઝગારોં પર (૫) ઈસી તરહ
યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમ આયાતિહી લ-અ્લ્લકુમ તઅ્-કિલૂન ۝ અ-લમ તરા ૧૫
સાફ સાફ બયાન કરતા હૈ ખુદા તુમ્હારે લિયે અપને અહકામ તાકે તુમ (ઉનકી મસ્લેહતોં કો) સમઝો. (૬) (અય મુહમ્મદ સ.)
ઈલલ લઝીના ખ્-રજૂ મિન દિયારિહિમ વહુમ ઉલૂફુન હ્-ઝ્-રલ મૌત ۖ
ક્યા તુમને નહીં દેખા ઉન લોગોંકો જો નિકલે અપને ઘરોંસે હઝારોંકી તાદાદ મેં મૌતકે ડરસે.

તફસીર : (૧) અર્થાત જો મહેર નક્કી થઈ હતી અને હાથ લગાડયા સિવાય તલાક આપી દે તો અડધી મહેર આપવી જરૂરી છે પરંતુ ઔરતો બાંધ છોડ કરે કે પુરે પુરી છોડી દે અગર મર્દ જેને નિકાહ રાખવાનો કે તોડવાનો અધીકારી હતો તે બાંધ છોડ કરે કે પુરી મહેર આપી દે પછી ફરમાવ્યું કે મર્દ બાંધ છોડ કરે તો વધારે સારૂ કેમકે અલ્લાહે મર્દ ને બઢાઈ આપી છે અને નિકાહમાં રાખવાનો અધીકાર આપ્યો તો પોતાની બઢાઈ કાયમ રાખે. ફાયદો : ચાર ઔરતો થઈ શકે છે અહીં બે નો હુકમ ફરમાવ્યો એક એ કે મહેર ઠેરવી ન હતી અને હાથ લગાડયા પહેલા તલાક આપી દીધી બીજો એ કે મહેર નક્કી હતી અને હાથ લગાડયા સિવાય તલાક આપી દીધી અને બે બાબતો બાકી રહી એક એ મહેર નક્કી હતી અને હાથ લગાવી તલાક આપી દીધી તો પુરી મહેર આપવી જરૂરી થયું આ સૂરએ ↗

↗ નિસામાં દર્શાવેલ છે. બીજુ એ કે મહેર નકકી થએલ અને હાથ લગાડયા પછી તલાક આપવાની થઈ જે એ ઔરત નાં કુટુંબ માં રિવાજ છે અને જયારે સોહબત થઈ ગઈ તો સમજવુ હાથ લગાડયું. (૨) વચલી નમાઝ અસરની છે કે દિવસ અને રાત વચ્ચે છે એની તાકીદ વધારે છે અને તલાકના હુકમો માં નમાઝ નો હુકમ ફરમાવ્યો કે દુનિયાના મામલાઓ માં ડુબી જઈ ઈબાદત ન ભૂલો એટલા માટે અસર માટે વધારે તાકીદ છે કેમકે આ વખતે દુનિયાનો →

فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوْتُوْا ۗ ثُمَّ اَحْيَاهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُوْنَ ۝ وَقَاتِلُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْٓا
اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ مَنْ ذَا الَّذِىْ يُقْرِضُ
اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗٓ اَضْعَافًا كَثِيْرَةً ۗ
وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ ۖ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ اَلَمْ
تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْۢ بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ مِنْۢ بَعْدِ مُوْسٰى ۘ
اِذْ قَالُوْا لِنَبِىٍّ لَّهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُّقَاتِلْ
فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ
عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوْا ۗ قَالُوْا وَمَا لَنَآ اَلَّا
نُقَاتِلَ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا
وَاَبْنَآئِنَا ۗ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا
اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

وقف لازم · منزل

ફ-કાલા લહુમુલ્લાહુ મૂતૂ ۛ સુમ્મા
ફિર હુકમ દિયા ઉનકો ખુદાને કે મર જાઓ. (વો મર ગએ.) ફિર
અહયાહુમ ط ઈન્નલ્લાહા લઝૂ ફદ્‌લિન
(ખુદાને) ઝિન્દા કિયા ઉનકો, બેશક ખુદા બળા ફઝ્લ કરનેવાલા હૈ
અ્‌લન નાસિ વલાકિન્ના અક-સૂરન નાસિ
લોગોં પર મગર અકસર આદમી
લા યશ્કુરૂન ○ વ કાતિલૂ ફી સબીલિલ્લાહિ
શુક્ર ખુદા નહીં કરતે (૧) (મુસલમાનો) લળો તુમ (ખુદાકે દુશ્મનોં સે) ખુદાકી રાહમેં,
વઅ્‌-લમૂ અન્નલ્લાહા સમીઉ્‌ન અ્‌લીમ ○
ઔર જાને રહો કે ખુદા (સબકી) સુનનેવાલા (ઔર સબ કુછ) જાનનેવાલા હૈ.
મન ઝ્‌લ્લઝી યુક્‌રિદુલ્લાહા ક્‌ર-દ્‌ન
કૌન હૈ જો કર્ઝ દે ખુદાકો કર્ઝ
હ્‌-સનન ફ-યુદ્‌ાઈ-ફહૂ લહૂ અદ્‌-આ્‌ફન
ખુશ દિલીસે, તો ખુદા બળ્હા દેગા ઉસકે કર્ઝ કો ઉસકે લિયે

મ ૧ **કસીરહ ط વલ્લાહુ યક્‌બિદુ વ યબ્સુતુ ص વ ઈ-લયહિ તુર-જઉ્‌ન ○ અ-લમ**
કઈ ગુના. ઔર ખુદા તંગદસ્ત (મોહતાજ) ભી કરતા હૈ ઔર ફરાખદસ્ત (ગની) ભી કરતા હૈ. ઔર ઉસીકી તરફ તુમ સબકો
- વકફે લાઝિમ **તરા ઈલલ મ-લઈ મિમ બની ઈસ્રાઈલા મિમ બઅ્‌-દિ મૂસા ۘ ઈઝ્‌ કાલૂ**
લૌટ કર જાના હૈ. (૨) (અય મુહમ્મદ સ.) કયા નહી દેખા તુમને બની ઈસરાઈલકે સરદારોં (કી હાલાત) કો મૂસા કે બાદ,
લિ-નબિયયિલ લહુમુબ્અસ્‌ લના મલિકન નુકાતિલ ફી સબીલિલ્લાહ ط
જબકે કહા ઉન્હોંને અપને (વકત કે) પૈગમ્બર (શમૂઈલ) સે કે મુકર્રર કર દીજિએ હમારે લિયે એક બાદશાહ તાકે લળેં
કાલા હલ અ્‌-સયતુમ ઈન કુતિબા અ્‌-લયકુમુલ કિતાલુ અલ્લા તુકાતિલૂ ط
હમ (ઉસકે સહારે સે) ખુદાકી રાહમેં. નબીને કહા બહુત મુમકિન હૈ કે અગર ફર્ઝ કિયા જાએ તુમપર જેહાદ તો તુમ ન લળોગે.
કાલૂ વમા લના અલ્લા નુકાતિલા ફી સબીલિલ્લાહિ વ કદ ઉખ્‌રિજ્ના
કેહને લગે હમારે લિયે અબ કૌનસા ઉઝર હૈ કે હમ ન લળેં ખુદાકી રાહ મેં, હાલાંકે હમ નિકાલે જા ચુકે
મિન દિયારિના વ અબ્નાઈના ط ફ-લમ્મા કુતિબા અ્‌-લયહિમુલ કિતાલુ
અપને ઘરોં ઔર બાલ બચ્ચોંસે. લેકિન જબ ફર્ઝ કર દિયા ગયા ઉનપર જેહાદ,
ત-વલ્લવ ઈલ્લા કલીલમ મિન્હુમ ط વલ્લાહુ અ્‌લીમુમ બિઝ્‌-ઝાલિમીન ○
તો ફિર ગએ સબ, સિવા ચંદ આદમિયોં કે (જો ન ફિરે.) ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ નાફરમાનોંકો, (૩)

K

➡ પેજ (૫૩) ની તફસીર : ધંધો વધારે હોય છે ફાયદો : ફરમાવ્યું કે ઉભા રહો અદબથી તો જે હલનચલન જેનાથી માણસ માલુમ પડે કે નમાઝ માં નથી એનાથી નમાઝ ટુટે છે જેવાં કે ખાવુ પીવું કે કોઈ થી વાત કરવી અને બીજુ આ સિવાય (૩) અર્થાત લડાઈ નો વખત હોય તો લાચારી થી સવારી ઉપર અગર પગપાળા ઈશારા થી નમાઝ છે જો કે કિબ્લાની તરફ ન હોય (૪) આ હુકમ હતો જયારે મરનારને અધિકાર હતો કે વારસો ને અપાવે હવે અલ્લાહ સાહેબે બધાના હિસ્સા નકકી કરી દીધા ઔરતનો હિસ્સો પણ નકકી કરી દીધો. હવે મરનારે અપાવું એ મોકુફ થયું (૫) પેહલા એટલે જોડ (કાપડનો) ખર્ચ ફરમાવ્યું હતું આવી તલાક પર જયાં મહેર નકકી ન હતી અને હાથ ન લગાડયો હતો હવે બધા ઉપર હુકમ ફરમાવ્યો બધી તલાકવાળીઓ ને જોડ (કાપડની) આપવો વધારે સારૂ છે. ↗

↗ અને તે પેહલી વાળીને જરૂરી છે. (૬) અહીં નિકાહ અને તલાક ના હુકમ ખલાસ થયા.

પેજ(૫૪)ની તફસીર : (૧) આ પેહલી ઉમ્મત માં થયું કે કેટલાક હજાર લોકો પોતાના ઘર બાર (સામાન) લઈ પોતાના વતન ને છોડી નીકળ્યા તેમને દુશ્મનનો ડર લાગ્યો અને લડવાથી જાન છુપાવી અથવા વબાથી ડર લાગ્યો અને તકદીર નો યકીન ન થયો પછી એ મંઝિલ ઉપર પહોંચી ➡

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوْتَ
مَلِكًا ۚ قَالُوْٓا اَنّٰى يَكُوْنُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ ۚ
قَالَ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهٗ بَسْطَةً
فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۚ وَاللّٰهُ يُؤْتِيْ مُلْكَهٗ مَنْ
يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۞ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ
إِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهٖٓ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ التَّابُوْتُ فِيْهِ
سَكِيْنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوْسٰى
وَاٰلُ هٰرُوْنَ تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِكَةُ ۚ إِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً
لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۞ فَلَمَّا فَصَلَ
طَالُوْتُ بِالْجُنُوْدِ ۙ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيْكُمْ
بِنَهَرٍ ۚ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّيْ ۚ وَمَنْ
لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهٗ مِنِّيْٓ إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً

વ ક઼ાલા લહુમ નબિય્યુહુમ ઈન્નલ્લાહા
ઔર કહા ઉનસે ઉનકે નબીને કે યકીનન મુકર્રર
ક઼દ બ-અ઼સા લકુમ તા઼લૂતા મલિકા ؕ
કિયા હૈ ખુદાને તુમ્હારે લિયે તાલૂતકો બાદશાહ,
ક઼ાલૂ અન્ના યકૂનુ લહુલ મુલ્કુ અ઼-લયના
કેહને લગે કૈસે હો સકતી હૈ ઉસકી હુકૂમત હમપર,
વ નહ઼નુ અહ઼ક઼-ક઼ુ બિલ મુલ્કિ મિન્હુ
હાલાંકે હમ ઝયાદા હકદાર હૈં હુકૂમત કે ઉસસે.
વ લમ યુઅ્-તા સ-અ઼તમ મિનલ માલ ؕ
ઔર નહી દી ગઈ હૈ ઉસકો ઝયાદતી માલ (ઔર દૌલત) કી.
ક઼ાલા ઈન્નલ્લાહસ્-તફ઼ાહુ અ઼-લયકુમ
નબીને કહા બેશક ખુદાને પસંદ કિયા હૈ ઉસકો તુમપર,
વ ઝા-દહૂ બસ્ત઼-તન ફ઼િલ ઈ઼લ્મિ વલ
ઔર ઝયાદતી દી હૈ ઉસકો ઈલ્મ (અકલ) મેં ઔર

મ ૧ જિસ્મ ؕ વલ્લાહુ યુઅ્-તી મુલ્કહૂ મંય યશાઅ ؕ વલ્લાહુ વાસિઉ઼ન
જિસ્મ (કુવ્વત વગૈરા) મેં, ઔર ખુદા દેતા હૈ મુલ્ક અપના જિસે ચાહતા હૈ. ખુદા બળી ગુન્જાઈશવાલા (ઔર સબકે
અ઼લીમ ○ વ ક઼ાલા લહુમ નબિય્યુહુમ ઈન્ના આ-યતા મુલ્કિહી અંય
હાલસે) વાકિફ હૈ. (૧) ઔર કહા ઉનસે ઉનકે નબીને કે નિશાની ઉસકે બાદશાહ હોનેકી યે હૈ કે
યઅ્તિ-યકુમુત તાબૂતુ ફ઼ીહિ સકી-નતુમ મિર રબ્બિકુમ વ બક઼િય્યતુમ
આએગા તુમ્હારે પાસ એક સંદૂક જિસમેં તસકીન (યાની તૌરાત) હોગી તુમ્હારે રબકી તરફસે, ઔર બાકી
મિમ્મા ત-રકા આલુ મૂસા વ આલુ હારૂના તહ઼્મિલુહુલ મલાઈકહ ؕ
વો તબર્રુકાત હૈં જિસકો છોળ ગઈ મૂસા ઔર હારૂન કી કૌમ, (યાની તૌરાત, અસા, અમામહ, જુબ્બા, ના'લૈન) ઉઠા લાએંગે ઉસકો ફરિશ્તે
ઈન્ના ફ઼ી ઝ઼ાલિકા લ-આ-યતલ લકુમ ઈન કુન્તુમ મુઅ્-મિનીન ○ ૬ ૧૬
બેશક ઈસમેં ઝરૂર નિશાની હૈ (કાફી) તુમ્હારે લિયે અગર તુમ ઈમાન રખતે હો. (૨)
ફ-લમ્મા ફ-સ઼લા તા઼લૂતુ બિલ જુનૂદિ ۙ ક઼ાલા ઈન્નલ્લાહા મુબ્તલીકુમ
ફિર જબ ચલ દિયા તાલૂત ફૌજેં લેકર તો કહા ઉસને કે બેશક ખુદા (તુમ્હારે સબકી) આઝમાઈશ કરેગા
બિ-નહર ۚ ફ-મન શરિબા મિન્હુ ફ-લયસા મિન્ની ۚ વ મલ્લમ
એક નહેર કે ઝરીએસે, તો જો શખ્સ પિયેગા ઉસમેંસે (પેટ ભર કર) વો હમારે ગિરોહમેં સે ન હોગા. ઔર જો ન
યત઼્અ઼મ્હુ ફ-ઈન્નહૂ મિન્ની ઈલ્લા મનિગ્-ત-રફ઼ા ગુર-ફ઼તમ
પિયેગા ઉસકો વો હમારે ગિરોહમેંસે હોગા મગર જો શખ્સ ભરે એક ચુલ્લૂ

➡ પેજ (૫૪) ની તફસીર : બધા મરી ગયા ફરી સાત દિવસ પછી પયગંબરની દુઆથી ઝિંદા થયા કે આગળ તોબા કરે અહીં એ માટે ફરમાવ્યું કે જેહાદથી જાન છુપાવવી નકામી વાત છે મોત નથી છોડતી. (૨) અલ્લાહને કર્ઝ આપો એટલે જેહાદમાં ખર્ચ કરો આવી રીતે મહેરબાનીથી ફરમાવ્યું અને તંગીનો ડર ન રાખો અલ્લાહના હાથ પહોળા છે. (૩) હઝરત મૂસા પછી એક મુદ્દત સુધી બની ઈસરાઈલ નો કામ થતો રહ્યો. પછી જયારે તેમની નિય્યત ખરાબ થઈ તો તેમના ઉપર દુશમન ચઢી આવ્યો જાલૂત બાદશાહ કાફિર એ તેમના પાડોશના શહેરો છીનવી લીધા અને લુટી લીધા અને કેદમાં પકડાયા ત્યાંથી નાસેલા લોકો બયતુલ મુકદ્દસમાં જમા થયા. હઝરત સમૂઈલ પયગંબરથી કહ્યું કે કોઈ નસીબવંત બાદશાહ મુકર્રર કરી દો કેમ કે અમો નસીબવંત સરદાર વગર નથી લડી શકતા. ↗

↗ પેજ(૫૫) ની તફસીર : (૧) તાલૂતની કૌમ માં આગળ થી બાદશાહી ન હતી અને ધંધો કરતો હતો. તેની નજરમાં હલકી લાગી નબીએ ફરમાવ્યું બાદશાહી એ કોઈનો હક નથી મોટી લાયકાત છે અકકલ અને શરીરની. આકર્ષણ એ હતું કે તે પયગંબરને એક અસા બતાવ્યું કે જેનો કદ આના બરાબર હશે બાદશાહી તેની થશે તેના બરાબર તેનો (તાલૂત) આવ્યો (૨) બની ઈસરાઈલમાં એક સંદૂક (મોટી પેટી) ચાલી આવતી હતી તેમાં મૂસા(અ.) અને હારૂન(અ.) ➡

بِيَدِهٖ ۚ فَشَرِبُوْا مِنْهُ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ ۚ فَلَمَّا جَاوَزَهٗ
هُوَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۙ قَالُوْا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَالُوْتَ وَجُنُوْدِهٖ ۚ قَالَ الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ اَنَّهُمْ
مُّلٰقُوا اللّٰهِ ۙ كَمْ مِّنْ فِئَةٍ قَلِيْلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً
كَثِيْرَةًۢ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ
وَلَمَّا بَرَزُوْا لِجَالُوْتَ وَجُنُوْدِهٖ قَالُوْا رَبَّنَآ اَفْرِغْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَّثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ؕ فَهَزَمُوْهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۙ
وَقَتَلَ دَاوٗدُ جَالُوْتَ وَاٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهٗ مِمَّا يَشَآءُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ
النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَ
لٰكِنَّ اللّٰهَ ذُوْ فَضْلٍ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۔ تِلْكَ اٰيٰتُ
اللّٰهِ نَتْلُوْهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَاِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ

બિ-યદિહ ૮ ફ-શરિબૂ મિન્હુ ઈલ્લા
અપને હાથસે(ઔર પી લે તો હરજ નહીં.)તો સબને પાની પી લિયા ઉસમેંસે, મગર
કલીલમ મિન્હુમ ; ફ-લમ્મા જા-વ-ઝહૂ હુવા
ઉનમેંસે થોડોંને પાની ન પિયા. ફિર જબ પાર ઉતરા તાલૂત ઉસસે
વલ્લઝીના આ-મનૂ મ-અહૂ ૪ કાલૂ
ઔર વો જો ઈમાન લાએ થે ઉસકે સાથ તો કેહને લગે
લા તા-કતા લનલ યવ-મા બિ-જાલૂતા
નહીં તાકત હમમેં આજ જાલૂત
વ જુનૂદિહ ; કાલલ લઝીના યઝુન્નૂના
ઔર ઉસકે લશ્કરકે મુકાબલેકી. લેકિન કહા ઉન લોગોંને જિનકો યકીન થા
અન્નહુમ મુલાકુલ્લાહિ ૪ કમ મિન
કે ઉનકો મુંહ બતાના હૈ ખુદાકો. યે કે બહુતસે
ફિ-અતિન કલી-લતિન ગ-લબત ફિ-અતન
વકત છોટા ગિરોહ ગાલિબ આ ગયા હૈ બળી
કસી-રતમ બિ-ઇઝનિલ્લાહ ; વલ્લાહુ મ-અસ સાબિરીન ૦ વ લમ્મા
જમાઅત પર ખુદા કે હુકમસે ઔર અલ્લાહ સબ્ર કરનેવાલોં કા સાથી હૈ. (૧) ઔર જબ
બ-રઝૂ લિ-જાલૂતા વ જુનૂદિહી કાલૂ રબ્બના અફરિગ અ-લયના સબ્રંવ વ
મુકાબલેમેં આએ જાલૂત ઔર ઉસકી ફૌજોંકે તો દુઆકી, અય હમારે રબ ડાલ દે હમપર સબ્ર (યાની ઈસતિકલાલ
સબ્બિત અકદા-મના વન્સુરના અ-લલ કવમિલ કાફિરીન ૦ ફ-હ-ઝમૂહુમ
અતા કર) ઔર જમાએ રખ હમારે કદમ (લળાઈમેં) ઔર ફતેહ દે હમકો કાફિરોંકી કૌમ પર. પસ હરા દિયા ઉનકો
બિ-ઇઝનિલ્લાહ ૪ વ ક-તલા દાવૂદુ જાલૂતા વ આતાહુલ્લાહુલ
ખુદાકે હુકમસે. ઔર કત્લ કિયા દાઊદને જાલૂતકો ઔર અતાકી ખુદાને દાઊદકો
મુલ્કા વલ હિક-મતા વ અલ્લ-મહૂ મિમ્મા યશાઅ ; વ લવ-લા
સલ્તનત ઔર નુબુવ્વત. ઔર સિખા દિયા ઉનકો જો કુછ ચાહા ખુદાને. ઔર અગર
દફઉલ્લાહિન નાસા બઅ-દહુમ બિ-બઅ-દિલ ૪ લ-ફ-સ-દતિલ અરદુ
ખુદા દફઅ ન કરતા (યાની હુકુમતકી કુરસી પર સે ન હટાતા) બા'ઝ કો બા'ઝકે (ઝરીએસે), તો ફસાદ હો જાતા મુલ્કમેં,
વલાકિન્નલ્લાહા ઝૂ ફદલિન અ-લલ આ-લમીન ૦ તિલ્કા આયાતુલ્લાહિ
મગર ખુદા બળા મહેરબાન હૈ સારે જહાન પર (૨) યે ખુદાકી કુદરતકી સચ્ચી નિશાનિયાં હૈં
નત્લૂહા અ-લયકા બિલ હક્ક ; વ ઇન્નકા લ-મિનલ મુર-સલીન ૦
જો હમ તુમકો પળહકર સુનાતે હૈં સચ્ચાઈ કે સાથ. ઔર બેશક આપ પૈગમ્બરોં મેં સે હૈં

મ ૧

➡ પેજ (૫૫) ની તફસીર : ની પવિત્ર વસ્તુઓ હતી લડાઈ વખતે સરદારની સામે તેને (પેટીને) લાવતા અને તેને આગળ ધરીને દુશ્મન ઉપર હુમલો કરતા પછી અલ્લાહ ફતેહ આપતા જ્યારે એ ખોટી દાનતના થયા તો એ સંદૂક તેમનાથી છીનવી લીધી અને દુશ્મન ના હાથ ચઢી હવે જ્યારે તાલૂત બાદશાહ થયો ત્યારે તે સંદૂક રાત્રે તેના ઘર સામે આવી પહોંચી કારણ કે દુશ્મન ના શહેરમાં જ્યાં એ રાખી હતી ત્યાં વબા ફૈલી અને પાંચ શહેરો વિરાન થઈ ગયા. ત્યારે લાચાર થયા. તેમણે બે બળદ ઉપર નાખી હંકારી દીધા. પછી ફરિશ્તાઓ બળદને હાંકી અહીં લાવ્યા.

પેજ (૫૬) ની તફસીર : (૧) તાલૂત સાથે ચાલવા બધા તૈયાર થઈ ગયા. તેણે તાકીદ કરી કે જે શખ્સ જવાન અને બે ફિકર હોય ↗ તો સાથે આવે. આમ પણ એંસી હજાર નીકળ્યા તેણે વિચાર્યું કે તેમની કસોટી કરીએ એક મંઝિલ સુધી પાણી ન મલ્યો પછી એક નહેર મળી તેણે તાકીદ કરી કે જે માણસ એક ઘુટડા થી વધુ પાણી પીએ તે મારી સાથે ન આવે ત્રણસો તેર માણસો રહી ગયા. બાકી બધા ત્યાં રોકાઈ ગયા. (૨) ત્રણસો તેર માણસોમાં હઝરત દાઉદ(અ.) તેમના બાપ અને છ ભાઈઓ હતા તેમને રસ્તામાં ત્રણ પત્થર મળ્યા. અને બોલ્યો અમને ઉઠાવી લો અમો જાલૂતને મારીશુ જ્યારે મુકાબલો થયો જાલૂત પોતે ➡

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۘ
مِنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجٰتٍ ؕ
وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ
الْقُدُسِ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِيْنَ مِنْ
بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَلٰكِنِ
اخْتَلَفُوْا فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ؕ وَلَوْ
شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوْا ۫ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيْدُ ۟
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ
قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا شَفَاعَةٌ ؕ
وَالْكٰفِرُوْنَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝ اَللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا
هُوَ ۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ ؕ
لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ مَنْ ذَا
الَّذِيْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗۤ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ

તિલકર રુસુલુ ફદ્-દ્લના બઅ્-દ્હુમ

ઈન રસૂલોંમેંસે બરતરી દી હમને બા'ઝકો

અ્લા બઅ્-દ્ ۘ મિન્હુમ મન કલ્લમલ્લાહુ

બા'ઝ પર ઉનમેંસે કિસીસે તો અલ્લાહને કલામ કિયા,

વ ર-ફઅ્ બઅ્-દ્હુમ દ-ર-જાત ؕ વ આ-તયના

ઔર બલંદ કિયે કિસીકે દરજે(તરહ તરહ પર). ઔર દી હમને

ઈસબ્ના મર-યમલ બય્યિનાતિ વ

ઈસા બેટે મરયમકો ખુલી ખુલી નિશાનિયાં ઔર

અય્યદનાહુ બિ-રૂહિલ કુદુસ ؕ વ લવ

કુવ્વત દી હમને ઉસકો રૂહુલ કુદુસ (યા'ની જિબરીલ)સે ઔર અગર

શા-અલ્લાહુ મક્-ત-તલલ લઝીના મિમ

અલ્લાહ ચાહતા તો વો લોગ આપસ મેં ન લળતે જો ઉન

બઅ્-દિહિમ મિમ બઅ્-દિ મા જા-અત્હુમુલ બય્યિનાતુ વ લાકિનિખ્

(પૈગમ્બરોંકે) બાદ હુવે બાદ ઈસકે કે પહુંચ ચુકી થી ઉનકે પાસ ખુલી ખુલી નિશાનિયાં લેકિન

ત-લફૂ ફ-મિન્હુમ મન આ-મના વ મિન્હુમ મન ક-ફર ؕ વ લવ શા-અલ્લાહુ

ફૂટ પળ ગઈ ઉનમેં, તો કોઈ ઉનમેંસે ઈમાન પર રહા ઔર કોઈ ઉનમેંસે કાફિર હો ગયા ઔર અગર અલ્લાહ

મક્-ત-તલૂ ۫ વ લાકિન્નલ્લાહા યફ-અ્લુ મા યુરીદ ۟ યા અય્યુહલ લઝીના

ચાહતા તો વો આપસમેં ન લળતે મગર અલ્લાહ કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ.

આ-મનૂ અન્ફિકૂ મિમ્મા ર-ઝક્-નાકુમ મિન કબ્લિ અંય યઅ્-તિયા

મુસલમાનો ! ખર્ચ કરો ઉસમેંસે જો રોઝી દી હૈ હમને તુમકો ઈસસે પેહલે કે આ જાએ વો

યવમુલ લા બય-ઉન ફીહિ વલા ખુલ્લતુંવ વલા શફાઅ્હ ؕ વલ કાફિરૂના

દિન કે જિસમેં ન ખરીદો ફરોખ્ત હોગી, ન દોસ્તી, ન સિફારિશ હોગી ઔર કાફિર અપના હી

હુમુઝ્ ઝાલિમૂન ۝ અલ્લાહુ લા ઈલાહા ઈલ્લા હૂ ۚ અલ હય્યુલ કય્યૂમ ۚ લા

નુકસાન કરનેવાલે હૈં.(૧) અલ્લાહહી મા'બૂદ હૈ ઉસકે સિવા કોઈ ઈબાદતકે લાઈક નહીં. ઝિન્દા હૈ (ઉસકો ફના

તઅ્-ખુઝુહૂ સિ-નતુંવ વલા નૌમ ؕ લહૂ માફિસ સમાવાતિ વ માફિલ અર્દ ؕ

નહીં) હંમેશા રેહનેવાલા હૈ ઉસકો નહીં આતી ઉંઘ (ઝોકા) ઔર ન નીંદ આતી હૈ, ઉસીકા હૈ જો કુછ કે આસમાનોં

મન ઝલ્લઝી યશ્ફઉ ઈન્દહૂ ઈલ્લા બિ-ઈઝ્નિહ ؕ યઅ્-લમુ મા બય-ના

ઔર ઝમીનમેં હૈ, કૌન હૈ જો સિફારિશ કર સકતા હૈ ઉસકે સામને બિલા ઈજાઝત ઉસકે ? જાનતા હૈ વો જો કુછ

વકફે લાઝિમ

મ ૧ ૮૭

પેજ (૫૭) ની તફસીર : (૧) અર્થાત અમલનો વખત હમણાં છે આખિરતમાં અમલ ન તો વેચાય છે ન કે કોઈ દોસ્તીથી આપે છે ન તેને કોઈ ફરમાઈશ કરી છોડાવી શકે છે જયાં સુધી કે પકડનાર પોતે ન છોડે.

➡ પેજ (૫૬) ની તફસીર : બહાર આવ્યો અને કહ્યું કે હું તમારા બધાને કાફી છું મારી સામે આવતા જાઓ. પયગંબરે હઝરત દાઉદના બાપને બોલાવ્યાં અને તેમના દીકરાઓ દેખાડવા કહ્યું તેમણે છ દીકરાઓ દેખાડયા જે મઝબુત બાંધાવાળા હતા હઝરત દાઉદ (અ.) ને ન દેખાડયા જે તગડા ન હતા અને બકરીઓ ચરાવતા હતા. પયગંબરે તેમને બોલાવ્યા અને પૂછયું કે તમો જાલૂતને મારશો તેમણે કહ્યું હા મારીશુ પછી તેની સામે ગયા અને ત્રણ પત્થર ગોફણમાં મુકી માર્યા તેનો માથો ખુલ્લો હતો અને તમામ શરીર લોખંડથી બચાવેલ માથાને વાગ્યો અને પાછળ નીકળી ગયો ફાયદો : તે પછી તાલૂતે પોતાની દીકરીનો તેમની જોડે નિકાહ કરી દીધો અને તાલૂત પછી તે બાદશાહ થયા. ફાયદો : નાદાન લોકો કહે છે લડાઈ કરવી નબીઓનો કામ નથી આ કિસ્સા થી માલૂમ પડયું કે જેહાદ હંમેશા ↗ થાય છે તે જેહાદ ન થાય તો ફસાદ કરનારાઓ મુલ્કને વીરાન (ઉજડ) કરી દે.

اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِشَيْءٍ مِّنْ
عِلْمِهٖٓ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضَ ۚ وَلَا يَئُوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيْمُ ﴿٢٥٥﴾ لَآ اِكْرَاهَ فِي الدِّيْنِ ۙ قَدْ تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ
مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ
فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ۗ لَا انْفِصَامَ لَهَا ۗ
وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٥٦﴾ اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۙ
يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اَوْلِيٰٓـُٔهُمُ الطَّاغُوْتُ ۙ يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ
اِلَى الظُّلُمٰتِ ۗ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا
خٰلِدُوْنَ ﴿٢٥٧﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْ حَآجَّ اِبْرٰهٖمَ فِيْ
رَبِّهٖٓ اَنْ اٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ ۘ اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّيَ
الَّذِيْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۙ قَالَ اَنَا اُحْيٖ وَاُمِيْتُ ۭ

અયદીહિમ વમા ખ઼લ-ફહુમ ج વલા
આનેવાલા હૈ ઔર જો કુછ ગુઝર ચુકા હૈ સબકો. ઔર
યુહ઼ીતૂના બિ-શયઈમ મિન ઇ઼લ્મિહી
ઘેર નહીં સકતે કિસી હિસ્સેકો ઉસકે ઈલ્મસે,
ઇલ્લા બિમા શાઅ ج વસિઅ઼ા કુરસિય્યુહુસ
મગર જિતના ચાહે. ફૈલી હુઈ હૈ ઉસકી સલ્તનત
સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ج વલા યઊદુહૂ
આસમાનોં ઔર ઝમીનમેં ઔર નહીં થકાતી ઉસકો
હિ઼ફઝુહુમા ج વહુવલ અ઼લિય્યુલ
ઉન દોનોંકી નિગેહબાની કરની ઔર વો (બળા) આલીશાન (ઔર)
અ઼ઝ઼ીમ ○ લા ઇકરાહા ફિદ દીન ۙ ક઼દ
અઝમતવાલા હૈ ઝબરદસ્તી નહીં હૈ દીન મેં ક્યૂંકે (યકીનન)
તબય્યનર રુશ્દુ મિનલ ગ઼ય્ય ج ફ-મંય
હિદાયત ઝાહિર હો ચુકી હૈ ગુમરાહીસે પસ જિસ્સને

મ ૧ **યકફુર બિત઼્ત઼ાગૂતિ વ યુઅ્-મિમ બિલ્લાહિ ફ-ક઼દિસ્તમ-સકા બિલ**
ઈન્કાર કિયા બુતોંકા ઔર ઈમાન લાયા ખુદા પર તો બેશક પકળ લિયા ઉસને
ઉ઼ર-વતિલ વુસ્ક઼ા ۗ લન-ફિસ઼ામા લહા ط વલ્લાહુ સમીઉ઼ન અ઼લીમ ○ અલ્લાહુ
એક કબઝા મઝબૂત જો ટૂટનેવાલા નહીં હૈ ઔર અલ્લાહ સુનનેવાલા ઔર જાનનેવાલા હૈ (૧) અલ્લાહ
વલિય્યુલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ۙ યુખ઼રિજુહુમ મિનઝ઼ ઝુ઼લુમાતિ ઇલન્નૂર ۗ
દોસ્ત હૈ ઉનકા જો ઈમાન લે આએ, અલ્લાહ નિકાલતા હૈ ઉનકો અંધેરેસે રૌશનીકી તરફ
વલ્લઝીના ક-ફરૂ અવલિયાઉહુમુત઼ ત઼ાગૂતુ ۙ યુખ઼રિજૂ-નહુમ
ઔર જો લોગ (દીને હકસે) ઇન્કાર કરનેવાલે હુવે ઉનકે સાથી શૈતાન હૈં જો નિકાલતે હૈં ઉનકો
મિનન્નૂરિ ઇલઝ઼ ઝુ઼લુમાત ط ઉલાઇકા અસ઼્હ઼ાબુન નાર ج હુમ ફીહા
રૌશનીસે અંધેરોંકી તરફ યેહી લોગ દોઝખી હૈં વો દોઝખમેં

૯ **ખ઼ાલિદૂન ۚ અલમ તરા ઇલલ લઝ઼ી હ઼ાજ્જા ઇબ્રાહીમા ફી રબ્બિહી**
૨ હમેશા રહેંગે (૨) (અય) મુહમ્મદ (સં.) ક્યા નહીં દેખી તુમને ઉસ શખ્સકી હાલત, જિસને ઝગળા કિયા ઈબ્રાહીમસે અપને અલ્લાહ કે બારેમેં,
વકફે લાઝિમ **અન આતાહુલ્લાહુલ મુલ્ક ۘ ઇઝ઼ ક઼ાલા ઇબ્રાહીમુ રબ્બિયલ**
(ઈસ ગુરૂર પર કે) દી થી ઉસકો અલ્લાહને સલ્તનત જબ કહા ઈબ્રાહીમને કે મેરા રબ
લઝ઼ી યુહ઼યી વ યુમીતુ ۙ ક઼ાલા અના ઉહ઼યી વ ઉમીત ط K
વો હૈ જો ઝિન્દા કરતા હૈ ઔર મારતા હૈ (નમરૂદને) કહા મૈં ભી ઝિન્દા કરતા હૂં ઔર મારતા હૂં

તફસીર : (૧) જેહાદ કરવું એ નથી કે બળજબરી થી પોતાનો દાવો કબુલ કરાવે બલ્કે જે કામને બધાં સારો કહે છે અને કરતા નથી એજ કરાવે છે (૨) અર્થાત જેહાદ કાફિરોની હઠ તોડવા માટે અને હિદાયત અલ્લાહ કરે છે જેમના તકદીરમાં છે તેમને શક પડયો તો તરતજ તેને ચેતવણી આપી.

قَالَ اِبْرٰهٖمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَاْتِىْ بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ
فَاْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِىْ كَفَرَ ؕ وَ
اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ اَوْ كَالَّذِىْ مَرَّ
عَلٰى قَرْيَةٍ وَّهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا ۚ قَالَ اَنّٰى
يُحْىٖ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ
عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهٗ ؕ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ؕ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا
اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ؕ قَالَ بَلْ لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ
فَانْظُرْ اِلٰى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۚ وَانْظُرْ
اِلٰى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى
الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوْهَا لَحْمًا ؕ
فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗ ۙ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ
قَدِيْرٌ ۝ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اَرِنِىْ كَيْفَ تُحْىِ
الْمَوْتٰى ؕ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ ؕ قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ

ક઼ાલા ઈબ્રાહીમુ ફ-ઈન્નલ્લાહા યચ઼્તી
કહા ઈબ્રાહીમને બેશક ખુદા નિકાલતા હૈ
બિશશમ્સિ મિનલ મશરિક઼િ ફચ઼્તિ બિહા
સૂરજકો મશરિકસે, તૂ નિકાલ સૂરજકો
મિનલ મગ઼રિબિ ફ-બુહિતલ લઝ઼ી ક-ફર ط
મગરિબસે (તો જાનેં) યે સુનકર હકકા હો ગયા વો કાફિર.
વલ્લાહુ લા યહદિલ ક઼વ-મઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ۝
ઔર ખુદા સીધી રાહ નહીં દિખાતા હટધર્મ લોગોંકો. (૧)
અવ કલ્લઝ઼ી મર્રા અ઼લા ક઼ર-યતિંવ વહિયા
યા તુમને ઉન જૈસે (બુઝુર્ગકી હાલત પર કભી ગૌર કિયા હૈ)
ખ઼ાવિ-યતુન અ઼લા ઉ઼રૂશિહા ج **ક઼ાલા**
જો ગુઝરે એક ગાંવ પર ઔર વો ગાંવ ગિરા હુવા થા અપની છતોં પર. (યા'ની ઉજળી પળી થી બયતુલ મુકદ્દસકી બસ્તી) ઉસને કહા
અન્ના યુહ઼યી હાઝ઼િહિલ્લાહુ બઅ્-દ઼ા
અબ કિસ તરહ ઝિન્દા કરેગા અલ્લાહ
મવતિહા ج **ફ-અમા-તહુલ્લાહુ મિ-અતા અ઼ામિન સુમ્મા બ-અ઼-સહ** ط
ઈનકે મરે બાદ (યા'ની ઉજળ જાને કે બાદ), ઈસ પર મુરદા કર દિયા ખુદાને ઉનકો સૌ સાલકે લિયે ફિર ઉનકો ઝિન્દા
ક઼ાલા કમ લબિસ્તા ط **ક઼ાલા લબિસ્તુ યવમન અવ બઅ્-દ઼ા યૌમ** ط
કિયા (ઔર) ફરમાયા કિતની મુદ્દત રહે (ઈસ હાલતમેં). કહા ઉન્હોંને રહા મૈં એક દિન યા એક દિનસે ભી કમ (ઈસ હાલતમેં)
ક઼ાલા બલ લબિસ્તા મિ-અતા અ઼ામિન ફન્ઝ઼ુર ઈલા ત઼અ઼ામિકા
ખુદાને ફરમાયા નહીં બલ્કે તુમ પળે રહે સૌ સાલ તક અબ તુમ દેખો અપને ખાને
વ શરાબિકા લમ ય-ત-સન્નહ ج **વન્ઝ઼ુર ઈલા હિ઼મારિક** ج **વ લિ-નજ-અ઼-લ-કા**
ઔર પીનેકી ચીઝોંકો કે સળી તક નહીં. ઔર ગૌરસે દેખો અપને ગધેકો ભી હમ બનાના ચાહતે હૈં તુમકો
આ-યતલ લિન્નાસિ વન્ઝ઼ુર ઈલલ ઈ઼ઝ઼ામિ કયફ઼ા નુનશિઝ઼ુહા સુમ્મા
અપની કુદરતકા નમૂના લોગોંકે લિયે ઔર દેખો ઉસકી હડડીયોંકો ભી કે કિસ તરહ ચળ્હાતે હૈં હમ ઉનકો (યા'ની જોળ જાળકર ઢાંચા બનાતે હૈં) ફિર
નકસૂહા લહ઼મા ط **ફ-લમ્મા તબય્યના લહૂ** ۙ **ક઼ાલા અઅ્-લમુ અન્નલ્લાહા**
ચળ્હાતે હૈં ઉનપર ગોશ્ત. ફિર જબ ઝાહિર હો ગયા ઉનપર (કુદરતે ખુદાકા યે કરિશ્મા) બોલે વો અબ મૈં યકીને કામિલ કરતા હૂં કે બેશક અલ્લાહ
અ઼લા કુલ્લિ શય-ઈન ક઼દીર ۝ **વ ઈઝ઼ ક઼ાલા ઈબ્રાહીમુ રબ્બિ અરિની**
હર ચીઝ પર કુદરત રખતા હૈ (૨) ઔર જબ કહા ઈબ્રાહીમને કે અય અલ્લાહ મુઝકો દિખા દે
કયફ઼ા તુહ઼યિલ મવતા ط **ક઼ાલા અ-વ-લમ તુઅ્-મિન** ط **ક઼ાલા બલા વ લાકિલ**
કે કિસ તરહ ઝિન્દા કરતા હૈ તૂ મુરદોંકો, અલ્લાહને ફરમાયા કયા તુમકો ઈસકા યકીન નહી હૈ? ઈબ્રાહીમને કહા હાં યકીન તો હૈ (મગર એક નઝર દેખના ભી ચાહતા હૂં)

મ ૧

તફસીર : (૧) એક બાદશાહ હતો તે પોતાની સામે સજદો કરાવતો હતો સલતનત ના ઘમંડથી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એ તેને સજદો ન કર્યો તેણે પુછયું, તેમણે કહ્યું હું મારા રબ ને જ સજદો કરું છું તેણે કહ્યું રબ તો હું છું તેમણે કહ્યું હુકુમત કરનારને રબ હું કેહતો નથી રબ તે છે જે ઝિન્દા કરે છે અને મારે છે તેણે બે કેદીઓને બોલાવ્યા, જેને જીવડાવવાના હતા તેને મારી નાખ્યો અને જેને મારવાનો હતો તેને છોડી મૂકયો ત્યારે તેમણે સૂરજની દલીલથી તેને લા જવાબ કર્યા (૨) એક શખ્સ હઝરત ઉઝેર પયગંબર હતા બુખ્ત નસર એક બાદશાહ હતો બની ઈસરાઈલ પર ફતેહમંદ થયો. બયતુલ મુકદસ શહેર ને વિરાન કર્યો. બધા લોકો કેદમાં પકડાઈ ગયા ત્યારે હઝરત ઉઝેર એ શહેરથી પસાર થયા અચંબો કર્યો કે આ શહેર ફરી કેવી રીતે આબાદ થયો? તે જગ્યાએ તેમની રૂહ કબ્જ ↗

↗ થઈ સો વર્ષ પછી ઝિન્દા થયા. તેમનો ખાવાનું અને પીવાનું એજ રીતે પાસે રાખેલ હતું. અને સવારીનો ગધેડો મરીને હાડકા એજ હાલતમાં પડયા હતા. તે તેમની રૂબરૂ ઝિન્દા થયો. તે સો વર્ષમાં બની ઈસરાઈલ કેદથી છુટયા અને શહેર ફરી આબાદ થયો. તેમણે ઝિન્દા થઈ તેને આબાદ થએલો જોયો.

لِیَطْمَئِنَّ قَلْبِیْ ۚ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِّنَ الطَّیْرِ
فَصُرْهُنَّ اِلَیْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰی كُلِّ جَبَلٍ
مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ یَاْتِیْنَكَ سَعْیًا ۚ وَاعْلَمْ
اَنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ حَكِیْمٌ ۝ مَثَلُ الَّذِیْنَ یُنْفِقُوْنَ
اَمْوَالَهُمْ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْۢبَتَتْ سَبْعَ
سَنَابِلَ فِیْ كُلِّ سُنْۢبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ۚ وَاللّٰهُ یُضٰعِفُ
لِمَنْ یَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِیْمٌ ۝ اَلَّذِیْنَ یُنْفِقُوْنَ
اَمْوَالَهُمْ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا یُتْبِعُوْنَ مَاۤ اَنْفَقُوْا
مَنًّا وَّلَاۤ اَذًى ۙ لَّهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا
خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ ۝ قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ
وَّمَغْفِرَةٌ خَیْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ یَّتْبَعُهَاۤ اَذًى ۚ وَاللّٰهُ
غَنِیٌّ حَلِیْمٌ ۝ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تُبْطِلُوْا
صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى ۙ كَالَّذِیْ یُنْفِقُ

લિ-યત્મઇન્ના ક્લ્બી ۚ ક઼ાલા ફ-ખુઝ઼
તાકે તસકીન હાસિલ કરે મેરા દિલ અલ્લાહને ફરમાયાં લો
અર-બ-અ઼તમ મિનત્ તૄયરિ ફ-સુરહુન્ના
ચાર પરિન્દે, ઔર હિલાં લો ઉનકો
ઇ-લયકા સુમ્મજ-અ઼લ અ઼લા કુલલિ
અપની તરફ, ફિર (કાટકર) રખદો હર
જ-બલિમ મિન્હુન્ના જુઝ-અન સુમ્મદ-
પહાળ પર ઉનમેંસે એક એક ટુકળા ફિર ઉનકો
ઉ઼હુન્ના યઅ્-તીનકા સઅ્-યા ۚ વઅ્-લમ
આવાઝ દો તો ચલે આએંગે તુમ્હારે પાસ દૌળતે. ઔર ખૂબ જાન લો
અન્નલ્લાહા અ઼ઝીઝુન હ઼કીમ ۝ મ-સુલુલ
કે અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ (૧) ઉન લોગોં કી
લઝ઼ીના યુન્ફિકૂના અમ્વા-લહુમ ફી
મિસાલ જો ખર્ચ કરતે હૈં અપના માલ
સબીલિલ્લાહિ ક-મ-સુલિ હ઼બ્બતિન અમ્બતત સબ્અ઼ા સનાબિલા
રાહે ખુદા મેં ઉસ એક દાને જૈસી હૈ જો ઉગાએ સાત બાલિયાં
ફી કુલલિ સુમ્બુ-લતિમ મિ-અતુ હ઼બ્બહ ۚ વલ્લાહુ યુદ઼ાઇ઼ફુ લિ-મંય યશાઅ ۚ
ઔર હર બાલી મેં સૌ દાને હોં. ઔર અલ્લાહ દુગના દેતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ
વલ્લાહુ વાસિઉ઼ન અ઼લીમ ۝ અલ્લઝ઼ીના યુન્ફિકૂના અમ્વા-લહુમ ફી
ઔર અલ્લાહ બળી ગુન્જાઈશવાલા ઔર જાનને વાલા હૈ. જો લોગ ખર્ચ કરતે હૈં અપના માલ
સબીલિલ્લાહિ સુમ્મા લા યુતબિઉ઼ના મૉ અન્ફકૂ મન્નંવ વલૉ અઝ઼લ ۙ
રાહે ખુદા મેં ફિર નહીં જતાતે ખર્ચ કરને કે બાબત એહસાન ઔર ન હી તકલીફ દેતે હૈં
લહુમ અજ્રુહુમ ઇ઼ન્દા રબ્બિહિમ ۚ વલા ખ઼વ્ફુન અ઼-લયહિમ વલા હુમ
ઉન લોગોં કો અપને કિએ કા સવાબ અલ્લાહ કે વહાં મિલેગા, ઔર ઉનપર ન તો (કીસી કિસ્મકા) ડર હોગા ઔર ન વો
યહ઼-ઝનૂન ۝ ક઼વલુમ મઅ્-રૂફુંવ વ મગ઼ફિ-રતુન ખ઼યરુમ મિન સ઼-દ-ક઼તિંય
ગમગીન હોંગે. જવાબ દેના નરમીસે ઔર દરગુઝર કરના બેહતર હૈ ઉસ સદકેસે
યત્બઉ઼હૉ અઝ઼ા ۚ વલ્લાહુ ગ઼નિય્યુન હ઼લીમ ۝ યૉ અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
જિસકે બાદ તકલીફ પહુંચે. ઔર અલ્લાહ બે પરવાહ ઔર બુર્દબાર હૈ (૨) મુસલમાનો !
લા તુબતિ઼લૂ સ઼-દક઼ાતિકુમ બિલ મન્નિ વલ અઝ઼ા ۙ કલ્લઝ઼ી યુન્ફિકુ
નહીં અકારત કરો અપની ખૈરાત કો એહસાન જતા કર ઔર ઈઝા પહુંચા કર ઉસ શખ્સ કી તરહ જો ખર્ચ કરતા હૈં

તફસીર : (૧) ચાર જાનવરો લાવ્યા એક મોર, એક મરઘો, એક કવ્વો અને એક કબૂતર તેમને પોતાની સાથે હલાવ્યા કે ઓળખ રહે પછી ઝુબેહ કર્યા. એક પહાડ ઉપર ચારેના માથા રાખ્યાં. એક પર પર, એક પર ધડ, એક પર પાંવ પહેલા વચ્ચે ઉભા થઈ એકને પોકાર્યો તેનો માથો ઉભો થઈ હવામાં ઉભો થયો પછી ધડ ભેગો થયો પછી પર લાગ્યા પછી પાંવ એ દોડતો ચાલી આવ્યો આવી રીતે ચારે આવ્યા ફાયદો : આ ત્રણ કિસ્સાઓ બયાન કર્યા કે અલ્લાહ પોતે હિદાયત કરવા વાળો છે જેને ચાહે અગર શક પડે તો સાથે જવાબ મોકલે હવે આગળ જેહાદનો બયાન છે અને અલ્લાહના રાસ્તામાં માલ ખર્ચ કરવાનું છે (૨) અર્થાત માગનાર ને નર્મીથી જવાબ આપો અને તેને ખરાબ આદત ઉપર દરગુઝર કરવું વધારે સારી છે તેને કહી દે પછી તેને વારંવાર દબાવે અને એમ સમઝે ↗

↗ કે પોતે અલ્લાહને આપ્યા છે તેને શું પરવા છે? પરંતુ પોતાનો ભલો કરે છે.

مَالَهٗ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ
فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهٗ
وَابِلٌ فَتَرَكَهٗ صَلْدًا ؕ لَا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَیْءٍ
مِّمَّا كَسَبُوْا ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِی الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ۝
وَمَثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ
اللّٰهِ وَتَثْبِيْتًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ بِرَبْوَةٍ
اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاٰتَتْ اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ ۚ فَاِنْ لَّمْ
يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝
اَيَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُوْنَ لَهٗ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ
اَعْنَابٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ لَهٗ فِيْهَا
مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ۙ وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهٗ ذُرِّيَّةٌ
ضُعَفَآءُ ۖ فَاَصَابَهَاۤ اِعْصَارٌ فِيْهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ؕ
كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُوْنَ ۝

મા-લહૂ રિઆઅન નાસિ વલા યુઅ્-મિનુ
અપના માલ દિખાને કે લિયે લોગોં કો ઔર નહીં યકીન રખતા
બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખિ઼ર ۚ ફ-મ-સ઼લુહૂ
ખુદા પર ઔર રોઝે ક્યામત પર. તો ઉસકી મિસાલ
ક-મ-સ઼લિ સ઼ફવાનિન અ઼લયહિ તુરાબુન
ઐસી હૈ જૈસે ચિકના પથ્થર, જિસ પર કુછ મિટ્ટી પળી હો.
ફ-અસ઼ા-બહૂ વાબિલુન ફ-ત-ર-કહૂ
પસ બરસે ઉસપર ઝોર કી બારિશ ઔર છોળ દે ઉસકો
સ઼લ્દા ۚ લા યક઼દિરૂના અ઼લા શય-ઈમ
સાફ. હાથ નહીં લગેગા કુછ ભી ઉસ (ખૈરાત) મેં સે
મિમ્મા ક-સબૂ ۚ વલ્લાહુ લા યહદિલ
જો ઉન્હોંને કી થી. ઔર ખુદા સીધા રાસ્તા નહીં દિખાતા
ક઼વ-મલ કાફિરીન ○ વ મ-સ઼લુલ લઝ઼ીના
કાફિરોં કી કૌમ કો (૧) ઔર મિસાલ ઉન લોગોં કી જો
યુન્ફિકૂના અમ્વા-લહુમુબ-તિગ઼ાઆ મરદ઼ાતિલ્લાહિ વ તસ્બીતમ મિન
ખર્ચ કરતે હૈં અપના માલ ખુદા કી રઝામંદી હાસિલ કરને કે લિયે ઔર સાબિત રખકર
અન્ફુસિહિમ ક-મ-સ઼લિ જન્નતિમ બિ-રબ્વતિન અસ઼ા-બહા વાબિલુન
અપની નિય્યત કો, ઉસ બાગ જૈસી હૈ જો બુલન્દી પર હો. બરસે ઉસપર ઝોરકી બારિશ
ફઆતત ઉકુ-લહા દ઼િઅ્-ફૈન ۚ ફઇલ્લમ યુસિ઼બ્હા વાબિલુન ફ-તલ્લ ۚ
તો લાયા વો ફલ અપના દુગના ઔર અગર ન પહુંચે ઉસપર ઝોરકી બારિશ તો શબનમહી કાફી હૈ
વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના બસ઼ીર ○ અ-યવદ-દુ અ-હ઼દુકુમ અન તકૂના
ઔર અલ્લાહ તુમ જો કુછ ભી કરતે હો ઉસકો દેખ રહા હૈ.(૨) ક્યા પસન્દ કરેગા તુમસે કોઈ ઈસ બાતકો કે હો
લહૂ જન્નતુમ મિન નખ઼ીલિંવ વ અઅ્-નાબિન તજરી મિન તહ઼તિહલ
ઉસકે પાસ એક બાગ ખજૂરોં ઔર અંગૂરોં કા જિસકે અન્દર જારી હોં
અન્હારુ લહૂ ફીહા મિન કુલ્લિસ઼ સ઼-મરાતિ વ અસ઼ા-બહુલ કિ-બરુ વ લહૂ
નેહરેં ઉસકે લિયે ઉસમેં હર કિસ્મકે ફલ હોં ઔર આ પહુંચે ઉસકો બુઢાપા, ઔર ઉસકે
ઝુર-રિય્યતુન દુ-અ઼ફાઅ ફ-અસ઼ા-બહા ઇઅ્-સ઼ારુન ફીહિ નારુન ફહ઼્-ત-રક઼ત ۚ
બચ્ચે હોં નાતવાં (છોટે છોટે) પસ આ પહુંચે ઉનપર બગોલા જિસમેં આગ થી તો વો બાગ જલ ગયા
કઝ઼ાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમુલ આયાતિ લઅ઼લ્લકુમ ત-તફક-કરૂન ○
ઈસી તરહ ખોલ ખોલ કર બયાન કરતા હૈ ખુદા તુમ્હારે લિયે નિશાનિયાં તાકે તુમ ગૌર કરો. (૩)

૧ મ સારી ખયરાત ને બરબાદ કરે જેમ કે જવાની વખતે બાગ મેળવ્યો એ ઉમ્મીદ

૪ ૮ ↗ (૩) હવે દાખલો બતાવ્યો ઉપકાર રાખનાર ની પોતાની

કે મોટી ઉમરમાં કામ લાગશે અને ખાસ કામ વખતે બળી જાય.

તફસીર : (૧) ઉપર ખયરાતનો દાખલો આવ્યો જેમ એક દાણો વાવ્યો અને સાત ડુંડા ફુટયા અને સાત સો દાણા મળ્યાં અહીં ફરમાવ્યું નિય્યત જરૂરી છે અગર દેખાવ કરવાની નિય્યત થી ખર્ચ કરશે તો પત્થર ઉપર દાણો વાવ્યો જેના પર થોડી માટી નજર આવેલ. જયારે વરસાદ આવ્યો તે સાફ થઈ ગયો તેમાં શું ઉગશે ? (૨) વરસાદ થી મુરાદ બહુ માલ ખર્ચ કરવો અને ઝાકળથી મુરાદ થોડો માલ તો અગર નિય્યત સારી છે તો બહુ માલ ખર્ચ કરવો વધારે સવાબ અને થોડો પણ કામ લાગે છે જેવું ખાસ ઝમીન ઉપર બગીચો જેટલો વરસાદ વરસે તેટલો તેને ફાયદો જો કે ઝાકળ પણ કાફી છે અને નિય્યત ઠીક નથી તો જેટલો ખર્ચ કરે તે બરબાદ છે કેમકે વધારે માલ આપવામાં વધારે દેખાવો પણ હોય છે. જેમકે પત્થર ઉપર દાણા. જેટલો જોરથી વરસાદ વરસે વધારે નુકસાન કરે કે માટી ધોવાઈ જાય ↗

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّآ اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا
الْخَبِيْثَ مِنْهُ تُنْفِقُوْنَ وَلَسْتُمْ بِاٰخِذِيْهِ اِلَّآ اَنْ
تُغْمِضُوْا فِيْهِ ۗ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ
اَلشَّيْطٰنُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَاْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَآءِ ۚ
وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللّٰهُ
وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۙ يُّؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَنْ
يُّؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوْتِيَ خَيْرًا كَثِيْرًا ۗ وَمَا
يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۔ وَمَآ اَنْفَقْتُمْ
مِّنْ نَّفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِّنْ نَّذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ
يَعْلَمُهٗ ۗ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ۔ اِنْ تُبْدُوا
الصَّدَقٰتِ فَنِعِمَّا هِيَ ۚ وَاِنْ تُخْفُوْهَا وَتُؤْتُوْهَا
الْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ

યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ અન્ફિકૂ
અય મુસલમાનો ! ખર્ચ કરો
મિન તૃયયિબાતિ મા કસબ્તુમ વ મિમ્મા
ઉમ્દા ચીઝોં મેં સે જો તુમને આપ કમાઈ હોં (તિજારત વગૈરહ સે) ઔર ઉનમેં સે જો
અખ્રજ્ના લકુમ મિનલ અરદ઼િ ۖ વલા
પૈદા કી હો હમને તુમ્હારે લિયે ઝમીન સે. ઔર ન
તયમ્મમુલ ખ઼બીસ઼ા મિન્હુ તુન્ફિકૂના
ઈરાદા કરો બેકાર ચીઝ કે દેનેકા કે ઉસમેં સે ખર્ચ કરો તુમ (હાલાંકે
વ લસ્તુમ બિ-આખિ઼ઝ઼ીહિ ઈલ્લા
વોહી) ચીઝ કોઈ તુમકો દેના ચાહે તો નહીં પસન્દ કરોગે તુમ
અન તુગ઼મિદૂ ફીહ ط વઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા
ઉસકો લેના, મગર યે કે (જાન બૂઝ કર) ઉસમેં આંખેં બન્દ કરલો (તો લે લોગે) ઔર જાને રહો કે ખુદા
ગ઼નિય્યુન હ઼મીદ ○ અશ્શયતાનુ યઈદુકુમુલ
બે પરવા ઔર કાબિલે હમ્દો સના હૈ. (૧) શૈતાન વા'દા દેતા હૈ તુમકો
ફક઼રા વ યઅ્-મુરુકુમ બિલ ફહ઼્શાઅ ج વલ્લાહુ યઈદુકુમ મગ઼ફિ-રતમ
મોહતાજી કા (યા'ની ડરાતા હૈ મોહતાજી સે) ઔર હુકમ કરતા હૈ તુમકો શર્મ કી બાત (યા'ની કન્જૂસી) કા ઔર ખુદા વા'દા કરતા હૈ તુમસે અપની બખ્શિશ
મિન્હુ વ ફદ઼્લા ط વલ્લાહુ વાસિઉ઼ન અ઼લીમ ۙ યુઅ્-તિલ હિ઼ક-મતા
ઔર બરકત કા. અલ્લાહ બળી રહમત વાલા ઔર જાનને વાલા હૈ. (૨) દેતા હૈ (દીન કી) સમઝ
મંય યશાઅ ج વ મંય યુઅ્-તલ હિ઼ક-મતા ફ-કદ઼ ઊતિયા ખ઼ય-રન
જિસકો ચાહતા હૈ ઔર જિસકો દી ગઈ દીન કી સમઝ તો બેશક દી ગઈ ઉસકો બળી દૌલત.
કસ઼ીરા ط વમા યઝ઼્-ઝ઼ક-કરુ ઈલ્લા ઉલુલ અલ્બાબ ○ વમા
ઔર નસીહત હાસિલ નહીં કરતે સિવા સમઝદારોં કે (યા'ની સમઝદાર હી નસીહત માનતે હૈં) ઔર જો કુછ
અન્ફક઼્તુમ મિન ન-ફ-કતિન અવ ન-ઝ઼રતુમ મિન નઝ઼રિન
ખર્ચ કરો તુમ ખૈરાત મેં યા મન્નત માનો તુમ કુછ મન્નત સે
ફ-ઈન્નલ્લાહા યઅ્-લમુહ ط વમા લિઝ઼્-ઝ઼ાલિમીના મિન અન્સ઼ાર ○
તો બેશક ખુદા જાનતા હૈ ઉસકો ઔર નહીં હૈ ઝાલિમોં કો કોઈ મદદ દેને વાલા (૩)
ઈન તુબ્દુસ઼ સ઼-દક઼ાતિ ફ-નિઈમ્મા હી ج વ ઈન તુખ઼્ફૂહા વ તુઅ્-તૂહલ
અગર ઝાહિર કરો તુમ ખૈરાત કો તો અચ્છી બાત હૈ વો, ઔર અગર છુપાઓ ઉસ ખૈરાત કો ઔર દો ઉસે
ફુ-ક઼રાઆ ફહુવા ખ઼યરુલ લકુમ ط વ યુકફ્-ફિરુ અ઼ન્કુમ મિન
મોહતાજોં કો પસ વો ઝયાદા બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે. ઔર ઐસા દેના દૂર કર દેગા તુમ્હારે કુછ

↗ જરૂરી થયું કે અદા ન કરે તો ગુનેહગાર છે. નઝર અલ્લાહ સિવાય બીજા કોઈની ન હોય પરંતુ એ કહે કે અલ્લાહ વાસ્તે ફલાણાં શખ્સને આપીશ તો તે મુબાહ છે.

૧ મ

તફસીર : (૧) અર્થાત ખયરાત કબૂલ થવાની પણ શર્ત એજ છે કે માલ હલાલ નો હોય હરામનો ન હોય અને અલ્લાહના રસ્તામાં સારી વસ્તુ આપે એમ નહીં ખોટી વસ્તુ ખયરાતમાં લગાવી દે કે લેન દેનૃમાં આવી વસ્તુ કબુલ ન થાય. પણ લાચારી થી કેમકે અલ્લાહ બે પરવા છે અને કોઈનો મોહતાજ નથી અને ખૂબીઓ વાળો છે સારામાં સારૂં પસંદ કરે છે (૨) જ્યારે દિલમાં એ વીચાર આવે કે માલ ખયરાતમાં આપી દઈશું તો હું કડકો થઈ જઈશ અને બેશરમી પર હીમત કરે અને અલ્લાહની તાકીદ સાંભળ્યા બાદ પણ ખર્ચ ન કરે તો જાણી લેવું કે આ વિચાર શયતાન તરફથી આવ્યો છે અને જ્યારે વિચાર થાય કે ખયરાતથી ગુનાહો બખ્શાઈ જશે અને અલ્લાહને ત્યાં કમી નથી એ ચાહશે તો વધારે આપશે તો જાણીલે આ અલ્લાહ તરફથી આવ્યો છે (૩) અર્થાત માનતા કબૂલ થઈ તો ↗

سَيِّاٰتِكُمْ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿٢٧١﴾ لَيْسَ
عَلَيْكَ هُدٰىهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ
وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ ؕ وَمَا تُنْفِقُوْنَ
اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ اللّٰهِ ؕ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ
يُّوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٢﴾ لِلْفُقَرَآءِ
الَّذِيْنَ اُحْصِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ
ضَرْبًا فِي الْاَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَآءَ مِنَ
التَّعَفُّفِ ۚ تَعْرِفُهُمْ بِسِيْمٰهُمْ ۚ لَا يَسْـَٔلُوْنَ النَّاسَ اِلْحَافًا ؕ
وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢٧٣﴾
اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَّ
عَلَانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٤﴾ اَلَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ
الرِّبٰوا لَا يَقُوْمُوْنَ اِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِيْ يَتَخَبَّطُهُ

સયયિઆતિકુમ ؕ વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના
ગુનાહોંકો ઔર ખુદા તુમ જો કુછ કરતે હો
ખ઼બીર ○ લયસા અ઼-લયકા હુદાહુમ
ખબરદાર હૈ (૧) નહીં હૈ તુમ્હારે ઝિમ્મે ઉન્હેં સીધે રાસ્તે પર લાના
વ લાકિન્નલ્લાહા યહદી મંય યશાઅ ؕ
મગર અલ્લાહ તઆલા રાહ પર ચલાતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ
વમા તુન્ફિકૂ મિન ખ઼યરિન ફલિ-
ઔર જો કુછ ભી ખંર્ચ કરોગે તુમ ખૈરાત કે તૌર પર તો વો
અન્ફુસિકુમ ؕ વમા તુન્ફિકૂના ઈલ્લબ-
તુમ્હારેહી ફાયદેકે લિયે હૈ, ઔર નહીં ખંર્ચ કરતે તુમ મગર
તિગ઼ાઆ વજહિલ્લાહ ؕ વમા તુન્ફિકૂ
ખુદા હી કી રઝાજોઈ કે લિયે , ઔર જો કુછ ભી ખર્ચ કરોગે તુમં
મિન ખ઼યરિંય યુવફ્-ફ઼ ઈ-લયકુમ વ અન્તુમ
(અપને માલમેંસે) ખૈરાત કે તૌર પર તો પૂરાપૂરા દિયા જાએગા મ
તુમકો (કયામતકે દિન) ઔર તુમ્હારા
લા તુઝ઼-લમૂન ○ લિલ ફુ-ક઼રાઈલ લઝ઼ીના ઉહ઼સ઼િરૂ ફી સબીલિલ્લાહિ ૧
હક નહીં મારા જાએગા. (ખૈરાત તો) ઉન મોહતાજોં કા હક હૈ જો રુકે હુએ હોં ખુદાકી રાહમેં
લા યસ્તતીઊના દ઼ર-બન ફિલ અરદિ઼ ؕ યહ઼-સબુહુમુલ જાહિલુ
ચલ ફિર ન સકતે હોં મુલ્ક મેં, જાના હો ઉનકો અન્જાન,
અગ઼નિયાઆ મિનત તઅ઼ફ્-ફુફ ۚ તઅ્-રિફુહુમ બિ-સીમાહુમ ۚ
દૌલત મંદ સવાલ ન કરને કી વજહ સે. પહેચાન જાઓ તુમ ઉનકો ઉનકી સૂરત સે
લા યસ્અલૂનન નાસા ઈલ્હ઼ાફા ؕ વમા તુન્ફિકૂ મિન ખ઼યરિન
(કે મોહતાજ હૈં મગર વો) નહીં માંગતે લોગોં સે લિપટ લિપટ કર, ઔર જો કુછ ભી ખર્ચ કરોગે તુમ (ખૈરાતકે
ફ-ઈન્નલ્લાહા બિહી અ઼લીમ ۝ અલ્લઝ઼ીના યુન્ફિકૂના અમ્વા-લહુમ ૯
તૌર પર (અપને માલ મેં સે) તો બેશક ખુદા ઉસકો જાનતા હૈ. (૨) જો લોગ ખંર્ચ કરતે હૈં અપના માલ ૫ પાવ
બિલ્લયલિ વન્નહારિ સિર-રંવ વ અ઼લાનિ-યતન ફ-લહુમ અજરુહુમ
રાત ઔર દિન, પોશીદા ઔર ઝાહિર, તો ઉનકે લિયે ઉનકો સવાબ
ઈ઼ન્દા રબબિહિમ ۚ વલા ખ઼વફુન અ઼લયહિમ વલા હુમ યહ઼-ઝનૂન ۝ અલ્લઝ઼ીના વકફે મંઝિલ
ખુદા કે વહાં હૈ, ન ઉનકો ડર હોગા ઔર ન વો ગમગીન હોંગે (૩) જો લોગ
યઅ્-કુલૂનર રિબા લા યકૂમૂના ઈલ્લા કમા યકૂમુલ લઝ઼ી ય-ત-ખ઼બ્બતુહુશ
ખાતે હૈં બ્યાજ વો ક્યામત કે દિન ન ખળે હોં સકેંગે મગર ઉસ શખ્સ કી તરહ જિસકો મખ્બૂતુલ હવાસ યા'ની દીવાના કર દિયા હો

તફસીર : (૧) જો નિય્યત દેખાવની ન હોય તો ખયરાત ખુલ્લી પણ સારી છે જેથી બીજાને શોખ થાય અને ખાનગી રીતે પણ સારી કે લેનાર પણ ન શરમાય (૨) જે અલ્લાહના રસ્તામાં અટકી ગયા છે અને કમાઈ શકતા નથી અને પોતાની હાજત પણ જાહેર કરી શકતા નથી તેમને ખયરાત આપવી એ ઘણો જ સવાબ છે જેવાં કે હઝરતના અસહાબો એહલે સુફફહ ઘર બાર છોડીને વિદ્યા શીખવા હઝરતની સોહબતમાં રહેતા અને જિહાદ લડવા આવી રીતે હવે જે કોઈ કુરઆનનો હાફિઝ થાય અગર મઝહબના ઈલ્મ માં પારંગત રહે લોકોને જરૂરી છે કે આવાઓની મદદ કરે (૩) અહીં સુધી ખયરાતનો બયાન હતો આગળ વ્યાજ ને હરામ ફરમાવ્યું જ્યારે ખયરાતની તાકીદ થઈ તો કરજ આપવું સારૂ ગણાયું કરજ ઉપર વ્યાજ શા માટે લેવું જોઈએ ?

الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْٓا اِنَّمَا
الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا ۘ وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا ۚ
فَمَنْ جَآءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا
سَلَفَ ۚ وَاَمْرُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ۚ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ
وકફે લાઝિમ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧٥﴾ يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا
وَيُرْبِي الصَّدَقٰتِ ۚ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٧٦﴾
اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٧﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا
اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوٓا اِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾ فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ
اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۚ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسُ اَمْوَالِكُمْ ۚ
لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾ وَاِنْ كَانَ ذُوْ

શયતાનુ મિનલ મસ્સ ૮ ઝાલિકા બિ-
શૈતાન ને લિપટ કર. ઈસકી વજહ
અન્નહુમ કાલૂ ઈન્નમલ બય-ઉ મિસ્લુર
યે હૈ કે વો કહા કરતે થે કે તિજારત ભી તો બ્યાજ હી કી
રિબા ^ વ અ-હલ્લલ્લાહુલ બયઆ વ
તરહ હૈ હાલાંકે ખુદા ને હલાલ કિયા હૈ તિજારત કો ઔર
હર્રમર રિબા ૮ ફ-મન જા-અહૂ મવઈ-ઝતુમ
હરામ કિયા હૈ બ્યાજ કો. પસ જિસ શખ્સ કે પાસ પહુંચ ચુકી નસીહત
મિર રબ્બિહી ફન્તહા ફ-લહૂ મા
ઉસકે ખુદા કી તરફ સે ઔર વો (બ્યાજ ખાને સે) બાઝ આ ગયા તો ઉસીકે હૈ જો
સલફ ૮ વ અમ્રુહૂ ઈલલ્લાહ ૮ વ મન આદા
પેહલે લે ચુકા ઔર ઉસકા મુઆમલા ખુદા કે હવાલે હૈ. ઔર જિન
લોગોંને ફિર બ્યાજ લિયા
ફ-ઉલાઈકા અસ્હાબુન નાર ૮ હુમ ફીહા
મ પસ વો દોઝખી હૈં વો ઉસમેં
૧ ખાલિદૂન ૦ યમ્હકુલ્લાહુર-રિબા વ યુરબિસ્ સ-દકાત ૮ વલ્લાહુ લા
હમેશા રહેંગે (૧) ઘટાતા હૈ અલ્લાહ બ્યાજ કો ઔર બઢાતા હૈ ખૈરાત કો. ઔર ખુદા
યુહિબ્બુ કુલ્લા કફ-ફારિન અસીમ ૦ ઈન્નલ લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ્
દોસ્ત નહીં રખતા હર નાશુક્રે ગુનેહગાર કો. (૨) જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર
સાલિહાતિ વ અકામુસ્ સલાતા વ આ-તવુઝ ઝકાતા લહુમ
અચ્છે કામ કિયે ઔર ઠીક ઠીક નમાઝ પઢી ઔર અદા કી ઝકાત ઉનકે લિયે
અજરુહુમ ઈન્દા રબ્બિહિમ ૮ વલા ખવફુન અ-લયહિમ વલા હુમ
ઉનકા અજર ઉનકે પરવરદિગાર કે વહાં હૈ. ઔર ઉનકો કુછ ડર નહીં ઔર ન વો
યહ-ઝનૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનુત તકુલ્લાહા વ ઝરૂ મા બકિયા
ગમગીન હોંગે. અય ઈમાન વાલો અલ્લાહ સે ડરો, ઔર છોડ દો જો કુછ
મિનર રિબા ઈન કુન્તુમ મુઅ-મિનીન ૦ ફઈલ્લમ તફ-અલૂ ફઅ-ઝનૂ
બ્યાજ રેહ ગયા ઉસકો અગર તુમ ઈમાન રખતે હો (૩) ઔર અગર ઐસા ન કરો તો તૈયાર હો જાઓ
બિ-હરબિમ મિનલ્લાહિ વ રસૂલિહ ૮ વઈન તુબ્તુમ ફ-લકુમ રુઊસુ
લડને કે લિયે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ સે, ઔર અગર તૌબા કરો તો તુમ્હારી હી હૈ અપની અસલ
અમ્વાલિકુમ ૮ લા તઝ્લિમૂના વલા તુઝ્-લમૂન ૦ વઈન કાના ઝૂ K
રકમ, ન તુમ (કિસીકા) નુકસાન કરો ઔર ન કોઈ તુમ્હારા નુકસાન કરે. ઔર અગર હૈ કરઝદાર

તફસીર : (૧) અર્થાત વ્યાજની મનાઈ થઈ તે પહેલાં જે દુનિયા માં લીધું તે દરગુજર કરવામાં આવશે અને આખિરતમાં અલ્લાહ ચાહે તેને બખ્શશે પરંતુ મનાઈ થયા પછી જો વ્યાજ લે તે દોઝખી છે અને અલ્લાહના હુકમ ની સામે અકલની દલીલ લાવવી તેની એજ સજા છે જે ફરમાવી (૨) મનાઈ થઈ તે પહેલાં વ્યાજ લઈ લીધું તે લઈ લીધું અને આગળનું ચઢેલ હવે ન માંગો. (૩) અર્થાત આગળનો લીધેલ વ્યાજ તમારા અસલ માલમાં હિસાબમાં લે તો તમારા ઉપર ઝુલ્મ છે અને મનાઈ બાદ આગળનો ચઢેલો વ્યાજ તમો માંગો તો એ તમારો ઝુલ્મ છે.

عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ ؕ وَ اَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ
لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨٠﴾ وَ اتَّقُوْا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ
فِيْهِ اِلَى اللّٰهِ ۗ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٨١﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا
تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوْهُ ؕ
وَلْيَكْتُبْ بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌۢ بِالْعَدْلِ ۪ وَلَا يَاْبَ
كَاتِبٌ اَنْ يَّكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ وَلْيُمْلِلِ
الَّذِىْ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ وَلَا يَبْخَسْ
مِنْهُ شَيْــًٔا ؕ فَاِنْ كَانَ الَّذِىْ عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيْهًا
اَوْ ضَعِيْفًا اَوْ لَا يَسْتَطِيْعُ اَنْ يُّمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلِيُّهٗ بِالْعَدْلِ ؕ وَاسْتَشْهِدُوْا شَهِيْدَيْنِ مِنْ
رِّجَالِكُمْ ۚ فَاِنْ لَّمْ يَكُوْنَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَّامْرَاَتٰنِ
مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَآءِ اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰىهُمَا

ઉ્સ્રતિન ફ-નઝ઼િ-રતુન ઈલા મય-સરહ ط
તંગદસ્ત તો મોહલત દો ફરાખી તક કી
વ અન તસ્દ-દકૂ ખ઼યરુલ લકુમ ઈન કુન્તુમ
ઔર યે કે ખૈરાત કર દો (અસલ રકમ ભી) બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે અગર તુમ
તઅ્-લમૂન ○ વત્તકૂ યવ-મન તુર-જઊ઼ના
સમઝદાર હો તો (૧) ઔર ડરો ઉસ દિનસે જિસમેં લૌટકર લાએ જાઓગે
ફીહિ ઈલલ્લાહ قف સુમ્મા તુવફ-ફા
ખુદા કી તરફ ફિર પૂરા બદલા દિયા જાએગા
કુલ્લુ નફસિમ મા ક-સ-બત વહુમ લા
હર શખ્સ કો ઉસકે કિયે કા. ઔર ઉનકી
યુઝ્-લમૂન ع યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ع ૬
હક તલફી નહીં કી જાએગી અય મુસલમાનો !
ઈઝ઼ા તદાયન્તુમ બિ-દયનિન ઈલા અ-જલિમ
જબ તુમ લેન દેન કરો ઉધાર કા એક વકતે
મુસમ્મન ફકતુબૂહ ط વલ યકતુબ બય-નકુમ કાતિબુમ બિલ અ્દલિ ص મ
મુકર્રર તક તો લિખ લિયા કરો ઉસકો ઔર (અગર તુમકો લિખના ન આતા હો તો) ચાહિયે કે લિખે દરમિયાન ૧
તુમ્હારે લિખનેવાલા ઈન્સાફ કે સાથ
વલા યઅ્-બા કાતિબુન અંય યકતુબા કમા અ્લ્લ-મહુલ્લાહુ ફલ-યકતુબ ج
ઔર ઈન્કાર ન કરે લિખને વાલા લિખને સે, જિસ તરહ સિખાયા હૈ ઉસકો ખુદા ને પસ ચાહિયે કે લિખ દે.
વલ યુમલિલિલ લઝ઼ી અ્-લયહિલ હ્ક્કુ વલ યત્તકિ઼લ્લાહા રબ્બહૂ
ઔર લિખવાતા જાએ વો જિસ પર કર્ઝ હૈ ઔર ડરતા રહે અપને પરવરદિગાર સે,
વલા યબ્ખ઼સ મિન્હુ શય-આ ط ફ-ઈન કાનલ્લઝ઼ી અ્-લયહિલ હ્ક્કુ
ઔર કાટ છાંટ ન કરે ઉસમેં સે કુછ (કર્ઝ દેનેવાલેકે હક્ક મેં સે, પસ અગર હોવે વો જિસપર કે હક્ક હૈ (યા'ની કરઝદાર)
સફીહન અવ દ્ઈફન અવ લા યસ્તતીઊ અંય યુમિલ્લા હુવા ફલ યુમલિલ
બેવકૂફ યા મા'ઝૂર યા નહીં રખતા યે કે વો ખુદ મતલબ કહે (યા'ની ખુદ ન લિખ સકે) તો ઉસકા
વલિય્યુહૂ બિલ અ્દલિ ط વસ્તશહિદૂ શહીદયનિ મિર રિજાલિકુમ ج
મુખ્તારે કાર (વલી) ચાહિયે કે ઈન્સાફસે લિખવાએં ઔર ગવાહ કરલો દો ગવાહ અપને મરદો મેં સે
ફઈલ્લમ યકૂના રજુલયનિ ફ-રજુલુંવ વમ-ર-અતાનિ મિમ્મન
પસ અગર ન હોં દો મર્દ તો એક મર્દ ઔર દો ઔરતેં ઉનમેં સે કે
તર-દ્વના મિનશ શુ-હદાઇ અન તદ્દિલ્લા ઇહ્દાહુમા
પસંદ કરતે હો તુમ ગવાહોં સે તાકે અગર ભૂલ જાએ ઉનમેં સે એક

તફસીર : (૧) જ્યારે જોયું કે વ્યાજ લેવો બંધ થયું હવે ગરીબ પાસે લેવાનું તકાદો ન કરો પરંતુ છૂટ આપો અને જો તવફીક થાય તો માફ કરી દો.

فتذكر إحداهما الأخرى ولا يأب الشهداء
إذا ما دعوا ولا تسئموا أن تكتبوه صغيرا أو كبيرا
إلى أجله ذلكم أقسط عند الله وأقوم
للشهادة وأدنى ألا ترتابوا إلا أن تكون
تجارة حاضرة تديرونها بينكم فليس
عليكم جناح ألا تكتبوها وأشهدوا إذا تبايعتم
ولا يضار كاتب ولا شهيد وإن تفعلوا
فإنه فسوق بكم واتقوا الله ويعلمكم الله
والله بكل شيء عليم ﴿٢٨٢﴾ وإن كنتم على سفر
ولم تجدوا كاتبا فرهان مقبوضة فإن أمن
بعضكم بعضا فليؤد الذي اؤتمن أمانته
وليتق الله ربه ولا تكتموا الشهادة ومن
يكتمها فإنه آثم قلبه والله بما تعملون عليم ﴿٢٨٣﴾

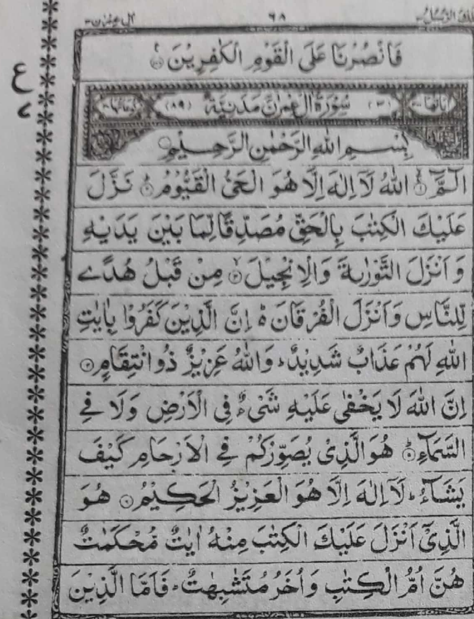
ફ-તુઝ઼ક-કિરા ઇહ઼દાહુમલ ઉખ઼્રા ط વલા
તો યાદ દિલાએ એક ઉન દો મેં સે દૂસરેકો ઔર
યઅ્બશ શુ-હદાઉ ઇઝ઼ા મા દુઊ઼ ط વલા તસ્અમૂ
ઈન્કાર ન કરેં ગવાહ (હાઝ઼િર હોને સે) જબ બુલાએ જાએં (ગવાહી કે
અન તકતુબૂહુ સ઼ગ઼ીરન અવ કબીરન
લિયે) ઔર સુસ્તી ન કરો ઉસકે લિખને મેં (મુઆમલા) છોટા હો યા બળા,
ઇલા અ-જલિહ ط ઝ઼ાલિકુમ અક઼-સતુ
ઉસકે વકતે મુકર્રરા તક યે બહુત ઈન્સાફ કી બાત હૈ
ઇ઼ન્દલ્લાહિ વ અક઼-વમુ લિશ શહા-દતિ
અલ્લાહ કે નઝદીક ઔર બહુત ઠીક ગવાહી કે લિયે
વ અદના અલ્લા તરતાબૂ ઇલ્લા અન તકૂના
ઔર બહુત નઝદીક હૈ ઈસકે કે તુમ શક મેં ન પળો મગર હો
તિજા-રતન હ઼ાદિ઼-રતન તુદીરૂનહા બય-નકુમ
સૌદા દામે નકદ જિસકો તુમ (હાથોં હાથ) લે લિયા કરતે હો આપસ મેં
મ ફ-લયસા અ઼-લયકુમ જુનાહુન અલ્લા તકતુબૂહા ط વ અશહિદૂ ઇઝ઼ા
૧ તો નહીં હૈ તુમ પર કોઈ ગુનાહ ઉસકે ન લિખને મેં ઔર ગવાહ કર લો જબ
તબાયઅ્તુમ ص વલા યુદાર-રા કાતિબુંવ વલા શહીદ ط વઇન તફ-અ઼લૂ
સૌદા કરો તુમ ઔર ન તકલીફ દી જાએ લિખને વાલે કો ઔર ન ગવાહ કો ઔર અગર ઐસા કરોગે
ફઇન્નહૂ ફુસૂકુમ બિકુમ ط વત્તકુલ્લાહ ط વ યુઅ઼લ્લિમુકુમુલ્લાહ ط
તો બેશક વો ગુનાહ કી બાત હૈ તુમ્હારે લિયે ઔર અલ્લાહ સે ડરો ઔર સિખાતા હૈ તુમકો અલ્લાહ
વલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ શય્ઇન અ઼લીમ ૦ વ ઇન કુન્તુમ અ઼લા સ-ફરિંવ વ લમ
ઔર અલ્લાહ સબ કુછ જાનતા હૈ (૧) ઔર અગર તુમ સફર મેં હો ઔર ન
તજિદૂ કાતિબન ફ-રિહાનુમ મક઼બૂદ઼હ ط ફ-ઇન અમિના બઅ્દુકુમ
મિલે તુમકો લિખને વાલા તો કોઈ ચીઝ ગિરો કબ્ઝે કે સાથ રખની ચાહિયે ફિર અગર એ'તેબાર (ભરોસા)
બઅ્દ઼ન ફલ યુઅદ-દિલ લઝ઼િઅ્-તુમિના અમા-ન-તહૂ વલ યત્તકિ઼લ્લાહા
કરલે તુમ મેં સે એક દૂસરે કા (ઔર કોઈ ચીઝ ગિરો રખ્ખે બગૈર કર્ઝ દેદે) તો ચાહિયે કે અદા કરદે વો શખ્સ જો
અમીન જાના ગયા હૈ ઉસકી અમાનત કો(યા'ની કર્ઝકો) ઔર ચાહિયે કે ડરે
રબ્બહ ط વલા તકતુમુશ શહાદહ ط વ મંય યકતુમ્હા ફઇન્નહૂ
અપને રબસે. ઔર મત છુપાઓ ગવાહી કો, ઔર જો છુપાએગા ઉસકો તો બેશક
૯ આસિ઼મુન ક઼લ્બુહ ط વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના અ઼લીમ ૦ K
૭ ગુનેહગાર હૈ દિલ ઉસકા (દિલ ખોટા હૈ) ઔર અલ્લાહ જો કુછ તુમ કરતે હો ખૂબ જાનતા હૈ

તફસીર : (૧) આ આયતમાં બે ચીજની તાકીદ ફરમાવી એક તો વચનના મામલા ને લખ્યું કે આમાં ફરી કજીયો ન થાય અને પોતાને શક ન પડે અને સાક્ષી ને જોઈ યાદ આવે બીજુ એ કે દરેક મામલામાં સાક્ષી કરી લેવી બે મર્દ અગર એક મર્દ અને બે ઔરતો જેને હરેક જણ પસંદ કરે અને તાકીદ ફરમાવી કે નવો પસંદ કરે સાક્ષી કોઈનો નુકસાન કરે જે હક્ક વાજબી છે તે આપે અને લખવામાં જો આવનાર પોતાની જીભથી જે કહે તે લખે અગર તેનો કોઈ આગેવાન કહે અગર તેને કોઈ અક્કલ ન હોય.

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَاِنْ تُبْدُوْا
مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ؕ
فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَآ اُنْزِلَ
اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ؕ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ
وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ۣ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ
مِّنْ رُّسُلِهٖ ۣ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ
رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ۝ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا
وُسْعَهَا ؕ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ؕ
رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ اِنْ نَّسِيْنَآ اَوْ اَخْطَاْنَا ۚ رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهٗ عَلَى الَّذِيْنَ
مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ
وَاعْفُ عَنَّا ۥ وَاغْفِرْ لَنَا ۥ وَارْحَمْنَا ۥ اَنْتَ مَوْلٰىنَا

લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વ માફિલ
અલ્લાહ હી કા હૈ જો કુછ આસમાનોં ઔર
અર્દ઼ ط વઇન તુબ્દૂ મા ફી અન્ફુસિકુમ
ઝમીન મેં હૈ ઔર અગર ઝાહિર કરો ઉસકો જો તુમ્હારે દિલ મેં હૈ
અવ તુખ્ફૂહુ યુહાસિબ્કુમ બિહિલ્લાહ ط
યા છુપાઓ ઉસકો હિસાબ લેગા તુમસે ઉસકા અલ્લાહ,
ફ-યગ઼ફિરુ લિ-મંય યશાઉ વ યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબુ
ફિર બખ્શે જિસકો ચાહે ઔર અઝાબ દે
મંય યશાઅ ط વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શયઇન
જિસકો ચાહે ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ પર
ક઼દીર ۝ આ-મનર રસૂલુ બિમા ઉન્ઝિલા
કાદિર હૈ. (૧) ઈમાન લાએ પૈગમ્બર ઉસ ચીઝ પર કે જો ઉતારી ગઈ
ઇ-લયહિ મિર રબ્બિહી વલ મુઅ-મિનૂન ط
ઉનકી તરફ ઉનકે રબકી તરફ સે ઔર ઈમાન લાએ મુસલમાન ભી
કુલ્લુન આ-મના બિલ્લાહિ વ મલાઇ-કતિહી વ કુતુબિહી વ રુસુલિહ قف મ
સબકે સબ ઈમાન લે આએ અલ્લાહ પર, ઔર ઉસકે ફરિશ્તોં પર, ઔર ઉસકી કિતાબોં પર ઔર ઉસકે રસૂલોં પર ૧
લા નુફર-રિકુ બયના અ-હ઼દિમ મિર રુસુલિહ قف વ ક઼ાલૂ સમિઅ઼ના વ
(ઔર કેહને લગે કે) હમ ફર્ક નહીં કરતે પૈગમ્બરોં કે દરમિયાન ઔર બોલે હમને સુના, ઔર
અત઼અ઼ના ق ગુફરા-નકા રબ્બના વ ઇ-લયકલ મસ઼ીર ۝ લા યુકલ્લિફુલ્લાહુ
માન લિયા, બખ્શિશ ચાહતે હૈં તેરી અય હમારે રબ ઔર તેરી હી તરફ લૌટના હૈ. નહીં તકલીફ દેતા અલ્લાહ
નફસન ઇલ્લા વુસ્અ઼હા ط લહા મા ક-સ-બત વ અ઼-લયહા મક-ત-સબત ط
કિસી શખ્સ કો મગર ઉસકી તાકત કે મુવાફિક (હી તકલીફ દેતા હૈ) ઉસકે લિયે (નફા) હૈ જો ઉસને કમાયા ઔર
ઉસી પર (વબાલ, નુકસાન) હૈ ઉસકા જો ઉસને કમાયા
રબ્બના લા તુઆખિ઼ઝ઼ર્ના ઇન નસીર્ના અવ અખ઼્તઅ્-ના ج
અય હમારે રબ મત પકળ હમકો (ઉસકે વબાલ મેં) અગર હમ ભૂલ જાએં યા ચૂક જાએં,
રબ્બના વલા તહ઼મિલ અ઼-લયર્ના ઇસ઼રન કમા હ઼મલ્તહૂ અ઼લલ
અય હમારે રબ મત રખ હમ પર બોઝ (સખ્ત અહકામ કા ગુનાહ કે બદલે મેં) જૈસા કે રખ્ખા તૂને ઉસ બોઝ કો
લઝ઼ીના મિન ક઼બ્લિના ج રબ્બના વલા તુહ઼મ્મિલ્ના મા લા ત઼ા-ક઼તા
ઉન લોગોં પર જો હમસે પેહલે થે અય હમારે રબ હમસે મત ઉઠવા ઐસા બોઝ જિસકે ઉઠાને કી
લના બિહ ج વઅ઼-ફુ અ઼ન્ના قف વગ઼ફિર લના قف વર-હ઼મ્ના قف અન્તા મવ્લાના
હમમેં તાકત ન હો ઔર હમસે દર ગુઝર કર ઔર હમકો બખ્શ દે ઔર હમ પર રહમ કર. તૂ હી હમારા મદદગાર હૈ,

તફસીર : (૧) અહીંથી જાણવા મળ્યું દિલના વિચાર ઉપર પણ હિસાબ થશે આ સાંભળી સહાબીઓએ હઝરતને અરજ કરી કે આ હુકમ સખ્ત કઠીન છે ફરમાવ્યું કે બની ઈસરાઈલ ની માફક ઈનકાર ન કરો બલ્કે કબૂલ રાખો અને અલ્લાહથી મદદ ચાહો પછી લોકોએ કહ્યું અમો ઈમાન લાવ્યાં અને કબુલ કર્યુ અલ્લાહને ત્યાં આ વાત પસંદ આવી ત્યારે આગલી બે આયતો ઉતરી તેમાં હુકમ આવ્યો કે ગજા બહારની વસ્તુની તકલીફ નથી હવે જો કોઈ દિલમાં ગુનાહનો વિચાર કરે અને અમલમાં ન લાવે તેને ગુનાહ ન સમજવો.

فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ

سُوْرَةُ اٰلِ عِمْرٰنَ مَدَنِيَّةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓمّٓ ۚ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ؕ نَزَّلَ
عَلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
وَاَنْزَلَ التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ ۙ مِنْ قَبْلُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ؕ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ
اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَآءِ ؕ هُوَ الَّذِيْ يُصَوِّرُكُمْ فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ
يَشَآءُ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ هُوَ
الَّذِيْٓ اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ مِنْهُ اٰيٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ
هُنَّ اُمُّ الْكِتٰبِ وَاُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ؕ فَاَمَّا الَّذِيْنَ

ફન્સુરના અ્લલ ક્વમિલ કાફિરીન ૦
પસ મદદ કર હમારી કાફિરોં કી કૌમ કે મુકાબલે મેં.(૧)

સૂરતુ આલિ ઈમરાન
સૂરએ આલિ ઈમરાન મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૨૦૦) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહ કે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ લામ મીમ ૦ અલ્લાહુ લા
અલિફ લામ મીમ. ખુદા હી (ઈબાદત કે લાઈક) હૈ નહીં હૈ
ઈલાહા ઈલ્લા હુવલ ૪ હ્ય્યુલ ક્ય્યૂમ ૦
કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે વો ઝિન્દા હૈ સંભાલનેવાલા હૈ
નઝ-ઝલા અ્લય્-કલ કિતાબા બિલ હ્ક્કિ
(અય મુહમ્મદ સ.) ઉતારી ઉસને તુમપર બરહક કિતાબ
મુસ્દ-દિક્લ લિમા બય-ના ય-દયહિ
જો તસદીક કરતી હૈ ઉસસે પેહલી કિતાબોંકી

મ ૧ **વ અન્ઝલત તવરા-તા વલ ઈન્જીલ ૦ મિન ક્બ્લુ હુદલ લિન્નાસિ વ**
ઔર ઉતારી ઉસને તૌરાત ઔર ઈન્જીલ ઈસસે પેહલે હિદાયતકે લિયે લોગોંકી. ઔર
અન્ઝલલ ફુરક્રાન ૦ ઈન્નલ લઝીના ક-ફરૂ બિ-આયાતિલ્લાહિ
ઉસીને ઉતારા મો'જિઝોંકો (જિસસે હક ઔર બાતિલકા ફર્ક ઝાહિર હોતાં હૈ) બેશક જિન લોગોંને ન માના ખુદાકી આયતોંકો
લહુમ અ્ઝાબુન શદીદ ૦ વલ્લાહુ અ્ઝીઝુન ઝુન્તિક્રામ ૦ ઈન્નલ્લાહા
ઉનકે લિયે સખ્ત અઝાબ હૈ ઔર ખુદા ઝબરદસ્ત બદલા લેનેવાલા હૈ બેશક ખુદા પર
લા યખ્ફા અ્-લયહિ શય્ઉન ફિલ અરદ્િ વલા ફિસ સમાઅ ૦
પોશીદા નહીં હૈ કોઈ ચીઝ ઝમીનમેં ન આસમાન મેં
હુવલ્લઝી યુસ્વ્વિરુકુમ ફિલ અરહ્‌ામિ કય-ફા યશાઅ ૦ લા
વોહી હૈ જો સૂરતેં બનાતા હૈ તુમ્હારી રહમોંમેં જૈસી ચાહતા હૈ નહીં હૈ
ઈલાહા ઈલ્લા હુવલ અ્ઝીઝુલ હ્કીમ ૦ હુવલ્લઝી અન્ઝલા
કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે વોહી ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ ઉસીને ઉતારી
અ્લય-કલ કિતાબા મિન્હુ આયાતુમ મુહ્-કમાતુન હુન્ના ઉમ્મુલ
તુમ પર કિતાબ ઉસમેં સે કુછ આયતેં પક્કી (ઝાહિર મા'નેકી) હૈ વો અસલ હૈ
કિતાબિ વ ઉ-ખ્રુ મુ-તશાબિહાત ૦ ફ-અમ્મલ લઝીના
કિતાબકી ઔર કુછ દુસરી મુબહમ (જિનકે મા'ની વાઝેહ નહીં) હૈ. પસ વો લોગ કે

તફસીર : (૧) આ દુઆ અલ્લાહે પસંદ કરી તો કબૂલ ના હુકમ પણ અમારા ઉપર ભારે ન કર્યા અને દિલના વિચારને પણ ન પકડયો અને ભુલ ચૂક પણ મઆફ કરી.

فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا
اللَّهُ ۘ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ
كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۝
رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۝
رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ۝ كَدَأْبِ آلِ
فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝
قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ

ફી કુલૂબિહિમ ઝયગુન ફ-યત્તબિઉના
જિનકે દિલોંમેં ટેઢાપન હૈ પીછે પળ જાતે હૈં
મા તશા-બહા મિન્હુબ-તિગ઼ાઅલ
ઉસ ચીઝકે કે જિસકે મા'ની વાઝેહ નહીં તાકે ફસાદ પૈદા કરેં,
ફિત્નતિ વબતિગ઼ાઆ તઅ્-વીલિહ ટ વમા
ઔર ઉનકે અસલ મતલબકી ટોહ મેં રહેં હાલાંકે નહીં
યઅ્-લમુ તઅ્-વી-લહૂ ઈલ્લલ્લાહ ત્ર
જાનતા ઉસકા અસલ મતલબ સિવા ખુદાકે કોઈ.
વર્રાસિખૂના ફિલ ઈલ્મિ યકૂલૂના
ઔર જો લોગ મઝબૂત હૈં ઈલ્મમેં, વો કેહતે હૈં
આમન્ના બિહી ૪ કુલ્લુમ મિન ઈન્દિ
ઈમાન લાએ હમ ઉસ પર યે સબ
રબ્બિના ટ વમા યઝ્-ઝક-કરુ ઈલ્લા ઉલુલ
હમારે પરવરદિગારકી તરફસે હૈ ઔર નહીં નસીહત પકળતે મગર મ
અલ્બાબ ૦ રબ્બના લા તુઝિગ઼ કુલૂ-બના બઅ્-દા ઈઝ઼ હ-દય-તના ૧
અકલમંદ લોગ હી (૧) અય હમારે રબ મત ટેઢા કર હમારે દિલોંકો બા'દ ઈસકે કે સીધા રાસ્તા દિખાયા તૂને હમકો
વ હબ લના મિલ લદુન્કા રહ્-મહ ટ ઈન્નકા અન્તલ વહ-હાબ ૦ રબ્બના
ઔર બખ્શ અપની તરફસે રહેમ (કા ખિલઅત) બેશક તૂ બળા દેનેવાલા હૈ અય હમારે રબ
ઈન્નકા જામિઉન નાસિ લિ-યવમિલ લા-રયબા ફીહ ۱ ઈન્નલ્લાહા લા
બેશક તૂ જમા' કરેગા લોગોંકો ઉસ દિન કે જિસકે આનેમેં કોઈ શક નહીં. બેશક ખુદા નહીં
યુખ઼લિફુલ મીઆદ ૦ ઈન્નલ લઝીના ક-ફરૂ લન તુગ઼નિયા અન્હુમ ૯
ખિલાફ કરતા વા'દેકો બેશક જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા હરગિઝ કિફાયત નહીં કરેંગે ઉનકો ૯
અમ્વાલુહુમ વલા અવલાદુહુમ મિનલ્લાહિ શય-આ ۱ વ ઉલાઈકા હુમ વકૂદુન
ઉનકે માલ ઔર ઉનકી ઔલાદ ખુદા કે સામને કુછ ઔર યેહી લોગ વો હૈં જો ઈંધન હૈં
નાર ૦ ક-દઅ્-બિ આલિ ફિર-અવના ૪ વલ્લઝીના મિન કબ્લિહિમ ۱ કઝ઼-ઝ઼બૂ
દોઝખકા. (ઉનકી આદત) ફિરઔનકે લોગોં જૈસી હૈ ઔર ઉનસે પેહલે વાલોંકી સી હૈ, ઉન્હોંને ઝુટલાયા
બિ-આયાતિના ટ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼હુમુલ્લાહુ બિ-ઝુનૂબિહિમ ۱ વલ્લાહુ શદીદુલ
હમારી આયતોંકો, તો પકળા ખુદાને ઉનકો ઉનકે ગુનાહોંકી વજહસે, ઔર ખુદાકા અઝાબ
ઈક઼ાબ ૦ કુલ લિલ્લઝીના ક-ફરૂ સ-તુગ઼-લબૂના વ તુહ્-શરૂના ઈલા
સખ્ત હૈ (અય મુહમ્મદ સ.) કેહ દો કાફિરોંસે અનકરીબ તુમ (મુસલમાનોં કે હાથસે) મગલૂબ હોગે ઔર હાંકે જાઓગે

વકફુનબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

વકફે મંઝિલ

વકફે લાઝિમ

તફસીર : (૧) આ સૂરતમાં ઈસાઈઓને સમજાવવા નો મતલબ હતો કે હઝરત મરયમને ખુદાની ઔરત કેહતા અને હઝરત ઈસાને ખુદાનો દિકરો અને તે બહેકયા હતા કે અલ્લાહની મહેરબાની ના શબ્દો તેમના માટે નિકળ્યા હતા કે બંદગી થી વધારે મરતબો ઈચ્છે આ માટે અલ્લાહ સાહબે ફરમાવ્યું છે કે દરેક કલામમાં અલ્લાહે કેટલીક એવી વસ્તુઓ મૂકી છે જેના અર્થ સાફ નથી જણાતા જે ભટકેલ છે તેઓ તેના અર્થ અકલથી કાઢવા લાગ્યા અને જે પાકા આલિમ છે તેઓ તેના અર્થ આયતો સાથે મિલાવી ને સમઝતા જે કિતાબની જડ છે તે પ્રમાણે સમઝે તો સમજ પડે અગર ન સમજ પડે તો અલ્લાહ પર છોડી દે કે તે વધારે સારૂ જાણે છે અમને ઈમાનથી કામ છે.

جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝ قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ
فِيْ فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ۚ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَّرَوْنَهُمْ مِّثْلَيْهِمْ رَاْيَ الْعَيْنِ ۚ
وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
لَعِبْرَةً لِّاُولِي الْاَبْصَارِ ۝ زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ
الشَّهَوٰتِ مِنَ النِّسَآءِ وَالْبَنِيْنَ وَالْقَنَاطِيْرِ الْمُقَنْطَرَةِ
مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَ
الْاَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۚ ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ
وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الْمَاٰبِ ۝ قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ
بِخَيْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ ۚ لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ
جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا
وَاَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ
بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ۝ اَلَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اِنَّنَآ اٰمَنَّا

જહન્નમ ط વ બિઅ્-સલ મિહાદ O કદ
દોઝખકી તરફ. ઔર વો બુરા ઠિકાના હૈ. બેશક
કાના લકુમ આ-યતુન ફી ફિ-અતયનિલ
તુમ્હારે વાસ્તે નિશાની હૈ(બળી ભારી કુદરતકી)ઉન દો ગિરોહોંમેં કે
ત-ક઼તા ط ફિ-અતુન તુક઼ાતિલુ ફી
જો મિલે આપસ મેં (લળનેકો) એક ગિરોહ તો લળ રહા થા
સબીલિલ્લાહિ વ ઉખ્-રા કાફિ-રતુંય
રાહે ખુદામેં ઔર દુસરા કાફિરોંકા ગિરોહ થા
યરવ-નહુમ મિસ્લયહિમ રઅ્-યલ ઐન ط
દેખતે થે વો કાફિર મુસલમાનોંકો દુગના અપની આંખોંસે.
વલ્લાહુ યુઅય્યિદુ બિ-નસ્રિહી મંય યશાઅ ط
ઔર ખુદા કુવ્વત દેતા હૈ અપની મદદસે જિસકો ચાહતા હૈ
ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-ઈબ્રતલ લિ-ઉલિલ
બિલા શક ઈસમેં (બળી) ઈબરત હૈ

મ
૧ અબ્સ઼ાર O ઝુય્યિના લિન્નાસિ હુબ્બુશ શ-હવાતિ મિનન નિસાઈ વલ બનીના
આંખોં વાલોં કે લિયે (૧) આરાસ્તા કર દી ગઈ હૈ લોગોંકે લિયે મુહબ્બત ખ્વાહિશાતકી ઔરતોંસે, ઔર બેટોંસે
વલ ક઼નાતીરિલ મુક઼ન-ત઼-રતિ મિનઝ઼ ઝ઼-હબિ વલ ફિદ્-દતિ વલ ખ઼યલિલ
ઔર ખઝાને જમા કિયે હુવે સોનેસે ઔર ચાંદીસે. ઔર ઘોળે
મુસવ્વ-મતિ વલ અન્આ઼મિ વલ હ઼ર્સ઼ ط ઝ઼ાલિકા મતાઉ઼લ હ઼યાતિદ
નિશાન કિયે હુવે (યા'ની ઉમદા ઉમદા) ઔર ચૌપાએ જાનવર ઔર ખેતીસે મગર યે (સબ)
દુન્યા ج વલ્લાહુ ઈન્દહૂ હુસનુલ મઆબ O કુલ અ-ઉનબ્બિઉકુમ
દુનયવી ઝિન્દગી કે (ફાયદેકે) સાઝો સામાન હૈં ઔર ખુદાકે પાસ અચ્છા ઠિકાના હૈ (અય મુહમ્મદ સ.) તુમ કેહ દો ક્યા મૈં તુમકો બતાઉ
બિ-ખ઼યરિમ મિન ઝ઼ાલિકુમ ط લિલ્લઝ઼ીનત તક઼વ઼ ઈન્દા રબ્બિહિમ
બેહતર ચીઝ ઈન સબસે ! ઉન લોગોં કે લિયે જો પરહેઝગાર હૈં ઉનકે રબકે વહાં
જન્નાતુન તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા વ અઝ્વાજુમ
ઘને બાગાત હૈં, જારી હૈં જિનકે અંદર નેહરેં હમેશા રહેંગે વો ઉસમેં ઔર બીબિયાં હૈં
મુત઼હ-હ-રતુંવ વ રિદ્વાનુમ મિનલ્લાહ ط વલ્લાહુ બસ઼ીરુમ બિલ
સાફ સુથરી ઔર ખુશનૂદી હૈ ખુદાકી ઔર ખુદા દેખ રહા હૈ
ઈબાદ O અલ્લઝ઼ીના યકૂલૂના રબ્બર્ના ઈન્નર્ના આમન્ના
અપને બન્દોંકો યે વોહી લોગ હૈં કે કેહતે હૈં અય હમારે રબ બિલા શક ઈમાન લાએ હમ

તફસીર : (૧) અર્થાત જંગે બદર નો કિસ્સો જે સૂરએ અન્ફાલમાં છે મુસલમાનો થી કાફિરો ત્રણ ગણા જેટલા હતા પરંતુ અલ્લાહ બરાબર દેખાડતો હતો કે જેથી ડર ન ખાય પછી અલ્લાહે મુસલમાનોને જીત આપી આનાથી જરૂરી છે કે બધા કાફિરો નસીહત પકડે.

فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۞ اَلصّٰبِرِيْنَ وَ
الصّٰدِقِيْنَ وَالْقٰنِتِيْنَ وَالْمُنْفِقِيْنَ وَالْمُسْتَغْفِرِيْنَ
بِالْاَسْحَارِ ۞ شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۙ وَ
الْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا
هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۞ اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ ۣ
وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ
مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۞ فَاِنْ
حَآجُّوْكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ؕ
وَقُلْ لِّلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ وَالْاُمِّيّٖنَ ءَاَسْلَمْتُمْ ؕ
فَاِنْ اَسْلَمُوْا فَقَدِ اهْتَدَوْا ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا
عَلَيْكَ الْبَلٰغُ ؕ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ۞ اِنَّ
الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ النَّبِيّٖنَ

ફગ઼ફિર લના ઝુનૂ-બના વ ક઼િના અ઼ઝાબન
મુઆફ ફરમા હમારે ગુનાહ, ઔર બચા હમકો અઝાબે
નાર ૦ અસ્સ઼ાબિરીના વસ્સ઼ાદિક઼ીના
દોઝખ સે. (ઔર તા'રીફ કે કાબિલ હાલાત યે હૈં કે વો) સબ્ર
કરને વાલે ઔર સચ બોલને વાલે
વલ ક઼ાનિતીના વલ મુન્ફિક઼ીના વલ
ઔર ખુદા કે ફરમાંબરદાર ઔર રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને વાલે
મુસ્તગ઼ફિરીના બિલ અસ્હ઼ાર ૦ શહિદલ્લાહુ
ઔર (તૌબા ઔર) ઈસ્તિગફાર કરનેવાલે હૈં સહર કે વક્ત. ગવાહી દેતા હૈ ખુદા
અન્નહૂ લૉ ઈલાહા ઈલ્લા હુવા ४
ઈસ બાત કી કે નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે.
વલ મલૉઈ-કતુ વ ઉલુલ ઈ઼લ્મિ ક઼ાઈમમ મ
ઔર ફરિશ્તે ઔર ઈલ્મ વાલે લોગ જો કાઈમ હૈં
બિલ ક઼િસ્ત ૭ લૉ ઈલાહા ઈલ્લા હુવલ અ઼ઝીઝુલ ૧
ઈન્સાફ પર (વો ભી ગવાહી દેતે હૈં કે) અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં વોહી ઝબરદસ્ત

હ઼કીમ ૦ ઈન્નદ દીના ઈ઼ન્દલ્લાહિલ ઈસ઼્લામ ۛ વ મખ઼્ત-લફલ લઝ઼ીના આધા
હિકમત વાલા હૈ. બેશક દીને (હક્ક) તો ખુદા કે નઝદીક ઈસલામ હૈ (ઔર બસ) ઔર નહીં ઈખ્તિલાફ કિયા ઉન લોગોં ને જિનકો
ઊ઼તુલ કિતાબા ઈલ્લા મિમ બઅ઼્દિ મા જાૅ-અહુમુલ ઈ઼લ્મુ બગ઼્યમ
કિતાબ દી ગઈ (યા'ની યહૂદો નસારા) મગર ઉનકે પાસ (હક્ક બાતકા) ઈલ્મ આ જાને કે બાદ
બય-નહુમ ૭ વ મંય યકફુર બિ-આયાતિલ્લાહિ ફ-ઈન્નલ્લાહા સરીઉ઼લ
આપસકી ઝિદ સે, ઔર જો શખ્સ ઈન્કાર કરેગા ખુદા કી આયતોં કા તો બેશક ખુદા જલ્દ
હિ઼સાબ ૦ ફ-ઈન હ઼ાજ્જૂકા ફ-કુલ અસ્લમ્તુ વજહિયા લિલ્લાહિ વ મનિત
હિસાબ લેને વાલા હૈ, ફિર (અય મુહમ્મદ સ.) અગર ઈસ પર ભી ઝગળા કરેં તુમસે (એહલે કિતાબ) તો કેહ દો
કે ઝુકા દિયા મૈંને અપના સર ખુદા કે આગે ઔર જિસને
ત-બઅ઼ન ૭ વ કુલ લિલ્લઝ઼ીના ઊ઼તુલ કિતાબા વલ ઉમ્મિય્યીના
મેરી પૈરવી કી (ઉન્હોં ને ભી ખુદા કે આગે સર ઝુકા દિયા) ઔર (અય પયગંબર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)
કહો ઉન લોગોં સે જિનકો કિતાબ દી ગઈ (યાની એહલે કિતાબ સે) ઔર અન પળ્હ લોગોં સે, ક્યા તુમ ભી સર ઝુકાતે
અ-અસ્લમ્તુમ ૭ ફ-ઈન અસ્લમૂ ફ-ક઼દિહ-તદવ ૮ વ ઈન તવલ્લવ ફ-ઈન્નમા
હો ! ફિર અગર વો ભી મુસલમાન હો જાએં તો બેશક સીધે રસ્તે પર આ જાએંગે ઔર અગર ઈસલામ સે મુંહ ફેર
અ઼લય-કલ બલાગ઼ ૭ વલ્લાહુ બસ઼ીરુમ બિલ ઈ઼બાદ ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના ૯
લેં પસ સિવાએ ઈસકે નહીં કે તુમ પર તો (હુકમે ખુદાકો) પહુંચા દેના હૈ ઔર બસ. ઔર ખુદા ખૂબ દેખ રહા હૈ અપને
યકફુરૂના બિ-આયાતિલ્લાહિ વ યક઼્તુલૂનન નબિય્યીના ૧૦
બન્દોં કો. (૧) જો લોગ નહીં માનતે ખુદા કી આયતોં કો ઔર કત્લ કરતે હૈં અંબિયા કો

તફસીર : (૧) (ઉમ્મિય્યીન) અભણ કેહતા હતા અરબના લોકો ને કે તેમની પાસે પહેલા ના પયગંબરોનો જ્ઞાન ન હતો.

تلك الرسل ٣ — ٧٢ — آل عمران ٣

بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَّيَقْتُلُوْنَ الَّذِيْنَ يَأْمُرُوْنَ بِالْقِسْطِ
مِنَ النَّاسِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝ اُولٰٓئِكَ
الَّذِيْنَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۡ وَمَا لَهُمْ
مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا نَصِيْبًا
مِّنَ الْكِتٰبِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتٰبِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ
ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّآ اَيَّامًا
مَّعْدُوْدٰتٍ ۪ وَّغَرَّهُمْ فِيْ دِيْنِهِمْ مَّا كَانُوْا
يَفْتَرُوْنَ ۝ فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنٰهُمْ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ
فِيْهِ ۣ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُوْنَ ۝ قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ
مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ ۡ وَتُعِزُّ
مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ ۭ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۭ اِنَّكَ

બિ-ગ઼યરિ હ઼ક઼્ક઼િંવ્ ૪ વ યક઼્તુલૂનલ લઝ઼ીના
નાહક્ક, ઔર કત્લ કરતે હૈ ઉનકો જો
યઅ્-મુરૂના બિલ ક઼િસ્તિ મિનન્નાસિ ૪
હુકમ કરતે હૈં ઈન્સાફ કે સાથ લોગોં મેં
ફ-બશ્શિરહુમ બિ-અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ૦
પસ ખુશ ખબરી સુના દો ઉનકો દર્દનાક અઝાબ કી
ઉલાઈકલ લઝ઼ીના હ઼બિત઼ત અઅ્-માલુહુમ
યેહી વો લોગ હૈં જિનકે અકારત ગએ આ'માલ
ફિદ દુન્યા વલ આખ઼િ-રતિ ; વમા લહુમ મિન
દુનિયા ઔર આખિરત (દોનોં) મેં ઔર નહીં હૈ કોઈ ઉનકા
નાસ઼િરીન ૦ અલમ તરા ઈલલ લઝ઼ીના
મદદગાર (ખુદા કે મુકાબલે મેં) (અય મુહમ્મદ સ.) ક્યા તુમને
નહીં દેખા ઉન લોગોં કી હાલત કો જિનકો
ઊતૂ નસ઼ીબમ મિનલ કિતાબિ યુદ-અ઼વના
દિયા ગયા થા એક હિસ્સા (ઈલ્મે) કિતાબકા. અબ વો બુલાએ જાતે હૈ

મ
૧ ઈલા કિતાબિલ્લાહિ લિ-યહ઼કુમા બય-નહુમ સુમ્મા ય-તવલ્લા
ખુદા કી કિતાબ કી તરફ તાકે ફૈસલા કરદે (કિતાબે તૌરેત) ઉનમેં. ફિર મુંહ ફેર લેતા હૈ
ફરીકુમ મિન્હુમ વહુમ મુઅ્-રિદૂન ૦ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ ક઼ાલૂ
એક ગિરોહ ઉનમેં સે, ઔર વો (તૌરેત કા હુકમ માનને સે) ફિર જાને વાલે હૈં. યે સબ બાતેં ઈસ લિયે હૈં કે કહા ઉન્હોંને
લન તમસ્સનન નારુ ઈલ્લા અય્યામમ મઅ્-દૂદાતિંવ ૭ વ ગ઼ર્રહુમ
હરગિઝ ન છૂએગી હમકો દોઝખકી આગ મગર ગિન્તી કે ચંદ દિન. ઔર ફરેબ દિયા ઉનકો
ફી દીનિહિમ મા કાનૂ યફ-તરૂન ૦ ફ-કયફા ઈઝ઼ા જમઅ્-નાહુમ લિ-
ઉનકે દીન કે (બારેમેં) ઉન બાતોં ને જો વો મનઘળત બના લેતે થે. (૧) ફિર ઉસ વકત ઉનકા ક્યા હાલ હોગા
જબ જમા કરેંગે હમ ઉનકો
યવમિલ લા રયબા ફીહ ۛ વ વુફ્ફિયત કુલ્લુ નફસિમ મા ક-સબત વહુમ
ઉસ દિન (કિ જિસકે આને) મેં કોઈ શક નહીં ઔર પૂરા પૂરા બદલા દિયા જાએગા હર શખ્સકો ઉસકે કિયે કા ઔર ઉનપર
લા યુઝ઼-લમૂન ૦ કુલિલ્લાહુમ્મા માલિકલ મુલ્કિ તુઅ્-તિલ મુલ્કા
ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા. અય મુહમ્મદ (સ.) તુમ દુઆ માંગો કે અય મુલ્ક કે માલિક તૂ દેતા હૈ સલ્તનત
મન. તશાઉ વ તન્ઝિઉલ મુલ્કા મિમ્મન તશાઉ ; વ તુઈઝ-ઝુ
જિસે ચાહતા હૈ ઔર છીન લેતા હૈ સલ્તનત જિસસે ચાહતા હૈ ઔર ઈઝઝત દેતા હૈ
મન તશાઉ વ તુઝ઼િલ્લુ મન તશાઅ ط બિ-યદિકલ ખ઼ૈર ط ઈન્નકા
જિસકો ચાહે ઔર ઝિલ્લત દેતા હૈ જિસકો ચાહે, તેરે હી હાથ મેં હૈ ખૈર (ઔર ખૂબી હર તરહકી) બેશક તૂ

તફસીર : (૧) આ વર્ણન યહુદીઓનો છે જે ઝઘડામાં પણ પોતાની કિતાબ ઉપર અમલ નથી કરતા અને ગુનાહમાં પણ દિલેર છે એ ઘમંડમાં કે તેમના પેહલા ઝુટ બચાવીને કહી ગયા છે કે અમારા માં કોઈ ગુનેહગાર હશે તો સાત દિવસથી વધુ અઝાબ નહીં મળે.

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ تُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ
تُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ
اَوْلِيَاءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ
فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِيْ شَيْءٍ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ
تُقٰىةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ۝
قُلْ اِنْ تُخْفُوْا مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ اَوْ تُبْدُوْهُ يَعْلَمْهُ
اللّٰهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ
نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَّمَا عَمِلَتْ
مِنْ سُوْءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهٗ اَمَدًا بَعِيْدًا
وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ وَاللّٰهُ رَءُوْفٌ بِالْعِبَادِ ۝

અ્લા કુલ્લિ શયઇન કદીર ૦ તૂલિજુલ
સબ કુછ કર સકતા હૈ દાખિલ કરતા હૈ તૂ
લયલા ફિન્નહારિ વ તૂલિજુન નહારા ફિલ
રાતકો(ઘટાકર)દિનમેં(ગરમિયોંમેં)ઔર દાખિલ કરતા હૈ તૂ દિનકો(ઘટાકર)
લયલિ ; વ તુખ્રિજુલ હય્યા મિનલ મય્યિતિ
રાતમેં (સરદિયોંમેં) ઔર નિકાલતા હૈ જાનદારકો બે જાનસે
વ તુખ્રિજુલ મય્યિતા મિનલ હય્ય ;
ઔર નિકાલતા હૈ બે જાનકો જાનદારસે,
વ તરઝુકુ મન તશાઉ બિ-ગ્યરિ
ઔર રોઝી દેતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ બે
હિસાબ ૦ લા યત્તખિઝિલ મુઅ્-મિનૂનલ
હિસાબ (૧) ન પકળે (યા'ની ન બનાએ) મુસલમાન
કાફિરીના અવલિયાઅ મિન
કાફિરોં કો દોસ્ત
દૂનિલ મુઅ્-મિનીન ; વ મંય યફ-અ્લ ઝાલિકા ફ-લયસા મિનલ્લાહિ ફી મ
મુસલમાનોંકો છોળ કર. ઔર જો કરેગા ઐસા તો નહીં હૈ ખુદાકે ઝિમ્મે કુછ(યા'ની ખુદા સે ઉસકા કોઈ સરોકાર નહીં) ૧
શયઇન ઇલ્લા અન તત્તકૂ મિન્હુમ તુકાહ ; વ યુહઝ્-ઝિરુ-કુમુલ્લાહુ
મગર હાં ઉસ વકત(યે કરના જાઈઝ હૈ)જબકે તુમ ઉનકી શરારતસે બચના ચાહો તો, ઔર ડરાતા હૈ તુમકો ખુદા
નફસહ ; વ ઇલલ્લાહિલ મસીર ૦ કુલ ઇન તુખ્ફૂ મા ફી સુદૂરિકુમ
અપને (કહેર)સે ઔર ખુદાહી કી તરફ લૌટ કર જાના હૈ. કહો અગર તુમ છુપાઓ જો કુછ તુમ્હારે દિલોંમેં હૈ
અવ તુબ્દૂહુ યઅ્-લમ્હુલ્લાહ ; વ યઅ્-લમુ મા ફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ
યા ઝાહિર કરો ઉસકો, જાનતા હૈ ખુદા ઔર જાનતા હૈ ઉસકો જો આસમાનોં ઔર
અર્દ ; વલ્લાહુ અ્લા કુલ્લિ શયઇન કદીર ૦ યવમા તજિદુ કુલ્લુ
ઝમીનમેં હૈ ઔર અલ્લાહ સબ કુછ કર સકતા હૈ. (ઉસ દિનકો યાદ કરો કે) જિસ દિન પાએગા હર
નફસિમ મા અ્મિલત મિન ખ્યરિમ મુહ-દરંવ વમા અ્મિલત મિન સૂઅ
શખ્સ અપની કી હુઈ નેકી કો અપને સામને. ઔર ઉસ બદીકો ભી (જો ઉસને કી હૈ)
તવદ-દુ લવ અન્ના બય-નહા વ બય-નહૂ અ-મ-દમ બઈદા ; વ
દિલસે ચાહેગા કે કાશ દરમિયાન ઉસ બદીકે ઔર દરમિયાન ઉસકે ફાસલા બળા હોતા ઔર
યુહઝ્-ઝિરુ-કુમુલ્લાહુ નફસહ ; વલ્લાહુ રઊફુમ બિલ ઇબાદ ૦ ૯
ડરાતા હૈ તુમકો ખુદા અપને (જલાલ)સે ઔર ખુદા બળા મહેરબાન હૈ અપને બંદોં પર ૧૧

તફસીર : (૧) અર્થાત યહુદીઓ જાણતા હતા કે જે પહેલા અમને મોટાઈ આપી છે તે હમેશા રહેશે અલ્લાહની કુદરત થી બે દરકાર છીએ જેને ચાહે અઝીઝ બનાવે અને સલ્તનત આપે અને જેનાથી ઈચ્છે છીનવી લે અને બે ઈઝઝત કરે અને અભણમાંથી કામિલ પૈદા કરે અને કામિલોમાંથી અભણ અને જેને આપવા માંગે બેહિસાબ રિઝક આપે.

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝
قُلْ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ
لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰۤى اٰدَمَ وَ
نُوْحًا وَّاٰلَ اِبْرٰهِيْمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۝
ذُرِّيَّةًۢ بَعْضُهَا مِنْۢ بَعْضٍ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝
اِذْ قَالَتِ امْرَاَتُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّيْ نَذَرْتُ لَكَ
مَا فِيْ بَطْنِيْ مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ
السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ
اِنِّيْ وَضَعْتُهَاۤ اُنْثٰى ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ ؕ وَ
لَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰى ۚ وَاِنِّيْ سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَاِنِّيْۤ
اُعِيْذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ۝
فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ وَّاَنْۢبَتَهَا نَبَاتًا

કુલ ઇન કુન્તુમ તુહિ્બ્બૂનલ્લાહા
(અય પયગમ્બર સ. ઈન લોગોંસે) કેહ દો અગર તુમ દોસ્ત રખતે હો ખુદાકો
ફત્તબિઊની યુહ્બિબ્કુમુલ્લાહુ વ યગ્ફિર
તો મેરી પૈરવી કરો, દોસ્ત રખ્ખેગા તુમકો ખુદા ઔર મુઆફ કર દેગા
લકુમ ઝુનૂ-બકુમ ؕ વલ્લાહુ ગફૂરુર રહીમ ૦
તુમકો તુમ્હારે ગુનાહ ઔર ખુદા બખ્શનેવાલા બળા મહેરબાન હે(૧)
કુલ અતીઊલ્લાહા વર્રસૂલ ۚ ફ-ઇન
કેહ દો કે ફરમાંબરદારી કરો ખુદા ઔર ઉસકે રસૂલકી, અબ અગર
તવલ્લવ ફ-ઇન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુલ
વો ન માનેં તો બેશક ખુદા દોસ્ત નહીં રખતા
કાફિરીન ૦ ઇન્નલ્લાહસ્તફા આ-દમા વ
નાફરમાનોં કો (૨) બેશક ખુદાને ચુન લિયા આદમકો, ઔર
નૂહંવ વ આલા ઇબ્રાહીમા વ આલા
નૂહકો ઔર ઈબ્રાહીમકે ખાનદાન કો, ઔર ખાનદાને

મ ૧ **ઇમ્રાના અલલ આ-લમીન ૦ ઝુર-રિય્યતમ બઅ્-દુહા મિમ બઅ્-દ ؕ વલ્લાહુ**
ઈમરાન કો સારે આલમમેંસે. ઔલાદ હૈં ઉનમેંસે એક દૂસરેકી ઔર ખુદા
સમીઉન અલીમ ૦ ઇઝ કા-લતિમ-ર-અતુ ઇમ્રાના રબ્બિ ઇન્ની
સુનનેવાલા, જાનનેવાલા હે(૩) જબકે કહા ઈમરાનકી બીબીને અય મેરે રબ બેશક
ન-ઝરતુ લકા મા ફી બત્ની મુહર્રરન ફ-તકબ્બલ મિન્ની ۚ ઇન્નકા
નઝર કરતી હૂં મૈં તેરી, જો કુછ મેરે પેટમેં હૈ ઉસકો (દુનિયવી કારોબારસે) આઝાદ કરકે, કુબૂલ ફરમા તૂ મેરી તરફસે બેશક
અન્તસ સમીઉલ અલીમ ૦ ફ-લમ્મા વ-દઅત્હા કાલત રબ્બિ ઇન્ની
તૂ સુનતા ઔર જાનતા હે (૪) જબ જના ઉસકો તો ઉસને કહા અય મેરે રબ મૈંને
વ-દઅ્-તુહા ઉન્સા ؕ વલ્લાહુ અઅ્-લમુ બિમા વ-દઅત ؕ વ લય-સઝ
તો લળકી જની હે ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા થા ઉસકો જો કુછ ઉસને જના થા ઔર નહીં હોતા
ઝ-કરુ કલ ઉન્સા ۚ વ ઇન્ની સમ્મયતુહા મર-યમા વ ઇન્ની ઉઈઝુહા
લળકા લળકીકી તરહ ઔર મૈંને નામ રખ્ખા ઉસકા મરયમ, ઔર મૈં પનાહમેં દેતી હૂં તેરી ઉસકો.
બિકા વ ઝુરરિય્ય-તહા મિનશ શયતાનિર રજીમ ૦ ફ-તકબ્બ-લહા
ઔર ઉસકી ઔલાદકો શૈતાન મરદૂદ સે (૫) પસ કુબૂલ કિયા ઉસ નઝરકો
રબ્બુહા બિ-કબૂલિન હ-સનિંવ વ અમ્બ-તહા નબાતન
ઉસકે રબને, ખુબી સે કુબૂલ ફરમાયા ઔર નશો નુમા કી ઉસકી નશોનુમા

તફસીર : (૧) અર્થાત કોઈ કોઈની મોહબ્બત નો દાવો કરે તો એવી રીતે મોહબ્બત કરે જેવી રીતે તેનો મહેબુબ ચાહે, ન એવી રીતે કે પોતાની મરજી પ્રમાણે અને અલ્લાહ બન્દાઓને ચાહે તો એમજ કે તે તેમના ઉપર મહેરબાન થાય અને ગુનાહ ન પકડે એ વિચારો નકામા છે (૨) અર્થાત બંદાની મોહબ્બત એજ કે ખુશી થી અલ્લાહના કામ ઉપર અને હુકમો પર દોડે. ફાયદો : હવે આગળથી બયાન થએલ છે કે અલ્લાહે મરયમ અને હઝરત ઈસાને મોહબ્બતના શબ્દો ફરમાવ્યા છે તો અલ્લાહની મોહબ્બત બંદાઓ પર તો એવી છે જે સાંભળી લીધું અને પસંદ ના શબ્દો ખાસ કરીને નઝદીક વાળાઓ માટે ફરમાવ્યા છે આવા શબ્દોથી શક ન લાવવો જોઈએ. (૩) ઈમરાન હઝરત મૂસા ના બાપનો નામ પણ છે અને હઝરત મરયમના બાપનું નામ પણ છે કદાચ અહીં આજ મંઝુર છે. (૪) આ ઉમ્મતમાં ↗

↗ એવો કાયદો હતો કે કેટલાંક દિકરાઓને માં બાપ પોતાની હકથી આઝાદ કરી દેતા. અને અલ્લાહના કામમાં લગાવી દેતા અને ફરી તમામ ઉમર તેમને દુનિયાના કામમાં ન લગાવતા અને હમેશા મસ્જીદમાં ઈબાદત કરતા ઈમરાન ની ઔરતને હમલ હતું આ માટે આગળથી એ જ માનતા કરી રાખી (૫) આ વચ્ચે અલ્લાહે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ને વધારે જાણ છે અને બેટા ન થઈ શકે જેવી તે બેટી બાકી તેનો કલામ છે, તે નાઉમેદ થઈ કે મારી માનતા પૂરી ન થઈ કેમકે દીકરી ની નઝર કરવાનો દસ્તૂર ન હતો.

حَسَنًا ۙ وَّكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۚ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا
الْمِحْرَابَ ۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۚ قَالَ يٰمَرْيَمُ اَنّٰى
لَكِ هٰذَا ۚ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ
مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا
رَبَّهٗ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ ذُرِّيَّةً
طَيِّبَةً ۚ اِنَّكَ سَمِيْعُ الدُّعَآءِ ۝ فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ
وَهُوَ قَآئِمٌ يُّصَلِّيْ فِي الْمِحْرَابِ ۙ اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ
بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا ۢ بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَسَيِّدًا وَّ
حَصُوْرًا وَّنَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ قَالَ رَبِّ اَنّٰى
يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَاَتِيْ عَاقِرٌ ۚ
قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ۝ قَالَ رَبِّ
اجْعَلْ لِّيْۤ اٰيَةً ۚ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًا ۚ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ كَثِيْرًا وَّ

હ઼-સનંવ ૪ વ કફ-ફ-લહા ઝ-કરિય્યા ૬
બહુત અચ્છી, ઔર સૌપ દી ઉસે ઝકરિયાકો.
કુલ્લમા દ-ખ઼લા અ઼-લયહા ઝ-કરિય્યલ
જબ જાતે ઉસકે પાસ ઝકરિયા
મિહ઼રાબા ૪ વ-જદા ઇ઼ન્દહા રિઝક઼ા ૮ ક઼ાલા
હુજરેમેં તો રખ્ખા હુવા પાતે ઉસકે પાસ ખાના (યા'ની મેવે બે મૌસમકે) (એક દિન) બોલે
યા મર-યમુ અન્ના લકિ હાઝ઼ા ♭ ક઼ાલત
અય મરયમ કહાંસે આયા તુમ્હારે પાસ યે? મરયમને કહા
હુવા મિન ઇ઼ન્દિલ્લાહ ♭ ઇન્નલ્લાહા યરઝુકુ
યે ખુદાકે પાસ સે આયા હૈ. બેશક ખુદા રોઝી દેતા હૈ
મંય યશાઉ બિ-ગ઼યરિ હિ઼સાબ ૦
જિસકો ચાહતા હૈ બે હિસાબ.(૧)
હુનાલિકા દઆ઼ ઝ-કરિય્યા રબ્બહ ૮ ક઼ાલા
ઉસ વકત દુઆ માંગી ઝકરિયા ને અપને રબસે બોલે

રબ્બિ હબ લી મિલ લદુન્કા ઝ઼ુર્‌રિય્યતન ત઼યયિબહ ૮ ઇન્નકા સમીઉ઼દ દુઆ઼અ ૦
અય મેરે રબ ? ઈનાયત ફરમા મુઝકો અપની જનાબ સે નેક ઔલાદ બેશક તૂ સુનતા હૈ દુઆકો.
ફ-નાદત્હુલ મલાઇ-કતુ વહુવા ક઼ાઇમુંય યુસ઼લ્લી ફિલ મિહ઼રાબિ ૪ અન્નલ્લાહા
પસ આવાઝ દી ઉનકો ફરિશ્તોંને ઔર ઝકરિયા ખળે નમાઝ પળ્હ રહે થે મસ્જિદમેં. બેશક ખુદા
યુબશ્શિરુકા બિ-યહ઼યા મુસ઼દ-દિક઼મ બિ-કલિ-મતિમ મિનલ્લાહિ વ સયયિદંવ
ખુશ ખબરી દેતા હૈ તુમકો યહયા (નામકા એક લળકા પૈદા હોને) કી (ઉસ લળકે મેં યે ફઝીલત હોગી) કે તસદીક
કરનેવાલા કલિમતુલ્લાહ (યા'ની હ. ઈસાકી) ઔર પેશવા હોંગે
વ હ઼સૂરંવ વ નબિય્યમ મિનસ઼ સ઼ાલિહ઼ીન ૦ ક઼ાલા રબ્બિ અન્ના યકૂનુ
ઔર ઔરતોં સે બે રગબત હોંગે, ઔર નબી હોંગે (ગરઝ ખુદા કે) નેક બન્દોં મેં સે હોંગે (૨) ઝકરિયા ને કહા અય મેરે રબ કૈસે હોગા
લી ગુલામુંવ વ ક઼દ બ-લ-ગ઼નિયલ કિ-બરુ વમ-ર-અતી આ઼કિ઼ર ♭ ક઼ાલા
મેરે લળકા! ઔર (મેરા હાલ યે હૈ કે) આ ગયા અબ મુઝે બુળ્હાપા ઔર મેરી ઔરત બાંઝ હૈ ફરિશ્તોંને
કઝ઼ાલિકલ્લાહુ યફ-અ઼લુ મા યશાઅ ૦ ક઼ાલા રબ્બિજ-અ઼લ લી આયહ ♭
કહા ઈસી તરહ ખુદા કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ (૩) ઝકરિયાને કહા અય મેરે રબ મેરે લિયે કોઈ નિશાની
ઠેહરા દે. (જિસસે મૈં જાનૂં કે મેરી દુઆ કુબૂલ હુઈ)
ક઼ાલા આ-યતુકા અલ્લા તુકલ્લિમન નાસા સ઼લા-સ઼તા
અલ્લાહને ફરમાયા, નિશાની તુમ્હારી યે હૈ કે નહીં બાત કર સકોગે લોગોં સે તીન
અય્યામિન ઇલ્લા રમ્ઝા ♭ વઝ઼કુર રબ્બકા કસીરંવ વ
રોઝ તક સિવા ઈશારા કરને કે. ઔર ઝિક્ર કરો અપને રબકા કસરત સે ઔર

મ ૧

તફસીર (૧) : તેમની માં એ સ્વપ્ન જોએલ કે જોકે એ દીકરી છે પરંતુ અલ્લાહે પણ માનતામાં કબૂલ રાખી તેને મસ્જીદમાં લઈ જાઓ. તે લઈ ને ગઈ મસ્જીદ ના આગેવાનોએ કહ્યું કે દીકરીને રાખવાનો કાયદો નથી. હવે તેણીનો સ્વપન સાંભળ્યો ત્યારે કબૂલ કરી અને હઝરત ઝકરિયાની ઔરત તેમની માસી હતી તે રાખવા લાગ્યા. તેમના માટે મસ્જીદમાં એક કોઠડી બનાવડાવી. દિવસે તે ત્યાં ઈબાદત કરતી રાત્રે હઝરત ઝકરિયા તેને પોતાની સાથે ઘેર લઈ જતાં તેમનાથી આ કરામત જોઈ કે મોસમ વગર ફળ ફળાદી ખુદાને ત્યાંથી આવતો ત્યારે હઝરત ઝકરિયા જે આખી ઉમર અવલાદ થી ના ઉમીદ હતા હવે ઉમેદવાર થયા કે ફળો બે મોસમના અલ્લાહને ત્યાંથી મને પણ મળે અને એ જગ્યાએ અવલાદ માટે દુઆ કરી (૨) અર્થાત સાક્ષી આપશે અલ્લાહના હુકમની એટલે હઝરત ઈસાની ↗

↗ જ્યારે હઝરત ઈસા પૈદા થયા હઝરત યાહયા લોકોને આગળથી ખબર આપતાં હઝરત ઈસાને અલ્લાહે ખિતાબ આપ્યો છે. પોતાનો હુકમ એટલે ફક્ત હુકમ થી
પયદા થયા છે વગર બાપે (૩) ફરી જ્યારે હઝરત યહયા માં ના પેટમાં આવ્યાં તો હઝરત ઝકરિયાને ત્રણ દિવસ એવી હાલત રહી કે માણસથી વાત ન કરી શકતા.
તે વખતે તેમની ઉમર ૧૦૦ વર્ષ ની હતી અને તે જ દિવસોમાં હઝરત મરયમ ના પેટમાં હઝરત ઈસા પયદા થયા.

سَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ ۝ وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ
يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰىكِ
عَلٰى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ۝ يٰمَرْيَمُ اقْنُتِيْ لِرَبِّكِ
وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ۝ ذٰلِكَ
مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ؕ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۪
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ۝ اِذْ قَالَتِ
الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ۙ
اسْمُهُ الْمَسِيْحُ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيْهًا فِي
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝ وَيُكَلِّمُ
النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَّمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝
قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِيْ
بَشَرٌ ؕ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ؕ اِذَا قَضٰٓى

સબ્બિહ્ બિલ અ્શિય્યિ વલ ઈબ્કાર ૪૧
પાકી બયાન કરો શામ ઔર સુબ્હકો.
વ ઈઝ્ કા-લતિલ મલૉઈ-કતુ યા મર-યમુ
ઔર જબ કહા ફરિશ્તોંને અય મરયમ
ઈન્નલ્લાહસ્-તફાકિ વ તહ-હ-રકિ
બેશક ખુદાને તુમકો ચુન લિયા હૈ ઔર સાફી સુથરા કિયા હૈ
તુમકો (ગુનાહકી આલૂદગિયોંમેં સે ભી)
વસ્તફાકિ અ્લા નિસૉઈલ આ્-લમીન ૦
ઔર(ઈસી સબબસે તુમકો સારે જહાં કી ઔરતોં પર)તરજીહ દે કર ચુન લિયા હૈ
યા મર-યમુક્નુતી લિ-રબ્બિકિ વસ્જુદી
અય મરયમ ફરમાંબરદારી કરતી રહો અપને રબ કી ઔર સજદા
વર-કઈ મઅ્ર રાકિઈ્ન ૦ ઝાલિકા મિન
કિયા કરો ઔર નમાઝ પળ્હનેવાલોં કે સાથ નમાઝ પળ્હા કરો
અય મુહમ્મદ (સ.) યે

૧ અમ્બૉઈલ ગ્યબિ નૂહીહિ ઈલૈક ؕ વમા કુન્તા લ-દયહિમ ઈઝ્ યુલકૂના
ગૈબકી ખબરેં વહી કે ઝરીએ પહુંચાતે હૈં તુમ્હારી તરફ ઔર નહીં થે તુમ ઉનકે પાસ જબ વો ડાલતે થે
અક્લા-મહુમ અય્યુહુમ યકફુલુ મર-યમ ۖ વમા કુન્તા લ-દયહિમ ઈઝ્
અપને કલમોં કો (બતૌરે કુરઆ નદીમેં) કે કૌન ઉનમેંસે સરપરસ્ત બનેગા મરયમ કા ! ઔર નહીં થે તુમ મૌજૂદ ઉસ
યખ્તસિમૂન ૦ ઈઝ્ કા-લતિલ મલૉઈ-કતુ યા મર-યમુ ઈન્નલ્લાહા
વક્ત ઉનકે પાસ જબ વો આપસમેં ઝગળતે થે (૧) જબ કહા ફરિશ્તોં ને (મરયમસે) અય મરયમ બેશક ખુદા
યુબશ્શિરુકિ બિ-કલિ-મતિમ મિન્હુસ ۙ મુહુલ મસીહુ ઈસબ્નુ મર-યમા વજીહન
તુમકો ખુશ ખબરી દેતા હૈ એક બાતકી અપની તરફ સે કે (ખુદા કે હુકમ સે એક લળકા તુમ્હારે પેટસે પૈદા હોગા
ઔર ઉસકા નામ મસીહ ઈસા બેટા મરયમ કા હોગા આબરૂવાલા
ફિદ દુન્યા વલ આખિ-રતિ વ મિનલ મુકર-રબીન ૪૫ વ યુકલ્લિમુન
દુનિયા ઔર આખિરત (દોનોં મેં) ઔર હમારે મુકર્રબ બન્દોં મેં સે હોગા (૨) ઔર બાતચીત કરેગા
નાસા ફિલ મહદિ વ કહલંવ વ મિનસ્ સાલિહીન ૦ કાલત રબ્બિ અન્ના
લોગોં સે ઝૂલે મેં ઔર બળી ઉમ્રકા હોકર ઔર (ખુદા કે)નેક બંદોં મેં સે હોગા(૩) મરયમ ને કહા અય મેરે રબ કૈસે
યકૂનુ લી વ-લદુંવ વ લમ યમ્સસ્ની બશર ؕ કાલા
હોગા મુઝકો લળકા ઔર હાલ યે કે હાથ તક નહીં લગાયા મુઝે કિસી મર્દ ને ! ફરિશ્તેને કહા
કઝાલિકિલ્લાહુ યખ્લુકુ મા યશાઅ ؕ ઈઝા કદા
ઈસી તરહ અલ્લાહ પૈદા કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ જબ કરના ચાહતા હૈ વો

તફસીર : (૧) મસ્જીદના આગેવાનો એ જ્યારે હઝરત મરયમની માં નો સ્વપ્ન સાંભળ્યો તો બધાની ઈચ્છા થઈ કે પોતે મરયમને પાલે, ફેસલો એ વાત ઉપર થયો કે દરેક જણ પોતાની કલમો જેનાથી તૌરેત લખાય છે નદીના વહેતા પાણીમાં નાખે બધી કલમો પાણી સાથે વહેતી થઈ અને હઝરત ઝકરિયાની કલમ ઉલ્ટા ઉંધી વહેતી થઈ ત્યારે તેમને જ હઝરત મરયમને પાલવાનું નક્કી થયું (૨) હઝરત ઈસાની બશારત પહેલાના નબીઓએ આપી હતી કે મસીહ પૈદા થશે જેનાથી બની ઈસરાઈલની તરક્કી થશે. મસીહનો અર્થ જેના હાથ લગાવવાથી માંદા માણસો સારા થઈ જાય અથવા જેનો કયાંએ વતન ન હોય અને હમેશ સફરમાં રહે ત્યારે હઝરત ઈસા પૈદા થયા અને યહુદીઓ તેમને માનતા નથી જ્યારે યહુદોમાં દજ્જાલ પૈદા થશે તો તે પોતાને મસીહ કહેશે યહુદીઓ તેને ↗

↗ મસીહ માનશે (૩) અર્થાત હિદાયત ની વાત લોકોને સીખડાવશે તો તે વાતો ૧ મ હઝરત ઈસાએ માં ની ગોદમાં કહી અથવા નબી થઈ ને કહી. ૧૨ ૮

اَمۡرًا فَاِنَّمَا یَقُوۡلُ لَهٗ کُنۡ فَیَکُوۡنُ ۝ وَیُعَلِّمُهُ
الۡکِتٰبَ وَالۡحِکۡمَةَ وَالتَّوۡرٰىةَ وَالۡاِنۡجِیۡلَ ۝ وَرَسُوۡلًا
اِلٰی بَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ ۙ اَنِّیۡ قَدۡ جِئۡتُکُمۡ بِاٰیَةٍ
مِّنۡ رَّبِّکُمۡ ۙ اَنِّیۡۤ اَخۡلُقُ لَکُمۡ مِّنَ الطِّیۡنِ کَهَیۡـَٔةِ
الطَّیۡرِ فَاَنۡفُخُ فِیۡهِ فَیَکُوۡنُ طَیۡرًۢا بِاِذۡنِ اللّٰهِ ۚ وَ
اُبۡرِیٴُ الۡاَکۡمَهَ وَالۡاَبۡرَصَ وَاُحۡیِ الۡمَوۡتٰی بِاِذۡنِ اللّٰهِ ۚ
وَاُنَبِّئُکُمۡ بِمَا تَاۡکُلُوۡنَ وَمَا تَدَّخِرُوۡنَ ۙ فِیۡ
بُیُوۡتِکُمۡ ؕ اِنَّ فِیۡ ذٰلِکَ لَاٰیَةً لَّکُمۡ اِنۡ کُنۡتُمۡ
مُّؤۡمِنِیۡنَ ۝ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَیۡنَ یَدَیَّ مِنَ
التَّوۡرٰىةِ وَلِاُحِلَّ لَکُمۡ بَعۡضَ الَّذِیۡ حُرِّمَ عَلَیۡکُمۡ
وَجِئۡتُکُمۡ بِاٰیَةٍ مِّنۡ رَّبِّکُمۡ ۟ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ
اَطِیۡعُوۡنِ ۝ اِنَّ اللّٰهَ رَبِّیۡ وَرَبُّکُمۡ فَاعۡبُدُوۡهُ ؕ
هٰذَا صِرَاطٌ مُّسۡتَقِیۡمٌ ۝ فَلَمَّاۤ اَحَسَّ عِیۡسٰی مِنۡهُمُ

અમ્રન ફ-ઇન્નમા યકૂલુ લહૂ કુન
કિસી કામકો તો સિર્ફ યે કેહ દેતા હૈ ઉસસે હો જા
ફ-યકૂન ૦ વ યુઅલ્લિમુહુલ કિતાબા
પસ વો ફૌરન હો જાતા હૈ ઔર (યેભી બશારત દી) કે સિખાએગા ઉસકો લિખના
વલ હિક-મતા વત્તવરાતા વલ ઈન્જીલ ૦
ઔર દાનાઈ કી બાતેં ઔર તૌરેત ઔર ઈનજીલ
વ રસૂલન ઇલા બની ઈસ્રાઈલા ४
ઔર પૈગમ્બર હોકર આએગા બની ઇસરાઈલ કે પાસ
અન્ની કદ જિઅ-તુકુમ બિ-આ-યતિમ
(ઔર કહેગા) કે બિલા શક લાયા હૂં મૈં એક નિશાની
મિર રબબિકુમ ४ અન્ની અખ્લુકુ લકુમ
તુમ્હારે રબ કી તરફ સે. યે કે બનાતા હૂં મૈં તુમ્હારે લિએ
મિનત્ તીનિ ક-હય-અતિત્ તૃયરિ ફ-અન્ફુખુ
મિટ્ટી સે પરિંદે કી સૂરત જૈસા (એક જાનવર) ફિર ઉસમેં ફૂંક મારૂં મ
ફીહિ ફ-યકૂનુ તૃય-રમ બિ-ઇઝ઼નિલ્લાહ ૮ વ ઉબરિઉલ અક-મહા ૧
ઔર વો હો જાએ જાનવર (ઔર ઉળને લગે) ખુદા કે હુકમ સે ઔર અચ્છા કર દેતા હૂં મૈં માદરઝાદ અંધેકો
વલ અબ-રસા વ ઉહ્યિલ મવતા બિ-ઇઝ઼નિલ્લાહ ૮ વ ઉનબ્બિઉકુમ
ઔર કોળ્હી કો ઔર ઝિન્દા કર દેતા હૂં મૈં મુરદોં કો ખુદા કે હુકમ સે ઔર બતા દેતા હૂં મૈં તુમકો
બિમા તઅ-કુલૂના વમા તદ-દખિરૂના ४ ફી બુયૂતિકુમ ᵇ ઇન્ના ફી
વો જો કુછ તુમ ખાતે હો, ઔર જો કુછ જમા' કરતે હો તુમ અપને ઘરોં મેં બેશક
ઝ઼ાલિકા લ-આ-યતલ લકુમ ઈન કુન્તુમ મુઅ-મિનીન ૦ વ મુસદ-દિકલ લિમા
ઇસમેં (મેરી સદાકતકી) નિશાની હૈ તુમ્હારે લિયે અગર તુમ ઈમાનદાર હો તો (૧) ઔર તસદીક કરતા હૂં ઉસકી
બય-ના યદય્યા મિનત તવરાતિ વ લિ-ઉહિલ્લા લકુમ બઅ-દલ્લઝ઼ી
જો મુઝસે પેહલે તૌરેત નાઝિલ હુઈ, (મેરે નબી બનાકર ભેજનેકી) એક ગરઝ યે ભી હૈ કે હલાલ કર દૂં તુમ્હારે લિયે બા'ઝ વો ચીઝેં જો
હુર્રિમા અ-લયકુમ વ જિઅ-તુકુમ બિ-આ-યતિમ મિર રબબિકુમ
હરામ કી ગઈ હૈ તુમપર ઔર લેકર આયા હૂં મૈં તુમ્હારે પાસ નિશાની (યા'ની મો'જિઝે) તુમ્હારે રબ કી તરફ સે
ફત્તકુલ્લાહા વ અતીઉન ૦ ઈન્નલ્લાહા રબ્બી વ રબ્બુકુમ ફઅ-બુદૂહ ᵇ
તો ડરો ખુદા સે ઔર મેરા કહા માનો બેશક ખુદા રબ હૈ મેરા ઔર રબ હૈ તુમ્હારા ઈસ લિયે ઉસીકી ઈબાદત કરો
હાઝ઼ા સિરાતુમ મુસ્તકીમ ૦ ફ-લમ્મા અહસ્સા ઈસા મિન્હુમુલ
યેહી રાહ સીધી હૈ (૨) ફિર જબ દેખા ઈસાને ઇનકી તરફસે

તફસીર : (૧) હઝરત ઈસા ને તૌરેત અને દરેક કિતાબ પળ્હયા વગર આવડતી હતી અને બધા મોજિઝા (ચમત્કાર) થતા હતા.
(૨) હઝરત ઈસાના વખતમાં તૌરેત માંથી કેટલાક હુકમો જે અઘરા હતા તે મોકૂફ કરવામાં આવ્યાં બાકી તેજ તૌરેત નો હુકમ રહ્યો.

الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَارِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۭ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ
نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ ۚ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ۚ وَاشْهَدْ بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ۝
رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُوْلَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ۝ وَمَكَرُوْا وَمَكَرَ اللّٰهُ ۭ وَاللّٰهُ خَيْرُ
الْمٰكِرِيْنَ ۝ اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسٰٓى اِنِّىْ مُتَوَفِّيْكَ
وَرَافِعُكَ اِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
وَجَاعِلُ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْكَ فَوْقَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ
بَيْنَكُمْ فِيْمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ۝ فَاَمَّا
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَاُعَذِّبُھُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فِي
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۡ وَمَا لَھُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۝ وَاَمَّا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ اُجُوْرَھُمْ ۭ
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ۝ ذٰلِكَ نَتْلُوْهُ عَلَيْكَ

કુફરા કાલા મન અન્સારી ઈલલ્લાહ
ઈન્કાર તો બોલે કૌન હૈ જો મદદ કરે મેરી ખુદા કે વાસ્તે
કાલલ હવારિય્યૂના નહનુ અન્સારુલ્લાહ
બોલે હવારી હમ (રસૂલકી) મદદ કરને વાલે ખુદા કે (તરફદાર)
આમન્ના બિલ્લાહ વશહદ બિ-અન્ના
ઈમાન લાએ હૈં ખુદા પર ઔર આપ ગવાહ રહેં કે હમ
મુસલિમૂન ૦ રબ્બના આમન્ના બિમા
ફરમાંબરદાર હૈં (૧) અય હમારે રબ ઈમાન લાએ હમ ઉસપર જો કુછ
અન્ઝલ્તા વત્તબઅ્નર રસૂલા ફકતુબ્ના
તૂને ઉતારી ઔર પૈરવી કી હમને રસૂલકી તો લિખલે તૂ હમકો
મઅશ શાહિદીન ૦ વ મ-કરૂ વ
(તૌહીદો રિસાલતકી) ગવાહી દેને વાલોં કે સાથ. ઔર કાફિરોંને
મ-કરલ્લાહ વલ્લાહુ ખયરુલ
મક્ર કિયા, ઔર અલ્લાહ ને ઉનકે હલાકત કી ખુફયા તદબીર ફરમાઈ (૨) ઔર અલ્લાહ સબસે બેહતર

મ ૧ પોના ૯ ૧૩

માકિરીન ૦ ઈઝ કાલલ્લાહુ યા ઈસા ઈન્ની મુ-તવફ-ફીકા વ રાફિઉકા
છુપી તદબીરવાલા હૈ જબ કહા અલ્લાહ ને ઈસા સે કે અય ઈસા મૈં તુમ્હારી મુદ્દત પૂરી કરૂંગા ઔર ઉઠાલૂંગા તુમકો
ઈલય્યા વ મુતહ-હિરુકા મિનલ લઝીના ક-ફરૂ વ જાઈલુલ લઝીનત
અપની તરફ ઔર પાક સાફ કરૂંગા તુમકો (નજાસત સે) કાફિરોં કી ઔર કરૂંગા
ત-બઉકા ફવ-કલ લઝીના ક-ફ-રૂ ઈલા યવમિલ કિયામહ સુમ્મા ઈલય્યા
તુમ્હારી પૈરવી કરનેવાલોંકો ગાલિબ કાફિરોં પર રોઝે કયામત તક ફિર મેરી તરફ
મરજિઉકુમ ફ-અહકુમુ બય-નકુમ ફીમા કુન્તુમ ફીહિ તખ્તલિફૂન ૦
લૌટ આના હૈ તુમ સબકો પસ ફૈસલા કરૂંગા તુમ્હારે દરમિયાન ઉસમેં કે તુમ ઈખતિલાફ કરતે થે. (૩)
ફ-અમ્મલ લઝીના ક-ફરૂ ફ-ઉઅઝ-ઝિબુહુમ અઝાબન શદીદન
મગર જિન લોગોં ને ઈન્કાર કિયા તો અઝાબ દૂંગા ઉનકો અઝાબે સખ્ત
ફિદ દુન્યા વલ આખિ-રતિ વમા લહુમ મિન નાસિરીન ૦ વ અમ્મલ
દુનિયા ઔર આખિરત (દોનોં) મેં ઔર નહીં હોગા ઉનકા કોઈ મદદગાર ઔર
લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ ફ-યુવફ-ફીહિમ ઉજૂ-રહુમ
જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે નેક પસ પૂરા દેગા ઉનકો સવાબ ઉનકા
વલ્લાહુ લા યુહિબ્બુઝ ઝાલિમીન ૦ ઝાલિકા નત્લૂહુ અ-લયકા
ઔર ખુદા નહીં દોસ્ત રખતા નાફરમાનોં કો. યે જો હમ પઢકર સુનાતે હૈં તુમપર

તફસીર : (૧) હઝરત ઈસા ના બાર યારો નો અલ્કાબ હવ્વારી હતો હવ્વારી અસલમાં ધોબીને કહે છે તેમાં પહેલા બે શખ્સો તેમના તાબે થયા તે ધોબી હતા હઝરત ઈસાએ તેમને કહ્યું કપડાં શું ધોયા કરો છો ? હું તમને દિલ ધોવાનું શીખવી દઉં. તેઓ તેમની સાથે થઈ ગયા. આવી રીતે બધાનો આ ઈલ્કાબ થઈ ગયો. ફાયદો : આ આયતનો અર્થ એ કે હઝરત ઈસા અસલ રસૂલ હતા બની ઈસરાઈલ માટે જ્યારે એ જાણવા મળ્યું કે આ મારો દીન કબૂલ નહીં કરે તો વિચાર્યુ કે કોઈ બીજા મારા દીનના ઉપર ચાલે. હવ્વારીઓ ના હાથ થી બીજાઓને દીન પહોંચ્યું જે હાલ સુધી બની ઈસરાઈલ તેમના દીનમાં ઘણાં ઓછા છે. (૨) યહુદી આલિમો એ તે વખતના બાદશાહને બહેકાવ્યો કે આ માણસ મુલહિદ છે તૌરેતના હુકમ વિરૂધ્ધ બતાવે છે તેણે લોકોને મોકલ્યાં કે પકડી લાવે ↗ જ્યારે તેઓ પહોંચ્યા તો હઝરત ઈસાના મિત્રો ખસી ગયા આ ઝગડામાં હક તઆલા એ હઝરત ઈસાને આકાશ ઉપર ઉઠાવી લિધા. અને એજ સૂરતવાળો એક રહી ગયો તેને પકડી લાવ્યા પછી તેને સૂલી ઉપર ચઢાવ્યો (૩) હઝરત ઈસાના તાબામાં પહેલા ઈસાઈઓ હતા પાછળથી મુસલમાનો છે જે હમેશા ફતેહમંદ નીવડયા.

مِنَ الْاٰيٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ۝ اِنَّ مَثَلَ عِيْسٰى
عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ ۭ خَلَقَهٗ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ
لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝ اَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِّنَ
الْمُمْتَرِيْنَ ۝ فَمَنْ حَاۗجَّكَ فِيْهِ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاۗءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ اَبْنَاۗءَنَا وَ
اَبْنَاۗءَكُمْ وَنِسَاۗءَنَا وَنِسَاۗءَكُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ ۣ
ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَّعْنَتَ اللّٰهِ عَلَي الْكٰذِبِيْنَ ۝
اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا
اللّٰهُ ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ فَاِنْ
تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِالْمُفْسِدِيْنَ ۝ قُلْ يٰٓاَھْلَ
الْكِتٰبِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَاۗءٍۢ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهٖ شَـيْـــًٔـا وَّلَا يَتَّخِذَ
بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۭ فَاِنْ تَوَلَّوْا

મિનલ આયાતિ વઝ્-ઝિકરિલ હ઼કીમ ૦
(ખુદાકી) આયતેં ઔર નસીહતેં હૈં હિકમત સે ભરી હુઈ.
ઈન્ના મ-સૂલા ઈ઼સા ઈ઼ન્દલ્લાહિ
બિલા શક મિસાલ ઈસા(કીપૈદાઈશકી) ખુદાકે નઝદીક
ક-મ-સૂલિ આદમ ઼ ખ઼-લ-ક઼હૂ મિન તુરાબિન
ઐસી હૈ (જૈસી) મિસાલ આદમ કી, પૈદા કિયા ખુદાને આદમકો મિટ્ટી સે
સુમ્મા ક઼ાલા લહૂ કુન ફ-યકૂન ૦ અલ
ફિર કહા ઉસસે (ઝિન્દા) હોજા પસ ફૌરન ઝિન્દા હો ગયા વો. (૧)
હ઼ક઼્ક઼ુ મિર રબબિકા ફલા તકુમ મિનલ
યે સચ્ચી બાત તુમ્હારે રબ કી તરફ સે હૈ ફિર ન હો જાના તુમ કહીં
મુમ્તરીન ૦ ફ-મન હ઼ાજ-જકા ફીહિ
શક કરને વાલોં મેં સે, અબ જો શખ્સ ઝગળા કરે તુમસે ઈસકે (ઈસા કે) બારે મેં
મિમ બઅ઼-દિ મા જાૅ-અકા મિનલ ઈ઼લમિ
બા'દ ઈસકે કે તુમ્હારે પાસ આ ચુકા હૈ હક્ક કા ઈલ્મ,
ફ-કુલ તઆ઼લવ નદઉ઼ અબ્નાૅ-અના વ અબ્નાૅ-અકુમ વ નિસાૅ-અના વ મ
તો કેહ દો કે આઓ હમ મિલકર બુલાએં હમારે બેટોં કો ઔર તુમ્હારે બેટોં કો ઔર હમારી બીબિયોં કો ઔર ૧
નિસાૅ-અકુમ વ અન્ફુ-સના વ અન્ફુ-સકુમ ઼ સુમ્મા નબ્તહિલ ફ-નજઅ઼લ
તુમ્હારી બીબિયોં કો ઔર હમ અપને આપકો શામિલ કરેં ઔર તુમ અપને આપકો શામિલ કરો ફિર ગિળગિળા કર દુઆ કરેં ફિર
લઅ઼-નતલ્લાહિ અ઼લલ કાઝ઼િબીન ૦ ઈન્ના હાઝ઼ા લહુવલ ક઼-સ઼સુલ
લા'નત ખુદાકી ઝૂટોં પર (૨) બેશક યે ઝરૂર વોહી હૈ બયાન
હ઼ક઼્ક઼ ઼ વમા મિન ઈલાહિન ઈલ્લલ્લાહ ઼ વ ઈન્નલ્લાહા લહુવલ અ઼ઝીઝુલ
સચ્ચા, ઔર નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ સિવા ખુદા કે ઔર બેશક ખુદા વોહી હૈ ઝબરદસ્ત
હ઼કીમ ૦ ફઈન તવલ્લવ ફ-ઈન્નલ્લાહા અ઼લીમુમ બિલ મુફસિદીન ૦ કુલ ૯
હિકમત વાલા. ફિર અગર ઈસપર ભી વો મુંહ ફેરલેં તો ખુદા ખૂબ વાકિફ હૈ ફસાદ કરને વાલોં સે, (અય મુહમ્મદ ૧૪
યાૅ અહલલ કિતાબિ તઆ઼લવ ઈલા કલિ-મતિન સવાૅઈમ બય-નના વ
સ.) કેહદો કે અય એહલે કિતાબ આ જાઓ એક બાત પર જો બાવર (માની જાતી હૈ) હમારે દરમિયાન ઔર
બય-નકુમ અલ્લા નઅ઼-બુદા ઈલ્લલ્લાહા વલા નુશરિકા બિહી શય-અંવ વલા
તુમ્હારે દરમિયાન વો યે કે ન ઈબાદત કરેં હમ સિવા ખુદા કે કિસીકો ઔર ન શરીક બનાએં ઉસકા કિસી ચીઝકો ઔર ન
યત્તખ઼િઝ઼ા બઅ઼-દુના બઅ઼-દ઼ન અરબાબમ મિન દૂનિલ્લાહ ઼ ફઈન તવલ્લવ
બનાએ હમમેં સે કોઈ કિસી કો (અપના) રબ સિવા અલ્લાહ કે. ફિર અબ ભી અગર વો ઈન્કાર કરેં

તફસીર : (૧) ઈસાઈઓ આ વાત ઉપર હઝરતથી ઘણાંજ ઝગડયાં કે હઝરત ઈસા બંદા નથી તે અલ્લાહના દીકરા છે છેવટે તેઓ કહેવા લાગ્યા કે જયારે તે અલ્લાહ ના દીકરા નથી તો પછી કોના દીકરા છે ? આના જવાબ માં આ આયત ઉતરી કે આદમ ને તો ન માં ન બાપ હતા. ઈસાને બાપ ન હોય તો શું ખામી છે. (૨) અલ્લાહ તઆલાએ હુકમ ફરમાવ્યો કે ઈસાઈઓ ને એટલા હદ સુધી સમજાવ્યા તો પણ ન સમજે તો તેમની જોડે કસમ ખાઓ આ પણ એક તરકીબ ફેસલાની છે કે બન્ને તરફદારો પોતાની જાન તથા અવલાદ સાથે હાજર થાય અને દુઆ કરે કે અમારામાં જે કોઈ ઝુટો હોય તેના ઉપર ફિટકાર અને અઝાબ પડે પછી હઝરત (સ.) પોતે હઝરત ફાતમાં (રદી.) અને ઈમામ હસન (રદી.) અને ઈમામ હુસેન (રદી.) અને હઝરત અલી (રદી.) ને લઈને ગયા.

آل عمران — تلك الرسل

فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ۝ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ
لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَاةُ
وَالْإِنجِيلُ إِلَّا مِن بَعْدِهِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝
هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُم بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَ
أَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا
وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا
كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ
لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا ۗ
وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَدَّت طَّائِفَةٌ مِّنْ
أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا
أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ
تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ۝ يَا أَهْلَ

ફકૂલુશ-હદૂ બિ-અન્ના મુસલિમૂન ૦
તો (મુસલમાનો) તુમ કેહદો કે ગવાહ રહો તુમ કે બેશક ફરમાંબરદાર હૈ હમ.
યા અહ-લલ કિતાબિ લિમા તુહાજ્જૂના
અય એહલે કિતાબ ક્યૂં ઝગળા કરતે હો તુમ
ફી ઈબ્રાહીમા વમા ઉન્ઝિ-લતિત
ઈબ્રાહીમ કે બારે મેં ઔર હાલાંકે ઉતારી હુઈ હૈ
તવરાતુ વલ ઈન્જીલુ ઈલ્લા મિમ બઅ્-દિહ ♭
તૌરાત ઔર ઈન્જીલ ઉનકે બાદ.
અ-ફલા તઅ્-કિલૂન ૦ હા-અન્તુમ
ક્યા તુમ ઈતના ભી નહીં સમઝતે ? (૧) હાં તુમ
હા-ઉલાઈ હાજજતુમ ફીમા લકુમ
વો લોગ હો કે ઝગળા કિયા તુમને ઉનકે બારે મેં કે તુમકો
બિહી ઈલ્મુન ફ-લિમા તુહાજ્જૂના
જિનકા ઈલ્મ થા (સહી યા ગલત તો ખૈર યે એક બાત થી) મગર
ક્યૂં ઝગળા કરતે હો તુમ

મ ૧ **ફીમા લયસા લકુમ બિહી ઈલ્મ ♭ વલ્લાહુ યઅ્-લમુ વ અન્તુમ લા**
ઉન બાતોં મેં કે નહીં હૈ તુમકો જિનકા કુછ ઈલ્મ, ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ ઔર તુમ નહીં
તઅ્-લમૂન ૦ મા કાના ઈબ્રાહીમુ યહૂદિય્યંવ વલા નસ્રાનિય્યંવ વ લાકિન
જાનતે, નહીં થે ઈબ્રાહીમ યહૂદી ઔર નહીં થે નસરાની બલ્કે
કાના હનીફમ મુસલિમા ♭ વમા કાના મિનલ મુશરિકીન ૦ ઈન્ના
થે હક પરસ્ત ફરમાંબરદાર. ઔર નહીં થે મુશરિકોંમેં બેશક
અવ-લન નાસિ બિ-ઈબ્રાહીમા લલ્લઝીનત ત-બઊહુ વ હાઝન નબિય્યુ
સબસે ઝયાદા કરીબી તઅલ્લુક રખનેવાલે ઈબ્રાહીમસે વો લોગ હૈં જો પૈરવી કરેં ઉનકી ઔર યે નબીયે
વલ્લઝીના આ-મનૂ ♭ વલ્લાહુ વલિય્યુલ મુઅ્-મિનીન ૦ વદ-દત
(આખિરૂઝઝમાં) ઔર (મુસલમાન હૈ) જો ઈમાન લાએ હૈ ઔર ખુદા દોસ્ત હૈ ઈમાનવાલોંકા (૨) દિલસે ચાહતી હૈ
તાઈ-ફતુમ મિન અહલિલ કિતાબિ લવ યુદિલ્લૂ-નકુમ ♭ વમા યુદિલ્લૂના
એક જમાઅત એહલે કિતાબસે કાશ કે ગુમરાહ કરદે તુમકો ઔર નહીં ગુમરાહ કરતે વો
ઈલ્લા અન્ફુ-સહુમ વમા યશઊરૂન ૦ યા અહલલ કિતાબિ લિમા
મગર અપને આપહી કો (ગુમરાહ કરતે હૈં) ઔર નહીં સમઝતે વો, અય એહલે કિતાબ ક્યોં ઈન્કાર
તકફુરૂના બિ-આયાતિલ્લાહિ વ અન્તુમ તશહદૂન ૦ યા અહલલ
કરતે હો તુમ ખુદાકી આયતોંકા (જો મુહમ્મદ સ.) કે મુતઅલ્લિક હૈં હાલાંકિ તુમ (દિલસે) કાઈલ હો (માનતે હો) (૩) અય એહલે

તફસીર: (૧) યહુદીઓ અને ઈસાઈઓ વચ્ચે ઝઘડો એ હતો કે દરેક કહેતો કે ઈબ્રાહીમ (અ.) અમારા મઝહબ ઉપર હતા (૨) અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું કે ઈબ્રાહીમ ને યહુદીઓ કે ઈસાઈઓ જો એ અર્થ થી કેહતા હોય કે તોરેત અને ઈન્જીલ ઉપર તે અમલ કરતા હતા તો એ સાફ બે વકુફી છે તોરેત અને ઈન્જીલ તો તેમના પછી નાઝિલ થઈ છે અને જો એ મતલબ હોય કે તે વખતે પણ હિદાયતવાળાઓ નો નામ હતો. યહુદીઓ અને ઈસાઈઓ એ પણ ખોટું છે બલ્કે ઈબ્રાહીમ એ પોતાને હનીફ અગર મુસ્લીમ કહ્યું છે હનીફનો અર્થ જે કોઈ રાહે હક પકડે અને બધા ઝુટા રાસ્તા છોડે અને મુસ્લીમનો અર્થ હુકમ માનનાર અને એ મતલબ છે મઝહબો માં યહુદીઓ ના દીનને કે ઈસાઈઓના દીનને ઈબ્રાહીમ ના દીનથી વધારે મળતા પણું છે તો અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું કે ↗

↗ ઈબ્રાહીમથી વધારે મળતી એ વખતની ઉમ્મત હતી અગર પાછલી ઉમ્મતો તે નબી ની ઉમ્મત ના છે તો આ ઉમ્મત નામ માં પણ અને રાહમાં પણ ઈબ્રાહીમ થી વધારે મળતા પણું રાખે છે પછી ફરમાવ્યું કે પોતાના રાહ હક્ક ઉપર હોવા માટે કોઈની મળતા પણા ની દલીલ વધારે જોર પકડે જયારે પોતાની ઉપર વહી ન ઉતરી હોય તો અલ્લાહ મુસલમાનો નો વાલી છે એ કે તેના હુકમ પર ચાલે છે. (૩) તોરેત ના માનનાર છો અને ફરી તેનો વિરોધ કરો છો ?

الْكِتٰبِ لِمَ تَلْبِسُوْنَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ
وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ
الْكِتٰبِ اٰمِنُوْا بِالَّذِیْٓ اُنْزِلَ عَلَى الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَجْهَ
النَّهَارِ وَاكْفُرُوْٓا اٰخِرَهٗ لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُوْنَ ۝ وَلَا تُؤْمِنُوْٓا
اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِیْنَكُمْ ؕ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِ ۙ
اَنْ یُّؤْتٰٓى اَحَدٌ مِّثْلَ مَآ اُوْتِیْتُمْ اَوْ یُحَآجُّوْكُمْ
عِنْدَ رَبِّكُمْ ؕ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِیَدِ اللّٰهِ ۚ یُؤْتِیْهِ مَنْ
یَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِیْمٌ ۝ یَّخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ
یَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیْمِ ۝ وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ
مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ یُّؤَدِّهٖٓ اِلَیْكَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ
اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِیْنَارٍ لَّا یُؤَدِّهٖٓ اِلَیْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ
عَلَیْهِ قَآئِمًا ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَیْسَ عَلَیْنَا فِی
الْاُمِّیّٖنَ سَبِیْلٌ ۚ وَیَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ

કિતાબિ લિમા તલબિસૂનલ હક્-કા બિલ
કિતાબ ક્યોં મિલાતે હો સચકો
બાતિલિ વ તક્તુમૂનલ હક્કા વ અન્તુમ
ઝૂટ કે સાથ ! ઔર છુપાતે હો સચ બાતકો (યા'ની મુહમ્મદ સ. કે ઔસાફકો) હાલાંકિ તુમ
તઅ્-લમૂન ૦ વ કાલત્ તાઈ-ફતુમ મિન ૬
(હકીકતે હાલ) જાનતે હો (૧) ઔર ૧૫
અહલિલ કિતાબિ આમિનૂ બિલ્લઝી
કિતાબિયોંકા એક ગિરોહ બોલા કે ઈમાન લાઓ ઉસપર જો
ઉન્ઝિલા અ્લલ લઝીના આ-મનૂ વજ્હન
ઉતરા મોમિનોં પર
નહારિ વક્ફુરૂ આખિ-રહૂ લ-અ્લ્લહુમ
સુબ્હકો ઔર મુન્કિર હો જાઓ શામકો. શાયદ વો
યરજિઊન ૦ વલા તુઅ્-મિનૂ ઈલ્લા
ફિર જાએં ઔર યકીન ન લાઓ મગર
લિ-મન તબિઅ્ દી-નકુમ ﻁ કુલ ઈન્નલ હુદા હુદલ્લાહિ ﻻ અંય યુઅ્-તા મ
ઉસકા જો તુમ્હારે દીનકા પૈરવ હો તુમ ફરમા દો અલ્લાહહી કી હિદાયત હિદાયત હૈ (યકીન ન લાઓ) ૧
અ-હદુમ મિસ્લા માઁ ઊતીતુમ અવ યુહાજ્જૂકુમ ઈન્દા રબ્બિકુમ ﻁ
ઉસકા કે કિસીકો મિલે જૈસા તુમ્હેં મિલા યા કોઈ તુમપર હુજ્જત લા સકે તુમ્હારે રબકે પાસ
કુલ ઈન્નલ ફદ્લા બિ-યદિલ્લાહ ج યુઅ્-તીહિ મંય યશાઅ ﻁ વલ્લાહુ
(અય પૈગંબર ઈનસે) કહો કે બેશક બળાઈ તો ખુદાહી કે હાથમેં હૈ દેતા હૈ ફઝલ જિસકો ચાહતા હૈ. ઔર ખુદા
વાસિઉન અ્લીમ ૦ યખ્તસ્સુ બિ-રહ્-મતિહી મંય યશાઅ ﻁ વલ્લાહુ
બળી ગુંજાઈશવાલા જાનનેવાલા હૈ, ખાસ કર લેતા હૈ અપની રહમતસે જિસકો ચાહતા હૈ. ઔર ખુદા
ઝુલ ફદ્લિલ અ્ઝીમ ૦ વ મિન અહલિલ કિતાબિ મન ઈન તઅ્-મન્હુ
બળે ફઝલવાલા હૈ (૨) ઔર બા'ઝ અહલે કિતાબમેંસે ઐસે ભી હૈં કે અગર તુમ અમાનત રખ્ખો ઉનકે પાસ
બિ-કિન્તારિંય યુઅદ-દિહી ઈલૈક ج વ મિન્હુમ મન ઈન તઅ્-મન્હુ
એક ખઝાના તો અદા કર દેંગે ઉસે તુમકો. ઔર બા'ઝ ઉનમેંસે ઐસે હૈં કે અગર તુમ અમાનત રખ્ખો ઉનકે પાસ
બિ-દીનારિલ લા યુઅદ-દિહી ઈલયકા ઈલ્લા મા દુમ્તા અ્-લયહિ
એક દીનાર તો વાપસ નહીં દેંગે (માંગને પર ભી) વો રકમ મગર જબ તક કે તુમ બરાબર સર પર
કાઈમા ﻁ ઝાલિકા બિ-અન્નહુમ કાલૂ લયસા અ્-લયના ફિલ
ખળે ન રહો. ઈસકી વજહ યે હૈ કે ઉનકા યે કેહના હૈ કે નહીં હૈ હમ પર
ઉમ્મિય્યીના સબીલ ج વ યકૂલૂના અ્-લલ્લાહિલ કઝિબા વહુમ
અનપળ્હ લોગોંકા (હક માર લેનેમેં) કોઈ ગુનાહ. ઔર વો બોલતે હૈં ખુદા પર ઝૂટ ઔર વો

તફસીર : (૧) તોરેત ના કેટલાક હુકમો તો મોકૂફ જ કરી નાખ્યા હતા. મતલબ માટે કેટલીક આયતો ના અર્થ ફેરવી નાખ્યા હતા. અને કેટલીક ચીજો છુપાવી રાખી હતી દરેક ને ખબર ન આપતા જેમકે આખિરી પયગંબર નો બયાન (૨) કેટલાક યહુદોએ પોતાની અંદર સલાહ કરી કે તમો સવારે જઈ મુસલમાન થઈ જાઓ અને સાંજે ફરી જાઓ તો કદાચ મુસલમાનો પણ ફરી જાય જાણશે કે એ લોકો મુન્સિફ હતા કે જે પોતાના દીન ને છોડી અમારા દીનમાં આવ્યા હતા. પછી કોઈ એવી ભુલ જોઈ કે પાછા ફરી ગયા અને મનમાં કહયું દિલથી કદીએ યકીન ન કરજો પોતાના દીન વાલાઓની વાતને જેથી કોઈ ના દિલમાં સાચો ઈસ્લામ આવી જાએ તો અલ્લાહે તેમની છેતરપિંડી ઉઘાડી દીધી ફરમાવ્યું હિદાયત તો એ કે અલ્લાહ તઆલા આપે. તમારી છેતરપિંડી થી કોઈ ↗ ભટકવાનો નથી પણ તમો એમ અદેખાઈ કરો છો કે આગળ નબુવ્વત અને આગેવાની બની ઈસરાઈલમાં હતી હવે બીજા ફિરકામાં એ કેમ આવી? અથવા દીનની મદદ માં અમારી સામે બીજા કેમ થયા તો એ અલ્લાહ નો ફઝલ છે જેને ચાહે તેને આપે કોઈનો હક નથી.

يَعْلَمُوْنَ ۝ بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ
يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ
وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي
الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ وَاِنَّ
مِنْهُمْ لَفَرِيْقًا يَّلْوٗنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُ
مِنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۝ مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّؤْتِيَهُ
اللّٰهُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ
كُوْنُوْا عِبَادًا لِّيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُوْنُوْا رَبّٰنِيّٖنَ
بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُوْنَ الْكِتٰبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ ۝
وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا ؕ

યઅ્-લમૂન ૦ બલા મન અવફા બિ-અ્હદિહી
જાનતે હૈં (કિ ઝુટ બોલ રહે હૈં), બેશક જિસ શખ્સને પૂરા કિયા અપના ઈકરાર
વત્તકા ફ-ઈન્નલ્લાહા યુહિ્બ્બુલ
ઔર (ગુનાહસે) બચા રહા તો બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ
મુત્તકીન ૦ ઈન્નલ લઝીના યશ-તરૂના
(ગુનાહોંસે) બચનેવાલોંકો (૧) બેશક જો લોગ મોલ લેતે હૈં (અપને)
બિ-અ્હદિલ્લાહિ વ અય્માનિહિમ સ-મનન
અહદકે બદલે જો ખુદાસે કિયા થા ઔર અપની કસમોં કે બદલે મોલ
કલીલન ઉલાઈકા લા ખ઼લાકા લહુમ
થોળા (યા'ની હકીર દુનિયવી બદલા) યેહી લોગ હૈં જિનકા કોઈ હિસ્સા નહીં
ફિલ આખિ઼-રતિ વલા યુકલ્લિમુ-હુમુલ્લાહુ
આખિરતમેં ઔર નહીં બાત કરેગા અલ્લાહ ઉનસે,
વલા યન્ઝુરુ ઈલય્હિમ યવ-મલ કિ઼યા-મતિ
ઔર નહીં દેખેગા ઉનકી તરફ કયામતકે દિન (નઝરે રેહમતસે)
મ વલા યુઝક-કીહિમ ૭ વ લહુમ અ્ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ વ ઈન્ના મિન્હુમ
૧ ઔર નહીં પાકો સાફ કરેગા ઉનકો (ગુનાહોંકી ગંદગીસે) ઔર ઉનકે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ (૨) ઔર બિલા શક ઉનમેં ઝરૂર
લ-ફરીકંય યલ્વૂના અલસિ-ન-તહુમ બિલ કિતાબિ લિ-તહ્-સબૂહુ
એક ગિરોહ ઐસા ભી હૈ જો મરોળતા હૈ અપની ઝબાનોંકો કિતાબે (તૌરાત પળ્હનેકે વક્ત) તાકે ખયાલ કરો તુમ ઉસકો (યા'ની ઉસકી ઝબાનસે નિકલે હુવે અલફાઝકો)
મિનલ કિતાબિ વમા હુવા મિનલ કિતાબ ૮ વ યકૂલૂના હુવા મિન
કિતાબકા (એક જુઝ) ઔર નહીં હૈ વો કિતાબકા (એક જુઝ) ઔર કેહતે હૈં કે વો
ઈ઼ન્દિલ્લાહિ વમા હુવા મિન ઈ઼ન્દિલ્લાહ ૮ વ યકૂલૂના અ્-લલ્લાહિલ કઝ઼િબા
ખુદાકી તરફસે હૈ હાલાંકે નહીં હૈ વો ખુદાકી તરફસે (ઉતરી હુઈ) ઔર બોલતે હૈં વો અલ્લાહ પર ઝૂટ
વહુમ યઅ્-લમૂન ૦ મા કાના લિ-બ-શરિન અંય યુઅ્-તિ-યહુલ્લાહુલ
ઔર વો જાનતે હૈં (કે ઝૂટ બોલતે રહે હૈં) (૩) ઝેબા નહીં કિસી આદમીકે લિયે યે બાત કે ખુદા તો ઉસકો
કિતાબા વલ હુકમા વન્નુબુવ્વતા સુમ્મા યકૂલા લિન્નાસિ
કિતાબ દે ઔર અકલે (સલીમ) દે ઔર નબુવ્વત અતા કરે ફિર વો કહે લોગોંસે કે
કૂનૂ ઈ઼બાદલ લી મિન દૂનિલ્લાહિ વ લાકિન કૂનૂ રબ્બાનિય્યીના બિમા
હો જાઓ બન્દે મેરે ખુદાકો છોળ કર, મગર ઝેબા હૈ કે હો જાઓ તુમ ખુદાવાલે ક્યોંકે
કુન્તુમ તુઅ્લ્લિમૂનલ કિતાબા વ બિમા કુન્તુમ તદરુસૂન ૦ વલા
તુમ ખુદભી પળ્હતે હો કિતાબકો ઔર તુમ પળ્હાતે રેહતે હો, ઔર (યે ઝેબા નહીં કે વો)
યઅ્-મુ-રકુમ અન તત્તખિ઼ઝુલ મલાઈ-કતા વન્નબિય્યીના અરબાબા
તુમકો હુકમ દેં કે તુમ બના લો ફરિશ્તોંકો ઔર નબિયોં કો રબ અપના

તફસીર : (૧) અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનો ને સંભળાવે છે કે જેની એ નિય્યત કે બીજાનો હક ખાઈ જવા માટે આ મસલો બનાવી લીધો છે કે અમારે ગેર મુસ્લીમોની અમાનત માં ખયાનત કરવી જાઈઝ છે તેમની વાત દીનના મામલામાં શુ સનદ થઈ શકે અમારા સામે લડનાર કાફિરનો માન છીનવી લેવો જાઈઝ છે પરંતુ અમાનત માં ખયાનત જાઈઝ નથી (૨) આ યહુદીઓમાં ખસલત હતી કે અલ્લાહે કબૂલાત લીધી હતી અને કસમો આપી હતી કે દરેક નબીના મદદગાર રહેજો પછી દુન્યાની લાલચમાં ફરી ગયા અને જે કોઈ ઝુટી કસમ ખાય દુન્યા મેળવવા માટે તેનો એ જ હાલ છે. (૩) અર્થાત અભણ લોકો ને દગો આપે છે પોતાને મઝમૂન બનાવી કુરઆન માફક પઢવા લાગ્યા કે અલ્લાહે આમ ફરમાવ્યું છે.

اَيَاْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝٨٠ وَاِذْ
اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِّنْ كِتٰبٍ
وَّحِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ
لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ ؕ قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَ اَخَذْتُمْ
عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِىْ ؕ قَالُوْٓا اَقْرَرْنَا ؕ قَالَ فَاشْهَدُوْا
وَاَنَا مَعَكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ۝٨١ فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ
ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝٨٢ اَفَغَيْرَ دِيْنِ اللّٰهِ
يَبْغُوْنَ وَلَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ
طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّاِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ۝٨٣ قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ
وَمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ اُوْتِىَ مُوْسٰى
وَعِيْسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ۪ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ
اَحَدٍ مِّنْهُمْ ؗ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ۝٨٤ وَمَنْ يَّبْتَغِ

અ-યચ-મુરુકુમ બિલ કુફરિ બઅ્-દા ઈઝ઼
ભલા યે કૈસે હો સકતા હૈ કે હુકમ દે વો તુમકો ઈન્કાર કરનેકા
અન્તુમ મુસલિમૂન ० વ ઈઝ઼ અ-ખ઼ઝ઼લ્લાહુ ૯
તુમ્હારે મુસલમાન હો જાને કે બાદ (૧) ઔર જબ લિયા ખુદાને ૧૬
મીસ઼ાક઼ન નબિય્યીના લમા આતય-તુકુમ
અહદ અંબિયાસે, કે ઝરૂર જો કુછ દૂ મૈં તુમકો
મિન કિતાબિંવ વ હિ઼ક-મતિન સુમ્મા
કિતાબસે ઔર હિકમતસે, ફિર
જા-અકુમ રસૂલુમ મુસ઼દ-દિકુલ લિમા
આએ તુમ્હારે પાસ કોઈ રસૂલ જો તસદીક કરે ઉન કિતાબોંકી જો
મ-અ઼કુમ લતુઅ્મિનુન્ના બિહી વલ-તન્સુરુન્નહ
તુમ્હારે પાસ હૈ, તો ઝરૂર ઉસપર ઈમાન લાના ઔર ઝરૂર મદદ કરના ઉસકી,
ક઼ાલા અ-અક઼-રરતુમ વ અ-ખ઼ઝ઼તુમ
(ખુદાને) કહા કયા ઈકરાર કિયા તુમને ઔર લિયા તુમને મ
અ઼લા ઝ઼ાલિકુમ ઈસ઼રી ક઼ાલૂ અક઼-રરના ક઼ાલા ફશ-હદૂ વ અના ૧
ઊપર ઈસકે ભારી અહદ મેરા ? (અંબિયાને) કહા ઈકરાર કિયા હમને, (ખુદાને) કહા તો ગવાહ રહો ઔર મૈં ભી
મ-અ઼કુમ મિનશ શાહિદીન ० ફ-મન તવલ્લા બઅ્-દા ઝ઼ાલિકા ફ-ઉલાઈકા
તુમ્હારે સાથ ગવાહ હૂં. (૨) તો જો લોગ મુંહ ફેર લેંગે બાદ ઈસકે તો વોહી
હુમુલ ફાસિક઼ૂન ० અ-ફ-ગ઼યરા દીનિલ્લાહિ યબ્ગૂના વ લહૂ અસ્લમા
ના ફરમાન હૈ, કયા ફિર સિવા ખુદાકે દીન કે દૂસરે દીનકે તલબગાર હૈં ? હાલાંકે ફરમાંબરદાર હુવે હૈં ઉસીકે
મન ફ઼િસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ ત઼વ્-અ઼ંવ વ કર્હંવ વ ઇ-લયહિ યુર-જઊ઼ન ०
જો કોઈ આસમાનોંમેં ઔર ઝમીનમેં હૈં ખુશીસે ઔર નાખુશીસે, ઔર ઉસીકી તરફ (સબ) ફેરે જાએંગે (૩)
કુલ આમન્ના બિલ્લાહિ વમા ઉન્ઝિલા અ઼-લયના વમા ઉન્ઝિલા અ઼લા
તુમ કેહદો ઈમાન લાએ હમ ખુદા પર ઔર ઉસ (કિતાબ પર) જો ઉતારી ગઈ હમ પર ઔર ઉન (કિતાબોં પર) જો ઉતારી ગઈ
ઈબ્રાહીમા વ ઈસ્માઈ઼લા વ ઈસ્હ઼ાક઼ા વ યઅ્-કૂબા વલ અસ્બાતિ઼ વમા
ઈબ્રાહીમ પર ઔર ઈસ્માઈલ પર ઔર ઈસ્હાક પર ઔર યા'કૂબ ઔર ઔલાદે યા'કૂબ પર ઔર ઉન (કિતાબોં પર) જો
ઊતિયા મૂસા વ ઈ઼સા વન્નબિય્યૂના મિર રબ્બિહિમ લા નુફર્રિકુ બયના
દી ગઈ મૂસાકો, ઔર ઈસાકો ઔર દૂસરે નબિયોં કો ઉનકે રબકી તરફસે. ઔર નહીં ફર્ક કરતે હમ દરમિયાન
અ-હ઼દિમ મિન્હુમ વ નહ઼નુ લહૂ મુસ્લિમૂન ० વ મંય યબ્તગ઼િ
કિસીકે ઉનમેંસે ઔર હમ ઉસકે ફરમાંબરદાર હૈં. ઔર જો શખ્સ તલબ કરે

તફસીર : (૧) યહુદીઓ મુસલમાનો ને એમ કેહતા કે તમારો નબી અમને કહે છે કે અલ્લાહ ની ઈબાદત કરો અમો તો આગળથી તેમની ઈબાદત કરીએ છીએ પરંતુ તે ચાહે છે કે પોતાની ઈબાદત કરો તો અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું કે જેને અલ્લાહ નબી બનાવે તે અને તે લોકોને કુફ્રમાં થી કાઢી મુસલમાનીમાં લાવે પછી તે કેવી રીતે તેમને કુફ્ર શીખડાવે ? અગર તમને એમ કહે કે તમારા આગળ જે દીનદારી હતી કિતાબ નું પઢવું અને શીખડાવવું તે નથી હવે સોહબતમાં તેજ કમાલ હાસિલ કરો (૨) અલ્લાહે કબૂલાત લીધી નબીઓની એટલે નબીઓના બાબત માં બની ઈસરાઈલ થી કબૂલાત લીધી. (૩) અર્થાત દરેક વખત નો જે હુકમ ફરમાવ્યો તે સિવાય બીજો મઝહબ કબૂલ નથી.

غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ۚ وَهُوَ فِي
الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا
كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَ
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾
أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ
الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ
بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾ إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ
تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ
أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ ۗ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

ગ઼ય-રલ ઈસ્લામિ દીનન ફ-લંય યુક઼-બલા
સિવા ઈસ્લામકે (દૂસરે) દીનકો તો હરગિઝ (વો દીન) કુબૂલ નહીં કિયા જાએગા
મિન્હુ ૮ વ હુવા ફિલ આખિ઼-રતિ મિનલ
ઉસસે ઔર વો આખિરતમેં
ખ઼ાસિરીન ૦ કયફ઼ા યહદિલ્લાહુ ક઼વ-મન
નુકસાન પાને વાલોંમેંસે હોગા, ક્યોંકર હિદાયત કરે ખુદા (ઉસ) કૌમકો
ક-ફરૂ બઅ્-દા ઈમાનિહિમ વ શહિદૂ
કે કાફિર હુઈ બાદ ઉનકે ઈમાન લાનેકે ઔર ગવાહી દી
અન્નર રસૂલા હ઼ક઼્ક઼ુંવ વ જા-અહુમુલ
યે કે રસૂલ સચ્ચે હૈં ઔર આએ હૈં ઉનકે પાસ
બય્યિનાત ૮ વલ્લાહુ લા યહદિલ ક઼વ-મઝ઼
(ખુલે) મો'જિઝે ઔર ખુદા નહીં રાહે રાસ્ત પર લાતા
ઝ઼ાલિમીન ૦ ઉલાઈકા જઝ઼ાઉહુમ અન્ના
ઝાલિમોંકો યેહી હૈં વો લોગ જિનકી સઝા યેહી હૈ

મ
૧ અ઼-લયહિમ લઅ્-નતલ્લાહિ વલ મલાઈ-કતિ વન્નાસિ અજ-મઈ઼ન ૦ ખ઼ાલિદીના
કે ઉન પર લા'નત ખુદાકી, ઔર ફરિશ્તોંકી ઔર લોગોંકી સબકી. હમેશા રહેંગે વો
ફીહા ૮ લા યુખ઼ફ-ફફુ અ઼ન્હુમુલ અ઼ઝ઼ાબુ વલા હુમ યુન્ઝ઼રૂન ૦
ઉસમેં. નહીં હલકા કિયા જાએગા ઉનસે અઝાબ, ઔર ન ઉનકો મોહલત દી જાએગી
ઈલ્લલ લઝ઼ીના તાબૂ મિમ બઅ્-દિ ઝ઼ાલિકા વ અસ઼્લહૂ ૮ ફ-ઈન્નલ્લાહા
મગર વો લોગ જિન્હોંને તૌબા કી બાદ ઇસકે ઔર (અપની હાલતકી) ઈસ્લાહ કર લી તો બેશક ખુદા
ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ બઅ્-દા ઈમાનિહિમ સુમ્મઝ઼-દાદૂ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. બેશક જો લોગ કાફિર હુએ પીછે અપને ઈમાન લાને કે ફિર ઝયાદતી કી
કુફરલ઼ લન તુક઼-બલા તવ-બતુહુમ ૮ વ ઉલાઈકા હુમુદ઼-દ઼ાલ્લૂન ૦
કુફ્રમેં કુબૂલ નહીં કી જાએગી તૌબા ઉનકી, ઔર યેહી લોગ ગુમરાહ હૈ (૧).
ઈન્નલ લઝ઼ીના ક-ફ-રૂ વ માતૂ વહુમ કુફ-ફારુન ફ-લંય યુક઼-બલા મિન
બેશક જો લોગ કાફિર હુએ, ઔર મર ગએ ઔર વો કાફિર હૈં તો હરગિઝ નહીં કુબૂલ કિયા જાએગા
અ-હ઼દિહિમ મિલઉલ અરદ઼િ ઝ઼-હબંવ વ લવિફ-તદા બિહ ૮ ઉલાઈકા
ઉનમેંસે કિસીકી તરફસે ઝમીન ભરકર સોના અગર બદલેમેં દે ઉસ અઝાબકે
૯ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમુંવ વમા લહુમ મિન નાસ઼િરીન ૦
૧૭ તો ભી ઉનકો અઝાબે દર્દનાક હોગા ઔર નહીં હોગા ઉનકા કોઈ મદદ કરનેવાલા

તફસીર : (૧) અર્થાત યહુદીઓ પહેલા કબૂલ કરતા હતા કે આ નબી સાચો છે તેમનાથી જયારે મુકાબલો થયો તો ઈન્કાર કરવા લાગ્યા અને ઈન્કાર માં વધતાજ ગયા એટલે ઝગડો કરવા તૈયાર થઈ ગયા તેમની તૌબા કદીએ કબૂલ નહીં થાય એટલે તેમને તૌબા કરવાનુ નસીબજ નહી થાય.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ ۬ؕ
وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَیْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِیْمٌ ۝ كُلُّ
الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِّبَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اِلَّا مَا حَرَّمَ
اِسْرَآءِیْلُ عَلٰى نَفْسِهٖ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰىةُ ؕ
قُلْ فَاْتُوْا بِالتَّوْرٰىةِ فَاتْلُوْهَاۤ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ۝
فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ
فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝ قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ ۫
فَاتَّبِعُوْا مِلَّةَ اِبْرٰهِیْمَ حَنِیْفًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِیْنَ ۝ اِنَّ اَوَّلَ بَیْتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِیْ
بِبَكَّةَ مُبٰرَكًا وَّهُدًى لِّلْعٰلَمِیْنَ ۝ فِیْهِ اٰیٰتٌۢ
بَیِّنٰتٌ مَّقَامُ اِبْرٰهِیْمَ ۚ۬ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ اٰمِنًا ؕ
وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَیْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَیْهِ
سَبِیْلًا ؕ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِیٌّ عَنِ الْعٰلَمِیْنَ ۝

منزل ۱

લન તનાલુલ બિર્રા હત્તા તુન્ફિકૂ

હરગિઝ નહીં પહુંચોગે તુમ નેકી (કે દરજો) કો યહાં તક કે ખર્ચ કરો
મિમ્મા તુહિબ્બૂન ؕ વમા તુન્ફિકૂ
ઉસી ચીઝ કો કે દોસ્ત રખતે હો તુમ જિસે. ઔર જો કુછ ખર્ચ કરો તુમ
મિન શયઈન ફઈન્નલ્લાહા બિહી અલીમ ○
તો બેશક ખુદા ઉસકો જાનને વાલા હૈ (૧)
કુલ્લુત તઆમિ કાના હિલ્લલ લિ-બની
ખાને કી તમામ ચીઝેં હલાલ થીં વાસ્તે બની
ઈસરાઈલા ઈલ્લા મા હર્રમા ઈસરાઈલુ
ઈસરાઈલ કે મગર (સિર્ફ) વો ચીઝેં જો હરામ કી થી યાકૂબ ને
અલા નફસિહી મિન કબલિ અન તુનઝ-ઝલત
ખુદ અપને પર. પેહલે ઈસસે કે ઉતારી જાએ
તવ-રાહ ؕ કુલ ફઅ્તૂ બિત્તવરાતિ ફત્લૂહા ઈન કુન્તુમ સાદિકીન ○
તૌરેત. કેહદો પસ લાઓ તૌરેત કો પસ પઢો ઉસકો અગર હો તુમ સચ્ચે.
ફ-મનિફ-તરા અલલ્લાહિલ કઝિબા મિમ બઅ્-દિ ઝાલિકા ફ-ઉલાઈકા હુમુઝ
પસ જો બાંધે ખુદા પર ઝૂટ પીછે ઈસકે પસ યે લોગ વોહી હૈ
ઝાલિમૂન ○ કુલ સ-દકલ્લાહ ؕ ફત્તબિઊ મિલ્લતા ઈબ્રાહીમા હનીફા ؕ
ઝાલિમ (૨) કેહદો સચ કહા ખુદા ને પસ પૈરવી કરો દીને ઈબ્રાહીમ હનીફ કી (જો એક ખુદા કે હોકર રહે થે)
વમા કાના મિનલ મુશરિકીન ○ ઈન્ના અવ્વલા બયતિંવ વુદિઆ લિન્નાસિ
ઔર નહીં થે વો મુશરિકોં મેં. બેશક પહેલા ઘર (જો) બનાયા ગયા વાસ્તે લોગોં કે વો
લલ્લઝી બિબક-કતા મુબા-રકંવ વ હુદલ લિલ આ-લમીન ○ ફીહિ
વોહી હૈ જો મક્કે મેં હૈ બરકત વાલા ઔર હૈ હિદાયત સારે જહાં કે લિયે. ઉસમેં
આયાતુમ બયયિનાતુમ મકામુ ઈબ્રાહીમ ؕ વ મન દ-ખ-લહૂ કાના આમિના ؕ
નિશાનિયાં હૈં ઝાહિર મકામે ઈબરાહીમ કી. જો કોઈ દાખિલ હુવા ઉસમેં હો ગયા અમન મેં
વ લિલ્લાહિ અલન્નાસિ હિજ્જુલ બયતિ મનિસ્તતાઆ ઈ-લયહિ
ઔર ખુદા કે વાસ્તે હૈ લોગોં પર હજ્જ કરના ઘરકા (યાની ખાનએ કાબા કા) જો કોઈ પા સકે તરફ ઉસકે
સબીલા ؕ વ મન ક-ફરા ફ-ઈન્નલ્લાહા ગનિય્યુન અનિલ આ-લમીન ○
રાહ. ઔર જો કોઈ કાફિર હો પસ બેશક ખુદા બે-પરવા હૈ સારે જહાન સે (૩)

તફસીર : (૧) અર્થાત જે વસ્તુથી દિલ ઘણો લાગેલો હોય તેને ખર્ચ કરી નાખવામાં મોટો દરજો છે અને સવાબ દરેક વસ્તુમાં છે કદાચ યહુદના વર્ણનમાં આ આયત એ માટે ફરમાઈ કે તેમને પોતાની સલ્તનત ઘણી જ પ્યારી હતી જેને પકડવા માટે નબીના તાબે થતા ન હતા. તો જયારે તે ન છોડે તો અલ્લાહ ની રાહમાં દરજો ન મેળવી શકે. (૨) યહુદીઓ કેહતા કે તમો કહો છો કે અમો ઈબ્રાહીમ ના દીન ઉપર છીએ અને ઈબ્રાહીમ ના કુટુંબમાં જે વસ્તુઓ હરામ છે તે ખાવ છો જેમ કે ઊંટનો માંસ અને દુધ અલ્લાહે ફરમાવ્યું કે જેટલી વસ્તુઓ હવે લોકો ખાય છે તે બધી વસ્તુઓ ઈબ્રાહીમના વખતમાં હલાલ હતી જયારે તોરેત ઉતરી તો તોરેતમાં બની ઈસરાઈલ ઉપર હરામ થઈ છે. પરંતુ ઊંટ તોરેત પહેલાં હઝરત યાકૂબે તેને ન ખાવાની કસમ ખાઈ હતી તેમના મિઝાજ થી ↗

↗ તેમની ઔલાદે પણ છોડી દીધુ હતું એ કસમ નો
રાખી હતી કે કે જો હુ સાજો થઈશ તો જે વસ્તુ મને
માનતા ના લીધે છોડી દેધી (૩) એ પણ યહુદને શક

વકફે જિબ્રઈલ અલયહિ સ્સલામ

એક કારણ ૧ મ
ઘણીજ

હતો તેમણે એક બીમારી થઈ હતી તેમણે માનતા
ગમતી વસ્તુ છે તે ખાવાની છોડી દઈશ તેમને એજ વધારે ગમતી હતી તો
હતો કે ઈબ્રાહીમ નો ઘરાનો હમેશાં શામ માં રહયો છે અને બયતુલ મુકદદસને કિબ્લો રાખ્યો →

અલ જુઝઉર રાબિઅ-૪

قُلْ يَٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ
وَاللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ۞ قُلْ يَٰٓأَهْلَ
الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ
تَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَّاَنْتُمْ شُهَدَآءُ ؕ وَمَا اللّٰهُ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۞ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا
اِنْ تُطِيْعُوْا فَرِيْقًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ يَرُدُّوْكُمْ
بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ كٰفِرِيْنَ ۞ وَكَيْفَ تَكْفُرُوْنَ وَ
اَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ وَفِيْكُمْ رَسُوْلُهٗ ؕ
وَمَنْ يَّعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيْمٍ ۞ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ
تُقٰتِهٖ وَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۞ وَاعْتَصِمُوْا
بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيْعًا وَّلَا تَفَرَّقُوْا ۪ وَاذْكُرُوْا نِعْمَتَ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوْبِكُمْ

કુલ યા અહ-લલ કિતાબિ લિમા તકફુરૂના
કેહદો અય અહલે કિતાબ ! કયૂં કુફર કરતે હો તુમ
બિ-આયાતિલ્લાહ વલ્લાહુ શહીદુન અ઼લા
સાથ નિશાનિયોં ખુદા કે ઔર ખુદા ગવાહ હૈ ઉપર
મા તઅ઼-મલૂન ૦ કુલ યા અહ-લલ કિતાબિ
ઉસ ચીઝ કે (કે જો) કરતે હો તુમ. અય અહલે કિતાબ !
લિમા તસુદ-દૂના અ઼ન સબીલિલ્લાહિ મન
કયૂં બન્દ કરતે હો ખુદા કે રાસ્તે સે હર ઉસ શખ્સ કો (કે જો)
આ-મના તબ્ગૂ-નહા ઇ઼-વજંવ વ અન્તુમ
ઈમાન લાએ હૈં. ચાહતે હો ઉસકે લિયે ટેળ્હાપન ઔર તુમ
શુ-હદાઅ વ મલ્લાહુ બિ-ગ઼ાફિલિન
ગવાહ હો. ઔર નહીં હૈ ખુદા ગાફિલ
અ઼મ્મા તઅ઼-મલૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના
ઉસ ચીઝસે જો કરતે હો તુમ. અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો
મ
૧ **આ-મનૂ ઇન તુતી઼ઊ઼ ફરીક઼મ મિનલ્લઝ઼ીના ઊતુલ કિતાબા યરુદ-દૂકુમ**
અગર કહા માનોગે ઔર ફિરકે કા ઉન લોગોં મેં સે જો દિયે ગએ હૈં કિતાબ, વો ફેર દેંગે (યાની બનાદેંગે) તુમકો
બઅ઼-દા ઈમાનિકુમ કાફિરીન ૦ વ કયફ઼ા તકફુરૂના વ અન્તુમ તુત્લા
પીછે તુમ્હારે ઈમાન લાને કે કાફિર. (૧) ઔર કયૂંકર કરોગે તુમ કુફર ? હાલાંકે પળ્હી જાતી હૈ
અ઼-લયકુમ આયાતુલ્લાહિ વ ફીકુમ રસૂલુહ વ મંય યઅ઼-તસિ઼મ બિલ્લાહિ
તુમ પર નિશાનિયાં ખુદા કી ઔર તુમમેં ઉસકે રસૂલ(મુહમ્મદ સ.)મૌજૂદ હૈં. ઔર જો કોઈ મઝબૂત પકળે ખુદા કો
૯ **ફ-ક઼દ હુદિયા ઇલા સિ઼રાતિ઼મ મુસ્તકી઼મ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના**
૧ યકીનન રાહ દિખાયા ગયા તરફ રાહ સીધી કે. અય લોગો જો
આ-મનુત તકુલ્લાહા હ઼ક઼-ક઼ા તુક઼ાતિહી વલા તમૂતુન્ના ઇલ્લા
ઈમાન લાએ હો ડરો ખુદા સે, જૈસા કે હક ઉસસે ડરને કા હૈ. ઔર હરગિઝ ન મરો તુમ મગર
વ અન્તુમ મુસ્લિમૂન ૦ વઅ઼-તસિ઼મૂ બિ-હ઼બલિલ્લાહિ
તુમ મુસલમાન હી મરના. ઔર મઝબૂત પકળો ખુદા કી રસ્સી કો
જમીઅ઼ંવ વલા ત-ફર્રકૂ વઝ઼કુરૂ નિઅ઼-મતલ્લાહિ અ઼-લયકુમ
સબ મિલકર, એક દૂસરે સે જુદા ન હો, ઔર યાદ કરો ખુદા કી નેઅમત કો જો તુમ પર હૈ
ઇઝ઼ કુન્તુમ અઅ઼-દાઅન ફ-અલ્લફ઼ા બયના કુલૂબિકુમ
કે જબ તુમ થે દુશ્મન (એક દૂસરે કે) પસ ઉલ્ફત પૈદા કી તુમ્હારે દિલોંમેં

→ પેજ (૮૫) ની તફસીર : અને તમો મકકા માં છો અને કાબા કિબ્લા કરો છો તમો કેમકે ઈબ્રાહીમના વરસો થયા તો અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું કે ઈબ્રાહીમ ના હાથથી પહેલી ઈબાદતગાહ અલ્લાહ તઆલા ના નામથી બનાવી અને તેમાં બુઝુર્ગી ની નિશાનીઓ હમેશાં જોતા રહીએ છીએ અસલ મકામ ઈબ્રાહીમ નો એજ છે.

પેજ(૮૬)ની તફસીર : (૧) અલ્લાહ તઆલા એ એહલે કિતાબ ના શકો નો જવાબ આપી મુસલમાનો ને ફરમાવ્યું કે તેમની વાત ન સાંભળો એજ દવા છે નહીં તો શકો સાંભળતા સાંભળતા પોતાના રસ્તાથી ભટકી જશો હજુ પણ મુસલમાનો ને જોઈએ કે શક વાળાઓની વાત ન સાંભળે એમાં મઝહબની સલામતી છે અને લડવાથી શંકા પડે છે.

فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖۤ اِخْوَانًا ۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ
مِّنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِّنْهَا ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ
اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝ وَلْتَكُنْ مِّنْكُمْ اُمَّةٌ
يَّدْعُوْنَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝ وَلَا تَكُوْنُوْا
كَالَّذِيْنَ تَفَرَّقُوْا وَاخْتَلَفُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ
الْبَيِّنٰتُ ؕ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝ يَّوْمَ
تَبْيَضُّ وُجُوْهٌ وَّتَسْوَدُّ وُجُوْهٌ ۚ فَاَمَّا الَّذِيْنَ
اسْوَدَّتْ وُجُوْهُهُمْ ۟ اَكَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ
فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝ وَاَمَّا
الَّذِيْنَ ابْيَضَّتْ وُجُوْهُهُمْ فَفِيْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ؕ
هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ نَتْلُوْهَا
عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ؕ وَمَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝

ફ-અસ્બહ્તુમ બિ-નિઅ્-મતિહી ઈખ્વાના ج
પસ હો ગએ તુમ ઉસકે ફઝલ સે ભાઈ (ભાઈ આપસમેં)
વ કુન્તુમ અ્લા શફા હુફ-રતિમ
ઔર થે તુમ કિનારે પર
મિનન્નારિ ફ-અન-ક્-ઝ્કુમ મિન્હા ط
આગ કે ગળ્હે કે બચા લિયા ઉસને તુમકો ઉસસે
કઝાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમ આયાતિહી
ઈસી તરહ બયાન કરતા હૈ ખુદા તુમ્હારે લિયે અપને અહકામ
લ-અ્લ્લકુમ તહ-તદૂન ૦ વલ-તકુમ
તાકે તુમ રાહે રાસ્ત પર આ જાઓ (૧) ઔર ચાહિયે કે હો
મિન્કુમ ઉમ્મતુંય યદઊના ઈલલ
તુમમેં એક જમાઅત, કે બુલાવે
ખ્યરિ વ યઅ્-મુરૂના બિલ મઅ્-રૂફિ વ
ભલાઈકી તરફ, ઔર હુકમ કરે અચ્છે કામ (કરનેકા) ઔર
યન્હવ્ના અ્નિલ મુન્કર ط વ ઉલાઈકા હુમુલ મુફલિહૂન ૦ વલા તકૂનૂ
મના કરે બુરે કામોંસે. ઔર યેહી લોગ હૈં છુટકારા પાને વાલે (૨) ઔર મત હો જાઓ
કલ્લઝીના તફર્રકૂ વખ્-ત-લફૂ મિમ બઅ્-દિ મા જા-અહુમુલ
ઉન લોગોં જૈસે કે જો ઈફતિરાકમેં પળ ગએ, ઔર આપસમેં ઈખતિલાફ કરને લગે બાદ ઈસકે કે આઈ ઉનકે
બય્યિનાત ط વ ઉલાઈકા લહુમ અ્ઝાબુન અ્ઝીમ ۶ યવમા તબ્યદ્-દુ
પાસ દલીલેં. ઔર યે વોહી લોગ હૈં જિનકે લિયે અઝાબ બળા હૈ ઉસ દિન સફેદ હોંગે
વુજૂહુંવ વ તસ્વદ-દુ વુજૂહ ج ફ-અમ્મલ લઝીનસ-વદ-દત વુજૂહુહુમ
કિતને મુંહ ઔર કાલે હોંગે કિતને મુંહ. પસ જો લોગ કે કાલે હુવે મુંહ ઉનકે (ઉનસે કહા જાએગા)
અ-ક-ફરતુમ બઅ્-દા ઈમાનિકુમ ફ-ઝૂકુલ અ્ઝાબા બિમા કુન્તુમ
ક્યા કુફર કિયા તુમને પીછે ઈમાન લાને અપને કે ? પસ ચખ્ખો અઝાબ ઈસ સબબસે કે તુમ
તકફુરૂન ૦ વ અમ્મલ લઝીનબ-યદ્-દ્ત વુજૂહુહુમ ફફી રહ્-મતિલ્લાહ ط
કુફ્ર કરતે થે. ઔર જો લોગ કે સફેદ હુવે મુંહ ઉનકે પસ રહમતમેં હોંગે ખુદાકી.
હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦ તિલ્કા આયાતુલ્લાહિ નત્લૂહા અ્-લયકા
વો ઉસમેં હમેશા રેહનેવાલે હૈં (૩) યે નિશાની હૈ ખુદાકી પળ્હતે હૈં હમ
બિલ હક્ક્ ط વ મલ્લાહુ યુરીદુ ઝુલ્મલ લિલ આ્-લમીન ૦
ઠીક ઠીક. ઔર ખુદા નહીં ચાહતા ઝુલ્મ સારે જહાંકે લોગોં પર. (૪)

મ
૧

તફસીર : (૧) એક મિટિંગમાં મુસલમાનો હતા અને યહુદીઓ હતા યહુદીઓ એ મુસલમાનો ને અંદર અંદર લડાવી દીધા અને એક વખત આવ્યો કે તલવાર ચાલે હઝરત ત્યાં પહોંચ્યા અને સુલેહ કરાવી દીધી. ઈસ્લામ થી પહેલા મદીનામાં બે જુથો હતા તે અંદરો અંદર લડી ચુકયા હતાં અને બન્ને બાજુ ઘણાં માણસો માર્યા ગયા હતા આ વખતે યહુદીઓ એ બન્ને ને એજ લડાઈ યાદ દેવડાવી ગુસ્સે ચઢાવ્યા અને લડાવી માર્યા. હક તઆલા મુસલમાનો ને ચેતવણી આપે છે કે બેહકો નહીં અને પોતાના ઈત્તેફાક ને નેઅમત સમઝો અને યહુદીની માફક ફાટ ફુટ કરી ખરાબ ન થવું. (૨) જાણવા મળયું કે મુસલમાનો માં ફર્ઝ છે કે જેહાદ કરવા માટે અને દીનની તાકીદ માટે એક જમાઅત કાયમ રહે જેથી દીન વિરૂધ્ધ કોઈ કામ ન કરે અને જેઓ આના ઉપર પાબંદ રહયાં તેઓજ ફતેહમંદ ↗ નીવડયા અને એ કોઈ બીજા ને મેણા ટોણા ન કરે. મુસા પોતાના દીન માં અને ઈસા પોતાના દીન માં એ રસ્તો મુસલમાની નો નથી. (૩) જાણવા મળયું કે કાળા મોં તેમના છે જે મુસલમાનો માં કુફ્ર કરે છે અને મોંઢાથી ઈસ્લામનો ક્લ્મો પઢે છે અને માન્યતા માં ઈસ્લામ વિરૂધ્ધ ની રાખે છે. (૪) જેહાદ અને ફરજીયાત કામ કરવાનો જે હુકમ ફરમાવ્યો તે ઝુલ્મ નથી પરંતુ દુન્યા માટે તેની કેળવણી છે.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ
تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۝ كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ
ع لِلنَّاسِ تَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
٢ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ۗ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ
خَيْرًا لَّهُمْ ۗ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝
لَنْ يَّضُرُّوْكُمْ اِلَّآ اَذًى ۗ وَاِنْ يُّقَاتِلُوْكُمْ يُوَلُّوْكُمُ
الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ۝ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُوْٓا اِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ
مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُوْ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَضُرِبَتْ
عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۗ ذٰلِكَ
بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ۝ لَيْسُوْا سَوَآءً ۗ مِنْ
اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَّتْلُوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ

વ લિલ્લાહિ મા ફિસ સમાવાતિ વ મા ફિલ
ઔર ખુદાહી કા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં ઔર
અર્દ્ ઼ ᵇ વ ઇલલ્લાહિ તુર-જઉ઼લ ઉમૂર ૦
ઝમીનમેં હૈ. ઔર ખુદાહી કી તરફ ફેરે જાએંગે સબ કામ. (૧)
કુન્તુમ ખ઼યરા ઉમ્મતિન ઉખ઼રિજત
હો તુમ બેહતરીન ઉમ્મત જો નિકાલી ગઈ હૈ
લિન્નાસિ તઅ્-મુરૂના બિલ મઅ્-રૂફિ
લોગોંકે લિયે હુકમ કરતે હો તુમ નેક કામોંકા
વ તન્હવના અ઼નિલ મુન્કરિ વ઼ તુઅ્-મિનૂના
ઔર મના કરતે હો તુમ બુરી (બાતોંસે) ઔર ઈમાન લાતે હો તુમ
બિલ્લાહ ᵇ વ લવ આ-મના અહલુલ
ખુદા પર. ઔર અગર ઈમાન લાએં સાહેબે
કિતાબિ લ-કાના ખ઼ય-રલ લહુમ ᵇ
કિતાબ • તો અલબત્તા બેહતર હૈ ઉનકે લિયે
મ
૧ મિન્હુમુલ મુઅ્-મિનૂના વ અક-સ઼રુહુમુલ ફાસિકૂન ૦ લંય યદુર્રૂકુમ
બા'ઝે ઉનમેં સે ઈમાન વાલે હૈં ઔર અક્સર ઉનકે નાફરમાન હૈં (૨) હરગિઝ ન ઈઝા પહુંચાએંગે
ઇલ્લા અઝ઼ા ᵇ વ ઇંય યુક઼ાતિલૂકુમ યુવલ્લૂકુમુલ અદબાર ق સુમ્મા લા
મગર ઈઝા થોળી. ઔર લળેંગે તુમસે તો ફેર દેંગે તુમસે પીઠ (યાની ભાગેંગે). ફિર નહીં
યુન્સ઼રૂન ૦ દુરિબત અ઼-લયહિમુઝ઼ ઝ઼િલ્લતુ અયના મા સુકિ઼ફૂ ઇલ્લા
મદદ દિયે જાવેંગે મુસલ્લત કી ગઈ ઉન પર ઝિલ્લત જહાં ભી વો પાએ જાએં. મગર હાં
બિ-હ઼બલિમ મિનલ્લાહિ વ હ઼બલિમ મિનન્નાસિ વ બાઊ બિ-ગ઼-દ઼બિમ
પનાહમેં ખુદાકી ઔર પનાહમેં લોગોંકી (આ જાએં તો ખૈર) ઔર આ ગએ વો ગુસ્સેમેં
મિનલ્લાહિ વ દુરિબત અ઼-લયહિમુલ મસ્કનહ ᵇ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ
ખુદાકે ઔર ડાલી ગઈ ઉનપર મોહતાજી યે ઈસ વાસ્તે કે વો
કાનૂ યકફુરૂના બિ-આયાતિલ્લાહિ વ યક઼તુલૂનલ અમ્બિયાઆ બિ-ગ઼યરિ
કુફર કરતે થે ખુદાકી નિશાનિયોં કા ઔર માર ડાલતે થે પયગમ્બરોંકો
હ઼ક્ક઼ ᵇ ઝ઼ાલિકા બિમા અ઼સ઼વ્વા કાનૂ યઅ્-તદૂન ૦ લયસૂ સવાઆ ᵇ મિન
નાહક. યે (સઝા) ઈસ લિયે હૈ કે નાફરમાની કી ઉન્હોંને ઔર હદસે નિકલ જાતે થે (૩) નહીં હૈં વો સબ બરાબર,
અહલિલ કિતાબિ ઉમ્મતુન ક઼ાઇ-મતુંય યત્લૂના આયાતિલ્લાહિ આનાઅલ
સાહિબે કિતાબ સે એક જમાઅત કાયમ હૈ દીન પર, પઢતે હૈં ખુદાકી આયતેં વકતોં મેં

તફસીર : (૧) અર્થાત જેહાદથી દુન્યાનો માલ તથા જાન બરબાદ થાય તો માલિક ના હુકમથી એ છે. બધી વસ્તુઓ અલ્લાહ તઆલા ની જ છે. (૨) અર્થાત આ ઉમ્મત દરેક ઉમ્મતથી વધારે સારી છે. આ બે સિફતોમાં ફરજીયાત કામોમાં પોતાની જેહાદ અને ઈમાન એટલે તોહીદ ની તાકીદ એટલે અંશે બીજા દીનમાં નથી. (૩) ઝઘડા સિવાય યહુદીઓ દુન્યામાં પોતાની હુકુમત માં નથી રહેતા અને અલ્લાહની કેટલીક વાતો તોરેત ના અમલમાં લાવે છે અને તેના તુફેલથી પડેલા છે અને તેઓ કોઈની રૈયત છે અને તેમના શરણે પડેલા છે.

الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُوْنَ ۝ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْاٰخِرِ وَيَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ ؕ وَاُولٰٓئِكَ مِنَ
الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَمَا يَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُّكْفَرُوْهُ ؕ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالْمُتَّقِيْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ
تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ
شَيْئًا ؕ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝
مَثَلُ مَا يُنْفِقُوْنَ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ
رِيْحٍ فِيْهَا صِرٌّ اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوْٓا
اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ ؕ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ
اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا
بِطَانَةً مِّنْ دُوْنِكُمْ لَا يَاْلُوْنَكُمْ خَبَالًا ؕ وَدُّوْا
مَا عَنِتُّمْ ۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَآءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ۚ

منزل ١

લયલિ વહુમ યસ્જુદૂન ૦ યુઅ્-મિનૂના
રાતકે, ઔર વો સજદહ કરતે હૈ. ઈમાન લાતે હૈ
બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખિરિ વ
ખુદા પર ઔર રોઝે આખિરત પર, ઔર
યઅ્-મુરૂના બિલ મઅ્-રૂફિ વ યન્હવના
કરતે હૈ હુકમ ભલાઈકા, ઔર મના કરતે હૈ
અનિલ મુન્કરિ વ યુસારિઊના ફિલ
બુરાઈ સે. ઔર જલ્દી કરતે હૈ
ખયરાત ؕ વ ઉલાઇકા મિનસ્ સાલિહીન ૦
ભલાઈયોંમેં. ઔર યેહી લોગ હૈ નેક બન્દોં મેંસે.
વમા યફ-અલૂ મિન ખયરિન ફ-લંય
ઔર જો કુછ કરેંગે વો ભલાઈસે પસ હરગિઝ ન કી જાવેગી
યુક-ફરૂહુ ؕ વલ્લાહુ અલીમુમ બિલ મુત્તકીન ૦
ના કદરી ઉસકી ઔર ખુદા જાનનેવાલા હૈ પરહેઝગારોં કો(૧)

ઇન્નલ લઝીના ક-ફરૂ લન તુગનિયા અન્હુમ અમ્વાલુહુમ વલા અવલાદુહુમ મ
બેશક જો લોગ કાફિર હુવે હરગિઝ નહીં કિફાયત કરેંગે ઉનકો માલ ઉનકે ઔર ન ઔલાદ ઉનકી, ૧
મિનલ્લાહિ શયઆ ؕ વ ઉલાઇકા અસ્હાબુન નાર ۚ હુમ ફીહા
ખુદાકે (અઝાબ) સે ઝર્રા બરાબર. ઔર યેહી લોગ આગમેં રેહનેવાલે હૈ વો ઉસમેં
ખાલિદૂન ૦ મ-સલુ મા યુનફિકૂના ફી હાઝિહિલ હયાતિદ દુન્યા
હમેશા રેહનેવાલે હૈ. મિસાલ ઉસકી જો ખર્ચ કરતે હૈ ઈસ દુન્યવી ઝિન્દગીમેં.
ક-મ-સલિ રીહિન ફીહા સિર્રુન અસાબત હરસા કવમિન ઝ-લમૂ
ઉસ હવા જૈસી હૈ જિસમેં પાલા (હીમ) થા પહુંચી વો હવા ખેતીકો એક કૌમકી, ઝુલ્મ કિયા થા ઉન્હોંને
અન્ફુ-સહુમ ફ-અહ-લકત્હ ؕ વમા ઝ-લ-મહુમુલ્લાહુ વ લાકિન
અપની જાનોં પર પસ તબાહ કિયા ઉસ (ખેતી)કો ઔર નહીં ઝુલ્મ કિયા ઉન પર ખુદાને, લેકિન
અન્ફુ-સહુમ યઝલિમૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તત્તખિઝૂ
વો ખુદ અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરતે થે. (૨) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો મત પકળો તુમ
બિતા-નતમ મિન દૂનિકુમ લા યઅ્-લૂ-નકુમ ખબાલા ؕ
દિલી દોસ્ત અપને (ભાઈયોં) કે સિવા કિસીકો, નહીં કમી કરતે વો તુમ્હારે તબાહ કરનેમેં,
વદ-દૂ મા અનિત્તુમ ۚ કદ બ-દતિલ બગ્દાઉ મિન અફવાહિહિમ ۚ
પસંદ કરતે હૈ વો ઈસ બાતકો કે તુમ તકલીફ મેં પળ જાઓ, તેહકીક ઝાહિર હો ચુકી હૈ દુશ્મની ઉનકે મુંહોંસે.

તફસીર : (૧) યહુદીઓમાં પાંચ સાત માણસો હક્ક પરસ્ત હતા તેઓ મુસલમાન થઈ ગયા તેમના સરદાર અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ હતા અલ્લાહ તઆલા દરેક જગ્યાએ એહલે કિતાબની બુરાઈમાં થી તેમને બહાર કાઢી લે છે આ પણ તેમનો જ વર્ણન હતો.
(૨) અર્થાત જેણે માલ ખર્ચ કર્યો અને અલ્લાહની ખુશનુદી માં ન આવ્યો આખિરતમાં આવ્યો ન આવ્યો તે બરાબર છે.

وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ
الْآيَاتِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ
تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ
كُلِّهِ ۚ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا ۚ وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا
عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ۚ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ ۗ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾ إِنْ تَمْسَسْكُمْ
حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا
بِهَا ۖ وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾ وَإِذْ غَدَوْتَ
مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ۗ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾ إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ
أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَ

વમા તુખ઼્ફી સુદૂરુહુમ અકબર ۚ કદ બય્યન્ના
ઔર જો (ગૈઝો ગઝ઼બ) છુપાતે હૈં અપને સીનોંમેં વો (ઉસસે ભી) બળહકર હૈ તેહકીક બયાન કિયા હમને
લકુમુલ આયાતિ ઈન કુન્તુમ તઅ્-કિ઼લૂન ○
તુમ્હારે લિયે નિશાનિયોં કો અગર તુમ સમઝતે હો તો. (૧)
હૅા-અન્તુમ ઉલૅાઈ તુહ઼િબ્બૂ-નહુમ
ખબરદાર દોસ્ત રખતે હો તુમ ઉનકો
વલા યુહ઼િબ્બૂ-નકુમ વ તુઅ્-મિનૂના બિલ
ઔર નહીં દોસ્ત રખતે વો તુમકો ઔર ઈમાન લાતે હો તુમ સારી
કિતાબિ કુલ્લિહ ۚ વ ઈઝ઼ા લકૂકુમ કા઼લૂ
કિતાબોં પર ઉસકી (ઔર વો તુમ્હારે કુરઆન કે મુંનકિર હૈં) ઔર
આમન્ના ۚ વ ઈઝ઼ા ખ઼-લવ અ઼દ઼્-દ઼ૂ
જબ મિલતે હૈં વો તુમસે, તો કેહતે હૈં કે ઈમાન લાએ હમ ઔર
અ઼-લયકુમુલ અનામિલા મિનલ ગૈ઼ઝ઼ ۚ
જબ અકેલે હોતે હૈં તુમ પર વો તો કાટતે હૈં તુમ પર ઉંગલિયાં ગુસ્સેમેં
કુલ મૂતૂ બિ-ગ઼યઝ઼િકુમ ۚ ઈન્નલ્લાહા અ઼લીમુમ બિ-ઝ઼ાતિસ઼ સુદૂર ○
તુમ કેહદો મર જાઓ તુમ (જલકર) અપને ગુસ્સેમેં. તેહકીક ખુદા જાનતા હૈ જો (કપટ હમારી તરફસે) સીનોં મેં હે,
ઈન તમ્સસ્કુમ હ઼-સ-નતુન તસુઅ્-હુમ ۚ વ ઈન તુસિ઼બ્કુમ સયયિ-અતુંય
અગર લગે તુમકો ભલાઈ (યાની ફાયદા પહુંચે) તો નારાઝ કરતી હૈ ઉનકો ઔર અગર પહુંચે તુમકો કોઈ બુરાઈ,
યફ-રહૂ બિહા ۚ વ ઈન તસ઼બિરૂ વ તત્તકૂ લા યદુર-રુકુમ કય-દુહુમ
તો ખુશ હોતે હૈં ઉસસે. ઔર અગર સબ્ર કરો તુમ ઔર પરહેઝગારી કરો તુમ તો નહીં તકલીફ દેગા તુમકો મકર ઉનકા
શય-આ ۚ ઈન્નલ્લાહા બિમા યઅ્-મલૂના મુહ઼ીત઼ ○ વ ઈઝ઼ ગ઼-દવતા મિન
કુછ ભી બેશક જો વો કરતે હૈં વો ખુદા કે એહાતએ કુદરત મે હૈ (૨) ઔર અય મુહમ્મદ (સ.) જબ સુબહ સવેરે નિકલતે થે તુમ
અહલિકા તુબવ્વિઉલ મુઅ્-મિનીના મકા઼ઈદા લિલ કિ઼તાલ ۚ વલ્લાહુ
અપને લોગોંસે (અપને ઘરસે) જગહ દેતે થે મુસલમાનોં કો બૈઠનેકી લળાઈકે (મૌકે પર) ઔર ખુદા
સમીઉ઼ન અ઼લીમ ○ ઈઝ઼ હમ્મત઼ તા઼ઈ-ફતાનિ મિન્કુમ અન તફ-શલા
સુનનેવાલા, જાનનેવાલા હૈ. જબ ઈરાદા કિયા દો ગિરોહોંને તુમસે કે હિમ્મત હરા દેં (મગર સંભલ ગએ કયોંકે)
વલ્લાહુ વલિય્યુહુમા ۚ વ અ઼લલ્લાહિ ફલ ય-તવક-કલિલ
ઔર ખુદા દોસ્તદાર થા ઉનકા. ઔર ખુદા હી પર ચાહિયે કે ભરોસા કરેં
મુઅ્-મિનૂન ○ વ લ-કદ ન-સ઼-રકુમુલ્લાહુ બિ-બદરિંવ વ
ઈમાન વાલે. (૩) ઔર અલબત્તા તેહકીક મદદ કી તુમ્હારી ખુદાને બદર (કી લળાઈ) મેં ઔર

તફસીર : (૧) અર્થાત મુસલમાનો ને કાફિર થી દોસ્તી ન કરવી જોઈએ તેઓ દરેક રીતે દુશમન છે. (૨) કેટલાક મુનાફિકો પણ યહુદીઓમાં હતા એટલા માટે તેમના વર્ણન સાથે તેઓનો પણ વર્ણન કર્યો છે હવે આગળ ઓહદના જંગની વાતો વર્ણવી છે આમાં પણ મુસલમાનોએ કેટલા કાફિરોના કેહવા પ્રમાણે માની લીધું અને લડાઈથી પાછા ફરેલા અને મુનાફિકોએ પોતાના નિફાકની વાતો જાહેર કરી હતી. (૩) જયારે હઝરત મકકાથી મદીના આવ્યાં તેના દોઢ વરસ પછી બદરની જંગ થઈ મકકાના લોકો પર અલ્લાહ તઆલાએ મુસલમાનો ને ફતેહ આપી સિત્તેર કાફિરોના માણસો માર્યા ગયા અને સિત્તેર કેદ થયા. પછીના વરસે કાફિરો જમા થઈ, મદીના ઉપર ચઢી આવ્યા હઝરતે મુસલમાનો સાથે મસલત કરી ઘણાંએ કહ્યું અમો શહેરમાં રહીને લડીશું અને હઝરતનો પણ વિચાર

હતો કેટલાક કેહવા લાગ્યા કે આ શર્મની વાત છે બલ્કે મૈદાનમાં સામનો કરીશું આખરે એજ મસલત કબૂલ થઈ જયારે હઝરત શહેરથી બહાર ચાલ્યા અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય મુનાફિક હતો તે મદીના નો રઈશ હતો તે પણ જંગમાં શામેલ હતો તે નાખુશ થઈ ફરી ગયો કે અમારી વાત ઉપર અમલ ન કર્યો અને તેના બેહકાવવાથી બે અનસારીના કબીલાઓ પણ ફરી ગયા છેવટે ૩ ૯ તેમના સરદાર ૧ મ અવામને સમજાવી લઈ આવ્યા અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનોને

اَنْتُمْ اَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٢٣﴾
اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ﴿١٢٤﴾
بَلٰٓى ۙ اِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا وَيَاْتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ
هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ
مُسَوِّمِيْنَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ
وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوْبُكُمْ بِهٖ ۗ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ
عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوْا خَآئِبِيْنَ ﴿١٢٧﴾
لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوْبَ عَلَيْهِمْ اَوْ
يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿١٢٨﴾ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ
مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ

અન્તુમ અઝિલ્લહફત્તકુલ્લાહા લ-અ઼લ્લકુમ
તુમ કમઝોર થે. પસ ખુદાસે ડરો તાકે તુમ
તશ્કુરૂન ٥ ઈઝ઼ તકૂલુ લિલ મુઅ-મિનીના
શુક્રગુઝાર હો જાઓ. જબ તુમ કેહતે થે મુસલમાનોંસે
અ-લંય યકફિ-યકુમ અંય યુમિદ-દકુમ
ક્યા ન કિફાયત કરેગા તુમકો યે કે મદદ કરે તુમ્હારી
રબ્બુકુમ બિ-સૂલા-સૂતિ આલાફિમ
તુમ્હારા રબ. તીન હઝાર
મિનલ મલાઈ-કતિ મુન્ઝલીન ٥
ફરિશ્તોંસે (આસ્માનસે) ઉતારે હુવે ! હાં (ખુદા ઝરૂર કાફી હૈ)
બલા ۚ ઈન તસ્બિરૂ વ તત્તકૂ વ યઅ-તૂકુમ
અગર તુમ સબ્ર કરો, ઔર પરહેઝગારી કરો, ઔર ચઢ આવેં
મિન ફવરિહિમ હાઝા યુમ્દિદકુમ
વો (કાફિર) તુમ પર અપને જોશસે તો મદદ કરેગા તુમકો
રબ્બુકુમ બિ-ખ઼મ્સતિ આલાફિમ મિનલ મલાઈ-કતિ મુસવ્વિમીન ٥ પાવ
રબ તુમ્હારા પાંચ હઝાર ફરિશ્તોંસે જો નિશાનદાર ઘોડોં (પર સવાર હોંગે.) મ
વમા જ-અ઼-લહુલ્લાહુ ઈલ્લા બુશ્રા લકુમ વ લિ-તત્મઈન્ના ૧
ઔર નહીં કિયા ઉસકો(યાની ફરિશ્તોં કી મદદ કો)મગર ખુશખબરી તુમ્હારે લિયે, ઔર ઈસલિયે(મદદકી)તાકે આરામ પકડે
કુલૂબુકુમ બિહ ۚ વ મન નસ્રુ ઈલ્લા મિન ઈ઼ન્દિલ્લાહિલ અ઼ઝીઝિલ
દિલ તુમ્હારે બ-સબબ ઉસ (મદદ) કે. ઔર નહીં હૈ મદદ મગર ખુદાહી કી તરફસે, (જો) ગાલિબ
હ઼કીમ ٥ લિ-યક઼-ત઼આ ત઼-ર-ફમ મિનલ લઝીના ક-ફરૂ અવ યકબિ-તહુમ
હિકમતવાલા હૈ. તાકે કાટ ડાલે એક ટુકડા ઉન લોગોં સે જો કાફિર હુવે, યા ઝલીલો ખ્વાર કરે ઉનકો.
ફ-યન્ક઼લિબૂ ખ઼ાઈબીન ٥ લય-સા લકા મિનલ અમરિ શય-ઉન અવ
પસ ફિર જાવેં વો ના મુરાદ. નહીં હૈ તુમ્હારે લિયે કામ મેં સે કુછ (ઈખ્તિયાર) યા
યતૂબા અ઼-લયહિમ અવ યુઅ઼ઝ઼-ઝિ઼-બહુમ ફ-ઈન્નહુમ ઝ઼ાલિમૂન ٥
તૌબહ નસીબ કરે ઉનકો, યા અઝાબ કરે ઉનપર પસ તહકીક વો ઝાલિમ હૈ (૧)
વ લિલ્લાહિ મા ફિસ સમાવાતિ વ મા ફિલ અર્દ઼ ۚ યગ઼ફિરુ લિ-મંય યશાઉ
ઔર ખુદાહી કે લિયે હૈ જો કુછ આસમાનોં ઔર ઝમીન મેં હૈ. બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહે
વ યુઅ઼ઝ઼-ઝિ઼બુ મંય યશાઅ ۚ વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ٥ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના ૬
ઔર અઝાબ કરતા હૈ જિસકો ચાહે ઔર ખુદા બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. અય લોગો જો ૪

➡ પેજ (૯૦) ની તફસીર : તાકીદ આપે છે કે અલ્લાહ ઉપર ભરોસો રાખવો જોઈએ હુકમના અમલમાં શક ન રાખવો જોઈએ.
પેજ (૯૧) ની તફસીર : (૧) અલ્લાહ તઆલાએ પયગંબરને સમજાવ્યું છે કે બંદાને અધિકાર નથી અલ્લાહ તઆલા જે ચાહે તે કરે જો કે કાફિર તમારા દુશ્મન છે અને ઝુલ્મ ઉપર છે પરંતુ ચાહે તો તેમને શીખ આપ યા ચાહે તો અઝાબમાં નાખે પોતાના તરફથી બદદુઆ ન કરો.

اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوا الرِّبٰوٓا اَضْعَافًا مُّضٰعَفَةً وَّاتَّقُوا
اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْٓ اُعِدَّتْ
لِلْكٰفِرِيْنَ وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُوْنَ وَسَارِعُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اُعِدَّتْ
لِلْمُتَّقِيْنَ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّآءِ وَ
الضَّرَّآءِ وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ
عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ وَ الَّذِيْنَ
اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا
اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ وَمَنْ يَّغْفِرُ
الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا
وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ مَّغْفِرَةٌ
مِّنْ رَّبِّهِمْ وَجَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

આ-મનૂ લા તઅ્-કુલુર રિબા અદ્આફમ
ઈમાન લાએ હો, મત ખાઓ સૂદ (બ્યાજ) કો દુગના
મુદા-અફહ ૭ વત્તકુલ્લાહા લ-અલ્લકુમ
ચોગુના ઔર ડરો ખુદાસે તાકે તુમ
તુફલિહૂન ૦ વત્તકુન નારલ્લતી
છુટકારા પાઓ (૧) ઔર ડરો ઉસ આગસે જો
ઉઈદ-દત લિલ કાફિરીન ૦ વ અતીઉલ્લાહા
તૈયાર કી ગઈ હૈ કાફિરોંકે લિયે ઔર ફરમાંબરદારી કરો ખુદા કી,
વર રસૂલા લ-અલ્લકુમ તુર-હમૂન ૦
ઔર રસૂલકી તાકે તુમપર રહમ કિયા જાએ.
વ સારિઊ ઈલા મગ્ફિ-રતિમ
ઔર જલ્દી કરો બખ્શિશ કી તરફ
મિર રબ્બિકુમ વ જન્નતિન અરદુહસ
મ અપને રબકી. ઔર જન્નતકી તરફ જિસકા ફૈલાવા
૧ સમાવાતુ વલ અરદુ ૪ ઉઈદ-દત લિલ મુત્તકીન ૦ અલ્લઝીના
આસમાનોં ઔર ઝમીનકે (બરાબર) હૈ જો તૈયાર કી ગઈ હૈ પરહેઝગારોં કે લિયે. જો લોગ કે
યુન્ફિકૂના ફિસ સર-રાઈ વદ્-દ્ર-રાઈ વલ કાઝિમીનલ
ખર્ચ કરતે હૈ ખુશહાલી ઔર બદહાલી મેં ઔર બંદ કરનેવાલે (પી જાનેવાલે)
ગયઝ-ઝા વલ, આફીના અનિન નાસ ৳ વલ્લાહુ યુહિબ્બુલ મુહસિનીન ૦
ગુસ્સેકે હૈં ઔર મુઆફ કરનેવાલે હૈં લોગોંકો. ઔર ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ એહસાન કરનેવાલોં કો
વલ્લઝીના ઈઝા ફ-અલૂ ફાહિ-શતન અવ ઝ-લમૂ અન્ફુ-સહુમ
ઔર જો લોગ કે જબ કર લેતે હૈં બેહયાઈ (કા કોઈ કામ) યા ઝુલ્મ કરતે હૈં અપની જાનોં પર (ગુનાહ કરકે)
ઝ-કરુલ્લાહા ફસ્તગ્-ફરૂ લિ-ઝુનૂબિહિમ ૭ વ મંય યગ્ફિરુઝ ઝુનૂબા
તો ફૌરન યાદ કરતે હૈં ખુદાકો, ફિર મુઆફી ચાહતે હૈં અપને ગુનાહોં કી. ઔર કૌન બખ્શતા હૈ ગુનાહોં કો
ઈલ્લલ્લાહ ૐ વ લમ્ યુસિર-રૂ અલા મા ફ-અલૂ વ હુમ યઅ્-લમૂન ૦
સિવા ખુદા કે ? ઔર નહીં અળે રેહતે ઉસ (બુરે કામ) પર જો કિયા ઉન્હોંને ઔર વો જાનતે હૈં.
ઉલાઈકા જઝાઉહુમ મગ્ફિ-રતુમ મિર રબ્બિહિમ
યેહી લોગ હૈં બદલા ઉનકા બખ્શિશ હૈ ઉનકે રબકી તરફસે
વ જન્નાતુન તજરી મિન તહ્તિહલ અન્હારુ
ઔર ઘને બાગાત હૈં કે બેહતી હૈં જિનકે નીચે નેહરેં

તફસીર : (૧) કદાચ વ્યાજ નો બયાન એ માટે અહીં કર્યો કે ઉપર જેમ બયાન થયો જેહાદમાં નામર્દીનો અને વ્યાજ ખાવાથી નામર્દી આવે છે બે કારણોથી એક એ કે માલ હરામનો ખાવાથી ફરમા બરદારીની તોફીક ઘટે છે અને મોટી ફરમાં બરદારી જેહાદ હોય છે બીજુ એ કે વ્યાજ લેવું ઘણી જ કંજુસાઈ છે ચાહે તો પોતાનો માલ જેટલો આવ્યો હતો પાછો લઈ લીધો વચ્ચે કોઈનો કામ નીકળ્યો એ પણ મફત ન છોડે એનો જુદો બદલો ચાહવો તો જેને માલ ઉપર એટલી કંજુસાઈ હોય તે ક્યારે જાન આપી શકે ?

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ؕ قَدْ
خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۙ فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ
فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ۞ هٰذَا
بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَّمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ۞
وَلَا تَهِنُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ۞ اِنْ يَّمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ
قَرْحٌ مِّثْلُهٗ ؕ وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ ۚ
وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَآءَ ؕ
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ۞ وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَيَمْحَقَ الْكٰفِرِيْنَ ۞ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا
الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ
وَيَعْلَمَ الصّٰبِرِيْنَ ۞ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ
مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ ۖ فَقَدْ رَاَيْتُمُوْهُ وَاَنْتُمْ

ખ઼ાલિદીના ફીહા વ નિઅ્‌મા અજ્રુલ
હમેશા રહેંગે ઉસમેં. ઔર અચ્છા હૈ બદલા
અ઼ામિલીન ૦ ક઼દ ખ઼-લત મિન ક઼બ્લિકુમ
અચ્છે કામ કરનેવાલોં કા. તહકીક ગુઝર ચુકે હૈં તુમસે પેહલે
સુ-નનુન ૪ ફ-સીરૂ ફિલ અરદ઼િ ફન્ઝુરૂ
(બહુત) વાકિઆત. પસ સૈર કરો ઝમીનમેં પસ દેખો
કયફ઼ા કાના અ઼ાક઼િ-બતુલ મુકઝ઼્ઝ઼િબીન ૦
કૈસા (બુરા) હુવા આખિર કામ (નબીયોં કો) ઝુટલાને વાલોં કા (૧)
હાઝ઼ા બયાનુલ લિન્નાસિ વ હુદંવ વ
યે બયાન હૈ લોગોં કે લિયે ઔર હિદાયત ઔર
મવઇ઼-ઝ઼તુલ લિલ મુત્તક઼ીન ૦ વલા તહિનૂ
નસીહત હૈ વાસ્તે પરહેઝગારોં કે. ઔર મત સુસ્તી કરો
વલા તહ઼-ઝનૂ વ અન્તુમુલ અઅ્‌-લવના
ઔર રંજ મત કરો ઔર તુમ હી બલન્દ હો (યાની ગાલિબ હો) મ
ઈન કુન્તુમ મુઅ્‌-મિનીન ૦ ઈય યમ્સસ્કુમ ક઼રહુન ફ-ક઼દ મસ્સલ ક઼વમા ૧
અગર હો તુમ ઈમાન વાલે (તો) અગર લગા હૈ તુમકો ઝખ્મ, પસ તહકીક લગા હૈ ઉસ કૌમ કો
ક઼રહુમ મિસ્લુહ વ તિલ્કલ અય્યામુ નુદાવિલુહા બય-નન નાસ
ભી ઝખમ ઉસીકે જૈસા. ઔર યે દિન બારી બારી સે ફેરતે હૈં હમ ઉનકો લોગોં મેં,
વલિ-યઅ્‌-લમલ્લાહુલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ યત્તખ઼િઝ઼ા મિન્કુમ શુ-હદાઅ
તાકે ઝાહિર કરે ખુદા ઉન લોગોંકો કે જો ઈમાન લાએ હૈં ઔર પકડે (યાની બનાદે) તુમમેંસે બા'ઝકો ગવાહ.
વલ્લાહુ લા યુહ઼િબ્બુઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦ વલિ-યુમહ઼-હિ઼સ઼લ્લાહુલ લઝ઼ીના
ઔર ખુદા દોસ્ત નહીં રખતા ઝાલિમોં કો ઔર તાકે નિખાર દે ખુદા ઉન લોગોં કો
આ-મનૂ વ યમ્હ઼ક઼લ કાફિરીન ૦ અમ હ઼સિબ્તુમ અન તદખુલુલ
જો ઈમાન લાએ હૈં ઔર મિટા ડાલે કાફિરોં કો. (૨) 'કયા ખ્યાલ કિયા તુમને કે (યૂંહી) દાખિલ હો જાઓગે
જન્નતા વ લમ્મા યઅ્‌-લમિલ્લાહુલ લઝ઼ીના જા-હદૂ મિન્કુમ વ યઅ્‌-લમસ઼
જન્નત મેં ? ઔર અભી અલ્લાહ ને ન તો તુમ્હારે ગાઝિયોં કા ઈમ્તેહાન લિયા ઔર ન સબ્ર કરને વાલોં કી
સ઼ાબિરીન ૦ વ લક઼દ કુન્તુમ તમન્નવ-નલ મવતા મિન ક઼બ્લિ અન
આઝમાઈશ કી. ઔર તહકીક થે તુમ આરઝૂ કરતે મૌત કી ઈસસે પેહલે કે મુલાકાત કરો ઉસ (મૌત)
તલ્ક઼ૌહ ફ-ક઼દ ર-અયતુમૂહુ વ અન્તુમ
સે રાહે ખુદા મેં. તો અબ તહેકીક દેખા તુમને ઉસકો ઔર તુમ દેખ રહે હો (અપની આંખોં કે સામને, ફિર લળને સે

તફસીર : (૧) કાફિરોનો મુકાબલો નબીઓ સાથે એ જુનો દસ્તૂર છે દરેક મુલ્કની ખબરની તપાસ કરો તો જાણશો કે પેહલા નબીઓ પર જ તકલીફો પડી પરંતુ મોટા ભાગે ઝુટલાવવા વાળા ખરાબ થયા છે ઓહદની જંગમાં શામેલ થએલ કુલ્લે ૭૦ મુસલમાનો શહીદ થયા અને લડાઈ બગડી એટલા માટે હક તઆલા તાકીદ ફરમાવે છે. (૨) અર્થાત જીત અને હાર એ બદલાતી વસ્તુ છે અને મુસલમાનોને શહાદતનો મરતબો મલતો હતો અને મોમીન અને મુનાફિકની પરખ મંજૂર હતી અને મુસલમાનો ને એટલા માટે આવી હાર થઈ નહીંતર અલ્લાહ કાફિરો થી ખુશ નથી.

تَنظُرُونَ ۝ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ ۚ قَدْ خَلَتْ
مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۚ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ
عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۚ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن
يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا ۗ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ۝
وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا
مُّؤَجَّلًا ۗ وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۚ وَسَنَجْزِي
الشَّاكِرِينَ ۝ وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ
رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۗ وَاللَّهُ
يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ۝ وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَن
قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي
أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ

તન્ઝુરૂન ○ વમા મુહમ્મદુન ઈલ્લા રસૂલ ૮
કયૂં જી ચુરાતે હો) ઔર નહીં મુહમ્મદ સ. મગર પૈગંબર (હૈ)
કદ ખલત મિન કબ્લિહિર રુસુલ ♭ અ-ફઈમ
તહકીક ગુઝર ચુકે હૈં ઈનસે પેહલે બહુતસે રસૂલ. તો
માતા અવ કુતિલન-કલબ્તુમ
કયા અગર વો ઈન્તેકાલ ફરમાએં યા શહીદ હોં તો કયા ફિર જાઓગે
અ્લા અઅ્કાબિકુમ ♭ વ મંય યન્કલિબ
તુમ અપની એળિયોં કે બલ (ઉલટે પૈરોં કુફર કી તરફ). ઔર જો
અ્લા અકિબયહિ ફ-લંય યદુર્રલ્લાહા
કોઈ ફિર જાએ અપની એળિયોં કે બલ, પસ હરગિંઝ ન બિગાળ
શય-આ ♭ વ સ-યજઝિલ્લાહુશ શાકિરીન ○
સકેગા ખુદાકા કુછ ઔર અન્કરીબ જઝા દેગા ખુદા (ઈસલામકી
વમા કાના લિ-નફસિન અન તમૂતા
નેઅમતકા) શુક્ર કરને વાલોં કો. (૧) ઔર નહીં હૈ કિસી જાન કે લિયે
ઈલ્લા બિ-ઈઝનિલ્લાહિ કિતાબમ મુઅજ્જલા ♭ વ મંય યુરિદ સવાબદ
યે કે વો મર જાએ મગર યે કે ખુદા કે હુકમ સે (હી મૌત આતી હૈ) લિખ રખ્ખા ઉસ (મૌતકા) એક વકતે મુકર્રર, ઔર
દુન્યા નુઅ્તિહી મિન્હા ૮ વ મંય યુરિદ સવાબલ આખિ-રતિ નુઅ્તિહી
જો કોઈ ચાહે સવાબ દુનિયા કા તો દેં હમ ઉસકો (દુનિયા હી) મેં સે. ઔર જો કોઈ ચાહે સવાબ આખિરત કા તો દેંગે
મિન્હા ♭ વ સ-નજઝિશ શાકિરીન ○ વ કઅય્યિમ મિન નબિય્યિન કા-તલા ૪
હમ ઉસે (સવાબે આખિરત) મેંસે. ઔર અન્કરીબ જઝાએ (આખિરત) દેંગે હમ શુક્ર કરને વાલોં કો (૨)
ઔર બહુત સે નબી ઐસે હો ગુઝરે હૈં, કે લળે
મ-અહૂ રિબબિય્યૂના કસીર ૮ ફમા વ-હનૂ લિમા અસા-બહુમ ફી
ઉનકે સાથ હોકર ખુદા વાલે (દુશ્મનોં સે) બહુત. પસ નહીં હિમ્મત હારી ઉન્હોંને ઉસ (તકલીફસે) કે જો પહુંચી ઉનકો
સબીલિલ્લાહિ વમા દઉફૂ વ મસ્તકાનૂ ♭ વલ્લાહુ યુહિબ્બુસ
રાહે ખુદા મેં ઔર ન વો કમઝોર સાબિત હુએ ઔર ન દબ ગએ. ઔર ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ
સાબિરીન ○ વમા કાના કવ-લહુમ ઈલ્લા અન કાલૂ
(મુસીબતમેં) સબ્ર કરને વાલોં કો ઔર નહીં થી બાત ઉનકી મગર યે કે કહા ઉન્હોંને
રબ્બનગ્ફિર લના ઝુનૂ-બના વ ઈસરા-ફના ફી અમ્રિના
અય રબ હમારે બખ્શ દે વાસ્તે હમારે ગુનાહ હમારે ઔર ઝયાદતી હમારી (જો) હમારે કામ મેં (હુઈ વો)
વ સબ્બિત અકદા-મના વન્સુરના અ્-લલ કવમિલ
ઔર સાબિત રખ કદમ હમારે, ઔર મદદ કર હમારી ઉપર કૌમ

મ ૧

તફસીર: (૧) આ ઓહદની જંગમાં કેટલાક કામિલ મુસલમાનો પણ પાછા ફર્યા હતા એટલા માટે એક કાફિરે પોતાની ફોજમાં પોકાર કર્યો કે મેં મુહમ્મદ (સ.) ને મારી નાખ્યા અને હઝરતને ઝખ્મો થી ખૂન ઘણો જ નીકળ્યો હતો કમજોરી થી તેઓ એક ખાડામાં પડી ગયા હતા. મુસલમાનો એ હઝરતને જોયા નહી જેથી આ વાતની યકીન થયો. જ્યારે હઝરત હોશીયાર થયા તો મેદાનમાં જે લોકો હાજર હતા તેમને ભેગા કર્યા. પછી લડાઈ શરૂ કરાવી ત્યારે કાફિરો પાછા ફરી ચાલ્યા ગયા તેથી અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું કે રસૂલ ઝિન્દા રહે કે ન રહે દીન અલ્લાહ નો છે તેના ઉપર કાયમ રહો અને ઈશારો પણ છે કે હઝરતની વફાત પછી કેટલાક લોકો ફરી જશે અને જે કાયમ રહેશે તેમને ઘણો જ સવાબ મળશે આમ જ થયું કે ઘણા લોકો હઝરત પછી મુરતદ થઈ ગયા અને ↗

↗ હઝરત સિદ્દીક (રદી.) એ ઘણાને ફરીથી માર્યા. (૨) અર્થાત જે લોકો આ દીન ઉપર કાયમ રહેશે તેમને દીન પણ મળશે અને દુનિયા પણ જ્યારે કોઈ આ નેઅમતની કદર જાણે.

الْكٰفِرِيْنَ ۝ فَاٰتٰىهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ
حُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ ۭ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ۝
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تُطِيْعُوا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
يَرُدُّوْكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوْا خٰسِرِيْنَ ۝ بَلِ
اللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ ۚ وَھُوَ خَيْرُ النّٰصِرِيْنَ ۝ سَنُلْقِيْ فِيْ
قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَآ اَشْرَكُوْا بِاللّٰهِ
مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا ۚ وَمَاْوٰىھُمُ النَّارُ ۭ وَ
بِئْسَ مَثْوَى الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ
وَعْدَهٗٓ اِذْ تَحُسُّوْنَھُمْ بِاِذْنِهٖ ۚ حَتّٰٓى اِذَا فَشِلْتُمْ وَ
تَنَازَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَآ
اَرٰىكُمْ مَّا تُحِبُّوْنَ ۭ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الدُّنْيَا وَ
مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْھُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۭ وَاللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ

કાફિરીન ૦ ફ-આતાહુમુલ્લાહુ સુવાબદ
કાફિરોં કે. પસ દિયા ખુદા ને ઉનકો સવાબ
દુન્યા વ હુસના સુવાબિલ આખ઼િરહ ط
દુનિયાકા, ઔર ખૂબી સવાબે આખિરત કી
વલ્લાહુ યુહ઼િબ્બુલ મુહ઼સિનીન ૦ યા અય્યુહલ ع ૬
ઔર ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ એહસાન કરને વાલોં કો. અય
લઝ઼ીના આ-મનૂ ઇન તુતી઼ઉ઼લ લઝ઼ીના
લોગો જો ઈમાન લાએ હો અગર કહા માનોગે તુમ ઉન લોગોંકા
ક-ફરૂ યરુદ-દૂકુમ અ઼લા અઅ્-ક઼ાબિકુમ
જો કાફિર હુએ તો ફેર દેંગે તુમકો ઊપર એળિયોં તુમ્હારી કે,
ફ-તન્કલિબૂ ખ઼ાસિરીન ૦ બલિલ્લાહુ
ફિર હો જાઓગે નુકસાન પાને વાલે, (૧) બલ્કે ખુદા
મવ-લાકુમ ج **વહુવા ખ઼યરુન નાસ઼િરીન ૦**
કારસાઝ તુમ્હારા હૈ ઔર વો બેહતર હૈ મદદ કરને વાલા.
સનુલ્કી઼ ફી કુલૂબિલ લઝ઼ીના ક-ફરુર રુઅ્-બા બિમા અશ-રકૂ બિલ્લાહિ મ ૧
અન્કરીબ ડાલેંગે હમ દિલોં મેં ઉન લોગોંકે જો કાફિર હુએ ડર, બ-સબબ ઈસકે કે શરીક માના હૈ ખુદા કે સાથ
મા લમ યુનઝ-ઝિલ બિહી સુલ્તા઼ના ج **વ મઅ્-વાહુમુન નાર** ط **વ બિઅ્-સા**
ઉસ ચીઝકો કે નહીં ઉતારી (ખુદાને ઉસ ચીઝ કે ખુદા હોને કી) કોઈ સનદ ઔર જગહ ઉનકી આગ હૈ. ઔર વો બુરા
મસ્વઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦ વ લક઼દ સ઼-દ-ક઼કુમુલ્લાહુ વઅ્-દહૂ ઇઝ઼
ઠિકાના હૈ ઝાલિમોંકા. (૨) ઔર અલ્બત્તા સચ્ચા કિયા તુમસે ખુદા ને અપના વાદા, જિસ
તહુસ્સૂ-નહુમ બિ-ઇઝ઼નિહ ج **હ઼ત્તા ઇઝ઼ા ફશિલ્તુમ વ તના-ઝઅ્-તુમ**
વકતં કાટતે થે તુમ ઉન (કાફિરોં) કો ઉસકે હુકમ સે (જંગે ઉહદ મેં. ઔર આખિર જીત દિખા દી) યહાં તક કે જબ (માલે ગનીમત દેખકર લળાઈ સે) બુઝદિલ હો ગએ ઔર તુમને (રસૂલ કે) હુકમ (મોરચે) પર જમે રેહને મેં
ફિલ અમ્રિ વ અ઼સ઼ય-તુમ મિમ બઅ્-દિ મા અરાકુમ મા તુહ઼િબ્બૂન ط
ઝગળા કિયા આપસ મેં ઔર (મોરચા છોળકર રસૂલ કી) નાફરમાની કી તુમને પીછે ઈસકે કે દિખલાયા તુમકો
મિન્કુમ મંય યુરીદુદ દુન્યા વ મિન્કુમ મંય યુરીદુલ આખ઼િરહ ج
જો ચાહતે થે તુમ (યાની ફતહ પાના) બાઝ તુમમેં સે વો થા જો ઈરાદા કરતા થા દુનિયા યાની માલે ગનીમત કા ઔર બાઝ તુમમેં સે વો થા જો ઈરાદા કરતા થા આખિરત (યાની સવાબ શહાદત કા)
સુમ્મા સ઼-ર-ફકુમ અ઼ન્હુમ લિ-યબ્તલિ-યકુમ ج
ફિર ફેર દિયા તુમકો ઉન (દુશ્મનોં) કી તરફ સે (ઔર તુમ ભાગ ખળે હુએ ઉનસે) તાકે આઝમાએ તુમકો,
વ લક઼દ અ઼ફા અ઼ન્કુમ ط **વલ્લાહુ ઝૂફદ઼લિન**
ઔર અલ્બત્તા તહેકીક મુઆફ કિયા તુમકોં. ઔર ખુદા ફઝલ કરને વાલા હૈ.

તફસીર : (૧) અર્થાત આ લડાઈમાં જે મુસલમાનોના દિલો ટુટયા તો કાફિરો અને મુનાફિકોને વખત મળ્યો અને કેટલાક આક્ષેપો કરવા લાગ્યા તો કેટલાક હિત્તેચ્છુ ની આડમાં સમજાવવા લાગ્યાં જેથી હવે પછી લડાઈની હિમ્મત ન કરે હક તઆલા ચેતવણી આપે છે કે દુશમન ના ફરેબમાં ન આવો. (૨) અર્થાત તેઓ અલ્લાહના ચોર છે અને ચોરના દિલમાં ડર હોય છે એટલા માટે તેમના દિલમાં અલ્લાહ તઆલા ડર નાખશે.

عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ اِذْ تُصْعِدُوْنَ وَلَا تَلْوٗنَ
عَلٰٓى اَحَدٍ وَّ الرَّسُوْلُ يَدْعُوْكُمْ فِيْٓ اُخْرٰىكُمْ
فَاَثَابَكُمْ غَمًّاۢ بِغَمٍّ لِّكَيْلَا تَحْزَنُوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ
وَلَا مَآ اَصَابَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝ ثُمَّ
اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُّعَاسًا
يَّغْشٰى طَآئِفَةً مِّنْكُمْ ۙ وَطَآئِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ
اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّوْنَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ ؕ
يَقُوْلُوْنَ هَلْ لَّنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قُلْ اِنَّ
الْاَمْرَ كُلَّهٗ لِلّٰهِ ؕ يُخْفُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ مَّا لَا
يُبْدُوْنَ لَكَ ؕ يَقُوْلُوْنَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ
شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هٰهُنَا ؕ قُلْ لَّوْ كُنْتُمْ فِيْ بُيُوْتِكُمْ
لَبَرَزَ الَّذِيْنَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ ۚ
وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا

અ઼લલ મુઅ-મિનીન ૦ ઈઝ઼ તુસ્ઈદૂના
ઈમાન વાલોં પર. (૧) જબ તુમ (બદહવાસ) ચલે જાતે થે શહેરકો
વલા તલ્વૂના અ઼લા અ-હ઼દિંવ વર્રસૂલુ
ઔર મુળકર નહીં ખળે હોતે થે કિસી પર ઔર રસૂલ
યદઊ઼કુમ ફી ઉખ઼્રાકુમ ફ-અસા-બકુમ
પુકારતે થે તુમકો તુમ્હારે પીછે (ઔર તુમ મુળકર ભી નહીં દેખતે થે) પસ
ગ઼મ્મમ બિ-ગ઼મ્મિલ લિ-કયલા
દુબારા દિયા તુમકો ગમ પર ગમ તાકે
તહ઼્ઝનૂ અ઼લા મા ફા-તકુમ વલા મા
ગમ ન કરો તુમ ઉપર ઉસ ચીઝકે જિસસે ચુક ગએ થે તુમ ઔર ન
અસ઼ા-બકુમ ط વલ્લાહુ ખ઼બીરુમ બિમા
ઉપર ઉસ ચીઝકે જો પહુંચી તુમકો, (મુસીબત પર સબ્ર કરો ઔર ગમ ન કરો) ઔર ખુદા ખબરદાર હૈ ઉસ ચીઝસે જો
તઅ઼મલૂન ૦ સુમ્મા અન્ઝલા અ઼-લયકુમ
તુમ કરતે હો (૨) ફિર (જબ તુમ શિકસ્તા ગમો અફસોસ કર ચુકે

મ ૧ **મિમ બઅ઼્-દિલ ગ઼મ્મિ અ-મ-નતંન નુઆ઼સંય યગ઼શા તા઼ઈ-ફતમ**
તો)ઉતારા તુમપર પીછે ગમ કે અમન(યાની) ઉંઘસે (જો) ઢાંકતી થી એક ગિરોહકો (યાની સચ્ચે મુસલમાનોંકો)
મિન્કુમ ۷ વ તા઼ઈ-ફતુન ક઼દ અહમ્મત્હુમ અન્ફુસુહુમ યઝુન્નૂના
તુમમેંસે ઔર એક ગિરોહ (મુનાફિક) થા તેહકીક ફિક્રમેં ડાલા થા ઉનકો ઉનકી જાનોંને, ગુમાન કરતે થે
બિલ્લાહિ ગ઼ય-રલ હ઼ક઼્ક઼િ ઝ઼ન્નલ જાહિલિય્યહ ط યક઼ૂલૂના હલ લના મિનલ
ખુદાકે સાથ સિવાએ હકકે ગુમાન (ના રવા) જાહિલીયત (કે વકત)કા. વો કેહતે થે ક્યા હૈ હમારે વાસતે
અમરિ મિન શૈઅ ط કુલ ઈન્નલ અમરા કુલ્લહૂ લિલ્લાહ ط યુખ઼્ફૂના
ઈખતિયારસે કુછ ચીઝ (યાની હમારે બસકી કોઈ બાત હૈ?) (અય મુહમ્મદ સ.)ફરમા દીજીયે તેહકીક સબ કામ ખુદા હીકે
ફી અન્ફુસિહિમ મા લા યુબ્દૂના લક ط યક઼ૂલૂના લવ કાના લના મિનલ
કબઝે મેં હૈ. છુપાતે હૈં અપને દિલોંમેં વો ચીઝ કે નહીં ઝાહિર કરતે હૈં આપકે સામને. અગર હોતા હમારા
અમરિ શયઉમ મા કુતિલ્ના હાહુના ط કુલ લવ કુન્તુમ ફી બુયૂતિકુમ
ઈખતિયાર કુછ તો ન મારે જાતે હમ યહાં. (આપ ઉનસે) કેહ દો અગર હોતે તુમ અપને ઘરોંમેં
લ-બ-રઝલ લઝ઼ીના કુતિબા અ઼-લયહિમુલ ક઼ત્લુ ઈલા મદ઼ાજિઈ઼હિમ ج
તો અલબત્તા નિકલ ખળે હોતે વો લોગ કે લિખ્ખા ગયા હૈ ઉપર ઉનકે મારા જાના અપને પછળને કી જગેહ મેં.
વ લિ-યબ્તલિયલ્લાહુ મા ફી સુદૂરિકુમ વ લિ-યુમહ઼્-હિ઼સ઼ા મા
ઔર (લળાઈ કે હાર જાનેમેં ચંદ મસલિહતેં થીં, ઉનમેંસે) યે કે આઝમાએ ખુદા ઉસ ચીઝકો જો તુમ્હારે દિલોંમેં હૈ
ઔર તાકે ખાલિસ કર દે (યાની દિલી વસવસોં કે મૈલસે સાફ કરદે) ઉસ ચીઝકો જો

તફસીર : (૧) પહેલો હુમલો મુસલમાનો નો હતો કે કાફિરોને મારતા હતાં અને તેઓ નાસતા હતાં અને જીત ના ચિન્હો દેખાતા હતા. કોઈને ખુશી હતી દિલની અને કોઈને ઈસ્લામની જીતની જયારે મુસલમાનો ની પયગંબરની બેહુકમી થઈ તો લડાઈ ઉંધી થઈ ગઈ. તે બેહુકમીએ કે હઝરતએ પચાસ માણસો તીરંદાજો પહાડીના રસ્તા ઉપર નજર રાખવા ઉભા રાખ્યા હતા બાકીનો લશ્કર લડવા લાગ્યો જયારે તે તીરંદાજોએ જીત અને ફતેહ જોઈ તે જગ્યાથી ધાર્યું કે ચાલ્યા જઈએ અને જીતમાં શામેલ થઈએ અને ગનીમતનો માલ લઈએ કેટલાકે મનાઈ કરી પરંતુ તેઓ ન માન્યા દસ માણસો જ રહી ગયા આ તરફથી કાફિરો ની ફોજ પાછળથી આવી પહોંચી બીજી તરફ જયારે કાફિરો નાસવા લાગ્યા તો મુસલમાનો એમનો પીછો કરવા દોડયા. હઝરત પાછળથી પોકારતા રહ્યા કે મારી ↗ તરફ આવો આગળ જાઓ નહીં તે તરફ ગનીમત નજર આવી લોકો પાછા ફર્યા નહીં આ બે હુકમી થી હાર થઈ. (૨) અર્થાત તમોએ રસૂલનો દિલ તંગ કર્યો તેના બદલે તમારા ઉપર તંગી આવી તેથી યાદ રાખો હુકમ પર ચાલતા રહો કોઈ હાથથી જાય યા કોઈ બલા સામે આવે.

فِیْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِیْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿۱۵۴﴾
اِنَّ الَّذِیْنَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ یَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ ۙ
اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّیْطٰنُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوْا ۚ
وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَلِیْمٌ ﴿۱۵۵﴾
یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِیْنَ كَفَرُوْا
وَقَالُوْا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا ضَرَبُوْا فِی الْاَرْضِ اَوْ
كَانُوْا غُزًّى لَّوْ كَانُوْا عِنْدَنَا مَا مَاتُوْا وَمَا
قُتِلُوْا ۚ لِیَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِیْ قُلُوْبِهِمْ ؕ وَ
اللّٰهُ یُحْیٖ وَیُمِیْتُ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِیْرٌ ﴿۱۵۶﴾
وَلَىِٕنْ قُتِلْتُمْ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ
مِّنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَیْرٌ مِّمَّا یَجْمَعُوْنَ ﴿۱۵۷﴾ وَلَىِٕنْ مُّتُّمْ
اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِالَى اللّٰهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿۱۵۸﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ
اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ ۚ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِیْظَ الْقَلْبِ

ફી કુલૂબિકુમ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુમ બિ-ઝ઼ાતિસ઼
તુમ્હારે દિલોંમેં હૈ. ઔર ખુદા જાનનેવાલા હૈ
સુ઼દૂર ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના ત-વલ્લવ
સીનોંકી બાતકો.(૧) તેહકીક જો લોગ પીઠ મોળ ગએ
મિન્કુમ યવ-મલ તક઼લ જમ્આ઼નિ ج ઈન્નમસ-
તુમમેંસે ઉસ દિન, કે મિલીં દો જમાઅતેં, સિવા ઈસકે નહીં
તઝલ્લહુમુશ શયત઼ાનુ બિ-બઅ્-દ઼િ
કે ડગાયા ઉનકો શૈતાનને બા'ઝે ઉસ ચીઝસે કે
મા ક-સબૂ ج વ લ-ક઼દ અ઼ફલ્લાહુ
કમાયા થા ઉન્હોંને, ઔર તેહકીક મુઆફ કિયા ખુદાને
અ઼ન્હુમ ط ઈન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુન હ઼લીમ ع યા
ઉનકો બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા બુર્દબાર હૈ(૨) અય
અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તકૂનૂ કલ્લઝ઼ીના
લોગો જો ઈમાન લાએ હો મત હો જાઓ ઉન લોગોં જૈસે જો
ક-ફરૂ વ ક઼ાલૂ લિ-ઈખ઼્વાનિહિમ ઈઝ઼ા દ઼-રબૂ ફિલ અર્દ઼િ અવ
કાફિર હુએ ઔર કેહને લગે અપને ભાઈયોંસે જબ ચલતે થે ઝમીન મેં (યા પરદેસમેં હોં) યા
કાનૂ ગુઝ્-ઝલ લવ કાનૂ ઈન્દના મા માતૂ વમા કુ઼તિલૂ ج લિ-યજ-અ઼લલ્લાહુ
હોતે લળનેવાલે(ઔર વહાં મર જાએં) અગર હમારે સાથ હોતે તો ન મરતે ઔર ન મારે જાતે તાકે કરદે ખુદા
ઝ઼ાલિકા હ઼સ્રતન ફી કુલૂબિહિમ ط વલ્લાહુ યુહ઼યી વ યુમીત ط વલ્લાહુ
(સારી ઉમર) યેહી પછતાવા ઉનકે દિલોંમેં. ઔર ખુદા હી ઝિન્દા કરતા હૈ ઔર મારતા હૈ, ઔર ખુદા
બિમા તઅ્-મલૂના બસ઼ીર ૦ વ લઈન કુ઼તિલ્તુમ ફી સબીલિલ્લાહિ
જો કુછ કે તુમ કરતે હો દેખનેવાલા હૈ. ઔર અગર મારે જાઓ ખુદાકી રાહમેં
અવ મુત્તુમ લ-મગ઼ફિ-રતુમ મિનલ્લાહિ વ રહ઼-મતુન
યા (ઉસકી રાહમેં અપની મૌત) મર જાઓ તબ ભી ખુદાકી બખશિશ, ઔર રહેમ (આખિરતમેં તુમ પર હોગી વો) બેહતર
ખ઼ૈરુમ મિમ્મા યજમઊ઼ન ૦ વ લઈમ મુત્તુમ અવ કુ઼તિલ્તુમ
હૈ ઉસસે (કે જો માલો દૌલત ચંદે રોઝ જી કર) જમા કર લેતે હૈં. ઔર અગર તુમ મર જાઓ, યા મારે જાઓ.
લ-ઈલલ્લાહિ તુહ઼-શરૂન ૦ ફ-બિમા રહ઼-મતિમ મિનલ્લાહિ
અલબત્તા ખુદાકી તરફ જમા કિયે જાઓગેં.(૩) પસ રહમતે ખુદાસે (અય મુહમ્મદ સ.)
લિન્તા લહુમ ج વ લવ કુન્તા ફઝ઼્-ઝ઼ન ગ઼લીઝ઼લ ક઼લ્બિ
આપ નર્મ દિલ હૈં ઉનકે સાથ. ઔર અગર હોતે તુમ સખ્ત કેહને વાલે, સખ્ત દિલ (યાની બે-રહમ)

તફસીર : (૧) આ હારમાં જેમને શહીદ થવાનું હતુ તે શહીદ થઈ ગયા અને જેમને ખસવાનું હતુ તે ખસી ગયા. અને જે મેદાનમાં રહી ગયા તેમના ઉપર ઊંઘ આવી તે પછી દબદબો અને ડર જતો રહ્યો અને એટલી વાર હઝરત ને બેહોશી રહી. પછી જ્યારે હોશિયાર થયા બધા હઝરત પાસે ભેગા થઈ પછી લડાઈ ચાલુ કરી અને સુસ્ત ઈમાનવાળા લોકો કેહવા લાગ્યા કોઈ પણ કામ અમારા હાથ ઉપર છે. જાહેર રીતે એ મતલબ છે આ હાર પછી કોઈ પણ અમારો કામ બન્યો રહેશે અગર તદન બગડી જશે અથવા એ મતલબ કે અલ્લાહે જે ચાહયું અમારો શો અધિકાર અને નિય્યતમાં એ મતલબ હતી કે અમારી સલાહ ઉપર અમલ ન કર્યો જેથી આટલા લોકો મર્યા અલ્લાહ તઆલા એ બન્ને મતલબો ના જવાબ ફરમાવી દીધા. અને બતાવ્યું કે અલ્લાહને એમાં હિકમત મનઝુર હતી. ↗

↗ જેથી સત્ય અને મુનાફિક જાણી શકાય. (૨) આથી જાણવા મલ્યું કે આ લડાઈ માં જે લોકો ખસી ગયા છે તેમના ઉપર ગુનાહ રહેતો નથી. (૩) અર્થાત સારા કામ ઉપર નીકળ્યા અને મરી ગયા અથવા માર્યા ગયા તો નીકળવા ઉપર દિલગીરી ન કરો આમાં તકદીરનો ઈન્કાર થાય છે. અને આખિરતનો ફાયદો ન જોવો અને દુનિયામાં જીવવાની વહાલ રાખવો આ બધી આદતો કાફિરોની છે.

૬૭ મ ૧

لَا نْفَضُّوْا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ
لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۚ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ
عَلَى اللّٰهِ ۚ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ ۝ إِنْ
يَّنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَإِنْ يَّخْذُلْكُمْ فَمَنْ
ذَا الَّذِيْ يَنْصُرُكُمْ مِّنْ بَعْدِهٖ ۗ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُوْنَ ۝ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَّغُلَّ ۚ وَمَنْ
يَّغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝ أَفَمَنِ
اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْ بَآءَ بِسَخَطٍ مِّنَ اللّٰهِ
وَمَأْوٰىهُ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ هُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ
اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ۝ لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ
عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ إِذْ بَعَثَ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ
يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ

લન્ફદ્-દૂ મિન હ્વલિક ᔕ ફઅ્-ફુ અ્ન્હુમ
તો અલબત્તાં ભાગ જાતે વો તુમ્હારે પાસસે, પસ મુઆફ કર દો
વસ્તગ઼ફિર લહુમ વ શાવિરહુમ ફિલ
ઉનકો, ઔર દુઆએ બખશિશ કરો ઉનકે લિયે ઔર મશવિરા
અમ્ર ૮ ફ-ઈઝ઼ા અ્ઝમ્તા
કર લિયા કરો ઉનસે કામમેં ફિર (મશવરે કે બાદ) જબ પક્કા ઈરાદા કરો તુમ તો (ઉસકો કર ગુઝરો ઔર)
ફ-તવક-કલ અ્લલ્લાહ ᑲ ઈન્નલ્લાહા
ફિર ભરોસા કરો ખુદા પર. બેશક ખુદા
યુહિ઼બ્બુલ મુ-તવક-કિલીન ० ઈંય
દોસ્ત રખતા હૈ ભરોસા કરને વાલોંકો (૧) અગર મદદ
યન્સુરકુમુલ્લાહુ ફલા ગ઼ાલિબા લકુમ ૮ વ
કરે તુંમ્હારી ખુદા તો ફિર નહીં કોઈ ગાલિબ આનેવાલા તુમ
ઈંય યખ્ઝ઼ુલ્કુમ્ ફ-મન ઝ઼લ્લઝ઼ી
પર ઔર અગર છોળ દે વો તુમકો તો ફિર કૌન હૈ જો
યન્સુરુકુમ મિમ બઅ્-દિહ ᑲ વ અ્લલ્લાહિ ફલ-ય-તવક-કલિલ મુઅ્-મિનૂન ०
મદદ કરે તુમ્હારી ઉસકે બાદ ઔર ખુદા હી પર ચાહિયે કે ભરોસા કરેં ઈમાનવાલે.
વમા કાના લિ-નબિય્યિન અંય યગ઼ુલ્લ ᑲ વ મંય યગ઼્લુલ યઅ્-તિ બિમા
ઔર નહીં લાઈક કિસી નબીકો યે કે ખયાનત કરે, ઔર જો કોઈ ખયાનત કરેગા લે આવેગા ઉસ ચીઝકો
ગ઼લ્લા યવ-મલ ક઼િયામહ ૮ સુમ્મા તુવફ-ફા કુલ્લુ નફસિમ મા ક-સબત
કયામત કે દિન, ફિર પુરા દિયા જાવેગા (બદલા) હર શખ્સકો ઉસકા જો કમાયા ઉસને
વહુમ લા યુઝ઼્-લમૂન ० અ-ફ-મનિત ત-બઅ્ રિદ્વાનલ્લાહિ ક-મમ
ઔર વો નહીં ઝુલ્મ કિયે જાએંગે (૨) ભલા જિસ શખ્સને પૈરવી કી ખુદાકી રઝામંદી કી ક્યા વો ઉસ શખ્સકે માનિન્દ હૈ
બાઆ બિ-સ-ખ઼્તિમ મિનલ્લાહિ વ મઅ્-વાહુ જહન્નમ ᑲ વ બિઅ્-સલ
જો ગઝબ મેં ખુદા કે આયા હો. ઔર જગહ ઉસકી દોઝખ હૈ. ઔર વો બુરી જગહ હૈ
મસ઼ીર ० હુમ દ-રજાતુન ઈન્દલ્લાહ ᑲ વલ્લાહુ બસ઼ીરુમ બિમા યઅ્-મલૂન ०
ફિર જાનેકી, યે લોગ (અલગ અલગ) દરજોં પર હૈં ખુદાકે હાં ઔર ખુદા દેખનેવાલા હૈ ઉસ ચીઝકો જો કરતે હૈં વો. (૩)
લ-ક઼દ મન્નલ્લાહુ અ્-લલ મુઅ્-મિનીના ઈઝ઼્ બ-અ્સા
ઔર તેહકીક એહસાન કિયા ખુદાને ઈમાનવાલોં પર, જબ ભેજા
ફીહિમ રસૂલમ મિન અન્ફુસિહિમ યત્લૂ અ્-લયહિમ
ઉનમેં એક રસૂલ ઉન્હીમેં સે વો પળહતે હૈં ઉનપર
આયાતિહી વ યુઝક-કીહિમ વ યુઅ્લ્લિમુહુમુલ કિતાબા
ખુદાકા કલામ ઔર પાક કરતે હૈં ઉનકો (શિર્કસે) ઔર સિખાતે હૈં ઉનકો કિતાબ

તફસીર : (૧) કદાચ હઝરતનો દિલ મુસલમાનો થી નારાજ થયો હશે અને ઈચ્છયું હશે કે હવે થી તેમની સલાહ ન લેવી તો હક તઆલાએ ભલામણ કરી અને ફરમાવ્યું કે પહેલા મશવરો કરવો વધારે સારૂ છે જ્યારે એક વાત નક્કી થઈ જાય પછી તેમાં પાછી પાની ન કરો. (૨) આનાથી એ મુરાદ કે મુસલમાનો ના દિલને ખાત્રી થાય કે એ ન સમજે કે હઝરતે અમને જાહેરમાં માફ કર્યા અને દિલમાં નારાજ છે પછી કોઈ વખતે ગુસ્સો ઉતારશે આ કામ નબીઓનો નથી કે દિલમાં કંઈ અને જાહેરમાં કંઈ અથવા મુસલમાનો ને કંઈ સમજાવવાનું છે કે હઝરત ઉપર વહેમ ન કરે કે ગનીમતનો માલ થોડોક છુપાવી રાખે. કદાચ આ એ માટે ફરમાવ્યું કે પેલા તીર અદાજો મોરચો છોડીને ગનીમત તરફ દોડે શું હઝરત તેમને હિસ્સો ન આપતા અથવા કેટલી વસ્તુઓ છુપાવી રાખતા અને ↗

↗ કહે છે કે બદરની લડાઈમા એક વસ્તુ ગનીમતની ઓછી થઈ ગઈ કોઈએ કહ્યું કદાચ હઝરતે પોતાના માટે રાખી હોય આના ઉપર આ આયત નાઝિલ થઈ.
(૩) અર્થાત નબી અને સારી દુનિયા બરાબર નથી લાલચ ના હલકા કામો નબીઓથી નથી થતા.

મ ૧

النصف

وَالْحِكْمَةَ ۚ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا
قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ ۗ إِنَّ
اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ
الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ
وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا ۖ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ
قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ
مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ ۚ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ
فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ الَّذِينَ
قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا
قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ

લન તનાલૂ-૪	૯૯	સૂરઈ આલિ ઈમરાન-૩

વલ હિ઼કમહ ᶜ વ ઇન કાનૂ મિન ક઼બ્લુ
ઔર અકલ (કી બાતેં) ઔર અગરચે થે તુમ ઈસસે પેહલે
લફી દ઼લાલિમ મુબીન ૦ અ-વ-લમ્મા આધા
ગુમરાહી ખુલી હુઈ મેં. ક્યા જબ
અસ઼ાબત્કુમ મુસ઼ી-બતુન ક઼દ
પહુંચી હૈ તુમ પર કોઈ મુસીબત, તેહકીક
અસ઼બ્તુમ મિસ્લૂ-લયહા ᵏ ક઼ુલ્તુમ
પહુંચાયા થા તુમને (કાફિરોંકો) દુગના ઉસસે, કહા તુમને
અન્ના હાઝ઼ા b ક઼ુલ હુવા મિન ઇ઼ન્દિ
કહાંસે પહુંચી યે (મુસીબત) ? (અય મુહમ્મદ સ.) કેહ દો કે
અન્ફુસિકુમ b ઇન્નલ્લાહા અ઼લા કુલ્લિ
યે તુમ્હારી હી લાઈ હુઈ હૈ. બેશક અલ્લાહ ઉપર હર
શયઇન ક઼દીર ૦ વમા અસ઼ા-બકુમ યવ-મલ
ચીઝ કે કાદિર હૈ. (૧) ઔર જો કુછ પહુંચા તુમકો ઉસ દિન કે મ
ત-ક઼લ જમ્આ઼નિ ફબિ-ઇઝ઼નિલ્લાહિ વલિ-યઅ઼લમલ મુઅ-મિનીન ૦ ૧
મિલી દો જમાઅતેં. પસ યે હુકમે ખુદાહી સે થા ઔર તાકે ઝાહિર કરે ઈમાનવાલોં કો.
વલિ-યઅ઼લમલ લઝ઼ીના ના-ફક઼ૂ ᶜ વ ક઼ીલા લહુમ તઆ઼-લવ ક઼ાતિલૂ ફી
ઔર ઝાહિર કરે ઉન લોગોંકો કે જો મુનાફિક હુંએ. ઔર (જબ) કહા ગયા ઉનસે કે આઓ લળો દુશમનોંસે
સબીલિલ્લાહિ અવિદ-ફઊ઼ b ક઼ાલૂ લવ નઅ઼લમુ ક઼િતાલલ લત્તબઅ઼નાકુમ b
રાહે ખુદા મેં, યા હટા દો (દુશમનોંકો) કેહને લગે અગર જાનતે હમ લળના તો બેશક સાથ દેતે હમ તુમ્હારા,
હુમ લિલ-કુફરિ યવ-મઇઝ઼િન અક઼-રબુ મિન્હુમ લિલ ઈમાન ᶜ યક઼ૂલૂના
યે લોગ કુફ્ર સે ઉસ દિન ઝયાદા કરીબ થે, ઉનકે બ-નિસબત ઈમાન કે. કેહ રહે થે
બિ-અફવાહિહિમ મા લયસા ફી ક઼ુલૂબિહિમ b વલ્લાહુ અઅ઼લમુ બિમા
અપને મુંહોંસે વો બાતેં જો નહીં થીં ઉનકે દિલોં મેં, ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ
યક્તુમૂન ૦ અલ્લઝ઼ીના ક઼ાલૂ લિ-ઇખ઼્વાનિહિમ વ ક઼-અ઼દૂ લવ
કે છુપાતે હૈં વો (૨) યે લોગ વોહી હૈં જિન્હોંને કહા અપને ભાઈયોંસે, ઔર આપ ઘર બૈઠે રહે કે અગર
અત઼ાઊ઼ના મા ક઼ુતિલૂ b ક઼ુલ ફદ-રઊ અ઼ન અન્ફુસિકુમુલ મવતા ઇન કુન્તુમ
કહા માનતે હમારા તો ન મારે જાતે. તુમ કેહ દો યે કે ટાલ દો અપને ઉપર સે હી મૌતકો અગર તુમ
સ઼ાદિક઼ીન ૦ વલા તહ઼-સ-બન્નલ લઝ઼ીના ક઼ુતિલૂ ફી સબીલિલ-
સચ્ચે હો તો. ઔર હરગિઝ મત ખયાલ કરો ઉન લોગોંકે બારે મેં જો શહીદ હુએ હૈં રાહે

તફસીર : (૧) અર્થાત બદરની લડાઈમાં તમો ૭૦ કાફિરોને મારી નાખ્યા છે અને ૭૦ ને પકડી લાવ્યા હતા. તમારા આ લડાઈમાં ૭૦ માણસો શહીદ થયા તો નાસીપાસ કેમ થાઓ છો તો આ પણ પોતાની ભૂલથી કે બેહુકમી થી લડયા અથવા ભૂલ એ કે બદરના કેદીઓને ન મારી નાખ્યાં માલ લઈને છોડી દીધા હઝરતે ફરમાવ્યું કે જો તેમને છોડી દેશો તો તમારા ૭૦ માણસો શહીદ થશે લોકોએ કબુલ કરીને માલ લીધો અને તેમને છોડી દીધા. (૨) આ પણ મુનાફિકોનું કહેવું હતું અમને લડાઈની જાણ હોવી જોઈએ જાહેરમાં કહ્યું કે જે વખતે લડાઈ જોઈશું તો શામેલ થઈશું અથવા કહ્યું કે અમો લડાઈના કાયદાથી જાણકાર નથી અને દિલમાં તાનો આપ્યો કે અમારો મશવરો માનતા નથી તેમને લડાઈ જાણતા નથી આજ શબ્દથી તેઓ કુફ્રના નજીક થઈ ગયા અને ઈમાન થી દુર.

اللهِ اَمْوَاتًا ؕ بَلْ اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ ۙ
فَرِحِيْنَ بِمَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۙ وَيَسْتَبْشِرُوْنَ
بِالَّذِيْنَ لَمْ يَلْحَقُوْا بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ ۙ اَلَّا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۘ يَسْتَبْشِرُوْنَ بِنِعْمَةٍ
مِّنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ
الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ اَلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ
مِنْۢ بَعْدِ مَآ اَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۛ لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا
مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيْمٌ ۚ اَلَّذِيْنَ قَالَ لَهُمُ
النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوْا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ اِيْمَانًا ۖ وَّقَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ
فَانْقَلَبُوْا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ
سُوْٓءٌ ۙ وَّاتَّبَعُوْا رِضْوَانَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ عَظِيْمٍ
اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطٰنُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَآءَهٗ ۖ فَلَا تَخَافُوْهُمْ

લાહિ અમ્વાતા ؕ બલ અહ્યાઉન ઈન્દા
ખુદા મેં મુરદા. બલ્કે વો ઝિન્દા હૈ
રબ્બિહિમ યુર-ઝકૂન ۙ ફરિહીના બિમા
ઉનકે રબકે પાસ, રોઝી દિયે જાતે હૈં. ખુશ હૈં ઉસમેં જો કુછ
આતાહુમુલ્લાહુ મિન ફદ્લિહી ۙ વ
દિયા હૈ ઉન્હેં ખુદાને અપને ફઝલસે, ઔર
યસ્તબશિરૂના બિલ્લઝીના લમ યલ્હકૂ
ખુશિયાં મનાતે હૈં ઉન લોગોંકી જો (અભી આકર) નહીં મિલે
બિહિમ મિન ખલ્ફિહિમ ۙ અલ્લા ખવ્ફુન
ઉનસે, ઉનકે પીછેવાલે લોગ (યે ખયાલ કરકે કે યે ભી શહીદ હોતે તો ઈનપર ભી હમારી તરહ રહમત નાઝિલ હોતી)
અ-લયહિમ વલા હુમ યહ્-ઝનૂન ۘ
નહીં હોગા કિસી તરહકા ડર ઉનપર, ઔર ન વો ગમગીન હોંગે.
યસ્તબશિરૂના બિ-નિઅ્મતિમ
ખુશિયાં મના રહે હૈં વો ખુદાકી નેઅમતોં કી
મિનલ્લાહિ વ ફદ્લિંવ ۙ વ અન્નલ્લાહા લા યુદીઉ અજરલ મુઅ્-મિનીન ۚ
ઔર (ઉસકે) ફઝલકી. ઔર બેશક ખુદા નહીં ઝાયેઅ કરતા સવાબ ઈમાનવાલોંકા. (૧)
અલ્લઝીનસ-તજાબૂ લિલ્લાહિ વર્રસૂલિ મિમ બઅ્-દિ માં અસા-બહુમુલ
જિન લોગોંને કહા માના ખુદા ઔર રસૂલકા બાદ ઈસકે કે પહુંચા ઉનકો (લડાઈમેં)
કરહ્ ۛ લિલ્લઝીના અહ્-સનૂ મિન્હુમ વત્તકવ અજરુન અઝીમ ۚ
ઝખમ. ઉન લોગોંકે લિયે જો નેકી કર રહે હૈં ઉનમેંસે, ઔર પરહેઝગારી કરતે હૈં, બળે સવાબ હૈં. (૨)
અલ્લઝીના કાલા લહુમુન્નાસુ ઈન્નન નાસા કદ જ-મઉ લકુમ ફખ્શવહુમ
યે વો લોગ હૈં કે કહા ઉનસે લોગોંને, યે (કાફિર) લોગ જમા હુએ હૈં તુમ્હારે લિયે (બળે સાઝો સામાનસે) તો ડરો ઉનસે (તો ઇસ ખબરકો સુન કર ઈસ્લામકે મુકાબલેકી)
ફઝા-દહુમ ઈમાનંવ ۖ વ કાલૂ હસ્બુનલ્લાહુ વ નિઅ્-મલ વકીલ ○
તરફસે શક કરનેકે બજાય) બળ્હ ગયા ઉનકા ઈમાન (ઔર ભી) ઔર કહા ઉન્હોંને કાફી હૈ હમારે લિયે ખુદાહી, ઔર (વોહી) અચ્છા કારસાઝ હૈ. (૩)
ફન-ક-લબૂ બિ-નિઅ્-મતિમ મિનલ્લાહિ વ ફદ્લિલ લમ યમ્સસ્હુમ
ફિરલૌટ આએ નેઅમતે ખુદાકે સાથ, ઔર ફઝલકે સાથ ન લગી ઉનકો
સૂઉંવ ۙ વત્ત-બઉ રિદ્વાનલ્લાહ ؕ વલ્લાહુ ઝૂ ફદ્લિન અઝીમ ○ ઈન્નમા
કોઈ બુરાઈ ઔર પૈરવી કી રઝામન્દીમેં ખુદાકી ઔર ખુદા બળે ફઝલ વાલા હૈ. સિવા ઈસકે નહીં કે
ઝાલિકુમુશ શયતાનુ યુખવ્વિફુ અવલિયા-અહ ۖ ફલા તખાફૂહુમ
યે શૈતાન ડરાતા હૈ તુમકો અપને દોસ્તોંસે પસ મત ડરો તુમ ઉનસે

તફસીર : (૧) શહીદોને મર્યા પછી એક જાતની ઝિન્દગી છે જે બીજા મરેલાઓને નથી ખાવું પીવું અને આરામ અને ખુશી તેમને પુરી મળે છે બીજાઓને કયામત પછી. (૨) જ્યારે ઓહદની લડાઈમાં ફતેહ થઈ કાફિરોનો સરદાર અબૂ સુફયાન હતો કહી ગયો કે આવતે વરસ બદર ઉપર ફરી લડાઈ થશે અને હઝરતે કબુલ કરી લીધું જ્યારે બીજો વરસ આવ્યો હઝરતે લોકોને હુકમ આપ્યો ચાલો લડાઈ માટે તે વખતે જેઓએ હિમ્મત કરી અને તૈયાર થયા તેમને ખુશખબરી છે કે હાર્યા પછી પણ હિમ્મત કરી. (૩) અબુ સુફયાન ચાહતો કે હઝરત વાયદા પ્રમાણે નહી આવે તો દોષ તેમના ઉપર જ રહેશે અને લડાઈ થી ડરીને એક માણસ મદીના તરફ જતો હતો અને કંઈ આપીને કહ્યું કે ત્યાં આ તરફ ની એવી ખબર આપશો કે તેઓ ડરી જાય અને લડાઈ ↗

↗ માટે ન આવે તે માણસ મદીનામાં પહોંચીને કેહવા લાગ્યો કે મકકાના લોકો એ ઘણી જમાવટ કરી છે તમને લડવું ઠીક નથી મુસલમાનો ને હક તઆલાએ ધીરજ આપી અને એજ કહ્યું કે અમને અલ્લાહ કાફી છે છેવટે બદર ઉપર ગયા ત્રણ દિવસ રહી વેપાર કરી નફો મેળવી પાછા ફર્યા હવેની આયતો માં પણ આનો જ વર્ણન છે.

વકફે લાઝિમ

૯૮ મ ૧

وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۝ وَلَا يَحْزُنكَ
الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوا
اللَّهَ شَيْئًا ۗ يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي
الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا
الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۖ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا
نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ
لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ مَّا كَانَ
اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ
يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ مَن
يَشَاءُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَإِن تُؤْمِنُوا وَ
تَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ

વ ખ઼ાફૂનિ ઈન કુન્તુમ મુઅ્-મિનીન ૦ વલા
ઔર ડરો મુઝસે અગર હો તુમ ઈમાનવાલે. (૧) ઔર ન
યહ્ઝુન્કલ લઝ઼ીના યુસારિઊ઼ના ફ઼િલ
ગમગીન કરેં તુમકો વો લોગ જો જલ્દી કરતે હૈં
કુફ઼રિ ઈન્નહુમ લંય યદુર્રુલ્લાહા શયઅા ط
કુફ઼રમેં તેહકીક વો હરગિઝ નહીં નુકસાન કરેંગે ખુદાકા કુછ
યુરીદુલ્લાહુ અલ્લા યજ-અ઼લા લહુમ
ચાહતા હૈ ખુદા યે કે ન કરે ઉનકે લિયે
હ઼ઝ્ઝ-ઝ઼ન ફ઼િલ આખિ઼રહ ج વ લહુમ
કોઈ હિસ્સા (ખૈરકા) આખિરત મેં ઔર ઉનકે લિયે
અ઼ઝ઼ાબુન અ઼ઝ઼ીમ ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીનશ-ત-રવુલ
અઝાબ હૈ બળા. (૨) તેહકીક જિન લોગોંને મોલ
કુફ઼રા બિલ ઈમાનિ લંય યદુર્રુલ્લાહા
લિયા કુફ઼રકો ઈમાન કે બદલેમેં, વો હરગિઝ ન નુકસાન કરેંગે ખુદાકા
શય-આ ج વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ વલા યહ઼-સબન્નલ લઝ઼ીના મ ૧
કુછ. ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ દર્દ દેનેવાલા. ઔર ન ગુમાન કરેં વો લોગ કે જો
ક-ફરૂ અન્નમા નુમ્લી લહુમ ખ઼યરુલ લિ-અન્ફુસિહિમ ط ઈન્નમા
કાફિર હુએ કે જો ઢીલ દિયે હૈં હમને ઉનકો વો બેહતર હૈ ઉનકી જાનોં કે લિયે. સિવા ઈસકે નહીં
નુમ્લી લહુમ લિ-યઝદાદૂ ઈસ્મા ج વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુમ મુહીન ૦
કે જો ઢીલ દેતે હૈં હમ ઉનકો તાકે ઝયાદા હો જાવે વો ગુનાહોમેં ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ ઝલીલ કરનેવાલા.
મા કાનલ્લાહુ લિ-ય-ઝ઼રલ મુઅ્-મિનીના અ઼લા મા અન્તુમ અ઼-લયહિ
નહીં હૈ ખુદા કે છોળદે ઈમાન વાલોં કો ઉસ હાલત પર કે જિસ હાલતમેં તુમ હો.
હ઼ત્તા યમીઝલ ખ઼બીસ઼ા મિનત઼ ત઼ય્યિબ ط વમા કાનલ્લાહુ
યહાં તકકે જુદા કરદે નાપાક કો પાકસે. ઔર નહીં હૈ ખુદા
લિ-યુત઼લિ-અ઼કુમ અ઼-લલ ગ઼યબિ વ લાકિન્નલ્લાહા યજ-તબી મિર
કે ખબરદાર કરદે તુમકો ગૈબ (કી બાતોં) પર, લેકિન ખુદા પસંદ કરતા હૈ
રુસુલિહી મંય યશાઉ ص ફ-આમિનૂ બિલ્લાહિ વ રુસુલિહ ج વ ઈન તુઅ્-મિનૂ
અપને પયગંબરોં મેંસે જિસકો ચાહતા હૈ (ઔર ઉનકો બ-કદરે મુનાસિબ બતા ભી દેતા હૈ) પસ ઈમાન લાઓ
ખુદા પર ઔર ઉસકે રસૂલોં પર, ઔર અગર ઈમાન લાઓ તુમ
વ તત્તકૂ ફ-લકુમ અજરુન અ઼ઝ઼ીમ ૦ વલા યહ઼-સબન્નલ લઝ઼ીના
ઔર પરહેઝગારી કરો, તો તુમ્હારે લિયે સવાબ બળા હૈ (૩) ઔર ન ગુમાન કરેં વો લોગ કે જો

તફ઼સીર : (૧) અર્થાત એ માણસ જે ખબર આપતો હતો તેને શયતાન સીખડાવતો હતો. (૨) અર્થાત મુનાફ઼િક લોકો કે જ્યાં મુસલમાનોની નીચી વાત જોઈ અને કુફ઼્રની વાતો કરવા લાગ્યા. (૩) અર્થાત હક્ક તઆલા મોમિન અને મુનાફ઼િક એવી રીતે ખોલે છે અને ગૈબની ખબર સિવાય રસૂલ કોઈને પહોંચાડતો નથી.

يَبْخَلُوْنَ بِمَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ ؕ
بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ؕ سَيُطَوَّقُوْنَ مَا بَخِلُوْا بِهٖ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ ؕ وَلِلّٰهِ مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَ
اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿١٨٠﴾ لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ
قَوْلَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَّنَحْنُ اَغْنِيَآءُ ۘ
سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ
وَّنَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿١٨١﴾ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ
اَيْدِيْكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿١٨٢﴾
اَلَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَآ اَلَّا نُؤْمِنَ
لِرَسُوْلٍ حَتّٰى يَاْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَاْكُلُهُ النَّارُ ؕ قُلْ
قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِيْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالَّذِيْ
قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوْهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٨٣﴾
فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ جَآءُوْ

યબ્ખલૂના બિમા આતાહુમુલ્લાહુ મિન
બખીલી કરતે હૈ ઉસ ચીઝમેં જો દી હૈ ઉનકો ખુદાને
ફદ્‌લિહી હુવા ખ્ય-રલ લહુમ બલ હુવા
અપને ફઝલસે, કે વો (બુખ્લ) બેહતર હૈ ઉનકે લિયે. બલ્કે
શર્રુલ લહુમ સ-યુતવ્વકૂના મા
વો બુરા હૈ ઉનકે લિયે. અન્કરીબ તૌક પેહનાયા જાએગા ઉનકો
બખિલૂ બિહી યવ-મલ કિયામહ વ
ઉસી ચીઝકા, જિસમેં વો બખીલી કરતે થે, કયામતકે દિન. ઔર
લિલ્લાહિ મીરાસુસ સમાવાતિ વલ અર્દ
ખુદાહી હૈ વારિસ આસમાનોંકા ઔર ઝમીનકા
વલ્લાહુ બિમા તઅ્મલૂના ખબીર
ઔર ખુદા ઉસ ચીઝસે જો તુમ કરતે હો ખબરદાર હૈ. (૧)
ع
૯
લ-કદ સમિઅલ્લાહુ કવ-લલ લઝીના
અલબત્તા તેહકીક સુના ખુદાને કેહના ઉન લોગોંકા જો

વકફે લાઝિમ
કાલૂ ઈન્નલ્લાહા ફકીરુંવ વ નહનુ અગ્નિયાઅ સ-નક્તુબુ મા કાલૂ વ
કેહતે હૈં કે તહકીક ખુદા ફકીર હૈ, ઔર હમ દૌલતમન્દ હૈં. અબ લિખતે હૈં હમ જો કુછ કહા ઉન્હોંને ઔર
મ **કત્લહુમુલ અમ્બિયાઆ બિ-ગયરિ હકકિંવ વ નકૂલુ ઝૂકૂ અઝાબલ**
૧ માર ડાલના ઉનકા પયગમ્બરોં કો નાહક. ઔર કહેંગે અબ ચખ્ખો અઝાબ
હરીક ૦ ઝાલિકા બિમા કદ-દમત અયદીકુમ વ અન્નલ્લાહા લયસા
જલનેકા. (૨) યે હૈ બદલા ઉસ ચીઝકા જો આગે ભેજા તુમ્હારે હાથોંને, ઔર બેશક ખુદા નહીં
બિ-ઝલ્લામિલ લિલ અબીદ અલ્લઝીના કાલૂ ઈન્નલ્લાહા અહિદા ઇ-લયના
ઝુલ્મ કરને વાલા અપને બન્દોં પર. જિન લોગોંને કહા બેશક ખુદાને અહદ કિયા હૈ હમસે,
અલ્લા નુઅ્મિના લિ-રસૂલિન હત્તા યઅ્તિ-યના બિ-કુરબાનિન તઅ્કુલુહુન
કે ન ઈમાન લાવેં હમ કિસી પયગંબર પર યહાં તક કે લાવે વો હમારે પાસ કુરબાની, કે ખા જાવે ઉસકો
નાર કુલ કદ જાઅકુમ રુસુલુમ મિન કબ્લી બિલ બય્યિનાતિ
આગ કેહદો તુમ (અય મુહમ્મદ સ.) કે યકીનન આએ તુમ્હારે પાસ પયગંબર મુઝસે પેહલે, દલીલેં લેકર,
વ બિલ્લઝી કુલ્તુમ ફ-લિમા કતલ્તુમૂહુમ ઇન કુન્તુમ સાદિકીન ૦
ઔર ઉસ ચીઝકે સાથ કે જો કહા તુમને, ફિર કયૂં માર ડાલા તુમને ઉનકો, અગર હો તુમ સચ્ચે તો. (૩)
ફ-ઇન કઝ્ઝ-ઝબૂકા ફ-કદ કુઝ્ઝિબા રુસુલુમ મિન કબ્લિકા જાઊ
ફિર અગર ઝુટલાદેં વો તુમકો તો (પરવા ન કરો ક્યોંકિ) પસ તેહકીક ઝુટલાએ ગએ (બહુતસે) પયગંબર તુમસે પેહલે જો આએ થે

તફસીર : (૧) જે કોઈ ઝકાત નહી આપે તેનો માલ અજગર બનીને તેના ગલામાં પડશે અને તેના ગાલ ચીરશે અને અલ્લાહ વારિસ છે છેવટે તમો મરી જશો અને માલ તેનો થઈ જશે તમો પોતાના હાથથી આપો અને સવાબ પાઓ. (૨) યહુદીઓએ આ આયત સાંભળી કે અકરિદુલ્લાહ, કેહવા લાગ્યા અલ્લાહ અમારા થી કર્ઝ માંગે છે તો અલ્લાહ મોહતાજ છે અને અમો માલદાર છીએ (૩) કેટલાક રસુલોથી એ મોજિઝો થયો હતો કે કંઈ વસ્તુ અલ્લાહની નિયાઝ (માનતા) માં રાખી, પછી આકાશ ઉપરથી આગ આવી અને તેને ખાઈ ગઈ જેથી તે કબુલ થઈ હવે યહુદો બહાના કાઢતા હતા અમને એ હુકમ છે કે જેના આ મોજિઝો દેખીએ નહી તેના ઉપર યકીન ન લાવવો અને આ ખોટા બહાના હતા દરેક નબીને જુદા જુદા મોજિઝા મળેલા છે બધાને એક જ મોજિઝો હોવો શું જરૂરી છે?

بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ۝١٨٤ كُلُّ نَفْسٍ
ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ؕ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُوْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ
فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ؕ
وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ۝١٨٥ لَتُبْلَوُنَّ
فِيْٓ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ۟ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِيْنَ
اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا
اَذًى كَثِيْرًا ؕ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَاِنَّ ذٰلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ۝١٨٦ وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ
الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهٗ لِلنَّاسِ وَلَا
تَكْتُمُوْنَهٗ ۫ فَنَبَذُوْهُ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهٖ
ثَمَنًا قَلِيْلًا ؕ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ ۝١٨٧ لَا تَحْسَبَنَّ
الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اَتَوْا وَّيُحِبُّوْنَ اَنْ يُّحْمَدُوْا
بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ ۚ

બિલ બય્યિનાતિ વઝ-ઝુબુરિ વલ કિતાબિલ
મો'જિઝે લેકર, ઔર સહીફે લેકર આએ ઔર કિતાબે
મુનીર ૦ કુલ્લુ નફસિન ઝાઇ-કતુલ
રૌશન લેકર હર જાન ચખને વાલી હૈ
મૌત ؕ વ ઇન્નમા તુવફ-ફવના ઉજૂ-રકુમ
મૌતકો, સિવા ઈસકે નહીં, કે પુરે દિયે જાઓગે તુમ બદલે અપને
યવ-મલ કિયામહ ؕ ફ-મન ઝુહઝિહ
કયામત કે દિન. ફિર જો કોઈ દૂર કિયા ગયા
અનિન્નારિ વ ઉદખિલલ જન્નતા
આગસે ઔર દાખિલ કિયા ગયા બહિશ્તમેં તો
ફ-કદ ફાઝ ؕ વ મલ હયાતુદ દુન્યા ઇલ્લા
તેહકીક મુરાદકો પહુંચા, ઔર નહીં હૈ ઝિન્દગી દુનિયાકી મગર
મતાઉલ ગુરૂર ૦ લતુબ્લવુન્ના ફી
ફાયદા ઉઠાના ફરેબકા (ધોકેકા સૌદા હૈ). અલબત્તા આઝમાએ
અમ્વાલિકુમ વ અન્ફુસિકુમ قف વ લ-તસ્મઉન્ના મિનલ્લઝીના ઊતુલ મ
જાઓગે તુમ અપને માલોંમેં ઔર અપની જાનોં મેં. ઔર અલબત્તા સુનોગે તુમ ઉન લોગોંસેજો દિયે ગએ હૈ ૧
કિતાબા મિન કબલિકુમ વ મિનલ્લઝીના અશ-રકૂ અઝન કસીરા ؕ
કિતાબ તુમસે પેહલે ઔર ઉન લોગોંસે કે જો શિર્ક કરતે હૈં દિલ-આઝારીકી બાતેં બહુત.
વ ઇન તસ્બિરૂ વ તત્તકૂ ફ-ઇન્ના ઝાલિકા મિન અઝમિલ ઉમૂર ૦ વ ઇઝ
ઔર અગર સબ્ર કરો તુમ ઔર પરહેઝગારી કરો તુમ, સો બેશક યે હિમ્મતકે કામોંમેંસે હૈ. ઔર જબ
અ-ખઝલ્લાહુ મીસાકલ લઝીના ઊતુલ કિતાબા લ-તુબય્યિનુન્નહૂ
કિયા ખુદાને અહદ ઉન લોગોંસે જો દિયે ગએ હૈં કિતાબ, કે અલબત્તા બયાન કરોગે તુમ ઉસકો
લિન્નાસિ વલા તકતુમૂનહ ؕ ફ-ન-બઝૂહુ વરાઆ ઝુહૂરિહિમ
લોગોં કે સામંને ઔર નહી છુપાઓગે તુમ ઉસકો ફિર ફેંક દિયા ઉન્હોંને ઉસ(અહદ) કો પીછે અપની પીઠોં કે,
વશ-તરવ બિહી સ-મનન કલીલા ؕ ફ-બિઅ-સા મા યશતરૂન ૦ લા તહ-સબન્નલ
ઔર મોલ લિયા બદલેમેં ઉસકે મોલ થોડા. તો બુરા હૈ વો મોલ જો વો લેતે હૈં. હરગિઝ મત ગુમાન કરો તુમ
લઝીના યફ-રહૂના બિમા અ-તવ વ યુહિબ્બૂના અંય યુહ-મદૂ બિમા
ઉન લોગોં (કે બારેમેં) કે જો ખુશ હોતે હૈં ઉસ ચીઝસે જો કરતે હૈં ઔર ચાહતે હૈં વો યે કે તારીફ કિયે જાવેં ઉસ ચીઝમેં જો
લમ યફ-અલૂ ફલા તહ-સબન્નહુમ બિ-મફા-ઝતિમ મિનલ અઝાબ ۚ
નહીં કી ઉન્હોંને તો હરગિઝ મત ગુમાન કર ઉનકો કે છુટકારે મેં હૈ અઝાબ સે.

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٨٨﴾ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٨٩﴾ اِنَّ فِیْ
خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
لَاٰيٰتٍ لِّاُولِی الْاَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾ الَّذِيْنَ يَذْكُرُوْنَ
اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰى جُنُوْبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُوْنَ
فِیْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ
هٰذَا بَاطِلًا ۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾
ع رَبَّنَآ اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهٗ ۚ وَمَا
١٠ لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَآ اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا
يُّنَادِیْ لِلْاِيْمَانِ اَنْ اٰمِنُوْا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۖ رَبَّنَا
فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا وَتَوَفَّنَا
مَعَ الْاَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَّنَا عَلٰى رُسُلِكَ
وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ﴿١٩٤﴾

વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ વ લિલ્લાહિ
ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ દર્દનાક. (૧)ઔર ખુદાહી કે લિયે હૈ
મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼િ
મુલ્ક આસમાનોં ઔર ઝમીનકા.
વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શયઇન ક઼દીર ૦
ઔર ખુદા હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.
ઇન્ના ફી ખ઼લ્ક઼િસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ
બેશક પૈદાઈશમેં આસમાનોં ઔર ઝમીનકી
વખ઼્તિલાફિલ લયલિ વન્નહારિ
ઔર આને જાનેમેં રાત ઔર દિનકે અલબત્તા
લ-આયાતિલ લિ-ઉલિલ અલ્બાબ ૦
નિશાનિયાં હૈં (ખુદાકી અઝમતકી) અકલવાલોં કે લિયે (૨)
અલ્લઝ઼ીના યઝ઼્કુરૂનલ્લાહા ક઼િયામંવ વ
કે જો યાદ કરતે હૈં ખુદાકો ખડે હોકર ઔર
કુઊ઼દંવ વ અ઼લા જુનૂબિહિમ વ ય-તફક-કરૂના ફી ખ઼લ્ક઼િસ સમાવાતિ
બૈઠકર ઔર અપની કરવટોં પર ઔર ગૌર કરતે હૈં પૈદાઈશ મેં આસમાનોં ઔર
મ વલ અર્દ઼િ ૮ રબ્બના મા ખ઼-લક઼્તા હાઝ઼ા બાતિ઼લા ૮ સુબ્હ઼ા-નકા ફ-ક઼િના
૧ ઝમીનકી (ઔર કેહતે હૈં કે) અય હમારે રબ નહીં પૈદા કિયા તુને યે બે-ફાયદા. પાક હૈ તુ પસ બચા હમકો
અ઼ઝ઼ાબન નાર ૦ રબ્બનાઁ ઇન્નકા મન તુદખ઼િલિન નારા ફ-ક઼દ અખ઼્-ઝય-તહ
આગકે અઝાબસે. (૩) અય હમારે રબ તેહકીક જિસકો દાખિલ કરે તુ આગમેં પસ તેહકીક રૂસવા કિયા તુને ઉસકો.
વમા લિઝ઼્ ઝ઼ાલિમીના મિન અન્સ઼ાર ૦ રબ્બનાઁ ઇન્નના સમિઅ્-ના
ઔર નહીં હૈ ઝાલિમોંકે લિયે કોઈ મદદગાર. અય રબ હમારે તેહકીક સુના હમને પુકારને
મુનાદિયંય યુનાદી લિલ ઈમાનિ અન આમિનૂ બિ-રબ્બિકુમ ફ-આમન્ના ૦
વાલેકોં કે પુકારતા હૈ તરફ ઈમાનકે (યાની કેહતે સુના) યે કે ઈમાન લાઓ અપને રબપર પસ ઈમાન લાએ હમ
રબ્બના ફગ઼્ફિર લના ઝ઼ુનૂ-બના વ કફ્-ફિર અ઼ન્ના સય્યિઆતિના વ તવફ઼્- ફના
અય રબ હમારે, પસ બખ્શદે હમારે ગુનાહ હમારે ઔર દૂર કરદે હમસે બુરાઈયાં હમારી ઔર મૌત દે હમકો
મઅ઼લ અબ્રાર ૦ રબ્બના વ આતિના મા વઅ઼ત્તના અ઼લા રુસુલિકા
સાથ નેક લોગોંકે, અય રબ હમારે ઔર દે હમકો જો કુછ કે વા'દા કિયા તુને હમસે ઝરીએ પયગંબરોં અપને કે,
વલા તુખ઼્ઝ઼િના યવ-મલ ક઼િયામહ ૮ ઇન્નકા લા તુખ઼્લિફુલ મીઅ઼ાદ ૦
ઔર મત રૂસ્વા કર હમકો કયામતકે દિન, તેહકીક તૂ વા'દા ખિલાફી નહીં કરતા.

તફસીર : (૧) તે જ યહુદીઓ મસઅલા ખોટા બતાવતા અને લાંચ લેતા અને પયગંબર ની વખાણો છુપાવતા. પછી ખુશ થતા કે અમને કોઈ પકડી શકતો નથી અને ઉમેદ રાખતા કે લોકો અમારા વખાણ કરે કે મોટા આલિમ અને દીનદાર હક પરસ્ત છીએ.
(૨) અર્થાત નબીથી મોજિઝો માંગવાની શી જરૂર? જે વાત એ કહે છે અર્થાત તોહીદ જેની નિશાનીઓ આખી દુનિયામાં જાહેર છે
(૩) આમ જ નથી બનાવી આ દુનિયાનો અંજામ છે બીજી દુનિયામાં.

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّيْ لَآ اُضِيْعُ عَمَلَ
عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْ
بَعْضٍ ۚ فَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا وَاُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَاُوْذُوْا فِيْ سَبِيْلِيْ وَقٰتَلُوْا وَقُتِلُوْا لَاُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ
حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿۱۹۵﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا فِي الْبِلَادِ ﴿۱۹۶﴾ مَتَاعٌ قَلِيْلٌ ۟ ثُمَّ مَاْوٰىهُمْ
جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۱۹۷﴾ لٰكِنِ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ
لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ
فِيْهَا نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ
لِّلْاَبْرَارِ ﴿۱۹۸﴾ وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَمَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ
وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خٰشِعِيْنَ لِلّٰهِ ۙ

ફસ્તજાબા લહુમ રબ્બુહુમ અન્ની લા
પસ કુબૂલ કિયા ઉનકે લિયે ઉનકે રબ ને યે કે મૈં નહીં
ઉદ્દીઉ અ-મલા આમિલિમ મિન્કુમ
ઝાયેઅ કરૂંગા અમલ કિસી અમલ કરને વાલે કા તુમમેંસે
મિન ઝ-કરિન અવ ઉન્સા ૮ બઅ-દુકુમ
મર્દ સે યા ઔરત સે બા'ઝ તુમ્હારે
મિમ બઅ-દ ૮ ફલ્લઝીના હા-જરૂ વ ઉખરિજૂ
બા'ઝોં સે હૈં, પસ જિન્હોંને વતન છોળા, ઔર નિકાલે ગએ
મિન દિયારિહિમ વ ઊઝૂ ફી સબીલી વ
અપને ઘરોં સે, ઔર ઈઝા દિયે ગએ મેરી રાહ મેં, ઔર
કા-તલૂ વ કુતિલૂ લ-ઉકફ-ફિરન્ના અન્હુમ
લળે ઔર મારે ગએ, અલ્બત્તા ઝરૂર દૂર કર દૂંગા મૈં ઉનસે
સય્યિઆતિહિમ વ લ-ઉદખિલન્નહુમ
બુરાઈયાં ઉનકી ઔર અલ્બત્તા ઝરૂર દાખિલ કરૂંગા મૈં ઉનકો
જન્નાતિન તજરી મિન તહતિહલ અન્હાર ૮ સુવાબમ મિન ઇન્દિલ્લાહ ♭ મ ૧
બહિશ્તોં મેં ચલતી હૈં ઉનકે નીચે નેહરેં (યે) બદલા ખુદા કે વહાં સે (મિલેગા)
મ વલ્લાહુ ઇન્દહૂ હુસ્નુસ સુવાબ ० લા યગુર્રન્નકા તકલ્લુબુલ લઝીના
૧ ઔર ખુદા કે હાં અચ્છા બદલા હૈ. ન ફરેબ મેં ડાલે તુઝકો (ચલના) ફિરના ઉન લોગોં કા કે જો
ક-ફરૂ ફિલ બિલાદ ♭ મતાઉન કલીલ સુમ્મા મઅ-વાહુમ
કાફિર હુએ, શહરોં મેં. (યે તો) ફાયદા થોળા સા હૈ ફિરે રહને કી જગહ ઉનકી
જહન્નમ ♭ વ બિઅ-સલ મિહાદ ० લાકિનિલ લઝીનત ત-કવ રબ્બહુમ
દોઝખ હૈ. ઔર વો બુરી જગહ હૈ. લેકિન વો લોગ કે જો ડરતે હૈં અપને રબ સે
લહુમ જન્નાતુન તજરી મિન તહતિહલ અન્હારુ ખાલિદીના ફીહા નુઝુલમ
ઉનકે લિયે બહિશ્તેં હૈં ચલતી હૈં ઉનકે નીચે સે નહરેં, હમેશા રહને વાલે હૈં ઉસમેં યે મેહમાની
મિન ઇન્દિલ્લાહ ♭ વમા ઇન્દલ્લાહિ ખયરુલ લિલ અબ્રાર ०
ખુદા કી તરફ સે હૈ. ઔર જો કુછ ખુદા કે પાસ હૈ વો બેહતર હૈ નેક લોગોં કે લિયે.
વ ઇન્ના મિન અહલિલ કિતાબિ લ-મંય યુઅ-મિનુ બિલ્લાહિ વમા
ઔર તહકીક બા'ઝ એહલે કિતાબ સે હૈં વો લોગ જો ઈમાન લાતે હૈં ખુદા પર ઔર ઉસ કિતાબ પર જો
ઉન્ઝિલા ઇ-લયકુમ વમા ઉન્ઝિલા ઇ-લયહિમ ખાશિઈના લિલ્લાહિ ४
ઉતારી ગઈ તુમ (મુસલમાનોં) પર ઔર ઉસ કિતાબ પર જો ઉતારી ગઈ ઉનપર જો આજિઝી કરને વાલે હૈં ખુદા કે આગે

لَا يَشْتَرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۭ اُولٰۗىِٕكَ لَهُمْ
اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾
يٰٓاَيُّھَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اصْبِرُوْا وَصَابِرُوْا وَرَابِطُوْا ۣ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٢٠٠﴾

سُوْرَةُ النِّسَاۗءِ مَدَنِيَّةٌ (٤) (٩٢)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

يٰٓاَيُّھَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ
نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْھَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا
رِجَالًا كَثِيْرًا وَّنِسَاۗءً ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْ تَسَاۗءَلُوْنَ
بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ﴿١﴾
وَاٰتُوا الْيَتٰمٰٓى اَمْوَالَھُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيْثَ
بِالطَّيِّبِ ۠ وَلَا تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَھُمْ اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ ۭ
اِنَّهٗ كَانَ حُوْبًا كَبِيْرًا ﴿٢﴾ وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوْا

લા યશતરૂના બિ-આયાતિલ્લાહિ
નહીં મોલ લેતે હૈં ખુદા કી આયતોં કે ઈવઝ
સ઼-મનન ક઼લીલા ᵇ ઉલાઈકા લહુમ
મોલ થોળા (દુન્યવી માલ). યેહી લોગ હૈં કે ઉનકે લિયે
અજરુહુમ ઈ઼ન્દા રબ્બિહિમ ᵇ ઈન્નલ્લાહા
ઉનકા સવાબ ઉનકે રબ કે હાં (મૌજૂદ હૈ). બેશક ખુદા
સરીઉ઼લ હિ઼સાબ ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના
જલ્દ લેનેવાલા હૈ હિસાબ કા. અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો સબ્ર
આ-મનુસ઼્બિરૂ વ સ઼ાબિરૂ વ રાબિતૂ
કરો ઔર એક દૂસરે કો સબ્ર કી તાલીમ દો ઔર દુશમન કે મુકાબિલે
વત્તકુલ્લાહા લઅ઼લ્લકુમ તુફલિહૂન ૦
કે લિયે તૈયાર રહો ઔર ડરતે રહો ખુદા સે તાકે તુમ છુટકારા પાઓ.

સૂરતુન નિસાઅ

સૂરએ નિસા મદીને મેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૭૬) આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ

શુરૂઅ અલ્લાહ કે નામ સે, જો નિહાયત રહમ વાલા મહેરબાન હૈ.

ع ૧૧

મ **યા અય્યુહન નાસુત્તકૂ રબ્બકુમુલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼કુમ મિન નફસિંવ**
૧ અય લોગો ડરો અપને રબ સે જિસને પૈદા કિયા તુમકો એક જાન સે
વાહિ઼-દતિંવ વ ખ઼-લ-ક઼ા મિન્હા ઝવ-જહા વ બસ્સ઼ા મિન્હુમા રિજાલન
ઔર પૈદા કિયા ઉસને જોળા ઉસકા ઔર લાએ ઉન દોનોં સે મર્દ
કસ઼ીરંવ વ નિસાઆ ᵇ વત્તકુલ્લાહલ લઝ઼ી તસા-અલૂના બિહી વલ
બહુત ઔર ઔરતેં. ઔર ડરો ખુદા સે જિસકે વસીલે માંગતે હો તુમ આપસ મેં, (ઔર ડરો)
અરહ઼ામ ᵇ ઈન્નલ્લાહા કાના અ઼-લયકુમ રક઼ીબા ૦ વ આતુલ
કરાબત (કે રિશ્તેકો તોળનેસે). બેશક ખુદા તુમપર હૈ નિગહબાન. (૨) ઔર દો
યતામા અમ્વા-લહુમ વલા ત-તબદ-દલુલ ખ઼બીસ઼ા બિત્તય્યિબ
યતીમોં કો માલ ઉનકા ઔર મત બદલો નાપાક કો બદલે પાક કે
વલા તઅ-કુલૂ અમ્વા-લહુમ ઈલા અમ્વાલિકુમ ᵇ ઈન્નહૂ કાના
ઔર મત ખાઓ ઉનકે માલોં કો અપને માલોં કે સાથ (મિલાકર) બેશક યે હૈ
હૂબન કબીરા ૦ વ ઈન ખ઼િફતુમ અલ્લા તુક઼સિતૂ
ગુનાહ બળા. (૩) ઔર અગર ડરો તુમ યે કે નહીં ઈન્સાફ કરોગે તુમ

તફસીર : (૧) ડટયા રહો એટલે દીન ઉપર અને મુકાબલામાં એટલે જેહાદમાં અને જમેલા રહો એટલે કાફિરોની સામે.
(૨)અર્થાત એક આદમથી હવ્વા બનાવ્યા પછી તેમનાથી લોકો. અને ખબરદાર રહો નાતેદારોંસે એટલે બદસલૂકી ના કરો આપસમાં.
(૩)જે છોકરાના બાપ મરી જાવે તો તેમના મોટાઓને હુકમ છે કે તેના માલમાં હાથ ન લગાવે અને બદલે પણ નહી અને એહતિયાતથી એને રાખે, જયારે સમઝદાર થાય તો તેના હવાલે કરવું.

فِي الْيَتٰمٰى فَانْكِحُوْا مَا طَابَ لَكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ مَثْنٰى
وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ۚ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوْا فَوَاحِدَةً
اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۚ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَلَّا تَعُوْلُوْا ۝
وَاٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقٰتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ
شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوْهُ هَنِيْٓـًٔا مَّرِيْٓـًٔا ۝ وَلَا تُؤْتُوا
السُّفَهَآءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِيْ جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيٰمًا
وَّارْزُقُوْهُمْ فِيْهَا وَاكْسُوْهُمْ وَقُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا
مَّعْرُوْفًا ۝ وَابْتَلُوا الْيَتٰمٰى حَتّٰٓى اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ فَاِنْ
اٰنَسْتُمْ مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوْٓا اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا
تَاْكُلُوْهَآ اِسْرَافًا وَّبِدَارًا اَنْ يَّكْبَرُوْا ۚ وَمَنْ كَانَ
غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيْرًا فَلْيَاْكُلْ
بِالْمَعْرُوْفِ ۚ فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ
فَاَشْهِدُوْا عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ۝ لِلرِّجَالِ

ફિલ યતામા ફનકિહૂ મા તાબા લકુમ
યતીમ (ઔરતોં) મેં તો નિકાહ કરલો જો ખુશ લગે તુમકો
મિનન નિસાઇ મસ્ના વ સુલાસા વ
(યાની મરઝી કે મુતાબિક) ઔરતેં દો દો ઔર તીન તીન ઔર
રુબાઅ્ ૮ ફઇન ખિફતુમ અલ્લા તઅ્દિલૂ
ચાર-ચાર, ફિર અગર તુમ ડરો યે કે નહીં ઈન્સાફ કર સકોગે તુમ
ફ-વાહિ-દતન અવ મા મ-લકત અય-માનુકુમ ৳
તો એક હી (સે નિકાહ કર લો) યા જિસકે માલિક હૈં દાહિને હાથ તુમ્હારે
ઝાલિકા અદના અલ્લા તઊલૂ ○
(યાની વો લૌંડિયાં જિનકે તુમ માલિક હો) વો તુમ્હારે લિયે હલાલ
હૈ યે બહુત નઝદીક હૈ ઈસસે કે ન કરો તુમ બે ઈન્સાફી.
વ આતુન નિસાઅ સદુકાતિહિન્ના નિહ્લહ ৳
ઔર દો ઔરતોં કો મહેર ઉનકી ખુશી સે.
ફ-ઇન તિબ્ના લકુમ અન શયઇમ
ફિર અગર ખુશી સે દેં વો તુમકો કુછ ચીઝ
મિન્હુ નફ-સન ફકુલૂહુ હનીઅમ મરીઆ ○ વલા તુઅ્તુસ સુ-ફહાઆ
ઉસમેં સે દિલ સે તો ખાઓ ઉસકો સહતા પચતા.(૧)(યાની શૌક સે નિહાયત ખુશ ગવારી સે)ઔર મત દો બેવકૂફોં કો માલ
મ ૧ અમ્વા-લકુમુલ લતી જ-અલલ્લાહુ લકુમ કિયામંવ વરઝુકૂહુમ ફીહા વક્સૂહુમ
અપને વો જો બનાયા હૈ ખુદા ને તુમ્હારે લિયે (ઝરીયએ) મઆશ ઔર ખિલાઓ ઉનકો ઉસમેંસે ઔર પહેનાઓ ઉનકો
વ કૂલૂ લહુમ કવ-લમ મઅ્રૂફા ○ વબ્તલુલ યતામા હત્તા ઇઝા
ઔર કહો ઉનકે લિયે બાત(અચ્છી)નરમી સે.(૨)ઔર આઝમા લિયા કરો યતીમોં કો યહાં તક કે
બ-લગુન નિકાહ ૮ ફ-ઇન આનસ્તુમ મિન્હુમ રુશ્દન ફદ-ફઊ ઇ-લયહિમ
વો પહુંચેં નિકાહ (કી ઉમ્ર) કો ફિર અગર પાઓ તુમ ઉનસે હોશિયારી તો વાપસ કરદો ઉનકો
અમ્વા-લહુમ ૮ વલા તઅ્-કુલૂહા ઇસરાફંવ વ બિદારન અંય યક-બરૂ ৳ વ મન
માલ ઉનકે, ઔર મત ખાઓ ઉનકે માલોં કો ઝ્યાદતી સે ઔર જલ્દી સે, યે કે બડે હો જાએં વો (ઈસ ડર સે
કાના ગનિય્યન ફલ યસ્તઅ્ફિફ ૮ વ મન કાના ફકીરન ફલ-
બેજા ખા પી ન ડાલો) ઔર જો (વલી, સરપરસ્ત) માલદાર હો તો ચાહિયે કેબચે (યતીમ કેમાલ સે) ઔર જો (વલી, સરપરસ્ત)
યઅ્-કુલ બિલ મઅ્-રૂફ ৳ ફઇઝા દફઅ્તુમ ઇ-લયહિમ અમ્વા-લહુમ
હો નાદાર પસ ચાહિયે કે ખાએ વો વાજિબી તૌર સે, ફિર જબ હવાલે કરદો તુમ તરફ ઉનકે માલ ઉનકે
ફ-અશહિદૂ અ-લયહિમ ৳ વ કફા બિલ્લાહિ હસીબા ○ લિર રિજાલિ
તો ગવાહ કર લો ઉન પર. ઔર કાફી હૈ ખુદા હિસાબ લેને વાલા. (૩) વાસતે મરદોં કે

તફસીર : (૧) અર્થાત જો તમો જાણો કે યતીમ દીકરીથી અમો નિકાહ કરીશું તો તેનો હક નહી આપીએ કેમકે તેણીનો હક માંગનાર કોઈ નથી તો ઔરતો ઘણી છે અને કાંઈ કમી નથી એક મર્દ ને બે પણ ત્રણ પણ અને ચાર પણ જાઈઝ છે. એનાથી વધારે કરવી જાઈઝ નથી કેમકે આટલામાં પણ ન્યાય કરવો મુશ્કેલ છે વધારે માં ઈન્સાફ શું થઈ શકે ? તો આટલી સંખ્યા પણ કરો તો જાણો ઈન્સાફ થી જ રહેશો નહીંતર એકજ બસ છે અથવા પોતાની બાંદી કાફી છે જેને વધારે ઔરતો છે તો જરૂરી છે કે ખાવા પીવામાં અને લેનદેન માં બરાબર રાખે અને રાતે રહેવામા વારા બરાબર બાંધે જો તેમ નહીં કરો તો કયામત માં તેનો અડધો બદન ઘસડીને ચાલશે અને તાકીદ કરી કે મોમીન ઔરતની મહેર પુરી ખુશી થી આપો જો તે ખુશી થી છોડી દે તો જાઈઝ છે. (૨) અર્થાત છોકરો બેવકુફ છે ↗ તો તેનો માલ તેને હાથમાં ન આપો તેનો ખર્ચ તેમાં ચલાવો જયારે બાલિગ (મોટી ઉમરનો) થાય અને અકલ આવે ત્યારે માલ તેને હવાલે કરો તો વાત વ્યાજબી કરો અને તસલ્લી આપો કે માલ તારો છે અમારો નથી અમો તારૂ સારૂ ઈચ્છીએ છીએ. (૩) અર્થાત યતીમનો માલ પોતાના ખર્ચ માં ન લો જો રાખનાર માણસ ગરીબ હોય તો ખિદમત પ્રમાણે માસિક કંઈ લે અને જે વખતે બાપ મરે તો પંચાયત ની રૂબરૂ યતીમનો માલ અમાનતદાર ને સોંપે અને યતીમ ➡

نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ ۪ وَ
لِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَ الْاَقْرَبُوْنَ
مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَ ؕ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ﴿۷﴾ وَاِذَا
حَضَرَ الْقِسْمَةَ اُولُوا الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنُ
فَارْزُقُوْهُمْ مِّنْهُ وَقُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿۸﴾
وَلْيَخْشَ الَّذِيْنَ لَوْ تَرَكُوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعٰفًا
خَافُوْا عَلَيْهِمْ ۪ فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ وَلْيَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ﴿۹﴾
اِنَّ الَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ الْيَتٰمٰى ظُلْمًا اِنَّمَا
يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا ؕ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيْرًا ﴿۱۰﴾
يُوْصِيْكُمُ اللّٰهُ فِيْۤ اَوْلَادِكُمْ ۗ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ
الْاُنْثَيَيْنِ ۚ فَاِنْ كُنَّ نِسَآءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ
ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۚ وَاِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ؕ
وَلِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ

નસ઼ીબુમ મિમ્મા ત-રકલ વાલિદાનિ
હિસ્સા હૈ ઉસ ચીઝસે કે છોળ ગએ હૈં માં બાપ
વલ અક઼્-રબૂના ج વ લિન્નિસાઇ
ઔર રિશ્તેદાર. ઔર વાસતે ઔરતોં કે
નસ઼ીબુમ મિમ્મા ત-રકલ વાલિદાનિ
હિસ્સા હૈ ઉસ ચીઝસે કે છોળ ગએ હૈં માં બાપ
વલ અક઼્-રબૂના મિમ્મા ક઼લ્લા મિન્હુ
ઔર રિશ્તેદાર, થોળા હો ઉસમેંસે
અવ કસુ઼ર ط નસ઼ીબમ મફરૂદ઼ા ○ વ ઇઝ઼ા
યા બહુત હો, હિસ્સા હૈ મુકર્રર કિયા હુવા. (૧) ઔર જબ
હ઼-દ઼રલ ક઼િસ્મતા ઉલુલ ક઼ુરબા વલ
હાઝિર હોં બાંટતે વકત (દૂસરે) રિશ્તેદાર યા
યતામા વલ મસાકીનુ ફરઝુ઼કૂહુમ મિન્હુ
યતીમ યા ફકીર તો દો કુછ ઉનકો ભી ઉસમેંસે
વ ક઼ૂલૂ લહુમ ક઼વ-લમ મઅ્-રૂફા ○ વલ યખ઼્શલ લઝ઼ીના લવ ત-રકૂ મિન
ઔર કહો ઉનકો અચ્છી બાત (નરમી સે) (૨) ઔર ચાહિયે કે ડરેં વો લોગ (વારિસાને હકદાર) કે અગર છોળ જાવેં વો
મ **ખ઼લ્ફિહિમ ઝ઼ુર્રિય્યતન દ઼િઆફન ખ઼ાફૂ અ઼-લયહિમ ج ફલ-યત્તક઼ુલ્લાહા**
૧ ખુદ અપને પીછે ઔલાદ નાતવાં તો ડરેં ઉનપર (યાની ઉનપર કિતના તરસ આએગા ?) પસ ચાહિયે કે ડરેં ખુદા સે
વલ-યક઼ૂલૂ ક઼વ-લન સદીદા ○ ઇન્નલ લઝ઼ીના યઅ્-કુલૂના અમ્વાલલ યતામા
ઔર ચાહિયે કે કહેં બાત (ઉનસે) સીધી તરહ (૩) બેશક વો લોગ જો ખાતે હૈં માલ યતીમોં કા
ઝ઼ુલ્મન ઇન્નમા યઅ્-કુલૂના ફી બુતૂનિહિમ નારા ط વ સ-યસ્લવના
ઝુલ્મસે (યાની નાજાઈઝ તૌર પર) તો સિવા ઈસકે નહીં કે ખાંતે હૈં (યાની ભરતે હૈં) વો અપને પેટોં મેં આગ ઔર
૯ **સઈ઼રા ○ યૂસ઼ીકુમુલ્લાહુ ફી અવ-લાદિકુમ ج લિઝ઼-ઝ઼-કરિ મિસ્લુ હ઼ઝ઼્-ઝ઼િલ**
૧૨ અન્કરીબ ડાલે જાએંગે વો દોઝખ મેં. હુકમ દેતા હૈ ખુદા બીચ ઔલાદ તુમ્હારી કે, યે કે મર્દ કે લિયે હિસ્સા હૈ માનિન્દ
ઉન્સ઼યૈન ج ફઇન કુન્ના નિસાઅન ફવ-ક઼સ્-ન-તયનિ ફ-લહુન્ના
દો ઔરતોં કે ફિર અગર હોવેં ઔરતેં ઝયાદા દો સે તો વાસ્તે ઉનકે હૈ
સુ઼લુસા મા તરક ج વ ઇન કાનત વાહ઼િ-દતન ફ-લ-હન નિસ્ફ઼ ط વલિ-
દો તિહાઈ ઉસ ચીઝકી જો છોળ ગયા વો. ઔર અગર હૈ ઔરત એક તો વાસતે ઉસકે આધા હૈ. ઔર
અ-બ-વયહિ લિકુલ્લિ વાહ઼િદિમ મિન્હુમસ સુદુસુ મિમ્મા ત-રકા
વાસતે ઉસકે માં બાપ કે હર એક કો ઉન દોનોં મેં સે છઠ્ઠા હિસ્સા હૈ ઉસ ચીઝસે જો છોળ ગયા હૈ વો,

→ પેજ (૧૦૭) ની તફસીર : બાલિગ થાય તો તેને હવાલે કરે અને જે કંઈ ખર્ચ થયો તેને સમજાવે અને તે વખતે પણ સાક્ષીઓને દેખાડે.

પેજ (૧૦૮) ની તફસીર : (૧) કુફ્ર ના રિવાજ માં ઔરત ને વારસ ન ગણતા હવે ઔરત ને પણ વારસદાર ઠેરાવી. (૨) અર્થાત જે વખતે મિલકતની વહેચણી થાય અને બિરાદરીના માણસો જમા થાય તો જેને હિસ્સો નથી લાગતો અને સગા છે અથવા યતીમ છે. અથવા ગરીબ છે તો કાંઈ ખવડાવી રુખ્સત કરો અને વાત વ્યાજબી કરો એટલે જવાબ સખ્ત ન આપો જો વધારે માંગણી કરે તો માફી માંગો. (૩) અર્થાત મરનાર ની પાછળ તેની અવલાદ ના હકમાં ભુલ ન કરો પોતાના મનમાં વીચારો કે આપણી અવલાદ રહી જશે તો આપણે શું કરીશું.

اِنْ كَانَ لَهٗ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلَدٌ وَّ وَرِثَهٗۤ
اَبَوٰهُ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ فَاِنْ كَانَ لَهٗۤ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ
السُّدُسُ مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْ بِهَاۤ اَوْ دَيْنٍ ؕ
اٰبَآؤُكُمْ وَاَبْنَآؤُكُمْ ۚ لَا تَدْرُوْنَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ
نَفْعًا ؕ فَرِيْضَةً مِّنَ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا
حَكِيْمًا ۝ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَّمْ
يَكُنْ لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ
الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْنَ بِهَاۤ
اَوْ دَيْنٍ ؕ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ
وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا
تَرَكْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوْصُوْنَ بِهَاۤ اَوْ دَيْنٍ ؕ وَ
اِنْ كَانَ رَجُلٌ يُّوْرَثُ كَلٰلَةً اَوِ امْرَاَةٌ وَّلَهٗۤ اَخٌ
اَوْ اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَاِنْ كَانُوْۤا

ઈન કાના લહૂ વલદ ૮ ફ-ઈલ્લમ યકુલ
અગર હો વાસ્તે ઉસકે ઔલાદ, ફિર અગર ન હો
લહૂ વ-લદુંવ વ વરિ-સૂહૂ અ-બવાહુ
વાસતે ઉસકે ઔલાદ ઔર વારિસ હોં માં બાપ ઉસકે
ફલિ-ઉમ્મિહિસ્ સુલુસુ ૮ ફ-ઈન કાના
તો ઉસકી માં કે લિયે હૈ તીસરા હિસ્સા, ફિર અગર હોં
લહૂ ઈખ્વતુન ફલિ-ઉમ્મિહિસ સુદુસ
વાસ્તે ઉસકે ભાઈ, તો ઉસકી માં કે લિયે છઠ્ઠા હિસ્સા હૈ, બાદ
મિમ બઅ્-દિ વસિય્યતિંય યૂસી બિહા અવ
(અદા કરને) વસિય્યતકે ઉસકે જો વો કર જાએ યા કર્ઝ (અદા
દૈન ૪ આબાઉકુમ વ અબ્નાઉકુમ ૮ લા
કરનેકે) બાદ, બાપ તુમ્હારે ઔર બેટે તુમ્હારે નહીં
તદરૂના અય્યુહુમ અક્-રબુ લકુમ નફ્આ ૪
જાનતે તુમ કે ઈનમેંસે કૌન ઝ્યાદા નઝદીક હૈ તુમ્હારે ફાયદે કે લિયે !

ફરી-દતમ મિનલ્લાહ ૪ ઈન્નલ્લાહ કાના અલીમન હકીમા ૦ વ લકુમ મ ૧
યેહિસ્સે મુતઅય્યન હૈં ખુદાકી તરફસે (ઈસમેં અપની રાયકો દખલ ન દો) બેશક ખુદા જાનનેવાલા ઔર હિકમતવાલા હૈ (૧) ઔર તુમ્હારે
નિસ્ફુ મા ત-રકા અઝવાજુકુમ ઈલ્લમ યકુલ લહુન્ના વ-લદ ૮ ફ-ઈન કાના
લિયે આધા હૈ, ઉસ ચીઝકા કે છોળ ગઈ હૈ બીબીયાં તુમ્હારી અગર ન હો ઉનકી કોઈ ઔલાદ તો, પસ અગર હો
લ-હુન્ના વ-લદુન ફ-લકુમુર રુબુઉ મિમ્મા ત-રકના મિમ બઅ્-દિ વસિય્યતિંય
ઉનકી કોઈ ઔલાદ તો તુમ્હારે લિયે ચૌથાઈ હૈ ઉસ ચીઝસે કે જો છોળ ગઈ હૈં વો બાદ (અદા કરને) વસિય્યતકે જો
યૂસીના બિહા અવ દૈન ૪ વ લ-હુન્નર રુબુઉ મિમ્મા ત-રકતુમ ઈલ્લમ
વો કર જાએં યા કર્ઝ (અદા કરને કે) બાદ ઔર ઉન બીબીયોંકે લિયે ચૌથાઈ હૈ ઉસ ચીઝસે જો છોળ જાઓ તુમ અગર ન
યકુલ લકુમ વ-લદ ૮ ફ-ઈન કાના લકુમ વ-લદુન ફ-લહુન્નસ્ સુમુનુ મિમ્મા
હો તુમ્હારે લિયે કોઈ ઔલાદ ફિર અગર હો તુમ્હારે કોઈ ઔલાદ તો ઉન બીબીયોં કે લિયે આઠવાં હિસ્સા હૈ ઉસ ચીઝક્સે જો
ત-રકતુમ મિમ બઅ્-દિ વસિય્યતિન તૂસૂના બિહા અવ દૈન ૪ વ ઈન
છોળ જાઓ તુમ, બાદ (અદા કરને) વસિય્યતકે જો કર જાઓ તુમ યા કર્ઝ અદા કરનેકે બાદ (૨) ઔર અગર
કાના રજુલુંય યૂ-રસુ કલા-લતન અવિમ-ર-અતુંવ વ લહૂ અખુન અવ
હો મર્દ કલાલહ (યાની જિસકા બાપ યા બેટા ન હો) યા ઔરત, ઔર (ઉન દોનોંમેં સે) કિસી કે એક ભાઈ, યા
ઉખ્તુન ફલિ-કુલ્લિ વાહિદિમ મિન્હુમસ સુદુસ ૮ ફ-ઈન કાનૂ
એક બહેન હો તો હર એક કે લિયે ઉનમેં સે છઠ્ઠા હિસ્સા હૈ ફિર અગર હોં વો

તફસીર : (૧) આ આયતમાં બે મીરાસો બયાન કરી છે અવલાદની અને માં બાપની અવલાદ હોય જો મર્દ અને ઔરત તો મર્દને ડબલ ભાગ અને ઔરતને એક ભાગ જો ફકત ઔરત છે તો એક ને અડધો ભાગ અને વધારે ઔરતો છે તો બે તૃત્યાઉંસ બરાબર વહેંચી દેવું મરનારને અવલાદ છે મગર એકથી વધુ ભાઈ બહેન છે તો માં ને છઠ્ઠો હિસ્સો અને જો બેહનો હોય તો ત્રીજો હિસ્સો અને જો મરનારની અવલાદ છે તો બાપને છઠ્ઠો હિસ્સો અને જો અવલાદ નથી તો આખો ભાગ મરનાર ના માલને પેહલા કફન દફનમાં ખર્ચવુ અને જે બચે તે તેના કરજામાં આપો અને પછી જે બચે તો તેની વસીયતમાં ૧/૩ ભાગ ખર્ચ કરો તે પછી વારસદારોના હિસ્સામાં લાગ આ વહેંચણીમાં અકકલ ને દખલ નથી સાહબે નકકી કરેલ જે બધાથી વધારે અકકલવાળો છે. ↗

↗(૨)અહીં સુધી મર્દ અને ઔરતની વારસાઈ બયાન થઈ. ઔરતના માલમાં મર્દ ને અડધો ભાગ છે જો ઔરતને અવલાદ નથી અને જો અવલાદ છે તે મર્દથી અથવા બીજાથી તો મર્દ ને ચોથો ભાગ છે અને એ જ રીતે મર્દના માલમાં ઔરતની ચોથાઈ ભાગ છે જો મર્દને અવલાદ ની જો અવલાદ છે તો ઔરત ને આઠમો હિસ્સો દરેક વસ્તુ માલ, રોકડ, જણસ, ઝેવર, મકાન અથવા બાગ બાકી ઔરતની મહેર મીરાસથી જુદી છે એ કર્ઝ માં દાખલ છે.

أَكْثَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ ۚ وَصِيَّةً
مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ
وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ
وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ
يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ
وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ۝ وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَآذُوهُمَا ۖ
فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ

અક-સૂરા મિન ઝ઼ાલિકા ફહુમ શુ-રકાઉ
ઝયાદા ઉસ (એક) સે તો વો બરાબર કે હિસ્સેદાર હૈ
ફિસ્ સુલુસિ મિમ બઅ્દિ વસિય્યતિંય
એક તિહાઈ મેં બાદ (અદા કરને) વસિય્યત
યૂસા બિહા અવ દયનિન ગયરા મુદાર્રિ
કે જો કી જાતી હૈ યા કર્ઝ (અદા કરનેકે) બાદ (બશરતે કે) મૈયતને
કિસીકો નુકસાન પોહચાના ન ચાહા હો
વસિય્યતમ મિનલ્લાહ વલ્લાહુ
યે કરારદાદ મુકર્રર કી ગઈ હૈ ખુદાકી તરફસે ઔર ખુદા
અ્લીમુન હ્લીમ ૦ તિલ્કા હુદૂદુલ્લાહ
જાનનેવાલા બુર્દબાર હૈ (૧) યે હૈં હદેં ખુદાકી
વ મંય યુતિઇલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ યુદખિલ્હુ
ઔર જો કોઈ કહા માને ખુદાકા ઔર ઉસકે રસૂલકા તો દાખિલ કરેગા
જન્નાતિન તજરી મિન તહ્તિહલ અન્હારુ
ખુદા ઉસકો બહિશ્તોંમેં, કે બેહતી હૈં ઉસકે નીચેસે નેહરેં
મ **ખાલિદીના ફીહા વ ઝ઼ાલિકલ ફવઝુલ અ્ઝીમ ૦ વ મંય યઅ્-સિલ્લાહા**
૧ હમેશા રેહનેવાલે હૈં વો ઉસમેં ઔર યે હૈ કામયાબી બડી ઔર જો કોઈ ના ફરમાની કરે ખુદાકી
વ રસૂ-લહૂ વ ય-તઅ્દ-દા હુદૂ-દહૂ યુદખિલ્હુ નારન ખાલિદન ફીહા
ઔર ઉસકે રસૂલકી ઔર ઉસકી હદોંસે ગુઝર જાએ, તો દાખિલ કરેગા ઉસકો ખુદા આગમેં, હમેશા રેહનેવાલે હૈં વો ઉસમેં
૯ **વ લહૂ અ્ઝાબુમ મુહીન ૦ વલ્લાતી યઅ્તીનલ ફાહિ-શતા મિન નિસાઇકુમ**
૧૩ ઔર ઉનકે લિયે હૈ અઝાબ ઝલીલ કરનેવાલા. ઔર વો ઔરતેં કે આતી હૈં સાથ બેહયાઈ કે (યાની બદકારી
ફસ્તશહિદૂ અ્-લયહિન્ના અર-બ-અ્તમ મિન્કુમ ફ-ઇન શહિદૂ ફ-
કરતી હૈં) તુમ્હારી બીબીયોં મેં સે તો ગવાહ લાઓ ઉન ઔરતોં પર ચાર ગવાહ (મરદોં કો) તુમમેંસે, ફિર અગર
અમસિકૂહુન્ના ફિલ બુયૂતિ હત્તા ય-તવફ-ફાહુન્નલ મવતુ અવ યજ-અ્લલ્લાહુ
ગવાહી દેવેં વો (મર્દ ઝિનાકી શરઈ) તો બંદ રખ્ખો ઉનકો ઘરોંમેં યહાં તકકે ઉઠાલે ઉનકો મૌત (યાની મૌત આ જાએ)
લહુન્ના સબીલા ૦ વલ્લઝ઼ાનિ યઅ્-તિયાનિહા મિન્કુમ ફ-આઝૂહુમા
યા પૈદા કરે ખુદા ઉનકે લિયે કોઈ રાહ (યાની કોઈ દુસરા હુકમ નિકાલે વહાં તક કૈદ રખ્ખો, યે હુકમ ઈબતેદાઈકા
હૈ બાદમેં ૧૦૦ કોડે, ઔર સંગસાર કા હુકમ હુવા) (૨) ઔર જો દો મર્દ લાએ ઈસ બેહયાઈ કો (યાની લવાતત
કરેં) તુમમેંસે, તો ઈઝા દો ઉન દોનોં કો (યાની સખ્ત સુસ્ત કહો, યા જુતીયોંસે મારો,)
ફ-ઇન તાબા વ અસ્લહા ફ-અઅ્-રિદૂ અ્ન્હુમા ઇન્નલ્લાહા કાના
ફિર અગર તૌબા કરેં ઔર નેકીયોં પર આવેં, તો પીછા છોડ દો ઉનકા બેશક ખુદા હૈ
તવ્વાબર રહીમા ૦ ઇન્નમત તવ-બતુ અ્લલ્લાહિ લિલ્લઝ઼ીના
તૌબા કબૂલ કરનેવાલા મહેરબાન. (૩) સિવા ઈસકે નહીં કે તૌબા કબૂલ કરના ખુદાહી પર હૈ સિર્ફ ઉન્હીં લોગોંકી જો

يَعْمَلُونَ السُّوٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٍ
فَأُولَٰٓئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا حَكِيمًا ۞ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّـَٔاتِ ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ
إِنِّي تُبْتُ الْـَٰٔنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ
أُولَٰٓئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۞ يَٰٓأَيُّهَا
الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُوا النِّسَآءَ
كَرْهًا ۖ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَآ
ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّآ أَن يَأْتِينَ بِفَٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ
وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ
فَعَسَىٰٓ أَن تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا
كَثِيرًا ۞ وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ
زَوْجٍ وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ

યઅ્‌મલૂનસ સૂઆ બિ-જહા-લતિન સુમ્મા
કરતે હૈ બુરાઈ નાદાનીસે ફિર
યતૂબૂના મિન કરીબિન ફ-ઉલાઈકા
તૌબા કર લેતે હૈ જલ્દીસે, તો ઉન લોગોંકી
યતૂબુલ્લાહુ અ-લયહિમ ط વ કાનલ્લાહુ
તૌબા કુબૂલ કરતા હૈ ખુદા. ઔર હૈ ખુદા
અલીમન હકીમા ○ વ લય-સતિત તવ-બતુ
જાનનેવાલા (ઔર) હિકમતવાલા. ઔર નહીં હૈ તૌબા
લિલ્લઝીના યઅ્‌મલૂનસ સયયિઆત ج હત્તા
ઉન લોગોંકે લિયે જો કરતે હૈં બુરાઈયાં, યહાં તક કે
ઇઝા હ-દ્દરા અ-હ-દહુમુલ મવતુ કાલા
જબ આ જાતી હૈ ઉનમેં સે કિસી એક કો મૌત, તો કેહતા હૈ
ઇન્ની તુબ્તુલ આના વ લલ્લઝીના યમૂતૂના
ઉસ વકત કે તૌબા કરતા હૂં અબ ઔર નહીં હૈ તૌબા ઉનકી જો
વ હુમ કુફ-ફાર ط ઉલાઈકા અઅ્‌તદના લહુમ અઝાબન અલીમા ○
મર જાતે હૈં ઔર વો કાફિર હૈં. યેહી લોગ હૈં કે તૈયાર કિયા હૈ હમને ઉનકે લિયે અઝાબ દર્દનાક. (૧)
યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા યહિલ્લુ લકુમ અન તરિસુન નિસાઆ
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો નહીં હલાલ તુમ્હારે લિયે યે કે, વારિસ હો જાઓ તુમ ઔરતોંકે
કરહા ط વલા તઅ્‌દુલૂહુન્ના લિ-તઝ-હબૂ બિ-બઅ્‌દિ મા આતય-તુમૂહુન્ના
(જાનો માલકે) ઝબરદસ્તીસેં ઔર મત મના કરો ઉનકો તાકે લેલો બા'ઝી વો ચીઝેં જો દી હૈ તુમને ઉનકો,
ઇલ્લા અંય યઅ્‌તીના બિ-ફાહિ-શતિમ મુબયયિનહ ج વ આશિરૂહુન્ના બિલ
મગર યે કે લાવેં વો બેહયાઈ ખુલી યાની ખુલી બદકારી કરેં તો મના કરનેકા ઈખતેયાર હૈ. ઔર સોહબત રખ્ખો ઉનકે
મઅ્‌રૂફ ج ફ-ઇન કરિહતુમૂહુન્ના ફ-અસા અન તક-રહૂ
સાથ અચ્છી તરહ કી. ફિર અગર ના પસંદ રખ્ખો તુમ ઉનકો તો કયા અજબ હૈ કે ના પસંદ કરો તુમ
શય-અંવ વ યજ-અલલ્લાહુ ' ફીહિ ખય-રન કસીરા ○
કિસી ચીઝકો, ઔર પૈદા કરદે ખુદા ઉસમેં ખૂબિયા બહોતસી. (૨)
વ ઇન અરત્તુમુસ-તિબ્દાલા ઝવજિમ મકાના ઝવજિંવ ४
ઔર અગર ચાહો તુમ બદલ લેના એક ઔરતકી બજાએ દુસરી ઔરતકો
વ આ-તયતુમ ઇહદાહુન્ના કિન્તારન ફલા તઅ્‌ખુઝૂ મિન્હુ
ઔર દિયા હૈ તુમને એકકો ઉનમેંસે ખઝાના, પસ મત લો ઉસમેંસે

➞ પેજ (૧૧૦) ની તફસીર : કશુ ન લે તે અસ્બા અસલમાં એ છે જે મર્દ હોય ઔરત ન હોય અને ઔરતના વાસ્તો ન રાખે જેના ચાર દરજા છે, અવ્વલ દરજામાં બેટા અને પોત્રો, બીજા દરજામાં બાપ અને દાદા, ત્રીજા દરજામાં ભાઈ અને બહેન ચોથા દરજામાં કાકા અને કાકાના દીકરા અથવા પોત્રો એક દરજામાં જો વધારે માણસો હોય તો જે મરનારથી વધારે નજીકનો હોય તેને પહેલો ગણવો જેમને પોત્રોથી બેટા ભત્રીજાથી ભાઈ પહેલા સોતીલાથી સગા પહેલા બાકી બીજી અવલાદમાં અને ભાઈઓમાં મર્દની સાથે ઔરત પણ અસ્બા છે બીજાઓમાં નહીં. ફાયદો: જો બન્ને જાતના વારસો ન હોય તો ત્રીજી જાત છે ઝુરહમ એટલે એવા સગાવાલા જેમા ઔરત ના વાસ્તાના લીધે છે અને બીજા હિસ્સેદાર નથી જેવાં કે નવાસા એ નાના અને ભાણેજ અને મામા અને માસી અને ફોઈ અને તેમની ઔલાદ નો હિસાબ પણ ↗

↗ અસ્બાની જેમ હિસાબ છે. (૨) આ હુકમ વ્યભીચારનો ફરમાવ્યો છે કે ચાર મુસલમાન દીનદાર સાક્ષીઓ જોઈએ ફરી અહીં શિક્ષા વર્ણવી નહીં. વાયદો કર્યો અને સૂરએ નૂરમાં તેનું વર્ણન કર્યું કે કુવારી માટે ૧૦૦ કોરડા અને પરણ્યાત ને સંગસાર કરવી છે. (૩) જો બે મર્દ આપસમાં બદફેલી કરે તો તેમની શિક્ષા વિશે ટુંકી ઈજા દેવાનું ફરમાવ્યું એથી જણાયું કે અત્યાર સુધી વ્યભીચાર અને લવાતત (લોંડાબાઝી) બન્ને નો એકજ હુકમ હતો. પછી વાયદા અનુસાર વ્યભીચારની શિક્ષાનો હુકમ આવ્યો ત્યારે ય એની શિક્ષા જુદી ફરમાવી નહીં ➞

મ ૧

شَيْـًٔا ؕ اَتَاْخُذُوْنَهٗ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ۝ وَكَيْفَ
تَاْخُذُوْنَهٗ وَقَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى بَعْضٍ وَّ
اَخَذْنَ مِنْكُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ۝ وَلَا تَنْكِحُوْا
مَا نَكَحَ اٰبَآؤُكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ؕ
اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَّمَقْتًا ؕ وَسَآءَ سَبِيْلًا ۝
حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهٰتُكُمْ وَبَنٰتُكُمْ وَاَخَوٰتُكُمْ وَ
عَمّٰتُكُمْ وَخٰلٰتُكُمْ وَبَنٰتُ الْاَخِ وَبَنٰتُ الْاُخْتِ وَ
اُمَّهٰتُكُمُ الّٰتِيْٓ اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوٰتُكُمْ مِّنَ الرَّضَاعَةِ
وَاُمَّهٰتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَآئِبُكُمُ الّٰتِيْ فِيْ حُجُوْرِكُمْ
مِّنْ نِّسَآئِكُمُ الّٰتِيْ دَخَلْتُمْ بِهِنَّ ؗ فَاِنْ لَّمْ تَكُوْنُوْا
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ؗ وَحَلَآئِلُ اَبْنَآئِكُمُ
الَّذِيْنَ مِنْ اَصْلَابِكُمْ ۙ وَاَنْ تَجْمَعُوْا بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ
اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

શય-આ ؕ અતઅ્-ખુઝૂ-નહૂ બુંહતાનંવ વ
કુછ (વાપસ ઉસ તલાક શુદાસે), ક્યા લે લોગે ઉસકો તુમ બોહતાન
ઈસ્મમ મુબીના ۝ વ કયફ તઅ્-ખુઝૂ-નહૂ
રખકર ઔર ગુનાહ ઝાહિર સે? ઔર કિસ તરહ લે લોગે
વ કદ અફ-દા બઅ્-દુકુમ ઈલા બઅ્-દિંવ
તુમ ઉસકો હાલાંકે તેહકીક સોહબત કર ચુકે હો તુમ એક દુસરે સે,
વ અ-ખઝ્ના મિન્કુમ મીસાકન ગલીઝા ۝
ઔર લિયા હૈ ઉન્હોંને તુમસે કૌલ મઝબુત (નિકાહ કે વકત મહેરો
વલા તન્કિહૂ મા ન-કહા આબાઉકુમ
નફકા વગૈરહકા) (૧) ઔર મત નિકાહ કરો તુમ ઉનસેકે નિકાહ કિયા
મિનન નિસાઈ ઈલ્લા મા કદ સ-લફ ؕ ઈન્નહૂ
હૈ તુમ્હારે બાપ (દાદા) ને જિન ઔરતોંસે મગર જો હો ચુકા (સો
કાના ફાહિ-શતંવ વ મકતા ؕ વ સાઆ
હો ચુકા) બેશક વો થી બળી બેહયાઈ ઔર ઐબકી બાત
સબીલા ۝ હુર્રિમત અ-લયકુમ ઉમ્મહાતુકુમ વ બનાતુકુમ વ અ-ખવાતુકુમ
ઔર બુરા દસ્તુર થા (૨) હરામ કી ગઈ હૈં તુમપર તુમ્હારી માએં, ઔર તુમ્હારી બેટીયાં, ઔર તુમ્હારી બહેનેં
વ અમ્માતુકુમ વ ખાલાતુકુમ વ બનાતુલ અખિ વ બનાતુલ
ઔર તુમ્હારી ફૂફિયાં, ઔર તુમ્હારી ખાલાએં, ઔર ભાઈયોં કી બેટીયાં (ભતીજીયાં) ઔર બહેનોંકી બેટીયાં
ઉખ્તિ વ ઉમ્મહાતુકુમુલ લાતી અર-દઅ્-નકુમ વ અ-ખવાતુકુમ
(ભાનજીયાં) ઔર માએં જિન્હોંને દુધ પિલાયા તુમકો ઔર દુધ શરીક બહેનેં તુમ્હારી. ઔર માએં તુમ્હારી
મિનર રદા-અતિ વ ઉમ્મહાતુ નિસાઈકુમ વ રબાઈબુકુમુલ લાતી ફી
બીબીયોં કી ઔર તુમ્હારે રબાઈબ (યાની ઔરતકે અગલે ખાવિંદકી ઔલાદ) જો તુમ્હારી ગોદોંમેં પરવરિશ
હુજૂરિકુમ મિન નિસાઈકુમુલ લાતી દખલ્તુમ બિહિન્ન ؗ ફ-ઈલ્લમ તકૂનૂ
પાતી હૈં વો લળકીયાં તુમ્હારી ઉન બીબીયોંસે કે જિનસે સોહબત કી તુમને હરામ હૈં, ફિર અગર નહીં સોહબત કી તુમને
દખલ્તુમ બિહિન્ના ફલા જુનાહ અ-લયકુમ ؗ વ હલાઈલુ અબ્નાઈકુમુલ
ઉન બીબીયોં કે સાથ તો (ઐસી બીબીયોંકી અગલે શોહર કી લળકીયોં કે સાથ નિકાહ કર લેનેમેં) કોઈ ગુનાહ નહી.
લઝીના મિન અસ્લાબિકુમ ۙ વ અન તજ-મઊ બય-નલ ઉખ્તયનિ
ઔર બીબીયાં તુમ્હારે બેટોંકી જો તુમ્હારી સુલબસે હૈં (યાની સગે બેટોંકી બીબીયાં હરામ હૈં) ઔર યે કે જમા કરો
તુમ દો બહેનોં કો (નિકાહ મેં વો બહેનેં હકીકી હોં, યા અલ્લાતી, યા અખયાફી ઉનકા જમા કરના હરામ હૈ મગર
તલાક દેનેકે બાદ સાલી સે નિકાહ જાઈઝ હો જાતા હૈ.)
ઈલ્લા મા કદ સ-લફ ؕ ઈન્નલ્લાહા કાના ગફૂરર રહીમા ۝ ૪/K
મગર (પહેલે વકતોં મેં) જો હો ચુકા (સો હો ચુકા) બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.

મ ૧ ૯ ૧૪

➡ પેજ (૧૧૦) ની તફસીર : તેથી આલિમોમાં મત ભેદ થયો તેમની પણ તેજ વ્યભીચારની શિક્ષા છે અથવા તલવારથી કે બીજી કઈ રીતથી કત્લ કરવુંછે. પેજ (૧૧૧)ની તફસીર (૧) જ્યારે મોત નક્કી થઈ ગઈ અને આખિરત નજર આવવા લાગી ત્યારે તોબા કબુલ થતી નથી અને તેના પહેલા કબુલ છે મુસલમાનની તૌબા અને કાફિર ગુનાહ થી તૌબા કરે તે ગુનાહ નથી ઉતરતો પરંતુ જો મુસલમાન થઈને મરે (૨) આ આયતમાં બે હુકમો છે માણસ મરી જાય તેની ઔરતને પોતાના નિકાહનો અધીકાર છે મરનારના ભાઈઓને ઝબરદસ્તી પોતાના નિકાહમાં લેવાનુંછાજતુ નથી અને ન તેણીના નિકાહને રોકવાનુ છે જે નિકાહ થી લાચાર થઈને મરનારે જે કાંઈ આપ્યુંછે તે પાછો આપી દે. પરંતુ શરીઅતના વિરૂદ્ધના કામોથી રોકવું જરૂરી છે બીજો હુકમ એ છે ઔરતોથી સબ્ર સાથે ગુજારે જો કે કેટલીક ચીજો નાપસંદ હોય તો કદાચ થોડામાં ગુણો પણ હોય ભુંડા સાથે ભુંડાઈ ન કરવી જોઈએ. ↗

↗ પેજ (૧૧૨) ની તફસીર : (૧) એટલે જ્યારે મર્દ સ્ત્રીના અંગ સુધી પહોંચી ફાયદો ઉઠાવ્યો તો તેણી પુરી મહેરની હકદાર થઈ ગઈ હવે તેણીને છોડી દે તો છુટે તે વિના છુટી શકતી નથી અને પાકો કરાર એ છે કે શરીઅતના હુકમ થી અવરત મર્દના કબજામાં આવી છે નહીં તો તેણી કાંઈ તેની મિલ્કત નથી (૨) પરંતુ જે થઈ ચૂકયું એટલે કુફરની હાલતમાં આનાથી બચતા ન હતા તો તેનો ગુનાહ ઈસ્લામ લાવ્યા પછી બાકી રહ્યો નથી.

وَّالْمُحْصَنٰتُ مِنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ
كِتٰبَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ۚ وَاُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَآءَ ذٰلِكُمْ
اَنْ تَبْتَغُوْا بِاَمْوَالِكُمْ مُّحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ ۚ
فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهٖ مِنْهُنَّ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ
فَرِيْضَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا تَرٰضَيْتُمْ بِهٖ
مِنْ بَعْدِ الْفَرِيْضَةِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝
وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ
الْمُؤْمِنٰتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ
الْمُؤْمِنٰتِ ۚ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِكُمْ ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْ
بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوْهُنَّ
اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ
وَّلَا مُتَّخِذٰتِ اَخْدَانٍ ۚ فَاِذَآ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ
بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنٰتِ مِنَ

વલ મુહ઼-સ઼નાતુ મિનન નિસાઇ ઇલ્લા

ઔર શાદી શુદહ ઔરતેં (ભી હરામ હૈ). મગર વો (લૌંડિયાં
મા મ-લકત અયમાનુકુમ ૮ કિતાબલ્લાહિ
હલાલ હૈ) જિનકે માલિક હુએ તુમ્હારે દાહિને હાથ, લિખ દિયા ખુદાને
અ઼-લયકુમ ૮ વ ઉહ઼િલ્લા લકુમ મા વરાઅ
તુમ પર (જિસકી પાબંદી લાઝિમ હૈ) (૧) ઔર હલાલ કી ગઈ હૈ
ઝ઼ાલિકુમ અન તબ્તગૂ બિ-અમ્વાલિકુમ
તુમ્હારે લિયે જો કુછ સિવા ઈસકે હૈ (હરામકી ગઈ ઔરતોં કે સિવા
બાકી હલાલ હૈં ઈસ તરહ) યે કે તલબ કરો તુમ અપને માલોંકે
મુહ઼સિ઼નીના ગ઼યરા મુસાફિહ઼ીન b ફ-મસ્તમ-
બદલેમેં. પાક દામની કી ગરઝસે, ન કે શેહવતરાની કે લિયે
તઅ઼-તુમ બિહી મિન્હુન્ના ફ-આતૂહુન્ના
ફિર જો માલે મહેર કે ફાયદા ઉઠાયા હૈ તુમને ઉસ કે બદલે જિન
ઉજૂ-રહુન્ના ફરીદ઼હ b વલા જુનાહ઼ા અ઼-લયકુમ ફીમા તરા-દ઼યતુમ
ઔરતોંસે તો દો ઉનકો મહેર ઉનકા મુકર્રર કિયા હુવા ઔર નહીં હૈ કોઈ ગુનાહ તુમપર ઈસમેં કે આપસમેં રઝામંદી
બિહી મિમ બઅ઼-દિલ ફરીદ઼હ b ઇન્નલ્લાહા કાના અ઼લીમન હ઼કીમા ૦ વ મલ્લમ
કે સાથ મહેર ઠેરાને કે બાદ (મહેરમેં કમી યા બેશી કરલો તો) બેશક ખુદા જાનનેવાલા ઔર હિકમતવાલા હૈ. (૨) ઔર
યસ્તતિ઼અ઼ મિન્કુમ તવ઼-લન અંય યન્કિહ઼લ મુહ઼-સ઼નાતિલ મુઅ઼-મિનાતિ
જો કોઈ ન રખ સકે તુમમેંસે મકદૂર, કે નિકાહ કરે બીબિયોં ઈમાન વાલીયોંસે,
ફમિમ્મા મ-લકત અયમાનુકુમ મિન ફ-તયાતિકુમુલ મુઅ઼-મિનાત b વલ્લાહુ
તો ફિર ઉનસે (નિકાહ) કરલે કે માલિક હુએ હૈં દાહને હાથ તુમ્હારે તુમ્હારી લૌંડિયોં ઈમાન વાલીયોંસે. ઔર ખુદા
અઅ઼-લમુ બિ-ઈમાનિકુમ b બઅ઼-દુકુમ મિમ બઅ઼-દ઼ ૮ ફન્કિહ઼ૂહુન્ના બિ-ઇઝ઼નિ
ખૂબ જાનતા હૈ તુમ્હારે ઈમાનકો. તુમ એક દુસરેકી જીન્સસે હો, પસ નિકાહ કરલો ઉનસે ઈજાઝતસે
અહલિહિન્ના વ આતૂહુન્ના ઉજૂ-રહુન્ના બિલ મઅ઼-રૂફિ મુહ઼-સ઼નાતિન ગ઼યરા
ઉનકે માલિકોંકી. ઔર દે દો ઉનકે મહેર દસ્તુર કે મુતાબિક. વો બીબીયાં બનાઈ જાએં (મગર શર્ત યે હૈ કે)
મુસાફિહ઼ાતિંવ વલા મુત્તખિ઼ઝ઼ાતિ અખ઼્દાન ૮ ફ-ઇઝ઼ા ઉહ઼સિ઼ન્ના ફ-ઇન
બદકારી કરનેવાલી ન હોં, ઔર પકળનેવાલી ન હોં છુપે યાર. ફિર જબ કૈદે નિકાહમેં આ જાવેં ફિર અગર
અ-તયના બિ-ફાહિ઼-શતિન ફ-અ઼લયહિન્ના નિસ્ફુ મા અ઼લલ મુહ઼-સ઼નાતિ મિનલ
કરેં કોઈ બેહયાઈકા કામ (ઝિના) તો ઉનપર આધી ઉસ સઝાકી જો બીબીયોંકી

તફસીર : (૧) સાત રિશ્તાઓ હરામ ફરમાવ્યા એક માં તેમાં નાની અને દાદીનો સમાવેશ થાય છે એટલે જે ઔરત કે તે માણસ ની જડ છે બીજી દીકરી એમાં નવાસી અને પૌત્રીનો સમાવેશ થાય છે એટલે જે તેની ડાલી છે ત્રીજી બહેન ચોથી ભત્રીજી પાંચવી ભાણજી એટલે જે તેના માં બાપ માં મળે છે છઠ્ઠી ફોઈ સાતવી માસી જે માં બાપથી ઉપર મળે છે શર્ત એ કે બારોબાર મળતી હોય અને જો વાસ્તવથી મળે તો તે હલાલ છે જેમકે ફોઈની બેટી ફાયદો : અને દૂધના બે નાતા ફરમાવ્યા માં અને બહેન ઈશારો છે આમાં સાતે નાતા આમાં હરામ છે ફાયદો : અને સસુરાલના ચાર નાતા ફરમાવ્યા છે ઔરતને મર્દની જડ અને ડાલી અને મર્દ ને ઔરતની જડ અને ડાલી પરંતુ ડાલી જયારે હરામ છે કે નિકાહ પછી પણ સોહબત પણ થાય અને જડ ફકત નિકાહથી હરામ છે. ↗

મ ૧

↗ ફાયદો : દુધથી પણ આ ચાર રિશ્તાઓ હરામ છે પરંતુ દુધ પીવું તે બરાબર છે કે એજ ઉમરમાં પીએ મોટી ઉમરમાં પીવું બરાબર નથી ફાયદો : આ જગ્યાએ રિશ્તો સગા અને સાવકા અને અખ્યાતી બધા બરાબર છે અને દુધમાં પણ સાવકા નાતા ભરોસા પાત્ર છે ફાયદો : ત્યાર બાદ બે બહેનોનો એક સાથે જમા કરવાનુ મના ફરમાવવામાં આવ્યુ આ ઈશારા થી જાણવા મલ્યુ કે સાતે રિશતાઓ જમા કરવા હરામ છે અને સસુરાલના રિશ્તામાં જમા →

الْعَذَابِ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ۚ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۞ وَاللَّهُ
يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ۞ يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ۞
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ ۚ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ
نَارًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۞ إِنْ تَجْتَنِبُوا
كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ

અ઼ઝ઼ાબ ط ઝ઼ાલિકા લિમન ખ઼શિયલ અ઼-નતા
સઝ઼ાસે હૈ યે (નિકાહ કરનેકા હુકમ) ઉસકે લિયે હૈ જિસકો ડર હો ઝિનાકા
મિન્કુમ ط વ અન તસ્બિરૂ ખ઼યરુલ
તુમમેંસે. ઔર અગર સબ્ર કરો (ઔર લોંડીસે નિકાહ ન કરો) તો
બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે.
લકુમ ط વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ع યુરીદુલ્લાહુ
ઔર ખુદા બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ. (૧) ચાહતા હૈ ખુદા
લિ-યુબય્યિના લકુમ વ યહદિ-યકુમ
કે ખોલ કર બયાન કરદે તુમ્હારે લિયે, ઔર હિદાયત કરે તુમકો
સુ-નનલ લઝ઼ીના મિન ક઼બ્લિકુમ વ યતૂબા
રાહ ઉન લોગોંકી કે જો તુમસે પેહલે થે. ઔર મહેરકી નઝ઼ર રખ્ખે
અ઼-લયકુમ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ○
તુમપર ઔર ખુદા જાનનેવાલા, હિકમતવાલા હૈ
વલ્લાહુ યુરીદુ અંય યતૂબા અ઼-લયકુમ
ઔર ખુદા ચાહતા હૈ કે નઝ઼ર રખ્ખે તુમ પર.
વ યુરીદુલ લઝ઼ીના યત્તબિઊનશ શ-હવાતિ અન તમીલૂ મય-લન અ઼ઝ઼ીમા ○
ઔર ચાહતે હૈં લોગ વો કે જો પૈરવી કરતે હૈં ખાહિશોંકી, યે કે મુળ જાઓ તુમ (રાહે રાસ્તસે ભટકકર) બહુત દૂર (૨)
યુરીદુલ્લાહુ અંય યુખ઼ફ્-ફિફ઼ા અ઼ન્કુમ ج વ ખુલિક઼લ ઇન્સાનુ દ઼ઈફ઼ા ○
ચાહતા હૈ ખુદા યે કે હલકા કરે તુમ પરસે (બોઝ) ઔર પૈદા કિયા ગયા હૈ આદમી કમઝોર (જો એહકામે સખ્તકા બોઝ
યૉ અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તઅ્-કુલૂ અમ્વા-લકુમ બય-નકુમ
નહી ઉઠા સકતા) (૩) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો, મત ખાઓ માલ અપને આપસમે
બિલ બાતિ઼લિ ઇલ્લૉ અન તકૂના તિજા-રતન અ઼ન તરાદ઼િમ મિન્કુમ
સાથ નાહકકે. (યાની નાજાઈઝ તૌર પર) મગર યે કે હોવે ખરીદો ફરોખ્ત કિયા તુમ્હારી આપસકી રઝ઼ા મન્દીસે તો હરજ નહી
વલા તક઼તુલૂ અન્ફુ-સકુમ ط ઇન્નલ્લાહા કાના બિકુમ રહ઼ીમા ○
ઔર મત મારો અપને આપકો (ખુદ કુશી ન કરો) બેશક ખુદા હૈ તુમ પર મહેરબાન.
વ મંય યફ઼-અ઼લ ઝ઼ાલિકા ઉ઼દવાનંવ વ ઝ઼ુલ્મન ફ઼-સવફ઼ા નુસ્લીહિ નારા ط
ઔર જો શખ્સ કરેગા ઐસા (યાની પરાયા માલ ખા જાએગા) જોરો ઝ઼ુલ્મ સે તો અનકરીબ દાખિલ કરેંગે હમ ઉસકો આગમેં,
વ કાના ઝ઼ાલિકા અ઼લલ્લાહિ યસીરા ○ ઇન તજ-તનિબૂ કબૉઇરા મા
ઔર હૈ યે ખુદા પર આસાન (૪) અગર બચોગે તુમ બળે ગુનાહોંસે, જો
તુન્હવના અ઼ન્હુ નુકફ઼-ફિર અ઼ન્કુમ સય્યિઆતિકુમ વ નુદખ઼િલ્કુમ
મના કિયે જાતે હો ઉસસે, તો મિટા દેંગે હમ તુમસે, બુરાઈયાં તુમ્હારી, ઔર દાખિલ કરેંગે હમ તુમકો

→ પેજ (૧૧૩) ની તફસીર : કરવું હરામ નથી. ફાયદો : આખિરે નિકાહવાળી ઔરત જોડે નિકાહ હરામ છે એટલે એકના નિકાહમાં છે તો પછી હરેકને તેણી જોડે નિકાહ હરામ છે સિવાય એ કે પોતાની મિલકતમાં થઈ જાય એની સૂરત એ છે કે કાફિર મર્દ અને ઔરતમાં નિકાહ હતો તે ઔરત કેદમાં પકડાઈ ને આવી જેની પાસે તે પહોંચી તેને હલાલ છે ફાયદો અગર દુધનો રિશ્તો અગર સુસરાલના મર્દને પોતાની બાંદી જોડે છે તો તેની સોહબત છે અને તેની મિલકતમાં રહ્યા કરે ફાયદો : અને આજે ફરમાવ્યું કે તમારા દીકરાઓની ઔરતો જે તમારા પીઠથી છે એટલે લે પાલક ને બેટો ન ગણો આ હુકમમાં તે બેટો નથી. (૨) એટલે જે ઔરતો હરામ બતાવી તે સિવાય બધી ઔરતો હલાલ છે પરંતુ તેના માટે ચાર શર્તો છે એક એ કે માંગણી કરો એટલે જીભ વડે બન્ને બાજુથી ↗

↗ કબુલ મંજુર થવું. બીજું એ કે નિકાહના બદલામાં માલ એટલે મહેર આપવાનું કબુલ કરવું. ત્રીજી એ કે સદા માટે પત્ની બનાવવાનો હેતુ હોય માત્ર પૈસા આપી કામવાસના પુરી કરવાનો હેતુ ન હોય, જેમ કે અમુક મુદ્દત માસ બે માસ કે વર્ષ માટે પણ ન હોય કારણ કે તેમ કરવું હરામ છે ચોથી શર્ત સૂરએ માઈદહમાં ફરમાવી છે અને અહીં પણ બાંદીઓના નિકાહમાં આગળ બયાન છે કે છુપી દોસ્તી ન હોય એટલે લોકો સાહેદ હોય ઓછામાં ઓછા બે મર્દ અથવા એક મર્દ અને બે →

મ ૧

مُدْخَلًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ
بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا
اكْتَسَبُوْا ؕ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ؕ وَسْئَلُوا
اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٣٢﴾
وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ ؕ
وَالَّذِيْنَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدًا ﴿٣٣﴾ اَلرِّجَالُ
قَوّٰمُوْنَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى
بَعْضٍ وَّبِمَآ اَنْفَقُوْا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصّٰلِحٰتُ
قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ وَالّٰتِيْ
تَخَافُوْنَ نُشُوْزَهُنَّ فَعِظُوْهُنَّ وَاهْجُرُوْهُنَّ فِي
الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوْهُنَّ ۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوْا
عَلَيْهِنَّ سَبِيْلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيْرًا ﴿٣٤﴾

મુદ્-ખલન કરીમા ૦ વલા ત-ત-મન્નવ મા
જગાહ મેં ઈઝ્ઝત કી (યાની જન્નતમેં) ઔર મત આરઝૂ કરો ઉસ ચીઝકી,
ફદ્-દ્લલ્લાહુ બિહી બઅ્-દ્કુમ અ્લા બઅ્-દ્ ʖ
કે બુઝુર્ગી દી હૈ ખુદાને સાથ ઉસકે તુમમેંસે બા'ઝકો બા'ઝ પર ,
લિર રિજાલિ નસીબુમ મિમ્મક-ત-સબૂ ʖ
મરદોં કે લિએ હિસ્સા હૈ, ઉસમેંસે કે કમાતે હૈં,
વ લિન નિસાઇ નસીબુમ મિમ્મક-તસબ્નાʖ
ઔર ઔરતોં કે લિયે હિસ્સા હૈ ઉસ ચીઝમેં કે કમાતી હૈ.
વસ્અલુલ્લાહા મિન ફદ્લિહ ʖ
ઔર માંગતે રહો ખુદાસે ફઝલ ઉસકા .
ઇન્નલ્લાહા કાના બિ-કુલ્લિ શયઇન
બેશક ખુદા હૈ હર ચીઝકા
અ્લીમા ૦ વ લિ-કુલ્લિન જ-અ્લ્ના
જાનનેવાલા (૧) ઔર હર શખ્સ કે લિયે મુકર્રર કિએ હૈં હમને
મવાલિયા મિમ્મા ત-રકલ વાલિદાનિ વલ અક્-રબૂન ʖ વલ્લઝીના
વારિસ, ઉસ ચીઝસે કે છોળ ગએ માં બાપ ઔર રિશ્તેદાર ઔર જિનકો
અ્-ક્-દત અયમાનુકુમ ફઆતૂહુમ નસી-બહુમ ʖ ઇન્નલ્લાહા કાના અ્લા કુલ્લિ
કે ગિરોહ બાંધી તુમ્હારે હાથને (યાની તુમને જિનસે ભાઈચારેકા અહદ બાંધા) દો ઉનકો ઉસમેંસે, બેશક હૈ અલ્લાહ
શયઇન શહીદા ૦ᶜ અર રિજાલુ કવ્વામૂના અ્લન નિસાઇ બિમા ફદ્-દ્લલ્લાહુ
હર ચીઝ પર હાઝિર (૨) મર્દ હાકિમ હૈ ઔરતોં પર. ઈસ લિયે કે બુઝુર્ગી દી હૈ ખુદાને
બઅ્-દ્હુમ અ્લા બઅ્-દ્વિં વ બિમા અન્ફકૂ મિન અમ્વાલિહિમ ʖ
(ઉનકે બા'ઝ (આદમિયોં) કો બા'ઝ (ઔરતોં) પર. ઔર ઈસલિયે (ભી) કે ખર્ચ કરતે હૈં અપને માલસે (ઔરતોં પર)
ફસ્સાલિહાતુ કાનિતાતુન હાફિઝાતુલ લિલ ગયબિ બિમા હફિઝલ્લાહ ʖ
તો નેક બીબિયાં ફરમાંબરદાર હૈં નિગેહબાની કરનેવાલી હૈં પીઠ પીછે (હર એક ચીઝકી) ખુદાકી હિફાઝતમે
વલ્લાતી તખાફૂના નુશૂ-ઝહુન્ના ફ-ઇઝૂહુન્ના વહ-જુરૂહુન્ના ફિલ
ઔર જો ઔરતેં કે મેહસૂસ કરો તુમ ઉનકી ના ફરમાની, તો નસીહત કરો ઉનકો ઔર છોળદો ઉનકો
મદાજિઇ વદ્રિબૂહુન્ના ᶜ ફ-ઇન અ-ત્અ્-નકુમ ફલા તબ્ગૂ
ખ્વાબ ગાહોંમેં (યાની હમ બિસ્તરી મોકુફ કરો) ઔર મારો ઉનકો. ફિર અગર કહા માનેં વો તુમ્હારા, તો મત ઢુંઢો
અ્-લયહિન્ના સબીલા ʖ ઇન્નલ્લાહા કાના અ્લિય્યન કબીરા ૦
ઉન પર (ઈલઝામકી કોઈ) રાહ, બેશક ખુદા હૈ આલીશાન (ઔર) બળા (મરતબેવાલા)-૩

મ ૧   ૨ ع ૬

➝ પેજ (૧૧૩) ની તફસીર : ઔરતો પછી ફરમાવ્યું નિકાહ પછી જે સ્ત્રી થી સંભોગ કર્યો અગર એકાંતવાસનો લાભ લીધો તો તેની મહેર આપવી પડશે ઔરત રાજી ખુશી થી છોડે નહી ત્યાં સુધી છુટી શકતી નથી અને જો કામમાં ન આવી હોય અને મર્દ છુટી કરી દે તો અડધી મહેર આપવાની રહેશે અને જો ઔરત એવુ કામ કરે કે નિકાહ ટુટી જાય તો આખી મહેર માથેથી ઉતરી ગઈ. પછી ફરમાવ્યું કે મહેર નકકી થયા બાદ બન્નેમાં પોતાની ખુશીથી વધઘટ કરે તો તે થઈ શકે છે.
(૧૧૪ ની તફસીર) : (૧) ફરમાવ્યું કે જેની પાસે પૈસા ન હોય અને આઝાદ ઔરત થી નિકાહ ન કરી શકતો હોય તો કોઈની બાંદીથી નિકાહ કરી લે તેણીના માલિકની રજાથી અને છુપી દોસ્તી મના ફરમાવી છે નિકાહમાં સાહેદો જરૂરી છે અને જેના નિકાહમાં ↗ એક આઝાદ ઔરત છે તેને કોઈની બાંદીથી નિકાહ કરવો હલાલ નથી અને તેના ઉપર અડધી માર ફરમાવી એટલે આઝાદ મર્દ યા ઔરત નિકાહ થી ફાયદો લઈ લે અને ફરી ઝિના કરે તો સંગસારની સજા થાય અને નિકાહ વગર ઝિના કરે તો કોરડા મારવા, તો ફરમાવ્યું કે બાંદીઓના નિકાહ થયા પછી પણ ઝિનાની શિક્ષા ૫૦ કોરડા છે વધારે નહીં આજ હુકમ ગુલામનો છે. ➝

وَ اِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوْا حَكَمًا مِّنْ
اَهْلِهٖ وَحَكَمًا مِّنْ اَهْلِهَا ۚ اِنْ يُّرِيْدَآ اِصْلَاحًا
يُّوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا خَبِيْرًا ﴿٣٥﴾
وَ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّ بِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًا وَّبِذِي الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ
وَ الْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَ الصَّاحِبِ
بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۗ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرَا ﴿٣٦﴾
الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
وَ يَكْتُمُوْنَ مَآ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ وَ اَعْتَدْنَا
لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿٣٧﴾ وَ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ
اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَلَا
بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۗ وَمَنْ يَّكُنِ الشَّيْطٰنُ لَهٗ قَرِيْنًا

વ ઇન ખિફતુમ શિકાકા બયનિહિમા
ઔર અગર ડરો તુમ ખટપટસે મિયા બીબીમેં,
ફબઅસૂ હ-ક-મમ મિન અહલિહી વ
તો ભેજો તુમ એક પંચ અપને કુમ્બેમેં સે ઔર
હ-ક-મમ મિન અહલિહા ઈંય યુરીદા
એક પંચ ઔરતોંકે કુમ્બેમેં સે. અગર ચાહેંગે વો દોનોં પંચ સુલહ
ઇસ્લાહંય યુવફ-ફિકિલ્લાહુ બય-નહુમા
(સમઝોતા) કર દેના તો તૌફીક દેગા (મિલાપ કરા દેગા) ખુદા ઉન
ઈન્નલ્લાહા કાના અલીમન ખબીરા ૦
દોનોં (મિયાં બીબી) મેં, બેશક ખુદા જાનનેવાલા ખબરદાર હૈ
વઅ-બુદુલ્લાહા વલા તુશરિકૂ બિહી
ઔર ઈબાદત કરો ખુદાકી ઔર ન શરીક કરો ઉસકે સાથ
શય-અંવ વ બિલ વાલિદયનિ ઇહસાનંવ વ
કિસી ચીઝકો ઔર માં-બાપ કે સાથ અચ્છા સુલૂક કરો ઔર
બિ-ઝિલ કુરબા વલ યતામા વલ મસાકીનિ વલ જારિ ઝિલ કુરબા વલ
રિશ્તેદારોંસે ઔર યતીમોંસે, ઔર મુહતાજોંસે, ઔર પાસ વાલે પળોસિયોં સે, ઔર
જારિલ જુનુબિ વસ્સાહિબિ બિલ જમ્બિ વબનિસ સબીલિ વમા મ-લકત
દૂરવાલે પળોસિયોં ઔર હમનશીન રફીકસે, ઔર મુસાફિરોંસે, ઔર ઉનસે કે માલિક હુવે હૈં
અયમાનુકુમ ઈન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુ મન કાના મુખ્તાલન ફખૂરા ૦
દાહને હાથ તુમ્હારે (યાની ગુલામ ઔર લૉંડીયોંસે (ઈન સબકે સાથ) અચ્છા સુલૂક કરતે રહો.) બેશક ખુદા નહીં
પસંદ કરતા ઉસકો કે જો હૈ શેખી (બળાઈ) મારનેવાલા, ઔર ઇતરાને વાલા (૧)
અલ્લઝીના યબ્ખલૂના વ યઅ-મુરૂનન નાસા બિલ બુખલિ વ યકતુમૂના
જો લોગ (ખુદભી) કંજૂસી કરતે હૈં ઔર હુકમ કરતે હૈં (દૂસરે) લોગોં કો ભી કંજૂસી કરનેકા, ઔર છુપાતે હૈં
માઁ આતાહુમુલ્લાહુ મિન ફદ્લિહ, વ અઅ-તદના લિલ કાફિરીના
વો ચીઝ કે દી હૈ ઉનકો ખુદાને અપને ફઝલસે. ઔર તૈયાર કિયા હમને કાફિરોં કે લિયે
અઝાબમ મુહીના ૦ વલ્લઝીના યુન્ફિકૂના અમ્વા-લહુમ રિઆઅન
અઝાબ ઝલીલ કરનેવાલા ઔર જો લોગ ખર્ચ કરતે હૈં અપના માલ દિખાને કે લિયે
નાસિ વલા યુઅ-મિનૂના બિલ્લાહિ વલા બિલ યવમિલ
લોગોં કો ઔર નહીં ઈમાન લાતે ખુદા પર ઔર નહીં ઈમાન લાતે રોઝે આખિરત પર
આખિર વ મંય યકુનિશ શયતાનુ લહૂ કરીનન
(વો શૈતાનકે સાથી હૈં) ઔર જિસકા હોવે શૈતાન સાથી

➡ પેજ (૧૧૪) ની તફસીર : (૨) એટલે ખોટી સોહબત જે માણસના દિલને ખોટા કામ પર દોડાવે અને શરીઅત પર ન ચાલવા દે. (૩) એટલે શરીઅત માં કોઈ ચીજની તંગી નથી કે હલાલને છોડી દે અને હરામ પાછળ દોડે. (૪) એટલે અભીમાની ન બને કે અમો મુસલમાન દોઝખમાં કેવી રીતે જઈશું અલ્લાહ ઉપર એ પણ આસાન છે. પેજ (૧૧૫) ની તફસીર (૧) ઔરતો એ હઝરતથી પુછયું શુ કારણ છે હક તઆલા દરેક જગ્યાએ મર્દો ઉપર હુકમ કરે છે ઔરતો નો નામ નથી લેતા અને વારસાઈમાં મર્દ ને ડબલ હિસ્સો મળે છે આના ઉપર આ આયત ઉતરી (૨) ઘણાં લોકો હઝરત સાથે એકલા મુસલમાન થયા એટલે તેમના સગાં કાફિર રહ્યા તો હઝરતે બે બે મુસલમાનો ને આપસમાં ભાઈ ભાઈ કરી દીધા તેઓ એક બીજાના વારસ થયા જયારે તેમના સગાં મુસલમાન થયા ત્યારે આ આયત ઉતરી ➚

➚ કે મીરાસ તો સગાઈ ઉપર છે અને બોલીના ભાઈઓથી ઝિન્દગીમાં સુલૂક કરો અગર મરતી વખતે કાંઈ વસીયત કરો (૩) એટલે અલ્લાહે મર્દ નો મરબતો ઉચો બનાવ્યો તો ઔરતને હુકમબરદાર થવું જોઈએ અને એક ઔરત ખરાબ વર્તાવ કરે તો મર્દને પેહલા દરજાનો સમજવો બીજા દરજામાં એ જુદો સુએ પણ એજ ઘરમાં ફરી છેલ્લા દરજે તેણીને મારે પરંતુ એવી રીતે નહીં કે ઈજા થાય પછી જાહેર રીતે તે તાબે થઈ જાય તો તો ભુલો ઉપર ટોકયા ન કરે બાકી દરેક કસુરની એક હદ ➡

મ ૧

قَسَآءَ قَرِيْنًا ۝ وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ
الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ اَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَكَانَ
اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ
وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُّضٰعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَّدُنْهُ
اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيْدٍ
وَّجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ شَهِيْدًا ۝ يَوْمَئِذٍ يَّوَدُّ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَعَصَوُا الرَّسُوْلَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْاَرْضُ ۚ
وَلَا يَكْتُمُوْنَ اللّٰهَ حَدِيْثًا ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰرٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا
مَا تَقُوْلُوْنَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِيْ سَبِيْلٍ حَتّٰى
تَغْتَسِلُوْا ۚ وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ
اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ
تَجِدُوْا مَآءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوْا

وقف النبي صلى الله عليه وآله وسلم

ફસાઆ કરીના ૦ વ માઝા અ-લયહિમ લવ
પસ વો બુરા સાથી હૈ. (૧) ઔર ક્યા (બિગળતા) ઉનકા અગર
આ-મનૂ બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખિરિ
ઈમાન લાતે વો ખુદાપર ઔર રોઝે આખિરત પર.
વ અન્ફકૂ મિમ્મા ર-ઝ-કહુમુલ્લાહ ط વ
ઔર ખર્ચ કરતે ઉસમેંસે કે જો દિયા હૈ ખુદાને. ઔર
કાનલ્લાહુ બિહિમ અલીમા ૦ ઈન્નલ્લાહા
હૈ ખુદા તો ઈનકે (હાલકો) જાનને વાલા. બેશક ખુદા
લા યઝ્લિમુ મિસ્કાલા ઝર્રહ ج વ ઈન
નહીં ઝુલ્મ કરેગા બરાબર એક ઝર્રે કે ઔર અગર
તકુ હ-સ-નતંય યુદાઈફહા વ યુઅ્તિ
હોતી હૈ કોઈ નેકી તો દુગના કર દેતા હૈ ઉસકો, ઔર દેતા હૈ
મિલ લદુન્હુ અજરન અઝીમા ૦
અપને પાસ સે સવાબ બળા. (૨)
ફ-કયફ઼ા ઈઝા જિઅ્ના મિન કુલ્લિ ઉમ્મતિમ બિ-શહીદિંવ વ જિઅ્ના બિકા
ફિર ક્યા હાલ હોગા (ઉસ વકત) જબ લાએંગે હમ હર ઉમ્મતમેંસે એક ગવાહ ઔર લાએંગે (અય નબી) આપકો
અલા હા-ઉલાઈ શહીદા ط યવ-મઈઝિંય યવદ-દુલ લઝીના ક-ફરૂ વ અ-સવુર
ઉપર ઉન સબકે ગવાહ બનાકર ઉસ રોઝ આરઝૂ કરેંગે વો લોગ કે કાફિર હુએ, ઔર નાફરમાની કી
રસૂલા લવ તુસવ્વા બિહિમુલ અર્દ ط વલા યકતુમૂનલ્લાહા હદીસા ૦
રસૂલકી કાશકે બરાબર કરદી જાએ ઉનકે સાથ ઝમીન, (યાની યે આરઝૂ કરેંગે કે વો પયવંદે ઝમીન હો જાએં) ઔર
નહીં છુપા સકેંગે વો ખુદાસે કોઈ બાત (૩)
યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તક-રબુસ સલાતા વ અન્તુમ સુકારા
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો મત આઓ નઝદીક નમાઝકે (ઈસ હાલતમેંકે) ઔર હો તુમ નશેમેં યહાં તક કે
હત્તા તઅ-લમૂ મા તકૂલૂના વલા જુનુબન ઈલ્લા આબિરી સબીલિન
(નશા ઉતર જાએ ઔર) જાનો તુમ કે ક્યા કેહતે હો તુમ, ઔર મત જાઓ નમાઝ કે પાસ ઈસ હાલતમેંકે તુમકો નહાનેકી
હત્તા તગ-તસિલૂ ط વ ઈન કુન્તુમ મરદા અવ અલા સ-ફરિન અવ
હાજત હો મગર ગુઝરનેવાલા રાહકે (યાની સિવા સફરકી હાલત કે) યહાં તક કે નહાલો તુમ. ઔર અગર હો તુમ બીમાર યા સફર
જાઆ અ-હદુમ મિન્કુમ મિનલ ગાઈતિ અવ લામસ્તુમુન નિસાઆ
મેં હો, યા આએ કોઈ તુમમેંસે પાખાનેસે યા સોહબત કી હો તુમને ઔરતોંસે,
ફ-લમ તજિદૂ માઅન ફ-તયમ્મમૂ સઈદન તયયિબન ફમ્સહૂ
ફિર ન પાઓ તુમ પાની તો કસ્દ (યાની તયમ્મુમ) કરો મિટ્ટી પાકસે, યાની મલ લો

→ દુનિયાના લોકોની નજીક પણ તે ખોટું છે (૩) એટલે...

↗ દેખાડવા માટે આપવું અને કબુલ થાય કે જે હકદારોને
ઉમ્મીદથી (૨) એટલે અલ્લાહની રાહમાં ખર્ચકરવુ
દુનિયામાં પણ તેનો બદલો મળે છે આના ઉપર ખુદાના રસૂલે

મ ૧
આપે કોઈ
→ જેમનો આગળ વર્ણન કર્યો છે ખુદાના ભરોસાથી અને આખિરતની
રીતે નુકસાન નથી. આખિરતમાં સવાબ ની ગણત્રીમાં છે અને
કસમ ખાધી છે (૩) એટલે દરેક ઉમ્મત અને દરેક વખતના લોકોનો એહવાલ →

વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

૬ ૩

→ પેજ (૧૧૫) ની તફસીર : હોય છે અને મારવાનું એ છેલ્લે દરજે છે.

પેજ (૧૧૬) ની તફસીર : (૧) એટલે પહેલા અલ્લાહ નો હક અદા કરો પછી માં બાપનો પછી બીજા બધાનો દરજા પ્રમાણે નજીકના પાડોશીનો હક વધારે છે અને દુરના પાડોશી એના પાછળ સગા અને બરાબર નો દોસ્ત જે એક સાથે કામ કરતા હોય જેવાં એક ગુરુના બે શીષ્યો એક ધણીના બે નોકર અને ફરમાવ્યું એમના હકો ન અદા કરવાવાળો એજ છે જેમના મિઝાજમાં અભિમાન અને હું પણું છે કે કોઈને પોતાની બરાબર નથી સમજતો.

પેજ (૧૧૭) ની તફસીર : (૧) એટલે માલ આપવામાં કંજુસાઈ કરવી જેમ અલ્લાહની નજીક ખોટું છે તેવી જ રીતે દુનિયાને ↗

بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْدِيكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا ۝
اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ
يَشْتَرُوْنَ الضَّلٰلَةَ وَيُرِيْدُوْنَ اَنْ تَضِلُّوا السَّبِيْلَ ۝
وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَآئِكُمْ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ۙ وَّكَفٰى
بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ۝ مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا يُحَرِّفُوْنَ
الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَّرَاعِنَا لَيًّا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا
فِي الدِّيْنِ ۗ وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا
وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاَقْوَمَ ۙ وَ
لٰكِنْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا
مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّطْمِسَ
وُجُوْهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰۤى اَدْبَارِهَاۤ اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا

બિ-વુજૂહિકુમ વ અયદીકુમ ઇન્નલ્લાહા
અપને મુંહ ઔર હાથોં પર બેશક ખુદા
કાના અફુવ્વન ગફૂરા ૦ અ-લમ તરા ઈલલ
હૈ મુઆફ કરનેવાલા બખ્શનેવાલા (૧) કયા નહીં દેખા તુમને
લઝીના ઊતૂ નસીબમ મિનલ કિતાબિ
ઉન લોગોંકો કે દિયે ગએ વો એક હિસ્સા કિતાબકા,
યશતરૂનદ્ દ્દલા-લતા વ યુરીદૂના અન
કે મોલ લેતે થે વો ગુમરાહી, ઔર ચાહતે હૈં વો યે કે
તદ્દિલ્લુસ સબીલ ૦ વલ્લાહુ અઅ્-લમુ બિ-
ભટક જાઓ તુમ ભી રાસ્તેસે, ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ
અઅ્-દાઈકુમ વ કફા બિલ્લાહિ વલિય્યંવ
તુમ્હારે દુશ્મનોંકો ઔર કાફી હૈ ખુદા હી દોસ્ત,
વ કફા બિલ્લાહિ નસીરા ૦ મિનલ લઝીના
ઔર કાફી હૈ ખુદાહી મદદ કરને વાલા. (૨) બા'ઝ વો લોગ કે
હાદૂ યુહર્રિફૂનલ કલિમા અમ મવાદિઈહી વ યકૂલૂના સમિઅ્-ના
જો યહૂદી હૈં બદલ ડાલતે હૈં અલફાઝ કો ઉસકી જગહસે, ઔર કેહતે હૈં વો સુના હમને,
વ અસય-ના વસ્મઅ્ ગયરા મુસ્મઈવ વ રાઈના લય્યમ બિ-અલસિ-નતિહિમ
ઔર ન માના હમને, ઔર સુના ન સુનાયા જાઈયો, ઔર (કેહતે થે) રાઇના, પેચ દેકર અપની ઝબાનોં કો,
વ તઅ્-નન ફિદ-દીન વ લવ અન્નહુમ કાલૂ સમિઅ્-ના
ઔર તા'નાઝનીદીનમેં (કરનેકી રાહસે, સમિઅના, વ અસયના દો માનીવાલે અલફાઝ વસ્મઅ ગૈર મુસ્મઇન ઔર રાઇના કેહકર આપકો ખિતાબ કરતે હૈં જિસસે ઉનકી મુરાદ હુઝૂરકી ગુસ્તાખી હોતી હૈ) ઔર અગર વો કેહતે સુના હમને
વ અતઅ્-ના વસ્મઅ્ વન્ઝુરના લકાના ખયરલ લહુમ વ અક્-વમા ૪
ઔર માના હમને ઔર સુનિયે ઔર ઈનતિઝાર કીજિયે હમારા તો અલબત્તા હોતા બેહતર ઉનકે લિયે ઔર દુરુસ્ત હોતા.
વ લાકિલ લ-અ-નહુમુલ્લાહુ બિ-કુફરિહિમ ફલા યુઅ્-મિનૂના ઈલ્લા
લેકિન લા'નત કી હૈ ખુદાને ઉન પર ઉનકે કુફ્રકી વજહસે, પસ નહીં ઈમાન લાતે મગર
કલીલા ૦ યા અય્યુહલ લઝીના ઊતુલ કિતાબા આમિનૂ બિમા
થોડે. (૩) અય લોગો જો દિયે ગએ હો કિતાબ ઈમાન લાઓ ઉસ (કિતાબ કુરઆન) પર કે જો
નઝ-ઝલ્ના મુસદ-દિકલ લિમા મ-અકુમ મિન કબલિ અન નતમિસા
ઉતારી હમને સચ બતાતા હૈ ઉસ કિતાબકો જો તુમ્હારે પાસ હૈ. (ઈમાન લાઓ) ઇસસે પેહલે કે મિટા ડાલેં હમ
વુજૂહન ફ-નરુદ-દહા અલા અદબારિહા અવ નલ-અ-નહુમ કમા
મુંહોંકો પસ ફેર દેં ઉનકો ઉનકી પીઠોં પર યા લા'નત કરેં હમ ઉન પર જૈસે

→ પેજ (૧૧૭) ની તફસીર : તે વખતના પયગંબર અને ભરોસા દાર નસીબદારોના બયાન થએલા મળશે મુનકિરોનો ઈન્કાર અને ફરમાંબરદારોની ફરમાં બરદારી બયાન થશે ત્યારે મુનકરો ઉમેદ રાખશે કે અમો ઈન્સાન ન હોત તો માટીમાં મળી માટી થઈ જતાં.
પેજ (૧૧૮) ની તફસીર : (૧) ૭ ।આયતમાં વર્ણન છે તયમ્મુમનો પહેલા જે બયાન થયું કે કાફિર આખિરતમાં આરઝુ કરશે કે માટીમાં મળી જઈએ માટી ઈન્સાનોની પૈદાઈશ છે અને પોતાની પૈદાઈશ ઉપર જવું ગુનાહોથી બચાવ છે એટલા માટે માટી મસળવાથી પણ પાકી થાય છે. ફાયદો : પહેલા હુકમ ફરમાવ્યો કે નશામાં નમાઝ ની પાસે ન જાઓ આ હુકમ ત્યારે હતો જયારે નશો હરામ ન થયો હતો પરંતુ નમાઝથી મનાઈ હતી અને જો નીંદ થી બેહોશ થાય અગર બીમારી થી પોતાના મોંથી નીકળેલા શબ્દ ન સમજે તો ↗

↗ આ હાલતની નમાઝ દુરસ્ત નથી ફરી કઝા કરી લે. ફાયદો : ફરી ફરમાવ્યું કે સંભોગમાં નમાઝ પાસે ન જાઓ જયાં સુધ ગુસલ ન કરી લો મગર રાહ ચાલતા અગર
સફરમાં બચાવ ત્રણ રીતે બતાવ્યાં અને તહારતના જરૂરી થવું બેસૂરતો છે એક પાણીની તંગા એક બીમાર હોય અને પાણી નુકસાન કરે બીજું એકે સફરમાં
જવાનું હોય અને પાણી પીવા મા રાખ્યુ હોય અને આગળ દુર સુધી ન મળે ત્રીજુ ૧ મ એ કે પાણી મોજુદ નથી આ ત્રીજી પાકીના જરૂરત માટે બે →

لَعَنَّآ اَصْحٰبَ السَّبْتِ ؕ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿٤٧﴾
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ
ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰٓى
اِثْمًا عَظِيْمًا ﴿٤٨﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُزَكُّوْنَ اَنْفُسَهُمْ ؕ
بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَآءُ وَلَا يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٤٩﴾
اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ وَكَفٰى
بِهٖٓ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿٥٠﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا
نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوْتِ
وَيَقُوْلُوْنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰٓؤُلَآءِ اَهْدٰى مِنَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا سَبِيْلًا ﴿٥١﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ
اللّٰهُ ؕ وَمَنْ يَّلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ نَصِيْرًا ﴿٥٢﴾
اَمْ لَهُمْ نَصِيْبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَاِذًا لَّا يُؤْتُوْنَ
النَّاسَ نَقِيْرًا ﴿٥٣﴾ اَمْ يَحْسُدُوْنَ النَّاسَ عَلٰى

લ-અન્ના અસ્‌હાબસ સબ્તિ ط વ કાના
લા'નત કી હમને શનિચરવાલોંકો, ઔર હૈ
અમરુલ્લાહિ મફઊલા ○ ઈન્નલ્લાહા લા
કામ ખુદા કા કિયા ગયા. (વો હોકર રહેગા) (૧) બેશક ખુદા નહીં
યગ્‌ફિરુ અંય યુશ-રકા બિહી વ યગ્‌ફિરુ
બખ્શતા હૈ યે કે શરીક લાયા જાએ ઉસકા, ઔર બખ્શતા હૈ
મા દૂના ઝાલિકા લિ-મંય યશાઅ ؕ વ મંય
સિવા ઉસકે જિસકો ચાહે. ઔર જો કોઈ
યુશરિક બિલ્લાહિ ફ-કદિફ-તરા ઈસ્મન
શરીક લાએ ખુદાકે સાથ તો તેહકીક બાંધ લિયા ઉસને ગુનાહ
અઝીમા ○ અલમ તરા ઈલલ લઝીના
બળા. ક્યા નહીં દેખા તુમને, ઉન લોગોંકો કે
યુઝક-કૂના અન્ફુ-સહુમ ط બલિલ્લાહુ
પાક કેહતે હૈં અપને આપકો (અપને આપ મુકદદસ બનને સે ક્યા હોતા હૈ) બલ્કે ખુદાહી
યુઝક્કી મંય યશાઉ વલા યુઝ્‌-લમૂના ફતીલા ○ ઉન્ઝુર કયફ યફ-તરૂના
પાક કરતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ, ઔર નહીં ઝુલ્મ કિયે જાવેંગે એક તાગે બરાબર. દેખો કૈસી બાંધતે હૈં
અલલ્લાહિલ કઝિબ ط વ કફા બિહી ઈસ્મમ મુબીના ○ અ-લમ તરા
ખુદા પર ઝુટી (તોહમત) ઔર કાફી હૈ ઈતની હી બાત ગુનાહ ઝાહિર હોનેકે લિયે. ક્યા નહીં દેખા તુમને
ઈલલ લઝીના ઊતૂ નસીબમ મિનલ કિતાબિ યુઅ-મિનૂના બિલ જિબ્તિ
ઉન લોગોંકો કે દિયે ગયા હૈ જિનકો, એક હી હિસ્સા કિતાબકા, ઈમાન લાતે હૈં વો બુતોં
વત્તાગૂતિ વ યકૂલૂના લિલ્લઝીના ક-ફરૂ હા-ઉલાઇ અહદા
ઔર શૈતાન પર, ઔર કેહતે હૈં ઉનકી નિસ્બત જો કાફિર હુએ, કે યે લોગ (યા'ની કાફિર) ઉન લોગોંસે જો
મિનલ લઝીના આ-મનૂ સબીલા ○ ઉલાઇકલ લઝીના
ઈમાન લાએ હૈં ઝયાદા સીધે રાસ્તે પર હૈં (૨), યે લોગ વો હૈં કે
લ-અ-નહુમુલ્લાહ ط વ મંય યલ-અનિલ્લાહુ ફ-લન
લા'નત કી હૈ ઉન પર ખુદાને. ઔરઙ જિસ પર લા'નત કરે ખુદા પસ હરગિઝ નહીં
તજિદા લહૂ નસીરા ○ અમ લહુમ નસીબુમ મિનલ મુલ્કિ ફ-ઈઝલ
પાએગા તુ ઉનકે લિયે કોઈ મદદગાર. ક્યા ઉનકે લિયે કોઈ હિસ્સા હૈ સલ્તનતસે. (અગર હો તો)
લા યુઅ-તૂનન નાસા નકીરા ○ અમ યહ્‌સુદૂનન નાસા અલા
નહીં દેંગે વો લોગોં કો ખજુરકી ગુઠલીકે ચીરે બરાબર (યાની ઝર્રા બરાબર) ભી. ક્યા હસદ કરતે હૈં લોગોંકા

➡ પેજ (૧૧૮) ની તફસીર : સૂરતો ફરમાવી એક એ જાજરૂ થી આવ્યા અને વુઝુની જરૂરત છે બીજુએ કે ઔરતથી હમ બિસ્તરી અને ગુસલની હાજત રહી ફાયદો : હવે તયમ્મુમના તરીકો એ છે કે પાક ઝમીન ઉપર બન્ને હાથ મારો પછી તમામ મુંહ ઉપર મલી લેવું પછી બન્ને હાથ ઝમીન ઉપર માર્યા અને હાથો ની કોણી સુધી મલી લીધા (૨) યહુદોને ફરમાવ્યું કે કિતાબનો એક ભાગ મલ્યો એટલે શબ્દો વાંચવા માટે મલ્યા અને અમલ કરવાનું મલ્યુ નથી (૩) રાએના શબ્દ બોલતા હતા. આનો બયાન સૂરએ બકર માં થયો આ રીતે હઝરત કોઈ વાત ફરમાવતા તો જવાબ મા કેહતા અમો સાંભળ્યું એનો અર્થ એ કે કબુલ કર્યુ પરંતુ મનમાં કેહતા કે અમે ન માન્યું એટલે શબ્દો કાનથી સાંભળ્યાં પરંતુ દિલ થી ન સાંભળ્યા અને હઝરત થી ખિતાબ કરતા સાંભળો ન સંભળાવી શકશો ↗ જાહેરમાં આ દુઆ નેક છે કે તમો હંમેશા જીતનાર રહો અને કોઈ તને ખોટી વાત ન સંભળાવી શકે અને દિલમાં એ નિય્યત રાખે કે તૂ બહેરો થઈ જાય આવી શરારત કરતા પછી દીનમાં ખામીઓ કાઢતા કે જો આ શખ્સ નબી હોત તો અમારા ફરેબને જાણી લેત એજ અલ્લાહ સાહેબે જાહેર કર્યું.

મ ૧ ૪ ૮

પેજ (૧૧૯) ની તફસીર : (૧) એટલે ઈમાન લાવો એના પહેલા અઝાબ આવે, સૂરત બદલી જાય અગર જાનવર બની જાઓ હફતાવાળા ઓની માફક એનો →

مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ فَقَدْ اٰتَيْنَآ اٰلَ
اِبْرٰهِيْمَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنٰهُمْ مُّلْكًا عَظِيْمًا ﴿٥٤﴾
فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ ۚ
وَكَفٰى بِجَهَنَّمَ سَعِيْرًا ﴿٥٥﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا
سَوْفَ نُصْلِيْهِمْ نَارًا ۚ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُوْدُهُمْ
بَدَّلْنٰهُمْ جُلُوْدًا غَيْرَهَا لِيَذُوْقُوا الْعَذَابَ ۚ اِنَّ
اللّٰهَ كَانَ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿٥٦﴾ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ لَهُمْ فِيْهَآ اَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ ۫ وَّنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيْلًا ﴿٥٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ
يَاْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمٰنٰتِ اِلٰٓى اَهْلِهَا ۙ وَاِذَا
حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوْا بِالْعَدْلِ ۚ اِنَّ
اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيْعًا

મા આતાહુમુલ્લાહુ મિન ફદ્‌લિહ ૮
ઉસ નેઅમતે (કુરઆન) પર જો દી હૈ ઉનકો અપને ફઝલસે.
(તો જલ મરેં યે કોઈ નઈ બાત નહીં, પેહલે ભી)
ફ-કદ આતય્‌ના આલા ઈબ્રાહીમલ
પસ તેહકીક દી હમને, ઔલાદે ઈબ્રાહીમકો
કિતાબા વલ હિક-મતા વ આતય-નાહુમ
કિતાબ ઔર ઈલ્મ દિયા, ઔર દી હમને ઉનકો
મુલ્કન અઝીમા ૦ ફ-મિન્હુમ મન
સલતનત બળી ભારી. ફિર બા'ઝ ઉનમેંસે વો હૈં, જો ઈમાન
આ-મના બિહી વ મિન્હુમ મન સદ-દા
લાએ ઉસ કિતાબ પર, ઔર બા'ઝ ઉનમેંસે વો હૈ જો બાઝ રહા
અન્હુ b' વ કફા બિ-જહન્નમા સઈરા ૦
ઉસ કિતાબસે (મુંહ ફેર લિયા), ઔર કાફીર હૈ દોઝખ દહકતી હુઈ
ઈન્નલ લઝીના ક-ફરૂ બિ-આયાતિના
મ (ઉન કે લિયે) (૧) બેશક જો લોગ કાફિ હુએ (યાની ઈન્કાર કિયા)
૧ સવફા નુસ્લીહિમ નારા b કુલ્લમા નદ્દિજત જુલૂદુહુમ બદ-દલ્નાહુમ
હમારી આયતોંકા, અન્કરીબ દાખિલ કરેંગે હમ ઉનકો આગમેં જબ ગલ જાએગી ખાલેં ઉનકી, તો બદલ દેંગે હમ
જુલૂદન ગ્યર-રહા લિ-યઝૂકુલ અઝાબ b ઈન્નલ્લાહા કાના અઝીઝન
ઉનકી ખાલેં સિવા ઉસકે (દુસરી નઈ ખાલેં) તાંકે ચખેં વો અઝાબ કા મઝા. બેશક ખુદા હૈ ઝબરદસ્ત
પાવ હકીમા ૦ વલ્લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ સ-નુદખિલુહુમ
હિકમત વાલા. ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે, અનકરીબ દાખિલ કરેંગે હમ ઉનકો
જન્નાતિન તજરી મિન તહતિહલ અન્હારુ ખાલિદીના ફીહા અ-બદા b
બહિશતોંમેં, ચલતી હૈં ઉનકે નીચેસે નેહરેં, હમેશા રહેં ઉસમેં હમેશા.
લહુમ ફીહા અઝવાજુમ મુતહ-હ-રતુંવ ; વ નુદખિલુહુમ ઝિલ્લન ઝલીલા ૦
ઉનકે લિયે ઉસમેં બીબિયાં હોંગી પાકો સાફ ઔર દાખિલ કરેંગે હમ ઉનકો ઘની ઘની છાંવમેં
ઈન્નલ્લાહા યઅ-મુરુકુમ અન તુઅદ-દુલ અમાનાતિ ઈલા અહલિહા ४
બેશક ખુદા હુકમ કરતા હૈ તુમકો, યે કે પહુંચા દો અમાનતેં ઉનકે માલિકોં (હકદારોં) કી તરફ.
વ ઈઝા હ-કમ્તુમ બય-નન નાસિ અન તહકુમૂ બિલ અદલિ b
ફિર જબ ઝગળેકા ફૈસલા કરો તુમ આપસમેં તો ફૈસલા કરો તુમ ઈન્સાફ કે સાથ.
ઈન્નલ્લાહા નિઈમ્મા યઈઝુકુમ બિહ b ઈન્નલ્લાહા કાના સમીઅમ
બેશક ખુદા જો તુમકો નસીહત કરતા હૈ વો (તુમ્હારે હકમેં) બહુત અચ્છી હૈ. બેશક અલ્લાહ સુનનેવાલા

→ પેજ (૧૧૯ ની તફસીર) : એનો બયાન સૂરએ એઅરાફમાં છે (૨) યહુદીઓ ને હઝરતથી વિરોધ થયો તો મકકાના મુશરિકોથી મળી ગયા અને તેમના લીધે મૂર્તીઓ ની ઈઝઝત કરી અને કહ્યું કે તમારો રસ્તો મુસલમાનોથી વધારે સારો છે અને આ બધુ હસદ હતો કે નબુવ્વત અને દીનનો રાજ અમારા સિવાય બીજામાં કેમ આવ્યો ? અલ્લાહ સાહબ આના ઉપર જ તેમને દોષિત કરે છે આ આયતો માં આજ વર્ણન છે.

પેજ (૧૨૦) ની તફસીર : (૧) એટલે અલ્લાહ એ ઈબ્રાહીમ (અ.) ના ઘરમાં બુઝુર્ગી આપી છે. હવે પણ તેના ઘરમાં છે પછી જે કોઈ કબુલ ન રાખે તે બે ઈન્સાફ છે.

بَصِيْرًا ۞ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ
اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَ اُولِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ ۚ فَاِنْ
تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَ الرَّسُوْلِ
اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ ذٰلِكَ
خَيْرٌ وَّ اَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ۞ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ
يَزْعُمُوْنَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَآ اُنْزِلَ
مِنْ قَبْلِكَ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَحَاكَمُوْٓا اِلَى الطَّاغُوْتِ
وَقَدْ اُمِرُوْٓا اَنْ يَّكْفُرُوْا بِهٖ ۭ وَيُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ
اَنْ يُّضِلَّهُمْ ضَلٰلًا بَعِيْدًا ۞ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ
تَعَالَوْا اِلٰى مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ رَاَيْتَ
الْمُنٰفِقِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْكَ صُدُوْدًا ۞ فَكَيْفَ اِذَآ
اَصَابَتْهُمْ مُّصِيْبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ثُمَّ
جَاۗءُوْكَ يَحْلِفُوْنَ ڰ بِاللّٰهِ اِنْ اَرَدْنَآ اِلَّآ اِحْسَانًا

બસીરા ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ
(ઔર) દેખનેવાલા હૈ (૧) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો
અતીઉલ્લાહા વ અતીઉર રસૂલા વ ઉલિલ
ફરમાંબરદારી કરો ખુદાકી ઔર હુકમ માનો રસૂલકા, ઔર
અમરિ મિન્કુમ ૯ ફ-ઇન તનાઝઅ્તુમ
જો સાહેબે હિકમત હૈ તુમ (મુસલમાનોં) મેં સે (ઉનકાભી
ફી શય્ઇન ફ-રુદ્દૂહુ ઇલલ્લાહિ
હુકમ માનો) ફિર અગર ઝગળો તુમ કિસી ચીઝમેં તો રૂજુઅ કરો
વર્રસૂલિ ઇન કુન્તુમ તુઅ્મિનૂના બિલ્લાહિ
ઉસકો ખુદા ઔર રસૂલકે (ઔર હાકિમે વકત) (હુકમકી) તરફ.
અગર ઈમાન લાતે હો તુમ ખુદા
વલ યવમિલ આખિર ૮ ઝાલિકા ખયરુંવ
ઔર રોઝે કયામત પર, તો યે (તુમ્હારે હકમેં) બેહતર હૈ
વ અહ્-સનુ તઅ્-વીલા ૦ અ-લમ તરા
ઔર (યેહી તરીકા) બહુત અચ્છા હૈ જઝામેં (૨) કયા નહીં દેખા
ઇલલ લઝીના યઝઉમૂના અન્નહુમ આ-મનૂ બિમાં ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા
તુમને ઉન લોગોંકી તરફ જો દા'વા કરતે હૈં યે કે વો ઈમાન લાએ હૈં ઉસ કલામ પર કે જો ઉતારા ગયા હૈ તુમ પર,
વમાં ઉન્ઝિલા મિન કબલિકા યુરીદૂના અંય ય-તહા-કમૂ ઇલત્ તાગૂતિ
ઔર ઈમાન લાએ હૈં ઉસ કલામ પર ભી જો ઉતારા ગયા હૈ તુમસે પેહલે. ઈરાદા કરતે હૈં યે કે મુકદદમા લે જાએ
એક શરીર
વ કદ ઉમિરૂ અંય યકફુરૂ બિહ ૮ વ યુરીદુશ શયતાનુ અંય યુદ્દિલ્લહુમ
(આદમી, કઅબ બિન અશરફ યહુદી) કે પાસ હાલાંકે હુકમ દિયા જા ચુકા હૈ યે કે કહેના ન માનો ઉસકા. ઔર
ચાહતા હૈ શૈતાન યે કે ગુમરાહ કરે ઉનકો
દ્લાલમ બઈદા ૦ વ ઇઝા કીલા લહુમ ત-આલવ ઇલા માં
ગુમરાહી દૂર (યાની દૂર લે જાએ સીધી રાહસે). ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનસે કે આઓ ઉસ હુકમકી તરફ
અન્ઝલલ્લાહુ વ ઇલર રસૂલિ ર-અય-તલ મુનાફિકીના યસુદ-દૂના
જો ઉતારા હૈ ખુદાને ઔર રસૂલકી તરફ આઓ તો દેખતે હો તુમ મુનાફિકોં કો કે ઝુકતે હૈ
અન્કા સુદૂદા ૦ ફ-કયફા ઇઝા અસાબત્હુમ મુસી-બતુમ
તુમસે. કયા (હાલ હોગા ઉનકા ઉસ વકત) જબ પહુંચેગી ઉનકો કોઈ મુસીબત,
બિમા કદ-દમત અયદીહિમ સુમ્મા જાઊકા યહ્લિફૂના
ઈસ સબબસે કે જો આગે ભેજા હૈ ઉનકે હાથોંને ફિર (દૌડે) આએ કસ્મેં ખાતે હુએ
બિલ્લાહિ ઇન અ-રદનાં ઇલ્લાં ઇહ્સાનંવ
ખુદાકી કે નહીં ચાહા થા હમને મગર ભલાઈ

મ ૧ ૯ ૫

તફસીર : (૧) અમાનતમાં ખયાનત ન કરો અને ફેસલામાં તરફદારી ન કરો ચાહો લાંચ માટે ચાહે કોઈના માટે આ આદતો યહુદીઓમાં ઘણી હતી આના માટે કેટલાક કાચા મુસલમાનો કજીયો ચુકવવા માટે હઝરત પાસે આવતા, નહી કે એ કોઈની તરફદારી નહી કરે અને યહુદના આલિમો પાસે જતા કે તેઓ તરફદારી કરશે આગળ મુસલમાનો ને તાકીદ કરી કે દરેક કજીયામાં અને દરેક હુકમ માં રસુલ ની તરફ રજુ ન કરો અને દિલથી તેમના હુકમ ઉપર ખુશી ન થાઓ ત્યાં સુધી તમારામાં ઈમાન નથી (૨) અધિકાર વાળા બાદશાહ અને જે કોઈ કામ ઉપર નીમાએલા હોય તેના હુકમ ઉપર ચાલવુ જરૂરી છે જયાં સુધી તે ખુદા અને રસૂલના વિરુધ્ધ હુકમ ન કરે અને સાફ વિરુધ્ધ જાય તો તે હુકમ ન માનવું જો બે મુસલમાનો ઝઘડે છે એ કે કહ્યું ચાલો શરીઅતમાં રજુ કરીએ બીજા એ કહ્યું ➚ હું શરીઅત નથી સમજતો અથવા મને શરીઅતથી કામ નથી તે નિશંક કાફિર થયો.

وَتَوْفِيقًا ۝ أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِيٓ أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا
بَلِيغًا ۝ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ
بِإِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَّلَمُوٓا أَنْفُسَهُمْ جَآءُوكَ
فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ۝ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيٓ
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝ وَلَوْ
أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوٓا أَنْفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا
مِنْ دِيَارِكُمْ مَّا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ ۚ وَلَوْ
أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهٖ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ
تَثْبِيتًا ۝ وَّإِذًا لَّآتَيْنٰهُمْ مِّنْ لَّدُنَّآ أَجْرًا عَظِيمًا ۝
وَّلَهَدَيْنٰهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ۝ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ

વ તવ્ફીક઼ા ૦ ઉલાઈકલ લઝીના
ઔર મેલ મિલાપ કરના.(૧) યેહી વો લોગ હૈ કે
યઅ્લમુલ્લાહુ મા ફી કુલૂબિહિમ ૦ ફ-અઅ્રિદ્
જાનતા હૈ ખુદા જો કુછ ઈનકે દિલોંમેં હૈ. પસ મુંહ ફેર લો
અ્ન્હુમ વ ઈઝ઼્હુમ વ કુલ લહુમ ફી
ઉનસે, ઔર નસીહત કરો ઉનકો ઔર કહો ઉનકે લિયે,
અન્ફુસિહિમ ક઼વ-લમ બલીગ઼ા ૦ વમા
ઉનકે દિલોંમેં બાત અસર કરનેવાલી. ઔર નહીં
અરસલ્ના મિર રસૂલિન ઈલ્લા લિ-યુતાઅ્
ભેજા હમને કોઈ રસૂલ, મગર ઈસ લિયે કે ફરમાં બરદારી
બિ-ઈઝ઼નિલ્લાહ ૭ વ લવ અન્નહુમ
કી જાએ ઉસકી ખુદાકે હુકમસે ઔર અગર તેહકીક ઉન લોગોંને
ઈઝ઼ ઝ઼-લમૂ અન્ફુ-સહુમ જાઊકા
કે જબ ઝુલ્મ કિયા થા (તુમ્હારી ના ફરમાની કરકે) અપની

મ ૧

ફસ્તગ઼-ફરુલ્લાહા વસ્તગ઼-ફરા લહુમુર રસૂલુ લ-વ-જદુલ્લાહા
જાનોં પર, તુમ્હારે પાસ આતે, ફિર બખશિશ માંગતે ખુદાસે, ઔર રસૂલ ભી (ઉનકે લિયે) મુઆફી ચાહતે, તો
તવ્વાબર રહ઼ીમા ૦ ફલા વ રબ્બિકા લા યુઅ્-મિનૂના હ઼ત્તા
અલબત્તા પાતે વો ખુદાકો બળા હી તૌબા કુબૂલ કરનેવાલા મહેરબાન. પસ કસમ હૈ તુમ્હારે રબકી નહીં
યુહ઼ક-કિમૂકા ફીમા શ-જરા બય-નહુમ સુમ્મા લા યજિદૂ ફી
ઈમાન લાએંગે વો યહાં તક કે હકમ (લવાદ) માનેં વો તુમકો ઉસ ચીઝમેં કે ઝગળા પળે દરમિયાન ઉનકે, ફિર
અન્ફુસિહિમ હ઼-ર-જમ મિમ્મા ક઼દ઼ય-તા વ યુસલ્લિમૂ તસ્લીમા ૦ વ લવ
ન પાએં અપને દિલોંમેં તંગી ઉસ ચીઝસે કે હુકમ કરો તુમ, ઔર માન લેવે વો (તુમ્હારા ફૈસલા) ઔર અગર
અન્ના ક-તબ્ના અ્-લયહિમ અનિક઼્તુલૂ અન્ફુ-સકુમ અવિખ઼્રુજૂ મિન
હમ લિખ દેતે (યાની હુકમ દેતે) ઉનકો કે માર ડાલો અપની જાનોંકો, યા નિકલ જાઓ
દિયારિકુમ મા ફ-અ્લૂહુ ઈલ્લા ક઼લીલુમ મિન્હુમ ૭ વ લવ અન્નહુમ
અપને વતનસે તો ન કરતે વો ઈસકો મગર થોળે સે ઉનમેંસે ઔર અગર વો
ફ-અ્લૂ મા યૂ-અ્ઝ઼ૂના બિહી લ-કાના ખ઼ય-રલ લહુમ વ અશદ-દા
કરેં વો જો કુછ કે નસીહતકી જાતી હૈ જિસ બાતકી, તો અલબત્તા હોતા બેહતર ઉનકે લિયે ઔર (ઈસકી વજહસે દીન પર)
તસ્બીતંવ ૦ વ ઈઝ઼લ લ-આતય-નાહુમ મિલ લદુન્ના અજરન અ્ઝ઼ીમા ૦
મઝબુતીસે જમે રેહતે (૨) ઔર ઉસ વકત અલબત્તા દેતે હમ ઉનકો અપને પાસસે સવાબ બળા.
વ લ-હદય-નાહુમ સ઼િરાત઼મ મુસ્તક઼ીમા ૦ વ મંય યુતિ઼ઈ઼લ્લાહા
ઔર અલબત્તા દિખાતે હમ ઉનકો રાહ સીધી ઔર જો કોઈ ફરમાં બરદારી કરે ખુદાકી

તફસીર: (૧) મદીનામાં એક યહુદી અને એક મુનાફિક જે જાહેરમાં મુસલમાન હતો ઝઘડો કરવા લાગ્યા યહુદીએ કહ્યું કે ચાલો મુહમ્મદ (સ.) પાસે ત્યાં જ ફેસલો કરાવીએ મુનાફિકે કહ્યું કે ચાલો કાબ બિન અશરફ પાસે જઈએ જે યહુદનો સરદાર હતો આખિરે તેઓ હઝરત પાસે આવ્યા હઝરતે યહુદીનો હક સાબિત કર્યો મુનાફિકે બાહર આવી કહ્યું ચાલો ઉમર (રદી.) પાસે એ હઝરતના હુકમથી મદીનામાં કજીયા ચુકવતા હતા મુનાફિકે એ જાણ્યું ઈસ્લામની તરફદારી કરશે જયારે તેમની પાસે ગયા તો યહુદીએ તેમની સામે કહી દીધું કે અમો હઝરત પાસે જઈ આવ્યા છીએ તેમણે મને સાચો કહી ચૂક્યા છે હઝરત ઉમરે મુનાફિકની ગંરદન મારી તેના વારસો હઝરત પાસે ખૂનના દાવા માટે આવ્યા અને કસમો ખાવા લાગ્યા કે અમો તેમની પાસે ગયા હતા એટલા માટે કે કદાચ ↗

↗ સમાધાન કરાવી દે ત્યારે આ આયતો નાઝિલ થઈ અને તેમનો નામ ફારૂક ફરમાવ્યો (૨) એટલે માલિકના હુકમમાંતો જાન તક લગાવી દેવું જોઈએ જો અલ્લાહ આવા
હુકમ ફરમાવતા તો આ મુનાફિકો ક્યારે કરી સકતા આ હુકમ તો નસીહત માટે
છે તેના ઉપર ચાલો તો નિફાક ચાલ્યો જશે અને મોમિન થઈ જાઓ ગનીમત
નથી સમજતા.

وَ الرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَ الصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِيْنَ
وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا ۝ ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيْمًا ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا خُذُوْا
حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوْا ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوْا جَمِيْعًا ۝ وَاِنَّ
مِنْكُمْ لَمَنْ لَّيُبَطِّئَنَّ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالَ
قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَّعَهُمْ شَهِيْدًا ۝
وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللّٰهِ لَيَقُوْلَنَّ كَاَنْ لَّمْ
تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهٗ مَوَدَّةٌ يّٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ مَعَهُمْ
فَاَفُوْزَ فَوْزًا عَظِيْمًا ۝ فَلْيُقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
الَّذِيْنَ يَشْرُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ وَمَنْ
يُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ
نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُوْنَ فِيْ

વર્રસૂલા ફ-ઉલાઇકા મઅ્લ લઝ઼ીના
ઔર રસૂલકી, તો ઐસેહી લોગ (જન્નતમેં) ઉન (મકબૂલ) બન્દોંકે સાથ હોંગે
અન્અ્મલ્લાહુ અ્-લયહિમ મિનન
કે ઈનઆમ કિયા હૈ ખુદાને ઉન પર, યાની
નબિય્યીના વસ્ સિદ્દી-ક઼ીના વશ શુ-હદાઇ
નબિયોં, ઔર સિદ્દીકોં, ઔર શહીદોં
વસ્ સ઼ાલિહ઼ીન ؕ વ હ઼સુના ઉલાઇકા
ઔર નેક બન્દોં કે (સાથી હોંગે) ઔર (કયા હી) અચ્છે હૈં યે લોગ
રફીક઼ા ۝ ઝ઼ાલિકલ ફદ્લુ મિનલ્લાહ ط વ કફા
રફીક. (૧) યે ફઝલ હૈ ખુદાકી તરફસે, ઔર કાફી હૈ
બિલ્લાહિ અ્લીમા ۝ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના
ખુદા જાનનેવાલા (૨) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો,
આ-મનૂ ખુઝ઼ૂ હિ઼ઝ઼-રકુમ ફન્ફિરૂ સુબાતિન
લો અપને બચાવકા (સામાન) ફિર (દુશમન કે મુકાબલેમેં)

૬ (રુકૂ)

અવિન્ફિરૂ જમીઅ્આ ۝ વ ઇન્ના મિન્કુમ લ-મલ લ-યુબત્તિ઼અન્ના ؕ મ ૧
નિકલો ગિરોહ ગિરોહ બનકર, યા નિકલો સબ મિલકર. (૩) ઔર બેશક બા'ઝ તુમમેં અલબત્તા વો હૈં જો દેર કરતે હૈં
ફ-ઇન અસ઼ાબત્કુમ મુસ઼ી-બતુન ક઼ાલા ક઼દ અન્અ્મલ્લાહુ અ્લય્યા
નિકલનેમેં ફિર અગર પહુંચ જાતી હૈ ઉસકો કોઈ મુસીબત તો કેહતા હૈ કે તેહકીક એહસાન કિયા ખુદાને મુઝ પર,
ઇઝ઼ લમ અકુમ મ-અ્હુમ શહીદા ۝ વ લઇન અસ઼ા-બકુમ ફદ્લુમ
કે જબ મૈં ન હુવા ઉનકે સાથ હાઝિર. ઔર અગર પહુંચ જાતા હૈ તુમકો કોઈ ફઝલ
મિનલ્લાહિ લ-યકૂલન્ના ક-અલ્લમ તકુમ બય-નકુમ વ બય-નહૂ મવદ-દતુંય
ખુદાકી તરફસે તો અલબત્તા કેહતા હૈ કે ગોયા ન થી દરમિયાન તુમ્હારે ઔર દરમિયાન ઉસકે કોઈ દોસ્તી હી
યા લય-તની કુન્તુ મ-અ્હુમ ફ-અફૂઝ઼ા ફવ-ઝન અ્ઝ઼ીમા ۝
અય કાશ કે મૈં હોતા ઉનકે સાથ, તો કામિયાબી હાસિલ કરતા કામિયાબી બળી. (૪)
ફલ યુક઼ાતિલ ફી સબીલિલ્લાહિલ લઝ઼ીના યશ્રૂનલ હ઼યાતદ દુન્યા બિલ
પસ ચાહિયે કે લળેં રાહે ખુદામેં વો લોગ કે જો બેચતે હૈં દુનયવી ઝિન્દગીકો
આખ઼િરહ ط વ મંય યુક઼ાતિલ ફી સબીલિલ્લાહિ ફયુક઼્-તલ અવ યગ઼્લિબ
આખિરતકે બદલેમેં ઔર જો કોઈ લળે રાહે ખુદામેં ફિર મારા જાએ યા ગાલિબ આએ
ફ-સવફા નુઅ્તીહિ અજ્રન અ્ઝ઼ીમા ۝ વમા લકુમ લા તુક઼ાતિલૂના ફી
તો અનકરીબ દેંગે હમ ઉસકો સવાબ બળા. (૫) ઔર કયા વજહ હૈ કે તુમ નહીં લળતે

તફસીર: (૧) નબી તે લોકો છે જેમને અલ્લાહ તરફથી વહી આવે એટલે ફરિશ્તો જાહેરમાં પૈગામ કહી જાએ અને સિદ્દીક તે જે વહીમાં આવે તેમનો મનને મનમાં ગવાહી આપે અને શહીદ તે જે પયગંબર ના હુકમ ઉપર એટલો સત્ય લાગે કે તેના ઉપર જાન આપી દે અને નેક બખ્ત નસીબદાર એ જેની તબીયત નેકી ઉપર જ પૈદા થઈ છે તો જે લોકો આવા નથી અને હુકમ બરદારીમાં લાગેલા છે અલ્લાહ તેમને પણ તેમની જોડે ગણશે. (૨) આગળથી બયાન છે જેહાદનો (૩) એટલે લળાઈમાં પોતાનો બચાવ કરવો બખ્તર પહેરવું ઢાલ રાખવી અગર યુક્તી કરવી કોઈ જાતની મનાઈ નથી. (૪) એટલે એવા શખ્સ મુનાફિક છે કે ખુદાના હુકમ પર દોડતો નથી બલ્કે દુનિયાના નફાને તાકે છે અગર લોકોને એ કામમાં તકલીફ પહોંચી તો પોતાના અલગ રહેવા પર ખુશ થાય છે અને ↗ જો લોકોને ફાયદો પહોંચ્યો તો પછતાય છે અને દુશમનો માફક હસદ કરે છે (૫) એટલે મુસલમાનો ને જોઈએ કે દુનિયાની ઝિન્દગી ઉપર નજર ના રાખે આખિરત ને ઈચ્છે અને સમજે અલ્લાહના હુકમમાં દરેક રીતે નફો છે.

سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ
وَالْوِلْدَانِ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْ
هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ۚ وَاجْعَلْ لَّنَا مِنْ
لَّدُنْكَ وَلِيًّا ۚ وَّاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ نَصِيْرًا ﴿٧٥﴾
اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ الطَّاغُوْتِ فَقَاتِلُوْٓا اَوْلِيَآءَ
الشَّيْطٰنِ ۚ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِيْفًا ﴿٧٦﴾ اَلَمْ تَرَ
اِلَى الَّذِيْنَ قِيْلَ لَهُمْ كُفُّوْٓا اَيْدِيَكُمْ وَاَقِيْمُوا
الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ
الْقِتَالُ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ
اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوْا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ
عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْلَآ اَخَّرْتَنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ۗ قُلْ
مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيْلٌ ۚ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقٰى ﴿٧٧﴾

સબીલિલ્લાહિ વલ મુસ્તદ્-અફીના
રાહે ખુદામેં, ઔર (ઉન) કમઝોર
મિનર રિજાલિ વન નિસાઇ વલ વિલ્દાનિલ
મરદોંકે ઔર ઔરતોં ઔર બચ્ચોંકે લિયે (નહીં લળતે)
લઝીના યકૂલૂના રબ્બનાં અખ્‌રિજના
જો કેહતે હૈં અય હમારે રબ નિકાલ હમકો
મિન હાઝિહિલ કર-યતિઝ ઝાલિમિ
ઉસ ગાંવસે કે ઝાલિમ હૈ
અહલુહા વજ્અલ લના મિલ લદુન્કા
રેહને વાલે જિસકે, ઔર બના દે હમારે લિયે અપની તરફસે
વલિય્યંવ વજ્અલ લના મિલ લદુન્કા
કોઈ દોસ્ત. ઔર કર દે હમારે લિયે અપને પાસસે
નસીરા અલ્લઝીના આ-મનૂ યુકાતિલૂના
કોઈ મદદગાર (૧) જો ઈમાન લાએ હૈં, લળતે હૈં
મ ૧ ફી સબીલિલ્લાહિ વલ્લઝીના ક-ફરૂ યુકાતિલૂના ફી સબીલિત્ તાગૂતિ
ખુદાકી રાહમેં. ઔર જો લોગ કાફિર હૈં લળતે હૈં શૈતાનકી રાહમેં,
૬ ફ-કાતિલૂ અવલિયાઅશ શયતાન ઈન્ના કય-દશ શયતાનિ કાના દઈફા
૭ પસ લળો શૈતાન કે દોસ્તોંસે બેશક મકર શૈતાનકા બોદા હૈ
અ-લમ તરા ઇલલ લઝીના કીલા લહુમ કુફ-ફૂ અયદિ-યકુમ વ અકીમુસ્
કયા નહીં દેખા તુમને ઉન લોગોંકી તરફ, કે કહા ગયા જિનકે લિયે રોક રખ્ખો અપને હાથોંકો ઔર કાયમ
સલાતા વ આતુઝ ઝકાહ ફ-લમ્મા કુતિબા અ-લયહિમુલ કિતાલુ
રખ્ખો નમાઝકો ઔર અદા કરો ઝકાત લેકિન જબ ફર્ઝ કિયા ગયા ઉન પર લળના (જેહાદ) તો
ઇઝા ફરીકુમ મિન્હુમ યખ્શવ-નન નાસા ક-ખ્શ-યતિલ્લાહિ અવ
નાગહાં એક જમાઅત ઉનમેંસે ડરતી હૈ લોગોંસે (ઐસે) જૈસે ડરના ચાહિયે ખુદાસે યા (ઉસસે ભી)
અશદ-દા ખશ્યહ વ કાલૂ રબ્બના લિમા ક-તબ્તા અ-લય-નલ
ઝિયાદહ ડરતી હૈ ઔર કેહતે હૈં અય હમારે રબ કયોં ફર્ઝ કિયા હમ પર
કિતાલ લવલા અખ્ખર-તના ઈલા અ-જલિન કરીબ કુલ મતાઉદ
લળના. કયોં ન ઢીલ દી હમકો તૂને થોળી મુદદત તક. કેહ દો કે ફાયદા
દુન્યા કલીલ વલ આખિ-રતુ ખયરુલ લિ-મનિત તકા
દુનિયાકા થોળા હૈ ઔર આખિરત બેહતર હૈ ઉસકે લિયે જો પરેહઝગારી કરતા હૈ.

તફસીર : (૧) એટલે બે વાતો માટે લડાઈ તમારા માટે જરૂરી છે એક તો અલ્લાહ નો દીન બુલંદ કરવા માટે બીજુ મઝલુમ મુસલમાનો જે કાફિરોના હાથમાં બેબસ પડેલાં છે તેમની મુકતી માટે શહેર મકકામાં આવા લોકો ઘણાં હતા જે હઝરત સાથે હિજરત ન કરી શકયા અને તેમના સગાં તેમના ઉપર ઝુલ્મ ગુજારવા લાગ્યા કે મુસલમાનો થી પાછા કાફિર બનાવીએ.

وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِككُّمُ
الْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ۗ وَإِن تُصِبْهُمْ
حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ
سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ ۚ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ
اللَّهِ ۖ فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ
حَدِيثًا ۝ مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ وَمَا
أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَاكَ
لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝ مَّن يُطِعِ
الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۝ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ
عِندِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ ۖ
وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ۖ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ

વલા તુઝ્-લમૂના ફતીલા ૦ અયના મા
ઔર ન ઝુલ્મ કિયે જાઓગે તુમ ધાગે કે બરાબર (૧) જહાં કહીં
તકૂનૂ યુદરિક-કુમુલ મવતુ વ લવ કુન્તુમ
તુમ હોંગે પા લેગી તુમકો મૌત, અગરચે હો તુમ
ફી બુરૂજિમ મુશય્યદહ ط વ ઈન તુસિ્બ્હુમ
કિલે'મેં મઝબૂત. ઔર અગર પહુંચતી હૈ ઉનકો
હ-સ-નતુંય યકૂલૂ હાઝિહી મિન
કોઈ ભલાઈ (ફાયદા) તો કેહતે હૈં કે યે
ઈન્દિલ્લાહ ج વ ઈન તુસિ્બ્હુમ સય્યિ-અતુંય
ખુદાકી તરફસે હૈ. ઔર અગર પહુંચતી હૈ ઉનકો કોઈ બુરાઈ
યકૂલૂ હાઝિહી મિન ઈન્દિક ط કુલ
(નુકસાન) તો કેહતે હૈં કે યે તુમ્હારે સબબ સે હૈ તુમ કેહ દો
કુલ્લુમ મિન ઈન્દિલ્લાહ ط ફમાલિ
કે સબ ખુદાહી કી તરફસે હૈ, પસ કયા હો ગયા હૈ
હૉ-ઉલાઈલ કવમિ લા યકાદૂના યફ-કહૂના હદીસા ૦ માં અસા-બકા મિન
ઈસ કૌમ કો કે નહીં નઝદીક (ભી ભટકતી) કે સમઝે બાતકો. (૨) જો પહુંચતી હૈ તુમકો
હ-સ-નતિન ફ-મિનલ્લાહ ز વમા અસા-બકા મિન સય્યિ-અતિન ફમિન
કોઈ ભલાઈ, તો વો ખુદાકી તરફસે હૈ. ઔર જો પહુંચતી હૈ તુમકો કોઈ બુરાઈ તો વો તુમ્હારી નફસકી
નફસિક ط વ અરસલ્નાકા લિન્નાસિ રસૂલા ط વ કફા બિલ્લાહિ શહીદા ૦
તરફસે હૈ, ઔર ભેજા હમને તુમકો લોગોંકે લિયે પૈગામ પહુંચનેવાલા બનાકર ઔર કાફી હૈ ખુદા ગવાહી દેને વાલા, (૩)
મંય યુતિઈર રસૂલા ફ-કદ અતાઅલ્લાહ ج વ મન તવલ્લા ફમા
જો કોઈ કહા માને રસૂલકા તો તેહકીક ઉસને કહા માના ખુદાકા. ઔર જો કોઈ ફિર જાએ તો નહીં
અરસલ્નાકા અ-લયહિમ હફીઝા ط વ યકૂલૂના તા-અતુન ز ફ-ઈઝા બ-રઝૂ
ભેજા હમને તુમકો ઉસ પર નિગેહબાન બનાકર. ઔર કેહતે હૈં કે (હમારા કામ) ફરમાં બરદારી હૈ ફિર જબ બાહર જાતે હૈં
મિન ઈન્દિકા બય્યતા તાઈ-ફતુમ મિન્હુમ ગય-રલ લઝી તકૂલ ط
તુમ્હારે પાસસે તો રાતકો મશવરા કરતી હૈ એક જમાઅત ઉસમેંસે કે ખિલાફ આપકે કહેંગે.
વલ્લાહુ યકતુબુ મા યુબય્યિતૂન ج ફ-અઅ્-રિદ્ અન્હુમ વ તવક-કલ
ઔર ખુદા લિખતા હૈ જો રાતકો મશવરા કરતે હૈં પસ તુમ મુંહ ફેર લો ઉનસે ઔર ભરોસા કરો
અલલ્લાહ ط વ કફા બિલ્લાહિ વકીલા ૦ અ-ફલા ય-તદબ્બરૂનલ
ખુદા પર. ઔર કાફી હૈ ખુદા કામ બનાને વાલા, કયા વો નહીં ગૌર કરતે

મ ૧

તફસીર : (૧) એટલે જયાં સુધી મુસલમાનો મકકા માં હતા અને કાફિરો ઈજા પહોંચાડતા હતા અલ્લાહ તઆલા તેમને લડવાથી રોકતા હતા અને સબ્રનો હુકમ ફરમાવ્યો હતો હવે જયારે લડાઈનો હુકમ આવ્યો તો સમજયા કે અમારી ઉમ્મીદ પુરી થઈ પરંતુ કેટલાક કાચા મુસલમાન અવગણના કરતા અને મૌતથી ડરતા અને અલ્લાહની બરાબર માણસોથી ડરવા લાગતા. (૨) આ મુનાફિકો નો વર્ણન છે કે લડાઈ માં યુકતી કામ આવી અને જીત અને માલ મળ્યો તો કેહતા અલ્લાહ તરફથી થઈ એટલે અચાનક થઈ ગઈ હઝરતના તદબીરની ગણત્રી ન કરતા અને જો વાત બગડતી તે હઝરતની કામ કરવાની યુકતી ને દોષ દેતા અલ્લાહ સાહબે ફરમાવ્યું કે બધુ જ અલ લાહના તરફથી છે એટલે પયગંબરની તદબીર અલ્લાહના પ્રેરણા અનુસાર છે ખોટુ નથી અને બગડેલો ન સમજો અલ્લાહ ↗ ↗ તમને કસુરો પર અજમાવે છે આગળની આયતમાં સાફ રીતે ફરમાવ્યું છે (૩) બંદો નેકીને અલ્લાહનો ફઝલ સમજે અને મુસીબત એ આપણા કસુરના લીધે અને રસૂલ ઉપર દોષ ના રાખે ભૂલોથી અલ્લાહ જાણકાર છે અને તેજ બદલો આપે છે.

الْقُرْاٰنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوْا فِيْهِ
اخْتِلَافًا كَثِيْرًا ﴿٨٢﴾ وَاِذَا جَآءَهُمْ اَمْرٌ مِّنَ الْاَمْنِ
اَوِ الْخَوْفِ اَذَاعُوْا بِهٖ ۚ وَلَوْ رَدُّوْهُ اِلَى الرَّسُوْلِ وَ
اِلٰٓى اُولِي الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِيْنَ يَسْتَنْۢبِطُوْنَهٗ
مِنْهُمْ ۚ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ لَاتَّبَعْتُمُ
الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٣﴾ فَقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ لَا
تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ عَسَى اللّٰهُ
اَنْ يَّكُفَّ بَاْسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَاْسًا وَّ
اَشَدُّ تَنْكِيْلًا ﴿٨٤﴾ مَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَّكُنْ لَّهٗ
نَصِيْبٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَّكُنْ
لَّهٗ كِفْلٌ مِّنْهَا ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيْتًا ﴿٨٥﴾
وَاِذَا حُيِّيْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوْا بِاَحْسَنَ مِنْهَآ اَوْ رُدُّوْهَا ۚ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيْبًا ﴿٨٦﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ

કુરઆન b વ લવ કાના મિન ઈન્દિ
કુરઆન પર ઔર અગર હોતા વો
ગ્રયરિલ્લાહિ લ-વ-જદૂ ફીહિખ્તિલાફન
ખુદાકે સિવા ઔર કી તરફસે તો અલબત્તા પાતે ઉસમેં ઈખ્તેલાફ
કસીરા ૦ વ ઈઝા જા-અહુમ અમ્રુમ
બહુત. (૧) ઔર જબ આતી હૈ ઉનકે પાસ કોઈ બાત
મિનલ અમ્નિ અવિલ ખ્વફિ અઝાઊ
અમન યા ડરકી. તો મશહુર કરતે હૈ
બિહ b વ લવ રદ-દૂહુ ઈલર રસૂલિ વ ઈલા
ઉસકો ઔર અગર ફેરતે ઉસ (ખબર) કો (પેહલે) રસૂલકી તરફ
ઉલિલ અમ્રિ મિન્હુમ લ-અલિ-મહુલ
ઔર અપને હાકિમકી તરફ, તો મા'લૂમ કર લેં ઉસકી મસલેહતકો
લઝીના યસ્તમ્બિતૂ-નહૂ મિન્હુમ b વ લવલા
વો લોગ જો નસીહત કરતે હૈં મસલેહતસે ઉનમેંસે ઔર અગર
ફદ્લુલ્લાહિ અ-લયકુમ વ રહ્-મતુહૂ લત્તબઅ્-તુમુશ શયતાના ઈલ્લા
ન હોતા ખુદાકા ફઝલ તુમ પર, ઔર મહેરબાની ઉસકી, તો અલબત્તા પૈરવી કરતે તુમ શૈતાનકી (સબ), મગર
કલીલા ૦ ફકાતિલ ફી સબીલિલ્લાહ c લા તુકલ્લફુ ઈલ્લા નફ્-સકા વ
થોડે. (પૈરવી ન કરતે) (૨) ઔર લડો તુમ રાહે ખુદા મેં, નહીં તકલીફ દી જાતી હૈ તુમકો (યાની ઝિમ્મેદારી
હર્રિદિલ મુઅ્-મિનીન c અસલ્લાહુ અંય યકુફ્-ફ બઅ્-સલ લઝીના ક-ફરૂ b વલ્લાહુ
તુમ પર કિસીકી) સિધા અપની જાનકે ઔર રગબત દિલાઓ ઈમાનવાલોં કો. ક્યા અજબ હૈ યે કે રોક દે ખુદા
લડાઈ ઉન લોગોંકી કે જો કાફિર હુએ ઔર ખુદા
અશદ-દુ બઅ્-સંવ વ અશદ-દુ તન્કીલા ૦ મંય યશ્ફઅ્ શફા-અતન હ-સ-નતંય
બહુત સખ્ત હૈ લડાઈ મેં ઔર બહુત સખ્ત હૈ સઝા (ઉસકી) જો કોઈ સિફારિશ કરે અચ્છી
યકુલ્લહૂ નસીબુમ મિન્હા c વ મંય યશ્ફઅ્ શફા-અતન સયયિ-અતંય
તો હોગા ઉસકે લિયે હિસ્સા ઉસમેંસે, ઔર જો કોઈ સિફારિશ કરે, સિફારિશ બુરી તો હોગા ઉસકે
યકુલ્લહૂ કિફલુમ મિન્હા b વ કાનલ્લાહુ અલા કુલ્લિ શયઈમ મુકીતા ૦ વ ઈઝા
લિયે ભી હિસ્સા ઉસમેં સે ઔર હૈ ખુદા હર ચીઝ પર નિગેહબાન. (૩) ઔર જબ દુઆ દિયે જાઓ તુમ (યાની તુમકો
હુય્યીતુમ બિ-તહિય્યતિન ફ-હય્યૂ બિ-અહ્-સના મિન્હા અવ રુદ્દૂહા b
સલામ કિયા જાએ) દુઆ કે સાથ તો તુમ ભી દુઆ દો બેહતર ઉસસે. યા ફેર દો ઉસીકો, (યાની દુઆ જૈસી હો વૈસીહી
ઈન્નલ્લાહા કાના અલા કુલ્લિ શયઈન હસીબા ૦ અલ્લાહુ લા ઈલાહા
દુઆ દે દો) બેશક ખુદા હૈ હર ચીઝ પર હિસાબ લેને વાલા. (૪) ખુદા વો ઝાત હૈ કે નહીં કોઈ મા'બૂદ

↗ તેઓ આમ કરે છે. (૨) એટલે ક્યાંથી કોઈ ખબર આવે તો પહેલા સરદાર સુધાં પહોંચાડવી અને તેના ઉપર આધાર રાખે ત્યારે તમો તેના ઉપર અમલ કરો હઝરતે
એક માણસને મોકલ્યો એક કૌમની ઝકાત લેવા માટે તેઓ તેના ઈસ્તકબાલ માટે નીકળ્યા તો તે પાછો ફર્યો અને મદીના શહેરમાં મશહુર કર્યુ કે ફલાણી
કૌમ મુરતદ થઈ ગઈ છે હજુ હઝરત સુધી ખબર પોંહચી ન હતી ને શહેરમાં શોહરત થઈ આવી જ રીતે દરેક ખબર તપાસ કર્યા વગર કે ↗

આધા

મ
૧

તફસીર : (૧) યાની મખ્લૂકનો કલામ હર હાલમાં તે જ હાલની મુવાફિક હોય છે. ગુસ્સામાં મહેરબાનીવાળા તરફ અને મહેરબાનીમાં માં ગુસ્સાવાળાની તરફ ધ્યાન નથી રહેતો. દુનિયાના બયાનમાં આખિરત યાદ ન આવે અને આખિરતના બયાનમાં દુનિયા, બેપરવાહીમાં ઈનાયતનો ઝિક્ર નથી થતો અને ઈનાયતમાં બેપરવાહીનો, યાની મખ્લૂકના કલામમાં એક હાલ સુને તો બીજા હાલમાં વિરોધાભાસ નઝર આવે અને કુરઆન મજીદમાં જે ખાલિક્નોકલામ છે. ત્યા હરેક ચીઝના બયાનમાં બીજી તરફ પણ નઝર થાય છે ગૌર કરવાથી માલુમ થશે કે હર ચીઝનો બયાન હરેક મકામમાં એક રાહ પર છે. અહીં મુનાફિકોનો બયાન હતો આમા દરેક વાતમાં ઈલ્ઝામ એટલે જેટલો જોઈએ અને જમાઅતમાં એમની ઉપર જ ઈલ્ઝામ છે જે ઈલ્ઝામને લાયક છે. આ વાસ્તે ફરમાવ્યુ કે કેટલાક ↗

إِلَّا هُوَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ
وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝ فَمَا لَكُمْ فِي
الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ۚ
أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يُضْلِلِ
اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝ وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ
كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۖ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ
أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۖ وَلَا
تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝ إِلَّا الَّذِينَ
يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ
حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا
قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ
فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ

ઈલ્લા હુવા ط લયજ-મઅન્નકુમ ઈલા
સિવા ઉસકે, ઝરૂર જમા' કરેગા તુમકો વો
યવમિલ ક઼િયા-મતિ લા રય-બા ફીહ ط વ મન
કયામતકે દિન નહીં હૈ શક ઈસમેં. ઔર કૌન હૈ
અસ઼્દકુ મિનલ્લાહિ હ઼દીસ઼ા ۝ ફમા
ઝયાદા સચ્ચા ખુદાસે બાતમેં. પસ કયા હો ગયા હૈ
લકુમ ફિલ મુનાફિક઼ીના ફિ-અતય્નિ
તુમકો કે મુનાફિકોં કે (બારે મેં) દો ગિરોહ હો રહે હો.
વલ્લાહુ અર-ક-સહુમ બિમા ક-સબૂ ط
ઔર ખુદાને ઉંધા કર દિયા ઉનકો બ-સબબ ઈસકે કે કમાયા ઉન્હોંને અમલે બદ
અ-તુરીદૂના અન તહદૂ મન
કયા ઈરાદા કરતે હો તુમ યે કે રાહ પર લાઓ, જિસકો
અદ઼લ્લલ્લાહ ط વ મંય યુદ઼લિલિલ્લાહુ
ખુદાને ગુમરાહ કિયા? ઔર જિસકો ગુમરાહ કરે ખુદા
ફલન તજિદા લહૂ સબીલા ۝ વદ-દૂ લવ તકફુરૂના કમા ક-ફરૂ ફ-તકૂનૂના
ફિર હરગિઝ ન પાઓગે તુમ ઉસકે લિયે કોઈ રાહ (૧) દોસ્ત રખતે હૈં કાશ કે કાફિરજિસકો હો જાઓ તુમ જૈસા કાફિર
સવાઅન ફલા તત્તખિ઼ઝૂ મિન્હુમ અવલિયાઆ હ઼ત્તા યુહાજિરૂ ફી
હુવે વો ફિર હો જાઓ તુમ સબ બરાબર પસ મત પકળો ઉનમેંસે દોસ્ત યહાં તક કે હિજરત કરેં વો
સબીલિલ્લાહ ط ફઈન તવલ્લવ ફ-ખુઝૂહુમ વક઼્તુલૂહુમ હ઼ય્સુ વજત્તુમૂહુમ ۖ
રાહે ખુદામેં (તબ દોસ્ત બનાઓ). ફિર અગર ફિર જાવેં તો પકળો ઉનકો, ઔર માર ડાલો ઉનકો જહાં પાઓ ઉનકો.
વલા તત્તખિ઼ઝૂ મિન્હુમ વલિય્યંવ વલા નસ઼ીરા ۝ ઈલ્લલ લઝ઼ીના યસ઼િલૂના
ઔર ન પકળો ઉનમેંસે કિસીકો દોસ્ત ઔર ન મદદગાર, (બનાઓ) (૨) મગર (ઉનકો દોસ્ત બનાઓ) જો લોગ કે મિલ ગએ
ઈલા ક઼વમિમ બય-નકુમ વ બય-નહુમ મીસ઼ાકુન અવ જાઊકુમ હ઼સ઼િરત
ઉસ કૌમકી તરહ કે દરમિયાન તુમ્હારે ઔર દરમિયાન ઉનકે અહદ હૈં યા આએં તુમ્હારે પાસ કે રૂક ગએ હૈ
સુદૂરુહુમ અંય યુક઼ાતિલૂકુમ અવ યુક઼ાતિલૂ ક઼વ-મહુમ ط વ લવ
સીને ઉનકે યે કે લળેં તુમસે યા લળેં અપની કૌમસે, (યાની લળાઈસે તંગ દિલ હોકર આએં તો ન મારો) ઔર અગર
શાઅલ્લાહુ લસલ-લ-તહુમ અ઼-લયકુમ ફ-લક઼ા-તલૂકુમ ۚ
ચાહતા ખુદા તો મુસલ્લત કર દેતા ઉનકો તુમ પર, ફિર ઝરૂર લળતે વો તુમસે.
ફ-ઈનિઅ્ત-ઝલૂકુમ ફલમ યુક઼ાતિલૂકુમ વ અલક઼વ ઈ-લયકુમુસ
પસ અગર એક તરફ હો જાએં તુમસે, ઔર ન લળેં વો તુમસે, ઔર ડાલેં તુમ્હારી તરફ

મ ૧

➡ પેજ (૧૨૭) ની તફસીર : (૧) અહીં મુનાફિક ફરમાવ્યુ તે લોકોને જે જાહેરમાં પણ મુસલમાન ન હતા પરંતુ હઝરત સાથે મહોબ્બત અને મિલાપ દેખાડતા હતા એ આશયથી કે તેમની ફોજ અમારી કૌમ ઉપર ચઢી આવે તો અમારો જાન માલ બચ્યો રહે. જયારે મુસલમાનો જાણકાર થયા કે તેમની આવ જા આ મતલબથી છે દિલી મહોબ્બતથી નથી તો કેટલાક કેહવા લાગ્યા કે તેમનાથી મુલાકાત અને બેઠક છોડી દેવી જોઈએ જેથી એક તરફ થઈ જાય અને કેટલાક કહ્યું કે મેલ મિલાપ રાખો ➚

➡ પેજ (૧૨૬)ની તફસીર : સરદારને ખબર કર્યા સિવાય મશહુર કરવા લગતા અને તે ખબર ખોટી નીકળતી ફાયદો : અને ફરમાવ્યું કે જો અલ્લાહનો ફઝલ તમારા ઉપર ન હોત તો શયતાન પાછળ ચાલતા એટલે દર વખતે તરબીયતના એહકામ ન પહોચતા જેથી થોડાક લોકો હિદાયત ઉપર કાયમ રહેતા. (૩) દાખલા તરીકે કોઈ મોહતાજ ની ફરિયાદ કરી માલદારથી કાંઈ અપાવી દે આ પણ ખયરાત ના સવાબમાં દાખલ થયું અને જો કાફિર અગર મુફસિદને ભલામણ કરી છોડાવી દે કે ફરી તે ફસાદ કરે તે પણ આ ફસાદમાં શરીક છે (૪) દાખલા તરીકે કોઈ કહે અસ્સલામુ અલયકુમ તો જવાબ આપવુ વાજિબ છે અગર બરાબર ચાહે તો વ-અલયકુમુસ સલામ કહે અગર વધારે સવાબ ચાહે તો રહમતુલ્લાહ પણ કહે અને જો તેણે આમ કહ્યું તો તમો બરકાતુહ કહો. ➚

السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيْلًا ﴿٩٠﴾
سَتَجِدُوْنَ اٰخَرِيْنَ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّاْمَنُوْكُمْ وَ
يَاْمَنُوْا قَوْمَهُمْ ؕ كُلَّمَا رُدُّوْٓا اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْكِسُوْا
فِيْهَا ۚ فَاِنْ لَّمْ يَعْتَزِلُوْكُمْ وَيُلْقُوْٓا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ
وَيَكُفُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ فَخُذُوْهُمْ وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ
ثَقِفْتُمُوْهُمْ ؕ وَاُولٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا
مُّبِيْنًا ﴿٩١﴾ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَّقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا
خَطَـًٔا ۚ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ
مُّؤْمِنَةٍ وَّدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖٓ اِلَّآ اَنْ
يَّصَّدَّقُوْا ؕ فَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ؕ وَاِنْ كَانَ
مِنْ قَوْمٍۢ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ فَدِيَةٌ
مُّسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖ وَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ۚ

સ-લમા ४ ફમા જ-અ્-લલ્લાહુ લકુમ
સુલહ (યાની સુલહ પેશ કરે) તો નહીં કિયા ખુદાને તુમ્હારે લિયે
અ્-લયહિમ સબીલા ૦ સ-તજિદૂના
ઉનપર કોઈ રાસ્તા (લળનેકા) (૧) અલબત્તા પાઓગે તુમ
આ-ખ઼રીના યુરીદૂના અંય યઅ્-મનૂકુમ વ
ઔર લોગ કે ઈરાદા કરતે હૈં કે અમનમેં રહેં તુમસે ઔર
યઅ્-મનૂ ક઼વ-મહુમ b કુલ્લમા રુદ-દૂ
અમનમેં રહેં અપની કૌમસે, જબ કભી ફેરે જાતે હૈં
ઇલલ ફ઼િત્નતિ ઉરકિસૂ ફીહા ૮ ફ-ઇલ્લમ
લળાઈકી તરફ, તો ઊંધે મુંહ ગિર પળતે હૈં ઉસમેં. પસ અગર
યઅ્-તઝિલૂકુમ વ યુલ્કૂ ઇ-લયકુમુસ
ન હોવેં એક કોને મેં તુમસે, ઔર ન ડાલેં તુમ્હારી તરફ
સ-લમા વ યકુફ્-ફૂ અયદિ-યહુમ ફ-ખુઝૂહુમ
સુલહ. ઔર ન રોકેં અપને હાથ તો પકળો ઉનકો
મ વક઼તુલૂહુમ હ઼યસુ સ઼કિ઼ફ઼તુમૂહુમ b વ ઉલાઇકુમ જઅ્લ્ના
૧ ઔર માર ડાલો ઉનકો જહાં પાઓ તુમ ઉનકો. ઔર યેહી લોગ હૈં કે કિયા હૈ હમને
૯ લકુમ અ્-લયહિમ સુલ્ત઼ાનમ મુબીના ૯ વમા કાના લિ-મુઅ્-મિનિન
૭ તુમ્હારે લિયે, ઉન પર ગલબહ ઝાહિર. (૨) ઔર નહીં હૈ લાઈક કિસી મુસલમાન કે લિયે
અંય યક઼તુલા મુઅ્-મિનન ઇલ્લા ખ઼-ત઼આ ૮ વ મન ક઼-તલા મુઅ્-મિનન
યે કે માર ડાલે કિસી મુસલમાનકો મગર ગલતીસે (તો ખૈર) ઔર જો કોઈ માર ડાલે મુસલમાનકો
ખ઼-ત઼અન ફ-તહ઼રીરુ ર-ક઼-બતિમ મુઅ્-મિ-નતિંવ વ દિ-યતુમ મુસલ્લ-મતુન ઇલ્લા
ગલતી સે તો આઝાદ કરના હૈ એક ગરદન મુસલમાન (ગુલામકી) ઔર ખૂનકા બદલા (યાની મક્તૂલ કે વારિસોંકો) સોંપા
અહલિહી ઇલ્લા અંય યસ્સદ-દક઼ૂ b ફઇન કાના મિન ક઼વમિન અ઼દુવ્વિલ
જાએ ઉસકે લોગોંકી તરફ મગર યે કે વો મુઆફ કર દેં (તો ખૈર). ફિર અગર હોવે મક્તૂલ (ઉસ) કૌમમેં સે કે જો દુશ્મન હૈ
લકુમ વહુવા મુઅ્-મિનુન ફ-તહ઼રીરુ ર-ક઼-બતિમ મુઅ્-મિનહ b વ ઇન કાના
તુમ્હારા ઔર વો (મક્તૂલ) મુસલમાન હૈ, તો આઝાદ કરના હૈ (મુસલમાન ગુલામકો) ઔર અગર હૈ
મિન ક઼વમિમ બય-નકુમ વ બય-નહુમ મીસ઼ાકુન ફદિ-યતુમ
વો (મક્તૂલ) ઉસ કૌમસે કે દરમિયાન તુમ્હારે ઔર દરમિયાન ઉનકે અહદ હૈ, તો ખૂનકા બદલા
મુસલ્લ-મતુન ઇલ્લા અહલિહી વ તહ઼રીરુ ર-ક઼-બતિમ મુઅ્-મિનહ ૮
સોંપા જાએ ઉસકે લોગોંકી તરફ (યાની મક્તૂલકે વારિસોંકો) ઔર આઝાદ કરના હૈ એક ગરદન મુસલમાન (ગુલામ કી)

↗ પેજ (૧૨૭) ની તફસીર : શાયદ એનાથી ઈમાન લઈ આવે અલ્લાહે ફરમાવ્યું કે હિદાયત અને ગુમરાહી અલ્લાહના હાથમાં છે તેની
ફિકર ની તમારે શી જરૂર છે ? બાકી આવાઓ થી મામલાત જોઈએ તે આગળ ફરમાવી દીધા છે (૨) એટલે જ્યાં સુધી તમારામાં આવી
ને ન રહે ત્યા સુધી તેમને ખોટા ખરા માં ભાગીદાર ન બનાવો અને લડાઈમાં તેમને ન બચાવ.
પેજ (૧૨૮) ની તફસીર : (૧) એટલે આ મળવામાં તેમને લડાઈમાં ન બચાવો પરંતુ બે રીતે જો તેઓ તમારી સાથે સુલેહ થએલાની
જાતના છે તો તે સુલેહમાં દાખલ છે અથવા લડાઈથી લાચાર થઈ તમારાથી લળે ન તમારી તરફથી તેમની જોડે લડે તો જો આ વચન
ઉપર કાયમ રહે તો તમો પણ અલ્લાહનો આભાર માનો કે અમારી જોડે લડવાથી બંધ રહ્યા. (૨) એટલેકે કેટલાંક વચન પણ કરી↗

↗ જાય છે ન તમારાથી લડીશુ ન અમારી કૌમથી પરંતુ વચન ઉપર કાયમ રહેતા નથી જ્યારે પોતાની કોમને જુએ છે તો તેમના દોસ્ત બની જાય છે તો તેમનાથી તમો
પણ ભુલ ન કરો તમારી પાસે દાખલો રહેશે કે તેઓ વચન ઉપર કાયમ ન રહ્યા.

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً
مِّنَ اللّٰهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿٩٢﴾ وَمَنْ
يَّقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهٗ جَهَنَّمُ خٰلِدًا
فِيْهَا وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهٗ وَاَعَدَّ لَهٗ عَذَابًا
عَظِيْمًا ﴿٩٣﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا ضَرَبْتُمْ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَتَبَيَّنُوْا وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ اَلْقٰۤى
اِلَيْكُمُ السَّلٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُوْنَ عَرَضَ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثِيْرَةٌ كَذٰلِكَ
كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوْا اِنَّ
اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿٩٤﴾ لَا يَسْتَوِى
الْقٰعِدُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ غَيْرُ اُولِى الضَّرَرِ وَ
الْمُجٰهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ

ફ-મલ્લમ યજિદ્ ફ-સ્રિયામુ શહ-રયનિ
ફિર જો કોઈ ન પાએ (મકદૂર ઈસકા) તો રોઝે રખના હૈ દો મહીને કે
મુ-તતાબિ-અયનિ ج તવ-બતમ મિનલ્લાહ ط
લગાતાર યે હુકમ મુકર્રર હૈ (બતૌર) તૌબા કે ખુદાકી તરફ સે
વ કાનલ્લાહુ અલીમન હકીમા ० વ મંય
ઔર હૈ ખુદા જાનનેવાલા, હિકમતવાલા. (૧) ઔર જો કોઈ
યક્તુલ મુઅ-મિનમ મુ-તઅમ્મિદન
માર ડાલે મુસલમાનકો જાનકર
ફ-જઝાઉહૂ જહન્નમુ ખાલિદન ફીહા વ
પસ સઝા ઉસકી દોઝખ હૈ, હમેશા રેહને વાલા હૈ વો ઉસમેં ઔર
ગદ્દિબલ્લાહુ અ-લયહિ વ લ-અ-નહૂ વ
ગુસ્સે હુવા ખુદા ઉસ પર ઔર ફિટકાર કી ઉસ પર, ઔર
અઅદ-દા લહૂ અઝાબન અઝીમા ०
તૈયાર કર રખ્ખા હૈ ઉસકે લિયે અઝાબ બળા (૨)
યાઁ અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ ઈઝા દ-રબ્તુમ ફી સબીલિલ્લાહિ ફ-તબય્યનૂ
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો જબ ચલો તુમ (સફર કરો) રાહે ખુદામેં તો તેહકીક કર લિયા કરો.
વલા તકૂલૂ લિમન અલ્કા ઈલયકુમુસ સલામા લસ્તા મુઅ-મિના ج
ઔર મત કહો ! ઉસકો કે જો ડાલે તુમ્હારી તરફ સલામ (યાની અસ્સલામુ અલૈક કરે) કે નહીં હૈ તૂ મુસલમાન !
તબ્તગૂના અ-ર-દલ હયાતિદ દુન્યા ج ફ-ઈન્દલ્લાહિ મગાનિમુ કસીરહ ط
કયા ચાહતે હો તુમ અસબાબ દુન્યવી ઝિન્દગીકા ? પસ ખુદાકે પાસ ગનીમતેં બહુત હૈ
કઝાલિકા કુન્તુમ મિન કબ્લુ ફ-મન્નલ્લાહુ અ-લયકુમ ફ-તબય્યનૂ ط
ઈસી તરહ થે તુમ પેહલે ઈસસે પસ એહસાન કિયા ખુદાને તુમ પર, પસ તેહકીક કર લો.
ઈન્નલ્લાહા કાના બિમા તઅ-મલૂના ખબીરા ० લા યસ્તવિલ કાઈદૂના
બેશક ખુદા હૈ ઉસસે કે જો તુમ કરતે હો ખબરદાર (૩) નહીં બરાબર હોતે બૈઠે રેહનેવાલે
મિનલ મુઅ-મિનીના ગયરુ ઉલિદ દ-ર-રિ વલ મુજાહિદૂના ફી
મુસલમાનોં મેં સે સિવા ઉઝર વાલોં કે (યાની અંધે લંગડે, બીમાર વગૈરહ કે) ઔર જિહાદ કરને વાલે
સબીલિલ્લાહિ બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ ط
રાહે ખુદામેં અપને માલોંસે, ઔર અપની જાનોંસે (દોનોં બરાબર નહીં હો સકતે).
ફદ્-દલલ્લાહુલ મુજાહિદીના બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ
બુઝુરગી દી હૈ ખુદાને જિહાદ કરને વાલોંકો, અપને માલોં ઔર અપની જાનોંસે,

તફસીર : (૧) ભુલચૂક ની સૂરતો ઘણી છે અહીં તેનો વર્ણન છે કે મુસલમાન ને કાફિરો માં ઓળખી ન શકયા અને મારી નાખ્યો દરેક રીતે ભૂલના કતલમાં બે ચીજો જરૂરી છે એક તો આઝાદ કરવો મુસલમાન ગુલામને અને તેની મકદુર ન હોય તો બે માસ સુધી લાગ લાગટ રોઝા રાખવા આ પોતાની ભુલ માટે કફ્ફારો છે અલ્લાહની જનાબમાં બીજુ ખુંબહા (દીયત) અદા કરવું તેના વારસોમાં આ તેમનો હક છે તેઓ જો ખયરાત કરી છોડી દે તો તેમને અધિકાર છે જો તેમના વારસો મુસલમાન હોય કે કાફિર હોય પણ જો સુલેહ રાખે છે તો અદા કરવું જોઈએ અને જો કાફિર હોય અને દુશ્મન હોય તો આપવું જરૂરી નથી દીયત હનફી મઝહબ માં મુસલમાન માટે રૂ. ૨૭૪૦ છે દીયતની રકમ ખૂન કરનારા ત્રણ વર્ષની મુદ્દતમાં થોડી થોડી કરી કત્લ થએલા ના વારસોને પુરી કરી આપે. ↗

↗ (૨) ઈબને અબ્બાસ (રદી.) એ ફરમાવ્યું કે મુસલમાનને મારી નાખનાર દોઝખી થઈ ગયો તેની તૌબાહ કબુલ નથી વળી બીજા આલિમો એ કહ્યું તેની એ જ સજાછે જે અહીં બતાવી આગળ અલ્લાહ માલિક છે પરંતુ જો કસાસમાં માર્યો ગયો તો બધા ના કેહવા પ્રમાણે સાફ થયો (૩) હઝરત ના વખતમાં મુસલમાનો ની ફૌજ એક બસ્તી માં પહોંચી ત્યાં એક મુસલમાન હતો પોતાના પશુઓ એક બાજુ કરી ઉભો હતો અને મુસલમાનો થી સલામો અલયક કરી. →

મ ૧

عَلَى الْقٰعِدِيْنَ دَرَجَةً ، وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ
الْحُسْنٰى ، وَفَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ عَلَى الْقٰعِدِيْنَ
اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَّرَحْمَةً ،
وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٩٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَفّٰهُمُ
الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِيْمَ كُنْتُمْ ،
قَالُوْا كُنَّا مُسْتَضْعَفِيْنَ فِى الْاَرْضِ ، قَالُوْٓا اَلَمْ
تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوْا فِيْهَا ،
فَاُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ، وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ﴿٩٧﴾
اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَ
الْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ حِيْلَةً وَّلَا يَهْتَدُوْنَ
سَبِيْلًا ﴿٩٨﴾ فَاُولٰٓئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّعْفُوَ عَنْهُمْ ،
وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٩٩﴾ وَمَنْ يُّهَاجِرْ فِيْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِى الْاَرْضِ مُرٰغَمًا كَثِيْرًا

અ-લલ કાઇદીના દ-ર-જહ b વ કુલ્લંવ
બેઠે રેહનેવાલોં પર મરતબેમેં. ઔર હર એક કો
વ-અ્દલ્લાહુલ હુસ્ના b વ ફદ્-દલલ્લાહુલ
વા'દા કિયા હૈ ખુદાને અચ્છા, ઔર બુઝુરગી દી હૈ ખુદાને
મુજાહિદીના અ્લલ કાઇદીના
જિહાદ કરનેવાલોંકો બેઠ રેહનેવાલોં પર
અજરન અઝીમા ૦ દ-ર-જાતિમ મિન્હુ
સવાબ બડે સે. દરજે અપની તરફસે
વ મગ્ફિ-રતંવ વ રહ્-મહ b વ કાનલ્લાહુ
ઔર મગફિરત (ઔર મહેરબાનીમેં ફઝીલત દી હૈ) ઔર હૈ ખુદા
ગફૂરર રહીમા ૦ ઇન્નલ લઝીના
બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૧) તેહકીક વો લોગ કે જિનકી
તવફ-ફાહુમુલ મલાઇ-કતુ ઝાલિમી
જાન ફરિશતે નિકાલતે હૈં (વો ખુદ) ઝુલ્મ કરનેવાલે હોતે હૈં
અન્ફુસિહિમ કાલૂ ફીમા કુન્તુમ b કાલૂ કુન્ના મુસ્તદ્-અફીના ફિલ અર્દ્ b
અપની જાનોં પર, કહા, (ફરિશતોંને જાન નિકાલને કે બાદ પૂછા) કિસ હાલતમેં થે તુમ, ઉન્હોંને કહા, થે હમ નાતવાં ઝમીન (મુલ્ક) મેં.
કાલૂ અ-લમ તકુન અરદુલ્લાહિ વાસિ-અતન ફ-તુહાજિરૂ ફીહા b
કહા કયા નહીં થી ઝમીન ખુદાકી કુશાદા, હિજરત કર જાતે તુમ ઉસમેં
ફ-ઉલાઇકા મઅ્-વાહુમ જહન્નમ b વ સાઅત મસીરા ૦
પસ યેહી લોગ હૈં જિનકી જગહ દોઝખ હૈ ઔર બુરી હૈ ફિરનેકી વો જગહ
ઇલ્લલ મુસ્તદ્-અફીના મિનર રિજાલિ વન્નિસાઇ વલ
મગર હાં જો નાતવાં મરદોંસે ઔર ઔરતોંસે ઔર
વિલ્દાનિ લા યસ્તતીઊના હી-લતંવ વલા યહ-તદૂના
બચ્ચોંસે, કે નહીં કર સકતે કોઈ તદબીર, ઔર ન હી રાસ્તા પાતે
સબીલા ૦ ફ-ઉલાઇકા અસલ્લાહુ અંય યઅ્ફુવા
(રાસતા બાહર નિકલ જાનેકા.) પસ ઐસે લોગોં કે હકમેં ઉમ્મીદ હૈ યે કે મુઆફ કર દે
અન્હુમ b વ કાનલ્લાહુ અફુવ્વન ગફૂરા ૦ વ મંય યુહાજિર
ઉનકો, ઔર હૈ ખુદા મુઆફ કરનેવાલા બખ્શનેવાલા (૨) ઔર જો કોઈ હિજરત કરે,
ફી સબીલિલ્લાહિ યજિદ ફિલ અરદિ મુરા-ગમન કસીરંવ
રાહે ખુદામેં પાએગા ઝમીનમેં જગહ બહુત

➡ પેજ (૧૨૯) ની તફસીર : લોકો સમજ્યાં કે ગરજ ના લીધે મુસલમાન બતાવે છે તેને માર્યો અને પશુઓ છીનવી લીધા આના ઉપર આ આયત ઉતરી એ જે ફરમાવ્યું તમો એવા જ હતા દુનિયાની લાલચમાં નાહક ખૂન કરતા હતા પરંતુ મુસલમાન થયા પછી આ કામ ન જોઈએ અથવા તમો એવા જ હતા કાફિરોના શહેરમાં રહેતા હતા અને કાયમી હુકુમત રાખતા ન હતા.
પેજ (૧૩૦) ની તફસીર : (૧) શરીરમાં નુક્સાન વાળા એટલે અપાહજ જેહાદના હુકમથી માફ છે બાકી લોકોમાં લડવા વાળાઓના મોટા દરજા છે ને બેસી રહેનારાઓ ને નથી જો કે બેસનારાઓ પણ જન્નતી છે આનાથી જાણવા મળ્યું કે જેહાદ ફર્ઝ કફાયા છે ફર્ઝ મુતલક નથી એટલે કેટલાક જહાદ કરે છે તો ન કરવાવાળા ને માફ છે અને જો બધા જ મુલ્તવી કરી દે તો બધા જ ગુનેહગાર છે ↗

↗ (૨) આ હાલત ફરમાવી એ લોકોની જે કાફિરોના મુલકમાં દિલથી મુસલમાન છે અને તેમના ઝુલ્મ ના લીધે જાહેર નથી થઈ શકતા તો તેઓ જો પોતાની કમાઈ પોતે કરે છે અને સફરની તદબીર થી વાકેફ છે તો તેમનો બચાવ કબુલ નથી બીજુ મુલ્ક માં જાય અલ્લાહની જમીન બહોળી છે અને જો બીજાના બસમાં લાચાર છે તો ઉમ્મીદ છે કે માફ થઈ જાય. ફાયદો : આનાથી જાણવા મળ્યુ કે જે મુલ્કમાં મુસલમાન ખુલ્લી રીતે ન રહી શકે ત્યાંથી હિજરત કરવી ફર્ઝ છે.
મ ૧ ૧૦

وَسَعَةً ۚ وَمَنْ يَّخْرُجْ مِنْ بَيْتِهٖ مُهَاجِرًا اِلَى
اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ
اَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ ركوع
وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
اَنْ تَقْصُرُوْا مِنَ الصَّلٰوةِ ۖ اِنْ خِفْتُمْ اَنْ يَّفْتِنَكُمُ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۗ اِنَّ الْكٰفِرِيْنَ كَانُوْا لَكُمْ عَدُوًّا
مُّبِيْنًا ۝ وَاِذَا كُنْتَ فِيْهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ منزل
فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ مَّعَكَ وَلْيَاْخُذُوْٓا اَسْلِحَتَهُمْ ۣ
فَاِذَا سَجَدُوْا فَلْيَكُوْنُوْا مِنْ وَّرَآئِكُمْ ۠ وَلْتَاْتِ
طَآئِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوْا فَلْيُصَلُّوْا مَعَكَ
وَلْيَاْخُذُوْا حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ ۚ وَدَّ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا لَوْ تَغْفُلُوْنَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَاَمْتِعَتِكُمْ
فَيَمِيْلُوْنَ عَلَيْكُمْ مَّيْلَةً وَّاحِدَةً ۗ وَلَا جُنَاحَ

વ સ-અ્હ ط વ મંય યખ્રુજ મિમ બયતિહી
ઔર કુશાદગી, ઔર જો કોઈ નિકલે અપને ઘરસે,
મુહાજિરન ઇલલ્લાહિ વ રસૂલિહી સુમ્મા
વતન છોળ કર ખુદાકી તરફ ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફ. ફિર
યુદરિકહુલ મવતુ ફ-કદ વ-ક-અ્ા અજરુહૂ
પા લેવે ઉસકો મૌત તો તેહકીક ઠેહરા સવાબ ઉસકા
અ્લલ્લાહ ط વ કાનલ્લાહુ ગ્ફૂરર
ખુદાકે (ઝિમ્મે) ઔર હૈ ખુદા બખ્શનેવાલા
રહીમા ۝ع વ ઇઝા દરબ્તુમ ફિલ અરદિ ع ૧૧
મહેરબાન (૧) ઔર જબ તુમ સફર કરો મુલ્કમેં.
ફ-લયસા અ્-લયકુમ જુનાહુન અન
પસ નહીં હૈ તુમ પર કોઈ ગુનાહ યે કે
તક્સુરૂ મિનસ્ સ્લાહ صلے ઇન ખિફ્તુમ
કોતાહી કરો (ઘટા દો) નમાઝ સે અગર ડરો તુમ
અંય યફતિ-નકુમુલ લઝીના ક-ફરૂ ط ઇન્નલ કાફિરીના કાનૂ લકુમ અ્દુવ્વમ મ ૧
યે કે ફિતને મેં ડાલેંગે વો લોગ કે જો કાફિર હુએ. બેશક કાફિર હૈં તુમ્હારે દુશમન
મુબીના ۝ વ ઇઝા કુન્તા ફીહિમ ફ-અ-ક્મતા લહુમુસ્ સ્લાતા
ઝાહિર (૨) ઔર જબ હો તુમ ઉન (મુસલમાનોં) મેં પસ કાયમ કરો ઉનકે લિયે નમાઝ,
ફલ-તકુમ તાઇ-ફતુમ મિન્હુમ મ-અ્કા વલ યઅ્-ખુઝૂ અસલિ-હ-તહુમ قف
તો ચાહિયે કે ખળી હોવે એક જમાઅત ઉનમેંસે તુમ્હારે સાથ, ઔર ચાહિયે કે લેવે હથિયાર અપને
ફ-ઇઝા સ-જદૂ ફલ-યકૂનૂ મિંવ વરાઇકુમ ص **વલ-તઅ્-તિ તાઇ-ફતુન**
ફિર જબ સજદા કર લે તો ચાહિયે કે હો જાએ વો પીછે તુમ્હારે (નમાઝમેં) ઔર ચાહિયે કે આએ જમાઅત
ઉખ્રા લમ યુસલ્લૂ ફલ-યુસલ્લૂ મ-અ્કા વલ યઅ્-ખુઝૂ
દૂસરી કે નહીં નમાઝ પળ્હી ઉન્હોંને પસ નમાઝ પળ્હેં તુમ્હારે સાથ ઔર ચાહિયે કે લેવેં
હિઝ્-રહુમ વ અસલિ-હ-તહુમ ج **વદ-દલ લઝીના ક-ફરૂ લવ**
બચાવ અપના ઔર હથિયાર અપને, ચાહતે હૈં વો લોગ જો કાફિર હૈં કાશ કે
તગ્ફુલૂના અ્ન અસલિ-હતિકુમ વ અમ્તિ-અ્તિકુમ
ગાફિલ હો તુમ અપને હથિયારોં ઔર અપને અસબાબસે
ફ-યમીલૂના અ્-લયકુમ મય-લતંવ વાહિદહ ط વલા જુનાહ
પસ ટુટ પળેં તુમ પર ટુટ પળના એક હી સાથ ઔર નહીં કોઈ ગુનાહ

તફસીર : (૧) રોજીનો ડર ન રાખવો કેમ કે ઘણી જગ્યાએ રોજી ખુલ્લી રીતે મળી રહે છે અને ડર ન રાખવો જોઈએ કે કદાચ રસ્તામાં માર્યા જઈશુ કે આમાં સવાબ પુરો છે અને મૌત તેના વખત પહેલા કદીએ નથી. (૨) સફરમાં જો ત્રણ મંઝિલના હોય તેમાં ચાર રકઅત ફર્ઝ માંથી બેજ પઢવા જોઈએ અને કાફિરોના રંજાડવાનો ડર તે વખતે હતો જયારે આ હુકમ આવ્યો આનાથી દરેક વખતે માફી મળી અને પુરી ન પઢવા માટે અલ્લાહ સાહેબની બખશિશથી લાપરવાહી થાય છે અને સુન્નતની તાકીદ સફરમાં રહેતી નથી.

عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ
مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۖ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ
إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾ فَإِذَا
قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَ
عَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ
إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾
وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۖ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ
فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ
مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾ إِنَّا
أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾
وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾
وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ إِنَّ

અ-લયકુમ ઇન કાના બિકુમ અ-ઝમ
તુમ પર, અગર હો તુમકો તકલીફ
મિમ મ-તરિન અવ કુન્તુમ મરદા
બારિશકી (વજહસે) યા હો તુમ બીમાર
અન ત-દઊ અસલિ-હ-તકુમ વ ખુઝૂ
યે કે રખ દો હથિયાર અપને ઔર પકડો
હિઝ-રકુમ ઇન્નલ્લાહા અ-અદ-દા લિલ
બચાવ અપના બેશક ખુદાને તૈયાર કિયા હૈ
કાફિરીના અઝાબમ મુહીના ○ ફ-ઇઝા
કાફિરોં કે લિયે અઝાબ રૂસ્વા કરનેવાલા. (૧) ફિર જબ
ક-દયતુમુસ સલાતા ફઝકુરુલ્લાહા
પુરી કર ચુકો નમાઝકો, તો યાદ કરો ખુદાકો
કિયામંવ વ કુઊદંવ વ અલા જુનૂબિકુમ
ખડે હોકર, ઔર બૈઠ કર. ઔર અપની કરવટોં પર,

મ ૧
ફઇઝત-મઅ-નન્તુમ ફ-અકીમુસ સલાહ ઇન્નસ સલાતા કાનત અ-લલ
ફિર જબ આરામ પાઓ તુમ તો બાકાયદા નમાઝ પઢો બેશક નમાઝ હૈ મુસલમાનોં
મુઅ-મિનીના કિતાબમ મવકૂતા ○ વલા તહિનૂ ફિબતિગાઇલ
પર લિખી હુઈ (યાની ફર્ઝ) મુકર્રરહ વકતોંમેં (૨) ઔર મત સુસ્તી કરો ઢૂંડને મેં
કૌમ ઇન તકૂનૂ તઅ-લમૂના ફ-ઇન્નહુમ યઅ-લમૂના કમા તઅ-લમૂન
ઉસ કૌમકે અગર હો તુમ કે દુખ પહુંચાતે હૈં તુમકો તો ઉનકો ભી દુખ પહુંચતા હૈ જૈસા કે તુમકો દુખ પહુંચતા હૈ
૯ વ તરજૂના મિનલ્લાહિ માલા યરજૂન વ કાનલ્લાહુ અલીમન હકીમા ○
૧૨ ઔર ઉમ્મીદ રખતે હો તુમ ખુદા સે વો કે જો નહીં ઉમ્મીદ રખતે વો, ઔર હૈ ખુદા જાનનેવાલા હિકમતવાલા
ઇન્ના અન્ઝલના ઇ-લયકલ કિતાબા બિલ હક્કિ લિ-તહકુમા
તહકીક ઉતારી હમને તુમ પર કિતાબ બરહક તાકે હુકમ કરો તુમ
બય-નન નાસિ બિમા અરાકલ્લાહ વલા તકુલ લિલ ખાઇનીના
દરમિયાન લોગોંકે ઉસકે મુવાફિક કે દિખલાતા હૈ તુમકો ખુદા ઔર મત હો ખયાનત કરનેવાલોંકી તરફસે
ખસીમા ○ વસ્તગફિરિલ્લાહ ઇન્નલ્લાહા કાના ગફૂરર રહીમા ○
ઝગળનેવાલા ઔર બખશિશ માંગો ખુદાસે બેશક ખુદા હૈ બખ્શનેવાલા મહેરબાન
વલા તુજાદિલ અનિલ લઝીના યખ્તાનૂના અન્ફુ-સહુમ ઇન્નલ-
ઔર ન ઝગળો ઉન લોગોંકી તરફ સે કે ખયાનત કરતે હૈં અપની જાનોંમેં બેશક

તફસીર : (૧) આ ભયની નમાઝ ફરમાવી કે જો લડાઈના મુકાબલાનો હોય તો ફૌજના બે ભાગ થઈ જાય દરેક જમાઅત અડધી નમાઝમાં ઈમામ સાથે જોડાય અને અડધી જુદી પઢે ત્યાં સુધી બીજી ટુકડી દુશમન સામે રહે અને તે વખતે નમાઝમાં આવ જા માફ છે અને હથીયાર બખ્તર અને ઢાલ સાથ રાખે અને જો એટલી પણ મોહલત ન મળે તે જમાઅત ને મોકુફ કરે એકલા પઢી લે પાયદળ અને સવાર ઈશારાથી પઢે જો એ પણ ફુરસદ ન મળે તો કઝા કરે (૨) એટલે ભયના વખતે જો નમાઝમાં કસર થાય તો નમાઝ પછી દરેક રીતે અલ્લાહને યાદ કરે નમાઝમાં એ પાબંદી છે કે વખત પર જ પઢવી અને અલ્લાહની યાદ હર વખતે દુરસ્ત છે.

اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيْمًا ۝ يَّسْتَخْفُوْنَ
مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ
اِذْ يُبَيِّتُوْنَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ؕ وَكَانَ
اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطًا ۝ هٰۤاَنْتُمْ هٰۤؤُلَآءِ جٰدَلْتُمْ
عَنْهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۟ فَمَنْ يُّجَادِلُ اللّٰهَ
عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ۝
وَمَنْ يَّعْمَلْ سُوْٓءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ
اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ وَمَنْ يَّكْسِبْ
اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهٗ عَلٰى نَفْسِهٖ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ
عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝ وَمَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْٓئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ
يَرْمِ بِهٖ بَرِيْٓئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ۝
وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهٗ لَهَمَّتْ
طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ ؕ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ

લાહા લા યુહિબ્બુ મન કાના ખ઼વ્વાનન
ખુદા નહીં દોસ્ત રખતા ઉસકો કે જો હે ખયાનત કરનેવાલા
અસ઼ીમા ૧૦૭ યસ્તખ઼્ફૂના મિનન્નાસિ
ગુનેહગાર. છુપતે હૈ વો લોગોંસે,
વલા યસ્તખ઼્ફૂના મિનલ્લાહિ વહુવા
ઔર નહીં છુપ સકતે વો ખુદાસે ઔર વો
મ-અ઼હુમ ઇઝ઼ યુબય્યિતૂના માલા
ઉનકે સાથ હૈ જબ મશવિરા કરતે હૈં વો રાતકો ઉસ ચીઝકા કે નહીં
યરદ઼ા મિનલ ક઼ૌલ ط વ કાનલ્લાહુ બિમા
રાઝી ખુદા (ઉસ બાતસે) ઔર હૈ ખુદા ઉસ ચીઝકા કે
યઅ઼્મલૂના મુહ઼ીત઼ા ○ હૅા-અન્તુમ
કરતે હૈં (યે લોગ) ઘેરનેવાલા (૧) ખબરદાર હો તુમ
હૅા-ઉલાઇ જાદલ્તુમ અ઼ન્હુમ ફ઼િલ હ઼યાતિદ્દ
વો લોગ કે ઝગળે તુમ ઉનકી તરફસે
દુન્યા قف ફ-મંય યુજાદિલુલ્લાહા અ઼ન્હુમ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ અમ્મંય
દુનિયાકી ઝિંદગીમેં, પસ કૌન લળેગા ખુદાસે ઉનકી તરફસે કયામત કે દિન ! યા કૌન
યકૂનુ અ઼-લયહિમ વકીલા ○ વ મંય યઅ઼્મલ સૂઅન અવ યઝ઼્લિમ
હોગા ઉનકા કારસાઝ ઔર જો કોઈ કરે બુરા કામ, યા ઝુલ્મ કરે,
નફ-સહૂ સુમ્મા યસ્તગ઼ફિરિલ્લાહા યજિદિલ્લાહા ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ○
અપની જાન પર, ફિર બખશિશ માંગે ખુદાસે. તો પાએગા ખુદાકો બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૨)
વ મંય યકસિબ ઇસ્મન ફ-ઇન્નમા યકસિબુહૂ અ઼લા નફસિહ ط વ કાનલ્લાહુ
ઔર જો કોઈ કમાએ ગુનાહ તો સિવા ઈસકે નહીં કે કમાતે હૈં ઉસકો અપને હી લિયે ઔર હૈ ખુદા
અ઼લીમન હ઼કીમા ○ વ મંય યકસિબ ખ઼ત઼ી-અતન અવ ઇસ્મન
જાનનેવાલા હિકમતવાલા (૩) ઔર જો કોઈ કમાએ ખતા યા ગુનાહ
સુમ્મા યરમિ બિહી બરીઅન ફ-ક઼દિહ઼-ત-મ-લા બુહતાનંવ વ ઇસ્મમ
ફિર તોહમત લગાએ ઉસકી બેગુનાહી પર, પસ તેહકીક ઉઠા લિયા ઉસને બોહતાન ઔર ગુનાહ
મુબીના ૧૧૨ વ લવ-લા ફદ્લુલ્લાહિ અ઼-લયકા વ રહ઼-મતુહૂ લ-હમ્મત
ઝાહિર ઔર અગર ન હોતા ફઝલ ખુદાકા તુમ પર ઔર કરમ ઉસકા તો અલબત્તા ઈરાદા કિયા થા
તા઼઼ઇ-ફતુમ મિન્હુમ અંય યુદ઼િલ્લૂક ط વમા યુદ઼િલ્લૂના ઇલ્લા
એક જમાઅતને ઉનમેંસે યે કે બેહકા દે તુમકો ઔર નહીં બેહકાતે વો તુમકો મગર

મ ૧ ૯ ૧૩

તફસીર : (૧) આ આગળ અને પાછળની કેટલી આયતો માં આ એક કિસ્સાનો વર્ણન છે હઝરતના વખતમાં એક અનસારીનો બખ્તર આટામાં મૂકેલી ગુમ થઈ ગઈ સવારે તપાસ કરી આટાની ધાર જોઈ એક માણસ ના ઘર સુધી તેનુ નામ તઅમા બિન અબીરક હતો ત્યાં ઝડતી કરી તો કાંઈ ન મળ્યુ તે ધાર આગળ સુધી જોઈ તે યહુદીના ઘર સુધી હતી જેનુ નામ ઝૈદ ત્યાં તે મળી પેલા યહુદીએ કહ્યું કે મને તઅમાએ તે સોંપી હતી તઅમાએ કહ્યું હું છુટો છું ચોર તે જ છે તઅમાની કૌમે રાત્રે મશવરો કર્યો કે આપણે હઝરત પાસે જઈ ગવાહી આપીએ કે તઅમા નિર્દોષ છે તો હઝરત આપણી તરફદારી કરશે અને યહુદી ચોર ઠરશે સવારે એ જ કર્યુ અલ્લાહ તઆલાએ આ આયતો ઉતારી હઝરતને જાણકાર કર્યા ખરી રીતે ચોર તઅમા જ હતો (૨) કબીરા ગુનાહને ખોટું ફરમાવ્યું અને સગીરા ↗ ↗ ગુનાહને ઝુલ્મ આ લોકો માટે હુકમ છે જે તૌબા કરે તો કબુલ થાય. (૩) એટલે કૌમ પોતાના દિલમાં પોતે શરમાય નહીં કે અમો ને ધબ્બો લાગ્યો અને આગળ દાગ લાગવા ના ડરથી પોતાના માણસ ની તરફદારી ન કરે જ્યાં સુધી તપાસ ન થઈ જાય કેમ કે અલ્લાહ તો જાણકાર છે અને તેના હુકમ પણ એજ છે એક નો ગુનાહ બીજા ઉપર નથી.

أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ
عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ
تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ۞ لَا خَيْرَ
فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ
مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ۞ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ
نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۞
إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ۞ إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا
وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ۞ لَعَنَهُ اللَّهُ

અન્ફુ-સહુમ વમા યદુર્-રૂ-નકા મિન
અપને આપહી કો બેહકાતે હૈં ઔર નહીં નુકસાન પહુંચા સકતે તુમકો
શૈઅ ♭ વ અન્ઝલલ્લાહુ અ-લયકલ
કુછ ભી ઔર ઉતારી ખુદાને તુમ પર
કિતાબા વલ હિક-મતા વ અલ્લ-મ-કા
કિતાબ ઔર દાનાઈ ઔર સિખાયા તુમકો
માલમ તકુન તઅ-લમ ♭ વ કાના ફદ્લુલ્લાહિ
વો જો નહીં જાનતે હો તુમ, ઔર હૈ ફઝલ ખુદાકા
અ-લયકા અઝીમા ○ લા ખયરા ફી
તુમ પર બળા નહીં હૈ ભલાઈ
કસીરિમ મિન નજ્વાહુમ ઈલ્લા મન
ઉનકે બહુત સે મસવેરોં મેં મગર વો શખ્સ
અ-મ-રા બિ-સ-દ-કતિન અવ મઅ-રૂફિન
કે હુકમ કરે ખૈરાત દેનેકા, યા નેક કામ કરનેકા
અવ ઈસ્લાહિમ બય-નન નાસ ♭ વ મંય યફ-અલ ઝાલિકબતિગાઆ
યા મિલાપ કરાને કા દરમિયાન લોગોં કે (તો ઈસમેં ભલાઈ હૈ) ઔર જો કોઈ ઐસા કરેગા, હાસિલ કરનેકે લિયે
મરદ્દાતિલ્લાહિ ફ-સવફા નુઅ-તીહિ અજરન અઝીમા ○ વ મંય યુશાકિકિર
રઝામંદી ખુદાકી, તો અનકરીબ દેંગે હમ ઉસકો સવાબ બળા (૧) ઔર જો કોઈ મુખાલિફત કરે
રસૂલા મિમ બઅ-દિ મા તબય્યના લહુલ હુદા વ યત્તબિઅ ગયરા
રસૂલકી, બાદ ઈસકે કે ઝાહિર હુઈ ઉસકે લિયે હિદાયત ઔર પૈરવી કરે સિવા ઈમાનવાલોં કે
સબીલિલ મુઅ-મિનીના નુવલ્લિહી મા તવલ્લા વ નુસ્લિહી જહન્નમ ♭
રાસ્તે કે (દૂસરે રાસ્તેકી) તો ચલાએંગે હમ ઉસકો જિસપર વો ચલેગા ઔર દાખિલ કરેંગે હમ ઉસકો જહન્નમ મેં
વ સાઅત મસીરા ○ ઈન્નલ્લાહા લા યગફિરુ અંય યુશ-રકા બિહી વ યગફિરુ
ઔર વો બુરી જગાહ હૈ ફિર જાનેકી, (૨) બેશક ખુદા નહીં બખ્શતા યે કે (કિસીકો) શરીક બનાયા જાએ ઉસકે સાથ, ઔર બખ્શતા હૈ,
મા દૂના ઝાલિકા લિ-મંય યશાઅ ♭ વ મંય યુશરિક બિલ્લાહિ ફ-કદ દલ્લા
જો સિવા ઈસકે હૈ (યાની શિર્ક કે સિવા વો તમામ ગુનાહ બખ્શ દેતા હૈ) જિસકો ચાહે, ઔર જો શરીક લાએ ખુદાકે સાથ, તો તેહકીક ગુમરાહ હુવા વો
દલાલમ બઈદા ○ ઈય યદઊના મિન દૂનિહી ઈલ્લા ઈનાસા
ગુમરાહીમેં બળી દૂરકી (૩) યે નહીં પુકારતે સિવા ઉસકે મગર ઔરતોં હી કો (પુકારતે હૈં)
વ ઈય યદઊના ઈલ્લા શય-તાનમ મરીદા ○ લ-અ-નહુલ્લાહ
ઔર નહીં પુકારતે મગર શૈતાન સરકશહીકો (પુકારતે હૈં) લા'નત કી હૈ ઉસ પર ખુદાને

તફસીર : (૧) કેટલાક મુનાફિકો લોકો હજરતથી કાનમાં વાતો કરતા જેથી લોકોમાં તેમનો મોભો રહે અને મજલિસમાં બેસી અંદરો અંદર કાનમાં વાતો કરતા કોઈનો દોષ તો કોઈની શિકાયત તેને અલ્લાહ સાહબે ફરમાવ્યું કે તેમનો મશવરો બનતા સુધી ની ભૂલ દેખાડનાર ભલાઈ થી તદન કોરો હોય છે સત્ય વાતને છુપાવવાની શી જરૂર? છુપાવવાની વાત સદકાત અને ખયરાતની છે કે તેમાં ભલાઈ ઉપરાંત લેનારને શરમાવવા જેવું રહેતુ નથી નેકીની વાત જેમાં કોઈને પણ દીન દુનિયાનો કંઈક વાત હોઈ તે પણ છુપી રીતે કરવા જેવી છે અથવા અભણને મઝહબી મસઅલો બતાવતો હોય કે જેથી તે પબલિક માં ખિસયાણો ન પડે અગર લડેલાઓ માં સુલેહ કરાવવા સમજાવવું. (૨) રસુલે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ નો હાથ છે મુસલમાનો ની જમાઅત પર જેણે બીજા રાહ પકડી તે દોઝખમાં ગયો ↗ ફરી આ વાત ઉપર ઉમ્મતનો ઈજતેમાઅ હોય એ જ અલ્લાહની મરજી છે અને ઈન્કાર કરનાર દોઝખી છે. (૩) ઉપરથી વર્ણન હતો મુનાફિકોનો જે પયગંબરના હુકમ ઉપર રાજી ન થયા અને બીજી રાહ ઉપર ચાલ્યા આ આયત ફરમાવી કે અલ્લાહ શિર્ક નથી બખશતો હુકમમાં શરીક કરવાને શિર્ક કહ્યું ઈસલામના દીન સિવાય બીજા દીનને પસંદ કરવું એ શિર્ક છે જો કે પુજવામાં શિર્ક ન કરતા હોય.

وَقَالَ لَاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا
وَّلَاُضِلَّنَّهُمْ وَلَاُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ
اٰذَانَ الْاَنْعَامِ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ ۚ
وَمَنْ يَّتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَقَدْ
خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِيْنًا ۞ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيْهِمْ ۚ وَمَا
يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ۞ اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ
جَهَنَّمُ ۡ وَلَا يَجِدُوْنَ عَنْهَا مَحِيْصًا ۞ وَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ وَعْدَ اللّٰهِ
حَقًّا ۚ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا ۞ لَيْسَ
بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَآ اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ ۚ مَنْ يَّعْمَلْ
سُوْٓءًا يُّجْزَ بِهٖ ۙ وَلَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا
وَّلَا نَصِيْرًا ۞ وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ

વ ક઼ાલા લ-અત્તખિ઼જ઼ન્ના મિન ઇ઼બાદિકા
ઔર કહા (શૈતાનને) ઝ઼ુરૂર લુંગા મૈં તેરે બંદોંમેંસે
નસ઼ીબમ મફરૂદ઼ા ૦ વ લ-ઉદ઼િલ્લન્નહુમ
એક હિસ્સા મુકર્રર (૧) ઔર ઝ઼ુરૂર ગુમરાહ કરૂંગા ઉનકો,
વ લ-ઉમન્નિયન્નહુમ વ લ-આમુરન્નહુમ
ઔર ઝ઼ુરૂર ઉમ્મીદ દિલાઊંગા મૈં ઉનકો, ઔર ઝ઼ુરૂર હુકમ કરૂંગા મૈં ઉનકો,
ફ-લ-યુબત્તિકુન્ના આઝ઼ાનલ અન્આ઼મિ
પસ ઝ઼ુરૂર કાટેંગે વો કાન જાનવરોં કે.
વ લ-આમુરન્નહુમ ફ-લયુગ઼ય્યિરુન્ના
ઔર ઝ઼ુરૂર હુકમ કરૂંગા મૈં ઉનકો, કે બિગાળ દેવેં વો
ખ઼લ્ક઼લ્લાહ ط વ મંય યત્તખિ઼ઝ઼િશ
ખુદાકી બનાઈ હુઈ સૂરતોંકો, ઔર જો કોઈ બનાવ
શયત઼ાના વલિય્યમ મિન દૂનિલ્લાહિ
શૈતાન કો દોસ્ત સિવા ખુદાકે મ
ફ-ક઼દ ખ઼સિરા ખ઼ુસરાનમ મુબીના ૦ યઇ઼દુહુમ વ યુમન્નીહિમ ط વમા ૧
તો તહકીક ટોટા (નુકસાન) પાયા ટોટા ઝાહિર (૨) વા'દા દેતા હૈ ઉનકો ઔર ઉમ્મીદેં દિલાતા હૈ ઉનકો ઔર નહીં
યઇ઼દુહુમુશ શયત઼ાનુ ઇલ્લા ગુરૂરા ૦ ઉલાઇકા મઅ્વાહુમ જહન્નમ ;
વા'દા દેતા હૈ ઉનકો શૈતાન મગર ફરેબ (હી હોતા હૈ.) ઐસે હી લોગોં કા ઠિકાના દોઝખ હૈ
વલા યજિદૂના અ઼ન્હા મહ઼ીસ઼ા ૦ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ
ઔર નહી પાએંગે ઉસમેં ભાગને (કી જગહ). ઔર જો લોગ કે ઈમાન લાએ ઔર અચ્છે કામ કિયે
સનુદખિ઼લુહુમ જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના
અનકરીબ દાખિલ કરેંગે હમ ઉનકો બહિશતોં મેં ચલતી હૈં નીચે ઉનકે નેહરેં હમેશા રહેંગે વો
ફીહા અ-બદા ط વઅ્દલ્લાહિ હ઼ક્ક઼ા ط વ મન અસ઼્દક઼ુ મિનલ્લાહિ ક઼ીલા ૦
ઉસમેં હમેશા વા'દા ખુદાકા સચ્ચા હૈ. ઔર કૌન હૈ બહુત સચ્ચા ખુદાસે બાતમેં? (વા'દેમેં)
લયસા બિ-અમાનિય્યિકુમ વલા અમાનિય્યિ અહલિલ કિતાબ ط મંય યઅ્મલ
નહીં તુમ્હારી ઉમ્મીદોંમેં, ઔર ન હીં ઉમ્મીદોંસે એહલે કિતાબકી કામ ચલ સકતા (હૈ બલકે) જો કોઈ કામ કરેગા
સૂઅંય યુજઝા બિહી ४ વલા યજિદ લહૂ મિન દૂનિલ્લાહિ વલિય્યંવ વલા
બુરા બદલા દિયા જાએગા ઉસકા, ઔર નહીં પાએગા અપને લિયે સિવા ખુદાકે કોઈ દોસ્ત ઔર ન
નસ઼ીરા ૦ વ મંય યઅ્મલ મિનસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ મિન ઝ઼-કરિન
કોઈ મદદ દેનેવાલા (૩). ઔર જો કોઈ કામ કરે નેક મર્દ

તફસીર : (૧) એટલે તારા બંદાઓ પોતાના માલમાંથી મારો હિસ્સો કાઢશે જેમ દસ્તુર છે. (૨) જાનવરોના કાન ચીરવા એ કાફિરોનો દસ્તુર હતો ગાયનો અથવા બકરીના બચ્ચાને બુતના નામે કરી દીધો અને તેના કાનમાં નિશાન નાખી દેતા અને સૂરત બદલી નાખતા જેમ કે છોકરાના માથા માં મૂર્તીના નામની ચોટલી રાખતા મુસલમાનોએ આ કામો થી બચવું જરૂરી છે (૩) કિતાબવાળાઓ નો વિચાર હતો કે અમો ખાસ બંદાઓ છીએ અને જે ગુનાહો ઉપર દુનિયાની પકડ થાય છે અમો નહી પકડાઈએ અમારા પયગંબર અમારી હિમાયત કરશે અને નાદાન મુસલમાનો પણ પોતાના માટે આવાઝ વિચાર રાખતા તેથી ફરમાવ્યું કે બુરાઈ જે કરશે કોઈ પણ હોય તે સજા પામશે ભલામણ કોઈની ચાલશે નહી અલ્લાહે પકડયો તેને તે છોડે તો જ છુટે દુનિયાની મુસીબતમાં કે બીમારીમાં જુઓ કોઈકામ લાગતુ નથી.

أَوْ أُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ
وَلَا يُظْلَمُوْنَ نَقِيْرًا ۞ وَمَنْ أَحْسَنُ دِيْنًا مِّمَّنْ
أَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَّاتَّبَعَ مِلَّةَ
إِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ إِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا ۞
وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَانَ
اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيْطًا ۞ وَيَسْتَفْتُوْنَكَ فِي
النِّسَآءِ ۗ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيْكُمْ فِيْهِنَّ ۙ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ
فِي الْكِتٰبِ فِيْ يَتٰمَى النِّسَآءِ الّٰتِيْ لَا تُؤْتُوْنَهُنَّ
مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُوْنَ أَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ وَ
الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوِلْدَانِ ۙ وَأَنْ تَقُوْمُوْا لِلْيَتٰمٰى
بِالْقِسْطِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ
بِهٖ عَلِيْمًا ۞ وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا
نُشُوْزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ أَنْ يُّصْلِحَا

અવ ઉન્સા વહુવા મુઅ્મિનુન ફ-ઉલાઇકા
યા ઔરત સે હો, ઔર વો ઈમાનવાલા ભી હો પસ યે લોગ
યદખુલૂનલ જન્નતા વલા યુઝ્-લમૂના
દાખિલ હોંગે બહિશ્તમેં ઔર નહીં ઝુલ્મ કિયે જાએંગે ખજૂરકી
નકીરા ૦ વ મન અહ્-સનુ દીનમ
ગુઠલી કેચીરે કે બરાબર (યાની ઝર્રાબરાબર) દીનમેં ઉસ શખ્સસે ઝ્યાદા
મિમ્મન અસ્લમા વજ-હહૂ લિલ્લાહિ
અચ્છા દીન કિસકા હોગા જિસને ઝુકા દિયા સર અપના ખુદાકે સામને.
વહુવા મુહ્સિનુંવ વત્ત-બ-આ મિલ્લતા
ઔર વો નેકી કરનેવાલા હો ઔર પૈરવી કરે દીને ઈબ્રાહીમકી
ઇબ્રાહીમા હનીફા ط વત્ત-ખ-ઝલ્લાહુ
જો એક ખુદાકે હો રહે થે ઔર બના લિયા થા ખુદાને
ઇબ્રાહીમા ખલીલા ૦ વ લિલ્લાહિ
ઈબ્રાહીમકો દોસ્ત (ખાલિસ) ઔર ખુદા હી કે લિયે હૈ
મ
૧ **માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ ط વ કાનલ્લાહુ બિ-કુલલિ શય-ઈમ**
જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઔર હૈ ખુદા હર ચીઝકો ઘેરને વાલા (યાની ઉસીકે કાબૂમેં
૬ **મુહીતા ૦ વ યસ્તફતૂ-નકા ફિન્નિસાઅ ط કુલિલ્લાહુ યુફતીકુમ ફીહિન્ના ۶**
૧૫ સબ હૈ,) ઔર ફતવા (હુકમ) પૂછતે હૈં તુમસે (યતીમ) ઔરતોં કે બારેમેં. કેહ દો ખુદા હુકમ દેતા હૈ તુમકો ઉનકે
વમા યુત્લા અ-લયકુમ ફિલ કિતાબિ ફી યતામન નિસાઇલ લાતી લા
બારે મેં ઔર જો હુકમ પઢ્હા જાતા હૈ તુમ પર કિતાબમેં, વો ઉન યતીમ ઔરતોંકે લિયે હૈ જિનકો નહીં
તુઅ્તૂ-નહુન્ના મા કુતિબા લહુન્ના વ તર-ગબૂના અન તન્કિહૂહુન્ના
દેતે હો તુમ વો કે ફર્ઝ કિયા ગયા હૈ ઉનકે લિયે, ઔર ચાહતે હો યે કે નિકાહ કર લો ઉનસે. (ઝબ્રદસ્તી)
વલ મુસ્તદ્-અફીના મિનલ વિલદાનિ ۶ વ અન તકૂમૂ લિલ યતામા
ઔર કમઝોર બચ્ચોં કે બારેમેં (હુકમ દેતા હૈ) ઔર વો યે કે કાયમ રહો તુમ યતીમોં (કિ હક અદા કરનેમેં)
બિલ કિસ્ત ط વમા તફ-અલૂ મિન ખયરિન ફ-ઇન્નલ્લાહા કાના બિહી
ઈન્સાફ કે સાથ ઔર જો કુછ કરોગે તુમ ભલાઈસે. તો બેશક ખુદા હૈ ઉસકો
અલીમા ૦ વ ઇનિમ-ર-અતુન ખાફત મિમ બઅ્-લિહા નુશૂઝન
જાનનેવાલા (૧) ઔર અગર કોઈ ઔરત અન્દેશા કરે અપને ખાવિંદ સે ઝ્યાદતી
અવ ઇઅ્-રાદન ફલા જુનાહા અ-લયહિમા અંય યુસ્લિહા
યા બે રગ્બતીકા તો નહીં હૈ કોઈ ગુનાહ ઉન દોનોં પર યે કે સુલહ કરલેં

તફસીર: (૧) આ સૂરતની શરૂઆતમાં અનાથ બાળાઓના હક અદા કરવાની તાકીદ કરતા ફરમાવ્યું હતું કે જો તેણીનો વાલી (દાખલા તરીકે કાકાનો દીકરો) એમ સમજે કે યતીમ બાળકના સંપૂર્ણ હક અદા કરી શકશે નહીં તે પોતે તેણીથી નિકાહ ન કરતા બીજા સાથે કરી પોતે તેની મદદ કરતો રહે આ હુકમ અનુસાર મુસ્લીમો એ એવા નિકાહ તદન બંધ કર્યા પરંતુ અનુભવથી જણાયુ કે કેટલીક જગ્યાએ યતીમ બાળાના હકમાં વાલી સાથે નિકાહ થવું બેહતર છે જેથી મુસ્લીમોએ હઝરત (સ.) સમક્ષ એવા નિકાહની પરવાનગી મળવા અરજ કરી આના ઉપર આ આયત ઉતરી અને પરવાનગી મળી.

بَيْنَهُمَا صُلْحًا، وَالصُّلْحُ خَيْرٌ، وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ
الشُّحَّ، وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ
النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا
كَالْمُعَلَّقَةِ، وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّٰهَ
كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا
مِنْ سَعَتِهِ، وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ۝ وَلِلّٰهِ مَا
فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ،
وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ،
وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ۝ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ، وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ۝ إِنْ يَشَأْ
يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ، وَكَانَ

બય-નહુમા સુલ્હા ط વસ્સુલ્હુ ખૈર ط
દરમિયાન અપને કોઈ સુલહ ઔર સુલહ બેહતર હૈ
વ ઉહદિ-રતિલ અન્ફુસુશ શુહ-હ ط
ઔર હાઝિર કી ગઈ હૈ જાનેં બખીલી પર
વ ઇન તુહસિનૂ વ તત્તકૂ ફ-ઇન્નલ્લાહા
ઔર અગર એહસાન કરો તુમ ઔર પરહેઝગારી કરો તો બેશક ખુદા
કાના બિમા તઅ્-મલૂના ખબીરા ○
હૈ ઉસસે કે જો તુમ કરતે હો ખબરદાર (૧)
વ લન તસ્તતીઊ અન તઅ્-દિલૂ
ઔર હરગિઝ ન કર સકોગે તુમ, યે કે અદલ કરો
બય્નન નિસાઇ વ લવ હરસ્તુમ ફલા
દરમિયાન (સબ) બીવિયોં કે અગરચે ચાહો તુમ કિતના હી, પસ મત
તમીલૂ કુલ્લલ મયલિ ફ-ત-ઝરૂહા કલ
ઝુક જાઓ (એક ઔરતકી તરફ), ફિર છોળ દો ઉસ(દૂસરી) કો મ
મુઅલ્લકહ ط વ ઇન તુસલિહૂ વ તત્તકૂ ફ-ઇન્નલ્લાહા કાના ગફૂરર રહીમા ○ ૧
લટકી હુઈ કી તરહ. ઔર અગર સુલહ કરો ઔર પરહેઝગારી કરો તો બેશક ખુદા બખ્શાનેવાલા મહેરબાન હૈ(૨)
વ ઈય ય-ત-ફર્રકા યુગનિલ્લાહુ કુલ્લમ મિન સ-અતિહ ط વ કાનલ્લાહુ
ઔર અગર જુદા હો જાએં વો દોનોં, તો બેપરવા કર દેગા ખુદા હર એક કો અપની કુશાઈશસે (અપને ફઝલસે)
વાસિઅન હકીમા ○ વ લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ ط
ઔર ખુદા કુશાઈશવાલા, હિકમતવાલા હૈ. ઔર ખુદાહી કે લિયે હૈ જો આસમાનમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ
વ લ-કદ વસ્સય-નલ લઝીના ઊતુલ કિતાબા મિન કબલિકુમ વ ઇય્યાકુમ
ઔર અલબત્તા તહકીક વસીયત કી હમને ઉન લોગોં કો જો દિયે ગએ હૈં કિતાબ તુમસે પેહલે. ઔર તુમસે (ભી કેહ
અનિત્તકુલ્લાહ ط વ ઇન તકફુરૂ ફ-ઇન્ના લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વમા
દિયા) કે ડરોં ખુદાસે ઔર અગર કુફ્ર કરોગે તો બેશક ખુદાહી કા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ
ફિલ અર્દ ط વ કાનલ્લાહુ ગનિય્યન હમીદા ○ વ લિલ્લાહિ
ઝમીનમેં હૈ ઔર હૈ ખુદા બે પરવા તા'રીફ કિયા ગયા. ઔર ખુદાહી કા હૈ
માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ ط વ કફા બિલ્લાહિ વકીલા ○
જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઔર કાફી હૈ ખુદા કામ બનાનેવાલા (૩)
ઈય ય-શઅ યુઝહિબ્કુમ અય્યુહન નાસુ વ યઅ્-તિ બિ આ-ખરીન ط વ કાનલ-
અગર વો ચાહે તો લે જાએ તુમ સબકો (અદમમેં) અય લોગો. ઔર લે આએ દૂસરે લોગોંકો ઔર હૈ

તફસીર : (૧) એટલે મર્દનો દિલ ફેરવી ને જુઓ ઔરત તેને ખુશ કરવા પોતાનો કંઈ હક છોડે છે તો જાઈઝ છે અને ઝિન્દગી સામે લાલચ પડી છે એટલે માલનો બચાવ દરેક ને સારો લાગે છે બેશક મર્દ ખુશ થઈ જશે. (૨) એટલે માણસની તબીયત માં માલની લાલચ હોય છે અને એક ઔરત પર વધારે આકર્સવુ તો બનતા સુધી જોઈએ કે બચતો રહે તે પછી અલ્લાહ બખશિશવાળો તેણીને આરામ ન આપો અગર ન છોડીદો કે બીજા જોડે નિકાહ કરે એવી લટકતી ન રાખો. (૩) ત્રણ વખત ફરમાવ્યું કે અલ્લાહનો છે જે કાંઈ આકાશમાં અને જમીનમાં છે પેહલી વખતે રોજીની ખુલવા માટે બીજી વખતે લા પરવાઈ નો જો તમો મુન્કર છો ત્રીજી વખતે કારસાઝી નો જો પરહેઝગારી કરો.

اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيْرًا ۔ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ ثَوَابَ
الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۔ وَكَانَ
اللّٰهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ۔ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا
قَوّٰمِيْنَ بِالْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلٰۤى اَنْفُسِكُمْ
اَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِيْنَ ۚ اِنْ يَّكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيْرًا
فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا ۔ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰۤى اَنْ تَعْدِلُوْا ۚ
ع وَاِنْ تَلْوٗۤا اَوْ تُعْرِضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
١٩ خَبِيْرًا ۔ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ
رَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ الَّذِيْ نَزَّلَ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ
الَّذِيْۤ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ
وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا
بَعِيْدًا ۔ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ اٰمَنُوْا ثُمَّ
كَفَرُوْا ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ

લાહુ અલા ઝાલિકા કદીરા ૦ મન કાના
ખુદા ઈસપર કાદિર જો કોઈ
યુરીદુ સવાબદ દુન્યા ફ-ઈન્દલ્લાહિ
ચાહતા હૈ સવાબ દુનિયાકા, તો ખુદાકે પાસ હૈ દુનિયાકા
સવાબુદ દુન્યા વલ આખિરહ ૦ વ કાનલ્લાહુ
સવાબ, ઔર દીનકા સવાબ ભી મૌજૂદ હૈ ઔર હૈ ખુદા
સમીઅમ્ બસીરા ૦ યા અય્યુહલ લઝીના
સુનનેવાલા દેખને વાલા. (૧) અય લોગો જો
આ-મનૂ કૂનૂ કવ્વામીના બિલ કિસ્તિ
ઈમાન લાએ હો હો જાઓ તુમ કાયમ રેહનેવાલે ઈન્સાફ પર
શુ-હદાઆ લિલ્લાહિ વ લવ અલા
(ઔર) ગવાહી દેનેવાલે (ખુશનૂદિયે) ખુદાકે લિયે અગરચે યે (ગવાહી)
અન્ફુસિકુમ અવિલ વાલિદયનિ વલ
ખુદ તુમ્હારી ઝાતકે ખિલાફ હો યા માં બાપકે, યા
મ અક્-રબીન ૦ ઈય યકુન ગનિય્યન અવ ફકીરન ફલ્લાહુ અવલા બિહિમા ફલા
૧ રિશ્તેદારોંકે ખિલાફ હો, અગર હૈ કોઈ શખ્સ માલદાર યા ફકીર પસ ખુદા સબસે બઢ્હકર મહેરબાન હૈ ઉન દોનોંકા, પસ મત
તત્તબિઉલ હવા અન તઅ્-દિલૂ ૦ વ ઈન તલ્વૂ અવ તુઅ્-રિદૂ ફ-ઈન્નલ્લાહા
પૈરવી કરો ખ્વાહિશોંકી, ઈસમેં કે અદલ કરો તુમ, ઔર અગર પેચસે (મુંહ ફેરકર) બાત કરો, યા પેહલુ સે હી કરો તો બેશક
કાના બિમા તઅ્-મલૂના ખબીરા ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ આમિનૂ
ખુદા હૈ ઈસસે કે જો તુમ કરતે હો ખબરદાર (૨) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો, યકીન લાઓ
બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી વલ કિતાબિલ લઝી નઝ-ઝલા અલા રસૂલિહી વલ
ખુદા પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઔર કિતાબ પર કે જો ઉતારી હૈ ઉસકે રસૂલ પર, ઔર
કિતાબિલ લઝી અન-ઝલા મિન કબ્લ ૦ વ મંય યકફુર બિલ્લાહિ વ મલાઈ-કતિહી
ઉસ કિતાબ પર કે જો ઉતારી હૈ ઈસસે પેહલે, ઔર જો ઈન્કાર કરે ખુદાકા ઔર ઉસકે ફરિશ્તોંકા
વ કુતુબિહી વ રુસુલિહી વલ યવમિલ આખિરિ ફ-કદ દલ્લા દલાલમ
ઔર ઉસકી કિતાબોંકા, ઔર ઉસકે રસૂલોંકા ઔર રોઝે કિયામતકા (ઈન્કાર કરે) તો તેહકીક ગુમરાહ હુવા વો ગુમરાહી
બઈદા ૦ ઈન્નલ લઝીના આ-મનૂ સુમ્મા ક-ફરૂ સુમ્મા આ-મનૂ સુમ્મા
દૂરકી (૩) બેશક વો લોગ જો ઈમાન લાએ ફિર કાફિર હુએ ફિર ઈમાન લાએ ફિર
ક-ફરૂ સુમ્મઝ-દાદૂ કુફરલ લમ યકુનિલ્લાહુ લિ-યગફિરા લહુમ
કાફિર હુએ, ફિર ઝયાદા હુએ કુફ્ર મેં હરગિઝ ન ખુદા બખ્શેગા ઉનકો.

તફસીર : (૧) એટલે તમો બધા મળીને શરીઅત ઉપર કાયમ રહો તો અલ્લાહ દુન્યા પણ આપે અને આખિરત પણ આપે. (૨) એટલે સાક્ષીમાં ફાયદાનો ધ્યાન ન રાખો અને મોહતાજ ઉપર તરસ ન ખાઓ અને સગાઈ ન જુઓ સત્ય હોય તે કહો અને સત્ય કહયુ તે પણ મિલાવટ થી અને સાંભળવામાં શક પડયો અથવા પુરો ન કહયો અને કામની કાંઈ વાત સંતાડી એ પણ ગુનાહમાં દાખિલ છે. (૩) ઈમાન વાળા ફરમાવ્યું છે જે જાહેરમાં મુસલમાન છે તો તેમની તાકીદ ફરમાવી કે જ્યાં સુધી દિલ થી યકીન ન લાવે તે બધી વસ્તુઓ તો અલ્લાહ ને ત્યાં તે મુસલમાન નથી.

وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيْلًا ۞ بَشِّرِ الْمُنٰفِقِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ
عَذَابًا اَلِيْمًا ۞ الَّذِيْنَ يَتَّخِذُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ
مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ اَيَبْتَغُوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ
فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ۞ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَ
يُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوْا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِيْ
حَدِيْثٍ غَيْرِهٖٓ ۖ اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ
الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْكٰفِرِيْنَ فِيْ جَهَنَّمَ جَمِيْعًا ۞ الَّذِيْنَ
يَتَرَبَّصُوْنَ بِكُمْ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ قَالُوْٓا
اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ۖ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِيْنَ نَصِيْبٌ ۙ قَالُوْٓا
اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ فَاللّٰهُ
يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَلَنْ يَّجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِيْنَ
عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا ۞ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ يُخٰدِعُوْنَ

વલા લિ-યહદિ-યહુમ સબીલા ૦ બશ્શિરિલ
ઔર ન યે કે દિખાઓ ઉનકો રાહ(૧) ખુશખબરી દે દો
મુનાફિક઼ીના બિ-અન્ના લહુમ અ઼ઝ઼ાબન
મુનાફિકોં કો ઈસકી કે ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ
અલીમા ૦ અલ્લઝ઼ીના યત્તખિ઼ઝ઼ૂનલ
દર્દનાક જો બનાતે હૈં
કાફિરીના અવલિયાઆ મિન દૂનિલ
કાફિરોંકો દોસ્ત સિવા
મુઅ-મિનીન ૦ અ-યબ્તગૂના ઇ઼ન્દહુમુલ
મુસલમાનોંકે ક્યા ચાહતે હૈં (યે લોગ) ઉનકે પાસ સે
ઇ઼ઝ-ઝતા ફ-ઇન્નલ ઇ઼ઝ-ઝતા લિલ્લાહિ
ઈઝઝત? પસ બેશક ઈઝઝત તો ખુદાહી કે લિયે
જમીઆ઼ ૦ વ ક઼દ નઝ-ઝલા અ઼-લયકુમ ફિલ
સારી ઔર તહકીક ઉતારા તુમ પર
કિતાબિ અન ઇઝ઼ા સમિઅ઼-તુમ આયાતિલ્લાહિ યુક-ફરુ બિહા વ યુસ્તહ-ઝઉ મ
કિતાબમેં યે (હુકમ) કે જબ સુનો તુમ કે ખુદાકી આયતોંકા ઈનકાર કિયા જાતા હૈ ઔર મઝાક ઉળાયા જાતા હૈ ૧
બિહા ફલા તક઼્ઉ઼દૂ મ-અ઼હુમ હ઼ત્તા યખૂદ઼ૂ ફી હ઼દીસિ઼ન ગ઼યરિહ
ઉનકા તો મત બૈઠો તુમ ઉનકે સાથ, યહાં તક કે બહેસ કરેં દૂસરી બાતમેં ઉસકે સિવા.
ઇન્નકુમ ઇઝ઼મ મિસ઼્લુહુમ ૦ ઇન્નલ્લાહા જામિઉ઼લ મુનાફિક઼ીના વલ કાફિરીના
વરના તુમભી ઉસ વકત ઉનહી જૈસે હોગે, બેશક ખુદા જમા કરને વાલા હૈ મુનાફિકોં કો ઔર કાફિરોંકો,
ફી જહન્નમા જમીઆ઼ ૦ અલ્લઝ઼ીના ય-ત-રબ્બસૂના બિકુમ ૦ ફ-ઇન
દોઝખમેં સબકો (૨) વો લોગકે ઈનતિઝાર કરતે હૈં તુમ્હારે સાથ. પસ અગર
કાના લકુમ ફત્હુમ મિનલ્લાહિ ક઼ાલૂ અ-લમ નકુમ મ-અ઼કુમ વ ઇન
(હાસિલ) હો તુમકો ફતહ ખુદાકી તરફસે, તો કેહતે હૈં ક્યા નહીં થે હમ તુમ્હારે સાથ? ઔર અગર
કાના લિલ કાફિરીના નસ઼ીબુન ૪ ક઼ાલૂ અ-લમ નસ્તહ઼્વિઝ઼ અ઼-લયકુમ
હોવે કાફિરોં કે લિયે કુછ હિસ્સા તો કેહતે હૈં (ઉનસે) ક્યા નહીં ગાલિબ આએંગે હમ તુમ પર?
વ નમ-નઅ઼-કુમ મિનલ મુઅ-મિનીન ૦ ફલ્લાહુ યહ઼કુમુ બય-નકુમ
ઔર નહીં બચાયા થા હમને તુમકો મુસલમાનોંસે? પસ ખુદાહી ફૈસલા કરેગા દરમિયાન તુમ્હારે,
યવ-મલ ક઼િયામહ ૦ વ લંય યજ-અ઼લલ્લાહુ લિલ કાફિરીના અ઼-લલ
કયામત કે દિન. ઔર હરગિઝ નહીં કરેગા ખુદા કાફિરોંકે લિયે
મુઅ-મિનીના સબીલા ૦ ઇન્નલ મુનાફિક઼ીના યુખાદિઉ઼નલ- ૯
મુસલમાનોં પર રાહ (યા'ની રાહે ફતહ) (૩) બેશક મુનાફિક ફરેબ દેતે હૈં ૧૭

તફસીર : (૧) એટલે જાહેરમાં મુસલમાન છે અને અને દિલથી ભટકતા રહયા તો જો છેવટે યકીન વગર મર્યા તો કાફિરની બરાબર છે તેમની બખ્શિશ નથી અને જાહેરની મુસલમાની થી તેમને રસ્તો નહી મળે. (૨) જે માણસ મજલિસમાં પોતાના દિન નો ઐબ સાંભળે પછી તેમાંજ બેસે કે પોતે કાંઈ ન કહે તે મુનાફિક છે. (૩) આના થી જાણવા મળ્યું કે જે માણસ રાહે હક પર હોય અને ગુમરાહો સાથે પણ મેળ મિલાપ રાખે એ પણ મુનાફિક છે.

اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ ۚ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا
كُسَالٰى ۙ يُرَآءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلَّا
قَلِيلًا ۙ مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ لَا إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ
وَلَا إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ
سَبِيلًا ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الْكٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ
أَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُبِينًا ۝ إِنَّ
الْمُنٰفِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ۚ وَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۙ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا
وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلّٰهِ فَأُولٰٓئِكَ
مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ
أَجْرًا عَظِيمًا ۝ مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ
شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۝

લાહા વહુવા ખ઼ાદિઉહુમ ⁽ᶜ⁾ વ ઈઝ઼ા
ખુદાકો, ઔર વો તદબીર કરનેવાલા હૈ ઉનકી, ઔર જબ
ક઼ામૂ ઈલસ઼્ સ઼લાતિ ક઼ામૂ કુસાલા યુરાઊનન
ખળે હોતે હૈં નમાઝકે લિયે તો ખળે હોતે હૈં સુસ્તીસે, દિખાતે હૈ
નાસા વલા યઝ઼કુરૂનલ્લાહા ઈલ્લા
લોગોં કો ઔર નહીં યાદ કરતે ખુદાકો મગર
ક઼લીલા ○ મુઝ઼બ્ઝ઼બીના બયના ઝ઼ાલિક
થોળા લટકે હુએ હૈ વો બીચમેં ઈસકે
લા ઈલા હા-ઉલાઈ વલા ઈલા હા-ઉલાઅ
ન ઈનકી તરફ હૈ (યાની મુસલમાનોંકી) ઔર ન ઉનકી તરફ
વ મંય યુદ઼લિલિલ્લાહુ ફ-લન તજિદા લહૂ
(યાની કાફિરોંકી) ઔર જિસકો ગુમરાહ કરે ખુદા પસ હરગિઝ
સબીલા ○ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા
ન પાઓગે તુમ ઉસકે લિયે કોઈ રાહ. અય લોગો જો ઈમાન લાએ

મ
૧
તત્તખિ઼ઝુલ કાફિરીના અવલિયાઆ મિન દૂનિલ મુઅ્-મિનીન
હો મત બનાઓ કાફિરોંકો દોસ્ત સિવા મુસલમાનોંકે
અ-તુરીદૂના અન તજ-અ઼લૂ લિલ્લાહિ અ઼-લયકુમ સુલ્તાનમ મુબીના ○
ક્યા ચાહતે હો તુમ યે કે લો ખુદાકા અપને ઉપર ઈલઝામ ખુલા ?
ઇન્નલ મુનાફિક઼ીના ફિદ દરકિલ અસ્ફલિ મિનન્નાર ⁽ᶜ⁾ વ લન તજિદા
બેશક મુનાફિક દરજે મેં નીચેકે હૈં દોઝખકે, ઔર હરગિઝ ન પાઓગે તુમ
લહુમ નસ઼ીરા ○ ઇલ્લલ લઝ઼ીના તાબૂ વ અસ્લહૂ વઅ્-ત-સ઼મૂ
ઉનકે લિયે કોઈ મદદગાર. મગર જિન લોગોંને તૌબા કી ઔર દુરુસ્ત કરલી અપની હાલત ઔર મઝબૂત પકળા
બિલ્લાહિ વ અખ્લસૂ દી-નહુમ લિલ્લાહિ ફ-ઉલાઈકા મ-અ઼લ
ખુદાકો ઔર ખાલિસ કિયા અપને દીનકો ખુદાકે લિયે, પસ યે લોગ
મુઅ્-મિનીન વ સવફ યુઅ્-તિલ્લાહુલ મુઅ્-મિનીના અજરન અ઼ઝ઼ીમા ○
મુસલમાનોં કે સાથ હૈં ઔર કરીબ હૈ દેગા ખુદા ઈમાન વાલોંકો સવાબ બળા
મા યફ-અ઼લુલ્લાહુ બિ-અ઼ઝ઼ાબિકુમ ઇન શ-કરતુમ
ક્યા કરેગા ખુદા તુમકો અઝાબ દે કર, અગર તુમ શુક્ર કરો
વ આ-મન્તુમ વ કાનલ્લાહુ શાકિરન અ઼લીમા ○
ઔર ઈમાન લાઓ તો. ઔર હૈ ખુદા કદર દાન જાનને વાલા.

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ
ظُلِمَ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا عَلِيْمًا ۞ اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا
اَوْ تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا
قَدِيْرًا ۞ اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهٖ وَ
يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّفَرِّقُوْا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَ يَقُوْلُوْنَ
نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَّ نَكْفُرُ بِبَعْضٍ ۙ وَّ يُرِيْدُوْنَ اَنْ
يَّتَّخِذُوْا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ
حَقًّا ۚ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ۞ وَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَمْ يُفَرِّقُوْا بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ
اُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ
غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۞ يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَنْ تُنَزِّلَ
عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِّنَ السَّمَآءِ فَقَدْ سَاَلُوْا مُوْسٰٓى اَكْبَرَ
مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوْٓا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ

લા યુહિબ્બુલ્લાહુલ જહરા બિસ્સૂઇ

નહીં પસંદ કરતા ખુદા પુકાર કર કેહને બુરી

મિનલ ક઼વલિ ઇલ્લા મન ઝુ઼લિમ ;

બાતકો મગર જિસપર ઝુલ્મ કિયા જાએ.

વ કાનલ્લાહુ સમીઅ઼ન અ઼લીમા ૦ ઇન તુબ્દૂ

ઔર હૈ ખુદા સુનનેવાલા દેખનેવાલા (૧) અગર ઝાહિર કરો તુમ

ખ઼ય-રન અવ તુખ઼્ફૂહુ અવ તઅ઼્ફૂ અ઼ન

ભલાઈકો યા છુપાઓ ઉસકો યા દર ગુઝર કરો

સૂઇન ફઇન્નલ્લાહા કાના અ઼ફુવ્વન ક઼દીરા ૦

બુરાઈસે પસ બેશક ખુદા હૈ બખ્શને વાલા કુદરત વાલા (૨)

ઇન્નલલઝ઼ીના યકફુરૂના બિલ્લાહિ વરુસુલિહી

બેશક જો લોગ કુફ્ર કરતે હૈં ખુદાકા ઔર ઉસકે રસૂલકા મ

વ યુરીદૂના અંય યુફર-રિકૂ બય-નલ્લાહિ વ રુસુલિહી વ યકૂલૂના નુઅ્મિનુ ૧

ઔર ઈરાદા કરતે હૈં જુદાઈ ડાલનેકા (ફિત્ના પૈદા કરનેકા) દરમિયાન અલ્લાહકે ઔર રસૂલોંકે ઔર કેહતે હૈં કે ઈમાન લાએ હમ

બિ-બઅ઼્દ઼િવ વ નકફુરુ બિ-બઅ઼્દ઼િવ ४ વ યુરીદૂના અંય યત્તખિ઼ઝૂ બયના

બા'ઝ કે સાથ ઔર ઈન્કાર કરતે હૈં હમ બા'ઝકા, ઔર ચાહતે હૈ યે કે પકળેં દરમિયાન

ઝ઼ાલિકા સબીલા ૦ ઉલાઇકા હુમુલ કાફિરૂના હ઼ક્ક઼ા ᄃ વ અઅ઼્તદના લિલ

કુફરો ઈમાન કે (નઈ) રાહ , યે લોગ હૈં કાફિર યકીનન, હમને તૈયાર કર રખ્ખા હૈ

કાફિરીના અ઼ઝ઼ાબમ મુહીના ૦ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ બિલ્લાહિ વ રુસુલિહી

કાફિરોં કે લિયે અઝાબ રૂસ્વા કરનેવાલા.(૩) ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ હૈં ખુદા પર ઔર ઉસકે રસૂલોં પર

વ લમ યુફર-રિકૂ બયના અ-હ઼દિમ મિન્હુમ ઉલાઇકા સવફા યુઅ્તીહિમ

ઔર ન જુદાઈ ડાલી દરમિયાન કિસીકે ઉનમેંસે યેહી વો લોગ હૈં કે અન્કરીબ (ખુદા) દેગા ઉનકો

ઉજૂ-રહુમ ; વ કાનલ્લાહુ ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ૦ યસ્અલુકા અહલુલ કિતાબિ ૬

સવાબ ઉનકા ઔર હૈ ખુદા બખ્શનેવાલા મહેરબાન. સવાલ કરતે હૈં તુમસે એહલે કિતાબ ૧

અન તુનઝ-ઝિલા અ઼-લયહિમ કિતાબમ મિનસ સમાઇ ફ-ક઼દ સ-અલૂ મૂસા

યે કે ઉતાર લાઓ ઉન પર કોઈ કિતાબ આસમાનસે. તો તેહકીક સવાલ કિયા થા ઉન્હોંને મૂસાસે

અક-બરા મિન ઝ઼ાલિકા ફ-ક઼ાલૂ અરિનલ્લાહા જહ-રતન ફ-અ-ખ઼ઝ઼ત્હુમુસ઼

બળહકર ઈસસે પસ કેહને લગે, દિખા દે હમકો ખુદા ઝાહિર પસ પકળા ઉનકો

તફસીર : (૧) એટલે કોઈ માણસમાં દીન કે દુન્યાના એબ જુઓ તો તેને જાહેર ન કરો કેમકે અલ્લાહ સાંભળે છે તેમ જાણે છે તે દરેકને સજા કરશે આને ગીબત (ચાડીયા પણુ) કહે છે આમ મઝલુમને છુટ છે કે તે ઝુલ્મ બયાન કરે આવીજ રીતે કેટલીક બીજી જગ્યાઓ છે જયાં ગીબત કરવી ચાલે આ હુકમ કદાચ એ માટે ફરમાવ્યું કે મુનાફિકનો નામ જાહેર ન કરે જેમ હઝરતે જાહેર ન કર્યો આમાં તેનો દિલ વધારે બગડે છે તેને ગોલ વાતે નસીહત કરે મુનાફિક પોતે સમજી જશે આમાં કદાચ તે હિદાયત મેળવે. (૨) એટલે મુનાફિકને અગર ચાહો કે સમજાવવું સાચો બને તો જાહેરના તાનાથી છુપાવવો વધારે સારૂ છે અને દરગુઝર સારૂ છે અલ્લાહ પર જાણતો હોવા છતા દરગુઝર કરે છે ? (૩) અહી થી બયાન છે યહુદીઓ નો કુરઆન માં વધારે તેમનો તથા મુનાફિકોનો ↗ એક સાથે વર્ણન છે ફરમાવ્યુ કે અલ્લાહ નું માનવુ એજ છે કે વખત ના પયગંબર નો હુકમ માને તે સિવાય અલ્લાહને માનવુ એ ભુલ છે.

الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَٰلِكَ ۚ وَآتَيْنَا
مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُبِينًا ۝ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ
بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا
لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا
غَلِيظًا ۝ فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ
اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ۝ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ
بُهْتَانًا عَظِيمًا ۝ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا
صَلَبُوهُ وَلَٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ ۚ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا

સ઼ાઇ઼-ક઼તુ બિ-ઝુલ્મિહિમ સુમ્મત
બિજલીને ઉનકે ઝુલ્મ કે સબબસે. ફિર બના
ત-ખ઼ઝુલ ઇ઼જલા મિમ બઅ઼-દિ મા જાઅતહુમુલ
લિયા ઉન્હોંને બછળેકો (મા'બૂદ) ઈસકે બાદ કે આ ચુકી થી ઉનકે પાસ
બય્યિનાતુ ફ-અ઼-ફવના અ઼ન ઝ઼ાલિક
નિશાનિયાં ફિર દરગુઝર કિયા હમને ઈસસે ભી.
વ આતય્‌ના મૂસા સુલ્ત઼ાનમ મુબીના ○
ઔર દિયા હમને મૂસાકો ગલબા ઝાહિર.
વ રફઅ઼-ના ફવ-ક઼હુમુત઼ તૂરા બિ-મીસ઼ાક઼િહિમ
ઔર ઉઠા લિયા હમને ઉનપર તૂર (પહાળ) કો કૌલો કરાર લેને કે
વ કુલ્ના લહુમુદ-ખુલુલ બાબા સુજ્જદંવ
લિયે ઉનસે, ઔર કહા હમને ઉનસે કે દાખિલ હો તુમ દરવાઝેમેં સજ્દા
વ કુલ્ના લહુમ લા તઅ઼-દૂ ફિસ સબતિ
કરતે હુએ ઔર કહા હમને ઉનસે મત ઝ્યાદતી કરો સનીચર (કિ દિન)મેં
મ વ અ-ખ઼ઝ઼ના મિન્હુમ મીસ઼ાક઼ન ગ઼લીઝ઼ા ○ ફ-બિમા નક઼દ઼િહિમ મીસ઼ા-ક઼હુમ
૧ ઔર લિયા હમને ઉનસે વા'દા પકકા. પસ ઉનકે તોળ ડાલને કે સબબ અપના વા'દા,
વ કુફરિહિમ બિ-આયાતિલ્લાહિ વ ક઼તલિહિમુલ અમ્બિયાઆ
ઔર કુફર કરને કે સબબ ખુદાકી આયતોંકે સાથ ઔર ઉનકે માર ડાલને કે સબબ અંબિયાકો
બિ-ગ઼યરિ હ઼ક઼ક઼િંવ વ ક઼વલિહિમ કુલૂબુના ગુલ્ફ બલ ત઼-બઅ઼લ્લાહુ અ઼-લયહા
નાહક, ઔર કેહને કે સબબ કે હમારે દિલ લિપટે હુએ હૈં (યે ગલત હૈ) બલ્કે મુહર કરદી હૈ ખુદાને ઉનકે દિલોં પર
બિ-કુફરિહિમ ફલા યુઅ-મિનૂના ઇલ્લા ક઼લીલા ○ વ બિ-કુફરિહિમ વ
ઉનકે કુફરકે સબબસે. પસ નહી ઈમાન લાતે (ઉનમેંસે) મગર થોળે, ઔર ઉનકે કુફર કે સબબ ઔર
ક઼વલિહિમ અ઼લા મર-યમા બુહતાનન અ઼ઝ઼ીમા ○ વ ક઼વલિહિમ ઇન્ના
લગાને કે સબબ મરયમ પર બોહતાન બળા ઔર ઉનકે ઈસ કેહનેકી વજહસે ભી કે બેશક હમને
ક઼તલ્નલ મસીહ઼ા ઈ઼સબ્ના મર-યમા રસૂલલ્લાહ વમા ક઼-તલૂહુ વમા
માર ડાલા મરયમ કે બેટે ઈસા મસીહકો (જો) રસુલ ખુદાકા થા હાલાંકે નહીં માર ડાલા ઉનકો ઔર નહીં
સ઼-લબૂહુ વ લાકિન શુબ્બિહા લહુમ વ ઇન્નલ લઝીનખ઼-ત-લફૂ
સૂલી દી ઉનકો લેકિન શુબ્હેમેં ડાલા ગયા ઉનકે વાસ્તે (ઈસાકી શકલ જૈસી દૂસરે શખ્સકી શકલ બનાકર) ઔર
બેશક જિન લોગોંને ઈખ્તેલાફ કિયા
ફીહિ લફી શકકિમ મિન્હ મા લહુમ બિહી મિન ઇ઼લ્મિન ઇલ્લત
ઈસમેં (યાની ઈસાકે સૂલી દિયે જાને મેં) વો બેશક શકમેં હૈ ઉસસે. નહીં હૈ ઉનકો ઉસકી ખબર સિવા

اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ۙ بَلْ رَّفَعَهُ اللَّهُ
إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝ وَإِن مِّنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۝ فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا
حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَن
سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ۝ وَأَخْذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا
عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۚ وَأَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ لَّٰكِنِ الرَّاسِخُونَ
فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ۚ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ
وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ۝ إِنَّا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ

તિબાઅઝ્ઝન્ન વમા ક઼-તલૂહુ યક઼ીનમ ૦
અટકલ પર ચલને કે, ઔર નહીં માર ડાલા ઇસકો ઉન્હોંને યકીનન

બર ૨-ફ-અહુલ્લાહુ ઇલૈહ
બલ્કે ઉઠા લિયા ખુદાને ઉનકો અપની તરફ.

વ કાનલ્લાહુ અઝીઝન હકીમા ૦ વ ઇમ
ઔર ખુદા ગાલિબ હૈ હિકમત વાલા (૧) ઔર નહીં હૈ

મિન અહલિલ કિતાબિ ઇલ્લા લ-યુઅ્મિનન્ના
કોઈ એહલે કિતાબમેંસે મગર સબકે સબ ઈમાન લાએંગે

બિહી ક઼બ્લા મવતિહ વ યવ-મલ
ઉનપર ઉનકે મરને સે પેહલે. ઔર

ક઼િયા-મતિ યકૂનુ અ-લયહિમ શહીદા ૦
કયામત કે દિન હોંગે (ઈસા) ઉનપર ગવાહ. (૨)

ફબિ-ઝુલ્મિમ મિનલ લઝીના હાદૂ હર્રમ્ના
પસ ઝુલ્મ કે સબબસે ઉન લોગોંકે જો યહૂદી હુએ હરામ કિયા

અ-લયહિમ તય્યિબાતિન ઉહિલ્લત લહુમ વ બિ-સદ્-દિહિમ અન સબીલિલ્લાહિ
હમને ઉનપર પાકીઝા ચીઝોંકો જો હલાલ કી ગઈ થીં ઉનપર ઔર ઉનકે રોકને કે સબબસે રાહે ખુદાસે

કસીરા ૦ વ અખ઼્ઝિહિમુર રિબા વ ક઼દ નુહૂ અન્હુ વ અકલિહિમ અમ્વાલન
બોહતોંકો (૩) ઔર ઉનકે લેનેકે સબબ સે બ્યાજ કે ઔર તહકીક મના' કિએ ગએ હૈં ઉસસે. ઔર ખાનેકે સબબસે માલ

નાસિ બિલ બાતિલ વ અઅ્તદના લિલ કાફિરીના મિન્હુમ અઝાબન
લોગોંકા નાહક (ઈસ સબબસે હલાલ ચીઝેં હમને ઉનપર હરામ કરદી) ઔર તૈયાર કિયા હૈ હમને કાફિરોં કે લિયે ઉનમેંસે અઝાબ

અલીમા ૦ લાકિનિર રાસિખૂના ફિલ ઇલ્મિ મિન્હુમ વલ મુઅ્મિનૂના
દર્દ દેનેવાલા લેકિન જો લોગ મઝબૂત હૈં ઈલ્મમેં ઉનમેંસે ઔર ઈમાનવાલે

યુઅ્મિનૂના બિમા ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા વમા ઉન્ઝિલા મિન ક઼બ્લિકા વલ
જો ઈમાન લાતે હૈં ઉસ કિતાબ પર જો ઉતારી ગઈ હૈ તુમ પર ઔર ઉસ પર ભી જો ઉતારી ગઈ હૈ તુમસે પેહલે, ઔર

મુક઼ીમીનસ્ સલાતા વલ મુઅ્તૂનઝ ઝકાતા વલ મુઅ્મિનૂના બિલ્લાહિ વલ
કાયમ કરનેવાલે નમાઝકો, ઔર દેનેવાલે ઝકાતકો, ઔર ઈમાન લાનેવાલે ખુદાપર, ઔર

યવમિલ આખ઼િર ઉલાઇકા સનુઅ્તીહિમ અજરન અઝીમા ૦ ઇન્ના અવ-હયના
રોઝે આખિરત પર યેહી વો લોગ હૈં કે અન્કરીબ દેંગે હમ ઉનકો સવાબ બળા તહકીક વહી ભેજી હમને

ઇ-લયકા કમા અવ-હયના ઇલા નૂહિંવ વન્નબિય્યીના મિમ બઅ્-દિહ
તુમ્હારી તરફ જૈસે વહી ભેજી હમને નૂહકે પાસ ઔર દૂસરે પૈગમ્બરોં પર ઉનકે બાદ

મ ૧

તફસીર : (૧) યહુદીઓ કહે છે કે અમે ઈસા ને માર્યા અને મસીહને ખુદાના રસુલ નથી કેહતા કે અલ્લાહે તેમના ખિતાબ બયાન ફરમાવ્યા અને ફરમાવ્યુ કે તેને કયારે માર્યા નથી હક તઆલા એ તેની એક સુરત બનાવી દીધી તે સુરત ને સુલી ઉપર ચઢાવ્યો પછી ફરમાવ્યું ઈસાઈઓ પણ પહેલા થી એજ કેહતા હતા કે મસીહ મર્યા નથી તે ઝિન્દા છે પરંતુ સત્ય નથી સમઝતા કેટલીએ વાતો કહે છે કેટલાક કહે છે શરીરને માર્યો તેમની રૂહ અલ્લાહ પાસે ચઢી ગઈ કેટલાક કહે છે તેમને માર્યા હતા પછી ત્રણ દિવસ પછી ઝિન્દા થઈ શરીર સાથે ચઢી ગયા. દરેક રીતે એ વાત સાબિત નથી થતી કે તેમને નથી માર્યા તો એ ખબર અલ્લાહ ને જ છે અલ્લાહે બતાવ્યું કે એની સુરત ને માર્યા અને તેમને પકડતી વખતે ઈસાઈઓ ખસી ગયા હતા અને યહુદીઓ પણ પહોંચ્યા ન હતા ↗ ખરી ખબર ન એમને છે ન તેમને. (૨) હઝરત ઈસા પણ ઝિન્દા છે જ્યારે યહુદીઓમાં દજ્જાલ પૈદા થશે ત્યારે આ દુન્યામા આવી તેને મારશે અને યહુદીઓ તથા ઇસાઈઓ બધા તેમના ઉપર ઈમાન લાવશે કે એ મર્યા ન હતા. (૩) એટલે ઉપર થી તેમની બધી શરારતો જે બયાન થઈ કેટલીક પેહલા થઈ અને કેટલીક પાછળ થઈ પરંતુ ટુકમાં ગુનાહ ઉપર દિલેર હતા એના માટે તેમના માટે શરીઅત સખ્ત રાખી કે તેમની તુમાખી તુટે.

وَ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ
وَ الْاَسْبَاطِ وَعِيْسٰى وَ اَيُّوْبَ وَ يُوْنُسَ وَ هٰرُوْنَ
وَسُلَيْمٰنَ ۚ وَاٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ۚ وَ رُسُلًا قَدْ
قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَ رُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ
عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوْسٰى تَكْلِيْمًا ۚ رُسُلًا
مُّبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ لِئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ
حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا
لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَآ اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهٗ بِعِلْمِهٖ ۚ
وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُوْنَ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ؕ
اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَدْ
ضَلُّوْا ضَلٰلًا بَعِيْدًا ۞ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَظَلَمُوْا
لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيْقًا ۞
اِلَّا طَرِيْقَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ وَكَانَ

વ અવ-હયના ઈલા ઈબ્રાહીમા વ
ઔર વહી ભેજી હમને ઈબ્રાહીમ, ઔર
ઈસ્માઈલા વ ઈસ્હાક઼ા વ યઅ્-કૂબા વલ
ઈસ્માઈલ ઔર ઈસહાક, ઔર યા'કુબ, ઔર
અસ્બાતિ વ ઈસા વ અય્યૂબા વ યૂનુસા વ
ઉનકી ઔલાદ, ઔર ઈસા ઔર ઐયૂબ ઔર યૂનુસ, ઔર
હારૂના વ સુલયમાન ૬ વ આ-તયના દાવૂદા
હારૂન ઔર સુલૈમાન કે પાસ ઔર અતા કી હમને દાઊદકો
ઝબૂરા ૦ વ રુસુલન ક઼દ ક઼-સ઼સ઼-નાહુમ
ઝબૂર ઔર ભેજે હમને બા'ઝ રસૂલકો બયાન કિયા હમને ઉનકો
અ઼-લય-કા મિન ક઼બ્લુ વ રુસુલલ લમ
તુમ પર પેહલેસે, ઔર કિતને ઐસે રસૂલભી ભેજે કે નહી
નક઼સુસ઼હુમ અ઼લૈક ৳ વ કલ્લમલ્લાહુ
બયાન કિયા હમને ઉનકો તુમપર. ઔર બાતેં કી ખુદાને

મ ૧
મૂસા તકલીમા ૦ રુસુલમ મુબશશિરીના વ મુનઝ઼િરીના લિ-અલ્લા યકૂના
મૂસાસે બોલકર રસૂલ ભેજે ખુશ ખબરી દેનેવાલે, ઔર ડરાને વાલે, તાકે ન રહે
લિન્નાસિ અ઼લલ્લાહિ હુ઼જ્જતુમ બઅ્-દર રુસુલ ৳ વ કાનલ્લાહુ અ઼ઝીઝન
લોગોંકે લિયે ખુદા પર કોઈ ઈલઝામ રસૂલોંકે બાદ. ઔર હૈ ખુદા ઝબરદસ્ત
હ઼કીમા ૦ લાકિનિલ્લાહુ યશહદુ બિમા અન્ઝલા ઇ-લયકા અન-ઝ-લહૂ
હિકમતવાલા (૧) લેકિન ખુદા ગવાહી દેતા હૈ કે જો કુછ ઉતારા હૈ ઉસને તુમપર ઉતારા હૈ ઉસને અપને
બિ-ઇ઼લમિહ ૬ વલ મલાઇ-કતુ યશહદૂન ৳ વ કફા બિલ્લાહિ શહીદા ૦ ઈન્નલ
ઈલ્મકે મુવાફિક ઔર ફરિશ્તેભી ગવાહી દેતે હૈં ઔર કાફી હૈ ખુદા ગવાહી દેનેવાલા. (૨)
લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ સ઼દ-દૂ અ઼ન સબીલિલ્લાહિ ક઼દ દ઼લ્લૂ દ઼લાલમ
જો લોગ કાફિર હુએ ઔર રોકા ઉન્હોંને (દુસરોંકો) રાહે ખુદાસે તહકીક ગુમરાહ હુએ વો ગુમરાહી
બઈદા ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ ઝ઼-લમૂ લમ યકુનિલ્લાહુ
દૂરકી (મેં) તહકીક જો લોગ કાફિર હુએ ઔર ઝુલ્મ કિયા નહીં
લિ-યગ઼ફિરા લહુમ વલા લિ-યહદિ-યહુમ ત઼રીક઼ા ૦ ઈલ્લા
બખ્શેગા ખુદા ઉનકો ઔર ન રાહ દિખાએગા ઉનકો રાહ સિવા
ત઼રીક઼ા જહન્નમા ખ઼ાલિદીના ફીહા અ-બદા ৳ વ કાના
રાહે જહન્નમ કે, હમેશા રેહનેવાલે હૈં ઉસમેં (યે લોગ) હમેશા. ઔર હૈ

તફસીર : (૧) એટલે બહાના ને અવકાશ ન રહે કે અમને તમારી મરજીની જાણ હોત તો તેના ઉપર ચાલતા એ અલ્લાહ ની હિકમત અને તદબીર છે અને ઝબર દસ્તી કરે તો તેની જરૂરત નથી. (૨) એટલે વહી દરેક પયગંબર પર આવતી રહી છે કાંઈ નવો કામ નથી પરંતુ આ અલ્લાહ નો ખાસ ઈલ્મ ઉતાર્યો છે અને અલ્લાહ આ હકને જાહેર કરી દેશે જેથી જાહેર થયું કે જેટલી હિદાયત આ નબી થી થઈ છે બીજા કોઈ થી નથી થઈ.

ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ
جَآءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَاٰمِنُوا خَيْرًا
لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ يٰٓاَهْلَ
الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ
اِلَّا الْحَقَّ ۚ اِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ
وَكَلِمَتُهٗ ۚ اَلْقٰهَآ اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ ۚ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ
وَرُسُلِهٖ ۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ ۚ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ ۚ اِنَّمَا
اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ سُبْحٰنَهٗٓ اَنْ يَّكُونَ لَهٗ وَلَدٌ ۘ لَهٗ مَا
فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ۝
لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ اَنْ يَّكُونَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا
الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَنْ يَّسْتَنْكِفْ عَنْ
عِبَادَتِهٖ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمِيعًا ۝

ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ્લાહિ યસીરા ૦ યા
યે ખુદા પર આસાન હૈ. અય
અય્યુહન નાસુ ક઼દ જા-અકુમુર રસૂલુ બિલ
લોગો તેહકીક આએ તુમ્હારે પાસ રસૂલ
હ઼ક઼્ક઼િ મિર રબ્બિકુમ ફ-આમિનૂ ખ઼ય-રલ
હક (સચ્ચાઈ) લેકર તુમ્હારે રબકી તરફસે, પસ ઈમાન લે આઓ તુમ
લકુમ ط વ ઈન તકફુરૂ ફ-ઈન્ના લિલ્લાહિ
તો બેહતર હોગા તુમ્હારે લિયે ઔર અગર ન માનોગે તુમ તો
માફિસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ط વ કાનલ્લાહુ
(સમઝ લો) તહકીક ખુદાહી કે લિયે હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં ઔર
અ઼લીમન હ઼કીમા ૦ યા અહ-લલ
ઝમીનમેં હૈ. ઔર ખુદા જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ. અય એહલે
કિતાબિ લા તગ઼્લૂ ફી દીનિકુમ વલા
કિતાબ મત ઝ્યાદતી કરો અપને દીન (કિ મુઆમલે)મેં ઔર મત મ
તકૂલૂ અ઼લલ્લાહિ ઈલ્લલ હ઼ક઼્ક઼ ط ઈન્નમલ મસીહુ ઈ઼સબ્નુ મર-યમા ૧
કહો ખુદા તઆલા કે બારેમેં સિવા હક બાત કે, સિવા ઈસકે નહીં કે મરયમ કે બેટે ઈસા મસીહ
રસૂલુલ્લાહિ વ કલિ-મતુહ ج અલ્ક઼ાહા ઈલા મર-યમા વ રૂહુમ મિન્હુ ز
રસૂલ ખુદાકે હૈ, ઔર હુકમ હૈ ઉસ (ખુદા) કા, ડાલ દિયા ઉનકો તરફ મરયમકે ઔર રૂહ હૈ ઉસકી તરફસે
ફ-આમિનૂ બિલ્લાહિ વ રુસુલિહ ج વલા તકૂલૂ સુલાસુહ ط ઈન્તહૂ
પસ ઈમાન લાઓ ખુદા પર ઔર ઉસકે રસૂલોં પર ઔર મત કહો (ખુદા) તીન હૈ. બચે રહો
ખ઼ય-રલ લકુમ ط ઈન્નમલ્લાહુ ઈલાહુંવ વાહ઼િદ ط સુબ્હ઼ા-નહૂ અંય યકૂના
બેહતર હોગા તુમ્હારે લિયે, સિવા ઈસકે નહીં કે ખુદા મા'બૂદ અકેલા હૈ. પાક હૈ વો ઈસસે કે હો
લહૂ વ-લદ م લહૂ માફિસ સમાવાતિ વ માફિલ અર્દ઼ ط વ કફા વકફે
ઉસકે લિયે ઔલાદ. ઉસીકા હૈ જો કુછ આસ્માનોંમેં ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઔર કાફી લાઝિમ
બિલ્લાહિ વકીલા ۝ લંય યસ્તનકિફલ મસીહુ અંય યકૂના અ઼બ્દલ ૬
હૈ ખુદા કારસાઝ(૧) હરગિઝ ન ઈન્કાર કરેંગે મસીહ ઈસસે કે હોં વો બન્દા ૩
લિલ્લાહિ વ લલ મલાઈ-કતુલ મુક઼ર્રબૂન ط વ મંય યસ્તનકિફ અ઼ન
ખુદાકા ઔર ન ફરિશ્તે મુકર્રબ (બન્દે હોનેકા ઈન્કાર કરેંગે) ઔર જો કોઈ ઈન્કાર કરેગા
ઈ઼બા-દતિહી વ યસ્તકબિર ફ-સ-યહ઼શુરુહુમ ઈ-લયહિ જમીઅ઼ા ૦
ઉસકી બન્દગીસે, ઔર તકબ્બુર કરેગા, પસ અન્કરીબ જમા' કરેગા ઉનકો (ખુદા) અપની તરફ સબકો

તફસીર : (૧) આ ઈસાઈઓ ને ખિતાબ છે કે અલ્લાહ ને ત્રણ જગ્યા છે બતાવે છે બાપ અને બેટા અને રૂહુલ કુદદુસ ફરમાવ્યુ કે દીન ની બાબતમાં વધુ પડતુ કેહવું એબ છે એક માણસ થી માન્યતા હોય તો તેની તારીફમાં હદથી આગળ ન વધે જેટલી વાત હોય તે સત્યથી હોય તેજ કહે અને ફરમાવ્યું ખરી રીતે બેટો જણે એ અલ્લાહને લાયક નથી અને બેટો કરે તો તેને હાજત નથી તે કાફી છે કામ બનાવવા વાળો.

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ
اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۚ وَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْتَنْكَفُوْا
وَاسْتَكْبَرُوْا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ وَّلَا يَجِدُوْنَ
لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ۝ يٰۤاَيُّهَا
النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمْ بُرْهَانٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَآ
اِلَيْكُمْ نُوْرًا مُّبِيْنًا ۝ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوْا
بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِيْ رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ ۙ وَّيَهْدِيْهِمْ
اِلَيْهِ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ۝ يَسْتَفْتُوْنَكَ ۗ قُلِ اللّٰهُ
يُفْتِيْكُمْ فِى الْكَلٰلَةِ ۗ اِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهٗ
وَلَدٌ وَّلَهٗۤ اُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَاۤ
اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا
الثُّلُثٰنِ مِمَّا تَرَكَ ۗ وَاِنْ كَانُوْۤا اِخْوَةً رِّجَالًا وَّنِسَآءً
فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ

ફ-અમ્મલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
ફિર જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ઼ાલિહ઼ાતિ ફ-યુવફ-ફીહિમ ઉજૂ-રહુમ વ
અચ્છે પસ પુરા દેગા ઉનકો (ખુદા) સવાબ ઉનકા ઔર
યઝીદુહુમ મિન ફદ઼લિહ ૮ વ અમ્મલ
ઝયાદા ભી દેગા અપને ફઝલસે ઔર જિન લોગોંને
લઝ઼ીનસ-તન્કફૂ વસ્તક-બરૂ ફ-યુઅ઼ઝ઼-
ઈન્કાર કિયા, ઔર તકબ્બુર કિયા, પસ અઝાબ (કી સઝા) દેગા
ઝ઼િબુહુમ અ઼ઝ઼ાબન અલીમંવ૪ વલા યજિદૂના
(ખુદા) ઉનકો અઝાબ દર્દનાક ઔર નહીં પાએંગે
લહુમ મિન દૂનિલ્લાહિ વલિય્યંવ વલા
અપને લિયે ખુદાકે સિવા કોઈ દોસ્ત ઔર ન
નસ઼ીરા ૦ યાઁ અય્યુહન નાસુ ક઼દ જા-અકુમ
મદદગાર અય લોગો તહકીક આઈ તુમ્હારે પાસ
મ બુરહાનુમ મિર રબ્બિકુમ વ અન્ઝલ્નાઁ ઇ-લયકુમ નૂરમ મુબીના ૦ ફ-અમ્મલ
૧ દલીલ તુમ્હારે રબકી તરફસે, ઔર ઉતારી હમને તુમ્હારી તરફ રૌશની ઝાહિર પસ જો
લઝ઼ીના આ-મનૂ બિલ્લાહિ વઅ઼-ત-સ઼મૂ બિહી ફ-સયુદખ઼િલુહુમ ફી
લોગ કે ઈમાન લાએ ખુદાપર, ઔર મઝબૂત પકડા ઉસકો, પસ અન્કરીબ દાખિલ કરેગા ઉનકો ખુદા
રહ઼-મતિમ મિન્હુ વ ફદ઼લિંવ ૪ વ યહદીહિમ ઇલયહિ સ઼િરાત઼મ
અપની રહમત ઔર ફઝલ (કે બહિશ્તોં) મેં ઔર રાહ દિખાએગા ઉનકો અપની તરફ સે રાહ
મુસ્તક઼ીમા ૦ યસ્તફતૂનક ૭ કુલિલ્લાહુ યુફતીકુમ ફિલ કલાલહ ૭ ઇનિમ-
સીધી. પુછતે હૈં વો તુમસે ફતવા (હુકમ) કેહદો કે ખુદા હુકમ દેતા હૈ તુમકો કલાલહ કે બારેમેં અગર
રુઉન હ-લ-કા લયસા લહૂ વ-લદુંવ વ લહૂ ઉખ઼્તુન ફ-લહા નિસ઼્ફુ મા
કોઈ મર્દ હલાક હો જાએ (ઔર) ન હો ઉસકે કોઈ ઔલાદ, ઔર ઉસકી એક બહેન હો પસ ઉસ (બહેનકે) લિયે
આધા હૈ ઉસ ચીઝકા કે જો
તરક ૮ વ હુવા યરિસુહાઁ ઇલ્લમ યકુલ્લહા વ-લદ ૭ ફ-ઇન કા-નતસ઼ ન-ત્તયનિ
છોડ ગયા, ઔર વો (ભાઈ) વારિસ હોતા હૈ ઉસ (બહેન) કા અગર ન હો ઉસકે કોઈ ઔલાદ. પસ અગર હો દો બહેનેં
ફ-લહુમસ઼ સુલુસાનિ મિમ્મા ત-રક ૭ વ ઇન કાનૂ ઇખ઼્વતર રિજાલંવ વ
પસ ઉન દોનોંકે લિયે દો તિહાઈ હૈ ઉસ ચીઝ મેંસે જો છોડ ગયા, ઔર અગર હો વો (વારિસ) જમાઅત મર્દ ઔર
નિસાઅન ફલિઝ઼ ઝ઼-કરિ મિસ઼્લુ હ઼ઝ઼-ઝ઼િલ ઉન્સ઼યૈન ૭ યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમ
ઔરતેં, પસ મર્દ કે લિયે હૈ હિસ્સા, દો ઔરતોંકે હિસ્સે (કે બરાબર) બયાન કરતા હૈ ખુદા તુમ્હારે લિયે

أَنْ تَضِلُّوا ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۚ أُحِلَّتْ لَكُمْ
بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي
الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ۞
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا
الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا
آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ
وَرِضْوَانًا ۚ وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَنَآنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ
تَعْتَدُوا ۘ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا
عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

અન તદ઼િલ્લૂ ؕ વલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ
તાકે તુમ ગુમરાહ ન હો જાઓ, ઔર ખુદા હર

શય-ઇન અ઼લીમ ۝
ચીઝકા જાનને વાલા હૈ. (૧)

સૂરતુલ માઈદહ

સૂરઈ માઈદહ મદીનેમેં ઉતરી ઈસકી (૧૨૦) આયતેં હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ અવફૂ બિલ
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો પૂરે કરો અપને

ઉ઼કૂદ ؕ ઉહ઼િલ્લત લકુમ બહી-મતુલ
ઇકરારકો(૨) હલાલ કિએ ગએ હૈં તુમ્હારે લિયે ચોપાએ (જાનવર)

અન્આ઼મિ ઇલ્લા મા યુત્લા અ઼-લયકુમ
ચુગનેવાલે સિવા ઉન ચોપાયોંકે જો પઢકર સુનાએ ગએ તુમકો

ગ઼યરા મુહ઼િલ્લિસ઼ સ઼યદિ વ અન્તુમ હુરુમ ؕ ઇન્નલ્લાહા યહ઼કુમુ મા
લેકિન ન હલાલ સમઝ લેના શિકારકો જબ તુમ હાલતે એહરામમેં હો. બેશક ખુદા હુકમ કરતા હૈ જો

યુરીદ ۝ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તુ઼હ઼િલ્લૂ શઆ઼ઇરલ્લાહિ
ચાહતા હૈ(૩) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો મત બેહુરમતી કરો ખુદાકે (ઠેહરાએ હુએ દીન કે) આદાબો અરકાનકી

વલશ શહ-રલ હ઼રામા વ-લલ હદયા વ-લલ ક઼લાઇદા વલા આમ્મીનલ
ઔર ન હુરમતવાલે મહીનોંકી, (યાની ઝીલકદ, ઝીલહજ, મુહર્રમ ઔર રજબકી) ઔર ન કુરબાની કે જાનવરોં
કી, ઔર ન ઉન જાનવરોં કી જિનકે ગલેમેં પટ્ટા ડાલકર લે જાએં કા'બેકો ઔર ન ઉનકી જો

બય-તલ હ઼રામા યબ્તગૂના ફદ઼-લમ મિર રબ્બિહિમ વ રિદ઼વાના ؕ
ઈરાદા કરકે જા રહે હો ખાનએ કા'બા (કી ઝયારતકો ઔર) ચાહતે હોં ફઝલ અપને રબકા, ઔર (ઉસકી) રઝામન્દી

વ ઇઝ઼ા હ઼લલ્તુમ ફસ઼્તા઼દૂ ؕ વલા યજરિમન્નકુમ શ-નઆનુ
ઔર જબ હલાલ હો (યાની એહરામસે નિકલો તો) શિકાર કરો, ઔર ન સબબ બને તુમ્હારી અદાવત કિસી

ક઼વમિન અન સ઼દ-દૂકુમ અ઼નિલ મસ્જિદિલ હ઼રામિ અન
કૌમકી ઈસ વાસ્તે કે રોકા થા તુમ્હેં મસ્જિદે હરામ (યાની ખાનએ કા'બા) સે યે કે

તઅ઼તદૂ ۘ વ તઆ઼-વનૂ અ઼લલ બિર્રિ વત્તક઼વા ۖ વલા તઆ઼-વનૂ
ઝયાદતી કરને લગો, ઔર મદદગારી કરો આપસમેં નેકી ઔર પરહેઝગારી (કે કામોં) મેં, ઔર ન મદદગારી

અ઼-લલ ઇસ઼્મિ વલ ઉ઼દવાન ۖ વત્તકુલ્લાહ ؕ ઇન્નલ્લાહા શદીદુલ
કરો ગુનાહ ઔર ઝયાદતી (કે કામોં મેં) ઔર ડરો ખુદાસે બેશક ખુદા સખ્ત

વકફે લાઝિમ

તફસીર : (૧) કલાલહનો અર્થ હાર્યા અહી ફરમાવ્યું જેનો વારસોમાં બાપ બેટા નથી કે અસલ વારસો એ જ હતા તો તે વખતે સગા ભાઈ બહેન ને બેટા બેટી નો હુકમ છે સગા ન હોય તો સાવકા નો પણ એજ હુકમ છે સિર્ફ એક બહેનને અડધો અને બે બેહનો ને ૨/૩ અને ભાઈ બહેન સાથે હોય તો મર્દ ને ડબલ અને ઔરત ને સીંગલ અને જો ફકત ભાઈ હોય તો ફરમાવ્યુ કે તેઓ બહેનના વારસ છે એટલે તેઓ ભાગ માં નકકી નથી તેઓ અસ્બા છે ફાયદો : અગર બેટી હોય અને બહેન હોય તો હિસ્સા બેટી ને મળે અને બહેન અસ્બા છે એટલે હિસ્સો વારસો થી બચે તો તે લે (૨) એટલે જો માણસ મુસલમાન થાય તો અલ્લાહના બધા હુકમોને કબુલ કરવા માટે નકકી કર્યુ હવે આગળ હુકમ થાય તેને કબુલ કરો (૩) મવેશી અગર જાનવરો લોકો ખાવા માટે પાળે છે ↗

الْعِقَابِ ۝ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ
الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ
وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ
السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَ
أَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ الْيَوْمَ يَئِسَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ
الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ
فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ
مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا
اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

ઈક઼ાબ ૦ હુર્રિમત અ્-લયકુમુલ મય-તતુ
અઝાબ કરનેવાલા હૈ (૧) હરામ કિયા ગયા હૈ તુમપર, મુરદાર ઔર ખૂન
વદ-દમુ વ લહ્મુલ ખિન્ઝીરિ વમા
ઔર ગોશ્ત સુવ્વરકા ઔર વો કે પુકારા જાએ સિવા ખુદાકે (દૂસરેકે
ઉહિલ્લા લિ-ગ્યરિલ્લાહિ બિહી વલ
નામ) જિસપર (યાની ખુદાકે સિવા કિસી દૂસરે કે નામ પર ઝબહ
મુન્ખ્નિ-ક઼તુ વલ મવ-કૂ-ઝતુ વલ
કિયા જાએ) ઔર ગલા ઘોટકર મરા હુવા જાનવર ઔર ચોટસે મરા
મુ-તરદ-દિ-યતુ વન નતી-હતુ વમા અ-કલસ
હુવા ઔર ગિરકર મરા હુવા ઔર સીંગ લગકર મરા હુવા ઔર વો
સબુઉ ઈલ્લા મા ઝક-કય-તુમ ۔ વમા
જિસકો ફાળ ખાયા દરિન્દોંને મગર જિસકો મરનેસે પેહલે તુમ
ઝુબિહ અ્-લન નુસુબિ વ અન તસ્તક્સિમૂ
હલાલ કરલો (તો વો હરામ નહીં) ઔર વો જો ઝબહ કિયા ગયા હો થાનોં
બિલ અઝલામ ؕ ઝાલિકુમ ફિસ્ક઼ ؕ અલ યવમા યઈસલ લઝીના
પર ઔર યે (ભી મના હૈ કે સાઝેકે જાનવર કા ગોશ્ત જુવેકે તૌરપર) બાંટ લો તીરોં (કે પાંસો) સે, યે સબ ગુનાહ હૈ
ક-ફરૂ મિન દીનિકુમ ફલા તખ્શવ્હુમ વખ્શૌન ؕ અલ યવમા
આજકે દિન નાઉમ્મીદ હુએ કાફિર તુમ્હારે દીનકી તરફસે પસ મત ડરો ઉનસે ઔર ડરો મુઝસે. આજકે
અકમલ્તુ લકુમ દી-નકુમ વ અત્મમ્તુ અ્-લયકુમ નિઅ્-મતી વ
દિન પૂરા કિયા મૈંને તુમ્હારે લિયે તુમ્હારે દીન ઔર પુરી કી મૈંને તુમ પર અપની નેઅમત ઔર પસંદ
રદ઼ીતુ લકુમુલ ઈસ્લામા દીના ؕ ફ-મનિદ્-તુર્રા ફી મખ્-મ-સ઼તિન
કિયા મૈંને તુમ્હારે લિયે ઈસ્લામકા દીન, પસ જો કોઈ મજબુર હો ભુક (કી વજહ) સે (તો ઈન હરામ ચીઝોંમેંસે કુછ
ગ્યરા મુ-તજાનિફિલ લિ-ઈસ્મિન ۙ ફ-ઈન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુર રહીમ ૦
ઝિન્દગી બચાને કે લિયે ખા લેના જાઈઝ હૈ ઈસ શર્ત પર કે ન ઝુકનેવાલા હો ગુનાહોંકી તરફ પસ બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા
યસ્અલૂ-નકા માઝા ઉહિલ્લા લહુમ ؕ કુલ ઉહિલ્લા લકુમુત તય્યિબાતુ ۙ
મહેરબાન હૈ (૨) (અય નબી) તુમસે પુછતે હૈં કે ક્યા ચીઝ હલાલ હૈ ઉનકે લિયે? તુમ કેહદો કે હલાલ હૈ તુમ્હારે લિયે
વમા અ્લ્લમ્તુમ મિનલ જવારિહિ મુકલ્લિબીના તુઅ્લ્લિમૂ-નહુન્ના
પાકીઝા ચીઝેં ઔર જો સિખાઓ તુમ ઝખ્મ કરનેવાલોં, શિકાર કરનેવાલોં કે સિખાતે હો ઉનકો (શિકાર કા તરીકા)
મિમ્મા અ્લ્લ-મકુમુલ્લાહ ؗ ફ-કુલૂ મિમ્મા અમ્સકના અ્-લયકુમ
જૈસા સિખાયા હૈ તુમકો ખુદાને (ઐસે શિકારી જાનવરોંકા શિકાર) ખાઓ જો પકળ રખ્ખેં તુમ્હારે લિયે.
વઝ્કુરુસ્મલ્લાહિ અ્લૈહ ۪ વત્તકુલ્લાહ ؕ ઈન્નલ્લાહા સરીઉલ હિસાબ ૦
ઔર યાદ કરો નામ ખુદાકા ઉસપર, ઔર ડરો ખુદાસે બેશક ખુદા જલ્દ લેને વાલા હૈ હિસાબ. (૩)

તફસીર : (૧) હલાલ ન સમજવું એટલે હાથ ન નાખો અલ્લાહ ના નામ ની વસ્તુઓ ઉપર એટલે કાફિરો પણ કાબા ની નિયાઝ લાવે તો લુટી ન લો માહે હરામમાં તેમને ન મારો અને લટકન વાલીયો પણ તેજ કુરબાનીના જાનવર છે જેમને નિશાન કરીને મકકા લઈ જાય છે અને ફરમાવ્યું કે કાફિરો એ તમને મસ્જીદથી રોકયા હતા તમો વધુ પડતુ ન કરો એટલે આવવાથી ન રોકો બાકી આગળથી મનાઈ કરી દો કે કાફિરો ન આવે તો એ બરાબર છે આનાથી જાણવા મળ્યુ કે કાફિરો જે કામમાં અલ્લાહની તાઝીમ કરે એ કામની બુરાઈ ન કરો અગર જો મૂર્તિઓની તારીફ કરે તો બેશક તોહીન કરો (૨) મવેશીઓ માં આ વસ્તુઓ હરામ ફરમાવી સુવ્વર અને દરેકનો લોહી અને ઝુબ્હ થયા વગરનો અને જે ખુદાના સિવાય બીજાના નામે ઝુબ્હ થયો હોય અગર કોઈ મકાનની તાઝીમ ↗

↗ માટે ઝુબ્હ થયો હોય સિવાય ખુદાનો ઘર પરંતુ પરેશાનને માફ છે ફાયદો : ફરમાવ્યું આજે પુરો તમારો દીન આપી ચુકયા આ આયત છેવટે ઉતરી છે અને અલ્લાહના
બધા હુકમો ઉતરી ગયા હતા અને તે બાદ ત્રણ માસ હઝરત ઝિન્દા રહ્યા. (૩) મવેશીઓ નો હુકમ તો આવ્યો ફરી લોકો એ બીજી વસ્તુઓ માટે પુછ્યું તો
ફરમાવ્યું કે સાફ સુથરી ચીજો તમારા માટે હલાલ છે હઝરતે જેની મનાઈ કરી તે મ ૨ સુથરી નથી જેવા કે ફાડી ખાવાવાળા જાનવર ચોપાયા અગર પક્ષી

اليوم احل لكم الطيبت ، وطعام الذين اوتوا
الكتب حل لكم ، وطعامكم حل لهم ، والمحصنت
من المؤمنت والمحصنت من الذين اوتوا
الكتب من قبلكم اذا اتيتموهن اجورهن محصنين
غير مسفحين ولا متخذي اخدان ، ومن يكفر
بالايمان فقد حبط عمله وهو في الاخرة من
الخسرين ۝ يايها الذين امنوا اذا قمتم الى
الصلوة فاغسلوا وجوهكم وايديكم الى المرافق
وامسحوا برءوسكم وارجلكم الى الكعبين ، وان
كنتم جنبا فاطهروا ، وان كنتم مرضى او على
سفر او جاء احد منكم من الغائط او لمستم
النساء فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا
فامسحوا بوجوهكم وايديكم منه ، ما يريد الله

અલ યવમા ઉહિલ્લા લકુમુત્ તય્યિબાત
આજ કે દિન હલાલ કી ગઈ હૈં તુમ્હારે લિયે પાકીઝા ચીઝેં
વ તઆમુલ લઝીના ઊતુલ કિતાબા હિલ્લુલ
ઔર ખાના ઉન લોગોં કા કે દિયે ગએ હૈં કિતાબ, હલાલ હૈ
લકુમ વ તઆમુકુમ હિલ્લુલ લહુમ
તુમ્હારે લિયે. ઔર ખાના તુમ્હારા હલાલ હૈ ઉનકે લિયે
વલ મુહ-સ્નાતુ મિનલ મુઅ-મિનાતિ
ઔર પાક દામન મુસલમાન ઔરતેં
વલ મુહ-સ્નાતુ મિનલ લઝીના ઊતુલ કિતાબા
ઔર પાક દામન વો ઔરતેં કે જિનકો દી ગઈ હૈ કિતાબ
મિન કબલિકુમ ઈઝા આતય-તુમૂહુન્ના
તુમસે પેહલે (તુમ્હારે લિયે હલાલ હૈં બશરતે કે) જબ દેદો તુમ ઉનકો
ઉજૂ-રહુન્ના મુહ્સિનીના ગ્યરા
મહેર ઉનકા, (ઔર) નિકાહ મેં લે આઓ ન મ
મુસાફિહીના વલા મુત્તખિઝી અખ્દાન વ મંય યક્ફુર બિલ ઈમાનિ
ખુલ્લમ ખુલ્લા બદકારી કરને વાલે હૈં ઔર ન પકળને વાલે હૈં (ચોરી છુપે) આશનાઈ ઔર જો કોઈ ન માનેગા ઈમાન ર
ફ-કદ હબિતા અ-મ-લુહ વ હુવા ફિલ આખિ-રતિ મિનલ ખાસિરીન ۝ ૯
(કી બાતોં) કો તો તેહકીક અકારત હો ગએ અમલ ઉસકે, ઔર વો આખિરત મેં નુકસાન પાને વાલોંમેં હોગા. (૧) ૫
યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ ઈઝા કુમ્તુમ ઈલસ્ સલાતિ ફગ્સિલૂ
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો, જબ તુમ ખડે હો નમાઝ કે વાસતે પસ ધોઓ
વુજૂ-હકુમ વ અયદિ-યકુમ ઈલલ મરાફિકિ વમ્સહૂ બિ-રુઊસિકુમ વ
અપને મુંહકો, ઔર અપને હાથોં કો કોહનિયોં સમેત, ઔર મસહ કરો અપને સરોં કા ઔર
અરજુ-લકુમ ઈલલ કઅ-બૈન વ ઈન કુન્તુમ જુનુબન ફત્તહ-હરૂ વ ઈન
અપને દોનોં પાંવ ટખનોં સમેત (ધોલો) ઔર અગર હો તુમ નાપાક પસ નહાલો, ઔર અગર
કુન્તુમ મરદા અવ અલા સ-ફરિન અવ જાઆ અ-હદુમ મિન્કુમ મિનલ
હો તુમ બીમાર, યા સફર મેં યા આએ કોઈ તુમમેંસે
ગાઈતિ અવ લામસ્તુમુન નિસાઆ ફલમ તજિદૂ માઅન ફ-તયમ્મમૂ સઈદન
જાએઝરૂર સે, (યાની ઈસ્તિન્જા યા પાખાનેસે) યા સોહબત કરો તુમ ઔરતોં સે, પસ ન પાઓ તુમ પાની, પસ તયમ્મુમ કરલો મિટ્ટી
તય્યિબન ફમ્સહૂ બિ-વુજૂહિકુમ વ અયદીકુમ મિન્હ મા યુરીદુલ્લાહુ
પાકસે ફિર મસહ કરલો અપને મુંહ ઔર હાથોં કા ઉસસે. નહીં ઈરાદા કરતા ખુદા

→ પેજ (૧૪૮) ની તફસીર : જેમ કે શેર, બાજ ચીલ મરેલ ખાવા વાળા જેમ કવ્વો અને જેમ ગધેડો ખચ્ચર જેમ જમીન ના કીડા મસલન ચુવા ફાયદો : અને પહેલા હરામ ફરમાવ્યુ જેને ફાડી ખાનારે ખાધુ હોય તે હવે એમાંથી શિકાર થી જાનવર ને સીધો મારેલો હલાલ થયું.
પેજ (૧૪૯) ની તફસીર : (૧) આજે તમને સુથરી ચીજો હલાલ થઈ એટલે હઝરત ઈબ્રાહીમ ના વખતમાં એ બધી હલાલ હતી જયારે તોરેત નાઝિલ થઈ તો યહુદીઓ ની સજામાં કેટલીક ચીજોની મનાઈ થઈ અને ઈન્જીલમાં હલાલ હરામ નો બયાન આવ્યો હવે કુરઆનમાં તેજ ઈબ્રાહીમના દીન ની માફક બધી હલાલ થઈ અને ફરમાવ્યું એવી રીતે મુસલમાનને એહલે કિતાબની ઔરત જોડે નિકાહ કરવું હલાલ છે બીજાઓ જોડે નહીં આખિરતમાં દરેક કાફિર ખરાબ છે જો અમલ નેક પણ કરે તો તે કબુલ નથી.

لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَّلٰكِنْ يُّرِيْدُ لِيُطَهِّرَكُمْ
وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ وَاذْكُرُوْا
نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمِيْثَاقَهُ الَّذِيْ وَاثَقَكُمْ بِهٖ ۙ
اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۫ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَآءَ بِالْقِسْطِ ۫ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰۤى اَلَّا تَعْدِلُوْا ؕ اِعْدِلُوْا ۟ هُوَ اَقْرَبُ
لِلتَّقْوٰى ۫ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝
وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ لَهُمْ
مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا
بِاٰيٰتِنَاۤ اُولٰۤئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ
اَنْ يَّبْسُطُوْۤا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۚ

લિ-યજ-અ્લા અ્-લયકુમ મિન હ્-રજિંવ
કે કરે તુમપર (કિસી તરહકી) તંગી
વ લાકિય યુરીદુ લિ-યુત્હ-હિ-રકુમ
લેકિન ઈરાદા કરતા હૈ કે પાક કરે તુમકો,
વ લિ-યુતિમ્મા નિઅ્-મ-તહૂ અ્-લયકુમ
ઔર પૂરી કરે ને'મત અપની તુમપર
લઅ્લ્લકુમ તશ્કુરૂન ૦ વઝ્કુરૂ
તાકે તુમ શુક્ર કરો. ઔર યાદ કરો
નિઅ્મતલ્લાહિ અ્-લયકુમ વ મીસા-કહુલ લઝી
એહસાન ખુદા કા જો તુમ પર કિયા હૈ ઔર યાદ કરો અહદ ઉસકા જો
વા-સ-કકુમ બિહી ૪ ઇઝ્ કુલ્તુમ સમિઅ્-ના
કૌલ લિયા હૈ તુમસે સાથ ઉસકે, જબ કહા તુમને સુના હમને
વ અત્અ્-ના ؗ વત્તકુલ્લાહ ؕ ઈન્નલ્લાહા
ઔર માના હમને, ઔર ડરો ખુદા સે બેશક ખુદા
મ અ્લીમુમ બિ-ઝાતિસ્ સુદૂર ૦ યાઁ અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ કૂનૂ કવ્વામીના
૨ જાનને વાલા હૈ દિલોં કી બાતોં કા. (૧) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો ખળે હો જાઓ
લિલ્લાહિ શુ-હદાઆ બિલ કિસ્ત્ ؗ વલા યજરિમન્નકુમ શ-ન-આનુ
ખુદા કે વાસતે ગવાહી દેને કે લિયે ઈન્સાફ કે સાથ ઔર બાઈસ ન હો તુમકો દુશ્મની
કવ્મિન અ્લાઁ અલ્લા તઅ્-દિલૂ ؕ ઇઅ્-દિલૂ ؔ હુવા અક્-રબુ લિત્તકવા ؗ
કિસી કૌમકી ઇસ બાત પર કે ન કરો તુમ ઈન્સાફ, ઈન્સાફ કરો વો બહુત કરીબ હૈ પરહેઝગારી કે વાસ્તે
વત્તકુલ્લાહ ؕ ઈન્નલ્લાહા ખબીરુમ બિમા તઅ્-મલૂન ૦ વ-અ્દલ્લાહુલ લઝીના
ઔર ખુદા સે ડરો, બેશક ખુદા ખબરદાર હૈ ઉસસે કે જો તુમ કરતે હો (૨) વા'દા કિયા હૈ ખુદા ને ઉન લોગોં સે કે જો
આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્ સાલિહાતિ ૪ લહુમ મગ્ફિ-રતુંવ વ અજ્રુન અ્ઝીમ ૦
ઈમાન લાએ હૈં ઔર કામ કિયે અચ્છે, ઉનકે વાસ્તે બખશિશ હૈ ઔર સવાબ હૈ બળા.
વલ્લઝીના ક-ફરૂ વ કઝ્-ઝબૂ બિ-આયાતિનાઁ ઉલાઁઇકા અસ્હાબુલ જહીમ ૦
ઔર જો લોગ કે કાફિર હુએ ઔર ઝુટલાયા હમારી આયતોં કો વો લોગ દોઝખી હૈં.
યાઁ અય્યુહલ લઝીના આ-મનુઝ્-કુરૂ નિઅ્-મતલ્લાહિ અ્-લયકુમ ઇઝ્ હમ્મા
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો યાદ કરો એહસાન ખુદા કા (જો) તુમપર કિયા હૈ જબ કસ્દ કિયા
કવ્મુન અંય યબ્સુતૂ ઇ-લયકુમ અયદિ-યહુમ ફ-કફ-ફા અયદિ-યહુમ અ્ન્કુમ ؔ
એક જમાઅત ને યે કે દરાઝ કરે તુમ પર હાથ અપને, તો રોક દિયા ઉનકે હાથોં કો તુમસે

તફસીર : (૧) અલ્લાહ તઆલા એહલે કિતાબ ને યાદ દેવડાવે છે કે મારા વચન ઉપર હમેશા કાયમ રહો આવી જ રીતે અમને તાકીદ કરી કે વચન યાદ રાખો તો વચન એ છે કે જયારે લોકો મુસલમાન થતા તો હઝરતથી બયઅત કરતા એટલે હાથ પકડીને વચન કરતા ઘણી ચીજો કરવા માટે જેમ પાંચ નમાઝો રમજાન ના રોઝા ઝકાત અને હજ અને દરેક મુસલમાન ની ભલાઈ અને ઘણી ચીજો છોડી દેવાની જેમકે ખુન, ઝિના અને ચોરી અને બે ગુનાહ ઉપર તોહમત મુકવી અને સરદારો ની મુખાલિફત કરવી આ વચન ઉપર કાયમ રહેવા ફરમાવ્યું (૨) ઘણા કાફિરો એ મુસલમાનો થી દુશમની કરી હતી ફરી મુસલમાન થયા તો ફરમાવ્યું કે તેમનાથી તે દુશમનાવટ ન કાઢો અને દરેક જગ્યા એજ હુકમ છે કે સત્ય વાતમાં દોસ્ત અને દુશમન બરાબર છે.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ
وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۚ وَبَعَثْنَا
مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيْبًا ؕ وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّيْ مَعَكُمْ ؕ
لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ
بِرُسُلِيْ وَعَزَّرْتُمُوْهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
لَّاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ۞ فَبِمَا نَقْضِهِمْ
مِّيْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوْبَهُمْ قٰسِيَةً ۚ
يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ ۙ وَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا
ذُكِّرُوْا بِهٖ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ
اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ۞ وَمِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰٓى

વત્તકુલ્લાહ ط વ અલલ્લાહિ
ઔર ડરો ખુદા સે ઔર ખુદા હી પર
ફલ-ય-તવક-કલિલ મુઅ-મિનૂન ૦ વ લ-કદ ع ૬
ચાહિયે કે ભરોસા કરેં ઈમાન વાલે ઔર અલબત્તા તહકીક
અ-ખઝલ્લાહુ મીસાકા બની ઈસ્રાઈલા ج
લે ચુકા હૈ ખુદા કરાર (ઈતાઅત કા) ઔલાદે યા'કૂબ સે
વ બ-અસ્ના મિન્હુમુસ્-નય અ-શ-રા
ઔર ખળે કિયે હમને ઉનમેંસે બારહ
નકીબા ط વ કાલલ્લાહુ ઈન્ની મ-અકુમ ط
સરદાર ઔર કહા ખુદાને તહકીક મૈં તુમ્હારે સાથ હૂં
લઇન અકમ્તુમુસ સલાતા વ આતય-તુમુઝ
અગર કાયમ રખ્ખો તુમ નમાઝ કો ઔર દો તુમ
ઝકાતા વ આમન્તુમ બિ-રુસુલી
ઝકાત, ઔર ઈમાન લાઓ તુમ મેરે રસૂલોં પર, મ
વ અઝ-ઝરતુમૂહુમ વ અક-રદ્તુમુલ્લાહા કર-દન હ-સનલ લઉકફ-ફિરન્ના ર
ઔર મદદ કરો ઉનકી ઔર કર્ઝ દો ખુદા કો કર્ઝ અચ્છા, અલબત્તા દૂર કરૂંગા મૈં
અન્કુમ સય્યિઆતિકુમ વ લ-ઉદખિલન્નકુમ જન્નાતિન તજરી મિન
તુમસે બુરાઈયાં તુમ્હારી, ઔર અલ્બત્તા દાખિલ કરૂંગા મૈં તુમકો બહિશ્તોં મેં, બેહતી હૈં
તહતિહલ અન્હાર ج ફ-મન ક-ફ-રા બઅ-દા ઝાલિકા મિન્કુમ ફ-કદ દલ્લા
ઉનકે નીચે સે નેહરેં. પસ જો કોઈ ન માને બાદ ઈસકે ભી તુમમેં સે તો તહકીક ગુમરાહ હુવા
સવાઅસ સબીલ ૦ ફ-બિમા નકદિહિમ મીસા-કહુમ લઅન્નાહુમ વ
સીધે રાસ્તે સે. (૧) પસ સબબ તોળને ઉનકે, કૌલો કરાર અપના, લા'નત કી હમને ઉનપર ઔર
જઅલ્ના કુલૂ-બહુમ કાસિયહ ج યુહર-રિફૂનલ કલિમા અમ મવાદિઇહી ۙ
કર દિયે હમને દિલ ઉનકે સખ્ત. બદલ ડાલતે હૈં (વો લોગ) અલ્ફાઝ કો ઉનકી જગહસે
વ નસૂ હઝ-ઝમ મિમ્મા ઝુકકિરૂ બિહ ج વલા તઝાલુ તત્તલિઉ અલા
ઔર ભૂલ ગએ એક (બળા) હિસ્સા ઉસસે કે નસીહત કી ગઈ થી ઉસકી (યાની નબીએ આખિર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ પર ઈમાન લાના) ઔર હમેશા ખબર પાતે રહોગે (અય નબી) તુમ
ખાઇ-નતિમ મિન્હુમ ઇલ્લા કલીલમ મિન્હુમ ફઅ-ફુ અન્હુમ વસ્ફહ ط
ખયાનત કી ઉન સબકી સિવા ચન્દ આદમિયોંકે ઉનમેં સે, પસ મુઆફ કરો ઉનકો ઔર દર ગુઝર કરો
ઇન્નલ્લાહા યુહિબ્બુલ મુહસિનીન ૦ વ મિનલ લઝીના કાલૂ ઇન્ના નસારા
બેશક ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ એહસાન કરને વાલોં કો. ઔર ઉન લોગોં સે કે કહા હમ નસારા હૈં

તફસીર : (૧) ફરમાવ્યું બની ઈસરાઈલ થી વચન લેવા બાબત હઝરત મુસાની આખિરી ઝિન્દગીમાં આ વચન લીધા છે આ સૂરત પણ હજરત ની આખિર ઉમરમાં નાઝિલ થઈ કદાચ અમને સંભળાવ્યુ એ માટે અમને પણ તાકીદ રહે એક વચન તે ઉમ્મત જોડે હતો કે રસુલ જે પછી પૈદા થાય તેને મદદ કરો તેના બદલે અમારાથી એ છે કે ખલીફાઓને ફરમા બરદારી કરો આ બયાન બાર સરદારોનો અહી ફરમાવ્યું આ ઈશારાને હઝરતે બતાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાં કુરેશ કૌમમાં બાર ખલીફા થશે અને ફરમાવ્યું કે જે ખરાબી પહેલી ઉમ્મત થી થઈ તેવી ખરાબી તમારામાં થશે પયગંબરો ની મુખાલિફત આ ઉમ્મત ખરાબ થઈ તો ખલીફા ને કાઢી નાખીને.

أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۚ فَأَغْرَيْنَا
بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۝ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ
قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنتُمْ
تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ ۚ قَدْ جَاءَكُم
مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ ۝ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ
مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم
مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝ لَّقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ
اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ
مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَن يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ
مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۗ وَلِلَّهِ
مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ يَخْلُقُ

અ-ખ઼ઝ્ના મીસા-ક઼હુમ ફ-નસૂ હ઼ઝ્ઝ-ઝ઼મ
લિયા હમને કૌલો કરાર ઉનસે. પસ ભૂલ ગએ એક હિસ્સા
મિમ્મા ઝુક-કિરૂ બિહી ✓ ફ-અગ્-રયના
ઉસસે કે નસીહત કી ગઈ થી જિસકી. પસ લગા દી હમને
બય-નહુમુલ અ઼દા-વ-તા વલ બગ઼્ઝ઼ાઆ
દરમિયાન ઉનકે દુશ્મની, ઔર કીના
ઈલા યવમિલ ક઼િયામહ ؕ વ સવફ઼
રોઝે કયામત તક ઔર અન્કરીબ
યુનબ્બિઉહુમુલ્લાહુ બિમા કાનૂ
બતા દેગા ઉનકો ખુદા ઉસ ચીઝ કો કે
યસ્નઊ઼ન ○ યા અહલલ કિતાબિ ક઼દ
કરતે થે વો. (૧) અય એહલે કિતાબ તેહકીક
જા-અકુમ રસૂલુના યુબય્યિનુ લકુમ કસીરમ
આયા હૈ તુમ્હારે પાસ પૈગમ્બર હમારા, બયાન કરતા હૈ તુમ્હારે લિયે બહુત
મ ૨ મિમ્મા કુન્તુમ તુખ઼્ફૂના મિનલ કિતાબિ વ યઅ઼્-ફૂ અ઼ન કસીર ؕ ક઼દ
ઉસ ચીઝ સે કે છુપાતે થે તુમ કિતાબ મેં સે, ઔર દરગુઝર કરતા હૈ બહુત (સી બાતોંસે). તેહકીક
જા-અકુમ મિનલ્લાહિ નૂરુંવ વ કિતાબુમ મુબીન ○ યહદી બિહિલ્લાહુ મનિત
આઈ હૈ તુમ્હારે પાસ ખુદા કી તરફ સે રૌશની ઔર કિતાબે રૌશન, હિદાયત કરતા હૈ ખુદા જિસકે ઝરીએ સે ઉસ શખ્સકી જો
ત-બઅ઼ા રિદ઼્વા-નહૂ સુબુલસ સલામિ વ યુખ઼રિજુહુમ મિનઝ઼્ ઝ઼ુલુમાતિ
પૈરવી કરતા હૈ ઉસકી રઝામન્દી કી, રાહેં સલામતી કી (દિખાતા હૈ) ઔર નિકાલતા હૈ ઉનકો તારીકિયોં
ઈલન નૂરિ બિ-ઈઝ઼નિહી વ યહદીહિમ ઈલા સ઼િરાતિ઼મ મુસ્તક઼ીમ ○ લક઼દ
સે રૌશની કી તરફ અપને હુકમ સે ઔર દિખાતા હૈ ઉનકો રાસતા સીધા. અલ્બત્તા તેહકીક
ક-ફરલ લઝ઼ીના ક઼ાલૂ ઈન્નલ્લાહા હુવલ મસીહુબ્નુ મર-યમ ؕ કુલ ફ-મંય
કાફિર હુએ વો લોગ જિન્હોંને કહા કે તેહકીક ખુદા વોહી હૈ મસીહ બેટા મરયમ કા. કેહ દો, પસ કૌન
યમ્લિકુ મિનલ્લાહિ શય-અન ઈન અરાદા અંય યુહલિકલ મસીહ઼બ્ના
ઈખ્તિયાર રખતા હૈ ખુદા કે (કામ મેં) કુછ ભી, અગર ઈરાદા કરે યે કે હલાક કર ડાલે મસીહ બેટે
મર-યમા વ ઉમ્મહૂ વ મન ફિલ અરદ઼િ જમીઅ઼ા ؕ વ લિલ્લાહિ
મરયમ કો ઔર ઉસકી માં કો, ઔર ઉન લોગોં કો જો ઝમીન મેં હૈં સબકો. ઔર ખુદાહી કે લિયે હૈ
મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વ મા બય-નહુમા ؕ યખ઼્લુકુ
બાદશાહી આસમાનોં ઔર ઝમીન કી ઔર જો કુછ ઉન દોનોં કે દરમિયાન હૈ (સબ પર). પૈદા કરતા હૈ

તફસીર : (૧) આના થી જાણવા મળ્યું જ્યારે અલ્લાહના કલામથી અસર ન થાય અને શરીઅતના હુકમથી મુહબ્બત થી કાયમ રહેવુ છુટી જાય અને મઝહબનો ઝઘડો રહી જાય તો રાહથી ભટકી ગયા સમજવું.

مَا يَشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَقَالَتِ
الْيَهُوْدُ وَالنَّصٰرٰى نَحْنُ اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَاَحِبَّآؤُهٗ ؕ قُلْ
فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوْبِكُمْ ؕ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ
خَلَقَ ؕ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ
لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ؗ وَاِلَيْهِ
الْمَصِيْرُ ۝ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا
يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا
جَآءَنَا مِنْۢ بَشِيْرٍ وَّلَا نَذِيْرٍ ؗ فَقَدْ جَآءَكُمْ بَشِيْرٌ
وَّنَذِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَاِذْ قَالَ
مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
اِذْ جَعَلَ فِيْكُمْ اَنْۢبِيَآءَ وَجَعَلَكُمْ مُّلُوْكًا ۖۗ وَّاٰتٰىكُمْ
مَّا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ۝ يٰقَوْمِ ادْخُلُوا
الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِيْ كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا

મા યશાઅ ꜝ વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શય-ઇન
જો કુછ ચાહતા હૈ ઔર ખુદા હર ચીઝ પર
ક઼દીર ૦ વ ક઼ા-લતિલ યહૂદુ વન્નસ઼ારા
કાદિર હૈ (૧) ઔર કહા યહૂદ ઔર નસારા ને
નહ઼નુ અબ્નાઉલ્લાહિ વ અહિ઼બ્બાઉહ ꜝ
કે હમ બેટે હૈં ખુદા કે ઔર પ્યારે હૈં ઉસકે
ક઼ુલ ફલિમા યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબુકુમ બિ-
(આપ) કેહ દીજિયે કે ફિર કયૂં સઝા દેતા હૈ તુમકો ખુદા તુમ્હારે
ઝ઼ુનૂબિકુમ ꜝ બલ અન્તુમ બ-શરુમ મિમ્મન
ગુંનાહોંકે બદલે મેં. બલ્કે તુમ આદમી હો ઉન્હીમેંસે જિનકો
ખ઼લક઼ ꜝ યગ઼ફિરુ લિ-મંય યશાઉ વ યુઅ઼ઝ઼-
પૈદા કિયા, બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ ઔર સઝા
ઝ઼િબુ મંય યશાઅ ꜝ વ લિલ્લાહિ મુલ્કુસ
દેતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ ઔર ખુદા હી કે લિયે હૈ બાદશાહી મ
સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વ મા બય-નહુમા ꜝ વ ઇ-લયહિલ મસ઼ીર ૦ ૨
આસમાનોં ઔર ઝમીન કી ઔર જો કુછ કે ઈન દોનોં કે દરમિયાન હૈ સબપર, ઔર ઉસીકી તરફ લૌટકર જાના હૈ.
યા અહલલ કિતાબિ ક઼દ જા-અકુમ રસૂલુના યુબય્યિનુ લકુમ અ઼લા
અય સાહિબે કિતાબ તેહકીક આયા હૈ તુમ્હારે પાસ પૈગમ્બર હમારા, જો બયાન કરતા હૈ તુમ્હારે વાસતે (અહકામ)
ફત્રતિમ મિનર રુસુલિ અન તક઼ૂલૂ મા જા-અના મિમ બશીરિંવ વ
બાદ મૌકૂફ હો જાને રસૂલોં કે, ઐસા ન હો કે કહો તુમ, નહીં આયા હમારે પાસ કોઈ ખુશખબરી દેનેવાલા ઔર
લા નઝ઼ીર ꜝ ફ-ક઼દ જા-અકુમ બશીરુંવ વ નઝ઼ીર ꜝ વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ
ન કોઈ ડરાનેવાલા. પસ તેહકીક આયા તુમ્હારે પાસ ખુશખબરી દેને વાલા ઔર ડરાને વાલા. ઔર ખુદા હર
શય-ઇન ક઼દીર ૦ વ ઇઝ઼ ક઼ાલા મૂસા લિ-ક઼વમિહી યા ક઼વમિઝ઼-કુરૂ ૬
ચીઝ પર કાદિર હૈ.(૨) ઔર જબ કહા મૂસા ને અપની કૌમ સે અય મેરી કૌમ યાદ કરો ૭
નિઅ઼-મતલ્લાહિ અ઼-લયકુમ ઇઝ઼ જ-અ઼લા ફીકુમ અમ્બિયાઆ વ જ-અ઼-લકુમ
એહસાન ખુદા કા જો તુમ પર હુવા, જબ બનાએ ઉસને તુમમેં પૈગમ્બર, ઔર બનાયા તુમકો
મુલૂકંવ ꜝ વ આતાકુમ મા લમ યુઅ્તિ અ-હ઼દમ મિનલ અ઼ા-લમીન ૦
બાદશાહ (ભી) ઔર દિયા તુમકો વો ચીઝ જો કિસીકો ન દિયા જહાંમેંસે.
યા ક઼વમિદ ખ઼ુલુલ અર-દ઼લ મુક઼દ-દ-સતલ લતી ક-તબલ્લાહુ લકુમ વલા
અય મેરી કૌમ દાખિલ હો ઝમીને પાક મેં જો લિખી હૈ ખુદા ને તુમ્હારે લિયે (તકદીર મેં) ઔર મત

તફસીર : (૧) અલ્લાહ સાહબ કેટલીક જગ્યાએ નબીઓ ના હકમાં એવી વાત ફરમાવે છે કે તેમની ઉમ્મત તેમને બન્દગી ની હદ આગળ ન ચઢાવે અને નબી સિવાય આ લાયક કોણ હોઈ સકે ? (૨) હઝરત ઈસા પછી કોઈ રસુલ આવ્યો ન હતો તો ફરમાવ્યું કે તમો અફસોસ કરતા હતા કે અમો રસુલોના વખતમાં ન થયા કે તેમની તરબીયત મેળવતા હવે ઘણા વખત પછી તમોને રસુલનો સાથ નસીબ થયો જે ગનીમત સમજો અને અલ્લાહ કુદરત રાખનાર છે જો તમે કબુલ નહી કરો તો તમારાથી સારી મખલુક ઉભી કરી દેશે હઝરત મુસા સાથે તેમની કૌમે જેહાદ કરવાનું કબુલ ન કર્યું અલ્લાહે તેમને બાકાત કરી દીધા અને બીજાઓ ના હાથે શામને ફતેહ કરાવી દીધો.

تَرْتَدُّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوْا خٰسِرِيْنَ ۝ قَالُوْا
يٰمُوْسٰٓى اِنَّ فِيْهَا قَوْمًا جَبَّارِيْنَ ۖ وَاِنَّا لَنْ نَّدْخُلَهَا
حَتّٰى يَخْرُجُوْا مِنْهَا ۚ فَاِنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَا فَاِنَّا
دٰخِلُوْنَ ۝ قَالَ رَجُلٰنِ مِنَ الَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ اَنْعَمَ
اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوْا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۚ فَاِذَا دَخَلْتُمُوْهُ
فَاِنَّكُمْ غٰلِبُوْنَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوْٓا اِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ۝ قَالُوْا يٰمُوْسٰٓى اِنَّا لَنْ نَّدْخُلَهَآ اَبَدًا
مَّا دَامُوْا فِيْهَا فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَآ اِنَّا
هٰهُنَا قٰعِدُوْنَ ۝ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ لَآ اَمْلِكُ اِلَّا
نَفْسِيْ وَاَخِيْ فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ۝
قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِيْنَ سَنَةً ۚ
يَتِيْهُوْنَ فِى الْاَرْضِ ۚ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ
الْفٰسِقِيْنَ ۝ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَيْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ۘ

તર-તદ-દૂ અ'લા અદબારિકુમ ફ-તન્કલિબૂ
ફિર જાઓ (દુશ્મન કે મુકાબલે મેં) અપની પીઠ કે ફિરકર પસ લૌટ
ખાસિરીન ○ કાલૂ યા મૂસા ઈન્ના ફીહા
જાઓગે તુમ ટોટે મેં (૧) કહા ઉન્હોં ને અય મૂસા તેહકીક ઉસમેં
કવ-મન જબ્બારીન ✽ વ ઈન્ના લન
લોગ હૈ બળે ઝબરદસ્ત, ઔર તેહકીક હમ હરગિઝ
નદખુ-લહા હત્તા યખ્રુજૂ મિન્હા ✽ ફ-ઈય
ન જાએંગે ઉસમેં યહાં તક કે નિકાલે જાવેં વો ઉસમેં સે. પસ અગર
યખ્રુજૂ મિન્હા ફઈન્ના દાખિલૂન ○ કાલા
નિકલ જાવેં ઉસસે તો હમ ઝરૂર દાખિલ હોંગે. કહા
રજુલાનિ મિનલ લઝીના યખાફૂના
દો મરદોં ને ઉન લોગોં મેં સે જો ડરતે થે,
અન્અમલ્લાહુ અ'-લયહિમદ-ખુલૂ
ઈન્આમ કિયા થા ખુદાને ઉન દોનોં પર, દાખિલ હો તુમ
અ'-લયહિમુલ બાબ્રફ-ઈઝા દખલ્તુમૂહુ ફઈન્નકુમ ગાલિબૂન ✽ વ અ'લલ્લાહિ
ઉન પર દરવાઝોં સે ફિર જબ દાખિલ હુએ તુમ ઉસમેં પસ તેહકીક તુમ હી ગાલિબ હો, ઔર અલ્લાહ હી
ફ-તવક-કલૂ ઈન કુન્તુમ મુઅ-મિનીન ○ કાલૂ યા મૂસા ઈન્ના લન
પર ભરોસા કરો અગર હો તુમ ઈમાન વાલે વો બોલે અય મૂસા તેહકીક હમ હરગિઝ
નદખુ-લહા અ-બ-દમ મા દામૂ ફીહા ફઝ-હબ અન્તા વ રબ્બુકા ફ-કાતિલા
દાખિલ ન હોંગે ઉસમેં કભી જબ તક રહેંગે વો ઉસમેં, પસ જા તૂ ઔર પરવરદિગાર તેરા પસ લળો તુમ દોનોં
ઈન્ના હાહુના કાઈદૂન ○ કાલા રબ્બિ ઈન્ની લા અમલિકુ ઈલ્લા નફસી
તેહકીક હમ તો યહીં બૈઠતે હૈં. કહા મૂસા ને અય રબ મેરે ! તેહકીક મૈં નહીં માલિક સિવા અપની જાન
વ અખી ફફ-રુક બય-નના વ બય-નલ કવમિલ ફાસિકીન ○
ઔર અપને ભાઈ કે પસ જુદાઈ કરદે દરમિયાન હમારે ઔર દરમિયાન નાફરમાન કૌમ કે
કાલા ફ-ઈન્નહા મુહર્-રમતુન અ'-લયહિમ અર-બઈના સનહ ✽
ફરમાયા (ખુદા તઆલા ને) પસ તેહકીક વો ઝમીન (શહેર) હરામ કી ગઈ હૈ ઉનપર ચાલીસ બરસ (તક).
૯ **યતીહૂના ફિલ અર્દ્ ✽ ફલા તઅ-સા અ'લલ કવમિલ ફાસિકીન ○**
૮ સર મારતે ફિરેંગે ઝમીન (જંગલ) મેં. પસ મત અફસોસ કરો નાફરમાન કૌમ પર (૨)
વકફે લાઝિમ **વત્લુ અ'-લયહિમ ન-બ-અબ્નય આ-દમા બિલ હક્કિ ✽**
ઔર પળ્હ (કર સુનાઓ) ઉપર ઉનકે ખબર આદમ કે દો બેટોં કી સચ્ચી.

તફસીર : (૧) હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ્લાહની રાહમાં પોતાના બાપ નો વતન છોડી ને નીકળી પડયા અને શામના મુલકમાં આવી ને રહ્યા અને ઘણા વખત સુધી તેમને ઔલાદ ન થઈ ત્યારે અલ્લાહ તઆલા એ તેમને ખુશ ખબરી ફરમાવી કે તારી ઔલાદ ઘણી જ ફેલાવીશ અને નબુવ્વત અને દીન અને કિતાબ અને સલ્તનત તેમનામાં રાખીશ પછી હઝરત મુસાના વખત માં તે વાયદો પુરો થયો બની ઈસરાઈલ ને ફિરઓન ની વેઠ થી છુટકારો અપાવ્યો અને તેને ડુબાડયો અને તેમને ફરમાવ્યું કે તમો જેહાદ કરો અમાલિકા થી મુલ્કે શામ છીનવી લો પછી શામ મુલ્ક હમેશા તમારો છે હઝરત મુસાએ બની ઈસરાઈલ ના બાર કબીલા ઉપર [illegible]ર સરદારો બનાવ્યા હતા તેમને મોકલ્યા કે તે મુલ્કની ખબર લાવે તેઓ ખબર લાવ્યા અને શામ મુલ્કની ઘણી ખુબીઓ બયાન કરી અને ↗

↗ ત્યાં અમાલિકા સલ્તનત કરતો હતો અને તેમની શકિત અને બળનું બયાન કર્યુ હઝરત મુસાએ તેમને કહ્યું કે તમો કૌમ પાસે મુલ્ક ની ખુબી બયાન કરો અને દુશમન
ની શકતી કહો તેમાંથી બે માણસો તે હુકમ પર રહ્યા અને દસ ન રહ્યા કૌમે સાંભળ્યું તો ના ઉમેદી કરવા લાગ્યા અને ચાહ્યું કે પાછા મિસરમાં જઈએ
આ ભુલથી શામ મુલ્ક ને ફતેહ કરવા વાર લાગી આટલી મુદ્દત જંગલોમાં ફરતા રહ્યા. જ્યારે એ સદીના લોકો મરી ગયા પરંતુ →

إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ
مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ
اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ۝ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ
لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ
إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ۝ إِنِّي أُرِيدُ
أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ۝ فَطَوَّعَتْ لَهُ
نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝
فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ
كَيْفَ يُوَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ
أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَٰذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ
أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ۝ مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ
كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا

ઈઝ્ કર્રબા કુરબાનન ફ-તુકુબ્બિલા
જબકે ન્યાઝ લાએ દોનોં કુછ ન્યાઝ, તો કુબૂલ કી ગઈ
મિન અ-હ્-દિહિમા વ લમ યુ-તકબ્બલ
એક કી ઉન દોનોં મેંસે ઔર ન કુબૂલ કી ગઈ
મિનલ આખ઼ર ♭ ક઼ાલા લ-અક઼્તુલન્નક ♭
દૂસરે કી, (કાબીલ ને) કહા અલ્બત્તા માર ડાલૂંગા મૈં તુઝકો
ક઼ાલા ઇન્નમા ય-ત-કબ્બલુલ્લાહુ
કહા (હાબીલ ને) સિવા ઈસકે નહીં કે કુબૂલ કરતા હૈ ખુદા
મિનલ મુત્તક઼ીન ○ લઇમ બસત્તા
(ન્યાઝ) પરહેઝગારોં સે (૧) અગર બઢાએગા તૂ
ઇલય્યા ય-દકા લિતક઼્-તુ-લની મૉ અના
મેરી તરફ અપના હાથ, તાકે માર ડાલે તૂ મુઝકો તો નહીં મૈં
બિ-બાસિતિ઼ય યદિયા ઇ-લયકા
બઢાને વાલા અપના હાથ તેરી તરફ
લિ-અક઼્તુલક ꞓ ઇન્ની અખ઼ાફુલ્લાહા રબ્બલ આ઼-લમીન ○ ઇન્ની ઉરીદુ
તાકે માર ડાલૂં મૈં તુઝકો મૈં તો ડરતા હૂં (ઉસ) ખુદા સે કે (જો) રબ હૈ તમામ જહાન કા (૨) તેહકીક મૈં તો ચાહતા હૂં
અન તબૂઆ બિ-ઇસ્મી વ ઇસ્મિકા ફ-તકૂના મિન અસ્હ઼ાબિન નાર ꞓ
યે કે સમેટે તૂ મેરા ગુનાહ ઔર તેરા ગુનાહ (દોનોંકા) ફિર હો જાએ તૂ દોઝખિયોં મેંસે
વ ઝ઼ાલિકા જઝ઼ાઉઝ઼્ ઝ઼ાલિમીન ○ ફતવ્વઅ઼ત લહૂ નફસુહૂ કત્લા અખ઼ીહિ
ઔર યેહી હૈ બદલા ઝુલ્મ કરને વાલોં કા (૩) પસ ઉકસાયા ઉસકે નફસને અપને ભાઈ કે કત્લ પર,
ફ-ક઼-ત-લહૂ ફ-અસ્બહ઼ા મિનલ ખ઼ાસિરીન ○ ફ-બ-અ઼-સલ્લાહુ ગ઼ુરાબંય
ફિર માર ડાલા ઉસકો, પસ હો ગયા (કાબીલ) ટોટા પાને વાલોં મેંસે. પસ ભેજા ખુદા ને એક કવ્વા
યબ્હ઼સુ ફિલ અરદ઼િ લિ-યુરિ-યહૂ કયફા યુવારી સવ-અતા અખ઼ીહ ♭ ક઼ાલા
(જો) કુરેદતા થા ઝમીન કો તાકે દિખાદે ઉસકો કે કયૂંકર દફન કરે લાશ અપને ભાઈ કી. કહા (કાબીલને)
યા વય-લતા અ-અ઼-જઝતુ અન અકૂના મિસ્લા હાઝ઼લ ગ઼ુરાબિ ફ-ઉવારિયા
હાય અફસોસ કયા મૈં (ઐસા ગયા ગુઝરા હુવા હૂં) યે કે હોતા મૈં માનિન્દ ઈસ કવ્વે કે પસ ઢાંક દેતા
સવ-અતા અખ઼ી ꞓ ફ-અસ્બહ઼ા મિનન નાદિમીન ○ ꞓ મિન અજલિ ઝ઼ાલિક ⁝
લાશ અપને ભાઈ કી. પસ હો ગયા વો પછતાને વાલોં મેંસે (૪) ઈસી સબબ સે (વાકિએકે)
કતબ્ના અ઼લા બની ઇસ્રાઈલા અન્નહૂ મન ક઼-તલા નફ-સમ
લિખ દિયા યા હમને બની ઈસરાઈલ કે (મુતઅલ્લિક) યે કે જો કોઈ માર ડાલે કિસી શખ્સકો

➡ પેજ (૧૫૪) ની તફસીર : પેલા બે માણસો હઝરત મુસા પછી ખલીફા થયા અને તેમના હાથ થી જીત મળી. (૨) એહલે કિતાબ ને આ કિસ્સો સંભળાવ્યો કે જો તમો પયગંબર નો સાથ નહીં આપો તો આ નેઅમત બીજાને નસીબ થશે આગળ તેના ઉપર એક કિસ્સો સંભળાવ્યો હાબીલ કાબીલનો કે હસદ કરનાર મરદુદ છે.
પેજ (૧૫૫) ની તફસીર : (૧) હઝરત આદમ (અ.) ને ઔલાદ થવા લાગી એક હમલમાં બે બચ્ચાં બેટા અને બેટી તે વખતે ભાઈ બહેન નો નિકાહ જાઈઝ હતો જરૂરત પ્રમાણે હઝરત આદમ (અ.) તો પણ એહતિયાત કરતા એક હમલના ભાઈ બહેન ન મેળવતા. એક બેટી હઝરત આદમ (અ.) હાબીલને આપવા લાગ્યા તેણીને કાબીલ માંગવા લાગયો. તેમણે બન્નેનો ધ્યાન રાખી કહ્યું ↗

તમો બન્ને અલ્લાહની નિયાઝ કરો હાબીલ જે નબીના હુકમ ઉપર હતો તેની નિયાઝ ગૈબી આગ આવીને બાળી ગઈ એટલે કબુલ થઈ કાબીલની નિયાઝ છોડી ગઈ કાબીલે હસદ થી ચાલ્યું કે હાબીલને મારી નાખુ છેવટે મારી નાખ્યો હમણા સુધી ખુને નાહક થાય છે આના ઉપર પણ એ આફત ચઢે છે (૨) જો કોઈ નાહક કોઈને મારવા લાગે તો તેને ➡

આયા

મ ૨

મુઆનકહ-૫ ઈન્દલ મુતઅખ્ખિરીન

વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ
النَّاسَ جَمِيعًا ۚ وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ
ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ
لَمُسْرِفُونَ ۝ إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا
أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ
خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ۚ ذَٰلِكَ لَهُمْ
خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا
عَلَيْهِمْ ۖ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

બિ-ગૃયરિ નફસિન અવ ફસાદિન ફિલ
બગૈર બદલે કિસી શખ્સ કે, યા બગૈર ફસાદ ફૈલાને કે
અરદ્દિ ફ-ક-અન્નમા ક્-ત-લન નાસા
ઝમીનમેં, તો ગોયા માર ડાલા ઉસને આદમિયોંકો
જમીઅ્ન ઼ વ મન અહ્યાહા ફ-ક-અન્નમા
સબકો ઔર જિસને બચા લિયા ઉસકો તો ગોયા
અહ્યન નાસા જમીઅ્ન ઼ વ લ-ક્દ
બચા લિયા ઉસને આદમિયોંકો સબકો. ઔર યકીનન
જાઅત્હુમ રુસુલુના બિલ બય્યિનાતિ ;
આ ચુકે હૈં ઉનકે પાસ હમારે રસૂલ ખુલે ખુલે મો'જિઝે લેકર.
સુમ્મા ઇન્ના કસીરમ મિન્હુમ બઅ્દા
ફિર તહકીક બહુતસે ઉનમેંસે બાદ
ઝાલિકા ફિલ અરદ્દિ લ-મુસરિફૂન ૦
ઈસકે ઝમીન (મુલ્ક) મેં ઝયાદતી કરનેવાલે હૈં (૧)
ઇન્નમા જઝાઉલ લઝીના યુહારિબૂનલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ વ
સિવા ઈસકે નહીં કે હૈ બદલા ઉન લોગોંકા જો લળતે હૈં ખુદાસે ઔર ઉસકે રસૂલસે, ઔર
યસ્અવના ફિલ અરદ્દિ ફસાદન અંય યુક્ત્તલૂ અવ યુસલ્લબૂ અવ
દૌળતે હૈં ઝમીન (મુલ્ક) મેં ફસાદ (ફૈલાનેકી ગર્ઝસે) યે કે કત્લ કર દિયા જાએ યા સુલી દી જાએ યા
તુક્ત્તઅ અય-દીહિમ વ અરજુલુહુમ મિન ખિલાફિન અવ યુન્ફવ
કાટ દિયે જાએં હાથ ઉનકે ઔર પાંવ ઉનકે મુખાલિફ તરફસે. યા નિકાલ દિયા જાએ
મિનલ અર્દ્દ ઼ ઝાલિકા લહુમ ખિઝયુન ફિદ દુન્યા વ લહુમ
મુલ્કસે યે હૈ ઉનકે લિયે રુસ્વાઈ દુનિયામેં, ઔર હૈ ઉનકે લિયે
ફિલ આખિ-રતિ અઝાબુન અઝીમ ૦ ઇલ્લલ લઝીના તાબૂ મિન ક્બલિ
આખિરતમેં અઝાબ બળા. (૨) મગર જિન લોગોંને તૌબા કી ઈસસે પેહલે કે
અન તક્દિરૂ અ્-લયહિમ ૼ ફઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા ગફૂરુર રહીમ ૦
કાબૂ પાઓ તુમ ઉનપર (ઉનકો સઝા ન દો) પસ જાન લો કે બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. (૩)
યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનુત તકુલ્લાહા વબ્તગૂ ઇ-લયહિલ વસી-લતા
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો ડરો ખુદાસે ઔર ઢૂંઢો ઉસ તક (પહુંચનેકા) વસીલા
વ જાહિદૂ ફી સબીલિહી લ-અ્લ્લકુમ તુફલિહૂન ૦ ઇન્નલ
ઔર કોશિશ કરો ઉસકી રાહમેં (યાની તન મન ધન કુરબાન કરો રાહે મૌલામેં) તાકે તુમ ફલાહ પાઓ (૪) બેશક

➡ પેજ (૧૫૫) ની તફસીર : રજા છે કે ઝાલિમને તે મારે અને સબ્ર કરે તો શહાદતનો દરજો મળે. (૩) એટલે તારા ઉપરના ગુનાહ તારા ઉપર સાબિત થાય અને મારા ખુનનો ગુનાહ ચઢે અને મારી ઉપરના ગુનાહ ઉતરે (૪) આના પહેલા કોઈ માણસ મર્યો ન હતો કે જાણવા મળે કે મરનાર ના શરીરને શું કરવું કાબીલ હાબીલને મારીને ડર્યો કે તેનો શરીર પડયો રહેશે તો લોકો જોઈને મને પકડી લેશે તેનો પોટલો બાંધી કેટલાક દીવસો લઈને ફર્યો છેવટે અલ્લાહે એક કવ્વાને મોકલ્યો તેણે જમીનને કોતર્યો તેને જોઈ સમજયો કે તેના શરીર ને દફન કરવું જોઈએ અને નકલમાં પણ એમ આવ્યું છે એક કવ્વાએ ઝમીન કોતરી ને બીજા મરેલા કવ્વાને દફન કર્યો તેણે દફન કરતા પણ જોયુ અને ભાઈની ભલાઈ બીજા ભાઈના હકમાં જોઈ અને પોતાના કર્તવ્યથી નાદિમ થયો. ↗

↗ પેજ (૧૫૬) ની તફસીર : (૧) એટલે જમીન ના પટ ઉપર પહેલો મોટો ગુનો એજ થયો આના આગળ રીવાજ વધ્યો આજ કારણથી તોરેતમાં આવી રીતે ફરમાવ્યું કે એકને માર્યો તો બધાને માર્યા એટલે એકના કરવાથી બીજા દિલેર થાય છે તો બધાના ગુનાહમાં તે પહેલો પણ શામેલ છે અને એકને બાચ્યો તો બધાને બાચ્યા. (૨) પહેલા ફરમાવ્યું કે ખુન કરવો ગુનાહ છે પરંતુ બદલામાં અગર ફસાદ ની સજામાં હવે એનો વર્ણન છે જે કોઈ ➡

૨ મ ૯૭

الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ يُرِيدُونَ
أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ
فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ
اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ
ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَغْفِرُ
لِمَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ يَا أَيُّهَا
الرَّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن

લઝીના ક-ફરૂ લવ અન્ના લહુમ માફિલ
જો લોગ કે કાફિર હુએ અગર હો ઉનકે લિયે જો કુછ
અરદ્દિ જમીઅંવ વ મિસ્લહૂ મ-અહૂ
ઝમીનમેં હૈ સબ ઔર ઉસકે જિતના (ઔર ભી) ઉસકે સાથ હો,
લિ-યફ-તદૂ બિહી મિન અઝાબિ
તાકે બદલા દેં ઉસ (માલ) કે ઝરીએ અઝાબ (સે છુટકારા પાને) કા,
યવમિલ કિયા-મતિ મા તુકુબ્બિલા
રોઝ કયામતકે, (તબભી) નહીં કુબુલ કિયા જાએગા
મિન્હુમ ; વ લહુમ અઝાબુન અલીમ ο
ઉનસે ઔર ઉનકે લિયે હૈ અઝાબ દર્દનાક
યુરીદૂના અંય યખ્રુજૂ મિનન નારિ વમા
ઈરાદા કરેંગે વો યે કે નિકલ જાએં આગસે, ઔર નહીં
હુમ બિ-ખારિજીના મિન્હા ; વ લહુમ
વો નિકલનેવાલે ઉસસે ઔર ઉનકે લિયે
અઝાબુમ મુકીમ ο વસ્સારિકુ વસ્સારિ-કતુ ફક-તઉ અયદિ-યહુમા
અઝાબ હૈ હમેશાકા, ઔર ચોરી કરનેવાલા (મર્દ) ઔર ચોરી કરનેવાલી (ઔરત) હાથ ઉન દોનોંકે કાટ ડાલો (ગટ્ટે પર સે)
જઝાઅમ બિમા ક-સબા નકાલમ મિનલ્લાહ ; વલ્લાહુ અઝીઝુન
(યે) સઝા બદલેમેં ઉસકે હૈ જો કમાયા ઉન દોનોંને (યે) ઈબરત હૈ ખુદાકી તરફસે, ઔર ખુદા ઝબરદસ્ત
હકીમ ο ફ-મન તાબા મિમ બઅ-દિ ઝુલમિહી વ અસ્લહા ફ-ઈન્નલ્લાહા
હિકમતવાલા હૈ. ફિર જો કોઈ તૌબા કરે પીછે અપને કુસુરકે ઔર દુરૂસ્ત કરલે (હાલત) સો બેશક ખુદા
યતૂબુ અલૈહ ; ઈન્નલ્લાહા ગફૂરુર રહીમ ο અ-લમ તઅ-લમ અન્નલ્લાહા
તૌબા કુબુલ કરેગા ઉસકી બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. કયા નહીં જાનતા તૂ કે બેશક ખુદાહીકે
લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ ; યુઅઝ-ઝિબુ મંય યશાઉ વ યગ્ફિરુ
વાસ્તે હૈ બાદશાહત આસમાનોંકી ઔર ઝમીનકી, અઝાબ દેગા જિસકો ચાહેગા ઔર બખ્શેગા
લિ-મંય યશાઅ ; વલ્લાહુ અલા કુલ્લિ શય-ઈન કદીર ο યા અય્યુહર રસૂલુ
જિસકો ચાહેગા ઔર ખુદા હર ચીઝ પર કાદિર હૈ (૧) અય રસૂલ
લા યહઝુન્કલ લઝીના યુસારિઊના ફિલ કુફરિ મિનલ લઝીના
ન ગમગીન કરેં તુઝકો વો લોગ કે જલદી કરતે હૈં કુફરમેં ઉન લોગોંમેંસે કે
કાલૂ આમન્ના બિ-અફવાહિહિમ વ લમ તુઅ-મિન
કેહતે હૈં ઈમાન લાએ હમ અપને મુંહ (યાની ઝબાન) સે ઔર નહીં ઈમાન લાએ

➡ પેજ (૧૫૬) ની તફસીર : લડાઈ અલ્લાહ અને તેના રસુલ થી એટલે હાકિમ થી વિરોધ કરી મુલ્ક ને બરબાદ કરે તો હાથ માં આવે તો તેને સુલી ઉપર ચઢાવવો ને મારો અગર કતલ કરો અગર જમણો હાથ કાપો અગર ડાબો પગ કાપો અગર કૈદમાં રાખી મુકો જેવો ગુનો તેવી સજા (૩) જો એક માણસ રસ્તા ઉપર લુટમાર કરતો હતો હવે તેણે બંધ કર્યુ અને તેના સામાન નાખી દીધા તેના ઉપર પકડ આવતી નથી. (૪) એટલે રસૂલની ફરમા બરદારીમાં જે નેકી કરો તે કબુલ છે અને તે સિવાય અકકલથી કરો તે કબુલ નથી.

પેજ (૧૫૭) ની તફસીર : (૧) એ આના ઉપર ફરમાવ્યુ કે કોઈ અચંબો ન કરે કે ચોર ને નાની ભુલ ઉપર મોટી સજા ફરમાવી.

قُلُوْبُهُمْ ۛ وَمِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا ۛ سَمّٰعُوْنَ
لِلْكَذِبِ سَمّٰعُوْنَ لِقَوْمٍ اٰخَرِيْنَ ۙ لَمْ يَاْتُوْكَ ۗ
يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ مِنْۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهٖ ۚ يَقُوْلُوْنَ
اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ وَاِنْ لَّمْ تُؤْتَوْهُ
فَاحْذَرُوْا ۗ وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ تَمْلِكَ
لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ
اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ ۗ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖۚ
وَّلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٤١﴾ سَمّٰعُوْنَ
لِلْكَذِبِ اَكّٰلُوْنَ لِلسُّحْتِ ۗ فَاِنْ جَآءُوْكَ فَاحْكُمْ
بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ
فَلَنْ يَّضُرُّوْكَ شَيْـًٔا ۗ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٤٢﴾ وَكَيْفَ
يُحَكِّمُوْنَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ

કુલૂબુહુમ ઉ વ મિનલ લઝીના હાદૂ ઉ
દિલ ઉનકે ઔર ઉન લોગોંમેંસે કે યહુદી હુએ
સમ્માઊના લિલ કઝિબિ સમ્માઊના
યે સુનનેવાલે (જાસૂસ) હૈં ઝુટી બાતોં કે સુનનેવાલે
લિ-ક્વમિન આ-ખ્રીના ૪ લમ
(જાસૂસ) હૈં દુસરે લોગોંકે જો નહીં
યઅ્-તૂક ઽ યુહર્રિફૂનલ કલિમા મિમ
આએ હૈં તુમ તક (૧). બદલ ડાલતે હૈં અલ્ફાઝોં કો
બઅ્-દિ મવાદિઇહ ૮ યકૂલૂના ઇન ઊતીતુમ
પીછે ઉનકી જગહસે. કેહતે હૈં અગર દિયા જાએ તુમકો
હાઝા ફ-ખુઝૂહુ વ ઇલ્લમ તુઅ્-તવ્હુ
યે (હુકમ) તો લેલોં (માન લો) ઉસકો ઔર અગર ન દિયા જાએ
ફહ્-ઝરૂ ઽ વ મંય યુરિદિલ્લાહુ
તુમકો વો તો બચો (ન માનો) ઔર જિસ શખ્સકા ઈરાદા કરે ખુદા
ફિત-ન-તહૂ ફ-લન તમ્લિકા લહૂ મિનલ્લાહિ શય-આ ઽ ઉલાઇકલ લઝીના
ઉસકે ગુમરાહ કરનેકા, તો હરગિઝ નહીં માલિક હોંગે આપ ઉસકે લિયે ખુદાકે મુકાબલેમેં કુછ (ભી) યે વો લોગ હૈં
લમ યુરિદિલ્લાહુ અંય યુતહ્હિરા કુલૂ-બહુમ ઽ લહુમ ફિદ દુન્યા
કે નહીં ઈરાદા કિયા ખુદાને યે કે પાક કરે ઉનકે દિલોંકો ઉનકે લિયે દુનિયામેં
ખિઝયુંવ ૢ વ લહુમ ફિલ આખિ-રતિ અઝાબુન અઝીમ ૦ સમ્માઊના
રુસ્વાઈ હૈ, ઔર ઉનકે લિયે આખિરતમેં અઝાબ બળા હૈ (૨) સુનનેવાલે (જાસૂસ) હૈં
લિલ કઝિબિ અક્કાલૂના લિસ સુહ્ત ઽ ફ-ઇન જાઊકા ફહ્કુમ
ઝુટી (બાતોં) કે, ખાનેવાલે હૈં હરામકે, પસ અગર આએં વો તુમ્હારે પાસ, તો ફૈસલા
બય-નહુમ અવ અઅ્-રિદ્ અન્હુમ ૮ વ ઇન તુઅ્-રિદ્ અન્હુમ
કરદો દરમિયાન ઉનકે, યા મુંહ ફેર લો ઉનસે ઔર અગર મુંહ ફેરો તુમ ઉનસે તો હરગિઝ
ફ-લંય યદુર-રૂકા શય-આ ઽ વ ઇન હકમ્તા ફહ્કુમ બય-નહુમ બિલ
ન નુકસાન પહુંચાએંગે તુમકો કુછ ઔર અગર ફૈસલા કરો તુમ તો ફૈસલા કરો દરમિયાન ઉનકે
કિસ્તિ ઽ ઇન્નલ્લાહા યુહિબ્બુલ મુક્સિતીન ૦ વ કયફ
ઈન્સાફસે. બેશક ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ ઈન્સાફ કરનેવાલોંકો. (૩) ઔર કિસ તરહ
યુહક-કિમૂ-નકા વ ઇન્દહુમુત તવરાતુ ફીહા હુકમુલ્લાહિ
ફૈસલા કરાતે હૈં તુમસે ઔર ઉનકે પાસ તો (ખુદ) તૌરેત હૈ, ઉસમેં. હુકમ હૈ ખુદાકા

તફસીર : (૧) કેટલાક મુનાફિક હતા જે દિલથી યહુદને મળતા હતા અને કેટલાક યહુદીઓ હતા જે હઝરત પાસે આવ જા રાખતા હતા અલ્લાહે ફરમાવ્યું કે આ લોકો જાસુસી માટે આવે છે કે તમારા મઝહબમાં કાંઈ ખામી શોધીને લઈ જાય પોતાના સરદારો પાસે જે અહીં આવતા નથી અને ખરી રીતે દોષ ક્યાં છે ? પરંતુ વાતને ખોટી રીતે પેશ કરી હુઝુરને દોષ દેખાડે છે. (૨) યહુદીઓ માં કેટલાક કિસ્સાઓ બન્યા અને પોતાના ઝઘડા હઝરત પાસે ફેસલા માટે લાવતા અને યહુદી સરદારો પોતે રૂબરૂ આવતા નહીં અને વચલા માણસો હાથે મોકલી આપતા અને કહી દેતા કે અમારા રીવાજ પ્રમાણે હુકમ કરે તો કબુલ રાખો મતલબ એ હતો કે તોરેત ના હુકમ વિરુધ્ધ રિવાજ બાંધતા હતા એક નબી પ્રમાણે જો હુકમ કરી દે તો અમને અલ્લાહને ત્યાં સનદ થઈ જાય અને ➚

મઅ-૩ ઈન્દલ મુતકદ્દિમીન

અલ વક્ફુ અલલ અવ્વલિ અજવઝ

➚ જાણતા હતા કે તેમને તોરેત ની ખબર નથી કે અમારો રિવાજ સાંભળશે અને હુકમ કરશે અલ્લાહ તઆલાએ હઝરતને ખબરદાર કરી દીધા અને તોરેત પ્રમાણે જ હુકમ ફરમાવ્યા અને તોરેત માંથી સાબિત કરીને શર્મિન્દા કર્યા એક કિસ્સો પથ્થર મારા નો કસાસ નો હતો તેઓ અશરાફ અને ➡ હતો તેઓ તેના મુનકિર થયા હતા પછી તોરેત થી તેમને લા જવાબ કર્યા અને એક

મ ૨

ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَا أُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ
إِنَّآ أَنْزَلْنَا التَّوْرٰىةَ فِيهَا هُدًى وَّنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا
وَالرَّبّٰنِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتٰبِ
اللّٰهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَآءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ
وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيٰتِي ثَمَنًا قَلِيلًا
وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ أَنْزَلَ اللّٰهُ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ
الْكٰفِرُونَ ۝ وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ أَنَّ النَّفْسَ
بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ
وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ
قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهٖ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهٗ
وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ أَنْزَلَ اللّٰهُ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ
الظّٰلِمُونَ ۝ وَقَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ

સુમ્મા યતવલ્લવના મિમ બઅ્દિ ઝાલિક ;
ફિર ફિર જાતે હૈ વો ઈસકે બાદ.
વમા ઉલાઈકા બિલ મુઅ્મિનીન ૦ ૬
ઔર નહી હૈ યે લોગ ઈમાન લાને વાલે ૧૦
ઈન્ના અન્ઝલ્નત તવ્રાતા ફીહા હુદવ વ
યકીનન ઉતારી હમને તૌરેત ઉસમેં હિદાયત હૈ ઔર
નૂર ૮ યહ્‌કુમુ બિહન નબિય્યૂનલ લઝીના
રૌશની હૈ, હુકમ કરતે હૈ ઉસીકે મુતાબિક અંબિયા જો
અસ્લમૂ લિલ્લઝીના હાદૂ વર
ફરમાં બરદાર થે (ખુદાકે) ઉન લોગોંકો કે જો યહૂદી હુએ ઔર
રબ્બાનિય્યૂના વલ અહ્‌બારુ
(હુકમ કરતે થે) ખુદા વાલે ઔર યહૂદિયોંકે આલિમ,
બિ-મસ્તુહ્‌ફિઝૂ મિન કિતાબિલ્લાહિ
ક્યોં કે હિફાઝત કરનેવાલે ઠેહરાએ ગએ થે વો ખુદાકી કિતાબકે મ
વ કાનૂ અ્‌-લયહિ શુ-હદાઅ ૮ ફલા તખ્‌શવુન નાસા વખ્‌શવનિ વલા તશતરૂ ર
ઔર થે વો ઉસકી (ખબરગીરી) પર ગવાહ. પસ મત ડરો લોગોંસે ઔર ડરો હમસે ઔર મત મોલ લો
બિ-આયાતી સ-મ-નન કલીલા ; વ મલ્લમ યહ્‌કુમ બિમા અન્ઝલલ્લાહુ
હમારી આયતોંકે બદલેમેં મોલ થોડા (યાની દુનિયાકે નાચીઝ ફાયદે) ઔર જો કોઈ હુકમ ન કરે ઉસકે મુતાબિક જો
ફ-ઉલાઈકા હુમુલ કાફિરૂન ૦ વ કતબ્ના અ્‌-લયહિમ ફીહા અન્નન
ઉતારી હૈ ખુદાને તો યે લોગ વો હૈ જો કાફિર હૈ ઔર લિખ્ખા (યાની લાઝિમ કર દિયા) હમને ઉન યહૂદિયોં પર
નફસા બિન્નફસિ ૪ વલ અ્‌યના બિલ અ્‌યનિ વલ અન્ફા બિલ અનફિ
ઉસ (તૌરેત) મેં કે જાનકે બદલે જાન ઔર આંખકે બદલે આંખ ઔર નાક કે બદલે નાક
વલ ઉઝુના બિલ ઉઝુનિ વસ્સિન્ના બિસ્સિન્નિ ૪ વલ જુરૂહ
ઔર કાન કે બદલે કાન, ઔર દાંત કે બદલે દાંત ઔર ઝખ્મોંકા બદલા
કિસાસ ; ફ-મન ત-સદ-દ-કા બિહી ફહુવા કફ-ફા-રતુલ લહ ;
હૈ (વૈસે હી ઝખમ) ફિર જો (મઝલૂમ) મુઆફ કરદે ઉસ (બદલે) કો તો કફફારા હોગા ઉસ (કે ગુનાહોં) કા
વ મલ્લમ યહ્‌કુમ બિમા અન્ઝલલ્લાહુ ફ-ઉલાઈકા હુમુઝ
(યાની બદલા દેના ન હોગા) ઔર જો નહીં હુકમ કરતે ઉસકે મુતાબિક જો ઉતારી હૈ ખુદાને (કિતાબ) તો વોહી લોગ
ઝાલિમૂન ૦ વ કફ-ફય-ના અ્‌લા આસારિહિમ બિ-ઈસબનિ
બે ઈનસાફ હૈ ઔર પીછે ભેજા હમને ઉનકી પૈરવી પર ઈસા બેટે

➡ પેજ (૧૫૮) ની તફસીર : કમઝાત માં ફર્ક કરતા હતા અને તોરેત માં ફર્ક નથી બતાવ્યો (૩) હઝરતના દિલમાં વસવસો હતો કે તેમના મુકદદમામાં ન બોલુ તો તેઓ ના ખુશ થશે અને જો આપણા મઝહબ પ્રમાણે ફેસલો આપું તો ના કબુલ રાખશે અને જો તેમનો રિવાજ ચાલુ રાખુ તો તે ગલત છે હક તઆલા એ ફરમાવ્યુ કે તમને ઈખ્તેયાર છે અગર બે પરવાહી કરો તેમની ના ખુશી ની બીક નથી જો હુકમ કરો તો આપણા મઝહબ પ્રમાણે કરો પછી હઝરતે તેજ હુકમો કર્યા તેમને લા જવાબ કરીને.

مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ ص
وَاٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ فِيْهِ هُدًى وَّنُوْرٌ ۙ وَّمُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَهُدًى وَّمَوْعِظَةً
لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝ وَلْيَحْكُمْ اَهْلُ الْاِنْجِيْلِ بِمَآ اَنْزَلَ
اللّٰهُ فِيْهِ ۚ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتٰبِ وَ
مُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ
وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ
جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَّمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ
لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِيْ مَآ
اٰتٰىكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ۚ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ۝ وَاَنِ احْكُمْ

મર-યમા મુસ઼દ-દિક઼લ લિમા બય-ના
મરયમકો, સચ્ચા કેહને વાલા થા ઉસકો જો
ય-દયહિ મિનત તવરાતિ વ આતય-નાહુલ
આગે ઉસકે થી તૌરેતસે ઔર દી હમને ઉસકો
ઇન્જીલા ફીહિ હુદંવ વ નૂરુંવ વ
ઈન્જીલ ઉસમેં હિદાયત ઔર રૌશની થી ઔર
મુસ઼દ-દિક઼લ લિમા બય-ના ય-દયહિ મિનત
સચ કેહનેવાલી ઉસકો કે જો આગે થી ઉસકે
તવરાતિ વ હુદંવ વ મવ-ઇ઼-ઝ઼તલ લિલ
તૌરેતસે ઔર હિદાયત ઔર નસીહત થી
મુત્તક઼ીન વલ યહ઼કુમ અહલુલ ઇન્જીલિ
પરહેઝગારોં કે લિયે ઔર ચાહિએ કે હુકમ કરેં એહલે ઈન્જીલ
બિમા અન્ઝલલ્લાહુ ફીહ વ મલ્લમ
ઉસકે મુતાબિક જો ઉતારા હૈ ખુદાને ઉસમેં ઔર જો ન

મ ૨ યહ઼કુમ બિમા અન્ઝલલ્લાહુ ફ-ઉલાઇકા હુમુલ ફાસિક઼ૂન વ અન્ઝલ્ના
હુકમ કરે ઉસકે મુતાબિક જો ઉતારા હૈ ખુદાને, પસ વોહી લોગ નાફરમાન હૈં ઔર ઉતારી હમને
ઇલય-કલ કિતાબા બિલ હ઼ક઼ક઼િ મુસ઼દ-દિક઼લ લિમા બયના ય-દયહિ મિનલ
તુમપર ભી કિતાબ બરહક, જો સચ્ચા બતાતી હૈ ઉસકો કે જો આગે ઉસકે હૈ
કિતાબિ વ મુહય-મિનન અ઼-લયહિ ફહ઼કુમ બય-નહુમ બિમા અન્ઝલલ્લાહુ
કિતાબસે, ઔર નિગેહબાન હૈ ઉસપર. પસ હુકમ કર દરમિયાન ઉનકે ઉસકે મુતાબિક જો ઉતારા હૈ ખુદાને
વલા તત્તબિઅ઼ અહવા-અહુમ અ઼મ્મા જા-અકા મિનલ હ઼ક઼્ક઼ લિ-કુલ્લિન
ઔર મત પૈરવી કર ઉનકી ખ્વાહિશોંકી, મુળ કર ઉસસે જો આઈ હૈ તેરે પાસ હક્ક (બાત), હર એક કે લિયે
જઅ઼લ્ના મિન્કુમ શિર-અ઼તંવ વ મિન્હાજા વ લવ શાઅલ્લાહુ
મુકર્રર કરદી હૈ હમને તુમમેં સે એક શરીઅત ઔર (ખાસ) તરીકા ઔર અગર ચાહતા ખુદા
લ-જ-અ઼-લકુમ ઉમ્મતંવ વાહ઼િ-દતંવ વ લાકિલ લિ-યબ્લુ-વકુમ ફીમા
અલબત્તા કરતા તુમકો ઉમ્મત એક મગર (મકસદ યે હૈ) કે આઝમાએ તુમકો ઉસ ચીઝમેં કે
આતાકુમ ફસ્તબિક઼ુલ ખ઼ૈરાત ઇલલ્લાહિ મરજિઉ઼કુમ જમીઅ઼ન
દિયા તુમકો પસ નેકિયોંકી તરફ દૌળો ખુદાહીકી તરફ લૌટના હૈ તુમ સબકો
ફ-યુનબ્બિઉ઼કુમ બિમા કુન્તુમ ફીહિ તખ્તલિફૂન વ અનિહ઼-કુમ
પસ ખબર દેગા તુમકો ઉસ ચીઝસે કે થે તુમ ઉસમેં ઈખ્તેલાફ કરનેવાલે ઔર હુકમ કર

بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ
وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَّفْتِنُوْكَ عَنْۢ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ
اِلَيْكَ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ
اَنْ يُّصِيْبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوْبِهِمْ ؕ وَ اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ
النَّاسِ لَفٰسِقُوْنَ ۞ اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُوْنَ ؕ
وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ۞
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَ النَّصٰرٰٓى
اَوْلِيَآءَ ؕ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ
مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ مِنْهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ
الظّٰلِمِيْنَ ۞ فَتَرَى الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ
يُّسَارِعُوْنَ فِيْهِمْ يَقُوْلُوْنَ نَخْشٰٓى اَنْ تُصِيْبَنَا
دَآئِرَةٌ ؕ فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِىَ بِالْفَتْحِ اَوْ اَمْرٍ
مِّنْ عِنْدِهٖ فَيُصْبِحُوْا عَلٰى مَآ اَسَرُّوْا فِىْٓ اَنْفُسِهِمْ

બય-નહુમ બિમાઁ અન્ઝલલ્લાહુ વલા
દરમિયાન ઉનકે મુવાફિક ઉસકે કે ઉતારા ખુદાને ઔર મત
તત્તબિઅ્ અહવાઁ-અહુમ વહ્-ઝરહુમ અંય
પૈરવી કર ઉનકી ખ્વાહિશોંકી ઔર ડર ઉનસે યે કે
યફતિનૂકા અૅમ બઅ્દિ માઁ અન્ઝલલ્લાહુ
બેહકા દેં તુઝકો બા'ઝ ઉસ ચીઝસે કે ઉતારી હૈ ખુદાને
ઇલૈક ط ફ-ઇન ત-વલ્લવ ફઅ્લમ
તેરી તરફ. પસ અગર ફિર જાએં તો જાન તૂ
અન્નમા યુરીદુલ્લાહુ અંય યુસી-બહુમ બિ
સિવા ઇસકે નહીં કે ચાહતા હૈ ખુદા યે કે મુસીબત પહુંચાએ ઉનકો,
બઅ્દિ ઝુનૂબિહિમ ط વ ઇન્ના કસીરમ
બા'ઝ ગુનાહોંકે બદલેમેં ઉનકે ઔર બેશક બહુત
મિનન નાસિ લ-ફાસિકૂન ○ અ-ફ-હુકમલ
લોગોંમેંસે અલબત્તા નાફરમાન હૈં. કયા પસ હુકમ
જાહિલિય્યતિ યબ્ગૂન ط વ મન અહ્-સનુ મિનલ્લાહિ હુક-મલ લિ-કવમિંય મ
જાહિલિયતકા ચાહતે હૈં ઔર કૌન બેહતર હૈ ખુદાસે હુકમમેં ઉસ કૌમકે લિયે કે જો ર
યૂકિનૂન ۶ યાઁ અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તત્તખિઝુલ યહૂદા ૬
યકીન રખતી હૈ. અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો મત બનાઓ યહુદકો ૧૧
વન્નસારા અવલિયાઅ ۘ બઅ્દુહુમ અવલિયાઉ બઅ્દ ط વ મંય ય-ત-વલ્લહુમ
ઔર નસારાકો દોસ્ત બા'ઝ ઉનકે દોસ્ત હૈં બા'ઝકે. ઔર જો કોઈ દોસ્ત બનાએગા
મિન્કુમ ફ-ઇન્નહૂ મિન્હુમ ط ઇન્નલ્લાહા લા યહદિલ કવ-મઝ્
તુમમેંસે પસ બેશક વો ઉન્હીં મેંસે હૈ બેશક ખુદા નહીં હિદાયત કરતા ઝાલિમ
ઝાલિમીન ○ ફ-તરલ લઝીના ફી કુલૂબિહિમ મ-રદુંય યુસારિઊના
લોગોંકો. પસ દેખેગા તુ ઉન લોગોંકો કે ઉનકે દિલોં મેં બીમારી હૈ (નિફાક કી) જલ્દી ચલે જાતે હૈં
ફીહિમ યકૂલૂના નખ્શાઁ અન તુસી-બના દાઇરહ ط ફ-અસલ્લાહુ
ઉનમેં, કેહતે હૈં હમ ડરતે હૈં યે કે પહુંચ જાએ હમકો ગરદિશ ઝમાનેકી. પસ કરીબ હૈ ખુદા
અંય યઅ્તિયા બિલ ફત્હિ અવ અમ્રિમ મિન ઇન્દિહી
યે કે લાએ ફત્હકો યા કુછ બાત અપને પાસસે.
ફ-યુસ્બિહૂ અલા માઁ અસર-રૂ ફી અન્ફુસિહિમ
પસ હો જાએં વો ઉસ ચીઝ પર જો છુપાતે થે અપને દિલોં મેં

વક્ફે લાઝિમ
વક્ફે ગુફ્રાન
વક્ફે મંઝિલ ઈન્દલ બઅ્ઝ

نَدِمِيْنَ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَهٰٓؤُلَآءِ
الَّذِيْنَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ اِنَّهُمْ
لَمَعَكُمْ ؕ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوْا خٰسِرِيْنَ ۝
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ
فَسَوْفَ يَاْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُّحِبُّهُمْ وَيُحِبُّوْنَهٗٓ ۙ
اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ؗ
يُجَاهِدُوْنَ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُوْنَ
لَوْمَةَ لَآئِمٍ ؕ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ
يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝ اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ
وَرَسُوْلُهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ
وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رٰكِعُوْنَ ۝ وَمَنْ يَّتَوَلَّ
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ حِزْبَ
اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

નાદિમીન ૦ વ યકૂલુલ લઝીના આ-મનૂ
પશેમાન (૧) ઔર કહેંગે વો લોગ જો ઈમાન લાએ હૈ
અ-હા-ઉલાઈલ લઝીના અક્-સમૂ બિલ્લાહિ
કયા યેહી હૈ વો લોગ જો કસમેં ખાતે થે ખુદાકી
જહ-દા અયમાનિહિમ ٧ ઈન્નહુમ
સખ્ત કસમોં અપની સે બેશક વો અલબત્તા તુમ્હારે સાથ હૈ,
લ-મ-અ્કુમ ط હ્બિ-ત્ત અઅ્-માલુહુમ ફ-અસ્બહૂ
અકારત હુએ આ'માલ ઉનકે પસ હો ગએ વો
ખાસિરીન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ
નુકસાન પાનેવાલે અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો
પોના મંય યરતદ-દ્દ મિન્કુમ અ્ન દીનિહી
જો કોઈ ફિર જાએગા તુમમેંસે અપને દીનસે,
ફ-સવફ યઅ્-તિલ્લાહુ બિ-ક્વમિંય યુહિબ્બુહુમ
પસ અલબત્તા લાએગા ખુદા એક કૌમકો કે મોહબ્બત કરેગા ખુદા

મ
૨ વ યુહિબ્બૂ-નહૂ ٧ અઝિલ્લતિન અ્-લલ મુઅ્-મિનીના અઈઝ-ઝતિન
ઉનસે, ઔર મોહબ્બત કરેગી વો (કૌમ) ખુદાસે, નરમી કરનેવાલે હોંગે મુસલમાનોં પર સખ્તી કરનેવાલે હોંગે
અ્-લલ કાફિરીન ز યુજાહિદૂના ફી સબીલિલ્લાહિ વલા યખાફૂના
કાફિરોં પર જિહાદ કરેંગે રાહે ખુદામેં, ઔર નહીં ડરેંગે મલામતસે કિસી
લવ-મતા લાઈમ ط ઝાલિકા ફદ્લુલ્લાહિ યુઅ્-તીહિ મંય યશાઅ ط વલ્લાહુ
મલામત કરનેવાલે કી. યે ખુદા કા ફઝલ હૈ દેતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ ઔર ખુદા
વાસિઉન અ્લીમ ૦ ઈન્નમા વલિય્યુ-કુમુલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ
કુશાઈશવાલા જાનનેવાલા હૈ (૨) સિવા ઈસકે નહીં કે દોસ્ત તુમ્હારા ખુદા હૈ ઔર રસૂલ ઉસકા
વલ્લઝીના આ-મનુલ લઝીના યુકીમૂનસ્ સ્લાતા વ યુઅ્-તૂનઝ
ઔર જો લોગ કે ઈમાન લાએ, કાયમ રખતે હૈં વો નમાઝકો ઔર દેતે હૈ વો
ઝકાતા વ હુમ રાકિઊન ૦ વ મંય ય-ત-વલ્લલ્લાહા
ઝકાત, ઔર વો(ખુદાકે આગે) ઝુકને વાલે હૈં ઔર જો કોઈ દોસ્ત રખ્ખે ખુદાકો
વ રસૂ-લહૂ વલ્લઝીના આ-મનૂ ફ-ઈન્ના હિઝ-બલ્લાહિ
ઔર ઉસકે રસૂલકો ઔર ઉન લોગોંકો કે ઈમાન લાએ, (વો ખુદાકે ગિરોહ વાલે હૈં) પસ બેશક
૮ હુમુલ ગાલિબૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ
૧૨ અલ્લાહકા ગિરોહ હી ગાલિબ હૈ. અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો

તફસીર : (૧) એટલે મુનાફિક કાફિરો સાથે દોસ્તી રાખે છે કે અમારા ઉપર આફત આવી જાય એટલે મુસલમાન શકતિ શાળી થાય તો તેમની દોસ્તી કામ લાગે તો અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું હવે ટુકમાં કાફિરો હલાક થાય અને મુસલમાનો ની તેમના ઉપર જીત થાય અને બીજો હુકમ આવે એટલે કાફિરો મુલ્કથી નાસ થાય છેવટે યહુદીઓ માટે હુકમ ફરમાવ્યો વતન છોડવાનો (૨) જયારે હઝરતની વફાત બાદ અરબ મઝહબ થી ફર્યા તો હઝરત સિદીક (રદી.) એ યમન થી મુસલમાન બોલાવ્યા અને તેમના થી જેહાદ કરાવ્યો કે બધા અરબ મુસલમાન થાય એ તેમના હકમાં બશારત (ખુશ ખબરી) છે.

لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ هُزُوًا وَّ
لَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ
وَ الْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ ۚ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ۝ وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوْهَا
هُزُوًا وَّلَعِبًا ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ۝
قُلْ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ هَلْ تَنْقِمُوْنَ مِنَّآ اِلَّآ
اَنْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ
مِنْ قَبْلُ ۙ وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فٰسِقُوْنَ ۝ قُلْ هَلْ
اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذٰلِكَ مَثُوْبَةً عِنْدَ اللّٰهِ ؕ
مَنْ لَّعَنَهُ اللّٰهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ
الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيْرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوْتَ ؕ اُولٰٓئِكَ
شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضَلُّ عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ۝ وَ
اِذَا جَآءُوْكُمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا وَقَدْ دَّخَلُوْا بِالْكُفْرِ

લા તત્તખ઼િઝુલ લઝ઼ીનત ત-ખ઼ઝૂ દી-નકુમ
મત બનાઓ (દોસ્ત) ઉન લોગોંકો જો બનાતે હૈં તુમ્હારે દીનકો
હુઝુવંવ વ લઇબમ મિનલ લઝ઼ીના ઊતુલ
હંસી ઔર ખેલ ઉન લોગોંસે જો દિયે ગએ હૈ
કિતાબા મિન ક઼બ્લિકુમ વલ કુફ્-ફારા
કિતાબ પેહલે તુમસે ઔર ન કાફિરોંકો
અવલિયાઅ ج વત્તક઼ુલ્લાહા ઇન કુન્તુમ
દોસ્ત (બનાઓ) ઔર ડરો ખુદાસે, અગર હો તુમ
મુઅ-મિનીન ○ વ ઇઝ઼ા નાદય-તુમ
ઈમાનવાલે, ઔર જબ પુકારતે હો તુમ
ઇલસ્ સ઼લાતિત ત-ખ઼ઝૂહા હુઝુવંવ વ
નમાઝકી તરફ તો બનાતે હૈં ઉસકો હંસી ઔર
લઇબા ط ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ ક઼વમુલ લા
ખેલ ઈસકી વજહ યે હૈ કે વો એક કૌમ હૈ કે
યઅ-ક઼િલૂન ○ ક઼ુલ યા અહ-લલ કિતાબિ હલ તનક઼િમૂના મિન્ના
સમઝતી નહી (૧) તુમ ફરમાઓ અય એહલે કિતાબ તુમ્હેં કયા બુરા લગા હમારા
ઇલ્લા અન આમન્ના બિલ્લાહિ વમા ઉન્ઝિલા ઇ-લયના વમા
મગર યે કે ઈમાન લાએ હમ ખુદા પર, ઔર ઉસ કિતાબ પર જો ઉતારી ગઈ હમારી તરફ ઔર ઉસ (કિતાબ
ઉન્ઝિલા મિન ક઼બ્લુ ۷ વ અન્ના અક-સ઼-રકુમ ફાસિક઼ૂન ○ ક઼ુલ હલ
પર) જો ઉતારી ગઈ પેહલે (ઇસ) સે. ઔર બેશક બહુત તુમમેંસે નાફરમાન હૈં કેહદો કયા
ઉનબ્બિઉકુમ બિ-શર-રિમ મિન ઝ઼ાલિકા મસૂ-બતન ઇન્દલ્લાહ ط
બતા દૂં મૈં તુમકો વો તરીકા જો ખુદાકે નઝદીક સઝા મિલનેમેં ઈસસેભી ઝયાદા બુરા હૈ !
મલ લ-અ-નહુલ્લાહુ વ ગ઼દ઼િબા અ-લયહિ વ જ-અલા મિન્હુમુલ
યે તરીકા ઉન લોગોંકા હૈ કે લા'નત કી ખુદાને ઉનપર ઔર ગુસ્સે હુવા ઉનપર ઔર બના દિયા ઉનમેંસે
ક઼િ-ર-દતા વલ ખ઼નાઝીરા વ અ-બ-દત્ તાગ઼ૂત ط ઉલાઇકા શર-રુમ
બા'ઝકો બંદર ઔર સુવ્વર ઔર બંદે શૈતાનકે યેહી લોગ બદતરીન
મકાનંવ વ અદ઼લ્લુ અન સવાઇસ સબીલ ○ વ ઇઝ઼ા જાઊકુમ
જગહમેં હૈ ઔર ભટકે હુએ હૈ સીધી રાહસે. ઔર જબ આતે હૈં વો તુમ્હારે પાસ
ક઼ાલૂ આમન્ના વ ક઼દ દ-ખ઼લૂ બિલ કુફ્રિ
તો કેહતે હૈં ઈમાન લાએ હમ ઔર તેહકીક દાખિલ હુએ વો કુફરકે સાથ

મ ર

તફસીર : (૧) એટલે યહુદીઓ અને કેટલાક મુશરિકો અઝાન ના અવાજ ઉપર હંસતા આ તેમની બેવકુફી હતી અલ્લાહની મોટાઈ દરેક મઝહબમાં વધારે સારી છે.

وَهُمْ قَدْ خَرَجُوْا بِهٖ ۚ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا كَانُوْا
يَكْتُمُوْنَ ۝ وَتَرٰى كَثِيْرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُوْنَ فِى الْاِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ۝ لَوْلَا يَنْهٰىهُمُ الرَّبّٰنِيُّوْنَ وَالْاَحْبَارُ
عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا
كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ۝ وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُوْلَةٌ ؕ
غُلَّتْ اَيْدِيْهِمْ وَلُعِنُوْا بِمَا قَالُوْا ۘ بَلْ يَدٰهُ مَبْسُوْطَتٰنِ ۙ
يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ؕ وَلَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ
اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ؕ وَاَلْقَيْنَا
بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ؕ
كُلَّمَآ اَوْقَدُوْا نَارًا لِّلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ ۙ وَيَسْعَوْنَ
فِى الْاَرْضِ فَسَادًا ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ۝
وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتٰبِ اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ

વ હુમ કદ ખ-રજૂ બિહ ط વલ્લાહુ
ઔર નિકલ ગએ વો ઉસ (કુફર) કે સાથ ઔર ખુદા
અઅ-લમુ બિમા કાનૂ યકતુમૂન ○ વ તરા
ખુબ જાનતા હૈ ઉસકો જો વો છુપા રહે થે. ઔર દેખતા હૈ તૂ
કસીરમ મિન્હુમ યુસારિઊના ફિલ ઇસ્મિ
બહુતોં કો ઉનમેંસે કે જલ્દી કરતે હૈં ગુનાહમેં
વલ ઉદવાનિ વ અકલિહિમુસ સુહત ط
ઔર ઝુલ્મમેં ઔર હરામ ખાનેમેં.
લ-બિઅ-સા મા કાનૂ યઅ-મલૂન ○ લવ-લા
અલબત્તા બુરા હૈ જો કુછ વો કરતે હૈં ક્યોં નહી
યન્હાહુમુર રબ્બાનિય્યૂના વલ અહબારુ
મના' કરતે ઉનકો ખુદાવાલે (દુરવેશ) ઔર આલિમ લોગ
અન કવલિહિમુલ ઇસ્મા વ અકલિહિમુસ
ગુનાહકી બાતેં બોલનેસે ઉનકો ઔર ઉનકે
મ ર સુહત ط લ-બિઅ-સા મા કાનૂ યસ-નઊન ○ વ કા-લતિલ યહૂદુ
હરામ ખાનેસે અલબત્તા બુરા હૈ જો કુછ વો કરતે હૈં ઔર કહા યહુદને
વકફે લાઝિમ યદુલ્લાહિ મગ્લૂલહ ط ગુલ્લત અયદીહિમ વ લુઇનૂ બિમા કાલૂ م બલ
ખુદાકા હાથ તંગ હૈ તંગ હો જાએં હાથ ઉન્હીં કે ઔર લા'નત કિએ ગએ ઈસી બાતસે બલ્કે
યદાહુ મબ્સૂ-તતાનિ ج યુનફિકુ કયફ યશાઅ ط વ લ-યઝીદન્ના કસીરમ
દોનોં હાથ ઉસકે કુશાદા હૈં, ખર્ચ કરતા હૈ જિસ તરહ ચાહતા હૈ ઔર અલબત્તા ઝયાદા કરેગા બહુતોંકો
મિન્હુમ માઁ ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા મિર રબ્બિકા તુગ્યાનંવ વ કુફ-રા ط વ અલ્કય-ના
ઉનમેંસે જો કુછ કે ઉતારા ગયા હૈ તેરી તરફ તેરે રબકી તરફસે સરકશી ઔર કુફર (મેં) ઔર ડાલ દી હમને
બય-નહુમુલ અદા-વતા વલ બગ્દાઆ ઇલા યવમિલ કિયામહ ط
દરમિયાન ઉનકે અદાવત ઔર કીના, રોઝે કયામત તક
કુલ્લમાઁ અવ-કદૂ નારલ લિલ હરબિ અત-ફ-અ-હલ્લાહુ ج વ યસ્અવના
જબ કભી ભળકાતે હૈં આગ લળાઈ કે વાસતે, બુઝા દેતા હૈ ખુદા ઉસકો. ઔર દૌળતે હૈં
ફિલ અરદિ ફસાદા ط વલ્લાહુ લા યુહિબ્બુલ મુફસિદીન ○ વ લવ અન્ના
મુલ્કમેં ફસાદ (ફૈલાનેકો) ઔર ખુદા નહીં દોસ્ત રખતા ફસાદ કરનેવાલોંકો. (૧) ઔર અગર
અહ-લલ કિતાબિ આ-મનૂ વત્તકવ લ-કફ-ફરના અન્હુમ
એહલે કિતાબ ઈમાન લાતે ઔર પરહેઝગારી કરતે તો દુર કરતે હમ ઉનસે

તફસીર : (૧) એ યહુદીઓમાં બોલવાનું રિવાજ હતો કે અલ્લાહનો હાથ બંધ થયો એટલે અમારા ઉપર રોજી ઓછી થઈ એ કુફ્રનો શબ્દ છે ફરમાવ્યું અલ્લાહનો હાથ કદીએ બંધ નથી બન્ને હાથો ખુલ્લા છે ગુસ્સાનો અને માયાનો તમારા ઉપર હવે ગુસ્સાનો હાથ ખુલ્યો મહેરબાની નો બીજાઓ ઉપર અને ફરમાવ્યું અલ્લાહે તેમનામાં સંપ રાખયો નથી જયારે આગ સળગાવે છે લડાઈ માટે એટલે શરારત કરે છે કે આપસમાં બધાને મેળવી મુસલમાનો થી લડીએ તો અલ્લાહ તેમનામાં ફાટ ફુટ નાખી દે છે.

سَيِّاٰتِهِمْ وَلَاَدْخَلْنٰهُمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۝ وَلَوْ اَنَّهُمْ
اَقَامُوا التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ
مِّنْ رَّبِّهِمْ لَاَكَلُوْا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ ؕ
مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ؕ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا
يَعْمَلُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الرَّسُوْلُ بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ
مِنْ رَّبِّكَ ؕ وَاِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهٗ ؕ
وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ۝ قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلٰى
شَيْءٍ حَتّٰى تُقِيْمُوا التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ وَمَآ اُنْزِلَ
اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ وَلَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ
اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۚ فَلَا تَاْسَ
عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ
الَّذِيْنَ هَادُوْا وَالصّٰبِئُوْنَ وَالنَّصٰرٰى مَنْ اٰمَنَ

સયયિઆતિહિમ વ લ-અદ-ખ઼લ્નાહુમ
બુરાઈયાં ઉનકી ઔર અલબત્તા દાખિલ કરતે હૈં ઉનકો
જન્નાતિન નઈમ૦ વ લવ અન્નહુમ અક઼ામુત
બહિશ્તોંમેં ને'અમતકી ઔર અગર વો કાઈમ રખતે
તવરાતા વલ ઇન્જીલા વર્મા ઉન્ઝિલા
તૌરેતકો ઔર ઇન્જીલકો, ઔર જો કુછ ઉતારા ગયા હૈ
ઇ-લયહિમ મિર રબ્બિહિમ લ-અ-કલૂ
ઉનકી તરફ ઉનકે રબ કી તરફ સે તો ઝરૂર ખાતે વો (યાની ઉનકે
મિન ફવક઼િહિમ વ મિન તહ઼્તિ
ખાનેમેં હમ બરકત દેતે) ઉનકે ઉપરસે (રિઝક બરસતા) ઔર
અરજુલિહિમ ؕ મિન્હુમ ઉમ્મતુમ
ઉનકે પાંવ કે તલેસે (યાની ઉબલતા,) ઉનમેંસે કુછ લોગ મ
મુક઼-તસ઼િદહ ؕ વ કસ઼ીરુમ મિન્હુમ સાઆ ર
બીચકી રાહ પર હૈં ઔર બહુતોંકે ઉનમેંસે (અમલ) બુરે
મા યઅ્-મલૂન ۝ યાં અય્યુહર રસૂલુ બલ્લિગ઼ માં ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા મિર ૯
હૈ જો કરતે હૈં (૧) અય રસૂલ પહુંચા દે જો કુછ કે ઉતારા ગયા હૈ તેરી તરફ ૧૩
રબ્બિક ؕ વ ઇલ્લમ તફ-અ઼લ ફમા બલ્લગ઼્તા રિસા-લતહ ؕ વલ્લાહુ
તેરે રબકી તરફસે, ઔર અગર નહીં કિયા તુમને (ઐસા) તો નહીં પહુંચાયા પૈગામ ઉસકા ઔર ખુદા
યઅ્-સ઼િમુકા મિનન નાસ ؕ ઇન્નલ્લાહા લા યહદિલ ક઼વ-મલ કાફિરીન ૦ કુલ
બચાએગા તુમકો લોગોંસે બેશક ખુદા નહીં હિદાયત કરતા કાફિરોંકી કૌમકી (૨) કેહદો
યાં અહ-લલ કિતાબિ લસ્તુમ અ઼લા શય-ઇન હ઼ત્તા તુક઼ીમુત તવરાતા વલ
અય એહલે કિતાબ નહીં હો તુમ કિસી દીન પર યહાં તક કે કાઈમ કરો, તૌરાત કો ઔર
ઇન્જીલા વર્મા ઉન્ઝિલા ઇ-લયકુમ મિર રબ્બિકુમ ؕ વ લ-યઝીદન્ના
ઇન્જીલકો ઔર જો ઉતારા ગયા હૈ તુમ્હારી તરફ તુમ્હારે રબકી તરફસે ઔર અલબત્તા ઝયાદા કરેગા
કસ઼ીરમ મિન્હુમ માં ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા મિર રબ્બિકા તુગ઼્યાનંવ વ
બહુતોંકે ઉનમેંસે વો જો ઉતારા ગયા હૈ તુમ્હારી તરફ તુમ્હારે રબકી તરફસે, સરકશી ઔર
કુફ્-રા ۚ ફલા તઅ્-સા અ઼-લલ ક઼વમિલ કાફિરીન ૦ ઇન્નલ લઝ઼ીના
કુફ્ર (મેં) પસ મત ગમ ખાઓ કાફિરોંકી કૌમ પર (૨) બેશક જો લોગ
આ-મનૂ વલ્લઝ઼ીના હાદૂ વસ્સ઼ાબિઊના વન્નસ઼ારા મન આ-મના
ઈમાન લાએ ઔર જો લોગ યહૂદી હુએ ઔર બેદીન, ઔર નસારા (ઈનમેંસે) જો કોઈ ઈમાન લાએ

તફસીર : (૧) ખાવ ઉપરથી અને નીચેથી એટલે આકાશ અને જમીન થી તેમને રોજી ઘણી જ મળે. (૨) એટલે આ પેહલી વાત કે એહલે કિતાબ ને ભટકેલ કહો જયાં સુધી તે કલામુલ્લાહ ને કબુલ ન કરે આમાં જો કે તેઓ દુશમન થાય તમો વગર સંતાપે પહોંચાવ અને ડર ન રાખો.

بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٩﴾ لَقَدْ اَخَذْنَا
مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ رُسُلًا ؕ
كُلَّمَا جَآءَهُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْ ۙ
فَرِيْقًا كَذَّبُوْا وَفَرِيْقًا يَّقْتُلُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَحَسِبُوْٓا اَلَّا
تَكُوْنَ فِتْنَةٌ فَعَمُوْا وَصَمُّوْا ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوْا وَصَمُّوْا كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ ؕ وَاللّٰهُ
بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ﴿٧١﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا
اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ ؕ وَقَالَ الْمَسِيْحُ
يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ ؕ
اِنَّهٗ مَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَاْوٰىهُ النَّارُ ؕ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾
لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ

બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખિરિ વ
અલ્લાહ પર ઔર રોઝે આખિરત પર, ઔર
અમિલા સાલિહન ફલા ખવ-ફુન
કામ કિયે અચ્છે તો નહીં હે (કિસી તરહકા) ખૌફ
અ-લયહિમ વલા હુમ યહ-ઝનૂન ○ લ-કદ
ઉનપર ઔર ન વો (કિસી તરહ પર) ગમગીન હોંગે. તહકીક
અ-ખઝના મીસાકા બની ઈસ્રાઈલા
લિયા હમને અહદ બની ઈસરાઈલસે
વ અરસલ્ના ઇ-લયહિમ રુસુલા
ઔર ભેજે હમને તરફ ઉનકે રસૂલ
કુલ્લમા જા-અહુમ રસૂલુમ બિમા
જિસ વકત કે આએ ઉનકે પાસ રસૂલ વો અહકામ લેકર
લા તહવા અન્ફુસુહુમ ૪ ફરીકન્‌કઝ-ઝબૂ
કે નહીં ચાહતે થે દિલ ઉનકે, કઈ એકકો ઝુટલાયા
મ ર
વ ફરીકંય યકતુલૂન ○ વ હસિબૂ અલ્લા તકૂના ફિત્નતુન
ઔર કિતનોં કો માર ડાલતે થે ઔર ગુમાન કિયા ઉન્હોંને યે કે (ઐસા કરનેસે) ન હોગા કોઈ ફિત્ના
ફ-અમૂ વ સમ્મૂ સુમ્મા તાબલ્લાહુ અ-લયહિમ સુમ્મા અમૂ
પસ અન્ધે ઔર બેહરે હો ગએ ફિર તૌબા કુબૂલ કરલી ખુદાને ઉનકી, ફિર અંધે
વ સમ્મૂ કસીરુમ મિન્હુમ વલ્લાહુ બસીરુમ બિમા યઅ-મલૂન ○
ઔર બેહરે હો ગએ ઉનમેં કે બહોત સે, ઔર ખુદા દેખનેવાલા હૈ જો કુછ કે વો કરતે હૈ.
લ-કદ ક-ફરલ લઝીના કાલૂ ઈન્નલ્લાહા હુવલ મસીહુબ્નુ મર-યમ
અલબત્તા યકીનન કાફિર હુએ વો જિન્હોંને કહા બેશક ખુદા વો હૈ જો મસીહ બેટા મરયમકા હૈ
વ કાલલ મસીહુ યા બની ઈસ્રાઈલઅ-બુદુલ્લાહા રબ્બી
ઔર કહા મસીહને કે અય બની ઈસરાઈલ ઈબાદત કરો ખુદાકી જો મેરા ભી રબ હૈ
વ રબ્બકુમ ઈન્નહૂ મંય યુશરિક બિલ્લાહિ ફ-કદ હર્રમલ્લાહુ
ઔર તુમ્હારા ભી રબ હૈ બેશક (બાત યે હૈ કે) જો શરીક લાએ ખુદાકે સાથ તો યકીનન હરામ કી ખુદાને
અ-લયહિલ જન્નતા વ મઅ-વાહુન નાર વમા લિઝ્ઝાલિમીના મિન અન્સાર ○
ઉસ પર જન્નત ઔર જગહ ઉસકી આગ હૈ ઔર નહીં ઝાલિમોંકે વાસ્તે કોઈ મદદગાર
લ-કદ ક-ફરલ લઝીના કાલૂ ઈન્નલ્લાહા સાલિસુ
અલબત્તા યકીનન કાફિર હુએ વો જિન્હોંને કહા બેશક ખુદા તીસરા હૈ

ثَلٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّآ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ؕ وَ اِنْ
لَّمْ يَنْتَهُوْا عَمَّا يَقُوْلُوْنَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اَفَلَا يَتُوْبُوْنَ اِلَى
اللّٰهِ وَ يَسْتَغْفِرُوْنَهٗ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝
مَا الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُوْلٌ ۚ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ؕ وَاُمُّهٗ صِدِّيْقَةٌ ؕ كَانَا
يَاْكُلٰنِ الطَّعَامَ ؕ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيٰتِ
ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ۝ قُلْ اَتَعْبُدُوْنَ
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا ؕ
وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ قُلْ يٰٓاَهْلَ
الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا
تَتَّبِعُوْٓا اَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوْا مِنْ قَبْلُ وَ
اَضَلُّوْا كَثِيْرًا وَّضَلُّوْا عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ۝

સુલાસૂહ م વમા મિન ઈલાહિન ઈલ્લા — વકફે લાઝિમ
તીનમેંકા ઓર નહીં કોઈ અલ્લાહ સિવા
ઈલાહુંવ વાહિદ ط વ ઈલ્લમ યન્તહૂ અમ્મા
અલ્લાહ એક કે ઓર અગર નહીં બાઝ આએંગે ઉસ કોલસે
યકૂલૂના લ-ય-મસ્સન્નલ લઝીના ક-ફરૂ
કે કેહતે હૈં વો, અલબત્તા ઝરૂર પહુંચેગા ઉનકો જો કાફિર હુએ
મિન્હુમ અઝાબુન અલીમ ૦ અ-ફલા
ઉનમેં સે અઝાબ દર્દનાક (૧) ક્યા (ઈતના સમઝાને પર ભી) નહીં
યતૂબૂના ઈલલ્લાહિ વ યસ્તગ઼ફિરૂનહ ط
તૌબા કરતે ખુદા કે આગે. ઔર નહીં બખ્શિશ માંગતે ઉસસે.
વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુર રહીમ ૦ મલ મસીહુબ્નુ
ઔર ખુદા બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ. નહીં મસીહ બેટા
મર-યમા ઈલ્લા રસૂલ ج કદ ખ-લત
મરયમકા મગર એક રસૂલ યકીનન ગુઝરે હૈં
મિન કબલિહિર રુસુલ ط વ ઉમ્મુહૂ સિદ-દીકહ ط કાના યઅ-કુલાનિત — મ ર
ઉસસે પેહલે (ભી બહુત સે) રસૂલ. ઔર માં ઉસકી સિદ્દીકહ (ખુદાકી સચ્ચી બન્દી થી) ખાતે થે દોનોં
તઆમ ط ઉન્ઝુર કયફ નુબય્યિનુ લહુમુલ આયાતિ
ખાના દેખ કિસ તરહ બયાન કરતે હૈં હમ ઉનકે લિયે (અપની) દલીલેં.
સુમ્મન્ઝુર અન્ના યુઅ-ફકૂન ૦ કુલ અ-તઅ-બુદૂના
ફિર દેખ કે કહાં ઉલટે જા રહે હૈં (૨) કેહદો ક્યા પૂજતે હો તુમ
મિન દૂનિલ્લાહિ માલા યમલિકુ લકુમ દ઼ર-રંવ વલા નફ-આ ط
સિવા ખુદાકે ઐસી ચીઝકો જિસકો નહીં ઈખ્તિયાર તુમ્હારે નુકસાનકા ઔર ન નફે'કા
વલ્લાહુ હુવસ સમીઉલ અલીમ ૦ કુલ યા અહ-લલ કિતાબિ
ઔર ખુદા વોહી હૈ સુનનેવાલા જાનનેવાલા કેહદો અય એહલે કિતાબ
લા તગ઼લૂ ફી દીનિકુમ ગ઼ય-રલ હક઼કિ વલા તત્તબિઊ
મત ઝિયાદતી કરો અપને દીનમેં નાહક ઔર મત પૈરવી કરો
અહવાઆ કવમિન કદ દ઼લ્લૂ મિન કબ્લુ વ અદ઼લ્લૂ
ખ્વાહિશોંકી ઉન લોગોંકી કે તેહકીક ગુમરાહ હુએ પેહલે ઈસસે ઔર ગુમરાહ કિયા
કસીરંવ વ દ઼લ્લૂ અન સવાઈસ સબીલ ع૦ ૬
બહુતોંકો, ઔર ભટક ગએ સીધી રાહસે. ૧૪

તફસીર : (૧) ઈસાઈઓમાં બે વાત છે કેટલાક કહે છે અલ્લાહ એજ હતો જે મસીહની સૂરતમાં આવ્યો અને કેટલાક કહે છે ત્રણ ભાગમાં થઈ ગયો એક અલ્લાહ રહ્યો એક રૂહુલકુદ્દુસ અને એક મસીહ આ બન્ને સાફ કુફ્ર છે કાહિલો માટે એજ કહ્યું જે આગળ ફરમાવ્યું છે. (૨) એટલે આનાથી વધારે શું ચિન્હ કે જે માણસ ખાણુ ખાએ તેને હાજત રહે અલ્લાહની પાક ઝાતને આ છાજતુ નથી.

لُعِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى لِسَانِ
دَاوٗدَ وَعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا
يَعْتَدُوْنَ ۝ كَانُوْا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُّنْكَرٍ
فَعَلُوْهُ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ۝ تَرٰى كَثِيْرًا
مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ
لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ
هُمْ خٰلِدُوْنَ ۝ وَلَوْ كَانُوْا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ
وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوْهُمْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّ
كَثِيْرًا مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ۝ لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ
عَدَاوَةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الْيَهُوْدَ وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ
وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا
الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰى ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ
قِسِّيْسِيْنَ وَرُهْبَانًا وَّاَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ۝

લુઇ્‌નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિમ બની ઈસ્રાઈલા
લા'નત કી ગઈ ઉન લોગોં પર જો કાફિર હુએ બની ઈસ્રાઈલ મેંસે
અ઼લા લિસાનિ દાવૂદા વ ઈ઼સબ્નિ મર-યમ ط
દાઊદકી ઝબાની ઔર ઈસા બેટે મરયમ કી ઝબાની
ઝ઼ાલિકા બિમા અ઼સ઼વ્વા કાનૂ
યે ઈસ લિયે કે વો ના ફરમાની કરતે થે ઔર
યઅ઼-તદૂન ૦ કાનૂ લા ય-ત-નાહવ્‌ના
હદસે નિકલ જાતે થે. નહીં મના' કરતે થે એક દુસરેકો
અ઼મ મુન્કરિન ફ-અ઼લૂહ ط લ-બિઅ્-સા
બુરે કામ સે જો કરતે થે વો અલબત્તા બુરા થા
મા કાનૂ યફ-અ઼લૂન ૦ તરા કસ઼ીરમ
જો કુછ કે વો કરતે થે. દેખતા હૈ તૂ બહુતોંકો
મિન્હુમ ય-ત-વલ્લવ-નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ط
ઉનમેંસે કે દોસ્તી કરતે હૈં ઉન લોગોંસે જો કાફિર હુએ
મ ૨ લ-બિઅ્-સા મા ક઼દ-દમત લહુમ અન્ફુસુહુમ અન સખ઼િત઼લ્લાહુ અ઼-લયહિમ
અલબત્તા બુરા હૈ જો કુછ કે આગે ભેજા હૈ ઉનકે લિયે ઉનકી જાનોંને યે કે નારાઝ હુવા ખુદા ઉનપર
વ ફિલ અ઼ઝ઼ાબિ હુમ ખ઼ાલિદૂન ૦ વ લવ કાનૂ યુઅ્-મિનૂના બિલ્લાહિ
ઔર અઝાબહીમેં વો હમેશા રેહનેવાલે હૈં ઔર અગર ઈમાન લાએ હોતે વો ખુદા પર,
વન્નબિય્યિ વમા ઉન્ઝિલા ઇલયહિ મત-ત-ખ઼ઝ઼ૂહુમ અવલિયાઆ વ
ઔર નબી પર ઔર ઉસ (કિતાબ) પર જો ઉતારી ગઈ તરફ ઉસ (નબી) કે તો વો ન બનાતે ઉન (કાફિરો) કો દોસ્ત
લાકિન્ના કસ઼ીરમ મિન્હુમ ફાસિકૂન ૦ લ-તજિદન્ના અ-શદ-દન નાસિ
લેકિન બહુતસે ઉનમેંસે નાફરમાન હૈં. અલબત્તા ઝરૂર પાએગા તૂ સબ લોગોંસે બળા સખ્ત
અ઼દા-વતલ લિલ્લઝ઼ીના આ-મનુલ યહૂદા વલ્લઝ઼ીના અશ-રકૂ ج
દુશ્મન ઉન લોગોંકા જો ઈમાન લાએ હૈં (યાની મુસલમાનોંકા) યહૂદિયોંકો ઔર ઉન લોગોંકો કે જિન્હોંને શિર્ક કિયા (યાની મુશરિકોંકો)
વ લ-તજિદન્ના અક઼-ર-બહુમ મવદ-દતલ લિલ્લઝ઼ીના
ઔર અલબત્તા ઝરૂર પાએગા તૂ સબસે ઝયાદા કરીબ દોસ્તી મેં ઉન લોગોંકે જો
આ-મનુલ લઝ઼ીના ક઼ાલૂ ઇન્ના નસ઼ારા ط ઝ઼ાલિકા બિ-અન્ના મિન્હુમ
ઈમાન લાએ હૈં યાની મુસલમાનોંકે ઉન લોગોંકો જો કેહતે હૈં તહકીક હમ નસારા હૈં (યાની નસારાકો) ઈસકી વજહ યે હૈ કે ઉનમેં
ક઼િસ્સી-સીના વ રુહબાનંવ વ અન્નહુમ લા યસ્તક-બિરૂન ૦
બહુતસે આલિમ ઔર દુરવેશ હૈં, ઔર યે કે વો તકબ્બુર નહીં કરતે.

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ
تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ۖ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ۝ وَمَا لَنَا
لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن
يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ۝ فَأَثَابَهُمُ
اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۝
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا
أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ۝ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝ لَا يُؤَاخِذُكُمُ
اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا

વ ઈઝા સમિઊ મા ઉન્ઝિલા ઈલર

રસૂલિ તરા અઅ્-યુ-નહુમ તફીદુ મિનદ
ઔર જબ સુનતે હૈ જો કુછ ઉતારા ગયા હૈ તરફ રસૂલકે, દેખતા હૈ તૂ ઉનકી આંખોંકો કે બેહતે હૈ
દમ્ઈ મિમ્મા અ-રફૂ મિનલ હક્કિ ૬ યકૂલૂના
આંસુ ઉનસે ક્યોંકે પેહચાન લિયા ઉન્હોંને હક કો, કેહતે હૈ
રબ્બનાં આમન્ના ફકતુબ્ના મઅશ
અય હમારે રબ ઈમાન લાએ હમ, તો લિખના હમકો
શાહિદીન ૦ વ મા લના લા નુઅ્મિનુ
ઈમાન વાલોંકે સાથ. ઔર કયા હુવા હમકો કે ન ઈમાન લાએં હમ
બિલ્લાહિ વમા જાૅ-અના મિનલ હક્કિ ૪
ખુદા પર ઔર ઉસ પર જો આઈ હૈ હમારે પાસ હક(બાત)સે.
વ નત્મઉ અંય યુદખિ-લના રબ્બુના મઅલ કવમિસ્ સાલિહીન ૦
ઔર ઉમ્મીદ રખતે હૈં હમ યે કે દાખિલ કરે હમકો રબ હમારા નેક લોગોંકી જમાઅત કે સાથ (૧)
ફ-અસાૅ-બહુમુલ્લાહુ બિમા કાલૂ જન્નાતિન તજ્રી મિન તહ્તિહલ અન્હારુ
પસ સવાબ દિયા ઉનકો ખુદાને ઈસ કેહને કે બદલેમેં બાગોંકા બેહતી હૈં ઉનકે નીચેસે નેહરેં
ખાલિદીના ફીહા ૬ વ ઝાલિકા જઝાૅઉલ મુહ્સિનીન ૦ વલ્લઝીના ક-ફરૂ
હમેશા રેહનેવાલે હૈં ઉસમેં ઔર યે બદલા હૈ નેકી કરનેવાલોંકા. ઔર જિન લોગોંને કે કુફર કિયા
વ કઝ-ઝબૂ બિ-આયાતિનાૅ ઉલાૅઈકા અસ્હાબુલ જહીમ ૦ યાૅ અય્યુહલ લઝીના
ઔર ઝુટલાયા હમારી આયતોંકો, યેહી લોગ દોઝખી હૈં અય લોગો જો
આ-મનૂ લા તુહર્રિમૂ તય્યિબાતિ માૅ અહલ્લલ્લાહુ લકુમ વલા તઅ્તદૂ ૬
ઈમાન લાએ હો મત હરામ કરો ઉન પાકીઝા ચીઝોંકો જો હલાલ કરદી હૈ ખુદાને તુમ્હારે લિયે ઔર મત નિકલ જાઓ હદસે.
ઈન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુલ મુઅ્તદીન ૦ વ કુલૂ મિમ્મા ર-ઝ-કકુમુલ્લાહુ હલાલન
બેશક ખુદા નહીં દોસ્ત રખતા હદસે નિકલ જાને વાલોંકો ઔર ખાઓ ઉસ રિઝકમેંસે જો દિયા હૈ તુમકો ખુદાને હલાલ
તય્યિબંવ૦ વત્તકુલ્લાહલ લઝી અન્તુમ બિહી મુઅ્મિનૂન ૦ લા યુઆખિઝુ-
પાકીઝા. ઔર ડરો ખુદાસે કે જિસપર તુમ ઈમાન લાએ હો (૨) નહીં પકડેગા
કુમુલ્લાહુ બિલ લગ્વિ ફી અય-માનિકુમ વ લાકિન્ય યુઆખિઝુકુમ બિમા
તુમકો ખુદા બે ઈરાદે કે તુમ્હારી કસમોંમેં. ઔર લેકિન પકડેગા તુમકો સાથ ઉસકે જો

મ
ર
ع

તફસીર : (૧) મક્કામાં કાફિરોએ જયારે મુસલમાનો ઉપર ઝુલ્મ કર્યુ તો હઝરતે રજા આપી કે બીજા મુલ્કમાં નીકળી જાય લગભગ એંસી મુસલમાનો કેટલાક એકલા અને કેટલાક ઘર સમેત હબશા મુલ્કમાં જઈને રહ્યા ત્યાં નો બાદશાહ ઘણો ન્યાયી હતો ફરી મક્કાના કાફિરોએ તેને બેહકાવ્યો કે આ કૌમને રેહવા ન દો હઝરત ઈસાને ગુલામ કહે છે ત્યારે બાદશાહે મુસલમાનો ને બોલાવી પુછ્યું અને કુરઆન પઢાવી ને સાંભળ્યું તે અને તેના આલિમો ઘણું જ રડયા અને કહ્યું હઝરત ઈસાની ઝબાનથી અમને આવી જ રીતે પહોંચ્યો છે અને અમને હઝરત ઈસા (અ.) એ ખબર આપી છે કે મારા પછી અને કયામત પહેલા એક નબી આવશે તે નિશંક એજ નબી છેતે બાદશાહ ખાનગી રીતે મુસલમાન થયો તેના હકમાં આ આયતો ઉતરી. (૨) જે ચીજ શરીઅતમાં સાફ હલાલ છે તેનાથી ↗ પરહેઝ કરવું ખોટું છે આ બે રીતે થાય છે એક(૧) તો એક કે તકવાના લીધે પોતાના ઉપર તંગી કરે રહબાનીયત(સન્યાસીપણુ) અમારા મઝહબમાં પસંદ નથી બલ્કે તકવા જોઈએ કે જેની મનાઈ હોય તેની પાસે ન જાય બીજુ કસમ ખાઈ બેઠો એક કામ ઉપર એ પણ ઠીક નથી જે કામ શરીઅત સિવાય છે તેની કસમ ન ખાવી અને ખાઈ બેઠો તો તોડી નાખે અને કફ્ફારો આપે જે આગળ ફરમાવ્યું.

મ ૨

عَقَّدْتُّمُ الْاَيْمَانَ ۚ فَكَفَّارَتُهٗ اِطْعَامُ عَشَرَةِ
مَسٰكِيْنَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُوْنَ اَهْلِيْكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ
اَوْ تَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ ۚ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ
ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوْٓا
اَيْمَانَكُمْ ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ
وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ
الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝ اِنَّمَا يُرِيْدُ
الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي
الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ
الصَّلٰوةِ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ۝ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ
وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ
فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝ لَيْسَ

અ઼ક઼-ક઼ત્તુમુલ અય-માન ૮ ફકફ-ફા-રતુહૂ
પક્કી ખાલી તુમને કસમેં, તો કફફારહ ઉસકા (પક્કી કસમકે
ઇ઼ત્અ઼ામુ અ઼-શ-રતિ મસાકીના મિન
તોળનેકા હૈ) ખાના ખિલાના દસ મિસ્કીનોંકો
અવ-સતિ઼ મા તુત્ઇ઼મૂના અહલીકુમ
બિચલે દરજેકા કે જો ખિલાતે હો તુમ અપને લોગોં કે
અવ કિસ્વતુહુમ અવ તહ઼રીરુ ર-ક઼-બહ ૮
યા કપળા બના દેના યા આઝાદ કરના એક ગરદન (યાની ગુલામ) કો,
ફ-મલ્લમ યજિદ ફ-સિ઼યામુ સુલા-સુતિ
ફિર જો કોઈ ન પાએ (ઈન તીનોંમેંસે કોઈ સૂરત) તો રોઝે(રખલે) તીન
અય્યામ ૮ ઝ઼ાલિકા કફ-ફા-રતુ અય્માનિકુમ
દિનકે યે હૈ કફફારા તુમ્હારી કસમોંકા
ઇઝ઼ા હ઼-લફતુમ ૮ વહ઼-ફઝ઼ૂ અય્મા-નકુમ ૮
જબ તુમ કસમ ખાલો ઔર હિફાઝત કરો અપને કસમોંકી
કઝ઼ાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમ આયાતિહી લઅ઼લ્લકુમ તશ્કુરૂન ૦
ઈસી તરહ બયાન કરતા હૈ ખુદા તુમ્હારે લિયે અપને અહકામ તાકે તુમ શુક્ર કરો. (૧)
યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ઇન્નમલ ખ઼મ્રુ વલ મયસિરુ વલ અન્સ઼ાબુ
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો સિવા ઈસકે નહીં કે શરાબ ઔર જુવા ઔર બુતોં (કેથાન)
વલ અઝલામુ રિજ્સુમ મિન અ઼-મલિશ શય્તા઼નિ ફજ-તનિબૂહુ
ઔર પાસે (તીરકે ઝરીએ ફાલ ખોલના) યે સબ ગંદી બાતેં (ઔર) કામ શૈતાની હૈં. પસ બચો તુમ ઉસસે,
લઅ઼લ્લકુમ તુફલિહૂન ૦ ઇન્નમા યુરીદુશ શયતા઼નુ અંય યૂકિ઼અ઼ા
તાકે તુમ ફલાહ પાંઓ સિવા ઈસકે નહીં કે ચાહતા હૈ શૈતાન યે કે ડલવા દે
બય-નકુમુલ અ઼દા-વતા વલ બગ઼્દ઼ાઆ ફિલ ખ઼મરિ વલ મયસિરિ વ યસુદ-દકુમ
દરમિયાન તુમ્હારે દુશ્મની ઔર બુગ્ઝ, શરાબ ઔર જુવે કે ઝરીએ ઔર રોંકદે તુમકો
અ઼ન ઝ઼િકરિલ્લાહિ વ અ઼નિસ઼ સ઼લાહ ૮ ફ-હલ અન્તુમ મુન્તહૂન ૦
યાદે ખુદાસે. ઔર નમાઝસે. તો અબ ભી કયા તુમ બાઝ આઓગે (યા નહીં). (૨)
વ અતી઼ઉ઼લ્લાહા વ અતી઼ઉ઼ર રસૂલા વહ઼-ઝ઼રૂ ૮ ફ-ઇન તવલ્લય-તુમ
ઔર હુકમ માનો ખુદાકા ઔર હુકમ માનો રસૂલકા, ઔર ડરો, ઇસપર ભી અગર ફિર જાઓગે તુમ (હુકમે ખુદાસે)
ફઅ઼-લમૂ અન્નમા અ઼લા રસૂલિનલ બલાગુલ મુબીન ૦ લયસા
તો જાન લો યે કે હમારે રસૂલ કે ઝિમ્મે તો પહુંચા દેના હૈ (હમારે પૈગામકો) ખોલકર. નહીં હૈ

તફસીર : (૧) જે વાત ઉપર વિચાર કરી કસમ ખાઈ લે ભવિષ્યમાં ફરી તેના વિરુધ્ધ થયું તો ત્રણ વાતો માંથી એક કરે જે ઈચ્છે દસ મોહતાજ ને ખવડાવે એટલે દરેકને બે શેર ઘઉ અગર ચાર શેર જવ આપે અથવા તેમને કાપડ આપવો એટલો કે શરીર ઢંકાઈ રહે અગર એક ગુલામ આઝાદ કરવો આ ત્રણમાંથી કોઈને કાંઈ આપવાની શકતી ન હોય તો બીજા ત્રણ રોઝા વધારે. પોતાની કસમને રોકવી જોઈએ અને ઝબાનને તે આદત ન પાડે. (૨) શરાબ જે ચીજનો પાણી સડી જાય અને નશો લાવે જે થોડો કે વધારે હરામ છે અને નાપાક છે બાકી જે ચીજ નશા લાવે અને સડેલી ન હોય તે નાપાક નથી પણ હરામ છે અને જુગાર કોઈ ચીજ ઉપર જેમાં જીત યા હાર હોય તેની શર્ત બોલવી તે ફકત હરામ છે એક તરફ ની શર્ત હરામ નથી અને ખેલમાં શર્ત બોલવી રીવાજ છે ↗

↗ અગર શર્ત સિવાય રમે તો જુગાર નથી પરંતુ શયતાન આ બહાના થી અલ્લાહની યાદ થી અને નમાઝ થી રોકે છે.

عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جُنَاحٌ فِيمَا
طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَّآمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَّآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّأَحْسَنُوا ۚ وَاللّٰهُ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ
اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ
لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ ۚ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ
ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا
الصَّيْدَ وَأَنتُمْ حُرُمٌ ۚ وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا
فَجَزَآءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ
مِّنكُمْ هَدْيًا بٰلِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسٰكِينَ
أَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ ۗ عَفَا
اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ ۚ وَمَنْ عَادَ فَيَنتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ ۚ وَ
اللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝ أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ

અ્લલ લઝ્ઝીના આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્
ઉન લોગોં પર જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ્વાલિહ્વાતિ જુનાહુન ફીમા ત્ઇમૂ ઈઝા
અચ્છે કોઈ ગુનાહ ઈસમેં કે ખાયાં (પિયા) ઉન્હોંને (હરામ હોનેસે પેહલે)
મત્તક્વ વ આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્ સ્વાલિહ્વાતિ
જબકે પરહેઝગારી કી ઔર ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે
સુમ્મત ત-ક્વ વ આ-મનૂ સુમ્મત ત-ક્વ વ
ફિર પરહેઝગારી કી ઔર ઈમાન લાએ ફિર પરહેઝગારી કી ઔર
અહ્-સનૂ ꜝ વલ્લાહુ યુહિ્બ્બુલ મુહ્સિનીન ۝
એહસાન કિયા ઔર ખુદા દોસ્ત રખતા હૈ એહસાન કરનેવાલોંકો (૧)
યાઁ અય્યુહલ લઝ્ઝીના આ-મનૂ લ-યબ્લુવન-
અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો અલબત્તા આઝમાએગા
નકુમુલ્લાહુ બિ-શયઈમ મિનસ્ સ્વયદિ
તુમકો ખુદા એક ચીઝસે (યા'ની) શિકારસે
તનાલુહૂ અયદીકુમ વ રિમાહુકુમ લિ-યઅ્-લમલ્લાહુ મંય યખાફુહૂ બિલ
પહુંચ સકે જિસતક તુમ્હારે હાથ ઔર તુમ્હારે નેઝે તાકે જાને ખુદા કે કૌન ડરતા હૈ ઉસસે
ગૈબિ ج ફ-મનિઅ્-તદા બઅ્-દા ઝાલિકા ફ-લહૂ અઝાબુન અલીમ ۝ યાઁ અય્યુહલ
બિન દેખે ફિર જિસને ઝયાદતી કી પીછે ઈસકે તો ઉસકે લિયે અઝાબ હૈ દર્દનાક. (૨) અય
લઝ્ઝીના આ-મનૂ લા તક્તુલુસ્ સ્વયદા વ અન્તુમ હુરુમ ꜝ વ મન
લોગો જો ઈમાન લાએ હો મત મારો તુમ શિકાર જબ તુમ હાલતે એહરામમેં હો. ઔર જો શખ્સ
ક્-ત-લહૂ મિન્કુમ મુ-ત-અ્મ્મિદન ફ-જઝાઉમ મિસ્લુ મા ક્-ત-લા મિનન
માર ડાલે ઉસકો તુમમેંસે જાનકર, તો બદલા (દેના લાઝિમ) હૈ માનિન્દ ઉસકે જો મારા હૈ
ન-અ્મિ યહ્કુમુ બિહી ઝવા અ્દલિમ મિન્કુમ હદયમ બાલિગ્લ કઅ્-બતિ અવ
ચોપાયોંમેંસ ફૈસલા કરેં ઉસકા દો ઈન્સાફવાલે તુમમેંસે, (બતૌર) કુરબાનીકે જો પહુંચાયા જાએ કા'બે તક, યા
કફ્-ફા-રતુન ત્અ્આમુ મસાકીના અવ અ્દલુ ઝાલિકા સ્વિયામલ લિ-યઝૂક્
કફ્ફારા (દેના હૈ યા'ની) ખિલાના મિસકીનોંકો, યા બરાબર ઇસકે રોઝે રખના હૈ તાકે ચખે
વબાલા અમ્રિહ ꜝ અફ્લ્લાહુ અ્મ્મા સ-લફ ꜝ વ મન આ્દા ફ-યન્તકિ્મુલ્લાહુ
સઝા અપને કામકી, મુઆફ કિયા ખુદાને ઉસસે જો ગુઝર ચુકા, ઔર જો કોઈ ફિર કરેગા તો બદલા લેગા ખુદા
મિન્હુ ꜝ વલ્લાહુ અ્ઝીઝુન ઝુન્તિક્આમ ۝ ઉહિ્લ્લા લકુમ સ્વયદુલ બહ્રિ
ઉસસે. ઔર ખુદા ઝબરદત બદલા લેનેવાલા હૈ. (૩) હલાલ કિયા ગયા તુમ્હારે લિયે શિકાર દરિયાકા

તફસીર : (૧) એટલે કુફ્રની હાલતમાં જો હરામ ચીજ ખાધી હતી અને તેને માન્યુ અને ડરીને છોડી દીધુ ફરી નેકી ઉપર રહ્યો ડરીને ઈમાન ના કૃત્યો પર કાયમ રહ્યો તો આ ત્રણ કારણો ના લીધે તે ગુનોહ ન રહ્યો. (૨) નેજા નો નામ લીધો તેમાં બધા હથીયાર આવી ગયા એહરામ માં હાથથી હથીયારથી બન્ને રીતે શિકાર મારવો બરાબર છે દુરથી હથીયારથી માર્યો અગર હાથથી સલામત રીતે પકડી લીધો પછી ઝુબ્હ કર્યો અને ઝુબ્હના તરીકામાં બન્નેમાં ફર્ક છે દૂરથી માર્યો અને જ્યાં ઝખ્મ લાગી મરી ગયો હલાલ થયો અને સલામત પકડી લીધો તો મવેશીની માફક તેને ઝુબ્હ કરવું જોઈએ (૩) મસઅલો આમ છે જો એહરામમાં શિકાર પકડે તો ફર્ઝ થયું કે તેને છોડી દે અને જો મારે તો એટલી જ કિંમતનો એક જાનવર મવેશીમાં થી બકરી ગાય અગર ઊંટને કાબા સુધી પહોંચાડીને ઝુબ્હ કરે ↗ અને પોતે ન ખાય અથવા એટલી કિંમતનો અનાજ લઈ મોહતાજ ને ખવડાવે અથવા દરેક મોહતાજને બ સેર ઘઉ આપે અથવા જેટલા મોહતાજોને પહોંચે તેટલા રોઝા રાખે અને બે ભરોસાદાર મુસલમાનો તેની કિંમત નક્કી કરે.

મ ૨ ૯ ૨

وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۖ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ
صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۞ جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ
الْحَرَامَ قِيَامًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ
وَالْقَلَائِدَ ۚ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ۞ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۞ مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَ
اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۞ قُل لَّا يَسْتَوِي
الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ ۚ فَاتَّقُوا
اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۞ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ

વ તુઆમુહૂ મતાઅુલ લકુમ વ લિસ
ઔર ખાના ઉસકા ફાયદેકે લિયે હૈ તુમ્હારે, ઔર
સય્યારહ ૮વ હુર્રિમા અ-લયકુમ સયદુલ બર્રિ
મુસાફિરોંકે લિયે. ઔર હરામ કિયા ગયા તુમપર શિકાર જંગલકા
મા દુમ્તુમ હુરુમા ઽ વત્તકુલ્લાહલ લઝી
જબ તક રહો તુમ એહરામમેં. ઔર ડરો ઉસ ખુદાસે
ઇ-લયહિ તુહ-શરૂન ૦ જ-અ-લલ્લાહુલ
જિસકી તરફ જમા' કિયે જાઓગે (૧) બનાયા ખુદાને
કઅ-બતલ બય-તલ હરામા કિયામલ
કા'બેકો જો ઘર હૈ ઈઝઝતવાલા અમન કા સબબ
લિન્નાસિ વશ-શહ-રલ હરામા વલ હદયા વલ
લોગોંકે લિયે ઔર હુરમતવાલે મહીનોંકો ઔર કુરબાની કે
કલાઇદ ઽ ઝાલિકા લિ-તઅ-લમૂ અન્નલ્લાહા
જાનવરકો, ઔર પટ્ટે ગર્દનમેં ડાલે હુએ જાનવરોંકો, યે ઈસ લિયે
તાકે જાનો તુમ યે કે ખુદા
યઅ-લમુ માફિસ સમાવાતિ વ માફિલ અરદિ વ અન્નલ્લાહા બિ-કુલ્લિ
જાનતા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઔર યે કે ખુદા હર
શયઇન અલીમ ૦ ઇઅ-લમૂ અન્નલ્લાહા શદીદુલ ઇકાબિ વ અન્નલ્લાહા
ચીઝસે ખૂબ વાકિફ હૈ. (૨) જાનો તુમ યે કે ખુદાકા અઝાબ સખ્ત હૈ ઔર યે કે ખુદા
ગફૂરુર રહીમ ઠ મા અ-લર રસૂલિ ઇલ્લલ બલાગ ઽ વલ્લાહુ યઅ-લમુ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. નહીં હૈ ઝિમ્મેદારી રસૂલ પર મગર પહુંચા દેના પૈગામકા ઔર ખુદા જાનતા હૈ
મા તુબ્દૂના વમા તક્તુમૂન ૦ કુલ લા યસ્તવિલ ખબીસુ વત્તયયિબુ
જો ઝાહિર કરતે હો તુમ ઔર જો છુપાતે હો તુમ કેહદો કે નહીં બરાબર, નાપાક ઔર પાક
વ લવ અઅ-જ-બ-કા કસ્રતુલ ખબીસ ૮ ફત્તકુલ્લાહા યા
અગરચે અચ્છી લગે તુમકો કસરત નાપાકીકી તો ડરો ખુદાસે અય
ઉલિલ અલ્બાબિ લઅલ્લકુમ તુફલિહૂન ઠ યા અય્યુહલ લઝીના
અકલમન્દો, તાકે તુમ ભલાઈ પા સકો. (૩) અય લોગો જો
આ-મનૂ લા તસ્અલૂ અન અશ્યાઆ ઇન તુબ્દા લકુમ
ઈમાન લાએ હો, મત પૂછા કરો ઉન ચીઝોંસે કે અગર ઝાહિર કિયે જાએં તુમ્હારે લિયે,
તસુઅ-કુમ ૮ વઇન તસ્અલૂ અન્હા હીના યુનઝ-ઝલુલ કુરઆનુ
બુરી લગેં તુમકો ઔર અગર પુછોગે ઉનસે જબ ઉતારા જાતા હૈ કુરઆન

તફસીર : (૧) એહરામમાં દરિયાનો શિકાર એટલે માછલી જે પાનીથી અલગ થઈ મરી ગઈ પોતે તેને પકડી નથી તે પણ હલાલ છે ફરમાવ્યું આ તમારા ફાયદા માટે છુટ આપી છે પછી કોઈ એમ ન સમજે કે હજના તુફેલથી હલાલ છે ફરમાવ્યું બધા મુસાફરોના ફાયદા માટે જો કે તળાવ માં હોય તે પણ દરીયાનો શિકાર ગણાય છે આ હુકમ શિકાર જો એહરામ ની અંદર જાણવા મલ્યું અને એહરામ માં મક્કાનો કસ્દ છે અને આ શહેર મક્કામાં અને તેની આસપાસમાં હંમેશા શિકાર મારવો હરામ છે બલ્કે શિકારને ડરાવવું કે ભગાડવું પણ. (૨) અરબનો મુલ્ક હાકિમ વગરનો હતો હમેંશા તેમાં જંગ ફસાદ રહેતો પરંતુ કાબાની બુઝુર્ગી તેમના ઉપર સાબિત રહેતી માહે હરામમાં શાંતી રહેતી તેમાં દરેક સફર કરતો પોતાનો મતલબ મેળવી લેતો અને કુરબાની સાથે કાફલો પસાર થઈ જતો ↗

↗ આવી રીતે ગુજરાન ચાલતુ હતુ. (૩) એટલે શરીઅતના હુકમ પ્રમાણે જે મળે તે પાક છે થોડુ પણ સારૂ છે અને શરીઅતના વિરોધનું કાંઈ મળે તે નાપાક છે તેના વધુ પણા ઉપર નજર ના રાખો બકરાનું એક શેર માંસ ખંજીરના એક મણ માંસથી વધારે સારો છે.

મ ૨
૩ ૯

تُبْدَ لَكُمْ ؕ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ۝
قَدْ سَاَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ اَصْبَحُوْا بِهَا
كٰفِرِيْنَ ۝ مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْۢ بَحِيْرَةٍ وَّلَا سَآئِبَةٍ
وَّلَا وَصِيْلَةٍ وَّلَا حَامٍ ۙ وَّلٰكِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ وَ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝
وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَ اِلَى
الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ
اَوَلَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَّلَا يَهْتَدُوْنَ ۝
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ
مَّنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ ؕ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِيْنَ
الْوَصِيَّةِ اثْنٰنِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ اَوْ اٰخَرٰنِ مِنْ غَيْرِكُمْ

તુબ્દા લકુમ ♭ અ-ફલ્લાહુ અન્હા ♭
ઝાહિર કિયા જાએગા તુમ્હારે લિયે દરગુઝર કિયા ખુદાને ઉનસે.
વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુન હ઼લીમ ૦ ક઼દ સ-અ-લહા
ઔર ખુદા બખ્શનેવાલા, બુર્દબાર હૈ યકીનન પુછા થા ઉનકો
ક઼વમુમ મિન ક઼બ્લિકુમ સુમ્મા અસ઼્બહ઼ૂ
એક કૌમને પેહલે તુમસે. ફિર હો ગએ
બિહા કાફિરીન ૦ મા જ-અ-લલ્લાહુ
ઉનકે ઈનકાર કરનેવાલે. (૧) નહી કી (જારી યે રસમ) ખુદાને
મિમ બહ઼ી-રતિંવ વલા સાઇ-બતિંવ વલા
કનકટી દુધવાલી ઉટનીકી, ઔર સાંઢની ઔર ન પેહલી ઔર દૂસરી
વસ઼ી-લતિંવ વલા હ઼ામિંવ ४ વલા કિન્નલ
મરતબે માદા જનનેવાલી ઉટનીકી ઔર દસ બચ્ચે જનનેવાલે
લઝ઼ીના ક-ફ-રૂ યફ-તરૂના અ-લલ્લાહિલ
ઉટકી ઔર લેકિન જો લોગ કે કાફિર હૈ બાંધ લેતે હૈ ખુદા
કઝ઼િબ ♭ વ અક-સ઼ુરુહુમ લા-યઅ્-ક઼િલૂન ૦ વ ઇઝ઼ા ક઼ીલા લહુમ તઆ-
પર ઝૂટ ઔર બહુતસે ઈનકે નહી સમઝતે. (૨) ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનકે લિયે આઓ
લવ ઇલા મૉ અન્ઝલલ્લાહુ વ ઇલર રસૂલિ ક઼ાલૂ હ઼સ્બુના મા વ-જદના
તરફ ઉસ ચીઝકે કે ઉતારા હૈ ખુદાને, ઔર તરફ રસૂલકે કેહતે હૈં કાફી હૈ હમકો વોહી કે પાયા હૈ
અ઼લયહિ આબૉ-અના ♭ અ-વ-લવ કાના આબૉ-ઉહુમ લા-યઅ્-લમૂના
હમને જિસ પર હમારે બાપ (દાદા) કો ક્યા અગરચે થે હમારે બાપ (દાદા) ઉનકે નહીં જાનતે કુછભી
શય-અંવ વલા યહ-તદૂન ૦ યૉ ઐયુહલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ અ઼-લય-કુમ અન્ફુ-
ઔર ન રાહે રાસ્ત પર હોં. (૩) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો અપને ઝિમ્મેં પર લેલો અપની જાનકો કાઈમ રહો
સ-કુમ ૮ લા યદ઼ુર્રુકુમ મન દ઼લ્લા ઇઝ઼હ-તદય-તુમ ♭ ઇલલ્લાહિ મરજિઉ઼કુમ
અહકામે ખુદા પર નહી નુકસાન પહુંચા સકતા તુમકો (કિસીકા ગુમરાહ હોના). જબ તુમ રાહે રાસ્ત પર હો તો ખુદાહી કે
જમીઅ઼ન ફ-યુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ યૉ ઐયુહલ્લઝ઼ીના
તરફ લૌટકર જાના હૈ તુમ સબકો તો બતાદેગા તુમકો જો કુછ કરતે થે તુમ (ઉસકા નેકો બદ) (૪) અય લોગો જો ઈમાન
આ-મનૂ શહા-દતુ બયનિકુમ ઇઝ઼ા હ઼-દ઼-રા અ-હ઼-દ-કુમુલ મવતુ હ઼ીનલ
લાએ હો, ગવાહીકા તુમમેં જબ મૌજુદ હો તુમમેંસે કિસીકી મૌત (ઔર વો વસીયત કરને લગે) વો વક્તે
વસ઼િય્યતિસ્નાનિ ઝ઼વા અ઼દલિમ મિન્કુમ અવ આ-ખ઼રાનિ મિન ગ઼યરિકુમ
વસીયત દો શખ્સ સાહિબે એતેબાર તુમમેં સે (હોં ઉસકી ગવાહી હો) યા દો (આદમી) ગેર તુમમેંસે

મ ૨

તફસીર : (૧) આપથી ન પુછો કે ચીજ રવા છે કે નહીં અથવા કામ કરીએ કે ન કરીએ બલ્કે જે ફરમાવ્યું તેના ઉપર અમલ કરો જે ફરમાવ્યું નથી તે માફ જાણો આમાં મઝહબ આસાન રહે અને જે દરેક વાતનો જવાબ માગે તો મઝહબ તંગ થઈ જાય ફરી અમલ ન થઈ શકે જેમ આગળ ન કરી શક્યા. પછી કુફ્ફારના રિવાજો બતાવ્યા કે પુછવાની જરૂરત નથી જે અલ્લાહે ફરમાવ્યુ નથી તે બે અસલ છે અને એવી જ રીતે વાતો પુછવી એ ફાયદા વગરનું છે કોઈએ પુછ્યુ મારો બાપ કોણ હતો અથવા મારી ઔરત ઘરમાં કેવી રીતે છે અગર પયગંબર જવાબ આપે તો ખોટો જવાબ આપે અને પશેમાન થાય. (૨) એ કુફ્ફના રિવાજો હતા કે મવેશોમાં કોઈ બચ્ચા ને બુતની નિયાઝમાં રાખે તો નિશાન માટે તેનો કાન ચીરી દેતા અને તેને બહીરા કહે છે અને કોઈ જાનવર મૂર્તીના નામે ↗

↗ આઝાદ કરતા તેની ઈચ્છાનુસાર છોડી દેતા તો તે સાઈબહ કહેવાતુ અને કેટલાક એવી માનતા રાખતા કે બચ્ચો નર થશે તો તે મૂર્તીની માનતામાં ઝુબ્હ કરશે અને માદા તો પોતે રાખશે પરંતુ જો નર માદા સાથે હોતા તો નર પણ રાખતી માદાની સાથે એને વસીલહ કેહતા અને જે ઊટની પીઠથી દસ બચ્ચા પુરા થતા સવારી અને બોઝ લાયક તો તેના બાપને લાદવાનું બંદ કરી દેતા અને ચારા પાની ઉપરથી હાંકતા નહી આને હામી કેહતા આ બધા ખોટા રિવાજો નાખીને તેને →

اِنْ اَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَاَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةُ
الْمَوْتِ ، تَحْبِسُوْنَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ
اِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِيْ بِهٖ ثَمَنًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ، وَلَا
نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ اِنَّآ اِذًا لَّمِنَ الْاٰثِمِيْنَ ﴿١٠٦﴾ فَاِنْ عُثِرَ
عَلٰٓى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّآ اِثْمًا فَاٰخَرٰنِ يَقُوْمٰنِ مَقَامَهُمَا
مِنَ الَّذِيْنَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلَيٰنِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ
لَشَهَادَتُنَآ اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَآ ، اِنَّآ
اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٠٧﴾ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يَّاْتُوْا بِالشَّهَادَةِ
عَلٰى وَجْهِهَآ اَوْ يَخَافُوْٓا اَنْ تُرَدَّ اَيْمَانٌۢ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ ،
وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوْا ، وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٨﴾ يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُوْلُ مَاذَآ
اُجِبْتُمْ ، قَالُوْا لَا عِلْمَ لَنَا ، اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿١٠٩﴾
اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِيْ

ઈન અન્તુમ દ્-રબ્તુમ ફિલ અરદિ
અગર તુમ સફર કર રહે હો મુલ્કમેં
ફ-અસાબત્કુમ મુસી-બતુલ મૌત ؕ
પસ પહુંચે તુમકો મુસીબત મૌતકી (તો ગવાહ કરલો હાલતે
તહ્બિસૂ-નહુમા મિમ બઅ્દિસ્ સલાતિ
સફરમેં) રોકલો ઉન દોનોં કો બાદ નમાઝ (અસર) કે,
ફ-યુક્સિમાનિ બિલ્લાહિ ઈનિર-તબ્તુમ
ફિર કસમ ખાએં વો દોનોં અલ્લાહકી અગર શક હો તુમકો
લા નશ્તરી બિહી સ-મનંવ વ લવ કાના
(કસમ ખાકર કહેં) કે નહીં બેચેંગે હમ કસમ કિસી કીમત પર અગરચે
ઝ़ા કુરબા ؕ વલા નક્તુમુ શહા-દતલ્લાહિ
વો હો કરાબત દાર (હમારા) ઔર નહીં છુપાએંગે હમ ગવાહી ખુદાકી
ઈન્ના ઈઝ़લ લ-મિનલ આસિમીન ۝
(અગર છુપાએં) તો બેશક હમ ઉસ વકત ગુનેહગારોં સે હૈં (૧)
ફ-ઈન ઉસિરા અલા અન્નહુમસ-તહક્-કા ઈસ્મન ફ-આ-ખરાનિ
ફિર અગર મા'લૂમ હો જાએ કે ઉન દોનોંને હક સાબિત કિયા હૈ ગુનાહસે, તો દૂસરે દો ગવાહ
યકૂમાનિ મકા-મહુમા મિનલ લઝીનસ-તહક્-કા અ-લયહિમુલ
ખડે હોં ઉનકી જગહ (ઉનકો રદ કરને પર) ઉન લોગોંમેંસે કે હક સાબિત કિયા થા ઉનપર (દબા લેનેકી
અવ-લયાનિ ફ-યુક્સિમાનિ બિલ્લાહિ લ-શહા-દતુના અ-હક્-કુ મિન
ગરઝસે) યે દોનોં નએ ગવાહ કસમ ખાએં ખુદાકી કે અલબત્તા હમારી ગવાહી બહુત સચ્ચી હૈ ઉન દોનોંકી
શહા-દતિહિમા વ મઅ્-તદય-ના ؕ ઈન્ના ઈઝ़લ લ-મિનઝ़ ઝ़ાલિમીન ۝
ગવાહીસે ઔર નહીં નિકલ ગએ હમ હદસે (ઐસા કિયા હો તો) બેશક હમ ઉસ વકત અલબત્તા ઝાલિમોંસે હૈં,
ઝ़ાલિકા અદના અંય યઅ્તૂ બિશ-શહા-દતિ અલા વજહિહા અવ યખાફૂ
યે બહુત કરીબ હૈ ઈસકે કે દેં ગવાહી ઉસી તરહ પર (જૈસી હૈ વૈસી) યા ડરેં
અન તુરદ-દા અય્માનુમ બઅ્દા અય્માનિહિમ ؕ વત્તકુલ્લાહા વસ્મઊ ؕ
ઈસસે કે રદ કરદી જાએંગી કસમેં ઉનકી, બાદમેં ઉન નએ ગવાહોં કી કસમોંકે, ઔર ડરો ખુદાસે ઔર સુનો
વલ્લાહુ લા યહદિલ કવ-મલ ફાસિકીન ۝ યવમા યજ-મઉલ્લાહુર રુસુલા
ઔર ખુદા નહીં હિદાયત કરતા કૌમ ફાસિકોંકો (૨) જિસ દિન જમા' કરેગા ખુદા પૈગમ્બરોંકો
ફ-યકૂલુ માઝ़ા ઉજિબ્તુમ ؕ કાલૂ લા ઈલ્મા લના ؕ ઈન્નકા અન્તા અલ્લામુલ
ફિર કહેગા કે કયા જવાબ દિયા ગયા થા તુમકો વો કહેંગે નહીં ઈલ્મ હમકો (કુછ) બેશક તુહી ખૂબ જાનનેવાલા હૈ
ગુયૂબ ۝ ઈઝ़ કાલલ્લાહુ યા ઈસબ્ના મર-યમઝ़-કુર નિઅ્-મતી
ગૈબકી બાતેં (૩) જબ કહેગા ખુદા અય ઈસા બેટે મરયમકે યાદ કર મેરા ઈનઆમ જો

➡ પેજ (૧૭૩) ની તફસીર : શરીઅતના હુકમો સમજતા હતા (૩) એટલે બાપના મામલાને જાણ્યું કે હકના તાબે હતા અને આલિમ હતા તો તેની રાહ ન પકડે તો અફસોસ છે. (૪) એટલે તે મસલાઓને તમે જાણ્યા તો તેના ઉપર અમલ કરો અને જે કોઈ અસલ દીનને માનતો નથી તેને મસલાઓ બતાવવાનો શો અર્થ પહેલા દીનને સમજાવવું અગર તે માને ત્યારે મસલાઓ બતાવો.

પેજ (૧૭૪) ની તફસીર : (૧) એટલે મુસલમાન મરતી વખતે પોતાના માલનો કામ સોંપે તો વધારે સારૂ છે કે બે માણસો ભરોસાદાર વચ્ચે રાખે ફરી જો વારસો ને શક પડે કે એ માણસો એ કાંઈ માલ સંતાડયો છે અને વારસો દાવો કરે અને શાહેદ નથી તો બન્ને માણસો કસમ ખાય કે અમે નથી સંતાડયું જો સફરમાં મરવા લાગ્યો અને ત્યાં મુસલમાન ન મળ્યા તો બે કાફિરો પણ રવા છે અને કસમ ↗

↗ આપો અસરની નમાઝ પછી તે વખતની દુઆ સારી નરસી વધારે કબુલ થાય છે કદાચ ડરીને ઝુટી કસમ ન ખાય. (૨) એટલે વારસો ને શક પડેતો કસમ આપવાનો
હુકમ રાખ્યો એ માટે કે કસમથી ડરી પહેલા થી જ ખોટું જાહેર ન કરે પછી તેમની વાત ખોટી પડે તો વારસો કસમ ખાય એ એટલા માટે તે કસમ માં દગો ન
કરે જાણે કે અમારી ૪ ૭ કસમ આખરે ઉંઘી ન પડે. ફાયદો : હઝરતની ૨ મ વખતે એક મુસલમાન વેપાર અર્થે ગયો હતો રસ્તામાં મરવા લાગ્યો ➡

عَلَيْكَ وَعَلٰى وَالِدَتِكَ ۘ اِذْ اَيَّدْتُّكَ بِرُوْحِ
الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا ۚ وَاِذْ
عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ ۚ وَاِذْ
تَخْلُقُ مِنَ الطِّيْنِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِىْ فَتَنْفُخُ فِيْهَا
فَتَكُوْنُ طَيْرًا بِاِذْنِىْ وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ
بِاِذْنِىْ ۚ وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى بِاِذْنِىْ ۚ وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِىْٓ
اِسْرَآءِيْلَ عَنْكَ اِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ وَاِذْ
اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيّٖنَ اَنْ اٰمِنُوْا بِىْ وَبِرَسُوْلِىْ ۚ قَالُوْٓا
اٰمَنَّا وَاشْهَدْ بِاَنَّنَا مُسْلِمُوْنَ ۝ اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ
يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيْعُ رَبُّكَ اَنْ يُّنَزِّلَ
عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ ۗ قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ۝ قَالُوْا نُرِيْدُ اَنْ نَّاْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ

અ્‌-લયકા વ અ્‌લા વાલિ-દતિક ، ઈઝ્‌
તુઝપર ઔર તેરી માં પર કિયે જબકે
અય્યત્તુકા બિ-રૂહિ્‌લ કુદુસ ﻗﻒ તુકલ્લિમુન
મદદ કી મૈંને તેરી જાને પાક (જિબ્રઈલ) સે. બાતેં કરતા થા તૂ
નાસા ફ્રિલ મહ્‌દિ વ કહલા ج વ ઈઝ્‌
લોગોંસે બચપનમેં ઔર બળી ઉમરમેં(દોનોં હાલતમેં) યક્સાં તૌર પર)
અ્‌લ્લમ્તુકલ કિતાબા વલ હિ્‌ક-મતા
ઔર (દૂસરા) જબકે સિખાઈ મૈંને તુઝકો કિતાબ(યાની લિખના)
વત્તવ્‌રાતા વલ ઈન્જીલ ج વ ઈઝ્‌ તખ્‌લુકુ
ઔર હિકમત ઔર તૌરેત ઔર ઈન્જીલ. ઔર જબ બનાતા થાં
મિનત્‌ તી્‌નિ ક-હય-અતિત્‌ તય્‌રિ બિ-ઈઝ્‌ની
તૂ મિટટીસે મૂરત પરિંદેકી (માનિંદ) મેરે હુકમસે,
ફ-તન્ફુખુ ફીહા ફ-તકૂનુ ત્‌ય-રમ બિ-
ફિર ફૂંક મારતા થા તૂ ઉસમેં તો હો જાતા થા પરિન્દા (ઝિન્દા)
ઈઝ્‌ની વ તુબરિઉલ અક-મહા વલ અબ-રસ્‌ા બિ-ઈઝ્‌ની ج વ ઈઝ્‌ તુખ્‌રિજુલ
મેરે હુકમસે. ઔર અચ્છા કર દેતા થા તૂ માદરઝાદ અંધેકો ઔર કોળ્હી કો મેરે હુકમસે, ઔર જબ નિકાલતા થા
મવ્‌તા બિ-ઈઝ્‌ની ج વ ઈઝ્‌ ક-ફફતુ બની ઈસ્રાઈલા અ્‌ન્કા ઈઝ્‌
(ઝિન્દા કરકે) મુરદોંકો મેરે હુકમસે. ઔર જબ રોક દિયા મૈંને બની ઈસરાઈલકો તુઝ (કો નુકસાન પહુંચાને) સે
જિઅ્‌-તહુમ બિલ બય્યિનાતિ ફ-ક્‌ાલલ લઝ્‌ીના ક-ફરૂ મિન્હુમ ઈન હાઝ્‌ા
જબ લાયા થા તૂ ઉનકે પાસ મો'જિઝે, તો કહા ઉન લોગોંને કે જો કાફિર થે ઉનમેંસે, નહીં હૈ યે
ઈલ્લા સિહ્‌રુમ મુબીન ० વ ઈઝ્‌ અવ-હ્‌યતુ ઈલલ હ્‌વારિય્યીના અન આમિનૂ
મગર જાદૂ ખુલા હુવા. (૧) ઔર જબ વહી કી મૈંને (યાની દિલમેં ડાલી મૈંને) હવારિયોંકે યે કે ઈમાન લાઓ
બી વ બિ-રસૂલી ج ક્‌ાલૂ આમન્ના વશ્‌હદ બિ-અન્નના મુસ્લિમૂન ० ઈઝ્‌
મુઝપર ઔર મેરે રસૂલ પર, કહા ઉન્હોંને ઈમાન લાએ હમ ઔર તુ ગવાહ રેહ ઈસકા કે હમ ફરમાંબરદાર હૈં. જબ
ક્‌ાલલ હ્‌વારિય્યૂના યા ઈ્‌સબ્ના મર-યમા હલ યસ્તતી્‌ઉ રબ્બુકા અંય
કહા હવારિયોંને અય ઈસા બેટે મરયમ કે કયા કર સકતા હૈ તેરા રબ યે કે
યુનઝ્‌-ઝિલા અ્‌-લયના માઈ-દતમ મિનસ સમાઅ ط ક્‌ાલત તકુલ્લાહા ઈન કુન્તુમ
ઉતારે હમ પર એક ખ્વાન (ખાનેકા) આસમાનસે કહા (ઈસાને) ડરો ખુદાસે, અગર હો તુમ
મુઅ્‌-મિનીન ० ક્‌ાલૂ નુરીદુ અન નઅ્‌-કુલા મિન્હા વ તત્‌મઈન્ના
ઈમાન વાલે. (૨) કહા ઉન્હોંને ચાહતે હૈં હમ યે કે (કુછ) ખાએં ઉસમેંસ ઔર આરામ પકળ

→ પેજ (૧૭૪) ની તફસીર : કાફલામાંથી બે ઈસાઈઓને પોતાનો માલ સોંપ્યો કે મારા વારસોને આપી દેશો. જ્યારે તેઓ લાવીને આપવા લાગ્યા વારસો એ એક પ્યાલો તેમાં ન જોયો જે સોનાનો હતો અને દાવો કર્યો તે બન્ને કસમ ખાઈ ગયા અમને એજ આપેલો પછી વારસોને તે કટોરો સોની ને ત્યાં મળ્યો કે ચાંદીનો હતો સોના ના ઝિલેટ કરી તે ઈસાઈઓએ વેચ્યો તેમના ઉપર સાબિત કર્યું તો કેહવા લાગ્યા કે મરનારે પોતાની હયાતીમાં અમને વેચ્યો છે અને પૈસા લઈ ચુકયો છે પછી વારસો તરફ બે શખ્સો જે મરનારના નજીકના હતા બધાની તરફથી કસમ ખાઈ ગયા કે વેચવાનું અમને જાણ નથી અને મરનારના હાથની ફેહરિસ્ત પણ નીકળી જેમાં કટોરો પણ દર્શાવેલ હતો આખરે ઈસાઈઓ પાસેથી પાછો લીધો. (૩) એ અલ્લાહ સાહબ કાફિરોને સંભળાવવા પુછશે કે મેં ↗

નથી ગવાહી

વકફે લાઝિમ

આપશે અલ્લાહના ઈલ્મની કે અમને દિલની ખબર
જેથી જાણવા મળે કે અલ્લાહની આગળ કોઈની દિલની

મ ૨

↗ તમને જેમની તરફ મોકલ્યા હતા તેમણે કબુલ કર્યું કે નહીં અને પયગંબર હવાલો
જાહેરની છે તે એમને સંભળાવ્યો ને પયગંબરોની શફાઅત ઉપર અભિમાની છે
આપી શકતો નથી અને કોઈ કોઈની શફાઅત નથી કરતા. →

قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا
مِنَ الشّٰهِدِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ
رَبَّنَآ أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا
عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِّنْكَ ۚ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الرّٰزِقِينَ ﴿١١٤﴾ قَالَ اللّٰهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۚ
فَمَنْ يَّكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّيٓ أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَّآ
أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِينَ ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قَالَ اللّٰهُ
يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي
وَأُمِّيَ إِلٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۖ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُونُ
لِيٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۚ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ
عَلِمْتَهُ ۚ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ۚ
إِنَّكَ أَنْتَ عَلّٰمُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَآ
أَمَرْتَنِي بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ

કુલૂબુના વ નઅ્-લમા અન કદ્ સદક્-તના
દિલ હમારે ઔર જાનેં યે કે તહકીક સચ કહા તુમને હમસે.
વ નકૂના અ્-લય-હા મિનશ શાહિદીન ૦
ઔર હો જાએઁ હમ ઉસપર ગવાહોંસે. (૧)
કાલા ઈસબ્નુ મર-યમલ્લાહુમ્મા રબ્બનૉ
કહા ઈસા બેટે મરયમને અય ખુદા અય હમારે રબ
અન્ઝિલ અ્-લયના માઈ-દતમ મિનસ્
ઉતાર હમપર એક ખ્વાન
સમાઈ તકૂનુ લના ઈદલ લિ-અવ્વલિના
આસમાનસે જો હોવે હમારે લિયે ઈદ (ખુશીકા દિન) હમારે અગલે
વ આખિરિના વ આ-યતમ મિન્કા ج
ઔર હમારે પિછલોંકે લિયે ઔર નિશાની હો તેરી તરફસે (કુદરતકી)
વર-ઝુક્ના વ અન્તા ખ્ય-રુર રાઝિકીન ૦
ઔર રિઝક દે હમકો ઔર તૂ બેહતર રિઝક દેનેવાલા હૈ. (૨)
કાલલ્લાહુ ઇન્ની મુનઝ-ઝિલુહા અ્-લયકુમ ج ફ-મંય યકફુર બઅ્-દુ મિન્કુમ
કહા ખુદાને તહકીક મૈં ઉતારનેવાલા હું ઉસકો તુઝપર ફિર જો કુફર કરેગા બાદ ઈસકે તુમમેંસે,
ફ-ઇન્ની ઉઅઝ્-ઝિબુહૂ અઝાબલ લૉ ઉઅઝ્-ઝિબુહૂ અ-હ્-દમ મિનલ
પસ તેહકીક અઝાબ કરૂંગા મૈં ઉસપર વો અઝાબ કે નહીં અઝાબ કરૂંગા મૈં વો કિસીપર
આ્-લમીન ૦ વ ઇઝ્ કાલલ્લાહુ યા ઈસબ્ના મર-યમા અ-અન્તા કુલ્તા લિન
સારે જહાનમેંસે. (૩) ઔર જબ કહેગા ખુદા અય ઈસા બેટે મરયમકે ક્યા તુને કહા થા
નાસિત તખિઝૂની વ ઉમ્મિયા ઈલા-હયનિ મિન દૂનિલ્લાહ ط કાલા સુબ્હા-નકા
લોગોંકો કે બનાઓ મુઝકો ઔર મેરી માંકો દો ખુદા સિવા ખુદાકે તો (ઈસા) અર્ઝ કરેંગે પાક હૈ તૂ
મા યકૂનુ લી અન અકૂલા મા લયસા લી ق બિ-હક્ક્ ط ઇન કુન્તુ કુલ્તુહૂ
નહીં હૈ મેરે લિયે યે કે કહું મૈં વો બાત કે નહીં હૈ મુઝકો કોઈ હક (જિસકે કેહનેકા) અગર મૈંને કહા હોગા ઉસકો,
ફ-કદ્ અલિમ્તહ ط તઅ્-લમુ માફી નફસી વલૉ અઅ્-લમુ માફી નફસિક ط
પસ તેહકીક જાનતા હોગા તૂ ઉસકો, જાનતા હૈ તુ વો જો મેરે જી મેં હૈ ઔર નહીં જાનતા હું મૈં વો જો તેરે જી મેં હૈ.
ઇન્નકા અન્તા અલ્લામુલ ગુયૂબ ૦ મા કુલ્તુ લહુમ ઇલ્લા મૉ
બેશક તુહી હૈ ખૂબ જાનનેવાલા ગૈબ (કી બાતોં) કા નહીં કહા મૈંને ઉનકો મગર જો કુછ
અ-મર-તની બિહી અનિઅ્-બુદુલ્લાહા રબ્બી વ રબ્બકુમ ج વ કુન્તુ
હુકમ કિયા થા તુને મુઝકો ઉસકા, યે કે ઈબાદત કરો ખુદાકી જો મેરા ભી રબ હૈ ઔર તુમ્હારા ભી રબ હૈ ઔર થા મૈં

→ પેજ (૧૭૫) ની તફસીર : (૧) બની ઈસરાઈલને તારાથી રોકયા એટલે કત્લ કરવા દીધા (૨) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહથી ડરો એટલે બંદાને જોઈએ અલ્લાહની કસોટી ન કરે કે પોતાનું કહેવુ માને છે કે નહીં જો કે ખાવિંદ ઘણી જ મહેરબાની કરતો હોય.
પેજ (૧૭૬) ની તફસીર : (૧) એટલે બરકત ની ઉમેદ થી માંગે છે અને મોજિઝો હમેશા જાહેર હોય છે આઝમાવવા માટે નહીં (૨) કહે છે કે તે ખોનચો શનીવારના રોજ ઉતર્યો જે ઈસાઈઓની ઈદ છે જેમ આપણે જુમ્આ નો દીવસ (૩) કેટલાક કહે છે તે ખોનચો ચાલીસ દીવસ સુધી ઉતર્યો પછી કેટલાકે ના શુકરી કરી અને હુકમ હતો કે ભિખારી અને માંદા માણસો ખાય કદાવર અને તવંગર માણસો ખાવા લાગ્યા પછી લગભગ એંસી માણસો ડુક્કર અને વાંદરા બની ગયા આ અઝાબ પહેલા યહુદીઓ ઉપર થયો હતો. ↗

↗ પછી કોઈને થયો નથી
પરંતુ નબી ની દુઆ વ્યર્થ થતી
છે કે હઝરત ઈસા (અ.) ની

વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

કેટલાક કહે છે કે ખોનચો ઉતર્યો જ નથી ધમકી સાંભળી ને જ માંગનારાઓ ડરી જઈ માંગણી છોડી દીધી ગમે તેમ હોય
નથી વળી આ કુરઆનમાં તેનું વર્ણન હિકમતથી ખાલી નથી તો ઘણુ કરી તે દુઆની અસરનીજ આ અસર
ઉમ્મતમાં ૫ ૭ લોકો વિશેષ ૨ મ માલદાર આસુદા રહ્યા અને તેઓમાં જે ના શુકરી પાવ કરશે એટલે →

عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ ۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِيْ كُنْتَ
اَنْتَ الرَّقِيْبَ عَلَيْهِمْ ۚ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿۱۱۷﴾
اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ
اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۱۱۸﴾ قَالَ اللّٰهُ هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ
الصّٰدِقِيْنَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا
عَنْهُ ۚ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۱۱۹﴾ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ وَمَا فِيْهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۲۰﴾

(۶) سُوْرَةُ الْاَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ (۵۵) — اٰياتها ۱۶۵ — ركوعاتها ۲۰

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ
الظُّلُمٰتِ وَالنُّوْرَ ۚ ثُمَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُوْنَ ﴿۱﴾
هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ طِيْنٍ ثُمَّ قَضٰٓى اَجَلًا ۚ وَ

અ્-લયહિમ શહીદમ મા દુમ્તુ ફીહિમ ૮
ઉનપર દેખ ભાલ કરતા રહા જબ તક કે રહા મૈં ઉનમેં
ફ-લમ્મા તવફ-ફય-તની કુન્તા અન્તર
ફિર જબ તુને બુલા લિયા મુઝકો તો તુહી થા
રકીબા અ્-લયહિમ ♭ વ અન્તા અ્લા કુલ્લિ
નિગેહબાન ઉનપર ઔર તુહી ઉપર હર
શયઇન શહીદ ० ઇન તુઅ્ઝ્-ઝિબ્હુમ
ચીઝકે ખબરદાર હૈ. અગર સઝા દે તુ ઉનકો
ફ-ઇન્નહુમ ઇ્બાદુક ૮ વ ઇન તગ્ફિર લહુમ
તો તેહકીક વો તેરે બન્દે હૈં ઔર અગર બખ્શ દે તુ ઉનકો
ફ-ઇન્નકા અન્તલ અ્ઝીઝુલ હ્કીમ ०
તો બેશક તુહી ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ.
ક઼ાલલ્લાહુ હાઝ઼ા યવમુ યન્ફઉસ્
૧૨ કહેગા ખુદા યેહી વો દિન હૈ કે ફાયદા દેગા
સ્ાદિકીના સિ્દકુહુમ ♭ લહુમ જન્નાતુન તજ્રી મિન તહ્તિહલ અન્હારુ મ
સચ્ચોં કો સચ ઉનકા. ઉનકે લિયે બહિશ્તેં હૈં ચલતી હૈં ઉનકે નીચેસે નેહરેં. ર
ખ્ાલિદીના ફીહા અ-બદા ♭ રદિ્યલ્લાહુ અ્ન્હુમ વ રદૂ અ્ન્હ ♭ ઝ઼ાલિકલ
હમેશા રહેંગે ઉસમેં હમેશા. રાઝી હુવા ખુદા ઉનસે ઔર રાઝી હુએ વો ઉસસે યે હૈ
ફવઝુલ અ્ઝીમ ० લિલ્લાહિ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અરદિ વમા
કામિયાબી બળી ખુદાહીકે લિયે હૈ બાદશાહી આસમાનોંકી ઔર ઝમીનકી ઔર જો કુછ
ફીહિન્ન ♭ વહુવા અ્લા કુલ્લિ શય્ઇન ક઼દીર ૬ ૯
ઉનમેં હૈ (ઉસકી) ઔર વો હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. ૬

સૂરતુલ અન્આમ

સૂરએ અન્આમ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૬૫) આયતેં ઔર (૨૦) રુકુઅ હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલ્હ્મ્દુ લિલ્લાહિલ લઝી ખ્-લ-ક્સ સમાવાતિ વલ અરદ્ા વ જ-અ્-લઝ્
સબ તા'રીફ ખુદાંહી કે લિયે હૈ જિસને પૈદા કિયા આસમાનોંકો ઔર ઝમીનકો ઔર બનાયા
ઝુલુમાતિ વન્નૂર ♭ સુમ્મલ લઝીના ક-ફરૂ બિ-રબ્બિહિમ યઅ્દિલૂન ०
અંધેરે ઔર નૂરકો ફિર ભી વો લોગ કે જો કાફિર હુએ અપને રબકે સાથ દૂસરોંકો બરાબર કરતે હૈં
હુવલ્લઝી ખ્-લ-ક્કુમ મિન તીનિન સુમ્મા ક્દા અ-જલા ♭ વ
વોહી હૈ જિસને પૈદા કિયા તુમકો મિટ્ટીસે, ફિર મુકર્રર કી મૌત ઔર

→ પેજ (૧૭૬) ની તફસીર : શાંત દિલથી બંદગીમાં ન લાગતા ગુનાહોમાં જીવન ગાળશે તો તે ઘણુ કરી આખિરતમાં સૌથી વધુ શિક્ષાને પામશે એમાં મુસલમાનો ને ચેતવણી છે કે પોતાની મતલબને કુદરતી નિયમ વિરુધ્ધ નવા પ્રકારે માંગે નહી કેમકે ફરી તેનો શુક્ર અદા કરવો બહુજ કઠણ છે માટે જાહેરી સા઼ધનો પ્રત્યે સંતોષ માનવું બેહતર છે.

أَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُ ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ ۝ وَهُوَ اللَّهُ
فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ
وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ۝ وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ
آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝ فَقَدْ
كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۖ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ
أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ
مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا
وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم
بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ۝
وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ
بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُّبِينٌ ۝ وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ

અ-જલુમ મુસમ્મન ઈન્દહૂ સુમ્મા
મૌત કી એક ખાસ મુદ્દત મુકર્રર કી ગઈ હૈ નઝદીક ઉસકે ફિર ભી
અન્તુમ તમ્તરૂન ૦ વ હુવલ્લાહુ ફિસ
તુમ શક કરતે હો વોહી હૈ ખુદા
સમાવાતિ વ ફિલ અર્દ્ ط યઅ્લમુ સિર્રકુમ
આસમાનોં મેં ઔર ઝમીન મેં જાનતા હૈ વો પોશીદા બોલના તુમ્હારા
વ જહ-રકુમ વ યઅ્લમુ મા તકસિબૂન૦
ઔર પુકાર કર બોલના તુમ્હારા. ઔર જાનતા હૈ વો જો કુછ તુમ
વમા તઅ્તીહિમ મિન આ-યતિમ મિન
કમાતે હો. ઔર નહીં આતી ઉસકે પાસ કોઈ નિશાની
આયાતિ રબ્બિહિમ ઈલ્લા કાનૂ અ્ન્હા
નિશાનિયોં મેં સે ઉનકે રબ કી મગર વો હૈ ઉનસે
મુઅ્રિદ્દીન ૦ ફ-કદ્ કઝ્-ઝબૂ બિલ હક્કિ
મુંહ ફેરને વાલે પસ તહકીક ઝુટલાયા ઉન્હોંને હક કો

મ ૨ **લમ્મા જા-અહુમ ط ફ-સવ્ફ યઅ્તીહિમ અમ્બાઉ મા કાનૂ બિહી**
જબકે આયા વો ઉનકે પાસ. પસ અલબત્તા આએંગી ઉનકે પાસ ખબરેં ઉન ચીઝોંકી કે જિસકે સાથ
યસ્તહઝિઊન ૦ અલમ ય-રવ કમ અહ-લકના મિન કબ્લિહિમ મિન કરનિમ
વો હંસી ઉડાતે થે. કયા નહીં દેખા ઉન્હોંને કે કિતની બરબાદ કરદીં હમને ઉનસે પેહલે ઉમ્મતોં કો,
મક-કન્નાહુમ ફિલ અરદ્દિ મા લમ નુમક-કિલ લકુમ વ અર-સલ્નસ સમાઆ
જમાવ દિયા થા હમને ઉનકો મુલ્કમેં ઈતના કે નહીં જમાવ દિયા થા તુમકો. ઔર ભેજા થા હમને આસમાનસે
અ્-લયહિમ મિદરારંવ ص વ જઅ્લ્નલ અન્હારા તજરી મિન તહ્તિહિમ
ઉનપર મૂસલાધાર પાની. ઔર કીં હમને નેહરેં બેહતી ઉનકે નીચે
ફ-અહ-લકનાહુમ બિ-ઝુનૂબિહિમ વ અન્શઅ્ના મિમ બઅ્દિહિમ કર-નન
ફિર તબાહ કિયા હમને ઉનકો ઉનકે ગુનાહોં કે સબબ, ઔર પૈદા કિયા હમને ઉનકે બાદ ઉમ્મત
આ-ખરીન૦ વ લવ નઝ-ઝલ્નાં અ્-લયકા કિતાબન ફી કિરતાસિન
દૂસરી (યાની દૂસરે લોગ) ઔર અગર ઉતારતે હમ તુઝપર લિખ્ખી (કિતાબ) કાગઝમેં
ફ-લ-મસૂહુ બિ-અયદીહિમ લ-કાલલ લઝીના ક-ફરૂ ઈન હાઝા ઈલ્લા
ફિર છૂ લેતે વો ઉસકો અપને હાથોંસે (તબભી અલબત્તા) કેહતે વો લોગ જો કાફિર હૈં યેહી કે નહીં હૈ યે મગર
સિહ્રુમ મુબીન૦ વ કાલૂ લવલા ઉન્ઝિલા અ્-લયહિ મલક ط વ લવ
જાદૂ ખુલા હુવા (૧) ઔર કહા ઉન્હોંને ક્યૂં ન ઉતારા ગયા ઉનપર ફરિશ્તા, ઔર અગર

તફસીર : (૧) એટલે જેમના નસીબમાં હિદાયત નથી તેમનો શક કદીએ મટતો નથી.

أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ۝ وَلَوْ جَعَلْنٰهُ
مَلَكًا لَّجَعَلْنٰهُ رَجُلًا وَّلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَّا يَلْبِسُونَ ۝
وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ
سَخِرُوْا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝ قُلْ
سِيْرُوْا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِيْنَ ۝ قُلْ لِّمَنْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ
قُلْ لِّلّٰهِ ۗ كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۗ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلٰى
يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۗ اَلَّذِيْنَ خَسِرُوْا أَنْفُسَهُمْ
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَلَهٗ مَا سَكَنَ فِي الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۗ
وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ قُلْ أَغَيْرَ اللّٰهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا
فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ
قُلْ إِنِّيْٓ أُمِرْتُ أَنْ أَكُوْنَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا
تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ قُلْ إِنِّيْٓ أَخَافُ إِنْ

અન્ઝલ્ના મ-લકલ લ-કુદ્દિયલ અમ્રુ
ઉતારતે હમ ફરિશ્તા અલબત્તા ફૈસલ કિયા જાતા કામ
સુમ્મા લા યુન્ઝરૂન ○ વ લવ જઅલ્નાહુ
ફિર નહીં ઢીલ દિયે જાતે (૧) ઔર અગર બનાતે હમ ઉસ (રસૂલ) કો
મ-લકલ લ-જ-અલ્નાહુ રજુલંવ
ફરિશ્તા તબ ભી બનાતે હમ ઉસકો ઈન્સાન (કી સૂરત પર)
વ લ-લ-બસ્ના અ-લયહિમ મા યલબિસૂન ○
ઔર શુબ્હા ડાલ દેતે હમ ઉનપર વોહી જો શુબ્હા કર રહે હૈ.
વ લ-કુદિસ-તુહઝિઆ બિ-રુસુલિમ
ઔર અલબુત્તા મઝાક ઉળાયા ગયા રસૂલોંકા
મિન કબલિકા ફહાકા બિલ્લઝીના
પેહલે તુઝસે પસ ઘેર લિયા ઉન લોગોંકો જો મ
સખિરૂ મિન્હુમ મા કાનૂ બિહી ર
મઝાક ઉળાતે થે ઉનમેંસે ઉસ અઝાબ ને કે જિસકા
યસ્તહઝિઉન ○ ع કુલ સીરૂ ફિલ અરદ્દિ સુમ્મન-ઝુરૂ કયફા કાના આકિ-બતુલ ૬
મઝાક ઉળાતે થે. કેહ દો સૈર કરો મુલ્ક મેં, ફિર દેખો કૈસા હુવા અન્જામ ૭
મુકઝ-ઝિબીન ○ કુલ લિ-મમ માફિસ સમાવાતિ વલ અર્દ ط કુલ લિલ્લાહ ط
ઝુટલાને વાલોંકા. કેહદો (અય નબી) કિસકે લિયે હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર ઝમીનમેં. કેહદો ખુદાહીકે લિયે હૈ
ક-ત-બા અલા નફસિહિર રહ-મહ ط લ-યજ-મ-અન્નકુમ ઇલા યવમિલ
લાઝિમ કર લિયા ઉસને અપની ઝાતપર રહમ કરના ઝરૂર જમા' કરેગા વો તુમકો દિન
કિયા-મતિ લા રય-બા ફીહ ط અલ્લઝીના ખસિરૂ અન્ફુ-સહુમ ફ-હુમ
કયામતકે નહીં હૈ કોઈ શક ઈસમેં. જો લોગ કે નુકસાન કર રહે હૈં ખુદ અપના પસ વો
લા યુઅ-મિનૂન ○ વ લહૂ મા સ-ક-ના ફિલ લયલિ વન્નહાર ط
નહીં ઈમાન લાએંગે ઔર ઉસીકા હૈ જો કુછ બસતા હૈ રાતમેં ઔર દિનમેં
વ હુવસ સમીઉલ અલીમ ○ કુલ અ-ગય-રલ્લાહિ અત્તખિઝુ વલિય્યન
ઔર વોહી સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ કેહદો કયા સિવા ખુદાકે બનાઉ મૈં (કિસી ઔરકો અપના) મદદગાર
ફાતિરિસ સમાવાતિ વલ અરદ્દિ વહુવા યુત્ઇમુ વલા યુત્અમ ط
જો પૈદા કરનેવાલા હૈ આસમાનોંકા ઔર ઝમીનકા ઔર વોહી (સબકો) ખિલાતાં હૈ ઔર વો ખુદ નહીં ખિલાયા જાતા
કુલ ઇન્ની ઉમિરતુ અન અકૂના અવ્વલા મન અસ્લમા વલા
કેહદો તેહકીક હુકમ દિયા ગયા હૈ મુઝકો યે કે બનૂં મૈં પેહલા વો શખ્સ જો મુસલમાન હુવા હૈ ઔર મત
તકૂનન્ના મિનલ મુશરિકીન ○ કુલ ઇન્ની અખાફુ ઇન
હો તૂ શરીક લાનેવાલોંસે કેહદો મૈં ડરતા હૂં અગર

તફસીર : (૧) કેહતા હતા અમારા દેખતા ફરિશતાઓ ઉતરે તો જયારે માણસો ફરિશ્તાઓ ને જુએ તો ગેબની દુનિયા જાહેર થાય પછી દરેક અમલનો બદલો પણ ગેબથી જાહેરમાં આવવા લાગે.

عَصَيْتُ رَبِّيْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝ مَنْ يُّصْرَفْ
عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهٗ ۚ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ۝
وَاِنْ يَّمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗٓ اِلَّا هُوَ ۚ
وَاِنْ يَّمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝
وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهٖ ۚ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ۝
قُلْ اَيُّ شَيْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً ۚ قُلِ اللّٰهُ ۙ شَهِيْدٌ
بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۙ وَاُوْحِيَ اِلَيَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ
بِهٖ وَمَنْ بَلَغَ ۚ اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُوْنَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ
اٰلِهَةً اُخْرٰى ۚ قُلْ لَّآ اَشْهَدُ ۚ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ
وَّاحِدٌ وَّاِنَّنِيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ
الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَآءَهُمْ ۘ اَلَّذِيْنَ
خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَمَنْ اَظْلَمُ
مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ۚ اِنَّهٗ

અ-સૂયતુ રબ્બી અઝાબા યવમિન અઝીમ ૦
નાફરમાની કરૂં મૈં અપને રબકી અઝાબ સે રોઝે કયામત કે
મંય યુસ્રફ અન્હુ યવ-મઈઝિન ફ-કદ
જો શખ્સ કે હટા દિયા જાએ ઉસસે ઉસ દિન (અઝાબ) તો તેહકીક
રહિમહ b વ ઝાલિકલ ફવ-ઝુલ મુબીન ૦
મહેરબાની કી ઉસપર (ખુદાને) ઔર યેહી હૈ કામિયાબી ખુલી હુઈ
વ ઈય યમ્સસ-કલ્લાહુ બિ-દુર્રિન ફલા
ઔર અગર પહુંચાએ તુઝકો ખુદા કોઈ તકલીફ પસ નહીં હૈ
કાશિફા લહૂ ઈલ્લા હૂ b વ ઈય યમ્સસ્કા
દૂર કરનેવાલા ઉસકા (કોઈ) સિવા ઉસ ખુદા કે, ઔર અગર
બિ-ખયરિન ફહુવા અલા કુલ્લિ
પહુંચાએ તુઝકો કોઈ ફાયદા તો વો હર
શય-ઈન કદીર ૦ વ હુવલ કાહિરુ ફવ-કા
ચીઝ પર કાદિર હૈ (૧) ઔર વો ગાલિબ હૈ ઉપર
મ **ઈબાદિહ b વહુવલ હકીમુલ ખબીર ૦ કુલ અય્યુ શય-ઈન અક-બરુ શહાદહ b**
૨ અપને બન્દોંકે. ઔર વો હિકમતવાલા ખબરદાર હૈ કેહ દો કૌનસી ચીઝ (ખુદાસે) બળ્હકર ગવાહ હૈ
કુલિલ્લાહ ؕ શહીદુમ બયની વ બય-નકુમ ؕ વ ઊહિયા ઈલય્યા હાઝલ
કેહ દો ખુદા હૈ ગવાહ દરમિયાન મેરે ઔર દરમિયાન તુમ્હારે ઔર વહી કિયા ગયા હૈ તરફ મેરે યે
કુરઆનુ લિ-ઉન્ઝિ-રકુમ બિહી વ મમ બ-લગ b અ-ઈન્નકુમ
કુરઆન તાકે ડરાઉ મૈં તુમકો ઇસ (કે ઝરીએ) સે ઔર ઉસ શખ્સકો ડરાઉ જિસકો પહુંચે (કુરઆન) કયા તુમ
લ-તશહદૂના અન્ના મઅલ્લાહિ આલિ-હતન ઉખ્રા b કુલ લા અશહદ ج
(ઈસ બાતકી) ગવાહી દેતે હો કે ખુદા કે સાથ મા'બુદ દૂસરે (ભી) હૈં? કેહ દો કે નહીં ગવાહી દેતા મૈં
કુલ ઈન્નમા હુવા ઈલાહુંવ વાહિદુંવ વ ઈન્નની બરીઉમ મિમ્મા
કેહ દો કે સિવા ઈસકે નહીં કે વો મા'બૂદ અકેલા હૈ ઔર તહકીક મૈં બેઝાર હું ઉસ ચીઝસે કે
વકફે **તુશરિકૂન ૦ અલ્લઝીના આતય-નાહુમુલ કિતાબા યઅ્-રિફૂ-નહૂ**
લાઝિમ શરીક લાતે હો તુમ (૨) વો લોગ કે દી હૈ હમને ઉનકો કિતાબ, પેહચાનતે હૈં (મુહમ્મદ સ.)કો
બેઈખ્તિફિન
વકફે **કમા યઅ્-રિફૂના અબ્ના-અહુમ ∘ અલ્લઝીના ખસિરૂ અન્ફુ-સહુમ**
લાઝિમ જૈસા કે પેહચાનતે હૈં વો અપને બેટોંકો જો લોગ કે નુકસાન કર રહે હૈં અપને આપકા
૯ **ફહુમ લા યુઅ્-મિનૂન ૦ વ મન અઝ્-લમુ મિમ મનિફ-તરા**
૮ પસ વો નહીં ઈમાન લાએંગે ઔર કૌન બળ્હકર ઝાલિમ હોગા ઉસ શખ્સ સે જો બાંધ લે
K **અલલ્લાહિ કઝિબન અવ કઝ્-ઝબા બિ-આયાતિહ b ઈન્નહૂ** K
ખુદા પર ઝૂટ યા ઝુટલાએ આયતોંકો ઉસકી બેશક

તફસીર : (૧) જાણવા મલ્યુ કે ભલાઈ પહોચાડવા માંગે છે (૨) અહીં ગવાહી ફરમાવી કસમને એટલે હું કસમ ખાઉ છું અલ્લાહની આનાથી વધારે કઈ કસમ હશે ?

لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢١﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ
لِلَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا اَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُوْنَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوْا وَاللّٰهِ
رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِيْنَ ﴿٢٣﴾ اُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوْا عَلٰٓى
اَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ
يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَاِنْ يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا
يُؤْمِنُوْا بِهَا ۚ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْكَ يُجَادِلُوْنَكَ يَقُوْلُ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٢٥﴾ وَهُمْ
يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْـَٔوْنَ عَنْهُ ۚ وَاِنْ يُّهْلِكُوْنَ اِلَّآ
اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوْا عَلَى
النَّارِ فَقَالُوْا يٰلَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِاٰيٰتِ رَبِّنَا
وَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧﴾ بَلْ بَدَا لَهُمْ مَّا كَانُوْا

લા યુફલિહુઝ્ ઝ઼ાલિમૂન ૦ વ યવમા
નહીં છુટકારા પાંએંગે ઝાલિમ. (૧) ઔર જિસ દિન
નહ્શુરુહુમ જમીઅ્ન સુમ્મા નકૂલુ
જમા᾽ કરેંગે હમ ઉન સબકો ફિર કહેંગે હમ
લિલ્લઝ઼ીના અશ-રકૂ અયના શુ-રકાઉકુમુલ
ઉન લોગોંસે જો શિર્ક કરતે થે, કહાં હૈ શરીક તુમ્હારે
લઝ઼ીના કુન્તુમ તઝ-ઉ઼મૂન ૦ સુમ્મા
જિનકે શરીક હોનેકા તુમ દા'વા કરતે થે ફિર
લમ તકુન ફિત્નતુહુમ ઈલ્લા અન કા઼લૂ
નહીં હોગા બહાના ઉનકા મગર યે કે કહેંગે
વલ્લાહિ રબ્બિના મા કુન્ના મુશરિકીન ૦
કસમ ખુદાકી, અય હમારે રબ હમ નહીં થે શરીક લાને વાલે
ઉન્ઝુર કયફ઼ા ક-ઝ઼બૂ અ઼લા અન્ફુસિહિમ
દેખ કૈસા ઝૂટ બોલા ઉન્હોંને અપની જાનોં પર
વ દ઼લ્લા અ઼ન્હુમ મા કાનૂ યફ઼-તરૂન ૦ વ મિન્હુમ મંય યસ્તમિઉ
ઔર ખો ગયા ઉનસે જો ઝૂટ બાંધતે થે વો ઔર ઉનમેંસે બા'ઝ લોગ ઐસે ભી હૈં જો કાન લગાતે હૈં
ઈલૈક ૮ વ જ-અ઼લ્ના અ઼લા કુલૂબિહિમ અકિન્નતન અંય યફ઼-ક઼હૂહુ વ ફ઼ી
તરફ઼ તેરે ઔર કિયે હૈં હમને ઉનકે દિલોં પર પરદે ઈસસે કે ન સમઝેં ઉસકો, ઔર
આઝ઼ાનિહિમ વક઼રા ૬ વ ઈય ય-રવ કુલ્લા આ-યતિલ લા યુઅ્-મિનૂ બિહા ૬ હ઼ત્તા
ઉનકે કાનોંમેં બોઝ હૈ ઔર અગર દેખેં વો સબ નિશાનિયાં (તબ ભી) નહીં ઈમાન લાએંગે ઉનપર. યહાં તક કે
ઈઝ઼ા જાઊકા યુજાદિલૂ-નકા યકૂલુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઈન હાઝ઼ા ઈલ્લા
જબ આતે હૈં તેરે પાસ તો ઝગળતે હૈં તુઝસે, કેહતે હૈં વો લોગ જો કાફિર હુએ, નહીં હૈ યે મગર કહાનિયાં
અસાતી઼રુલ અવ્વલીન ૦ વ હુમ યન-હવના અ઼ન્હુ વ યન-અવના અ઼ન્હ ૮ વ ઈય
અગલે લોગોંકી ઔર વો મના' કરતે હૈં ઉસસે (દૂસરોં કો) ઔર ખુદ ભી દૂર રેહતે હૈં ઉસસે ઔર નહીં
યુહલિકૂના ઈલ્લા અન્ફુ-સહુમ વમા યશઉ઼રૂન ૦ વ લવ તરા ઈઝ઼ વુકિ઼ફૂ
હલાક કરતે હૈં મગર અપની હી જાનોંકો, ઔર નહીં સમઝતે હૈં વો (ઈસ બાતકો). ઔર કાશ કે, દેખે તુ જબ ખળે કિયે જાએંગે
અ઼લન નારિ ફક઼ાલૂ યા લય-તના નુરદ-દુ વલા નુકઝ઼-ઝ઼િબા બિ-આયાતિ
આગ પર પસ કહેંગે અય કાશ કે હમ ફેરે જાએં (દુનિયામેં) ઔર ન ઝુટલાએં હમ નિશાનિયોંકો
રબ્બિના વ નકૂના મિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ બલ બદા લહુમ મા કાનૂ
અપને રબકી ઔર બન જાએં હમ ઈમાન વાલોંમેંસે બલ્કે ઝાહિર હો ગયા ઉનકે લિયે વો જો

તફસીર : (૧) જો મેં ઝુટ બાંધ્યો તો મારાથી વધારે ભુંડુ કોઈ નથી અને જો મેં સત્ય પહોચાડયું ફરી તમે તેને ઝુટલાવ્યો તો તમારા જેવો કોઈ ગુનેહગાર નથી ફરી પોતાની ફિક્ર કરો.

يُخْفُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَ
إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۞ وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا
نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ۞ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ
قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۚ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ۞ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا
يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ
عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ۞ وَمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ
لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۞ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ
لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ
الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ۞ وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ
مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ

યુખ્ફૂના મિન કબ્લ ઼ વ લવ રુદ-દૂ લ-આદૂ
છુપાતે થે પેહલે સે ઔર અગર ફેરે જાએં (દુનિયામેં) અલબત્તા
લિમા નુહૂ અન્હુ વ ઈન્નહુમ લ-કાઝિબૂન ૦
ફિર જાએં તરફ ઉસકે કે મના' કિયે ગએ હૈં ઉસસે ઔર તહકીક
વ કાલૂ ઈન હિયા ઈલ્લા હયાતુનદ
અલબત્તા વો ઝૂટે હૈં (૧) ઔર કહા ઉન્હોંને નહીં હૈ યે મગર ઝિન્દગી
દુન્યા વમા નહનુ બિ-મબઊસીન ૦
દુનિયાકી ઔર નહીં હૈં હમ ઉઠાએ જાનેવાલે
વ લવ તરા ઈઝ વુકિફૂ અલા
ઔર કાશ કે દેખે તૂ જબકે ખડે કિયે જાએંગે રૂબરૂ
રબ્બિહિમ ઼ કાલા અ-લયસા હાઝા બિલ
મ રબકે અપને કહેગા (રબ) કયા નહીં હૈ યે (તુમ્હારા જી ઉઠના)
ર હક્ક ઼ કાલૂ બલા વ રબ્બિના ઼ કાલા ફઝૂકુલ
સચ, કહેંગે હાં (સચ હૈ) કસમ હૈ અપને રબકી, કહેગા (રબ)
૬ અઝાબા બિમા કુન્તુમ તકફુરૂન ૦ કદ ખસિરલ લઝીના કઝ-ઝબૂ
૯ ચખ્ખો અઝાબ બદલે મેં જો તુમ કુફર કરતે થે તહકીક ટોટા પાયા ઉન લોગોંને કે ઝુટલાયા
બિ-લિકાઈલ્લાહ ઼ હત્તા ઈઝા જાઅત્હુમુસ સા-અતુ બગ-તતન કાલૂ
મિલનેકો ખુદાસે યહાં તક કે જબ આએગી ઉનકે પાસ કયામત નાગહાં કહેંગે
યા હસ-ર-તના અલા મા ફર્રત્ના ફીહા ઼ વ હુમ યહમિલૂના અવઝા-રહુમ
હાય અફસોસ ઉપર ઇસકે કે કોતાહી કી હમને (દુનિયામેં) ઔર વો ઉઠાએંગે બોઝ અપને
અલા ઝુહૂરિહિમ ઼ અલા સાઆ મા યઝિરૂન ૦ વ મલ હયાતુદ
અપની પીઠોં પર ખબરદાર હો! બુરા હૈ જો કુછ બોઝ ઉઠાતે હૈં ઔર નહીં હૈ ઝિન્દગી
દુન્યા ઈલ્લા લઈબુંવ વ લહવુંવ ઼ વ લદ-દારુલ આખિ-રતુ ખય-રુલ
દુનિયાકી મગર ખેલ ઔર તમાશા ઔર અલબત્તા આખિરતકા ઘર બેહતર હૈ ઉન લોગોંકે લિયે જો
લિલ્લઝીના યત્તકૂન ઼ અ-ફલા તઅ-કિલૂન ૦ કદ નઅ-લમુ ઈન્નહૂ
પરહેઝગારી કરતે હૈં, કયા ફિર (ઈતના ભી) નહીં સમઝતે હો તુમ. તહકીક જાનતે હૈં હમ યકીનન વો
લ-યહઝુનુકલ લઝી યકૂલૂના ફ-ઈન્નહુમ લા યુકઝ-ઝિબૂ-નકા વ લાકિન્નઝ
અલબત્તા ગમગીન કરતા હૈ તુંઝકો જો કુછ કે કેહતે હૈં. પસ તેહકીક વો નહીં ઝુટલાતે તુઝકો લેકિન
ઝાલિમીના બિ-આયાતિલ્લાહિ યજ-હદૂન ૦ વ લ-કદ કુઝ-ઝિબત રુસુલુમ
ઝાલિમ જો ખુદાકી આયતોંકા ઈન્કાર કરતે હૈં ઔર અલબત્તા તહકીક ઝુટલાએ ગએ રસૂલ
મિન કબ્લિકા ફ-સ-બરૂ અલા મા કુઝ-ઝિબૂ વ ઊઝૂ હત્તા
તુંઝસે પેહલે. પસ સબ્ર કિયા ઉન્હોંને ઉપર ઉસકે કે ઝુટલાએ ગએ ઔર ઈઝા દિયે ગએ યહાં તક કે

તફસીર : (૧) એટલે દોઝખના છેડા ઉપર પહોંચીને હુકમ થશે કે રોકાવો તો કાફિરોને ઉમ્મીદ થશે કે કદાચ અમને ફરીથી દુન્યામાં મોકલશે તો આ વખતે કુફ્ર ન કરીશુ અને ઈમાન લાવીશું તો અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું કે એ માટે તેમને રોકાવ્યા નથી બલ્કે એ રીતથી તેમને કબુલ કરાવ્યું કે અમોએ કુફ્ર કર્યું હતુ તેમ પહેલા ઈન્કાર કરતા કે અમો શરીક કરતા ન હતા અને ફરી પાછા મોકલવા ગેર જરૂર છે.

اَتٰهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ ۚ وَلَقَدْ جَآءَكَ
مِنْ نَّبَاِى الْمُرْسَلِيْنَ ۝ وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ
اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى الْاَرْضِ
اَوْ سُلَّمًا فِى السَّمَآءِ فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ ۚ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ
لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝
اِنَّمَا يَسْتَجِيْبُ الَّذِيْنَ يَسْمَعُوْنَ ۘ وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ
اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ۝ وَقَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ
مِّنْ رَّبِّهٖ ۚ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُّنَزِّلَ اٰيَةً
وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ
وَلَا طٰٓئِرٍ يَّطِيْرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّآ اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ ۚ مَا فَرَّطْنَا
فِى الْكِتٰبِ مِنْ شَىْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ
كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا صُمٌّ وَّبُكْمٌ فِى الظُّلُمٰتِ ۚ مَنْ يَّشَاِ اللّٰهُ
يُضْلِلْهُ ۚ وَمَنْ يَّشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝

અતાહુમ નસ્રુના ૮ વલા મુબદ-દિલા
આઈ ઉનકે પાસ મદદ હમારી. ઔર નહીં કોઈ બદલનેવાલા
લિ-કલિમાતિલ્લાહ ૮ વ લ-કદ જા-અ-કા
બાતોંકો ખુદાકી ઔર તહકીક આઈ હૈ તેરે પાસ
મિન ન-બઈલ મુર-સલીન ૦ વ ઈન કાના
બા'ઝ ખબરેં પૈગમ્બરોંકી ઔર અગર
કબુરા અ-લયકા ઈઅ્-રાદુહુમ ફ-ઈનિસ
ગિરાં ગુઝરતા હૈ તુમપર મુંહ ફેરના ઉનકા, તો અગર
ત-તઅ્-તા અન તબ્તગિયા ન-ફ-કન ફિલ
હો સકે તુમસે યે કે ઢુંડો કોઈ સુરાગ
અરદિ અવ સુલ્લમન ફિસ સમાઈ
ઝમીનમેં યા કોઈ સીઢી આસમાનમેં
ફતઅ્-તિ-યહુમ બિ-આયહ ૮ વ લવ શાઅલ્લાહુ
ફિર લેઆઓ ઉનકે પાસ કોઈ મો'જિઝે (તો લેઆઓ). ઔર અગર ચાહતા

લ-જ-મ-અહુમ અ-લલ હુદા ફલા તકૂનન્ના મિનલ જાહિલીન ૦
ખુદા તો જમા' કરતા ઉનકો હિદાયત પર. પસ મત હો તૂ નાદાનોંમેંસે (૧)
ઈન્નમા યસ્તજીબુલ લઝીના યસ્મઊન ૮ વલ મવ્તા યબ્અસુહુમુલ્લાહુ
સિવા ઈસકે નહીં કે કુબૂલ કરતે હૈં વો લોગ જો સુનતે હૈં. ઔર મુરદોં કો ઝિન્દા કરકે ઉઠાએંગા ખુદા ઉનકો
સુમ્મા ઈ-લયહિ યુર-જઊન ૦ વ કાલૂ લવ-લા નુઝ્ઝિલા અ-લયહિ આ-યતુમ
ફિર તરફ ઉસકે લૌટાએ જાએંગે (૨) ઔર (કાફિર) કેહતે હૈં ક્યોં નહીં ઉતારા ગયા ઉસ પર કોઈ મો'જિઝા
મિર રબબિહ ૮ કુલ ઈન્નલ્લાહા કાદિરુન અલા અંય યુનઝ-ઝિલા આયતંવ
ઉસકે રબકી તરફસે કેહદો કે બેશક ખુદા કાદિર હૈ ઈસપર કે ઉતારે કોઈ મો'જિઝા
વ લાકિન્ના અક-સ-રહુમ લા યઅ્-લમૂન ૦ વમા મિન દાબ્બતિન ફિલ અરદિ
ઔર લેકિન અકસર ઉનકે (ખુદાકી મસલિહતોંકો) નહીં જાનતે, ઔર નહીં હૈ કોઈ ચલનેવાલા ઝમીનમેં,
વલા તાઈરિંય યતીરુ બિ-જનાહય-હિ ઈલ્લા ઉ-મમુન અમ્સાલુકુમ ૮ મા ફર્રત્ના
ઔર નહીં હૈ કોઈ પરિન્દા જો ઉળતા હૈ અપને દોનોં બાઝૂસે મગર જમાઅતેં હૈં માનિંદ તુમ્હારે નહીં કમી કી હમને
ફિલ કિતાબિ મિન શયઈન સુમ્મા ઈલા રબબિહિમ યુહ-શરૂન ૦ વલ્લઝીના
કિતાબમેં (લિખનેસે) કિસી ચીઝકી. ફિર (સબ) અપને રબકી તરફ હાઝિર કિયે જાએંગે. ઔર જિન લોગોંને
કઝ-ઝબૂ બિ-આયાતિના સુમ્મુંવ વ બુકમુન ફિઝ ઝુલુમાત ૮ મંય ય-શઈલ્લાહુ
ઝુટલાયા હમારી આયતોંકો, વો બેહરે ઔર ગુંગે હૈં (ઔર) અંધેરીમેં હૈં જિસકો ચાહતા ખુદા
યુદ્લિલ્હ ૮ વ મંય ય-શઅ્ યજ્અલ્હુ અલા સિરાતિમ મુસ્તકીમ ૦
ગુમરાહ કરતા હૈ ઉસકો, ઔર જિસકો ચાહતા હૈ કર દેતા હૈ ઉસકો રાહ સીધી પર (૩)

આધા
૨
વકફે ગુફરાન
વકફે મંઝિલ

તફસીર : (૧) કાફિરો માંગતા હતા કે આ નબી છે તો તેમની સાથે એક નિશાની રહે કે દરેક જોઈ શકે અને ઈમાન લાવે આ ઉપરથા કદાચ હઝરતના દિલમાં તેઓની અયોગ્ય માંગણી પુરી થવા સબંધી વિચાર આવ્યો હોય તેથી ફરમાવ્યું કે ખુદાની ઈચ્છાને આધીન રહો જો તેને મંજુર હોત તો નિશાનીઓ વિના સૌના દિલ ઈમાન તરફ ફેરવી નાખત. (૨) એટલે બધાથી ઉમેદ ન રાખો કે માનશે જેમના દિલમાં અલ્લાહે કાન નથી આપ્યા તે સાંભળતા નથી તો કેવી રીતે માનશે પરંતુ એ કાફિરની મિસાલ મુરદાની છે કયામતમાં જોઈને ને યકીન કરશે (૩) એટલે અલ્લાહની કુદરતની નિશાનીઓ આખી દુનિયામાં દરેક જાતના જાનવરોનો કારખાનો એક કાયદાથી બાંધ્યો છે માણસનો પણ એક કાયદો રાખ્યો છે તે પયગંબરોને ઝબાન તેમને શીખડાવે છે જો ધ્યાન કરે એજ નિશાની ↗

قُلْ اَرَءَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ اَوْ اَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُوْنَ ۚ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ بَلْ اِيَّاهُ
تَدْعُوْنَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُوْنَ اِلَيْهِ اِنْ شَآءَ وَ
تَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ
مِّنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنٰهُمْ بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ
يَتَضَرَّعُوْنَ ۝ فَلَوْلَآ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَا تَضَرَّعُوْا
وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوْبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ مَا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ۝ فَلَمَّا نَسُوْا مَا ذُكِّرُوْا بِهٖ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ
اَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ۭ حَتّٰٓى اِذَا فَرِحُوْا بِمَآ اُوْتُوْٓا اَخَذْنٰهُمْ
بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُّبْلِسُوْنَ ۝ فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۭ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ قُلْ
اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ
عَلٰي قُلُوْبِكُمْ مَّنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِهٖ ۭ اُنْظُرْ

કુલ અ-ર-અય-તકુમ ઈન અતાકુમ
કેહ દો કયા દેખા હૈ તુમને અપને તઈં અગર આએ તુમ્હારે પાસ
અ્ઝાબુલ્લાહિ અવ અતત્કુમુસ સા-અતુ
આઝાબ ખુદાકા યા આએ તુમ્હારે સામને કયામત
અ-ગ્ય-રલ્લાહિ તદઊન ૮ ઈન કુન્તુમ
તો કયા સિવા ખુદાકે (કિસી ઔર કો) પુકારોગે અગર હો તુમ
સાદિકીન ૦ બલ ઈય્યાહુ તદઊના
સચ્ચે ? બલ્કે ઉસીકો પુકારોગે તુમ પસ દૂર કર દેગા જિસ
ફ-યકશિફુ મા તદઊના ઈલયહિ ઈન શાઆ
(આફત કે દૂર કરને) કે લિયે પુકારતે હો ઉસકો અગર ચાહેગા તો,
વ તન્સવ-ના મા તુશરિકૂન ૦
ઔર ભુલ જાઓગે ઉન (મા'બૂદોંકો) જિનકો શરીક મુકર્રર કરતે હો
વ લ-કદ અરસલ્ના ઈલા ઉ-મમિમ
ઔર તહકીક ભેજે હમને પૈગમ્બર તરફ ઉમ્મતોંકોકે
મ **મિન કબલિકા ફ-અખઝ-નાહુમ બિલ બઅ્સાઈ વદ્-દર-રાઈ લઅલ્લહુમ**
ર પેહલે તુમસે થી, પસ પકળા હમને ઉનકો સખ્તી ઔર તકલીફમેં તાકે વો
ય-ત-દર્રઊન ૦ ફ-લવલા ઈઝ જા-અહુમ બઅ્સુના ત-દર્રઊ
આજિઝી કરેં. તો કયોં નહીં આજિઝી કરતે જબ આયા ઉનકે પાસ અઝાબ હમારા
વ લાકિન ક-સત કુલૂબુહુમ વ ઝય્યના લહુમુશ શય-તાનુ મા કાનૂ
લેકિન (બાત યે થી કે) સખ્ત હો ગએ દિલ ઉનકે, ઔર આરાસતા કર દિખાએ ઉનકો શૈતાનને વો અમલ જો
યઅ્મલૂન ૦ ફ-લમ્મા નસૂ મા ઝુક-કિરૂ બિહી ફ-તહ્ના અ-લયહિમ
વો કરતે થે. ફિર જબ ભૂલ ગએ જો કુછ નસીહત કિયે ગએ થે ઉનકો, ખોલ દિયે હમને ઉનપર
અબ્વાબા કુલ્લિ શૈઅ ط હત્તા ઈઝા ફરિહૂ બિમા ઊતૂ અ-ખઝનાહુમ
દરવાઝે હર ચીઝકે યહાં તક કે જબ ઈતરા ગએ વો ઉન ચીઝોંસે કે દિયે ગએ વો તો પકળા હમને ઉનકો
બગ્-તતન ફ-ઈઝા હુમ મુબલિસૂન ૦ ફ-કુતિઆ દાબિરુલ કવમિલ
અચાનક પસ નાગહાં વો નાઉમ્મીદ થે (૧) પસ કાટી ગઈ જળ ઉસ કૌમકી
લઝીના ઝ-લમૂ વલ-હમ્દુ લિલ્લાહિ રબબિલ આ-લમીન ૦ કુલ
જો ઝુલ્મ કરતે થે ઔર સબ તા'રીફ ખુદાકે વાસતે હૈ જો રબ હૈ સારે જહાનકા. કેહ દો કયા
અ-ર-અયતુમ ઈન અ-ખ-ઝલ્લાહુ સમ્અકુમ વ અબ્સા-રકુમ વ ખ-તમા
દેખા તુમને અગર લે લેતે ખુદા સુનને ઔર દેખનેકી તાકત તુમ્હારી ઔર મોહર કર દે
અલા કુલૂબિકુમ મન ઈલાહુન ગ્યરુલ્લાહિ યઅ્તીકુમ બિહ ط ઉન્ઝુર
દિલોં પર તુમ્હારે તો કૌનસા મા'બૂદ હૈ સિવા ખુદાકે જો લા દેવે તુમકો વો (સબ ને'મતેં), દેખો

તફસીર : (૧) એટલે ગુંનેહગારો ને અલ્લાહ તઆલા થોડુંક પકડે છે જો તે રડયો અને તવબહ કરી તો બચી ગયો અને જો આટલી પકડ ન માની તો ફરી તેને બેહલાવ્યા અને ખુબીના દરવાજા ખોલ્યા જયારે તે ઘણા જ ગુનાહમાં ગર્ક થયો તો ખબર વગર તેને પકડી લીધો એ હુકમ છે કે કોઈ ગુનાહ ઉપર ચેતવણી પોંહચે તો તરત જ તવબહ કરે એ રાહ ન જુએ કે આનાથી વધારે પોંહચે તો યકીન કરે.

كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُوْنَ ﴿٤٦﴾ قُلْ
اَرَءَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً اَوْ جَهْرَةً
هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرْسِلُ
الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ۚ فَمَنْ اٰمَنَ
وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٤٨﴾
وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوْا
يَفْسُقُوْنَ ﴿٤٩﴾ قُلْ لَّآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ
وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّيْ مَلَكٌ ۚ اِنْ
اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى
وَالْبَصِيْرُ ۗ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٥٠﴾ وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِيْنَ
يَخَافُوْنَ اَنْ يُّحْشَرُوْٓا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِّنْ
دُوْنِهٖ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٥١﴾ وَلَا
تَطْرُدِ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ

કયફ઼ા નુસ઼ર્રિફુલ આયાતિ સુમ્મા હુમ
કિસ તરહસે બયાન કરતે હૈં હમ નિશાનિયોંકો. ફિર ભી વો
યસ઼્દિફૂન ૦ કુલ અ-ર-અય-તકુમ ઈન
મુંહ ફેરકર ચલે જાતે હૈં. (૧) કેહ દો કયા દેખા તુમને અગર
અતાકુમ અ઼ઝ઼ાબુલ્લાહિ બગ્-તતન અવ
આએ તુમપર અઝાબ ખુદાકા અચાનક યા
જહ-રતન હલ યુહ-લકુ ઈલ્લલ ક઼વમુઝ઼
પેહલેસે બતા કર, તો કયા હલાક કિયા જાએગા સિવા ઝાલિમ
ઝ઼ાલિમૂન ૦ વમા નુરસિલુલ મુર-સલીના
લોગોંકે (કોઈ ઔર ભી?) (૨) ઔર નહીં ભેજતે હૈં હમ રસૂલોકો
ઈલ્લા મુબશ્શિરીના વ મુન્ઝ઼િરીન ج
મગર ખુશખબરી દેનેવાલે ઔર ડરાનેવાલે (બનાકર)
ફ-મન આ-મના વ અસ઼્લહ઼ા ફલા
ફિર જો ઈમાન લાયા ઔર હાલત દુરુસ્ત કર લી તો નહીં મ
ખ઼વ-ફુન અ઼-લયહિમ વલા હુમ યહ઼-ઝનૂન ૦ વલ્લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ ૨
ડર ઉનપર ઔર ન વો ગમગીન હોંગે. ઔર જિન લોગોંને ઝુટલાયા
બિ-આયાતિના ય-મસ્સુહુમુલ અ઼ઝ઼ાબુ બિમા કાનૂ યફ઼સુકૂન ૦ કુલ
હમારી આયતોંકો લગેગા ઉનકો અઝાબ ઈસ સબબસે કે નાફરમાની કરતે થે કેહદો કે
લૉ અકૂલુ લકુમ ઈન્દી ખ઼ઝ઼ાઈનુલ્લાહિ વલૉ અઅ઼-લમુલ ગ઼યબા વલૉ અકૂલુ
નહીં કેહતા મૈં તુમકો યે કે નઝદીક મેરે ખઝાને ખુદાકે હૈં ઔર ન મૈં જાનતા હૂં ગૈબકો ઔર ન કેહતા હૂં
લકુમ ઈન્ની મલક ج ઈન અત્તબિઉ઼ ઈલ્લા મા યૂહ઼ા ઈલય્યા ط કુલ હલ
તુમસે કે મૈં ફરિશતા હૂં નહીં પૈરવી કરતા મૈં મગર ઉસ ચીઝકી કે વહી કી જાતી તરફ મેરે કેહ દો
યસ્તવિલ અઅ઼-મા વલ બસ઼ીર ط અ-ફલા ત-તફક-કરૂન ० વ અન્ઝ઼િર
કયા બરાબર હોતા હૈ અંધા ઔર આંખવાલા કયા નહીં સોચ સકતે તુમ(ઈતના ભી) (૩) ઔર ડરાઇયે
બિહિલ લઝ઼ીના યખ઼ાફૂના અંય યુહ઼-શરૂ ઈલા રબ્બિહિમ લયસા લહુમ મિન
ઈસ (કુરઆન કે ઝરીએ) સે ઉન લોગોંકો જો ડરતે હૈં ઈસસે કે જમા' કિયે જાએં અપને રબકે સામને, નહીં હૈ ઉનકે લિયે
દૂનિહી વલિય્યુંવ વલા શફ઼ીઉ઼લ લઅ઼લ્લહુમ યત્તકૂન ૦ વલા
સિવા ઉસકે કોઈ દોસ્ત ઔર નહીં હૈ કોઈ સિફારિશી તાકે વો પરહેઝગાર બન જાએં ઔર મત
તત઼્રુદિલ લઝ઼ીના યદઊ઼ના રબ્બહુમ બિલ ગ઼દાતિ વલ અ઼શિય્યિ
દૂર કર ઉન લોગોંકો જો પુકારતે હૈં અપને રબકો સુબ્હ ઔર શામ.

તફસીર : (૧) એટલે તવબહ માં વાર ન કરે જે કાન અને દિલ આ વખતે છે કદાચ પછી ન મળે. (૨) કદાચ આટલીવાર માં અઝાબ પહોંચી જાય તો જો તવબહ કરી ચુકયો તો એ અઝાબ થી બચી જાય. (૩) એટલે પયગંબર માણસ સિવાય બીજા કાંઈ નથી થઈ જતા કે તેમની પાસેથી અશકય વસ્તુઓની માંગણી કરો એક આંધળા અને જોનાર નો ફર્ક છે.

يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن
شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ
فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم
بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن
بَيْنِنَا ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ۝ وَإِذَا جَاءَكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ
رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ
سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ
سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ۝ قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۚ قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ ۙ
قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝ قُلْ
إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُم بِهِ ۚ مَا عِندِي

યુરીદૂના વજ-હહ ♭ મા અ્-લયકા મિન
ઔર ચાહતે હૈં વો રઝામન્દી ઉસકી, નહીં હૈ તુઝ પર
હિ્સાબિહિમ મિન શય- ઈવ વમા મિન
ઉનકે હિસાબસે કુછ (ઝિમ્મા) ઔર નહીં હૈ
હિ્સાબિકા અ્-લયહિમ મિન શય-ઈન
તેરે હિસાબસે ઉનપર કુછ (ઝિમ્મા)
ફ-તત્રુ-દહુમ ફ-તકૂના મિનઝ્ ઝ્ાલિમીન ○
પસ દૂર કર દેગા તૂ ઉનકો તો હો જાએગા તૂ ઝાલિમોંમેંસે (૧)
વ કઝ઼ાલિકા ફ-તન્ના બઅ્-દ્હુમ
ઔર ઈસી તરહ આઝમાયા હમને ઉનકે બા'ઝકો
બિ-બઅ્-દ્િલ લિ-યકૂલૂ અ-હાઉલાઇ
બાઝ'કે ઝરીએસે તાકે કહેં વો, કયા યેહી વો લોગ હૈ
મન્નલ્લાહુ અ્-લયહિમ મિમ બય-નિના ♭
કે એહસાન કિયા ખુદાને ઉનપર હમમેંસે
મ **અ-લયસલ્લાહુ બિ-અઅ્-લમા બિશ શાકિરીન ○ વ ઈઝ઼ા જાઁ-અકલ**
૨ કયા નહીં હૈ ખુદા ખૂબ જાનનેવાલા શુક્ર કરને વાલોંકો (૨) ઔર જબ આએં તેરે પાસ
લઝ઼ીના યુઅ્-મિનૂના બિ-આયાતિના ફ-કુલ સલામુન અ્-લયકુમ ક-તબા
વો લોગ કે ઈમાન લાતે હૈં હમારી આયતોં પર તો કેહ દો સલામતી હો તુમપર લાઝિમ કર લિયા હૈ
રબ્બુકુમ અ્લા નફસિહિર રહ્-મતા ૪ અન્નહૂ મન અ્મિલા મિન્કુમ
તુમ્હારે રબને અપની ઝાત પર (બન્દોં પર) મહેરબાની કરના યે કે જો કોઈ કામ કરે તુમમેંસે
સૂઅમ બિ-જહા-લતિન સુમ્મા તાબા મિમ બઅ્-દિહી વ અસ્-લહ્ા ફ-અન્નહૂ
બુરા નાદાનીસે ફિર તૌબા કરે બાદ ઉસકે ઔર નેક કામ કરે તો યકીનન વો
ગ્ફૂરુર રહ્ીમ ○ વ કઝ઼ાલિકા નુફસ્સ્િલુલ આયાતિ વ લિ તસ્તબીના
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ (૩) ઔર ઈસી તરહ જુદા જુદા બયાન કરતે હૈં હમ નિશાનિયાં તાકે ઝાહિર હો જાએ
૬ **સબીલુલ મુજરિમીન ○ કુલ ઈન્ની નુહીતુ અન અઅ્-બુદલ લઝ઼ીના**
૧૨ રાહ ગુનેહગારોંકા કેહ દો બેશક મૈં મના' કિયા ગયા હું યે કે ઈબાદત કરૂં ઉન લોગોંકી કે જિનકો
તદઊ્ના મિન દૂનિલ્લાહ ♭ કુલ લાઁ અત્તબિઉ્ અહવા-અકુમ ૪
પુકારતે હો સિવા ખુદાકે કેહ દો નહીં પૈરવી કરતા મૈં તુમ્હારી ખ્વાહિશોંકી
ક્દ દ્-લલ્તુ ઈઝંવ વર્મા અના મિનલ મુહ-તદીન ○ કુલ
ઐસા કરૂં તો તહકીક ગુમરાહ હો જાઉ મૈં ઉસ વકત ઔર ન રહું મૈં રાહ પાનેવાલોં મેં સે કેહ દો
ઈન્ની અ્લા બયયિ-નતિમ મિર રબ્બી વ કઝ઼્-ઝ઼બ્તુમ બિહ ♭ મા ઈન્દી
તહકીક મૈં રૌશન દલીલ પર હું મેરે રબકી તરફસે ઔર ઝુટલાયા તુમને ઉસ દલીલકો, નહીં હૈ મેરે પાસ

તફસીર : (૧) એટલે એ સાંભળી ગુનાહ થી બચતા રહો. (૨) કાફિરો માંથી કેટલાક સરદારોએ હઝરતથી કહ્યું કે તમારી વાત સાંભળવાનો મન થાય છે પરંતુ તમારી પાસે જે હલકા લોકો બેસે છે તેમની જોડે અમે બેસી સકતા નથી આના ઉપર આ આયત ઉતરી કે ખુદાને ચાહનાર જો કે ગરીબ છે તેમનો ધ્યાન પહેલા રહે છે. (૩) એટલે તવંગરો ને ગરીબોથી આજમાવ્યા છે કે તેમને ઝલીલ જુએ છે અને અચંબો કરે કે આ અલ્લાહના ફઝલને શું લાયક છે અને અલ્લાહ તેમનો દિલ જુએ છે કે અલ્લાહ ને હક માને છે.

مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ يَقُصُّ الْحَقَّ
وَهُوَ خَيْرُ الْفٰصِلِيْنَ ۝ قُلْ لَّوْ اَنَّ عِنْدِيْ مَا
تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ لَقُضِيَ الْاَمْرُ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ؕ
وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝ وَعِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا
يَعْلَمُهَآ اِلَّا هُوَ ؕ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ
وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَّرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِيْ
ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَّلَا يَابِسٍ اِلَّا فِيْ
كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ يَتَوَفّٰىكُمْ بِالَّيْلِ وَ
يَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيْهِ
لِيُقْضٰٓى اَجَلٌ مُّسَمًّى ۚ ثُمَّ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ
يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ
عِبَادِهٖ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ
اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُوْنَ ۝

મા તસ્તઅ્જિલૂના બિહ ઈનિલ હુકમુ
વો (અઝાબ) કે જલ્દી કરતે હો તુમ જિસકી. નહીં હૈ હુકમ
ઈલ્લા લિલ્લાહ યકુસ્સુલ હક્-ક્-વહુવા
સિવા ખુદાકે (કિસીકા) બયાન કરતા હૈ વો હક (બાત) ઔર વોહી હૈ
ખય-રુલ ફાસિલીન ○ કુલ લવ અન્ના
બેહતર ફૈસલા કરનેવાલા. કેહદો અગર મેરે પાસ હોતા
ઈન્દી મા તસ્તઅ્જિલૂના બિહી લ-કુદ્દિયલ
વો (અઝાબ) કે જલ્દી કરતે હો તુમ જિસકી, તો તય કિયા જાતા
અમ્રુ બયની વ બય-નકુમ વલ્લાહુ
ઝગળાહી (કભીકા) દરમિયાન મેરે ઔર તુમ્હારે ઔર ખુદા
અઅ્લમુ બિઝ્ ઝાલિમીન ○ વ ઈન્દહૂ
ખૂબ જાનતા હૈ ઝાલિમોંકો. ઔર ઉસીકે પાસ હૈ
મફાતિહુલ ગયબિ લા યઅ્લમુહા ઈલ્લા હૂ
કુન્જિયાં ગૈબકી નહીં જાનતા હૈ ઉનકો મગર વો
(ખુદા હી જાનતા હૈ) મ
વ યઅ્લમુ માફિલ બર્રિ વલ બહ્રિ વમા તસ્કુતુ મિંવ વ-ર-કતિન ઈલ્લા ૨
ઔર જાનતા હૈ જો કુછ જંગલમેં ઔર દરિયામેં હૈ. ઔર નહીં ગિરતા કોઈ પત્તા મગર
યઅ્લમુહા વલા હબ્બતિન ફી ઝુલુમાતિલ અરદિ વલા રત્બિંવ વલા
જાનતા હૈ વો ઉસકો. ઔર નહીં ગિરતા કોઈ દાના અંધેરોંમેં ઝમીનકે, ઔર ન તર (ચીઝ) ઔર ન
યાબિસિન ઈલ્લા ફી કિતાબિમ મુબીન ○ વહુવલ લઝી ય-તવફ-ફાકુમ
ખુશ્ક (ચીઝ) મગર (સબ ચીઝેં) કિતાબ બયાન કરને વાલી (લૌહે મહફૂઝ)મેં હૈ (૧) ઔર વોહી હૈ જો કબ્ઝા કરતા હૈ (રૂહ) તુમ્હારી
બિલ લયલિ વ યઅ્લમુ મા જ-રહ્-તુમ બિન્નહારિ સુમ્મા યબ્અસુકુમ
રાતમેં, ઔર જાનતા હૈ વો જો કમાતે હો તુમ દિન મેં ફિર ઉઠાતા હૈ તુમકો
ફીહિ લિ-યુક્દા અ-જલુમ મુસમ્મા સુમ્મા ઈ-લયહિ મરજિઉકુમ
ઉસ (દિન) મેં તાકે પૂરા કિયા જાએ વકત મુકર્રર કિયા હુવા. ફિર તરફ ઉસકે લૌટ કર જાના હૈ તુમકો,
સુમ્મા યુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્મલૂન ○ વહુવલ કાહિરુ ફવકા ૬
ફિર ખબર દેગા તુમકો ઉસ ચીઝકી કે કરતે થે તુમ. ઔર વો હૈ ગાલિબ ઉપર ૧૩
ઈબાદિહી વ યુરસિલુ અ-લય-કુમ હ-ફ-ઝહ હત્તા ઈઝા જાઆ
અપને બન્દોં કે, ઔર ભેજતા હૈ વો તુમપર નિગેહબાન (ફરિશતે) યહાં તક કે જબ આતી હૈ
અ-હ-દ-કુમુલ મવતુ તવફ-ફત્હુ રુસુલુના વહુમ લા યુફર-રિતૂન ○
એક કો તુમમેં સે મૌત કબ્ઝ કરતે હૈં ઉસકી (રૂહ કો) ફરિશતે હમારે ઔર વો કોતાહી નહીં કરતે હૈં. (૨)

તફસીર : (૧) એટલે લવહે મહફૂઝમાં (૨) એટલે હુકમ વગર કોઈનો ધ્યાન નથી રાખતા.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ
وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ۝ قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ
ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ
لَئِنْ أَنْجَانَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝
قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
تُشْرِكُونَ ۝ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ
عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ
شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۗ انْظُرْ كَيْفَ
نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ۝ وَكَذَّبَ بِهِ
قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۝
لِكُلِّ نَبَإٍ مُسْتَقَرٌّ ۚ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ وَإِذَا رَأَيْتَ
الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ

સુમ્મા રુદ-દૂ ઇલલ્લાહિ મવ્લાહુમુલ
ફિર લીટાએ જાતે હૈં તરફ ખુદાકે જો માલિક હૈ ઉન (સબ)કા
હક્કિ અલા લહુલ હુકમુ વહુવા અસ્રઉલ
બરહક. ખબરદાર હો ઉસીકા હુકમ ચલતા હૈ, ઔર વો બહુત જલ્દ
હાસિબીન ૦ કુલ મંય યુનજ્જીકુમ
હિસાબ લેનેવાલા હૈ (૧) કેહ દો કૌન નજાત દેતા હૈ તુમકો
મિન ઝુલુમાતિલ બર્રિ વલ બહરિ
અંધેરેસે જંગલકે ઔર દરિયાકે,
તદઊ-નહૂ તદ્દર-રુઅંવ વ ખુફ-યહ
પુકારતે હો તુમ ઉસકો આજિઝીસે ઔર ચુપકે ચુપકે,
લઇન અન્જાના મિન હાઝિહી લ-નકૂનન્ના
કે અગર નજાત દેગા તુ હમકો ઈસ આફતસે તો અલબત્તા હોંગે હમ
મિનશ શાકિરીન ૦ કુલિલ્લાહુ
શુક્ર કરને વાલે કેહ દો કે ખુદા
મ ૨ યુનજ્જીકુમ મિન્હા વ મિન કુલ્લિ કરબિન સુમ્મા અન્તુમ તુશરિકૂન ૦ કુલ
નજાત દેતા હૈ તુમકો ઉससે ઔર હર સખ્તીસે ફિર તુમ (ખુદાકે) શરીક કરતે હો ? કેહ દો
હુવલ કાદિરુ અ્લા અંય યબ્અસા અ્-લયકુમ અઝાબમ મિન ફવકિકુમ
કે વો કાદિર હૈ ઉપર ઈસકે કે ભેજે તુમપર અઝાબ તુમ્હારે ઊપરસે
અવ મિન તહતિ અરજુલિકુમ અવ યલબિ-સકુમ શિ-યઅંવ વ યુઝીકા
યાં નીચેસે તુમ્હારે પાંવ કે, યા ભિળા દે તુમકો ગિરોહ ગિરોહ કરકે, ઔર ચખા દે
બઅ્-દકુમ બઅ્-સા બઅ્-દ ઉન્ઝુર કયફા નુસર્રિફુલ આયાતિ લ-અ્લ્લહુમ
તુમ્હારે બા'ઝકો બા'ઝકી લળાઈ (કા મઝા) દેખો કિસ તરહ ફેર ફેરકર બયાન કરતે હૈં હમ આયતેં તાકે વો
યફ-કહૂન ૦ વ કઝ્-ઝબા બિહી કવમુકા વહુવલ હક્ક કુલ લસ્તુ
લોગ સમઝેં (૨) ઔર ઝુટલાયા કુરઆનકો તેરી કૌમને હાલાંકે વો બરહક હૈ. કેહ દો નહીં હું મૈં
અ્-લયકુમ બિ-વકીલ લિ-કુલ્લિ ન-બઇમ મુસ્તકર્-રુંવ વ સવફા
તુમપર દારોગા. હર ખબર કે લિયે એક વકતે (ખાસ) મુકર્રર હૈ ઔર અન્કરીબ
તઅ્-લમૂન ૦ વ ઇઝા ર-અય-તલ લઝીના યખૂદૂના ફી આયાતિના ફ-અઅ્-રિદ
જાન લોગે તુમ. ઔર જબ દેખે ઉન લોગોંકો કે ઝગળતે હૈં હમારી આયતોંકે બારેમેં તો મુંહ ફેર લે
અ્ન્હુમ હત્તા યખૂદૂ ફી હદીસિન ગયરિહ વ ઇમ્મા યુનસિયન્નકશ
ઉનસે, યહાં તક કે બહેસ કરેં વો બાતમેં સિવા ઉન (આયતોં)કે ઔર અગર ભુલા દે તુઝકો

તફસીર : (૧) એટલે એક પળમાં માણસના ઉમરની ભલાઈ કે બુરાઈ બતાવી દે. (૨) કુરઆન શરીફમાં ઘણી જગ્યાએ કાફિરોને અઝાબનો વાયદો આપ્યો અહીં એ પણ ખોલી બતાવ્યું કે અઝાબ તે પણ છે આગલી ઉમ્મતો પર આસ્માનથી કે ઝમીન થી આવ્યો અને એ પણ છે માણસોને અંદર અંદર લડાવી દે અગર તેમને કતલ અગર કેદ કે ઝલીલ કરે હઝરતે સમજી લીધુ કે આ ઉમ્મત ઉપર પણ આમ જ થશે કે ઘણા ઠેકાણે દર્દનાક અઝાબ બારીક અઝાબ સખત અઝાબ અને મોટા અઝાબ આજ વાતો ને ફરમાવ્યુ છે અને આખિરત નો અઝાબ પણ છે તેમના ઉપર જે કાફિર મરે.

الشَّيْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ
وَمَا عَلَى الَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ
وَّلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ وَذَرِ الَّذِيْنَ
اتَّخَذُوْا دِيْنَهُمْ لَعِبًا وَّلَهْوًا وَّغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ وَاِنْ
تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ
اُبْسِلُوْا بِمَا كَسَبُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ
اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ قُلْ اَنَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا
بَعْدَ اِذْ هَدٰىنَا اللّٰهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيٰطِيْنُ
فِي الْاَرْضِ حَيْرَانَ لَهٗٓ اَصْحٰبٌ يَّدْعُوْنَهٗٓ اِلَى
الْهُدَى ائْتِنَا قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى

શયતાનુ ફલા તકઉદ બઅ્-દઝ ઝિકરા મઅલ
શૈતાન પસ મત બેઠ બાદ યાદ આને કે સાથ
કવમિઝ્ ઝાલિમીન ૦ વમા અલલ લઝીના
કૌમ કે ઝાલિમોંકી. (૧) ઔર નહીં ઉપર ઉન લોગોંકિ જો
યત્તકૂના મિન હિસાબિહિમ મિન શય-ઈવ
પરહેઝગારી કરતે હૈં ઉનકે હિસાબસે કુછ ભી (કોઈ ઝિમ્મા)
વ લાકિન ઝિક-રા લઅલ્લહુમ યત્તકૂન ૦
લેકિન નસીહત કરની (ઝરૂરી હૈ) તાકે વો બચ જાએં. (૨)
વ ઝરિલ લઝીનત ત-ખઝૂ દી-નહુમ
ઔર છોળ દે ઉન લોગોંકો કે બના લિયાં હૈ અપને દીનકો
લઈબંવ વ લહવંવ વ ગર-રત્હુમુલ
ખેલ ઔર તમાશા, ઔર ફરેબ દિયા હૈ ઉનકો
હયાતુદ દુન્યા વ ઝક-કિર બિહી
ઝિન્દગી દુનિયાકીને, ઔર નસીહત કર ઉનકો કુરઆનકે
અન તુબ્સલા નફસુમ બિમા ક-સ-બત લયસા લહા મિન દૂનિલ્લાહિ મ
ઝરીએસે, કહીં (ઐસા ન હો) કે આફતમેં સૌંપા જાએ હર એક જી (કયામતમેં) ઈસ સબબસે કે જો કમાયા હૈ, (ઉસ ર
વકત) ન હો ઉસકે લિયે સિવા ખુદાકે
વલિય્યુંવ વલા શફીઅ્ વ ઈન તઅ્-દિલ કુલ્લા અદલિલ લા યુઅ્-ખઝ
કોઈ દોસ્ત, ઔર ન કોઈ સિફારશી. ઔર અગર બદલા દેવે હર તરહકા બદલા (તબભી) ન લિયા જાએગા
મિન્હા ઉલાઈકલ લઝીના ઉબસિલૂ બિમા ક-સબૂ લહુમ શરાબુમ મિન
ઉસસે, યેહી વો લોગ હૈં કે સૌંપે ગએ આફતમેં ઈસ સબબસે કે જો કમાયા હૈ, ઉનકે લિયે પીના હૈ ગર્મ પાનીસે.
હમીમિંવ વ અઝાબુન અલીમુમ બિમા કાનૂ યકફુરૂન ૦ કુલ ૯
(યાની ઉન્હેં ગરમ પાની પિલાયા જાએગા) ઔર અઝાબ હૈ દર્દનાક ઈસ સબબસે કે વો કુફ્ર કરતે થે. (૩) કેહ દો ૧૪
અ-નદઊ મિન દૂનિલ્લાહિ મા લા યન્ફઉના વલા યદુર-રુના વ નુરદ-દુ
કયા પુકારેં સિવા ખુદાકે ઉસ ચીઝકો જો ન નફા' દે હમકો ઔર ન નુકસાન દે હમકો ઔર (કયા) ફેરે
અલા અઅ્-કાબિના બઅ્-દા ઈઝ હદાનલ્લાહુ કલ્લઝિસ-તહ-વત્હુશ
જાવેં હમ (કુફ્રમેં) હમારી એળીયોં પર બાદ ઈસકે કે હિદાયત કી હમકો ખુદાને (તો હમારી વો મિસાલ હો)
શયાતીનુ ફિલ અરદિ હયરાના લહૂ અસ્હાબુંય યદઊ-નહૂ
જૈસે ડાલ દિયા હૈ ઉસકો શૈતાનને ઝમીનમેં પરેશાન, ઉસકે લિયે દોસ્ત હૈં કે પુકારતે હૈં ઉસકો
ઈલલ હુદઅ્-તિના કુલ ઈન્ના હુદલ્લાહિ હુવલ હુદા
તરફ હિદાયત કે ચલા આ હમારે પાસ કેહ દો બેશક ખુદાહી કી હિદાયત વોહી હિદાયત હૈ (દર હકીકત)

તફસીર : (૧) એટલે જયારે અભણ મઝહબમાં દોષ કાઢે તે બેઠક થી સરકી જવુ અને ડર લાગે કે વાતોમાં ગરકાવ થઈ જવાથી તો નસીહત સિવાય તેમના માં બેસવાનું મોકુફ કરી દે (૨) એટલે કોઈ ઈચ્છે કે આવા અભણો પાસે નસીહત માટે પણ ન બેસે ફરમાવ્યું કે જો ન બેસે તો પોતાના ઉપર કાંઈ ગુનાહ નથી કે તેઓ ગુમરાહ થાય પરંતુ નસીહત વધારે સારૂ છે કદાચ તેમને ડર હોય તો નસીહત વાળો સવાબ મેળવે. (૩) છોડી દો એટલે સોહબત ન રાખો પરંતુ નસીહત કરી દે કે કોઈ અજાણ્યો ન પકડાય.

وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ۝ وَأَنْ أَقِيمُوا
الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوهُ ۚ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝
وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ
وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ ۚ قَوْلُهُ الْحَقُّ ۚ وَلَهُ
الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ ۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۝ وَإِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ لِأَبِيهِ
آزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً ۖ إِنِّي أَرٰىكَ وَقَوْمَكَ
فِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ۝ وَكَذٰلِكَ نُرِي إِبْرٰهِيمَ
مَلَكُوتَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ
الْمُوقِنِينَ ۝ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأٰى كَوْكَبًا ۖ
قَالَ هٰذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ
الْآفِلِينَ ۝ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّي ۖ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ

વ ઉમિરના લિ-નુસલિમા લિ-રબ્બિલ
ઔર હુકમ કિયે ગએ હૈં હમ યે કે ફરમાં બરદાર રહેં પરવરદિગારે
આ઼-લમીન ۝ વ અન અક઼ીમુસ઼ સ઼લાતા
આલમ કે. ઔર યે કે કાયમ રખ્ખો નમાઝકો,
વત્તક઼ૂહ ۚ વહુવલ લઝ઼ી ઇ-લયહિ તુહ઼-શરૂન ۝
ઔર ડંરો ઉસસે. ઔર વોહી વો ઝાત હૈ કે તરફ ઉસીકે જમા' કિયે
વહુવલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ
જાઓગે તુમ. ઔર વોહી હૈ જિસને પૈદા કિયા આસમાનોં કો
વલ અરદ઼ા બિલ હ઼ક઼્ક઼ ۚ વ યવમા યક઼ૂલુ
ઔર ઝમીનકો (કિસી ખાસ) મસલિહત સે ઔર જિસ દિન કેહતા
હૈ (કિસી ચીઝકો)
પોના કુન ફ-યકૂન ۚ ક઼વલુહુલ હ઼ક઼્ક઼ ۚ વ લહુલ
હોજા પસ હો જાતી હૈ (૧) બાત ઉસકી સચ્ચી હૈ ઔર ઉસીકી
મુલ્કુ યવમા યુન્ફખુ ફ઼િસ્સ઼ૂર ۚ આ઼લિમુલ
મ હુકુમત હોગી જિસદિન ફૂંકા જાએગા સૂર. જાનનેવાલા હૈ
ર ગ઼યબિ વશ-શહાદહ ۚ વહુવલ હ઼કીમુલ ખ઼બીર ۝ વ ઇઝ઼ ક઼ાલા ઇબ્રાહીમુ
ગૈબકા ઔર ઝાહિરકા ઔર વોહી હૈ હિકમતવાલા બાખબર. (૨) ઔર જબ કહા ઈબ્રાહીમને
લિ-અબીહિ આ-ઝરા અ-તત્તખ઼િઝ઼ુ અસ઼્નામન આલિહહ ۚ ઇન્ની
અપને બાપ આઝરસે, કયા બનાતા હૈ તૂ બુતોંકો મા'બૂદ, બેશક મૈં
અરાકા વ ક઼વ-મકા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ۝ વ કઝ઼ાલિકા નુરી
દેખતા હું તુઝકો ઔર તેરી કૌમકો ગુમરાહી મેં ખુલી હુઈ ઔર ઈસી તરહ દિખાને લગે હમ
ઇબ્રાહીમા મ-લ-કૂતસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વ લિ-યકૂના મિનલ
ઈબ્રાહીમ કો અજાઇબાત આસમાનોં કે ઔર ઝમીનકે તાકે હો જાએ વો
મૂક઼િનીન ۝ ફ-લમ્મા જન્ના અ઼-લયહિલ લયલુ ર-આ કવ-કબા ۚ ક઼ાલા
યકીન કરને વાલોંમેં સે (૩) પસ જબ છા ગઈ ઉનપર રાત દેખા એક તારે કો કહા
હાઝ઼ા રબ્બી ۚ ફ-લમ્મા અ-ફ-લા ક઼ાલા લા ઉહ઼િબ્બુલ આફ઼િલીન ۝
યેહી હૈ રબ મેરા ફિર જબ છુપ ગયા વો, કહા નહીં દોસ્ત રખતા મૈં છુપ જાનેવાલે કો.
ફ-લમ્મા ર-અલ ક઼-મ-રા બાઝિગ઼ન ક઼ાલા હાઝ઼ા રબ્બી ۚ
ફિર જબ દેખા ચાંદકો ચમકતા હુવા કહા યે હૈ રબ મેરા
ફ-લમ્મા અ-ફલા ક઼ાલા લ-ઇલ્લમ યહદિની રબ્બી લ-અકૂનન્ના
ફિર જબ છુપ ગયા વો કહા અગર નહીં હિદાયત કરેગા મુઝકો રબ મેરા તો હો જાઉંગા મૈં

તફસીર : (૧) એટલે કયામત (૨) ઉપર જે ફરમાવ્યું કે મુસલમાનો ને જોઈએ કે કાફિરોને કહી દે કે અમો દીવાનાઓ માફક બહકતા નથી આના ઉપર આગળ એક કિસ્સો ફરમાવ્યો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) નો જયારે પોતે સાચો મઅબુદ મેળવી લીધો પછી કૌમના બેહકાવ્યા થી ન બહેકયા (૩) એટલે અલ્લાહના દરેક કામ પોતે મકસુદ હોય છે અને બીજા માટે પણ મકસુદ હોય છે દાખલા તરીકે માણસ ઝાડ થવા માટે બીજ રોપે આના સિવાય ઝાડ ઉગી શકતો નથી પરંતુ ઝાડ પણ મકસુદ છે અને આવી રીતે ઉગાડવાનું પણ મકસુદ છે એટલે આનો અર્થ કે અલ્લાહ ના ફઝલ વગર મતલબ નથી.

مِنَ الْقَوْمِ الضَّآلِّيْنَ ۝ فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً
قَالَ هٰذَا رَبِّیْ هٰذَآ اَكْبَرُ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَتْ قَالَ
يٰقَوْمِ اِنِّیْ بَرِیْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ۝ اِنِّیْ وَجَّهْتُ
وَجْهِیَ لِلَّذِیْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ حَنِيْفًا
وَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ وَحَآجَّهٗ قَوْمُهٗ ۚ قَالَ
اَتُحَآجُّوْٓنِّیْ فِی اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنِ ۚ وَلَآ اَخَافُ مَا
تُشْرِكُوْنَ بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ رَبِّیْ شَيْئًا ۚ وَسِعَ رَبِّیْ
كُلَّ شَیْءٍ عِلْمًا ۚ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۝ وَكَيْفَ
اَخَافُ مَآ اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُوْنَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ
بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا ۚ فَاَیُّ
الْفَرِيْقَيْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِ ۚ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝
اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يَلْبِسُوْٓا اِيْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُولٰٓئِكَ
لَهُمُ الْاَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝ وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ

મિનલ ક઼વમિદ઼ દ઼ાલ્લીન ૦ ફ-લમ્મા
કૌમ મેં સે ગુમરાહોંકી. ફિર જબ
ર-અશ શમ્સા બાઝિ-ગ઼તન ક઼ાલા હાઝ઼ા
દેખા સૂરજકો ચમકતા હુવા તો કહા યે હૈ
રબ્બી હાઝ઼ા અક-બર ૯ ફ-લમ્મા અ-ફ-લત
રબ મેરા, યે હૈ સબસે બળા. ફિર જબ છુપ ગયા વો
ક઼ાલા યા ક઼વમિ ઇન્ની બરીઉમ મિમ્મા
કહા અય મેરી કૌમ બેશક યકીનન મૈં બેઝાર હૂં ઉસ ચીઝસે કે
તુશરિકૂન ૦ ઇન્ની વજ-જહ્તુ વજહિયા
શરીક કરતે હો તુમ. તહકીક ફેર લિયા મૈંને મુંહ અપના
લિલ્લઝ઼ી ફ-ત઼રસ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા
ઉસકી તરફ જિસને પૈદા કિયા આસમાનોંકો ઔર ઝમીન કો
હ઼નીફંવ વમા અ-ના મિનલ મુશરિકીન ૦
એક હી કા હોકર, ઔર નહીં હૂં મૈં શિર્ક કરને વાલોંમેંસે. (૧) મ ર

વ હ઼ાજ્જહૂ ક઼વમુહ઼ ؕ ક઼ાલા અ-તુહ઼ાજ્જૂન્ની ફ઼િલ્લાહિ વ ક઼દ હદાન ؕ
ઔર ઝગળા કિયા ઉસસે ઉસકી કૌમને, કહા (ઈબ્રાહીમને) કયા ઝગળતે હો તુમ મુઝસે ખુદાકે બારેમેં? ઔર તહકીક
રાહ દિખાઈ હૈ ઉસીને મુઝકો.

વલા અખ઼ાફુ મા તુશરિકૂના બિહી ઇલ્લા અંય યશાઆ રબ્બી શય-આ ؕ
ઔર નહીં ડરતા મૈં ઉસ ચીઝસે કે શરીક લાતે હો તુમ ઉસકા, મગર યે કે ચાહે રબ મેરા કુછ (તો ઉસકી મરઝી)
વસિઅ઼ા રબ્બી કુલ્લા શય-ઇન ઇ઼લ્મા ؕ અ-ફલા ત-તઝ઼ક-કરૂન ૦
સમા લિયા મેરે રબને હર ચીઝકો ઈલ્મમેં કયા પસ નહીં નસીહત પકળતે તુમ.
વ કયફ઼ા અખ઼ાફુ મા અશ્રક-તુમ વલા તખ઼ાફૂના અન્નકુમ અશ્રક-તુમ
ઔર ક્યૂં ડરૂં મૈં ઉસ ચીઝસે કે શરીક લાતે હો તુમ, ઔર (જબકે) નહીં ડરતે હો તુમ યે કે તહકીક શરીક મુકર્રર કરતે હો તુમ
બિલ્લાહિ માલમ યુનઝ-ઝિલ બિહી અ઼-લયકુમ સુલ્ત઼ાના ؕ
ખુદાકે સાથ ઉસ ચીઝકો કે નહીં ઉતારી (ખુદાને) ઉસકે લિયે તુમપર કોઈ દલીલ
ફ-અય્યુલ ફરીક઼યનિ અહ઼ક઼-કુ બિલ અમ્ન ૯ ઇન કુન્તુમ તઅ઼લમૂન ૦ વકફે લાઝિમ
પસ કૌનસા દોનોં ફરીકોંમેંસે ઝિયાદા હકદાર હૈ અમનકા અગર તુમ જાનતે હો (તો બતાઓ.)
અલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ લમ યલબિસૂ ઈમા-નહુમ બિ-ઝુલ્મિન
વો લોગ જો ઈમાન લાએ ઔર નહીં મિલાયા અપને ઈમાનકો ઝુલ્મ (શિર્ક) કે સાથ,
ઉલાઇકા લ-હુમુલ અમ્નુ વ હુમ મુહ-તદૂન ૦ વ તિલ્કા હુજ્જતુના ૯
યે વોહી લોગ હૈં જિનકે લિયે અમન હૈ, ઔર વોહી રાહ પાએ હુએ હૈં ઔર યે દલીલ હમારી હૈ ૧૫

તફસીર : (૧) હઝરત ઈબ્રાહીમ નાના હતા કૌમને જોયું ઝમીન આસમાન ના પૈદા કરનારને અલ્લાહ કહે છે અને પોતાની જરૂરત અને માનતા માટે મૂર્તીને પુજે છે કોઈ તારાને ચાંદ સુરજને ઈચ્છાયું કે પોતે પણ એકને પોતાનો રબ બનાવી લે મૂર્તિઓથી પહેલા જ તેઓ નાખુશ થયા પછી કોઈ તારાને નક્કી કર્યો પછી તે ગાયબ થઈ ગયો તો જાણયું કે એક હાલત ઉપર નથી કોઈ બીજો છે આના ઉપર હાકિમ પોતે ભરોસો કરતો તો સારા દરજામાં થી હલકા દરજામાં ન આવતો પછી ચાંદ સુરજ માં પણ ખામી જોઈ બધાને છોડીને એક ને જ પકડયો જેને બધા માને છે કે બધાથી મોટો છે અને અક્કલ ખરી જોઈએ કે જયારે એકને માન્યો જેનાથી કયો સારો કામ નથી થઈ સકતો કે બીજાની જરૂરત છે.

آتَيْنٰهَآ اِبْرٰهِيْمَ عَلٰى قَوْمِهٖ ؕ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَّنْ نَّشَآءُ ؕ
اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ۝ وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ ؕ
كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوْحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهٖ دَاوٗدَ
وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوْبَ وَيُوْسُفَ وَمُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ؕ وَكَذٰلِكَ
نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ۝ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَعِيْسٰى وَاِلْيَاسَ ؕ
كُلٌّ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَاِسْمٰعِيْلَ وَالْيَسَعَ وَيُوْنُسَ وَ
لُوْطًا ؕ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَمِنْ اٰبَآئِهِمْ وَ
ذُرِّيّٰتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْ ۚ وَاجْتَبَيْنٰهُمْ وَهَدَيْنٰهُمْ اِلٰى
صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِيْ بِهٖ مَنْ
يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَلَوْ اَشْرَكُوْا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَ
النُّبُوَّةَ ۚ فَاِنْ يَّكْفُرْ بِهَا هٰٓؤُلَآءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا
لَّيْسُوْا بِهَا بِكٰفِرِيْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰىهُمُ

આતય-નાહૅા ઈબ્રાહીમા અ઼લા ક઼વમિહ
. જો દી થી હમને ઈબ્રાહીમ કો ઉપર ઉસકી કોમકે.
નર-ફઉ દ-રજાતિમ મન નશૅાઅ ઈન્ના
બુલંદ કરતે હૈં હમ દરજોંમેં જિસકો ચાહતે હૈં. બેશક
રબ્બકા હ઼કીમુન અ઼લીમ ○ વ વ-હબ્ના લહૂ
રબ તેરા હિકમતવાલા જાનનેવાલા હૈ. ઔર દિયે હમને ઉસ
ઈસ્હ઼ાક઼ા વ યઅ઼-કૂબ કુલ્લન હ-દયના
(ઈબ્રાહીમ) કો ઈસહાક (બેટા) ઔર યા'કૂબ (પોતા). હર એક
કો હિદાયત દી હમને,
વ નૂહ઼ન હદય્નાા મિન ક઼બ્લુ વ મિન ઝુર્રિય્યતિહી
ઔર નૂહ કો ભી હિદાયત દી હમને પેહલે ઈસંસે. ઔર ઔલાદ
દાવૂદા વ સુલય-માના વ અય્યૂબા
મેં સે ઉન (ઈબ્રાહીમ) કી દાઊદ ઔર સુલૈમાન, ઔર ઐયૂબ,
વ યૂસુફા વ મૂસા વ હારૂન વ કઝ઼ાલિકા
ઔર યૂસુફ, ઔર મૂસા, ઔર હારૂન. (સબકો હમને હિદાયત દી)
મ નજ઼ઝિલ મુહ઼સિનીન ○ વ ઝ-કરિય્યા વ યહ઼યા વ ઈ઼સા વ ઈલ્યાસ
ર ઔર ઈસી તરહ જઝા દેતે હૈં હમ એહસાન કરનેવાલોંકો. ઔર ઝકરિયા ઔર યહયા, ઔર ઈસા ઔર ઈલયાસ,
કુલ્લુમ મિનસ્ સ઼ાલિહ઼ીન ○ વ ઈસ્માઈ઼લા વલ ય-સ-અ઼ા વ યૂનુસા વ લૂત઼ા
યે સબ નેક લોગોંમેંસે થે ઔર ઈસ્માઈલ ઔર યસઅ, ઔર યૂનુસ, ઔર લૂતકો ભી (હિદાયત દી)
વ કુલ્લન ફદ઼-દ઼લ્ના અ઼-લલ આ઼-લમીન ○ વ મિન આબૅાઈહિમ વ
ઔર ઈન સબકો બુઝુરગી દી હમને જહાનકે લોગોં પર ઔર ઉનકે અસલાફ (યાની બાપોં) ઔર
ઝુર-રિય્યાતિહિમ વ ઈખ્વાનિહિમ વજ-તબય-નાહુમ વ હદય-નાહુમ ઈલા
ઉનકી ઔલાદ, ઔર ઉનકે ભાઈયોં કો પસંદ કિયા હમને ઉનકો, ઔર હિદાયત દી હમને ઉનકો તરફ
સ઼િરાતિ઼મ મુસ્તક઼ીમ ○ ઝ઼ાલિકા હુદલ્લાહિ યહદી બિહી મંય યશૅાઉ મિન ઈ઼બાદિહ
રાહ સીધી કે. યે હૈ હિદાયત ખુદાકી, રાહ દિખાતા હૈ હિદાયતકી જિસકો ચાહતા હૈ અપને બન્દોંમેંસે.
વ લવ અશ-રકૂ લ-હ઼બિત઼ા અ઼ન્હુમ મા કાનૂ યઅ઼મલૂન ○ ઉલૅાઈકલ લઝ઼ીના
ઔર અગર શિર્ક કરતે તો ખોએ જાતે ઉનસે જો કુછ કે વો અમલ કરતે થે. યેહી વો લોગ હૈં કે
આતય-નાહુમુલ કિતાબા વલ હુકમા વન નુબુવ્વતા ફ-ઈય યકફુર બિહા
દી હમને ઉનકો કિતાબ ઔર હિકમત, ઔર નુબુવ્વત. ફિર અબ ભી અગર ન માનેં ઈન બાતોંકો
હૅાઉલૅાઈ ફ-ક઼દ વક-કલ્ના બિહા ક઼વ-મલ લયસૂ બિહા
યે (કુફફાર) તો મુકર્રર કર દિયા હમને ઈન બાતોં પર (ઈમાન લાનેકો) એક ઐસી કૌમકો જો નહી હૈ
બિ-કાફિરીન ○ ઉલૅાઈકલ લઝ઼ીના હદલ્લાહુ ફ-બિહુદા-હુમુક઼-
ઈનંકા ઈનકાર કરનેવાલી. યે વોહી લોગ હૈં જિનકો હિદાયત કી ખુદા ને તો ઉનકી હિદાયત કી

اقْتَدِهْ ؕ قُلْ لَّاۤ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى
لِلْعٰلَمِيْنَ ۝ وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖۤ اِذْ قَالُوْا مَاۤ
اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ شَیْءٍ ؕ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ
الَّذِیْ جَآءَ بِهٖ مُوْسٰى نُوْرًا وَّهُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُوْنَهٗ
قَرَاطِيْسَ تُبْدُوْنَهَا وَتُخْفُوْنَ كَثِيْرًا ۚ وَعُلِّمْتُمْ مَّا لَمْ
تَعْلَمُوْۤا اَنْتُمْ وَلَاۤ اٰبَآؤُكُمْ ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِیْ خَوْضِهِمْ
يَلْعَبُوْنَ ۝۹۱ وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِیْ
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا ؕ وَالَّذِيْنَ
يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُوْنَ ۝۹۲ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
اَوْ قَالَ اُوْحِیَ اِلَیَّ وَلَمْ يُوْحَ اِلَيْهِ شَیْءٌ وَّمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ
مِثْلَ مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ ؕ وَلَوْ تَرٰۤى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ فِیْ غَمَرٰتِ
الْمَوْتِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُوْۤا اَيْدِيْهِمْ ۚ اَخْرِجُوْۤا اَنْفُسَكُمْ ؕ

તદિહ ط કુલ લા અસ્અલુકુમ અ્-લયહિ
પૈરવી કર તૂ. કેહદો કે નહી માંગતા મૈં તુમસે ઈસ (કુરઆન
અજ્રા ط ઈન હુવા ઈલ્લા ઝિક-રા લિલ
સુનાને) પર કોઈ બદલા નહી હૈ યે મગર નસીહત સારે જહાન
આ-લમીન ૦ વમા કુ-દરુલ્લાહા હક્-કુ-કુ ૬
કે લિયે. ઔર નહી કદર જાની ખુદાકી (યહૂદને) જૈસી કે જાનની ૧૬
કુદરિહી ઈઝ્ કાલૂ મા અન્ઝલલ્લાહુ અ્લા
ચાહિયે થી કદર ઉસકી, જબકે કહા ઉન્હોંને નહી ઉતારા ખુદાને
બ-શરિમ મિન શૈઅ ط કુલ મન અન્ઝલલ
કિસી આદમી પર કુછ કેહદો કિસને ઉતારા હૈ
કિતાબલ લઝી જાઆ બિહી મૂસા નૂરંવ વ
કિતાબ કો વો જો લાયા મૂસા જો નૂર ઔર
હુદલ લિન્નાસિ તજ-અ્લૂ-નહૂ કરાતીસા
હિદાયત હૈ લોગોં કે લિયે, કર રખ્ખા હૈ તુમને ઉસકો (અલગ અલગ) વરક
તુબ્દૂ-નહા વ તુખ્ફૂના કસીરા ج વ ઉલ્લિમ્તુમ મા લમ તઅ્-લમૂ અન્તુમ મ
ઝાહિર કરતે હો તુમ ઉસકો (જો મતલબ કા તુમ્હારી હૈ) ઔર છુપાતે હો તુમ બહુત (જો તુમ્હારી મતલબકે ખિલાફ હૈ) ઔર ૨
સિખાએ ગએ હો વો જો નહી જાનતે થે તુમ
વલા આબાઉકુમ ط કુલિલ્લાહુ ۙ સુમ્મા ઝરહુમ ફી ખવદિહિમ યલ-અ્બૂન ૦
ઔર ન બાપ તુમ્હારે (યે ક્યા જવાબ દેંગે તુમ્હેં?) કેહદો ખુદાહી ને (ઉતારી વો કિતાબ) ફિર છોળ દે ઉનકો અપને બાહેસમેં પળે ખેલા કરેં,
વ હાઝા કિતાબુન અન્ઝલ્નાહુ મુબા-રકુમ મુસદ-દિકુલ લઝી બયના ય-દયહિ
ઔર યે (કુરઆન) કિતાબ હૈ ઉતારી હૈ હમને ઉસકો બરકતવાલી, સચ્ચા કરનેવાલી ઉસ ચીઝકો કે પેહલે ઉસકે હૈ
વ લિ-તુન્ઝિરા ઉમ્મલ કુરા વ મન હવ-લહા ط વલ્લઝીના યુઅ્-મિનૂના
ઔર તાકે તુ ડરાએ મક્કે વાલોંકો ઔર ઉનકો જો આસપાસ ઉસકે હૈં, ઔર જો લોગ કે ઈમાન લાતે હૈ
બિલ આખિ-રતિ યુઅ્-મિનૂના બિહી વ હુમ અ્લા સલાતિહિમ યુહાફિઝૂન ૦
આખિરત પર વો ઈમાન લાતે હૈં ઉસપર. ઔર વો અપને નમાઝોંકી હિફાઝત કરતે હૈ (૧)
વ મન અઝ્-લમુ મિમ મનિફ-તરા અ્-લલ્લાહિ કઝિબન અવ કાલા ઊહિ્યા
ઔર કૌન ઉસસે બળ્હકર ઝાલિમ હોગા જો બાંધ લેતે હૈં ખુદા પર ઝુટ યા કેહતે હૈ વહી કી ગઈ
ઈલય્યા વ લમ યૂહા ઇ-લયહિ શયઉંવ વ મન કાલા સ-ઉન્ઝિલુ મિસ્લા
તરફ મેરે, ઔર નહી વહી કી ગઈ તરફ ઉસકે કુછ ઔર જો કેહતા હૈ ઉતારૂંગા મૈં ભી ઉસ જૈસા (કુરઆન)
મા અન્ઝલલ્લાહ ط વ લવ તરા ઈઝિઝ્ ઝાલિમૂના ફી ગ-મ-રાતિલ
જો ઉતારા હૈ ખુદાને ઔર કાશકે દેખે તૂ જબ ઝાલિમ સખ્તિયોં મેં હોં
મવતિ વલ મલાઇ-કતુ બાસિતૂ અયદીહિમ ج અખ્રિજૂ અન્ફુ-સકુમ ط
મૌતકી ઔર ફરિશતે ફૈલાએ હુએ હોતે હૈં અપને હાથ, કે નિકાલો જાનકો અપની

તફસીર : (૧) ઉમ્મુલ કુરા મક્કાનુ નામ છે તેનો અર્થ છે વસ્તીઓ ની જડ અગર એટલા માટે કે તે તમામ અરબનો આકર્ષણ હતુ અથવા કહે છે કે પાણીમાં થી જમીન પહેલા ત્યાંથી જ ઉઘડી હતી અને આસપાસથી મુરાદ છે અરબ.

اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى
اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيٰتِهٖ تَسْتَكْبِرُوْنَ ۔ وَلَقَدْ
جِئْتُمُوْنَا فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّتَرَكْتُمْ
مَّا خَوَّلْنٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُوْرِكُمْ ۚ وَمَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ
الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيْكُمْ شُرَكٰٓؤُا ۚ لَقَدْ تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ
وَضَلَّ عَنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ۔ اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ
وَالنَّوٰى ؕ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ
الْحَيِّ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ۔ فَالِقُ الْاِصْبَاحِ ۚ وَ
جَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ؕ ذٰلِكَ
تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ۔ وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ النُّجُوْمَ
لِتَهْتَدُوْا بِهَا فِيْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ
لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۔ وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ
وَّاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَّمُسْتَوْدَعٌ ؕ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ

અલ યવમા તુજ-ઝવના અઝ઼ાબલ હૂનિ
આજકે દિન બદલા દિયે જાઓગે તુમ અઝાબે રૂસ્વાઈકા
બિમા કુન્તુમ તકૂલૂના અ઼લલ્લાહિ ગ઼ય-રલ
ઈસ સબબસે કે કેહતે થે તુમ ખુદા પર સિવા
હ઼ક઼ક઼િ વ કુન્તુમ અ઼ન આયાતિહી
હક્કકે (ઝૂટી બાતેં) ઔર તુમ ઉસકી આયતોંસે
તસ્તકબિરૂન ○ વ લ-ક઼દ જિઅ્-તુમૂના ફુરાદા
સરકશી કરતે થે ઔર અલબત્તા તહકીક આએ તુમ હમારે પાસ અકેલે
કમા ખ઼-લક઼નાકુમ અવ્વલા મર-રતિંવ
જૈસા પૈદા કિયા થા હમને તુમકો પેહલી બાર.
વ ત-રકતુમ મા ખ઼વ્વલ્નાકુમ વરાઅ
ઔર છોળ દિયા તુમને જો દિયા થા હમને તુમકો પીછે
ઝુહૂરિકુમ ج વમા નરા મ-અ઼કુમ
અપની પીઠોંકે. ઔર નહીં દેખતે હૈં હમ તુમ્હારે સાથ
મ **શુ-ફઆ઼-અકુમુલ લઝ઼ીના ઝ-અ઼મ્તુમ અન્નહુમ ફીકુમ શુ-રકાઅ ط લ-ક઼ત**
૨ શફાઅત કરનેવાલોંકો તુમ્હારે જિનકા દા'વા કરતે થે તુમ યે કે વો તુમમેં શરીક હૈં. અલબત્તા તહકીક
૬ **ત-ક઼ત્તઅ઼ બય-નકુમ વ દ઼લ્લા અ઼ન્કુમ મા કુન્તુમ તઝઉ઼મૂન ع ઈન્નલ્લાહા**
૧૭ કટ ગયા ઈલાકા તુમ્હારા ઔર નાપેદ હો ગયા તુમસે જો કુછ તુમ દા'વા કરતે થે બેશક ખુદા
ફાલિકુલ હ઼બ્બિ વન્નવા ط યુખ઼રિજુલ હ઼ય્યા મિનલ મય્યિતિ વ મુખ઼રિજુલ મય્યિતિ
ફાળનેવાલા હૈ દાનોંકા ઔર ગુઠલિયોંકા, નિકાલતા હૈ ઝિન્દેકો મુરદેસે ઔર નિકાલનેવાલા હૈ મુરદેકો
મિનલ હ઼ય્ય ط ઝ઼ાલિકુમુલ્લાહુ ફ-અન્ના તુઅ્-ફકૂન ○ ફાલિકુલ ઈસ્બાહ઼ ج
ઝિન્દેસે યે હી હૈ ખુદા ફિર કહાં બેહકે ચલે જા રહે હો? ફાળનેવાલા હૈ સુબ્હકા,
વ જ-અ઼લલ લયલા સ-કનંવ વશ્શમ્સા વલ ક઼-મરા હુસ્બાના ط ઝ઼ાલિકા
ઔર કિયા હૈ રાતકો આરામ (કી ચીઝ) ઔર સૂરજ ઔર ચાંદકો હિસાબકે લિયે (બનાએ) યે હૈ
તક઼દીરુલ અ઼ઝીઝિલ અ઼લીમ ○ વહુવલ લઝ઼ી જ-અ઼લા લ-કુમુન નુજૂમા લિ-તહ-તદૂ
અન્દાઝા ગાલિબ ઈલ્મવાલેકા ઔર ઉસીને બનાએ તુમ્હારે વાસ્તે સિતારે કે રાસ્તે મા'લૂમ કરો
બિહા ફી ઝુલુમાતિલ બર્રિ વલ બહ઼્ર ط ક઼દ ફસ્સ઼લ્નલ આયાતિ લિ-
ઉનકે વસીલેસે અંધેરોંમેં જંગલ ઔર દરિયાકે. અલબત્તા હમને ખોલ કર બયાન કર દી આયતેં
ક઼વમિંય યઅ્-લમૂન ○ વહુવલ લઝ઼ી અન-શ-અકુમ મિન નફસિંવ વાહિ઼-દતિન
ઉન લોગોંકે લિયે જો જાનતે હૈં વોહી હૈ જિસને પૈદા કિયા તુમ સબકો એક જાનસે.
ફ-મુસ્તક઼ર-રુંવ વ મુસ્તવ-દઅ઼ ط ક઼દ ફસ્સ઼લ્નલ આયાતિ લિ-ક઼વમિંય
ફિર (કહીં) તુમ્હારે લિયે રેહને ઔર સોનેકી જગહ હૈ. અલબત્તા હમને ખોલકર સુના દિયે પતે ઉસ કૌમકો

يَفْقَهُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِيٓ أَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَأَخْرَجْنَا
بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُّتَرَاكِبًا ۚ وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّٰتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ ۗ انظُرُوٓا إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَيَنْعِهِۦٓ ۚ إِ
نَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَأَيَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ وَجَعَلُوا لِلَّهِ
شُرَكَآءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ ۖ وَخَرَقُوا لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتٍۭ
بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ ۝ بَدِيعُ السَّمَٰوَٰتِ
وَالْأَرْضِ ۖ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٌ ۖ
وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمْ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَٰرُ وَهُوَ يُدْرِكُ
الْأَبْصَٰرَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝ قَدْ جَآءَكُم بَصَآئِرُ مِن

યફ-કહૂન ૦ વહુવલ લઝી અન્ઝલા મિનસ્
જો સોચતે હૈં (૧) ઔર ઉસીને ઉતારા
સમાઇ માઆ ૮ ફ-અખ્રજના બિહી
આસમાનસે પાની ફિર નિકાલી હમને ઉસસે
નબાતા કુલ્લિ શય-ઇન ફ-અખ્રજના
ઉગનેવાલી હર ચીઝ. ફિર નિકાલી હમને
મિન્હુ ખદ્રિરન નુખ્રિજુ મિન્હુ હબ્બમ્
ઉસમેંસે સબ્જ ખેતી નિકાલતે હૈં હમ જિસસે દાને
મુ-તરાકિબા ૮ વ મિનન નખ્લિ મિન તલ્ઇહા
એક પર એક ચઢ્હા હુવા, ઔર ખજૂરકે ગાભેમેંસે
કિન્વાનુન દાનિ-યતુંવ વ જન્નાતિમ મિન
ફલકે ગુચ્છે ઝુકે હુએ ઔર બાગ
અઅ્નાબિંવ વઝ-ઝયતૂના વર રુમ્માના
અંગૂરકે, ઔર ઝૈતૂન કે, ઔર અનાર કે
મુશ્તબિહંવ વ ગ્યરા મુ-તશાબિહ ઉન્ઝુરૂ ઇલા સ-મ-રિહી ઇઝા અસ-મરા
મિલતે જુલતે ઔર જુદા જુદા ભી દેખો (હર એક) દરખ્તકે ફલકો જબ વો ફલ લાતા હૈ
વ યન્ઇહ ઇન્ના ફી ઝાલિકુમ લ-આયાતિલ લિ-કવમિંય યુઅ્મિનૂન ૦
ઔર ઉસકે પકનેકો. બેશક ઈન ચીઝોંમેં નિશાનિયાં હૈં વાસતે ઈમાન વાલોંકે.
વ જ-અલૂ લિલ્લાહિ શુ-રકાઅલ જિન્ના વ ખ-લ-કહુમ વ ખ-રકૂ લહૂ
ઔર ઠેહરાતે હૈં અલ્લાહકે શરીક જિન્નોંકો હાલાંકે પૈદા કિયા હૈ ઉસને ઉનકો ઔર તરાશતે હૈં ઉસકે લિયે
બનીના વ બનાતિમ બિ-ગ્યરિ ઇલ્મ સુબ્હાનહૂ વ તઆલા અમ્મા યસિફૂન ૦
બેટે ઔર બેટિયાં જહાલતમેં, વો તો પાક હૈ ઔર બહુત દુર હૈ ખુદા ઉન બાતોંસે જો યે લોગ બયાન કરતે હૈં.
બદીઉસ સમાવાતિ વલ અર્દ્ર અન્ના યકૂનુ લહૂ વ-લદુંવ વ લમ તકુલ લહૂ
નઈ તરહ પર બનાનેવાલા આસમાનોં ઔર ઝમીનકા. કયોંકર હો સકતા હૈ ઉસકે બેટા હાલાંકે નહીં હૈ ઉસકે
સાહિબહ વ ખ-લ-કા કુલ્લા શૈઅ ૮ વહુવા બિ-કુલ્લિ શય-ઇન અલીમ ૦
કોઈ ઔરત ઔર બનાઈ ઉસને હર ચીઝ ઔર વો હર ચીઝસે વાકિફ હૈ
ઝાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમ ૮ લા ઇલાહા ઇલ્લા હૂ ૮ ખાલિકુ કુલ્લિ શય-ઇન ફઅ્બુદૂહ ૮
યેહી અલ્લાહ તુમ્હારા રબ હૈ નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે પૈદા કરનેવાલા હૈં હર ચીઝકા સો ઈબાદત કરો તુમ ઉસકી.
વહુવા અલા કુલ્લિ શયઈંવ વકીલ ૦ લા તુદરિકુહુલ અબ્સારુ ૭ વહુવા યુદરિકુલ
ઔર વો હર ચીઝ પર કારસાઝ હૈ. નહીં પા સકતી ઉસકો આંખેં ઔર વો પા સકતા હૈ
અબ્સાર ૮ વહુવલ લતીફુલ ખબીર ૦ કદ જા-અકુમ બસાઇરુ મિર
આંખોં કો ઔર વો બારીક દેખનેવાલા ઔર ખબરદાર હૈ (૨). યકીનન આ ચુકી તુમ્હારે પાસ નિશાનિયાં

તફસીર : (૧) પહેલા માંના પેટમાં સોંપાય છે કે ધીમે ધીમે દુનિયાના અસર પૈદા થાય પછી આવીને દુનિયામાં રોકાય છે પછી કબ્રને સોંપવામાં આવશે કે આખિરતના અસર પૈદા થાય પછી જન્નતમાં કે જહન્નમમાં પહોંચી જશે. (૨) એટલે આંખમાં એ તાકત નથી કે તેને જોઈ લે પરંતુ જે તે તમને દેખાડે કેમકે તે બારીક છે.

رَبِّكُمْ ۚ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ عَمِیَ فَعَلَیْهَا ۚ
وَمَآ اَنَا عَلَیْكُمْ بِحَفِیْظٍ ۝ وَكَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰیٰتِ وَ
لِیَقُوْلُوْا دَرَسْتَ وَلِنُبَیِّنَهٗ لِقَوْمٍ یَّعْلَمُوْنَ ۝ اِتَّبِعْ مَآ
اُوْحِیَ اِلَیْكَ مِنْ رَّبِّكَ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَاَعْرِضْ عَنِ
الْمُشْرِكِیْنَ ۝ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوْا ۚ وَمَا جَعَلْنٰكَ
عَلَیْهِمْ حَفِیْظًا ۚ وَمَآ اَنْتَ عَلَیْهِمْ بِوَكِیْلٍ ۝ وَلَا تَسُبُّوا
الَّذِیْنَ یَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَیَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًاۢ بِغَیْرِ
عِلْمٍ ۚ كَذٰلِكَ زَیَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ۪ ثُمَّ اِلٰی رَبِّهِمْ
مَّرْجِعُهُمْ فَیُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوْا یَعْمَلُوْنَ ۝ وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ
جَهْدَ اَیْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَتْهُمْ اٰیَةٌ لَّیُؤْمِنُنَّ بِهَا ۚ قُلْ
اِنَّمَا الْاٰیٰتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا یُشْعِرُكُمْ ۙ اَنَّهَآ اِذَا جَآءَتْ
لَا یُؤْمِنُوْنَ ۝ وَنُقَلِّبُ اَفْـِٕدَتَهُمْ وَاَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ
یُؤْمِنُوْا بِهٖۤ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّنَذَرُهُمْ فِیْ طُغْیَانِهِمْ یَعْمَهُوْنَ ۝

રબ્બિકુમ ج ફ-મન અબ્સ઼રા ફ-લિ-
તુમ્હારે રબકી તરફસે ફિર જિસને દેખ લિયા સો
નફસિહ્‌ ج વ મન અ઼મિયા ફ-અ઼લય-હા ط વમા
અપને વાસ્તે ઔર જો અંધા રહા સો અપને નુકસાનકો ઔર નહીં
અ-ના અ઼-લયકુમ બિ-હ઼ફીઝ઼ ૦ વ કઝ઼ાલિકા
મૈં તુમપર નિગેહબાન. ઔર યૂં તરહ તરહસે
નુસ઼ર્રિફુલ આયાતિ વ લિ-યકૂલૂ દરસ્તા
સમઝાતે હૈં હમ આયતેં ઔર તાકે ન કહેં વો કે પઢ્હા હૈ તુને (કિસીસે)
વ લિ-નુબય્યિ-નહૂ લિ-ક઼વમિંય યઅ્-લમૂન ૦
ઔર તાકે સાફ બયાન કરદેં હમ ઉસકો વાસ્તે સમઝવાલોંકે.
ઇત્તબિઅ઼ મા ઊહ઼િયા ઇલય્‌કા મિર રબ્બિક ج
તૂ ચલ ઉસપર જો હુકમ આએ તુઝકો તેરે રબકા.
લા ઇલાહા ઇલ્લા હૂ ج વ અઅ્-રિદ઼ અ઼નિલ
નહીં કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે ઔર મુંહ ફેરલે
મ **મુશરિકીન ૦ વ લવ શાઅલ્લાહુ મા અશ-રકૂ ط વમા જઅ઼લ્નાકા અ઼-લયહિમ**
૨ મુશરિકોંસે. ઔર અગર અલ્લાહ ચાહતા તો (વો લોગ) શિર્ક ન કરતે ઔર નહીં કિયા હમને તુઝકો ઉનપર
હ઼ફીઝ઼ા ج વમા અન્તા અ઼-લયહિમ બિ-વકીલ ૦ વલા તસુબ્બુલ લઝ઼ીના
નિગેહબાન ઔર નહીં હૈ તૂ ઉનપર દારોગા, ઔર તુમ લોગ બુરા ન કહો ઉનકો જિનકી
યદઊ઼ના મિન દૂનિલ્લાહિ ફ-યસુબ્બુલ્લાહા અ઼દ-વમ બિ-ગ઼યરિ ઇ઼લ્મ ط
યે પરસ્તિશ કરતે હૈં સિવા અલ્લાહકે પસ વો બુરા કેહને લગેંગે અલ્લાહકો અદાવતસે બિલા સમઝે.
કઝ઼ાલિકા ઝય્યન્ના લિ-કુલ્લિ ઉમ્મતિન અ઼-મ-લહુમ ص સુમ્મા ઇલા રબ્બિહિમ
ઈસી તરહ હમને આરાસ્તા કર દિયા હર એક ફિરકેકી (નઝરમેં) ઉનકે અમલકો ફિર અપને રબકે પાસ
મરજિઉ઼હુમ ફ-યુનબ્બિઉહુમ બિમા કાનૂ યઅ્-મલૂન ૦ વ અક઼-સમૂ બિલ્લાહિ
પહુંચના હૈ ઉન સબકો, તબ વો બતા દેગા ઉનકો જો કુછ વો કરતે થે. ઔર વો કસમેં ખાતે હૈં અલ્લાહકી
જહદા અયમાનિહિમ લઇન જાઅત્હુમ આ-યતુલ લ-યુઅ્-મિનુન્ના
સખ્ત કસમોં અપનીકે સે અગર આ ગઈ ઉનકે પાસ કોઈ નિશાની તો ઝરૂર ઈમાન લે આએંગે વો
બિહા ط કુલ ઇન્નમલ આયાતુ ઇ઼ન્દલ્લાહિ વમા યુશઇ઼રુકુમ ۙ અન્નહા ઇઝ઼ા
ઉસપર, કેહ દો સિવા ઈસકે નહીં કે નિશાનિયાં તો અલ્લાહકે પાસ હૈં ઔર કયા ખબર તુમકો કે જબ વો નિશાનિયાં
જાઅત લા યુઅ્-મિનૂન ૦ વ નુક઼લ્લિબુ અફઇ-દ-તહુમ વ અબ્સ઼ા-રહુમ કમા લમ
આએંગી તબ ભી વો નહીં ઈમાન લાએંગે. ઔર ઉલટ દેંગે હમ દિલ ઉનકે ઔર આંખેં ઉનકી જૈસે કે નહીં
યુઅ્-મિનૂ બિહી અવ્વલા મર્રતિંવ વ ન-ઝ઼રુહુમ ફી તુગ઼યાનિહિમ યઅ્-મહૂન ૦
ઈમાન લાએ નિશાનિયોં પર પેહલી બાર (અબ ભી ન લાએંગે) ઔર છોળ દેંગે હમ ઉનકો સરકશીમેં ઉનકી બહકતે હુએ (૧)

તફસીર : (૧) એટલે જેમને અલ્લાહ હિદાયત આપે છે તેઓ પહેલા જ સત્ય સાંભળી ઈન્સાફથી કબુલ કરી લે છે અને જેણે પહેલાથી જ હઠ પકડી અને નિશાનીઓ પણ જુએ તો કોઈ બહાનો કાઢે ફિરઓન આ નિશાનીઓ પર પણ ઈમાન ન લાવ્યો.

وَلَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَا اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى
وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْٓا
اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُوْنَ ﴿١١١﴾
وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيٰطِيْنَ الْاِنْسِ
وَالْجِنِّ يُوْحِيْ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ
غُرُوْرًا وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوْهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُوْنَ ﴿١١٢﴾
وَلِتَصْغٰٓى اِلَيْهِ اَفْئِدَةُ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ
وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوْا مَا هُمْ مُّقْتَرِفُوْنَ ﴿١١٣﴾ اَفَغَيْرَ
اللّٰهِ اَبْتَغِيْ حَكَمًا وَّهُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ
الْكِتٰبَ مُفَصَّلًا ۭ وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ
يَعْلَمُوْنَ اَنَّهٗ مُنَزَّلٌ مِّنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُوْنَنَّ
مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿١١٤﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَّ
عَدْلًا ۭ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ

વ-લવ અન્નના -૮	૧૯૭	સૂરઈ અન્આમ-૬

વ લવ અન્નના નઝ-ઝલર્ના ઈલય-
ઔર અગર હમ ઉતારેં ઉન
હિમુલ મલાઈ-કતા વ કલ્લ-મ-હુમુલ
પર ફરિશતે ઔર બાતેં કરેં ઉનસે
મવતા વ હ્-શરના અ્-લયહિમ કુલ્લા
મુરદે, ઔર ઝિન્દા કરદેં હમ હર
શય-ઈન કુબુલમ મા કાનૂ લિયુઅ-મિનૂ
ચીઝકો ઉનકે સામને તો ભી યે લોગ હરગિઝ નહી ઈમાન લાને
ઈલ્લા ઔં યશા-અલ્લાહુ વલાકિન્ના
વાલે મગર યે કે ચાહે અલ્લાહ લેકિન અકસર
અક-સ્રુ-ર-હુમ યજ-હલૂન ૦ વ કઝ઼ાલિકા
ઉનમેં જાહિલ હૈં. ઔર ઈસી તરહ કર
જ-અ્લ-ના લિકુલલિ નબિયયિન અ્દુવ્વન શયાત્ીનલ ઈનસિ વલ જિન્નિ યૂહ્ી મ
દિયા હમને હર નબીકે લિયે દુશમન શરીર અ ાદમીયોંકો ઔર જિન્નોંકો જો કે ૨
બઅ્-દુહુમ ઈલા બઅ્-દ્િન ઝુખ્રુફલ ક્વલિ ગુરૂરા ؕ વ લવ શાઆ રબ્બુકા
સિખલાતે હૈં એક દૂસરેકો મુલમ્મા કી હુઈ બાત ફરેબ દેનેકો. ઔર અગર ચાહતા રબ તેરા તો
મા ફ-અ્-લૂહુ ફ-ઝ઼ર-હુમ વમા યફ-તરૂન ૦ વ લિ-તસ્-ગ્ા ઈલયહિ
ન કરતે વો ઉસ (કામ) કો સો છોળ દે ઉનકો ઔર ઉનકા ઝુટ ઔર ઈસ લિયે કે માઈલ હો ઉન (મુલમ્મેકી) બાતોં કી
અફઈ-દ-તુલ્લઝ઼ીના લા યુઅ-મિનૂના બિલ આખિ-રતિ વલિયર-દ્વહુ વલિયક્-
તરફ દિલ ઉન લોગોં કે જિનકો નહી યકીન આખિરતકા ઔર વો પસંદગી કર લેં ઉસકો
તરિફૂ મા હુમ મુક્-તરિફૂન ૦ અ-ફ-ગ્ય-રલ્લાહિ અબ-તગ્ી હ્-ક-મંવ વહુ-
ઔર વો કિયે જાએં જો કુછ વો બુરે કામ કર રહે હૈં (૧) સો કયા સિવા અલ્લાહકે કિસી ઔર કો બનાઉ
વલ્લઝ઼ી અન્ઝલા ઈ-લય-કુમુલ કિતાબા મુફસ્સ્લા ؕ વલ્લઝ઼ીના આતયના-
મુનસિફ હાલાંકે ઉસીને ઉતારી તુમ પર કિતાબ વાઝેહ. ઔર જિન લોગોંકો દી હૈ હમને
હુમુલ કિતાબા યઅ્-લમૂના અન્નહૂ મુનઝ-ઝલુમ મિર્રબબિકા બિલ હક્કિ્
કિતાબ વો જાનતે હૈં યે કે વો ઉતારી હુઈ હૈ તેરે રબકી તરફસે બરહક સો
ફલા તકૂનન્ના મિનલ મુમ-તરીન ૦ વતમ્મત કલિ-મતુ રબબિકા સ્દિ-ક્વ
તુ મત હો શક કરનેવાલોં મેં સે. ઔર પૂરી હૈ બાત તેરે રબકી સચ્ચાઈ
વ અ્દ-લા ؕ લા મુબદ-દિલા લિ-કલિમાતિહ ۚ વહુવસ સમીઉ્લ
ઔર ઈન્સાફ નહીં બદલનેવાલા કોઈ ઉસકી બાતકો ઔર વોહી સુનનેવાલા

તફસીર : (૧) આ કેટલીક આયતો આના ઉપર ઉતરી કે કાફિરો કેહવા લાગ્યા કે મુસલમાનો પોતાનો મારેલો ખાય છે અલ્લાહનો મારેલો ખાતો નથી ફરમાવ્યું કે આવી ફરેબની મિલાવટવાળો શક નાખવા માટે શયતાન શીખવાડે છે અક્કલનો હુકમ નથી હુકમ અલ્લાહનો છે આગળ વધારે સમજાવી દીધુ કે બધાનો મારવાવાળો અલ્લાહ છે પરંતુ તેના નામ થી બરકત છે જો એના નામ ઉપર ઝુબ્હ કરે તો હલાલ થયો અને જો એ સિવાય મરી ગયો તે મુરદાર.

الْعَلِيْمُ ۝ وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِى الْاَرْضِ
يُضِلُّوْكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ
وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ
مَنْ يَّضِلُّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ۝
فَكُلُوْا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ بِاٰيٰتِهٖ
مُؤْمِنِيْنَ ۝ وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوْا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ
اللّٰهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ اِلَّا
مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِ ۭ وَاِنَّ كَثِيْرًا لَّيُضِلُّوْنَ بِاَهْوَاۗىِٕهِمْ
بِغَيْرِ عِلْمٍ ۭ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِيْنَ ۝
وَذَرُوْا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهٗ ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْسِبُوْنَ
الْاِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوْا يَقْتَرِفُوْنَ ۝ وَلَا تَاْكُلُوْا
مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌ ۭ وَاِنَّ
الشَّيٰطِيْنَ لَيُوْحُوْنَ اِلٰٓى اَوْلِيٰۗـِٕهِمْ لِيُجَادِلُوْكُمْ ۚ وَاِنْ

અ઼લીમ ○ વ ઈન તુતિ઼અ઼ અક-સ઼રા મન
જાનનેવાલા હૈ ઔર અગર કેહના માનેગા તુ ઉન કામોંકા
ફિલ અર્દ઼િ યુદ઼િલ્લૂકા અ઼ન સબીલિલ્લાહ ط
જો દુન્યામે હૈ તો બેહકા દેંગે તુઝકો રાહસે અલ્લાહકી
ઈંય યત્તબિ-ઊ઼ના ઈલ્લઝ઼ ઝ઼ન્ના વ ઈન હુમ
વો સબ ચલતે હૈં અપને ખયાલ પર ઔર વો સબ
ઈલ્લા યખ઼રુસૂ઼ન ○ ઈન્ના રબ્બકા હુવા
અટકલહી દૌળાતે હૈં બેશક તેરા રબ ખૂબ
અ઼અ઼-લમુ મંય યદિ઼લ્લુ અ઼ન સબીલિહ ج
જાનતા હૈ ઉસકો જો ભટકતા હૈ ઉસકી રાહસે.
વ હુવા અ઼અ઼-લમુ બિલ મુહ-તદીન ○ ફકુલૂ
ઔર વોહી ખુબ જાનતા હૈ ઉનકો જો ઉસકી રાહ પર હૈં સો ખાવ
મિમ્મા ઝ઼ુકિરસ્મુલ્લાહિ અ઼-લયહિ ઈન
મ તુમ ઉસ જાનવરમેં સે કે નામ લિયા ગયા હૈ અલ્લાહકા જિસ
૨ કુન્તુમ બિઆયાતિહી મુઅ્-મિનીન ○ વમા લકુમ અલ્લા તઅ્-કુલૂ મિમ્મા
પર અગર તુમકો ઉસકે હુકમોં પર ઈમાન હૈ ઔર કયા સબબકે નહીં ખાતે તુમ ઉસ જાનવરમેંસે
ઝ઼ુકિરસ્મુલ્લાહિ અ઼લયહિ વક઼દ ફસ્સ઼લા લકુમ મા હ઼ર્રમા અ઼લયકુમ ઈલ્લા
નામ લિયા ગયા હૈ અલ્લાહકા જિસ પર ઔર વો વાઝેહ કર ચુકા તુમ પર જો કુછ ઉસને હરામ કિયા હૈ તુમ પર મગર
મદ઼-તુ઼રિરતુમ ઈલૈહ ط વઈન્ના કસ઼ીરલ લયુદ઼િલ્લૂના બિ-અહવાઈહિમ
જબકે મજબૂર હો જાવ ઉસકે ખાને પર ઔર બહુત લોગ બેહકાતે ફિરતે હૈં અપની ખ્વાહિશોં કે મુવાફિક
બિ-ગ઼યરિ ઈ઼લ્મ ط ઈન્ના રબ્બકા હુવા અઅ઼-લમુ બિલ મુઅ઼-તદીન ○ વ ઝ઼રૂ
બિના તહકીક બેશક તેરા રબ હી ખૂબ જાનતા હૈ હદસે બળ્હનેવાલોંકો ઔર છોળ દો
ઝ઼ાહિરલ ઈસ઼્મિ વ બાતિ઼નહ ط ઈન્નલ્લઝ઼ીના યકસિબૂનલ ઈસ઼્મા સયુજ-ઝવના
ખુલા હુવા ગુનાહ ઔર છુપા હુવા જો લોગ કરતે હૈ ગુનાહ અનકરીબ સઝા
બિમા કાનૂ યક઼-તરિફૂન ○ વલા તઅ્-કુલૂ મિમ્મા લમ યુઝ઼-કરિસ-
પાએંગે અપને કીયે કી (૧) ઔર ન ખાવ ઉસમેંસે કે નહીં લિયા ગયા નામ
મુલ્લાહિ અ઼-લયહિ વ ઈન્નહૂ લ-ફિસ્ક઼ ط વ ઈન્નશ શયાતી઼ના
અલ્લાહકા જિસ પર, ઔર યે ખાના ગુનાહ હૈ. ઔર શયાતીન દિલમેં
લયૂહૂના ઈલા અવલિયા-ઇહિમ લિ યુજા-દિલૂકુમ ج વ ઈન
ડાલતે હૈં અપને દોસ્તોંકે. તાકે વો ઉસમેં ઝગળા કરેં. ઔર અગર

તફસીર : (૧) એટલે કાફિરોના બેહકાવવાથી જાહેરમાં ન તો અમલ કરો ન તો દિલમાં શક રાખો.

اَطَعْتُمُوْهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُوْنَ ﴿۱۲۱﴾ اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا
فَاَحْيَيْنٰهُ وَجَعَلْنَا لَهٗ نُوْرًا يَّمْشِيْ بِهٖ فِي النَّاسِ
كَمَنْ مَّثَلُهٗ فِي الظُّلُمٰتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ؕ
كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكٰفِرِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۲۲﴾ وَكَذٰلِكَ
جَعَلْنَا فِيْ كُلِّ قَرْيَةٍ اَكٰبِرَ مُجْرِمِيْهَا لِيَمْكُرُوْا فِيْهَا ؕ
وَمَا يَمْكُرُوْنَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿۱۲۳﴾ وَاِذَا
جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَآ
اُوْتِيَ رُسُلُ اللّٰهِ ؔۘ اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهٗ ؕ
سَيُصِيْبُ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ
شَدِيْدٌ بِمَا كَانُوْا يَمْكُرُوْنَ ﴿۱۲۴﴾ فَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ اَنْ
يَّهْدِيَهٗ يَشْرَحْ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ ۚ وَمَنْ يُّرِدْ اَنْ
يُّضِلَّهٗ يَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ
فِي السَّمَآءِ ؕ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ

અત઼અ્-તુમૂહુમ ઈન્નકુમ લ-મુશરિકૂન ૦ ع
તુમ ઈનકા કહા માનોગે તો યકીનન તુમ મુશરિક હો, (૧) ૧
અ-વ-મન કાના મય-તન ફ-અહ઼-યયનાહુ
ભલા એક શખ્સ જો કે મુરદા થા, ફિર ઝિન્દા કિયા હમને
વ જ-અ઼લના લહૂ નૂરંય યમશી બિહી
ઉસકો ઔર દી હમને ઉસકો રોશની કે લિયે ફિરતા હે
ફિન્નાસિ ક-મમ મ-સ઼-લુહૂ ફિઝ઼-ઝ઼ુલુમાતિ
ઉસકો લોગોંમેં. બરાબર હો સકતા હૈ ઉસકે કે જિસકા હાલ યે
લયસા બિ-ખ઼ારિજિમ મિન્હા ط કઝ઼ાલિકા
હૈ કે પળા હૈ અંધેરોંમેં નહી નિકલ સકતા વહાં સે ઈસી તરહ ભલે
ઝુય્યિના લિલ કાફિરીના મા કાનૂ
કર દિખાએ ગએ હૈં કાફિરોંકે નિગાહમેં ઉનકે (બુરે)
યઅ્-મલૂન ૦ વ કઝ઼ાલિકા જ-અ઼લના ફી કુલ્લિ
કામ. (૨) ઔર ઈસી તરહ કિયે હૈ હમને હર મ
ક઼ર-યતિન અકાબિરા મુજરિમીહા લિયમકુરૂ ફીહા ط વમા યમકુરૂના ઈલ્લા ર
બસ્તીમેં સરદાર ગુનેહગારોંકે, કે હીલે કિયા કરેં વહાં ઔર જો હીલા કરતે હૈ
બિઅન્ફુસિહિમ વમા યશ-ઉ઼રૂન ૦ વ ઈઝ઼ા જા-અતહુમ આ-યતુન ક઼ાલૂ લન
સો અપની જાન પર, મગર નહીં સમઝતે. (૩) ઔર જબ આતી હૈ ઉનકે પાસ આયત તો કેહતે હૈં હમ
નુઅ્-મિના હ઼ત્તા નુઅ્-તા મિસ઼્લા મા ઊતિયા રુસુલુલ્લાહ ط અલ્લાહુ અઅ્-લમુ
હરગિઝ઼ ન માનેંગે જબ તકકે ન દિયા જાએ હમકો જૈસા કુછકે દિયા ગયા હૈ અલ્લાહકે રસૂલોંકો. અલ્લાહ ખૂબ વકફે લાઝિમ
હ઼યસુ યજ-અ઼લુ રિસા-લતહ ط સયુસ઼ીબુલ્લઝ઼ીના અજ-રમૂ સ઼ગ઼ારુન ઈ઼ન્દલ્લાહિ
જાનતા હૈ ઉસ મોકેકો જહાં ભેજે અપને પૈગામ અનકરીબ પહુંચેગી ગુનેહગારોંકો ઝિલ્લત અલ્લાહકે વકફે મંઝિલ
વ અ઼ઝ઼ાબુન શદીદુમ બિમા કાનૂ યમકુરૂન ૦ ફમંય યુરિદિલ્લાહુ
હાં સે ઔર અઝાબ સખ્ત ઈસ વજહસે કે વો મક્ર કરતે થે સો જિસકો અલ્લાહ ચાહતા હૈ કે
અંય યહદિ-યહૂ યશ-રહ઼ સ઼દ-રહૂ લિલ ઈસ્લામ ج વ મંય યુરિદ અંય યુદ઼િલ્લ-હૂ
હિદાયત કરે ઉસકો. તો ખોલ દેતા હૈ ઉસકે સીનેકો વાસ્તે ઈસ્લામ કબુલ કરનેકે ઔર જિસકો કે ગુમરાહ કરે ઉસકો,
યજઅ઼લ સ઼દ-રહૂ દ઼ૈયિક઼ન હ઼-રજન ક-અન્નમા યસ્સ઼અ્-અ઼દુ
તો કર દેતા હૈ ઉસકે સીનેકો તંગ બે નિહાયત તંગ ગોયા વો ઝોરસે ચળહતા
ફિસ્સમાઅ ط કઝ઼ાલિકા યજ-અ઼લુલ્લાહુર રિજસા અ઼-લલ્લઝ઼ીના
હૈ આસ્માન પર. ઉસી તરહ ડાલેગા અલ્લાહ અઝાબકો ઉન લોગોં પર

તફસીર : (૧) એટલે શિર્ક ફકત એજ નથી કે ખુદા સિવાય બીજાને પુજો પરંતુ શિર્ક હુકમમાં પણ છે કે બીજાના તાબેદાર થાય. (૨) ઉપર વર્ણન હતો મુરદાનો, અહીં કાફિર ઉપર એજ દાખલો ફરમાવ્યો એટલે પહેલા જહાલતમાં બધા મરેલા હતા પછી જેને ઈમાન મળ્યો તે ઝિન્દા થયો અને રોશની મેળવી કે તેના મુખ ઉપર બધા ઈમાનની રોશની જુએ છે અને જેને ઈમાન ન મળ્યો તો અંધારા માં પડી રહ્યો. (૩) એટલે હમેંશા કાફિરોના સરદાર બહાના કાઢતા જેથી આમ જનતા પયગંબર ના તાબે ન થઈ જાય જેમ ફિરઓન એ મોજિઝો જોયો તો બહાનો કાઢયો કે જાદુના જોર થી સલ્તનત લેવા માંગે છે.

لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيْمًا ؕ
قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ۝ لَهُمْ دَارُ
السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝
وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ۚ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ
مِّنَ الْاِنْسِ ۚ وَقَالَ اَوْلِيٰٓؤُهُمْ مِّنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا
اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَّبَلَغْنَآ اَجَلَنَا الَّذِيْٓ
اَجَّلْتَ لَنَا ؕ قَالَ النَّارُ مَثْوٰىكُمْ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اِلَّا
مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ۝ وَكَذٰلِكَ
نُوَلِّيْ بَعْضَ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝
يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ
يَقُصُّوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ وَيُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ
هٰذَا ؕ قَالُوْا شَهِدْنَا عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا

લા યુઅ-મિનૂન ૦ વ હાઝ઼ા સિ઼રાતુ રબ્બિકા
જો ઈમાન નહી લાતે (૧) ઔર યે હે રાસ્તા તેરે
મુસ્તક઼ીમા ♭ ક઼દ ફસ઼્સ઼લનલ આયાતિ
રબકા સીધા હમને સાફ સાફ બયાન કર દી નિશાનિયાં
લિ-ક઼વમિંય યઝ઼-ઝ઼ક-કરૂન ૦ લહુમ દારુસ
ગૌર કરનેવાલોંકે વાસ્તે. ઉન્હીકે લિયે હે (૨)
સલામિ ઇ઼ન્દા રબ્બિહિમ વહુવા વલિય્યુ-
સલામતી કા ઘર અપને રબકે હાં ઔર વો મદદગાર હે
હુમ બિમા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦ વ યવમા
ઉનકા બસબબ ઉનકે (અચ્છે) આમાલકે ઔર જિસ
યહ઼શુરુહુમ જમીઅ઼ા ౽ યા મઅ઼-શરલ જિન્નિ
દિન જમા કરેગા ઉન સબકો (ફરમાએગા) અય જમાઅત
ક઼દિસ-તક-સ઼ૂરતુમ મિનલ ઇન્સ ౽ વ ક઼ાલા
જિન્નાતકી. તુમને બહુત કુછ તાબેકર લિયે અપને આદમીયોંમેસે
અવલિયૉઉહુમ મિનલ ઇનસિ રબ્બનસ-તમ-તઅ઼ા બઅ઼-દુ઼ના બિ-બઅ઼-દ઼િવ વ
ઔર કહેંગે દોસ્તદાર ઉનકે આદમીયોંમેસે. અય રબ હમારે કામ નિકાલા હમને એક દૂસરેસે, ઔર
બલગ઼-ના અ-જ-લ-નલ્લઝ઼ી અજ-જલતા લના ♭ ક઼ાલન્નારુ મસ્વાકુમ
પહુંચે હમ અપને ઉસ વાદેકો જો તુને હમારે લિયે મુકર્રર કિયા થા કહેગા (ખુદા) આગ હૈ ઠિકાના
ખ઼ાલિદીના ફીહૉ ઇલ્લા માશૉ-અલ્લાહ ♭ ઇન્ના રબ્બકા હ઼કીમુન અ઼લીમ ૦
તુમ્હારા રહા કરોગે ઉસીમેં મગર જબ ચાહે અલ્લાહ તેહકીક તેરા રબ હિકમતવાલા , ખબરદાર હૈ (૩)
વ કઝ઼ાલિકા નુવલ્લી બઅ઼-દઝ઼ ઝ઼ાલિમીના બઅ઼-દ઼મ બિમા કાનૂ યકસિબૂન ૦
ઔર ઈસી તરહ દોસ્ત કર દેતે હૈં હમ બાઝ ઝાલિમોંકો બાઝકા, બસબબ ઉનકે આમાલકે.
યા મઅ઼-શરલ જિન્નિ વલ ઇનસિ અ-લમ યઅ-તિકુમ રુસુલુમ મિન્કુમ
અય જમાઅત જિન્નોં ઔર ઈન્સાનોંકી કયા નહી આએ થે તુમ્હારે પાસ રસૂલ તુમહીમેંસે
યકુસ્સૂના અ઼-લયકુમ આયાતી વ યુનઝ઼િરૂ-નકુમ લિક઼ૉઆ યવમિકુમ
સુનાતે થે તુમકો મેરે હુકમ ઔર ડરાતે થે તુમકો પેશ આનેસે ઈસ દિનકે
હાઝ઼ા ♭ ક઼ાલૂ શહિદના અ઼લૉ અન્ફુસિના વ ગ઼ર્રત-હુમુલ
કહેંગે ઈકરાર કર લિયા હમને અપને ગુનાહકા. ઔર ધોકા દિયા
હ઼યાતુદ દુન્યા વ શહિદૂ અ઼લૉ અન્ફુસિહિમ અન્નહુમ કાનૂ
ઉનકો ઝિન્દગીને દુન્યાકી ઔર ગવાહી દી ઉન્હોંને અપને ઉપર ઈસ બાતકી કે વો

તફસીર : (૧) અને ફરમાવ્યું હતુ કે કાફિરો કસમો ખાય છે કે એક આયત જોઈએ તો બેશક યકીન લાવીએ અને હવે ફરમાવ્યું કે અમો ઈમાન નહીં આપીએ તો કેવી રીતે લાવશે વચ્ચે મુરદો હલાલ કરવાના બહાના નકલ કર્યા હવે એ વાતનો જવાબ ફરમાવ્યો જેની અક્કલ એ તરફ ચાલે કે પોતાની વાત ન છોડે અને જયારે દલીલ જુએ તો બહાના કાઢે તે ગુમરાહી ની નિશાની છે અને જેની અક્કલ ઈન્સાફ અને હુકમ માનવાવાળા ઉપર ચાલે તે નિશાની હિદાયતની છે જે લોકોમાં ગુમરાહીની નિશાન છે તેમને કોઈ આયત અસર કરશે નહીં. (૨) એટલે હુકમ બરદારી અને અક્કલ ને દખલ આપવું એ સીધો રસ્તો છે. (૩) દુન્યામાં જે માણસો મૂર્તિઓની પુજા કરે છે તે ખરૂ જોતા જિન્નાતની પુજા કરે છે અને હેતુ એ હોય છે કે તેઓ અમારી મુરાદો પુરી કરશે તેથી તેઓને ભેટો ↗

↗ ચઢાવે છે જયારે આખિરતમાં તે જિન્નાતો અને માણસો ને એકઠા પકડવામાં આવશે ત્યારે એવુ બહાનુ કાઢશે કે અમે તેઓની પુજા કરી નથી પરંતુ દુનિયાના કારભારમાં એક બીજાની કામ કાઢવાની કંઈક યુકતી કરી લીધી હતી.

મ ૨ ૯

كٰفِرِينَ ۝ ذٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ
بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غٰفِلُونَ ۝ وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا
عَمِلُوا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۝ وَرَبُّكَ
الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ
مِنۢ بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ
قَوْمٍ ءَاخَرِينَ ۝ إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَءَاتٍ ۖ وَمَا أَنتُم
بِمُعْجِزِينَ ۝ قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّى
عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُۥ عٰقِبَةُ
الدَّارِ ۗ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُونَ ۝ وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا
ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعٰمِ نَصِيبًا فَقَالُوا هٰذَا
لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ
فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ
شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝ وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ

કાફિરીન ૦ ઝ઼ાલિકા અલ્લમ યકુર રબ્બુકા
કાફિર થે. (૧) ઈસ વાસ્તે કે નહી હૈ તેરા રબ
મુહલિકલ કુરા બિ-ઝુલ્મિંવ વ અહલુહા
હલાક કરનેવાલા બસ્તીયોંકો ઉનકે ઝુલ્મ પર. ઔર વહાંકે
ગ઼ાફિલૂન ૦ વ લિ-કુલ્લિન દ-ર-જાતુમ મિમ્મા
લોગ બે ખબર હોં ઔર હર એક કે લિયે દરજે હૈ
અ઼મિલૂ ؕ વમા રબ્બુકા બિ-ગ઼ાફિલિન
ઉનકે અમલ કે ઔર નહી હૈ રબ તેરા બે ખબર
અ઼મ્મા યઅ્-મલૂન ૦ વ રબ્બુકલ ગ઼નિય્યુ
ઉનકે કામસે ઔર રબ તેરા બે પરવા
ઝુર રહ઼મહ ؕ ઈંય યશઅ યુઝ઼હિબ-કુમ વ યસ-
હૈ રહમવાલા અગર ચાહે તો લે જાએ તુમકો ઔર કાયમ
તખ઼લિફ મિમ બઅ્-દિકુમ મા યશાઉ કમા
કરદેં તુમ્હારે પીછે જિસકો ચાહે, જૈસા
અન્શા-અ-કુમ મિન ઝુર્રિય્યતિ ક઼વમિન આ-ખ઼રીન ؕ ઈન્ના મા તૂ-અ઼દૂના મ
પૈદા કિયા તુમકો દૂસરોંકી અવલાદસે, જિસ ચીઝકા તુમસે વાદા કિયા જાતા હૈ ર
લઆતિંવ ۙ વમા અન્તુમ બિ-મુઅ઼જિઝીન ૦ કુલ યા ક઼વમિઅ઼-મલૂ અ઼લા
વો ઝરૂર આનેવાલા હૈ, ઔર તુમ આજિઝી નહી કર સકતે તુ કેહ દે અય લોગો તુમ કામ કરતે રહો,
મકા-નતિકુમ ઈન્ની અ઼ામિલ ۚ ફ-સવફા તઅ્-લમૂના ۙ મન તકૂનુ લહૂ અ઼ાકિ઼-
અપની જગહ પર મેં ભી કામ કરતા હૂં સો અન કરીબ જાન લોગે તુમ કે કિસકો મિલતા હૈ આકેબતકા
બતુદ-દાર ؕ ઈન્નહૂ લા યુફલિહુઝ઼ ઝ઼ાલિમૂન ૦ વ જ-અ઼-લૂ લિલ્લાહિ મિમ્મા
ઘર બિલા શુબહ ભલા ન હોગા ઝાલિમોંકા. ઔર ઠહરાએ હૈ અલ્લાહકા એક હિસ્સા
ઝ઼-ર-આ મિનલ હ઼રસિ વલ અન્અ઼ામિ નસ઼ીબન ફ-ક઼ાલૂ હાઝ઼ા લિલ્લાહિ
ઉસકી પૈદા કી હુઈ. ખેતી. ઔર ચોપાયોંમેં ફિર કેહતે હૈ યે હિસ્સા અલ્લાહકા હૈ
બિ-ઝઅ઼મિહિમ વ હાઝ઼ા લિ શુ-ર-કાઈના ۚ ફમા કાના લિ-શુ-ર-કાઈહિમ
અપને ખ્યાલમેં, ઔર યે હમારે શરીકોંકા હૈ સો જો હિસ્સા ઉનકે શરીકોંકા હૈ વો
ફલા યસિ઼લુ ઈલલ્લાહ ۚ વમા કાના લિલ્લાહિ ફ-હુવા યસિ઼લુ ઈલા શુ-ર-કા
નહીં પહુંચા અલ્લાહકી તરફ. ઔર જો અલ્લાહકા હૈ વો પહુંચ જાતા હૈ ઉનકે શરીકોં
ઈહિમ ؕ સાઆ મા યહ઼કુમૂન ૦ વ કઝ઼ાલિકા ઝય્યના લિ-કસ઼ીરિમ
કી તરફ કયા હી બુરા ઈન્સાફ કરતે હૈં (૨) ઔર ઈસી તરહ અચ્છા કર દિખાયા બોહતોંને

તફસીર : (૧) આ સૂરતમાં ઉપર જણાવ્યું કે પહેલા કાફિરો પોતાના કુફ્રનો ઈન્કાર કરશે પછી અલ્લાહ તઆલા યુકતીથી તેમને કુબુલ કરાવશે. (૨) કાફિરો પોતાની ખેતીમાંથી અને ઢોરો ના બચ્ચાઓમાંથી અલ્લાહની માનતા કાઢતા અને મુર્તી માટે પણ કાઢતા ફરી કેટલાક જાનવર અલ્લાહના નામના સારા જોયા તો મુર્તીતરફના અલ્લાહની તરફ ન ચઢાવતા આનાથી વધારે ડરતા હવે જાણવું જોઈએ અલ્લાહની નિયાઝ આપવી એ છે કે તેની રાહમાં જેમને અપાવે તેમને આપવી તેનો ફાયદો અલ્લાહને નથી પહોંચતો પરંતુ તેની ફરમાં બરદારી થઈ અને ચીજથી ફકીરને ફાયદો અને આપનારને સવાબનો ફાયદો પછી કોઈ બુઝુર્ગ ના નામે આપે તો તે શિર્ક છે જેના માટે અલ્લાહે દોષ દીધો. પરંતુ એક બુઝુર્ગ રોકી અલ્લાહના નામે તેને આપે તો તે હુકમ બરદારી થઈ અને ચીજ ફકીરની ↗

ولو اننا ٢٠٢ الانعام

مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ لِيُرْدُوْهُمْ
وَلِيَلْبِسُوْا عَلَيْهِمْ دِيْنَهُمْ ۭ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا فَعَلُوْهُ
فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُوْنَ ۝ وَقَالُوْا هٰذِهٖٓ اَنْعَامٌ
وَّحَرْثٌ حِجْرٌ ۖ لَّا يَطْعَمُهَآ اِلَّا مَنْ نَّشَآءُ بِزَعْمِهِمْ
وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُوْرُهَا وَاَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُوْنَ
اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِرَآءً عَلَيْهِ ۭ سَيَجْزِيْهِمْ بِمَا
كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝ وَقَالُوْا مَا فِيْ بُطُوْنِ هٰذِهِ
الْاَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُوْرِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلٰٓى اَزْوَاجِنَا ۚ
وَاِنْ يَّكُنْ مَّيْتَةً فَهُمْ فِيْهِ شُرَكَآءُ ۭ سَيَجْزِيْهِمْ
وَصْفَهُمْ ۭ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ۝ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ
قَتَلُوْٓا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّحَرَّمُوْا مَا
رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَآءً عَلَى اللّٰهِ ۭ قَدْ ضَلُّوْا وَمَا كَانُوْا
مُهْتَدِيْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَ جَنّٰتٍ مَّعْرُوْشٰتٍ

મિનલ મુશરિકીના ક઼ત્લા અવલાદિહિમ
મુશરિકોકી નિગાહમેં. ઉનકી ઔલાદકે કત્લકો.
શુ-ર-કાઉહુમ લિ-યુરદૂહુમ વલિ-યલબિસૂ
ઉનકે તરીકોંસે, તાકે ઉનકો તબાહ કર દેં. ઔર મિલા દે
અ઼લય-હિમ દી-નહુમ ♭ વ લવ શાઅલ્લાહુ
ઉન પર ઉનકે દીનકો ઔર અગર અલ્લાહ ચાહતા તો
મા ફ-અ઼-લૂહુ ફ-ઝ઼રહુમ વમા યફ-તરૂન ○
વો યે કામ ન કરતે, સો છોળ દે ઉનકે વો જાને ઔર ઉનકા ઝૂટ
વ ક઼ાલૂ હાઝ઼િહી અન-આ઼મુંવ વ હ઼રસુન
ઔર કેહતે હૈં ચોપાએ ઔર ખેતી
હિ઼જ-રુલ ૐ લા-યત઼-અ઼મુહા ઈલ્લા મન નશાઉ
અછુતી હૈ ન ખાવે ઉસકો કોઈ મગર જિસકો હમ ચાહેં
બિ-ઝઅ઼-મિહિમ વ અન-આ઼મુન હુ઼ર્રિમત
અપને ખયાલ કે મુવાફિક ઔર બાઝે ચોપાએકે હરામ કર દી ગઈ
મ ઝુહૂરુહા વ અન-આ઼મુલ લા યઝ઼કુરૂનસ-મલ્લાહિ અ઼-લય-હફ તિરાઅન
૨ હૈં ઉનકી પીઠોં (પર સવારી) ઔર બાઝ ચોપાઉ કે ઝુબહ કે વકત નામ નહીં લેતે અલ્લાહકા ઉન પર બોહતાન બાંધકર
અ઼લૈહ ♭ સ-યજ-ઝીહિમ બિમા કાનૂ યફ-તરૂન ○ વ ક઼ાલૂ માફી બુતૂનિ
અલ્લાહ પર અનકરીબ સઝા દેગા વો ઉનકો ઉસ ઝૂટકા. ઔર કેહતે હૈં જો કુછ પેટોંમેં
હાઝ઼િહિલ અન-આ઼મિ ખ઼ાલિ-સ઼-તુલ લિ-ઝુકૂરિના વ મુહ઼ર્રમુન અ઼લા
ઈન જાનવરોંકે હૈ. ખાસ હલાલ હૈ હમારે મરદોંકે લિયે ઔર હરામ હૈ હમારી
અઝવાજિના ૮ વ ઇંય યકુમ મય-ત-તન ફહુમ ફીહિ શુ-રકાઅ ♭ સ-યજ-ઝીહિમ
ઔરતોં પર ઔર અગર હો વો મુરદા તો સબ ઉસમેં શરીક હૈં અનકરીબ સઝા દેગા (ખુદા)
વસ઼-ફ-હુમ ♭ ઇન્નહૂ હ઼કીમુન અ઼લીમ ○ ક઼દ ખ઼સિરલ લઝ઼ીના ક઼-તલૂ
ઉનકો ઉનકી તકરીરોંકી વો બિલા શુબહ હિકમતવાલા જાનનેવાલા હૈ (૧) તહકીક ખરાબ હુવે જિન્હોંને કત્લ
અવલા-દહુમ સ-ફ-હમ બિ-ગ઼યરિ ઇ઼લમિંવ વ હ઼ર્રમૂ મા ર-ઝ-ક઼-હુમુલ-
કિયા અપની ઔલાદકો નાદાનીસે બગૈર સમઝે ઔર હરામ ઠેહરા લિયા ઉસ રિઝ્કકો જો
૯ લાહુફ તિરાઅન અ઼લલ્લાહ ♭ ક઼દ દ઼લ્લૂ વમા કાનૂ મુહ-તદીન ○
3 અલ્લાહને ઉનકો દિયા, બોહતાન બાંધકર અલ્લાહ પર બેશક ગુમરાહ હુવે વો ઔર ન આએ સીધી રાહ પર (૨)
પાવ વ હુવલ્લઝ઼ી અન-શ-આ જન્નાતિમ મઅ઼રૂશાતિંવ
ઔર ઉસને પૈદા કિયે બાગ જો ટટટિયોં પર ચળહાએ જાતે હૈં

તફસીર : (૧) એક એ મસલો પણ બતાવ્યો હતો જાનવર ઝુબ્હ કર્યો તેના પેટમાંથી બચ્ચો નીકળ્યો જો ઝિન્દા નીકળ્યો તો તેને મર્દ ખાય અને ઔરતો ન ખાય અને મરેલ નીકળે તો બધા ખાય આધાર વગર મસલો બતાવવો સખ્ત ગુનાહ છે આના ઉપર તેમને ઠપકો આપ્યો અમારા મઝહબમાં મર્દ અને ઔરતમાં કોઈ ફર્ક નથી અગર ઝિન્દા નીકળે તો ઝુબ્હ કરીને હલાલ છે વગર ઝુબ્હ હરામ અને જો મરેલો નીકળે અને જાણ થાય કે તેમાં જાન બાકી હતી તો ઈમામ આઝમ (રહ.) પ્રમાણે હલાલ છે. (૨) બેટીયો ને મારવાનું જાઈઝ સમજતા હતા અને એ એક મોટી જંજાલ છે.

وَّغَيْرَ مَعْرُوشٰتٍ وَّالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهٗ
وَالزَّيْتُوْنَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَّغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ط
كُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ وَاٰتُوْا حَقَّهٗ يَوْمَ حَصَادِهٖ ز
وَلَا تُسْرِفُوْا ط اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ (١٤١) وَمِنَ
الْاَنْعَامِ حَمُوْلَةً وَّفَرْشًا ط كُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ
وَلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ط اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ (١٤٢)
منزل ٢ ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ ج مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ
اثْنَيْنِ ط قُلْ ءٰٓالذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ ط نَبِّئُوْنِيْ بِعِلْمٍ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ (١٤٣) وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ
الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ط قُلْ ءٰٓالذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ
اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ ط اَمْ كُنْتُمْ
شُهَدَآءَ اِذْ وَصّٰىكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا ج فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ

વ ગ઼યરા મઅ્ રૂશાતિંવ વન્નખ્લા વઝ-
ઔર જો ટટટિયોં પર નહિ પળ્હાએ જાતે. ઔર ખજૂરકે દરખ્ત,
ઝરઆ મુખ્-તલિફન ઉકુલુહૂ વઝ-ઝયતૂના
ઔર ખેતી કે મુખતલિફ હૈ મઝે ઉસકે ઔર ઝૈતૂનકે.
વર રુમ્માના મુ-ત-શાબિહંવ વ ગ઼યરા
ઔર અનારકે એક દૂસરેસે મિલતે જુલતે, ઔર જુદા
મુ-તશાબિહ ط કુલૂ મિનસ્-મ-રિહી ઈઝ઼ા અસ્-
જુદા ભી. ખાવ ઉસકે ફલમેં સે જબ વો ફલ
મરા વ આતૂ હ્ક઼-ક઼હૂ યવમા હ઼સાદિહી ع
લાવે. ઔર અદા કરો હક (ઝકાત) ઉસકી કાટને કે દિન.
વલા તુસરિફૂ ط ઈન્નહૂ લા યુહ઼િબ્બુલ
ઔર બેજા ખર્ચ ન કરો. તહકીક વો નહીં દોસ્ત રખતા બેજા
મુસરિફીન ۝ વ મિનલ અન-આ઼મિ હ઼મૂ-
ખર્ચ કરનેવાલોંકો. (૧) ઔર (ઉસીને પૈદા કિયે) બાઝ ચોપાએ. બોઝ
લતંવ વ ફર-શા ط કુલૂ મિમ્મા ર-ઝ-ક઼-કુમુલ્લાહુ વલા તત્તબિઊ઼ ખુતુવાતિશ મ
ઉઠાનેવાલે. ઔર ઝમીનમેં લગે હુવે ખાવ ઉસમેંસે જો રોઝી દી હૈ તુમકો અલ્લાહને, ઔર મત ચલોં કદમોં પર ૨
શયત઼ાન ط ઈન્નહૂ લકુમ અ઼દુવ્વુમ મુબીન ۝ સમાનિ-ય-તા અઝ-વાજ ج
શયતાનકે બેશક વો તુમહારા દુશમન હૈ ખુલા હુવા (૨) (પૈદા કિયે) આઠ નર ઔર માદા
મિનદ્ દ્ઝ-નિસ્નયનિ વ મિનલ મઅ્ઝિસ્નૈન ط કુલ આઝ઼-ઝ઼-કરયનિ
ભેળમેંસે દો (નરો માદા) ઔર બકરીમેંસે દો (નરો માદા) પૂછ તૂ કે દોનોં નર (અલ્લાહને)
હ઼ર્રમા અમિલ ઉન-સ-યયનિ અમ્મશ ત-મ-લત અ઼-લયહિ અરહ઼ામુલ
હરામ કિયે હૈં, યા દોનોં માદા, યા ઉસ બચ્ચે દો જો લિપટા હુવા હૈ બચ્ચાદાનીમેં
ઉન-સયૈન ط નબ્બિઊની બિ-ઇ઼લમિન ઇન કુન્તુમ સા઼દિક઼ીન ۝ વ મિનલ
દોનોં માદાકે બતાઓ મુઝકો દલીલસે અગર તુમ સચ્ચે હો તો ? ઔર પૈદા કિયે
ઇબિલિસ-નયનિ વ મિનલ બ-ક઼રિસ-નૈન ط કુલ આઝ઼-ઝ઼-ક-રયનિ
(ખુદાને) ઊંટમેસે દો (નરોમાદા). ઔર ગાયમેંસે દો (નરોમાદા) પૂછ તૂં કે દોનોં નર (અલ્લાહને) હરામ
હ઼ર્રમા અમિલ ઉન-સ-યયનિ અમ્મશ ત-મ-લત અ઼-લયહિ
કિયે હૈં. યા દોનોં માદા. યા ઉસ બચ્ચે કો જો લિપટા હુવા હૈ
અર-હ઼ામુલ ઉન-સ-યૈન ط અમ કુન્તુમ શુ-હ-દાઆ ઇઝ઼
બચ્ચે દાનીમેં દોનોં માદાકે. કયા તુમ હાઝિર થે જબ
વસ્સા઼-કુમુલ્લાહુ બિહાઝ઼ા ج ફ-મન અઝ઼-લમુ મિમ્મનિફ
હુકમ દિયા થા તુમકો અલ્લાહને યે ? ફિર ઉસસે ઝયાદા ઝાલિમ કોંન હૈ જો બોહતાન

તફસીર : (૧) એને હક આપો જયારે જે દીવસે આપવાનું થાય એટલે ઝકાત અને માલની ઝકાત માટે એક વરસની મુદ્દત છે અને તેની ઝકાત એજ દીવસે જયારે હાથ લાગે જે જમીન પોતાના કબજામાં છે તેની આવકમાં અલ્લાહનો હક છે જો પાણી આપવાથી થાય તો વીસમો ભાગ અને પાણી વગર થાય તો દસમો ભાગ છે. (૨) લાદવાવાળા ઊંટ અને બળદ અને દુંબા બકરાં અને ઘેટાં.

اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ؕ اِنَّ
اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٤﴾ قُلْ لَّاۤ اَجِدُ فِىْ
مَاۤ اُوْحِىَ اِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَّطْعَمُهٗۤ اِلَّاۤ اَنْ
يَّكُوْنَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَّسْفُوْحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزِيْرٍ فَاِنَّهٗ
رِجْسٌ اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ
بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى الَّذِيْنَ
هَادُوْا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِىْ ظُفُرٍ ۚ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ
حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُوْمَهُمَاۤ اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُوْرُهُمَاۤ
اَوِ الْحَوَايَاۤ اَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ؕ ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ
وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿١٤٦﴾ فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ رَّبُّكُمْ ذُوْ
رَحْمَةٍ وَّاسِعَةٍ ۚ وَلَا يُرَدُّ بَاْسُهٗ عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٤٧﴾ سَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا لَوْ شَآءَ
اللّٰهُ مَاۤ اَشْرَكْنَا وَلَاۤ اٰبَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَىْءٍ ؕ

તરા અ઼લલ્લાહિ કઝ઼િબલ લિ-યુદ઼િલ્લન નાસા
બાંધે અલ્લાહ પર જૂટ તાકે ગુમરાહ કરે લોગોંકો
બિ-ગ઼યરિ ઈ઼લ્મ ઇન્નલ્લાહા લા યહદિલ
બિલા તહકીક બેશક અલ્લાહ નહીં હિદાયત કરતા
ક઼વ-મઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦ ક઼ુલ લૉ અજિદુ ફીમા
ઝાલિમ લોગોંકો. કેહ દે તૂ નહીં પાતા મૈં ઉસ
ઊહિ઼યા ઇલય્યા મુહ઼ર્રમન અ઼લા તા઼ઈ઼મિંય
વહી મેં કે જો મુઝકો પહુંચી હૈ કિસી ચીઝકો હરામ ખાનેવાલે
યત઼-અ઼મુહૂ ઇલ્લૉ અંય યકૂના મય-ત-તન
પર જો ખાવ ઉસકો, મગર યે કે વો ચીઝ મુરદાર, યા
અવ દમમ મસ-ફૂહ઼ન અવ લહ઼મા ખિ઼ન-
ખૂનકો બેહતા હુવા, યા ગોશ્ત હો સુવ્વરકા,
ઝીરિન ફઇન્નહૂ રિજસુન અવ ફિસ-ક઼ન
કે વો નાપાક હૈ. યા નાજાઈઝ ઝબીહા કે નામ
ઉહિલ્લા લિ-ગ઼યરિલ્લાહિ બિહ ફ-મનિદ઼ તુર્રા ગ઼યરા બાગ઼િંવ વલા અ઼ાદિન ફ-ઇન્ના
લિયા ગયા ગયરુલ્લાહકા જિસ પર. ફિર જો મજબૂર હો, નાફરમાની કરનેવાલા ન હો. ઔર ઝ્યાદતી કરનેવાલા ન હો
રબ્બકા ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦ વ અ઼-લલ્લઝ઼ીના હાદૂ હ઼ર્રમના કુલ્લા ઝ઼ી ઝ઼ુફુર
(ઉસકે લિયે યે ભી જાઈઝ હૈ), તો બેશક તેરા રબ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ ઔર યહૂદ પર હરામ કિયા થા હમને હર
વ મિનલ બ-ક઼-રિ વલ ગ઼-ન-મિ હ઼ર્રમના અ઼-લયહિમ શુહૂ-મહુમા ઇલ્લા મા
નાખુનવાલા જાનવર, ઔર ગાય ઔર બકરીમેં સે હરામ કિયા થા હમને ઉન પર ચરબી ઉનકી. મગર
હ઼-મ-લત ઝ઼ુહૂરુહુમા અવિલ હ઼વાયા અવ મખ઼-ત-લતા બિ-અઝ઼્મ ઝ઼ાલિકા
જો લગી સો પુશ્ત પર ઉનકી, યા અતળિયોં પર, યા જો ચરબી કે મિલીહો હડડીયોં કે સાથ યે સઝા દી થી
જ-ઝય-નાહુમ બિ-બગ઼યિહિમ વ ઇન્ના લ-સા઼દિકૂન ૦ ફ ઇન કઝ઼-ઝ઼બૂકા
હમને ઉનકો ઉનકી શરારત પર, ઔર હમ યકીનન સચ્ચે હૈં ફિર અગર ઝુટલાવેં
ફકુર રબ્બુકુમ ઝૂ રહ઼-મતિંવ વાસિઅ઼હ વલા યુરદ-દુ બઅ્-સુહૂ અ઼નિલ
હમકો તો કેહ દે કે તુમહારે રબકી રહમત બળી કુશાદા હૈ. ઔર નહીં ટાલા જાતા અઝાબ
ક઼વમિલ મુજ-રિમીન ૦ સ-યકૂલુલ લઝ઼ીના અશ-રકૂ લવ શાઅલ્લાહુ
ઉસકા ગુનેહગાર લોગોંસે. (૧) અબ કહેંગે મુશરિક અગર ચાહતા અલ્લાહ તો
મા અશ-રકના વલા આબાઉના વલા હ઼ર્રમના મિન શૈઅ
ન કરતે હમ, ઔર ન હમારે બાપ દાદા ઔર ન હરામ કર લેતે હમ કોઈ ચીઝ

તફસીર : (૧) રહેમત ના લીધે તમો બચીને રહ્યા પરંતુ એ ન સમજશો કે અઝાબ ટળી ગયો.

كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوْا
بَاْسَنَا ؕ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوْهُ لَنَا ؕ
اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُوْنَ ﴿١٤٨﴾
قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۚ فَلَوْ شَآءَ لَهَدٰىكُمْ
اَجْمَعِيْنَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ هَلُمَّ شُهَدَآءَكُمُ الَّذِيْنَ يَشْهَدُوْنَ
اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا ۚ فَاِنْ شَهِدُوْا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ
وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَالَّذِيْنَ لَا
يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٥٠﴾ قُلْ
تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوْا بِهٖ
شَيْئًا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۚ وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ
مِّنْ اِمْلَاقٍ ؕ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ ۚ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا
النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ؕ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ

કઝ઼ાલિકા કઝ઼-ઝ઼-બલ્લઝ઼ીના મિન કૂબ્લિહિમ
ઈસી તરહ ઝુટલાયા કિયે ઉનસે અગલે,
હ઼ત્તા ઝ઼ાકૂ બઅ-સના ط કુલ હલ ઈન્-
યહાં તક કે ચખા ઉન્હોંને હમારા અઝ઼ાબ તુ કેહ દે ક્યા
દકુમ મિન ઈ઼લમિન ફતુખરિજૂહુ લના ط
તુમહારે પાસ કોઈ સનદ હૈ કે ઝાહિર કરો ઉસકો હમારે આગે?
ઈન તત્તબિઊ઼ના ઈલ્લઝ઼-ઝ઼ન્ના વ ઈન
પસ તુમ ચલતે હો (અપને) ખયાલ પર ઔર
અન્તુમ ઈલ્લા તખ઼-રુસૂન ○ કુલ ફલિલ્લા-
નિરી અટકલેં દવળાતે હો. (૧) તુ કેહ દે બસ અલ્લાહ
હિલ હુજ-જતુલ બાલિગ઼હ ج ફ-લવ શા-આ
કી દલીલ પૂરી હૈ. સો અગર વો ચાહતા
લ-હદાકુમ અજ-મઈ઼ન ○ કુલ હલુમ્મા
તો હિદાયત કર દેતા તુમ સબકો. (૨) તુ કેહ દે કે લાવ મ
શુ-હદા-અ-કુમુલ્લઝ઼ીના યશ-હદૂના અન્નલ્લાહા હ઼ર઼્રમા હાઝ઼ા ج ફઈન શહિદૂ ૨
ગવાહ અપને જો ગવાહી દેં ઈસ (બાતકી કે) અલ્લાહને હરામ કિયા હૈ ઈન ચીઝોંકો. ફિર અગર વો
ફલા તશ-હદ મ-અ઼હુમ ج વલા તત્તબિઅ઼ અહવા-અલ્લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-
ગવાહી દેં ભી તો તુ એ'તિબાર ન કર ઉનકા. ઔર ન ચલ ઉનકી ખુશી પર જિન્હોંને ઝુટલાયા
આયાતિના વલ્લઝ઼ીના લા યુઅ-મિનૂના બિલ આખિ઼-રતિ વહુમ બિરબ્બિહિમ
હમારે હુકમોંકો, ઔર જો યકીન નહીં કરતે આખિરતકા, ઔર વો દૂસરોંકો અપને રબકે
યઅ઼દિલૂન ○ કુલ તઆ઼લવ અત્લુ મા હ઼ર઼્રમા રબ્બુકુમ અ઼-લય-કુમ ૬
બરાબર કરતે હૈં, તુ કેહ દે આવ મેં સુના દું જો હરામ કિયા હૈ તુમહારે રબને તુમ પર યે કે ૫
અલ્લા તુશરિકૂ બિહી શયઅંવ વ બિલ-વાલિ-દયનિ ઇહ઼સાના ج વલા તક઼્તુલૂ
શરીક ન કરો ઉસકે સાથ કિસી ચીઝકો, ઔર માં બાપકે સાથ નેકી કરો. ઔર ન માર ડાલો
અવલા-દકુમ મિન ઇમલાક઼ ط નહ઼નુ નરઝુ઼કુકુમ વ ઇય્યાહુમ ج વલા
અપની ઔલાદકો, ઈફ્લાસકે ડરસે. હમહી રિઝક દેતે હૈં તુમકો ઔર ઉનકો. ઔર પાસ
તક઼-રબુલ ફવાહિ઼શા મા ઝ઼-હરા મિન્હા વ મા બ-ત઼ન ج વલા
ન જાવ, બેહયાઈ કે કામકે ખ્વાહ વો ખુલી હો, યા છુપી હો. ઔર ન
તક઼્તુલુન નફસલ્લતી હ઼ર઼્રમલ્લાહુ ઇલ્લા બિલ હ઼ક઼્ક઼ ط ઝ઼ાલિકુમ વસ્સાકુમ
માર ડાલો ઉસ જાનકો જિસકો હરામ કિયા હૈ અલ્લાહને મગર હક પર યે તુમકો. (હુકમ કિયા હૈ)

તફસીર: (૧) કાફિરોને શક હતો કે અમારા કામો અલ્લાહને પસંદ ન હતા તો અમને કરવા ન દેત આના જવાબમાં ફરમાવ્યું કે આગળ વાળાઓને ગુનાહમાં કેમ પકડયા? જાણવા મળ્યું કે તેઓ પણ એક મુદ્દત સુધી ખરાબ કામ કરતા હતા અને અલ્લાહ તેમને પકડતો ન હતો છેવટે તેમને પકડયા. (૨) એ તમારી ભુલ સાબિત થઈ ગઈ કે દલીલ નથી રાખતા તો પણ જે ન માને તો નિશાની છે કે તમારી કિસ્મતમાં હિદાયત નથી રાખી.

بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٥١﴾ وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا
بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهٗ ۚ وَاَوْفُوا
الْكَيْلَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا
وُسْعَهَا ۚ وَاِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوْا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۚ
وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُوْا ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٥٢﴾ وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِيْ مُسْتَقِيْمًا
فَاتَّبِعُوْهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ
سَبِيْلِهٖ ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ
اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ تَمَامًا عَلَى الَّذِيْٓ اَحْسَنَ وَ
تَفْصِيْلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَآءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٥٤﴾ وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ
فَاتَّبِعُوْهُ وَاتَّقُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٥٥﴾ اَنْ تَقُوْلُوْٓا
اِنَّمَآ اُنْزِلَ الْكِتٰبُ عَلٰى طَآئِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا

બિહી લ-અ઼લ્લકુમ તઅ઼્કિલૂન ૦ વલા
તાકે સમઝો. ઔર
તક઼-રબૂ માલલ યતીમિ ઈલ્લા બિલ્લતી
પાસ ન જાવ યતીમ કે માલ કે મગર ઉસી તૌર
હિયા અહ઼-સનુ હ઼ત્તા યબલુગ઼ા અશુદ્-દહ ૮
પર જો બેહતર હો, યહાં તક વો પહુંચ જાવે અપની જવાનીકો.
વ અવફુલ કયલા વલ મીઝાના બિલ ક઼િસ્ત઼ ૮
ઔર પૂરા કરો માપ ઔર તોલકો ઈન્સાફ કે સાથ
લા નુકલ્લિફુ નફ-સન ઈલ્લા વુસ-અ઼હા ૮
હમ તકલીફ નહી દેતે કિસી શખ્સકો ઉસકી તાકતસે ઝિયાદા
વ ઈઝ઼ા કુ઼લ્તુમ ફઅ઼-દિલૂ વ લવ કાના ઝ઼ા
ઔર જબ બાંત કહો તો હક કહો અગર ચે વો રિશતેદાર
કુ઼રબા ૮ વ બિ-અ઼હદિલ્લાહિ અવફૂ b
હી હો. ઔર અલ્લાહકા અહદ પૂરા કરો.
મ ઝ઼ાલિકુમ વસ્સ઼ાકુમ બિહી લ-અ઼લ્લકુમ ત-ઝ઼ક-કરૂન ૦ વ અન્ના હાઝ઼ા સિ઼રાત઼ી
૨ ઈસીકા હુકમ દિયા હૈ તુમકો તાકે તુમ નસીહત પકડો. ઔર (હુકમ કિયા) યે કે યે રાહ હૈ મેરી
મુસ્તક઼ીમન ફત્તબિઊહ ૮ વલા તત્તબિઊસ સુબુલા ફ-ત-ફર્રક઼ા બિકુમ અ઼ન
સીધી સો ઈસ પર ચલો ઔર મત ચલો ઔર રાસ્તોં પર કે વો તુમકો જુદા કર દેંગે અલ્લાહકે
સબીલિહ b ઝ઼ાલિકુમ વસ્સ઼ાકુમ બિહી લ-અ઼લ્લકુમ તત્તકૂન ૦ સુમ્મા આતય-ના
રાસ્તેસે. ઈસીકા હુકમ દિયા હૈ તુમકો (અલ્લાહને) તાકે તુમ (ના ફરમાનીસે) બચો ફિર દી હમને
મૂસલ કિતાબા તમામન અ઼-લલ્લઝ઼ી અહ઼-સના વ તફસ઼ીલલ લિ-કુલ્લિ
મૂસાકો કિતાબ જો નેઅમતકા પૂરા કરના થા નેક કામવાલોં પર, ઔર તફસીલ કરના થા હર (ઝ઼રૂરી)
શય-ઈવ વ હુદંવ વ રહ઼-મતલ લ-અ઼લ્લહુમ બિલિક઼ાઇ રબ્બિ-હિમ
ચીઝકા. ઔર હિદાયત ઔર રેહમતથી. તાકે વો લોગ અપને રબસે મિલનેકા
૯ યુઅ્-મિનૂન ૦ વ હાઝ઼ા કિતાબુન અન્ઝલ્નાહુ મુબા-રકુન ફત્તબિઊહુ
૬ યકીન કરેં (૧) ઔર એક યે કિતાબ હૈ કે ઉતારી હમને ઉસકો બરકતવાલી, સો ઉસ પર ચલો
વત્તકૂ લ-અ઼લ્લકુમ તુર-હ઼મૂન ૦ અન તકૂલૂ ઈન્નમા
ઔર (ના ફરમાનીસે) બચો તાકે તુમ પર રહમ કિયા જાય ઈસ વાસ્તે કે કભી તુમ કેહને લગો કે જો
ઉનઝિલલ કિતાબુ અ઼લા ત઼ાઇ-ફ-તયનિ મિન ક઼બ્લિના ૭
ઉતારી ગઈ થી કિતાબ સો ઉન્હી દો ફિરકોં પર જો હમસે પેહલે થે

તફસીર : (૧) આનાથી જાણવા મળ્યું કે પહેલા હુકમ હમેંશા થી ચાલુ રહ્યા પછી તોરેત ઉતરી તો શરીઅત વધારે વિગતવાર થઈ.

وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغٰفِلِيْنَ ۝ اَوْ تَقُوْلُوْا لَوْ
اَنَّآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتٰبُ لَكُنَّآ اَهْدٰى مِنْهُمْ ۚ
فَقَدْ جَآءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ ۚ
فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَصَدَفَ
عَنْهَا ۗ سَنَجْزِى الَّذِيْنَ يَصْدِفُوْنَ عَنْ اٰيٰتِنَا
سُوْٓءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا يَصْدِفُوْنَ ۝ هَلْ يَنْظُرُوْنَ
اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِىَ رَبُّكَ اَوْ يَاْتِىَ
بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَاْتِىْ بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ
لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ
اَوْ كَسَبَتْ فِىْٓ اِيْمَانِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ انْتَظِرُوْٓا اِنَّا
مُنْتَظِرُوْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَكَانُوْا
شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِىْ شَىْءٍ ۭ اِنَّمَآ اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ
ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ۝ مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ

વ ઇન કુન્ના અન દિરા-સતિહિમ લગા-
ઔર થે હમ ઉનકે પઢને પઢાનેસે
ફિલીન ઠ અવ તકૂલૂ લવ અન્ના ઉનઝિલા
બેખબર થા. (૧) કેહને લગે અગર ઉતારી હમ પર
અ-લય-નલ કિતાબુ લકુન્ના અહ-દા મિન-
કિતાબ તો હમ ઝુરૂર હોતે બેહતર રાહ પર ચલનેવાલે
હુમ ટ ફ-કદ જા-અકુમ બૈયિ-નતુમ મિર્રબ-
ઉનસે સો યકીનન આ પહુંચી તુમહારે પાસ દલીલ તુમહારે
બિકુમ વહુદંવ વ રહ-મહ ટ ફ-મન અઝ-લમુ
રબકી તરફસે ઔર હિદાયત ઔર રહમત તો અબ ઉસસે બઢકર
મિમ્મન કઝ-ઝબા બિ-આયાતિલ્લાહિ
ઝાલિમ કૌન હોગા જો ઝુટલાવે આયતોં કો અલ્લાહકી
વ સ-દ-ફા અન્હા b સ-નજ-ઝિલ્લઝીના
ઔર કતરાવે ઉનસે સઝા દેંગે હમ ઉનકો જો મ
યસદિફૂના અન આયાતિના સૂ-અલ અઝાબિ બિમા કાનૂ યસદિફૂન ০ હલ ૨
કતરાતે હૈં હમારી આયતોંસે. બુરા અઝાબ હૈ બદલેમેં ઉસ કતરાનેકે (૨) કયા
યન-ઝુરૂના ઇલ્લા અન તઅ-તિ-યહુમુલ મલાઇ-કતુ અવ યઅ-તિયા રબ્બુકા
યે ઈસીકે મુન્તઝિર હૈં કે આ મવજુદ હો ઉનકે પાસ ફરિશતે યા આજાએ તુમહારા રબ ?
અવ યઅ-તિયા બઅ-દુ આયાતિ રબ્બિક b યવમા યઅ-તી બઅ-દુ આયાતિ
યા આજાએ કોઈ નિશાની તેરે રબકી ! જિસ દીન આજાએગી કોઈ નિશાની
રબ્બિકા લા યન્ફઉ નફ-સન ઈમાનુહા લમ તકુન આ-મનત મિન કબ્લુ
તેરે રબકી, કામ ન આએગા કિસીકે ઈમાન લાના ઉસકા જો કે નહી ઈમાન લાયા પેહલેસે,
અવ ક-સ-બત ફી ઈમાનિહા ખયરા b કુલિન-તઝિરૂ ઇન્ના મુન્તઝિરૂન ০
યા નહીં કી થી અપને ઈમાનકી (હાલત) સે કુછ નેકી. તુ કેહ દે તુમ રાહ દેખો હમ ભી રાહ દેખતે હૈં (૩)
ઇન્નલ્લઝીના ફર્રકૂ દી-નહુમ વ કાનૂ શિ-ય-અલ લસતા મિન્હુમ ફી
જિન લોગોંને ફિર્કે બના લિયે અપને દીનમેં, ઔર હો ગએ ગિરોહ નહીં હૈ તુઝકો ઉનસે કુછ
શૈઅ b ઇન્નમા અમરુહુમ ઇલલ્લાહિ સુમ્મા યુનબ્બિઉહુમ
સરોકાર ઉનકા કામ અલ્લાહકે હવાલે હૈ ફિર વો હી બતા દેગા ઉનકો
બિમા કાનૂ યફ-અલૂન ০ મન જાઆ બિલ હ-સ-ન-તિ
જો કુછ કે વો કરતે થે. (૪) જો કોઈ લેકર આએગા એક નેકી.

તફસીર : (૧) એટલે આ કિતાબ ઉતારી જેથી તમને બહાનાની જગ્યા બાકી ન રહે. (૨) એટલે પહેલી ઉમ્મતોનો હાલ સાંભળી કદાચ તમને પણ હવસ થાય તો તમને તેવી કિતાબ મળી. (૩) એટલે અલ્લાહની તરફથી જે શરીઅતની હદ હતી તે આવી ચૂકી શરીઅત અને કિતાબ પણ નથી માનતા તો હવે રાહ જુએ છે કે અલ્લાહ પોતે આવે અથવા કયામતના ચિન્હ જુએ ત્યારે યકીન કરે તો જયારે કયામતની નિશાની આવશે ત્યારે કાફિરોનો ઈમાન અને ગુનેહગારની તોબા કબુલ થશે નહીં. (૪) એટલે તોરેતવાળાઓ એ કેટલાક રસ્તાઓ શોધી કાઢયા તેમાં શોધખોળ ન કર કે ખરો કોણ અને ખોટો કોણ પોતાની ખરી રાહ ઉપર કાયમ રહો. મઝહબમાં જે વાતો યકીન લાવવાની છે તેમાં ફર્ક ન કરવો જોઈએ.

ફ-લ-હૂ અ્શરુ અમ્સાલિહા ج વ મન
તો ઉસકે લિયે દસ ગુના હૈ ઉસકા ઔર જો કોઈ
જાઆ બિસ સય્યિ-અતિ ફલા યુજઝા ઈલ્લા
લેકર આએગા એક બુરાઈ સો સઝા પાએગા ઉસીકે
મિસ્લહા વહુમ લા યુઝ્-લમૂન ○ કુલ
બરાબર ઔર ઉન પર ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા તુ કેહ દે
ઈન્નની હદાની રબ્બી ઈલા સ્રિરાતિમ મુસ -
બેશક મુઝે દિખા દી મેરે રબને રાહ સીધી
તક઼ીમ ج દીનન કિ્-ય-મમ મિલ્લતા ઈબરા-
(યાની) દીન સહીહ (બતાયા જો) તરીકા ઈબ્રાહીમકા હૈ જો
હીમા હ્નીફા ج વમા કાના મિનલ મુશરિ-
એક હી કે હો રહે થે ઔર નહીં થે મુશરિકોંસે
કીન ○ કુલ ઈન્ના સ્લાતી વ નુસુકી વ મહ્-
કેહ દો કે બેશક મેરી નમાઝ, ઔર કુરબાની ઔર મેરા
મ **યાયા વ મમાતી લિલ્લાહિ રબબિલ આ્-લમીન ○ લા શરીકા લહ ج વ બિ-**
૨ જીના ઔર મરના અલ્લાંહકે લિયે હૈ, જો પાલને વાલા હૈ સારે જહાન કા નહી હૈ કોઈ શરીક ઉસકા
ઝ઼ાલિકા ઉમિરતુ વ અ-ન અવ્વલુલ મુસલિમીન ○ કુલ અ-ગ઼ય-રલ્લાહિ
ઔર હુકમ દિયા ગયા હૈ મુઝકો ઔર મેં સબસે પેહલા ફરમાંબરદાર હું તુ કેહ દે ક્યા અબ મેં
અબ્ગ઼ી રબ્બંવ વહુવા રબ્બુ કુલ્લિ શૈઅ ط વલા તકસિબુ
અલ્લાહકે સિવા તલાશ કરૂં કોઈ રબ ? વોહી હૈ રબ હર ચીઝકા ઔર બુરા અમલ
કુલ્લુ નફસિન ઈલ્લા અ્-લય-હા ج વલા તઝિરુ વાઝિ-રતુંવ વિઝરા ઉખરા ج
કરેગા જો શખ્સ ઉસકા વબાલ ઉસી પર હોગા ઔર નહીં બોઝ ઉઠાએગા કોઈ બોઝ ઉઠાનેવાલા બોઝ દૂસરેકા
સુમ્મા ઈલા રબબિકુમ મરજિઉ્કુમ ફ-યુનબબિઉકુમ બિમા કુન્તુમ
ફિર હૈ તુમહારે રબકે પાસ હી તુમ સબકો લૌટ કર જાના હૈ સો વો બતલાએગા તુમકો
ફીહિ તખ્-તલિફૂન ○ વહુવલ્લઝી જ-અ્-લકુમ ખ્લાઈ-ફલ
જિસ બાતમેં તુમ ઈખતિલાફ કરતે થે. ઔર ઉસીને બનાયા હૈ તુમકો નાઈબ
અર્દ્િ વ ર-ફઅ્ા બઅ્-દ્કુમ ફવક્ા બઅ્દ્િન દ-ર-જાતિલ લિ-યબ્લુ-વકુમ
ઝમીનમેં. ઔર બલંદ કર દિયે તુમમેં સે એક કો દૂસરે પર દરજે તાકે આઝમાએ તુમકો અપને
આધા **ફીમા આતાકુમ ط ઈન્ના રબ્બકા સરીઉ્લ ઈ્કાબિ ج વ ઈન્નહૂ લ-ગ઼ફૂરુર્રહીમ ○**
૯ ૭ દિયે હુવે હુકમોંમે. બેશક તેરા રબ જલ્દ અઝાબ કરનેવાલા હૈ. ઔર વો હી બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.

فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ اِنَّنِىْ
هَدٰىنِىْ رَبِّىْٓ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۚ دِيْنًا قِيَمًا
مِّلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٦١﴾
قُلْ اِنَّ صَلَاتِىْ وَنُسُكِىْ وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِىْ لِلّٰهِ
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيْكَ لَهٗ ۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ
وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِىْ رَبًّا
وَّهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ
اِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۚ ثُمَّ اِلٰى
رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٦٤﴾
وَهُوَ الَّذِىْ جَعَلَكُمْ خَلٰٓئِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِىْ مَآ اٰتٰىكُمْ ۚ اِنَّ
رَبَّكَ سَرِيْعُ الْعِقَابِ ۖ وَاِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٦٥﴾

(٧) سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ (٣٩)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
الٓمّٓصٓ ﴿١﴾ كِتٰبٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِيْ صَدْرِكَ
حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنْذِرَ بِهٖ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢﴾
اِتَّبِعُوْا مَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوْا مِنْ
دُوْنِهٖۤ اَوْلِيَآءَ ؕ قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٣﴾ وَكَمْ مِّنْ
قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا فَجَآءَهَا بَاْسُنَا بَيَاتًا اَوْ هُمْ قَآئِلُوْنَ ﴿٤﴾
فَمَا كَانَ دَعْوٰىهُمْ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَاۤ اِلَّاۤ اَنْ قَالُوْۤا
اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٥﴾ فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِيْنَ اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ
وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٦﴾ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَّمَا
كُنَّا غَآئِبِيْنَ ﴿٧﴾ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذِ ِالْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ
مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٨﴾ وَمَنْ خَفَّتْ
مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْۤا اَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوْا

સૂરતુલ અઅ-રાફ

સૂરઈ અઅરાફ મક્કેમેં ઉતરી ઈસમેં (૨૦૬) આયતેં હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ
અલિફ લામ મીમ સાદ ૦ કિતાબુન ઉન-
અલિફ લામ મીમ સ્વાદ (કુરઆન) એક કિતાબ હૈ
ઝિલા ઇ-લય-કા ફલા યકુન ફી સદરિકા
જો ઉતારી ગઈ હૈ તુમ પર સો ન હોવે તેરે સીનેમેં તંગી ઉસકે
હ-ર-જુમ મિન્હુ લિ તુનઝિરા બિહી વ ઝિક્રા
પહુંચાને તાકે તુ ડરાએ (કાફિરોં કો) ઈસકે ઝરીએસે ઔર નસીહત
લિલ મુઅ-મિનીન ૦ ઇત્તબિઊ મા ઉનઝિલા
કરે ઈમાનવાલોંકો. ચલો ઉસી પર જો ઉતારા
ઇલય-કુમ મિર્રબ્બિકુમ વલા તત્તબિઊ
ગયા હૈ તુમ પર તુમહારે રબકી તરફસે ઔર ન ચલો, મ
મિન દૂનિહી અવલિયાઅ ط કલીલમ મા તઝક-કરૂન ૦ વ કમ મિન કર- ર
ઉસકે સિવા ઔર રફીકોંકે પીછે તુમ બહુત હી કમ ગૌર કરતે હો ઔર કિતની હી
યતિન અહ-લકનાહા ફ-જા-અહા બઅ-સુના બયાતન અવ હુમ કાઇલૂન ૦
બસતિયાં હલાક કર દી હમને ઉનકી, પસ પહુંચા ઉન પર હમારા અઝાબ રાતોં રાત યા ઐસે વક્ત કે વો પળે સોએ થે
ફમા કાના દઅ-વાહુમ ઇઝ જા-અહુમ બઅ-સુના ઇલ્લા અન કાલૂ ઇન્ના
પળે સોએ થે ફિર યેહી થી ઉનકી પુકાર જબકે પહુંચા ઉન પર હમારા અઝાબ કે કેહને લગે બેશક
કુન્ના ઝાલિમીન ૦ ફ-લ-નસ-અલન્નલ લઝીના ઉરસિલા ઇ-લયહિમ
હમહી ઝાલિમ થે સો હમ ઝુરૂર પુંછેગે ઉનસે જિન કે પાસ રસૂલ ભેજે ગએ થે.
વ લ-નસ-અલન્નલ મુર-સલીન ૦ ફ-લ-નકુસ્સન્ના અ-લયહિમ
ઔર હમ ઝુરૂર પુછેંગે રસૂલોં સે ભી. ફિર હમ ઝુરૂર અસ્લ હાલ બયાન કરેંગે ઉન પર
બિ-ઇલ્મિંવ વમા કુન્ના ગાઇબીન ૦ વલ વઝનુ યવ-મઇઝિનિલ હક્કુ ج
અપને ઈલ્મસે. ઔર હમ કહી ગાયબ ન થે. ઔર તોલ (અઅમાલકી) ઉસ દિન ઠીક હોગી
ફ-મન સકુલત મવાઝીનુહૂ ફ-ઉલાઇકા હુમુલ મુફલિહૂન ૦ વ મન ખફ-ફત
ફિર જિસકી ભારી હુઈ તોલેં સો વોહી હૈં નજાત પાને વાલે, ઔર જિનકી હલકી હુઈ
મવાઝીનુહૂ ફ-ઉલાઇકલ લઝીના ખસિરૂ અન્ફુ-સહુમ બિમા કાનૂ
તોલેં સો વો હી હૈ જિન્હોંને નુકસાન કિયા અપના ઈસ લિયે કે

بِاٰيٰتِنَا يَظْلِمُوْنَ ۝٩ وَلَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِي الْاَرْضِ وَ
جَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ ؕ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ۝١٠ ع
وَلَقَدْ خَلَقْنٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنٰكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ
اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ ۖ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ لَمْ يَكُنْ مِّنَ
السّٰجِدِيْنَ ۝١١ قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَ ؕ
قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۚ خَلَقْتَنِيْ مِنْ نَّارٍ وَّخَلَقْتَهٗ مِنْ
طِيْنٍ ۝١٢ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُوْنُ لَكَ اَنْ
تَتَكَبَّرَ فِيْهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ مِنَ الصّٰغِرِيْنَ ۝١٣ قَالَ
اَنْظِرْنِيْٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ۝١٤ قَالَ اِنَّكَ مِنَ
الْمُنْظَرِيْنَ ۝١٥ قَالَ فَبِمَآ اَغْوَيْتَنِيْ لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ
صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝١٦ ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِّنْ بَيْنِ
اَيْدِيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ وَ عَنْ
شَمَآئِلِهِمْ ؕ وَلَا تَجِدُ اَكْثَرَهُمْ شٰكِرِيْنَ ۝١٧ قَالَ

બિ-આયાતિના યઝ્લિમૂન ૦ વ લ-કદ
હમારી આયતોંકા ઈન્કાર કરતે થે (૧) ઔર
મક-કન્નાકુમ ફિલ અર્દિ વ જ-અલના
અલબત્તા હમને જગહ દી તુમકો ઝમીનમેં ઔર બનાએ હમને
લકુમ ફીહા મઆયિશ ط કલીલમ મા તશ-
તુમહારે લિયે ઉસમેં ઝિન્દગીકે સામાન. તુમ બહુત કમ
૯ **કુરૂન ૦ વ લ-કદ ખ-લક-નાકુમ સુમ્મા**
૮ શુક્ર કરતે હો. ઔર પૈદા કિયા હમને તુમકો ફિર
સવ્વર-નાકુમ સુમ્મા કુલના લિલ મલાઇ-
સૂરતેં બનાઈ તુમ્હારી. ફિર હમને હુકમ કિયા ફરિશતોં કો
કતિસ જુદૂ લિ-આ-દમા ق ફ-સ-જદૂ ઇલ્લા
કે સજદા કરે આદમકો. પસ સજદા કિયા સબને મગર
ઇબલીસ ط લમ યકુમ મિનસ સાજિદીન ૦
મ ઈબ્લીસ ન થા સજદા કરનેવાલોંમેં. કહા (અલ્લાહને)
ર **કાલા મા મ-ન-અકા અલ્લા તસ-જુદા ઇઝ અમર-તુક ط કાલા અ-ન ખયરુમ**
કિસ ચીઝને મના કિયા તુમકો કે ન કિયા સજદા તુને જબ હુકમ કિયા મૈંને તુઝકો બોલા (શયતાન) મેં બેહતર હું
મિન્હ ج ખ-લક-તની મિન નારિંવ વ ખ-લક-તહૂ મિન તીન ૦ કાલા
ઉસસે પૈદા કિયા તુને મુઝકો આગસે ઔર પૈદા કિયા તુને ઉસકો મિટ્ટીસે. કહા (અલ્લાહને)
ફહબિત મિન્હા ફમા યકૂનુ લકા અન ત-ત-કબ્બરા ફીહા ફખ-રુજ ઇન્નકા
તુ ઉતર યહાંસે પસ નહીં હૈ લાઈક તુઝકો કે તકબ્બુર કરે યહાંસે નિકલ જા બેશક તુ
મિનસ સાગિરીન ૦ કાલા અનઝિરની ઇલા યવમિ યુબ્અસૂન ૦ કાલા
ઝાલીમોંસે હૈ. (શયતાનને) કહા મોહલત દે મુઝે ઉસ દિન તક કે (લોગ કબરોંસે) ઉઠાએ જાએં. (ખુદાને)
ઇન્નકા મિનલ મુન-ઝરીન ૦ કાલા ફ-બિમા અગ-વય-તની લ-અક-
કહા બેશક તુ મોહલત દિયે ગયોં સે હૈ. (શયતાન) બોલા તો જૈસા તુને ગુમરાહ કિયા હૈ મે ભી ઝુરૂર
ઉદન્ના લહુમ સિરા-તકલ મુસ-તકીમ ૦ સુમ્મા લ-આતિ-યન્નહુમ
બૈઠુંગા ઈનકી તાકમેં તેરે સીધે રાસ્તે પર (૨) ફિર ઝુરૂર આઉંગા ઉન પર
મિમ બયનિ અય-દીહિમ વ મિન ખલફિહિમ વ અન અયમાનિહિમ
આગેસે ઉનકે ઔર પીછેસે ઔર દાએંસે ઉનકે,
વ અન શમાઇ-લિહિમ ط વલા તજિદુ અક-સ-રહુમ શાકિરીન ૦ કાલખ-
ઔર બાએંસે ઉનકે. ઔર ન પાએગા તુ અકસરોંકો ઉનમેસે શુક્ર ગુઝાર. કહા (ખુદાને)

તફસીર : (૧) દરેક માણસના અમલ લખાઈ જાય છે બરાબર વજનના એ કામો છે જે સત્ય અને મુહબ્બતથી હુકમ પ્રમાણે કર્યા અને ખરા વખતે કર્યા તો તેને વજન વધી ગયો. અને જો દેખાવ માટે અગર દોડ માટે અગર હુકમ વગર કર્યા અગર ઠેકાણા વગર કર્યા તો વજન ઓછા થયો આખિરતમાં એ કાગળો તોલશે જેના નેક કામો ભારે થશે તો ખોટા કામો બખ્શી દેવામાં આવશે અને હલકા થયા તો સમજો પકડાઈ ગયા (૨) એટલે હુ તો ગુમરાહ થયો હવે હું તેમની રસ્તો બગાડીશ.

اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُوْمًا مَّدْحُوْرًا ؕ لَمَنْ تَبِعَكَ
مِنْهُمْ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ وَ يٰۤاٰدَمُ
اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطٰنُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وٗرِيَ عَنْهُمَا
مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰىكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّاۤ اَنْ تَكُوْنَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُوْنَا
مِنَ الْخٰلِدِيْنَ ۝ وَقَاسَمَهُمَاۤ اِنِّيْ لَكُمَا لَمِنَ
النّٰصِحِيْنَ ۝ فَدَلّٰىهُمَا بِغُرُوْرٍ ۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ
بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ
وَّرَقِ الْجَنَّةِ ؕ وَنَادٰىهُمَا رَبُّهُمَاۤ اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ
تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَّكُمَاۤ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُّبِيْنٌ ۝ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَاۤ اَنْفُسَنَا ٚ وَاِنْ لَّمْ

રુજ મિન્હા મઝ્-ઊમમ મદહૂરા ؕ લ-મન
કહા નિકલ જા યહાંસે બુરે હાલસે મરદૂદ હોકર. જો કોઈ
તબિ-અ્કા મિન-હુમ લ-અમ-લ-અન્ના
ચલેગા તેરી રાહ પર ઉનમેં સે તો ઝરૂર ભર દુંગા
જહન્નમા મિન્કુમ અજ-મઈન ૦ વ યા
દોઝખ તુમ સબસે. ઔર અય
આ-દમુસ્કુન અન્તા વ ઝવ-જુકલ જન્નતા
આદમ રેહ તુ ઔર તેરી ઔરત જન્નતમેં.
ફ-કુલા મિન હ્યસુ શિઅ્-તુમા વલા
ફિર ખાઓ દોનોં જહાંસે ચાહો તુમ દોનોં ઔર પસ
તક્-રબા હાઝિહિશ શ-જ-રતા ફ-તકૂના
ન જાઓ તુમ દોનોં ઈસ દરખ્તકે વરના હો જાઓગે
મિનઝ્ ઝાલિમીન ૦ ફ-વસ-વસા લહુમશ
તુમ દોનોં ગુનેહગાર. ફિર બેહકાયા ઉન દોનોંકો શયતાનને મ
શયતાનુ લિ-યુબદિયા લહુમા મા-વૂરિયા અ્ન્હુમા મિન સવ-આતિહિમા ર
તાકે ઝાહિર કર દે ઉન પર વો ચીઝેંકે છુપી હુઈ થીં ઉન (કી નઝર)સે શર્મગાહોંસે ઉનકી.
વ કાલા મા નહાકુમા રબ્બુકુમા અ્ન હાઝિહિશ શ-જ-રતિ ઈલ્લા અન તકૂના
ઔર કહા (શયતાનને) કે નહીં રોકા તુમકો તુમહારે રબને પસ દરખ્તસે. મગર ઈસી લિયે કે (કભી) તુમ
મ-લ-કયનિ અવ તકૂના મિનલ ખાલિદીન ૦ વ કા-સ-મ-હુમા ઈન્ની
હો જાઓ દોનોં ફરિશતે, યા હો જાઓ હંમેશા રેહનેવાલોંસે. (૧) ઔર કસમ ખાઈ ઉન દોનોંકે આગે કે મેં
લકુમા લ-મિનન નાસિહીન ૦ ફ-દલ્લાહુમા બિ-ગુરૂર ؕ ફ-લમ્મા
ઝરૂર તુમહારે ખેરખાહમેં સે હું. ફિર માઈલ કર લિયા ઉનકો (અપની) તરફ ફરેબસે. ફિર જબ ચખા
ઝાકશ શ-જ-રતા બદત લહુમા સવ-આતુહુમા વ તફિકા યખ્સિફાનિ
ઉન દોનોંને દરખ્ત (કે ફલ)સે તો ખુલ ગઈ ઉન પર શર્મગાહેં ઉનકી ઔર લગે ઢાંકને અપને
અ્-લયહિમા મિંવ વ-ર-કિલ જન્નહ ؕ વ નાદાહુમા રબ્બુહુમા અ-લમ અન-
ઉપર પત્તે બહિશ્તકે. ઔર પુકારા ઉનકો ઉનકે રબને કયા નહી મના
હકુમા અ્ન તિલકુમશ શ-જ-રતિ વ અકુલ લકુમા ઈન્નશ શય-તાના લકુમા
કિયા થા હમને તુમકો ઈસ દરખ્તસે, ઔર ન કેહ દિયા થા મેંને તુમકો કે શયતાન તુમહારા
અ્દુવ્વુમ મુબીન ૦ કાલા રબ્બના ઝ-લમના અન્ફુ-સના ۛ વ ઈલ્લમ
દુશમન હૈ ખુલા હુવા ! બોલે વો દોનોં અય રબ હમારે ઝુલ્મ કિયા હમને અપની જાનોં પર ઔર અગર

તફસીર : (૧) ત્યારે ઢાંકેલા હતા એટલે ઈસતિનજાની હાજત કે શેહવત ની હાજત જન્નતમાં ન હતી તેમના શરીર ઉપર કપડા હતાં જે કદી ઉતરતા ન હતા કે ઉતારવાની જરૂરત પડતી એ પોતાના શરીરના ભાગોથી પણ જાણકાર ન હતા જ્યારે આ ગુનોહ થયો તો ઈન્સાની જરૂરીયાત પેદા થઈ અને પોતાની હાજત થી જાણકાર થયા અને પોતાના અવયવો જોયા.

تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾ قَالَ
اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَّمَتَاعٌ اِلٰى حِيْنٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيْهَا تَحْيَوْنَ وَ
فِيْهَا تَمُوْتُوْنَ وَمِنْهَا تُخْرَجُوْنَ ﴿٢٥﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ
قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُّوَارِيْ سَوْاٰتِكُمْ وَرِيْشًا ۚ
وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ۚ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٢٦﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ
كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا
لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا ۚ اِنَّهٗ يَرٰىكُمْ هُوَ وَقَبِيْلُهٗ مِنْ
حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۚ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَآءَ
لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٧﴾ وَاِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً قَالُوْا
وَجَدْنَا عَلَيْهَآ اٰبَآءَنَا وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا ۚ قُلْ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ ۚ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ

તગ઼્ફિર લના વ તર-હ઼મના લ-નકૂનન્ના
તુ ન બખશે હમકો, ઔર રહમ ન કરે હમ પર. તો ઝુરૂર હો
મિનલ ખ઼ાસિરીન ૦ ક઼ાલહ-બિતૂ
જાએંગે હમ નુકસાન પાને વાલોંમેસે. ફરમાયા (ખુદાને)
બઅ્-દુ઼કુમ લિ બઅ્દ઼િન અ઼દુવ્વ ૮ વ લ-કુમ
ઉતરો તુમ (આસમાનસે) તુમમેં એક દૂસરેકા દુશમન હોગા. ઔર
ફિલ અર્દિ઼ મુસ્તક઼ર-રુંવ વ મતાઉ઼ન ઈલા
તુમહારે વાસ્તે ઝમીનમેં ઠિકાના હૈ. ઔર ફાયદા ઉઠાના હૈ
હ઼ીન ૦ ક઼ાલા ફીહા તહ઼-યવના વ ફીહા
એક મુદદત તક ફરમાયા ઉસીમેં તુમ ઝિન્દા રહોગે ઔર ઉસીમેં
૯ **તમૂતૂના વ મિન્હા તુખ઼-રજૂન ૦**
૯ તુમ મરોગે. ઔર ઉસીસે (હશ્ર કે દિન) તુમ નિકલે જાઓગે.
યા બની આ-દમા ક઼દ અન-ઝલના અ઼-લય-
અય ઔલાદ આદમકી હમને ઉતારી તુમ પર
મ **કુમ લિબાસંય યુવારી સવ-આતિકુમ વ રીશા ૮ વ લિબાસુત તક઼્વા ઝ઼ાલિકા**
ર પોશાક જે ઢાંકે શર્મગાહેં તુમહારી ઔર (ઉતારે) આરાઈશકે કપળે. ઔર લિબાસ પરહેઝગારીકા વો સબસે
ખૈર ૮ ઝ઼ાલિકા મિન આયાતિલ્લાહિ લ-અ઼લ્લહુમ યઝ઼-ઝ઼ક-કરૂન ૦
બેહતર હૈ. યે નિશાનિયાં હૈં અલ્લાહ (કી કુદરત) કી તાકે લોગ નસીહત હાસિલ કરેં. (૧)
યા બની આ-દમા લા યફતિનન્નકુમુશ શયત઼ાનુ કમા અખ઼્રજા અ-બ-વય-કુમ
અય ઔલાદે આદમ ન બેહકાયે તુમકો શયતાન, જૈસાકે નિકાલ દિયા ઉસને તુમહારે
મિનલ જન્નતિ યનઝિઉ઼ અ઼ન્હુમા લિબા-સહુમા લિ-યુરિ-યહુમા સવ-
માં બાપકો ઉતરવાએ ઉનસે જન્નતી કપળે તાકે દિખલાએ ઉનકો શર્મગાહેં
આતિહિમા ૮ ઈન્નહૂ યરાકુમ હુવા વ ક઼બીલુહૂ મિન હ઼યસુ લા ત-રવ-
ઉનકી. બેશક વો શયતાન દેખતા હૈ તુમકો ઔર ઉસકા કુમ્બા, ઈસ તરહસેં કે નહી દેખતે તુમ
નહુમ ૮. ઈન્ના જઅ઼લ-નશ શયાત઼ીના અવલિયાઆ લિલ્લઝ઼ીના લા
ઉનકો. હમને કર દિયા શયતાનોં કો દોસ્ત ઉન લોગોંકા કે જો ઈમાન
યુઅ્-મિનૂન ૦ વ ઈઝ઼ા ફ-અ઼-લૂ ફાહ઼િ-શતન ક઼ાલૂ વ-જદ-ના
નહીં લાતે. ઔર જબ કરતે હૈં કોઈ બુરા કામ તો કેહતે હૈ હમને પાયા
અ઼-લય-હા આબા-અના વલ્લાહુ અ-મ-ર-ના બિહા ૮ કુલ
ઈસી તરહ કરતે અપને બાપ દાદાઓં કો ઔર અલ્લાહને ભી હુકમ દિયા હૈ હમકો યે હી. તુ કેહ
ઈન્નલ્લાહા લા યઅ્-મુરુ બિલ ફહ઼-શાઅ ૮ અ-ત-કૂલૂના અ઼-લલ્લાહિ
દે અલ્લાહકે નહીં હુકમ કરતા બુરે કામકા. કયા કેહતે હો અલ્લાહ પર

તફસીર : (૧)એટલે દુશ્મને જન્નતના કપડાં તમારાથી ઉતરાવ્યાં પછી અમે તમને દુનિયામાં પોશાકની યુક્તી શીખવાડી હવે એજ પોશાક પેહરો જેમાં પરહેઝગારી હોય એટલે મર્દ રેશમી પોશાક ન પહેરે અને છેડા લાંબા ન રાખે અને જે મના થયો છે તે ન કરે અને ઔરત કપડાં બારીક ન પહેરે કે જેથી લોકોને શરીર નજર પડે અને પોતાની ઝીનત ન દેખાડે.

مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٢٨ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا
وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ۝٢٩ فَرِيقًا هَدَىٰ
وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۗ إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا
الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ۝٣٠ يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ
كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ
لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۝٣١ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي
أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ۚ قُلْ هِيَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ
الْقِيَامَةِ ۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝٣٢
قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا

માલા તઅ્‌-લમૂન ○ કુલ અ-મ-રા રબ્બી
(બોહતાન બાંધકર) ઐસી બાતકે જો નહી માલૂમ તુમકો (૧) તુ કેહ દે
બિલ ક઼િસ્તિ ؐ વ અક઼ીમૂ વુજૂ-હકુમ ઈન્દા
કે હુકમ દિયા હૈ મેરે રબને ઈન્સાફકા ઔર સીધે કરો અપને
કુલ્લિ મસ્જિદિંવ વદઊ઼હુ મુખ઼લિસ઼ીના
મુંહ હર નમાઝકે વકત ઔર પુકારો ઉસકો ખાલિસ ઉસકે
લહુદ દીન ؗ કમા બ-દ-અકુમ તઊ઼દૂન ○
ફરમાબરદાર હોકર. જૈસા પૈદા કિયા તુમકો
ફરીક઼ન હદા વ ફરીક઼ન હ઼ક઼્ક઼ા અ઼-લય-
(પેહલી બાર) દૂસરી બાર ભી પૈદા હોંગે એક ફિરકેકો હિદાયત
હિમુદ઼ દ઼લાલહ ؗ ઈન્નહુમુત ત-ખ઼ઝ઼ુશ
દી ઔર એક ફિરકે પર સાબિત હો ગઈ ગુમરાહી. ઔર ઉન્હોંને
શયાતી઼ના અવલિયાઆ મિન દૂનિલ્લાહિ
બનાયા શયતાનોંકો દોસ્ત અલ્લાહકો છોળકર મ
વ યહ઼-સબૂના અન્નહુમ મુહ-તદૂન ○ યા બની આ-દમા ખુઝ઼ૂ ઝી-ન-ત-કુમ ર
ઔર સમઝે હૈં કે વો હિદાયત પર હૈ ? અય ઔલાદ આદમકી લે લો અપની આરાઈશ
ઈ઼ન્દા કુલ્લિ મસ઼જિદિંવ વ કુલૂ વશ-રબૂ વલા તુસરિફૂ ؗ ઈન્નહૂ લા
(યાની અપના લિબાસ પહેન લો) હર નમાઝકે વકત ઔર ખાવ ઔર પિયો ઔર બેજા ખર્ચ ન કરો. બિલા
યુહિ઼બ્બુલ મુસરિફીન ○ કુલ મન હ઼ર્રમા ઝી-નતલ્લાહિલ લતી અખ઼્રજા ૬
શુબહ નહી દોસ્ત રખતા (ખુદા) બેજા ખર્ચ કરનેવાલોંકો. તુ કેહ દે કિસને હરામ કિયા અલ્લાહકી ઝીનતકો જો ૧૦
લિ-ઈ઼બાદિહી વત્ત઼ૈયિબાતિ મિનર રિઝ઼્ક઼ ؗ કુલ હિયા લિલ્લઝ઼ીના
ઉસને પૈદા કી અપને બન્દોંકે વાસ્તે ઔર પાકીઝા ચીઝેં ખાનેકી. તુ કેહ દે યે (નેઅમતેં) ઈમાનવાલોંકે
આ-મનૂ ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા ખ઼ાલિ-સ઼તંય યવ-મલ ક઼િયામહ ؗ
વાસ્તે હૈં દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં ઔર ખાલિસ ઉનહી કે લિયે હોગી કયામત કે દિન. (૨)
કઝ઼ાલિકા નુફસ્સિ઼લુલ આયાતિ લિ-ક઼વમિંય યઅ્‌-લમૂન ○
ઈસી તરહ તફસીલસે બયાન કરતે હૈં હમ આયતેં ઉનકે લિયે જો સમઝતે હૈ
કુ઼લ ઈન્નમા હ઼ર્રમા રબ્બિયલ ફવાહિ઼શા મા ઝ઼-હ-રા મિન્હા વમા
તુ કેહ દે સિર્ફ હરામ કિયા હૈ મેરે રબને બેહયાઈકી બાતોંકો જો ઈનમે ખુલી હુઈ હૈ ઔર
બ-તૃ-ના વલ ઈસ્મા વલ બગ઼્યા બિ ગ઼યરિલ હ઼ક઼્ક઼િ વ અન તુશરિકૂ
છુપી હુઈ હૈ ઔર ગુનાહકો ઔર ઝયાદતી કો નાહકકી, ઔર ઈસ બાતકો શરીક કરો

તફસીર : (૧) એટલે પહેલા સાંભળી ચુક્યા કે બાપે શયતાનના ફરેબમાં આવ્યા પછી બાપનો કેમ આધાર લાવો છો ? (૨) પોતાની રોશનાઈ એટલે પોષાક નમાઝમાં ફર્ઝ છે મર્દ ને કમર થી ઘુટણથી નીચે અને બગલ થી ઉપર ખુલ્લો રાખવો મુઆફ છે અને બારીક કપડો જેમાં શરીર અગર બાલ દેખાય એ સારૂ નથી અને ફરમાવ્યું ન બગાડો એટલે મનાઈ કરેલ કામોમાં ખર્ચ ન કરો. બાકી ખાવું પીવું બધુ જાઈઝ છે જે નેઅમત છે તે મુસલમાનો માટે પેદા થઈ છે દુનિયામાં કાફિરો પણ શામેલ થઈ ગયા આખિરતમાં ફક્ત તેમને જ (મુસલમાનો) ને માટે છે.

بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا وَّاَنْ تَقُوْلُوْا عَلَى
اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ فَاِذَا جَآءَ
اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ۝
يٰبَنِيْۤ اٰدَمَ اِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّوْنَ
عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ ۙ فَمَنِ اتَّقٰى وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا
وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَاۤ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا
خٰلِدُوْنَ ۝ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ
كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيْبُهُمْ
مِّنَ الْكِتٰبِ ؕ حَتّٰۤى اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ ۙ
قَالُوْۤا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالُوْا
ضَلُّوْا عَنَّا وَشَهِدُوْا عَلٰۤى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا
كٰفِرِيْنَ ۝ قَالَ ادْخُلُوْا فِيْۤ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ

બિલ્લાહિ માલમ યુનઝ-ઝિલ બિહી
અલ્લાહ ઐસી ચીઝકો જિસકી નહી ઉતારી સનદ
સુલ્તાનંવ વ અન તકૂલૂ અ-લલ્લાહિ
ઉસને ઔર બાતકો કહો અલ્લાહ પર વો બાતેં જો નહીં જાનતે
માલા તઅ-લમૂન ० વલિ કુલ્લિ ઉમ્મતિન
તુમ (યે સબ હરામ કિયા હૈ) ઔર હર ફિરકે કે વાસ્તે એક
અ-જલ ઽ ફ-ઇઝા જાઅ અ-જ-લુહુમ લા
વાદા હૈ. ફિર જબ આ પહુંચા વાદા ઉનકા ન
યસ-તઅ-ખિરૂના સા-અતંવ વલા યસ-
પીછે સરક સકેંગે એક ઘળી ઔર ન આગે સરક
તકદિમૂન ० યા બની આ-દમા ઇમ્મા
સકેંગે. અય ઔલાદ આદમકી અગર
યઅ-તિ-યન્નકુમ રુસુલુમ મિન્કુમ યકુસ-
આએં તુમહારે પાસ રસૂલ તુમહારી જિન્સકે,
મ ૨ **સૂના અ-લય-કુમ આયાતી ᖰ ફ-મનિત્તકા વ અસ-લહા ફલા ખવ-ફુન**
કે સુનાએં વો તુમકો મેરી આયતેં તો જો કોઈ ડરે, ઔર નેકી પકળે તો ન ખૌફ હોગા
અ-લયહિમ વલા હુમ યહ-ઝનૂન ० વલ્લઝીના કઝ-ઝબૂ બિ-આયાતિના
ઉન પર ઔર ન વો ગમગીન હોંગે. ઔર જિન્હોંને ઝુટલાયા હમારી આયતોંકો,
વસ-તક-બરૂ અન્હા ઉલાઇકા અસ્હાબુન નાર ઽ હુમ ફીહા ખાલિદૂન ०
ઔર તકબ્બુર કિયા ઉનસે વોહી હૈં દોઝખમેં રેહનેવાલે. વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે
ફ-મન અઝ-લમુ મિમ મનિફ-તરા અ-લલ્લાહિ કઝિબન અવ કઝ-ઝબા
ફિર ઉસસે ઝિયાદા ઝાલિમ કૌન હૈ જો બોહતાન બાંધે અલ્લાહ પર ઝૂટા, યા ઝુટલાએ આયતોંકો ઉસકી
બિ-આયાતિહ ь ઉલાઇકા યનાલુહુમ નસીબુહુમ મિનલ કિતાબ ь હત્તા
(યાની ઉસકે હુકમોંકા) યેહી લોગ હૈં કે પહુંચેગા ઉનકો હિસ્સા ઉનકા જો લિખા હુવા હૈ કિતાબમેં યહાં તકકે
ઇઝા જાઅત-હુમ રુસુલુના ય-ત-વફ-ફવ-નહુમ ᖰ કાલૂ અયના મા કુન્તુમ
જબ આએંગે ઉનકે પાસ હમારે ભેજે હુવે (ફરિશતે) ઉનકી જાન લેનેકો. તો કહેંગે કે અબ વો ચીઝેં કહાં હૈ
તદ-ઊના મિન દૂનિલ્લાહ ь કાલૂ દલ્લૂ અન્ના વ શહિદૂ અલા અન-ફુસિહિમ
જિનકો તુમ પુકારતે થે સિવા અલ્લાહકે. વો કહેંગે ખો ગએ હમસે ઔર ગવાહી દેંગે અપને ઉપરકે
અન્નહુમ કાનૂ કાફિરીન ० કાલદ-ખુલૂ ફી ઉ-મ-મિન કદ ખલત મિન
બેશક વો કાફિર હૈ (ખુદા) ફરમાએગા દાખિલ હો જાવ ઔર ઉમ્મતોંકે હમરાહ જો હો ચુકી હૈં

قَبْلِكُمْ مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ ۭ كُلَّمَا دَخَلَتْ
أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا ۭ حَتّٰٓى إِذَا ادَّارَكُوْا فِيْهَا جَمِيْعًا ۙ
قَالَتْ أُخْرٰىهُمْ لِأُوْلٰىهُمْ رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ أَضَلُّوْنَا
فَاٰتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ ۬ قَالَ لِكُلٍّ
ضِعْفٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَعْلَمُوْنَ ۝٣٨ وَقَالَتْ أُوْلٰىهُمْ
لِأُخْرٰىهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝٣٩ إِنَّ
الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ
لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَآءِ وَلَا يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ حَتّٰى
يَلِجَ الْجَمَلُ فِيْ سَمِّ الْخِيَاطِ ۭ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي
الْمُجْرِمِيْنَ ۝٤٠ لَهُمْ مِّنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَّمِنْ فَوْقِهِمْ
غَوَاشٍ ۭ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ۝٤١ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَآ ۡ

કૃબલિકુમ મિનલ જિન્નિ વલ ઇન્સિ ફિન્નાર ط
તુમસે પેહલે જિન્નોંસે ઔર ઈન્સાનોંમે દોઝખમે.
કુલ્લમા દ-ખ્-લત ઉમ્મતુલ લ-અ્-નત
જબ દાખિલ હોગી એક જમાઅત તો લાનત કરેગી
ઉખ્તહા ط હત્તા ઈઝદ દા-રકૂ ફીહા
અપની બેહન (દૂસરી જમાઅત) કો યહાં તકકે જબ મિલ જાવેંગે ઉસમે
જમીઅ્ન ۷ કૃાલત ઉખ્રા-હુમ લિ-
સબ. તો કહેગી પિછલી (જમાઅત) ઉનકી પેહલેકી
ઊલાહુમ રબ્બના હા-ઉલાઇ અદ્લ્લૂના
(જમાઅતકો) અય રબ હમારે ઈનહીને ગુમરાહ કિયા હમકો
ફ-આતિહિમ અ્ઝાબન દિ્અ્ફમ મિનન
સો તુ દે ઉનકો અઝાબ . દુગના આગ
નાર ط કૃાલા લિ-કુલ્લિન દિ્અ્ફુંવ વલા
કા. (ખુદા ફરમાએગા હર એક કો દુગના અઝાબ હૈ) મ
કિલ્લા તઅ્-લમૂન ０ વ કૃાલત ઊલાહુમ લિ-ઉખ્રાહુમ ફમા કાના લકુમ ૨
લેકિન તુમ નહી જાનતે (૧) ઔર કહેગી (જમાઅત) ઉનકી પિછલી (જમાઅત) સે કે અબ નહી હૈ તુમકો
અ્-લયના મિન ફદ્લિન ફ-ઝૂકુલ અ્ઝાબા બિમા કુન્તુમ તકસિબૂન ０ ૯
હમ પર કોઈ ફઝીલત અબ ચખો (મઝા) અઝાબકા બસબબ અપની કમાઈ કે. ૧૧
ઇન્નલ લઝીના કઝ્-ઝબૂ બિ-આયાતિના વસ-તક-બરૂ અ્ન્હા લા તુફત્તહુ
બેશક જિન્હોંને ઝુટલાયા હમારી આયતોંકો ઔર તકબ્બુર કિયા ઉનકે મુકાબલેમેં નહી ખોલે જાએંગે
લહુમ અબ્વાબુસ સમાઇ વલા યદ-ખુલૂનલ જન્નતા હત્તા યલિજલ
ઉનકે લિયે દરવાઝે આસ્માનકે ઔર નહી દાખિલ હોંગે વો બહિશ્તમે યહાં તકકે ઘુસ જાએ
જ-મ-લુ ફી સમ્મિલ ખિ્યાત્ ط વ કઝ્ાલિકા નજઝિલ મુજરિમીન ０ લહુમ
ઉટ સુઈકે નાકેમેં. ઔર ઈસી તરહ બદલા દેતે હૈં હમ ગુનેહગારોંકો. ઉનકે લિયે
મિન જહન્નમા મિહાદુંવ વ મિન ફવકિ્હિમ ગ્વાશ ط વ કઝ્ાલિકા
દોઝખમે બિછોના હૈ ઔર ઓળહના હૈ. ઔર ઐસાહી
નજઝિઝ્ ઝ્ાલિમીન ０ વલ્લઝીના આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્ સ્ાલિહ્ાતિ
બદલા દેતે હૈં હમ ઝાલિમોંકો. ઔર જો ઈમાન લાએ, ઔર કામ કિયે અચ્છે
લા નુકલ્લિફુ નફ-સન ઇલ્લા વુસ-અ્હા ز
નહી તકલીફ દેતે હમ કિસીકો મગર ઉસકી તાકત કે મુવાફિક

તફસીર : (૧) એટલે એક હિસાબે પેહલી ઉમ્મતોનો ગુનોહ મોટો કે પાછલાઓ માટે ચીલો પાડયો અને એક રીતે પાછલોઓ નો ગુનોહ મોટો કે પેહલાઓનો હાલ જોઈ સાંભળીને પણ બોધ ન લીધો.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَ
نَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِي مِن
تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا
لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۖ
لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوا أَن
تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ
وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا
وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ
بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ الَّذِينَ
يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَهُم بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ
وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ ۚ

ઉલાઇકા અસ્હાબુલ જન્નહ ج હુમ ફીહા
વોહી હૈ રેહનેવાલે જન્નતમેં. વો ઉસમે
ખાલિદૂન ○ વ નઝઅ્-ના માફી
હમેશા રહેંગે. ઔર નિકાલેંગે હમ જો કુછ
સુદૂરિહિમ મિન ગિલ્લિન તજરી મિન
ઉનકે દિલોંમેં ખફગી (દુનિયામેં) થી બેહતી હોંગી
તહ્તિહિમુલ અન્હાર ج વ કાલુલ હમ્દુ
નીચે ઉનકે નેહરેં. ઔર કહેંગે શુક્ર હે
લિલ્લાહિલ લઝી હદાના લિ-હાઝા قف
ઉસ અલ્લાહકા જિસને રાહ બતા દી હમકો ઈસ (જન્નત)કી
વ મા કુન્ના લિ-નહ-તદિયા લવ-લા અન
ઔર ન થે હમ રાહ પાનેવાલે અગર ન હિદાયત
હદાનલ્લાહ ج લ-કદ જા-અત રુસુલુ
કરતા હમકો અલ્લાહ બેશક લેકર આએ થે રસૂલ
મ ૨ રબ્બિના બિલ હક્ક ط વ નૂદૂ અન તિલકુમુલ જન્નતુ ઊરિસ્તુમૂહા
હમારે રબકે, સચ્ચી બાત. ઔર આવાઝ દી જાએગી ઉનકો કે યે જન્નત હૈ વારિસ કિયે ગએ તુમ
પોના બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ○ વ નાદા અસ્હાબુલ જન્નતિ અસ્હાબન નારિ
ઉસકે બદલેમે અપને અગલોંકે. (૧) ઔર પુકારેંગે બહિશ્તવાલે દોઝખવાલોંકો
અન કદ વ-જદ-ના મા વ-અ-દના રબ્બુના હક્-કન ફ-હલ વજત્તુમ
કે યકીનન પાયા હમને જો વાદા કિયા થા હમારે રબને, સચ્ચા તો કયા પાયા તુમનેભી
મા વ-અ-દા રબ્બુકુમ હક્કા ط કાલૂ નઅમ ج ફ-અઝ-ઝ-ના
જો વાદા કિયા થા તુમહારે રબને સચ્ચા. વો કહેંગે હાં (સચ્ચા પાયા) ફિર પુકારેગા
મુઅઝ્-ઝિનુમ બય-નહુમ અલ લઅ્-નતુલ્લાહિ અ-લઝ્ ઝાલિમીન ○
એક પુકારનેવાલા બીચમેં ઉનકે કે લાનત હૈ અલ્લાહકી ઝાલિમોં પર.
અલ્લઝીના યસુદ-દૂના અન સબીલિલ્લાહિ વ યબગૂ-નહા ઇ-વજા ج
જો રોકતે થે રાહસે અલ્લાહકી ઔર ઢુંઢતે થે ઉસમેં કજી (ટેઢાપન)
વકફે વ હુમ બિલ આખિ-રતિ કાફિરૂન ○ વ બય-નહુમા હિજાબ ج
લાઝિમ ઔર વો આખિરતકા ઈન્કાર કરનેવાલે થે. (૨) ઔર દરમિયાન દોનોંકે એક પરદા હોગા
વ અ-લલ અઅ્-રાફિ રિજાલુંય યઅ્-રિફૂના કુલ્લમ બિ-સીમાહુમ ج
ઔર અઅરાફ પર લોગ હોંગે જો પેહચાનેંગે હર એકકો નિશાનીસે ઉનકી

તફસીર : (૧)જાણવા મલ્યું કે નેક લોકોના દિલમાં અંદરો અંદર નારાજગી હશે જન્નતની પાસે પહોંચીને અંદરો અંદર દિલ સાફ થશે ત્યારે જન્નતમાં જશે હઝરત અલી (રદી.) એ ફરમાવ્યું કે હું અને ઉસ્માન (રદી.) અને તલ્હા (રદી.) જન્નતના વારસોમાં ના લોકો છે અને આદમ (અ.) ની મીરાસ મેળવી (૨) અલ્લાહ તઆલા એ કુરઆન મજીદમાં અન્યાયી લોકો માટે લાનત ફરમાવી છે.

وَنَادَوْا أَصْحٰبَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ لَمْ
يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ
تِلْقَاءَ أَصْحٰبِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ
الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادٰى أَصْحٰبُ الْأَعْرَافِ
رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمٰهُمْ قَالُوا مَا أَغْنٰى عَنْكُمْ
جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ أَهٰؤُلَاءِ
الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ ۚ ادْخُلُوا
الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾
وَنَادٰى أَصْحٰبُ النَّارِ أَصْحٰبَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا
عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۚ قَالُوا إِنَّ
اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ
فَالْيَوْمَ نَنْسٰهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا ۙ وَمَا

વ નાદવ અસ્હાબલ જન્નતિ અન સલામુન
ઔર પુકારેંગે જન્નતવાલોંકો કે સલામતી હૈ
અ્-લય-કુમ ‌ قف ‌ લમ યદ-ખુલૂહા વહુમ
તુમ પર નહીં દાખિલ હુવે વો અભી ઉસ (જન્નતમેં ઔર વો
યત્મઊન ૦ વ ઈઝા સુરિફત અબ્સારુ-
ઉમ્મીદવાર હૈં. (૧) ઔર જબ ફેર દી જાએગી આંખે
હુમ તિલ-કાઆ અસ્હાબિન નારિ ۴ કાલૂ
ઉનકી તરફ દોઝખવાલોંકે તો કહેંગે અય
રબ્બના લા તજ-અલ્ના મ-અલ કવમિઝ્
રબ હમારે મત કરના હમકો ગુનેહગાર લોગોંકે
ઝાલિમીન ૦ વ નાદા અસ્હાબુલ ૬
સાથ. ઔર પુકારેંગે અઅરાફવાલે ૧૨
અઅ્-રાફિ રિજાલંય યઅ્-રિફૂ-નહુમ
ઉન લોગોંકો કે પેહચાનતે હૈં ઉનકી નિશાનીસે
બિ-સીમાહુમ કાલૂ મા અગ્ના અ્ન્કુમ જમ-ઉકુમ વમા કુન્તુમ તસ-તક- મ
(દોઝખવાલોંકો) કહેંગે ન કામ આઈ તુમહારે જમાઅત તુમહારી ઔર જો તુમ તકબ્બુર કિયા કરતે થે ર
બિરૂન ૦ અ-હાઉલાઇલ લઝીના અક્-સમતુમ લા યનાલુ-
(વો અબ કયા હુવે) કયા યહી વો લોગ હૈં (જિનકે મુતઅલ્લિક) કસમ ખાતે થે તુમ કે ન પહુંચેગી ઉનકો અલ્લાહકી
રહમત (અઅરાફવાલે જન્નતીયોંકી)
હુમુલ્લાહુ બિ રહ્-મહ ۚ ઉદ-ખુલુલ જન્નતા લા ખ્વ-ફુન અ્-લયકુમ
તરફ ઈશારા કરકે દોઝખિયોંસે કહેંગે. (દેખા ઉસને તો કેહ દિયા ગયા) ચલે જાવ જન્નતમેં ન ડર હૈ તુમ પર
વલા અન્તુમ તહ્-ઝનૂન ૦ વ નાદા અસ્હાબુન નારિ અસ્હાબલ જન્નતિ
ઔર ન તુમ ગમગીન હોંગે. ઔર પુકારેંગે દોઝખવાલે જન્નતવાલોંકો,
અન અફીદૂ અ્-લયના મિનલ માઇ અવ મિમ્મા ર-ઝ-ક્-કુમુલ્લાહ ۚ
કે ડાલદો હમ પર થોળાસા પાની યા કુછ ઉસ ચીઝમેં કે ખાનેકો દિયા હૈ અલ્લાહને તુમકો વો કહેંગે
કાલૂ ઈન્નલ્લાહા હર્-રમહુમા અ્-લલ કાફિરીન ૦ અલ્લઝીનત ત-ખઝૂ
યકીનન અલ્લાહને હરામ કર દિયા હૈ યે ખાના પાની કાફિરોં પર. જિનહોંને બનાયા
દી-નહુમ લહવંવ વ લઇબંવ વ ગર્રત-હુમુલ હયાતુદ દુન્યા ۚ ફલ
અપને દીનકો તમાશા ઔર ખેલ ઔર ધોકેમેં ડાલા ઉનકો ઝિન્દગીને દુનિયાકી. સો આજ
યવમા નન્સાહુમ કમા નસૂ લિકાઆ યવમિહિમ હાઝા ۙ વમા
ભૂલ જાએંગે હમ ઉનકો જૈસા કે ભૂલ ગએ થે વો મિલનેકો ઈસ દિનકે. ઔર

તફસીર : (૧) જન્નત અને દોઝખ વચ્ચે એક દીવાલ હશે એના છેડા ઉપર માણસો હશે નજાતવાળા જે હશર અને હિસાબથી ફારેગ થએલા છે જન્નતવાળા અને દોઝખવાળા ને નિશાનથી ઓળખી જન્નત વાળાઓને ખુશ ખબરી કહેશે જે સાંભળી ખુશ થશે.

كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ۝ وَلَقَدْ جِئْنٰهُمْ بِكِتٰبٍ
فَصَّلْنٰهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝
هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا تَاْوِيْلَهٗ ؕ يَوْمَ يَاْتِيْ تَاْوِيْلُهٗ
يَقُوْلُ الَّذِيْنَ نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ
رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ فَهَلْ لَّنَا مِنْ شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوْا
لَنَآ اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ؕ قَدْ
خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝ ع
اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۣ يُغْشِي
الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهٗ حَثِيْثًا ۙ وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
وَالنُّجُوْمَ مُسَخَّرٰتٍۢ بِاَمْرِهٖ ؕ اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ ؕ
تَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ اُدْعُوْا رَبَّكُمْ
تَضَرُّعًا وَّخُفْيَةً ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ۝ ع

કાનૂ બિ-આયાતિના યજ-હ઼દૂન ૦ વ
જૈસા કે વો હમારી આયતોંસે ઈન્કાર કરતે થે. ઔર યકીનન
લક઼દ જિઅ્-નાહુમ બિ-કિતાબિન ફ઼સ્સ઼લ-
પહુંચા દી હમને ઉન લોગોંકે પાસ કિતાબ (જિસકો) તફસીલવાર
નાહુ અ઼લા ઈ઼લમિન હુદંવ વ રહ઼-મતલ
બયાન કર દિયા અપને ઈલ્મસે (વો કિતાબ) હિદાયત ઔર રહમત
લિ-ક઼વમિંય યુઅ્-મિનૂન ૦ હલ યન-ઝ઼ુરૂના
હૈ ઈમાનવાલોંકે લિયે. કયા અબ ઈસીકે મુનતઝિર હૈ
ઈલ્લા તઅ્-વીલહ ؕ યવમા યઅ્-તી તઅ્-વી-
કે ઉસ (કિયામત)કી હકીકત ઝાહિર હો જાય જિસ દિન ઝાહિર
લુહૂ યકૂલુલ્લઝ઼ીના નસૂહુ મિન ક઼બ્લુ ક઼દ
હો જાએગી હકીકત ઉસકી તો કહેંગે વો લોગ જો ભૂલ ગએ થે
જાઅ્-અત રુસુલુ રબબિના બિલ હ઼ક્કિ઼ ج
ઉસકો પેહલેસે, લાએ વો હમારે રબકે રસૂલ સચ્ચી બાત
મ ફ-હલ્લના મિન શુ-ફ-અ઼ા-આ ફ-યશ-ફઊ઼ લના અવ નુરદ-દુ ફ-નઅ્-મલા
૨ સો અબ કયા હમારે કોઈ સિફારશી હૈં જો સિફારિશ કરે હમારે યા લૌટા દિયા જાએ હમકો તો
ગ઼ય-રલ્લઝ઼ી કુન્ના નઅ્-મલ ؕ ક઼દ ખ઼સિરૂ અન્ફુ-સહુમ વ દ઼લ્લા અ઼ન્હુમ
હમ અમલ કરેં ખિલાફ ઉસકે જો હમ કર રહે થે (દુન્યામેં) બેશક કિયા ખુદ અપના નુકસાન ઔર જાએગા ઈનસે
૯ મા કાનૂ યફ-તરૂન ૦ ઈન્ના રબ્બકુમુલ્લાહુલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ
૧૩ જો વો ઈફતેરા (ઝુટા ખયાલ) કિયા કરતે થે (૧) બેશક રબ તુમહારા અલ્લાહ હૈ જિસને પૈદા કિયા આસમાનોંકો
વલ અરદ઼ા ફી સિત્તતિ ઐયામિન સુમ્મસ્તવા અ઼-લલ અ઼ર્શ ؕ યુગ઼શિલ
ઔર ઝમીનકો છે દિનમે ફિર કરાર પકળના અર્શ પર ઉઢાના હૈ
લય-લન નહારા યત઼લુબુહૂ હ઼સીસંવ ؕ વશશમ-સા વલ ક઼-મ-રા
રાત પર દિન કે વો પીછે લગા આના હૈ ઉસકે દોળતા હુવા ઔર (પૈદા કિયે) સુરજ ઔર ચાંદ
વન્નુજૂમા મુસખ઼્ખ઼રાતિમ બિ અમરિહ ؕ અલા લહુલ ખ઼લકુ વલ
ઔર તારે તાબેદાર અપને હુકમકે. આગાહ રહો ઉસીકા કામ હૈ પૈદા કરના ઔર
અમ્ર ؕ તબા-ર-કલ્લાહુ રબ્બુલ અ઼ા-લમીન ૦ ઉદઊ઼ રબ્બકુમ
હુકમ ફરમાના. બળી બરકત વાલા હૈ અલ્લાહ જો રબ હૈ સારે જહાનકા. પુકારો અપને રબકો
ત-દ઼ર-રુઅ઼ંવ વ ખુફ-યહ ؕ ઈન્નહૂ લા યુહ઼િબ્બુલ મુઅ્-તદીન ૦
ગિળ ગિળા કર ઔર ચુપકે ચુપકે. બેશક વો નહીં દોસ્ત રખતા હદસે બળ્હ જાનેવાલેકો (૨)

તફસીર : (૧) એટલે કાફિરો રાહ જુએ છે કે આ કિતાબમાં અઝાબની ખબર છે જે અમો જોઈ લઈએ ત્યારે કબુલ કરીએ તો જયારે બરાબર અઝાબ આવશે ત્યારે છુટકારો કયાં મળશે, ખબર એટલા માટે છે કે આગળથી બચાવમાં રહો. (૨) દુઆમાં ઉત્તમ એં છે કે ચુપકે થી માંગે જેથી પોતાનો દેખાવ ન થાય અને દિલથી રોતા રોતાં માંગે અને હદથી ન વધે એટલે પોતાના મોઢેથી મોટી વાત ન કહે.

وَلَا تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَادْعُوْهُ خَوْفًا
وَّطَمَعًا ؕ اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝
وَهُوَ الَّذِيْ يُرْسِلُ الرِّيٰحَ بُشْرًا ۢ بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهٖ ؕ حَتّٰۤى اِذَاۤ اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنٰهُ
لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَآءَ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ
مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ؕ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُوْنَ ۝ وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهٗ
بِاِذْنِ رَبِّهٖ ۚ وَالَّذِيْ خَبُثَ لَا يَخْرُجُ اِلَّا نَكِدًا ؕ
كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّشْكُرُوْنَ ۝
لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ يٰقَوْمِ
اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اِنِّيْۤ
اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝ قَالَ
الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهٖۤ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝

વલા તુફસિદૂ ફિલ અર્દિ બઅ્-દા ઈસ્લા-
ઔર મત ખરાબી ડાલો ઝમીનમેં પીછે અમનો
હિહા વદઊહુ ખ઼વફવ વ ત઼-મ-આ ط
આફીયતકે. ઔર પુકારો ઉસકો ડર ઔર ઉમ્મીદસે.
ઈન્ના રહ઼-મતલ્લાહિ ક઼રીબુમ મિનલ
બેશક અલ્લાહકી રહમત નઝદીક હૈ નેક
મુહ઼સિનીન ० વહુવલ્લઝ઼ી યુરસિલુર રિયાહ઼ા
કામ કરનેવાલોંસે(૧) વોહી હૈ જો ભેજતા હૈ હવાએં
બુશ-રમ બયના ય-દય રહ઼-મતિહ ط
ખુશખબરી લાને વાલી અપની રહમત (બારિશસે પેહલે)
હ઼ત્તા ઈઝ઼ા અક઼લ્લત સહ઼ાબન સિક઼ાલન
યહાં તકકે જબ વો હવાએં ઉઠા લાતી હૈં બાદલ ભારી તો ભેજ દેતે
સુક઼નાહુ લિ બ-લ-દિમ મૈયિતિન
હૈં હમ ઉસ બાદલકો એક ખુશ્ક સરઝમીન કી તરફ મ
ફ-અન-ઝલ્ના બિહિલ મૉઆ ફ-અખ઼્રજના બિહી મિન કુલ્લિસ્સ઼ સ-મ-રાત ط ૨
ફિર ઉતારતે હૈં હમ ઉસ બાદલસે પાની ફિર નિકાલતે હૈં હમ ઉસસે હર તરહકે ફલ.
કઝ઼ાલિકા નુખ઼રિજુલ મવતા લ-અલ્લકુમ તઝ઼ક-કરૂન ० વલ બ-લદુત઼
ઈસી તરહ હમ નિકાલેંગે મુરદોંકો તાકે તુમ ગૌર કરો. ઔર જો શહેર
ત઼ૈયિબુ યખ઼રુજુ નબાતુહૂ બિ-ઇઝ઼નિ રબ્બિહ ج વલ્લઝ઼ી ખ઼બુસ઼ા લા
પાકીઝા હૈ નિકલતા સબઝા ઉસકા હુકમસે ઉસકે રબકે. ઔર જો ખરાબ હૈ (ઉસમે) નહી
યખ઼રુજુ ઈલ્લા નકિદા ط ક-ઝ઼ાલિકા નુસ઼ર્રિફુલ આયાતિ
નિકલતા. મગર નાકિસ (થોડા) ઈસી તરહ ફેર ફેર કર બતલાતે હૈં હમ આયતેં
લિ-ક઼વમિંય યશ-કુરૂન ० લ-ક઼દ અર-સલ્ના નૂહ઼ન ઇલા ક઼વમિહી ફ-ક઼ાલા ૬
શુક્ર ગુઝાર લોગોંકે લિયે (૨) બેશક ભેજા હમને નૂહકો ઉસકી કૌમકી તરફ પસ કહા ઉસને ૧૪
યા ક઼વમિઅ્-બુદુલ્લાહા મા લકુમ મિન ઇલાહિન ગ઼યરુહ ط ઇન્ની
અય મેરી કૌમ બન્દગી કરો અલ્લાહકી. નહીં હૈ તુમહારા કોઈ માબૂદ ઉસકે સિવા. બેશક મેં
અખ઼ાફુ અ-લય-કુમ અ઼ઝ઼ાબા યવમિન અ઼ઝ઼ીમ ० ક઼ાલલ
ડરતા હું તુમહારે મુતઅલ્લિક અઝાબ સે એક બળે દિનકે. બોલે
મ-લ-ઉ મિન ક઼વમિહી ઇન્ના લ-નરાકા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ०
સરદાર ઉસકી કૌમકે યકીનન હમ દેખતે હૈં તુઝકો ખુલી ગુમરાહીમેં

તફસીર : (૧) શણગાર્યા પછી જમીન ઉપર બરબાદી ન ફેલાવો એટલે ઈસ્લામમાં કુફ્રના રિવાજો દાખલ ન કરો અને ડર તથા ઉમેદથી માંગો એટલે અલ્લાહ ઉપર નિડર ન થાઓ તેમ ના ઉમેદ પણ ન બનો. (૨) આ કુદરત પોતાની વર્ણવી હવાઓનું ચાલવું વરસાદનું પડવું કે લીલોતરી નું ઉગવું એવું સમજવું જેમ માણસોનું નીકળવું કયામતમાં અને એક દુનિયામાં એટલે અભણ આમ લોકોમાં નબી મોકલ્યો અને ઈલ્મ આપ્યો અને સરદાર કર્યા પછી સારી પહોંચવાળા કમાલ સુધી પહોંચ્યા અને થોડી પહોંચવાળા ને થોડોક ફાયદો પહોંચ્યો.

قَالَ يٰقَوْمِ لَيْسَ بِيْ ضَلٰلَةٌ وَّلٰكِنِّيْ رَسُوْلٌ
مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦١﴾ اُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَ
اَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٢﴾
اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَلٰى
رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوْا وَلَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُوْنَ ﴿٦٣﴾ فَكَذَّبُوْهُ فَاَنْجَيْنٰهُ وَالَّذِيْنَ
مَعَهٗ فِي الْفُلْكِ وَاَغْرَقْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِاٰيٰتِنَا ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا عَمِيْنَ ﴿٦٤﴾ وَاِلٰى
عَادٍ اَخَاهُمْ هُوْدًا ؕ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٦٥﴾ قَالَ
الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْ
سَفَاهَةٍ وَّاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٦٦﴾ قَالَ
يٰقَوْمِ لَيْسَ بِيْ سَفَاهَةٌ وَّلٰكِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ

ક઼ાલા યા ક઼વમિ લયસા બી દ઼લા-લતુંવ
કહા (નૂહને) અય મેરી કૌમ મેં હરગિઝ ગુમરાહીમેં નહી.
વલા કિન્ની રસૂલુમ મિર રબ્બિલ
બલ્કે મેં ભેજા હુવા હું જહાનકે પરવર
અ઼ા-લમીન ○ ઉબલ્લિગુ઼કુમ રિસાલાતિ
દિગારકા. પહુંચાતા હું મે તુમકો પૈગામ અપને
રબ્બી વ અન્સ઼હુ઼ લકુમ વ અઅ્-લમુ
રબકે. ઔર નસીહત કરતા હું મેં તુમકો ઔર જાનતા હું મે
મિનલ્લાહિ માલા તઅ્-લમૂન ○ અ-વ-
અલ્લાહકી તરફસે વો બાતેં જો તુમ નહી જાનતે ક્યા તુમકો
અ઼જિબ્તુમ અન જા-અકુમ ઝ઼િક-રુમ
તઅજ્જુબ હુવા કે આઈ તુમહારે પાસ નસીહત
મિર રબ્બિકુમ અ઼લા રજુલિમ મિન્કુમ
તુમહારે રબકી તરફસે એક મર્દ (કી ઝબાની) જો તુમહી મેં સે હૈ
મ
૨ **લિ-યુનઝ઼િ-રકુમ વલિ-તત્તકૂ વ લ-અ઼લ્લકુમ તુર-હ઼મૂન ○**
તાકે વો ડરાએ તુમકો, ઔર તાકે તુમ બચો ઔર તાકે તુમ પર રહમ કિયા જાય.
ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂહુ ફ-અન-જયનાહુ વલ્લઝ઼ીના મ-અ઼-હૂ ફિલ
ફિર ઝુટલાયા ઉન્હોંને ઉસકો ફિર બચા લિયા હમને ઉસકો ઔર ઉનકો જો ઉસકે સાથ થે
ફુલ્કિ વ અગ઼-રક઼-નલ્લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના ۖ
કિશતીમેં, ઔર ડુબા દિયા હમને ઉનકો જો ઝુટલાતે થે હમારી આયતોંકો.
૯ **ઇન્નહુમ કાનૂ ક઼વ-મન અ઼મીન ○ વ ઇલા અ઼ાદિન અખ઼ાહુમ હૂદા ۖ**
૧૫ બેશક વો લોગ અંધે થે. ઔર (કૌમે) આદ કે પાસ ઉસકે ભાંઈ હૂદકો ભેજા
ક઼ાલા યા ક઼વમિઅ઼ બુદુલ્લાહા મા લકુમ મિન ઇલાહિન ગ઼યરુહ ۖ અ-ફ-લા
કહા (ઉસને) અય મેરી કૌમ બન્દગી કરો અલ્લાહકી કોઈ નહીં તુમહારા માબૂદ સિવા ઉસકે ઔર ક્યા તુમ
તત્તકૂન ○ ક઼ાલલ મ-લ-ઉલ લઝ઼ીના ક-ફ-રૂ મિન ક઼વમિહી ઇન્ના
ડરતે નહીં. બોલે સરદાર જો કાફિર થે ઉસકી કૌમમેં. યકીનન
લ-નરાકા ફી સફા-હતિંવ વ ઇન્ના લ-નઝ઼ુન્નુકા મિનલ કાઝ઼િબીન ○
હમ દેખતે હૈં તુઝકો બેવકુફીમેં (મુબતિલા) ઔર બિલા શુબહ હમ તુમકો ઝુટા ગુમાન કરતે હૈં.
ક઼ાલા યા ક઼વમિ લયસા બી સફા-હતુંવ વલા કિન્ની રસૂલુમ મિર
કહા અય મેરી કૌમ નહી હું મેં બેવકૂફ બલ્કે ભેજા હુવા હું

رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٦٧ اُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَاَنَا
لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِيْنٌ ۝٦٨ اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ
ذِكْرٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ؕ
وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ
نُوْحٍ وَّزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْۜطَةً ۚ فَاذْكُرُوْٓا
اٰلَآءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝٦٩ قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا
لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهٗ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ
اٰبَآؤُنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ ۝٧٠ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ
رِجْسٌ وَّغَضَبٌ ؕ اَتُجَادِلُوْنَنِيْ فِيْٓ اَسْمَآءٍ
سَمَّيْتُمُوْهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّا نَزَّلَ اللّٰهُ
بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ مِّنَ
الْمُنْتَظِرِيْنَ ۝٧١ فَاَنْجَيْنٰهُ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ

منزل ٢

રબ્બિલ આ઼-લમીન ૦ ઉબલ્લિગુ઼કુમ
પરવર દિગારે આલમકા પહુંચાતા હું તુમકો
રિસાલાતિ રબ્બી વ અ-ન લકુમ નાસ઼િહુ઼ન
પૈગામ અપને રબકે ઔર મૈં તુમહારા ખેરખ્વાહ
અમીન ૦ અ-વ-અ઼જિબ્તુમ અન
હું અમાનતદાર. ક્યા તુમકો તઅજ્જુબ હુવા કે આઈ
જા-અકુમ ઝ઼િકરુમ મિર રબ્બિકુમ અ઼લા
તુમહારે પાસ નસીહત તુમહારે રબકી તરફસે એક મર્દ
રજુલિમ મિન્કુમ લિ-યુનઝ઼િ-રકુમ ط
(કી ઝબાની) જો તુમહીમેં સે હૈ તાકે તુમકો ડરાએ.
વઝ઼કુરૂ ઇઝ઼ જ-અ઼-લકુમ ખુ઼-લ-ફાઆ
ઔર યાદ કરો જબ કર દિયા તુમકો સરદાર
મિમ બઅ્-દિ ક઼વમિ નૂહિ઼વ વ ઝા-દકુમ
પીછે કૌમે નૂહકે. ઔર ઝયાદા મ
ફ઼િલ ખ઼લકિ઼ બસ્તહ઼ ج ફઝ઼-કુરૂ આલા-અલ્લાહિ લ-અ઼લ્લકુમ ૨
કર દિયા તુમહારે બદનકા ફેલાવ. સો યાદ કરો નેઅમતોંકો અલ્લાહકી, તાકે તુમ
તુફલિહૂ઼ન ૦ ક઼ાલૂ અજિઅ્-તના લિ-નઅ્-બુદલ્લાહા વહ઼-દહૂ
કામયાબ હો. બોલે ક્યા આયા હૈ તુ હમારે પાસ ઈસ વાસ્તે કે બન્દગી કરેં હમ અલ્લાહ અકેલેકી ?
વ ન-ઝ઼-રા મા કાના યઅ્-બુદુ આબાઉના ج ફઅ્-તિના બિમા
ઔર છોળ દેં જિનકો પૂજતે રહે હમારે બાપ દાદા? પસ લે આ તુ હમારે પાસ જિસ ચીઝસે
તઇ઼દુના ઇન કુન્તા મિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ૦ ક઼ાલા ક઼દ વ-ક઼-અ઼ા
તુ ડરાતા હૈ હમકો. અગર તુ સચ્ચા હૈ. (હુદને) કહા યકીનન વાકેઅ હો ચુકા
અ઼-લયકુમ મિર રબ્બિકુમ રિજસુંવ વ ગ઼દ઼બ ط અ-તુજાદિલૂ-નની ફી
તુમ પર તુમહારે રબકી તરફસે અઝાબ ઔર ગુસ્સા. ક્યોં ઝગળતે હો તુમ મુઝસે
અસ્માઇન સમ્મયતુમૂહા અન્તુમ વ આબાઉકુમ મા નઝ-ઝ-લલ્લાહુ
ઉન નામોં પર કે રખ લિયે હૈં વો નામ તુમને ઔર તુમહારે બાપ દાદાઓંને, નહીં ઉતારી અલ્લાહને
બિહા મિન સુલત઼ાન ط ફન્ત-ઝ઼િરૂ ઇન્ની મ-અ઼-કુમ મિનલ
ઉનકી કોઈ સનદ. સો મુન્તઝિર રહો તુમ મૈં ભી તુમહારે સાથ
મુન્તઝ઼િરીન ૦ ફ-અન્જય-નાહુ વલ્લઝ઼ીના મ-અ઼-હૂ બિ-રહ઼-મતિમ
મુનતઝિર હું. ફિર બચા લિયા હમને ઉસકો, ઔર જો ઉસકે સાથ થે રહમતસે

مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا
وَمَا كَانُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٧٢﴾ وَاِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ
صٰلِحًا ۘ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ
اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ قَدْ جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ هٰذِهٖ
نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْٓ اَرْضِ
اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾
وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْۢ بَعْدِ عَادٍ وَّ
بَوَّاَكُمْ فِي الْاَرْضِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْ سُهُوْلِهَا
قُصُوْرًا وَّتَنْحِتُوْنَ الْجِبَالَ بُيُوْتًا ۚ فَاذْكُرُوْٓا اٰلَآءَ
اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٧٤﴾ قَالَ
الْمَلَاُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لِلَّذِيْنَ
اسْتُضْعِفُوْا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُوْنَ اَنَّ
صٰلِحًا مُّرْسَلٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلَ

મિન્ના વ ક઼-ત઼ઃ-ના દાબિરલ લઝ઼ીના
અપની ઔર કાટ દી હમને જડ ઉનકી જો
કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના વમા કાનૂ
ઝુટલાતે થે હમારી આયતોંકો, ઔર નહી થે વો
૯ મુઃ-મિનીન ૦ વ ઈલા સ઼મૂદા અખ઼ાહુમ
૧૬ ઈમાનવાલે. ઔર સમૂદકી તરફ ભેજા ઉનકે ભાઈ
વક્ફે લાઝિમ સ઼ાલિહ઼ા ۘ ક઼ાલા યા ક઼વમિઅ઼ બુદુલ્લાહા
સાલિહકો. કહા (સાલિહને) અય મેરી કૌમ બન્દગી કરો અલ્લાહકી
મા લકુમ મિન ઈલાહિન ગ઼યરુહ ط ક઼દ જા-
કોઈ નહી તુમહારા માબૂદ સિવા ઉસકે. બેશક આ
અત-કુમ બૈયિ-ન-તુમ મિર રબ્બિકુમ ط
ચુકી તુમહારે પાસ દલીલ તુમહારે રબકી તરફસે.
હાઝ઼િહી ના-ક઼તુલ્લાહિ લકુમ આ-યતન
યે ઉંટની અલ્લાહકી હૈ તુમહારે લિયે નિશાની,
મ ફ-ઝ઼-રૂહા તઃ-કુલ ફી અરદ઼િલ્લાહિ વલા તમસ્સૂહા બિ સૂઈન
૨ સો છોળ દો ઉસકો કે ખાએ અલ્લાહકી ઝમીનમેં, ઔર મત લગાના હાથ ઉસકો બુરાઈકે સાથ વરના
ફયઃ-ખુ-ઝ઼કુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ વઝ઼-કુરૂ ઈઝ઼ જ-અ઼-લ-કુમ
પકળેગા તુમકો અઝાબ દર્દનાક. ઔર યાદ કરો જબ કર દિયા
ખુ-લ-ફાઆ મિમ બઃ-દિ આ઼દિવ વ બવ્વ-અકુમ ફિલ અરદ઼િ
તુમકો સરદાર પીછે આદકે. ઔર ઠિકાના દિયા તુમકો ઝમીનમેં
તત્તખિ઼ઝૂના મિન સુહૂલિહા કુસૂરંવ વ તનહ઼િતૂનલ જિબાલા
કે બનાતે હો નર્મ ઝમીનસે ઉસકે મહલ્લાત ઔર તરાશતે હો પહાળોંકે
બુયૂતા ج ફઝ઼કુરૂ આલા-અલ્લાહિ વલા તઃ-સ઼વ ફિલ અરદ઼િ
ઘર. સો યાદ કરો નેઅમતોંકો અલ્લાહકી ઔર મત ફિરો ઝમીનમેં
મુફસિદીન ૦ ક઼ાલલ મ-લ-ઉલ્લઝ઼ી-નસ તક-બરૂ મિન ક઼વમિહી
તબાહી ફેલાતે. કહા સરદારોંને જો તકબ્બુર કરતે થે ઉસકી કૌમમેં સે.
લિલ્લઝ઼ી-નસ તુદ઼ઈફૂ લિમન આ-મના મિન્હુમ અ-તઃ-લમૂના
ઉન ગરીબ લોગોંકો કે જો ઈમાન લા ચુકે થે ઉનમેંસે કયા તુમકો યકીન
અન્ના સ઼ાલિહ઼મ મુર-સલુમ મિર રબ્બિહ ط ક઼ાલૂ ઈન્ના બિમા ઉરસિલા
હૈ સાલિહ પયગમ્બર હૈ ઉસકે રબકા! વો બોલે હમકો તો જો વો લેકર આયા હૈ

بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ۝٧٥ قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا بِالَّذِيْٓ
اٰمَنْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ۝٧٦ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَ عَتَوْا
عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَ قَالُوْا يٰصٰلِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ
اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٧٧ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ
فَاَصْبَحُوْا فِيْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۝٧٨ فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَ
قَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّيْ وَ نَصَحْتُ
لَكُمْ وَلٰكِنْ لَّا تُحِبُّوْنَ النّٰصِحِيْنَ ۝٧٩ وَ لُوْطًا
اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ۝٨٠ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ
الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُوْنِ النِّسَآءِ ۭ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ
مُّسْرِفُوْنَ ۝٨١ وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا
اَخْرِجُوْهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ۝٨٢
فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ڮ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ۝٨٣

બિહી મુઅ્-મિનૂન ૦ ક઼ાલલ્લઝ઼ી-નસ તક-
ઉસ પર યકીન હૈ. કેહને લગે વો લોગ જો
બરૂ ઇન્ના બિલ્લઝ઼ી આમન્તુમ બિહી
સરકશ થે હમ તો જિસ પર તુમ ઈમાન લાએ હો ઉસકો
કાફ઼િરૂન ૦ ફ-અ઼-ક઼-રુન ના-ક઼-તા વ
નહિ માનતે. ફિર કાટ ડાલા ઉન્હોંને ઉટનીકો ઔર
અ઼-તવ અ઼ન અમરિ રબ્બિહિમ વ ક઼ાલૂ યા
ફિર ગએ હુકમસે અપને રબકે ઔર બોલે અય
સ઼ાલિહુઅ્-તિના બિમા તઇ઼દુના ઇન
સાલિહ લે આ હમ પર જિસ ચીઝકા વાદા કરતા હૈ
કુન્તા મિનલ મુર-સલીન ૦ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼ત-
તુ હમસે અગર તુ વાકેઈ રસૂલ હૈ તો. પસ આ પકડા
હુમુર રજ-ફતુ ફ-અસ઼્બહૂ ફી દારિહિમ
ઉનકો ઝલઝલેને, ફિર સુબહકો રેહ ગએ વો અપને ઘરમેં મ
જાસ઼િમીન ૦ ફ-ત-વલ્લા અ઼ન્હુમ વ ક઼ાલા યા ક઼વમિ લ-ક઼દ અબ-લગ઼તુ- ર
ઉંધે પડે હુવે. ફિર મુંહ ફેર લિયા (હૂદને) ઉનસે ઔર કહા અય મેરી કૌમ બેશક પહુંચા દિયા મૈંને
કુમ રિસા-લ-તા રબ્બી વ ન-સ઼હ઼તુ લકુમ વલા કિલ્લા તુહ઼િબ્બૂનન
તુમકો પૈગામ અપને રબકા, ઔર ખેરખાહીકી મૈંને તુમહારી મગર તુમ દોસ્ત નહીં રખતે
નાસ઼િહ઼ીન ૦ વ લૂત઼ન ઇઝ઼ ક઼ાલા લિ-ક઼વમિહી અ-તઅ્-તૂનલ ફાહ઼િ-શતા
ખેરખાહોંકો ઔર (ભેજા) લૂતકો જબ કહા ઉસને અપની કૌમસે કયા તુમ કરતે હો ઐસી બેહયાઈ જો
મા સ-બ-ક઼-કુમ બિહા મિન અ-હ઼-દિમ મિનલ આ઼-લમીન ૦ ઇન્નકુમ
નહી કી તુમસે પેહલે કિસીને સારે જહાન મેં ? તુમ તો
લ-તઅ્-તૂનર રિજાલા શહ-વ-તમ મિન દૂનિન નિસાઅ ␦ બલ અન્તુમ ક઼વ-મુમ
આતે. હો મરદોંકે પાસ શહવતકે મારે ઔરતોંકો છોળકર. બલ્કે તુમ લોગ હો હદસે
મુસરિફૂન ૦ વમા કાના જવાબા ક઼વમિહી ઇલ્લા અન ક઼ાલૂ અખ઼રિજૂ-
ગુઝરનેવાલે. ઔર નહીં થા કુછ જવાબ ઉસકી કૌમકા મગર યહી કે કહા નિકાલો
હુમ મિન ક઼ર-યતિકુમ ج ઇન્નહુમ ઉનાસુંય ય-ત-ત઼હ-હરૂન ૦ ફ-અન-
ઈસકો અપની બસ્તીસે. યે લોગ બહુત હી પાક રહના ચાહતે હૈં. ફિર બચા લિયા
જયનાહુ વ અહ-લહૂ ઇલ્લમ ર-અ-તહ ۛ કાનત મિનલ ગ઼ાબિરીન ૦
હમને ઉસકો ઔર ઉસકે ઘરવાલોંકો, મગર ઉસકી ઔરત, હો ગઈ પીછે રેહનેવાલોંમેંસે.

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٨٤﴾ وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ
يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۗ قَدْ
جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَ
الْمِيْزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوْا
فِى الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ۚ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ
كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٨٥﴾ وَلَا تَقْعُدُوْا بِكُلِّ صِرَاطٍ
تُوْعِدُوْنَ وَتَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ
بِهٖ وَتَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوْٓا اِذْ كُنْتُمْ
قَلِيْلًا فَكَثَّرَكُمْ ۖ وَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٨٦﴾ وَاِنْ كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنْكُمْ اٰمَنُوْا بِالَّذِيْٓ
اُرْسِلْتُ بِهٖ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوْا فَاصْبِرُوْا حَتّٰى
يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٨٧﴾

વ અમ-ત઼રના અ઼-લય-હિમ મ-ત઼-રા ط
ઔર બરસાયા હમને ઉન પર (પત્થરોંકા) મેંહ.
ફન્ઝ઼ુર કયફ઼ા કાના આ઼ક઼િ-બતુલ
ફિર દેખ કૈસા અન્જામ હુવા
મુજરિમીન ૦ ۶ વ ઇલા મદ-યના
ગુનેહગારોંકા. ઔર મદયનકી તરફ (ભેજા)
૯ ૧૭ અખ઼ાહુમ શુઅ઼ય-બા ط ક઼ાલા યા ક઼વમિઅ઼-
ઉનકે ભાઈ શુઅયબકો. બોલે અય મેરી કૌમ બન્દગી
બુદુલ્લાહ઼ા મા લકુમ મિન ઇલાહિન
કરો અલ્લાહકી, કોઈ નહી તુમ્હારા મઅબૂદ સિવા ઉસકે બેશક
ગ઼યરુહ ط ક઼દ જા-અત્કુમ બૈયિ-નતુમ
આ ચુકી તુમ્હારે પાસ દલીલ તુમ્હારે
મિર રબ્બિકુમ ફ-અવફુલ કયલા વલ
રબકી તરફ઼સે સો પૂરા કરો માપ ઔર
મ ૨ મીઝાના વલા તબ-ખ઼સુન નાસા અશ્યા-અહુમ વલા તુફસિદૂ ફિલ
તોલ ઔર મત કમ દો લોગોંકો ઉનકી ચીઝેં. ઔર મત ફસાદ કરો ઝમીનમેં
અરદ઼િ બઅ્-દા ઇસ્લાહ઼િહા ط ઝ઼ાલિકુમ ખ઼યરુલ લકુમ ઇન કુન્તુમ
પીછે અમનો આફીયત કે. યે બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે અગર તુમ
મુઅ્-મિનીન ૦ વલા તક઼-ઉ઼દૂ બિકુલ્લિ સિ઼રાતિ઼ન તૂઇ઼દૂના વ તસુદ-દૂના
ઈમાનદાર હો તો. ઔર મત બૈઠો (રહઝનીકે ઈરાદેમેં) રાસ્તોં પર કે ડરાતે હો ઔર રોકતે હો
અ઼ન સબીલિલ્લાહિ મન આ-મના બિહી વ તબગૂ-નહા ઇ઼-વજા ج
રાહે ખુદાસે ઉસકો જો ઈમાન લાવે ઉસ પર. ઔર ઢુંઢતે હો ઉસમેં કજી (ઐબ)
વઝ઼-કુરૂ ઇઝ઼ કુન્તુમ ક઼લીલન ફકસ્સ-સ-ર-કુમ ص વન-ઝ઼ુરૂ કયફ઼ા કાના
ઔર યાદ કરો જબ કે થે તુમ થોળે ફિર બળ્હા દિયા તુમકો. ઔર દેખો કૈસા હુવા
આ઼ક઼િ-બતુલ મુફસિદીન ૦ વ ઇન કાના ત઼ાઇ-ફતુમ મિન્કુમ આ-મનૂ
અન્જામ ફસાદ કરનેવાલોંકા. ઔર અગર એક ફિરકા તુમમેં સે ઈમાન લાયા
બિલ્લઝ઼ી ઉરસિલતુ બિહી વ ત઼ાઇ-ફતુલ લમ યુઅ્-મિનૂ ફસ઼બિરૂ
ઉસ પર જો મુઝે દે કર ભેજા ગયા હૈ ઔર એક ફિરકા નહીં ઈમાન લાયા તો સબ્ર કરો
હ઼ત્તા યહ઼-કુમલ્લાહુ બય-નના ج વહુવા ખ઼યરુલ હ઼ાકિમીન ૦
યહાં તક કે ફૈસલા કર દે અલ્લાહ દરમિયાન હમારે ઔર વોહી હૈ સબસે બેહતર ફૈસલા કરનેવાલા.

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لَنُخْرِجَنَّكَ
يٰشُعَيْبُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَآ اَوْ
لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ؕ قَالَ اَوَلَوْ كُنَّا كٰرِهِيْنَ ۚ
قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِيْ مِلَّتِكُمْ
بَعْدَ اِذْ نَجّٰىنَا اللّٰهُ مِنْهَا ؕ وَمَا يَكُوْنُ لَنَآ اَنْ نَّعُوْدَ
فِيْهَآ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ؕ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ؕ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ؕ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفٰتِحِيْنَ ۞ وَقَالَ
الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ
اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ۞ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا
فِيْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۞ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا شُعَيْبًا
كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۚ اَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا شُعَيْبًا كَانُوْا
هُمُ الْخٰسِرِيْنَ ۞ فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ

ક઼ાલલ મ-લ-ઉલ લઝ઼ીનસ તક-બરૂ મિન
બોલે સરદાર જો તકબ્બુર કરતે થે
ક઼વમિહી લ-નુખ઼રિજન્નકા યા શુઅ઼યબુ
ઉસકી કૌમમેં હમ ઝ઼ુરૂર નિકાલ દેંગે તુઝકો અય શુઅયબ,
વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ મ-અ઼-કા મિન ક઼ર-
ઔર ઉનકે જો ઈમાન લાએ તેરે સાથ અપને શહેરસે,
યતિના અવ લ-ત-ઊ઼દુન્ના ફી મિલ્લતિના ؕ
યા યે કે તુમ લૌટ આવ હમારે દીનમેં. (શુઅયબને) કહા
ક઼ાલા અં-વલવ કુન્ના કારિહીન ۞ ક઼દિફ-
કયા અગર હમ બેઝાર હોં(તુમ્હારે મઝહબસે) તબભી. બેશક
તરયના અ઼લલ્લાહિ કઝ઼િબન ઇન ઉ઼દના ફી
બોહતાન બાંધા હમને અલ્લાહ પર ઝૂટ, અગર લૌટ આએ હમ
મિલ્લતિકુમ બઅ઼-દા ઇઝ઼ નજ્જાનલ્લાહુ
તુમ્હારે દીનમેં પીછે ઈસકે કે નજાત દી હમકો અલ્લાહને
મિન્હા ؕ વમા યકૂનુ લના અન નઊ઼દા ફીહા ઇલ્લા અંય યશા-અલ્લાહુ રબ્બુના ؕ
ઉસસે ઔર નહીં લાયક હમકો કે લૌટ આએં ઉસમેં, મગર યે કે ચાહે અલ્લાહ રબ હમારા.
વસિઅ઼ા રબ્બુના કુલ્લા શયઇન ઇ઼લમા ؕ અ઼લલ્લાહિ તવક-કલના ؕ રબ્બનફ
ઘેરે હુવે હૈ હમારા રબ સબ ચીઝોંકો અપને ઈલ્મમેં. અલ્લાહહી પર ભરોસા કિયા હમને, અય હમારે રબ
તહ઼ બય-નના વ બયના ક઼વમિના બિલ હ઼ક઼કિ઼ વ અન્તા ખ઼યરુલ ફાતિહ઼ીન ۞
ફૈસલા કર દે હમમેં ઔર હમારી કૌમમેં ઈન્સાફ કે સાથ, ઔર તુહી સબસે બેહતર ફૈસલા કરનેવાલા હૈ.
વ ક઼ાલલ મ-લ-ઉલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિન ક઼વમિહી લઇનિત તબઅ઼-તુમ
ઔર બોલે સરદાર જો કાફિર થે ઉસકી કૌમમેં, અગર પૈરવી કરોગે તુમ
શુઅ઼ય-બન ઇન્નકુમ ઇઝ઼લ લ-ખ઼ાસિરૂન ۞ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼તહુમુર રજ-ફતુ
શુઅયબકી તો બેશક તુમ ઉસ વકત નુકસાન ઉઠાનેવાલે હોંગે. ફિર પકળ લિયા ઉનકો ઝલઝલેને,
ફ-અસ઼બહૂ ફી દારિહિમ જાસ઼િમીન ۞ અલ્લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ શુઅ઼ય-બન
પસ સુબહકો રેહ ગએ વો અપને ઘરમેં ઉંધે પળે હુવે. જિન્હોંને ઝૂટલાયા શુઅયબકો
ક-અલ્લમ યગ઼-નવ ફીહા ۚ અલ્લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ શુઅ઼ય-બન કાનૂ હુમુલ
ગોયા કભી બસેહી ન થે ઉસમેં. જિન્હોંને ઝૂટલાયા શુઅયબકો થે વોહી નુકસાન
ખ઼ાસિરીન ۞ ફ-ત-વલ્લા અ઼ન્હુમ વ ક઼ાલા યા ક઼વમિ લ-ક઼દ
ઉઠાને વાલે. ફિર મુંહ ફેર લિયા (શુઅયબને) ઉનસે ઔર કહા અય મેરી કૌમ યકીનન

મ
ર

મ-અ
ઈન્દલ
મુ-તકદ
દિમીન
-૧૨

أَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ اٰسٰى
عَلٰى قَوْمٍ كٰفِرِيْنَ ۝ وَمَآ اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ
نَّبِيٍّ اِلَّآ اَخَذْنَآ اَهْلَهَا بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ
يَضَّرَّعُوْنَ ۝ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتّٰى
ع ૧ عَفَوْا وَّقَالُوْا قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَالسَّرَّآءُ
فَاَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝ وَلَوْ اَنَّ
اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكٰتٍ
مِّنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوْا فَاَخَذْنٰهُمْ بِمَا
كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ
بَاْسُنَا بَيَاتًا وَّهُمْ نَآئِمُوْنَ ۝ اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى
اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى وَّهُمْ يَلْعَبُوْنَ ۝ اَفَاَمِنُوْا
مَكْرَ اللّٰهِ ۚ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝
اَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِيْنَ يَرِثُوْنَ الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِ

અબ-લગ઼તુકુમ રિસાલાતિ રબ્બી વ ન-સ઼હ઼તુ
પહુંચા ચુકા મૈં તુમકો પૈગામ અપને રબકે ઔર ખેરખાહી
લકુમ ૮ ફ-કયફ઼ આસા અ઼લા ક઼વમિન
રખ ચુકા મૈં તુમ્હારી. ફિર કયોં અફસોસ કરૂં મૈં
કાફિરીન ૦ વમા અર-સલ્ના ફી ક઼ર-
કાફિરોંકી કૌમ પર. ઔર નહીં ભેજા હમને કિસી
યતિમ મિન નબિય્યિન ઈલ્લા અ-ખ઼ઝ઼ના
બસ્તીમેં કોઈ નબી, કે પકળા હોં હમને
અહ-લહા બિલ બઅ્સાઇ વદ઼-દ઼ર-રાઇ
વહાંકે લોગોંકો સખ્તી ઔર તકલીફમેં,
લઅ઼લ્લહુમ યદ઼-દ઼ર-રઊ઼ન ૦ સુમ્મા બદ-
તાકે વો (અબ ભી) આજિઝી કરેં. ફિર બદલ દી
દલના મકાનસ સૈયિ-અતિલ હ઼-સ-ન-તા
હમને બુરાઈકી જગહ ભલાઈ, યહાં તકકે વો
મ ૨ **હ઼ત્તા અ઼ફવ વક઼ાલૂ ક઼દ મસ્સા આબા-અનદ઼ દ઼ર-રાઉ વસ્સર-રાઉ ફ-અ-**
બળહ (ચળહ) ગએ ઔર કેહને લગે પહુંચતી રહી હૈ હમારે બાપ દાદાઓંકો ભી તકલીફ ઔર ખુશી ફિર પકળા
ખ઼ઝ઼નાહુમ બગ઼-તતંવ વહુમ લા યશઊ઼રૂન ૦ વ લવ અન્ના અહ-લલ ક઼ુરા
હમને ઉનકો અચાનક ઔર વો નહીં જાનતે થે. (૧) ઔર અગર બસ્તીયોં વાલે
આ-મનૂ વત્તક઼વ લ-ફ-તહ઼ના અ઼-લયહિમ બ-રકાતિમ મિનસ સમાઇ
ઈમાન લાતે ઔર પરહેઝગારી કરતે, તો ખોલ દેતે હમ ઉન પર બરકતોંકે (દરવાઝે) આસમાન
વલ અર્દ઼િ વલાકિન કઝ઼-ઝ઼બૂ ફ-અ-ખ઼ઝ઼-નાહુમ બિમા કાનૂ યકસિબૂન ૦
ઔર ઝમીનસે, મગર ઝૂટલાયા ઉન્હોંને (પયગંબરોંકો) તો પકળ લિયા હમને ઉનકો ઉનકે કરતૂતકે બદલેમેં.
અ-ફ-અમિના અહલુલ ક઼ુરા અંય યઅ્-તિ-યહુમ બઅ્સુના બયાતંવ વહુમ નાઇ-
અબ કયા બેખૌફ હૈં બસતિયોં વાલે ઈસસે કે આ પહુંચે ઉન પર અઝાબ હમારા રાતોં રાત ઔર વો સોતે
મૂન ૦ અ-વ અમિના અહલુલ ક઼ુરા અંય યઅ્-તિ-યહુમ બઅ્સુના દ઼ુહ઼ંવ વહુમ
હોં. યા બેખૌફ હૈં બસતિયોંવાલે ઈસસે કે આ પહુંચે ઉન પર અઝાબ હમારા દિન ચળહે ઔર વો
યલ-અ઼બૂન ૦ અ-ફ-અમિનૂ મક-રલ્લાહ ૮ ફલા યઅ્-મનુ મક-રલ્લાહિ ઇલ્લલ
ખેલતે હોં. કયા બેખૌફ હો ગએ અલ્લાહકી તદબીરસે. સો બે ખૌફ નહીં હોતે અલ્લાહકી તદબીરસે મગર નુકસાન
ع **ક઼વમુલ ખ઼ાસિરૂન ૦ અ-વ-લમ યહદિ લિલ્લઝ઼ીના યરિસૂનલ અર્દ઼ા મિમ બઅ્-દિ**
૨ ઉઠાનેવાલે લોગ હી (બેખૌફ હોતે હૈં) કયા નહી હિદાયત પાતે થે વો લોગ જો વારિસ હુવે ઝમીનકે (હલાક હોનેકે બાદ)

તફસીર : (૧) બન્દાને દુનિયામાં ગુનાહ ની સજા પહુંચતી રહે તો ઉમ્મીદ છે કે તૌબા કરે અને જ્યારે ગુનાહ રાસ આવ્યો તો એ અલ્લાહ નો ભુલાવો છે પછી ડર છે ખત્મ થવાનો જેમ ઝહેર ખાધુ અને ઉલ્ટી કરી નાખી તો ઉમ્મીદ છે અને જો બચી ગયો તો કામ પુરો થયો.

أَهْلِهَآ أَن لَّوْ نَشَآءُ أَصَبْنٰهُم بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ
عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ تِلْكَ الْقُرٰى
نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآئِهَا ۚ وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن
قَبْلُ ۚ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الْكٰفِرِينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا
وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ ۚ وَإِن وَّجَدْنَآ أَكْثَرَهُمْ
لَفٰسِقِينَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِم مُّوسٰى بِاٰيٰتِنَآ إِلٰى
فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عٰقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾ وَقَالَ مُوسٰى يٰفِرْعَوْنُ إِنِّى
رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾ حَقِيقٌ عَلٰٓى أَن لَّآ أَقُولَ
عَلَى اللّٰهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ
فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَآءِيلَ ﴿١٠٥﴾ قَالَ إِن كُنتَ جِئْتَ
بِاٰيَةٍ فَأْتِ بِهَآ إِن كُنتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾ فَأَلْقٰى

અહલિહા અલ્લવ નશાઉ અસ્બ-નાહુમ
ઉન લોગોંકે અગર હમ ચાહેં તો પકળ લેં ઉનકો ભી
બિ-ઝુનૂબિહિમ ج વ નત્-બઉ અ્લા કુલૂ-
ઉનકે ગુનાહોં પર. ઔર હમ મુહર લગા દેતે હૈ
બિહિમ ફહુમ લા યસ-મઊન ૦ તિલકલ
ઉનકે દિલોં પર સો વો જાનતે હી નહીં. યે બસતિયાં
કુરા નકુસ્સુ અ્-લયકા મિન અમ્બાઇહા ج
હૈં કે હમ સુનાતે હૈં તુઝકો કુછ હાલાત ઉનકે.
વ લ-કદ્ જા-અતહુમ રુસુલુહુમ બિલ
ઔર બેશક આએ ઉનકે પાસ રસૂલ ઉનકે નિશાનિયાં
બૈયિનાત ج ફમા કાનૂ લિયુઅ-મિનૂ બિમા
લેકર. મગર વો ઈમાન લાનેવાલા નહીં થે ઉસ બાત
કઝ્-ઝબૂ મિન કબ્લ ط કઝાલિકા યત્-
પર કે ઝૂટલાયા થા જિનકો પેહલે. ઈસી તરહ મુહર લગા
બઉલ્લાહુ અ્લા કુલૂબિલ કાફિરીન ૦ વમા વ-જદના લિ-અક-સૂરિહિમ મ ૨
દેતા હૈ અલ્લાહ દિલોં પર કાફિરોંકે. ઔર નહીં પાયા હમને અકસર લોગોં કો ઉનમેં
મિન અ્હ્દ ج વઇંવ વ-જદના અક-સૂ-ર-હુમ લ-ફાસિકીન ૦ સુમ્મા
અહદ પર (પાબંદ) ઔર યકીનન પાયા હમને અકસર લોગોંકો ઉનમે નાફરમાન. ફિર
બ-અ્સ-ના મિમ બઅ્-દિહિમ મૂસા બિ-આયાતિના ઇલા ફિર-અ્વના
ભેજા હમને ઉનકે પીછે મૂસાકો અપની નિશાનિયાં દેકર ફિરઔન ઔર ઉસકે
વ મ-લ-ઇહી ફ-ઝ્ર-લ-મૂ બિહા ج ફન-ઝુર કયફા કાના આ્કિ-બતુલ
સરદારોંકે પાસ પસ હક તલફી કી ઉનકે મુકાલિબેમેં. સો દેખા કૈસા હુવા અન્જામ
મુફસિદીન ૦ વ કાલા મૂસા યા ફિર-અ્વનુ ઇન્ની રસૂલુમ મિર રબબિલ
ફસાદ કરનેવાલોંકા. ઔર કહા મૂસાને અય ફિરઔન બેશક મેં રસૂલ હું પરવર દિગારે
આ્-લમીન ۝ હકીકુન અ્લા અલ્લા અકૂલા અ્-લલ્લાહિ ઇલ્લલ
આલમકા. કાયમ હું ઈસ બાત પર કે ન કહું અલ્લાહ પર મગર જો સચ હૈ. (વો હી કહું)
હક્ક ط કદ જિઅ-તુકુમ બિ-બૈયિ-નતિમ મિર રબબિકુમ ફ-અંરસિલ
યકીનન લાયા હું મૈં તુમ્હારે પાસ નિશાની તુમ્હારે રબકી, તો ભેજ દે
મઇયા બની ઇસ્રાઈલ ۝ કાલા ઇન કુન્તા જિઅ-તા
મેરે સાથ બની ઈસરાઈલકો (ફિરઔન ને) કહા અગર લેકર આયા હૈ તુ
બિ-આ-યતિન ફઅ-તિ બિહા ઇન કુન્તા મિનસ્ સાદિકીન ૦ ફ-અલકા
કોઈ નિશાની તો લા (પેશ કર) ઉસકો અગર તુ સચ્ચા હૈ તબ ડાલ દિયા (મૂસાને)

عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا
هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٠٨﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ
فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾ يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ
أَرْضِكُمْ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَ
૬ ૩ أَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ
عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾ وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا
لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ
الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَن تُلْقِيَ وَإِمَّا أَن
نَّكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُوا ۖ فَلَمَّا أَلْقَوْا
سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ
عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا
هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانقَلَبُوا

અ઼સાહુ ફ-ઇઝ઼ા હિયા સુઅ઼્બાનુમ મુબી-
અપના અસા તો ઉસી વકત વો હો ગયા અઝદહા
નુંવ ○ વ ન-ઝ-અ઼ા ય-દ-હૂ ફ-ઇઝ઼ા હિયા
ઝાહિર ઔર નિકાલા અપના હાથ મૂસાને બગલસે તો ઉસી
બય-દ઼ાઉ લિન નાઝ઼િરીન ○ ક઼ાલલ મ-લઉ
વકત વો સફેદ (નુરાની) દિખાઈ દિયા દેખને વાલોંકો બોલે
મિન ક઼વમિ ફિર-અ઼વના ઇન્ના હાઝ઼ા
સરદાર ફિરઔનકી કૌમકે બેશક યે તો જાદૂગર
લ સાહ઼િરુન અ઼લીમ ○ યુરીદુ અંય યુખરિ-
હૈ બળા જાનનેવાલા ચાહતા હૈ યે કે નિકાલ દે
જકુમ મિન અરદ઼િકુમ ૮ ફ-માઝ઼ા તઅ્મુરૂન ○
તુમકો તુમ્હારે મુલ્કસે અબ કયા રાય દેતે હો તુમ.
ક઼ાલૂ અરજિહ વ અખ઼ાહુ વ અરસિલ ફિલ
કહા (દરબારીયોંને) ઢીલ દે ઉસકો ઔર ઉસકે ભાઈકો ઔર ભેજ
મ ૨ **મદાઇનિ હ઼ાશિરીન ○ યઅ્તૂકા બિ-કુલ્લિ સાહ઼િરિન અ઼લીમ ○ વ જા-**
શહેરોંમેં જમા કરનેવાલોંકો કે લે આવેં તેરે પાસ તમામ જાદૂગરોં કો જો માહિર હોં. ઔર આએ
અસ સ-હ઼-રતુ ફિર-અ઼વના ક઼ાલૂ ઇન્ના લના લ-અજ-રન ઇન કુન્ના
જાદૂગર ફિરઔન કે પાસ કહા ઉન્હોંને હમારે લિયે બદલા હૈ? અગર હમ
નહ઼નુલ ગ઼ાલિબીન ○ ક઼ાલા ન-અ઼મ વ ઇન્નકુમ લમિનલ મુક઼ર્રબીન ○
ગાલિબ આ ગએ તો. બોલા (ફિરઔન) હાં ઔર બેશક તુમ મુકર્રબ હો જાઓગે.
ક઼ાલૂ યા મૂસા ઇમ્મા અન તુલક઼િયા વ ઇમ્મા અન-નકૂના નહ઼નુલ મુલક઼ીન ○
બોલે (જાદૂગર) અય મૂસા યા તો તુ ડાલ, ઔર યા હમ ડાલતે હૈ
ક઼ાલા અલકૂ ૮ ફ-લમ્મા અલ-ક઼વ સ-હ઼-રૂ અઅ્યુનન નાસિ વસ્તર-હબૂહુમ
કહા (મૂસાને) ડાલો તુમહી ફિર જબ ડાલા ઉન્હોંને નઝરબન્દી કરદી લોગોંકી ઔર ડરા દિયા ઉનકો
વ જાઊ બિસિહ઼રિન અ઼ઝ઼ીમ ○ વ અવ-હ઼યના ઇલા મૂસા અન અલક઼િ
ઔર લાએ વો જાદૂ બળા ઔર હુકમ ભેજા હમને મૂસાકો કે ડાલદે તુ અસા અપના
અ઼સ઼ાક ૮ ફ-ઇઝ઼ા હિયા તલ્ક઼ફુ મા યઅ્ફિકૂન ○ ફ-વ-ક઼-અ઼લ હ઼ક્કુ
(મૂસાને અસા ડાલ દિયા) પસ ફોરન વો નિગલને લગા જો સાંપ ઉન્હોંને બનાયા થા. પસ ઝાહિર હો ગયા હક
વ બ-ત઼લા મા કાનૂ યઅ્મલૂન ○ ફ-ગુલિબૂ હુનાલિકા વન-ક઼-લ-બૂ
ઔર ગલત હો ગયા જો કુછ ઉન્હોંને કિયા થા. પસ હાર ગએ ઉસ જગહ ઔર લૌટ ગએ

صٰغِرِیْنَ ﴿١١٩﴾ وَ اُلْقِیَ السَّحَرَةُ سٰجِدِیْنَ ﴿١٢٠﴾ قَالُوْٓا
اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿١٢١﴾ رَبِّ مُوْسٰی وَ هٰرُوْنَ ﴿١٢٢﴾
قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّ
هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوْهُ فِی الْمَدِیْنَةِ لِتُخْرِجُوْا
مِنْهَآ اَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٣﴾ لَاُقَطِّعَنَّ اَیْدِیَكُمْ
وَ اَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِیْنَ ﴿١٢٤﴾
قَالُوْٓا اِنَّآ اِلٰی رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا تَنْقِمُ مِنَّآ
اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاٰیٰتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ؕ رَبَّنَآ اَفْرِغْ
عَلَیْنَا صَبْرًا وَّ تَوَفَّنَا مُسْلِمِیْنَ ﴿١٢٦﴾ وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ
قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوْسٰی وَ قَوْمَهٗ لِیُفْسِدُوْا فِی
الْاَرْضِ وَیَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَ ؕ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَآءَهُمْ
وَنَسْتَحْیٖ نِسَآءَهُمْ ۚ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قٰهِرُوْنَ ﴿١٢٧﴾ قَالَ
مُوْسٰی لِقَوْمِهِ اسْتَعِیْنُوْا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوْا ۚ اِنَّ

સાગિરીન ○ વ ઉલકિયસ સ-હ-ર-તુ
ઝલીલ હોકર. ઔર ગિર પળે જાદૂગર
સાજિદીન ○ કાલૂ આમન્ના બિ-રબ્બિલ
સજદે મેં બોલે ઈમાન લાએ હમ પરવરદિગારે
આ-લમીન ○ રબ્બિ મૂસા વ હારૂન ○ કાલા
આલમ પર જો રબ હૈ મૂસા ઔર હારૂનકા બોલા
ફિર-અવનુ આમન્તુમ બિહી કબ્લા અન
ફિરઔન ઈમાન લે આએ તુમ ઉસ પર પેહલે ઈસસે
આ-ઝ-ના લકુમ ઇન્ના હાઝા લ-મકરુમ
કે હુકમ કરૂં મેં તુમકો. બેશક યે એક (બળા) મક્ર હૈ !
મ-કર-તુમૂહુ ફિલ મદી-નતિ લિ-તુખરિજૂ
જો બનાયા થા તુમને ઉસકો ઈસ શહેરમેં તાકે નિકાલ દો વહાં ઉસકે
મિન્હા અહ-લહા ફ-સવફ તઅ-લમૂન ○
રેહનેવાલોંકો, (સો અનકરીબ તુમકો માલૂમ હો જાએગા) (૧)
લઉકત્તિ-અન્ના અયદિ-યકુમ વ અર-જુ-લકુમ મિન ખિલાફિન મ
ઈસકા નતીજા મૈં ઝુરૂર કાટુંગા તુમ્હારે હાથ (દાહને) ઔર તુમ્હારે પાઉ (બાએં) મુખાલિફ તરફસે, ર
સુમ્મા લઉસલ્લિબન નકુમ અજ-મઈન ○ કાલૂ ઈન્ના ઇલા રબ્બિના
ફિર મૈ ઝુરૂર સુલી પર ચળ્હાઉગા તુમ સબકો બોલે (જાદૂગર) યકીનન હમ તો અપને રબકે પાસ હી લૌટ કર
મુન્કલિબૂન ○ વ મા તનકિમુ મિન્ના ઈલ્લા અન આમન્ના બિ-આયાતિ
જાનેવાલે હૈં ઔર અદાવત રખતા હૈ તુ હમસે સિર્ફ ઈસ સબબસે કે ઈમાન લાએ હૈં રબકી નિશાનિયોં
રબ્બિના લમ્મા જા-અતના રબ્બના અફરિગ અ-લય-ના સબ-રંવ વ-
પર જબકે વો હમારે પાસ આ ગઈ અય હમારે રબ દાહને ખોલ દે હમ પર સબ્રકે ઔર મૌત
તવફ-ફના મુસલિમીન ○ વ કાલલ મ-લ-ઉ મિન કવમિ ફિર-અવના ૯
દે હમકો (ઈસ હાલતમે કે હમ) મુસલમાન હોં ઔર બોલે સરદાર કૌમે ફિરઔનકે ૪
અ-ત-ઝ-રુ મૂસા વ કવ-મહૂ લિ-યુફસિદૂ ફિલ અર્દિ વ ય-ઝ-રકા
કયા છોળ દેતા હૈ તુ મૂસાકો ઔર ઉસકી કૌમકો કે ફસાદ મચાએ મુલ્કમેં ઔર છોળ દે તુમકો ઔર તેરે
વ આલિ-હતક કાલા સ-નુકત્તિલુ અબના-અહુમ વ નસ્તહ-યી
માબૂદોંકો કહા (ફિરઔનને) અનકરીબ માર ડાલેંગે હમ ઉનકે બેટોં કો ઔર ઝિન્દા રખેંગે
નિસા-અહુમ વ ઈન્ના ફવ-કહુમ કાહિરૂન ○ કાલા મૂસા
હમ ઉનકી ઔરતોંકો ઔર બેશક હમ ઉન પર ઝોર આવર હૈં (૨) કહા મૂસાને
લિ કવમિહિસ્તઈનૂ બિલ્લાહિ વસ્બિરૂ ઇન્નલ
ઉનકી કોંમસે મદદ માંગો તુમ અલ્લાહસે ઔર સબ્ર કરો બેશક

તફસીર : (૧) એટલે તમો મળીને આ ફરેબથી શહેરની રિયાસત લેવા માંગો છો ફિરઓને આ લેકચર થી લોકોને દુશમન બનાવ્યા.
(૨) ફિરઓન ના બુતો એ હતા કે પોતાની સુરત બનાવતો અને લોકોને તેની પુજા કરાવતો અને બેટાઓ ને મારી નાખવા અને બેટીયોને છોડી દેવાનું પણ પહેલા કરતો વચ્ચે એ કામ છોડી દીધો હતો હવે ફરી શરૂ કર્યો.

الْاَرْضَ لِلّٰهِ ۙ يُوْرِثُهَا مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَ
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٢٨﴾ قَالُوْٓا اُوْذِيْنَا مِنْ قَبْلِ
اَنْ تَاْتِيَنَا وَمِنْۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ؕ قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ
اَنْ يُّهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٩﴾ وَلَقَدْ اَخَذْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ
بِالسِّنِيْنَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿١٣٠﴾
فَاِذَا جَآءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوْا لَنَا هٰذِهٖ ۚ وَاِنْ
تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَّطَّيَّرُوْا بِمُوْسٰى وَمَنْ مَّعَهٗ ؕ
اَلَآ اِنَّمَا طٰٓئِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْلَمُوْنَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوْا مَهْمَا تَاْتِنَا بِهٖ مِنْ اٰيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا
بِهَا ۙ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٢﴾ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ
الطُّوْفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَ
الدَّمَ اٰيٰتٍ مُّفَصَّلٰتٍ ۫ فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا

કાલલ મ-લ-ઉ-૯	૨૩૦	સૂરઈ અઅ રાફ-૭

અર્દ઼ા લિલ્લાહિ ۙ યૂરિસુહા મંય યશાઉ મિન
ઝમીન અલ્લાહકી હૈ વારિસ બના દેતા હૈ ઉસકો ચાહતા હૈ
ઇ઼બાદિહ ؕ વલ આ઼કિ઼-બતુ લિલ મુત્તક઼ીન ૦
અપને બન્દોંમેસે ઔર અંજામ બખૈર પરહેઝગારોં કા હૈ. (૧)
ક઼ાલૂ ઊઝ઼ીના મિન ક઼બલિ અન તઅ્-તિ-યના
કહા (બની ઈસરાઈલને) દબા દિયા ગયા હમકો પેહલે ઈસસે કે
તુ હમારે પાસ આવે,
વ મિમ બઅ્-દિ મા જિઅ્-તના ؕ ક઼ાલા
ઔર તેરે હમારે પાસ આને કે બાદભી (દિયા જા રહા હૈ) કહા
અ઼સા રબ્બુકુમ અંય યુહલિકા અ઼દુવ્વકુમ
મૂસાને કરીબ હૈ કે તુમ્હારા રબ તબાહ કર દેગા તુમ્હારે દુશ્મનોં
વ યસ્તખ઼લિ-ફકુમ ફિલ અર્દ઼િ ફ-યન-
કો ઔર ખલીફા (ઉનકા જાનશીન કર દેગા તુમકો મુલ્કમેં.) ફિર
૯ ઝુરા કયફા તઅ્-મલૂન ۶ વ લ-ક઼દ
૫ દેખેગા વો કે કૈસે કામ કરતે હો તુમ (૨) ઔર યકીનન
મ અ-ખ઼ઝ઼્ના આલા ફિર-અ઼વના બિસ્સિનીના વ નક઼સ઼િમ મિનસ્સ઼ુ-મરાતિ
૨ પકળ લિયા હમને ફિરઔન વાલોંકો ખુશ્ક સાલોંમેં, ઔર નુકસાનમેં મેવોંકે
લ-અ઼લ્લહુમ યઝ઼-ઝ઼ક-કરૂન ૦ ફ-ઇઝ઼ા જાઅ-અતહુમુલ હ઼-સ-ન-તુ ક઼ાલૂ
તાકે વો નસીહત પકળેં. ફિર જબ પહુંચી ઉનકે પાસ ભલાઈ કેહને લગે હમારે
લના હાઝ઼િહ ۚ વ ઇન તુસ઼િબ-હુમ સૈયિ-અતુંય યત઼્ત઼ૈ-યરૂ બિ-મૂસા વ મમ
લાઈક હૈ યે ઔર અગર પહુંચી ઉનકો બુરાઈ તો નહૂસત બતલાતે મૂસાકી ઔર ઉસકે
મ-અ઼હ ؕ અલા ઇન્નમા ત઼ાઇરુહુમ ઇ઼ન્દલ્લાહિ વલા કિન્ના અક-સ઼ુ-રહુમ
સાથવાલોંકી આગાહ રહો ઉનકી નહૂસત તો અલ્લાહકે હાં હૈ મગર અકસર ઉનમેં
લા યઅ્-લમૂન ૦ વ ક઼ાલૂ મહમા તઅ્-તિના બિહી મિન આ-યતિલ લિ-
નહીં જાનતે (૩) ઔર કેહને લગે જો કુછ તુમ લાએ હમારે પાસ નિશાની કે હમ પર
તસ-હ઼-ર-ના બિહા ۙ ફમા નહ઼નુ લકા બિ મુઅમિનીન ૦ ફ-અરસલ્ના
જાદૂ કરે તુ ઉસકી વજહસે, પસ હમ તુઝ પર ઈમાન લાને વાલે નહીં ફિર ભેજા
અ઼-લય-હિમુત઼ તૂફ઼ાના વલ જરાદા વલ કુમ્મલા વદ઼-દ઼ફાદિઅ઼ા વદ-દમા
હમને ઉન પર તુફાન ઔર ટિડડિયાં ઔર ઘુનકા કીડા ઔર મેંડક. ઔર ખુન
આયાતિમ મુફસ્સ઼લાત ۫ ફસ-તક-બરૂ વ કાનૂ ક઼વ-મમ
બહુતસી નિશાનીયાં ખુલી ખુલી ફિર તકબ્બુર કિયા ઉન્હોંને ઔર થે વો લોગ

તફસીર : (૧) જમીનનો વારસ બનાવે એટલે મુલ્કનો હાકિમ બનાવે જે હક છે હઝરત આદમ (અ.) નો (૨) આ બયાન ફરમાવ્યો મુસલમાનો ને સાંભળાવવા માટે આ સૂરત મક્કાની છે આ વખતે મુસલમાનો પણ એવા જ મઝલુમ હતા પછી ખાનગીમાં ખુશ ખબર પહોંચી. (૩) એટલે બદબખ્તી ખોટી છે તો અલ્લાહની તકદીર થી ભલાઈ અને બુરાઈનો અસર થશે આખિરતમાં તેનો જવાબ એ ન ફરમાવ્યો કે બદબખ્તી તેમના કુફ્રથી હતી કેમકે કાફિરો પણ દુનિયામાં એશ કરે છે ખાસ હકીકત તે ફરમાવી કે દુનિયાના બનાવો તકદીર ઉપર અવલંબે છે.

مُجْرِمِيْنَ ۝ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوْا يٰمُوْسَى
ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۚ لَئِنْ كَشَفْتَ
عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيْٓ
اِسْرَآءِيْلَ ۝ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰٓى اَجَلٍ هُمْ
بٰلِغُوْهُ اِذَا هُمْ يَنْكُثُوْنَ ۝ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنٰهُمْ
فِي الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوْا عَنْهَا
غٰفِلِيْنَ ۝ وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كَانُوْا يُسْتَضْعَفُوْنَ
مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ۭ
وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۙ
بِمَا صَبَرُوْا ۭ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَ
قَوْمُهٗ وَمَا كَانُوْا يَعْرِشُوْنَ ۝ وَجٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ
اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَّعْكُفُوْنَ عَلٰٓى
اَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوْا يٰمُوْسَى اجْعَلْ لَّنَآ اِلٰهًا كَمَا

મુજરિમીન ૦ વ લમ્મા વ-કૃ-અ્આ અ્-લય-
ગુનેહગાર (૧) ઔર જબ આતા થા ઉન પર
હિમુર રિજઝુ કાલૂ યા મૂસદ-ઉ લના
કોઈ અઝાબ તો કેહતે થે મૂસા દુઆ કર હમારે વાસ્તે અપને
રબ્બકા બિમા અ્હિદા ઈન્દક ૮લ-ઈન ક-શફતા
રબસે જૈસા કે બતલા રખા હૈ તુમકો. અગર દૂર કર
અ્ન્નર રિજઝા લ-નુઅ-મિનન્ના લકા વ
દિયા તુને હમસે યે અઝાબ તો બેશક હમ ઈમાન લે આએંગે તુઝ પર
લનુરસિ-લન્ના મ-અ્-કા બની ઈસ્રાઈલ ૦
ઔર ભેજ દેંગે તેરે સાથ બની ઈસરાઈલકો.
ફ-લમ્મા ક-શફના અ્ન્હુમુર રિજઝા ઈલા
ફિર જબ ઉઠા લિયા હમને ઉનસે અઝાબ એક મુદ્દત
અ-જ-લિન હુમ બાલિગૂહુ ઈઝા હુમ
તકકે વો પહુંચનેવાલે થે ઉસી વકત વો અહદ
યન્કુસૂન ૦ ફન-તકમ-ના મિન્હુમ ફ-અગ્-રક્નાહુમ ફિલ યમ્મિ બિ-
તોળ ડાલતે થે ફિર બદલા લિયા હમને ઉનસે સો ડુબા દિયા ઉનકો દરિયામેં, ઈસ વજહસે કે
અન્નહુમ કઝ-ઝબૂ બિ-આયાતિના વ કાનૂ અ્ન્હા ગ્આફિલીન ૦ વ અવ-
ઉન્હોંને ઝૂટલાયા હમારી આયતોંકો ઔર થે ઉનમેં ગફલત વાલે. (૨) ઔર વારિસ
રસ્-નલ ક્વ-મલ્લઝીના કાનૂ યુસ-તદ્-અ્ફૂના મશારિક્લ અર્દ્િ વ
કર દિયા હમને ઉન લોગોંકો કે જો કમઝોર સમઝે જાતે થે ઉસ ઝમીન કે મશરિક ઔર
મગ્આરિ-બહલ લતી બારક-ના ફીહા ૮ વ તમ્મત કલિ-મતુ રબબિકલ હુસના
મગરિબકા કે બરકત રખ્ખી હૈ હમને જિસમેં, ઔર પૂરા હો ગયા તેરે રબકા અચ્છા વાદા
અ્લા બની ઈસ્રાઈલા ૦ બિમા સ્-બ-રૂ ૮ વ દમ્મરના મા કાના યસ્-નઉ
બની ઈસરાઈલ પર. ઈસ વજહસે કે સબ્ર કિયા ઉન્હોંને ઔર ખરાબ કર દિયા હમને જો કુછ બનાતે થે
ફિર-અ્વનુ વ ક્વ-મુહૂ વમા કાનૂ યઅ્-રિશૂન ૦ વ જાવઝ-ના બિ-
ફિરઔન ઔર ઉસકી કૌમ ઔર જિન (ઈમારતોંકો) ઉચા કિયા કરતે થે (૩) ઔર પાર ઉતાર દિયા હમને
બની ઈસ્રાઈલલ બહ્-રા ફ-અ-તવ અ્લા ક્વમિંય યઅ્-કુફૂના
બની ઈસરાઈલકો દરિયાસે તો પહુંચે એક કૌમ પર જો પૂજનેમે લગે
અ્લા અસ્નામિલ લહુમ ૮ કાલૂ યા મૂસજ-અ્લ લના ઈલાહન કમા
રહે થે અપને બુતોંકે. કહા (બની ઈસરાઈલને) અય મૂસા બના દે હમારે લિયે એક બુત જૈસે

મ ૨ પાવ

તફસીર : (૧) હઝરત મૂસાને ફિરઔન સાથે ચાલીસ વરસ સુધી મુકાબલો રહ્યો આના ઉપર કે બની ઈસરાઈલને પોતાના વતન જવા દે તેણે ન માન્યું તેમની બદદુઆ થી આ બલાઓ પડી નાઈલ નદીનો પાણી ચઢયો ખેત બગીચા અને ઘરો ઘણા બરબાદ થયા અને ટિટડીઓ લીલોતરી ખાઈ ગઈ માણસોના શરીરમાં અને કાપડમાં ચાંચડ પડી ગયા અને એવી રીતે બધી ચીજોમાં દેડકા ફેલાઈ ગયા અને પાણી લોહી બની ગયું છેવટે પણ તે ન માન્યો. (૨) આ બધી બલાઓ તેમના ઉપર આવી એક એક અઠવાડિયાના અંતરમાં પહેલા હઝરત મૂસા (અ.) ની ખુશામદ કરતા તો તેમની દુઆથી બલા ચાલી જતી પછી મુન્કર થઈ ગયા પછી વબા આવી અડધી રાતે આખા શહેરમાં દરેક માણસનો પહેલો બેટો મરી ગયો અને તેઓ બેટાઓના ગમમાં પડી ગયા હઝરત મૂસા પોતાની કૌમને ↗ લઈ શહેર બહાર નીકળી ગયા પછી કેટલાક દીવસો બાદ ફિરઔન પાછળ પડયો અને કુલઝુમના દરીયા પર પકડી પાડયા ત્યાં આ કૌમ સલામત પસાર થઈ ગઈ અને ફિરઔન આખી ફૌજ સાથે ડુબી મર્યા. (૩) જેમાં બરકત રાખી એટલે શામની જમીનમાં જાહેર અને છુપી રીતે બરકત ઘણીજ છે.

لَهُمْ اٰلِهَةٌ ، قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُوْنَ ﴿١٣٨﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ
مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيْهِ وَ بٰطِلٌ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٩﴾
قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيْكُمْ اِلٰهًا وَّهُوَ فَضَّلَكُمْ
عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٤٠﴾ وَاِذْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ
يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ، يُقَتِّلُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ، وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ
مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ﴿١٤١﴾ وَوٰعَدْنَا مُوْسٰى ثَلٰثِيْنَ
لَيْلَةً وَّاَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيْقَاتُ رَبِّهٖٓ اَرْبَعِيْنَ
لَيْلَةً ، وَقَالَ مُوْسٰى لِاَخِيْهِ هٰرُوْنَ اخْلُفْنِيْ فِيْ
قَوْمِيْ وَاَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيْلَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٤٢﴾
وَلَمَّا جَآءَ مُوْسٰى لِمِيْقَاتِنَا وَكَلَّمَهٗ رَبُّهٗ ، قَالَ
رَبِّ اَرِنِيْٓ اَنْظُرْ اِلَيْكَ ، قَالَ لَنْ تَرٰىنِيْ وَلٰكِنِ
انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهٗ فَسَوْفَ

લહુમ આલિ-હહ b કાલા ઈન્નકુમ ક઼વ-મુન
ઈનકે બુત હૈ. (મૂસાને) કહા બેશક તુમ લોગ
તજ-હલૂન ૦ ઈન્ના હૉઉલાઈ મુતબ્બરુમ
જાહિલ હો (૧) યે લોગ કે તબાહ હોને વાલી હૈ વો ચીઝ
માહુમ ફીહિ વ બાતિ઼લુમ મા કાનૂ
જિસમેં વો લોગ હુવે હૈં ઔર મિટાનેવાલા હૈ જો વો કર
યઅ્-મલૂન ૦ ક઼ાલા અ-ગ઼ય-રલ્લાહિ અબગ઼ી-
રહે હૈં. કહા (મૂસાને) કયા અલ્લાહકે સિવા ઢુંઢુ તુમ્હારે વાસ્તે
કુમ ઈલાહંવ વહુવા ફદ્-દ્-લકુમ અ઼-લલ
કોઈ ઔર માબૂદ, ઔર હાલ યે હૈ કે ઉસને બુઝુરગી દી તુમકો
અ઼ા-લમીન ૦ વ ઈઝ઼ અન-જયના-
તમામ જહાંન પર. ઔર (વો વકત યાદ કરો) જબ નજાત દી
કુમ મિન આલિ ફિર-અ઼વના યસૂમૂ-નકુમ
હમને તુમકો ફિરઔન વાલોંસે કે દેતે થે વો તુમકો
મ **સૂઅલ અ઼ઝ઼ાબ ɛ યુક઼ત્તિલૂના અબનૉ-અકુમ વયસ્તહ઼-યૂના નિસૉ-અકુમ b**
ર બુરા અઝાબ માર ડાલતે થે તુમ્હારે બેટોંકો ઔર ઝિન્દા રખતે થે તુમ્હારી ઔરતોંકો
વ ફી ઝ઼ાલિકુમ બલૉઉમ મિર રબ્બિકુમ અ઼ઝ઼ીમ ó વ વાઅ઼દ-ના મૂસા
૯ ઔર ઈસમેં તુમ્હારી તુમ્હારે રબકી તરફસે બળી આઝમાઈશ થી ઔર વાદા કિયા હમને મૂસાસે
૬ **સુલાસીના લય-લતંવ વ અત-મમના-હા બિ-અ઼શરિન ફ-તમ્મા મીક઼ાતુ**
તીસ રાતકા ઔર પૂરા કિયા હમને ઉસકો ઔર દસ રાતસે પસ પુરી હો ગઈ
રબ્બિહી અર-બઈના લય-લહ ɛ વ ક઼ાલા મૂસા લિ-અખ઼ીહિ હારૂનખ઼-લુફની
તેરે રબકી ચાલીસ રાતકી. ઔર કહા મૂસાને અપને ભાઈ હારૂનસે કે ખલીફા રેહ મેરા
ફી ક઼વમી વ અસ઼લિહ઼ વલા તત્તબિઅ઼ સબીલલ મુફસિદીન ૦
મેરી કૌમમે. ઔર કામ સંવારો. ઔર મત ચલના રાસ્તે પર ફસાદ કરને વાલોંકે. (૨)
વ લમ્મા જૉ-આ મૂસા લિ-મીક઼ાતિના વ કલ્લ-મહૂ રબ્બુહૂ ᵞ ક઼ાલા
ઔર જબ આએ મૂસા વાદે પર હમારે ઔર કલામ કિયા ઉસસે ઉસકે રબને. બોલે
રબ્બિ અરિની અન્ઝ઼ુર ઈલૈક b ક઼ાલા લન તરાની
અય રબ મેરે તુ મુઝકો (જલ્વએ ખાસ) કે દેખું મે તેરી તરફ. ફરમાયા (અલ્લાહને) હરગિઝ તુ ન દેખ સકેગા
વ લાકિનિન-ઝ઼ુર ઈલલ જ-બ-લિ ફ-ઈનિસ તક઼રરા મકા-નહૂ ફ-સવફ઼
મુઝકો લેકિન તુ નઝર કર પહાળકી તરફ, ફિર અગર ઠેરા રહા વો અપની જગેહ તો અલબત્તા

પામતા નથી
તફસીર : (૧) અભણ લોકો જ્યાં સુધી પોતાની સામે એક આકાર ન હોય ત્યાં સુધી નિરાકારની પુજાથી સંતોષ પામતા નથી
જ્યારે તેઓએ એક કૌમને ગાયની પુજા કરતા જોઈ તો તેઓને પણ હોંશ થઈ છેવટે તેમણે સોનાનો વાછરડો બનાવી પુજા કરી.
(૨) હક તઆલા એ હઝરત મૂસાને વચન આપ્યો કે પહાડ ઉપર ત્રીસ રાતો એકાંતમાં રહે જેથી તમારી કૌમને તોરેત આપુ આ મુદ્દત
દરમિયાન તેમણે એક દિવસે દાતણ કર્યો ફરિશ્તાઓને તેમના મુહ ની ખુશ્બુની ખુશી હતી તે જતી રહી તેના બદલામાં દસ રાતો વધારી
દીધી અને મુદ્દત પુરી કરી.

تَرٰىنِيْ ۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهٗ لِلْجَبَلِ جَعَلَهٗ دَكًّا وَّخَرَّ
مُوْسٰى صَعِقًا ۚ فَلَمَّآ اَفَاقَ قَالَ سُبْحٰنَكَ تُبْتُ
اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٤٣﴾ قَالَ يٰمُوْسٰٓى اِنِّيْ
اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِيْ وَبِكَلَامِيْ ۖ
فَخُذْ مَآ اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِّنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾ وَكَتَبْنَا لَهٗ
فِي الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَّتَفْصِيْلًا
لِّكُلِّ شَيْءٍ ۚ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَّاْمُرْ قَوْمَكَ يَاْخُذُوْا
بِاَحْسَنِهَا ۚ سَاُورِيْكُمْ دَارَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿١٤٥﴾ سَاَصْرِفُ
عَنْ اٰيٰتِيَ الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ
وَاِنْ يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوْا بِهَا ۚ وَاِنْ يَّرَوْا سَبِيْلَ
الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا ۚ وَاِنْ يَّرَوْا سَبِيْلَ الْغَيِّ
يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوْا
عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَلِقَآءِ

તરાની ج ફ-લમ્મા તજલ્લા રબ્બુહૂ લિલ
તુ દેખ સકેગા મુઝકો ફિર જબ તજલ્લીકી ઉસકે રબને પહાળકી
જ-બ-લિ જ-અ-લહૂ દકકંવ વ ખ઼રરા મૂસા
તરફ તો કર દિયા ઉસકો રેઝા રેઝા, ઔર ગિર પળે મૂસા
સ઼ઈક઼ા ج ફ-લમ્મા અફાક઼ા ક઼ાલા સુબ્હ઼ા-
બેહોશ હોકર. ફિર જબ હોશ આયા બોલે તેરી ઝાત પાક
નકા તુબ્તુ ઈલય-કા વ અ-ન અવ્વલુલ
હૈ મૈંને તૌબાકી તેરી તરફ ઔર મૈં સબસે પહેલા
મુઅ-મિનીન ० ક઼ાલા યા મૂસા ઈન્નિસ઼-
ઈમાન લાનેવાલા હું (૧) (અલ્લાહને) ફરમાયા અય મૂસા યકીનન
ત઼-ફયતુકા અ઼લન્નાસિ બિરિસાલાતી વ
બરગુઝિદા કિયા મૈંને તુઝકો લોગોં પર અપની પયગમ્બરી ઔર
બિ-કલામી ز ફ-ખુઝ઼ મા આતય-તુકા વ
હમ કલામીસે સો હાંસિલ કર જો દિયા મૈંને તુઝકો ઔર
કુમ મિનશ શાકિરીન ० વ ક-તબ-ના લહૂ ફિલ અલ્વાહિ઼ મિન કુલ્લિ શય- મ
હો શુક્ર કરને વાલોમેંસે ઔર દિખાદી હમને ઉસકો તખતિયોં પર હર ચીઝ કી ર
ઈમ મવ-ઈ઼-ઝુતંવ વ તફસ઼ીલલ લિકુલ્લિ શૈઅ ج ફ-ખુઝ઼હા બિ-કુવ્વતિંવ
નસીહત, ઔર તફસીલ હર ચીઝ કી સો પકળ લે ઉસકો મઝબૂતીસે,
વઅ-મુર ક઼વ-મ-કા યઅ-ખુઝૂ બિ-અહ઼-સનિહા ط સ-ઉરીકુમ દારલ ફાસિક઼ીન ०
ઔર હુકમ કર અપની કૌમકો કે પકળે રહેં ઉસકી અચ્છી બાતેં અન કરીબમેં દિખલાઉગા તુમકો ઘર બદકારોંકા (૨)
સ-અસ઼રિફુ અ઼ન આયાતિ-યલ્લઝ઼ીના ય-ત-કબ-બરૂના ફિલ અર્દ઼િ બિ-ગ઼ય-
અનકરીબ મેં ફેર દુંગા અપની આયાતોંસે ઉનકો જો તકબ્બુર કરતે હૈં ઝમીનમેં
રિલ હ઼ક્ક઼ ط વ ઈંય યરવ કુલ્લા આ-યતિલ લા યુઅ-મિનૂ બિહા ج વ ઈંય યરવ
નાહક ઔર અગર દેખલે વો સારી નિશાનીયાં તબ ભી ઈમાન ન લાએં ઉન પર ઔર અગર દેખેં
સબીલર રુશદિ લા યત્તખ઼િઝૂહુ સબીલા ج વ ઈંય યરવ સબીલલ ગ઼ૈયિ
રાસ્તા હિદાંયતકા તો ન પકળેં ઉસકો રાહ. ઔર અગર દેખેં રાસ્તા ગુમરાહીકા
યત્તખ઼િઝૂહુ સબીલા ط ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના વ
તો પકળેં ઉસકો રાહ યે ઈસ લિયે કે ઝૂટલાયા ઉન્હોંને હમારી આયતોંકો. ઔર
કાનૂ અ઼ન્હા ગ઼ાફિલીન ० વલ્લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના વ લિક઼ાઈલ
થે વો ઉનસે બેખબર (૩) ઔર જિન્હોંને ઝૂટલાયા હમારી આયતોંકો ઔર મુલાકાતકો

તફસીર : (૧) હક તઆલા એ હઝરત મૂસાને બુઝુર્ગી આપી કે ફરિશ્તાની દરમિયાનગીરી વિના જ પોતે વાત કરી તેથી તેમને ખુદાના દીદારનો ઉત્સાહ થયો પણ જોઈ શકતા નહીં હઝરત મૂસા (અ.) પહાડના ટુકડાં ઉડી ગયા તથા ખુદા પાક ના નૂરની ઝલક જોતાં જ બેભાન થઈ પડી ગયા પરંતુ આખિરતમાં શરીરને શકતી મળશે ત્યારે ઈમાનવાળા દીદાર કરી શકશે. (૨) આની સારી રીતે વાતો જે કરવાનો હુકમ છે અને ખરાબ વાતો જે નહી કરવાનો હુકમ છે એટલે જો તમો હુકમ પર નહી ચાલો તો તમને એવી જ રીતે ઝલીલ કરશે જેમ શામ નો મુલ્ક તેમની પાસેથી છીનવી લીધો (૩) એ પણ ફરમાવ્યું કે કૌમને તાકીદ કરો કે અમલ કરે અને એ પણ ફરમાવ્યું કે જે લોકો અન્યાયી છે અને સત્ય ચાહક નથી તેમના દિલો ફેરવી દેશે જેથી તેના ઉપર અમલ કરશે નહી એટલે હિદાયત અને ↗ ગુમરાહીના રસ્તાને જ રસ્તો ઠરાવી લેશે.

الْاٰخِرَةِ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ؕ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا
كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴۷﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوْسٰى مِنْۢ بَعْدِهٖ
مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهٗ خُوَارٌ ؕ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهٗ
لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيْهِمْ سَبِيْلًا ۘ اِتَّخَذُوْهُ وَكَانُوْا
ظٰلِمِيْنَ ﴿۱۴۸﴾ وَلَمَّا سُقِطَ فِيْۤ اَيْدِيْهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ
قَدْ ضَلُّوْا ۙ قَالُوْا لَئِنْ لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا
لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿۱۴۹﴾ وَلَمَّا رَجَعَ مُوْسٰۤى اِلٰى
قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُوْنِيْ
مِنْۢ بَعْدِيْ ۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْ ۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ
وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخِيْهِ يَجُرُّهٗۤ اِلَيْهِ ؕ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ
الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُوْنِيْ وَكَادُوْا يَقْتُلُوْنَنِيْ ۖ فَلَا
تُشْمِتْ بِيَ الْاَعْدَآءَ وَلَا تَجْعَلْنِيْ مَعَ الْقَوْمِ
الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۵۰﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِاَخِيْ وَاَدْخِلْنَا

આખિ-ર-તિ હ઼બિત઼ત અઅ્-માલુહુમ ط હલ
આખિરતકી, અકારત ગએ અમલ ઉનકે. વૈસી હી
યુજ-ઝવના ઇલ્લા મા કાનૂ યઅ્-મલૂન ૦
ઉનકો સઝા દી જાએગી જૈસા કે વો કરતે થે (૧)
૬ ૭ વત્ત-ખ઼-ઝ઼ા ક઼વમુ મૂસા મિમ બઅ્-દિહી
ઔર બના લિયા મૂસાકી કૌમને ઉસકે (જાનેકે બાદ
મિન હુલિય્યિહિમ ઇજ-લન જ-સ-દલ લહૂ
અપને ઝેવરસે એક બછળા, (ગાયકાસા) ઉસકા બદન, (ઔર)
ખુવાર ط અ-લમ યરવ અન્નહૂ લા
આવાઝ થી કયા ન દેખા ઉન્હોંને યે ભી કે ન વો
યુકલ્લિમુહુમ વલા યહ-દીહિમ સબીલા م
વક્ફે લાઝિમ બાત કરતા હૈ ઉનસે. ઔર ન બતલાતા હૈ ઉનકો રાસ્તા
ઇત્ત-ખ઼-ઝૂહુ વ કાનૂ ઝ઼ાલિમીન ૦ વ
માબૂદ બના લિયા ઉન્હોંને ઉસકો ઔર વો ઝાલિમ થે ઔર
મ લમ્મા સુક઼િત઼ા ફી અય-દીહિમ વ ર-અવ અન્નહુમ ક઼દ દ઼લ્લૂ ۙ ક઼ાલૂ લ-ઇલ લમ
ર જબ પશેમાન હુવે અપને હાથોં, ઔર દેખાકે બેશક વો ગુમરાહ હો ગએ. તો કેહને લગે અગર ન
યર-હ઼મના રબ્બુના વ યગ઼ફિર લના લ-નકૂનન્ના મિનલ ખ઼ાસિરીન ૦
રહમ કરેગા હમ પર હમારા રબ. ઔર ન બખ્શેગા હમકો તો ઝરૂર હો જાએંગે હમ નુકસાન પાનેવાલે.
વ લમ્મા ર-જ-અ઼ા મૂસા ઇલા ક઼વમિહી ગ઼દ઼બાના અસિફન ۙ ક઼ાલા
ઔર જબ લૌટ આએ મૂસા અપની કૌમકી તરફ ગુસ્સેમેં ભરે હુવે પછતાતે હુએ બોલે
બિઅ્-સમા ખ઼લફ-તુમૂની મિમ બઅ્-દી ج અ-અ઼જિલ-તુમ અમરા રબ્બિ-
કયા બુરી નિયાબત કી તુમને મેરી મેરે બાદ કયા જલદી કી તુમને હુકમ પર અપને રબકે.
કુમ ج વ અલ-ક઼લ અલ-વાહ઼ા વ અ-ખ઼-ઝ઼ા બિરઅ્-સિ અખ઼ીહિ યજુર્રુહૂ
ઔર ડાલ દી તખતિયાં ઔર પકળા સર (કે બાલોંકો) અપને ભાઈકે, ખીચતે થે ઉસકો
ઇ-લૈહ ط ક઼ાલબ્ના ઉમ્મા ઇન્નલ ક઼વ-મસ તદ઼-અ઼ફૂની વ કાદૂ યક઼તુલૂ-
અપની તરફ. બોલે (હારૂન) કે અય બેટે મેરી માંકે (યાની ભાઈ) બેશક લોગોંને કમઝોર સમઝા મુઝકો. કરીબ થે કે માર
નની ۖ ફલા તુશમિત બિયલ અઅ્-દાઆ વલા તજ-અ઼લ્ની મ-અ઼લ ક઼વમિઝ઼
ડાલેં મુઝકો સો મત હંસાએં મુઝ પર દુશમનોંકો ઔર મત શામિલ કરેં મુઝકો
ઝ઼ાલિમીન ૦ ક઼ાલા રબ્બિગ઼ ફિરલી વલિ અખ઼ી વ અદખ઼િલના
ગુનેહગાર લોગોંમેં (૨) બોલે (મૂસા) અય મેરે રબ બખ્શ દે મુઝકો ઔર મેરે ભાઈકો ઔર દાખિલ કર હમકો

તફસીર : (૧) એટલે તે હુકમોની તોફીક નહી થાય અને જે પોતાની અક્કલથી કરશે તે કબુલ નહીં થાય (૨) હઝરત હારૂન (અ.) અને તેમની ઔલાદ હઝરત મૂસા (અ.)ની ઉમ્મતમાં ઈમામ હતા પરંતુ જયારે તેમના ખલીફાની જગ્યાએ રહ્યા તો ઉમ્મત તેમના હુકમમાં ન રહી ખિલાફત બીજાની કિસ્મતમાં હતી ખલીફા એ છે જે ઉમ્મતને દીન અને દુનિયાનો બંદોબસ્ત માં રાખે જેમ પયગંબર સંવારે જેથી અલ્લાહની મદદ તેમની સાથે રહે અને ઈમાન તે જે પયગંબરની યાદગાર હોય તૌરેતમાં ઈમાનના કામો જોવાથી જાણવા મળે.

فِي رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرّٰحِمِينَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ
اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ۝
وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّاٰتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَاٰمَنُوا
إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَلَمَّا سَكَتَ
عَنْ مُّوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا
هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ۝
وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۚ
فَلَمَّآ أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ
أَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ ۖ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ
السُّفَهَآءُ مِنَّا ۚ إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ ۖ تُضِلُّ بِهَا
مَنْ تَشَآءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَآءُ ۖ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ
لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغٰفِرِينَ ۝ وَاكْتُبْ لَنَا

ફી રહ્-મતિકા ۖ વ અન્તા અર-હ્મુર
અપની રહ્મતમેં ઔર તુ સબસે ઝ્યાદા રહમ કરનેવાલા
રાહિ્મીન ۝ ઈન્નલ્લઝીનત ત-ખ઼ઝુલ ઈ્જલા ૯
હૈ બેશક જિન લોગોંને બના લિયા (માઅ્બૂદ) બછડેકો ૮
સ-યનાલુહુમ ગ઼-દ્બુમ મિર રબ્બિહિમ
પહુંચેગા ઉનકો ગઝબ ઉનકે રબકા.
વ ઝ઼િલ્લતુન ફિલ હ્યાતિદ દુન્યા ۚ વ કઝ઼ા-
ઔર ઝિલ્લત દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં. ઔર ઈસી
લિકા નજઝિલ મુફ-તરીન ۝ વલ્લઝીના
તરહ સઝા દેતે હૈં હમ ઝૂટ બાંધને વાલોંકો ઔર જિન
અ્મિલુસ સૈયિઆતિ સુમ્મા તાબૂ મિમ
લોગોંને કામ કિયે બુરે ફિર તૌબાકી
બઅ્દિહા વ આ-મનૂ ۚ ઈન્ના રબ્બકા
ઉસકે બાદ ઔર ઈમાન લાએ, તો બેશક તેરા રબ બાદ
મિમ બઅ્દિહા લ-ગ઼ફૂરુર રહ્ીમ ۝ વ લમ્મા સ-ક-તા અ્મ મૂસલ ગ઼-દ્-બુ મ
ઉસ (તૌબા) કે ઝરૂર બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ ઔર જબ થમ ગયા મૂસાકા ગુસ્સા ર
અ-ખ઼-ઝ઼લ અલવાહ્ા ۖ વ ફી નુસ્ખ઼તિહા હુદંવ વ રહ્-મતુલ લિલ્લઝ઼ીના
તો ઉઠા લિયા ઉસને તખતિયોંકો. ઔર ઉસકે મઝમૂનમેં હિદાયત ઔર રહમત થી ઉન લોગોંકે લિયે
હુમ લિ-રબ્બિહિમ યર-હબૂન ۝ વખ્-તારા મૂસા ક઼વ-મહૂ સબ-ઈ્ના રજુલલ
જો અપને રબસે ડરતે હૈં ઔર ચુન લિયે મૂસાને અપની કૌમમેંસે સિત્તેર (૭૦) આદમી હમારે
લિ-મીક઼ાતિના ۚ ફ-લમ્મા અ-ખ઼-ઝ઼તહુમુર રજ-ફતુ ક઼ાલા રબ્બિ લવ શિઅ્તા
વાદેકે વકત પર લાનેકા ફિર જબ પકળા ઉનકો ઝલઝલેને તો બોલે અય રબ મેરે અગર તુ
અહ-લક-તહુમ મિન ક઼બ્લુ વ ઇય્યાય ۚ અ-તુહલિકુના બિમા
ચાહતા હલાક કર દેતા ઉનકો પેહલેહીસે ઔર મુઝકો ભી ક્યા હલાક કરતા હૈ તુ હમકો
ફ-અ્-લસ સુ-ફહાઉ મિન્ના ۚ ઇન હિયા ઇલ્લા ફિત્નતુક ۚ તુદ્િલ્લુ બિહા
ઉસ કામ પર જો કિયા હમમેંસે ચંદને યે સબ તેરી આઝમાઈશ હૈ. ગુમરાહ કરે તુ
મન તશાઉ વ તહદી મન તશાઅ ۚ અન્તા વલિય્યુના ફગ઼ફિર
ઈસસે જિસે ચાહે ઔર હિદાયત કરે તુ જિસે ચાહે. તુ હી હમારા કારસાઝ હૈ. હમકો બખ્શ દે
લના વર-હ્મના વ અન્તા ખ઼યરુલ ગ઼ાફિરીન ۝ વકતુબ લના
ઔર હમ પર રહમ કર, ઔર તુ હી સબસે બેહતર બખ્શનેવાલા હૈ (૧) ઔર લિખ દે

તફસીર : (૧) હઝરત મૂસા કૌમના સરદાર સિત્તેર માણસો પોતાની સાથે લઈ ગયા જયારે હક તઆલા એ વાત કરી તો સાંભળી કહેવા લાગ્યા અમો જયાં સુધી ન દેખીએ ત્યાં સુધી યકીન ન લાવીએ આનાથી તેમના ઉપર વીજળી પડી અને કાંપીને મરી ગયા હઝરત મૂસાએ એવી રીતે દુઆ કરી બધાને શામેલ કરી ત્યારે બખશિશ થઈ ફરી ઝિન્દા થયા આ કદાચ વાછરડા પુજવાના પહેલા થયું કે પાછળ થયું.

فِیْ هٰذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَةً وَّفِی الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَآ
اِلَیْكَ ؕ قَالَ عَذَابِیْۤ اُصِیْبُ بِهٖ مَنْ اَشَآءُ ۚ وَ
رَحْمَتِیْ وَسِعَتْ كُلَّ شَیْءٍ ؕ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِیْنَ
یَتَّقُوْنَ وَیُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَالَّذِیْنَ هُمْ بِاٰیٰتِنَا
یُؤْمِنُوْنَ ۝ اَلَّذِیْنَ یَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِیَّ
الْاُمِّیَّ الَّذِیْ یَجِدُوْنَهٗ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِی
التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِیْلِ ۫ یَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَیَنْهٰىهُمْ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَیُحِلُّ لَهُمُ الطَّیِّبٰتِ وَیُحَرِّمُ عَلَیْهِمُ
الْخَبٰٓئِثَ وَیَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلٰلَ الَّتِیْ كَانَتْ
عَلَیْهِمْ ؕ فَالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا بِهٖ وَعَزَّرُوْهُ وَنَصَرُوْهُ
وَاتَّبَعُوا النُّوْرَ الَّذِیْۤ اُنْزِلَ مَعَهٗۤ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ۝ قُلْ یٰۤاَیُّهَا النَّاسُ اِنِّیْ رَسُوْلُ اللّٰهِ
اِلَیْكُمْ جَمِیْعَا الَّذِیْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ

ફી હાઝિહિદ દુન્યા હ-સ-ન-તંવ વ ફિલ
હમારે લિયે ઈસ દુન્યામેં ભલાઈ, ઔર
આખિ-રતિ ઇન્ના હુદર્ના ઇલૈક ઽ
આખિરતમેં, બેશક હમને રૂજૂઅ કિયા તેરી તરફ
ક઼ાલા અ઼ઝાબી ઉસ઼ીબુ બિહી મન
ફરમાયા (ખુદાને) મેરા અઝાબ પહુંચાતા હું મૈં ઉસકો
અશાઅ ૮ વ રહ઼-મતી વસિ-અ઼ત કુલ્લા
જિસ પર ચાહું મૈં ઔર મેરી રહમત શામિલ હે હર
શૈઅ ઽ ફ-સ-અક-તુબુહા લિલ્લઝીના
ચીઝમેં સો લિખ દુંગા ઉસકો ઉનકે લિયે જો
યત્તકૂના વ યુઅ્-તૂનઝ ઝકાતા વલ્લઝીના
પરહેઝગારી કરતે હૈં, ઔર દેતે હૈં ઝકાત, ઔર જો
હુમ બિ-આયાતિના યુઅ્-મિનૂન ૦
હમારી બાતોં પર ઈમાન લાતે હૈં. (૧)
અલ્લઝ઼ીના યત્તબિઊ઼નર રસૂલન નબિય્યલ ઉમ્મિય્યલ્લઝ઼ી યજિદૂ-નહૂ
વો લોગ જો પૈરવી કરતે હૈં ઉસકે રસૂલકી જો નબી હૈ કે જિસકા ઝિક્ર પાતે હૈં
મકતૂબન ઇ઼ન્દહુમ ફિત તવરાતિ વલ ઇન-જીલિ ز યઅ્-મુરુહુમ બિલ
ઉસકો લિખ્ખા હુવા અપને પાસ તૌરેત ઔર ઈનજીલમેં. હુકમ કરતા હૈ વો ઉનકો
મઅ્-રૂફિ વં યન્હાહુમ અ઼નિલ મુન્કરિ વ યુહિ઼લ્લુ લહુમુત઼
નેક કામ કરનેકા, ઔર મના કરતા હૈ વો ઉનકો બુરે કામસે, ઔર હલાલ કરતા હૈ ઉનકે લિયે
તૈ઼યિબાતિ વ યુહ઼રરિમુ અ઼-લયહિમુલ ખ઼બા-ઈસ઼ા વ ય-દ઼-ઉ઼ અ઼ન્હુમ ઇસ઼-
સબ પાક ચીઝેં ઔર હરામ કરતા હૈ ઉન પર નાપાક ચીઝેં ઔર ઉતારતા હૈ ઉન પરસે ઉનકે
રહુમ વલ અગ઼-લાલલ લતી કાનત અ઼-લયહિમ ઽ ફલ્લઝીના આ-મનૂ બિહી
બોઝ ઔર ગર્દિશેં જો થી ઉન પર સો જો લોગ ઈમાન લાએ ઉસ પર,
વ અ઼ઝ-ઝરૂહુ વ ન-સ઼રૂહુ વત્ત-બ-ઉ઼ન નૂરલ્લઝી ઉનઝિલા મ-અ઼હૂ ٧
ઔર રિફાકતકી ઉસકી, ઔર મદદકી ઉસકી ઔર તાબેઅ હુવે ઉસ નૂરકે જો ઉતારા ગયા હૈ ઉસ નૂરકે સાથ
ઉલાઇકા હુમુલ મુફલિહૂન ૦ ક઼ુલ યા ઐયુહન્નાસુ ઇન્ની રસૂલુલ્લાહિ
વો હી લોગ કામયાબ હોને વાલે હૈં (૨) કેહ દો અય લોગો મે રસૂલ હું
ઇલય-કુમ જમી-અ઼નિલ લઝ઼ી લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ૮
અલ્લાહકા તુમ સબકી તરફ જિસકી હુકુમત હૈ આસમાનોં ઔર ઝમીનમેં

તફસીર : (૧) કદાચ હઝરત મૂસાએ પોતાની ઉમ્મતના હકમાં દુનિયા અને આખિરતની નેકી જે માંગી તેથી મુરાદ એ હતી કે બધી ઉમ્મતોમાં દુનિયા અને આખિરતમાં આગળ પડતા રહે ફરમાવ્યુ કે મારો અઝાબ અને રહેમત કોઈ ફિર્કા ઉપર ખાસ રીતે નથી તો અઝાબ તો એના ઉપર છે જેને અલ્લાહ ચાહે અને રહેમત બધા માટે સરખી છે પરંતુ એ રહેમત ખાસ લખી છે એમના નસીબમાં જે અલ્લાહની બધી જ વાતો યકીન કરે છે એટલે ઉમ્મત જે બધી કિતાબો ઉપર ઈમાન લાવશે તો હઝરત મૂસાની ઉમ્મત માંથી જે કોઈ આખિરી કિતાબ પર યકીન લાવ્યો તે એ રહમતને પહોંચ્યો અને હઝરત મૂસાની દુઆ પણ તેમને લાગી. (૨) હઝરતને પહેલી કિતાબોમાં નબીએ ઉમ્મી બતાવ્યું છે તે અર્થથી તે અભણ હતા. બીજુ ઉમ્મુલ કુરા માં પૈદા થયા હતા એટલે મક્કામાં અને ↗ યહુદીઓ (૩) ઉપર કડક હુકમ હતા અને ખાવાની ચીજોમાં તંગી હતી (૪) આ દીનમાં તે બધા આસાન થયા અને નુરથી મુરાદ કુરઆન છે.

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَ يُمِيْتُ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ
رَسُوْلِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِيْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهٖ
وَاتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ۝ وَمِنْ قَوْمِ مُوْسٰٓى
اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُوْنَ ۝ وَ قَطَّعْنٰهُمُ
اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًا ؕ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى
اِذِ اسْتَسْقٰىهُ قَوْمُهٗٓ اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۚ
فَانْۢبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ؕ قَدْ عَلِمَ
كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ؕ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَ
اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ؕ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ
مَا رَزَقْنٰكُمْ ؕ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُوْنَ ۝ وَاِذْ قِيْلَ لَهُمُ اسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ
وَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُوْلُوْا حِطَّةٌ وَّادْخُلُوا الْبَابَ
سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيْٓـٰٔتِكُمْ ؕ سَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ۝

લા ઈલાહા ઈલ્લા હુવા યુહ્‌યી
નહીં હે કોઈ માબૂદ સિવા ઉસકે વો ઝિન્દા કરતા હૈ
વ યુમીતુ ઽ ફ-આમિનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિ-
ઔર મારતા હૈ સો ઈમાન લાવ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે
હિન નબિય્યિલ ઉમ્મિય્યિલ લઝી યુઅ્-મિનુ
ભેજે હુવે નબીયે ઉમ્મી પર જો ઈમાન લાયા હૈ
બિલ્લાહિ વં કલિમાતિહી વત્તબિઊહુ
અલ્લાહ પર, ઔર ઉસકે કલામોં પર ઔર પૈરવી
લ-અ્લ્લકુમ તહ-તદૂન ○ વ મિન ક઼વમિ
કરો ઉસીકી તાકે તુમ હિદાયત પાવ. ઔર મૂસાકી
મૂસા ઉમ્મતુંય યહદૂના બિલ હ઼ક઼્ક઼િ
કૌમમેં એક ગિરોહ હૈં, જો રાહ બતલાતે હૈ હકકી,
વ બિહી યઅ્‌દિલૂન ○ વ ક઼ત્ત઼અ્‌ના-હુમુસ્‌-
ઔર ઉસી મુવાફિક ઈન્સાફ કરતે હૈં. (૧) ઔર જુદા જુદા કર દિયે હમને
ન-તય અ઼શ-ર-તા અસ્બાત઼ન ઉ-મમા ઽ વ અવ-હ઼યના ઈલા મૂસા ઈઝ઼િસ્તસ- મ ર
ઉનમેંસે બારા દાદાઓંકી ઔલાદ બળી બળી જમાઅતેં ઔર હુકમ ભેજા હમને મૂસાકી તરફ જબ પાની
ક઼ાહુ ક઼વ-મુહૂ અનિદ઼રિબ બિ-અ઼સાકલ હ઼-જર ૮ ફમ્બ-જ-સત મિન્હુસ્નતા
માંગા ઉસસે ઉસકી કૌમને યે કે માર અપના અસા પત્થર પર, (જબ અસા મારા) તો ફુટ નિકલે ઉસસે
અ઼શ-ર-તા અ઼યના ઽ ક઼દ અ઼લિમા કુલ્લુ ઉનાસિમ મશ-ર-બહુમ ઽ વ ઝ઼લ-
બારા ચશમે યકીનન જાન લિયા હર કબીલેને અપના ઘારા ઔર સાયા
લલ-ના અ઼લયહિમુલ ગ઼મામા વ અન્ઝલના અ઼-લયહિમુલ મન્ના વસ્સલવા ઽ
કિયા હમને ઉન પર અબ્રકા, ઔર ઉતારા હમને ઉન પર મન્ન ઔર સલવા.
કુલૂ·મિન ત઼ૈયિબાતિ મા રઝક઼-નાકુમ ઽ વમા ઝ઼-લ-મૂના વલાકિન કાનૂ
(ઔર કેહ દિયા કે) ખાઓ સુથરી ચીઝેં જો રોઝી દી હમને તુમકો ઔર નહી બિગાળા ઉન્હોને હમારા (કુછ ભી) લેકિન
અન્ફુ-સહુમ યઝ઼્લિમૂન ○ વ ઈઝ઼ ક઼ીલા લહુમુસ્કુનૂ હાઝ઼િહિલ ક઼ર-ય-તા
અપની જાનોં પર વો ઝુલ્મ કરતે થે ઔર જબ કહા ગયા ઉનસે કે જૈસે તુમ ઈસ (કરીહા) બસ્તીમેં
વ કુલૂ મિન્હા હ઼યસુ શિઅ્-તુમ વ કૂલૂ હ઼િત્ત઼તુંવ વદખુલુલ બાબા સુજ-
ઔર ખાવ ઉસમે જહાંસે ચાહો તુમ ઔર કહો હિત્તાતુનં (યાની હમકો બખ્શ દો,) ઔર દાખિલ હો દરવાઝોંમેં
જ-દન નગ઼ફિર લકુમ ખત઼ીઆતિકુમ ઽ સ-નઝીદુલ મુહ઼સિનીન ○
સજદા કરતે હુવે, તો બખ્શ દેંગે હમ તુમકો ખતાએં તુમ્હારી, અલબત્તા ઝયાદા દેંગે હમ નેકી કરનેવાલેકો (૨)

તફસીર : (૧) એજ લોકો હતા જયારે હઝરત પહોંચ્યા તો ઈમાન લાવ્યા જેમ અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ (૨) એટલે હવે એક શહેર ફતેહ થયું આગળ આખો મુલ્ક મળશે.

فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِىْ قِيْلَ
لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا
يَظْلِمُوْنَ ۝ وَسْئَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِىْ كَانَتْ
حَاضِرَةَ الْبَحْرِ ۘ اِذْ يَعْدُوْنَ فِى السَّبْتِ اِذْ
تَاْتِيْهِمْ حِيْتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَّيَوْمَ لَا
يَسْبِتُوْنَ ۙ لَا تَاْتِيْهِمْ ۛ كَذٰلِكَ ۛ نَبْلُوْهُمْ بِمَا
كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ۝ وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ
تَعِظُوْنَ قَوْمًا ۙ اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا شَدِيْدًا ؕ قَالُوْا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ
يَتَّقُوْنَ ۝ فَلَمَّا نَسُوْا مَا ذُكِّرُوْا بِهٖٓ اَنْجَيْنَا الَّذِيْنَ
يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوْٓءِ وَاَخَذْنَا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا
بِعَذَابٍۭ بَئِيْسٍۭ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ۝ فَلَمَّا
عَتَوْا عَنْ مَّا نُهُوْا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوْا قِرَدَةً

ફ-બદ-દલલ્લઝીના ઝ઼-લમૂ મિન્હુમ ક઼વ-
બદલ ડાલા ઝાલિમોંને ઉનમેંસે દૂસરા
લન ગ઼ય-રલ્લઝ઼ી ક઼ીલા લહુમ ફ-અર-
લફ઼ઝ ઉસકે સિવા (યાની હિત્તાતુનકી જગાહ હિન્તાતુન કેહને લગે, યાની હમકો બખ્શ દે કી જગાહ હમકો ગેહૂં દે) કહા જો કહા ગયા
સલના અ઼-લયહિમ રિજ-ઝમ મિનસ
ઉનસે ફિર ભેજા હમને ઉન પર અઝાબ
સમાઇ બિમા કાનૂ યઝ઼લિમૂન ۝
આસ્માનસે ઈસ વજહસે કે ઝુલ્મ કરતે થે
વસ્અલહુમ અ઼નિલ ક઼ર-યતિલ લતી
ઔર પૂછ ઉનસે હાલ ઉસ બસ્તીકા
કાનત હ઼ાદ઼િ-રતલ બહ઼્ર ۘ ઈઝ઼ યઅ઼-દૂના
જો થી કિનારે પર દરિયા કે જબ ઝયાદતી કરતે રહે
ફ઼િસ્સબતિ ઈઝ઼ તઅ્-તીહિમ હ઼ીતાનુહુમ
શનીચર કે હુકમમેં, જબ આતી થી ઉનકે પાસ મછલિયાં ઉનકી
યવમા સબતિહિમ શુર્રઅંવ વ યવમા લા યસબિતૂના ۙ લા તઅ્-તીહિમ ۛ
શનીચરકે દિન (યાની ઉપર) ઝાહિર હો કર ઔર જિસ દિન ન હોતા શનીચર તો ન આતી થીં ઉનકે પાસ
કઝ઼ાલિકા ۛ નબ્લૂહુમ બિમા કાનૂ યફ઼-સુક઼ૂન ۝ વ ઈઝ઼ ક઼ાલત ઉમ્મતુમ
ઈસ તરહ (હોતા થા) હમ આઝમાતે થે ઉનકો ઈસ લિયે કે વો ના ફરમાની કરતે થે. (૨) ઔર જબ કહા એક ગિરોહ
મિન્હુમ લિમા તઈઝ઼ૂના ક઼વ-મનિલ ۙ લાહુ મુહલિકુહુમ અવ મુઅ઼ઝ઼-
ઉનમેંસે કયોં નસીહત કરતે હો તુમ ઉન લોગોંકે જિનકો અલ્લાહ હલાક કરને વાલા હૈ, યા અઝાબ
ઝ઼િબુહુમ અ઼ઝ઼ાબન શદીદા ؕ ક઼ાલૂ મઅ઼-ઝ઼િ-રતન ઈલા રબ્બિકુમ વ
દેને વાલા હૈ ઉનકો અઝાબ સખત વો બોલે ઉઝર કરનેકો તુમ્હારે રબકે સામને ઔર
લ-અ઼લ્લહુમ યત્તક઼ૂન ۝ ફ-લમ્મા નસૂ મા ઝ઼ુક-કિરૂ બિહી અન્જય-
શાયદ કે વો પરહેઝગાર હો જાએં (૩) ફિર જબ ભુલ ગએ વો નસીહત કિયે થે ઉસકે, તો નજાત
નલ લઝ઼ીના યન્હવના અ઼નિસ્સૂઈ વ અ-ખ઼ઝ઼-નલ લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ
દી હમને ઉનકો જો મના કરતે થે બુરે કામસે ઔર પકળા હમને ઉન ઝાલિમોંકો
બિ-અ઼ઝ઼ાબિમ બઈસિમ બિમા કાનૂ યફ઼-સુક઼ૂન ۝ ફ-લમ્મા
બુરે અઝાબમેં ઈસ સબબસે કે વો ના ફરમાની કરતે થે ફિર જબ
અ઼-તવ અ઼મ્મા નુહૂ અ઼ન્હુ ક઼ુલના લહુમ કૂનૂ ક઼િ-ર-દતન
સરકશી કી ઉસ કામમેં રોકે ગએ થે જિસસે, તો કહા હમને ઉનકો હો જાવ તુમ બંદર

તફસીર : (૧) હઝરત દાઉદના વખતમાં આ કિસ્સો થયો છે. યહુદીઓ ઉપર શનીવારના રોજ શિકાર કરવો મના હતો અલ્લાહે તે શહેર વાળાને બેહુકમ જોયા તો અજમાવવા માંડયા શનીવારના દીવસે માછલીઓ ઉપર રહી અને કેટલાક દીવસો ગાયબ રહી તેમનો જીવ ન રહ્યો છેવટે શનીવારે શિકાર કર્યો પોતાની સમજ પ્રમાણે બહાનો કાઢયો કે કિનારો દરીયાનો પાણી કાપી લાવ્યા કે માછલીઓ ત્યાં બંધ રહે તો પણ માછલીઓ હાથ ન લાગી શનીવારની સાંજે નીકળી જતી છેવટે શનીવારના દીવસે ભાગવાનો રસ્તો બંધ કર્યો રવીવારે માછલીઓ પકડી લીધી પછી તે લોકો બંદર થઈ ગયા આનાથી જાણવા મળ્યુ કે જે માણસને હલાલ રોજી ન મળે અને હરામ ચાહે તો મળે તેની આઝમાઈશ છે છેવટે તે રોજી વબાલ થશે અને જાણવા મળ્યું કે બહાનો અલ્લાહ પાસે કામ નથી આવતો. ➚

➚ (૨) તેમાં ત્રણ ફિર્કા થયા એક શિકાર કરતા એક મનાઈ વાળા એક થાકીને મના કરવાનું છોડી દેતા પરંતુ જે મના કરતા તેજ વધારે સારા હતા. (૩) મના કરનારાઓ એ શિકાર કરવાવાળાઓ થી મળવાનું છોડી દીધુ અને વચ્ચે એક દીવાલ ઉભી કરી એક દીવસે ઉઠયા તો બીજાઓનો અવાજ સાંભળ્યો દીવાલ પરથી જોયું દરેક દરેક ઘરમાં બંદર બે માણસોને મોકલી પોતાના સગાઓના પગો ઉપર સર મુકવા લાગ્યા અને રોવા લાગ્યા છેવટે ➡

આધા
મ ૨
વકફે લાઝિમ
૮ ૧૦

خٰسِئِيْنَ ۞ وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ
اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَّسُوْمُهُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ؕ
اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيْعُ الْعِقَابِ ۖۚ وَاِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۞
وَقَطَّعْنٰهُمْ فِى الْاَرْضِ اُمَمًا ۚ مِنْهُمُ الصّٰلِحُوْنَ وَ
مِنْهُمْ دُوْنَ ذٰلِكَ ؗ وَبَلَوْنٰهُمْ بِالْحَسَنٰتِ وَالسَّيِّاٰتِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۞ فَخَلَفَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ
وَّرِثُوا الْكِتٰبَ يَاْخُذُوْنَ عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى وَ
يَقُوْلُوْنَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَاِنْ يَّاْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهٗ
يَاْخُذُوْهُ ؕ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيْثَاقُ الْكِتٰبِ
اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوْا مَا فِيْهِ ؕ
وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ؕ اَفَلَا
تَعْقِلُوْنَ ۞ وَالَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا
الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ۞ وَاِذْ

ખ઼ાસિઈન ○ વ ઇઝ઼ ત-અઝ઼-ઝ઼ના રબ્બુકા
ઝલીલ. (૧) ઔર (ઉસ વકતકો યાદ કરો) જબ જતા દિયા તેરે
લ-યબ્અ઼સુ઼ન્ના અ઼-લયહિમ ઇલા યવ-
રબને કે ઝુરૂર ભેજતા રહેગા ઉન (યહૂદ) પર કયામત કે
મિલ ક઼િયા-મતિ મંય યસૂમુહુમ સૂઅલ
દિન તક ઐસે શખ્સકો કે દિયા કરેગા ઉનકો બુરા
અ઼ઝ઼ાબ b ઇન્ના રબ્બકા લ-સરીઉ઼લ
અઝાબ. બેશક તેરા રબ જલ્દ અઝાબ કરને
ઇ઼ક઼ાબિ ۖۚ વ ઇન્નહૂ લ-ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ○
વાલા હૈ. ઔર વો યકીનન બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.
વ ક઼ત્ત઼અ઼-નાહુમ ફ઼િલ અર્દ઼િ ઉ-મમા ट
ઔર જુદા જુદા કર દિયા હમને ઉનકે મુલ્કમેં ફિરકે ફિરકે
મિન્હુમુસ઼ સ઼ાલિહૂના વ મિન્હુમ દૂના
બાઝ તો ઉનમેં સે નેક હૈં. ઔર બાઝ ઉનમેં સિવા ઈસકે
ઝ઼ાલિકા ʒ વ બ-લવ-નાહુમ બિલ હ઼-સ-નાતિ વસ્સૈયિઆતિ લ-અ઼લ્લહુમ
હૈં (યાની બુરે) ઔર આઝમાયા હમને ઉનકો ખુબિયોંમેં ઔર બુરાઈયોંમેં તાકે વો ફિર
યર-જિઉ઼ન ○ ફ-ખ઼-લફ઼ મિમ બઅ઼-દિહિમ ખ઼લ્ફુંવ વરિસુલ કિતાબા
આવેં (૨) ફિર પીછે આએ ઉનકે બાદ બુરે જાનશીન જો વારિસ બને કિતાબકે,
યઅ-ખુઝૂના અ઼-ર-દ઼ા હાઝ઼લ અદના વ યકૂલૂના સયુગ઼-ફરુ લના ट
લે લેતે હૈં સામાન ઈસ અદના ઝિન્દગાનીકા. ઔર કેહતે હૈં અલબત્તા બખ્શ દિયા જાએગા હમકો
વ ઇંય યઅ-તિહિમ અ઼-રદુમ મિસ્લુહૂ યઅ-ખુઝૂહ b અ-લમ યુઅ-ખ઼ઝ઼
ઔર અગર આ જાએ ઉસકે પાસ સામાન વૈસા હી ફિર તો લે લેતે હૈં ઉસકો. કયા નહીં લિયા ગયા ઉનસે ઈસ
અ઼-લયહિમ મીસા઼કુલ કિતાબિ અલ્લા યકૂલૂ અ઼-લલ્લાહિ ઇલ્લલ હ઼ક્ક઼ા
(મઝમૂનકા) અહદ કિતાબેં (તૌરેતમેં કે ન કહેં ઝૂટ) અલ્લાહ પર મગર સચ કહેં ઔર પઢ઼ા હૈ
વ દ-રસૂ મા ફીહ b વદ-દારુલ આખ઼િ-રતુ ખ઼ય-રુલ લિલ્લઝ઼ીના
ઉન્હોંને ઉસમેં જો કુછ લિખ્ખા હૈ ઔર ઘર આખિરતકા બેહતર હૈ ઉનકે લિયે કે પરહેઝગારી
યત્તકૂન b અ-ફલા તઅ઼-ક઼િલૂન ○ વલ્લઝ઼ીના યુમસ્સિકૂના બિલ કિતાબિ
કરતે હૈં. કયા નહીં સમઝતે તુમ (૩) ઔર જો લોગ મઝબૂત પકળતે હૈં કિતાબકો,
વ અક઼ામુસ઼ સ઼લાહ b ઇન્ના લા નુદ઼ીઉ઼ અજ-રલ મુસ઼લિહ઼ીન ○ વ ઇઝ઼
ઔર કાયમ રખતે હૈં નમાઝકો તો બેશક હમ નહીં ઝાએ કરેંગે સવાબ નેકી કરનેવાલોંકા ઔર જબ

➚➚ જો કે ફરી એજ કામ માટે હાજર છે, ઉમ્મીદ બખશવાની ત્યારે છે જ્યારે મ ૨ પાછા ફરે. આ ઝિન્દગીના સામાનને માલ ફરમાવ્યો.

➞ પેજ (૨૩૮) ની તફસીર : ખોટા હાલથી ત્રણ દીવસમાં મરી ગયા.

પેજ (૨૩૯) ની તફસીર : (૧) તૌરેતમાં ફરમાવ્યું હતુ કે જયારે તૌરેત નો હુકમ છોડી દેશો તો તમારા ઉપર બીજા બંદા રાજય કરશે પછી કયામત સુધી તમો ઝલીલ રહેશો હવે યહુદોને કહો કે હુકુમત નથી બીજાની રઈયત છે (૨) યહુદોની દૌલત અસ્ત વ્યસ્ત થઈ તો અંદર અંદર ની મુખાલિફત ના લીધે દરેક તરફ નીકળી પડયા. અને મઝહબ જુદા જુદા પૈદા થયા આ એહવાલ તે ઉમ્મતને સંભળાવ્યો છે કે આ બધુ તેમના ઉપર પણ થશે હદીસમાં ફરમાવ્યું છે કે આ ઉમ્મતમાં કેટલાક બંદર અને કેટલાક સુવ્વર થઈ ગયા અલ્લાહ ગુમરાહી થી પનાહ દે. (૩) પાછલા લોકો લાંચ લઈ મસલાઓ ગલત બતાવતા અને ઉમ્મીદ રાખતા કે અમો બખશાઈ જઈશું.

نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهٗ ظُلَّةٌ وَّظَنُّوْٓا اَنَّهٗ
وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا
مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝ وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْۢ
بَنِيْٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى
اَنْفُسِهِمْ ۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۗ قَالُوْا بَلٰى ۛ شَهِدْنَا ۛ
اَنْ تَقُوْلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غٰفِلِيْنَ ۝
اَوْ تَقُوْلُوْٓا اِنَّمَآ اَشْرَكَ اٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا
ذُرِّيَّةً مِّنْۢ بَعْدِهِمْ ۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ
الْمُبْطِلُوْنَ ۝ وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُوْنَ ۝ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِيْٓ اٰتَيْنٰهُ
اٰيٰتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطٰنُ فَكَانَ
مِنَ الْغٰوِيْنَ ۝ وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنٰهُ بِهَا وَلٰكِنَّهٗٓ
اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ ۚ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ

ન-તક઼્-નલ જ-બ-લા ફવ-ક઼હુમ ક-અન્નહૂ
ઉઠાયા હમને પહાળ ઉનકે ઉપર મિસ્લ
ઝુલ્લતુંવ વ ઝ઼ન્નૂ અન્નહૂ વાક઼િઉમ
સાંયબાન, ઔર સમઝ લિયા ઉન્હોંને કે વો ગિરને વાલા હૈ
બિહિમ ૮ ખુઝૂ મા આતય-નાકુમ બિ કુવ્વતિંવ
ઉન પર (ઔર હમને કહા) પકળો જો દિયા હમને તુમકો
વઝ઼કુરૂ મા ફીહિ લ-અ઼લ્લકુમ
મઝબૂતીસે ઔર યાદ રખ્ખો જો ઉસમેં હૈ તાકે તુમ (અઝાબસે)
૯ તત્તકૂન ૦ વ ઈઝ઼ અ-ખ઼-ઝ઼ા રબ્બુકા મિમ
૧૧ બચ જાવ. ઔર જબ નિકાલા તેરે રબને
બની આ-દમા મિન ઝુહૂરિહિમ ઝુર્રિય-
આદમકી પીઠોંસે ઉનકી
યતહુમ વ અશ-હ-દહુમ અ઼લા અન્ફુસિહિમ ૮
ઔલાદકો. ઔર ગવાહ કિયા ઉનકો ઉનકી જાનોં પર,
મ અ-લસ્તુ બિ-રબબિકુમ b ક઼ાલૂ બલા ؔ શહિદના ؔ અન તકૂલૂ યવ-મલ ક઼િયા-
ર ક્યા મૈં નહી હું તુમ્હારા રબ. બોલે (સબ) હાં હૈ. શાહિદ હુવે ફિર યે ઈકરાર ઈસ લિયે કે
મતિ ઈન્ના કુન્ના અ઼ન હાઝ઼ા ગ઼ાફિલીન ૦ અવ તકૂલૂ ઈન્નમા અશ-ર-કા
કભી કેહને લગો કયામતકે દિન બેશક હમ ઈસસે ગાફિલ થે. યા કેહને લગો કે સિવા ઈસકે
આબાઉના મિન ક઼બ્લુ વ કુન્ના ઝુરરિય્યતમ મિમ બઅ્-દિહિમ ૮ અ-ફતુહ-
નહીં કે શિર્ક કિયા થા હમારે બાપ દાદાઓંને પેહલે ઈસસે ઔર હમ હુવે ઉનકી ઔલાદ ઉનકે પીછે તો ક્યા
લિકુના બિમા ફ-અ઼-લલ મુબતિ઼લૂન ૦ વ કઝ઼ાલિકા નુફસ્સિ઼લુલ આયાતિ
હમકો હલાક કરતા હૈ ઉસ કામ પર જો કિયા ગુમરાહોંને. (૧) ઔર ઈસી તરહ તફસીલવાર બયાન કરતે
વ લ-અ઼લ્લહુમ યરજિઊ઼ન ૦ વત્લુ અ઼-લયહિમ ન-બ-અલ લઝ઼ી આતય-નાહુ
હૈ હમ આયતેં તાકે વો ફિર આએં (૨) સુના દે ઉનકો હાલ ઉસ શખ્સકા કે દી હમને ઉનકો અપની
આયાતિના ફન્સ-લ-ખ઼ા મિન્હા ફ-અત-બ-અ઼હુશ શયત઼ાનુ ફ-કાના મિનલ
આયતેં, ફિર છોળ નિકલા વો ઉનકો, ફિર પીછે લગા ઉસકે શયતાન તો હો ગયા વો
ગ઼ાવીન ૦ વ લવ શિઅ્-ના લ-ર-ફઅ્-નાહુ બિહા વંલા કિન્નહૂ અખ઼-લ-દા
ગુમરાહોંમેસેં. ઔર અગર હમ ચાહતે તો બુલંદ કરતે હમ રુતબા ઉસકા ઈનાયતોંકી બદોલત લેકીન વો તો
ઈ-લલ અર્દ઼િ વત્ત-બ-અ઼ા હવાહ ૮ ફ-મ-સ઼લુહૂ ક-મ-સ઼લિલ
હો રહા ઝમીનકા (યાની દુન્યાકા) ઔર પીછે હો લિયા અપની ખ્વાહિશકે તો ઉસકી મિસાલ હૈ મિસાલ

તફસીર : (૧) અલ્લાહ તઆલાએ હઝરત આદમની પીઠથી તેમની ઔલાદ કાઢી બધાથી ખુદાઈનો ઈકરાર કરાવ્યો પછી પીઠમાં દાખલ કર્યા આનાથી મતલબ એ છે કે ખુદાને માનવા માટે દરેક જણ પોતે કાફી છે બાપની પૈરવી જરૂરી નથી જો બાપ શિર્ક કરે બેટા ચાહે ઈમાન લાવે જો કોઈ શક થાય કે તે વચન તો યાદ રહ્યો નથી ફરી શુ મતલબ તો એમ સમજે કે એનો નિશાન દરેકના દિલમાં રહ્યો છે અને હર જીભ પર મશહુર રહ્યો છે કે બધાને પેદા કરનાર અલ્લાહ છે આખી દુનિયા તેની માનનાર છે અને જો કોઈ મુન્કર છે અગર શિર્ક કરે છે તો પોતાની કસમ જ અક્કલના સબબથી પછી પોતે જ ઝૂટો થાય છે. (૨) આ કિસ્સો યહુદીઓને સંભળાવ્યો કે તેઓ પણ વચનથી ફરી ગયા છે.

الْكَلْبِ ۚ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ؕ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿١٧٦﴾ سَآءَ مَثَلًا ۨ الْقَوْمُ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ اَنْفُسَهُمْ كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ﴿١٧٧﴾ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيْ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٧٨﴾ وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ ۖ لَهُمْ قُلُوْبٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا ؗ وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُوْنَ بِهَا ؗ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَّا يَسْمَعُوْنَ بِهَا ؕ اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ﴿١٧٩﴾ وَلِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۪ وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اَسْمَآئِهٖ ؕ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٨٠﴾ وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ

કલ્બ ૮ ઈન તહ્મિલ અ્-લયહિ યલ-
કુત્તે કે. અગર બોઝ લાદે તુ ઉસ પર ઝબાન લટકા દેતા
હસ્ અવ તત્રુકહુ યલ-હસ્ ♭ ઝાલિકા
હૈ યા છોળ દે ઉસકો તો ભી લટકા દેતા હૈ. યે હી
મ-સ્-લુલ ક઼વમિલ લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-
મિસાલ ઉન લોગોંકી હૈ જિન્હોંને ઝૂટલાયા હમારી
આયાતિના ૮ ફક્-સુસ્ઇિલ ક્-સ્-સ઼ા
આયતોંકો. સો બયાન કર કિસ્સે તાકે
લ-અ્લ્લહુમ ય-તફક-કરૂન ○ સાઆ
વો ફિક્ર કરેં. (૧) બુરી મિસાલ
મ-સ્-લનિલ ક઼વ-મુલ લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ
ઉન લોગોંકી હૈ જિન્હોંને ઝૂટલાયા
બિ-આયાતિના વ અન્ફુ-સહુમ કાનૂ
હમારી આયતોંકો ઔર અપની જાનોં (પર) ઝુલ્મ
યઝ઼્લિમૂન ○ મંય યહદિલ્લાહુ ફ-હુવલ મુહ-તદી ૮ વ મંય યુદ્લિલ ફ-ઉલાઇકા
કરતે થે. જિસકો રાહ દિખલા દે અલ્લાહ તો વોહી રાસ્તા પાનેવાલે હૈં ઔર જિસકો ગુમરાહ કરે વોહી
હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ○ વ લ-ક઼દ ઝ઼-રઅ્-ના લિ-જહન્નમા કસ઼ીરમ મિનલ
નુકસાન પાનેવાલે હૈં ઔર અલબત્તા પૈદા કિયે દોઝખકે વાસ્તે બહુતસે
જિન્નિ વલ ઈનસિ ⁂ લહુમ ક઼ુલૂબુલ લા યફ-ક઼હૂના બિહા ⁏ વ લહુમ
જિન ઔર આદમી. ઉનકે દિલ હૈં કે નહી સમઝતે ઉનસે ઔર ઉનકી
અઅ્-યુનુલ લા યુબસ઼િરૂના બિહા ⁏ વ લહુમ આઝ઼ાનુલ લા યસ્મઊ઼ના
આંખેં હૈં કે નહીં દેખતે ઉનસે ઔર ઉનકે કાન હૈં કે નહી સુનતે ઉનસે
બિહા ♭ ઉલાઇકા કલ અન્-આ઼મિ બલ હુમ અ-દ઼લ્લ ♭
વો ઐસે હૈં જૈસે ચોપાએ બલ્કે ઉનસેભી ઝયાદાતર ગુમરાહ હૈં
ઉલાઇકા હુમુલ ગ઼ાફિલૂન ○ વ લિલ્લાહિલ અસ્માઉલ હુસના ફદઊ઼હુ
વો હી લોગ ગાફિલ હૈં (૨) ઔર અલ્લાહ કે લિયે હૈં સબ નામ અચ્છે તો પુકારો ઉસકો
બિહા ☋ વ ઝ઼-રુલ લઝ઼ીના યુલહ઼િદૂના ફી અસ્માઇહ ♭
ઉન નામોંસે. ઔર છોળ દો ઉનકો જો કજરાહ ચલતે હૈં ઉસકે નામોંમેં જલ્દ
સયુજ-ઝવના મા કાનૂ યઅ્-મલૂન ○ વ મિમ્મન ખ઼્-લક઼્ના
બદલા દિયે જાએંગેં જો કુછ કે કરતે થે (ઉસકા). (૩) ઔર ઉન લોગોંમેં જિનકો હમને પૈદા

તફસીર : (૧) હઝરત મૂસાનો લશ્કર એક બાદશાહ ઉપર ચઢયો તેના મુલ્કમાં એક દુરવેશ કરામત વાળો હતો બાદશાહે તેનાથી મદદ માંગી તેને ખાનગી રીતે મનાઈ મળી પછી બાદશાહે તેની ઔરતને માલની લાલચ આપી તેણે તેને રાજી કરી મોકલ્યો ત્યાં પોતાના કર્તાવ્ય ન ચાલ્યા બાદશાહને એક તરકીબ દેખાડી કે લશકરમાં બદકાર ઔરતો મોકલવી અને લોકો બદકારી કરશે તો તેમના ઉપર બદનામી પડશે હક તઆલાએ હઝરત મૂસા (અ.) ની બરકતથી તરકીબ કામયાબ ન થવા દીધી અને શીખડાવનાર મરદુદ થયો કદાચ દુનિયામાં કે આખિરતમાં તેને એ અઝાબ થયો કે તેની કુતરાની માફક જબાન બહાર નીકળી પડી હક તઆલા એ આ કિસ્સો યહુદીઓને સંભળાવ્યો કે જોકે સંપૂર્ણ ઈલ્મ તમારી પાસે હોય તો કામ જ્યારે આવે કે તમો તેના તાબેદાર હોવ અને જો તમો લાલચના ↗

↗ તાબેદાર હોવ અને ચાહો કે ઈલ્મ કામ આવે તો કશું થતુ નથી. (૨) એટલે જુદા મ ૨ અને રસુલને ઓળખવું અને તેમનો હુકમ શીખવા દરેક ઉપર ફર્ઝ નથી ન
કરે તો દોઝખમાં જાય. (૩) એટલે અલ્લાહે પોતાના ગુણો બતાવ્યા છે કે દુઆમાં તે કહી પુકારો કે જેથી તે તમારા તરફ ધ્યાન રાખે અને ખોટા રસ્તે ન ચાલો
એ કે જે ગુણો નથી બતાવ્યા તે કહે જેમ કે અલ્લાહને મોટો કહ્યો છે લાંબો નહીં અથવા કદીમ કહ્યો જુનો નહીં અને એક ખોટો રાસ્તો એ છે કે તેમને જાદૂમાં ચલાવે ➡

أُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُوْنَ ۝181 وَ
الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ
حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝182 وَاُمْلِيْ لَهُمْ ۚ اِنَّ كَيْدِيْ
مَتِيْنٌ ۝183 اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا ٚ مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ
جِنَّةٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝184 اَوَلَمْ يَنْظُرُوْا فِيْ
مَلَكُوْتِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ
شَيْءٍ ۙ وَّاَنْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ ۚ
فَبِاَيِّ حَدِيْثٍ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُوْنَ ۝185 مَنْ يُّضْلِلِ
اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ ۭ وَيَذَرُهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُوْنَ ۝186 يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ
مُرْسٰىهَا ۭ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ ۚ لَا يُجَلِّيْهَا
لِوَقْتِهَآ اِلَّا هُوَ ؔ ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ لَا
تَاْتِيْكُمْ اِلَّا بَغْتَةً ۭ يَسْـَٔلُوْنَكَ كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۭ

ઉમ્મતુંય યહદૂના બિલ હ઼ક઼કિ઼ વ બિહી
કિયા હૈ, એક જમાઅત હૈ કે રાહેં બતલાતી હૈ સચ્ચી ઔર
૯ યઅ્-દિલૂન ૦ વલ લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-
૧૨ ઉસીકે મુવાફિક ઈન્સાફ કરતી હૈં (૧) ઔર જિન્હોંને ઝૂટલાયા
આયાતિના સ-નસ્તદરિજુહુમ મિન
હમારી આયતોંકો હમ આહિસ્તા આહિસ્તા પકળેં ઉનકો એસી
હ઼યસુ લા યઅ્-લમૂન ૦ વ ઉમલી લહુમ ۭ
જગહસે જહાંસે ઉનકો ખબર ભી ન હોગી. ઔર મેં ઢીલ દુંગા
ઈન્ના કયદી મતીન ૦ અ-વ-લમ ય-ત-
ઉનકો બેશક મેરી તદબીર મઝબૂત હૈ. કયા નહીં ફિક્ર
ફક-કરૂ سكتة મા બિ-સા઼હિ઼બિહિમ મિન
કરતે હૈં વો કે નહી ઉનકે રફીકમેં કુછ ભી
જિન્નહ ۭ ઈન હુવા ઈલ્લા નઝ઼ીરુમ મુબીન ૦
દીવાનાપન મગર વો તો ડરાને વાલા હૈ સાફ (૨)
મ અ-વ-લમ યન્ઝુરૂ ફી મ-લકૂતિસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼િ વમા ખ઼-લ-
૨ કયા નહીં નઝર કરતે હૈં સલ્તનતમેં આસ્માનોં ઔર ઝમીનકી ઔર ભી કુછ પૈદા
ક઼લ્લાહુ મિન શય-ઇંવ ۙ વ અન અ઼સા અંય યકૂના ક઼દિક઼-ત-ર-બા
કિયા અલ્લાહને હર ચીઝસે ઔર ઈસમેં કે શાયદ કરીબ આ ગઈ હો
અ-જ-લુહુમ ۚ ફબિ-ઐયિ હ઼દીસિ઼મ બઅ્-દહૂ યુઅ્-મિનૂન ૦
ઉનકી મૌત ફિર કિસ બાત પર કુરઆનકે બાદ વો ઈમાન લાએંગે ?
મંય યુદ઼લિલિલ લાહુ ફલા હાદિયા લહ ۭ વ ય-ઝ઼-રુહુમ ફી
જિસકો ગુમરાહ કરે અલ્લાહ તો નહીં કોઈ રાહ દિખાનેવાલા ઉસકો. ઔર છોળ દેતા હૈ ઉનકો
તુગ઼યાનિહિમ યઅ્-મહૂન ૦ યસ્અલૂ-ન-કા અ઼નિસ સા-અ઼તિ ઐયાના
(અલ્લાહ) ઉનકી સરકશી મેં ભટકતા. પૂછતે હૈં તુઝસે કયામત (કા હાલ) કે કબ હૈ ઉસકે કાયમ
મુરસાહા ۭ કુ઼લ ઇન્નમા ઇ઼લ્મુહા ઇ઼ન્દા રબ્બી ۚ લા યુજલ્લીહા લિ-વક઼-
હોનેકા વકત ? કેહ દો કે ઉસકી ખબર તો મેરે રબહી કે પાસ હૈ. વોહી ઝાહિર કર દેગા ઉસકો ઉસકે
વકફે તિહા ઈલ્લા-હૂ ۚ સ઼ુકુલત ફિસ્સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ۭ લા તઅ્-તીકુમ
લાઝિમ વકત પર. વો ભારી હૈ હાદિસા આસ્માનોં ઔર ઝમીનોંમેં. આ જાએગી તુમ પર
વકફે મંઝિલ ઈલ્લા બગ઼-તહ ۭ યસ્અલૂ-ન-કા ક-અન્નકા હ઼ફિય્યુન અ઼ન્હા ۭ
બસ અચાનક હી. પૂછતે હૈં વો તુઝસે ગોયા તુ રાહમેં લગા હુવા હૈ ઉસકી

➡ પેજ (૨૪૧) ની તફસીર : તેઓ પોતાના કરેલા કામોનો બદલો મેળવીને રહેશે ખુદાની નઝદીક નહી મળે મતલબ મળશે ખરો કે ખોટો.

પેજ (૨૪૨) ની તફસીર : (૧) એટલે શરીઅત ઉપર. (૨) રફીક ફરમાવ્યું પયગંબર ને કે હમેશા તેની પાસે છે અને તે તેના હાલતથી જાણકાર છે.

قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٧﴾ قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِىْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا اِلَّا
مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ وَلَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ
مِنَ الْخَيْرِ ۛۚ وَمَا مَسَّنِىَ السُّوْٓءُ ۛۚ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ
وَّبَشِيْرٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿١٨٨﴾ هُوَ الَّذِىْ خَلَقَكُمْ مِّنْ
نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ
اِلَيْهَا ۚ فَلَمَّا تَغَشّٰهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيْفًا فَمَرَّتْ
بِهٖ ۚ فَلَمَّآ اَثْقَلَتْ دَّعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَيْتَنَا
صَالِحًا لَّنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّآ اٰتٰهُمَا
صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِيْمَآ اٰتٰهُمَا ۚ فَتَعٰلَى
اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٩٠﴾ اَيُشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ
شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿١٩١﴾ وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا
وَّلَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩٢﴾ وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى

કુલ ઈન્નમા ઈલ્મુહા ઈન્દલ્લાહિ વ
કેહ દો કે ઉસકા ઈલ્મ તો સિર્ફ અલ્લાહકો હૈ
લાકિન્ના અક-સૂરન્નાસિ લા યઅ્-લમૂન ○
મગર અકસર લોગ નહી જાનતે.
કુલ લૉ અમ્લિકુ લિ-નફસી નફઅંવ વલા
કેહ દો કે નહી ઈખતિયાર રખતા મેં અપની જાનકે નફેકા ઔર ન
દ્રર્રન ઈલ્લા માશૉ અલ્લાહ ط વ લવ કુન્તુ
નુકસાનકા, મગર જો અલ્લાહ ચાહે. ઔર અગર મેં
અઅ્-લમુલ ગ઼યબા લસ્તક-સૂરતુ મિનલ
જાનતા હોતા ગૈબકો તો બહુત સારા હાસિલ કર લેતા
ખ઼ૈર ج વમા મસ્સનિયસ સૂઅ ۛ ઈન
નફા. ઔર ન પહુંચતી મુઝકો કોઈ તકલીફ (કભી)
અ-ન ઈલ્લા નઝ઼ીરુંવ વ બશીરુલ લિ-ક઼વ- મ
મેં તો બસ ડરાનેવાલા ઔર ખુશ ખબરી સુનાનેવાલા હું ૨
મિંય યુઅ્-મિનૂન ○ હુવલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼કુમ મિન નફસિંવ વાહિ઼-દતિંવ વ જ-અ઼-લા ૯
ઈમાનદાર લોગોંકો. ઉસીને પૈદા કિયા એક જાનસે, ઔર ઉસીને બનાયા ૧૩
મિન્હા ઝવ-જહા લિ-યસ્કુના ઈલયહા ج ફ-લમ્મા તગ઼શ્શાહા હ઼-મલત
ઉસકા જોડા, તાકે આરામ પકડે ઉસકે પાસ ફિર જબ છા ગયા (મર્દ) ઉસ (ઔરત) પર તો હમલ
હ઼મ-લન ખ઼ફીફન ફમર્રત બિહ ج ફ-લમ્મા અસ઼-ક઼લદ દ-અ઼-વલ્લાહા
રહા હલ્કાસા તો ચલતી ફીરતી રહી ઉસ હાલતમેં ફિર જબ બોઝલ હો ગઈ તો દોનોંને પુકારા અલ્લાહ અપને
રબ્બહુમા લઈન આતય-તના સ઼ાલિહ઼લ લ-નકૂનન્ના મિનશ શાકિરીન ○ ફ-લમ્મા
રબકો કે અગર તુ દેગા હમકો નેક (બચ્ચા) તો હોંગે હમ શુક્ર કરનેવાલોંસે ફિર જબ
આતાહુમા સ઼ાલિહ઼ન જ-અ઼લા લહૂ શુ-રકૉઆ ફીમૉ આતાહુમા ج
દિયા ઉન દોનોંકો નેક (બચ્ચા) તો બનાયા ઉસકે લિયે શરીક ઉસ (બચ્ચે) મેં જો દિયા થા ઉનકો,
ફ-તઆ઼લલ લાહુ અ઼મ્મા યુશરિકૂન ○ અ-યુશરિકૂના માલા
સો અલ્લાહ બરતર હૈ ઉસમેંકે શરીક લાતે હૈં (૧) ક્યા શરીક બનાતે હૈં ઐસોંકો કે નહી
યખ઼્લુકુ શય-અંવ વહુમ યુખ઼્લકૂન ○ વલા યસ્તતી઼ઊ઼ના લહુમ
પૈદા કરતે હૈં કોઈ ચીઝ ઔર વો ખુદ ભી પૈદા કીયે ગએ હૈં. ઔર નહીં કર સકતે હૈં વો ઉનકી
નસ઼-રંવ વલૉ અન્ફુ-સહુમ યન્સુરૂન ○ વ ઈન તદઊ઼હુમ ઈલલ
મદદ ઔર ન અપની મદદ કર સકતે હૈં ઔર અગર બુલાઓ તુમ ઉનકો

તફસીર : (૧) કેટલાક કહે છે કે હઝરત આદમ (અ.) અને હવ્વા ઉપર એ થયું કે પહેલો હમલ થયો ત્યારે શયતાન એક નેક મર્દની સુરતમાં આવ્યો અને ડરાવ્યું કે તમારા પેટમાં કદાચ કાંઈ બલા છે જ્યારે બન્ને દુઆ કરવા લાગ્યા ત્યારે શયતાને કહ્યું કે મારી દુઆથી આ બલા બદલીને બેટો થશે તેનો નામ અબ્દુલ હારિસ રાખજો હારિસ શયતાનનો નામ હતો એજ કર્યુ આ કિસ્સાથી પયગંબરો થી શિર્ક સાબિત થાય છે અથવા આ કિસ્સો ખોટો છે આ કિસ્સામાં મર્દ અને ઔરત ફરમાવ્યું છે આદમ અને હવ્વાને નહીં જોકે પહેલા એનો વર્ણન થઈ ગયો છે જે કાંઈ માણસો ને થઈ શકે તે હઝરત આદમ (અ.) માં જાહેર થયો આમાં તે તકદીરના નમુના હતા ઔલાદના ગુનાહો નજર આવ્યા જેમ આરસી માં સુરત તેથી નફસની ખ્વાહિશ એ અલ્લાહ ના હુકમ નથી માનવાની અને કહી ભુલી ↗ ↗ જવાની આદત એ બધી ઔલાદની આદતો હઝરત આદમમાં જાહેર થઈ.

الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوْكُمْ ؕ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ اَدَعَوْتُمُوْهُمْ اَمْ
اَنْتُمْ صَامِتُوْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ فَادْعُوْهُمْ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا
لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَّمْشُوْنَ
بِهَآ ۫ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَّبْطِشُوْنَ بِهَآ ۫ اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ
يُّبْصِرُوْنَ بِهَآ ۫ اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ؕ قُلِ
ادْعُوْا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيْدُوْنِ فَلَا تُنْظِرُوْنِ ۝
اِنَّ وَلِيِّ َۧ اللّٰهُ الَّذِيْ نَزَّلَ الْكِتٰبَ ۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى
الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا
يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَكُمْ وَلَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ۝
وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُوْا ؕ وَتَرٰىهُمْ
يَنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ۝ خُذِ الْعَفْوَ
وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجٰهِلِيْنَ ۝ وَاِمَّا

હુદા લા યત્તબિઊકુમ ь સવાઉન અલય-
સીધે રસ્તેકી તરફ તો ન ચલેં વો તુમ્હારે કહે પર બરાબર હે
કુમ અ-દ-અવ-તુમૂહુમ અમ અન્તુમ
તુમ પર યે કે પુકારો તુમ ઉનકો. યા તુમ
સામિતૂન ૦ ઇન્નલ્લઝીના તદઊના મિન
ખામોશ રહો જિનકો પુકારતે હો તુમ અલ્લાહ
દૂનિલ્લાહિ ઇબાદુન અમ્સાલુકુમ ફદ-
કે સિવા વો તો બન્દે હૈં હમ જૈસે, ભલા પુકારો
ઊહુમ ફલ-યસ્તજીબૂ લકુમ ઇન કુન્તુમ
તુમ ઉસકો ફિર ચાહીયે કે જવાબ દેવેં તુમકો અગર
સાદિકીન ૦ અ-લહુમ અરજુલુંય યમશૂના
તુમ સચ્ચે હો. કયા ઉનકે પાઉ હૈં કે ચલતે હૈં
બિહા ; અમ લહુમ અયદિય યબતિશૂના
જિસસે. યા ઉનકે હાથ હૈં કે પકળતે હૈં
મ ર બિહા ; અમ લહૂમ અઅ્-યુનુંય યુબસિરૂના બિહા ; અમ લહુમ આઝાનુંય
ઉસસે યા ઉનકી આંખેં હૈં કે દેખતે હૈં ઉનસે યા ઉનકે કાન હૈં કે
યસ્મઊના બિહા ь કુલિદઊ શુ-રકા-અકુમ સુમ્મા કીદૂનિ ફલા
સુનતે હૈં ઉનસે. કેહ દો કે પુકારો અપને શરીકોંકો ફિર દાવ કરો મુઝ પર ફિર ઢીલ
તુનઝિરૂન ૦ ઇન્ના વલિયયિ-યલ્લાહુલ લઝી નઝ-ઝ-લલ કિતાબા ; વહુવા
ન દો મુઝકો. યકીનન મેરા હિમાયતી તો અલ્લાહ હૈ જિસને ઉતારી કિતાબ ઔર વો
ય-ત-વલ્લસ સાલિહીન ૦ વલ્લઝીના તદઊના મિન દૂનિહી લા
હિમાયત કરતા હૈ નેક બન્દોંકી. જિનકો તુમ પુકારતે હો સિવા ઉનકે વો નહીં
યસ્તતીઊના નસ-રકુમ વલા અન્ફુ-સહુમ યન્સુરૂન ૦ વ ઇન
કર સકતે તુમ્હારી મદદ ઔર ન અપની જાનકી મદદ કર સકતે હૈં. ઔર અગર
તદઊહુમ ઇ-લલ હુદા લા યસ્મઊ ь વ તરાહુમ યન્ઝુરૂના
બુલાઓ તુમ ઉનકો હિદાયતકી તરફ તો વો કુછ ન સુનેંગે ઔર દેખતા હૈ તુ ઉનકો કે દેખ રહે હૈં
ઇલયકા વહુમ લા યુબસિરૂન ૦ ખુઝિલ અફવા વઅ્-મુર બિલ
વો તેરી તરફ હાલાંકે વો કુછ નહીં દેખતે હૈં ઈખતિયાર કર દરગુઝરકો. ઔર હુકમ કર નેક
ઉરફિ વ અઅ્-રિદ અનિલ જાહિલીન ૦ વ ઇમ્મા
કામ કરનેકા. ઔર કિનારા કર જાહિલોંસે. ઔર અગર

يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝٢٠٠ اِنَّ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ
طٰٓئِفٌ مِّنَ الشَّيْطٰنِ تَذَكَّرُوْا فَاِذَا هُمْ مُّبْصِرُوْنَ ۝٢٠١
وَاِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوْنَهُمْ فِى الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُوْنَ ۝٢٠٢
وَاِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ؕ
قُلْ اِنَّمَآ اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ ۚ هٰذَا
بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ
يُّؤْمِنُوْنَ ۝٢٠٣ وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ وَ
اَنْصِتُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝٢٠٤ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ فِيْ
نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَّخِيْفَةً وَّدُوْنَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ
بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِّنَ الْغٰفِلِيْنَ ۝٢٠٥
اِنَّ الَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ
عِبَادَتِهٖ وَيُسَبِّحُوْنَهٗ وَلَهٗ يَسْجُدُوْنَ ۝٢٠٦

યન-ઝ-ગ઼ન્નકા મિનશ શયત઼ાનિ નઝગુ઼ન
ઉભાર દે મુઝકો શયતાનકી તરફસે ઉભારનેવાલા તો
ફસ્તઇ઼ઝ઼ બિલ્લાહ ઼ ઇન્નહૂ સમીઉ઼ન
પનાહ માંગતા હું અલ્લાહસે બેશક વોહી સુનનેવાલા જાનને
અ઼લીમ ૦ ઇન્નલ્લઝ઼ીનત ત-ક઼વ ઇઝ઼ા
વાલા હૈ (૧) બેશક જો લોગ પરહેઝગાર હૈ જબ
મસ્સહુમ ત઼ાઇફુમ મિનશ શયત઼ાનિ તઝ઼ક-
લગતા હૈ ઉનકો વસવસા શયતાનકી તરફસે તો વો ચોંક
કરૂ ફ-ઇઝ઼ાહુમ મુબસ઼િરૂન ૦ વ ઇખ઼્વા-
જાતે હૈ, ફિર ઉસી વકત હુશિયાર હો જાતે હૈ. ઔર જો
નુહુમ યમુદ-દૂ-નહુમ ફિલ ગ઼ૈયિ સુમ્મા
શયતાન કે ભાઈ હૈ વો ખીંચતે હૈ ઉનકો ગુમરાહીમેં ફિર
લા યુક઼સિ઼રૂન ૦ વ ઇઝ઼ા લમ તઅ-તિહિમ
નહી કમી કરતે હૈ વો. ઔર જબ નહીં લાતા તુ ઉનકે
બિ-આ-યતિન ક઼ાલૂ લવ-લજ-તબય-તહા ઼ ક઼ુલ ઇન્નમા અત્તબિઉ઼ મ
પાસ કોઈ આયત તો કેહતે હૈ કે ક્યોં ન ઘળ લિયા (બના લિયા) તુને ઉસકો. કેહ દે મૈં તો પૈરવી કરતા ર
મા યૂહ઼ા ઇલૈયા મિર રબ્બી ઼ હાઝ઼ા બસ઼ાઇરુ મિર રબ્બિકુમ વ હુદંવ
હું ઉસકી જો વહી કી જાતી હૈ મુઝ પર મેરે રબકી તરફસે યે સૂઝકી બાતેં હૈ તુમ્હારે રબકી તરફસે ઔર હિદાયત,
વ રહ઼-મતુલ લિ-ક઼વમિંય યુઅ-મિનૂન ૦ વ ઇઝ઼ા ક઼ુરિઅલ ક઼ુરઆનુ
ઔર રેહમત હૈ ઉસ કૌમકે લિયે જો ઈમાન લાતી હૈ ઔર જબ પળ્હા જાએ કુરઆન તો (કાન લગા કર)
ફસ્તમિઉ઼ લહૂ વ અનસિ઼તૂ લ-અ઼લ્લકુમ તુર-હ઼મૂન ૦ વઝ઼-કુર રબ્બકા
સુનો ઉસકો ઔર ચુપ રહો, તાકે તુમ પર રહમ કિયા જાએ. (૨) ઔર યાદ કર અપને રબકો
ફી નફસિકા તદ઼રરુઅ઼ંવ વખી-ફતંવ વ દૂનલ જહરિ મિનલ ક઼વલિ
અપને દિલમેં આજિઝીસે, ઔર ડરતા હુવા, ઔર (ઐસી આવાઝસે) જો કમ હો પુકાર કર
બિલ ગ઼ુદુવ્વિ વલ આસ઼ાલિ વલા તકુમ મિનલ ગ઼ાફિલીન ૦
બોલનેસે સુબહ કે વકત ઔર શામકે વકત, ઔર મત હો ગાફિલોમેંસે.
ઇન્નલ્લઝ઼ીના ઇ઼ન્દા રબ્બિકા લા યસ્તકબિરૂના અ઼ન સજદહ
બેશક વો (ફરિશ્તે) જો તેરે રબકે પાસ હૈ, નહીં તકબ્બુર કરતે ઉસકી
ઇ઼બા-દતિહી વ યુસબ્બિહૂ-નહૂ વ લહૂ યસ્જુદૂન (સજદહ) ૦ પોના
બન્દગીસે. ઔર પાકી બયાંન કરતે હૈ ઉસકી ઔર ઉસીકા સજદહ કરતે હૈ (૩) ૯ ૧૪

તફસીર : (૧) સારા કામો માટે કહેવું અને અભણ થી દુર રહેવું. લડવા ન માંડશો નહીંતર તમો પણ અભણ બન્યા અને રહેમાન ના કામમાં શયતાન નો કામ થયો અને જો એક વખત શયતાન લડાઈ કરાવી દે તો યાદ રાખી જલદીથી અલ્લાહની પનાહ પકડવી અને સંભલી જાય અને પોતાની અજ્ઞાનતામાં ચાલી ન જાય (૨) એટલે જ્યારે કોઈ કુરઆન પળ્હે તો બીજાઓ ઉપર જરૂરી છે કે તે વાતો ન કરે ધ્યાન થી સાંભળે કદાચ દિલમાં હિદાયત પડે પરંતુ પઢનાર વાતોની મીટીંગમાં જોરથી પઢવા લાગે તો તે એની ભુલ છે (૩) એટલે નજીકના ફરિશ્તાઓ પણ અલ્લાહની યાદથી ગફલતમાં નથી તો મનુષ્યને તો વધુ જરૂરી છે અને તેના સિવાય બીજા કોઈને સિજદો ન કરે આ જગ્યાએ સજદો આવે છે આખા કુરઆનમાં પંદર જગ્યાએ સજદહ જરૂરી છે બધાનો એક હુકમ છે ↗ ↗ હનફી મઝહબ માં વાજિબ અને શાફિઈમાં સુન્નત છે.

الانفال ٢٤٦ قال الملأ ٩
(٨) سورة الانفال مدنية (٨٨)
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ۭ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوْا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۠ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهٗٓ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ
الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ
عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّعَلٰي رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ
يُنْفِقُوْنَ ۝ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ۭ لَهُمْ
دَرَجٰتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ۝ كَمَآ
اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْۢ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ ۠ وَاِنَّ فَرِيْقًا
مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ لَكٰرِهُوْنَ ۝ يُجَادِلُوْنَكَ فِي
الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُوْنَ اِلَى الْمَوْتِ

સૂરતુલ અનફાલ

સૂરઈ અનફાલ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૭૫) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

યસ્અલૂ-નકા અ્નિલ અનફાલ ઽ કુલિલ
પૂછતે હૈં તુઝસે (અય નબી) માલે ગનીમતકા (૧)(હુકમ) કેહ દે
અનફાલુ લિલ્લાહિ વર્રસૂલ ૮ ફત્તકુલ્લાહા
માલે ગનીમત અલ્લાહકા હૈ ઔર રસૂલકા. સો ડરો અલ્લાહ
વ અસ્લિહૂ ઝાતા બયનિકુમ ૭ વ
સે ઔર સુલહ કરો આપસમેં ઔર કેહના
અતીઉલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ ઇન કુન્તુમ મુઅ-
માનો અલ્લાહકા ઔર ઉસકે રસૂલકા અગર હો તુમ
મિનીન ૦ ઇન્નમલ મુઅ-મિનૂનલ લઝીના
ઈમાનવાલે. (૨) ઈમાનવાલે વો હી હૈં કે
ઇઝા ઝુકિરલ્લાહુ વજિલત કુલૂબુહુમ વ ઇઝા તુલિ-યત અ્-લય-
જબ ઝિક્ર કિંયા જાતા હૈં અલ્લાહકા તો ડર જાતે હૈં દિલ ઉનકે ઔર જબ પઢી જાતી હૈ ઉન પર
હિમ આયાતુહૂ ઝાદત્હુમ ઈમાનંવ વ અ્લા રબ્બિહિમ ય-તવક-કલૂન
આયતેં ઉસકી તો ઝયાદા હો જાતા હૈ ઉનકા ઈમાન, ઔર અપને રબ પર ભરોસા કરતે હૈં
અલ્લઝીના યુકીમૂનસ્ સલાતા વ મિમ્મા ર-ઝક્નાહુમ યુનફિકૂન ૦
વો લોગ જો કાયમ રખતે હૈં નમાઝકો, ઔર ઉસ ચીઝમેં કે જો રોઝી દી હૈ હમને ઉનકો ખર્ચ કરતે હૈં
ઉલાઇકા હુમુલ મુઅ-મિનૂના હક્કા ઽ લહુમ દ-ર-જાતુન ઇન્દા
વો હી હૈ ઈમાનવાલે સચ્ચે ઉનકે લિયે બળે મરતબે હૈં ઉનકે
રબ્બિહિમ વ મગ્ફિ-રતુંવ વ રિઝકુન કરીમ ૦ કમા અખ્ર-જકા
રબકે પાસ ઔર બખશિશ હૈ ઔર રોઝી હૈ ઈઝઝતકી. જૈસે નિકાલા
રબ્બુકા મિમ બયતિકા બિલ હક્કિ ૭ વ ઇન્ના ફરીકમ
તુઝકો તેરે રબને તેરે ઘરસે હક કામકે વાસ્તે ઔર બેશક એક ગિરોહ
મિનલ મુઅ-મિનીના લ-કારિહૂન ૦ યુજાદિલૂ-નકા ફિલ
ઈમાન વાલોંમેંસે ના ખુશ થા (૩) ઝગળતે થે વો તુઝસે
હક્કિ બઅ્-દા મા તબૈ-યના ક-અન્નમા યુસાકૂના ઇલલ મવતિ
હક બાતમેં પીછે ઉસકે ઝાહિર હો ચુકને કે. ગોયા વો હાંકે જાતે હૈં તરફ મૌતકે

તફસીર : (૧) સુરએ અનફાલ ઉતરી જંગે બદર પછી જયારે હિજરત પછી જિહાદનો હુકમ થયો પહેલા જિહાદ હતો કુરેશ સાથે જેમના ત્રાસથી વતન છોડયો તેમના ઉપર ચઢાઈ કરી જઈ શક્તા ન હતા મક્કાની ઈઝઝત ના લીધે પરંતુ રસ્તા ઉપર બે ત્રણ વખત મુસલમાન દોડયા પછી બીજા વરસે કુરેશનો કાફલો તિજારત માટે શામના મુલ્કમાં ગયો જયારે પાછા ફરવા લાગ્યા હઝરતે તેમના ઉપર ચઢાઈ કરવાનો વિચાર કર્યો ખબર પહોંચતા મક્કા વાળા કાફલાની મદદ માટે નીકળ્યા કાફલો બચીને નીકળી ગયો અને બન્ને ફોજો અથડાઈ ગઈ હક તઆલા એ ફતેહ આપી બદમાશ શરીર ૭૦ માર્યા ગયા અને સિત્તેર કેદ થયા. (૨) લડાઈમાં કેટલાક આગળ રહ્યા અને કેટલાક પાછળ રહ્યા જયારે લુટનો માલ જમા થયો તો આગળ રહનારાઓ એ કહ્યું એ હક અમારો છે કે ફતેહ અમે ↗

↗ મેળવી અને પાછળવાળાઓ કહ્યું તમો અમારી હિમ્મતથી લડયા હક તઆલાએ બન્ને ને ખામોશ કર્યા કે ફતેહ અલ્લાહની મદદથી છે શક્તી કોઈની આગળ જતી નથી
તો માલનો માલિક અલ્લાહ છે અને નાયબ તેનો રસૂલ છે પછી આગળ ઘણાં લાંબા સુધી એ જ બયાન ફરમાવ્યો કે ફતેહ અલ્લાહની મદદથી છે પોતાની શક્તી
થી ન સમજો. (૩) એટલે ગનીમત માલનો ઝઘડો પણ એવો જ છે જેમ નીકળતી વખતે અક્કલની યુક્તી કરવા લાગ્યા છેવટે સલાહ એજ નક્કી થઈ જે →

મ ૨

وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ۝٦ وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ إِحْدَى
الطَّآئِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّوْنَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ
الشَّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ وَيُرِيْدُ اللّٰهُ أَنْ
يُّحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكٰفِرِيْنَ ۝٧
لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ۝٨
إِذْ تَسْتَغِيْثُوْنَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّيْ
مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِفِيْنَ ۝٩ وَمَا
جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوْبُكُمْ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ
حَكِيْمٌ ۝١٠ إِذْ يُغَشِّيْكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ وَ
يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ
وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى
قُلُوْبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝١١ إِذْ يُوْحِيْ

منزل ٢ — ع

વહુમ યનઝુરૂન ط ۝ વ ઇઝ યઇદુકુમુલ્લાહુ
ઉનકી આંખોં દેખતે ઔર જબ વાદા કરતા થા તુમસે
ઇહ્-દત્ તાઇ-ફ-તયનિ અન્નહા લકુમ
અલ્લાહ એક ગિરોહકા દો ગિરોહોંમેં સે કે વો તુમ્હારે હાથ લગેગા
વ તવદ-દૂના અન્ના ગ્યરા ઝાતિશ શવ-
ઔર તુમકો ચાહતે થે કે જિસમે કાંટા ન લગે
કતિ તકૂનુ લકુમ વ યુરીદુલ્લાહુ અંય
વો મિલ જાએ તુમકો, ઔર અલ્લાહ ચાહતા હૈ કે સચ્ચા
યુહિક્-કલ હક્કા બિ-કલિમાતિહી
કર દિખાએ સચકો અપને કલામસે,
વ યક્-તઆ દાબિરલ કાફિરીન ج ۝
ઔર કાટ ડાલે જળ કાફિરોંકી (૧)
લિ યુહિક્-કલ હક્કા વ યુબતિ-લલ
તાકે સચ્ચા કર દિખાએ સચકો ઔર ઝૂટા કર દિખાએ મ
બાતિલા વ-લવ કરિહલ મુજરિમૂન ق ۝ ઇઝ તસ્તગીસૂના રબ્બકુમ ફસ્તજાબા ૨
ઝૂટકો ઔર અગરચે નારાઝ હોં ગુનેહગાર જબ ફરિયાદ કરતે થે તુમ અપને રબસે તો કુબૂલ કર લી
લકુમ અન્ની મુમિદ-દુકુમ બિ-અલફિમ મિનલ મલાઇ-કતિ મુરદિફીન ۝
તુમ્હારી (ફરિયાદ કો ઔર ફરમાયા કે) મૈં મદદ કરૂંગા તુમ્હારી એક હઝાર ફરિશ્તે લગાતાર આનેવાલોંસે
વમા જ-અ-લહુલ્લાહુ ઇલ્લા બુશરા વલિ-તત્મઇન્ના બિહી
ઔર યે તો કિયા થા અલ્લાહને સિર્ફ ખુશ ખબરી દેનેકો, ઔર મુતમઈન કરનેકો ઉસસે તુમ્હારે
કુલૂબુકુમ ط વ મન્નસ્રુ ઇલ્લા મિન ઇન્દિલ્લાહ ط ઇન્નલ્લાહા અઝીઝુન
દિલોંકો વરના ફતહ તો અલ્લાહ હી કી તરફસે હૈ. બેશક અલ્લાહ ગાલિબ ઔર
હકીમ ع ۝ ઇઝ યુગશ્શીકુમુન નુઆસા અ-મ-નતમ મિન્હુ વ ૯
હિકમત વાલા હૈ જબ ઢાંકતા થા તુમ પર ઉંઘ તસકીન કે વાસ્તે અપની તરફસે ઔર ૧૫
યુનઝ-ઝિલુ અ-લય-કુમ મિનસ સમાઇ માઅલ લિ-યુતહ-હિ-રકુમ
ઉતારતા થા તુમ પર આસ્માનસે પાની તાકે પાક કરે તુમકો ઉસકે
બિહી વ યુઝહિબા અન્કુમ રિજ-ઝશ શયતાનિ વલિ-યરબિતા અલા
ઝરીએસે ઔર દૂર કરે તુમસે નજાસત શયતાનકી. ઔર મઝબૂત કર દે
કુલૂબિકુમ વ યુસબ્બિતા બિહિલ અકદામ ط ۝ ઇઝ યૂહી
તુમ્હારે દિલોંકો ઔર જમાવે ઉસસે તુમ્હારે કદમ. (૨) જબ હુકમ દે રહા થા

➡ પેજ (૨૪૬) ની તફસીર : રસૂલે બતાવી તો દરેક કામમાં હુકમ માનવાનું પસંદ કરો અને પોતાની અક્કલને દાખલ ન કરો.
તફસીર : (૧) હઝરતે ફરમાવ્યુ હતુ કે જો આ કાફલો અથવા મદદ આપણા હાથ લાગશે, લોકો ચાહવા લાગ્યા કે કાફલો હાથ લાગે, અને સારૂ થયું કે કુફ્રની શકતી ટુટી. (૨) જ્યારે બે લશ્કરો એક બીજા સામે થયા રાત્રે મુસલમાનોને ગુસલની હાજત થઈ અને પાણી પીવાનો પણ ન હતો અને જમીન રેતાળ હતી જ્યાં પગ ન ટેકી શકાય સવારે સામે લડાઈ આ ચીજો જોઈ મુસલમાન ડર્યા કે હારના ચિન્હો છે તે વખતે પુરે પુરો વરસાદ વરસ્યો કે ગુસલ અને પિયાસ માટે કાફી થયો અને જમીન જમી ગઈ અને એક ઉંઘ આવી ગઈ અને તેનાથી ઉઠયા તો ડર જતો રહ્યો.

رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّيْ مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا ؕ سَاُلْقِيْ فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا
الرُّعْبَ فَاضْرِبُوْا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوْا
مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهٗ ۚ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَاِنَّ
اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝ ذٰلِكُمْ فَذُوْقُوْهُ وَاَنَّ
لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابَ النَّارِ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْٓا اِذَا لَقِيْتُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا زَحْفًا فَلَا
تُوَلُّوْهُمُ الْاَدْبَارَ ۝ وَمَنْ يُّوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ
دُبُرَهٗٓ اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِئَةٍ
فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَمَاْوٰىهُ جَهَنَّمُ ؕ
وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ فَلَمْ تَقْتُلُوْهُمْ وَلٰكِنَّ
اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ۖ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ

રબ્બુકા ઈલલ મલાઈ-કતિ અન્ની મ-અકુમ
તુમ્હારા રબ ફરિશ્તોંકો કે મૈં સાથ હું તુમ્હારે
ફ-સૂબબિતુલ લઝીના આ-મનૂ ط સ-ઉલકી
સો જમાએ રખ્ખો મુસલમાનોંકો. અનકરીબ મૈં ડાલ દુંગા
ફી કુલૂબિલ લઝીના ક-ફ-રુર રુઅ્બા
દિલોંમે કાફિરોંકે દેહશત,
ફદ્રિબૂ ફવ-કલ અઅ્નાકિ વદ્રિબૂ
સો મારો ઉપર ગરદનોં કે ઔર મારો
મિન્હુમ કુલ્લા બનાન ۞ ઝાલિકા બિ-
ઉનકી પોર પોર. (૧) યે ઈસ લીયે કે
અન્નહુમ શાક-કુલ્લાહા વ રસૂલહ ۚ વ-મંય
મુખાલેફત કી ઉન્હોંને અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ કી ઔર જો
યુશાકિ-કિલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ ફ-ઈન્નલ્લાહા
મુખાલિફત કરે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ કી તો બેશક અલ્લાહ
મ
૨ શદીદુલ ઈકાબ ૦ ઝાલિકુમ ફ-ઝૂકૂહુ વ અન્ના લિલ કાફિરીના
સખ્ત અઝાબ કરનેવાલા હૈ યે તો તુમ ચખ લો ઉસે, ઔર બેશક કાફિરોંકે લિયે
અઝાબન નાર ૦ યા ઐયુહલ્લઝીના આ-મનૂ ઈઝા લકીતુમુલ લઝીના
અઝાબ હૈ આગકા અય ઈમાન વાલો જબ લળો તુમ
ક-ફરૂ ઝહ-ફન ફલા તુવલ્લૂહુમુલ અદ-બાર ۞ વ-મંય યુવલ્લિહિમ
કાફિરોંસે મૈદાને જંગમે તો મત ફેરો ઉનસે પીઠ (૨) ઔર જો કોઈ ફેરે ઉનસે
યવ-મઈઝિન દુબુ-રહૂ ઈલ્લા મુ-ત-હરરિફલ લિ-કિતાલિન અવ
ઉસ દિન અપની પીઠ બગૈર ઈસકે કે હુનર કરતા હો લળાઈકા. ઔર
મુ-ત-હૈયિઝન ઈલા ફિ-અતિન ફ-કદ બાઆ બિ-ગ-દ્બિમ
જો મિલના હો ફૌજમેં, સો વો ફિરા અઝાબ લેકર
મિનલ્લાહિ વ મઅ્વાહુ જહન્નમ ط વ બિઅ્સલ મસીર ૦
અલ્લાહકા ઔર ઠિકાના ઉસકા દોઝખ હૈ ઔર વો બુરી જગહ હૈ.
ફ-લમ તકતુલૂહુમ વલાકિન્નલ લાહા ક-ત-લહુમ ص વમા
સો નહીં મારા તુમને ઉનકો બલ્કે અલ્લાહને મારા ઉનકો ઔર નહી
ર-મય-તા ઈઝ ર-મય-તા વલા કિન્નલ લાહા
ફેંકી તુને મુઠઠી ખાકકી જબ કે તુને ફેંકી થી બલ્કે અલ્લાહને

તફસીર : (૧) કાફિરોના દિલ ફરિશ્તાઓના ઈલ્હામના કાબિલ નથી તો પ્રભાવ પાડવા પોતાની તરફ રાખ્યુ અને મુસલમાનો ના દિલ સાબિત રાખવા હુકમ કર્યો આ જંગમાં ફરિશતાઓ હાથો હાથ લડયા છે. (૨) એટલે જ્યારે મૈદાનમાં મુકાબલો થાય તો ભાગવુ એ ભારે ગુનોહ છે અને જો દોડ કે ધાડ હોય તો નાસવું વધારે સારૂ છે.

رَمٰى ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۭ اِنَّ
اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوْهِنُ
كَيْدِ الْكٰفِرِيْنَ ۝ اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاۗءَكُمُ
الْفَتْحُ ۚ وَاِنْ تَنْتَهُوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَعُوْدُوْا
نَعُدْ ۚ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَّلَوْ
كَثُرَتْ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا
تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ۝ وَلَا تَكُوْنُوْا
كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝ اِنَّ
شَرَّ الدَّوَاۗبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ لَا
يَعْقِلُوْنَ ۝ وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاَسْمَعَهُمْ ۭ وَلَوْ
اَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اسْتَجِيْبُوْا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ اِذَا دَعَاكُمْ

રમા ૮ વલિ-યુબલિ-યલ મુઅ્-મિનીના મિન્હુ
ફેંકી થી, તાકે આઝમાઈશ કરે ઈમાન વાલેકી અપની
બલૉ-અન હ઼-સના ط ઈન્નલ્લાહા સમીઉ઼ન
તરફસે આઝમાઈશ અચ્છી બેશક અલ્લાહ સુનનેવાલા
અ઼લીમ ૦ ઝ઼ાલિકુમ વ અન્નલ્લાહા
જાનને વાલા હૈ. (૧) યે તો હો ચુકા ઔર (જાન રખ્ખો કે)
મૂહિનુ કયદિલ કાફિરીન ૦ ઈન તસ્તફતિહૂ
બેશક અલ્લાહ સુસ્ત કરનેવાલા હૈ મક્ર કાફિરોંકા, અગર
(યે ખિતાબ કુફફારે મક્કા કો હૈ) તુમ ફતહ ચાહતે હો તો
ફ-ક઼દ જૉ-અ-કુમુલ ફત્હ઼ ૮ વ ઈન તન્તહૂ
આ ચુકી તુમ્હારે પાસ ફતહ, ઔર અગર બાઝ આ
ફ-હુવા ખ઼ય-રુલ લકુમ ૮ વ ઈન તઉ઼દૂ
જાવ (મુખાલિફતસે) તો બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે ઔર અગર
નઉ઼દ ૮ વ-લન તુગ઼નિયા અ઼ન્કુમ ફિ-
ફિર ભી કરોગે તો હમ ભી ફિર યે હી કરેંગે નહી કામ આએગા
અતુકુમ શયઅંવ વ લવ કસુ-રત ۲ વ અન્નલ્લાહા મ-અ઼લ મુઅ્-મિ-
તુમ્હારા જ઼ુમા કુછ ભી અગરચે વો બહુત હો ઔર બેશક અલ્લાહ સાથ હૈ ઈમાન
નીન ૦ યૉ ઐયુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ અતી઼ઉલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ વલા
વાલોંકે (૨) અય ઈમાનવાલો હુકમ માનો અલ્લાહકા ઔર ઉસકે રસૂલકા, ઔર
ત-વલ્લવ અ઼ન્હુ વ અન્તુમ તસ્મઉ઼ન ૦ વલા તકૂનૂ કલ્લઝ઼ીના
મત ફિરો ઉનસે હાલાંકે તુમ સુનતે હો. ઔર મત બનો તુમ ઉન જૈસે જિન્હોંને
ક઼ાલૂ સમિઅ્-ના વ હુમ લા યસ્મઉ઼ન ૦ ઈન્ના શર્રદ-દવૉબ્બિ
કહા હમને સુન લિયા ઔર વો નહી સુનતે (૩) બેશક બદતર સબ જાનદારોંમે
ઈ઼ન્દલ્લાહિસ઼ સુ઼મ્મુલ બુકમુલ લઝ઼ીના લા યઅ્-કિ઼લૂન ૦ વ લવ
અલ્લાહકે નઝદીક વો લોગ હૈં જો બહરે ગુંગે હૈં જો નહી સમઝતે. (૪) ઔર
અ઼લિમલ્લાહુ ફીહિમ ખ઼ય-રલ લ-અસ્મ-અ઼હુમ ط વ લવ
અગર જાનતા અલ્લાહ ઉનમે ભલાઈ તો અલબત્તા સુના દેતા ઉનકો. ઔર અગર
અસ્મ-અ઼હુમ લ-ત-વલ્લવ વહુમ મુઅ્-રિદૂ઼ન ૦ યૉ ઐયુહલ
સુના દે ઉનકો તો ઝરૂર ફિર જાવેં, ઔર વો મુંહ ફેરનેવાલે હૈં.(૫) અય
લઝ઼ીના આ-મનુસ્તજીબૂ લિલ્લાહિ વ લિર્રસૂલિ ઇઝ઼ા દઆ઼કુમ
ઈમાન વાલો હુકમ માનો અલ્લાહકા ઔર રસૂલકા જબકે બુલાએ તુમકો

મ ૨ રૂકુઅ ૧૬

તફસીર : (૧) જ્યારે લડાઈનો જોર થયો ત્યારે હઝરતે એક મુઠી કાંકરીઓ તે લશ્કર તરફ ફેંકી અલ્લાહની કુદરતથી દરેકની આંખમાં ધુળ પડી તે પછી હાર ખાધી ફરમાવ્યું કે મુસલમાનો સમજે કે ફતેહ અમારી શકતી થી નથી બધુ અલ્લાહની મદદથી છે તો કોઈ વાતમાં પોતાની દરમિયાનગીરી ન કરે (૨) મક્કાની સુરતો માં દરેક જગ્યાએ કાફિરોનો બયાન નકલ કર્યો છે દરેક વખતે કહે "હત્તા હાઝલ ફત્હુ" એટલે ક્યારે થશે આનો ફેસલો તો હવે ફરમાવ્યું કે કુફ્રથી પાછા ફરો અને ફરી લડાઈ કરશો તો અમો ફરી મદદ કરીશું. (૩) એટલે યહુદોએ તોરેતનો હુકમ ના છુટકે કબુલ કર્યુ અને દિલથી કબુલ ન કર્યુ આમ મુનાફિક જબાન થી હુકમ પાળનાર છે દિલથી નહીં. (૪) એટલે જાનવરોથી પણ ખરાબ છે તે લોકો જે સાચો મઝહબ ન સમજે (૫) એટલે અલ્લાહે તેમના દિલમાં ↗ હિદાયતની લાયકાત રાખી નથી અને જેમનામાં લિયાકત રાખી છે તેમને જ હિદાયત આપે છે અને લિયાકત વગર જે સાંભળે છે તો તેઓ ઈન્કાર કરે છે.

لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ
وَقَلْبِهٖ وَأَنَّهٗٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاتَّقُوا
فِتْنَةً لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۚ
وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾ وَاذْكُرُوٓا
إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ
تَخَافُونَ أَنْ يَّتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰىكُمْ وَأَيَّدَكُمْ
بِنَصْرِهٖ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾
يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَخُونُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ وَ
تَخُونُوٓا أَمٰنٰتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَاعْلَمُوٓا أَنَّمَآ
أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ وَّأَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ
أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا إِنْ تَتَّقُوا
اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ فُرْقَانًا وَّيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾ وَإِذْ

લિમા યુહ્-યીકુમ ૮ વઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા
ઐસે કામકી તરફ જિસસે ઝિન્દગી હૈ તુમ્હારી ઔર જાન લો
યહૂલુ બય-નલ મર-ઇ વ ક્લ્બિહી વ
યે અલ્લાહ આળ બન જાતા હૈ દરમિયાન આદમી કે ઔર ઉસકે
અન્નહૂ ઇ-લયહિ તુહ્-શરૂન ૦ વત્તકૂ
દિલકે ઔર બિલા શુબ્હ ઉસકી તરફ જમા કિયે જાઅેંગે (૧) ઔર
ફિત્નતલ લા તુસી-બન્નલ લઝીના ઝ-લમૂ
ડરો ઉસ બલાસે કે જો નહી પહુંચેગી સિર્ફ ઝાલિમોં પર
મિન્કુમ ખાસ્સહ ૮ વઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા
તુમમેંસે ખાસ કર. (યાની નેક ઔર બદ શામિલ હોંગે) ઔર
શદીદુલ ઇક઼ાબ ૦ વઝ્-કુરૂ ઇઝ અન્તુમ
જાન લો કે અલ્લાહ સખ્ત અઝાબ કરનેવાલા હૈ (૨) ઔર યાદ કરો
ક઼લીલુમ મુસ્તદ્-અફૂના ફિલ અર્દિ
જિસ વક્ત તુમ થોળે થે કમઝોર સમઝે જાતે થે મુલ્કમે
તખા-ફૂના અંય ય-ત-ખત્ત-ફ-કુમુન નાસુ ફ-આવાકુમ વ ઐ-ય-દકુમ
તુમ ડરતે થે કે ઉચક લે જાએ તુમકો લોગ, ફિર જગહ દી તુમકો (મદીનેમે) ઔર કુવ્વત દી
બિ-નસ્રિહી વ ર-ઝ-ક-કુમ મિનત્ તૈયિબાતિ લ-અલ્લકુમ તશ-કુરૂન ૦
તુમકો અપની મદદસે, ઔર રોઝી દી તુમકો પાકીઝા ચીઝોંસે, તાકે તુમ શુક્ર કરો (૩)
યા ઐયુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તખૂનુલ્લાહા વર્રસૂલા વ તખૂનૂ અમા-
અય ઈમાનવાલો મત ખયાનત કરો અલ્લાહસે ઔર રસૂલસે ઔર મત ખયાનત કરો
નાતિકુમ વ અન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦ વઅ્-લમૂ અન્નમા અમવાલુકુમ વ
આપસકી અમાનતોંમે ઔર તુમ જાનતે હો. ઔર જાન લો કે બેશક તુમ્હારે માલ ઔર
અવ-લાદુકુમ ફિત્નતુંવ ૪ વ અન્નલ્લાહા ઇન્દહૂ અજ-રુન અઝીમ ૦
ઔલાદ તુમ્હારી આઝમાઈશ હૈ ઔર યે કે અલ્લાહકે નઝદીક ઉસકા સવાબ બળા હૈ. (૪)
યા ઐયુહલ લઝીના આ-મનૂ ઇન તત્તકુલ લાહા યજ-અલ
અય ઈમાનવાલો અગર ડરતે રહોગે તુમ અલ્લાહસે તો કર દેગા તુમસે
લકુમ ફુરકાનંવ વ યુ-કફ-ફિર અન્કુમ સૈયિઆતિકુમ
ઔર તુમ્હારે મુખાલિફમેં ફૈસલા, ઔર દૂર કર દેગા તુમસે ગુનાહ તુમ્હારે
વ યગ્ફિર લકુમ ৳ વલ્લાહુ ઝુલ ફદ્લિલ અઝીમ ૦ વ ઇઝ
ઔર બખ્શ દેગા તુમકો. ઔર અલ્લાહકા ફઝલ બળા હૈ (૫) ઔર જબ

તફસીર: (૧) એટલે હુકમ બજાવવામાં વાર ન કરો કદાચ તે વખત દિલ એવો ન રહે દિલ અલ્લાહના હાથમાં છે અને અલ્લાહ પેહલા કોઈના દિલને રોકતો નથી અને છાપ મારી દેતો નથી જયારે બન્દો સુસ્તી કરે તો તેના બદલામાં તેને રોકે છે અથવા હઠ પકડે અને સત્યને ન માને તો પછી તેને મહોર મારી દે છે. (૨) એટલે હુકમ બજાવવામાં સુસ્તી કરવાથી એક તો દિલ ખસી જાય છે અને દીવસે દીવસે વધારે કઠિન થતુ જાય છે બીજા નેક કામોની સુસ્તીથી ગુન્હગારો બધુ છોડી દેશે તો ખરાબ રિવાજ થશે તેનો અઝાબ બધા પર પડશે જેમ લડાઈમાં બહાદુરો સુસ્તી કરે તો નામર્દો ભાગી જાય અને પછી હાથ આવે તો બહાદુરો પણ ન થંબી શકે. (૩) સારી વસ્તુઓ એટલે ગનીમતનો માલ (૪) અલ્લાહ રસૂલની ચોરી એ પણ છે કે કાફિરોથી છુપી રીતે કાંઈ લે પોતાના માલ અને ઔલાદ ના ↗

↗ બચાવ માટે જેમ મુહાજિરો માંથી વધુ પડતા લોકો ના ઘર મક્કામાં હતા અને એ પણ છે કે લુટનો માલ છુપાવી રાખે અને સરદાર પાસે જાહેર ન કરે. (૫) કદાચ બદરની ફતેહ માં મુસલમાનોના દિલમાં એમ આવ્યું હોય કે આ ફતેહ આકસ્મિક છે હઝરતથી છુપી રીતે કાફિરો ઉપર ઉપકાર કરે કે તેમના ઘરબારને છેડતી ન કરે તો પેહલી આયતમાં આ ચોરીને મનાઈ ફરમાવી ૧૭ અને બીજી આયતમાં દિલાસો આપ્યો ૨ મ કે આગળ ફેંસલો થઈ જશે તમારા ઘરબાર કાફિરોના કબજામાં નહી રહે.

يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ
يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَاكِرِينَ ۝ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ
سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا ۙ إِنْ هَٰذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ
كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا
حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ
اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝ وَمَا لَهُمْ أَلَّا
يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا
الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا كَانَ
صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً ۚ

યમકુરુ બિકલ્લઝીના ક-ફરૂ લિ-યુસ્બિ-
ફરેબ કરતે થે તેરે સાથ કાફિર તાકે કૈદ કર દેં
તૂકા અવ યક્તુલૂકા અવ યુખ્રિજૂક ♭ વ
તુમકો, યા માર ડાલેં તુઝકો યા નિકાલ દેં તુઝકો ઔર
યમકુરૂના વ યમકુરુલ્લાહ ♭ વલ્લાહુ
તદબીર કરતે થે તો તદબીર કરતા થા અલ્લાહ ઔર અલ્લાહ
ખ઼ય-રુલ માકિરીન ૦ વ ઈઝ઼ા તુતલા
સબસે બેહતર તદબીર કરનેવાલા હૈ (૧) ઔર જબ પઢી
અ઼-લય-હિમ આયાતુના ક઼ાલૂ ક઼દ
જાતી હૈં ઉન પર આયતેં હમારી તો કેહતે હૈ સુના
સમિઅ્-ના લવ નશાઉ લ-કુ઼લના મિસ્લા
હમને અગર હમ ચાહેં તો અલબત્તા કેહતે હૈં
હાઝ઼ા ४ ઈન હાઝ઼ા ઈલ્લા અસાતી઼રુલ
ઈસ જૈસા, યે તો કુછ ભી નહીં મગર કહાનિયાં હૈ મ ર
અવ્વલીન ૦ વ ઈઝ઼ ક઼ાલુલ્લાહુમ્મા ઈન કાના હાઝ઼ા હુવલ હ઼ક્ક઼ા
અગલે લોગોંકી (૨) ઔર (યાદ કરો વો વકત) જબકે કહા ઉન્હોંને યા અલ્લાહ અગર યે હી હૈ દીને હક
મિન ઈ઼ન્દિકા ફ-અમતિ઼ર અ઼-લયના હિ઼જા-ર-તમ મિનસ સમાઈ
તેરી તરફસે તો બરસા દે હમ પર પત્થર આસ્માનસે,
અવિઅતિના બિ-અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ૦ વમા કાનલ્લાહુ લિ-યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િ-બહુમ
યા લા હમ પર કોઈ અઝાબ દર્દનાક ઔર અલ્લાહ નહી અઝાબ દેગા ઉનકો
વ અન્તા ફ઼ીહિમ ♭ વમા કાનલ્લાહુ મુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િ-બહુમ વહુમ યસ્તગ઼-
હાલાંકે તુ ઉનમેં મવજૂદ હો ઔર અલ્લાહ નહીં અઝાબ દેને વાલા ઉનકો હાલાંકે વો મુઆફી માંગતે
ફ઼િરૂન ૦ વમા લહુમ અલ્લા યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િ-બહુમુલ્લાહુ વહુમ યસુદ્-દૂના
રહેં(૩) ઔર કયા બાત હૈ ઉનમેં કે અઝાબ ન કરે ઉન પર અલ્લાહ ઔર વો રોકતે
અ઼નિલ મસ્જિદિલ હ઼રામિ વમા કાનૂ અવલિયા-અહ ♭ ઈન અવલિયા-
હૈં મસ્જિદે હરામ (ખાનાએ કાબા)સે. ઔર નહીં હૈ વો ઉસકે મુખતાર (મુતવલ્લી તો)
ઉહૂ ઈલ્લલ મુત્તકૂના વ લાકિન્ના અક-સ-રહુમ લા યઅ્-લમૂન ૦
પરહેઝગાર લોગ હી હૈં. લેકિન બહુતસે ઉનકે નહી જાનતે. (૪)
વમા કાના સ઼લાતુહુમ ઈ઼ન્દલ બયતિ ઈલ્લા મુકાઅંવ વ તસ઼્દિ-યહ ♭
ઔર નહીં થી નમાઝ કાબેકે પાસ મગર સીટીયાં બજાની ઔર તાલીયાં.

તફસીર : (૧) બેસાડી દે એટલે કેદ કરી રાખે એમ ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ એ જેમ પયગંબરને બચાવી લીધા તેમ ચાહે તો તમારા ઘરબાર પણ બચાવી લે. (૨) એટલે હંમેશા એમ કેહતા હવે તો જોઈ લીધુ કે એ કિસ્સાઓ ન હતા અઝાબ નો વાદો તમારા ઉપર આવ્યો જેમ પહેલાવાળા ઉપર આવ્યો હતો. (૩) અબુ જહલ જયારે મક્કાથી નીકળવા લાગ્યો તો કાબાની સામે એ જ દુઆ કરી તે જ સામને આવી (૪) એટલે મક્કામાં હઝરતના કદમ ના લીધે અઝાબ અટકી રહ્યો હતો હવે તેમના ઉપર અઝાબ આવ્યો એવી જ રીતે જયાં સુધી-ગુનેહગારો પસ્તાતા રહ્યા અને તૌબાહ કરતા રહ્યા તો પકડાયા નહીં જો કે મોટા માં મોટો ગુનોહ હોય હઝરતે ફરમાવ્યું કે ગુનેહગારોને બે ચીજો બચાવે છે એક તો મારી હસ્તી અને બીજી તૌબા અસ્તગફાર.

فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝ اِنَّ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوْا
عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ فَسَيُنْفِقُوْنَهَا ثُمَّ تَكُوْنُ
عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُوْنَ ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُوْنَ ۝ لِيَمِيْزَ اللّٰهُ الْخَبِيْثَ مِنَ
الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيْثَ بَعْضَهٗ عَلٰى بَعْضٍ
فَيَرْكُمَهٗ جَمِيْعًا فَيَجْعَلَهٗ فِيْ جَهَنَّمَ ۚ اُولٰٓئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُوْنَ ۝ قُلْ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ يَّنْتَهُوْا يُغْفَرْ
لَهُمْ مَّا قَدْ سَلَفَ ۚ وَاِنْ يَّعُوْدُوْا فَقَدْ مَضَتْ
سُنَّتُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ وَقَاتِلُوْهُمْ حَتّٰى لَا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ
وَّيَكُوْنَ الدِّيْنُ كُلُّهٗ لِلّٰهِ ۚ فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ
بِمَا يَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوْٓا
اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰىكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ۝

ફ-ઝૂકુલ અ઼ઝ઼ાબા બિમા કુન્તુમ તક-
તો ચખ્ખો અઝાબ (કા મઝા) ઈસ સબબસે કે તુમ કુફ્ર
ફુરૂન ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ યુનફિકૂના
કરતે થે બેશક જો લોગ કાફિર હૈ ખર્ચ કરતે હૈ વો
અમ-વા-લહુમ લિ-યસુદ-દૂ અ઼ન સબી-
અપને માલ તાકે રોકેં વો અલ્લાહકી
લિલ્લાહ ط ફ-સ-યુનફિકૂ-નહા સુમ્મા
રાહસે. સો અભી ઔર ખર્ચ કરેંગે ઉસ માલકો ફિર
તકૂનુ અ઼લયહિમ હ઼સ-રતન સુમ્મા યુગ઼-
આખિરતમે હોગી ઉનકો પરેશાની, ઔર આખિર
લબૂન ط ۵ વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઈલા
મગલૂબ હોંગે ઔર જો કાફિર હૈ વો
જહન્નમા યુહ઼-શરૂન ۝ લિ-યમીઝલ-
દોઝખકી તરફ હાંકે જાએંગે તાકે જુદા કર દે
મ ૨ લાહુલ ખ઼બીસા મિનત઼ તૈ઼યિબિ વ યજ-અ઼લલ ખ઼બીસા બઅ઼-દ઼હૂ
અલ્લાહ નાપાકકો પાકસે, ઔર રખ્ખે નાપાકકો એક દૂસરે
અ઼લા બઅ઼-દ઼િન ફ-યરકુ-મહૂ જમીઅ઼ન ફ-યજ-અ઼-લહૂ ફી જહન્નમ ط
પર ફિર ઢેર કર દે ઉસકા ઈખટટા. ફિર ડાલ દે ઉસકો દોઝખમેં
૯ ઉલાઈકા હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ۝ કુલ લિલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઈંય યન્તહૂ
૧૮ યે હી લોગ નુકસાન ઉઠાને વાલે હૈં (૧) કેહ દો કાફિરોંસે કે અગર બાઝ આવે
યુગ઼-ફર લહુમ મા કદ સ-લફ ج વઈંય યઊદૂ ફ-કદ મ-દ઼ત સુન્નતુલ
બખ્શા જાવેગા ઉનકો જો હો ચુકા ઔર જો ફિર વોહી કરેં તો પળ ચુકી હૈ રાહ
અવ્વલીન ૦ વ ક઼ાતિલૂહુમ હ઼ત્તા લા તકૂના ફિત્નતુંવ વ
અગલોંકી, ઔર લળતે રહો ઉનસે યહાં તક કે ન રહે ફસાદ (બાકી) ઔર
યકૂનદ-દીનુ કુલ્લુહૂ લિલ્લાહ ج ફ-ઈનિન-તહવ ફ-ઈન્નલ્લાહા બિમા
હો જાએ દીન સબ અલ્લાહકા ફિર અગર વો બાઝ આ જાએં તો અલ્લાહ
યઅ઼-મલૂના બસ઼ીર ૦ વ ઈન ત-વલ્લવ ફઅ઼-લમૂ અન્નલ્લાહા
ઉનકે કામકો દેખતા હૈ ઔર અગર વો ફિર જાવેં તો જાન લો કે અલ્લાહ
મવલા-કુમ ط નિઅ઼-મલ મવલા વ નિઅ઼-મન નસ઼ીર ૦
હિમાયતી હૈ તુમ્હારા (વો હી) અચ્છા હિમાયતી ઔર અચ્છા મદદગાર હૈ. (૨)

તફસીર: (૧) કુરેશ હઝરત (સ.) ને ઈબ્રાહીમ (અ.) ની ઔલાદ સમજીને કાબાના અધિકારી ઠેરવતા હતા અને મુસલમાનો ને આવવા ન દેતા તો ફરમાવ્યું કે ઈબ્રાહીમ (અ.) ની ઔલાદમાં જે પરહેઝગાર હોય તેમનો હક છે અને અન્યાયી માણસોનો હક નથી કે જેનાથી આપ (સ.) નાખુશ થયા તેમને આવવા ન દીધા. (૨) એટલે ધીમે ધીમે અલ્લાહ ઈસ્લામ ને ફતેહમંદ કરશે આ વચ્ચે કાફિરો પોતાનો જાન માલ ખર્ચ કરી જોર કરશે જેથી નેકી અને બદી અલગ પડી જાય એટલે જેની કિસ્મતમાં ઈસ્લામ લખ્યું છે તે બધા મુસલમાન થશે અને જેમને કુફ્ર પર મરવાનું છે તેજ બધા દોઝખમાં જશે (૩) લડો જ્યાં સુધી ટંટો રહે એટલે કાફિરો નો જોર ન રહે કે ઈમાન થી રોકી શકે.

وَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهٗ
وَلِلرَّسُوْلِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَ
ابْنِ السَّبِيْلِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَآ اَنْزَلْنَا
عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ
الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُّمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيْعٰدِ
وَلٰكِنْ لِّيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا ۙ لِّيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَّيَحْيٰى مَنْ حَيَّ عَنْ
بَيِّنَةٍ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ اِذْ يُرِيْكَهُمُ اللّٰهُ
فِيْ مَنَامِكَ قَلِيْلًا وَلَوْ اَرٰىكَهُمْ كَثِيْرًا لَّفَشِلْتُمْ
وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ اِنَّهٗ
عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ وَاِذْ يُرِيْكُمُوْهُمْ اِذِ

વઅ-લમૂ અન્નમા ગ઼નિમ્તુમ મિન
ઔર જાનો તુમ યે કે જો કુછ તુમકો ગનીમત મિલે (યાની કાફિરસે
શય-ઈન ફ-અન્ના લિલ્લાહિ ખુમુ-સહૂ
લળકર હાથ આવે) કિસી ચીઝ તો અલ્લાહકે વાસ્તે હૈ ઉસમેં સે
પાચવાં હિસ્સા નિયાઝ હૈ જિસે ખુદાકે ફઝલ પાંચ જગહ ખર્ચ
વ લિર રસૂલિ વલિ ઝ઼િલ કુરબા વલ
કર સકતે હૈં ઔર રસૂલકે વાસ્તે ઔર ઉસકે કરાબત વાલોંકે
યતામા વલ મસાકીનિ વબનિસ સબીલિ ۴
વાસ્તે ઔર યતીમોં ઔર મોહતાજોં ઔર મુસાફિરોં કે વાસ્તે,
ઔર બાકી અગર તુમ ઈમાન લાએ હો ચાર હિસ્સે લશ્કર પર
ઈન કુન્તુમ આમન્તુમ બિલ્લાહિ વમા
યા ઈમાન જિસકો મુનાસિબ જાને વો) અલ્લાહ પર. ઔર ઉસ
અન્ઝલના અ઼લા અ઼બદિના યવ-મલ ફુર-
(ગૈબી મદદ) પર જો ઉતારી હૈ હમારે બંદે પર ફૈસલે કે દિન
ક઼ાનિ યવ-મલ ત-ક઼લ જમ્અ઼ાન ۶ **વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શય-ઈન ક઼દીર** ۝ મ
(બદર કે દિન) જબકે ગુમ ગઈ થી દોનોં ફૌજેં ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ (૧) ૨
ઈઝ઼ અન્તુમ બિલ ઉ઼દ-વતિદ દુન્યા વહુમ બિલ ઉ઼દ-વતિલ કુસ્વા વર રકબુ
જબકે યે તુમ (મદીનેસે કરીબ) એક કિનારે પર, ઔર વો થે (મદીનેસે દૂર) દૂસરે કિનારે પર ઔર કાફિલા (અબૂ
અસ્ફલા મિન્કુમ ۶ **વ લવ તવાઅ઼ત્તુમ લખ઼્તલફતુમ ફિલ મીઅ઼ાદિ** ۴
સુફયાનકા તિજારતી) નીચે થા ઔર વાદા કરો તુમ અગર તુમસે (યાની કાફિલા) ઔર મુસલમાની કે જાનીબસે
દૂસરી ફૌજથી (લળાઈકા) તો ઈખતેલાફ કરતે તુમ વાદેમેં,
વલાકિલ લિ-યક઼દ઼િયલ્લાહુ અમ-રન કાના મફઊ઼લલ ۸ **લિ-યહલિકા મન**
લેકિન (યકજા કર દિયા તુમ સબકો) તાકે પૂરા કર દે જિસ કામકો કે કરના થા. તાકે મરે જિસકો
હ-લકા અ઼મ બૈયિ-નતિંવ વ યહ઼યા મન હૈયા અ઼મ બૈયિનહ ۶ **વ ઈન્નલ્લાહા**
મરના હૈ દલીલ કાયમ હોને કે બાદ, ઔર જિસકો ઝિન્દા રહના હૈ દલીલ કાયમ હોને કે બાદ ઔર બેશક અલ્લાહ
લ-સમીઉ઼ન અ઼લીમ ۸ **ઈઝ઼ યુરી-કહુમુલ્લાહુ ફી મનામિકા ક઼લીલા** ۶
સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ. (૨) જબકે (અય મુહમ્મદ (સ) દિખલાએ કાફિર અલ્લાહને ખ્વાબમેં થોળે
વ-લવ અરા-કહુમ કસ઼ીરલ લ-ફશિલતુમ વ લ-તના-ઝઅ઼તુમ
ઔર અગર દિખલાતા તુઝકો ખુદા કાફિર બહુત તો ઢીલે પળ જાતે તુમ ઔર ઝગળા ડાલતે તુમ
ફિલ અમરિ વલાકિન્નલ્લાહા સલ્લમ ۶ **ઈન્નહૂ**
કામમેં લેકિન અલ્લાહને બચા લિયા બેશક વો
અ઼લીમુમ બિઝ઼ાતિસ઼ સુદૂર ۝ **વ ઈઝ઼ યુરીકુમૂહુમ ઈઝ઼િલ**
જાનને વાલા હૈ દિલોંકી બાંતકો. ઔર જબ દિખાઈ ગઈ તુમકો ઉન

તફસીર : (૧) એટલે બાદશાહ એ પોતાના રસૂલ ઉપર ફતહ અને જીત ઉતારી જેનાથી તમો કામયાબ નીવડયા અને અલ્લાહ કુદરત રાખે છે કે તેમને આગળ જીતો અપાવે. જે માલ કાફિરોથી લડીને લે તે ગનીમત છે આમાં પાંચવો હિસ્સો અલ્લાહની નિયાઝનો છે રસૂલના ખર્ચ માટે અને રસૂલ પોતાની ઝાત ઉપર સગા વહાલાઓ અને મોહતાજ મુસલમાનો ઉપર ખર્ચ કરે અને પછી હઝરતના આવાજ ખર્ચો થતા. અને જો માલ સુલેહ માં મળ્યો તે સારો ખર્ચ મુસલમાનો નો પછી ગનીમત ના માલ માં ચાર હિસ્સા છે જે લશ્કરમાં વહેચવા સવારો ને બે ભાગ અને પાયદલ ને એક (૨) એટલે કુરેશ પોતાના કાફલાની મદદે આવ્યા હતા અને તમો કાફલાને નાશ કરવા કાફલો બચી ગયો અને બન્ને ફોજો એક મેદાનના બે છેડા ઉપર આવી ગઈ અને એકને બીજાની ખબર ન હતી આ ↗

↗ યુક્તી અલ્લાહની હતી જો તમો ઈરાદા પૂર્વક જતા તો આમ ખરા વખતે ન પહોંચતા અને આ જીત પછી પયગંબર નો સત્ય ઉઘાડો થઈ ગયો જે મર્યા તે પણ યકીન કરીને મર્યા અને જે જીવતો રહ્યો તે પણ હકને ઓળખી ને આવતો અલ્લાહનો સબળ પુરાવો થઈ ગયો.

التَقَيْتُمْ فِىْ اَعْيُنِكُمْ قَلِيْلًا وَّيُقَلِّلُكُمْ فِىْ اَعْيُنِهِمْ
لِيَقْضِىَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا ؕ وَاِلَى اللّٰهِ
تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا لَقِيْتُمْ فِئَةً
فَاثْبُتُوْا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝
وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَنَازَعُوْا فَتَفْشَلُوْا وَ
تَذْهَبَ رِيْحُكُمْ وَاصْبِرُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۝
ع ૧ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ
بَطَرًا وَّرِئَآءَ النَّاسِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ۝ وَاِذْ زَيَّنَ
لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ
الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّىْ جَارٌ لَّكُمْ ۚ فَلَمَّا تَرَآءَتِ
الْفِئَتٰنِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنِّىْ بَرِىْٓءٌ
مِّنْكُمْ اِنِّىْۤ اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّىْۤ اَخَافُ اللّٰهَ ؕ

ત-કય-તુમ ફી અચ્‌-યુનિકુમ કલીલંવ
(કાફિરોંકી ફોજ) મુકાબલે કે વકત તુમ્હારી આંખોંમે થોળી,
વ યુકલ્લિલુકુમ ફી અચ્‌-યુનિહિમ
ઔર થોળા દિખલાયા તુમકો ઉનકી આંખોંમેં
લિ-યકદ્દિયલ્લાહુ અમ-રન કાના
તાકે પૂરા કરા દે અલ્લાહ જિસ કામકો કે કરના
મફઊલા ط વ ઈલલ્લાહિ તુર-જઉલ ઉમૂર ۝
થા ઔર અલ્લાહહી કી તરફ સબ કામ લૌટાએ જાતે હૈ (૧)
યા ઐયુહલ લઝીના આ-મનૂ ઈઝા લકીતુમ
અય ઈમાનવાલો જબ ભિળો તુમ
ફિ-અતન ફસ્બુતૂ વઝ્‌કુરુલ્લાહા
કિસી ફૌજસે તો સાબિત કદમ રહો ઔર યાદ કરો
કસીરલ લ-અલ્લકુમ તુફલિહૂન ۝
અલ્લાહકો બહુત તાકે તુમ મુરાદ પાઓ (૨) ઔર
મ
૨ **વ અતીઉલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ વલા તના-ઝઊ ફ-તફ-શલૂ વ તઝ્‌-હબા**
હુકમ માનો અલ્લાહકા ઔર ઉસકે રસૂલકા ઔર મત ઝગળા કરો આપસમેં વરના હિમ્મત હાર જાવગે જાતી રહેગી
રીહુકુમ વસ્બિરૂ ط ઈન્નલ્લાહા મ-અસ્ સાબિરીન ۝ વલા તકૂનૂ કલ્લઝીના
તુમ્હારી હવા ઔર સબ્ર કરો બેશક અલ્લાહ સબ્ર કરનેવાલોંકે સાથ હૈ (૩) ઔર મત હો જાવ ઉન જૈસે જો
ખ-રજૂ મિન દિયારિહિમ બ-ત-રંવ વ રિઆ-અન નાસિ વ યસુદ-દૂના
નિકલે અપને ઘરોંસે ઈતરાતે હુવે ઔર લોગોંકો દિખાનેકે લિયે ઔર રોકતે થે
અન સબીલિલ્લાહ ط વલ્લાહુ બિમા યચ્‌-મલૂના મુહીત ۝ વ ઈઝ ઝૈ-યના
રાહસે અલ્લાહકી ઔર જો કુછ વો કરતે હૈં અલ્લાહકે કાબૂમેં હૈ (૪) ઔર જબ ભલે કર
લહુમુશ શય-તાનુ અચ્‌-મા-લહુમ વ કાલા લા ગાલિબા લકુમુલ યવમા
દિખાએ શયતાનને ઉનકે આમાલકો (ઉનકી નઝરોંમે) ઔર કહા કોઈ ગાલિબ ન હોગા તુમ પર આજ કે દિન
મિનન્નાસિ વ ઈન્ની જારુલ લકુમ ج ફ-લમ્મા તરા-અતિલ ફિ-અતાનિ
લોગોંમેંસે, ઔર મૈં હિમાયતી હું તુમ્હારા. લેકિન જબ સામને હુઈ દોનોં ફૌજેં
ન-ક-સા અલા અકિ-બયહિ વ કાલા ઈન્ની બરીઉમ
તો ઉલટા ફિરે વો અપની દોનોં એળીયોં પર ઔર બોલા મેં બેઝાર હું
મિન્કુમ ઈન્ની અરા માલા ત-રવ-ના ઈન્ની અખાફુલ્લાહ ط
તુમસે મેં દેખતા હું વો જો તુમ નહીં દેખતે મેં ડરતા હું અલ્લાહસે

તફસીર : (૧) પયગંબરને સવપ્નામાં કાફિરો થોડા નજરમાં આવ્યા અને મુસલમાનો મુકાબલા વખતે હિમ્મતથી લડે પયગંબરનો સવપ્નો ખોટો ન હતો તેમાં કાફિરો રહેવાવાળા ઓછા જ હતા ઘણાં ખરા એવા હતા જે પાછળથી મુસલમાન થયા (૨) એટલે અલ્લાહની મદદ ચાહો તો જાહેરના સામાનથી નહી દિલની મઝબુતી અને અલ્લાહની યાદ અને સરદાર ની ફરમાં બરદારી અને એક મસલિહત જોઈએ. (૩) હવા બગડી જશે એટલે ચઢતી મટીને પડતી આવશે. (૪) જિહાદ ઈબાદત છે ઈબાદત ઉપર ઈતરાવવુ અગર દેખાવ માટે કરવી જે કબુલ નથી.

وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۞ اِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ
وَالَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَآءِ دِيْنُهُمْ ؕ
وَمَنْ يَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۞
وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِيْنَ كَفَرُوا الْمَلٰٓئِكَةُ
يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ۚ وَذُوْقُوْا
عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۞ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْكُمْ
وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ۞ كَدَاْبِ اٰلِ
فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيْدُ
الْعِقَابِ ۞ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً
اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ۙ وَ
اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۞ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ
وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ

વલ્લાહુ શદીદુલ ઈકાબ ૦ ઈઝ યકૂલુલ ૯
ઔર અલ્લાહ સખ્ત અઝાબ કરનેવાલા હૈ (૧) જબ કેહને લગે ૨
મુનાફિકૂના વલ્લઝીના ફી કુલૂબિહિમ
મુનાફિક ઔર જિનકે દિલોંમેં બીમારી થી
મ-ર-દુન ગ઼રરા હાઉલાઇ દીનુહુમ ط વમંય
યે કે મગરૂર કર દિયા હૈ ઉનકે દીનને ઔર જો
ય-તવક-કલ અ-લલ્લાહિ ફ-ઇન્નલ્લાહા
કોઈ ભરોસા કરે અલ્લાહ પર તો અલ્લાહ ઝબરદસ્ત
અઝીઝુન હકીમ ૦ વ લવ તરા ઇઝ ય-ત-
હિકમતવાલા (૨) ઔર અગર દેખેં આપ જબકે જાન
વફ-ફલ લઝીના ક-ફ-રુલ મલાઇ-કતુ
કબ્ઝ કરતે હૈં કાફિરોંકી ફરિશ્તે મારતે
યદ્રિબૂના વુજૂ-હહુમ વ અદબા-રહુમ ج વ
હૈં મુંહ પર ઉનકે ઔર પીઠ પર ઉનકે ઔર મ
ઝૂકૂ અઝાબલ હરીક ૦ ઝાલિકા બિમા કદ-દમત અયદીકુમ વ અન્નલ્લાહા ૨
(કેહતે હૈં) ચખ્ખો અઝાબ જલનેકા યે બદલા હૈ ઉસીકા જો આગે ભેજા હૈં તુમ્હારે હાથોંને ઔર યે કે અલ્લાહ
લયસા બિ-ઝલ્લામિલ લિલ અબીદ ૦ ક-દઅ-બિ આલિ ફિર-અવના ۷
નહીં ઝુલ્મ કરનેવાલા (અપને) બન્દોં પર, (ઈન લોગોંકા હાલ વોહી હૈ) જૈસે ફિરઔન વાલોંકા
વલ્લઝીના મિન કબલિહિમ ط ક-ફ-રૂ બિ-આયાતિલ્લાહિ ફ-અ-ખ-
ઔર ઉનકે પેહલે વાલોંકા થા કે ઈન્કાર કિયા નિશાનિયોંકા અલ્લાહકી સો પકળા
ઝહુમુલ્લાહુ બિ-ઝુનૂબિહિમ ط ઇન્નલ્લાહા કવિય્યુન શદીદુલ ઈકાબ ૦
ઉનકો અલ્લાહને ગુનાહોં પર ઉનકે બેશક અલ્લાહ ઝોરાવર હૈ સખ્ત અઝાબ દેનેવાલા.
ઝાલિકા બિ-અન્નલ્લાહા લમ યકુ મુગૈયિરન નિઅ્-મ-તન અન-અ-મહા
ઈસકા સબબ યે હૈ કે અલ્લાહ હરગિઝ નહીં બદલનેવાલા ઉસ નેઅમતકો જો દી થી ઉસને
અલા કવમિન હત્તા યુગૈયિરૂ મા બિ-અન્ફુસિહિમ ۷ વ અન્નલ્લાહા
કિસી કૌમકો જબ તક કે વો બદલ ન ડાલે અપની હાલત ખુદ ઔર યે કે અલ્લાહ
સમીઉન અલીમ ૦ ક-દઅ-બિ આલિ ફિર-અવના ۷ વલ્લઝીના
સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ (૩) (ઈન લોગોંકા હાલ વોહી હૈ) જૈસા ફિરઔન વાલોંકા ઔર
મિન કબલિહિમ ط કઝ-ઝબૂ બિ-આયાતિ રબ્બિહિમ
ઉનસે પેહલોંકા થા ઝુટલાયા ઉન્હોંને આયતોંકો અપને રબકી

તફસીર : (૧) જયારે કાફિરો ભેગા થઈ લડવા માટે નીકળ્યા રસ્તા માં એક બુઢ્ઢો માણસ મળ્યો તેણે કહ્યું હું પણ મુસલમાનોનો દુશમન છું તમારી મદદ માટે આવ્યો છુ અને લડાઈનો મોટો જાણકાર છું પછી જયારે લડાઈ શરૂ થઈ અબુ જહલથી હાથ છોડાવી નાસી ગયો તે શખસ ને પેહલા કોઈએ જોયો હતો ન પાછળથી, તે શયતાન હતો જયારે તેણે જિબ્રાઈલ અને મીકાઈલને મુસલમાનો તરફ જોયા ત્યારે તે નાઠો. (૨) મુસલમાનો ની બહાદુરી જોઈ મુનાફિકો એવી રીતે લાનત કરતા હતા તો અલ્લાહે ફરમાવ્યું એ અભિમાન નથી એ તવક્કલ છે. (૩) આપણી ઝિન્દગીની રીત બદલો એટલે માન્યતા અને નિષ્ઠા ન બદલાય ત્યાં સુધી અલ્લાહે બખશેલી નેઅમત છીનવાઈ જતી નથી.

فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَ
كُلٌّ كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿٥٤﴾ اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ
اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٥﴾ اَلَّذِيْنَ
عٰهَدْتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَهُمْ فِيْ
كُلِّ مَرَّةٍ وَّهُمْ لَا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٦﴾ فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي
الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٥٧﴾
وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْۢبِذْ اِلَيْهِمْ
عَلٰى سَوَآءٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَآئِنِيْنَ ﴿٥٨﴾ وَلَا
يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَبَقُوْا ؕ اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُوْنَ ﴿٥٩﴾
وَاَعِدُّوْا لَهُمْ مَّا اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ قُوَّةٍ وَّمِنْ رِّبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُوْنَ بِهٖ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ وَ
اٰخَرِيْنَ مِنْ دُوْنِهِمْ ۚ لَا تَعْلَمُوْنَهُمْ ۚ اَللّٰهُ
يَعْلَمُهُمْ ؕ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَيْءٍ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

ફ-અહ-લક-નાહુમ બિ-ઝુનૂબિહિમ વ
તો હલાક કર દિયા હમને ઉનકો ઉનકે ગુનાહોંકિ સબબસે
અગ્-રક્ના આલા ફિર-અવ-ન ૮ વ કુલ્લુન
ઔર ડુબો દિયા હમને ફિરઔનકે લોગોંકો. ઔર સબ
કાનૂ ઝાલિમીન ૦ ઈન્ના શર્રદ-દવાબ્બિ
ઝાલિમ થે બદતર જાનવરોંમેં અલ્લાહકે
ઈન્દલ્લાહિલ લઝીના ક-ફરૂ ફહુમ લા યુઅ-
નઝદીક વો હૈ જો મુનાફિક હુવે ફિર વો ઈમાન
મિનૂન ૦ અલ્લઝીના આહત્તા મિન્હુમ
નહી લાતે. જિનસે અહદ લિયા હૈ તુમને ઉનમેંસે
સુમ્મા યન-કુદૂના અહ-દહુમ ફી કુલ્લિ
ફિર વો તોળ ડાલતે હૈં અપના અહદ હર બાર
મર્રતિંવ વહુમ લા યત્તકૂન ૦ ફ-ઈમ્મા
ઔર વો નહી ડરતે ફિર અગર પાવેં
મ તસ્કફન્નહુમ ફિલ હરબિ ફ-શર-રિદ બિહિમ મન ખલ્ફહુમ લ-અલ-
૨ આપ ઉનકો લળાઈમેં તો ઐસી સઝા દે કે દેખકર ભાગ જાએ ઉનકે પીછેસે તાકે વો
લહુમ યઝ્-ઝક-કરૂન ૦ વ ઈમ્મા તખાફન્ના મિન કવમિન ખિયા-નતન
નસીહત પકળેં. ઔર અગર ડર હો તુઝકો કિસી કૌમમેં દગાબાઝીકા તો ફેંક દે ઉનકી તરફ
ફમબિઝ ઈ-લયહિમ અલા સવાઅ ૮ ઈન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુલ
(ઉનકા અહદ ઈસ તરહ કે) હો જાવ તુમ ઔર વો બરાબર. બેશક વો અલ્લાહ નહીં દોસ્ત રખતા
૯ ખાઈનીન ૦ વલા યહ-સબન્નલ લઝીના ક-ફ-રૂ સ-બકૂ ૮ ઈન્નહુમ લા
3 દગાબાઝોંકો (૧) ઔર ન સમઝે કાફિર યે કે વો ભાગ નિકલે યકીનન વો આજિઝ નહીં
યુઅ્-જિઝૂન ૦ વ અઈદ-દૂ લહુમ મસ-ત-તઅ્-તુમ મિન કુવ્વતિંવ
કર સકતે (હમકો) ઔર તૈયાર કરો ઉનસે લળનેકે લિયે જો કુછ કર સકો તુમ કુવ્વતસે
વ મિરરિબાતિલ ખયલિ તુરહિબૂના બિહી અદુવ્વલ્લાહિ વ અદુવ્વકુમ
ઔર પલે હુવે લોગોંસે, કે ડરાઓગે ઉસસે દુશ્મનોંકો અલ્લાહકે ઔર તુમ્હારે
વ આ-ખરીના મિન દૂનિહિમ ૮ લા તઅ્-લમૂ-નહુમ ૮ અલ્લાહુ
ઔર દૂસરેકો ઉનકે સિવા. નહી જાનતે તુમ જિનકો અલ્લાહ
યઅ્-લમુહુમ ૮ વમા તુન્ફિકૂ મિન શયઈન ફી સબીલિલ્લાહિ
જાનતા હૈ ઉનકો ઔર જો કુછ ખર્ચ કરોગે તુમ કિસી ચીઝમેં રાહે ખુદામેં વો

તફસીર : (૧) જો એક કૌમે કાફિરો જોડે સુલેહ કરી અને પછી તેમના તરફથી દગો થયો તો તેમને ખબર આપ્યા વિના મારો અને જો દગો નથી થયો પરંતુ ડર છે તો તેમને જાણ કરી જવાબ આપો બરાબર રીતે જે લડાઈનો સરંજામ સવાર પેહલા કરી શકતા હતા તે હવે પણ લડાઈ કરો આમાં કાંઈ વાત ફેર નથી.

يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ ۝ وَاِنْ جَنَحُوْا
لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ هُوَ
السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ وَاِنْ يُّرِيْدُوْٓا اَنْ يَّخْدَعُوْكَ
فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ ؕ هُوَ الَّذِيْٓ اَيَّدَكَ بِنَصْرِهٖ وَ
بِالْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ ؕ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا
فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا مَّآ اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ ؕ اِنَّهٗ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝
يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ
عَلَى الْقِتَالِ ؕ اِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ عِشْرُوْنَ صٰبِرُوْنَ
يَغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ
يَّغْلِبُوْٓا اَلْفًا مِّنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَّا يَفْقَهُوْنَ ۝ اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ

યુવફ-ફ ઇ-લયકુમ વ અન્તુમ લા તુઝ્-
પુરા દિયા જાએગા તુમકો. ઔર તુમ પર ઝુલ્મ નહીં કિયા
લમૂન ૦ વ ઇન જ-નહૂ લિસ્સલ્મિ ફજ-
જાએગા (૧) ઔર અગર ઝુકે વો સુલહકી તરફ તો તુમ ભી
નહ્ લહા વ ત-વક-કલ અ્-લલ્લાહ ط ઇન્નહૂ
ઝુક જાઓ ઉસકી તરફ ઔર ભરોસા કર અલ્લાહ પર બેશક
હુવસ સમીઉ્લ અ્લીમ ૦ વ ઇંય યુરીદૂ
વો સુનનેવાલા હૈ જાનનેવાલા હૈ (૨) ઔર અગર વો
અંય યખ્દઊકા ફ-ઇન્ના હ્સ્બકલ્લાહ ط
ચાહેં તો બેશક કાફી હૈ તુઝકો અલ્લાહ
હુવલ્લઝી ઐ-ય-દ-કા બિ-નસ્રિહી
ઉસીને કુવ્વત દી તુઝકો અપની મદદસે
વ બિલ્ મુઅ્-મિનીન ૦ૅ વ અલ્લફ
ઔર મુસલમાનોંસે ઔર ઉલફત ડાલી
બયના કુલૂબિહિમ ط લવ અન્ફક્તા મા ફિલ અરદ્િ જમીઅ્મ
ઉનકે દિલોંમેં અગર ખર્ચ કર દેતા તુ જો કુછ ઝમીનમેં હૈ સબ
મ્ા અલ્લફતા બયના કુલૂબિહિમ ﻻ વલાકિન્નલ્લાહા અલ્લફ
(તબ ભી) ન ઉલફત ડાલ સકતા તુ દિલોંમેં ઉનકે લેકિન અલ્લાહને ઉલફત ડાલી
બય-નહુમ ط ઇન્નહૂ અ્ઝીઝુન હ્કીમ ૦ યા ઐયુહન નબિય્યુ હ્સ્બુકલ્લાહુ
ઉનકે દિલોંમેં બેશક વો ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ (૩) અય નબી કાફી હૈ તુઝકો અલ્લાહ
વ મનિત ત-બ-અ્-કા મિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ૅ યા ઐયુહન નબિય્યુ
ઔર વો જિન્હોંને પૈરવી કી તેરી મુસલમાનોંમેં સે અય નબી
હ્રરિદ્િલ મુઅ્-મિનીના અ્-લલ ક્િતાલ ط ઇંય યકુમ મિન્કુમ ઇ્શરૂના
રગબત દે મુસલમાનોંકો લડાઈકી અગર હોંગે તુમમેંસે બીસ આદમી સાબિત
સ્ાબિરૂના યગ્લિબૂ મિ-અતૈન ૯ વ ઇંય યકુમ મિન્કુમ મિ-અતુંય
કદમ રેહનેવાલે તો ગાલિબ હોંગે દોસો પર ઔર અગર હોંગે તુમમેંસે સો આદમી
યગ્લિબૂ અલ-ફમ મિનલ લઝીના ક-ફ-રૂ બિ-અન્નહુમ ક્વમુલ
તો ગાલિબ હોંગે હઝાર કાફિરોં પર ઈસ વાસ્તે કે વો
લા યફ-ક્હૂન ૦ અલ-આના ખ્ફ-ફ-ફલ્લાહુ અ્ન્કુમ વ અ્લિમા
લોગ સમઝતે નહીં હૈ (૪) અબ આસાની કી અલ્લાહને ઔર જાના કે

મ ૨

તફસીર : (૧) હુકમ ફરમાવ્યો કે જિહાદનો સરંજામ જે થાય તે કરો અને તીર અંદાજી માટે ભાર આપ્યો હથિયાર બાજી આમાં શામેલ છે ઘોડા પાળવામાં જે ખર્ચ થાય તેની ખોરાકમાં એ બધુ તરાજૂમાં કયામત ના દીવસે ચઢશે ફરમાવ્યું આ બધુ છાપ માટે છે તો સમજશો નહી કે સામાન થી જીત થશે જીત અલ્લાહની મદદથી થશે અને લોકો જેમને તમો નથી જાણતા એ મુનાફિકો છે કે જાહેર રીતે મુસલમાનો ના પોષાક માં છે. (૨) એટલે જો દિલમાં દગો રાખશો તો અલ્લાહને જાણ છે તેની સજા આપશે. (૩) અરબની કૌમમાં આગળ પહેલા વેર રાખતા અને એક બીજાના લોહીના પિયાસા હતા પછી હઝરત (સ.) ના કારણે બધા એક થયા અને દોસ્ત બન્યા. (૪) હઝરત (સ.) એ મદીનામાં આવીને મુસલમાનો ની સંખ્યા ગણાવી લડાઈમાં લડવા માટે કાબિલ મર્દ ૬૦૦ થયા કે ↗ હવે અમને ક્યા કાફિરથી ડર છે આ પછી ૪ ૬ આ આયત ઉતરી. (૫) એટલે અલ્લાહ પર યકીન રાખતા નથી તેમ સવાબ પર અને જેને યકીન છે મૌત ઉપર દિલેર છે.

اَنَّ فِيْكُمْ ضَعْفًا ؕ فَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ صَابِرَةٌ
يَّغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ اَلْفٌ يَّغْلِبُوْۤا
اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۝ مَا كَانَ
لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗۤ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى
الْاَرْضِ ؕ تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ
الْاٰخِرَةَ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝ لَوْلَا كِتٰبٌ مِّنَ اللّٰهِ
سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيْمَاۤ اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝ فَكُلُوْا
مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ وَّاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ يٰۤاَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِّمَنْ فِىْۤ اَيْدِيْكُمْ
مِّنَ الْاَسْرٰۤى ۙ اِنْ يَّعْلَمِ اللّٰهُ فِىْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا
يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّاۤ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَ
اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَاِنْ يُّرِيْدُوْا خِيَانَتَكَ
فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ ؕ

અન્ના ફીકુમ દ્અ્-ફા ઽ ફ-ઇંય યકુમ મિન્કુમ
તુમ મેં કમઝોરી હૈ તો અબ અગર તુમમેંસે સો આદમી
મિ-અતુન સાબિ-રતુંય યગ્લિબૂ
સાબિત કદમ રેહનેવાલે હોંગે તો ગાલિબ હોંગે
મિ-અતૈન ૯ વ ઇંય યકુમ મિન્કુમ અલ્ફુંય યગ્-
દો સો પર ઔર અગર તુમમેંસે હઝાર હોંગે તો
લિબૂ અલ-ફયનિ બિ ઇઝ્નિલ્લાહ ઽ વલ્લાહુ
ગાલિબ હોંગે દો હઝાર પર. અલ્લાહ કે હુકમસે ઔર અલ્લાહ
મઅસ સાબિરીન ○ મા કાના લિ-નબિય્યિન
સાબિત કદમ રેહનેવાલોં કે સાથ હૈ. (૧) નહીં મુનાસિબ થા નબીકે
અંય યકૂના લહૂ અસરા હત્તા યુસ્ખિના
લિયે યે ઉસકે પાસ કૈદી હોતે, જબ તક કે ખૂબ કત્લ
ફિલ અર્દ ઽ તુરીદૂના અ્-રદ્દ દુન્યા
ન કર લેતે મુલ્કમેં (કાફિરોંકો) તુમ ચાહતે હો સામાન દુન્યાકા

મ ૨

વલ્લાહુ યુરીદુલ આખિરહ ઽ વલ્લાહુ અઝીઝુન હકીમ ○ લવ લા
ઔર અલ્લાહ ચાહતા હૈ આખિરતકો (તુમ્હારે લિયે) ઔર અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ (૨) અગર ન હોતી
કિતાબુમ મિનલ્લાહિ સ-બ-કા લ-મસ્સકુમ ફીમા અ-ખઝ્તુમ
એક બાત લિખ્ખી હુઈ અલ્લાહકી તરફસે પેહલેસે તો તુમકો ઉસ માલમેં કે લિયા થા તુમને
અઝાબુન અઝીમ ○ ફ-કુલૂ મિમ્મા ગનિમ્તુમ હલાલન તૈયિબંવ
અઝાબ બળા (૩) તો ખાવ ઉસમેંસે જો માલે ગનીમત લીયા તુમકો હલાલ પાકીઝા (સમઝકર) ઔર ડરતે રહો

૬ ૫

વત્તકુલ્લાહ ઽ ઇન્નલ્લાહા ગફૂરુર્રહીમ ○ યા ઐયુહન નબિય્યુ કુલ લિમન
અલ્લાહસે બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ અય નબી કેહ દો ઉનસે
ફી અયદીકુમ મિનલ અસરા ઽ ઇંય યઅ્લમિલ્લાહુ ફી કુલૂબિકુમ
જો તુમ્હારે હાથમેં કૈદી હૈ અગર જાનેગા અલ્લાહ તુમ્હારે દિલોંમેં
ખયરંય યુઅ્-તિકુમ ખય-રમ મિમ્મા ઉખિઝા મિન્કુમ વ યગ્ફિર
કુછ નેકી તો દેગા તુમકો બેહતર ઉસસે જો છીના ગયા હૈ તુમસે, ઔર બખ્શેગા
લકુમ ઽ. વલ્લાહુ ગફૂરુર્રહીમ ○ વઇંય યુરીદૂ ખિયા-ન-ત-કા
તુમકો ઔર અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ ઔર અગર ચાહેંગે વો (કૈદી) દગાબાઝી કરની
ફ-કદ ખાનુલ્લાહા મિન કબ્લુ ફ-અમ-ક-ના મિન્હુમ ઽ
મુઝસે તો વો દગા કર ચુકે હૈં અલ્લાહસે ઈસસે પેહલે ફિર કાદિર કિયા ઉસને (તુમકો) ઉન પર

તફસીર : (૧) પહેલાના મુસલમાનો યકીનમાં સંપૂર્ણ હતા તેમના ઉપર હુકમ થયો હતો કે તમારા બરાબર દસ કાફિરો સાથે જિહાદ કરો પાછળના મુસલમાનો એક કદમ પાછળ હતા તો પણ હુકમ થયો કે બે બરાબર જિહાદ કરો એજ હુકમ હજુ પણ બાકી છે પરંતુ બે થી વધુ પર હુમલો કરો તો વધારે સવાબ છે હઝરત (સ.) ના વખતમાં હજાર મુસલમાનો ૮૦ હજાર થી લડેલા છે. (૨) બદર ની લડાઈમાં ૭૦ કાફિરો પકડાઈને આવ્યા હઝરત (સ.)સે મશવરો કર્યો કે એમનો શું કરવું, વધારે મુસલમાનો ની મરજી તેમને કત્લ કરવાની હતી હઝરત ઉમર (રદી.) અને સઅદ બિન મઆઝ (રદી.) ની પણ એજ મરજી હતી છેવટે માલ લઈ તેમને છોડી મુક્યા ત્યારે આ આયત ઠપકા ની ઉતરી એટલે નબીયોંને જિહાદનો હેતું માલ એકઠો કરવાનો નથી બલકે કાફિરોની હઠધર્મી અને ↗

↗ શક્તી તોડવાની છે અને કત્લ કરવામાં તેના ડરથી બીજાઓ હઠધર્મી છોડશે. (૩) એ વાત લખાઈ ચૂકી હતી કે એ કેદીઓમાં વધારેના કિસ્મતમાં મુસલમાન થવાનું હતું.

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿۷۱﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ
هَاجَرُوْا وَ جٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّ نَصَرُوْٓا
اُولٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ وَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَلَمْ يُهَاجِرُوْا مَا لَكُمْ مِّنْ وَّلَايَتِهِمْ
مِّنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا ۚ وَاِنِ اسْتَنْصَرُوْكُمْ
فِي الدِّيْنِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿۷۲﴾
وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ اِلَّا
تَفْعَلُوْهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْاَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيْرٌ ﴿۷۳﴾
وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَ جٰهَدُوْا فِيْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّ نَصَرُوْٓا اُولٰٓئِكَ
هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ؕ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿۷۴﴾

વલ્લાહુ અ્લીમુન હ્કીમ ٥
ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ (૧)
ઇન્નલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ હા-જરૂ વ
જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર ઘર છોડે, ઔર
જા-હદૂ બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ
લડે અપને માલ ઔર જાનસે
ફી સબીલિલ્લાહિ વલ્લઝ઼ીના આવૌ વ
રાહે ખુદામેં, ઔર જિન લોગોંને જગહ દી ઔર
ન-સ્રૂ ઉલાઇકા બઅ્દુહુમ અવલિ-
મદદ કી યે સબ એક દૂસરે કે
યાઉ બઅ્દ્ ｂ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ લમ
દોસ્ત હૈ (૨) ઔર જો ઈમાન લાએ ઔર નહી
યુહાજિરૂ મા લકુમ મિંવ વલા-યતિહિમ
હિજરતકી ઉન્હોંને નહીં હૈ તુમકો ઉનકી
મિન શયઇન હ્ત્તા યુહાજિરૂ ｅ વ ઇનિસ-તન્સ્રૂકુમ
દોસ્તીસે કોઈ સરોકાર જબ તક વો હિજરત ન કરેં. લેકિન અગર મદદ માંગે વો તુમસે
ફિદ-દીનિ ફ-અ્-લયકુમુન નસ્રુ ઇલ્લા અ્લા ક્વમિમ
દીની કામમેં તો તુમ પર લાઝિમ હૈ મદદ કરની (ઉનકી) મગર ઉન લોગોંકે (મુકાબલેમેં મદદ કરના)
બય-નકુમ વ બય-નહુમ મીસાક્ ｂ વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના
લાઝિમ નહી કે તુમ ઔર ઉનમેં અહદ હો ચુકા હો. ઔર અલ્લાહ જો તુમ કરતે હો
બસ્રીર ٥ વલ્લઝ઼ીના ક-ફ-રૂ બઅ્દુહુમ અવલિયાઉ બઅ્દ્ ｂ
ઉસકો દેખતા હૈ (૩) ઔર જો લોગ કાફિર હૈં વો આપસસે દોસ્ત હૈં એક દૂસરેકે
ઇલ્લા તફ-અ્લૂહુ તકુન ફિત્નતુન ફિલ અર્દ્િ વ ફસાદુન
અગર તુમ ઐસા ન કરોગે તો ફિતના ફૈલેગા મુલ્કમેં ઔર બડી ખરાબી
કબીર ٥ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ હા-જરૂ વ જા-હદૂ ફી
હોગી. (૪) ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર હિજરતકી ઔર લડે
સબીલિલ્લાહિ વલ્લઝ઼ીના આવૌ વ ન-સ્-રૂ ઉલાઇકા હુમુલ
રાહે ખુદામેં. ઔર જિન લોગોંને ઉનકો જગહ દી ઔર મદદકી વો હી હૈ
મુઅ્મિનૂના હ્ક્કા ｂ લહુમ મગ્ફિ-રતુંવ વ રિઝકુન કરીમ ٥
મુસલમાન સચ્ચે ઉનકે લિયે બખશિશ હૈ ઔર રોઝી હૈ ઈઝ્ઝતસે (૫)

મ ૨

તફસીર : (૧) એટલા ડરતા રહેશો અને કાંઈ ભુલ પણ થઈ જશે તો બખ્શી દેશે કેદીયો નો હુકમ સાંભળી તે ગનીમત થી ડર્યા તેમને તસલ્લી આપી અને ફરમાવ્યું કે એ અલ્લાહની અર્પણ કરેલ છે તેને ખાવ પરંતુ ગનીમતને માટે જિહાદ ન કરો હનફી માં એ છે કે કાફિર પકડાય તો તેમની પાસેથી માલ લઈ છોડવો જાઈઝ નથી અને ન મફત છોડવો કે ફરી કાફિરોમાં જઈને મળી જાય પરંતુ તેમને ગુલામ બનાવી રાખવું જાઈઝ છે અથવા છોડી દેવા કે રઈયત બની ઈસ્લામી મુલ્કમાં રહે. (૨) પેહલો દગો કરી ચુકયા છે અલ્લાહથી એજ કુફ્ર છે અને તેના હુકમોનો ઈન્કાર છે કેટલાક હાશમીઓ અબુ તાલિબની ઝિન્દગીમાં બધા વચનો કરી હઝરતની મદદ માટે એકઠા થયા ન હતા અને હવે કાફિરો ની સાથે થઈને આવ્યા અને એ વચન સાચો થયો એમાં જે મુસલમાન થયા તેમને અલ્લાહ ↗ તઆલા એ અસંખ્ય દોલત બક્ષી અને જે મુસલમાન ન થયા તે ખરાબ થઈ બરબાદ થઈ ગયા. (૩) હઝરત (સ.) ના સહાબીઓ બે ફિર્કામાં હતા મુહાજિર અને અનસાર મુહાજિર ઘર છોડવાવાળા અને અનસાર જગ્યા આપનાર અને મદદ કરનાર એટલે જેટલા મુસલમાનો હઝરત (સ.) ની સાથે હાજર છે તે બધાની સુલેહ અને જંગ એક જ છે એકનો તરફદાર બધાનો તરફદાર એક નો વિરોધી બધાનો વિરોધી અને જે મુસલમાનો પોતાના મુલ્કમાં છે જ્યાં કાફિરોનો ➡

વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ મિમ બઅ્દુ
ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ ઈસકે બાદ
વ હા-જરૂ વ જા-હદૂ મ-અ્કુમ
ઔર હિજરત કી ઔર લડે તુમ્હારે સાથ હોકર
ફ-ઉલાઇકા મિન્કુમ ٰ વ ઉલુલ અરહ઼ામિ
તો વો ભી તુમહી મેં દાખિલ હૈં ઔર રિશ્તેદાર
બઅ્દુહુમ અવલા બિ-બઅ્દિન
આપસમેં ઝયાદા હકદાર હૈં એક દૂસરેકે અલ્લાહકે
ફી કિતાબિલ્લાહ ٰ ઈન્નલ્લાહા
હુકમ કે મુતાબિક બેશક અલ્લાહ
બિ-કુલ્લિ શયઇન અ઼લીમ ۝
હર ચીઝસે ખબરદાર હૈ (૧)

સૂરતુત તવ-બહ

સૂરઈ તવબહ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૧૨૯) આયતેં હૈં

બરૉ-અતુમ મિનલ્લાહિ વ રસૂલિહી ઇલલ્લઝ઼ીના આ઼હત્તુમ મિનલ
(૨) બેઝારી હૈ અલ્લાહકે ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફસે ઉનકે અહદ કિયા થા તુમને જિન
મુશરિકીન ۝ ફસીહૂ ફિલ અરદ઼િ અર-બ-અ઼તા અશ-હુરિંવ વઅ્લમૂ
મુશરિકોંસે તો ફિરલે મુલ્કમેં ચાર મહીંને ઔર જાન લો કે
અન્નકુમ ગ઼યરુ મુઅ઼્જિઝિલ્લાહિ ٰ વ અન્નલ્લાહા મુખ઼ઝિલ કાફિરીન ۝
તુમ નહી થકાને વાલે અલ્લાહકો ઔર બેશક અલ્લાહ રૂસ્વા કરનેવાલા હૈ કાફિરોંકો
વ અઝ઼ાનુમ મિનલ્લાહિ વ રસૂલિહી ઇલન નાસિ યવ-મલ હ઼જજિલ
ઔર સુના દેતા હૈ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફસે લોગોંકો દિન બડે હજકે
અક-બરિ અન્નલ્લાહા બરીઉમ મિનલ મુશરિકીના ٰ વ રસૂલુહ ٰ ફ-ઇન
યે કે અલ્લાહ બેઝાર હૈ મુશરિકોંસે ઔર ઉસકા રસૂલ ભી, ફિર અગર
તુબ્તુમ ફહુવા ખ઼ય-રુલ લકુમ ٰ વ-ઇન ત-વલ્લય-તુમ ફઅ્લમૂ
તુમ તૌબા કરો તો વો બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે ઔર અગર મુંહ ફેર લોગે તો જાન લો કે તુમ
અન્નકુમ ગ઼યરુ મુઅ્જિઝિલ્લાહ ٰ વ બશ્શિરિલ લઝ઼ીના ક-ફ-રૂ બિ-
હરગિઝ નહીં થકાનેવાલે અલ્લાહકો. ઔર ખુશ ખબરી સુના દે કાફિરોંકો
અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ۝ ઇલ્લલ્લઝ઼ીના આ઼હત્તુમ મિનલ મુશરિકીના
અઝાબે દર્દનાકકી (૩) મગર અહદ કિયા થા તુમને જિન મુશરિકોંસે

➡ પેજ (૨૫૯) ની તફસીર : જોર છે તેમની સુલેહ કે જંગમાં અહીવાળા શામેલ નથી જો તેમનો સુલેહ કરનાર તેમનાથી લડશે તો આ લોકો મદદ કરશે નહીં જો તેમના સુલેહ કરનાર ઉપર કાબુ મેળવે તો દર ગુજર કરવુ અને અજાણ્યો તેમના ઉપર ઝુલ્મ કરે અને મદદ માંગે તો મદદ કરવી. (૪) એટલે કાફિરો અંદરો અંદર એક છે તમારી દુશમની થી કમજોર મળશે તો મુસલમાન તેમને સતાવશે તે તમો મુસલમાનો ને જણાવી દો કે અમારી પાસે છે તે અમારે ઝિમ્મે છે અને જે પોતાના ઘર રહે તેમને જે રીતે સમજવું હોય તેમ સમજે (૫) એટલે દુનિયામાં પણ અને આખિરતમાં પણ સરદાર સાથે ના મુસલમાન ઉંચા છે ઘર બેસવાવાળો થી આખિરતમાં તેમના થી બખ્શિશ વધારે અને દુનિયામાં રોઝી ઈઝ્ઝત થી મળે ગનીમતમાં પણ તેમનો હક વધારે છે. ↗

↗ પેજ (૨૬૦) ની તફસીર : (૧) એટલે મુહાજિરીનમાં જેટલા મળતા જાય તે બધા ભેગા છે અને સગાઈવાળા જો કે પાછળ મુસલમાન થયા અથવા હિજરત કરી આવ્યા તે પેહલા સગાઈવાળા મુસલમાનના હકદાર છે એટલે મીરાસ તેજ લેશે જો કે દોસ્તી જુની અને દિલથી છે (૨) આ સુરએ બરાઅત (તવબહ) છે હઝરત (સ.) એ ફરમાવ્યું નથી કે આ અલગ સુરત છે અથવા બીજી સુરતમાં ની આયતો છે ૨ મ સુરતની પા૧૦ નિશાન હતો બિસ્મિલ્લાહ નથી અને બીજી કોઈ ➡

ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ
اَحَدًا فَاَتِمُّوا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْ ۚ اِنَّ
اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝ فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ
الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ
وَخُذُوْهُمْ وَاحْصُرُوْهُمْ وَاقْعُدُوْا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ
فَاِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ
فَخَلُّوْا سَبِيْلَهُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَاِنْ
اَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى
يَسْمَعَ كَلٰمَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهٗ ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝ كَيْفَ يَكُوْنُ لِلْمُشْرِكِيْنَ
عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُوْلِهٖٓ اِلَّا الَّذِيْنَ
عٰهَدْتُّمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ فَمَا اسْتَقَامُوْا
لَكُمْ فَاسْتَقِيْمُوْا لَهُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝

સુમ્મા લમ યન્કુસૂકુમ શયઅંવ વલમ
ફિર ન કમીકી ઉન્હોંને તુમ્હારે સાથ (અહદ પૂરા કરનેમેં) કુછ
યુઝાહિરૂ અ-લય-કુમ અ-હ્-દન ફ-
ભી ઔર ન મદદકી તુમ્હારે મુકાબિલેમે કિસીને. તો
અતિમ્મૂ ઇ-લયહિમ અહ્-દહુમ ઇલા
પૂરા કરો ઉનસે અહદ ઉનકા
મુદ-દતિહિમ ط ઇન્નલ્લાહા યુહિબ્બુલ
ઉનકી મુદદત તક બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ
મુત્તકીન ۝ ફ-ઇઝ઼ન સ-લ-ખ઼લ અશ-
પરહેઝગારોંકો ફિર જબ ગુઝર જાએં મહીને
હુરુલ હુરુમુ ફક઼્તુલુલ મુશરિકીના હયસુ
પનાહકે તો કત્લ કરો મુશરિકોંકો જહાં
વ-જત્તુમૂહુમ વ ખ઼ુઝૂહુમ વહ્-સુરૂહુમ
પાઓ ઉનકો ઔર પકળો ઉનકો ઔર ઘેરો ઉનકો
વક઼-ઉદૂ લહુમ કુલ્લા મર-સ઼દ ج ફ-ઇન તાબૂ વ અક઼ામુસ઼ સ઼લાતા
ઔર બૈઠો ઉનકી તાકમેં હર ઘાતકી જગહ. ફિર અગર વો તૌબા કરેં ઔર કાયમ રખ્ખે નમાઝ
વ આ-તવુઝ ઝકાતા ફ-ખ઼લ્લૂ સબી-લહુમ ط ઇન્નલ્લાહા
ઔર અદા કરેં ઝકાત તો છોળ. દો ઉનકા રાસ્તા બેશક અલ્લાહ
ગ઼ફ઼ૂરુર્રહ઼ીમ ۝ વ ઇન અ-હ્-દુમ મિનલ મુશરિકીનસ તજા-રકા
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. (૧) ઔર અગર કોઈ મુશરિક પનાહ માંગે તુઝસે
ફ-અજિરહુ હ઼ત્તા યસ-મઆ કલામલ્લાહિ સુમ્મા અબલિગ઼હુ
તો પનાહ દે દો ઉસકો યહાં તકકે સુનલે વો અલ્લાહકે કલામકો. ફિર પહુંચા દે ઉસકો ઉસકી
મઅ-મનહ ط ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ ક઼વ-મુલ લા યઅ-લમૂન ۝ કયફ઼ા
અમનકી જગહ. યે ઈસ વાસ્તે કે વો લોગ જાનતે નહી હૈ (૨) કિસ તરહ
યકૂનુ લિલ મુશરિકીના અહ્-દુન ઇન્દલ્લાહિ વ ઇન્દા રસૂલિહી
રેહ સકતા હૈ મુશરિકોંકા અહદ અલ્લાહકે નઝદીક ઔર ઉસકે રસૂલકે નઝદીક
ઇલ્લલ્લઝ઼ીના આહત્તુમ ઇન્દલ મસ્જિદિલ હ઼રામ ج ફ-મસ્તકામૂ
મગર જિન લોગોંસે તુમને અહદ કિયા થા મસજિદે હરામકે પાસ સો જબ તક વો સીધે
લકુમ ફસ્તક઼ીમૂ લહુમ ط ઇન્નલ્લાહા યુહ઼િબ્બુલ મુત્તક઼ીન ۝
રહે તુમસે તો તુમ ભી સીધે રહો ઉનસે બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ પરહેઝગારોંકો (૩)

➡ પેજા(૨૬૦) ની તફસીર : સુરતમાં જોડાયેલ પણ નથી. (૩) છઠ્ઠા વરસે હઝરત (સ.) ને મક્કાના લોકો જોડે સુલેહ થઈ હતી અને બીજા ફિર્કાઓ જોડે જે ઈન્ના ફતહના માં જણાવ્યું છે અને અરબની ઘણી કૌમો જોડે સુલેહ થઈ. જ્યારે મક્કા ફતેહ થયું તેના એક વરસ પછી હુકમ ઉતર્યો કે કોઈ મુશરિકથી સુલેહ ન રાખો અને આ વાત હજના દીવસની છે એટલે ઈદે કુરબાં માં હજ ના કાફલામાં પુકારો જેથી બધાને ખબર પહુંચી જાય અને સુલેહનો જવાબ આપી ચાર માસની મોહલત આપો કે તે દરમિયાન લડાઈની તૈયારી કરે અથવા મુસલમાન થઈ જાય.

પેજ (૨૬૧) ની તફસીર : (૧) જેમના જોડે વચન થઈ ગયો હતો અને તેમનાથી દગો ન થયો તેમની સુલેહ કાયમ રહી અને ↗ જેમના જોડે કાંઈ વચન ન હતો ૭ તેમને ચાર માસ ની ફુરસદ મળી ૨ મ ગઈ અને હઝરત (સ.) એ ફરમાવ્યું કે દિલની ખબર અલ્લાહને છે જાહેરમાં જે મુસલમાન થાય તેમને બધાને બરાબર અમાન છે અને જાહેર મુસલમાનની હદ નક્કી થઈ ઈમાન લાવવું કુફ્રથી તોબા અને નમાઝ તથા ઝકાત એટલા માટે જ્યારે કોઈ માણસ નમાઝ છોડી દે અને ઝકાત આપવાનું મોકુફ કરી દે પછી તેનાથી અમાન રહી નહી હઝરત સિદ્દીક (રદી.) એ ઝકાતના ઈન્કાર કરનારાઓને ➡

كَيْفَ وَاِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوْا فِيْكُمْ
اِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ؕ يُرْضُوْنَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَ تَاْبٰى
قُلُوْبُهُمْ ۚ وَاَكْثَرُهُمْ فٰسِقُوْنَ ۚ﴿۸﴾ اِشْتَرَوْا بِاٰيٰتِ
اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِهٖ ؕ اِنَّهُمْ
سَآءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۹﴾ لَا يَرْقُبُوْنَ فِيْ
مُؤْمِنٍ اِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُوْنَ ﴿۱۰﴾
فَاِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ
فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّيْنِ ؕ وَنُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ
يَّعْلَمُوْنَ ﴿۱۱﴾ وَاِنْ نَّكَثُوْٓا اَيْمَانَهُمْ مِّنْ بَعْدِ
عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ فَقَاتِلُوْٓا اَئِمَّةَ
الْكُفْرِ ۙ اِنَّهُمْ لَآ اَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ﴿۱۲﴾
اَلَا تُقَاتِلُوْنَ قَوْمًا نَّكَثُوْٓا اَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوْا
بِاِخْرَاجِ الرَّسُوْلِ وَهُمْ بَدَءُوْكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ؕ

કયફ઼ા વ ઇંય યઝ઼્-હરૂ અ઼-લયકુમ લા
ક્યોં કર સુલહ રહે ઔર વો કાબૂ પાએં તુમ પર તો ન
યરકુબૂ ફીકુમ ઇલ્લંવ વલા ઝ઼િમ્મહ઼ ૃ
ખયાલ રખ્ખેં તુમમેં કરાબતકા ઔર ન અહદકા ખુશ
યુરદૂ-નકુમ બિ-અફ઼વાહિહિમ વ તઅ્બા
કરતે હૈં તુમકો અપની ઝબાની બાતોંસે ઔર ઈન્કાર કરતે
કુલૂબુહુમ ૮ વ અક-સરુહુમ ફાસિકૂન ૦
હૈં ઉનકે દિલ. ઔર અકસર ઉનમેં બદકાર હૈ
ઇશ-ત-રવ બિ-આયાતિલ્લાહિ સ-મ-
દામ લિયે ઉન્હોંને ખુદાકી આયતોંકે બદલેમેં
નન કલી-લન ફ-સદ-દૂ અ઼ન સબીલિહ ૃ
દામ થોળે ફિર રોકા (લોગોંકો) રાહે ખુદાસે.
ઇન્નહુમ સાઆ મા કાનૂ યઅ્મલૂન ૦
બિલા શુબહ બુરે કામ હૈ જો વો કરતે થે.

મ ૨

લા યરકુબૂના ફી મુઅ્-મિનિન ઇલ્લંવ વલા ઝ઼િમ્મહ઼ ૃ વ ઉલાઇકા હુમુલ
નહીં ખયાલ રખતે હૈં ઈમાન વાલોંકે હકમેં કરાબતકા ઔર ન અહદકા ઔર વોહી હૈં લોગ
મુઅ્-તદૂન ૦ ફઇન તાબૂ વ અકામુસ઼ સ઼લાતા વ આ-તવુઝ઼ ઝ઼કાતા
ઝ઼યાદતી કરનેવાલે તો અગર વો તૌબા કરેં ઔર કાયમ રખ્ખે નમાઝ ઔર અદા કરેં ઝકાત
ફ-ઇખ઼્વાનુકુમ ફિદ દીન ૃ વ નુફસ઼્સ઼િલુલ આયાતિ લિ-ક઼વમિંય
તો ભાઈ હૈ તુમ્હારે દીની ઔર હમ ખોલ કર બયાન કરતે હૈં હુકમોંકો ઉન લોગોંકે
યઅ્-લમૂન ૦ વ ઇન ન-કસૂ અયમા-નહુમ મિમ બઅ્-દિ
વાસ્તે જો જાનતે હૈં (૧) ઔર અગર તોળ દેં વો અપની કસમેં પીછે
અ઼હદિહિમ વ ત઼-અ઼નૂ ફી દીનિકુમ ફ-ક઼ાતિલૂ અ-ઇમ્મતલ
અપને અહદકે ઔર તાનાઝની કરેં તુમ્હારે દીનમેં તો લળો તુમ કુફ્રકે
કુફ્રિ ૪ ઇન્નહુમ લા અયમાના લહુમ લઅ઼લ્લહુમ યન્તહૂન ૦
સરદારોંસે બિલા શુબહ ઉનકી કસમેં કુછ ભી નહીં તાકે વો બાઝ આ જાએં. (૨)
અલા તુક઼ાતિલૂના ક઼વ-મન ન-કસૂ અય-મા-નહુમ વ હમ્મૂ
ક્યોં નહી લળતે તુમ ઐસે લોગોંસે જિન્હોંને તોળ દીં અપની કસમેં ઔર ઈરાદા
બિ ઇખ઼રાજિર રસૂલિ વહુમ બ-દ-ઊકુમ અવ્વલા મર્રહ઼ ૃ
કિયા રસૂલકો નિકાલ દેનેકા ઔર ઉન્હોંને છેળ શુરૂઅકી તુમસે પેહલી મરતબા

→ પેજ (૨૬૧) ની તફસીર : કાફિરો બરાબર કત્લ ફરમાવ્યા. (૨) સુલેહવાળા ત્રણ જાતના છે એક જેમની જોડે મુદ્દત નક્કી નથી થઈ તેમને જવાબ આપ્યો પરંતુ જે મક્કાના સુલેહમાં શામેલ હતા જ્યાં સુધી તે દગો ન કરે આ મક્કાનું અદબ છે અને ત્રીજા જેમની જોડે મુદ્દત નક્કી થઈ તે સુલેહ કાયમ રહી પરંતુ છેવટે અરબના બધાજ મુશરિકો ઈમાન લઈ આવ્યા.

પેજ (૨૬૨) ની તફસીર : (૧) એટલે એ જે ફરમાવ્યું કે શરીઅતમાં ના હુકમમાં ભાઈ છે તેમને સમજી લેજો આદતથી માલુમ થાય કે મુસલમાન છે અને દિલથી યકીન નથી રાખતો તેનો હુકમ જાહેરમાં મુસલમાન ગણે પરંતુ ભરોસાદાર અને દોસ્ત ન બનાવે. (૨) જો સાબિત થાય એક કાફિર દોષ કાઢે છે આપણા દીનમાં તે રક્ષણ માં ન રહ્યો.

أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ
مُّؤْمِنِيْنَ ⑬ قَاتِلُوْهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِأَيْدِيْكُمْ
وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُوْرَ
قَوْمٍ مُّؤْمِنِيْنَ ⑭ وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوْبِهِمْ ۚ
وَيَتُوْبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ
حَكِيْمٌ ⑮ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوْا وَلَمَّا يَعْلَمِ
اللّٰهُ الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوْا مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ وَلَا رَسُوْلِهٖ وَلَا الْمُؤْمِنِيْنَ وَلِيْجَةً ۚ
وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ⑯ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِيْنَ
أَنْ يَّعْمُرُوْا مَسٰجِدَ اللّٰهِ شٰهِدِيْنَ عَلٰٓى أَنْفُسِهِمْ
بِالْكُفْرِ ۚ أُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۚ وَفِي النَّارِ
هُمْ خٰلِدُوْنَ ⑰ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسٰجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَأَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ

અતખ઼-શવ-નહુમ ૮ ફલ્લાહુ અ-હ઼ક઼કુ
કયા તુમ ડરતે હો ઉનસે? તો અલ્લાહ ઝ્યાદા હકદાર હૈ કે
અન તખ઼-શવહુ ઈન કુન્તુમ મુઅ્-મિનીન ○
ડરો તુમ ઉસસે અગર તુમ ઈમાનદાર હો.
ક઼ાતિલૂહુમ યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબ્હુમુલ્લાહુ બિ-
લળો તુમ ઉનસે તાકે અઝાબ દે અલ્લાહ ઉનકો
અયદીકુમ વ યુખ઼્ઝિહિમ વ યન્સુરકુમ
તુમ્હાર હાથોંસે. ઔર રૂસ્વા કરે ઉનકો ઔર ગાલિબ કરે
અ઼-લયહિમ વ યશફિ સુ઼દૂરા ક઼વમિમ
તુમકો ઉન પર, ઔર ઠંડે કરે દિલ ઈમાનવાલે
મુઅ્-મિનીન ૦ વ યુઝ઼હિબ ગ઼યઝ઼ા કુલૂબિહિમ ؕ
લોગોંકે ઔર દૂર કરદે જલન ઉનકે દિલોંકી
વ યતૂબુલ્લાહુ અ઼લા મંય યશાઅ ؕ
ઔર તૌબા નસીબ કરેગા અલ્લાહ જિસકો ચાહેગા.
વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ○ અમ હ઼સિબ્તુમ અન તુત્રકૂ વ લમ્મા મ
ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ. કયા ખયાલ કરતે હો તુમ કે યુંહી છોળ દિયે જાઓગે ૨
યઅ્-લમિલ્લાહુલ લઝ઼ીના જા-હદૂ મિન્કુમ વ લમ યત્તખ઼િઝૂ મિન
ઔર હાલ યે હૈ અભી નહી માલૂમ કિયા અલ્લાહને (કસોટી પર રખકર) ઉન લોગોંકો જિન્હોંને જિહાદ કિંયા તુમમેંસે
ઔર નહી બનાયા સિવા
દૂનિલ્લાહિ વલા રસૂલિહી વ લલ મુઅમિનીના વલીજહ ؕ વલ્લાહુ
અલ્લાહકે ઔર ઉસકે રસૂલ કે ઔર ઈમાન વાલોંકે કિસીકો દિલી દોસ્ત ઔર અલ્લાહ
ખ઼બીરુમ બિમા તઅ્-મલૂન ૦ મા કાના લિલ મુશરિકીના અંય ૯
ખબરદાર હૈ ઈસસે જો તુમ કરતે હો. નહીં હૈ કામ મુશરિકોંકા કે ૮
યઅ્-મુરૂ મસાજિદલ્લાહિ શાહિદીના અ઼લા અન્ફુસિહિમ બિલ કુફ્ર ؕ
આબાદ કરેં મસજિદ અલ્લાહકી ઔર તસલીમ કર રહે હોં અપને ઉપર કુફ્રકો
ઉલાઈકા હ઼બિત઼ત અઅ્-માલુહુમ ۚ વ ફિન નારિ હુમ ખ઼ાલિદૂન ○
વો લોગ કે અકારત ગએ અમલ ઉનકે, ઔર આગ મેં વો હમેશા રહેંગે
ઈન્નમા યઅ્-મુરુ મસાજિદલ્લાહિ મન આ-મના બિલ્લાહિ
સિર્ફ વો આબાદ કરતા હૈ મસજિદેં અલ્લાહકી જો ઈમાન લાયા અલ્લાહ પર
વલ યવમિલ આખ઼િરિ વ અક઼ામસ઼ સ઼લાતા વ આતઝ ઝકાતા
ઔર રોઝે આખિરત પર ઔર કાયમ કિયા નમાઝકો, ઔર દેતા રહા ઝકાત

ولم يخش الا الله فعسى اولئك ان يكونوا
من المهتدين اجعلتم سقاية الحاج
وعمارة المسجد الحرام كمن امن بالله واليوم
الاخر وجهد في سبيل الله لا يستون عند
الله والله لا يهدي القوم الظلمين الذين
امنوا وهاجروا وجهدوا في سبيل الله
باموالهم وانفسهم اعظم درجة عند الله
واولئك هم الفائزون يبشرهم ربهم
برحمة منه ورضوان وجنت لهم فيها نعيم
مقيم خلدين فيها ابدا ان الله عنده
اجر عظيم يايها الذين امنوا لا تتخذوا
اباءكم واخوانكم اولياء ان استحبوا الكفر
على الايمان ومن يتولهم منكم فاولئك

વ લમ યખ્શા ઈલ્લલ્લાહ ـقـ ફ-અ્સા
ઔર નહી ડરા સિવા અલ્લાહકે (કિસીસે) સો ઉમ્મીદ
ઉલૉઇકા અંય યકૂનૂ મિનલ મુહ-તદીન ○
હૈ કે હોં વો લોગ રાહ પાને વાલોંમેં સે
અ-જ-અ્લ-તુમ સિક઼ા-યતલ હ઼ાજ્જિ
ક્યા તુમને કર દિયા હાજિયોંકો પાની પિલાંને
વ ઇ઼મા-રતલ મસ્જિદિલ હ઼રામિ ક-મન
ઔર મસ્જિદે હરામ કે આબાદ કરનેવાલોંકો ઉસ શખ્સ કે
આ-મના બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખ઼િરિ
બરાબર જો ઈમાન લાયા અલ્લાહ પર ઔર રોઝે આખિરત પર.
વ જા-હદા ફી સબીલિલ્લાહ ط લા યસ્તવૂના
જિહાદ કિયા રાહે ખુદામેં નહીં હૈં વો બરાબર
ઇ઼ન્દલ્લાંહ ط વલ્લાહુ લા યહદિલ ક઼વ-મઝ઼્
ખુદાકે નઝદીક ઔર અલ્લાહ નહી હિદાયત કરતા ઝાલિમ
ઝ઼ાલિમીન ۝ અલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ હા-જરૂ વ જા-હદૂ ફી સબીલિલ્લાહિ
લોગોંકો જો ઈમાન લાએ ઔર હિજરતકી ઔર લળે રાહે ખુદામે
બિ અમ-વાલિ-હિમ વ અનફુસિહિમ ٧ અઅ્-ઝ઼મુ દ-ર-જતન
અપને માલ ઔર જાનસે ઉનકા બહુત બળા મરતબા
ઇ઼ન્દલ્લાહ ط વ ઉલૉઇકા હુમુલ ફૉઇઝૂન ○ યુબશ્શિરુહુમ રબ્બુહુમ
હે ખુદા કે યહાં. ઔર વોહી મુરાદકો પહુંચનેવાલેં હૈં, ખુશ ખબરી દેતા હૈ ઉનકો
બિ-રહ્-મતિમ મિન્હુ વ રિદ્વાનિંવ વ જન્નાતિલ લહુમ ફીહા નઈ઼મુમ
રબ ઉનકા અપની તરફસે મહેરબાની ઔર બાગોંકી કે ઉનકે લિયે ઉસમેં આરામ હૈ
મુક઼ીમ ۝ ખ઼ાલિદીના ફીહાં અ-બદા ط ઇન્નલ્લાહા ઇ઼ન્દહૂ
હમેશાકા રહેંગે વો ઉસમેં હમેશા બેશક અલ્લાહ કે પાસ
અજ-રુન અ્ઝ઼ીમ ○ યા ઐયુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તત્તખ઼િઝ઼ૂ
સવાબ હૈ બળા (૧) અય ઈમાનવાલો મત બનાઓ
આબા-અકુમ વ ઇખ઼્વા-નકુમ અવલિયાઆ ઇનિસ્તહ઼બ્બુલ કુફરા
અપને બાપોકો ઔર અપને ભાઈયોંકો દોસ્ત અગર વો દોસ્ત રખ્ખેં કુફ્રકો
અ્-લલ ઈમાન ط વ મંય યત-વલ્લહુમ મિન્કુમ ફ-ઉલૉઇકા
(મુકાબલેમેં) ઈમાન કે ઔર જો દોસ્તી કરેગા ઉનસે તુમમેંસે તો વોહી

તફસીર : (૧) ઉપરથી અહી સુધી પાંચ આયતો ઉતરી તેના ઉપર કાંઈ ચર્ચા થઈ હઝરત અલી (રદી.) અને હઝરત અબ્બાસ (રદી.) એ પાછળ થી હિજરત કરી હઝરત અલી (રદી.) કહ્યું કે જો તમો પહેલા હિજરત કરતા તો જિહાદમાં શામેલ થતા તો ઉંચા મરતબા મેળવતા જેમ અમે મેળવ્યા હઝરત અબ્બાસ (રદી.) એ કહ્યું કે અમો પણ ખુદાના કામો માં રહ્યા એટલે હાજીઓ ની ખિદમત કરી અને મસ્જિદુલ હરામની આબાદી કરી તો અલ્લાહ તઆલા એ ફરમાવ્યું આ કામ તેમના બરાબર નથી અને મુશરિકોની ખિદમત કબુલ નથી કોઈ મુસલમાન ખિદમત કરે તો કબુલ છે ફાયદો : આ આયતો થી સમજી ને હઝરત (સ.) એ મક્કાથી કાફિરોને કાઢી મૂક્યા અને હમેંશ માટે હુકમ થયો કે મક્કામાં કાફિર ન જાય અને આલિમો એ લખ્યુ છે કે કાફિર જો મસ્જિદ પણ બનાવી ↗

↗ દે તેને મના કરો અને આનાથી એ નીકળે છે કે પયગંબર ની સગાઈ કરતાં અમલનો દરજ્જો વધારે છે કે હઝરત અબ્બાસ (રદી.) સગાઈ થી નજીકના હતા અને હઝરત અલી (રદી.) અમલમાં વધારે.

هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٣﴾ قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَآؤُكُمْ وَ اَبْنَآؤُكُمْ
وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيْرَتُكُمْ وَ اَمْوَالُ
اقْتَرَفْتُمُوْهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَ
مَسٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ وَ
رَسُوْلِهٖ وَجِهَادٍ فِيْ سَبِيْلِهٖ فَتَرَبَّصُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ
اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٢٤﴾
لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّيَوْمَ
حُنَيْنٍ ۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ
شَيْـًٔا وَّضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ
وَلَّيْتُمْ مُّدْبِرِيْنَ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى
رَسُوْلِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَاَنْزَلَ جُنُوْدًا لَّمْ
تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ وَذٰلِكَ جَزَآءُ
الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوْبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى

હુમુઝ઼ ઝ઼ાલિમૂન ૦ કુલ ઇન કાના
લોગ ઝાલિમ હૈં (૧) કેહ દો અગર
આબાઉકુમ વ અબ્નાઉકુમ વ ઇખ઼્વાનુકુમ
તુમ્હારે બાપ ઔર તુમ્હારે બેટે ઔર તુમ્હારે ભાઈ
વ અઝવાજુકુમ વ અ઼શી-રતુકુમ વ અમ્વાલુ-
ઔર તુમ્હારી બીવીયાં ઔર કુમ્બા તુમ્હારા ઔર માલ
નિક઼ તરફ-તુમૂહા વ તિજા-રતુન તખ઼્શવના
જો કમાયા હૈ તુમને, ઔર સૌદાગરી કે ડરતે હો તુમ
કસા-દહા વ મસાકિનુ તર-દ઼વ-નહા
જિસકે બાદ હો જાનેસે ઔર મકાનાત જિનકો પસંદ કરતે હો
અ-હ઼બ્બા ઇલય-કુમ મિનલ્લાહિ વ રસૂલિહી
તુમ ઝયાદા પ્યારે હૈં તુમકો અલ્લાહસે, ઔર ઉસકે રસૂલસે,
વ જિહાદિન ફી સબીલિહી ફ-તરબ્બસૂ
ઔર લળતે ઉસકી રાહમેં, તો ઈન્તિઝાર
હ઼ત્તા યઅ્-તિયલ્લાહુ બિ-અમરિહ ﻁ વલ્લાહુ લા યહદિલ ક઼વ-મલ
કરો યહાં તક કે ભેજે અલ્લાહ અપના હુકમ ઔર અલ્લાહ નહીં હિદાયત કરતા નાફરમાન
ફાસિક઼ીન ૦ લ-ક઼દ ન-સ઼-રકુમુલ્લાહુ ફી મવાતિ઼ના કસી઼-રતિંવ ۙ
લોગોં કો. (૨) બિલા શુબહ મદદકી તુમકો અલ્લાહને બહુત મૌકે પર
વ યવમા હુનય-નિન ۙ ઇઝ઼ અઅ્-જબત-કુમ કસ઼-રતુકુમ ફલમ તુગ઼નિ
ઔર (ખુસૂસન) હુનયન કે દિન, જિસ વકત અચ્છી લગી તુમકો ઝયાદતી તુમ્હારી ફિર વો કામ ન
અ઼ન્કુમ શયઅંવ વ દ઼ાક઼ત અ઼-લય-કુમુલ અર્દ઼ુ બિમા રહુ-બત સુમ્મા
આઈ તુમ્હારે કુછ ભી ઔર તંગ હો ગઈ તુમ પર ઝમીન બાવજૂદ અપની કુશાદગી કે, ફિર
વલ્લયતુમ મુદબિરીન ૦ સુમ્મા અન્ઝલલ્લાહુ સકી-ન-તહૂ અ઼લા
ભાગ ઉઠે તુમ પીઠ ફેર કર ફિર ઉતારી અલ્લાહને અપની તસકીન અપને
રસૂલિહી વ અ઼લલ મુઅ્-મિનીના વ અન્ઝલા જુનૂદલ લમ ત-રવહા
રસૂલ પર ઔર ઈમાનવાલોં પર, ઔર ઉતારી ફૌજેં નહી દેખતે થે તુમ જિનકો
વ અ઼ઝ઼-ઝ઼બલ લઝ઼ીન઼ા ક-ફરૂ ﻁ વ ઝ઼ાલિકા જઝ઼ાઉલ
ઔર અઝાબ દિયા કાફિરોંકો. ઔર યેહી સઝા હૈ
કાફિરીન ૦ સુમ્મા યતૂબુલ્લાહુ મિમ બઅ્-દિ ઝ઼ાલિકા અ઼લા
કાફિરોંકી ફિર તૌબા નસીબ કરેગા અલ્લાહ ઈસકે બાદ જિસકો

મ ર ૬ ૯

તફસીર : (૧) એટલે કેટલાક માણસ દિલથી મુસલમાન છે પરંતુ સગાઈથી તોડી શકતા નથી કે જાહેરમાં મુસલમાન થઈ જાય એમની હાલત અહીં થી સમજો (૨) છેવટે હુકમ થયો કે આ મુલ્કથી કાફિરો બહાર જાય ત્યારે ઘણા કાફિરો મુસલમાન થયા.

مَن يَشَآءُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ
ءَامَنُوٓا۟ إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا۟ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً
فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِۦٓ إِن شَآءَ ۚ إِنَّ
اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾ قَٰتِلُوا۟ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْءَاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ
اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا۟ الْكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُوا۟ الْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ
صَٰغِرُونَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَٰرَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ۖ ذَٰلِكَ قَوْلُهُم
بِأَفْوَٰهِهِمْ ۖ يُضَٰهِـُٔونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن
قَبْلُ ۚ قَٰتَلَهُمُ اللَّهُ ۚ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ اتَّخَذُوٓا۟
أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ

મંય યશાઅ ㅎ વલ્લાહુ ગફૂરુર્રહીમ ૦
ચાહે. ઔર અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ (૧)
યા ઐયુહલ લઝીના આ-મનૂ ઈન્નમલ
અય ઈમાન વાલો સિવા ઈસકે નહી કે
મુશરિકૂના ન-જસુન ફલા યક્-રબુલ મસ્જિદલ
મુશરિક પલીદ હૈં સો નઝદીક ન આવેં મસ્જિદે
હરામા બઅ્-દા આમિહિમ હાઝા ㅎ વ ઈન
હરામકે ઈસ બરસકે બાદ ઔર
ખિફતુમ અય-લતન ફ-સવફા યુગ્‌ની-
અગર ડરતે હો તુમ મુફલિસી સે તો અનકરીબ ગની કર દેગા
કુમુલ્લાહુ મિન ફદ્‌લિહી ઈન શાઅ ㅎ
તુમકો અલ્લાહ અપને ફઝલસે અગર ચાહે,
ઈન્નલ્લાહા અલીમુન હકીમ ૦ કાતિલુલ
બેશક અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ (૨) લડો
લઝીના લા યુઅ્-મિનૂના બિલ્લાહિ વલા બિલ યવમિલ આખિરિ
ઉન લોગોંસે જો નહી ઈમાન લાતે અલ્લાહ પર, ઔર ન આખિરતકે દિન પર
વલા યુહરરિમૂના મા હર્રમલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ વલા યદીનૂના દીનલ હક્કિ
ઔર નહી હરામ જાનતે હૈં ઉસકો જિસકો હરામ કિયા અલ્લાહને ઔર ઉસકે રસૂલને ઔર નહીં કબુલ કરતે દીન
મિનલ લઝીના ઊતુલ કિતાબા હત્તા યુઅ્-તુલ જિઝ-યતા અંય યદિંવ વહુમ
સચ્ચા ઉન લોગોમેંસે જો કે એહલે કિતાબ હૈં (લડો) યહાં તકકે દેં વો જિઝયા દે અપને હાથસે ઝલીલ
સાગિરૂન ૦ વ કા-લતિલ યહૂદુ ઉઝયરુ નિબ્નુલ્લાહિ વ કા-લતિન
હોકર. (૩) ઔર કહા યહૂદને ઉઝૈર બેટા હૈ અલ્લાહકા, ઔર કહા
નસારલ મસીહુબ્નુલ્લાહ ㅎ ઝાલિકા કવ-લુહુમ બિ-અફવાહિહિમ ㅎ
નસારાને મસીહ બેટા હૈ અલ્લાહકા યે હૈ કૌલ ઉનકા અપને મુંહસે,
યુદાહિઊના કવ-લલ્લઝીના ક-ફરૂ મિન કબ્લ ㅎ
રીસ કરને લગે બાત કી અગલે કાફિરોંકી હલાક કરે
કા-ત-લહુમુલ્લાહ ㅎ અન્ના યુઅ-ફકૂન ૦ ઈત્ત-ખઝૂ અહબા-રહુમ
ઉનકો અલ્લાહ. કહાં ફિર જાતે હૈ (૪) બના લિયા અપને આલિમોં
વ રુહબા-નહુમ અરબા-બમ મિન દૂનિલ્લાહિ
ઔર દુરવેશોંકો ખુદા અલ્લાહકો છોડ કર

તફસીર : (૧) મક્કાની ફતેહ પછી હઝરત (સ.) એ સાંભળ્યું કે મક્કા અને તાઈફ વચ્ચે કાફિરો લડાઈ માટે જમાં થાય છે હઝરત (સ.) તેમના ઉપર દસ હઝાર મુસલમાનો સાથે કુચ કરી બીજી બાજુ મક્કાથી લોકો પહાળો માં પસાર થયા હવાઝન કૌમ તીર અંદાઝીમાં ઘણા પ્રખ્યાત હતા તે ઘાટીમાં છુપેલા હતા જયારે મક્કાવાળા ત્યાંથી પસાર થવા લાગ્યા હવાઝન કૌમે તીરો છોડી હુમલો કર્યો આ લોકો નાઠા હઝરત (સ.) ના સાથીઓ પણ વિખુટા પડી ગયા હઝરત (સ.) સવારીથી ઉતરી પગપાળા થઈ લડાઈ માટે તૈયાર થયા હઝરત અબ્બાસ (રદી.) એ મોટા અવાજે અન્સારો ને પોકાર્યા આ આવાજ સાંભળી મુહાજિરો અને અન્સારો પહોંચી ગયા ત્યાં લડાઈ થઈ અને અલ્લાહે ફતેહ આપી પહેલા કોઈ મુસલમાને કહ્યું હતુ અમો સંખ્યામાં થોડા હોવા છતા ઘણી વખત જીત મેળવી છે ↗

↗ હવે તો અમો દસ હજાર છીએ હક તઆલાને આ વાત ગમી નહી અને અદબ સીખાડયો કે સામાન ઉપર નજર ન રાખો પછી તે કાફિરો માંથી ઘણા મુસલમાન ન
થયા. (૨) મસ્જિદુલ હરામમાં મુશરિક ને જવાની મનાઈ છે બલ્કે આખા હરમ શરીફમાં અને મસ્જીદમાં માફ છે નાપાકી તેમના દિલમાં છે શરીર ઉપર નહી
અને ગરીબીથી ડરો છો એટલે મુશરિકોની ૯ ૧૦ આવજા બંધ થશે મ ૨ તો વેપાર તિજારત બંધ થશે તો અલ્લાહ તઆલાએ આખા મુલ્કમાં →

وَالْمَسِيْحَ ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَآ اُمِرُوْٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوْٓا
اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۗ سُبْحٰنَهٗ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٣١﴾
يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّطْفِـُٔوْا نُوْرَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى
اللّٰهُ اِلَّآ اَنْ يُّتِمَّ نُوْرَهٗ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٣٢﴾ هُوَ
الَّذِيْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَدِيْنِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ﴿٣٣﴾
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَ
الرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَ
يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ وَالَّذِيْنَ يَكْنِزُوْنَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُوْنَهَا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٣٤﴾ يَّوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا
فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوْبُهُمْ
وَظُهُوْرُهُمْ ۗ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوْقُوْا

نصف

વલ મસીહબ્નાં મરયમ ૮ વમ્મા ઉમિરૂં
ઔર મસીહ મરયમ કે બેટે કો ભી. ઔર ઉનકો સિર્ફ ઈસ
ઈલ્લા લિ-યઅ્બુદૂ ઈલાહંવ વાહિદા ૮
બાતકા હુકમ દિયા ગયા થા કે ઈબાદત કરે અલ્લાહ અકેલેકી
લૉ ઈલાહા ઈલ્લા હૂ b સુબ્હા-નહૂ અમ્મા
નહી કોઈ માબૂદ સિવા ઉસકે વો પાક હૈ ઉસસે કે
યુશરિકૂન ૦ યુરીદૂના અંય યુતફિઊ
શરીક કરતે હૈ (૧) ચાહતે હૈ કે બુઝા દે
નૂરલ્લાહિ બિ-અફવાહિહિમ વ યઅ્બલ
રૌશની અલ્લાહકી અપની ફુંકોંસે, ઔર ન રહેગા
લાહુ ઈલ્લૉ અંય્યુતિમ્મા નૂ-રહૂ વ લવ
અલ્લાહ બગૈર પૂરા કિયે અપની રૌશની કો. અગરચે
કરિહલ કાફિરૂન ૦ હુવલ્લઝી અર-સલા
બુરા માને કાફિર. (૨) ઉસીને ભેજા અપને
રસૂ-લહૂ બિલ હુદા વ દીનિલ હક્કિ લિ-યુઝ્હિ-રહૂ અ-લદ દીનિ
રસૂલકો હિદાયત ઔર દીન સચ્ચા દેકર, તાકે ગલબા દે ઉસકો હર દીન પર.
કુલ્લિહી ۷ વ લવ કરિહલ મુશરિકૂન ૦ યૉ ઐયુહલ લઝીના આ-મનૂ ઈન્ના
અગરચે બુરા માને મુશરિક. (૩) અય ઈમાન વાલો યકીનન
કસીરમ મિનલ અહબારિ વર રુહ-બાનિ લ-યઅ્કુલૂના અમ્વાલન નાસિ
બહુતસે આલિમ ઔર દુરવેશ (એહલે કિતાબકે) ખાતે હૈં માલ લોગોંકા
બિલ બાતિલિ વ યસુદ-દૂના અન સબીલિલ્લાહ b વલ્લઝીના યકનિઝૂનઝ
નાહક, ઔર રોકતે હૈં રાહે ખુદાસે ઔર જો લોગ જમાકર
ઝ-હ-બા વલ ફિદ્-દ-તા વલા યુનફિકૂ-નહા ફી સબીલિલ્લાહિ ۷
રખતે હૈં સોના ઔર ચાંદી ઔર નહીં ખર્ચ કરતે ઉસકો રાહે ખુદામેં
ફ-બશ્શિર-હુમ બિ-અઝાબિન અલીમ ۶ યવ-મા યુહમા
તો ખુશ ખબરી દો ઉનકો અઝાબે દર્દનાકકી (૪) જિસ દિન આગ દેહકાઈ
અ-લય-હા ફી નારિ જહન્નમા ફતુકવા બિહા જિબાહુહુમ વ
જાએગી ઉસ માલ પર દોઝખકી ફિર દાગેંગે ઉસસે પેશાનિયાં ઉનકી ઔર કરવટેં
જુનૂબુહુમ વ ઝુહૂરુહુમ b હાઝા મા ક-નઝતુમ લિ-અન્ફુસિકુમ ફઝૂકૂ
ઉનકી ઔર પીઠેં ઉનકી. (ઔર કહા જાએગા) યે વોહી (માલ) હૈ જિસકો જમા કિયા થા તુમને અપને લિયે

➡ પેજ (૨૬૬) ની તફસીર : મુસલમાન કરી દીધા અને બધો કારોબાર થવા લાગ્યો. (૩) પહેલા હુકમ થયો કે મુશરિકો થી લડો અને મુલ્કથી બહાર કાઢો હવે હુકમ થયો એહલે કિતાબ થી લડાઈનો કારણ એ પણ દીને હક થી ઈન્કાર કરનારા છે અને અલ્લાહ અને ક્યામતને જેમ જોઈએ તેમ માનતા નથી પરંતુ તેમની પાસે જિઝયો (ટેક્ષ) કબુલ રાખ્યો નાના મોટા બધાએ તાબે થઈ જિઝયો આપવા કબુલ કર્યુ પરંતુ મુશરિકો પાસેથી કદીએ ટેક્ષ કબુલ ન કર્યો અને દુનિયાના મુશરિકો પાસે થી જિઝયો લેવો હનફી મઝહબમાં જાઈઝ છે જિઝયો દર મહીને પાંચ આના અથવા દસ આના અથવા સવા રૂપીયો સંજોગો પ્રમાણે છે અને ઝલીલ રહેવુ એટલે સવારીમાં લિબાસમાં રસ્તે ચાલવામાં હથીયાર બાંધવામાં મુસલમાનોની બરાબર ન કરવી અને બીજા પણ ઘણા બંદોબસ્ત છે. (૪) એહલે કિતાબ થઈ મુશરિકોની હરિફાઈ દોડ કરવા લાગે. ↗

↗ પેજ (૨૬૭) ની તફસીર : (૧) એહલે કિતાબ ના આલિમો અથવા દુરવેશો પોતાની મરજીથી હલાલ હરામ બતાવી દે તેને તે પ્રમાણે સમજી લેતા તેથી ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી કોઈ પણ આલિમ શરીઅત મુજબ સમજીને બતાવે ત્યાં સુધી જ તેની વાત લોકો માટે સનદ છે પરંતુ જ્યારે તેણે સ્વાર્થથી અથવા પોતાના તરફથી ઘડીને કહે તો તેની વાત સનદ રહેતી નથી. (૨) એટલે જેમ કોઈ ફુંકથી દીવો ઓલવાઈ નાખે તેઓ ઈચ્છે છે કે પોતાની જુઠી વાતોથી ઈસ્લામને ન ➡

આધા

મ ૨

مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُوْنَ ﴿٣٥﴾ اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوْرِ عِنْدَ
اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ؕ ذٰلِكَ
الدِّيْنُ الْقَيِّمُ ۬ۙ فَلَا تَظْلِمُوْا فِيْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِيْنَ كَآفَّةً كَمَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ
كَآفَّةً ؕ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٦﴾ اِنَّمَا
النَّسِيْٓءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
يُحِلُّوْنَهٗ عَامًا وَّيُحَرِّمُوْنَهٗ عَامًا لِّيُوَاطِـُٔوْا عِدَّةَ مَا
حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوْا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ ؕ زُيِّنَ لَهُمْ سُوْٓءُ
اَعْمَالِهِمْ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٧﴾
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمُ
انْفِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ؕ
اَرَضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ

મા કુન્તુમ તકનિઝૂન ○ ઇન્ના ઇદ્દ-દતશ
અપને જમા કરનેકા. બેશક ગિનતી મહીનોંકી
શુહૂરિ ઇન્દલ્લાહિસ્ના અ-શ-રા શહરન
ખુદાકે નઝદીક બારા મહીને હૈ યે (ગિનતી)
ફી કિતાબિલ્લાહિ યવ-મા ખ-લ-ક્સ
અલ્લાહકી કિતાબમેં લિખ દી હૈ જિસ દિન પૈદા કિયે
સમાવાતિ વલ અર્દા મિન્હા અર-બ-અતુન
ઉસને આસ્માનોં ઔર ઝમીનકો ઉનમેંસે ચાર મહીને અદબ
હુરુમ ط ઝાલિકદ દીનુલ કૈયિમુ ۬ۙ ફલા
કે હૈ યે હી હૈ દીન સીધા તો
તઝ્લિમૂ ફીહિન્ના અન્ફુ-સકુમ
મત ઝુલ્મ કરો ઉનમેં અપની જાનોં પર.
વ કાતિલુલ મુશરિકીના કાફ-ફતન કમા
ઔર લળો મુશરિકોંસે સબ (હર હાલમેં) જૈસે
યુકાતિલૂ-નકુમ કાફ-ફહ ط વઅ-લમૂ અન્નલ્લાહા મ-અલ મુત્તકીન ○
વો લળતે હૈ તુમસે સબ (હર હાલમે) ઔર (જાન લો કે) અલ્લાહ સાથ હૈ પરહેઝગારોં કે (૧)
ઇન્નમન નસીઉ ઝિયા-દતુન ફિલ કુફરિ યુદ્દલ્લુ બિહિલ લઝીના ક-ફરૂ
ઈસકે સિવા નહીં કે આગે પીછે કર લેના ઝયાદતી હૈ કુફ્રમેં, લળતે હૈં ઉસસે કાફિર હલાલ
યુહિલ્લૂ-નહૂ આમંવ વ યુહર્રિમૂ-નહૂ આમલ લિ-યુવાતિઉ
કર લેતે હૈ ઉસ મહીનેકો એક બરસ, ઔર હરામ રખતે હૈં ઉસકો દૂસરે બરસ તાકે પૂરી
ઇદ્દ-દતા મા હર્રમલ્લાહુ ફ-યુહિલ્લૂ મા હર્રમલ્લાહ ط ઝુય્યિના
કર લેં ગિનતી ઉન મહીનોંકી જો અદબકે લિયે રખ્ખે હૈં અલ્લાહને ફિર હલાલ કર લેતે હૈં જો મહીનેકી
લહુમ સૂઉ અઅ-માલિહિમ ط વલ્લાહુ લા યહદિલ કવ-મલ
હરામ કિયા અલ્લાહને ભલે કર દિયે ગએ ઉનકી નઝરોંમે બુરે કામ ઉનકે ઔર અલ્લાહ નહી હિદાયત કરતા
કાફિરીન ۞ યા ઐયુહલ લઝીના આ-મનૂ મા લકુમ ઇઝા કીલા
કાફિર લોગોંકો. (૨) અય ઈમાનવાલો તુમકો કયા હુવા જબ કહા જાતા હૈ તુમસે કે લળો રાહે
લકુમુન ફિરૂ ફી સબીલિલ્લાહિસ્સા-કલ્તુમ ઇ-લલ અર્દ ط
ખુદામેં તો બોઝલ હો જાતે હો (યાની ગિર જાતે હો) ઝમીન પર.
અ-રદીતુમ બિલ હયાતિદ દુન્યા મિનલ આખિરહ ج ફમા મતાઉલ
કયા ખુશ હો ગએ તુમ ઝિન્દગી પર દુનિયાકી આખિરતકો છોળકર. તો કુછ નહી ફાયદા

→ પેજ (૨૬૭) ની તફસીર : વિકાસવા દે. (૩) આ દીન સૌથી ઉપર છે અક્કલની રૂએ અને અલ્લાહની પાસે એટલે જે એનાથી નજીક થી મળે એ સિવાય ન મળે. (૪) અલ્લાહના રસ્તામાં ખર્ચ કરવુ એ છે કે ઝકાત કર્ઝ અને હકદારનો હક આપતો રહે.

પેજ (૨૬૮) ની તફસીર : (૧) શરીઅતના હુકમમાં હમેંશા વરસ છે બાર માસનો ન ઓછા ન વધારે અને ઈબ્રાહીમના દીનમાં ચાર માસ હરામ હતા ઝિલકદ, ઝિલહજ, મોહર્રમ અને રજ્જબ આમાં લડવાનું હરામ હતુ અરબ મુલ્કમાં અમન હતો જેથી લોકો દૂરથી અને નજીકથી હજ તથા ઉમરહ કરી શક્તા હવે ઘણા આલિમો પાસે આ હુકમ નથી આ આયત થી એમ પણ માલુમ પડે છે કે કાફિરોથી લડવું હમેંશા જાઈઝ છે અને અંદરો અંદર ઝુલ્મ કરવો હમેંશા ગુનોહ છે આ મહીનાઓ માં વધારે પરંતુ એ વધારે સારૂ છે કે જો ↗

↗ કોઈ કાફિર આ મહીનાઓનો માન રાખે તો આપણે પણ લડાઈ ની પહેલ ન કરવી જોઈએ. (૨) કાફિરોએ એક ગુમરાહી કાઢી હતી કે જયારે આપસની લડાઈમાં મહોર્રમ નો મહીનો આવી જતો તો તેને એમ કહી હઠાવી દેતા કે આ વર્ષે સફરનો મહીનો પહેલો આવ્યો છે આવતો મહીનો મોહર્રમ થશે આમ બહાનુ કરી અદબવાળા મહીનામાં લડતા હતા તેને રદ કરી જાહેર કર્યુ કે તેઓના કેહવાથી મૂળ મહીનો આગળ પાછળ થઈ શકતો નથી.

૧૧ ૯ ૨ મ

الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلٌ ۝ اِلَّا تَنْفِرُوْا
يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ وَّيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلَا تَضُرُّوْهُ شَيْـًٔا ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝
اِلَّا تَنْصُرُوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُوْلُ
لِصَاحِبِهٖ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ
سَكِيْنَتَهٗ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهٗ بِجُنُوْدٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَ
جَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا السُّفْلٰى ؕ وَكَلِمَةُ
اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا ؕ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝ اِنْفِرُوْا
خِفَافًا وَّثِقَالًا وَّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُوْنَ ۝ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيْبًا وَّسَفَرًا قَاصِدًا
لَّاتَّبَعُوْكَ وَلٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ؕ

હ઼યાતિદ દુન્યા ફ઼િલ આખ઼િ-રતિ ઈલ્લા
ઉઠાના દુન્યાકી ઝિન્દગીકા આખિરત કે મુકાબિલેમેં
ક઼લીલ ૦ ઈલ્લા તન્ફ઼િરૂ યુ-અ઼ઝ઼-ઝ઼િબ્કુમ
મગર થોળા હૈ. (૧) અગર નિકલોગે તુમ વો અઝાબ દેગા તુમકો
અ઼ઝ઼ાબન અલીમંવ ્ વ યસ્તબદિલ
અઝાબ દર્દનાક. ઔર બદલેમેં લાએગા
ક઼વ-મન ગ઼ય-રકુમ વલા તદ઼ુર-રૂહુ
દૂસરી કૌમકો સીવા તુમ્હારે ઔર ન બિગાળ સકોગે
શય-આ ৳ વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શય-ઈન
તુમ ઉસકા કુછ ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ પર
ક઼દીર ૦ ઈલ્લા તન્સુરૂહુ ફ-ક઼દ ન-સ઼-
કાદિર હૈ અગર નહીં મદદ કી તુમને રસૂલકી તો મદદ કી
રહુલ્લાહુ ઈઝ઼ અખ-ર-જહુલ લઝ઼ીના ક-ફ઼રૂ
હૈ ઉસકી અલ્લાહને જબ નિકાલા થા ઉસકો (મક્કેસે) કાફિરોંને
સ઼ાનિયસ઼-નયનિ ઈઝ઼ હુમા ફ઼િલ ગ઼ારિ ઈઝ઼ યક઼ૂલુ લિ-સ઼ાહ઼િબિહી લા
કે વો દૂસરા થા દોમેંસે જબ વો દોનોં ગારમેં થે જબ કેહ રહા થા વો અપને સાથીસે કે તુ ગમ
તહ઼-ઝન ઈન્નલ્લાહા મ-અ઼-ના ૮ ફ-અન્ઝલલ્લાહુ સકી-ન-તહૂ અ઼-લયહિ
ન ખા બેશક અલ્લાહ હમારે સાથ હૈ. ફિર ઉતારી અલ્લાહને તસકીન અપની તરફસે ઉસ પર
વ ઐ-ય-દહૂ બિ-જુનૂદિલ લમ તરવ-હા વ જ-અ઼-લા કલિ-મ-તલ લઝ઼ીના
ઔર મદદકી ઉસકી ઐસી ફૌજોંસે કે નહી દેખા તુમને જિનકો ઔર કર દી બાત
ક-ફરુસ સુફલા ৳ વ કલિ-મતુલ્લાહિ હિયલ ઉ઼લ્યા ৳ વલ્લાહુ અ઼ઝીઝુન હ઼કીમ ૦
કાફિરોંકી નીચી. ઔર બોલ અલ્લાહ હી કા બોલ બાલા હૈ ઔર અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ (૨).
ઈન્ફ઼િરૂ ખ઼િફાફંવવસ઼િક઼ાલંવ વજાહિદૂ બિ-અમવાલિકુમ વ અન્ફુસિ-
નિકલો હલકે ઔર બોઝલ (યાની પૈદલ ઔર સવાર ફકીર ઔર ગની. જવાન ઔર બુળ્હે) ઔર લળો અપને માલ
કુમ ફી સબીલિલ્લાહ ৳ ઝ઼ાલિકુમ ખ઼ય-રુલ લકુમ ઈન કુન્તુમ
ઔર જાનસે રાહે ખુદામેં બેહતર હૈ તુમ્હારે હકમે અગર તુમ દાનિશમંદ હો
તઅ઼-લમૂન ૦ લવ કાના અ઼-ર-દ઼ન ક઼રીબંવ વ સ-ફ-રન ક઼ાસ઼િદલ
(તો સમઝ લો) અગર અસ્બાબ હોતા નઝદીક (યાની બગૈર મહેનત મિલનેવાલા) ઔર સફર હલકા (આસાન)
લત્ત-બઉ઼કા વલાકિમ બઉ઼દત અ઼-લયહિમુશ શુક઼્ક઼હ ৳
તો ઝુરૂર સાથ હો લેતે તેરે લેકિન લંબા નઝર આયા ઉનકો (સફર તય કરના)

તફસીર : (૧) અહીંથી જંગે તબુક્નો વર્ણન છે જયારે ઈસ્લામનું બળ વધ્યું અને અરબ માં ઈસ્લામનો ખૂબ ફેલાવો થયો ત્યારે શામના સરદારો જેઓ ગસ્સાન કૌમના હોઈ રૂમના બાદશાહના તાબે હતા તેઓ રૂમના બાદશાહને આ તરફ ચઢાવી લાવી લડાઈ કરવાની ફિકરમાં પડયા જયારે હઝરત (સ.) ને ખબર થઈ તો પોતેજ તેઓના ઉપર ચઢાઈ કરવાનો ઈરાદો કર્યો અને રૂમના બાદશાહને ઈસ્લામના આમંત્રણનો પત્ર લખ્યો અને તેમાં નબુવ્વત ની મહોર મારી આનાથી હઝરતની નબુવ્વત સાબિત થતી પરંતુ તે લોકો માન્યા નહીં અને બાદશાહ પણ ઈસ્લામથી અભાગ્ય રહ્યો જયારે શામવાળાઓને હઝરતના ઈરાદાની ખબર પડી તો રૂમના બાદશાહને ખબર આપી તેણે મદદ આપવાનું કબુલ ન કર્યુ જેથી તેઓ તાબે થઈ ગયા પરંતુ ઈસ્લામ કબુલ કર્યુ નહી પછી થોડા જ વખતમાં ↗

↗ હઝરતની વફાત થઈ તે પછી હઝરત ઉમર (રદી.) ના ખિલાફતમાં આખો શામનો મુલ્ક ફતેહ થયો આ જંગમાં દુશ્મનો તાકત વાળા લાગતા અને પ્રવાસ લાંબો હતો અને સામાન થોડો હતો મુનાફિકો બહાના કાઢવા લાગયા હઝરત (સ.) એ બધાને રુખ્સત કરી દીધા જ્યારે અલ્લાહ ના ફઝલથી ફતેહમંદ અને કામયાબ થયા તો મુનાફિકો શરમિન્દા થયા આ સુરતમાં વધારે મુનાફિકોની વાતો નો વર્ણન છે. (૨) ગારના સાથી અબુ બક્ર સિદીક (રદી.) છે હિજરતમાં ફક્ત ➡

મ ર

وَسَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ ۚ
يُهْلِكُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿٤٢﴾
عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ ۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ
لَكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَتَعْلَمَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٤٣﴾ لَا
يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ
بِالْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٤﴾ اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوْبُهُمْ فَهُمْ
فِيْ رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُوْنَ ﴿٤٥﴾ وَلَوْ اَرَادُوا الْخُرُوْجَ
لَاَعَدُّوْا لَهٗ عُدَّةً وَّلٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ
فَثَبَّطَهُمْ وَقِيْلَ اقْعُدُوْا مَعَ الْقٰعِدِيْنَ ﴿٤٦﴾ لَوْ
خَرَجُوْا فِيْكُمْ مَّا زَادُوْكُمْ اِلَّا خَبَالًا وَّلَا۠ اَوْضَعُوْا
خِلٰلَكُمْ يَبْغُوْنَكُمُ الْفِتْنَةَ ۚ وَفِيْكُمْ سَمّٰعُوْنَ

વ સ-યહ઼લિફૂના બિલ્લાહિ લવિસ-ત-
ઔર અનકરીબ કસમેં ખાએંગે અલ્લાહકી કે અગર હમસે હો
તઅ઼-ના લ-ખ઼રજ-ના મ-અ઼કુમ ᶜ યુહલિ-
સકતા તો હમ ઝ઼ુરૂર ચલતે તુમ્હારે સાથ, વબાલમેં
કૂના અન્ફુ-સહુમ ᶜ વલ્લાહુ યઅ઼-લમુ
ડાલતે હૈં અપની જાનોંકો (નિફાક ઔર ફરેબ દેકર) ઔર
૯ ઇન્નહુમ લ-કાઝ઼િબૂન ઠ અ઼-ફલ્લાહુ
૧૨ અલ્લાહ જાનતા હૈ કે વો ઝુટે હૈં બખ્શે અલ્લાહ
અ઼ન્કા ᶜ લિમા અઝ઼િન્તા લહુમ હ઼ત્તા
તુઝકો ક્યોં ઈજાઝત દે દી તુમને ઉનકો (સફરમેં ન આનેકી)
ય-તબૈ-યના લ-કલ્લઝ઼ીના સ઼-દ-કૂ વ
ઈસસે પેહલે કે ઝાહિર હો જાતે તુઝ પર સચ કેહનેવાલે ઔર
તઅ઼-લમલ કાઝ઼િબીન ○ લા યસ-તઅ-ઝ઼િનુકલ
જાન લેતે આપ ઝૂટોંકો નહીં ઈજાઝત માંગતે
મ
૨ લઝ઼ીના યુઅ-મિનૂના બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખ઼િરિ અંય યુજાહિદૂ
વો લોગ જો ઈમાન લાએં અલ્લાહ પર ઔર રોઝે આખિરત પર ઈસસે કે લળેં
બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુમ બિલ મુત્તક઼ીન ○
અપને માલ ઔર જાનસે ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ પરહેઝગારોંકો
ઇન્નમા યસ-તઅ-ઝ઼િનુકલ લઝ઼ીના લા યુઅ-મિનૂના બિલ્લાહિ વલ યવમિલ
સિવા ઈસકે નહીં કે વો હી ઈજાઝત માંગતે હૈં તુઝસે જો નહી ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર ઔર રોઝે
આખ઼િરિ વર-તાબત કુલૂબુહુમ ફહુમ ફી રયબિહિમ ય-ત-રદ-દદૂન ○
આખિરત પર ઔર શકમેં પળે હૈં દિલ ઉનકે સો વો અપને શક હી મેં ભટકતે ફિરતે હૈં
વ લવ અરાદુલ ખુરૂજા લ-અ-અ઼દદૂ લહૂ ઉ઼દ-દતંવ વલાકિન કરિહલ્લાહુમ
ઔર અગર વો ઈરાદા કરતે નિકલનેકા તો ઝરૂર તૈયાર કરતે ઉસકા કુછ સામાન લેકિન ના પસંદ કિયા અલ્લાહને
બિઅ઼ા-સૂહુમ ફ-સૂબ્બ-તહુમ વ ક઼ીલક઼-ઉ઼દૂ મ-અ઼લ ક઼ાઇ઼દીન ○
ઉનકા જાના સો ઢીલા કર દિયા ઉનકો ઔર કેહ દિયા કે બૈઠે રહો સાથ બૈઠને વાલોં કે
લવ ખ઼-રજૂ ફીકુમ મા ઝાદૂકુમ ઇલ્લા ખ઼બાલંવ વ લઅવ-દ઼ઊ઼
અગર વો નિકલતે ભી તુમ્હારે સાથ તો કુછ ન બળ્હતે તુમ્હારે લિયે મગર ખરાબી (બળ્હાતે) ઔર ઘોળે દૌળાતે
ખ઼િલા-લકુમ યબ્ગ઼ૂ-નકુમુલ ફિત-નહ ᶜ વ ફીકુમ સમ્માઊ઼ના
દરમિયાન તુમ્હારે તલાશમે લગે રેહતે તુમસે ફિત્ના પૈદા કરનેકી ઔર તુમમેં બાઝે જાસૂસ હૈં

→ પેજ (૨૬૯) ની તફસીર : એજ હતા હઝરત (સ.) ની સાથે અને કેટલાક સહાબીઓ પહેલા નીકળી પડયા હતા કેટલાક પાછળ થી નીકળ્યા.

لَهُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٧﴾ لَقَدِ ابْتَغَوُا
الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوْا لَكَ الْاُمُوْرَ حَتّٰى جَآءَ
الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كٰرِهُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَّقُوْلُ ائْذَنْ لِّىْ وَلَا تَفْتِنِّىْ ؕ اَلَا فِى الْفِتْنَةِ
سَقَطُوْا ؕ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيْطَةٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿٤٩﴾ اِنْ
تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۚ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيْبَةٌ
يَّقُوْلُوْا قَدْ اَخَذْنَآ اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا
وَّهُمْ فَرِحُوْنَ ﴿٥٠﴾ قُلْ لَّنْ يُّصِيْبَنَآ اِلَّا مَا كَتَبَ
اللّٰهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوْلٰىنَا ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُوْنَ بِنَآ اِلَّآ اِحْدَى
الْحُسْنَيَيْنِ ؕ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُّصِيْبَكُمُ اللّٰهُ
بِعَذَابٍ مِّنْ عِنْدِهٖۤ اَوْ بِاَيْدِيْنَا ۖۚ فَتَرَبَّصُوْۤا
اِنَّا مَعَكُمْ مُّتَرَبِّصُوْنَ ﴿٥٢﴾ قُلْ اَنْفِقُوْا طَوْعًا اَوْ

લહુમ ط વલ્લાહુ અ્લીમુમ બિઝ્ઝ ઝ્રાલિ-
ઉનકે ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ ઝાલિમો
મીન ○ લ-કૃદિબ-ત-ગ્રવુલ ફ્રિત-ન-તા
કો વો તલાશ કરતે રહે હૈ બિગાળ કી
મિન કૃબ્લુ વ કૃલ્લબૂ લ-કલ ઉમૂરા હૃત્તા
(રાહ) પેહલે સે ઔર ઉલટાતે રહે હૈ તેરે કામ યહાં તકકે
જા-અલ હૃકૃકુ વ ઝ્ર-હ-રા અમ-રુલ્લાહિ
આ પહુંચા સચ્ચા વાદા ઔર ગાલિબ હુવા હુકમ અલ્લાહકા
વહુમ કારિહૂન ○ વ મિન્હુમ મંય યકૂલુઅ-
ઔર વો નાખુશ હો રહે ઔર બાઝે ઉનમેં કેહતે હૈ ઈજાઝત
ઝ્રલ્લી વલા તફ-તિન્ની ط અલા ફ્રિલ
દેં (યહીં રેહનેકી) ઔર મુઝે બલામેં ન ડાલ જાનતા હૈ!
ફ્રિત-નતિ સ-કૃ-તૂ ط વ ઈન્ના જ-હન્નમા
બલામેં તો પળ ચુકે હૈં ઔર બેશક દોઝખ
લમુહ્રી-ત્-તુમ બિલ કાફ્રિરીન ○ ઇન તુસ્રિબ્કા હ્-સ-ન-તુન મ ર
ઘેરે હુવે હૈ કાફ્રિરોંકો (૧) અગર પહુંચી હૈ તુઝકો ભલાઈ તો બુરી લગતી
તસુઅ્-હુમ ج વ ઇન તુસ્રિબ્કા મુસ્રી-બતુંય યકૂલૂ કૃદ અ-ખ્રઝ્રના
હૈ ઉનકો. ઔર અગર પહુંચી હૈ કોઈ સખ્તી તો કેહતે હૈં હમને તો બના લિયા થા
અમ-રના મિન કૃબ્લુ વ ય-ત-વલ્લવ વહુમ ફરિહૂન ○ કુલ
અપના કામ પેહલે હી સે (ઠીક) ઔર ફ્રિર જાતે હૈ ઔર વો ખુશ હોતે હૈ કેહ દો
લંય યુસ્રી-બના ઇલ્લા મા ક-ત-બલ્લાહુ લના ج હુવા મવલાના ج
તુમ હરગીઝ ન પહુંચેગા હમકો મગર વો હી જો લિખ દિયા હૈ અલ્લાહને હમારે લિયે વો હી હમારા કારસાઝ હૈ
વ અ્લલ્લાહિ ફલ-ય-તવક-કલિલ મુઅ્-મિનૂન ○ કુલ હલ ત-રબ્બસૂના
ઔર અલ્લાહ હી પર ચાહીયે કે ભરોસા કરેં ઈમાનવાલે કેહ દો તુમ ક્યા ઉમ્મીદ કરોગે
બિના ઇલ્લા ઇહ્-દલ હુસ-નયૈન ط વ નહ્નુ ન-ત-રબ્બસુ બિકુમ અંય યુસ્રી-
હમારે હક મેં મગર દો ખુબીયોં મેં સે એક કી ઔર હમ ઉમ્મીદવાર હૈં તુમ્હારે હકમેં યે કે પહુંચાવે
બ-કુમુલ્લાહુ બિ-અ્ઝ્રાબિમ મિન ઇ્નદિહી અવ બિ-અય-દીના ۚ ફ-ત-રબ્બસૂ
તુમ પર અલ્લાહ અઝાબ અપને પાસસે યા હમારે હાથોં સે. મુન્તઝિર
ઈન્ના મ-અ્કુમ મુ-ત-રબબિસૂન ○ કુલ અન્ફિકૂ ત્વ-અ્ન અવ
રહો હમ ભી તુમ્હારે સાથ મુન્તઝિર હૈ કેહ દો માલ ખર્ચ કરો ખુશી સે યા

તફસીર : (૧) એક મુનાફ્રિક જદીબન ક્યસ બહાનો લાવ્યો કે રૂમની ઔરતો ખૂબસુરત છે તે મુલ્કમાં જઈ અનીતી માં ફસાઈ જઈશ રજા આપો કે સફરમાં ન જાય પરંતુ માલથી મદદ કરીશ.

كَرْهًا لَّنْ يُّتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ۭ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فٰسِقِيْنَ ۝ وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقٰتُهُمْ
اِلَّآ اَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَبِرَسُوْلِهٖ وَلَا يَاْتُوْنَ
الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُوْنَ اِلَّا وَهُمْ
كٰرِهُوْنَ ۝ فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ ۭ
اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ۝ وَيَحْلِفُوْنَ
بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ ۭ وَمَا هُمْ مِّنْكُمْ وَلٰكِنَّهُمْ
قَوْمٌ يَّفْرَقُوْنَ ۝ لَوْ يَجِدُوْنَ مَلْجَاً اَوْ مَغٰرٰتٍ
اَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُوْنَ ۝ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَّلْمِزُكَ فِي الصَّدَقٰتِ ۚ فَاِنْ اُعْطُوْا مِنْهَا
رَضُوْا وَاِنْ لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَآ اِذَا هُمْ يَسْخَطُوْنَ ۝
وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوْا مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ ٤

કર-હલ લંય યુ-ત-કબ્બલા મિન્કુમ ؕ ઈન્નકુમ
નાખુશીસે હરગીઝ ન કુબૂલ કિયા જાએગા તુમસે બેશક
કુન્તુમ ક઼વ-મન ફાસિક઼ીન ૦ વમા મ-ન-
તુમ ના ફરમાન લોગ હો (૧) ઔર નહી
અ઼હુમ અન તુક઼-બલા મિન્હુમ ન-ફ-
મૌકૂફ હુવા કુબૂલ કિયા જાના ઉનકે ખર્ચકા
ક઼ાતુહુમ ઈલ્લૉ અન્નહુમ ક-ફરૂ બિલ્લાહિ
મગર ઈસી બાત પર કે વો મુનકિર હુવે અલ્લાહસે,
વ બિ-રસૂલિહી વલા યઅ્-તૂનસ઼ સ઼લાતા
ઔર ઉસકે રસૂલસે ઔર નહીં આતે વો નમાઝકો મગર વો(આતે હૈં)
ઈલ્લા વહુમ કુસાલા વલા યુનફિક઼ૂના
હારે હુવે જી સે, ઔર નહી ખર્ચ કરતે વો મગર વો બુરે
ઈલ્લા વહુમ કારિહૂન ૦ ફલા તુઅ્જિબ્કા
દિલસે (ખર્ચ કરતે હૈં) સો મત તઅજ્જુબ કર તુ ઉનકે
મ ૨ **અમ્વાલુહુમ વલૉ અવલાદુહુમ ؕ ઈન્નમા યુરીદુલ્લાહુ લિ-યુઅ઼ઝ઼-**
માલ ઔર ઉનકી ઔલાદસે યે હી ચાહતા હૈ અલ્લાહ કે અઝાબમેં રખ્ખે
ઝ઼િ-બહુમ બિહા ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા વ તઝ-હક઼ા અન્ફુસુહુમ વહુમ
ઉનકો ઉન ચીઝોંકી વજહસે દુન્યાકી ઝિન્દગીસે ઔર નિકલ જાએં જાનેં ઉનકી ઔર વો ઉસી વકત તક
કાફિરૂન ૦ વ યહ઼લિફૂના બિલ્લાહિ ઈન્નહુમ લ-મિન્કુમ ؕ વમા હુમ
કાફિર હી રહેં (૨) ઔર કસમેં ખાતે હૈં અલ્લાહકી કે બેશક વો અલબત્તા તુમમેંસે હૈં ઔર નહી
મિન્કુમ વલાકિન્નહુમ ક઼વ-મુંય યફ-રક઼ૂન ૦ લવ યજિદૂના મલ-જઅન
હૈં વો તુમમેંસે લેકિન વો ડરપોક કૌમ હૈં અગર પાએં વો કોઈ પનાહકી
અવ મગ઼ારાતિન અવ મુદ-દ-ખ઼-લલ લ-વલ્લવ ઇ-લયહિ વહુમ
જગહ યા ગાર. યા ઘુસ બૈઠનેકી જગહ તો ઉલટે ભાગેં તરફ ઉસીકે ઔર વો
યજ-મહ઼ૂન ૦ વ મિન્હુમ મંય યલમિઝુકા ફિસ઼ સ઼-દક઼ાત ۚ ફ-ઇન
ભાગતે હોંગે. ઔર બાઝે ઉનમેં વો હૈં જો તાના દેતે હૈં તુઝકો ખયરાત બાંટનેમેં સો અગર દે દિયા જાએ ઉનકો
ઉઅ્-તૂ મિન્હા રદૂ વ ઈલ્લમ યુઅ્-ત઼વ મિન્હૉ ઈઝ઼ા હુમ યસ-ખ઼ત઼ૂન ૦
ખયરાતમેં સે તો ખુશ હોતે હૈં ઔર અગર ન દિયા જાવે ઉનકો ઉસમેંસે તબ વો નાખુશ હોતે હૈં
વ લવ અન્નહુમ રદૂ મૉ આતાહુમુલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ ٤
ઔર (કયા અચ્છા હોતા) વો રાઝી હો જાતે ઉસ પર જો દિયા ઉનકો અલ્લાહને ઔર ઉસકે રસૂલને

તફસીર : (૧) તે જે મદદ ખર્ચ માટે આપવા લાગ્યો તો જવાબ મળ્યો કે બદઅકીદા વાળાનું માલ કબુલ નથી. (૨) એટલે એ અચંબો ન કરો કે બદ દીનને અલ્લાહે નેઅમત કેમ આપી બદ દીનના હકમાં માલ.તથા બાલ બચ્ચા આપ્યા છે જેથી તેમની પાછળ દિલ પરેશાન થાય અને તેમની ફિકર માંથી મરતા દમ સુધી મુકતિ ન મળે જ્યાં સુધી કે.તોબા ન કરે અથવા નેકી આચરે.

وَقَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِيْنَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ
وَرَسُوْلُهٗٓ ۙ اِنَّآ اِلَى اللّٰهِ رٰغِبُوْنَ ﴿٥٩﴾ اِنَّمَا
الصَّدَقٰتُ لِلْفُقَرَآءِ وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْعٰمِلِيْنَ عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوْبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغٰرِمِيْنَ وَ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ؕ فَرِيْضَةً مِّنَ
اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٠﴾ وَمِنْهُمُ الَّذِيْنَ
يُؤْذُوْنَ النَّبِيَّ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ اُذُنٌ ؕ قُلْ اُذُنُ
خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ
وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ ؕ وَالَّذِيْنَ
يُؤْذُوْنَ رَسُوْلَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٦١﴾
يَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوْكُمْ ۚ وَاللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗٓ
اَحَقُّ اَنْ يُّرْضُوْهُ اِنْ كَانُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٦٢﴾ اَلَمْ
يَعْلَمُوْٓا اَنَّهٗ مَنْ يُّحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَاَنَّ

વ કાલૂ હસ્બુનલ્લાહુ સયુઅ્તીનલ્લાહુ
ઔર કેહતે કાફી હમકો અલ્લાહ અનકરીબ દેગા હમકો અલ્લાહ
મિન ફદ્‌લિહી વ રસૂલુહૂ ૪ ઇન્ના ઇલલ્લાહિ
અપને ફઝલસે ઔર ઉસકા રસૂલ હમ તો અલ્લાહીસે
રાગિબૂન ૦ ઇન્નમસ્ સ-દ-કાતુ
લવ લગાએ હુવે હૈં. ઝકાત તો હક હૈ સિર્ફ
લિલ ફુ-કરાઇ વલ મસાકીનિ વલ
ફકીરોંકા ઔર મોહતાજોંકા, ઔર ઝકાત વસૂલ કરને
આમિલીના અ-લય-હા વલ મુઅલ્લ-ફતિ
વાલે કારકુનોંકા ઔર ઉનકા જિનકે દિલ હાથમેં લેના ગરઝ હો,
કુલૂબુહુમ વ ફિર્‌રિકાબિ વલ ગારિમીના
ઔર ગુલામોંકો આઝાદ કરાનેકા ઔર કલંદરોંકા કરઝા ચુકાનેકે
વ ફી સબીલિલ્લાહિ વબ્નિસ સબીલ
લિયે ઔર રાહે ખુદામેં ખર્ચ કરનેકા ઔર મુસાફિરોંકો દેનેકા
ફરી-દ્‌તમ મિનલ્લાહ વલ્લાહુ અલીમુન હકીમ ૦ વ મિન્હુમુલ
(યે હુકમ) ફર્ઝ હૈ અલ્લાહકી તરફસે ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ. (૧) ઔર ઉનમેંસે
લઝીના યુઅ્ઝૂનન નબિય્યા વ યકૂલૂના હુવા ઉઝુન કુલ
બાઝ લોગ ઈઝા દેતે હૈં નબીકો, ઔર કેહતે હૈં કે વો શખ્સ તો કાન હૈ (યાની જો કેહ દો સુન લેતે હૈ)
ઉઝુનુ ખયરિલ લકુમ યુઅ્મિનુ બિલ્લાહિ વ યુઅ્મિનુ લિલ
તુમ કેહ દો કે કાન હૈ તુમ્હારે ભલેકે લિયે યકીન રખતા હૈ અલ્લાહ પર, ઔર યકીન કરતા હૈ
મુઅ્મિનીના વ રહ્‌-મતુલ લિલ્લઝીના આ-મનૂ મિન્કુમ
મુસલમાનોંકી બાતકા, ઔર રહમત હૈ ઉન લોગોંકે લિયે જો ઈમાન લાએ તુમમેંસે
વલ્લઝીના યુઅ્ઝૂના રસૂલલ્લાહિ લહુમ અઝાબુન અલીમ ૦
ઔર જો લોગ ઈઝા દેતે હૈં રસૂલે ખુદાકો ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ દર્દનાક (૨)
યહ્‌લિફૂના બિલ્લાહિ લકુમ લિ-યુરદૂકુમ વલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ
કસમેં ખાતે હૈં અલ્લાહકી તુમ્હારે સામને તાકે તુમકો ખુશ કરે. ઔર અલ્લાહ ઔર રસૂલ
અ-હક્કુ અંય યુરદૂહુ ઇન કાનૂ મુઅ્મિનીન ૦ અ-લમ યઅ્લમૂ
ઝિયાદા હકદાર હૈ ઈસકા કે રાઝી કરેં વો ઉસકો અગર હૈં ઈમાન વાલે (૩) ક્યા વો નહીં જાનતે
અન્નહૂ મંય યુહાદિદિલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ ફ-અન્ના
કે જો કોઈ મુકાબલા કરે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ સે તો

તફસીર : (૧) જેની પાસે દૌલત ન હોય તે ગરીબ છે પણ તેનુ કામ અટકે નહીં જેમકે રોજિંદા મજુરી કરનાર પણ જેનુ કામ અટકી જાય તે મોહતાજ છે ઝકાતના કામે જનારા એટલે વસુલ કરનારા ગરીબ હોય કે માલદાર તેમને તેમના ખર્ચ મુજબ માસિક પગાર આપવામાં આવે અને જેમના દિલ લોભાવવામાં આવ્યા હતા તે અરબ ના કેટલાક સરદારો હતા જેમને હઝરત (સ.) એ હુનેન ની ગનીમતમાં થી ઘણો માલ આપ્યો પછી તેઓ પાકા મુસલમાન થઈ ગયા અને તેમના કારણથી બીજા પણ ઘણા લોકો સાચા મુસલમાન થયા હતા હવે આવા લોકો ને આપવાની મનાઈ થઈ ગઈ ગુલામને છોડાવવા કેદીને છોડાવવા ઝકાત આપી શકાય છે જિહાદમાં જનાર ગરીબોને પણ ઝકાત આપી શકાય છે તેમ મુસાફરો જેની પાસે ખર્ચ નથી તેમને પણ ઝકાત આપી શકાય છે. (૨) મુનાફિકો ↗

↗ હઝરત (સ.)ને તાણાં મારતા કે આ શખ્સને તો કાન છે હઝરત પોતાના મોબાથી જુટાઓના જુટ ઓળખતા તો પણ પકડતા નહીં તે
મુર્ખાઓ એમ સમજતા કે હઝરત (સ.) એ સમજ્યુ નથી તો અલ્લાહે ફરમાવ્યું કે આ આદત નબી (સ.) ની તમારા માટે સારી છે નહીંતર તમો
પહેલા જ પકડાઈ જતા. (૩) કોઈ વખતે હઝરત (સ.) તેમની દગાબાજી પકડી પાડતા તો મુસલમાનોની રૂબરૂ કસમો ખાતા અમારા દિલમાં ખરાબ નિયત ન હતી →

પોના ૨ મ ૧૩ ૯

لَهٗ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيْهَا ؕ ذٰلِكَ الْخِزْىُ
الْعَظِيْمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنٰفِقُوْنَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
سُوْرَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِىْ قُلُوْبِهِمْ ؕ قُلِ اسْتَهْزِءُوْا ۚ
اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُوْنَ ﴿٦٤﴾ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ
لَيَقُوْلُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوْضُ وَنَلْعَبُ ؕ قُلْ اَبِاللّٰهِ
وَاٰيٰتِهٖ وَرَسُوْلِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٦٥﴾ لَا
تَعْتَذِرُوْا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ ؕ اِنْ نَّعْفُ
عَنْ طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ بِاَنَّهُمْ
كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿٦٦﴾ اَلْمُنٰفِقُوْنَ وَالْمُنٰفِقٰتُ بَعْضُهُمْ
مِّنْ بَعْضٍ ۘ يَاْمُرُوْنَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمَعْرُوْفِ وَيَقْبِضُوْنَ اَيْدِيَهُمْ ؕ نَسُوا اللّٰهَ
فَنَسِيَهُمْ ؕ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَ
اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ

લહૂ નારા જ-હન્નમા ખ઼ાલિદન ફીહા ط
ઉસકે વાસ્તે આગ હૈ દોઝખકી હમેશા રહેગા ઉસમેં
ઝ઼ાલિકલ ખ઼િઝયુલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ યહ઼-ઝ઼રુલ
યે હી રૂસ્વાઈ હૈ બળી. ડરતે હૈં મુનાફિક
મુનાફ઼િકૂના અન તુનઝ-ઝલા અ઼-લયહિમ
ઈસ બાતસેં કે ઉતારી જાવે ઉન મુસલમાનોં પર ઐસી
સૂ-રતુન તુનબ્બિઉહુમ બિમા ફી
સુરહ કે ખબર દેંગે ઉનકો જો ઉનકે
કુલૂબિહિમ ط કુલિસ્તહઝિઊ ઈન્નલ્લાહા
દિલોંમે હૈ કેહ દો કે ઠટ્ટે કરતે રહો. બેશક અલ્લાહ
મુખ઼રિજુમ મા તહ઼-ઝ઼રૂન ૦ વ લઈન
ઝાહિર કરનેવાલા હૈ જિસસે તુમ ડરતે હો. ઔર અગર
સ-અલ્તહુમ લ-યકૂલુન્ના ઈન્નમા કુન્ના
પૂછો તુમ ઉનસે તો વો ઝુરૂર કહેંગે હમ તો સિર્ફ મશગલેકી
મ ૨ નખૂ઼દુ વ નલ-અ઼બ ط કુલ અબિલ્લાહિ વ આયાતિહી વ રસૂલિહી
બાતચીત ઔર ખેલ કર રહેથે તુમ કેહ દો કયા અલ્લાહ ઔર ઉસકી આયતેં ઔર ઉસકે રસૂલ કે
કુન્તુમ તસ્તહઝિઊન ૦ લા તઅ઼-તઝ઼િરૂ ક઼દ ક-ફરતુમ બઅ઼-દા
સાથ તુમ હંસી મઝાક કર રહે થે ? મત બહાને બનાવ યકીનન તુમ તો કાફિર હો ચુકે તુમ્હારે ઈમાન કે
ઈમાનિકુમ ط ઇન નઅ઼-ફુ અ઼ન ત઼ાઇ-ફતિમ મિન્કુમ નુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબ ત઼ાઇ-ફતમ
બાદ અગર હમ માફ ભી કર દેંગે એક ગિરોહ કો તુમમેં સે તો અઝાબ ભી દેંગે એક ગિરોહકો
૯ બિ-અન્નહુમ કાનૂ મુજરિમીન ع અલ મુનાફ઼િકૂના વલ મુનાફ઼િક઼ાતુ
૧૪ ઈસ સબબસે કે વો ગુનેહગાર થે (૧) મુનાફિક મર્દ ઔર મુનાફિક ઔરતેં
વકફે લાઝિમ બઅ઼-દુહુમ મિમ બઅ઼-દ઼ ۘ યઅ્-મુરૂના બિલ મુન્કરિ વ યન-હવના
બાઝ ઉનકે બાઝમેં હૈ (યાની સબકી એક ચાલ હૈ) મશવેરા દેતે હૈં બુરે કામ કરનેકા ઔર મના કરતે
અ઼નિલ મઅ઼-રૂફિ વ યક઼બિદૂના અયદિ-યહુમ ط નસુલ્લાહા
હૈ નેક કામસે ઔર બન્દ કર લેતે હૈં અપને હાથોંકો ભૂલ ગએ વો અલ્લાહકો
ફ-નસિ-યહુમ ط ઈન્નલ મુનાફ઼િક઼ીના હુમુલ ફાસિકૂન ૦
તો વો (અલ્લાહ) ભી ભૂલ ગયા ઉનકો કુછ શક નહી ઈસમેં કે મુનાફિક હી નાફરમાન હૈ (૨)
વ-અ઼-દલ્લાહુલ મુનાફ઼િક઼ીના વલ મુનાફ઼િક઼ાતિ વલ કુફ્-ફારા નારા
વાદા કિયા હૈ અલ્લાહને મુનાફિક મર્દોં ઔર મુનાફિક ઔરતોં ઔર કાફિરોં કે (બારે મેં)

➡ પેજ (૨૭૩) ની તફસીર : જેથી તેમને રાજી કરી પોતાની તરફ કરી દે એ ન જાણ્યું કે આ ધોકાબાજી અલ્લાહ અને તેના રસૂલ જોડે કામ લાગશે નહીં.

પેજ (૨૭૪) ની તફસીર : (૧) જે કોઈ દીનની વાતોમાં મશકરી કરે જો કે દિલથી ઈનકાર કરનારો નથી તો તે કાફિર ન થયો પરંતુ મુનાફિક તો જરૂર થયો દીનની વાતમાં જાહેર અને ખાનગીમાં અદબ પૂર્વક રહેવુ જરૂરી છે. (૨) એટલે બદઅકીદા વાળાની સલાહિયત શું ભરોસાપાત્ર છે તેને ફાસિક જ સમજવું.

جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ هِيَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ
اللّٰهُ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٦٨﴾ كَالَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِكُمْ كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّاَكْثَرَ اَمْوَالًا وَّ
اَوْلَادًا ؕ فَاسْتَمْتَعُوْا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ
كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ
وَخُضْتُمْ كَالَّذِيْ خَاضُوْا ؕ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ
اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُوْنَ ﴿٦٩﴾ اَلَمْ يَاْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ
قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ ۬ۙ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ
وَاَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكٰتِ ؕ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا
اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ
بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ يَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ

منزل ٢

જ-હન્નમા ખ઼ાલિદીના ફીહા ط હિયા
દોઝખકી આગકા હમેશા રહેંગે ઉસમેં વો-હી (સઝા) ઉનકો
હ઼સ્બુહુમ ج વલ-અ઼-નહુમુલ્લાહ ج વલહુમ
કાફી હૈ. ઔર દૂર કર દિયા અપની રહમતસે ઉનકો અલ્લાહને
અ઼ઝ઼ાબુમ મુક઼ીમ ۝ કલ્લઝ઼ીના મિન
ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ હમેશાકા જિસ તરહ
ક઼બલિકુમ કાનૂ અશદ-દા મિન્કુમ
તુમસે અગલે લોગ ઝયાદા થે તુમસે
કુ઼વ્વતંવ વ અક-સૂરા અમ્વાલંવ વ
ઝોરમેં ઔર ઝયાદા રખતે થે માલ ઔર
અવલાદા ط ફસ્તમ-તઊ઼ બિ-ખ઼લાક઼િહિમ
ઔલાદ ફિર ફાયદા ઉઠા ગએ વો (દુન્યાકા) અપને હિસ્સેસે.
ફસ્તમ-તઅ્-તુમ બિ-ખ઼લાક઼િકુમ
ફિર ફાયદા ઉઠાયા તુમને (દુન્યાકા) અપને હિસ્સેસે
કમસ્તમ-ત-અ઼લ્લઝ઼ીના મિન ક઼બલિકુમ બિ-ખ઼લાક઼િહિમ વ ખ઼ુદ઼તુમ
જૈસે ફાયદા ઉઠા ગએ (દુન્યાકા) તુમસે અગલે અપને હિસ્સેસે ઔર વો તુમ ભી (વૈસી હી
કલ્લઝ઼ી ખ઼ાદૂ ط ઉલાઈકા હ઼બિત઼ત અઅ્-માલુહુમ ફિદ દુન્યા વલ
બુરી બાતોં મેં) જૈસે વો ઘુસે વો લોગ અકારત ગએ અમલ ઉનકે દુન્યા ઔર
આખિ઼રહ ج વ ઉલાઈકા હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ۝ અ-લમ યઅ્-તિહિમ
આખિરતમેં ઔર વોહી લોગ નુકસાન પાને વાલે હૈં ક્યા નહીં આઈ ઉનકે પાસ
ન-બઉલ લઝ઼ીના મિન ક઼બલિહિમ ક઼વમિ નૂહિ઼ંવ વ આ઼દિંવ વ
ખબર ઉન લોગોંકી જો પેહલે થે ઉનસે કૌમે નૂહકી ઔર આદકી ઔર
સમૂદા ۝ વ ક઼વમિ ઇબ્રાહીમા વ અસ્હ઼ાબિ મદ-યના વલ મુઅ્-તફિકાત ط
સમૂદકી ઔર કૌમે ઈબ્રાહીમકી ઔર મદયન વાલોંકી ઔર ઉન બસતિયોંકી ખબર જો ઉલટ દી ગઈ થીં.
અ-તત્હુમ રુસુલુહુમ બિલ બૈયિનાત ج ફમા કાનલ્લાહુ લિયઝ઼્લિ-
આએ ઉનકે પાસ રસૂલ ઉનકે સાફ હુકમ લેકર તો ન થા અલ્લાહ ઐસા
મહુમ વલાકિન કાનૂ અન્ફુ-સહુમ યઝ઼્લિમૂન ۝ વલ મુઅ્-મિનૂના
કે ઝુલ્મ કરતા ઉન પર મગર આપ હી અપને ઉપર ઝુલ્મ કરતે થે ઔર ઈમાનવાલે મર્દ
વલ મુઅ્-મિનાતુ બઅ્-દુહુમ અવલિયાઉ બઅ્-દ઼ ۘ યઅ્-મુરૂના બિલ મઅ્-રૂફિ
ઔર ઈમાન વાલી ઔરતેં એક દૂસરે કે દોસ્ત હૈં હુકમ કરતે હૈં નેક બાતોંકા

મ ૨

વકફે લાઝિમ

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَ
يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ ؕ
أُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ؕ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ۝ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا
وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنّٰتِ عَدْنٍ ؕ وَرِضْوَانٌ
مِّنَ اللّٰهِ أَكْبَرُ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝
يٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ جٰهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِينَ
وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ؕ وَمَأْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ۝ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا ؕ وَلَقَدْ
قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلٰمِهِمْ وَ
هَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَقَمُوٓا إِلَّآ أَنْ أَغْنٰىهُمُ
اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ

વ યન્હવ-ના અ઼નિલ મુન્કરિ વ
ઔર મના કરતે હૈં બુરી બાતોંસે ઔર
યુક઼ીમૂનસ઼ સ઼લાતા વ યુઅ્તૂ-નઝ ઝકાતા
કાયમ રખતે હૈં નમાઝકો ઔર દેતે હૈં ઝકાતકો
વ યુત઼ીઊ઼નલ્લાહા વ રસૂલહ ط
ઔર ફરમાં બરદારી કરતે હૈં અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી
ઉલાઇકા સ-યર-હ઼મુહુમુલ્લાહ ط
વો હી લોગ હૈં અનકરીબ રહમ કરેગા જિન પર અલ્લાહ
ઇન્નલ્લાહા અ઼ઝીઝુન હ઼કીમ ০
બેશક અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમત વાલા હૈ
વ-અ઼દલ્લાહુલ મુઅ્મિનીના વલ
વાદા કિયા હૈ અલ્લાહને ઈમાન વાલે મર્દોં ઔર
મુઅ્મિનાતિ જન્નાતિન તજરી મિન
ઈમાન વાલી ઔરતોંસે બાગોં કા કે બેહતી હૈં નીચે
મ
૨ તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા વ મસાકિના ત઼ૈયિ-બતન ફી
ઉનકે નેહરેં હમેશા રહેંગે ઉસમેં, ઔર મકાનોંકા સુથરે હમેશાકી
જન્નાતિ અ઼દ્ન ط વ રિદ઼વાનુમ મિનલ્લાહિ અક-બર ط
જન્નતમેં. (દેનેકા ભી વાદા કિયા હૈ) ઔર રઝામન્દી અલ્લાહકી ઈન સબસે બઢકર હૈ.
૯ ઝ઼ાલિકા હુવલ ફવઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ০ યા ઐયુહન નબિય્યુ જાહિદિલ
૧૫ ઔર યે હી હૈ કામિયાબી બળી અય નબી લળાઈ કર
કુફ-ફારા વલ મુનાફિક઼ીના વગ઼-લુઝ઼ અ઼-લયહિમ ط વ મઅ્વાહુમ
કાફિરોંસે ઔર મુનાફિકોંસે ઔર સખ્તી કર ઉન પર ઔર ઠિકાના ઉનકા
જ-હન્નમ ط વ બિઅ્સલ મસ઼ીર ০ યહ઼લિફૂના બિલ્લાહિ મા ક઼ાલૂ ط
દોઝખ હૈ. ઔર વો બુરા ઠિકાના હૈ કસ્મેં ખાતે હૈં અલ્લાહકી કે નહી કહા (હમને)
વ લ-ક઼દ ક઼ાલૂ કલિ-મતલ કુફરિ વ ક-ફરૂ બઅ્-દા ઇસ્લામિહિમ
ઔર બેશક કહી હૈ ઉન્હોંને બાત કુફ્રકી ઔર કાફિર હો ગએ પીછે અપને મુસલમાન હોનેકે
વ હમ્મૂ બિમા લમ યનાલૂ ج વમા ન-ક઼મૂ ઇલ્લા અન
ઔર ઈરાદા કિયા થા ઉસ ચીઝકા જો ન મિલે ઉનકો ઔર યે સબ કુછ ઈસ બાતકા બદલા દિયા કે
અગ઼નાહુમુલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ મિન ફદ઼લિહ ج ફઇંય યતૂબૂ યકુ
દૌલતમન્દ કર દિયા ઉનકો અલ્લાહને ઔર ઉસકે રસૂલને અપને ફઝલસે સો અગર વો તૌબા કર લેતે

خَيْرًا لَّهُمْ ۚ وَاِنْ يَّتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ
عَذَابًا اَلِيْمًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ
فِي الْاَرْضِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝ وَمِنْهُمْ
مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰىنَا مِنْ فَضْلِهٖ
لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ فَلَمَّآ
اٰتٰىهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَّهُمْ
مُّعْرِضُوْنَ ۝ فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ
اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهٗ بِمَآ اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا
وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝ اَلَمْ يَعْلَمُوْٓا
اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰىهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ
عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ۝ اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ
مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ
اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ ۭ سَخِرَ اللّٰهُ

منزل ٢

ખ઼ય-રલ લહુમ ૮ વ ઇંય ય-ત-વલ્લવ
બેહતર ઉનકે હકમેં ઔર અગર મુંહ ફેર લેં તો
યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબ્હુમુલ્લાહુ અ઼ઝ઼ાબન
અઝાબ દેગા ઉનકો અલ્લાહ અઝાબ
અલીમન ફ઼િદ દુન્યા વલ આખ઼િરહ ૮
દર્દનાક દુન્યા ઔર આખિરતમેં
વમા લહુમ ફ઼િલ અર્દ઼િ મિંવ વલિય્યિંવ
ઔર નહીં હૈ ઉનકે લિયે રૂએ ઝમીન પર કોઈ દોસ્ત
વલા નસ઼ીર ૦ વ મિન્હુમ મન આ઼-હ-
ઔર મદદગાર (૧) ઔર ઉનમેંસે બાઝને તો અહદ કિયા થા
દલ્લાહા લઇન આતાના મિન ફ઼દ઼્લિહી
અલ્લાહસે કે અગર દેગા હમકો અપને ફઝલ સે તો
લ-નસ઼્સ઼દ-દ-ક઼ન્ના વ લ-નકૂનન્ના
હમ ઝુરૂર ખયરાત દેંગે ઔર ઝુરૂર હો જાએં હમ
મિનસ઼ સ઼ાલિહ઼ીન ૦ ફ-લમ્મા આતાહુમ મિન ફ઼દ઼્લિહી બખ઼િલૂ
નેક લોગોં મેં સે. ફિર જબ દિયા ઉસકો અપને ફઝલસે તો બખીલી કી
બિહી વ ત-વલ્લવ વ હુમ મુઅ઼્-રિદૂ઼ન ૦ ફ-અઅ઼્-ક઼્-બહુમ નિફ઼ાક઼ન
ઉસમેં ઔર ફિર ગએ ઔર વો મુંહ ફેરનેવાલે હૈં ફિર અલ્લાહને રખ દિયા ઉનમેં નિફ઼ાક ઉનકે
ફી ક઼ુલૂબિહિમ ઇલા યવમિ યલ-ક઼વ-નહૂ બિમા અખ્લ-ફુલ્લાહા
દિલોંમેં ઉસ દિન તક કે ઉસસે મિલેંગે ઉસ (ખુદા) સે ઈસ વજહસે કે ખિલાફ કિયા અલ્લાહ સે
મા વ-અ઼દૂહુ વ બિમા કાનૂ યકઝ઼િબૂન ૦ અ-લમ યઅ઼્-લમૂ
જો વાદા કિયા થા ઉસસે ઔર ઈસ વજહ સે કે ઝૂટ બોલતે થે. ક્યા નહીં જાનતે થે
અન્નલ્લાહા યઅ઼્-લમુ સિર્રહુમ વ નજવાહુમ વ અન્નલ્લાહા
કે બેશક અલ્લાહ જાનતા હૈ ભેદ ઉનકા ઔર મશવિરા ઉનકા ઔર અલ્લાહ
અ઼લ્લામુલ ગુયૂબ ૦ અલ્લઝ઼ીના યલમિઝૂનલ મુત઼્ત઼વ્વિઈ઼ના
ખૂબ જાનતા હૈ છુપી બાતોંકો (૨) વો લોગ જો તાન કરતે હૈ
મિનલ મુઅ઼્મિનીના ફ઼િસ઼ સ઼-દક઼ાતિ વલ્લઝ઼ીના લા યજિદૂના
ઉન મુસલમાનોં પર જો દિલ ખોલકર ખયરાત કરતે હૈં ઔર ઉન પર જો
ઇલ્લા જુહ-દહુમ ફ-યસ્ખ઼રૂના મિન્હુમ ؕ સખ઼િ-રલ્લાહુ
નહી પાતે મગર અપની મેહનત કા, મઝાક ઉળાતે હૈં ઉનકા મઝાબ કિયા હૈ અલ્લાહ ને ઉનસે (યાની ઉનકો હંસી ઉળાનેકા બદલા દિયા હૈ)

મ ૨

તફસીર : (૧) ઘણાં ખરા મુનાફિકો પાછળ બેસી નબી (સ.) ની તથા દીનની હલકાઈ કરતા જયારે પકડાઈ જતાં તો સોગંદો ખાઈ કહેતા કે અમો એ કાંઈ કહ્યું નથી સુરએ મુનાફિકૂનમાં આનો વર્ણન આવશે લશકરમાં અમુક માણસોમાં ઝઘડો થયો તો મુનાફિકો સૌને બેહકાવવા લાગ્યા કે જેથી મુહાજિરો અને અનસારો વચ્ચે ફાટફુટ રહે પણ તેમાં ફાવ્યા નહીં હઝરત (સ.) એ તેની સુલેહ શાંતી કરાવી દીધી બીજી મુરાદ એ છે કે જયારે મુનાફિકોમાંના બાર માણસોએ તબુકથી પાછા ફરતા સલાહ કરી હઝરત (સ.) ઉપર હાથ ચલાવી કત્લ કરી નાખીએ એક સહાબી ખઝીફા તેમની સાથે હતા તેમને ફરમાવ્યું કે આ લોકોને મારો તો માર મારીને તેમને નસાડયા હઝરત (સ.) બધાના નામ જાણતા હતા પરંતુ જાહેર કરવાનો હુકમ ન હતો. (૨) મુનાફિક સઅલબહ નામનો હતો તેણે ↗

↗ હઝરત (સ.) પાસે આવી પોતાની તવંગરી માટે દુઆ કરવાની દરખાસ્ત કરી હઝરત (સ.) તેને સમજાવ્યું કે થોડું હોય અને તેનો શુક્ર અદા કરો તે વધારે સારૂ છે કારણ તવંગરી ગફલતમાં નાખનાર છે પણ માન્યો નહી અને ફરી પાછો આવ્યો અને એવા કરાર કરવા લાગ્યો કે અગર મને માલ મળે તો બહુજ ખયરાત કરીશ અને ગફલતમાં નહીં પડુ હઝરત (સ.) એ દુઆ ફરમાવી તે કબુલ થઈ તો તેની બકરીઓમાં એટલી બરકત થઈ કે મદીના ના જંગલ તેના માટે ➡

مِنْهُمْ ؕ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ
اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ؕ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ
مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْفٰسِقِيْنَ ۝ فَرِحَ الْمُخَلَّفُوْنَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلٰفَ
رَسُوْلِ اللّٰهِ وَكَرِهُوْٓا اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ
وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَالُوْا لَا تَنْفِرُوْا فِي
الْحَرِّ ؕ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا ؕ لَوْ كَانُوْا يَفْقَهُوْنَ ۝
فَلْيَضْحَكُوْا قَلِيْلًا وَّلْيَبْكُوْا كَثِيْرًا ۚ جَزَآءًۢ بِمَا
كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ فَاِنْ رَّجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَآئِفَةٍ
مِّنْهُمْ فَاسْتَاْذَنُوْكَ لِلْخُرُوْجِ فَقُلْ لَّنْ
تَخْرُجُوْا مَعِيَ اَبَدًا وَّلَنْ تُقَاتِلُوْا مَعِيَ عَدُوًّا ؕ
اِنَّكُمْ رَضِيْتُمْ بِالْقُعُوْدِ اَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوْا مَعَ

મિન્હુમ ز વ લહુમ અ્ઝ઼ાબુન અલીમ ૦
ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ દર્દનાક (તૈયાર) હૈ. (૧)
ઈસ્તગ઼્ફિર લહુમ અવ લા તસ્તગ઼્ફિર
તુ બખશિશ માંગ ઉનકે લિયે યા મત બખશિશ માંગ ઉનકે
લહુમ ط ઈન તસ્તગ઼્ફિર લહુમ સબ્ઈ઼ના
લિયે અગર બખશિશ માંગે તુ ઈનકે લિયે સિત્તેર (૭૦) બાર
મર્રતન ફલંય યગ઼્ફિરલ્લાહુ લહુમ ط
તો ભી હરગિઝ નહિ બખશેગા અલ્લાહ ઉનકો
ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ ક-ફરૂ બિલ્લાહિ
યે ઈસ વાસ્તે કે નહીં માના ઉન્હોંને અલ્લાહ ઔર
વ રસૂલિહ ط વલ્લાહુ લા યહદિલ ક઼વ-મલ
ઉસકે રસૂલકો. ઔર અલ્લાહ નહીં હિદાયત કરતા નાફરમાન
ફાસિક઼ીન ع ફરિહ઼લ મુખ઼લ્લફૂના
લોગોંકો (૨) પીછે રેહ જાનેવાલે ઉસ પર
બિ-મક઼-અ્દિહિમ ખિ઼લાફ઼ રસૂલિલ્લાહિ વ કરિહૂ અંય યુજાહિદૂ
ખૂશ હુવે રસૂલ કે પીછે બૈઠે રહે ઔર ઉન્હે ગવારા ન હુવા કે અપને
બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ ફી સબીલિલ્લાહિ વ ક઼ાલૂ લા તન્ફિરૂ
માલ સે ઔર જાનસે લડેં રાહે ખુદામેં. ઔર બોલે કે ન નિકલો
ફિલ હ઼ર્રિ ط કુલ નારુ જ-હન્નમા અશદ-દુ હ઼ર્રા ط લવ કાનૂ
ગરમીમેં. (અય નબી) તુમ કેહ દો કે દોઝખકી આગ બહુત ઝયાદા ગરમ હૈ કાશ ઉનકો
યફ-ક઼હૂન ૦ ફલ યદ્-હ઼કૂ ક઼લીલંવ વલ યબ્કૂ કસ઼ીરા ج
સમઝ હોતી તો ચાહીયે કે હંસ લેતે થોળા ઔર રોતે બહુત
જઝ઼ાઅમ બિમા કાનૂ યકસિબૂન ૦ ફઈર ર-જ-અ-કલ્લાહુ ઈલા
બદલે મેં ઉસકે જો વો કમાતે થે સો અગર ફિર લે જાએ તુઝકો અલ્લાહ કિસી
ત઼ાઇ-ફતિમ મિન્હુમ ફસ્તઅ-ઝ઼નૂકા લિલ ખુ઼રૂજિ ફકુલ લન
ગિરોહ કી તરફ ઉન મેં સે, ફિર ઈજાઝત ચાહેં તુઝસે નિકલને કી તો કેહ દે કે હરગિઝ ન
તખ઼્રુજૂ મઇયા અ-બદંવ વલન તુક઼ાતિલૂ મઇયા અ઼દુવ્વા ط
નિકલેંગે તુમ મેરે સાથ કભી ઔર હરગિઝ ન લળોગે મેરે સાથ હોકર કભી કિસી દુશમનસે
ઈન્નકુમ રદ઼ીતુમ બિલ-કુઊદિ અવ્વલા મર્રતિન ફક઼-ઉ઼દૂ મ-અ઼લ
યકીનન તુમકો પસંદ આયા બૈઠ રહેના પેહલી બાર સો બૈઠ રહો સાથ

➡ પેજ (૨૭૭) ની તફસીર : બસ ન થયું તેથી જંગલમાં જઈને રહ્યો જુમ્આ અને જમાઅત થી મેહરૂમ રહ્યો હઝરત (સ.) એ પુછયું સઅલબહને શું થયું લોકોએ બયાન કર્યુ ફરમાવ્યું સઅલબહ ખરાબ થયું પછી ઝકાત નો વખત આવ્યો બધા આપવા લાગ્યા તેણે કહ્યું કે ઝકાત આપવું એ તો જિઝયા સમાન છે એમ બહાના કાઢી ટાળી દીધા પછી હઝરત (સ.) પાસે ઝકાતમાં માલ લાવ્યો હઝરત (સ.) એ તે કબુલ ન કર્યુ પછી હઝરત (સ.) અબુ બક્ર (રદી.) ઉમર (રદી.) પણ પોતાની ખિલાફતમાં તેની ઝકાત ન લેતા ઉસ્માન (રદી.) ની ખિલાફત માં તે મરી ગયો.

પેજ (૨૭૮) ની તફસીર : (૧) એક વખત હઝરત (સ.) એ તાકીદ કરી ખયરાત ની અબ્દુલ રહમાન બિન ઔફ ચાર ↗

↗ હજાર દિરહમ લાવ્યા બીજા લોકો લાવવા લાગ્યા આસિમ ચાર સેર જવ લાવ્યો અબ્દુલ રહમાન એ કહ્યું મારી પાસે આઠ હઝાર છે અડધી આપણા રબને ને નામે ખયરાત
કરૂ છું અને અડધા પોતાના બાલ બચ્ચાના હક માટે રાખુ છું આસિમે કહ્યું મજુરી કરી આઠ સેર જવ લાવ્યો છું અડધા ખયરાત કરૂ છું અને અડધા બચ્ચાની ખોરાક
માટે રાખું છું મુનાફિકો કેહવા લાગ્યા કે અબ્દુલ રહેમાન પોતાની મોટાઈ ૨ મ અને ૧૬ ૯ દેખાવ માટે અને આસિમ પોતાની બહાદુરી ને ખયરાત ➡

الْخٰلِفِيْنَ ۝٨٣ وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ
اَبَدًا وَّلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَ
رَسُوْلِهٖ وَمَاتُوْا وَهُمْ فٰسِقُوْنَ ۝٨٤ وَلَا تُعْجِبْكَ
اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ ؕ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّعَذِّبَهُمْ
بِهَا فِى الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ۝٨٥
وَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ اَنْ اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوْا مَعَ
رَسُوْلِهِ اسْتَاْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَ قَالُوْا
ذَرْنَا نَكُنْ مَّعَ الْقٰعِدِيْنَ ۝٨٦ رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ
الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ ۝٨٧
لٰكِنِ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ جٰهَدُوْا
بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْخَيْرٰتُ ؗ وَ
اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٨٨ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ

منزل

ખ઼ાલિફીન૦ વલા તુસ઼લ્લિ અ઼લા અ-હ઼દિમ
પીછે રેહનેવાલોંકે (૧) ઔર મત નમાઝ પળ્હ કિસી
મિન્હુમ માતા અ-બદંવ વલા તકુ઼મ
પર ઉનમેંસે જો મર જાએ કભી ઔર મત ખળા હો
અ઼લા ક઼બ્રિહ ؕ ઈન્નહુમ ક-ફ઼રૂ બિલ્લાહિ
ઉસકી કબ્ર પર ક્યોં કે વો મુનકિર હુવે અલ્લાહકે
વ રસૂલિહી વ માતૂ વહુમ ફાસિકૂન ૦ વલા
ઔર ઉસકે રસૂલસે, ઔર મર ગએ, ઔર વો નાફ઼રમાન થે. ઔર
તુઅ઼-જિબ્કા અમ્વાલુહુમ વ અવ-લાદુહુમ ؕ
મત તઅજ્જુબ કર તુ ઉનકે માલ ઔર ઔલાદસે.
ઈન્નમા યુરીદુલ્લાહુ અંય યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િ-બહુમ
ઈસકે સિવા કુછ નહીં કે ચાહતા હૈ અલ્લાહ યે સઝા દે ઉનકો
બિહા ફિદ દુન્યા વ તઝ-હક઼ા અન્ફુસુહુમ
ઉનકે ઝરીએસે દુન્યામેં ઔર નિકાલે ઉનકી જાનેં
વહુમ કાફિરૂન ૦ વ ઈઝ઼ા ઉન્ઝિલત સૂ-રતુન અન આમિનૂ બિલ્લાહિ
ઔર વો કાફિર હોં ઔર જબ ઉતારી જાતી હૈ કોઈ સૂરત ઈસ હુકમ કી કે ઈમાન લાવ અલ્લાહ પર
વ જાહિદૂ મ-અ઼ રસૂલિહિસ તઅ્-ઝ઼-નકા ઉલુત઼ ત઼વલિ મિન્હુમ વ ક઼ાલૂ ઝ઼રના
ઔર લળાઈ કરો ઉનકે રસૂલકે સાથ મિલકર તો રુઝા માગતે હૈં તુઝસે મકદુર વાલે ઉનમેંસે ઔર કેહતે હૈં છોળ દે
નકુમ મ-અ઼લ ક઼ાઈદીન ૦ રદૂ બિ અંય યકૂનૂ મ-અ઼લ ખ઼વાલિફિ વ તુબિઅ઼ા
હમકો તાકે રેહ જાએં હમ સાથ બૈઠનેવાલોંકે રાઝી હુવે વો ઈસ પર કે રેહ જાએ સાથ પીછે રૈહનેવાલી
અ઼લા કુ઼લૂબિહિમ ફહુમ લા યફ઼-ક઼હૂન ૦ લાકિનિર રસૂલુ વલ્લઝ઼ીના
ઔરતોં કે ઔર મોહર કર દી ગઈ ઉનકે દિલોં પર સો વો નહી સમઝતે મગર રસૂલ ઔર વો
આ-મનૂ મ-અ઼હૂ જા-હદૂ બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ ؕ વ ઉલાઈકા
લોગ જો ઈમાન લાએ હૈં સાથ ઉસકે વો લળે હૈં અપને માલ ઔર અપની જાનસે ઔર ઉનહી
લહુમુલ ખ઼યરાતુ ؗ વ ઉલાઈકા હુમુલ મુફ઼લિહૂન ૦ અ-અ઼દ-દલ્લાહુ
કે લિયે સારી ખૂબિયાં હૈં ઔર વો હી મુરાદકો પહુંચનેવાલે હૈં. તૈયાર કર રખ્ખે હૈં અલ્લાહને
લહુમ જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા ؕ
ઉનકે લિયે બાગાત કે બેહતી હૈ ઉનકે નીચે નેહરેં હમેશા રહેંગે ઉસમેં

મ ૨

↗ પેજ (૨૭૯) ની તફસીર : (૧) કોઈ ટોળા તરફ પાછા પહોચવાનું એ કારણથી ફરમાવ્યું આ આયત તબુક ની લડાઈ ની મુસાફરીમાં ઉતરી અને મુનાફિકો મદીના માં હતા તેમજ ટોળુ એ માટે ફરમાવ્યું કે બનવા જોગ હતુ હઝરત (સ.) ના મદીના પહોચતા સુધી કોઈ મુનાફિક મરી જાય તો મુલાકત થાય નહીં તે ઉપરાંત મદીનામાં રહેનાર સૌ મુનાફિક ન હતા બલ્કે થોડા મુસલમાનો પણ હતા તેમની કસુર ખુદા પાક માફ કરી દીધી.

➡ પેજ (૨૭૮) ની તફસીર : વાળાઓમાં ભેળવે છે. (૨) અહીંથી આમ તફાવત દેખાય છે અકીદાવાળાઓનો અને ગુનેહગારોનો ગુનોહ એવો કયો છે કે પયગંબરના બખશાવવાથી ન બખશાવી શકાય? અને બદ અકીદાવાળાને પયગંબર ની સત્તર અસ્તગફાર ફાયદો નહી કરે હવે જો બદઅકીદા વાળા લોકો ભરોસો કરે પયગંબર ની શફાઅત પર કઈ દલીલ થી ? દાખલા તરીકે માણસ થી બદી થઈ અને નમાઝ રોઝા ન થયા હોય અને તે શરમિન્દા છે અને પસ્તાવો કરે છે તે ગુનેહગાર છે અને જો કોઈ બદનામ ને ખામી ન સમજે અને ખુદાના ફર્ઝ ને કરવા ન કરવા બરાબર સમજે અને કરવાવાળાઓની મશકરી કરે તે બદઅકીદાવાળો છે અને તેમની બખ્શિસ થશે નહીં. ↗

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٨٩﴾ وَجَآءَ الْمُعَذِّرُوْنَ مِنَ
ع ૧૭ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِيْنَ كَذَبُوا
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ سَيُصِيْبُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ
عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَآءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى
وَلَا عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ مَا يُنْفِقُوْنَ حَرَجٌ اِذَا
نَصَحُوْا لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ؕ مَا عَلَى الْمُحْسِنِيْنَ مِنْ
سَبِيْلٍ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩١﴾ وَّلَا عَلَى الَّذِيْنَ
اِذَا مَاۤ اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَاۤ اَجِدُ مَاۤ
اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ۪ تَوَلَّوْا وَّاَعْيُنُهُمْ تَفِيْضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوْا مَا يُنْفِقُوْنَ ﴿٩٢﴾ اِنَّمَا
السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ يَسْتَاْذِنُوْنَكَ وَهُمْ
اَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ الْخَوَالِفِ ۙ
وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٩٣﴾

ઝ઼ાલિકલ ફવઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ વ જા-અલ
યે હી હૈ કામયાબી બડી ઔર આએ
મુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િરૂના મિનલ અઅ઼-રાબિ લિ-યુઅ્-ઝ઼ના
બહાને કરનેવાલે ગંવાર તાકે રૂખસત
લહુમ વ ક઼-અ઼દલ લઝ઼ીના ક-ઝ઼બુલ્લાહા
મિલ જાએ ઉનકો ઔર બૈઠ રહે જિનહોંને ઝૂટ બોલા થા
વ રસૂલહ ط સયુસીબુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ
અલ્લાહ સે ઔર ઉસકે રસૂલસે અનકરીબ પહુંચેગા ઉનકો જો
મિન્હુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ લયસા અ઼-લદ્
કાફિર હુવે ઉનમેંસે અઝ઼ાબ દર્દનાક. નહી હૈ કમઝોર
દુ-અ઼ફાઇ વલા અ઼-લલ મરદા વલા
પર ઔર નહી હૈ બીમારોં પર, ઔર ન
અ઼-લલ લઝ઼ીના લા યજિદૂના મા યુન્ફિકૂના
ઉન લોગોં પર કે નહી પાતે વો ચીઝકે ખર્ચ કરેં કોઈ
મ ૨ હ઼-રજુન ઇઝ઼ા ન-સ઼હૂ લિલ્લાહિ વ રસૂલિહ ط મા અ઼-લલ મુહ઼સિનીના
ગુનાહ જબકે ખેરખવાહી કરેં વો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી નહી હૈ નેક લોગોં પર કોઈ ઈલઝ઼ામકી
મિન સબીલ ط વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦ વલા અ઼-લલ લઝ઼ીના ઇઝ઼ા મા
રાહ. ઔર અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ ઔર નહી હૈ ઉન લોગોં પર (કોઈ ઈલ્ઝામ) કે જબ વો તેરે પાસ આએ
અ-તવકા લિ-તહ઼મિ-લહુમ કુલ્તા લા અજિદુ મા અહ઼મિલુકુમ
તાકે સવારી દે તુ ઉનકો તો તુને કહા નહી હૈ મેરે પાસ કોઈ ચીઝ સવાર કરૂં મે તુમકો ઉસ પર (યે સુનકર)
અ઼-લયહિ ص ત-વલ્લવ વ અઅ઼-યુનુહુમ તફીદુ મિનદ દમ્ઇ
વાપસ ચલે ગએ વો ઉનકી આંખોસે બહેતે થે આંસુ ઈસ ગમમેં
હ઼-ઝ઼-નન અલ્લા યજિદૂ મા યુન્ફિકૂન ૦ ઇન્નમસ સબીલુ અ઼-લલ લઝ઼ીના
કે નહીં પાતે વો ચીઝકે ખરચ કરેં. ઈલઝ઼ામકી રાહેં ઉન પર હૈ જો
યસ્તઅઝ઼િનૂ-ન-કા વહુમ અગ઼નિયાઅ ج રદૂ બિ-અંય યકૂનૂ મ-અ઼લ
રૂખસત માંગતે હૈં તુમસે ઔર વો માલદાર હૈં ખુશ હુવે વો ઈસ બાતસે કે રેહ જાએં સાથ પીછે
ખ઼વાલિફિ ٧ વ ત઼-બ-અ઼લ્લાહુ અ઼લા કુલૂબિહિમ ફહુમ લા યઅ઼-લમૂન ૦
રેહનેવાલિયોં (ઔરતોં) કે ઔર મોહર કર દી અલ્લાહને ઉનકે દિલોં પર સો વો નહીં જાનતે.

يَعْتَذِرُوْنَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ ۚ قُلْ لَّا
تَعْتَذِرُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ ۚ
وَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُوْلُهٗ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى
عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ
اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوْا عَنْهُمْ ۚ فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمْ ۚ اِنَّهُمْ
رِجْسٌ ۫ وَّمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٥﴾
يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۚ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ
فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٩٦﴾ اَلْاَعْرَابُ
اَشَدُّ كُفْرًا وَّنِفَاقًا وَّاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوْا حُدُوْدَ مَا
اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٩٧﴾ وَمِنَ
الْاَعْرَابِ مَنْ يَّتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَّيَتَرَبَّصُ
بِكُمُ الدَّوَآئِرَ ۗ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ

યઅ્-તઝિ઼રૂના ઇલય-કુમ ઇઝ઼ા ર-જઅ્-તુમ
બહાને લાએંગે તુમહારે પાસ જબ તુમ ફિર કર
ઇલય્હિમ ♭ ક઼ુલ લા તઅ્-તઝિ઼રૂ લન
જાઓગે ઉનકી તરફ તુમ કેહ દો કે બહાને મત બનાવ હમ
નુઅ્-મિના લકુમ ક઼દ નબ્બ-અનલ્લાહુ મિન
હરગિઝ નહી માનેંગે તુમ્હારી, બતા ચુકા હે હમકો અલ્લાહ
અખ઼્બારિકુમ ♭ વ સ-ય-રલ્લાહુ અ઼-મ-લકુમ
તુમ્હારે અહવાલ ઔર આઈન્દા ભી દેખેગા અલ્લાહ તુમ્હારે
વ રસૂલુહૂ સુમ્મા તુરદ-દૂના ઇલા
કામ ઔર ઉસકા રસૂલ ફિર લૌટાએ જાએંગે ઉસ
અ઼ાલિમિલ ગ઼ય્બિ વશ-શહા-દતિ
જાનનેવાલે છુપે ઔર ખુલેકી તરફ
ફ-યુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ○
સો વો બતાએગા તુમકો જો તુમ કિયા કરતે થે મ
સ-યહ઼લિફૂના બિલ્લાહિ લકુમ ઇઝ઼ન-ક઼લબ્તુમ ઇલય્હિમ લિ-તુઅ્-રિદૂ અ઼ન્હુમ ♭ ૨
અબ કસમેં ખાએંગે અલ્લાહકી તુમ્હારે સામને જબ તુમ ફિરકર જાઓગે ઉનકી તરફ તાકે તુમ દરગુઝ઼ર કરો ઉનમેં
ફ-અઅ્-રિદૂ અ઼ન્હુમ ♭ ઇન્નહુમ રિજ્સુંવ ; વ મઅ્-વાહુમ જહન્નમ ૮ જઝ઼ા-અમ
સો તુમ દરગુઝ઼ર કરો ઉનસે બેશક વો પલીદ લોગ હૈં ઔર ઉનકા ઠિકાના દોઝખ હૈ યે ઉનકી
બિમા કાનૂ યકસિબૂન ○ યહ઼લિફૂના લકુમ લિ-તર-દ઼વ અ઼ન્હુમ ૮ ફઇન
સઝા હૈ જો વો કરતે થે કસમેં ખાએંગે વો તુમ્હારે સામને તાકે રાઝી હો જાવ તુમ ઉનસે સો અગર
તર-દ઼વ અ઼ન્હુમ ફઇન્નલ્લાહા લા યરદ઼ા અ઼નિલ ક઼વમિલ ફાસિક઼ીન ○ અલ
રાઝી હો ગએ તુમ ઉનસે તો અલ્લાહ નહીં રાઝી હોતા ના ફરમાન લોગોંસે (૧) ગંવાર
અઅ્-રાબુ અશદ-દુ કુફરંવ વ નિફાક઼ંવ વ અજ-દરુ અલ્લા યઅ્-લમૂ હુદૂદા મા
લોગ બહુત સખ્ત હૈં કુફ્રમેં ઔર નિફાકમેં ઔર ઈસી લાયક હૈ કે ન સીખે વો એહકામ જો
અન્ઝ-લલ્લાહુ અ઼લા રસૂલિહ ♭ વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ○ વ મિનલ
ઉતારે હૈં અલ્લાહને અપને રસૂલ પર ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ (૨) ઔર બાઝ
અઅ્-રાબિ મંય યત્તખિ઼ઝુ મા યુન્ફિકુ મગ઼્રમંવ વ ય-ત-રબ્બસુ
ગંવાર ઐસે હૈં કે સમઝતે હૈં રાહે ખુદામેં ખર્ચ કરનેકો તાવાન (દંડ) ઔર ઈન્તિઝાર કરતે
બિકુમુદ દવાઇર ♭ અ઼-લયહિમ દાઇ-રતુસ સૌઅ ♭ વલ્લાહુ સમીઉ઼ન
હૈં તુમ પર ઝમાનેકી ગરદિશોંકી, ઉનહી પર આએં ગરદિશ બુરી ઔર અલ્લાહ સુનનેવાલા

તફસીર : (૧) એટલે જે માણસ નો એહવાલ જણાઈ જાય કે મુનાફિક છે તેના તરફથી ગફલત રાખવી દુરસ્ત છે પરંતુ તેની જોડે દોસ્તી, પ્રેમ અને ઘાડી પ્રિતી દુરસ્ત નથી. (૨) એટલે તેઓ સ્વભાવે જ નાફરમાન, મતલબી, નાદાન હોય છે તો ખુદા પાક પણ હિકમત વાળો છે તેઓથી અઘરૂ કામ પણ ચાહતો નથી તેઓને મોટી પદવી પણ આપવા ચાહતા નથી.

عَلِيْمٌ ۝ وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوٰتِ
الرَّسُوْلِ ؕ اَلَآ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ
فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَالسّٰبِقُوْنَ
الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِيْنَ
اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ ۙ رَّضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا
عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝ وَمِمَّنْ
حَوْلَكُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ؕ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِيْنَةِ ۛ
مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ ۛ لَا تَعْلَمُهُمْ ؕ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ؕ
سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيْمٍ ۝
وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا
وَّاٰخَرَ سَيِّئًا ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

અ઼લીમ ૦ વ મિનલ અઅ઼-રાબિ મંય યુઅમિનુ
જાનનેવાલા હૈ ઔર બાઝે જંગલમેં રેહનેવાલે અરબ વો હૈ જો
બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખ઼િરિ વ
ઈમાન લાતે હૈં અલ્લાહ પર ઔર રોઝે આખિરત પર ઔર
યત્તખ઼િઝુ મા યુન્ફિકુ કુરુબાતિન ઇ઼ન્દલ્લાહિ
ઝરીઆ બનાતે હૈં જો કુછ ખર્ચ કરતે હૈં ઉસકો અલ્લાહકી નઝદીકીકા
વ સ઼-લ-વાતિર રસૂલ ۖ અલા ઇન્નહા
ઔર દુઆ લેનેકા રસૂલકી સુન લો વો નઝદીકીકા
કુર-બતુલ લહુમ ۖ સયુદખ઼િલુહુમુલ્લાહુ
ઝરીઆ હૈ ઉનકે લિયે અનકરીબ દાખિલ કરેગા અલ્લાહ
ફી રહ઼-મતિહ ۖ ઇન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦
ઉનકો ઐસી રહમતસે બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.
ع ૧ વસ્સાબિકૂનલ અવ્વલૂના મિનલ મુહાજિરીના
ઔર જો લોંગ કદીમ હૈં સબસે પેહલે હિજરત કરનેવાલે
મ ૨ વલ અન્સ઼ારિ વલ્લઝીનત ત-બઉ઼હુમ બિ-ઇહ઼સાનિર ۙ રદ઼િયલ્લાહુ
ઔર મદદ કરનેવાલે, ઔર જો પૈરવી કરતે હૈ ઉનકી નેકી કે સાથ, રાઝી હુઆ અલ્લાહ
અ઼ન્હુમ વ રદૂ અ઼ન્હુ વ અ-અ઼દ-દા લહુમ જન્નાતિન તજરી તહ઼-તહલ
ઉનસે ઔર વો રાઝી હુવે ઉસસે ઔર તૈયાર રખે હૈં ઉનકે લિયે બાગ કે બહેતી હૈં ઉનકે નીચે
અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા અ-બદા ۖ ઝ઼ાલિકલ ફવઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ વ મિમ્મન
નેહરેં રહેંગે ઉસમેં હમેશા યેહી બળી કામયાબી હૈ. (૧) ઔર
વકફે મંઝિલ હ઼વ-લકુમ મિનલ અઅ઼-રાબિ મુનાફિકૂ-ન ۖ વમિન અહલિલ મદી-નતિ ۛ
બાઝે તુમ્હારે આસપાસકે બદદૂ મુનાફિક હૈ ઔર બાઝ લોગ મદીનેવાલે
મ-અ ઈન્દલ મુ-તકદ-દિમીન મ-રદૂ અ઼-લન નિફાક઼ ۛ લા તઅ઼-લમુહુમ ۖ નહ઼નુ નઅ઼-લમુહુમ ۖ સનુઅ઼ઝ઼-
અડે હુવે હૈં નિફાક પર તુમ નહી જાનતે ઉનકો હમ હી જાનતે હૈં ઉનકો અઝાબ
ઝિ઼બુહુમ મર્રતયનિ સુમ્મા યુરદ-દૂના ઇલા અ઼ઝ઼ાબિન અ઼ઝ઼ીમ ૦
દેંગે હમ ઉનકો દોબારા. ફિર લૌટાએ જાએંગે બળે અઝાબ કી તરફ (૨)
વ આ-ખ઼રૂ-નઅ઼-ત-રફૂ બિ-ઝુનૂબિહિમ ખ઼-લતૂ અ઼-મ-લન સ઼ાલિહ઼ંવ
ઔર બાઝે લોગ હૈ કે ઈકરાર કિયા ઉન્હોંને અપને ગુનાહોંકા મિલાયા ઉન્હોંને એક કામ નેક
વ આ-ખ઼-રા સૈયિઆ ۖ અ઼-સલ્લાહુ અંય યતૂબા અ઼-લયહિમ ۖ ઇન્નલ્લાહા
ઔર દૂસરા બદ કરીબ હૈ કે અલ્લાહ તૌબા કુબૂલ કરે બેશક અલ્લાહ

તફસીર : (૧) બદરની લડાઈ સુધી જે મુસલમાન થયા તે જુના છે અને તે પછીના ઈમાન લાવનારા સહાબીઓ તેમના તાબે છે.
(૨) એટલે દુનિયામાં પણ આફતો મળશે અને પછી આખિરતમાં પણ તેમની પકડ થશે તે મુનાફિકો માં કોઈ અંધો થયો કોઈને કોઢ નીકળી અને કોઈ રકતપિતનો ભોગ થયો.

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ
لَّهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ اللَّهَ
هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَٰتِ
وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝ وَقُلِ اعْمَلُوا۟ فَسَيَرَى
اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَتُرَدُّونَ
إِلَىٰ عَٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝ وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا
يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ۝ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا۟ مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا
وَتَفْرِيقًۢا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ مِن قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ
إِلَّا الْحُسْنَىٰ ۖ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ۝ لَا تَقُمْ

ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦ ખુ઼ઝ઼ મિન અમ્વાલિહિમ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. લિજીયે ઉનકે માલમેંસે.
સ઼-દ-ક઼તન તુત઼હ-હિરુહુમ વ તુઝક-
ઝકાત કે પાક કરેં આપ ઉનકો, ઔર પાક સાફ કરે
કીહિમ બિહા વ સ઼લ્લિ અ઼-લયહિમ ઼ ઇન્ના
આપ ઉસકી વજેહસે. ઔર દુઆ દીજિયે ઉનકો બેશક તુમ્હારી
સ઼લા-ત-કા સ-કનુલ લહુમ઼ વલ્લાહુ સમીઉ઼ન
દુઆ તસ્કીન હૈ ઉનકે લિયે. ઔર અલ્લાહ સુનનેવાલા
અ઼લીમ ૦ અ-લમ યઅ઼-લમૂ અન્નલ્લાહા
જાનનેવાલા હૈ (૧) કયા વો નહી જાન ચુકે કે અલ્લાહ
હુવા યક઼-બલુત તવ-બતા અ઼ન ઇ઼બાદિહી
આપ કુબૂલ કરતા હૈ તૌબા અપને બન્દોંસે
વ યઅ-ખુ઼ઝુસ઼ સ઼-દ-ક઼ાતિ વ અન્નલ્લાહા
ઔર લેતા હૈ ઝકાતેં ઔર બેશક અલ્લાહહી
હુવત તવ્વાબુર રહ઼ીમ ૦ વ કુલિઅ઼-મલૂ ફ-સ-યરલ્લાહુ અ઼-મ-લકુમ વ
તૌબા કુબૂલ કરનેવાલા મહેરબાન હૈ (૨) ઔર કેહ કે અમલ કિયે જાવ ફિર આગે દેખ લેગા અલ્લાહ તુમ્હારે કામકો
રસૂલુહૂ વલ મુઅ-મિનૂન ઼ વ સતુરદ-દૂના ઇલા અ઼ાલિમિલ ગ઼યબિ વશ-
ઔર ઉસકા રસૂલ ઔર ઈમાનવાલે ઔર જલ્દ તુમ લૌટાએ જાઓગે ઉસકે પાસ જો જાનતા હૈ છુપી ઔર
શહા-દતિ ફ-યુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ઼-મલૂન ૦ વ આ-ખ઼રૂના મુર-જવના
ખુલી ચીઝોંકો. ફિર જતા દેગા વો તુમકો જો કુછ તુમ કરતે થે (૩) ઔર કુછ લોગ ઔર ભી હૈ કે ઢીલ દિયે
લિ-અમરિલ્લાહિ ઇમ્મા યુઅ઼ઝ઼-ઝિ઼બુહુમ વઇમ્મા યતૂબુ અ઼-લયહિમ઼ વલ્લાહુ
ગએ હૈ હુકમ પર અલ્લાહકે યા વો અઝાબ દે ઉનકો ઔર યા માફ કરે ઉનકો ઔર અલ્લાહ
અ઼લીમુન હ઼કીમ ૦ વલ્લઝ઼ીનત ત-ખ઼-ઝૂ મસ્જિદન દ઼િરારંવ વકુફરંવ
જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ ઔર જિન્હોંને બનાઈ હૈ એક મસ્જીદ તકલીફ પહુંચાનેકો. ઔર કુફ્ર કરનેકો.
વ તફરીક઼મ બય-નલ મુઅ-મિનીના વ ઇરસ઼ાદલ લિમન હ઼ા-ર-બલ્લાહા
ઔર ફુટ ડાલનેકો ઈમાનવાલોંમેં. ઔર ઘાત લગાનેકો ઉસ શખ્સકી જો લળ રહા હૈ અલ્લાહસે
વ રસૂ-લહૂ મિન ક઼બ્લ ઼ વ લ-યહ઼લિફુન્ના ઇન અરદ-ર્ના ઇલ્લલ
ઔર ઉસકે રસૂલસે પેહલેસે, ઔર કસમેં ખાએંગે વો કે નહીં ચાહા થા હમને સિવા
હુ઼સ્ના ઼ વલ્લાહુ યશ-હદુ ઇન્નહુમ લ-ક઼ાઝ઼િબૂન ૦ લા તકુ઼મ
ભલાઈ કે. ઔર અલ્લાહ ગવાહ હૈ બેશક વો ઝૂટે હૈ મત ખળે હો આપ

મ ૨

તફસીર : (૧) એટલે જેમ કેટલાક મુનાફિકો ને ઠપકો મળ્યો કે હમેંશ તેમની ઝકાત લેવાનું બંધ કર્યુ બીજા મુસલમાનો ઉપર ગુસ્સો નથી. (૨) એટલે રસુલ ને અધિકાર નથી જેમના બાબત અલ્લાહે ફરમાવ્યું તે પ્રમાણે જ અમલ કરે છે. (૩) એટલે આ જિહાદમાં પાછળ રહી ખામી કરી તો આગળ બીજા જિહાદો થશે રસૂલ (સ.) ની હાજરીમાં તથા ખલીફાઓ વખતે જિહાદ થશે તે વખતે કામ કરજો. (૩) કેટલાક ફિરકાઓનુ વર્ણન થયું તે પૈકી એક મુનાફિકો હતા. જે તદ્દન જુઠા બહાના બતાવતા હતા બીજા સાફ દિલથી મુસલમાન થનાર ગામડીઆ અને ત્રીજા તે લોકો હતા જેમણે પોતાનો ગુનોહ કબુલ કરી તૌબા કરી તેમને માફ કરી દીધા પરંતુ તેમાના ત્રણ માણસો જેમણે તૌબા કરવામાં ઢીલ કરી હતી તેમને અદબ શીખાડવા ૫૦ દિવસ સુધી તેમનો ફૈસલો મુલતવી રાખ્યો ↗

↗ તે દરમિયાન હઝરત (સ.) તથા સઉ મુસલમાનો તેમની જોડે વાત ચીત પણ કરતા ન હતા તેમની સ્ત્રીઓ પણ તેઓથી અળગી થઈ ગઈ જયારે તેમણે ખૂબ પશ્ચાતાપ કર્યો ત્યારે તેમને માફીની બીજી આયત ઉતરી જે આગળ આવે છે.

فِيْهِ اَبَدًا ، لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ اَوَّلِ
يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُوْمَ فِيْهِ ، فِيْهِ رِجَالٌ يُّحِبُّوْنَ اَنْ
يَّتَطَهَّرُوْا ، وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِيْنَ ۝ اَفَمَنْ اَسَّسَ
بُنْيَانَهٗ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ
اَسَّسَ بُنْيَانَهٗ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهٖ
فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ ، وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِيْ بَنَوْا رِيْبَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَّا
اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوْبُهُمْ ، وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ اِنَّ اللّٰهَ
اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ
لَهُمُ الْجَنَّةَ ، يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَ
يُقْتَلُوْنَ ، وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِيْلِ
وَالْقُرْاٰنِ ، وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوْا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِيْ بَايَعْتُمْ بِهٖ ، وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ

ફીહિ અ-બદા ط લ-મસ્જિદુન ઉસ્સિસા
ઐસી (મસજિદ) મેં કભી. અલબત્તા વો મસજિદ જિસકી બુન્યાદ
અ઼-લત તક઼વા મિન અવ્વલિ યવમિન
ધરી ગઈ હૈ પરહેઝગારી પર પેહલે દિનસે, ઝિયાદા લાઈક
અ-હ઼ક઼્કુ અન તકૂમા ફીહ ط ફીહિ રિજાલુંય
હૈ કે ખળે હો તુમ ઉસમેં (નમાઝ પળહને કો) ઉસમેં ઐસે લોગ હૈ
યુહ઼િબ્બૂના અંય ય-ત-ત઼હ-હરૂ ط વલ્લાહુ
જો પસંદ કરતે હૈ પાક રેહનેકો ઔર અલ્લાહ પસંદ
યુહ઼િબ્બુલ મુત઼્ત઼હ-હિરીન ○ અ-ફ-મન અસ્સસા
ફરમાતા હૈ પાક રેહનેવાલોંકો (૧) ભલા જિસને
બુન્યા-નહૂ અ઼લા તક઼વા મિનલ્લાહિ વ
બુન્યાદ રખ્ખી અપની ઈમારત ડરને પર અલ્લાહસે
રિદ઼વાનિન ખ઼યરુન અમ્મન અસ્સસા બુન્યા-
ઔર ઉસકી રઝામન્દી પર, વો બેહતર હૈ જિસને બુન્યાદ
નહૂ અ઼લા શફા જુરુફ઼િન હારિન ફન્હારા બિહી ફી નારિ જહન્નમ ط વલ્લાહુ લા
રખ્ખી કિનારે પર એક ખાઈકે ગિરનેવાલી હૈ ફિર લે ગિરે ઉસકો આગમેં દોઝખકી ઔર અલ્લાહ નહી
યહદિલ ક઼વ-મઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ○ લા યઝાલુ બુન્યાનુહુમુલ લઝ઼ી બ-નવ રી-બતન
હિદાયત કરતા ઝાલિમ લોગોંકો (૨) હમેશા રહેગા ઈસ ઈમારત સે જો ઉન્હોંને બનાઈ થી
ફી કુ઼લૂબિહિમ ઈલ્લા અન ત-ક઼ત઼્ત઼અ઼ા કુ઼લૂબુહુમ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુન
ઉનકે દિલોંમે મગર જબ ટુકળે ટુકળે હો જાએં ઉનકે દિલકે ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમત
હ઼કીમ ○ ઈન્નલ્લાહશ-તરા મિનલ મુઅ-મિનીના અન્ફુ-સહુમ વ અમ્વા-લહુમ
વાલા હૈ. (૩) અલ્લાહને ખરીદી મુસલમાનોંસે ઉનકી જાન ઔર ઉનકા માલ
બિ-અન્ના લહુમુલ જન્નહ ط યુક઼ાતિલૂના ફી સબીલિલ્લાહિ ફ-યક઼્તુલૂના વ
ઈસ કિંમત પર કે ઉનકે લિયે જન્નત હે લળતે હૈં અલ્લાહકી રાહ મેં ફિર મારતે ભી હૈ ઔર મારે ભી
યુક઼-તલૂન વઅ઼-દન અ઼-લયહિ હ઼ક઼્ક઼ન ફ઼િત તવરાતિ વલ ઈન્જીલિ વલ
જાતે હૈં વાદા હો ચુકા ઉસકે ઝિમ્મે પર સચ્ચા તૌરેત ઔર ઈન્જીલ ઔર
ક઼ુરઆન ط વ મન અવફા બિ-અ઼હદિહી મિનલ્લાહિ ફસ્તબશિરૂ
કુ઼રઆનમેં ઔર કૌન બહુત પુરા કરનેવાલા હૈ અપને વાદેકો અલ્લાહસે, તો ખુશીયાં મનાઓ
બિ-બય-ઈ઼કુમુલ લઝ઼ી બાયઅ઼્તુમ બિહ ط વ ઝ઼ાલિકા હુવલ ફવ-ઝુલ
અપને ઉસ સૌદે પર જો કિયા હૈ તુમને ઉસસે ઔર યે હી બળી

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.) મક્કાથી હિજરત કરીને આવ્યા તો પ્રથમ મદીનાની બહાર એક મહોલ્લો બની અમ્ર બિન ઔફનો હતો ત્યાં ઉતર્યા અને થોડા દિવસો પછી શહેરમાં પધારી મસ્જીદે નબવી બનાવી તે મહોલ્લામાં આપ નમાઝ પઢતા હતા ત્યાં પણ મસ્જીદ બનાવવામાં આવી અને જમાઅતની નમાઝ કાયમ રહી તે મસ્જીદે કુબા કહેવાય છે મદીનાની સૌથી પહેલા એજ મસ્જીદ છે હઝરત (સ.) ઘણુ કરી દર શનિવારે ત્યાં પધારતા અને નમાઝ પઢતા હતા તે મહોલ્લામાં કેટલાક મુનાફિકોએ ધાર્યું કે મુસલમાનો ના મુકાબલામાં એક બીજુ મકાન મસ્જીદના નામથી બનાવી પોતાની જુદી જમાઅત કરવા વિચાર્યું અને એક સાધુ અબુ આમિર ને નિફાકથી બોલાવી તેને સરદાર તથા ઈમામ બનાવી હઝરત (સ.) ને દરખાસ્ત કરી કે ત્યાં આવી પહેલા નમાઝ પઢે તો પછી અમો ↗

↗ જમાઅત કાયમ કરીએ હઝરત (સ.) ને એમના દગાની જાણ ન હતી તેથી વાયદો કર્યો કે તબૂકની લડાઈ થી પાછા ફરતા પહેલા ત્યાં નમાઝ પઢી શહેરમાં દાખલ
થઈશું અલ્લાહ તઆલાએ પહેલાથી ખબરદાર કરી દીધા અને મસ્જીદે કુબાના લોકોની તારીફ કરી માણસે ખબરદાર રહેવું કે જાહેરમાં કેટલીક ઈબાદત
છે અને નિય્યત તેમા નફસાનિયતની હોય ૨ ૯ તેનો એજ હાલ થાય છે. ૨ મ (૨) એટલે કે અતિશય અન્યાય ના કારણે તેમની એ દશા થઈ ગઈ કે જો →

الْعَظِيْمُ ۝ اَلتَّآئِبُوْنَ الْعٰبِدُوْنَ الْحٰمِدُوْنَ
السَّآئِحُوْنَ الرّٰكِعُوْنَ السّٰجِدُوْنَ الْاٰمِرُوْنَ
بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّاهُوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحٰفِظُوْنَ
لِحُدُوْدِ اللّٰهِ ؕ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا لِلْمُشْرِكِيْنَ وَلَوْ كَانُوْۤا
اُولِيْ قُرْبٰى مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ
الْجَحِيْمِ ۝ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيْمَ لِاَبِيْهِ اِلَّا
عَنْ مَّوْعِدَةٍ وَّعَدَهَاۤ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗۤ اَنَّهٗ
عَدُوٌّ لِّلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ؕ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيْمٌ ۝
وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًۢا بَعْدَ اِذْ هَدٰىهُمْ حَتّٰى
يُبَيِّنَ لَهُمْ مَّا يَتَّقُوْنَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝ اِنَّ
اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ؕ وَمَا
لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝ لَقَدْ

અઝ઼ીમ ૦ અત તાઇબૂનલ આબિદૂનલ
કામયાબી હૈ. (યેહી લોગ હૈં) તૌબા કરનેવાલે. બંદગી કરનેવાલે
હ઼ામિદૂનસ સાઇહ઼ૂનર રાકિઊ઼નસ
તારીફ઼ કરનેવાલે ખુદાકી રાહમેં ફિરનેવાલે રૂકૂઅ કરનેવાલે
સાજિદૂનલઆમિરૂના બિલમઅ્-રૂફિ વન્નાહૂના
સજદા કરનેવાલે હુકમ કરનેવાલા નેક કામકા ઔર મના કરને
અ઼નિલ મુન્કરિ વલ હ઼ાફિઝૂના લિ-
વાલે બુરી બાતસે. ઔર હિફાઝત કરનેવાલે અલ્લાહ
હુદૂદિલ્લાહ ؕ વ બશ્શિરિલ મુઅ્-મિનીન ૦ મા
કી હદોંકી ઔર ખુશખબરી સુના દે ઈમાન વાલોંકો, (૧)
કાના લિન્નબિય્યિ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
નહી થા લાઈક નબીકો ઔર ઈમાન વાલોંકો
અંય યસ્તગ઼ફિરૂ લિલ મુશરિકીના વ લવ
કે બખશીશ ચાહેં મુશરિકોંકી ઔર અગરચે
કાનૂ ઉલી કુરબા મિમ બઅ્-દિ મા તબૈ-ય-ના લહુમ અન્નહુમ અસ્હ઼ાબુલ — મ ૩
હોં રિશ્તેદાર ઈસકે બાદ જબકે ખુલ ચુકા ઉન પર કે વો દોઝખ વાલે
જહ઼ીમ ૦ વમા કાનસ્તિગ઼ફારુ ઇબ્રાહીમા લિ-અબીહિ ઇલ્લા અ઼મ
હૈં, ઔર નહી થા બખશિશ માંગના ઈબ્રાહીમ કા અપને બાપકે લિયે મગર
મવઇ઼-દતિંવ વ-અ઼-દહા ઇય્યાહ ۚ ફ-લમ્મા તબૈ-ય-ના લહૂ અન્નહૂ અ઼દુવ્વુલ
વાદેકે સબબસે થા જો વાદા કિયા થા ઉસસે, ફિર જબ ખુલ ગયા ઈબ્રાહીમ પર કે વો દુશ્મન હૈ
લિલ્લાહિ તબર્રઆ મિન્હ ؕ ઇન્ના ઇબ્રાહીમા લ-અવ્વાહુન હ઼લીમ ૦ વમા
અલ્લાહકા તો બેઝાર હુવે ઉસસે. બેશક ઈબ્રાહીમ બળે નર્મ દિલ ઔર બુર્દબાર થે (૨) ઔર
કાનલ્લાહુ લિ-યુદ઼િલ્લા ક઼વ-મમ બઅ્-દા ઇઝ઼ હદાહુમ હ઼ત્તા યુબૈયિના લહુમ
નહીં હૈ અલ્લાહ ઐસા કે ગુમરાહ કરે કિસી કૌમકો પીછે રાહ પર લાનેકે જબ તક ખોલ દે ઉન પર વો
મા યત્તકૂન ؕ ઇન્નલ્લાહ઼ા બિકુલ્લિ શય-ઇન અ઼લીમ ૦ ઇન્નલ્લાહ઼ા
ચીઝ કે જિસસે બચેં. બેશક અલ્લાહ હર ચીઝસે વાકિફ હૈ. (૩) યકીનન અલ્લાહહીકી
લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ؕ યુહ઼યી વ યુમીત ؕ વમા
બાદશાહી હૈ આસમાનોંમેં ઔર ઝમીનમેં વોહી ઝિન્દા કરતા હૈ. ઔર મારતા હૈ ઔર નહી
લકુમ મિન દૂનિલ્લાહિ મિંવ વલિય્યિંવ વલા નસ઼ીર ૦ લ-ક઼દ
હૈ તુમ્હારા અલ્લાહકે સિવા કોઈ દોસ્ત ઔર ન મદદગાર યકીનન

➡ પેજ (૨૮૪) ની તફસીર : તેઓ કોઈ નેક અમલ કરવા ચાહે તો તેને કરવા શકતિમાન થતા નથી. (૩) તેમના આ કુકર્મ ની ખરાબ અસર એ થઈ કે તેમના દિલોમાં સદા માટે નિફાક કાયમ થઈ ગયો નિફાક ને ફરમાવ્યું શંકા.

પેજ (૨૮૫) ની તફસીર : (૧) સિયાહત થી મુરાદ છે રોઝાહ અથવા હિજરત છે દુનિયાના શોખમાં દિલ ન લગાડશો અને હદો માં રહેવુ એ છે કે શરીઅત ના હુકમ સિવાય કોઈ કામ ન કરે. (૨) કુરઆનમાં જે વર્ણન આવ્યું કે ઈબ્રાહીમ (અ.) એ પોતાના બાપની બખશિશ માંગી કદાચ હઝરત (સ.) ના દિલમાં પણ થયું હોય તથા મુસલમાનો એ પણ ચાહયું હશે કે પોતાના સગાઓ માટે દુઆ કરે આની મનાઈ આવી જાણવા મળ્યું કે મુશરિક બખશાઈ નથી સકતો. (૩)એટલે એ માટે જ તમને મનાઈ કરવામાં આવી.

تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِيْنَ
اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْۢ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيْغُ
قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۭ اِنَّهٗ بِهِمْ رَءُوْفٌ
رَّحِيْمٌ ﴿١١٧﴾ وَّعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا ۭ حَتّٰٓى
اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ
عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْٓا اَنْ لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّآ
اِلَيْهِ ۭ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيْمُ ﴿١١٨﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُوْنُوْا
مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَمَنْ
حَوْلَهُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَّتَخَلَّفُوْا عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ
وَلَا يَرْغَبُوْا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَّفْسِهٖ ۭ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا
يُصِيْبُهُمْ ظَمَاٌ وَّلَا نَصَبٌ وَّلَا مَخْمَصَةٌ فِيْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ وَلَا يَطَـُٔوْنَ مَوْطِئًا يَّغِيْظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُوْنَ

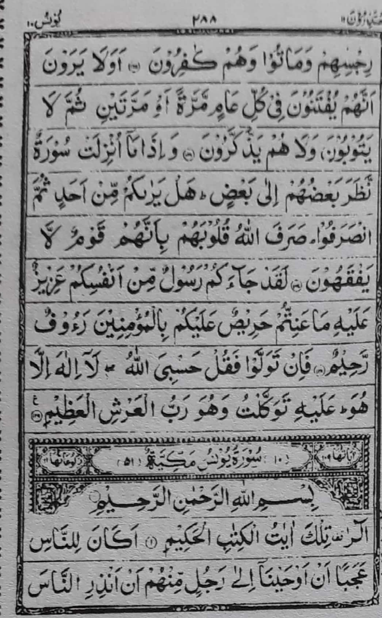
તાબલ્લાહુ અ્લન નબિય્યિ વલ મુહાજિરીના
મહેરબાન હુવા અલ્લાહ નબી પર ઔર મુહાજિરીન પર.
વલ અન્સ્આરિલ લઝીનત ત-બઊહુ ફી
ઔર અનસાર પર જિન્હોંને પૈરવી કી ઉસકી
સા-અ્તિલ ઉસ-રતિ મિમ બઅ્દિ મા કાદા
મુશકેલકી ઘડીમેં બાદ ઉસકે કે કરીબ થા કે
યઝીગુ કુલૂબુ ફરીકિમ મિન્હુમ સુમ્મા
ફિર જાંએ દિલ બાઝોંકે ઉનમેંસે, ફિર મહેરબાન
તાબા અ્-લયહિમ ط ઈન્નહૂ બિહિમ રઊફુર
હુવા ઉન પર બેશક વો ઉન પર મહેરબાન હે
રહીમ ۝ વ અ્લસ્ સલા-સતિલ લઝીના
રહમત કરનેવાલા (૧) ઔર ઉન તીન શખ્સોં પર ભી (મહેરબાન
ખુલ્લિફૂ ط હત્તા ઈઝા દાકત અ્-લયહિમુલ
હુવા જિનકા મુઆમલા થા) યહાં તક કે મુલતવી રખા ગયા જબ
મ
૨ અર્દુ બિમા રહુબત વ દાકત અ્-લયહિમ અન્ફુસુહુમ વ ઝન્નૂ અલ્લા
તંગ હો ગઈ ઉન પર ઝમીન બાવજૂદ કુશાદા હોને ઔર તંગ હો ગઈ ઉન પર ઉનકી જાનેં ઔર સમઝ ગએ કે
મલ-જ-આ મિનલ્લાહિ ઈલ્લા ઈલૈહ ط સુમ્મા તાબા અ્-લયહિમ
કહીં પનાહ નહીં સિવા ખુદા કે મગર ઉસકી તરફ (પનાહ હૈ) ફિર મહેરબાન હુવા ઉન પર
૯ લિ-યતૂબૂ ط ઈન્નલ્લાહા હુવત તવ્વાબુર રહીમ ۝ યા ઐયુહલ લઝીના આ-મનુત
૩ તાકે વો ફિર આએં બેશક અલ્લાહહી હૈ મહેરબાન રહમવાલા, (૨) અય ઈમાનવાલો ડરો
તકુલ્લાહા વ કૂનૂ મઅ્સ સાદિકીન ۝ મા કાના લિ-અહલિલ મદી-નતિ વ મન
અલ્લાહસે ઔર સાથ રહો સચ્ચોંકે (૩) નહીં મુનાસિબ થા મદીનેવાલોંકો ઔર
હવ-લહુમ મિનલ અઅ્રાબિ અંય ય-ત-ખલ્લફૂ અ્ર રસૂલિલ્લાહિ વલા યર-ગબૂ
ઉનકે ગિર્દ કે દીહાતી કો ઝેબા ન થા કે પીછે રેહ જાએ રસૂલુલ્લાહ કે સાથસે. ઔર યે કે ચાહે
બિ-અન્ફુસિહિમ અ્ન નફસિહ ط ઝાલિકા બિ-અન્નહુમ લા યુસીબુહુમ
વો અપની જાનકો ઝયાદા રસૂલુલ્લાહકી જાનસે. યે ઈસ વાસતે કે જિહાદ કરનેવાલે નહીં પહુંચતી
ઝ-મઉંવ વલા ન-સબુંવ વલા મખ્મ-સતુન ફી સબીલિલ્લાહિ
ઉનકો પિયાસ, ઔર ન તકલીફ. ઔર ન ભૂખ રાહે ખુદામેં,
વલા ય-તઊના મવ-તિઅંય યગીઝુલ કુફ-ફારા વલા યનાલૂના
ઔર નહી ચલતે ઐસી જગહે ચલનેકી કે ગુસ્સેમેં લાવે કાફિરોંકો ઔર નહીં છીનતે

તફસીર : (૧) મુહાજિર અને અનસાર ને માફ કર્યા દિલના નુકસાનો થી અને બે વાર ફરમાવ્યું મહેરબાન થયા. (૨) મુહાજિરો અને અનસાર ને સાથે પેલા ત્રણ શખ્સો પણ દાખલ થયા પચાસ દિવસની સખત હાલત ગુજરી મોતથી પણ વધારે ખરાબ. (૩) આ ત્રણ શખ્સો સત્ય કહેવાથી બખ્શાયા મુનાફિકો ઝુટ્ઠ બોલ્યાં અને દોઝખી બન્યા.

مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ عَمَلٌ صَالِحٌ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ وَلَا يُنْفِقُوْنَ
نَفَقَةً صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً وَّلَا يَقْطَعُوْنَ وَادِيًا
اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝
وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُوْنَ لِيَنْفِرُوْا كَآفَّةً ؕ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ
كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوْا فِى الدِّيْنِ
وَلِيُنْذِرُوْا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوْٓا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَحْذَرُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَاتِلُوا الَّذِيْنَ
يَلُوْنَكُمْ مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوْا فِيْكُمْ غِلْظَةً ؕ وَاعْلَمُوْٓا
اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ۝ وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ
فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيْمَانًا ۚ فَاَمَّا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَزَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّهُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ۝ وَ
اَمَّا الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلَى

મિન અ઼દુવ્વિન નય-લન ઈલ્લા કુતિબા
દુશ્મનસે કોઈ ચીઝ મગર લિખ્ખા જાતા હૈ
લહુમ બિહી અ઼-મલુન સ઼ાલિહ઼ ط ઈન્નલ્લાહા
ઉનકે વાસ્તે ઉસકે બદલે અમલ નેક બેશક અલ્લાહ
લા યુદ઼ીઉ઼ અજ-રલ મુહ઼સિનીન ૦ વલા
નહી ઝાએ કરતા સવાબ નેકી કરને વાલોંકા ઔર નહી
યુનફિકૂના ન-ફ-ક઼તન સ઼ગ઼ી-રતંવ વલા
ખર્ચ કરતે હૈં કોઈ ખર્ચ છોટા ઔર ન
કબી-રતંવ વલા યક઼-ત઼ઊ઼ના વાદિયન ઈલ્લા
બળા ઔર ન તય કરતે હૈં કોઈ મેદાન મગર લિખ લિયા
કુતિબા લહુમ લિયજ઼ઝિ-યહુમુલ્લાહુ
જાતા હૈ ઉનકે વાસ્તે તાકે બદલા દે ઉનકો અલ્લાહ બેહતર
અહ઼-સના મા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦ વમા કાનલ
ઉસ કામકા જો કરતે થે ઔર યે ઠીક નહી કે
મુઅ-મિનૂના લિ-યનફિરૂ કાફ-ફહ ط ફ-લવલા ન-ફ-રા મિન કુલલિ ફિર-ક઼તિમ
મુસલમાન (જિહાદકે વાસ્તે) સબકે સબ નિકલ પડેં સો ક્યોં ન નિકલા હર ફિરકેમેંસે
મિન્હુમ ત઼ાઇ-ફતુલ લિ-ય-તફક઼-ક઼હૂ ફિદ દીનિ વલિ-યુન઼ઝિરૂ ક઼વ-મહુમ
ઉનકા એક હિસ્સા તાકે સમઝ પૈદા કરે દીનમેં, ઔર તાકે ડરાએ અપની કૌમકો
ઇઝ઼ા ર-જઊ઼ ઇ-લયહિમ લ-અ઼લ્લહુમ યહ઼-ઝ઼રૂન ૦ યા ઐયુહલ લઝ઼ીના
જબ લૌટ કર આએ ઉનકી તરફ. તાકે વો બચતે રહેં (૧) અય
આ-મનૂ ક઼ાતિલુલ લઝ઼ીના યલૂ-નકુમ મિનલ કુફ-ફારિ વલ યજિદૂ ફીકુમ
ઈમાનવાલો લળો અપને નઝદીકકે કાફિરોંસે. ઔર ચાહિયે કે પાએં વો તુમ મેં
ગ઼િલ્ઝ઼હ ط વઅ઼-લમૂ અન્નલ્લાહા મ-અ઼લ મુત્તકીન ૦ વ ઇઝ઼ા મા ઉન્ઝિલત
સખ્તી ઔર જાનો કે અલ્લાહ સાથ હૈ પરહેઝગારોંકે (૨) ઔર જબ ઉતારી જાતી
સૂ-રતુન ફ-મિન્હુમ મંય યકૂલુ ઐયુકુમ ઝાદત્હુ હાઝ઼િહી ઈમાના ج
હૈ કોઈ સૂરત (નઈ) તો ઉનમેંસે બાઝ (મુનાફિક) કેહતે હૈં કિસકા તુમમેં સે ઝયાદા કિયા ઈસ સૂરતને ઈમાન
ફ-અમ્મલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ફ-ઝાદત્હુમ ઈમાનંવ વહુમ યસ્તબશિરૂન ૦ વ
સો જો લોગ ઈમાન રખતે હૈં ઝયાદા કિયા ઉનકા ઈમાન ઔર વો ખુશ હોતે હૈં ઔર
અમ્મલ લઝ઼ીના ફી કુલૂબિહિમ મ-ર-દુન ફ-ઝાદત્હુમ રિજ-સન ઈલા
જિનકે દિલોંમે બિમારી હૈ તો ઝયાદા હૈ ઉનકે લિયે ગન્દગી હર

તફસીર: (૧) એટલે દરેક કૌમમાંથી કેટલાક પયગંબર (સ.) ની સાથે રહે અને દીનનો ઈલ્મ શીખે અને પાછળવાળાએ ને શીખવાડવું જોઈએ હવે પયગંબર (સ.) આ જગતમાં નથી પરંતુ ઈલ્મે દીન મૌજુદ છે દીનનુ ઈલ્મ શીખવુ તેમજ જિહાદ કરવું બન્ને ફર્ઝે કિફાયહ છે. (૨) એટલે લડાઈ વખતે સખ્તાઈ અને અડગતાથી લડવું જોઈએ તેમજ કાફિરો જોડે પ્રેમ કે અયોગ્ય નરમી ન કરે પરંતુ જ્યારે દીન તરફ તેનુ વલણ જુએ તો તેમ કરવામાં વાંધો નથી.

રિજસિહિમ વ માતૂ વહુમ કાફિરૂન ૦
ગન્દગી ઉનકી, ઔર વો મર ગએ. ઔર વો કાફિર હૈં (૧)
અ-વલા ય-રવ-ના અન્નહુમ યુફ-તનૂના
કયા નહી દેખતે કે વો આઝમાતે જાતે હૈ
ફી કુલ્લિ આમિમ મર્રતન અવ મર્રતયનિ
હર સાલ એક બાર યા દો બાર
સુમ્મા લા યતુબૂના વલા હુમ યઝ઼-ઝ઼ક-કરૂન ૦
ફિર ભી વો તૌબા નહીં કરતે, ઔર ન વો નસીહત પકળતે હૈં (૨)
વ ઇઝ઼ા મૉ ઉન્ઝિલત સૂ-રતુન ન-ઝ઼-રા
ઔર જબ ઉતારી જાતી હૈ કોઈ સૂરત તો
બઅ્-દુહુમ ઈલા બઅ્-દ્ દ્ હલ યરાકુમ
દેખતા હૈ ઉનમેંસે એક દૂસરેકી તરફ કે કયા દેખતા હૈ
મિન અ-હ઼દિન સુમ્મન-સ઼-રફૂ સ઼-ર-
તુઝકો કોઈ (મુસલમાન) ફિર ચલ દેતા હૈ ફેર દિયે હૈં
ફલ્લાહુ કુલૂ-બહુમ બિ-અન્નહુમ ક઼વમુલ લા યફ-ક઼હૂન ૦ લ-ક઼દ જૉ-અકુમ
અલ્લાહને ઉનકે દિલ ઈસ લિયે કે વો લોગ નહીં સમઝતે. (૩) બેશક આયા હૈ તુમ્હારે
રસૂલુમ મિન અન્ફુસિકુમ અ઼ઝીઝુન અ઼-લયહિ મા અ઼નિત્તુમ હ઼રીસુન અ઼-લયકુમ
પાસ એક રસૂલ તુમહી મેંસે ભારી હૈ ઉસ પર જો તકલીફ પહુંચી તુમકો હિર્સ કરનેવાલા હૈ તુમ્હારી ભલાઈ પર
બિલ મુઅ્-મિનીના રઊફુર રહ઼ીમ ૦ ફઇન તવલ્લવ ફકુલ હ઼સબિ-યલ્લાહુ
ઈમાનવાલોં પર નિહાયત શફકકત કરનેવાલા મહેરબાન હૈ (૪) ફિર અગર મુંહ ફેરેં તો કેહ દે કે કાફી હૈ તુઝકો અલ્લાહ
લૉ ઇલાહા ઇલ્લા હૂ અ઼-લયહિ તવક્કલ્તુ વહુવા રબ્બુલ અ઼રશિલ અ઼ઝ઼ીમ ૦
અલ્લાહ નહીં હૈ કોઈ માબૂદ સિવા ઉસકે ઉસી પર ભરોસા કિયા મૈંને ઔર વોહી હૈ માલિક અરશે અઝીમકા

સૂરઈ યૂનુસ

સૂરએ યૂનુસ મક્કેમેં ઉતરી, ઔર ઈસમેં ૧૦૯ આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ કરતા હું અલ્લાહ કે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ લૉમ રા તિલ્કા આયાતુલ કિતાબિલ હ઼કીમ ૦ અ-કાના લિન્નાસિ
અલિફ લામ રા યે આયતેં હૈં કિતાબકી જો હિકમતસે ભરી હુઈ હૈ કયા હુવા લોગોંકો
અ઼-જ-બન અન અવ-હ઼યર્ના ઇલા રજુલિમ મિન્હુમ અન અન્ઝ઼િરિન નાસા
તઅજ્જુબ કે વહી ભેજી હમને એક મર્દ પર ઉનમેંસે. કે ડરાએ લોગોંકો

તફસીર : (૧) જો કોઈ મુસલમાનના મનમાં આવેલી વાત મુજબ કુરઆન ઉતરતુ તો તે કહેતા કે એણે મારૂ ઈમાન વધાર્યુ અને જ્યારે કુરઆનમાં મુનાફિકો ના છુપા એબ બયાન થતા ત્યારે મુનાફિકો પણ તેજ શબ્દો બોલતા પરંતુ મુસલમાન આ વાત ખુશ વકતીથી કહેતા અને મુનાફિકો ખિશિયાણા થઈ કહેતા તે છતા સાચુ ઈમાન ન લાવતા બલ્કે પોતાના એબ પહેલાથી પણ વધુ છુપાવવાની કોશિશ કરતા હતા એજ બાબત ને શંકા તથા નિફાકની ગંદકી ઉપર ગંદગી ફરમાવ્યું એબવાળાને જરૂરી છે કે બોધ સાંભળી એબ છોડી દે એમ ન કરે કે ઉપદેશક થી પોતાના એબ વધુ છુપાવવા લાગે. (૨) ઘણુ કરી જિહાદ અને લડાઈ વખતે મુનાફિકો ઓળખાઈ જતા હતા. (૩) જે વખતે વહી ઉતરતી અને મુનાફિકો બાબતની આયતોમાં તેમની એબો જાહેર કરવામાં આવતી તો અકળાતા અને ↗

↗ એક બીજા તરફ જોઈ ઈશારા કરતા કે કોઈ મુસલમાનો અમને ઓળખી તો નથી લીધા અને ફરી લાગ મળે ઉતાવળે મજલિસમાં થી છટકી જતા હતા.
(૪) હઝરત (સ.) તમારા ચાહે છે અને તમારી ભલાઈ વધારે ચાહે છે અને મુસલમાનોની સંખ્યા વધતી જાય.

وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ
رَبِّهِمْ ؕ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيْنٌ ۝٢
اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ فِيْ
سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ؕ مَا
مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهٖ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوْهُ ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝٣ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا ؕ
وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ؕ اِنَّهٗ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيَجْزِيَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ ؕ وَالَّذِيْنَ
كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ اَلِيْمٌ بِمَا كَانُوْا
يَكْفُرُوْنَ ۝٤ هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَّالْقَمَرَ
نُوْرًا وَّ قَدَّرَهٗ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَ
الْحِسَابَ ؕ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ
الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝٥ اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ

વ બશશિરિલ લઝ઼ીના આ-મનૂ અન્ના લહુમ
ઔર ખુશ ખબરી સુના ઈમાનવાલોકો કે ઉનકે
ક઼-દ-મા સ઼િદક઼િન ઇ઼ન્દા રબ્બિહિમ ط ક઼ાલલ વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ
લિયે પૂરા મરતબા સચ્ચા હૈ અપને રબકે વહાં કહા
કાફિરૂના ઈન્ના હાઝ઼ા લ-સાહિ઼રુમ મુબીન ○
કાફ઼િરોંને બેશક યે તો જાદૂગર હૈ ખુલા હુવા
ઈન્ના રબ્બકુમુલ્લાહુલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ
બેશક તુમ્હારા રબ અલ્લાહ હૈ જિસને બનાએ
સમાવાતિ વલ અર્દ઼ા ફી સિત્તતિ ઐયામિન
આસમાન ઔર ઝમીન છે દિનમેં,
સુમ્મસ્તવા અ઼-લલ અ઼રશિ યુદબ્બિરુલ
ફ઼િર કરાર પકળા અર્શ પર તદબીર કરતા હૈ વો હર
અમ્ર ط મા મિન શફીઇ઼ન ઈલ્લા મિમ બઅ઼-દિ
કામકી નહીં કોઈ સિફ઼ારિશ કરનેવાલા મગર પીછે ઉસકી મ
ઇઝ઼નિહ ط ઝ઼ાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમ ફઅ઼-બુદૂહ ط અ-ફ-લા તઝ઼ક-કરૂન ○ ઉ
ઈજાઝત કે યેહી અલ્લાહ તુમ્હારા પાલનેવાલા હૈ તો બન્દગી કરો તુમ ઉસીકી ક્યા ફિર નહી નસીહત પકળતે તુમ (૧)
ઇ-લયહિ મરજિઉ઼કુમ જમીઅ઼ા ط વઅ઼-દલ્લાહિ હ઼ક઼્ક઼ા ط ઈન્નહૂ યબ્દઉલ
ઉસકી તરફ લૌટ કર જાના હૈ તુમ સબકો વાદા હૈ અલ્લાહકા સચ્ચા વો હી પહેલી બાર કરતા હૈ
ખ઼લ્ક઼ા સુમ્મા યુઈ઼દુહૂ લિ-યજ-ઝિયલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
પૈદાઈશ. ફિર દોબારા કરેગા ઉસકો તાકે બદલા દે ઉનકો જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ઼ાલિહ઼ાતિ બિલ ક઼િસ્ત઼ ط વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ લહુમ શરાબુમ મિન હ઼મીમિંવ વ
અચ્છે ઈન્સાફસે ઔર જો મુનકિર હુવે ઉનકે લિયે પીના હૈ ખૌલતા પાની ઔર
અ઼ઝ઼ાબુન અલીમુમ બિમા કાનૂ યકફુરૂન ○ હુવલ્લઝ઼ી જ-અ઼લશ શમ્સા
અઝાબ હૈ દર્દનાક ઈસ લિયે કે ઈન્કાર કરતે થે વો હી ખુદા જિસને બનાયા સૂરજકો
દ઼િયા-અંવ વલ ક઼-મ-રા નૂરંવ વક઼દ-દ-રહૂ મનાઝિલા લિ-તઅ઼-લમૂ અ઼-દદસ
ચમકતા. ઔર ચાંદકો રૌશન. ઔર મુકર્રરકી ઉસકી મંઝિલ તાકે જાન લો તુમ ગિન્તી બરસોંકી
સિનીના વલ હ઼િસાબ ط મા ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુ ઝ઼ાલિકા ઈલ્લા બિલ હ઼ક઼્ક઼ ج
ઔર હિસાબ નહી પૈદા કિયા અલ્લાહને ઈન સબકો બગૈર મસલેહત કે ખોલ
યુફસ઼્સિ઼લુલ આયાતિ લિ-ક઼વમિંય યઅ઼-લમૂન ○ ઈન્ના ફિ઼ખ઼તિલાફિલ લયલિ
કર બયાન કરતા હૈ અપની આયતેં ઉસ કૌમ કે લિયે જો જાનતે હૈ બેશક બદલનેમેં રાત

તફસીર : (૧) છ દિવસ જેટલા ટાઈમમાં આસમાન અને જમીન બનાવ્યા અને પછી આ મુલ્કનો દરબાર ઠેરાવ્યો અર્શને અને ત્યાંથી દરેક કામની વ્યવસ્થા થાય.

وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ
لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۞ اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا وَرَضُوْا
بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَاَنُّوْا بِهَا وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنْ اٰيٰتِنَا
غٰفِلُوْنَ ۞ اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۞
اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهْدِيْهِمْ رَبُّهُمْ
بِاِيْمَانِهِمْ ۚ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ فِىْ جَنّٰتِ
النَّعِيْمِ ۞ دَعْوٰىهُمْ فِيْهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ
فِيْهَا سَلٰمٌ ۚ وَاٰخِرُ دَعْوٰىهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعٰلَمِيْنَ ۞ وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ
بِالْخَيْرِ لَقُضِىَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ۖ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا
يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا فِىْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۞ وَاِذَا مَسَّ
الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآئِمًا ۚ
فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنْ لَّمْ يَدْعُنَآ اِلٰى

વન્નહારિ વ મા ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુ ફ઼િસ
ઔર દિનકે જો કુછ પૈદા કિયા હૈ અલ્લાહને
સમાવાતિ વલ અર્દ઼િલ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય
આસમાનોં ઔર ઝમીનમે નિશાનીયાં હૈ ઉસ કૌમકે લિયે
યત્તકૂન ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના લા યરજૂના
જો ડરતે હૈં બેશક જો લોગ નહી ઉમ્મીદ રખતે હમારે
લિક઼ા-અના વ રદ્દૂ બિલ હ઼યાતિદ દુન્યા
મિલનેકી, ઔર ખુશ હુવે ઝિન્દગી પર દુનિયાકી
વત઼-મઅન્નૂ બિહા વલ્લઝ઼ીના હુમ અ઼ન
ઔર જી લગા બૈઠે ઉસીમેં. ઔર જો લોગ હમારી
આયાતિના ગ઼ાફ઼િલૂન ૦ ઉલાઈકા મઅ્-વાહુમુન
આયતોંસે બેખબર હૈં ઐસેહી લોગોંકા ઠિકાના
નારુ બિમા કાનૂ યકસિબૂન ૦ ઈન્નલ
આગ હૈ ઉસકા બદલા જો કમાતે થે યકીનન
મ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ યહદીહિમ રબ્બુહુમ બિ-ઈમાનિહિમ ૦
૩ જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે હિદાયત કરેગા ઉનકો રબ ઉનકા ઉનકે ઈમાનકી વજહસે
તજરી મિન તહ઼તિહિમુલ અન્હારુ ફી જન્નાતિન નઈ઼મ ૦ દઅ્-વાહુમ
બહેતી હૈ ઉનકે નીચે નેહરેં બાગોંમે આરામકે, દુઆ હોગી ઉસકી
ફીહા સુબ્હ઼ા-ન-કલ્લાહુમ્મા વ તહિ઼ય્યતુહુમ ફીહા સલામ ૦ વ આખ઼િરુ
ઉસ જગહ યે કે પાક ઝાત હૈ તેરી યા અલ્લાહ ઔર દુઆએ મુલાકાત ઉનકી ઉસ જગહ સલામ હોગા ઔર આખિર
૯ દઅ્-વાહુમ અનિલ હ઼મ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ઼-લમીન ૦ વ લવ યુઅ઼જ-
૬ ઉનકી દુઆકા (યે હોગા) કે સબ તારીફ અલ્લાહહી કો હૈ જો પરવરદિગાર હૈ સારે જહાનકા (૧) ઔર અગર જલદી
જિલુલ્લાહુ લિન્નાસિશ શર્રસતિઅ઼-જા-લહુમ બિલ ખ઼યરિ લ-કુદ઼િયા
પહુંચા દે અલ્લાહ લોગોંકો બુરાઈ જૈસી કે જલદી માંગતે હૈં વો ભલાઈ તો ખતમ
ઈ-લયહિમ અ-જ-લુહુમ ૦ ફ-ન-ઝ઼રુલ લઝ઼ીના લા યરજૂના લિક઼ા-અના ફી
કર દી જાએ ઉસકી ઉમર પસ તોળ રખતે હૈં હમ ઉનકો જિનકો નહી ઉમ્મીદ
તુ઼ગ઼્યાનિહિમ યઅ્-મહૂન ૦ વ ઈઝ઼ા મસ્સલ ઈન્સાનદ઼ દુર્રુ દઆ઼ના
હમારી ઉનકી શરારતમેં ભટકા કરે (૨) ઔર જબ પહુંચતી હૈ આદમીકો તકલીફ પુકારતા હૈ
લિ-જમ્બિહી અવ ક઼ાઈ઼દન અવ ક઼ાઈમા ૦ ફ-લમ્મા
હમકો અપની કરવટ પર યા બૈઠે યા ખળે લેકિન જબ ખોલ દેતે હૈં
ક-શફ-ના અ઼ન્હુ દુર્રહૂ મર્રા ક-અલ્લમ યદ-ઉ઼ના ઈલા
હમ ઉસસે તકલીફ ઉસકી તો (મુંહ ફેરકર) ચલ દેતા હૈ ગોયા કભી નહીં, પુકારા થા હમકો

તફસીર : (૧) જન્નતમાં જયારે અજીબ નેઅમતો જોશે તો કહેશે સુબ્હાનલ્લાહ (અલ્લાહ પાક ઝાત છે) પછી તેની લઝ્ઝત માણી કહેશે અલ હમ્દુ લિલ્લાહ અને જન્નમમાં મુલાકાત કરવાનો તરીકો એજ છે અસ્સલામુ અલયકુમ જે દુનિયામાં મુસલમાન કરે છે.
(૨) એટલે માણસ ચાહે છે કે નેકીનો બદલો જલદી મળે અથવા ભલી દુઆ જલદી કબુલ થાય જો ખુદા પાક ઉતાવળ કરે તો ઈન્સાફની રૂએ નેકી બદી બન્નેમાં ઉતાવળ કરશે પછી બદીના જ વબાલથી પરવારે નહીં પરંતુ ખુદા પાક ને ત્યાં મસલેહતથી બન્નેમાં સહનશીલતા અને ઢીલ છે કે જેથી નેક લોકો નસીહત પકડે અને બુરા લોકો ગફલતમાં પડયા રહે.

ضُرٍّ مَّسَّهٗ ؕ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝١٢
وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا ۙ وَ
جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا ؕ
كَذٰلِكَ نَجْزِى الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ۝١٣ ثُمَّ جَعَلْنٰكُمْ
خَلٰٓئِفَ فِى الْاَرْضِ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ
تَعْمَلُوْنَ ۝١٤ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ ۙ قَالَ
الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَآ
اَوْ بَدِّلْهُ ؕ قُلْ مَا يَكُوْنُ لِىْٓ اَنْ اُبَدِّلَهٗ مِنْ تِلْقَآئِ
نَفْسِىْ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَىَّ ۚ اِنِّىْٓ اَخَافُ اِنْ
عَصَيْتُ رَبِّىْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝١٥ قُلْ لَّوْ شَآءَ
اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهٗ عَلَيْكُمْ وَلَآ اَدْرٰىكُمْ بِهٖ ۖ فَقَدْ
لَبِثْتُ فِيْكُمْ عُمُرًا مِّنْ قَبْلِهٖ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝١٦ فَمَنْ
اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ

દુર્‌રિમ મસ્સહ b કઝ઼ાલિકા ઝુય્યિના
સિર્ફ તકલીફ પહુંચને પર. ઈસી તરહ આરાસ્તા કર દિખાએ
લિલ મુસરિફીના મા કાનૂ યઅ્‌મલૂન ૦
જાતે હૈં હદસે ગુઝર જાનેવાલોંકો જો કુછ વો કરતે થે.
વ લ-ક઼દ અહ-લકનલ ક઼ુરૂના મિન ક઼બ્લિકુમ
ઔર યકીનન હમ હલાક કર ચુકે હૈં જમાઅતોંકો તુમસે પેહલે
લમ્મા ઝ઼-લમૂ ૪ વ જા-અત્હુમ રુસુલુહુમ
જબકે ઝુલ્મ કિયા ઉન્હોંને ઔર લેકર આએ ઉનકે પાસ
બિલ બૈયિનાતિ વમા કાનૂ લિ-
ઉનકે પયગમ્બર ખુલી નિશાનીયાં ઔર નહીં યે ઈમાન
યુઅ્‌-મિનૂ b કઝ઼ાલિકા નજ્ઝિલ ક઼વ-મલ
લાનેવાલે યુ હીં સઝા દેતે હૈં હમ કૌમકો
મુજરિમીન ૦ સુમ્મા જ-અ઼લ્નાકુમ
ગુનેહગારોંકી ફિર કિયા હમને તુમકો
ખ઼લાઇફ઼ ફ઼િલ અર્દ઼િ મિમ બઅ્‌-દિહિમ લિ-નન્ઝ઼ુરા કયફ઼ા તઅ્‌મલૂન ૦ મ ૩
જાનશીન ઝમીનમેં ઉનકે બાદ તાકે દેખેં હમ તુમ કયા કરતે હો
વ ઇઝ઼ા તુત્લા અ઼-લયહિમ આયાતુના બૈયિનાતિન ૪ ક઼ાલલ લઝ઼ીના લા
ઔર જબ પઢી જાતી હૈં ઉન પર હમારી આયતેં ખુલી હુઈ. તો કેહતે હૈં વો લોગ
યરજૂના લિક઼ા-અ-નઅ્‌-તિ બિ-કુરઆનિન ગ઼યરિ હાઝ઼ા અવ બદ-દિલ્હુ b
જો નહીં ઉમ્મીદ રખતે હૈં હમસે મિલનેકી. લે આ કોઈ (દૂસરા) કુરઆન ઉસકે સિવા યા બદલ ડાલ ઉસકો
કુલ મા યકૂનુ લી અન ઉબદ-દિ-લહૂ મિન તિલ્કાઇ નફ઼સી ૮ ઇન અત્તબિઉ
કેંહ દો કે નહી ઈખ્તિયાર મુઝકો કે બદલ ડાલું મે ઉસકો અપની તરફસે મેં તાબેદારી કરતા હું ઉસકી જો વહી
ઇલ્લા મા યૂહ઼ા ઇલય્ય ૮ ઇન્ની અખ઼ાફુ ઇન અ઼-સ઼યતુ રબ્બી અ઼ઝ઼ાબા
કે ઝરીએ ભેજા જાતા હૈ મેરે પાસ સો ડરતા હું અગર નાફરમાની કરૂં મેં અપને રબકી બળે
યવમિન અ઼ઝ઼ીમ ૦ કુલ લવ શા-અલ્લાહુ મા ત-લવતુહૂ અ઼-લયકુમ વલા
દિનકે અઝાબ સે (૧) કેહ દો અગર ચાહતા અલ્લાહ તો ન પઢતા મેં ઉસકો તુમ્હારે સામને
અદરાકુમ બિહી ۖ ફ-ક઼દ લબિસ્તુ ફીકુમ ઉ઼મુરમ મિન ક઼બલિહ b
ઔર ન ખબર કરતા મેં તુમકો ઉસકા કયોં કે મેં રેહ ચુકા હું તુમમેં એક ઝમાને તક ઈસસે પહેલે.
અ-ફલા તઅ્‌-ક઼િલૂન ૦ ફમન અઝ઼્‌-લમુ મિમ મનિફ-તરા
કયા તુમ ઈતના ભી નહી સમઝતે (૨) ફિર ઉસસે બઢકર કૌન ઝાલિમ હો સકતા હૈ જો
અ઼-લલ્લાહિ કઝ઼િબન અવ કઝ઼-ઝ઼બા બિ-આયાતિહ b
બાંધ લેવે અલ્લાહ પર ઝૂટ યા ઝુટલાવે ઉસકી આયતોંકો

તફસીર : (૧) કાફિરો જો કે આ કુરઆનના બોધ વચનો અને શીખામણો ને તો પસંદ કરતા અને મુર્તિપુજાના ખંડન ને માનતા નહીં તો આપ (સ.) ને કેહતા કે બસ આટલુ બદલી નાખો તો પછી અમો બધા આ કલામુલ્લાહ ને કબુલ કરીએ.

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ۝ وَيَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ
هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا
لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً
فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ وَيَقُولُونَ لَوْلَا
أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ
لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ۝ وَإِذَا
أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا
لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا ۚ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ
إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ۝ هُوَ الَّذِي
يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي

ઇન્નહૂ લા યુફલિહુલ મુજરિમૂન ૦ વ
બેશક ભલા નહીં હોતા ગુનેહગારોંકા (૧) ઔર
યઅ્બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ મા લા યદુર-રુહુમ
ઈબાદત કરતે હૈં સિવા અલ્લાહકે ઉસ ચીઝકી જો ન નુકસાન
વલા યન્ફઉહુમ વ યકૂલૂના હા-ઉલાઇ
પહુંચા સકે ઉનકો, ઔર ન નફા દે ઉસકો ઔર કેહતે હૈં યે તો
શુ-ફઆઉના ઇન્દલ્લાહ ط કુલ અતુનબ્બિ-
હમારે સિફારશી હૈં અલ્લાહકે પાસ કેહ દો ક્યા તુમ
ઊનલ્લાહા બિમા લા યઅ્-લમુ ફિસ
બતલાતે હો અલ્લાહકો જો નહી માલૂમ ઉસકો આસ્માનોંમેં
સમાવાતિ વલા ફિલ અર્દ ط સુબ્હા-નહૂ વ
ઔર ઝમીનમેં વો પાક હૈ ઔર
ત-આલા અમ્મા યુશરિકૂન ૦ વમા કાનન્નાસુ
બરતર હૈ ઉસસે જિસકો શરીક કરતે હૈં (૨) ઔર નહી થે લોગ
ઇલ્લા ઉમ્મતંવ વાહિ-દતન ફખ્ત-લફૂ ط વ લવ્લા કલિ-મતુન સ-બકત
મગર જમાઅત થે એક હી. ફિર વો જુદા જુદા હો ગએ ઔર અગર ન એક બાત પેહલે હો
મિર્રબ્બિકા લ-કુદિયા બય-નહુમ ફીમા ફીહિ યખ્તલિફૂન ૦ વ
ચુકતી તેરે રબકી, તો ફૈસલા હો જાતા ઉનમેં જિસ બાતમેં કે ઈખ્તિલાફ કર રહે હૈં. ઔર
યકૂલૂના લવ્લા ઉન્ઝિલા અ-લયહિ આ-યતુમ મિર્રબ્બિહ ج ફ-કુલ ઇન્નમલ
કેહતે હૈં ક્યોં ન ઉતારી ગઈ ઉસ પર કોઈ નિશાની ઉસકે રબકી તરફસે, સો તુમ કેહદો સિવા ઈસકે નહીં કે
ગયબુ લિલ્લાહિ ફન્તઝિરૂ ج ઇન્ની મ-અકુમ મિનલ મુન્તઝિરીન ૦
ગૈબકી બાત અલ્લાહકી જાને સો મુન્તઝિર રહો મેં ભી તુમ્હારે સાથ ઈન્તેઝાર કરનેવાલોં મેં શામિલ હું (૩)
વ ઇઝા અ-ઝક્-નન નાસા રહ્-મતમ મિમ બઅ્-દિ દર્રાઆ મસ્સત્હુમ ઇઝા
ઔર જબ ચખાતે હૈ હમ લોગોંકો (મઝા અપની) રહમતકે પીછે તકલીફ કે જો પહુંચી થી ઉનકો તો
લહુમ મક-રુન ફી આયાતિના ط કુલિલ્લાહુ અસ-રઉ મકરા ط
ઉસી વકત વો હીલે બહાને કરને લગતે હૈં હમારી કુદરતોંમેં. કેહ દો અલ્લાહ બહુત જલ્દ તદબીર કરનેવાલા હૈ
ઇન્ના રુસુ-લના યકતુબૂના મા તમ્કુરૂન ૦ હુવલ્લઝી યુસૈયિરુકુમ
બેશક હમારે ફરિશ્તે લિખ રહે હૈં જો કુછ તુમ હીલા બાઝી કર રહે હો. (૪) વો હી અલ્લાહ ફિરાતા હૈ તુમકો
ફિલ બર્રિ વલ બહ્ર ط હત્તા ઇઝા કુન્તુમ ફિલ
જંગલ મેં ઔર દરિયામેં યહાં તકકે જબ તુમ બૈઠે

તફસીર : (૧) કુરઆન પોતાના તરફથી ઘડતો નથી. જો તેમ કરૂં તો મારા જેવો ઝુલ્મી કોઈ નથી હુ તો સાચો છું પરંતુ તમો હઠ ધર્મી થી કુરઆન ને જુઠાડો છો તો પછી તમારા થી વધુ ઝાલિમ કોઈ થઈ શકતો નથી. (૨) જેટલા મુશરિકો છે તે એમજ કહે છે કે ખુદાતો એક જ છે પણ આ મુર્તિઓ તેના તરફથી અમારા ઉપર અધિકારી છે તો તેના રદમાં ફરમાવ્યું કે જો ખુદા પાકે જ તેઓને અધિકાર આપ્યો હોત તો પોતે જ તેને પુજવાની મનાઈ શા માટે કરત ! અને જો કાફિરો એમ કહે કે અમારા ધર્મમાં મનાઈ નથી તમને મનાઈ કરી હશે તો તેનો જવાબ આગલી આયતમાં છે ખુદાનું દીન હમેશા થી એક જ છે જ્યારે લોકો સીધા માર્ગથી હટયા તો બીજા નબીઓથી સીધો માર્ગ બતાવ્યો અકીદાઓમાં જરાએ ફેરફાર નથી પણ જો એમ કહે કે અગર તમારી વાતમાં સત્ય હોત તો અમારા ઉપર ↗

↗ દુનિયામાં જ અઝાબ આવી જાત તેનો જવાબ પણ આગલી આયતોમાં આવ્યો છે કે ફેસલાનો દિવસ પણ આગળ આવે છે. (૩) એટલે જો તેઓ એમ કહે કે તમારી વાત સત્ય હોવાનું અમો કેવી રીતે જાણીએ ? તો ફરમાવ્યું કે જુઓ ભવિષ્ય માં ખુદા પાક આ દીનને ચમકાવશે શત્રુઓ વિનાશ પામશે તો એમ જ થયું સત્યની નિશાની એક વખત બસ છે. અને વારે ઘડીએ શત્રુઓની જ હલકાઈ કરે તો ફરી ફેસલો જ થઈ જશે અને ફેસલાના દિવસ દુનિયામાં નથી ➡

મ ૩ ૯ ૭

الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا
جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ
مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ
الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾ فَلَمَّا أَنجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنفُسِكُم
مَّتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُم
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾ إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا
أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا
فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَٰلِكَ

ફુલ્કે ૮ વ જરય-ના બિહિમ બિરીહિન
કશતિયોંમે ઔર લેકર ચલી વો લોગોંકો
તૈયિ-બતિંવ વ ફરિહૂ બિહા જાઅ-અત્હા
અચ્છી હવાસે ઔર ખુશ હુવે ઉસસે આઈ કશતિયોંમે
રીહુન આસિફુંવ વ જાઅ-અહુમુલ મવજુ
હવા તુન્દ (સખ્ત) ઔર આઈ ઉન પર મૌજ
મિન કુલ્લિ મકાનિંવ વ ઝન્નૂ અન્નહુમ
હર જગહસે ઔર જાન લિયા ઉન્હોંને કે
ઉહીતા બિહિમ ૪ દ-અ-વુલ્લાહા
ઘિર ગએ વો પુકારને લગે અલ્લાહકો
મુખ્લિસીના લહુદ દીન ૮ લઈન અન-
ખાલિસ હોકર ઉસકી બન્દગીમેં અગર બચા લિયા
જય-તના મિન હાઝિહી લ-નકૂનન્ના
તુને હમકો ઈસસે તો રહેંગે હમ
મિનશ શાકિરીન ૦ ફ-લમ્મા અન્જાહુમ ઈઝા હુમ યબ્ગૂના ફિલ અર્દિ મ ૩
શુક્ર ગુઝાર ફિર જબ બચા લિયા ઉનકો તો ઉસી વકત શરારત કરને લગતે હૈં ઝમીનમેં
બિ-ગયરિલ હક્ક ૮ યા ઐયુહન નાસુ ઈન્નમા બગ્યુકુમ અલા અન્ફુસિકુમ ૪
નાહક અય લોગો તુમ્હારી શરારતકા (વબાલ) તુમ્હારી હી જાનોં પર હૈ
મતા-અલ હયાતિદ દુન્યા ; સુમ્મા ઇ-લયના મરજિઉકુમ ફનુનબ-
નફા ઉઠા લો દુન્યાકી ઝિન્દગીકા ફિર હમારે પાસ તુમકો લૌટ કર આના હૈ, ફિર હમ
બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ ઈન્નમા મ-સ-લુલ હયાતિદ દુન્યા
બતલા દેંગે તુમકો જો કુછ તુમ કરતે થે બસ મિસાલ દુન્યવી ઝિન્દગીકી ઉસ પાનીકી
કમાઈન અન્ઝલનાહુ મિનસ સમાઈ ફખ્ત-લ-તા બિહી નબાતુલ અર્દિ
તરહ હૈ ઉતારા હમને જિસકો આસમાનસે, ફિર મિલ જુલ કર નિકલા ઉસસે સબઝી ઝમીનકા
મિમ્મા યઅ્-કુલુન નાસુ વલ અન્આમ ૮ હત્તા ઈઝા અ-ખ-ઝતિલ અર્દુ
જિસકો ખાતે હૈં આદમી ઔર જાનવર યહાં તકકે જબ પકળી ઝમીનને
ઝુખ્રુ-ફહા વઝ-ઝૈ-ય-નત વ ઝન્ના અહલુહા અન્નહુમ કાદિરૂના
રૌનક અપની ઔર ઝિન્નત પકળી ઔર ખ્યાલ કિયા ઝ મીનવાલોંને કે વો કાદિર હૈં
અ-લયહા ૪ અતાહા અમરુના લય-લન અવ નહારન ફ-જ-અલ્નાહા
ઉસ પર (યાની વો ખેતી ઉનકે હાથ લગ ગઈ) (નાગાહ) પહુંચા ઉસ પર હમારા હુકમ
હસીદન ક-અલ્લમ તગ્ના બિલ અમ્સ ૮ ક-ઝાલિકા
રાતકો ફિર કર ડાલા હમને કાટકર ઢેર ગોયા નથી આબાદી (યહાં) કલ ઈસી તરહ

→ પેજ (૨૯૨) ની તફસીર : (૪) એટલે સખ્તીના વખતે મનુષ્યની નજર જાહેરી સાધનોથી ખસી અલ્લાહના ઉપર જ રહે છે ફરી જયારે કામ બની ગયું તો પાછો સાધનો પર નજર રાખવા લાગે છે પણ આ વાતથી ડરતો નથી કે અલ્લાહ પાક પાછો તેવી તકલીફ નું કોઈ કારણ ઉભું કરી દે તો શુ કરી શકશે ? ખુદા પાકના કબજામાં સૌ કારણો તૈયાર છે એક એવો દાખલો આગળ બયાન કર્યો છે.

نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلٰى
دَارِ السَّلٰمِ ؕ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝
لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ؕ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ
قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا
خٰلِدُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ جَزَآءُ سَيِّئَةٍۢ
بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ؕ مَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ
كَاَنَّمَآ اُغْشِيَتْ وُجُوْهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا ؕ
اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ وَيَوْمَ
نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا
مَكَانَكُمْ اَنْتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ ۚ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَآؤُهُمْ مَّا كُنْتُمْ اِيَّانَا تَعْبُدُوْنَ ۝ فَكَفٰى بِاللّٰهِ
شَهِيْدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ
لَغٰفِلِيْنَ ۝ هُنَالِكَ تَبْلُوْا كُلُّ نَفْسٍ مَّآ اَسْلَفَتْ وَ

નુફસ્સિલુલ આયાતિ લિ-કવમિંય
ખોલ કર બયાન કરતે હૈં હમ નિશાનીયોંકો ઉન લોગોંકે સામને
ય-તફક-કરૂન ૦ વલ્લાહુ યદઊ ઇલા દારિસ
જો ગૌર કરતે હૈં (૧) ઔર અલ્લાહ બુલાતા હૈ સલામતી કે
સલામ ط વ યહદી મંય યશાઉ ઇલા સિરાતિમ
ઘરકી તરફ ઔર દિખાતા હૈ જિસકો ચાહે રસ્તા
મુસ્તકીમ ૦ લિલ્લઝીના અહ-સનુલ
સીધા જિન્હોંને કી ભલાઈ ઉનકે લિયે
હુસ્ના વ ઝિયા-દહ ط વલા યર-હકુ
ભલાઈ હૈ ઔર ઝ્યાદતી (યાની ખુદાકા દીદાર) ઔર નહી ઢંકેગી ઉનકે
વુજૂ-હહુમ કતરુંવ વલા ઝિલ્લહ ط ઉલાઇકા
મુંહકો સિયાહી ઔર ન રૂસવાઈ વો હૈ
અસ્હાબુલ જન્નહ ج હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦
જન્નત વાલે. વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે.

મ ૩ **વલ્લઝીના ક-સ-બુસ સૈયિઆતિ જઝાઉ સૈયિ-અતિમ બિ-મિસ્લિહા** ૪
ઔર જિન્હોંને કમાઈ બુરાઈયાં બદલા મિલેગા બુરાઈકા ઉસકે બરાબર
વ તર-હકુહુમ ઝિલ્લહ ط મા લહુમ મિનલ્લાહિ મિન આસિમ ج ક-અન્નમા
ઔર ઢાંક લેગી ઉનકો રૂસ્વાઈ. ઔર કોઈ નહી ઉનકો અલ્લાહસે બચાનેવાલા ગોયા કે
ઉગશિયત વુજૂહુહુમ કિ-ત-અમ મિનલ લયલિ મુઝ્લિમા ط ઉલાઇકા
ઢાંક દિયે ગએ ઉનકે ચેહરે અંધેરી રાતકો ટુકળોંસે વો હૈ
અસ્હાબુન નાર ج હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦ વ યવમા નહ-શુરુહુમ જમીઅન
દોઝખવાલે વો ઉસીમે હમેશા રહેંગે ઔર જિસ દિન જમા કરેંગે હમ સબકો
સુમ્મા નકૂલુ લિલ્લઝીના અશ-રકૂ મકા-નકુમ અન્તુમ વ શુ-રકાઉકુમ ج
ફિર કહેંગે હમ શિર્ક કરને વાલોંકો ખળે હો અપની જગહ તુમ ઔર તુમ્હારે શરીક
ફઝૈ-યલ્ના બય-નહુમ વ કાલા શુ-રકાઉહુમ મા કુન્તુમ ઇય્યાના તઅ-બુદૂન ૦
પસ ફુટ ડાલ દેંગે હમ દરમિયાન ઉનકે ઔર કહેંગે શરીક ઉનકે તુમ હમારી તો બન્દગી ન કરતે થે.
ફ-કફા બિલ્લાહિ શહીદમ બય-નના વ બય-નકુમ ઇન કુન્ના અન ઇબા-
સો કાફી હૈ અલ્લાહ ગવાહ હમારે ઔર તુમ્હારે દરમિયાન હમ તો તુમ્હારી બન્દગીસે
દતિકુમ લ-ગાફિલીન ૦ હુનાલિકા તબ્લૂ કુલ્લુ નફસિમ મા અસ-લફત વ
(બિલકુલ) બેખબર થે (૨) વહાં જાંચ લેગા હર કોઈ જી જો ઉસને પહેલે કિયા થા ઔર

તફસીર : (૧) એટલે રૂહ આકાશથી માટીના શરીરમાં પ્રવેશ કરી શકતિવાન બની અને એક માનવી તરીકે જીવન ગાળી માનુષી ને ગેર માનુષી કાર્યો કર્યા અને જ્યારે દરેક બાબતમાં માનવી પ્રવિણ બન્યો તો સગા સંબધીઓ ને તેના ઉપર ભરોસો થયો કે અચાનક મોત આવતા સઘળી બાજી બગડી જાય છે ફરી એનો નામ નિશાન વગરનો થઈ જાય છે. ફાયદો : અમારો હુકમ પહોંચ્યો ખેતી પાકીને પીળી થઈ ગઈ પછી કપાઈ કે ફોજ આવી ગઈ ને કાચી કાપી નાખી એટલે મોત એકાએક આવે છે. (૨) જેટલા કાફિરો છે તે સૌ પોતાની મનેચ્છાઓ અથવા શયતાનને પુજે છે અને બીજાઓનુ નામ રાખે છે તે એ કામથી તદ્દન અજાણ છે આખિરતમાં તેમને બધુ જણાઈ જશે.

رُدُّوْٓا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰىهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا
كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝ قُلْ مَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَ
الْاَرْضِ اَمَّنْ يَّمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَمَنْ
يُّخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَمَنْ يُّدَبِّرُ الْاَمْرَ ؕ فَسَيَقُوْلُوْنَ اللّٰهُ ۚ فَقُلْ
اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ۝ فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۚ فَمَاذَا بَعْدَ
الْحَقِّ اِلَّا الضَّلٰلُ ۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُوْنَ ۝ كَذٰلِكَ حَقَّتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِيْنَ فَسَقُوْٓا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝
قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيْدُهٗ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ فَاَنّٰى
تُؤْفَكُوْنَ ۝ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى
الْحَقِّ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِيْ لِلْحَقِّ ؕ اَفَمَنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى
الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى

રુદ-દૂ ઈલલ્લાહિ મવ્લાહુમુલ હ઼ક઼્ક઼િ
ફેરે જાવેંગે તરફ અલ્લાહ કે જો માલિક હૈ ઉનકા સચ્ચા
વ દ઼લ્લા અ઼ન્હુમ મા કાનૂ યફ-તરૂન ૦
ઔર જાતા રહેગા ઉનકે પાસસે જો ઝૂટ બાંધા કરતે થે
કુલ મંય યર-ઝુકુકુમ મિનસ સમાઈ વલ
તુમ પુછો કૌન રોઝી દેતા હૈ તુમકો આસમાનસે ઔર
અર્દ઼િ અમ્મંય યમ્લિકુસ સમ્અ઼ા વલ
ઝમીનસે, યા કૌન માલિક હૈ (તુમ્હારે) કાનકા ઔર
અબ્સ઼ારા વ મંય યુખ઼્રિજુલ હ઼ૈયા મિનલ
આંખોકા ઔર કૌન નિકાલતા હૈ ઝિન્દા કો
મૈયિતિ વ યુખ઼્રિજુલ મૈયિતા મિનલ
મુરદેસે ઔર નિકાલતા હૈ મુરદેકો ઝિન્દાસે
હ઼ૈયિ વ મંય યુદબ્બિરુલ અમ્ર ط
ઔર કૌન તદબીર કરતા હૈ કામોંકી.

ફ-સ-યકૂલૂનલ્લાહ ج ફ-કુલ અ-ફલા તત્તકૂન ૦ ફ-ઝ઼ાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમુલ
સો બોલ ઉઠઠેંગે કે અલ્લાહ તો તુમ કેહ દો ફિર તુમ કયોં નહી ડરતે. સો યે અલ્લાહ હૈ રબ તુમ્હારા
હ઼ક઼્ક઼ ج ફ-માઝ઼ા બઅ઼્દલ હ઼ક઼્ક઼િ ઈલ્લદ઼ દ઼લાલુ ج ફ-અન્ના તુસ઼્-રફૂન ૦
સચ્ચા અબ હકકે બાદ સિવાય ગુમરાહી કે કયા રહા. સો કહાં સે લૌટ જાતે હો.
કઝ઼ાલિકા હ઼ક઼્-ક઼ત કલિ-મતુ રબ્બિકા અ઼-લલ્લઝ઼ીના ફ-સક઼ૂ અન્નહુમ
ઈસ તરહ સાબિત હો ગયા હુકમ તેરે રબકા ઉન નાફરમાનોં પર યે કે વો ઈમાન
લા યુઅ્-મિનૂન ૦ કુલ હલ મિન શુ-રકાઈકુમ મંય યબ્દઉલ ખ઼લ્ક઼ા
નહીં લાએંગે. (૧) પુછ કયા કોઈ હૈ તુમ્હારે શરીકોંમેસે જો શરૂઅમેં પૈદા કર ખલકકો
સુમ્મા યુઈ઼દુહ ط કુલિલ્લાહુ યબ્દઉલ ખ઼લ્ક઼ા સુમ્મા યુઈ઼દુહૂ ફ-અન્ના
ફિર દોબારા(ઐસાહી ઝિન્દા)કરે કેહ દો કે અલ્લાહહી શરૂઅમેં પૈદા કરતા હૈ. ફિર દોહરાએગા ઉસકો. સો
તુઅ્-ફકૂન ૦ કુલ હલ મિન શુ-રકાઈકુમ મંય યહદી ઈલલ હ઼ક઼્ક઼ ط
કહાંસે ઉલટે જાતે હો. કયા કોઈ હૈ તુમ્હારે શરીકોમેંસે (ઐસા) જો રાહ બતલાએ સહી
કુલિલ્લાહુ યહદી લિલ હ઼ક઼્ક઼ ط અ-ફમંય યહદી ઈલલ હ઼ક઼્ક઼િ
કેહ દો કે અલ્લાહહી રાહ બતલાતા હૈ સહી તો અબ જો કોઈ રાહ બતલાતા હૈ સહી ઝયાદા લાઈક હૈ ઈસ
અ-હ઼ક઼્ક઼ુ અંય યુત્ત-બ-અ઼ા અમ્મલ લા યહિદ-દી ઈલ્લા અંય યુહદા ج
બાતકા કે પૈરવી કિયા જાવે યા વો શખ્સ કે આપહી રાહ નહીં પાતા મગર જબ કે રાહ બતલાયા જાવે

તફસીર : (૧) એટલે અલ્લાહ પાકે પહેલાથી તેમની કિસ્મતમાં ઈમાન નથી લખ્યું અને તેનુ કારણ તેમની ના ફરમાની છે.

فما لكم كيف تحكمون ۝ وما يتبع اكثرهم الا
ظنا ان الظن لا يغني من الحق شيئا ان الله
عليم بما يفعلون ۝ وما كان هذا القرآن ان
يفترى من دون الله ولكن تصديق الذي بين
يديه وتفصيل الكتب لا ريب فيه من رب
العلمين ۝ ام يقولون افترىه قل فاتوا بسورة
مثله وادعوا من استطعتم من دون الله ان
كنتم صدقين ۝ بل كذبوا بما لم يحيطوا بعلمه
ولما يأتهم تاويله كذلك كذب الذين من
قبلهم فانظر كيف كان عاقبة الظلمين ۝ و
منهم من يؤمن به ومنهم من لا يؤمن به و
ربك اعلم بالمفسدين ۝ وان كذبوك فقل لي
عملي ولكم عملكم انتم بريئون مما اعمل

ફમા લકુમ ط કયફા તહ્કુમૂન ૦ વમા
સો કયા હો ગયા તુમકો. કૈસા ઈન્સાફ કરતે હો ઔર નહી
યત્તબિઉ અક-સૂરુહુમ ઈલ્લા ઝુન્ના ط ઈન્નઝ્
પૈરવી કરતે અકસર ઉનકી મગર અટકલહી પર (ચલતે હૈં)
ઝુન્ના લા યુગ્નની મિનલ હક્કિ શય-આ ط
યકીનન અટકલ નહી કિફાયત કરતી હક બાતમેં કુછ ભી.
ઈન્નલ્લાહા અલીમુમ બિમા યફ-અલૂન ૦
બેશક અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ વો કરતે હૈ
વમા કાના હાઝલ કુરઆનુ અંય યુફ-તરા
ઔર નહીં હૈ યે કુરઆન (ઐસા) કે કોઈ બના લે
મિન દૂનિલ્લાહિ વલાકિન તસ્દીકલ લઝી
સિવા અલ્લાહકે, બલ્કે સચ્ચા કરનેવાલા હૈ ઉસ કલામકા જો
બય-ના ય-દયહિ વ તફસીલલ કિતાબિ
આગે ઉસકે હૈ, ઔર બયાન કરતા હૈ ઉન ચીઝોંકો જો તુમ પર
મ
ઉ લા રયબા ફીહિ મિર રબ્બિલ આ-લમીન ૦ અમ યકૂલૂનફ-તરાહ ط
લિખ્ખી ગઈ જિસમેં કોઈ ભી શક નહીં (યે પરવર દિગારે આલમકી તરફસે હૈ) કયા લોગં કેહતે હૈં કે રસૂલને બના
કુલ ફઅ-તૂ બિ-સૂ-રતિમ મિસ્લિહી વદઊ મનિસ-ત-તઅ-તુમ મિન
લિયા હૈ ઉસકો. (પયગમ્બરને) તુમ કેહ દો તુમ બના લાવ એક હી સૂરત ઉસ જૈસી ઔર બુલાલો જિસકો બુલા સકો
દૂનિલ્લાહિ ઈન કુન્તુમ સાદિકીન ૦ બલ કઝ-ઝબૂ બિમા લમ યુહીતૂ
સિવા અલ્લાહકે કે અગર તુમ સચ્ચે હો તો બલ્કે ઝુટલાયા ઉસકો કે નહીં કાબૂ પાયા જિસકે
બિ-ઈલમિહી વ લમ્મા યઅ-તિહિમ તઅ-વીલુહ ط ક-ઝાલિકા કઝ-ઝબલ લઝીના
સમઝને પર ઔર નહીં આઈ ઉનકે પાસ અભી હકીકત ઉસકી. ઈસી તરહ ઝુટલાતે રહે
મિન કબલિહિમ ફન્ઝુર કયફા કાના આકિ-બતુઝ ઝાલિમીન ૦ વ
ઉનસે અગલે ઔર દેખ લે કયા હુવા અન્જામ ઝાલિમોંકા (૧) ઔર
મિન્હુમ મંય યુઅ-મિનુ બિહી વ મિન્હુમ મલ્લા યુઅ-મિનુ બિહ ط વ રબ્બુકા
ઉનમેં સે બાઝ લોગ ઈમાન લાએંગે ઉસ પર, ઔર બાઝ લોગ નહીં ઈમાન લાએંગે ઉસ પર. ઔર તેરા રબ
૯ અઅ-લમુ બિલ મુફસિદીન ૦ વ ઈન કઝ-ઝબૂકા ફ-કુલ લી અ-મલી
૯ ખૂબ જાનતા હૈ શરારત વાલોંકો ઔર અગર ઝુટલાએં તુઝકો તો કેહં દો મેરે લિયે મેરા કામ
વ લકુમ અ-મ-લુકુમ ع અન્તુમ બરીઊના મિમ્મા અઅ-મલુ
ઔર તુમ્હારે લિયે તુમ્હારા કામ તુમ પર ઝિમ્મા નહીં ઉસકા જો મેં કરતા હું.

તફસીર : (૧) કુરઆનમાં અઝાબનો જે વાયદો છે તે હજુ સુધી આવ્યો નથી.

وَ اَنَا بَرِیْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُوْنَ
اِلَيْكَ ۭ اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوْا لَا يَعْقِلُوْنَ ۝
وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّنْظُرُ اِلَيْكَ ۭ اَفَاَنْتَ تَهْدِے الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوْا لَا يُبْصِرُوْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ
شَيْـــًٔا وَّلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝ وَيَوْمَ
يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَّمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ
يَتَعَارَفُوْنَ بَيْنَهُمْ ۭ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِلِقَاۗءِ
اللّٰهِ وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ۝ وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ
الَّذِيْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ
اللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰي مَا يَفْعَلُوْنَ ۝ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ
رَّسُوْلٌ ۚ فَاِذَا جَاۗءَ رَسُوْلُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ ضَرًّا

વ અ-ન બરીઉમ મિમ્મા તઅ્-મલૂન ૦
ઔર મુઝ પર ઝિમ્મા નહી ઉસકા જો તુમ કરતે હો (૧)
વ મિન્હુમ મંય યસ્તમિઊના ઈલૈક ๒
ઔર બાઝે ઉનમેં સે (સુનને કે લિયે) દેખતે હૈં તેરી તરફ
અ-ફ-અન્તા તુસમિઉસ્ સુમ્મા વ લવ
તો કયા તુમ સુનાઓગે બેહરોંકો. ઔર અગર
કાનૂ લા યઅ્-કિલૂન ૦ વ મિન્હુમ મંય યન્ઝુરુ
ન સમઝતે હોં વો ઔર બાઝ ઉનમેંસે નિગાહ કરતે
ઈલૈક ๒ અ-ફ-અન્તા તહદિલ ઉમ્યા વ
હૈં તુમ્હારી તરફ તો કયા તુમ રાહ દિખાઓગે અંધોંકો. ઔર
લવ કાનૂ લા યુબસિરૂન ૦ ઈન્નલ્લાહા
અગરચે ન દેખતે હોં વો (૨) બેશક અલ્લાહ
લા યઝ્લિમુન નાસા શય-અંવ વલાકિન્નન
નહીં ઝુલ્મ કરતા લોગોં પર કુછ ભી બલ્કે
નાસા અન્ફુ-સહુમ યઝ્લિમૂન ૦ વ યવમા યહ્શુરુહુમ ક-અલ્લમ યલ્બસૂ
લોગ હી અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરતે હૈં (૩) ઔર જિસ દિન જમા કરેગા ઉનકો (તો ઐસા માલૂમ હોગા) કે
ઈલ્લા સા-અતમ મિનન્નહારિ ય-તઆ-રફૂના બય-નહુમ ๒ કદ
ગોયા વો ન રહે થે (દુન્યામેં) મગર એક ઘળી ભર દિન થા. વહાં પહેચાનેગે વો એક દૂસરેકો આપસમેં. બેશક
ખસિરલ લઝીના કઝ્ઝ-ઝબૂ બિ-લિકાઈલ્લાહિ વમા કાનૂ મુહ-તદીન ૦ વ
નુકસાન મેં પળે વો જિન્હોંને ઝુટલાયા અલ્લાહસે મિલનેકો ઔર ન હુવે રાહ પાને વાલે (૪) ઔર
ઈમ્મા નુરિયન્નકા બઅ્-દલ્લઝી નઈદુહુમ અવ ન-તવફ-ફયન્નકા ફ-ઈલયના
દિખલા દેં હમ કુછ હિસ્સા ઉસ અઝાબમેં સે જિસકા વાદા દેતે હૈં હમ ઉનકો. યા વફાત દેદેં હમ તુઝકો
(અઝાબ ઉતરને સે પહેલે) સો હમારી હી તરફ હૈ
મરજિઉહુમ સુમ્મલ્લાહુ શહીદુન અલા મા યફ-અલૂન ૦ વલિ-કુલ્લિ
ઉનકો લૌટના ફિર અલ્લાહ ગવાહ હૈ ઉસ પર જો કરતે હૈં (૫) ઔર હર
ઉમ્મતિર રસૂલ ૮ ફ-ઈઝા જાઆ રસૂલુહુમ કુદિયા બય-નહુમ બિલ
ઉમ્મત કે લિયે એક રસૂલ હૈ ફિર જબ આ ચુકા રસૂલ ઉનકા (ઉનમેં તો) ફૈસલા કિયા ગયા ઉનમેં
કિસ્તિ વહુમ લા યુઝ્-લમૂન ૦ વ યકૂલૂના મતા હાઝલ વઅ્-દુ
ઈન્સાફસે ઔર ઉન પર ઝુલ્મ ન હોગા (૬) ઔર કેહતે હૈં કે કબ પૂરા હોગા યે વાદા
ઈન કુન્તુમ સાદિકીન ૦ કુલ લા અમલિકુ લિ-નફસી દર-રંવ
અગર તુમ સચ્ચે હો (તો પૂરા કર લો) તુમ કહો મેં માલિક નહીં અપને લિયે

તફસીર : (૧) એટલે અલ્લાહના હુકમો જુદી રીતે પહોચાડું તો હું ગુનેહગાર થઈશ તમે નહી થાઓ પણ જો હુ સત્ય બતાવું છતા તમો ન કરો તો તેનો ગુનોહ તમારા ઉપર જ છે મતલબ કે એને માની લેવામાં કોઈ રીતે તમારૂ નુકસાન નથી. (૨) એટલે તેઓ કાન રાખે છે કે જુએ છે એ મુખ્ય હેતુ એ છે કે જો નબી સાચા હશે તો અમારા દિલોને આકર્ષી ફેરવી નાખશે જેવું કે કેટલાકને થઈ ગયું પરંતુ દરેક એ વખતે બનતુ નથી કારણ કે એ વાત અલ્લાહના હાથમાં છે. (૩) એટલે કેટલાકના દિલ ઉપર અસર થતુ નથી તો એમનો વાંક એ છે કે તેઓ દિલ સાફ કરી સાંભળતા નથી. (૪) એટલે કેટલાક આલિમોના કહેવા મુજબ કબ્રમાં રહેવાની મુદ્દત એક ઘડીવાર જેટલી લાગશે. (૫) એટલે ઈસ્લામનો ગલબો અને ફેલાવો કંઈક હઝરત (સ.) ની ઝિન્દગીમાં થયો અને બાકી ખલીફાઓના ↗

↗ વખતમાં થયું. (૬) ખોટા કામો તો પ્રથમથી થતા હોય છે પરંતુ રસુલના આવ્યા પછી જ દુનિયામાં શિક્ષા થાય છે.

મ ૩

وَلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ؕ اِذَا جَآءَ
اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ۝
قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُهٗ بَيَاتًا اَوْ نَهَارًا مَّا
ذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُوْنَ ۝ اَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ
اٰمَنْتُمْ بِهٖ ؕ آٰلْـٰٔنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ ۝
ثُمَّ قِيْلَ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا عَذَابَ الْخُلْدِ ۚ هَلْ
تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝ وَيَسْتَنْۢبِـُٔوْنَكَ
اَحَقٌّ هُوَ ؕ قُلْ اِىْ وَرَبِّىْٓ اِنَّهٗ لَحَقٌّ ؕ وَمَآ اَنْتُمْ
بِمُعْجِزِيْنَ ۝ وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِى
الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهٖ ؕ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا
رَاَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُوْنَ ۝ اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ
اَلَآ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا

વલા નફ-અ્ન ઈલ્લા મા શૉ-અલ્લાહ ۚ
નુકસાનકા ઔર નફેકા સિવા ઉસકે જો ચાહે અલ્લાહ
લિ-કુલલિ ઉમ્મતિન અ-જલ ۚ ઈઝ઼ા જૉઆ
હર ઉમ્મતકે વાસ્તે વકત મુકર્રર હૈ ફિર જબ આ જાએગા
અ-જલુહુમ ફલા યસ્તઅ્ખિ઼રૂના સા-અ્તંવ
વકત ઉનકા તો ફિર દેર ન કર સકેંગે ઘળી ભર
વલા યસ્તક઼દિમૂન ૦ કુ઼લ અ-ર-અયતુમ
ઔર ન જલ્દી કર સકેંગે. તુમ કહો ભલા દેખો
ઈન અતાકુમ અ્ઝ઼ાબુહૂ બયાતન
અગર આ પહુંચે તુમ પર ઉસકા અઝાબ રાતોરાત
અવ નહારમ મા ઝ઼ા યસ્તઅ્-જિલુ મિન્હુલ
યા દિનકો તો કયા કર લેંગે ઉસસે પહેલે
મુજરિમૂન ૦ અ-સુમ્મા ઈઝ઼ા મા વ-ક઼અ્આ
ગુનેહગાર (૧) કયા ફિર જિસ વકત આહી
મ
૩
આમન્તુમ બિહ ۚ ઑલ-આના વ-ક઼દ કુન્તુમ બિહી તસ્તઅ્-જિલૂન ૦
પળેગા (અઝાબ) તબ હી યકીન કરોગે ઉસકા (ઉસ વકત) કહા જાએગા તુમ ઈસકી જલ્દી કરતે થે. (૨)
સુમ્મા ક઼ીલા લિલ્લઝ઼ીના ઝ઼ુ-લમૂ ઝ઼ૂક઼ૂ અ્ઝ઼ાબલ ખુલ્દ ۚ હલ તુજ-ઝવના
ફિર કહા જાએગા ગુનેહગારોંકો (મઝા) ચખ્ખોં હમેશા કે અઝાબકા નહીં બદલા
વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ
ઈલ્લા બિમા કુન્તુમ તકસિબૂન ૦ વ યસ્તમબિઊ-નકા અ-હ઼ક઼્કુ઼ન હૂ ۚ
દિયે જાઓગે મગર વો હી જો તુમ કમાતે થે ઔર ખબર પૂછતે હૈં તુઝસે કયા સચ હૈ યે બાત.
૬
કુ઼લ ઈ વ રબ્બી ઈન્નહૂ લ-હ઼ક઼્ક઼ ۚ વર્મા અન્તુમ બિ-મુઅ્-જિઝીન ۝
૧૦
તુમ કહો અલબત્તા કસમ હૈ મેરે રબકી બેશક યે સચ હૈ. ઔર તુમ (ખુદકો) આજિઝ નહી કર સકતે (૩)
વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ
વ લવ અન્ના લિ-કુલલિ નફસિન ઝ઼ુ-લ-મત મા ફિલ અર્દ઼િ લફ-તદત બિહ ۚ
ઔર અગર હો હર શખ્સ ગુનેહગાર કે પાસ જિતના કુછ હૈ ઝમીનમેં દે ડાલે અપને બદલેસે
વ અસર્રુન નદા-મતા લમ્મા ર-અ-વુલ અ્ઝ઼ાબ ۚ વ કુ઼દ઼િયા બય-નહુમ બિલ
ઔર છુપે છુપે પછતાએંગે જબ દેખેંગે અઝાબ ઔર ફૈસલા કિયા જાએગા ઉનમેં ઈન્સાફસે
ક઼િસતિ઼ વહુમ લા યુઝ઼્-લમૂન ૦ અલૉ ઈન્ના લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વલ
ઔર ઉન પર ઝુલ્મ નહી કિયા જાએગા ખૂબ સમઝ લો કે અલ્લાહકા હૈ જો કુછ આસમાનોં ઔર ઝમીન
અર્દ઼ ۚ અલૉ ઈન્ના વઅ્-દલ્લાહિ હ઼ક઼્કું઼વ વલાકિન્ના અક-સ઼ુ-રહુમ લા
મેં હૈ ખૂબ સમઝ લો કે વાદા અલ્લાહકા સચ હૈ મગર અકસર લોગ ઉનકે

તફસીર : (૧) જયારે પોતે બચાવ કરી શકતા નથી તો પછી વખત પુછવા થી શું લાભ ? (૨) એટલે અઝાબ આવ્યા પછી ઈમાન લાવવાનું કયારે કબુલ થશે નહીં તો અત્યારે ઈન્કાર કરવાથી કાંઈ ફાયદો નથી. (૩) એટલે નાસીને અલ્લાહને લાચાર કરી શકશો નહીં.

يَعْلَمُوْنَ ۝٥٥ هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝٥٦
يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُمْ مَّوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ
وَشِفَآءٌ لِّمَا فِى الصُّدُوْرِ ۙ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝٥٧ قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ
فَلْيَفْرَحُوْا ؕ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ۝٥٨ قُلْ اَرَءَيْتُمْ
مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِّنْ رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِّنْهُ
حَرَامًا وَّحَلٰلًا ؕ قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى
اللّٰهِ تَفْتَرُوْنَ ۝٥٩ وَمَا ظَنُّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ
عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ
فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝٦٠
وَمَا تَكُوْنُ فِىْ شَاْنٍ وَّمَا تَتْلُوْا مِنْهُ مِنْ
قُرْاٰنٍ وَّلَا تَعْمَلُوْنَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ
شُهُوْدًا اِذْ تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ؕ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ

યઅ્-લમૂન ૦ હુવા યુહ્‌યી વ યુમીતુ
નહીં જાનતે. વો ઝિન્દા કરતા હૈ ઔર મારતા હૈ,
વ ઇ-લયહિ તુર-જઊન ૦ યા ઐયુહન નાસુ
ઔર ઉસીકી તરફ ફેરે જાઓગે. અય લોગો
ક઼દ જા-અત્કુમ મવ-ઇ-ઝ઼તુમ મિર રબ્બિકુમ
આઈ હૈ તુમ્હારે પાસ નસીહત તુમ્હારે રબકી તરફસે
વ શિફાઉલ લિમા ફિસ્‌ સુદૂરિ ۙ વ
ઔર શિફા દિલોંકે રોગકી ઔર
હુદંવ વ રહ્‌-મતુલ લિલ મુઅ્-મિનીન ૦
હિદાયત ઔર રહમત મુસલમાનોંકે વાસ્તે
ક઼ુલ બિ-ફદ્‌લિલ્લાહિ વ બિ-રહ્‌-મતિહી
કહો અલ્લાહકે ફઝલસે ઔર ઉસકી મહેરબાનીસે,
ફબિ-ઝ઼ાલિકા ફલ-યફ-રહૂ ؕ હુવા ખ઼ય-રુમ
સો ઈસી પર ખુશ હોના ચાહિયે વો બેહતર હૈ ઉન મ
મિમ્મા યજ-મઊન ૦ ક઼ુલ અ-ર-અયતુમ મૉ અન્ઝલલ્લાહુ ૩
ચીઝોંસે જો જમા કરતે હૈં. કેહ દો ભલા દિખાવ તો જો ઉતારી અલ્લાહને
લકુમ મિર રિઝક઼િન ફ-જ-અ઼લ્તુમ મિન્હુ હ઼રામંવ વ હ઼લાલા ؕ
તુમ્હારે લિયે રોઝી ફિર ઠેહરાઈ તુમને ઉનમેંસે કોઈ હરામ ઔર કોઈ હલાલ.
ક઼ુલ ઑલ્લાહુ અઝ઼િના લકુમ અમ અ઼-લલ્લાહિ તફ-તરૂન ૦ વમા
કેહ દો કયા અલ્લાહને હુકમ દિયા તુમકો યા અલ્લાહ પર ઝૂટ બાંધ લેતે હો (૧) ઔર
ઝ઼ન્નુલ લઝ઼ીના યફ-તરૂના અ઼-લલ્લાહિલ કઝ઼િબા યવ-મલ ક઼િયા-મહ ؕ
કયા ખયાલ હૈ ઝૂટ બાંધને વાલોંકા અલ્લાહ પર કયામતકે દિન (કે મુતઅલ્લિક)
ઇન્નલ્લાહા લઝૂ ફદ્‌લિન અ઼-લન્નાસિ વલાકિન્ના અક-સ઼-રહુમ
બેશક અલ્લાહ તો ફઝલ કરતા હૈ લોગોં પર મગર બહુત લોગ
લા યશકુરૂન ۝ વમા તકૂનુ ફી શઅ્-નિવ વમા તત્લૂ મિન્હુ મિન ૬
શુક્ર નહી કરતે ઔર નહીં હોતા તુ કિસી હાલમેં, ઔર ન પઢતે હૈ ઉસમેંસે કુછ ૧૧
ક઼ુરઆનિવ વલા તઅ્-મલૂના મિન અ઼-મ-લિન ઇલ્લા કુન્ના
કુરઆન ઔર નહી કરતે તુમ લોગ કુછ કામ મગર હોતે હૈં
અ઼લય-કુમ શુહૂદન ઇઝ઼ તુફીદૂના ફીહ ؕ વમા યઅ્-ઝુબુ અ઼ર
તુમ્હારે પાસ હાઝિર જબ મશગુલ હોતે હોં તુમ ઉસમેં. ઔર નહી પોશીદા તેરે

તફસીર : (૧) સુરએ માઈદહ અને અન્આમ માં વર્ણન છે.

رَّبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتٰبٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ اٰمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ لَهُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَفِي الْاٰخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ ۚ ذٰلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾ وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ
إِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾
أَلَا إِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ
وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
شُرَكَاءَ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا
يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

وقف لازم منزل ٣

રબ્બિકા મિમ મિસ્કાલિ ઝર્રતિન ફિલ
રબસે તુમ્હારે ઝર્રા બરાબર
અર્દ્દિ વલા ફિસ સમાઇ વલા અસ્-ગ્રા
ઝમીનમેં ઔર ન આસમાનમેં, ઔર ન છોટા
મિન ઝાલિકા વલા અક-બરા ઇલ્લા ફી
ઉસસે ઔર ન બળા મગર ખુલી
કિતાબિમ મુબીન ○ અલા ઇન્ના અવલિયા-
હુઈ કિતાબમેં હૈ. યાદ રખ્ખો જો લોગ દોસ્ત હૈં
અલ્લાહિ લા ખવ્ફુન અ-લયહિમ વલા
અલ્લાહ કે ન ડર હૈ ઉન પર ઔર ન
હુમ યહ્-ઝનૂન ○ અલ્લઝીના આ-મનૂ
વો ગમગીન હોંગે. જો લોગ ઈમાન લાએ
વ કાનૂ યત્તકૂન ○ લહુમુલ બુશ્રા ફિલ
ઔર ડરતે રહે. ઉનકે લિયે ખુશ ખબરી હૈ
હયાતિદ દુન્યા વ ફિલ આખિરહ ط લા તબ્દીલા લિ-કલિમાતિલ્લાહ ط
દુન્યવી ઝિન્દગીમેં ભી ઔર આખિરતમેં ભી. નહી બદલતી બાતેં અલ્લાહકી.
ઝાલિકા હુવલ ફવઝુલ અઝીમ ○ વલા યહ્ઝુન્કા કવલુહુમ ۘ
યે હી બળી કામયાબી હૈ. ઔર ન ગમગીન કરે તુઝકો બાત ઉનકી
ઇન્નલ ઇઝ્-ઝતા લિલ્લાહિ જમીઆ ط હુવસ સમીઉલ અલીમ ○
યકીનન સબ ઝોર અલ્લાહકે લિયે હૈ વો હૈ સુનનેવાલા જાનનેવાલા.
અલા ઇન્ના લિલ્લાહિ મન ફિસ્સમાવાતિ વ મન ફિલ અર્દ્દ ط
યાદ રખ્ખો અલ્લાહહીકા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ.
વમા યત્તબિઉલ લઝીના યદઊના મિન દૂનિલ્લાહિ શુ-રકાઅ ط
ઔર નહીં પૈરવી કરતે વો લોગ જો પુકારતે હૈં સિવા અલ્લાહકે શરીકોં કો.
ઈંય યત્તબિઊના ઇલ્લઝ ઝન્ના વ ઇન્હુમ ઇલ્લા યખ્રુસૂન ○
નહીં પૈરવી કરતે મગર ખયાલકી ઔર કુછ નહીં મગર અટકલેં દૌળાતે હૈં.
હુવલ્લઝી જ-અ-લા લકુમુલ લયલા લિ-તસ્કુનૂ ફીહિ
વો હી હૈ જિસને બનાઈ તુમ્હારે લિયે રાત કે આરામ હાસિલ કરો ઉસમેં
વન્નહારા મુબસિરા ط ઇન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયાતિલ
ઔર દિન (બનાયા) દિખલાનેવાલા. બેશક ઈસમેં નિશાનીયાં (તૌહીદકી) હૈં ઉન

لِقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ۝ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ
هُوَ الْغَنِيُّ ؕ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ
اِنْ عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍۭ بِهٰذَا ؕ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى
اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ
عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُوْنَ ۝ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا
ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيْقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيْدَ
بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوْحٍ ۘ
اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَّقَامِيْ
وَتَذْكِيْرِيْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ فَاَجْمِعُوْٓا
اَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ
غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوْٓا اِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُوْنِ ۝ فَاِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ ؕ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى
اللّٰهِ ۙ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ فَكَذَّبُوْهُ

લિ-ક઼વમિંય યસ્મઊન ૦ ક઼ાલુત ત-ખ-ઝ઼લ્લાહુ
લોગોંકે લિયે જો (ગૌરો ફિક્રસે) સુનતે હૈ. કહેતે હૈં બના લિયા
વ-લદન સુબ્હાનહ ط હુવલ ગ઼નિય્ય ط
અલ્લાહને બેટા વો પાક હૈ. વો બેનિયાઝ હૈ.
લહૂ મા ફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ઼ ط
ઉસીકા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ.
ઇન ઇ઼ન્દકુમ મિન સુલ્તાનિમ બિ-હાઝ઼ા ط
નહીં તુમ્હારે પાસ કોઈ સનદ ઉસકી.
અ-તકૂલૂના અ઼-લલ્લાહિ માલા તઅ્લમૂન ૦
ક્યા તુમ કેહતે હો અલ્લાહ પર વો બાત જો તુમ નહીં જાનતે?
કુલ ઇન્નલ લઝ઼ીના યફ-તરૂના અ઼-લલ્લાહિલ
કેહ દો જો લોગ બાંધતે હૈં અલ્લાહ પર
કઝ઼િબા લા યુફલિહૂન ૦ મતાઉન
ઝૂટ વો કામયાબ ન હોંગે થોળા સા નફા
ફિદ દુન્યા સુમ્મા ઇ-લયના મરજિઉહુમ સુમ્મા નુઝ઼ીકુહુમુલ
ઉઠા લેના હે દુનિયા મેં ફિર હમારી તરફ ઉનકો લૌટના હૈ ફિર ચખાએંગે હમ ઉનકો
અ઼ઝ઼ા-બશ શદીદા બિમા કાનૂ યકફુરૂન ૦ વત્લુ અ઼-લયહિમ ન-બ-આ નૂહ઼ ۘ
અઝાબ સખ્ત બદલેમેં ઉસકે કે કુફ્ર કરતે થે ઔર સુના ઉનકો હાલ નૂહકા
ઇઝ઼ ક઼ાલા લિ-ક઼વમિહી યા ક઼વમિ ઇન કાના કબુરા અ઼-લય-કુમ મક઼ામી
જબ કહા ઉસને અપની કૌમકો અય મેરી કૌમ અગર ભારી હુવા હૈ તુમ પર મેરા રેહના
વ તઝ઼કીરી બિ-આયાતિલ્લાહિ ફ-અ઼-લલ્લાહિ તવક-કલ્તુ ફ-અજમિઊ
ઔર મેરી નસીહત કરના અલ્લાહકી આયતોંસે તો અલ્લાહ પર ભરોસા કિયા મૈંને અબ તુમ સબ મિલકર
અમ-રકુમ વ શુ-રકા-અકુમ સુમ્મા લા યકુન અમરુકુમ અ઼-લય-કુમ
જમા કર લો અપને કામકો ઔર અપને શરીકોંકો, ફિર ન રહે તુમ્હારે કામમેં તુમ્હારે લિયે કોઈ
ગ઼ુમ્મતન સુમ્મક઼્દૂ ઇલૈ-યા વલા તુન્ઝ઼િરૂન ૦ ફ-ઇન તવલ્લયતુમ ફમા
શુબ્હ ફિર કર ગુઝરો મેરે સાથ (સબ કુછ) ઔર મત મોહલત દો મુઝકો. (૧) ફિર અગર ફિર જાવ તુમ તો
સ-અલ્તુકુમ મિન અજર ط ઇન અજરિયા ઇલ્લા અ઼-લલ્લાહિ ۙ
નહીં માંગતા મેં તુમસે મઝદૂરી નહીં મઝદૂરી મેરી મગર અલ્લાહકે ઝિમ્મે હૈ.
વ ઉમિરતુ અન અકૂના મિનલ મુસલિમીન ૦ ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂહુ
ઔર હુકમ દિયા ગયા મુઝકો કે રહું ફરમાં બરદાર. ફિર ઝુટલાયા ઉસકો

મ ૩ ૬

૧૨ વક્ફે લાઝિમ

પોના

તફસીર : (૧) સમજાવવા થી ખોટું માનો છો તો તમારા થી જે થાય તે મારા માટે કરી દો.

فَنَجَّيْنٰهُ وَمَنْ مَّعَهٗ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنٰهُمْ خَلٰٓئِفَ
وَاَغْرَقْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ رُسُلًا
اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا بِمَا
كَذَّبُوْا بِهٖ مِنْ قَبْلُ ۚ كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوْبِ
الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٧٤﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى وَهٰرُوْنَ
اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ بِاٰيٰتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا
قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا
قَالُوْٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوْسٰٓى اَتَقُوْلُوْنَ
لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ ۚ اَسِحْرٌ هٰذَا ۚ وَلَا يُفْلِحُ السّٰحِرُوْنَ ﴿٧٧﴾
قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
اٰبَآءَنَا وَتَكُوْنَ لَكُمَا الْكِبْرِيَآءُ فِي الْاَرْضِ ۚ وَمَا
نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿٧٨﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُوْنِيْ

ફ-નજ્જયનાહુ વ મમ મ-અહૂ ફિલ
તો બચા લિયા હમને ઉસકો ઔર જો ઉસકે સાથ થે
ફુલકિ વ જ-અલ્નાહુમ ખલાઈફ વ
કિશતીમેં ઔર બનાયા હમને ઉનકો જાનશીન. ઔર
અગ-રક-નલ લઝીના કઝ-ઝબૂ બિ-આયા-
ડુબો દિયા હમને ઉનકો જો ઝુટલાતે થે હમારી
તિના ૮ ફન્ઝુર કયફ કાના આકિ-બતુલ
આયતોંકો. સો દેખ લો કૈસા હુવા અન્જામ ઉનકા જિનકો
મુન્ઝરીન ૦ સુમ્મા બ-અસ્ના મિમ
ડરાયા ગયા થા ફિર ભેજે હમને બાદ
બઅ્-દિહી રુસુલન ઈલા કવમિહિમ ફ-
કિતને પયગમ્બર ઉનકી કૌમકી તરફ ફિર
જાઊહુમ બિલ-બૈયિનાતિ ફમા કાનૂ લિ-
લાએ ઉનકે પાસ ખુલી દલીલેં સો યે ન હુવા કે
મ **યુઅ્-મિનૂ બિમા કઝ-ઝબૂ બિહી મિન કબ્લ ৮ કઝાલિકા નત્બઉ**
૩ ઈમાન લે આએં ઉસ બાત પર કે ઝુટલા ચુકે થે જિનકો પહેલેહી. ઈસી તરફ હમ મહોર
અલા કુલૂબિલ મુઅ્તદીન ૦ સુમ્મા બ-અસ્ના મિમ બઅ્-દિહિમ મૂસા
લગા દેતે હૈં દિલોં પર હદસે નિકલ જાને વાલોંકે ફિર ભેજે હમને પીછે ઉનકે મૂસા
વ હારૂના ઈલા ફિર-અવના વ મ-લઈહી બિ-આયાતિના ફસ્તક-બરૂ
ઔર હારૂનકો ફિરઔન ઔર ઉસકે સાથીદારોંકી તરફ હમારી નિશાનિયાં દેકર મગર વો તકબ્બુર કરને લગે
વ કાનૂ કવ-મમ મુજરિમીન ૦ ફ-લમ્મા જા-અહુમુલ હક્કુ મિન ઈન્દિના
ઔર થે વો લોગ ગુનેહગાર. ફિર જબ પહુંચી ઉનકો સચ્ચી બાત હમારે પાસસે
કાલૂ ઈન્ના હાઝા લ-સિહ્રુમ મુબીન ૦ કાલા મૂસા અ-તકૂલૂના લિલ હક્કિ
તો કેહને લગે યે તો જાદૂ હૈ ખુલા. કહા મૂસાને કયા તુમ યે કહેતે હો સચ્ચી બાતકો જબ
લમ્મા જા-અકુમ ৮ અ-સિહ્રુન હાઝા ৮ વલા યુફલિહુસ સાહિરૂન ૦
વો પહુંચી તુમ્હારે પાસ કયા યે જાદૂ હૈ ઔર નહી નજાત પાતે જાદૂ કરનેવાલે
કાલૂ અજિઅ્-તના લિ-તલફિ-તના અમ્મા વ-જદના અ-લયહિ
બોલો કયા આયા હૈ તુમ્હારે પાસ (ઈસ લિયે કે) ફેર દે હમકો ઉસ રાસ્તે સે પાયા હમને જિન પર
આબા-અના વ તકૂના લકુમલ કિબરિયાઉ ફિલ અર્દ ৮ વમા
અપને બાપદાદાઓંકો, ઔર હો જાએ તુમ દોનોંકી સરદારી ઈસ મુલ્કમેં. ઔર હમ
નહનુ લકુમા બિ-મુઅ્-મિનીન ૦ વ કાલા ફિર-અવનુઅ્-તૂની
નહી હૈં તુમ દોનોં પર ઈમાન લાને વાલે ઔર બોલા ફિરઔન લાવ મેરે

بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيْمٍ ۝ فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ
لَهُمْ مُّوْسٰٓى اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ ۝ فَلَمَّآ اَلْقَوْا
قَالَ مُوْسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ ۙ السِّحْرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
سَيُبْطِلُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝
وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ۝
فَمَآ اٰمَنَ لِمُوْسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهٖ عَلٰى خَوْفٍ
مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهِمْ اَنْ يَّفْتِنَهُمْ ؕ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِى الْاَرْضِ ۚ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الْمُسْرِفِيْنَ ۝ وَقَالَ
مُوْسٰى يٰقَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوْٓا
اِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِيْنَ ۝ فَقَالُوْا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۚ
رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَنَجِّنَا
بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَاَوْحَيْنَآ
اِلٰى مُوْسٰى وَاَخِيْهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ

બિ-કુલ્લિ સાહ઼િરિન અ઼લીમ ० ફ-લમ્મા
હર જાદૂગર માહિરકો ફિર જબ
જા-અસ સ-હ઼-રતુ ક઼ાલા લહુમ મૂસા
આએ જાદૂગર કહા ઉનકો મૂસાને
અલ્કૂ મા અન્તુમ મુલ્કૂન ० ફ-લમ્મા
ડાલો જો તુમ ડાલને વાલે હો ફિર જબ
અલ્ક઼વ ક઼ાલા મૂસા મા જિઅ્-તુમ
ઉન્હોંને ડાલા તો કહા મૂસાને કે જો લાએ હો
બિહિસ ૪ સિહ઼્ર b ઈન્નલ્લાહા સયુબતિ઼-
તુમ સો જાદૂ હૈ યકીનન અલ્લાહ જલ્દ બિગાળ દેગા
લુહ b ઈન્નલ્લાહા લા યુસ઼્લિહુ અ઼-મલલ
ઉસકો બેશક અલ્લાહ નહી સવાંરતા કામ મ
મુફસિદીન ० વ યુહ઼િક઼્ક઼ુલ્લાહુલ હ઼ક઼્ક઼ા ૩
શરીરોં કે. ઔર સચ્ચી કર દિખાએગા અલ્લાહ સચ્ચી
બિ-કલિમાતિહી વ લવ કરિહલ મુજરિમૂન ૬ ફમા આ-મના લિ-મૂસા ૬
બાતકો અપને હુકમમે અગરચે બુરા માલૂમ હો ગુનેહગારોંકો ફિર કોઈ ન ઈમાન લાયા મૂસા પર ૧૩
ઈલ્લા ઝુર્રિય્યતુમ મિન ક઼વમિહી અ઼લા ખ઼વફિમ મિન ફિરઅ઼વ્ના
સિવા ચંદ લળકોંકે ઉસકી કૌમકે ડરતે હુવે ફિરઔન સે
વ મ-લઈહિમ અંય યફતિ-નહુમ b વ ઈન્ના ફિર-અ઼વના લ-આ઼લિન
ઔર ઉનકે સરદારોંસે કે કહીં તકલીફ ન પહુંચે ઉનકો ક્યોં કે ફિરઔન અલબત્તા ચળ્હા હુવા
ફિલ અર્દ઼ ૮ વ ઈન્નહૂ લમિનલ મુસરિફીન ० વ ક઼ાલા મૂસા યા
હૈ મુલ્કમેં ઔર ઉસને હાથ તોળ રખ્ખા હૈ. (ફુઝૂલ ખર્ચી કરતા હૈ) ઔર કહા મૂસાને અય
ક઼વમિ ઈન કુન્તુમ આ-મન્તુમ બિલ્લાહિ ફ-અ઼-લયહિ તવક-કલૂ ઈન
મેરી કૌમ અગર હો તુમ ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર તો ઉસી પર ભરોસા કરો. અગર
કુન્તુમ મુસલિમીન ० ફ-ક઼ાલૂ અ઼-લલ્લાહિ તવક-કલ્ના ૮ રબ્બના લા
હો તુમ ફરમાં બરદાર. તબ ઉન્હોંને કહા અલ્લાહ પર ભરોસા કિયા હમને અય હમારે રબ
તજ-અ઼લ્ના ફિત્નતલ લિલ ક઼વમિઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૪ વ નજ્જિના
મત આઝમા હમ પર ઝોર ઉસ ઝાલિમ કૌમકા ઔર બચા લે હમકો
બિ-રહ઼-મતિકા મિનલ ક઼વમિલ કાફિરીન ० વ અવ-હ઼યના ઈલા મૂસા
અપની મહેરબાનીસે ઈન કાફિર લોગોંસે. ઔર હુકમ ભેજા હમને મૂસાકો
વ અખ઼ીહિ અન તબવ્વઆ લિ-ક઼વમિકુમા બિ-મિસ઼્રા
ઔર ઉસકે ભાઈકો કે મુકર્રર કરો અપની કૌમકે લિયે મિસરમેં

بُيُوْتًا وَّاجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قِبْلَةً وَّاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ؕ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَقَالَ مُوْسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ
اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهٗ زِيْنَةً وَّاَمْوَالًا فِى
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيْلِكَ ۚ
رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى
قُلُوْبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ۝
قَالَ قَدْ اُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيْمَا وَلَا
تَتَّبِعٰٓنِّ سَبِيْلَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَجٰوَزْنَا
بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَ
جُنُوْدُهٗ بَغْيًا وَّعَدْوًا ؕ حَتّٰٓى اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ
قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا الَّذِيْٓ اٰمَنَتْ بِهٖ
بَنُوْٓا اِسْرَآءِيْلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ اٰلْئٰنَ
وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝

બુયૂતંવ વજ-અ઼લૂ બુયૂ-તકુમ ક઼િબ-લતંવ
ઘર, ઔર બનાઓ અપને ઘર કિબલારૂ
વ અક઼ીમુસ઼ સ઼લાહ ۚ વ બશ્શિરિલ
ઔર કાયમ કરો નમાઝ ઔર ખુશ ખબરી ઈમાન
મુઅ્-મિનીન ૦ વ ક઼ાલા મૂસા રબ્બનૅા ઈન્નકા
વાલોં કો (૧) ઔર કહા મૂસાને અય રબ હમારે તુને
આતય-તા ફ઼િર-અ઼વના વ મ-લ-અહૂ
દી હૈ ફિરઔનકો ઔર ઉસકે સરદારોંકો
ઝી-નતંવ વ અમ્વાલન ફ઼િલ હ઼યાતિદ
રૌનક, ઔર માલ દુન્યાકી
દુન્યા ۚ રબ્બના લિ-યુદ઼િલ્લૂ અ઼ન
ઝિન્દગીસે અય રબ હમારે ઈસ વાસ્તે કે બેહકાએ
સબીલિક ۚ રબ્બનત઼્મિસ અ઼લૅા
તેરે રાસ્તે સે અય હમારે રબ મિટા દે ઉનકે
મ
ઉ અમ્વાલિહિમ વશ-દુદ અ઼લા ક઼ુલૂબિહિમ ફલા યુઅ્-મિનૂ હ઼ત્તા ય-રવુલ
માલ ઔર સખ્ત કર દે ઉનકે દિલ કે ઈમાન હી ન લાએ યહાં તકકે દેખ લે
અ઼ઝ઼ાબલ અલીમ ૦ ક઼ાલા ક઼દ ઉજીબદ દઅ્-વતુકુમા
અઝાબ દર્દનાક (૨) ફરમાયા (ખુદાને) કુબૂલ હો ચુકી દુઆ તુમ્હારી,
ફસ્તક઼ીમા વલા તત્તબિઅ઼ાન્નિ સબીલલ લઝ઼ીના લા યઅ્-લમૂન ૦
સો તુમ દોનોં સાબિત રહો ઔર મત ચલો રાહ પર ઉનકી જો નહીં જાનતે. (૩)
વ જાવઝ-ના બિ-બની ઈસરૅાઈલલ બહ઼રા ફઅત-બ-અ઼હુમ
ઔર પાર કર દિયા હમને બની ઈસરાઈલકો દરિયાસે ફિર પીછા કિયા ઉનકા
ફ઼િર-અ઼વનુ વ જુનૂદુહૂ બગ઼યંવ વ અ઼દવા ۚ હ઼ત્તા ઈઝ઼ા અદ-ર-કહુલ
ફિરઔનને ઔર ઉસકે લશ્કરને ઝુલ્મસે ઔર ઝિયાદતીસે યહાં તકકે જબ પા લીયા ઉસકો ડુબને
ગ઼-રકુ ક઼ાલા આમન્તુ અન્નહૂ લૅા ઈલાહા ઈલ્લલ્લઝ઼ી આ-મ-નત
(યાની ફ઼િરઔન જબ ડુબને લગા) કહા ઈમાન લાયા મેં યે કે નહીં કોઈ માબૂદ સિવા ઉસકે કે ઈમાન લાએ
બિહી બનૂ ઈસરૅાઈલા વ અ-ન મિનલ મુસલિમીન ૦ આૅલ-
જિસ પર બની ઈસરાઈલ. ઔર મૈં હું ફરમાં બરદારોંમે સે, (હમને કહા) અબ યે
આના વ ક઼દ અ઼-સ઼યતા ક઼બ્લુ વ કુન્તા મિનલ મુફસિદીન ૦
કેહતા હૈ ઔર ના ફરમાની કરતા રહા ઈસસે પહેલે, ઔર રહા ગુમરાહોંમે (૪)

તફસીર : (૧) જયારે ફિરઔનના હલાક થવાનો વખત નજીક આવ્યો તો હુકમ થયો કે પોતાની કૌમ બની ઈસરાઈલને તેઓમાં શામિલ ન રાખે પોતાનો મહોલ્લો જુદો વસાવો કેમકે હવે તેમના ઉપર આફતો આવનાર છે તો એ લોકો તેઓના અઝાબ માં સપડાય નહીં. (૨) સાચા ઈમાન ની તેઓને આશા ન હતી પરંતુ જયારે કોઈ આફત આવી પડતી ત્યારે ઝૂઠી રીતે કહેતા કે હવે અમો માનીશું તેથી અઝાબ અટકી જતો પણ કામનો અંત આવતો ન હતો તેથી દુઆ માંગી કે ઝૂઠુ ઈમાન પણ જાહેર ન કરી શકે અને તેમના દિલ વધારે સખ્ત કરી દે તો અઝાબ આવી પડે અને મામલો પતી જાય. (૩) એટલે ઉતાવળ ન કરો અને હુકમની રાહ જુઓ? (૪) અલ્લાહ પાકે ફરમાવ્યુ કે આખી ઝિન્દગી તો વિરુધ્ધ રહ્યો હવે અઝાબ નિહાળી વખત વિત્યા બાદ ઈમાન લાવવાનો શું અર્થ ?

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ
اٰيَةً ۚ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ اٰيٰتِنَا
لَغٰفِلُوْنَ ﴿٩٢﴾ وَلَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مُبَوَّاَ
صِدْقٍ وَّرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوْا
حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۭ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٩٣﴾ فَاِنْ
كُنْتَ فِيْ شَكٍّ مِّمَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْــَٔـلِ الَّذِيْنَ
يَقْرَءُوْنَ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَآءَكَ
الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿٩٤﴾
وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ
فَتَكُوْنَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٩٥﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ
عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٩٦﴾ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ
كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿٩٧﴾ فَلَوْلَا

ફલ યવમા નુનજ-જીકા બિ-બ-દનિકા
પસ આજ બચા દેંગે હમ તેરી લાશકો
લિ-તકૂના લિમન ખ઼લ-ફકા આયહ ؕ
તાકે હોવેં અપને પિછલોંકે વાસ્તે નિશાની.
વ ઈન્ના કસીરમ મિનન નાસિ અ઼ન
ઔર બેશક બહુત લોગ હમારી (કુદરતકી)
આયાતિના લ-ગ઼ાફિલૂન ۝ વ લ-કદ ૯
નિશાનીયોંસે ગાફિલ હૈં (૧) ઔર જગહ ૧૪
બવ્વઅ્-ના બની ઈસરાઈલા મુબવ્વઆ
દી હમને બની ઈસરાઈલકો જગહ
સ઼િદકિ઼વ વ રઝક઼-નાહુમ મિનત઼ તૈ઼યિબાત ۚ
પસંદીદા ઔર ખાનેકો દી હમને ઉનકો સુથરી ચીઝેં
ફ-મખ઼્ત-લફૂ હ઼ત્તા જા-અહુમુલ ઈ઼લ્મ ؕ
તો ઈખતિલાફ ન કિયા ઉન્હોંને યહાં તકકે આયા ઉનકે પાસ ઈલ્મ મ
ઈન્ના રબ્બકા યક઼દ઼ી બય-નહુમ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ ફીમા કાનૂ ૩
બેશક તેરા રબ ફૈસલા કરેગા ઉનમેં કયામતકે દિન ઉન ચીઝોંમેં કે
ફીહિ યખ઼્તલિફૂન ۝ ફઈન કુન્તા ફી શકકિમ મિમ્માં
જિસમેં ઈખતિલાફ કરતે થે (૨) ફિર અગર હૈ આપ શકમેં ઉસ ચીઝસે કે,
અન્ઝલના ઈ-લયકા ફસ્અલિલ લઝ઼ીના યક઼-રઊનલ કિતાબા મિન
ઉતારી હમને તુમ્હારી તરફ તો પૂછો ઉનસે જો પઢતે હૈં કિતાબ તુમસે
ક઼બલિક ۚ લ-કદ જા-અકલ હ઼ક઼ક઼ુ મિર રબબિકા ફલા તકૂનન્ના મિનલ
પહેલે બેશક આઈ હૈ તુમ્હારે પાસ હક બાત તેરે રબકી તરફસે તો હરગિઝ ન હો તુમ શક
મુમ-તરીન ۝ વલા તકૂનન્ના મિનલ લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયા-
કરનેવાલોમેંસે ઔર હરગિઝ ન હો ઉનમેંસે જિનહોંને ઝુટલાયા અલ્લાહકી
તિલ્લાહિ ફ-તકૂના મિનલ ખ઼ાસિરીન ۝ ઈન્નલ લઝ઼ીના હ઼ક઼-ક઼ત
બાતોંકો. વરના હો જાઓગે તુમ નુકસાન ઉઠાને વાલોમેંસે બેશક વો લોગ કે સાબિત હો
અ઼-લયહિમ કલિ-મતુ રબબિકા લા યુઅ્-મિનૂન ۝ વ લવ જા-અત્હુમ
ચુકી જિન પર બાત તેરે રબકી વો નહી ઈમાન લાએંગે અગરચે પહુંચે ઉનકો
કુલ્લુ આ-યતિન હ઼ત્તા ય-રવુલ અ઼ઝ઼ાબલ અલીમ ۝ ફ-લવલા
સારી નિશાનીયાં જબ તક ન દેખલેં અઝાબ દર્દનાક (૩) સો કયોં ન હુઈ

તફસીર : (૧) જેવી રીતે ફિરઓન છેલ્લી વખતે નકામુ ઈમાન લાવ્યો તેવી જ રીતે ખુદા પાકે તેના બદલામાં મરી ગયા પછી તેની લાશ દરિયામાંથી કાઢી ટેકરી ઉપર ફેંકી દીધી કે જેથી બની ઈસરાઈલ જોઈને શુક્ર કરે અને નસીહત પકડે તેની લાશના બચવાથી તેને શુ ફાયદો ? (૨)એટલે શામનો મુલ્ક આપ્યો કે કોઈ તેમનો વિરોધી ન રહે. (૩) ખુદા પાકે શયતાનને જે વાત કહી હતી કે તને અને તારા સાથીઓથી દોઝખને ભરી દઈશ તે વાત સત્ય થઈ.

كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيْمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ
يُوْنُسَ ؕ لَمَّآ اٰمَنُوْا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ۝ وَلَوْ
شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا ؕ
اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ۝
وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ
يَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝
قُلِ انْظُرُوْا مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَا
تُغْنِي الْاٰيٰتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ۝
فَهَلْ يَنْتَظِرُوْنَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا
مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ قُلْ فَانْتَظِرُوْآ اِنِّيْ مَعَكُمْ مِّنَ
الْمُنْتَظِرِيْنَ ۝ ثُمَّ نُنَجِّيْ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ
حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ قُلْ يٰاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ

કાનત ક઼ર-યતુન આ-મનત ફ-ન-ફ-અ઼હા
કોઈ બસ્તી કે ઈમાન લાઈ હો ફિર નફા દિયા હો
ઈમાનુહા ઈલ્લા ક઼વમા યૂનુસ ƅ લમ્મા
ઉસકો ઉસકે ઈમાનને મગર યૂનુસકી કૌમ જબ વો
આ-મનૂ કશફ-ના અ઼ન્હુમ અ઼ઝ઼ાબલ
ઈમાન લાઈ ઉઠા લિયા હમને ઉન પરસે અઝાબ
ખ઼િઝયિ ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા વ મત્તઅ઼-
રૂસવાઈકા દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં, ઔર ફાયદા ઉઠાને
નાહુમ ઈલા હ઼ીન ० વ લવ શાઆ રબ્બુકા
દિયા હમને ઉનકો એક મુદદત તક (૧) ઔર અગર ચાહતા રબ તો
લ-આ-મના મન ફિલ અર્દ઼િ કુલ્લુહુમ
ઈમાન લે આતે જિતને લોગ ઝમીનમેં હૈ સારે કે
જમીઅ઼ા ƅ અ-ફ-અન્તા તુકરિહુન નાસા
સારે અબ કયા તુ ઝબરદસ્તી કરતા હૈ
મ
ઉ હ઼ત્તા યકૂનૂ મુઅ્-મિનીન ० વમા કાના લિ-નફસિન અન તુઅ્-મિના
લોગોં પર યહાં તક કે હો જાએ ઈમાનદાર? ઔર નહીં હૈ મુમકિન કિસી જી કે લિયે કે ઈમાન લાવે
ઈલ્લા બિ-ઈઝ઼નિલ્લાહ ƅ વ યજ-અ઼લુર રિજસા અ઼-લલ લઝ઼ીના લા
બગૈર હુકમે ખુદાકે, ઔર ડાલતા હૈ વો (કુફ્રકી) ગંદગી ઉન પર જો નહીં
યઅ્-ક઼િલૂન ० કુલિન્ઝુરૂ માઝ઼ા ફિસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ƅ વમા તુગ઼નિલ
સમઝતે. તુમ કહો દેખો તો કયા કુછ હૈ આસમાનોંમે ઔર ઝમીનમેં ઔર કુછ કામ નહી આતી
આયાતુ વન્નુઝુરુ અ઼ન ક઼વમિલ લા યુઅ્-મિનૂન ० ફ-હલ યન્તઝ઼િરૂના
નિશાનિયાં ઔર ડરાંને વાલે ઉન લોગોકો જો નહી માનતે સો નહી ઈનતિઝાર કરતે
ઈલ્લા મિસ્લા ઐયામિલ લઝ઼ીના ખ઼-લવ મિન ક઼બલિહિમ ƅ
મગર ઉનહી કે સે દિનોંકા જો ગુઝર ચુકે હૈં ઉસસે પહેલે.
ક઼ુલ ફન્તઝ઼િરૂ ઈન્ની મ-અ઼કુમ મિનલ મુન્તઝ઼િરીન ० સુમ્મા
કેહ દો ઈનતિઝાર કરો. મૈં ભી તુમ્હારે સાથ મુન્તઝિર હું. ફિર
નુનજ-જી રુસુ-લના વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ ક-ઝ઼ાલિક ج હ઼ક્ક઼ન
હમ બચા લેતે હૈં અપને રસૂલોંકો ઔર ઉનકો જો ઈમાન લાએ ઈસી તરહ હમારા
૯ અ઼-લયના નુન્જિલ મુઅ્-મિનીન ० કુલ યા ઐયુહન નાસુ ઈન
૧૫ ઝિમ્મા હૈ કે બચાએંગે ઈમાન વાલોંકો. કેહ દો અય લોગો અગર

તફસીર : (૧) એટલે અઝાબ જોયા પછી ઈમાન લાવવું કબુલ થતુ નથી પરંતુ યુનુસ (અ.) ના કૌમ અઝાબનો દેખાવ જાહેર થયા પછી ઈમાન લાવી તો તેથી તેને ફાયદો થયો કારણ કે તેઓ પર અસલ અઝાબ પહોંચ્યો ન હતો પરંતુ હઝરત યુનુસ (અ.) ની ઉતાવળ થી અઝાબ નો દેખાવ જાહેર થયો હતો. તે જોઈ ઈમાન લાવવાથી બચી ગયા એવી જ રીતે મક્કાના લોકો મક્કા ની ફતેહમાં તેમના ઉપર ઈસ્લામી ફૌજ કત્લો ગારત માટે પહોંચી પરંતુ તેમના ઈમાન લાવવાથી બચી ગયા.

كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْ دِيْنِيْ فَلَآ اَعْبُدُ الَّذِيْنَ
تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِيْ
يَتَوَفّٰىكُمْ ۚ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝
وَاَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيْفًا ۚ وَلَا تَكُوْنَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا
لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۚ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذًا
مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَاِنْ يَّمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا
كَاشِفَ لَهٗ اِلَّا هُوَ ۚ وَاِنْ يُّرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ
لِفَضْلِهٖ ۭ يُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۭ وَهُوَ
الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ
الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ
لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَآ
اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ۝ وَاتَّبِعْ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ

કુન્તુમ ફી શકકિમ મિન દીની ફલા અઅ્‌બુદુલ
તુમ શકમેં હો મેરે દીનસે તો નહી ઈબાદત
લઝીના તઅ્‌બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ
કરતા મેં જિનકી તુમ ઈબાદત કરતે હો અલ્લાહ કે સિવા
વલાકિન અઅ્‌બુદુલ્લાહલ લઝી ય-તવફ-
બલ્કે મેં ઈબાદત કરતા હું અલ્લાહકી જો કબ્ઝ કર લેતા હે
ફાકુમ ج વ ઉમિરતુ અન અકૂના મિનલ
જાનેં તુમ્હારી. ઔર મુઝકો હુકમ હે કે રહું
મુઅ્‌મિનીન ○ વ અન અકિ઼મ વજ-હકા
ઈમાનવાલોંમેં (૧) ઔર યે કે સીધા કર મુંહ
લિદ-દીનિ હ઼નીફા ج વલા તકૂનન્ના મિનલ
અપના દીન પર હકકી તરફ હોકર ઔર મત હો શિર્ક
મુશરિકીન ○ વલા તદઉ઼ મિન દૂનિલ્લાહિ
કરનેવાલોંસે. (૨) ઔર મત પુકાર અલ્લાહ કે સિવા મ
માલા યન-ફઉ઼કા વલા યદુર્રુક ج ફઈન ફઅ઼લ્તા ફ-ઈન્નકા ઈઝ઼મ ૩
ઐસેકો ન નફા કરે તેરા ઔર ન નુકસાન. ફિર અગર તુમને ઐસા કિયા તો ઉસ વકત
મિનઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ○ વ ઈય યમ્સસ્કલ્લાહુ બિ-દુર્રિન ફલા કાશિફા લહૂ
ઝાલિમોંમેસે હોગા. ઔર અગર પહુંચા દેવે તુઝકો કુછ તકલીફ અલ્લાહ તો કોઈ નહી બચાને વાલા ઉસકો
ઈલ્લાહૂ ج વ ઈય યુરિદકા બિ-ખ઼યરિન ફલા રાદ-દા લિ-ફદ઼લિહ ط યુસ઼ીબુ બિહી
સિવા ઉસકે. ઔર અગર પહુંચાના ચાહે તુમકો કુછ ભલાઈ તો કોઈ ફેરનેવાલા નહી ઉસકે ફઝલકો પહુંચાએ
મંય યશાઉ મિન ઈબાદિહ ط વહુવલ ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ○ કુલ યા
અપના ફઝલ જિસ પર ચાહે અપને બન્દોંમેસે, ઔર વો હી બખ્શાનેવાલા મહેરબાન હૈ કેહ દોં અય લોગો
ઐયુહન નાસુ ક઼દ જા-અકુમુલ હ઼ક઼્કુ મિર રબ્બિકુમ ج
પહુંચ ચુકા હૈ તુમકો તુમ્હારે રબકી તરફસે હક (દીન) પસ જો કોઈ રાહ પર આએ
ફ-મનિહ-તદા ફ-ઈન્નમા યહ-તદી લિ-નફસિહ ج વ મન દ઼લ્લા
સો વો રાહ પાતા હૈ અપને ભલેકી ઔર જો બહેકા ફિરે સો
ફ-ઈન્નમા યદિ઼લ્લુ અ઼-લય-હા ج વમા અ-ન અ઼-લયકુમ
બહેકા ફિરેગા અપને બુરેકો. ઔર મેં તુમ્હારા
બિ-વકીલ ○ط વત્તબિઅ઼ મા યૂહ઼ા ઇ-લયકા
ઝિંમ્મેદાર નહી હું ઔર તુમ ચલો ઉસી પર જો હુકમ પહુંચે તેરી તરફ

તફસીર : (૧) ખેંચી લે છે. એટલે મૌત આપે છે આ સિફત અલ્લાહ પાકની છે એબ બધા લોકો સમજે છે એ માટે એ બતાવી દીધુ કે છેવટે તેની તરફ જ ખેંચાઈ ને જશો તો બસ અલ્લાહ એક જ છે તે સિવાય બીજા ની તરફ રજુ થવું મૂર્ખાઈ થી શિર્ક કરવું છે.
(૨) હનીફ નામ છે ઈબ્રાહીમના દીન વાળાઓનું અને અરબ શિર્ક કરતા અને પોતાને હનીફ કહેડાવતા.

વસ્બિર હત્તા યહ્કુમલ્લાહ ૮
ઔર સબ્ર કર જબ તક ફૈસલા કરે અલ્લાહ
૯ ૧૬ વહુવા ખ઼યરુલ હ઼ાકિમીન ૦
ઔર વો હૈ સબસે બેહતર ફૈસલા કરનેવાલા

સૂ-રઈ હૂદ

સૂરઈ હૂદ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૨૩) આયતેં હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહ કે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ લામ રા ۛ કિતાબુન ઉહ઼કિમત
અલિફ લામ રા યે કુરઆન ઐસી કિતાબ હૈ કે ચલી
આયાતુહૂ સુમ્મા ફુસ્સિ઼લત મિલ લદુન
ગઈ હૈં આયતેં ફિર જુદા કી ગઈ હૈં હિકમતવાલે
હ઼કીમિન ખ઼બીર ૦ અલ્લા તઅ્-બુદૂ
ખબરદાર (ખુદા) કી તરફસે યે કે મત ઈબાદત કરો
મ
૩ ઈલ્લલ્લાહ ۖ ઈન્નની લકુમ મિન્હુ નઝ઼ીરુંવ વ બશીર ૦ વ અનિસ્તગ઼ફિરૂ
મગર અલ્લાહકી, મેં તુમકો ઉસી તરફ ડરાનેવાલા ઔર ખુશખબરી સુનાનેવાલા હું ઔર યે કે
રબ્બકુમ સુમ્મા તૂબૂ ઇ-લયહિ યુમત્તિઅ્કુમ મતાઅ્ન હ઼-સ-નન
બખશિશ માંગો અપને રબસે ફિર રૂજુઅ કરો તરફ ઉસકે ફાયદા દેગા તુમકો ફાયદા અચ્છા
ઈલૅા અ-જલિમ મુસમ્મંવ વ યુઅતિ કુલ્લા ઝ઼ી ફદ઼લિન ફદ઼-લહ ۖ વ
એક વકતે મુકર્રર તક, ઔર દેગા (દરજે) હર બુઝુર્ગી વાલેકો ઉસકી બુઝુર્ગી કે મુવાફિક. ઔર
ઈન તવલ્લવ ફ-ઈન્ની અખ઼ાફુ અ઼-લયકુમ અ઼ઝ઼ાબા યવમિન
અગર તુમ ફિર જાઓગે તો મેં ડરાતા હું તુમ પર અઝાબ એક બળે
કબીર ૦ ઈલલ્લાહિ મરજિઉ઼કુમ ૮ વહુવા અ઼લા કુલ્લિ શય-ઈન
દિન કે (૧) અલ્લાહ હી કી તરફ લૌટ કર જાના હૈ તુમ્હેં ઔર વો હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.
ક઼દીર ૦ અલૅા ઈન્નહુમ યસ્નૂના સુદૂ-રહુમ લિ-યસ્તખ઼્ફૂ
ખૂબ સુન લો કે વો લોગ લપેટતે હૈં સીને અપને તાકે છુપાલેં (અપની દિલી બાતેં) ઉસ
મિન્હ ۖ અલા હ઼ીના યસ્તગ઼શૂના સિ઼યા-બહુમ ۙ યઅ્-લમુ મા
ખુદાસે ખૂબ સુન લો જિસ વકત (સોને કે લિયે) ઓળ્હતે હૈં અપને કપળે જાનતા હૈ જો કુછ
યુસિર-રૂના વમા યુઅ્-લિનૂન ૮ ઈન્નહૂ અ઼લીમુમ બિઝ઼ાતિસ઼ સુદૂર ૦
છુપાતે હૈં ઔર જો ઝાહિર કરતે હૈં. યકીનન વો જાનનેવાલા હૈ દિલોંકી બાતકા (૨)

તફસીર : (૧) નિખાલસ નેક અમલ જેટલું વધુ કરશો તેટલા જ પ્રમાણમાં ખુદાઈ ફઝલ નો ભાગ પ્રાપ્ત કરશો દુનિયામાં શાંતિ અને આખિરતમાં વધુ સવાબ મળશે. (૨) કાફિરો કોઈ વિરોધની વાત ઘરમાં કરતા તેનો જવાબ કુરઆનમાં આવતો તો સમજતા કે કોઈ ઉભા રહી સાંભળે છે અને જઈને ખુદાના રસૂલને કહી આવે છે તો જયારે આવી વાત કરતા તો કપડો ઓઢી નીચા નમી બેવડા વળી વાત કેહવા લાગ્યા ત્યારે અલ્લાહ પાકે આ આયત મોકલી.

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْاَرْضِ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ
مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ؕ كُلٌّ فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۞
وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ
اَيَّامٍ وَّكَانَ عَرْشُهٗ عَلَى الْمَآءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ
اَحْسَنُ عَمَلًا ؕ وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ مِنْ
بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ
اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۞ وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى
اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ لَّيَقُوْلُنَّ مَا يَحْبِسُهٗ ؕ اَلَا يَوْمَ
يَاْتِيْهِمْ لَيْسَ مَصْرُوْفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا
بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۞ وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً
ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ ۚ اِنَّهٗ لَيَئُوْسٌ كَفُوْرٌ ۞ وَلَئِنْ
اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ ذَهَبَ
السَّيِّاٰتُ عَنِّيْ ؕ اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ۞ اِلَّا الَّذِيْنَ

વમા મિન દાબ્બતિન ફિલ અર્દિ
ઔર કોઈ નહી ચલનેવાલા ઝમીન પર મગર
ઇલ્લા અ્લલ્લાહિ રિઝ્કુહા વ યઅ્-લમુ
અલ્લાહ પર હૈ ઉસકી રોઝી ઔર જાનતા હે જહાં
મુસ્તક઼ર્રહા વ મુસ્તવ-દ-અ્હા ؕ કુલ્લુન ફી
વો ઠહરતા હૈ ઔર જહાં સોંપા જાતા હે સબ કુછ મોજૂદ હે
કિતાબિમ મુબીન ۞ વહુવલ્લઝ઼ી ખ઼-લક઼સ
ખુલી કિતાબમેં (૧) ઔર વોહી હૈ જિસને બનાએ
સમાવાતિ વલ અર્દ઼ા ફી સિત્તતિ
આસમાન ઔર ઝમીન છે
ઐયામિંવ વ કાના અ્રશુહૂ અ્-લલ માઇ
દિનમેં. ઔર થા ઉસકા અર્શ પાની પર
લિ-યબ્લુ-વકુમ ઐયુકુમ અહ્-સનુ અ્-મ-લા ؕ વ લઇન કુલ્તા ઇન્નકુમ મ
તાકે આઝમાએ તુમકો કે કૌન તુમમેં અચ્છા કરતા હૈ કામ ઔર અગર કહો તુમ કે તુમ ઉઠઠોગે ૩
મબ્ઊસૂના મિમ બઅ્-દિલ મવતિ લ-યકૂલન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઇન હાઝ઼ા
બાદ મરનેકે તો ઝુરૂર કહેંગે કાફિર નહી હૈ યે મગર
ઇલ્લા સિહ્‌રુમ મુબીન ۞ વ લઇન અખ઼્ખ઼રના અ્ન્હુમુલ અ્ઝ઼ાબા ઇલા
જાદૂ હૈ ખુલા હુવા ઔર અગર રોકે રખ્ખેં હમ ઉનસે અઝાબકો એક
ઉમ્મતિમ મઅ્-દૂ-દતિલ લ-યકૂલુન્ના મા યહ્‌બિસુહ ؕ અલા યવમા યઅ્-તીહિમ
મુદદતે માલૂમ તક તો ઝુરૂર કહેંગે કિસ ચીઝને રોક દિયા હૈ ઉસ (અઝાબ)કો ? ખૂબ સુન લો જિસ દિન આએગા
લયસા મસ્‌રૂફન અ્ન્હુમ વ હ઼ાક઼ા બિહિમ મા કાનૂ બિહી યસ્તહઝિ-
ઉન પર (અઝાબ) ન ફેરા જાએગા ઉનસે ઔર ઘેર લેગી ઉનકો વો ચીઝ જિસ પર મઝાક કિયા કરતે
ઊન ۞ વ લઇન અઝ઼ક઼્-નલ ઇન્સાના મિન્ના રહ્-મતન સુમ્મા નઝ઼અ્-નાહા ૯
થે. ઔર અગર ચખાતે હમ આદમીકો અપની તરફસે રહમત (કા મઝા) ફિર છીન લેં હમ ૧
મિન્હ ۚ ઇન્નહૂ લ-યઊસુન કફૂર ۞ વ લઇન અઝ઼ક઼્-નાહુ નઅ્-મા-આ બઅ્-દા
ઉસકો ઉસસે તો બેશક વો નાઉમ્મીદ ના શુક્રા હોતા હૈ. ઔર અગર ચખા દેં હમ ઉસકો આરામ કા મઝા બાદ
દ઼ર્રાઆ મસ્સતહુ લ-યકૂલન્ના ઝ઼-હ-બસ સૈયિઆતુ અ્ન્ની ؕ
તકલીફ કે જો પહુંચી થી ઉસકો. તો (ઉસ વકત) કહેગા દૂર હો ગઈ સખતિયાં મુઝસે.
ઇન્નહૂ લ-ફરિહુન ફખ઼ૂર ۞ ઇલ્લલ લઝ઼ીના
વો યકીનન ઈતરાને વાલા શોખી ખોરા હૈ. મગર જિન લોગોંને

તફસીર : (૧) દરેક જાનદાર જેને રોઝીની જરૂર હોય તેને તેની તકદીર મુજબ રોઝી ગમે તે બહાને જયાં હોય ત્યાં પહોંચાડે છે રહેઠાણથી મતલબ જન્નત તથા જહન્નમ છે અને સોંપવાની જગ્યાથી મતલબ કબ્ર છે.

صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ
وَّ اَجْرٌ كَبِيْرٌ (١١) فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوْحٰٓى
اِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ
عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ؕ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ؕ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ (١٢) اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ؕ
قُلْ فَاْتُوْا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهٖ مُفْتَرَيٰتٍ وَّ ادْعُوْا
مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ (١٣)
فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَآ اُنْزِلَ بِعِلْمِ
اللّٰهِ وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ (١٤)
مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا نُوَفِّ
اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيْهَا وَهُمْ فِيْهَا لَا يُبْخَسُوْنَ (١٥)
اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ۖ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا وَ بٰطِلٌ مَّا كَانُوْا

સ-બરૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાત b ઉલાઈકા
સબ્ર કિયા ઔર કામ કિયે નેક ઉન્હી કે
લહુમ મગ઼ફિ-રતુંવ વ અજરુન કબીર ૦
લિયે બખશિશ હૈ ઔર સવાબ બળા હૈ.
ફ-લ-અ઼લ્લકા તારિકુમ બઅ઼-દ઼ા મા યૂહ઼ા
તો શાયદ કે તુમ છોળ બેઠોગે કુછ ચીઝ ઉસમેંસે જો વહી
ઇ-લયકા વ દ઼ાઇકુમ બિહી સ઼દરુકા અંય
કી જાતી હૈ તુમ્હારી તરફ ઔર તંગ હોગા તુમ્હારા જી ઈસ બાત પર કે
યકૂલૂ લવલા ઉન્ઝિલા અ઼-લયહિ કન્ઝુન
વો કહેતે હૈં કયોં ન ઉતારા ગયા ઉસ પર ખઝાના યા
અવ જાઆ મ-અ઼હૂ મ-લક b ઈન્નમા અન્તા
કયોં ન આયા ઉસકે સાથ ફરિશ્તા. સિવા ઈસકે નહીં
નઝ઼ીર b વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શયઇંવ વકીલ ૦
તુમ ડરાનેવાલે હો ઔર અલ્લાહ હર ચીઝકા ઝિમ્મેદાર હૈ

મ ૩ અમ યકૂલૂનફ-તરાહ b કુલ ફઅ્-તૂ બિ-અ઼શરિ સુ-વરિમ મિસ્લિહી
કયા કેહતે હૈં કે ખુદ બના લિયા હૈ ઉસ (કુરઆન) કો કેહ દે લે આવ તુમ ભી દસ સુરતેં ઉસ જૈસી
મુફ-ત-રયાતિંવ વદઊ મનિસ્ત-તઅ઼-તુમ મિન દૂનિલ્લાહિ ઈન કુન્તુમ
ખુદ બના લી હુઈ ઔર બુલાલે જિસકો બુલા સકો તુમ સિવા અલ્લાહકે. અગર હો તુમ
સ઼ાદિક઼ીન ૦ ફઇલ્લમ યસ્તજીબૂ લકુમ ફઅ઼-લમૂ અન્નમા ઉન્ઝિલા
સચ્ચે ફિર અગર ન પૂરા કરેં વો તુમ્હારા કહેના, તો જાન લે કે કુરઆન તો ઉતારા ગયા
બિ-ઇ઼લ્મિલ્લાહિ વ અલ લા ઈલાહા ઈલ્લા હુવા ૮ ફ-હલ અન્તુમ
હૈ હુકમસે અલ્લાહકે, ઔર યે કે નહીં કોઈ માબૂદ સિવા અલ્લાહકે તો કયા અબ ભી તુમ
મુસલિમૂન ૦ મન કાના યુરીદુલ હ઼યાતદ દુન્યા વ ઝી-નં-તહા નુવફફિ
મુસલમાન હોતે હો! જો કોઈ ચાહતા હૈ ઝિન્દગાની દુન્યાકી, ઔર રૌનક ઉસકી, પૂરા દેંગે હમ
ઇ-લયહિમ અઅ઼-મા-લહુમ ફીહા વહુમ ફીહા લા યુબખ઼સૂન ૦
ઉનકો ઉનકે અમલોંકા (બદલા) દુન્યામેં, ઔર ઉનકે લિયે (દુન્યા)મેં, કુછ નુકસાન નહીં.
ઉલાઇકલ લઝ઼ીના લયસા લહુમ ફિલ આખ઼િ-રતિ ઇલ્લન નારુ
યે હી હૈ જિનકે વાસ્તે કુછ નહી આખિરતમેં સિવા આગકે
વ હ઼બિત઼ા મા સ઼-નઊ ફીહા વ બાતિ઼લુમ મા કાનૂ
ઔર બરબાદ હુવા જો કુછ કિયા થા ઈસ (દુન્યા) મેં ઔર ખરાબ ગયા જો કુછ વો

يَعْمَلُونَ ۝ أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ
شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ
أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ
فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ
مِن رَّبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰئِكَ
يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ
الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ۝ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ۝
أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كَانَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ۘ يُضَاعَفُ
لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا

યઅ્‌મલૂન ○ અ-ફ-મન કાના અ્‌લા બૈયિ-
કરતે થે. ભલા એક શખ્સ જો હૈ સાફ
નતિમ મિર્રબ્બિહી વ યત્લૂહુ શાહિદુમ
રાસ્તે પર અપને રબકી તરફસે ઔર ઉસકે સાથ હૈ એક ગવાહ
મિન્હુ વ મિન ક઼બ્લિહી કિતાબુ મૂસા
અલ્લાહકી તરફસે ઔર ઉસસે પહેલે (ગવાહ થી) કિતાબ મૂસાકી,
ઈમામંવ વ રહ્‌-મહ ઉલાઈકા યુઅ્‌-મિનૂના
રાસ્તા બતલાતી ઔર બખ્શવાતી યે હી લોગ માનતે હૈ
બિહ વ મંય યકફુર બિહી મિનલ અહ્‌ઝાબિ
કુરઆનકો ઔર જો કોઈ મુનકિર હો ઉસસે સબ ફિરકોમેં સે,
ફન્નારુ મવ-ઈ઼દુહ ફલા તકુ ફી મિર-યતિમ
સો દોઝખ હૈ ઠિકાના ઉસકા તો મત રહે શુબ્હ મેં
મિન્હ ઈન્નહુલ હ઼ક઼્ક઼ુ મિર્રબ્બિકા મ
ઉસસે બેશક વો બરહક હૈ તેરે રબકી તરફસે,
વલા કિન્ના અક-સૂરન નાસિ લા યુઅ્‌-મિનૂન ○ વ મન અઝ્‌-લમુ મિમ્મનિફ- ૩
પર બહુતસે લોગ નહી ઈમાન લાતે (૧) ઔર ઉસસે બઢકર ઝાલિમ કૌન હૈ
તરા અ્‌-લલ્લાહિ કઝ઼િબા ઉલાઈકા યુઅ્‌-રદૂના અ્‌લા રબ્બિહિમ
જો બાંધે અલ્લાહ પર ઝૂટ યે લોગ રૂબરૂ લાએ જાએંગે અપને રબકે
વ યકૂલુલ અશ્હાદુ હૅા-ઉલાઈલ લઝ઼ીના ક-ઝ઼બૂ અ્‌લા રબ્બિહિમ
ઔર કહેંગે ગવાહી દેને વાલે યે હી હૈં જિન્હોંને ઝૂટ કહા થા અપને રબ પર.
અલા લઅ્‌-નતુલ્લાહિ અ્‌-લઝ઼્ ઝ઼ાલિમીન અલ્લઝ઼ીના યસુદ-દૂના
સુન લો ફિટકાર હૈ અલ્લાહકી ઝાલિમ લોગોં પર જો કે રોકતે હૈ
અ્‌ન સબીલિલ્લાહિ વ યબ્ગૂ-નહા ઈ઼-વજા વહુમ બિલ આખ઼િ-રતિ
અલ્લાહકી રાહસે, ઔર ઢૂંઢતે હૈં ઉસમેં ટેઢાપન ઔર વો હી આખિરતકે
હુમ કાફિરૂન ○ ઉલાઈકા લમ યકૂનૂ મુઅ્‌-જિઝીના ફિલ અર્દ઼િ
મુનકિર હૈ (૨) વો લોગ નહીં થકાનેવાલે (અમરે ઈલાહીકો) ઝમીન મેં ભાગકર
વમા કાના લહુમ મિન દૂનિલ્લાહિ મિન્ અવલિયાઅ યુદ઼ા-અ્‌ફુ વકફે લાઝિમ
ઔર નહીં ઉનકે વાસ્તે સિવા અલ્લાહકે કોઈ હિમાયતી દુગના કિયા
લહુમુલ અ્‌ઝ઼ાબ મા કાનૂ યસ્તતી઼ઊ઼નસ સમ્અ્‌ા વમા
જાએગા ઉનકે લિયે અઝાબ. ન તાકત રખતે થે સુનનેકી ઔર ન

તફસીર : (૧) અલ્લાહ તરફના સાક્ષીથી મતલબ એ છે પોતાના દિલમાં આ દીનનું નૂર તથા લઝ્ઝત અને કુરઆનની મિઠાશ જુએ છે. (૨) આખિરતમાં કરણી લખનાર ફરિશ્તાઓ તથા જે નેક લોકો ની તેમને ખબર હતી તેઓ તથા નબીઓ બલ્કે તેઓના હાથ પગ પણ સાક્ષી આપશે. અલ્લાહ પાક પર જુઠ બોલવું અનેક પ્રકારે થાય છે કુરઆન ને જુઠાડવું ઈલ્મમાં ખોટું નકલ કરવુ અથવા ખોટુ સ્વપન જાહેર કરવુ અથવા દીની વાતોમાં પોતાની બુધ્ધિથી હુકમ કરવો અગર પોતાના ઉપર કશ્ફ થવાને કે પોતે ખુદાના માનીતા હોવાનો દાવો કરવો વગેરે સૌ મહા ઝુલ્મ છે.

كَانُوا يُبْصِرُونَ ۝ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ
وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ
فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ
عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ
كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسْتَوِيَانِ
مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ
قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا
اللَّهَ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ۝ فَقَالَ
الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا
بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ
أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ
فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝ قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ

કાનૂ યુબસિરૂન ૦ ઉલાઈકલ લઝ઼ીના ખ઼સિરૂ
દેખતે થે. (૧) વો હી હૈ જિન્હોંને નુકસાન કિયા
અન્ફુ-સહુમ વ દ઼લ્લા અ઼ન્હુમ મા કાનૂ
અપની જાનોંકો ઔર ખો ગયા ઉનસે જો ઝૂટ
યફ્-તરૂન ૦ લા જ-ર-મા અન્નહુમ ફ઼િલ
બાંધા થા (૨) નહીં શક ઈસમેં કે વો લોગ
આખ઼િ-રતિ હુમુલ અખ઼્સરૂન ૦ ઈન્નલ
આખિરતમેં ઝ્યાદા નુકસાન ઉઠાનેવાલે હૈં બેશક જો
લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ વ
લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે ઔર
અખ઼્બતૂ ઈલા રબ્બિહિમ ૪ ઉલાઈકા
આજિઝ઼ી કી અપને રબકે સામને, તો વો હી
અસ઼્હ઼ાબુલ જન્નહ ૮ હુમ ફ઼ીહા ખ઼ાલિદૂન ૦
જન્નતકે રેહને વાલે હૈં, વો ઉસમેં હમેશા રેહને વાલે હૈં.

મ
ઉ
૯
૨

મ-સ઼લુલ ફરીક઼ય્નિ કલ અઅ્-મા વલ અસ઼મ્મિ વલ બસ઼ીરિ વસ સમીઅ઼ b
મિસાલ ઈન દોનોં ફિરકોંકી (ઐસી હૈ) જૈસે એક અંધા, ઔર એક બહેરા ઔર દૂસરા દેખતા ઔર સુનતા.
હલ યસ્તવિયાનિ મ-સ઼લા b અ-ફલા તઝ઼ક-કરૂન ૦ વ લ-ક઼દ અર-સલ્ના
કયા બરાબર હૈ દોનોંકી હાલત કયા ફિર નહી નસીહત પકળતે હો તુમ ઔર ભેજા હમને
નૂહ઼ન ઈલા ક઼વમિહી ; ઈન્ની લકુમ નઝ઼ીરુમ મુબીન ૦ અલ્લા તઅ્-બુદૂ
નૂહકો ઉસકી કૌમકી તરફ યે કેહનેકો કે મેં તુઝકો ડરાનેવાલા હુ સાફ સાફ. યે કે ન ઈબાદત કરો
ઈલ્લલ્લાહ b ઈન્ની અખ઼ાફુ અ઼-લય-કુમ અ઼ઝ઼ાબા યવમિન અલીમ ૦
મગર અલ્લાહકી મેં ડરાતા હું તુમ પર અઝાબસે દર્દનાક દિનકી
ફ-ક઼ાલલ મ-લઉલ લઝ઼ીના ક-ફ-રૂ મિન ક઼વમિહી મા નરાકા ઈલ્લા
ફિર કહા સરદારોંને જો કાફિર થે ઉસકી કૌમકે, નહીં દેખતે હૈં તુઝકો મગર
બ-શ-રમ મિસ્લના વમા નરાકત ત-બ-અ઼કા ઈલ્લલ લઝ઼ીના હુમ
આદમી હમ જૈસા ઔર નહીં દેખતે હમ તુઝકો કે પૈરવી કી હો તેરી મગર ઉન્હોંને કે જો
અરાઝ઼િલુના બાદિયર રઅ્-ય ૮ વમા નરા લકુમ અ઼-લયના મિન
હમમેં નીચ કૌમ હૈં (ઔર વો ભી) સરસરી નઝરસે ઔર નહીં દેખતે હમ તુમ લોગોંકી અપને ઉપર કુછ બળાઈ
ફદ઼લિમ બલ નઝ઼ુન્નુકુમ કાઝ઼િબીન ૦ ક઼ાલા યા ક઼વમિ અ-ર-અયતુમ
બલ્કે ગુમાન કરતે હૈં હમ તુમકો ઝૂટે કહા (નૂહને) અય મેરી કૌમ દેખો તો સહી

તફસીર : (૧) એટલે ખુદા પાક પર જુઠ બોલ્યા કારણ કે તેઓ ગૈબથી સાંભળતા કે જોતા ન હતા ફરી એવી વાતો લાવ્યા ક્યાંથી ? (૨) તેઓના એ વિષેના ઝુટા દાવા કે મૂર્તિઓ અમને બખ્શાવાવશે એ સૌ આખિરતમાં ગુમ થઈ ગયું

إِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّىْ وَاٰتٰىنِىْ رَحْمَةً
مِّنْ عِنْدِهٖ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ ؕ اَنُلْزِمُكُمُوْهَا وَاَنْتُمْ
لَهَا كٰرِهُوْنَ ﴿٢٨﴾ وَيٰقَوْمِ لَاۤ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ؕ
اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَاۤ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا ؕ اِنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّىْۤ اَرٰىكُمْ قَوْمًا
تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٩﴾ وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِىْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ
طَرَدْتُّهُمْ ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٣٠﴾ وَلَاۤ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ
خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَاۤ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَاۤ اَقُوْلُ اِنِّىْ
مَلَكٌ وَّلَاۤ اَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ تَزْدَرِىْۤ اَعْيُنُكُمْ لَنْ
يُّؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِىْۤ اَنْفُسِهِمْ ۚ
اِنِّىْۤ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣١﴾ قَالُوْا يٰنُوْحُ قَدْ جٰدَلْتَنَا
فَاَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَاۤ اِنْ كُنْتَ
مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣٢﴾ قَالَ اِنَّمَا يَاْتِيْكُمْ بِهِ اللّٰهُ اِنْ

ઈન કુન્તુ અ઼લા બૈયિ-નતિમ મિર રબ્બી વ
અગર હું મેં સાફ રાસ્તે પર અપને રબકી તરફસે, ઔર દી મુઝકો
આતાની રહ઼-મતમ મિન ઈ઼ન્દિહી ફ-ઉ઼મ્મિયત
રહમત (યાની નબુવ્વત) અપને પાસસે, પસ છુપાઈ ગઈ તુમ પર
અ઼-લયકુમ ط અનુલઝિમુ-કુમૂહા વ
(તુમકો વો સુઝી) તો કયા હમ તુમકો મજબૂર કર સકતે હૈ
અન્તુમ લહા કારિહૂન O વ યા ક઼વમિ લૉ
ઉસ પર? ઔર તુમ બેઝાર હો ઉસસે ઔર અય મેરી કૌમ
અસ્અલુકુમ અ઼લયહિ માલા ط ઈન અજરિયા
નહી માંગતા મેં તુમસે ઉસ પર કુછ માલ. મેરી મઝદૂરી
ઈલ્લા અ઼-લલ્લાહિ વમૉ અ-ન બિ-
તો અલ્લાહ હી કે ઝિમ્મે હૈ ઔર નહી મૈં હાંક
ત઼ારિદિલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ط ઈન્નહુમ મુલાકૂ
દેનેવાલા ઈમાન વાલોંકો યકીનન વો મિલને વાલે હૈં મ
રબબિહિમ વલાકિન્ની અરાકુમ ક઼વ-મન તજ-હલૂન O વ યા ક઼વમિ ૩
અપને રબસે, લેકિન મેં દેખતા હું તુમ લોગ જહાલત કરતે હો ઔર અય કૌમ
મંય યન્સુરુની મિનલ્લાહિ ઈન ત-રત્તુહુમ ط અ-ફલા તઝ઼ક-કરૂન O
કૌન મદદ કરેંગા મેરી અલ્લાહકે મુકાબલેમેં અગર હાંક દું મેં ઉનકો. કયા નહી નસીહત પકળતે તુમ. (૧)
વલૉ અકૂલુ લકુમ ઈ઼ન્દી ખ઼ઝાઈનુલ્લાહિ વલૉ અઅ઼-લમુલ ગ઼યબા
ઔર નહી કહેતા મેં તુમકો મેરે પાસ ખઝાને અલ્લાહકે હૈ ઔર ન મૈં જાનતા હું ગૈબ (કી ખબર)
વલૉ અકૂલુ ઈન્ની મ-લકુંવ વલૉ અકૂલુ લિલ્લઝ઼ીના તઝ-દરી અઅ઼-યુનુકુમ
ઔર ન યે કેહતા હું કે મેં ફરિશ્તા હું. ઔર ન મૈં યે કેહતા હું કે જિન લોગોંકો હકીર દેખતી હૈ આંખે તુમ્હારી
લંય યુઅ-તિ-યહુમુલ્લાહુ ખ઼યરા ط અલ્લાહુ અઅ઼-લમુ બિમા ફી
ન દેગા ઉનકો અલ્લાહ ભલાઈ અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ ઉનકે
અન્ફુસિહિમ ۚ ઈન્ની ઈઝ઼લ લ-મિનઝ઼ ઝ઼ાલિમીન O ક઼ાલૂ યા નૂહુ ક઼દ
જી મેં હૈ. અગરમૈં એસા કહું તો મૈં ઝાલિમોં મેંસે હું (૨) કેહને લગે અય નૂહ
જાદલ્તના ફ-અક-સ઼રતા જિદા-લના ફઅ-તિના બિમા તઈ઼દુનૉ
ઝગળા કિયા તુને હમસે, પર બહુત કિયા તુને ઝગળા હમસે, અબ લે આ હમારે પાસ જો તુ વાદા
ઈન કુન્તા મિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન O ક઼ાલા ઈન્નમા યઅ-તીકુમ બિહિલ્લાહુ ઈન
કરતા હૈ હમસે અગર તુ સચ્ચા હૈ તો (નૂહને) કહા લે આવેગા તુમ્હારે પાસ ઉસકો અલ્લાહ અગર

તફસીર : (૧) કાફિરો જે મુસલમાનોને નીચ સમજે છે અને ચાહે છે કે તેમને કાઢી મુકુ તો તમારી પાસે બેસીશુ અને વાત કરીશું તો ફરમાવ્યું કે તેમના દિલની હકીકત ખુદા પાક ની મુલાકાત વેળા જણાશે હું મુસલમાનો ને હાંકી કાઢું તો અલ્લાહ પાક થી કોણ છુડાવશે? હલાલ રોઝી મેળવવા ખાતર ધંધો કરવાથી માણસ નીચ ગણાવાને પાત્ર થતો નથી અને ફરમાવ્યું કે તમો નાદાન છો.
(૨) કાફિરો નૂહ (અ.) ને કહેતા કે તમારામાં અમારા થી કાંઈ વસ્તુ વિશેષ જોતા નથી તો ફરમાવ્યું કે હું ફરિશ્તો નથી ગૈબની વાતો હું જાણતો નથી ખુદાના ખઝાના મારા હાથમાં નથી પરંતુ તેણે મારા ઉપર જે કૃપા કરી છે તે તમારી આંખોથી છુપી છે.

شَآءَ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ۝ وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِيْٓ
اِنْ اَرَدْتُّ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيْدُ
اَنْ يُّغْوِيَكُمْ ؕ هُوَ رَبُّكُمْ ۟ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ اَمْ
يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ؕ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَعَلَيَّ اِجْرَامِيْ
وَاَنَا بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُجْرِمُوْنَ ۝ وَاُوْحِيَ اِلٰى نُوْحٍ
اَنَّهٗ لَنْ يُّؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ فَلَا
تَبْتَىِٕسْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ۝ وَاصْنَعِ الْفُلْكَ
بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِيْ فِي الَّذِيْنَ
ظَلَمُوْا ۚ اِنَّهُمْ مُّغْرَقُوْنَ ۝ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ ۟ وَكُلَّمَا
مَرَّ عَلَيْهِ مَلَاٌ مِّنْ قَوْمِهٖ سَخِرُوْا مِنْهُ ؕ قَالَ
اِنْ تَسْخَرُوْا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا
تَسْخَرُوْنَ ۝ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ
يُّخْزِيْهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ۝ حَتّٰٓى اِذَا

શાઆ વમા અન્તુમ બિ-મુઅ્-જિઝીન ૦
ચાહેગા તો ઔર નહી તુમ આજિઝ કરનેવાલે (ભાગકર)
વલા યન્ફઉકુમ નુસ્હી ઈન અરત્તુ અન
ઔર નહી ફાયદા દેગી તુમકો નસીહત મેરી અગર ચાહું મેં કે
અન્સહા લકુમ ઈન કાનલ્લાહુ યુરીદુ અંય
નસીહત કરૂં કે તુમકો (જબ કે) અગર અલ્લાહ ચાહેગા કે ગુમરાહ
યુગ્વિ-યકુમ ط હુવા રબ્બુકુમ قف વ ઈલયહિ
કરે તુમકો વો તુમ્હારા રબ હૈ. ઔર ઉસીકી તરફ ફેરે
તુર-જઊન ۝ અમ યકૂલૂનફ-તરાહ ط
જાઓગે (૧) ક્યા કેહતે હૈં કે બના લિયા હૈ ખુદ ઉસ (કુરઆન) કો
કુલ ઈનિફ-તરયતુહૂ ફ-અલૈયા ઈજરામી
કેહ દો બના લિયા હૈ મૈંને ખુદ ઉસકો તો મુઝ પર હૈ મેરા ગુનાહ
વ અ-ન બરીઉમ મિમ્મા તુજરિમૂન ۝
ઔર મેં બરી હું ઉસ ગુનાહ સે કે તુમ કરતે હો (૨)
ع વ ઊહિયા ઈલા નૂહિન અન્નહૂ લંય યુઅ્-મિના મિન કવમિકા ઈલ્લા
૩ ઔર વહી કી નૂહકી તરફ કે અબ ઈમાન ન લાએગા તેરી કૌમમેં સે મગર
મ મન કદ આ-મના ફલા તબ્તઈસ બિમા કાનૂ યફ-અલૂન ۝
૩ વો જો ઈમાન લા ચુકા, સો ગમ મત ખા ઉન કામોં પર જો વો કરતે હૈં.
વસ્નઈલ ફુલ્કા બિ-અઅ્-યુનિના વ વહયિના વલા તુખાતિબ્ની
ઔર બના કશતી રૂબરૂ હમારે ઔર મુઝસે કુછ ગુફતગુ મત કર
ફિલ લઝીના ઝુ-લમૂ ج ઈન્નહુમ મુગ્-રકૂન ૦ વ યસ્નઉલ
ઝાલિમોં કે હકમેં. બેશક વો ડુબોએ જાએંગે ઔર વો કશતી
ફુલ્ક قف વ કુલ્લમા મર્રા અ-લયહિ મ-લઉમ મિન કવમિહી સખિરૂ
બનાતા થા. ઔર જબ ગુઝરતે થે સરદાર ઉસકી કૌમમેંસે હંસી
મિન્હ ط કાલા ઈન તસ્ખરૂ મિન્ના ફ-ઈન્ના નસ્ખરુ મિન્કુમ કમા
કરતે ઉસસે. કહા અગર હંસતે હો તુમ હમસે, તો હમભી હંસેંગે તુમપર જૈસા કે
તસ્ખરૂન ۝ ફ-સવફા તઅ્-લમૂના ۴ મંય યઅ્-તીહિ અઝાબુંય
તુમ હંસતે હો. (૩) અબ જલ્દ જાન લોગે કે કિસ પર આતા હૈ અઝાબ કે
યુખ્ઝીહિ વ યહિલ્લુ અ-લયહિ અઝાબુમ મુકીમ ૦ હત્તા ઈઝા
રૂસ્વા કરે ઉસકો ઔર ઉતરતા હૈ ઉસ પર અઝાબ હમેશાકા યહાં તક કે જબ

તફસીર : (૧) અહીં સુધી જેટલા સવાલો હઝરત નૂહ (અ.) ની કૌમના હતા. તેટલા જ હઝરત (સ.) ની કૌમના પણ હતા તો જાણે આ બધા જવાબ તેઓને જ મળ્યા આ લોકોનો કુરઆન સબંધી એક બીજો દાવો હતો તેનો જવાબ આગળની આયતોમાં છે. (૨) હઝરત નૂહ (અ.) કિતાબ લાવ્યા ન હતાં તેથી કૌમ આ વાત ક્યાંથી કહેતા કે એમણે જ ઘડી કાઢી છે? (૩) કાફિરોને પાણીનુ તોફાન આવવાની ચેતવણી આપી અને વહાણ બનાવવા લાગ્યા તેથી તેઓ હસતા હતા કે ખુશ્ક જમીનમાં ડુબવાનો બચાવ કરે છે અને ઈમાનવાળાઓ તેમના ઉપર હસતા કે માથે મૌત ભમી રહ્યું છે અને છતાં દાંત કાઢે છે?

جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّوْرُ قُلْنَا احْمِلْ فِيْهَا مِنْ
كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ ۭ وَمَآ اٰمَنَ مَعَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلٌ ۝
وَقَالَ ارْكَبُوْا فِيْهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٖىهَا وَمُرْسٰىهَا ۭ
اِنَّ رَبِّيْ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَهِيَ تَجْرِيْ بِهِمْ فِيْ مَوْجٍ
كَالْجِبَالِ ۣ وَنَادٰي نُوْحُۨ ابْنَهٗ وَكَانَ فِيْ مَعْزِلٍ
يّٰبُنَيَّ ارْكَبْ مَّعَنَا وَلَا تَكُنْ مَّعَ الْكٰفِرِيْنَ ۝
قَالَ سَاٰوِيْٓ اِلٰى جَبَلٍ يَّعْصِمُنِيْ مِنَ الْمَاۗءِ ۭ قَالَ
لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ ۚ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ ۝ وَقِيْلَ يٰٓاَرْضُ
ابْلَعِيْ مَاۗءَكِ وَيٰسَمَاۗءُ اَقْلِعِيْ وَغِيْضَ الْمَاۗءُ وَقُضِيَ
الْاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَي الْجُوْدِيِّ وَقِيْلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ
الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَنَادٰي نُوْحٌ رَّبَّهٗ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِيْ

જાઆ અમરુના વ ફારત તન્નૂરુ ✓ કુલ્નહ્-
આ પહુંચા હુકમ હમારા ઔર જોશ મારા તન્નૂરને કહા
મિલ ફીહા મિન કુલ્લિન ઝવ-જયનિસ્-
હમને ચઢાલે કશ્તીમેં હર કિસ્મકા જોડા
નયનિ વ અહ-લકા ઈલ્લા મન સ-બ-કૃ
ઔર અપને ઘરકે લોગોંકો મગર જિસ પર પેહલે હો ચુકા
અ્-લયહિલ કૃવલુ વ મન આ-મન ь
હૈ હુકમ, ઔર ઉસકો જો ઈમાન લાએ હૈ
વમા આ-મના મ-અ્હૂ ઈલ્લા કૃલીલ ૦
ઔર નહીં ઈમાન લાએ ઉનકે સાથ મગર થોડે. (૧)
વ કાલર-કબૂ ફીહા બિસ્મિલ્લાહિ મજ-
ઔર કહા સવાર હો જાવ ઉસમેં અલ્લાહકે નામસે ઉસકા
રેહા વ મુરસાહા ь ઈન્ના રબ્બી લ-ગફૂરુર
ચલના ઔર ઠહરના હૈ બેશક મેરા રબ બખ્શનેવાલા મ
રહ઼ીમ ૦ વ હિયા તજરી બિહિમ ફી મવજિન કલ જિબાલ ـ વ નાદા ૩
મહેરબાન હૈ ઔર વો લિયે જા રહી થી ઉનકો લહેરોંમેં પહાળ જૈસી ઔર પુકારતે થે
નૂહુનિબ-નહૂ વ કાના ફી મઅ્-ઝિલિય યા બુને-યર-કમ મ-અ્ના વલા
નૂહ અપને બેટેકો ઔર થા વો કિનારે પર. અય બેટે સવાર હો જા સાથ હમારે ઔર
તકુમ મ-અ્લ કાફિરીન ૦ કાલા સઆવી ઈલા જ-બલિય યઅ્-સિમુની
મત રહે સાથ કાફિરોંકે. બોલા પહુંચ જાઉંગા કિસી પહાળ પર જો બચા લેગા મુઝકો
મિનલ માઅ ь કાલા લા આસિમલ યવમા મિન અમરિલ્લાહિ ઈલ્લા
પાનીસે કહા કોઈ બચાનેવાલા નહીં આજ અલ્લાહ કે હુકમસે મગર જિસ પર
મર રહિ઼મ ૮ વ હાલા બય-નહુમલ મવજુ ફ-કાના મિનલ મુગ઼-રકીન ૦
વો હી રહમ કરે ઔર હાઈલ હો ગઈ દોનો મેં એક મૌજ ફિર હો ગયા ડૂબનેવાલોંમેં (૨)
વ કીલા યા અર્દુબ-લઈ મા-અકિ વ યા સમાઉ અક્લિઈ વ ગીદલ માઉ
ઔર કહા ગયા અય ઝમીન નિગલ જા અપના પાની ઔર અય આસમાન થમ જા ઔર સુખા દિયા ગયા પાની
વ કુદિયલ અમરુ વસ્તવત અ્લલ જૂદિયયિ વ કીલા બુઅ્-દલ લિલ
ઔર તમામ કિયા ગયા કામ, ઔર ઠહેર ગઈ કશ્તી જૂદી પહાળ પર ઔર કહા ગયા કે
કૃવમિઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦ વ નાદા નૂહુર રબ્બહૂ ફ-કાલા રબ્બિ ઈન્નબ-ની પાવ
દૂર હોં ઝાલિમ લોગ (૩) ઔર પુકારા નૂહંને અપને રબકો કહા અય મેરે રબ મેરા બેટા હૈ

તફસીર : (૧) જેની વંશ રહેવાની મુકદ્દરમાં હતી તે દરેક ઉપયોગી જાનવર નું એક એક જોડુ વહાણમાં લઈ લીધું ઘરવાળાઓમાં જેઓના ઉપર અઝાબનો હુકમ થયો હતો તે એક છોકરો કિનઆન તથા તેની માં અને સ્ત્રી ડુબી ગયા નૂહ (અ.) ની એક મુસલમાન સ્ત્રી તથા ત્રણ પુત્રો તેમની ઔરતો સહિત બચ્યાં જેમની ઔલાદ સારી ખલકત છે હઝરત નૂહ (અ.) ના ઘરમાં એક તન્નુર હતો તેમાંથી પાણી ઉભરતા અઝાબની શરૂઆત થશે ત્યારે વહાણમાં સવાર થઈ જજો. (૨) તે દિવસે સૌથી ઉંચા પહાડના ઉંચા ઝાડ પણ ડુબી ગયા હતા પછી સરખા નો પણ બચાવ રહ્યો ન હતો. (૩) ચાલીસ દિવસ આકાશથી પાણી વરસ્યુ અને જમીનથી ઉભર્યો પછી છ માસ પછી પાણી બંધ થયું ત્યારે પહાડોની શિખરો દેખાયા અને વહાણ જૂદી પહાડ ઉપર લાગી ગયું આ પહાડ શામ મુલ્કમાં છે.

مِنْ اَهْلِيْ وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ
الْحٰكِمِيْنَ ۝ قَالَ يٰنُوْحُ اِنَّهٗ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ ۚ اِنَّهٗ
عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْـَٔلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ۚ
اِنِّيْٓ اَعِظُكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝ قَالَ رَبِّ
اِنِّيْٓ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِيْ بِهٖ عِلْمٌ ۚ
وَاِلَّا تَغْفِرْ لِيْ وَتَرْحَمْنِيْٓ اَكُنْ مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝
قِيْلَ يٰنُوْحُ اهْبِطْ بِسَلٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكٰتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلٰٓى اُمَمٍ مِّمَّنْ مَّعَكَ ۚ وَاُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ
يَمَسُّهُمْ مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ تِلْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ
الْغَيْبِ نُوْحِيْهَآ اِلَيْكَ ۚ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَآ اَنْتَ
وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا ۚ فَاصْبِرْ ۚ اِنَّ الْعَاقِبَةَ
لِلْمُتَّقِيْنَ ۝ وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُوْدًا ۚ قَالَ يٰقَوْمِ
اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۚ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا

મિન અહલી ૮ વ ઈન્ના વઅ્-દકલ હ઼ક્કુ વ
મેરે ઘરવાલોંમેં સે ઔર બેશક તેરા વાદા સચ્ચા હૈ ઔર
અન્તા અહ઼-કમુલ હ઼ાકિમીન ○ ક઼ાલા યા
તુ સબસે બળા હાકિમ હૈ (૧) ફરમાયા અય
નૂહ઼ુ ઈન્નહૂ લયસા મિન અહલિક ૮
નૂહ વો નહીં હૈ તેરે ઘરવાલોંમેં.
ઈન્નહૂ અ઼-મલુન ગ઼યરુ સ઼ાલિહ઼ ૭ ફલા
ઔર ઉસકે કામ ખરાબ હૈ સો મત
તસ્અલનિ મા લયસા લકા બિહી ઈ઼લ્મ ૭
પૂછ મુઝસે જો તુઝકો માલૂમ નહીં.
ઈન્ની અઈ઼ઝુકા અન તકૂના મિનલ
મેં નસીહત કરતા હું તુઝકો કે ન હો જાએ તુ
જાહિલીન ○ ક઼ાલા રબ્બિ ઈન્ની અઊ઼ઝુ
જાહિલોંમે (૨) બોલે અય રબ મેરે મેં પનાહ લેતા હું

મ ૩ બિકા અન અસ્અ-લકા મા લયસા લી બિહી ઈ઼લ્મ ૭ વ ઈલ્લા તગ઼ફિરલી વ
તેરી, ઈસસે કે પુછૂં તુઝસે જો માલૂમ ન હો મુઝકો ઔર અગર તુ ન બખ્શે મુઝકો ઔર
તર-હ઼મની અકુમ મિનલ ખ઼ાસિરીન ○ ક઼ીલા યા નૂહ઼ુહ-બિત઼ બિ-સલામિમ
રહમ ન કરે તુ મઝ પર તો મેં હું નુકસાન પાનેવાલોં મેં (૩) કહા અય નૂહ ઉતર સલામતી કે સાથ
મિન્ના વ બ-રકાતિન અ઼-લયકા વ અ઼લા ઉ-મમિમ મિમ્મમ મ-અ઼ક ૭
હમારી તરફસે ઔર બરકતોંકે સાથ તુઝ પર ઔર ઉન ફિરકોં પર જો તેરે સાથ હૈ
વ ઉ-મમુન' સનુમત્તિઉ઼હુમ સુમ્મા યમસ્સુહુમ મિન્ના અ઼ઝ઼ાબુન
ઔર દૂસરે ફિરકે હૈં કે ફાયદા દેંગે હમ ઉનકો (દુન્યામેં) ફિર પહુંચેગા ઉનકો હમારી તરફસે અઝાબ
અલીમ ○ તિલ્કા મિન અમ્બાઈલ ગ઼યબિ નૂહ઼ીહા ઈલય-ક ૮ મા કુન્તા
દર્દનાક (૪) યે બાતેં ચંદ ગૈબકી ખબરોમેં સે હૈ કે ભેજતે હૈં હમ ઉનકો તેરે
તઅ્-લમુહા અન્તા વલા ક઼વમુકા મિન ક઼બ્લિ હાઝ઼ા ૭ ફસ઼્બિર ૭ ઈન્નલ
તરફ ન જાનતા થા ઉસકો ઔર ન તેરી કૌમ ઈસસે પહેલે. સો તુમ સબ્ર કરો
૯ આ઼ક઼િ-બતા લિલ મુત્તક઼ીન ○ વ ઈલા આ઼દિન અખ઼ાહુમ હૂદા ૭ ક઼ાલા યા
૪ બેશક અંજામ ભલા હૈ ડરનેવાલોંકા ઔર આદકી, તરફ હમને ભેજા ઉનકે ભાઈ હૂદકો. કહા અય
ક઼વમિઅ઼્-બુદુલ્લાહા મા લકુમ મિન ઈલાહિન ગ઼યરુહ ૭ ઈન અન્તુમ ઈલ્લા
મેરી કૌમ બન્દગી કરો અલ્લાહકી નહીં હૈ તુમ્હારા કોઈ માબૂદ સિવા ઉસકે તુમ સબ ઝૂટ

તફસીર : (૧) એટલે કે એક ઔરત હલાકમાં આવી ચુકી. હવે તુ દીકરાને હલાકમાં કર અથવા નજાતમાં કર તારી મરજી છે. (૨) માણસ જે વાત જાણતો ન હોય તે જ પુછે છે પરંતુ મરજી જોઈ પુછવું જોઈએ વડાની મરજી વિરુધ્ધ બાબતમાં તેને પુછવું નાદાન નુ કામ છે. (૩) હઝરત નૂહ (અ.) એ તૌબા કરી પરંતુ એમ ન કહ્યું કે ફરી આવું નહીં કરીશ આમાં એક પ્રકારનો દાવો છે બંદાને તેની તાકાત ક્યાં સુધી છે બંદાને જોઈએ કે ફરી તેમ નહી કરવાના નિશ્ચય સાથે ખુદા પાકની પનાહ પણ માંગે કે કદાચ ફરી તેવું ન થઈ જાય. (૪) હક તઆલાએ દિલાસો આપ્યો કે હવે પછી સઘળી મનુષ્ય જાતી ઉપર કયામત પહેલા કદી પણ એવી આમ હલાકી આવશે નહીં પરંતુ કાફિરો માં થોડાક જ ટોળા હલાક થશે.

مُفْتَرُوْنَ ۞ يٰقَوْمِ لَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِنْ اَجْرِيَ
اِلَّا عَلَى الَّذِيْ فَطَرَنِيْ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۞ وَ يٰقَوْمِ
اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ
مِّدْرَارًا وَّيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
مُجْرِمِيْنَ ۞ قَالُوْا يٰهُوْدُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَّمَا نَحْنُ
بِتَارِكِيْٓ اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ۞
اِنْ نَّقُوْلُ اِلَّا اعْتَرٰىكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوْٓءٍ ؕ
قَالَ اِنِّيْٓ اُشْهِدُ اللّٰهَ وَ اشْهَدُوْٓا اَنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا
تُشْرِكُوْنَ ۞ مِنْ دُوْنِهٖ فَكِيْدُوْنِيْ جَمِيْعًا ثُمَّ لَا
تُنْظِرُوْنِ ۞ اِنِّيْ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْ ؕ
مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَا ؕ اِنَّ رَبِّيْ
عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۞ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ
مَّآ اُرْسِلْتُ بِهٖٓ اِلَيْكُمْ ؕ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّيْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

મુફ-તરૂન ૦ યા કૌમિ લા અસ્અલુકુમ
બાંધ લેતે હો. અય મેરી કૌમ નહીં માંગતા મૈં
અ-લયહિ અજરા ઇન અજરિયા ઇલ્લા
તુમસે ઉસ પર મઝદૂરી મેરી મઝદૂરી તો ઉસી પર
અલલ લઝી ફ-તૃ-રની અ-ફલા તઅ્કિલૂન ૦
હૈ જિસને પૈદા કિયા મુઝકો ફિર ક્યા તુમ નહીં સમઝતે
વ યા કૌમિસ-તગ઼ફિરૂ રબ્બકુમ સુમ્મા
અય મેરી કૌમ બખશિશ માંગો અપને રબસે. ફિર તૌબા કરો
તૂબૂ ઇ-લયહિ યુરસિલિસ સમાઆ
(યાની રૂજુઅ કરો.) ઉસકી જનાબ મેં ભેજ દેગા આસમાન સે
અ-લયકુમ મિદરા-રંવ વ યઝિદકુમ કુવ્વતન
તુમ પર (અબર) બરસનેવાલા. ઔર ઝ્યાદા દેગા તુમકો ઝોર
ઇલા કુવ્વતિકુમ વલા ત-તવલ્લવ મુજરિ-
પર ઔર રૂ ગરદાની ન કરો ગુનેહગાર મ
મીન ૦ કાલૂ યા હૂદુ મા જિઅ્-તના બિ-બૈયિ-નતિંવ વમા નહ્નુ બિતારિકી ૩
હોકર બોલે અય હૂદ નહી આયા તુ હમારે પાસ કોઈ સનદ લેકર, ઔર હમ નહીં છોળનેવાલે
આલિ-હતિના અન કૌલિકા વમા નહ્નુ લકા બિ-મુઅ્-મિનીન ૦ ઇન નકૂલુ
અપને માબૂદકો તેરે કેહનેસે ઔર નહીં હમ તુઝ પર ઈમાન લાનેવાલે હમ તો યેહી
ઇલ્લઅ્-તરાકા બઅ્-દુ આલિ-હતિના બિસૂઅ કાલા ઇન્ની ઉશહિદુલ્લાહા
કેહતે હૈં કે આસેબ હૈ તુઝકો બુરી તરહ કહા (હૂદને) મેં ગવાહ કરતા હું અલ્લાહકો
વશ-હદૂ અન્ની બરીઉમ મિમ્મા તુશરિકૂન ૦ મિન દૂનિહી ફકીદૂની જમીઅન
ઔર તુમ ગવાહ રહો કે મૈં બેઝાર હું ઉનસે જિનકો તુમ શરીક કરતે હો ઉસકે સિવા તો બુરાઈ કરો મેરે હકમેં સબ
સુમ્મા લા તુન્ઝિરૂન ૦ ઇન્ની તવક-કલ્તુ અલલ્લાહિ રબ્બી વ રબ્બિકુમ
મિલ કર, ફિર ન દો મોહલત મુઝસે મૈંને ભરોસા કિયા અલ્લાહ પર જો રબ હૈ મેરા ઔર તુમ્હારા
મામિન દાબ્બતિન ઇલ્લા હુવા આખ઼િઝુમ બિ-નાસિ-યતિહા ઇન્ના રબ્બી
નહી હૈ કોઈ ચલનેવાલા મગર વો પકળ રહાં હૈ પેશાની ઉનકી. (યાની હર જાનદારકી ચોટી ઉસીકે દસ્તમેં હૈ) બેશક મેરા રબ
અલા સિરાતિમ મુસ્તકીમ ૦ ફઇન તવલ્લવ ફ-કદ અબ્લગ઼તુકુમ મા
સીધી રાહ પર હૈ (૧) ફિર અગર મુંહ ફેરોગે તો મેં પહુંચા ચુકા તુમકો જો પૈગામ
ઉરસિલ્તુ બિહી ઇ-લયકુમ વ યસ્તખ઼લિફુ રબ્બી કૌ-મન ગ઼ય-રકુમ
દેકર ભેજા ગયા થા તુમ્હારી તરફ ઔર કાયમ કરેગા મેરા રબ કિસી દૂસરી કૌમકો સિવા તુમ્હારે

તફસીર : (૧) એટલે ખુદા સીધા માર્ગ પર છે એટલે સીધા માર્ગ પર ચાલનારને ખુદા મળશે.

وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ۝
وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝
وَتِلْكَ عَادٌ ۖ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝ وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ
الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا
رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ۝ وَإِلَىٰ ثَمُودَ
أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم
مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَ
اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ۝ قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنتَ
فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا ۖ أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ
مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا

વલા તદુર્રૂ-નહૂ શયઆ ઇન્ના રબ્બી અલા
ઔર ન બિગાળ સકોગે તુમ ઉસકા કુછ. બેશક મેરા રબ
કુલ્લિ શયઇન હફીઝ ૦ વ લમ્મા જાઅ
હર ચીઝ પર નિગેહબાન હૈ. (૧) ઔર જબ પહુંચા હમારા
અમરુના નજ્જયના હૂદંવ વલ્લઝીના
હુકમ બચા લિયા હમને હૂદકો ઔર જો લોગ ઈમાન
આ-મનૂ મ-અહૂ બિ-રહ્-મતિમ મિન્ના વ
લાએ થે ઉસકે સાથ અપની રહમતસે ઔર
નજ્જયનાહુમ મિન અઝાબિન ગલીઝ ૦
બચા દિયા હમને ઉનકો એક ભારી અઝાબ સે (૨)
વ તિલ્કા આદુન જ-હદૂ બિ-આયાતિ
ઔર યે (જિનકા ઝિક્ર હુવા) કૌમે આદ થી ! કે મુનકિર હુવે આયતોંસે
રબ્બિહિમ વ અસવ્ રુસુ-લહૂ વત્ત-બઊ
અપને રબકી ઔર ના ફરમાનીકી ઉસકે રસૂલોંકી ઔર માના
મ
૩ **અમ-રા કુલ્લિ જબ્બારિન અનીદ ૦ વ ઉતબિઊ ફી હાઝિહિદ દુન્યા**
હુકમ હર સરકશ મુખાલિફકા ઔર પીછે ભેજી ગઈ ઉનકે ઈસ દુન્યામેં
લઅ્-નતંવ વ યવ-મલ કિયામહ અલા ઇન્ના આદન ક-ફરૂ રબ્બહુમ
ફિટકાર ઔર કયામત કે દિન ભી સુન લો કૌમે આદ મુનકિર હુઈ અપને રબસે
૯ **અલા બુઅ્-દલ લિ-આદિન કવમિ હૂદ ૦ વ ઇલા સમૂદા અખાહુમ**
૫ સુન લો ફિટકાર હૈ આદકો જો કૌમે હૂદ થી (૩) ઔર કૌમે સમૂદકી તરફ ભેજા ઉનકે ભાઈ
વકફે લાઝિમ **સાલિહા કાલા યા કવમિઅ્-બુદુલ્લાહા મા લકુમ મિન ઇલાહિન ગયરુહ**
સાલિહકો કહા (સાલિહ) ને અય મેરી કૌમ બન્દગી કરો અલ્લાહકી નહીં હૈ તુમ્હારા કોઈ માબૂદ સિવા ઉસકે.
હુવા અન-શ-અકુમ મિનલ અરદિ વસ્તઅ્-મ-રકુમ ફીહા ફસ્તગફિરૂહુ
ઉસીને બનાયા તુમકો ઝમીનસે, ઔર બસાયા તુમકો ઉસીને ઝમીનમેં બખશિશ માંગો ઉસસે
સુમ્મા તૂબૂ ઇલૈહ ઇન્ના રબ્બી કરીબુમ મુજીબ ૦ કાલૂ યા
ફિર રૂજૂઅ કરો ઉસકી તરફ બેશક મેરા રબ નઝદીક હૈ કુબૂલ કરનેવાલા બોલે અય
સાલિહુ કદ કુન્તા ફીના મરજુવ્વન કબ્લા હાઝા અતન્હાના અન નઅ્-બુદા
સાલિહ તુઝસે તો હમકો ઉમ્મીદ થી ઈસસે પહેલે, કયા મના કરતા હૈ તુ હમકો કે બન્દગી ન કરેં
મા યઅ્-બુદુ આબાઉના વ ઇન્નના લફી શકકિમ મિમ્મા તદઊના
જિસકી બન્દગી કરતે થે બાપ દાદા હમારે, ઔર હમકો તો શુબહ હૈ ઉસમેં કે બુલાતા હૈ તૂ હમકો

તફસીર : (૧) એટલે અલ્લાહના રસૂલ નુ કોઈ બગાડી શકશે નહીં કારણ અલ્લાહ તેમનો રક્ષણ કરનાર છે (૨) આખિરતના અઝાબ કરતા દુન્યામાં સખત અઝાબ થાય એજ સારૂ છે (૩) કયામત ના દિવસે આ પ્રમાણે જ પોકાર થશે.

اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ۝ قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ
عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَاٰتٰىنِيْ مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ
يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهٗ فَمَا تَزِيْدُوْنَنِيْ
غَيْرَ تَخْسِيْرٍ ۝ وَيٰقَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ
اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا
بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ۝ فَعَقَرُوْهَا
فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ۭ ذٰلِكَ
وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوْبٍ ۝ فَلَمَّا جَاۗءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا
صٰلِحًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ
خِزْيِ يَوْمِىِٕذٍ ۭ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ۝
وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ
دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۝ كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۭ اَلَآ اِنَّ
ثَمُوْدَا۟ كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ۭ اَلَا بُعْدًا لِّثَمُوْدَ ۝

ઇ-લયહિ મુરીબ ૦ ક઼ાલા યા ક઼વમિ અ-ર-
જિસ તરફ એસા કે દિલ નહી માનતા. (૧) બોલે અય મેરી
અયતુમ ઇન કુન્તુ અ઼લા બૈયિ-નતિમ
કૌમ ભલા દેખો તો અગર મુઝકો સમઝ મિલ ગઈ અપને રબકી
મિર રબ્બી વ આતાની મિન્હુ રહ઼-મતન
તરફસે ઔર ઉસને મુઝકો અપની તરફસે અતા કી રહમત ફિર
ફ મંય યન્સુરુની મિનલ્લાહિ ઇન અ઼-સૈયતુહૂ
કૌન મદદ દેગા મુઝકો અલ્લાહ કે મુકાબલે મેં અગર ના ફરમાની
ફમા તઝીદૂ-નની ગ઼યરા તખ઼્સીર ૦
કરૂં મેં ઉસકી સો તુમ મેરા કુછ નહી બઢાતે સિવા નુકસાનકે
વ યા ક઼વમિ હાઝ઼િહી ના-ક઼તુલ્લાહિ લકુમ
ઔર અય મેરી કૌમ યે ઊંટની હૈ અલ્લાહકી તુમ્હારે
આ-યતન ફ-ઝ઼રૂહા તઅ્-કુલ ફી
લિયે નિશાની. સો છોળ દો ઉસકો ખાતી ફિરે મ
અરદ઼િલ્લાહિ વલા તમસ્સૂહા બિ-સૂઇન ફ-યઅ્-ખુ-ઝ઼કુમ અ઼ઝ઼ાબુન ૩
અલ્લાહકી ઝમીનમેં ઔર મત હાથ લગાવ ઉસકો બુરાઈ કે સાથ, વરના પકળ લેગા તુમકો અઝાબ બહુત
ક઼રીબ ૦ ફ-અ઼-ક઼રૂહા ફ-ક઼ાલા તમત્તઊ઼ ફી દારિકુમ સ઼લા-સ઼તા
જલ્દ (૨) ફિર પાંઉ કટે ઉસકે (મારડાલા ઊંટનીકો) જબ કહા (સાલિહ અ.ને) ફાયદા ઉઠા લો અપને ઘરોંમે તીન
ઐયામ ᵇ ઝ઼ાલિકા વઅ્-દુન ગ઼યરુ મકઝૂબ ૦ ફ-લમ્મા જાઆ
દિન. યે વાદા હૈ જો ઝૂટા ન હોગા ફિર જબ પહુંચા
અમરુના નજ્જય-ના સ઼ાલિહ઼ંવ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ મ-અ઼હૂ બિ-
હુકમં હમારા. બચા દિયા હમને સાલિહકો ઔર ઉનકો જો ઈમાન લાએ ઉસકે સાથ
રહ઼-મતિમ મિન્ના વ મિન ખ઼િઝયિ યવ-મિઇઝ઼ ᵇ ઇન્ના રબ્બકા
અપની રહમતસે ઔર રૂસવાઈસે ઉસ દિનકી. બેશક તેરા રબ
હુવલ ક઼વિય્યુલ અ઼ઝીઝ ૦ વ અ-ખ઼ઝ઼લ લઝ઼ીના ઝ઼-લમુસ઼ સ઼ય-હ઼તુ
વો હૈ ઝોર વાલા ઝબર દસ્ત. ઔર પકળ લિયા ઉન ઝાલિમોંકો હૌલનાક આવાઝને
ફ-અસ઼્બહૂ ફી દિયારિહિમ જાસ઼િમીન ૦ ક-અલ્લમ યગ઼્નવ ફીહા ᵇ
ફિર સુબહકો રેહ ગએ અપને ઘરોંમેં ઉંધે પળે હુવે જૈસે કભી રહે હી ન થે વહાં
અલા ઇન્ના સ઼મૂદા ક-ફરૂ રબ્બહુમ ᵇ અલા બુઅ્-દલ લિ-સ઼મૂદ ૦ ૯
સુન લો સમૂદને ઈન્કાર કિયા અપને રબકા. સુન લો ફિટકાર હૈ સમૂદકો. (૩) ૬

તફસીર : (૧) તારા ઉપર ઉમ્મીદ હતી કે તુ ચાલાક લાગતો હતો અને બાપ દાદાના નામને ઉજવળ કરશે તે ન થતા ઉલ્ટા તુ બરબાદ કરવા લાગ્યો. (૨) હઝરત સાલેહ થી લોકોએ મુજિઝો માંગ્યો ખુદા પાકે તેમની દુઆથી પત્થરમાં થી એક ઊંટડી કાઢી તેજ વખતે તેણે બચ્ચાનો જન્મ આપ્યો તેજ વખતે તે તેની માંની બરાબર થઈ ગયો. હઝરત સાલેહ (અ.) એ ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી ઊંટડીનો માન જાળવશો ત્યાં સુધી દુનિયામાં અઝાબ નહીં આવે જ્યાં તે ખાવા પીવા માટે જતી તો બધા જાનવરો નાસી જતા. (૩) તેઓના ઉપર એવી રીતે અઝાબ આવ્યો કે રાત્રે ઉંઘતા હતા કે ફરિશ્તાએ એક ભયંકર ચીસ પાડી તો સૌના કાળજા ફાટી ગયા.

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوْا
سَلٰمًا ۭ قَالَ سَلٰمٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيْذٍ ۝
فَلَمَّا رَآ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ
مِنْهُمْ خِيْفَةً ۭ قَالُوْا لَا تَخَفْ اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى
قَوْمِ لُوْطٍ ۝ وَامْرَاَتُهٗ قَآىِٕمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا
بِاِسْحٰقَ ۙ وَمِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ۝ قَالَتْ
يٰوَيْلَتٰٓى ءَاَلِدُ وَاَنَا عَجُوْزٌ وَّهٰذَا بَعْلِيْ شَيْخًا ۭ
اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ۝ قَالُوْٓا اَتَعْجَبِيْنَ مِنْ اَمْرِ
اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكٰتُهٗ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ۭ
اِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۝ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيْمَ
الرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا فِيْ قَوْمِ
لُوْطٍ ۝ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيْبٌ ۝
يٰٓاِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرُ

વ લક઼દ જાઅત રુસુલુના ઈબ્રાહીમા
ઔર અલબત્તા આ ચુકે હૈ હમારે ભેજે હુવે ફરિશ્તે ઈબ્રાહીમકે
બિલ બુશરા ક઼ાલૂ સલામા ط ક઼ાલા
પાસ ખુશ ખબરી લેકર, બોલે સલામ (કહા ઈબ્રાહીમને)
સલામુન ફમા લબિસા અન જાઆ બિ-
સલામ હૈ ફિર દેર નહી કે લે આયા
ઈજલિન હ઼નીઝ઼ ੦ ફ-લમ્મા રઆ અયદિ-
એક બછળા તેલા હુવા. (૧) ફિર જબ દેખા
યહુમ લા તસિ઼લુ ઈલયહિ નકિ-રહુમ
ઉનકે હાથ નહી આતે ખાને પર તો અટકા ઉનમેં,
વ અવ-જસા મિન્હુમ ખી઼ફહ ط ક઼ાલૂ
ઔર ડરા ઉનસે દિલમેં વો બોલે
લા તખ઼ફ ઈન્ના ઉરસિલના ઈલા ક઼વમિ
મત ડરો હમ ભેજે હુવે આએ હૈં કૌમે લૂતકી
મ ૩ લૂત઼ ७ વમ-ર-અતુહૂ ક઼ાઈ-મતુન ફ-દ઼હિ઼કત ફ-બશ્શરનાહા બિ-ઈસ્હ઼ાક઼ા ૪
તરફ. (૨) ઔર ઉનકી ઔરત ખળી થી, તબ વો હંસ પળી, ફિર ખુશ ખબરી દી હમને ઉસકો ઈસહાકકે પૈદા હોનેકી
વ મિંવ વરાઈ ઈસ્હ઼ાક઼ા યઅ્-કૂબ ੦ ક઼ાલત યા વય-લતા અ-અલિદુ
ઔર પીછે ઈસ્હાક કે યાકૂબ કે પૈદા હોનેકી (૩) બોલી અય ખરાબી કયા મેં બચ્ચા જનુંગી
વ અ-ન અજૂઝુંવ વ હાઝ઼ા બઅ્-લી શયખા ط ઈન્ના હાઝ઼ા લ-શયઉન
ઔર મેં બુઢ્ઢયા હું, ઔર યે મેરા ખાવિંદ હૈ બુઢ્ઢા. યે તો એક
અજીબ ੦ ક઼ાલૂ અ-તઅ્-જબીના મિન અમરિલ્લાહિ રહ઼-મતુલ્લાહિ
અજીબ બાત હૈ, વો બોલે કયા તઅજ્જુબ કરતી હૈ અલ્લાહ કે હુકમ સે, અલ્લાહકી રહમત હૈ
વ બ-રકાતુહૂ અ-લયકુમ અહ-લલ બયત ط ઈન્નહૂ હ઼મીદુમ મજીદ ੦
ઔર બરકતેં હૈં તુમ પર અય ઘરવાલો યકીનન અલ્લાહ તારીફ કિયા ગયા બુઝુરગી વાલા હૈ.
ફ-લમ્મા ઝ઼-હ-બા અન ઈબ્રાહીમર રવ્ઉ વ જાઅત્હુલ બુશરા
ફિર જબ જાતા રહા ઈબ્રાહીમસે ડર ઔર પહુંચી ઉસકે ખુશ ખબરી
યુજાદિલુના ફી ક઼વમિ લૂત઼ ७ ઈન્ના ઈબ્રાહીમા લ-હ઼લીમુન અવ્વાહુમ
ઝગળને લગા હમસે કૌમે લૂત કે હકમે. બેશક ઈબ્રાહીમ તહમ્મુલ વાલા નર્મ દિલ હૈ રૂજૂઅ
મુનીબ ੦ યા ઈબ્રાહીમુ અઅ્-રિદ઼ અન હાઝ઼ા ج ઈન્નહૂ ક઼દ જાઆ અમ્રુ
રેહનેવાલા. (૪) અય ઈબ્રાહીમ છોળ યે ખયાલ વો તો આ ચુકા હુકમ

તફસીર : (૧) કેટલાક ફરિશ્તાઓ હઝરત લુત (અ.) ની કૌમ ઉપર અઝાબ લઈને જતા હતા પ્રથમ તેઓ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ની પાસે આવ્યા અને દીકરાની બશારત આપી તેમની બીબી સારહથી બેટો ન હતો પહેલા હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) ઓળખ્યા નહીં કે તેઓ ફરિશ્તા છે તેમના માટે ખાવાનું લઈ આવ્યા. (૨) ફરિશ્તાઓ ની સાથે જ ખુદાઈ અઝાબ હતો તેની અસર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) પર પડવાથી ભયભીત થયા. (૩) તેમની બીક જતી રહી ત્યારે તેમણે ખુશીમાં જોઈ પોતે પણ ખુશીથી હસી પડયાં હક તઆલાએ ખુશી પર બીજી ખુશ ખબરીઓ આપી. (૪) હઝરત લૂત (અ.) ને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એજ ત્યાં મોકલ્યા હતા જયારે તેમણે સાંભળ્યું કે તેઓના પર ખુદાઈ અઝાબ આવ્યો તો તરસ ખાઈ તેમની ભલામણ કરવા લાગ્યા.

رَبِّكَ ۚ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ
وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ
بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝ وَجَاءَهُ
قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ ۚ قَالَ يَا قَوْمِ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ
لَكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي ۖ أَلَيْسَ
مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ۝ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا
فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ
قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ
شَدِيدٍ ۝ قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ
يَصِلُوا إِلَيْكَ ۖ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ
وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ ۖ إِنَّهُ مُصِيبُهَا
مَا أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۚ أَلَيْسَ الصُّبْحُ

રબ્બિક ૮ વ ઈન્નહુમ આતીહિમ અ઼ઝાબુન
તેરે રબકા   ઔર ઉન પર આના હૈ વો અઝાબ જો
ગ઼યરુ મરદૂદ ૦ વ લમ્મા જા-અત રુસુલુના
લૌટાયા નહીં જાતા ઔર જબ પહુંચે હમારે ભેજે હુવે (ફરિશ્તે)
લૂત઼ન સી-આ બિહિમ વ દ઼ાક઼ા બિહિમ
લૂત કે પાસ તો ગમગીન હુવા ઉનકે આનેસે ઔર તંગ હુવા
ઝ઼ર-અ઼ંવ વ ક઼ાલા હાઝ઼ા યવમુન અ઼સ઼ીબ ૦
ઉનસે દિલમેં. ઔર કહા યે દિન બળા સખ્ત હૈ (૧)
વ જા-અહૂ ક઼વમુહૂ યુહ-રઊ઼ના ઈલૈહ ᵇ
ઔર આઈ ઉસકે પાસ કૌમ ઉસકી દૌડતી હુઈ ઉસકી તરફ
વમિન ક઼બ્લુ કાનૂ યઅ઼-મલૂનસ સૈયિઆત ᵇ
ઔર ઈસસે પહેલે કર રહે થે વો બુરે કામ
ક઼ાલા યા ક઼વમિ હા-ઉલાઇ બનાતી હુન્ના
કહા (લૂતને) અય મેરી કૌમ યે બેટીયાં મેરી હાઝિર હૈં વો પાક
અત઼્હરુ લકુમ ફત્તકુલ્લાહ વલા તુખ઼્ઝૂનિ ફી દ઼યફી ᵇ અ-લયસા મ ૩
હૈં તુમ્હારે લિયે તો ડરો તુમ અલ્લાહસે. ઔર મત રૂસ્વા કરો મુઝકો મેરે મહેમાનોંમેં. (૨)   કહા નહીં હૈ
મિન્કુમ રજુલુર રશીદ ૦ ક઼ાલૂ લ-ક઼દ અ઼લિમતા મા લના ફી
તુમમેં એક મર્દ ભી નેક, ભલા ?   વો બોલે તુ તો જાનતા હૈ નહીં હૈ
બનાતિકા મિન હ઼ક઼્ક઼ ૮ વ ઈન્નકા લ-તઅ઼લમુ મા નુરીદ ૦
હમકો તેરી બેટિયોંસે કોઈ ગરઝ.   ઔર તુઝકો તો માલૂમ હૈ જો હમ ચાહતે હૈં,
ક઼ાલા લવ અન્ના લી બિકુમ કુવ્વતન અવ આવી ઇલા રુકનિન
કહા (લૂતને) કાશ મુઝકો તુમ્હારે મુકાબલેમેં ઝોર હોતા યા જા બૈઠતા કિસી મઝબૂત
શદીદ ૦ ક઼ાલૂ યા લૂતુ ઈન્ના રુસુલુ રબ્બિકા લંય યસિ઼લૂ ઇ-લયકા
પનાહમેં.   મહેમાન બોલે અય લૂત હમ ભેજે હુવે હૈં તેરે રબકે, હરગિઝ ન પહુંચ સકેંગે વો તુઝ તક
ફ-અસરિ બિ-અહલિકા બિ-ક઼િત્ઇ઼મ મિનલ લયલિ વલા યલ્તફિત
પસ લેકર નિકલ અપને લોગોં કો કુછ રાત રહે સે,   ઔર પીછે મુળ કર ન દેખે
મિન્કુમ અ-હ઼દુન ઇલ્લમ-ર-અ-તક ᵇ ઈન્નહૂ મુસ઼ીબુહા મા
તુમમેં સે કોઈ મગર ઔરત તેરી કે ઉસકો પહુંચકર રહેગા (અઝાબ) જો
અસ઼ા-બહુમ ᵇ ઈન્ના મવઇ઼-દહુમુસ઼ સુ઼બ્હ઼ ᵇ અ-લય-સસ઼ સુ઼બ્હ઼
ઉનકો પહુંચા   ઉનકે વાદેકા વકત સુબહ હૈ   કયા નહીં હૈ સુબહ

તફસીર : (૧) આ ફરિશ્તાઓ ખૂબસુરત છોકરાઓના સ્વરૂપમાં હતા અને હઝરત તો આ કૌમની કુટેવ જાણતા હતા બહુ દિલગીર થયા કે મહેમાનો ને બચાવવા કૌમ સાથે લડવું પડશે. (૨) ફરિશતાઓ હઝરત લુતને ઘેર મહેમાન બનીને ઉતર્યા અને કૌમ તેમને જોઈ દોડી ગઈ હઝરત લુત પોતાની દીકરીઓ ની શાદી કરી દેવા તૈયાર થયા પરંતુ તેઓ ક્યારે માનતા? તે વખતે કાફિરોથી પરણવાની મનાઈ ન હતી.

بِقَرِيْبٍ ۝ فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا
وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيْلٍ ۵ مَّنْضُوْدٍ ۝
مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ ؕ وَمَا هِيَ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ
بِبَعِيْدٍ ۝ وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ؕ قَالَ
يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ وَلَا
تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ اِنِّيْٓ اَرٰىكُمْ بِخَيْرٍ وَّاِنِّيْٓ
اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيْطٍ ۝ وَيٰقَوْمِ اَوْفُوا
الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ
اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ۝
بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۵
وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ ۝ قَالُوْا يٰشُعَيْبُ اَصَلٰوتُكَ
تَاْمُرُكَ اَنْ نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَآ اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ
فِيْٓ اَمْوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُا ؕ اِنَّكَ لَاَنْتَ الْحَلِيْمُ الرَّشِيْدُ ۝

બિ-ક઼રીબ ૦ ફ-લમ્મા જાઆ અમ્રુના
નઝદીક(૧) ફિર જબ પહુંચા હુકમ હમારા
જ-અ઼લ-ના આ઼લિ-યહા સાફિ-લહા
કર ડાલા હમને ઉસ બસ્તીકો ઉસકે ઉપર નીચે (યાની ઝેર ઝબર
વ અમ્તરના અ઼-લયહા હિ઼જા-રતમ
કર દિયા) ઔર બંરસાએ હમને ઈન પર પત્થર
મિન સિજ્જીલિમ મન્દૂદ મુસવ્વ-
કંકરસે તેહ બતેહ, નિશાન કર દિયે ગએ થે
મતન ઈ઼ન્દ઼ા રબ્બિક વમા હિયા મિનઝ઼
(જિન પર) તેરે રબકી તરફસે ઔર નહીં હૈ વો બસ્તી
ઝ઼ાલિમીના બિ-બઈ઼દ વ ઈલા મદ-યના
ઈન ઝાલિમોંસે કુછ દૂર ઔર મદયનકી તરફ
૯ અખ઼ાહુમ શુઅ઼ય-બા ક઼ાલા યા
૭ આધા ભેજા ઉનકે ભાઈ શુઅયબકો. કહા (શુઅયબને) અય મેરી
મ
૩ ક઼વમિઅ઼-બુદુલ્લાહ઼ા મા લકુમ મિન ઈલાહિન ગ઼યરુહ વલા તન્ક઼ુસુલ
કૌમ બન્દગી કરો અલ્લાહ કી, નહી કોઈ તુમ્હારા માબૂદ સિવા ઉસકે ઔર ન ઘટાવ
મિક્યાલા વલ મીઝાના ઈન્ની અરાકુમ બિ-ખ઼યરિંવ વ ઈન્ની અખ઼ાફુ
માપ ઔર તોલકો મેં દેખતા હું તુમકો આસૂદા હાલ ઔર મેં ડરાતા હું
અ઼-લયકુમ અ઼ઝ઼ાબા યવમિમ મુહ઼ીત઼ ૦ વ યા ક઼વમિ અવફુલ મિક્યાલા
તુમ પર અઝાબસે એક ઘેર લેને વાલે દિન કે ઔર અય મેરી કૌમ પૂરા કરો માપ કો
વલ મીઝાના બિલ ક઼િસ્તિ વલા તબ્ખ઼સુન નાસા અશ્યા-અહુમ વલા તઅ઼-સવ
ઔર તોલકો ઈન્સાફસે ઔર ન ઘટા દો લોગોં કો ઉનકી ચીઝેં. ઔર મત
ફિલ અર્દ઼િ મુફસિદીન ૦ બક઼િય્યતુલ્લાહિ ખ઼યરુલ લકુમ ઈન કુન્તુમ
મચાવ ઝમીનમેં ફસાદ (૨) જો બચ રહે અલ્લાહકા દિયા હુવા વો બહેતર હૈ તુમ્હારે લિયે અગર હો
મુઅ-મિનીન વમા અ-ન અ઼લય્-કુમ બિ-હ઼ફીઝ઼ ૦ ક઼ાલૂ યા શુઅ઼ય્બુ
તુમ ઈમાન વાલે ઔર નહીં હું મેં તુમ પર નિગેહબાન બોલે અય શુઅયબ
અ-સ઼લાતુકા તઅ-મુરુકા અન નતરુકા મા યઅ-બુદુ આબાઉના અવ અન
ક્યા તેરે નમાઝ પઢને ને તુઝકો યે સિખાયા કે છોળ દેં જિસકો પૂજતે રહે હમારે બાપ દાદા યા
નફ-અ઼લા ફી અમ્વાલિના મા નશાઅ ઈન્નકા લ-અન્તલ હ઼લીમુર રશીદ ૦
છોળ દેં તસર્રુફ કરના અપને માલોંમે જો કુછ ચાહેં તુહી બળા બાવિકાર નેક ચલન હૈ ! (૩)

તફસીર : (૧) અમારા હઝરત (સ.) ને સવાર થતા જ મક્કા ફતેહ થયુ હતુ તો કદાચ આ આયતમાં તે તરફ ઈશારો હોવો જોઈએ. (૨) વળી તે લોકો અમાનત ના નાણામાં ખયાનત કરતા હતા. (૩) અજ્ઞાનો ની કુટેવ છે કે નેકોના કામ ન કરી શકે તો ઉલટા નેક લોકોને ખીજવવા લાગે છે એ કુફ્રની ખસલત છે.

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ
وَرَزَقَنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۭ وَمَآ اُرِيْدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ
اِلٰى مَآ اَنْهٰىكُمْ عَنْهُ ۭ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا
اسْتَطَعْتُ ۭ وَمَا تَوْفِيْقِيْٓ اِلَّا بِاللّٰهِ ۭ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ۝ وَيٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْٓ اَنْ
يُّصِيْبَكُمْ مِّثْلُ مَآ اَصَابَ قَوْمَ نُوْحٍ اَوْ قَوْمَ هُوْدٍ اَوْ
قَوْمَ صٰلِحٍ ۭ وَمَا قَوْمُ لُوْطٍ مِّنْكُمْ بِبَعِيْدٍ ۝ وَاسْتَغْفِرُوْا
رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ ۭ اِنَّ رَبِّيْ رَحِيْمٌ وَّدُوْدٌ ۝ قَالُوْا
يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَاِنَّا لَنَرٰىكَ
فِيْنَا ضَعِيْفًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنٰكَ ۡ وَمَآ اَنْتَ
عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ۝ قَالَ يٰقَوْمِ اَرَهْطِيْٓ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِّنَ
اللّٰهِ ۭ وَاتَّخَذْتُمُوْهُ وَرَاۗءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۭ اِنَّ رَبِّيْ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ۝ وَيٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ

ક઼ાલા યા ક઼વમિ અ-ર-અયતુમ ઈન કુન્તુ
કહા (શુઅયબને) અય મેરી કૌમ ભલા દેખો તો અગર મુઝકો
અ઼લા બૈયિ-નતિમ મિર રબ્બી વ ર-ઝ-ક઼ની
સમઝ આ ગઈ અપને રબકી તરફસે ઔર રોઝી દી મુઝકો
મિન્હુ રિઝક઼ન હ઼-સના ႞ વમા ઉરીદુ અન
ઉસને રોઝી નેક (યાની નુબુવત) ઔર નહીં ચાહતામેં કે ઉસકે
ઉખ઼ાલિ-ફકુમ ઈલા મા અન્હાકુમ અ઼ન્હ ႞
બાદકો ખુદ કરૂં વો જો તુમસે છુડાઉ.
ઈન ઉરીદુ ઈલ્લલ ઈસ઼્લાહ઼ા મસ્તત઼અ઼્તુ ႞
મેં તો ચાહતા હું સંવારના, જહાં તક કે હો સકે.
વમા તવફીક઼ી ઈલ્લા બિલ્લાહ ႞ અ઼-લયહિ
ઔર બન આંતા હૈ અલ્લાહ કી મદદસે ઉસી પર મૈંને
તવક-કલ્તુ વ ઈ-લયહિ ઉનીબ ૦ વ યા
ભરોસા કિયા હૈ ઔર ઉસીકી તરફ મેરા રૂજુઅ હૈ (૧) ઔર અય મ
ક઼વમિ લા યજરિમન્નકુમ શિક઼ાક઼ી અંય યુસ઼ી-બકુમ મિસ઼્લુ મા અસ઼ાબા ૩
મેરી કૌમ ન કમાઈયો તુમ મેરી ઝિદ કરકે યે કે પડે તુમ પર, (મુસીબતેં) જૈસા કુછ કે પડ ચુકા
ક઼વમા નૂહ઼િન અવ ક઼વમા હૂદિન અવ ક઼વમા સ઼ાલિહ઼ ႞ વમા ક઼વમુ લૂત઼િમ
કૌમે નૂહ પર યા કૌમે હૂદ પર યા કૌમે સાલિહ પર ઔર કૌમે લૂતકો
મિન્કુમ બિ-બઈ઼દ ૦ વસ્તગ઼ફિરૂ રબ્બકુમ સુમ્મા તૂબૂ ઈલૈહ ႞ ઈન્ના રબ્બી
તુમસે કુછ દૂરી નહી ઔર બખશિશ માંગો અપને રબસે ફિર રૂજુઅ કરો તરફ ઉસકે બેશક મેરા
રહ઼ીમુંવ વદૂદ ૦ ક઼ાલૂ યા શુઅ઼યબુ મા નફ-ક઼હુ કસ઼ીરમ મિમ્મા તક઼ૂલુ
રબ હૈ મહેરબાન, મહોબ્બતવાલા કહા ઉન્હોંને અય શુઅયબ હમ નહી સમઝતે બહુત બાતેં જો તુ કહેતાં હૈ
વ ઈન્ના લ-નરાકા ફીના દ઼ઈ઼ફા ჷ વ લવ્લા રહતુકા લ-ર-જમનાકા ; વમા
ઔર હમ તો દેખતે હૈં કે તુ હમમેં કમઝોર હૈ ઔર અગર ન હોતે તેરે ભાઈ તો સંગસાર કર ડાલતે હમ તુઝકો
અન્તા અ઼-લયના બિ-અ઼ઝીઝ ૦ ક઼ાલા યા ક઼વમિ અ-રહત઼ી અ-અ઼ઝ્ઝુ
ઔર નહી હૈ તેરી હમારી નિગાહમેં કુછ ઈઝઝત કહા (શુઅયબને) અય મેરી કૌમ કયા મેરે ભાઈ બન્દોં કા દબાવ
અ઼-લયકુમ મિનલ્લાહ ႞ વત્તખ઼ઝ઼તુમૂહુ વરા-અકુમ ઝ઼િહરિય્યા ႞ ઈન્ના
ઝયાદા હૈ તુમ પર અલ્લાહસે ઔર ડાલ રખ્ખા હૈ ઉસકો પીઠ પીછે ભુલા કર. બેશક
રબ્બી બિમા તઅ઼્મલૂના મુહ઼ીત઼ ૦ વ યા ક઼વમિઅ઼્મલૂ અ઼લા મકા-નતિકુમ
મેરે રબકે કાબૂમે હૈ જો કુછ કરતે હો. અય મેરી કૌમ કામ કિયે જાવ અપની જગહ.

તફસીર : (૧) એ છે ખસલત અલ્લાહવાળા લોકોની કે ચીઢવવાથી ખોટુ ન લગાડયું અને પોતાથી બનતા પ્રયાસો સમજાવતા રહ્યા.

إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۙ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ
يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ۖ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ
رَقِيبٌ ۝ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا
الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ۝ كَأَن لَّمْ
يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ۝
وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۝
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا
أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝ يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۖ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ۝ وَأُتْبِعُوا
فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ بِئْسَ الرِّفْدُ
الْمَرْفُودُ ۝ ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ ۖ
مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ۝ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن

ઇન્ની આ઼મિલ ط સવફ઼ા તઅ્-લમૂના ج મંય
મેં ભી કામ કરતા હું આગે માલૂમ કર લોગે કે કિસ પર
યઅ્-તીહિ અ઼ઝ઼ાબુંય યુખ઼્ઝીહિ વ મન હુવા
આતા હૈ અઝાબ રુસ્વા કરનેવાલા ઔર કૌન કૌન
કાઝ઼િબ ط વર-તક઼િબૂ ઇન્ની મ-અ઼કુમ
ઝૂટા હૈ ! ઔર તકતે રહો મેં ભી તુમ્હારે સાથ
રક઼ીબ ○ વ લમ્મા જાઆ અમ્રુના નજ-
તકે રહા હું ઔર જબ પહુંચા હમારા હુકમ
જયના શુઅ઼ય-બંવ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
બચા લિયા હમને શુઅયબકો ઔર ઉનકો જો ઈમાન લા ચુકે થે
મ-અ઼હૂ બિ-રહ઼-મતિમ મિન્ના ع વ અ-ખ઼-
ઉસકે સાથ અપની મહેરબાની સે ઔર પકળા ઉન
ઝ઼તિલ્લઝ઼ીના ઝ઼ુ-લમુસ઼ સ઼ય-હ઼તુ ફ-અસ઼્બહૂ
ઝાલિમોં કો કળકને (સખ્ત આવાઝને) ફિર સુબહ રહે ગએ
મ ફી દિયારિહિમ જાસિ઼મીન ○ ક-અલ્લમ યગ઼-નવ ફીહા ط અલા બુઅ્-દલ લિ-
૩ અપને ઘરોમેં (ઉંધે પડે હુવે) ગોયા કભી બસેહી ન થે વહાં સુન લો ફિટકાર હૈ
૬ મદ-યના કમા બઇ઼દત સ઼મૂદ ○ વ લ-ક઼દ અર્સલ્ના મૂસા બિ-આયાતિના
૮ મદયનકો જૈસે ફિટકાર હુઈ થી સમૂદકો. ઔર અલબત્તા ભેજ ચુકે હૈં હમ મૂસાકો અપની નિશાનિયાં
વ સુલ્ત઼ાનિમ મુબીન ○ ઇલા ફિર-અ઼વના વ મ-લઇહી ફત્ત-બઊ઼ અમ્રા
ઔર વાઝેહ સનદ દેકર ફિરઔન ઔર ઉસકે સરદારોંકે પાસ ફિર વો ચલે હુકમ પર
ફિર-અ઼વ્ન ع વમા અમ્રુ ફિર-અ઼વના બિ-રશીદ ○ યક઼દુમુ ક઼વ-મહૂ યવ-મલ
ફિરઔનકે ઔર નહી થા હુકમ ફિરઔનકા કુછ. આગે હોગા અપની કૌમકે
ક઼િયા-મતિ ફ-અવ-ર-દહુમુન નાર ط વ બિઅ્-સલ વિરદુલ મવ્રૂદ ○
કયામત કે દિન ઔર પહુંચાએગા ઉનકો (દોઝખમેં) ઔર બુરા ઘાટ હૈ જિસ પર પહુંચે
વ ઉતબિઊ઼ ફી હાઝ઼િહી લઅ્-ન-તંવ વ યવ-મલ ક઼િયામહ ط બિઅ્-સર
ઔર પીછે મિલતી રહી ઈસ જહાનમેં ફિટકાર, ઔર કયામતકે દિનભી બુરા હૈ
રિફદુલ મરફૂદ ○ ઝ઼ાલિકા મિન અમ્બાઇલ ક઼ુરા નક઼ુસ્સુહૂ અ઼-લયકા
ઈન્આમ જો ઉનકો મિલા યે થોળીસી હાલત હૈ બસતિયોંકે કે હમ સુનાતે હૈં તુઝકો બાઝ ઉનમેંસે
મિન્હા ક઼ાઇ-મુંવ વ હ઼સ઼ીદ ○ વમા ઝ઼ુ-લમનાહુમ વલાકિન
અબ તક કાયમ હૈ ઔર બાઝકી જળ કટ ગઈ ઔર નહી ઝુલ્મ કિયા હમને ઉન પર

ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَمَا اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِیْ
یَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ شَیْءٍ لَّمَّا جَآءَ اَمْرُ
رَبِّكَ وَمَا زَادُوْهُمْ غَیْرَ تَتْبِیْبٍ ۝ وَكَذٰلِكَ اَخْذُ
رَبِّكَ اِذَا اَخَذَ الْقُرٰی وَهِیَ ظَالِمَةٌ اِنَّ اَخْذَهٗ
اَلِیْمٌ شَدِیْدٌ ۝ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیَةً لِّمَنْ خَافَ
عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ذٰلِكَ یَوْمٌ مَّجْمُوْعٌ لَّهُ النَّاسُ وَ
ذٰلِكَ یَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ۝ وَمَا نُؤَخِّرُهٗ اِلَّا لِاَجَلٍ
مَّعْدُوْدٍ ۝ یَوْمَ یَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ
فَمِنْهُمْ شَقِیٌّ وَّسَعِیْدٌ ۝ فَاَمَّا الَّذِیْنَ شَقُوْا فَفِی
النَّارِ لَهُمْ فِیْهَا زَفِیْرٌ وَّشَهِیْقٌ ۝ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا مَا
دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ اِنَّ
رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا یُرِیْدُ ۝ وَاَمَّا الَّذِیْنَ سُعِدُوْا
فَفِی الْجَنَّةِ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ

ઝ઼-લમૂ અન્ફુ-સહુમ ફમા અગ઼-નત
લેકિન ઝુલ્મ કિયે ગએ વો હી અપની જાનોં પર. ફિર કુછ
અ઼ન્હુમ આલિ-હતુહુમુલ લતી યદઊ઼ના
કામ ન આએ ઉનકે માબૂદ જિનકો પુકારતે થે
મિન દૂનિલ્લાહિ મિન શયઇલ લમ્મા
સિવા અલ્લાહ કે કિસી ચીઝમેં, જિસ વકત
જાઆ અમ્રુ રબ્બિક ط વમા ઝાદૂહુમ
પહુંચા હુકમ તેરે રબકા ઔર નહી બઢાયા ઉનકે
ગ઼યરા તત્બીબ ○ વ કઝ઼ાલિકા અખ઼્ઝુ
હકમેં સિવા હલાક કરનેકે ઔર ઐસી હૈ પકળ
રૂબ્બિકા ઇઝ઼ા અ-ખ઼-ઝ઼લ કુરા વહિયા
તેરે રબકી જબ પકળતા હૈ બસતિયોં કો ઔર વો
ઝ઼ાલિમહ ط ઇન્ના અખ઼્ઝ઼હૂ અલીમુન
ઝુલ્મ કરતે હૈં બેશક ઉસકી પકળ દર્દનાક હૈ મ ૩
શદીદ ○ ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આ-યતલ લિમન ખ઼ાફા અ઼ઝ઼ાબલ આખ઼િરહ ط
ઝોરકી. બેશક ઈસ બાતમેં નિશાની હૈ ઉસકે લિયે જો ડરતા હૈ અઝાબસે આખિરતકે
ઝ઼ાલિકા યવમુમ મજમૂઉ઼લ ४ લહુન્નાસુ વ ઝ઼ાલિકા યવમુમ મશહૂદ ○ વમા
વો એક દિન હૈ જિસમેં જમા હોંગે સબ લોગ ઔર વો દિન હૈ સબકે પેશ હોનેકા ઔર
નુઅખ઼્ખિ઼રુહૂ ઇલ્લા લિ-અ-જલિમ મઅ્-દૂદ ط યવમા યઅ્-તિ લા તકલ્લમુ
ઉસકો હમ જો દેર કરતે હૈં તો એક વાદેકે લિયે જો મુકર્રર હૈ જિસ દિન વો આએગા બાત ન કર
નફ્સુન ઇલ્લા બિ-ઇઝનિહ ج ફમિન્હુમ શકિય્યુંવ વ સઈદ ○
સકેગા કોઈ જાનદાર મગર ઉસકે હુકમસે સો ઉનમેં બાઝ બદબખ્ત હૈં ઔર બાઝે નેક બખ્ત
ફ-અમ્મલ લઝ઼ીના શકૂ ફ-ફિન નારિ લહુમ ફીહા ઝફીરુંવ વ શહીક઼ ط
વો જો લોગ બદબખ્ત હૈં. વો આગમેં હૈં ઉસકો વહાં ચીખના હૈ ઔર ચિલ્લાના હૈ,
ખ઼ાલિદીના ફીહા મા દા-મતિસ સમાવાતુ વલ અરદુ ઇલ્લા મા શાઆ
હમેશા રહેંગે ઉસમેં જબ તક રહે આસ્માન ઔર ઝમીન, મગર જો ચાહે
રબ્બુક ط ઇન્ના રબ્બકા ફઅ્-આ઼લુલ લિમા યુરીદ ○ વ અમ્મલ લઝ઼ીના સુઇદૂ
તેરા રબ. બેશક તેરા રબ કર ડાલતા હૈ જો ચાહે (૧) ઔર જો લોગ નેક બખ્ત હૈં
ફ-ફિલ જન્નતિ ખ઼ાલિદીના ફીહા મા દા-મતિસ સમાવાતુ
સો જન્નતમેં હૈં હમેશા રહેંગે ઉસમેં જબ તક રહે આસમાન

તફસીર : (૧) એના બે અર્થ થઈ શકે એક તો આકાશ અને જમીન દુનિયામાં જેટલી મુદત રહ્યા તેટલુ દોઝખમાં રહેશે પરંતુ ખુદા પાક ચાહે તેમાં વધારો કરશે અને તે વધારાની ખબર તેને જ છે બીજો અર્થ એ કે આગમાં રહેશે જ્યાં સુધી આકાશ અને જમીન રહેશે ત્યાં સુધી (સદા) રહેશે પરંતુ ખુદા પાક ચાહે તો તેને મોકુફ કરી દેવું તેના અધિકાર બહાર નથી પરંતુ કાફિરો માટે મોકુફ નહી કરવાનું ધારી ચુક્યો છે.

وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۚ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوْذٍ
فَلَا تَكُ فِيْ مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هٰٓؤُلَآءِ ۚ مَا يَعْبُدُوْنَ
اِلَّا كَمَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُهُمْ مِّنْ قَبْلُ ۚ وَاِنَّا لَمُوَفُّوْهُمْ
نَصِيْبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوْصٍ ۚ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى
الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيْهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَاِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ
مِّنْهُ مُرِيْبٍ ۝ وَاِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ
اَعْمَالَهُمْ ۚ اِنَّهٗ بِمَا يَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝ فَاسْتَقِمْ
كَمَآ اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ اِنَّهٗ
بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَلَا تَرْكَنُوْٓا اِلَى الَّذِيْنَ
ع ظَلَمُوْا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ ۙ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ
٩ مِنْ اَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ۝ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ
النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ ۚ اِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ

વલ અરદુ ઈલ્લા મા શાઆ રબ્બુક ♭ અતાઅન
ઔર ઝમીન, મગર જો ચાહે તેરા રબ બખશિશ
ગયરા મજ-ઝૂઝ ○ ફલા તકુ ફી મિર-
કરતા હૈ બે ઈન્તિહા સો તુ ન રહે ધોકે મેં
યતિમ મિમ્મા યઅ-બુદુ હાઉલાઅ ♭ મા
ઉન ચીઝોંસે વો પુજતે હૈ યે
યઅ-બુદૂના ઈલ્લા કમા યઅ-બુદુ આબાઉહુમ
નહી ઈબાદત કરતે જૈસા ઈબાદત કરતે થે ઉનકે બાપ
મિન કબ્લ ♭ વ ઈન્ના લમુવફ-ફૂહુમ
દાદા ઈસસે પેહલે ઔર હમ દેનેવાલે હૈ ઉનકો
નસી-બહુમ ગયરા મન્કૂસ ○ વ લ-કદ
ઉનકા હિસ્સા (યાની અઝાબ) બિલા નુકસાન (પૂરા પૂરા) ઔર અલ-
આતય-ના મૂસલ કિતાબા ફખ્તુલિફ
બત્તા દી થી હમને મૂસાકો કિતાબ ફિર ઈખતિલાફ કિયા ગયા
મ **ફીહ ♭ વ લવલા કલિ-મતુન સ-બ-કત મિર રબબિકા લકુદિયા બય-નહુમ ♭**
૩ ઉસમેં (૧) ઔર અગર ન હોતી એક બાતકે પેહલે ફરમા ચુકા થા તેરા રબ તો ફૈસલા હો જાતા ઉનમેં
વ ઈન્નહુમ લફી શકકિમ મિન્હુ મુરીબ ○ વ ઈન્ના કુલ્લલ લમ્મા લ-યુવફ-
ઔર વો શકમેં હૈ ઉસકી તરફસે કે મુતમઈન નહીં હોને દેતા ઔર જિતને લોગ હૈ જબ વકત
ફિયન્નહુમ રબ્બુકા અઅ-મા-લહુમ ♭ ઈન્નહૂ બિમા યઅ-મલૂના ખબીર ○
આયા પૂરા દેગા (બદલા) ઉનકા રબ ઉનકે અમલોંકા. બેશક વો જો કુછ કે કર રહે હૈ સબસે બાખબર હૈ.
ફસ્તકિમ કમા ઉમિરતા વ મન તાબા મ-અ-કા વલા તત-ગવ ♭
સો સીધા ચલા જા જૈસા તુઝકો હુકમ દિયા હૈ ઔર વો જિસને તૌબાકી તેરે સાથ, ઔર હદસે આગે ન બઢો
ઈન્નહૂ બિમા તઅ-મલૂના બસીર ○ વલા તર-કનૂ ઈલલ લઝીના ઝ-લમૂ
બેશક વો જો કુછ કે તુમ કર રહે હો વો દેખતા હૈ ઔર મત ઝુકો ઉનકી તરફ જો ઝાલિમ હૈ
ફ-ત-મસ્સ-કુમુન નારુ ♭ વમા લકુમ મિન દૂનિલ્લાહિ મિન અવલિયાઆ
ફિર તુમકો લગેગી આગ ઔર નહી હૈ કોઈ તુમ્હારે સિવા અલ્લાહ મદદગાર.
સુમ્મા લા તુન્સરૂન ○ વ અકિમિસ સલાતા ત-ર-ફયિન નહારિ
ફિર કભી મદદ ન પાએંગે: ઔર કાયમ કર નમાઝકો દોનોં તરફ દિનકે
વ ઝુ-લફમ મિનલ લયલ ♭ ઈન્નલ હ-સ-નાતિ યુઝહિબ-નસ
ઔર કુછ હિસ્સેમેં રાતકે બેશક નેકિયાં દૂર કરતી હૈ

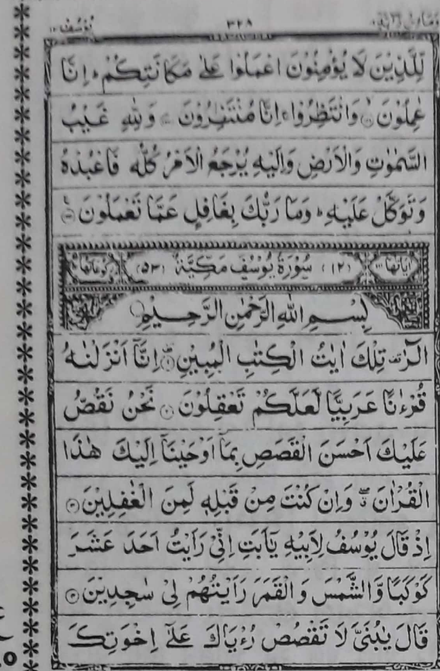
તફસીર : (૧) એટલે કિતાબ તૌરેત માર્ગ દર્શક બનીને આવી હતી પણ તેના સમજવામાં મત ભેદ કર્યો ખુદા પાક ના તરફથી આ વાત નક્કી થઈ ચૂકી કે દુનિયામાં સત્ય અને અસત્યનો ફેસલો નહી થાય.

السَّيِّاٰتِ ؕ ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذّٰكِرِيْنَ ۝ وَاصْبِرْ
فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ فَلَوْلَا
كَانَ مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُولُوْا بَقِيَّةٍ
يَّنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْاَرْضِ اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّنْ
اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَآ اُتْرِفُوْا فِيْهِ
وَكَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ۝ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ
الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّاَهْلُهَا مُصْلِحُوْنَ ۝ وَلَوْ شَآءَ
رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلَا يَزَالُوْنَ
مُخْتَلِفِيْنَ ۝ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ رَبُّكَ ؕ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ ؕ
وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ
وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ۝ وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ
اَنْۢبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ ۚ وَجَآءَكَ فِيْ
هٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَّذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَقُلْ

સૈયિઆત ઼ ઝ઼ાલિકા ઝ઼િકરા લિઝ઼
બુરાઈયોંકો યે નસીહત હૈ નસીહત માનનેવાલોં
ઝ઼ાકિરીન ૦ વસ્બિર ફઈન્નલ્લાહા લા યુદ઼ીઉ
કે લિયે ઔર સબ્ર કર બેશક અલ્લાહ નહી ઝાયેઅ કરતા
અજ-રલ મુહ઼સિનીન ૦ ફ-લવલા કાના
અજર નેકીયાં કરનેવાલોંકા. (૧) ઔર ક્યોં ન હુવે
મિનલ ક઼ુરૂનિ મિન ક઼બ્લિકુમ ઉલૂ
ઉન જમાતોંમેં જો તુમસેં પેહલે થી ઐસે
બક઼િય્યતિંય યન્હવના અ઼નિલ ફસાદિ ફ઼િલ
સમઝદાર લોગ જો મના કરતે બિગાળ કરનેસે મુલ્કમેં
અરદ઼િ ઈલ્લા ક઼લીલમ મિમ્મન અન્જયના
મગર થોળે ઐસે થે જિન્હેં હમને બચા લિયા
મિન્હુમ ૦ વત્ત-બઅ઼લ લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ મૉ
ઉનમેંસે. ઔર પીછે પળે રહે ઝાલિમ ઉસી ચીઝકે

ઉતરિફૂ ફ઼ીહિ વ કાનૂ મુજરિમીન ૦ વમા કાના રબ્બુકા લિયુહલિકલ મ ૩
જિસમેં ઉનકો ઐશ મિલા ઔર થે વો ગુનેહગાર (૨) ઔર નહી ઐસા તેરા રબકે હલાક કરે
કુરા બિ-ઝ઼ુલમિંવ વ અહલુહા મુસ઼લિહૂન ૦ વ લવ શૉઆ રબ્બુકા
બસતિયોંકો ઝબરદસ્તીસે ઔર લોગ વહાંકે નેક થે . ઔર અગર ચાહતા તેરા રબ
લ-જ-અ઼લન નાસા ઉમ્મતંવ વાહિ઼-દતંવ વલા યઝાલૂના મુખ્તલિફ઼ીન ૦
તો કર ડાલતા લોગોંકો એક હી તરીકે પર ઔર હમેશા રેહતે હૈં ઈખતિલાફમેં
ઈલ્લા મર રહ઼િમા રબ્બુક ઼ વલિ-ઝ઼ાલિકા ખ઼-લ-ક઼હુમ ઼ વ તમ્મત
મગર જિન પર રહમ કિયા તેરે રબને. ઈસી વાસ્તે પૈદા કિયા ઉનકો ઔર પૂરી હુઈ
કલિ-મતુ રબબિકા લઅમ-લ-અન્ના જહન્નમા મિનલ જિન્નતિ વન્નાસિ
બાત તેરે રબકી કે અલબત્તા ભર દુંગા દોઝખકો જિન્નાતસે ઔર આદમિયોંસે
અજ-મઈન ૦ વ કુલ્લન નક઼ુસ્સુ અ઼-લયકા મિન અમ્બૉઈર રુસુલિ
સબસે. ઔર સબ ચીઝ બયાંન કરતે હૈં હમ તુઝ પર રસૂલોંકી ખબરોંસે
મા નુસ઼બ્બિતુ બિહી ફ઼ુઆદક ૦ વ જૉ-અકા ફ઼ી હાઝ઼િહિલ હ઼ક઼્ક઼ુ વ
વો કે તસલ્લી દે જિસસે તેરે દિલકો ઔર આઈ તેરે પાસ હક બાત ઔર
મવઇ઼-ઝ઼તુંવ વ ઝ઼િકરા લિલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ ક઼ુલ
નસીહત ઔર યાદદાશ્ત ઈમાનવાલોં કે લિયે. ઔર કેહ દો

તફસીર : (૧) નેકીઓ ત્રણ પ્રકાર ની બુરાઈઓ ને દુર કરે છે નેકીઓ કરવાથી બુરાઈઓ માફ થાય છે નેકીઓની ટેવ પાડવાથી બુરાઈઓની કુટેવ છુટી જાય છે અને જે મુલ્કમાં નેકીઓનો રિવાજ વધે છે ત્યાં હિદાયત આવી ગુમરાહી મટે છે પરંતુ ત્રણે ઠેકાણે નેકીઓ વધારે હોવી જોઈએ જેટલો મેલ હોય તેટલા જ સાબુની જરૂર રહે છે. (૨) નેક લોકો વધુ હોત તો તેમની બરકતથી કૌમ હલાક ન થાત અઝાબ આવ્યો પરંતુ નેક લોકો બચી ગયા.

લિલ્લઝીના લા યુઅ-મિનૂ-નઅ્-મલૂ અ્લા
ઉન લોગોં કે જો ઈમાન નહીં લાતે કામ કિયે જાય
મકા-નતિકુમ ઇન્ના આ્મિલૂન
અપની જગહ પર હમ ભી કામ કરતે હૈં ઔર ઈન્તિઝાર
વન્તઝિરૂ ઇન્ના મુન્તઝિરૂન ૦ વ લિલ્લાહિ
કરો હમભી મુન્તઝિર હૈ ઔર અલ્લાહ કે પાસ
ગ઼યબુસ સમાવાતિ વલ અરદ્િ વ ઈ-લયહિ
હૈ છુપી બાત આસ્માનકી ઔર ઝમીનકી ઔર ઉસીકી તરફ
યુર-જઉલ અમ્રુ કુલ્લુહૂ ફઅ્-બુદહુ વ
રૂજુઅ હૈ સબ કામ સો બન્દગી કર ઉસીકી ઔર
ત-વક્કલ અ્લૈહ વમા રબ્બુકા
ભરોસા રખ ઉસ પર ઔર નહી તેરા રબ
બિ-ગ઼ાફિલિન અ્મ્મા તઅ્-મલૂન
બેખબર ઉસસે જો કામ તુમ કરતે હો

૯ ૧૦ મ ૩

સૂરઈ યૂસુફ

સૂરઈ યૂસુફ મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસમેં (૧૧૧) આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ લૉમ રા તિલ્કા આયાતુલ કિતાબિલ મુબીન ઇન્ના
અલિફ લામ રા યે આયતેં હૈં વાઝેહ કિતાબકી બેશક
અન્ઝલનાહુ કુરઆનન અ્-ર-બિય્યલ લ-અ્લ્લકુમ તઅ્-ક઼િલૂન ૦
ઉતારા હૈ કુરઆન અરબી ઝબાનમેં તાકે તુમ સમઝ લો
નહ઼નુ નકુસ્સુ અ્-લયકા અહ઼-સનલ ક઼-સસ઼િ બિમા અવ-હ઼યના ઇ-લયકા
હમ બયાન કરતે હૈં તેરે પાસ બહુત અચ્છા બયાન ઈસ વાસ્તે કે ભેજા હમને તેરી તરફ
હાઝ઼લ કુરઆન વ ઇન કુન્તા મિન ક઼બલિહી લમિનલ ગ઼ાફિલીન ૦
યે કુરઆન ઔર તુમ થે ઈસસે પેહલે અલબત્તા બે ખબરોંમેં
ઇઝ઼ ક઼ાલા યૂસુફુ લિ-અબીહિ યા અ-બતિ ઇન્ની ર-અયતુ અ-હ઼-દા
જિસ વકત કહા યૂસુફને અપને બાપસે અય મેરે બાપ મૈંને દેખા ખ્વાબમેં
અ્-શ-રા કવ-કબંવ વશ શમ્સા વલ ક઼-મ-રા ર-અયતુહુમ લી
ગ્યારાં (૧૧) સિતારોંકો ઔર સૂરજકો ઔર ચાંદકો દેખા મૈંને ઉસકો અપને વાસ્તે
સાજિદીન ૦ ક઼ાલા યા બુનૈયા લા તક઼સુસ઼ રુઅ્યાકા અ્લા ઇખ઼્વતિકા
સજદા કરતે હુએ અય મેરે બેટે મત બયાન કરના ખ્વાબ અપને ભાઈયોં કે સામને

يُكِيْدُوْا لَكَ كَيْدًا ۖ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ
مُّبِيْنٌ ۝ وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيْكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ
مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكَ
وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوْبَ كَمَآ اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ
قَبْلُ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ ۗ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝
لَقَدْ كَانَ فِيْ يُوْسُفَ وَاِخْوَتِهٖٓ اٰيٰتٌ لِّلسَّآئِلِيْنَ ۝
اِذْ قَالُوْا لَيُوْسُفُ وَاَخُوْهُ اَحَبُّ اِلٰٓى اَبِيْنَا مِنَّا وَ
نَحْنُ عُصْبَةٌ ۗ اِنَّ اَبَانَا لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنِۚ ۝ اقْتُلُوْا
يُوْسُفَ اَوِ اطْرَحُوْهُ اَرْضًا يَّخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيْكُمْ
وَتَكُوْنُوْا مِنْ بَعْدِهٖ قَوْمًا صٰلِحِيْنَ ۝ قَالَ قَآئِلٌ
مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوْا يُوْسُفَ وَاَلْقُوْهُ فِيْ غَيٰبَتِ الْجُبِّ
يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ۝
قَالُوْا يٰٓاَبَانَا مَا لَكَ لَا تَاْمَنَّا عَلٰى يُوْسُفَ وَاِنَّا

ફ-યકીદૂ લકા કયદા ♭ ઈન્નશ શયતાના લિલ
ફિર વો બનાએંગે તેરે વાસ્તે કુછ ફરેબ. અલબત્તા શયતાન હૈ
ઈન્સાનિ અદુવ્વુમ મુબીન ○ વ કઝાલિકા
ઈન્સાનકા ખુલા દુશ્મન (૧) ઔર ઈસી તરહ
યજ-તબીકા રબ્બુકા વ યુઅલ્લિમુકા
બરગુઝીદા કરેગા તુઝકો તેરા રબ ઔર સિખાએગા તુઝકો
મિન તઅ-વીલિલ અહાદીસિ વ યુતિમ્મુ
તાબીર બનાની બાતોંકી. ઔર પૂરા કરેગા
નિઅ-મ-તહૂ અ-લયકા વ અલા આલિ
અપના ઈન્આમ તુઝ પર ઔર ઔલાદ પર
યઅ-કૂબા કમા અ-તમ્મહા અલા અ-બવયકા
યાકૂબ કી જૈસા પૂરા કિયા હૈ તેરે દો બાપ દાદોં પર
મિન કબ્લુ ઈબ્રાહીમા વ ઈસ્હાક ♭
ઈસસે પેહલે ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસહાક પર
ઈન્ના રબ્બકા અલીમુન હકીમ ○ લકદ કાના ફી યૂસુફા વ ઈખ્વતિહી મ ૩ ૯ ૧૧
બેશક તેરા રબ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ (૨) ઔર અલબત્તા હૈ યૂસુફકે કિસ્સેમેં ઔર ઉસકે ભાઈયોંકે કિસ્સેમેં
આયાતુલ લિસ્સાઈલીન ○ ઈઝ કાલૂ લયૂસુફુ વ અખૂહુ અ-હબ્બુ
નિશાનિયાં પૂછને વાલોં કે લિયે. (૩) જબ કેહને લગે અલબત્તા યૂસુફ ઔર ઉસકા ભાઈ ઝયાદા પ્યારા હૈ
ઈલા અબીના મિન્ના વ નહનુ ઉસ્બહ ♭ ઈન્ના અબાના લફી દલાલિમ
હમારે બાપકો હમસે ઔર હમ કુવ્વતવાલે લોગ હૈં અલબત્તા હમારે બાપ ઝાહિર
મુબીન ○ ઉકતુલૂ યૂસુફા અવિત-રહૂહુ અરદંય યખ્લુ લકુમ વજહુ
ગલતી પર હૈં (૪) માર ડાલો યૂસુફકો યા ફેંક દો ઉસકો કિસી મુલ્કમેં કે ખાલિસ રહે તુમ પર તવજ્જુહ
અબીકુમ વ તકૂનૂ મિમ બઅ-દિહી કવ-મન સાલિહીન ○ કાલા
તુમ્હારે બાપકી, ઔર હો જાવ તુમ ઈનકે બાદ અચ્છે લોગ. બોલા એક
કાઈલુમ મિન્હુમ લા તકતુલૂ યૂસુફા વ અલ્કૂહુ ફી ગયા-બતિલ જુબ્બિ
બોલનેવાલા ઉનમેંસે મત માર ડાલો ઉસકો ગુમરાહ કુવે મેં કે
યલ-તકિતહુ બઅ-દુસ સૈયા-રતિ ઈન કુન્તુમ ફાઈલીન ○ કાલૂ યા
ઉઠા લે જાવે ઉસકો કોઈ મુસાફિર અગર તુમકો કરના હૈ બોલે અય
અબાના મા લકા લા તઅ-મન્ના અલા યૂસુફા વ ઈન્ના
બાપ હમારે કયા બાત હૈ કે એતબાર નહી કરતે યૂસુફકે હમારે ઉપર ઔર હમ તો ઉસકે

તફસીર : (૧) એટલે સ્વપ્નાની તાબીર અને મતલબ જાહેર છે તો સાંભળતા જ સમજી જશે તેમના અગિયાર અને એકમાં બધા તેમની તરફ મોહતાજ બનશે ફરી શયતાન તેમના દિલમાં ઈર્ષા નાખશે. (૨) સિજદહ થી ખુદાની કૃપા થવાનું સમજયા અને તેમની લાયકાત અને સમજ શકતિ જોઈ કે આટલી નાની વયમાં આવું યોગ્ય સ્વપ્ન જોયું તેમણે આજિઝી અને નમ્રતા ની રૂએ પોતાનું નામ ન લેતા માત્ર પોતાના બાપ હઝરત ઈકહાક (અ.) અને પોતાના દાદા હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) નુ નામ લીધુ. (૩) કુરેશી કાફિરોએ યહુદીઓથી કહ્યું કઈ સવાલ બતાવો તો અમે મુહમ્મદ (સ.) ને સત્યતા અજમાવવા પુછીએ તેઓએ કહ્યું કે એમ પુછો કે ઈબ્રાહીમ (અ.) નું વતન સીરીઆ છે તો તેમની ઔલાદ મિસરમાં કયાંથી આવી ? કે હઝરત મૂસાનો ઝઘડો ફિરઔન સાથે થયો ત્યારે આ ↗

↗ સૂરત મોકલતા ફરમાવ્યું એમાં પુછનારા કુરેશીઓ માટે નિશાનીઓ છે કે જે ભાઈની અદેખાઈ કરી તાબેદારી કબુલ ન કરી તેમને આખરે ભાઈના મોહતાજ કર્યા વળી યહુદીઓ પણ એજ પ્રમાણે ઈર્ષા કરીને જ ખરાબ થયા છે કુરેશીઓ એ ભાઈને વતનથી કાઢી મુકયા તો ત્યાં જ મુદા પાકે તેમને શકતી આપી. (૪) એટલે અડી વખતે અમો જ કામ આવીશું આ પુત્રો નાના છે એક ભાઈ સગો હતો અને બીજા બધા સાવકા ભાઈ હતા.

لَهٗ لَنٰصِحُوْنَ ۝ اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَّرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَ
اِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ۝ قَالَ اِنِّىْ لَيَحْزُنُنِىْۤ اَنْ تَذْهَبُوْا
بِهٖ وَاَخَافُ اَنْ يَّاْكُلَهُ الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ
غٰفِلُوْنَ ۝ قَالُوْا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّاۤ
اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ۝ فَلَمَّا ذَهَبُوْا بِهٖ وَاَجْمَعُوْۤا اَنْ يَّجْعَلُوْهُ
فِىْ غَيٰبَتِ الْجُبِّ ۚ وَاَوْحَيْنَاۤ اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ
هٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝ وَجَآءُوْۤ اَبَاهُمْ عِشَآءً
يَّبْكُوْنَ ۝ قَالُوْا يٰۤاَبَانَاۤ اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا
يُوْسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ ۚ وَمَاۤ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ
لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِيْنَ ۝ وَجَآءُوْ عَلٰى قَمِيْصِهٖ بِدَمٍ
كَذِبٍ ۗ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۗ فَصَبْرٌ
جَمِيْلٌ ۗ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ۝ وَجَآءَتْ
سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوْا وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهٗ ۗ قَالَ يٰبُشْرٰى

લહૂ લ-નાસિહૂન ૦ અરસિલહુ મ-અના
ખેર ખ્વાહ હૈ. ભેજો ઉસકો હમારે સાથ તાકે
ગદ્દય યર-તઅ વ યલ-અબ વ ઈન્ના લહૂ
ખૂબ ખાય ઔર ખેલે ઔર હમ તો ઉસકે નિગેહબાન
લ-હાફિઝૂન ૦ કાલા ઈન્ની લ-યહઝુનુની
હૈ (૧) કહા (બાપને) મુઝકો ગમ હોતા હૈ
અન તઝ-હબૂ બિહી વ અખાફુ
ઈસસે તુમ ઉસકો લે જાવ. ઔર ડરતા હું મેં
અંય યઅ-કુ-લહુઝ ઝિઅ-બુ વ અન્તુમ અન્હુ
ઈસસે કે ખા જાએ ઉસકો ભેળીયા. ઔર તુમ ઉસસે
ગાફિલૂન ૦ કાલૂ લઈન અ-ક-લહુઝ
બે ખબર રહો (૨) વો બોલે અગર ખા ગયા
ઝિઅ-બુ વ નહનુ ઉસ્બતુન ઈન્ના ઈઝલ
ભેળીયા ઔર હમ એક જમાઅત હૈ તાકતવર તો હમને

મ લ-ખાસિરૂન ૦ ફ-લમ્મા ઝ-હબૂ બિહી વ અજ-મઊ અંય યજ-અલૂહુ ફી
૩ સબ કુછ ગંવાયા. ફિર જબ લેકર ચલે ઉસકો ઔર ઈશારા કર દિયા કે ડાલ ઉસકો
ગયા-બતિલ જુબ્બ ۚ વ અવ-હયના ઇ-લયહિ લતુનબ્બિ-અન્નહુમ બિ-
ગુમનામ કુવે મેં ઔર ઈશારા કર દિયા (વહી ભેજી) હમને ઉસ (યૂસુફ) કો કે તુ જતાએગા
અમરિહિમ હાઝા વહુમ લા યશઊરૂન ૦ વ જાઊ અબાહુમ ઈશા-અંય
ઉનકા યે કામ ઔર વો ન જાનેંગે (તુઝકો) (૩) ઔર આએ બાપકે પાસ અંધેરા
યબ્કૂન ૦ કાલૂ યા અબાના ઈન્ના ઝ-હબના નસ્તબિકુ વ ત-રકના
પડે રોતે હુવે કેહને લગે અય હમારે બાપ હમ લગે દોડને આગે નિકલનેકો ઔર છોડ દિયા
યૂસુફ ઈન્દા મતાઈના ફ-અ-ક-લહુઝ ઝિઅ-બ ۚ વમા અન્તા બિ-
હમને યૂસુફકો અપને અસ્બાબકે પાસ ફિર ખા ગયા ઉસકો ભેળીયા ઔર આપ યકીન નહીં કરેંગે
મુઅ-મિનિલ લના વ લવ કુન્ના સાદિકીન ૦ વ જાઊ અલા કમીસિહી બિ-દમિન
હમારા કેહના ઔર અગરચે સચ્ચા હો ઔર લાએ ઉસકે કુરતે પર લહુ લગાકર
કઝિબ ۗ કાલા બલ સવ્વલત લકુમ અન્ફુસુકુમ અમ્રા ۗ ફ-સબ્રુન જમીલ ۗ
ઝૂટ બોલે (બાપ યે બાત નહી) બલ્કે બના લી તુમ્હારે લિયે તુમ્હારે નફસોંને એક બાત સબ્ર હી બહેતર હૈ
વલ્લાહુલ મુસ્તઆનુ અલા મા તસિફૂન ૦ વ જા-અત સૈયા-રતુન
ઔર અલ્લાહસે મદદ માંગતા હું ઉસ બાત પર જો તુમ ઝાહિર કરતે હો (૪) ઔર આયા એક કાફિલા ફિર
ફ-અર-સલૂ વારિ-દહુમ ફ-અદલા દલ્વહ ۗ કાલા યા બુશરા
ભેજા અપના પાની ભરનેવાલા ઉસને લટકાયા અપના ડોલ કેહને લગા કયા ખુશીકી બાત હૈ

તફસીર : (૧) બકરીઓ ચરાવવા જંગલ માં જતા હતા. (૨) તેમના દિલમાં વરૂના ખાઈ જવાનો ડર પૈદા થયો. (૩) ફરી જયારે હઝરત યૂસુફને લઈને ગયા તે પછી શું થયું તેનુ વર્ણન કર્યુ નહી કારણ કે વર્ણન કરવા જેવું ન હતું જે કાંઈ ભાઈઓ એ વર્તાવ કર્યો રસ્તામાં બુરૂ કહેતા મારપીટ કરતા લઈ ગયા તેમના રડવા અને ફરિયાદ પર તરસ ખાધો નહિ પછી કુવામાં નાખ્યો તો કિનારો પકડી લટકી ગયા ત્યારે દોરડું બાંધી લટકાવ્યા અને અધવચથી છોડી મુકયા તો પાણીમાં પડયા તો ચોટથી બચી ગયા ખૂણામાં એક પત્થર ઉપર બેસી ગયા અને પહેરણ ઉતારી લટકાવી દીધો ત્યારે હક તઆલાએ ખુશ ખબરી મોકલી કે ગભરાવ નહી એક વખત એવો પણ આવશે કે તેમનુ આ દુષ્ટ કામ યાદ દેવડાવશે. (૪) એટલે પહેરન ઉપર લોહી લગાડી રજુ કર્યુ હઝરત યાકુબ (અ.) તેમનુ ઝૂટ ↗

↗ સમજી ગયા કારણ વરૂ ખાતો તો પહેરન સાબિત ક્યારે રાખતો ?

પોના

هٰذَا غُلٰمٌ ؕ وَاَسَرُّوْهُ بِضَاعَةً ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ۝
وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍۢ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُوْدَةٍ ۚ وَكَانُوْا فِيْهِ
مِنَ الزّٰهِدِيْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِى اشْتَرٰىهُ مِنْ مِّصْرَ
لِامْرَاَتِهٖۤ اَكْرِمِىْ مَثْوٰىهُ عَسٰٓى اَنْ يَّنْفَعَنَاۤ اَوْ
نَـتَّخِذَهٗ وَلَدًا ؕ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوْسُفَ فِى الْاَرْضِ ؗ
وَلِنُعَلِّمَهٗ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ؕ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى
اَمْرِهٖ وَلٰـكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَلَمَّا بَلَغَ
اَشُدَّهٗۤ اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا ؕ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ۝
وَرَاوَدَتْهُ الَّتِىْ هُوَ فِىْ بَيْتِهَا عَنْ نَّـفْسِهٖ وَغَلَّقَتِ
الْاَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ؕ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهٗ
رَبِّىْۤ اَحْسَنَ مَثْوَاىَ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ۝ وَلَقَدْ
هَمَّتْ بِهٖ ۚ وَهَمَّ بِهَا ۚ لَوْلَاۤ اَنْ رَّاٰ بُرْهَانَ رَبِّهٖ ؕ
كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوْۤءَ وَالْفَحْشَآءَ ؕ اِنَّهٗ مِنْ

હાઝ઼ા ગુલામ ط વ અસર-રૂહુ બિદ઼ાઅ઼હ ط
યે હૈ એક લળકા. ઔર છુપા લિયા ઉસકો તિજારતકા માલ
વલ્લાહુ અ઼લીમુમ બિમા યઅ઼-મલૂન ૦ વ
સમઝકર ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ વો કરતે હૈં (૧) ઔર
શ-રવહુ બિ-સ-મનિમ બખ઼સિન દરાહિમા
બેચ આએ ઉસકો (ભાઈ) થોડી કિંમત પર ગિનતી
મઅ઼-દૂદહ ج વ કાનૂ ફીહિ મિનઝ઼ ઝાહિ-
કી ચોઅન્નીયોંમેં. ઔર વો હો રહે થે ઉસસે બેઝાર (૨)
દીન ۶ વ ક઼ાલલ લઝ઼િશ-તરાહુ મિમ મિસ્રા
ઔર જિસને ખરીદ કિયા ઉસકો મિસરમે
લિમ-ર-અતિહી અકરિમી મસ્વાહુ અ઼સા
અપની ઔરતકો કહા આબરૂસે રખ ઉસકો શાયદ યે
અંય યન્ફ-અ઼ના અવ નત્તખિ઼-ઝ઼હૂ
હમારે કામ આએ યા હમ બનાલેં ઉસકો
વ-લદા ط વ કઝ઼ાલિકા મક-કન્ના લિ-યૂસુફ઼ા ફિલ અરદ઼િ ز વલિ-નુઅ઼લ્લિ-મહૂ
બેટા. ઔર ઈસી તરહ જગહ દી હમને યૂસુફકો ઉસ મુલ્કમેં ઔર ઈસ વાસ્તે કે સિખાએં હમ
મિન તઅ઼-વીલિલ અહ઼ાદીસ઼ ط વલ્લાહુ ગ઼ાલિબુન અ઼લા અમરિહી વ લાકિન્ના
ઉસકો તાબીર બતાના બાતોંકી (ખ્વાબકી) ઔર અલ્લાહ ગાલિબ રેહતા હૈ અપને કામમેં લેકિન
અક-સ઼રન નાસિ લા યઅ઼-લમૂન ૦ વ લમ્મા બ-લ-ગ઼ા અશુદ-દહૂ આ-તયનાહુ
અક્સર લોગ નહીં જાનતે (૩) ઔર જબ પહુંચ ગયા અપની કુવ્વતકો, તો દિયા હમને ઉસકે
હુકમંવ વ ઇલ્મા ط વ કઝ઼ાલિકા નજઝિલ મુહ઼સિનીન૦ વ રા-વદત્હુલ લતી
અપની હિકમત ઔર ઈલ્મ ઔર ઐસાહી બદલા દેતે હૈં હમ નેકી કરનેવાલોંકો (૪) ઔર ફુસલાયા ઉસકો ઉસ
હુવા ફી બયતિહા અ઼ન નફસિહી વ ગ઼લ્લ-ક઼તિલ અબ્વાબા વ ક઼ાલત હયતા
ઔરતને જિસકે ઘરમેં થા. અપના જી થામનેસે ઔર બંદ કર દિયે દરવાઝે ઔર બોલી જલ્દી કર.
લક ط ક઼ાલા મઆ઼ઝ઼લ્લાહિ ઇન્નહૂ રબ્બી અહ઼-સના મસ્વાય ط ઇન્નહૂ લા યુફલિ-
કહા ખુદાકી પનાહ વો અઝીઝ માલિક હૈ મેરા અચ્છી તરહ રખતા હૈ વો તુઝકો બેશક વો ઝુલ્મ કરને
હુઝ઼ ઝ઼ાલિમૂન ૦ વ લ-ક઼દ હમ્મત બિહી વ હમ્મા બિહા ج લવલા અર રઆ
વાલોંકો ભલાઈ નહી દેતા (૫) ઈરાદા બુરા કિયા ઔરતને યુસુફકી તરફ ઔર ઈરાદા બુરા કર હી ચુકા હોતા વો
ભી ઔરતકી તરફ અગર ન દેખી હોતી ઉસને દલીલ
બુરહાના રબ્બિહ ط કઝ઼ાલિકા લિ-નસ઼રિફ઼ા અ઼ન્હુસ સૂઆ વલ ફહ઼શાઅ ط ઇન્નહૂ મિન
અપને રબકી યું હી હુવા તાકે ઉઠાએં હમ ઉસસે બુરાઈ ઔર બેહયાઈ અલબત્તા વો હૈ

તફસીર : (૧) કુવામાં થી હઝરત યુસુફ (અ.) ડોલમાં બેસી ગયા ખેચનારે તેમની ખૂબસુરતી જોઈને ખુશ થઈ બોલી ઉઠયો કે મોટી કિંમત ઉપર એ વેચાશે અને અલ્લાહ બધુ જાણે છે. (૨) બીજા દિવસે કુવા પાસે ગયા તો ભાઈને ન જોયો તો કાફલા પાસે ફરિયાદ કરી ભાઈ સાબિત થયો તો એકવીસ દિરહમમાં વેચી નાખ્યો દિરહમ લગભગ એક પાવલી બરાબર થાય છે નવ ભાઈઓ ને બબે દિરહમ બાંટયા એક ભાઈએ હિસ્સો ન લીધો પછી કાફલાવાળાઓ એ મિસરમાં જઈને વેચ્યો. ખુદાપાકે પરદાપોશી ખાતર એક વખત વેચાવું સ્પષ્ટ કર્યુ પણ બીજી વખત વેચાવું ઈશારાથી જણાય છે કારણ કે સસ્તા દામે તો ભાઈઓ એજ વેચ્યા હતા. (૩) મિસરમાં અઝીઝે ખરીદી લીધો અઝીઝ બાદશાહ ના વઝીર ને કહે છે તેણે તેને હોશીયાર જોઈ ગુલામો ની સાથે ન રાખ્યો. દીકરાની જેમ ↗

↗ રાખ્યો કે કારોબાર માં મદદગાર થશે આવી રીતે ખુદા પાકે તેને આ મુલ્કમાં પગ જમાવ્યો
આબાદ કર્યા વળી અઝીઝ પાસે રાખવાવાળાં ખુદાપાકને એ પણ મંજુર હતુ કે વડા
લાયકાત પેદા થતા ખુદાઈ જ્ઞાન સંપૂર્ણ મેળવે અને ખુદાપાકના કામમાં સર રહેવાની મતલબ એ છે કે ભાઈઓ એ તેમને નીચા પાડવા જે કામ કર્યુ તેમાંજ ખુદા પાકે ➡
સરદારો ની સંગ મળતા રાજદ્વારી કુનેહ તથા વાતના ઈશારા સમજી પુરી
પછી તેમના કારણે બધા બની ઈસરાઈલને

રૂકુ ૧૨ ૬ — મ ૩

عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ۝ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ
مِنْ دُبُرٍ وَّأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ۚ قَالَتْ مَا جَزَآءُ
مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوٓءًا إِلَّآ أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ۝ قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ
مِّنْ أَهْلِهَا ۚ إِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن قُبُلٍ فَصَدَقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝ وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن
دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ
قُدَّ مِن دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ ۖ إِنَّ كَيْدَكُنَّ
عَظِيمٌ ۝ يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا ۚ وَاسْتَغْفِرِي
لِذَنبِكِ ۖ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ۝ وَقَالَ نِسْوَةٌ
فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ ۖ
قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ۖ إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝
فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ

ઇ઼બાદિનલ મુખ઼્લસ઼ીન ૦ વસ્ત-બક઼લ
હમારે બરગુઝીદા (૧) બન્દોંમેંસે ઔર દોનોં દૌડે દરવાઝેકી
બાબા વ ક઼દ-દત ક઼મી-સ઼હૂ મિન દુબુરિંવ વ
તરફ. ઔર ચીર ડાલા ઔરતને ઉસકા કુરતા પીછેસે. ઔર
અલ-ફયા સૈયિ-દહા લ-દલ બાબ ؕ ક઼ાલત
દોનોં મિલ ગએ ઔરતકે ખાવિંદસે દરવાઝે કે પાસ (ઔરત)
મા જઝ઼ાઉ મન અરાદા બિ-અહલિકા
બોલી. ઔર કુછ સઝા નહી ઐસે શખ્સકી જો ચાહે તેરે
સૂઅન ઇલ્લા અંય યુસ-જના અવ અ઼ઝ઼ાબુન
ઘરમે બુરાઈ મગર યેહી કે કૈદમેં ડાલા જાએ ઔર અઝાબ
અલીમ ૦ ક઼ાલા હિયા રા-વ-દત્ની અ઼ન
દર્દનાક (૨) (યૂસુફ) બોલે ઈસીને ખ્વાહિશકી મુઝસે કે ન
નફસી વ શહિદા શાહિદુમ મિન
થા યું અપને જી કો, ઔર ગવાહી દી એક ગવાહને
મ ૩ **અહલિહા ۚ ઇન કાના ક઼મીસ઼ુહૂ ક઼ુદ-દા મિન ક઼ુબુલિન ફ-સ઼-દ-ક઼ત વહુવા મિનલ**
ઔરત કે લોગોંમેંસે. અગર હૈ કુરતા ઉસકા ફટા હુવા આગેસે તો ઔરત સચ્ચી હૈ, ઔર વો
કાઝ઼િબીન ૦ વ ઇન કાના ક઼મીસ઼ુહૂ ક઼ુદ-દા મિન દુબુરિન ફ-ક-ઝ઼-બત
ઝૂટા હૈ ઔર અગર હૈ કુરતા ઉસકા ફટા હુવા પીછેસે તો ઔરત ઝૂટી હૈ,
વહુવા મિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ૦ ફ-લમ્મા રઆ ક઼મી-સ઼હૂ ક઼ુદ-દા મિન દુબુરિન ક઼ાલા
ઔર વો સચ્ચા હૈ (૩) ફિર જબ દેખા (અઝીઝને) કુરતા ઉસકા ફટા હુવા પીછેસે કહા ઔરતસે
ઇન્નહૂ મિન કયદિકુન્ન ؕ ઇન્ના કય-દકુન્ના અ઼ઝ઼ીમ ૦ યૂસુફુ અઅ઼-રિદ઼ અ઼ન
જાને દે ઈસ મક્રકો તુમ ઔરતોંકે. બેશક તુમ્હારા ફરેબ બળા હૈ યૂસુફ ઈસ બાતકા ખ્યાલ ન કર
૯ ૧૩ **હાઝ઼ા ۚ વસ્તગ઼ફિરી લિ-ઝ઼મબિકિ ۖ ઇન્નકિ કુન્તિ મિનલ ખ઼ાતિ઼ઈન ۝**
ઔર ઔરત તુ બખ્શાવા અપના ગુનાહ બેશક તુ હી ગુનેહગાર થી
વ ક઼ાલા નિસ્વતુન ફિલ મદી-નતિમ ર-અતુલ અ઼ઝીઝિ તુરાવિદુ ફતાહા
ઔર કેહને લગી કુછ ઔરતેં ઉસ શહેરમેં અઝીઝકી ઔરત ખ્વાહિશ કરતી હૈ અપને ગુલામસે ઉસકે જી
અ઼ન નફસિહ ۚ ક઼દ શ-ગ઼-ફહા હુબ્બા ؕ ઇન્ના લ-નરાહા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ૦
કો ફરેફતા હો ગયા ઉસકા દિલ ઉસકી મહોબ્બતમેં હમ તો દેખતે હૈં ઉસકો ઝાહિર ગુમરાહીમેં (૪)
ફ-લમ્મા સમિઅ઼ત બિ-મકરિહિન્ના અર-સલત ઇ-લયહિન્ના વ અઅ઼-તદત
ફિર જબ સુના ઉસને ઉનકા ફરેબ બુલવા ભેજા ઉનકો, ઔર તૈયારકી

→ પેજ (૩૩૧) ની તફસીર : ચડતી કરી. (૪) તેમને હિકમત આપી એટલે એવી સમજણ આપી કે જેથી અતિશય ગુંચવણ ભરેલી વાતોનો સહેલાઈથી નિવેડો લાવતા અને ખુદાનું જ્ઞાન આથી તેનુ રહસ્ય અને બારીકીઓ સમજાવી. (૫) એટલે શું હુ તેના જ ઘરની આબરૂ લઉ એવું મારાથી કદી નહી બને.

પેજ (૩૩૨) ની તફસીર : (૧) કેટલાક મુસાફિરો નિશાની વિષે કહે છે કે તે વખતે તેમણે હઝરત યાકુબ (અ.) ને દાંતોમાં આંગળી દબાવેલ જોયા પણ ગુનાહનો વિચાર એ ગુનોહ નથી અને જો ગુનોહ છે તો તે નાનામાં નાનો ગુનોહ છે અસલ ગુનાહ નથી ખુદાપાકે પયગંબર ને બચાવી લીધા. (૨) હઝરત યૂસુફ (અ.) દોડયા બહાર જવા માટે તે દોડી તેમને પકડવા માટે ↗

↗ (૩) ઔરતના કુટુંબનો એક દૂધ પીતુ બાળક એકદમ યૂસુફ (અ.) ની પવિત્રતાની સાક્ષી આપતા બોલી ઉઠયું. (૪) એટલે ગુલામ આ માટે શું લાયક થઈ શકે?

لَهُنَّ مُتَّكَاً وَّاٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّيْنًا وَّ
قَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۚ فَلَمَّا رَاَيْنَهٗۤ اَكْبَرْنَهٗ وَقَطَّعْنَ
اَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَرًا ؕ اِنْ هٰذَاۤ
اِلَّا مَلَكٌ كَرِيْمٌ ۝٣١ قَالَتْ فَذٰلِكُنَّ الَّذِيْ لُمْتُنَّنِيْ فِيْهِ ؕ
وَلَقَدْ رَاوَدْتُّهٗ عَنْ نَّفْسِهٖ فَاسْتَعْصَمَ ؕ وَلَئِنْ لَّمْ
يَفْعَلْ مَاۤ اٰمُرُهٗ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُوْنًا مِّنَ الصّٰغِرِيْنَ ۝٣٢
قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ اِلَيَّ مِمَّا يَدْعُوْنَنِيْۤ اِلَيْهِ ۚ
وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنِّيْ كَيْدَهُنَّ اَصْبُ اِلَيْهِنَّ وَاَكُنْ مِّنَ
الْجٰهِلِيْنَ ۝٣٣ فَاسْتَجَابَ لَهٗ رَبُّهٗ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ؕ
اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝٣٤ ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا رَاَوُا
الْاٰيٰتِ لَيَسْجُنُنَّهٗ حَتّٰى حِيْنٍ ۝٣٥ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ
فَتَيٰنِ ؕ قَالَ اَحَدُهُمَاۤ اِنِّيْۤ اَرٰىنِيْۤ اَعْصِرُ خَمْرًا ۚ وَ
قَالَ الْاٰخَرُ اِنِّيْۤ اَرٰىنِيْۤ اَحْمِلُ فَوْقَ رَاْسِيْ خُبْزًا تَاْكُلُ

લહુન્ના મુત્ત-કઅંવ વ આતત કુલ્લા
ઉનકે વાસ્તે એક મજલિસ ઔર દી હર એક
વાહિ-દતિમ મિન્હુન્ના સિક્કીનંવ વ
કે (હાથ મેં) ઉનમેં સે એક એક છુરી. (૧) ઔર
ક઼ા-લતિખ઼્રુજ અ઼-લયહિન્ન ج ફ-લમ્મા ર-અય-
બોલી (યૂસુફસે) નિકલ કર આ જાવ ઉનકે સામને, ફિર જબ દેખા ઔરતોંને
નહૂ અક-બર-નહૂ વ ક઼ત્ત઼અ઼ના અયદિ-
યૂસુફકો તો (હુસ્ને બશરીસે) બઢકર પાયા ઉસકો ઔર કાટ ડાલે
ય-હુન્ના ز વ ક઼ુલના હ઼ાશા લિલ્લાહિ મા હાઝ઼ા
અપને હાથ, ઔર કેહને લગી પાકી હૈ અલ્લાહકો નહી હૈ
બ-શરા ط ઈન હાઝ઼ા ઈલ્લા મ-લકુન કરીમ ૦
યે આદમી. યે તો કોઈ ફરિશ્તા હૈ બુઝુર્ગ. (૨)
ક઼ાલત ફઝ઼ાલિકુન્નલ લઝ઼ી લુમ્તુન્નની ફીહ ط
બોલી (અઝીઝકી બીવી) યે વો હી હૈ કે તાઅના દિયા થા તુમને મુઝકો
વ લ-ક઼દ રાવત્તુહૂ અ઼ન નફસિહી ફસ્તઅ઼-સ઼મ ط વ લ-ઈલ્લમ યફ-અ઼લ મા — મ ૩
ઉસકે વાસ્તે, ઔર મૈંને લેના ચાહા થા ઉસકા દિલ ફિર ઉસને થામ રખ્ખા ઔર અલબત્તા અગર ન કરેગા જો મૈં
આમુરુહૂ લયુસ્જનન્ના વ લ-યકૂનમ મિનસ઼ સ઼ાગ઼િરીન ૦ ક઼ાલા રબ્બિસ
કેહતી હું ઉસકો તો ઝ઼ુરૂર કૈદ કિયા જાએગા. ઔર અલબત્તા હોગા બે ઈઝ્ઝત (૩) બોલે (યૂસુફ) અય રબ
સિજનુ અ-હ઼બ્બુ ઈલૈયા મિમ્મા યદઊ-નની ઈલૈહ ج વ ઈલ્લા તસ઼રિફ
મેરે કૈદ મુઝકો બહુત પસન્દ હૈ ઈસ બાત સે કે બુલાતી હૈ મુઝકો જિસકી તરફ, ઔર અગર ન દફા કરેગા
અ઼ન્ની કય-દહુન્ના અસ઼્બુ ઈ-લયહિન્ના વ અકુમ મિનલ જાહિલીન ૦
મુઝસે ઉનકા ફરેબ તો ઝુક જાઉંગા ઉનકી તરફ. ઔર હો જાઉંગા બે અક્કલ. ઔર કુબૂલ કરલી
ફસ્તજાબા લહૂ રબ્બુહૂ ફ-સ઼-ર-ફા અ઼ન્હુ કય-દહુન્ન ط ઈન્નહૂ હુવસ સ-મીઉ઼લ
ઉસકી (દુઆ) ઉસકે રબને ફિર દફા કિયા ઉસસે ઉનકા ફરેબ બેશક વો હી સુનનેવાલા
અ઼લીમ ૦ સુમ્મા બદા લહુમ મિમ બઅ઼-દિ મા ર-અવુલ આયાતિ
જાનનેવાલા હૈ. (૪) ફિર રાય હુઈ ઉન લોગોંકી નિશાનીયાં દે ચુકને કે બાદ (ભી યે કે)
લ-યસજુનુન્નહૂ હ઼ત્તા હ઼ીન ق વ દ-ખ઼-લા મ-અ઼હુસ સિજના ફ-તયાન ط — ૯ ૧૪
કૈદ રખ્ખેં ઉનકો એક મુદ્દત તક ઔર દાખિલ હુવે ઉસકે સાથ કૈદ ખાનેમેં દો જવાન.
ક઼ાલા અ-હ઼દુહુમા ઈન્ની અરાની અઅ઼-સ઼િરુ ખ઼મ્રા ج વ ક઼ાલલ
કેહને લગા ઉનમેંસે એક મૈં દેખતા હું કે મૈં નિચોળતા હું શરાબ ઔર કહા
આ-ખ઼રુ ઈન્ની અરાની અહ઼મિલુ ફવક઼ા રઅ઼-સી ખુબ્ઝન તઅ઼-કુલુત઼
દૂસરેને કે મૈં દેખતા હું કે ઉઠા રહા હું અપને સર પર રોટી કે ખાતે હૈં

તફસીર : (૧) મેવો કાપવા માટે તેમના હાથમાં છરીઓ આપી હતી તો તેમનો રૂપ જોઈ હોશ ઉડી ગયા અને છરીથી હાથ કાપી નાખ્યા. (૨) તે સ્ત્રીઓ સામે પોતાના મનની વાત કરી જેથી તેઓ પણ સમજાવે અને હઝરત યૂસુફ પણ ડરીને કબુલ કરી લે. (૩) જાહેરમાં જણાય છે કે પોતાની ઈચ્છાથી જેલમાં ગયા પરંતુ કેદ ની માંગણી તેમણે કરી ન હતી તો ખુદા પાકે એટલુ જ કબુલ ફરમાવ્યું કે તેણીના પ્રપંચમાં થી બચાવ્યા જેમ કે આયતમાં સાફ બતાવ્યું ફરી કિસ્મતમાં કેદ થવાનું હતુ તેથી કેદ થયા માણસને જોઈએ કે ગભરાઈને પોતાના હકમાં બુરાઈ માંગે નહીં સંપૂર્ણ ભલાઈ જ માંગે જો કે કિસ્મતમાં જે હશે તેજ થશે. (૪) જો કે યૂસુફ (અ.) ની સત્યતાની દલીલો તથા ઔરતનો ગુનોહ જાહેર થવા છતા અઝીઝને એમ લાગ્યું કે કેદ કરવાથી ઔરતની બદનામી દૂર ↗ થશે અને તેણીની નજરોથી દૂર થવામાં જ લાભ છે.

الطَّيْرُ مِنْهُ ؕ نَبِّئْنَا بِتَاْوِيْلِهٖ ۚ اِنَّا نَرٰىكَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۳۶﴾
قَالَ لَا يَاْتِيْكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقٰنِهٖۤ اِلَّا نَبَّاْتُكُمَا بِتَاْوِيْلِهٖ
قَبْلَ اَنْ يَّاْتِيَكُمَا ؕ ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِيْ رَبِّيْ ؕ اِنِّيْ
تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ
كٰفِرُوْنَ ﴿۳۷﴾ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآءِيْۤ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ
وَيَعْقُوْبَ ؕ مَا كَانَ لَنَاۤ اَنْ نُّشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ
ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿۳۸﴾ يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ
مُّتَفَرِّقُوْنَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿۳۹﴾ مَا تَعْبُدُوْنَ
مِنْ دُوْنِهٖۤ اِلَّاۤ اَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوْهَاۤ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ
مَّاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ اَمَرَ اَلَّا
تَعْبُدُوْۤا اِلَّاۤ اِيَّاهُ ؕ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۴۰﴾ يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّاۤ اَحَدُكُمَا

તૃયરુ મિન્હ ઽ નબ્બિઅ્-ના બિ-તઅ્-વીલિહ ટ
જાનવર ઉનમેંસે બતલા હમકો ઈસકી તાબીર
ઇન્ના નરાકા મિનલ મુહ્સિનીન ૦ કાલા
હમ દેખતે હૈ તુઝકો નેકી વાલા. (૧) બોલા ન
લા યઅ્-તીકુમા તઅામુન તુર-ઝકાનિહી
આને પાએગા તુમકો ખાના જો હર રોઝ તુમકો મિલતા હૈ
ઇલ્લા નબ્બઅ્-તુકુમા બિ-તઅ્-વીલિહી
મગર બતા દુંગા તુમકો ઉસકી તાબીર
કબ્લા અંય યઅ્-તિ-યકુમા ઽ ઝાલિકુમા
ઉસકે તુમ્હારે પાસ આનેસે પેહલે. યે ઈલ્મ
મિમ્મા અલ્લ-મની રબ્બી ઽ ઇન્ની ત-રકતુ
ઉસ ચીઝસે હૈ જો સિખાયા હે મુઝકો મેરે રબને મૈંને છોળા
મિલ્લતા કવમિલ લા યુઅ્-મિનૂના બિલ્લાહિ
દીન ઉસ કૌમકા કે ઈમાન નહી લાતે અલ્લાહ પર,
મ **વહુમ બિલ આખિ-રતિ હુમ કાફિરૂન ૦ વત્તબઅ્તુ મિલ્લતા આબાઈ**
૩ ઔર આખિરત પર વો લોગ મુનકિર હૈં. (૨) ઔર પકળા મૈંને દીન અપને બાપ દાદાઓંકા
ઇબ્રાહીમા વ ઇસ્હાક વ યઅ્કૂબ ઽ મા કાના લના અન નુશરિકા બિલ્લાહિ
ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્હાક ઔર યાકૂબકા. હમકો યે ઝેબા નહી કે શરીક કરેં અલ્લાહકા
મિન શૈઅ ઽ ઝાલિકા મિન ફદ્લિલ્લાહિ અ-લયના વ અલન નાસિ વ લાકિન્ના
કિસી ચીઝકો. યે ફઝલ હૈ અલ્લાહકા હમ પર ઔર લોગોં પર, મગર બહુત
અક-સરન નાસિ લા યશકુરૂન ૦ યા સાહિ-બયિસ સિજનિ અ-અરબાબુમ
લોગ એહસાન નહી માનતે (૩) અય રફીકો કૈદખાને કે કયા કઈ માબૂદ
મુ-ત-ફર્રિકૂના ખય-રુન અમિલ્લાહુલ વાહિદુલ કહ-હાર ઽ મા તઅ્-બુદૂના
જુદા જુદા બહેતર હૈં યા અલ્લાહ અકેલા ઝબરદસ્ત ! કુછ નહી પૂજતે
મિન દૂનિહી ઇલ્લા અસ્માઅન સમ્મયતુમૂહા અન્તુમ વ આબાઉકુમ મા
હો સિવા ઉસકે, મગર નામ હૈં જો રખ લિયે હૈં ઉનકે તુમને ઔર તુમ્હારે બાપ દાદાઓંને, નહી
અન્ઝલલ્લાહુ બિહા મિન સુલ્તાન ઽ ઇનિલ હુકમુ ઇલ્લા લિલ્લાહ ઽ અ-મ-રા
ઉતારી અલ્લાહને ઉનકી કોઈ સનદ નહી હૈ હુકુમત કિસીકી સિવા અલ્લાહકે. ઉસને ફરમાયા
અલ્લા તઅ્-બુદૂ ઇલ્લા ઇય્યાહ ઽ ઝાલિકદ દીનુલ કૈયિમુ વલાકિન્ના અક-સરન
કે ન પૂજો મગર ઉસીકો યે હી રાસ્તા સીધા મગર બહુત લોગ
નાસિ લા યઅ્-લમૂન ૦ યા સાહિ-બયિસ સિજનિ અમ્મા અ-હદુકુમા
નહી જાનતે અય મેરે રફીકો કૈદ ખાનેકે તુમ દોનોં મેં કા એક

તફસીર : (૧) જેણે દારૂ જોયો તે બાદશાહનો દારૂ બનાવનાર હતો અને બીજો બબરચી હતો પરંતુ આદત વિરુધ્ધ જોયું કે માથા પરથી પક્ષીઓ રોટલો ઝડપે છે બાદશાહ ને જહેર દેવાના આરોપમાં બન્ને પકડાયા હતા બબરચી છેવટે દોષિત ઠર્યો. (૨) હઝરત યુસુફ (અ.) ના કેદ થવામાં ખુદાઈ હિકમત એ હતી કે કાફિરોના તેમના પ્રત્યેના પ્રેમથી આઘાત પહોંચ્યો તો ખુદાઈ શાનથી દિલ રોશન થયુ પ્રથમ તેમને દીન ની વાત સંભળાવે પછી સ્વપ્નાની તાબીર કહે તેથી ધીરજ આપી કે ઘભરાવો નહીં અને ખાવાની વખતે તાબીર પણ બતાવી દઈશ. (૩) અમારો દીને ઈબ્રાહીમ પર કાયમ રહેવું અમારા માટે જ નહીં બલ્કે આખા જગત માટે ખુદાઈ ફઝલ અને રહમત છે કે અમારા વડે એ દીન શીખી સકે.

فَيَسْقِىْ رَبَّهٗ خَمْرًا ۚ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْ رَّاْسِهٖ ۚ قُضِىَ الْاَمْرُ الَّذِىْ فِيْهِ تَسْتَفْتِيٰنِ ۝
وَقَالَ لِلَّذِىْ ظَنَّ اَنَّهٗ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِىْ عِنْدَ رَبِّكَ
فَاَنْسٰىهُ الشَّيْطٰنُ ذِكْرَ رَبِّهٖ فَلَبِثَ فِى السِّجْنِ بِضْعَ
سِنِيْنَ ۝ وَقَالَ الْمَلِكُ اِنِّىْٓ اَرٰى سَبْعَ بَقَرٰتٍ
سِمَانٍ يَّاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَّسَبْعَ سُنْۢبُلٰتٍ خُضْرٍ
وَّاُخَرَ يٰبِسٰتٍ ۚ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُوْنِىْ فِىْ رُءْيَاىَ اِنْ
كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُوْنَ ۝ قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ ۚ وَمَا
نَحْنُ بِتَاْوِيْلِ الْاَحْلَامِ بِعٰلِمِيْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِىْ نَجَا
مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوِيْلِهٖ
فَاَرْسِلُوْنِ ۝ يُوْسُفُ اَيُّهَا الصِّدِّيْقُ اَفْتِنَا فِىْ
سَبْعِ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ يَّاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَّسَبْعِ
سُنْۢبُلٰتٍ خُضْرٍ وَّاُخَرَ يٰبِسٰتٍ ۙ لَّعَلِّىْٓ اَرْجِعُ اِلَى النَّاسِ

ફ-યસ્કી રબ્બહૂ ખ઼મ્રા ૯ વ અમ્મલ
પિલાયેગા અપને માલિકકો શરાબ ઔર જો દૂસરા હૈ
આ-ખ઼રુ ફયુસ્લબુ ફતઅ્-કુલુત્ તૂયરુ મિર
સો સુલી દિયા જાએગા ફિર ખાએંગે જાનવર ઉસકે સરસે
રઅ્-સિહ ઠ કુદ઼િયલ અમ્રુલ લઝ઼ી ફીહિ તસ્તફ્-
ફૈસલા કિયા ગયા ઉસ કામકા જિસકી તહકીક તુમ ચાહતે થે
તિયાન ઠ વ ક઼ાલા લિલ્લઝ઼ી ઝ઼ન્ના અન્નહૂ
ઔર કહા (યૂસુફને) ઉસકો ગુમાન દિયા થા કે વો છુટકારા
નાજિમ મિન્હુમઝ઼-કુરની ઇ઼ન્દા રબ્બિક ;
પાનેવાલા હૈ ઉન દોનોંમેસે મેરા ઝિક્ર કરના અપને માલિકસે
ફ-અન્સાહુશ શયત઼ાનુ ઝ઼િકરા રબ્બિહી ફ-
ફિર ભુલા દિયા ઉસકો શયતાનને ઝિક્ર કરના અપને માલિકસે
લબિસ઼ા ફિસ સિજનિ બિદ઼્આ સિનીન ઠ ૯
પસ રહા (યૂસુફ) કૈદ ખાને મેં કઈ બરસ તક. (૧) ૧૫
વ ક઼ાલલ મલિકુ ઇન્ની અરા સબ્આ બ-ક઼રાતિન સિ઼માનિંય યઅ્-કુલુહુન્ના મ
ઔર કહા બાદશાહને મેં ખ્વાબમેં દેખતા હું સાત ગાએં હૈં મોટી કે ખાતી ઉનકો સાત ૩
સબ્ઉ઼ન ઇ઼જાફુંવ વ સબ્આ સુમ્બુલાતિન ખ઼ુદ઼રિંવ વ ઉ-ખ઼રા યાબિસાત ઠ
ગાએં દુબલી ઔર સાત બાલેં હરી ઔર દૂસરી સુખી
યા ઐયુહલ મ-લઉ અફતૂની ફી રુઅ્-યાયા ઇન કુન્તુમ લિર રુઅ્-યા
અય દરબાર વાલો તાબીર કહો મુઝસે મેરે ખ્વાબકી અગર હો તુમ ખ્વાબકી
તઅ્-બુરૂન ૦ ક઼ાલૂ અદ઼ગ઼ાસુ અહ઼લામ ૯ વમા નહ઼નુ બિ-તઅ્-વીલિલ
તાબીર દેખનેવાલે (દરબારી) બોલે યે તો પરેશાન ખ્વાબ હૈ. ઔર હમકો તાબીર ઐસે
અહ઼લામિ બિ-આ઼લિમીન ૦ વ ક઼ાલલ્લઝ઼ી નજા મિન્હુમા વદ-દ-કરા
ખ્વાબકી માલૂમ નહી ઔર બોલા વો જિસને છુટકારા પાયા થા ઉન દોનોંમેંસે ઔર
બઅ્-દા ઉમ્મતિન અ-ન ઉનબ્બિઉકુમ બિ-તઅ્-વીલિહી ફ-અરસિલૂન ૦ યૂસુફુ
યાદ આ ગયા ઉસકો બાદ મુદ્દતકે મે બતાઉ તુમકો ઉસકી તાબીર સો તુમ મુઝકો ભેજો (જાકર કહા)
ઐયુહસ્ સિ઼દ-દીકુ અફતિના ફી સબ્ઇ઼ બ-ક઼રાતિન સિ઼માનિંય
અય યુસુફ અય સચ્ચે હુકમ દે હમકો (ઈસ ખ્વાબમેં) કે સાત ગાએં મોટી ખા જાતી હૈ
યઅ્-કુલુ-હુન્ના સબ્ઉ઼ન ઇ઼જાફુંવ વ સબ્ઇ઼ સુમ્બુલાતિન ખ઼ુદ઼રિંવ વ
ઉનકો સાત ગાએં દુબલી ઔર સાત બાલેં હરી
ઉ-ખ઼રા યાબિસાતિલ ૪ લઅ઼લ્લી અરજિઉ઼ ઇલન નાસિ
ઔર દૂસરી સુખી, (તાબીર સુનકર) મેં લૌટ જાઉ લોગોં

તફસીર : (૧) સ્વપ્ના ની મતલબ બતાવી પરંતુ એમ કહ્યું કે તમારા માંહે નો એક માર્યો જશે ખાસ મરનાર માણસને એમ ન કહ્યું કે તુજ માર્યો જઈશ અને સદવર્તન તરીકે હતું ખુદા પાકે ફરમાવ્યું કે તેમની અટકળ કે બચશે જાણવા મળ્યું કે સ્વપ્નાની તાબીર ચોક્કસ હોતી નથી અટકળ હોય છે પરંતુ નબીની ધારણા બીજાઓની માફક કાંઈ સંદેહ હોતો નથી હઝરત યુસુફ (અ.) એ આ વાતની કોશિષ કરી કે બાદશાહની રૂબરૂ મારી વાત કરજો તે ભુલી ગયો તેમાં હિકમત એ હતી કે નબીનુ દિલ જાહેરી સાધનો પરથી તદ્દન ઉઠી જાય જેથી કેટલા વરસ સુધી હઝરત યુસુફ (અ.) કેદમાં રહ્યા કેટલાક લોકો કહે છે કે સાત વરસ કેદમાં રહ્યા.

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ۝ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا ۚ
فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا
تَأْكُلُونَ ۝ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ
يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ۝
ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ۝ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۖ فَلَمَّا
جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ
النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ
عَلِيمٌ ۝ قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ ۚ
قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ ۚ قَالَتِ امْرَأَتُ
الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝ ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ
بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ۝

લ-અ઼લ્લહુમ યઅ્-લમૂન ○ ક઼ાલા તઝ-રઊ઼ના
કે પાસ, તાકે વો જાનેં. (૧) કહા (યૂસુફને) તુમ ખેતી
સબ્આ઼ સિનીના દ-અબા ૮ ફમા હ઼-સ઼ત્તુમ
કરોગે સાત બરસ તક મેહનત હે ફિર જો કાટો
ફ-ઝ઼રૂહુ ફી સુમ્બુલિહી ઈલ્લા ક઼લીલમ
તુમ તો છોળ દો ઉસકી બાલમેં, મગર થોળા ઉસમેં
મિમ્મા તઅ્-કુલૂન ○ સુમ્મા યઅ્-તી મિમ
સે જો ખાવ તુમ ફિર આએંગે બાદ
બઅ્-દિ ઝ઼ાલિકા સબ્ઉ઼ન શિદાદુંય યઅ્-કુલના
ઈસકે સાત બરસ સખ્તીકે ખા જાએંગે
મા ક઼દ-દમ્તુમ લહુન્ના ઈલ્લા ક઼લીલમ
જો રખ્ખા થા તુમને ઉનકે લિયે મગર થોળાસા ઉસમેંસે
મિમ્મા તુહ઼સ઼િનૂન ○ સુમ્મા યઅ્-તી મિમ
રોકે રખ્ખોગે બીજ કે લિયે ફિર આએગા
મ ૩
બઅ્-દિ ઝ઼ાલિકા આ઼મુન ફીહિ યુગ઼ાસુન નાસુ વ ફીહિ યઅ્-સ઼િરૂન ૬ વ
બાદ ઈસકે એક બરસ ઉસમેં પાની બરસેગા લોગોં પર, ઔર ઉસસે રસ નિચોળેગેં (૨) ઔર
ક઼ાલલ મલિકુઅ્-તૂની બિહ ૮ ફ-લમ્મા જા-અહુર રસૂલુ ક઼ાલર-જિઅ઼ ઈલા રબ્બિકા
કહા બાદશાહને લે આઓ મેરે પાસ ઉસકો ફિર જબ પહુંચા યૂસુફકે પાસ ભેજા હુવા આદમી કહા (યૂસુફને) વાપસ જા
ફસ્અલ્હુ મા બાલુન નિસ્વતિલ લાતી ક઼ત્ત઼અ્-ના અયદિ-યહુન્ન ♭ ઈન્ના રબ્બી
અપને માલિક કે પાસ ઔર ઉસસે દર્યાફત કર કયા હાલ હૈ ઉન ઔરતોંકા જિન્હોંને કાટે થે અપને હાથ મેરા રબ તો
બિ-કયદિહિન્ના અ઼લીમ ○ ક઼ાલા મા ખ઼ત઼્બુકુન્ના ઈઝ઼ રાવત્તુન્ના યૂસુફા અ઼ન
ઉનકા ફરેબ સબ જાનતા હૈ. (૩) કહા બાદશાહને (ઔરતોંકો) કયા હાલ થા તુમ્હારા જબ ફુસલાયા તુમને યૂસુફકો
નફસિહ ♭ ક઼ુલના હ઼ાશા લિલ્લાહિ મા અ઼લિમ્ના અ઼-લયહિ મિન સૂઅ ♭ ક઼ા-
અપને નફસકી ખ્વાહિશ કે લિયે ઔરતોંને કહા પાક હૈ નહીં દેખી હમને ઉસમે કુછ બુરાઈ બોલી
લતિમ-ર-અતુલ અ઼ઝીઝ઼િલ આના હ઼સ્હ઼સ઼લ હ઼ક઼્ક઼ુ ♪ અ-ન રાવત્તુહૂ અ઼ન
ઔરત અઝીઝકી અબ ખુલ ગઈ સચ્ચી બાત. મેંને ફુસલાયા થા ઉસકો
નફસિહી વ ઈન્નહૂ લમિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ○ ઝ઼ાલિકા લિ-યઅ્-લમા અન્ની
જી કી હિફાઝત સે ઔર બેશક વો સચ્ચા હૈ. (યૂસુફને કહા) યે ઈસ વાસ્તે કે માલૂમ કર લેવે અઝીઝ કે
લમ અખુન્હુ બિલ ગ઼યબિ વ અન્નલ્લાહા લા યહદી કય-દલ ખ઼ાઈનીન ○
મૈંને નહીં ખયાનતકી ઉસકી ગૈર મૌજૂદગીમેં ઔર યે કે અલ્લાહ ચલને નહી દેગા ફરેબ દગાબાઝોં કા.

તફસીર : (૧) તેણે બાદશાહનું પુરૂ સ્વપ્ન બયાન કર્યું કે સાત તાજી ગાયોને સાત દુબળી ગાયો ખાઈ રહી છે તે ઉપરાંત સાત લીલી કંટીઓને બીજી સાત સૂકી કંટીઓ વળગી પડી તેથી તે લીલી પણ સુકાઈ ગઈ તો એની તાબીર બતાવો કે લોકોને માહિતી થાય અને તેના વડે આપના મરતબાની જાણ થતા આપની કદર કરે. (૨) સ્વપ્નાની તાબીર જવાબ નો ખુલાસો એ છે તાજી ગાયો અને લીલી કંટીઓ થી મતલબ એવાં છે સાત વર્ષ છે કે તેમાં લાગ લાગટ ખૂબ વરસાદ પડી અનાજ ફળ ફળાદી પાક ઘણો થશે અને દુબળી ગાયોઅને સૂકી કંટીઓ થી મતલબ દુકાળ છે કે સાત વર્ષ વરસાદ નહિ પડવાથી ઘાસ પણ ઉગશે નહીં તે મુદતમાં પાછલુ એકઠુ કરેલું સઘળુ અનાજ ખલાસ થઈ જશે સાત વર્ષના દુકાળ પછી ખૂબ વરસાદ થઈ ઘણો પાક થશે ફળ ફળાદી દ્રાક્ષ એટલુ થશે કે દારૂનો ↗

↗ રસ નીચોવી લોકો શરાબ બનાવી ખૂબ પીશે છેલ્લી વાત પૂછનારની સ્થિતિ અનુસાર કહી કેમ કે તેનું એજ કામ હતું (૩) હઝરત યુસુફ (અ.) એ તે માણસને ધીરજથી જવાબ આપ્યો કે બાદશાહને જઈને પૂછ કે તમને તે સ્ત્રીઓ સંબધી કિસ્સાની કઈ ખબર છે? સ્ત્રીઓએ દાવત વેળા પોતાના હાથ કાપ્યા હતા અને બાદશાહ પૂછે તો તે જણાવી દે કે કસુર કોનો હતો.

૯ ૧૬

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ
إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ وَقَالَ
الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي ۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُ
قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝ قَالَ
اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ۝
وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا
حَيْثُ يَشَاءُ ۚ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا نُضِيعُ
أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ
آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝ وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ
فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ۝ وَلَمَّا
جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ
أَبِيكُمْ ۚ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ۝ فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ

વમા ઉબર્રિઉ નફસી ۚ ઈન્નન નફસા
ઔર મૈં પાક નહી કેહતા અપને નફસ કો બેશક નફસ
લ-અમ્મા-રતુમ બિસ્સૂઇ ઇલ્લા મા
તો સિખલાતા હૈ બુરાઈ મગર જો રહમ કરે
રહિમા રબ્બી ۚ ઈન્ના રબ્બી ગફૂરુર્રહીમ ૦
મેરા રબ બેશક મેરા રબ બખ્શાનેવાલા હૈ
વ કાલલ મલિકુ-અ્તૂની બિહી અસ્તખ્-
ઔર કહા બાદશાહને લે આવ મેરે પાસ ઉસકો મૈં દાખિલ કર
લિસ્હુ લિ-નફસી ۚ ફ-લમ્મા કલ્લ-મહૂ
રખ્ખુગાં ઉસકો અપને કામમેં ફિર જબ બાત ચીત કી ઉસસે
કાલા ઈન્નકલ યવમા લ-દયના મકીનુન
કહા વાકેઈ તુને આજસે હમારે પાસ જગેહ પાઈ
અમીન ૦ કાલજ-અ્લ્ની અ્લા ખઝાઇ-
મોઅતબર હોકર (૧) (યુસુફ) ને કહા મુઝકો મુકર્રર કર ખઝાનોં
નિલ અરદ્િ ۚ ઈન્ની હફીઝુન અ્લીમ ૦ વ કઝાલિકા મક-કન્ના લિ-યુસુફા
પર મુલ્ક કે, મૈં નિગેહબાન હું ખૂબ જાનનેવાલા (૨) ઔર યું કુદરત દી હમને યુસુફકો
ફિલ અરદ્િ ۚ ય-તબવ્વઉ મિન્હા હ્યસુ યશાઅ ۚ નુસીબુ બિ-રહ્-મતિના
ઉસ ઝમીનમેં કે જહાં ચાહે, રહે સહેં પહુંચા દેતે હૈં હમ રહમત અપની જિસકો
મન નશાઉ વલા નુદીઉ અજ-રલ મુહ્સિનીન ૦ વ લ-અજરુલ આખિ-રતિ
ચાહેં ઔર ઝાએ નહી કરતે હમ બદલા નેકી કરનેવાલોંકા ઔર સવાબ આખિરત કા
ખૈરુલ લિલ્લઝીના આ-મનૂ વ કાનૂ યત્તકૂન ۝ વ જાઆ ઇખ્વતુ
બેહતર હૈ ઉસકે લિયે જો ઈમાન લાએ હૈં ઔર પરહેઝગાર હૈં (૩) ઔર આએ ભાઈ
યૂસુફા ફ-દ-ખલૂ અ્-લયહિ ફ-અ્-ર-ફહુમ વહુમ લહૂ મુનકિરૂન ૦
યુસુફકે ફિર દાખિલ હુવે ઉસકે પાસ તો ઉસને પેહચાન લિયા ઔર વો યુસુફકો ન પહેચાન સકે (૪)
વ લમ્મા જહ-હ-ઝહુમ બિ-જહાઝિહિમ કાલઅ્તૂની બિ-અખિલ લકુમ
ઔર જબ તૈયાર કર દિયા ઉનકો ઉનકા અસ્બાબ કહા લે આઈએ મેરે પાસ એક ભાઈ જો તુમ્હારા
મિન અબીકુમ ۚ અલા ત-રવના અન્ની ઊફિલ કયલા વ અ-ન ખૈરુલ
હૈ બાપ કી તરફસે ક્યા નહી દેખતે તુમ કે મૈં પૂરા દેતા હું માપ ઔર ખૂબ અચ્છી તરહ ઉતારતા હું
મુન્ઝિલીન ૦ ફ-ઇલ્લમ તઅ્તૂની બિહી ફલા કયલા લકુમ
મહેમાનોં કો (૫) ફિર અગર નહી લાએંગે મેરે પાસ ઉસકો તો નહીં હૈ ભરતી તુમ્હારે લિયે મેરે પાસ

મ ૩

તફસીર : (૧) બાદશાહે હુકમ કર્યો કે આજ થી અમારી પાસે ઘણા માનપુર્વક રહો મતલબકે અઝીઝને ત્યાંનો સંબધ મોકુફ કરી પોતાની પાસે રાખ્યા. (૨) તેમણે મખલુકને ફાયદો પહોચાડવા માટે એ કામની માંગણી કરી અને સ્વપ્નાની તઅબીર કોઈથી બંધ બેસી નહિં. (૩) કાફિરોના સવાલનો જવાબ આ આયતોમાં છે કે જુઓ ઈબ્રાહીમ (અ.)ના વંશજો શામ દેશથી મિસરમાં આવ્યાં તેમજ એ પણ બતાવ્યું ભાઈઓએ હઝરત યુસુફને બે આબરૂ કરવા વતનથી દુર કર્યા તો ખુદા પાકે તેમને ઈઝઝત આપી દેશ પર સત્તા આપી એજ પ્રમાણે અમારા હઝરત (સ.)નું પણ થયું. (૪) જ્યારે હઝરત યુસુફ (અ.)ને મિસર મુલ્કને અધિકાર મળ્યો તો સ્વપના મુજબ સાત વર્ષ લગી ખુબ ખેતી કરાવી અને આખા દેશનું અનાજ ભરતા ગયા પછી દુકાળમાં કંટ્રોલ ભાવ ચાલ્યું દેશી પરદેશીઓનો ફર્ક ન ↗ રાખ્યો પરંતુ પરદેશીઓને એક ઊંટના બોજા થી વધુ આપતા નહિં એમ કરવામાં દુકાળમાં લોકો ઉગર્યા અને બાદશાહનો ખઝાનો ભરાઈ ગયો આ સમાચાર ચારે બાજુ ફેલાયો કે મિસરમાં અનાજ સસ્તો છે તેમના ભાઈઓ પણ અનાજ ખરીદવા મિસરમાં આવ્યા. (૫) સૌથી નાનો ભાઈ હઝરત યુસુફ (અ.)નો સગો ભાઈ હતો તેને બોલાવ્યો.

عِنْدِيْ وَلَا تَقْرَبُوْنِ ۝ قَالُوْا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ
اَبَاهُ وَاِنَّا لَفٰعِلُوْنَ ۝ وَقَالَ لِفِتْيٰنِهِ اجْعَلُوْا
بِضَاعَتَهُمْ فِيْ رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُوْنَهَا اِذَا انْقَلَبُوْا
اِلٰى اَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ فَلَمَّا رَجَعُوْا
اِلٰى اَبِيْهِمْ قَالُوْا يٰاَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ
مَعَنَا اَخَانَا نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ۝ قَالَ هَلْ
اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَا اَمِنْتُكُمْ عَلٰى اَخِيْهِ مِنْ قَبْلُ ؕ
فَاللّٰهُ خَيْرٌ حٰفِظًا ۪ وَّهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ۝ وَلَمَّا
فَتَحُوْا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوْا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ ؕ
قَالُوْا يٰاَبَانَا مَا نَبْغِيْ ؕ هٰذِهٖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ اِلَيْنَا ۚ
وَنَمِيْرُ اَهْلَنَا وَنَحْفَظُ اَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيْرٍ ؕ
ذٰلِكَ كَيْلٌ يَّسِيْرٌ ۝ قَالَ لَنْ اُرْسِلَهٗ مَعَكُمْ حَتّٰى
تُؤْتُوْنِ مَوْثِقًا مِّنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّنِيْ بِهٖۤ اِلَّاۤ اَنْ

ઇન્દી વલા તક્-રબૂન ૦ કાલૂ સનુરાવિદુ
ઔર ન આઈયો મેરે પાસ ફુસલા દેંગે હમ
અન્હુ અબાહુ વ ઇન્ના લ-ફાઈલૂન ૦ વ
ઉસસે ઉસકો ઔર હમ યે કરને વાલે હૈ ઔર
કાલા લિ-ફિત્યાનિહિજ-અલૂ બિદા-અ-તહુમ
કેહ દિયા અપને ખિદમતગારોંકો રખ દો ઉનકી પુંજી
ફી રિહાલિહિમ લઅલ્લહુમ યઅ્-રિફૂ-નહા
ઉનકે અસ્બાબમેં શાયદ પેહચાને ઉસકો
ઇઝન્-કૂ-લબૂ ઇલા અહલિહિમ લ-અલ્લ-
જબ ફિર કર પહુંચે અપને ઘરમેં
હુમ યરજિઊન ૦ ફ-લમ્મા ર-જઊ
શાયદ વોહી ફિર આ જાએં (૧) ફિર જબ પહુંચે
ઇલા અબીહિમ કાલૂ યા અબાના
અપને બાપકે પાસ કહા અય હમારે બાપ
મ ૩ **મુનિઅ મિન્નલ કયલુ ફ-અરસિલ મ-અના અખાના નક-તલ વ ઇન્ના**
રોકદી ગઈ હમસે ભરતી સો ભેજ હમારે સાથ હમારે ભાઈકો કે ભરતી લે આએં ઔર હમ
લહૂ લ-હાફિઝૂન ૦ કાલા હલ આ-મનુકુમ અ-લયહિ ઇલ્લા કમા
ઉસકે નિગેહબાન હૈ. કહા મેં કયા એઅતેબાર કરૂં તુમ્હારા ઈસ પર મગર વૈસાહી
અમિન્તુકુમ અલા અખીહિ મિન કબ્લ ط ફલ્લાહુ ખયરુન હાફિઝંવ ع
જૈસા એઅતેબાર કિયા થા ઈસકે ભાઈ પર ઈસસે પેહલે સો અલ્લાહ બેહતર નિગેહબાન હૈ
વહુવા અર-હમુર રાહિમીન ૦ વ લમ્મા ફ-તહૂ મતા-અહુમ વ-જદૂ બિદા-
ઔર વોહી સબસે ઝયાદા મહેરબાન હૈ જબ ખોલા અપના સામાન પાઈ અપની પુંજી
અ-તહુમ રુદ-દત ઇ-લયહિમ ط કાલૂ યા અબાના મા નબ્ગી ط હાઝિહી
કે વાપસ કર દી ગઈ ઉનકી તરફ બોલે અય હમારે બાપ હમકો ઔર કયા ચાહિયે પુંજી
બિદા-અતુના રુદ-દત ઇ-લયના ج વ નમીરુ અહ-લના વ નહ-ફઝુ અખાના વ
હમારી વાપસ કર દી ગઈ હૈ હમકો અનાજ લાએંગે અપને ઘરવાલોંકે લિયે યા ખબરદારી કરેંગે અપને
નઝદાદુ કયલા બઈર ط ઝાલિકા કયલુંય યસીર ૦ કાલા લન ઉરસિ-લહૂ મ-અ-
ભાઈકી ઔર ઝયાદા લેવેં ભરતી એક ઊંટકી વો ભરતી આસાન હૈ કહા હરગિઝ ન ભેજુંગા ઉસકો તુમ્હારે
કુમ હત્તા તુઅ્-તૂનિ મવસિકમ મિનલ્લાહિ લ-તઅ્-તુન્નની બિહી ઇલ્લા અંય
સાથ જબ તક કે અલ્લાહ કી કસમ ખાકર મુઝકો પક્કા કૌલ ન દોગે અલબત્તા પહુંચા દોગે મેરે પાસ ઉનકો

તફસીર : (૧) જે કીમત આપી અનાજ ખરીદયુ હતું તે છુપી રીતે તેમના સામાનમાં મુકી દેવા ચાકરોને કહ્યું જેથી એહસાન ચઢે.

يُحَاطَ بِكُمْ ۚ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ
مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ۝ وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا
مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۖ
وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا
لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝
وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ
يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي
نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ ۖ قَالَ إِنِّي أَنَا
أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝
فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي
رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ

યુહ઼ાત઼ા બિકુમ ૮ ફ-લમ્મા આતવ્હુ મવ-
મગર યે ઘેરે જાઓ તુમ સબ ફિર દિયા ઉસકો અહદ અપના
સ઼િ-ક઼હુમ ક઼ાલલ્લાહુ અ઼લા મા નકૂલુ
(સબને) તો બોલે અલ્લાહ હમારી બાતોંપર નિગેહબાન
વકીલ ૦ વ ક઼ાલા યા બનિય્યા લા તદખુલૂ
હૈ. (૧) ઔર કહા અય મેરે બેટો ન દાખિલ હોના
મિમ બાબિંવ વાહ઼િદિંવ વદખુલૂ મિન
એક દરવાઝેસે, ઔર દાખિલ હોના કઈ
અબ્વાબિમ મુ-તફર્રિક઼હ઼ ٥ વમા ઉગ઼્ની
દરવાઝોંસે જુદા જુદા ઔર મૈં નહી બચા સકતા
અ઼ન્કુમ મિનલ્લાહિ મિન શૈઅ ٥ ઇનિલ
તુમકો અલ્લાહકી કિસી બાતસે હુકમ
હુકમુ ઇલ્લા લિલ્લાહ ٥ અ઼-લયહિ તવક-
કિસીકા નહી અલ્લાહ કે સિવા ઉસી પર ભરોસા કિયા
કલ્તુ ૮ વ અ઼-લયહિ ફલ ય-તવક-કલિલ મુ-તવક-કિલૂન૦ વ લમ્મા દ-ખ઼લૂ મ
મૈંને ઔર ઉસીપર ભરોસા કરના ચાહીયે ભરોસા કરને વાલોંકો (૨) ઔર જબ ૩
મિન હ઼યસુ અ-મ-રહુમ અબૂહુમ ٥ મા કાના યુગ઼ની અ઼ન્હુમ મિનલ્લાહિ
દાખિલ હુવે જહાંસે હુકમ કિયા થા ઉનકે બાપને, કુછ ન બચા સકતા થા ઉનકા અલ્લાહકી
મિન શયઇન ઇલ્લા હ઼ા-જતન ફી નફસિ યઅ્-કૂબા ક઼દ઼ાહા ٥ વ ઇન્નહૂ લઝૂ
કિસી બાતસે મગર એક ખ્વાહિશથી યાકૂબકે જીમેં સો પૂરીકી ઉસકો ઔર વો તો ખબરદાર થા
ઇ઼લમિલ લિમા અ઼લ્લમનાહુ વ લાકિન્ના અક-સ઼રન્નાસિ લા યઅ્-લમૂન ૦ વ ૄ
જો કુછ હમને ઉસકો સિખાયા લેકિન બહુત લોગ નહીં જાનતે (૩) ઔર ૨
લમ્મા દ-ખ઼લૂ અ઼લા યૂસુફ઼ા આવાઁ ઇ-લયહિ અખ઼ાહુ ક઼ાલા ઇન્ની
જબ દાખિલ હુવે યૂસુફકે પાસ જગહ દી અપને પાસ અપને ભાઈકો કહા બેશક
અ-ન અખૂકા ફલા તબ-તઇસ બિમા કાનૂ યઅ્-મલૂન ૦ ફ-લમ્મા
મૈં તેરા ભાઈ હું ઔર ગમગીન મત હો ઉન કામોંસે કે જો કરતે થે (૪) ફિર જબ
જહ-હ-ઝહુમ બિ-જહાઝિહિમ જ-અ઼લસ સિક઼ા-યતા ફી રહ઼લિ
તૈયાર કર દિયા ઉસકો વાસ્તે અસબાબ ઉનકા તો રખ દીયા પાની પીનેકા પિયાલા અસબાબમેં
અખ઼ીહિ સુમ્મા અઝ઼-ઝ઼ના મુઅઝ઼-ઝ઼િનુન અય્યતુહલ ઈ઼રુ ઇન્નકુમ
અપને ભાઈકે ફિર પુકારા પુકારને વાલેને અય કાફલેવાલો તુમ તો

તફસીર: (૧) જાહેરી બંદોબસ્ત પણ પુરતો કર્યો ફરી અલ્લાહ પર ભરોસો રાખ્યો દરેક જણ માટે એજ હુકમ છે. (૨) નજર લાગવાની બીકનો બચાવ બતાવ્યો અલ્લાહ પર ભરોસો કર્યો નજર લાગવું ખોટું નથી તેનો બચાવ કરવો દુરસ્ત છે. (૩) એટલે જેવી રીતે બતાવ્યું હતું તેમ જુદા જુદા દરવાજાઓથી શહેરમાં દાખલ થયા અને નજરાયા નહીં પરંતુ તકદીર બીજી તરફથી આવી લાગી તકદીર ટળતી નથી તો જે લોકોને ઈલ્મ આપ્યું છે તેઓ તકદીરનું યકીન તેમ બચાવના સાધનો બન્ને કરી શકે છે પણ અજ્ઞાનથી માણસમાં એક થાય તો બીજુ થતુ નથી. (૪) તે ભાઈને ખાસ રીતે બોલાવ્યો તેથી ભાઈઓને ઈર્ષા થઈ આ સફરમાં ધાક ધમકી આપતા અને મેણા ટોણા કરતા તો હઝરત યુસુફે ભાઈને દિલાસો આપ્યો.

لَسٰرِقُوْنَ ۝ قَالُوْا وَاَقْبَلُوْا عَلَيْهِمْ مَّاذَا تَفْقِدُوْنَ ۝
قَالُوْا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَآءَ بِهٖ حِمْلُ بَعِيْرٍ
وَّاَنَا بِهٖ زَعِيْمٌ ۝ قَالُوْا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا جِئْنَا
لِنُفْسِدَ فِي الْاَرْضِ وَمَا كُنَّا سٰرِقِيْنَ ۝ قَالُوْا
فَمَا جَزَآؤُهٗ اِنْ كُنْتُمْ كٰذِبِيْنَ ۝ قَالُوْا جَزَآؤُهٗ
مَنْ وُّجِدَ فِيْ رَحْلِهٖ فَهُوَ جَزَآؤُهٗ ؕ كَذٰلِكَ
نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ۝ فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَآءِ
اَخِيْهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِّعَآءِ اَخِيْهِ ؕ كَذٰلِكَ
كِدْنَا لِيُوْسُفَ ؕ مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ فِيْ دِيْنِ
الْمَلِكِ اِلَّاۤ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ؕ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَّنْ
نَّشَآءُ ؕ وَفَوْقَ كُلِّ ذِيْ عِلْمٍ عَلِيْمٌ ۝ قَالُوْٓا اِنْ يَّسْرِقْ
فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَّهٗ مِنْ قَبْلُ ۚ فَاَسَرَّهَا يُوْسُفُ
فِيْ نَفْسِهٖ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ اَنْتُمْ شَرٌّ

લસારિકૂન ૦ કાલૂ વ અક્-બલૂ અ્-લય-
અલબત્તા ચોર હો ઔર વો કેહને લગે મુંહ કરકે ઉસકી
હિમ માઝા તફકિદૂન ૦ કાલૂ નફકિદુ
તરફ કયા ચીઝ તુમ્હારી ગુમ હો ગઈ હમ નહી પાતે
સુવાઅલ મલિકિ વ લિમન જાઅા બિહી
પયમાના બાદશાહકા ઔર જો લાએ ઉસકો એક
હિમ્લુ બઈરિંવ વ અ-ન બિહી ઝઈમ ૦
બોઝ ઊટકા (યાની અનાજ) (મિલેગા) ઔર મેં ઉસકા ઝામિન હું (૧)
કાલૂ તલ્લાહિ લ-કદ અલિમ્તુમ મા
બોલે કસમ અલ્લાહકી તુમકો માલૂમ હૈ કે હમ
જિઅ્-ના લિ-નુફસિદાં ફિલ અરદિ વમા
નહી આએ શરારત કરનેકો મુલ્કમેં ઔર ન
કુન્ના સારિકીન ૦ કાલૂ ફમા જઝાઉહૂ
હમ ભી ચોર થે બોલે ફિર કયા સઝા હૈ ઉસકી
મ ૩ **ઇન કુન્તુમ કાઝિબીન ૦ કાલૂ જઝાઉહૂ મંવ વુજિદા ફી રહલિહી ફહુવા**
અગર તુમ ઝૂટ હો તો કેહને લગે સઝા ઉસકી યે હૈ પાયા જાવે જિસકે અસબાબમેંસે પસ વોહી
જઝાઉહ ط કઝાલિકા નજઝિઝ્ ઝાલિમીન ૦ ફ-બ-દઆ બિ અવઇ-યતિ-
શખ્સ હૈ બદલ ઉસકા યેહી સઝા દેતે હૈ ઝાલિમોંકો (૨) ફિર શુરૂઅકી યૂસુફને ઉનકી ખુરજિયાં
હિમ કબ્લા વિઆઇ અખીહિ સુમ્મસ-તખ-ર-જહા મિંવ વિઆઇ અખીહ ط
દેખની પેહલે અપને ભાઈકી ખુરજીસે ફિર નિકાલા ઉસકો અપને ભાઈકી ખુરજી સે,
કઝાલિકા કિદના લિ-યૂસુફ ط મા કાના લિ-યઅ્-ખુઝા અખાહુ ફી
દાવ બતા દિયા યૂસુફકો નહી થા કે લે સકે અપને ભાઈકો
દીનિલ મલિકિ ઇલ્લા અંય યશાઅ-અલ્લાહ ط નર-ફઉ દ-રજાતિમ મન
કાનૂનમેં બાદશાહકે મગર યે કે ચાહે અલ્લાહ બુલંદ કરતે હૈ હમ દરજે જિસકે
નશાઅ ط વ ફવકા કુલ્લિ ઝી ઇલમિન અલીમ ૦ કાલૂ ઇય યસ-રિક
ચાહેં ઔર ઉપર હર જાનનેવાલે કે એક જાનનેવાલા હૈ (૩) કેહને લગે અગર ઉસકો ચુરાયા,
ફકદ સ-રકા અખુલ્લહૂ મિન કબ્લ ج ફ-અસર-રહા યૂસુફુ
તો ચોરીકી થી ઉસકે ભાઈને ભી ઈસસે પેહલે છુપાયા ઉસ (બાત)કો યૂસુફને
ફી નફસિહી વ લમ યુબદિહા લહુમ ج કાલા અન્તુમ શર્રુમ
અપને જીમેં ઔર ઝાહિર ન કિયા ઉસકો ઉનપર, બોલે તુમ બુરે

તફસીર : (૧) પાણી પીવાનું વાસણ નોકરો હસ્તક બિનયામીનના કોથળામાં છુપી રીતે મુકાવી દીધું અને તપાસ થતા રક્ષકોએ તેને ચોર કહ્યા તો પણ એ જુઠ નથી હઝરત યુસુફને બાપની ચોરીથી જ વેચી નાખ્યા હતા. (૨) હઝરત યાકુબ (અ.)ની શરીઅતમાં એ હુકમ હતો કે જે કોઈ ચોરી કરે તે એક વરસ સુધી માલિકનો ગુલામ બની રહે. (૩) એટલે ભાઈઓના મોંમાંથી જ નીકળ્યું કે જેની પાસેથી માલ નીકળે તેને ગુલામ બનાવી લો તે ઉપરથી પોતે જ પકડાઈ ગયા નહીતર મિસરમાં સરકારી હુકમ મુજબ ચોર માટે એ શિક્ષા ન હતી.

مَكَانًا ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ۝ قَالُوا يَا أَيُّهَا
الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا
مَكَانَهُ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝ قَالَ مَعَاذَ
اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ ۙ
إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ۝ فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا
نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ
قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ
مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ
الْحَاكِمِينَ ۝ ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا
إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا
وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ۝ وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي
كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا ۖ وَإِنَّا

મકાના ૮ વલ્લાહુ અઅ્‌લમુ બિમા
દર્જેકે લોગ હો ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જો તુમ
તસિફૂન ૦ કાલૂ યા અય્યુહલ અઝીઝુ
બયાન કરતે હો (૧) બોલે અય અઝીઝ
ઇન્ના લહૂ અબન શય-ખ઼ન કબીરન
ઉસકે એક બાપ હૈ બુઢ્ઢા બળી ઉમરકા
ફખુઝ઼ અ-હ઼-દના મકાનહ ૮ ઇન્ના નરાકા
સો રખલે એકકો હમમેસે ઉસકી જગહ હમ દેખતે હૈ
મિનલ મુહ઼સિનીન ૦ કાલા મઆ-ઝ઼લ્લાહિ
તુઝકો એહસાન કરનેવાલોંસે (૨) બોલે પનાહ દે અલ્લાહ
અન નઅ્‌-ખુઝ઼ા ઇલ્લા મંવ વ-જદના મતા-
કે હમ કિસીકો પકળેં મગર ઉસકો કે પાઈ હમને અપની
અના ઇ઼ન્દહૂ ૪ ઇન્ના ઇઝ઼લ લ-ઝ઼ાલિમૂન ૦
ચીઝ ઉસકે પાસ (અગર ઐસા કરેં) તો હમ ઝુરૂર નાઈન્સાફ હોં
ફ-લમ્મસ-તય-અસૂ મિન્હુ ખ઼-લસૂ નજિય્યા ૮ કાલા કબીરુહુમ અ-લમ
ફિર જબ ના ઉમ્મીદ હુવે ઉસસે તો અકેલે હો બૈઠે મશવિરા કરને કો બોલા ઉનમેંકા બળા ક્યા તુમકો
તઅ્‌-લમૂ અન્ના અબાકુમ કદ અ-ખ઼ઝ઼ા અલય-કુમ મવસિકમ
માલૂમ નહી કે તુમ્હારે બાપને લિયા હૈ તુમસે અહદ
મિનલ્લાહિ વ મિન કબ્લુ મા ફર્રત્તુમ ફી યૂસુફ ૮ ફ-લન
અલ્લાહકા ઔર પેહલે ઈસસે જો કુસૂર કર ચુકે હો યૂસુફ કે હકમેં સો મેં
અબ-રહ઼લ અરદ઼ા હત્તા યઅ્‌-ઝ઼ના લી અબી અવ યહ઼કુમલ્લાહુ લી ૮
હરગિઝ ન સરકુંગા ઈસ મુલ્કસે જબ કે હુકમ દે મુઝકો મેરા બાપ યા હુકમ કરે અલ્લાહ મેરે લિયે
વહુવા ખ઼યરુલ હ઼ાકિમીન ૦ ઇરજિઊ ઇલા અબીકુમ ફકૂલૂ
ઔર વો સબસે બેહતર હુકમ કરનેવાલા હૈ (૩) ફિર જાવ અપને બાપકે પાસ ઔર કહો
યા અબાના ઇન્નબ-નકા સ-રક઼ ૮ વમા શહિદના ઇલ્લા બિમા
અય હમારે બાપ તેરે બેટે ને તો ચોરીકી ઔર હમને વોહી કહા થા જો
અ઼લિમના વમા કુન્ના લિલ ગ઼યબિ હ઼ાફિઝ઼ીન ૦ વસ-અલિલ કર-
જાનતે થે ઔર ન થે હમ ગૈબકી બાતકે નિગેહબાન (૪) ઔર પુછલે
યતલ્લતી કુન્ના ફીહા વલ ઈ-રલ્લતી અક઼-બલ્ના ફીહા ૮ વ ઇન્ના
ઔર બેશક જિસમેં હમ થે, ઔર ઉસ કાફિલેસે જિસમેં હમ આએ હૈં ઔર બેશક

તફસીર: (૧) એટલે તમોએ તો એવી ચોરી કે ભાઈને બાપથી ચોરી વેચી નાખ્યો અને મારી ચોરીનો હાલ અલ્લાહ જાણકાર છે યૂસુફ (અ.)ને ચોરીનું મેણું માર્યુ તે બનાવ એમ હતો કે હઝરત યૂસુફ (અ.)ની માં ગુજરી જવાથી તેમને તેમની ફોઈએ ઉછેર્યા હતા મોટા થયા ત્યારે પિતાએ પોતાની પાસે રાખવા ચાહ્યું પણ ફોઈને અતિશય વહાલા હોઈ છોડવા ચાહતા ન હતા તેથી છુપી રીતે એક કપડું કમરમાં બાંધી દીધું ફરી શોધવા લાગી આખરે યૂસુફ (અ.)ની કેડેથી નીકળ્યું તો તેમની શરીઅત મુજબ ફોઈ પાસે એક વર્ષ વધુ રહ્યા. (૨) એટલે વુદ્ધ બાપ બેટાનો હાથ પકડીને ફરે છે. (૩) એટલે બીજા ભાઈઓને રુખસદ કર્યા મોટો ભાઈ ત્યાં રહી ગયો એ ઉમેદ પર કે કદાચ મહેરબાન થઈ છુટો કરી દે. (૪) એટલે તમને અમારી જાણ મુજબ રક્ષણનું વચન આપ્યું હતું અને ચોરીની ખબર ↗ ન હતી ચોરને પકડી રાખવાનું દીનની શરીઅત મુજબ એમ બતાવ્યું અમને જાણ ન હતી કે ભાઈ ચોર છે.

لَصٰدِقُوْنَ ۞ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ؕ
فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِيَنِيْ بِهِمْ جَمِيْعًا ؕ
اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۞ وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ
يٰاَسَفٰى عَلٰى يُوْسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنٰهُ مِنَ الْحُزْنِ
فَهُوَ كَظِيْمٌ ۞ قَالُوْا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوْسُفَ
حَتّٰى تَكُوْنَ حَرَضًا اَوْ تَكُوْنَ مِنَ الْهٰلِكِيْنَ ۞
قَالَ اِنَّمَآ اَشْكُوْا بَثِّيْ وَحُزْنِيْٓ اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ
اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۞ يٰبَنِيَّ اذْهَبُوْا فَتَحَسَّسُوْا مِنْ
يُّوْسُفَ وَاَخِيْهِ وَلَا تَايْــَٔسُوْا مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ
لَا يَايْــَٔسُ مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكٰفِرُوْنَ ۞ فَلَمَّا
دَخَلُوْا عَلَيْهِ قَالُوْا يٰٓاَيُّهَا الْعَزِيْزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا
الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجٰىةٍ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَ
تَصَدَّقْ عَلَيْنَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِيْنَ ۞

લ-સાદિકૂન ૦ ક઼ાલા બલ સવ્વલત લકુમ
હમ સચ્ચે હૈં બોલે કોઈ નહી બનાલી હૈ તુમ્હારે
અન્ફુસુકુમ અમ્રા ط ફ-સ઼બ્રુન જમીલ ط
જી ને એક બાત અબ સબ્રહી બેહતર હૈ
અ઼સલ્લાહુ અંય યઅ્તિ-યની બિહિમ
શાયદ અલ્લાહ લે આએ મેરે પાસ ઉન
જમીઆ઼ ط ઈન્નહૂ હુવલ અ઼લીમુલ
સબકો બેશક વોહી હૈ જાનનેવાલા
હ઼કીમ ૦ વ તવલ્લા અ઼ન્હુમ વ ક઼ાલા
હિકમતવાલા (૧) ઔર મુંહ ફેરા ઉનસે ઔર કહા
યૅા અ-સફા અ઼લા યૂસુફા વબ્યદ઼-દ઼ત
અય અફસોસ યૂસુફ પર ઔર સફેદ હો
અ઼ય્નાહુ મિનલ હુઝનિ ફહુવા કઝ઼ીમ ૦
ગઈ આખેં ઉનકી ગમસે ઔર વો ગમસે ભરે હુવે થે (૨)
ક઼ાલૂ તલ્લાહિ તફ-તઉ તઝ઼કુરુ યૂસુફા હ઼ત્તા તકૂના હ઼-ર-દ઼ન અવ
(બેટે) કેહને લગે કસમ અલ્લાહકી હમેશા રહોગે તુમ યાદ કરતે યૂસુફકો યહાં તકકે ઘુલ જાએ યા
તકૂના મિનલ હાલિકીન ૦ ક઼ાલા ઈન્નમૅા અશકૂ બસ્સી વ હુઝની
હો જાએ ભુસ (૩) બોલે (યાકૂબ) યે શિકાયત કરતા હું અપની બેકરારી ઔર ગમકી
ઈલલ્લાહિ વ અઅ્-લમુ મિનલ્લાહિ મા લા તઅ્-લમૂન ૦ યા બનિય્યઝ઼-હબૂ
અલ્લાહકે સામને ઔર જાનતા હું અલ્લાહકી તરફસે જો તુમ નહીં જાનતે (૪) અય મેરે બેટો જાવ
ફ-ત-હ઼સ્સસૂ મિંય યૂસુફા વ અખ઼ીહિ વલા તય-અસૂ મિર રવહ઼િલ્લાહ ط
ઔર તલાશ કરો યૂસુફકી ઔર ઉસકે ભાઈકી ઔર ના ઉમ્મીદ મત હો અલ્લાહ કે ફઝલસે
ઈન્નહૂ લા યય-અસુ મિર રવહ઼િલ્લાહિ ઈલ્લલ ક઼વમુલ કાફિરૂન ૦
બેશક ના ઉમ્મીદ નહી હોતે અલ્લાહ કે ફઝલસે મગર વોહી લોગ જો કાફિર હૈં
ફ-લમ્મા દ-ખ઼લૂ અ઼-લયહિ ક઼ાલૂ યૅા અય્યુહલ અ઼ઝીઝુ મસ્સના વ
ફિર જબ દાખિલ હુવે ઉસકે પાસ બોલે અય અઝીઝ પળી હમપર ઔર
અહ-લનદ઼ દુર્રુ વ જિઅ્-ના બિ-બિદ઼ા-અ઼તિમ મુઝ-જાતિન ફ-અવફિ લનલ
હમારે ઘરવાલોં પર સખ્તી ઔર લાએ હૈ હમ પુંજી ખફીફ (થોળી) સો પૂરી દે
કયલા વ તસ઼દ-દક઼ અ઼-લયના ط ઈન્નલ્લાહા યજઝિલ મુ-તસ઼દ-દિક઼ીન ૦
હમ પર ભરતી ઔર ખૈરાત કર હમ પર ઔર અલ્લાહ બદલા દેતા હૈ ખયરાત કરને વાલોંકો (૫)

તફસીર : (૧) પ્રથમના જુઠાણાના કારણે આ વખતે હઝરત યાકુબને છોકરાઓનો વિશ્વાસ ન આવ્યો પરંતુ નબીની વાત જુઠી હોતી નથી ખરેખર પુત્રોની બનાવટી વાત હતી કારણ કે હઝરત યુસુફ (અ.) પણ પુત્રજ હતા. (૨) ગમની વાત હઝરત યાકુબ (અ.) બહાર કાઢતા ન હતા પરંતુ ઓચિંતુ એટલુ નીકળ્યું આવો દર્દ આટલી લાંબી મુદ્દત સુધી દબાવી રાખવું નબી સિવાય બીજા કોનુ કામ છે ? (૩) આ પુત્રના જવાથી ફરી યુસુફ (અ.)નો ગમ તાજો થઈ ગયો. (૪) એટલે તમો મને સબરની શીખામણ શું આપો છો ? પરંતુ કહું છું અને હું એ પણ જાણું છું કે એ પણ મારી આજમાઈશ છે એટલુ જોઉ છું કે આજમાઈશ ક્યાં સુધી લંબાયા પછી પુરી થશે ? (૫) દુકાળમાં ઘરનો સૌ સરસામાન વેચાઈ ગયો હતો આ વખતે કંઈક ઊન અને પનીર વગેરે સાધારણ ચીજો અનાજ ↗ ખરીદવા લાવ્યા હાલત સાંભળી હઝરત યુસુફને તરસ આવ્યો પોતાને જાહેર ૭ મ કરી દીધો અને આખા ઘરવાળાઓને બોલાવી લીધા.

قال هل علمتم ما فعلتم بيوسف واخيه اذ انتم
جاهلون ۝ قالوا ءانك لانت يوسف ۖ قال انا
يوسف وهذا اخي ۖ قد من الله علينا ۖ انه من
يتق ويصبر فان الله لا يضيع اجر المحسنين ۝
قالوا تالله لقد اثرك الله علينا وان كنا لخاطئين ۝
قال لا تثريب عليكم اليوم ۖ يغفر الله لكم ۖ
وهو ارحم الراحمين ۝ اذهبوا بقميصي هذا
فالقوه على وجه ابي يات بصيرا واتوني باهلكم
اجمعين ۝ ولما فصلت العير قال ابوهم
اني لاجد ريح يوسف ۖ لولا ان تفندون ۝
قالوا تالله انك لفي ضلالك القديم ۝ فلما ان
جاء البشير القاه على وجهه فارتد بصيرا ۖ
قال الم اقل لكم اني اعلم من الله ما لا

ક઼ાલા હલ અ઼લિમ્તુમ મા ફ-અ઼લ્તુમ બિ-
કહા કુછ ખબર હૈ કે કયા કિયા થા તુમને
યૂસુફ઼ા વ અખ઼ીહિ ઈઝ઼ અન્તુમ જાહિલૂન ○
યૂસુફ ઔર ઉસકે ભાઈકે સાથ જબ તુમ નાદાન થે ?
ક઼ાલૂ અ-ઈન્નકા લ-અન્તા યૂસુફ઼ ; ક઼ાલા
બોલે કયા વાકઈ આપ હી યૂસુફ હૈ કહા
અ-ન યૂસુફ઼ુ વ હાઝ઼ા અખ઼ી ; ક઼દ
મૈં યૂસુફ હું ઔર યે મેરા ભાઈ હૈ યકીનન એહસાન
મન્નલ્લાહુ અ઼-લયના ; ઈન્નહૂ મંય યત્તક઼િ વ
કિયા અલ્લાહને હમ પર બેશક જો કોઈ ડરતા હૈ ઔર
યસ઼્બિર ફ-ઈન્નલ્લાહા લા યુદ઼ીઉ઼ અજ-રલ
સબ્ર કરતા હૈ તો અલ્લાહ નહી ઝાએ કરતા સવાબ નેકી
મુહ઼સિનીન ○ ક઼ાલૂ તલ્લાહિ લ-ક઼દ
કરનેવાલોંકા (૧) બોલે કસમ અલ્લાહકી યકીનન મ ૩
આ-સ઼-રકલ્લાહુ અ઼-લયના વ ઈન કુન્ના લ-ખ઼ાતિ઼ઈન ○ ક઼ાલા લા
પસંદ કર લિયા તુમકો અલ્લાહને હમ પર હમ થે ખતાકાર (૨) (યૂસુફ અ.ને) કહા
તસ઼્રીબા અ઼-લયકુમુલ યવ્મ ; યગ઼્ફિરુલ્લાહુ લકુમ ; વહુવા અર-હ઼મુર
કુછ ઈલઝામ નહી તુમ પર આજ બખ્શે અલ્લાહ તુમકો, ઔર વો ઝિયાદા મહેરબાન હૈ
રાહ઼િમીન ○ ઈઝ઼-હબૂ બિ-ક઼મીસ઼ી હાઝ઼ા ફ-અલ્ક઼ૂહુ અ઼લા વજહિ અબી
સબ મહેરબાનોંસે લે જાવ યે મેરા કુરતા ઔર ડાલો ઉસકો મુંહ પર મેરે બાપકે હો જાય
યઅ્તિ બસ઼ીરા ; વઅ્તૂની બિ-અહલિકુમ અજ-મઈન ○ વ લમ્મા ફ-સ઼-લતિલ ૬
આંખોંસે દેખતા હુવા ઔર લે આઓ મેરે પાસ અપને સબ ઘર વાલોંકો (૩) ઔર જબ જુદા હુવા ૪
ઈ઼રુ ક઼ાલા અબૂહુમ ઈન્ની લ-અજિદુ રીહ઼ા યૂસુફ઼ા લવ-લૉ અન
કાફલા કહા ઉનકે બાપને પાતા હું મૈં બૂ યૂસુફ કી અગર ન કહો મુઝકો
તુફ઼ન્નિદૂન ○ ક઼ાલૂ તલ્લાહિ ઈન્નકા લફ઼ી દ઼લાલિકલ ક઼દીમ ○ ફ-લમ્મા પાવ
બુઢ્ઢા બેહકા હુવા બોલે (લોગ) કસમ અલ્લાહકી તુમ તો અપની પુરાની યાદોં મેં હો ફિર જબ
અન જાૅ-અલ બશીરુ અલ્ક઼ાહુ અ઼લા વજહિહી ફર-તદ્દા બસ઼ીરા ;
પહુંચા ખુશ ખબરી વાલા ડાલા ઉસને (વો કુરતા) ઉનકે મુંહ પર ફિર હો ગએ લૌટ કર દેખનેવાલે (૪)
ક઼ાલા અલમ અક઼ુલ્લકુમ ; ઈન્ની અઅ્-લમુ મિનલ્લાહિ માલા
બોલે મૈંને ન કહા થા તુમકો કે મૈં જાનતા હું અલ્લાહકી તરફસે વો જો

તફસીર : (૧) જેના ઉપર વિપત્તી પડે અને તે શરીઅતની હદ વટાવે નહિં તેમ અલ્લાહથી ડરતો રહી ધીરજ રાખી ગભરાય નહિં તો આખરે મુસીબતના પ્રમાણ થી વધુજ બક્ષિશ મેળવે છે. (૨) એટલે તમારૂ સ્વપન સત્ય હતું અને અમારી અદેખાઈ નકામી થઈ. (૩) ખુદાપાકને ત્યાં દરેક બીમારીની દવા છે જે માણસની જુદાઈથી આંખોં ગઈ હતી તેનાજ શરીરની ચીજ લગાડવાથી સારી થઈ ગઈ એ હઝરત યૂસુફ (અ.)ની કરામત અને મોજિઝો હતો. (૪) હઝરત યૂસુફ (અ.) એ પોતાના ગુલામ સાથે પેહરન સવારી અને ખર્ચ મોકલ્યો તેણે આવીને પેહરન મુખ ઉપર નાખ્યું અને ખુશ ખબરી આપી તેજ વખતે આંખોં દેખતી થઈ ગઈ.

تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٧﴾ قَالُوْا يٰٓاَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَآ اِنَّا كُنَّا
خٰطِئِيْنَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ ط اِنَّهٗ هُوَ
الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اٰوٰٓى
اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ
اٰمِنِيْنَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهٗ
سُجَّدًا ج وَقَالَ يٰٓاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُءْيَايَ مِنْ
قَبْلُ ز قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ط وَقَدْ اَحْسَنَ بِيْٓ اِذْ
اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ مِنْ
بَعْدِ اَنْ نَّزَغَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ ط اِنَّ
رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَا يَشَآءُ ط اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿١٠٠﴾
رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِيْ مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِيْ مِنْ
تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ج فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قف
اَنْتَ وَلِيّٖ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ج تَوَفَّنِيْ مُسْلِمًا

તઅ્-લમૂન ૦ ક઼ાલૂ યા અબા-નસ્તગ઼્ફિર
તુમ નહીં જાનતે (૧) બોલે અય હમારે બાપ બખ્શવા
લના ઝુનૂ-બના ઇન્ના કુન્ના ખ઼ાતિ઼ઈન ૦
હમારે ગુનાહોંકો બેશક થે હમ ખતાકાર
ક઼ાલા સવફા અસ્તગ઼ફિરુ લકુમ રબ્બી ط
કહા અનકરીબ બખ્શવાઉંગા તુમકો અપને રબસે
ઇન્નહૂ હુવલ ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦ ફ઼-લમ્મા
બેશક વો બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ ફિર જબ
દ-ખ઼લૂ અ઼લા યૂસુફા આવા ઇ-લયહિ
દાખિલ હુવે યૂસુફ કે પાસ તો જગહ દી અપને પાસ
અ-બ-વયહિ વ ક઼ાલદખુલૂ મિસ઼્રા
અપને માં બાપકો ઔર કહા દાખિલ હો મિસરમેં
ઇન શા-અલ્લાહુ આમિનીન ૦ط વ ર-ફઅ઼ા
અગર ચાહા અલ્લાહને તો અમનકે સાથ (૨) ઔર ઉંચા

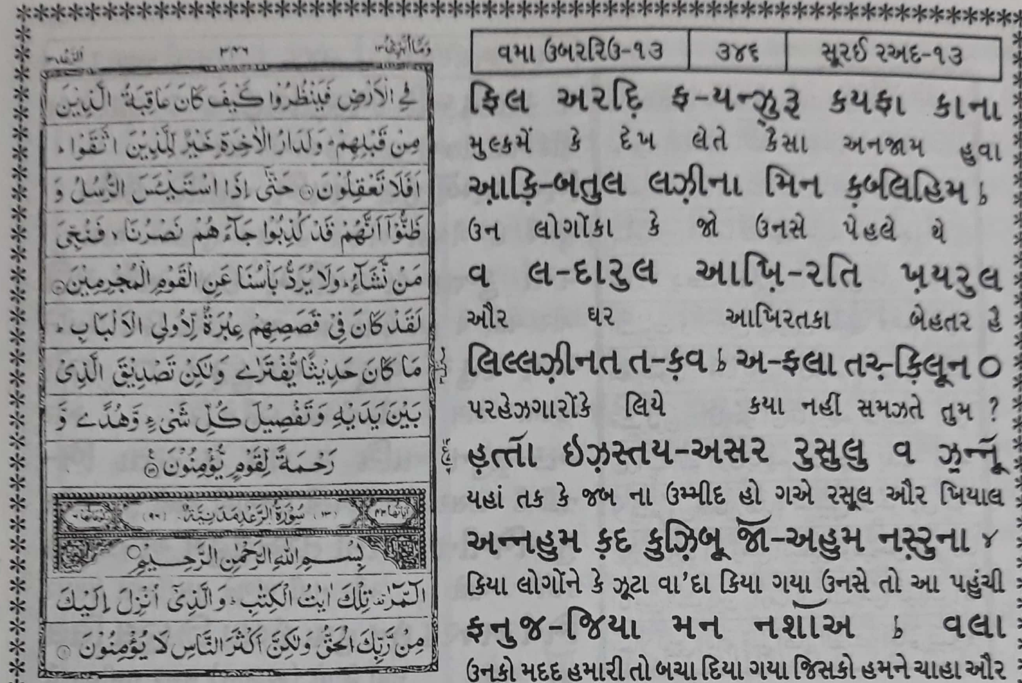
મ ઉ **અ-બ-વયહિ અ઼-લલ અ઼રશિ વ ખ઼ર્-રૂ લહૂ સુજ્જદા ج વ ક઼ાલા યા**
બિઠાયા અપને માં બાપકો તખ્ત પર ઔર સબ ગિરે ઉસકે (યૂસુફ અ. કે) આગે સિજદેમેં ઔર કહા અય
અ-બતિ હાઝ઼ા તઅ્-વીલુ રુઅ્-યાયા મિન ક઼બ્લુ ز ક઼દ જ-અ઼-લહા રબ્બી
મેરે બાપ હૈ યે તઅબીર ઉસ મેરે પેહલે ખ્વાબકી યકીનન બતાયા ઉસકો મેરે રબને
હ઼ક઼્ક઼ા ط વ ક઼દ અહ઼-સના બી ઇઝ઼ અખ઼્-ર-જની મિનસ સિજનિ વ જા-આ
સચ ઔર ઉસને ઈન્આમ કિયા મુઝપર જબ મુઝકો નિકાલા કૈદ ખાનેસે, ઔર લે આયા
બિકુમ મિનલ બદવિ મિમ બઅ્-દિ અન ન-ઝ-ગ઼શ શયતા઼નુ બય્‌ની વ
તુમકો ગાઉંસે બાદ ઉસકે કે ઝગડા ડાલ ચુકા થા શયતાન મુઝમેં ઔર
બય્‌ના ઇખ઼્વતી ط ઇન્ના રબ્બી લતી઼ફુલ લિમા યશાઅ ط ઇન્નહૂ હુવલ
મેરે ભાઇયોંમેં બેશક મેરા રબ તદબીરસે કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ વોહી હૈ
અ઼લીમુલ હ઼કીમ ૦ રબ્બિ ક઼દ આતય-તની મિનલ મુલ્કિ વ અ઼લ્લમ-તની
જાનનેવાલા હિકમતવાલા અય મેરે રબ તુને દી મુઝકો કુછ હુકુમત, ઔર સિખલાયા મુઝકો
મિન તઅ્-વીલિલ અહ઼ાદીસ઼ ج ફાતિ઼રસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ قف અન્તા
તુને તઅબીર દેખની બાતોંકી અય પૈદા કરનેવાલે આસ્માનોં ઔર ઝમીન કે તુહી
વલિય્યી ફિદ દુન્યા વલ આખ઼િરહ ج તવફ્-ફની મુસલિમંવ
મેરા કારસાઝ હૈ દુન્યામેં ઔર આખિરતમેં મૌત દીજો મુઝકો મુસલિમકી હાલતમેં

તફસીર : (૧) શહર બહાર હઝરત યૂસુફ (અ.) ઈસ્તકબાલ માટે નીકળ્યા અને તેમનુ સ્વાગત કર્યુ. (૨) ખુદાપાકે જે એહસાન કર્યુ હતુ તેનુ વર્ણન ન કર્યુ પણ શયતાનની દરમ્યાનગીરીથી તેમને જે ઈજા થઈ હતી તે જીભ પર લાવ્યા નહિં મુધ્ધમ સંભળાવી દીધું પહેલા વખતમાં તાઝીમ માટે સિજદો કરવું દુરસ્ત હતું ફરિશ્તાઓ એ હઝરત આદમને સિજદો કર્યો છે હઝરત (સ.) ના વખતમાં ખુદાપાકે એ રિવાજ તદન મોકુફ કરી હરામ કર્યો આ વખતે પહેલા રિવાજ ઉપર ચાલવુ એવું છે કે કોઈ પોતાની બહેન સાથે નિકાહ કરે જે હઝરત આદમ (અ.)ના વખતમાં થયું છે.

وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ۞ ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ
نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ
وَهُمْ يَمْكُرُونَ ۞ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ
بِمُؤْمِنِينَ ۞ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ
هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۞ وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا
مُعْرِضُونَ ۞ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
مُشْرِكُونَ ۞ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ۞ قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ ۚ
عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۞ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا
رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ ۗ أَفَلَمْ يَسِيرُوا

વ અલહિક઼્ની બિસ્સાલિહ઼ીન ૦ ઝ઼ાલિકા
ઔર મિલા દીજીયો મુઝકો નેક લોગોંકિ સાથ (૧) યે
મિન અમ્બાઈલ ગ઼યબિ નૂહ઼ીહિ ઈલૈક ૮
ખબરેં હૈ ગૈબકી ભેજતે હૈ હમ તુમ્હારે પાસ
વમા કુન્તા લ-દયહિમ ઈઝ઼ અજ-મઉ઼
ઔર નહીં થે તુમ ઉનકે પાસ જબ મુકર્રર કિયા ઉન્હોંને
અમ-રહુમ વહુમ યમકુરૂન ૦ વમા
અપના કામ ઔર વો મકર કરતે થે (૨) ઔર
અક-સ઼રુન નાસિ વ લવ હ઼-રસ઼્તા બિ-
નહીં હૈ અકસર લોગ અગરચે કિતનાહી ચાહો તુમ યકીન
મુઅ-મિનીન ૦ વમા તસ્અલુહુમ અ઼-લયહિ મ
કરને વાલે ઔર નહીં માંગતે તુમ ઉનસે ઉસપર
મિન અજ્ર ط ઈન હુવા ઈલ્લા ઝ઼િકરુલ લિલ ૩
કુછ બદલા નહીં હે વો (કુરઆન) મગર નસીહત હે
આ઼-લમીન ૦ વ ક-અયયિમ મિન આ-યતિન ફિસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ ૬
સારે જહાન કે લિયે ઔર બહુતસી નિશાનિયાં હૈં આસ્માનોંમેં ઔર ઝમીનમેં ૫
યમુર-રૂના અ઼-લયહા વહુમ અ઼ન્હા મુઅ઼-રિદૂ઼ન ૦ વમા યુઅ-મિનુ અક-
કે ગુઝરતે હે વો ઉનપર, ઔર વો ઉસસે મુંહ ફેર લેતે હૈં ઔર નહીં ઈમાન લાતે બહુત
સ઼રુહુમ બિલ્લાહિ ઈલ્લા વહુમ મુશરિકૂન ૦ અ-ફ-અમિનૂ અન તઅ-તિ-
ઉનકે અલ્લાહ પર મગર વો શરીક કરાર દેતે હૈં (૩) કયા બે ખૌફ હૈ ઈસસે કે આવે
યહુમ ગ઼ાશિ-યતુમ મિન અ઼ઝ઼ાબિલ્લાહિ અવ તઅ-તિ-યહુમુસ સા-અ઼તુ બગ઼-
ઉનકે પાસ એક ઢાંકનેવાલા અઝાબ અલ્લાહકા યા આવે ઉનકે પાસ કયામત
ત-તંવ વહુમ લા યશ-ઉ઼રૂન ૦ કુ઼લ હાઝ઼િહી સબીલી અદઉ઼ ઈલલ્લાહ વકફુન્નબી
અચાનક ઔર ઉનકો ખબર ન હો ! કેહ દો યે મેરી રાહ હૈ બુલાના અલ્લાહકી તરફ સલ્લલ્લાહુ
અ઼લા બસ઼ી-રતિન અ-ન વ મ઼નિત ત-બ-અ઼ની ط વ સુબ્હ઼ાનલ્લાહિ વમા અ-ન અલયહિ
સમઝ બૂઝકર મેં ઔર જો મેરે સાથ હૈ ઔર પાક હૈ અલ્લાહ ઔર નહી વસલ્લમ
મિનલ મુશરિકીન ૦ વમા અર્સલ્ના મિન કબલિકા ઈલ્લા રિજાલન
હું મે શિર્ક કરનેવાલોંસે ઔર નહીં ભેજે હમને તુમસે પેહલે (નબી) મગર આદમી હી જૈસે થે,
નૂહ઼ી ઈલય્હિમ મિન અહલિલ કુરા ط અ-ફલમ યસીરૂ
વહીં ભેજતે થે હમ ઉનકે પાસ (ઔર વો) બસતિયોંકે રેહને વાલે થે કયા નહીં સૈરકી

તફસીર : (૧)સંપુર્ણ ઈલ્મ મેળવ્યું સઘળુ ધન પ્રાપ્ત કર્યુ હવે પોતાના બાપ દાદાનો રુત્બો મેળવવાનો ઉમંગ થયો હઝરત યાકુબ (અ.)ની ઝિન્દગી સુધી દુન્યાના કામમાં રહ્યા પછી પોતાની મેળે બધો અધીકાર છોડી દીધો. (૨) એટલે આ વર્ણન તોરેતમાં અને આગળની કિતાબોમાં પણ નથી. (૩) એટલે મુખથી સૌ કહે છે કે સૌનો પેદા કરનાર માલિક તેજ છે છતાં બીજાઓને તેના ભાગીદાર બનાવે છે.

فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ
مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ۝
لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۗ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَ
رَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

سُورَةُ الرَّعْدِ مَدَنِيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
المر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ۗ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

ફિલ અરદ઼િ ફ-યન્ઝુરૂ કયફ઼ા કાના
મુલ્કમેં કે દેખ લેતે કૈસા અનજામ હુવા
આક઼િ-બતુલ લઝ઼ીના મિન ક઼બ્લિહિમ
ઉન લોગોંકા કે જો ઉનસે પેહલે થે
વ લ-દારુલ આખ઼િ-રતિ ખ઼યરુલ
ઔર ઘર આખિરતકા બેહતર હૈ
લિલ્લઝ઼ીનત ત-ક઼વ અ-ફ઼લા તઅ્-ક઼િલૂન ○
પરહેઝગારોંકે લિયે ક્યા નહીં સમઝતે તુમ ?
હ઼ત્તા ઈઝ઼સ્તય-અસર રુસુલુ વ ઝ઼ન્નૂ
યહાં તક કે જબ ના ઉમ્મીદ હો ગએ રસૂલ ઔર ખ઼િયાલ
અન્નહુમ ક઼દ કુઝ઼િબૂ જા-અહુમ નસ્રુના
કિયા લોગોંને કે ઝૂટા વા'દા કિયા ગયા ઉનસે તો આ પહુંચી
ફ઼નુજ-જિયા મન નશાઅ વલા
ઉનકો મદદ હમારી તો બચા દિયા ગયા જિસકો હમને ચાહા ઔર
મ ૩ યુરદ-દુ બઅ્-સુના અ઼નિલ ક઼વમિલ મુજરિમીન ○ લ-ક઼દ કાના ફી
નહી ફિરાયા જાતા હમારા અઝાબ ગુનેહગાર કૌમસે (૧) અલબત્તા હૈ
ક઼-સ઼-સ઼િહિમ ઇ઼બ્રતુલ લિ-ઉલિલ અલબાબ મા કાના હ઼દીસંય યુફ઼-તરા
ઉનકે કિસ્સેમેં નસીહત અકલ વાલોંકે વાસ્તે (યે કુરઆન) નહી હૈ (ઈસમેં) બાત કુછ બનાઈ હુઈ
વલાકિન તસ઼્દીક઼લ લઝ઼ી બયના ય-દયહિ વ તફ઼સ઼ીલા
લેકિન સચ્ચા કરનેવાલા હૈ ઉસકો જો પેહલે ઈસમેંથી ઔર બયાન હૈ
૯ કુલ્લિ શયઈવ વ હુદંવ વ રહ઼-મતલ લિ-ક઼વમિંય યુઅ્-મિનૂન ○ ૬
૬ હર ચીઝકા ઔર હિદાયત ઔર રહમત હૈ ઈમાનદાર લોગોંકે લિયે

સૂરઈ રઅ્-દ

સૂરઈ રઅદ મદીનેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસમેં (૪૩) આયતેં હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ઼ લૉમ મીમ રા તિલ્કા આયાતુલ કિતાબ વલ્લઝ઼ી ઉન્ઝિલા
અલિફ લામ મીમ રા-! યે આયતેં હૈ કિતાબકી ઔર જો કુછ ઉતરી
ઇ-લયકા મિર્રબ્બિકલ હ઼ક઼્ક઼ુ વલાકિન્ના અક-સ઼રન્નાસિ લા યુઅ્-મિનૂન ○
તુમપર તુમ્હારે રબકી તરફસે હૈ લેકિન બહુત લોગ નહીં જાનતે

તફસીર : (૧) એટલે અઝાબ આવવામાં વિલંબ થયો એટલા સુધી રસુલ પણ ના ઉમેદ થવા લાગ્યા કે કદાચ એમની ઝિન્દગીમાં ન આવે પાછળ આવે અને તેમના મિત્રો વિચાર કરવા લાગ્યા કે કદાચ વાયદો ખોટો હતો આટલા વિચારથી માણસ કાફિર થતો નથી જો તે જાણતો હોય કે તે વિચાર ને ખોટો સમજે.

اَللّٰهُ الَّذِىْ رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ
اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ
كُلٌّ يَّجْرِىْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ
الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوْقِنُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِىْ
مَدَّ الْاَرْضَ وَجَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِىَ وَاَنْهٰرًا ؕ وَمِنْ
كُلِّ الثَّمَرٰتِ جَعَلَ فِيْهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِى
الَّيْلَ النَّهَارَ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝
وَفِى الْاَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجٰوِرٰتٌ وَّجَنّٰتٌ مِّنْ اَعْنَابٍ وَّ
زَرْعٌ وَّنَخِيْلٌ صِنْوَانٌ وَّغَيْرُ صِنْوَانٍ يُّسْقٰى بِمَآءٍ
وَّاحِدٍ ۙ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِى الْاُكُلِ ؕ
اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ وَاِنْ تَعْجَبْ
فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا ءَاِنَّا لَفِىْ خَلْقٍ
جَدِيْدٍ ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ

અલ્લાહુલ્લઝ઼ી ર-ફ-અ઼સ સમાવાતિ બિ-
અલ્લાહ હી હૈ જિસને બુલંદ કિયા આસ્માનોં કો
ગ઼યરિ અ઼-મદિન ત-રવ-નહા સુમ્મસ-તવા
બિલા સુતૂનકે દેખતે હો તુમ ઉસકો, ફિર કાયમ હુવા
અ઼-લલ અ઼રશિ વ સખ઼્ખ઼રશ શમસા વલ
અર્શપર ઔર કામમેં લગાયા સુરજ ઔર
ક઼-મર ط કુલ્લુંય યજરી લિ-અ-જલિમ
ચાંદકો હર એક ચલતા હૈ વકતે મુકર્રર
મુસમ્મા ط યુદબ્બિરુલ અમ્રા યુફસ્સ઼િલુલ
તક તદબીર કરતા હૈ કામકી ઝાહિર
આયાતિ લ-અ઼લ્લકુમ બિ-લિક઼ાઇ રબ્બિકુમ
કરતા હૈ નિશાનીયાં તાકે તુમ અપને રબસે મિલનેકા
તૂક઼િનૂન ૦ વહુવલ્લઝ઼ી મદ-દલ અરદ઼ા
યકીન કરો (૧) ઔર વોહી હૈ જિસને બિછાયા ઝમીનકો
વ જ-અ઼લા ફીહા રવાસિયા વ અન્હારા ط વમિન કુલ્લિસ઼્ સ઼-મરાતિ
ઔર બનાએ ઉસમેં પહાળ ઔર નેહરેં ઔર હર કિસ્મકે મેવે
જ-અ઼લા ફીહા ઝવ-જયનિસ્નયનિ યુગ઼શિલ લયલન્નહાર ط ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા
બનાએ ઝમીનમેં જોળે દોદો કિસ્મકે, ઢાંકતા હૈ રાતકો દિનપર બેશક ઈસમેં
લ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય ય-તફક-કરૂન ૦ વફિલ અર્દ઼િ ક઼િ-ત઼ઉ઼મ મુ-તજાવિરા-
નિશાનિયાં હૈ ઉસ કૌમકે લિયે જો ફિક્ર કરતી હૈં (૨) ઔર ઝમીનમેં કુછ ટુકળે પાસ પાસ હૈ
તુંવ વ જન્નાતુમ મિન અઅ઼-નાબિંવ વ ઝરઉ઼વ વ નખ઼ીલુન સ઼િન્વાનુંવ વ ગ઼યરુ
ઔર બાગ હૈં અંગુરકે ઔર ખેત હૈં ઔર ખજુરોંકે દરખ્ત કુછ જળ મિલે હુવે ઔર કુછ બગેર મિલે હુવે,
સ઼િન્વાનિંય યુસક઼ા બિ-માઇંવ વાહ઼િદ ۙ વ નુફદ઼-દ઼િલુ બઅ઼-દ઼હા અ઼લા બઅ઼-દ઼િન
પિલાયા જાતા હૈ ઉનકો પાની ભી એક ઔર હમ ફઝીલત દેતે હૈં એકકો દૂસરે પર
ફિલ ઉકુલ ط ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય યઅ઼-ક઼િલૂન ૦ વ ઇન
ઝાઈકેમેં બેશક ઉન ચીઝોંમેં નિશાનિયાં હૈ ઉન લોગોંકે લિયે જો સમઝતે હૈં ઔર અગર
તઅ઼-જબ ફ-અ઼-જબુન ક઼વલુહુમ અ-ઇઝ઼ા કુન્ના તુરાબન અ-ઇન્ના લફી
તુમ તઅજ્જુબ કરો તો (ઝિયાદા) અજીબ ઉનકા યે કેહના હૈ કે કયા જબ હમ મિટ્ટી હો જાએંગે તો ફિર હમ
ખ઼લક઼િન જદીદ ط ઉલાઇકલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિ-રબ્બિહિમ ج વ ઉલાઇકલ
પૈદા હોંગે નએ સરેસે? યે વો હી હૈ જો મુનકિર હો ગએ અપને રબસે વોહી ઔર હૈ

મ ૩

તફસીર : (૧) નક્કી કરેલ ટાઈમ પ્રમાણે ક્યામત સુધી ચાલતો રહેશે સુર્ય પોતાનો ફેરો એક વરસમાં ચાંદ એક માસમાં ફેરોકરી નવો ફેરો શરૂ કરે છે. (૨) પૃથ્વીમાં દરેક વસ્તુઓ એક બીજા વિરૂધ બનાવી બે બે જાતના ફળથી મતલબ નાના મોટા ખાઠા મીઠા ગરમ ઠંડા તેમ રાત દીવસમાં એકનો અંધકાર તો બીજાનો પ્રકાશ છે એ ઉપરાંત તરેહવાર હજારો વસ્તુઓ બનાવી જેમાં વિચારવંત માટે આ વાતની નિશાનીઓ છે કે ખુદાપાકે ખુશીથી ઈરાદા પુર્વક પૈદા કર્યુ છે તો દરેક વસ્તુ પોતાની મેળે થતી હોત તો એક સરખા થઈ જાત.

الْاَغْلٰلُ فِیْٓ اَعْنَاقِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ
هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ وَیَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالسَّیِّئَةِ
قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلٰتُ ؕ
وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلٰی ظُلْمِهِمْ ۚ وَ
اِنَّ رَبَّكَ لَشَدِیْدُ الْعِقَابِ ۝ وَیَقُوْلُ الَّذِیْنَ
كَفَرُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَیْهِ اٰیَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ اِنَّمَآ
اَنْتَ مُنْذِرٌ وَّلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۝ اَللّٰهُ یَعْلَمُ مَا
تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰی وَمَا تَغِیْضُ الْاَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ؕ
وَكُلُّ شَیْءٍ عِنْدَهٗ بِمِقْدَارٍ ۝ عٰلِمُ الْغَیْبِ وَ
الشَّهَادَةِ الْكَبِیْرُ الْمُتَعَالِ ۝ سَوَآءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ اَسَرَّ
الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهٖ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍۭ بِالَّیْلِ وَ
سَارِبٌۢ بِالنَّهَارِ ۝ لَهٗ مُعَقِّبٰتٌ مِّنْۢ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ
مِنْ خَلْفِهٖ یَحْفَظُوْنَهٗ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

અગ઼લાલુ ફી અઅ્‌-નાક઼િહિમ ૮ વ ઉલાઈકા
કે તીક ઉનકી ગરદનોંમેં ઔર વો
અસ્‌હ઼ાબુન નાર ૮ હુમ ફીહા ખ઼ાલિદૂન ○
દોઝખ વાલે હૈ વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે
વ યસ્તઅ્‌-જિલૂ-નકા બિસ્સય્યિઅતિ
ઔર જલ્દ માંગતે હૈ તુમસે બુરાઈકો
ક઼બ્લલ હ઼-સ-નતિ વ ક઼દ ખ઼-લત મિન
પેહલે ભલાઈ કે, ઔર ગુઝર ચુકી હૈ ઉનસે
ક઼બ્લિહિમુલ મસુલાત ♭ વ ઈન્ના રબ્બકા
પેહલે (બહુતસી અઝાબકી) મિસાલેં ઔર બેશક તુમ્હારા રબ
લઝૂ મગ઼ફિ-રતિલ લિન્નાસિ અ઼લા
મુઆફભી કરતા હૈ લોગોંકો બાવજૂદ
ઝુલ્મિહિમ ૮ વ ઇન્ના રબ્બકા લ-શદીદુલ
મ ઉનકે ઝુલ્મકે ઔર બેશક તુમ્હારે રબકા અઝાબ
૩ **ઇ઼ક઼ાબ ○ વ યકૂલુલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ લવ-લૉ ઉન્ઝિલા અ઼-લયહિ આ-યતુમ**
સખ્ત હૈ (૧) ઔર કેહતે હૈ કાફિર ક્યોં ન ઉતારી ગઈ ઉસપર કોઈ નિશાની ઉસકે
૬ **મિર રબ્બિહ ♭ ઇન્નમા અન્તા મુન્ઝ઼િરુંવ વ લિ-કુલ્લિ ક઼વમિન હાદ ○ અલ્લાહુ**
૭ રબકી તરફસે તુમ તો સિર્ફ ડરાનેવાલે હો ઔર હર કૌમકે લિયે હિદાયત કરનેવાલે હો અલ્લાહ
યઅ્‌-લમુ મા તહ઼મિલુ કુલ્લુ ઉન્સા વમા તગ઼ીદુલ અરહ઼ામુ વમા તઝદાદ ♭
જાનતા હૈ જો (પેટમેં) ઉઠાતી હૈ હર માદહ જો ઘટાંતે હૈ રેહમ ઔર જો બઢાતે હૈ
વ કુલ્લુ શયઇન ઇ઼ન્દહૂ બિ-મિક઼દાર ○ આ઼લિમુલ ગ઼યબિ વશ શહા-દતિલ
ઔર હર ચીઝકા ઉસકે યહાં અન્દાઝા હૈ જાનને વાલા હૈ પોશીદા ઔર ઝાહિરકા
કબીરુલ મુ-તઆ઼લ ○ સવાઉમ મિન્કુમ મન અસર્રલ ક઼વલા વ મન
સબસે બળા બરતર બરાબર હૈ તુમમેંસે જો છુપાવે બાતકો ઔર જો
જ-હરા બિહી વ મન હુવા મુસ્તખ઼ફિમ બિલ્લયલિ વ સારિબુમ
પુકાર કર કહે ઉસકો ઔર જો છુપાનેવાલા હૈ રાતમેં ઔર ચલનેવાલા હૈ
બિન્નહાર ○ લહૂ મુઅ઼ક઼-ક઼િબાતુમ મિમ બયનિ ય-દયહિ વ
દિનમેં ઉસકે લિયે ચોકીદાર હૈ (ફરિશતે) ઉસ બન્દે કે આગે ઔર
મિન ખ઼લ્ફિહી યહ઼-ફઝૂ-નહૂ મિન અમરિલ્લાહ ♭ ઇન્નલ્લાહા
ઉસકે પીછે નિગેહબાની કરતે હૈ ઉસકી અલ્લાહકે હુકમસે બેશક અલ્લાહ

તફસીર : (૧) આ લોકો ભલાઈ પહેલા બુરાઈ ચાહે છે એટલે ઈમાન લાવતા નથી કે જેથી દુન્યા અને આખિરતની સૌ ભલાઈઓ મળે ઉલટા ઈનકાર કરે છે અને કહે છે કે અઝાબ લાવો ત્યારે માનીશું અને પહેલા વિનાશ થએલી આગલી ઉમ્મતો માફક એ લોકોને પણ શિક્ષા મળશે.

لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ؕ وَاِذَآ
اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهٗ ۚ وَمَا لَهُمْ
مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّالٍ ۝ هُوَ الَّذِیْ یُرِیْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا
وَّطَمَعًا وَّیُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝ وَیُسَبِّحُ الرَّعْدُ
بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِیْفَتِهٖ ۚ وَیُرْسِلُ
الصَّوَاعِقَ فَیُصِیْبُ بِهَا مَنْ یَّشَآءُ وَهُمْ یُجَادِلُوْنَ
فِی اللّٰهِ ۚ وَهُوَ شَدِیْدُ الْمِحَالِ ۝ لَهٗ دَعْوَةُ الْحَقِّ ؕ
وَالَّذِیْنَ یَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا یَسْتَجِیْبُوْنَ لَهُمْ
بِشَیْءٍ اِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّیْهِ اِلَی الْمَآءِ لِیَبْلُغَ فَاهُ وَمَا
هُوَ بِبَالِغِهٖ ؕ وَمَا دُعَآءُ الْكٰفِرِیْنَ اِلَّا فِیْ ضَلٰلٍ ۝
وَلِلّٰهِ یَسْجُدُ مَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّ
كَرْهًا وَّظِلٰلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ۝ قُلْ مَنْ رَّبُّ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ؕ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ

લા યુગ઼યયિરુ મા બિ-ક઼વમિન હ઼ત્તા
નહી બદલતા કિસી કીમકી હાલતકો જબ તક વો ન બદલેં
યુગ઼યયિરૂ મા બિ-અન્ફુસિહિમ ط વ ઈઝ઼ા અરા-
અપની અંદરૂની હાલતકો ઔર જબ ઈરાદા કરતા
દલ્લાહુ બિ-ક઼વમિન સૂઅન ફલા મરદ-દા
હૈ અલ્લાહ ઉસ કીમ પર બુરાઈકા તો નહી ફેરતા
લહ ج વમા લહુમ મિન દૂનિહી મિંવ વાલ ○
ઉસસે, ઔર નહી ઉનકા સિવા ઉસકે કોઈ મદદગાર (૧)
હુવલ્લઝ઼ી યુરીકુમુલ બરક઼ા ખ઼વ-ફંવ વ
વોહી તુમકો દિખાતા હૈ બિજલી ડરાને ઔર
ત઼-મઅ઼ંવ વ યુનશિઉસ સહ઼ાબસ્સ઼િક઼ાલ ○ મ
ઉમ્મીદ દિલાનેકો ઔર બુલંદ કરતા હૈ બાદલ ભારી
વ યુસબ્બિહુ઼ર રઅ઼્દુ બિ-હ઼મદિહી
ઔર પાકી બયાન કરતા હૈ ગરજનેવાલા ઉસકી તઅરીફકે સાથ
વલ મલાઇ-કતુ મિન ખ઼ી-ફતિહ ج વ યુરસિલુસ઼ સ઼વાઇ઼ક઼ા ફયુસ઼ીબુ ૩
ઔર ફરિશતે ઉસકીહી ઉમ્મીદ કરતે હૈ ઉસકે ખૌફસે ઔર ભેજતા હૈ વોહી ગિરનેવાલી બિજલીયાં ફિર
બિહા મંય યશાઉ વ હુમ યુજાદિલૂના ફિલ્લાહિ ج વહુવા શદીદુલ મિહ઼ાલ ○
ડાલતા હૈ જિસ પર ચાહે ઔર વો ઝગળતે હૈ અલ્લાહકે બારેમેં, ઔર વો સખ્ત કુવ્વત વાલા હૈ
લહૂ દઅ઼્-વતુલ હ઼ક઼્ક઼ ط વલ્લઝ઼ીના યદઊ઼ના મિન દૂનિહી લા યસ્તજીબૂના
ઉસીકો પુકારના સચ હૈ ઔર જો લોગ પુકારતે હૈ સિવા ઉસકે નહી જવાબ દેતા વો
લહુમ બિ-શયઇન ઇલ્લા ક-બાસિતિ઼ કફ-ફયહિ ઇલલ માઇ લિ-યબ્લુગ઼ા
ઉનકે કુછભી મગર જૈસે કિસીને ફૈલાએ અપને દોનોં હાથ પાની તરફ કે પહુંચે ઉસકે
ફાહુ વમા હુવા બિ-બાલિગ઼િહ ط વમા દુઆ઼ઉલ કાફિરીના ઇલ્લા ફી
મુંહ તક ઔર વો ભી ન પહુંચોગા ઉસતક ઔર જિતની પુકાર કાફિરોંકી હૈ સબ ગુમરાહી
દ઼લાલ ○ વ લિલ્લાહિ યસ્જુદુ મન ફિસ્સમાવાતિ વલ અરદિ઼ ત઼વ-અ઼ંવ વ
હૈ (૨) ઔર અલ્લાહ કો સજદા કરતે હૈ જો કોઈ આસ્માનોં ઔર ઝમીનમેં હૈ ખુશીસે ઔર
કર-હંવ વ ઝ઼િલાલુહુમ બિલ ગુદુવવિ વલ આસ઼ાલ સજ્દહ ○ કુલ મર રબ્બુસ સજદહ
ના ખુશીસે ઔર ઉનકે સાયે (ભી સજદે કરતે હૈ) સુબહ ઔર શામ (૩) કોન હૈ રબ
સમાવાતિ વલ અરદ઼ ط કુલિલ્લાહ ط કુલ અ-ફત્તખ઼ઝ઼તુમ મિન
આસ્માનોં ઔર ઝમીનકા (ફિર ખુદંહી) કેહતે અલ્લાહ હૈ કેહદો કયા પકળે હૈ તુમને

તફસીર : (૧) એટલે ખુદાપાક પોતાની મહેરબાની અને રક્ષા જે સદા લોકો સાથે રહી છે તે એકદમ રોકી દઈ કોઈ કવમને અભાગ્ય કરતો નથી જ્યાં સુધી તેઓ ખુદાપાક સાથેનું પોતાનું વર્તન બદલી ન નાખે. (૨) એટલે કાફિરો જેઓની પાસેથી માંગે છે તેમાંની કેટલાક કલપિત ચીજો છે અને કેટલાક જિન્નાત છે અને કેટલીક એવી વસ્તુઓ છે જેમાં કંઈક હોય છે પરંતુ તે પોતાના અસર ના માલિક નથી જેમકે અગનિ જળ વગેરે અને ગ્રહો પણ એમાંજ શામિલ છે ફરી તેમની પુકારવા કે પુજા કરવાથી શો ફાયદો. (૩) એટલે અલ્લાહ પર યકીન લાવનાર અલ્લાહના હુકમ ઉપર ખુશીથી સર નમાવી બંદગી કરે છે પરંતુ જે યકીન લાવ્યો નથી તેના ઉપર પણ ખુદા પાકનોજ હુકમ જારી છે અને પડછાયા સવાર સાંજ તેના હુકમ અનુસાર પ્રસરી જાય છે એજ તેમનો સિજદો છે.

دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا ؕ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ۙ اَمْ هَلْ تَسْتَوِى
الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ ۚ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوْا
كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ؕ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ
كُلِّ شَىْءٍ وَّهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ ۢ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ
زَبَدًا رَّابِيًا ؕ وَمِمَّا يُوْقِدُوْنَ عَلَيْهِ فِى النَّارِ
ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ ؕ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ
اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۬ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۚ
وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِى الْاَرْضِ ؕ كَذٰلِكَ
يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝ لِلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمُ
الْحُسْنٰى ؕ وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا
فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ ؕ

وقف النبي صلى الله عليه وسلم

દૂનિહી અવલિયાઆ લા યમલિકૂના લિ-
ઉસકે સિવા એસે હિમાયતી જો માલિક નહી
અન્ફુસિહિમ નફઅંવ વલા દર્રા ط કુલ હલ
અપને નફે ઔર નુકસાનકે કેહદો ક્યા
યસ્તવિલ અઅ્મા વલ બસીર ۙ અમ હલ
બરાબર હોતા હૈ અંધા ઔર દેખનેવાલા ! યા કહીં
તસ્તવિઝ્ઝુલુમાતુ વન નૂર ۚ અમ
બરાબર હૈ અંધેરા ઔર ઉજાલા યા ઠયરાએ હૈ
જ-અ-લૂ લિલ્લાહિ શુ-રકાઆ ખ-લકૂ
ઉન્હોંને અલ્લાહ કે લિયે શરીક કે પૈદા કિયા હૈ ઉન્હોંને
ક-ખલ્કિહી ફ-તશા-બહલ ખલ્કુ
જૈસે અલ્લાહને (ઈસી) વજેહમેં યકસાં હો ગઈ પૈદાઈશ ઉનકી
અ-લયહિમ ط કુલિલ્લાહુ ખાલિકુ કુલ્લિ
નઝરમેં કેહ દો અલ્લાહ હી હૈ પૈદા કરનેવાલા હર

મ ૩ શયઈંવ વહુવલ વાહિદુલ કહ-હાર ۝ અન્ઝલા મિનસ સમાઇ મા-અન ફ-સાલત
ચીઝકા ઔર વોહી હૈ અકેલા ઝબરદસ્ત ઉતારા ઉસને આસ્માનસે પાની ફિર બહે નાલે
અવદિ-યતુમ બિ-ક-દરિહા ફહ-ત-મલસ સયલુ ઝ-બદર રાબિયા ط વ મિમ્મા
(અપને) અપને અન્દાઝે કે મુવાફિક ઔર ઉઠા લિયા રેલ કે પાની ને ઝાગ (યાની કફ) ફુલે હુવેકા ઔર જિસ
યૂકિદૂના અ-લયહિ ફિન નારિબતિગાઆ હિલ-યતિન અવ મતાઇન ઝ-બદુમ
ચીઝકો તપાતે હૈં આગમેં ઝેવર યા અસબાબ કે લિયે ઉસમેંભી ઝાગ (મેલ કુચેલ)
મિસ્લુહ ط કઝાલિકા યદ્રિબુલ્લાહુલ હક-કા વલ બાતિલ ۬ ફ-અમ્મઝ
વૈસાહી હૈ ઈસી તરહ બયાન કરતા હૈ અલ્લાહ હક ઔર ના હક્કો સો ઝાગતો ચલા
ઝ-બદુ ફ-યઝ-હબુ જુફાઆ ۚ વ અમ્મા મા યન્ફઉન નાસા ફ-યમ્કુસુ
જાતા હૈ (યાની પાની ઔર અસ્લ જૌહર કફ ઔર અસ્લ જૌહર કાબલ) બેકાર ઔર વો જો ફાયદા દેતા હૈ લોગોંકો
ફિલ અર્દ ط કઝાલિકા યદ્રિબુલ્લાહુલ અમ્સાલ ۝ લિલ્લઝીનસ-તજાબૂ લિ-
ઠેરા રેહતા હૈ ઝમીનમેં ઈસી તરહ બયાન કરતા હૈ અલ્લાહ મિસાલેં (૧) જિન લોગોંને માના હુકમ અપને
વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ રબ્બિહિમુલ હુસ્ના ط વલ્લઝીના લમ યસ્તજીબૂ લહૂ લવ અન્ના લહુમ
રબકા ઉનકે લિયે ભલાઈ હૈ ઔર જિન લોગોંને હુકમ ન માના ઉસકા અજર ઉનકે પાસ હો
મા ફિલ અરદિ જમીઅંવ વ મિસ્લહૂ મ-અહૂ લફ-તદવ બિહ ط
જો કુછ ઝમીનમેં હૈ સારા ઔર ઉતનાહી ઉસકે સાથ હો ઔર અલબત્તા બદલા દેવેંગે ઉસ સબસે

તફસીર : (૧) જ્યારે આકાશી વહી સત્ય દીનને લઈને ઉતરે છે તો દરેક માનવીનું દિલ પોતે પોતાની લાયકાતના પ્રમાણમાં લાભ મેળવે પછી સત્ય અને અસત્ય ભેળસેળ થઈ જતા અસત્ય રૂપી મેલ થોડા વખત માટે ઉભરાઈ આવે છે જેમ વરસાદનો પાણી જમીનમાં ભળી ક્ચરો ભળી જવાથી ડોળું થાય છે તે તાંબા પિત્તળને પિગળાવવાથી મેલ ઉપર આવે છે પરંતુ મેલ નાશ પામે છે પરંતુ ઉપયોગી ઢાળેલી ધાતુ રહી જાય છે અને કામમાં આવે છે આ સત્ય અને અસત્યથી મુરાદ દુન્યાની લડાઈ છે છેવટે સત્યની જીત થાય છે તેવીજ રીતે દરેક્ના દિલમાં સત્ય અને અસત્ય ના વસવસા આવે છે છેવટે સત્ય તે અસત્યને મિટાવે છે અને સત્યજ કાયમ રહે છે.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ ۙ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَ
بِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾ أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا
يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ
بِهِ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ
الْحِسَابِ ﴿٢١﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى
الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَن صَلَحَ مِنْ
آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ
عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ ۚ فَنِعْمَ
عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾ وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِن بَعْدِ

ઉલાઇકા લહુમ સૂઉલ હિ઼સાબિ ۙ વ
(લેકીન) ઉન લોગોંકે લિયે પૂરા હિસાબ હૈ ઔર
મઅ્વાહુમ જહન્નમ ۖ વ બિઅ્સલ મિહાદ ۝ ૯
ઠિકાના ઉસકા દોઝખ હૈ ઔર બુરી આરામકી જગાહ હૈ ૮
અ-ફમંય યઅ્લમુ અન્નમા ઉન્ઝિલા આધા
ભલા જો શખ્સ જાનતા હૈ કે જો કુછ ઉતારા ગયા હૈ
ઇ-લયકા મિર્રબબિકલ હ઼ક઼્ક઼ુ ક-મન હુવા
તુમ પર તુમ્હારે રબકી તરફસે ઉસકે બરાબર હો
અઅ્મા ۚ ઇન્નમા ય-તઝ઼ક-કરુ ઉલુલ
સકતા હૈ વો અંધા હૈ સિર્ફ નસીહત કબૂલ કરતે હૈ
અલબાબ ۝ અલ્લઝ઼ીના યૂફૂના બિ-
અકલ વાલેહી વો લોગ જો પૂરા કરતે હૈ
અ઼હદિલ્લાહિ વલા યન્કુ઼દૂનલ મીસા઼ક઼ ۝
અલ્લાહકે અહદકો ઔર નહીં તોડતે (ઉસ) અહદકો મ
વલ્લઝ઼ીના યસિ઼લૂના મા અ-મ-રલ્લાહુ બિહી અંય યૂ-સ઼લા વ યખ઼્શવ઼ના ૩
ઔર વો લોગ જો મિલાતે હૈં ઉસકો કે હુકમ કિયા હૈ અલ્લાહને ઉસકે મિલાનેકા ઔર ડરતે હૈં અપને
રબ્બહુમ વ યખા઼ફૂના સૂઅલ હિ઼સાબ ۝ વલ્લઝ઼ીના સ઼-બરુબતિગા઼આ વજહિ
રબસે ઔર અન્દેશા કરતે હૈં બુરે હિસાબકા ઔર વો લોગ જિન્હોંને સબ્ર કિયા ખુશનુદીકે લિયે
રબબિહિમ વ અક઼ામુસ઼ સ઼લાતા વ અન્ફકૂ મિમ્મા ર-ઝક઼નાહુમ સિર-રંવ વ
અપને રબકી ઔર કાયમ રખ્ખી નમાઝ ઔર ખર્ચ કરે હમારે દિયે હુવે રિઝકમેંસે પોશીદા ઔર
અ઼લાનિ-યતંવ વ યદ-રઊના બિલ હ઼-સ-નતિસ સય્યિ-અતા ઉલાઇકા લહુમ
ઝાહિર ઔર દફઅ કરતેં હૈ ભલાઈસે બુરાઈકો ઉન લોગોં કે લિયે હૈ
ઉ઼ક-બદ દાર ۝ જન્નાતુ અ઼દનિંય યદખુલૂ-નહા વમન સ઼-લ-હ઼ા મિન
આખિરતકા ઘર બાગ હૈ રેહનેકે દાખિલ હોંગે વો ઉનમેં ઔર વોહી (દાખિલ હોંગે) જો નેક હુવે
આબાઇહિમ વ અઝવાજિહિ઼મ વ ઝુ઼ર્રિય્યાતિહિમ વલ મલાઇ-કતુ યદખુ઼લૂના
બાપદાદા ઉનકે ઔર ઉનકી અવરતેં ઔર ઉનકી અવલાદ ઔર ફરિશતે દાખિલ હોંગે
અ઼-લયહિમ મિન કુલ્લિ બાબ ۝ સલામુન અ઼-લયકુમ બિમા સ઼-બરતુમ
ઉન પર હર દરવાઝેસે (કેહતે હુવે) કે સલામતી હો તુમ પર ઈસકે બદલેમેં કે સબ્ર કિયા તુમને
ફનિઅ્મા ઉ઼ક઼-બદ દાર ۝ વલ્લઝ઼ીના યન્કુ઼દૂના અ઼હ-દલ્લાહિ મિમ બઅ્દિ
તો કયા અચ્છા મિલા આકેબતકા ઘર ઔર જો લોગ તોડતે હૈ અહદ અલ્લાહકા ઉસકે

مِيْثَاقِهٖ وَيَقْطَعُوْنَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَ
يُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ ۙ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ
سُوْٓءُ الدَّارِ ۝ اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ
يَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا
فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَآ
اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ۚ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ
يَّشَآءُ وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ ۚ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ
تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
طُوْبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ۝ كَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰكَ فِيْٓ
اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ اُمَمٌ لِّتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ
الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ ۚ قُلْ
هُوَ رَبِّيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ

મીસાક઼િહી વ યક્‌-તઊ઼ના માં અ-મ-
મઝબૂત કરનેકે બાદ ઔર કાટતે હૈં ઉસ ચીઝકો કે હુકમ
રલ્લાહુ બિહી અંય યૂ-સ઼લા વ યુફ઼સિદૂના
કિયા હૈ અલ્લાહને જિસકો જોળનેકા ઔર ખરાબી ફૈલાતે
ફ઼િલ અરદ઼િ ઉલાઈકા લહુમુલ લઅ્‌નતુ
હૈં મુલ્કમેં ઐસે લોગ ઉનકે લિયે ફિટકાર
વ લહુમ સૂઉદ દાર ૦ અલ્લાહુ યબ્સુતુર
ઔર ઉનકે લિયે બુરા ઘર હૈ અલ્લાહ કુશાદા
રિઝ઼્કા લિમંય યશાઉ વ યક઼દિરુ વ ફરિહૂ
કરતા હૈ રોઝી જિસકો ચાહે ઔર તંગ કરતા હૈ (રોઝી જિસકી
બિલ હ઼યાતિદ દુન્યા વ મલ હ઼યાતુદ દુન્યા
ચાહે)ખુશ હુવે દુન્યાકી ઝિન્દગી પર ઔર નહી હૈ દુન્યાકી
ફ઼િલ આખિ઼-રતિ ઇલ્લા મતાઅ઼
ઝિન્દગી આખિરતકે મુકાબલેમેં મગર બેહકીકત ચીઝ.

ع ૯ વ યકૂલુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ લવલા ઉન્ઝિલા અ઼-લયહિ આ-યતુમ મિર્રબ્બિહ
મ ઔર કેહતે હૈં કાફિર કયોં ન ઉતારી ગઈ ઉનપર કોઈ નિશાની ઉસકે રબકી તરફસે
૩ કુલ ઇન્નલ્લાહા યુદ઼િલ્લુ મંય યશાઉ વ યહદી ઇ-લયહિ મન અનાબ
કેહદો અલ્લાહ ગુમરાહ કરતા હૈ જિસકો ચાહે ઔર રાહ દિખલાતા હૈ અપની તરફ ઉસકો જો ઉસકી તરફ
અલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ તત઼-મઇન્નુ કુલૂબુહુમ બિ-ઝ઼િકરિલ્લાહ અલા
રૂજૂઅ હોતા હૈ(૧)જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર ચેન પાંતે હૈં દિલ ઉનકે અલ્લાહકી યાદસે સુનલો
બિ-ઝ઼િકરિલ્લાહિ તત઼-મઇન્નુલ કુલૂબ અલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
અલ્લાહકી યાદસે ચેન પાતે હૈં દિલ જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ઼ાલિહ઼ાતિ તૂબા લહુમ વ હુસ્નુ મઆબ ૦ ક-ઝ઼ાલિકા અરસલ્નાકા ફ઼ી
અચ્છે ખુશહાલી હૈ ઉનકે લિયે ઔર અચ્છા ઠિકાના હૈ ઈસી તરહ ભેજા હમને તુમકો
ઉમ્મતિન ક઼દ ખ઼લત મિન ક઼બ્લિહા ઉ-મમુલ લિ-તત્લુવા અ઼-લયહિમુલ
એક ઉમ્મતમેં કે ગુઝર ચુકી હૈ ઉસસે પેહલે ઉમ્મતેં તાકે સુના દો તુમ ઉનકો વો
લઝ઼ી અવ-હ઼યના ઇ-લય-કા વહુમ યકફુરૂના બિર્રહ઼માન કુલ
કુરઆન જો વહી કે ઝરીએ ભેજા હમને તુમ્હારી તરફ ઔર વો ઈનકાર કરતે હૈં રહમાનકા કેહદો
હુવા રબ્બી લા ઇલાહા ઇલ્લા હૂ અ઼-લયહિ તવક-કલ્તુ વ ઇ-લયહિ
વોહી મેરા રબ કિસીકી બન્દગી નહી સિવા ઉસકે, ઉસી પર મૈંને ભરોસા કિયા હૈ ઔર ઉસીકી તરફ

તફસીર : (૧) એટલે અલ્લાહ પર પોતાની હિકમત અનુસાર જરૂરી નથી કે સૌને સીધા માર્ગ ઉપર લાવે અથવા અનેક મોજિઝહ અને નિશાનીઓ મોકલી હિદાયત ફેલાવે બલ્કે કોઈ ભટકી જાય અને કોઈ હિદાયત મેળવે પરંતુ જે કોઈ નિશાનીઓ થી અલ્લાહની તરફ રજુ થાય તો હિદાયત આપી આગળ વધારે છે.

مَتَابِ ۝ وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ
قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى ؕ بَلْ لِّلّٰهِ
الْاَمْرُ جَمِيْعًا ؕ اَفَلَمْ يَايْــَٔسِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ لَّوْ
يَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيْعًا ؕ وَلَا يَزَالُ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا تُصِيْبُهُمْ بِمَا صَنَعُوْا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ
قَرِيْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَاْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا
يُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ۝ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ
قَبْلِكَ فَاَمْلَيْتُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۟ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابِ ۝ اَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا
كَسَبَتْ ۚ وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ ؕ قُلْ سَمُّوْهُمْ ؕ اَمْ
تُنَبِّئُوْنَهٗ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ
الْقَوْلِ ؕ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوْا
عَنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ۝

મતાબ ૦ વ લવ અન્ના કુરઆનન
મુઝકો જાના હૈ (૧) ઔર અગર કોઈ કુરઆન એસા
સુય્યિરત બિહિલ જિબાલુ અવ કુત્તિ-અત
હોતા કે ચલાએ જાતે ઉસકે ઝરીએ પહાડ યા કટી જાતી ઉસકે
બિહિલ અરદુ અવ કુલ્લિમા બિહિલ
ઝરીએ ઝમીન યા બાતચીત કરા દી જાતી ઉસકે ઝરીએ મુરદોંસે
મવ્તા ؕ બલ લિલ્લાહિલ અમ્રુ જમીઆ ؕ
(તબભી યે ઈમાન ન લાતે બાત યે હૈ કે) અલ્લાહહી કે હાથમેં
અ-ફલમ યય-અસિલ લઝીના આ-મનૂ
હૈ સબ કામ ફિરભી દિલજમઈ ન હુઈ ઈમાન
અલ્લવ યશાઉલ્લાહુ લ-હદન્નાસા જમીઆ ؕ
વાલોંકો ઉસપર કે અગર ચાહે તો રાહ પર લાએ સબ લોગોંકો
વલા યઝાલુલ લઝીના ક-ફરૂ તુસીબુહુમ
ઔર હમેશા કાફિરોં કો પહુંચતી રહેગી
બિમા સ-નઊ કારિ-અતુન અવ તહુલ્લુ કરીબમ મિન દારિહિમ હત્તા મ ૩
ઉનકે કરતૂત પર મુસીબત યા ઉતરેગી (વો મુસીબત) ઉનકે ઘરકે નઝદીક યહાં તકકે
યઅ્-તિયા વઅ્-દુલ્લાહ ؕ ઇન્નલ્લાહા લા યુખ્લિફુલ મીઆદ ۝ વ લ-કદિસ ૬
આ પહુંચેગા અલ્લાહકા વાદા બિલા શુબ્હ અલ્લાહ વાદા ખિલાફી નહીં કરતા (૨) ઔર અલબત્તા હંસી ૧૦
તુહઝિઆ બિ-રુસુલિમ મિન કબલિકા ફ-અમ્લયતુ લિલ્લઝીના ક-ફરૂ
ઉળાઈ જા ચુકી હૈ બહુતસે રસૂલોંકી તુમસે પેહલેભી મોહલત દી હમને કાફિરોંકો મગર
સુમ્મા અ-ખઝતુહુમ ۟ ફ-કયફા કાના ઇકાબ ૦ અ-ફ-મન હુવા કાઇમુન
ફિર ઘર પકળા હમને ઉનકો સો દેખા કૈસા થા મેરા અઝાબ તો ક્યા વો હર જાન પર
અલા કુલ્લિ નફસિમ બિમા ક-સ-બત ۚ વ જ-અલૂ લિલ્લાહિ શુ-રકાઅ ؕ કુલ
ઉસકે અમલ કી નિગાહ દાશ્ત રખતા હૈ (૩) ઔર વો અલ્લાહ કે શરીક ઠેરાતે હૈ તુમ
સમ્મૂહુમ ؕ અમ તુનબ્બિઊ-નહૂ બિમા લા યઅ્-લમુ ફિલ અરદિ અમ
ફરમાવો ઉનકા નામ તો લો યા ઝુટલાતે હો ખુદાકો વો (શરીક) જો વો નહી જાનતા ઝમીનમેં યા
બિ-ઝાહિરિમ મિનલ કૌલ ؕ બલ ઝુય્યિના લિલ્લઝીના ક-ફરૂ મકરુહુમ
ઉપરહી ઉપર બાતેં બનાતે હૈં બાત યે હૈ કે આરાસ્તા કર દિયે હૈં કાફિરોંકે લિયે ઉનકે ફરેબ
વ સુદ્દૂ અનિસ સબીલ ؕ વ મંય યુદ્લિલિલ્લાહુ ફમા લહૂ મિન હાદ ૦
ઔર રોક દીએ રાહ (સીધી) ઔર જિસકો ગુમરાહ કરે અલ્લાહ તો કોઈ નહી ઉસકો રાહ બતાનેવાલા

તફસીર : (૧) એટલે તેઓ ગુનાહોથી છુટા થઈ ના શુકરી અને ઈન્કાર કરે છે અરબ લોકો અલ્લાહ નો નામ રહમાન બોલતા ન હતા જ્યારે કુરઆનમાં આ નામ રહમાન સાંભળ્યો કાફિરો નબી (સ.)ને કેહવા લાગ્યા કે તમો એક પરવરદિગારને છોડી બીજાને પકડો છો તો હુકમ થયો કે એજ મારો પરવરદિગાર અલ્લાહ છે તે પૈકી ચાહુ તે નામ લઈ યાદ કરૂં. (૨) મુસલમાનો એવુ ચાહતા હશે કે એક એવી મહાન નિશાની મોજિઝો આવે કે જે દેખી કાફિરો મુસલમાન થઈ જાય તો ફરમાવ્યું કે જાહેર માં કુરઆનથી એવા કામો થનાર હોત તો અલબત્ત જેટલુ ઉતર્યુ છે તેથી જ ક્યારનુય થઈ જાત સઘળુ અલ્લાહના અધિકારમાં છે માટે એ વાત ઉપરજ સતોંષ માનવો જોઈએ કે ખુદાપાક એમ કરવા ચાહતો નથી જો એમ કરવા ચાહતો તો માત્ર હુકમજ બસ હતો પરંતુ લોકો તો એવી ↗

↗ રીતે માનશે કે હંમેશ કોઈ ન કોઈ આફત તેઓના ઉપર અથવા તેઓની આજુ બાજુવાળા ઉપર આવતી જ રહે યા આખા અરબમાં બધાજ ઈમાન લઈ આવે યા જિહાદમાં માર્યા જાય. (૩) એટલે તે એમને શિક્ષા આપ્યા સિવાય છોડી દેશે.

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّ
وَمَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ۝ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ
وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ط تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ط اُكُلُهَا
دَآئِمٌ وَّظِلُّهَا ط تِلْكَ عُقْبَى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا ۖ وَّعُقْبَى
الْكٰفِرِيْنَ النَّارُ ۝ وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ
بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ ط
قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَآ اُشْرِكَ بِهٖ ط
اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ ۝ وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ
حُكْمًا عَرَبِيًّا ط وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ مَا
جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا
وَاقٍ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ اَزْوَاجًا وَّذُرِّيَّةً ط وَمَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ
يَّاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ط لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ۝

લહુમ અઝ઼ાબુન ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા વ
ઉનકે લીયે અઝાબ હૈ દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં ઔર
લ-અ઼ઝ઼ાબુલ આખ઼િ-રતિ અ-શક઼ક઼ ૮ વમા
અઝાબ આખિરતકા તો બહુતહી સખ્ત હૈ ઔર
લહુમ મિનલ્લાહિ મિંવ વાક઼ ○ મ-સ઼ુલુલ
નહી હૈ ઉનકો કોઈ અલ્લાહસે બચાનેવાલા સિફત ઉસ
જન્નતિલ લતી વુઇ઼દલ મુત્તક઼ૂન ط તજરી
જન્નતકી યે હૈ જિસકા વાદા કિયા ગયા હૈ પરહેઝગારોંસે
મિન તહ઼તિહલ અન્હાર ط ઉકુલુહા દાઇમુંવ
બેહતી હૈ ઉસકે નીચે નેહરેં ઉસ (જન્નત)કા મેવા
વ ઝ઼િલ્લુહા ط તિલ્કા ઉ઼ક઼-બલ્લઝ઼ીનત
ઔર ઉસકા સાયાભી હમેશા રહેગા યે અન્જામ હૈ ઉનકા જો
ત-ક઼વ ۖ વ ઉ઼ક઼બલ કાફિરીનન નાર ○
પરહેઝગાર હૈં ઔર કાફિરોંકા અન્જામ આગ હૈ

મ
૩ **વલ્લઝ઼ીના આતય-નાહુમુલ કિતાબા યફ-રહૂના બિમા ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા વ**
ઔર વો લોગ જિનકો દી હૈ હમને કિતાબ ખુશ હોતે હૈં ઉસમેં જો ઉતારી ગઈ હૈ તુમપર ઔર
મિનલ અહ઼ઝાબિ મંય યુન્કિરુ બઅ઼-દ઼હ ط કુલ ઇન્નમા ઉમિરતુ અન અઅ઼-બુ-
બઅઝે ફિરકે ઈનકાર કરતે હૈ બઅઝ (બાત)કા કેહદો મુઝકો હુકમ દિયા ગયા હૈ કે બન્દગી કરૂં
દલ્લાહા વલા ઉશરિકા બિહ ط ઇ-લયહિ અદઊ઼ વ ઇ-લયહિ મ-આબ ○ વ
અલ્લાહકી ઔર શરીક ન કરૂં ઉસકા ઉસકી તરફ બુલાતા હું મેં, ઔર ઉસકી તરફ મુઝકો (લૌટકર) જાના હૈ ઔર
કઝ઼ાલિકા અન્ઝલનાહુ હુક-મન અ઼-રબિય્યા ط વ લઇનિત તબઅ઼-તા અહવા-
ઈસી તરહ ઉતારા હમને કુરઆનકો ખાસ હુકમ (લેકર) અરબી (ઝબાન)મેં, ઔર અગર ચલેં આપ ઉનકી ખ્વાહિશકે
અહુમ બઅ઼-દા મા જા-અકા મિનલ ઇ઼લ્મિ ४ મા લકા મિનલ્લાહિ મિંવ
મુવાફિક બાદ ઉસકે કે પહુંચ ચુકા તુમકો ઈલ્મ તો ન હોગા તુમ્હારે લિયે અલ્લાહસે કોઈ
૯ **વલિયયિંવ વલા વાક઼ ૯વ લ-ક઼દ અર્સલ્ના રુસુલમ મિન ક઼બલિકા વ**
૧૧ હિમાયતી ઔર ન બચાનેવાલા ઔર અલબત્તા ભેજે થે હમને રસૂલ બહુત તુમસે પેહલે ઔર
જ-અ઼લ્ના લહુમ અઝવાજંવ વ ઝુર્રિય્યહ ط વમા કાના લિ-રસૂલિન અંય યઅ્તિયા
દી થીં હમને ઉનકો બીબીયાં ઔર અવલાદ ઔર નહી હુવા કિસી રસૂલસે યે કે લે આએ
બિ-આ-યતિન ઇલ્લા બિ-ઇઝ઼નિલ્લાહ ط લિ-કુલ્લિ અ-જલિન કિતાબ ○
કોઈ નિશાની બગૈર હુકમ અલ્લાહ કે હર એકકા વાદા (યાની એહકામ) હૈ લિખ્ખા હુવા

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۚۖ وَعِنْدَهٗۤ اُمُّ
الْكِتٰبِ ۝٣٩ وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِىْ نَعِدُهُمْ
اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ وَعَلَيْنَا
الْحِسَابُ ۝٤٠ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَاْتِى الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ اَطْرَافِهَا ؕ وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ؕ
وَهُوَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝٤١ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيْعًا ؕ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ
نَفْسٍ ؕ وَسَيَعْلَمُ الْكُفّٰرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ۝٤٢ وَيَقُوْلُ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَسْتَ مُرْسَلًا ؕ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًاۢ
بَيْنِىْ وَبَيْنَكُمْ ۙ وَمَنْ عِنْدَهٗ عِلْمُ الْكِتٰبِ ۝٤٣

سُوْرَةُ اِبْرٰهِيْمَ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓرٰ ۚ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ

યમ્હુલ્લાહુ મા યશાઉ વ યુસ્બિત
મિટાતા હૈ અલ્લાહ જો ચાહે ઔર બાકી રખતા હૈ
વઇન્દહૂ ઉમ્મુલ કિતાબ ૦ વ ઇમ્મા
ઔર ઉસીકે પાસ અસ્લ કિતાબ હૈ (૧) ઔર અગર દિખલાદેં હમ
નુરિયન્નકા બઅ્-દ્લ્લઝી ન-ઇદુહુમ અવ
તુઝકો કોઈ ચીઝ જો પૈદા કી હૈ હમને ઉનસે યા ઉઠા
ન-તવફ-ફયન્નકા ફઇન્નમા અ્-લયકલ
લેવેં તુઝકો (બગૈર દિખાએ) સો તુમ્હારા ઝિમ્મા (પૈગામ) પહુંચા
બલાગુ વ અ્-લય-નલ હિ્સાબ ૦ અ-વ-
દેના હૈં ઔર હમારા ઝિમ્મા હિસાબ લેના હૈ ક્યા વો
લમ ય-રવ અન્ના નઅ્-તિલ અરદ્વા નન્કુસુહા
નહીં દેખતે કે હમ ચલે આતે હૈં ઝમીને (કુફર) કો ઘટાતે
મિન અત્રાફિહા ط વલ્લાહુ યહ્કુમુ લા
ઉસકે કનારોંસે ઔર અલ્લાહ હુકમ કરતા હૈ નહી
મુઅ્કિ્બા લિ-હુકમિહ ط વહુવા સરીઉલ હિ્સાબ ૦ વ ક્દ મ-કરલ મ
હૈ કોઈ પીછે ટાલનેવાલા ઉસકા હુકમ ઔર વો જલ્દ હિસાબ લેનેવાલા હૈ (૨) ઔર ફરેબ કર ૩
લઝીના મિન ક્બલિહિમ ફલિલ્લાહિલ મકરુ જમીઅ્ા ط યઅ્-લમુ
ચુકે હૈં જો ઉનકે પેહલે થે સો અલ્લાહકે હાથમેં હૈ સબ ફરેબકી અચ્છી તદબીર જાનતા
મા તકસિબુ કુલ્લુ નફ્સ ط વ સ-યઅ્-લમુલ કુફ-ફારુ લિમન ઉક્-બદ
હૈ વો જો કરતા હૈ હર શખ્સ ઔર જલ્દ જાનલેંગે કાફિર કે કિસકા હોતા હૈ પિછલા ઘર (યાની અંજામ
દાર ૦ વ યકૂલુલ લઝીના ક-ફરૂ લસ્તા મુર-સલા ط કુલ કફા બિલ્લાહિ
બખૈર) ઔર કેહતે હૈં કાફિર તુમ ભેજે હુવે નહીં આએ (યાની આપ પૈગમ્બર નહીં) કેહ દો કે કાફી હૈ અલ્લાહ
શહીદમ બય્-ની વ બય-નકુમ ४ વ મન ઇન્દહૂ ઇલ્મુલ કિતાબ ૦
ગવાહ મેરે ઔર તુમ્હારે બીચમેં ઔર વો લોગ જિનકે પાસ કિતાબકા ઈલ્મ હૈ (૩) ૧૨

સૂરઈ ઈબ્રાહીમ

સૂરઈ ઈબ્રાહીમ મકકેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસમેં (૫૨) આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ લામ રા ۚ કિતાબુન અન્ઝલનાહુ
અલિફ લામ રા યે (કુરઆન) એક કિતાબ હૈ કે ઉતારી હમને
ઈલયકા લિ-તુખ્રિજન નાસા મિનઝ્ ઝુલુમાતિ
તુમ્હારી તરફ તાકે નિકાલો તુમ લોગોંકો અંધેરોંસે

તફસીર : (૧) દુન્યામાં દરેક ચીજના કારણો છે કેટલાક કારણો ખુલ્લા તો કેટલાક છુપા છે તે કારણોના અસર કરવાની એક હદ છે પણ ખુદાપાક ચાહે છે ત્યારે તેના અસર હદથી વધારે છે અથવા ઘટાડી દે છે અને ચાહે ત્યારે હદ પર કાયમ રાખે છે જુઓ માણસ કદી કાંકરાથી મરી જાય છે અને કદી ગોળીથી પણ બચે છે બીજુ ખુદાપાકની જાણમાં દરેક વસ્તુનો અંદાજો છે જે બદલાઈ શકતો નથી અને અંદાજાને તકદીર કહે છે પેહલી બાબતમાં ફેરફાર થાય છે બીજી માં ફેરફાર થતો નથી. (૨) ભુમિને ઘટાડીએ છીએ એટલે અરબ દેશોમાં ઈસ્લામનો ફેલાવો કરી કુફ્રને ઘટાવીએ છીએ. (૩) ખુદાપાકની ગવાહી એ પ્રમાણે છે કુરઆન જેવી રીતે પોતાના ખુદાઈ કલામ હોવાનો દાવો કરે છે તેવીજ તે મારી નબુવ્વતની સાક્ષી આપે છે તે ઉપરાંત ખુદાપાક સત્યને વધારી અસત્યને નાશ કરતો જાય છે તેમજ આગલી કિતાબોના જાણકાર પણ સાક્ષી છે.

إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ۝ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۝
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ أُولَٰئِكَ
فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَلَقَدْ
أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ
اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ
فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ

ઇ-લન નૂરિ ۙ બિ-ઇઝ઼નિ રબ્બિહિમ ઇલા
ઉજાલેકી તરફ ઉનકે રબકે હુકમસે
સિ઼રાતિ઼લ અ઼ઝીઝિલ હ઼મીદ ۙ અલ્લાહિલ્લઝ઼ી
રાસ્તે પર ઉસ ઝબરદસ્ત ખુબીયોં વાલે અલ્લાહ કે
લહૂ મા ફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ
ઉસીકા હૈ જો કુછ આસ્માનોં મેં હૈ ઔર જો કુછ
અર્દ઼ ط વ વયલુલ લિલ કાફિરીના મિન
ઝમીનમેં હૈ ઔર મુસીબત (કા સામના) હૈ કાફિરોંકો
અ઼ઝ઼ાબિન શદીદ ۙ અલ્લઝ઼ીના યસ્તહિ઼બ-
એક સખ્ત અઝાબ સે જો દોસ્ત
બૂનલ હ઼યાતદ દુન્યા અ઼-લલ આખિ઼-રતિ
રખતે હૈં દુન્યાકી ઝિન્દગી કો આખેરત પર
વ યસુદ-દૂના અ઼ન સબીલિલ્લાહિ
ઔર રોકતે હૈં રાહ સે અલ્લાહ કી
મ
૩ વ યબ્ગૂ-નહા ઇ઼-વજા ط ઉલૉઇકા ફી દ઼લાલિમ બઈ઼દ ○ વમૉ અર્સલ્ના
ઔર ઢુંઢતે હૈ ઉસમેં ટેઢાપન યેહી લોગ ગુમરાહી મેં જા પળે દૂર ઔર નહી ભેજા હમને
મિર રસૂલિન ઇલ્લા બિ-લિસાનિ ક઼વમિહી લિ-યુબય્યિના લહુમ ط
કોઈ રસૂલ મગર બોલી બોલનેવાલા અપની કૌમકી તાકે બયાન કરે ખોલકર ઉનકે લિયે અહકામ
ફયુદિ઼લ્લુલ્લાહુ મંય યશાઉ વ યહદી મંય યશાઅ ط વહુવલ અ઼ઝીઝુલ
ફિર અલ્લાહ ગુમરાહ કરતા હૈ જિસકો ચાહે ઔર રાસ્તા બતલાતા હૈ જિસકો ચાહે ઔર વો ઝબરદસ્ત
હ઼કીમ ○ વ લ-ક઼દ અર્સલ્ના મૂસા બિ-આયાતિનૉ અન અખ઼રિજ ક઼વ-મકા
હિકમતવાલા હૈ (૧) ઔર ભેજા હમને મૂસાકો હમારી નિશાનિયાં દેકર કે નિકાલો અપની કૌમકો
મિનઝ઼ ઝુલુમાતિ ઇલન નૂરિ ۙ વ ઝ઼ક-કિરહુમ બિ-અય્યામિલ્લાહ ط ઇન્ના
અંધેરોંસે ઉજાલેકી તરફ, ઔર યાદ દિલાઓ ઉનકો દિન અલ્લાહ કે અલબત્તા
ફી ઝ઼ાલિકા લ-આ-યાતિલ લિ-કુલ્લિ સ઼બ્બારિન શકૂર ○ વઇઝ઼ ક઼ાલા મૂસા
ઈસમેં નિશાનિયાં હૈ સબ્ર કરનેવાલે શુક્ર ગુઝારકે લિયે (૨) ઔર જબ કહા મૂસાને
લિ-ક઼વમિહિઝ઼કુરૂ નિઅ઼-મતલ્લાહિ અ઼-લયકુમ ઇઝ઼ અન્જાકુમ મિન
અપની કૌમકો કે યાદ કરો અલ્લાહકે એહસાન જો તુમ પર (કિયે) જબ છુળા દિયા
આલિ ફિર-અ઼વના યસૂમૂ-નકુમ સૂઅલ અ઼ઝ઼ાબિ વ યુઝ઼બ્બિહૂના
તુમકો ફિરઓનકી કૌમસે વો પહુંચાતે થે તુમકો બુરા અઝાબ ઔર માર ડાલતે થે

તફસીર : (૧) કાફિરો ટીકા તરીકે કેહતા કે કુરઆન બીજી ભાષામાં ઉતર્યુ હોત તો અમને ખાત્રી થાત પણ નબીની માતૃ ભાષામાં હોવાથી કદાચ પોતે ઘડી લેતા હોય તો શુ ખબર? તેનો જવાબ આપ્યો છે કે તેઓની વાત તદ્દન વાહિયાત છે. (૨) અલ્લાહ ના દીવસો એટલે તેમાં બનેલા બનાવો યાદ દેવડાવી આગલા લોકો પણ સંકટોમાં સબર અને સુખ શાંતિમાં શુક્ર કરીને જ સફળ થયા છે.

اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ؕ وَفِیْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ عَظِیْمٌ ۟ وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَىِٕنْ شَكَرْتُمْ
لَاَزِیْدَنَّكُمْ وَلَىِٕنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِیْ لَشَدِیْدٌ ۟ وَ
قَالَ مُوْسٰۤى اِنْ تَكْفُرُوْۤا اَنْتُمْ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ
جَمِیْعًا ۙ فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِیٌّ حَمِیْدٌ ۟ اَلَمْ یَاْتِكُمْ نَبَؤُا
الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ ۛؕ
وَالَّذِیْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۛؕ لَا یَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ ؕ
جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّنٰتِ فَرَدُّوْۤا اَیْدِیَهُمْ فِیْۤ
اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوْۤا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ وَاِنَّا
لَفِیْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَنَاۤ اِلَیْهِ مُرِیْبٍ ۟ قَالَتْ
رُسُلُهُمْ اَفِی اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ
یَدْعُوْكُمْ لِیَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَیُؤَخِّرَكُمْ اِلٰۤى
اَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ قَالُوْۤا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ؕ

અબ્નાઅ-અકુમ વ યસ્તહ્યૂના નિસાઅ-
તુમ્હારે બેટોંકો ઔર ઝિન્દા રખતે થે તુમ્હારી
અકુમ ♭ વ ફી ઝાલિકુમ બલાઉમ મિર
અવરતોંકો ઔર ઉસમેં આઝમાઈશ થી તુમ્હારે રબકી
રબબિકુમ અઝીમ ő વ ઈઝ તઅઝ-ઝના ૬
તરફ સે બળી ઔર જબ સુના દિયા ૧૩
રબ્બુકુમ લઇન શ-કરતુમ લ-અઝીદન-
તુમ્હારે રબને અગર એહસાન માનોગે તુમ તો ઝિયાદા દુંગા
નકુમ વ લઇન ક-ફરતુમ ઇન્ના
મેં તુમકો ઔર અગર ના શુકરી કરોગે તુમ તો યકીનન
અઝાબી લ-શદીદ ○ વ કાલા મૂસા
મેરા અઝાબ અલબત્તા સખ્ત હૈ ઔર કહા મૂસાને
ઇન તકફુરૂ અન્તુમ વ મન ફિલ અરદિ
અગર કુફ્ર કરોગે તુમ ઔર જો લોગ ઝમીનમેં હૈ
જમીઅન ४ ફ-ઇન્નલ્લાહા લ-ગનિય્યુન હમીદ ○ અ-લમ યઅ-તિકુમ મ ૩
સારેકે સારે તો બિલા શુબહ અલ્લાહ બે પરવા હૈ તારીફ કિયા ગયા ક્યા નહીં પહુંચી તુમકો
ન-બઉલ લઝીના મિન કબલિકુમ કવમિ નૂહિંવ વ આદિવ વ સમૂદ ♭
ખબર ઉન લોગોંકી જો તુમસે પેહલે થે ? કૌમે નૂહકી ઔર આદ ઔર સમૂદ
વલ્લઝીના મિમ બઅ-દિહિમ ♭ લા યઅ-લમુહુમ ઇલ્લલ્લાહ ♭ જાઅ-અતહુમ
ઔર જો ઉનકે પીછે હુએ ! નહીં જાનતા હૈ ઉસકો કોઈ મગર અલ્લાહ, આએ ઉનકે પાસ
રુસુલુહુમ બિલ બય્યિનાતિ ફરદ-દૂ અયદિ-યહુમ ફી અફવાહિહિમ વ
ઉનકે રસૂલ નિશાનિયાં લેકર તો લવટાએ ઉન્હોંને અપને (હાથ) મુંહમે (તઅજ્જુબસે) ઔર
કાલૂ ઇન્ના ક-ફરના બિમા ઉરસિલ્તુમ બિહી વ ઇન્ના લફી શકકિમ
બોલે હમ નહી માનતે વો જો ભેજા ગયા હૈ તુમકો દેકર, ઔર હમકો તો શુબહ હૈ
મિમ્મા તદઊ-નના ઇ-લયહિ મુરીબ ○ કાલત રુસુલુહુમ અફિલ્લાહિ પોના
જિસ બાતકી તરફ બુલાતે હો ઉસકી તરફ સે, ફિક્ર મેં ડાલનેવાલા બોલે ઉનકે રસૂલ ક્યા અલ્લાહ મેં
શક્કુન ફાતિરિસ સમાવાતિ વલ અર્દ ♭ યદઊકુમ લિ-યગફિરા લકુમ
શુબહ હૈ ? જિસને બનાએ આસમાન ઔર ઝમીન બુલાતા હૈ વો તુમકો તાકે બખ્શે તુમકો
મિન ઝુનૂબિકુમ વ યુઅખ્ખિ-રકુમ ઇલા અ-જલિમ મુસમ્મા ♭
કુછ ગુનાહ તુમ્હારે ઢીલ દે તુમકો એક વકતે મુકર્રર તક
કાલૂ ઇન અન્તુમ ઇલ્લા બ-શરુમ મિસ્લુના ♭
બોલે નહીં હો તુમ મગર આદમી હો હમહી જૈસે

تُرِيْدُوْنَ اَنْ تَصُدُّوْنَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا
فَاْتُوْنَا بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ
نَّحْنُ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ
مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَمَا كَانَ لَنَآ اَنْ نَّاْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ اِلَّا
بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝
وَمَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنَا سُبُلَنَا ؕ
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُوْنَا ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِرُسُلِهِمْ
لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ اَرْضِنَآ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ؕ فَاَوْحٰٓى
اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ
الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِيْ وَ
خَافَ وَعِيْدِ ۝ وَاسْتَفْتَحُوْا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ
عَنِيْدٍ ۝ مِّنْ وَّرَآئِهٖ جَهَنَّمُ وَيُسْقٰى مِنْ مَّآءٍ

તુરીદૂના અન તસુદ-દૂના અમ્મા કાના
તુમ ચાહતે હો કે રોક દો હમકો ઉન ચીઝોં સે કે
યઅ્-બુદુ આબાઉના ફઅ્-તૂના બિ-સુલ્તાનિમ
પૂજતે થે હમારે બાપ (દાદા) સો લે આવ હમારે પાસ કોઈ સનદ
મુબીન ૦ કાલત લહુમ રુસુલુહુમ
ખુલી હુઈ કહા ઉનકો ઉનકે રસૂલોં ને
ઈન નહ્નુ ઈલ્લા બ-શરુમ મિસ્લુકુમ વલા-
નહીં હૈં હમ મગર આદમી તુમહી જૈસે લેકિન અલ્લાહ
કિન્નલ્લાહા યમુન્નુ અલા મંય યશાઉ મિન
એહસાન કરતા હૈ જિસ પર ચાહે અપને
ઈબાદિહ b વમા કાના લના અન નઅ્તિ-યકુમ
બન્દોંમેંસે ઔર નહીં હૈ હમમેં તાકત કે લે આએં તુમ્હારે પાસ
બિ-સુલ્તાનિન ઈલ્લા બિ-ઇઝનિલ્લાહ b
કોઈ સનદ બગૈર હુકમ અલ્લાહ કે

મ **વ અલલ્લાહિ ફલ-ય-તવક-કલિલ મુઅ્-મિનૂન ૦ વમા લના અલ્લા**
૩ ઔર અલ્લાહ હી પર ભરોસા કરના ચાહિયે ઈમાનવાલોં કો ઔર હમકો કયા હુવા
ન-તવક-કલા અ-લલ્લાહિ વ કદ હદાના સુબુ-લના b વ લ-નસ્બિરન્ના
કે ભરોસા ન કરેં અલ્લાહ પર ઔર વો દિખા ચુકા હમકો હમારી રાહેં ઔર હમ ઝરૂર સબર
અલા મા આઝય-તુમૂના b વ અલલ્લાહિ ફલ-ય-તવક-કલિલ
કરેંગે ઉસપર કે ઈઝા દેતે હો તુમ હમકો ઔર અલ્લાહ હી પર ભરોસા કરના ચાહિયે
૯ **મુ-તવક-કિલૂન ϕ વ કાલલ્લઝીના ક-ફરૂ લિ-રુસુલિહિમ લ-નુખ્રિ-**
૧૪ ભરોસા કરને વાલોંકો (૧) ઔર કહા કાફિરોંને અપને રસૂલોંકો હમ ઝરૂર નિકાલ
જન્નકુમ મિન અરદિના અવ લ-તઊદુન્ના ફી મિલ્લતિના b ફ-અવહા
દેંગે તુમકો હમારી ઝમીનસે યા અલબત્તા લૌટ આઓગે તુમ હમારે દીનમેં તબ હુકમ ભેજા
ઈ-લયહિમ રબ્બુહુમ લનુહલિકન્નઝ઼ ઝાલિમીન ϕ વ-લનુસકિનન-
ઉનકી તરફ ઉનકે રબને કે ઝરૂર હમ ગારત કરેંગે ઝાલિમોંકો ઔર ઝરૂર બસાએંગે હમ
નકુમુલ અરદા મિમ બઅ્-દિહિમ b ઝાલિકા લિમન ખાફા મકામી વ
તુમકો ઝમીનમેં ઉનકે પીછે યે ઉસ શખ્સકે લિયે હૈ કે ડરતા હૈ ખળે હોનેસે મેરે સામને ઔર
ખાફા વઈદ ૦ વસ્તફ-તહૂ વ ખાબા કુલ્લુ જબ્બારિન
ડરતા હૈ મેરે ડરાનેસે ઔર ફત્હકી દુઆ માંગી (રસૂલોંને ઔર વો મિલી) ઔર ના મુરાદ હુવા હર એક
અનીદ ϕ મિંવ વરાઈહી જહન્નમુ વ યુસ્કા મિમ માઈન
સરકશ ઝિદ કરનેવાલા. પીછે ઉસકે દોઝખ હૈ, ઔર પિલાયા જાએગા ઉસકો પાની

તફસીર : (૧) માંગ્યા મુજબ મોઅજિઝા જોવાથી ઈમાન મળતુ નથી બલ્કે ખુદાપાકના આપવાથી મળે છે.

صَدِيْدٍ ﴿١٦﴾ يَّتَجَرَّعُهٗ وَلَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ وَيَاْتِيْهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ؕ وَمِنْ
وَّرَآئِهٖ عَذَابٌ غَلِيْظٌ ﴿١٧﴾ مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادِ ﹼاشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ
يَوْمٍ عَاصِفٍ ؕ لَا يَقْدِرُوْنَ مِمَّا كَسَبُوْا عَلٰى شَيْءٍ ؕ
ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ﴿١٨﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَ
يَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ﴿١٩﴾ وَّمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ
بِعَزِيْزٍ ﴿٢٠﴾ وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ جَمِيْعًا فَقَالَ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ
اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ
عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوْا لَوْ هَدٰىنَا
اللّٰهُ لَهَدَيْنٰكُمْ ؕ سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَجَزِعْنَآ اَمْ صَبَرْنَا مَا
لَنَا مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَّا قُضِيَ

સ઼દીદ ૦ ય-ત-જર્રઉહૂ વલા યકાદુ
પીપકા, ઔર એક ઘુંટ પિયેગા ઉસકો ઔર ન લઝીઝ હોગા કે
યુસીગુહૂ વ યઅ્તીહિલ મવતુ મિન કુલ્લિ
ગલેસે ઉતાર સકે ઉસકો ઔર આએગી ઉસપર મૌત હર
મકાનિંવ વમા હુવા બિ મયયિત ۖ વ મિંવ
જગહસે. ઔર નહી વો મરનેવાલા ઔર પીછે
વર઼ાઇહી અ઼ઝ઼ાબુન ગ઼લીઝ઼ ૦ મ-સ઼લુલ
ઉસકે અઝાબ સખ્ત હોગા હાલ ઉન લોગોંકા
લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિ-રબ્બિહિમ અઅ્માલુહુમ
જો મુનકિર હુવે અપને રબસે ઉનકે અમલ
ક-રમાદિનિશ-તદ-દત બિહિર રીહુ ફી
વો રાખ જૈસે હૈં ઝોરકી ચલે ઉસપર હવા
યવમિન આ઼સ઼િફ઼ ۖ લા યક઼દિરૂના મિમ્મા
આંધી કે દિન ન કુદરત પાવેંગે ઉસમેંસેકે મ
ક-સબૂ અ઼લા શૈઅ ۖ ઝ઼ાલિકા હુવદ઼ દ઼લાલુલ બઈ઼દ ૦ અ-લમ તરા ૩
કમાયા હૈ કિસી ચીઝપર યેહી ગુમરાહી હૈ દૂરકી કયા નહી દેખા તુને
અન્નલ્લાહા ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા બિલ હ઼ક઼્ક઼ ۖ ઈય યશઅ્ યુઝ઼હિબ-
કે અલ્લાહને બનાએ આસ્માન ઔર ઝમીન તદબીર સે અગર ચાહે વો તો લેજાએ (ફના કરદે)
કુમ વ યઅ્તિ બિ-ખ઼લક઼િન જદીદ ૦ વમા ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ્લાહિ બિ-
તુમકો, ઔર (તુમ્હારી જગહ) દૂસરી નઈ મખલૂક પૈદા કર દે. ઔર નહીં હૈ યે અલ્લાહ પર કુછ
અ઼ઝીઝ ૦ વ બ-રઝૂ લિલ્લાહિ જમીઅ઼ન ફ-ક઼ાલદ઼ દુ-અ઼ફાઉ લિલ્લઝ઼ી-
મુશકિલ ઔર રૂબરૂ હોંગે અલ્લાહકે સબ લોગ, તો કહેંગે કમઝોર લોગ ઉનકો જો
નસ્તક-બરૂ ઇન્ના કુન્ના લકુમ ત-બ-અ઼ન ફહલ અન્તુમ મુગ઼નૂના અ઼ન્ના
તકબ્બુર કરતે થે કે હમતો થે તુમ્હારે તાબેઅ, તો કયા અબ તુમ હટાઓગે હમસે
મિન અ઼ઝ઼ાબિલ્લાહિ મિન શૈઅ ۖ ક઼ાલૂ લવ હદાનલ્લાહુ
અલ્લાહકે અઝાબમેંસે કુછ? વો કહેંગે અગર રાહપર લાતા હમકો અલ્લાહ
લ-હદય-નાકુમ ۖ સવાઉન અ઼-લયના અ-જઝિઅ્ના અમ સ઼-બરના
તો રાહપર લાતે હમ તુમકો અબ બરાબર હૈ હમારે હકમેં (ખ્વાહ) હમ બેકરારી કરેં યા સબ્ર કરેં
મા લના મિમ મહ઼ીસ઼ ૦ વ ક઼ાલશ શયત઼ાનુ લમ્મા કુદ઼િયલ ૯
નહી હૈ હમારે લિયે કિસી તરહકા છુટકારા ઔર કહેગા શયતાન જબ ફૈસલા કિયા જા ચુકેગા ૧૫

الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُّكُمْ
فَاَخْلَفْتُكُمْ ۭ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّآ
اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِيْ ۚ فَلَا تَلُوْمُوْنِيْ وَلُوْمُوْٓا
اَنْفُسَكُمْ ۭ مَآ اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ۭ اِنِّيْ
كَفَرْتُ بِمَآ اَشْرَكْتُمُوْنِ مِنْ قَبْلُ ۭ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ
لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ وَاُدْخِلَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ
فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۭ تَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ۝ اَلَمْ تَرَ
كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ
طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَّفَرْعُهَا فِي السَّمَاۗءِ ۝
تُؤْتِيْٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِيْنٍۢ بِاِذْنِ رَبِّهَا ۭ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ
الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝ وَمَثَلُ
كَلِمَةٍ خَبِيْثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيْثَةِۨ اجْتُثَّتْ مِنْ

અમ્રુ ઈન્નલ્લાહા વ-અ-દકુમ વઅ્-દલ
કામકા બેશક અલ્લાહને વાદા કિયા થા તુમકો
હક્કિ.વ વ-અત્તુકુમ ફ-અખ્લફતુકુમ ♭
વાદા સચ્ચા, ઔર વાદા કિયા થા મૈંને તુમસે સો ઝૂટા કિયા થા
વમા કાના લિયા અ-લયકુમ મિન
ઔર નહીં થી મેરી તુમ પર કુછ
સુલ્તાનિન ઈલ્લા અન દઅવ્-તુકુમ
હુકુમત મગર યે કે બુલાયા મૈંને
ફસ્તજબ્તુમ લી ♭ ફલા તલૂમૂની વ લૂમૂ
ફિર માન લિયા તુમને મેરી બાતકો સો મત મલામત કરો મુઝકો
અન્ફુ-સકુમ ♭ મા અ-ન બિ-મુસ્રિખિકુમ
ઔર મલામત કરો અપને આપકો નહીં મૈં તુમ્હારી ફરિયાદકો
વમા અન્તુમ બિ-મુસ્રિખિય્ય ♭ ઈન્ની ક-ફરતુ
પહુંચનેવાલા ન તુમ હો મેરી ફરિયાદકો પહુંચનેવાલે મૈં નહીં

મ
૩ બિમા અશ-રકતુમૂનિ મિન કબ્લ ♭ ઈન્નઝ્ ઝાલિમીના લહુમ અઝાબુન
માનતા ઉસકો જો શરીક બનાયા થા તુમને મુઝકો ઈસસે પેહલે બેશક ઝાલિમોંકે લિએ અઝાબ હૈ
અલીમ ૦ વ ઉદખિલલ્લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ્ સાલિહાતિ જન્નાતિન
દર્દનાક (૧) ઔર દાખિલ કિયે જાએંગે વો લોગ જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે બાગોંમેં,
તજરી મિન તહતિહલ અન્હારુ ખાલિદીના ફીહા બિ-ઈઝનિ રબ્બિહિમ ♭
બેહતી હૈ જિનકે નીચે નેહરેં હમેશા રહેંગે ઉસમેં હુકમસે અપને રબકે
તહિય્યતુહુમ ફીહા સલામ ૦ અ-લમ તરા કયફ દ્-ર-બલ્લાહુ મ-સલન
દુઆએ મુલાકાત વહાં ઉનકી સલામ હોગા (૨) ક્યા ન દેખા તુમને કૈસી બયાનકી અલ્લાહને એક મિસાલ
કલિ-મતન તૃયયિ-બતન ક-શ-જ-રતિન તૃયયિ-બતિન અસ્લુહા સાબિતુંવ વ
બાત સુથરી, જૈસે એક દરખ્ત સુથરે (કી તરહ હૈ) ઉસકી જડ મઝબૂત હૈ, ઔર
ફરઉહા ફિસ સમાઅ ૦ તુઅ્તી ઉકુ-લહા કુલ્લા હીનિમ બિ-ઈઝનિ રબ્બિહા ♭ વ
શાખેં ઉસકી આસ્માનમેં ફૈલી હુઈ હૈં, લાતા હૈ અપના ફલ હર વકત હુકમસે અપને રબકે ઔર
યદ્રિબુલ્લાહુલ અમ્સાલા લિન્નાસિ લ-અલ્લહુમ ય-તઝક-કરૂન ૦ વ મ-સલુ
બયાન કરતા હૈ અલ્લાહ મિસાલેં લોગોંકે વાસ્તે તાકે વો નસીહત હાસિલ કરેં ઔર મિસાલ
કલિ-મતિન ખબી-સતિન ક-શ-જ-રતિન ખબી-સતિનિજ-તુસ્સત મિન
ગંદી બાતકી જૈસે એક દરખ્ત ગન્દે (કી તરહ) હૈ ફેંક દિયા ગયા હૈ

તફસીર : (૧) શયતાનનો જોર નથી માણસ ઉપર પરંતુ તે બુરી મશવરત આપે છે જો માની લીધી તો પોતાનો ગુનોહ છે. (૨) દુન્યાની સલામ નો મતલબ એ છે કે તમને સલામતીથી રાખે પરંતુ આખિરતમાં સલામની મતલબ એ છે કે સલામતી પર મુબારકબાદ આપીએ છીએ.

فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ يُثَبِّتُ اللّٰهُ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْاٰخِرَةِ ۚ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِيْنَ ۙ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا
يَشَآءُ ﴿٢٧﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا
وَّاَحَلُّوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ
وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيُضِلُّوْا عَنْ
سَبِيْلِهٖ ۚ قُلْ تَمَتَّعُوْا فَاِنَّ مَصِيْرَكُمْ اِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ
لِّعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوْا
مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ
يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خِلٰلٌ ﴿٣١﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ
بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ
لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهٰرَ ﴿٣٢﴾

ફવકિલ અર્દિ મા લહા મિન કરાર ○
ઉસકો ઝમીનકે ઉપરસે નહી હૈ ઉસકો જમાવ (૧)
યુસબ્બિતુલ્લાહુલ લઝીના આ-મનૂ બિલ
મઝબૂત કરતા હૈ અલ્લાહ ઈમાનવાલોંકો મઝબૂત
કવલિસ્ સાબિતિ ફિલ હયાતિદ દુન્યા વ
બાતસે દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં ઔર
ફિલઆખિરહ ج વયુદિલ્લુલ્લાહુઝ્ઝાલિમીન ક્ષ
આખિરતમેં, ઔર ગુમરાહ કરતા હૈ અલ્લાહ ઝાલિમોંકો
વ યફ-અલુલ્લાહુ મા યશાઅ ○ અ-લમ ع
ઔર કરતા હૈ અલ્લાહ જો ચાહતા હૈ (૨) કયા ન ૧૬
તરા ઈલલ્લઝીના બદ-દલૂ નિઅ્-મતલ્લાહિ
દેખા તુમને ઉનકો જિન્હોંને બદલ ડાલા અલ્લાહકે એહસાનકો
કુફરંવ વ અહલ્લૂ કવ-મહુમ દારલ
ના શુક્રીસે ઔર ઉતારા અપની કૌમકો ઘરમેં મ
બવાર ○ જ-હન્ન-મ ج યસ્લવ-નહા ط વ બિઅ્-સલ કરાર ○ વ જ-અલૂ લિલ્લાહિ ૩
તબાહીકે જો દોઝખ હૈ દાખિલ હોંગે ઉસમેં ઔર વો બુરા ઠિકાના હૈ (૩) ઔર ઠયરાએ ઉન્હોંને અલ્લાહકે
અન્દાદલ લિ-યુદિલ્લૂ અન સબીલિહ ط કુલ તમત્તઊ ફઈન્ના મસી-રકુમ
લિયે શરીક, તાકે ગુમરાહ કરદે (લોગોંકો) ઉસકી રાહસે, કેહદો ફાયદા ઉઠાલો (દુન્યામેં) ફિર યકીનન લૌટના
ઈલન નાર ○ કુલ લિ-ઈબાદિયલ લઝીના આ-મનૂ યુકીમુસ્ સલાતા વ યુનફિકૂ
હૈ તુમકો તરફ આગકે કેહદો મેરે બન્દોંકો જો ઈમાન લાએ હૈં કાયમ રખ્ખેં નમાઝકો ઔર ખર્ચ કરેં
મિમ્મા રઝક-નાહુમ સિર-રંવ વ અલાનિ-યતમ મિન કબલિ અંય યઅ્-તિયા
ઉસીમેંસે જો રોઝી દી હૈ હમને ઉનકો પોશીદા ઔર ઝાહિર પેહલે ઈસસે કે આએ
યવમુલ લા બય-ઉન ફીહિ વલા ખિલાલ ○ અલ્લાહુલ્લઝી ખ-લ-કસ
વો દિન જિસમેં ન સવદા હૈ ન દોસ્તી (૪) અલ્લાહ વો હૈ જિસને બનાયા
સમાવાતિ વલ અરદા વ અન્ઝલા મિનસ સ-માઈ માઅન ફ-અખ-રજા
આસ્માન ઔર ઝમીન ઔર ઉતારા આસ્માનસે પાની ફિર નિકાલે
બિહી મિનસ્ સ-મરાતિ રિઝકલ લકુમ ج વ સખ્ખરા લકુમુલ ફુલ્કા
ઉસસે ફલ ખાનેકે લિયે તુમ્હારે ઔર તાબેઅ કિયા તુમ્હારે લિયે
લિ-તજરિયા ફિલ બહરિ બિ-અમરિહ ج વ સખ્ખરા લકુમુલ અન્હાર ○
કશ્તીકો તાકે ચલે દરિયામેં ઉસકે હુકમસે ઔર તાબેઅ કિયા તુમ્હારે લિયે નેહરોંકો

તફસીર : (૧) મુસલમાનો નો દાવો દુરસ્ત હોઈ તેની દલીલ પણ સાચી છે અને દિલમાં તેની અસર કાયમ હોઈ દિન પ્રતિદિન વધે છે પણ કાફિરોના દાવાના મુળ નથી સ્હેજ વિચારવાથી જુઠો જણાઈ આવે છે અને તેથી દિલમાં કદી નુર પયદા થતુ નથી. (૨) કબરમાં જે મઝબુત વાત કહેશે સારૂ ઠેકાણુ મેળવશે અને જેનાથી જવાબ નહિ બને તે ખરાબ થશે. (૩) એથી મુરાદ મક્કાના કાફિર સરદારો છે જેમણે અન્ય ગરીબોને પણ ઈમાન લાવવાથી રોકી ગુમરાહ કર્યા. (૪) નેક અમલ વેચાતા નથી અને દોસ્તીથી કાંઈ માંગો તે પણ આપી શકતુ નથી.

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۝ وَاٰتٰىكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ۚ وَاِنْ
تَعُدُّوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ۚ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ
كَفَّارٌ ۝ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ
اٰمِنًا وَّاجْنُبْنِيْ وَبَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ۝ رَبِّ
اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ تَبِعَنِيْ
فَاِنَّهٗ مِنِّيْ ۚ وَمَنْ عَصَانِيْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝
رَبَّنَآ اِنِّيْٓ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ بِوَادٍ غَيْرِ ذِيْ
زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ۙ رَبَّنَا لِيُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ
فَاجْعَلْ اَفْـِٕدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِيْٓ اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ
૬ ૧૭ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُوْنَ ۝ رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا
نُخْفِيْ وَمَا نُعْلِنُ ۚ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ
فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ ۝ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ

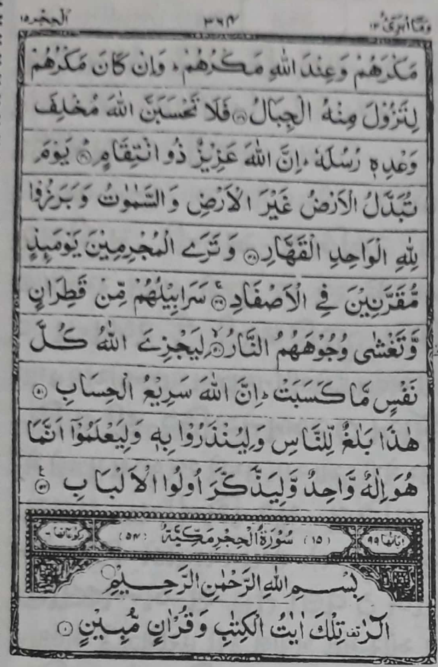
વ સખ઼્ખ઼રા લકુમુશ શમ્શા વલ ક઼-મ-રા
ઔર તાબેઅ કિયા તુમ્હારે લિયે સૂરજ ઔર ચાંદકો
દાઈબૈન ج વ સખ઼્ખ઼રા લકુમુલ લયલા
હમેશા ફિરનેવાલે ઔર તાબેઅ કિયા તુમ્હારે લિયે રાત
વન્નહાર ۝ વ આતાકુમ મિન કુલ્લિ મા
ઔર દિનકો ઔર દિયા તુમકો હર ચીઝમેંસે જો
સ-અલ્તુમૂહ ط વ ઈન તઉ઼દ-દૂ નિઅ઼્-
તુમને માંગી ઉસસે ઔર અગર ગિનો તુમ અલ્લાહકી
મતલ્લાહિ લા તુહ઼્સૂહા ط ઈન્નલ ઈન્સાના
નેઅમતોંકો તો ન ગિન સકોગે ઉનકો બેશક આદમી
લ-ઝ઼લૂમુન કફ્-ફાર ۝ વ ઈઝ઼ ક઼ાલા
બળા બે ઈન્સાફ ઔર ના શુકરા હૈ ઔર જિસ વક્ત કહા
ઈબ્રાહીમુ રબ્બિજ-અ઼લ હાઝ઼લ બ-લદા
ઈબ્રાહીમને અય મેરે રબ કરદે ઈસ શહર (મક્કે)કો
મ **આમિનંવ વજ્નુબ્ની વ બનિય્યા અન નઅ઼્બુદલ અસ઼્નામ ۝ રબ્બિ**
૩ અમનવાલા, ઔર બચા મુઝકો ઔર મેરે બેટેકા ઈસ બાતસેકે પૂજે હમ મુરતોંકો અય મેરે રબ
ઈન્નહુન્ના અદ઼-લલ્ના કસ઼ીરમ મિનન નાસ ج ફમન તબિ-અ઼ની
ઈન બુતોંને ગુમરાહ કિયા બહુત લોગોંકો તો જો પયરવી કરે મેરી
ફઈન્નહૂ મિન્ની ج વ મન અ઼સ઼ાની ફઈન્નકા ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ۝ રબ્બનૉ
સો વો ખુશ હૈ ઔર જિસને ના ફરમાનીકી મેરી તો બેશક તુ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ અય
ઈન્ની અસ્કન્તુ મિન ઝ઼ુર્રિય્યતી બિ-વાદિન ગ઼યરિ ઝ઼ી ઝરઈ઼ન
મેરે રબ મૈંને બસાયા હૈ અપની અવલાદકો એક મયદાનમેં કે જહાં ખેતી નહી
ઈ઼ન્દા બયતિકલ મુહ઼ર્રરમિ ۙ રબ્બના લિ-યુક઼ીમુસ઼ સ઼લાતા ફજ-અ઼લ
ઘરકે પાસ જો હુરમતવાલા હૈ અય હમારે રબ તાકે કાયમ રખ્ખેં નમાઝકો, સો કરદે
અફઈ-દતમ મિનન્નાસિ તહવી ઈ-લયહિમ વરઝ઼ુક઼્હુમ મિનસ઼્
ઈસમેંસે બઅ઼ઝ લોગોંકો માઈલ હો તરફ આપકે, ઔર રોઝી દે ઉનકો ફલોંમે
સ઼-મરાતિ લ-અ઼લ્લહુમ યશકુરૂન ۝ રબ્બનૉ ઈન્નકા તઅ઼્લમુ મા
તાકે વો શુક્ર કરેં (૧) અય હમારે રબ બેશક તુ તો જાનતા હૈ જો
નુખ઼્ફી વમા નુઅ઼્લિન ط વમા યખ઼્ફા અ઼-લલ્લાહિ મિન શયઈન
કુછ હમ છુપાતે હૈં ઔર જો કુછ હમ ઝાહિર કરતે હૈં ઔર છુપી નહી અલ્લાહસે કોઈ
ફિલ અરદ઼િ વલા ફિસ સમાઅ ۝ અલ્હ઼મ્દુ લિલ્લાહિલ લઝ઼ી
ચીઝ ઝમીનમેં ઔર આસ્માનમેં શુક્ર હૈ અલ્લાહકા જિસને

તફસીર : (૧) હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)નુ વતન શામમાં હતુ એક પત્ની હઝરત હાજરા થી હઝરત ઈસ્માઈલ પયદા થયા આ બાળકને તેની માં સાથે જંગલમાં મુકી જવાનો હુકમ થયો જયાં પાછળથી શહેર મક્કા વસ્યું ખુદાપાકે ત્યાં ઝમઝમ નો ઝરો વેહતો કર્યો આ કારણથી ત્યાં વસ્તી આબાદ થઈ અને ત્યાંની જમીન ફળકે અનાજ માટે લાયક ન હતી તેની નજીકમા તાઈફ જમીનમાં એટલા બધા સારામાં સારા ફળ ફળાદી થતા મક્કા શહેરમાં પહોંચતા થયા.

وَهَبَ لِیْ عَلَی الْکِبَرِ اِسْمٰعِیْلَ وَاِسْحٰقَ ؕ اِنَّ رَبِّیْ
لَسَمِیْعُ الدُّعَآءِ ۝ رَبِّ اجْعَلْنِیْ مُقِیْمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ
ذُرِّیَّتِیْ ۖ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ ۝ رَبَّنَا اغْفِرْ لِیْ وَ
لِوَالِدَیَّ وَلِلْمُؤْمِنِیْنَ یَوْمَ یَقُوْمُ الْحِسَابُ ۝ وَلَا
تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا یَعْمَلُ الظّٰلِمُوْنَ ؕ اِنَّمَا
یُؤَخِّرُهُمْ لِیَوْمٍ تَشْخَصُ فِیْهِ الْاَبْصَارُ ۝ مُهْطِعِیْنَ
مُقْنِعِیْ رُءُوْسِهِمْ لَا یَرْتَدُّ اِلَیْهِمْ طَرْفُهُمْ ۚ وَ
اَفْـِٕدَتُهُمْ هَوَآءٌ ۝ وَاَنْذِرِ النَّاسَ یَوْمَ یَاْتِیْهِمُ
الْعَذَابُ فَیَقُوْلُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا رَبَّنَاۤ اَخِّرْنَاۤ اِلٰۤی اَجَلٍ
قَرِیْبٍ ۙ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ؕ اَوَلَمْ تَكُوْنُوْۤا
اَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِّنْ زَوَالٍ ۝ وَّسَكَنْتُمْ فِیْ
مَسٰكِنِ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْۤا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَیَّنَ لَكُمْ كَیْفَ
فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْاَمْثَالَ ۝ وَقَدْ مَكَرُوْا

વ-હબા લી અ-લલ કિ-બરિ ઈસ્માઈલા
બખ્શા મુઝકો બુઢાપેમેં (હાજેરાસે) ઈસ્માઈલ
વ ઈસ્હાક઼ ઈન્ના રબ્બી લ-સમીઉદ
ઔર (સારાસે) ઈસ્હાક બેશક મેરા રબ સુનને વાલા હૈ
દુઆઅ ○ રબ્બિજ-અલ્ની મુક઼ીમસ
દુઆકા (૧) અય મેરે રબ કર મુઝકો કાયમ રખનેવાલા
સલાતિ વમિન ઝુર્રિય્યતી રબ્બના વ
નમાઝકા ઔર મેરી અવલાદકોભી (નમાઝકા પાબન્દ) અય હમારે
તક઼બ્બલ દુઆઅ ○ રબ્બનગ઼ફિર-લી વ લિ-
રબ, ઔર કબૂલ કર મેરી દુઆ અય હમારે રબ બખ્શ મુઝકો મેરે
વાલિદય્યા વલિલ મુઅ-મિનીના યવમા
માં બાપકો, ઔર (સબ) ઈમાનવાલોંકો જિસ દિન
યક઼ૂમુલ હિસાબ ○ વલા તહ઼-સ-બન્નલ્લાહા ૬
કાયમ હો હિસાબ ઔર મત ખયાલ કરો હરગિઝ કે અલ્લાહ ૧૮
ગ઼ાફિલન અમ્મા યઅ-મલુઝ઼ ઝ઼ાલિમૂન ઈન્નમા યુઅખ઼્ખ઼િરુહુમ લિ- મ
બે ખબર હૈ ઉન કામોંસે જો કરતે હૈં બે ઈનસાફ સિવા ઈસકે નહીં કે દે રખ્ખી ઉનકો ઉસ દિનકે ૩
યવમિન તશ-ખ઼સુ ફીહિલ અબ્સ઼ાર ○ મુહતિઈના મુક઼નિઈ રુઊસિહિમ
લિયે કે ફટી રેહ જાંએંગી જિસમેં આંખેં ડરતે હોંગે ઉંચા કિયે હુવે અપને સરોંકો,
લા યર-તદ્દુ ઇ-લયહિમ ત઼ર્ફુહુમ વ અફ્ઇ-દતુહુમ હવાઅ ○
નહીં ફિર કર આએંગી ઉનકી તરફ ઉનકી આંખેં ઔર દિલ ઉનકે ઉડ ગએ હોંગે (૨)
વ અન્ઝ઼િરિન નાસા યવમા યઅ-તીહિમુલ અઝ઼ાબુ ફ-યક઼ૂલુલ્લઝ઼ીના
ઔર ડરાઓ લોગોંકો ઉસ દિનસે કે આએગા ઉનપર અઝાબ તબ કહેંગે
ઝ઼-લમૂ રબ્બના અખ઼્ખ઼િર્ના ઈલા અ-જલિન ક઼રીબિન નુજિબ
ઝાલિમ અય હમારે રબ મોહલત દે હમકો થોડી મુદ્દત તક, કે કુબૂલ
દઅ-વ-ત-કા વ નત્તબિઈર રુસુલ અ-વલમ તકૂનૂ અક઼-સમ્તુમ મિન
કરલેં હમ હુકમ તેરા, ઔર પૈરવી કરલેં હમ રસૂલોંકી (જવાબ મિલેગા ઉનકો) કયા નહીં કસમેં ખાતે થે તુમ
ક઼બ્લુ મા લકુમ મિન ઝવાલ ○ વ સ-કન્તુમ ફી મસાકિનિલ લઝ઼ીના
પેહલે કે નહીં તુમકો (દુન્યાસે) કુછ ઝવાલ (ઢલના) ઔર બસતે થે તુમ બસતિયોંમેં ઉનહી લોગોંકી
ઝ઼-લમૂ અન્ફુ-સહુમ વ તબય્યના લકુમ કયફ ફ-અલ્ના
જિન્હોંને ઝુલ્મ કિયા અપની જાનોં પર ઔર ખુલ ચુકા થા તુમપર કે કૈસા કિયા હમને
બિહિમ વ દ઼-રબ્ના લકુમુલ અમ્સાલ ○ વ ક઼દ મ-કરૂ
ઉનકે સાથ ઔર બયાન કર દીં હૈ તુમ્હારે લિયે (સબ) મિસાલેં ઔર ડાલ દિયા ઉન્હોંને

તફસીર: (૧) હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એ કહ્યું અમે જે કાંઈ છુપાવીએ અને જાહેર કરીએ તેને તુ જાણેં છે તેનુ કારણ એ હતુ કે જાહેરમાં આ દુઆ સૌ અવલાદ માટે હતી પણ દિલમાં આખર ઝમાનામાં નબી (સ.) માટે નો ઈરાદો હતો. (૨) કયામતના દીવસે આકાશના દરવાજા થઈ ફરિશ્તાઓ ઉતરશે અને ગુનેહગારોને પકડી અઝાબ કરવા લાગશે તો તેની દહેશતથી સૌની આંખો ઉંચી થઈને ફાટેલી રહી જશે.

مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ ۚ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ
لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ
وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ۚ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۝ يَوْمَ
تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ وَبَرَزُوا
لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ
وَتَغْشٰى وُجُوهَهُمُ النَّارُ ۝ لِيَجْزِيَ اللّٰهُ كُلَّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝
هٰذَا بَلٰغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهٖ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا
هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

سُورَةُ الْحِجْرِ مَكِّيَّةٌ (١٥)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ ۚ تِلْكَ آيٰتُ الْكِتٰبِ وَقُرْاٰنٍ مُبِينٍ ۝

મક-રહુમ વ ઇન્દલ્લાહિ મકરુહુમ ᵇ
અપના દાવ ઔર અલ્લાહકે પાસ હૈ ઉનકા દાવ
વ ઇન કાના મકરુહુમ લિ-તઝૂલા
ઔર ન થા ઉનકા દાવ કે ટલ જાએ
મિન્હુલ જિબાલ ○ ફલા તહ્-સબન્નલ્લાહા
ઉસસે પહાળ (૧) તો હરગિઝ મત ખયાલ કરકે અલ્લાહ
મુખ઼લિફ઼ા વઅ્-દિહી રુસુલહ ᵇ ઇન્નલ્લાહા
ખિલાફ કરનેવાલા હે અપના વાદા અપને રસૂલોંસે બેશક અલ્લાહ
અ઼ઝીઝુન ઝુન્તિક઼ામ ○ યવમા તુબદ-
ઝબરદસ્ત હૈ બદલા લેનેવાલા જિસ દિન બદલી જાએગી
દલુલ અરદુ ગ઼ય-રલ અરદિ઼ વસ્સમાવાતુ
(યે) ઝમીન દૂસરી ઝમીનસે ઔર આસ્માન (બદલે જાએંગે દૂસરે આસ્માનોંસે)
વ બ-રઝૂ લિલ્લાહિલ વાહિ઼દિલ ક઼હ-હાર○
ઔર નિકલ ખળે હોંગે લોગ સામને અલ્લાહ અકેલે ઝબરદસ્ત કે
મ
૩ વ ત-રલ મુજરિમીના યવ-મઇઝ઼િમ મુક઼ર્રનીના ફ઼િલ અસ્ફ઼ાદ ○
ઔર દેખેગા ગુનેહગારોં કો ઉસ દિન જકળે હુવે ઝનજીરોં મેં,
સરાબીલુહુમ મિન ક઼તિ઼રાનિંવ વ તગ઼શા વુજૂ-હહુમુન નાર ○ લિ-યજ-
ફુરતે ઉનકે ગંધક કે હોંગે, ઔર ઢાંક લેગી ઉનકે મુહોંકો આગ તાકે
ઝિયલ્લાહુ કુલ્લા નફસિમ મા ક-સ-બત ᵇ ઇન્નલ્લાહા સરીઉ઼લ
બદલા દે અલ્લાહ હર નફસકો જો ઉસને કમાયા હૈ બેશક અલ્લાહ જલ્દ લેનેવાલા હૈ
હિ઼સાબ ○ હાઝ઼ા બલાગુલ લિન્નાસિ વ લિ-યુન્ઝ઼રૂ બિહી વ લિ-યઅ્-લમૂ
હિસાબ યે (કુરઆન) લોગોંકે નામ (ખુદાકા પૈગામ) હૈ તાકે ડરાએ જાએં ઉસસે ઔર તાકે
૬ અન્નમા હુવા ઇલાહુંવ વાહિ઼દુંવ વ લિ-યઝ઼-ઝ઼ક-કરા ઉલુલ અલ્બાબ ○
૧૯ જાન લેં કે વોહી હૈ મઅબૂદ એક હૈ ઔર તાકે નસીહત પકળેં અકલ વાલે

સૂ-ર-ઇ હિજ્ર

યે સૂરહ મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ, ઈસમેં (૯૯) આયતેં હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

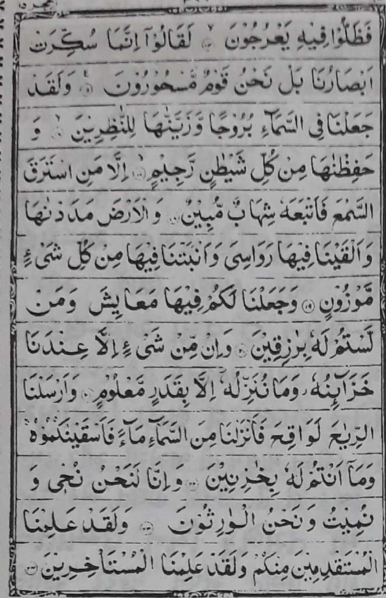
અલિફ઼ લૉમ રા ۚ તિલ્કા આયાતુલ કિતાબિ વ ક઼ુરઆનિમ મુબીન ○
અલિફ લામ રા યે આયતેં હૈ કિતાબ કી ઔર કુરઆન બયાન કરનેવાલેકી

તફસીર : (૧) મક્કાવાસીઓ એ નબી (સ.) માટે અનેક કાવત્રાની સલાહ કરી હઝરત ને બધા મળી કત્લ કરી દે અગર કયદમાં રાખે અગર વતનથી કાઢી મુકે.

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ۝
ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا
كِتَابٌ مَعْلُومٌ ۝ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ ۝ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ
الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۝ لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ
إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ
إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ ۝ إِنَّا نَحْنُ
نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ۝ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ
رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ
فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ
سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ۝ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ

રુ-બમા યવદ-દુલ્લઝીના ક-ફરૂ લવ
કાફિર લોગ બરાબર યે તમન્ના કરેંગે કે કાશ
કાનૂ મુસલિમીન ૦ ઝરહુમ યઅ-કુલૂ વ
વો મુસલમાન હોતે ! છોળદો ઉનકો ઉનકે હાલ
ય-ત-મત્તઊ વ યુલહિહિમુલ અ-મલુ
પર તાકે વો ખૂબ ખાવેં, ઔર ફાયદા ઉઠાવેં, ઔર
ફ-સવફ યઅ-લમૂન ૦ વમા અહ-લકના
ખ્યાલી પુલાવકે મનસૂબે ઉનકો ગફલતમેં ડાલે રખ્ખેં અભી
મિન કર-યતિન ઈલ્લા વ લહા કિતાબુમ
અભી ઉનકો તમામ હકીકત માલૂમ હો જાએગી, ઔર હમને
જિનકી બસ્તીયાં હલાક કી હૈ. ઉનકી હાલત એક વકત
મઅ-લૂમ ૦ મા તસબિકુ મિન ઉમ્મતિન
લિખ્ખા હોતા થા. કોઈ ઉમ્મત અપને મુકર્રર વકતસે
અ-જ-લહા વમા યસ્તઅ-ખિરૂન ૦ વ કાલૂ યા અય્યુહલ્લઝી નુઝ્ઝિલા મ
પેહલે ન તો હલાક હુઈ ન પીછે રહી ઔર (કુફફારોંને) કહા અય વો શખ્સ જિસપર કુરઆન ૩
અ-લયહિઝ ઝિકરુ ઈન્નકા લ-મજનૂન ૦ લવ મા તઅ-તીના
નાઝિલ કિયા ગયા હૈ. બેશક તુ તો દીવાના હૈ. (ઔર વો કેહને લગે કે) અગર તુમ
બિલ મલૅાઈ-કતિ ઈન કુન્તા મિનસ સાદિકીન ૦ મા નુનઝ-ઝિલુલ
સચ્ચે હો તો ફરિશ્તોંકો હમારે સામને કયું નહી બુલાતે (ખુદાને કહા) હમ ફરીશ્તોંકો
મલૅાઈ-કતા ઈલ્લા બિલ હકકિ વમા કાનૂ ઈઝમ મુન્ઝરીન ૦
સિર્ફ ફૈસલે કે વકત હી (ઉનકી અસલી સૂરતમેં) ભેજતે હૈં (રૂહ કબ્ઝ કરને) ઔર ઉસ વકત ઉનકો ઝરાભી ઢીલ નહીદી
ઈન્ના નહનુ નઝ-ઝલનઝ-ઝિકરા વ ઈન્ના લહૂ લ-હાફિઝૂન ૦ વ લકદ
જાતી બેશક કુરઆન કો હમને હી ઉતારા હૈ ઔર હમહી ઉસકે મુહાફિઝ ભી હૈં ઔર હમને
અરસલના મિન કબલિકા ફી શિ-યઈલ અવ્વલીન ૦ વમા યઅ-તીહિમ
અગલે લોગોં કે જુદા જુદા ગિરોહોં કે લિયે આપસે પેહલે પયગમ્બરોંકો ભેજા થા ઔર ઉનકે પાસ કોઈ
મિર રસૂલિન ઈલ્લા કાનૂ બિહી યસ્તહઝિઊન ૦ ક-ઝાલિકા નસ્લુકુહૂ ફી
નબી ઐસા નહીં ગયા કે ઉન્હોંને મઝાક ઉળાયા ન હો. ઈસી તરહ હમ મઝાક
કુલૂબિલ મુજરિમીન ૦ લા યુઅ-મિનૂના બિહી વ કદ ખ-લત સુન્નતુલ
મુજરિમોંકે દિલમેં ડાલ દેતે હૈં ઈમાન નહીં લાતે યે લોગ (કુરઆન પર) ઔર યે દસ્તૂર પેહલે લોગોંહી સે
અવ્વલીન ૦ વ લવ ફ-તહના અ-લય-હિમ બાબમ મિનસ સમૅાઈ
ચલા આ રહા હૈ. (૧) ઔર અગર હમ ઉનકે લિયે આસ્માન કે

તફસીર : (૧) એટલે જ્યારે કાન મારફત ખુદાઈ કલામ તેમના દિલમાં પહોંચે છે તો સાથે જ તેનો નકાર પણ પ્રવેશ કરે છે હિદાયત અને ગુમરાહી ખુદાપાકના અધિકારમાં છે.

ફ-ઝ़લ્લૂ ફીહિ યઅ़રુજૂન ۞ લ-કાલૂ
દરવાઝે ખોલ દેં તો યે દિનકે વકતહી ઉસમેં ચળ્હ જાએં. ઉસ વકત
ઈન્નમા સુકિકરત અબ્સારુના બલ નહ્નુ
ભી યે લોગ કેહ દેંગે કે હમારી આંખે બંદ કરદી ગઈથી, બલ્કે
કવમુમ મસ્હૂરૂન ۞ વ લ-કદ જ-અલ્ના
હમ પર જાદૂ કર દિયા થા ઔર હમને આસ્માનમેં બળે
ફિસ્સમાઈ બુરૂજંવ વ ઝય્યન્નાહા લિન-
બળે બુર્જ (ગ્રહ) પૈદા કિયે, ઔર દેખને વાલોંકે લિયે ઉન્હેં
નાઝિરીન ۞ વ હ-ફિઝ્નાહા મિન કુલ્લિ
આરાસ્તા કિયા. (૧) ઔર હમને ઉન્હેં મહફૂઝ રખ્ખા હર
શયતાનિર રજીમ ۞ ઈલ્લા મનિસ-
શયતાને મરદૂદસે મગર (જબ કભી યે શયતાન)
ત-રકસ સમ્આ ફ-અત-બ-અહૂ
ચોરી ચુપકે કોઈ બાત સુનકર ભાગતે થે ઉનકે પીછે એક
શિહાબુમ મુબીન ૦ વલ અરદા મ-દદનાહા વ અલ-કયના ફીહા રવાસિયા વ
રૌશન સિતારા હો જાતા (ઉનકો ભગાનેકે લિયે) (૨) ઔર હમને ઝમીન કો ફૈલાયા ઔર ઉસમેં ભારી
અમ્બતના ફીહા મિન કુલ્લિ શયઈમ મવઝૂન ૦ વ જ-અલ્ના લકુમ ફીહા
પહાળ ડાલ દિયે, ઔર એક ખાસ મિકદારસે ઉસસે ઉગાઈ ઔર હમને ઉસમેં તુમ્હારે લિયે
મઆયિશા વ મલ લસ્તુમ લહૂ બિ-રાઝિકીન ૦ વ ઈમ મિન શયઈન ઈલ્લા
રોઝીકે સામાન બનાએ ઔર ઉનકોભી રોઝી દી જિનકો તુમ નહીં દેખતે થે. (૩) જિતની ચીઝેં હમારે પાસ
ઈન્દના ખઝાઈનુહૂ ; વમા નુનઝ-ઝિલુહૂ ઈલ્લા બિ-ક-દરિમ મઅ્લૂમ ૦
હૈં ઉનકે ખઝાને કે ખઝાને ભરે પળે હૈં ઔર હમ ઉન્હેં એક ખાસ મિકદારસે ઉતારતે રેહતે હૈં ઔર હમહી
વ અરસલ્નર રિયાહ લવાકિહ ફ-અન્ઝલના મિનસ સમાઈ મા-અન
હવાઓંકો ભેજતે હૈં જો બાદલોંકો પાનીસે ભર દેતી હૈં. ઔર ફિર હમહી આસ્માનસે પાનીકો બરસાતે હૈં ફિર વો
ફ-અસ્કયના-કુમૂહુ ج વમા અન્તુમ લહૂ બિ-ખાઝિનીન ૦ વ ઈન્ના લ-નહ્નુ
પાની તુમ્હેં પિલાતે હૈં હાલાંકે તુમ ઈતના પાની (કિસી જગહભી) જમા કરકે રખ નહીં સકતે. (૪) ઔર હમહી અલબત્તા
નુહ્યી વ નુમીતુ વ નહ્નુલ વારિસૂન ૦ વ લ-કદ અલિમ્નલ
ઝિન્દા કરતે હૈં ઔર મારતે હૈં ઔર સબસે આખિરમેં ભી હમહી રેહનેવાલે હૈં (૫) ઔર અલબત્તા હમ
મુસ્તકદિમીના મિન્કુમ વ લ-કદ અલિમ્નલ મુસ્તઅ્ખિરીન ૦
ઉનકોભી જાનતે હૈં જો તુમસે પેહલે થે. ઔર ઉનકોભી જાનતે હૈં જો તુમસે બાદમેં હૈ.

મ ૩ ૧૯

તફસીર : (૧) હક તઆલા બન્દાઓ ને સંબોધે છે જાણો તેમના તરફ આકાશ પુર્વથી પશ્ચિમ અને પશ્ચિમ થી પુર્વ સુધી સકર ટેટીના જેવા ઓતરા છે તેવા બાર આંતરા છે અને તેમાં ગ્રહો છે સુરજ એક વરસમાં તે સૌનો ફેરો પુરો કરે છે તેની ચાલ મુજબ રૂતુ બદલાઈ ગરમી સરદી આવે છે ગરમી વધતા વરસાદ આવે છે જે જગતની આબાદીનું કારણ છે અને તારાઓ વડે આકાશની રોશની છે. (૨) પેહલા શયતાન તથા જિન્નાત આકાશ ઉપર જઈ ફરિશ્તાઓની વાતો સાંભળવા જતા ઉપરથી અંગારા પડતા જે કાંઈ સાંભળવા મળ્યું સાંભળ્યું અને નાઠા અને દુન્યામાં આવી તેઓ એક વાતમાં સો જુઠાણાઓ ભેળવી દુન્યામાં ગયબી ખબરો તરીકે જાહેર કરે છે તેમાંથી એકાદ વાતને સત્ય જોઈ લોકો યકીન લાવે છે અને જુઠાણા લાગ્યા તો લક્ષ આપતા નથી. (૩) એથી મુરાદ દરેક ↗

↗ જાતના પ્રાણીઓ છે કે તેમને પણ ખુદાપાક રોજી પહોચાડે છે. (૪) એટલે આવતા વર્ષ માટે દુન્યાની વરાળ અને ધુવો ઉપર એકઠા રહે છે ફરી જ્યારે ખુદાપાકના હુકમથી હવા ચાલે છે તો તે પાણી ભરેલા વાદળ બની જાય છે. (૫) એટલે હરકોઈ મરી જાય છે અને તેની કમાઈ ખુદા પાકના કબજામાં રહે છે ખુદા પાક ચાહે તેની પાસે મિલ્કત જાય.

وَاِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ ۭ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ۝ وَلَقَدْ
خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ۝
وَالْجَاۗنَّ خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَّارِ السَّمُوْمِ ۝ وَاِذْ
قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰۗىِٕكَةِ اِنِّىْ خَالِقٌۢ بَشَرًا مِّنْ
صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ۝ فَاِذَا سَوَّيْتُهٗ وَنَفَخْتُ
فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ۝ فَسَجَدَ الْمَلٰۗىِٕكَةُ
كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ ۝ اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۭ اَبٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ مَعَ
السّٰجِدِيْنَ ۝ قَالَ يٰٓاِبْلِيْسُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ
السّٰجِدِيْنَ ۝ قَالَ لَمْ اَكُنْ لِّاَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهٗ
مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ۝ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا
فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ۝ وَّاِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ
الدِّيْنِ ۝ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِيْٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ۝
قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ۝ اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ

વ ઈન્ના રબ્બકા હુવા યહ્‌શુરુહુમ ؕ ઈન્નહૂ
ઔર બેશક આપકા રબ ઈન સબ (અગલે પીછલોં કો કયામત કે દિન) જમા કરેગા બેશક વો
હ઼કીમુન અ઼લીમ ۝ વ લ-કદ ખ઼લક઼-નલ
હિકમતવાલા જાનનેવાલા હૈ ઔર તહકીક હમને
ઈન્સાના મિન સ઼લ્સ઼ાલિમ મિન હ઼-મઈમ
ઈન્સાનકો પૈદા કિયા બજતી હુઈ મિટ્ટીસે જો સળે હુવે કીચળસે
મસ્નૂન ۝ વલ જાન્ના ખ઼-લક઼્નાહુ મિન
બની હુઈ થી. (૧) ઔર જિન્નાતકો ઈસસે પેહલે આગ સે
ક઼બ્લુ મિન નારિસ સમૂમ ۝ વ ઈઝ઼ ક઼ાલા
પૈદા કિયા જો એક ગરમ હવાથી. (ર) ઔર જબ તુમ્હારે
રબ્બુકા લિલ મલાઈ-કતિ ઈન્ની ખ઼ાલિકુમ
રબને કહા ફરિશ્તોંકો કે મૈં બજતી હુઈ મિટ્ટીસે જો
બ-શરમ મિન સ઼લ્સ઼ાલિમ મિન હ઼-મઈમ
સળે હુવે કીચળસે બની હૈ ઈન્સાન કો પૈદા
મસ્નૂન ۝ ફ-ઈઝ઼ા સવ્વયતુહૂ વ ન-ફ઼ખ્તુ ફીહિ મિર રૂહ઼ી ફ-ક઼ઊ
કરનેવાલા હું. (૩) ફિર જબ મૈં ઉસે પૂરા તૈયાર કર ચુકું ઔર ઉસમેં અપની રૂહ ફુકદું તો તુમ સબ
લહૂ સાજિદીન ۝ ફ-સ-જ-દલ મલાઈ-કતુ કુલ્લુહુમ અજ-મઊન ۝
સબ ઉસકે સામને સજદા કરના પસ સજદા કિયા. (૪) તમામ ફરિશ્તોંને મગર ઈબલીસ (શયતાન) ને નહીં કિયા
ઈલ્લા ઈબ્લીસ ؕ અબા અંય યકૂના મ-અ઼સ સાજિદીન ۝ ક઼ાલા યા ઈબ્લીસુ
ઈન્કાર કિયા ઉસને ઈસ બાતસે કે વો સબ કે સાથ સજદેમેં શામિલ હો. (ખુદાને) કહા,
મા લકા અલ્લા તકૂના મ-અ઼સ સાજિદીન ۝ ક઼ાલા લમ અકુલ લિ-અસ્જુદા
તુઝે કિસ ચીઝને સજદા કરનેસે રોક દિયા ! કેહને લગા મૈં વો નહીં હું જો ઈન્સાનકો
લિ-બ-શરિન ખ઼-લક઼-તહૂ મિન સ઼લ્સ઼ાલિમ મિન હ઼-મઈમ મસ્નૂન ۝
સજદા કરૂં જિસકો તુને બજતી હુઈ મિટ્ટીસે પૈદા કિયા જો સળે હુવે કીચળસે બનીથી. (ખુદાને)
ક઼ાલા ફ઼ખ઼્રુજ મિન્હા ફ-ઈન્નકા રજીમ ۝ વ ઈન્ના અ઼-લયકલ લઅ્-નતા
કહા નિકલ જા તૂ આસ્માનસે કયોંકે બેશક તૂ રાંદા હુવા (ધુત્કારા હુવા) હૈ. (૫) ઔર બેશક તુઝપર લાનત બરસેગી
ઈલા યવમિદ દીન ۝ ક઼ાલા રબ્બિ ફ-અન્ઝ઼િર્ની ઈલા યવમિ યુબ-અ઼સૂન ۝
કયામત કે દિન તક (ઉસને) કહા અય મેરે રબ મુઝે ઝિન્દા રખ કયામત કે દિન તક. (ખુદાને)
ક઼ાલા ફ-ઈન્નકા મિનલ મુન્ઝ઼રીન ۝ ઈલા યવમિલ વક઼્તિલ
કહા કે જા તુઝે મુહલત દી ગઈ ઉસ દિન તક કે લિયે

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે સુકી માટી પર પ્રથમ વરસાદ વરસાવ્યો માટી ભીંગી અને કોહીને ગારો બનાવ્યો ફરી હઝરત આદમ (અ.)નુ પુતળુ બનાવ્યું સુકાતા ખનખન બોલ્વા લાગ્યુ અને એજ પુતળુ આદમનુ શરીર બન્યું તેમાં રૂહ ફુકવામાં આવી અને માણસની ખાસિયત સખ્તી અને વજન આવ્યુ એજ રીતે આગવી પણ અસર રહી જે મનુષ્યની ખાસિયત રહી. (ર) શયતાન અને જિન્નાતને આગથી પેદા કર્યા જે આગ હવામાં મળેલી હતી જેવી કે લૂ. (૩) જેના શરીરને હાથથી પકડી શકાય અને તેની રૂહમાં બાહોશી હોય તેને મનુષ્ય કહે છે જે મખલુક અથવા જાનવરોમાં બાહોશી નથી અને જિન્નાત તથા ફરિશ્તાઓના શરીર જોવામાં અને પકડવામાં આવતા નથી. (૪) ખાસ રૂહ જેમાં ખુદાપાકની ખાસ સિફતોનો નમુનો છે એટલે ઈલ્મ અને તદબીર તેમજ સ્વભાવિક રીતે ખુદાપાકની યાદ ↗
↗ કરનાર અને સંબંધ રાખનાર છે. (૫) કદાચ એજ મુરાદ છે કે અંગારા ફેંકે છે ૩ મ અને જમીનથી નીકળી જાય જેથી ખાસ્સો આબાદ ર ૯ થઈ શકે.

الْمَعْلُومِ ۝ قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغْوَيْتَنِى لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ
فِى الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ إِلَّا عِبَادَكَ
مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ۝ قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَىَّ مُسْتَقِيمٌ ۝
إِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنٌ إِلَّا مَنِ
اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ۝ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ
أَجْمَعِينَ ۝ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَٰبٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ
جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ۝ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ۝
ادْخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ ۝ وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِم
مِّنْ غِلٍّ إِخْوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَٰبِلِينَ ۝ لَا يَمَسُّهُمْ
فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ ۝ نَبِّئْ عِبَادِىٓ
أَنِّىٓ أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ وَأَنَّ عَذَابِى هُوَ الْعَذَابُ
الْأَلِيمُ ۝ وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ۝ إِذْ دَخَلُوا
عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَٰمًا قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ ۝ قَالُوا

મઅ્‌લૂમ ૦ કાલા રબ્બિ બિમા અગ્‌વય-
જો ઝાહિર હૈ (ઉસને) કહા અય રબ તુને મુઝે ગુમરાહ કિયા
તની લ-ઉઝય્યિનન્ના લહુમ ફિલ અરદિ
હૈ તો મૈં ભી કસમ ખાતા હૂં કે દુન્યામેં ઉનકી નઝરોંમેં
વ લ-ઉગ્‌વિ-યન્નહુમ અજ-મઈન ૦ ઈલ્લા
ગુનાહોંકો ખૂબસૂરત કરકે પેશ કરૂંગા ઔર ઈન સબ ઈન્સાનોંકો ગુમરાહ કરૂંગા મગર
ઈબા-દકા મિન્હુમુલ મુખ્‌-લસીન ૦ કાલા
તેરે સિર્ફ વો બંદે જો મુખલિસ હૈં (ખુદાને) કહા
હાઝા સિરાતુન અલય્યા મુસ્તકીમ ૦ ઈન્ના
યે એક સીધા રાસ્તા હૈ મુઝ તક પહુંચનેકા. (૧) વાકઈ મેરે
ઈબાદી લયસા લકા અ-લયહિમ સુલ્તાનુન
ઉન બંદોં પર તો તેરા કોઈ બસ ન ચલેગા મગર સિર્ફ
ઈલ્લા મનિત ત-બ-અકા મિનલ ગાવીન ૦
ઉનપર જો ગુમરાહોંમેંસે તેરી પૈરવી કરેં
વ ઈન્ના જહન્નમા લ-મવઈદુહુમ અજ-મઈન ૦ લહા સબ્અતુ અબ્વાબ
ઔર ઐસે તમામ (ગુમરાહ) લોગોં કે લિયે જહન્નમ કા વાદા હૈ. જિસકે સાત દરવાઝે હૈં
લિ-કુલ્લિ બાબિમ મિન્હુમ જુઝઉમ મક્સૂમ ૦ ઈન્નલ મુત્તકીના ફી જન્નાતિંવ
હર દરવાઝેકે લિયે લોગોં કે જુદા જુદા હિસ્સે હૈં (૨) બેશક ખુદાસે ડરાનેવાલે બાગોં
વ ઉયૂન ૦ ઉદખુલૂહા બિ-સલામિન આમિનીન ૦ વ ન-ઝઅ્‌ના માફી
ઔર ચશ્મોંમેં હોંગે દાખિલ હો જાવ તુમ ઈનમેં અમન ઔર સલામતી કે સાથ (૩) ઔર હમ દૂર કર દેંગે
સુદૂરિહિમ મિનં ગિલ્લિન ઈખ્વાનન અલા સુરુરિમ મુ-તકાબિલીન ૦ લા
વો કીના જો ઉનકે સીનોંમેં થા ભાઈ ભાઈ કી તરહ તખતોંપર એક દૂસરેકે સામને બૈઠે હોંગે (૪) વહાં
ય-મસ્સુહુમ ફીહા ન-સબુંવ વમાહુમ મિન્હા બિ-મુખ્‌રજીન ૦ નબ્બિઅ
ઉનકો કોઈ તકલીફ ન પહુંચેગી. ઔર ન વો વહાંસે નિકાલે જાએંગે. ખબર કર દીજિયે,
ઈબાદી અન્ની અ-નલ ગફૂરુર્રહીમ ૦ વ અન્ના અઝાબી હુવલ અઝાબુલ
મેરે બંદોકો કે મૈં બખ્શનેવાલા રહમવાલા હું ઔર બેશક મેરા અઝાબ બળા
અલીમ ૦ વ નબ્બિઅ્‌-હુમ અન દૈફિ ઈબ્રાહીમ ૦ ઈઝ દ-ખલૂ
દર્દનાક હૈ (૫) ઔર ઉનકો ઈબ્રાહીમકે મેહમાનોં કી ખબર કરદો જબ વો ઉનકે
અ-લયહિ ફ-કાલૂ સલામા ૦ કાલા ઈન્ના મિન્કુમ વજિલૂન ૦ કાલૂ
પાસ આએ પસ ઉન્હોંને સલામ કિયા (ઈબ્રાહીમને) કહા હમ તુમસે ડરતે હૈં (૬) ઉન્હોંને કહા

તફસીર : (૧) એટલે કે બંદગી અલ્લાહની સીધો માર્ગ છે અને જેના પર શૈતાનનું જોર ચાલતું નથી. (૨) જેવી રીતે જન્નતના આઠ દરવાજા છે જે નેક અમલવાળાઓ માટે વહેચવામાં આવ્યા છે તેમાં થઈને જન્નતમાં જશે તેવીજ રીતે દોઝખના સાત દરવાજા છે જે બુરા અમલવાળાઓ માટે વહેચવામાં આવ્યા છે દોઝખ કરતા જન્નતનો એક દરવાજો વધારે હોવાનું કારણ ઘણુ કરી ને એ છે કે કેટલાક મુસલમાનો તદન અમલ વિનાજ માત્ર ખુદાપાકના ફઝલથી જ જન્નતમાં જશે તેમના માટે આઠમો દરવાજો છે બાકી અમલના બદલામાં બન્ને તરફ દરવાજા સરખા છે. (૩) સલામતી સાથે એટલે કોઈ પણ પ્રકારની બેચેની વિના અથવા ફરિશ્તાઓના સલામ કહેવાની સાથે વગર ખટકે જન્નતની અંદર જાઓ. (૪) એટલે દુન્યામાં એક બીજાથી જે નારાજી હતી જન્નતમાં પ્રવેશતા પહેલા જ સૌના ↗

↗ દિલ સાફ થઈ જશે આનાથી જણાયું કે કોઈ બે શખ્સોમાં નારાજી રહી અને બન્ને જન્નતી થયા જેવાં કે નબી (સ.)ના સહાબાઓ. (૫) આ કિસ્સાથી જાણવા મળ્યુ કે એકજ વખતે ઉતરેલા ફરિશ્તા એક ઠેકાણે ખુશખબર આપે છે તો બીજા ઠેકાણે પત્થર વરસાવે છે કે જેથી જણાય કે અલ્લાહની બન્ને સિફતો મહેર અને કહેર સંપુર્ણ છે માટે બંદાએ અલ્લાહના અઝાબ થી બક્ષિસથી આશા રાખવા છતાં સદા ડરતા રહેવું જોઈએ (૬) હઝરત →

વકફે લાઝિમ

મ ૩ ૯ ૩

لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمٍ عَلِيْمٍ ۝ قَالَ اَبَشَّرْتُمُوْنِيْ
عَلٰٓى اَنْ مَّسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُوْنَ ۝ قَالُوْا
بَشَّرْنٰكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِّنَ الْقٰنِطِيْنَ ۝ قَالَ وَمَنْ
يَّقْنَطُ مِنْ رَّحْمَةِ رَبِّهٖٓ اِلَّا الضَّآلُّوْنَ ۝ قَالَ فَمَا
خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ۝ قَالُوْٓا اِنَّآ اُرْسِلْنَآ
اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ۝ اِلَّآ اٰلَ لُوْطٍ ؕ اِنَّا لَمُنَجُّوْهُمْ
اَجْمَعِيْنَ ۝ اِلَّا امْرَاَتَهٗ قَدَّرْنَآ ۙ اِنَّهَا لَمِنَ الْغٰبِرِيْنَ ۝
فَلَمَّا جَآءَ اٰلَ لُوْطِ ۨ الْمُرْسَلُوْنَ ۝ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ
مُّنْكَرُوْنَ ۝ قَالُوْا بَلْ جِئْنٰكَ بِمَا كَانُوْا فِيْهِ
يَمْتَرُوْنَ ۝ وَاَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ۝
فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا
يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَّامْضُوْا حَيْثُ تُؤْمَرُوْنَ ۝
وَقَضَيْنَآ اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَآءِ

લા તવ-જલ ઇન્ના નુબશ્શિરુકા બિ-
આપ ડરો નહી હમ આપકો ખુશખબરી દેતે હૈં એક
ગુલામિન અ્લીમ ૦ ક઼ાલા અબશ્શરતુમૂની
ફરઝંદ કી જો આલિમ હોગા (ઈબ્રાહીમને) કહા કયા તુમ મુઝકો
અ્લા અમ મસ્સનિયલ કિ-બરુ
ખુશખબરી દેતે હો ઈસ હાલતમેં કે મુઝપર બુઢ્ઢાપા આ ગયા ! ફિર
ફ-બિમા તુબશ્શિરૂન ૦ ક઼ાલૂ બશ્શરનાકા
કિસ ચીઝકી બશારત દેતે હો? (૧) (ઉનફરિશ્તોંને) કહા હમ આપકો
બિલ હ઼ક઼્ક઼િ ફલા તકુમ મિનલ ક઼ાનિત઼ીન ૦
સચ્ચી બશારત દેતે હૈં આપ માયૂસ નહોં (ઈબ્રાહીમ)
ક઼ાલા વ મંય યક઼્-નતુ મિર રહ઼્-મતિ રબ્બિહી
બોલે. ઔર અપને રબકી રહમતસે કોન માયૂસ હો સકતા હૈ
ઇલ્લદ઼ દ઼ાલ્લૂન ૦ ક઼ાલા ફમા ખ઼ત઼્બુકુમ
મગર સિર્ફ વોહી લોગ જો ગુમરાહ હુવે હૈં (૨) કહા (ઈબ્રાહીમને)
અય્યુહલ મુર-સલૂન ૦ ક઼ાલૂ ઇન્ના ઉરસિલ્ના ઇલા ક઼વમિમ મુજરિમીન ૦
અબ તુમકો કયા મુહિમ દરપેશ હૈ અય ફરિશતો ! કહા (ઉન ફરિશતોંને) કે હમ એક ગુનાહગાર કૌમકી તરફ ભેજે
ઇલ્લા આલા લૂત઼ ઇન્ના લ-મુનજ્-જૂહુમ અજ-મઈન ૦ ઇલ્લમ-ર-અ-
ગએ હૈં ઔર વો લૂતકી કૌમ હૈ હમ લૂતકે ખાનદાનકે સબ લોગોંકો બચાલેંગે મગર ઉસકી બીવી
તહૂ ક઼દ-દરના ઇન્નહા લ-મિનલ ગ઼ાબિરીન ૦ ફ-લમ્મા જાઆ આલા
જિસકે લિયે તય કર રખ્ખા હૈં વો ઝુરૂર ગુનેહગારોંમેંસે હોગી (૩) ફિર જબ આએ વો (ફરિશતે) ખાનદાને
લૂતિ઼નિલ મુર-સલૂન ૦ ક઼ાલા ઇન્નકુમ ક઼વમુમ મુન્કરૂન ૦ ક઼ાલૂ બલ જિઅ્-નાકા
લૂત (અ) કે પાસ કેહને લગે કે તુમતો અજનબી લોગ માલૂમ હોતે હો ! કહા ઉન્હોંને કે હમતો તુમ્હારે
બિમા કાનૂ ફીહિ યમ્તરૂન ૦ વ અ-તયનાકા બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વ ઇન્ના
વાસ્તે વો ચીઝ લેકર આએ હૈં જિસકે બારેમેં યે લોગ શક કરતે હૈં (૪) ઔર હમ તુમ્હારે પાસ યકીની ચીઝ લેકર
લ-સ઼ાદિક઼ૂન ૦ ફ-અસરિ બિ-અહલિકા બિક઼િત઼્ઇમ મિનલ લયલિ વત્તબિઅ્
આએ હૈં ઔર હમ સચ્ચે હૈં પસ આજ રાતકો કિસી વકત અપને બાલ બચ્ચોંકો લેકર નિકલ જાઓ ઔર
અદબા-રહુમ વલા યલ્તફિત મિન્કુમ અ-હ઼દુંવ વમ્દ઼ૂ હ઼યસુ તુઅ્-મરૂન ૦
આપ પીછે ચલિયે ઉનકે ઔર તુમમેંસે કોઈ પીછે ફિરકર ભી ન દેખે ઔર ચલે ચલો જહાં તુમકો હુકમ દિયા ગયા હૈ
વ ક઼-દ઼યના ઇ-લયહિ ઝ઼ાલિકલ અમરા અન્ના દાબિરા હા-ઉલાઇ
ઔર હમને ઉન (લૂત)કે પાસ યે હુકમ ભેજા કે સુબહ હોને તક ઉન સબકી

મ ૩

→ પેજ (૩૬૮) ની તફસીર : ઈબ્રાહીમે પ્રથમ બ્હીક છુપાવવાની કોશિશ કરી પછી આખરે કહી દીધું અથવા બ્હીકની અસર ચહેરા પર જાહેર થઈ દિલની સફાઈના લીધે આમ થાય છે.

પેજ (૩૬૯) ની તફસીર : (૧) એથી જણાયું કે કામિલ લોકો પણ અમુક હદ સુધી જાહેરી સાધનો પર લક્ષ રાખે છે. (૨) અલ્લાહના અઝાબથી નિડર થવું અને રહેમત થી નિરાશ થવું એ બન્ને કુફ્રની વાતો છે. એટલે ભવિષ્યની ખબર ખુદાપાકને હોવાથી કોઈપણ ભવિષ્યની વાત પર યકીન સાથે દાવો કરવો કે એમજ થશે અથવા નહીજ થાય એ કુફ્રની વાત છે પરંતુ દિલમાં એવો ખયાલ આવે એ ગુનોહ નથી તો તેની કાંઈ પકડ નથી જ્યારે તેવા ખયાલને જબાનથી દાવો કરે ત્યારે ગુનોહ છે. (૩) તે ઓરત દિલથી ↗

↗ મુનાફિક હતી પરંતુ ખુદાપાક જાહેરી ગુનાહ સિવાય અઝાબ કરતો નથી જેથી એક એવો હુકમ મોકલ્યો જે તેણીથી બની શકયો નહિ તે એ હતો કે કોઈએ ત્હાં ફેરવી આવેલા અઝાબને જોવું નહિ પણ તેણીએ પાછળ ફરી જોયું તો તે ગુનાહ પર અઝાબમાં પકડી લીધી. (૪) ફરિશ્તાઓ એ કહ્યું કે તમો ગભરાશો નહીં અમે તો આકાશથી અઝાબ લઈને આવ્યા છીએ.

مَقْطُوْعٌ مُّصْبِحِيْنَ ۝ وَجَآءَ اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ
يَسْتَبْشِرُوْنَ ۝ قَالَ اِنَّ هٰۤؤُلَآءِ ضَيْفِيْ فَلَا تَفْضَحُوْنِ ۝
وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ ۝ قَالُوْۤا اَوَلَمْ نَنْهَكَ
عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ۝ قَالَ هٰۤؤُلَآءِ بَنٰتِيْۤ اِنْ كُنْتُمْ
فٰعِلِيْنَ ۝ لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِيْ سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۝
فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِيْنَ ۝ فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا
سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيْلٍ ۝
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِيْنَ ۝ وَاِنَّهَا
لَبِسَبِيْلٍ مُّقِيْمٍ ۝ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝
وَاِنْ كَانَ اَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ لَظٰلِمِيْنَ ۝ فَانْتَقَمْنَا
مِنْهُمْ ۘ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُّبِيْنٍ ۝ وَلَقَدْ كَذَّبَ
اَصْحٰبُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِيْنَ ۝ وَاٰتَيْنٰهُمْ اٰيٰتِنَا
فَكَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ۝ وَكَانُوْا يَنْحِتُوْنَ

મક્તૂઉમ મુસ્બિહીન ૦ વ જા-આ અહલુલ
જળહીં કાટદી જાએગી. ઔર આપ શહેરવાલે
મદી-નતિ યસ્તબશિરૂન ૦ કાલા
ખુબ ખુશીયાં મનાતે હોંગે (હ. લૂતને) કહા કે
ઈન્ના હા-ઉલાઇ દયફી ફલા તફ-દહૂન ૦
યે લોગ મેરે મહેમાન હેં પસ મેરી ફઝીહત મત કરો.
વત્તકુલ્લાહા વલા તુખ્ઝૂન ૦ કાલૂ
ઔર ખુદાસે ડરો. ઔર મુઝકો તકલીફમેં ન ડાલો કેહને
અ-વલમ નન-હકા અનિલ આ-લમીન ૦
લગે કયા હમને તમામ જહાન કે લોગોંસે આપકો મના નહી
કાલા હા-ઉલાઇ બનાતી ઇન કુન્તુમ
કિયા થા કહા (હ. લૂતને) યે મેરી બેટીયાં હેં અગર તુમ મેરા
ફાઇલીન ૦ લ-અમરુકા ઇન્નહુમ લફી
કેહના માનો તો તો કસમ હે આપકી જાનકી

મ ૩ **સક-રતિહિમ યઅ-મહૂન ૦ ફ-અ-ખઝત્હુમુસ સય-હતુ મુશરિકીન ૦**
વો લોગ ખૂબ મસ્તીમેં થે (૧) પસ સૂરજ નિકલનેસે પેહલેહી ઉનકો એક ભયાનક આવાઝને આ દબાયા
ફ-જ-અલ્ના આલિ-યહા સાફિ-લહા વ અમ્તરના અ-લયહિમ હિજા-રતમ
ફિર હમને ઈનકી બસ્તીયોંકો ઉલટ દિયા ઉપરકા નીચે કર દિયા ઔર ઉન પર પત્થરકે કંકર બરસાના
મિન સિજ્જીલ ૦ ઇન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયાતિલ લિલ મુ-તવસ્સિમીન ૦
શુરૂ કર દિયે દર અસ્લ ઈસ વાકેઆમેં બહુતસી નિશાનીયાં હૈ એહલે બસીરત કે લિયે.
વ ઇન્નહા લબિ-સબીલિમ મુકીમ ૦ ઇન્ના ફી ઝાલિકા લઆ-યતલ
ઔર યે બસ્તીયાં એક આબાદ સળક પર હૈ ઈન (બસ્તીયોં) મેં ઈમાનવાલોં કે લિયે
લિલ મુઅ-મિનીન ૦ વ ઇન કાના અસ્હાબુલ અય-કતિ લ-ઝાલિમીન ૦
વકફે લાઝિમ બળી ઈબરત હૈ (૨) ઔર અયકહવાલે (હ. શુઅયબકી ઉમ્મત) બેશક બળે ઝાલિમ થે.
૬ **ફન્તકમ્ના મિન્હુમ ✓ વ ઇન્નહુમા લબિ-ઇમામિમ મુબીન ૦**
૫ પસ હમને ઉનસે બદલા લિયા ઔર યે દોનોં કૌમોંકી (બસ્તીયાં) સાફ સળક પર વાકેઅ હેં (૩)
વ લકદ કઝ-ઝબા અસ્હાબુલ હિજરિલ મુરસલીન ૦ વ આ-તયનાહુમ
ઔર તહકીક હજરવાલોંને ઝુટલાયા પયગંબરોં કો (૪) ઔર હમને ઉનકો
આયાતિના ફકાનૂ અન્હા મુઅ-રિદીન ૦ વ કાનૂ યન્હિતૂના
દિખાઈ અપની નિશાનિયાં તો વો ઉનસે મુંહ મોળને લગે ઔર વો લોગ પહાળોં કો

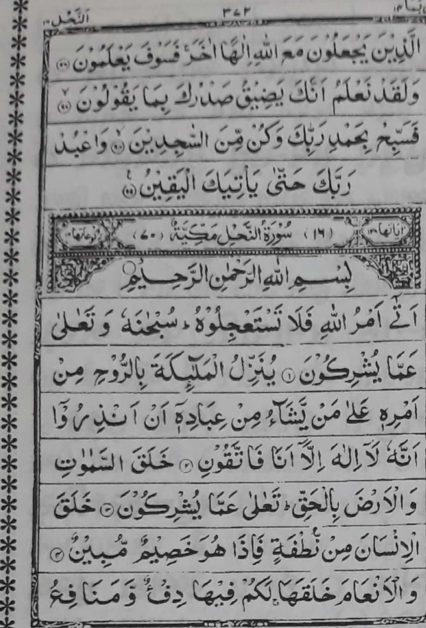
તફસીર : (૧) ખુદાપાક હઝરત (સ.)ને ફરમાવે છે કે તમારા પ્રાણના સોગંદ ! તે લોકો પોતાની મસ્તીમાં એટલા ઘેલા બન્યા હતા કે હઝરત લુત (અ.)ની વાત સાંભળતાજ ન હતા. (૨) મક્કાથી સીરીઆ તરફ જતા તે વસ્તી નજરે પડે છે. (૩) જંગલના રહેનારા હઝરત શોએબ (અ.)ની કવમ જે મદયન શહેરમાં રહેતી હતી તે શહેરની નજીક ઝાડોનું એક વન હતુ ત્યાં પણ તે લોકો રહેતા હતા. (૪) સમુદની કૌમને હિજરવાળા ફરમાવ્યું કેમકે તેઓના દેશનુ નામ હિજર હતુ.

مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا اٰمِنِيْنَ ۝ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ
مُصْبِحِيْنَ ۝ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝
وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا
بِالْحَقِّ ؕ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ
الْجَمِيْلَ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلّٰقُ الْعَلِيْمُ ۝ وَلَقَدْ
اٰتَيْنٰكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِيْ وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيْمَ ۝
لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ
وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۝
وَقُلْ اِنِّيْٓ اَنَا النَّذِيْرُ الْمُبِيْنُ ۝ كَمَآ اَنْزَلْنَا
عَلَى الْمُقْتَسِمِيْنَ ۝ الَّذِيْنَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِيْنَ ۝
فَوَرَبِّكَ لَنَسْئَلَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ عَمَّا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ۝ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ
الْمُشْرِكِيْنَ ۝ اِنَّا كَفَيْنٰكَ الْمُسْتَهْزِءِيْنَ ۝

મિનલ જિબાલિ બુયૂતન આમિનીન ૦
કાટ કાટ કર ઉસમેં અપને લિયે ઘર બનાતે થે
ફ-અ-ખ઼ઝ઼તહુમુસ઼ સ઼ય-હ઼તુ મુસ઼બિહ઼ીન ૦
પસ ઈનકો અલસ્સુબહ એક સખત આવાઝને પકળ લિયા,
ફમાં અગ઼ના અ઼ન્હુમ મા કાનૂ યકસિબૂન ૦
ઉસ વકત ઉનકા (દુન્યવી) હુનર ઉનકે કોઈ કામ ન આ સકા
વમા ખ઼લક઼-નસ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા
ઔર હમને આસ્માનોં ઔર ઝમીન કો ઔર જો કુછ
વમા બય-નહુમાં ઈલ્લા બિલ હ઼ક઼્ક઼
કે ઉસકે બીચમેં હૈ બગૈર મસલિહત કે પૈદા નહી કિયા
વ ઈન્નસ સા-અ઼તા લઆતિ-યતુન ફસ઼્ફહ઼િસ઼
ઔર કયામત ઝુરૂર આનેવાલી હૈ પસ આપ ખૂબી
સ઼ફ-હ઼લ જમીલ ૦ ઈન્ના રબ્બકા હુવલ
કે સાથ દરગુઝર કીજિયે (૧) બેશક આપકા રબ
ખ઼લ્લાકુલ અ઼લીમ ૦ વ લક઼દ આ-તયનાકા સબ્અ઼મ મિનલ
સબસે બળાં ખાલિક ઔર જાનનેવાલા હૈ ઔર હમ્નુને અતા કી સાત આયતેં (સુરએ ફાતિહાકી)
મસ઼ાની વલ કુરઆનલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ લા તમુદ-દન્ના અ઼ય-નયકા
જો બરાબર પળ્હી જાતી હૈં ઔર (અતા કિયા તુમકો) કુરઆને મજીદ (૨) મત દેખીએ આંખ ઉઠા કર ભી
ઈલા મા મત્તઅ઼-ના બિહી અઝવાજમ મિન્હુમ વલા તહ઼-ઝન
ઉન ચીઝોં કો જો હમને કાફિરોં કો ઈસ્તેઅમાલ કે લિયે દે રખ્ખી હૈં (આપ ઈન ચીઝોંકે લિયે)
અ઼-લયહિમ વખ઼ફિદ઼ જના-હ઼કા લિલ મુઅ-મિનીન ૦ વ કુલ ઈન્ની
ગમ ન કીજિયે ઔર મુસલમાનોં પર શફક્કત રખીએ ઔર કહીએ કે બેશક
અ-નન નઝ઼ીરુલ મુબીન ૦ કમાં અન્ઝલના અ઼-લલ મુક઼-તસિમીન ૦
મૈં તો ખુલ્લમ ખુલ્લા ડરાનેવાલા હું (૩) જૈસાકે હમને નાઝિલ કિયા હૈ ઉન પર જિન્હોંને હિસ્સે કર
અલ્લઝ઼ીના જ-અ઼લુલ કુરઆના ઈદ઼ીન ૦ ફ-વ-રબબિકા લ-નસ્અલન-
દિયે હૈ (ઔર) આસ્માની કિતાબકોં અલગ કર દિયા થા પસ કસમ હૈ આપકે ખુદાકી કે હમ ઈનકે
નહુમ અજ-મઈન ૦ અ઼મ્મા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦ ફસ઼્દઅ઼ બિમા
આમાલકી બાઝપુર્સ કરેંગે આપ તો વો બાત સાફ સાફ સુના દીજીએ (૪) જિસકા આપકો
તુઅ-મરુ વ અઅ઼-રિદ઼ અ઼નિલ મુશરિકીન ૦
હુકમ કિયા ગયા હૈ ઔર મુશરિકોંકી પરવા ન કીજીએ
ઈન્ના ક-ફયનાકલ મુસ્તહઝિઈન ૦
હમ તુમ્હેં ઉનલોગોં (કે શર)સે બચાને કે લિયે જો તુમસે ઈસ્તેહઝા કરતે હૈં કાફી હૈ.

મ ૩

તફસીર : (૧) આગલી ઉમ્મતોનો હાલ સંભળાવી ફરમાવ્યું આ જહાન એમજ ખાલી પડયુ નથી બલ્કે દરેક વસ્તુનો બંદોબસ્ત કરનાર સૌના માથા પર એકજ અલ્લાહ છે તો છેવટના બંદોબસ્ત તરીકે આખર પરિણામે કયામત આવશે અને હઝરત (સ.)ને કિનારો કરવાનું જણાવ્યું કે જ્યારે ખુદાઈ હુકમ પહોચાડી દીધા તો તેથી કાફિર હઠ પર આવ્યા તો ફરમાવ્યું કે હવે ઝઘડો કરવામાં ફાયદો નથી કિનારો કરી વાયદાની રાહ જુઓ. (૨) એટલે આ મહાન નેઅમત તરફ લક્ષ આપો અને કાફિરોની હઠધર્મીથી નારાજ ન થાઓ સાત આયતો અને મહાન દરજાના કુરઆનથી મતલબ અલ્હમ્દુ ની સુરત છે દરેક સુરત કુરઆનજ છે આ સુરતનો મહાન દરજો છે હઝરત (સ.)એ ફરમાવ્યું કે ખુદાપાકે જેને કુરઆન આપ્યું હોય ફરી તો બીજાની નેઅમત જોઈને હવસ કરે તેણે કુરઆનની કદર કરી નહિ. ↗ (૩) આપનું કામ હૃદય પલ્ટો કરવાનું નથી એ તો ખુદાપાક જ કરી શકે છે જો કોઈ ઈમાન ન લાવે તો દિલગીર ન થાઓ. (૪) એથી મુરાદ છે કે મુશરિકો કુરઆન વિષે ઠઠો કરી તેની સુરતના નામો ઉપરથી ભાગ પાડતા હતા કે બકરા એટલે ગાય ફલાણાની છે અને અનકબુત એટલે માંકડી ફલાણાની છે અને માઈદહ એટલે દસ્તરખાન ફલાણાનો ભાગ છે.

الذين يجعلون مع الله الها اخر فسوف يعلمون ﴿٩٦﴾
ولقد نعلم انك يضيق صدرك بما يقولون ﴿٩٧﴾
فسبح بحمد ربك وكن من السجدين ﴿٩٨﴾ واعبد
ربك حتى ياتيك اليقين ﴿٩٩﴾

(١٦) سورة النحل مكية (٧٠)

بسم الله الرحمن الرحيم

اتى امر الله فلا تستعجلوه سبحنه وتعلى
عما يشركون ﴿١﴾ ينزل الملئكة بالروح من
امره على من يشاء من عباده ان انذروا
انه لا اله الا انا فاتقون ﴿٢﴾ خلق السموت
والارض بالحق تعلى عما يشركون ﴿٣﴾ خلق
الانسان من نطفة فاذا هو خصيم مبين ﴿٤﴾
والانعام خلقها لكم فيها دفء ومنافع

અલ્લઝીના યજ-અલૂના મ-અલ્લાહિ
જો શરીક બનાતે હૈ અલ્લાહ તઆલા કે સાથ
ઈલાહન આખ઼ર ૮ ફ-સવફ઼ા યઅ્-લમૂન ૦
દૂસરે મા'બૂદકો, પસ ઉનકો અનકરીબ માલૂમ હો જાએગા,
વ લ-ક઼દ નઅ્-લમુ અન્નકા યદ઼ીકુ સ઼દરુકા
ઔર હમ જાનતે હૈ કે ઈનકી બાતોંસે આપકા દિલ
બિમા યકૂલૂન ૦ ફ-સબ્બિહ઼ બિ-હ઼મ્દિ
તંગ હોતા હૈ પસ આપતો ખુદાકી તસ્બીહ પળ્હીએ, તારીફ
રબ્બિકા વકુમ મિનસ્ સાજિદીન ૦
કીજીએ ઔર નમાઝ પળ્હીએ ઔર ઉસ વકત તક
વઅ્-બુદ રબ્બકા હ઼ત્તા યઅ્-તિ-યકલ યક઼ીન ૦
અપને રબકી ઈબાદત કરતે રહીએ કે મૌત આ જાય (૧)

સૂરઈ નહ઼લ

સૂરઈ નહલ મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસમેં (૧૨૮) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અતા અમરુલ્લાહિ ફલા તસ્તઅ્-જિલૂહ ૮ સુબ્હ઼ા-નહૂ વ તઆ઼લા
આ પહુંચા અલ્લાહકા હુકમ પસ ઈસસે તુમ જલ્દી મત કરો. પાક હૈ વો ખુદા
૯ ૬ **અ઼મ્મા યુશરિકૂન ૦ યુનઝ-ઝિલુલ મલાઈ-કતા બિર રૂહિ઼ મિન**
શિર્કસે. ભેજતા હૈ વો ફરિશતોં કો (વહી લે કર) અપને બન્દોં
અમરિહી અ઼લા મંય યશાઉ મિન ઇ઼બાદિહી અન અનઝિરૂ અન્નહૂ લા
મેંસે જિસપર ચાહતા હૈ કે ખબરદાર હો જાવ મેરે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક
મ ૩ **ઈલાહા ઈલ્લા અ-ન ફત્તકૂન ૦ ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા બિલ**
નહી હૈ પસ મુઝસે ડરતે રહો પૈદા કિયા જિસને આસ્માનોં ઔર ઝમીન કો
હ઼ક઼્ક઼ ૮ તઆ઼લા અ઼મ્મા યુશરિકૂન ૦ ખ઼-લક઼લ ઈન્સાના મિન
હિકમતસે પાક હૈ વો શિર્કસે પૈદા કિયા જિસને ઈનસાન કો
નુત઼ફતિન ફઈઝ઼ા હુવા ખ઼સ઼ીમુમ મુબીન ૦ વલ
નુત્ફેસે પસ વો યકાયક ઝગળા કરને લગા ખુલ્લમ ખુલ્લા. ઔર
અન્આ઼મા ખ઼-લ-ક઼હા ૮ લકુમ ફીહા દિફઉંવ વ મનાફિઉ઼
ચોપાયોં કો ભી ઉસીને પૈદા કિયા, ઉસમેં તુમ્હારે લિયે સરદીકા સામાન હૈ, ઔર ફાયદે ભી હૈ,

તફસીર : (૧) એમાં આપ (સ.)ને કહ્યું અમો કાફિરોને શિક્ષા આપીશુ અને તમો મરતા સુધી દિલો જાનથી ખુદાપાકની યાદ અને બંદગીમાં લાગેલા રહો.

وَمِنْهَا تَأْكُلُوْنَ ۝ وَلَكُمْ فِيْهَا جَمَالٌ حِيْنَ تُرِيْحُوْنَ
وَحِيْنَ تَسْرَحُوْنَ ۝ وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ
لَّمْ تَكُوْنُوْا بٰلِغِيْهِ اِلَّا بِشِقِّ الْاَنْفُسِ ؕ اِنَّ رَبَّكُمْ
لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَّالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيْرَ
لِتَرْكَبُوْهَا وَزِيْنَةً ؕ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ وَعَلَى
اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيْلِ وَمِنْهَا جَآئِرٌ ؕ وَلَوْ شَآءَ
لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ هُوَ الَّذِيْۤ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً لَّكُمْ مِّنْهُ شَرَابٌ وَّمِنْهُ شَجَرٌ فِيْهِ تُسِيْمُوْنَ ۝
يُنْۢبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُوْنَ وَالنَّخِيْلَ وَ
الْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً
لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۙ وَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ وَالنُّجُوْمُ مُسَخَّرٰتٌۢ بِاَمْرِهٖ ؕ اِنَّ
فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ وَمَا ذَرَاَ لَكُمْ

વ મિન્હા તઅ્કુલૂન ૦ વ લકુમ ફીહા
ઔર ઉસીમેંસે તુમ ખાતે ભી હો ઔર ઉસીમેં તુમ્હારી
જમાલુન હ઼ીના તુરીહૂના વ હ઼ીના તસ-
રૌનક હૈ. જબકે તુમ ઉન્હેં શામકો લાતે હો ઔર સુબહ
રહૂન ૬ વ તહ઼મિલુ અસ્ક઼ા-લકુમ ઈલા
છોળ દેતે હો. ઔર વો તુમ્હારે બોઝ ઉઠા કર એસે
બ-લદિલ લમ તકૂનૂ બાલિગ઼ીહિ ઈલ્લા
શહેર તક લે જાતે હૈ જહાં તુમ નહી પહુંચ સકતે અપની
બિ-શિક઼્ક઼િલ અન્ફુસ ؕ ઈન્ના રબ્બકુમ
જાનોંકો તકલીફમેં ડાલે બગૈર (૧) બેશક તુમ્હારા ખુદા બળી
લ-રઊફુર રહ઼ીમ ૭ વલ ખ઼યલા વલ
શફકતવાલા ઔર રહમવાલા હૈ. ઔર ઘોળે, ઔર ખચ્ચર ઔર
બિગ઼ાલા વલ હ઼મીરા લિ-તર-કબૂહા વઝીનહ ؕ
ઊંટ ઉસને પૈદા કિયે તાકે તુમ ઉસ પર સવાર હો સકો ઔર ઝીનત મ
વ યખ઼્લુક઼ુ માલા તઅ્-લમૂન ૦ વ અ઼-લલ્લાહિ ક઼સ્દુસ સબીલિ ૩
પાવ ઔર વો ઐસી ચીઝેં પૈદા કરતા હૈ જો તુમ નહી જાનતે ઔર સીધા રાસ્તા અલ્લાહ તક પહુંચતા હૈ
વ મિન્હા જાઈર ؕ વ લવ શાઆ લ-હદાકુમ અજ-મઈન ૯ હુવલ્લઝી ૬
ઔર બા'ઝ ટેળ્હે રાસ્તેભી હૈં . અગર ખુદા ચાહતા તો તુમ સબકો હિદાયત દેતા (૨) વો ખુદા ૭
અન્ઝલા મિનસ સમાઇ મા-અલ લકુમ. મિન્હુ શરાબુંવ વ મિન્હુ શ-જરુન
વોહી હૈ જિસને તુમ્હારે લિયે આસ્માનસે પાની બરસાયા ઉસમેં સે તુમ્હેં પીને મિલતા હૈ ઔર ઉસીસે દરખ્ત ઉગતે હૈ જિસમેં તુમ (અપને જાનવર)

ફીહિ તુસીમૂન ૦ યુમ્બિતુ લકુમ બિહિઝ ઝર-આ વઝ ઝયતૂના વન નખ઼ીલા
ચરને કો છોળ દેતે હો. ઉગાતા હૈ ઉસી (પાની)સે તુમ્હારે લીયે ખેતી ઔર ઝયતૂન ઔર ખજૂર
વલ અઅ્નાબા વ મિન કુલ્લિસ સ-મરાત ؕ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા
ઔર અંગૂર ઔર તમામ મેવે બેશક સોચને વાલે કે લિયે ઈસમેં બળી બળી
લઆ-યતલ લિ-ક઼વમિંય ય-તફક-કરૂન ૦ વ સખ઼્ખ઼રા લકુમુલ લયલા
નિશાનિયાં હૈ (ઔર સમઝને કી બાતેં હૈ) ઔર ઉસને તુમ્હારે લિયે રાત
વન્નહારા ۙ વશ શમ્સા વલ ક઼-મર ؕ વન્નુજૂમુ મુસખ઼્ખ઼રાતુમ બિ-અમરિહ ؕ
દિન ઔર સૂરજ ઔર ચાંદકો (અપના) તાબેદાર બનાયા ઔર તારે ઉસીકે હુકમ કે તાબે હૈં.
ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય યઅ્-ક઼િલૂન ૭ વમા ઝ઼-રઆ લકુમ
બેશક ઈસમેં નિશાનિયાં હૈં અકલમંદ લોગોં કે લિયે (૩) ઔર કંઈ ચીઝેં તુમ્હારે લિયે

તફસીર : (૧) કદાચ આનાથી મુરાદ પ્રાણીઓ છે. (૨) જેને સદ બુદ્ધિ હશે તે ખુદાપાકની કુદરતો જોઈ ઈમાન લાવશે પરંતુ જેની બુદ્ધિ ઠીક નથી તેને સીધી સડક પર ચાલવાની તવફીક નહિં મળે. (૩) એટલે ખુદાપાકે આકાશી વસ્તુઓ જેવા કે ચાંદ સૂરજ બંદાઓના ફાયદા માટે કામે લગાડી દીધા છે પરંતુ તારાઓ જાહેરી રીતે કાંઈ કામ આવતા નથી.

فِي الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً
لِّقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الَّذِيْ سَخَّرَ الْبَحْرَ
لِتَاْكُلُوْا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَّتَسْتَخْرِجُوْا مِنْهُ
حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيْهِ
وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٤﴾ وَاَلْقٰى
فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَاَنْهٰرًا وَّسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٥﴾ وَعَلٰمٰتٍ ؕ وَبِالنَّجْمِ هُمْ
يَهْتَدُوْنَ ﴿١٦﴾ اَفَمَنْ يَّخْلُقُ كَمَنْ لَّا يَخْلُقُ ؕ اَفَلَا
تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٧﴾ وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٨﴾ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ
وَمَا تُعْلِنُوْنَ ﴿١٩﴾ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿٢٠﴾ اَمْوَاتٌ
غَيْرُ اَحْيَآءٍ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۙ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٢١﴾

ફિલ અરદ્દિ મુખ઼્તલિફન અલ્વાનુહ ॥
ઝમીનમેં ફાઇદેકી હૈ ઉસકે જુદા જુદા રંગ હૈ,
ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લઆ-યતલ લિ-ક઼વમિંય
બેશક ઈસમેં બળી નિશાનીયાં હૈ ઉન લોગોં કે લિયે જો
યઝ઼-ઝ઼ક-કરૂન ० વ હુવલ લઝ઼ી સખ઼્ખ઼રલ
નસીહત હાસિલ કરતે હૈં. (૧) ઔર ખુદા વોહી હૈ જિસને તાબેઅ
બહ઼રા લિ-તઅ્-કુલૂ મિન્હુ લહ઼-મન ત઼રિય્યંવ
કિયા દરિયાકો તાકે તુમ ખાઓ ઉસસે તાઝા ગોશ્ત (મછલીકા)
વ તસ્તખ઼્રિજૂ મિન્હુ હિ઼લ્યતન
ઔર નિકાલો ઉસમેંસે ગેહને (મોતીયોં કે) જો તુમ
તલ્બસૂ-નહા ૮ વ ત-રલ ફુલ્કા મવાખ઼િરા ફીહિ
પહેનતે હો. ઔર દેખા હૈ તુને પાની ફાળ કર (ચલનેવાલી)
વ લિ-તબ્તગ઼ૂ મિન ફદ઼લિહી વ લ-અ઼લ્લકુમ
કિશ્તીયોં કો ઔર તાકે તુમ ખુદાકી રોઝી તલાશ કરો ઔર
મ તશકુરૂન ० વ અલ્ક઼ા ફિલ અરદ્દિ રવાસિયા અન તમીદા બિકુમ
૩ તુમ શુક્ર કરો. (૨) ઔર ડાલ દિયે ઝમીનમેં પહાળ, ઐસા ન હો કે વો (ઝમીન) હિલ જાએ તુમ્હારે સાથ
વ અન્હારંવ વ સુબુલલ લ-અ઼લ્લકુમ તહ-તદૂન ૦ વ અ઼લામાત ॥
ઔર નેહરેં ઔર રાસ્તે પૈદા કિયે તાકે તુમ રાહ પાઓ. (૩) ઔર કઈ એક નિશાનિયાં બનાઈ
વ બિન્નજમિ હુમ યહ-તદૂન ० અ-ફમંય યખ઼્લુકુ ક-મલ લા યખ઼્લુક઼ ॥
ઔર તારોંસે ભી લોગ રાસ્તે માલૂમ કર લેતે હૈં જો શખ્સ કિસીકો પૈદા કર સકતા હૈ, ક્યા વો ઉસ શખ્સ જૈસા હો
સકતા હૈ જો કિસીકો પૈદા નહી કર સકતા
અ-ફલા તઝ઼ક-કરૂન ० વ ઇન તઉ઼દ-દૂ નિઅ્-મતલ્લાહિ લા તુહ઼સૂહા ॥
ફિર ક્યા તુમ યે બાત નહી સમઝતે ઔર અગર તુમ ખુદાકી નેઅમતોં કો ગિનના ચાહો તો નહી ગિંન સકોગે
ઇન્નલ્લાહા લ-ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ० વલ્લાહુ યઅ્-લમુ મા તુસિર્રૂના વમા
બેશક અલ્લાહ બળા બખ્શનેવાલા રહમવાલા હૈ. ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ તુમ્હારે સબ પોશીદા ઔર
તુઅ્-લિનૂન ० વલ્લઝ઼ીના યદઉ઼ના મિન દૂનિલ્લાહિ લા યખ઼્લુકૂના
ઝાહિર હાલાત. (૪) ઔર ખુદાકો છોળ કર યે લોગ જિન ચીઝોંકી ઈબાદત કરતે હૈં વો કિસી ચીઝકો
શય-અંવ વહુમ યુખ઼્લકૂન ૦ અમ્વાતુન ગ઼યરુ અહ઼યાઅ ૮
પૈદા નહી કર સકતે (ક્યોંકે) વો ખુદ હી મખ઼્લૂક હૈ યે બે જાન હૈં, ઝિન્દા નહી હૈ
૯ વમા યશ-ઉ઼રૂના ૪ અય્યાના યુબ્અ઼સૂન ૦
૮ ઈનકો યે ભી માલૂમ નહી કે વો મુર્દે કબ ઉઠાએ જાએંગે. (૫)

તફસીર : (૧) ખુદાપાકના ફઝલો કરમથી રોઝી કમાવો અને દરીયાઓમાં સફર કરી ધંધો રોજગાર કરો. (૨) અને માર્ગો એવા બનાવ્યા છે કે એક દેશમાંથી બીજા દેશમાં જઈ લાભ લઈ શકો. (૩) રસ્તાઓ બનાવ્યા ઉપરાંત ભુલ ન પડે તે માટે ઓળખાણની નિશાનીઓ બનાવી. (૪) એટલે કોણ દિલથી નેઅમતોનો શુક્ર કરે છે અને કેટલાક લોકો અઉત્તર થવા છતા કબુલ કરતા નથી તે સૌ ખુદાપાક જાણે છે અને તે પ્રમાણે બદલો આપે છે. (૫) ઘણુ કરી તે લોકો માટે ફરમાવ્યું જેઓ મરેલા બુઝુર્ગોની પુજા કરે છે તો એ વિષેની તે કંઈજ ખબર નથી.

اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ
قُلُوْبُهُمْ مُّنْكِرَةٌ وَّهُمْ مُّسْتَكْبِرُوْنَ ۝٢٢ لَا جَرَمَ
اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۭ اِنَّهٗ لَا
يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِيْنَ ۝٢٣ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ مَّاذَآ
اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوْٓا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝٢٤ لِيَحْمِلُوْٓا
اَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۙ وَمِنْ اَوْزَارِ
الَّذِيْنَ يُضِلُّوْنَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۭ اَلَا سَاۗءَ مَا يَزِرُوْنَ ۝٢٥
قَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ
مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَ
اَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝٢٦ ثُمَّ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ يُخْزِيْهِمْ وَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَاۗءِيَ الَّذِيْنَ
كُنْتُمْ تُشَاۗقُّوْنَ فِيْهِمْ ۭ قَالَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ
اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوْۗءَ عَلَي الْكٰفِرِيْنَ ۝٢٧

ઈલાહુકુમ ઈલાહુંવ વાહિદ ૮ ફલ્લઝીના લા
મા'બૂદ તુમ્હારા ખુદાએ વાહિદ હી હૈ પસ જો લોગ કે
યુઅ-મિનૂના બિલ આખિ-રતિ કુલૂબુહુમ
આખિરત પર ઈમાન નહીં લાતે (હક બાતમેં) ઉનકે દિલ
મુનકિ-રતુંવ વહુમ મુસ્તકબિરૂન ૦ લા જ-ર-મા
મુનકિર હોતે હૈં ઔર વો ઘમંડ કરતે હૈં યે બાત ઝરૂરી
અન્નલ્લાહા યઅ્-લમુ મા યુસિર-રૂના
હૈ કે ખુદા તો તમામ હાલ જાનતા હૈ જિસે વો છુપાતે હૈં
વમા યુઅ્-લિનૂન ь ઈન્નહૂ લા યુહિબ્બુલ
યા ઝાહિર કરતે હૈં બેશક અલ્લાહ તકબ્બુર કરનેવાલોં
મુસ્તકબિરીન ૦ વ ઈઝા કીલા લહુમ માઝા
કો દોસ્ત નહી રખતા ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનકો તુમ્હારે
અન્ઝલા રબ્બુકુમ ۷ કાલૂ અસાતીરુલ
રબને કયા ચીઝ ઉતારી હૈ! તો કેહતે હૈં કે વો પિછલે લોગોંકી મ
અવ્વલીન ۝ લિ-યહમિલૂ અવઝા-રહુમ કામિ-લતંય યવ-મલ કિયા-મતિ ۷ ૩
બાતેં (દંત કથાઓ) હૈ (ઐસી બાતે કરતે હૈં) તાકે વો અપને ગુનાહોંકા પૂરા બોઝ ઉઠાએં કયામત કે દિન
વ મિન અવઝારિલ લઝીના યુદિલ્લૂ-નહુમ બિ-ગયરિ ઈલ્મ ь અલા
ઔર જિનકો યે નાદાનીમેં ગુમરાહ કર રહે થે ઉનકા બોઝભી ઉઠાએં યાદ રહે કે યે લોગ જિસ ગુનાહોં કો
સાઆ મા યઝિરૂન ۝ કદ મ-કરલ લઝીના મિન કબલિહિમ ૬
અપને ઉપર લાદ રહે હૈં વો બળા બોઝ હૈ બહુતસે મકર કિયે ઉન લોગોંને જો ઈનસે પેહલે હુવે હૈં ૭
ફ-અ-તલ્લાહુ બુન્યા-નહુમ મિનલ કવાઈદિ ફ-ખરરા અ-લયહિમુસ સકફુ
પસ અલ્લાહને ઉસકે મકરકી દીવારોંકો જળસે ઢા દિયા, ફિર છત ભી ઉન પર આ પળી
મિન ફવકિહિમ વ અતાહુમુલ અઝાબુ મિન હયસુ લા યશઉરૂન ૦
ઔર અલ્લાહકા અઝાબ ભી ઉપર ઈસ તરહ આ ગયા કે ઉસકા ઉન્હેં ખયાલ તક નહીં આયા. (૧)
સુમ્મા યવ-મલ કિયા-મતિ યુખ્ઝીહિમ વ યકૂલુ અયના શુ-રકાઈયલ
ફિર કયામત કે દિન ખુદા ઉનકો રૂસ્વા કરેગા ઔર કહેગા કહાં હૈ મેરે વો શરીક જિનકે
લઝીના કુન્તુમ તુશાક-કૂના ફીહિમ ь કાલલ્લઝીના ઊતુલ ઈલ્મા
બારેમેં તુમ આપસમેં ઝગળતે થે! જિન્હેં ઈલ્મ દિયા ગયા વો કહેંગે કે
ઈન્નલ ખિઝ-યલ યવમા વસ્સૂઆ અ-લલ કાફિરીન ۝
બેશક આજકે દિન પુરી રૂસ્વાઈ ઔર અઝાબ હૈ કાફિરોં પર

તફસીર : (૧) જ્યારે ખુદાઈ હુકમ આવ્યો અને અઝાબના એકજ આંચકાથી તેમની ચણેલી ભવ્ય ઈમારતો છતોની તળે દબાઈ મર્યા તેઓની યુકતિઓ તેઓની ઉપરજ ઉલટાવી નાખી સુંરક્ષિત રહેવાના સાધનો જ વિનાશના કારણ બની ગયા.

الَّذِينَ تَتَوَفّٰهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ ۖ
فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوٓءٍ ۚ بَلٰىٓ
إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ فَادْخُلُوٓا
أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَبِئْسَ مَثْوَى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَآ أَنزَلَ
رَبُّكُمْ ۚ قَالُوا خَيْرًا ۗ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾ جَنّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِى مِن
تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآءُونَ ۚ كَذٰلِكَ
يَجْزِى اللّٰهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ الَّذِينَ تَتَوَفّٰهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ
طَيِّبِينَ ۙ يَقُولُونَ سَلٰمٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ
الْمَلٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ أَمْرُ رَبِّكَ ۚ كَذٰلِكَ فَعَلَ

અલ્લઝીના ત-તવફ્ફા-હુમુલ મલાઇ-કતુ
વો લોગ જિનકી જાન કબ્ઝ કી ફરિશ્તોંને ઈસ હાલત પર
ઝાલિમી અન્ફુસિહિમ ص ફ-અલ-કવુસ
કે વો અપને નફસ પર ઝુલ્મ કર રહે થે. ફિર વો સુલહકા
સ-લમા મા કુન્ના નઅ્મલુ મિન સૂઅ ط
પયગામ દેંગે (ઔર કહેંગે) હમતો કોઈ બુરા કામ કરતે ન થે!
બલા ઇન્નલ્લાહા અલીમુમ બિમા કુન્તુમ
બેશક મગર ખુદા તો વો તમામ બાતેં જાનતા હૈ જો તુમ
તઅ્મલૂન ૦ ફદખુલૂ અબ્વાબા જહન્નમા
કરતે થે નીઝ જહન્નમકે દરવાઝોંમે દાખિલ હો જાવ,
ખાલિદીના ફીહા ط ફ-લબિઅ્સા મસ્વલ
હમેશા ઉસીમે રહો પસ બુરા ઠિકાના હૈ વો
મુ-તકબ્બિરીન ૦ વ કીલા લિલ્લઝીનત
ઘમંડ કરનેવાલોંકે લિયે જો લોગ પરહેઝગાર હૈ

મ ઉ **ત-કવ માઝા અન્ઝલા રબ્બુકુમ ط કાલૂ ખયરા ط લિલ્લઝીના અહ-સનૂ**
ઉનસે કહા ગયા કે તુમ્હારે રબને ક્યા ઉતારા હૈ! ઉન્હોંને કહા ભલાઈ ઉન લોગોંકે લિયે જો એહસાન
ફી હાઝિહિદ દુન્યા હ-સ-નહ ط વ લ-દારુલ આખિ-રતિ ખૈર ط
કરતે હૈ ઈસ દુન્યામેં ભલાઈ હૈ ઔર આખિરતકા ઘર બેહતર હૈ
વ લ-નિઅ્મા દારુલ મુત્તકીન ૦ જન્નાતુ અદનિંય યદખુલૂ-નહા તજરી
ઔર અલબત્તા બેહતર હૈ ઘર પરહેઝગારોંકા જન્નતેં હૈં હમેશા રેહનેકી દાખિલ હોંગે ઉસમેં,
મિન તહતિહલ અન્હારુ લહુમ ફીહા મા યશાઊન ط કઝાલિકા યજઝિલ્લાહુલ
જિસકે નીચે નેહરેં ચલતી હૈ જો કુછ વો ચાહેં સબ (જન્નત)મેં ઉનકે લિયે મવજૂદ હૈ ઈસી તરહ અલ્લાહ
મુત્તકીન ૦ અલ્લઝીના ત-તવફ્ફા-હુમુલ મલાઇ-કતુ તય્યિબીના ۙ
જઝા દેતા હૈ પરહેઝગારોંકો વો લોગ કે જિનકી રૂહ ફરિશતે ઈસ હાલતમેં કબ્ઝ કરતે હૈ કે વો પાક હૈ
યકૂલૂના સલામુન અ-લયકુમુદ-ખુલુલ જન્નતા બિમા કુન્તુમ
કેહતે હૈ તો સલામતી હૈ તુમ પર દાખિલ હો જાવ જન્નતમેં ઉસ નેક અમલ કે બદલેમેં
તઅ્મલૂન ૦ હલ યન્ઝુરૂના ઈલ્લા અન તઅ્તિ-યહુમુલ
જો તુમ કરતે થે ક્યા યે લોગ ઈન્તેઝાર કરતે હૈં ઈસ બાતકા કે
મલાઇ-કતું અવ યઅ્તિયા અમરુ રબ્બિક ط કઝાલિકા ફ-અ-લલ
આવે ઉનકે પાસ ફરિશતે! યા હુકમ તેરે રબકા! ઈસ તરહ કિયા થા ઉન

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ
كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۞ فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا
عَمِلُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۞ وَ
قَالَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا لَوْ شَاۗءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُوْنِهٖ
مِنْ شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَآ اٰبَاۗؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُوْنِهٖ
مِنْ شَيْءٍ ۭ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ
عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۞ وَلَقَدْ بَعَثْنَا
فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ رَّسُوْلًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوْتَ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ
حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلٰلَةُ ۭ فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ
فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ۞ اِنْ
تَحْرِصْ عَلٰي هُدٰىهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ يُّضِلُّ
وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۞ وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ

લઝીના મિન કબલિહિમ ط વમા ઝુ-લ-
લોગોંને જો ઉનમેં પેહલે થે, ઔર નહી ઝુલ્મ
મહુમુલ્લાહુ વલાકિન કાનૂ અન્ફુ-સહુમ
કિયા થા ઉનકે સાથ ખુદાને મગર વો ખુદ અપની જાનોંપર
યઝુલિમૂન ૦ ફ-અસા-બહુમ સય્યિઆતુ
ઝુલ્મ કરતે થે પસ પહુંચી ઉનકો ઉસ બાતકી બુરાઈયાં
મા અમિલૂ વ હાક઼ા બિહિમ મા કાનૂ
જો ઉન્હોંને કી થી, ઔર ઉસ ચીઝને ઉન્હેં ઘેર લીયા જિસકા
બિહી યસ્તહઝિઊન ع વ કાલલ્લઝીના ع
વો મઝાક ઉડાતે થે. ઔર કહા ઉન લોગોંને ૧૦
અશ-રકૂ લવ શા-અલ્લાહુ મા અ-બદના
જિન્હોંને શિર્ક કિયા થા કે અગર ખુદા ચાહતા તો ઈબાદત ન
મિન દૂનિહી મિન શય્ઇન નહ્નુ વલા
કરતે હમ ઉસકે સિવા કિસીકી ઔર હમારે મ
આબાઉના વલા હર્રમ્ના મિન દૂનિહી મિન શૈઅ ط કઝાલિકા ૩
બાપદાદાભી ન કરતે ઔર ન હમ ઉસકે કહે બગૈર કોઈ ચીઝ હરામ કર ડાલતે. ઈસી તરહ
ફ-અલલ લઝીના મિન કબલિહિમ ج ફ-હલ અલર રુસુલિ ઈલ્લલ
કિયા ઉન લોગોંને જો ઉનસે પેહલે થે. પસ પયગમ્બર પર તો સિર્ફ (ખુદાકા) હુકમ
બલાગુલ મુબીન ૦ વ લ-કદ બ-અસ્ના ફી કુલ્લિ ઉમ્મતિર રસૂલન
પહુંચા દેના હૈ ખુલા હુવા (૧) ઔર અલબત્તા ભેજે હમને રસૂલ હર એક ઉમ્મત કે લિયે
અનિઅ્-બુદુલ્લાહા વજ-તનિબુત તાગૂત ج ફ-મિન્હુમ મન હદલ્લાહુ
(યે પયગામ દેકર)કે વો ઈબાદત કરેં અલ્લાહકી ઔર નાફરમાનીસે બચે, પસ બા'ઝ ઉનમેં હિદાયત પા ગએ.
વ મિન્હુમ મન હક્-કત અ-લયહિદ્ દલાલહ ط ફસીરૂ ફિલ અરદિ
ઔર બા'ઝ ઉનમેં સે વો હૈ જિન પર સાબિત હુઈ ગુમરાહી પસ સૈર કરો ઝમીન કી
ફન્ઝુરૂ કયફા કાના આકિ-બતુલ મુકઝ-ઝિબીન ૦ ઈન તહરિસ
ફિર દેખો કૈસી આકિબત હુઈ (હક્કો કો) ઝુટલાનેકી (૨) અગર તુમ ઉનકી
અલા હુદાહુમ ફ-ઈન્નલ્લાહા લા યહદી મંય યુદિલ્લુ વમા
હિદાયત પર હિર્સ કરો તો સમઝલો અલ્લાહ ઉસ શખ્સકી હિદાયત નહી કરતા જો દૂસરોંકો ગુમરાહ કરતા હૈ
લહુમ મિન નાસિરીન ૦ વ અક-સમૂ બિલ્લાહિ જહદા
ઔર નહી હૈ ઉસકે લીયે કોઈ મદદગાર ઔર યે લોગ બળી કોશીસોંસે અલ્લાહકી

તફસીર : (૧) નાદાનો સદા એમજ કહ્યા કરે છે કે જો ખુદાને આ કામ ગમતુ ન હોત તો અમને કરવાજ ન દેત પરંતુ એટલુ સમજતા નથી કે કેટલાક કામ આખા જગત નજીક બુરા છે ફરી તે કેવી રીતે થાય છે ? જેવી રીતે તે કામો થાય છે તેવીજ રીતે તમારાથી આ બુરૂ કામ થયું એનો જવાબ આપ્યો કે રસુલો હમેશા બુરા કામથી સદા રોક્તા આવ્યા જેની કિસ્મતમાં હિદાયત હતી તેને તે મળી અને ખરાબ થનારા ખરાબ થયા ખુદાપાકને એમજ મંજુર છે. (૨) તાબૂત તેને કહે છે જે સરદારીનો ખોટો દાવો કરે અને પાસે કોઈ સનદ ન હોય મૂર્તિઓ શયતાન અને મહાન ઝાલિમો બધા એમાં છે.

أَيْمَانِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ ۚ بَلَىٰ وَعْدًا
عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ
لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ
إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ وَالَّذِينَ
هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ
فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ
لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ
أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ

અય્માનિહિમ ۙ લા યબ્અસુલ્લાહુ મંય
કસમેં ખાતે હૈં (ઔર કેહતે હૈં) જો કોઈ મર જાએ ઉસે ખુદા
યમૂત ۚ બલા વઅ્દન અ્-લયહિ હક્-કંવ
ઝિન્દા નહીં કરેગા (મગર) યે કૈસે હો સકતા હૈ ? ખુદાને તો
વલાકિન્ના અક્-સરન નાસિ લા યઅ્લમૂન ۝
પક્કા વા'દા કિયા હૈ લેકિન અકસર લોગ નહી જાનતે
લિ-યુબય્યિના લહુમુલ્લઝી યખ્તલિફૂનાફીહિ
(ખુદા ચાહતા હૈ કે) જિસ બાતમેં લોગ ઈખતેલાફ
વ લિ-યઅ્લમલ લઝીના ક-ફરૂ અન્નહુમ
કરતે હૈં ઉસે ઝાહિર કરદે તાકે કુફ્ફાર જાન લેં કે વો
કાનૂ કાઝિબીન ૦ ઈન્નમા કવલુના લિ-શય-
લોગ ઝૂટે થે. (૧) જબ હમ કિસી ચીઝકા ઈરાદા કરતે હૈં
ઈન ઈઝા અ-રદનાહુ અન નકૂલા લહૂ કુન
મ ૩ તો ઉસે કેહતે હૈ કે 'હોજા' પસ વો ફૌરન હી હો
૬ ફ-યકૂન ۝ વલ્લઝીના હા-જરૂ ફિલ્લાહિ મિમ બઅ્-દિ મા ઝુલિમૂ લનુબવ્વિ-
૧૧ જાતી હૈ (૨) ઔર વો લોગ જિન્હોંને ખુદા કે લિયે અપના વતન છોળા ઉનપર ઝુલ્મ કિયે જાનેકે બાદ,
વકફે લાઝિમ અન્નહુમ ફિદ-દુન્યા હ-સનહ ۚ વ લ-અજરુલ આખિ-રતિ અકબર ۘ
તો હમ ઉન્હેં દુન્યામેં બેહતર ઠિકાના દેંગે ઔર આખિરતમેં ઉન્હેં બહુત બળા બદલા મિલેગા કાશ વો
લવ કાનૂ યઅ્-લમૂન ۝ અલ્લઝીના સ-બરૂ વ અલા રબ્બિહિમ ય-તવક-
લોગ ઈસ બાતકો જાનતે ! યે વો લોગ હૈં જો સબ્ર કરતે હૈ, ઔર અપને રબ પર ભરોસા કરતે હૈં
કલૂન ૦ વમા અર્સલના મિન કબલિકા ઈલ્લા રિજાલન નૂહી ઈલય્હિમ
હમને આપસે પેહલેભી સિર્ફ આદમીહીકો નબી બનાકર ભેજા હૈ, જિનપર હમ વહી ભેજતે થે,
ફસ્અલૂ અહ-લઝ ઝિકરિ ઈન કુન્તુમ લા તઅ્-લમૂન ۝ બિલ બય્યિનાતિ
પસ જિન બાતોંકા તુમ્હેં ઈલ્મ નહી વો ઈલ્મવાલોંસે પૂછો હમને (ઈન પયગંબરોંકો) (૩) મુઅજિઝે ઔર કિતાબેં
વઝ-ઝુબુર ۚ વ અન્ઝલના ઈ-લયકઝ ઝિકરા લિ-તુબય્યિના લિન્નાસિ મા
દેકર ભેજા થા ઔર હમને આપ પર કુરઆન ઉતારા તાકે આપ બતા દેં લોગોંકો વો બાતેં જો ઉનકી
આધા નુઝ્ઝિલા ઈ-લયહિમ વ લ-અલ્લહુમ ય-તફક-કરૂન ૦ અ-ફ-અમિનલ
તરફ ભેજી ગઈ હૈં તાકે વો લોગ ઈસ પર ગૌર કરેં ક્યા વો
લઝીના મ-કરુસ સય્યિઆતિ અંય યખ્સિફલ્લાહુ
લોગ બેફિકર હૈં જો હમેશા બુરી તદબીર કરતે હૈં ? કે ખુદા ઉન્હેં

તફસીર : (૧) આ દુન્યામાં ઘણી બાબતોના ઝઘડા અને શંકાઓ રહી જાય છે તે ઉપરાંત કોઈ ખુદાને માને છે અને કોઈ તેનો નકાર કરે છે તેથી એ સૌ બાબતોના ફેસલા માટે બીજા જહાનનું હોવું જરૂરી છે જેને ક્યામત કહે છે જેથી ઝઘડા પતાવવામાં આવે અને સત્ય અસત્ય જાહેર થઈ તાબેદાર અને ના ફરમાન દરેક ને પોત પોતાનો બદલો મળે. (૨) એટલે ફરી મુરદાઓને પુનઃસજીવન કરવામાં પણ કંઈ મુશ્કેલી નથી. (૩) જો તમને એ વાતની ખબર ન હોય તો એ બાબત યાદ રાખનાર એટલે એહલે કિતાબના આલિમો જે આગલો ઈતિહાસ જાણે છે પુછી લો કે પ્રથમ પણ મુઅજિઝા અને કિતાબ સહિત જેટલા નબીઓ આવ્યા તે માનવીજ હતા કે નહિ ?

بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا
يَشْعُرُوْنَ ۝ اَوْ يَاْخُذَهُمْ فِيْ تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ
بِمُعْجِزِيْنَ ۝ اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ ۚ فَاِنَّ رَبَّكُمْ
لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ
يَّتَفَيَّؤُا ظِلٰلُهٗ عَنِ الْيَمِيْنِ وَالشَّمَآئِلِ سُجَّدًا لِّلّٰهِ
وَهُمْ دٰخِرُوْنَ ۝ وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا
فِي الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَّالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ۝
يَخَافُوْنَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ۝
وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوْٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ
وَّاحِدٌ ۚ فَاِيَّايَ فَارْهَبُوْنِ ۝ وَلَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ وَلَهُ الدِّيْنُ وَاصِبًا ۚ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُوْنَ ۝ وَمَا
بِكُمْ مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ
فَاِلَيْهِ تَجْئَرُوْنَ ۝ ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا

બિહિમુલ અરદ઼ા અવ યઅ્તિ-યહુમુલ
ઝમીનમેં ગર્ક કર દે ! યા ઉનપર એસે
અ઼ઝ઼ાબુ મિન હ઼યસુ લા યશઉ઼રૂન ૪
અઝાબ આ જાય જિનકા ઉન્હેં ગુમાન ભી ન હો !
અવ યઅ્-ખુ-ઝ઼હુમ ફી તક઼લ્લુબિહિમ
યા ઉનકો ઘુમતે ફિરતે પકળ લે. પસ યે લોગ હરગિઝ
ફમા હુમ બિ-મુઅ્-જિઝીન ૪ અવ
ખુદા કો હરા નહી સકતે યા ઉનકો
યઅ્-ખુ-ઝ઼હુમ અ઼લા ત-ખ઼વ્વુફ઼ ♭ ફ-ઈન્ના
ઘુટાતે ઘુટાતે પકળ લે પસ તુમ્હારા
રબ્બકુમ લ-રઊફુર રહ઼ીમ ૦ અ-વ-લમ
પરવરદિગાર શફકક્ત કરનેવાલા મહેરબાન હૈ ક્યા ઉન લોગોંને
ય-રવ ઈલા મા ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુ મિન
ખુદા કી પૈદા કી હુઈ ઉન ચીઝોંકો નહી દેખા
શય્ઈય ય-તફય્યઉ ઝ઼િલાલુહૂ અ઼નિલ યમીનિ વશ્શમાઈલિ સુજ્જ-દલ
જિસકે સાયે કભી સીધી તરફ હોતે હૈં ઔર કભી ઉલ્ટી ઈસ હાલતમેં કે વો સજદહ
લિલ્લાહિ વહુમ દાખ઼િરૂન ૦ વ લિલ્લાહિ યસ્જુદુ મા ફિસ્સમાવાતિ
કરતી હૈ અલ્લાહકો ઔર વો આજિઝ હૈ (૧) ઔર જિતની ચીઝેં આસ્માનોં ઔર ઝમીન
વમા ફિલ અરદ઼િ મિન દાબ્બતિંવ વલ મલાઈ-કતુ વહુમ લા યસ્તકબિરૂન ૦
મેં ચલને ફિરનેવાલી હૈં ઔર ફરિશ્તે સબ અલ્લાહ કે તાબેઅ હૈં ઔર વો તકબ્બુર નહીં કરતે (૨)
યખ઼ાફૂના રબ્બહુમ મિન ફવક઼િહિમ વ યફ-અ઼લૂના મા યુઅ્-મરૂન સજદહ ૯
વો અપને ખુદાસે ડરતે હૈં જો ઉનકે ઉપર હૈ, ઔર વોહી કરતે હૈં જિસકા ઉનકો હુકમ દિયા જાતા હૈ (૩)
વ ક઼ાલલ્લાહુ લા તત્તખ઼િઝ઼ૂ ઈલાહયનિસ્નૈન ૮ ઈન્નમા હુવા ઈલાહુંવ વાહ઼િદ ૮
ઔર અલ્લાહને કહા કે દો ખુદા મત બનાવ. બેશક મા'બૂદ તો વોહી એક હી હૈ
ફ-ઈય્યાયા ફર-હબૂન ૦ વ લહૂ મા ફિસ્સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વ લહુદ
પસ સિર્ફ મુઝહી સે ડરો. ઔર આસ્માનોં ઔર ઝમીનમેં જો કુછ હૈ સબ ઉસીકા હૈ
દીનુ વાસિ઼બા ♭ અ-ફ-ગ઼ય્રલ્લાહિ તત્તક઼ૂન ૦ વમા બિકુમ મિન નિઅ્-મતિન
ઔર ઉસીકી ઈતાઅત લાઝમી હૈ પસ ક્યા તુમ ખુદાકે સિવા ઔર સે ડરતે હો ઔર તુમ્હેં જો કુછ નેઅમત
ફમિનલ્લાહિ સુમ્મા ઈઝ઼ા મસ્સકુમુદ઼ દુર્રુ ફ-ઈલયહિ
હાસિલ હુઈ હૈ વો ખુદાહીકી અતા કી હુઈ હૈ. ફિર જબ તુમકો તકલીફ પહુંચતી હૈ તો તુમ
તજ-અરૂન ૦ સુમ્મા ઈઝ઼ા ક-શફદ઼ દુર્રા અ઼ન્કુમ ઈઝ઼ા
ઉસીસે ફરીયાદ કરતે હો ફિર જબ તુમ્હારી ઉસ તકલીફ કો દૂર કર દિયા જાતા હૈ તો

મ ૩

૯
૧૨
સજદહ

તફસીર : (૧) દરેક ઉભી વસ્તુનો પડછાયો પણ ખરા બપોરે ઉભોજ એટલુ ટુંકો હોય છે જેમ જેમ દહાડો નમે છે પડછાયો ઝુકે એટલે વધે છે અને સાંજ સુધી જમીન પર ખુબ ફેલાઈ જાય છે જેમકે નમાઝમાં ઉભા રહેવા પછી રુકૂઅ સિજદો કરે છે તેવીજ રીતે બધી વસ્તુ પોતે ઉભા છે અને પોતાના પડછાયા જાણે નમાઝ અદા કરે છે કોઈ દેશમાં કોઈ મોસમમાં જમણી બાજુ એટલે દક્ષિણ તરફ અને કોઈ દેશમાં ડાબી બાજુએ એટલે ઉત્તર તરફથી બપોર વખતે પડછાયો ટુકો થયા પછી વધતો જાય છે. (૨) પહેલા ઉભેલી વસ્તુઓના સિજદાનું બયાન કર્યુ હવે સામાન્ય જાનદાર વસ્તુઓ જેમાં ખાસ કરીને ફરિશ્તાઓ સિજદાનું વર્ણન કરી બતાવ્યું કે તેઓ આકાશમાં રહેવા અને મોટા રુત્બાવાળા હોવા છતા ખુદાની સામે માથું નમાવવાથી અભિમાન કરતા નથી અભિમાની લોકોને જમીન પર ↗

↗ માથું મુકવુ બહુ ભારે લાગે છે પણ તેઓ સમજતા નથી કે ભૂમિ પર માથુ ટેકવવામાંજ બંદાની મોટાઈ છે. (૩) દરેક બંદાના દિલમાં એજ પ્રમાણે ફરિશ્તાઓનો તથા સર્વ વસ્તુઓનો સિજદો છે મતલબ સૌ તેના નીચા સમજે છે છે કે મારો ઉપરી ખુદાપાક છે અને પોતાને તાબેદાર અને શીશ નમાવનાર છે.

فَرِيْقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ۙ لِيَكْفُرُوْا بِمَآ
اٰتَيْنٰهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوْا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝ وَيَجْعَلُوْنَ
لِمَا لَا يَعْلَمُوْنَ نَصِيْبًا مِّمَّا رَزَقْنٰهُمْ ۭ تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔـلُنَّ
عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُوْنَ ۝ وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ الْبَنٰتِ
سُبْحٰنَهٗ ۙ وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ ۝ وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ
بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ۝
يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوْۗءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ ۭ اَيُمْسِكُهٗ
عَلٰي هُوْنٍ اَمْ يَدُسُّهٗ فِي التُّرَابِ ۭ اَلَا سَاۗءَ مَا
يَحْكُمُوْنَ ۝ لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ
مَثَلُ السَّوْءِ ۚ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ۝ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَّا
تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَاۗبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ
اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا جَاۗءَ اَجَلُهُمْ لَا

ફરીકુમ મિન્કુમ બિ-રબ્બિહિમ યુશરિકૂન ۙ
તુમ્હારે મેંસે એક જમાઅત અપને રબસે શિર્ક કરને લગતી હૈ
લિ-યકફુરૂ બિમા આ-તયૂનાહુમ ط
તાકે હમારી દી હુઈ નેઅમતોંકી નાશુક્રી કરે ચંદ
ફ-તમત્તઊ ف ફ-સવફા તઅ્-લમૂન ۝
રોઝા ફાયદા ઉઠાલેં ફિર જલ્દી ઉન્હેં સબકુછ માલૂમ હો જાએગા.
વ યજ-અ્લૂના લિમા લા યઅ્-લમૂના નસીબમ્
ઔર યે લોગ હમારી દી હુઈ ચીઝોંસે ઉનકા હિસ્સાભી લગાતેં હૈ
મિમ્મા ર-ઝક્નાહુમ ط તલ્લાહિ લતુસ-
જિનકે બારેમેં વો નહી જાનતે ખુદાકી કસમ તુમ જો બોહતાન
અલુન્ના અ્મ્મા કુન્તુમ તફ-તરૂન ۝
બાઝી કરતે હો ઉસકા તુમસે ઝરૂર સવાલ કિયા જાએગા. (૧)
વ યજ-અ્લૂના લિલ્લાહિલ બનાતિ સુબ્હા-
ઔર વો ખુદાકે લિયે બેટીયાં બનાતે હૈં, હાલાંકે વો ઈન બાતોંસે પાક
મ
૩ નહૂ ۙ વ લહુમ મા યશ-તહૂન ۝ વ ઈઝા બુશ્શિરા અ-હદુહુમ બિલ ઉન્સા
હૈ ઔર અપને લિયે મન ભાતી ચીઝેં બનાતે હૈં. (૨) ઔર જબ ઉનમેંસે કિસીકો બેટી કી ખુશ ખબરી દી જાએ તો
ઝલ્લા વજ્હુહૂ મુસ્વદ્દંવ વહુવા કઝીમ ۝ ય-તવારા મિનલ કવમિ
ઉનકા ચેહરા ઉતર જાતા હૈ ઔર વો ઘુટને લગતા હૈ. ઉસ કૌમમેંસે જિસકો યે ખુશખબરી દી
મિન સૂઇ મા બુશ્શિરા બિહ ط અ-યુમસિકુહૂ અ્લા હૂનિન અમ
ગઈ હૈ જિસે વો બુરી સમઝતા હૈ તો શરમકે મારે છુપતા ફિરતા હૈ. ઈસે ઝિલ્લત સમઝકર મિટ્ટીમેં
યદુસ્સુહૂ ફિત્તુરાબ ط અલા સાઆ મા યહ્કુમૂન ۝ લિલ્લઝીના લા યુઅ્-મિનૂના
ગાળ દેનેકી તજવીઝ સોચતા હૈ! ખુબ સુનલો કે યે તજવીઝ બહુત બુરી હૈ. જો લોગ કે આખિરત પર
બિલ આખિ-રતિ મ-સલુસ સૌઅ ج વ લિલ્લાહિલ મ-સલુલ અઅ્-લા ط
ઈમાન નહી રખતે ઉનકી બુરી હાલત હૈ. જબકે ખુદાકી સિફતેં નિહાયત આલા હૈ
૯ વ હુવલ અ્ઝીઝુલ હકીમ ۝ વ લવ યુઆખિઝુલ્લાહુન નાસા બિ-ઝુલમિહિમ
૧૩ ઔર વો ઝબરદસ્ત હિકમત વાલા હૈ ઔર અગર ખુદા લોગોંકો ઉનકે ઝુલ્મકે બદલેમેં પકળના
મા ત-રકા અ્-લયહા મિન દાબ્બતિંવ વ લાકિય યુઅખ્ખિરુહુમ
શુરૂઅ કરે, તો ઝમીન પર ચલને ફિરને વાલા કોઈ બચ નહી સકતા. લેકિન વો
ઈલા અ-જલિમ મુસમ્મા ج ફઈઝા જાઆ અ-જલુહુમ લા
એક ખાસ વકત તક કે લિયે ઢીલ દે રહા હૈ પસ જબ ઉનકા મુકર્રર વકત આજાએગા તો

તફસીર : (૧) આ તે લોકોને ફરમાવ્યું કે જેઓ પોતાની ખેતીકે વેપાર ધંધાને જાનવરોમાં ખુદાપાક સિવાય બીજાની નિયાઝ મુકર્રર કરે છે અસલમાં સઘળો માલ ખુદાપાકનો જ છે તો તેના આપેલા માલમાં બીજાઓને શામિલ કરવાનો કોઈને કંઈજ હક નથી પરંતુ ખુદાપાકની રાહમાં પોતાને સવાબ મળવાની નિય્યતથી આપે ફરી પોતાનો સવાબ બીજાને બક્ષી દે તો એ દુરુસ્ત છે. (૨) પોતાના માટે દીકરા પસંદ કરે છે પરંતુ જે દીકરીઓથી તેઓને નામોશી આપે છે તે ખુદાપાકને મુકર્રર કરે છે ને અચંબા જનક વાત છે.

يَسْتَأْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ۝ وَيَجْعَلُوْنَ
لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُوْنَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ
لَهُمُ الْحُسْنٰى ۭ لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ
مُّفْرَطُوْنَ ۝ تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓى اُمَمٍ
مِّنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ فَهُوَ
وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ وَمَآ
اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي
اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ۙ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝
وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ
يَّسْمَعُوْنَ ۝ وَاِنَّ لَكُمْ فِي الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۭ
نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِيْ بُطُوْنِهٖ مِنْۢ بَيْنِ فَرْثٍ وَّدَمٍ
لَّبَنًا خَالِصًا سَاۗىِٕغًا لِّلشّٰرِبِيْنَ ۝ وَمِنْ ثَمَرٰتِ

યસ્તઅ-ખ઼િરૂના સા-અ઼તંવ વલા યસ્તક઼-
એક ઘળી ન પીછે હટ સકેંગે ન આગે બળ્હ
દિમૂન ૦ વ યજ-અ઼લૂના લિલ્લાહિ મા
સકેંગે. (૧) ઔર યે લોગ ખુદાકે લિયે વો બાતેં તય કરતે હૈ
યક-રહૂના વ તસિ઼ફુ અલસિ-નતુહુમુલ
જિસે વો ખુદ અપને લિયે પસંદ નહી કરતે, ઔર અપની
કઝ઼િબા અન્ના લહુમુલ હુસ્ના ꜰ
ઝબાનસે ઝૂટે દાવે કરતે હૈં. યે ઉનકે લીયે તો ભલાઈ હી ભલાઈ હૈ.
લા જ-રમા અન્ના લહુમુન નારા વ
લેકીન અસલ બાત યે હૈ ઉનકે લિયે દોઝખ હૈ ઔર વો
અન્નહુમ મુફ-રતૂન ૦ તલ્લાહિ લ-ક઼દ
ઉસમેં સબસે પેહલે ભેજે જાંએંગે. (૨) ખુદાકી કસમ અલબત્તા
અર્સલ્ના ઈલા ઉ-મમિમ મિન ક઼બલિકા
હમને ઉન ઉમ્મતોંકે પાસભી રસૂલ ભેજે જો તુમસે પેહલેથી મ
ફ-ઝય્યના લહુમુશ શયત઼ાનુ અઅ઼-મા-લહુમ ફ-હુવા વલિય્યુહુમુલ યવમા ૩
પસ શયતાનને ઉન લોગોંકો ઉનકે બુરે અમલ અચ્છે કર દિખાએ પસ આજ વોહી (દુન્યામેં) ઉનકા રફીક થા
વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ વમૉ અન્ઝલના અ઼-લય્કલ કિતાબા
ઔર ઉનકે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ ઔર હમને તુમપર કિતાબ ઉતારી હૈ સિર્ફ
ઈલ્લા લિ-તુબય્યિના લહુમુલ્લઝ઼િખ઼-ત-લફૂ ફીહિ ४ વ હુદંવ વ રહ઼-મતલ
ઈસ લિયે કે તુમ વો બાત લોગોં પર ઝાહિર કરદો જિસમેં વો ઝગળતે હૈં, ઔર યે રહમત ઔર
લિ-ક઼વમિંય યુઅ-મિનૂન ૦ વલ્લાહુ અન્ઝલા મિનસ સમૉઇ મૉઅન ફ-અહ઼યા
હિદાયત હૈ ઈમાનવાલોંકે લિયે ઔર ખુદાને આસ્માન સે પાની બરસાયા ફિર ઉસકે
બિહિલ અ઼રદ઼ા બઅ઼-દા મવતિહા ꜰ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લઆ-યતલ લિ-
ઝરીએ મુર્દા ઝમીનકો ઝિન્દા કિયા. બેશક ઈસમેં બળી નિશાની હૈ ઉસ કૌમ કે
ક઼વમિંય યસ્મઊ઼ન ૦ વ ઈન્ના લકુમ ફિલ અન્આ઼મિ લ-ઈ઼બ્રહ ꜰ નુસ્ક઼ીકુમ ૯
લિયે જો સુન સકતી હૈ. (૩) ઔર બેશક તુમ્હારે લિયે ચરને વાલે જાનવરોંમેં બળી ઈબરત હૈ ઉનકે પેટમેં ૧૪
મિમ્મા ફી બુતૂનિહી મિમ બયનિ ફરસિંવ વ દમિલ લ-બ-નન
જો ગોબર ઔર ખૂન હૈ ઉસમેં સે સાફ ઔર હલકસે ઉતર જાનેવાલા
ખ઼ાલિસ઼ન સૉઇગ઼લ લિશ શારિબીન ૦ વ મિન સ઼-મરાતિન
દૂધ હમ તુમકો પીનેકે લિયે દેતે હૈં ઔર ખજૂર ઔર અંગૂર

તફસીર : (૧) જો ખુદાપાક લોકોના ગુનાહો માટે શિક્ષા આપે તો થોડા કલાક માટે જગત આબાદ રહી શક્તુ નથી જેમકે વરસાદ બંધ કરી દે જેથી જાનવરો સુદ્ધા મરી જાય. (૨) ફરમાવ્યું કે જે લોકો ખુદાપાક્ના નામ પર નકામી વસ્તુઓ આપી જન્નત મળવાના આશાવાદીઓ છે તેઓ પણ ઉલ્ટા દોઝખ તરફ આગળ વધે છે. (૩) એટલે જે પ્રમાણે પાણીથી જમીનને જીવતી કરે છે તેવીજ રીતે જે જાહિલો કુરઆનને દિલથી સાંભળશે તો તેથી તેમને પણ જીવતા એટલે આલિમો બનાવી દેશે.

النَّخِيلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّ
رِزْقًا حَسَنًا ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿۶۷﴾
وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِيْ مِنَ
الْجِبَالِ بُيُوْتًا وَّمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُوْنَ ﴿۶۸﴾
ثُمَّ كُلِيْ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِيْ سُبُلَ
رَبِّكِ ذُلُلًا ؕ يَخْرُجُ مِنْ بُطُوْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ
اَلْوَانُهٗ فِيْهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً
لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿۶۹﴾ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ
وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰۤى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ
بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿۷۰﴾
وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ
فَمَا الَّذِيْنَ فُضِّلُوْا بِرَآدِّيْ رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ
اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ ؕ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ

નખ઼ીલિ વલ અઅ્‌નાબિ તત્તખ઼િઝૂ઼ના
જૈસે ફલોંસે તુમ લોગ નશા કરનેકી ઔર ઉમ્દા
મિન્હુ સ-કરંવ વ રિઝ-ક઼ન હ઼-સના ؕ
ખાનેકી ચીઝેં તૈયાર કરતે હો
ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લઆ-યતલ લિ-ક઼વ-મિંય
બેશક ઈસમેં બળી દલીલ હૈ ઉસ કૌમ કે લિયે
યઅ્‌-ક઼િલૂન ○ વ અવ્‌હ઼ા રબ્બુકા
જો અકલ રખતી હૈ ઔર તુમ્હારે ખુદાને શહદ કી
ઈલન નહ઼્લિ અનિત તખ઼િઝ઼ી મિનલ
મખ્ખી કે દિલ મેં યે બાત ડાલ દી કે-તૂ
જિબાલિ બુયૂતંવ વ મિનશ શ-જરિ વ
પહાળોં ઔર દરખ્તોં ઔર લોગોં કે બનાએ તમામ
મિમ્મા યઅ્‌-રિશૂન ○ સુમ્મા કુલી
મેદાનોં મે ઘર બના લે. (૧) ફિર ઈસકે બાદ તમામ
મ ૩ મિન કુલલિસ્‌ સ્‌-મરાતિ ફસ્લુકી સુબુલા રબબિકિ ઝ઼ુલુલા ؕ યખ્‌રુજુ
ફલોં સે રસ ચુસતી ફિર, ફિર અપને રબકે બતાએ હુએ રસ્તોં પર ચલ જો આંસાન હૈ. ઉસકે
મિમ બુતૂનિહા શરાબુમ મુખ્‌તલિફુન અલ્‌વાનુહૂ ફીહિ શિફાઉલ લિન્નાસ ؕ
પેટ મેં સે નિકલતી હૈ પીનેકી ચીઝ જિસકે જુદા જુદા રંગ હૈં ઔર ઈસમેં લોગોં કે લિયે શિફા હૈ
ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લઆ-યતલ લિ-ક઼વમિંય ય-તફક-કરૂન ○ વલ્લાહુ
બેશક ઈસમેં ભી ઉન લોગોં કે લિયે બળી નિશાની હૈ જો ગૌર કરતે હૈં. (૨) ઔર ખુદાને
ખ઼-લ-ક઼કુમ સુમ્મા ય-તવફ-ફાકુમ વ મિન્કુમ મંય યુરદ-દુ ઈલા અર-ઝ઼લિલ
તુમકો પૈદા કિયા ફિર તુમ્હારી જાન કબ્ઝ કરતા હૈ ઔર તુમ મેં સે બાઝ. ઐસે હૈં જો નાકારા
ઉ઼મુરિ લિ-કય્‌લા યઅ્‌-લમા બઅ્‌-દા ઈ઼લમિન શયૂઆ ؕ ઈન્નલ્લાહા અ઼લીમુન
ઉમ્ર તક પહુંચાયા જાતા હૈ જિસકે બાદ ઈસ એક ચીઝસે વાકિફ હોનેકે બા'દ નાવાકિફ હોજાતે હૈં બેશક અલ્લાહ
૮ ક઼દીર ○ વલ્લાહુ ફદ઼-દ઼લા બઅ્‌-દ઼કુમ અ઼લા બઅ્‌-દ઼િન ફિર રિઝ્‌ક઼ ؗ
૧૫ જાનને વાલા કુદરત વાલા હૈ. (૩) ઔર ખુદાને રિઝક કે બારે મેં તુમમેં સે બા'ઝ કો બા'ઝ પર ફઝીલત દી હૈ
ફમલ્લઝ઼ીના ફુદ્દ઼િલૂ બિરાદ-દી રિઝકિ઼હિમ અ઼લા મા મ-લકત
પસ જિનકો ખુદાને ઝયાદા રોઝી દી હૈ વો અપને હિસ્સે સે ગુલામોં કો ઈસ તરહ
અય-માનુહુમ ફહુમ ફીહિ સવાઅ ؕ અ-ફ-બિ-નિઅ્‌-મતિલ્લાહિ
કભી હિસ્સા નહી દેંગે કે વો સબ ઈસ મેં બરાબર હો જાએં. કયા ફિર ભી અલ્લાહ કી નેઅમતકા

તફસીર : (૧) એટલે દ્રાક્ષના વેલા ચઢાવવા જે ટટ્ટીઓ બાંધે છે. (૨) ખુદાપાકે બુરી વસ્તુમાંથી ભલી ચીઝ નીકળવાના ત્રણ દાખલા બતાવ્યા કે જાનવરો ના પેટ અર્થાત લોહી છાણના માદદામાંથી દુધ અને નિશાના માદદા એટલે દારૂ તાડી બનાવવાના ઝાડ દ્રાક્ષ અને ખજુરીમાંથી ખાવાની પાક વસ્તુ અને મધ માખીના પેટમાંથી મધ તો આ ત્રણ દાખલામાં એ તરફ ઈશારો થયો કે કુરઆનના કારણે જાહિલોની અવલાદમાં થી આલિમો નીકળશે તો હઝરત (સ.)ના વખતમાં તેમજ થયું કે કાફિરોની અવલાદમાં ઘણા કામિલ લોકો થયા. (૩) હઝરત (સ.)એ ફરમાવ્યું કે જ્યારે કોઈનો ગુલામ ખાવાનું પકાવીને લાવે એટલે ગરમી અને ધુમાડો વેઠી તૈયાર માલ તેને પહોંચાડે તો તેને માટે જરૂરી છે કે ગુલામને સાથે બેસાડી ખવડાવે અને જો એ ન બની શકે તો એક બે કોળિયા પણ તેને ખવડાવે.

يَجْحَدُوْنَ ۝ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ
اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَ
حَفَدَةً وَّرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ؕ اَفَبِالْبَاطِلِ
يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ۝ وَ
يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا
مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْـًٔا وَّلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۝
فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَ
اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا
مَّمْلُوْكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّمَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا
رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّجَهْرًا ؕ هَلْ
يَسْتَوٗنَ ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝
وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا
يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا

યજ-હ઼દૂન ૦ વલ્લાહુ જ-અ઼-લા લકુમ
ઈન્કાર કરતે હો ખુદાને તુમ્હી મેં સે તુમ્હારે
મિન અન્ફુસિકુમ અઝ઼્વાજંવ વ જ-અ઼લા
લિયે બીબીયાં. બનાઈ. ઔર ઈન બીબીયોં સે
લકુમ મિન અઝવાજિકુમ બનીના
બેટે ઔર પોતે પૈદા કિયે
વ હ઼-ફ-દતંવ વ ર-ઝ-ક઼કુમ મિનત઼
ઔર તુમકો ખાને કે લિયે પાકીઝા ચીઝેં
ત઼યયિબાત ؕ અ-ફ-બિલ-બાતિ઼લિ યુઅ્-મિનૂના
અતા કીં. કયા ફિરભી યે લોગ બાતિલ પર ઈમાન લાએંગે !
વ બિ-નિઅ્-મતિલ્લાહિ હુમ યકફુરૂન ۝
ઔર અલ્લાહકી નેઅમતોં કી ના શુકરી કરેંગે ! (૧)
વ યઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ મા લા
ઔર ખુદાકે સિવા ઐસી ચીઝોંકી ઈબાદત
યમલિકુ લહુમ રિઝ-ક઼મ મિનસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ શય-અંવ વલા
કરેંગે જો ઉનકો ન આસ્માનમેંસે રિઝક પહુંચા સકતી હૈ ન ઝમીનમેંસે ઔર ન કોઈ કુદરત
યસ્તતી઼ઊ઼ન ۝ ફલા તદ઼રિબૂ લિલ્લાહિલ અમ્સ઼ાલ ؕ ઈન્નલ્લાહા યઅ્-લમુ
રખતી હૈ ? (૨) પસ ખુદા કે લિયે મિસાલેં મત ઘળો. અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ
વ અન્તુમ લા તઅ્-લમૂન ૦ દ઼-ર-બલ્લાહુ મ-સ઼-લન અ઼બ્દમ મમ્લૂકલ
ઔર તુમ નહીં જાનતે (૩) અલ્લાહ મિસાલ દેતા હૈ એક ઐસે ગુલામકી જિસે કિસી
લા યક઼દિરુ અ઼લા શયઈંવ વમર ર-ઝક઼નાહુ મિન્ના રિઝ-ક઼ન હ઼-સનન
બાતકા ઈખ્તિયાર નહી હૈ ઔર દૂસરા વો જબ હમને ઉસે રોઝી પાકીઝહ દી,
ફહુવા યુનફિકુ મિન્હુ સિર-રંવ વ જહરા ؕ હલ યસ્તવૂન ؕ અલ્હ઼મ્દુ
તો વો ઝાહિર ઔર બાતિનમેં ખર્ચ કરતા હૈ કયા યે સબ લોગ બરાબર હૈ ? સબ તા'રીફ
લિલ્લાહ ؕ બલ અક-સ઼રુહુમ લા યઅ્-લમૂન ૦ વ દ઼-ર-બલ્લાહુ
અલ્લાહકે લિયે હૈ બલ્કે અકસર ઉનકે નહી જાનતે (૪) ઔર અલ્લાહને દો
મ-સ઼લર રજુલયનિ અ-હ઼દુહુમા અબ્કમુ લા યક઼દિરુ અ઼લા
ઐસે મર્દોકી મિસાલ બયાન કી જિનમેંસે એક ગુંગા હૈ જો કિસી ચીઝ પર
શયઈંવ વહુવા કલ્લુન અ઼લા મવ઼લાહુ ۙ અય-નમા
કુદરત નહી રખતા ઔર વો અપને માલિક પર બોઝ હૈ જહાંભી

મ ૩

બલ્કે પોતે બીજાઓના મોહતાજ છે તેઓ કોઈ કોઈના કામ આવતા નથી.

તફસીર : (૧) એટલે મૂર્તિઓ વગેરેનો ઉપકાર માને છે કે તેઓએ બીમારીમાંથી સારા કર્યા અથવા અવલાદ કે દૌલત અને રોજી આપી પણ એ બધુ તદ્દન જૂઠું છે અને ખુદાપાક જે સાચો આપનાર છે તેનો શુક્ર કરતા નથી. (૨) એટલે તે પુજ્યો આકાશથી વરસાદ વરસાવવા કે જમીનથી અનાજ પયદા કરવાનો અધિકાર રાખતા નથી પછી ખુદાપાકની ખુદાઈમાં શરીક કેવી રીતે થઈ ગયા ? (૩) મુશરિકો કેહતા કે સૌનો માલિક તો ખુદાજ છે પણ એ મૂર્તિઓ તેની સરકારમાં અધિકારી છે તેથી તેઓની પુજા કરીએ છીએ તો આ મિસાલ તદ્દન ગલત છે ખુદાપાક સઘળુ પોતેજ કરે છે કોઈને સોંપી દીધુ નથી કે તે ચાહે તેમ કરે. (૪) એટલે ખુદાપાક દરેક વસ્તુનો મૂળ માલિક છે જેને કાંઈ આપવા ચાહે તેને ફાવે ત્યારે ધારે તેટલા પ્રમાણમાં આપી શકે છે તથા મૂર્તિઓ કોઈ વસ્તુના માલિક નથી ↗

يُوَجِّهْهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن
يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۞ وَلِلَّهِ
غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا
كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ۞ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا
تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۞ أَلَمْ يَرَوْا إِلَى
الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا
اللَّهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۞ وَاللَّهُ
جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُم
مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَ
أَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۞

યુવજ-જિહ્હુ લા યઅ્-તિ બિ-ખૈર ʙ હલ
ભેજે તો કોઈ કામ સીધા કરકે નહીં આતા ક્યા
યસ્તવી હુવા ૪ વમંય યઅ્-મુરુ બિલ અ્દલિ ૪
બરાબર હૈ વો (ગુંગા) ઔર વો શખ્સ જો ભલાઈકા હુકમ કરતા હૈ
વહુવા અ્લા સિ્રાતિ્મ મુસ્તકી્મ ઠ વ
ઔર વો સીધે રાસ્તે પર હૈ ? (૧) ઔર
લિલ્લાહિ ગ્ય્બુસ સમાવાતિ વલ અર્દ્િ ʙ
આસ્માનોં ઔર ઝમીનકા તમામ ઈલ્મે ગૈબ અલ્લાહ કે લિયે હૈ
વર્મા અમરુસ સા-અ્તિ ઈલ્લા ક-લમહિ્લ
ઔર કયામતકા હાલ ઐસા હોગા જૈસે પલક
બ-સ્રિ અવ હુવા અક્-રબ ʙ ઈન્નલ્લાહ
ઝપકતેહી આ ગયા યા ઉસસેભી નઝદીક હૈ બેશક ખુદા
અ્લા કુલ્લિ શય્ઈન ક્દીર ૦ વલ્લાહુ અખ્-
હર ચીઝ પર કાદિર હૈ ઔર ખુદાહીને
ર-જકુમ મિમ બુતૂનિ ઉમ્મહાતિકુમ લા તઅ્-લમૂના શય-અંવ ૪ વ જ-અ્લા
તુમ્હેં તુમ્હારી માઓંકે પેટ સે નિકાલા જબકે તુમ કુછ નહીં જાનતે થે ઔર (ખુદાને)
લકુમુસ સમ્અ્ા વલ અબ્સા-રા વલ અફઈ-દતા ૪ લ-અ્લ્લકુમ તશકુરૂન ૦
તુમ્હારે લિયે કાન આંખેં ઔર દિલ બનાએ તાકે તુમ (ઈન નિઅમતોંકા) શુક્ર અદા કરો.
અ-લમ ય-રવ ઈલત્ તયરિ મુસખ્ખરાતિન ફી જવ્વિસ સમાઅ ʙ મા યુમસિકુ-
ક્યા ઉન્હોંને પરિન્દોંકી તરફ નહીં દેખા જો તાબે કિયે ગએ હૈ આસ્માનકે બીચમેં ઉનકો હવામેં કોઈ
હુન્ના ઈલ્લલ્લાહ ʙ ઈન્ના ફી ઝ્ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-ક્વમિંય યુઅ્-મિનૂન ૦
થામ રખતા નહી મગર ખુદા, બેશક ઈસમેં બહુતસી નિશાનિયાં હૈ ઉસ કૌમ કે લિયે જો ઈમાન લાઈ હૈ (૨)
વલ્લાહુ જ-અ્લા લકુમ મિમ બુયૂતિકુમ સ-કનંવ વ જ-અ્લા લકુમ
ઔર અલ્લાહને તુમ્હારે ઘરોંકો રેહનેકી જગહ બનાયા ઔર તુમ્હારે લિયે જાનવરોં
મિન જુલૂદિલ અન્-આ્મિ બુયૂતન તસ્તખ્ફિ-ફૂ-નહા યવમા
કે ચમળે સે ઘર (યાની ખેમે) બનાએ જિન્હેં તુમ અપને સફર કે દિન ઔર અપને
ઝ્અ્-નિકુમ વ યવમા ઈકા્-મતિકુમ ૪ વ મિન અસ્વાફિહા વ
કયામ કરને કે દિન હલકા સમઝ કર કામમેં લાતે હો ઔર ઘેટોંકી ઊન ઔર ઊંટોંકે બાલ ઔર
અવ-બારિહા વ અશ્આ્રિહા અ-સા્-સંવ વ મતા-અ્ન ઈલા હ્ીન ૦
બકરીયોં કે બાલોંસે તુમ ફાયદે કી ચીઝેં બનાતે હો જો એક મુદ્દત તક કામ દેતી હૈ.

તફસીર : (૧) અલ્લાહ તઆલાએ એક બીજી મિસાલ બે નોકરોની બ્યાન ફરમાવી છે કે એક નાકારો છે દિમાગ અને અક્કલથી કોરો છે. ગુંગો અને બહેરો પણ છે તે કોઈની વાત સાંભળતો નથી અથવા કહેતો નથી અને પોતાના માલિક માટે લાભદાયક નથી અને બીજો નોકર એવો સારો કે બધાંજ કામ સારી રીતે કરીને આપે અને માલિકની બધી વાતો સારી રીતે સમજી શકતો હોય અને માલિકની મરજી પ્રમાણે બધુજ કામ પુરૂં કરતો હોય અને હક્ક, ઈન્સાફની તાલીમ પણ આપતો હોય હવે અલ્લાહ તઆલાની તરફથી તમામ માણસોથી આ મિસાલ અને સવાલના જવાબ માંગવામાં આવે છે કે બતાવો તમને આ બે નોકરોમાંથી કોણ ગમશે? (૨) એટલે કેટલાક લોકો ગુજરાનના ફિકર મનમાં લાવી ઈમાન લાવતા અચકાય છે તેથી ફરમાવ્યું કે માંના પેટમાંથી કોઈ કંઈ લઈને આવતો નથી આંખ, દિલ, અક્કલ ↗

↗ વગેરે જેટલા કમાણીના સાધનો છે તે પણ ખુદાપાકજ આપે છે વળી ઉડતા પક્ષી ૭ મ અધ્ધર કોના આશરે રહે છે ફરી ૧૬ ૮ ડરવાની શી જરૂર છે?

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ
مِّنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيْلَ تَقِيْكُمُ
الْحَرَّ وَسَرَابِيْلَ تَقِيْكُمْ بَاْسَكُمْ ؕ كَذٰلِكَ يُتِمُّ
نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ۝ فَاِنْ تَوَلَّوْا
فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝ يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ
اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُوْنَ ۝ وَيَوْمَ
نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ۝ وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا
الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ۝
وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا شُرَكَآءَهُمْ قَالُوْا رَبَّنَا
هٰۤؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا الَّذِيْنَ كُنَّا نَدْعُوْا مِنْ دُوْنِكَ ۚ
فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكٰذِبُوْنَ ۝ وَاَلْقَوْا
اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذِ ٭ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا

વલ્લાહુ જ-અ઼લા લકુમ મિમ્મા ખ઼-લક઼ા
ઔર અલ્લાહને જો ચીઝેં પૈદા કી હૈં તુમ્હારે લિયે
ઝ઼િલાલંવ વ જ-અ઼લા લકુમ મિનલ
ઉસમેં સાયે બનાએ ઔર તુમ્હારે લિયે પહાળોંકે
જિબાલિ અકનાનંવ વ જ-અ઼લા લકુમ
સાયે (છાયે) પૈદા કિયે. ઔર તુમ્હારે લિયે બનાએ કુરતે
સરાબીલા તક઼ીકુમુલ હ઼ર્રા વ સરાબીલા
બળે બળે જો તુમકો ગર્મીસે બચાતે હૈં ઔર લળાઈસે
તક઼ીકુમ બઅ્-સકુમ ط કઝ઼ાલિકા યુતિમ્મુ
બચાતે હૈં ઈસી તરહ (ખુદા) અપની
નિઅ઼્-મ-તહૂ અ઼-લયકુમ લ-અ઼લ્લકુમ
નેઅમતેં તુમપર પુરી કરતા હૈ તાકે તુમ
તુસલિમૂન ○ ફઈન ત-વલ્લવ ફઈન્નમા
બનો. (૧) પસ (અબભી) અગર યે લોગ ફિર જાવે તો તુઝપર
(ખુદા) કા પયગામ ઝાહિર પહુંચા દેનેકે સિવા મ
અ઼-લય્કલ બલાગ઼ુલ મુબીન ○ યઅ઼્-રિફૂના નિઅ઼્-મતલ્લાહિ સુમ્મા યુન્કિરૂ-નહા વ ૩
કોઈ ઝિમ્મેદારી નહી હૈ યે લોગ ખુદાકી નેઅમતોંકો પહેચાનતે હૈં ફિર ઈન્કાર કરતે હૈં ઔર
અક-સ઼રુહુમુલ કાફિરૂન ૦ૄ વ યવમા નબ્અ઼સુ મિન કુલ્લિ ઉમ્મતિન શહીદન ૯
અકસર ઉનમેં કાફિર હૈ ઔર જિસ દિન હમ ખળા કરેંગે હર ઉમ્મતમેંસે ગવાહ ૧૭
સુમ્મા લા યુઅ્-ઝ઼નુ લિલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ વલા હુમ યુસ્તઅ઼્-તબૂન ○ વ
ફિર ઉનકો ઈજાઝત નહી દી જાએગી જો કાફિર હુવે, ઔર ન ઉનકા ઉઝર કુબૂલ કિયા જાએગા (૨) ઔર
ઈઝ઼ા ર-અલ લઝ઼ીના ઝ઼ુ-લમુલ અ઼ઝ઼ાબા ફલા યુખ઼ફ્-ફફુ અ઼ન્હુમ વલા હુમ
જબ ઝુલ્મ કરને વાલે લોગ અઝાબકો દેખેંગે પસ (યે અઝાબ) ઉનસે હલકા નહી કિયા જાએગા ઔર ન ઉનકો
યુન્ઝ઼રૂન ○ વ ઈઝ઼ા ર-અલ લઝ઼ીના અશ-રકૂ શુ-રકા-અહુમ ક઼ાલૂ
ઢીલ દી જાએગી ઔર જબ શિર્ક કરનેવાલે અપને શરીકોંકો દેખેંગે તો કહેંગે
રબ્બના હા-ઉલાઇ શુ-રકાઉનલ લઝ઼ીના કુન્ના નદઊ઼ મિન દૂનિક ج
કે અય ખુદા! યેહી હૈં હમારે વો શરીક જિન્હેં હમ તુઝે છોળકર પુકારતે થે
ફ-અલ્ક઼વ ઇ-લયહિમુલ ક઼વ્લા ઈન્નકુમ લ-કાઝ઼િબૂન ૦ૄ વ અલ્ક઼વ પોના
પસ ઉસ વકત ઉનકી બાત હી ઉનકી તરફ ફેંકી જાએગી બેશક તુમ ઝૂટે હો. (૩) ઔર ડાલેંગે
ઈલલ્લાહિ યવ-મઈઝ઼િનિસ સ-લમા વ દ઼લ્લા અ઼ન્હુમ઼ મા કાનૂ
વો ઉસ દિન ખુદાકી તરફ સુલહકી બાત, ઔર જિસ બાત પર વો તોહમત બાંધતે થે

તફસીર : (૧) જેમ કપડાંથી ગરમીનો બચાવ થાય છે તેમ સરદીથી પણ બચાવ થાય છે પરંતુ અરબ દેશમાં ગરમીજ વધારે પડે છે તેથી ગરમીનુંજ નામ લીધુ અને લોખંડી બખતર લડાઈમાં ઝખ્મી થવાથી બચાવે છે. (૨) ક્યામતમાં કાફિરોને બોલવાની કે માફી માંગવાની પરવાનગી નહિં આપે. (૩) માત્ર શયતાન બુઝુર્ગોના નામ ધરી પોતાની પુજા કરાવે છે છતાં શયતાન પણ એમ કહી છુટી પડશે કે તમો હડહડતા જુઠા છો.

يَفْتَرُوْنَ ۞ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا
يُفْسِدُوْنَ ۞ وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا
عَلَيْهِمْ مِّنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيْدًا عَلٰى
هٰٓؤُلَآءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ
شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ۞
اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيْتَآئِ ذِي
الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ
يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۞ وَاَوْفُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا
عٰهَدْتُّمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيْدِهَا وَ
قَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيْلًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا
تَفْعَلُوْنَ ۞ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّتِيْ نَقَضَتْ غَزْلَهَا
مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْكَاثًا ۚ تَتَّخِذُوْنَ اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا

યફ-તરૂન ૦ અલ્લઝીના કફરૂ વ સદ-દૂ
વો ઉનસે ગુમ હો જાએગી, વો લોગ જિન્હોંને કુફ્ર કિયા ઔર
અન સબીલિલ્લાહિ ઝિદનાહુમ અઝાબન
અલ્લાહકી રાહસે રોકા. ઝિયાદા કરેંગે હમ ઉન પર
ફવ-કલ અઝાબિ બિમા કાનૂ
અઝાબ પર અઝાબ ઈસ લીયે કે વો
યુફસિદૂન ૦ વ યવમા નબ્અસુ ફી કુલ્લિ
ફસાદ ફેલાતે થે ઔર જિસ દિન હમ હર
ઉમ્મતિન શહીદન અ-લયહિમ મિન
ઉમ્મતમેંસે ગવાહ ખડા કરેંગે
અન્ફુસિહિમ વ જિઅ્-ના બિકા શહીદન
ઉન્હીમેંસે ઔર (ફિર) આપકો ગવાહ બનાકર લાએંગે
અલા હા-ઉલાઅ ۚ વ નઝ-ઝલ્ના
મ ઉન લોગોં પર ઔર ઉતારા હૈ
૩ **અ-લયકલ કિતાબા તિબ્યાનલ લિ-કુલ્લિ શયઈવ વ હુદંવ વ રહ-મતંવ**
હમને તુમ પર કુરઆન જો (દીનકી) બાતોંકો બયાન કરતા હૈ ઔર મુસલમાનોંકે હકમેં હિદાયત રહમત
૯ **વ બુશરા લિલ મુસ્લિમીન ۞ ઈન્નલ્લાહા યઅ્-મુરુ બિલ અદલિ વલ**
૧૮ ઔર ખુશ ખબરી દેનેવાલા હૈ બેશક ખુદા હુકમ કરતા હૈ અદલ ઔર
ઈહસાનિ વ ઈતાઈ ઝિલ કુરબા વ યન્હા અનિલ ફહ-શાઈ વલ મુન્કરિ
એહસાનકા ઔર રિશતેદારોંકી મદદ કરનેકા ઔર ખુલી હુઈ બુરાઈ ઔર ઈન્કાર ઔર ઝુલ્મ કરનેસે
વલ બગ્ય ۚ યઈઝુકુમ લ-અલ્લકુમ તઝક-કરૂન ૦ વ અવફૂ બિ-
મના કરતા હૈ યે નસીહત ઈસ લિયે કી જાતી હૈ તાકે તુમ કુબૂલ કરો (૧) ઔર પૂરા કરો
અહદિલ્લાહિ ઈઝા આહત્તુમ વલા તન્કુદુલ અયમાના બઅ્-દા
તુમ અલ્લાહકે ઉસ અહદકો જો તુમને અપને ઝિમ્મે લિયા હૈ, ઔર અપની કસમોંકો મત તોળો
તવકીદિહા વ કદ જ-અલ્તુમુલ્લાહા અ-લયકુમ કફીલા ۚ ઈન્નલ્લાહા
પક્કા કરને કે બાદ ઔર તુમ અલ્લાહકો અપને પર ગવાહભી બના ચુકે હો બેશક તુમ જો કુછ
યઅ્-લમુ મા તફ-અલૂન ૦ વલા તકૂનૂ કલ્લતી ન-ક-દત ગઝ-લહા મિમ
કરતે હો અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ ઔર તુમ ઉસ ઔરત જૈસે મત બનો જિસને સુત કાતને કે
બઅ્-દિ કુવ્વતિન અન્કાસા ۚ તત્તખિઝૂના અયમા-નકુમ દ-ખલમ
બાદ ઉસે નોચ ડાલા. (તાકે ઈસી તરહ) તુમ અપની કસમોંકો આપસમેં ફસાદ

તફસીર : (૧) અલ્લાહની મખલૂકના મામલામાં અદલ કરે એટલે લેણું દેણું વાતચીત દરેક વ્યવ્હારમાં ન્યાયસર વર્તવું અને સૌથી ભલાઈ કરવી.

بَيْنَكُمْ اَنْ تَكُوْنَ اُمَّةٌ هِيَ اَرْبٰى مِنْ اُمَّةٍ ؕ
اِنَّمَا يَبْلُوْكُمُ اللّٰهُ بِهٖ ؕ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ۝ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ
لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَ
يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝
وَلَا تَتَّخِذُوْٓا اَيْمَانَكُمْ دَخَلًاۢ بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ
بَعْدَ ثُبُوْتِهَا وَتَذُوْقُوا السُّوْٓءَ بِمَا صَدَدْتُّمْ عَنْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝ وَلَا تَشْتَرُوْا
بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا ؕ اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ
لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ
وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ ؕ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِيْنَ صَبَرُوْٓا
اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ مَنْ عَمِلَ
صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ

બય-નકુમ અન તકૂના ઉમ્મતુન હિયા
ડાલનેકા ઝરીઆ બનાને લગો સિર્ફ ઈસ લિયે કે એક ગિરોહ
અર્‌બા મિન ઉમ્મહ ♭ ઈન્નમા યબ્લૂકુમુલ-
દૂસરે ગિરોહસે બઢ જાએ ખુદા ઈસ કામમેં તુમકો
લાહુ બિહ ♭ વ લ-યુબય્યિનન્ના લકુમ
આઝમાતા હૈ ઔર જિન બાતોંમેં તુમ ઈખતિલાફ કરતે
યવ-મલ કિ઼યા-મતિ મા કુન્તુમ ફીહિ
રહે હો કયામત કે દિન ખુદા તો સબ તુમ પર ઝાહિર
તખ઼્તલિફૂન ૦ વ લવ શા-અલ્લાહુ લ-જ-અ઼-
કર દેગા (૧) ઔર અગર ખુદા ચાહતા તો સબકો
લકુમ ઉમ્મતંવ વાહિ઼-દતંવ વલાકિય યુદ઼િલ્લુ
એકહી ઉમ્મત બના દેતા, ઔર (ખુદા) જિસે ચાહતા હૈ બે રાહ
મંય યશાઉ વ યહદી મંય યશાઅ ♭ વ લતુસ-
કર દેતા હૈ ઔર જિસે ચાહતા હૈ રાહપર લગા દેતા હૈ ઔર
અલુન્ના અ઼મ્મા કુન્તુમ તઅ઼-મલૂન ૦ વલા તત્તખિ઼ઝૂ અયમા-નકુમ
તુમ જો કુછ કરતે રહે હો ઉસકી તુમસે બાઝપુર્સ ઝરૂર હોગી. (૨) ઔર તુમ અપની કસમોંકા આપસમેં
દ-ખ઼લમ બય-નકુમ ફ-તઝિલ્લા ક઼-દમુમ બઅ઼-દા સુબૂતિહા વ તઝૂકુસ સૂઆ
ફસાદ ડાલનેકા ઝરીઆ મત બનાવ કે કિસીકા કદમ ફિસલ જાએ જમનેકે બાદ ઔર તુમકો તકલીફ
બિમા સ઼દત્તુમ અ઼ન સબીલિલ્લાહ ૮ વ લકુમ અ઼ઝાબુન અ઼ઝ઼ીમ ૦
ઉઠાની પડે ખુદાકી રાહસે હટ જાનેકી વજહસે (અગર ઐસા હુવા તો) તુમકો સખ્ત અઝાબ હોગા. (૩)
વલા તશ-તરૂ બિ-અ઼હદિલ્લાહિ સ઼-મનન ક઼લીલા ♭ ઈન્નમા ઈન્દલ્લાહિ
ઔર ખુદાકે સાથ જો અહદ તુમને કિયા હૈ ઈસે થોડી કીંમત લેકર મત બેચો. ખુદાકે પાસ જો ચીઝ (જઝા)
હુવા ખ઼યરુલ લકુમ ઈન કુન્તુમ તઅ઼-લમૂન ૦ મા ઈન્દકુમ યન્ફદુ વમા
હૈ વો ઈસ (કીમત)સે બહુત ઝિયાદા હૈ અગર તુમ સમઝો તો. (૪) તુમ્હારે પાસ જો કુછ હૈ વો ખત્મ હો
ઈન્દલ્લાહિ બાક઼ ♭ વ લનજ-ઝિયન્નલ લઝ઼ીના સ઼-બરૂ અજ-રહુમ
જાએગા ઔર ખુદાકે પાસ જો કુછ હૈ વોહી રેહનેવાલા હૈ ઔર હમ જઝા દેંગે ઉનકો જિન્હોંને સબ્ર કિયા ઉસ કામકા
બિ-અહ઼-સનિ મા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦ મન અ઼મિલા સ઼ાલિહ઼મ મિન
બદલા બેહતરીન હોગા જો કુછકે વો કરતે થે નેકીયાં. જિન મર્દ યા અવરતને નેક કામ કિયે
ઝ઼-કરિન અવ ઉન્સા વહુવા મુઅ઼-મિનુન ફ-લનુહ઼યિ-યન્નહૂ
ઔર વો ઈમાન ભી રખતે હૈ તો હમ ઉન્હે ઝિંદગીકા લુત્ફ

તફસીર : (૧) કોલ કરાર કર્યા પછી દગો કરવાનું કારણ એટલુ જ છે કે જોરાવરને નમાવે અને કમજોર મોકો જોઈ બળવાન બને અમુકની ચડતીને અમુકની પડતી એ ખુદાપાકના તરફથી આજમાઈશ છે તો કોઈના બદલી નાખવાથી બદલાતી નથી પડતી પછી ચડતી ખુદાપાક લાવે તો જ આવે છે પણ કરાર તોડવાનો વિચાર પડતી આવવાની હોય ત્યારેજ આવે છે તો બીજાને નુકસાન થાય કે ન થાય પ્રથમ પોતેજ પડે છે અને પોતાના બનેલા કામને ખરાબ કરે છે જેવી રીતે મક્કામાં એક માલદાર ઔરત ગાંડી હતી તે આખો વર્ષ સગાં વહાલાઓને ભેટ આપવા સૂતર કાંતતી હતી પણ જ્યારે સરદીની મોસમ આવતી તો સુતરના ટુકડે ટુકડા કરી સૌને વહેચતી હતી તો કરાર તોડવાથી તે ગાંડી સ્ત્રી માફક તમારુજ નુકસાન થશે. (૨) એટલે જણાયું કે વચન ભંગ કરી દગાથી કોઈ કાફિરને ↗ મારવું જોઈએ નહીં એની વાતોથી કુફ્ર હટતુ નથી ઉલટો પોતાના ઉપર વબાલ આવે છે. (૩) એટલે તમો કોલ કરાર અને સોગંદો તોડી અન્ય મુસલમાનોને બદનામ કરો નહિ જેથી બીજા ઈમાન લાવનારા શંકામાં પડી અટકી જશે તો તેનો ગુનોહ પણ તમારા શિરે ચડશે. (૪) પ્રથમ માંહો માહેના કોલ કરાર તોડવાની મનાઈનું વર્ણન હતું હવે ખુદાપાકની સાથેના કરારને તોડવાનું બયાન છે એટલે માલની લાલચથી શરીઅત વિરૂધ કોઈ હુકમ ન કરો એવો અપવિત્ર માલ ➡

حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ
مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ فَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ فَاسْتَعِذْ
بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ۝ اِنَّهٗ لَيْسَ لَهٗ
سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝
اِنَّمَا سُلْطٰنُهٗ عَلَى الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَهٗ وَالَّذِيْنَ هُمْ
بِهٖ مُشْرِكُوْنَ ۝ وَاِذَا بَدَّلْنَا اٰيَةً مَّكَانَ اٰيَةٍ ۙ
وَّاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوْا اِنَّمَا اَنْتَ مُفْتَرٍ ۭ
بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ قُلْ نَزَّلَهٗ رُوْحُ
الْقُدُسِ مِنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ۝ وَلَقَدْ نَعْلَمُ
اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهٗ بَشَرٌ ۭ لِسَانُ الَّذِيْ
يُلْحِدُوْنَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَّهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ
مُّبِيْنٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۙ

منزل ٣

હ્યાતન ત્યયિબહ ૮ વ લનજ-ઝિયન્નહુમ
અતા કરેંગે ઔર (આખિરતમેં) ઉનકે નેક
અજ-રહુમ બિ-અહ્-સનિ મા કાનૂ
આ'માલકા નિહાયત અચ્છા બદલા (સવાબ)
યઅ્-મલૂન ૦ ફઈઝા ક્-રઅ્-તલ કુરઆના
દેંગે (૧) પસ જબ આપ કુરઆન પળ્હના ચાહેં
ફસ્તઈઝ્ બિલ્લાહિ મિનશ શયતાનિર
તો અલ્લાહકી પનાહ માંગ લિયા કરેં શયતાને મરદૂદસે
રજીમ ૦ ઈન્નહૂ લયસા લહૂ સુલ્તાનુન
(યાની અઊઝુ પળ્હલેં) બેશક ઉસ શયતાનકા કાબૂ
અ્-લલ લઝીના આ-મનૂ વ અ્લા રબબિહિમ
ઈમાનવાલોં પર નહી ચલતા (ઈસલિયે) કે મુઅમિન અપને
ય-ત-વક-કલૂન ૦ ઈન્નમા સુલ્તાનુહૂ
રબપર ભરોસા કરતે હૈં ઉસકા કાબૂ તો સિર્ફ ઉન્હી
૯ અ્-લલ લઝીના ય-તવલ્લવ-નહૂ વલ્લઝીના હુમ બિહી મુશરિકૂન ૦ વ
૧૯ પર ચલતા હૈ જો ઉસસે તઅલ્લુક રખતે હૈ ઔર ઉન પર જો શિર્ક કરતે હૈં (૨) ઔર
મ ઈઝા બદ-દલનાં આ-યતમ મકાના આ-યતિંવ ४ વલ્લાહુ અઅ્-લમુ બિમા
૩ જબ હમ કિસી આયત કો દૂસરી આયત કી જગહ બદલતે હૈં ઔર અલ્લાહ ખુબ જાનતા હૈ જો કુછ
યુનઝ-ઝિલુ કાલૂ ઈન્નમાં અન્તા મુફ-તર ط બલ અક-સુરુહુમ લા
કે નાઝિલ કરતા હૈ યે લોગ આપકો ઈફતિરા કરનેવાલા કેહતે હેં. બલ્કે અક્સર તો ઉનમેંસે કુછ
યઅ્-લમૂન ૦ કુલ નઝ-ઝ-લહૂ રૂહુલ કુદુસિ મિર રબબિકા બિલ હ્ક્કિ
જાનતેહી નહીં (૩) કેહદો ઉસ (કુરઆન)કો રૂહુલ કુદુસ તુમ્હારે રબકી તરફસે હિકમતકે મુતાબિક
લિ-યુસબબિતલ લઝીના આ-મનૂ વ હુદંવ વ બુશરા લિલ મુસલિમીન ૦ વ
લાએ હૈં તાકે સાબિત કદમ રખ્ખો ઈમાનવાલોંકો ઔર હિદાયત ઔર ખુશ ખબરી હો મુસલમાનોંકે લિયે (૪) ઔર
લ-ક્દ નઅ્-લમુ અન્નહુમ યકૂલૂના ઈન્નમા યુઅ્લલિમુહૂ બ-શર ط લિસાનુલ
તહકીક હમ જાનતે હૈં યે બાત જો વો લોગ કેહતે હૈં બેશક ઈન નબીકો કોઈ આદમી સિખાતા હૈ ઉસકી ઝુબાન
લઝી યુલહિદૂના ઈ-લયહિ અઅ્-જમિય્યુંવ વ હાઝા લિસાનુન અ્-રબિય્યુમ
વો હૈ જિસકી તરફ નિસ્બત કરતે હૈ અજનબી લોગ ઔર વો ઝબાન અરબી હૈ
મુબીન ૦ ઈન્નલ્લઝીના લા યુઅ્-મિનૂના બિ-આયાતિલ્લાહિ ४
ઝાહિર વો લોગ જો ખુદાકી નિશાનિયોં પર ઈમાન નહી લાતે

→ પેજ (૩૮૭) ની તફસીર : વબાલ લાવશે શરીઅત મુજબ જેટલુ તમારા હાથ લાગે તેટલુ તમારા હકમાં બેહતર છે.

પેજ (૩૮૮) ની તફસીર : (૧) દરેક માણસ નેક કામોની ટેવ રાખે તો જરૂર અમે તેને પવિત્ર અને રસમય જીવન આપીશું જેથી દુન્યામાં હલાલ રોજી ખુદાઈ ઝિક્ર અને પ્રેમની લઝઝત મેળવે છે. (૨) દુન્યામાં અગર કોઈને શયતાન અગર જિન્નાત સતાવવા લાગે તો તેની આગળ રજુ ન થાય તો તે વધારે ચઢે છે બલ્કે દિલથી ખુદાની પનાહ લઈ અઊઝુબિલ્લાહ ખૂબં પઢે એ ખુદાઈ કલામ અને નામની બરક્તથી ખુદાપાક બચાવી લેશે. (૩) એટલે કુરઆન પાકમાં ખુદાપાકે અનેક હુકમો સંજોગો વસાત બદલી નાખ્યાં તો કાફિરો શંકા લાવતા તેનો જવાબ સમજાવ્યો કે દરેક સમયે વખતનુસાર હુકમો મોક્લે છે જેની હિકમત કાફિરો જાણતા નથી અને મોમિનોનું ↗

↗ દિલ મજબુત થાય કે અમારો પરવરદિગાર અમારા દરેક હાલને જાણે છે. (૪) મક્કામાં એક માણસનો રૂમી ગુલામ ઈસાઈ હતો તે હઝરત (સ.) પાસે આવી બેસતો અને ખુદાનું કલામ કુરઆન અને નબીઓનો એહવાલ સાંભળતો તેથી કાફિરો કેહવા લાગ્યા કે તે ગુલામ શીખવાડી જાય છે.

لَا يَهْدِيهِمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ۝ مَنْ
كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِهٖٓ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَ
قَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّۢ بِالْاِيْمَانِ وَلٰكِنْ مَّنْ شَرَحَ
بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ
الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكٰفِرِيْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى
قُلُوْبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْغٰفِلُوْنَ ۝ لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ
الْخٰسِرُوْنَ ۝ ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ
مَا فُتِنُوْا ثُمَّ جٰهَدُوْا وَصَبَرُوْٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ

લા યહદીહિમુલ્લાહુ વ લહુમ અઝ઼ાબુન
ઉનકી હિદાયત હરગિઝ ન કરેગા ઔર ઉનકે લિયે સખ્ત
અલીમ ૦ ઈન્નમા યફ-તરિલ કઝ઼િબલ
અઝાબ હૈ (૧) જો લોગ કે ખુદાકી નિશાનીયોં પર
લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના બિ-આયાતિલ્લાહ ૮
ઈમાન નહીં લાતે વો ઝૂટ બાંધ લેતે હૈ
વ ઉલાઈકા હુમુલ કાઝ઼િબૂન ૦
ઔર દર હકીકત યેહી લોગ ઝૂટે હૈ
મન ક-ફરા બિલ્લાહિ મિમ બઅ્-દિ
જો શખ્સ કે કુફ્ર કરે ખુદાકે સાથ ઈમાન લાનેકે
ઈમાનિહી ઈલ્લા મન ઉકરિહા વ
બાદ યા ઉસપર ઝબરદસ્તી કી ગઈ ઔર
ક઼લ્બુહૂ મુત્મઈન્નુમ બિલ ઈમાનિ
ઉસકા દિલ ઈમાન પર મુત્મઈન હૈ
વલાકિમ મન શ-રહ઼ા બિલ કુફ્રિ સ઼દ-રન ફ-અ઼-લયહિમ ગ઼-દ઼બુમ
મગર જો શખ્સ દિલ ખોલ કર કુફ્ર કરે પસ ઉસપર ખુદાકા ગઝબ
મિનલ્લાહ ૮ **વ લહુમ અઝ઼ાબુન અ઼ઝ઼ીમ ૦ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમુસ-**
નાઝિલ હોગા ઔર ઉનકે લિયે બળા સખ્ત અઝાબ હૈ (૨) ઔર યે ઈસ લિયે હોગા
ત-હ઼બ્બુલ હ઼યાતદ દુન્યા અ઼-લલ આખ઼િ-રતિ ४ **વ અન્નલ્લાહા લા**
કે ઉન્હોંને આખિરતકે મુકાબલેમેં દુન્યાકી ઝિન્દગી પસંદ કી થી ઔર ખુદા ઐસી
યહદિલ ક઼વ-મલ કાફિરીન ૦ ઉલાઈકલ લઝ઼ીના ત઼-બ-અ઼લ્લાહુ
કાફિર કૌમકો હિદાયત નહી દેતા (૩) યે વોહી લોગ હૈ કે ખુદાને જિનકે દિલોં પર
અ઼લા ક઼ુલૂબિહિમ વ સમ઼ઈહિમ વ અબ્સ઼ારિહિમ ૮ **વ ઉલાઈકા**
ઔર કાનોં પર ઔર આંખોં પર મુહર લગા દી હૈ ઔર યેહી લોગ
હુમુલ ગ઼ાફિલૂન ૦ લા જ-રમા અન્નહુમ ફિલ આખ઼િ-રતિ
(અંજામ)સે ગાફિલ હૈ લાઝમી બાત હૈ કે યે લોગ આખિરતમેં નુકસાનમેં
હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ૦ સુમ્મા ઈન્ના રબ્બકા લિલ્લઝ઼ીના હા-જરૂ
રેહને વાલે હૈ ફિર બેશક આપકા રબ ઐસે લોગોંકે લિયે જિન્હોંને કુફ્રકે ફિત્નેમેં મુબતિલા હોનેકે
મિમ બઅ્-દિ મા ફ઼ુતિનૂ સુમ્મા જા-હદૂ વ સ઼-બરૂ ४ **ઈન્ના રબ્બકા મિમ**
બાદ હિજરત કી ફિર જિહાદ કિયા ઔર સબ્ર કિયા તો યકીનન તુમ્હારા

મ ૩

↗ અગર કદી જાનના ડરથી કોઈ કુફ્રનો શબ્દ લાચારીએ નારાજી સાથે બોલવા પડે અને લાચારીનો વખત નીકળી જાય તો પાછો તવબહ ઈસતિગફાર કરી ઈમાન પર કામ થઈ જાય.

તફસીર : (૧) પછી ગમે તેટલું સમજાવે તો પણ સમજતા નથી જે બાબત પર યકીન ન હોય તેના ફાયદાથી આવા માણસ તદન અભાગ્ય રહે છે. (૨) કાફિરો સેંકડો દલીલો સાંભળી ઈમાન ન લાવે તેઓ કરતા પણ તે માણસ વધારે ખરાબ છે જે ઈમાન લાવ્યા પછી શયતાને ઉત્પન્ન કરેલી શંકાઓના કારણે પોતાની મેળે ઈમાનથી ફરી જાય તેની આવી દશા થશે પરંતુ જો જુલ્મીઓના અત્યાચાર કરી કુફ્રના શબ્દો બોલાવ્યા હોય પણ તેના દિલમાં ઈમાન કાયમ હોય તો ગુનોહ નથી પરંતુ એવા શબ્દો નહિં બોલતા મરવું પસંદ કરે તો તેને શહાદતનો મહાન દરજો મળશે. (૩) જે કોઈ ઈમાનથી ફરે છે તો તે દુન્યાનાજ ખાતર જાનના ડરથી અથવા કુટુંબીઓના ખાતર અથવા માલની લાલચથી ફરે છે તો જેણે આખિરતના મુકાબલામાં દુન્યાને વહાલી બનાવી તેને આખિરતની ભલાઈ ક્યાંથી મળશે ? ↗

بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ
نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَّفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ
مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ وَضَرَبَ اللَّهُ
مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا
رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ
اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا
كَانُوا يَصْنَعُونَ ۝ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ
فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝
فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۝ إِنَّمَا
حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا
عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَلَا تَقُولُوا

ع
૨૦

બઅ્-દિહા લ-ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦ યવ્મ
રબ ઈન (તકલીફો) કે બાદ બખ્શનેવાલા રહમ કરનેવાલા હૈ (૧) જીસ
તઅ્-તી કુલ્લુ નફસિન તુજાદિલુ અ્ન
રોઝ જબકે હર શખ્સ અપનીહી બાત કરેગા
નફસિહા વ તુવફ્-ફા કુલ્લુ નફસિમ મા
ઔર હર એકકો ઉનકે અમલકા બદલા મિલેગા
અ્મિલત વહુમ લા યુઝ઼-લમૂન ૦
ઔર ઉન પર ઝુલ્મ નહી કિયા જાએગા (૨)
વ દ઼-રબલ્લાહુ મ-સ઼-લન ક઼ર-યતન કાનત
ઔર ખુદા એક ઐસે ગાંવવાલોંકી મિસાલ
આમિ-નતમ મુત્મઈન્નતંય યઅ્-તીહા
દેતા હૈ જિસકે રેહને વાલે બળે આરામ મેં (રેહતે) થે,
રિઝ્કુહા ર-ગ઼-દમ મિન કુલ્લિ મકાનિન
ઉનકે ખાને પીનેકી ચીઝેં ચારોં તરફસે બળી કસરતસે ઉનકે
ફ-ક-ફરત બિ-અન્ઉમિલ્લાહિ ફ-અઝ઼ા-ક઼હલ્લાહુ લિબાસલ જૂઇ
પાસ પહુંચતી થી પસ ઉન્હોંને ખુદાકી ઈન નિઅમતોંકી બેકદરી કી તો ખુદાને ઉનકો (કહેત)
વલ ખ઼વ્ફિ બિમા કાનૂ યસ઼્-નઊન ૦ વ લ-ક઼દ જા-અહુમ રસૂલુમ
ઔર ખૌફ કા મઝા ચખાયા, ઉનકી હરકતોં કે સબબ સે (૩) ઔર તહકીક ઉન્હીમેંસે એક રસૂલ
મિન્હુમ ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂહુ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼હુમુલ અ્ઝ઼ાબુ વહુમ ઝ઼ાલિમૂન ૦
ઉનકે પાસ આયા પસ ઉન્હોંને ઝુટલાયા ફિર અઝાબને ઉન્હેં આ પકળા ઔર વો ઝાલિમ થે
ફકુલૂ મિમ્મા ર-ઝ-ક઼કુમુલ્લાહુ હ઼લાલન તૃયયિબંવ ۩ વશકુરૂ
ખુદાને જો હલાલ ઔર પાક ચીઝેં તુમ્હેં દી હૈ વો ખાવ ઔર શુક્ર કરો
નિઅ્-મતલ્લાહિ ઈન કુન્તુમ ઇય્યાહુ તઅ્-બુદૂન ૦ ઈન્નમા હ઼ર્રમા
અલ્લાહકી નિઅમતોંકા અગર તુમ ઉસીકી ઈબાદત કરતે હો (૪) બેશક હરામ કિયા હૈ
અ્-લયકુમુલ મય-તતા વદ-દમા વ લહ઼્-મલ ખ઼િન્ઝીરિ વમા ઉહિલ્લા
અલ્લાહને તુમ પર મુરદાર ઔર ખૂન ઔર સુવ્વરકા ગોશ્ત, ઔર વો જો ખુદા કે સિવા
લિ-ગ઼યરિલ્લાહિ બિહ ૯ ફ-મનિદ઼્-તુ઼ર્રા ગ઼યરા બાગ઼િંવ વલા
કિસી ઔર કે નામ રખા હો પસ જો શખ્સ બેકરાર હો જાય મગર લઝ્ઝતકી તલબ
અ઼ાદિન ફ-ઈન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ૦ વલા તકૂલૂ
ન રખતા હો ઔર હદસે તજાવુઝ કરે નહી, તો અલ્લાહ બખ્શનેવાલા હૈ

તફસીર : (૧) મક્કાના કાફિરોના ઝુલ્મોથી કેટલાક લોકો બચી ગયા હતા અથવા ઝબાની કોઈ અપશબ્દો બોલી ગયા હતા પણ પાછળથી એવા ઈમાનના કામો કર્યા કે તેમના કસુર માફ થઈ ગયા. આવા એક બુઝુર્ગ અમ્માર હતા તેમના બાપ યાસીર અને માં સમીઆ ઝુલ્મ સહન કરતા શહીદ કરી નાખ્યા પરંતુ કુફ્રનો શબ્દ ન બોલ્યાં તેમના દીકરા હઝરત અમ્માર જાનના ડરથી કુફ્રના શબ્દો કહ્યા તે રડતા રડતા હઝરત (સ.)ની સેવામાં હાજર થયા. હઝરત (સ.) એ તેમને આશ્વાસન આપ્યું તે વખતે આ આયત ઉતરી (૨) ક્યામતના દીવસે બીજાનો ભાવ પણ નહી પુછે તે દીવસે ઝુલમ નહી ચાલશે. (૩) આવા ઘણાં શહેરો હોય છે કારમો ભુખમરો અને દુકાળની મુસીબત અને કપડાની તંગી એટલી કે પળવાર માટે ભુખ અને ચિંતા મટતી ન હતી. (૪) એટલે ઈમાન લાવો ↗

↗ અને અલ્લાહની આપેલી પવિત્ર રોઝીથી લાભ ઉઠાવો અને પોતાની અક્કલથી કોઈ હરામ વસ્તુને હરામ ન ઠેરવો.

૭ મ

لِمَا تَصِفُ اَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا حَلٰلٌ وَّ
هٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ
اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ
لَا يُفْلِحُوْنَ ؕ مَتَاعٌ قَلِيْلٌ ۪ وَّلَهُمْ عَذَابٌ
اَلِيْمٌ ۝ وَعَلَى الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا مَا
قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ
كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝ ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ
لِلَّذِيْنَ عَمِلُوا السُّوْٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوْا مِنْۢ
بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْٓا اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا
لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا
لِّلّٰهِ حَنِيْفًا ؕ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ شَاكِرًا
لِّاَنْعُمِهٖ ؕ اِجْتَبٰىهُ وَهَدٰىهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝
وَاٰتَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً ؕ وَاِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ

લિમા તસિ઼ફુ અલસિ-નતુકુમુલ
ઔર જિન ચીઝોં કે બારે મેં તુમ ઝૂટે ઝબાની દા'વે કરતે
કઝ઼િબા હાઝ઼ા હ઼લાલુંવ વ હાઝ઼ા હ઼રામુલ
હો ઉસમેં યે મત કેહ દિયા કરો યે હલાલ હૈ ઔર યે હરામ હૈ
લિ-તફ-તરૂ અ઼-લલ્લાહિલ કઝ઼િબ ط
યે બાત તો ખુદા પર ઝૂટી તુહમત લગાને કે બરાબર હૈ
ઇન્નલ્લઝ઼ીના યફ-તરૂના અ઼-લલ્લાહિલ
બેશક ખુદા ઝૂટી તુહમત લગાને વાલોંકા
કઝ઼િબા લા યુફલિહૂ઼ન ० મતાઉ઼ન
ભલા નહી કરતા યે દુન્યવી ઐશ ચંદ
ક઼લીલુંવ ـس વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ०
રોઝ હૈ (જો લોગ ઈસકી ખાતિર ગુનાહ કરતે હૈં) ઉનકે લિયે
નિહાયત દર્દનાક અઝાબ હૈ
વ અ઼લલ્લઝ઼ીના હાદૂ હ઼ર્રમ્ના મા
ઔર હમને યહૂદીયોં પર વો ચીઝેં હરામ કર દી થી મ
ક઼-સ઼સ઼ના અ઼-લયકા મિન ક઼બ્લ ج વમા ઝ઼ુ-લમ્નાહુમ વલાકિન ૩
જિનકા બયાન હમને તુમસે પેહલે કર દિયા હૈ ઔર હમને ઉન પર કોઈ ઝુલ્મ નહી કિયા, લેકિન ખુદ
કાનૂ અન્ફુ-સહુમ યઝ઼ુલિમૂન ० સુ઼મ્મા ઇન્ના રબ્બકા લિલ્લઝ઼ીના
ઉન્હોંને અપને આપ પર ઝુલ્મ કિયા હૈ (૧) ફિર તુમ્હારા ખુદા ઐસે લોગોં સે જિન્હોંને જહાલત
અ઼મિલુસ સૂઆ બિ-જહા-લતિન સુ઼મ્મા તાબૂ મિમ બઅ્-દિ ઝ઼ાલિકા
કે સબબ બુરે કામ કિયે ફિર ઈન બદ આમાલિયોંકે બાદ ઉન્હોંને તૌબા કી
વ અસ઼્લહૂ ઇન્ના રબ્બકા મિમ બઅ્-દિહા લ-ગ઼ફૂરુર્રહ઼ીમ ० ૬
ઔર અપને આમાલ દુરસ્ત કર લિયે તો તુમ્હારા રબ ઈસકે બાદ બળા બખ્શનેવાલા રહમવાલા હૈ (૨) ૨૧
ઇન્ના ઇબ્રાહીમા કાના ઉમ્મતન ક઼ાનિતલ લિલ્લાહિ હ઼નીફા ط
બેશક ઈબ્રાહીમ બળે મુકતદા ફરમાંબરદાર થે, સિર્ફ એક તરફ કે હો રહે થે.
વલમ યકુ મિનલ મુશરિકીન ० શાકિરલ લિ-અન્ઉ઼મિહ ط
ઔર વો શિર્ક કરનેવાલોમેસેં નહી થે. (૩) (બલ્કે) અલ્લાહકી નેઅમતોંકે શુક્ર ગુઝાર થે
ઇજ-તબાહુ વ હદાહુ ઇલા સિ઼રાતિ઼મ મુસ્તક઼ીમ ० વ આ-તય્નાહુ
(ખુદાને) ઉનકો ચુન લિયા થા ઔર સીધી રાહ પર લગા દિયા થા ઔર હમને દુન્યામેં
ફિદ દુન્યા હ઼-સનહ ط વ ઇન્નહૂ ફિલ આખિ઼-રતિ
ઉનકો ખુબીયાં અતા કી . ઔર વો આખિરત મેં ભી નેક

તફસીર : (૧) સુરએ અનઆમમાં આનુ વર્ણન આવી ગયું છે. (૨) કુફ્ર અને ગુનાહોથી સાચી તવબહ કર્યા પછી પોતાની હાલત સુધારી લેવાથી તેમજ મુસલમાન બની જવાથી ખુદાપાક ગુનાહોને માફ કરી દે છે. (૩) વસ્તુઓના હલાલ હરામ હોવામાં તેમજ દીનની બીજી બાબતોમાં અસલ ઈબ્રાહીમી દીન છે અને અરબના લોકો આપ (સ.)ને હનીફ કહે છે તેમના દીનનો દાવો કરી શિર્ક કરતા તે તેની રાહ નથી.

لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ ثُمَّ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ
مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۭ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝
اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ۭ
وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا
كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ اُدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ رَبِّكَ
بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِيْ
هِيَ اَحْسَنُ ۭ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ
سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ۝ وَاِنْ عَاقَبْتُمْ
فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهٖ ۭ وَلَىِٕنْ صَبَرْتُمْ
لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصّٰبِرِيْنَ ۝ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا
بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِيْ ضَيْقٍ
مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا
وَّالَّذِيْنَ هُمْ مُّحْسِنُوْنَ ۝

લમિનસ્ સ્વાલિહ઼ીન ૦ સુમ્મા અવ-હ઼યુના
લોગોમેંસે હોંગે (૧) ફિર હમને તુમપર
ઈલયકા અનિત તબિઅ્ મિલ્લતા
વહી ભેજી કે તુમ ઈબ્રાહીમકે તરીકે પર ચલો જો એક તરફ
ઈબ્રાહીમા હ઼નીફા ઼ વમા કાના મિનલ
કે હોકર રહે થે ઔર વો શિર્ક કરનેવાલોંમેં
મુશરિકીન ૦ ઈન્નમા જુઈલસ સબ્તુ
મેં સે ન થે (૨) સનીચર કે દિન કી તા'ઝીમ હમને ઉન્હી
અ્-લલ્લઝ઼ીનખ઼-ત-લફૂ ફીહ ઼ વ ઈન્ના
લોગોં પર ડાલી જો આપસમેં ઈખતિલાફ કરતે થે ઔર બેશક
રબ્બકા લ-યહ઼કુમુ બય-નહુમ યવ-મલ
તુમ્હારા રબ કયામત કે દિન ઉનમેં આપસકા
ક઼િયા-મતિ ફીમા કાનૂ ફીહિ
ફૈસલા કર દેગા જિસસે કે વો ઈખતિલાફ કરતે
મ
૩ **યખ઼્તલિફૂન ૦ ઉદઉ઼ ઈલા સબીલિ રબ્બિકા બિલ હ઼િક-મતિ વલ**
થે (૩) લોગોંકો બુલાઓ અપને રબકી રાહકી તરફ હિકમત ઔર
મવઈ઼-ઝ઼તિલ હ઼-સ-નતિ વ જાદિલ્હુમ બિલ્લતી હિયા અહ઼-સન ઼
દિલનશીન નસીહતોં કે ઝરીએ ઔર બહસ કરો ઉનકે સાથ બળી ખૂબીસે
ઈન્ના રબ્બકા હુવા અઅ્-લમુ બિમન દ઼લ્લા અ્ન સબીલિહી વહુવા
જો શખ્સ ઉસકે રાસ્તે સે ભટક ગયા તુમ્હારા રબ ઉસે ખૂબ જાનતા હૈ, ઔર (ખુદાકે)
અઅ્-લમુ બિલ મુહ-તદીન ૦ વ ઈન આ઼ક઼બ્તુમ ફ-આ઼ક઼િબૂ બિ-
રાહ પર ચલનેવાલોંકો ભી ખૂબ જાનતા હૈ (૪) ઔર અગર તુમ કિસીસે બદલા લો, તો સિર્ફ ઈતનાહી
મિસ્લિ મા ઊ઼ક઼િબ્તુમ બિહ ઼ વ લઈન સ઼-બરતુમ લહુવા ખ઼યરુલ
બદલા લો જિસ કદરકે તુમ્હારે સાથ બુરા સુલૂક કિયા ગયા હો ઔર અગર તુમ સબ્ર કરલો તો સબ્ર
લિસ્ સ઼ાબિરીન ૦ વસ્બિર વમા સ઼બ્રુકા ઈલ્લા બિલ્લાહિ વલા
કરનેવાલોં કે લિયે બડી ભલાઈ હૈ તુમ સબ્ર કરો તો તુમ્હારા સબ્ર કરના ભી ખુદાકી તવફીકસે હૈ ઔર
તહ઼-ઝન અ્-લયહિમ વલા તકુ ફી દ઼યક઼િમ મિમ્મા યમ્કુરૂન ૦
ઉન પર ગમ ન કરો ઔર યે લોગ જો તરકીબેં કરતે હૈં ઉસસે તંગદિલ મત હોં
૬ **ઈન્નલ્લાહા મઅ઼લ્લઝ઼ીનત તક઼વ્ વલ્લઝ઼ીના હુમ મુહ઼સિનૂન ૦**
૨૨ બેશક અલ્લાહ પરહેઝગાર લોગોંકે સાથ હૈ ઔર વોહી નેક લોગ હૈ

તફસીર : (૧) દુન્યાની ખુબીઓ એ છે કે સઘળા પયગંબરો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની અવલાદ થયા કુલ જહાનના દિલોમાં તેમનું પ્રેમ છે. (૨) એટલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) પછી દરમિયાનમાં યહુદીઓ તથા ઈસાઈઓને તેઓની સ્થિતિ અનુસાર કંઈ ફેરફાર કરી હુકમો આપ્યા હતા ફરી હઝરત (સ.) સૌથી છેલ્લા નબી થયા તો તેમને પાછા તેજ ઈબ્રાહીમી દીન પર ચાલવા અને તેને નવેસરથી સજીવન કરવાનો હુકમ થયો. (૩) એટલે અસલ ઈબ્રાહીમી દીનમાં શનીવારની તા'ઝીમનો હુકમ ન હતો તેથી ઈસ્લામમાં પણ નથી. (૪) દીનના માર્ગમાં જે તમને તકલીફ પહોંચાડવામાં આવે અને બદલો લેવાનો મોકો મળે તો તેટલાજ પ્રમાણમાં બદલો લેવો જાઈઝ છે પરંતુ સબ્ર કરવુ વધારે બેહતર છે.

(۱۷) سُوْرَةُ بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ مَكِّیَّةٌ (۵۰)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سُبْحٰنَ الَّذِیْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَیْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِیْ بٰرَكْنَا حَوْلَهٗ لِنُرِیَهٗ مِنْ
اٰیٰتِنَا ؕ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ ۝۱ وَاٰتَیْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ
وَجَعَلْنٰهُ هُدًى لِّبَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ اَلَّا تَتَّخِذُوْا مِنْ
دُوْنِیْ وَكِیْلًا ۝۲ ذُرِّیَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ ؕ اِنَّهٗ كَانَ
عَبْدًا شَكُوْرًا ۝۳ وَقَضَیْنَآ اِلٰى بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ فِی
الْكِتٰبِ لَتُفْسِدُنَّ فِی الْاَرْضِ مَرَّتَیْنِ وَلَتَعْلُنَّ
عُلُوًّا كَبِیْرًا ۝۴ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ اُوْلٰىهُمَا بَعَثْنَا عَلَیْكُمْ
عِبَادًا لَّنَآ اُولِیْ بَاْسٍ شَدِیْدٍ فَجَاسُوْا خِلٰلَ الدِّیَارِ ؕ
وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُوْلًا ۝۵ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَیْهِمْ
وَاَمْدَدْنٰكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِیْنَ وَجَعَلْنٰكُمْ اَكْثَرَ نَفِیْرًا ۝۶

સૂરઈ બની ઈસરાઈલ

યે સૂરત મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૧૧૧) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

સુબ્હ઼ાનલ્લઝ઼ી અસરા બિ-અ઼બ્દિહી

પાક હૈ વો ઝાત જો લે ગઈ અપને બંદેકો

લય-લમ મિનલ મસ્જિદિલ હ઼રામિ ઈલલ

રાતકે વકત મસ્જીદે હરામ (કા'બા)સે મસ્જીદે અકસા

મસ્જિદિલ અક઼-સ઼લ્લઝ઼ી બારક્‌ના હ઼વ-લહૂ

(બયતુલ મુકદદસ)કી તરફ વો (મસ્જીદે અકસા) જિનકે અતરાફ

લિનુરિ-યહૂ મિન આયાતિના ط ઈન્નહૂ

કો હમને બરકતેં દી હૈ તાકે ઉસકો દિખાદેં હમ નિશાનીયાં

હુવસ સમીઉ઼લ બસ઼ીર ૦ વ આ-તય્‌ના મૂસલ કિતાબા વ જઅ઼લ્નાહુ હુદલ

બેશક વો સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ (૧) ઔર દી હમને મૂસાકો કિતાબ ઔર બનાયા ઉસે હિદાયત

લિ-બની ઈસરાઈલા અલ્લા તત્તખ઼િઝ઼ૂ મિન દૂની વકીલા ٥ ઝ઼ુર્રિય્યતા મન

બની ઈસરાઈલકે લિયે (ઔર કહા) મેરે સિવા કીસીકો અપના કારસાઝ ન બનાવ અય ઉન લોગોંકી અવલાદ

હ઼મલ્ના મ-અ઼ા નૂહ઼ ط ઈન્નહૂ કાન઼ા અ઼બ્દન શકૂરા ૦ વ ક઼-દ઼યના ઈલા

જિન્હેં હમને નૂહકે સાથ (કિશતી) પર ચળ્હા દિયા થા બેશક વો (નૂહ) બન્દે થે શુક્ર કરનેવાલે ઔર હુકમ

બની ઈસરાઈલા ફિલ કિતાબિ લતુફસિદુન્ના ફિલ અરદ઼િ મર્રતય્‌નિ વ

કિયા હમને બની ઈસરાઈલ કો કિતાબમેં કે તુમ લોગ ઝમીન પર દો મરતબા ફસાદ કરોગે. ઔર

લતઅ઼-લુન્ના ઉ઼લુવ્વન કબીરા ૦ ફઈઝ઼ા જાઆ વઅ઼-દુ ઊલાહુમા બ-અ઼સ઼ના

અલબત્તા બુલંદી હાસિલ કરોગે તુમ બળી બુલંદી પસં જબ ઉન દો મેંસે પેહલા વા'દા આયા તો ભેજે હમને

અ઼-લયકુમ ઈ઼બાદલ લના ઉલી બઅ઼-સિન શદીદિન ફજાસૂ ખ઼િલાલદ દિયાર ط

તુમ પર અપને બન્દે લળાઈ કરનેવાલે, પસ બૈઠ ગએ ઘરોંમેં

વ કાના વઅ઼-દમ મફઊ઼લા ૦ સુમ્મા રદદ-ના લકુમુલ કર્રતા અ઼-લયહિમ

ઔર યે એક વા'દા હૈ (ખુદાકા) પૂરા કિયા હુવા ફિર હમને ફેર દિયા તુમ્હારે લિયે ગલ્બા ઉનકે ઉપર

વઅમ્દદનાકુમ બિ-અમ્વાલિવ વ બનીના વ જ-અ઼લ્નાકુમ અક-સૂરા નફીરા ૦

ઔર મદદ દી તુમકો હમને માલ ઔર બેટોંસે ઔર હમને તુમકો લશકરમેં અકસરિયત (બહુમતી) દી.

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે પોતાના રસુલ (સ.)ને મેઅરાજની રાત્રે બુરાક ઉપર મક્કાથી બયતુલ મુકદ્દસ અને આગળ આકાશો ઉપર લઈ ગયા અહિં આટલુજ વર્ણન છે બાકી સુરએ નજમમાં છે.

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ ۟ وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَا ؕ
فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُوْٓءٗا وُجُوْهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا
الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوْهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِيُتَبِّرُوْا مَا عَلَوْا
تَتْبِيْرًا ۝ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يَّرْحَمَكُمْ ۚ وَاِنْ عُدْتُّمْ
عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ حَصِيْرًا ۝ اِنَّ هٰذَا
الْقُرْاٰنَ يَهْدِيْ لِلَّتِيْ هِيَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ
الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيْرًا ۝
وَّاَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
اَلِيْمًا ۝ وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ ؕ وَ
كَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ۝ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ
فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً
لِّتَبْتَغُوْا فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَ
الْحِسَابَ ؕ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنٰهُ تَفْصِيْلًا ۝ وَكُلَّ

ઈન અહ્-સન્તુમ અહ્-સન્તુમ લિ-અન્ફુ-
અગર તુમ નેકી કરોગે તો અપની જાનકે લિયે નેકી કરોગે
સિકુમ ۦ વ ઈન અ-સઅ્-તુમ ફ-લહા ؕ ફઈઝા
ઔર અગર બુરાઈ કરોગે તુમ તબભી અપનેહી લીયે ઔર
જાઆ વઅ્-દુલ આખિ્-રતિ લિ-યસૂઊ
જબ આયા વા'દા દૂસરા તો ભેજે ઔર બંદે જો તુમ્હારે ચેહરે
વુજૂ-હકુમ વ લિ-યદખુ઼લુલ મસ્જિદા કમા
બિગાળ દેં (માર મારકર) ઔર મસ્જીદમેં દાખિલ હો જૈસે પેહલી
દ-ખ઼લૂહુ અવ્વલા મર્રતિંવ વ લિ-યુતબ્બિરૂ
મરતબા ઘુસ ગએ થે તાકે જિસ પર
મા અ્-લવ તત્બીરા ۝ અ્સા રબ્બુકુમ
ગાલિબ આવેં ઉસે વીરાન કરદેં કરીબ હૈ કે તુમ્હારા
અંય્યર-હ્-મકુમ ۚ વ ઈન ઉ્દતુમ ઉ્દના ۘ
રબ તુમ પર રહમ કરે ઔર અગર તુમ ફિર શરારત

વ જ-અ્લ્ના જહન્નમા લિલ કાફિરીના હ્સીરા ۝ ઈન્ના હાઝ઼લ કુરઆના
કરોગે તો હમભી ફિર વોહી કરેંગે ઔર બનાયા હમને દોઝખકો કાફિરોંકે લીયે જેલ ખાના (૧) બેશક યે કુરઆન
યહદી લિલ્લતી હિયા અક્-વમુ વ યુબશ્શિરુલ મુઅ્મિનીનલ લઝ઼ીના યઅ્મલૂનસ્
હિદાયત કરતા હે ઐસે તરીકે પર જો બિલકુલ સીધા હૈ ખુશખબરી દેતા હૈ ઉન લોગોંકો જો ઈમાન લાએ
સ્વાલિહાતિ અન્ના લહુમ અજ-રન કબીરા ۝ વ અન્નલ લઝ઼ીના લા યુઅ્મિનૂના બિલ
હૈં અચ્છે કામ કરતે હૈં ઈસ બાતકી કે ઉનકે લીયે બળા ભારી સવાબ હૈ ઔર જો લોગ આખિરત પર
આખિ્-રતિ અઅ્-તદના લહુમ અ્ઝ઼ાબન અલીમા ۝ વ યદઉ્લ ઈન્સાનુ બિશ
ઈમાન નહી રખતે હમને ઉનકે લિયે બળા દર્દનાક અઝાબ તૈયાર રખ્ખા હૈ ઔર (બા'ઝ) ઈન્સાન બુરાઈકી
શર્રિ દુઆ્-અહૂ બિલ ખૈર ؕ વ કાનલ ઈન્સાનુ અ્જૂલા ۝ વ જ-અ્લ્નલ લય્લા
તરફ ઈસ તરહ બુલાતા હૈ જૈસે ભલાઈકી તરફ ઔર બેશક ઈન્સાન જલ્દબાઝ હૈ (૨) ઔર હમને રાત ઔર
વન નહારા આ-ય-તયનિ ફ-મ-હવ્ના આ-યતલ લયલિ વ જ-અ્લ્ના આ-યતન નહારિ
દિનકો નિશાનીયાં બનાઈ ફિર રાતકી નિશાનીકો હમને ધુંધલા કર દિયા ઔર દિનકી નિશાનીકો
મુબસ્વિ-રતલ લિ-તબ્તગૂ ફદ્-લમ મિર્રબ્બિકુમ વ લિ-તઅ્-લમૂ અ્-દ-દસ
હમને રૌશન કર દિયા તાકે (દિનમેં) રબસે રોઝી તલાશ કરો ઔર બરસકી ગિનતી ઔર
સિનીના વલ હ્સિાબ ؕ વ કુલ્લા શયઈન ફસ્સ્વલ્નાહુ તફસીલા ۝ વ કુલ્લા
હિસાબ મા'લૂમ કર સકો ઔર હમને હર ચીઝકો તફસીલ કે સાથ બયાન કર દિયા હૈ (૩) ઔર હમને

તફસીર : (૧) તોરેતમાં કહી દીધુ હતું કે બે વખત બની ઈસરાઈલ શરારત કરશે તેની સજામાં શત્રુ તેમના દેશ ઉપર ચઢાઈ કરી જીતી લેશે આમજ થયું એકવાર જાલૂત ફતેહમંદ થયો ફરી ખુદાપાકે તેને હઝરત દાઉદ (અ.) ના હાથથી હલાક કર્યો તે પછી બની ઈસરાઈલને વધુ શકતી આપી હઝરત સુલેમાન (અ.)ની સલ્તનતમાં બીજી વખત ફારસી લોકોમાં બખ્ત નસરને જીત મળી ત્યારથીતેની સલ્તનત જોર ન પકડી હવે ફરમાવ્યુ કે ખુદાપાક મહેરબાની કરવા ચાહે છે હવે તમો આ નબી (સ.)ને તાબે થશો તો આપીશુ તો એમજ થયું કે તેઓએ હઝરત (સ.)ની તાબેદારી કરી નહિં તેથી ખુદાપાકે મુસલમાનોને તેઓના ઉપર સત્તા આપી તેઓને ઝલીલ કર્યા તેમજ આખિરતમાં તેઓ માટે દોઝખ તૈયાર છે. (૨) એટલે ગભરાય છે કે મારી દુઆ જલ્દી કેમ કબૂલ થતી નથી ? પરંતુ ↗

↗ તેની કેટલીક માંગણીઓ તેના હકમાં બુરી હોય છે અગર તે કબુલ થયા કરે તો માણસ ખરાબ થઈ જાય ખુદાપાક દરેક રીતે બેહતર જાણનાર છે તેની મરજી પર શુક્ર ગુઝાર રહેવુ જોઈએ. (૩) ગભરાવાથી કે ઉતાવળથી કંઈ ફાયદો નથી દરેક વસ્તુ માટે એક વખત અને અંદાજો મુકર્રર છે રાત દીવસનેજ જુઓ કોઈના ગભરાવાથી કે દુઆ કરવાથી કંઈ રાત કે દીવસ માં વધઘટ થતી નથી તેનો વખત આવે પોતાની મેળેજ સવાર અને સાંજ થઈ જાય છે →

ર ૧ મ ૪ વકફે લાઝિમ

اِنْسَانٍ اَلْزَمْنٰهُ طٰٓئِرَهٗ فِيْ عُنُقِهٖ ؕ وَنُخْرِجُ لَهٗ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ كِتٰبًا يَّلْقٰىهُ مَنْشُوْرًا ۝ اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ؕ كَفٰى
بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ۝ مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا
يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ؕ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ
حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ۝ وَاِذَآ اَرَدْنَآ اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً
اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا فَفَسَقُوْا فِيْهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ
فَدَمَّرْنٰهَا تَدْمِيْرًا ۝ وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُوْنِ
مِنْۢ بَعْدِ نُوْحٍ ؕ وَكَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًۢا
بَصِيْرًا ۝ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهٗ
فِيْهَا مَا نَشَآءُ لِمَنْ نُّرِيْدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهٗ جَهَنَّمَ ۚ
يَصْلٰىهَا مَذْمُوْمًا مَّدْحُوْرًا ۝ وَمَنْ اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَ
سَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ

ઇન્સાનિન અલ-ઝમ્નાહુ તાઇ-રહૂ ફી
હર ઈન્સાન કે અમલકો ઉનકે ગલેકા હાર બના કર રખ્ખા
ઉનુકિહ ط વ નુખ઼્રિજુ લહૂ યવ-મલ કિયા-મતિ
હૈ ઔર કયામત કે દિન હમ ઉસકો આમાલ નામા
કિતાબંય યલ્કાહુ મન્શૂરા ૦ ઇક્-રઅ્
નિકાલ કર ઉસકે સામને કર દેંગે (૧) પઢ લે અપના
કિતાબક ط કફા બિ-નફસિકલ યવમા અ્-લયકા
નામએ આમાલ? આજ તૂ અપના ખુદહી
હસીબા ط મનિહ-તદા ફઇન્નમા યહ-તદી
મુહાસિબ હૈ જિસને હિદાયત પાઈ પસ બેશક અપને
લિ-નફસિહ ج વ મન દલ્લા ફઇન્નમા યદિલ્લુ
લિયે હિદાયત પાઈ, ઔર જો શખ્સ ગુમરાહ હુવા પસ બેશક વો
અ્-લયહા ط વલા તઝિરુ વાઝિ-રતુંવ વિઝરા
અપનેહી લિયે ગુમરાહ હુવા ઔર કોઈ શખ્સ કિસી દૂસરેકા મ
ઉખ઼્રા ط વમા કુન્ના મુઅઝ઼-ઝ઼િબીના હત્તા નબ-અ્-સા રસૂલા ૦ ૪
બોઝ નહી ઉઠાતા ઔર હમ ઉસ વકત તક કિસી પર અઝાબ નહી કરતે કે ઉનકે પાસ એક પયગમ્બર ન ભેજ દેં (૨)
વ ઇઝ઼ા અ-રદના અન નુહલિકા કર-યતન અ-મરના મુત-રફીહા ફ-ફ-સકૂ
ઔર જબ હમ કિસી બસ્તીકો હલાક કરદેને કા ઈરાદા કરતે હૈં તો હમ ઉનકે માલદારોમેં યે બાત ડાલ
ફીહા ફ-હક્કા અ્-લયહલ કવલુ ફ-દમ્મરનાહા તદમીરા ૦ વ
દેતે હૈ જિસસે વો નાફરમાની કરને લગતે હૈં પસ ઉનપર સાબિત હો જાતી હૈ યે બાત (ગુનાહ) ફિર
કમ અહ-લકના મિનલ કુરૂનિ મિમ બઅ્-દિ નૂહ ط વ કફા બિ-રબબિકા
હમ ઉસે હલાક કર દેતે હૈ ઔર હમને નૂહકે બાદ બહુતસોંકો (ઝમાનોં તક) હલાક કિયા ઔર ખુદા
બિ-ઝુનૂબિ ઇબાદિહી ખબીરમ બસીરા ૦ મન કાના યુરીદુલ આજિ-લતા
અપને બન્દોં કે ગુનાહોં સે પૂરી તરહ બા ખબર ઔર આગાહ હૈ જો શખ્સ કે દુન્યાવી નફા જલ્દ ચાહે ઉસે જલ્દ
અ્જ્જલ્ના લહૂ ફીહા મા નશાઉ લિમન નુરીદુ સુમ્મા જ-અલ્ના લહૂ
દેતે હૈ ઉસમેંસે જો કુછ કે હમ ચાહતે હૈં ફિર જિસકો ચાહતે હૈં ફિર ઉસકે વાસ્તે દોઝખ લાઝિમ
જહન્નમ ج યસ્લાહા મઝ્મૂમમ મદહૂરા ૦ વ મન અરાદલ આખિ-રતા
કરતે હૈ દાખિલ હોગા ઉસમેં બુરે હાલસે ધુત્કારા હુવા ઔર જિસને આખિરત ચાહી
વ સઆ લહા સઅ્-યહા વહુવા મુઅ્મિનુન ફ-ઉલાઇકા કાના સઅ્-યુહુમ
ઔર ઉસકે લિયે કોશિશ કી ઔર વો ઈમાન વાલા હૈ પસ ઐસે હી લોગોંકી કોશિશ કામિયાબ હોગી

→ પેજ (૩૯૪) ની તફસીર : તેજ પ્રમાણે ભલાઈ બુરાઈ પણ એક બીજાની પાછળ ખુદાઈ નિયમ અનુસાર આવ્યા કરે છે બન્ને નમુના ખુદાપાકની કુદરતના છે.

પેજ (૩૯૫) ની તફસીર : (૧) ક્યામતના દીવસે બુરી કિસ્મતની સાથે ગળાના હાર મુજબ બુરા કામ લાગેલાજ છે તે છુટી શક્તા નથી ક્યામતના દીવસે તેજ નજરે પડશે. (૨) એટલે બુરા કામ બેશક આફત લાવે છે પરંતુ ખુદાપાક સમજાવ્યા વિના કોઈને પકડતો નથી તે માટે જ પહેલા નબી મોકલે છે.

مَشْكُوْرًا ۝ كُلًّا نُّمِدُّ هٰٓؤُلَآءِ وَهٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ؕ
وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُوْرًا ۝ اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا
بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجٰتٍ وَّاَكْبَرُ
تَفْضِيْلًا ۝ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُوْمًا
مَّخْذُوْلًا ۝ وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًا ؕ اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا
فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا
كَرِيْمًا ۝ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ
وَقُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِيْ صَغِيْرًا ۝ؕ رَبُّكُمْ اَعْلَمُ
بِمَا فِيْ نُفُوْسِكُمْ ؕ اِنْ تَكُوْنُوْا صٰلِحِيْنَ فَاِنَّهٗ كَانَ
لِلْاَوَّابِيْنَ غَفُوْرًا ۝ وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ
وَابْنَ السَّبِيْلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ۝ اِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ
كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ ؕ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ۝

મશકૂરા ૦ કુલ્લંન નુમિદ્દુ હા-ઉલાઇ વ
ઉનકી કદર કી જાએગી. હર એક કો હમ મદદ દેતે હૈ ઔર
હા-ઉલાઇ મિન અ'તાઇ રબ્બિક ط વમા કાના
તેરે રબકી તરફસે ઉનકી બખ્શિશ હોતી હૈ ઔર તેરે
અ'તાઉ રબ્બિકા મહ્ઝૂરા ૦ ઉન્ઝુર કયફ઼ા
રબકી બખ્શિશ બંદ નહી હૈ દેખીયે (ઔર ગૌર કીજીયે)
ફદ્-દલ્ના બઅ્-દહુમ અ'લા બઅ્-દ્ ط
કિસ તરહ હમને ફઝીલત દી બા'ઝકો બા'ઝ પર
વલલ આખિ્-રતુ અક-બરુ દ-રજાતિંવ વ
ઔર (દરઅસ્લ આકિબત હી બુઝુર્ગ ઔર ફઝીલત દેને મેં
અક-બરુ તફદ્દીલા ૦ લા તજ-અ'લ મઅ'લ્લાહિ
સબસે બળા વસીલા હૈ (ઔર) તુ ખુદાએ વાહિદ કે સાથ કિસી
ઇલાહન આ-ખ્-રા ફ-તક્ઉદા મઝ્મૂમમ
ઔર કો ખુદા મત બના વરના બૈઠા રેહ જાએગા હલાકત
ع મખ્ઝૂલા ૦ વ કદ્દા રબ્બુકા અલ્લા તઅ્-બુદૂ ઇલ્લા ઇય્યાહુ વ બિલ
૨ ઔર મલામત મેં ઔર હુકમ કિયા તેરે રબને કે ખુદાકે સિવા કિસીકી ઈબાદત ન કરો ઔર માં
મ વાલિદયનિ ઇહસાના ط ઇમ્મા યબ્લુગન્ના ઇન્દકલ કિ-બ-રા અ-હદુહુમા
૪ બાપકે સાથ મહેરબાની સે પેશ આવ ઔર જબ ઈન દોનોંમે સે એક યા દોનોં ઝઈફીકો પહુંચેં તો ઉનકે
અવ કિલાહુમા ફલા તકુલ લહુમા ઉફ-ફિંવ વલા તન-હરહુમા વકુલ લહુમા
સામને ઉફ તક મત કર ઔર ડાટભી મત ઔર દોનોં કે સાથ જબ તુ બાત કરને લગે તો નિહાયત અદબ ઔર
કવ-લન કરીમા ૦ વખ્ફિદ્ લહુમા જનાહઝ્ ઝુલ્લિ મિનર રહ્-મતિ વ
તા'ઝીમ સે બાત કર ઔર માં બાપ કે લિયે અપની ઝિલ્લત કે બાઝુ નીચે કર મહેરબાની ઔર
કુર રબ્બિર-હમહુમા કમા રબ્બયાની સગીરા ૦ રબ્બુકુમ અઅ્-લમુ
કેહ મેરે ખુદા ઈન પર ઐસાહી રહમ કર જૈસાકે ઈન્હોને મુઝે બચપનમેં પાલા પોસા તુમ્હારા રબ ખૂબ જાનતા હૈ
બિમા ફી નુફૂસિકુમ ط ઇન તકૂનૂ સાલિહીના ફ-ઇન્નહૂ કાના લિલ
જો કુછ કે તુમ્હારે દિલમેં હૈ અગર તુમ નેકી કરનેવાલે હો તો બેશક તૌબા કરનેવાલોંકો
અવ્વાબીના ગફૂરા ૦ વ આતિ ઝલ કુરબા હક્-કહૂ વલ મિસ્કીના વબ્નસ
બખ્શનેવાલા હૈ (૧) ઔર દો નઝદીકકે રિશ્તેદારોંકો ઉનકા હક ઔર દો મિસ્કીન ઔર મુસાફિરોંકો
સબીલિ વલા તુબઝ્-ઝિર તબ્ઝીરા ૦ ઇન્નલ મુબઝ્-ઝિરીના કાનૂ
(ભી) ઔર ફુઝૂલ ખર્ચ મત કરો (૨) બેશક જો લોગ ફુઝૂલ ખર્ચી કરતે હૈ
ઇખ્વાનશ શયાતીન ط વ કાનશ શયતાનુ લિ-રબ્બિહી કફૂરા ૦
વો શયતાન કે ભાઈ હૈ ઔર શયતાન અપને ખુદાસે કુફ્ર કરનેવાલા હૈ (૩)

તફસીર : (૧) માં બાપની તા'ઝીમ અને નમ્રતા પૂર્વક વર્તણુક હોવી જોઈએ કોણ કેવા દિલથી તેમની સેવા કરે છે તેનાથી ખુદાપાક સારી રીતે જાણે છે તેથી નેકી અને ભલાઈની નિય્યત હોવા છતાં કોઈ વખત તેમની નારાજીનું કારણ બની જાય તો તૌબા કરવાથી ખુદાપાક માફ કરી દેશે. (૨) શરીઅત મુજબ સઘળા હક્કો અદા કરો અને વાજબી મોકા વિના માલને ખર્ચ કરી બરબાદ ન કરો ગુનાહના અને ખોટા કામો તેમજ જાઈઝ કામમાં જરૂર ઉપરાંત ખર્ચવુ પણ ફુઝુલ ખર્ચી છે. (૩) એટલે માલ ખુદાપાકની બહુ મોટી નેઅમત છે એથી બે ફિકરીથી ઈબાદત કરી શકે અને ઈસ્લામી સેવાથી સવાબ મળે અને જન્નતમાં દરજા વધે જેથી તેને વાજબી મોકા વિના ઉડાવવુ ના શુકરી છે.

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ تَرْجُوْهَا
فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُوْرًا ۝ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوْلَةً
اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوْمًا
مَّحْسُوْرًا ۝ اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ
اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرًا ۢ بَصِيْرًا ۝ وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ
خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ اِنَّ قَتْلَهُمْ
كَانَ خِطْاً كَبِيْرًا ۝ وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰٓى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً
وَسَآءَ سَبِيْلًا ۝ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ
اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُوْمًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهٖ
سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفْ فِّي الْقَتْلِ اِنَّهٗ كَانَ مَنْصُوْرًا ۝
وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى
يَبْلُغَ اَشُدَّهٗ وَاَوْفُوْا بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ
مَسْـُٔوْلًا ۝ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ

વ ઈમ્મા તુઅ્-રિદન્ના અન્હુમુબ-તિગાઅ
ઔર અગર (તુ કુછ દે સકે કિસી વજહસે ઔર) મુંહ ફેરે ઉસસે.
રહ્-મતિમ મિર રબ્બિકા તરજૂહા ફકુલ
તાકે અપને ખુદા સે રહમ કી ઉમ્મીદ રખ્ખે, તો કેહ ઉન
લહુમ કવ્-લમ મય્સૂરા ૦ વલા તજ-અલ
(માંગનેવાલોં)કો મીઠી ઔર આસાન બાત (૧) ઔર અપને હાથ
ય-દ-કા મગ્લૂ-લતન ઈલા ઉનુકિકા વલા
ગરદન સે બંધે હુવે મત બના ઔર ન
તબ્સુતહા કુલ્લલ બસ્તિ ફ-તક્ઉદા
ઈન્હેં બિલકુલ ખુલે છોળ દો પસ બૈઠ રહેગા તુ મલાલ કિયા
મલૂમમ મહ્સૂરા ૦ ઈન્ના રબ્બકા યબ્સુતુર
હુવા અફસોસ કરતા હુવા (૨) બેશક તુમ્હારા રબ ઔર દેતા
રિઝ્કા લિ-મંય યશાઉ વ યક્દિર ઈન્નહૂ
હૈ રિઝકકો જિસ્કો ચાહે ઔર વોહી તંગી કર દેતા હૈ તહકીક વો
કાના બિ-ઈબાદિહી ખબીરમ બસીરા ૦ વલા તક્તુલૂ અવ્લા-દકુમ
અપને બંદેકો દેખનેવાલા ખબરદાર હૈ (૩) ઔર મત માર ડાલો અપની અવલાદ કો
ખશ-યતા ઈમ્લાક નહ્નુ નરઝુકુહુમ વ ઈય્યાકુમ ઈન્ના કત્લહુમ
મુફલીસી કે ડરસે હમ રિઝક દેતે હૈં ઉનકો ઔર તુમકો બેશક ઉનકો કત્લ કરના બહુત
કાના ખિત્અન કબીરા ૦ વલા તક્-રબુઝ ઝિના ઈન્નહૂ કાના ફાહિશહ
બળી ગલતી હૈ ઔર બુરા રાસ્તા હૈ. (૪) ઔર ઝિનાકારીકે કરીબ ભી મત જાવ ઈસલીયે કે યે બેહયાઈ હૈ
વ સાઆ સબીલા ૦ વલા તક્તુલુન નફ-સલ્લતી હર્રમલ્લાહુ ઈલ્લા બિલ
ઔર બુરા રાસ્તા હૈ (૫) ઔર મત કત્લ કરો કિસી ઐસી જાનકો જિસકા કત્લ ખુદાને હરામ
હક્ક વ મન કુતિલા મઝ્લૂમન ફ-કદ જ-અલ્ના લિ-વલિય્યિહી
કિયા હો મગર વજહસે ઔર જો કોઈ કત્લ કિયા જાએ ઝુલ્મસે પસ તહકીક હમને ઉસકે વાલીકો ઈખતિયાર દિયા
સુલ્તાનન ફલા યુસરિફ ફિલ કત્લ ઈન્નહૂ કાના મન્સૂરા ૦
હૈ ચાહીયે કે વો ઝબરદસ્તી ન કરેં કત્લ કે બારેમેં બેશક વો (વારિસ) મદદ કિયા ગયા હૈ (૬)
વલા તક્-રબૂ માલલ યતીમિ ઈલ્લા બિલ્લતી હિયા અહ્-સનુ હત્તા
ઔર યતીમ કે માલકે કરીબ ભી મત જાવ મગર અચ્છી નિય્યતસે યહાં તક કે વો
યબ્લુગા અશુદ્-દહૂ વ અવ્ફૂ બિલ અહદિ ઈન્નલ અહદા કાના
(યતીમ) ઉમર લાયક (જવાન) હો જાય ઔર પુરા કરો અહદકો બેશક ઈસ અહદ કે બારેમેં પૂછા
મસઊલા ૦ વ અવ્ફુલ કય્લા ઈઝા કિલતુમ વ ઝિનૂ બિલ કિસ્તાસિલ
જાએગા (૭) ઔર જબ તિજારત યા સૌદે મેં નાપો તો અચ્છી તરહ નાપો ઔર સહીહ તરાઝૂસે

૯ ૩ મ ૪

તફસીર: (૧) એટલે જે માણસ સદા સખાવત કરતો રહે છે તેની પાસે કદાચ કોઈ ઉમેદવારનું તેની પાસેથી નિરાશ થઈ પાછા ફરવાનું ગમતુ નથી જેથી તે મોહતાજની કિસ્મતનું ખુદાપાક સખીઓ પાસે મોકલી આપે છે માટે કદાચ કોઈ વખત આપી શકો નહિ તો કોઈપણ મીઠી વાતથી જવાબ આપવો જોઈએ અને આગલી સૌ ખયરાતો પણ બરબાદ ન થઈ જાય. (૨) સૌ કોઈ એમ કેહશે કે એટલુ શા માટે આપી દીધુ કે પ્રોતે મોહતાજ થઈ ગયો. જરૂરી ખર્ચ થી વધે તે ખયરાત કરો. (૩) એટલે મોહતાજને જોઈ ચિંતામાં ન પડી જાવ કેમકે તેની મોહતાજી તમારા શિરે નથી તેની જવાબદારી અલ્લાહની છે આ વાત નબી (સ.) માટે ફરમાવી છે કારણ કે તે ઘણાજ સખી હતા જેના મન માલ ન નીકળી સકે તેના માટે તાકીદ છે હકીમ પણ ગરમીવાળાને સર્દ દવા અને સરદીવાળાને ગરમ દવા ↗ આપે છે. (૪) તે સમયે કાફિરો નાદારીની દેહશતથી દીકરીઓ મારી નાખતા હતા કે એમનો ખર્ચ ક્યાંથી લાવીશું ? તો તેની મનાઈ કરી. (૫) પર સ્ત્રીને જુઓ પણ નહિં જે ખોટો માર્ગ છે એક માણસ પરસ્ત્રી પર નિગાહ બગાડશે તો તેની સ્ત્રીપર બીજાની દાનત બગડશે. (૬) એટલે દરેકના ઉપર ખુનનો બદલો દેવાડવામાં મદદ કરવું જરૂરી છે ખુનીની તરફદારી કરવી મના છે તેમજ વારિસોને પણ જોઈએ કે એકના બદલે બેના પ્રાણ લેવાની કોશિશ કરે નહિં ➞

الْمُسْتَقِيْمِ ۭ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ۝ وَلَا تَقْفُ
مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ۭ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ
كُلُّ اُولٰۗىِٕكَ كَانَ عَنْهُ مَسْــُٔوْلًا ۝ وَلَا تَمْشِ فِي
الْاَرْضِ مَرَحًا ۚ اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ
الْجِبَالَ طُوْلًا ۝ كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهٗ عِنْدَ رَبِّكَ
مَكْرُوْهًا ۝ ذٰلِكَ مِمَّآ اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۭ
وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰـهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى فِيْ جَهَنَّمَ مَلُوْمًا
مَّدْحُوْرًا ۝ اَفَاَصْفٰىكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِيْنَ وَاتَّخَذَ مِنَ
الْمَلٰۗىِٕكَةِ اِنَاثًا ۭ اِنَّكُمْ لَتَقُوْلُوْنَ قَوْلًا عَظِيْمًا ۝ وَلَقَدْ
صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوْا ۭ وَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا
نُفُوْرًا ۝ قُلْ لَّوْ كَانَ مَعَهٗٓ اٰلِـهَةٌ كَمَا يَقُوْلُوْنَ اِذًا
لَّابْتَغَوْا اِلٰى ذِي الْعَرْشِ سَبِيْلًا ۝ سُبْحٰنَهٗ وَ
تَعٰلٰى عَمَّا يَقُوْلُوْنَ عُلُوًّا كَبِيْرًا ۝ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ

મુસ્તકીમ ઝાલિકા ખયરુંવ વ અહ-સનુ
વઝન (તોલ કર) દો યે અચ્છી બાત હૈ ઔર ઈસકા અંજામ ભી
તઅ-વીલા ० વલા તકફુ મા લય-સા લકા
અચ્છા હૈ (૧) ઔર મત અમલ કરો ઉસ બાત પર
બિહી ઈલ્મ ઈન્નસ સમ્અ વલ બ-સ્વરા
જિસ્કા ઈલ્મ ન હો ક્યોંકે (કયામતકે દિન) કાન, આંખેં ઔર
વલ ફુઆદા કુલ્લુ ઉલાઈકા કાના અન્હુ
દિલસે (ઉનકે કામોંકે બારે મેં) સવાલ કિયા
મસ્ઉલા ० વલા તમશિ ફિલ અર્દિ મ-રહા
જાએગા (૨) ઔર ઝમીન પર ઈતરાતા હુવા મત ચલ ઈસ
ઈન્નકા લન તખ્રિકલ અર્દા વ-લન તબ્લુગલ
લીયે કે ઈસ તરહ અકળ કર તૂ ન તો ઝમીનકો ચીર સકતા હૈ
જિબાલા તૂલા ० કુલ્લુ ઝાલિકા કાના
ન પહાડોંકી લંબાઈકો પહુંચ સકતા હૈ યે બુરે કામ હૈ જો
મ ૪ **સય્યિઉહૂ ઈન્દા રબ્બિકા મકરૂહા ० ઝાલિકા મિમ્મા અવ્હા ઈ-લયકા**
તેરે પરવરદિગાર કો સખ્ત ના પસંદ હૈ (૩) યે હિકમતકી બાતેં ઉસ વહીમેંસે હૈ જો
રબ્બુકા મિનલ હિક-મહ વલા તજ-અલ મ-અલ્લાહિ ઈલાહન આ-ખરા
તુમ્હારે રબને તુમ પર ભેજી હૈ ઔર મત બના ખુદા કે સાથ કિસી ઔરકો મા'બૂદ વરના તુઝે ઈલઝામ
ફતુલ્કા ફી જહન્નમા મલૂમમ મદહૂરા ० અ-ફ-અસ્ફાકુમ રબ્બુકુમ બિલ
લગા કર ધુત્કાર કર દોઝખમેં ફેંક દિયા જાએગા તો ક્યા ખુદાને તુમકો બેટોં કે સાથ ખુસૂસીયત
બનીના વત્ત-ખ-ઝા મિનલ મલાઈ-કતિ ઈનાસા ઈન્નકુમ લ-તકૂલૂના
દી હૈ ! ઔર અપને લિયે ફરિશતોં કો બેટીયાં બનાલી હૈ ? બેશક તુમ (જો ઐસી) બાત
૪ ૬ **કવ-લન અઝીમા ० વ લ-કદ સર્રફના ફી હાઝલ કુરઆનિ લિ-યઝ-ઝક-કરૂ**
કરતે હો યે બળી સખ્ત હૈ ઔર ઈસ કુરઆનમેં તરહ તરહસે બયાન પેશ કિયા હૈ તાકે વો અચ્છી તરહ સમઝલે
વમા યઝીદુહુમ ઈલ્લા નુફૂરા ० કુલ લવ કાના મ-અહૂ આલિ-હતુન કમા
ઔર ઉનકે લિયે ઝયાદા નહી હોતી મગર નફરત કેહ દો કે ઉસ (ખુદા) કે સાથ દૂસરે ખુદાભી હોતે જૈસા વો
યકૂલૂના ઈઝલ લબ્તગવ ઈલા ઝિલ અરશિ સબીલા ० સુબ્હા-નહૂ વ
કેહતે હૈ તો અર્શ વાલે તક ઉન્હોંને રાસ્તા પા લિયા હોતા (૪) પાક ઔર બરતર હૈ
તઆલા અમ્મા યકૂલૂના ઉલુવ્વન કબીરા ० તુસબ્બિહુ લહુસ સમાવાતુસ
ખુદા ઉન બાતોંમેં જો વો કેહતે હૈ યાની શિર્કસે પાક હૈ પાકી બયાન કરતે હૈ ઉસકી તમામ આસ્માન

➡ પેજ (૩૯૭) ની તફસીર : અથવા ખુની મળે નહિં તો તેના ભાઈ ભાડું ને ન મારે. (૭) એટલે યતીમના માલની યોગ્ય વ્યવસ્થા કરી તેનો ફાયદો કરી આપે તો બેહતર છે અને કોઈની સાથે કાંઈ કરાર કર્યા પછી તોડી નાખશો તો તેનો વબાલ જરૂર તમારા ઉપર પડશે.
પેજ (૩૯૮) ની તફસીર : (૧) એટલે ડાંડી મારી ઓછું વત્તુ ન તોલો એનાથી લેવડ દેવડનો બંદોબસ્ત બગડી જાય છે જોકે દગાબાઝી પ્રથમ ચાલે છે પરંતુ લોકોને ખબર પડતાં તેની સાથે લેણ દેણ છોડી દે છે અને પુરૂ આપનારનો ભરોસો પડવાથી તેને પસંદ કરે છે અને પછી ખુદાપાક તેનો ધંધો ખૂબ ચલાવી તેમાં બરકત આપે છે. (૨) એટલે જે વાતની પુરતી માહિતી ન હોય તેના માટે દાવો કરી એવું ન કહે કે એમજ છે અને એવીજ રીતે જે વાત નજરે જોઈ ન હોય કે ચોક્કસ સાંભળી ન હોય તેની સાક્ષી પણ આપે ↗

↗ નહિ. (૩) જે વાતોની મનાઈ કરી તેના કરવામાં ખુદાપાક્ની નારાજી છે તેમજ જે વાતો કરવાનો હુકમ કર્યો છે તેના નહિં કરવામાં પણ નારાજી છે. (૪) જે વસ્તુઓને એ લોકો ખુદા માને છે તેઓમાં જો સત્તા અને શકતિ હોત તો પારકાને આધિન રહેવું કેમ કબુલ કરતા બલ્કે તેઓ સઘળા મળી અર્શના માલિક ખુદાપાક્નો મુકાબલો કરી તેના શાહી તખ્તને ઉલ્ટાવી નાખતા.

السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۭ وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ۭ اِنَّهٗ كَانَ
حَلِيْمًا غَفُوْرًا ۝ وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ
وَبَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا ۝ وَّ
جَعَلْنَا عَلٰي قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْٓ اٰذَانِهِمْ
وَقْرًا ۭ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهٗ وَلَّوْا عَلٰٓي
منزل اَدْبَارِهِمْ نُفُوْرًا ۝ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُوْنَ بِهٖٓ اِذْ
يَسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰٓى اِذْ يَقُوْلُ الظّٰلِمُوْنَ
اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ۝ اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا
الربع لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا ۝ وَ
قَالُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ
خَلْقًا جَدِيْدًا ۝ قُلْ كُوْنُوْا حِجَارَةً اَوْ حَدِيْدًا ۝ اَوْ
خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِيْ صُدُوْرِكُمْ ۚ فَسَيَقُوْلُوْنَ مَنْ يُّعِيْدُنَا ۭ

સબ્ઉ વલ અરદુ વ મન ફીહિન્ન ط વ
ઔર ઝમીન ઔર જો કુછ ઉસમેં હૈ ઔર કોઈ ચીઝ
ઈમ મિન શય્ઈન ઈલ્લા યુસબ્બિહુ બિ-
એસી નહી હૈ જો પાકીકે સાથ ઉસકી તા'રીફ ન કરતી
હ઼મ્દિહી વલાકિલ લા તફ-ક઼હૂના તસ્બી-હ઼-
હો લેકિન ઉનકી પાકી બયાન કરને કો તુમ નહી સમઝતે
હુમ ط ઈન્નહૂ કાના હ઼લીમન ગ઼ફૂરા ۝
બેશક વો બળા હલીમ ઔર બખ્શનેવાલા હૈ (૧)
વ ઈઝ઼ા ક઼-રઅ્-તલ કુરઆના જ-અ઼લ્ના
ઔર જબ આપ કુરઆન પઢતે હૈ ઉસ વકત હમ
બય-નકા વ બય-નલ્લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના
આપકો ઔર ઉન લોગોંકે દરમિયાન પર્દા ડાલ દેતે
બિલ આખ઼િ-રતિ હ઼િજાબમ મસ્તૂરા ۝
હૈ જો આખિરત પર ઈમાન નહી રખતે (૨)
વ જ-અ઼લ્ના અ઼લા કુલૂબિહિમ અકિન્નતન અંય યફ-ક઼હૂહુ વ ફી મ
ઔર હમ ઉનકે દિલોં પર પર્દા ડાલતે હૈ ઔર ઉનકે કાનોંમે ડાટ લગા દેતે હૈ તાકે વો ૪
આઝ઼ાનિહિમ વક઼રા ط વ ઈઝ઼ા ઝ઼-કરતા રબ્બકા ફ઼િલ કુરઆનિ વહ઼-દહૂ
સમઝ સકે ન સુન સકે ઔર જબ આપ અપને રબકા ઝિક્ર કરતે હૈ કુરઆનમેં તન્હા તો
વલ્લવ અ઼લા અદબારિહિમ નુફૂરા ۝ નહ઼નુ અઅ્-લમુ બિમા યસ્તમિઊ઼ના
વો લોગ નફરતસે પીઠ ફેર કર ચલ દેતે હૈ હમ ખૂબ જાનતે હૈ જબ કે યે લોગ કાન લગાકર
બિહી ઈઝ઼ યસ્તમિઊ઼ના ઈ-લયકા વ ઈઝ઼ હુમ નજવા ઈઝ઼ યકૂલુઝ઼
સુનતે હૈ (ઔર) જિસ ગરઝસે યે સુનતે હૈ વોભી હમ જાનતે હૈ ઔર યે લોગ કાના ફુસી કરતે હૈ
ઝ઼ાલિમૂના ઈન તત્તબિઊ઼ના ઈલ્લા રજુલમ મસ્હૂરા ۝ ઉન્ઝ઼ુર કય્ફ઼
(ઉસ વકત) યે ઝાલિમ કેહતે હૈ કે તુમ ઐસે શખ્સકા સાથ દેતે હો જિસ પર જાદૂ હુવા હૈ ! દેખો યે
દ઼-રબૂ લ-કલ અમ્સાલા ફ-દ઼લ્લૂ ફલા યસ્તત઼ીઊ઼ના સબીલા ۝ પાવ
લોગ તુમ્હારે લિયે અલકાબ લગાતે હૈ ચૂંકે યે લોગ ભટક ગએ હૈ ઈસલિયે રાસ્તા નહી પા સકતે
વ ક઼ાલૂ અ-ઈઝા કુન્ના ઈ઼ઝ઼ામંવ વ રુફાતન અ-ઈન્ના લ-મબ્ઊ઼સૂના
ઔર યે લોગ (શક કરતે) કેહતે હૈં કે જબ હમ મરનેકે બાદ હડીયાં ઔર ચુરા હો જાએંગે ફિર હમકો ઉસકે
ખ઼લ્-ક઼ન જદીદા ۝ કુલ કૂનૂ હ઼િજા-રતન અવ હ઼દીદા ۝ અવ ખ઼લ્-ક઼મ
બાદ ભી નઈ ઝિન્દગી મિલેગી ! ઈનસે કહો કે તૂ પત્થર યા લોહા બનકર દેખલે. યા જો તુમ્હારે નઝદીક
મિમ્મા યકબુરુ ફી સુદૂરિકુમ ج ફ-સ-યકૂલૂના મંય યુઈ઼દુના ط
બહુતહી બડી (સખ્ત) હો પસ યે પૂછેંગે ઐસા કોન હૈ જો હમકો દુબારા ઝિન્દા કરેગા !

તફસીર : (૧) એટલે આવી બુરી બાબતો પર ખુદાપાક તરતજ પકડ કરતો નથી બલ્કે મોહલત આપે છે અને તૌબહ કરી ઇમાન લાવનારાઓને માફ કરી દે છે. (૨) એટલે કુરઆન અતિશય અસર કારક હોવા છતા કટ્ટર કાફિરો પર તેની અસર ન થવાનુ કારણ એ છે તેઓ આડમાં છે સુર્યથી આખુ જગત પ્રકાશિત થાય છે પરંતુ જેની સુર્ય તરફ પીઠ હોય તો તેના હિસાબે કશુંજ નથી.

قُلِ الَّذِیْ فَطَرَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَیُنْغِضُوْنَ اِلَیْكَ
رُءُوْسَهُمْ وَ یَقُوْلُوْنَ مَتٰى هُوَ ؕ قُلْ عَسٰۤى اَنْ یَّكُوْنَ
قَرِیْبًا ﴿٥١﴾ یَوْمَ یَدْعُوْكُمْ فَتَسْتَجِیْبُوْنَ بِحَمْدِهٖ وَ تَظُنُّوْنَ
اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِیْلًا ﴿٥٢﴾ وَ قُلْ لِّعِبَادِیْ یَقُوْلُوا الَّتِیْ
هِیَ اَحْسَنُ ؕ اِنَّ الشَّیْطٰنَ یَنْزَغُ بَیْنَهُمْ ؕ اِنَّ الشَّیْطٰنَ
كَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِیْنًا ﴿٥٣﴾ رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ ؕ
اِنْ یَّشَاْ یَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ یَّشَاْ یُعَذِّبْكُمْ ؕ وَ مَاۤ اَرْسَلْنٰكَ
عَلَیْهِمْ وَكِیْلًا ﴿٥٤﴾ وَ رَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ؕ وَ لَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِیّٖنَ عَلٰى بَعْضٍ وَّ
اٰتَیْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ﴿٥٥﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِیْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ
دُوْنِهٖ فَلَا یَمْلِكُوْنَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَ لَا تَحْوِیْلًا ﴿٥٦﴾
اُولٰٓىِٕكَ الَّذِیْنَ یَدْعُوْنَ یَبْتَغُوْنَ اِلٰى رَبِّهِمُ
الْوَسِیْلَةَ اَیُّهُمْ اَقْرَبُ وَ یَرْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَ یَخَافُوْنَ

કુલિલ્લઝી ફ-ત્-રકુમ અવ્વલા મર્રહ ج
આપ કહો કે વોહી મરને કે બાદ દુબારા ઝિન્દગી દે સકતા હૈ
ફ-સયુન્ગિદૂના ઈલય્કા રુઊ-સહુમ વ
જિસને પેહલી મરતબા તુમકો પૈદા કિયા ઈસ બાત પર વો
આપકે સામને સર હિલા કર કહેંગે કે
યકૂલૂના મતા હૂ ط કુલ અ્સા અંય યકૂના
યે કબ હોગા કેહદો કે યે અજબ નહી કે કરીબ હો
કરીબા ० યવમા યદઊકુમ ફ-તસ્તજીબૂના
જાય (યા તબ હોગા) જબ ખુદા તુમકો બુલાએગા ઔર તુમ
બિ-હ્મ્દિહી વ તઝુન્નૂના ઈલ્લબિસ્તુમ
ઉસકી હમ્દ કરતે હુવે હુકમકી તા'મીલ કરોગે ઔર સમઝોગે
ઈલ્લા કલીલા ع વ કુલ લિ-ઇબાદી
(કબરમેં) યે બાત થોડે દિન રહે થે (૧) ઔર કેહદો મેરે
યકૂલુલ્લતી હિયા અહ્-સન ط ઈન્નશ
બંદોંસે કે વો ઐસી બાત કહે જો અચ્છી હો બેશક
શયતાના યન્ઝગુ બય-નહુમ ط ઈન્નશ શયતાના કાના લિલ ઈન્સાનિ
શયતાન લોગોંકે આપસમેં ફસાદ ડાલ દેતા હે વાકઈ શયતાન ઈન્સાનકા ખુલા હુવા દુશ્મન
અ્દુવ્વમ મુબીના ० રબ્બુકુમ અઅ્-લમુ બિકુમ ط ઈય ય-શઅ યર-હ્મ્કુમ
હે (૨) તુમ્હારા પરવરદિગાર તુમ સબકા હાલ જાનતા હે અગર વો ચાહે તુમ પર રહમ કરે
અવ ઈય ય-શઅ યુઅ્ઝ્-ઝિબ્કુમ ط વમા અર્સલ્નાકા અ્-લયહિમ વકીલા ०
ઔર ચાહે તો તુમકો અઝાબ દે ઔર હમને આપકો ઈનકા કારસાઝ બનાકર નહી ભેજા, (૩)
વ રબ્બુકા અઅ્-લમુ બિમન ફિસ્સમાવાતિ વલ અર્દ ط વ લ-કદ ફદ્-દલ્ના
ઔર તુમ્હારા ખુદા જો કુછ આસ્માનોં ઔર ઝમીનમેં હૈ, ઉસસે વાકિફ હે ઔર તહકીક હમને
બઅ્-દન નબિય્યીના અ્લા બઅ્-દિંવ વ આ-તય્ના દાવૂદા ઝબૂરા ० કુલિદ-
બા'ઝ પયગમ્બરોં કો બા'ઝ પર ફઝીલત દી હૈ ઔર દાઊદકો હમને ઝબુર દી હૈ (૪) કેહદો
ઉલ્લઝીના ઝ-અ્મતુમ મિન દૂનિહી ફલા યમલિકૂના કશ્ફદ્ દુર્રિ અ્ન્કુમ
કે જિન્કા તુમ અલ્લાહ કે સિવા મા'બૂદ ઠેરાતે હો ઉનકો પુકારો વો ન તો તુમ્હારી તક્લીફ દૂર કર સકતે
વલા તહ્વીલા ० ઉલાઈકલ લઝીના યદઊના યબ્તગૂના ઈલા રબ્બિહિમુલ
હૈ ન બદલ સકતે હૈ. યે લોગ જિસકો પુકારતે હૈં (ઔર ફીર) અપને રબકી તરફ વસીલા ઢુંડતે
વસી-લતા અય્યુહુમ અક્-રબુ વ યરજૂના રહ્-મ-તહૂ વ યખાફૂના
હૈ (તો) ઉનમેં કૌન ઝિયાદા કરીબ હૈ ઔર ઉસકી રહમતકી ઉમ્મીદ રખતે હૈ

તફસીર : (૧) કે હમણા તો ક્યામતની ઉતાવળ કરો છો પણ તે વખતે જાણી લેશો કે દુન્યામાં કંઈજ રહ્યા ન હતા પચાસ કે સો વરસની ત્યાના હઝારો વરસની આગળ શું ગણત્રી ? (૨) એટલે વિરૂદ્ધ પક્ષ સાથે વાદવિવાદમાં સખત વાત કેહવી જોઈએ નહિં કારણ કે એ બહાનાથી શયતાન લડાઈ કરાવી દે છે અને જ્યારે લડાઈ થઈ જાય તો સામો માણસ હઠધર્મી પર આવી સમજતો હોય તો પણ સમજશે નહિં. (૩) વાદવિવાદમાં હકવાળા ગભરાય છે કે સામાવાળો સાફ સત્યને માનતો નથી તો ફરમાવ્યું કે તમારા ઉપર તેની જવાબદારી નથી ખુદાપાક બેહતર જાણનાર છે ચાહે તેને હિદાયતની સૂજ આપી દે. (૪) આપને નબી બનાવી સૌ નબીઓ પર ફઝીલત આપી કુરઆન આપ્યું હઝરત દાઉદ (અ.)ને પણ કિતાબ ઝબુર આપી જેથી લોકોને સમજાવે અને કાફિરોના મુકાબલામાં જિહાદ ↗ કરતા હતા એજ પ્રમાણે હઝરત (સ.) પાસે કુરઆન અને જિહાદ બન્ને આવતી

૪ મ કી. ૫ ૯

عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ۝ وَإِنْ مِّنْ
قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا
عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُورًا ۝
وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُّرْسِلَ بِالْأٰيٰتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْأَوَّلُونَ ۚ وَاٰتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا ۚ
وَمَا نُرْسِلُ بِالْأٰيٰتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ۝ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ
رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنٰكَ
إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْاٰنِ ۚ
وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ۝ وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِأٰدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۚ قَالَ
ءَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ۝ قَالَ أَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِي
كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ
ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ۝ قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ

અઝાબહ ઈન્ના અઝાબા રબ્બિકા કાના
ઔર ઉસકે અઝાબસે ડરતે હૈં બેશક તેરે રબકા અઝાબ
મહઝૂરા ○ વઈમ મિન કર-યતિન ઈલ્લા નહ્નુ
ખૌફનાક હૈ (૧) ઔર કોઈ બસ્તી એસી નહી જિસે હમ
મુહલિકૂહા કબ્લા યવમિલ કિયા-મતિ અવ
કયામતસે પેહલે હલાક ન કરદેં, યા ઉસપર અઝાબ કરનેવાલે
મુઅઝ-ઝિબૂહા અઝાબન શદીદા કાના
હૈ નિહાયત સખ્ત અઝાબ યે તમામ
ઝાલિકા ફિલ કિતાબિ મસ્તૂરા ○ વમા
બાતેં કિતાબમેં લિખ દી ગઈ હૈ (૨) ઔર નહી
મ-ન-અર્ના અન નુરસિલા બિલ આયાતિ
મના કિયા હમને કે ભેજેં હમ નિશાનીયાં મગર યે કે
ઈલ્લા અન કઝ-ઝબા બિહલ અવ્વલૂન
ઝુટલાયા ઉસકો પેહલે કે લોગોંને
વ આ-તયના સમૂદન ના-કતા મુબસિ-રતન ફ-ઝ-લમૂ બિહા વમા નુરસિલુ
ઔર દી હમને કૌમે સમૂદ કો એક ઉંટની દલીલ કે તૌર પર પસ ઉન્હોંને ઉસ પર ઝુલ્મ કિયા ઔર નહી ભેજતે
બિલ આયાતિ ઈલ્લા તખ્વીફા ○ વ ઈઝ કુલના લકા ઈન્ના રબ્બકા
હમ નિશાનિયોંકો મગર ડરાને કે લિયે (૩) ઔર જબ હમને તેરે લિયે કહા બેશક તેરે રબને
અહાતા બિન્નાસ વમા જ-અલ્નર રુઅ-યલ્લતી અ-રયનાકા ઈલ્લા
લોગોંકો ઘેર લિયા હૈ ઔર હમને તુઝે જો ખ્વાબ દિખલાયા વો લોગોંકે ઈમતેહાન
ફિત્નતલ લિન્નાસિ વશ શ-જ-રતલ મલઊ-નતા ફિલ કુરઆન વ નુખવ્વિફુહુમ ૪
કે લિયે થે સિર્ફ ઝાહિર નહી થા ઔર ઉસ થોર કે દરખ્ત પર લા'નત કી ગઈ કુરઆનમેં ઔર ડરાતે હૈ હમ ઉનકો
ફમા યઝીદુહુમ ઈલ્લા તુગ્યાનન કબીરા ○ વ ઈઝ કુલના લિલ
પસ ઝયાદતી ઉનસે નહી હોતી મગર સરકશીમેં, (૪) ઔર જબ હમને કહા ફરિશતોં
મલાઈ-કતિસ્જુદૂ લિ-આ-દમા ફ-સ-જદૂ ઈલ્લા ઈબ્લીસ કાલા અ-અસ્જુદુ
કો સજદા કરે આદમ કો પસ ઉન્હોંને સજદા કિયા મગર ઈબલીસને નહી કિયા ઉસને કહા મૈં ઉસે સજદા
લિમન ખલક-તા તીના ○ કાલા અ-ર-અય-તકા હાઝલ્લઝી કર્રમતા
કરૂં જિસે તુને મિટ્ટીસે પૈદા કિયા હૈ (૫) કહા ઉસને ખુદાસે કયા બાત રખી તુને ઈસ (ઈન્સાન)મેં કે મુઝ
અલય્યા લઈન અખ્ખર-તનિ ઈલા યવમિલ કિયા-મતિ લ-અહ-તનિકન્ના
પર બુઝુરગી દી! અગર તુ મુઝે કયામત કે દિનતક ઢીલ દેવે તો અલબત્તા મૈં હલાક કરૂંગા
ઝુર્રિય્ય-તહૂ ઈલ્લા કલીલા ○ કાલઝ-હબ ફમન તબિ-અ-કા મિન્હુમ
ઉસકી અવલાદકો મગર થોડી (૬) કહા ઉસે જા યહાંસે પસ જો કોઈ તેરી પૈરવી કરેગા ઉનમેંસે

તફસીર: (૧) અરબના કેટલાક મુશરિકો જિન્નાતની પુજા કરતા હતા ફરી જિન્નાતોનું એક ટોળુ મુસલમાન થઈ ગયું અને આ પુજારી મુશરિકોને ખબર પણ ન પડી આ બાબતે આયત ઉતરી તમારા મઅબુદો ખુદાપાકની નજદીકી મેળવવા કોશિશ કરી રહ્યા છે અને તેની બારગાહમાં વસીલો શોધે છે કે જે બંદો વધારે મુકર્રબ હોય તેનો વસીલો પકડીએ વસીલો તો બધા પયગંબરોનો છે અને કયામતમાં તેઓનો વસીલો ચાલશે. (૨) એટલે આ વાત પ્રથમથી લવહે મહફુઝમાં લખાયેલ છે કે દરેક શહેરના લોકો કોઈ બુઝુર્ગને પુજે છે અને કહે છે કે અમો તેની રઈઅત છીએ અને તેની પનાહમાં છીએ પરંતુ વખત આવે કોઈ બચાવી શકશે નહિં. (૩) હિદાયત એ કાંઈ નિશાની કે મોજિઝા ઉપર નિર્ભર નથી. (૪) એટલે આપ (સ.) ફિકરમાં ન પડો આખરે તેઓ મુસલમાન થઈ જશે ફરી ↗ મોઢે માંગ્યા મોજિઝા શા માટે? અને ઢીલા લોકો એ જુઠ જાણી નકાર કર્યો બીજુ કુરઆનમાં આવ્યું છે કે દોઝખમાં આજમાઈશ થઈ ઈમાનવાળાઓએ માની લીધુ પણ મુનકિરોએ કહ્યું કે દોઝખની આગમાં લીલુ ઝાડ કેવી રીતે થશે? આ બાબતોથી તેમની હાલત જાણી શકાય છે. (૫) તે દ્રશ્ય મુરાદ મેઅરાજ છે કે તેથી લોકોની પરિક્ષા લઈ સત્ય મુસલમાનો એ તો માની લીધુ પણ કાચા થોરીઆ જેવુ ઝાડ છે જેને દોઝખીઓ ખાશે તો એમાં પણ લોકોની

فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ۝ وَاسْتَفْزِزْ مَنِ
اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَ
رَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ؕ وَمَا
يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ۝ اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ
عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ ؕ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيْلًا ۝ رَبُّكُمُ الَّذِيْ يُزْجِيْ
لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّهٗ كَانَ
بِكُمْ رَحِيْمًا ۝ وَاِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ
تَدْعُوْنَ اِلَّآ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىكُمْ اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ ؕ وَ
كَانَ الْاِنْسَانُ كَفُوْرًا ۝ اَفَاَمِنْتُمْ اَنْ يَّخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ
الْبَرِّ اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ
وَكِيْلًا ۝ اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُّعِيْدَكُمْ فِيْهِ تَارَةً اُخْرٰى
فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيْحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ؕ
ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبِيْعًا ۝ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا

ફઇન્ના જહન્નમા જઝાઉકુમ જઝાઅમ
પસ જહન્નમહી તુમ્હારા બદલા હોગા પૂરા
મવ્ફૂરા ૦ વસ્તફ્ઝિઝ મનિસ-ત-ત્અ્ત્તા
બદલા ઔર બેહકા જિસકો બેહકા સકે ઉનમેંસે
મિન્હુમ બિ-સ્વતિકા વ અજલિબ અ્-લયહિમ
અપની આવાઝ કે ઝરીએ ઔર ખીંચ લા ઉનપર
બિ-ખ્યલિકા વ રજિલિકા વ શારિકહુમ
અપને સવાર ઔર પયાદોં કો ઔર શરીક બના
ફિલ અમવાલિ વલ અવ્લાદિ વ
ઉનકે માલ ઔર અવલાદમેં ઔર વા'દા
ઇ્દહુમ ط વમા યઇ્દુહુમુશ શય્તાનુ ઈલ્લા
દે ઉનકો ઔર નહી વા'દા દેતા ઉનકો શયતાન મગર
ગુરૂરા ૦ ઇન્ના ઇ્બાદી લયસા લકા
ફરેબકા, (૧) બેશક જો મેરે (ખાસ) બંદે હૈં ઉનપર તેરા કોઈ
م ૪ **અ્-લયહિમ સુલ્તાન ط વ કફા બિ-રબ્બિકા વકીલા ૦ રબ્બુકુમુલ્લઝી યુઝજી**
બસ નહી ચલ સકતા ઔર (અય બંદે) કાફી હૈ તેરા રબ જો કારસાઝ હૈ. તુમ્હારા રબ તો વો હે જો ચલાતા હૈ
લકુમુલ ફુલ્કા ફિલ બહ્રિ લિ-તબ્તગૂ મિન ફદ્લિહ ط ઇન્નહૂ કાના
તુમ્હારે લિયે કશતીકો દરિયામેં તાકે તુમ ઉસકા ફઝલો કરમ કાયમ તલાશ કર સકો તેહકીક વો તુમ્હારે
બિકુમ રહીમા ૦ વ ઇઝા મસ્સકુમુદ્ દુર્રુ ફિલ બહ્રિ દલ્લા મન તદઊના ઈલ્લા
લિયે મહેરબાન હૈ (૨) ઔર જબ તુમકો દરિયામેં કોઈ તકલીફ પહુંચતી હૈ તો ગાયબ હો જાતે હૈં વો જિનકી તુમ
ઇય્યાહ ج ફ-લમ્મા નજ્જાકુમ ઇલલ બર્રિ અઅ્-રદ્તુમ ط વ કાનલ ઇન્સાનુ
ઈબાદત કરતે હો. પસ જબ વો તુમકો નજાત દેતા હૈ તો મુંહ ફેરલેતે હો જંગલકી તરફ ઔર વાકેઈ ઈન્સાન ના
કફૂરા ૦ અ-ફ-અમિન્તુમ અંય યખ્સિફા બિકુમ જાનિબલ બર્રિ અવ
શુકરા હૈ પસ કયા તુમ ઉસસે નિડર હો કે તુમકો જંગલકી ઝમીનમેં ઘંસા દેવે યા તુમપર
યુરસિલા અ્-લયકુમ હાસિબન સુમ્મા લા તજિદૂ લકુમ વકીલા ج અમ
પત્થર બંરસાવે અગર ઐસા હો તો ફિર તુમ નહી પાઓગે અપના કોઈ કારસાઝ કયા તુમ
અમિન્તુમ અંય યુઈ્-દકુમ ફીહિ તા-રતન ઉખ્રા ફયુરસિલા અ્-લયકુમ
નિડર હો ઈસસે કે વો લે જાય તુમકો ઉસ (દરિયાકે બીચમેં) કે દૂસરી મરતબા ફિર ભેજે તુમપર કિશતીકો તોળ
કાસિફમ મિનર રીહિ ફયુગ્રિ-કકુમ બિમા ક-ફરતુમ ج સુમ્મા લા
દેનેવાલી સખ્ત હવા ફિર ડુબા દેવે તુમકો તુમ્હારી ના ફરમાનીકે સબબસે ફિર ન
તજિદૂ લકુમ અ્-લયના બિહી તબીઅ્ા ૦ વ લ-કદ કર્રમના
પાઓગે તુમ બાદ ઈસકે પીછા કરને વાલે ઔર તહકીક ઈઝ્ઝત દી હમને

➡ પેજ (૪૦૧) ની તફસીર : (૫) એટલે શયતાને અક્કલ ચલાવી ખુદાપાકના હુકમમાં શંકા ઉઠાવી તો કાફિરોનું પણ શંકાઓ ઉઠાવવું એ શયતાની ચાલ છે. (૬) પરંતુ ક્યામત સુધી તૂ મને ઢીલ દે તો થોડાક લોકોને ગુમરાહ કરીશ અને તેને ઘોડાની લગામ મળી.

પેજ (૪૦૨) ની તફસીર : (૧) માલ અવલાદમાં ભાગીદાર થવાથી મતલબ એ છે કે તેઓને ખુબ બેહકાવજો કે એ વસ્તુઓ નાજાઈઝ રીતે પ્રાપ્ત કરે અને ખુદાપાકે આપેલી અવલાદને બીજાઓની આપેલી સમજે. (૨) કુરઆન શરીફમાં ઘણે ઠેકાણે ફઝલનો શબ્દ રોઝી માટે આવ્યો છે એનુ કારણ એ છે કે એનો મૂળ અર્થ વધારો છે તો મુસલમાનોની બંદગી માત્ર આખિરતનેજ માટે છે પરંતુ તેની બરકતથી દુન્યા વધારામાં મળે છે સમુદ્રમાં માણસનું જોર ચાલતુ નથી માત્ર ખુદાપાકના હુકમથીજ વહાણ સ્ટીમર ચાલે છે.

بَنِيْٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنٰهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ
الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلٰى كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا
تَفْضِيْلًا ۝ يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنَاسٍۭ بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ
اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَءُوْنَ كِتٰبَهُمْ وَلَا
يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ۝ وَمَنْ كَانَ فِيْ هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي
الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَاَضَلُّ سَبِيْلًا ۝ وَاِنْ كَادُوْا لَيَفْتِنُوْنَكَ
عَنِ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهٗ ۖ
وَاِذًا لَّاتَّخَذُوْكَ خَلِيْلًا ۝ وَلَوْلَآ اَنْ ثَبَّتْنٰكَ لَقَدْ
كِدْتَّ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيْلًا ۝ اِذًا لَّاَذَقْنٰكَ ضِعْفَ
الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيْرًا ۝
وَاِنْ كَادُوْا لَيَسْتَفِزُّوْنَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوْكَ
مِنْهَا وَاِذًا لَّا يَلْبَثُوْنَ خِلٰفَكَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝ سُنَّةَ
مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا

બની આ-દમા વ હમલ્નાહુમ ફિલ બર્રિ
અવલાદે આદમકો ઔર ચળ્હાયા હમને ખુશ્કી
વલ બહ્રિ વ ર-ઝક્નાહુમ મિનત્
ઔર દરિયામેં (યાની હર જગહ) ઉસે સવારી દી ઔર
તૈયિબાતિ વ ફદ્-દલ્નાહુમ અલા કસીરિમ
રિઝક દિયા હમને ઉસે પાકીઝહ ઔર ફઝીલત દી હમને
મિમ્મન ખ-લક્ના તફ્દીલા ૦ યવમા
ઉનકો મખલૂકમેં સે બોહતોં પર (૧) જિસ દિન
નદઊ કુલ્લા ઉનાસિમ બિ-ઈમામિહિમ ૮
સબ લોગ બુલાએ જાએં ઉનકે પેશવાઓં કે સાથ
ફ-મન ઊતિયા કિતા-બહૂ બિ-યમીનિહી
પસ જિસકે સીધે હાથમેં ઉસકા આમાલનામા દિયા જાએગા
ફ-ઉલાઈકા યક્-રઊના કિતા-બહુમ વલા
પસ વો લોગ પળ્હેંગે આમાલનામા ઔર ઉનપર તારકે
યુઝ્-લમૂના ફતીલા ૦ વમન કાના ફી હાઝિહી અઅ્-મા ફહુવા ફિલ
બરાબરભી ઝુલ્મ નહી કિયા જાએગા (૨) ઔર જો કોઈ દુનિયામેં (અકલકા) અંધા હૈ વો
આખિ-રતિ અઅ્-મા વ અદલ્લુ સબીલા ૦ વ ઈન કાદૂ લ-યફતિનૂ-ન-કા
આખિરતમેં ભી અંધા હૈ ઔર બહુતહી ગુમરાહ હૈ રાસ્તેસે (૩) ઔર કરીબ થે કે વો લોગ તુમ્હેં
અનિલ્લઝી અવ-હયના ઈ-લયકા લિ-તફ-તરિયા અ-લયના ગય-રહૂ
બેહકા દેવેં ઉસ ચીઝસે જો હમને તેરી તરફ વહી કી તાકે તુમ હમ પર કિસી ઔર કો બાંધ લો
વ ઈઝલ્લત ત-ખઝૂકા ખલીલા ૦ વ લવ્લા અન સબ્બતનાકા લ-કદ કિત્તા
ઔર ઉસ વક્ત વો તુમ્હેં દોસ્ત બના લેવેં (૪) ઔર અગર તુમ્હેં હમ સાબિત કદમ ન રખતે તો કરીબ થા કે
તર-કનુ ઈ-લયહિમ શય-અન કલીલા ૦ ઈઝલ લ-અ-ઝક્નાકા દિઅ્-ફલ
તુમ ઝુક જાતે ઉનકી તરફ થોડાસા (ઔર અગર ઐસા હોતા તો) હમ તુમકો
હયાતિ વ દિઅ્-ફલ મમાતિ સુમ્મા લા તજિદુ લકા અ-લયના નસીરા ૦
ઝિન્દગી ઔર મૌતકા દુગના અઝાબ ચખાતે, ફિર તુમ હમારે ઉપર કિસીકો અપના મદદગાર ન પાતે
વ ઈન કાદૂ લ-યસ્તફિઝ-ઝૂ-નકા મિનલ અરદિ લિ-યુખરિજૂકા મિન્હા વ
ઔર કરીબ થા કે કુફ્ફાર તુમ્હેં બેહકા દે ઝમીન સે તાકે ઉસસે તુમ્હેં નિકાલ દે ઔર
ઈઝલ લા યલ-બસૂના ખિલા-ફકા ઈલ્લા કલીલા ૦ સુન્ન-તા મન કદ
ઉસ વકત તુમ્હારે પીછે ન રહેંગે મગર બહુત થોડેસે યે તરીકા હૈ હમારા
અર્સલ્ના કબ્લકા મિર રુસુલિના વલા તજિદુ લિ-સુન્નતિના
તુમસે પેહલે ઔર ભી પયગમ્બર હમને ભેજે હૈં ઔર તુમ હમારે ઈસ તરીકે મેં કોઈ

તફસીર : (૧) જાનવરોને સવારી આપી નથી ન તો જમીન ઉપર ન સમુદ્રમાં માનવી ને સાફ સુથરી રોજી સારો ખોરાકને પોષાક અને મકાનો આપ્યા છે ફળોના છોલ્લા સાફ કરી ખાવા અનાજને દળી અને તેને પકાવવું તેને શીખડાવ્યું અને બીજી મખલૂકથી શ્રેષ્ઠતા આપી. (૨) કયામતના દીવસે સૌને હાજર કરવામાં આવશે ત્યારે આમાલનામા ઉડાવી દેવામાં આવશે તો ફરી તે ઉડીને નેક માણસના જમણા હાથમાં જમણી બાજુથી અને બુરાઓના ડાબા હાથમાં ડાબી તરફથી અથવા પાછળથી આવી પડશે જાણે આ મકબૂલ અને મરદૂદ હોવાની જાહેરી નિશાની ગણાશે તો નેક લોકો ખુશીથી પોતાના આમાલનામા વાંચવા લાગશે. (૩) એટલે હિદાયતથી આંધળો રહેનાર આખિરતમાં પણ તેવી જ રીતે જન્નતના માર્ગથી આંધળો અને ઘણોજ દુર પડેલો રહેશે. (૪) કાફિરો કહેતા ↗ હતા કે આ કુરઆનમાં નસીહતની વાતો સારી છે પરંતુ દરેક જગ્યાએ શિર્કને ૪ મ દોષિત ગણ્યું છે જો આપ ૯ • (સ.) એ બદલી નાખો તો અમો બધા ઇમાન લાવીએ.

تَحْوِيْلًا ۝ اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوْكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ
وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ؕ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوْدًا ۝ وَ
مِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰٓى اَنْ يَّبْعَثَكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ۝ وَقُلْ رَّبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ
صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاجْعَلْ لِّيْ مِنْ
لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ۝ وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ
الْبَاطِلُ ؕ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوْقًا ۝ وَنُنَزِّلُ مِنَ
الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ وَلَا يَزِيْدُ
الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ۝ وَاِذَآ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ
اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوْسًا ۝
قُلْ كُلٌّ يَّعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ ؕ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ
هُوَ اَهْدٰى سَبِيْلًا ۝ وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ؕ قُلِ
الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ وَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ۝

તહ્‌વીલા ૦ અકિ઼મિસ્‌ સ્‌લાતા લિ-દુલૂકિશ
તબદીલી ન પાઓગે કાઈમ કર નમાઝ કો દિન
શમ્‌સિ ઈલા ગ઼-સકિ઼લ લયલિ વ કુ઼રઆ-નલ
ઢલને કે વક્ત સે રાતકે અંધેરે તક ઔર કુરઆન
ફજર ઇન્ના કુ઼રઆ-નલ ફજરિ કાના
પઢ઼ફજરકો બેશક સુબહ કુરઆનકા પઢ઼ના ગવાહ
મશ્‌હૂદા ૦ વ મિનલ લયલિ ફ-ત-હજ્જદ
કિયા ગયા હૈ ઔર રાત કે વક્ત તહજ્જુદમેં ઝ્યાદતી
બિહી નાફિ-લતલ લકા અ્સા અંય
કરો (કુરઆન પઢનેકી) અપને લીયે, જલ્દી ભેજેગા
યબ-અ-સ્કા રબ્બુકા મકા઼મમ મહ્‌મૂદા ૦
તુમકો તુમ્હારા રબ મકામે મહમૂદસે (શફાઅત કે મકાનમેં) (૧)
વ કુ઼ર રબ્બિ અદખિ઼લની મુદ-ખ઼-લા
ઔર યૂં કહિયે અય મેરે રબ મુઝકો દાખિલ કર
સિ઼દકિ઼ંવ વ અખ઼રિજની મુખ઼્‌-ર-જા સિ઼દકિ઼ંવ વજ-અ્લ્લી મિલ લદુન્કા
સચ્ચાઈ કે સાથ ઔર નિકાલ સચ્ચાઈ કે સાથ ઔર અપની તરફસે મેરે લિયે મદદ ઔર
સુલ્તાનન નસી઼રા ૦ વ કુલ જા-અલ હ઼ક઼્‌કુ઼ વ ઝ-હ-ક઼લ બાતિ઼લ ઈન્નલ
ગલબેકા સામાન કર દે (૨) ઔર કેહ દો કે હક આયા ઔર બાતિલ ભાગ ગયા બેશક
બાતિ઼લા કાના ઝહૂક઼ા ૦ વ નુનઝ-ઝિલુ મિનલ કુ઼રઆનિ મા હુવા શિફાઉંવ
બાતિલ ભાગને વાલાહી થા. (૩) ઔર ઉતારતે હૈં હમ કુરઆન મેં વો ચીઝ જો શિફા
વ રહ઼-મતુલ લિલ મુઅ્-મિનીના વલા યઝીદુઝ઼ ઝ઼ાલિમીના ઈલ્લા
ઔર રહમત હૈ ઈમાન વાલોંકે લિયે, ઔર ઝાલિમ કે લિયે કોઈ ચીઝ ઝિયાદા નહી હોતી સિવા
ખ઼સારા ૦ વ ઈઝ઼ા અન-અ્મ્ના અ્-લલ ઈન્સાનિ અઅ્-રદ઼ા વ નઆ
નુકસાનકે (૪) ઔર જબ હમ ઈન્સાનકો અપની નેઅમત દેતે હૈં તો વો મુંહ ફેર લેતા ઔર કરવટ
બિ-જાનિબિહ વ ઈઝ઼ા મસ્સહુશ શર્રુ કાના યઊસા ૦ કુ઼લ કુલ્લુંય યઅ્-મલુ
બદલ લેતા હૈ ઔર જબ ઉસે સખ્તી પહુંચતી હૈ તો ના ઉમ્મીદ હો જાતા હૈ (૫) કેહદો કે હર શખ્સ
અ્લા શાકિ-લતિહ ફ-રબ્બુકુમ અઅ્-લમુ બિ-મન હુવા અહદા સબીલા ૦
અપને ઢંગ પર કામ કરતા હૈ પસ રબ તુમ્હારા ઉસ શખ્સકો ખૂબ જાનતા હૈ જો સીધા રાસ્તા પાનેવાલા હૈ.
વ યસ-અલૂ-ન-કા અ્નિર રૂહ઼ કુ઼લિર રૂહુ મિન અમરિ
ઔર યે લોગ તુમસે રૂહ કે બારેમેં પૂછતે હૈં. તો કહદો કે રૂહ મેરે રબ કે હુકમસે
રબ્બી વમા ઊતીતુમ મિનલ ઇ઼લ્મિ ઇલ્લા ક઼લીલા ૦
બની હૈ, ઔર તુમ્હેં (ઈસ બારેમેં) ઈલ્મ નહી દિયા ગયા મગર થોડાસા (૬)

તફસીર : (૧) એટલે હે નબી રાત્રે ઉંઘમાંથી ઉઠીને તહજ્જુદની નમાઝમાં કુરઆન પઢયા કરો સૌના કરતા તમને આ વધારાનો હુકમ છે કારણ કે આપને સૌથી મોટો દરજ્જો આપી મકામે મહમૂદમાં પહોંચાડયા છે જે શફાઅતની મહાન જગ્યા છે શફાઅત માટે બીજા નબીઓ પણ બોલી શકશે નહિં ત્યારે હઝરત (સ.) આ ખાસ જગ્યાએ જઈ ખુદાપાકની ખાસ તારીફ કરી ખુદાપાકની આગળ ભલામણ કરી મખલૂકને ઈજાથી છોડાવશે. (૨) એટલે આ શહેર મક્કાથી આબરૂની સાથે કાઢજો અને બીજી જગ્યાએ આબરૂ સાથે પહોચાડજો તો ખુદાપાકે મદીનામાં જગ્યા આપી અને ત્યાંના લોકોને તાબેદાર કરી દીધા જેથી દીનની ચઢતી થઈ અને ખુદાઈ સત્તા કાયમ થઈ. (૩) એટલે દીનનો ગલબો થતા કુફ્ર મક્કાથી તેમજ આખા અરબથી નીકળી નાઠુ. (૪) કુરઆનની બરકતી અસરથી શારીરિક ↗

↗ રોગો મટે દિલોમાંથી ખોટા દુરાચણો સંદેહો અને શંકાઓ મટે. (૫) માનવીની સ્થિતી એવી વિચિત્ર છે કે ખુદાપાક પોતાની કૃપાથી નેઅમતો આપે છે તો તેનો ઉપકાર માનતો નથી બલ્કે જેમ જેમ આરામ મળતો જાય છે તેમ તેમ ઈબાદત અને બંદગીથી હટતો જાય છે અને ગફલતમાં પડે છે. (૬) હઝરત (સ.)ને અજમાવવા યહુદીઓએ પુછયું હતુ તેથી ખુદાપાકે સ્પષ્ટ રીતે બતાવ્યું નહિં કારણ કે તેઓમાં એ સમજવાની શકતિ ન હતી આગલા

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ ثُمَّ لَا
تَجِدُ لَكَ بِهٖ عَلَيْنَا وَكِيْلًا ﴿٨٦﴾ اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ
رَّبِّكَ ۭ اِنَّ فَضْلَهٗ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيْرًا ﴿٨٧﴾ قُلْ لَّئِنِ
اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓي اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا
الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيْرًا ﴿٨٨﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ
مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۡ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٨٩﴾
وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ
يَنْۢبُوْعًا ﴿٩٠﴾ اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّعِنَبٍ
فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ﴿٩١﴾ اَوْ تُسْقِطَ السَّمَاۗءَ
كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰۗىِٕكَةِ
قَبِيْلًا ﴿٩٢﴾ اَوْ يَكُوْنَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى
فِي السَّمَاۗءِ ۭ وَلَنْ نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا

વ લઇન શિઅ્-ના લ-નઝ્-હબન્ના
ઔર અગર હમ ચાહેં તો વો ચીઝ તુમસે
બિલ્લઝી અવ-હ્ય્નૉ ઇ-લય્કા સુમ્મા
છીન લેં જો વહી કી હૈ હમને તુમ્હારી તરફ ફિર
લા તજિદુ લકા બિહી અ્-લયના વકીલા ૦
તુમ હમ પર અપને લિયે કોઈ કારસાઝ નહી લા સકોગે
ઇલ્લા રહ્-મતમ મિર રબ્બિક ط ઇન્ના ફદ્-લહૂ
મગર અપને રબકી મહેરબાની સે, તહકીક ફઝલ તુમ્હારે
કાના અ્-લયકા કબીરા ૦ કુલ લઇનિજ-
ઉપર બહુત ઝિયાદા હૈ કેહદો કે અગર
ત-મ-અ્તિલ ઇન્સુ વલ જિન્નુ અ્લૉ
તમામ ઈન્સાન ઔર જિન્નાત જમા હોકર ભી યે
અંય યઅ્તૂ બિ-મિસ્લિ હાઝ઼લ કુરઆનિ
કોશિશ કરેં કે વો કુરઆન જૈસી ચીઝ લાવેં તો હરગિઝ
લા યઅ્-તૂના બિ-મિસ્લિહી વ લવ કાના બઅ્-દુહુમ લિ-બઅ્-દ્નિ ઝહીરા ૦ મ ૪
ઉસ જૈસી ચીઝ નહી લા સકતે ચાહે ઈનમેંસે બાઝ એક દૂસરે કે મદદગારહી ક્યોં નહોં !
વ લકદ સર્રફના લિન્નાસિ ફી હાઝ઼લ કુરઆનિ મિન કુલ્લિ
અલબત્તા હમને તરહ તરહ સે ઈસ કુરઆન મેં લોગોંકો સમઝાનેકી કોશિશ કી હૈ
મ-સલિન ; ફ-અબૉ અક-સરુન નાસિ ઇલ્લા કુફૂરા ૦ વ કાલૂ લન નુઅ્-મિના
મિસાલ દે દે કર પસ અકસર લોગોંને ઈસસે ઈન્કાર કિયા ઔર કુફ્ર કિયા ઔર કહા (કાફિરોંને) કે હમ
લ-કા હ્ત્તા તફ્જુરા લના મિનલ અરદ્દિ યમ્બૂઆ ૦ અવ તકૂના લકા
તુમપર હરગિઝ ઇમાન નહી લાવેંગે ચાહે તુમ ઝમીન સે ચશમા બહાદો યા તુમ્હારે પાસ ખજૂરોં
જન્નતુમ મિન નખ્રીલિવ વ ઇ-નબિન ફતુફજ-જિરલ અન્હારા
ઔર અંગૂરોં કે બાગ હોં ઔર તુમ ઉનમેં પાની કી નહરેં ખીંચ કર લે આઓ ઔર
ખિલા-લહા તફ્જીરા ૦ અવ તુસકિતસ સમૉઆ કમા ઝ-અ્મતા અ્-લય્ના
બતાઓ (તબભી હમ ઈમાન નહી લાવેંગે) યા ડાલદો તુમ ઉસસે આસ્માનકો ટુકળે ટુકળે કર જૈસા કે તુમ હમ પર
કિ-સફન અવ તઅ્-તિયા બિલ્લાહિ વલ મલૉઇ-કતિ કબીલા ૦ અવ યકૂના
ગુમાન કરતે હો, યા લે આઓ તુમ ખુદા ઔર ફરિશતોં કો સામને (તબભી યે ન માનેંગે) યા તુમ્હારા
લકા બયતુમ મિન ઝુખ્રુફિન અવ તર-કા ફિસ સમૉઅ ط
એક ઘર સોનેકા હો યા તુમ ચળ્હો આસ્માન પર (યે કાફિર ઐસી તમામ બાતેં દેખને કે બાદ કહેંગે)
વ લન નુઅ્-મિના લિ-રુકિય્યિકા હ્ત્તા તુનઝ-ઝિલા અ્-લય્ના
ઔર હમ તુમ્હારે આસ્માન પર ચળ્હનેકો ભી નહી માનતે યહાં તક કે જિસે હમ પળ્હેં

➡ પેજ (૪૦૪) ની તફસીર : નબીઓએ પણ મખલૂકને બારીક વાત બતાવી નથી માત્ર એટલુ જાણવુ બસ છે કે ખુદાપાકના હુકમથી એક વસ્તુ શરીરમાં આવી પડી તો સજીવન થઈ ગયું અને જ્યારે તેના હુકમથી નીકળી ગઈ તો નિર્જીવ થઈ ગયું.

كِتٰبًا نَّقْرَؤُهٗ ؕ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّیْ هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا
رَّسُوْلًا ۝ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَآءَهُمُ
الْهُدٰٓى اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوْلًا ۝ قُلْ
ع
૧૦ لَّوْ كَانَ فِی الْاَرْضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَّمْشُوْنَ مُطْمَئِنِّيْنَ
لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُوْلًا ۝ قُلْ كَفٰى
بِاللّٰهِ شَهِيْدًا بَيْنِیْ وَبَيْنَكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ
خَبِيْرًا بَصِيْرًا ۝ وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ
يُّضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِهٖ ؕ وَنَحْشُرُهُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عُمْيًا وَّبُكْمًا وَّصُمًّا ؕ مَاْوٰىهُمْ
جَهَنَّمُ ؕ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ سَعِيْرًا ۝ ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ
بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا وَقَالُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا
ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِيْدًا ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ
الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يَّخْلُقَ

સુબ્હાનલ્લઝી-૧૫ | ૪૦૬ | સુરએ બની ઇસરાઈલ-૧૭

કિતાબન નક્-રઉહ b કુલ સુબ્હાના રબ્બી હલ
તુમ હમ પર કિતાબ ઉતારો કેહદો કે મેરા રબ પાક હે મૈંતો
કુન્તુ ઇલ્લા બ-શ-રર રસૂલા ० વમા મ-નઅ્ન
સિર્ફ લોગોં તક ઉસકા પયગામ પહુંચાનેવાલા હું   ઔર નહી
નાસા અંય યુઅ્-મિનૂ ઇઝ઼ જા-અહુમુલ
મના કિયે લોગોં કો ઇમાન લાનેસે જબ આઈ ઉનકે પાસ
હુદા ઇલ્લા અન કા઼લૂ અ-બ-અ઼સલ્લાહુ
હિદાયત મગર વો કેહને લગે કે કયા ખુદાને ઈન્સાનકો રસૂલ
બ-શ-રર રસૂલા ○ કુલ લવ કાના ફિલ અરદ઼િ
બનાકર ભેજ દિયા?   કેહદો કે અગર ઝમીન પર (ઈન્સાનકી
મલાઇ-કતુંય યમશૂના મુત્મઇન્નીના લ-નઝ્-
બજાય) ફરિશતે ચલતે ફિરતે હોતે આરામસે તો અલબત્તા
ઝલના અ઼-લયહિમ મિનસ સમાઇ મ-લ-કર
ઉતારતે• હમ ઉનપર આસ્માનસે ફરિશતેહીકો

મ
૪ રસૂલા ○ કુલ કફા બિલ્લાહિ શહીદમ બયની વ બય-નકુમ b ઇન્નહૂ કાના
રસૂલ બનાકર કેહદો ગવાહી કે લિયે અલ્લાહ કાફી હે મેરે ઔર તુમ્હારે દરમિયાન   બેશક   વો
બિ-ઇબાદિહી ખ઼બીરમ બસ઼ીરા ○ વ મંય યહદિલ્લાહુ ફહુવલ
અપને બન્દોં કે બારેમેં જાનનેવાલા દેખનેવાલા હે.   ઔર જિસકો હિદાયત દે તો પસ વોહ હિદાયત પા
મુહ-તદ c વ મંય યુદ઼લિલ ફ-લન તજિદા લહુમ અવલિયાઆ મિન દૂનિહ b
સકતા હે   ઔર જિસે વો ગુમરાહ કરે પસ તુમ ઉસકા કોઈ દોસ્ત ન પાઓગે સિવાય અલ્લાહકે
વ નહ્શુરુહુમ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ અ઼લા વુજૂહિહિમ ઉમ્યંવ વ બુકમંવ વ
ઔર હમ કયામતકે દિન ઉનકો જમા કરેંગે મુંહકે બલ અંધે• ઔર ગુંગે ઔર
આધા સુમ્મા b મઅ્-વાહુમ જ-હન્નમ b કુલ્લમા ખ઼-બત ઝિદનાહુમ સઈરા ○ ઝ઼ાલિકા
બેહરે બનાકર ઉનકા ઠિકાના દોઝખ હે   જબ વો બુઝને લગેગી તો હમ ઉસે ઔર ભળકા દેંગે   ઉનકી સઝા
જઝાઉહુમ બિ-અન્નહુમ ક-ફરૂ બિ-આયાતિના વ કા઼લૂ અ-ઇઝા કુન્ના ઇઝ઼ામંવ
હે ઈસ બાત પર કે ઉન્હોંને હમારી નિશાનિયોંકા ઈન્કાર કિયા ઔર કહા કે જબ હમ મરકર ગલી હુઈ
વ રુફાતન અ-ઇન્ના લ-મબઊસૂના ખ઼લ્ક઼ન જદીદા ○ અ-વ-લમ ય-રવ
હડડીયાં બન જાએંગે તો કયા ઐસે મેંભી હમકો નઈ ઝિન્દગી દેકર ઉઠાયા જાએગા   કયા ઉન્હોંને નહી દેખા
અન્નલ્લાહલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા કા઼દિરુન અ઼લા અંય યખ઼્લુકા઼
કે જિસ ખુદાને આસ્માન ઔર ઝમીનકો પૈદા કિયા હે વો ઉસકે જૈસા ઔરં ભી પૈદા કરદે.

وَمِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ اَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيْهِ فَاَبَى الظّٰلِمُوْنَ
اِلَّا كُفُوْرًا ۞ قُلْ لَّوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُوْنَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ
اِذًا لَّاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِ ۭ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُوْرًا ۞
وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى تِسْعَ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ فَسْــَٔلْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ
اِذْ جَاۗءَهُمْ فَقَالَ لَهٗ فِرْعَوْنُ اِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰمُوْسٰى
مَسْحُوْرًا ۞ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَاۗءِ اِلَّا رَبُّ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَاۗىِٕرَ ۚ وَاِنِّىْ لَاَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ
مَثْبُوْرًا ۞ فَاَرَادَ اَنْ يَّسْتَفِزَّهُمْ مِّنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنٰهُ وَ
مَنْ مَّعَهٗ جَمِيْعًا ۞ وَّقُلْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ لِبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ
اسْكُنُوا الْاَرْضَ فَاِذَا جَاۗءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيْفًا ۞
وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنٰهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۭ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا
وَّنَذِيْرًا ۞ وَقُرْاٰنًا فَرَقْنٰهُ لِتَقْرَاَهٗ عَلَي النَّاسِ عَلٰي
مُكْثٍ وَّنَزَّلْنٰهُ تَنْزِيْلًا ۞ قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا ۭ

મિસ્લહુમ વ જ-અ-લા લહુમ અ-જ-લલ
ઔર મુકર્રર કરે ઉનકે લિયે એક ખાસ વક્ત કે જિસમેં
લા રયબા ફીહ ફ-અ-બઝ્ ઝાલિમૂના
કોઈ શક નહીં હૈ પસ ઈન્કાર કિયા ઉન ઝાલિમોંને
ઈલ્લા કુફૂરા ○ કુલ લવ અન્તુમ તમલિકૂના
મગર યે કે કુફ્ર કિયા કેહદો કે તુમ મેરે રબકી રહમતસે
ખઝાઈના રહ-મતિ રબ્બી ઈઝલ લ-અમ-
ખઝાનોં કે માલિક હો તો અલબત્તા ખર્ચ હો જાને
સકતુમ ખશ-યતલ ઈન્ફાક્ વ કાનલ
કે ડરસે ખઝાનોંકો બંદ રખતે હો. ઔર વાકેઈ ઈન્સાન
ઈન્સાનુ કતૂરા વ લકદ આ-તયના મૂસા
તંગી કરનેકા આદી હૈ ઔર તહકીક હમને મૂસા (અ.) કો
તિસ્આ આયાતિમ બય્યિનાતિન ફસ્અલ
નવ નિશાનીયાં દી ઝાહિર સચ પૂછીયે બની
બની ઈસરાઈલા ઈઝ જા-અહુમ ફ-કાલા લહૂ ફિર-અવનુ ઈન્ની લ-અઝુન્નુકા
ઈસરાઈલસે કે જબ વો આએ ઉનકે પાસ તો કહા ઉસ ફિરઔનને કે અય મૂસા મુઝે તો ઐસા માલૂમ હોતા હૈ કે તુમપર
યા મૂસા મસ્હૂરા ○ કાલા લ-કદ અલિમતા માં અન્ઝલા હા-ઉલાઈ ઈલ્લા રબ્બુસ
જાદૂ કર દિયા ગયા હૈ (૧) કહા મૂસાને તહકીક તુને કે જાનલી હૈ યે બાત કે ઈન નિશાનિયોંકો ઉસી ખુદાને ઉતારા હૈ
સમાવાતિ વલ અરદિ બસાઈર વ ઈન્ની લ-અઝુન્નુકા યા ફિર-અવનુ
જો માલિક હૈ આસ્માનોં ઔર ઝમીનકા ઔર મૈં ગુમાન કરતા હું અય ફિરઔન કે તુ હલાક હોનેવાલા
મસ્બૂરા ○ ફ-અરાદા અંય યસ્તફિઝ-ઝહુમ મિનલ અરદિ ફ-અગ-રકનાહુ વ મમ
હૈ પસ ઈરાદા કિયા ઉસને યે ઈનકો અપને મુલ્કસે નિકાલ દે પસ હમને ઉસીકો ઔર જો ઉસકે સાથ થે
મ-અહૂ જમીઆ વ કુલના મિમ બઅ-દિહી લિ-બની ઈસરાઈલસ-કુનુલ
સબકો ડુબો દિયા ઔર કહા હમને બની ઈસરાઈલકો ઈસકે બાદ કે રહો તુમ ઈસ સર
અરદા ફઈઝા જા-અ વઅ-દુલ આખિ-રતિ જિઅ-ના બિકુમ લફીફા વ બિલ
ઝમીન મેં પસ જબ આખિરતકા વાદા (કયામતકા દિન) આ જાએગા તો હમ તુમકો લપેટ કર લે આએંગે ઔર
હકકિ અન્ઝલનાહુ વ બિલ હકકિ નઝલ વમા અરસલનાકા ઈલ્લા મુબશ-
સચ્ચાઈ કે સાથ હમને ઉસે ઉતારા હૈ, ઔર સચ્ચાઈકે સાથ વો ઉતરા હૈ ઔર નહીં ભેજા હમને તુમકો મગર
શિરંવ વ નઝીરા વ કુરઆનમ ફ-રકનાહુ લિ-તક-ર-અહૂ અલન નાસિ અલા
ખુશખબરી દેનેવાલા ઔર ડરાનેવાલા (૨) અલગ અલગ કિયા હમને કુરઆનકો તાકે તુમ પઢો લોગોંકે સામને
મુકસિંવ વ નઝ-ઝલનાહુ તન્ઝીલા ○ કુલ આમિનૂ બિહી અવ લા તુઅ-મિનૂ
આહિસ્તગીકે સાથ હમને ઉસે ઉતારાભી હૈ આહિસ્તા આહિસ્તા (૩) કેહદો કે ઈમાન લાઓ ઈસપર યા ઈમાન ન લાઓ

તફસીર : (૧) મુસા (અ.)ને સત્યતાની નિશાનીઓ એટલે મોજિઝા તેમના સમય અને સ્થિતિ અનુસાર તે વખતે આપ્યા હતા યહુદીઓ તરફથી આ નવ નિશાનીઓ સંબંધી હઝરત (સ.)ને પુછવામાં આવ્યું તો આપે જવાબ આપ્યો તે નવ હુકમો હતા જે તોરેતના મથાળે લખેલા છે જે ગુનાહે કબીરા માટે મનાઈ ના હતા. (૨) હઝરત (સ.)ને જે સ્પષ્ટ મોજિઝા અર્પણ થયો તે કુરઆન મજીદ છે જેને અમે હિકમત અનુસાર મહાન ઈલ્મ અને સત્યતા સાથે ઉતાર્યુ છે જે તેવીજ સત્યતા સાથે તમારી પાસે પહોચ્યું છે વચમાં કોઈ પ્રકારનો કંઈજ ફેરફાર થયો નથી. (૩) કુરઆન મજીદ ઉતારવાનો મુળ હેતુ એ છે કે મતલબ સમજીને તેના ઉપર અમલ કરવામાં આવે એટલુ બસ નથી બલ્કે તેના શબ્દો પઢવામાં પણ નૂર અને બરકત ઉતરે છે તેથી કરીને સૂરતો અને આયતો જુદી જુદી ↗

↖ રાખી કે યોગ્ય હુકમ

વકફે લાઝિમ

વઝીફહ તરીકે પઢવામાં સહેલાઈ થાય અને થોડું થોડું મોકલવામાં આવે.

મ ૪

૯
૧૧

એટલા માટે મોકલ્યું કે દરેક સમય અને સ્થિતિ અનુસાર

٤٠٨
إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِن قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ۝ وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا
إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝ وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۝ قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ
ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ أَيًّا مَّا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ
وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ
ذَٰلِكَ سَبِيلًا ۝ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ
وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن
لَّهُ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ۝
(١٨) سُورَةُ الْكَهْفِ مَكِّيَّةٌ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا ۝ قَيِّمًا لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّن

ઇન્નલ્લઝીના ઊતુલ ઇલ્મા મિન કબ્લિહી
બેશક જિન લોગોંકો ઈસસે પેહલે ઈલ્મ દિયા ગયા હૈ જબ
ઇઝા યુતલા અ્-લયહિમ યખિર્રૂના
(કુરઆન) ઉનકે સામને પઢ્હા જાતા હૈ તો વો ગિર પળતે
લિલ અઝ્કાનિ સુજ્જદા ૦ વ યકૂલૂના
હૈ અપની ઠોળીયોંકે બલ સજદેમેં ઔર કેહતે હૈ
સુબ્હાના રબ્બિના ઇન કાના વઅ્-દુ રબ્બિના
કે પાક હૈ હમારા રબ બેશક હમારે રબકા વાદા ઝરૂર
લ-મફઊલા ૦ વ યખિર્રૂના લિલ
પૂરા હોગા (૧) ઔર ગિર પળતે હૈ ઠોળીયોં પર
અઝ્કાનિ યબ્કૂના વ યઝીદુહુમ ખુશૂઆ ૦ સજ્દહ
રોતે હુવે ઔર ઝિયાદા કરતા હૈ (ખુદા) ઉનમેં આજિઝી (૨)
કુલિદ ઉલ્લાહા અવિદઉર રહ્માન અય્યમ
કેહદો કે પુકારો અલ્લાહકો યા રહમાનકો જિસ નામસે ભી પુકારો

સજદહ

મ ૪ **મા તદઊ ફ-લહુલ અસ્માઉલ હુસ્ના વલા તજ-હર બિ-સલાતિકા**
ઉસકે બહુત નામ હૈં નિહાયત ઉમદા ઔર નમાઝમેં ન તો બુલંદ કર આવાઝકો ઔર ન બિલકુલ
વલા તુખાફિત બિહા વબ્તગિ બયના ઝાલિકા સબીલા ૦ વ કુલિલ
આહિસ્તા કર ઈન દોનોં કે બીચમેં રાહ નિકાલ ઔર કેહદો તમામ તા'રીફ ઉસ ખુદાકો સઝાવાર હૈ (૩) જિસને
હમ્દુ લિલ્લાહિલ લઝી લમ યત્તખિઝ વ-લદંવ વ લમ યકુલ લહૂ શરીકુન
કિસીકો અપના બેટા નહીં બનાયા, ઔર નહી હૈ સારે આલમમેં ઉસકા કોઈ શરીક ઔર નહી હૈ
૯ ૧૨ **ફિલ મુલકિ વ લમ યકુલ લહૂ વલિય્યુમ મિનઝ્ ઝુલ્લિ વ કબ્બિરહુ તકબીરા** ૦
ઉસકા કોઈ વાલી ઝિલ્લતસે બચાનેવાલા ઔર ખુદાકી બળાઈ બયાન કર બહુત ઝિયાદા (૪)

સૂરઈ કહ્ફ

સૂરઈ કહ્ફ મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસમેં (૧૧૦) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ લઝી અન્ઝલા અ્લા અ્બદિહિલ કિતાબા વ લમ
સબ તા'રીફ ઉસ ખુદાકો સઝાવાર હૈ જિસને અપને બન્દે પર (યે) કિતાબ નાઝિલ કી ઔર નહી
યજ-અ્લ લહૂ ઇ-વજા ૦ કય્યિમલ લિ-યુન્ઝિરા બઅ્-સન શદીદમ મિલ
રખ્ખા ઉસમેં કોઈ ટેઢાપન ઈસ્તિકામત કે સાથ (ઈસ કિતાબકો મવસૂફ કિયા) તાકે વો ખુદા કે સખત

તફસીર : (૧) એહલે કિતાબના ઈન્સાફી આલિમો નબીને માની કુરઆનની સત્યતા જાણે છે અને આખર ઝમાનામાં એક કલામ ઉતારવાને જે વાયદો કરવામાં આવ્યો હતો તેને તેઓ સત્ય જોઈ રહ્યા છે. (૨) નમાઝમાં સિજદહ બે વખત થાય છે એટલા માટે કે પેહલી વખત તે કલામની તાસીર થી અચંબો થાય છે અને બીજીવાર આજિઝી પેદા થાય છે. (૩) રહમાન નામ અલ્લાહનો અરબના મુશરિકો જાણતા ન હતા તે માટે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ અને રહમાન બન્ને સૌ ખુબીઓવાળા એકજ હસ્તીના નામ છે. નામો અને ગુણો અનેક થવાથી એક હસ્તી અનેક થવા પામતી નથી નમાઝમાં ઘણીજ જોરથી કિરઅત પણ પઢવી નહિં તેમ છેક ધીમા અવાજથી પઢવું ન જોઈએ દરમ્યાની હાલત એટલે જરૂર મુજબ અવાજથી પઢવુ બેહતર છે. (૪) ખુદાપાકની હસ્તીમાં કોઈ પ્રકારની ↗

↗ નિર્બળતા નથી કે બીજાની મદદની જરૂર પડે બાદશાહોને ત્યાં કદી ઢીલા પડી જાય છે કે ખરાબ વખતમાં તેમને નાખી દીધા હોય છે ત્યા અને દરેક પ્રકારની નિર્બળતાથી તેને પવિત્ર જાણે.

لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ
اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًا ۝ مّٰكِثِيْنَ فِيْهِ اَبَدًا ۝ وَّ
يُنْذِرَ الَّذِيْنَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ۝ مَا لَهُمْ بِهٖ
مِنْ عِلْمٍ وَّلَا لِاٰبَآئِهِمْ ؕ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ
اَفْوَاهِهِمْ ؕ اِنْ يَّقُوْلُوْنَ اِلَّا كَذِبًا ۝ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ
نَّفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَّمْ يُؤْمِنُوْا بِهٰذَا الْحَدِيْثِ
اَسَفًا ۝ اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِيْنَةً لَّهَا
لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ۝ وَاِنَّا لَجٰعِلُوْنَ مَا
عَلَيْهَا صَعِيْدًا جُرُزًا ۝ اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحٰبَ
الْكَهْفِ وَالرَّقِيْمِ كَانُوْا مِنْ اٰيٰتِنَا عَجَبًا ۝ اِذْ اَوَى
الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوْا رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَّدُنْكَ
رَحْمَةً وَّهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا ۝ فَضَرَبْنَا
عَلٰٓى اٰذَانِهِمْ فِى الْكَهْفِ سِنِيْنَ عَدَدًا ۝ ثُمَّ

લદુન્હુ વ યુબશ્શિરલ મુઅ્-મિનીનલ લઝીના
અઝાબસે ડરાએ ઔર ઉન ઈમાનવાલોંકો ખુશ ખબરી દે જો નેક
યઅ્-મલૂનસ્ સ઼ાલિહ઼ાતિ અન્ના લહુમ
કામ કરતે હૈં (યે ખુશખબરી) કે ઉનકે લિયે નેક બદલા
અજ-રન હ઼-સના ૦ માકિસીના ફીહિ
જન્નત હૈ જિસમેં વો હમેશા હમેશા રહેંગે. (ઔર યે
અ-બ-દંવ ૦ વ યુન્ઝિ઼રલ લઝીના ક઼ાલુત
કિતાબ ઈસલિયે ભેજી) તાકે વો ઉન લોગોંકો ડરાએ જો કેહતે હૈં
ત-ખ઼ઝ઼લ્લાહુ વ-લદા ૦ મા લહુમ બિહી
કે ખુદાકે અવલાદ હૈ (યે એક ઐસી બાત હૈ) જિસકી કોઈ
મિન ઇ઼લ્મિંવ વલા લિ-આબાઇહિમ ࿀ કબુરત
દલીલ ઉનકે પાસ નહી હૈ ન ઉનકે બાપ દાદાકે પાસ હૈ યે બહુત
કલિ-મતન તખ઼રુજુ મિન અફવાહિહિમ ࿀
ભારી બાત હૈ જો ઉનકે મુંહસે નિકલતી હૈ મ ૪
ઈય યકૂલૂના ઇલ્લા કઝ઼િબા ૦ ફ-લ-અ઼લ્લ-કા બાખિ઼ઉ઼ન નફ-સ-કા
તહકીક વો લોગ બિલકુલ ઝૂટ બોલતે હૈં પસ અગર યે લોગ ઇમાન ન લાએં તો કહીં ઐસા
અ઼લા આસારિહિમ ઇલ્લમ યુઅ્-મિનૂ બિ-હાઝ઼લ હ઼દીસિ઼ અ-સફા ૦ ઇન્ના
ન હો કે આપ અફસોસ કે મારે જાન દેદેં ઈસી બાત પર, ઝમીન
જ-અ઼લ્ના મા અ઼-લલ અરદ઼િ ઝી-નતલ લહા લિ-નબ્લુ-વહુમ અય્યુહુમ
કી જિસ કદર ચીઝેં હૈ ઉન્હેં હમને ઉનકે લિયે ઝીનત બનાયા તાકે હમ લોગોંકા ઈમતિહાન લેં કે ઉનમેંસે કૌન અચ્છે
અહ઼સનુ અ઼-મલા ૦ વ ઇન્ના લ-જાઇ઼લૂના મા અ઼-લય્હા સ઼ઈ઼દન જુરુઝા ૦
કામ કરતા હૈ (૧) ઔર ઝમીનકો ઉસકી તમામ ચીઝોંસે પાક સાફ કર (યા'ની ફના કર) દેંગે. (૨)
અમ હ઼સિબ્તા અન્ના અસ્હ઼ાબલ કહફિ વર્રક઼ીમિ ૪ કાનૂ મિન આયાતિના
ક્યા તુમ યે સમઝતે હોકે અસ્હાબે કહફ (ગાર વાલોં) ઔર પહાળવાલોંકા કિસ્સા હમારી તઅજ્જુબવાલી નીશાનીયોંમેંસે
અ઼-જબા ૦ ઇઝ઼ અ-વલ ફિત્યતુ ઇલલ કહફિ ફ-ક઼ાલૂ રબ્બનાઁ આતિના
નહી હૈ! વો વક્ત યાદ કરનેકે કાબિલ હૈ જબકે ઉન નવજવાનોંને ગાર (ગુફા)મેં જાકર પનાહ લી, પસ કહા કે
મિલ લદુન્કા રહ઼-મતંવ વ હય્યિઅ લના મિન અમરિના ર-શદા ૦ ફ-દ઼રબ્ના
અય હમારે રબ હમેં અપને પાસસે રહમતકા સામાન અતાકર ઔર હમારે કામમેં દુરૂસ્તી પૈદા કર. પસ હમને
અ઼લા આઝ઼ાનિહિમ ફિલ કહફિ સિનીના અ઼-દદા ૦ સુમ્મા
ઉસ ગારમેં ઉનકે કાનોં પર બરસોં તક નીંદકા પરદા ડાલ દીયા ફિર હમને

તફસીર : (૧) કોણ વસ્તુઓ પર લલચાઈને દોડે છે અને કોણ તે સૌને છોડી આખિરત ને પકડે છે. (૨) તારીખ લખનારામાં બે ફિરકા છે કોઈ કેટલાક વરસ લખે છે ને કોઈ કેટલા અથવા અસહાબે કહફ જાગીને કેટલાક કેહવા લાગ્યા અમો એક દીવસ સૂતા બીજા કેટલાક કેહવા લાગ્યા તેનાથી પણ ઓછા.

بَعَثْنٰهُمْ لِنَعْلَمَ اَیُّ الْحِزْبَیْنِ اَحْصٰی لِمَا لَبِثُوْٓا
اَمَدًا ۞ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَیْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ ؕ اِنَّهُمْ
ع فِتْیَةٌ اٰمَنُوْا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنٰهُمْ هُدًی ۞ وَّرَبَطْنَا
૧૩ عَلٰی قُلُوْبِهِمْ اِذْ قَامُوْا فَقَالُوْا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَنْ نَّدْعُوَاۡ مِنْ دُوْنِهٖۤ اِلٰهًا لَّقَدْ قُلْنَآ
اِذًا شَطَطًا ۞ هٰۤؤُلَآءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖۤ
اٰلِهَةً ؕ لَوْلَا یَاْتُوْنَ عَلَیْهِمْ بِسُلْطٰنٍۭ بَیِّنٍ ؕ فَمَنْ
اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلَی اللّٰهِ كَذِبًا ۞ وَاِذِ
اعْتَزَلْتُمُوْهُمْ وَمَا یَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوٗۤا اِلَی الْكَهْفِ
یَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ رَّحْمَتِهٖ وَیُهَیِّئْ لَكُمْ مِّنْ
اَمْرِكُمْ مِّرْفَقًا ۞ وَتَرَی الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَّزٰوَرُ
عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْیَمِیْنِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَّقْرِضُهُمْ
ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِیْ فَجْوَةٍ مِّنْهُ ؕ ذٰلِكَ مِنْ

બઅસ઼્નાહુમ લિ-નઅ્-લમા અય્યુલ
ઉન્હેં ઉઠાયા તાકે યે મા'લૂમ કરેં કે ઈન દોનોં ગિરોહોં મેં સે
હિ઼ઝ્-બયનિ અહ઼સ઼ા લિમા લબિસૂ અ-મદા ٥
કીનસા ગિરોહ ઉનકે રેહનેકી મુદ્દતસે વાકિફ હૈ (૧)
નહ઼નુ નકુ઼સ઼્સ઼ુ અ઼-લયકા ન-બ-અહુમ
હમ બયાન કરતે હૈ તુમપર સચ્ચાઈ કે સાથ
બિલ હ઼ક઼્ક઼ ط ઈન્નાહુમ ફિત-યતુન આ-મનૂ
ઉનકા કિસ્સા બેશક વો કઈ એક જવાન થે જો અપને રબ પર
બિ-રબ્બિહિમ વ ઝિદનાહુમ હુદા ٥ વ
ઈમાન લાએ થે, ઔર હમને ઉન્હેં ઝિયાદા હિદાયત દી થી (૨) ઔર
ર-બત઼્ના અ઼લા કુ઼લૂબિહિમ ઈઝ઼ ક઼ામૂ
હમને ઉનકે દિલોં પર ગિરહ લગાદીથી જબ વો ઉઠે તો કેહને
ફ-ક઼ાલૂ રબ્બુના રબ્બુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ
લગે કે બેશક હમારા રબ માલિક હૈ આસ્માનોં ઔર ઝમીનકા

મ **લન નદઉ઼વા મિન દૂનિહી ઈલાહલ લ-ક઼દ કુ઼લના ઈઝ઼ન શ-ત઼ત઼ા ٥ હા-ઉલાઈ**
૪ તહકીક હમ ઉસકે સિવા કિસીકો મા'બૂદકે તરીકે પર નહી પુકારેંગે અલબત્તા હમને ઉસ વકત ઝિયાદા બાત કહી
ક઼વમુનત ત-ખ઼ઝૂ મિન દૂનિહી આલિહહ ط લવ-લા યઅ્-તૂના અ઼-લયહિમ
થી (૩) યે હમારી કૌમ હૈ જિસને ખુદા કે સિવા દૂસરોં કો અપના મા'બૂદ બનાયા હૈ (મગર) ઉનકા યે કામ
બિ-સુલ્ત઼ાનિમ બય્યિન ط ફ-મન અઝ઼્-લમુ મિમ્મનિફ-તરા અ઼-લલ્લાહિ
ઝુરૂર હૈ તો ફિર ઈસકે લિયે વો કોઈ ઝાહિર દલીલ કયોં નહી લાતે ? પસ ઉસસે ઝિયાદા ઝાલિમ ઔર કૌન હો
કઝ઼િબા ٥ વ ઈઝ઼િઅ઼્-તઝલ્તુમૂહુમ વમા યઅ્-બુદૂના ઈલ્લલ્લાહ઼ા
સકતા હૈ જો ખુદા પર ઝૂટ બાંધે ?ઔર જબ તુમ ઉન લોગોંસે ઔર ઉનકે મા'બૂદોંસે ભી અલગ હો ગએ હો મગર અલ્લાહસે તો તુમ
ફઅ્-વૂ ઈલલ કહફિ યન્શુર લકુમ રબ્બુકુમ મિર રહ઼-મતિહી વ યુહય્યિઅ
ગારમેં અપની જગહ બનાલો તાકે તુમ્હારા રબ અપની રહમત તુમ્હારે લિયે
લકુમ મિન અમરિકુમ મિર-ફક઼ા ٥ વ ત-રશ શમ્સા ઈઝ઼ા ત઼-લ-અ઼ત
ફૈલા દે, ઔર તુમ્હારે મુકામમેં તુમ્હારે લિયે આરામકા સબબ બના દે. (૪) ઔર દેખા તુમનેકે જબ સૂરજ નિકલતા
તઝા-વરુ અ઼ન કહફિહિમ ઝ઼ાતલ યમીનિ વ ઈઝ઼ા ગ઼-ર-બત તક઼રિદ઼ુહુમ
હૈ તો ગારોં (ગુફાકા એક હિસ્સા) સામને આ જાતા હૈ સીધી તરફસે ઔર જબ સૂરજ ડુબતા હૈ તો કતરા
ઝ઼ાતશ શિમાલિ વહુમ ફી ફજ-વતિમ મિન્હ ط ઝ઼ાલિકા મિન
જાતા હૈ ઉલ્ટી તરફ (યાની ઉનપર ધૂપ નહી આતી) ઔર વો સબ એક કુશાદા મૈદાનમેં હૈ યે દર અસ્લ

તફસીર : (૧) એટલે અસહાબે કહફને સામાન્ય મુસલમાનોથી વધારી અવલિયાનો દરજો આપ્યો. (૨) બાદશાહે તેમને બોલાવીને ધમકાવી મૂર્તિઓને દંડવત કરવા કહ્યું ત્યારે ખુદાપાકે તેમની મદદ કરી અર્થાત તેમના અંતકરણ દ્રઢ રાખ્યા તો તેમણે બેધડક પોતાનુ ઈમાન જાહેર કરી આ પ્રમાણે ચોકખો જવાબ આપ્યો. તો બાદશાહે મોકૂફ રાખ્યું અને જણાવ્યું શહેર બહાર જઈ આવો પછી બુત પુજા કરાવીશું અથવા અઝાબમાં નાખીશુ તેઓ છુપીને તે શહેર છોડી ગયા. (૩) આ શહેરથી બહાર નીકળીને એક પહાળ પાસે ગુફા હતી ત્યા સલાહ કરી જઈ બેઠા અને ઉંઘ આવવાથી સૂઈ ગયા કોઈને જાણ ન હતી કયારથી તેઓ સુતા છે વચ્ચે એક વખત ખુદાપાકે જગાડી દીધા હતા જેથી લોકોને ખબર પડી પછી ફરી સુઈ ગયા.

اٰيٰتِ اللّٰهِ ۭ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ
فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ۝ وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا
وَّهُمْ رُقُوْدٌ ڰ وَّنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِيْنِ وَ ذَاتَ
الشِّمَالِ ڰ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيْدِ ۭ لَوِ اطَّلَعْتَ
عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَّلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ۝ وَ
كَذٰلِكَ بَعَثْنٰهُمْ لِيَتَسَاۗءَلُوْا بَيْنَهُمْ ۭ قَالَ قَاۗىِٕلٌ
مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۭ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۭ
قَالُوْا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ ۭ فَابْعَثُوْٓا اَحَدَكُمْ
بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَآ اَزْكٰى
طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا
يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا ۝ اِنَّهُمْ اِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ
يَرْجُمُوْكُمْ اَوْ يُعِيْدُوْكُمْ فِيْ مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوْٓا اِذًا
اَبَدًا ۝ وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوْٓا اَنَّ وَعْدَ

આયાતિલ્લાહ ♭ મંય યહદિલ્લાહુ ફહુવલ
ખુદાકી નિશાનિયોંમેસે એક હૈ ખુદા જિસકો હિદાયત કરતા હૈ
મુહ-તદ ૮વ-મંય યુદ્દલિલ ફલન તજિદા લહૂ
વોહી રાહ પાયા હુવા હૈ ઔર જિસે વો ગુમરાહ કરે તો તુમ ઉસકા
વલિય્યંમ મુરશિદા ૦ વ તહ્-સબુહુમ અય- ع
કોઈ દોસ્ત ન પાઓગે રાહ બતાનેવાલા (૧) યે અસ્હાબે કહ્ફ ઈસ ૧૪
ક઼ાઝંવ વહુમ રુકૂદુંવ ᵘ વ નુક઼લ્લિબુહુમ ઝ઼ાતલ
તરહ સોએ હૈં કે તું દેખે તો જાગનેકા ગુમાન કરે ઔર હમ
યમીનિ વ ઝ઼ાતશ શિમાલિ ᵘ વ કલ્બુહુમ
ઉનકો સીધી ઔર ઉલ્ટી તરફ કરવટ (પાસે) બદલવાતે હૈં ઔર
બાસિતુન ઝ઼િરા-અ઼યહિ બિલ વસ઼ીદ ♭
ઉનકા કુત્તા ગાર (ગુફા) કે મુંહ પર હાથ ફૈલાએ હુવે હૈ
લવિત઼ તઅ઼-લઅ઼-તા અ઼-લયહિમ લ-વલ્લયતા
અગર તુ અંદર ઝાંકે તો તહકીક પીઠ ફેરકર ભાગ
મિન્હુમ ફિરારંવ વ લ-મુલિઅ્-તા મિન્હુમ રુઅ્બા ૦ વ કઝ઼ાલિકા મ
જાવે ઔર અગર તુ દોબારા વહાં જાએ તો તુઝ પર દેહશત સવાર હો જાએગી. (૨) ઔર ઈસ તરહ હમને ૪
બઅ઼સ્નાહુમ લિ-ય-તસા-અલૂ બય-નહુમ ♭ ક઼ાલા ક઼ાઇલુમ મિન્હુમ કમ
ઉનકો ઉઠાયા તો વો આપસમે પૂછને લગે એકને ઉનમેંસે પૂછા કે હમ લોગ યહાં
લબિસ્તુમ ♭ ક઼ાલૂ લબિસ્ના યવ-મન અવ બઅ્-દ઼ા યૌમ ♭ ક઼ાલૂ રબ્બુકુમ અઅ્-લમુ
કબસે હૈ? તો દૂસરે ને કહા એક દિન હુવા હોગા યા ઉસસે કુછ કમ કેહને લગે દૂસરે તુમ્હારા રબહી બેહતર
બિમા લબિસ્તુમ ♭ ફબ-અ઼સૂ અ-હ઼-દકુમ બિ-વરિક઼િકુમ હાઝ઼િહી
જાનતા હૈ જિતના તુમ યહાં રહે હો પસ ભેજો અપને મેંસે એક કો શહેરકી તરફ
ઇલલ મદી-નતિ ફલ યન્ઝુર અય્યુહા અઝકા ત઼-આ઼મન ફલ યઅ્-તિકુમ
કુછ પૈસે લેકર પસ વો દેખે કે પાકીઝા ખાના કૌનસા હૈ ફિર તુમ્હારે લિયે ઉસમેંસે
બિ-રિઝક઼િમ મિન્હુ વલ ય-તલત્તફ઼ વલા યુશ-ઇ઼રન્ના બિકુમ અ-હ઼દા ૦
ખાના લે આવેં ઔર ચાહીયે કે વો નરમીસે કામ લે ઔર તુમ્હારી કિસીકો ખબર ન કરેં (ક્યોં કે) (૩)
ઇન્નહુમ ઈય યઝ઼-હરૂ અ઼-લયકુમ યરજુમૂકુમ અવ યુઈ઼દૂકુમ ફી
અગર ઉન લોગોં પર તુમ્હારી બાત ઝાહિર હો જાવે તો વો યા તો તુમકો પત્થરોંસે માર ડાલે યા ફિર
મિલ્લતિહિમ વ લન તુફલિહૂ ઇ-ઝ઼ન અ-બદા ૦
તુમકો ઝબરદસ્તી અપને તરીકે પર ફિરા લેંગે ઔર અગર ઐસા હુવા તો તુમ્હારી હરગિઝ ભલાઈ ન હોગી
વ કઝ઼ાલિકા અઅ્-સ઼રના અ઼-લયહિમ લિ-યઅ્-લમૂ અન્ના વઅ્-દલ
ઔર ઈસી તરહ હમને લોગોંકો ઉનસે બા ખબર કર દિયા તાકે વો જાનલેં કે અલ્લાહકા વાદા

તફસીર : (૧) ખુદાપાકની કુદરતથી તેઓને એવા ઠેકાણે પહોંચાડયા હતા કે ત્યાં આરામ કરતા રહે ગુફા અંદર વિશાળને ખુલાસી જગ્યા જરૂર મુજબ હવા અજવાળુ મળતુ તેમજ તડકો વરસાદ બરફ કંઈજ પહોંચતુ ન હતું. (૨) કહે છે કે ઉંઘવામાં તેમની આંખો ખુલ્લી રહેતી હતી જેથી કોઈ જાણે કે જાગે છે તથા ખુદાપાકે તેમના આરામમાં ખલલ ન પડે તે માટે તે જગ્યામાં એવી દેહશત મુકી દીધી કે લોકો ત્યાં તમાશો જોવા જાય નહિં અને એક કુતરો પણ સાથે થઈ ગયો હતો જે સંગાતના અસરથી સૈકાઓ સુધી જીવતો રહ્યો જોકે કુતરો રાખવું બુરૂ છે પરંતુ લાખ બુરાઓમાં એક ભલો પણ હોય છે. (૩) ખુદાપાકે આ લોકોને પોતાની કુદરતથી સેંકડો વરસ સુધી સુવાડી રાખ્યા અને જગાડી ક્યામતનો નમુનો દુન્યામાં દેખાડયો, જાગ્યા તો સેંકડો વરસ એક દીવસ લાગ્યો ખરેખર મરેલો અને સૂતેલો સરખો જ છે.

اللّٰهِ حَقٌّ وَّاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيۡبَ فِيۡهَا ۚ اِذۡ يَتَنَازَعُوۡنَ
بَيۡنَهُمۡ اَمۡرَهُمۡ فَقَالُوا ابۡنُوۡا عَلَيۡهِمۡ بُنۡيَانًا ؕ رَبُّهُمۡ
اَعۡلَمُ بِهِمۡ ؕ قَالَ الَّذِيۡنَ غَلَبُوۡا عَلٰٓى اَمۡرِهِمۡ لَنَتَّخِذَنَّ
عَلَيۡهِمۡ مَّسۡجِدًا ﴿۲۱﴾ سَيَقُوۡلُوۡنَ ثَلٰثَةٌ رَّابِعُهُمۡ
كَلۡبُهُمۡ ۚ وَيَقُوۡلُوۡنَ خَمۡسَةٌ سَادِسُهُمۡ كَلۡبُهُمۡ
رَجۡمًۢا بِالۡغَيۡبِ ۚ وَيَقُوۡلُوۡنَ سَبۡعَةٌ وَّثَامِنُهُمۡ كَلۡبُهُمۡ ؕ
قُلۡ رَّبِّىۡۤ اَعۡلَمُ بِعِدَّتِهِمۡ مَّا يَعۡلَمُهُمۡ اِلَّا قَلِيۡلٌ ۙ
فَلَا تُمَارِ فِيۡهِمۡ اِلَّا مِرَآءً ظَاهِرًا ۖ وَّلَا تَسۡتَفۡتِ فِيۡهِمۡ
مِّنۡهُمۡ اَحَدًا ﴿۲۲﴾ وَلَا تَقُوۡلَنَّ لِشَایۡءٍ اِنِّىۡ فَاعِلٌ
ذٰلِكَ غَدًا ﴿۲۳﴾ اِلَّاۤ اَنۡ يَّشَآءَ اللّٰهُ ۚ وَاذۡكُرۡ رَّبَّكَ
اِذَا نَسِيۡتَ وَقُلۡ عَسٰٓى اَنۡ يَّهۡدِيَنِ رَبِّىۡ لِاَقۡرَبَ
مِنۡ هٰذَا رَشَدًا ﴿۲۴﴾ وَلَبِثُوۡا فِىۡ كَهۡفِهِمۡ ثَلٰثَ مِائَةٍ
سِنِيۡنَ وَازۡدَادُوۡا تِسۡعًا ﴿۲۵﴾ قُلِ اللّٰهُ اَعۡلَمُ بِمَا

લાહિ હક્કુંવ વ અન્નસ સા-અતા લા રય-બ
સચ્ચા હૈ ઔર કયામત કે આનેમેં કોઈ શક નહીં હૈ
ફીહા ૄ ઈઝ઼ ય-તના-ઝઊના બય-નહુમ
(વો વક્ત યાદ કરો) જબકે લોગ ઈનકે બારેમેં આપસમેં
અમ-રહુમ ફકાલુબ્નૂ અ-લયહિમ બુન્યાના
ઝગળતે થે. પસ કેહને લગે કે ઈસ (ગુફા)કે પાસ એક ઈમારત
રબ્બુહુમ અઅ્-લમુ બિહિમ ફ઼ાલલ
બનાદો ઉનકા રબ ઉનકો ખૂબ જાનતા હૈ જો લોગ ઈસ
લઝીના ગ઼-લબૂ અ઼લા અમરિહિમ લ-નત
પર ગલબા પા ચુકે થે વો કેહને લગે હમતો
તખ઼િઝ઼ન્ના અ઼-લયહિમ મસ્જિદા ○ સ-યકૂલૂના
ઉનકે ઉપર એક મસ્જીદ બનાએંગે (૧) બા'ઝ
સ઼લા-સ઼તુર રાબિઉહુમ કલ્બુહુમ
લોગ કેહને લગે કે વો (અસ્હાબે કહફ) તીન હૈં ઔર ચોથા કુત્તા હૈ
વ યકૂલૂના ખ઼મ્સતુન સાદિસુહુમ કલ્બુહુમ રજ-મમ બિલ ગ઼ૈબ
ઔર બા'ઝ કેહને લગે કે વો પાંચ હૈં ઔર છઠા ઉનકા કુત્તા હૈ યે લોગ ઈસી તરહ હાંકતે રેહતે હૈં
વ યકૂલૂના સબ-અ઼તુંવ વ સ઼ામિનુહુમ કલ્બુહુમ કુર રબ્બી અઅ્-લમુ બિ-
ઔર બા'ઝ કેહતે હૈં કે વો સાત હૈં ઔર આઠવા ઉનકા કુત્તા હૈ આપ કેહદો કે મેરા રબહી ઉનકી સહીહ તા'દાદ
ઈ઼દ-દતિહિમ મા યઅ્-લમુહુમ ઈલ્લા ક઼લીલ ફલા તુમારિ ફીહિમ ઈલ્લા
પૂરી તરહ જાનતા હૈ દૂસરે લોગ બહુત કમ જાનતે હૈં પસ આપ ઈન (અસ્હાબ) કે બારેમેં સિવા સરસરી
મિરાઅન ઝ઼ાહિરંવ વલા તસ્તફતિ ફીહિમ મિન્હુમ અ-હ઼દા વલા તકૂલન્ના
બહસકે ઝિયાદા બહસ ન કીજીએ ઔર ઈસ સિલસિલેમેં ઈન લોગોંસે કુછભી ન પુછીએ. (૨) ઔર આપ યૂં ન
લિ-શયઈન ઈન્ની ફાઈ઼લુન ઝ઼ાલિકા ગ઼દા ઈલ્લા અંય યશા-અલ્લાહુ
કહીએ કે મૈં કલ યે કામ કરનેવાલા હું (મગર) યું કહિએ કે અગર ખુદા ચાહે તો (મૈં યે કામ કરૂંગા) (૩) ઔર જબ
વઝ઼કુર રબ્બકા ઈઝ઼ા નસીતા વ કુલ અ઼સા અંય યહદિ-યનિ રબ્બી
આપ કોઈ બાત ભૂલ જાએં તો અપને રબકા ઝિક્ર કીજિએ ઔર કહિયે કે શાયદ મેરા રબ
લિ-અક઼-રબા મિન હાઝ઼ા ર-શદા ○ વ લબિસૂ ફી કહફિહિમ સ઼લાસ઼ા
ઈસસેભી નઝદીકકી બાત બતલાદે (૪) ઔર વો (અસ્હાબે કહફ) અપને ગારમે તીનસો બરસ તક રહે
મિ-અતિન સિનીના વઝ-દાદૂ તિસ્અ઼ા ○ કુલિલ્લાહુ અઅ્-લમુ બિમા
ઔર નવ બરસ ઈસસે ઝિયાદા રહે (યાની ૩૦૯ સાલ તક) આપ કેહદો કે ખુદા ઈનકે રેહનેકી

તફસીર : (૧) તેઓમાંનો એક રૂપીઓ લઈ શહેરમાં ગયો તે શહેરવાળા તે રૂપીઓ જોઈ આશ્રય પામ્યા કે કયા બાદશાહનો છે અને કોના વખતનો છે કદાચ તેને કોઈ ખજાનો હાથ લાગ્યો છે અને અંતે બાદશાહ સુધી વાત પહોંચી તપાસ કરતા તેઓની હકીકત જાહેર થઈ આ વખતે શહેરમાં બે મઝહબના લોકો હતા એક આખિરતમાં ફરી જીવવાના માનનાર અને બીજા નકારનાર હતા અને ઝઘડો ચાલુ હતો બાદશાહ ન્યાયી હોવાથી ફેસલા કરવા માંગતો હતો અને ચાહતો કે કોઈ સનદ મળી આવે બાદશાહ પોતે ગુફામાં જઈ બધાને જોઈ આવ્યો અને બધો એહવાલ સાંભળી આવ્યો અને એ શહેરના બધા લોકો ક્યામત પર યકીન લઈ આવ્યા અને આ કિસ્સો પણ ફરીવાર સજીવન થવાથી ઓછું નથી. (૨) એટલે અસહાબે કહફનો દીન તથા મઝહબ અલ્લાહ બેહતર જાણનાર છે તેઓ ↗

↗ ફકત તવહીદ પર કાયમ હતા અને કોઈ નબીની શરીઅત પકડી શકયા ન હતા પરંતુ જે લોકો તેમની ખબર જાણી શ્રદ્ધાળુ થઈ ગુફા પાસે એક ઝિયારત ગાહ બનાવી
તેઓ ઈસાઈઓ હતા અસહાબે કહફ આ લોકોને રુખ્સત કરી સૂઈ ગયા. (૩) આ વાતમાં ઝઘડવું ઠીક નથી વહીથી તમને જે વાત મળે તેજ કહી દો તેમની
સંખ્યાનો ખુદાપાકે સ્પષ્ટ ફેસલો કર્યો નહિં ૧૫ ૯ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ૪ મ અબ્બાસ (રદી.) ફરમાવે છે તેઓ સાત છે અલ્લાહ પાકે આ વાત →

لَبِثُوا ۚ لَهُ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ اَبْصِرْ بِهٖ وَ
اَسْمِعْ ۗ مَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ ۡ وَّلَا يُشْرِكُ
فِيْ حُكْمِهٖٓ اَحَدًا ۝ وَاتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنْ
كِتَابِ رَبِّكَ ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ
دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ۝ وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِيْنَ
يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيْدُوْنَ
وَجْهَهٗ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيْدُ زِيْنَةَ الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا ۚ وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا
وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ فُرُطًا ۝ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ
رَّبِّكُمْ ۗ فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّمَنْ شَآءَ فَلْيَكْفُرْ ۙ
اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا ۙ اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۗ
وَاِنْ يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ ۗ
بِئْسَ الشَّرَابُ ۗ وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ

લબિસૂ ૮ લહૂ ગ઼યબુસ સમાવાતિ વલ
મુદ્દતકો બેહતર જાનતા હૈ ક્યોંકિ આસ્માનોં ઔર ઝમીનકે
અરદ઼ ઽ અબસ઼િર બિહી વ અસ્મિઅ઼ ઽ મા
તમામ ગૈબ વોહી જાનતા હૈ વો કૈસા દેખને ઔર સુનનેવાલા
લહુમ મિન દૂનિહી મિંવ વલિય્યિંવ ; વલા
હૈ, ઉન (અસ્હાબે કહફ)કા સિવાય ખુદાકે કોઈ મદદગાર નહી
યુશરિકુ ફી હુકમિહી અ-હ઼દા ૦ વત્લુ મા
ઔર વો અપને હુકમમેં કિસીકો શરીક નહી કરતા (૧) ઔર તિલાવત
ઊહ઼િયા ઇ-લયકા મિન કિતાબિ રબ્બિક ઽ
કરો ઉસ કીતાબકી જો આપકે રબકી તરફસે વહીકે ઝરીએ
લા મુબદ-દિલા લિ-કલિમાતિહ ૮ વ લન
નાઝિલ હુઈ હૈ ઉસકી બાતોંકો બદલનેવાલા કોઈ નહી હૈ ઔર
તજિદા મિન દૂનિહી મુલ-ત-હ઼દા ૦ વસ઼બિર
આપ ખુદાકે સિવા કિસીકો પનાહ દેનેવાલા ન પાએંગે ઔર
નફ-સકા મ-અ઼લ લઝ઼ીના યદઊ઼ના રબ્બહુમ બિલ ગ઼દાતિ વલ અ઼શિય્યિ
અપને નફસકો ઉન લોગોં કે સાથ બાંધ રખિયે જો અપને રબકી ઈબાદત સુબહ શામ કરતે હૈ
યુરીદૂના વજ-હહૂ વલા તઅ્-દુ અ઼ય-નાકા અ઼ન્હુમ ૮ તુરીદુ ઝી-નતલ હ઼યાતિદ
સિર્ફ ઉસકી ખુશનુદી કે લિયે ઔર દુન્યવી ઝિન્દગી સંવારને કે લિયે આપ ઉનકી તરફસે તવજ્જહ હટાઈએ
દુન્યા ૮ વલા તુતિ઼અ઼ મન અગ઼-ફલના ક઼લ્બહૂ અ઼ન ઝ઼િકરિના વત ત-બ-અ઼
નહી ઔર ઐસે શખ્સકી બાત ન માનો જિસકે દિલકો હમને અપને ઝિકરસે ગાફિલ કર દિયા હૈ ઔર
હવાહુ વ કાના અમરુહૂ ફુરુતા ૦ વ કુલિલ હ઼ક઼્કુ મિર રબ્બિકુમ ۛ
વો અપને નફસકા કેહના માનતા હૈ હદસે ગુઝર ગયા હૈ (૨) ઔર આપ કેહ દીજીએ કે સચ્ચાઈ તુમ્હારે રબહીકી
ફ-મન શા-અ ફલ યુઅ્-મિંવ વ મન શાઅ ફલ યકફુર ۙ ઇન્ના
તરફસે હૈ ફિર જિસકા દિલ ચાહે ઈમાન લાએ ઔર જિસકા દિલ ચાહે કુફ્ર કરે હમને
અઅ્-તદના લિઝ઼-ઝ઼ાલિમીના નારન ۙ અહ઼ાત઼ા બિહિમ સુરાદિકુહા ઽ
તો ઐસે ઝાલિમોંકે લિયે આગ તૈયાર કર રખ્ખી હૈ જિસકી બાબત ઉન્હેં ઘેર રખ્ખેંગી.
વ ઈય યસ્તગ઼ીસૂ યુગ઼ાસૂ બિ-માઇન કલ-મુહલિ યશવિલ વુજૂહ ઽ
ઔર વો પ્યાસે હોંગે તો ઉન્હેં ઐસા પાની દિયા જાએગા જિસમેં ચિપચિપાહટ હોગી જિસસે ઉનકે
બિઅ્-સશ શરાબ ઽ વ સા-અત મુર-ત-ફક઼ા ૦ ઇન્નલ લઝ઼ીના
મુંહ ઝુલસ જાએંગે યાની બહુત બુરા પાની હોગા ઔર જહન્નમભી કીતની બુરી જગહ હોગી જો લોગ

➡ પેજ (૪૧૨) ની તફસીર : (સાત)ની રદ કરી નથી. (૪) અસ્હાબે કહફનો કિસ્સો તવારીખની સામાન્ય કિતાબોમાં ન હતો તેથી લોકોને એની ખબર ક્યાંથી થઈ શકે? પરંતુ યહુદીઓ અને કાફિરોએ હઝરત (સ.)ને આઝમાવવા પુછયું હતું હઝરત (સ.)એ વાયદો બતાવ્યો કાલે કહીશ એ ભરોસે કે જિબ્રાઈલ આવશે તો પુછી લઈશ પરંતુ પંદર દીવસ સુધી તે આવ્યા નહિં જેથી હઝરત (સ.) બહુ દિલગીર થયા તો આખરે હઝરત જિબ્રાઈલ આ કિસ્સો લઈને આવ્યા અને પાછળથી આ નસીહત કરી કે ઈન્શા અલ્લાહ કહ્યા વિના ભવિષ્યની વાત પર વાયદો કરવો નહિં. કદાચ ભુલી જવાય તો ફરીથી યાદ કરીને કહી લેવું અને ફરમાવ્યું કે આપ (સ.)નો દરજો અલ્લાહ પાક આનાથી વધુ કરે અને કદી ન ભુલાય. ↗

↗ પેજ (૪૧૩) ની તફસીર : (૧) કેટલી મુદ્દત સૂઈને તેઓ જાગ્યા તેને તવારીખવાળા ઓછી વત્તી બતાવે છે પરંતુ સૌથી સાચી વાત એજ છે જે ખુદાપાકે બતાવી તે ગયબ જાણતો હોવાથી તેની આગળ કાંઈ છુપુ નથી આ કિસ્સો બસ છે. (૨) એક કાફિર હઝરત (સ.)ને સમજાવવા લાગ્યો કે આપ (સ.) પાસે ઝીલો ને ન બેસવાદો જેથી સરદારો આવીને બેસે ઝીલો ગરીબ મુસલમાનો માટે કહ્યું અને સરદાર દોલતમંદ કાફિરોને કહ્યું આ ઉપરથી આ આયત ઉતરી.

પૌના ૪ મ

اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ
عَمَلًا ۝ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَّيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ
مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ ۭ نِعْمَ الثَّوَابُ ۭ وَحَسُنَتْ
مُرْتَفَقًا ۝ وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا
لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ وَّحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَّ
جَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ۝ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ
اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا ۙ وَّفَجَّرْنَا خِلٰلَهُمَا
نَهَرًا ۝ وَّكَانَ لَهٗ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ
اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّاَعَزُّ نَفَرًا ۝ وَدَخَلَ جَنَّتَهٗ
وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۚ قَالَ مَآ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖٓ
اَبَدًا ۝ وَّمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّلَئِنْ رُّدِدْتُّ

આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ ઈન્ના લા
ઈમાન લાએ ઔર ઉન્હોંને અચ્છે કામ કિયે તો જિસને નેકિયાં
નુદ઼ીઉ઼ અજરા મન અહ઼-સના અ઼-મ-લા ૩૦
કી હૈ હમ ઉનકા અજર બરબાદ નહી કરેંગે
ઉલાઈકા લહુમ જન્નાતુ અ઼દનિન તજરી
ઐસે લોગોં કે હમેશા રેહને કે લિયે બાગ હૈ જિનકે
મિન તહ઼તિહિમુલ અન્હારુ યુહ઼લ્લવ઼ના
નીચેસે નેહરેં બેહતી હૈ ઈન્હેં વહાં સોનેકે કંગન પેહનાએ
ફીહા મિન અસાવિરા મિન ઝ઼-હબિંવ
જાએંગે ઔર સબ્ઝ રંગકે બારીક ઔર
વ યલ્બસૂના સ઼િયાબન ખુદ઼-રમ મિન
મુલાયમ રેશમી કપળે વો લોગ પેહને હોંગે
સુન્દુસિંવ વ ઈસ્તબ-રક઼િમ મુત્તકિઈના ફીહા
મ ૪ ઔર વહાં છત્રીદાર પલંગ પર તકિયા
૬ અ઼લલ અરાઈક઼ ૭ નિઅ઼-મસ઼ સ઼વાબ ૭ વ હ઼સુનત મુર-ત-ફક઼ા ૩૧ વદ઼રિબ લહુમ
૧૬ લગાકર બૈઠે હોંગે કિત્ના અચ્છા બદલા હૈ ઔર (જન્નત) કિત્ની અચ્છી જગહ હૈ ઔર આપ ઈન્હેં
મ-સ઼-લર રજુલયૂનિ જ-અ઼લ્ના લિ-અ-હ઼દિહિમા જન્ન-તયનિ મિન અઅ્ના બિંવ
ઉન દો શખ્સોંકા હાલ બયાન કિજીએ જિનમેંસે એકકો હમને અંગૂરકે દો બાગ અ઼તા કિયે થે
વ હ઼ફફ-નાહુમા બિ-નખ઼્લિંવ વ જઅ઼લ્-ના બય-નહુમા ઝરઅ઼ા ૩૨ કિલ્તલ
ઔર ઈન બાગોંકો ખજુર કે દરખ્તોં સે ઘેર લિયા થા, ઔર ઈનમેં ખેતીભી, લગાદીથી (૧) યે દોનોં
જન્નતયૂનિ આતત ઉકુ-લહા વ-લમ તઝ઼લિમ મિન્હુ શય-અંવ ૪ વ ફજ્જરના
બાગ બા કાયદા અપને ફલ દેતે થે ઔર ઉસે કમી રહતી નથી ઔર ઈન દોનોં કે બીચમે નેહરેં
ખિ઼લા-લહુમા ન-હરા ૩૩ વ કાના લહૂ સ઼મર ૮ ફક઼ાલા લિ-સ઼ાહિ઼બિહી વહુવા
ચલાઈથીં. ઔર ઉસ શખ્સકે પાસ ઔર ભી બહોત કુછ દુન્યવી સામાન થા યે અપને સાથી મે બાતોં મેં કેહને
યુહ઼ાવિરુહૂ અ-ન અક-સ઼રુ મિન્કા માલંવ વ અ-અ઼ઝ-ઝુ ન-ફરા ૦ વ દ-ખ઼-લા
લગા કે મેરે પાસ તુઝસે ઝિયાદા માલભી હૈ ઔર આદમીભી હૈ (૨) (યાની મૈં તુઝસે બઢકર હું) ઈસ તરહ વો
જન્ન-તહૂ વહુવા ઝ઼ાલિમુલ લિ-નફસિહ ૮ ક઼ાલા માઁ અઝુન્નુ અન તબીદા
અપને નફસપર ઝુલ્મ કરતા હુવા બાગમેં દાખિલ હુવા ઔર કેહને લગા મેં ઐસા ગુમાન ભી નહી કર સકતા
હાઝ઼િહી અ-બદા ૩૫ વમાઁ અઝુન્નુસ સા-અ઼તા ક઼ાઈ-મતંવ ૪ વ લઈર રુદિત્તુ
કે યે બાગ કભી બરબાદ હોગા ઔર મેરા યે ઈમાનભી નહી હૈ કે કયામત આએગી ? (૩) ઔર અગર મૈં

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.) એ ફરમાવ્યું સોનું અને રેશમી કાપડ મરદોને જન્નતમાં મળશે જે કોઈ અહિં પહેરશે તેને જન્નતમાં નહિં મળે. (૨) અગાઉના ઝમાનામાં એક માલદાર માણસ ગુજરી ગયો બે દીકરા છોડી ગયો સરખા માલની વહેંચણી કરી લીધી. એકે જમીન ખરીદી અને બે તરફ ફળોના બગીચા લગાવ્યા અને વચ્ચે ખેતી અને નદીમાંથી નહેર કાઢી ખેતમાં નાખી જેથી વરસાદ ન આવે તો પણ નુકસાન ન થાય અને સારી જગ્યા પરણ્યો અવલાદ થઈ નોકરો રાખ્યાં અને દુન્યાવી તદબીર દુરસ્ત કરી આરામ દાયક દીવસો ગુજારવા લાગ્યો બીજાએ બધો માલ ખુદાપાકની રાહમાં ખર્ચ કરી નાખ્યો અને પોતે સંતોષ માની બેસી ગયો. (૩) માલ તો ખુદાપાકની આપેલી નેઅમત છે પરંતુ ઈતરાવાથી તેમ કુફ્રની વાતો બકવાથી આફત આવી.

إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا ۝ قَالَ
لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي
خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ
رَجُلًا ۝ لَّٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي
أَحَدًا ۝ وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا
شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِن تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ
مِنكَ مَالًا وَوَلَدًا ۝ فَعَسَىٰ رَبِّي أَن يُؤْتِيَنِ
خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ
السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ۝ أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا
غَوْرًا فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ۝ وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ
فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنفَقَ فِيهَا وَهِيَ
خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ
بِرَبِّي أَحَدًا ۝ وَلَمْ تَكُن لَّهُ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُ

ઇલા રબ્બી લ-અજિદન્ના ખ઼ય-રમ મિન્હા
અપને રબકી તરફ લવટાયા જાઉંગાતો યકીનન વહાં મુઝે ઈસસે
મુન-ક઼-લબા ૬ ક઼ાલા લહૂ સાહ઼િબુહૂ વહુવા
ભી ઝિયાદા અચ્છી જગહ મિલેગી ઉસકે સાથીને (૧) કહા કે ક્યા તુ
યુહ઼ાવિરુહૂ અ-ક-ફરતા બિલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼-કા
ઉસ પરવરદિગારકી ઝાતકે સાથ કુફ્ર કરતા હે ? જિસને
મિન તુરાબિન સુમ્મા મિન નુત઼ફતિન
તુઝે મિટ્ટીસે પૈદા કિયા (પહેલી બાર) ફિર નુત્ફેસે
સુમ્મા સવ્વાકા રજુલા ૬ લાકિન્ના
ફિર તુઝે બરાબર કરકે ઈન્સાન બનાયા ! લેકિન મૈં કેહતા
હુવલ્લાહુ રબ્બી વલૉ ઉશરિકુ બિ-રબ્બી
હું કે વો ખુદા મેરા રબ હૈ ઔર મૈં અપને રબકે સાથ કિસીકો
અ-હ઼દા ૦ વ લવ્લૉ ઇઝ઼ દ-ખ઼લતા
શરીક નહી બનાતા. ઔર જબ તુ અપને બાગમેં દાખિલ મ
જન્ન-તકા ક઼ુલ્તા મા શૉ-અલ્લાહુ ૪ લા ક઼ુવ્વતા ઇલ્લા બિલ્લાહ ૮ ઇન ત-રનિ ૪
હુવા થા તો ક્યોં ન કહા જો ખુદાકો મન્ઝૂર હોગા વોહી હોગા ? અલ્લાહકે સિવા ઔર કિસીકી તાકત નહી અગર તુ મુઝે
અ-ન અ-ક઼લ્લા મિન્કા માલંવ વ વ-લદા ૬ ફ-અ઼સા રબ્બી અંય યુઅ્-તિ-યનિ
અપનેસે માલ અવલાદમેં કમતર પાતા હૈ તો કોઈ હરજ નહી મુઝે ઐસા મા'લૂમ હોતા હૈ કે શાયદ મેરા
ખ઼ય-રમ મિન જન્નતિકા વ યુરસિલા અ઼-લયહા હુસ્બાનમ મિનસ સમૉઇ
રબ તેરે બાગસે બેહતર મુઝે બાગ અતા કરે. ઔર તેરે બાગ પર કોઈ આસ્માની આફત નાઝિલ હો જાએ
ફતુસ઼્બિહ઼ા સ઼ઈદન ઝ-લક઼ા ૬ અવ યુસ઼્બિહ઼ા મૉઉહા ગ઼વ-રન ફ-લન
જિસસે વો સાફ મયદાન બનકર રેહ જાએ ! તેરે બાગકા પાની ઝમીનમેં ઐસા ઉતર જાએ કે તુ
તસ્તતી઼અ઼ા લહૂ ત઼-લબા ૦ વ ઉહ઼ીત઼ા બિ-સ઼-મરિહી ફ-અસ઼્બહ઼ા
ઉસે વાપસ લાનેકી કોશિશભી ન કર સકે ! (૨) ઔર (વોહી હુવા) ઉસ શખ્સકે સાઝો સામાન પર આફત આઈ ઔર
યુક઼લ્લિબુ કફ-ફયહિ અ઼લા મૉ અન્-ફ-ક઼ા ફીહા વહિયા ખ઼ાવિ-યતુન અ઼લા
ઉસને જો કુછ ઉસ પર ખર્ચ કિયા થા ઉસકે લિયે વો હાથ મલતા રેહ ગયા. ઔર બાગ અપની જગહ પર (ઉજળા
ઉ઼રૂશિહા વ યકૂલુ યા લય-તની લમ ઉશરિક બિ-રબ્બી
હુવા) પળાથા અબ વો મગરૂર કેહને લગાકે કાશ મેં અપને રબકે સાથ કિસીકો શરીક ન બનાતા !
અ-હ઼દા ૦ વલમ તકુલ લહૂ ફિ-અતુંય યન્સ઼ુરૂ-નહૂ
(યાની શિર્ક ના કરતા) (૩) ઉસકે પાસ અબ લોગ ન થે જો ઉસકી મદદ કર સકતે

તફસીર : (૧) મુન્કર લોકો સમજે છે કે જેમ દુન્યામાં એશો આરામ કરીએ છીએ તેજ વાત આખેરતમાં થશે પરંતુ કદીએ એવુ બનતુ નથી. (૨) રસુલ (સ.)એ ફરમાવ્યું કે જ્યારે માણસને પોતાના ઘરમાં આસુદહ હાલત જણાય તો આ શબ્દો બોલે માશા અલ્લાહ લા કુવ્વતા ઈલ્લા બિલ્લાહ તો સર્વ આફતો થી સલામત રહેશે. (૩) આખરે તેના બગીચા પર તેવું થયુ જેવું કે પેલા નેક માણસના મોઢેથી નીકળ્યુ હતું એટલે આકાશથી એક આગ આવી તો સઘળુ બળીને ઢગલો વળી ગયો. પાણી પણ સુકાઈ ગયું તેણે પુંજી વધારવા માલ ખર્ચ ક્યોં હતો પણ ઉલ્ટો અસલ મુડી પણ ગુમાવી બેઠો ત્યારે પસ્તાવો કરવા લાગ્યો.

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ۝ هُنَالِكَ
الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ ۚ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ عُقْبًا ۝
وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ
مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ
هَشِيْمًا تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
مُّقْتَدِرًا ۝ اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ
وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ
اَمَلًا ۝ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْاَرْضَ بَارِزَةً ۙ
وَّحَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَدًا ۝ وَعُرِضُوْا
عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا ۗ لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ
اَوَّلَ مَرَّةٍ ۢ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ لَكُمْ مَّوْعِدًا ۝
وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ
مِمَّا فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ

મિન દૂનિલ્લાહિ વમા કાના મુન્તસિરા ઠ
સિવા ખુદાકે ઔર ન વો ઈસ કાબિલ હુવા કે હમસે બદલા લે સકે
હુનાલિકલ વલા-યતુ લિલ્લાહિલ હક્કે ط
ઐસેહી વક્ત પર મદદ કરના અલ્લાહકા કામ હૈ.
હુવા ખયરુન સવાબંવ વ ખયરુન
વોહી બેહતર હૈ સવાબ દેનેમેં ઔર બેહતર હૈ
૬ **ઉકબા ઠ વદ્‌રિબ લહુમ મ-સ-લલ**
૧૭ નતીજા દેનેમેં. ઔર આપ મિસાલ દીજીએ
હયાતિદ દુન્યા ક-માઇન અન્ઝલનાહુ
ઈન્હેં દુન્યાકી ઝિન્દગીકી વો ઐસી હૈ જૈસે
મિનસ સમાઇ ફખ-ત-લતા બિહી નબાતુલ
હમને આસ્માનસે પાની બરસાયા. પસ ઉસસે ઝમીનકી
અરદિ ફ-અસ્બહા હશીમન તઝરૂહુર
મ ઘાસ ઔર સબઝા ખુબ ગંજાન હો ગયા. ફિર વો ઐસી ચુરા
૪ **રિયાહ ط વ કાનલ્લાહુ અલા કુલ્લિ શય-ઇમ મુક્‌-તદિરા ૦ અલ માલુ વલ**
ચુરા હો ગઈ કે હવા ઉસે ઉળાતી ફિરતી હૈ. ઔર તહકીક અલ્લાહ હર ચીઝ પર પૂરી કુદરત રખનેવાલા હૈ (૧)
માલ ઔર ઔલાદ
બનૂના ઝી-નતુલ હયાતિદ દુન્યા ج વલ બાકિયાતુસ સાલિહાતુ ખયરુન
તો દુન્યવી ઝિન્દગી કી ઝીનત હૈ. ઔર જો નેક અમલ બાકી રેહને વાલે હૈ વોહી આપકે
ઈન્દા રબ્બિકા સવાબંવ વ ખયરુન અ-મલા ૦ વ યવમા નુસય્યિરુલ
રબકે નઝદીક બેહતર હૈ સવાબકી નઝરસેભી ઔર ઉમ્મીદકી નઝરસેભી (૨) ઔર જિસ દિન હમ પહાળોં
જિબાલા વ તરલ અરદા બારિ-ઝતંવ ۙ વ હ-શરનાહુમ ફ-લમ નુગાદિર
કો ઉળાએંગે ઔર આપ ઝમીનકો ખુલે મયદાન જૈસી દેખેંગે, ઔર હમ સબ કો જમા કરેંગે પસ ઈનમેંસે
મિન્હુમ અ-હદા ઠ વ ઉરિદૂ અલા રબ્બિકા સફ-ફા ط લ-કદ જિઅ-તુમૂના
કિસીકોભી છોળેંગે નહી ઔર યે સબ આપકે રબકે સામને બાંધે હુવે પેશ કિયે જાએંગે અલબત્તા તુમ
કમા ખ-લકનાકુમ અવ્વલા મર્રતિમ ۢ બલ ઝ-અમ્તુમ અલ્લન નજ-અલા
હમારે પાસ આએ જૈસાકે હમને આપકો પેહલી મરતબા પૈદા કિયા થા (૩) બલ્કે તુમ તો યેહી સમઝતે હોંગે કે
લકુમ મવ-ઇદા ૦ વ વુદિ-અલ કિતાબુ ફ-ત-રલ મુજરિમીના મુશફિકીના
હમ ઐસા કોઈ વક્ત ન લાએંગે ઔર રખ્ખા જાએગા આમાલનામા, પસ આપ ગુનેહગારોંકો દેખેંગે કે વો
મિમ્મા ફીહિ વ યકૂલૂના યા વય-લ-તના માલિ હાઝલ કિતાબિ
ડરતે હોંગે ઉસ ચીઝસે જો ઉસમેં મૌજુદ હૈ, ઔર કહેંગે કે હાય અફસોસ હૈ ઈસ આમાલ નામોંકા

તફસીર : (૧) ખુદાપાક જ્યારે ચાહે ફરીથી બધુ બળી ખાક થઈ જાય. (૨) મરણ પછી ધન દવલત અવલાદ કાંઈ કામ લાગતુ નથી નેકીઓજ કામ લાગે છે જેની અસર અથવા સવાબ ભવિષ્યમાં બાકી રહેનાર હોય બાકી રહેનાર નેકીઓ આ છે કે દીનનું ઈલ્મ શીખવી જાય જે જારી રહે અથવા બુરી રસ્મને નાબુદ કરી સુન્નત મુજબ અમલ ચાલુ કરી જાય અથવા મસ્જિદ, કુવા, મુસાફરખાના, બગીચા, ખેત વીગેરે વક્ફ કરી જાય અવલાદને સુધારી નેક બનાવી મુકી જાય. (૩) ક્યામતના નકાર કરનાર કાફિરોને ધમકી તરીકે એવુ ફરમાવશે કે પેહલી વખત દુન્યામાં સૌ પયદા થાય છે તેવાજ ક્યામતમાં પણ નાંગા, ખુલ્લા માથે, ઉઘાડા પગે અને ખત્ના થયા વગરના ઉઠશે. બલ્કે શરીરમાં કોઈ જખ્મ કે નુકસાન પણ બાકી રહેશે નહિં.

لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً اِلَّآ اَحْصٰىهَا ۚ وَ
وَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ
اَحَدًا ﴿٤٩﴾ وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ
فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۗ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ
عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖ ۗ اَفَتَتَّخِذُوْنَهٗ وَذُرِّيَّتَهٗٓ اَوْلِيَآءَ
مِنْ دُوْنِيْ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ۗ بِئْسَ لِلظّٰلِمِيْنَ
بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَآ اَشْهَدْتُّهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ ۖ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيْنَ
عَضُدًا ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءِيَ
الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ
وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَاَ الْمُجْرِمُوْنَ النَّارَ
فَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوْهَا وَلَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا
مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ

લા યુગાદિરુ સગી-રતંવ વલા કબી-રતન
જિસમેં લિખે જાનેસે ન કોઈ છોટા ગુનાહ બચા હૈ ન બળા ગુનાહ
ઈલ્લા અહસાહા ج વ વ-જદૂ મા અમિલૂ
મગર ઉસને સબકો ઘેર લિયા હૈ ઔર ઉન્હોંને જો કુછ કિયા હોગા
હાદિરા ط વલા યઝ્લિમુ રબ્બુકા અ-હદા ō ૧૮ ع ૬
સબ યહાં હાઝિર પાએંગે ઔર આપકા રબ કિસી પર ઝુલ્મ ન કરેગા (૧)
વ ઈઝ કુલના લિલ મલાઇ-કતિસ્જુદૂ
ઔર જબ હમને કહા ફરિશ્તોંકો કે સજદહ કરો
લિ-આ-દમા ફ-સ-જદૂ ઈલ્લા ઈબ્લીસ ط
આદમકો પસ સબને સજદહ કિયા સિવાય ઈબલીસકે
કાના મિનલ જિન્નિ ફ-ફ-સ-કા અન
વો કૌમે જિન્નાત સે થા પસ ઉસને ખુદાકા હુકમ
અમરિ રબબિહ ط અ-ફ-તત્તખિઝૂ-નહૂ
માનને સે ઈન્કાર કિયા ક્યા પસ તુમ ફિરભી ઉસકો
વ ઝુર્રિય્ય-તહૂ અવલિયાઆ મિન દૂની વહુમ લકુમ અદુવ્વ ط
ઔર ઉસકી અવલાદકો અપના દોસ્ત બનાતે હો ? મુઝકો છોળ કર ! હાલાંકે વો તુમ્હારા દુશમન હૈ
બિઅ્-સા લિઝ્ઝ-ઝ્વાલિમીના બ-દલા ō મા અશ-હત્તુહુમ ખલ્કસ
ઝાલિમોં કે લિયે વાકઈ બુરા બદલા હૈ. (૨) મૈંને આસ્માનોં ઔર ઝમીન કો પૈદા કરતે
સમાવાતિ વલ અરદિ વલા ખલ્કા અન્ફુસિહિમ ص વમા કુન્તુ મુત્તખિઝલ
વક્ત ઉન્હેં હાઝિર નહી રખ્ખા થા ઔર ન ખુદ ઉનકી પયદાઈશ કે વક્ત, ઔર મૈં ઐસા ન થા કે ગુમરાહ
મુદિલ્લીના અદુદા ō વ યવમા યકૂલુ નાદૂ શુ-રકાઈયલ
કરનેવાલોંકો અપના મદદગાર બનાતા ઔર વો દિન જબકે ખુંદા કહેગા કે તુમ જિનકો શરીક બનાતે થે
લઝીના ઝ-અમ્તુમ ફ-દ-અવહુમ ફ-લમ યસ્તજીબૂ લહુમ
ઉનકો મદદ કે લિયે પુકારો. પસ વો ઉનકો પુકારેંગે મગર વો ઈસે જવાબ ભી ન દેંગે
વ જ-અલના બય-નહુમ મવબિકા ō વ ર-અલ મુજરિમૂનન નારા
ઔર હમ ઉનકે દરમિયાન આળ કર દેંગે (૩) ઔર જબ ગુનેહગાર લોગ દોઝખકી આગકો દેખેંગે
ફ-ઝન્નૂ અન્નહુમ મુવાકિઊહા વ-લમ યજિદૂ અન્હા મસરિફા ō ૧૯ ع ૬
પસ સમઝેંગે કે વો ઈસીમેં ગિરનેવાલે હૈ ઔર ઈસસે છુટકારે કા કોઈ રાસ્તા ઉન્હેં ન મિલેગા.
વ લ-કદ સર્રફના ફી હાઝલ કુરઆનિ લિન નાસિ
ઔર હમને બયાન કી હૈ કુરઆન મેં લોગોંકી હિદાયત કે લીયે

તફસીર : (૧) પરવરદિગાર જે કંઈ કરે તે અન્યાય છેજ નહિં કારણ કે સૌ તેની મિલ્કત છે પરંતુ જાહેરમાં જે વાત અન્યાય ગણાય તે પણ કરતો નથી ગુનાહ વિના દોઝખમાં પણ નાખતો નથી અને નેકીઓને અકારત કરતો નથી જો કોઈ કહે કે ગુનાહમાં અમારો શું અધિકાર છે તો વાત એમ નથી પોતાના દિલને પુછીલે જ્યારે ગુનાહ તરફ દોડે છે તો પોતાનાજ ઈરાદાથી દોડે જો કોઈ કહે કે ઈરાદો પણ ખુદાપાકેજ આપ્યો છે તો એનો જવાબ એ છે કે ઈરાદો બન્ને તરફ જઈ શકે છે અને જો કહે કે એક તરફનો ઈરાદો પણખુદાએજ કરી દીધો તો આ વાત બંદાની જાણ બહાર છે. બંદાની સાથે તેની જાણ અને સમજ મુજબ મામલો છે. માણસની સાથે કોઈ બુરાઈ કરે તો તે પણ તેને પકડશે એમ કહેશે નહિ કે એનો શો વાંક ? એ તો ખુદાપાકે જ કરાવ્યું. (૨) શયતાન મુળ ↗ સ્વભાવને લઈને અહંકારથી હઝરત આદમની સામે ઝુકતા નાનમ લાગીને નાફરમાની કરી છતા આજે આદમની અવલાદ પોતાના પરવરદિગારના બદલે તેજ મૂળ શત્રુ અને તેના વંશજો તથા ચેલાઓને પોતાના મિત્ર શુભેચ્છક અને સહાયક બનાવી પુજે છે. (૩) તે વખતે દોસ્તીની હકીકત જાહેર થઈ જશે. બન્ને વચ્ચે મહાન અને વિશાળ આગની ખાઈ હશે કામ તો શું લાગશે ?

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ، وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ شَيْءٍ
جَدَلًا وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَآءَهُمُ
الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمْ
سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا
وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ،
وَيُجَادِلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوْا
بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَمَآ اُنْذِرُوْا هُزُوًا
وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ فَاَعْرَضَ
عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ ، اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰى
قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ،
وَاِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَّهْتَدُوْٓا اِذًا اَبَدًا
وَرَبُّكَ الْغَفُوْرُ ذُو الرَّحْمَةِ ، لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا
كَسَبُوْا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ، بَلْ لَّهُمْ مَّوْعِدٌ

સુબ્હાનલ્લઝી-૧૫	૪૧૮	સૂરઈ કહફ-૧૮

મિન કુલ્લિ મ-સૂલ b વ કાનલ ઈન્સાનુ
હર કિસમ કી મિસાલેં. ઔર તહકીક ઝગળા કરનેમેં
અક-સૂરા શય-ઈન જ-દલા ૦ વમા મ-નઅ્ન
ઈન્સાન સબસે બળ્હ ચળ્હ કર હૈ ઔર કોઈ ચીઝ
નાસા અંય યુઅ્-મિનૂ ઈઝ્ જાઅ-અહુમુલ
રોકનેવાલી નહી રહી લોગોં કો ઈમાન લાનેસે
હુદા વ યસ્તગ઼ફિરૂ રબ્બહુમ ઈલ્લા અન
હિદાયત આ જાનેકે બાદ ઔર બખ્શિશ તલબ કરનેસેભી
તઅ્-તિ-યહુમ સુન્નતુલ અવ્વલીના અવ
કોઈ ચીઝ રોકતી નહી મગર વો યે સમઝતે હૈં કે શાયદ
યઅ્-તિ-યહુમુલ અ઼ઝ઼ાબુ કુબુલા ૦ વમા
અગલે લોગોંકી તરહ ઉનપરભી અઝાબ આએગા (૧) ઔર
નુરસિલુલ મુર્સલીના ઈલ્લા મુબશ્શિરીના
પયગમ્બરોંકો હમ બશારત દેનેવાલે ઔર ડરાને વાલે બનાકર
મ
૪ વ મુન્ઝિ઼રીન ૯ વ યુજાદિલુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિલ બાતિ઼લિ લિ-યુદહ઼િદૂ
ભેજતે હૈ ઔર કાફિર ઉનસે ઝગળતે હૈ નાહક કી બાતેં નિકાલકર તાકે ઉસે હક બાતસે
બિહિલ હ઼ક઼્ક઼ા વત-ત-ખ઼ઝૂ઼ આયાતી વર્મા ઉન્ઝિ઼રૂ હુઝુવા ૦ વ મન
બેહકા દેં. ઔર મેરી નિશાનીયોંકો ઔર જિસકે ઝરીએ ઉન્હેં ડરાયા ગયા હૈ યે લોગ ઉસકા મઝાક ઉળાતે હૈં ઔર
અઝ્-લમુ મિમ્મન ઝુક-કિરા બિ-આયાતિ રબબિહી ફ-અઅ્-રદ઼ા અ઼ન્હા
કોન ઝિયાદા ઝાલિમં હોગા ઉસસે જિસકે સામને ઉસકી આયતેં પેશ કી જાએં પસ વો ઉનસે મુંહ મોળલે
વ .નસિયા મા ક઼દ-દમત યદાહ b ઈન્ના જ-અ઼લ્ના અ઼લા
ઔર વો અપને હાથો કે કરતુત ભુલ જાએ જો વો કર ચુકા હૈ. બેશક હમને ઉનકે દિલોં પર પરદે
ક઼ુલૂબિહિમ અ઼કિન્નતન અંય યફ-ક઼હૂહુ વ ફી આઝ઼ાનિહિમ વક઼રા b
ડાલ દિયે હૈ તાકે વો (હકબાત) સમઝહી ન સકેં ઔર ઉનકે કાનોંમે ડાટ (બુચ) લગા દિયે હૈ
વ ઈન તદઉ઼હુમ ઈલલ હુદા ફ-લંય યહ-તદૂ ઈ-ઝ઼ન અ-બદા ૦
ઔર અગર આપ હિદાયતકી તરફ ઉન્હેં બુલાએં તો વો હરગિઝ નહી આએંગે
વ રબ્બુકલ ગ઼ફૂરુ ઝુર રહ઼-મહ b લવ યુઆખિ઼ઝુ઼હુમ બિમા
ઔર તુમ્હારા રબ બખ્શનેવાલા રેહમતવાલા હૈ અગર વો ઉનકો ઉનકે કરતુતોં પર પકળ કરતા
ક-સબૂ લ-અ઼જ-જલા લહુમુલ અ઼ઝ઼ાબ b બલ લહુમ મવ-ઈ઼દુલ
તો ફૌરન હી ઉનપર અઝાબ ડાલ દેતા . (મગર) ઉસકે લિયે તો એક વક્ત

તફસીર : (૧) તેઓ માત્ર આયતની રાહ જુએ છે કે આગલી કવમોની માફક ખુદાપાક તેઓને સદંતર નાશ કરી નાખે અથવા ક્યામતનો અઝાબ નજરો નજર જોઈ લે.

لَنْ يَّجِدُوْا مِنْ دُوْنِهٖ مَوْئِلًا ۝۵۸ وَتِلْكَ الْقُرٰٓى
اَهْلَكْنٰهُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ
مَّوْعِدًا ۝۵۹ وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِفَتٰىهُ لَآ اَبْرَحُ حَتّٰٓى
اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ۝۶۰ فَلَمَّا بَلَغَا
مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوْتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ
فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝۶۱ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰىهُ اٰتِنَا
غَدَآءَنَا ؗ لَقَدْ لَقِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا ۝۶۲
قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّيْ نَسِيْتُ
الْحُوْتَ ؗ وَمَآ اَنْسٰنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ ۚ
وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ ۖ عَجَبًا ۝۶۳ قَالَ ذٰلِكَ
مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ۝۶۴
فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ
عِنْدِنَا وَعَلَّمْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّا عِلْمًا ۝۶۵ قَالَ لَهٗ

લંય યજિદૂ મિન દૂનિહી મવ્ઈલા ૦ વ
મુકર્રર હૈ ઉસ વક્ત ખુદાકે ફઝલકે સિવા પનાહ નહીં પા સકોગે
તિલ્કલ કુર્રા અહ-લક-નાહુમ લમ્મા ઝ-લમૂ
ઔર યેહી બસ્તીયાં થી કે જબ ઉનકે રેહનેવાલોંને ઝુલ્મ કિયા
વ જ-અલ્ના લિ-મહલિકિહિમ મવ્ઈદા ૦
તો હમને ઉનકો હલાક કર દિયા ઔર હમને ઉનકી હલાકત કે
લિયે વક્ત મુકર્રર કર દિયા થા (૧)
વ ઈઝ્ કાલા મૂસા લિ-ફતાહુ લા અબ-રહુ
ઔર જબ મૂસાને અપને ખાદિમસે કહા મૈં સીધા ઉસ
હત્તા અબ્લુગા મજ-મઅલ બહ-રયનિ
જગહ તક ચલતા ચલા જાઉગા જહાં દો દરિયા મિલ જાતે હૈ
અવ અમદ્યિા હુકુબા ૦ ફ-લમ્મા
યા યુંહી ઝમાને તક ચલતા રહુંગા (૨) પસ યે દોનોં
બ-લગા મજ-મઆ બયનિહિમા નસિયા
જિસ વક્ત ઉન દો દરિયાઓં કે સંગમ પર પહુંચે તો દોનોં
હૂ-તહુમા ફત્ત-ખ-ઝા સબી-લહૂ ફિલ બહરિ સ-રબા ૦ ફ-લમ્મા જા-વઝા
અપની મછલીકો ભુલ ગએ, ઔર ઉસ મછલીને દરિયામે રાસ્તા પકડા. (૩) જબ દોનોં ઉસ જગહસે
કાલા લિ-ફતાહુ આતિના ગદા-અના ; લ-કદ લકીના મિન સ-ફરિના હાઝા
આગે બઢે તો મૂસાને અપને ખાદિમસે નાશ્તા માંગા, ઔર કહા કે હમકો ઈસ સફરસે બહુત તકલીફ
ન-સબા ૦ કાલા અ-ર-અયતા ઈઝ્ અ-વયના ઈલસ્ સખ્રતિ ફ-ઈન્ની
ઉઠાની પડી હૈ. (૪) ખાદિમને કહા ક્યા દેખા આપને! જબ હમ ઉસ પત્થરકે પાસ ઠેહરે થે તો મૈં
નસીતુલ હૂતા ; વમા અન્સાનીહુ ઈલ્લશ શયતાનુ અન અઝ્કુરહ ૮
મછલી વહાં ભૂલ આયા હું ઔર મુઝે કિસીને નહીં ભુલાયા મગર શયતાનનેહી ભુલા દિયા હૈ,
વત્ત-ખઝા સબી-લહૂ ફિલ બહરિ અ-જબા ૦ કાલા ઝાલિકા મા કુન્ના
ઔર મછલીને (ઝિન્દા હોકર) અજીબ તરહ પર દરિયામેં રાસ્તા પકડ લિયા કહા મૂસાને કે વોહી જગહ હૈ જિસકી
નબ્ગિ ફર-તદ-દા અલા આસારિહિમા ક-સસા ૮ ફ-વ-જદા
હમે તલાશ થી પસ દોનોં અપને કદમકે નિશાન દેખતે હુવે વાપસ લૌટે ફિર મિલે વો
અબ્દમ મિન ઈબાદિના આ-તયનાહુ રહ-મ-તમ મિન ઈન્દિના
હમારે એક ખાસ બંદે (હ. ખિઝર અ.) સે જિસકો હમને અપને પાસસે રહમત અતા કી થી.
વ અલ્લમનાહુ મિલ લદુન્ના ઈલ્મા ૦ કાલા લહૂ
ઔર અપની તરફસે એક ખાસ ઈલ્મ સિખાયા થા. (૫) મૂસાને કહા

તફસીર : (૧) ઉપર આ બાબતનું વર્ણન થયું હતું કે ગર્વિષ્ટ કાફિરો પોતાની મોટાઈના મદમાં ગરીબ મુસ્લિમોને તુચ્છ ગણી હઝરત (સ.)ને કેહતા હતા કે એમને પોતાની પાસે બેસાડવાનું છોડી દો તો અમો તમારી પાસે બેસીએ તે ઉપરથી બે માણસોનું ઉદાહરણ બયાન કર્યું. દુન્યાને વિનાશી હોવાની મિસાલ બતાવી ઈબ્લીસનું પોતાના ગર્વથી ખરાબ થવાનું વર્ણન કર્યુ તેના મુકાબલા તરીકે હવે હઝરત મૂસા (અ.) તથા ખિઝર (અ.)નો કિસ્સો વર્ણવે છે કે ખુદાના ખાસ બંદાઓનું એ લક્ષણ છે કે જો તે પોતે શ્રેષ્ઠ હોય છતા પોતાને શ્રેષ્ઠ કેહતા નથી અને કદાચ ભૂલેચૂકે કહી દેવાય તો ખુદાપાકના તરફથી તેમને અદબ અને ચેતવણી આપવામાં આવે છે. હદીસમાં છે કે મૂસા (અ.)ને પોતાની કવમને ઘણીજ અસરકારક રીતે નસીહતો કરતા હતા ત્યારે એક માણસે પુછયું હે મૂસા શું પૃથ્વી પર તમારાથી વધુ વિધ્વાન કોઈને જુઓ છો ? ↗ તેમણે કહ્યું નહિ. આ જવાબ ખરેખર સાચોજ હતો કારણ કે મૂસા (અ.) મહાન ૪ મ દરજાના પયગંબરોમાંથી છે. તો તેમના ૨૦ ૮ સમયમાં શરીઅત સંબંધી ઈલ્મ તેમનાથી વધુ કોઈને થઈ શકતું ન હતું પરંતુ ખુદાપાકને તેમના શબ્દો ગમ્યા નહિ. કારણકે સામાન્ય શબ્દથી દરેક પ્રકારના ઈલ્મમાં સૌથી વધુ જાણનાર હોવાનું જણાતું હતું તેથી ખુદાપાકની ઈચ્છાનુસાર એવો જવાબ આપવો ઘટતો હતો કે ખુદાપાકના મકબૂલ બંદા ઘણાં છે તે સૌને ખુદાપાક જાણે છે તે ઉપરથી વહી આવી કે જે →

مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا
عُلِّمْتَ رُشْدًا ۝ قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ
مَعِيَ صَبْرًا ۝ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ تُحِطْ
بِهٖ خُبْرًا ۝ قَالَ سَتَجِدُنِيْٓ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ صَابِرًا
وَّلَآ اَعْصِيْ لَكَ اَمْرًا ۝ قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِيْ
فَلَا تَسْــَٔلْنِيْ عَنْ شَيْءٍ حَتّٰٓى اُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ
ذِكْرًا ۝ فَانْطَلَقَا حَتّٰٓى اِذَا رَكِبَا فِي السَّفِيْنَةِ
خَرَقَهَا ۭ قَالَ اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَا ۚ لَقَدْ
جِئْتَ شَيْـــًٔا اِمْرًا ۝ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ
تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِيْ بِمَا
نَسِيْتُ وَلَا تُرْهِقْنِيْ مِنْ اَمْرِيْ عُسْرًا ۝
فَانْطَلَقَا ۣ حَتّٰٓى اِذَا لَقِيَا غُلٰمًا فَقَتَلَهٗ ۙ قَالَ اَقَتَلْتَ
نَفْسًا زَكِيَّةًۢ بِغَيْرِ نَفْسٍ ۭ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـــًٔا نُّكْرًا ۝

મૂસા હલ અત્તબિઉ઼કા અ઼લા અન
ઉનસે કે ક્યા મૈ આપકી ખિદમતમેં રેહ સકતા હું !
તુઅ઼લ્લિ-મનિ મિમ્મા ઉ઼લ્લિમ્તા રુશ્દા ૦
તાકે ખુદાને જો ઈલ્મ આપકો દિયા હૈ વો આપ મુઝે સિખાએં
ક઼ાલા ઈન્નકા લન તસ્તતી઼અ મઈ઼યા
ઉન્હોંને મૂસાસે કહા કે મેરે સાથ રેહ કર તુમ સબ્ર નહી
સ઼બ્રા ૦ વ કય-ફા તસ઼્બિરુ અ઼લા
કર સકોગે ઔર ફિર એસી બાતોં પર આપ કિસ
મા લમ તુહિ઼ત઼ બિહી ખુબ્રા ૦ ક઼ાલા
તરહ સબ્ર કર સકતે હોં જિસકી આપકો કોઈ ખબર નહી !
સ-તજિદુની ઈન્શા-અલ્લાહુ સ઼ાબિરંવ
મૂસાને કહા ઈન્શા 'અલ્લાહ' મુઝકો સબ્ર કરનેવાલા પાએંગે
વલા અઅ઼્સી લકા અમ્રા ૦ ક઼ાલા
ઔર મૈં આંપકે હુકમકે ખિલાફ કોઈ કામ નહિ કરૂંગા ઉન્હોંને
મ
ફ-ઈનિત ત-બઅ઼્તની ફલા તસ્અલ્ની અ઼ન શયઈન હ઼ત્તા
૪ કહા કે ફિર અગર આપ મેરે સાથ રેહને પર રઝામંદ હોં તો ફિર મેરી કિસીભી બાતમેં સવાલ ન કરના
૯ **ઉહ઼દિસ઼ા લકા મિન્હુ ઝિ઼કરા ૦ ફન્ત઼-લક઼ા હ઼ત્તા ઈઝ઼ા રકિબા**
૨૧ જબ તક કે મૈં ખુદ તુમ્હેં ન બતાઉં પસ દોનોં રવાંના હુવે યહાં તકકે એક કિશતીમેં
ફિસ સફી-નતિ ખ઼-ર-ક઼હા ૦ ક઼ાલા અ-ખ઼રક઼-તહા લિ-તુગ઼રિક઼ા
સવાર હુવે તો ઉસ બુઝુર્ગને ઉસમેં સૂરાખ કર દિયા મૂસાને જબ યે દેખા તો કહા કે ક્યા તુમને ઈસ કિશતી મેં ઈસલિયે સૂરાખ કિયા કે બૈઠનેવાલે
અહ-લહા ૦ લ-ક઼દ જિઅ઼્તા શય-અન ઈમરા ૦ ક઼ાલા અલમ અક઼ુલ
ડુબ જાએંગે ! તહકીક આપને બડા સખ્ત કામ કર ડાલા હૈ (૧) ઉન્હોંને કહા (અય મૂસા) ક્યા મૈંને
ઈન્નકા લન તસ્તતી઼અ મઈ઼યા સ઼બ્રા ૦ ક઼ાલા લા તુઆખ઼િઝ઼ની
નહી કહા થા કે તુમ મેરે સાથ સબ્ર નહી કર સકોગે (મૂસાને) કહા મુઝસે ભુલ હુઈ
બિમા નસીતુ વલા તુરહિક઼્ની મિન અમરી ઉ઼સરા ૦ ફન્ત઼-લક઼ા
માફ કર દીજીએ. ઔર મુઝ પર તંગી ન કીજીએ (૨) ફિર વો દોનોં
હ઼ત્તા ઈઝ઼ા લક઼િયા ગુલામન ફ-ક઼-ત-લહૂ ૪ ક઼ાલા અ-ક઼તલ્તા નફ્-સન
ચલે યહાં તકકે ઉન્હેં એક લળકા મિલા પસ ઉન બુઝુર્ગને ઉસે કત્લ કર દિયા મૂસાને કહા કે તુમને ઈસ
ઝ઼કિય્યતમ બિ-ગ઼યરિ નફ્સ ૦ લ-ક઼દ જિઅ઼્તા શય-અન નુક્રા ૦
બેગુનાહ બચ્ચેકો કત્લ કર દિયા બગૈર ગુનાહકે વાકઈ તુમને બળી બેજા હરકત કી હૈ. (૩)

→ પેજ (૪૧૯) ની તફસીર : જગ્યાએ બે દરિયા મળે છે ત્યાં અમારો એક બંદો છે. જે તમારાથી વધુ ઈલ્મ રાખે છે. તો હઝરત મૂસાએ અરજ કરી કે મને તેનુ પુરૂ ઠેકાણું બતાવવામાં આવે તો હુ ત્યાં જઈ કઈક ઈલ્મી લાભ ઉઠાવું હુકમ થયો કે એક તળેલી માછલી સાથે લઈને જાઓ જ્યાં તે માછલી ગુમ થઈ જાય ત્યાં જ તે બંદાની મુલાકાત થશે. (૨) મૂસા (અ.) આજ્ઞાનુસાર પોતાના ખાસ ખાદિમ હઝરત યૂશઅને સાથે લઈ મુસાફરી કરી અને તેમને કહી દીધુ કે માછલીને સાચવજો જ્યાં સુધી મારો હેતુ પાર નહિં પડે ત્યાં સુધી ગમે તેટલા વર્ષ વીતી જાય તો પણ હુ મુસાફરીથી પાછો ફરીશ નહિં હઝરત યૂશઅને પાછળથી મૂસા (અ.)ની આખરી ઉમરમાં નુબુવત મળી હતી અને હઝરત મૂસા (અ.)ના વફાત પછી તેમના ખલીફા થયા હતા. (૩) હઝરત મૂસા (અ.) એક મોટા પત્થરની નજીક જેની નીચે આબે હયાતનો ચશ્મો ↗

↗ હતો સૂઈ ગયા અને હઝરત યૂશઅ દરિયાથી વુઝૂ કરવા લાગ્યા તેવામાં જોયું કે તળેલી માછલી ખુદાપાકના હુકમથી જીવતી થઈ ઝંબીલમાંથી નીકળી પડી. અને દરિયામાં ચાલી ગઈ તે જ્યાં સુધી સુરંગ બનતી ગઈ અને તાક જેમ ખુલી રહી ગઈ. આ હાલ જોઈ તેમને અચંબો થયો અને ઈરાદો કર્યો કે હઝરત મૂસા જાગશે ત્યારે તેમને કહીશ એટલામાંજ હઝરત મૂસા જાગી ઉઠયા અને જલ્દીથી રવાના થયા ઉતાવળમાં હઝરત મૂસાને માછલીની બાબત કેહવાનું ભુલી ગયા. →

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ
صَبْرًا ۝ قَالَ اِنْ سَاَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍۢ بَعْدَهَا فَلَا
تُصٰحِبْنِيْ ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَّدُنِّيْ عُذْرًا ۝ فَانْطَلَقَا ٜ
حَتّٰٓى اِذَآ اَتَيَآ اَهْلَ قَرْيَةِ ۨاسْتَطْعَمَآ اَهْلَهَا فَاَبَوْا
اَنْ يُّضَيِّفُوْهُمَا فَوَجَدَا فِيْهَا جِدَارًا يُّرِيْدُ اَنْ
يَّنْقَضَّ فَاَقَامَهٗ ۭ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ
اَجْرًا ۝ قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِيْ وَبَيْنِكَ ۚ سَاُنَبِّئُكَ
بِتَاْوِيْلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَّلَيْهِ صَبْرًا ۝ اَمَّا السَّفِيْنَةُ
فَكَانَتْ لِمَسٰكِيْنَ يَعْمَلُوْنَ فِي الْبَحْرِ فَاَرَدْتُّ اَنْ
اَعِيْبَهَا وَكَانَ وَرَاۗءَهُمْ مَّلِكٌ يَّاْخُذُ كُلَّ سَفِيْنَةٍ
غَصْبًا ۝ وَاَمَّا الْغُلٰمُ فَكَانَ اَبَوٰهُ مُؤْمِنَيْنِ
فَخَشِيْنَآ اَنْ يُّرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۝ فَاَرَدْنَآ
اَنْ يُّبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكٰوةً وَّاَقْرَبَ رُحْمًا ۝

ક઼ાલા અ-લમ અક઼ુલ લકા ઈન્નકા લન
(વો બુઝુર્ગ) બોલે ક્યા ન કહા થા મૈંને કે તુમ હરગિઝ ન
તસ્તત઼ીઅ઼ા મઈ઼યા સ઼બ્રા ૦ ક઼ાલા
કર સકોગે મેરે સાથ સબર કહા (મૂસાને)
ઈન સ-અલ્તુકા અ઼ન શય-ઈમ બઅ઼-દહા
અગર પુછું મેં તુમસે કોઈ ચીઝ ઈસકે બાદ
ફલા તુસ઼ાહ઼િબની ૮ ક઼દ બ-લગ઼્તા મિલ
તો ન સાથ રખના તુમ મુઝકો પહુંચ ચુકા તુમકો મેરી
લદુન્ની ઉ઼ઝ઼રા ૦ ફન-ત઼-લક઼ા ؔؔؔ હ઼ત્તા
તરફસે ઉઝર. ફિર દોનોં ચલે યહાં તક કે
ઈઝ઼ા અ-તયા અહલા ક઼ર-યતિનિસ
જબ આએ લોગોંકે પાસ એક ગાઉં કે તો
તત઼-અ઼મા અહ-લહા ફ-અ-બવ અંય યુદ઼યયિફૂ-
ખાના માંગા ઉન બસ્તી કે લોગોં સે તો ઈન્કાર કિયા ઉન્હોંને ઉનકી
હુમા ફ-વ-જદા ફીહા જિદારંય યુરીદુ અંય યન-ક઼દ઼-દ઼ા ફ-અક઼ા-મહ b ક઼ાલા
મેહમાની કરનેસે ફિર આઈ ઉસ (બસ્તી) મેં એક દીવાર જો ગિરા ચાહતી થી તો સીધી કર દિયા ઉસકો (ખિઝરને)
લવ શિઅ્-તા લત્ત-ખ઼ઝ઼-તા અ઼-લયહિ અજરા ૦ ક઼ાલા હાઝ઼ા ફિરાક઼ુ બયની
કહા મૂસા ને અગર તુમ ચાહતે તો લે લેતે ઉસ પર મઝદૂરી (૧) (ખિઝરને)કહા અબ જુદાઈ હૈ મેરે
વ બયનિકા ૮ સઉનબ્બિઉકા બિ-તઅ્-વીલિ માલમ તસ્તતિ઼અ઼ અ઼-લયહિ
ઔર તુમ્હારે દરમિયાન. અબ બતા દેતા હું મેં તુમકો હકીકત કે ન કર સકે તુમ જિનપર
સ઼બ્રા ૦ અમ્મસ સફી-નતુ ફ-કાનત લિ-મસાકીના યઅ઼-મલૂના ફિલ બહ઼રિ
સબર. (૨) વો જો કશ્તી થી સો વો ચંદ મોહતાજોંકી થી મેહનત કરતે થે દરિયામેંસે
ફ-અરત્તુ અન અઈ-બહા વ કાના વરા-અહુમ મલિકુંય યઅ્-ખુઝુ કુલ્લા
મેંને ચાહાકે ઐબ ડાલ દું ઉસમેં ઔર થા ઉનકે એક બાદશાહ જો લે લેતા થા હર અચ્છી
સફી-નતિન ગ઼સ્બા ૦ વ અમ્મલ ગુલામુ ફ-કાના અ-બવાહુ મુઅ્-મિ-નયનિ
કશ્તીકો છીનકે ઔર વો જો લળકા થા સો થે માંબાપ ઉનકે ઈમાનવાલે
ફ-ખ઼શીના અંય યુરહિ-ક઼હુમા તુગ઼યાનંવ વ કુફરા ૦ ફ-અ-રદના અંય
સો ડરે હમ કે (યે લળકા) આજિઝ કરદે ઉનકો અપની સરકશી ઔર કુફ્ર સે. (૩) ફિર હમને ચાહાકે
યુબદિ લહુમા રબ્બુહુમા ખ઼ય-રમ મિન્હુ ઝકાતંવ વ અક઼-રબા રુહ઼મા ૦
બજાય ઉનકો ઉનકા રબ બેહતર ઔલાદ દે પાકીઝગીમેં ઔર ઝયાદાતર મુહબ્બતમેં. (૪)

મ ૪

→ પેજ (૪૧૯) ની તફસીર : (૪) હઝરત મૂસા પેહલા થાક્યા ન હતા જ્યારે મંઝિલથી આગળ વધી ગયા ત્યારે ચાલવાથી થાકી ગયા. (૫) તે બંદા હઝરત ખિઝર હતા. જેમને ખુદાપાકે પોતાની રહમતથી નવાઝ્યા હતા. અને દુન્યામાં બનતા બનાવોના ભેદોનું ઈલ્મ જાણતા હતા. બન્ને મળતા તેમને આવવાનું કારણ પૂછ્યું. હઝરત મૂસાએ સબબ બતાવ્યું હઝરત ખિઝરે કહ્યું ખુદાપાકે તેમને શિખામણ આપી છે. નહિ તો વાત એ છે કે ખુદાપાકે મને એક ઈલ્મ આપ્યું છે તે તમને નથી અને તમને એક ઈલ્મ છે તે મને નથી તે પછી સમુદ્રમાંથી પાણી પીતી એક ચકલી દેખાડી કહ્યું કે મારૂ અને તમારૂ બલ્કે સઘળી મખલૂકનું કુલ્લે ઈલ્મ ખુદાપાકના ઈલમમાંથી એટલુ છે જેટલુ સમુદ્રમાંથી ચકલીના મ્હોંમાં પાણી છે.
પેજ (૪૨૦) ની તફસીર : (૧) જ્યારે તેઓ હોડી પર જવા લાગ્યા હોડીવાળાએ હઝરત ખિઝરને ઓળખી મફત બેસાડી દીધા તે ઉપકાર છતાં ↗

↗ ખિઝરનું હોડીમાં નુકસાન કરવુ વધારે તઅજ્જુબીની વાત હતી. એક પાટિયું ખસેડી હોડીને નુકસાન કર્યુ પરંતુ કિનારાની પાસે કે લોકો જુએ નહિં. (૨) એટલે ભુલચુકમાં પણ પકડ કરશો તો તમારી સાથે રેહવુ મુશ્કિલ થઈ પડશે આ પેહલી વખતે હઝરત મૂસા (અ.)એ પૂછ્યું બીજી વખતે કરાર લેવા માટે પૂછ્યુ અને ત્રીજી વખતે વિદાય થવા માટે પૂછ્યું. (૩) તે પછી એક ગામ પાસે છોકરા રમતા હતા તેમાં એક બે ગુનાહ સગીર છોકરાને પકડી મારી નાખ્યો અને ચલતી પકડી. →

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلٰمَيْنِ يَتِيْمَيْنِ فِي الْمَدِيْنَةِ وَكَانَ
تَحْتَهٗ كَنْزٌ لَّهُمَا وَكَانَ اَبُوْهُمَا صَالِحًا ۚ فَاَرَادَ رَبُّكَ
اَنْ يَّبْلُغَا اَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا ۖ رَحْمَةً مِّنْ
رَّبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلْتُهٗ عَنْ اَمْرِيْ ۗ ذٰلِكَ تَاْوِيْلُ مَا لَمْ
تَسْطِعْ عَّلَيْهِ صَبْرًا ۝ وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ ۗ
قُلْ سَاَتْلُوْا عَلَيْكُمْ مِّنْهُ ذِكْرًا ۝ اِنَّا مَكَّنَّا لَهٗ فِي
الْاَرْضِ وَاٰتَيْنٰهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ۝ فَاَتْبَعَ
سَبَبًا ۝ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ
فِيْ عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَّوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يٰذَا
الْقَرْنَيْنِ اِمَّآ اَنْ تُعَذِّبَ وَاِمَّآ اَنْ تَتَّخِذَ فِيْهِمْ
حُسْنًا ۝ قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهٗ ثُمَّ يُرَدُّ
اِلٰى رَبِّهٖ فَيُعَذِّبُهٗ عَذَابًا نُّكْرًا ۝ وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَ
عَمِلَ صَالِحًا فَلَهٗ جَزَآءَ ِۨ الْحُسْنٰى ۚ وَسَنَقُوْلُ لَهٗ مِنْ

વ અમ્મલ જિદારુ ફ-કાના લિ-ગુલા-મયનિ
ઔર વો જો દીવારથી સો થી દો લળકોંકી જો
યતી-મયનિ ફિલ મદી-નતિ વ કાના તહ્-તહૂ
યતીમ થે શહેરમેં ઔર થા ઉસકે
કન્ઝુલ લહુમા વ કાના અબૂહુમા
નીચે ખઝાના ઉસકા. ઔર થા ઉસકા બાપ
સ઼ાલિહ઼ા ફ-અરાદા રબ્બુકા અંય યબ્લુગ઼ા
નેક બખ્ત, ઈસ લિયે ચાહા તેરે રબને કે પહુંચ જાએ વો
અશુદ-દહુમા વ યસ્તખ઼્રિજા કન-ઝહુમા
અપની જવાનીકો ઔર નિકાલ લે ખઝાના અપના
રહ઼-મતમ મિર રબ્બિક વમા ફ-અ઼લ્તુહૂ
મહેરબાનીસે તેરે રબકી ઔર નહીં કિયા મૈને
અ઼ન અમ્રી ઝ઼ાલિકા તઅ્-વીલુ મા-લમ
યે કામ અપને હુકમ સે યે હકીકત હૈ ઉનકી કે
તસ્તિ઼અ઼ અ઼-લયહિ સ઼બ્રા ○ વ યસ્અલૂ-નકા અ઼ન ઝ઼િલ ક઼રનૈન
ન કર સકે તુમ જિસ પર સબર. (૧) ઔર પુછતે હૈ તુમસે હાલ ઝુલ કરનૈન કા
કુલ સ-અત્લૂ અ઼-લયકુમ મિન્હુ ઝ઼િકરા ○ ઈન્ના મક-કન્ના લહૂ ફિલ
કેહદો અબ બતાતા હું તુમ્હારે સામને ઉનકા કુછ એહવાલ. (૨) હમને હુકૂમત દી થી ઉસકો મુલ્કમેં
અરદ઼િ વ આ-તય-નાહુ મિન કુલ્લિ શય-ઇન સ-બબા ○ ફ-અત્બઅ઼ા
ઔર દિયા થા હમને ઉસકો હર ચીઝકા સામાન ફિર પીછે પળે એક
સ-બબા ○ હ઼ત્તા ઈઝ઼ા બ-લગ઼ા મગ઼રિબશ શમ્સિ વ-જ-દહા તગ઼્રુબુ ફી
સામાન (સફર) કે (૩) યહાં તક કે જબ પહુંચે સૂરજ ડુબનેકી જગહ પાયા ઉસકો કે ડુબતા હૈ વો
અયનિન હ઼મિ-અતિંવ વ વ-જ-દા ઈન્દહા ક઼વ-મા કુલ્ના યા ઝ઼લ ક઼ર-નયનિ
એક ચશ્મે મેં દલદલકે ઔર પાયા ઉસકે પાસ એક કૌમકો. (૪) હમને કહા અય ઝુલકરનૈન
ઈમ્મા અન તુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબા વ ઈમ્મા અન તત્તખ઼િઝ઼ા ફીહિમ હુસ્ના ○
યા તો સઝા દે તુ (લોગોં કો) ઔર યા ઈખ્તીયાર કર ઉનકે બારેમેં ભલાઈ. (૫)
ક઼ાલા અમ્મા મન ઝ઼-લ-મા ફ-સવફ઼ નુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબુહૂ સુમ્મા યુરદ-દુ ઈલા
કહા ઉસને જો કોઈ ઝુલ્મ કરેગા તો અલબત્તા અઝાબ દેંગે હમ ઉસકો ફિર ફેરા જાએગા અપને
રબ્બિહી ફ઼યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબુહૂ અ઼ઝ઼ા-બન નુકરા ○ વ અમ્મા મન આ-મના વ
રબકે પાસ સો અઝાબ દેગા વો ઉસકો અઝાબ પૂરા ઔર જો શખ્સ ઈમાન લાયા ઔર
અ઼મિલા સ઼ાલિહ઼ન ફ-લહૂ જઝ઼ા-અનિલ હુસ-ના વ સ-નકૂલુ લહૂ મિન
કામ કિયા અચ્છા તો ઉસકે લિયે બદલા હૈ અચ્છા ઔર દેંગેં હમ ઉસકો

➡ પેજ (૪૨૧) ની તફસીર : (૧) એટલે ગામના લોકો મુસાફિરની મહેમાની ના હક્કો સમજ્યા નહિ તો એવાઓની દીવાલ મફત બનાવવાની શી જરૂર ? (૨) આ વખતે હઝરત મૂસા (અ.) જાણી જોઈને છુટા થવા પૂછયું કારણ કે તેમણે સમજી લીધુ હતુ કે આ ઈલ્મ એવું છે કે અન્ય કોઈ તેના અનુકરણથી લાભ લઈ શક્તો નથી. (૩) એટલે જો તે મોટો થાત તો બદમાશ અને દુરાચારી થાત અને તેની માયાના કારણે માં બાપ પણ ખરાબ થાત તેથી તેઓને બચાવવા ખાતર તેને મારી નાખ્યો કેટલાક લોકોની બુનિયાદ બાલ્યાવસ્થામાં જ બુરી પડે છે અને કેટલાકની ભલી પડે છે જેમકે અસલમાં કાકડી મીઠી છે પરંતુ કોઈ કડવી એજ પ્રમાણે માણસની બુનિયાદ અસલમાં બેહતરજ છે બીજાઓના અસરથી બાળપણમાં જ કોઈની બુનિયાદ બગડી જાય છે જેમકે કોઈ ફળ બગડીને કડવું નીકળે છે અને તેનું ચોક્કસ ↗

↗ ઈલ્મ ખુદાને જ છે હઝરત (સ.)એ ફરમાવ્યું કે દરેક માણસની બુનિયાદ મુસલમાની પર છે તો એની એજ મતલબ સમજવી. (૪) તે પછી તે છોકરાના માં બાપનું ઇમાન જળવાઈ ગયું અને તેઓના સબરના બદલામાં ગુણોવાળી દીકરી પયદા થઈ જેણીથી એક નબી પૈદા થયા અને એક ઉમ્મત ચાલી.

પેજ (૪૨૨) ની તફસીર : (૧) જે કામ ખુદાપાકના હુકમથી કરવું જરૂર થયુ હોય તેના ઉપર મહેનતાણું લેવું મુકર્રબ લોકોને છાજતુ નથી ફાયદો ➡

મ ૪ ૬ ૧

أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ
الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن
دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾ كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾
ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِن
دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوا يَا ذَا
الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ
سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي
بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾ آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ
حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انفُخُوا
حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾
فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾
قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ

અમરિના યુસરા ૮ સુમ્મા અત્બઅ સ-બબા ૦ હત્તા ઈઝા બ-લગ મતલિ-અશ શમસિ વ-જ-દહા તત્લુઉ અલા કવમિલ લમ નજ-અલ લહુમ મિન દૂનિહા સિતરા ૮ કઝાલિક ૮ વકદ અહતના બિમા લ-દયહિ ખુબરા ૦ સુમ્મા અત્બઅ સ-બબા ૦ હત્તા ઈઝા બ-લગ બય-નસ સદ-દયનિ વ-જદા મિન દૂનિહિમા કવ-મલ ૪ લા યકાદૂના યફ-કહૂના કવ-લા ૦ કાલૂ યા ઝુલ કર-નયનિ ઈન્ના યઅ-જૂજા વ મઅ-જૂજા મુફસિદૂના ફિલ અરદિ ફ-હલ નજ-અલુ લકા ખર-જન અલા અન તજ-અલા બય-નના વ બય-નહુમ સદ-દા ૦ કાલા મા મક-કન્ની ફીહિ રબ્બી ખય-રુન ફ-અઈનૂની બિ-કુવ્વતિન અજ-અલ બય-નકુમ વ બય-નહુમ રદમા ૮ આતૂની ઝુ-બરલ હદીદ ૮ હત્તા ઈઝા સાવા બય-નસ સ-દ-ફયનિ કાલન્ફુખૂ ૮ હત્તા ઈઝા જ-અ-લહૂ નારન ૪ કાલા આતૂની ઉફરિગ અ-લયહિ કિત્રા ૮ ફ-મસ્તાઊ અંય યઝ-હરૂહુ વ મસ્તતાઊ લહૂ નકબા ૦ કાલા હાઝા રહ-મતુમ મિર રબ્બી ૮ ફ-ઈઝા જા-આ વઅ-દુ રબ્બી જ-અ-લહૂ

અપને કામ મેં આસાની કા. (૧) ફિર પીછે લગા એક સફરકે. (૨) યહાં તકકે જબ પહુંચા સૂરજ નીકલને કી જગહ. પાયા ઉસકો કે નિકલતા હૈ એક કૌમ પર કે નહી બનાયા હમને ઉનકે લિયે સિવાય ઉસકે કોઈ પરદા. (૩) ઈસી તરહ હૈ (ઝુલ કરનૈન કા કિસ્સા) ઔર હમારે કાબૂમેં આ ચુકી હૈ ઉસકે પાકીકી ખબર. (૪) ફિર બાદમેં શુરૂ કિયા એક સફર. યહાં તક કે જબ પહુંચા દરમિયાન દો દીવારોં કે તો પાયા ઉનસે પરે એક કૌમકો જો કરીબ નહીં સમઝતે થે બાતકો. (૫) બોલે અય ઝુલ કરનૈન યાજૂજ ઔર માજૂજ ખરાબી કરતે હૈ (મુલ્કમેં સો તુમ કહો તો) મુકર્રર કરદેં હમ તુમ્હારે લિયે કુછ મેહસુલ ઈસ શર્ત પર કે બના દો તુમ હમમેં ઔર ઉનમેં એક આળ. (૬) બોલે જો ઈખ્તેયાર દિયા મુઝકો મેરે રબને વો બેહતર હૈ તો મદદ કરો તુમ મેરી મેહનતમેં. બનાદું મેં તુમ્હારે ઉનકે બીચ એક દીવાર મોટી. (૭) લા દો મુઝકો તખ્તે લોહે કે. યહાં તકકે જબ બરાબર કર દિયા દોનોં સિરોં તક પહાળકી, કહા ફુંકો યહાં તકકે જબ કર દિયા ઉસકો આગ કહા લાવ મેરે પાસ કે ઉસપર પિઘલા હુવા તાંબા. (૮) ફિર (યાજૂજ માજૂજ) ન ચળહ સકેંગે ઉસપર ઔર ન કર સકેંગે ઉસમેં સૂરાખ બોલે યે એક મહેરબાની હૈ મેરે રબકી. ફિર જબ આએગા વાદા મેરે રબકા તો કરદેગા ઉસકો

➡ પેજ (૪૨૨) ની તફસીર : આગળ ઝુલકરનૈનનું વર્ણન કર્યુ કારણ કે યહુદીઓના શીખવવાથી મક્કાના કાફિરોએ અસ્હાબે કહફ માફક એનો હાલ હઝરત (સ.)ને અજમાવવા માટે પૂછયો હતો. (૨) આ બાદશાહને ઝુલકરનૈન કહે છે એ માટે કે દુનિયાના બન્ને છેડા પુર્વથી પશ્ચિમ સુધી ફરીને સૌ પર વિજય મેળવ્યો હતો કેટલાક કહે છે કે એ અલકાબ સિકન્દર રૂમીને મળ્યો હતો કેટલાક કહે છે કોઈ બાદશાહ પેહલા થઈ ગયો છે. (૩) એટલે સર સામાનની તૈયારી કરી એક સફર માટે (૪) દુનિયાની વસ્તી ત્યાં સુધી આબાદ છે તે નિહાળવા ઝુલ કરનૈન ઉત્સુક બન્યો તેથી મૂસાફરીમાં નીકળી પડયો અને પશ્ચિમ તરફ એવી જગ્યાએ પહુંચયો જ્યાં કાદવ હોવાથી માણસ કે હોડી જઈ શકતી ન હતી તો ખુદાપાકના મુલ્કનો છેડો કે હદ મેળવી શક્યો નહિં. (૫) તેને એમ કહ્યું એટલે બન્ને વાતોની કુદરત આપી દરેક ↗ બાદશાહ અને હાકિમ ને એવી કુદરત મળે છે પછી ચાહે તે મખલૂકને સતાવે અથવા બુરાઓને તેમની બુરાઈની શિક્ષા આપે અને ભલાઓ સાથે નરમી કરે પછી પોતાની ભલાઈની યાદગાર કાયમ રાખે.

૪ મ

પેજ (૪૨૩) ની તફસીર : (૧) ખરેખર ન્યાય પ્રેમી હાકિમોનું કર્તવ્ય હોય છે કે ત્યાંવાળાઓને દીનની વાતો અને ખુદાઈ માર્ગની ચાલ અપતિયાર કરી. (૨) એટલે બીજી મૂસાફરીની સરસામાન સાથે તૈયાર થઈ નીકળી પડયા. (૩) કદાચ તે લોકો ➡

دَكَّآءَ ۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ
يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ
جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾
الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا
لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ
يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ
لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ
أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾ الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا
نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾ ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ
جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ﴿١٠٦﴾
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ

કાલા અ-લમ-૧૬	૪૨૪	સૂરઈ કહ-ફ-૧૮

દક-કાઅ ૮ વ કાના વઅ્-દુ રબ્બી હ઼ક઼્ક઼ા ૦
રેઝા રેઝા. ઔર હૈ વાદા મેરે રબકા સચ્ચા. (૧)
વ ત-રકના બઅ્-દ઼હુમ યવ-મઈઝ઼િંય યમૂજુફી
ઔર છોળદેંગે હમ ખલ્ક કો ઉસ દિન એક દૂસરે મેં
બઅ્-દ઼િંવ વ નુફિખ઼ા ફ઼િસ્સૂરિ ફ-જ-મઅ્-નાહુમ
ઘુસ જાએંગે ઔર ફુંકા જાએગા સૂર ફિર જમા કરેંગે
જમ્અ઼ા ૦ વ અ઼રદ઼-ના જ-હન્નમા
હમ ઉન સબકો. (૨) ઔર પેશ કરેંગે હમ
યવ-મઈઝ઼િલ લિલ કાફિરીના
દોઝખકો ઉસ દિન કાફિરોંકે સામને
અ઼રદ઼ા ૦ અલ્લઝ઼ીના કાનત અઅ્-યુનુહુમ
જિનકી આંખોં પર
ફી ગ઼િત઼ાઇન અ઼ન ઝ઼િકરી વ કાનૂ લા
પરદા પળા થા. મેરી યાદસે ઔર સુનભી ન
યસ્તત઼ીઊ઼ના સમઅ઼ા ૦ અ-ફ-હ઼સિબલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ અંય યત્તખિ઼ઝૂ઼ ઇ઼બાદી
સકતે થે. (૩) તો કયા સમઝતે હૈં મુનકિર કે ઠૈરાએ મેરે બન્દે
મિન દૂની અવલિયાઅ ઇન્ના અઅ્-તદના જહન્નમા લિલ કાફિરીના
સિવા કોઈ હિમાયંતી ? હમને તૈયાર કિયા હૈ દોઝખકો કાફિરોંકે ઉતરને
નુઝુલા ૦ કુલ હલ નુનબ્બિઉકુમ બિલ અખ઼્સરીના અઅ્-માલા ૦ અલ્લઝ઼ીના
કે લિયે કેહદો કયા બતાએં હમ તુમકો કે સબસે ઝયાદા નુકસાન ઉઠાનેવાલે આમાલ કે એતેબારસે કોન હોંગે?
દ઼લ્લા સઅ્-યુહુમ ફ઼િલ હ઼યાતિદ દુન્યા વહુમ યહ઼-સબૂના અન્નહુમ યુહ઼સિનૂના
વો લોગકે અકારત ગઈ કોશિશ જિનકી દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં ઔર વો સમઝતે હૈં અચ્છા કર રહે હૈં
સુન્અ઼ા ૦ ઉલાઇકલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિ-આયાતિ રબ્બિહિમ વ લિક઼ાઇહી
કામ. (૪) યે વો લોગ હૈં જિન્હોંને ઈન્કાર કિયા આયતોંકા રબકી, ઔર મિલનેકા ઉસ (રબ)સે,
ફ-હ઼બિત઼ત અઅ્-માલુહુમ ફલા નુક઼ીમુ લહુમ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ વઝ્ના ૦
સો અકારત ગએ ઉનકે (સબ) કામ ફિર વહાં કાયમ કરેંગે હમ ઉનકે લિયે કયામત કે દિન તોલ. (૫)
ઝ઼ાલિકાં જઝ઼ાઉહુમ જહન્નમુ બિમા ક-ફરૂ વત્ત-ખ઼ઝૂ઼ આયાતી વ રુસુલી
યે હે બદલા ઉનકા દોઝખ ઈસ લિયે કે ઈન્કાર કિયા ઉન્હોં ને ઔર બનાયાં મેરી આયત ઔર રસૂલોંકો હંસી
હુઝુવા ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ સ઼ાલિહ઼ાતિ કાનત લહુમ જન્નાતુલ
(મઝાક.) જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે ઉનકે લિયે ઠન્ડી છાઉંકે

→ પેજ (૪૨૩) ની તફસીર : જંગલી હોવાથી ઘર બાંધવા પુરતી અક્કલ કે રિવાજ ન હતો. (૪) ઝુલ કરનૈનની પુર્વ પશ્ચિમની મૂસાફરીઓ સંબંધી જે વર્ણન કરવામાં આવ્યું તે ખરેખર સત્યજ છે તે સિવાય ઈતિહાસ કારો જે કંઈ કહે તે ભરોસા પાત્ર નથી. (૫) આ મૂસાફરી દરમિયાન તેને એવા લોકો મળ્યા કે કોઈની ભાષા તેઓથી મળતી ન હતી અને તેઓની બાજુમાં બન્ને પર્વતો તેમની અને યાજૂજ અને માજૂજના દેશ વચ્ચે અંતરાય રૂપ હતા કે જેથી તેમની ઉપર કોઈ ચઢાઈ ન કરી શકે પરંતુ બન્નેની વચ્ચે એક તળેટી હતી ત્યાંજથી યાજૂજ માજૂજ આવતા અને લોકોને ઘાતકી રીતે લૂટમાર કરી ચાલ્યા જતા હતા. (૬) એટલે લોકોએ ઝુલ કરનૈન ને અસાધારણ સરસામાન અને ઘણી ફોજ સહીત જોયો અને સંપુર્ણ સત્તા જોઈ તો સમજ્યા કે એમનાથી બંદોબસ્ત થઈ શકશે માટે તેને અરજ કરી કે આપ ફરમાવો તો અમો આપસમાં ↗

↗ ઉઘરાણું કરી કંઈ માલ ભેગો કરીએ કે તેના વડે તમે અમને દીવાલ બનાવી આપો. યાજૂજ માજૂજ અરબી જબાનમાં એક કૌમનું નામ છે તે બે દાદાઓની અવલાદ છે એક યાજૂજ
એક માજૂજ આ મુલ્કમાં તેમનો શું નામ છે તે જાણતા નથી. તુર્કોના દેશના જણાતા અને કવમમાં તુર્કોના ભાઈ હતા. (૭) તેઓની દરખ્વાસ્તના જવાબમાં ઝુલકરનૈને
ક્હ્યું કે ખુદા પાકની કૃપાથી મારી પાસે માલ ઘણો છે તેની જરૂર નથી પરંતુ તમો પણ ૯ ૨ ૪ મ આ કામમાં શારીરિક મદદ કરો. (૮) પેહલા લોખંડના મોટા મોટા →

الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يَبْغُوْنَ عَنْهَا
حِوَلًا ۝ قُلْ لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ رَبِّيْ لَنَفِدَ
الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّيْ وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهٖ
مَدَدًا ۝ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ
اِلٰـهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوْا لِقَآءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا وَّلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا ۝

سُوْرَةُ مَرْيَمَ مَكِّيَّةٌ (۱۹)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

كٓهٰيٰعٓصٓ ۝ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهٗ زَكَرِيَّا ۝
اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ نِدَآءً خَفِيًّا ۝ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ وَهَنَ
الْعَظْمُ مِنِّيْ وَاشْتَعَلَ الرَّاْسُ شَيْبًا وَّلَمْ اَكُنْ
بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ۝ وَاِنِّيْ خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ
وَّرَآءِيْ وَكَانَتِ امْرَاَتِيْ عَاقِرًا فَهَبْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ

ફિર-દવસિ નુઝુલા ઠ ખ઼ાલિદીના ફીહા
બાગોંકી મેહમાની હૈ. હમેશા રહેંગે ઈસમેં
લા યબ્ગૂના અ઼ન્હા હિ઼-વલા ૦ કુલ લવ
નહી ચાહેંગે વહાંસે જગહ બદલની. કેહદો અગર
કાનલ બહ઼રુ મિદાદલ લિ-કલિમાતિ રબ્બી
હો જાએ દરિયા સિયાહી બાતેં લિખનેકો મેરે રબકી તો
લ-નફિદલ બહ઼રુ ક઼બ્લા અન તન્ફદા
બેશક ખર્ચ હો જાએ દરિયા પેહલે ઈસસે કે પૂરી હોં બાતેં
કલિમાતુ રબ્બી વ લવ જિ઼અ્ના બિ-મિસ્લિહી
મેરે રબકી ઔર અગર મિલાએં હમ બરાબર ઉસકે (દુસરા સમન્દર)
મ-દદા ૦ કુલ ઇન્નમા અ-ન બ-શરુમ
મદદકો (તબભી ખુદાકી બાતેં ખત્મ ન હોં) તુમ ફરમાઓ ઝાહિર
મિસ્લુકુમ યૂહ઼ા ઇલય્યા અન્નમા ઇલાહુકુમ
બશરીમેં તો મેં તુમ જૈસા હું મુઝે વહી આતી હે કે તુમ્હારા
ઇલાહુંવ વાહિ઼દ ૮ ફ-મન કાના યરજૂ લિક઼ા-આ રબ્બિહી ફલ યઅ઼્મલ
માબૂદ એકહી માબૂદ હૈ તો જો કોઈ ઉમ્મીદ રખતા હૈ મિલનેકી અપને રબસે તો
અ઼-મ-લન સા઼લિહ઼ંવ વલા યુશરિક બિ-ઇ઼-બાદતિ રબ્બિહી અ-હ઼દા ઠ
ચાહિયે કે વો કરે કુછ કામ નેકી કે ઔર ન શરીક કરે બન્દગી મેં અપને રબકી કિસીકો.

સૂરતુ મરયમ

સુરઇ મરયમ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૯૮) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહી઼મ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

કાફ હા યા ઐન સા઼દ ઠ ઝિ઼કરુ રહ઼-મતિ રબ્બિકા અ઼બ્દહૂ ઝ-કરિય્યા ઠ
કાફ હા યા એન સ્વાદ યે તઝકરા હૈ મહેરબાની કરનેકા તેરે રબકી અપને બન્દે ઝકરિય્યા પર
ઇઝ઼ નાદા રબ્બહૂ નિદા-અન ખ઼ફિય્યા ૦ ક઼ાલા રબ્બિ ઇન્ની વ-હ-નલ
જબ પુકારા ઉસને અપને રબકો છુપી આવાઝસે (૧) કહા અય મેરે રબ કમઝોર હો ગઈ
અ઼ઝ઼મુ મિન્ની વશ-ત-અ઼લર રઅ્સુ શય-બંવ વ લમ અકુમ બિ-દુઆઇકા
હડડીયાં મેરી ઔર શોઅલા મારા મેરે સરમેં બુળ્હાપેકા યાની મેરા સર સફેદ હો ગયા (બુળ્હાપેસે)ઔર મેં નહી રહા
રબ્બિ શક઼િય્યા ૦ વ ઇન્ની ખિ઼ફ્તુલ મવાલિયા મિંવ વરાઈ
તુઝસે માંગકર અય રબ મેરે કભી મેહરૂમ (૨) ઔર મેં ડરતા હું અપને ભાઈ બન્દોંસે અપને પીછે,
વ કા-નતિમ-ર-અતી આ઼ક઼િરન ફ-હબ લી મિલ લદુન્કા
ઔર હૈ મેરી ઔરત બાંઝ તો બખ્શ તૂ મુઝકો અપને પાસસે

→ પેજ (૪૨૩) ની તફસીર : તખ્તા બનાવી એકના ઉપર એક રાખી અને બે પહાડો બરાબર મેળવી દીધા પછી તાંબાને પિગળાવી ઉપરથી નાખ્યું તો વચ્ચેની ફાળો તથા દાતાઓમાં ઘુસીને ઠરી ગયું જેથી સૌ મળીને એક પહાડ સરખુ થઈ ગયું. હઝરત (સ.) પાસે એક માણસે આવીને કહ્યું કે હું તે દીવાર સુધી ગયો છું અને તેને જોઈ છે તો આપ (સ.) પુછ્યું તે કેવી છે તેની હાલત બયાન કર ? તેણે કહ્યું જાણે ચોકડી ભાતની લુંગી હઝરત (સ.) એ ફરમાવ્યું તું સાચો છે લોખંડના તખ્તા કાળા અને સાંધાઓમાં તાંબાની લીટી લાલ દેખાય છે. (૯) ઝુલકરનૈન જેવા બાદશાહ ઈરાદાનો પાકો અને સત્તાવાળો તથા બીજા થોડા લોકોની મદદથી તે કામ થઈ શક્તો ન હતો પણ ખુદાપાકની મહેરબાનીથી જ આડ કાયમ થઈ. ↗

↗ પેજ (૪૨૪) ની તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ના સમયમા એક રૂપીયા બરાબર તે દીવાલમાં કાણું પડયું હતુ અને હઝરત ઈસા (અ.)ના સમયમાં ક્યામત
નજીક તે દીવાલ તુટશે તો અસંખ્ય યાજૂજ માજૂજ નીકળી પડશે તો આખુ જગત તેમના મુકાબલાથી લાચાર થઈ જશે. આકાશ ઉપર તીરો ફેંકશે જે લોહીવાળા થઈ
આવશે હઝરત ઈસા (અ.)ની બદદુઆથી તેઓ બધા એકદમ મરી જશે ઝુલકરનૈન આવી મજબુત દીવાલ પર પણ ઈન્તેજાર કરતા હતા કે તે એક દીવસ તુટી જશે અને →

وَلِيًّا ۝ يَّرِثُنِيْ وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوْبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا ۝ يٰزَكَرِيَّآ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمِ ۨ اسْمُهٗ يَحْيٰى ۙ لَمْ
نَجْعَلْ لَّهٗ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ۝ قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ
لِيْ غُلٰمٌ وَّكَانَتِ امْرَاَتِيْ عَاقِرًا وَّقَدْ بَلَغْتُ مِنَ
الْكِبَرِ عِتِيًّا ۝ قَالَ كَذٰلِكَ ۚ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ
هَيِّنٌ وَّقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۝ قَالَ
رَبِّ اجْعَلْ لِّيْۤ اٰيَةً ۚ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝ فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ مِنَ الْمِحْرَابِ
فَاَوْحٰۤى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوْا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ۝ يٰيَحْيٰى خُذِ
الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ ۚ وَاٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۝ وَّحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا
وَزَكٰوةً ۚ وَكَانَ تَقِيًّا ۝ وَّبَرًّۢا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا
عَصِيًّا ۝ وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوْتُ وَيَوْمَ
يُبْعَثُ حَيًّا ۝ وَاذْكُرْ فِى الْكِتٰبِ مَرْيَمَ ۘ اِذِ انْتَبَذَتْ

વલિય્યા ૦ યરિસુની વ યરિસુ મિન આલિ
એક વારિસ (૧) જો વારિસ હો મેરા ઔર વારિસ હો અવલાદકા
યઅ્-કૂબ વજ-અ્લહુ રબ્બિ રદિય્યા ૦
યાકૂબકી ઔર કરદે ઉસકો અય મેરે રબ પસન્દીદા (૨)
યા ઝ-કરિય્યા ઈન્ના નુબશ્શિરુકા બિ-
અય ઝકરિય્યા હમ ખુશ ખબરી સુનાતે હૈ તુઝકો
ગુલામિનિસ-મુહૂ યહ્યા લમ નજ-અ્લ લહૂ
એક લળકે કી કે ઉસકા નામ યહયા હૈ, નહી કિયા હમને
મિન કબ્લુ સમિય્યા ૦ કાલા રબ્બિ અન્ના
પેહલે ઈસ નામકા કોઈ કહા અય મેરે રબ કૈસે
યકૂનુ લી ગુલામુંવ વ કા-નતિમ-ર-અતી
હોગા મેરે લળકા ઔર મેરી બીવી તો બાંઝ
આકિરંવ વ કદ બ-લગ્તુ મિનલ કિ-બરિ
હૈ, ઔર પહુંચા હું મેં બુળહાપેકી
ઈતિય્યા ૦ કાલા કઝાલિક કાલા રબ્બુકા હુવા અલય્યા હય્યિનુંવ વ કદ
ઈન્તેહા કો (૩) કહા યુંહી હોગા. (ફરિશતે ને કહા) ફરમાયા તુમ્હારે રબને વો મુઝપર આસાન હૈ ઔર
ખ-લકતુકા મિન કબ્લુ વ લમ તકુ શય-આ ૦ કાલા રબ્બિજ-અલ લી
યકીનન પૈદા કિયા મૈંને તુઝકો પેહલે, ઔર નહી થે તુમ કોઈ ચીઝ (૪) કહા (ઝકરિય્યાને) અય મેરે રબ ઠેરા દે મેરે લિયે
આયહ કાલા આ-યતુકા અલ્લા તુકલ્લિમન નાસા સલા-સા લયાલિન
કોઈ નિશાની ફરમાયા નિશાની તુમ્હારી યે હૈ કે નહી બાત કર સકોગે તુમ લોગોંસે તીન રાત (દિન) તંદુરુસ્ત
સવિય્યા ૦ ફ-ખ-ર-જા અલા કવમિહી મિનલ મિહરાબિ ફ-અવહા
(હોનેકે બાવજૂદ) ફિર નિકલે અપની કૌમકે પાસ હુજરેસે, તો ઈશારે સે કહા
ઈ-લયહિમ અન સબ્બિહૂ બુક-રતંવ વ અશિય્યા ૦ યા યહ્યા ખુઝિલ કિતાબા
ઉનકો કે પાકી બયાન કરો (ઉસકી) સુબહ ઔર શામ (૫) અય યહયા પકળ લો કિતાબકો
બિ-કુવ્વહ વ આ-તયનાહુલ હુકમા સબિય્યા ૦ વ હનાનમ મિલ લદુન્ના
મઝબૂતીસે ઔર દી હમને ઉસકો દાનાઈ બચપનહીસે (૬) ઔર દી હમને નર્મદિલી અપની તરફસે
વ ઝકાહ વ કાના તકિય્યા ૦ વ બર-રમ બિ-વાલિ-દયહિ વલમ યકુન
ઔર પાકીઝગી ઔર થે વો પરહેઝગાર (૭) ઔર નેકી કરનેવાલે અપને માં બાપસે ઔર ન થે
જબ્બારન અસિય્યા ૦ વ સલામુન અ-લયહિ યવમા વુલિદા વ યવમા યમૂતુ
સરકશ (ઔર) નાફરમાન (૮) ઔર સલામતી હૈ ઉસપર જિસ દિન પૈદા હુવે. ઔર જિસ દિન ઈન્તેકાલ કરેંગે.
વ યવમા યુબ્અસુ હય્યા ૦ વઝકુર ફિલ કિતાબિ મરયમ ઈઝિન-ત-બ-ઝત
ઔર જિસ દિન ઉઠાયા ઝિન્દા કરકે (૯) (અય નબી) ઝિક્ર કરો કિતાબમેં મરયમકા જબ બૈઠી (જુદા હોકર)

➡ પેજ (૪૨૪) ની તફસીર : નહિ કે તે બગીચાવાળો પોતાના બાગ ઉપર મગરૂર હતો. (૨) એ ક્યામતનો દીવસ હશે જે ખુદાપાકનો વાયદો છે. (૩) એટલે તેઓને અકલની આંખ ન હતી કે ખુદાપાકની કુદરતની નિશાનીઓ જોઈ ઇમાન લાવે અને હઠ ધર્મીથી કોઈની વાત પણ સાંભળતા ન હતા કે સમજાવાથી સમજી શકે. (૪) એટલે તેઓએ જેટલી દોડધામ કરી તે માત્ર દુનિયા માટેજ કરી અને આખિરતને વેરાન રાખી. (૫) તેઓ આખિરતને માનતા હતા પણ કાંઈ સતકર્મ કર્યા નહિ હવે એક પલ્લાથી શું જોખાય?
પેજ (૪૨૫) ની તફસીર : (૧) એટલે હઝરત ઝકરીયા (અ.)એ દિલમાં દુઆ માંગી અથવા એકાંતમાં મકાનમાં છુપી રીતે ધીમા અવાજે દુઆ માંગી એ કારણથી કે વૃદ્ધાવસ્થામાં પુત્રની માંગણી કરતા હોવાથી કદાચ પુત્ર ન મળે તો લોકો હંસે. (૨) બુઢાપાના ચિન્હો ↗ જાહેર થઈ માથાના વાળ સફેદ થઈ ગયા.

મ ૪

પેજ (૪૨૬) ની તફસીર : (૧) મને ડર છે કે મારા મરી જવા પછી મારા ભાઈઓમાં લાયકાત ન હોવાથી દીનનાં કામમાં જાણે શું કરશે? (૨) ખુદાપાકે તેમનો અને આગલા પયગંબરોને કાયમ મકામ જેવોજ પુત્ર અર્પણ કર્યો પરંતુ તેમની પાછળ રહી શક્યા નહિં. (૩) એવી અનોખી ➡

વકફે લાઝિમ

૬ ૪

مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ
حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا
سَوِيًّا ﴿١٧﴾ قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ
تَقِيًّا ﴿١٨﴾ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ﴿١٩﴾ قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ
أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾ قَالَ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ
وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا وَكَانَ أَمْرًا
مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾ فَحَمَلَتْهُ فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾
فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي
مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ﴿٢٣﴾ فَنَادَاهَا مِن
تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾ وَ
هُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا
جَنِيًّا ﴿٢٥﴾ فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ

મિન અહલિહા મકાનન શરકિય્યા ૦
અપને લોગોંસે એક મકાન મેં મશરિક કી જાનિબ (૧)
ફત્ત-ખ-ઝત મિન દૂનિહિમ હિજાબન
ફિર પકળ લિયા ઉનસે પરે એક પરદા
ફ-અર-સલ્નાં ઇ-લયહા રૂ-હના ફ-
ફિર ભેજે હમને ઉનકી તરફ હમારે જિબ્રાઈલ કો ફિર
તમસ્સલા લહા બ-શ-રન સવિય્યા ૦ કાલત
બનકર આયા ઉસકે લિયે આદમી પુરા (૨) બોલી પનાહ
ઇન્ની અઊઝુ બિર્રહમાનિ મિન્કા ઇન
માંગતી હું મૈં તુઝસે રહમાનકી મગર તુ
કુન્તા તકિય્યા ૦ કાલા ઇન્નમા અ-ન
પરહેઝગાર હૈ ! કહા મૈં તો ભેજા
રસૂલુ રબ્બિકિ લિ-અ-હ-બા લકિ ગુલામન
હુવા હું તેરે રબકા તાકે બખશું તુઝકો એક
ઝકિય્યા ૦ કાલત અન્ના યકૂનુ લી ગુલામુંવ વલમ યમ્સસ્ની બ-શરુંવ
લળકા પાકીઝા બોલી કહાંસે હોગા મેરે લળકા? ઔર નહીં છુયા મુઝકો કિસી મર્દને
વ લમ અકુ બગિય્યા ૦ કાલા કઝાલિક કાલા રબ્બુકિ હુવા અલય્યા હય્યિન
ઔર ન મૈં બદકાર હું બોલા યુંહી હોગા ફરમાયા તેરે રબને વો મુઝપર આસાન હૈ
વલિ-નજ-અ-લહૂ આ-યતલ લિન્નાસિ વ રહ-મતમ મિન્ના વ કાના
તાકે કરે હમ ઉસકો નિશાની લોગોં કે લિયે ઔર મહેરબાની અપની તરફસે ઔર યે કામ
અમ્રમ મકદિય્યા ૦ ફ-હ-મ-લત્હુ ફન-ત-બઝત બિહી મકાનન કસિય્યા ૦
મુકર્રર કિયા હુવા (૩) ફિર હામેલા હુઈ મરયમ ઉસ (લળકે) કી તો દુર જા પળી ઉસકો લેકર એક મકાન મેં દૂર કે (૪) (યાની પેટમેં લિયા ઉસ લળકે કો)
ફ-અજા-અહલ મખાદુ ઇલા જિઝઇન નખ્લહ કાલત યા લય-તની
ફિર લે આયા ઉસકે દરદે ઝેહ (બચ્ચાં પૈદા હોનેકા દર્દ) તનેકી તરફ એક ખજૂરકે દરખ્તકે બોલી (મરયમ) કાશકે
મિત્તુ કબ્લા હાઝા વ કુન્તુ નસ્યમ મનસિય્યા ૦ ફ-નાદાહા મિન તહતિહા
મૈં મર ગઈ હોતી પેહલે ઈસસે ઔર હો ગઈ હોતી મે ભુલી ભુલાઈ ફિર આવાઝ દી ઉસકો નીચેસે
અલ્લા તહ-ઝની કદ જ-અ-લા રબ્બુકિ તહ-તકિ સરિય્યા ૦ વ હુઝ-ઝી
(એક ફરિશ્તેને) કે ગમગીન ન હો બના દિયા હૈ તેરે રબને તેરે નીચે એક ચશમા (૫) (પૂરા એક
ઇ-લયકિ બિ-જિઝઇન નખ-લતિ તુસાકિત અ-લયકિ રુ-તબન જનિય્યા ૦
છોટી નહેર ઔર હઝરત ઈસાકી ઝાત) ઔર હિલા અપની તરફ-તનેકો ખજૂરકે ગિરેંગી તુઝપર ખજૂરેં તાઝી
ફ-કુલી વશ-રબી વ કર્રી અય-ના ફ-ઇમ્મા ત-રયિન્ના મિનલ
તો ખા ઔર પી ઔર ઠંડી રખ આંખોંકો ફિર અગર દેખે તુ

મ ૪ પાવ

➡ પેજ (૪૨૬) ની તફસીર : વસ્તુ માંગતા અચરજ પામ્યા નહિં પરંતુ જ્યારે જવાબ મળ્યો કે પુત્ર થશે ત્યારે અચંબો થયો. (૪) જાહેરી સાધનો જોતા મુશ્કેલ હોય પણ ખુદાપાકની કુદરત આગળ સૌ આસાન છે માણસની હસ્તીજ તેની દલીલ છે ફરિશતાના કેહવાનું સાંભળી ખાત્રી થઈ. (૫) જ્યારે તેમના પત્ની આશાએ થયા તો હઝરત ઝકરીયાની જીભ બંધ થઈ ગઈ નિશાની મળી કે વખત આવી ગયો. (૬) એટલે હઝરત યહયાને બાળપણથી સદબુદ્ધિ હિકમત આપ્યું હતું તેથી વૃદ્ધ પિતાની જગ્યાએ લોકોને તવરાતનું ઈલ્મ હોંશભેર શીખવવા લાગ્યા એટલે બાપ ઝઈફ હતા અને બેટા જવાન. (૭) હઝરત યહયાની સાત વરસની ઉમર હતી તે વખતે એક છોકરાએ તેમને રમવા બોલાવ્યા તો તેમણે કહ્યું કે અમે એ કામ માટે પયદા થયા નથી. (૮) અરમાનની લાડલી ઔલાદ ઘણુ કરી મ્હોડે ચડી જવાથી કુછંદી હોય છે પણ ↗ હઝરત યહયા તેવા ન હતા. (૯) ખુદાપાક જે બંદા પર સલામ કહે તેનો અર્થ એ છે તેના ઉપર કોઈ પ્રકારે પકડ નથી.

પેજ (૪૨૭) ની તફસીર : (૧) પેહલીજ વખત હયઝ આવ્યા પાછી ગુસલ કરવા મુકદ્દસની પુર્વ તરફ આવેલા એક મકાનમાં એકાંતમાં ચાલ્યા ગયા હતા એજ કારણે ઈસાઈઓએ પુર્વ દિશાને પોતાનો કિબલો બનાવી લીધો. (૨) ગુસલ કરી કપડા પેહર્યા ➡ એકાંતમાં થયા તે વખતે તેર કે પંદર વરસની ઉમર હતી શરમના કારણે ખયતુલ

બ-શરિ અ-હ઼દન ૪ ફ-કૂલી ઈન્ની ન-ઝ઼રતુ
આદમીસે કિસીકો (તો ઈશારેસે ઉસસે) કેહદે મૈંને મન્નત
લિર રહ઼માનિ સ઼વ-મન ફ-લન ઉકલ્લિમલ
માની હૈ રોઝેકી તો હરગિઝ બાત ન
યવમા ઈન્સિય્યા ○ ફ-અતત બિહી
કરૂંગી મૈં આજ કિસી આદમીસે (૧) ફિર આઈ ઉસે લેકર અપને
ક઼વ-મહા તહ઼મિલુહ ط ક઼ાલૂ યા મર-યમુ
લોગોંકે પાસ ગોદમેં ઉઠાએ હુવે. કેહને લગે લોગ અય મરયમ
લ-ક઼દ જિઅ્-તિ શય-અન ફરિય્યા ○ યા ઉખ઼્તા
યકીન લાઈ તુ એક ચીઝ અજીબ ! અય બહન
હારૂના મા કાના અબૂકિમ-ર-અ સવ્ઈવ
હારૂનકી ન થા મગર તેરા બાપ બુરા આદમી
વમા કાનત ઉમ્મુકિ બગ઼િય્યા ○ ફ-
ઔર ન થી તેરી માં બદકાર ફિર ઈશારા કિયા

الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ
أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴿٢٦﴾ فَأَتَتْ بِهٖ قَوْمَهَا تَحْمِلُهٗ قَالُوا
يٰمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾ يٰأُخْتَ هٰرُوْنَ مَا كَانَ
أَبُوْكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَّمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾ فَأَشَارَتْ
إِلَيْهِ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ
إِنِّيْ عَبْدُ اللّٰهِ آتٰنِيَ الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِيْ نَبِيًّا ﴿٣٠﴾ وَّجَعَلَنِيْ
مُبٰرَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصٰنِيْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ
مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ وَّبَرًّا بِوَالِدَتِيْ وَلَمْ يَجْعَلْنِيْ جَبَّارًا
شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ وَالسَّلٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُّ وَيَوْمَ أَمُوْتُ وَ
يَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ذٰلِكَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ
الَّذِيْ فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾ مَا كَانَ لِلّٰهِ أَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ
وَّلَدٍ سُبْحٰنَهٗ إِذَا قَضٰى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ
فَيَكُوْنُ ﴿٣٥﴾ وَإِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا

અશારત ઈલૈહ ط ક઼ાલૂ કયફ નુકલ્લિમુ મન કાના ફિલ મહદિ સ઼બિય્યા ○
(મરયમને) ઉસ લળકેકી તરફ હાથસે કે ખુદ ઈન્હે પુછલો વો બોલે કૈસે બાત કરેં હમ ઉસસે કે જો ગોદમેં લળકા હૈ
ક઼ાલા ઈન્ની અ઼બ્દુલ્લાહ ط આતાનિ-યલ કિતાબા વ જ-અ઼-લની નબિય્યા ○
(બચ્ચા) બોલ ઉઠા મૈં અલ્લાહકા બન્દા હું ઉસને મુઝકો કિતાબ દી ઔર બનાયા મુઝકો નબી,
વ જ-અ઼-લની મુબા-રકન અયના મા કુન્તુ ○ વ અવ-સ઼ાની બિસ઼ સ઼લાતિ
ઔર બનાયા ઉસને મુઝકો બરકતવાલા જહાં કહીં મૈં રહું ઔર હુકમ દિયા ઉસને મુઝકો નમાઝ કા ઔર
વઝ-ઝકાતિ મા દુમ્તુ હ઼ય્યા ○ વ બર્રમ બિ-વાલિ-દતી ; વ લમ યજ-અ઼લ્ની
ઝકાત કા જબતક મેં ઝિન્દા રહું ઔર (બનાયા) ખિદમત ગુઝાર અપની માં કા ઔર નહી બનાયા
જબ્બારન શક઼િય્યા ○ વસ્સલામુ અ઼લય્યા યવમા વુલિત્તુ વ યવમા અમૂતુ
સરકશ બદબખ્ત ઔર સલામ હૈ મુઝપર જિસ દિનમેં પૈદા હુવા ઔર જિસ દિનમેં મરૂંગા
વ યવમા ઉબ્અ઼સુ હ઼ય્યા ○ ઝ઼ાલિકા ઈ઼સબ્નુ મર-યમ ○ ક઼વ-લલ હ઼ક઼્ક઼િલ
ઔર જિસ દિન ઝિન્દા કરકે ઉઠાયા જાઉંગા યે હૈ ઈસા બેટા મરયમ કા બાત સચ્ચી હૈ
લઝ઼ી ફીહિ યમ-તરૂન ○ મા કાના લિલ્લાહિ અંય યત્તખિ઼ઝ઼ા મિંવ વ-લદિન ૪
જિસમેં વો ઝગળતે હૈ નહી હૈ અલ્લાહ કી યે શાન કે રખ્ખે અવલાદ
સુબ્હ઼ાનહ ط ઈઝ઼ા ક઼દ઼ા અમ્રન ફ-ઈન્નમા યકૂલુ લહૂ કુન
પાક હૈ વો ઝાત જબ ઠેરા લેતા હૈ કિસી કામકા કરના તો યેહી કેહતા હૈ ઉસકો કે હો જા તો વો
ફ-યકૂન ○ વ ઈન્નલ્લાહા રબ્બી વ રબ્બુકુમ ફઅ઼-બુદૂહ ط હાઝ઼ા
હો જાતા હૈ ઔર (કહા ઈસાને) બેશક અલ્લાહ મેરા ઔર તુમ્હારા રબ હૈ તો ઉસકી બન્દગી કરો યેહી

➡ પેજ (૪૨૭) ની તફસીર : પછી જિબ્રઈલ (અ.) એક ખુબસુરત યુવકના સ્વરૂપમાં જાહેર થયા. (૩) એટલે ખુદાપાકની કુદરતથી બાપ વિનાજ પયદા થશે જેથી જોનારા અને સાંભળનારાઓ માટે અમારી મહાન કુદરતની નિશાની અને ફરી તેને સત્ય જાણી તેની તાબેદારી કરનાર લોકો માટે તે ખુદાની રહમત થશે. ફરી હઝરત જિબ્રઈલ તેમના મ્હોં અથવા ગિરેબાનમાં ફુંક મારી દીધી તો ગર્ભ રહી ગયું જમ્હૂર આલિમોના કહેવા મુજબ પૂરા નવ માસ ગર્ભવતી રહ્યા. (૪) જ્યારે પ્રસવનું દર્દ ઉઠયું એક ખજૂરીના થડ સાથે લાગી બેસી ગયા અને તે વખતની સખ્તીથી ગભરાઈ બોલી ઉઠયા આ વખત પહેલા જ મરી ગઈ હોત તો બદનામીથી બચી જાત. (૫) હઝરત મરયમ ઉંચી જગ્યાએ હતા તેમનો ગભરાટ દૂર કરવા આ પ્રમાણે હઝરત જિબ્રઈલે નીચાણની જગ્યાથી કહ્યું ગભરાવવાની જરૂર નથી અલ્લાહ પોતાની ↗

↗ કુદરતથી સાધનો પયદા કરે છે નીચે જુઓ ખુદાપાકે કેવો ઝરો ચાલુ કર્યો છે આ કરામતનો તેમના સંતોષ માટે સહાયરૂપ હતી.
પેજ (૪૨૮) ની તફસીર : (૧) ફરી ગેબથી અવાજ આવ્યો કે કોઈ માણસ તને પુત્ર વિષે પૂછે તો રોઝાની મન્નત રાખી લઈ ઈશારાથી કહેજો કે મેં આજ મૌન રહેવાની મન્નત રાખી છે તેથી વાત કરી શકતી નથી. તેમના દીનમાં એવી મન્નત દુરસ્ત હતી કે ન બોલવાનુ પણ રોઝો રાખતા હતા. અમારા દીન ઈસ્લામમાં એવી મન્નત દુરસ્ત નથી.

મ ૪

صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ۝٣٦ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۖ
فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝٣٧ أَسْمِعْ
بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا ۖ لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٣٨ وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٩ إِنَّا نَحْنُ
نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ۝٤٠ وَاذْكُرْ
فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ۝٤١ إِذْ
قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا ۝٤٢ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ
الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۝٤٣
يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ
عَصِيًّا ۝٤٤ يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ
الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ۝٤٥ قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ

સિ઼રાતુ઼મ મુસ્તક઼ીમ ૦ ફખ઼્-ત-લફલ
રાહ સીધી હે ફિર ઈખ્તીલાફ કિયા
અહ઼ઝાબુ મિમ બયનિહિમ ૮ ફ-વયલુલ
મુખતલિફ ગિરોહોંને આપસમેં તો ખરાબી હે
લિલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિમ મશ-હદિ
કાફિરોં કે લિયે જિસ વક્ત દેખેંગે એક
યવમિન અ઼ઝ઼ીમ ૦ અસમિઅ઼ બિહિમ વ
દિન (કયામત) બળી કયા ખૂબ સુનતે ઔર
અબસિ઼ર ૪ યવમા યઅ્-તૂ-નના લાકિનિઝ઼
દેખતે હોંગે જિસ દિન આએંગે વો હમારે પાસ
ઝ઼ાલિમૂનલ યવમા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ૦
બે ઈન્સાફ આજકે દિન ગુમરાહી મેં હૈ ખુલી હુઈ મ
વ અનઝ઼િરહુમ યવ-મલ હ઼સ-રતિ ઈઝ઼ ૪
ઔર (અય નબી) ડરાઓ તુમ ઉનકો પછતાવેકે દિનસે જબ
કુ઼દિ઼યલ અમ્ર ્વ હુમ ફી ગ઼ફ-લતિંવ વહુમ લા યુઅ્-મિનૂન ૦ ઈન્ના નહ઼નુ વક્ફે
ફૈસલા કર દિયા જાએગા કામકા ઔર વો લોગ ગફલતમેં હૈ (ઈસી સબબસે) વો ઈમાન નહી લાતે (૧) બેશક હમ લાઝિમ
નરિસુલ અરદ઼ા વ મન અ઼-લયહા વ ઇ-લયના યુર-જઊ઼ન ઙ વઝ઼કુર ફિલ ૬
વારિસ બનાએંગે ઝમીનકે ઔર જો ઝમીન પર હૈ (ઉસકે) ઔર હમારેહી તરફ ફેરે જાએંગે ઔર યાદ કરો ૫
કિતાબિ ઇબ્રાહીમ ઃ ઇન્નહૂ કાના સિ઼દ-દીક઼ન નબિય્યા ૦ ઇઝ઼ ક઼ાલા લિ-
કિતાબમેં ઈબ્રાહીમકો બેશક થે વો સચ્ચે નબી જબ કહા અપને
અબીહિ યાઁ અ-બતિ લિમા તઅ્-બુદુ માલા યસ-મઉ઼ વલા યુબસિ઼રુ વલા
બાપસે અય મેરે બાપ કયોં પુજતે હો ઉસકો જો ન સુનતા હૈ ન દેખતા હૈ ઔર ન
યુગ઼ની અ઼ન્કા શય-આ ૦ યાઁ અ-બતિ ઇન્ની ક઼દ જાઁ-અની મિનલ ઇ઼લ્મિ
કામ આતા હૈ તુમ્હારે કુછ અય મેરે બાપ બેશક આયા હૈ મેરે પાસ ઐસા ઈલ્મ
માલમ યઅ્-તિકા ફત્તબિઅ્-ની અહદિકા સિ઼રાત઼ન સવિય્યા ૦ યાઁ અ-બતિ
જો નહીં આયા તુમ્હારે પાસ તો મેરી રાહ પર ચલો દિખાઉંગા મેં તુમકો રાસ્તા સીધા અય મેરે બાપ
લા તઅ્-બુદિશ શયત઼ાન ઃ ઇન્નશ શયત઼ાના કાના લિર્રહ઼માનિ અ઼સિ઼ય્યા ૦
મત પુજો શયતાનકો બેશક શૈતાન હૈ રહમાનકા ના ફરમાન
યાઁ અ-બતિ ઇન્ની અખ઼ાફુ અંય યમસ્સ-કા અ઼ઝ઼ાબુમ મિનર રહ઼માનિ
અય મેરે બાપ મેં ડરતા હું કહીં આ લગે તુમકો અઝાબ રહમાનકી તરફ સે
ફ-તકૂના લિશ શયત઼ાનિ વલિય્યા ૦ ક઼ાલા અ-રાગિ઼બુન અન્તા
ફિર તુમ હો જાઓગે શૈતાનકે સાથી (૨) બાપને જવાબ દિયા કયા તુમ ફિરે હુવે હો

તફસીર : (૧) હશરના દીવસે ગુનેહગાર મુસલમાનો પોતાની શિક્ષા ભોગવી અથવા માફી મેળવી દોઝખમાંથી નીકળી જન્નતમાં દાખલ થતા રહેશે ત્યાં સુધી કાફિરો પણ આશા રાખશે કે કદી અમારો વારો આવશે સૌ મુસલમાનોના નીકળી ગયા પછી મૌતને ઘેટાના સ્વરૂપમાં લાવી જન્નત અને દોઝખની વચ્ચે સૌના દેખતા ઝિબ્હ કરી નાખવામાં આવશે ફરી પોકારવામાં આવશે કે બહિશ્તી જન્નતમાં અને દોઝખી જહન્નમમાં સદાને માટે રહી ગયા ત્યારે કાફિરો તદ્દન નિરાશ થઈ જશે તે વખતનો પસ્તાવો અપાર હશે તેથીજ આયતમાં પસ્તાવાનો દીવસ ફરમાવ્યું. (૨) એટલે કુફ્રના વબાલથી કંઈ આફત આવે તો શૈતાનથી એટલે મૂર્તિઓથી મદદ માગવા લાગે જેના પરિણામે શૈતાનની માફક ખુદાપાકની રહમતથી સદાને માટે દૂર થઈ જાય ઘણા લોકો આફતના વખતેજ શિર્ક કરવા લાગી જાય છે.

عَنْ اٰلِهَتِيْ يٰٓاِبْرٰهِيْمُ ۚ لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهِ لَاَرْجُمَنَّكَ
وَاهْجُرْنِيْ مَلِيًّا ۝ قَالَ سَلٰمٌ عَلَيْكَ ۚ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّيْ ۗ
اِنَّهٗ كَانَ بِيْ حَفِيًّا ۝ وَاَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ وَاَدْعُوْا رَبِّيْ ۖ عَسٰٓى اَلَّآ اَكُوْنَ بِدُعَآءِ رَبِّيْ
شَقِيًّا ۝ فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ ۙ وَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ ۭ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ۝
وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِّنْ رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
صِدْقٍ عَلِيًّا ۝ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوْسٰٓى ۡ اِنَّهٗ كَانَ
مُخْلَصًا وَّكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝ وَنَادَيْنٰهُ مِنْ جَانِبِ
الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ نَجِيًّا ۝ وَوَهَبْنَا لَهٗ مِنْ
رَّحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُوْنَ نَبِيًّا ۝ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيْلَ ۡ
اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝ وَكَانَ
يَاْمُرُ اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ ۠ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ

અન આલિ-હતી યાઁ ઈબ્રાહીમ લ-ઈલ્લમ
મેરે માબૂદોંસે અય ઈબ્રાહીમ? ઔર અગર તુમ
તન્તહિ લ-અરજુમન્નકા વહજુરની
બાઝ ન આએ તો સંગસાર કરૂંગા તુમકો ઔર દૂર હોજાઓ
મલિય્યા ૦ કાલા સલામુન અ-લયકા
મુઝસે હમેશા કે લિયે કહા (ઈબ્રાહીમને) સલામ હો તુમપર બખ્શિશ
સ-અસ્તગફિરુ લકા રબ્બી ઈન્નહૂ કાના બી
માગુંગા મૈં તુમ્હારે લિયે અપને રબસે બેશક વો મુઝ પર
હફિય્યા ૦ વ અઅ્તઝિલુકુમ વમા તદઊના
મહેરબાનં હૈ (૧) ઔર અલગ હોતા હું મૈં તુમ ઔર ઉનકો જિનકો
મિન દૂનિલ્લાહિ વ અદઊ રબ્બી
તુમ પૂજતેહો અલ્લાહકે સિવા ઔર બંન્દગી કરૂંગા મૈં અપને રબકી
અસાઁ અલ્લાઁ અકૂના બિ-દુઆઇ રબ્બી
ઉમ્મીદ હૈ ન રહુંગા મૈં અપને રબકો પુકાર કર
શકિય્યા ૦ ફ-લમ્મઅ્-ત-ઝ-લહુમ વમા યઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ
મહરૂમ ફિર જબ જુદા હુવે (ઈબ્રાહીમ) ઉનસે ઔર ઉન ચીઝોંસે જિનકો વો પૂજતે થે અલ્લાહકે સિવા
વ-હબ્ના લહૂ ઈસ્હાકા વ યઅ્-કૂબ વ કુલ્લન જ-અલ્ના
ઔર દિયા હમને ઉનકો ઈસહાક (બેટા) ઔર યાકૂબ (પોતા) ઔર હર એક કો હમને
નબિય્યા ૦ વ વ-હબ્ના લહુમ મિર રહ-મતિના વ જ-અલ્ના લહુમ
નબી બનાયા (૨) ઔર દિયા હમને ઉનકો અપની રેહમત કા હિસ્સા ઔર કિયા હમને ઉનકે લિયે
લિસાના સિદકિન અલિય્યા ૦ વઝ્કુર ફિલ કિતાબિ મૂસાઁ ઈન્નહૂ
ઝિક્ર સે ખયર બુલંદ (૩) ઔર ઝિક્ર કરો કિતાબ મેં મૂસાકા બેશક વો
કાના મુખ્લસંવ વ કાના રસૂલન નબિય્યા ૦ વ ના-દયનાહુ મિન જાનિબિત
થા ચુને હુવે ઔર થે રસૂલ (ઔર) નબી (૪) ઔર પુકારા હમને ઉનકો
તૂરિલ અય-મનિ વ કર્રબ્નાહુ નજિય્યા ૦ વ વ-હબ્ના લહૂ મિર
તૂર પહાળકી દાહની તરફસે ઔર નઝદીક બુલાયા હમને ઉનકો ભેદ કેહનેકો (૫) ઔર બખશા હમને ઉનકો
રહ-મતિનાઁ અખાહુ હારૂના નબિય્યા ૦ વઝ્કુર ફિલ કિતાબિ ઈસ્માઈલા
અપની મહેરબાનીસે ભાઈ ઉનકા હારૂન નબી બનાકર (૬) ઔર ઝિક્ર કરો કિતાબમેં ઈસ્માઈલકા
ઈન્નહૂ કાના સાદિકલ વઅ્-દિ વ કાના રસૂલન નબિય્યા ૦ વ કાના
બેશક વો થે સચ્ચે વાદેકે ઔર થે રસૂલ (ઔર) નબી (૭) ઔર હુકમ
યઅ્-મુરુ અહ-લહૂ બિસ સલાતિ વઝ-ઝકાતિ વ કાના ઈન્દા રબ્બિહી
કરતે થે અપને ઘરવાલોંકો. નમાઝ ઔર ઝકાતકા ઔર થે અપને રબકે નઝદીક

તફસીર : (૧) તારી સલામતી રહે આ વિદાયગીરીનું સલામ છે એથી જણાયું કે અગર દીનની વાતથી માં બાપ નારાજ થાય અને ઘરમાંથી કાઢી મુકવા ચાહે ત્યારે તે દીકરો માં બાપને મીઠી વાત કહી નીકળી જાય તો તે ના ફરમાન નથી અને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ બાપની સાથે તેના ગુનાહ બખ્શાવવાનો એટલે હિદાયતની દુઆ માંગવાનો વાયદો કર્યો હતો કે હિદાયત મળવાથી ગુનાહ માફ થઈ જાય છે. તો પોતાના પ્રત્યે ખુદાપાકની મહેરબાની જોઈ તો વાયદો પૂરો કરવા ચાહ્યું પરંતુ આ બાબતમાં ખુદાપાકની નારાજી જણાવાથી તે ઈરાદો છોડી દીધો. (૨) એટલે અલ્લાહની રાહમાં હિજરત કરી કુટુંબથી દૂર પડયા તો ખુદાપાકે તેથી બેહતર કુટુંબ આપ્યું કે જેથી પરદેશમાં સ્નેહ શાંતીથી રહી શકે અને હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.)નું નામ લીધુ નહિં કારણકે તેમની પાસે રહ્યા ન હતા. ↗

↗ (૩) એટલે પોતાની ખાસ રહેમતમાંથી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને મોટો ભાગ અર્પણ કર્યો અને દુનિયામાં તેમનું માન વધારી સદા માટે ભલી યાદગાર કાયમ કરી તેથીજ દરેક ધર્મવાળા તેમના વખાણ કરે છે અને મુસ્લિમો તો સદા નમાઝમાં હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) તથા તેમની આલપર દરૂદ સલામ પઢયા કરે છે. (૪) ખુદા તરફથી જેમને વહી આવે તે નબી છે અને નબીયોમાંથી જે વિશેષતા ધરાવે છે તેમને ઉમ્મતો છે અને કિતાબ મળી →

મ ૪ ૬

مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾ وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِدْرِيْسَ ۫ اِنَّهٗ كَانَ
صِدِّيْقًا نَّبِيًّا ﴿٥٦﴾ وَّرَفَعْنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ
اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ ۗ وَ
مِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ ۫ وَّمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيْمَ وَ
اِسْرَآءِيْلَ ۫ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ؕ اِذَا تُتْلٰى
عَلَيْهِمْ اٰيٰتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوْا سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ﴿٥٨﴾ فَخَلَفَ
مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾ اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ
شَيْئًا ﴿٦٠﴾ جَنّٰتِ عَدْنِ ِۨ الَّتِيْ وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهٗ بِالْغَيْبِ ؕ
اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهٗ مَاْتِيًّا ﴿٦١﴾ لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا اِلَّا
سَلٰمًا ؕ وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيْهَا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا ﴿٦٢﴾ تِلْكَ
الْجَنَّةُ الَّتِيْ نُوْرِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

મરદિય્યા ೦ વઝ્કુર ફિલ કિતાબિ ઇદરીસા ;
પસનદીદા ઔર ઝિક્ર કરો કિતાબમેં ઈદરીસકા
ઇન્નહૂ કાના સિદ્-દીકન નબિય્યા ؏
બેશક વો થે સચ્ચે નબી
વ ર-ફઅ્નાહુ મકાનન અ્લિય્યા ೦
ઔર હમને ઉનકો કમાલાતમેં બુલંદ રુત્બા દિયા (૧)
ઉલાઇકલ લઝીના અન્અ્મલ્લાહુ અ્-લયહિમ
યે વો હૈં કે ઈનઆમ કિયા અલ્લાહને ઉનપર
મિનન નબિય્યીના મિન ઝુર્રિય્યતિ આદમ ;
પયગમ્બરોંમેંસે ઔલાદમેં આદમકી,
વ મિમ્મન હ્-મલ્ના મ-અ્ નૂહિંવ ; વ
ઉનમેંસે હૈ જિનકો સવાર કર દિયા હમને નૂહકે સાથ
મિન ઝુર્રિય્યતિ ઇબ્રાહીમા વ ઇસરાઈલા ;
ઔર ઔલાદસે ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસરાઈલકી
વ મિમ્મન હ-દયના વજ-તબય-ના ؕ ઇઝા તુત્લા અ્-લયહિમ આયાતુર
ઔર ઉનમેંસે હૈ જિનકો હિદાયત કી હમને ઔર પસન્દ કિયા હમને જબ પઢી જાતી હૈ ઉનકે સામને આયાત
રહ્માનિ ખ્રર્રૂ સુજ્જદંવ વ બુકિય્યા (સજુદહ) ફ-ખ્-લ-ફ મિમ
રહમાનકી તો ગિર પળતે હૈ સજદેમેં રોતે હુવે ફિર પીછે આએ ઉનકે
બઅ્-દિહિમ ખ્લ્ફુન અદાઉસ્ સ્લાતા વત્ત-બઉ્શ શ-હવાતિ ફ-સવફ
બાદ નાખલફ (બુરે લોગ ખો બેઠે નમાઝકો) ઔર પીછે પળ ગએ ખ્વાહિશોંકે અનકરીબ મુલાકાત કરેંગે
યલ-ક્વના ગ્ય્યા ؏ ઇલ્લા મન તાબા વ આ-મના વ અ્મિલા સાલિહ્ન
વો દોઝખકી વાદી (ખીઝ)કી મગર જિસને તૌબા કી ઔર ઈમાન લાયા ઔર કામ કિયા અચ્છા
ફ-ઉલાઇકા યદખુલૂનલ જન્નતા વલા યુઝ્-લમૂના શયઆ ؏ જન્નાતિ
સો વો લોગ દાખિલ હોંગે બહિશતમેં ઔર ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા ઉન પર કુછ બાગોંમેં હમેશા
અ્દનિ-નિલ્લતી વ-અ્-દર રહ્માનુ ઇબા-દહૂ બિલ ગૈબ ؕ ઇન્નહૂ કાના
રહેંગે જિનકા વાદા કિયા હૈ રહમાનને અપને બન્દોંસે બિન દેખી (ચીઝોંકા) બેશક હૈ ઉસકે
વઅ્-દુહૂ મઅ્-તિય્યા ೦ લા યસ-મઊના ફીહા લગ્-વન ઇલ્લા સલામા ؕ વ
વાદે પર પહુંચના નહીં સુનેંગે ઉસમેં (જન્નત મેં) કોઈ બેહૂદા બાત સિવા સલામકે ઔર
લહુમ રિઝ્કુહુમ ફીહા બુક-રતંવ વ અ્શિય્યા ೦ તિલ્કલ
ઉનકે લિયે ઉનકી રોઝી હૈ ઉસમેં સુબહ ઔર શામ (૨) યે વો
જન્નતુલ્લતી નૂરિસુ મિન ઇ્બાદિના મન કાના તકિય્યા ೦
જન્નત હૈ જિસકા વારિસ બનાએંગે હમ હમારે બન્દોંમેંસે ઉસકો જો પરહેઝગાર હોગા (૩)

સજદહ ૪ મ

→ પેજ (૪૩૦) ની તફસીર : તે રસૂલ છે. (૫) ખુદાપાક તેમની સાથે ફરિશ્તાની દરમિયાનગીરી વિનાજ વાતો કરી. (૬) હઝરત મૂસા (અ.)ની દુઆથી હઝરત હારૂન (અ.)ને તેમના મદદગાર બનાવ્યા. (૭) હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) વાયદામાં ઘણા સાચા હતા એક માણસથી વાયદો કર્યો કે તારા પાછા આવતા સુધી હું અહીજ થોભીશ તે એક વરસ સુધી આવ્યો નહિં તો તેના આવતા સુધી ત્યાંજ રહ્યા.
પેજ (૪૩૧) ની તફસીર : (૧) હઝરત ઈદરીસ (અ.) નૂહ (અ.)ના પહેલા થઈ ગયા છે ખગોળ વિદ્યા, ગણિત તથા સીવવું સૌથી પહેલા તેમણે જ લોકોને શીખવ્યું છે મલકુલ મૌત સાથે તેમની દોસ્તી હતી અજમાવવા માટે તેમને પોતાની રૂહ શરીરથી કઢાવી અને પછી નખાવી હતી જન્નત સેર કરી પછી ત્યાંજ રહી ગયા ખુદાપાકના હુકમથી હઝરત (સ.) ને આસ્માન ઉપર મેઅરાજની ↗ રાત્રે મળ્યા હતા કેટલાક કહે છે હઝરત ઈલ્યાસનો લકબ ઈદરીસ છે. બની ઈસ્રાઈલના પયગંબર થઈ ગયા. ખિઝર (અ.)ની માફક તે પણ ઝિંદા છે. (૨) એટલે જન્નતમાં શોરબકોર અને નકામી વાતો થશે જ નહિ કે કાન સાંભળવા પામે. આપસમાં એક બીજાની ફરિશ્તાઓની સલામની અવાજ આવતી રહેશે. (૩) એટલે હઝરત આદમ (અ.)નો વારસો કારણકે પ્રથમ તેમનેજ જન્નત મળી છે.

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا
خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۝ رَبُّ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ
لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ۝ وَيَقُولُ الْإِنسَانُ
أَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ۝ أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ
أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ۝ فَوَرَبِّكَ
لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ
جِثِيًّا ۝ ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى
الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا ۝ ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا
صِلِيًّا ۝ وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا
مَّقْضِيًّا ۝ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا وَّنَذَرُ الظَّالِمِينَ
فِيهَا جِثِيًّا ۝ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ

વમા ન-તનઝ-ઝલુ ઈલ્લા બિ-અમ્રિ
ઔર હમ (ફરિશતે) નહીં ઉતરતે મગર હુકમસે
રબ્બિક ૮ લહૂ મા બયના અયદીના વમા
તુમ્હારે રબકે ઉસીકા હૈ જો હમારે આગે હૈ. ઔર જો
ખલ-ફના વમા બયના ઝાલિક ૮ વમા કાના
હમારે પીછે હૈ ઔર જો કુછ ઉસકે બીચમેં હૈ ઔર નહીં હૈ
રબ્બુકા નસિય્યા ઠ રબ્બુસ સમાવાતિ વલ
તુમ્હારા રબ ભૂલનેવાલા (૧) રબ હૈ આસ્માનોંકા ઔર
અરદિ વમા બય-નહુમા ફઅ-બુદહુ વસ્તબિર
ઝમીનકા ઔર જો કુછ ઉનકે બીચમેં હૈ (સબકા) સો ઈબાદત કર
લિ-ઈબા-દતિહ ꞏ હલ તઅ-લમુ લહૂ
ઉસકી ઔર કાયમ રેહ ઉસકી બન્દગી પર ક્યા જાનતા હૈ તુ
સમિય્યા ઠ વ યકૂલુલ ઈન્સાનુ અ-ઈઝા મા
(કિસીકો) ઉસકે નામકા (હમ પલ્લા) ઔર કેહતા હૈ (કાફિર)
મિત્તુ લ-સવફ઼ ઉખ-રજુ હય્યા ○ અ-વલા યઝ઼કુરુલ ઈન્સાનુ અન્ના ખ-લક઼નાહુ
ઈન્સાનકે જબમેં મર જાઉગા તો ક્યા ફિર નિકાલા જાઉગા ઝિન્દા કરકે ક્યા યાદ નહી કરતા આદમીકે હમને પૈદા
મિન ક઼બ્લુ વલમ યકુ શય-આ ○ ફ-વ-રબ્બિકા લ-નહશુરન્નહુમ
કિયા ઉસકો ઈસસે પેહલે ઔર નહી થા વો કુછ ભી સો કસમ હૈ આપકે રબકી ઝુરૂર જમા કરેંગે હમ ઉનકો
વશ્શયાતીના સુમ્મા લ-નુહદિરન્નહુમ હવલા જહન્નમા જિસિય્યા ઠ સુમ્મા
ઔર શયતાનોંકો ફિર ઝુરૂર સામને લાએંગે હમ ઉનકો આસપાસ દોઝખકે ઘુંટનો પર ગિરે હુવે. (૨) ફિર
લ-નન્ઝિઅન્ના મિન કુલ્લિ શી-અતિન અય્યુહુમ અશદ-દુ અલર રહમાનિ
ઝુરૂર જુદા કર લેંગે હમ હર એક ફિરકેમેં જો ઉનમેં સબસે ઝિયાદા રેહમાનસે
ઈતિય્યા ઠ સુમ્મા લ-નહનુ અઅ-લમુ બિલ્લઝીના હુમ અવ-લા બિહા
સરકશ થા ફિર હમ ખૂબ જાનતે હૈ ઉનકો જો બહુત કાબિલ હૈ ઉસમેં (યાની દોઝખમેં)
સિલિય્યા ○ વ ઈમ મિન્કુમ ઈલ્લા વારિદુહા ૮ કાના અલા રબ્બિકા હત્મમ
દાખિલ હોનેકે ઔર નહી હૈ તુમમેંસે કોઈ મગર ગુઝરનેવાલા હૈ દોઝખ પરસે, હો ચુકા યે તેરે રબ પર
મક઼દિય્યા ઠ સુમ્મા નુનજ-જિલ્લઝીનત ત-ક઼વ વ ન-ઝરુઝ઼ ઝાલિમીના
લાઝિમ મુકર્રર ફિર બચાલેંગે હમ પરહેઝગારોંકો, ઔર છોળ દેંગે હમ ગુનેહગારોંકો
ફીહા જિસિય્યા ○ વ ઈઝા તુતલા અ-લયહિમ આયાતુના બય્યિનાતિન
ઉસમેં ઊંધે ગિરે હુવે. (૩) ઔર જબ પઢી જાતી હૈ ઉન પર હમારી આયતેં ખુલી તો
ક઼ાલલ લઝીના ક-ફરૂ લિલ્લઝીના આ-મનૂ ૪ અય્યુલ ફરી-ક઼યનિ ખયરુમ
કેહતે હૈ કાફિર ઈમાનવાલોંસે કે (બતાવ) દોનોં મેં સે કિસકા

૭ મ ૪

તફસીર : (૧) એક વખત હઝરત જિબ્રઈલ (અ.) કેટલાક દીવસ સુધી આવ્યા નહિં. તેમને ફરમાવ્યું તમો દરરોજ કેમ આવતા નથી? ત્યારે ખુદાપાકે જિબ્રઈલ (અ.)ને આ પ્રમાણે જવાબ શીખવ્યો તો આ જિબ્રઈલના તરફથી ખુદાપાકનું કલામ થયું જેમકે "ઈય્યાકા નઅબુદુ વ ઈય્યાકા નસ્તઈન" જવાબનો સાર એ થયો કે અમે ફરમાંબરદાર બંદા છીએ તે હુકમ સિવાય કંઈ કરી શકતા નથી. "જે અમારી આગળ અને પાછળ છે" તો એથી મુરાદ આકાશ અને પૃથ્વી છે કે ઉતરતી વખતે જમીન આગળ અને આસ્માન પાછળ હોય છે અને ચઢતી વખતે પૃથ્વી પાછળ અને આકાશ આગળ હોય છે ખુદાપાક કોઈ મોકાને અથવા કોઈની નેકીને ભુલતો નથી. (૨) એટલે ધાકના માર્યા ઉભા રહી શકશે નહિ ઉભેથી પડી જશે તેમ ચેનથી બેસી પણ શકશે નહિં. ઘુટણીએ પડેલા હોવાની ↗

↗ એજ મતલબ છે. (૩) દરેક ભલા બુરા મુમિન કાફિર માટે ખુદાપાકે ફેસલો કર્યો છે કે તે દોઝખ પરથી જ પસાર થશે કારણ કે જન્નતમાં જવાનો એકજ રસ્તો છે જહન્નમના મ્હોં ઉપરથી જ છે દોઝખનો મ્હોં તન્નુર જેવું છે પણ આ દુનિયાથી મોટું છે તેના ઉપર એક રસ્તો છે જે પુલસિરાત કહેવાય છે. પરહેઝગાર ઈમાનવાળા તેના ઉપરથી પોત પોતાના દરજ્જાના મુજબ સહી સલામત પાર ઉતરી જશે અને ગુનેહગાર અંદર પડી જશે કદી પોતપોતાની →

مَقَامًا وَّاَحْسَنُ نَدِيًّا ۝ وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ
هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ۝ قُلْ مَنْ كَانَ فِى الضَّلٰلَةِ
فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ
اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ ؕ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ
شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضْعَفُ جُنْدًا ۝ وَيَزِيْدُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ
اهْتَدَوْا هُدًى ؕ وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ
رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ مَّرَدًّا ۝ اَفَرَءَيْتَ الَّذِىْ كَفَرَ
بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّوَلَدًا ۝ اَطَّلَعَ الْغَيْبَ
اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ۝ كَلَّا ؕ سَنَكْتُبُ مَا
يَقُوْلُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝ وَّنَرِثُهُ مَا
يَقُوْلُ وَيَاْتِيْنَا فَرْدًا ۝ وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً
لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ۝ كَلَّا ؕ سَيَكْفُرُوْنَ بِعِبَادَتِهِمْ
وَيَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۝ اَلَمْ تَرَ اَنَّآ اَرْسَلْنَا

મક઼ામંવ વ અહ઼-સનુ નદિય્યા ૦ વ કમ
બેહતર હૈ મકાન ઔર કિસીકી અચ્છી હૈ મજલિસ (૧) ઔર
અહ-લકના ક઼બ્લહુમ મિન ક઼રનિન હુમ
બહુતસી હલાક કર ચુકે હમ ઉનસે પેહલે જમાઅતેં, વો
અહ઼-સનુ અસા઼સંવ વ રિઅ્-યા ૦ કુલ મન
બેહતર થી (ઉનસે) સામાનમેં ઔર નમૂદ (ઝાહિર દિખાવે)મેં
કાના ફિદ઼ દ઼લા-લતિ ફલ-યમદુદ લહુર
(અય નબી) કેહદો જો ગુમરાહી મેં હૈ ઉસકો રહમાન ખૂબ
રહ઼માનુ મદ-દા ؕ હ઼ત્તા ઈઝ઼ા ર-અવ મા
ઢીલ દેતા હૈ (૨) યહાં તકકે જબ દેખેંગે વો જિસકા
યૂ-અ઼દૂના ઈમ્મલ અ઼ઝ઼ાબા વ ઈમ્મસ
વાદા કિયા જાતા હૈ ઉનમેં ખ્વાહ અઝાબ કો યા
સાઅ઼હ ؕ ફ-સ-યઅ્-લમૂના મન હુવા
કયામતકો તબ જાન લેંગે વો કિસકા
શર-રુમ મકાનંવ વ અદ઼-અ઼ફુ જુન્દા ૦ વ યઝીદુલ્લાહુલ લઝ઼ીનહ-તદવ
હૈ મકાન બુરા ઔર કિસકી કમઝોર હૈ ફૌજ (૩) ઔર ઝિયાદા કરતા હૈ અલ્લાહ હિદાયતવાલોંકી
હુદા ؕ વલ બાક઼િયાતુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતુ ખ઼યરુન ઈ઼ન્દા રબ્બિકા સ઼વાબંવ વ
હિદાયત ઔર બાકી રેહનેવાલી નેકિયાં બેહતર હૈ તેરે રબકે હાં સવાબમેં ઔર
ખ઼યરુમ મ-રદ-દા ૦ અ-ફ-રઅય-તલ લઝ઼ી ક-ફ-રા બિ-આયાતિના વ
બેહતર હૈ (૪) અનજામકે એતેબારસે ભી ભલા તુમને દેખા ઉસકો જો મુનકિર હુવા હમારી આયતોંકા ઔર
ક઼ાલા લઊ-તયન્ના માલંવ વ વ-લદા ؕ અત઼્ત઼-લઅ઼લ ગ઼યબા
કહા ઝુરૂર દિયા જાઉંગા મે માલ ઔર અવલાદ (૫) કયા ખબર હો ગઈ ઉસકો ગૈબકી
અમિત ત-ખ઼-ઝ઼ા ઈ઼ન્દર રહ઼માનિ અ઼હ-દા ؕ કલ્લા ؕ સ-નકતુબુ મા યક઼ૂલુ વ
યા લે લિયા હૈ ઉસને રેહમાનસે કોઈ વાદા ઐસા હરગિઝ નહીં હમ લિખ રખેંગે જો વો કેહતા હૈ
નમુદ-દુ લહૂ મિનલ અ઼ઝ઼ાબિ મદ-દંવ ؕ વ નરિસુહૂ મા યક઼ૂલુ વ યઅ્-તીના
ઔર બઢાતે જાએંગે ઉસકો અઝાબમેં લમ્બા ઔર હમ લે લે ઉસકે મરને પર જો કુછ યે કેહતા હૈ ઔર આએગા
ફર-દા ૦ વત ત-ખ઼ઝ઼ૂ મિન દૂનિલ્લાહિ આલિ-હતલ લિ-યકૂનૂ લહુમ
હમારે પાસ અકેલા (૬) ઔર બના લિયા હૈ લોગોંને અલ્લાહકે સિવા દૂસરોંકો માબૂદ તાકે વો હોં ઉનકે લિયે
ઈ઼ઝ-ઝા ؕ કલ્લા ؕ સ-યકફુરૂના બિ-ઈ઼બા-દતિહિમ વ યકૂનૂના
બાઈસે ઈઝઝત હરગિઝ ઐસા નહી હોગા ઈન્કાર કરેંગે વો ઈનકી બંદગીસે ઔર હોં જાએંગે
અ઼-લયહિમ દ઼િદ-દા ؕ અ-લમ તરા અન્ના અર-સલ્નશ
વો ઉનકે મુખાલિફ કયા નહી દેખા તુમને યે કે ભેજા હમને

→ પેજ (૪૩૨) ની તફસીર : કરણી અમુક મુદ્દત તેમાં રહી નીકળી આવશે તેમ ઘણાખરા શફાઅતથી પણ નીકળશે. આખરે ખુદાપાકની કૃપાથી ખરા દિલથી મુસલમાન થએલા સઘળા ગુનેહગારો તેમાંથી નીકળી જશે અને એકલા કાફિરોજ તેમાં રહી જશે. ફરી તેનું મ્હોં બંધ કરી દેવામાં આવશે.

પેજ (૪૩૩) ની તફસીર : (૧) કાફિરો અમારી આયતો સાંભળી દાંત કાઢે છે અને મશકરી તરીકે ગરીબ મુસલમાનોને કહે છે તમારા ધારવા મુજબ આખિરતમાં જે કાંઈ આપનાર છે તે તમારી અને અમારી બન્નેની ઝિન્દગીની સ્થિતિથી જણાતુ નથી? શું આજે વિલાસ વૈભવના સાધનો અમારી પાસે તમારાથી બેહતર નથી? અમે સરખામણી કરતા હતા. (૨) એટલે ભુલાવામાં રહેવા દે છે ↗

↗ કારણ કે દુનિયા પરિક્ષાની જગ્યા છે અને ભલાઈ બુરાઈના બદલા માટે જ આખિરત છે. દુનિયામાં તો નેક બદ સૌ ભલાઈ તેમ બુરાઈમાં શામેલ છે. (૩) કાફિરો આજે મુસલમાનોને તુચ્છ સમજી પોતાના સાધનો, લશ્કરો અને જથ્થા પર ઈતરાય છે પણ તેઓની પકડનો વખત આવતા કોણ અશક્ત છે તે જણાઈ આવશે. તે વખતે સાધન સમૃદ્ધિ કંઈજ કામ લાગશે નહિં. (૪) એટલે દુનિયાની શોભા ત્યાં કંઈ કામની નથી નેકીઓ સઘળી રહેશે પણ દુનિયા રહેનાર નથી. →

૬ ૮ ૪ મ

الشَّيٰطِيْنَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ۝ فَلَا تَعْجَلْ
عَلَيْهِمْ ۗ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ۝ يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى
الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ۝ وَّنَسُوْقُ الْمُجْرِمِيْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ۝
لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ
عَهْدًا ۝ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ۝ لَقَدْ جِئْتُمْ
شَيْـًٔا اِدًّا ۝ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ
الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۝ اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ۝
وَمَا يَنْۢبَغِيْ لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا ۝ اِنْ كُلُّ مَنْ فِي
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِلَّآ اٰتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ۝ لَقَدْ اَحْصٰىهُمْ
وَعَدَّهُمْ عَدًّا ۝ وَكُلُّهُمْ اٰتِيْهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ۝ اِنَّ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ
وُدًّا ۝ فَاِنَّمَا يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِيْنَ وَ
تُنْذِرَ بِهٖ قَوْمًا لُّدًّا ۝ وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ

શયાતીના અ-લલ કાફિરીના તઉઝ્-ઝુહુમ
શયતાનોંકો મુનકિરોં પર કે ઉકસાતે હૈ વો ઉનકો
અઝ્-ઝા ૦ ફલા તઅ્-જલ અ-લયહિમ ઽ
ઉકસા કર સો તુમ જલ્દી ન કરો ઉનપર સિવા ઈસકે
ઈન્નમા નઉદ્દુ લહુમ અદ્-દા ૦ યવ-મા
નહીં પુરી કરતે હૈ ઉનકી ગિનતી જિસ દિન
નહ્શુરુલ મુત્તકીના ઈલર રહ્માનિ વફદા ૦
જમા કરેંગે હમ પરહેઝગારોંકો ખુદાકે પાસ મેહમાન બનાકર
વ નસૂકુલ મુજરિમીના ઈલા જહન્નમા
ઔર હાકેંગે હમ ગુનેહગારોંકો દોઝખકી તરફ
વિર-દા ૦ લા યમલિકૂનશ શફા-અતા ઈલ્લા
પ્યાસે નહીં ઈખતિયાર રખતે વો સિફારિશકા મગર
મનિત ત-ખ-ઝ઼ા ઈન્દર રહ્માનિ અહ્-દા ૦
જિસને લિયા હૈ રહમાનસે વાદા (૧)

મ ૪ વ કાલુત ત-ખ-ઝ઼ર રહ્માનુ વ-લદા ૦ લ-કદ જિઅ્-તુમ શય-અન ઈદ-દા ૦
ઔર કેહતે હૈ વો રખતા હૈ રહમાન અવલાદ બેશક લાએ તુમ એક ચીઝ ભારી (યાની સખ્ત બાત કહી) (૨)
તકાદુસ સમાવાતુ ય-ત-ફત્તરના મિન્હુ વ તન્શક્-કુલ અરદુ વ તખિર-રુલ
કરીબ હૈ કે આસ્માન ફટ જાવેં ઈસ બાતસે ઔર ટુકળે હોં જાએ ઝમીન, ઔર ગિર પળે
જિબાલુ હદ-દા ૦ અન દ-અવ લિર રહ્માનિ વ-લદા ૦ વમા યમ્બગી લિર
પહાળ, કાંપ કર ઈસ પર કે પુકારતે હૈ રહેમાનકે લિયે અવલાદ ઔર લાઈક નહિ
રહ્માનિ અંય યત્તખિ-ઝ઼ વ-લદા ૦ ઈન કુલ્લુ મન ફિસ સમાવાતિ વલ અરદિ
રહમાનકો કે અવલાદ રખ્ખે નહી કોઈ ચીઝ આસ્માનોંમેં ઔર ઝમીનમેં ઐસી
ઈલ્લા આતિર રહ્માનિ અબ્દા ૦ લ-કદ અહ્સાહુમ વ અદ-દહુમ અદ-દા ૦
જો ન આએ રહમાનકા બન્દા હોકર (ઉસકે હુઝુરમેં) ઔર તહકીક ઘેર લિયા હૈ હમને ઉનકો ઔર ગિન લિયા હૈ
વ કુલ્લુહુમ આતીહિ યવ-મલ કિયા-મતિ ફર-દા ૦ ઈન્નલ લઝીના આ-મનૂ
હમને ઉનકો ગિન કર ઔર હર એકકે ઉનમેંસે આએગા ઉસકે સામને કયામતકે દિન અકેલા યકીનન જો લોગ ઈમાન
વ અમિલુસ સાલિહાતિ સ-યજ-અલુ લહુમુર રહ્માનુ વુદ-દા ૦ ફ-ઈન્નમા
લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે અનકરીબ (પૈદા) કરદેગા ઉનકે લિયે રહેમાન મુહબ્બત (૩) તો સિવા ઈસકે નહી કે
યસ્સરનાહુ બિ-લિસાનિકા લિ-તુબશ્શિરા બિહિલ મુત્તકીના વ તુન્ઝિરા
આસાન કર દિયા હૈ હમને કુરઆનકો તેરી ઝબાનમેં તાકે ખુશખબરી સુનાઓ ઈસકે ઝરીએસે પરહેઝગારોંકો
બિહી કવ-મલ લુદ-દા ૦ વ કમ અહ-લકના કબ્લહુમ મિન કરન ઽ
ઔર ડરાઓ ઈસકે ઝરીએસે ઝગળાલુ કોમકો ઔર બહુત હલાક કર ચુકે હમ ઉસસે પેહલે જમાઅતેં

વક્ફે લાઝિમ

વક્ફે લાઝિમ

↗ નેક લોકોને મુસલમાનો માટે શફાઅતની પરવાનગી મળશે તે સિવાય કોઈ વ્યક્તિ એક શબ્દ પણ બોલવા શકતિમાન નથી પરંતુ કાફિરો માટે ભલામણ જ નથી. (૨) લોકો શિર્ક કરે છે કે ખુદાપાકને ઔલાદ છે એમ કહે છે તે ભારે ગુનોહ છે. (૩) જ્યારે ખુદાપાક કોઈ બંદાને દોસ્ત રાખે છે તો તેનાથી ખુદાપાક મહોબ્બત કરશે અથવા તેમના દિલમાં પોતાનો પ્રેમ ઉત્પન્ન કરશે અથવા મખલૂકના દિલોમાં તેનો પ્રેમ નાખશે.

➡ પેજ (૪૩૩) ની તફસીર : (૫) એક કાફિર માલદાર હતો તેણે એક મુસલમાન લુહાર પાસે તલવાર બનરાવી તેના પૈસા આપ્યા નહિં તે કેહવા લાગ્યો કે તુ ઈસ્લામથી ફરી જાય તો તને તારી મજૂરી આપું તે મુસલમાને કહ્યું કે તુ મરીને જીવતો થાય તો પણ હું ઈસ્લામથી ફરીશ નહિં. તે કાફિરે કહ્યું કે કદાચ મરીને પાછો જીવતો થઈશ તો ત્યાં દૌલત મળે છે કાફિરો ધારે છે કે અહીંની દૌલત ત્યાં મળશે તો તેમ થનાર નથી. (૬) એટલે માણસના મરી ગયા પછી માલ અને ઔલાદ પર તેનો અધિકાર રહેશે નહિં તો એમજ થયું કે તે કાફિરના બે દીકરા હતા તે બન્ને મુસલમાન થઈ ગયા.
પેજ (૪૩૪) ની તફસીર : (૧) એટલે ખુદાપાકે જેમને વાયદો આપ્યો છે તેજ શફાઅત (ભલામણ) કરશે એટલે નબીઓ અને ↗

هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۝

(٢٠) سُوْرَةُ طٰهٰ مَكِّيَّةٌ (٤٥)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

طٰهٰ ۝ مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى ۝ اِلَّا تَذْكِرَةً
لِّمَنْ يَّخْشٰى ۝ تَنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ
الْعُلٰى ۝ اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ۝ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِى الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ۝ وَاِنْ
تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهٗ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى ۝ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ
اِلَّا هُوَ ؕ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۝ وَهَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ۝
اِذْ رَاٰ نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوْٓا اِنِّىْٓ اٰنَسْتُ نَارًا
لَّعَلِّىْٓ اٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ۝
فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِىَ يٰمُوْسٰى ۝ اِنِّىْٓ اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ
نَعْلَيْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝ وَاَنَا اخْتَرْتُكَ

હલ તુહિસ્સુ મિન્હુમ મિન અ-હદિન
કયા દેખતે હો તુમ ઉનમેંસે કિસીકો,
અવ તસ્મઉ લહુમ રિકઝા ⓞ
યા સુનતે હો તુમ ઉનકી કોઈ આહટ

સૂરતુ તાહા

સૂરઈ તાહા મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસમે (૧૩૫) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હે.

તાહા ⓞ મૉ અન્ઝલના અ-લય-કલ કુરઆના
તાહા નહીં ઉતારા હમને તુમ પર કુરઆન ઈસ
લિ-તશ્કા ⓞ ઈલ્લા તઝકિ-રતલ લિ-
વાસ્તે કે તુમ તકલીફ ઉઠાઓ બલકે નસીહતકે લીયે ઉતારા હે ઉસ
મંય યખ્શા ⓞ તન્ઝીલમ મિમ્મન ખ-લ-કલ
શખ્સકી જો ડરતા હૈ યે ઉસકા ઉતારા હુવા હૈ જિસને પૈદા
અરદા વસ સમાવાતિલ ઉલા ⓞ અર રહ્માનુ અ-લલ અરશિસ-તવા ○
કિયે ઝમીન ઔર આસ્માન ઉંચે વો બળા મહેરબાન હૈ અર્શપર ઉસને કરાર પકળા
લહૂ માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અરદિ વમા બય-નહુમા વમા તહ-તસ સરા ○
ઉસીકા હૈ જો કુછ આસ્માનોંમેં હે ઔર ઝમીન મેં ઔર ઉન દોનોંકે દરમિયાન ઔર જો કુછ ગીલી ઝમીનકે
વ ઈન તજ-હર બિલ કવલિ ફ-ઈન્નહૂ યઅ-લમુસ સિર્રા વ અખ્ફા ○ અલ્લાહુ લૉ
નીચે હે (સબ ઉસીકા હે) ઔર અગર પુકાર કર બાત કહો તો તેહકીક જાનતા હે વો તો છુપી હુઈ બાત (૧) ઔર ઉસસેભી
ઈલાહા ઈલ્લા હૂ ⓑ લહુલ અસ્મૉઉલ હુસ્ના ○ વ હલ અતાકા હદીસુ
ઝિયાદા છુપી હુઈ ખુદાતો વોહી હે જિસકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં ઉસીકે હે (૨) નામ અચ્છે (અય નબી) ઔર ક્યા,
મૂસા ⓞ ઈઝ રઆ નારન ફ-કાલા લિ-અહલિહિમ-કુસૂ ઈન્ની આનસ્તુ
આઈ હે તુમ્હારે પાસ બાત મૂસાકી ! જબ દેખી ઉન્હોંને એક આગ તો કહા અપને ઘરવાલોંકો ઠેરો મેંને દેખી હે
નારલ લ-અલ્લી આતીકુમ મિન્હા બિ-ક-બસિન અવ અજિદુ અ-લન નારિ
એક આગ શાયદ લે આઉ મેં તુમ્હારે પાસ ઉસમેંસે કોઈ અંગારા યા પાઉ આગપર (પહુંચ કર) રાસ્તે કા
હુદા ○ ફ-લમ્મૉ અતાહા નૂદિયા યા મૂસા ⓞ ઈન્ની અ-ન રબ્બુકા ફખ્લઅ
પતા (૩) ફિર જબ આએ આગકે પાસ તો આવાઝ દી ગઈ અય મૂસા મે હું તુમ્હારા રબ તો ઉતાર ડાલો
નઅ-લૈક ⓒ ઈન્નકા બિલ વાદિલ મુકદ-દસિ તુવા ⓞ વ અનખ્તરતુકા
દોનોં જુતિયાં અપની કયુંકે તુમ પાક મયદાને તુવા મેં હો (૪) ઔર મેને પંસદ કિયા હૈ તુમકો

આધા — ૯ ع — મ ૪ — વક્ફે લાઝિમ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકની સામાન્ય કુદરત અને કબજાના વર્ણન પછી તેની સર્વજ્ઞતા બતાવી ગુપ્ત રીતે ધીમેથી બોલેલી વાત કે તે ઉપરાંત દિલના અંતરમાં આવેલી વાત જાણનાર છે. (૨) કાફિરો જ્યારે રહમાનનું નામ સાંભળતા તો કેહતા કે તમો કોઈ એકનેજ નક્કી કરીલો કદી એકને પોકારો છો તો કદી બીજાને ? અત્રે તેનો જવાબ આપ્યો કે સઘળી સિફતો સારા નામો અલ્લાહ માટેજ છે ખાસ હોવાથી તેના સિવાય અન્ય કોઈ માબૂદ થવાને પાત્ર નથી માટે અલ્લાહની બંદગી કરવી જોઈએ. (૩) આ કિસ્સો સૂરએ કસસ તથા તાહા અને એઅરાફમાં જોવાથી પુરો જણાશે મતલબ કે જ્યારે હઝરત મૂસા (અ.) મદયનથી મિસરમાં પાછા આવવા નીકળ્યા તો પત્ની તથા બકરાં સૌ સાથે હતા સરદીની મોસમમાં અંધારી રાત્રે જંગલમાં ભૂલા પડયા. વળી પત્નીને પ્રસુતીનું દર્દ શરૂ થયું ↗ સખત ટાઢ અને બરફ પડતો હોવાથી આગની જરૂર પડી બહુ કોશિશ કરવા છતા ચકમકમાંથી આગ ઝરી નહિં. લાચાર થઈ ઉભા થયા તો દૂરથી આગ નજરે પડી પરંતુ તે આગ ન હતી. અલ્લાહનું નૂર હતુ અલ્લાહથી કલામ કર્યુ અને તેમને નબુવ્વત આપી ફિરઓન તરફ મોકલ્યા. પાછળથી પત્ની પોતાના બાપને ત્યાં પહોંચી ગઈ. (૪) હઝરત મૂસા (અ.) આગની પાસે પહોંચ્યા તો જોયું કે એક ઝાડમાં ખૂબ આગ છે પણ તે →

فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى ⑬ إِنَّنِىٓ أَنَا اللّٰهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّآ أَنَا
فَاعْبُدْنِى ۙ وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِىٓ ⑭ إِنَّ السَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ
أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا تَسْعٰى ⑮ فَلَا
يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ فَتَرْدٰى ⑯
وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يٰمُوسٰى ⑰ قَالَ هِىَ عَصَاىَ ۚ أَتَوَكَّؤُا
عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِى وَلِىَ فِيهَا مَـَٔارِبُ
أُخْرٰى ⑱ قَالَ أَلْقِهَا يٰمُوسٰى ⑲ فَأَلْقٰىهَا فَإِذَا هِىَ حَيَّةٌ
تَسْعٰى ⑳ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ ۖ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولٰى ㉑ وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ
غَيْرِ سُوٓءٍ ءَايَةً أُخْرٰى ㉒ لِنُرِيَكَ مِنْ ءَايٰتِنَا الْكُبْرٰى ㉓
اذْهَبْ إِلٰى فِرْعَوْنَ إِنَّهُۥ طَغٰى ㉔ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِى
صَدْرِى ㉕ وَيَسِّرْ لِىٓ أَمْرِى ㉖ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِى ㉗
يَفْقَهُوا قَوْلِى ㉘ وَاجْعَلْ لِّى وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِى ㉙

ફસ્તમિઅ્ લિમા યૂહા ૦ ઈન્નની અ-નલ્લાહુ
તો સુનો જો કુછ વહી કી જા રહી હૈ ઉસકો અલ્લાહ હું મંય
લૉ ઈલાહા ઈલ્લૉ અ-ન ફઅ્બુદની ૪
નહીં હૈ કોઈ માબૂદ સિવા મેરે સો બન્દગી કરો મેરી
વ અકિમિસ્ સલાતા લિ-ઝિકરી ૦ ઈન્નસ
ઔર નમાઝ કાઈમ કરો મેરી યાદકે લિયે બેશક
સા-અ્તા આતિ-યતુન અકાદુ ઉખ્ફીહા
કયામત આનેવાલી હૈ મૈં પોશીદા રખના
લિ-તુજઝા કુલ્લુ નફસિમ બિમા તસ્આ ૦
ચાહતા હું ઉસકો તાકે બદલા દિયા જાએ હર શખ્સકો (૧)
ફલા યસુદ-દન્નકા અ્ન્હા મલ્લા યુઅ્મિનુ
જો વો કરતા હૈ તો ન રોક દે તુમકો ઉસપર (ઈમાન લાનેસે) વો શખ્સ
બિહા વત ત-બઅ્ા હવાહુ ફ-તરદા ૦ વમા
જો ઈમાન નહીં લાતા ઉસપર ઔર પીછે પળા હુવા હૈ (૨) અપની
તિલ્કા બિ-યમીનિકા યા મૂસા ૦ કાલા હિયા અસાયા ૮ અ-તવક-કઉ અ્-લયહા
ખ્વાહિશકે વરના તુમ ભી હલાક હો જાઓગે, ઔર યે ક્યા હૈ તેરે દાહને હાથમેં અય મૂસા બોલે યે મેરી લકળી હે ટેકા
વ અહુશ્શુ બિહા અ્લા ગ્-નમી વલિયા ફીહા મઆરિબુ ઉખ્રા ૦
લગાતા હું મૈં ઈસપર ઔર પત્તે ઝાળતા હું ઈસસે અપની બકરીયોં પર ઔર મેરે ઉસમેં ચંદ કામ હૈં ઔર ભી.
કાલા અલકિહા યા મૂસા ૦ ફ-અલ્કાહા ફ-ઈઝા હિયા હય્યતુન તસ્આ ૦
ફરમાયા ડાલ દો ઉસકો (ઝમીન પર) અય મૂસા ! તો ડાલ દિયા ઉસકો, ફિર ઉસી વક્ત વો સાંપ હોકર દોળને લગી
કાલા ખુઝ્હા વલા ત-ખફ ؔ સનુઈદુહા સી-ર-ત-હલ ઊલા ૦ વદ્મુમ
ફરમાયા પકળ લો ઉસકો ઔર મત ડરો હમ અભી ફેર દેંગે ઉસકો ઉસકી હાલત પર (૩) ઔર
ય-દ-કા ઈલા જનાહિકા તખ્રુજ બય-દ્આ મિન ગ્યરિ સૂઈન આ-યતન
મિલાલો અપના હાથ અપની બગલસે કે નિકલ આએગા સુફેદ હોકર બિલા ઐબ યે નિશાની
ઉખ્રા ૦ લિ-નુરિ-યકા મિન આયાતિનલ કુબ્રા ૦ ઈઝ્-હબ ઈલા ફિર-અ્વના
દૂસરી હૈ (૪) તાકે દિખાદેં હમ તુમકો હમારી બાઝ નિશાનિયાં બળી જાઓ તરફ ફિરઔનકે યકીનન વો
ઈન્નહૂ તગા ૦ કાલા રબબિશ-રહ્ લી સદરી ૦ વ યસ્સિર લી અમ્રી ૦ વહ્લુલ
હદસે બળ્હ ગયા હે બોલે (મૂસા) અય મેરે રબ કુશાદા કર દે મેરા સીના, ઔર આસાન કર મેરા કામ ઔર ખોલદે
ઉક્-દતમ મિલ લિસાની ૦ યફ-કહૂ કવલી ૦ વજ-અ્લ્લી વઝીરમ મિન અહલી ૦
ગિરહ મેરી ઝબાનકી. તાકે સમઝે મેરી બાત (૫) ઔર બનાદે મેરા મદદગાર મેરે કુમ્બેમેંસે

➡ પેજ (૪૩૫) ની તફસીર : બળવાને બદલે લીલુંછમ થતુ જાય છે અને આગને પકડી શક્તા નથી ત્યારે અવાજ આવ્યો કે એ આગ નથી. હું તો ખુદા છું. અને તે મેદાન અલ્લાહના નૂરથી બુઝુર્ગીવાળુ થઈ ગયું હઝરત મૂસા (અ.)ના જોડામાં નાપાકી હતી તેથી કાઢી નાખવાનો હુકમ થયો. યહુદીઓ સમજ્યા કે પાક મોજા તથા જોડા પણ નમાઝમાં ઉતારે છે અમારા પયગંબર (સ.)એ ફરમાવ્યું કે તમે નમાઝ પઢી શકો અગર જોડા પાક હોય.

પેજ (૪૩૬) ની તફસીર : (૧) મૂસા (અ.)ને પણ પહેલી વહીમાં નમાઝનો હુકમ થયો અને અમારા પયગંબર (સ.)ને પણ અને કયામતને છુપાવી રાખું છું એટલે ક્યારે તેનો વખત આવશે તે નથી બતાવતો. (૨) તેથી તેને રોકી ન દે એટલે કયામત પર ➚

➚ યકીન લાવવાથી અથવા નમાઝથી રોકી ન દે. જ્યારે ખુદાપાકે હઝરત મૂસાને બુરાની સોબતથી મનાઈ કરી તો અન્યોને ઘણીજ કાળજી પુર્વક બચવું જરૂરી થયું. (૩) લાકડીને જમીન પર નાખતાંજ અજગર બની દોડવા લાગ્યો તો ફરમાવ્યું તદ્દન ડરો નહિ. એને પકડી લો. હાથમાં લેતાજ પાછી લાકડી થઈ જશે. (૪) એટલે જમણો હાથ ૧૦ ૯ ડાબી બગલમાં નાખી પછી કાઢી જો કે કોઈપણ એબ ૪ મ (બીમારી) વિના પ્રકાશિત થઈને નીકળશે આ બીજી નિશાની (મોજિઝો) છે. ➡

هٰرُوْنَ اَخِى ۞ اشْدُدْ بِهٖۤ اَزْرِىْ ۞ وَ اَشْرِكْهُ فِىْٓ
اَمْرِىْ ۞ كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيْرًا ۞ وَّنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا ۞ اِنَّكَ
كُنْتَ بِنَا بَصِيْرًا ۞ قَالَ قَدْ اُوْتِيْتَ سُؤْلَكَ يٰمُوْسٰى ۞
وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰٓى ۞ اِذْ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّكَ
مَا يُوْحٰٓى ۞ اَنِ اقْذِفِيْهِ فِى التَّابُوْتِ فَاقْذِفِيْهِ فِى
الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَاْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّىْ وَ
عَدُوٌّ لَّهٗ ؕ وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّىْ ۚ وَلِتُصْنَعَ عَلٰى
عَيْنِىْ ۞ اِذْ تَمْشِىْٓ اُخْتُكَ فَتَقُوْلُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ
يَّكْفُلُهٗ ؕ فَرَجَعْنٰكَ اِلٰٓى اُمِّكَ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
تَحْزَنَ ؕ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنٰكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنّٰكَ
فُتُوْنًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِيْنَ فِىْٓ اَهْلِ مَدْيَنَ ۙ ثُمَّ جِئْتَ
عَلٰى قَدَرٍ يّٰمُوْسٰى ۞ وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِىْ ۞ اِذْهَبْ
اَنْتَ وَاَخُوْكَ بِاٰيٰتِىْ وَلَا تَنِيَا فِىْ ذِكْرِىْ ۞ اِذْهَبَآ

وقف لازم

હારૂના અખ઼િશ-૩૦ દુદ બિહી અઝરી ૩૧
મેરે ભાઈ હારૂનકો મઝબૂત કર ઉસસે મેરી કુવતકો
વ અશરિકહુ ફી અમ્રી ૩૨ કય નુસબ્બિ-હ઼કા
ઔર શરીક કર ઉસકો મેરે કામમેં (૧) તાકે પાકી બયાન કરેં હમ
કસ઼ીરંવ ૩૩ વ નઝ઼કુ-રકા કસ઼ીરા ૩૪ ઈન્નકા
તેરી બહુત ઔર યાદ કરેં હમ તેરી કસરતસે બેશક
કુન્તા બિના બસ઼ીરા ૦ ક઼ાલા ક઼દ ઊતીતા
તુ હમકો ખુબ દેખતા હૈ ફરમાયા (ખુદાને) દિયા ગયા
સુઅ્લકા યા મૂસા ૦ વ લ-ક઼દ મનન્ના અ઼લય્કા
તુઝકો તેરા સવાલ અય મૂસા, ઔર એહસાન કિયા થા
મર્રતન ઉખ઼્રા ૩૭ ઈઝ઼ અવ-હ઼યના
હમને તુઝ પર એકબાર ઔર ભી જબ વહી ભેજી હમને
ઈલા ઉમ્મિકા મા યૂહ઼ા ૩૮ અનિક઼ઝ઼િ ફીહિ
તેરી માંકી તરફ જો વહી કી જાતી હૈ (૨) યે કે ડાલ ઉસકો

મ ૪

ફિત તાબૂતિ ફક઼ઝ઼િ ફીહિ ફિલ યમ્મિ ફલ યુલક઼િહિલ યમ્મુ બિસ સાહ઼િલિ
સંદૂકમે ફિર ડાલદે ઉસ સંદૂકકો દરિયામેં પસ ડાલેગા ઉસકો દરિયા કિનારે પર
યઅ્ખુઝ઼હુ અ઼દુવ્વુલ લી વ અ઼દુવ્વુલ લહ ط વ અલ-ક઼યતુ અ઼-લયકા મહ઼બ્બતમ
ઉઠાલેગા ઉસકો એક શખ્સ દુશમન જો હૈ મેરા ઔર ઉસકા ભી ઔર ડાલદી મૈંને તુઝપર મોહબ્બત અપની
મિન્ની ج વલિતુસ્-નઅ઼ા અ઼લા અ઼યની ૩૯ ઈઝ઼ તમશી ઉખ઼્તુકા ફ-તક઼ૂલુ
તરફસે તાકે પરવરિશ પાઓ તુમ આંખકે સામને (૩) જબ ચલને લગી બેહન તુમ્હારી ઔર કેહને લગી
હલ અદુલ્લુકુમ અ઼લા મંય યકફુલુહ ط ફ-ર-જઅ્નાકા ઈલા ઉમ્મિકા કય
કયા મેં બતાઉ તુમકો ઐસા શખ્સ જો પાલે ઉસકો ! ફિર લૌટા દિયા હમને તુમકો તુમ્હારી માં કે પાસ
ત-ક઼ર્રા અ઼યનુહા વલા તહ઼-ઝન ط વ ક઼તલ્તા નફ-સન ફ-નજ-જય-નાકા મિનલ
તાકે ઠંડી રહે ઉસકી આંખ ઔર ગમ ન ખાંયા ઔર માર ડાલા થા તુમને એક શખ્સકો તો બચા લિયા હમને તુમકો
ગ઼મ્મિ વ ફતન્નાકા ફુતૂના ق ફ-લબિસ્તા સિનીના ફી અહલિ મદ-યના ૪
ગમસે ઔર આઝમાયા હમને તુમકો આઝમાનેકે લિયે (૪) ફિર ઠયરે રહે તુમ કઈ બરસ મદયન વાલોં મે
સુમ્મા જિઅ્તા અ઼લા ક઼-દરિંય યા મૂસા ૦ વસ્તનઅ્તુકા લિ-નફ્સી ૪૧ ઈઝ઼-હબ
ફિર આએ તુમ તકદીર સે (યહાં) અય મૂસા ઔર મુન્તખબ કિયા મૈંને ખાસ અપને વાસ્તે તુમકો તો
અન્તા વ અખૂકા બિ-આયાતી વલા તનિયા ફી ઝ઼િકરી ૪૨ ઈઝ઼-હબા
તુમ ઔર તુમ્હારે ભાઈ મેરી નિશાનીયાં લેકર જાઓ ઔર સુસતી ન કરો મેરી યાદમેં જાઓ તુમ દોનોં

વકફે લાઝિમ

(૨) તેમની માંને આ વાત સ્વપ્નામાં કેહવામાં આવી હતી તેથી તેણી નબી ગણાશે નહિ.

(૩) ફિરઓને એક સ્વપ્નું જોયું હતુ નજુમીઓએ તેની તઅબીર બતાવી કે બની ઈસરાઈલમાં એક છોકરો પૈદા થશે જેના હાથે તારા રાજ્યનો અંત આવશે તેથી તે બની ઈસરાઈલમાં પૈદા થતા છોકરાઓને મારી નખાવતો હતો હઝરત મૂસા (અ.) પૈદા થતાજ તેમની માં ડર્યા કે ફિરઓનના માણસોને ખબર →

→ પેજ (૪૩૬) ની તફસીર : (૫) જ્યારે હઝરત મૂસાએ જાણ્યું કે ફિરઓન તરફ નબી બનાવી મોકલવાના છે તો દુઆ કરી "અને મારો કામ આસાન કરી દે અને મારી જબાન ખોલી દે" જે બચપનમાં બળી જતા સાફ બોલી શકતા ન હતા મારી છાતી વિશાળ કરીદે કે કોઈના પર જલ્દી ગુસ્સે ન થાઉ.

પેજ (૪૩૮) ની તફસીર : (૧) એટલે હારૂનને નબી બનાવ કે જેથી અમે બંને ધર્મ પ્રચાર કરીએ. અને મને સહાયતા મળે એવા મોટા નબીઓનું મખલૂક પ્રત્યે બહુલક્ષ હોતુ નથી બલ્કે ખુદાપાકની તરફ વિશેષ હોયછે તેથી તેમને એક એવો મદદગાર જોઈએ કે મખલૂકને સહેજ સમજાવે. અમારા હઝરત (સ.)ની પાસે હઝરત અબુ બક્ર (રદી) હતા કે હઝરતને નુબુવ્વત મળી તે વખતે શરૂઆતમાં ↗ તેમનાજ સમજાવવાથી પણ લોકો મુસલમાન થયા.

કાલા અ-લમ-૧૬	૪૩૮	સૂરઈ તાહા-૨૦

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾ فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ
يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ ﴿٤٤﴾ قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفْرُطَ
عَلَيْنَا أَوْ أَن يَطْغَىٰ ﴿٤٥﴾ قَالَ لَا تَخَافَا إِنَّنِي مَعَكُمَا
أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٦﴾ فَأْتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ
مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۖ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكَ ۖ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ﴿٤٧﴾ إِنَّا قَدْ
أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٨﴾ قَالَ
فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ
خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ﴿٥١﴾
قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي فِي كِتَابٍ ۖ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾
الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا
سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا
مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ ﴿٥٣﴾ كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِي

ઈલા ફિર-અવના ઈન્નહૂ તગા ○ ફકૂલા
તરફ ફિરઓનકે વો હદસે બઢ ગયા હૈ. સો કહો
લહૂ કવ-લલ લય્યિનલ લ-અલ્લહૂ ય-તઝક-
ઉસસે બાત નર્મ શાયદ વો નસીહત પકડે
કરુ અવ યખ્શા ○ કાલા રબ્બનાં ઈન્નના
યા ડરે બોલે દોનોં અય રબ હમારે હમ
નખાફુ અંય યફરુતા અ-લયનાં અવ અંય
ડરતે હૈ કે ઝિયાદતી કરેગા હમ પર વો યા શરારત
યત્ગા ○ કાલા લા તખાફાં ઈન્નની મ-અકુમાં
કરેગા ફરમાયા મત ડરો મૈં સાથ હું તુમ્હારે
અસ્મઉ વ અરા ○ ફઅ્-તિયાહુ ફકૂલાં
સુનતા હું ઔર દેખતા હું સો જાવ ઉસકે પાસ ઔર
ઈન્ના રસૂલા રબ્બિકા ફ-અરસિલ મ-અના
કહો કે હમ દોનોં ભેજે હુવે હૈ તેરે રબકે તો ભેજ દે હમારે
બની ઈસ્રાઈલા વલા તુઅઝ-ઝિબ્હુમ કદ જિઅ્-નાકા બિ-આ-યતિમ
સાથ બની ઈસરાઈલકો ઔર મત સતા ઉનકો હમ આએ હૈ તેરે પાસ નિશાની લેકર
મિર રબ્બિક વસ્સલામુ અલા મનિત ત-બ-અલ હુદા ○ ઈન્ના કદ ઊહિયા
તેરે રબકી તરફસે ઔર સલામતી ઉસકે લિયે હૈ જો ચલેં હિદાયત પર વહી કી ગઈ હૈ
ઈ-લયનાં અન્નલ અઝાબા અલા મન કઝ-ઝબા વ તવલ્લા ○ કાલા ફ-મર
હમારી તરફ કે (નાઝિલ હોગા) અઝાબ ઉસ પર જો ઝુટલાએ ઔર મુંહ ફેરે બોલા ફિર કોન હૈ તુમ
રબ્બુકુમા યા મૂસા ○ કાલા રબ્બુનલ્લઝી અઅ્-તા કુલ્લા શયઈન ખલ્કહૂ
દોનોંકા ખુદા અય મૂસા કહા રબ હમારા વો હૈ જિસને હર ચીઝકો પૈદા કિયા
સુમ્મા હદા ○ કાલા ફમા બાલુલ કુરૂનિલ ઊલા ○ કાલા ઈલ્મુહા ઈન્દા
ફિર રાહ સુઝાઈ (૧) બોલા (ફિરઔન) ફિર ક્યા હકીકત હૈ ઉન પેહલી જમાઅતકી ! કહા (મૂસાને) ઉનકી ખબર મેરે રબ
રબ્બી ફી કિતાબ લા યદિલ્લુ રબ્બી વલા યન્સલ લઝી જ-અ-લા
કે પાસ કિતાબમેં (મવજૂદ) હે નહીં ગલતી કરતા હે મેરા રબ ઔર ન ભૂલતા હે (૨) વો હૈ જિસને બના દિયા
લકુમુલ અર્દા મહદંવ વ સ-લ-કા લકુમ ફીહા સુબુલંવ વ અન્ઝલા
તુમ્હારે વાસ્તે ઝમીનકો બિછોના ઔર ચલાઈ તુમ્હારે લિયે ઉસમેં રાહેં ઔર ઉતારા
મિનસ સમાઈ માઆ ફ-અખ્રજ-ના બિહી અઝવાજમ મિન
આસ્માનસે પાની ફિર નિકાલી હમને ઉસસે તરહ તરહકી
નબાતિન શત્તા ○ કુલૂ વર-અવ અન્આ-મકુમ ઈન્ના ફી
સબઝી મુખ્તલિફ ખાવ ઔર ચરાઓ અપને ચોપાયોંકો અલબત્તા ઈસમેં

મ ૪

➙ પેજ (૪૩૭) ની તફસીર : પડશે તો મારી નાખશે અને માં બાપને સતાવશે કે જાહેર કેમ કર્યું નહિ તો સ્વપ્નામાં હુકમ થયો કે પેટીમાં મૂકી તેને દરિયામાં વહેતી કરી દીધી તે પેટી એક નહેરમાં થઈ ફિરઓનના બગીચામાં પહોચી તો ફિરઓનની પત્નીએ કાઢી લીધી જેનુ નામ આસિયા હતું. પોતાના પુત્ર બનાવી લેવાની દરખાસ્ત કરી હઝરત મૂસાને જોતાજ ફિરઓનને પણ પ્યાર આવ્યો અને બેટા સમાન મોટો કર્યો. (૪) આ આખો કિસ્સો સૂરએ કસસમાં છે.

પેજ (૪૩૮) ની તફસીર : (૧) ખાવા પીવાની સૂજ આપી તેમ જો તે બાળકને દુધ પીતા ન શીખવે તો કોણ શીખવી શકે છે ? (૨) ફિરઓન ઘણુ કરી નાસ્તિક હોવાથી સમજતો હતો કે માનવીનો કોઈ પૈદા કરનાર નથી. જે પ્રમાણે વરસાદથી ઘાસ ઉગી ➚ નીકળે છે તેજ પ્રમાણે માણસો પણ પોતાની મેળે પૈદા થઈ જાય છે તેથી આખરે પણ કંઈજ રહેશે નહિ અને સડીને માટી થઈ જશે. જ્યારે તેણે સાંભળ્યું કે બધાની ઉપર એક રબ છે તો પુછયું કે આગલી મખલૂક કયાં ગઈ? બતાવ્યું કે તેમનો હિસાબ લવહે મહફુઝમાં લખેલો છે. કયામતમાં ફરી દરેક માણસ હાજર થશે અને કરણીનો બદલો અપાશે.

ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي النُّهٰى ﴿٥٤﴾ وَمِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَ
فِيْهَا نُعِيْدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اُخْرٰى ﴿٥٥﴾
وَلَقَدْ اَرَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاَبٰى ﴿٥٦﴾ قَالَ
اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يٰمُوْسٰى ﴿٥٧﴾
فَلَنَاْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَآ اَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾
قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّيْنَةِ وَاَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ
ضُحًى ﴿٥٩﴾ فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهٗ ثُمَّ اَتٰى ﴿٦٠﴾
قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۚ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦١﴾
فَتَنَازَعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٢﴾
قَالُوْٓا اِنْ هٰذٰنِ لَسٰحِرٰنِ يُرِيْدٰنِ اَنْ يُّخْرِجٰكُمْ
مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيْقَتِكُمُ

ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-ઉલિન નુહા ૦ ع
કઈ એક નિશાનિયાં હૈ અકકલ રખને વાલોં કે લીયે (૧) ૧૧
મિન્હા ખ઼-લક઼-નાકુમ વ ફીહા નુઈદુકુમ
ઈસી ઝમીનસે પૈદા કિયા હમને તુમકો ઔર ઉસીમેં લૌટાયેંગે
વ મિન્હા નુખ઼રિજુકુમ તા-રતન ઉખ઼્રા ૦
હમ તુમકો ઔર ઉસીમેંસે નિકાલેંગે હમ તુમકો દૂસરી બાર
વ લ-ક઼દ અ-રયનાહુ આયાતિના કુલ્લહા
ઔર દિખાઈ હમને ફિરઓનકો હમારી નિશાનિયાં સબ
ફ-કઝ઼-ઝ઼બા વ અબા ૦ ક઼ાલા અજિઅ્-તના
ફિરભી ઉસને ઝુટલાયા ઔર ઈન્કાર કિયા કહા (ફિરઔનને) ક્યા
લિ-તુખ઼રિ-જના મિન અરદ઼િના
આએ હો તુમ હમારે પાસ તાકે નિકાલ દો હમકો હમારે મુલ્કસે
બિ-સિહ઼રિકા યા મૂસા ૦ ફ-લ-નઅ્-તિયન્નકા
અપને જાદૂસે અય મૂસા ? સો હમભી લાએંગે તુમ્હારે મ
બિ-સિહ઼રિમ મિસ્લિહી ફજ-અ઼લ બય-નના વ બય-નકા મવ-ઇ઼દલ લા ૪
મુકાબલેમેં એક જાદૂ ઉસ જૈસા તો મુકર્રર કરલો હમારે ઔર તુમ્હારે બીચમેં એક વાદેકી જગહ કે ન
નુખ઼લિફુહૂ નહ઼નુ વલા અન્તા મકાનન્ સુવા ૦ ક઼ાલા મવઇ઼દુકુમ યવ-મુઝ઼
હમ ખિલાફ કરેં ઉસકે ઔર ન તુમ એક હમવાર મયદાનમેં કહા (મૂસાને) વાદા કા દિન વો હૈ જિસમેં તુમ્હારા
ઝી-નતિ વ અંય યુહ઼-શરન નાસુ દુહ઼ા ૦ ફ-ત-વલ્લા ફિર-અ઼વનુ ફ-જ-મ-અ઼
મેલા લગતા હૈ ઔર યે કે જમા હોં લોગ દિન ચઢ્હે. (૨), ફિર ઉલટા ફિરા ફિરઔન ફિર જમા કિયે અપને
કય-દહૂ સુમ્મા અતા ૦ ક઼ાલા લહુમ મૂસા વય-લકુમ લા તફ-તરૂ
સારે દાવ (જાદૂકે) ફિર (મૈદાનમેં) આયા કહા ઉ઼ન જાદૂગરોંસે મૂસાને કમ બખ્તી હૈ તુમ્હારી મત બાંધો
અ઼-લલ્લાહિ કઝ઼િબન ફયુસહ઼િ-તકુમ બિ-અ઼ઝ઼ાબ ૯ વ ક઼દ ખ઼ાબા
અલ્લાહ પર ઝૂટ વરના મલયામેટ કર દેગા તુમકો અઝાબસે ઔર વો નામુરાદ રહા
મનિફ-તરા ૦ ફ-તના-ઝ઼ઊ઼ અમ્રહુમ બય-નહુમ વ અસર્રુન નજવા ૦
જિસને ઝૂટ બાંધા ફિર ઝગળને લગે જાદૂગર અપને કામમેં, ઔર છુપકર કિયા મશવિરા
ક઼ાલૂ ઇન હાઝ઼ાનિ લ-સાહ઼િરાનિ યુરીદાનિ અંય યુખ઼રિજાકુમ
બોલે વાકઈ યે દોનોં (મૂસા ઔર હારૂન) જાદૂગર હૈ ચાહતે હૈ કે નિકાલદેં તુમકો
મિન અરદ઼િકુમ બિ-સિહ઼રિહિમા વ યઝ઼-હબા બિ-ત઼રી-ક઼તિકુમુલ
તુમ્હારે મુલ્કસે અપને જાદૂકે ઝોરસે, ઔર લેજાવેં (યા'ની મોકૂફ કરાદેં) તુમ્હારે બેહતર

તફસીર : (૧) ખુદાપાક નાસતિકોની આંખ ખોલવા આ કલામ ફરમાવે છે કે તેની તદબીરો અને કુદરતોને નિહાળો અગર અક્કલ હશે તો સમજી લેશે. (૨) મેદાનમાં મુકાબલો કરવા બન્ને ઉત્સુક હતાં કે સૌની સમક્ષ એક બીજાને હરાવે આખા શહેરમાં ફિરઓનની વરસગાંઠનો દીવસ મેળા જેવો હતો. ફિરઓને બધા જાદુગરો ભેગા કર્યા અને અમીર ગરીબ બધા મેદાનમાં ઉભર્યા ત્યારે હઝરત મૂસા (અ.) દરેકને ઘટતી જુદી જુદી નસીહત કરી.

الْمُثْلٰى ﴿٦٣﴾ فَاَجْمِعُوْا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوْا صَفًّا ۚ وَقَدْ
اَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلٰى ﴿٦٤﴾ قَالُوْا يٰمُوْسٰى اِمَّآ اَنْ
تُلْقِيَ وَاِمَّآ اَنْ نَّكُوْنَ اَوَّلَ مَنْ اَلْقٰى ﴿٦٥﴾ قَالَ
بَلْ اَلْقُوْا ۚ فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ اِلَيْهِ
مِنْ سِحْرِهِمْ اَنَّهَا تَسْعٰى ﴿٦٦﴾ فَاَوْجَسَ فِيْ نَفْسِهٖ
خِيْفَةً مُّوْسٰى ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ
الْاَعْلٰى ﴿٦٨﴾ وَاَلْقِ مَا فِيْ يَمِيْنِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوْا ۭ
اِنَّمَا صَنَعُوْا كَيْدُ سٰحِرٍ ۭ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ اَتٰى ﴿٦٩﴾
فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُوْنَ
وَمُوْسٰى ﴿٧٠﴾ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۭ اِنَّهٗ
لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِيْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ
وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّلَاُوصَلِّبَنَّكُمْ فِيْ جُذُوْعِ
النَّخْلِ ۡ وَلَتَعْلَمُنَّ اَيُّنَآ اَشَدُّ عَذَابًا وَّاَبْقٰى ﴿٧١﴾ قَالُوْا

મુસ્લા ૦ ફ-અજમિઊ કય-દકુમ સુમ્મઅ-તૂ
મઝહબકો સો મુકર્રર કર લો અપના દાવ ફિર આવ
સફ-ફા ؕ વ ક્દ અફ-લહલ યવમા
સફ બાંધકર ઔર યકીનન ફલાહ પાઈ આજકે દિન
મનિસ્તઅ-લા ૦ કાલૂ યા મૂસા ઈમ્મા અન
ઉસ શખ્સને કે જો ગાલિબ આયા બોલે (જાદૂગર) અય મૂસા યા
તુલકિયા વ ઈમ્મા અન નકૂના અવ્વલા
તો તુમ ડાલો (અપના દાવ) ઔર યા હમ હોં પેહલે
મન અલકા ૦ કાલા બલ અલકૂ ؕ ફ-ઈઝા
ડાલનેવાલે (મૂસાને) કહા નહીં તુમ ડાલો ફિર
હિબાલુહુમ વ ઈસિય્યુહુમ યુખય્યલુ
યકાયક ઉનકી રસ્સીયાં ઔર લાઠીયાં ખયાલમેં આઈ
ઇ-લયહિ મિન સિહરિહિમ અન્નહા તસ્આ ૦
મૂસાકે કે ઉનકે જાદૂસે દોળ રહી હૈ
મ ૪ ફ-અવ-જસા ફી નફસિહી ખી-ફતમ મૂસા ૦ કુલના લા ત-ખફ ઈન્નકા
તો પાને લગે અપને જીમેં ડર મૂસા હમને કહા તુમ મત ડરો બેશક
અન્તલ અઅ-લા ૦ વ અલકિ મા ફી યમીનિકા તલ-કફ મા સ-નઊ ؕ
તુમહી ગાલિબ રહોગે ઔર ડાલ દો જો તુમ્હારે દાહને હાથમેં (અસા) હૈ નિગલ જાએગા જો કુછ બનાયા હૈ
ઈન્નમા સ-નઊ કયદુ સાહિર ؕ વલા યુફલિહુસ સાહિરુ હયસુ અતા ૦
ઉન્હોંને જો કુછ બનાયા ફરેબ હૈ જાદૂકા ઔર નહીં કામિયાબ હોતા જાદૂગર જહાં જાતા હૈ
ફ-ઉલકિ-યસ સ-હ-રતુ સુજ-જદન કાલૂ આ-મન્ના બિ-રબબિ હારૂના વ
ફિર ગિર પળે જાદૂગર સજદેમેં કેહને લગે હમ ઈમાન લા ચુકે રબ પર હારૂન ઔર
મૂસા ૦ કાલા આ-મન્તુમ લહૂ કબ્લા અન આ-ઝના લકુમ ؕ ઈન્નહૂ
મૂસાકે (ફિરઔન) બોલા ઈમાન લે આએ તુમ ઉસ પર ઈસસે પેહલે કે હુકમ દું મેં તુમકો વાકઈ વો
લ-કબીરુકુમુલ લઝી અલ્લ-મકુમુસ સિહ-ર ؕ ફ-લ-ઉકત્તિઅન્ના અયદિ-યકુમ
તુમ્હારા બળા હૈ જિસને સિખલાયા હૈ તુમકો જાદૂ તો અબ ઝુરૂર કાટુંગા મેં તુમ્હારે એક તરફ કે હાથ
વ અરજુ-લકુમ મિન ખિલાફિવ વ લ-ઉસલ્લિબન્નકુમ ફી જુઝૂઈન
ઔર પાઉં દૂસરી તરફકે ઔર ઝુરૂર સુલી દુંગા મેં તુમકો તને પર
નખ્લિ ؕ વ લ-તઅ-લમુન્ના અય્યુના અ-શદ-દુ અઝાબંવ વ અબ્કા ૦ કાલૂ
ખજૂરકે ઔર ઝુરૂર જાન લોગે તુમ કે હમમે કિસકા અઝાબ સખ્ત હૈ ઔર દેરકા રેહને વાલા હૈ (૧) (જાદૂગર) બોલે

તફસીર : (૧) ફિરઔને અન્યોને ઈબ્રત માટે શિક્ષા આપવાની ધમકી આપી કે યાદ રાખો કે મારા અને મૂસાના પરવરદિગાર બન્નેમાંથી કોની શિક્ષા અતિ સખ્ત છે.

لَنْ نُّؤْثِرَكَ عَلٰى مَا جَآءَنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالَّذِىْ
فَطَرَنَا فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍ ؕ اِنَّمَا تَقْضِىْ هٰذِهِ
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ؕ اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطٰيٰنَا
وَمَآ اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ؕ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّ
اَبْقٰى ۝٧٣ اِنَّهٗ مَنْ يَّاْتِ رَبَّهٗ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهٗ
جَهَنَّمَ ؕ لَا يَمُوْتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ۝٧٤ وَمَنْ يَّاْتِهٖ
مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصّٰلِحٰتِ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجٰتُ
الْعُلٰى ۝٧٥ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا مَنْ تَزَكّٰى ۝٧٦
وَلَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى ۙ اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِىْ
فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيْقًا فِى الْبَحْرِ يَبَسًا ۙ لَّا تَخٰفُ
دَرَكًا وَّلَا تَخْشٰى ۝٧٧ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُوْدِهٖ
فَغَشِيَهُمْ مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ۝٧٨ وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ

લન નુઅ્-સિ-ર-કા અ઼લા મા જા-અના
હમ હરગિઝ ઝિયાદા ન સમઝેંગે તુમકો ઉનસે જો આ
મિનલ બય્યિનાતિ વલ્લઝ઼ી ફ-ત઼-રના
ચુકી હમારે પાસ સાફ દલીલેં ઔર ન ઉસ ઝાતસે કે પૈદા કિયા
ફક઼્દિ઼ માઁ અન્તા ક઼ાદ઼ b ઇન્નમા તક઼્દ઼ી
હમકો તો હુકમ કર જો તુ હુકમ કરનેવાલા હૈ બસ હુકમ
હાઝ઼િહિલ હ઼યાતદ દુન્યા ઠ઼ ઇન્નાઁ
કરેગા તુ ઈસી દુન્યાકી · ઝિન્દગીમેં બેશક ઈમાન
આમન્ના બિ-રબ્બિના લિ-યગ઼્ફિરા લના
લાએ હમ હમારે રબ પર તાકે બખ્શે હમકો
ખ઼ત઼ાયાના વમાઁ અક-રહ-તના અ઼-લયહિ
હમારે ગુનાહ ઔર જો તુને ઝબર દસ્તી કરાયા હમસે મ
મિનસ સિહ઼્ર b વલ્લાહુ ખ઼યરુંવ વ ૪
યે જાદૂ ઔર અલ્લાહ બેહતર હૈ ઔર

અબ્ક઼ા ૦ ઇન્નહૂ મંય યઅ્-તિ રબ્બહૂ મુજરિમન ફ-ઇન્ના લહૂ જ-હન્નમ b પોના
હમેશા બાકી રેહનેવાલા હૈ (૧) બેશક જો આયા અપને રબકે પાસ ગુનેહગાર હોકર તો ઉસકે વાસ્તે દોઝખ હૈ
લા યમૂતુ ફીહા વલા યહ઼્યા ૦ વ મંય યઅ્-તિહી મુઅ્-મિનન ક઼દ અ઼મિલસ઼
ન મરેગા ઉસમેં ઔર ન જિયેગા ઔર જો આયા ઉસકે પાસ ઇમાન વાલા હોકર
સ઼ાલિહ઼ાતિ ફ-ઉલાઁઇકા લહુમુદ દ-રજાતુલ ઉ઼લા ઠ઼ જન્નાતુ અ઼દનિન
નેકિયાં કરકે તો ઉન લોગોંકે લિયે દરજે હૈ બુલંદ બહિશતેં હમેશા રેહનેકી,
તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા b વ ઝ઼ાલિકા જઝાઁઉ
બેહતી હૈ ઉનકે નીચેસે નેહરેં, હમેશા રહેંગે ઉસમેં ઔર યે બદલા હૈ ઉસકા
મન તઝક-કા ઠ઼ વ લ-ક઼દ અવ-હ઼યનાઁ ઇલા મૂસાઁ ઠ઼ અન અસ્રિ ૬
જિસને પરહેઝગારી કી ઔર વહી ભેજી હમને મૂસાકો કે રાતો રાત લે જાઓ ૧૨
બિ-ઇ઼બાદી ફદ઼્રિબ લહુમ ત઼રીકન ફિલ બહ઼્રિ ય-બ-સલ ૪ લા તખ઼ાફુ
મેરે બન્દોં કો ફિર રાસ્તા બના દિયા સમન્દરમેં (અસા માર કર) સુખા ન ખૌફ કર
દ-રકંવ વલા તખ઼્શા ૦ ફ-અત-બ-અ઼હુમ ફિર-અ઼વનુ બિ-જુનૂદિહી
આ પકળનેકા ઔર ન ડર (ડૂબનેસે) ફિર પીછા કિયા ઉનકા ફિરઔનને અપને લશકર સમેત,
ફ-ગ઼શિ-યહુમ મિનલ યમ્મિ મા ગ઼શિ-યહુમ ઠ઼ વ અ-દ઼લ્લા ફિર-અ઼વનુ
ફિર ડુબો લિયા ઉનકો દરિયા (કી મવજોંને) જૈસા કે ઢાંપ લિયા ઉનકો ઔર ગુમરાહ કિયા ફિરઔનને

તફસીર : (૧) જાદૂગરો નિશાનીઓ જોઈ સમજ્યા હતા કે આ જાદૂ નથી તેથી મુકાબલો કરવા રાજી ન હતા પરંતુ ફિરઓન જે શિક્ષાથી તેમને ડરાવતો હતો તે શિક્ષા કરી શક્યો નહિં કેમકે પોતે દિલમાં મૂસા (અ.)ની નિશાનીઓથી ડરી ગયો હતો.

قَوْمَهٗ وَمَا هَدٰى ۝٧٩ يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اَنْجَيْنٰكُمْ
مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوٰعَدْنٰكُمْ جَانِبَ الطُّوْرِ الْاَيْمَنَ
وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ۝٨٠ كُلُوْا مِنْ
طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيْهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۚ وَمَنْ يَّحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ
هَوٰى ۝٨١ وَاِنِّيْ لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدٰى ۝٨٢ وَمَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ
يٰمُوْسٰى ۝٨٣ قَالَ هُمْ اُولَآءِ عَلٰٓى اَثَرِيْ وَعَجِلْتُ
اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ۝٨٤ قَالَ فَاِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ
مِنْ بَعْدِكَ وَاَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٨٥ فَرَجَعَ
مُوْسٰٓى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۚ قَالَ يٰقَوْمِ
اَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۚ اَفَطَالَ
عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُّمْ اَنْ يَّحِلَّ عَلَيْكُمْ

ક઼વ-મહૂ વમા હદા ૦ યા બની ઈસ્રાઈલા
અપની કૌમકો ઔર ઉનકો નેક રાહ ન બતાઈ અય બની ઈસ્રાઈલ
ક઼દ અન્જયનાકુમ મિન઼ અ઼દુવ્વિકુમ
બચા લિયે હમને તુમકો તુમ્હારે દુશમન સે
વ વા-અ઼દનાકુમ઼ જાનિબત઼ તૂરિલ
ઔર વાદા કિયા હમને તૂર પહાળ કી દાહની તરફ
અય-મના વ નઝ-ઝલના અ઼-લયકુમુલ
(તવરેત દેનેકા) ઔર ઉતારા હમને તુમ પર
મન્ના વસ્સલ્વા ૦ કુલૂ મિન઼ ત઼યયિબાતિ
મન્ન ઔર સલવા ખાઓ પાકીઝા ચીઝેં જો
મ઼ા રઝક઼-નાકુમ વલા તત઼-ગ઼ંવ ફીહિ
રોઝી દી હમને તુમકો ઔર મત ઝિયાદતી કરો ઉસમેં (૧)
ફ-યહ઼િલ્લા અ઼-લયકુમ ગ઼-દ઼બી ૯ વ મંય
વરના ઉતરેગા તુમપર મેરા ગુસ્સા ઔર
મ ૪ યહ઼લિલ અ઼-લયહિ ગ઼-દ઼બી ફ-ક઼દ હવા ૦ વ ઈન્ની લ-ગ઼ફ-ફારુલ લિમન
જિસપર ઉતરા મેરા ગુસ્સા તો વો હલાક હુવા ઔર બેશક મેં બખ્શનેવાલા હું ઉસકો
તાબા વ આ-મના વ઼ અ઼મિલા સ઼ાલિહ઼ન સુમ્મહ-તદા ૦ વમા
જો તૌબા કરે ઔર ઈમાન લાવે ઔર કામ કરે અચ્છે ફિર હિદાયત પર કાયમ રહે. ઔર કયું જલદી કિયા
અઅ઼-જ-લ-કા અ઼ન ક઼વમિકા યા મૂસા ૦ ક઼ાલા હુમ ઉલાઇ અ઼લા અ-સ઼રી વ
તુમને (યાની આગે આ ગએ) અપની કૌમસે અય મૂસા (મૂસા) બોલે વો લોગ મેરે પીછે હૈ. ઔર
અ઼જિલ્તુ ઇ-લયકા રબ્બિ લિ-તર઼દ઼ા ૦ ક઼ાલા ફ-ઇન્ના ક઼દ ફ-તન્ના
જલ્દી ચલા આયા મેં તેરી તરફ અય મેરે રબ તાકે તુ રાઝી હો ફરમાયા હમને બલા મેં મુબતેલા કર દિયા
ક઼વ-મકા મિમ બઅ઼-દિકા વ અદ઼લ્લહુમુસ સામિરિય્ય ૦ ફ-ર-જઅ઼ા
તુમ્હારી કૌમ કો તુમહારે ચલે આને કે બાદ ઔર ગુમરાહ કર દિયા ઉનકો સામિરીને ફિર ઉલ્ટે લૌટ આએ
મૂસા ઇલા ક઼વમિહી ગ઼દ઼બાના અસિફા ۚ ક઼ાલા યા ક઼વમિ અ-લમ
મૂસા અપની કૌમકી તરફ ગુસ્સેમેં પછતાતે હુવે કહા અય મેરી કૌમ કયા
યઇ઼દકુમ રબ્બુકુમ વઅ઼-દન હ઼-સના ۚ અ-ફ-ત઼ાલા
નહી વાદા કિયા થા તુમસે તુમ્હારે રબને વાદા અચ્છા (૨) તો કયા લંબી
અ઼-લયકુમુલ અ઼હદુ અમ અ઼રત્તુમ અંય યહ઼િલ્લા અ઼-લયકુમ
હો ગઈ તુમપર મુદ્દત યા ચાહા તુમને કે ઉતરે તુમ પર

તફસીર : (૧) પવિત્ર વસ્તુઓનો ગેર ઉપયોગ કરી હદથી ન વધો. એના ઉપર ઈતરાજી ન કરો અને નેઅમતોને શરારત અને ના ફરમાનીનું સાધન ન બનાવો. (૨) હઝરત મૂસાને તવરાત આપવાનો વાયદો કર્યો હતો તો તૂર પહાડ પર ગયા ત્યાં ચાલીસ દીવસ લાગ્યા તો લોકો વાછરડા બનાવી તેને પુજવા લાગ્યા.

غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي ۝ قَالُوا مَا
أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا
مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى
السَّامِرِيُّ ۝ فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُ خُوَارٌ
فَقَالُوا هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ۝
أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ
لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِن
قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ ۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ
فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ۝ قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ
عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ۝ قَالَ يَا هَارُونُ مَا
مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝ أَلَّا تَتَّبِعَنِ ۖ أَفَعَصَيْتَ
أَمْرِي ۝ قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ۖ
إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

ગ઼-દ઼બુમ મિર રબ્બિકુમ ફ-અખ઼્લફતુમ
ગુસ્સા તુમ્હારે રબકી તરફસે, ઈસલિયે ખિલાફ કિયા તુમને
મવ-ઇ઼દી ○ ક઼ાલૂ મૉ અખ઼્લફના મવ-ઇ઼-દકા
મેરે વાદેકે વો બોલે નહીં ખિલાફ કિયા હમને તુમ્હારે વાદેકે
બિ-મલકિના વ લાકિન્ના હુમ્મિલ્નૉ
અપને ઈખ્તિયારસે વ લેકિન ઉઠવાયા ગયા થા હમસે
અવ-ઝારમ મિન ઝી-નતિલ ક઼વમિ ફ-ક઼ઝ઼ફ-
બોઝ ઝેવરકા (ફીરઔનકી) કૌમકે, સો ફેંક દિયા હમને
નાહા ફ-કઝ઼ાલિકા અલ્ક઼સ સામિ઼રિય્ય
ઉસકો ફિર ઈસી તરહ ડાલ દિયા (આગમેં ઉસકો) સામિરીને (૧)
ફ-અખ઼-ર-જા લહુમ ઇ઼જ-લન જ-સ-દલ લહૂ
ફિર બનાકર નિકાલા ઉનકે લિયે એક બછડા જિસકી આવાઝ
ખુવારુન ફ-ક઼ાલૂ હાઝ઼ૉ ઇલાહુકુમ વ ઇલાહુ
ગાંયકીસી થી, ફિર બોલેકે યે તુમ્હારાભી માબૂદ હે ઔર માબૂદ મ
મૂસા ○ ફ-નસી અ-ફલા ય-રવના અલ્લા યરજિઉ઼ ઇ-લયહિમ ક઼વલંવ ૪
મૂસાકાભી હે. ઔર ભૂલ ગએ (૨) મૂસાકે જો ઔર જગાહ ગએથે) (અય નબી) ક્યા વો નહીં દેખતે થે કે નહીં જવાબ દેતા વો ઉનકો
વલા યમલિકુ લહુમ દ઼ર-રંવ વલા નફ-અ઼ા વ લ-ક઼દ ક઼ાલા લહુમ હારૂનુ ૯
કિસી બાતકા ઔર નહીં ઈખ્તિયાર રખતા ઉનકે કિસી નુકસાન ઔર નફેકા ઔર કહાથા ઉનકો હારૂનને ૧૩
મિન ક઼બ્લુ યા ક઼વમિ ઇન્નમા ફુતિન્તુમ બિહ વ ઇન્ના રબ્બકુમુર રહ઼માનુ
પેહલેહી કે અય મેરી કૌમ સિર્ફ આઝમાઈશ કી ગઈ હે તુમ્હારી ઈસ બછડેકે ઝરીએ ઔર યકીનન તુમ્હારા રબ તો રહમાન હૈ,
ફત્તબિઊ઼ની વ અતીઊ઼ અમ્રી ○ ક઼ાલૂ લન નબ-રહ઼ા અ઼-લયહિ આ઼કિફીના
સો મેરી રાહપર ચલો ઔર મેરા કેહના માનો વો બોલે હમ બરાબર ઈસી પર જમે રહેંગે
હ઼ત્તા યરજિઅ઼ા ઇ-લયના મૂસા ○ ક઼ાલા યા હારૂનુ મા મ-ન-અ઼કા ઇઝ઼
જબતક લૌટકર ન આએં હમારે પાસ મૂસા કહા (મૂસાને) અય હારૂન કિસ ચીઝને રોકા તુમકો જબ
ર-અય-તહુમ દ઼લ્લૂ અલ્લા તત્તબિ-અ઼ન અ-ફ-અ઼-સ઼યતા અમ્રી ○
દેખા તુમને કે વો ગુમરાહ હો ગએ તો તુમને મેર પૈરવી ન કી! તો ક્યા નાફરમાની નહીં કી તુમને મેરે હુકમકી?
ક઼ાલા યબ્નઉમ્મા લા તઅ્-ખુઝ઼ બિ-લિહ઼-યતી વલા બિ રઅ્-સી
કહા (હારૂનને) અય મેરે ભાઈ ન પકળ મેરી ડાળ્હી ઔર ન મેરે સર (કેબાલ)
ઇન્ની ખ઼શીતુ અન તકૂલા ફર્રક઼તા બયના બની ઇસ્રાઈલા
મેં ડરા, કે તુમ કહોગે ફુટ ડાલદી તૂને બની ઈસ્રાઈલમેં

તફસીર : (૧) બની ઈસ્રાઈલે ફિરઓનની કૌમ પાસેથી ઘરેણા ઉછીના માંગી લીધા હતા. કે જેથી તેમને ખાત્રી થાય કે એમને લગન કરવું છે તેથી શહેર બહાર નીકળવા ચાહે છે નહિતર ફિરઓન શહેરથી બહાર નીકળવા ન દેત. (૨) હઝરત મૂસાને તૂર પર પાછા ફરતા વાર લાગી તો બની ઈસ્રાઈલને લાગ્યું કે ભૂલા પડી ગયા અથવા બીજી જગ્યાએ ચાલ્યા ગયા.

قَالَ أَلَمْ ١٦ ٤٤٤ طه

وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ۝
قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي
نَفْسِي ۝ قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ
تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ ۖ
وَانْظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ
لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ۝ إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ
اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝
كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ
آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۝ مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ
يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ۝ خَالِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَاءَ لَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ۝ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ۚ وَنَحْشُرُ
الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۝ يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ

વ લમ તરકુબ કૃવલી ૦ ક઼ાલા ફમા ખ઼ત્બુકા
ઓર યાદ ન રખી મેરી બાત (૧) (મુસાને) કહા અબ તેરી
યા સામિરિય્ય ૦ ક઼ાલા બસુરતુ બિમા
ક્યા હકીકત હૈ અય સામરી! બોલા (સામરી) દેખા મૈંને
લમ યબ્સુરૂ બિહી ફ-ક઼-બદ્તુ ક઼બ્દતમ
જો નહી દેખા ઔરોંને ઉસકો (યાની જિબ્રઈલકો ઘોડે પર સવાર
દેખા) ફિર ભર લી મૈંને એક મુઠ્ઠી (મીટ્ટીકી)
મિન અ-સરિર રસૂલિ ફ-ન-બઝ્તુહા
ઉનકે નીચેસે ઉસ રસુલ કે (યા'ની જિબ્રઈલકે ઘોડેકે પાંઉકે નીચેસે)
વ કઝ઼ાલિકા સવ્વલત લી નફ્સી ૦ ક઼ાલા
ફિર ડાલદી મૈંને ઉસકો (બછડેમેં) ઔર યેહી સલાહદી મુઝકો મેરે
ફઝ઼-હબ ફ-ઇન્ના લકા ફિલ હ઼યાતિ અન
જીને (૨) કહા (મુસાને) દુર હો તેરે લિયે ઝિન્દગીમેં યે (સઝા) હે કે
તકૂલા લા મિસાસા ✓ વ ઇન્ના લકા
કેહતા ફિરે તુ કે મુઝકો હાથ ન લગાના ઔર તેરે લિયે એક
મવ-ઇ઼દલ લન તુખ઼્લ-ફહ ૮ વન્ઝુ઼ર ઇલા ઇલાહિકલ લઝ઼ી ઝ઼ુલતા અ઼-લયહિ
વાદા હે (મુકર્રર) ખિલાફ ન કિયા જાએગા ઉન ચીઝોંસે વો ઔર દેખ અપને માબૂદકો જિસપર તૂ જમા
આ઼કિફા ૮ લ-નુહ઼રરિક઼ન્નહૂ સુમ્મા લ-નનસિફ઼ન્નહૂ ફિલ યમ્મિ નસ્ફા ૦ ઇન્નમા
બૈઠા થા. હમ જલાદેંગે ઉસકો ફિર બિખેર દેંગે ઉસકો દરિયામેં ઉળાકર (૩) તુમ્હારા
ઇલાહુકુમુલ્લાહુલ લઝ઼ી લા ઇલાહા ઇલ્લા હુ ૮ વસિઆ઼ કુલ્લા શયઇન ઇ઼લ્મા ૦
માબૂદ તો વોહી અલ્લાહ હૈ જિસકે સિવા કોઈ માબૂદ નહી સમા લિયા હે હર ચીઝકો ઉસને ઈલ્મમેં
કઝ઼ાલિકા નકુસ્સુ અ઼-લયકા મિન અમ્બાઇ મા ક઼દ સબક઼ ૮ વ ક઼દ આ-તયનાકા
ઈસી તરહ સુનાતે હૈં હમ તુમકો ઉનકે અહવાલ જો પેહલે ગુઝર ચુકે ઔર દિયા હમને
મિલ લદુન્ના ઝ઼િકરા ૯ મન અઅ઼-રદ઼ા અ઼ન્હુ ફ-ઇન્નહૂ યહ઼મિલુ યવ-મલ
તુમકો અપને પાસસે કુરઆન જો કોઈ મુંહ ફેરલે ઉસસે સો વો ઉઠાએગા
ક઼િયા-મતિ વિઝરા ૮ ખ઼ાલિદીના ફીહ ૮ વ સાઆ લહુમ યવ-મલ
કયામતકે દિન એક ભારી બોઝ (અઝાબકા) સદા રહેંગે ઉસમેં ઔર બુરા હૈ ઉનકે લિયે
ક઼િયા-મતિ હ઼િમલા ૮ યવમા યુન્ફખુ ફિસ્ સૂરિ વ નહ઼શુરુલ
કયામતમેં વો બોઝ ઉઠાનેકા જિસ દિન ફૂંકા જાએગા સૂર ઔર ઉઠાએંગે હમ
મુજરિમીના યવ-મઇઝ઼િન ઝ઼ુરકા ૯ ય-તખ઼ા-ફતૂના બય-નહુમ ઇન
ગુનેહગારોંકા ઉસ દિન નીલી આંખોંસે (૪) ચુપકે ચુપકે કેહતે હોંગે આપસમેં નહી

તફસીર: (૧) હઝરત મૂસા તૂર પર જતા પોતાના ભાઈ હારૂનને નસીહત કરી ગયા હતા કે સૌને એક સંપથી રાખજો તેથી તેમણે વાછરડાની પુજા કરનારાઓનો મુકાબલો કર્યો નહિ. સમજાવ્યા તેઓ ન સમજ્યા. (૨) જ્યારે બની ઈસરાઈલ સમુદ્રમાં પેઠા અને પાછળથી ફિરઓન ફોજ સહિત ઘુસી પડયો તો હઝરત જિબ્રઈલ વચ્ચે પડી ગયા કે જેથી આ ફોજ બની ઈસરાઈલ સુધી પહોચી શકે નહિ સામિરીએ ઓળખી લીધા કે આ જિબ્રઈલ છે. તો તેમના ઘોડાના પગ તળેથી તેણે એક મુઠ્ઠી ભરીને ધૂળ લઈ લીધી જે સોનાના વાછરડામાં નાખી દીધી કાફિરો પાસેથી ધોકાબાજીથી લીધેલા માલ એ સોનામાં બરક્તવાળી માટી પડવાથી સત્ય અને અસત્ય ભેળસેળ થઈ એક વિચિત્ર વાત પૈદા થઈ કે તેમાં પ્રાણી જેવો અવાજ નીકળવા લાગ્યો. એવી વસ્તુઓથી અળગા રહેવું જોઈએ કારણ કે એથી શિર્ક વધી ઇમાન બગડે છે. ↗

↗ (૩) દુનિયામાં તેને એજ શિક્ષા મળી કે બની ઈસરાઈલના લશ્કરથી બહાર જુદોજ રહેતો હતો કદાચ તે કોઈને મળતો અથવા કોઈ તેને અડકતુ તો તરતજ બન્નેને તાવ ચઢી
જતો તેથી લોકોને દૂર રહેવા કેહતો તેણે સૌને પોતાની તરફ ખેચવા જે કામ કર્યુ તેની શિક્ષામાં કુદરતે તેને તુચ્છ અને અદ્ભુત બનાવી દીધો. અટલ વાયદાથી મુરાદ
આરિતનો અઝાબ છે અથવા દજ્જાલનું નીકળવું છે તે પણ યહુદીઓમાં તેનાજ ૪ મ ફસાદની પુર્ણાહુતી કરશે. અમાચનો અઝાબ છે અથવા દજ્જાલનું નીકળવું ➝

لَبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا ۝ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُوْلُوْنَ اِذْ يَقُوْلُ
اَمْثَلُهُمْ طَرِيْقَةً اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا ۝ وَيَسْـَٔلُوْنَكَ
عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّيْ نَسْفًا ۝ فَيَذَرُهَا
قَاعًا صَفْصَفًا ۝ لَّا تَرٰى فِيْهَا عِوَجًا وَّلَآ اَمْتًا ۝
يَوْمَئِذٍ يَّتَّبِعُوْنَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهٗ ۚ وَخَشَعَتِ
الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا ۝
يَوْمَئِذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ
وَرَضِيَ لَهٗ قَوْلًا ۝ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا
خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِهٖ عِلْمًا ۝ وَعَنَتِ الْوُجُوْهُ
لِلْحَيِّ الْقَيُّوْمِ ۭ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝ وَمَنْ
يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخٰفُ
ظُلْمًا وَّلَا هَضْمًا ۝ وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا
وَّصَرَّفْنَا فِيْهِ مِنَ الْوَعِيْدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ

લબિસ્તુમ ઈલ્લા અશ્રા ૦ નહ્નુ અઅ્-લમુ
રહે તુમ (કબ્રોમેં) મગર દસ દિન (૧) હમ ખૂબ જાનતે
બિમા યકૂલૂના ઈઝ યકૂલુ અમ-સુલુહુમ
હૈ જો કુછ વો કેહતે હૈ જબ કહેગા ઉનમેંકા બેહતર
તરી-કતન ઈલ લબિસ્તુમ ઈલ્લા
તરીકેવાલા નહીં રહે તુમ મગર એક દિન (કબ્રમેં) (૨)
યવ-મા ૦ વ યસ્અલૂ-નકા અનિલ જિબાલિ ૬
ઔર (અય નબી) પૂછતે હૈ તુમસે પહાળોંકા હાલ ૧૪
ફકુલ યનસિફુહા રબ્બી નસ્ફા ૦ ફ-ય-ઝરુહા
સો કેહ દો કે બિખેર દેગા ઉનકો મેરા રબ ઉળાકર ફિર કર
કા-અન સફ-સફલ ૦ લા તરા
છોળેગા ઝમીનકા મયદાન સાફ નહીં દેખેગા
ફીહા ઈ-વજંવ વલા અમ્તા ૦ યવ-મઈઝિંય
તું ઉસમેં મોળ ઔર ન ટીલા ઉસ દિન પીછે દોળેંગે મ
યત્તબિઊનદ દાઈયા લા ઈ-વ-જા લહ ૮ વ ખ-શ-અતિલ અસ્વાતુ લિર ૪
પુકારને વાલેકે ઉસકે પાસ કિસીકા ટેળ્હાપન નહીં ચલેગા ઔર નીચી હો જાએગી આવાઝેં
રહમાનિ ફલા તસ્મઉ ઈલ્લા હમ્સા ૦ યવ-મઈઝિલ લા તન્ફઉશ શફા-અતુ
રહમાનકે (ડરસે) ફિર નહીં સુનેગા તુ મગર આવાઝ આહિસ્તા ઉસ દિન નહીં ફાયદા દેગી સિફારિશ
ઈલ્લા મન અઝિના લહુર રહમાનુ વ રદિયા લહૂ કવ-લા ૦ યઅ્-લમુ મા બય-ના
મગર જિસકો ઈજાઝત દી રહમાનને ઔર પસંદ કી ઉસકી બાત (૩) જાનતા હૈ વો (યાની અલ્લાહ)
અય-દીહિમ વમા ખલ્ફહુમ વલા યુહીતૂના બિહી ઈલ્મા ૦ વ અ-નતિલ
જો કુછ ઉનકે આગે હૈ ઔર જો કુછ ઉનકે પીછે હૈ ઔર નહીં ઘેર સકતે ઉસકો માલૂમ કરકર ઔર ઝુક જાએંગે
વુજૂહુ લિલ હયયિલ કય્યૂમ ૦ વ કદ ખાબા મન હ-મ-લા ઝુલ્મા ૦ વ મંય
મુંહ આગે ઉસ ઝિન્દા હમેશા રેહનેવાલેકે, ઔર ખરાબ હુવા જિસને બોઝ ઉઠાયા ઝુલ્મકા ઔર જો કોઈ
યઅ્-મલ મિનસ સાલિહાતિ વહુવા મુઅ્-મિનુન ફલા યખાફુ
કરે કુછ ભલાઈયાં ઔર વો મુઅમિન હૈ તો નહીં હૈ ડર ઉસકો
ઝુલ્મંવ વલા હદ્મા ૦ વ કઝાલિકા અન્ઝલનાહુ કુર-આનન
બે ઈન્સાફીકા ઔર ન નુકસાંન પહુંચનેકા (૪) ઔર ઈસી તરહ ઉતારા હમને ઉસકો કુરઆન
અ-રબિય્યંવ વ સર્રફના ફીહિ મિનલ વઈદિ લઅલ્લહુમ યત્તકૂના
અરબી ઝબાનમેં ઔર ફેર ફેરકર સુનાઈ હમને ઉસમેં ડરાનેકી બાતેં તાકે વો ડરેં.

➡ પેજ (૪૪૪) ની તફસીર : છે તે પણ યહુદીઓમાં તેનાજ ફસાદની પુર્ણાહુતી કરશે. અમારા પયગંબર (સ.) માલની વહેંચણી કરતા હતા. એક માણસે કહ્યું કે ઈન્સાફથી બાંટજો ફરમાવ્યું એના જાતા બીજા લોકો નીકળશે જે ખારજી હશે જે પોતાના સરદારોના કામમાં મેણો મારશે ને એમજ બન્યું (૪) ક્યામતના દીવસે કાફિરો આંધળા હશે અથવા કદરૂપા લાગવા માટે એવી લીલી આંખો હશે.
પેજ (૪૪૫) ની તફસીર : (૧) દુનિયામાં રહેવાનું અગર કબરમાં રહેવાની મુદ્દત દસ દિવસ જેટલીજ લાગશે. (૨) એટલે તેઓનું છાના છાના કેહવું પણ ખુદાપાક પાસે છુપું રહેનાર નથી. (૩) ખુદાપાકના તરફથી જેને ભલામણની પરવાનગી મળે તેજ ભલામણ કરી શકશે. (૪) એટલે જે મોમિન હશે તેના ઉપર ઝુલ્મકે નુકસાન નહિ થાય અલ્લાહ પાકને ત્યાં તો દરેકને માટે સંપુર્ણ ન્યાય છે.

قال الم ۴۴٦

اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۝ فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۚ
وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّقْضٰٓى اِلَيْكَ
وَحْيُهٗ ۡ وَقُلْ رَّبِّ زِدْنِىْ عِلْمًا ۝ وَلَقَدْ عَهِدْنَآ اِلٰٓى
اٰدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِىَ وَلَمْ نَجِدْ لَهٗ عَزْمًا ۝ وَ
اِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ
اِبْلِيْسَ ۭ اَبٰى ۝ فَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ
وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى ۝
اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوْعَ فِيْهَا وَلَا تَعْرٰى ۝ وَاَنَّكَ
لَا تَظْمَؤُا فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى ۝ فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ
الشَّيْطٰنُ قَالَ يٰٓاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ
الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلٰى ۝ فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ
لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ
૬ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ۚ وَعَصٰٓى اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى ۝ ثُمَّ

અવ યુહ્દિસુ લહુમ ઝિકરા ૦ ફ-ત્આ-
યા પૈદા કરે (યે કુરઆન) ઉનકે લિયે નસીહત પસ આલીશાન
લલ્લાહુલ મલિકુલ હક્ક઼ ૯ વલા તઅ્જલ
હૈ અલ્લાહ જો સચ્ચા બાદશાહ હૈ ઔર જલ્દી મત કીજીયે
બિલ કુરઆનિ મિન ક઼બલિ અંય યુક઼્દા
(કુરઆન કે લેને) મેં ઈસસે પેહલે કે પૂરી કી જાવે
ઇ-લયકા વહ્યુહ ; વ કુર રબ્બિ ઝિદની
તુમ્હારી તરફ વહી ઉસકી ઔર કહો અય મેરે રબ ઝિયાદા
ઇલ્મા ૦ વ લ-ક઼દ અ઼હિદના ઈલા આ-દમા
દે મુઝકો ઇલ્મ (૧) ઔર હુકમ દે દિયા થા હમને આદમકો
મિન ક઼બ્લુ ફ-નસિયા વ લમ નજિદ લહૂ
પેહલે હી, મગર વો ભુલ ગએ ઔર નહીં પાયા હમને ઉનમેં
અ઼ઝમા ૦ વ ઇઝ઼ કુલના લિલ મલાઇ-કતિસ-
૧૫ મઝબૂત ઈરાદા (ખિલાફકા) (૨) ઔર જબ કહા હમને ફરિશ્તોંસે
મ જુદૂ લિ-આ-દમા ફ-સ-જદૂ ઇલ્લા ઇબ્લીસ ७ અબા ૦ ફ-કુલના
કે સજદા કરો આદમકો તો સજદા કિયા ઉન્હોંને મગર શૈતાનને ઈન્કાર કિયા. ફિર કહા હમને
૪ યા આ-દમુ ઇન્ના હાઝ઼ા અ઼દુવ્વુલ લકા વ લિ-ઝવજિકા ફલા યુખ઼રિજન્નકુમા
અય આદમ બેશક યે દુશમન હૈ તેરા ઔર તેરી ઔરતકા સો ન નિકલવા દે
મિનલ જન્નતિ ફ-તશ્ક઼ા ૦ ઇન્ના લકા અલ્લા તજૂઆ ફીહા
તુમકો જન્નતસે, ફિર તુમ તકલીફમેં પળ જાઓ. તુમ્હારે લિયે જન્નતમેં યે હૈ કે ન ભુખે રહો તુમ ઉસમેં
વલા તઅ્રા ૦ વ અન્નકા લા તઝ્મઉ ફીહા વલા તદ્હા ૦ ફ-વસ્વસા
ઔર ન નંગે ઔર યે કે ન પ્યાસે રહો તુમ ઉસમેં ઔર ન ધુપ મેં તપોગે ફિર જીમેં
ઇ-લયહિશ શયત઼ાનુ ક઼ાલા યા આ-દમુ હલ અદુલ્લુકા અ઼લા શ-જ-રતિલ
ડાલા ઉનકે શૈતાનને, કહા અય આદમ મેં બતાઉં તુઝકો દરખ્ત સદા ઝિન્દા
ખુલદિ વ મુલકિલ લા યબ્લા ૦ ફ-અ-કલા મિન્હા ફ-બ-દત લહુમા
રેહનેકા, ઔર બાદશાહી જો પુરાની ન હો ફિર ખા લિયા દોનોંને ઉસમેંસે ફિર ઝાહિર
સવ-આતુહુમા વ તુ઼ફિક઼ા યખ઼્સિફાનિ અ઼-લયહિમા મિંવ વ-રક઼િલ જન્નહ ;
હો ગઈ ઉનકી શર્મગાહેં ઔર ચિપકાને લગે અપને ઉપર પત્તે જન્નતકે (દરખ્તોંકે)
વ અ઼સા આ-દમુ રબ્બહૂ ફ-ગ઼વા ૦ સુમ્મજ-
ઔર આદમસે અપને રબકે હુકમમેં લગઝિશ વાકેઅ હુઈ તો જો મતલબ ચાહા થા ઉસકી રાહ ન પાઈ

તફસીર : (૧) હઝરત જિબ્રઈલ (અ.) જે કાંઈ આયત કે સૂરત લઈને આવતા તો તેમના પઢવાની સાથેજ હઝરત (સ.) પણ પઢતા હતા કે ભૂલી જવાય નહિં પણ એમાં આપને તકલીફ થતી તો એમ કરવાથી હઝરત (સ.)ને રોક્યા હતા. અને ફરમાવ્યું હતું કે એમ ઉતાવળ કરો નહિં અને યાદ ન રેહવાની ધાસ્તી ન રાખો. કુરઆન યાદ કરાવી દેવું અને લોકો સુધી પહુંચાડી આપવું અમારે શિરે છે પરંતુ બંદા બશર છે કદાચ પ્રથમ કરેલી સૂચના ભૂલી ગયા હશે તેથી ફરી તાકીદ કરી અને ભૂલી જવાપર હઝરત આદમનો હાલ બયાન કર્યો. (૨) એજ કે મનાઈ કરેલા દાણાનેજ ભુલીને ખાઈ ગયા. એટલે કાયમ ન રહ્યા.

اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ۝ قَالَ اهْبِطَا
مِنْهَا جَمِيْعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ
مِّنِّىْ هُدًى ۙ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ۝
وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِىْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِيْشَةً
ضَنْكًا وَّنَحْشُرُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ۝ قَالَ رَبِّ لِمَ
حَشَرْتَنِىْۤ اَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيْرًا ۝ قَالَ كَذٰلِكَ
اَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيْتَهَا ۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ۝
وَكَذٰلِكَ نَجْزِىْ مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ؕ
وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ۝ اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ
كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ يَمْشُوْنَ فِىْ
مَسٰكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِى النُّهٰى ۝ ع
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَّ
اَجَلٌ مُّسَمًّى ۝ فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ

તબાહુ રબ્બુહૂ ફ-તાબા અ્-લયહિ વ
ફિર નવાઝા ઉનકો ઉનકે રબને, ફિર તવજ્જુહકી ઉસપર ઔર
હદા ૦ કા-લહબિતા મિન્હા જમીઅ્મ
રાહ પર લે આયા ફરમાયા (ખુદાને) ઉતરો દોનોં યહાંસે એક સાથ
બઅ્-દુકુમ લિ-બઅ્-દિન અ્દુવ્વ ૮ ફ-ઈમ્મા
તુમમેંસે એક દૂસરેકા દુશમન હોગા. ફિર જબ
યઅ્-તિ-યન્નકુમ મિન્ની હુદન ૪ ફ-મનિત
આએ તુમ્હારે પાસ મેરી તરફસે હિદાયત તો જો શખ્સ ચલેગા
ત-બ-અ્ા હુદાયા ફલા યદિલ્લુ વલા યશ્કા ૦
મેરી હિદાયત પર તો વો ન બેહકેગા ઔર ન તક્લીફમેં પળેગા (૧)
વ મન અઅ્-રદા અ્ન ઝિકરી ફ-ઈન્ના
ઔર જિસને મુંહ ફેરા મેરી યાદસે, તો ઉસકે
લહૂ મઈ-શતન દ્-ન્કંવ વ નહ્શુરુહૂ
લિયે ગુઝરાન તંગ હૈ, ઔર ઉઠાએંગે હમ ઉસકો મ
યવ-મલ ક્યિા-મતિ અઅ્-મા ૦ કાલા રબ્બિ લિમા હ્-શર-તની અઅ્-મા વ કદ ૪
કયામત કે દિન (કબ્રસે) અંધા વો કહેગા અય મેરે રબ કયોં ઉઠાયા તુને મુઝકો અંધા, ઔર મેં
કુન્તુ બસીરા ૦ કાલા કઝાલિકા અ-તત્કા આયાતુના ફ-નસી-તહા ૮ વ
તો દેખતા થા. ફરમાએગા (ખુદા) ઈસીતરહ આઈ તેરે પાસ આયતેં હમારી ફિર ભુલા દિયા તુને ઉનકો, ઔર
કઝાલિકલ યવમા તુન્સા ૦ વ કઝાલિકા નજ-ઝી મન અસ-રફા વ લમ
યુંહી આજ ભુલા દિયા જાએગા તું (૨) ઔર ઈસી તરહ બદલા દેતે હૈં હમ ઉસકો જો હદસે નિકલ ગયા ઔર ઈમાન
યુઅ્-મિમ બિ-આયાતિ રબ્બિહ ♭ વ લ-અ્ઝાબુલ આખિ્-રતિ અશદ-દુ
ન લાયા આયતોં પર અપને રબકી ઔર અઝાબ આખેરતકા બહુત સખ્ત હૈ
વ અબ્કા ૦ અ-ફ-લમ યહદિ લહુમ કમ અહ-લકના કબ્લહુમ મિનલ
ઔર બહુત બાકી રેહનેવાલા હૈ (૩) તો કયા હિદાયત ન હુઈ ઉનકી (ઈસસેભી) કિતની હલાક કરદી હમને ઉનસે પેહલે
કુરૂનિ યમશૂના ફી મસાકિનિહિમ ♭ ઈન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયાતિલ લિ-
જંમાઅતેં કે ચલતે ફિરતે હૈ વો ઉનકે અપને મકાનોંમેં યકીનન ઈસમેં બહુતસી નિશાનિયાં હૈ અકલવાલોંકે
ઉલિન નુહા ૬ વ લવ-લા કલિ-મતુન સ-બ-કત મિર રબ્બિકા લ-કાના લિઝામંવ ૯
લિયે. ઔર અગર ન હોતી એક બાત કે નિકલ ચુકી તેરે રબકી તરફસે તો હો ગયા હોતા અઝાબ ૧૬
વ અ-જલુમ મુસમ્મા ૬ ફસ્બિર અ્લા મા યકૂલૂના વ સબ્બિહ્
લાઝિમ ઔર ન હોતા વાદા મુકર્રર કિયા ગયા. (૪) તો સબ્ર કરો જો વો કેહતે હૈં ઉસ પર ઔર પબ્હતે રહો હમ્દ કે સાથ

તફસીર: (૧) તેથી જ આદમ (અ.)ની ઔલાદમાં એક બીજાની દુશ્મની છે જેવી રીતે આપસમાં સંપ કરીને ગુનોહ કર્યો તેવીજ રીતે તે સંપનો બદલો મળ્યો કે ઔલાદ આપસમાં દુશ્મન થઈ. (૨) આયતોને ભૂલવી નાખી એટલે તેના મુજબ અમલ ન કર્યો અને યકીન લાવ્યા નહિં અને સદા આંધળા સમાન રહ્યા. હઝરત (સ.) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના સૌ ગુનાહ મને દેખાડવામાં આવ્યા તો એથી મોટો કોઈ ગુનોહ જોયો નથી કે કુર્આનની કોઈ આયત કોઈ માણસને યાદ થઈ ફરી તેણે (બેપરવાઈથી) તેને ભુલાવી નાખી. (૩) એટલે આ આંધળા થવાનો અઝાબ તો કયામતમાં થશે. ફરી દોઝખમાં ગયા પછી તેથી વધારે અઝાબ થશે જેનો કંઈજ પાર નથી. (૪) એટલે ખુદાપાકે તેઓને મોહલત આપવાની વાત નિર્માણ કરી છે તેથી જ બચી રહ્યા છે.

بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوْعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوْبِهَا ۚ
وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ
تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ
اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ لِنَفْتِنَهُمْ
فِيْهِ ۭ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿١٣١﴾ وَاْمُرْ اَهْلَكَ
بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۭ لَا نَسْئَلُكَ رِزْقًا ۭ نَحْنُ
نَرْزُقُكَ ۭ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾ وَقَالُوْا لَوْلَا
يَاْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ۭ اَوَلَمْ تَاْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِى
الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ﴿١٣٣﴾ وَلَوْ اَنَّآ اَهْلَكْنٰهُمْ بِعَذَابٍ مِّنْ
قَبْلِهٖ لَقَالُوْا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا
فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَّذِلَّ وَنَخْزٰى ﴿١٣٤﴾
قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوْا ۚ فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ
اَصْحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدٰى ﴿١٣٥﴾

બિ-હ઼મ્દિ રબ્બિકા ક઼બ્લા તુલૂઇ઼શ શમ્સિ
ખુબિયાં અપને રબકી પેહલે સૂરજ નિકલનેસે,
વ ક઼બ્લા ગુરૂબિહા ૮ વ મિન આનાઇલ લયલિ
ઔર પેહલે સૂરજ ગુરૂબ હોનેસે ઔર કુછ ઘળીયોંમેં રાતકી
ફ-સબ્બિહ઼ વ. અત઼રાફન નહારિ
પળ્હતે રહો, ઔર દિનકે દોનોં કિનારોંમેં ભી
લ-અ઼લ્લકા તરદ઼ા ૦ વલા તમુદ-દન્ના
(પળ્હતે રહો), તાકે તુમ ખુશ હો. (૧) ઔર મત લંબી કરો
અ઼ય-નય-કા ઇલા મા મત્તઅ઼ના બિહી
અપની આંખેં ઉસ ચીઝ પર જો ફાયદા ઉઠાનેકો દી હમને
અઝ-વાજમ મિન્હુમ ઝહ-રતલ હ઼યાતિદ
લોગોંકો ઉનમેં રૌનક દુન્યાકી
દુન્યા ૪ લિ-નફતિ-નહુમ ફીહ b વ રિઝ્કુ
ઝિન્દગીકી, તાકે આઝમાવેં હમ ઉનકો ઉસમેં ઔર રોઝી દી

મ
૪ **રબ્બિકા ખ઼યરુંવ વ અબ્ક઼ા ૦ વઅ્-મુર અહ-લકા બિસ઼ સ઼લાતિ વસ઼્તબિર.**
હુઈ તુમ્હારે રબકી બેહતર હૈ ઔર બાકીં રેહનેવાલીં હૈ ઔર હુકમ કરો અપને ઘરવાલોંકો નમાઝકા, ઔર ખુદભી
અ઼-લયહા b લા નસ-અલુકા રિઝ્ક઼ા b નહ઼નુ નર-ઝુકુક b વલ આ઼ક઼િ-બતુ
કાયમ રહો ઉસપર હમ નહીં માંગતે તુમસે રોઝી, (બલ્કે) હમ રોઝી દેતે હૈં તુમકો, ઔર અચ્છા અન્જામ
લિત તક઼વા ૦ વ ક઼ાલૂ લવ-લા યઅ્-તીના બિ-આ-યતિમ મિર રબ્બિહ b
હૈ પરહેઝગારોંકા (૨) ઔર કેહતે હૈ વો કયું નહી લે આતે હમારે પાસ કોઈ નિશાની અપને રબકી તરફસે
અ-વ-લમ તઅ્-તિહિમ બય્યિ-નતુ મા ફિસ઼ સુહુફિલ ઊલા ૦ વ઼ લવ અન્ના
તો કયા નહીં આઈ ઉનકે પાસ કોઈ નિશાની અગલી કિતાંબોંમેંકી? (૩) ઔર અગર હમ હલાક
અહ-લકનાહુમ બિ-અ઼ઝ઼ાબિમ મિન ક઼બ્લિહી લ-ક઼ાલૂ રબ્બના લવ-લા
કર દેતે ઉનકો કિસી અઝાબસે ઈસસે પેહલે (યાની કુરઆન આને સે પેહલે) તો કેહતે અય હમારે રબ કયું ન
અર-સલ-તા ઇ-લયના રસૂલન ફ-નત્તબિઅ઼ા આયાતિકા મિન ક઼બ્લિ અન
ભેજા. તુને હમારે તરફ કોઈ રસૂલ કે ચલતે હમ તેરે અહકામ પર
નઝ઼િલ્લા વ નખ઼ઝા ૦ કુલ કુલ્લુમ મુ-ત઼-રબ્બિસુન ફ-ત-રબ્બસૂ ૮
ઝલીલ ઔર રુસ્વા હોનેસે પેહલે (અય નબી) કેહ દોં હમ મુન્તઝિર હૈં તો તુમભી મુન્તઝિર રહો.
૯ **ફ-સ-તઅ઼-લમૂના મન અસ઼્હ઼ાબુસ઼ સ઼િરાતિ઼સ સવિય્યિ વ મનિહ-તદા ૬**
૧૭ સો અનકરીબ જાન લોગે તુમ, કોન હૈ સીધી રાહવાલે, ઔર કિસને હિદાયત પાઈ.

તફસીર : (૧) એ વખતે તસ્બીહ પઢવામાં પાંચે નમાઝો પણ શામિલ થઈ ગઈ કેમકે રૂકૂઅ અને સિજદહમાં તસ્બીહ પઢવામાં આવે છે અને આપ (સ.)ના રાજી થવાથી મતલબ એ છે કે દુનિયામાં આપની ઉમ્મતને મદદ મળશે અને આખિરતમાં આપની શફાઅતથી ગુનાહોની બક્ષિશ થશે. (૨) દુનિયાના માલિકો ગુલામથી રોજીની કમાણી ચાહે છે પણ ખુદાપાક તો બંદાઓથી બંદગી ચાહે છે અને રોજી પોતે આપે છે. (૩) એટલે આગલી આકાશી કિતાબોમાં આખર ઝમાના ના રસૂલની તથા કુરઆન મજીદની ભવિષ્યવાણી છે અથવા એ મતલબ કે આગલા પયગંબરોની નિશાની બસ છે આ રસૂલ તેજ વાતોની તાકીદ કરે છે. કોઈ નવી વાત પોતાની તરફથી કેહતા નથી. અથવા એ નિશાની કે આગલી કિતાબોના માફક્જ કિસ્સા સ્પષ્ટ બયાન કરે છે.

(٢١) سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ (٧٣)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ مُّعْرِضُوْنَ
مَا يَأْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ
وَهُمْ يَلْعَبُوْنَ ۝ لَاهِيَةً قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى ۖ
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۚ اَفَتَاْتُوْنَ
السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ۝ قٰلَ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ
فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ بَلْ
قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرٰىهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۖ
فَلْيَأْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ ۝ مَآ اٰمَنَتْ
قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا ۚ اَفَهُمْ يُؤْمِنُوْنَ ۝
وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ
فَسْـَٔلُوْٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

સૂરતુલ અમ્બિયાઅ

સૂરએ અમ્બિયા મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૧૨) આયતેં હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહ કે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

ઈક્‌-ત-ર-બા લિન નાસિ હિ઼સાબુહુમ
નઝદીક આ ગયા લોગોંકે લિયે હિસાબ ઉનકા
વહુમ ફી ગ઼ફ-લતિ઼મ મુઅ્‌-રિદ્દૂન ૦ **મા**
ઔર વો ગફલતમેં પળે મુંહ ફેર રહે હૈં. નહી આતી
યઅ્‌-તીહિમ મિન ઝિ઼કરિમ મિર રબ્બિહિમ
ઉનકે પાસ કોઈ નસીહત ઉનકે રબકી તરફસે
મુહ્‌-દસિ઼ન ઇલ્લસ-ત-મઊ઼હુ વહુમ
નઈ મગર સુનતે હૈ ઉસકો ઔર વો
યલ-અ઼બૂન ૦ લાહિ-યતન કુ઼લૂબુહુમ ૦ વ અસર્‌રુન નજ-વલ ૦ લઝ઼ીના ઝ઼ુ-લમૂ ૦
ખેલમેં મ઼શગુલ હૈં. ગફલતમેં હૈ દિલ ઉનકે. ઔર છુપાકર કી મસલેહત બે ઈનસાફોં ને
હલ હાઝ઼ા ઇલ્લા બ-શરુમ મિસ્લુકુમ ૦ અ-ફ-તઅ્‌-તૂનસ સિહ઼રા વ અન્તુમ
નહી હૈ યે (યાની હઝરત મુહમ્મદ) મગર આદમી હૈ તુમહી જૈસા. કયા ફીર ભી ફંસતે હો જાદૂમેં ઔર તુમ
તુબસિ઼રૂન ૦ ક઼ાલા રબ્બી યઅ્‌-લમુલ ક઼વલા ફિસ સમાઇ-વલ અરદ઼િ ૦ વહુવસ
દેખતે હો કહા (પયગમ્બરને) મેરા રબ જાનતા હૈ બાતકો આસમાન ઔર ઝમીન કી. ઔર વો
સમીઉ઼લ અ઼લીમ ૦ બલ ક઼ાલૂ અદ઼્‌ગ઼ાસુ અહ઼લામિમ બલિફ-તરાહુ બલ
સુનનેવાલા જાનને વાલા હૈ. બલકે કહા ઉન્હોં ને (યે કુરઆન) પરેશાંન ખયાલાત હૈ (નહી) બલકે ઝૂટ બાંધલિયા હૈ
હુવા શાઇ઼ર ૦ ફલ યઅ્‌-તિના બિ-આ-યતિન કમા ઉરસિલલ અવ્વલૂન ૦ મા
ઉસકો (નહી) બલકે વો શાયર હૈ પસ ચાહીયે કે લેઆએં હમારે પાસ કોઈ નિશાની જૈસે ભેજે ગએથે પેહલે (પયગમ્બર)
આ-મ-નત ક઼બ્લહુમ મિન ક઼ર-યતિન અહ-લકનાહા ૦ અ-ફહુમ
નહી ઈમાન લાએ ઉનસે પેહલે બસતી વાલોંકે હલાક કિયા હમને ઉનકો. તો કયા વો ઈમાન લાએંગે (હરગિઝ
યુઅ્‌-મિનૂન ૦ વમા અર-સલ્ના ક઼બ્લકા ઇલ્લા રિજાલન નૂહી઼ ઇ-લયહિમ
નહી) ઔર નહી ભેજા હમને તુમસે પેહલે મગર આદમી (હી રસૂલ બનાકર ભેજે થે) વહી ભેજતે થે હમ ઉનકો.
ફસ્અલૂ અહ-લઝ઼ ઝિ઼કરિ ઇન કુન્તુમ લા તઅ્‌-લમૂન ૦
પસ પુછો જાનનેવાલોં સે અગર તુમ નહી જાનતે.

મ ૪

وَمَا جَعَلْنٰهُمْ جَسَدًا لَّا يَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَمَا
كَانُوْا خٰلِدِيْنَ ۝ ثُمَّ صَدَقْنٰهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنٰهُمْ
وَمَنْ نَّشَآءُ وَ اَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِيْنَ ۝ لَقَدْ اَنْزَلْنَا
اِلَيْكُمْ كِتٰبًا فِيْهِ ذِكْرُكُمْ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝ وَكَمْ
قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَّاَنْشَاْنَا
بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِيْنَ ۝ فَلَمَّآ اَحَسُّوْا بَاْسَنَآ اِذَا
هُمْ مِّنْهَا يَرْكُضُوْنَ ۝ لَا تَرْكُضُوْا وَارْجِعُوْٓا اِلٰى مَآ
اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ وَمَسٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْــَٔلُوْنَ ۝ قَالُوْا
يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝ فَمَا زَالَتْ تِّلْكَ
دَعْوٰىهُمْ حَتّٰى جَعَلْنٰهُمْ حَصِيْدًا خٰمِدِيْنَ ۝ وَمَا
خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ۝ لَوْ
اَرَدْنَآ اَنْ نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّآ ۖ
اِنْ كُنَّا فٰعِلِيْنَ ۝ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى

વમા જ-અલ-નાહુમ જ-સ-દલ લા યઅ-કુલૂનત્
ઔર નહી કિયા થા હમને ઉનકા બદન ઐસા કે
તુઆમા વમા કાનૂ ખાલિદીન ૦
ખાના ન ખાતે હોં ઔર ન વો હમેશા રેહને વાલે થે. (૧)
સુમ્મા સ-દક-નાહુમુલ વઅ-દા ફ-અન-
ફિર સચ્ચા કર દિયા હમને ઉન્હેં વાદા તો બચા
જયનાહુમ વ મન નશાઉ વ અહ-લક-નલ
લિયા હમને ઉનકો ઔર જિસકો ચાહા હમને, ઔર હલાક કિયા
મુસરિફીન ૦ લ-કદ અન્ઝલ્ના
હમને હદસે નિકલને વાલોંકો યકીનન ઉતારી હૈ હમને
ઇ-લયકુમ કિતાબન ફીહિ ઝિકરુકુમ
તુમ્હારી તરફ કિતાબ ઉસમેં તુમ્હારા ઝિક્ર હૈ
અ-ફલા તઅ-કિલૂન ૦ વ કમ ક-સમના
તો કયા નહીં સમઝતે તુમ. ઔર કિતની હલાક કરદી
ع
૧
મિન કર-યતિન કાનત ઝાલિ-મતંવ વ અન્શઅ-ના બઅ-દહા કવ-મન
મ હમને બસતીયાં જો થી ગુનેહગાર, ઔર પૈદા કી હમને પીછે ઉનકે કૌમ
૪ આ-ખરીન ૦ ફલમ્મા અ-હસ્સૂ બઅ-સર્ના ઇઝા હુમ મિન્હા યર-કુદૂન ૦
દૂસરી. ફિર જબ દેખા ઉન્હોંને હમારા અઝાબ, તબ વો ઉસસે ભાગતે થે.
લા તરકુદૂ વરજિઊ ઇલા મા ઉતરિફતુમ ફીહિ વ મસાકિનિકુમ
(હમને કહા) મત ભાગો ઔર લૌટ જાઓ વહીં જહાં આરામ દિયા ગયા થા તુમકો, ઔર અપને ઘરોં મેં તાકે
લ-અલ્લકુમ તુસ્અલૂન ૦ કાલૂ યા વય-લર્ના ઇન્ના કુન્ના ઝાલિમીન ૦
તુમ સબસે પુછા જાએ. (૨) કેહને લગે હાય ખરાબી હમારી બેશક થે હમ ગુનેહગાર.
ફમા ઝા-લત તિલ્કા દઅ-વાહુમ હત્તા જ-અલ્નાહુમ હસીદન ખામિદીન ૦
ફિર હમેશા રહી યેહી પુકાર ઉનકી યહાં તક કે કર દિયા હમને ઉનકો જળસે કટે હુએ, બુઝે પળે હુવે
વમા ખ-લક-નસ સમાઆ વલ અરદ વમા બય-નહુમા લાઇબીન ૦ લવ
ઔર નહી પૈદા કિયા હમને આસ્માનોં કો ઔર ઝમીનકો ઔર જો કુછ ઉનકે દરમિયાન હૈ ખેલતે હુવે. અગર
અ-રદર્ના અન નત્તખિઝા લહ-વલ લત્તખઝ્નાહુ મિલ લદુર્ના
ઈરાદા કરતે હમ કે બનાલેં કુછ તો બના લેતે હમ ઉસકો અપને પાસસે,
ઇન કુન્ના ફાઇલીન ૦ બલ નકઝિફુ બિલ હકકિ અ-લલ
અગર હમકો કરના હોતા, (૩) (યું બાત નહી હૈ) પસ મારતે હૈં હમ સચકો

તફસીર : (૧) એટલે તેમના શરીર ફરિશ્તા માફક અન્ન પાણી વિના ટકી શકે તેવા અને અમર રહેનાર બનાવ્યા ન હતા બલ્કે તેઓ ખાતા પીતા હતા અને તેમને મૌત પણ આવી. (૨) આ વાત બનવાની નહોતી. (૩) ખિલોના એટલે દીકરા.

الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ وَلَكُمُ الْوَيْلُ
مِمَّا تَصِفُونَ ۝ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ
وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
لَا يَفْتُرُونَ ۝ أَمِ اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ
هُمْ يُنْشِرُونَ ۝ لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ
لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحٰنَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا
يَصِفُونَ ۝ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝
أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۖ
هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَا
مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا
إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۝ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ

બાતિલિ ફ-યદ-મગુહૂ ફ-ઈઝા હુવા
ઝૂટ પર ફિર વો સર કુચલ દેતા હૈ ઉસકા, પસ યકદમ વો ફના
ઝાહિક઼ ♭ વ લકુમુલ વયલુ મિમ્મા
હો જાતા હૈ. ઔર તુમ્હારે લિયે ખરાબી હૈ ઉન બાતોંમે જો
તસિ઼ફૂન ૦ વ લહૂ મન ફિસ સમાવાતિ
તુમ બયાન કરતે હો. (૧) ઔર ઉસકા હૈ જો કુછ આસ્માનોં
વલ અર્દ઼ ♭ વ મન ઈ઼ન્દહૂ લા
ઔર ઝમીનમેં હૈ. ઔર જો ફરિશતે ઉસકે પાસ
યસ્તકબિરૂના અ઼ન ઈ઼બા-દતિહી વલા
હૈ સરકશી નહીં કરતે ઈબાદતસે ઉસકી ઔર
યસ્તહ઼સિરૂન ⁰ યુસબ્બિહૂનલ લયલા
નહીં થકતે પાકી બયાન કરતે હૈ ઉસકી રાત
વન નહારા લા યફતુરૂન ૦ અમિત ત-ખ઼ઝૂ
ઔર દિન, સુસ્તી નહી કરતે ક્યા ઠહરાએ હૈ ઉન્હોંને
આલિ-હતમ મિનલ અરદ઼િ હુમ યુનશિરૂન ૦ લવ કાના ફીહિમા મ ૪
ઔર માબૂદ ઝમીનમેંસે કે જો ઝિન્દા કરતે હોં કિસીકો ! અગર હોતે ઝમીન ઔર આસ્માનમેં
આલિ-હતુન ઈલ્લલ્લાહુ લ-ફ-સ-દતા ૮ ફ-સુબ્હ઼ાનલ્લાહિ રબ્બિલ
ઔર માબૂદ સિવા અલ્લાહકે તો ઝુરૂર ખરાબ હો જાતે દોનોં. સો પાક .હૈ અલ્લાહ, જો અર્શકા
અ઼રશિ અ઼મ્મા યસિ઼ફૂન ૦ લા યુસ્અલુ અ઼મ્મા યફ-અ઼લુ વહુમ
માલિક હૈ ઉન બાતોંસે પાક હૈ કે જો વો બયાન કરતે હૈં. ઉસ (ખુદા)સે કોઈ પુછ નહીં સકતા જો વો કરે. ઔર
યુસ્અલૂન ૦ અમિત ત-ખ઼ઝૂ મિન દૂનિહી આલિ-હહ ♭ કુલ હાતૂ
ઈન (લોગોં)સે પુછા જાએગા. ક્યા ઠહરાએ હૈં ઉન્હોંને ઉસકે સિવા ઔર માબૂદ ! કેહદો લાવ
બુરહા-નકુમ ૮ હાઝ઼ા ઝ઼િકરુ મમ મઈ઼યા વ ઝ઼િકરુ મન ક઼બ્લી ♭
અપની દલીલ યેહી ઝિક્ર (મૌજૂદ હૈ કિતાબમેં) ઔર મૌજૂદ હૈ ઉનકી કિતાબમેં જો મુઝસે પેહલે થે
બલ અક-સ઼રુહુમ લા યઅ્-લમૂનલ ४ હ઼ક઼્ક઼ા ફહુમ મુઅ્-રિદ઼ૂન ૦ વમા
બલકે બહુત લોગ ઉનકે નહીં જાનતે સચ્ચી બાતકો ઈસ લિયે વો મુંહ ફેરતે હૈં (૨) ઔર
અર-સલ્ના મિન ક઼બ્લિકા મિર રસૂલિન ઈલ્લા નૂહી઼ ઇ-લયહિ અન્નહૂ
કહીં ભેજા હમને તુમસે પેહલે કોઈ રસૂલ મગર હુકમ ભેજા હમને ઉસકી તરફ યેહી કે નહીં હૈ
લા ઈલાહા ઈલ્લા અ-ન ફઅ્-બુદૂન ૦ વ ક઼ાલુત ત-ખ઼-ઝ઼ર રહ઼માનુ
કોઈ માબૂદ સિવા મેરે તો તુમ મેરી ઈબાદત કરો ઔર કેહતે હૈં કે બનાલિયા હૈ રહમાનને

તફસીર : (૧) ખુદાપાક ગેબથી એક કુદરતની નિશાની મોકલે છે જેથી અસત્યને મટાડે તે નકામાઓ ને તમો શિર્ક કરી પુજો છો અને ખુદાના બેટા બનાવો છો. (૨) પેહલા એવા મા'બૂદો માટે ફરમાવ્યું કે જેમને કોઈ ખુદાની બરાબર ગણે અને જો બે હાકિમો હોત તો કુલ જહાન બરબાદ થઈ જાત. અને ફરમાવ્યું એવા મા'બૂદો જેઓને મુશરિકો ખુદાના નાયબ તાબાના અમલદારો તરીકે ઠેરવે છે તેમના માટે ફરમાવ્યું કે તેમની સાબિતિ માટે માલિકની સનદ જોઈએ તેની સનદ વિના નાયબ કેવી રીતે થઈ ગયા. ?

وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ۙ لَا يَسْبِقُوْنَهٗ
بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهٖ يَعْمَلُوْنَ ۝ يَعْلَمُ مَا
بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ
ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ۝ وَمَنْ
يَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّيْٓ اِلٰهٌ مِّنْ دُوْنِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِيْهِ
جَهَنَّمَ ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِى الظّٰلِمِيْنَ ۝ اَوَلَمْ يَرَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا
رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا ؕ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَیْءٍ
حَيٍّ ؕ اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَجَعَلْنَا فِى الْاَرْضِ رَوَاسِیَ
اَنْ تَمِيْدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيْهَا فِجَاجًا سُبُلًا
لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ۝ وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا
مَّحْفُوْظًا ۖ وَّهُمْ عَنْ اٰيٰتِهَا مُعْرِضُوْنَ ۝ وَهُوَ
الَّذِیْ خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ

વ-લ-દન સુબ્હાનહ ♭ બલ ઈબાદુમ
(કિસીકો બેટા) વો પાક હૈ. બલ્કે વો બન્દે હૈ
મુક-રમૂન ۝ લા યસ-બિકૂ-નહૂ બિલ
ઈઝ્ઝત દિયે ગએ. વો બઢકર નહીં કર સકતે ઉસસે
કવલિ વહુમ બિ-અમરિહી યઅ-મલૂન ۝
બાત ઔર વો ઉસકે હુકમ પર કામ કરતે હૈં.
યઅ-લમુ મા બયના અયદીહિમ વમા
જાનતા હૈ (અલ્લાહ હાલત) ઉનકે આગેકી ઔર
ખલ્ફહુમ વલા યશ-ફઊના ۝ ઈલ્લા લિ-
ઉનકે પીછેકી, ઔર નહી સિફારિશ કરતે વો મગર ઉસકી
મનિર-તદા વહુમ મિન ખશ-યતિહી
જિસસે (અલ્લાહ) રાઝીહો ઔર વો ઉસકે ખૌફસે
મુશફિકૂન ۝ વ મંય યકુલ મિન્હુમ ઈન્ની
ડરતે હૈ ઔર જો કોઈ કહે ઉનમેંસે કે મૈં

૪ ઈલાહુમ મિન દૂનિહી ફ-ઝાલિકા નજ-ઝીહિ જહન્નમ ♭ કઝાલિકા
માબૂદ હું સિવા ઉસકે તો ઉસકો બદલા દેંગે હમ દોઝખકા ઐસાહી હમ
૬ નજ-ઝિઝ્ ઝાલિમીન ۝ અ-વ-લમ યરલ લઝીના ક-ફરૂ અન્નસ સમાવાતિ
૨ બદલા દેતે હૈ ઝાલિમોંકો ક્યા નહીં દેખા કાફિરોંને કે આસ્માન
વલ અરદા કા-નતા રતકન ફ-ફ-તક-નાહુમા ♭ વ જ-અલ્ના મિનલ માઈ
ઔર ઝમીન દોનોંકો મુંહ બંધે હુવે, ફિર ખોલ દિયા હમને દોનોંકો ઔર બનાઈ હમને (બારિશકે) પાનીસે
કુલ્લા શય-ઈન હય્ય ♭ અ-ફલા યુઅ-મિનૂન ۝ વ જ-અલ્ના ફિલ અરદિ
હર ચીઝ જાનદાર ક્યા ફિરભી ઈમાન નહીં લાતે? (૧) ઔર બનાએ હમને ઝમીનમેં
રવાસિયા અન તમીદા બિહિમ વ જ-અલ્ના ફીહા ફિજા-જન સુબુલલ
પહાળ તાકે (ન) ઝુક પળેં વો ઉનકો લેકર, ઔર બનાઈ હમને ઉસમેં કુશાદા રાહેં
લ-અલ્લહુમ યહ-તદૂન ۝ વ જ-અલ્નસ સમાઆ સક-ફમ મહફૂઝુંવ
તાકે વો રાહ પાએં. (૨) ઔર બનાયા હમને આસ્માનકો છત મેહફૂઝ
વહુમ અન આયાતિહા મુઅ-રિદૂન ۝ વહુવલ લઝી
ઔર વો આસ્માની નિશાનિયોંસે મુંહ ફેરતે હૈ (૩) વોહી અલ્લાહ હૈ
ખ-લ-કલ લયલા વન નહારા વશ શમસા વલ ક-મર ♭
જિસને પૈદા કિયે રાત ઔર દિન ઔર સુરજ ઔર ચાંદ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે પોતાની કુદરતથી આકાશ પૃથ્વીને જુદા પાડી દરેકના તબકા જુદા બનાવ્યા તો પણ બન્નેના મ્હોં બંધ હતા. કે આકાશથી વરસાદ થતો ન હતો અને જમીનથી લીલોતરી ઉગતી ન હતી. આખરે ખુદાપાકે માનવીઓના લાભાર્થે બન્નેના મ્હોં ખોલી દીધા ઉપરથી વરસાદ પડયો નીચેથી જમીનના છિદ્રો ખુલી ગયાં અને નહેરો નદીઓ, અને ધાતુઓની ખાણો પદાર્થો તથા અનેક પ્રકારની લીલોતરી કાઢી આકાશને અગણિત તારાઓ વડે શણગાર્યુ અને દરેકની જુદી જુદી ચાલમાં તફાવત રાખ્યો. પ્રાણીઓને પાણીથી એટલે વિર્યથી બનાવ્યા. (૨) એટલે પહાડો હોવા છતાં કુદરતે એવા રસ્તા રાખ્યા કે એક દેશવાળા બીજા દેશોમાં જઈ શકે. જો પહાડો એવી ઢબથી હોત કે રસ્તા બંધ થઈ જાત તો આવ જા ક્યાંથી થઈ શક્ત ? (૩) એટલે આકાશ જુનુ થઈ ↗

↗ પડી ભાંગે તેવું નથી અને બચાવની છત જેને કોઈ તોડી શકતુ નથી અને આકાશની નિશાનીઓ મતલબ ચંદ્ર તારા અને રાત દીવસ છે.

كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝ وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّنْ
قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَإِنْ مِّتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ۝
كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ
وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝ وَإِذَا
رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا ۖ
أَهَٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ ۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ
هُمْ كَافِرُونَ ۝ خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۚ سَأُرِيكُمْ
آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ۝ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا
الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا
عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ۝ بَلْ تَأْتِيهِمْ
بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ
يُنْظَرُونَ ۝ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ

કુલ્લુન ફી ફ-લકિય યસ્બહૂન ૦ વમા
સબ આસ્માનમેં તૈર રહે હૈ. (૧) ઔર
જ-અ્લ્ના લિ-બ-શરિમ મિન ક઼બ્લિકલ
નહીં દી હમને આદમીકો તુમસે પેહલે હમેશાકી
.ખુલ્દ ۖ અ-ફ-ઈમ મિત્તા ફ-હુમુલ
ઝિન્દગી ફિર ક્યા અગર તુમ્હારા ઈન્તકાલ હો જાએ તો વો
ખ઼ાલિદૂન ૦ કુલ્લુ નફસિન ઝ઼ાઈ-ક઼તુલ
હમેશા રહેંગે ?(૨) હર શખ્સકો મઝા મૌતકા ચખના
મૌત ۖ વ નબ્લૂકુમ બિશ શર્રિ વલ ખ઼યરિ
હૈ ઔર આઝમાતે હૈ હમ તુમકો બુરાઈ ઔર
ફિત્નહ ۖ વ ઇ-લયના તુર-જઊ઼ન ૦
ભલાઈસે ઔર હમારી તરફ ફેરે જાઓગે તુમ
વ ઈઝ઼ા રઆકલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઈય
ઔર જબ દેખતે હૈ તુમકો (અય મુહમ્મદ) કાફિર લોગ મ
યત્તખ઼િઝૂ-નકા ઇલ્લા હુઝુવા ۖ અ-હાઝ઼લ્લઝ઼ી યઝ઼કુરુ આલિ-હ-તકુમ ۚ ૪
તો બના લેતે હૈં તુમકો હંસી મઝાક (ઔર કેહતે હૈં) ક્યા યેહી વો શખ્સ હૈ જો નામ લેતા હૈ તુમ્હારે
વહુમ બિ-ઝ઼િકરિર રહ઼માનિ હુમ કાફિરૂન ૦ ખુલિક઼લ ઇન્સાનુ મિન
માબૂદોંકા (બુરાઈસે) ઔર વો રહમાનકે નામસે ઈનકાર કરતે હૈ.(૩) પૈદા કિયા ગયા હૈ આદમી જલ્દ
અ઼-જલ ۖ સ-ઉરીકુમ આયાતી ફલા તસ્તઅ઼્-જિલૂન ૦ વ યકૂલૂના મતા
બા'ઝ, કરીબ દિખલાઉંગા મૈં તુમકો નિશાનિયાં અપની (ક઼હેરકી)તો મત જલ્દી કરો તુમ લોગ ઔર લોગ કેહતે
હાઝ઼લ વઅ઼્દુ ઇન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ૦ લવ યઅ઼્લમુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ
હૈ કે કબ હોગા યે વાદા (પૂરા) અગર તુમ સચ્ચે હોતો ! અગર જાનલે કાફિર
હ઼ીના લા યકુફ્ફૂના અંવ વુજૂહિહિમુન નારા વલા અ઼ન ઝુહૂરિહિમ વલા
ઉસ વક્ત કો કે ન રોક સકેંગે અપને મુંહસે આગ, અપની પીઠસે. ઔર ન
હુમ યુન્સ઼રૂન ૦ બલ તઅ્તીહિમ બગ઼્-ત-તન ફ-તબ-હતુહુમ
ઉનકો મદદકી જાએગી. બલ્કે આએગી વો ઉનપર એકદમ જલ્દી, ઔર ફિર બદહવાસ કર દેગી ઉનકો
ફલા યસ્તતી઼ઊ઼ના રદ-દહા વલા હુમ
ફિર ફેર ન સકોગે ઉસકો ઔર ન ઉનકો
યુન્ઝ઼રૂન ૦ વ લ-ક઼દિસ્તુહઝિઆ બિ-રુસુલિમ મિન
મોહલત દી જાએગી ઔર મઝાક ઉળાયા ગયા રસૂલોંકા

તફસીર : (૧) એટલે દરેક પોત પોતાના ઠેરવેલા માર્ગે પડી પોતે ચાલે છે ને તે માર્ગથી હટતા નથી. (૨) કાફિરો હઝરત (સ.) વિષે કેહતા હતા કે એમની ઝિંદગી સુધીજ આ બધી ધમાચકડી છે એમના મર્યા પછી કાંઈ રહેવાનું નથી તો ફરમાવ્યું કે શું એ કાફિરો મરવાના નથી? (૩) કાફિરો નબી (સ.)ની ઠઠ્ઠા મશકરી કરે છે અને શરમાતા નથી કે તેઓ સાચા મા'બૂદ ના ઝિક્રથી અને તેના નામ રહમાનથી પણ ચીડાય છે ?

قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝ قُلْ مَن يَكْلَؤُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَٰنِ ۗ بَلْ هُمْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ ۝ أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا ۚ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ ۝ بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ۝ قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ ۚ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ۝ وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ

ક્બલિકા ફ-હ઼ાક઼ા બિલ્લઝ઼ીના સખ઼િરૂ
તુમસે પેહલે, તો ઘેરલિયા મઝાક ઉડાને વાલોંકો
મિન્હુમ મા કાનૂ બિહી યસ્તહ્ઝિઊન ૦
ઉનમેં કે ઉસ અઝાબને જિસકા મઝાક ઉડાતે થે
ક઼ુલ મંય યક-લઉકુમ બિલ લયલિ વન નહારિ
તુમ કેહ દો કે કોન નિગેહબાની કરતા હૈ તુમ્હારી રાત ઔર
મિનર રહ઼માન ؕ બલ હુમ અન ઝિકરિ
દિનમેં સિવાય ખુદાકે ! હાલાંકે વો લોગ યાદસે અપને
રબ્બિહિમ મુઅ્-રિદૂન ૦ અમ લહુમ
રબકી મુંહ ફેરતે હૈ ક્યા ઉનકે લિયે
આલિ-હતુન તમ-નઉહુમ મિન દૂનિના ؕ લા
કોઈ માબૂદ હે કે બચાતે હૈ ઉનકો હમારે સિવા ! નહીં
યસ્તતીઊના નસ્રા અન્ફુસિહિમ વલા હુમ
કર સકતે વો મદદ અપને આપકી ઔર ન ઉનકી
મ ૪ મિન્ના યુસ્હ઼બૂન ૦ બલ મત્તઅ્ના હાં-ઉલાઇ વ આબા-અહુમ હ઼ત્તા
હમારી તરફસે રિફાક્ત કી જાતી હૈ. બલ્કે ફાયદા દિયા હમને ઉનકો ઔર ઉનકે બાપ દાદોંકો યહાં તક્કે
તા઼લા અ઼-લયહિમુલ ઉ઼મુર ؕ અ-ફલા ય-રવના અન્ના નઅ્તિલ અરદ઼ા
બઢ ગઈ ઉનકી ઝિન્દગી ફિર ક્યા નહીં દેખતે વો કે હમ ચલે આતે હૈ ઝમીનકો
નન્કુસુહા મિન અત઼રાફિહા ؕ અ-ફ-હુમુલ ગ઼ાલિબૂન ૦ કુલ ઈન્નમા
ઘટાતે ઉસકે કિનારોંસે ફિર ક્યા વો જીતને વાલે હૈ ? (૧) કેહદો કે મેં તો ડરાતા
ઉન્ઝિરુકુમ બિલ વહ઼યિ ؕ વલા યસ્મઉસ઼ સુમ્મુદ દુઆઆ ઈઝા મા યુન્ઝરૂન ૦
હું તુમકો હુકમકે મુવાફિક ઔર નહીં સુનતે બેહરે પુકારકો જબ ડરાએ જાતે હૈ
વ લઈમ મસ્સત્હુમ નફ-હ઼તુમ મિન અઝ઼ાબિ રબ્બિકા લ-યકૂલુન્ના
ઔર અગર લગ જાએ ઉનકો એક ભાપ અઝાબકી તેરે રબકે તો ઝુરૂર કહેંગે હાય
યા વય-લના ઈન્ના કુન્ના ઝ઼ાલિમીન ૦ વ ન-દઉ઼લ મવાઝીનલ કિ઼સ્ત઼ા
કમબખ્તી હમારી બેશક હમ ઝાલિમ થે. ઔર રખેંગે હમ તરાઝૂએં ઈન્સાફકી
લિ-યવમિલ ક઼િયા-મતિ ફલા તુઝ઼-લમુ નફસુન શય-આ ؕ વ ઈન કાના
કયામતકે દિન ફિર નહીં ઝુલ્મ કિયા જાએગા કિસી પર કુછભી ઔર અગર હોગા
મિસ્કાલા હ઼બ્બતિમ મિન ખ઼ર-દલિન અ-તયના બિહા ؕ વ કફા
બરાબર એક દાને રાઇકે (અમલ) તો હાઝિર કર દેંગે હમ ઉસકો ઔર કાફી હૈ

તફસીર : (૧) ગફલતમાં પડયા છે અને જોતા નથી કે અમો તેઓની જમીન ને ચારે તરફથી ઘટાડીએ છીએ એટલે અરબ દેશમાં ઈસ્લામનો ફેલાવો થઈ કુફ્રનું બળ ઘટતુજ જાય છે.

بِنَا حٰسِبِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى وَ هٰرُوْنَ
الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً وَّذِكْرًا لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٨﴾ الَّذِيْنَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُوْنَ ﴿٤٩﴾
وَهٰذَا ذِكْرٌ مُّبٰرَكٌ اَنْزَلْنٰهُ ؕ اَفَاَنْتُمْ لَهٗ مُنْكِرُوْنَ ﴿٥٠﴾
وَلَقَدْ اٰتَيْنَآ اِبْرٰهِيْمَ رُشْدَهٗ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهٖ
عٰلِمِيْنَ ﴿٥١﴾ اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ وَقَوْمِهٖ مَا هٰذِهِ التَّمَاثِيْلُ
الَّتِيْٓ اَنْتُمْ لَهَا عٰكِفُوْنَ ﴿٥٢﴾ قَالُوْا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا
لَهَا عٰبِدِيْنَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ
فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ
اَنْتَ مِنَ اللّٰعِبِيْنَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلْ رَّبُّكُمْ رَبُّ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الَّذِيْ فَطَرَهُنَّ ۖ وَاَنَا عَلٰى
ذٰلِكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَ تَاللّٰهِ لَاَكِيْدَنَّ
اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوْا مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٧﴾ فَجَعَلَهُمْ

બિના હાસિબીન ૦ વ લ-કદ આ-તયના
હમ હિસાબ લેને વાલે ઔર દી હમને
મૂસા વ હારૂનલ ફુરકાના વ ઝ઼િયાઅંવ
મુસા ઔર હારૂનકો ફેસલા કરનેવાલી (કિતાબ) ઔર રોશની
વ ઝ઼િક-રલ લિલ મુત્તકીન ૦ અલ્લઝીના
નસીહત હર ડરનેવાલોં કે લિયે જો ડરતે હૈ
યખ્-શવના રબ્બહુમ બિલ ગૈબિ વહુમ
અપને રબસે બિન દેખે ઔર વો
મિનસ સા-અતિ મુશ્ફિકૂન ૦ વ હાઝા
કયામતસે ડરતે હૈ. ઔર યે (કુરઆન ભી)
ઝ઼િકરુમ મુબા-રકુન અન્ઝલ્નાહ ઃ અ-ફ-
એક નસીહત હૈ બરકત વાલી જો હમને ઉતારી સો ક્યા તુમ
અન્તુમ લહૂ મુનકિરૂન ૦ વ લ-કદ ૬ ૪ પાવ
ઉસકો ભી નહીં માનતે ? ઔર દી થી
આ-તયના ઇબ્રાહીમા રુશ-દહૂ મિન કબ્લુ વ કુન્ના બિહી આલિમીન ૦
હમને ઈબ્રાહીમકો ઉસકી હિદાયત પેહલે સે ઔર હમ ઉસકો જાનતે થે. મ ૪
ઈઝ઼ કાલા લિ-અબીહિ વ કવમિહી મા હાઝિહિત તમાસીલુલ લતી અન્તુમ
જબ કહા ઉન્હોંને અપને બાપકો, ઔર અપની કૌમકો, યે કૈસી મુરતેં હૈ જિનપર તુમ મુજાવર
લહા આકિફૂન ૦ કાલૂ વ-જદના આબા-અના લહા આબિદીન ૦ કાલા
બને બૈઠે હો. બોલે વો પાયા હમને હમારે બાપ (દાદો)કો ઉનકી પૂજા કરનેવાલે. કહા
લ-કદ કુન્તુમ અન્તુમ વ આબાઉકુમ ફી દલાલિમ મુબીન ૦ કાલૂ
ઈબ્રાહીમને થે તુમ ઔર તુમ્હારે બાપ (દાદા) ગુમરાહીમેં ખુલી હુઈ. કહા ઉન્હોંને
અજિઅ્-તના બિલ હક્કિ અમ અન્તા મિનલ લાઇબીન ૦ કાલા બર
ક્યા લાએ હો તુમ હમારે પાસ હક બાત યા તુમ ખેલ કર રહે હો. ઈબ્રાહીમને કહા કે
રબ્બુકુમ રબ્બુસ સમાવાતિ વલ અરદ્દિલ લઝી ફ-ત્-ર-હુન્ના વ અ-ન
તુમ્હારા રબ વોહી આસ્માનોંકા ઔર ઝમીનકા માલિક હૈ જિસને ઉસકો પૈદા કિયા. ઔર મૈં
અલા ઝાલિકુમ મિનશ શાહિદીન ૦ વ તલ્લાહિ લ-અકીદન્ના
ઈસ પર ગવાહ હું ઔર અલ્લાહકી કસમ ઝુરૂર બુરી ગત બનાઉંગા મૈં
અસ્ના-મકુમ બઅ્-દા અન તુવલ્લૂ મુદબિરીન ૦ ફ-જ-અ-લહુમ
તુમ્હારે બુતોંકી તુમ્હારે યહાં સે ચલે જાને કે બાદ પીઠ ફેરકર ફિર કર દિયા ઉનકો

جُذٰذًا اِلَّا كَبِيْرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُوْنَ ۝
قَالُوْا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهٗ لَمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
قَالُوْا سَمِعْنَا فَتًى يَّذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيْمُ ۝ قَالُوْا
فَاْتُوْا بِهٖ عَلٰٓى اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُوْنَ ۝
قَالُوْٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيْمُ ۝
قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ ۖ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا فَسْئَلُوْهُمْ اِنْ كَانُوْا
يَنْطِقُوْنَ ۝ فَرَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُوْٓا اِنَّكُمْ
اَنْتُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝ ثُمَّ نُكِسُوْا عَلٰى رُءُوْسِهِمْ ۚ لَقَدْ
عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَآءِ يَنْطِقُوْنَ ۝ قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَّلَا يَضُرُّكُمْ ۝
اُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۚ اَفَلَا
تَعْقِلُوْنَ ۝ قَالُوْا حَرِّقُوْهُ وَانْصُرُوْٓا اٰلِهَتَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ۝ قُلْنَا يٰنَارُ كُوْنِيْ بَرْدًا

જુઝાઝન્ ઈલ્લા કબીરલ લહુમં લ-અલ્લહુમ
ટુકળે ટુકળે મગર બળેકો ઉનકે (છોળ દિયા) તાકે વો
ઇ-લયહિ યરજિઊન ૦ ક઼ાલૂ મન
ઉસકી તરફ રૂજૂ કરેં. (૧) કેહને લગે કિસને કિયા
ફ-અલા હાઝા બિ-આલિ-હતિના ઈન્નહૂ
યે કામ હમારે માબૂદોંકે સાથ વો તો કોઈ બળા બે
લમિનઝ્ ઝાલિમીન ૦ ક઼ાલૂ સમિઅ્ના
ઈન્સાફ હૈ. ઉનમેં સે બાઝ બોલે હમને સુના હૈ એક જવાનકો
ફ-તંય યઝ્કુરુહુમ યુક઼ાલુ લહૂ ઈબ્રાહીમ ૦
કે ઝિક્ર કરતા થા ઈન બુતોંકા (બુરાઈસે) જિસે ઈબ્રાહીમ કહા જાતા હૈ.
ક઼ાલૂ ફઅ્-તૂ બિહી અલા અઅ્-યુનિન નાસિ
(દૂસરે) બોલે લે આવ ઉસે આંખોંકે સામને
લ-અલ્લહુમ યશ-હદૂન ૦ ક઼ાલૂ
લોગોંકી તાકે વો દેખે (યાની ગવાહી દેં) બોલે કયા

મ ૪ અ-અન્તા ફ-અલ્તા હાઝા બિ-આલિ-હતિના યા ઈબ્રાહીમ ૦ ક઼ાલા બલ
તુમને કીયા હૈ યે હમારે માબૂદોંકે સાથ અય ઈબ્રાહીમ જવાબ દિયા નહીં
ફ-અ-લહૂ કબીરુહુમ હાઝા ફસ્અલૂહુમ ઈન કાનૂ યનતિ઼કૂન ૦
પર યે કિયા હૈ ઉનકે ઈસ બળે બુતને, સો પૂછલો ઉનસે અગર વો બોલતે હૈ.
ફ-ર-જઊ ઈલા અન્ફુસિહિમ ફ-ક઼ાલૂ ઈન્નકુમ અન્તુમુઝ્ ઝાલિમૂન ૦
ફિર સોચે અપને જીમેં, ફિર બોલે (અપને મુતઅલ્લિક) બેશક તુમ્હી બે ઈન્સાફ હો.
સુમ્મા નુકિસૂ અલા રુઊસિહિમ લ-ક઼દ અલિમ્તા મા હા-ઉલાઇ
ફિર ઉંધે હો ગએ સર ઝુકાકર, (ઔર બોલે ઈબ્રાહીમ) તુમ તો જાનતે હો જૈસા યે બોલતે
યનતિ઼કૂન ૦ ક઼ાલા અ-ફ-તઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ માલા યન્ફઉકુમ
નહી હૈ. ઈબ્રાહીમને કહા તો કયા તુમ પુજા કરતે હો અલ્લાહકે સિવા ઐસી ચીઝોંકી જો નહીં નફા
શય-અંવ વલા યદુર્રુકુમ ૦ ઉફ-ફિલ લકુમ વ લિમા તઅ્-બુદૂના મિન
દેતી હૈ તુમકો કુછ, ઔર ન નુકસાન તુફ હૈ તુમપર ઔર ઉનપર જિનકો પુજતે હો તુમ અલ્લાહકે
દૂનિલ્લાહ અ-ફલા તઅ્-કિ઼લૂન ૦ ક઼ાલૂ હ઼ર્રિકૂહુ વન્સુરૂ
સિવા ક્યા તુમ ઈતના ભી નાહીં સમઝતે વો (આપસમેં) બોલે ઈસકો (યાની ઈબ્રાહીમકો) જલા દો, ઔર બદલા લે લો અપને
આલિ-હ-તકુમ ઈન કુન્તુમ ફાઇલીન ૦ કુ઼લ્ના યા નારુ કૂની-બરદંવ
માબૂદોંકા અંગર તુમકો કુછ કરના હૈ. હમને હુકમ દિયા અય આગ ઠંડી હો જા

તફસીર : (૧) આનો ઈલાજ કરવા તેમણે ચુપકેથી કહ્યું હતું ફરી જયારે તે લોકો શહેર બહાર ચાલ્યા ગયા ત્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) દેવળમાં જઈ કુહાડાથી તે મૂર્તિઓના ટુકડા કરી નાખ્યા.

وَّسَلٰمًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ۙ وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا
فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَخْسَرِيْنَ ۚ وَنَجَّيْنٰهُ وَلُوْطًا اِلَى
الْاَرْضِ الَّتِىْ بٰرَكْنَا فِيْهَا لِلْعٰلَمِيْنَ ۞ وَوَهَبْنَا
لَهٗٓ اِسْحٰقَ ۗ وَيَعْقُوْبَ نَافِلَةً ۗ وَكُلًّا جَعَلْنَا
صٰلِحِيْنَ ۞ وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا
وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَ
اِيْتَآءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوْا لَنَا عٰبِدِيْنَ ۞ وَلُوْطًا
اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا وَّ نَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِىْ
كَانَتْ تَّعْمَلُ الْخَبٰٓئِثَ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ
فٰسِقِيْنَ ۞ وَاَدْخَلْنٰهُ فِىْ رَحْمَتِنَا ۭ اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۞
وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ
وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۞ وَنَصَرْنٰهُ
مِنَ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا

વ સલામન અ઼લા ઈબ્રાહીમ ઠ વ
ઔર સલામતી બનજા, ઈબ્રાહીમ પર ઔર
અરાદૂ બિહી કય-દન ફ-જઅ઼લ્નાહુમુલ
ચાહને લગે ઉસકા બુરા, ફિર બંના દિયા હમને ઉન્હીકો નુકસાન
અખ઼્સરીન ઠ વ નજ-જયનાહુ વ લૂત઼ન
પાનેવાલે ઔર બચા લિયા હમને ઈબ્રાહીમકો ઔર લૂતકોભી,
ઈલલ અરદ઼િલ લતી બા-રકના ફીહા લિલ
ઔર ઉસ ઝમીનકી તરફ ભેજા જિસમેં બરકત રખી હૈ હમ્નેે
અ઼ા-લમીન ○ વ વ-હબ્ના લહૂ ઈસ્હ઼ાક઼ ь
જહાનકે વાસ્તે (૧) ઔર બખ઼્શા હમને ઉસકો ઈસહાક.
વ યઅ઼-કૂબા નાફિલહ ь વ કુલ્લન
ઔર યાકૂબ ઝયાદા ઔર સબકો બનાયા
જ-અ઼લ્ના સ઼ાલિહ઼ીન ○ વ જ-અ઼લ્નાહુમ
હમને નેક. (૨) ઔર બનાયા હમને મ
અઈમ્મતંય યહદૂના બિ-અમરિના વ અવ-હ઼યના઼ ઈ-લયહિમ ફિઅ઼લલ ૪
ઉનકો પેશવા, રાહ બતલાતે હૈં હમારે હુકમસે, ઔર હુકમ ભેજા હમને ઉનકો નેક
ખ઼ય઼રાતિ વ ઈક઼ામસ઼ સ઼લાતિ વ ઈતાઅઝ ઝકાહ ૮ વ કાનૂ લના
કામ કરનેકા, ઔર નમાઝ કાયમ રખનેકા ઔર ઝકાત દેનેકા. ઔર વો થે હમારી
અ઼ાબિદીન ઠ વ લૂત઼ન આ-તયનાહુ હુકમંવ વ ઈ઼લ્મંવ વ નજ-જયનાહુ મિનલ
ઈબાદત કરનેવાલે ઔર લૂતકો દિયા હમને હુકમ (યાની નબુવ્વત) ઔર ઈલ્મ, ઔર નજાતદી હમને ઉનકો
ક઼ર-યતિલ્લતી કાનત તઅ઼-મલુલ ખ઼બાઈસ઼ ь ઈન્નહુમ કાનૂ ક઼વમા સવઈન
ઉસ બસ્તીસે જો કરતી થી ગંદે કામ બેશક વો થે લોગ બુરે
ફાસિક઼ીન ઠ વ અદ-ખ઼લ્નાહુ ફી રહ઼-મતિના ь ઈન્નહૂ મિનસ઼
બદકાર. ઔર દાખિલ કિયા હમને લૂતકો અપની રહમતમેં બેશક વો નેક લોગોંમેંસે થે.
સ઼ાલિહ઼ીન ઠ વ નૂહ઼ન ઈઝ઼ નાદા મિન ક઼બ્લુ ફસ્તજબ્ના લહૂ ફ-નજ- ૯
ઔર નૂહકા ઝિક્ર કીજીયે જબ પુકારા ઉસને(ઈબ્રાહીમ ઔર લૂત)સે પેહલે, ફિર દુઆ કબૂલ કરલી હમને ઉનકી સો ૫
જયનાહુ વ અહ-લહૂ મિનલ કરબિલ અ઼ઝ઼ીમ ઠ વ ન-સ઼રનાહુ મિનલ
બચા લિયા હમને ઉનકો ઔર ઉનકે ઘરવાલોંકો મુસીબતસે બળી ઔર મદદકી હમને ઉનકી ઉસ
ક઼વમિલ લઝ઼ીના કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના ь ઈન્નહુમ કાનૂ
કૌમકે મુકાબલેમેં જો ઝુટલાતે થે હમારી આયતોંકો બેશક વો

તફસીર : (૧) શામ અતિષય ફળદ્રુપ પ્રદેશ હોવું દુન્યવી બરકત અને ઘણા નબીઓનું વતન હોવું દીની બરકત છે તો બન્ને નબીઓ ખુદાઈ આજ્ઞા મુજબ હિજરત કરી શામ ગયા. (૨) અને અમે ઈબ્રાહીમને અતા કર્યો ઈસ્હાક (અ.) અને પોત્ર યાકુબ (અ.) વધારાનો.

قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ وَدَاوٗدَ وَ
سُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِى الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ فِيْهِ
غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شٰهِدِيْنَ ۝ فَفَهَّمْنٰهَا
سُلَيْمٰنَ ۚ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَّعِلْمًا ۫ وَّسَخَّرْنَا
مَعَ دَاوٗدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۭ وَكُنَّا فٰعِلِيْنَ ۝
وَعَلَّمْنٰهُ صَنْعَةَ لَبُوْسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِّنْۢ
بَاْسِكُمْ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ شٰكِرُوْنَ ۝ وَلِسُلَيْمٰنَ
الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖٓ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ
بٰرَكْنَا فِيْهَا ۭ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عٰلِمِيْنَ ۝ وَمِنَ
الشَّيٰطِيْنِ مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ
ذٰلِكَ ۚ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ۝ وَاَيُّوْبَ اِذْ
نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ
الرّٰحِمِيْنَ ۝ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ مِنْ

ફ઼વમા સવઈન ફ-અગ઼-રફ઼નાહુમ
બુરે લોગ થે, ફિર ડુબા દિયા હમને
અજ-મઈન ૦ વ દાવૂદા વ સુલય-માના
ઉન સબકો ઔર (યાદ કરો) દાઉદ ઔર સુલૈમાનકો જબ ફેસલા
ઇઝ઼ યહ્‌કુમાનિ ફિલ હ઼રસિ઼ ઇઝ઼ ન-ફ-શત
કર રહે થે ખેતી (કે ઝગળે) મેં જબ ચર ગઈ થી ઉસમેં
ફીહિ ગ઼-નમુલ ક઼ૌમ ૮ વ કુન્ના લિ-
(રાતકો) બકરીયાં લોગોંકી ઔર થે હમ ઉનકે
હુકમિહિમ શાહિદીન ૭૮ ફ-ફહ-હમ્નાહા
ફેસલેસે વાકીફ ફિર સમઝા દિયા હમને વો (ફેસલા)
સુલયમાન ૮ વ કુલ્લન આ-તયના હુકમંવ વ
સુલૈમાનકો ઔર હર એકકો દિયા હમને હિકમત ઔર
ઇ઼લ્મંવ ; વ સખ઼્ખ઼રના મઅ઼ા દાવૂદલ
ઈલ્મ. (૧) ઔર તાબે કિયે હમને દાઉદ કે સાથ પહાળોંકો
જિબાલા યુસબ્બિહ઼ના વત્ત઼ૈર ; વ કુન્ના ફાઇ઼લીન ૦ વ અ઼લ્લમનાહુ
કે તસ્બીહ કરતે થે, ઔર પરિન્દોંકો (ભી તાબે કર દિયા થા) ઔર હમહી (યે કામ) કરનેવાલે થે. ઔર સિખાઈ
સ઼ન્‌અ઼તા લબૂસિલ લકુમ લિ-તુહ઼સિ઼-નકુમ મિમ બઅ્‌-સિકુમ ૮ ફ-હલ
હમને દાઉદકો (એક) કારીગરી તુમ્હારે લિબાસકી તાકે બચાવકો તુમ્હારા તુમ્હારી લળાઈમેં તો ક્યા તુમ શુક્ર
અન્તુમ શાકિરૂન ૦ વ લિ-સુલય-માનર રીહ઼ા આ઼સિ઼-ફતન તજરી બિ-
કરનેવાલે હો. (૨) ઔર સુલૈમાનકે (તાબેકી) હવા ઝોરસે ચલને વાલી' કે ચલતીથી ઉસકે હુકમસે ઉસ
અમ્‌રિહી ઇલલ અરદ્દિલ લતી બા-રકના ફીહા ; વ કુન્ના બિ-કુલ્લિ શય-ઇન
ઝમીનકી તરફ જહાં બરકત દી હૈ હમને ઔર હમ હર ચીઝસે વાકિફ હૈ.
આ઼લિમીન ૦ વ મિનશ શયાત઼ીનિ મંય યગ઼ુસૂના લહૂ વ યઅ્‌મલૂના
ઔર (તાબે કિયે) (૩) કિતને શૈતાન જો ગોતે લગાતે થે દરિયામેં ઉસકે વાસ્તે ઔર કામ કરતે થે
અ઼-મ-લન દૂના ઝ઼ાલિક ૮ વ કુન્ના લહુમ હ઼ાફિઝ઼ીન ૭૮ વ અય્યૂબા ઇઝ઼
બહુતસે ઈસકે સિવા ઔર હમ ઉનકો સંભાલને વાલે થે. (૪) ઔર ઐયૂબને જબ
નાદા રબ્બહૂ અન્ની મસ્સનિયદ્‌ દુર્રુ વ અન્તા અર-હ઼મુર રાહ઼િમીન ૭૮
પુકારા અપને રબકો કે પહુંચી હૈ. મુઝકો તકલીફ ઔર તુ બળા મહેરબાન હૈ. મહેરબાનીકી કરને વાલોંસે
ફસ્તજબ્ના લહૂ ફ-ક-શફના મા બિહી મિન
ફિર હમને સુનલી ઉનકી (ફરિયાદ) સો દૂર કર દી જો થી ઉસ પર

તફસીર (૧) હઝરત દાઊદ (અ.) પાસે એક ફરિયાદ આવી કે એક માણસના ખેતરમાં રાત્રે બકરાં ઘુસી ગયાં જેથી ખેતીનું નુકસાન થયું. તે કેસમાં દાઊદ (અ.) એ ખેતરનુ નુકસાન અને બકરાંની કિંમત બન્ને સરખા હોવાથી તેમની શરીઅતના કાનૂન મુજબ ફેસલો કર્યો કે ખેતરવાળાને બકરાં આપી દેવામાં આવે હઝરત સુલેમાન (અ.)એ ફરમાવ્યું કે મારા નજીક સુલેહ તરીકે એવો ફેસલો છે કે ખેતરવાળો બકરાં પોતાની પાસે રાખે અને તેમના દુધનો ઉપયોગ કરે અને બકરાવાળા ખેતીને પાણી પાઈને અને મહેનત કરીને ખેતી તૈયાર કરે અને ખેતી પ્રથમ હતી તેવી થઈ જાય ત્યારે પોતાની ખેતી લઈને બકરાં પાછા આપી દે એમાં કોઈનું નુકસાન નથી. (૨) હઝરત દાઊદ (અ.) પૈગમબરી તાસીર અને ખુશ આવાઝથી જ્યારે ઝબૂર પઢતા ત્યારે પર્વતો પક્ષીઓ પણ તેમની સાથે ↗

↗ અવાઝથી પઢવા લાગતા હતા. ખુદાપાકે હઝરત દાઊદ (અ.)ના હાથમાં લોખંડને મીણ જેવું નરમ બનાવી દીધુ હતુ તેથી લોખંડને હાથેજ વાળી બખ્તરો બનાવતા હતા જ્યારે બીજાઓ આગ તપાવીને બનાવે છે. (૩) હઝરત સુલેમાનની દુઆથી ખુદાપાકે પવન અને જિન્નાત લઈ તેના ઉપર બેસી જતા ફરી જોરથી હવા આવી તેને ઉચકી લેતી ફરી ઉપર અવકાશમાં જરૂર મુજબ નરમ હવા ચાલતી યમનથી શામ એક માસનો રસ્તો બપોર સુધીમાં પહોચાડી દેતી હતી. ➡

મ ૪

ضُرٍّ وَّاٰتَيْنٰهُ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعٰبِدِيْنَ ۝٨٤ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِدْرِيْسَ وَذَا الْكِفْلِ ؕ كُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ ۝٨٥ وَاَدْخَلْنٰهُمْ فِيْ رَحْمَتِنَا ؕ اِنَّهُمْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝٨٦ وَذَا النُّوْنِ اِذْ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ سُبْحٰنَكَ ۖ اِنِّيْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝٨٧ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۙ وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْغَمِّ ؕ وَكَذٰلِكَ نُـنْجِي الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٨٨ وَزَكَرِيَّآ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ فَرْدًا وَّاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِيْنَ ۝٨٩ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۫ وَوَهَبْنَا لَهٗ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهٗ زَوْجَهٗ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا يُسٰرِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ وَيَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا ؕ وَكَانُوْا لَنَا خٰشِعِيْنَ ۝٩٠

દુર્રિવ વ આ-તયનાહુ અહ-લહૂ વ
તકલીફ, ઔર દિયે હમને ઉનકો બાલ બચ્ચે ઉનકે ઔર
મિસ્લહુમ મ-અહુમ રહ્-મતમ મિન
ઉતનેહી ઔર ઉનકે સાથ (દિયે) રેહમત કર કે અપની
ઈન્દિના વ ઝિકરા લિલ આબિદીન ૦
તરફસે, ઔર નસીહત (થી) બન્દગી કરને વાલોં કો. (૧)
વ ઈસ્માઈલા વ ઈદરીસા વ ઝલ
ઔર ઈસ્માઈલ, ઔર ઈદરીસ ઔર ઝુલકિફલ કે
કિફ્લ ؕ કુલ્લુમ મિનસ્ સાબિરીન ૦ વ અદ-
(હિદાયત દી) યે સબ સબ્ર કરનેવાલોંમેં સે થે. (૨) ઔર લે
ખલ્નાહુમ ફી રહ્-મતિના ؕ ઈન્નહુમ
લિયા હમને ઉનકો અપની રહમતમેં બેશક વો
મિનસ્ સાલિહીન ૦ વ ઝન્નૂનિ ઈઝ
નેક બખ્તોંમેં સે થે. ઔર મછલીવાલે (યૂનુસ)કો
ઝ-હ-બા મુગાદિબન ફ-ઝન્ના અલ્લન નક્દિરા અ-લયહિ ફ-નાદા
જબ ચલે ગએ ગુસ્સે હોકર (અપની કૌમસે) તો ગુમાન કિયા યૂનુસ અ. ને કે હમ ઉસ પર તંગી ન કરેંગે ફિર પુકારા
ફિઝ્ ઝુલુમાતિ અલ લા ઈલાહા ઈલ્લા અન્તા સુબ્હા-નકા ૦ ઈન્ની કુન્તુ
અંધેરોંમેં કે કોઈ મા'બૂદ નહી સિવા તેરે તુ પાક હૈ બેશક મેં
મિનઝ્ ઝાલિમીન ૦ ફસ્તજબ્ના લહૂ ؕ વ નજ-જયનાહુ મિનલ ગમ્મ ؕ
ગુનેહગાર થા ફિર સુન લી હમને ઉન્કી (ફરિયાદ) ઔર નજાત દી હમને ઉનકો ગમસે
વ કઝાલિકા નુનજિલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ ઝ-કરિય્યા ઈઝ નાદા રબ્બહૂ
ઔર ઈસી તરહ નજાત દેતે હૈ ઈમાન વાલોંકો (૩) ઔર ઝકરિય્યાકો જબ પુકારા ઉન્હોંને અપને રબકો
રબ્બિ લા ત-ઝરની ફરદંવ વ અન્તા ખયરુલ વારિસીન ૦ ફસ્તજબ્ના
અય મેરે રબ મત છોળ મુઝકો અકેલા ઔર તુ સબસે બેહતર વારિસ હૈ. (૪) ફિર સુનલી હમને
લહૂ ؕ વ વ-હબ્ના લહૂ યહ્યા વ અસ્લહ્ના લહૂ ઝવ-જહ ؕ
ઉનકી (દુઆ) ઔર બખ્શા હમને ઉનકો યહયા, ઔર અચ્છા કર દિયા હમને ઉનકે લિયે ઉનકી બીબીકો
ઈન્નહુમ કાનૂ યુસારિઊના ફિલ ખયરાતિ વ યદઊ-નના
યે વો લોગ હૈ જો જલ્દી કિયા કરતે થે નેક કામોંમેં ઔર પુકારતે થે હમકો
ર-ગ-બંવ વ ર-હબા ؕ વ કાનૂ લના ખાશિઈન ૦
ઉમ્મીદ ઔર ડરસે ઔર હમારે આગે આજિઝી કરતે થે. (૫)

→ પેજ (૪૫૮) ની તફસીર : (૪) બદમાશ જિન્નો પાસે સમુદ્રમાં એવી જગ્યાએ ડુબકીઓ મરાવી મોતીઓ કઢાવતા જ્યાં માણસનું ગજૂ ચાલી શકતુ ન હતું વળી ઈમારતોમાં તેઓ પાસે સખ્ત ભારે કામો કરાવતા તેમજ મુસાફરીમાં હોઝ જેવા મોટા તાંબાના લગનો અને મોટી દેગો ઉચકાવી લઈ જતા તેમાં ખાણું રંધાવતા અને અતિષય કઠણ કામો કરાવતા હતા.

પેજ (૪૫૯) ની તફસીર : (૧) હઝરત ઐયૂબને ખુદાપાકે દુનિયામાં દરેક પ્રકારે ધન દોલત જમીન જાગીરથી ઘણાજ ખુશહાલ બનાવ્યા હતા. ખેતીવાડી અને અસંખ્ય જાનવરો હતાં સેંકડો કમાઉ લોંડી ગુલામ હતા. નેક અવલાદમાં ઘણા પુત્રો તેમજ પુત્રીઓ હતી. વળી પત્ની મરજી માફક બહુ તાબેદાર હતી જેમનુ નામ રહીમા હતું હઝરત ઐયૂબ ઘણાંજ શુક્ર ગુઝાર હતા. પરંતુ ખુદાપાકે ↗

↗ તેમને આજમાઇશમાં નાખ્યા ખેતરો બળી ગયા. ઊંટ બકરાં જાનવરો મરી ગયા. સઘળી અવલાદ એક સામટી મકાન તળે દબાઈ મરી પોતે ફોલ્લાની બીમારીમાં સપડાયા અને તેથી શરીરમાં કીડા પડી દુર્ગંધ મારવા લાગ્યું દોસ્ત બિરદારો જુદા થઈ ગયા તેમને શહેરથી બહાર કાઢી મુકયા માત્ર એકલી પત્ની સાથે રહ્યા. જેમ નેઅમતમાં હઝરત ઐયૂબ શાકિર હતા તેમ બલામાં સબર કરતા રહ્યાં અઢાર વર્ષ પછી તંદુરસ્તીની દુઆ માંગી તો રહમતનો દરિયો જોશમાં →

وَالَّتِيْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهَا مِنْ رُّوْحِنَا
وَجَعَلْنٰهَا وَابْنَهَآ اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝٩١ اِنَّ هٰذِهٖٓ
اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۖ وَّاَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْنِ ۝٩٢
وَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۭ كُلٌّ اِلَيْنَا رٰجِعُوْنَ ۝٩٣ ع
فَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ
لِسَعْيِهٖ ۚ وَاِنَّا لَهٗ كٰتِبُوْنَ ۝٩٤ وَحَرٰمٌ عَلٰي قَرْيَةٍ
اَهْلَكْنٰهَآ اَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ۝٩٥ حَتّٰٓي اِذَا فُتِحَتْ
يَاْجُوْجُ وَمَاْجُوْجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَّنْسِلُوْنَ ۝٩٦
وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَاِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ
اَبْصَارُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ يٰوَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِيْ
غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا بَلْ كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝٩٧ اِنَّكُمْ وَمَا
تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ۭ اَنْتُمْ لَهَا
وٰرِدُوْنَ ۝٩٨ لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَاۗءِ اٰلِهَةً مَّا وَرَدُوْهَا ۭ

વલ્લતી અહ્-સ઼નત ફર-જહા ફ-
ઔર ઉસ ઔરતકો (ભી યાદ કરો) જિસને હિફાઝતકી
નફ઼ખ્ના ફીહા મિર રૂહ઼િના વ જ-અ઼લ્નાહા
અપની નામૂસકી ફિર ફુંકદી હમને ઉસ ઔરતમેં અપનીરૂહ
વબ્નહા આ-યતલ લિલ
ઔર કિયા હમને ઉસકો ઔર ઉસકે બેટેકો નિશાની જહાન
આ઼-લમીન ○ ઈન્ના હાઝ઼િહી ઉમ્મતુકુમ
વાલોંકે લિયે યે લોગ હૈ તુમ્હારે દીન કે
ઉમ્મતંવ વાહ઼િ-દતંવ ج વ અ-ન રબ્બુકુમ
સબ એક દીન પર ઔર મેં તુમ્હારા રબ હું,
ફઅ્-બુદૂન ○ વ ત-ક઼ત્તઊ઼ અમ્રહુમ બય-
સો મેરી બન્દગી કરો. ઔર ટુકળે ટુકળે કરલિયા લોગોંને અપના
નહુમ ط કુલ્લુન ઈ-લયના રાજિઊ઼ન ○ ફ-
દીન આપસમેં લેકીન સબ હમારે પાસ લૌટ કર આનેવાલે હૈ સો
મંય યઅ્-મલ મિનસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ વહુવા મુઅ્-મિનુન ફલા કુફરાના લિ-સઅ્-યિહ ج
જો કોઈ કરે નેક કામ ઔર વો ઈમાનવાલા હો, તો નાકદરી નહીં હોગી ઉસકી કોશિશકી
વ ઈન્ના લહૂ કાતિબૂન ○ વ હ઼રામુન અ઼લા ક઼ર-યતિન અહ-લકનાહા
ઔર બેશક હમ ઉસકો લિખ લેતે હૈ. ઔર નામુમકિન હૈ ઉસ બસતી પર કે હલાક કર દિયા હમને
અન્નહુમ લા યરજિઊ઼ન ○ હ઼ત્તા ઈઝ઼ા ફુતિહ઼ત યઅ્-જૂજુ વ મઅ્-જૂજુ વહુમ
જિસકો, કે વો લૌટકર નહીં આએંગે (દુન્યામેં). (૧) યહાં તકકે જબ ખોલ દિયા યાજૂજ ઔર માજૂજકો ઔર
મિન કુલ્લિ હ઼-દ-બિંય યનસિલૂન ○ વક઼-ત-ર-બલ વઅ્-દુલ હ઼ક઼્ક઼ુ ફ-ઈઝ઼ા
વો હર બલન્દીસે તોળતે આએંગે ઔર કરીબ આએગા વાદા (કયામતકા) સચ્ચા, ફિર ઉસ
હિયા શાખ઼િ-સ઼તુન અબ્સ઼ારુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ط યા વય-લના ક઼દ કુન્ના ફી
વક્ત ખુલીકી ખુલી રેહ જાએંગી આખેં મુનકિરોંકી. હાય હમારી કમબખ્તી હમ
ગ઼ફ-લતિમ મિન હાઝ઼ા બલ કુન્ના ઝ઼ાલિમીન ○ ઈન્નકુમ વમા તઅ્-બુદૂના
ગફલત મેં થે ઈસસે, બલ્કે હમ ઝાલિમ થે. (૨) બેશક તુમ ઔર વો ચીઝેં જિનકો તુમ પુજતે
મિન દૂનિલ્લાહિ હ઼-સ઼બુ જ-હન્નમ ط અન્તુમ લહા વારિદૂન ○
હો અલ્લાહકે સિવા વો સબ ઈંધન હૈ દોઝખકે ઔર તુમ સબ ભી ઉસપર પહુંચનેવાલે હો.
લવ કાના હા-ઉલાઇ આલિ-હતમ મા વ-રદૂહા ط
અગર હોતે યે બુત (હકીકતમેં,) મા'બૂદ તો ન પહુંચતે ઉસપર(યાની જહન્નમમેં).

➡ પેજ (૪૫૯) ની તફસીર : આવ્યો અને ખુદાપાકે જમીનમાંથી એક ઝરો કાઢયો તેના પાણીથી નહાયા, અને બીજા ઝરાનું પાણી પીધું જેથી તદ્દન તંદુરસ્ત થઈ ગયા તેમજ ખુદાપાકે મરેલી ઔલાદ કરતા બીજી બમણી ઔલાદ આપી. વળી તેમને ત્યાં સોનાના તીડ વરસાવ્યાં તેથી માલદાર થઈ ગયા સારાંશ કે દરેક પ્રકારે સારી હાલતમાં કરી દીધા. (૨) કહે છે ઝુલકિફલ હઝરત ઐયૂબના દીકરા હતા એક માણસના જામીન થઈ કેટલાક વરસો કેદમાં રહ્યા અને ખુદાપાકની ખાતર એ કષ્ટ વેઠયું. (૩) હઝરત યૂનુસ (અ.) હઝકીલ બાદશાહના સમયમાં હતા એકાંત વાસમાં ઈબાદતના ઘણા ઉત્સાહી હતા. ખુદાપાકે તેમને નેનવા શહેરમાં મુશરિકોની હિદાયત માટે મોકલ્યા તો તેઓને મૂર્તિ પુજાથી રોકી સત્ય માર્ગ તરફ બોલાવ્યાં પરંતુ તેઓ માન્યા નહિં. તેથી પોતે ગુસ્સામાં ત્યાથી નીકળી ગયા. ↗

↗ રસ્તામાં એક નદી આવી એક દીકરાને કિનારા ઉપર છોડયો. એક દીકરાને ખભા ઉપર લીધો અને પત્નીનો હાથ પકડયો નદીમાં જયારે પાણીએ જોર કર્યું તો પત્નીનો હાથ છુટી ગયો તેને પકડવા જતા ખભા ઉપરનો દીકરો લપસી પડયો અને બન્ને પાણીમાં તણાઈ ગયા. કિનારા પર આવ્યા તો બીજા દીકરાને વરૂ લઈ ગયો હતો. જ્યારે તે શહેરમાં પહોચ્યાં ત્યાંના સરદારોને અલ્લાહનો પૈગામ ૪ ع ૬ આપ્યો તો ઠઠ્ઠા મશકરી કરવા લાગ્યા. એક મુદ્દત ત્યાં રહ્યા છેવટે ➡

وَكُلٌّ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿٩٩﴾ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَّهُمْ
فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِّنَّا
الْحُسْنٰۤى ۙ اُولٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُوْنَ ﴿١٠١﴾ لَا يَسْمَعُوْنَ
حَسِيْسَهَا ۚ وَهُمْ فِىْ مَا اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ
خٰلِدُوْنَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰهُمُ
الْمَلٰٓئِكَةُ ؕ هٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِىْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿١٠٣﴾
يَوْمَ نَطْوِى السَّمَآءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ؕ كَمَا
بَدَاْنَاۤ اَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيْدُهٗ ؕ وَعْدًا عَلَيْنَا ؕ اِنَّا
كُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿١٠٤﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِى الزَّبُوْرِ مِنْۢ
بَعْدِ الذِّكْرِ اَنَّ الْاَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِىَ الصّٰلِحُوْنَ ﴿١٠٥﴾
اِنَّ فِىْ هٰذَا لَبَلٰغًا لِّقَوْمٍ عٰبِدِيْنَ ﴿١٠٦﴾ وَمَاۤ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا
رَحْمَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ اِنَّمَا يُوْحٰۤى اِلَىَّ اَنَّمَاۤ
اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٠٨﴾

منزل

વ કુલ્લુન ફીહા ખ઼ાલિદૂન ૦ લહુમ
ઔર યે સબ ઉસીમેં હમેશા રહેંગે. ઉનકો
ફીહા ઝફીરુંવ વહુમ ફીહા લા યસ્મઊ઼ન ૦
વહાં ચિલ્લાના હૈ, ઔર વો ઉસમેં કુછ ન સુનેંગે. (૧)
ઇન્નલ લઝ઼ીના સ-બ-ક઼ત લહુમ મિન્નલ
જિનકે લિયે પેહલેસે ઠેર ચુકી હૈ હમારી તરફસે
હુસ્નૅા ૪ ઉલૅાઇકા અ઼ન્હા મુબ્અ઼દૂન ૦
નેકી વો લોગ ઉસસે દૂર રહેંગે. (૨)
લા યસ્મઊ઼ના હ઼સી-સહા ટ વહુમ ફી
નહીં સુનેંગે ઉસકી આહટ ઔર વો
મશ-તહત અન્ફુસુહુમ ખ઼ાલિદૂન ૦
અપને જીકે મઝોંમેં હમેંશા રહેંગે.
લા યહ઼ઝુનુહુમુલ ફ-ઝઉ઼લ
ન ગમ હોગા ઉનકો ઉસ બળી
અક-બરુ વ ત-તલક઼-ક઼ાહુમુલ મલૅાઇકહ ઠ હાઝ઼ા યવમુકુમુલ લઝ઼ી
ઘબરાહટમેં, ઔર લેને આએંગે ઉનકો ફરિશતે યે વોહી તુમ્હારા દિન હૈ જિસકા
કુન્તુમ તૂ-અ઼દૂન ૦ યવમા નત઼્વિસ સમૅાઆ ક-ત઼ય્યિસ સિજિલ્લિ લિલ
તુમસે વાદા કિયા ગયા થા. જિસ દિન લપેટ લેવેંગે આસ્માનોંકો જૈસે લપેટતે હૈ તુમ્હારા
કુતુબ ઠ કમા બદઅ્-ના અવ્વલા ખ઼લક઼િન નુઈદુહ ઠ વઅ્-દન અ઼-લયના ઠ
કાગઝ. જિસ તરહ શુરૂ કી થી હમને પેહલી બાર પૈદાઈશ દુબારા કરેંગે ઉસકો યે વાદા હમ પર હૈ.
ઇન્ના કુન્ના ફાઇ઼લીન ૦ વ લ-ક઼દ ક-તબ્ના ફ઼િઝ઼ ઝબૂરિ મિમ બઅ્-દિઝ઼
યકીનન હમ (પૂરા) કરને વાલે હૈ. ઔર લિખ દિયા હૈ હમને ઝબૂરમેં નસીહતકે
ઝ઼િકરિ અન્નલ અરદ઼ા યરિસુહા ઇ઼બાદિયસ઼ સ઼ાલિહૂન ૦ ઇન્ના
પીછે કે ઝમીનકે (યાની જન્નતકે) વારિસ હોંગે મેરે નેક બન્દે. બેશક ઈસ
ફી હાઝ઼ા લ-બલાગ઼લ લિ-ક઼વમિન આ઼બિદીન ૦ વર્મા અરસલ્નાકા
(કુરઆન) મેં મતલબકો પહુંચતે હૈ વોહી લોગ જો બન્દગી કરનેવાલે હૈ ઔર નહીં ભેજા હમને તુમકો
ઇલ્લા રહ઼-મતલ લિલ આ઼-લમીન ૦ કુલ ઇન્નમા યૂહ઼ા ઇલય્યા
મગર રહમત બનાકર (ભેજાહૈ) સારે જહાનકે લિયે કેહદો વહી કી જાતી હૈ મેરી
અન્નર્મા ઇલાહુકુમ ઇલાહુંવ વાહ઼િદ ટ ફ-હલ અન્તુમ મુસલિમૂન ૦
તરફ યેહી કે તુમ્હારા મા'બૂદ એક હી માબૂદ હૈ. ફિર ક્યા હો તુમ ઈતાઅત કરનેવાલે

૪ મ

➡ પેજ (૪૫૯) ની તફસીર : નારાજ થઈ અઝાબની બદ દુઆ કરી અને પોતે ત્યાંથી નીકળી પડયા. ત્રણ દીવસ પછી અઝાબના ચિન્હો જણાયા. શહેરના લોકો બહાર જંગલમાં ગયા અને અલ્લાહની સામે તૌબા કરી ખુબ રડયા મૂર્તિઓ બધી તોડી નાખી. અઝાબ ટળી ગયો. શૈતાને હઝરત યુનુસને ખબર આપી કે તે કૌમ સારી ભલી છે અને તેમના ઉપર અઝાબ આવ્યો નથી. હઝરત યૂનુસ દિલમાં નારાજ થયા કે અલ્લાહે મને ઝુટો પાડયો અને હુકમની રાહ ન જોતા કોઈ તરફ નીકળી પડયા. દરિયા કિનારે પહોંચી વહાણમાં બેઠા ને અધ વચ્ચે ડુબવાની અણી પર આવ્યું જેથી લોકોએ એક માણસને દરિયામાં નાખી દેવા ધાર્યુ કેટલાકે કહ્યું વહાણમાં કોઈ ગુલામ પોતાના માલિકથી નાસી છુટેલો છે જેથી દરિયામાં નાખવા માટે કુરઅહથી હઝરત યુનુસ (અ.)નું જ નામ નીકળ્યું તો આપ ↗

↗ પોતેજ દરિયામાં કુદી પડયા તો એક મોટી વહેલ માછલી ગળી ગઈ ચાલીસ દીવસ તે અંધારામાં રહ્યા અને રબ સામે દુઆ કરી અને તૌબા કબૂલ થઈ. માછલી એ કિનારા ઉપર આવી ઓગળી નાખ્યા ત્યાં એક બેલે ફેલીને છાયા કરી અને હરણીએ દુધ પીવડાવ્યું. જયારે તાકત આવી તો તે કૌમમાં પાછા જવાનો હુકમ મળ્યો તે પણ ઉમેદવાર હતા અને પાછા ત્યા જતાં પત્ની અને દીકરાઓ પાછા મળ્યા વરૂથી લોકોએ દીકરાને છોડાવ્યો હતો. અને પાણીમાં વહેતાઓને પણ ➡

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ وَإِنْ
أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ ۝ إِنَّهُ
يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ۝
وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ۝ قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمَٰنُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ۝

(٢٢) سُورَةُ الْحَجِّ مَدَنِيَّةٌ (١٠٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ
شَيْءٌ عَظِيمٌ ۝ يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ
عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا
وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ
عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ

ફ-ઈન ત-વલ્લવ ફ-કુલ આ-ઝન્તુકુમ
ફિર અગર વો મુંહ મોળે તો કેહદો મૈંને ખબર કરદી તુમકો
અ.લા સવાઅ ط વ ઈન અદરી અ-
દોનોં તરફ બરાબર ઔર મૈં નહીં જાનતા કે (વો ક્યિામત)
ક઼રીબુન અમ બઈદુમ મા તૂ-અ.દૂન ○
નઝદીક હૈ યા દૂર જિસકા તુમસે વાદા દિયા જાતા હૈ. (૧)
ઈન્નહૂ યઅ્-લમુલ જહરા મિનલ ક઼વલિ
વો રબ જાનતા હૈ પુકાર કર કહો જો બાત
વ યઅ્-લમુ મા તકતુમૂન ○ વ ઈન અદરી
ઔર જાનતાહૈ જો તુમ છુપાતે હો ઔર મૈં નહીં જાનતા
લ-અ.લ્લહૂ ફિત-નતુલ લકુમ વ મતાઉ.ન
શાયદ કે વો આઝમાઈશહો તુમ્હારે લિયે ઔર ફાયદા દેનાહે
ઈલા હ઼ીન ○ ક઼ાલા રબબિહ઼કુમ બિલ
એક વક્ત તક કહા (રસૂલને)અય મેરે રબ ફૈસલા ફરમાદે હક કે
હ઼ક઼્ક઼ ط વ રબ્બુનર રહ઼માનુલ મુસ્તઅ.ાનુ અ.લા મા તસિ઼ફૂન ○
મુવાફિક ઔર હમારા રબ રહમાન હૈ ઉસીસે મદદ માંગી જાતીહે ઉન બાતોં પર જો તુમ બયાન કરતે હો.

સૂરતુલ હ઼જ્જ

સૂરઈ હજ-જ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૭૮) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યાઁ અય્યુહન નાસુત તક઼ૂ રબ્બકુમ ج ઈન્ના ઝલ-ઝ-લ-તસ સા-અ.તિ
અય લોગો ડરો અપને રબસે બેશક ઝલઝલા કિયામત કા એક
શય-ઉન અ.ઝ઼ીમ ○ યવમા ત-રવ-નહા તઝ઼-હલુ કુલ્લુ
બળી ચીઝ હૈ. જિસ દિન દેખેંગે ઉસ ઝલઝલેકો ભૂલ જાએગી હર
મુરદ઼િ-અ.તિન અ.મ્મા અર-દ઼અ.ત વ ત-દ઼ઉ કુલ્લુ ઝ઼ાતિ
દૂધ પિલાનેવાલી અપને દૂધ પિલાએ હુવે (બચ્ચે) કો, ઔર ડાલ દેગી હર
હ઼મલિન હ઼મ્લહા વ ત-રન નાસા સુકારા વમા હુમ બિ-સુકારા
હમલ વાલી અપના હમલ, ઔર દેખેગા તુ લોગોંકો નશેમેં, ઔર વો નહીં હોંગે નશેમેં
વ લાકિન્ના અ.ઝ઼ાબલ્લાહિ શદીદ ○ વ મિનન નાસિ મંય યુજાદિલુ
લેકિન અલ્લાહકા અઝાબ સખ્ત હૈ. ઔર બા'ઝ શખ્સ વો હૈ જો ઝગળતે હૈં

આધા ૯ ૭ મ ૪

➡ પેજ (૪૫૯) ની તફસીર : બહાર કાઢયા હતા. એજ શહેરમાં તેમની કબર છે. (૪) એટલે જો કે તુ તો હકીકી વારિસ છે પરંતુ આ દુનિયામાં વારિસ (પુત્ર) આપ કે મારી પાછળ કૌમની સેવા કરે. (૫) કેટલાક નામના સુફીઓ કહે છે કે કંઈ આશાથી કે ડરથી અલ્લાહની યાદ કરનાર, પોકારનાર સાચા પ્રેમીને આ આયતથી તેઓની ભુલ જાહેર થઈ.
પેજ (૪૬૦) ની તફસીર : (૧) તેઓ કદી પણ કુફ્ર અને પાપોથી તૌબહ કરી ખુદા તરફ પોતે ઝુકનાર નથી. (૨) નબીઓએ તે સ્પષ્ટ રીતે ખબર આપી હતી પણ અમેજ જાણીબુજીને માન્યુ નહિં અને શરારતો અને ગુનાહો પર અડયા રહ્યા.
પેજ (૪૬૧) ની તફસીર : (૧) અતિષય ગભરાટ અને અઝાબની સખ્ત તકલીફ અને પોતાના બુમ બરાડાના શોરથી બીજુ કંઈ ➚ પણ સાંભળી શકશે નહિ. (૨) એટલે એક વખત પુલસિરાત ઉપરથી પસાર થઈ સદા માટે જહન્નમથી દુર રાખવામાં આવશે.
પેજ (૪૬૨) ની તફસીર : (૧) બન્ને બાજુની સ્પષ્ટ ખબર આવી એટલે બન્ને માર્ગ બતાવી અધિકાર આપ્યો કે હાલ તમો નેકી બદી બન્નેમાંથી જે ચાહો તે કરી શકો છો એકજ તરફનું દબાણ થયું નથી.

فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ۙ
كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ وَ
يَهْدِيْهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ
اِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ
مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ
مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَّغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ؕ
وَنُقِرُّ فِي الْاَرْحَامِ مَا نَشَآءُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى
ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا اَشُدَّكُمْ ۚ
وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى
اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ؕ
وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا
الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ
بَهِيْجٍ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهٗ يُحْيِ

ફિલ્લાહિ બિ-ગ઼યરિ ઈ઼લ્મિંવ વ યત્તબિઉ
અલ્લાહકે બારેમેં બે જાને બુઝે, ઔર પૈરવી કરતા હૈ
કુલ્લા શયત઼ાનિમ મરીદ ૪ કુતિબા
હર શૈતાન સરકશકી, લિખ્ખા ગયા હૈ
અ઼-લયહિ અન્નહૂ મન તવલ્લાહુ ફ-અન્નહૂ
જિસકે હકમેં યે કે જો ઉસકી દોસ્તી કરેગા સો વો શૈતાન
યુદ઼િલ્લુહૂ વ-યહદીહિ ઈલા અ઼ઝ઼ાબિસ
ગુમરાહ કરદેગા ઉસકો, ઔર લે જાએગા ઉસકો દોઝખકે
સઈ઼ર ૦ યા અય્યુહન નાસુ ઈન કુન્તુમ ફી
અઝાબકી તરફ અય લોગો અગર તુમકો શક
રયબિમ મિનલ બઅ્-સિ઼ ફ-ઈન્ના
હૈ (કયામતકે દિન) દોબારા ઝિન્દા હોને મેં, તો હમને
ખ઼-લક઼નાકુમ મિન તુરાબિન સુમ્મા મિન
પૈદા કિયા તુમકો મિટ્ટીસે, ફિર
નુત઼ફતિન સુમ્મા મિન અ઼-લ-ક઼તિન સુમ્મા મિમ મુદ઼-ગ઼તિમ મુખ઼લ્લ-ક઼તિંવ મ ૪
કત્તરે (મની) સે, ફિર જમે હુવે ખૂનસે ફિર ગોશ્તકી બોટી નકશા બની હુઈસે
વ ગ઼યરિ મુખ઼લ્લ-ક઼તિલ લિ-નુબય્યિના લકુમ ط વ નુક઼િર્રુ ફિલ અરહ઼ામિ
ઔર બગૈર નકશા બની હુઈસે, તાકે ઝાહિર કરેં હમ તુમપર (અપની કુદરત) ઔર ઠેહરાએ રખતે હૈં હમ પેટમેં
મા નશાઉ ઈલા અ-જલિમ મુસમ્મન સુમ્મા નુખ઼રિજુકુમ તિ઼ફ-લન
જો કુછ ચાહેં એક વક્તે મુકર્રર તક, ફિર નિકાલતે હૈ તુમકો બચ્ચા (બનાકર) ફિર
સુમ્મા લિ-તબ્લુગૂ અ-શુદ-દકુમ ج વ મિન્કુમ મંય યુ-તવફ-ફા વ મિન્કુમ
તાકે પહુંચો તુમ અપની જંવાનીકો ઔર (ફિર) તુમમેંસે કિસીકી (રૂહ) કબ્ઝ કરલી જાતી હૈ. ઔર (ફિર) તુમમેંસે
મંય યુરદ-દુ ઈલા અર-ઝ઼લિલ ઉ઼મુરિ લિ-કય-લા યઅ્-લમા મિમ બઅ્-દિ
કોઈ ચલા જાતા હૈ નિકમ્મી ઉમર તક (યાની બુઢ્ઢાપે તક) તાકે ન જાને પીછે
ઈ઼લ્મિન શય-આ ط વ ત-રલ અરદ઼ા હામિ-દતન ફ-ઈઝ઼ા અન્ઝલના અ઼-લય-હલ
જાનનેકે કુછ ઔર દેખતા હૈ તુ ઝમીનકો ખુશ્ક, ફિર જબ બરસાયા હમને ઉસપર
મા-અહ તઝ-ઝત વ ર-બત વ અમ-બતત મિન કુલ્લિ ઝવજિમ
પાની, તાઝી હો ગઈ, ઔર ઉભરી, ઔર ઉગાઈ ઉસને હર કિસ્મકી નફીસ
બહીજ ૦ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નલ્લાહા હુવલ હ઼ક઼્ક઼ુ વ અન્નહૂ યુહ઼યિલ
(પયદાવાર) યે સબ કુછ ઈસ વાસ્તે કે અલ્લાહ વોહી બરહક હૈ. ઔર વોહી ઝિન્દા કરતા હૈ

الْمَوْتٰى وَاَنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ وَّاَنَّ السَّاعَةَ
اٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيْهَا ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي
الْقُبُوْرِ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ۝ ثَانِيَ
عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ لَهٗ فِي الدُّنْيَا
خِزْيٌ وَّنُذِيْقُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝
ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدٰكَ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ
لِّلْعَبِيْدِ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى
حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ خَيْرُ ِۨاطْمَاَنَّ بِهٖ ۚ وَاِنْ
اَصَابَتْهُ فِتْنَةُ ِۨانْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهٖ ۣ خَسِرَ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةَ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ۝ يَدْعُوْا
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهٗ وَمَا لَا يَنْفَعُهٗ ۭ ذٰلِكَ
هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ۝ يَدْعُوْا لَمَنْ ضَرُّهٗٓ اَقْرَبُ

મવ્તા વ અન્નહૂ અ્લા કુલ્લિ શય-ઇન
મુરદોંકો, ઔર વોહી હર ચીઝ પર કાદિર
ક્દીર ૦ વ અન્નસ સા-અ્તા આતિ-યતુલ
હૈ. ઔર યે કે કયામત આનેવાલી હૈ,
લા રયબા ફીહા ۶ વ અન્નલ્લાહા
નહી હૈ કોઈ શક ઉસમેં ઔર યે કે અલ્લાહ
યબ્અ્સુ મન ફિલ કુબૂર ૦ વ મિનન નાસિ
(ઝિન્દા કરકે) ઉઠાએગા ઉન લોગોંકો જો કબરોંમેં હૈ. ઔર
મંય યુજાદિલુ ફિલ્લાહિ બિ-ગ્યરિ ઇલ્મિંવ
બા'ઝ શખ્સ વો હૈં જો ઝગળતે હૈ અલ્લાહકે બારેમેં બગૈર જાને બુઝે,
વલા હુદંવ વલા કિતાબિમ મુનીર ૦
ઔર બગૈર દલીલ, બગૈર રૌશન કિતાબકે
સાનિયા ઇત્ફિહી લિ-યુદિ્લ્લા અ્ન
અપની કરવટ મોળકર (યાની તકબ્બુરસે), તાકે બેહકાએ
મ
૪ સબીલિલ્લાહ b લહૂ ફિદ દુન્યા ખિઝયુંવ વ નુઝીકુહૂ યવ-મલ કિ્યા-મતિ
રાહસે અલ્લાહકી ઉસકે લિયે દુનિયામેં રૂસ્વાઈ હૈ, ઔર ચખાએંગે હમ ઉસકો કયામતકે દિન
અ્ઝાબલ હ્રીક્ ૦ ઝાલિકા બિમા ક્દ-દમત યદાકા વ અન્નલ્લાહા લયસા
અઝાબ જલનેકા યે ઉસકી વજેહસે હૈ જો આગે ભેજ ચુકે તેરે દો હાથ ઔર અલ્લાહ
૯ બિ-ઝુલ્લામિલ લિલ અ્બીદ ૦ વ મિનન્નાસિ મંય યઅ્બુદુલ્લાંહા અ્લા
૮ નહીં ઝુલ્મ કરતા અપને બન્દોં પર ઔર બા'ઝ વો શખ્સ હૈ કે બન્દગી કરતા હૈ અલ્લાહકી
હ્ર્ફ ج ફ-ઇન અસા-બહૂ ખ્યરુનિત્-મઅન્ના બિહી ج વ ઇન અસાબત્હુ
કિનારે પર ફિર અગર પહુંચી ઉસકો કોઈ ભલાઈ તો કાયમ હો ગયા ઉસ ઈબાદત પર, ઔર અગર પહુંચ ગઈ
ફિત્નતુનિન ક્-લ-બા અ્લા વજ-હિહ ق ખ્સિરદ દુન્યા વલ
ઉસકો કોઈ મુસીબત તો ફિર ગયા ઉલટા અપને મુંહ પર (યાની કુફ્રમેં). નુકસાન પાયા દુનિયા ઔર
આખિ્રહ b ઝ્લિકા હુવલ ખુસરાનુલ મુબીન ૦ યદઊ મિન
આખેરતમેં યેહી હૈ નુકસાન ઝાહિર (૧) પુકારતા હૈ
દૂનિલ્લાહિ માલા યદુર્રુહૂ વ માલા યન્ફઉહ b ઝ્લિકા હુવદ્-
સિવા અલ્લાહકે ઐસી ચીઝકો કે ન નુકસાન કરે ઉસકા ઔર ન ફાયદા કરે ઉસકા યેહી હૈ
દ્લાલુલ બઈદ ૦ યદઊ લ-મન દ્ર્રુહૂ અક્-રબુ
ગુમરાહી પરલે દરજેકી પુકારતા હૈ ઉસકો કે જિંસકા નુકસાન બહુત કરીબ

તફસીર : (૧) કેટલાક લોકો દુનિયાની લાલચથી દીન સ્વીકારે છે અગર દીનમાં દાખલ થઈને દુનિયાની ભલાઈ મેળવે છે તો બંદગી પર કાયમ રહે છે અને અજમાઈશ તરીકે કઈ તકલીફ આવી પડે તો તેને તોડી દે છે આ બાજુ દુનિયા ગઈ તે તરફ દીન ખોયું બન્નેમાં નુકસાન થયું અને કિનારા પર ઉભો છે એટલે હમણાં તેને દિલ નથી આ તરફ કે નથી પેલી તરફ જાણે કોઈ મકાનના કિનારે ઉભો હોય કે ફાવે ત્યારે નીકળી નાસે.

مِنْ نَّفْعِهٖ ؕ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَشِيْرُ ۝۱۳ اِنَّ
اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ
تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا
يُرِيْدُ ۝۱۴ مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ اللّٰهُ فِى
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَآءِ
ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهٗ مَا يَغِيْظُ ۝۱۵
وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ اٰيٰتٍ بَيِّنٰتٍ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِىْ
مَنْ يُّرِيْدُ ۝۱۶ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا
وَالصّٰبِـِٔيْنَ وَالنَّصٰرٰى وَالْمَجُوْسَ وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا ۖ
اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى
كُلِّ شَىْءٍ شَهِيْدٌ ۝۱۷ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهٗ
مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَ
الْقَمَرُ وَالنُّجُوْمُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَآبُّ

منزل

મિન નફ-ઈહ ؕ લ-બિઅ-સલ મવ-લા વ લ-
હૈ ઉસકે નફેસે બેશક બુરા દોસ્ત હૈ.
બિઅ-સલ અ઼શીર ૦ ઈન્નલ્લાહા યુદખ઼િલુલ
ઔર બુરા સાથી હૈ. બેશક અલ્લાહ દાખિલ
લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ
કરેગા ઉનકો જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે
જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હાર ؕ
જન્નતકે ઐસે બાગોંમેં કે બેહતી હૈ નીચે ઉનકે નેહરેં
ઈન્નલ્લાહા યફ-અ઼લુ મા યુરીદ ૦ મન
બેશક અલ્લાહ કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ. જિસકો
કાના યઝુન્નુ અલ્લંય યન્સુ-રહુલ્લાહુ
યે ખયાલ હો કે હરગિઝ ન મદદ કરેગા ઉસકી (યાની રસૂલકી) અલ્લાહ
ફિદ દુન્યા વલ આખ઼િ-રતિ ફલ-યમદુદ
દુનિયામેં ઔર આખિરતમેં, તો ચાહિયે કે તાન મ
બિ-સ-બબિન ઈલસ સમાઈ સુમ્મલ યક઼-ત઼અ઼ ફલ યન્ઝુર હલ ૪
લે વો એક રસ્સી આસ્માન તક, ફિર ઉપર પહુંચકર કાટ ડાલે, વહી કા આના જાના અબ દેખે કે ક્યા દૂર કર સકતી હૈ ઉસકી
યુઝ઼હિ-બન્ના કયદુહૂ મા યગ઼ીઝ઼ ૦ વ કઝ઼ાલિકા અન્ઝલ્નાહુ આયાતિમ
યે તદબીર ઉસ ચીઝકો કે જો ગુસ્સેમેં લાતી હૈ. (૧) ઔર ઈસીતરહ ઉતારા હમને કુરઆનકો નિશાનિયાં ઝાહિર
બય્યિનાતિંવ ४ વ અન્નલ્લાહા યહદી મંય યુરીદ ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
(બનાકર) ઔર યે કે અલ્લાહ હિદાયત દેતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ. જો લોગ મુસલમાન હૈં,
વલ્લઝ઼ીના હાદૂ વસ઼ સ઼ાબિઈના વન નસ઼ારા વલ મજૂસા વલ્લઝ઼ીના
ઔર જો લોગ યહૂદી હૈ, ઔર સિતારા પરસ્ત, ઔર ઈસાઈ ઔર મજુસી (પારસી), ઔર જો
અશ-રકૂ ઈન્નલ્લાહા યફસ઼િલુ બય-નહુમ યવ-મલ ક઼િયામહ ؕ ઈન્નલ્લાહા
શિર્ક કરતે હૈ. યકીનન અલ્લાહ ફેસલા કરેગા ઉનમેં કિયામત કે દિન બેશક અલ્લાહ
અ઼લા કુલ્લિ શય-ઈન શહીદ ૦ અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા યસજુદુ લહૂ
હર ચીઝ પર હાઝિર હૈ. (૨) ક્યા નહીં દેખા તુને કે અલ્લાહકો સજદા કરતા હૈ
મન ફિસ સમાવાતિ વ મન ફિલ અરદ઼િ વશ શમસુ વલ
જો કોઈ આસ્માન મેં હૈ, ઔર જો કોઈ ઝમીનમેં હૈ, ઔર સૂરજ, ઔર
ક઼-મરુ વન નુજૂમુ વલ જિબાલુ વશ શ-જરુ વદ દવાબ્બુ
ચાંદ, ઔર તારે, ઔર પહાળ, ઔર દરખ્ત, ઔર જાનવર

તફસીર : (૧) દુનિયાની તકલીફ જે કોઈ ખુદાથી નિરાશ થઈ તેની બંદગી તજી બીજી જુઠી વસ્તુઓને પુજે છે જેઓના હાથમાં કોઈનું ભલુકે બુરૂ કરવાનો અધિકાર નથી તો તેવા માણસ દ્રઢતા માટે એક દાખલો વિચારી લે કે જાણે એક માણસ ઉંચા લટકતા દોરડાથી લટકી રહ્યો છે. જો કે પોતે ચઢી શકતો નથી છતાં એવી આશા રાખી શકાય કે દોરડાને ઉપરથી કોઈ ખેંચશે તો ચઢી જવાશે. પરંતુ જ્યારે દોરડાને કાપી નાખ્યુ તો શું આશા હોઈ શકે? ખુદાથી આશા રાખવાનું દોરડું અને નિરાશ થવાનું દોરડું કાપી નાખવું ફરમાવ્યું.
(૨) મજુસીઓ એટલે અગનિપૂજક પારસીઓ જેઓ એ પૈગમબરનું નામ લે છે. પરંતુ કોણ જાણે પાછળથી બગડયા અથવા શરૂઆતથી અવળા માર્ગે છે.

↗ તસ્બીહ પઢયો લોકોને બોધ કર્યો તો આખિરતમાં ફરિશ્તા ચારે બાજુની સલામ કહેશે. વળી સજદહ જન્નતીઓ એક બીજા સાથે પણ સારી ખુશીની
વાતોજ કરશે. નકામો બકવાસ કે લડાઈ ટંટો હશે નહિં અને જન્નતની નેઅમતો, પર અલ્લાહનો શુક્ર કરશે.

મ ૪ ૬ ૯

وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ ۖ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۗ وَ
مَن يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يَشَاءُ ۩ هَٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ۖ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ
يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ۝ يُصْهَرُ
بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۝ وَلَهُم مَّقَامِعُ
مِنْ حَدِيدٍ ۝ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ
غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝
إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
حَرِيرٌ ۝ وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوا
إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

વ કસીરુમ મિનન નાસ ƅ વ કસીરુન
ઔર બહુતસે આદમી ઔર બહુત હૈ
હ઼ક઼્-ક઼ા અ઼-લયહિલ અ઼ઝ઼ાબ ƅ વ મંય
કે સાબિત હો ચુકા જિનપર અઝાબ ઔર
યુહિનિલ્લાહુ ફમા લહૂ મિમ
જિસકો ઝલીલ કરે અલ્લાહ તો નહીં ઉસે કોઈ
મુકરિમ ƅ ઈન્નલ્લાહા યફ-અ઼લુ મા
ઈઝઝત દેનેવાલા બેશક અલ્લાહ કરતા હૈ જો
યશાઅ સજ્દહ ○ƅ હાઝ઼ાનિ ખ઼સ્માનિખ઼-
ચાહતા હૈ (૧) યે દો (ગિરોહ) ઝગળનેવાલે હૈ,
ત-સ઼મૂ ફી રબ્બિહિમ ;
ઝગળે વો અપને રબકે બારેમેં
ફલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ કુ઼ત્તિ઼અ઼ત લહુમ
તો જિન્હોંને કુફ્ર કિયા કાટકર બનાએ જાએંગે
સ઼િયાબુમ મિન નાર ƅ યુસ઼બ્બુ મિન ફવક઼િ રુઊસિહિમુલ હ઼મીમ ○ યુસ઼્હરુ
ઉનકે કપળે આગકે ડાલા જાએગા ઉનકે સરોંપર ગર્મ પાની ગલાયા
બિહી મા ફી બુતૂનિહિમ વલ જુલૂદ ○ વ લહુમ મક઼ામિઉ઼ મિન
જાવેગા ઉસે જો કુછ ઉનકે પેટમેં હૈ, ઔર ખાલ ભી ઔર ઉનકે વાસ્તે હતોળે હૈ
હ઼દીદ ○ કુલ્લમા અરાદૂ અંય યખ઼્રુજૂ મિન્હા મિન ગ઼મ્મિન ઉઈદૂ
લોહેકે જબ ચાહેંગે યે કે નિકલ પળેં દોઝખસે ગમકે મારે તો ફિર લૌટા દિયે જાએંગે
ફીહા ○ વ ઝૂકૂ અ઼ઝ઼ાબલ હ઼રીક઼ ○ ઈન્નલ્લાહા યુદખ઼િલુલ લઝ઼ીના
ઉસમેં (ઔર કહા જાએગા કે) મઝા ચખ્ખો જલનેકે અઝાબકા બેશક ખુદા દાખિલ કરેગા ઉનકો
આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ
જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે બેહિશ્તકે બાગોંમેં કે બેહતી હૈ નીચે ઉનકે
અન્હારુ યુહ઼લ્લવના ફીહા મિન અસાવિરા મિન ઝ઼-હબિંવ વ લુઅ્-લુઆ ƅ
નેહરેં પેહનાએ જાએંગે ઉનકો વહાં કંગન સોનેકે ઔર મોતી
વ લિબાસુહુમ ફીહા હ઼રીર ○ વ હુદૂ ઈલત઼ તૈ઼યિબિ મિનલ ક઼વ્લિ
ઔર પોશાક ઉનકી વહાં રેશમકી હોગી (૨) ઔર રાહ દિખલાએ ગએ થે (દુનિયામેં) પાકીઝા બાતકી
વ હુદૂ ઈલા સ઼િરાતિ઼લ હ઼મીદ ○ ઈન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ
ઔર રાહ દિખલાએ ગએ વો ઉસ તારીફોં વાલેકી રાહ (૩) જો લોગ કાફિર હુવે

તફસીર : (૧) સિજદહનો મૂળ અર્થ આજિઝી છે. તો એ સામાન્ય સિજદામાં આકાશ અને પૃથ્વીની દરેક વસ્તુ શામિલ છે કેમકે ખુદાપાકની કુદરત આગળ દરેક વસ્તુ લાચાર હોઈ તેના હુકમને આધિન રહી પોતાની આજિઝી જાહેર કરે છે. બીજો એક ખાસ સિજદો છે જે દરેકનો જુદો જુદો છે તે એ છે કે જે માટે જેને બનાવ્યો તેમાંજ તેને લાગી રહેવું. આ સિજદો ઘણાં લોકો કરે છે અને ઘણા ખરા નથી કરતા પરંતુ બીજી બધી મખલૂક કરે છે એ સિજદાને બરાબર કરે છે. (૨) ખુદાપાકે એમ ફરમાવ્યું કે "ત્યાં ઘરેણાં અને રેશમી પોષાક છે" તો એથી જણાયું કે એ બન્ને વસ્તુ મરદો માટે અહિં દુરસ્ત નથી. અને ઘરેણાંમાંથી કંગન એટલા માટે ખાસ કર્યા કે ગુલામનું કામ પસંદ પડે તો ઈનામ તરીકે તેના હાથમાં કડાં પેહરાવવામાં આવે છે. (૩) એટલે દુનિયામાં કલ્મએ તૈયબહ કુરઆન ↗

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۞ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۞ وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۞ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۖ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ۞ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۞ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ

વ યસુદ્દ-દૂના અન સબીલિલ્લાહિ વલ
ઔર રોકતે હૈ અલ્લાહકી રાહસે, ઔર
મસ્જિદિલ હ઼રામિલ લઝી જઅલ્નાહુ
હુરમતવાલી મસ્જિદસે, જો બનાઈ હમને ઉસકો સબ લોગોંકે
લિન્નાસિ સવા-અનિલ આકિફુ ફીહિ વલ
વાસ્તે બરાબર (કા હકદાર) હૈ રેહનેવાલા વહીંકા ઔર
બાદ ૯ વ મંય યુરિદ ફીહિ બિ-ઈલ્હાદિમ
બાહિરસે આનેવાલા ઔર જો ચાહે ઉસમેં ટેઢી રાહ
બિ-ઝુલમિન નુઝિકહુ મિન અઝાબિન
શરારતસે તો મઝા ચખાએંગે હમ ઉસકો અઝાબે
અલીમ ૦ વ ઈઝ બવ્વઅ્ના લિ-ઈબ્રાહીમા
દર્દનાકકા (૧) ઔર જબ જગહ મુકર્રર કરદી હમને ઈબ્રાહીમ
મકાનલ બયતિ અલ્લા તુશરિક બી શય-અંવ
કે લિયે ખાનએ કા'બાકી (ઈસ શર્ત પરકે) શરીક ન કરના મેરે સાથ
વ તહ-હિર બયતિયા લિત્ તાઇફીના વલ કાઇમીના વર રુક-કઈસ
કિસીકો ઔર પાક રખના મેરા ઘર તવાફ કરનેવાલોંકે લિયે ઔર (નમાઝ) કાયમ કરનેવાલોં ઔર રુકુઅ, સુજૂદ
સુજૂદ ૦ વ અઝ-ઝિન ફિન્નાસિ બિલ હજ્જિ યઅ્તૂકા રિજાલંવ વ અલા
કરનેવાલોંકે લિયે (૨) ઔર એલાન કર દો લોગોંમેં હજ્જકે લિયે કે આએં વો તેરી તરફ ચલકર ઔર ઐસે હર
કુલ્લિ દામિરિંય યઅ્તીના મિન કુલ્લિ ફજ્જિન અમીક ૦ લિ-
દુબલે ઉંટ પર સવાર હોકર આએં, ઔર આએંગે હર રાસ્તેસે દૂરકે (૩) તાકે
યશ-હદૂ મનાફિઆ લહુમ વ યઝકુરુસ્મલ્લાહિ ફી અય્યામિમ
હાઝિર હો અપને ફાયદોં કે લિયે ઔર પઢે અલ્લાહકા નામ ચંદ મુકર્રરહ દિનોંમેં
મઅ્લૂમાતિન અલા મા ર-ઝ-કહુમ મિમ બહી-મતિલ અન્આમ ૯ ફ-કુલૂ
(ઝુબ્હકે વક્ત) ઉસ ચીઝ પર કે દી હૈ ઉનકો ચોપાયોં પાલે હુવેસે, સો ખાવ
મિન્હા વ અત્-ઈમુલ બાઇસલ ફકીર ૦ સુમ્મલ યકદૂ ત-ફ-સહુમ
ઉસમેં સે ઔર ખિલાવ મુસીબત ઝદા મોહતાજકો (૪) ફિર ચાહિયે કે દૂર કરેં મેલ કુચેલ અપના,
વલ યૂફૂ નુઝૂ-રહુમ વલ યત્તવ્વફૂ બિલ બયતિલ
ઔર પૂરી કરે મન્નતેં અપની ઔર તવાફ કરેં ઉસ કદીમ
અતીક ૦ ઝાલિકા ૯ વ મંય યુઅઝ્ઝિમ હુરુમાતિલ
ઘરકા (૫) યેહી હુકમ હૈ ઔર જો કોઈ તાઝીમ કરે અલ્લાહકી કાબિલે હુરમત

૯ ૧૦ મ ૪

તફસીર : (૧) મતલબ કે હરમ શરીફમાં ઈરાદા પૂર્વક બે દીની અને શરારત કરનાર ને સખત શિક્ષા કરવામાં આવશે ઝાલિમોનો હાલ જાણીલો. (૨) સૌથી પહેલા ખાનએ કાબા આદમ (અ.)એ બનાવ્યું હતુ તેથી પહેલાથીજ તેની બુઝુર્ગી મનાતી હતી. લાંબા કાળ પછી તેનું નામ નિશાન પણ ન રહ્યું તેથી ઈબ્રાહીમ (અ.)ને તેને નવેસરથી બનાવવાનો હુકમ થયો. અને કાબાનું મૂળ જગ્યાનું નિશાન એક કુદરતી બાદલ આવ્યો અને તેના છાયાથી બતાવવામાં આવ્યું અને પાયો નાખ્યો. પહેલાની ઉમ્મતોમાં રુકૂઅ કરવાનો હુકમ ન હતો જે ખાસ આ ઉમ્મતે મુહમ્મદિયામાંજ છે. તેમ ખુશખબરી આપી કે લોકો હશે તેને આબાદ કરનાર (૩) જ્યારે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) કાબા તૈયાર કરી ચૂકયાં તો અલ્લાહના હુકમથી એક પર્વત પર ચઢીને પોકાર્યુ કે હે લોકો ! તમારા પરવર ↗ દિગારે એક મકાન તૈયાર કરાવ્યું અને તમારા ઉપર તેની હજ ફર્ઝ કરી છે માટે હજ કરવા આવો ખુદાપાકે પોતાની કુદરતથી તે અવાજ (પુકાર) પુર્વથી પશ્ચિમ દરેક જગ્યાએ પહોંચાડી દીધી. તે દરેક રૂહે સાંભળી લીધી અને જેની કિસ્મતમાં હજ કરવાનું હતું તે સૌ રૂહોએ એક વખત અથવા બે યા વધુ વખત લબ્બયક કહ્યું. અને એજ રૂહાની શૌકતથી હજારો માણસો પગે ચાલીને કષ્ટો વેઠીને પણ આવે છે ગરીબ ઉપર પૈદલ ચાલીને હજ કરવું ફર્ઝ નથી છતાં હઝરત ➡

اللهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ؕ وَ اُحِلَّتْ لَكُمُ
الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ
مِنَ الْاَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوْا قَوْلَ الزُّوْرِ ۝ حُنَفَآءَ
لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِيْنَ بِهٖ ؕ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ
فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ
تَهْوِيْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ مَكَانٍ سَحِيْقٍ ۝ ذٰلِكَ ۗ
وَمَنْ يُّعَظِّمْ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوْبِ ۝
لَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ
اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ۝ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا
لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ
الْاَنْعَامِ ؕ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَلَهٗٓ اَسْلِمُوْا ؕ
وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِيْنَ ۝ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ
وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَالصّٰبِرِيْنَ عَلٰى مَآ اَصَابَهُمْ

લાહિ ફહુવા ખૈ઼રુલ લહૂ ઈ઼ન્દા રબ્બિહ ؕ વ
ચીઝોંકી તો વો બેહતર હે ઉસકે લિયે અપને રબકે પાસ ઔર
ઉહ઼િલ્લત લકુમુલ અન્આ઼મુ ઈલ્લા મા
હલાલ કિએ ગયે તુમ્હારે લિયે ચોપાએ (જાનવર) સિવાય ઉનકે
યુતલા અ઼-લયકુમ ફજ-તનિબુર રિજ્સા
જો પળ્હકર સુનાએ જાતે હે તુમપર બચતે રહો ગન્દગી
મિનલ અવસાનિ વજ-તનિબૂ ક઼વલઝ઼
સે બુતોંકી ઔર બચતે રહો ઝૂટ બાતસે
ઝૂર ૪ હુ઼-ન-ફાઆ લિલ્લાહિ ગ઼યરા
ઔર અલ્લાહકી તરફકે હોકર ન કે ઉસકે સાથ
મુશરિકીના બિહ ؕ વ મંય યુશરિક બિલ્લાહિ
કિસીકો શરીક બનાકર ઔર જિસને શરીક બનાયા અલ્લાહકા
ફ-કઅન્નમા ખ઼ર્રા મિનસ સમાઈ ફ-તખ઼્ત઼ફુહુત઼
તો વો ગોયા ગિર પડતા આસમાનસે (ઔર મર ગયા) ફિર ઉચકતે
ત઼યરુ અવ તહવી બિહિર રીહુ ફી મકાનિન સહ઼ીક઼ ૦ ઝ઼ાલિકા ؕ વ મંય
હે ઉસકો જાનવર (મુરદાખ્વાર) ફેંક દેતી હે ઉસકો હવા કિસી દૂર મૈદાનમેં (૧) યે સુન ચુકે, ઔર જો
યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િમ શઆ઼ઇરલ્લાહિ ફ-ઇન્નહા મિન તક઼-વલ કુલૂબ ૦ લકુમ
કોઈ તાઝીમ કરે અલ્લાહકી નિશાનીયોંકી તો વો પરહેઝગારી હે દિલોંકી, તુમ્હારે
ફીહા મનાફિઉ઼ ઈલા઼ અ-જલિમ મુસમ્મન સુમ્મા મહ઼િલ્લુહા઼ ઇ-લલ
લિયે ચોપાયોં મેં ફાયદે હે એક વક્તે મુકર્રર તક ફિર ઉનકે પહુંચનેકી જગહ ખાનએ
બયતિલ અ઼તીક઼ ૪ વ લિ-કુલ્લિ ઉમ્મતિન જ-અ઼લ્ના મન્સકલ લિ-યઝ઼કુરુસ-
કા'બા કી તરફ હે (૨) ઔર હર ઉમ્મત કે લિયે મુકર્રર કિયા હમને કુરઆન (કા તરીકા) તાકે યાદ
મલ્લાહિ અ઼લા મા ર-ઝ-ક઼હુમ મિમ બહી-મતિલ અન્આ઼મ ؕ ફ-
કરે અલ્લાહકે નામકો ઝુબ્હા પર જો દીયા હૈ હમને ઉનકો ચોપાએ પાલે હુવોંસે તુમ
ઈલાહુકુમ ઈલાહુંવ વાહ઼િદુન ફ-લહૂ અસલિમૂ ؕ વ બશશિરિલ
સબ કા ખુદા એકહી અલ્લાહ હે સો ઉસીકે ફરમા બરદાર બનો ઔર ખુશ ખબરી સુનાદો
મુખ઼્બિતીન ૪ અલ્લઝ઼ીના ઈઝ઼ા ઝુ઼કિરલ્લાહુ વજિલત
આજિઝી કરનેવાલોંકો યે કે જબ ઝિક્ર કિયા જાતા હે અલ્લાહકા તો ડર જાતે હેં
કુલૂબુહુમ વસ્સાબિરીના અ઼લા મા઼ અસા-બહુમ
ઉનકે દિલ ઔર (ખુશખબરી સુનાદો) સબ્ર કરનેવાલોંકો ઉસ મુસીબત પર જો

➞ પેજ (૪૬૭) ની તફસીર : ઈબ્રાહીમ (અ.) ની દુઆના અસર લાખોની સંખ્યામાં ખેંચાઈને જાય છે. (૪) શુક્રિયા તરીકે અથવા નફલ કુરબાની કરે તો તેમાંથી પોતે ખાઈ શકે છે. તવંગરોને પણ ખવડાવી શકે પણ અમુક ભાગ ગરીબોને આપવો જોઈએ. જો હજ્જમાં કંઈ કસૂરના બદલે જો જાનવર ઝુબહ કરે તેમાંથી તો તે પોતે અથવા કોઈ માલદાર ન ખાય બલ્કે બધુંજ ગરીબોને આપી દે. "અય્યામન મઅલૂમાત" થી મુરાદ કુરબાનીના ત્રણ દીવસ છે જે ઝિલ હજની દસ્વી ગયારવી અને બારવીં તારીખ છે એ ત્રણ દીવસોમાં અલ્લાહના ઝિક્રની મહાન ફઝીલત છે ખાસ કરીને અલ્લાહના નામ પર કુરબાનીનો જાનવર "બિસમિલ્લાહ અલ્લાહુ અકબર" કહી ઝબહ કરે. એ દીવસો કુરબાનીમાં જાનવર ઝબહ કરવું સૌથી બેહતર અમલ છે. (૫) જયારથી એહરામ બાંધીને લબ્બયક શરૂ કરે છે ➚

➚ ત્યારથી હજામત થતી નથી. નખ કપાતા નથી વાળોમાં તેલ નંખાતુ નથી સીવેલા કપડાં પહેરતા નથી શરીરે એહરામની ચાદર સિવાય વધારે શરીર ખુલ્લો રહે છે.
શરીર પર મેલ થવા છતાં વધારે શરીર ચોળીને ન્હાતા નથી મસ્ત આશિક જેવી અજબ હાલત હોય છે. ફરી દશમી તારીખે આ બધી બાબતો ખલાસ કરી માથું
બોડાવી, ન્હાઈ ધોઈ હંમેશાના કપડા પહેરી ૯ ૧૧ બયતુલ્લાહ શરીફનો ૪ મ તવાફ કરવા માટે જાય છે પણ જેને જાનવર ઝબહ કરવાનું હોય તો તે ➞

وَالْمُقِيْمِي الصَّلٰوةِ، وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۝
وَالْبُدْنَ جَعَلْنٰهَا لَكُمْ مِّنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ
فِيْهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ ۚ
فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوْبُهَا فَكُلُوْا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا
الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۚ كَذٰلِكَ سَخَّرْنٰهَا لَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝ لَنْ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوْمُهَا
وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَّنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ ۚ
كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا
هَدٰىكُمْ ۚ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ يُدٰفِعُ
عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ
كَفُوْرٍ ۝ اُذِنَ لِلَّذِيْنَ يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا ۚ
وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيْرُ ۝ الَّذِيْنَ
اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّآ اَنْ يَّقُوْلُوْا

વલમુક઼ીમિસ઼્સ઼લાતિ ૪ વમિમ્મા ર-ઝક઼્નાહુમ
ઉનકો પહુંચતી હૈ ઔર કાયમ રખને વાલે નમાઝકો
યુન્ફિક઼ૂન ૦ વલ બુદના જ-અ઼લ્નાહા
ઔર (ઉન લોગોંકો) કે જો દિયા હમને ઉનકો ઉસમેંસે કુછ ખર્ચ
કરતે હૈ. (૧) કુરબાનીકે ઉંટ જિસમેં હમને તુમ્હારે લિયે
લકુમ મિન શઆ઼ઇરિલ્લાહિ લકુમ
નિશાનિયાં રખી હૈ અલ્લાહકી તુમ્હારે
ફીહા ખ઼યરુન ق ફઝ઼્કુરુસ-મલ્લાહિ અ઼-લયહા
લિયે ઈસમેં ભલાઈ હૈ તો નામસે તુમ અલ્લાહકા
સ઼વાફ-ફ ع ફઇઝ઼ા વ-જબત જુનૂબુહા
પાઉ બાંધે ખળે કરકે ફિર જબ ગિર પડેં (ઝમીન પર)
ફ-કુલૂ મિન્હા વ અત઼્ઈમુલ ક઼ાનિઅ઼ા વલ
ઉનકે પેહલે તો ખાવ ઉસમેંસે ઔર ખિલાવ માંગને વાલોંકો
મુઅ઼્તર્ર ط કઝ઼ાલિકા સખ઼્ખ઼રનાહા લકુમ
ઔર ન માંગનેવાલે મોહતાજકો ઈસી તરહ તુમ્હારે બસમેં કર
લઅ઼લ્લકુમ તશ્કુરૂન ૦ લંય યનાલલ્લાહા લુહૂમુહા વલા દિમાઉહા વ
દિયા હમને ઉનકો તાકે તુમ શુક્ર કરો. (૨) હરગિઝ નહીં પહુંચતે હૈં અલ્લાહકે પાસ ઉનકે ગોશ્ત, ઔર ઉનકા ખૂન લેકિન
લાકિંય યનાલુહુત તક઼્વા મિન્કુમ ط કઝ઼ાલિકા સખ઼્ખ઼-રહા લકુમ લિ-
પહુંચતી હૈ ઉસકે પાસ પરેહઝગારી તુમ્હારી ઈસી તરહ બસમેં કર દિયા ઉનકો તુમ્હારા તાકે
તુકબ્બિરુલ્લાહા અ઼લા મા હદાકુમ ط વ બશ્શિરિલ મુહ઼સિનીન ૦ ઇન્નલ્લાહા
બળાઇ બયાન કરો અલ્લાહકી ઈસ બાતપરકે હિદાયતદી તુમકો ઔર ખુશખબરી સુનાદો નેકી કરનેવાલોંકો બેશક
યુદાફિઉ઼ અ઼નિલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ط ઇન્નલ્લાહા લા યુહ઼િબ્બુ કુલ્લા
અલ્લાહ હટાતા હૈ ઈમાન વાલોંસે (ઉનકે દુશ્મનોંકો) બેશક અલ્લાહ નહીં દોસ્ત રખતા હર ખયાનત
ખ઼વ્વાનિન કફૂર ૦ ઉઝ઼િના લિલ્લઝ઼ીના યુક઼ા-તલૂના બિ-અન્નહુમ
કરનેવાલે કુફર કરનેવાલેકો (૩) ઈજાઝત દી ગઈ ઉન લોગોંકો (જિહાદકી) જિસસે (કાફિર) લળતેં હૈ ક્યું કે
ઝ઼ુલિમૂ ط વ ઇન્નલ્લાહા અ઼લા નસ઼્રિહિમ લ-ક઼દીર ૦
ઉનપર ઝુલ્મ કિયા ગયા હૈ ઔર બેશક અલ્લાહ ઈનકી મદદ કરને પર કાદિર હૈ,
અલ્લઝ઼ીના ઉખ઼્રિજૂ મિન દિયારિહિમ
વો લોગ જિનકો નિકાલા ગયા ઉનકે ઘરોંસે
બિ-ગ઼યરિ હ઼ક઼્-ક઼િન ઇલ્લા અંય યકૂલૂ
નાહક, મગર યે કે વો કેહતે હૈ હમારા

➡ પેજ (૪૬૭) ની તફસીર : હજામત પહેલાજ ઝબહ કરી લે છે. અને મન્નતો પુરી કરવાની મતલબ એ છે કે પોતાની મુરાદો માટે ખુદાની જે જે મન્નતો માની હોય તે પુરી કરી લે. અસલમાં ખુદાનીજ મન્નત છે બીજા કોઈની નથી.
પેજ (૪૬૮) ની તફસીર : (૧) કુરબાનીના જાનવરો પણ અલ્લાહના નામની નિશાનીઓ છે જેથી તેની અદબ કરો કુરબાની માટે આવતા જાનવરો પાછા ન કરો અને ભારે કીંમતના જાનવરો લાવો પશુઓ તમારા માટે હલાલ છે જેને ખાવાનો રિવાજ છે અને કેટલાક પશુઓ હરામ છે ખુદા સિવાય બીજા કોઈના નામે કે મૂર્તિ માટે ઝબહ કરવાથી બચો કે તે હરામ છે. (૨) એટલે પશુઓથી અનેક લાભ ઉઠાવી શકો છો તો સવારી કરો, દુધ ખાઓ, ઊનનો ઉપયોગ કરો પરંતુ જ્યારે તેને મક્કા લઈ જવાની કુરબાની બનાવો ↗↗ તો પછી તેનાથી લાભ ઉઠાવી શકતા નથી અને હરમમાં લઈ જઈ કુરબાની કરો પછી ભલે તમો દૂર હો કે નઝદીક.

મ ૪ પોના ૯ ૧૨

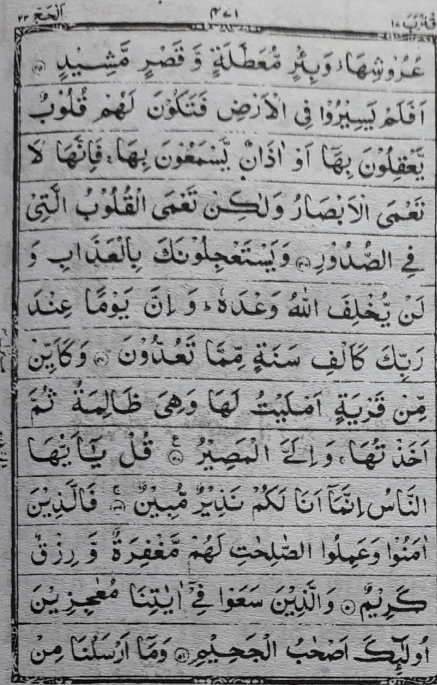
પેજ (૪૬૯) ની તફસીર : (૧) અલ્લાહની નિયાઝ તરીકે જાનવરોનું ઝબહ કરવું દરેક આકાશી ધર્મમાં ઈબાદત છે અલ્લાહના સિવાય બીજાની નિયાઝ તરીકે ઝબહ કરવાથી તેની ઈબાદત ગણાઈ એ શિર્ક થયું. (૨) ઊંટને ઝબહ કરવાને બદલે નહર કરવું સુન્નત છે એટલે કિબ્લહ તરફ ઉભુ કરી તેનો આગલો ➡

رَبُّنَا اللّٰهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَّصَلَوٰتٌ وَّ
مَسٰجِدُ يُذْكَرُ فِيْهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيْرًا ۗ
وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَّنْصُرُهٗ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ
عَزِيْزٌ ۝ اَلَّذِيْنَ اِنْ مَّكَّنّٰهُمْ فِى الْاَرْضِ
اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوْا
بِالْمَعْرُوْفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ
الْاُمُوْرِ ۝ وَاِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّعَادٌ وَّثَمُوْدُ ۝ وَقَوْمُ
اِبْرٰهِيْمَ وَقَوْمُ لُوْطٍ ۝ وَّاَصْحٰبُ مَدْيَنَ ۚ وَكُذِّبَ
مُوْسٰى فَاَمْلَيْتُ لِلْكٰفِرِيْنَ ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۚ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ۝ فَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ
اَهْلَكْنٰهَا وَهِىَ ظَالِمَةٌ فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى

રબ્બુનલ્લાહ ૮ વ લવ-લા દફઉલ્લાહિન નાસા
રબ અલ્લાહ હે ઔર અગર ન હટાતા અલ્લાહ
બઅ્-દહુમ બિ-બઅ્-દિલ લહુદ-દિમત
બા'ઝ લોગોંકો બા'ઝકે ઝરીએ તો યકીનન ઢાએ જાતે
સ્વામિઉ વ બિ-યઉવ વ સ-લવાતુંવ વ
તકિયે દરવેશોંકે ઔર ગિરજે ઔર ઈબાદતખાને યહુદીયોં
મસાજિદુ યુઝ-કરુ ફીહસ્મુલ્લાહિ કસીરા ૮
કે ઔર મસ્જિદેં, જિનમેં પઢ્યા જાતા હે નામ અલ્લાહકા બહુત
વલ-યન્સુરન્નલ્લાહુ મંય યન્સુરુહ ૮ ઈન્નલ્લાહા
ઔર મદદ કરેગા અલ્લાહ ઉસકી જો મદદ કરેગા ઉસકે દીનકી બેશક
લ-કવિય્યુન અઝીઝ ૦ અલ્લઝીના
અલ્લાહ ઝબરદસ્ત ઔર ગાલિબ હે. (૧) વો લોગ કે
ઈમ મક-કન્નાહુમ ફિલ અરદિ અકામુસ
અગર કુદરત દેં હમ ઉનકો મુલ્કમેં તો વો કાયમ
મ ૪ સલાતા વ આ-તવુઝ ઝકાતા વ અ-મરૂ બિલ મઅ્-રૂફિ વ
રખ્ખેં નમાઝકો ઔર અદા કરેં ઝકાત ઔર હુકમ કરેં નેક કામકા ઔર
ન-હવ અનિલ મુન્કર ૮ વ લિલ્લાહિ આકિ-બતુલ ઉમૂર ૦ વ ઈય યુકઝ-ઝિબૂકા
મના કરેં બુરી બાતસે ઔર અલ્લાહકે ઈખ્તિયારમેં હે અંજામ હર કામકા ઔર અગર ઝુટલાતે હે તુમકો
ફ-કદ કઝ-ઝબત કબ્લહુમ કવમુ નૂહિંવ વ આદુંવ વ સમૂદ ૪
તો ઝુટલા ચુકી હે ઉનસે પહેલે કૌમ નૂહકી, ઔર કૌમે આદ ઔર કૌમે સમૂદ.
વ કવમુ ઈબ્રાહીમા વ કવમુ લૂતિંવ ૪ વ અસ્હાબુ
ઔર કૌમ ઈબ્રાહીમકી ઔર કૌમ લૂતકી ઔર મદયનકે
મદ-યન ૮ વ કુઝ-ઝિબા મૂસા ફ-અમ-લયતુ લિલ કાફિરીના
લોગ, (અપને અપને નબીયોંકો) ઔર ઝુટલાયા મૂસા (કોભી) ફિર ઢીલ દી મેંને કાફિરોંકો
સુમ્મા અ-ખઝતુહુમ ૮ ફ-કયફા કાના નકીર ૦
ફિર પકળા મેંને ઉનકો, તો કૈસા હુવા મેરા અઝાબ
ફ-ક-અય્યિમ મિન કર-યતિન અહ-લકનાહા વહિયા
સો કિતની બસતિયાં જિનકો હમને હલાક કર દિયા ઔર
ઝાલિ-મતુન ફહિયા ખાવિ-યતુન અલા
વો ઝાલિમ થીં, પસ વો ગિર પળા હે.

➡ પેજ (૪૬૯) ની તફસીર : એક પગ બાંધે અને ત્રણ પગ ઉપર ઉભો રાખી અલ્લાહનું નામ લઈ તેની છાતીમાં ઝખમ કરીદે. જ્યારે સઘળુ લોહી વહી જાય અને પોતેજ ગબડી પડી ઠંડુ પડી જાય તો ફરી કાપવા માંડે અત્રે બે પ્રકારના મોહતાજ બતાવ્યા પહેલો તે જે કોઈથી કાંઈ માંગતો નથી બીજો તે લોકો કને માંગતો ફરે છે. (૩) હઝરત (સ.) મક્કામાં રહ્યાં ત્યાં સુધી એવો હુકમ હતો કે મુસલમાનો કાફિરોની સતામણી પર સબર કરે. કાફિરોના ત્રાસના ઝુલ્મ સહન કર્યા. હિજરત કરી મદીના આવ્યા પછી હુકમ થયો કે તમારી સાથે બુરાઈ કરનારનો બદલો લ્યો. પોતાની તથા મઝહબની રક્ષા કરો ત્યારથી જેહાદ શરૂ થયો.
પેજ (૪૭૦) ની તફસીર : (૧) જે તેની મદદ કરે એટલે તેના દીનની તથા તેના રસૂલ (સ.)ની અલ્લાહ શકતિશાળી છે તેના ↗

↗ માટે જે ચાહે તરતજ કરે મનુષ્યથી પણ મામલો છે ભલા બુરા આપસમાં તેનો
અથવા અલ્લાહ પાક હઝાર વર્ષનું કામ એક દીવસમાં કરી શકે છે.
બદલો મેળવે. એટલે આજનો પાપી હજાર વર્ષ પછી પણ તેના કાબુમાંજ છે.

عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَّقَصْرٍ مَّشِيدٍ
اَفَلَمْ يَسِيرُوْا فِي الْاَرْضِ فَتَكُوْنَ لَهُمْ قُلُوْبٌ
يَّعْقِلُوْنَ بِهَآ اَوْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ۚ فَاِنَّهَا لَا
تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِيْ
فِي الصُّدُوْرِ ۝ وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ وَ
لَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهٗ ۚ وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ
رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ۝ وَكَاَيِّنْ
مِّنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ
اَخَذْتُهَا ۚ وَاِلَيَّ الْمَصِيْرُ ۝ قُلْ يٰٓاَيُّهَا
النَّاسُ اِنَّمَآ اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ فَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ
كَرِيْمٌ ۝ وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ
اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ۝ وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ

ઉરૂશિહા ; વ બિઅ-રિમ મુઅત્ત-લતિંવ
અપની છતોં પર ઔર કિતને કુવે બેકાર (પળે હૈ).
વ કસ્રિમ મશીદ ૦ અ-ફ-લમ યસીરૂ
ઔર કિતને મહેલ પક્કે (વીરાન હૈ). ક્યા નહીં સૈરકી
ફિલ અરદ્વિ ફ-તકૂના લહુમ કુલૂબુંય
ઉન્હોંને મુલ્કમેં પસ હોતે ઉનકે દિલ (ઐસે) જિનસે
યઅ-કિલૂના બિહાં અવ આઝાનુંય
વો સમઝતે, યા કાન (હોતે ઐસે)
યસ-મઊના બિહા ; ફ-ઈન્નહા લા તઅ-મલ
જિનસે વો સુનતે તો યકીનન નહીં અંધી હોતી
અબ્સારુ વ લાકિન તઅ-મલ કુલૂબુલ્લતી
આંખેં પર અંધે હો જાતે હૈ દિલ જો
ફિસ્ સુદૂર ૦ વ યસ્તઅ-જિલૂ-નકા બિલ
સીનોંમેં હૈ. ઔર જલ્દી માંગતે હૈ તુમસે મ
અઝાબિ વ લંય યુખ્લિફલ્લાહુ વઅ-દહ ; વ ઈન્ના યવ-મન ઈન્દા ૪
અઝાબ, ઔર હરગિઝ ખિલાફ નહી કરતા અલ્લાહ અપના વાદા ઔર યકીનન એક દિન તુમ્હારે
રબ્બિકા ક-અલ્ફિ સ-નતિમ મિમ્મા તઉદ-દૂન ૦ વ ક-અય્યિમ
રબકે યહાં (કયામતકા) હઝાર બરસકે બરાબર હોતા હૈ જો તુમ ગિનતે હો. ઔર કિતની
મિન કર-યતિન અમ્લયતુ લહા વહિયા ઝાલિ-મતુન સુમ્મા
બસતિયાં હૈં કે ઢીલ દી મૈંને ઉનકો ઔર વો ઝાલિમ થીં, ફિર
અ-ખઝ્તુહા ; વ ઈલય્યલ મસીર ૦ કુલ યા અય્યુહન નાસુ ૬
પકળા મૈંને ઉનકો (અઝાબમેં) ઔર મેરી તરફ લૌટકર આના હૈ કહો તુમ અય લોગો ૧૩
ઈન્નમા અ-ન લકુમ નઝીરુમ મુબીન ૦ ફલ્લઝીના આ-મનૂ
સિવા ઈસકે નહીં કે મૈં તુમકો ડરાનેવાલા હું ખોલકર તો જો લોગ ઈમાન લાએ
વ અમિલુસ્ સાલિહાતિ લહુમ મગ્ફિ-રતુંવ વ રિઝકુન કરીમ ૦
ઔર કામ કિયે અચ્છે ઉનકે લિયે બખશિશ હૈ, ઔર રોઝી હૈ ઈઝઝતકી
વલ્લઝીના સ-અવ ફી આયાતિના મુઆજિઝીના
ઔર જો કોશિશ કરતે હૈ હમારી આયતોં મેં (નબીકો) હરાનેકી
ઉલાઈકા અસ્હાબુલ જહીમ ૦ વમા અર-સલના મિન
વો દોઝખકે રેહનેવાલે હૈ ઔર નહીં ભેજા હમને

قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِيٍّ اِلَّآ اِذَا تَمَنّٰٓى اَلْقَى
الشَّيْطٰنُ فِيْٓ اُمْنِيَّتِهٖ ۚ فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِى
الشَّيْطٰنُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ
حَكِيْمٌ ۙ لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِى الشَّيْطٰنُ فِتْنَةً
لِّلَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّالْقَاسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ ؕ
وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَفِيْ شِقَاقٍۭ بَعِيْدٍ ۙ وَّلِيَعْلَمَ
الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ
فَيُؤْمِنُوْا بِهٖ فَتُخْبِتَ لَهٗ قُلُوْبُهُمْ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ
لَهَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ
وَلَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ
حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً اَوْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابُ
يَوْمٍ عَقِيْمٍ ۞ اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ؕ يَحْكُمُ
بَيْنَهُمْ ؕ فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِيْ

ક઼બલિકા મિર રસૂલિવ વલા નબિય્યિન
તુમસે પેહલે કોઈ રસૂલ, ઔર ન નબી
ઈલ્લા ઈઝ઼ા તમન્ના અલ-ક઼શ શયત઼ાનુ ફી
મગર જબ આરઝૂ કી તો ડાલ દિયા શૈતાનને (કુછ ન
ઉમનિય્યતિહ ج ફ-યન્સખુલ્લાહુ મા
કુછ) ઉસકી આરઝૂમેં ફિર મિટા દેતા હૈ અલ્લાહ ઉસ ચીઝકો
યુલક઼િશ શયત઼ાનુ સુમ્મા યુહ઼કિમુલ્લાહુ
જો ડાલતા હૈ શૈતાન ફિર મઝબૂત કરતા હૈ અલ્લાહ
આયાતિહ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ۵
અપની આયતોંકો ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ (૧)
લિ-યજ-અ઼લા મા યુલક઼િશ શયત઼ાનુ
ઈસલિયે કે બનાદે ઉસ ચીઝકો જો ડાલી શૈતાનને
ફ઼િત-ન-તલ લિલ્લઝ઼ીના ફી કુલૂબિહિમ
આઝમાઈશ (કા ઝરીઆ) ઉન લોગોંકે લિયે જિનકે દિલોંમે
મ ૪ **મ-રદ઼ુંવ વલ ક઼ાસિ-યતિ કુલૂબુહુમ ط વ ઈન્નઝ઼ ઝ઼ાલિમીના લફી**
રોગ હૈ ઔર જિનકે સખ્ત દિલ હૈ. ઔર બેશક ઝાલિમ મુખાલિફતમેં
શિક઼ાક઼િમ બઈ઼દ ۵ વ લિ-યઅ઼-લમલ લઝ઼ીના ઊતુલ ઈ઼લ્મા
હૈ પરલે દરજેકી ઔર ઈસલિયે કે જાનલેં. વો લોગ જિનકો દિયા ગયા હૈ ઈલ્મ
અન્નહુલ હ઼ક઼્ક઼ુ મિર રબ્બિકા ફ-યુઅ્-મિનૂ બિહી ફ-તુખ઼્બિતા લહૂ
યે કે વો સચ હૈ તેરે રબકી તરફસે, ફિર ઈમાન લે આએં ઉસપર, ઔર નર્મ હોજાએં ઉસકે આગે
કુલૂબુહુમ ط વ ઈન્નલ્લાહ લ-હાદિલ લઝ઼ીના આ-મનૂ ઈલા સિ઼રાતિ઼મ
દિલ ઉનકે ઔર યકીનન અલ્લાહ દિખાનેવાલા હૈ ઈમાન વાલોંકો રાહ
મુસ્તક઼ીમ ○ વલા યઝ઼ાલુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ફી મિર-યતિમ મિન્હુ હ઼ત્તા
સીધી (૨) ઔર હમેશા રહેંગે કાફિર શકમેં ઉસ (વહી કી તરફ) સે,
તઅ્-તિ-યહુમુસ સા-અ઼તુ બગ઼્-તતન અવ યઅ્-તિ-યહુમ અ઼ઝ઼ાબુ
યહાં તકકે આ જાએ ઉનકે પાસ કયામત અચાનક, યા આ જાએ ઉનકે પાસ અઝાબ
યવ્મિન અ઼ક઼ીમ ○ અલ મુલ્કુ યવ-મઈઝ઼િલ લિલ્લાહ ط યહ઼કુમુ
મનહૂસ દિનકા હુકુમત ઉસદિન અલ્લાહહી કી હોગી ફૈસલા કરેગા
બય-નહુમ ط ફલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ ફી
દરમિયાન ઉનકે · સો જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર અમલ કિયે અચ્છે વો

તફસીર : (૧) નબીની પાસે અલ્લાહ તરફથી કોઈ હુકમ કે ખબર આવે છે તેમાં કદીપણ જરાએ તફાવત થઈ શક્તો નથી. પરંતુ બીજા માણસો માફક નબીના દિલમાં જે ખયાલ આવે છે. એટલે કોઈ બાબતમાં નબી અંગત મત બાંધે છે તેમાં સૌ સરખા છે કદી તે ખયાલ બરાબર નીકળે છે તો કદી નહિ જેમકે હઝરત (સ.) સ્વપ્નામાં જોયું કે મદીનાથી મક્કામાં જઈ ઉમરો કર્યો તો એમ ધાર્યુ કે આ વર્ષેજ તેવુંજ બનશે અને ઉમરાહ માટે રવાના થયા પરંતુ રસ્તાના રોકાણ થયું જે તે કામ બીજે વર્ષે બન્યું અથવા આ વાયદો કરવામાં આવ્યો કે કાફિરો પર વિજય થશે તો આપને ખ્યાલ આવ્યો કે આ લડાઈમાં જ વિજય થશે પરંતુ તેમા ન થયો પાછળથી થયો. ફરી તેવા ખ્યાલને ખુદાપાક દુર કરી બતાવી આપે જે કે લડાઈનો હુકમ હતો તેમાં જરાએ તફાવત નથી. (૨) એટલે એવું ↗

↗ થવામાં ગુમરાહ લોકો વધારે ભટકી જાય છે તો તેઓનું કામજ ભટકી જવાનું છે પણ ઈમાનવાળા મજબુત થાય છે કે ખુદાઈ કલામમાં બંદાનો કંઈ પણ દખલ નથી અગર હોત તો એમાં પણ બંદાના ખ્યાલ મુજબ કદી ખરૂં તો કદી ખોટું પડત અને જે માણસની નિયત સાચી હોય તેની ખુદાપાક આ વાતની સૂજ આપી સીધી રાહપર કાયમ રાખી દે છે.

جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۝ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا
فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝ وَالَّذِيْنَ
هَاجَرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوْٓا اَوْ مَاتُوْا
لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ
خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ۝ لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَّرْضَوْنَهٗ ۚ
وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ۝ ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ
عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهٖ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ
لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ۝ ذٰلِكَ
بِاَنَّ اللّٰهَ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ
فِي الَّيْلِ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّ
اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ هُوَ
الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ۝ اَلَمْ
تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَتُصْبِحُ

જન્નાતિન નઈમ ૦ વલ્લઝીના ક-ફરૂ
નેઅમત કે બાગોંમે હોંગે. ઔર જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા,
વ કઝ-ઝબૂ બિ-આયાતિના ફ-ઉલાઈકા
ઔર ઝુટલાયા હમારી આયતોંકો સો ઉનકે
લહુમ અ્ઝાબુમ મુહીન ૦ વલ્લઝીના ૬
લિયે અઝાબ ઝિલ્લતકા હોગા. ઔર જિન લોગોંને ૧૪
હા-જરૂ ફી સબીલિલ્લાહિ સુમ્મા કુતિલૂ
વતન છોળા અલ્લાહકી રાહમેં ફિર મારે ગએ,
અવ માતૂ લ-યરઝુ-ક઼ન્નહુમુલ્લાહુ
યા મર ગએ, અલબત્તા રોઝી દેગા ઉનકો અલ્લાહ
રિઝ-ક઼ન હ઼-સના ؕ વ ઈન્નલ્લાહા લહુવા
રોઝી અચ્છી ઔર બેશક અલ્લાહ હી હૈ
ખ઼ય્રૂર રાઝિક઼ીન ૦ લ-યુદખ઼િલન્નહુમ
બેહતર રોઝી દેનેવાલા (અલ્લાહ) ઝુરૂર દાખિલ કરેગા ઉનકો મ
મુદ-ખ઼લંય યર-દ઼વ-નહ ؕ વ ઈન્નલ્લાહા લ-અ઼લીમુન હ઼લીમ ૦ ૪
ઐસી જગહમેં જિસકો વો પસંદ કરેંગે ઔર બેશક અલ્લાહ જાનનેવાલા બુર્દબાદ હૈ.
ઝ઼ાલિકા ج વ મન આ઼-ક઼બા બિ-મિસ્લિ મા ઊ઼કિ઼બા બિહી
બાત યેહી હૈ. ઔર જિસને બદલા લિયા જૈસા કે ઉસકો સતાયા ગયા થા
સુમ્મા બુગિ઼યા અ઼-લયહિ લ-યન્સુરન્નહુલ્લાહ ؕ ઈન્નલ્લાહા
ફિર ઝયાદતી કી જાએ ઉસ પર તો ઝુરૂર મદદ કરેગા ઉસકી અલ્લાહ બેશક અલ્લાહ
લ-અ઼ફુવ્વુન ગ઼ફૂર ૦ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નલ્લાહા યૂલિજુલ લયલા
મઆફ કરનેવાલા બખ્શનેવાલા હૈ. (૧) યે ઇસ વાસ્તે (અલ્લાહ બળા કાંદિર હૈ) અલ્લાહહી દાખિલ કરતા હૈં રાંતકો
ફિન નહારિ વ યૂલિજુન નહારા ફિલ લયલિ વ અન્નલ્લાહા સમીઉ઼મ બસ઼ીર ૦
દિનમેં ઔર દાખિલ કરતા હે દિનકો રાતમેં ઔર યકીનન અલ્લાહ સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ.
ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નલ્લાહા હુવલ હ઼ક઼્કુ વ અન્ના મા યદઊ઼ના મિન દૂનિહી
યે ઇસ લિયે કે અલ્લાહહી બરહક હૈં. ઔર જિસકો વો પુકારતે હૈં અલ્લાહ કે સિવા
હુવલ બાતિ઼લુ વ અન્નલ્લાહા હુવલ અ઼લિય્યુલ કબીર ૦ અ-લમ તરા
વો ગલત હૈ ઔર બેશક અલ્લાહહી હૈ બુલંદ મરતબેવાલા બળા ક્યા નહીં દેખા
અન્નલ્લાહા અન્ઝલા મિનસ સમાઇ મા-અન ز ફ-તુસ઼બિહ઼ુલ
તુને કે યકીનન અલ્લાહ બરસાતા હૈ આસ્માનસે પાની ફિર હો જાતી હૈ.

તફસીર : (૧) એટલે દુશમનથી વાજબી બદલો લેનારને અલ્લાહના તરફથી શિક્ષા થતી નથી. પરંતુ બદલો નહિં લેવુ બેહતર છે. બદ્રની લડાઈમાં મુસલમાનો એ કાફિરોની સતામણીનો બદલોજ લીધો હતો તો પણ કાફિરો ફરી અત્યાચાર કરવા ઓહદ અને અહઝાબની લડાઈમાં આવ્યા તો પછી ખુદાપાકે મુસલમાનોની પુરતી મદદ કરી. (૨) એટલે આવીજ રીતે કુફ્રમાં ઈસ્લામને કામિયાબી આવશે.

الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۝ لَهُ مَا
فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ
الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا
فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۚ
وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا
بِإِذْنِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ۝ وَ
૯ ૧૫ هُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۚ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ۝ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا
مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ ۝
وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝
اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ۝ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي

અરદ્દુ મુખ્-દ્દરરહ ; ઈન્નલ્લાહા લતીફુન
ઝમીન સર સબ્ઝ, બેશક અલ્લાહ બારીક દેખનેવાલા,
ખ઼બીર ૦ લહૂ મા ફિસ સમાવાતિ વમા
ખબરદાર હૈ. ઉસીકા હૈ જો કુછ આસ્માનોંમેં હૈ ઔર
ફિલ અરદ્દ઼ ; વ ઈન્નલ્લાહા લહુવલ
જો કુછ ઝમીનમેં હૈ. ઔર યકીનન અલ્લાહ હી હૈ
ગ઼નિય્યુલ હ઼મીદ ૦ અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા
બેપરવા કાબિલ તારીફ કે. કયા નહીં દેખા તુને કે
સખ઼્ખ઼રા લકુમ મા ફિલ અરદ્દિ
અલ્લાહકે બસમેં કર દિયા તુમ્હારે જો કુછ ઝમીનમેં હૈ,
વલ ફુલ્કા તજરી ફિલ બહ઼રિ બિ અમરિહ ;
ઔર કશતિયોંકો (બસમેં કર દિયા) જો ચલતી હૈ દરિયામેં ઉસકે
વ યુમસિકુસ સમાઆ અન ત-ક઼-અ઼
હુકમસે ઔર થામ રખ્ખા હૈ આસ્માનકો ઉસસે કે ગિર
મ ૪ **અ઼-લલ અરદ્દિ ઈલ્લા બિ-ઈઝ઼નિહ ; ઈન્નલ્લાહા બિન્નાસિ લ-રઊફુર**
પળે ઝમીન પર, મગર ઉસકે હુકમસે બેશક અલ્લાહ લોગોં પર નરમી કરનેવાલા
રહ઼ીમ ૦ વ હુવલ્લઝ઼ી અહ઼યાકુમ ; સુમ્મા યુમીતુકુમ સુમ્મા
હૈ. ઔર વોહી હૈ જિસને ઝિન્દા કિયા તુમકો ફિર મારતા હૈ તુમકો ફિર ઝિન્દા
યુહ઼યીકુમ ; ઈન્નલ ઈન્સાના લ-કફૂર ૦ લિ-કુલ્લિ ઉમ્મતિન જ-અ઼લ્ના
કરેગા તુમકો બેશક ઈનસાન (બળા) ના શુક્રા હૈ. (૧) હર ઉમ્મતકે લિયે મુકર્રર કર દિયા હમને
મન-સકન હુમ નાસિકૂહુ ફલા યુનાઝિ઼ઉન્નકા ફિલ અમ્રિ
એક તરીકા ઈબાદતકા કે વો કરતે હૈ ઉસી તરહ (બન્દગી), સો ચાહિયે ઉનકો કે ઝગળા ન કરે વો તુમસે ઈસ કામમેં,
વદઉ઼ ઈલા રબ્બિક ; ઈન્નકા લ-અ઼લા હુદમ મુસ્તક઼ીમ ૦
ઔર બુલાતે રહો તુમ અપને રબકી તરફ બેશક તુમ હો સીધી રાહપર કાયમ (૨)
વ ઈન જા-દલૂકા ફ-કુલિલ્લાહુ અઅ઼-લમુ બિમા તઅ઼-મલૂન ૦
ઔર અગર ઝગળને લગે તુમસે તો તુમ કેહદો અલ્લાહ બેહતર જાનતા હૈ જો તુમ કરતે હો.
અલ્લાહુ યહ઼કુમુ બય-નકુમ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ ફીમા કુન્તુમ
અલ્લાહ ફૈસલા કરેગા તુમમેં કયામત કે દિન જિસ ચીઝ મેં તુમ
ફીહિ તખ઼્તલિફૂન ૦ અ-લમ તઅ઼-લમ અન્નલ્લાહા યઅ઼-લમુ માફિસ
ઈખતિલાફ કરતે થે કયા નહીં જાનતા તુકે યકીનન અલ્લાહ જાનતા હૈ જો કુછ

તફસીર : (૧) એટલે બધા ખુદાઈ ઉપકારો અને નેઅમતો નિહાળવા છતાં પણ તેનો હક માનતા નથી અને બીજાની સામે ઝુકે છે.
(૨) એટલે અસલ દીન સદાથી એકજ રહ્યું છે. અને દરેક દીનના એહકામો પ્રત્યેક કામને અનુસરીને ખુદાપાકે જુદા જુદા હુકમો આપ્યા છે. પછી દરેક હુકમનો આધાર શા માટે પુછે છે ?

السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۭ اِنَّ ذٰلِكَ فِيْ كِتٰبٍ ۭ اِنَّ
ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۝ وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا وَّمَا لَيْسَ لَهُمْ
بِهٖ عِلْمٌ ۭ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ۝ وَاِذَا تُتْلٰى
عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ تَعْرِفُ فِيْ وُجُوْهِ الَّذِيْنَ
كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ۭ يَكَادُوْنَ يَسْطُوْنَ بِالَّذِيْنَ
يَتْلُوْنَ عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۭ قُلْ اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ
مِّنْ ذٰلِكُمْ ۭ اَلنَّارُ ۭ وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ
وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ
فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ لَنْ يَّخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّلَوِ اجْتَمَعُوْا لَهٗ ۭ وَ
اِنْ يَّسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْــــًٔا لَّا يَسْتَنْقِذُوْهُ
مِنْهُ ۭ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوْبُ ۝ مَا قَدَرُوا

સમાઈ વલ અર્દ્ ط ઈન્ના ઝ઼ાલિકા
આસ્માનોંમેં હૈ, ઔર ઝમીનમેં, બેશક યે સબ કુછ
ફી કિતાબ ط ઈન્ના ઝ઼ાલિકા
લિખ્ખા હુવા હૈ કિતાબમેં (યાની નામએ આમાલમેં) યકીનન યે
અ્-લલ્લાહિ યસીર ○ વ યઅ્બુદૂના
અલ્લાહ પર આસાન હૈ. (ફૈસલા કરના) (૧) ઔર પૂજતે હૈ
મિન દૂનિલ્લાહિ મા લમ યુનઝ-ઝિલ
અલ્લાહકે સિવા ઉન ચીઝોંકો જિનકી નહી ઉતારી ગઈ
બિહી સુલ્તાનંવ વમા લયસા લહુમ
કોઈ દલીલ ઔર ન ઉનકો ઉસકા
બિહી ઈલ્મ ط વમા લિઝ઼ ઝ઼ાલિમીના
કોઈ ઈલ્મ હૈ ઔર નહી હૈ ઝાલિમોંકા
મિન નસ઼ીર ○ વ ઈઝ઼ા તુત્લા અ્-લયહિમ
કોઈ મદદગાર ઔર જબ પઢી જાતી હૈ ઉનપર મ
આયાતુના બય્યિનાતિન તઅ્રિફુ ફી વુજૂહિલ લઝ઼ીના ક-ફરુલ ૪
હમારી આયતેં સાફ (સાફ) પેહચાનતા હૈ વો ચેહરોંસે કાફિરોંકી
મુન્કર ط યકાદૂના યસ્તૂના બિલ્લઝ઼ીના યતલૂના અ્-લયહિમ
નાખુશી (કે આસાર) નદઝીક હોતે હૈ કે હમલા કર બૈઠે ઉનપર જો પઢતે હૈ ઉનકે પાસ
આયાતિના ط કુલ અ-ફઉનબ્બિઉકુમ બિ-શર્રિમ મિન ઝ઼ાલિકુમ ط
આયતેં હમારી કેહદો કયા બતાઉં તુમકો એક ચીઝ બદતર ઉસસે,
અન્નાર ط વ-અ્-દહલ્લાહુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ط વ બિઅ્સલ મસ઼ીર ○ ૯
વો (દોઝખકી) આગ હૈ વાદા કર દિયા હૈ ઉસકા અલ્લાહને કાફિરોંસે, ઔર વો બુરી જગહ હૈ ફિર જાનેકી ૧૬
યૉ અય્યુહન નાસુ દુરિબા મ-સ઼લુન ફસ્તમિઊ લહ ط ઈન્નલ લઝ઼ીના
અયે લોગો બયાન કી જાતી હૈ એક મિસાલ સો સુનો તુમ ઉસકો, યકીનન જિનકો
તદઊના મિન દૂનિલ્લાહિ લંય યખ્લુકૂ ઝુબાબંવ વ લ-વિજ-ત-મઊ લહ ط
પૂજતે હો તુમ સિવા અલ્લાહકે વો હરગિઝ નહી પૈદા કરતે એક મખ્ખી અગરચે સારે જમા હો જાવેં
વ ઈંય યસ્લુબ્હુમુઝ઼ ઝુબાબુ શય-અલ લા યસ્તન્કિઝ઼ૂહુ
ઉનકે લિયે (પૈદા કરના તો દરકિનાર) અગર છીન લે ઉનસે મખ્ખી કોઈ ચીઝ તો છુડા નહીં સકતે વો
મિન્હ ط દઉફત્ તાલિબુ વલ મત્લૂબ ○ મા ક-દરુલ
ઉસસે કમઝોર હૈ માંગનેવાલા ઔર જિસકો પૂજતે હૈ નહી કદર કી

તફસીર : (૧) લોહે મહફુઝમાં સઘળા મામલા તથા માનવીઓની સઘળી કરણીઓ તેઓના આમાલનામાં લખી દેવામાં આવી છે તે મુજબ જ કયામતમાં ફેસલો થશે.

اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيْزٌ ۝ اَللّٰهُ
يَصْطَفِيْ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا وَّمِنَ النَّاسِ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ۝ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ ؕ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۝
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ارْكَعُوْا وَاسْجُدُوْا وَاعْبُدُوْا
رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝ وَجَاهِدُوْا
فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ ؕ هُوَ اجْتَبٰىكُمْ وَمَا جَعَلَ
عَلَيْكُمْ فِي الدِّيْنِ مِنْ حَرَجٍ ؕ مِلَّةَ اَبِيْكُمْ
اِبْرٰهِيْمَ ؕ هُوَ سَمّٰىكُمُ الْمُسْلِمِيْنَ ۙ۬ مِنْ قَبْلُ
وَفِيْ هٰذَا لِيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ شَهِيْدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ ۚۖ فَاَقِيْمُوا
الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوْا بِاللّٰهِ ؕ هُوَ
مَوْلٰىكُمْ ۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ۝

લાહા હ઼ક઼્ક઼ા ક઼દરિહ ઼ ઈન્નલ્લાહા લ-
ઉન્હોંને અલ્લાહકે મરતબેકે મુવાફિક બેશક અલ્લાહ
ક઼વિય્યુન અ઼ઝીઝ ૦ અલ્લાહુ યસ્ત઼ફી
ઝોરઆવર હૈ ઝબરદસ્ત (૧) અલ્લાહ ચુન લેતા હર
મિનલ મલાઈ-કતિ રુસુલંવ વ મિનન્નાસ ઼
ફરિશ્તોંમેં પૈગામ પહુંચાનેવાલા ઔર આદમિયોંમેંસે
ઈન્નલ્લાહા સમીઉ઼મ બસ઼ીર ૦ યઅ઼લમુ
બેશક અલ્લાહ સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ. (૨) જાનતા હૈ
મા બયના અયદીહિમ વમા ખ઼લ-ફહુમ ઼
જો કુછ ઉનકે આગે હૈ ઔર જો કુછ ઉનકે પીછે હૈ.
વ ઈલલ્લાહિ તુર-જઉ઼લ ઉમૂર ૦ યા
ઔર અલ્લાહહી કી તરફ ફેરે જાએંગે સબ કામ (૩) અય
અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનુર-કઉ઼ વસ્જુદૂ
ઈમાનવાલો રૂકૂઅ કરો ઔર સજદા કરો
સજ્દહ
મ ૪ વઅ઼-બુદૂ રબ્બકુમ વફ-અ઼લુલ ખ઼યરા લ-અ઼લ્લકુમ તુફલિહૂન ૦
ઔર ઇબાદત કરો અપને રબકી, ઔર નેક કામ કરો તાકે તુમ કામિયાબ હો જાવ
વ જાહિદૂ ફિલ્લાહિ હ઼ક઼્ક઼ા જિહાદિહ ઼ હુવજ-તબાકુમ વમા જ-અ઼લા
ઔર કોશિશ કરો અલ્લાહકી રાહમેં જૈસા કોશિશ કરનેકા હક્ક હૈ ઉસને ચુન લિયા તુમકો (ઔર ઉમ્મતોંસે) ઔર નહી કી
અ઼-લયકુમ ફિદ દીનિ મિન હ઼-રજ ઼ મિલ્લતા અબીકુમ ઈબ્રાહીમ ઼
તુમ પર દીનમેં કોઈ તંગી, (દીન પર કાયમ રહો) તુમ્હારે બાપ ઈબ્રાહીમકે
હુવા સમ્માકુમુલ મુસલિમીના ૦ મિન ક઼બ્લુ વ ફી હાઝ઼ા લિ-યકૂનર
ઉસીને નામ રખ્ખા હૈ તુમ્હારા મુસલમાન ઈસસે પેહલે ઔર ઇસ (કુરઆન)મેં ભી તાકે હો
રસૂલુ શહીદન અ઼-લયકુમ વ તકૂનૂ શુ-હદાઆ અ઼-લન નાસ ૦
રસૂલ ગવાહ તુમપર, ઔર તુમ બનો ગવાહ (દૂસરે) લોગોં પર
ફ-અક઼ીમુસ઼ સ઼લાતા વ આતુઝ ઝકાતા વઅ઼-તસ઼િમૂ બિલ્લાહ ઼ હુવા
સો કાયમ રખ્ખો નમાઝ, ઔર અદા કરો ઝકાત, ઔર મઝબૂત પકળો અલ્લાહ (કે એહકામકો) વોહી
૯ મવ-લાકુમ ૦ ફ-નિઅ઼-મલ મવ-લા વ નિઅ઼-મન નસ઼ીર ૦
૧૭ માલિક હૈ તુમ્હારા સો કૈસા અચ્છા માલિક, ઔર કૈસા અચ્છા મદદગાર હૈ. (૪)

ઈન્દલ ઈમામિશ શાફિઈ (રહ.), સજદહ

તફસીર : (૧) આખા જગતમાં કાફિરોએ વસ્તુઓ પૂજ્ય ઠેરવી છે તેવી મૂર્તિઓ ઉપરથી પ્રસાદીને માખી ચાટીને કે લઈને નાસે તો તે પણ ખૂચવી શકે તેમ નથી. આ મૂર્તિના શૈતાન એટલા લાચાર છે. (૨) આખી મખલૂકમાં બેહતર તે લોકો છે જે પૈગામ પહુંચાડે છે. ફરિશ્તાઓ પણ અમુક ફરિશ્તાઓ ઉચા દરજાના છે. તો મખ્લૂકમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ નબીની તાબેદારી છોડી મૂર્તિઓને નકામા માનો છો? (૩) એટલે નબીઓ ચૂંટાયેલા હોવા છતા તેમનો કંઈ અધિકાર નથી. દરેક વસ્તુમાં અધિકાર તો ખુદાપાકનોજ છે. (૪) ખુદાપાકે આગલી આકાશી કિતાબોમાં તેમજ કુરઆનમાં તમારૂ નામ મુસલમાન રાખ્યું અથવા હઝરત ઈબ્રાહીમે રાખ્યું કેમકે તેમણે પોતાની દુઆમાં ફરમાવ્યું હતુ કે મુસલમાન ઉમ્મત પેદા કર અને તેમનીજ દુઆથી કુરઆનમાં પણ એ નામ પડયું હોય. સારાંશ મુસલિમ ↗

↗ અર્થ હુકમ બરદાર અને વફાદાર છે જોકે આગલી ઉમ્મતો પણ મુસ્લિમ હતી છતાં તમને જ એ ખિતાબ મુસ્લિમનો મળ્યો છે. તમને એટલા માટેજ પસંદ કર્યા છે કે રસૂલ તમને શીખવે છે. અને તમે બીજી કૌમને શીખવો. આ ઉમ્મતના છેલ્લા આવવાનો હેતુ એજ છે કે સઘળી ઉમ્મતોની ભુલો જાણીને બધાને સરળ માર્ગ બતાવે.

સૂરતુ મુઅ્-મિનૂન

સૂરઈ મુઅમિનૂન મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૧૮) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

કદ અફ-લહલ મુઅ્-મિનૂન ૦ અલ્લઝીના
બેશક ફલાહ પાઈ ઉન મુસલમાનોં ને જો અપની
હુમ ફી સ્લાતિહિમ ખ્આશિઊન ૦
નમાઝોંમેં ખુશૂઅ કરતે હૈ (દિલ લગા કર પઢતે હૈ)
વલ્લઝીના હુમ અ્નિલ લગ્વિ મુઅ્-રિદૂન ૦
ઔર જો બેહુદા બાતોંસે પરહેઝ કરતે હૈં ઔર જો
વલ્લઝીના હુમ લિઝ ઝકાતિ
(અપને આમાલો અખલાકકો પાક કરતે હૈં) (ગુનાહ સે બચતે
ફાઇલૂન ૦ વલ્લઝીના હુમ લિ-ફુરૂજિહિમ હાફિઝૂન ૦ ઈલ્લા અ્લા મ ૪
હૈ) ઔર જો અપની શર્મગાહોંકી હિફાઝત કરતે હૈં (હરામકારી નહી કરતે) મગર સિર્ફ અપની
અઝવાજિહિમ અવ મા મ-લ-કત અય-માનુહુમ ફ-ઈન્નહુમ ગયરુ મલૂમીન ૦
બીવીયોં ઔર લોંડીયોંસે હિફાઝત નહી કરતે (ઈસ લીયે શરીઅત ને ઉનપર હલાલ કી હૈ) ઈસ બારેમેં ઉનપર
ફ મનિબ્તગા વરાઆ ઝાલિકા ફ-ઉલાઈકા હુમુલ આદૂન ૦ વલ્લઝીના
કોઈ ઈલ્ઝામ નહી હૈ પસ જો કોઈ ઈસકે અલાવા આગે બઢેગા (હરામ કારી પર)તો બેશક વો ઝયાદતી કરનેવાલા
હુમ લિ-અમાનાતિહિમ વ અહ્દિહિમ રાઊન ૦ વલ્લઝીના હુમ અ્લા
હૈ ઔર જો અપની અમાનતેં ઔર વા'દોં કા પૂરા ખયાલ રખતે હૈ ઔર જો અપની
સ્-લવાતિહિમ યુહાફિઝૂન ૦ ઉલાઈકા હુમુલ વારિસૂન ૦ અલ્લઝીના વકફે લાઝિમ
નમાઝોંકી હિફાઝત કરતે હૈ દરઅસ્લ યેહી લોગ વારિસ બનેંગે. જો વારિસ બનેંગે
યરિસૂનલ ફિરદૌસ હુમ ફીહા ખાલિદૂન ૦ વ લ-કદ ખ્-લક્-નલ ઈન્સાના
બાગે જન્નત કે (ઔર) ઉસમેં હમેશા હમેશા રહેંગે. ઔર તહકીક હમને ઈન્સાનકો
મિન સુલા-લતિમ મિન તીન ૦ સુમ્મા જ-અ્લ્નાહુ નુત્ફતન ફી કરારિમ
મટ્ટીકે ખુલાસા (ખોરાક)સે પૈદા કિયા ફિર હમને ઉસે નુત્ફહ બનાયા જો એક ખાસ
મકીન ૦ સુમ્મા ખ્-લક્-નન નુત્ફતા અ્-લ-ક્-તન ફ-ખ્-લક્-નલ
મકામમેં રહા ફિર હમને ઉસ નુત્ફેકો ખૂનકા લોથળા બનાયા ફિર ઉસ લોથળે કો હમને

الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوْنَا الْعِظٰمَ
لَحْمًا ۗ ثُمَّ اَنْشَاْنٰهُ خَلْقًا اٰخَرَ ؕ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ
الْخٰلِقِيْنَ ؕ ثُمَّ اِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُوْنَ ؕ ثُمَّ اِنَّكُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُوْنَ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ ۖ
وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غٰفِلِيْنَ ۝ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
بِقَدَرٍ فَاَسْكَنّٰهُ فِى الْاَرْضِ ۖ وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهٖ
لَقٰدِرُوْنَ ۚ فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ
اَعْنَابٍ ۘ لَكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۝ وَ
شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُوْرِ سَيْنَآءَ تَنْۢبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ
لِّلْاٰكِلِيْنَ ۝ وَاِنَّ لَكُمْ فِى الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً ؕ نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا
فِىْ بُطُوْنِهَا وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا
تَاْكُلُوْنَ ۙ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ۝ وَلَقَدْ
اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا

અ-લ-ક-તા મુદ્-ગ઼તન ફ-ખ઼-લક઼-નલ
(ગોશ્તકા) લોથળા બનાયા. ફિર ઉસ ગોશ્તકે લોથળેસે
મુદ્-ગ઼તા ઈઝ઼ામન ફ-ક-સવ-નલ ઈઝ઼ામા
હમને હડીયાં બનાઈ ફિર હમને ઉનપર
લહ઼મા ؈ સુમ્મા અન્શઅ્-નાહુ ખ઼લ્ક઼ન
ગોશ્ત ચળ્હાયા ફિર ઉસે એક નઈ મખ્લૂક઼
આખ઼ર ط ફ-તબા-રકલ્લાહુ અહ઼-સનુલ
બના દિયા. પસ અલ્લાહ તમામ કારીગરોંસે બેહતરીન
ખ઼ાલિક઼ીન ○ط સુમ્મા ઈન્નકુમ બઅ્-દ઼ા
કારીગર હૈ. ફિર તુમ ઈસ (પૈદાઈશ)કે
ઝ઼ાલિકા લ-મય્યિતૂન ○ط સુમ્મા ઈન્નકુમ
બાદ અલબત્તા મરનેવાલે હો ફિર તુમ કયામત કે
યવ-મલ ક઼િયા-મતિ તુબ્અ઼સૂન ○ વ-લક઼દ
દિન દુબારા ઝિન્દા કિયે જાઓગે ઔર તહકીક
મ ખ઼-લક઼્ના ફવ-ક઼કુમ સબ્અ઼ા ત઼રાઇક઼ ﵘ વમા કુન્ના અ઼નિલ ખ઼લ્કિ઼ ગ઼ાફિલીન ○
૪ હમને તુમ્હારે ઉપર સાત આસ્માન બનાએ ઔર હમ નહી હૈ અપની મખ્લૂકસે બેખબર.
વ અન્ઝલના મિનસ સમાઇ માઅમ બિ-ક઼-દરિન ફ-અસ્કન્નાહુ ફિલ
ઔર હમને આસ્માનસે ઝુરૂરતકે મુતાબિક પાની બરસાયા. ફિર ઉસે ઝમીન પર
અરદ઼િ ﵘ વ ઇન્ના અ઼લા ઝ઼હાબિમ બિહી લ-ક઼ાદિરૂન ○ج ફ-અન્શઅ્-ના લકુમ
ઠેહરાયા, ઔર બેશક હમ ઉસે બહા લેજાને પર ભી કાદિર હૈ ફિર હમને ઈસ પાની
વક્ફે બિહી જન્નાતિમ મિન નખ઼ીલિંવ વ અઅ્-નાબ ۘ લકુમ ફીહા ફવાકિહુ
લાઝિમ સે તુમ્હારે લિયે ખજુરોં ઔર અંગુરોં કે બાગ પૈદા કિયે ઉસમેં તુમ્હારે લિયે
કસી-રતુંવ વ મિન્હા તઅ્-કુલૂન ○ વ શ-જ-રતન તખ઼્રુજુ મિન તૂરિ સય-નાઆ
મેવે હૈ કસરતસે ઔર ઈન્હીસે તુમ ખાતેભી હો ઔર (ઈસ પાનીસે) એક દરખ્ત ભી પૈદા કિયા જો કોહે તૂર
તમ્બુતુ બિદ દુહનિ વ સ઼િબગ઼િલ લિલ આકિલીન ○ વ ઇન્ના લકુમ ફિલ
પર હોતા હૈ જિસે ઝૈતૂન કેહતે હૈ જો તેલ લિયે ઉગતા હૈ ઔર પકાનેવાલોંકે લિયે સાલનકા કામ દેતા
અન્આ઼મિ લ-ઇ઼બ્રહ ط નુસ્ક઼ીકુમ મિમ્મા ફી બુતૂનિહા વ લકુમ ફીહા મનાફિઉ઼
હૈ (અરબ લોગ ઝૈતૂનકે તેલસે રોટી ખાતે હૈ) ઔર તુમ્હારે લિયે ચોંપાયોં (ગાય, ભેંસ, ઊંટ, બકરી વગેરહમેં
બળી ઈબરત હૈ. હમ તુમકો ખિલાતે હૈ વો ચીઝેં જો ઉનકે પેટમેં હોતી હૈ (યા'ની દુધ) ઔર તુમ્હારે લિયે
ع ૬ કસી-રતુંવ વ મિન્હા તઅ્-કુલૂન ○ વ અ઼-લયહા વ અ઼-લલ ફુલકિ તુહ઼-મલૂન ○ع
૧ ઉસમેં બહુત ફાયદે હૈં ઔર ઉસીમેં બા'ઝકો, ખાતે ભી હો ઔર તુમ ઉનપર ઔર કિશતી પર સવાર ભી હોતે હો
વ લ-ક઼દ અરસલ્ના નૂહ઼ન ઇલા ક઼વમિહી ફ-ક઼ાલા યા ક઼વમિઅ્-બુદુલ્લાહા મા
ઔર તહકીક નૂહ (અ.) કો ઉસકી કૌમકી તરફ રસૂલ બનાકર ભેજા. પસ (નૂહને) કહા અયમેરી કૌમ સિર્ફ અલ્લાહ

لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ مَا هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۙ يُرِيْدُ
اَنْ يَّتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً ۖۚ مَّا
سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيْٓ اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِيْنَ اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ
بِهٖ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوْا بِهٖ حَتّٰى حِيْنٍ قَالَ رَبِّ انْصُرْنِيْ
بِمَا كَذَّبُوْنِ فَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ
بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَاِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّوْرُ ۙ فَاسْلُكْ
فِيْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ
عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۚ وَلَا تُخَاطِبْنِيْ فِي الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۚ
اِنَّهُمْ مُّغْرَقُوْنَ فَاِذَا اسْتَوَيْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَّعَكَ
عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ نَجّٰنَا مِنَ الْقَوْمِ
الظّٰلِمِيْنَ وَقُلْ رَّبِّ اَنْزِلْنِيْ مُنْزَلًا مُّبٰرَكًا وَّاَنْتَ
خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ وَّاِنْ كُنَّا

લકુમ મિન ઈલાહિન ગયરુહ઼ ઼ અ-ફલા
હી કી ઈબાદત કરો. કયોકે ઉસકે સિવા તુમ્હારે લિયે કોઈ એસી
હસ્તી નહી હૈ જિસકો તુમ મા'બૂદ બના સકો. પસ કયા તુમ
તત્તકૂન ૦ ફ-ક઼ાલલ મ-લઉલ લઝ઼ીના કફરૂ મિન
નહી ડરતે ? પસ કહા ઉનકી કૌમકે અમીરોંને જો કાફિર થે
ક઼વમિહી મા હાઝ઼ા ઈલ્લા બ-શરુમ મિસ્લુકુમ ૪
કે યે (નબી) ઔર કોઈ નહી હૈ મગર તુમ્હી જૈસા એક ઈન્સાન
યુરીદુ અંય ય-ત-ફઝ઼-ઝ઼લા અ઼-લયકુમ ઼ વ
હૈ ! યે ચાહતા હૈ કે તુમસે બરતર બનકર રહે. ઔર અગર
લવ શાઅ-અલ્લાહુ લ-અન્ઝલા મલાઈ-કતમ ⸎
ખુદાકા યેહી મન્શા હોતા તો વો ફરિશ્તોંકો નબી બનાકર ભેજતા.
મા સમિઅ્-ના બિ-હાઝ઼ા ફી આબાઈનલ
હમને તો યે બાતેં હમારે અગલે બુઝુર્ગોંસે નહી સુની
અવ્વલીન ૦ ઈન હુવા ઈલ્લા રજુલુમ બિહી
હૈ યે તો એક મ઼ામૂલી આદમી હૈ,. જિસે દીવાનાપન હો મ
જિન્નતુન ફ-તરબ્બસૂ બિહી હ઼ત્તા હ઼ીન ૦ ક઼ાલા રબ્બિન્સુરની બિમા ૪
ગયા હૈ. ચુનાંચે કુછ અરસે તક ઔર ઈન્તિઝાર કર લો. (નૂહ.ને) કહા અય મેરે રબ ! ઈનસે મેરા
કઝ઼-ઝ઼બૂન ૦ ફ-અવ-હ઼યના ઈ-લયહિ અનિસ્નઈલ ફુલ્કા બિ-અઅ્-યુનિના
બદલાલે કયોં કે ઈન્હોંને મુઝે ઝુટલાયા હૈ. પસ હમને (નૂહ કે પાસ) વહી ભેજી કે તુમ ફૌરન એક કિશ્તી તૈયાર કરલો.
વ વહ઼યિના ઼ ફ-ઈઝ઼ા જાઆ અમ્રુના વ ફારત તન્નૂરુ ૪ ફસ્લુક ફીહા મિન
હમારી દેખરેખમેં ઔર હમારે હુકમકે મુતાબિક ફિર જબ આ પહુંચે હમારા હુકમ, ઔર ઝમીનસે પાની ફુટ પળે,
કુલ્લિન ઝવ-જયનિસ્‌-નયનિ વ અહ-લ-કા ઈલ્લા મન સ-બ-ક઼ા અ઼-લયહિલ
ઉસ વક્ત દો દો જોળે (નર ઔર માદા) હર એકમેંસે સવાર કર લો ઔર અપને ઘરવાલોંકોભી (કિશ્તીમેં) મગર ઉનકો
ક઼વલુ મિન્હુમ ઼ વલા તુખ઼ાતિ઼બ્ની ફિલ્લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ ઼ ઈન્નહુમ
(છોળદેના) જિનકે લિયે પેહલે હુકમ હુવા ઔર કાફિરોકે બારેમેં મુઝસે કુછ ન કેહના. બેશક વો સબ
મુગ઼-રક઼ૂન ૦ ફ-ઈઝ઼સ્ત-વયતા અન્તા વ મમ મ-અ઼-કા અ઼લલ ફુલ્કિ
ડુબાએ જાએંગે ફિર જિસ વક્ત તુમ ઔર જો લોગ તુમ્હારે સાથ હોં કિશ્તીમેં બૈઠ જાએં.
ફ-કુલિલ હ઼મ્દુ લિલ્લાહિલ લઝ઼ી નજ-જાના મિનલ ક઼વમિઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦
તબ યૂં કહો કે ઉસ ખુદાકા શુક્ર હૈ, જિસને હમકો ઝાલિમ (કાફિર) કૌમસે નજાત દી.
વ કુર રબ્બિ અન્ઝિલની મુન્ઝલમ મુબા-રકંવ વ અન્તા ખ઼યરુલ
ઔર કહો કે અય મેરે રબ મુઝકો (કિશ્તીસે) ઝમીન પાર ઉતારના સાથ બરકત કે ઔર બેશક તુ બેહતર
મુન્ઝિલીન ૦ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિંવ વ ઈન કુન્ના
ઉતારને વાલા હૈ. બેશક ઈસ (વાકેએ) મેં બહુતસી નિશાનિયાં હૈ ઔર બેશક

لَمُبْتَلِيْنَ ۝٣٠ ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِيْنَ ۝٣١
فَاَرْسَلْنَا فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ
مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ۝٣٢ وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ
قَوْمِهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِلِقَآءِ الْاٰخِرَةِ وَاَتْرَفْنٰهُمْ
فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ مَا هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۙ يَاْكُلُ
مِمَّا تَاْكُلُوْنَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُوْنَ ۝٣٣ وَلَئِنْ
اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ اِنَّكُمْ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ۝٣٤ اَيَعِدُكُمْ
اَنَّكُمْ اِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَّعِظَامًا اَنَّكُمْ مُّخْرَجُوْنَ ۝٣٥
ع ૨ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوْعَدُوْنَ ۝٣٦ اِنْ هِىَ اِلَّا حَيَاتُنَا
الدُّنْيَا نَمُوْتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوْثِيْنَ ۝٣٧ اِنْ هُوَ اِلَّا
رَجُلُ ۨافْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَّمَا نَحْنُ لَهٗ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝٣٨
قَالَ رَبِّ انْصُرْنِىْ بِمَا كَذَّبُوْنِ ۝٣٩ قَالَ عَمَّا قَلِيْلٍ
لَّيُصْبِحُنَّ نٰدِمِيْنَ ۝٤٠ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنٰهُمْ

લ-મુબ્તલીન ૦ સુમ્મા અન્શઅ-ના મિમ
હમ આઝમાઈશ કરતે હૈ. હમને ઈસકે
બઅ્દિહિમ ક઼ર-નન આ-ખ઼રીન ૦ ફ-અર-સલ્ના
બાદ દૂસરા ગિરોહ પૈદા કિયા. ફિર હમને ઉનમેં
ફીહિમ રસૂલમ મિન્હુમ અનિઅ્-બુદુલ્લાહ
એક રસૂલ ભેજા ઉન્હી મેંસે (ઉન્હોંને કહા કે) તુમ લોગ સિર્ફ ખુદા હી કી
મા લકુમ મિન ઈલાહિન ગ઼યરુહ ; અ-ફલા
ઈબાદત કરો, ઉસકે સિવા કોઈ માબૂદ નહી હૈ તુમ્હારા ક્યા તુમ
તત્તકૂન ૦ વ ક઼ાલલ મ-લઉ મિન ક઼વમિહિલ
ખુદાસે ડરતે નહી હો. ઔર કહા ઉનકી કૌમકે રઈસોને
લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-લિક઼ાઈલ
જિન્હોંને કુફર કિયા થા ઔર આખરિત કો
આખ઼િ-રતિ વ અત-રફનાહુમ ફિલ
ઝુટલાયા થા ઔર જિન્હેં હમને દુન્યવી ઝિન્દગી મેં
મ હ઼યાતિદ દુન્યા ૪ મા હાઝ઼ા ઈલ્લા બ-શરુમ મિસ્લુકુમ ૪ યઅ-કુલુ મિમ્મા
૪ ઐશ દિયા થા, (કેહને લગે) યે તો બસ તુમ હી જૈસા એક ઈન્સાન હૈ. યે વોહી ખાતા હૈ જો
તઅ-કુલૂના મિન્હુ વ યશ-રબુ મિમ્મા તશ-રબૂન ૦ વ લઈન અ-તુઅ્-તુમ
તુમ ખાતે હો. ઔર ઐસા હી પીતા હૈ જૈસા તુમ પીતે હો. ઔર અગર તુમને ઈતાઅત કી
બ-શ-રમ મિસ્લકુમ ઈન્નકુમ ઈઝ઼લ લ-ખ઼ાસિરૂન ૦ અ-યઈદુકુમ અન્નકુમ
તુમ્હારે જૈસે હી એક શખ્સકી તો બેશક તુમ નુકસાન મેં રહોગે. ક્યા યે શખ્સ તુમસે કેહતા હૈ કે
ઈઝ઼ા મિત્તુમ વ કુન્તુમ તુરાબંવ વ ઈઝ઼ામન અન્નકુમ મુખ઼્રજૂન ૦
જબ તુમ મર જાઓગે ઔર મિટટી ઔર હડડિયાં બન જાઓગે ઉસ વકત તુમ (દોબારા) નિકાલે જાઓગે
હય-હાતા હય-હાતા લિમા તૂ-અ઼દૂન ૦ ઈન હિયા ઈલ્લા હ઼યાતુનદ દુન્યા
(કબ્રોંમેંસે ?) જો બાત તુમસે કહી જાતી હૈ વો બહુત હી બઈદ હૈ દર અસ્લ દુનિયા મે હમ જો ઝિન્દગી બસર કરતે
હૈ યેહી એક ઝિન્દગી હૈ. ઈસમેં કોઈ મરતા હૈ કોઈ પૈદા હોતા હૈ
નમૂતુ વ નહ઼યા વમા નહ઼નુ બિ-મબ઼ઊસીન ૦ ઈન હુવા ઈલ્લા રજુલુનિફ-
(ઈસકે અલાવા મરને કે બાદ) હમ દોબારા ઝિન્દા હોનેવાલે નહી હૈ. બેશક યે એક ઐસા શખ્સ
તરા અ઼-લલ્લાહિ કઝ઼િબંવ વમા નહ઼નુ લહૂ બિ-મુઅ-મિનીન ૦ ક઼ાલા
હૈ જો ખુદા પર ઝૂટ બાંધા ઔર હમ ઉસે માનને કે નહી. અર્ઝ કી અય મેરે રબ
રબ્બિન્સુરની બિમા કઝ઼-ઝ઼બૂન ૦ ક઼ાલા અ઼મ્મા ક઼લીલિલ લ-યુસ્બિહુન્ના
મેરી મદદ ફરમા ઉસપર કે ઉન્હોંને મુઝે ઝુટલાંયા. કહા ખુદા ને યે લોગ બહુત જલ્દ અપની રવિંશ મેં
નાદિમીન ૦ ફ-અ-ખ઼ઝ઼ત્હુમુસ્ સ઼ય-હ઼તુ બિલ હ઼ક઼્ક઼િ ફ-જ-અ઼લ્નાહુમ
પરેશાન હો જાએગે. પસ ઉનકો હક કે વાદે કે મુતાબિક એક હૈબતનાક આવાઝ ને પકળ લિયા, ફિર ઉનકો

غُثَآءً ۚ فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْۢ
بَعْدِهِمْ قُرُوْنًا اٰخَرِيْنَ ﴿٤٢﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا
وَمَا يَسْتَاْخِرُوْنَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ؕ كُلَّمَا
جَآءَ اُمَّةً رَّسُوْلُهَا كَذَّبُوْهُ فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا
وَّجَعَلْنٰهُمْ اَحَادِيْثَ ۚ فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٤٤﴾ ثُمَّ
اَرْسَلْنَا مُوْسٰى وَاَخَاهُ هٰرُوْنَ ۙ بِاٰيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ
مُّبِيْنٍ ﴿٤٥﴾ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا
عَالِيْنَ ﴿٤٦﴾ فَقَالُوْٓا اَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عٰبِدُوْنَ ﴿٤٧﴾ فَكَذَّبُوْهُمَا فَكَانُوْا مِنَ الْمُهْلَكِيْنَ ﴿٤٨﴾
وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿٤٩﴾ وَ
جَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهٗٓ اٰيَةً وَّاٰوَيْنٰهُمَآ اِلٰى رَبْوَةٍ
ذَاتِ قَرَارٍ وَّمَعِيْنٍ ﴿٥٠﴾ يٰٓاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوْا مِنَ
الطَّيِّبٰتِ وَاعْمَلُوْا صَالِحًا ۭ اِنِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ﴿٥١﴾

ગુસાઆ ૮ ફ-બુઅ્-દલ લિલ કવમિઝ્
કૂળા કંકર (કચરે) જમા કરકે રખ દિયા. પસ ખુદા કી માર હૈ
ઝાલિમીન ૦ સુમ્મા અન્શઅ્-ના મિમ
ઝાલિમોંકી કૌમ પર. (૧) ઈનકે બાદ હમને દૂસરી
બઅ્-દિહિમ કુરૂનન આ-ખરીન ૦ મા
ઉમ્મતોં કો પૈદા કિયા કોઈ ઉમ્મત
તસબિકુ મિન ઉમ્મતિન અ-જ-લહા વમા
અપની (ઝિન્દગીકી) મુદદત સે ઝયાદા નં આગે બઢ સકતી હૈ,
યસ્તઅ્-ખિરૂન ૦ સુમ્મા અર-સલ્ના
ઔર ન પીછે હટ સકતી હૈ. ફિર હમને અપને રસૂલોં કો
રુસુ-લના તત્રા ૮ કુલ્લમા જાઆ ઉમ્મતર
યકે બાદ દીગરે ભેજા જબ કભી કિસી ઉમ્મતકે પાસ
રસૂલુહા કઝ્-ઝબૂહુ ફ-અત્બઅ્-ના બઅ્-દહુમ
ઉસકા રસૂલ આયા, તો ઉન્હોંને ઉસે ઝુટલાયા હૈ. પસ હમને ભી
એક કે બાદ દૂસરે કા નમ્બર લગાયા, મ ૪
બઅ્-દંવ વ જ-અલ્નાહુમ અહાદીસ ૮ ફ-બુઅ્-દલ લિ-કવમિલ લા યુઅ્-મિનૂન ૦
ઔર ઉનકી કહાનિયાં બના દી. પસ અલ્લાહકી ફિટકાર હૈ ઉન લોગોં પર જો ઈમાન નહી લાતે.
સુમ્મા અર-સલ્ના મૂસા વ અખાહુ હારૂના ૮ બિ-આયાતિના વ સુલ્તાનિમ
ફિર હમને મૂસા ઔર ઉનકે ભાઈ હારૂન કો ભેજા અપને એહકામ ઔર ખુલી હુઈ
મુબીન ૦ ઈલા ફિર-અવના વ મ-લઈહી ફસ્તક-બરૂ વ કાનૂ કવ-મન
નિશાનિયાં દેકર (હમને ઇન્હે) ફિરઔન ઔર ઉસકે રઈસોં કે પાસ ભેજા નબી બનાકર પસ ઉન લોગોંને તકબ્બુર
આલીન ૦ ફ-કાલૂ અનુઅ્-મિનુ લિ-બ-શ-રયનિ મિસ્લિના વ કવમુહુમા
કિયા ઔર તહકીક વો ઘમન્ડી થે. પસ કેહને લગે કે ક્યાં ઐસે દો શખ્સ પર હમ ઈમાન લે આવેં જો હમ જૈસે ઈન્સાન
લના આબિદૂન ૦ ફ-કઝ્-ઝબૂહુમા ફ-કાનૂ મિનલ મુહ-લકીન ૦
હી હૈ. હાલાંકે ઉનકી કૌમકે લોગ હમારે તાબે હૈં પસ ઝુટલાયા ઈન લોગોંને ઉનકો લિહાઝા વો હલાક કર દિયે ગએ
વ લ-કદ આ-તયના મૂસલ કિતાબા લ-અલ્લહુમ યહ-તદૂન ૦ વ જ-અલ્નબ્ના
હમને મૂસા કો કિતાબ (તવરૈત) અતા કી તાકે વો લોગ હિદાયત પાવે. ઔર હમને મરયમ
મર-યમા વ ઉમ્મહૂ આ-યતંવ વ આ-વયનાહુમા ઈલા રબ્વતિન
કે બેટે (ઈસા) ઔર ઉનકી માં કો દલીલ બનાયા ઔર ઈન દોનોંકો ઐસી બુલંદ જગહ પર ઠેહરાયા
ઝાતિ કરારિંવ વ મઈન ૦ યા અય્યુહર રુસુલુ કુલૂ મિનત્ તય્યિબાતિ
જો ઠેહરાને કે કાબિલ ઔર સરસબ્ઝ થી. (૨) અય પયગમ્બરો ! તુમ પાક ચીઝેં ખાઓ.
વઅ્-મલૂ સાલિહા ૮ ઈન્ની બિમા તઅ્-મલૂના અલીમ ૦
ઔર અચ્છે કામ કરો. બેશક તુમ્હારે તમામ કામોં કો મૈં ખૂબ જાનતા હૂં. (૩)

તફસીર : (૧) મા'લૂમ થયું કે આ કિસ્સો સમુદની કૌમનો છે જે સખત અવાજથી હલાક થઈ છે. (૨) હઝરત ઈસા (અ.) જ્યારે માં થી પૈદા થયા તે વખતના બાદશાહે નુજૂમીઓથી સાંભળ્યું કે બની ઈસ્રાઈલનો બાદશાહ પૈદા થયો છે તો તે તેમનો દુશમન બની ગયો અને તેમની તલાશમાં લાગ્યો. હઝરત મરયમને એ બાબતમાં ખુદાપાક તરફ ઈલ્હામ થવાથી તે હઝરત ઈસાને લઈને મિસરમાં ચાલ્યા ગયા. એક ગાંવના ઝમીંદારે હઝરત મરયમને બેટી બનાવી રાખી જ્યારે હઝરત ઈસા જવાન થયા ત્યારે તે વતનનો બાદશાહ મરી ચુક્યો હતો તેથી પોતાના વતને પાછા આવ્યા તે ગાઉ ટેકરા ઉપર હતો અને પાણી ત્યાં પુષ્કળ હતું. (૩) દરેક રસૂલોના દીનમાં એકજ હુકમ હતો કે દરેક માણસે પ્રમાણિકપણે કમાઈને હલાલ રોજી ખાવી જોઈએ તેમ નેક કામ કરવા જોઈએ.

وَاِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّاَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُوْنِ ﴿٥٢﴾
فَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۭ كُلُّ حِزْبٍۢ بِمَا لَدَيْهِمْ
فَرِحُوْنَ ﴿٥٣﴾ فَذَرْهُمْ فِيْ غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٥٤﴾ اَيَحْسَبُوْنَ
اَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَّبَنِيْنَ ﴿٥٥﴾ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي
الْخَيْرٰتِ ۭ بَلْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ﴿٥٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ هُمْ مِّنْ خَشْيَةِ
رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٨﴾
وَالَّذِيْنَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُوْنَ ﴿٥٩﴾ وَالَّذِيْنَ يُؤْتُوْنَ مَآ
اٰتَوْا وَّقُلُوْبُهُمْ وَجِلَةٌ اَنَّهُمْ اِلٰى رَبِّهِمْ رٰجِعُوْنَ ﴿٦٠﴾
اُولٰۗىِٕكَ يُسٰرِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ وَهُمْ لَهَا سٰبِقُوْنَ ﴿٦١﴾ وَلَا
نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتٰبٌ يَّنْطِقُ
بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٦٢﴾ بَلْ قُلُوْبُهُمْ فِيْ غَمْرَةٍ مِّنْ
هٰذَا وَلَهُمْ اَعْمَالٌ مِّنْ دُوْنِ ذٰلِكَ هُمْ لَهَا عٰمِلُوْنَ ﴿٦٣﴾
حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذْنَا مُتْرَفِيْهِمْ بِالْعَذَابِ اِذَا هُمْ يَجْــــَٔرُوْنَ ﴿٦٤﴾

વ ઈન્ના હાઝિહી ઉમ્મતુકુમ ઉમ્મતંવ
ઔર બેશક યે તુમ્હારા તરીકા હૈ, ઔર યે એક હી તરીકા
વાહિ-દતંવ વ અ-ન રબ્બુકુમ ફત્તકૂન ૦
હૈ. ઔર મૈં તુમ્હારા રબ હૂં પસ મુઝસે ડરતે રહો. ઈન લોગોંને
ફ-ત-કત્તઊ અમ-રહુમ બય-નહુમ ઝુબુરા ﻁ
દીન મેં અપને અલગ અલગ તરીકે બનાકર ઈખ્તિલાફ પૈદા કર
કુલ્લુ હિઝબિમ બિમા લ-દયહિમ ફરિહૂન૦
લિયા હૈ. ઈનમેંસે હર ગિરોહ અપને અપને તરીકે પર ખુશ હૈ. (૧)
ફ-ઝરહુમ ફી ગમ-રતિહિમ હત્તા હીન ૦
પસ આપ ઉનકો છોળ દો ઉનકી હાલત પર એક ખાસ મુદદત તક
અ-યહ-સબૂના અન્નમા નુમિદ-દુહુમ બિહી
કયા યે સમઝ રહે હૈં કે હમ ઉનકો જો માલ ઔર
મિમ માલિંવ વ બનીન ઠ નુસારિઉ લહુમ
અવલાદ દે રહે હૈ તો કયા હમ ઉનકો જલ્દી જલ્દી ફાયદે
મ **ફિલ ખય-રાત ﻁ બલ લા યશઉરૂન ૦ ઈન્નલ લઝીના હુમ મિન ખશ-યતિ**
૪ પહુંચા રહે હૈ. બલ્કે (બાત યે નહી હૈ) વો (ઈસ ભેદ કો) જાનતે હી નહી હૈ. બેશક જો લોગ કે ડરતે હૈ
રબ્બિહિમ મુશફિકૂન ઠ વલ્લઝીના હુમ બિ-આયાતિ રબ્બિહિમ
અપને રબ કી હૈબત સે, ઔર જો લોગ કે અપને રબ કી નિશાનિયો પર ઈમાન
યુઅ-મિનૂન ઠ વલ્લઝીના હુમ બિ-રબ્બિહિમ લા યુશરિકૂન ઠ વલ્લઝીના
લાતે હૈ. ઔર જો લોગ અપને રબ કે સાથ શિર્ક નહી કરતે ઔર જો લોગ ખુદાકી રાહ મેં ખર્ચ કરતે
યુઅ-તૂના મા આ-તવ વ કુલૂબુહુમ વજિ-લતુન અન્નહુમ ઈલા રબ્બિહિમ
હૈજો ઉન્હેં દિયા ગયા હૈ ઔર ઉનકે દિલ ઈસસે ડરતે હૈ કે વો (એક દિન) અપને રબ કે પાસ જાંને વાલે હૈ.
રાજિઊન ઠ ઉલાઈકા યુસારિઊના ફિલ ખયરાતિ વહુમ લહા સાબિકૂન ૦
યેહી લોગ હૈ (૨) જો અપને ફાયદે જલ્દ જલ્દ હાસિલ કર લેતે હૈ ઔર ઉનકી તરફ દૌળતે હૈ.
વલા નુકલ્લિફુ નફ-સન ઈલ્લા વુસ્અહા ; વ લ-દયના કિતાબુંય યનતિકુ બિલ
ઔર હમ કિસીકો ઉસકી બરદાશ્ત સે ઝયાદા તકલીફ નહી દેતે. હમારે પાસ જો દફતર હૈ વોં બિલ્કુલ
હકકિ વહુમ લા યુઝ-લમૂન ૦ બલ કુલૂબુહુમ ફી ગમ-રતિમ મિન હાઝા
સહી બતા દેગા. ઔર લોગોં પર કોઈ ઝુલ્મ નહી કિયા જાંએગા બલ્કે કુફફારકે દિલ ઈસ દીનકી તરફસે જહાલત
વ લહુમ અઅ-માલુમ મિન દૂનિ ઝાલિકા હુમ લહા આમિલૂન ૦ હત્તા
મે હૈ. ઔર ઈનકે દૂસરે અમલ ભી હૈ ઈનકે સિવા જિસે યે લોગ કરતે હૈ. ઉસ વકત
ઈઝા અ-ખઝના મુત-રફીહિમ બિલ અઝાબિ ઈઝા હુમ યજ-અરૂન ઠ
જબકે હમ ઉનકે ખુશહાલ લોગોકો (મરને કે બાદ) અઝાબ મે ગિરિફતાર કર લેગે તો વો ચિલ્લા ઉઠેંગે.

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે દરેક નબીના હસ્તે તે સમયના લોકોમાં જે બગાડ હતો તેનો સુધારો કર્યો પરંતુ પાછળથી લોકો એમ સમજવા લાગ્યા કે દરેકનો હુકમ જુદો જુદો છે આખરે અમારા હઝરત (સ.) મારફતે એકંદર ખામીઓનો સામટો સુધારો બતાવી દીધો તેથી આગલા સૌ આકાશી ધર્મો ઈસ્લામમાં શામિલ થઈ એકજ દીન થઈ ગયું. (૨) એટલે જે કાંઈ અલ્લાહના માર્ગમાં ખર્ચ કરે છે તેના વિષે ભયભીત રહે છે કે કોણ જાણે ખુદાપાકને ત્યાં કબુલ થયું કે નહિ આખિરતમાં કામ લાગશે કે કેમ ?

لَا تَجْـَٔرُوا الْيَوْمَ ۟ اِنَّكُمْ مِّنَّا لَا تُنْصَرُوْنَ ۝٦٥ قَدْ كَانَتْ
اٰيٰتِيْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُوْنَ ۝٦٦
مُسْتَكْبِرِيْنَ ۖ بِهٖ سٰمِرًا تَهْجُرُوْنَ ۝٦٧ اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا
الْقَوْلَ اَمْ جَآءَهُمْ مَّا لَمْ يَاْتِ اٰبَآءَهُمُ الْاَوَّلِيْنَ ۝٦٨
اَمْ لَمْ يَعْرِفُوْا رَسُوْلَهُمْ فَهُمْ لَهٗ مُنْكِرُوْنَ ۝٦٩ اَمْ
يَقُوْلُوْنَ بِهٖ جِنَّةٌ ؕ بَلْ جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ وَاَكْثَرُهُمْ
لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ۝٧٠ وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَآءَهُمْ لَفَسَدَتِ
السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ؕ بَلْ اَتَيْنٰهُمْ بِذِكْرِهِمْ
فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝٧١ اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا
فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَّهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ۝٧٢ وَاِنَّكَ
لَتَدْعُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝٧٣ وَاِنَّ الَّذِيْنَ
لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنٰكِبُوْنَ ۝٧٤ وَلَوْ
رَحِمْنٰهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِّنْ ضُرٍّ لَّلَجُّوْا فِيْ طُغْيَانِهِمْ

લા તજ-અરુલ યૌમ ઇન્નકુમ મિન્ના
(હમ કહેંગે) અબ મત ચિલ્લાઓ, ક્યૂંકે અબ હમ તુમ્હારી કોઈ મદદ
લા તુન્સ઼રૂન ૦ ક઼દ કાનત આયાતી તુત્લા
કરને વાલે નહી હૈ. તહકીક મેરી આયતે પઢકર
અ઼-લયકુમ ફ-કુન્તુમ અ઼લા અઅ્-ક઼ાબિકુમ
તુમકો સુનાઈ જાતી થી ઉસ વકત તુમ હી થે ઉલ્ટે
તન્કિસૂન ૦ મુસ્તકબિરીના
પાંવ ભાગતે થે. તકબ્બુર કરતે હુવે
બિહી સામિરન તહજુરૂન ૦ અ-ફલમ
કુરઆનકા મઝાક ઉડાતે હુવે, બેહૂદા બકવાસ કરતે હુવે તો
યદ-દબ્બરુલ ક઼વલા અમ જા-અહુમ મા લમ
કયા યે લોગ ઈસ કલામે પાક પર ગૌર નહી કરતે? યા ઈનકે પાસ
કોઈ ઐસી ચીઝ આઈ હૈ જો ઈનકે
યઅ્-તિ આબા-અહુમુલ અવ્વલીન ૦ અમ
પેહલે ઈનકે બુઝુરગોં કે પાસ નહી આઈ ? (૧) યા ફ઼િર યે મ
લમ યઅ્-રિફૂ રસૂ-લહુમ ફહુમ લહૂ મુન્કિરૂન ૦ અમ યકૂલૂના બિહી ૪
લોગ અપને પયગમ્બરોં કો પેહચાનતે ન થે. ઔર ઈસી વજહ સે ઉસકા ઈન્કાર કરતે થે ? વો લોગ આપકો દીવાના
જિન્નહ બલ જા-અહુમ બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વ અક-સ઼રુહુમ (૨) લિલ હ઼ક઼્ક઼િ
બનાતે હૈ, હાલાંકે આપ હક બાત લેકર ઈનકે પાસ આએ હૈ ઔર ઈનમેં સે અક્સર લોગ હક બાત સે નફ઼રત
કારિ-હૂન ૦ વ લવિત ત-બ-અ઼લ હ઼ક઼્ક઼ુ અહવા-અહુમ લ-ફ-સ-દતિસ સમાવાતુ
કરતે હૈં. ઔર અગર હક (દીન) ઉનકે બેહૂદાં ખયાલાત કે મુતાબિક બન જાએ તો અલબત્તા આસમાન
વલ અરદ઼ુ વ મન ફીહિન્ન બલ અ-તયનાહુમ બિ-ઝ઼િકરિહિમ
ઔર ઝમીન ઔર જો કુછ ઉનમેં હૈ સબ તબાહ હો જાએ. હમને તો ઉનકે પાસ ઉનકી નસીહતકી બાતેં ભેજી વો
ફહુમ અ઼ન ઝ઼િકરિહિમ મુઅ્-રિદૂન ૦ અમ તસ્અલુહુમ ખ઼ર-જન ફ-
અપની ઈસ નસીહત સે દૂર ભાગતે હૈ. કયા આપ ઈન લોગોં સે કુછ આમદની કી ઉમ્મીદ રખતે હૈ. યાદ
ખ઼રાજુ રબ્બિકા ખ઼યરુંવ વહુવા ખ઼યરુર રાઝિક઼ીન ૦ વ ઈન્નકા લ-તદઉ઼હુમ
રખિયે કે આમદની તો આપકે રબ હી કી બેહતર હૈ, વોહી સબસે બેહતર દેનેવાલા હૈ. ઔર બેશક આપ તો
ઈલા સ઼િરાતિ઼મ મુસ્તક઼ીમ ૦ વ ઈન્નલ લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના બિલ પાવ
ઉનકો સીધે રાસતે કી તરફ હી બુલા રહે હૈ. ઔર જો લોગ આખિરત પર ઈમાન નહી લાતે, ઉનકી.
આખ઼િ-રતિ અ઼નિસ઼ સ઼િરાતિ લ-નાકિબૂન ૦ વ લવ રહ઼િમનાહુમ વ
હાલત ઐસી હૈ જિસ તરહ કે વો રાસતે સેં ખિસકતે જા રહે હૈ. ઔર અગર હમ ઉનપર મહેરબાની કરેં ઔર
ક-શફના મા બિહિમ મિન઼ દુર્રિલ લ-લજ્જૂ ફી તુગ઼્યાનિહિમ
ઉનપર જો મુસીબતેં હૈ ઉનકો દૂર કર દેં, તબ ભી વો લોગ અપની ગુમરાહી મેં ભટકને પર હી ઈસરાર

તફસીર : (૧) એટલે નસીહત કરનાર પણ સદા થતા જ રહ્યા છે. નબીઓ થયા અથવા તેમના તાબેદારો થયા. (૨) મતલબ કે આ રસૂલ (સ.) ના સદગુણો સત્યતા અને પ્રમાણિકતા તેઓ સદાથી જાણે છે અને તેમની સચ્ચાઈ અને ભલાઈ પણ જાણે છે !

يَعْمَهُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اَخَذْنٰهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوْا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُوْنَ ۝ حَتّٰٓى اِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا
عَذَابٍ شَدِيْدٍ اِذَا هُمْ فِيْهِ مُبْلِسُوْنَ ۝ وَهُوَ
الَّذِيْٓ اَنْشَاَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۭ قَلِيْلًا
مَّا تَشْكُرُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ ذَرَاَكُمْ فِي الْاَرْضِ وَ
اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَلَهُ
اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝ بَلْ قَالُوْا
مِثْلَ مَا قَالَ الْاَوَّلُوْنَ ۝ قَالُوْٓا ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا
وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ۝ لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَاٰبَاۗؤُنَا
ع ٤ هٰذَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ قُلْ
لِّمَنِ الْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهَآ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ سَيَقُوْلُوْنَ
لِلّٰهِ ۭ قُلْ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝ قُلْ مَنْ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ
وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ۝ سَيَقُوْلُوْنَ لِلّٰهِ ۭ قُلْ اَفَلَا

યઅ્-મહૂન ૦ વ લ-ક઼દ અ-ખ઼ઝ઼નાહુમ બિલ
ઔર ઝિદ કરેંગે. (૧) ઔર જબ ભી હમને ઉનકો કિસી અઝાબ
અ઼ઝ઼ાબિ ફ-મસ્તકાનૂ લિ-રબ્બિહિમ વમા
મેં પકળા હૈ, તો ઉન લોગોંને ન તો અપને રબકે સામને સર ઝુકાયા
ય-ત-દ઼ર-રઊ઼ન ૦ હ઼ત્તા· ઈઝ઼ા ફ-તહ઼ના
હૈ ઔર ન આજિઝી કી હૈ. યહાં તક કે જબ હમ ઉનપર ખોલકર
અ઼-લયહિમ બાબન ઝ઼ા અ઼ઝ઼ાબિન શદીદિન
રખ દેગે દરવાઝા સખ્ત અઝાબ કા, તબ યે લોગ સખ્ત
ઈઝ઼ા હુમ ફીહિ મુબલિસૂન ૦ વ હુવલ લઝ઼ી
હૈરત મેં રેહ જાએંગે. (૨) ઔર (ખુદા તો) વોહી હૈ જિસને
અન્શઆ લકુમુસ સમ્અ઼ા વલ અબ્સ઼ારા વલ
તુમ્હારે લિયે કાન, આંખે, ઔર દિલ બનાએ, ફિર ભી તુમમેં
અફ-ઈદહ ♭ ક઼લીલમ મા તશ્કુરૂન ૦ વ હુવલ
બહુત થોળે લોગ હૈ જો ઉસકા શુક્ર અદા કરતે હૈ. ઔર (ખુદા તો)
મ લઝ઼ી ઝ઼-ર-અકુમ ફિલ અરદ઼િ વ ઇ-લયહિ તુહ઼-શરૂન ૦ વહુવલ લઝ઼ી યુહ઼યી
૪ વોહી હૈ જિસને તુમકો ઝમીન પર ફૈલા દિયા ઔર ઉસીકે પાસ તુમ સબ જમા કિયે જાઓગે. ઔર (ખુદા) વોહી
વ યુમીતુ વ લહુખ઼્તિલાફુલ લયલિ વન્નહાર ♭ અ-ફલા તઅ્-ક઼િલૂન ૦ બલ
હૈ જો તુમકો ઝિન્દગી ઔર મૌત દેતા હૈ, ઔર રાત દિનકા ઘટના બઢના ઉસીકે ઈખતિયાર મેં હૈ, ક્યા તુમ ઈતના
ભી નહી જાનતે. બલ્કે યે (કુફફાર) વોહી બાત કેહતે હૈ જો
ક઼ાલૂ મિસ્લા મા ક઼ાલલ અવ્વલૂન ૦ ક઼ાલૂ અ-ઈઝ઼ા મિત્ના વ કુન્ના તુરાબંવ
પેહલેવાલે કાફિર કેહતે થે. (યે લોગ) કેહતે હૈ કે જબ હમ મરકર મટિટી ઔર હડડી બન જાએંગે તો
વ ઇ઼ઝ઼ામન અ-ઈન્ના લ-મબ્ઊ઼સૂન ૦ લ-ક઼દ વુઈ઼દના નહ઼નુ વ આબાઉના
ક્યા ઉસ વકત હમ દોબારા ઝિન્દા કિયે જાએંગે? અલ્બત્તા ઈસકા તો હમસે ઔર હમારે બાપ દાદાઓંસે હમેશા
હાઝ઼ા મિન ક઼બ્લુ ઇન હાઝ઼ા ઇલ્લા અસાત઼ીરુલ અવ્વલીન ૦ કુલ લિ-મનિલ
વાદા કિયા જાતા રહા હૈ. યે સબ કુછ નહી મગર અગલે લોગોંકી બાતેં હૈ. આપ કેહ દો કે
અરદ઼ુ વમન ફીહા ઇન કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦ સ-યકૂલૂના લિલ્લાહ ♭ કુલ
યે ઝમીન ઔર જો કુછ ઈસમેં હૈ (યે સબ કિસકા હૈ) અગર તુમ જાનતે હો તો બતાઓ, અલ્બત્તા વો કહેંગે કે
યે સબ અલ્લાહ હી કા હૈ, કેહ દો કે (અગર યેહી બાત હૈ)
અ-ફલા ત-ઝ઼ક-કરૂન ૦ કુલ મર રબ્બુસ સમાવાતિસ સબ્ઇ઼ વ રબ્બુલ
તો ફિર સોચતે ક્યો નહી. કેહ દીજિયે કે સાતોં આસમાનોં કા ઔર અરશે અઝીમ કા માલિક
અ઼રશિલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ સ-યકૂલૂના લિલ્લાહ ♭ કુલ. અ-ફલા
કૌન હૈ? વો યેહી કહેંગે કે ઈન તમામ કા માલિક અલ્લાહ હી હૈ. કેહ દોં કે જબ ઈતના જાનતે

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ની બદદુઆથી મક્કાના લોકો પર એકવાર દુકાળ પડયું હતું ફરી હઝરત (સ.)ની દુઆથી તે દુકાળ ટળી ગયો છતાં તેઓ ઈમાન લાવ્યા નહિં. કદાચ આ આયતમાં એજ ફરમાવ્યું. (૨) એથી મુરાદ આખિરતનો અઝાબ છે અથવા તો ઘણું કરી તે દરવાજો લડાઈઓ રૂપી ઉઘડયો જેમાં થાકીને તે કાફિરો લાચાર થઈ ગયા.

تَتَّقُوْنَ ﴿٨٧﴾ قُلْ مَنْ بِيَدِهٖ مَلَكُوْتُ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُوَ يُجِيْرُ
وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٨٨﴾ سَيَقُوْلُوْنَ لِلّٰهِ
قُلْ فَاَنّٰى تُسْحَرُوْنَ ﴿٨٩﴾ بَلْ اَتَيْنٰهُمْ بِالْحَقِّ وَاِنَّهُمْ
لَكٰذِبُوْنَ ﴿٩٠﴾ مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَّلَدٍ وَّمَا كَانَ مَعَهٗ
مِنْ اِلٰهٍ اِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍۢ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ
عَلٰى بَعْضٍ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٩١﴾ عٰلِمِ الْغَيْبِ وَ
الشَّهَادَةِ فَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٩٢﴾ قُلْ رَّبِّ اِمَّا تُرِيَنِّيْ
مَا يُوْعَدُوْنَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِيْ فِي الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٩٤﴾
وَاِنَّا عَلٰٓى اَنْ نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقٰدِرُوْنَ ﴿٩٥﴾ اِدْفَعْ بِالَّتِيْ
هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُوْنَ ﴿٩٦﴾ وَ
قُلْ رَّبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزٰتِ الشَّيٰطِيْنِ ﴿٩٧﴾ وَاَعُوْذُ
بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ ﴿٩٨﴾ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ
قَالَ رَبِّ ارْجِعُوْنِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّيْٓ اَعْمَلُ صَالِحًا فِيْمَا تَرَكْتُ

તત્તકૂન ૦ કુલ મમ બિ-યદિહી મ-લકૂતુ
ફિર ભી સોચતે નહી. પૂછિયે ઉનકો કે વો કૌન હૈ જિસકે
કુલ્લિ શય-ઈંવ વહુવા યુજીરુ વલા
હાથમેં તમામ ચીઝોંકા ઈખ્તિયાર હૈ વોહી સબકો પનાહ
યુજારુ અ્-લયહિ ઈન કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦
દેતા હૈ ઔર ઉસકે મુકાબિલે મેં કોઈ દૂસરા પનાહ નહી દે સકતા
અગર તુમ યે જાનતે હો. તો વો કહેંગે કે
સ-યકૂલૂના લિલ્લાહ ᵇ કુલ ફ-અન્ના
યે તમામ ઈખ્તિયાર તો ખુદા હી કા હૈ. ફિર યે જાનતે હુવે ભી
તુસ્હરૂન ૦ બલ અ-તયનાહુમ બિલ
તુમકો પાગલપન હુવા હૈ (જો ઈમાન નહી લાતે) હમને તો
હકકિ વ ઈન્નહુમ લ-કાઝિબૂન ૦ મત
ઉનકો હક બાત પહુંચાઈ હૈ ઔર વી લોગ યકીનન ઝૂટે હૈ.
ત-ખ-ઝલ્લાહુ મિંવ વ-લદિંવ વમા કાના
અલ્લાહ ને કિસીકો અપના બેટા નહી બનાયા મ
મ-અહૂ મિન ઈલાહિન ઈઝલ લ-ઝ-હબા કુલ્લુ ઈલાહિમ બિમા ખ-લક઼ ૪
ન ઉસકે સાથ કોઈ દૂસરા ખુદા હૈ (અગર ઐસા હોતા) તો હર ખુદા અપની મખ્લૂક કો અલગ લે જાતા,
વ લ-અલા બઅ્-દુહુમ અલા બઅ્-દ ᵇ સુબ્હાનલ્લાહિ અમ્મા યસિફૂન ૦
ઔર એક દૂસરે પર ચઢાઈ કર દેતા, ખુદા તો ઐસી બાતોં સે પાક હૈ જો યે લોગ કેહતે હૈ.
આલિમિલ ગયબિ વશ શહા-દતિ ફ-તઆલા અમ્મા યુશરિકૂન ૦ કુર રબ્બિ ૬
વો તો તમામ ઝાહિર ઔર બાતિન કા જાનનેવાલા હૈ. પાક હૈ ઉસસે જિસે યે લોગ ઉસકા શરીક કરતે હૈ. આપ ૫
ઈમ્મા તુરિયન્ની મા યૂ-અદૂન ૦ રબ્બિ ફલા તજ-અલ્ની ફિલ કવમિઝ
કહો કે અય મેરે રબ ! ઈન કાફિરોં સે જિસ અઝાબ કા વાદા કિયા ગયા હૈ વો ઉન્હી પર રખના ઔર અય મેરે
ઝાલિમીન ૦ વ ઈન્ના અલા અન નુરિ-યકા મા નઈદુહુમ લ-કાદિરૂન ૦
રબ મુઝે ઈન ઝાલિમોમેં શુમાર મત કરના. (૧) ઔર હમ જિસ બાતકા ઉનસે વાદા કર રહે હૈ વો આપકો ભી
હમ દિખલા દેંગે (ઈસ લિયે કે) હમ ઈસ બાત પર કુદરત રખતે હૈ
ઈદ-ફઅ બિલ્લતી હિયા અહ-સનુસ સયયિઅહ ᵇ નહનુ અઅ્-લમુ બિમા
આપ ઉનકી બુરાઈયોં કો નિહાયત અચ્છે તરીકે પર મિટાઈએ, હમ વો બાતેં ખૂબ જાનતે હૈ જો વો
યસિફૂન ૦ વ કુર રબ્બિ અઊઝુ બિકા મિન હ-મ-ઝાતિશ શયાતીન ૦ વ
કરતે હૈ. કહો કે અય રબ મૈં પનાહ માંગતા હૂં શૈતાન કે વસ્વસોં સે ઔર
અઊઝુ બિકા રબ્બિ અંય યહદુરૂન ૦ હત્તા ઈઝા જાઆ અ-હ-દહુમુલ
પનાહ માંગતા હૂં મૈ શૈતાનકે મેરે પાસ આને સેં (૨) યહાં તક કે ઉનમે સે કિસીકો મૌત આતી હૈ તો કેહતા હૈ
મવતુ કાલા રબ્બિરજિઊન ૦ લ-અલ્લી અઅ્-મલુ સાલિહન ફીમા ત-રકતુ
કે અય ખુદા મુઝે વાપસ (દુનિયાં મેં) ભેજ દે તાકે મૈ (વહાં જાકર) કુછ નેક કામ કર લૂં જિસે મૈ છોળ

તફસીર: (૧) તેથી ફરમાવ્યું કે ખુદાપાકના અઝાબથી ડરીને એવી દુઆ માંગ કે જો ઝાલિમ લોકો પર મારી ઝિન્દગીમાં અઝાબ આવે તો હે પરવરદિગાર ! મને તેમાં શામિલ ન કરજો. (૨) શૈતાનના વસવસા એજ કે દીનના બારામાં સવાલ જવાબ કરોકે ગુસ્સો ચઢે અને ઝગડા ઝગડી થવા પામે એનાજ ઉપર ફરમાવ્યું કે બુરાઇઓનો જવાબ તેનાથી બેહતર વાતથી આપો.

كَلَّا ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ۖ وَمِن وَرَائِهِم
بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝ فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ
فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ۝ فَمَن
ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ وَمَنْ
خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ۝ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ
النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ۝ أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ
عَلَيْكُمْ فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ۝ قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ
عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ۝ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ۝ قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا
وَلَا تُكَلِّمُونِ ۝ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي
يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ
الرَّاحِمِينَ ۝ فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ

કલ્લા ઇન્નાહા કલિ-મતુન હુવા કાઇલુહા
આયા હું. યે તો એક એસી બાત હે જિસે વો કેહતા હે
વ મિંવ વરાઇહિમ બર-ઝખુન ઇલા યવમિ
દરઅસલ ઈનકે આગે એક આળકી જગાહ હેં જહાં વો લોગ ક્યામત
યુબ્અસૂન ૦ ફ-ઇઝા નુફિખ્ા ફિસ્ સૂરિ
તક રહેંગે. (૧) (યાની વાપસ દુનિયા મે નહી આ સકેંગે) પસ
જબકે સૂર ફૂકા જાએગા, ઉસ
ફલા અન્સાબા બય-નહુમ યવ-મઇઝિંવ
રોઝ ઈનકે આપસ કે રિશ્તે નાતે ખત્મ હો જાએંગે
વલા ય-તસા-અલૂન ૦ ફ-મન સકુલત
ઔર કોઈ કિસીકો પૂછેગા નહી. (૨) પસ જિસકે (નેક આંમાલ)
મવાઝીનુહૂ ફ-ઉલાઇકા હુમુલ મુફલિહૂન ૦
કા પલ્લા ભારી હોગા વોહી લોગ ભલાઈ પાંએંગે.
વ મન ખફ-ફત મવાઝીનુહૂ ફ-ઉલાઇકલ
ઔર જિસકે (નેક આમાલ કા) પલ્લા હલ્કા હોગા પસ યેહી વો લોગ
મ
૪ લઝીના ખસિરૂ અન્ફુ-સહુમ ફી જહન્નમા ખાલિદૂન ૦ તલ્ફહુ વુજૂ-હહુમુન
હોંગે જિન્હોંને ખુદ અપના નુકસાન કિયા હે યે લોગ હમેશા જહન્નમ મેં રહેંગે. ઉનકે ચેહરોં કો આગ ઝુલસ
નારુ વહુમ ફીહા કાલિહૂન ૦ અ-લમ તકુન આયાતી તુત્લા અ-લયકુમ
રહી હોગી ઔર ઉનકે મુંહ બીગડ ચૂકે હોંગે (૩) ક્યા તુમકો મેરી આયતેં પઢ કર સુનાઈ નહી જાતી થી ?
ફ-કુન્તુમ બિહા તુકઝ-ઝિબૂન ૦ કાલૂ રબ્બના ગ-લ-બત અ-લયના
પસ તુમ ઉન્હેં ઝુટલાતે થે. (ઉસ વક્ત યે લોગ) કહેંગે અય હમારે રબ ! બેશક હમારી બદબખ્તી ને હમકો
શિક-વતુના વ કુન્ના કવ-મન દાલ્લીન ૦ રબ્બનાં અખરિજના મિન્હા
ઘેર લિયા થા ઔર વાકઈ હમ ગુમરાહ થે. અય ખુદા ! હમેં ઈસ (ક્યામત કે) અઝાબસે નિકાલ
ફ-ઇન ઉદના ફ-ઇન્ના ઝાલિમૂન ૦ કાલખ-સઊ ફીહા વલા
અગર હમ દોબારા નાફરમાની કરેં તો બેશક હમ ઝાલિમોં મેં સે હોંગે. ઉનસે કહા જાએગા કે ઈસી (અઝાબ) મે પળે રહો
તુકલ્લિમૂન ૦ ઇન્નહૂ કાના ફરીકુમ મિન ઇબાદી યકૂલૂના રબ્બનાં
ઔર હમસે બાત ન કરો. બેશક યે એક ગિરોહ થા મેરે બન્દોંકા જો કેહતે થે અય રબ હમારે !
આમન્ના ફગફિર લના વર-હમ્ના વ અન્તા ખયરુર
હમ ઈમાન લાએ હે પસ હમકો બખ્શ દે ઔર હમપર રહમત નાઝિલ ફરમા, બેશક તૂ તમામ રહમ
રાંહિમીન ૦ ફત્તખઝતુમૂહુમ સિખરિય્યન હત્તા અન્સવકુમ
કરનેવાલો સે બઢકર હે. પસ તુમને ઉનકા મઝાક ઉળાયા યહાં તક કે તુમને હમારી

તફસીર : (૧) જાણવા મળ્યું કે જે લોકો એમ કહે છે કે માણસ મરીને પાછો આવે છે તે ગલત છે. ક્યામતના દીવસે સજીવન થશે તે પેહલા કદીએ નહિં. (૨) ક્યામતમાં બાપ દીકરા એક બીજાના દુખમાં શામિલ નહિ થાય. દરેકથી તેની કરણીનોજ હિસાબ થશે. (૩) બળતા બળતા શરીર ફુલી જશે નીચેનો હોઠ દૂંટી સુધી લટકી પડશે. અને ઉપરનો સૂજીને ખોપરી સુધી ચઢી જશે અને જીભ પણ લટકી પડી જમીન પર ઘસડાશે તેથી દોઝખી લોકોના પગો તળે રોળાશે અને કચડાશે.

ذِكْرِىْ وَكُنْتُمْ مِّنْهُمْ تَضْحَكُوْنَ ﴿١١٠﴾ اِنِّىْ جَزَيْتُهُمُ
الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوْٓا اَنَّهُمْ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿١١١﴾ قٰلَ كَمْ
لَبِثْتُمْ فِى الْاَرْضِ عَدَدَ سِنِيْنَ ﴿١١٢﴾ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ
بَعْضَ يَوْمٍ فَسْئَلِ الْعَآدِّيْنَ ﴿١١٣﴾ قٰلَ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا
لَّوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١١٤﴾ اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنٰكُمْ
عَبَثًا وَّاَنَّكُمْ اِلَيْنَا لَا تُرْجَعُوْنَ ﴿١١٥﴾ فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ
الْحَقُّ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيْمِ ﴿١١٦﴾ وَمَنْ
يَّدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۙ لَا بُرْهَانَ لَهٗ بِهٖ ۙ فَاِنَّمَا
حِسَابُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۭ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿١١٧﴾ وَقُلْ
رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيْرُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿١١٨﴾
(٢۴) سُوْرَةُ النُّوْرِ مَدَنِيَّةٌ (١٠٢)
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
سُوْرَةٌ اَنْزَلْنٰهَا وَفَرَضْنٰهَا وَاَنْزَلْنَا فِيْهَآ اٰيٰتٍ بَيِّنٰتٍ

ઝિકરી વ કુન્તુમ મિન્હુમ તદ્-હકૂન ૦
યાદ ભી ભુલા દી ઔર તુમ હમેશા ઉનકી હંસી ઉળાતે રહે
ઇન્ની જ-ઝયતુહુમુલ યવમા બિમા
આજકે દિન મૈંને ઉનકો ઉનકે સબ્ર કા બદલા દે
સ-બરૂ ૪ અન્નહુમ હુમુલ ફાઇઝૂન ૦
દિયા, તહકીક વોહી લોગ(જિનકા તુમ મઝાક ઉળાતે થે) આજ
કાલા કમ લબિસ્તુમ ફિલ અરદિ અ-દ-દા
કે દિન કામિયાબ હુવે. ઉનસે પૂછા જાએગા કે તુમ ઝમીન પર
સિનીન ૦ કાલૂ લબિસ્ના યવ-મન અવ
કિતને બરસ રહે ? તબ વો લોગ કહેંગે કે હમતો એક દિન યા
બઅ્-દા યવમિન ફસ્અલિલ આદ-દીન ૦ કાલા
ઉસસે ભી કમ રહે હે, ગિનતી કરનેવાલોં સે પૂછ લો.(૧) કહા
ઇલ લબિસ્તુમ ઇલ્લા કલીલલ લવ અન્નકુમ
જાએગા કે તુમ વાકઈ થોળી હી મુદદત રહે, (મગર) કાશ કે તુમ
કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦ અ-ફ-હસિબ્તુમ અન્નમા ખ-લક્નાકુમ અ-બ-સંવ મ
યે બાત સમઝતે હોતે. ક્યા તુમને યે સમઝ રખ્ખા થા કે હમને તુમકો ફુઝૂલ યું હી પૈદા કિયા હૈ ? ૪
વ અન્નકુમ ઇ-લયના લા તુર-જઊન ૦ ફ-તઆલલ્લાહુલ મલિકુલ હક્કુ ૮ લૉ
ઔર યે કે તુમ હમારી તરફ વાપસ નહી આઓગે ?(૨) પસ અલ્લાહ બહુત હી બળા હૈ ઔર બાદશાહ હૈ સચ્ચા.
ઇલાહા ઇલ્લા હુવા ૮ રબ્બુલ અરશિલ કરીમ ૦ વ મંય યદઉ મઅલ્લાહિ ઇલાહન
નહી હૈ કોઈ માબૂદ ઉસકે સિવા, વો અરશે મુકર્રમકા માલિક હૈ. ઔર જો કોઈ અલ્લાહ કે સાથ કિસી ઔર કી
આ-ખરા ૪ લા બુરહાના લહૂ બિહી ૪ ફ-ઇન્નમા હિસાબુહૂ ઇન્દા રબ્બિહ ૮ ઇન્નહૂ
ભી ઈબાદત કરતા હૈ, ઉસકે પાસ ઈસકી કોઈ દલીલ નહી હૈ. પસ ઐસે લોગોંકા હિસાબ ખુદાકે પાસ હી હોગા.
લા યુફલિહુલ કાફિરૂન ૦ વ કુર રબ્બિગ્ફિર વર-હમ વ અન્તા ખયરુર રાહિમીન ૦ ૯
બેશક કુફર કરનેવાલે ભલાઈ નહી પાએંગે. આપ કહિયે કે અય રબ મુઝે બખ્શ દે ઔર મુઝપર રહમ ફરમા ઔર ૬
બેશક તુ હી સબસે બેહતર રહમ કરને વાલા હૈ.

સૂરતુ નૂર

સૂરઈ નૂર મદીને મેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૬૪) આયતેં હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ,

સૂ-રતુન અન્ઝલ્નાહા વ ફ-રદ્નાહા વ
યે એક સૂરત હૈ જિસે હમને નાઝિલ કિયા હૈ ઔર (ઈસકે મઆની ઔર મતાલિબકો હમને) મુકર્રર કિયા હૈ, ઔર
અન્ઝલ્ના ફીહા આયાતિમ બય્યિનાતિલ
હમને સાફ સાફ આયતેં નાઝિલ કી હૈ

તફસીર : (૧)ફરિશ્તાઓ ને પુછો કે તેમણે નેકી બદી ગણી છે તો એ મુદ્દત પણ ગણી રાખી હશે અને જમીનમાં રહેવાથી મતલબ કાંતો કબરમાં રહેવું છે અથવા દુન્યાની ઝિન્દગી છે. તો એ મુદ્દત પણ ત્યાં થોડીજ ગણાશે આ સવાલ એટલા માટે થશે કે દુન્યામાં તેઓ અઝાબની બહુ ઉતાવળ કરતા હતા તો હવે જાણી લીધુ કે બહુ જલ્દી આવી લાગ્યો. (૨) એટલે દુન્યામાં તો નેકી બદીનો પુરો બદલો મળતોજ નથી ફરી જો બદલા માટે આખિરત પણ ન હોય તો જાણે આ બધુ કારખાનુ નિરર્થક રમતજ થઈ જાત.

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۝ اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِيْ فَاجْلِدُوْا كُلَّ
وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَّلَا تَاْخُذْكُمْ بِهِمَا رَاْفَةٌ
فِيْ دِيْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۚ
وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ اَلزَّانِيْ
لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً ۫ وَّالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَآ
اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ۝
وَالَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَاْتُوْا بِاَرْبَعَةِ
شُهَدَآءَ فَاجْلِدُوْهُمْ ثَمٰنِيْنَ جَلْدَةً وَّلَا تَقْبَلُوْا لَهُمْ
شَهَادَةً اَبَدًا ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ اِلَّا الَّذِيْنَ
تَابُوْا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْا ۚ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ۝ وَالَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ اَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ
شُهَدَآءُ اِلَّآ اَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ اَحَدِهِمْ اَرْبَعُ شَهٰدٰتٍ
بِاللّٰهِ ۙ اِنَّهٗ لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ وَالْخَامِسَةُ اَنَّ لَعْنَتَ

લ-અ઼લ્લકુમ ત-ઝ઼ક-કરૂન ૦ અઝ ઝાનિ-યતુ
તાકે તુમ ઉન્હેં યાદ કરો (ઔર સમઝો) ઝિનાકાર અવરત
વઝ ઝાની ફજલિદૂ કુલ્લા વાહિ઼દિમ
ઔર ઝિનાકાર મર્દ, ઈનમેંસે હર એકકો (ઝિનાકારી કરનેકી
મિન્હુમામિ-અતા જલ-દતિંવ ૭ વલા તઅ-ખુઝ઼કુમ
સઝામેં) સો દુર્રે (ફટકે) લગાઓ ઔર ઐસે મુઆમલેમેં તુમ
બિહિમા રઅ-ફતુન ફી દીનિલ્લાહિ
ઝરાભી નરમીસે કામ ન લો (ઈસીલીયે) કે યે ખુદાકે દીનકા મુઆ-
ઇન કુન્તુમ તુઅ-મિનૂના બિલ્લાહિ વલ
મિલા હૈ અગર તુમ અલ્લાહ પર ઔર કયામતકે દિનપર ઈમાન
યવમિલ આખ઼િર ૮ વલ યશહદ અ઼ઝ઼ા-બહુમા
રખતે હો (તો ઈન્હેં સઝા દો) ઔર ઈસ સઝા દેનેકે વક્ત
ત઼ાઇ-ફતુમ મિનલ મુઅ-મિનીન ૦
મુસલમાનોંકી એક જમાઅત કો ઝુરૂર હાઝિર રખ્ખો (તાકે વો
મ **અઝ ઝાની લા યનકિહુ ઇલ્લા ઝાનિ-યતન અવ મુશરિ-કતંવ ; વઝ ઝાનિ-યતુ**
૪ દેખ સકે) ઝાનીમર્દ ઝાની અવરત કે સિવા કિસીસે નિકાહ નહી કરતા, યા ફિર મુશરિક અવરતસે નિકાહ કરે
લા યનકિહુહા ઇલ્લા ઝાનિન અવ મુશરિક ૮ વ હુર્રિમા ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ
ઔર ઝાની ઔરતકે સાથભી ઝાની મર્દ યા મુશરિકકે ઔર કોઈ નિકાહ નહી કરતાં ઔર યે (ઝિના ઔર શિર્ક) મુસલમાનોં
મુઅ-મિનીન ૦ વલ્લઝ઼ીના યરમૂનલ મુહ઼-સ઼નાતિ સુમ્મા લમ યઅ-તૂ બિ-
પર હરામ કર દિયા ગયા હૈ. (૧) જો લોગ પાક દામન અવરતોં પર ઝિનાકારી કી તુહમત લગાએં ઔર
અર-બ-અ઼તિ શુ-હદાઆ ફજલિદૂહુમ સ઼માનીના જલ્દતંવ વલા તક઼-બલૂ
ઈસકે લિયે ચાર ગવાહ ન લા સકેં, તો ઈન તુહમત લગાનેવાલોંકો ૮૦ દુર્રેમારો ઔર ઉનકી કોઈ
લહુમ શંહા-દતન અ-બદા ૮ વ ઉલાઇકા હુમુલ ફાસિકૂન ૦ ઇલ્લલ્લઝ઼ીના
ગવાહી આઈન્દા કભી કુબૂલ મત કરો. ઔર યેહી લોગ (દર હકીકત) ફાસિક હૈં. (૨) મગર જો લોગ ઈસકે
તાબૂ મિમ બઅ઼-દિ ઝ઼ાલિકા વ અસ઼્લહૂ ૮ ફ-ઇન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૦ વલ
બાદ તૌબા કરલેં ઔર અપની ઈસ્લાહ કરલેં. પસ અલ્લાહ બખ્શનેવાલા રહમ કરનેવાલા હૈ ઔર
લઝ઼ીના યરમૂના અઝવા-જહુમ વ લમ યકુલ લહુમ શુ-હદાઉ ઇલ્લા
જો લોગ અપની અવરતોં પર ઝિનાકી તુહમત લગાએં ઔર ઉનકે પાસ કોઈ ગવાહ ન હો
અન્ફુસુહુમ ફ-શહા-દતુ અ-હ઼દિહિમ અર-બઉ઼ શહાદાતિમ બિલ્લાહિ ૪
અપને સિવા તો ઈનકી ગવાહી યે હૈ કે વો ચાર મરતબા કસમ ખાએં અલ્લાહ કી
ઇન્નહૂ લમિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ૦ વલ ખ઼ામિ-સતુ અન્ના લઅ઼-નતલ
ઔર કહેં કે બેશક મેં સચ બોલતા હું ઔર પાંચવી બાર યે કહે કે

તફસીર : (૧) બદકાર માણસ હોય તો નેક દામન ઔરત સાથે લગ્ન ન કરે અને માણસ પોતે નેક હોય તો બદચલન જોડે લગ્ન ન કરે. બે કારણો છે એક હમઝાત ન હોવાથી એક બીજા માટે શરમનો બાઇસ (ઝરીઓ) છે. બીજુ એ કે એક બીજાથી કુટેવ ન પડી જાય. પરંતુ નિકાહ તો થઈ જશે પરંતુ માણસને બદકાર ઔરત દુરુસ્ત નથી જ્યાં સુધી બદકારી કરતી રહે અને જો દુષ્ટ કામની તૌબા કરી લે તે પછી રાખવામાં વાંધો નથી. (૨) પવિત્ર ઔરતો જે કદી પણ બુરી વાતમાં જોવામાં આવી નથી તેણીઓ પર તોહમત મૂકી પુરવાર થાય તો શિક્ષા પાત્ર છે. તેવી જ રીતે સારા સજાત માણસ પર તોહમત મુકવાનો પણ એજ હુકમ છે. એબ કહે છે બદકારીને.

اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۝ وَيَدْرَؤُا عَنْهَا
الْعَذَابَ اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعَ شَهٰدٰتٍۭ بِاللّٰهِ اِنَّهٗ لَمِنَ
الْكٰذِبِيْنَ ۝ وَالْخَامِسَةَ اَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَآ اِنْ
كَانَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ
رَحْمَتُهٗ وَاَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ جَآءُوْ
بِالْاِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوْهُ شَرًّا لَّكُمْ ۚ بَلْ هُوَ
خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْاِثْمِ ۚ
وَالَّذِيْ تَوَلّٰى كِبْرَهٗ مِنْهُمْ لَهٗ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝
لَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بِاَنْفُسِهِمْ
خَيْرًا ۙ وَّقَالُوْا هٰذَآ اِفْكٌ مُّبِيْنٌ ۝ لَوْلَا جَآءُوْ
عَلَيْهِ بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ ۚ فَاِذْ لَمْ يَاْتُوْا بِالشُّهَدَآءِ
فَاُولٰٓئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ۝ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِيْ مَآ

લાહિ અ્-લયહિ ઇન કાના મિનલ
મુઝપર ખુદાકી લાનત હો અગર મેં ઝૂટા
કાઝ઼િબીન ૦ વ યદ-રઉ અ્ન્હલ અ્ઝ઼ાબા
હોઉ તો ઔર વો તુહમતવાલી ઔરત સઝાસે ઈસ તરહ
અન તશ-હદા અર-બઅ્ા શહાદાતિમ
બચ સકતી હૈ કે વોભી (સચ્ચે દિલસે) ચાર બાર અલ્લાહ કી કસમ
બિલ્લાહિ ૪ ઇન્નહૂ લ-મિનલ કાઝ઼િબીન ૦
ખાકર કહે કે બેશક યે તુહમત લગાનેવાલા મર્દ ઝુટા હૈ,
વલ ખ઼ામિ-સતા અન્ના ગ઼-દ઼-બલ્લાહિ
ઔર પાંચવી બાર યે કહે કે મુઝપર અલ્લાહ કા ગઝબ
અ્-લયહૅા ઇન કાના મિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ૦
નાઝિલ હો અગર મેં ઝુટી હોઉં તો
વ લવ-લા ફદ઼્લુલ્લાહિ અ્-લયકુમ
ઔર તુમ પર ખુદા કા ફઝલો કરમ નહોતા તો (તુમ ગુમરાહ
વ રહ઼-મતુહૂ વ અન્નલ્લાહા તવ્વાબુન હ઼કીમ ૦ ઇન્નલ લઝ઼ીના જાઉ બિલ
હો જાતે) ઔર બેશક અલ્લાહ તૌબા કુબૂલ કરનેવાલા હિકમતવાલા હૈ. (૧) જિન લોગોંને ઈફક (હ. આયશહ
ઇફકિ ઉ્સ઼્બતુમ મિન્કુમ ؕ લા તહ઼-સબૂહુ શર્રલ લકુમ ؕ બલ હુવા ખ઼યરુલ
રદી પર તુહમત) કા તૂફાન ઉઠાયા હૈ વો તુમ્હીંમેસે એક જમાઅત હૈ, તુમ ઈસે અપને હકમેં બુરા મત સમઝો. બલ્કે
લકુમ ؕ લિ-કુલલિમ-રિઇમ મિન્હુમ મક-ત-સ-બા મિનલ ઇસ્મ ૮
યે તો તુમ્હારે હકમેં બેહતર હૈ ! ઈન (તુહમત લગાનેવાલે) લોગોંકો જાનલેના ચાહિએ કે ઈનમેંસે હરએક ને જો
કુછ કિયા હૈ (યા'ની જો તુહમત લગાઈ હૈ) વો ગુનાહ હૈ
વલ્લઝ઼ી તવલ્લા કિબ-રહૂ મિન્હુમ લહૂ અ્ઝ઼ાબુન અ્ઝ઼ીમ ૦ લવ-લા ઇઝ઼
ઔર જિસને ઈસ કામમેં બળા હિસ્સા લિયા હૈ. ઉસે સખ્ત સઝા દી જાએગી. (૨) જબ યે બાત
સમિઅ્-તુમૂહુ ઝ઼ન્નલ મુઅ્-મિનૂના વલ મુઅ્-મિનાતુ બિ-અન્ફુસિહિમ
તુમને સુની થી, તો ઉન્હોંને અપને દિલોંમે નેક ગુમાન
મુઅમિન મર્દો ઔર અવરતોં ને સુની થી, તો ઉન્હોંને અપને દિલોંમે નેક ગુમાન
ખ઼ય-રંવ ૪ વ કાલૂ હાઝ઼ા ઇફકુમ મુબીન ૦ લવ-લા જાઉ અ્-લયહિ
ક્યૂં ન કિયા (ઔર યે ક્યોં ન કહા કે યે તુહમત ઝુટી હૈ !) યે તુહમત લગાનેવાલે લોગ અપની
બિ-અર-બ-અ્તિ શુ-હદાઆ ૮ ફ-ઇઝ઼ લમ યઅ્-તૂ બિશ શુ-હદાઇ
બાત પર ચાર ગવાહ ક્યોં ન લાએ ! પસ જબકે યે લોગ ગવાહી નહી લા સકે તો
ફ-ઉલાઇકા ઇન્દલ્લાહિ હુમુલ કાઝ઼િબૂન ૦ વ લવ-લા ફદ઼્લુલ્લાહિ અ્-લયકુમ
ફિર વોહી ખુદાકે નઝદીક ઝુટે હૈ. (૩) ઔર અગર તુમપર અલ્લાહકા ફઝલો
વ રહ઼-મતુહૂ ફિદ દુન્યા વલ આખ઼િ-રતિ લ-મસ્સકુમ ફી મા
કરમ ન હો તો દુનિયા ઔર આખિરતમેં તો તુમ જિસ શુગ્લ મેં મુબતિલા થે

તફસીર : (૧) આ આયતોમાં તે તુફાનનું વર્ણન છે જે હઝરત (સ.)ના વખતમાં આયશહ (રદી.) વિષે મુનાફિકોએ ઉઠાવ્યું હતું તેનુ
ટુંક વર્ણન આ પ્રમાણે છે કે હઝરત (સ.) એક લડાઈમાં ગયા હતા. અને આયશહ (રદી.) કુદરતી હાજત માટે પડાવથી દુર જંગલ
તરફ ગયા ત્યાં તેમના ગળાનો હાર ટુટી જવાથી તેની શોધમાં પાછા ફરતા જરા વાર લાગી તેટલામાં સૌ કૂચ કરી ગયા. અને તેમને
જવાની પણ કોઈને ખબર ન હતી. તેથી તેમનું હોદજ ઉચક્નારાઓને પણ સમજયા કે અંદરજ હશે કેમકે તેના ઉપર પરદા રહેતા
હતા હોદજને ઊંટ પર બાંધી ચાલતુ કર્યુ. આ પ્રમાણે હઝરત આઈશહ (રદી.) એકલા રહી ગયા. તો એમ વિચારીને ત્યાંજ થોભ્યા
કે ખબર પડતા શોધવા માટે કોઈપણ અહીં જ આવશે. રાતનો વખત હોઈ નિદ્રાવશ થયા. હઝરત સફવાન કોઈની રહી ↗

↗ ગએલી વસ્તુને લઈ આવવા માટે કાફલાની પાછળ થોડીક દુર રહ્યા કરતા તે આ જગ્યાએ સવારે પહુંચ્યા તો હઝરત આઈશહ (રદી.)ને
રહી ગએલા જોઈ ગભરાયા પછી તેમણે પોતાનું ઊંટ પાસે લાવી બેસાડયું તો આઈશહ (રદી.) પરદા સહિત તેના ઉપર સવાર થયા. અને સફવાન પોતે
ઊંટને દોરીને લશ્કરમાં જઈ મળ્યા. બસ એટલામાં તો મુનાફિકો પોતાનું મ્હોં કાળુ કરવા લાગ્યા. એક માસ સુધી આ ચર્ચા ચાલી તે દરમિયાન હઝરત આઈશહ →

૪ મ ૭ ૯

اَفَضْتُمْ فِيْهِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٤﴾ اِذْ تَلَقَّوْنَهٗ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَ
تَقُوْلُوْنَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَّا لَيْسَ لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ وَّ تَحْسَبُوْنَهٗ
هَيِّنًا ۖۗ وَّهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾ وَلَوْلَاۤ اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ
قُلْتُمْ مَّا يَكُوْنُ لَنَاۤ اَنْ نَّتَكَلَّمَ بِهٰذَا ۖۗ سُبْحٰنَكَ هٰذَا
بُهْتَانٌ عَظِيْمٌ ﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ اللّٰهُ اَنْ تَعُوْدُوْا لِمِثْلِهٖۤ اَبَدًا
اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٧﴾ وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ؕ وَاللّٰهُ
عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٨﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ
فِى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۙ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ؕ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ وَاَنَّ اللّٰهَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾ يٰۤاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ وَمَنْ يَّتَّبِعْ
خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ فَاِنَّهٗ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ ؕ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِّنْ

અ-ફદ્‌તુમ ફીહિ અ઼ઝ઼ાબુન અ઼ઝ઼ીમ
ઉસસે તુમકો સખ્ત અઝાબ ચખના પળતા. (૧)
ઈઝ઼ તલક઼-ક઼વ-નહૂ બિ-અલસિ-નતિકુમ વ
જિસ વક્તકે તુમ ઈસ ઝુટી બાત કો અપની
તક઼ૂલૂના બિ-અફવાહિકુમ મા લયસા
ઝબાંનોં કે ઝરીએ ફૈલા રહે થે, ઔર તુમ ઈસે
લકુમ બિહી ઈલ્મુંવ વ તહ઼-સબૂ-નહૂ હયયિનંવ
મામૂલી બાત સમઝ રહે થે (યા'ની ઈસ તુહમતકો હલકી બાત
વહુવા ઈ઼ન્દલ્લાહિ અ઼ઝ઼ીમ ૦ વ લવ-લૉ
સમઝે હુવે થે) મગર વો ખુદાકે પાસ બળી ભારી બાત થી ઔર
ઈઝ઼ સમિઅ઼-તુમૂહુ કુલ્તુમ મા યકૂનુ લનૉ
અગર તુમને યે બાત સુની થી તો કયોં ન કહા કે હમારે લિયે યે
અન ન-ત-કલ્લમા બિ-હાઝ઼ા સુબ્હ઼ા-નકા
મુનાસિબ નહીં હે કે હમ ઐસી બાતેં ફૈલાએં ! પાક હે ખુદાકી ઝાત
હાઝ઼ા બુહતાનુન અ઼ઝ઼ીમ ૦ યઈ઼ઝ઼ુકુમુલ્લાહુ અન તઊ઼દૂ લિ-મિસ્લિહી
યે તો વાકઈ બહુત બળા બુહતાન હે (હ. આયશહ રદી. પર) ખુદા તુમકો નસીહત કરતા હે કે તુમ આઈન્દા
અ-બ-દન ઈન કુન્તુમ મુઅ઼-મિનીન ૦ વ યુબયયિનુલ્લાહુ લકુમુલ
કભી ઐસી હરકત ન કરના અગર તુમ મુઅમિન હો તો. ઔર ખુદા નિહાયત સફાઈસે અપને અહકામાત
આયાત ؕ વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના યુહ઼િબ્બૂના અન
તુમકો બતા રહા હે ઔર ખુદા બળા જાનનેવાલા હિકમતવાલા હે. (૨) જો લોગ કે પસંદ કરતે હેં ઈસ
તશીઅ઼લ ફાહિ઼-શતુ ફિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમુન ફિદ
બાતકો કે મુસલમાનોંમેં બેહયાઈ ઝયાદાસે ઝયાદા ફૈલે ઈન લોગોંકે લિયે દુનિયા ઔર આખિરત મેં
દુન્યા વલ આખિ઼રહ ؕ વલ્લાહુ યઅ઼-લમુ વ અન્તુમ લા તઅ઼-લમૂન ૦ વ
બળા સખ્ત અઝાબ હે. ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા હે ઔર તુમ નહી જાનતે. ઔર
લવ-લા ફદ્‌લુલ્લાહિ અ઼-લયકુમ વ રહ઼-મતુહૂ વ અન્નલ્લાહા રઊફુર રહ઼ીમ ૦
અગર તુમ પર અલ્લાહકા ફઝલ ઔર રહમત ન હોતી બેશક ખુદા બળા મહેરબાન ઔર રહમવાલા હે.
યૉ અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તત્તબિઊ઼ ખુ઼તુવાતિશ શયતા઼ન ؕ વ મંય
અય વો લોગો જો ઈમાન લાએ હો ! શૈતાન કી પૈરવી ન કરો. ઔર
યત્તબિઅ઼ ખુ઼તુવાતિશ શયતા઼નિ ફ-ઈન્નહૂ યઅ઼-મુરુ બિલ ફહ઼શાઈ વલ
જો શખ્સ શૈતાંનકી પૈરવી કરતા હે, પસ (શૈતાન) ઉસે હમેશા બેહયાઈ ઔર ના ફરમાની કરને
મુન્કર ؕ વ લવ-લા ફદ્‌લુલ્લાહિ અ઼-લયકુમ વ રહ઼-મતુહૂ મા ઝકા મિન્કુમ મિન
કો હી કહેગા ઔર અગર તુમ પર અલ્લાહકા ફઝલ ઔર કરમ ન હોતા તો, તુમ મેં સે એક ભી પાક

→ પેજ (૪૮૯) ની તફસીર : (રદી.) બીમાર થઈ જવાથી એ ચર્ચા થી બે ખબર રહ્યા. અલબત્ત હઝરત (સ.) એ ચર્ચા સાંભળતાં પરંતુ ચોક્કસ સાબિતી વિના કંઈ કહેતા ન હતા છતાં દિલમાં નારાજ રહેતા. હઝરત આયશહ (રદી.)ને નારાજી દેખાઈ પણ કારણ નહિ જણાવાના પસ્તાવાથી બીમારી ઔર વધી ગઈ. ફરી આખરે એક માસ પછી એ વિશે સાંભળ્યું તો અત્યંત ખેદ થયો અને હઝરત (સ.)ની પરવાનગી લઈ પિતાને ઘેર ગયા. ફરી ત્રણ રાત દીવસ સુધી રડતાં રડતાં દમ લીધો નહિં ત્યારે ખુદાપાકે તેમની પવિત્રતા વિશે આ આયતો બે રુકૂઅ સુધી ઉતારી. (૨) એ તુફાનમાં સંડોવાએલાઓ પૈકી અમુક ખુશી થઈને અફસોસ તરીકે વાતો કરતા કેટલાક છેડતી કરવા માટે હઝરત (સ.)ની રૂબરૂમાં આ ચર્ચા ઉપાડતા તો આપ (સ.) ચુપકીદીથી સાંભળી લેતા. વળી બીજા કેટલાક ↗

↗ આ વાત સાંભળી વિસામણમાં પડી ચુપ થઈ જતા. પણ ઘણા ખરા સ્પષ્ટ રીતે કહી દેતા કે આ વાતજ જુઠી છે તો માત્ર આ પાછળનાઓ નેજ પસંદ કર્યા. બાકીના કરી તોહમત મુકનારાઓને એંસી એંસી ફટકાની સજા થઈ અને ભારે બોજો તેને માટે દુન્યાની શિક્ષા અને હલકાઈ ઉપરાંત આખિરતની મહાન શિક્ષા છે. → મ ૪ જેણે કર્યું તેટલો ગુનોહ કમાયા ખાસ સરદાર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય હતો ૯ ૮ આધા સૌના માટે ફરમાવ્યું કે જેટલુ ઉઠાવનાર જે મુનાફિકોના

اَحَدٍ اَبَدًا ۙ وَّلٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ
عَلِيْمٌ ﴿۲۱﴾ وَلَا يَاْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ اَنْ
يُّؤْتُوْۤا اُولِي الْقُرْبٰى وَالْمَسٰكِيْنَ وَالْمُهٰجِرِيْنَ فِيْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ ۖ وَلْيَعْفُوْا وَلْيَصْفَحُوْا ؕ اَلَا تُحِبُّوْنَ اَنْ يَّغْفِرَ
اللّٰهُ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۲۲﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ
الْمُحْصَنٰتِ الْغٰفِلٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ لُعِنُوْا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۪
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿۲۳﴾ يَّوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ
وَاَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۲۴﴾ يَوْمَئِذٍ
يُّوَفِّيْهِمُ اللّٰهُ دِيْنَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ
الْحَقُّ الْمُبِيْنُ ﴿۲۵﴾ اَلْخَبِيْثٰتُ لِلْخَبِيْثِيْنَ وَالْخَبِيْثُوْنَ
لِلْخَبِيْثٰتِ ۚ وَالطَّيِّبٰتُ لِلطَّيِّبِيْنَ وَالطَّيِّبُوْنَ لِلطَّيِّبٰتِ ۚ
اُولٰٓئِكَ مُبَرَّءُوْنَ مِمَّا يَقُوْلُوْنَ ؕ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ
كَرِيْمٌ ﴿۲۶﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتًا غَيْرَ

અ-હૃદિન અ-બ-દંવ ૪ વ લાકિન્નલ્લાહા
ન રેહ સકતા હરગિઝ લેકિન ખુદા જિસે ચાહતા હૈ
યુઝક-કી મંય યશાઅ ઃ વલ્લાહુ સમીઉન
ઉસે પાક કર દેતા હૈ ઔર ખુદાહી સુનનેવાલા
અલીમ ૦ વલા યઅ-તલિ ઉલુલ ફદ્લિ
જાનનેવાલા હૈ ઔર કસમ ન ખાવેં વો લોગ જો તુમ મેં સે
મિન્કુમ વસ સ-અતિઅંય યુઅ્-તૂ ઉલિલ કુરબા
મુઅઝઝિઝ ઔર માલદાર હૈં ઈસ બાતકી કે વો અપને અઝીઝોંકો
વલ મસાકીના વલ મુહાજિરીના ફી
ઔર મિસ્કીનોંકો ઔર ખુદાકી રાહમેંહિજરત કરનેવાલોંકી કોઈ
સબીલિલ્લાહ વલ-યઅ્-ફૂ વલ-યસ્ફહૂ ઃ અલા
મદદં ન કરેંગે? ઉન્હે ચાહિયે કે વો મુઆફ કર દેં ઔર દરગુઝર કરેં
તુહિબ્બૂના અંય યગ્ફિરલ્લાહુ લકુમ ઃ વલ્લાહુ
ક્યા તુમ યે નહી ચાહતે કે ખુદા તુમ્હારે ગુનાહ બખ્શ દે? ઔર હે
ગ઼ફૂરુર રહીમ ૦ ઇન્નલ્લઝીના યરમૂનલ મુહ્-સનાતિલ ગ઼ાફિલાતિલ મુઅ્-મિનાતિ
ખુદા બખ્શનેવાલા રહમવાલા (૧) જો લોગ પાક દામન અવરતોં પર તુહમત લગાતે હૈં (વો ઓરતેં) ઈન બાતોંસે
લુઇનૂ ફિદ દુન્યા વલ આખિ-રતિ ~ વ લહુમ અ઼ઝાબુન અ઼ઝીમ ૦ યવમા
બે ખબર હૈ ઈમાનવાલી હૈં (ઐસી બીબીયોં પર તુહમત લગાનેવાલોં પર) લાનત કી ગઈ દુનિયા ઉનકે ઔર
આખિરતમેં ઔર ઉનકે લિયે બળા સખ્ત અઝાબ હૈ જિસ દિન કે
તશ-હદુ અ઼-લયહિમ અલસિ-નતુહુમ વ અયદીહિમ વ અરજુલુહુમ બિમા
ઉનકે ખિલાફ ગવાહી દેંગી ઉનકી ઝબાનેં ઔર ઉનકે હાથ ઔર ઉનકે પાઉ ઉન કામોંકી જો લોગ
કાનૂ યઅ્-મલૂન ૦ યવ-મઇઝિંય યુવફ-ફીહિમુલ્લાહુ દી-નહુમુલ હ઼ક઼ક઼ા વ
કરતે થે. ઉસી દિન અલ્લાહ તઆલા ઉનકે કારનામોંકા મુનાસિબ બદલા દેંગે ઔર વો
યઅ્-લમૂના અન્નલ્લાહા હુવલ હ઼ક઼કુલ મુબીન ૦ અલ ખ઼બીસાતુ લિલ ખ઼બીસીના
જાન લેગેં કે અલ્લાહ હી સચ્ચાઈ કો ઝાહિર કરનેવાલા હૈ. ખબીસ ઔરતેં ખબીસ મર્દો કે લિએ હૈં
વલ ખ઼બીસૂના લિલ ખ઼બીસાત ~ વત્ તૃયયિબાતુ લિત્ તૃયયિબીના વત્
ઔર ખબીસ મર્દ ખબીસ ઔરતોંકે લાઈક હૈ ઔર પાકીઝહ અવરતેં પાકીઝહ મર્દોકે લિયે હૈ પાકીઝા મર્દ
તૃયયિબૂના લિત્ તૃયયિબાત ~ ઉલાઇકા મુબર્રઊના મિમ્મા યકૂલૂન ઃ લહુમ મગ઼ફિ-રતુંવ
પાકીઝા ઔરતોંકે લાઈક હૈ યે લોગ ઉન બાતોંસે બરી હૈ જો વો (કાફિર) લોગ કરતે રેહતે હૈં ઈન (નેક લોગોં) કે લિયે બખશિશ હૈ,
વ રિઝકુન કરીમ ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તદખુલૂ બુયૂતન ગ઼યરા
ઔર ઈન્હે ઈઝઝતકી રોઝી મિલેગી. (૨) અય ઈમાનવાલોં તુમ અપને ઘરોંકે સિવા દૂસરોંકે ઘરોંમે દાખિલ મત હોવ

→ પેજ (૪૮૯) ની તફસીર : (૩) જ્યારે લોકો કોઈ નેક માણસ પર બુરી તોહમત લગાડે તો સાંભળનારને જોઈએ કે તેવા લોકોને જવાબ આપે કે તમે જૂઠા છો. એમાંજ સલામતી અને પોતાના ભાઈની મદદ છે અને સંપૂર્ણ સાબિતી વિના તોહમતો લગાડવી એ તો ઈમાનદારીનું લક્ષણજ નથી.

પેજ (૪૯૦) ની તફસીર : (૧) મતલબ કે આ વાત એવી હતી કે એના કારણે તમારા ઉપર મહાન અઝાબ આવી પડત પરંતુ હઝરત (સ.)ની બરકતથી આ ઉમ્મતને દુન્યાના અઝાબથી મુક્ત કરી છે તેથી બચી ગયા. (૨) મુદ્દાની વાત એટલે કે આ તુફાન શરૂમાં કોણે ઉઠાવ્યો તેનો પત્તો બતાવે છે જેવું આગલી આયતમાં બતાવી દીધું કે આ કામ મુનાફિકોએ ઉઠાવ્યું જે સદાથી છુપા દુશમન હતા. ↗

૯ ૯ ↗ પેજ (૪૯૧) ની તફસીર : (૧) જ્યારે તુફાન ઉઠાવનાર જુઠા પડયા અને તેમને એેસી ફટકાની શિક્ષા થઈ તો તેઓમાં બે ત્રણ પાકા મુસલમાનો પણ હતા એક માણસ મિસ્તહ નામના હતા. જે મુહાજિર હોઈ બદ્રની લડાઈમાં પણ શામેલ થયા હતા. તેમજ હઝરત અબુ બક્ર (રદી.)ના ભાણેજ થતા હતા પરંતુ ગરીબ હોવાથી હઝરત અબુ બક્ર (રદી.) તેમની ખબર રાખતા હતા અને મદદ કરતા હતા. તેમની આ તોહમતમાં ભાગ લેવા પછીથી હઝરત →

મ ૪

بُيُوْتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوْا وَتُسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَهْلِهَا ؕ ذٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۝ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوْا فِيْهَآ
اَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوْهَا حَتّٰى يُؤْذَنَ لَكُمْ ۚ وَاِنْ قِيْلَ
لَكُمُ ارْجِعُوْا فَارْجِعُوْا هُوَ اَزْكٰى لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ۝ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَدْخُلُوْا
بُيُوْتًا غَيْرَ مَسْكُوْنَةٍ فِيْهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا
تُبْدُوْنَ وَمَا تَكْتُمُوْنَ ۝ قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغُضُّوْا
مِنْ اَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوْا فُرُوْجَهُمْ ؕ ذٰلِكَ اَزْكٰى
لَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا يَصْنَعُوْنَ ۝ وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنٰتِ
يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوْجَهُنَّ
وَلَا يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ
بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوْبِهِنَّ ۪ وَلَا يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ
اِلَّا لِبُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اٰبَآئِهِنَّ اَوْ اٰبَآءِ بُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ

બુયૂતિકુમ હત્તા તસ્તઅ-નિસૂ વ તુસલ્લિમૂ
જબ તક તુમ ઉનકે ઘરોંમેં દાખિલ હોનેકી ઈજાઝત હાસિલ
અ઼લા અહલિહા ઼ ઝ઼ાલિકુમ ખ઼યરુલ
ન કરલો ઔર ઉનકે રેહનેવાલોં કો સલામ ન કરલો. યે તરીકા
લકુમ લ-અ઼લ્લકુમ ત-ઝ઼ક-કરૂન ૦ ફ-ઈલ
તુમ્હારે લિયે બેહતર હૈ તાકે તુમ ઈસકા ખ્યાલ રખ્ખો (૧) પસ
લમ તજિદૂ ફીહા અ-હ઼-દન ફલા તદખુલૂહા
અગર ઈન ઘરોંમે તુમ્હેં કોઈ શખ્સ મૌજૂદ ન મિલે તો અંદર
હ઼ત્તા યુઅ-ઝ઼ના લકુમ ઼ વ ઈન ક઼ીલા
મત જાવ ઉસ વક્ત તકકે તુમ્હેં ઈજાઝત મિલ જાય ઔર અગર
લકુમુરજિઊ ફરજિઊ હુવા અઝકા લકુમ ઼
તુમ્હેં વાપસ જાનેકે લિયે કહા જાએ તો વાપસ લૌટ જાવ યેહી
વલ્લાહુ બિમા તઅ઼મલૂના અ઼લીમ ૦
તુમ્હારે લિયે બેહતર હૈ ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ કે
લયસા અ઼-લયકુમ જુનાહુન અન તદખુલૂ બુયૂતન ગ઼યરા મસ્કૂ-નતિન ફીહા
તુમ કરતે હો. (૨) તુમપર કોઈ ગુનાહ નહી હૈ અગર તુમ ઐસે મકાનમેં ચલે જાવ જિસમેં કોઈ રેહતા નહો (ઔર)
મતાઉલ લકુમ ઼ વલ્લાહુ યઅ઼લમુ મા તુબ્દૂના વમા તક્તુમૂન ૦ કુલ
ઉસમેં તુમ્હારે લિયે કોઈ ઝખીરા હો ઔર ખુદા તો જાનતા હૈ જો કુછ કે તુમ ઝાહિર યા પોશીદા તૌર પર કરતે હો. (૩)
લિલ મુઅ-મિનીના યગુદ઼-દૂ મિન અબ્સ઼ારિહિમ વ યહ઼-ફઝૂ ફુરૂ-જહુમ ઼
મુસલમાન મર્દો સે કેહ દીજીએ કે અપની આંખેં નીચી રખ્ખેં ઔર અપની શર્મગાહોંકી હિફાઝત કરેં
ઝ઼ાલિકા અઝકા લહુમ ઼ ઈન્નલ્લાહા ખ઼બીરુમ બિમા યસ્નઊન ૦
યા'ની (ઝિનાસે બચેં) યે ઉનકે લિયે બેહતર હૈ બેશક ખુદા ઉન ચીઝોંસે બાખબર હૈ જો વો કરતે હૈ. (૪)
વ કુલ લિલ મુઅ-મિનાતિ યગ઼દુદ઼ના મિન અબ્સ઼ારિહિન્ના વ યહ઼-ફઝ઼ના
ઔર મુઅમિન ઔરતોં સે કેહ દીજીએ કે અપની આંખેં નીચી રખ્ખેં, ઔર હિફાઝત
ફુરૂ-જહુન્ના વલા યુબ્દીના ઝી-ન-તહુન્ના ઈલ્લા મા ઝ઼-હ-રા
કરેં અપની શર્મગાહકી ઔર અપની ઝીનતકો ઝાહિર ન કરેં મગર ઉસી કદર ઝાહિર કરેં જો
મિન્હા વલ યદ઼રિબ્ના બિ-ખુમુરિહિન્ના અ઼લા જુયૂબિહિન્ન ઼
કુદરતી તૌર પર ઝાહિર રેહતી હૈ ઔર અપને દુપટ્ટે અપને સીનોં પર ડાલે રહેં
વલા યુબ્દીના ઝી-ન-તહુન્ના ઈલ્લા લિ-બુઊ-લતિહિન્ના અવ
ઔર અપની ઝીનતોંકો ઝાહિર ન હોને દેં, મગર સિર્ફ અપને ખાવિંદોકે સામને યા
આબાઈહિન્ના અવ આબાઈ બુઊ-લતિહિન્ના અવ
અપને બાપકે સામને, યા અપને શવહરોં કે બાપ કે સામને યા

→ પેજ (૪૯૧) ની તફસીર : સિદીક (રદી.) એ સોગંદ ખાધા કે હવે એને કંઈ પણ મદદ નહિં આપું. તો ખુદાપાકે તેમની ભલામણ કરી આ આયત મોકલી આયત ઉતર્યા પછી વાત બહુ પસંદ છે કે ખુદાપાક મને માફ કરે ફરી સોગંદ ખાધા કે એમને જે કંઈ આપતો હતો તો કદી પણ બંધ કરીશ નહિં. આયતમાં હઝરત સિદીક (રદી.)ને ઉલુલ ફઝલ એટલે મહાન દરજાવાળા ફરમાવ્યું છે. (૨) હઝરત (સ.) સૌથી વધુ પવિત્ર હતા. તેવીજ રીતે આપના પત્ની સૌથી વધુ પવિત્ર થયા જેમના માટે ખુદ કુરઆન મજીદ સાક્ષી છે. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદી.) ફરમાવે છે કે કોઈ પણ નબીનાં પત્ની બુરા ચલનના થયા નથી. કેમકે ખુદાપાક તેઓની આબરૂ સાચવે છે. પેજ (૪૯૨) ની તફસીર : (૧) બીજાના ઘરમાં એકદમ ઘુસી જાઓ નહિં તેઓ કેવી હાલતમાં હશે તેની તમને શી ખબર ? ↗

↗ માટે પ્રથમ અવાજ આપો. અને સૌથી બેહતર રીત એ છે કે પ્રથમ અસ્સલામુ અલયકુમ કહી પૂછો અમો અંદર આવીએ ? (૨) જો ઘરમાં કોઈ ન હોય તો અને તમને પણ પરવાનગી ન હોય તો તેમાં પણ ન જાઓ અને પરવાનગી ન આપે તો પાછા ફરી જાઓ. અને ના કહેવાથી ખોટું લગાડો નહિં. એથી આપસમાં મુલાકાત સાફ રહે છે. અને એક બીજા પર કોઈ પણ બોજારૂપ થઈ પડતું નથી. → તેમાં દાખલ થવાની છુટ આપી રાખી હોય તો ત્યારે ચાલ્યા જવામાં વાંધો નથી.

મ ૪

اَبْنَآئِهِنَّ اَوْ اَبْنَآءِ بُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ
بَنِیْٓ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِیْٓ اَخَوٰتِهِنَّ اَوْ نِسَآئِهِنَّ اَوْ مَا
مَلَكَتْ اَیْمَانُهُنَّ اَوِ التّٰبِعِیْنَ غَیْرِ اُولِی الْاِرْبَةِ
مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذِیْنَ لَمْ یَظْهَرُوْا عَلٰی عَوْرٰتِ
النِّسَآءِ ۪ وَلَا یَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِیُعْلَمَ مَا یُخْفِیْنَ مِنْ
زِیْنَتِهِنَّ ؕ وَتُوْبُوْٓا اِلَی اللّٰهِ جَمِیْعًا اَیُّهَ الْمُؤْمِنُوْنَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝ وَاَنْكِحُوا الْاَیَامٰی مِنْكُمْ وَالصّٰلِحِیْنَ
مِنْ عِبَادِكُمْ وَاِمَآئِكُمْ ؕ اِنْ یَّكُوْنُوْا فُقَرَآءَ یُغْنِهِمُ
اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِیْمٌ ۝ وَلْیَسْتَعْفِفِ
الَّذِیْنَ لَا یَجِدُوْنَ نِكَاحًا حَتّٰی یُغْنِیَهُمُ اللّٰهُ مِنْ
فَضْلِهٖ ؕ وَالَّذِیْنَ یَبْتَغُوْنَ الْكِتٰبَ مِمَّا مَلَكَتْ
اَیْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِیْهِمْ خَیْرًا ۖ وَّاٰتُوْهُمْ
مِّنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِیْٓ اٰتٰىكُمْ ؕ وَلَا تُكْرِهُوْا فَتَیٰتِكُمْ

અબ્નાઇહિન્ના અવ અબ્નાઇ બુઊ-લતિ-
અપને બેટોં કે સામને યા અપને ખાવિંદ કે બેટોંકે
હિન્ના અવ ઇખ્વાનિહિન્ના અવ બની
સામને યા ભાઈયોંકે સામને, યા અપને
ઇખ્વાનિહિન્ના અવ બની અ-ખવાતિ-
ભાઈયોં કે બેટોંકે સામને, યા અપની બેહનોં કે
હિન્ના અવ નિસાઇહિન્ના અવ મા મ-લ-કત
બેટોં કે સામને યા અપની ઔરતોં કે સામને યા અપની
અય-માનુહુન્ના અવિત તાબિઈના
લોંડીયોં કે સામને યા ઉન મર્દો પર જો તુફૈલી હોં
ગયરિ ઉલિલ ઇર-બતિ મિનર રિજાલિ અવિત્
ઔર ઉનકો ઈસ તરફ તવજ્જહ ન હોં યા ઐસે
તિફલિલ લઝીના લમ યઝ્-હરૂ અલા
લળકોં કે સામને જો અવરતોંકી પોશીદા બાતોંસે નાવાકિફ હોં
અવ-રાતિન નિસાઇ ۖ વલા યદ્રિબના બિ-અરજુલિહિન્ના લિ-યુઅ્-લમા મા
(યા'ની અભી નાદાન હોં) ઔર ચલતે વક્ત અપને પાઉ ઝોરસે ન રખ્ખેં જિસસે ઉનકા પોશીદા ઝેવર
યુખ્ફીના મિન ઝી-નતિહિન્ન ؕ વ તૂબૂ ઇલલ્લાહિ જમીઅન અય્યુહલ
માલૂમ હો જાય (જૈસે પાયલ બજને લગે) ઔર અલ્લાહ કે સામને તૌબા કરો અય
મુઅ્-મિનૂના લ-અલ્લકુમ તુફલિહૂન ૦ વ અનકિહુલ અયામા મિન્કુમ
મુસલમાનોં તાકે તુમ ફલાહ પાઓ. (૧) જિનકા નિકાહ ન હુવા હો તુમ મેં સે ઉનકા નિકાહ કર દિયા કરો
વસ્ સાલિહીના મિન ઇબાદિકુમ વ ઇમાઇકુમ ؕ ઈય યકૂનૂ ફુ-ક-રાઆ
ઔર ઈસી તરહ તુમ્હારે નેક ગુલામોં ઔર લવંડીયોંકે નિકાહભી કર દિયા કરો અગર વો તંગદસ્ત હોવે તો ખુદા
યુગ્નિહિમુલ્લાહુ મિન ફદ્લિહ ؕ વલ્લાહુ વાસિઉન અલીમ ૦ વલ યસ્તઅ્-ફિફિલ
અપને ફઝલસે ઉન્હેં ખુશહાલ કર દેગા ઔર અલ્લાહ ખૂબ વુસઅતવાલા જાનનેવાલા હૈ. (૨) ઔર (મજબૂર) લોગ
લઝીના લા યજિદૂના નિકાહન હત્તા યુગ્નિ-યહુમુલ્લાહુ મિન ફદ્લિહ ؕ
જો નિકાહ કા મકદૂર (તાકત) નહી રખતે વો ઝબ્ત કરેં યહાં તક કે ખુદા અપને ફઝલસે ઉન્હેં ખુશહાલ કર દે.
વલ્લઝીના યબ્તગૂનલ કિતાબા મિમ્મા મ-લ-કત અયમાનુકુમ
ઔર તુમ્હારે ગુલામોંમેં સે જો મુકાતબ બનના ચાહે (યા'ની વો કહેં કે હમ તુમ્હે આહિસ્તા આહિસ્તા મેહનત મઝદૂરી
કરકે રકમ દેંગે, તુમ હમેં ફિર આઝાદ કર દેના ઐસે ગુલામકો મુકાતબ કહા જાતા હૈ)
ફ-કાતિબૂહુમ ઇન અલિમ્તુમ ફીહિમ ખયરંવ ۖ વ આતૂહુમ મિમ
પસ અગર ઈસમેં તુમ્હેં ભલાઈ મા'લૂમ હો તો ઉન્હેં મુકાતબ બના દિયા કરો ઔર ઉનકોભી ઉસ માલ
માલિલ્લાહિલ લઝી આતાકુમ ؕ વલા તુકરિહૂ ફ-ત-યાતિકુમ
મેં સે કુછ દો જો ખુદાને તુમ્હેં અતા કિયા હૈ ઔર અપની લોંડીયોં કો ઝિનાકારી

➡ પેજ (૪૯૨) ની તફસીર : (૩) જે ઘરમાં કોઈ ન રહેતુ હોય તો કોની પરવાનગી લેવી એ સાંભળનારાઓના દિલમાં આવશે. તો જાહેર સંસ્થા, મુસાફરખાના કે ધર્મશાળા ત્યાંના માટે આ પરવાનગીની જરૂરત નથી. જુદા ખાનગી ઘર માટે આ પરવાનગી જરૂર છે બાકી ઘરના લોકો જેવાંકે ગુલામ, લોંડી અથવા ઔલાદ તેમને દરેક વખતે પુછવાની જરૂર નથી. પરંતુ ત્રણ ખાસ વખતોમાં જેનું વર્ણન આ સૂરતની આખરમાં આવે છે. (૪) વ્યભિચારથી બચો તેમજ કોઈની નગ્નતા (શર્મગાહ)ને જુઓ નહિં તેમજ પોતાની શર્મગાહ કોઇને દેખાડો નહિં. પરંતુ જેની આગળ નગ્નતા જાઈઝ છે જેમકે પત્ની અને બાંદી.

પેજ (૪૯૩) ની તફસીર : (૧) શણગાર કપડાં થી હોય કે ઘરેણા અથવા કુદરત રૂપ વધારનાર બીજી કોઈ રીતે હોય સ્ત્રીને ↗ પરાયા મર્દો સમક્ષ જાહેર કરવું તદન દુરસ્ત નથી. તેમજ શણગાર કરવાના અવયવો ખોલવા પણ દુરસ્ત નથી. થોડાક અંગો, હાથના આંગળા અને હથેલીઓ તથા પગના પંજા લાચારીએ ખોલી શકે છે તેની સાથે શણગારની બીજી ચીજો જેમકે હાથની મેંદી, આંખનો સુરમો હાથની વીંટી યા પગની પાપોશ જાહેર થાય તો વાંધો નથી પરંતુ એથી પરાયા મરદો માટે ઔરતો તરફ તાકીને જોવું અને તેણીઓની આંખો મેળવવી કોઈ પણ રીતે દુરસ્ત નથી એટલે પુરૂષોને ➡

૪ મ

عَلَى الْبِغَآءِ اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوْا عَرَضَ الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا ؕ وَمَنْ يُّكْرِهْهُّنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْۢ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۳۳﴾ وَلَقَدْ اَنْزَلْنَاۤ اِلَيْكُمْ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ
وَّمَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً
لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿۳۴﴾ اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ مَثَلُ
نُوْرِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ ؕ اَلْمِصْبَاحُ فِيْ زُجَاجَةٍ ؕ
اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ
زَيْتُوْنَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَّلَا غَرْبِيَّةٍ ۙ يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِيْٓءُ وَلَوْ
لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ؕ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ ؕ يَهْدِى اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ
يَّشَآءُ ؕ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ
شَىْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۳۵﴾ فِيْ بُيُوْتٍ اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ
فِيْهَا اسْمُهٗ ۙ يُسَبِّحُ لَهٗ فِيْهَا بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ﴿۳۶﴾
رِجَالٌ ۙ لَّا تُلْهِيْهِمْ تِجَارَةٌ وَّلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَ

અ-લલ બિગાઈ ઈન અ-રદના તહસ્સુનલ
પર મજબૂર મત કરો જબ કે વો ખુદ પાક દામન રેહના ચાહતી
લિ-તબ્તગૂ અ-રદલ હયાતિદ દુન્યા ؕ
હોં ઉન્હેં સિર્ફ દુન્યવી ઝિન્દગીકે ફાયદેકે લિયે મજબૂર ન કરો
વ મંય યુકરિહ-હુન્ના ફ-ઈન્નલ્લાહા મિમ
ઔર જો કોઈ ઉન્હેં મજબૂર કરેગા તો અલ્લાહ તઆલા ઈસ
બઅ-દિ ઈકરાહિહિન્ના ગફૂરુર રહીમ ૦ વ
મજબૂર કરનેકે બાદભી બખ્શનેવાલા રહમવાલા હૈ. (૧) (ક્યોંકિ
વો લોંડીયાં તો વૈસેભી મજબૂરો બેબસ હોતી હૈ ઔર ઐસી
લ-કદ અન્ઝલ્ના ઈ-લયકુમ આયાતિમ
મજબૂરીમેં અગર ઉનસે ગુનાહ કરાયા જાય તો ખુદા ઉન્હેં મુઆફ
મુબય્યિનાતિંવ વ મ-સલમ મિનલ લઝીના
કર દેગા) નિહાયત ખુલી હુઈ નિશાનીયાં ભેજી હૈ ઔર મિસાલેં
ખ-લવ મિન કબલિકુમ વ મવઈ-ઝતલ
ઉન લોંગોંકી જો તુમસે પેહલે ગુઝર ચુકે હૈ ઔર યે નસીહત હૈ
લિલ મુત્તકીન ૦ અલ્લાહુ નૂરુસ સમાવાતિ વલ અરદ ؕ મ-સલુ નૂરિહી
અલ્લાહસે ડરનેવાલોંકે લિયે. (૨) ખુદા નૂર (હિદાયત દેનેવાલા) હે આસ્માન ઔર ઝમીનકા ઉસકે નૂર (હિદાયત) કી મિસાલ
ક-મિશ્કાતિન ફીહા મિસ્બાહ ؕ અલ મિસ્બાહુ ફી ઝુજાજહ ؕ અઝ-ઝુજા-જતુ
ઐસી હૈ જૈસે એક તાક હો, ઉસમેં એક ચિરાગ હો (ઔર) યે ચિરાગ એક કન્દીલમેં હો યે કન્દીલ ઐસા હૈ
ક-અન્નહા કવ-કબુન દુર્રિય્યુંય યૂ-કદુ મિન શ-જ-રતિમ મુબા-ર-કતિન
જૈસે એક ચમકતા હુવા સિતારા વો ચિરાગ રોશન કિયા જાતા હૈ પાક દરખ્તકે તેલ સે જિસકો
ઝયતૂ-નતિલ લા શરકિય્યતિંવ વલા ગરબિય્યતિંય ۙ યકાદુ ઝયતુહા યુદીઉ વ
ઝૈતૂન કેહતે હૈ જો ન તો મશરિકકી તરફ હોતા હૈ ન મગરિબકી તરફ હોતા હૈ બગૈર આગકેભી ઉસકા તેલ
લવ લમ તમ્સસ્હુ નાર ؕ નૂરુન અલા નૂર ؕ યહદિલ્લાહુ લિ-નૂરિહી મંય યશાઅ ؕ
ઈસ તરહ ચમકતા હૈ ગોયા જલ રહા હૈ. નૂરુનઅલા નૂર અલ્લાહ અપને ઈસ નૂરકે ઝરીએ જિસે ચાહતા હૈ હિદાયત
વ યદ્રિબુલ્લાહુલ અમ્સાલા લિન્નાસ ؕ વલ્લાહુ બિકુલ્લિ શયઈન અલીમ ૦
દેતા હૈ ઔર ખુદા લોગોં (કી હિદાયત) કે લિયે હી ઐસી મિસાલેં બયાન કરતા હૈ ઔર ખુદા જાનનેવાલા હૈ. (૩)
ફી બુયૂતિન અઝિનલ્લાહુ અન તુર-ફઆ વ યુઝ-કરા ફીહસ્મુહૂ ۙ
વો નેક બંદે ઐસે ઘરોં મેં ખુદાકી ઈબાદત કરતે હૈ જિસકો અદબકા હુકમ દિયા ગયા હૈ ઔર હુકમ
યુસબ્બિહુ લહૂ ફીહા બિલ ગુદુવ્વિ વલ આસાલ ૦
દિયા ગયા કે ઉસમેં ઝિકર કિયા જાય ઉસકે નામકા (યા'ની મસ્જીદોંમેં) યે લોગ ઉસમેં સુબ્હ શામ ખુદાકી તસ્બીહ પઢતે હૈ.
રિજાલુલ ۙ લા તુલ્હીહિમ તિજા-રતુંવ વલા બયઉન અન ઝિકરિલ્લાહિ વ
યે ઐસે લોગ હૈ જિનકો ગફલતમેં નહી ડાલ સકતી તિજારત ઔર ખરીદો ફરોખ્ત અલ્લાહકે ઝિકરસે ઔર

૯ ૧૦ મ ૪

➡ પેજ (૪૯૩) ની તફસીર : પહેલાથી નીચી નજર રાખવાનો હુકમ કર્યો. પરંતુ પોતાના મેહરમોથી છાતીથી ઘુંટણો સુધી ઢાંકવું જરૂરી છે અને પગના બજતા ઘુંઘરૂ કે ઝાંઝર પણ મનાઈ છે. બારીક કપડાં જેમાંથી શરીર નજર આવે તે નગ્ન બરાબર છે. (૨) હઝરત (સ.) એ ફરમાવ્યું કે અલી ત્રણ કામમાં વિલંબ ન કરો. ફર્ઝ નમાઝનો વખત આવી જાય જનાઝો જ્યારે આવી જાય, ધણી વિનાની સ્ત્રી કુંવારી હોય કે વિધવા જ્યારે તેણીની સમાનતાનો પુરૂષ મળી આવે તો તદ્દન વિલંબ ન કરો એથી જણાયું કે કોઈ સ્ત્રીના બીજા નિકાહ ને કલંક ગણે તેનુ ઈમાન સલામત નથી. અને જે લોંડી ગુલામ કે પરણાવી દેવાથી એક બીજાના હક્કો અદા કરી શકે અને નિકાહ પછી મગરૂરીમાં ન આવી તમારૂ કામ કાજ સંપૂર્ણ રીતે કર્યા કરે તેમના પણ નિકાહ કરાવી આપો. ↗

↗ પેજ (૪૯૪).ની તફસીર(૩)લખાણ ચાહે એટલે કોઈ ગુલામ કે લોંડી પોતાના માલિક ને કહે કે અમુક મુદ્દતમાં આટલી રકમ તેને કમાઈને આપું તો મને આઝાદ કરી દેજો અને એ વિષેનું કરારનામુને લખાવી લેવા ચાહે તો માલિક તેની અંદર કંઈ ભલાઈ અને વફાદારી જુએ એટલે એમ ધારે કે આઝાદ થયા પછી ચોરી લુચ્ચાઈ બદકારી નહિં કરે તો લેવાની રકમ અને મુદ્દત નક્કી કરી તેને કરાર લખી આપે તેમજ મુસલમાન માલદારોને ફરમાવ્યું કે એવા ➡

اِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِيْتَآءِ الزَّكٰوةِ ۙ يَخَافُوْنَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ
فِيْهِ الْقُلُوْبُ وَالْاَبْصَارُ ﴿۳۷﴾ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا
عَمِلُوْا وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ
يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۳۸﴾ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اَعْمَالُهُمْ
كَسَرَابٍۭ بِقِيْعَةٍ يَّحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَآءً ؕ حَتّٰۤى اِذَا جَآءَهٗ
لَمْ يَجِدْهُ شَيْــًٔا وَّوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ فَوَفّٰىهُ حِسَابَهٗ ؕ
وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿۳۹﴾ اَوْ كَظُلُمٰتٍ فِيْ بَحْرٍ لُّجِّيٍّ
يَّغْشٰىهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌ ؕ
ظُلُمٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ؕ اِذَاۤ اَخْرَجَ يَدَهٗ لَمْ
يَكَدْ يَرٰىهَا ؕ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهٗ نُوْرًا فَمَا لَهٗ
مِنْ نُّوْرٍ ﴿۴۰﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَالطَّيْرُ صٰٓفّٰتٍ ؕ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهٗ وَ
تَسْبِيْحَهٗ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۴۱﴾ وَلِلّٰهِ مُلْكُ

ઈક઼ામિસ્ સ઼લાતિ વ ઈતાઇઝ ઝકાતિ
યે બાતેં ઉનકો નમાઝ પઢને ઔર ઝકાત દેનેસેભી નહી રોક
યખાફૂના યવ-મન ત-ત-ક઼લ્લબુ ફીહિલ
સકતી યે લોગ ઉસ દિનસે ડરતે હૈ જિસ દિન બહુતસે દિલ
ક઼ુલૂબુ વલ અબ્સ઼ાર ૦ લિ-યજ્ઝિ-યહુમુલ્લાહુ
ઔર બહુતસી આંખે ફિર જાએંગી, તાકે ખુદા નેક બદલા દે (અચ્છે
અહ્-સના મા અ઼મિલૂ વ યઝી-દહુમ
લોગોંકો) ઉનકે નેક આ'માલોંકા જો ઉન્હોંને કિયે હૈ. ઔર ઉનપર
મિન ફદ઼લિહ b વલ્લાહુ યરઝુક઼ુ મંય યશાઉ
અપના ફઝલ ઝયાદા કર દેગા. ઔર અલ્લાહ તઆલા બેશુમાર
બિ-ગ઼યરિ હિ઼સાબ ૦ વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ
દેતા ઉસે જિસે ચાહતા હૈ. (૧) ઔર વો લોગ જિન્હોંને કુફ્ર
અઅ્-માલુહુમ ક-સરાબિમ બિ-ક઼ી-અ઼તિંય
કિયા ઉનકે આ'માલ ઐસે હૈ જૈસે એક બન્જર
યહ્-સબુહુઝ્ ઝુમ્આનુ માઆ b હત્તા ઈઝા જા-અહૂ લમ યજિદહુ શય-અંવ વ
મયદાનમેં રેત પાનીકી તરહ ચમકતી હો. (મૃગજળ) જબ કે યે શખ્સ ઉસકે કરીબ પહુંચે તો વહાં કુછભી ન પાએ
વ-જ-દલ્લાહા ઇન્દહૂ ફવફ્-ફાહુ હિ઼સાબહ b વલ્લાહુ સરીઉલ હિ઼સાબ ૦ અવ
ઔર કઝાએ ઈલાહી ઉસકે પાસ પાએ. પસ અનકરીબ ખુદા ઉસકા હિસાબ બરાબર કર દેગા. (૨) ઔર ખુદા
નિહાયત જલ્દીસે (દેખતે હી દેખતે) હીસાબ ચુકા દેતા હૈ. યા (ઉસકી મિસાલ ઐસી હૈ)
ક-ઝુલુમાતિન ફી બહ્રિલ લુજ્જિય્યિંય યગ્શાહુ મવજુમ મિન ફવકિ઼હી મવજુમ મિન
જૈસે સમંદર કી ગેહરાઈ કે અંધેરેમેં હો, (ઔર પાનીકી મૌજને ઉપરસે ઉસે ઢાંક લિયા હો, ઔર ઈસ મૌજ
ફવકિ઼હી સહ઼ાબ b ઝુલુમાતુમ બઅ્-દુહા ફવક઼ બઅ્-દ્ b ઈઝા અખ્-રજા ય-દહૂ
કે ઉપર દૂસરી મૌજ હો, ઔર ઉસકે ઉપર બાદલ હો ગોયા અંધેરે પર અંધેરા હો, ઐસા અંધેરા કે અગર વો
લમ ય-કદ યરાહા b વ મલ્લમ યજ-અ઼લિલ્લાહુ લહૂ નૂરન ફમા લહૂ મિન નૂર ૦
અપના હાથ નિકાલે તો વો ભી દેખ ન સકે ઔર જિસે ખુદાહી રૌશની અતા નફરમાવે પસ ઉસે દૂસરી રૌશની કહાંસે
અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા યુસબ્બિહુ લહૂ મન ફિસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ
મિલ સકતી હૈ ! ક્યા તુ નહી દેખતા કે ખુદાકી પાકી બયાન કરતે હૈ જો કુછ કે આસમાનોં ઔર ઝમીનમેં હૈ
વત્ તય્રુ સ઼ાફ્-ફાત b કુલ્લુન ક઼દ અ઼લિમા સ઼લા-તહૂ વ તસ્બી-હ઼હ b
ઔર પર ફૈલાએ હુવે પરિંદેભી ઈનમેંસે હર એક અપની અપની દુઆ ઔર તસ્બીહ સે વાકિફ હૈ
વલ્લાહુ અ઼લીમુમ બિમા યફ્-અ઼લૂન ૦ વ લિલ્લાહિ મુલ્કુસ
ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ કે વો કરતે હૈ ઔર ખુદાહી કે લિયે આસમાનોં

➚ અલ્લાહના નૂરની મિસાલ એમ ૧૧ ૮ સમજો જાણે મોમિનનું શરીર એક ૪ મ તાક સમાન છે જેના અંદર એક તારા સમાન ચમકતા કાચના ફાનસ રૂપી દિલ છે તે એવા સ્વચ્છ તેલથી સળગે છે જે ઘણાજ મુબારક ઝેતુનના ઝાડથી નીકળે છે. ઝેતુન પણ એવું જેને પુર્વ અને પશ્ચિમ તરફ કંઈ આડ નથી. એટલે ખુલ્લા મેદાનમાં છે જેથી સવાર સાંજ પુરો તડકો પહુંચવાથી તેલ અતિ સરસ થાય છે સારાંશ કે તેનુ તેલ એવુ નિર્મળ અને સ્વચ્છ છે સળગાવતા પહેલાજ મળ્યુ હતું. અથવા ➝

➝ પેજ (૪૯૪) ની તફસીર : લોંડી ગુલામોને ઝકાત અથવા ખયરાત આપી મદદ કરો કે જેથી તેઓ ગુલામીમાંથી મુક્ત થાય. બીજુ પોતાની કમાણી માટે લોંડીઓ પાસે બદકારી કરાવવી બહુ મોટો વબાલ છે. તેણીઓ રાજી હોય કે નારાજ, કોઈપણ હાલતમાં દુરસ્ત નથી ખાસ કરી તેણીઓની નારાજીમાં વધુ વબાલ છે અને એવી કમાઈનો સઘળો માલ હરામ અને નાપાક છે લાચારીની હાલતમાં લોંડી ગુનેહગાર થશે નહિં. (૨) એટલે આગલી ઉમ્મતો ઉપર પણ એવાજ હુકમો હતા. (૩) મતલબ કે ખુદાપાકથી જ આકાશ અને પૃથ્વીની રોનક અને આબાદી છે, ખુદાપાકની મદદ ન હોય તો સઘળુ વેરાન થઈ જાય સઘળી મખલૂકને હસ્તીનું નૂર તેના તરફથી મળ્યું છે. ચંદ સૂર્ય તારા ફરિશ્તા, નબીઓ વલીઓમાં જે ઝાહિરી કે બાતિની નૂર અને પ્રકાશ છે તે તેનાજ ખઝાનામાંથી મળેલું છે.➚

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٤٢﴾ اَلَمْ تَرَ
اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِيْ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ
رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ وَيُنَزِّلُ مِنَ
السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيْبُ بِهٖ
مَنْ يَّشَآءُ وَيَصْرِفُهٗ عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ۚ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهٖ
يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ ﴿٤٣﴾ يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِى الْاَبْصَارِ ﴿٤٤﴾ وَاللّٰهُ
خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّنْ مَّآءٍ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى
بَطْنِهٖ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى رِجْلَيْنِ ۚ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى اَرْبَعٍ ۚ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ۚ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٥﴾ لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ ۚ وَاللّٰهُ
يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤٦﴾ وَيَقُوْلُوْنَ
اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُوْلِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ

સમાવાતિ વલ અરદ઼ ૮ વ ઈલલ્લાહિલ
ઔર ઝમીન કી હુકૂમત ઔર ખુદાહી કી તરફ લૌટકર
મસ઼ીર ૦ અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા યુઝ-જી
જાના હૈ. કયા નહી દેખતા હૈ ખુદા બાદલ કો ચલાતા
સહ઼ાબન સુમ્મા યુઅલલિફુ બય-નહૂ સુમ્મા
હૈ ફિર ઉનકો મિલા દેતા હૈ આપસમેં ફિર
યજ-અ઼લુહૂ રુકામન ફ-તરલ વદક઼ા યખ઼્રુજુ
ઉસકો ઉપર નીચે જમા દેતા હૈ. ફિર તુ બારિશ કો દેખતા હૈ
મિન ખ઼િલાલિહ ૮ વ યુનઝ-ઝિલુ મિનસ
જો ઉસકે બીચકે સુરાખોંમેં સે બરસ્તી હૈ ઔર બાદલ કી
સમાઇ મિન જિબાલિન ફીહા મિમ
બળી બળી ઘટાઓંસે ઓલે (બરફ) બરસાતા, હૈ
બ-ર-દિન ફ-યુસ઼ીબુ બિહી મંય યશાઉ વ
(ઔર) જિસપર ચાહતા હૈ ગિરાતા હૈ, ઔર જિસસે
યસ઼રિફુહૂ અ઼મ મંય યશાઅ ♭ યકાદુ સના બરક઼િહી યઝ઼-હબુ બિલ અબ્સ઼ાર ૦
ચાહતા હૈ હટા દેતા હૈ. ઔર (બાદલસે) ચમકનેવાલી બિજલીયાં યે હાલ હૈ ગોયા આંખોંકી બીનાઈ લે જાએંગી.
યુક઼લલિબુલ્લાહુલ લયલા વન નહાર ♭ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-ઈ઼બ્રતલ લિ-ઉલિલ
ખુદા રાત ઔર દિનકો બદલતા રેહતા હૈ. ઔર ઈસમેં સમઝદાર લોગોં કે લિયે બળી ઈબરત
અબ્સ઼ાર ૦ વલ્લાહુ ખ઼-લ-ક઼ા કુલ્લા દાબ્બતિમ મિમ માઅ ૮ ફ-મિન્હુમ મંય
હૈ ઔર ખુદાને હર ચલને ફિરનેવાલે જાનદારકો પાનીસે પૈદા કિયા પસ ઈનમેંસે બા'ઝ વો હૈ
યમ્શી અ઼લા બત઼્નિહ ૮ વ મિન્હુમ મંય યમ્શી અ઼લા રિજલૈન ૮ વ મિન્હુમ
જો અપને પેટકે બલ ચલતે હૈ, ઔર બા'ઝ વો હૈ જો અપને પૈરોં પર ચલતે હૈ. ઔર બા'ઝ વો હૈ
મંય યમ્શી અ઼લા અર-બઅ઼ ♭ યખ઼્લુકુલ્લાહુ મા યશાઅ ♭ ઈન્નલ્લાહા અ઼લા
જો ચાર પૈરોં પર ચલતે હૈ. ખુદા જિસ તરહ ચાહતા હૈ પૈદા કરતા હૈ બેશક ખુદા હર
કુલ્લિ શયઇન ક઼દીર ૦ લ-ક઼દ અન્ઝલ્ના આયાતિમ મુબય્યિનાત ♭ વલ્લાહુ
ચીઝ પર કાદિર હૈ. અલબત્તા હમને ખુલી હુઈ નિશાનિયાં નાઝિલ કી હૈ. ઔર ખુદા
યહદી મંય યશાઉ ઇલા સ઼િરાત઼િમ મુસ્તક઼ીમ ૦ વ યક઼ૂલૂના આમન્ના
હિદાયત દેતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ સીધે રાસ્તેકી તરફ. ઔર લોગ કેહતે હૈ કે હમ ઈમાન
બિલ્લાહિ વ બિર રસૂલિ વ અ-ત઼અ઼્ના સુમ્મા ય-ત-વલ્લા ફરીક઼ુમ
લાએ હૈ ખુદા પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઔર હુકમ માના હમને (લેકિન) ફિર જાતા હૈ એક ગિરોહ

➡ પેજ (૪૯૪) ની તફસીર : પયગંબરને તે નૂર ફરમાવ્યું કે દિલનો નૂર મળે છે તેમનાથી જે અરબ મુલ્કમાં પૈદા થયા આગળ ફરમાવ્યું કે તે રોશની એવી રીતે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે કે આયતમાં બતાવ્યા મુજબના કામિલ લોકો જે મસજિદોમાં વખતો વખત બંદગી કરે છે જેથી ત્યાં ચિત્ત પરેવાયેલુ રહે.

પેજ (૪૯૫) ની તફસીર : (૧) ઈમાનની બરકતથી મુમિનને નેક અમલનો બદલો મળશે અને બુરા કામની માફી થશે પણ કુફ્રની શામતથી કાફિરોને બુરા કામોની શિક્ષા મળશે અને તેઓના સર્વ નેક કામોં વ્યર્થ જશે એ બાબતનેજ આયતમાં બતાવ્યું કે નેક બંદાઓને બેહતર થી બેહતર કામોને સંપૂર્ણ બદલો તેમ તે ઉપરાંત પણ મળશે. (૨) કાફિરો બે પ્રકારના છે એક તે લોકો જે ખુદાના ↗

↗ દીનનો નકાર કરી પોતાના ખોટા અકીદહ મુજબ કાંઈ સારા કામ પણ કરે છે જો કે કુફ્રના કારણે ખુદાપાકને ત્યાં કબુલ થતા નથી છતાં પોતાને સવાબ મળવાની આશા રાખે છે. આ આયતમાં એવાઓની મિસાલ બતાવી કે બપોરી વખતે રણમાં ઝાઝવાની રેતીને પાણી સમજી દોડયા પણ પાણી મળ્યું નહિ અને આખરે મરી ગયા. તો આખિરત તેમને પોતાના ગુનાહોની શિક્ષા મળી. બીજા તે કાફિરો છે જે તદ્દન દુન્યામાં ડુબેલા છે અથવા પત્થર પુજે છે તેઓની મિસાલ ➡

૪ મ

مِّنْهُم مِّنۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ۚ وَمَآ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَ
اِذَا دُعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اِذَا
فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَاِنْ يَّكُنْ لَّهُمُ الْحَقُّ
يَاْتُوْٓا اِلَيْهِ مُذْعِنِيْنَ ﴿٤٩﴾ اَفِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَمِ
ارْتَابُوْٓا اَمْ يَخَافُوْنَ اَنْ يَّحِيْفَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُوْلُهٗ ۚ
بَلْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٥٠﴾ اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ
الْمُؤْمِنِيْنَ اِذَا دُعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اَنْ
يَّقُوْلُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٥١﴾
وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ
لَئِنْ اَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ ۚ قُلْ لَّا تُقْسِمُوْا ۚ طَاعَةٌ
مَّعْرُوْفَةٌ ۚ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٣﴾ قُلْ
اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا

મિન્હુમ મિમ બઅ્-દિ ઝ઼ાલિક ઼ વમા ઉલાઇકા
ઉનમેંસે ઈસ ઈકરારકે બાદભી ઔર યે લોગ દર
બિલ મુઅ્-મિનીન ○ વ ઇઝ઼ા દુઊ઼
હકીકત ઈમાન નહી લાએ હૈ ઔર જબ યે લોગ ખુદા
ઇલલ્લાહિ વ રસૂલિહી લિ-યહ઼કુમા બય-નહુમ
ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફ બુલાએ જાતે હૈ તાકે ઉનકે આપસમેં
ઇઝ઼ા ફરીકુમ મિન્હુમ મુઅ્-રિદૂન ○
ફૈસલા કર દિયા જાય તો એક ગિરોહ ઉનકી મુખાલિફતં કરતા હે.
વ ઈય યકુલ લહુમુલ હ઼ક઼કુ યઅ્-તૂ ઇ-લયહિ
ઔર અગર ઉનકા હક કિસીકી તરફ હોતા હૈ તો સર ઝુકાએ
મુઝ઼ઇ઼નીન ઼ અ-ફી કુલૂબિહિમ મ-રદુન મ
હુવે તુમ્હારે પાસ ચલે આતે હૈ. તો યાં તો ઉનકે દિલોંમે (નિફાક કી) ૪
અમિર-તાબૂ અમ યખ઼ાફૂના અંય યહ઼ીફલ્લાહુ
બીમારી હૈ યા ઉનકો યે અન્દેશા હૈ કે ખુદા ઔર ઉસકા
અ઼-લયહિમ વ રસૂલુહ ઼ બલ ઉલાઇકા હુમુઝ઼ ઝ઼ાલિમૂન ઼ ઇન્નમા કાના ૬
રસૂલ ઉનપર ઝ્યાદતી ન કરેં? હાલાંકિ દર હકીક્ત વો લોગ ખુદહી ઝ઼ાલિમ હૈ. (૧) બેશક મુસલમાનોં કા ૧૨
ક઼વ-લલ મુઅ્-મિનીના ઇઝ઼ા દુઊ઼ ઇલલ્લાહિં વ રસૂલિહી લિ-યહ઼કુમા પોના
તો યે કૌલ હોતા હૈ જબકે ઉનકો ખુદા ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફ બુલાયા જાય તાકે ઉનકે દરમ્યાન
બય-નહુમ અંય યકૂલૂ સમિઅ્-ના વ અ-તઅ્-ના ઼ વ ઉલાઇકા હુમુલ
ફૈસલા કર દિયા જાય, તો કેહતે હૈ કે હમને સુના ઔર માન લિયા ઔર દર હકીકત ઐસે લોગ ભલાઈકો
મુફલિહૂન ○ વ મંય યુતિ઼ઇ઼લ્લાહા વ રસૂ-લહૂ વ યખ઼્શલ્લાહા વ યત્તક઼હિ
પહુંચેંગે ઔર જિસને ખુદા ઔર ઉસકે રસૂલકા કેહના માના ઔર ખુદાસે ડરે ઔર ઉસકી ના ફરમાની નહી કી
ફ-ઉલાઇકા હુમુલ ફાઇઝૂન ○ વ અક઼-સમૂ બિલ્લાહિ જહદા અયમાનિહિમ
પસ યેહી લોગ અપની મુરાદોંકો પહુંચેંગે ઔર વો લોગ બળે ઝોર શોરસે ખુદાકી કસમ ખાતે હૈ કે અગર આપ
લઇન અ-મર-તહુમ લ-યખ઼્રુજુન્ન ઼ કુલ લા તુક઼સિમૂ ઼ તા઼-અ઼તુમ
હુકમ દેં તો ગોયા વો નિકલ હી પળેંગે આપ ઉનસે કહીયે કે કસ્મેં મત ખાવ તુમ્હારી ફરમાં
મઅ્-રૂફહ ઼ ઇન્નલ્લાહા ખ઼બીરુમ બિમા તઅ્-મલૂન ○ કુલ
બરદારી માલુમ હૈ? બેશક ખુદા ખુબ જાનતા હૈ જો કુછ કે તુમ કરતે હો ઉનસે કેહ દો
અતી઼ઉ઼લ્લાહા વ અતી઼ઉ઼ર રસૂલ ઼ ફ-ઇન તવલ્લવ ફ-ઇન્નમા
કે ખુદા ઔર ઉસકે રસૂલકી ઈતાઅત કરો પસ અગર યે લોગ ફિર જાએં. તો બેશક

→ પેજ (૪૯૫) ની તફસીર : આ આયતમાં ફરમાવી કે તેઓની પાસે તો રેતીનો ચળકાટ પણ નથી બલ્કે તદ્દન અંધકારોમાં સપડાઈ રહ્યા છે.

પેજ (૪૯૭) ની તફસીર : (૧) દિલોમાં રોગ એવી રીતે કે ખુદાપાક અને રસૂલને સાચા માન્યા પરંતુ લાલચ તેમના હુકમસર ચાલવા દેતી નથી જેમકે બીમાર માણસ ચાહે છે પણ પગ ઉપડતા નથી.

عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ ؕ وَاِنْ تُطِيْعُوْهُ
تَهْتَدُوْا ؕ وَمَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝
وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِهِمْ ۖ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ
وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا ؕ يَعْبُدُوْنَنِىْ لَا
يُشْرِكُوْنَ بِىْ شَيْـًٔا ؕ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ
وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝ لَا تَحْسَبَنَّ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مُعْجِزِيْنَ فِى الْاَرْضِ ۚ وَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ
وَلَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ
الَّذِيْنَ مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ وَالَّذِيْنَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ
ثَلٰثَ مَرّٰتٍ ؕ مِنْ قَبْلِ صَلٰوةِ الْفَجْرِ وَحِيْنَ تَضَعُوْنَ

અ-લયહિ મા હુમ્મિલા વ અ-લયકુમ
રસૂલકી ઝિમ્મેદારી ઈતનીહી હૈ જિતની ઉસ પર ડાલી ગઈ હૈ
મા હુમ્મિલ્તુમ b વ ઈન તુતીઊહુ
ઔર તુમ પર ભી ઈતનીહી ઝિમ્મેદારી હૈ જિતની તુમ પર ડાલી
તહ-તદૂ b વમા અ-લર રસૂલિ ઈલ્લલ બલાગુલ
હૈ ઔર અગર તુમ લોગ ઉનકી ઈતાઅત કરો તો હિદાયત
પાઓગે ઔર રસૂલ કે ઝિમ્મે તો સિર્ફ ખુદાકા પૈગામ
મુબીન ○ વ-અ-દલ્લાહુલ લઝીના આ-મનૂ
પહુંચા દેના હૈ. ખુદાને વા'દા કિયા ઉન લોગોંસે જો ઈમાન
મિન્કુમ વ અમિલુસ સાલિહાતિ
લાએ, ઔર નેક અમલ કરે તો ખુદા ઉનકો હુકૂમત
લ-યસ્તખ્લિફન્નહુમ ફિલ અરદિ ક-મસ્તખ્લફલ
અતા કરેગા ઝમીનકી, જૈસી કે ઉનસે પેહલે
લઝીના મિન કબ્લિહિમ ~ વ લ-યુમક-કિનન્ના
લોગોંકો હુકૂમત અતા કી થી. ઔર ખુદા ઉનકો
મ ૪ લહુમ દી-નહુમુલ લઝિર-તદા લહુમ વ લયુબદ-દિલન્નહુમ મિમ બઅ-દિ
તાકત દેગા ઉસ દીનમેં જિસે ઉસને ઉનકે લિયે પસંદ કિયા હૈ, ઔર અલબત્તા ઉનકે ડરકો અમનસે બદલ
ખવફિહિમ અમ્ના b યઅ-બુદૂ-નની લા યુશરિકૂના બી શય-આ b વ મન ક-ફ-રા
દેગા (ઈસ શર્ત પર) કે વો મેરી ઈબાદત કરેં. ઔર મેરે સાથ કિસીકો શરીક ન બનાએં ઔર જિસને કુફ્ર
બઅ-દાં ઝાલિકા ફ-ઉલાઈકા હુમુલ ફાસિકૂન ○ વ અકીમુસ સલાતા વ આતુઝ
કિયા ઈસકે બા'દ તો જાન્નલો કે બસ વોહી લોગ ફાસિક હૈ. (૧) ઔર નમાઝકી પાબંદી કરો ઔર ઝકાત અદા
ઝકાતા વ અતીઉર રસૂલા લ-અલ્લકુમ તુર-હમૂન ○ લા તહ-સબન્નલ લઝીના
કરતે રહો ઔર રસૂલકી ઈતાઅત કરો, તાકે તુમ પર રહમ કિયા જાય. જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા હૈ ઉનકે બારેમેં
ક-ફરૂ મુઅ-જિઝીના ફિલ અરદ c વ મઅ-વાહુમુન નાર b વ લ-બિઅ-સલ
ગુમાન મત કરો, કે વો તુઝકો ઝમીન પર શિકસ્ત દે દેંગે. ઉનકા ઠિકાના તો જહન્નમ હૈ. ઔર વાકઈ વો બહુત
૯ મસીર ○ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લિ-યસ્તઅ-ઝિન્કુમુલ લઝીના
૧૩ બુરા ઠિકાના હૈ. અય ઈમાનવાલો ! તુમ્હારે પાસ આને કે લિયે તુમ્હારે
મ-લ-કત અય-માનુકુમ વલ્લઝીના લમ યબ્લુગુલ હુલુમા મિન્કુમ
લોંડી-ગુલામોં કો ઔર નાબાલિગોં (લળકે-લળકીયોં)કો તીન વકતોંમેં
સલાસા મર્રાત b મિન કબ્લિ સલાતિલ ફજરિ વ હીના ત-દઊના
ઈજાઝત લેની ચાહિયે (૧) ફજર કી નમાઝ સે પહેલે. (૨) ઔર દોપહેરકો જબકે તુમ અપને

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ના સમયના કામિલ મુસલમાનોને ઉદેશી વાયદો આપ્યો કે તેઓને સત્તા આપશે અને અલ્લાહના દીનની તેઓના હસ્તે ચઢતી કરશે એમાં ઈશારો છે કે તેઓ નર્યા બાદશાહ થશે નહિં બલ્કે પયગંબર (સ.)ના નાયબ થઇને આકાશી બાદશાહનો ડંકો વગાડશે સાચા દીનને મજબુત બનાવી જગતમાં તેનો સિકકો જમાવી દેશે. અને મુસલિમો શાંતી પુર્વક ખુદાપાકની ઈબાદત કરશે અને દુન્યામાં અમન ચેનનો દોર ચાલશે અને શિર્કની હવા પણ લાગવા પામશે નહિં આ વાયદો ચારે ખલીફાઓના હાથે પુરો થયો અને આ ભવિષ્યવાણી અક્ષરે અક્ષર પુરી થતા દુન્યાએ જોઈ લીધી. પછી થોડાક બાદશાહો એવાજ નમુનાના થતા રહ્યા. ફરી આ નેઅમતની ના શુકરી થઈ તો સત્તા વગરના થઈ ગયા પછી મુસલમાનોમાં અસ્ત વયસ્ત અને બેચેની ફેલાઈ ગઈ.

ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَوٰةِ الْعِشَآءِ ثَلٰثُ
عَوْرٰتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ
طَوّٰفُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلٰى بَعْضٍ كَذٰلِكَ
يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٥٨
وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا
كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ
اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهِ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٥٩ وَالْقَوَاعِدُ
مِنَ النِّسَآءِ الّٰتِى لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ
جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجٰتٍ بِزِينَةٍ
وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٦٠
لَيْسَ عَلَى الْأَعْمٰى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ
وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلٰٓى أَنفُسِكُمْ أَن
تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ اٰبَآئِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

સિ઼યા-બકુમ મિનઝ્ ઝ઼્હી-રતિ વ મિમ
બા'ઝ કપળે ઉતાર દેતે હો. (લેટને કે લિયે) (૩) ‹ઔર
બઅ્-દિ સ઼લાતિલ ઈશાઅ ط قف સ઼લાસુ
ઈશાકી નમાઝ કે બા'દ યે તીન વક્ત
અ઼વરાતિલ લકુમ ط લયસા અ઼-લયકુમ વલા
તુમ્હારે પર્દે કે હૈ. તુમ પર ઔર ઉન (આનેવાલોં)
અ઼-લયહિમ જુનાહુમ બઅ્-દ-હુન્ન ط ત઼વ્વાફૂના
પર કોઈ ગુનાહ નહી હૈ ઈન તીન વકતોં કે બા'દ તુમ્હારે
અ઼-લયકુમ બઅ્-દુકુમ અ઼લા બઅ્-દ઼ ط
મેંસે બા'ઝ આતે જાતે રેહતે હૈ બા'ઝ કે પાસ
કઝ઼ાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમુલ આયાત ط
ઈસ તરહ ખુદા અપને એહકામ સાફ સાફ બયાન કરતા હૈ.
વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ० વ ઈઝ઼ા બ-લ-ગ઼લ
ઔર ખુદા જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ. (૧) ઔર જિસ વક્ત કે લળકે
અ઼ત઼્ફાલુ મિન્કુમુલ હુ઼લુમા ફલ-યસ્તઅ્-ઝિ઼નૂ ક-મસ્તઅ્-ઝ઼નલ લઝ઼ીના મિન મ ૪
પહુંચે તુમમેંસે બુલૂગકો તો ચાહિયે કે વો ભી ઈજાઝત માંગે જૈસા કે માંગતે હૈ વો લોગ કે પહેલ
ક઼બલિહિમ ط કઝ઼ાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ લકુમ આયાતિહ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુન
ઉનસે થે. ઈસી તરહ બયાન કરતા હૈ અલ્લાહ વાસ્તે તુમ્હારે અહકામ અપને ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા
હ઼કીમ ० વલ ક઼વાઈ઼દુ મિનન નિસૉઈલ લાતી લા યરજૂના નિકાહ઼ન ફ-લયસા
હિકમતવાલા હૈ. (૨) ઔર બળી ઉમરવાલી વો અવરતેં જિનકો અપને નિકાહકી કોઈ ઉમ્મીદ ન રહી હો, પસ ઉનકે
અ઼-લયહિન્ના જુનાહુન અંય યદ઼અ્-ના સિ઼યા-બહુન્ના ગ઼યરા મુ-તબર્રિજાતિમ
લિયે કોઈ હરજ નહી અગર વો અપને બા'ઝ (વધારેકે) કપળે ઉતાર દેં. લેકિન ઈસ શર્તસે કે વો ઝાહિર ન કરેં
બિ-ઝીનહ ط વ અંય યસ્તઅ્-ફિફના ખયરુલ લહુન્ન ط વલ્લાહુ સમીઉ઼ન
અપની ઝીનતોંકો ઔર અગર વો એહતિયાત રખ્ખેં તો ઉનકે લિયે બેહતર હૈ. ઔર ખુદા સુનનેવાલા
અ઼લીમ ० લયસા અ઼-લલ અઅ્-મા હ઼-ર-જુંવ વલા અ઼-લલ અઅ્-રજિ
દેખનેવાલા હૈ. (૩) અંધે આદમીકે લિયે કોઈ હરજ નહી હૈ, ઔર ન લંગળેકે લિયે.
હ઼-ર-જુંવ વલા અ઼-લલ મરીદ઼િ હ઼-રજુંવ વલા અ઼લા અંન્ફુસિકુમ અંન
ઔર ન બીમારકે લિયે કોઈ હરજ હૈ,. (૪) ઔર ન ખુદ તુમ્હારે લિયે કોઈ હરજ હૈ ઈસ બાતમેં
તઅ્-કુલૂ મિમ બુયૂતિકુમ અવ બુયૂતિ આબાઈકુમ અવ બુયૂતિ
કે તુમ ખાના ખાલો અપને ઘરોમેં યા અપને બાપોંકે ઘરોંમેં, યા અપની

તફસીર : (૧) આ ત્રણ વખતો સિવાય બીજા સમયોમાં એક બીજા પાસે આવ જા કરવાની ટેવ હોવાથી બાકીના વખતોમાં નાબાલિગો અથવા બાંદી, ગુલામોને વારંવાર પરવાનગીની જરૂર નથી. (૨) એટલે જે પ્રમાણે જુદા ઘરવાળા દરેક વખતે પરવાનગી લઇને આવે છે તેવીજ રીતે તેઓ પણ ખબર કરીને આવે. (૩) એટલે ઘરડી ડોશીઓ ઘરથી બાહર નીકળતી વખતે બુરકો ઓઢે નહિ તો ગુનોહ નથી. અગર ઘરમાં પુરા કપડા ન પેહરે તો ચાલે. પરંતુ પુરો પરદો રાખે તો વધુ સારૂ છે. (૪) એટલે જેટલા કામ તકલીફનાં છે તે સૌ તેમને માફ છે જેમકે જિહાદ, હજ, જમાઅત સાથે નમાઝ પઢવું અને એવા બીજા કામો.

أمهتكم أو بيوت إخوانكم أو بيوت أخوتكم
أو بيوت أعممكم أو بيوت عمتكم أو بيوت
أخوالكم أو بيوت خلتكم أو ما ملكتم مفاتحه
أو صديقكم ط ليس عليكم جناح أن تأكلوا
جميعا أو أشتاتا ط فإذا دخلتم بيوتا فسلموا
على أنفسكم تحية من عند الله مبركة
طيبة ط كذلك يبين الله لكم الأيت لعلكم
تعقلون ⑥١ إنما المؤمنون الذين ءامنوا بالله
ورسوله وإذا كانوا معه على أمر جامع لم
يذهبوا حتى يستأذنوه ط إن الذين يستأذنونك
أولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله ج فإذا
استأذنوك لبعض شأنهم فأذن لمن شئت
منهم واستغفر لهم الله ط إن الله غفور رحيم ⑥٢

ઉમ્મહાતિકુમ અવ બુયૂતિ ઈખ઼્વાનિકુમ
માઓં કે ઘરોંમેં, યા અપને ભાઈયોંકે ઘરોંમેં
અવ બુયૂતિ અ-ખ઼-વાતિકુમ અવ બુયૂતિ
યા અપની બેહનોંકે ઘરોંમેં, યા અપને
અ઼-મામિકુમ અવ બુયૂતિ અ઼મ્માતિકુમ
ચાચાઓં કે ઘરોંમેં, યા અપની ફુફીયોં કે ઘરોંમેં
અવ બુયૂતિ અખ઼્વાલિકુમ અવ બુયૂતિ
યા અપને મામુઓં કે ઘરોંમેં, યા અપની
ખ઼ાલાતિકુમ અવ મા મ-લકતુમ મફાતિ-હ઼હૂ
ખાલાઓં કે ઘરોંમેં યા જિનકે ઘરોંકી ચાબીયાં તુમ્હારે
અવ સ઼દીક઼િકુમ ط લયસા અ઼-લયકુમ
કબઝેમેં હો, યા અપને દોસ્તોંકે ઘરોંમેં નહી હૈ
જુનાહુન અન તઅ્-કુલૂ જમીઅ઼ન અવ
તુમપર કોઈ ગુનાહ ઈસ બાતમેં કે તુમ સબ મિલકર ખાઓ યા
મ અશ્તાતા ط ફ-ઇઝ઼ા દ-ખ઼લ્તુમ બુયૂતન ફ-સલ્લિમૂ અ઼લા અન્ફુસિકુમ
૪ અલગ અલગ ખાઓ. પસ જબ તુમ ઘરમેં દાખિલ હો તો સલામ કરો અપને લોગોં પર દુઆ કે
તહિ઼ય્યતમ મિન ઇ઼ન્દિલ્લાહિ મુબા-ર-કતન ત઼યયિબહ ط કઝ઼ાલિકા યુબય્યિનુલ્લાહુ
તૌર પર જો ખુદાકી તરફસે મુકર્રર હૈ યે બહુત ઉમ્દહ ઔર બરકતકી ચીઝ હૈ. ઈસી તરહ ખુદા બયા
ع લકુમુલ આયાતિ લ-અ઼લ્લકુમ તઅ઼-ક઼િલૂન ع ઇન્નમલ મુઅ્-મિનૂનલ લઝ઼ીના
૧૪ કરતા હૈ તુમ્હારે લિયે અપને અહકામ તાકે તુમ સમઝ લો. (૧) દર હકીકત મુઅમિન તો વોહી હૈ
આ-મનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી વ ઇઝ઼ા કાનૂ મ-અ઼હૂ અ઼લા અમરિન
જો ઈમાન લાતે હૈ ખુદાપર ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઔર જબકે રસૂલ કે પાસ જમા કિયે ગએ હોં વો કિસી
જામિઇ઼લ લમ યઝ઼-હબૂ હ઼ત્તા યસ્તઅ્-ઝ઼િનૂહ ط ઇન્નલ લઝ઼ીના યસ્તઅ્-ઝ઼િનૂ-નકા
કામસે તો જબ તક યે લોગ ઈજાઝત ન લે લેં જાતે નહી હૈ. બેશક જો લોગ આપસે ઈજાઝત લેતે હૈ
ઉલાઇકલ લઝ઼ીના યુઅ્-મિનૂના બિલ્લાહિ વ રસૂલિહ ج ફ-ઈઝ઼સ-
યે વોહી લોગ હૈ જો ખુદા ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઈમાન રખતે હૈ. પસ જબ આપસે
તઅ્-ઝ઼નૂકા લિ-બઅ઼-દ઼િ શઅ્-નિહિમ ફઅ્-ઝ઼લ લિમન શિઅ્-તા મિન્હુમ
ઈજાઝત માંગે યે લોગ કિસી ખાસ કામકે લિયે તો ઈનમેંસે જિસકો તુમ ચાહો ઈજાઝત દો
વસ્તગ઼ફિર લહુમુલ્લાહ ط ઇન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ○
ઔર ઉનકે લિયે ખુદાસે બખ્શિશ તલબ કીજિએ. બેશક ખુદા બખ્શનેવાલા રહમવાલા હૈ.

તફસીર : (૧) પોતાના સગાઓમાં એક બીજાના રાજી હોવાની હાલતમાં ખાવા પીવાની બાબતમાં દરેક વખત પુછવું જરૂરી નથી. ખાનારે શરમાવું નહિં જોઇએ અને ઘરવાળાઓ એ ઓછાળ ન કરવી જોઇએ. પરંતુ કોઈ માસી કે બેનનું ઘર તેણીના ધણીનું હોય તો તેની મરજી હોવી જોઇએ. અને ભેગા મળી ખાઓ અથવા જુદા જુદા મતલબ એ છે કે દિલમાં આ વાત ન લાઓ કે કોણે ઓછું ખાધું અને કોણે વધારે ખાધુ ? સૌ હળી મળીને ખાય. પરંતુ જો કોઈની સહેજ પણ નારાજી હોય તો બન્નેની વસ્તુ ખાવી કદી પણ દુરસ્ત નથી. વળી અસ્સલામુ અલયકુમ કેહવાની તાકીદ કરી કેમકે આપસની મુલાકાતમાં એથી બેહતર કોઈ દુઆ નથી જે લોકો એને તજી બીજી રીતે કે બીજા શબ્દો તજવીજ કરે છે તો યાદ રાખવું જોઇએ કે ખુદાપાકની યોજનાથી કદી બેહતર થઈ શક્તી નથી.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ
بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ يَتَسَلَّلُوْنَ مِنْكُمْ
لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ
تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٦٣﴾ اَلَآ
اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَآ
اَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُوْنَ اِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوْا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٤﴾

(٢٥) سُوْرَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ (٤٢)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
تَبٰرَكَ الَّذِيْ نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهٖ لِيَكُوْنَ
لِلْعٰلَمِيْنَ نَذِيْرًا ﴿١﴾ الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ
فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقْدِيْرًا ﴿٢﴾

લા તજ-અ઼લૂ દુઆ઼-અર રસૂલિ બય-નકુમ
જબ રસૂલ તુમ્હેં બુલાવે તો ઈસ બુલાનેકો ઐસા મત સમઝો,
ક-દુઆ઼ઈ બઅ઼-દ઼િકુમ બઅ઼-દ઼ા ƅ ક઼દ યઅ઼-લમુલ્લાહુલ
જિસ તરહ તુમમેંસે કોઈ એક દૂસરેકો બુલાતા હૈ. તહકીક ખુદા
લઝ઼ીના ય-ત-સલ્લલૂના મિન્-કુમ
ઉન લોગોંકો ખૂબ જાનતા હૈ જો તુમમેં સે કોઈ આળ લેકર
લિવાઝ઼ા ૮ ફલ-યહ઼-ઝ઼રિલ લઝ઼ીના યુખ઼ાલિફૂના
ખિસકજાતાહૈ. પસ ચાહિયે કે ડરેં વો લોગ જો મુખાલિફત
અ઼ન અમરિહી અન તુસ઼ી-બહુમ ફિત્નતુન
કરતે હૈ ઉસકે હુકમ કી તાકે ઉનપર કોઈ મુસીબત ન આજાય,
અવ યુસ઼ી-બહુમ અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦
યા ઉનપર કોઈ દર્દનાક અઝાબ નાઝિલ ન હો જાય. (૧)
અલા ઈન્ના લિલ્લાહિ મા ફિસ સમાવાતિ વલ
યાદ રહે કે ખુદાહી કે લિયે હૈ જો કુછ આસમાનોં ઔર મ
અર્દ઼ ƅ ક઼દ યઅ઼-લમુ મા અન્તુમ અ઼લૈહ ƅ વ યવમા યુર-જઊ઼ના ઈ-લયહિ ૪
ઝમીનમેં હૈ. વો ઉસ હાલતકો તહકીક ખૂબ જાનતા હૈ જિસમેં તુમ હો ઔર વો દિનભી આએગા જબકે સબ ઉસકે
ફ-યુનબ્બિઉહુમ બિમા અ઼મિલૂ ƅ વલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ શયઈન અ઼લીમ ૦ ૬
પાસ લાએ જાએંગે પસ વો સબકો બતા દેગા જો કુછ ઉન્હોંને કિયા હૈ. ઔર ખુદા હર ચીઝકા જાનનેવાલા હૈ. ૧૫

સૂરતુલ ફુરક઼ાન

 યે સૂરત મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ, ઈસકી (૭૭) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

તબા-રકલ્લઝ઼ી નઝ-ઝલલ ફુરક઼ાના અ઼લા અ઼બ્દિહી લિ-યકૂના
પાક હૈ વો ઝાત જિસને નાઝિલ કિયા કુરઆન કો અપને બન્દેપર તાકે વો ડરાને
લિલ આ઼-લમીના નઝ઼ીરા ૦ અલ્લઝ઼ી લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ
વાલા સાબિત હો તમામ દુનિયાકે લિયે, વો ઝાત કે ઉસીકે લિયે હૈ બાદશાહી આસમાનોં
વલ અરદ઼િ વ લમ યત્તખિ઼ઝ઼ વ-લદંવ વ લમ યકુલ લહૂ શરીકુન
ઔર ઝમીનકી ઔર ઉસને કિસીકો બેટા નહી બનાયા, ઔર ઉસકા કોઈ શરીક નહી હૈ
ફિલ મુલ્કિ વ ખ઼-લ-ક઼ા કુલ્લા શયઈન ફ-ક઼દ-દ-રહૂ તક઼દીરા ૦
બાદશાહીમેં, ઔર પૈદા કી હર ચીઝ ઉસને ફિર ઉન સબકા જુદા જુદા અંદાઝા રખ્ખા

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)નું બોલાવવું બીજાઓના બોલાવવા જેવું નથી બલ્કે હઝરત (સ.)ના બોલાવવાથી હાજર થવું અને જવાબ આપવું ફર્ઝ થઈ જતું. ગમે તે કામ માટે બોલાવે અગર આપના બોલાવવા પર હાજર ન થાય તો આપની બદદુઆથી ડરવું જોઇએ. વળી આવ્યા પછી પણ ત્યાંથી જવાની પરવાનગી મળ્યા વિના ચાલ્યા જવાની પણ મનાઈ કરી હતી હાલ પણ પોતાના દીની સરદારો સાથે સૌએ તેમજ વર્તવુ જોઇએ.

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا
وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا
نُشُورًا ﴿٣﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا
إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۖ
فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾ وَقَالُوا أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً
وَأَصِيلًا ﴿٥﴾ قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٦﴾ وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ
الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ ۙ لَوْلَا أُنزِلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾ أَوْ يُلْقَىٰ
إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا ۚ

વત ત-ખ઼ઝૂ મિન દૂનિહી આલિ-હતલ
ઔર ઉસકે સિવાં દૂસરોંકો ઉન (મુશરિકોં)ને ખુદા બનાયા,
લા યખ઼્લુકૂના શય-અંવ વહુમ યુખ઼્લકૂના
(ઔર ઐસી ચીઝોંકો માબૂદ બનાયા) જિન્હોંને કોઈ ચીઝ
વલા યમલિકૂના લિ-અન્ફુસિહિમ
પૈદા નહી કી, (બલકે) વો ખુદ પૈદા કિયે ગએ હૈ, જો ખુદ અપને
આપકો ભી કોંઈ નુકસાન યા ફાયદા
દ઼ર-રંવ વલા નફઅ઼ંવ વલા યમલિકૂના
નહી પહુંચા સકતે, ઔર ન કિસીકી મૌત પર ઉસકો ઈખ્તિયાર
મવ-તંવ વલા હ઼યાતંવ વલા નુશૂરા ૦
હૈ, ન ઝિન્દગી પર ઔર ન કિસીકો દુબારા ઝિન્દા કરને પર.
વ ક઼ાલલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઈન હાઝ઼ા ઈલ્લા
ઔર જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા થા કેહને લગે કે યે (કુરઆન)
ઈફકુનિફ-તરાહુ વ અઆ઼-નહૂ અ઼-લયહિ
તો નિરા ઝૂટ હૈ, એક શખ્સકા બનાયા હુવા ઔર દૂસરે
ક઼વમુન આ-ખ઼રૂન ۚ ફ-ક઼દ જાઊ ઝુલ્મંવ વ ઝૂરા ۚ વ
લોગોંને ઈસ (ઝૂટ)કી મદદ કી હૈ. પસ તહકીક યે ઝુલ્મ ઔર ઝૂટ ફૈલા રહે હૈ. ઔર
ક઼ાલૂ અસાત઼ીરુલ અવ્વલીનક-ત-ત-બહા ફહિયા તુમલા
(કાફિર) કેહતે હૈ કે યે તો પેહલે લોગોંકી બાતેં હૈ જો ઈસી તરહ ચલી આ રહી હૈ, ફિર
અ઼-લયહિ બુક-રતંવ વ અસ઼ીલા ૦ કુલ અન્ઝ-લહુલ લઝ઼ી
યેહી બાતેં વો સુબહ શામ પળ્હ પળ્હકર સુનાતે હૈં. (૧) આપ કેહ દીજીએ કે ઈસ (કુરઆન)કો
યઅ઼-લમુસ સિર્-રા ફિસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ۚ ઈન્નહૂ કાના
ઉસ ખુદાને ઉતારા હૈ જો આસમાનોં ઔર ઝમીનકી તમામ પોશીદા બાતેં જાનતા હૈ. બેશક વો
ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ૦ વ ક઼ાલૂ માલિ હાઝ઼ર રસૂલિ યઅ-કુલુત઼ ત઼આ઼મા
બળા બખ્શનેવાલા, રહમવાલા હૈ. (૨) ઔર (કાફિર) કેહતે હૈ કે યે કૈસા રસૂલ હૈ, જો ખાના ખાતા હૈ
વ યમશી ફિલ અસ્વાક઼ ۚ લવ-લા ઉન્ઝિલા ઈ-લયહિ
ઔર બાઝારોં મેં ચલતા ફિરતા હૈ ! આખિર ઉસકે પાસ કોઈ ફરિશતા
મ-લકુન ફ-યકૂના મ-અ઼હૂ નઝ઼ીરા ۙ અવ યુલ્ક઼ા
ક્યોં નંહી ભેજા ગયા, તાકે વો ઉસે ડરાતા રેહતા ! યા ઉસકે પાસ
ઈ-લયહિ કન્ઝુન અવ તકૂનુ લહૂ જન્નતુંય યઅ-કુલુ મિન્હા ۚ
કોઈ ખઝાના આ જાતા, યા કોઈ બાગ ઉસકે લિયે હોતા જિસસે વો (મેવે વગૈરહ) ખાતા !

મ ૪
મુઆનકઇ-૧૦ ઈન્દલ મુતઅખ્ખિરીન

તફસીર : (૧) ઈસ્લામની શરૂઆતમાં નમાઝ માટે સવાર અને સાંજના બે વખત હતા. મુસલમાનો તે વખત હઝરત (સ.)ની સેવામાં હાજર થઈ જતા અને જેટલુ કુરઆન ઉતર્યુ હોય તેને યાદ કરવા માટે લખી લેતા હતા. તેથી કાફિરો એમ કેહવા લાગ્યા. (૨) એટલે કૃપા અને દયાનાજ કારણે કુરઆન ઉતાર્યુ છે કે લોકો તેથી હિદાયત પામે.

وَقَالَ الظّٰلِمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ۝٨
اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا
فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا ۝٩ تَبٰرَكَ الَّذِيْٓ
اِنْ شَآءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّنْ ذٰلِكَ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ وَيَجْعَلْ لَّكَ
قُصُوْرًا ۝١٠ بَلْ كَذَّبُوْا بِالسَّاعَةِ وَاَعْتَدْنَا
لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيْرًا ۝١١ اِذَا رَاَتْهُمْ
مِّنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ سَمِعُوْا لَهَا تَغَيُّظًا وَّ
زَفِيْرًا ۝١٢ وَاِذَآ اُلْقُوْا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِيْنَ
دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُوْرًا ۝١٣ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوْرًا
وَّاحِدًا وَّادْعُوْا ثُبُوْرًا كَثِيْرًا ۝١٤ قُلْ اَذٰلِكَ خَيْرٌ
اَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ۭ كَانَتْ
لَهُمْ جَزَآءً وَّمَصِيْرًا ۝١٥ لَهُمْ فِيْهَا مَا يَشَآءُوْنَ

વ ક઼ાલઝ઼્ ઝ઼ાલિમૂના ઈન તત્તબિઊ઼ના
ઔર યે ઝાલિમ લોગ કેહતે હૈ કે ક્યા તુમ એક ઐસે
ઈલ્લા રજુલમ મસ્હૂરા ૦
શખ્સકી પૈરવી કરતે હો જિસકી અકલ મારી ગઈ હૈ ?
ઉન્ઝ઼ુર કયફ઼ ઝ઼-રબૂ લ-કલ અમ્સ઼ાલા
દેખિયે હમ કૈસી મિસાલેં બયાન કરતે હૈ
ફ઼-ઝ઼લ્લૂ ફલા યસ્તતીઊ઼ના સબીલા ૦ ૯
પસ વો તો ગુમરાહ હો ચુકે હૈં, વો અબ સીધા રાસ્તા નહી પા સકતે ૧૬
તબા-રકલ્લઝ઼ી ઈન શાઆ જ-અ-લા
પાક હૈ વો ઝાત જો અગર ચાહે તો આપકો
લકા ખ઼ય-રમ મિન ઝ઼ાલિકા જન્નાતિન
ઈસસે ભી બેહતર ચીઝ અતા કર દે, ઐસે બાગ
તજરી મિન તહ઼્તિહલ અન્હારુ ۙ વ
દે દે જિનકે નીચે નેહરેં બેહતી હોં ઔર મ
યજ-અ઼લ લકા કુસૂરા ૦ બલ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિસ સાઅ઼હ ۙ વ અઅ઼-તદના ૪
આપકો દે દે બળે બળે મહલ દર અસ્લ યે લોગ કયામત કો ઝૂટ સમઝ રહે હૈ, ઔર હમને
લિમન કઝ઼-ઝ઼બા બિસ સા-અ઼તિ સઈ઼રા ૦ ઈઝ઼ા ર-અતહુમ મિમ
ઐસે લોગોંકે લિયે જો કયામતકો ઝુટલાતે હોં જહન્નમ તૈયાર રખી હૈ. જબ વો જહન્નમ ઉસકો
મકાનિમ બઈ઼દિન સમિઊ઼ લહા તગ઼ય્યુઝ઼ંવ વ ઝફીરા ૦ વ ઈઝ઼ા
દૂરસે દેખેગી, તો યે લોગ ઉસકા જોશ ઔર ગુસ્સા ખુદ અપને કાનસે સુન લેંગે. ઔર જબ
ઉલ્કૂ મિન્હા મકાનન ઝ઼ય્યિક઼મ મુક઼ર્રનીના દ-અ઼વ હુનાલિકા
વો ઈસ દોઝખ કે કિસી તંગ કોનેમેં ડાલ દિયે જાએંગે હાથ પાઉં બાંધકર ઉસ વક્ત યે લોગ
સુબૂરા ૦ લા તદઉ઼લ યવમા સુબૂરંવ વાહિ઼દંવ વદઊ઼ સુબૂરન
મૌતકો પુકારેંગે. (૧) (ઉનસે કહા જાએગા) કે આજકે દિન એક મૌતકો મત પુકારો, બહુતસી મૌતોંકો
કસ઼ીરા ૦ ક઼ુલ અ-ઝ઼ાલિકા ખ઼યરુન અમ જન્નતુલ ખ઼ુલ્દિલ લતી
પુકારો આપ ઉનસે કહિયે કે ક્યા યે ચીઝ અચ્છી હે યા હમેશા રેહને કે લિયે વો જન્નત અચ્છી હે
વુઈ઼દલ મુત્તકૂન ۭ કાનત લહુમ જઝ઼ાઅંવ વ
જિસકા વા'દા કિયા ગયા હે ડરનેવાલોંસે યે ઉનકે નેક અમલકા બદલા ઔર
મસ઼ીરા ૦ લહુમ ફીહા મા યશાઊના
ઠિકાના હોગા વહાં વો લોગ જો કુછ ચાહેંગે મિલ જાએગા (ઔર)

તફસીર : (૧) મૌત આવે તો છુટી જવાય પણ એક દીવસમાં હઝાર વખત મરવાથી બુરા હાલ થાય છે.

خٰلِدِيْنَ ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُوْلًا ۝ وَ
يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
فَيَقُوْلُ ءَاَنْتُمْ اَضْلَلْتُمْ عِبَادِىْ هٰٓؤُلَآءِ اَمْ
هُمْ ضَلُّوا السَّبِيْلَ ۝ قَالُوْا سُبْحٰنَكَ مَا كَانَ
يَنْۢبَغِىْ لَنَآ اَنْ نَّتَّخِذَ مِنْ دُوْنِكَ مِنْ
اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنْ مَّتَّعْتَهُمْ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا
الذِّكْرَ ۚ وَكَانُوْا قَوْمًۢا بُوْرًا ۝ فَقَدْ كَذَّبُوْكُمْ
بِمَا تَقُوْلُوْنَ ۙ فَمَا تَسْتَطِيْعُوْنَ صَرْفًا وَّلَا نَصْرًا ۚ
وَمَنْ يَّظْلِمْ مِّنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيْرًا ۝
وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّآ
اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَيَمْشُوْنَ فِى
الْاَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۗ
اَتَصْبِرُوْنَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيْرًا ۝

ખ઼ાલિદીન ૃ કાના અ઼લા રબ્બિકા
ઉસમેં વો હમેશા રહેંગે વો ખુદાકે ઝિમ્મે એક વા'દા હે,
વઅ઼્-દમ મસ્ઊલા ૦ વ યવમા યહ઼શુરુહુમ
જિસકી દરખાસ્તકી ગઈ થી. ઔર જિસ દિન ખુદા જમા કરેગા ઈન
વમા યઅ઼્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ
કાફિરોંકો ઔર ઉનકો જો ઈબાદત કરતે થે ખુદાકે સિવા દૂસરે કી
ફ-યકૂલુ અ-અન્તુમ અદ઼-લલ્તુમ
ફિર કહેગા ઉનસે (ઝૂટે માબૂદોંસે) કે ક્યા તુમને ગુમરાહ કિયા થા
ઇ઼બાદી હા-ઉલાઇ અમ હુમ દ઼લ્લુસ
મેરે ઈન બંદોંકો ? યા યહી લોગ ખુદ હી ગુમરાહ
સબીલ ૃ કા઼લૂ સુબ્હ઼ા-નકા મા
હો ગએ થે ? વો કહેંગે અય ખુદા પાક હૈ ઝાત તેરી
કાના યમ્બગ઼ી લના અન નત્તખ઼િઝ઼ા
હમારી ક્યા મજાલ થી જો હમ તેરે સિવા
મ મિન દૂનિકા મિન અવલિયાઆ વ લાકિમ મત્તઅ઼્-તહુમ વ
૪ કિસીકો અપના કારસાઝ બનાતે ! લેકિન આપને ઈનકો ઔર ઈનકે .બાપ દાદાઓં કો ખુશહાલી દી
આબા-અહુમ હ઼ત્તા નસુઝ઼ ઝ઼િક-ર ૯ વ કાનૂ કવ઼-મમ બૂરા ૦ ફ-કદ઼
યહાં તકકે વો આપ કી યાદ ભૂલ ગએ. યહાંતક કે ખુદહી બરબાદ હો ગએ. પસ
કઝ઼-ઝ઼બૂકુમ બિમા તકૂલૂના ૪ ફમા તસ્તતી઼ઊ઼ના સ઼રફંવ
તુમ્હારે સબ માબૂદોંને ઉન બાતોંમે ખુદ તુમ્હેં ઝુટલાયા જો તુમ કેહતે થે પસ તુમ ન તો ઈસે ટાલ સકતે હો
વલા નસ઼્રા ૯ વ મંય યઝ઼્લિમ મિન્કુમ નુઝ઼િક઼હુ અ઼ઝ઼ાબન
ઔર ન તુમ્હારી મદદકી જા સકતી હૈ. (૧) ઔર તુમમેં જો ઝયાદા ઝાલિમ હોગા વો સખ્ત અઝાબકા
કબીરા ૦ વમા અર-સલ્ના ક઼બ્લકા મિનલ મુર-સલીના ઈલ્લા
મઝા ચખ્ખેગા ઔર હમને આપસે પેહલે જિતને પયગંબર ભેજે થે
ઇન્નહુમ લ-યઅ્-કુલૂનત઼ ત઼આ઼મા વ યમશૂના ફિલ
સબકે સબ ખાના ભી ખાતે થે ઔર બાઝારોં મેં ભી ચલતે
અસ્વાક઼ ૃ વ જ-અ઼લ્ના બઅ઼્-દ઼કુમ લિ-બઅ઼્-દ઼િન ફિત્નહ ૃ
ફિરતે થે. ઔર હમને એક કો દૂસરે કે લિયે આઝમાઈશ બનાયા હૈ
૯ અ-તસ઼્બિરૂન ૯ વ કાના રબ્બુકા બસ઼ીરા ૦
૧૭ ક્યા તુમ સબ્ર કરોગે ? ઔર તુમ્હારા રબ યે સબ કુછ દેખ રહા હૈ. (૨)

તફસીર઼ : (૧) એટલે હવે તમે અઝાબ ને ટાળી શકતા નથી તેમ વાતને બદલી શકતા નથી. (૨) એટલે પયગંબરો કાફિરોના ઈમાનની કસોટી માટે અને કાફિરો નબીઓના સબરની પરિક્ષા માટે છે.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا
الْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا ۗ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ
وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَٰٓئِكَةَ لَا بُشْرَىٰ
يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾ وَقَدِمْنَا
إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾ وَيَوْمَ
تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلَٰٓئِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾
الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ ۚ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾ وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ
يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾ يَا وَيْلَتَىٰ
لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ
الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ
خَذُولًا ﴿٢٩﴾ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا

વ ક઼ાલલ લઝ઼ીના લા યરજૂના લિક઼ા-અના
ઔર કેહતે હૈં જો હમારે સામને આનેસે
લવ-લૉ ઉન્ઝિલા અ઼-લયનલ મલૉઇ-કતુ
હિચકિચાતે હૈં કે હમારે પાસ (વહી લેકર) ફરિશ્તે કયું
અવ નરા રબ્બના ♭ લ-ક઼દિસ્તક-બરૂ
નહીઆતે! યા હમ અપને રબકો દેખેં! દર અસ્લ યે લોગ
ફી અન્ફુસિહિમ વ અ઼-તવ ઉ઼તુવ્વન
અપને દિલોંમેં ખુદકો બહુત બળા સમઝ રહે હૈં ઔર હદસે બહુત
કબીરા ○ યવમા યરવ-નલ મલૉઇ-કતા
દૂર નિકલ ગએ હૈં જિસ દિન યે લોગ ફરિશ્તોંકો દેખેંગે ઉસ દિન
લા બુશ્રા યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુજરિમીના
ખુશખબરીકી કોઈ બાત ન હોગી ગુનાહગારોં કે લિયે
વ યકૂલૂના હિ઼જ-રમ મહ઼જૂરા ○
ઔર (ફરિશ્તે ઉસ વકત) કહેંગે ભલાઈ તુમસે રોકદી ગંઈ હૈ.
વ ક઼દિમનૉ ઇલા મા અ઼મિલૂ મિન અ઼-મલિન ફ-જ-અ઼લ્નાહુ હ-બૉઅમ મ
ઔર હમ ઉનકે ઉન કામોંકી તરફ તવજ્જહ દેંગે જો વો કર ચુકે હૈં ઉનકો હમ ઐસા બનાદેંગે જૈસા ૪
મન્સૂરા ○ અસ્હ઼ાબુલ જન્નતિ યવ-મઇઝ઼િન ખ઼યરુમ મુસ્તક઼ર-રંવ વ
ગુબાર ઉળતા હુવા. એહલે જન્નત. ઉસ દિન નિહાયત અચ્છે જગહ ઔર.
અહ઼-સનુ મક઼ીલા ○ વ યવમા તશક઼-ક઼કુસ સમૉઉ બિલ ગ઼મામિ વ
ઉમદહ આરામ ગાહમેં હોંગે, ઔર જિસદિન આસમાન ફટ જાએગા એક બાદલ સે ઔર
નુઝ઼-ઝિલલ મલૉઇ-કતુ તન્ઝીલા ○ અલ મુલ્કુ યવ-મઇઝ઼િનિલ હ઼ક઼્ક઼ુ
બહુતસે ફરિશ્તે ઉતારે જાએંગે ઉસ દિન સચ્ચી હુકુમત તો ખુદાહીકી
લિર રહ઼માન ♭ વ કાના યવ-મન અ઼લલ કાફિરીના અ઼સીરા ○ વ યવમા યઅ઼દ઼-દુઝ઼
હોગી. ઔર હોગા વો દિન કાફિરોં પર નિહાયત સખ્ત ઔર જિસ દિન
ઝ઼ાલિમુ અ઼લા ય-દયહિ યકૂલુ યા લય-તનિત ત-ખ઼ઝ઼તુ મઅ઼ર રસૂલિ
ઝ઼ાલિમ કાટ કાટ લેગા અપને હાથોંકો (ઔર) કહેગા કાશ મેં રસૂલે ખુદાકે સાથ રેહકર રાહ પર લગ જાતા
સબીલા ○ યા વય-લતા લય-તની લમ અત્તખ઼િઝ઼ ફુલાનન ખ઼લીલા ○ લ-ક઼દ
અફસોસ હૈ મુઝપર કાશ મૈં (દુન્યામેં) ફલાં શખ્સકો દોસ્ત ન બનાતા અલબત્તા
અ-દ઼લ્લની અ઼નિઝ઼ ઝ઼િકરિ બઅ઼-દા ઇઝ઼ જૉ-અની ♭ વ કાનશ શયતા઼નુ લિલ
ઉસને મુઝકો ગુમરાહ કિયા હાલાંકે મુઝ પર નસીહત આચુકી થી ઔર બેશક શૈતાન તો ઈન્સાનકી
ઇન્સાનિ ખ઼ઝ઼ૂલા ○ વ ક઼ાલર રસૂલુ યા રબ્બિ ઇન્ના ક઼વમિત ત-ખ઼ઝ઼ૂ
ઐન વક્ત પર મદદ કરતાહી નહી. ઔર રસૂલ કહેંગે કે અય ખુદા બેશક મેરી કૌમને

هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُوْرًا ﴿٣٠﴾ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ
عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِيْنَ ۗ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَّ نَصِيْرًا ﴿٣١﴾
وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً
وَّاحِدَةً ۛ كَذٰلِكَ ۛ لِنُثَبِّتَ بِهٖ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنٰهُ
تَرْتِيْلًا ﴿٣٢﴾ وَلَا يَاْتُوْنَكَ بِمَثَلٍ اِلَّا جِئْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاَحْسَنَ
تَفْسِيْرًا ﴿٣٣﴾ اَلَّذِيْنَ يُحْشَرُوْنَ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ اِلٰى
جَهَنَّمَ ۙ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ
اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَجَعَلْنَا مَعَهٗٓ اَخَاهُ هٰرُوْنَ
وَزِيْرًا ﴿٣٥﴾ فَقُلْنَا اذْهَبَآ اِلَى الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِاٰيٰتِنَا ۗ فَدَمَّرْنٰهُمْ تَدْمِيْرًا ﴿٣٦﴾ وَقَوْمَ نُوْحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا
الرُّسُلَ اَغْرَقْنٰهُمْ وَجَعَلْنٰهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ۗ وَاَعْتَدْنَا
لِلظّٰلِمِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿٣٧﴾ وَّعَادًا وَّثَمُوْدَا۠ وَاَصْحٰبَ
الرَّسِّ وَقُرُوْنًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيْرًا ﴿٣٨﴾ وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ

હાઝ઼લ ક઼ુરઆના મહજૂરા ૦ વ કઝ઼ાલિકા
ઈસ કુરઆનકો બિલકુલ છોળ દિયા થા. ઔર ઈસી તરહ
જ-અ઼લ્ના લિ-ક઼ુલ્લિ નબિય્યિન અ઼દુવ્વમ
હમ હર નબી કે લિયે દુશમન બનાતે રહે
મિનલ મુજરિમીન ઼ વ કફ઼ા બિ-રબ્બિકા
ગુનેહગારોં મેંસે ઔર કાફ઼ી હૈ આપકા રબ
હાદિયંવ વ નસ઼ીરા ૦ વ ક઼ાલલ લઝ઼ીના
હિદાયત કરનેવાલા ઔર મદદ કરનેવાલા (૧) ઔર જિન લોગોંને
ક-ફ઼રૂ લવ-લા નુઝ્ઝિલા અ઼-લયહિલ
નાફ઼રમાની કી હૈ વો કેહતે હૈં, કે ઈસ (રસૂલ) પર એકહી વક્તમેં
ક઼ુરઆનુ જુમ-લતંવ વાહિ઼દહ ઼ કઝ઼ાલિક ઼
યે કુરઆન ક્યોં નાઝિલ નહી હો ગયા ? ઈસલીયે
લિ-નુસ઼બ્બિતા બિહી ફ઼ુઆ-દકા વ રત્તલ્નાહુ
ઈસકે ઝરીએ મઝબૂત રખ્ખેં તુમ્હારે દિલકો ઔર હમને ઈસે
તરતીલા ૦ વલા યઅ્-તૂ-નકા બિ-મ-સ઼લિન ઈલ્લા જિઅ્-નાકા બિલ હ઼ક઼્ક઼િ
આહિસ્તા આહિસ્તા ઉતારા હૈ (૨) ઔર યે લોગ ઈસ કિસ્મકી કૈસીહી બાત લેકર તુમ્હારે પાસ ક્યોં ન
વ અહ઼્-સના તફ઼સીરા ઼ અલ્લઝ઼ીના યુહ઼્-શરૂના અ઼લા વુજૂહિહિમ ઈલા
આએ ! હમ આપકો નિહાયત ઠીક જવાબ અતા કરેંગે, જિનસે ઉનકે મુંહ બંધ હો જાય યે વો
લોગ હૈં જો (કયામત કે દિન) મુંહકે બલ જહન્નમમેં લેજાએ
મ ૪ ૬ ૧ જહન્નમા ઼ ઉલાઈકા શર્રુમ મકાનંવ વ અ-દ઼લ્લુ સબીલા ઼ વ લ-ક઼દ આ-તયના
જાએંગે ઉનકે રેહનેકી જગહભી નિહાયત ખરાબ હૈ ઔર ઉનકા રાસ્તાભી ગુમરાહકુન હૈં ઔર તહકીક
મૂસલ કિતાબા વ જ-અ઼લ્ના મ-અ઼હૂ અખ઼ાહુ હારૂના વઝીરા ઼
હમને મૂસાકો દી કિતાબ ઔર હમને ઉસકે સાથ ઉસકે ભાઈ હારૂનકો વઝીર બના દિયા
ફ઼-કુલનઝ઼-હબા ઈ-લલ ક઼વમિલ લઝ઼ીના કઝ઼્-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના ઼
ફીર હમને દોનોંકો કહા કે તુમ દોનોં ઉસ કૌમકી તરફ જાઓ જિસને હમારી આયતોંકો ઝુટલાયા હૈ
ફ઼-દમ્મરનાહુમ તદમીરા ઼ વ ક઼વમા નૂહ઼િલ લમ્મા કઝ઼્-ઝ઼બુર રુસુલા
ફીર હમને ઉસ (ઝુટલાનેવાલોં) કો બિલકુલ ગારત કર દિયા. ઔર નૂહકી કૌમને પયગમ્બરોંકો ઝુટલાયા, તો
અગ઼્-રક઼્નાહુમ વ જ-અ઼લ્નાહુમ લિન્નાસિ આયહ ઼ વ અઅ્-તદના લિઝ઼્
હમને ઉનકો ગર્ક કર દિયા, ઔર હમને ઈસકો લોગોંકે લિયે દલીલ બનાયા. ઔર હમને ઝાલિમોં કે
ઝ઼ાલિમીના અ઼ઝ઼ાબન અલીમા ઼ વ આ઼દંવ વ સ઼મૂદા વ અસ્-હ઼ાબર રસ્સિ
લિએ દર્દનાક અઝાબ તૈયાર કર રખા હૈ ઔર કૌમે આદ ઔર કૌમે સમૂદ ઔર કુંવે વાલોંકો,
વ ક઼ુરૂનમ બયના ઝ઼ાલિકા કસ઼ીરા ૦ વ કુલ્લન દ઼્-રબ્ના લહુલ
ઔર દરમિયાનમેં ઔરભી કઈ એક કૌમોંકો ઈસ તરહ હલાક કર દિયા હૈ. (૩) ઔર હમને હર એકકે લિયે

મ-અ-૭ ઈન્દલ મુ-તકદ્દિમીન

તફસીર : (૧) મતલબ કે ભલેને કાફિરો લોકોને બેહકાવતા રહે પણ ખુદાપાક જેને ચાહશે તેને સીધા માર્ગે લઈજ આવશે. (૨) કુરઆન મજીદ થોડા થોડા ઉતરવા પર કાફિરોની ટીકા હતી તેનો જવાબ છે કે દરેક વાતના મોકાસર જવાબ આવતો રહેવાથી નબીનું તેમજ મુસલમાનોનું દિલ મજબુત રહ્યું. (૩) એક ઉમ્મતે પોતાના નબીને કુવામાં બંધ કર્યા હતા. ફરી તે કૌમના ઉપર અઝાબ આવ્યો ત્યાર પછી તે નબી કુવામાંથી છુટા થયા. આ કુવામાં કેદ કરવાના કારણે તે લોકોને કુવાવાળા કહે છે.

الْاَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيْرًا ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ اَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ
الَّتِيْٓ اُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ۭ اَفَلَمْ يَكُوْنُوْا يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ
كَانُوْا لَا يَرْجُوْنَ نُشُوْرًا ﴿٤٠﴾ وَاِذَا رَاَوْكَ اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ
اِلَّا هُزُوًا ۭ اَھٰذَا الَّذِيْ بَعَثَ اللّٰهُ رَسُوْلًا ﴿٤١﴾ اِنْ كَادَ
لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَآ اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۭ وَسَوْفَ
يَعْلَمُوْنَ حِيْنَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾
اَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰـهَهٗ هَوٰىهُ ۭ اَفَاَنْتَ تَكُوْنُ عَلَيْهِ
وَكِيْلًا ﴿٤٣﴾ اَمْ تَحْسَبُ اَنَّ اَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُوْنَ اَوْ يَعْقِلُوْنَ ۭ
اِنْ هُمْ اِلَّا كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٤٤﴾ اَلَمْ تَرَ
اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ۚ وَلَوْ شَاۗءَ لَجَعَلَهٗ سَاكِنًا ۚ
ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيْلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنٰهُ اِلَيْنَا
قَبْضًا يَّسِيْرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا
وَّالنَّوْمَ سُبَاتًا وَّجَعَلَ النَّهَارَ نُشُوْرًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِيْٓ

અમ્સાલા ز વ કુલ્લન તબ્બરના તત્બીરા ०
જુદા જુદા મિસાલેં બયાન કીં. ઔર હમને (ઈનમેંસે) હરએકકો
વ લ-કૃદ અ-તવ અ્-લલ ક્રર-યતિલ લતી
બિલકુલ બરબાદ કર દિયા ઔર જબ યે લોગ બસ્તી પરસે ગુઝરે
ઉમતિ્રત મ-ત્-રસ સૌઅ ط અ-ફ-લમ યકૂનૂ
જિસ પર પત્થરોંકી બારિશ કી ગઈ થી, તો ક્યા યે લોગ ઈસે
ય-રવ-નહા ج બલ કાનૂ લા યરજૂના નુશૂરા ०
દેખતે નહી થે ! (ઝુરૂર દેખતે થે) મગર યે લોગ મર કર દુબારા
ઝિન્દા હોને પર યકીન નહીં રખતે થે.
વ ઈઝ્રા ર-અવકા ઈય યત્તખિ્ઝૂ-નકા ઈલ્લા
ઔર જબ યે આપકો દેખતે હૈં તો બસ આંપકા મઝાક ઉળાતે
હુઝુવા ط અ-હાઝ્રલ લઝ્રી બ-અ્-સુલ્લાહુ
હૈં (વો લોગ કેહતે હૈં) ક્યા યેહી હૈ વો જિસે ખુદાને પયગંબર
રસૂલા ० ઈન કાદા લ-યુદિ્લ્લુના અ્ન
બના કર ભેજા હૈ ! દરઅસ્લ ઈસ (રસૂલ) ને તો હમેં હમારે મ
આલિ-હતિના લવ-લૉ અન સ્-બરના અ્-લયહા ط વ સવફા યઅ્-લમૂના ૪
ખુદાઓંસે બેહકાહી દિયા થા, અંગર હમ ખુદ ઉસ (રાસ્તે) પર કાઈમ ન રેહતે ઔર અલબત્તા ઈન (કાફિરોં) કો
હ્રીના ય-રવ-નલ અઝ્રાબા મન અ-દ્લ્લુ સબીલા ० અ-ર-અયતા મનિત
જલ્દી મા'લૂમ હો જાએગા જબકે વો અઝાબકો દેખેંગે. કે ગુમરાહ કોન થા ! ક્યા આપને દેખા ઉસ શખ્સકો
ત-ખ્રઝ્રા ઈલા-હહૂ હવાહ ط અ-ફ-અન્તા તકૂનુ અ્-લયહિ વકીલા ۚ અમ
જિસને અપની ખાહિશકો ખુદા બનાયા થા. તો ક્યા આપ ઉસકી દેખભાલ કર સકેંગે ? ક્યા આપકા
તહ્-સબુ અન્ના અક-સ્-રહુમ યસ્મઊના અવ યઅ્-કિ્લૂન ط ઈન હુમ ઈલ્લા
યે ખયાલ હૈ કે ઈનમેંસે અક્સર લોગ આપકી બાત સુનતે હૈં. યા સમઝતે હૈં ? યે લોગ તો
કલ અન્આ્મિ બલ હુમ અ-દ્લ્લુ સબીલા ۚ અ-લમ તરા ઈલા રબ્બિકા ૬
જાનવરોં જૈસે હૈં. બલ્કે ઉનસે ભી ઝયાદા ગુમરાહ હૈ ક્યા તુને અપને ખુદાકી તરફ દેખા ! ૨
કયફા મદ-દઝ્ઝ્રિલ્લા ج વ લવ શાઆ લ-જ-અ્-લહૂ સાકિના ج સુમ્મા
કે ઉસને સાયેકો કિસ તરફ ફૈલાયા થા ! ઔર અગર વો ચાહતા તો ઉસે એક જગાહ ઠેહરા દેતા. ફિર હમને
જ-અ્લ્નશ શમ્સા અ્-લયહિ દલીલા ۚ સુમ્મા કૃ-બદ્નાહુ ઈ-લયના
સુરજ ઉસપર દલીલ બનાયા. જિસકી ગરદિશકે સાથ સાયા ઘટતા બઢતા રેહતા હૈ. ફિર હમને ઉસકો અપની
કૃબ્દંય યસીરા ० વ હુવલ્લઝ્રી જ-અ્લા લકુમુલ લયલા લિબાસંવ
તરફ આહિસ્તા આહિસ્તા ખેંચ લિયા (૧) ઔર (વો (ખુદા) વોહી હૈ જિસને રાતકો તુમ્હારે લિયે પર્દા બનાયા)
વન નવમા સુબાતંવ વ જ-અ્લન નહારા નુશૂરા ० વ હુવલ્લઝ્રી
ઔર નીંદ કો આરામકી ચીઝ બનાયા ઔર દિનકો ઝિન્દા હોનેકા વકત બનાયા ઔર (ખુદા તો)

તફસીર : (૧) પ્રથમ દરેક વસ્તુનો છાયો લાંબો પડે છે ફરી જેમ જેમ સુર્ય ઉચો ચઢતો જાય છે તેમ તેમ પડછાયો ઘટતો જાય છે એટલા સુધી કે મુળમાં આવી લાગે છે અને પોતાની તરફ ખેંચી લેવાની મતલબ એ છે કે પોતાની અસલને જઈ મળે છે અને સૌની અસલ અલ્લાહ પાક છે.

اَرْسَلَ الرِّيٰحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ۚ وَاَنْزَلْنَا مِنَ
السَّمَآءِ مَآءً طَهُوْرًا ۝٤٨ لِّنُحْيِۦَ بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا وَّنُسْقِيَهٗ
مِمَّا خَلَقْنَآ اَنْعَامًا وَّاَنَاسِيَّ كَثِيْرًا ۝٤٩ وَلَقَدْ صَرَّفْنٰهُ
بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوْا ۖ فَاَبٰىٓ اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ۝٥٠ وَلَوْ
شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِيْ كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيْرًا ۝٥١ فَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ
وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبِيْرًا ۝٥٢ وَهُوَ الَّذِيْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ
هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَّهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۚ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا
بَرْزَخًا وَّحِجْرًا مَّحْجُوْرًا ۝٥٣ وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ
بَشَرًا فَجَعَلَهٗ نَسَبًا وَّصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيْرًا ۝٥٤ وَ
يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ
الْكَافِرُ عَلٰى رَبِّهٖ ظَهِيْرًا ۝٥٥ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّ
نَذِيْرًا ۝٥٦ قُلْ مَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَآءَ
اَنْ يَّتَّخِذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا ۝٥٧ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِيْ

અર-સલર રિયાહ઼ા બુશ-રમ બયના ય-દય
વોહી હૈ જિસને હવાઓંકો ભેજા બારિશસે પેહલે ખુશખબરી
રહ઼-મતિહ ૮ વ અન્ઝલ્ના મિનસ સમાઈ
કે તૌર પર ઔર હમને આસમાન સે પાકો સાફ
માઅન તહ઼ૂરા ૪૮ લિ-નુહ઼યિયા બિહી
પાની બરસાયા. તાકે ઉસકે ઝરીએ ઝિન્દા કર દે મુર્દા (ખુશ્ક)
બલ્દતમ મયતંવ વ નુસકિ઼-યહૂ મિમ્મા ખ઼-લક઼્ના
બસ્તીયોંકો ઔર (વો પાની) અપની પૈદા કી હુઈ મખલુકાતમેં
અન્આ઼મંવ વ અનાસિય્યા કસ઼ીરા ૦ વ લક઼દ
સે જાનવરોં ઔર ઈન્સાનોંકો પિલા કર સૈયરાબ કર દેં ઔર
સ઼ર્રફ઼નાહુ બય-નહુમ લિ-યઝ઼-ઝ઼ક-કરૂ
અલબત્તા હમને બાંટ દિયા યે પાની ઈન લોગોંમેં તાકે વો સોચે
ફ-અબા અક-સ઼રુન નાસિ ઈલ્લા કુફૂરા ૦ વ લવ
પર અકસર લોગોંને નાશુકરી કરતે હુવે ઈન્કાર કિયા ઔર અગર
મ શિઅ્-ના લ-બ-અ઼સ઼્ના ફી કુલ્લિ ક઼ર-યતિન નઝ઼ીરા ૫૧ ફલા તુતિ઼ઈલ કાફિરીના
૪ હમ ચાહતે તો હર બસ્તીમેં એક ડરાનેવાલા (પયગંબર) ભેજ દેતે પસ આપ કાફિરોંકો ખુશ કરનેકા
વ જાહિદહુમ બિહી જિહાદન કબીરા ૦ વ હુવલ્લઝ઼ી મ-ર-જલ બહ઼-રયનિ
કામ ન કીજિએ. ઔર ઈનકા ઝબરદસ્ત મુકાબલા કિજિએ (૧) ઔર વો (ખુદા) વોહી હે જિસને દરિયાઓંકો
હાઝ઼ા અ઼ઝ઼બુન ફુરાતુંવ વ હાઝ઼ા મિલ્હુન ઉજાજ ૮ વ જ-અ઼-લા બય-નહુમા
આપસમેં મિલા દિયા જિસમેંસે એક મીઠા ખુશગવાર હૈ ઔર એક ખારા ઔર એક કળવા (હૈ) ઔર ઈન દોનોંકે
બર-ઝખ઼ંવ વ હિ઼જ-રમ મહ઼જૂરા ૦ વ હુવલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼ મિનલ માઈ
દરમિયાન એક પર્દા (અંતરાય) ઔર અલગ કરનેવાલા મકામ રખ દિયા ઔર વો (ખુદા) વોહી હૈ જિસને પાનીસે ઈન્સાનકો
બ-શ-રનં ફ-જ-અ઼-લહૂ ન-સબંવ વ સિ઼હરા ૮ વ કાના રબ્બુકા ક઼દીરા ૦
પૈદા કિયા ઔર ફિર ઉસે ખાનદાનવાલા ઔર સુસરાલવાલા બનાયા ઔર તેરા પરવરદિગાર બળી કુદરતવાલા હૈ. (૨)
વ યઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ મા લા યન્ફ઼ઉ઼હુમ વલા યદુર્રુહુમ ૮ વ કાનલ
ઔર યે લોગ અલ્લાહકો છોળકર ઉન ચીઝોંકી ઈબાદત કરતે હૈં જો ઉન્હે ફાયદા નહી પહુંચા સકતી ઔર ન નુકસાન
કાફિરુ અ઼લા રબબિહી ઝ઼હીરા ૦ વમા અર-સલ્નાકા ઈલ્લા મુબશ્શિરંવ વ
પહુંચા સકતી હૈ ઔર કાફિરતો અપને રબકા મુખાલિફહી હૈ ઔર હમને આપકો સિર્ફ ખુશખબરી સુનાનેવાલા ઔર
નઝ઼ીરા ૦ કુલ મા અસ્અલુકુમ અ઼-લયહિ મિન અજરિન ઈલ્લા મન શાઆ
ડરાનેવાલા બનાકર ભેજા હૈ આપ ઉનસે કેહ દીજિએ કે મૈં તુમસે કોઈ મુઆવિઝા નહી માંગતા, મગર સિર્ફ યે કે
અંય યત્તખિ઼ઝ઼ા ઈલા રબબિહી સબીલા ૦ વ તવક-કલ અ઼-લલ હ઼યયિલ લઝ઼ી
જિસકા દિલ ચાહે અપને પરવરદિગારકા રાસ્તા પકળ લે. ઔર ભરોસા કીજિએ ઉસ ઝાત પર

તફસીર : (૧) એટલે નબીનું આવવું કાંઈ આશ્ચર્યની વાત નથી જો ખુદાપાક ચાહતા તો નબીઓ નો વધારો કરી દે અને દરેક વસ્તીમાં જુદા જુદા નબી મોકલી આપત તે આપનો સવાબ વધારવા અને જગતની દરેક કૌમના રસૂલ બનાવ્યા છે માટે આપ કાફિરોના ઈન્કારથી તેમ મેણાથી ગભરાયા વિના તેમનો મુકાબલો કરતા રહો અલ્લાહ તઆલા આપની મદદ કરી સફળતા આપશે. (૨) પોતાની ઔલાદનો અસલ દાદા છે અને જ્યાં માણસની શાદી થાય તે સુસરાલ છે અને ખુદાપાક બધુ કરી શકે છે. એટલે મારે અને ફરી સજીવન કરે.

لَا يَمُوْتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهٖ ؕ وَكَفٰى بِهٖ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًا ۚ
الَّذِىْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِىْ سِتَّةِ
اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚ اَلرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ بِهٖ
خَبِيْرًا ۞ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اسْجُدُوْا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوْا وَمَا
الرَّحْمٰنُ ۗ اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُوْرًا ۩ تَبٰرَكَ
الَّذِىْ جَعَلَ فِى السَّمَآءِ بُرُوْجًا وَّجَعَلَ فِيْهَا سِرٰجًا وَّ
قَمَرًا مُّنِيْرًا ۞ وَهُوَ الَّذِىْ جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً
لِّمَنْ اَرَادَ اَنْ يَّذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُوْرًا ۞ وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ
الَّذِيْنَ يَمْشُوْنَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا وَّاِذَا خَاطَبَهُمُ
الْجٰهِلُوْنَ قَالُوْا سَلٰمًا ۞ وَالَّذِيْنَ يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ
سُجَّدًا وَّقِيَامًا ۞ وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا
عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖ اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۞ اِنَّهَا سَآءَتْ
مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ۞ وَالَّذِيْنَ اِذَآ اَنْفَقُوْا لَمْ يُسْرِفُوْا

લા યમૂતુ વ સબ્બિહ્ બિ-હમ્દિહ ; વ કફા
જો ઝિન્દા હૈ મરનેવાલા હરગિઝ નહી હૈ ઔર ઉસીકી તા'રીફ
પાકી કે સાથ બયાન કિજિયે ઔર ખુદા
બિહી બિ-ઝુનૂબિ ઈબાદિહી ખ઼બીરા
અપને બંદોં કે ગુનાહોં સે કાફી ખબરદાર હૈ,
અલ્લઝી ખ-લ-કસ સમાવાતિ વલ અરદ઼
વો (ખુદા) જિસને પૈદા કિયા આસ્માનોં ઔર ઝમીન કો.
વમા બય-નહુમા ફી સિત્તતિ અય્યામિન
ઔર જો કુછ ઈનકે દરમિયાન હૈ (૬) દિનમેં
સુમ્મસ્તવા અ-લલ અ઼ર્શ ઃ અર્રહ્માનુ
ફિર અર્શ પર ફૈલ ગયા, બેશક વો બળા રહમવાલા
ફસ્અલ બિહી ખ઼બીરા ૦ વ ઈઝા ક઼ીલા મ
હૈ ઉસકા હાલ તો કિસી જાનનેવાલેસે પૂછો ઔર જબ ઉન ૪
લહુમુસ્જુદૂ લિર્રહ્માનિ કાલૂ વ મર-
(કાફિરોં) સે કહા જાતા હૈ રહમાન (ખુદા)કો સજદા કરો,
રહ્માન ઉ અ-નસ્જુદુ લિમા તઅ્-મુરુના વ ઝા-દહુમ નુફૂરા સજદહ **તબા-રકલ્લઝી** ૬
કેહતે હૈં ? કયા હમ ઉસકો સજદહ કરેં જો તુમ કેહતે હો ? ઔર (ઈસતરહ) ઉનમેં નફરત બળ્હતી હૈ. પાક હૈ ૩ સજદહ
જ-અ઼લા ફિસ સમાઈ બુરૂજંવ વ જ-અ઼લા ફીહા સિરાજંવ વ ક઼-મ-રમ
વો ઝાત જિસને આસ્માન કે બુર્જ (ગ્રહ) બનાએ. ઔર ઉનમેં ચિરાગ (સુરજ) ઔર ચમકતા હુવા ચાંદ
મુનીરા ૦ વ હુવલ્લઝી જ-અ઼-લલ લયલા વન નહારા ખિલ્ફતલ લિ-મન
પૈદા કિયા. (૧) ઔર વો ખુદા વોહી હૈ જિસને રાત ઔર દિન પૈદા કિયે કે બાદ દીગર તાકે જો શખ્સ
અરાદા અંય યઝ઼-ઝક-કરા અવ અરાદા શુકૂરા ૦ વ ઈબાદુર રહ્માનિલ લઝીના
ઈસસે નસીહત હાસિલ કરના ચાહે વો કર સકે યા જો ચાહે શુક્ર ગુઝાર બને. (૨) ઔર ખુદાકે બંદે તો વો હૈં જો
યમશૂના અ઼-લલ અરદિ હવ-નંવ વ ઈઝા ખા-ત઼-બહુમુલ જાહિલૂના ક઼ાલૂ
ચલતે હૈં ઝમીનપર આહિસ્તગીસે ઔર જબ ઉનસે કોઈ જાહિલ બેઅદબી કરતા હૈ તો ઉસકો સલામ કરકે
સલામા ૦ વલ્લઝીના યબીતૂના લિ-રબ્બિહિમ સુજ્જદંવ વ ક઼િયામા ૦
અલગ હો જાતે હૈં. (૩) ઔર વો અપને પરવરદિગારકે સામને રાતભર સજદહ ઔર (ઈબાદત) કરતે હૈં. (૪)
વલ્લઝીના યકૂલૂના રબ્બનસ્રિફ અ઼ન્ના અ઼ઝ઼ાબા જ-હન્નમ
ઔર વો કેહતે હૈં અય રબ હમસે દૂર હી રખ જહન્નમ કે અઝાબ કો
ઈન્ના અ઼ઝ઼ા-બહા કાના ગ઼રામા ઃ ઈન્નહા સાઅત મુસ્તક઼ર-રંવ
બેશક ઉસ (જહન્નમ)કા અઝાબ બળા સખત હૈ બેશક વો બહુત બુરા ઠિકાના
વ મુક઼ામા ૦ વલ્લઝીના ઈઝા અન્ફકૂ લમ યુસરિફૂ
ઔર બુરી જગહ હૈ ઔર વો લોગ કે જબ ખર્ચ કરતે હૈં તો ફુઝૂલ ખર્ચ નહી કરતે

તફસીર : (૧) આકાશના બાર બુરજો છે. મોટા મોટા તારા જેવા આકાશમાં કિલ્લા બનાવ્યાં જેમાં ફરિશતા પહેરા ભરે છે ચંદ્ર સુર્યનો ફેરફાર, રાત દીવસની અદલા બદલી એટલા માટે જ છે કે લોકો વિચાર કરી ખુદાપાકની હસ્તીને ઓળખે. (૨) રાત દીવસની વધઘટ અથવા વારાફરતી આવવા જવાને બદલવુ ફરમાવ્યું અથવા એક બીજાનો બદલો બતાવ્યો કે દીવસનો કામ રહી ગયું હોય તો રાત્રે પુરૂ કરી લે રાતનો રહી ગયો હોય તો દીવસે. (૩) સાહેબ સલામત કહે છે એટલે જાહિલો (અજ્ઞાનો) જોડે લડાઈ ઝગડો કરતા નથી તેમની જોડે ભળતા નથી. (૪) રાત્રે આ ખાસ બંદાઓ ખુદાપાકની આગળ નમાઝ (તહજ્જુદ)માં ઉભા રહી અને સિજદહમાં પડી બંદગી કરે છે. કયામ અને સિજદહની વચ્ચે રુકૂઅ આવી જાય છે તેથી અથવા રુકૂઅમાં વધારે વખત નહિં લાગવાથી તેજ જુદુ નામ ન લીધું.

وَلَمْ يَقْتُرُوْا وَكَانَ بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَامًا ۝ وَالَّذِيْنَ لَا
يَدْعُوْنَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُوْنَ النَّفْسَ الَّتِيْ
حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُوْنَ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ
اَثَامًا ۝ يُّضٰعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَيَخْلُدْ
فِيْهٖ مُهَانًا ۝ اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا
فَاُولٰٓئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّاٰتِهِمْ حَسَنٰتٍ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ
غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاِنَّهٗ يَتُوْبُ
اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا ۝ وَالَّذِيْنَ لَا يَشْهَدُوْنَ الزُّوْرَ ۙ وَاِذَا مَرُّوْا
بِاللَّغْوِ مَرُّوْا كِرَامًا ۝ وَالَّذِيْنَ اِذَا ذُكِّرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ
لَمْ يَخِرُّوْا عَلَيْهَا صُمًّا وَّعُمْيَانًا ۝ وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ
رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيّٰتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَّ
اجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِيْنَ اِمَامًا ۝ اُولٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ
بِمَا صَبَرُوْا وَيُلَقَّوْنَ فِيْهَا تَحِيَّةً وَّسَلٰمًا ۝ خٰلِدِيْنَ

વ લમ યકતુરૂ વ કાના બયના ઝાલિકા
ઔર ખર્ચમેં તંગી ભી નહી કરતે, (બલકે) વો ફુઝૂલ ખર્ચી ઔર તંગીકે દરમિયાન એતિદાલ કાયમ

કવામા ૦ વલ્લઝીના લા યદઊના મ-અલ્લાહિ
રખતે હૈં ઔર વો ખુદાકે સાથ કિસી ઔરકો શરીક

ઈલાહન આ-ખરા વલા યકતુલૂનન
નહી કરતે ઔર વો કિસી ઐસી જાનકો કત્લ નહી કરતે.

નફ-સલ્લતી હર્રમલ્લાહુ ઈલ્લા બિલ
જિસકા કત્લ ખુદાને હરામ બતાયા હો, મગર હક

હકકિ વલા યઝનૂન ج વ મંય યફ-અલ ઝાલિકા
પર ઔર વો ઝિના ભી નહી કરતે ઔર જો શખ્સ યે કામ કરેગા

યલ્કા અસામા ૦ યુદાઅફ લહુલ અઝાબુ
વો સઝા પાએગા. (૧) ઉસકા અઝાબ બઢતા

યવ-મલ કિયા-મતિ વ યખ્લુદ ફીહી
જાએગા કયામતકે દિન, ઔર વો ઉસ (અઝાબ)મેં હમેશા

મુહાના ۙ ઈલ્લા મન તાબા વ આ-મના વ અમિલા અ-મ-લન સાલિહન
મુબતિલા રેહકર ઝલીલ હોંગે. (૨) મગર વો શખ્સ જો તૌબા કરલે, ઔર ઈમાન લે આએ ઔર અમલ કરેં નેક,

ફ-ઉલાઈકા યુબદ-દિલુલ્લાહુ સયયિઆતિહિમ હ-સનાત ط વ કાનલ્લાહુ ગફૂરર
પસ ખુદા ઉસકી બુરાઈયોંકો બદલ દેગા નેકીયોંકે સાથ ઔર તહકીક ખુદા તો બળા બખ્શનેવાલા

રહીમા ૦ વ મન તાબા વ અમિલા સાલિહન ફ-ઈન્નહૂ યતૂબુ ઈલલ્લાહિ
મહેરબાન હૈ. (૩) ઔર જિસને તૌબા કરલી, ઔર નેક અમલ કરને લગા પસ વો ગોયા ખુદાહીકી તરફ રુજુઅ

મતાબા ૦ વલ્લઝીના લા યશ-હદૂનઝ ઝૂરા ۙ વ ઈઝા મર્રૂ બિલ લગવિ
હો રહા હૈ. (૪) ઔર (ખુદા કે બંદે) વો હૈં જો ઝૂટી ગવાહી નહી દેતે. ઔર જબ કિસી બેહુદા કામકી તરફસે

મર્રૂ કિરામા ૦ વલ્લઝીના ઈઝા ઝુક-કિરૂ બિ-આયાતિ રબબિહિમ લમ
ગુઝરતે હૈં તો સંજીદગીસે ગુઝર જાતે હૈં. (૫) ઔર જબ ઉનકે સામને ઝિક્ર કિયા જાતા હૈ અલ્લાહકી આયતોંકા

યખિર્રૂ અ-લયહા સુમ્મંવ વ ઉમ્યાના ૦ વલ્લઝીના યકૂલૂના
તો વો ઉસપર ગિર નહીં પળતે બેહરે ઔર અંધે હોકર. (૬) ઔર વો દુઆ કરતે હુંવે કેહતે

રબ્બના હબ લના મિન અઝવાજિના વ ઝુર્રિય્યાતિના કુર્રતા અઅ-યુનિવ
હૈ અય હમારે રબ! હમકો હમારી બીબીયોં ઔર ઔલાદકી તરફસે આંખોંકી ઠંડક અતા કર.

વજ-અલ્ના લિલ મુત્તકીના ઈમામા ૦ ઉલાઈકા યુજ-ઝવ-નલ ગુર-ફતા
ઔર હમેં પરહેઝગારોંકા પેશવા બના. (૭) યેહી વો લોગ જિન્હેં જન્નતમેં ઉપરકી મંઝિલવાલે

બિમા સ-બરૂ વ યુલક-કવના ફીહા તહિય્યતંવ વ સલામા ۙ ખાલિદીના
મકાન મિલેંગે ઉનકે સબ્રકે બદલેમેં ઔર વહાં ઉન્હેં કામિલ સલામતી ઔર દુઆ મિલેગી. (૮) હમેશા રહેંગે

તફસીર : (૧) ખૂન કરવું હરામ છે પરંતુ શરઈ હકના કારણે ગુનેહગારને દેહાંતની શિક્ષા આપવી જોઇએ જેમકે ઈસ્લામથી ફરી જનારને, નાહક ખૂન કરનારને લુટારાને કત્લ કરવાનો તથા વ્યભિચારીને પત્થરમારાથી મારી નાખવા હુકમ અને હક છે પણ હાકિમજ એ શિક્ષા આપી શકે છે. (૨) એટલે બીજા ગુનાહો કરતા એ ગુનોહ ગંભીર છે. તેથી તેની શિક્ષા પણ સંગીન છે. (૩) એટલે ગુનાહના બદલે નેકીઓની તૌફીક આપશે અને તૌબા કરવાથી કુફ્રના ગુનાહ માફ કરશે. (૪) પ્રથમ કાફિરના ગુનાહોનું વર્ણન હતું કે ઈમાન લાવ્યા પછી માફી મળશે. આ આયતમાં મુસલમાનના ગુનાહનું વર્ણન છે કે જ્યારે પશ્ચાતાપ અને સાચી તૌબા કરે અને બુરા કામથી બચે તો ખુદાપાકને ત્યાં માફી અને રુત્બો મળે છે. (૫) એટલે કોઈપણ ગુનાહમાં શામિલ થતા નથી અને ખેલકુદની વાતો પ્રત્યે ધ્યાન ↗

↗ આપતા નથી. તેમ લોકોમાં ભળતા નથી. તેમ તેઓથી લડતા ઝઘડતા પણ નથી. (૬) એટલે ધ્યાન પૂર્વક સાંભળી ફાયદા ઉઠાવે છે. (૭) એટલે પત્ની તથા ઔલાદ એવી આપ કે જેમને જોઈ આંખની ઠંડક થાય અને દિલ પ્રફુલિત થાય. અને એવા આગેવાન બનાવ કે લોકો અમારૂ અનુકરણ કરી પરહેઝગાર બની જાય. (૮) જન્નતમાં ઉપરના દરજ્જા મળશે અને ફરિશતા દુઆ સલામ કેહતા તેમનુ સ્વાગત કરશે અને આપસની મુલાકાતોમાં દુઆ અને સલામથી નવાઝશે.

મ ૫

فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ۝ قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي
لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ۝

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ (٢٦) (٤٧)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

طٰسٓمّٓ ۝ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ۝ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ
نَّفْسَكَ اَلَّا يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ۝ اِنْ نَّشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ
مِّنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خٰضِعِيْنَ ۝
وَمَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوْا عَنْهُ
مُعْرِضِيْنَ ۝ فَقَدْ كَذَّبُوْا فَسَيَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا كَانُوْا بِهٖ
يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْۢبَتْنَا
فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ۝ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۭ وَمَا
كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ
الرَّحِيْمُ ۝ وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوْسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ

ફીહા ḃ હ઼સુનત મુસ્તક઼ર-રંવ વ મુક઼ામા ○
ઉસમેં વો કિતના અચ્છા રેહનેકા ઔર ઠીકાના હે. (૧)
કુલ મા યઅ્-બઉ બિકુમ રબ્બી લવ-લા
આપ કેહ દિજિએ મેરા ખુદા તુમ્હારી ઝરા ભી પરવાહ
દુઆ઼ઉકુમ ج ફ-ક઼દ કઝ઼-ઝ઼બ્તુમ
નહી કરેગા, અગર તુમ ઉસકી ઈબાદત નકરોગે પસ અગર તુમ
ફ-સવફ઼ા યકૂનુ લિઝ઼ામા ۝ ૬
ઈસે ઝુટા સમઝતે હો જલ્દી યે ઝુટા તુમ્હારે લિયે તબાહી બનેગા. (૨) ૪ પાવ

સૂરતુ શુ-અ઼રાઅ

યે સૂરત મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસકી (૨૨૭) આયતેં હૈ

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હે.

ત઼ા સીમ મીમ ○ તિલ્કા આયાતુલ
તા-સીન-મીમ. બેશક યે આયતેં હૈં ખુલી મં
કિતાબિલ મુબીન ○ લ-અ઼લ્લકા બાખ઼િઉ઼ન નફ઼-સકા અલ્લા યકૂનૂ મુઅ્-મિનીન ○ ૫
હુઈ કિતાબ (કુરઆન) કી હે. શાયદ આપ અપની જાન દે દેંગે. અગર વો લોગ ઈમાન ન લાવે
ઈન નશઅ નુનઝ઼-ઝિલ અ઼-લયહિમ મિનસ સમાઈ આ-યતન ફ-ઝ઼લ્લત
અગર હમ ચાહતે તો આસ્માન સે ઉનપર ઔર બળી નિશાની ઉતારતે તાકે ઉનકી
અઅ્-નાકુહુમ લહા ખ઼ાદ઼િઈ઼ન ○ વમા યઅ્-તીહિમ મિન ઝ઼િકરિમ મિનર રહ઼માનિ
ગરદનેં શર્મ સે ઝુક જાતી; ઔર નહી આતી ઉનકે પાસ ખુદાકી તરફસે કોઈ વાઝેહ
મુહ઼-દસિન ઈલ્લા કાનૂ અ઼ન્હુ મુઅ્-રિદ઼ીન ○ ફ-ક઼દ કઝ઼-ઝ઼બૂ ફ-સ-યઅ્-તીહિમ
નસીહત, મગ઼ર યે કે ઉસસે મુંહ ફેર લેતે હૈં. પસ ઉન્હોંને (ખુદાકી) બાતોંકો ઝુટલાયા
અમ્બાઉ મા કાનૂ બિહી યસ્તહઝિઊન ○ અ-વ-લમ ય-રવ ઈલલ અરદ઼િ
અબ જલ્દીહી ઉન્હેં મા'લૂમહો જાયેગાકે વો જિસ ચીઝકા મઝાક ઉળાતે થે વો કૈસીથી ક્યા ઉન્હોંને ઝમીનકી
કમ અમ્બત્ના ફીહા મિન કુલ્લિ ઝ઼વજિન કરીમ ○ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા
તરફ નહી દેખાકે હમને ઉસમેં કિત્ની ઉમદહ કિસ્મકી ચીઝેં ઉગાઈ હૈં બેશક ઈસમેં એક
લ-આયહ ḃ વમા કાના અક-સુરુહુમ મુઅ્-મિનીન ○ વ ઈન્ના રબ્બકા લ-હુવલ
બળી નિશાની હે ઔર ઈસમેં અક્સર લોગ તો વો હૈં જો ઈમાન નહી લાતે ઔર બેશક આપકા રબ
અ઼ઝીઝુર રહ઼ીમ ۝ વ ઈઝ઼ નાદા રબ્બુકા મૂસા અનિઅ્-તિલ ક઼વ-મઝ઼ ૬
ઝબરદસ્ત રહમવાલા હે. (૩) ઔર જબ પુકારા આપકે રબને મૂસા (કે અય મૂસા) તુમ ઈસ ૫

તફસીર : (૧) એવી સરસ જગ્યાએ થોડીવાર રહેવાનું મળે તો પણ અહોભાગ્ય છે ફરી એમનું તો એ ઘરજ છે. (૨) બંદાને જોઇએ કે અભિમાની ન બને. ખુદાને બંદાની શું પરવા ? તે તો માત્ર બંદાની દરખાસ્ત અને આજિઝી પર રહમ કરે છે એટલે લડાઈ સિવા જિહાદ જેમકે બદરની લડાઈમાં કાફિરો પર આફત આવી. (૩) એટલે તે એવા બળવાન છે કે નહિં માનનારાઓને તરત શિક્ષા આપી શકે છે પરંતુ દયા ખાઇને ઢીલ દે છે કે આગળ જતા માની લેવા સંભવ છે.

الظّٰلِمِيْنَ ۝١٠ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۭ اَلَا يَتَّقُوْنَ ۝١١ قَالَ رَبِّ
اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ۝١٢ وَيَضِيْقُ صَدْرِيْ وَلَا
يَنْطَلِقُ لِسَانِيْ فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُوْنَ ۝١٣ وَلَهُمْ عَلَيَّ
ذَنْبٌ فَاَخَافُ اَنْ يَّقْتُلُوْنِ ۝١٤ قَالَ كَلَّا ۚ فَاذْهَبَا
بِاٰيٰتِنَآ اِنَّا مَعَكُمْ مُّسْتَمِعُوْنَ ۝١٥ فَاْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُوْلَآ
اِنَّا رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝١٦ اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيْٓ
اِسْرَآءِيْلَ ۝١٧ قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِيْنَا وَلِيْدًا وَّلَبِثْتَ
فِيْنَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِيْنَ ۝١٨ وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِيْ
فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ۝١٩ قَالَ فَعَلْتُهَآ اِذًا وَّاَنَا
مِنَ الضَّآلِّيْنَ ۝٢٠ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ
لِيْ رَبِّيْ حُكْمًا وَّجَعَلَنِيْ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٢١ وَتِلْكَ
نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ اَنْ عَبَّدْتَّ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۝٢٢ قَالَ
فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٢٣ قَالَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

ઝ઼ાલિમીન કૌ઼મા ફિરઔન
ઝાલિમ કૌમ કે પાસ જાઓ ફિરઔનકી કૌમ હે
અલા યત્તકૂન O ક઼ાલા રબ્બિ ઇન્ની
ક્યા યે લોગ (ખુદાસેં) ડરતે નહી ! (મૂસાને) કહા કે અય રબ મુઝે
અખા઼ફુ અંય યુકઝ઼-ઝિ઼બૂન વ યદી઼કુ
ડર હૈ કે વો મુઝે ઝુટલાએંગે ઔર મેરા સીના
સ઼દરી વલા યન્ત઼લિકુ લિસાની ફ-અરસિલ
તંગ હો જાતા હૈ ઔર ઝબાનં ચલતી નહીં પસ તુ હારૂનકો
ઇલા હારૂન O વ લહુમ અ઼લય્યા
મેરે પાસ હી ભેજ દે ઔર મુઝપર ઉનકા એક
ઝ઼મ્બુન ફ-અખા઼ફુ અંય યક઼તુલૂન ક઼ાલા
ગુનાહ હૈ, પસ મુઝે કત્લ કરદેંગે (ખુદાને) કહા પરવા
કલ્લા ફઝ઼-હબા બિ-આયાતિના ઇન્ના
મત કરો તુમ દોનોં હમારે અહકામ લેકર જાઓ હમ
મ મ-અ઼કુમ મુસ્તમિઊ઼ન O ફઅ-તિયા ફિર-અ઼વના ફ-કૂલા ઇન્ના રસૂલુ
૫ ભી તુમ્હારે સાથ હૈ સબ કુછ સુનતે હૈ પસ તુમ દોનોં ફિરઔનકે પાસ જાઓ કહો કે હમ ભેજે હુવે હૈં
રબ્બિલ આ઼-લમીન અન અરસિલ મ-અ઼-ના બની ઇસ્રાઈલ ક઼ાલા
ઉસકે જો તમામ આલમકા રબ હૈ તુ બની ઈસ્રાઈલકો હમારે સાથ ભેજ દે (૧) (ફિરઔનને) કહા
અ-લમ નુરબ્બિકા ફીના વલીદંવ વ લબિસ્તા ફીના મિન ઉ઼મુરિકા સિનીન O
કે ક્યા મેને તુમકો બચપનમેં પાલા નહી થા ? ઔર ક્યા તુમ હમમેં બરસોં તક નહી રહે
વ ફઅ઼લ્તા ફઅ઼-લ-ત-કલ્લતી ફ-અ઼લ્તા વ અન્તા મિનલ કાફિરીન O ક઼ાલા
ઔર તુમને વો કામભી કિયા થા જો તુમ્હારા થા ઔર બેશક તુમ ના શુક્ર હો(૨) (મૂસાને) કહા
ફઅ઼લ્તુહા ઇઝ઼ંવ વ અ-ન મિનદ્દ઼ા઼લ્લીન ફ-ફ-રરતુ મિન્કુમ લમ્મા
વાકઈ ઉસ વકતમેં વો કામ કર બેઠા થા, ઔર વાકઈ મુઝસે ભુલ હો ગઈ થી ફિર મેં તુમ્હારે પાસસે ચલા ગયા
ખિ઼ફતુકુમ ફ-વ-હ-બા લી રબ્બી હુકમંવ વ જ-અ઼-લની મિનલ મુર-સલીન O
જબકે મુઝે તુમસે ખૌફ હુવા પસ મેરે ખુદાને મુઝે હિકમત અતા ફરમાઈ, ઔર મુઝે પયગંબરોંમેં શામિલ કિયા
વ તિલ્કા નિઅ઼મતુન તમુન્નુહા અ઼-લય્યા અન અ઼બ્બત્તા બની ઇસ્રાઈલ
ઔર ક્યા યેહી વો નેઅમત હૈ જિસકા તુ મુઝ પર એહસાન જતાતા હૈ કે બની ઈસરાઈલકો ગુલામ બના રખ્ખા થા !
ક઼ાલા ફિર-અ઼વનુ વમા રબ્બુલ આ઼-લમીન ક઼ાલા રબ્બુસ સમાવાતિ
ફિરઔન કેહને લગા કે સારે જહાનકા ખુદા ક્યા ચીઝ હૈ મૂસાને કહા વો રબ હૈ આસ્માનોં કા

તફસીર : (૧) બની ઈસરાઈલનું વતન તેમના દાદા ઈબ્રાહીમ (અ.)ના વખતથી શામ (સીરીયા) હતું. હઝરત યુસુફ (અ.)ના કારણે તેઓ મિસરમાં આવી વસ્યા હતા. ઘણાં વર્ષો વીતી ગયા. હવે ખુદાપાકે તેમને પાછુ સીરીયા આપવા ચાહ્યું પણ ફિરઓન તેમનાથી વેઠનું કામ લેતો અને ક્યાંય જવા દેતો નહિં તેથી હઝરત મૂસા (અ.) એ તેમને આઝાદ કરી દેવાની માંગણી કરી કહ્યું કે અમારી સાથે મોકલ. (૨) જે કરણી કરીને તુ નાઠો હતો તેને અમો ભુલ્યા નથી. ફિરઓનનો એક માણસ કિબ્તી હઝરત મૂસા (અ.)ના હાથે મરાયો હતો તે કહી સંભળાવ્યું એનુ વર્ણન સુરએ કસસમાં આવશે.

وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۭ اِنْ كُنْتُمْ مُّوْقِنِيْنَ ۝٢٤ قَالَ لِمَنْ
حَوْلَهٗٓ اَلَا تَسْتَمِعُوْنَ ۝٢٥ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَاۗىِٕكُمُ
الْاَوَّلِيْنَ ۝٢٦ قَالَ اِنَّ رَسُوْلَكُمُ الَّذِيْٓ اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ
لَمَجْنُوْنٌ ۝٢٧ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۭ
اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝٢٨ قَالَ لَىِٕنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِيْ
لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُوْنِيْنَ ۝٢٩ قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ
مُّبِيْنٍ ۝٣٠ قَالَ فَاْتِ بِهٖٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝٣١
فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ ۝٣٢ وَّنَزَعَ يَدَهٗ
فَاِذَا هِيَ بَيْضَاۗءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ۝٣٣ قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهٗٓ اِنَّ
هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيْمٌ ۝٣٤ يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ
بِسِحْرِهٖ ڰ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ۝٣٥ قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ
فِي الْمَدَاۗىِٕنِ حٰشِرِيْنَ ۝٣٦ يَاْتُوْكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيْمٍ ۝٣٧
فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيْقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ۝٣٨ وَّقِيْلَ

વલ અરદ્દિ વમા બય-નહુમા ط ઈન કુન્તુમ
ઔર ઝમીનકા ઔર જો કુછ ઈનકે દરમિયાન હે અગર તુમ લોગ
મૂકિ઼નીન ○ કા઼લા લિમન હ઼વ-લહૂ અલા
ઈસપર યકીન લાઓતો (ફિરઔનને) અપને આસપાસ વાલેસે
તસ્તમિઊ઼ન ○ કા઼લા રબ્બુકુમ વ
કહા કે કયા તુમ સુનતે હો ! (મૂસાને) કહા વો રબ હે તુમ્હારા
રબ્બુ આબાઈકુમુલ અવ્વલીન ○ કા઼લા
તુમ્હારે અગલે બાપદાંદાઓંકા ભી રબ હૈ (ફિરઔન)
ઈન્ના રસૂ-લકુમુલ લઝી઼ ઉરસિલા ઈ-લયકુમ
કેહને લગા કે યે રસૂલ હૈ તુમ્હારા જો તુમ્હારી તરફ ભેજા ગયા
લ-મજનૂન ○ કા઼લા રબ્બુલ મશરિકિ઼ વલ
હૈ અલબત્તા પાગલ હૈ (મૂસાને) કહા, વોતો ખુદા હૈ મશરિકકા
મગ઼રિબિ વમા બય-નહુમા ط ઈન કુન્તુમ
મગરિબકા, ઔર જો કુછ ઉનકે દરમિયાન હૈ સબકા અગર
તઅ઼-કિ઼લૂન ○ કા઼લા લઈનિત ત-ખ઼ઝ઼તા ઈલાહન ગ઼યરી લ-અજ-અ઼લન્નકા
તુમ સમઝ સકો. (૧) (ફિરઔન) કેહને લગા અગર તુમને મેરે સિવા કિસી ઔર કો ખુદા બનાયા તો મૈં
મિનલ મસ્જૂનીન ○ કા઼લા અ-વ-લવ જિઅ્-તુકા બિ-શયઈમ મુબીન ○
તુમ સબકો કૈદ કર દુંગા ! (મૂસાને) કહા કે અગર મૈં કોઈ ખુલી હુઈ દલીલ પેશ કરૂંતોભી તુમ ન માનોગે !
કા઼લા ફઅ્-તિ બિહી ઈન કુન્તા મિનસ્ સ઼ાદિકી઼ન ○ ફ-અલ્કા઼
(ફિરઔન) કેહને લગા કે અગર તુમ સચ્ચે હો તો અપની દલીલ પેશ કરો પસ મૂસાને
અ઼સ઼ાહુ ફ-ઈઝ઼ા હિયા સુઅ્-બાનુમ મુબીન ○ વ ન-ઝ-અ઼ા ય-દહૂ
અપની લકડી ડાલદી, જો એક ઝબરદસ્ત અઝદહા બન ગઈ ઔર અપના હાથ ઉન્હોંને બાહર
ફ-ઈઝ઼ા હિયા બય-દ઼ાઉ લિન નાઝિ઼રીન ○ કા઼લા લિલ મ-લઈ હ઼વ-લહૂ
નિકાલા તો વો ઈસ કદર ચમકદાર થા કે દેખનેવાલે દંગ રેહ ગએ (ફિરઔનને) અપને પાસબાનોં સે કહા
ઈન્ના હાઝ઼ા લ-સાહિ઼રુન અ઼લીમ ○ યુરીદુ અંય યુખ઼રિ-જકુમ મિન
બેશક યે તો કોઈ બળા જાદૂગર હૈ યે ચાહતા હૈ કે અપને જાદૂકે ઝોરસે અપની સરઝમીન
અરદ્દિકુમ બિ-સિહ઼રિહી ○ ફ-માઝ઼ા તઅ્-મુરૂન ○ કા઼લૂ અરજિહ વ અખ઼ાહુ
સે બહાર નિકાલ દે પસ તુમ ક્યા રાય દેતે હો ઉન લોગોંને કહા કે આપ ઈસે ઔર ઈસકે ભાઈકો
વબ્અ઼સ઼ ફિલ મદાઈનિ હ઼ાશિરીન ○ યઅ્-તૂકા બિ-કુલ્લિ સહ઼-હ઼ારિન
થોળા વકત દીજિયે ઔર અપને આદમિયોંકો શેહરોંમે ભેજિએ તાકે તમામ બળે બળે જાદૂગરોંકો યહાં
અ઼લીમ ○ ફજુમિઅ઼સ સ-હ઼-રતુ લિ-મીકા઼તિ યવમિમ મઅ્-લૂમ ○ વ કી઼લા
લેઆએં. પસ વો તમામ જાદૂગર એક મુકર્રર કિયે હુવે દિન કો જમા હો ગએ ઔર લોગોં

તફસીર : (૧) હઝરત મૂસા (અ.) ખુદાપાકની કુદરતો બતાવવા એકજ વાત કેહતા હતા પણ ફિરઓન વચમાં પોતાના સરદારોને એ કારણથી ઉશકેરતો હતો કે હઝરત મૂસા (અ.) ની વાતો પર લક્ષ આપવાથી કદાચ તેઓને યકીન ન આવી જાય.

لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُّجْتَمِعُوْنَ ۙ لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ
اِنْ كَانُوْا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ۝ فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالُوْا
لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ۝
قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ اِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝ قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰٓى
اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ ۝ فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ
وَقَالُوْا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغٰلِبُوْنَ ۝ فَاَلْقٰى
مُوْسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُوْنَ ۝ فَاُلْقِىَ
السَّحَرَةُ سٰجِدِيْنَ ۝ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝
رَبِّ مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ۝ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ
اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِىْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ
فَلَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۚ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ
خِلَافٍ وَّلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ قَالُوْا لَا ضَيْرَ ۫
اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ۝ اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَّغْفِرَ لَنَا

લિન્નાસિ હલ અન્તુમ મુજ-તમિઊન ○
સે પુછા ગયા કે કયા તુમ લોગ ભી સબ જમા હો ગયે ?
લ-અલ્લના નત્તબિઉસ સ-હ-રતા ઈન
તાકે હમભી ઈનહી જાદૂગરોંકી પૈરવી કરેંગે અગર યે
કાનૂ હુમુલ ગાલિબીન ○ ફ-લમ્મા
(મૂસા પર) ગાલિબ આ જાએ. પસ જબ વો
જાઅસ સ-હ-રતુ કાલૂ લિ-ફિર-અવના
જાદૂગર હાઝિર હુવે તો ફિરઔનસે કેહને લગે કે કયા
અ-ઈન્ના લના લ-અજ-રન ઈન કુન્ના નહનુલ
હમકો કોઈ ઈન્આમ મિલેગા, અગર હમારી જીત
ગાલિબીન ○ કાલા ન-અમ વ ઈન્નકુમ
હુઈ તો (ફિરઔનને) કહા કે ઔર બેશક તુમ
ઈઝલ લમિનલ મુકર્રબીન ○ કાલા લહુમ
મેરે ખાસ લોગોંમેં દાખિલ હો જાઓગે. (૧) મૂસાને ઉનસે કહા કે

મ **મૂસા અલ્કૂ મા અન્તુમ મુલ્કૂન ○ ફ-અલ્કવ હિબા-લહુમ વ ઈસિય્યહુમ**
૫ ચલો ડાલો જો કુછ કે તુમ ડાલના ચાહતે હો પસ ઉન જાદૂગરોંને અપની રસ્સીયાં ઔર લકળીયાં ડાલી
વ કાલૂ બિ-ઈઝ-ઝતિ ફિર-અવના ઈન્ના લ-નહનુલ ગાલિબૂન ○ ફ-અલ્કા મૂસા
ઔર કહા કસમ હૈ ફિરઔનકી ઈઝઝતકી બેશક હમ લોગ હી ફતહ પાએંગે. ફિર મૂસાને અપની
અસાહુ ફ-ઈઝા હિયા તલ્કફુ મા યઅ-ફિકૂન ○ ફ-ઉલકિયસ સ-હ-રતુ
લકળી ડાલ દી, જિસને ઉન જાદૂગરોંકે ડાલે હુવે ગોરખ ધોકોંમે નિગલના શુરૂઅ કર દિયા યે દેખકર વો જાદૂગર
સાજિદીન ○ કાલૂ આમન્ના બિ-રબબિલ આ-લમીન ○ રબબિ
સજદેમેં ગિર પળે. (ઔર) કેહને લગે હમ ઈમાન લાએ ઉસ ખુદા પર જો રબ હૈ સારે આલમકા જો રબ
મૂસા વ હારૂન ○ કાલા આમન્તુમ લહૂ કબ્લા અન આ-ઝના
હૈ મૂસા ઔર હારૂનકા (ફિરઔન) કેહને લગાકે કયા તુમ ઈમાન લે આએ મેરી ઈજાઝત
લકુમ ○ ઈન્નહૂ લ-કબીરુકુમુલ લઝી અલ્લ-મકુમુસ સિહ્‌ર ○ ફ-લ-સવફા
કે બગૈરહી ઝુરૂર યે તુમ સબકા ઉસ્તાદ હૈ તુમ્હેં મા'લૂમ
તઅ-લમૂન ○ લ-ઉકત્તિઅન્ના અયદિ-યકુમ વ અરજુ-લકુમ મિન
હોજાએગા. (૨) અલબત્તામે તુમ્હારે એક તરફકે હાથ ઔર દૂસરી તરફકે પાઉ' કાંટ ડાલુંગા
ખિલાફિવ વ લ-ઉસલ્લિબન્નકુમ અજ-મઈન ○ કાલૂ લા દયરા ○ ઈન્ના
ઔર તુમ સબકો સૂલી પર લટકા દુંગા (જાદૂગરોંને કહા) કોઈ પરવા નહી
ઈલા રબબિના મુન્કલિબૂન ○ ઈન્ના નતમઉ અંય યગફિ-ર લના
બેશક હમ અપને રબકે પાસ પહુંચનેવાલે હૈ વાકઈ હમેં ઉમ્મીદ હૈં કે હમારા રબ

તફસીર : (૧) એટલે ઈન્આમમાં જીત એકલીજ નહિ મળે બલ્કે તે ઉપરાંત તમે મારા ખાસ માનીતા અને દરબારીઓમાં શામિલ થઈ જશો. (૨) એટલે મૂસા (અ.) તમારો ગુરૂ અને તમે તેના ચેલા છો તમો સૌ પ્રપંચની કેવી શિક્ષા આપું છું તે હવે તમને જણાઈ આવશે.

رَبُّنَا خَطٰيٰنَآ اَنْ كُنَّآ اَوَّلَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٥١﴾ وَاَوْحَيْنَآ
اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيْٓ اِنَّكُمْ مُّتَّبَعُوْنَ ﴿٥٢﴾
فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ﴿٥٣﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ
لَشِرْذِمَةٌ قَلِيْلُوْنَ ﴿٥٤﴾ وَاِنَّهُمْ لَنَا لَغَآئِظُوْنَ ﴿٥٥﴾ وَ
اِنَّا لَجَمِيْعٌ حٰذِرُوْنَ ﴿٥٦﴾ فَاَخْرَجْنٰهُمْ مِّنْ جَنّٰتٍ وَّ
عُيُوْنٍ ﴿٥٧﴾ وَّكُنُوْزٍ وَّمَقَامٍ كَرِيْمٍ ﴿٥٨﴾ كَذٰلِكَ وَ
اَوْرَثْنٰهَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿٥٩﴾ فَاَتْبَعُوْهُمْ مُّشْرِقِيْنَ ﴿٦٠﴾
فَلَمَّا تَرَآءَ الْجَمْعٰنِ قَالَ اَصْحٰبُ مُوْسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُوْنَ ﴿٦١﴾
قَالَ كَلَّا اِنَّ مَعِيَ رَبِّيْ سَيَهْدِيْنِ ﴿٦٢﴾ فَاَوْحَيْنَآ اِلٰى
مُوْسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ
فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيْمِ ﴿٦٣﴾ وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِيْنَ ﴿٦٤﴾ وَ
اَنْجَيْنَا مُوْسٰى وَمَنْ مَّعَهٗٓ اَجْمَعِيْنَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا
الْاٰخَرِيْنَ ﴿٦٦﴾ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ

રબ્બુના ખ઼તાયાનાઁ અન કુન્નાઁ અવ્વલલ
બખ્શ દેગા હમારી ખતાઓંકો ઈસલિયે હમ સબસે પેહલે ઈમાન
મુઅ-મિનીન ૦ વ અવ-હ઼યનાઁ ઈલા મૂસાઁ ૬
લાતે હૈં. ઔર હમને મૂસાકો વહી ભેજી કે મેરે બંદોંકો રાતોં ૭
અન અસરિ બિ-ઈ઼બાદી ઈન્નકુમ
રાત (ફિરઔનકે ચુંગાલ સે) નિકાલે બેશક વો લોગ તુમ્હારા
મુત્ત-બઊ઼ન ૦ ફ-અર-સલા ફ઼િર-અ઼વનુ ફ઼િલ
પીછા પકળેંગે. પસ ફિરઔનને ઈનકે પીછે અપને આદમી
મદાઈનિ હ઼ાશિરીન ૦ ઈન્ના હા-ઉલાઈ
શેહરોંકી તરફ દૌળાએ (ઔર કહા) યે જમાઅત તો બિલકુલ
લ-શિરઝ઼િ-મતુન ક઼લીલૂન ૦ વ ઈન્નહુમ લના
થોળે લોગોં કી હૈ ઔર બેશક ઉન્હોંને હમકો
લ-ગ઼ાઈઝૂન ૦ વ ઈન્ના લ-જમીઊ઼ન
સખ્ત ગુસ્સા દિલાયા હૈ. ઔર હમ સબ તો એક માની હુઈ મ
હ઼ાઝ઼િરૂન ૦ ફ-અખ઼રજ-નાહુમ મિન જન્નાતિંવ વ ઉ઼યૂન ૦ વ કુનૂઝ઼િંવ વ મક઼ામિન ૫
જમાઅત હૈ પસ હમને ઈનકો નિકાલ દિયા બાગોં સે ઔર ચશ્મોંસે ઔર ખ઼ઝાનોં સે ઔર ઉમ્દા
કરીમ ૦ કઝ઼ાલિક ૦ વ અવ-રસ્નાહા બની ઈસરાઈલ ૦ ફ-અત્બઊ઼હુમ
મકાનોંસે યે હાલ કિયા ઔર ઈનકે બા'દ બની ઈસરાઈલકો ઉનકા માલિક બના દિયા ફિર સુરજ નિકલનેસે પેહલી ઉનકો
મુશરિક઼ીન ૦ ફ-લમ્મા તરાઅલ જમ્આ઼નિ ક઼ાલા અસ્હ઼ાબુ મૂસાઁ ઈન્ના
પીછેસે જા પકળા. (૧) પસ જબ દોનોં જમાઅતોંને એક દૂસરેકો દેખા તો મૂસાકે સાથીદારોંને કહાકે હમતો પકળ લિયે
લ-મુદ-રકૂન ૦ ક઼ાલા કલ્લા ૦ ઈન્ના મઈ઼-યા રબ્બી સ-યહદીન ૦ ફ-અવ-હ઼યનાઁ ઈલા
ગએ ! (મૂસાને) કહા હરગિઝ નહી, બેશક મેરા ખુદા મેરે સાથ હૈ ઔર વોહી રાસ્તા દિખાએગા પસ હમને
મૂસાઁ અનિદ઼રિબ બિ-અ઼સ઼ાકલ બહ઼્ર ૦ ફન-ફ-લ-ક઼ા ફ-કાના કુલ્લુ ફ઼િરક઼િન
મૂસાકો હુકમ દિયા કે અપના અસા (લકળી) દરીયા પર માર પસ વો (દરિયા) ફટ ગયા ઔર હર હિસ્સા
કત઼્ત઼ુવદિલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ વ અઝ-લફના સુમ્મલ આ-ખ઼રીન ૦ વ અન્જયના
ઉસકા બળે પહાળ જૈસા બન ગયા. (૨) ઔર હમને દૂસરે ગિરોહકોભી ઈસકે કરીબ પહુંચા દિયા (જો પીછા કર રહે થે) ઔર
મૂસા વ મમ મ-અ઼હૂ અજ-મઈ઼ન ૦ સુમ્મા અગ઼-રક઼-નલ આ-ખ઼રીન ૦
હમને મૂસા ઔર ઉનકે સાથિયોંકો નજાત દી. બા'દ ઇસકે દૂસરોંકો હમને ડુબા દિયા.
ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયહ ૦ વમા કાના અક-સ઼રુહુમ
બેશક ઇસ વાકએમેં બળી ઈબ્રત હૈ ઔર (ફિર ભી ઇનમેં સે અકસર લોગ

તફસીર : (૧) એક રાત્રે ખુદાપાકના હુકમથી મિસર શહેરમાં વબા ફેલાઈ દરેક ઘરનો મોટો દીકરો મરી ગયો. બની ઈસ્રાઈલને આગળથી હુકમ હતો કે તૈયાર થઈ તે રાત્રે નીકળી પડો ઘણાં વખત સુધી માતમમાં કિબ્તીઓ રહ્યા અને છેવટે ફિરઔનની તાકીદથી બની ઈસ્રાઈલનો પીછો કરવા એકદમ નીકળી ગયા અને કુલઝુમના દરિયા પર જઈને તેમનો ભેટો થયો. (૨) પાણી બહુ ઊંડું હતું બાર જગ્યાએથી ફાટીને સુકા રસ્તા બની ગયા. બની ઈસ્રાઈલના બાર કબીલા હતા તે દરેક એક એક રસ્તામાંથી પસાર થયા અને વચ્ચેના પાણી પહાડ સમાન સ્થીર થઈ ગયાં અને તેઓ સુખથી સમુદ્ર પાર ઉતરી ગયા.

مُؤْمِنِينَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ وَاتْلُ
عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ۝ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ۝
قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ۝ قَالَ هَلْ
يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝ أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ۝
قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝ قَالَ
أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۝ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمُ
الْأَقْدَمُونَ ۝ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۝
الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۝ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَ
يَسْقِينِ ۝ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۝ وَالَّذِي
يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ۝ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي
خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۝ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي
بِالصَّالِحِينَ ۝ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي
الْآخِرِينَ ۝ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ۝

ع ٨

વકફે લાઝિમ

મુઅ-મિનીન ૦ વ ઈન્ના રબ્બકા લ-હુવલ
ઈમાન નહી લાતે. ઔર આપકા ખુદા અલબત્તા ઝબરદસ્ત
અ઼ઝીઝુર રહ઼ીમ ૦ વત્લુ અ઼-લયહિમ
રહમવાલા હૈ. (૧) ઔર પળહો ઉપર ઉનકે
ન-બઆ ઈબ્રાહીમ ૦ ઈઝ઼ ક઼ાલા લિ-
કિસ્સા ઈબ્રાહીમકા જબ ઉન્હોંને (ઈબ્રાહીમને) અપને
અબીહિ વ ક઼વમિહી મા તઅ્-બુદૂન૦
બાપ ઔર કૌમ સે કહા તુમ કિસકી ઈબાદત કરતે હો ?
ક઼ાલૂ નઅ્-બુદુ અસ્નામન ફ-ન-ઝુલ્લુ
ઉન્હોંને કહા હમતો બુતોંકી ઈબાદત કરતે હૈં ઔર ઈસીપર
લહા અ઼ાકિફીન ૦ ક઼ાલા હલ યસ્મઊ઼-નકુમ
કાયમ બૈઠે હૈં. (ઈબ્રાહીમને) કહા કે વો બુત તુમ્હારી
ઈઝ઼ તદઊ઼ન ૦ અવ યન્ફઊ઼-નકુમ
બાત સુનતે હૈં જબકે તુમ ઉન્હેં પુકારતે હો ? યા વો તુમકો કોઈ
મ અવ યદુર્રૂન ૦ ક઼ાલૂ બલ વ-જદના આબા-અના કઝ઼ાલિકા યફ-અ઼લૂન ૦
૫ ફાયદા યા નુકસાન પહુંચા સકતે હૈં ? કેહને લગેકે નહી બલ્કે હમનેતો અપને બુઝુર્ગોંકો ઐસાહી કરતે દેખા હૈ
ક઼ાલા અ-ફ-ર-અયતુમ મા કુન્તુમ તઅ્-બુદૂન ૦ અન્તુમ વ આ઼બાઉકુમુલ
(ઈબ્રાહીમને) કહા કે કયા તુમ જિનકી પુજા કરતે હો ઈન્હેં દેખાભી હૈ ? તુમને ઔર તુમ્હારે અગલે
અક઼-દમૂન ૦ ફ-ઈન્નહુમ અ઼દુવ્વુલ લી ઈલ્લા રબ્બલ અ઼ા-લમીન ૦
બુઝુર્ગોંને દેખા હૈ ? (યાદ રખ્ખો) યે સબ (બુત) મેરે (ઔર તુમ્હારે લિયે ભી) દુશમન હૈં, સિવાય રબ્બુલ આલમીન કે
અલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼ની ફહુવા યહદીન ૦ વલ્લઝ઼ી હુવા યુત્ઈ઼મુની વ
વો રબ જિસને મુઝે પૈદા કિયા ઔર વોહી રાસ્તા દિખાતા હૈ ઔર વોહી જો મુઝકો ખિલાતા હૈ ઔર
યસ્ક઼ીન ૦ વ ઈઝ઼ા મરિદ઼્તુ ફ-હુવા યશ્ફીન ૦ વલ્લઝ઼ી યુમીતુની
પિલાતા હૈ. ઔર જબમેં બીમાર હો જાતા હું વોહી શિફા દેતા હૈ. ઔર વોહી મુઝકો મૌત
સુમ્મા યુહ઼યીન ૦ વલ્લઝ઼ી અત્મઉ઼ અંય યગ઼ફિ-ર લી ખ઼તી-અતી
દેગા ફિર ઝિન્દા કરેગા. ઔર ઉસીસે મૈં ઉમ્મીદ રખતા હું કે વો કયામત કે દિન મેરી ખતાઓંકો
યવ-મદ દીન ૦ રબ્બિ હબ લી હુકમંવ વ અલહ઼િક઼ની બિસ઼ સ઼ાલિહ઼ીન ૦
બખ્શ દેગા. અય રબ મુઝે હિકમત અતા કર ઔર નેક લોગોંમેં મુઝે શામિલ કર
વજ-અ઼લ્લી લિસાના સ઼િદક઼િન ફ઼િલ આખ઼િરીન ૦
ઔર મેરા ઝિક્ર સચ્ચાઈ કે સાથ આનેવાલી નસ્લોંમેં જારી રખ. (૨)
વજ-અ઼લ્ની મિંવ વ-ર-સ઼તિ જન્નતિન નઈ઼મ ૦
ઔર મુઝે ઉન લોગોં મેં શામિલ કર જો જન્નત કે વારિસ હૈં.

તફસીર : (૧) એમાં હઝરત (સ.) ને સંભળાવ્યું કે ફિરઔન જેવા મક્કા વાસીઓ પણ મુસલમાનો પાછળ લડવા નીકળશે તો વતનની બહાર ફિરઔન માફક તબાહ થશે તો બદ્રના દીવસે તેઓ બરબાદ થયા. (૨) હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એ દુઆ કરી કે આખર ઝમાનામાં મારા વંશજોમાં એક એવા નબીનું આગમન થાય જેથી ઉમ્મત વધે અને મારૂ દીન તાજુ કરે તો તેમજ થયું ખુદા તઆલાએ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) જેવી દુન્યામાં મકબુલીયત અતા ફરમાવી અને તેમના વંશમાંથી હઝરત મુહમ્મદ (સ.) ને મોકલ્યાં જેમણે હઝરત ઈબ્રાહીમના દીનની નવરચના કરી.

وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ۝ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ
يُبْعَثُونَ ۝ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ۝ إِلَّا
مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ
لِلْمُتَّقِينَ ۝ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ۝ وَقِيلَ لَهُمْ
أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ۝ مِن دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنصُرُونَكُمْ
أَوْ يَنتَصِرُونَ ۝ فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ۝ وَجُنُودُ
إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ۝ قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ۝
تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝ إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ۝ وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ۝ فَمَا لَنَا
مِن شَافِعِينَ ۝ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ۝ فَلَوْ أَنَّ لَنَا
كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ
وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ۝ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ۝ إِذْ قَالَ

વગ્ફિર લિ-અબી ઇન્નહૂ કાના મિનદ્
ઔર બખ્શ દે મેરે બાપકો, ઔર વો ગુમ્રાહ
દ્દાલ્લીન ૦ વલા તુખ્ઝિની યવમા
લોગોમેંસે હૈ ઔર મુઝે રૂસ્વા મત કરના જિસદિન સબ ઝિન્દા
યુબ્અસૂન ૦ યવમા લા યન્ફઉ માલુંવ વલા
હોકર ઉઠેં (ક્યામતમેં) ઉસ દિન નતો કિસીકો માલ કામ દેગા ઔર
બનૂન ૦ ઇલ્લા મન અતલ્લાહા બિ-કલ્બિન
ન ઔલાદ મગર સિર્ફ વો શખ્સ જો ખુદા કે પાસ પાક દિલ લેકર
સલીમ ૦ વ ઉઝલિ-ફતિલ જન્નતુ લિલ
હાઝિર હો. ઔર જન્નત કરીબ કરદી જાએગી પરહેઝગારોં
મુત્તકીન ૦ વ બુર્રિ-ઝતિલ જહીમુ લિલ
કે લિયે ઔર દોઝખ સામને કર દી જાએગી
ગાવીન ૦ વ કીલા લહુમ અય-નમા કુન્તુમ
ગુમ્રાહોંકે, ઔર ઉનસે કહા જાએગા કે અબ વો કહાં ગએ જિનકી મ
તઅ્બુદૂન ૦ મિન દૂનિલ્લાહ હલ યન્સુરૂ-નકુમ અવ યન્તસિરૂન ૦ ફ-કુબકિબૂ ૫
તુમ ઈબાદત કરતે થે અલ્લાહકો છોળકર? ક્યા વો આજ તુમ્હારી મદદ કર સક્તા હૈ? યા વો અપના બચાવ કર સક્તા હૈ
ફીહા હુમ વલ-ગાવૂન ૦ વ જુનૂદુ ઇબ્લીસા અજ-મઊન ૦ કાલૂ વહુમ
ઉંધે મુંહ દોઝખમેં ડાલ દિયે જાએંગે વો, ઔર સબ ગુમ્રાહ લોગ, ઔર શૈતાનકા લશ્કર સબકે સબ
ફીહા યખ્તસિમૂન ૦ તલ્લાહિ ઇન કુન્ના લફી દલાલિમ મુબીન ૦ ઇઝ
ઝગળતે હુવે કેહતે હોંગે. ખુદા કી કસમ! બેશક હમ ખુલી હુઈ ગુમ્રાહી મેં મુબતિલા થે. જબકે
નુસવ્વીકુમ બિ-રબ્બિલ આ-લમીન ૦ વમા અદલ્લના ઇલ્લલ મુજરિમૂન ૦
હમ તુમ કો ખુદાકે બરાબર કરતે થે હમકો ગુમ્રાહ નહી કિયા મગર ઈન્હી ગુનેહગારોંને
ફમા લના મિન શાફિઈન ૦ વલા સદીકિન હમીમ ૦ ફ-લવ અન્ના લના
પસ આજ કોઇ હમારી શફાઅત કરનેવાલા નહી હૈ ઔર ન કોઈ મુખલિસ દોસ્ત હૈ પસ અગર દુબારા
કર્રતન ફ-નકૂના મિનલ મુઅ્મિનીન ૦ ઇન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયહ
(દુનિયામેં) જાને મિલતા તો હમ સબ મુઅમિન બન જાતે બેશક ઈસ વાકએ મેં બળી ઈબ્રત હૈ.
વમા કાના અક-સરુહુમ મુઅ્મિનીન ૦ વ ઇન્ના રબ્બકા લહુવલ
ઔર (ફિર ભી) ઈનમેંસે અકસર ઈમાન નહી લાતે ઔર બેશક આપકા ખુદા ઝબરદસ્ત
અઝીઝુર રહીમ ૦ કઝ-ઝ-બત કવમુ નૂહિનિલ મુર-સલીન ૦ ઇઝ કાલા ૬
રહમવાલા હૈ નૂહ (અ.) કી કૌમને પયગંબરોંકો ઝુટલાયા જબકે ઉનકે ૯

لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ۝ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ
أَمِينٌ ۝ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ۝ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ فَاتَّقُوا
اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ۝ قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ
الْأَرْذَلُونَ ۝ قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝
إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ۝ وَمَا أَنَا
بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ قَالُوا
لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ۝
قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ۝ فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ
فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ فَأَنْجَيْنَاهُ
وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۝ ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ
الْبَاقِينَ ۝ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ كَذَّبَتْ

લહુમ અખૂહુમ નૂહુન અલા તત્તકૂન ○
ભાઈ નૂહને કહા કે કયા તુમ (ખુદાસે) ડરતે નહી હો !
ઈન્ની લકુમ રસૂલુન અમીન ○ ફત્તકુલ્લાહા
બેશક મેં તુમ્હારે લિયે અમાનતદાર પયગંબર બનાયા ગયા હું પસ
વ અતીઊન ○ વમા અસ્અલુકુમ
ખુદાસે ડરો. ઔર મેરા કહા માનો ઔર મેં તુમસે કોઈ
અ-લયહિ મિન અજર ○ ઈન અજરિયા
બદલા નહી માંગતા મેરા બદલા તો
ઈલ્લા અલા રબ્બિલ આ-લમીન ○
સિર્ફ રબ્બુલ આલમીન કે ઝિમ્મે હે
ફત્તકુલ્લાહા વ અતીઊન ○ કાલૂ અનુઅ-મિનુ
પસ ખુદાસે ડરો, ઔર મેરી પૈરવી કરો. કેહને લગે કયા હમ
લકા વત્ત-બ-અકલ અર-ઝલૂન ○ કાલા
તુમ પર ઈમાન લાવેં ? હાલાંકે તુમ્હારી પૈરવી તો સિર્ફ
ઝલીલ લોગહી કરતે હૈં.

મ
૫ વમા ઇલ્મી બિમા કાનૂ યઅ-મલૂન ○ ઇન હિસાબુહુમ ઇલ્લા અલા રબ્બી લવ
કહા (નૂહને) ઉનકે કામસે મુઝે કોઈ સરોકાર નહીં હૈ ઉનકા હિસાબ કિતાબ તો ખુદાકે પાસ હોગા કાશ તુમ
તશઉરૂન ○ વમા અ-ન બિ-તારિદિલ મુઅ-મિનીન ○ ઇન અ-ન ઇલ્લા નઝીરુમ
સમઝ સકતે ! ઔર મૈં દુર કરનેવાલા નહી હું મોમિનોંકો મૈં ઔર કોઈ નહી હું મગર સિર્ફ ડરાને
મુબીન ○ કાલૂ લ-ઇલ્લમ તન્તહિ યા નૂહુ લ-તકૂનન્ના મિનલ મરજૂમીન ○
વાલા હું (ખુદાકે અઝાબસે) વો કેહને લગે કે અય નૂહ ! અગર તુમ બાઝ ન આવગે તો હમ તુમકો સંગસાર કર દેંગે
આધા કાલા રબ્બિ ઇન્ના કવમી કઝ-ઝબૂન ○ ફફ-તહ બયની વ બય-નહુમ
નૂહને કહા અય મેરે રબ મેરી કૌમને મુઝે ઝુટલાયા હૈ પસ ફૈસલા કર દે મેરે ઔર ઉનકે
ફત્હંવ વ નજ્જિની વ મમ મઈયા મિંનલ મુઅ-મિનીન ○ ફ-અન્જય-નાહુ
દરમિયાન ઔર નજાત દે મુઝકો ઔર જો લોગ મેરે સાથ હેં ઈમાનવાલોંમેંસે (૧) પસ હમને નજાત અતા કી ઉનકો
વ મમ મ-અહૂ ફિલ ફુલકિલ મશહૂન ○ સુમ્મા અગ-રકના બઅ-દુલ
ઔર જો ઉનકે સાથ થે ઉનકે ભરી હુઈ કિશ્તીમેં ફિર હમને બાકી રેહનેવાલોંકો ગર્ક
બાકીન ○ ઇન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયહ ○ વમા કાના અક-સરુહુમ
કર દિયા બેશક ઇસ વાકએમેં બળી ઇબ્રત હૈ ઔર (ફિરભી) ઉનમેંસે અકસર
૬ મુઅ-મિનીન ○ વ ઇન્ના રબ્બકા લ-હુવલ અઝીઝુર રહીમ ○ કઝ-ઝબત
૧૦ ઈમાન નહી લાતે ઔર બેશક આપકા રબ ઝબરદસ્ત રહમતવાલા હૈ. ઝુટલાયા

તફસીર : (૧) બાપડા ગરીબો અને મહેનત મજૂરી કરનારાઓ ને કાફિરોએ નીચા કહ્યા તેનો જવાબ આપ્યો કે મને એમની સચ્ચાઈ અને ઈમાન મંજુર છે. તેઓના ધંધા અને કામોથી શું સંબંધ ! બધી બાબતોનો ફેસલો અને હિસાબ પરવરદિગારને ત્યાં થશે.

عَادُ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا
تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ
أَطِيعُونِ ﴿١٢٦﴾ وَمَآ أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ
إِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٢٧﴾ أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ اٰيَةً
تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾
وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ
أَطِيعُونِ ﴿١٣١﴾ وَاتَّقُوا الَّذِيٓ أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾
أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَّبَنِينَ ﴿١٣٣﴾ وَجَنّٰتٍ وَّعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾ إِنِّيٓ
أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾ قَالُوا سَوَآءٌ
عَلَيْنَآ أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِّنَ الْوٰعِظِينَ ﴿١٣٦﴾ إِنْ هٰذَآ
إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٨﴾ فَكَذَّبُوهُ
فَأَهْلَكْنٰهُمْ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾ كَذَّبَتْ

منزل ٥

આદુનિલ મુર-સલીન ઇઝ઼ ક઼ાલા લહુમ
કૌમે આદને પયગંબરોંકો જબકે કહા ઉનકે ભાઈ હૂદ (અ.)ને
અખૂહુમ હૂદુન અલા તત્તકૂન ઇન્ની
ક્યા તુમ (ખુદાકે અઝાબસે) ડરતે નહી હો ? બેશક મૈં
લકુમ રસૂલુન અમીન ફત્તકુલ્લાહ઼ા
તુમ્હારી તરફ અમાનતદાર બનાકર ભેજા ગયા હું પસ ખુદાસે ડરો
વ અતી઼ઊ઼ન વમા અસ્અલુકુમ અ઼-લયહિ
ઔરં મેરી ઇતાઅત કરો ઔર મૈં તુમ્હારે પાસસે કોઈ
મિન અજરિન ઇન અજરિયા ઇલ્લા
બદલા નહી ચાહતા મેરા બદલા તો ઝિમ્મે હૈ
અ઼લા રબ્બિલ આ઼-લમીન અ-તબ્નૂના
જો સારે જહાનકા રબ હૈ ક્યા તુમ હર બુલંદ
બિ-કુલ્લિ રીઇ઼ન આ-યતન તઅ઼-બસૂન
મકામ પર ફુઝુલ યાદગારેં (યા'ની ઇમારતેં) બનાતે હો !
વ તત્તખિ઼ઝૂના મસા઼નિ઼આ઼ લ-અ઼લ્લકુમ તખ઼્લુદૂન વ ઇઝ઼ા મ ૫
ઔર બળે બળે મહેલ બનાતે હો ગોયાં તુમ્હે હમેશા દુનિયામેં ઝિન્દા રેહના હૈ ! (૧) ઔર જબ
બ-ત઼શ્તુમ બ-ત઼શ્તુમ જબ્બારીન ફત્તકુલ્લાહ઼ા વ અતી઼ઊ઼ન
તુમ કિસી પર ધાવા બોલતે હો તો ઝાલિમ બન જાતે હો ! પસ ખુદાસે ડરો. ઔર મેરા કહા માનો
વત્તકુલ્લઝ઼ી અ-મદ-દકુમ બિમા તઅ઼-લમૂન અ-મદ-દકુમ બિ-અન્આ઼મિંવ
ઔર ઉસ (ખુદા)સે ડરો જિસને તુમ્હારી મદદ કી ઉન ચીઝોંસે જિન્હેં તુમ જાનતે હો તુમ્હારી મદદ કી ચોપાયોં
વ બનીન વ જન્નાતિંવ વ ઉ઼યૂન ઇન્ની અખા઼ફુ અ઼-લયકુમ
ઔર બેટોં ઔર બગીચોં ઔર ચશ્મોંસે મૈં ડરાતા હું તુમ્હારે લિયે
અ઼ઝ઼ાબા યવમિન અ઼ઝ઼ીમ ક઼ાલૂ સવાઉન અ઼-લયના અ-વ-અ઼ઝ઼તા
કયામત કે સખ્ત અઝાબસે ઉન્હોંને કહા કે હમારે લિયે તો સબ બરાબર હૈ.
અમ લમ તકુમ મિનલ વાઇ઼ઝ઼ીન ઇન હાઝ઼ા ઇલ્લા ખુ઼લુકુલ
ચાહે તુમ હમેં નસીહત કરો યા ન કરો યે તો સિર્ફ અગલે લોગોંકી
અવ્વલીન વમા નહ઼નુ બિ-મુઅ઼ઝ઼-ઝ઼બીન ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂહુ
આદતેં હૈ ઔર હમકો હરગિઝ અઝાબ ન હોગા. (પસ ઉન્હોંને) ઝુટલાયા (હૂદ (અ.) કો) ફિર હમને ઉન્હેં
ફ-અહ-લકનાહુમ ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયહ વમા કાના અક-સ઼રુહુમ
હલાક કર દિયા બેશક ઈસ વાકએમેં બળી ઈબરત હૈ. ઔર (ફિરભી) ઈનમેંસે અકસર લોગ
મુઅ્-મિનીન ૦ વ ઇન્ના રબ્બકા લહુવલ અ઼ઝ઼ીઝુ઼ર રહી઼મ કઝ઼-ઝ઼બત ૯
ઈમાન નહી લાતે. ઔર બેશક તુમ્હારા ખુદા ઝબરદસ્ત રહમવાલા હૈ કૌમ ૧૧

તફસીર : (૧) તે લોકો ભવ્ય ઊંચા કંઈ કામ લાગે નહિં તેવા મજબુત મિનારા માત્ર નામના મેળવવા ખાતર બનાવવાના ઘણા શોખીન હતા તેમજ પોતાના રહેવાના મહેલો પણ નાહક માલ બરબાદ કરવા માટે બહુ ઊંચા તેમ ઘણી કારીગરીથી બનાવતા અને સમજતા હતા કે જાણે સદા સર્વદા અહીંજ રહેવાનુ છે બાગે ઈરમ પણ આમજ મશહુર થયું.

ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِيْنَ ۝ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ صٰلِحٌ اَلَا
تَتَّقُوْنَ ۝ اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ۝ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ
اَطِيْعُوْنِ ۝ وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ
اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ اَتُتْرَكُوْنَ فِيْ مَا
هٰهُنَآ اٰمِنِيْنَ ۝ فِيْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ۝ وَّزُرُوْعٍ وَّ
نَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيْمٌ ۝ وَتَنْحِتُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا
فٰرِهِيْنَ ۝ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ۝ وَلَا تُطِيْعُوْٓا اَمْرَ
الْمُسْرِفِيْنَ ۝ الَّذِيْنَ يُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ وَلَا
يُصْلِحُوْنَ ۝ قَالُوْٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ ۝ مَآ اَنْتَ
اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۚ فَاْتِ بِاٰيَةٍ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝
قَالَ هٰذِهٖ نَاقَةٌ لَّهَا شِرْبٌ وَّلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ۝
وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝
فَعَقَرُوْهَا فَاَصْبَحُوْا نٰدِمِيْنَ ۝ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ؕ

સમૂદુલ મુર-સલીન ઈઝ કાલા લહુમ
સમૂદને ભી અપને પયગંબરોકો ઝુટલાયા જબ કહા ઉનકે
અખૂહુમ સાલિહુન અલા તત્તકૂન
ભાઈ સાલિહ (અ.)ને કે કયા તુમ ખુદા કે અઝાબસે નહીં ડરતે?
ઇન્ની લકુમ રસૂલુન અમીન ફત્તકુલ્લાહા
મૈં તુમ્હારી તરફ ભેજા ગયા હું અમાનતદાર બનાકર પસ
વ અતીઊન વમા અસ્અલુકુમ
ખુદાસે ડરો ઔર મેરી ઇતાઅત કરો ઔર મૈં તુમસે કોઈ
અ-લયહિ મિન અજર ઇન અજરિયા
બદલા નહી ચાહતા મેરા બદલા તો ખુદાકે
ઇલ્લા અલા રબબિલ આ-લમીન અ-
ઝિમ્મે હૈ, જો સારે જહાનકા રબ હૈ કયા
તુત-રકૂના ફીમા હાહુના આમિનીન
તુમકો સલામતીકે સાથ ઈન્હી ચીઝોંમેં રેહને દિયા જાએગા
મ ૫ **ફી જન્નાતિંવ વ ઉયૂનિંવ વ ઝુરૂઈંવ વ નખ઼લિન તલ્ઉહા હદીમ વ**
જો યહાં મૌજુદ હે ? બાગોં ઔર ચશ્મોંસે, ઔર ખેતીયોં ઔર ખજુરોંમેં જિનકી બાલેં ગુંધી હુઈ હૈ. ઔર
તનહિતૂના મિનલ જિબાલિ બુયૂતન ફારિહીન ફત્તકુલ્લાહા વ અતીઊન
તુમ પહાળોંકો કાટ કાટ કર મકાનાત બનાતે ઇતરાતે હો પસ ખુદાસે ડરો ઔર મેરા કહા માનો
વલા તુતીઊ અમ-રલ મુસરિફીન અલ્લઝીના યુફસિદૂના ફિલ અરદિ વલા
ઔર ઉનકા કહા ન માનો જો હદસે ગુઝર જાતે હૈ. યે વો લોગ હૈં જો ઝમીન પર ફસાદ ફૈલાતે હૈં,
યુસ્લિહૂન ૦ કાલૂ ઇન્નમા અન્તા મિનલ મુસહ્-હરીન મા અન્તા ઇલ્લા
ઔર સુધારા નહી કરતે વો લોગ કેહને લગે તુમપર તો વાકઈ જાદૂ કર દિયા ગયા હૈ તુમ ઔર કુછ નહી
બ-શરુમ મિસ્લુના ફઅ્તિ બિ-આ-યતિન ઇન કુન્તા મિનસ્ સાદિકીન ૦
મગર હમ જૈસે એક ઈન્સાન હી હો પસ કોઈ નિશાની લાઓ, અગર તુમ સચ્ચે હો
કાલા હાઝિહી ના-કતુલ લહા શિરબુંવ વ લકુમ શિરબુ યવમિમ મઅ્લૂમ
(હ. સાલિહને) કહા યે એક ઊંટની હૈ ઈસકે પાની પીનેકે લિયે, ઔર તુમ્હારે પીનેકે લિયે એક દિન મુકર્રર હૈ. (૧)
વલા તમસ્સૂહા બિ-સૂઇન ફ-યઅ્-ખુ-ઝકુમ અઝાબુ યવમિન અઝીમ ૦
ઔર ઝરાભી બુરાઇકે સાથ ઉસે હાથ ન લગાના વરના તુમ્હેં ઝબરદસ્ત અઝાબ મેં મુબતિલા હોના પળેગા.
ફ-અ-કરૂહા ફ-અસ્બહૂ નાદિમીન ફ-અ-ખ-ઝહુમુલ અઝાબ
ફિર ઉન્હોંને ઉસહીકો માર ડાલા. ઔર સુબ્હકો પસ્તાવા કરને લગે. (૨) પસ ઉન્હેં અઝાબને આ પકળા

તફસીર : (૧) હઝરત સાલેહ (અ.)ની દુઆના પ્રતાપે ખુદાપાકની કુદરતથી પત્થરમાંથી તેવીજ ઊંટડી પેદા થઈ પછી તે છુટી ફરતી હતી જે જંગલમાં ચરવા જતી ત્યાંથી બીજા સઘળાં જાનવરો ભડકીને નાસી જતા જે તળાવ પર પાણી પીવા જતી ત્યાંથી પણ સૌ ઢોરો નાસી છૂટતા તેથી વારો ઠેરવ્યો કે એક દિવસ ઊંટડી પાણી પર જાય. (૨) એક કુછેદી બદ ચલન સ્ત્રીને ત્યાં બહુ ઢોર ઢાખર હતા. ઊંટડીના કારણે તેણીને ચારા, પાણીની બહુ ઈજા પડવાથી પોતાના એક યારને ઉશ્કેરીને ઊંટડીના પગ કાપી નખાયા અને પછી સૌએ મળી તેને મારી નાખી. આ બનાવના ત્રણ દિવસ બાદ અઝાબ આવ્યો.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾ وَ
إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ
الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾
إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾
وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ
الْعٰلَمِينَ ﴿١٦٤﴾ أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعٰلَمِينَ ﴿١٦٥﴾ وَ
تَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ
قَوْمٌ عٰدُونَ ﴿١٦٦﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يٰلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ
الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾ قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾ رَبِّ
نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾ فَنَجَّيْنٰهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾
إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغٰبِرِينَ ﴿١٧١﴾ ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٧٢﴾ وَ
أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ
فِي ذٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾ وَإِنَّ

ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયહ ؕ વમા કાના
બેશક ઈસ વાકેએ મેં બળી ઈબ્રત હૈ ઔર (ફિરભી)
અક-સ઼રુહુમ મુઅ-મિનીન ○ વ ઈન્ના
ઉનમેંસે અકસર ઈમાન નહી લાતે. ઔર તુમ્હારા
રબ્બકા લહુવલ અ઼ઝીઝુર રહીમ ○ કઝ઼-ઝ઼બત ૯
રબ ઝબરદસ્ત રહમવાલા હૈ ઝૂટલાયા ૧૨
ક઼વમુ લૂતિ઼નિલ મુર-સલીન ○ ઈઝ઼ ક઼ાલા
કૌમે લૂતને (ભી અપને) પયગંબરોંકો જબ કહા
લહુમ અખૂહુમ લૂતુન અલા તત્તકૂન ○
ઉનકો ઉનકે ભાઈ લૂત (અ.) ને કે કયા તુમ ખુદાકે
અઝાબસે નહી ડરતે !
ઈન્ની લકુમ રસૂલુન અમીન ○ ફત્તકુલ્લાહા
મૈં તુમ્હારી તરફ અમાનતદાર બના કર ભેજા ગયા હું પસ ખુદા
વ અતી઼ઊન ○ વમા અસ્અલુકુમ
સે ડરો ઔર મેરા કહા માનો ઔર મૈં તુમસે મ
અ઼-લયહિ મિન અજ્ર ج ઈન અજરિયા ઈલ્લા અ઼લા રબ્બિલ પ
કોઈ બદલા નહી ચાહતા મેરા બદલા તો સિર્ફ ઉસકે ઝિમ્મે હૈ જો સારે જહાન કા
આ઼-લમીન ○ અ-તઅ-તૂનઝ઼ ઝુકરાના મિનલ આ઼-લમીન ○ વ ત-ઝ઼રૂના મા
રબ હૈ કયા તુમ સારી દુનિયાં મેં સિર્ફ મરદોં સે બદફેલી કરતે હો ઔર છોળ દેતે હો અપની
ખ઼-લ-ક઼ લકુમ રબ્બુકુમ મિન અઝવાજિકુમ ؕ બલ અન્તુમ ક઼વમુન
ઉન ઔરતોં કો જિન્હેં ખુદાને તુમ્હારે લિયે પૈદા કિયા હૈ ! વાકઈ તુમ હદસે ગુઝર જાને
આ઼દૂન ○ ક઼ાલૂ લ-ઈલ્લમ તન્તહિ યા લૂતુ લ-તકૂનન્ના મિનલ મુખ઼રજીન ○
વાલે લોગ હો વો લોગ કેહને લગે કે અગર તુમ બાઝ નહી આવગે અય લૂત ! તો હમ તુમ્હેં યકીનન નિકાલ દેંગે. (બસ્તીસે)
ક઼ાલા ઈન્ની લિ-અ઼-મલિકુમ મિનલ ક઼ાલીન ○ રબ્બિ નજ્જિની વ
(લૂતને) કહા મૈં તો તુમ્હારે ઈસ કામ સે સખ્ત નફરત કરતા હું અય મેરે રબ ! મુઝકો ઔર મેરે
અહલી મિમ્મા યઅ઼-મલૂન ○ ફ-નજ્જયનાહુ વ અહ-લહૂ અજ-મઈન ○
ઘરવાલોંકો બચા ઉસ બુરે કામસે જો યે લોગ કરતે હૈ પસ નજાત દી હમને ઉનકે ઘરવાલોં સબકો
ઈલ્લા અ઼જૂઝન ફિલ ગ઼ાબિરીન ○ સુમ્મા દમ્મરનલ આ-ખ઼રીન ○ વ
સિવાય એક બુળ્હયા ઔરતકે જો ઉન્હીમેં રેહ ગઈ થી (અપની મરઝીસે) ફિર ઉન સબકો હલાક કર દિયા ઔર હમને
અમ્ત઼રના અ઼-લયહિમ મ-ત઼રન ج ફ-સાઆ મ-ત઼રુલ મુન્ઝ઼રીન ○ ઈન્ના ફી
ઉનપર પાની બરસાયા એક ખાસ કિસ્મકા પાની (યા'ની પત્થર) યે કિતની બુરી બારિશથી જિસસે ઉનકો ડરાયા ગયા થા.
ઝ઼ાલિકા લ-આયહ ؕ વમા કાના અક-સ઼રુહુમ મુઅ-મિનીન ○ વ ઈન્ના
બેશક ઈસ વાકેઆ મેં બળી ઈબ્રત હૈ. ઔર (ફિરભી) ઉનમેંસે અકસર ઈમાન નહી લાતે. ઔર બેશક

ع
٩٣

رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝ كَذَّبَ اَصْحٰبُ لْـَٔيْكَةِ
الْمُرْسَلِيْنَ ۝ اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ۝
اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ۝ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ۝
وَمَا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ
الْعٰلَمِيْنَ ۝ اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُخْسِرِيْنَ ۝
وَزِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيْمِ ۝ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ
اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ۝ وَ
اتَّقُوا الَّذِيْ خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِيْنَ ۝ قَالُوْٓا
اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ ۝ وَمَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا
وَاِنْ نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۝ فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا
مِّنَ السَّمَآءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ قَالَ رَبِّيْٓ
اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ
يَوْمِ الظُّلَّةِ ۭ اِنَّهٗ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝ اِنَّ

રબ્બકા લહુવલ અ્ઝીઝુર રહ઼ીમ ۝ કઝ઼-ઝ઼બા
આપકા રબ ઝબરદસ્ત રહમવાલા હૈ ઝુટલાયા
અસ્હ઼ાબુલ અય-કતિલ મુર-સલીન ۝
અયકાવાલોંને (અપને) પયગંબરોં કો
ઇઝ઼ ક઼ાલા લહુમ શુઅ્યૂબુન અલા
જબકે કહા ઉનસે શુઐબ (અ.)ને કે કયા તુમ ખુદાકે અઝાબસે
તત્તકૂન ۝ ઇન્ની લકુમ રસૂલુન અમીન ۝
નહી ડરતે? બેશક મૈં તુમ્હારી તરફ અમાનતદાર બનાકર ભેજા ગયા હું
ફત્તકુલ્લાહા વ અતીઊ઼ન ۝ વમા
પસ ખુદાસે ડરો ઔર મેરા કહા માનો ઔર
અસ્અલુકુમ અ્-લયહિ મિન અજર ۝ ઇન
મેં તુમ સે કોઈ બદલા નહી ચાહતા મેરા
અજરિયા ઇલ્લા અ્લા રબ્બિલ આ્-લમીન ۝
બદલા તો ખુદા કે ઝિમ્મે હૈ જો રબ હૈ તમામ જહાનકા

મ
૫
અવફુલ કયલા વલા તકૂનૂ મિનલ મુખ઼સિરીન ۝ વ ઝિનૂ બિલ ક઼િસ્તા઼સિલ
તુમ લોગ પૂરી નાપ કર દિયા કરો ઔર ઉસમેં કમી મત કરો ઔર સચ્ચી (સીધી) તરાઝૂ સે
મુસ્તક઼ીમ ۝ વલા તબ્ખ઼સુન નાસા અશ્યા-અહુમ વલા તઅ્-સૂવ ફ઼િલ અરદ઼િ
તોલા કરો ઔર લોગોંકો (નાપ-તોલમેં) ઉનકી ચીઝેં કમ મત દો. ઔર (ખુદાકી) ઝમીનમેં ફસાદ મત
મુફસિદીન ۝ વત્તકુલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼-કુમ વલ જિબિલ્લતલ અવ્વલીન ۝
ફૈલાઓ ઔર ઉસ ખુદાસે ડરો જિસને તુમકો ઔર તુમસે પેહલે મખલૂક કો પૈદા કિયા.
ક઼ાલૂ ઇન્નમા અન્તા મિનલ મુસહ઼-હ઼રીન ۝ વમા અન્તા ઇલ્લા બ-શરુમ
વો લોગ (અપની આદત કે મુતાબિક) કેહને લગે કે તુમ પર તો જાદૂ કર દિયા હૈ ઔર તુમ તો હમારે જૈસે
મિસ્લુના વ ઇન નઝુન્નુકા લમિનલ કાઝ઼િબીન ۝ ફ-અસક઼િત઼ અ્-લયના
એક ઈન્સાન હી હો ઔર હમ તુમ્હેં ઝૂટા હી સમઝતે હૈં પસ તુમ હમ પર
કિ-સફમ મિનસ સમાઇ ઇન કુન્તા મિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ۝ ક઼ાલા રબ્બી
આસ્માન કા કોઇ ટુકળા ગિરા દો, અગર તુમ સચ્ચે હો તો (શુઐબને) કહા મેરા ખુદા
અઅ્-લમુ બિમા તઅ્-મલૂન ۝ ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂહુ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼હુમ અ્ઝ઼ાબુ
ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ તુમ કરતે હો. પસ ઉન્હોંને (શુઐબકો) ઝુટલાયા પસ ઉનકે ઉપર એક સાયબાનકે અઝાબને
યવમિઝ઼ ઝુલ્લહ ۭ ઇન્નહૂ કાના અ્ઝ઼ાબા યવમિન અ્ઝ઼ીમ ۝ ઇન્ના
આ પકળા બેશક ઉસ દિનકા અઝાબ બળા હી સખ્ત થા. (૧) બેશક

તફસીર: (૧) સાએબાનનો દિવસ એટલા માટે ફરમાવ્યું હતું પ્રથમ એક અઠવાડિયા સુધી વસ્તીમાં એક પ્રકારની સખત ગરમી ફેલાઈ ગઈ. ત્યાર બાદ આકાશ પર એક વાદળ આવ્યું જેમાં, ઠંડો પવન હતો. સઘળા લોકો ગરમીથી બચવા માટે ઠંડકની લાલચે તે વાદળની નીચે ચાલ્યા ગયા ત્યારે ઉપરથી એક સખ્ત કડાકાનો અવાજ થયો અને નીચેથી ધરતીકંપ થયો અને વાદળામાંથી અંગારા વરસ્યા તો સઘળા કાફિરો બળીને નાશ પામ્યા.

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۗ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝ وَاِنَّهٗ لَتَنْزِيْلُ
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ نَزَلَ بِهِ الرُّوْحُ الْاَمِيْنُ ۝ عَلٰى
قَلْبِكَ لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُنْذِرِيْنَ ۝ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ
مُّبِيْنٍ ۝ وَاِنَّهٗ لَفِيْ زُبُرِ الْاَوَّلِيْنَ ۝ اَوَلَمْ يَكُنْ
لَّهُمْ اٰيَةً اَنْ يَّعْلَمَهٗ عُلَمٰٓؤُا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۝ وَلَوْ
نَزَّلْنٰهُ عَلٰى بَعْضِ الْاَعْجَمِيْنَ ۝ فَقَرَاَهٗ عَلَيْهِمْ مَّا
كَانُوْا بِهٖ مُؤْمِنِيْنَ ۝ كَذٰلِكَ سَلَكْنٰهُ فِيْ قُلُوْبِ
الْمُجْرِمِيْنَ ۝ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ
الْاَلِيْمَ ۝ فَيَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝
فَيَقُوْلُوْا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُوْنَ ۝ اَفَبِعَذَابِنَا
يَسْتَعْجِلُوْنَ ۝ اَفَرَءَيْتَ اِنْ مَّتَّعْنٰهُمْ سِنِيْنَ ۝ ثُمَّ
جَآءَهُمْ مَّا كَانُوْا يُوْعَدُوْنَ ۝ مَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا

વ-કાલલ્લઝીના-૧૯	૫૨૩	સૂરઈ શુઅરા-૨૬

ફીઝ઼ાલિકા લ-આયહ ઠ વમા કાના અક્-સરુહુમ
ઇસ વાકેઆ મેં બળી ઈબ્રત હૈ ઔર ફિરભી અકસર ઉનમેં
મુઅ્-મિનીન ૦ વ ઈન્ના રબ્બકા લહુવલ
સે ઈમાન નહીં લાતે ઔર તુમ્હારા રબ ઝબરદસ્ત
અ઼ઝીઝુર રહ઼ીમ ઠ વ ઈન્નહૂ લ-તન્ઝીલુ ૯
રહમવાલા હૈ ઔર યે (કુરઆન) ઉસ ખુદાકી તરફસે ૧૪
રબ્બિલ આ઼-લમીન ઠ ન-ઝ-લા બિહિર
ઉતારા હૈ જો સારે જહાનકા રબ હૈ યે રૂહુલ અમીન
રૂહ઼ુલ અમીન ઠ અ઼લા ક઼લ્બિકા લિ-તકૂના
(હ. જિબ્રઈલ) કે ઝરીએ ઉતારા ગયા હૈ આપકે દિલ પર
મિનલ મુન્ઝ઼િરીન ઠ બિ-લિસાનિન
તાકે આપ ડરાનેવાલે બન જાએં (યે કુરઆન) સાફ સુથરી
અ઼-ર-બિય્યિમ મુબીન ઠ વ ઈન્નહૂ લફી
અરબી ઝબાનમેં ઉતારા હૈ ઔર ઈસકા ઝિક્ર પેહલી ઉમ્મતોં મ
ઝુબુરિલ અવ્વલીન ૦ અ-વ-લમ યકુલ લહુમ આ-યતન અંય યઅ્-લ-મહૂ ૫
કી આસ્માની કિતાબોંમેં મૌજૂદ હૈ. (૧) કયા યે દલીલ ઉન લોગોંકે લિયે કાફી નહી હૈ કે ઈસં (કુરઆન)
ઉ઼-લમાઉ બની ઈસરાઈલ ઠ વ લવ નઝ-ઝલ્નાહુ અ઼લા બઅ્-દ઼િલ
કો બની ઈસરાઈલકે ઉલમા જાનતે હૈં ! ઔર અગર હમ ઉસે કિસી અજમી પર નાઝિલ કર દેતે
અઅ્-જમીન ઠ ફ-ક઼-ર-અહૂ અ઼-લયહિમ મા કાનૂ બિહી મુઅ્-મિનીન ઠ કઝ઼ાલિકા
(અરબ કે સિવાય) ફિર વો અજમી ઉનકે સામને ઇસે પળ્હતા તબ ભી યે લોગ ઈમાન ન લાતે. (૨) ઈસી તરહ
સ-લકનાહુ ફી કુ઼લૂબિલ મુજરિમીન ઠ લા યુઅ્-મિનૂના બિહી હ઼ત્તા
હમને ગુનેહગારોં કે દિલોં મેં ડાલ રખ્ખા હૈ યે લોગ ઈમાન નહી લાએંગે ઈસપર ઉસ વક્ત
ય-રવુલ અ઼ઝ઼ાબલ અલીમ ઠ ફ-યઅ્-તિ-યહુમ બગ઼્-તતંવ વહુમ લા
તકકે (ખુદા કે) અઝાબકો ન દેખ લેં, પસ વો આકર ખળા હો જાએગા અચાનક ઔર વો જાનતે ભી
યશઉ઼રૂન ઠ ફ-યકૂલૂ હલ નહ઼નુ મુન્ઝ઼રૂન ઠ અ-ફ-બિ-અ઼ઝ઼ાબિના
ન હોંગે ઉસ વકત યે લોગ કહેંગે કયા હમકો થોડી મોહલત મિલ સકતી હૈ કયા યે લોગ હમારે અઝાબમેં
યસ્તઅ્-જિલૂન ૦ અ-ફ-ર-અયતા ઈમ મત્તઅ્-નાહુમ સિનીન ઠ સુમ્મા
જલ્દી ચાહતે હૈં કયા દેખા હૈ તુમને કે અગર હમ ઈનકો ચંદ સાલ તક ઈસી તરહ રેહને દેતે ફિર વો
જા-અહુમ મા કાનૂ યૂ-અ઼દૂન ઠ માઁ અગ઼્ના અ઼ન્હુમ મા કાનૂ
અઝાબ ઉન પર નાઝિલ હો જિસકા વા'દા કિયા ગયા હૈ તો ઉનકા ઐશો ઈશરત ઉસ વકત ઉનકે

તફસીર : (૧) કુરઆન મજીદ તથા તેને લાવનાર નબીની અગમ ચેતવણી પ્રાચિન આકાશી કિતાબોમાં છે આગલા નબીઓ એ વિષે બરાબર ખબર આપ્યા છે. (૨) કાફિરો કેહતા હતા કે કુરઆન અરબી ભાષામાં આવ્યું અને આ નબીની ભાષા પણ અરબીજ છે તો કદાચ પોતેજ એને રચી કાઢતા હોય તો શું ખબર ? તેથી અગર કોઈ પરભાષી ઈસમ પર અરબી કુરઆન ઉતર્યુ હોત તો અમને એનું યકીન આવત તેના જવાબમાં ફરમાવ્યું કે એ લોકોની સંગદિલી અને હઠધર્મીની એ દશા છે કે કદાચ એવા માણસ પર આ કુરઆન ઉતર્યુ હોત જે અરબીનો એક શબ્દ પણ ઉચ્ચારી શકતો નથી તો પણ તેઓ માનવા તૈયાર ન થાત તે વેળા બીજી કંઈ અમસ્થી શંકાઓ ઉતપન્ન કરત. શંકાશીલ વ્હેમીને કદી સંતોષ થતો નથી.

يُمَتَّعُوْنَ ۞ وَمَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُوْنَ ۞
ذِكْرٰى ۞ وَمَا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۞ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيٰطِيْنُ ۞
وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۞ اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ
لَمَعْزُوْلُوْنَ ۞ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُوْنَ
مِنَ الْمُعَذَّبِيْنَ ۞ وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ ۞
وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۞
فَاِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ۞ وَتَوَكَّلْ
عَلَى الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ۞ الَّذِيْ يَرٰىكَ حِيْنَ تَقُوْمُ ۞ وَ
تَقَلُّبَكَ فِي السّٰجِدِيْنَ ۞ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۞ هَلْ
اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيٰطِيْنُ ۞ تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ
اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ۞ يُّلْقُوْنَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كٰذِبُوْنَ ۞
وَالشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوٗنَ ۞ اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِيْ كُلِّ
وَادٍ يَّهِيْمُوْنَ ۞ وَاَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ مَا لَا يَفْعَلُوْنَ ۞

યુમત્તઊન ઠ વમા અહ-લકના મિન કર-યતિન
કિસ કામ આએગા! ઔર હમને કોઈ બસ્તી ઐસી હલાક
ઈલ્લા લહા મુન્ઝિરૂન ઠ ઝિકરા
નહી કી મગર ઉસકે લિયે ડરાનેવાલે ભેજે હૈં નસીહત કે લિયે
વમા કુન્ના ઝાલિમીન ૦ વમા તનઝ-ઝલત
ઔર હમ ઝાલિમ નહી હૈ. ઔર ઈસ (કિતાબ) કો
બિહિશ શયાતીન ૦ વમા યમ્બગી
શૈતાન લે કર નહી ઉતરે ઔર યે કામ ઉનકા હરગિઝ
લહુમ વમા યસ્તતી-ઊન ઠ ઈન્નહુમ અનિસ
નહી હૈ ઔર ઉનકી ઈતની કુદરતભી નહી હૈ વો તો ઈસકે સુનને
સમ્ઈ લ-મઅ-ઝૂલૂન ઠ ફલા તદઉ
સેહી મેહરૂમ કર દીયે ગએ હૈં પસ (અય નબી!)
મ-અલ્લાહિ ઈલાહન આ-ખરા ફ-તકૂના
અલ્લાહ કે સાથ કિસી ઔર કો મત પુકારો કહીં ઐસા ન હો કે
મિનલ મુઅઝ-ઝબીન ઠ વ અન્ઝિર અશી-ર-તકલ અક-રબીન ઠ
તુમકો ભી ઈસકી સઝા ઉઠાની પળે, (૧) ઔર આપ અપને કરીબકે રિશ્તેદારોંકો (ખુદાકે અઝાબસે) ડરાઓ. (૨)
વખફિદ જના-હકા લિ-મનિત ત-બ-અ-કા મિનલ મુઅ-મિનીન ઠ ફ-ઈન
ઔર ઉન લોગોં સે ઝુક કર મિલીયે જો ઈમાન લા કર આપકી પૈરવી કરતે હૈં. (૩) પસ અગર યે
અ-સવકા ફકુલ ઈન્ની બરીઉમ મિમ્મા તઅ-મલૂન ઠ વ તવક-કલ અ-લલ
નાફરમાની કરેં તો આપ કેહ દીજિએ કે મેં તુમ્હારે કામોંસે બેઝાર હું. (૪) ઔર ખુદા પર ભરોસા કીજિએ જો ઝબરદસ્ત
અઝીઝિર રહીમ ઠ અલ્લઝી યરાકા હીના તકૂમ ઠ વ તકલ્લુ-બકા ફિસ
હિકમતવાલા હૈ જો આપકો દેખતા હૈ ઉસ વકત જબ આપ નમાઝકે લિયે ખળે હોતે હૈં ઔર નમાઝિયોં
સાજિદીન ૦ ઈન્નહૂ હુવસ સમીઉલ અલીમ ૦ હલ ઉનબબિઉકુમ અલા મન
કે સાથ સજદહ કરતે હૈ બેશક વો સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ. (૫) કયા મે બતલાઉ કે શૈતાન કિન
તનઝ-ઝલુશ શયાતીન ઠ તનઝ-ઝલુ અલા કુલ્લિ અફ-ફાકિન અસીમ ઠ
લોગોં પર ઉતરા કરતે થે ! વો હર ઉસ શખ્સકે પાસ ઉતરતે હૈં જો ઝૂટા ઔર બદકાર હોતા હૈ
યુલ્કૂનસ સમ્અ વ અક-સરુહુમ કાઝિબૂન ઠ વશ શુ-અરાઉ
જો કાન લગા દેતે હૈં શૈતાની ખબરેં સુનનેકો ઔર અકસર ઉનમેંસે બળે ઝૂટે હૈં. (૬) ઔર શાઈરોં કી પૈરવી તો વો
યત્તબિઉહુમુલ ગાવૂન ઠ અ-લમ તરા અન્નહુમ ફી કુલ્લિ
લોગ કરતે હૈં જો ગુમરાહ હોં. (૭) કયા નહી દેખા તુમને કે વો (શાઈર) હર મૈદાનમેં
વાદિય યહીમૂન ઠ વ અન્નહુમ યકૂલૂના માલા યફ-અલૂન ઠ
પરેશાન ફિરતે હૈં. (૮) ઔર યે લોગ જો કેહતે હૈં ઉસ પર. ખુદહી અમલ નહી કરતે. (૯)

તફસીર : (૧) આ વાત જાહેરમાં તો હઝરત (સ.)ને ફરમાવી પણ બીજાઓને સંભળાવ્યું છે કે શિર્ક કરનાર ગમે તે હોય શિક્ષાથી બચી શકતો નથી. (૨) જ્યારે આ આયત ઉતરી તો હઝરત (સ.)એ આખા કુરેશ કબીલાને એકઠા કરી પોકારીને સંભળાવી દીધું એટલે સુધી કે ફોઈ, દીકરી અને કાકાને પણ સંભળાવી દીધું કે ખુદા પાકના ત્યાંના બચાવની પોતેજ ફિકર કરો ખુદાપાકને ત્યાં હું તમારૂં કંઈ કરી શકતો નથી. (૩) એટલે ઈમાનવાળાઓ સાથે પ્રેમ ભાવથી વર્તો સગા હોય કે ન હોય. સૌ સાથે સરખી વર્તણુક રાખો. (૪) એટલે ખુદાપાકના હુકમ વિરૂદ્ધ કરનાર કોઈપણ હોય પછી તે પોતીકો હોય કે પારકો તેનાથી નારાજ થઈ પોતાનો અણગમો જાહેર કરી દો. (૫) એટલે જ્યારે આપ તહજ્જુદની નમાઝ માટે ઉઠો છો તેને તથા અસહાબો પણ અલ્લાહની યાદમાં છે કે નહિં. તેની ↗

↗ ખબર દેવા જાઓ છો તેને પણ ખુદાપાક જુએ છે. (૬) કેટલાક લોકો કાહિન કેહવાતા હતા. જેઓ અમુક શૈતાનને નઝર નિયાઝ આપી તેની સાથે મિત્રાચારી બાંધતા
ફરી તે શૈતાન બીજા શૈતાનો સાથે મળી ફરિશ્તાઓની વાતો સાંભળવા આકાશ પાસે જતા ત્યાં જોકે તેમને અંગારાનો માર પડે છે જે આપણને તારા ખરતા
દેખાય છે તેથી નાસતાં નાસતાં જે એકાદ વાત સંભળાઈ ગઈ તેમાં અનેક ઉમેરા મ ૫ કરી પોતાના પેલા મિત્રને [illegible] કેહતા. ફરી →

ઇલ્લલ્લઝીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
મગર વો લોગ જો ઈમાન લાએ. ઔર જિન્હોંને નેક
સ઼ાલિહ઼ાતિ વ ઝ઼-ક-રુલ્લાહ઼ા કસ઼ીરંવ
આમાલ કિએ. ઔર જિન્હોંને કસરતસે ખુદાકો યાદ કિયા
વન-ત-સ઼રૂ મિમ બઅ્-દિ મા ઝ઼ુલિમૂ ॰
ઔર ઉન્હોંને બદલા લિયા ખુદ પર ઝુલ્મ હોને કે બા'દ
વ સ-યઅ્-લમુલ લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ અય્યા
ઔર જલ્દહી ઝુલ્મ કરનેવાલોંકો મા'લૂમ હો જાએગા વો જગહ
મુન-ક઼-લબિંય યન્ક઼લિબૂન ۝
કૈસી હૈ જહાં ઈન્હેં લૌટ જાના હૈ. (૧)

સૂરતુન નમ્લ

સૂરઈ નમ્લ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઉસકી (૯૩) આયતે હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ત઼ા-સીન ۚ તિલ્કા આયાતુલ ક઼ુરઆનિ વ કિતાબિમ મુબીન ۝ હુદંવ વ
તાસીન ! આયતેં કુરઆનકી હૈ જો એક ખુલી હુઈ કિતાબ હૈં. જો હિદાયત ઔર
બુશ્રા લિલ મુઅ્-મિનીન ۝ અલ્લઝ઼ીના યુક઼ીમૂનસ઼ સ઼લાતા વ યુઅ્-તૂનઝ઼ ઝ઼કાતા
બશારત દેનેવાલી હૈ ઈમાનવાલોંકો ઈમાનવાલે જો નમાઝ પઢતે હૈં ઔર ઝકાત અદા કરતે હૈ
વ હુમ બિલ આખ઼િ-રતિ હુમ યૂક઼િનૂન ૦ ઇન્નલ્લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના
ઔર વો આખિરત પર યકીન રખતે હૈં જો લોગ આખિરત પર ઈમાન નહીં રખતે
બિલ આખ઼િ-રતિ ઝ઼ય્યન્ના લહુમ અઅ્-મા-લહુમ ફ઼હુમ યઅ્-મહૂન ۝
ઉનકે લિયે હમને ઝીનત દી હૈ ઉનકે (બદ) કામોંમેં ઉનકી નઝરમેં પસ વો ઈસીમેં ભટકતે રેહતે હૈં
ઉલાઇકલ લઝ઼ીના લહુમ સૂઉલ અ઼ઝ઼ાબિ વહુમ ફ઼િલ આખ઼િ-રતિ હુમુલ
યેહી વો લોગ હૈ જિનકે લિયે બુરા અઝાબ હૈ ઔર યેહી વો લોગ હૈ જો આખિરતમેં નુકસાન
અખ઼-સરૂન ૦ વ ઇન્નકા લ-તુલક઼્-ક઼લ ક઼ુરઆના મિલ લદુન હ઼કીમિન
મેં રહેંગે ઔર બેશક આપકો દિયા જા રહા હૈં કુરઆન એક નિહાયત હિકમતવાલે ઈલ્મ
અ઼લીમ ૦ ઇઝ઼ ક઼ાલા મૂસા લિ-અહલિહી ઇન્ની આનસ્તુ નારા ॰
વાલેકી તરફસે જબ મૂસાને કહા અપને ઘર વાલોંસે કે બેશક મૈં ને એક આગ દેખી હૈ.
સઆતીકુમ મિન્હા બિ-ખ઼-બરિન અવ આતીકુમ
મૈં અભી જાકર ઉસકી ખબર લાતા હું યા આગ કા શુઅલા

→ પેજ (૫૨૪) ની તફસીર : તે માણસ લોકોને બતાવતો તો તેઓ તેને માનવા લાગતા કે તે કાહિન છે. પણ ઘણા ખરા લોકો તો ધોકોજ કરે છે. કેટલીક વસ્તુઓ મનુષ્યથી છુપી છે પણ શૈતાન તેને જાણે છે જેમકે સો પચાસ માઈલની વાતો અથવા કોઈના ગજવામાં શું છે અથવા બીજાઓના મનમાં શું ધારેલું છે તે સૌ બાબતોને શૈતાન જાણે છે. પણ ભવિષ્યની ખબર શૈતાનને નથી પરંતુ જે એક બે વાતો કદી ફરિશ્તાથી સાંભળી નાસે છે તેમાં પોતાની અટકળથી દશ વીશ વાતો ઉમેરી દે છે પછી સાચી પડે કે ઝુટી તો શૈતાન નેક માણસોથી કંટાળે છે કેમકે તેઓ તેને બુરો માને છે. ઝુટા અને દગાબાઝોથી શૈતાન ખુશ છે જેઓ તેની મરજી પર ચાલે છે. (૭) કાફિરો હઝરત (સ.)ને કદી કાહિન બતાવતા તો કદી કવિ કેહતા તેથી ફરમાવ્યું કે શાઈરની વાતથી કોઇને હિદાયત થતી નથી. અને ↗

(૮) એટલે જે વિષય પકડી લીધો તેનેજ પોતાની કલ્પના મુજબ બેહદ વધારતા ચાલ્યા જાય છે. (૯) એટલે પોતાની કે કૌમની જેટલી બહાદુરીની ડંફાસો મારે છે તેટલી શુરવીરતાનું નામ નિશાન પણ હોતું નથી. ઈશ્કનો દાવો કરે તે જુઠો. બીમારી બતાવે તે જુઠી. → ↗ નબીની સોહબતમાં હઝારો મખલૂક નેકી પર આવે છે.

૧૫ ૮ મ ૫ પોના

بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ ۝ فَلَمَّا جَآءَهَا
نُوْدِيَ اَنْۢ بُوْرِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ۭ وَ
سُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ يٰمُوْسٰٓى اِنَّهٗٓ اَنَا اللّٰهُ
الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ وَاَلْقِ عَصَاكَ ۭ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ
كَاَنَّهَا جَاۗنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ۭ يٰمُوْسٰى
لَا تَخَفْ ۣ اِنِّىْ لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُوْنَ ۝ اِلَّا
مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوْۗءٍ فَاِنِّىْ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ۝ وَاَدْخِلْ يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاۗءَ
مِنْ غَيْرِ سُوْۗءٍ ۣ فِيْ تِسْعِ اٰيٰتٍ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهٖ ۭ
اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝ فَلَمَّا جَاۗءَتْهُمْ اٰيٰتُنَا
مُبْصِرَةً قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ وَجَحَدُوْا بِهَا
وَاسْتَيْقَنَتْهَآ اَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَّعُلُوًّا ۭ فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ

બિ-શિહાબિન ક઼-બસિલ લઅ઼લ્લકુમ
કિસી લકળી વગૈરા મેં લગા કર લાતા હું તાકે તુમ
તસ઼્ત઼લૂન ૦ ફ-લમ્મા જા-અહા નૂદિયા
તાપ સકો પસ જબ વો કરીબ પહુંચેતો ઉનકો આવાઝ
અમ બૂરિકા મન ફિન નારિ વ મન
દી ગઈ કે બરકત હો ઉન પર જો ઈસ આગમેં હૈં ઔર જો ઉસકે
હ઼વ-લહા ؕ વ સુબ્હ઼ાનલ્લાહિ રબ્બિલ
આસપાસ હૈં ઔર પાક હે ખુદા જો માલિક હૈ
આ઼-લમીન ૦ યા મૂસા ઈન્નહૂ
દોનોં જહાનકા (૧) અય મૂસા ! બેશક મૈંહી
અ-નલ્લાહુલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ۝ વ અલ્ક઼િ
ખુદા હું ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા ઔર તુમ ડાલ દો અપના
અ઼સ઼ાક ؕ ફ-લમ્મા રઆહા તહ-તઝ-ઝુ
અસા (લકળી) પસ જબ (મૂસાને) અસાકો હિલતે દેખા જૈસે

મ ૫ ક-અન્નહા જાન્નુંવ વલ્લા મુદબિરંવ વ લમ યુઅ઼ક઼-ક઼િબ ؕ યા મૂસા લા તખ઼ફ઼
સાંપ હરકત કરતા હૈ તો ડરકર પીછે ભાગે ઔર વાપસ મુળકર ભી ન દેખા (નિદા આઈ) અય મૂસા ? ડરો મત
ઈન્ની લા યખ઼ાફુ લ-દય્યલ મુર-સલૂન ۝ ઈલ્લા મન ઝ઼ુ-લ-મા સુમ્મા બદ-દલા
બેશક હમારે સામને પયગંબર ડરા નહી કરતે. (૨) મગર જિસને ઝુલ્મ કિયા હો ફિર બદલ દિયા હો
હુસ્નમ બઅ઼-દા સૂઈન ફ-ઈન્ની ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૦ વ અદખ઼િલ ય-દ-કા ફી
અપની બુરાઈયોંકો નેકીકે સાથ પસ ખુદા બખ્શનેવાલા રહમવાલા હૈ. (૩) ઔર અપના હાથ જેબ મે ડાલ કર
જયબિકા તખ઼રુજ બયદ઼ાઆ મિન ગ઼યરિ સૂઅ ۣ ફી તિસઇ઼ આયાતિન
નિકાલો વો બગૈર કિસી ઐબ કે ચમકને લગેગા, (યે ચીઝભી) ઉન (૯) મુઅજીઝોંમેં સે હૈ
ઈલા ફિર-અ઼વના વ ક઼વમિહ ؕ ઈન્નહુમ કાનૂ ક઼વ-મન ફાસિક઼ીન ૦ ફ-લમ્મા
જો ફિરઔન ઔર ઉસકી કૌમકો દિખાના હૈ બેશક વો બળી ફાસિક કૌમ હૈ. (૪) પસ જબ
જા-અત્હુમ આયાતુના મુબસ઼િ-રતન ક઼ાલૂ હાઝ઼ા સિહ઼રુમ મુબીન ۝
ઉનકે પાસ હમારી નિશાનિયાં પહુંચી તો ઈન્હેં દેખકર વો લોગ કેહને લગે યે તો ખુલા હુવા જાદૂ હૈ
વ જ-હ઼દૂ બિહા વસ્તય-ક઼-નત્હા અન્ફુસુહુમ ઝુલ્મંવ વ ઉ઼લુવ્વા ؕ ફન્ઝુર
ઔર હો ગએ મુનકિર ઝુલ્મો તકબ્બુર કી વજહસે હાલાં કે ઈનકે દિલોંકો યકીન આ ગયા થા પસ દેખિયે
૯ કયફા કાના આ઼ક઼િ-બતુલ મુફસિદીન ۝ વ લ-ક઼દ આ-તયના દાવૂદા
૧૬ કૈસા બુરા અંજામ હોતા હૈ મુફસિદોંકા ઔર તહકીક અતા કિયા હમને દાઊદ (અ.)

→ પેજ (૫૨૫) ની તફસીર : (૧) એટલે જે લોકો અશઆરમાં ખુદાપાકના વખાણ કરે અથવા કુફ્ર અને ગુનાહોની બુરાઈ કરે અથવા દીની ઈલ્મની વાતો ફેલાવે, નેકીઓ તરફ પ્રેરે અથવા જે કાફિરો ઈસ્લામની બુરાઈ કરતા હોય તેમને ઈસ્લામ તરફથી જવાબ આપે એવા શેઅર કેહવામાં એબ નથી.

પેજ (૫૨૬) ની તફસીર : (૧) અલ્લાહની ઝાત, આકાર, રૂપ, રંગ સ્થળ ઈત્યાદી ઉતપાદિત બાબતોથી પવિત્ર હસ્તીમાં પ્રવેશ કર્યો હતો ગેબથી અલ્લાહ પાકે આવાઝ આપી. (૨) તે લાકડી જોકે પ્રથમ પાતળા નાગ જેવી બની ગઈ હતી પણ ફિરઔનની આગળ નાખતાં મહાન અજગર બની જતી. (૩) મૂસા (અ.) થી એક કાફિરનું અણધાર્યુ ખૂન થઈ ગયુ હતું તો તેમના દિલમાં તેનો ડર ↗ હતો તેથી તેની માફી પણ જાહેર કરી દીધી. (૪) એટલે શરૂઆતમાં બે મોજિઝહ દેખાડયા. સુરઈ આ'રાફમાં એ સાત મોજિઝાનુ વર્ણન છે.

وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا ۚ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ فَضَّلَنَا
عَلٰى كَثِيْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٥﴾ وَوَرِثَ
سُلَيْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ
الطَّيْرِ وَاُوْتِيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۗ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ
الْمُبِيْنُ ﴿١٦﴾ وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُوْدُهٗ مِنَ الْجِنِّ وَ
الْاِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ﴿١٧﴾ حَتّٰٓى اِذَآ اَتَوْا
عَلٰى وَادِ النَّمْلِ ۙ قَالَتْ نَمْلَةٌ يّٰٓاَيُّهَا النَّمْلُ
ادْخُلُوْا مَسٰكِنَكُمْ ۚ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُوْدُهٗ ۙ
وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَ
قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ
وَاَدْخِلْنِيْ بِرَحْمَتِكَ فِيْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٩﴾ وَ
تَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَآ اَرَى الْهُدْهُدَ ۖ اَمْ كَانَ

વ સુલય-માના ઈલ્મા ૮ વ કાલલ હમ્દુ
ઔર સુલૈમાન (અ.) કો ઈલ્મ ઔર દોનોં કેહને લગે કે
લિલ્લાહિલ લઝી ફદ્-દ્-લના અલા કસીરિમ
તમામ તા'રીફ ખુદાહીકો સઝાવાર હૈ જિસને હમકો અપને
મિન ઈબાદિહિલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ
બહુતસે ઈમાન વાલે બંદો પર ફઝીલત દી ઔર
વરિસા સુલય-માનુ દાવૂદા વ કાલા યા
દાઊદ અ. કે બાદ વારિસ બને સુલૈમાન (અ.) ઔર ઉન્હોંને કહા અય
અય્યુહન નાસુ ઉલ્લિમના મન્તિકત્ તયરિ
લોગો ! મુઝે પરિન્દોંકી ઝબાન સિખાઈ ગઈ હૈ.
વ ઊતીના મિન કુલ્લિ શૈઅ ь ઈન્ના હાઝા
ઔર હમેં હર કિસ્મકી ચીઝેં (સામાને સલ્તનત) દી ગઈ હૈ બેશક યે સબ
લહુવલ ફદ્લુલ મુબીન ૦ વ હુશિરા લિ-
ઉસી ખુદાહીકા ફઝલ હૈ ખુલા હુવા (૧) ઔર જમા કિયા ગયા
સુલય-માના જુનૂદુહૂ મિનલ જિન્નિ વલ ઈન્સિ વત્તૈરિ ફહુમ યૂ-ઝઊન ૦ મ ૫
સુલૈમાનકે લિયે લશ્કર, જિસ્મેં જિન્નાત, ઈન્સાન ઔર પરિન્દે થે પસ વો રોકે જાતે થે.
હત્તા ઈઝા અ-તવ અલા વાદિન્-નમ્લિ ४ કાલત નમ્લતુંય યા અય્યુહન
યહાં તક કે જબ વો ચ્યુંટીયોં (કીડીયોં) કે એક મૈદાનમેં પહુંચે, તો એક ચ્યુંટી કેહને લગી અય ચ્યુંટીઓ !
નમ્લુદખુલૂ મસાકિ-નકુમ ૮ લા યહ્તિમન્નકુમ સુલય-માનુ વ જુનૂદુહૂ ४
અપને અપને ઘરોં મેં દાખિલ હો જાઓ. કહીં તુમકો કુચલ ન ડાલે સુલૈમાન ઔર ઉનકા લશ્કર
વહુમ લા યશ્ઉરૂન ૦ ફ-ત-બસ્સમા દાહિકમ મિન કવલિહા વ કાલા
ઔર ઉનકો ખબર તક ન હો (૨) પસ (સુલૈમાન ઉસકી યે બાત સુનકર) મુસકુરાતે હુવે હંસ પડે. ઔર કહા
રબ્બિ અવઝિઅ્-ની અન અશ્કુરા નિઅ્-મ-તકલ લતી અન્-અમતા
(અય ખુદા !) મુઝે ઈસપર કાયમ રખ કે મૈં શુકર કરૂં તેરી ઉન નેઅમતોં કે બદલે, જો તુને મુઝે
અલય્યા વ અલા વાલિદય્યા વ અન અઅ્-મલા સાલિહન તરદાહુ
ઔર મેરે માં બાપકો અતા ફરમાયા ઔર (મુઝે તૌફીક દે કે) મૈં નેક કામ કરતા રહું જિસસે તુ રાઝી રહે
વ અદખિલની બિ-રહ્-મતિકા ફી ઈબાદિકસ્ સાલિહીન ૦ વ તફક્-કદત્
ઔર મુઝે અપની રહમત મેં દાખિલ કર લે અપને નેક બંદોં મેં. (૩) ઔર (જબ) સુલૈમાન
તયરા ફ-કાલા મા લિયા લા અરલ હુદહુદ ۖ અમ કાના
ને પરિન્દોંકી હાઝરી લી તો કહા, યે કયા બાત હૈ મૈં હુદ હુદ કો નહી દેખતા ! કયા વો કહીં

તફસીર : (૧) હઝરત સુલેમાન વારસ થયા. અને નબી બન્યા ઉપરાંત બાદશાહ પણ બન્યા અને મહાન સલતનત અને નબુવ્વત માટે ઉપયોગી સઘળા સાધનો આપ્યા હતા. જેથી તેમની શ્રેષ્ઠતા અને ફઝીલત દેખાય છે. (૨) કીડીના અવાજને કોઈ માનવી સાંભળી શકતો નથી છતાં હઝરત સુલેમાન (અ.)એ તેને સાંભળવા ઉપરાંત સમજી પણ લીધો આ તેમનો મુઅજિઝો હતો. (૩) તેમના પિતા પર તો હઝારો એહસાન હતા અને માતુશ્રી ઉપર પણ ઘણા હશે એક તો અતિષય નેક હોવું પ્રખ્યાત છે બીજુ કીડીની વાત સમજવું મુઅજિઝહ હોવાથી મહાન નેઅમત થઈ તે ઉપરથી બીજી નેઅમતો યાદ આવતા કહેવા લાગ્યા કે તારી અપાર મહાન નેઅમતોનો શુક્ર કેવી રીતે અદા કરૂં ! હે ખુદા ! તુજ મને તનથી સંપુર્ણ શુક્ર બજાવનાર બનાવી દે.

مِنَ الْغَآئِبِينَ ﴿٢٠﴾ لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَاذْبَحَنَّهُ
أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ
فَقَالَ أَحَطتُّ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ
يَقِينٍ ﴿٢٢﴾ إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ
مِن كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾ وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا
يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ
أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾
أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ
لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٦﴾ قَالَ سَنَنظُرُ
أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكٰذِبِينَ ﴿٢٧﴾ اذْهَب بِّكِتٰبِي
هٰذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانظُرْ مَاذَا
يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾ قَالَتْ يٰٓأَيُّهَا الْمَلَؤُا إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتٰبٌ

મિનલ ગ઼ાઇબીન ૦ લ-ઉઅ઼ઝ઼-ઝિ઼બન્નહૂ
ગાઇબ હો ગયા હૈ ! અલબત્તા મૈં ઉસે સઝા દુંગા
અ઼ઝ઼ાબન શદીદન અવ લ-અઝ઼-બહ઼ન્નહૂ
નિહાયત સખ્ત સઝા યા મૈં ઉસે ઝિબહ કર દુંગા
અવ લ-યઅ્-તિયન્ની બિ-સુલ્ત઼ાનિમ મુબીન ૦
યા ફિર વો લાવે કોઈ વાઝિહ દલીલ.
ફ-મ-ક-સ઼ા ગ઼યરા બઈ઼દિન ફ-ક઼ાલા
પસ થોળી હી દેર મેં વો (હુદ હુદ) આ ગયા. ઔર કેહને લગા
અહ઼ત્તુ બિમા લમ તુહ઼િત઼ બિહી વ
કે મૈં એક ઐસી બાત મા'લૂમ કરકે આયા હું જો તુમ્હેં
જિઅ્-તુકા મિન સ-બઇમ બિ-ન-બઈય
મા'લૂમ નહી ઔર મૈં આપ કે પાસ (કબીલએ) સબાકી ખબર યકીન
યક઼ીન ૦ ઇન્ની વ-જત્તુમ-ર-અ-તન
કે સાથ લાયા હું. (૧) મૈંને વહાં એક ઔરતકો હુકુમત કરતે
મ **તમ્લિકુહુમ વ ઊતિયત મિન કુલ્લિ શય-ઈવ વ લહા અ઼રશુન અ઼ઝ઼ીમ ૦**
૫ દેખા હૈ. ઔર ઉસે હર કિસ્મકા સામાન હાસિલ હૈ ઔર ઉસકે પાસ એક બળા તખ્ત હૈ. (૨)
વ-જત્તુહા વ ક઼વ-મહા યસ્જુદૂના લિશ શમ્સિ મિન દૂનિલ્લાહિ વ ઝય્યના લહુમુશ
ઔર મૈંને ઉસે ઔર ઉસકી કૌમકો સૂરજ કો સજદહ કરતે દેખા હૈ ખુદા કો છોળ કર ઔર શૈતાનને
શયત઼ાનુ અઅ્-મા-લહુમ ફસ઼દ-દહુમ અ઼નિસ સબીલિ ફહુમ લા યહ-તદૂન ૦
ઉનકે આ'માલકો ઝીનત દી હૈ. ઔર ઉન્હેં સીધે રાસ્તેસે બેહકા દિયા હૈ, પસ વો સીધે રાસ્તે પર નહી ચલતે
અલ્લા યસ્જુદૂ લિલ્લાહિલ લઝ઼ી યુખ઼રિજુલ ખ઼બ્અા ફિસ સમાવાતિ વલ
વો લોગ ઉસ ખુદાકો સજદહ નહી કરતે જો આસ્માન ઔર ઝમીનકી છુપી હુઇ ચીઝોંકો બાહર લાતા હૈ ઔર
અરદ઼િ વ યઅ્-લમુ મા તુખ઼્ફૂના વમા તુઅ્-લિનૂન ૦ અલ્લાહુ લૉ ઇલાહા
ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ કે તુમ છુપાતે હો ઔર જો કુછ કે તુમ ઝાહિર કરતે હો. (૩) ખુદા તો વોહી હૈ જિસકે સિવા
સજદહ **ઇલ્લા હુવા રબ્બુલ અ઼રશિલ અ઼ઝ઼ીમ** સજદહ **ક઼ાલા સનન્ઝુરુ અ-સ઼-દક઼તા**
કોઈ ખુદા નહિ, વો માલિક હૈ અર્શે અઝીમકા (સુલેમાન ને) કહા હમ અભી દેખતે હૈં કે તુને સચ
અમ કુન્તા મિનલ કાઝ઼િબીન ૦ ઇઝ઼હબ બિ-કિતાબી હાઝ઼ા
કહા હૈ. યા ઝૂટ બોલા હૈ. મેરા યે ખત લેકર ફૌરન જા ઔર ઉસે પહુંચા દેના
ફ-અલક઼િહ ઇ-લયહિમ સુમ્મા તવલ્લા અ઼ન્હુમ ફન્ઝુર માઝ઼ા યરજિઊ઼ન ૦
ફિર વહાંસે હટ જાના. ઔર દેખના કે વો આપસમેં કયા કેહતે હૈં ! (૪)
ક઼ાલત યૉ અય્યુહલ મ-લઉ ઇન્ની ઉલક઼િયા ઇલય્યા કિતાબુન
(મલિકા બિલકીસ ને) કહા આવ ઐ દરબાર કે લોગો મેરે પાસ એક બળા ઈઝઝતવાલા ખત આયા હૈ

તફસીર : (૧) હઝરત સુલેમાન (અ.) તે દેશનો હાલ સંપુર્ણ રીતે જાણતા ન હતા. હવે ત્યાંની વિગતવાર માહિતી મળી સબા એક કૌમનું નામ છે. જેમનું વતન અરબસ્તાનમાં યમન તરફ હતું (૨) "તેણીને દરેક વસ્તુ મળી છે" એમાં દુન્યાની દૌલત અને સરસામાન સત્તાના સાધનો તેમ સૌંદર્ય વી. સઘળું આવી ગયું અને તેણીને બેસવાની રત્ન જડિત ગાદી એવી કારીગરી થી બનાવેલી હતી કે તે સમયના કોઈપણ બાદશાહ પાસે ન હતી. તેણીનુ નામ બિલ્કીસ હતુ. (૩) હુદહુદ એવું પક્ષી છે જે દાણા કે ફળ ખાતુ નથી. માત્ર રેતીમાંથી જંતુઓ ઈત્યાદિ કાઢીને ખાય છે તેને અલ્લાહની આ કુદરતથી કામ પડે છે. (૪) હઝરત સુલેમાન (અ.) એક પત્ર સબાની રાણીને લખી હુદહુદને આપ્યો. જે પત્ર લઈ બિલ્કીસ મહેલમાં જ્યાં એકલી સૂઇ રહી હતી ત્યાં જાળીયામાંથી જઈ તેણીની છાતી પર મૂકી દીધો.

كَرِيْمٌ ۝ اِنَّهٗ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهٗ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ
الرَّحِيْمِ ۝ اَلَّا تَعْلُوْا عَلَيَّ وَاْتُوْنِيْ مُسْلِمِيْنَ ۝ قَالَتْ
يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اَفْتُوْنِيْ فِيْۤ اَمْرِيْ ۚ مَا كُنْتُ قَاطِعَةً
اَمْرًا حَتّٰى تَشْهَدُوْنِ ۝ قَالُوْا نَحْنُ اُولُوْا قُوَّةٍ وَّاُولُوْا
بَاْسٍ شَدِيْدٍ ۙ وَّالْاَمْرُ اِلَيْكِ فَانْظُرِيْ مَاذَا تَاْمُرِيْنَ ۝
قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوْكَ اِذَا دَخَلُوْا قَرْيَةً اَفْسَدُوْهَا وَ
جَعَلُوْۤا اَعِزَّةَ اَهْلِهَاۤ اَذِلَّةً ۚ وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُوْنَ ۝
وَاِنِّيْ مُرْسِلَةٌ اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنٰظِرَةٌۢ بِمَ يَرْجِعُ
الْمُرْسَلُوْنَ ۝ فَلَمَّا جَآءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ اَتُمِدُّوْنَنِ
بِمَالٍ فَمَاۤ اٰتٰىنِۦَ اللّٰهُ خَيْرٌ مِّمَّاۤ اٰتٰىكُمْ ۚ بَلْ اَنْتُمْ
بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُوْنَ ۝ اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلَنَاْتِيَنَّهُمْ
بِجُنُوْدٍ لَّا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِّنْهَاۤ اَذِلَّةً
وَّهُمْ صٰغِرُوْنَ ۝ قَالَ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اَيُّكُمْ

કરીમ ૦ ઈન્નહૂ મિન સુલય-માના વ ઈન્નહૂ
યે ખત સુલૈમાંનકા હૈ. ઔર ઉસમેં લિખા હૈ
બિસમિલ્લાહિર રહ્‌માનિર રહીમ ૦ અલ્લા
શુરૂઅ કરતા હું મૈં અલ્લાહકે નામસે જો બળા મહેરબાન રહમવાલા હૈ
તઅ-લૂ અલય્યા વઅ-તૂની મુસલિમીન ૦
તુમ લોગ મેરે મુકાબલેમેં તકબ્બુર મત કરો
ઔર મેરે ફરમાં બરદાર બનકર મેરે પાસ આજાઓ. (૨)
ક઼ાલત યૉ અય્યુહલ મ-લઉ અફ્તૂની ફી
(બીલ્કીસ) કેહને લગી ઐ દરબાર વાલો તુમ મુઝે ઈસ બારેમેં
અમરી ૦ મા કુન્તુ ક઼ાતિ-અ઼તન અમ્રન હ઼ત્તા
મશવિરા દો. મૈં ખુદ કોઈ ફૈસલા નહી કર સકતી તુમ્હારી
તશ-હદૂન ૦ ક઼ાલૂ નહ઼નુ ઉ-લૂ કુવ્વતિંવ વ
મૌજૂદગીકે બગૈર વો કેહને લગે (અય મલિકા) હમ કાફી
ઉલૂ બઅ-સિન શદીદિંવ ૦ વલ અમ્રુ ઇ-લયકિ
તાકતવાલે ઔર સખ્ત જંગજુ હૈં આગે તુમકો ઈખતિયાર
ફન્ઝુરી મા ઝ઼ા તઅ-મુરીન ૦ ક઼ાલત ઇન્નલ મુલૂકા ઇઝ઼ા દ-ખ઼લૂ
હૈ ખુદંહી દેખલો તુમ કયા હુકમ દેના ચાહતી હો. વો કેહને લગી કે જબ બાદશાહ કિસી બસ્તીમેં
ક઼ર-યતન અફ-સદૂહા વ જ-અ઼લૂ અઈઝ-ઝતા અહલિહા અઝ઼િલ્લહ ૦
દાખિલ હોતે હૈં તો તબાહી મચાદેતે હૈં ઔર વહાં કે ઈઝઝતદાર લોગોંકો ઝલીલ કર દેતે હૈં
વ કઝ઼ાલિકા યફ-અ઼લૂન ૦ વ ઇન્ની મુરસિ-લતુન ઇ-લયહિમ બિ-હદિય્યતિન
ઔર યે લોગભી ઐસાહી કરેંગે. (૩) ઔર મૈં ઉન લોગોંકે પાસ કુછ તોહફે ભેજ રહી હું.
ફ-નાઝિ઼-રતુમ બિમા યરજિ઼ઉલ મુર-સલૂન ૦ ફલમ્મા જાઆ સુલય-માના
ફિર દેખતી હું કે વો ઈસકા કયા જવાબ દેતે હૈં. (૪) પસ જબ યે ભેજે હુવે લોગ સુલૈમાનકે
ક઼ાલા અતુમિદ-દૂ-નનિ બિ-માલિન ૦ ફમા આતાનિયલ્લાહુ ખ઼યરુમ
પાસ પહુંચે તો આપને કહા ક્યા તુમ લોગ માલસે મેરી મદદ કરતે હો ! લેકિન ખુદાને જો કુછ મુઝે અતા ફરમાયા
મિમ્મા આતાકુમ ૦ બલ અન્તુમ બિ-હદિય્યતિકુમ તફ-રહૂન ૦
હૈ વો ઈસસે બેહતર હૈ જો તુમકો દે રખ્ખા હૈ યે ઔર બાત હૈ કે તુમ યુંહી અપને તોહફોં પર ઈતરાતે હો
ઇરજિઅ઼ ઇ-લયહિમ ફ-લ-નઅ-તિયન્નહુમ બિ-જુનૂદિલ લા કિ઼-બલા
તુમ ઉનકે પાસ વાપસ લૌટજાવ પસ હમ ઉનપર ઐસા લશ્કર ભેજતે હૈં જિસકા વો લોગ મુકાબલા
લહુમ બિહા વ લનુખ઼રિજન્નહુમ મિન્હા અઝ઼િલ્લતંવ વહુમ
ન કર સકેંગે. ઔર હમ ઉન્હેં વહાંસે નિકાલ દેંગે ઝલીલ કરકે ઔર વો
સ઼ાગિરૂન ૦ ક઼ાલા યૉ અય્યુહલ મ-લઉ અય્યુકુમ
રૂસ્વા હોંગે. (૫) (સુલૈમાનને) કહા અય એહલે દરબાર ! કયા

તફસીર : (૧) કહે છે કે તે પત્ર સોનેરી કાગળ પર લખેલો હતો. (૨) કેમકે તેમને સત્ય દીન શીખવવું હતું તેથી પોતાની પાસે બોલાવ્યા. (૩) બિલ્કીસે કહ્યું કે કોઈપણ બાદશાહ જ્યારે બીજા શહેર પર ચઢાઈ કરે છે તો તેને બરબાદ કરે છે અને આ પણ એમજ કરશે. (૪) તેણીએ ચાહ્યું કે એ બાદશાહનો કંઈ વસ્તુ પર પ્રેમ છે તે જાણવો જોઈએ તેથી તેણીએ હીરા મોતી રત્ન જડિત મુગટ ખુબસુરત દાસી દાસીઓ તથા અનેક જાતના નાદર સરસામાન ભેટ તરીકે મોકલ્યો હતો. (૫) બીજા કોઈ નબીએ આવી વાત કદી પણ કહી નથી. પરંતુ હઝરત સુલેમાનને ખુદાપાકે બાદશાહીની સત્તા આપી હતી તેથી એમ ફરમાવ્યું.

يَأْتِيْنِيْ بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ يَّأْتُوْنِيْ مُسْلِمِيْنَ ﴿٣٨﴾ قَالَ
عِفْرِيْتٌ مِّنَ الْجِنِّ اَنَا اٰتِيْكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ تَقُوْمَ
مِنْ مَّقَامِكَ ۚ وَاِنِّيْ عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ اَمِيْنٌ ﴿٣٩﴾ قَالَ
الَّذِيْ عِنْدَهٗ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتٰبِ اَنَا اٰتِيْكَ بِهٖ قَبْلَ
اَنْ يَّرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهٗ
قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّيْ ۖ لِيَبْلُوَنِيْ ءَاَشْكُرُ اَمْ
اَكْفُرُ ۚ وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ
فَاِنَّ رَبِّيْ غَنِيٌّ كَرِيْمٌ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَكِّرُوْا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ
اَتَهْتَدِيْ اَمْ تَكُوْنُ مِنَ الَّذِيْنَ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٤١﴾ فَلَمَّا
جَآءَتْ قِيْلَ اَهٰكَذَا عَرْشُكِ ۚ قَالَتْ كَاَنَّهٗ هُوَ ۚ وَ
اُوْتِيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِيْنَ ﴿٤٢﴾ وَصَدَّهَا
مَا كَانَتْ تَّعْبُدُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۚ اِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ
كٰفِرِيْنَ ﴿٤٣﴾ قِيْلَ لَهَا ادْخُلِى الصَّرْحَ ۚ فَلَمَّا رَاَتْهُ

યઅ-તીની બિ-અ઼રશિહા ક઼બ્લા અંય યઅ-તૂની
કોઈ ઐસા હૈ જો ઉસકા તખ્ત ઉઠા લાવે ઉનકે ફરમાંબરદાર
મુસ્લિમીન ૦ ક઼ાલા ઈફ્રીતુમ મિનલ
બનકર આનેસે પેહલે ! (૧) એક દેવ જૈસા જિન કેહને લગા
જિન્નિ અ-ન આતીકા બિહી ક઼બ્લા અન
કે મૈં ઉસે ઉઠા લાઉંગા, પેહલે ઈસસે કે આપ
તક઼ૂમા મિમ મક઼ામિક ૮ વ ઈન્ની અ઼-લયહિ
અપની જગહ સે ઉઠેં ! ઔર મૈં ઉસપર ઝયાદા કવી
લ-ક઼વિય્યુન અમીન ૦ ક઼ાલલ્લઝ઼ી ઇ઼ન્દહૂ
ઔર અમાનતદાર હું. (૨) કહા જિસકે પાસ
ઇ઼લ્મુમ મિનલ કિતાબિ અ-ન આતીકા
કિતાબ કા ઈલ્મ થા. કે મૈં લે આઉંગા ઉસે
બિહી ક઼બ્લા અંય યર-તદ-દા ઈ-લયકા ત઼રફુક ط
તુમ્હારી આંખ ઝિપકને સે ભી પેહલે
ફ-લમ્મા રઆહુ મુસ્તક઼િર્રન ઇ઼ન્દહૂ ક઼ાલા હાઝ઼ા મિન ફદ઼્લિ રબ્બી ﴿﴾
પસ જબ (સુલૈમાનને) દેખા ઉસે અપને સામને ખળે હુવે તો કહા યેભી મેરે ખુદાકા ફઝલ હૈ.
લિ-યબ્લુ-વની અ-અશ્કુરુ અમ અકફુર ط વ મન શ-ક-રા ફ-ઈન્નમા યશ્કુરુ
તાકે વો મુઝે આઝમાએ કે મૈં ઉસકા શુક્ર કરતા હું યા નાશુકરી ! ઔર જો શુક્ર કરતા હે વો અપનેહી ફાયદે લિયે શુક્ર
લિ-નફસિહ ૮ વ મન ક-ફ-રા ફ-ઈન્ના રબ્બી ગ઼નિય્યુન કરીમ ૦ ક઼ાલા
કરતા હૈ, ઔર જો ના શુકરી કરતા હૈ, તો પસ મેરા રબ ગની ઔર કરમવાલા હૈ. (૩) કહા (સુલૈમાનને)
નક-કિરૂ લહા અ઼ર-શહા નન્ઝુર અ-તહ-તદી અમ તકૂનુ મિનલ્લઝ઼ીના લા
ઉસકે તખ્તકી સૂરત બદલ ડાલો તાકે હમ દેખેં કે ઉસે કુછ પતા ચલતા હૈ, યા ફિર વો ઉન લોગોંમેંસે હૈ જિનકો કુછ
યહ-તદૂન ૦ ફ-લમ્મા જાઅત ક઼ીલા અહા-કઝ઼ા અ઼રશુક ط ક઼ાલત ક-અન્નહૂ
પતા નહી ચલતા (૪) પસ જબ વો (બિલકીસ) આઈ તો પૂછા ગયા કે ક્યા તુમ્હારા તખ્ત ઐસા હી હૈ કેહને લગી
હુવા ૮ વ ઊતીનલ ઇ઼લ્મા મિન ક઼બ્લિહા વ કુન્ના મુસ્લિમીન ૦
હાં વો ઐસાહી હૈ. ઔર હમેં તો ઈસસે પેહલેહી મા'લૂમ હો ચુકા હૈ, ઔર ફરમાંબરદાર હાઝિર હુવે હૈં. (૫)
વ સ઼દ-દહા મા કાનત તઅ઼-બુદુ મિન દૂનિલ્લાહ ط ઈન્નહા કાનત મિન
ઔર રોક રખ્ખા થા ઉસે ઉન ચીઝોંને જિસકી વો ઈબાદત કરતી થી ખુદાકો છોળકર બેશક વો
ક઼વમિન કાફિરીન ૦ ક઼ીલા લ-હદખુલિસ્ સ઼રહ઼ ૮ ફ-લમ્મા ર-અતહુ
કાફિર કૌમ મેંસે થી. ઉસસે કહા ગયા કે ઈસ મહલમેં દાખિલ હો પસ જબ ઉસને (સેહન)

મ ૫

તફસીર : (૧) તેમના આવવા પહેલા સિંહાસન મંગાવવાનું કારણ એ કે કાફિરોનો માલ ખાસ તેમના દેશમાંથી લઈ લેવો દુરસ્ત છે તેમના મુસલમાન થઈ ગયા પછી દુરસ્ત નથી. (૨) દરબારથી બિલ્કીસનો મુલ્ક ઘણો દુર હોવા છતાં જલ્દી લાવી આપીશ તેમ પ્રમાણિક એ માટે કહ્યું કે સિંહાસનમાં અનમોલ હીરા માણેક લાગેલા હતા. (૩) તે સિંહાસન બે માસના રસ્તા જેટલી દુરથી તેજ પળે આવી લાગતા હઝરત સુલેમાન (અ.) એ ફરમાવ્યું કે એ કાંઈ જાહેરી સાધન વડે આવ્યું નથી બલ્કે અલ્લાહની કૃપા છે કે મારા સાથીઓ એટલા દરજ્જે પહોચ્યાં કે આવી કરામત જાહેર થવા લાગી સુલેમાન (અ.)ના પ્રધાન આસિફ હતા જે આકાશી પુસ્તકના જ્ઞાન ધરાવવા ઉપરાંત ઈસ્મે આઝમના જાણકાર હતા તેમણે અરજ કરી પલકના ઝબકારામાં સિંહાસન લાવી શકું છું. (૪) સિંહાસનનો ↗

↗ ઘાટ અને રૂપ બદલી નાખો કે રત્નો જડિત વસ્તુઓ ઉપર નીચે આગળ પાછળ જડીદો કે તેને જોઈ બિલ્કીસ સહેલાઈથી ન ઓળખી શકે જેથી તેણીના ચાતુર્યની પરિક્ષા કરવી હતી તેમ મોજિઝો દેખાડવાનો હતો. (૫) એટલે મોજિઝો દેખાડવાની જરૂરત ન હતી આપના નબી હોવાની અમને પહેલાથીજ ખાત્રી થઈ ચુકી છે.

حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَّكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ۚ قَالَ اِنَّهٗ
صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّنْ قَوَارِيْرَ ؕ قَالَتْ رَبِّ اِنِّيْ ظَلَمْتُ
نَفْسِيْ وَاَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا اَنِ
اعْبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمْ فَرِيْقٰنِ يَخْتَصِمُوْنَ ۝
قَالَ يٰقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُوْنَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ
الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُوْنَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝
قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَّعَكَ ؕ قَالَ طٰٓئِرُكُمْ
عِنْدَ اللّٰهِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُوْنَ ۝ وَكَانَ فِي
الْمَدِيْنَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُّفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ وَلَا
يُصْلِحُوْنَ ۝ قَالُوْا تَقَاسَمُوْا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهٗ وَ
اَهْلَهٗ ثُمَّ لَنَقُوْلَنَّ لِوَلِيِّهٖ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ
اَهْلِهٖ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ۝ وَمَكَرُوْا مَكْرًا وَّمَكَرْنَا

હ઼સિબત્હુ લુજ્જતંવ વ ક-શફત અન
દેખા તો વો સમઝી યે પાની હૈ ઔર (પાંયચે ઉઠાકર) ખોલદી
સા-ક઼યહા ؕ ક઼ાલા ઈન્નહૂ સ઼રહ઼ુમ મુમર્રદુમ
અપની પિંડલીયાં સુલૈમાનને કહા યે એક મહેલ હૈ, જો શીશે
મિન ક઼વારીર ؕ ક઼ાલત રબ્બિ ઈન્ની ઝ઼લમ્તુ
(કાંચ) સે બનાયા ગયા હૈ કેહને લગી વો અય ખુદા ! મૈંને
નફ્સી વ અસ્લમ્તુ મ-અ઼ સુલય-માના
અપને નફસ પર ઝુલ્મ કિયા હૈ ઔર અબ મૈં મુસલમાન
હોતી હું સુલૈમાન કે સાથ રેહ કર
લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ઼-લમીન ۝ વ લ-ક઼દ ع
ઉસ ખુદાકે લિયે જો સારે જહાંકા રબ હૈ. (૧) ઔર અલબત્તા ૧૮
અર-સલ્ના ઈલા સ઼મૂદા અખ઼ાહુમ
હમને કૌમે સમૂદ કે પાસ ઉનકે ભાઈ સાલિહ (અ.)
સ઼ાલિહ઼ન અનિઅ઼-બુદુલ્લાહા ફ-ઈઝ઼ા
કો ભેજા (ઔર કહા) કે તુમ સિર્ફ ખુદાકી ઈબાદત કરો પસ ઉનમેં મ
હુમ ફરીક઼ાનિ યખ઼્તસિ઼મૂન ۝ ક઼ાલા યા ક઼વમિ લિમા તસ્તઅ઼-જિલૂના ૫
દો ગિરોહ હો ગએ ઔર ઝગળને લગે. (૨) (સાલિહને) કહા અય મેરી કૌમ ! કિસલિયે તુમ અઝ઼ાબકો જલ્દી
બિસ સય્યિ-અતિ ક઼બ્લલ હ઼-સનહ ج લવ-લા તસ્તગ઼ફિરૂનલ્લાહા
માંગતે હો નેક કામોંસે પેહલે આખિર તુમ ક્યોં અલ્લાહસે બખ્શિશ નહી ચાહતે તાકે તુમ પર
લ-અ઼લ્લકુમ તુર-હ઼મૂન ۝ ક઼ાલુત઼ ત઼ય્યરના બિકા વ બિ-મમ મ-અ઼ક ؕ ક઼ાલા
રહમ કિયા જાય વો લોગ કેહને લગે હમ તુમ્હેં મન્હૂસ સમઝતે હૈં ઔર તુમ્હારે સાથવાલોંકોભી (સાલિહને) કહા
ત઼ાઈરુકુમ ઈ઼ન્દલ્લાહિ બલ અન્તુમ ક઼વમુન તુફ-તનૂન ۝ વ કાના ફ઼િલ
તુમ્હારી નુહૂસત ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ બલ્કે તુમ વો લોગ હો જો અઝ઼ાબમેં મુબતિલા કિયે જાઓગે. (૩) ઔર ઉસ
મદી-નતિ તિસ્અ઼તુ રહત઼િંય યુફસિદૂના ફ઼િલ અરદ઼િ વલા યુસ઼લિહૂન ۝
શહેરમેં નવ શખ્સ ઐસે થે જો ફસાદ ફેલાતે થે સરઝ઼મીન પર ઔર ઈસ્લાહ ન કરતે થે (અપને અમલોંકી)
ક઼ાલૂ તક઼ા-સમૂ બિલ્લાહિ લનુબય્યિતન્નહૂ વ અહ-લહૂ
ઉન્હોંને કહા સબ લોગ આપસ મેં ખુદા કી કસમ ખાઓ કે હમ સાલિહ ઔર ઉનકે ઘર વાલોં કો
સુમ્મા લ-નકૂલન્ના લિ-વલિય્યિહી મા શહિદના મહલિકા
માર દેંગે ઔર ફિર ઉનકે વાલી વારિસોં કો કેહ દેંગે કે ઈનકે મર જાનેકા હમેં
અહલિહી વ ઈન્ના લ-સ઼ાદિકૂન ۝ વ મ-કરૂ મકરંવ વ મ-કરના
કોઈ ઈલ્મ નહી હૈ ઔર યકીન કરો હમ સચ કેહતે હૈં. ઔર ઈસ તરહ ફરેબ કિયા ઔર હમનેભી

તફસીર : (૧) હઝરત સુલેમાન (અ.) મહેલમાં પોતાના તખ્ત ઉપર બિરાજ્યા હતા. બિલ્કીસ જ્યારે સહેજ નજીક પહુંચી તો સમજી કે તેમાં પાણી ભરેલું છે તેથી સુરવારના પાયચા ઉંચા ચઢાવી પિંડલીઓ ખોલી નાખી. ત્યારે હઝરત સુલેમાને ફરમાવ્યું કે એ તો કાચ પાથરેલા છે પાણી નથી જેથી તેણીને પોતાના કરતા સુલેમાન (અ.)ના વધારે બુદ્ધિશાળી હોવાની ખાત્રી થઈ અને સમજી કે દીનના બારામાં પણ એમનું કહેવું જ ખરૂ છે. હઝરત સુલેમાન (અ.) એ સાંભળ્યું હતું કે તેણીની પિંડલીઓ પર બકરી માફક બાલ છે આવી રીતે જાણી લીધું. અને તેણીની દવા તજવીજ કરી. (૨) એક પક્ષ ઈમાનદારો અને બીજો નકાર કરનારાઓને જેવી રીતે મક્કાવાસીઓ હઝરત (સ.)ના આવવાથી ઝઘડો કરવા લાગ્યા હતા. (૩) એટલે તમારા કુફ્રની શરારતોના કારણે અઝાબ અલ્લાહ પાક ↗ તરફથી આવ્યો છે કે જોઇએ તમે સમજો છો કે નહિં.

مَكْرًا وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ ۙ اَنَّا دَمَّرْنٰهُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝
فَتِلْكَ بُيُوْتُهُمْ خَاوِيَةًۢ بِمَا ظَلَمُوْا ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝ وَاَنْجَيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ
كَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۝ وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُوْنَ
الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ۝ اَىِٕنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ
شَهْوَةً مِّنْ دُوْنِ النِّسَاۗءِ ۭ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُوْنَ ۝
فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَخْرِجُوْٓا اٰلَ لُوْطٍ
مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ۝ فَاَنْجَيْنٰهُ
وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۡ قَدَّرْنٰهَا مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ۝ وَ
اَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۚ فَسَاۗءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِيْنَ ۝
قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلٰمٌ عَلٰي عِبَادِهِ الَّذِيْنَ
اصْطَفٰى ۭ اٰۗللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝

મકરંવ વહુમ લા યશઉરૂન ૦ ફન્ઝુર
એક ખુફયા તદબીર કી જિસકી ઉન્હેં ખબર તક ન હુઈ (૧) પસ
કયફ કાના આકિ-બતુ મકરિહિમ ૪ અન્ના
આપ દેખિયે કે ઉનકે મકરકા કયા અંજામ હુવા હમને
દમ્મરનાહુમ વ કવ-મહુમ અજ-મઈન ૦
ઉનકો ઔર ઉનકી પૂરી કૌમ કો ગારત કર દિયા
ફ-તિલ્કા બુયૂતુહુમ ખાવિ-યતમ બિમા
પસ યે ઉનકે મકાનાત હૈં જો ઝુલ્મકે સબબ વીરાન પળે હુવે
ઝુ-લમૂ ૪ ઈન્ના ફી ઝાલિકા લઆ-યતલ લિ-
હૈં બેશક ઈસ વાકેઆ મેં બળી ઈબ્રત હૈ
કવમિંય યઅ-લમૂન ૦ વ અન્જય-નલ લઝીના
દાનિશમંદોંકે લિયે (૨) ઔર હમને ઉન લોગોંકો નજાતદી જો ઈમાન
આ-મનૂ વ કાનૂ યત્તકૂન ૦ વ લૂતન ઈઝ
લાએ ઔર પરહેઝગારી ઈખતિયારકી ઔર (હ.) લૂત (અ.) ને
કાલા લિ-કવમિહી અ-તઅ્-તૂનલ ફાહિ-શતા વ અન્તુમ તુબસિરૂન ૦
જબ અપની કૌમસે કહા કયા તુમ બદકારી કરતે હો. હાલાં કે તુમ સમઝદાર હો !
અ-ઈન્નકુમ લ-તઅ્-તૂનર રિજાલા શહ-વતમ મિન દૂનિન નિસાઅ ૪ બલ અન્તુમ
કયા તુમ લોગ શહેવત પૂરી કરને મર્દો કે પાસ આતે હો (ઔરતોં કો છોળ કર) વાકઈ તુમ લોગ
કવમુન તજ-હલૂન ૦ ફમા કાના જવાબા કવમિહી ઈલ્લા અન કાલૂ
બળી જહાલત કરતે હો. પસ કૌમકે પાસ કોઈ જવાબ ન થા. મગર યે કે આપસમેં કેહને લગે
અખરિજૂ આલા લૂતિમ મિન કર-યતિકુમ ૮ ઈન્નહુમ ઉનાસુંય ય-તતહ-હરૂન ૦
લૂતકે ખાનદાનકો યહાંસે નિકાલ દો. યે લોગ બળે પાક સાફ બને ફિરતે હૈં
ફ-અન્જયનાહુ વ અહ-લહૂ ઈલ્લમ-ર-અતહ ૪ કદ-દરનાહા મિનલ
પસ હમને લૂત ઔર ઉનકે ઘરવાલોંકો બચા લિયા. મગર ઉનકી ઔરત જિસે હમને ઉન્હી લોગોંમે
ગાબિરીન ૦ વ અમ્તરના અ-લયહિમ મ-તરા ૮ ફ-સાઆ મ-તરુલ
ગિન લિયા થા. ઔર બરસાઈ ઉનપર નઈ કિસમકી બારિશ પસ કિતની બુરી યે બારિશ થી જિસસે ઉનકો
મુન્ઝરીન ૦ કુલિલ હમ્દુ લિલ્લાહિ વ સલામુન અલા ઈબાદિહિલ
ડરાયા ગયા થા. (૩) આપ કહો કે તમામ તા'રીફ ખુદાકે લિયે હૈ. ઔર સલામતી હૈ ઉસકે બંદોંકે લિયે જિન્હેં
લઝીનસ્તફા ૪ આલ્લાહુ ખયરુન અમ્મા યુશરિકૂન ૦
ઉસને ઈનતિખાબ કર લિયા. કયા ખુદા બેહતર હૈ યા વો ચીઝેં જિન્હેં તુમ ખુદાકા શરીક બનાતે હો. (૪)

મ ૫ ૧૯ ૬

તફસીર : (૧) એટલે તેમના બરબાદ થવાના કારણો પુર્ણ થતા હતા. ત્યાં સુધી બરબાદી આવતી નથી. (૨) મક્કાના કાફિરોની પણ એજ દશા છે. (૩) હઝરત સુલેમાન (અ.)ના કિસ્સામાં ફરમાવ્યું અમે એવું લશ્કર લાવીશુ જેનો મુકાબલો થઈ શકશે નહિં. તો હઝરત (સ.) અને મક્કાવાળા દરમ્યાન તેમજ થયું અને હઝરત સાલેહ (અ.) માટે નવ માણસો એ કાવત્રુ રચ્યું કે રાત્રે મારી નાખીએ. પણ ખુદાપાકે તેમને બચાવ્યા અને પેલાઓને હલાક કર્યા. તેજ પ્રમાણે મક્કાના લોકો પણ હઝરત (સ.)ના સાથે તેવુંજ કરવા ધારી ચુકયા હતા. પણ કાંઈ વળ્યું નહિં. કે હઝરત (સ.) હિજરત કરે તે રાત્રે ઘણા કાફિરો હઝરત (સ.)નું ઘર ઘેરીને બેઠા હતા કે પરોઢીએ અંધારામાં નીકળશે તો સૌ મળી મારી નાખીશું પરંતુ હઝરત (સ.) તેમની સામેથીજ નીકળી ગયા અને તેઓને સુજયું નહિ. તેમજ ↗ લૂત (અ.) ને કાઢી મૂકવા તૈયાર હતા પરંતુ ખુદાપાકે હઝરત લૂત (અ.)ની માફક રાત્રે નીકળી જવાનું બતાવી તેમાંજ કામ કાઢી લીધુ. (૪) લોકોને આ વાતનુ શિક્ષણ આપ્યું કે પ્રથમ ખુદાપાકની તારીફ અને પયગંબર (સ.) પર સલામ પછી જ બીજી વાત શરૂ કરવી જોઇએ.

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ
السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَأَنْبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ
لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوْا شَجَرَهَا ۗ ءَإِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ
يَّعْدِلُوْنَ ۞ أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَّجَعَلَ خِلٰلَهَآ
أَنْهٰرًا وَّجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ
حَاجِزًا ۗ ءَإِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۞ أَمَّنْ
يُّجِيْبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوْٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ
خُلَفَآءَ الْأَرْضِ ۗ ءَإِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ۚ قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ۞
أَمَّنْ يَّهْدِيْكُمْ فِيْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ
يُّرْسِلُ الرِّيٰحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ۗ ءَإِلٰهٌ مَّعَ
اللّٰهِ ۚ تَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۞ أَمَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ
ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَمَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ ۗ ءَإِلٰهٌ
مَّعَ اللّٰهِ ۚ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۞

અમ્મન ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ
વો કોન હૈ જિસને પૈદા કિયા આસ્માનોંકો ઔર
અરદ઼ા વ અન્ઝલા લકુમ મિનસ સમાઇ
ઝમીનકો ઔર બરસાયા તુમ્હારે લિયે આસ્માનસે
માઆ ج ફ-અમ્બત્ના બિહી હ઼દાઇક઼ ઝ઼ાતા
પાની ફિર ઉગાએ હમને ઉસ પાનીસે બાગ રૌનક
બહ-જહ ج મા કાના લકુમ અન તુમબિતૂ
વાલે નહી થી તુમકો (કુદરત)કે ઉગાવ દરખ્તોંકો
શ-જ-રહા ط અ-ઈલાહુમ મ-અ઼લ્લાહ ط
ઉન બાગોંકે ક્યા (અબભી) કોઈ મા'બૂદ હૈ અલ્લાહકે સાથ,
બલ હુમ ક઼વમુંય યઅ઼-દિલૂન ○ અમ્મન
(કોઈ નહીં) બલકે વો લોગ રાહસે ફિરતે હૈ. વો કોન
જ-અ઼-લલ અરદ઼ા ક઼રારંવ વ જ-અ઼-લા
હૈ જિસને બનાયા ઝમીનકો કરારગાહ, ઔર બનાઈ
ખિ઼લા-લહા અન્હારંવ વ જ-અ઼-લા લહા રવાસિયા વ જ-અ઼-લા બય-નલ મ
દરમિયાન ઉસકે નેહરેં, ઔર બનાએ ઉસકે ઠૈરને કો પહાળ, ઔર બનાયા દરમિયાન ૫
બહ઼-રયનિ હ઼ાજિઝા ط અ-ઈલાહુમ મ-અ઼લ્લાહ ط બલ અક-સ઼રુહુમ લા
દો દરિયામેં પરદા ક્યા (અબભી) કોઈ મા'બૂદ હૈ અલ્લાહકે સાથ (કોઈ નહીં) બલકે અકસર ઉનકે
યઅ઼-લમૂન ○ અમ્મંય યુજીબુલ મુદ઼-તર઼્રા ઈઝ઼ા દઆ઼હુ વ યકશિફુસ સૂઆ
જાનતે નહીં વો કોન હૈ જો કબૂલ કરતા હૈ બેબસકી દુઆકો જબ વો ઉસકો પુકારતે હૈં ઔર દૂર કરતા હૈ સખતી
વ યજ-અ઼લુકુમ ખુ-લ-ફાઅલ અર્દ઼ ط અ-ઈલાહુમ મ-અ઼લ્લાહ ط ક઼લીલમ
ઔર બનાતા હૈ તુમકો અગલોંકા જાનશીન ઝમીન પર ક્યા કોઈ મા'બૂદ હૈ અલ્લાહકે સાથ મગર બહુત કમ તુમ
મા તઝ઼ક-કરૂન ○ અમ્મંય યહદીકુમ ફી ઝુલુમાતિલ બર્રિ વલ બહ઼રિ
લોગ નસીહત હાસિલ કરતે હો. વો કોન હૈ જો રાહ બતાતા હૈ તુમકો અંધેરોંમે જંગલકે ઔર દરિયાકે
વ મંય યુરસિલુર રિયાહ઼ા બુશ-રમ બયના ય-દય રહ઼-મતિહ ط અ-ઈલાહુમ
ઔર વો કોન હૈ હવાએં ખુશખબરી દેનેવાલી ભેજતા હૈ બારિશસે પેહલે ક્યા કોઈ મા'બૂદ હૈ અલ્લાહકે સાથ (કોઈ નહીં)
મ-અ઼લ્લાહ ط તઆ઼લલ્લાહુ અ઼મ્મા યુશરિકૂન ○ અમ્મંય યબ્દઉલ ખ઼લ્ક઼
બહુત બુલંદ હૈ અલ્લાહ ઉસસે જિસકો શરીક લાતે હૈં વો કોન હૈ જો પેહલી બાર પૈદા કરતા હૈ,
સુમ્મા યુઈદુહૂ વ મંય યર-ઝુકુકુમ મિનસ સમાઇ વલ અર્દ઼ ط
ફિર દુબારા પૈદા કરે ઉસકો, ઔર વો કોન હૈ જો તુમકો આસ્માનસે ઔર ઝમીનસે રોઝી દેતા હૈ ક્યા (અબભી) કોઈ મા'બૂદ હૈ
અ-ઈલાહુમ મ-અ઼લ્લાહ ط કુલ હાતૂ બુરહા-નકુમ ઇન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ○
અલ્લાહ કે સાથ (કોઈ ભી નહીં અગર હો તો) કેહ દો દલીલ પેશ કરો અગર તુમ સચ્ચે હો

قُلْ لَّا يَعْلَمُ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلَّا
اللّٰهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ۝ بَلِ ادّٰرَكَ عِلْمُهُمْ
فِى الْاٰخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِىْ شَكٍّ مِّنْهَا ۚ بَلْ هُمْ مِّنْهَا عَمُوْنَ ۝
وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا وَّاٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا
لَمُخْرَجُوْنَ ۝ لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۙ
اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ قُلْ سِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ
فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ۝ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُنْ فِىْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ۝ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا
الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ رَدِفَ
لَكُمْ بَعْضُ الَّذِىْ تَسْتَعْجِلُوْنَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ
لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُوْرُهُمْ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۝ وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ
فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِلَّا فِىْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝ اِنَّ هٰذَا

કુલ લા યઅ્-લમુ મન ફિસ સમાવાતિ વલ
કેહદો નહીં જાનતા કોઈ જો આસ્માનોંમેં હૈ ઔર ઝમીનમેં
અરદ્દિલ ગ઼યબા ઈલ્લલ્લાહ ; વમા યશઉરૂના
હૈ ગૈબ (કી બાત) કોઈ સિવા અલ્લાહકે ઔર નહીં જાનતે
અય્યાના યુબ્અ઼સૂન ૦ બલિદ-દા-રકા
કે કબ (દુબારા) ઉઠાએ જાએંગે બલકે કમઝોર હો ગયા હૈ
ઇ઼લ્મુહુમ ફિલ આખ઼િરહ ؕ બલ હુમ ફી
ઇલ્મ ઉસકા આખિરતકે બારેમેં બલકે વો શકમેં
શકકિમ મિન્હા ؕ બલ હુમ મિન્હા અ઼મૂન ૦
૬ ૧ હૈ ઉસકી તરફસે બલકે વો ઉસસે અંધે હૈં. (૧)
વ ક઼ાલલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ અઇઝ઼ા કુન્ના તુરાબંવ
ઔર કહા કાફિરોંને કયા જબ હો જાએં હમ હડ્ડી
વ આબાઉના અ-ઈન્ના લ-મુખ઼્રજૂન ૦
ઔર હમારે બાપ (દાદા)તો કયા હમ (કબરોંસે) નિકાલે જાએંગે
મ લ-ક઼દ વુઈ઼દના હાઝ઼ા નહ઼નુ વ આબાઉના મિન ક઼બ્લુ ؕ ઈન હાઝ઼ા
૫ યકીનન વા'દા દિયે ગએ હૈં હમ ઈસકા ઔર હમારે બાપ (દાદા) પેહલે નહી હૈ યે
ઈલ્લા અસાત઼ીરુલ અવ્વલીન ૦ કુલ સીરૂ ફિલ અરદ઼િ ફન્ઝુરૂ કયફા
મગર સિર્ફ કહાનિયાં હૈ અગલોંકી કેહદો ફિરો મુલકમેં તો દેખો કૈસા
કાના આ઼ક઼િ-બતુલ મુજરિમીન ૦ વલા તહ઼-ઝન અ઼-લયહિમ વલા તકુન
હુવા અન્જામ ગુનેહગારોંકા ઔર મત ગમ કરો ઉન પર, ઔર મત
ફી દ઼યક઼િમ મિમ્મા યમ્કુરૂન ૦ વ યકૂલૂના મતા હાઝ઼લ વઅ્-દુ ઈન કુન્તુમ
હો તંગ ઉસસે જો વો મક્ર કરતે હૈં. ઔર કેહતે હૈં કબ હોગા યે વા'દા (પુરા) અગર તુમ સચ્ચે
સ઼ાદિક઼ીન ૦ કુલ અ઼સા અંય યકૂના રદિફા લકુમ બઅ્-દુલ લઝ઼ી
હો તો (બતા દો) કેહદો કયા અજબ હૈ કે લગી હો પીછે તુમ્હારે વો ચીઝ જિસકી તુમ
તસ્તઅ્-જિલૂન ૦ વ ઈન્ના રબ્બકા લઝૂ ફદ઼લિન અ઼લન નાસિ
જલદી કરતે હો. ઔર યકીનન વો રબ બળા ફઝલ કરનેવાલા હૈ લોગોં પર
વલાકિન્ના અક-સ઼-રહુમ લા યશ્કુરૂન ૦ વ ઈન્ના રબ્બકા લ-યઅ્-લમુ
મગર ઉનમેં બહુંત લોગ શુક્ર નહી કરતે ઔર યકીનન તુમ્હારા રબ જાનતા હૈ જો કુછ વો
મા તુકિન્નુ સુદૂરુહુમ વમા યુઅ્-લિનૂન ૦ વમા મિન ગ઼ાઇ-બતિન
છુપાતે હૈં અપને સીનોંમેં ઔર જો કુછ વો ઝાહિર કરતે હૈં ઔર નહી કોઈ ચીઝ પોશીદા
ફિસ સમાઇ વલ અરદ઼િ ઈલ્લા ફી કિતાબિમ મુબીન ૦ ઈન્ના હાઝ઼લ
આસ્માનમેં ઔર ઝમીનમેં મગર (મૌજૂદ હૈ) રૌશન કિતાબમેં બેશક યે

તફસીર : (૧) એટલે અવળી રીતે અક્કલ દોડાવીને થાકી ગયા પણ આખિરતની હકીકત મેળવી શકયા નહિ. તેથી કદી તો શંકા કરે છે અને કદી આંધળા બની તેનો નકાર કરે છે.

الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اَكْثَرَ الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ
يَخْتَلِفُوْنَ ۝ وَاِنَّهٗ لَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ اِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهٖ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ ۝
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۭ اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِيْنِ ۝ اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ
الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاۗءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ ۝
وَمَآ اَنْتَ بِهٰدِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ۭ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا
مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ
عَلَيْهِمْ اَخْرَجْنَا لَهُمْ دَاۗبَّةً مِّنَ الْاَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ ۙ اَنَّ
النَّاسَ كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا لَا يُوْقِنُوْنَ ۝ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ
اُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُّكَذِّبُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ۝ حَتّٰٓي
اِذَا جَاۗءُوْ قَالَ اَكَذَّبْتُمْ بِاٰيٰتِيْ وَلَمْ تُحِيْطُوْا بِهَا عِلْمًا
اَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا
ظَلَمُوْا فَهُمْ لَا يَنْطِقُوْنَ ۝ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ

કુરઆના યકુસ્સુ અ઼લા બની ઈસરાઈલા
કુરઆન સુનાતા હૈ બની ઈસરાઈલકો
અક-સુરલ્લઝ઼ી હુમ ફીહિ યખ઼્તલિફૂન ૦
બહુત ચીઝેં જિસમેં વો ઈખતેલાફ કરતે હૈ. (૧)
વ ઈન્નહૂ લ-હુદંવ વ રહ઼-મતુલ લિલ
ઔર બેશક વો હિદાયત હૈ, ઔર રહેમત હૈ ઈમાનવાલોં
મુઅ્-મિનીન ૦ ઈન્ના રબ્બકા યક઼્દ઼ી બય-નહુમ
કે લિયે. બેશક તુમ્હારા રબ ફૈસલા કરેગા ઉનમેં અપને
બિ-હુકમિહ ج વહુવલ અ઼ઝીઝુલ અ઼લીમ ૦
હુકમસે ઔર વો ઝબરદસ્ત હૈ જાનનેવાલા
ફ-તવક-કલ અ઼-લલ્લાહ ط ઈન્નકા અ઼-લલ
સો તુમ ભરોસા કરો અલ્લાહ પર બેશક તુમ હો સહી
હ઼ક઼્ક઼િલ મુબીન ૦ ઈન્નકા લા તુસમિઉ઼લ
ખુલે રાસ્તે પર યકીનન તુમ નહીં સુના સકતે મ
મવતા વલા તુસમિઉ઼સ઼ સુમ્મદ દુઆ઼આ ઈઝ઼ા વલ્લવ મુદબિરીન ૦ વમાં ૫
મુરદોંકો, ઔર નહીં સુના સકતે બેહરોંકો અપની પુકાર જબ ફિર જાવેં વો પીઠ ફેરકર ઔર નહીં
અન્તા બિ-હાદિલ ઉ઼મયિ અ઼ન દ઼લા-લતિહિમ ط ઈન તુસમિઉ઼ ઈલ્લા મંય યુઅ્-મિનુ
હો તુમ હિદાયત કરનેવાલે અંધોં કો ઉનકી ગુમરાહી સે નહિં સુના સકતે તુમ મગર ઉસીકો જો ઈમાન
બિ-આયાતિના ફહુમ મુસલિમૂન ૦ વ ઈઝ઼ા વ-ક઼-અ઼લ ક઼વલુ અ઼-લયહિમ
લાતે હૈ હમારી આયતોં પર, પસ વો હુકમ બરદાર હૈ. ઔર જબ આ પળેગા વા'દા ઉન પર
અખ઼્રજના લહુમ દાબ્બતમ મિનલ અરદ઼િ તુકલ્લિમુહુમ ᵛ અન્નન નાસા
તો નિકાલેંગે હમ ઉનકે લિયે એક જાનવર ઝમીનસે, જો બાતેં કરેગા ઉનસે, (કે ફુલા) લોગ હમારી
કાનૂ બિ-આયાતિના લા યૂક઼િનૂન ૦ વ યવમા નહ઼શુરુ મિન કુલ્લિ ઉમ્મતિન ૯
નિશાનિયોં પર યકીન નહીં રખતે થે. (૨) ઔર જિસદિન ઉઠાએંગે હમ હર એક ફિરકેમેં સે એક ૨
ફવ-જમ મિમ્મંય યુકઝ઼-ઝ઼િબુ બિ-આયાતિના ફહુમ યૂ-ઝઉ઼ન ૦ હ઼ત્તાં ઈઝ઼ા જાઊ
જમાઅત જો ઝુટલાતે થે હમારી આયતોં કો, ફિર ઉનકો ખળા કિયા જાએગા. (૩) યહાં તકકે જબ વો હાઝિર હોંગે,
ક઼ાલા અ-કઝ઼-ઝ઼બ્તુમ બિ-આયાતી વલમ તુહ઼ીતૂ બિહા ઈ઼લ્મન અમ્મા
કહેગા (અલ્લાહ) કયા ઝુટલાયા થા તુમને મેરી આતયોંકો ઔર નહીં ઘેરાં થા તુમને ઉનકો (અપને) ઈલ્મમેં,
ઝ઼ા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ વ વ-ક઼-અ઼લ ક઼વલુ અ઼-લયહિમ બિમા ઝ઼-લમૂ
યા (બોલો યે નહી તો ઔર) તુમ કયા કરતે થે, ઔર આ પળેગા વા'દા ઉનપર ઈસ વાસ્તે કે ઝુલ્મ કિયા ઉન્હોંને,
ફહુમ લા યન્તિ઼કૂન ૦ અ-લમ ય-રવ અન્ના જ-અ઼લ્નલ લયલા
અબ વો કુછ ભી નહીં બોલ સકતે. કયા નહી દેખતે કે હમને બનાઈ રાત

તફસીર : (૧) કેટલાક કિસ્સાઓ અને મસઅલાઓમાં ઘણોજ મત ભેદ હતો અને અનેક રીતે તેની રિવાયતો કરતા હતા જેથી ફૈસલો કઠિન હતો તેવી બાબતોમાં કુરઆને એવું વર્ણન કર્યુ કે સત્ય તરી આવ્યું અને તેનો ફેસલો થઈ ગયો. તો આ કુરઆન દલીલ પૂર્વક ફેસલો કરવાજ આવ્યું છે. (૨) કયામતના જુજ મુદ્દત પહેલા મક્કાનો પહાડ ફાટીને તેમાંથી એક જાનવર નીકળશે જે લોકો સાથે વાત કરશે કે હવે કયામત નજીક છે જે નિશાન કરી સાચા ઈમાનવાળા અને છુપા તથા જાહિરી કાફિરોને જુદા જુદા કરી દેશે. (૩) કયામતમાં દરેક પ્રકારના પાપીઓ જુદા જુદા વર્ગ પાડી પાછલાઓના આવી પહોચતા સુધી આગલાઓને જુથવાર અટકાવવામાં આવશે.

لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ
فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ۚ
وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ۝ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا
جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ
كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ۝ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ
فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ۝
وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ
رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ ۖ
وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝ وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ ۖ
فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ
إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ۝ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ

લિ-યસ્કુનૂ ફીહિ વન્નહારા મુબસિરા ૬ ઈન્ના
તાકે આરામ કરેં ઉસમેં, ઔર દિન દિખલાનેવાલા (રૌશન
ફી ઝાલિકા લ-આયાતિલ લિ-કવમિંય
બનાયા) બેશક ઈસમેં બહુત હી નિશાનિયાં હેં ઉનલોગોં કે લિયે
યુઅ-મિનૂન ૦ વ યવમા યુન્ફખુ ફિસ્સૂરિ
જો ઈમાન લાતે હેં. ઔર જિસ દિન ફુંકા જાએગા સૂર
ફ-ફઝિઆ મન ફિસ સમાવાતિ વ મન ફિલ
તો ઘબરા જાએગા જો કોઈ આસ્માનોંમેં હે ઔર જો કોઈ
અરદિ ઈલ્લા મન શા-અલ્લાહ ૬ વ-કુલ્લુન
ઝમીનમેં હે મગર જિસકો અલ્લાહ ચાહે (ઘબરાહટસે બચાલેગા) ઔર
અ-તવહુ દાખિરીન ૦ વ તરલ જિબાલા
સબ ચલે આએંગે આજિઝીસે (૧) ઔર દેખે તુ પહાળોંકો
તહ-સબુહા જામિ-દતંવ વ હિયા તમુર્રુ
કે વો જમે હુવે હૈં, ઔર વો ચલેંગે ગુઝરને
મ ૫ મર્રસ સહાબ ૬ સુન-અલ્લાહિલ લઝી અત-કના કુલ્લા શૈઅ ૬ ઈન્નહૂ
વાલે બાદલોંકી તરહ કારીગરી અલ્લાહકી જિસને મઝબૂત બનાયા હૈ હર ચીઝકો બેશક વો ખબરદાર
ખબીરુમ બિમા તફ-અલૂન ૦ મન જાઆ બિલ હ-સ-નતિ ફ-લહૂ ખય-રુમ
હૈ ઉસ ચીઝસે જો તુમ કરતે હો. (૨) જો કોઈ આએગા નેકી લેકર તો ઉસકો બેહતર મિલેગા (અજર)
મિન્હા ૯ વ હુમ મિન ફ-ઝઈય યવ-મઈઝિન આમિનૂન ૦ વ મન જાઆ બિસ
ઉસસે ઔર વો લોગ ઘબરાહટસે ઉસ દિન અમન મેં હૈં. ઔર જો કોઈ આએગા બદી
સયયિ-અતિ ફ-કુબ્બત વુજૂહુહુમ ફિન્નાર ૬ હલ તુજ-ઝવના ઈલ્લા મા કુન્તુમ
લેકર તો ઉંધે ડાલે જાએંગે ઉનકે મુંહ આગમેં (ઔર કહા જાએગા) નહી બદલા દિયા જાએગા તુમકો મગર વોહી જો
તઅ-મલૂન ૦ ઈન્નમાં ઉમિરતુ અન અઅ-બુદા રબ્બા હાઝિહિલ બલ-દતિલ લઝી
કુછ તુમ કરતે થે. સિવા ઈસકે નહી કે હુકમ કિયા ગયા હું મેં યે કે ઈબાદત કરૂં મેં ઈસ શહેર કે રબકી જિસને
હર-ર-મહા વ લહૂ કુલ્લુ શૈઅ ; વ ઉમિરતુ અન અકૂના મિનલ
હુરમત દી ઉસકો ઔર ઉસીકી હૈ હર ચીઝ ઔર હુકમ કિયા ગયા હું મેં યે કે રહું મેં
મુસલિમીન ૦ વ અન અત્લુવલ કુરઆન ૯ ફ-મનિહ-તદા ફ-ઈન્નમા યહ-તદી
ફરમાબરદારોંમેં. ઔર યે કે સુના દુ મેં કુરઆન (કે અહકામ) ફિર જો કોઈ રાહ પર આજાએ તો રાહપર આએગા
લિ-નફસિહ ૯ વ મન દલ્લા ફ-કુલ ઈન્નમાં અ-ન મિનલ
અપનેહી (ભલેકે) લિયે. ઔર જો કોઈ ગુમરાહ હો તો કેહ દો કે મેં તો (સિર્ફ) ડર સુના દેનેવાલા
મુન્ઝિરીન ૦ વ કુલિલ હમ્દુ લિલ્લાહિ સ-યુરીકુમ
હું. ઔર કેહ દો સબ તા'રીફ અલ્લાહહી કે વાસ્તે હૈ, અનકરીબ દિખલાએગા તુમકો

તફસીર : (૧) એક વખત સૂર ફુંકવામાં આવશે તો તેથી બધી મખલૂક મરણ પામશે ફરી ઈસરાફીલ બીજો સૂર ફુંકશે તો સૌ સજીવન થઈ હશરના મેદાનમાં એકઠા થશે તે પછી સૂર ફુંકવામાં આવશે તો લોકો ગભરાઈને બેભાન થઈ જશે. પછી સૂર ફુંકવામાં આવશે તો સૌને ભાન આવી જશે સાંરાશ કે અનેક વાર સૂર ફુંકાશે. (૨) જે ખુદાપાકે દરેક વસ્તુને ઘણી હિકમત પૂર્વક બનાવી તેણે પર્વતોને આજે મજબુત અને અટલ બનાવ્યા છે પણ તેજ તેમને કયામતના દીવસે ચુરે ચુરા કરી ઉડાવી દેશે જેનું વર્ણન સુરએ તાહામાં છે.

ايٰتِهٖ فَتَعْرِفُوْنَهَا ۭ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝۹۳

(۲۸) سُوْرَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ (۴۹) — اٰيَاتُهَا ۸۸ — رُكُوْعَاتُهَا ۹

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

طٰسٓمّٓ ۝۱ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ۝۲ نَتْلُوْا عَلَيْكَ
مِنْ نَّبَاِ مُوْسٰى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝۳
اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا
يَّسْتَضْعِفُ طَآئِفَةً مِّنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَآءَهُمْ وَيَسْتَحْيٖ نِسَآءَهُمْ ۭ
اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝۴ وَنُرِيْدُ اَنْ نَّمُنَّ عَلَى
الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا فِي الْاَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَّنَجْعَلَهُمُ
الْوٰرِثِيْنَ ۝۵ وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ
وَهَامٰنَ وَجُنُوْدَهُمَا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَحْذَرُوْنَ ۝۶ وَ
اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّ مُوْسٰٓى اَنْ اَرْضِعِيْهِ ۚ فَاِذَا خِفْتِ
عَلَيْهِ فَاَلْقِيْهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِيْ وَلَا تَحْزَنِيْ ۚ اِنَّا

અમ્મન ખ-લ-ક-૨૦	૫૩૭	સૂરઈ કસસ-૨૮

આયાતિહી ફ-તઅ્-રિફૂ-નહા ; વમા રબ્બુક
અપની નિશાનીયાં તો તુમ પેહચાન લોગે ઉનકો ઔર નહીં
બિ-ગાફિલિન અમ્મા તઅ્-મલૂન ૯૩ ૯
હૈ તુમ્હારા રબ બે ખબર ઉન કામોંસે જો તુમ કરતે હો. ૩

સૂરતુ ક઼-સ઼સ઼

સૂરઇ કસસ મક્કેમે ઉતરી ઔર ઉસકી (૮૮) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહ કે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ત઼ા સીમ મીમ ૦ તિલ્કા આયાતુલ
તા સીમ મીમ યે આયતેં કુરઆનકી હૈં જો
કિતાબિલ મુબીન ૦ નત્લૂ અ-લય-કા મિન
એક ખુલી હુઈ કિતાબ હૈ. સુનાતે હૈં હમ તુમકો કુછ અહવાલ
ન-બઇ મૂસા વ ફિર-અવના બિલ હક઼્ક઼િ
મૂસા ઔર ફિરઔનકા સચ્ચા (ઔર સહી) ઉન મ
લિ-ક઼વમિંય યુઅ્-મિનૂન ૦ ઇન્ના ફિર-અવના અલા ફિલ અરદ઼િ વ જ-અ-લા ૫
લોગોંકે લિયે જો ઈમાન લાતે હૈં. (૧) બેશક ફિરઔન બળ્હ ચળ્હ રહા થા મુલ્કમેં, ઔર બના રખ્ખા થા
અહ-લહા શિ-યઅંય યસ્તદ઼ઇફુ ત઼ાઇ-ફતમ મિન્હુમ યુઝ઼બ્બિહુ
ઉસને વહાંકે રેહને વાલોંકો કંઈ ફિરકે, કમઝોર કર રખા થા એક ગિરોહકો ઉનમેંસે, ઝુબહ કરતા થા
અબ્ના-અહુમ વ યસ્તહ઼યી નિસા-અહુમ ; ઇન્નહૂ કાના મિનલ મુફસિદીન ૦
ઉનકે બેટોંકો, ઔર ઝિન્દા રખતા થા ઉનકી લળકિયોંકો બેશક વો થા ખરાબી ડાલનેવાલોંસે. (૨)
વ નુરીદુ અન નમુન્ના અલલ લઝ઼ીનસ તુદ઼ઇફૂ ફિલ અરદ઼િ વ નજ-અ-લહુમ
ઔર હમ ચાહતે હૈં કે એહસાન કરેં ઉન લોગોં પર જો કમઝોર કિયે ગએ હૈં મુલ્કમેં ઔર બનાદે ઉનકો
અઇમ્મતંવ વ નજ-અ-લહુમુલ વારિસીન ૫ વ નુમક-કિના લહુમ ફિલઅરદ઼િ
પેશવા, ઔર બનાદેં ઉનકો વારિસ (મુલ્કકે) ઔર જમાદેં ઉનકો મુલ્કમેં,
વ નુરિયા ફિર-અવના વ હામાના વ જૂનૂ-દહુમા મિન્હુમ મા કાનૂ
ઔર દિખાદેં ફિરઔન ઔર હામાન, ઔર લશકરોંકો ઉનકે હાથસે વો ચીઝ જિસસે
યહ઼-ઝ઼રૂન ૦ વ અવ-હ઼યના ઈલા ઉમ્મિ મૂસા અન અરદ઼િઈહ ; ફઇઝ઼ા ખ઼િફતિ
વો ડરતે થે. (૩) ઔર હુકમ ભેજા હમને મૂસાકી માં કે તરફ યે કે દૂધ પિલા ઉસકો ઔર જબ તુ ડરે
અ-લયહિ ફ-અલક઼ીહિ ફિલ યમ્મિ વલા તખ઼ાફી વલા તહ઼-ઝની ; ઇન્ના
ઉસ પર તો ડાલ દે ઉસકો દરિયામેં, ઔર મત ડર. ઔર મત ગમગીન હો. બેશક હમ

તફસીર : (૧) એટલે મુસલમાનો એ જાલ્મીઓના મુકાબલામાં પોતાની હાલતનું ધોરણ બાંધવું જોઇએ. (૨) ફિરઔન છોકરાઓને એ માટે મારી નખાવતો કે બની ઈસરાઈલની સંખ્યા વધવા પામે નહિ. નહીં તો તેમનુ જોર વધી જશે. (૩) ફિરઔનના વઝીરનું નામ હામાન હતું જે ઝુલ્મ અત્યાચારમાં તેનો પુરો મદદગાર હતો.

رَآدُّوْهُ اِلَيْكِ وَجَاعِلُوْهُ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۞ فَالْتَقَطَهٗ
اٰلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُوْنَ لَهُمْ عَدُوًّا وَّحَزَنًا ؕ اِنَّ فِرْعَوْنَ وَ
هَامٰنَ وَجُنُوْدَهُمَا كَانُوْا خٰطِـِٕيْنَ ۞ وَقَالَتِ امْرَاَتُ
فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّيْ وَلَكَ ؕ لَا تَقْتُلُوْهُ ۖ عَسٰٓى اَنْ
يَّنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۞ وَاَصْبَحَ
فُؤَادُ اُمِّ مُوْسٰى فٰرِغًا ؕ اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِيْ بِهٖ لَوْلَآ
اَنْ رَّبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۞ وَ
قَالَتْ لِاُخْتِهٖ قُصِّيْهِ ؗ فَبَصُرَتْ بِهٖ عَنْ جُنُبٍ وَّهُمْ
لَا يَشْعُرُوْنَ ۞ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ
فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰٓى اَهْلِ بَيْتٍ يَّكْفُلُوْنَهٗ لَكُمْ
وَهُمْ لَهٗ نٰصِحُوْنَ ۞ فَرَدَدْنٰهُ اِلٰٓى اُمِّهٖ كَيْ تَقَرَّ
عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ
اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۞ وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَاسْتَوٰٓى

રાદ-દૂહુ ઇ-લયકિ વ જાઇ઼લૂહુ મિનલ
લૌટા દેંગે ઉસકો તુમ્હારી તરફ, ઔર બના દેંગે ઉસકો
મુર-સલીન૦ફલ-ત-ક઼-તહૂઆલુફિર-અ઼વના
પયગંબરોંસે (૧) ઉઠા લિયા ઉસકો (મૂસાકો) ઘરવાલોંને ફિરઔનકે
લિ-યકૂના લહુમ અ઼દુવ્વંવ વ હ઼-ઝના ؕ ઇન્ના
તાકે હોવે ઉનકે લિયે દુશમન, ઔર ગ઼મ (કા સબબ) બેશક
ફિર-અ઼વના વ હામાના વ જૂનૂ-દહુમા
ફિરઔન, ઔર હામાન, ઔર લશકર ઉનકે
કાનૂ ખ઼ાતિ઼ઈન ૦ વ ક઼ા-લતિમ-ર-અતુ
ખતા કરને વાલે થે. (૨) ઔર કહા ઔરતને
ફિર-અ઼વના કુ઼ર્રતુ અ઼યનિલ લી વ લક ؕ
ફિરઔનકી (યે તો) ઠંડક હૈ આંખોંકી મેરે લિયે ઔર તેરે લિયે.
લા તક઼તુલૂહુ ۖ અ઼સા અંય યન્ફ-અ઼ના અવ
મત મારો ઉસકો શાયદ કે નફા દે વો હમકો, યા
નત્તખિ઼-ઝ઼હૂ વ-લદંવ વહુમ લા યશઉ઼રૂન ૦ વ અસ઼્બહ઼ા ફુઆદુ ઉમ્મિ મૂસા
કરલેં હમ ઉસકો બેટા, ઔર વો નહીં જાનતે થે (અન્જામકો) (૩) ઔર હો ગયા દિલ માંકા મૂસાકી (જુદાઇસે)
ફારિગ઼ા ؕ ઇન કાદત લ-તુબ્દી બિહી લવ-લૉ અર્રબત઼્ના અ઼લા ક઼લ્બિહા
બેકરાર યકીનન કરીબથી કે ઝાહિર કરદે ઉસ (હકીકત)કો અગર ન બનદિશ કર દેતે હમ ઉસકે દિલ પર
લિ-તકૂનાં મિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ ક઼ાલત લિ-ઉખ઼્તિહી કુ઼સ્સ઼ીહિ ؗ ફ-બસુરત
ઈસલિયે કે હો વો ઈમાન વાલોંમેંસે ઔર કહા (મૂસાકી માં ને) મૂસાકી બહેનસે, પીછે ચલી જા ઉસકે ફિર દેખતી
બિહી અ઼ન જુનુબિંવ વહુમ લા યશઉ઼રૂન ૦ વ હ઼ર્રમના અ઼-લયહિલ મરાદ઼િઆ
રહી ઉસકો અજનબી હોકર, ઔર વો નહીં જાનતે થે, (કિ મૂસાકી બહેન હૈ), ઔર બંદિશ કરદી હમને મૂસા પર દાઇયોંકી
મિન ક઼બ્લુ ફ-ક઼ાલત હલ અદુલ્લુકુમ અ઼લૉ અહલિ બયતિંય યક્ફુલૂ-નહૂ
પેહલેસે (હી) ફિર કહા (મૂસાકી બહેનને) કયા બતલાઉં મૈં તુમકો એક ઘરવાલે જો પાલદે ઉસકો
લકુમ વહુમ લહૂ નાસિ઼હૂન ૦ ફ-રદદ-નાહુ ઈલૉ ઉમ્મિહી કય તક઼ર્રા
તુમ્હારે લિયે, ઔર વો ઉસકા ભલા ચાહનેવાલે હૈં. (૪) ફિર લૌટા દિયા હમને ઉસકો ઉસકી માં કે પાસ તાકે ઠંડી હો
અ઼યનુહા વલા તહ઼-ઝના વલિ-તઅ્-લમા અન્ના વઅ઼-દલ્લાહિ હ઼ક઼્ક઼ુંવ વ લાકિન્ના
આંખેં ઉસકી, ઔર ગમગીન ન હો, ઔર જાન લેં કે યકીનન વા'દા અલ્લાહકા સચ્ચા હૈ, મગર
અક-સ઼-રહુમ લા યઅ્-લમૂન ૦ વ લમ્મા બ-લ-ગ઼ા અશુદ-દહૂ વસ્તવૉ
બહુત ઉનકે નહીં જાનતે. (૫) ઔર જબ પહુંચ ગએ અપની જવાનીકો ઔર સંભલ ગએ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે મૂસા (અ.)ની માના દિલમાં આ વાત નાખી અથવા સ્વપ્નું જોયું સરકારી જાસુસો તપાસમાં રહેતા અને જેને ત્યાં દીકરો થતો તેને મારી નાખતા તો એક લાકડાની પેટીમાં બંધ કરી નીલ નદીમાં નાખી દે જો અમે તેમને તમારી પાસેજ (માંની) મોકલી આપીશું (૨) માંએ પેટીમાં બંધ કરી પાણીમાં મૂકી દીધી. પેટી તણાઈને એક નહેરમાં થઈ મહેલમાં પહોંચી જ્યાંથી ફિરઔનની ઔરત હઝરત આસિયહના હાથ લાગી અને તેને ઉછેરવાના હેતુ એ લઈ લીધુ. (૩) જો કે તેઓને એ ખબર ન હતી કે મોટો થઈ શું કરશે ? પરંતુ એટલું તો સમજયા કે એ બાળક બની ઈસરાઈલનું હોવાથી કોઈએ ડરીને નાખી દીધુ છે પણ એકને નહિં મારવામાં શું ? (૪) ફિરઔનની ઔરત હતી બની ઈસ્રાઈલમાંથી હઝરત મૂસા (અ.)ના કાકાની દીકરી હોવાથી જાણી ગઈ કે કોનો ↗

↗ દીકરો છે જ્યારે તેનો પાળવાનો અને દુધ માટે દાયાઓને બોલાવ્યાં કોઇનું પણ દુધ પીતા ન હતા. અને બધા લાચાર થઈ ગયા ત્યારે તેમની માંને બોલાવવામાં આવ્યા તો માંનુ દુધ પીવા લાગ્યા તો પાલવા માટે તેણીના હવાલે કર્યા. રોજનો એક દીનાર આપવાનું નક્કી થયું. (૫) એટલે ખુદાપાકનો વાયદો સાચો હોઈ પૂર્ણ થઇને જ રહે છે પરંતુ વચ્ચે વિલંબ કે રોકાણ આવી પડે છે તેમાં ઘણાં લોકોનું યકીન ડગી જવા લાગે છે.

પાવ ૪ ૬

મ ૫

اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝ وَ
دَخَلَ الْمَدِيْنَةَ عَلٰى حِيْنِ غَفْلَةٍ مِّنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ
فِيْهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلٰنِ هٰذَا مِنْ شِيْعَتِهٖ وَهٰذَا مِنْ
عَدُوِّهٖ ۚ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِيْ مِنْ شِيْعَتِهٖ عَلَى الَّذِيْ مِنْ
عَدُوِّهٖ ۙ فَوَكَزَهٗ مُوْسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِ ۖ قَالَ هٰذَا مِنْ
عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ۭ اِنَّهٗ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِيْنٌ ۝ قَالَ رَبِّ
اِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَغَفَرَ لَهٗ ۭ اِنَّهٗ هُوَ
الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ قَالَ رَبِّ بِمَآ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ
اَكُوْنَ ظَهِيْرًا لِّلْمُجْرِمِيْنَ ۝ فَاَصْبَحَ فِي الْمَدِيْنَةِ
خَآئِفًا يَّتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهٗ بِالْاَمْسِ
يَسْتَصْرِخُهٗ ۭ قَالَ لَهٗ مُوْسٰٓى اِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِيْنٌ ۝
فَلَمَّآ اَنْ اَرَادَ اَنْ يَّبْطِشَ بِالَّذِيْ هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا ۙ
قَالَ يٰمُوْسٰٓى اَتُرِيْدُ اَنْ تَقْتُلَنِيْ كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا

આતય-નાહુ હુકમંવ વ ઈલ્મા ; વ કઝાલિકા
તો દી હમને ઉનકો હિકમત ઔર ઈલ્મ ઔર ઈસી તરહ
નજઝિલ મુહ્‌સિનીન ○ વ દ-ખ-લલ
બદલા દેતે હૈ હમ એહસાન કરનેવાલોંકો ઔર દાખિલ હુવે
મદી-નતા અ્લા હીનિ ગ્ફ-લતિમ
(મૂસા) શહેર મેં ઉસ વકત જબકે બેખબર થે
મિન અહલિહા ફ-વ-જ-દા ફીહા રજુ-લયનિ
વહાં કે લોગ, ફિર પાયા ઉસમેં દો મરદોંકો
યક્-તતિલાનિ ; હાઝા મિન શી-અ્તિહી
કે લડતે થે યે એક ઉસ રફીકોંમેં સે થા.
વ હાઝા મિન અ્દુવ્વિહ ; ફસ્તગા-સ્હુલ
ઔર દૂસરા ઉસકે દુશમનોંસે થા મદદ માંગી
લઝી મિન શી-અ્તિહી અ્-લલ્લઝી
મૂસાસે જો ઉસકે રફીકોંસે થા ઉસકે મુકાબલેમેં
મિન અ્દુવ્વિહી ۲ ફ-વ-ક-ઝહૂ મૂસા ફ-કદ્વા અ્-લયહિ ; કાલા હાઝા
જો ઉસકે દુશમનોં થા. ફિર મુક્કા મારા ઉસકો મૂસાને ફિર પુરી કરદી (ઝિન્દગી) ઉસકી તો કહા (મૂસાને)
મિન અ્-મલિશ શયતાન ; ઈન્નહૂ અ્દુવ્વુમ મુદ્‌િલ્લુમ મુબીન ○ કાલા
યે કામ હુવા શૈતાની બેશક વો દુશમન હૈ ગુમરાહ કરનેવાલા ખુલા (૧) કહા (મૂસાને)
રબ્બિ ઈન્ની ઝુલમ્તુ નફસી ફગ્ફિર લી ફ-ગ-ફ-ર લહ ; ઈન્નહૂ હુવલ
અય રબ મેરે મેને ઝુલ્મ કિયા અપને ઉપર, સો બખ્શ દે મુઝકો ફિર બખ્શ દિયા ઉસકો બેશક વો
ગ્ફૂર રહીમ ○ કાલા રબ્બિ બિમા અન્અ્મ્તા અ્લય્યા ફ-લન અકૂના
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ કહા અય રબ મેરે ઈસ લિયે કે ફઝલ કિયા તુને મુઝ પર તો અબ હરગિઝ
ઝ્હીરલ લિલ મુજરિમીન ○ ફ-અસ્બહ્ફિલ મદી-નતિ ખાઈફંય
ન બનુંગા મેં ગુનેહગારોંકા મદદગાર (૨) ફિર સુબહકો ઉઠે ઉસ શહેરમેં ડરતે હુવે વેહશત
ય-તરક્-કબુ ફ-ઈઝલ લઝિસ્તન-સ્-રહૂ બિલ અમસિ યસ્તસ્‌રિખુહ ;
કી હાલત મેં પસ યકાયક જિસને મદદ માગી થી ઉનસે કલ, (આજ ફિર) ફરિયાદ કરતા હૈ
કાલા લહૂ મૂસા ઈન્નકા લ-ગ્વિય્યુમ મુબીન ○ ફ-લમ્મા અન અરાદા
ઉનસે કહા ઉસસે મૂસાને ફિર તુ ખુલા ગુમરાહ હૈ. (૩) ફિર જબ ચાહા
અંય યબ્તિશા બિલ્લઝી હુવા અ્દુવ્વુલ લહુમા ۲ કાલા યા મૂસા
યે કે હાથ ડાલે (મૂસા) ઉસ પર જો દુશમન થા દોનોંકા કહા (ફરિયાદી) અય મૂસા
અ-તુરીદુ અન તક્તુ-લની કમા ક્-તલ્તા નફ્-સમ
કયા ચાહતે હો કે ખૂન કરો મેરા જૈસા ખૂન કિયા તુમને એક જાનકા

મ ૫

તફસીર : (૧) હઝરત મૂસા (અ.) જવાન થયા તો ફિરઔનની કોમથી તેમના કુફ્રના કારણે નારાજ રેહતા. વળી બની ઈસરાઈલ તેમની પાછળ લાગેલા રેહતા તેથી ફિરઔનની કૌમ તેમની દુશમન બની હતી કે પર કોમનો માણસ છે વધારે જોરદાર બની કનડગત કરે. હઝરત મૂસા (અ.) ફિરઔનને ત્યાં રેહતા પણ માંને ત્યાં આવ જા કરતા હતા. એક દીવસ બે માણસોને લડતા જોયા. એક બની ઈસરાઈલી હતો તો બીજો ફિરઔનની કૌમનો. પેલા ઈસરાઈલે હઝરત મૂસા (અ.)ને જોઇ ફરિયાદ કરીકે આ કિબ્તીના ઝુલ્મથી છોડાવો હઝરત મૂસાએ શિક્ષા વડે સીખ આપવા ખાતર એક ઢીક મારી તો મરીજ ગયો. મૂસા (અ.) પણ ધારતા ન હતા એકજ ઠોસામાં મરી જશે. જેથી તેમને પણ ખેદ થયો કે અચાનક ખૂન થઈ ગયું. (૨) ઘણું કરીને ફરીયાદીનો પણ કંઈક વાંક હશે. નબીઓ ↗ સ્વભાવિક રીતે પવિત્ર અને ઉચ્ચ લાયકાતવાળા હોય છે કે નુબૂવત મળતા પહેલા પણ પોતાની રજેરજ કરણી પર લક્ષ રાખે છે. સાધારણ ભુલ થવાથી પણ ખુદાપાકની આગળ ગદ ગદ કંઠે માફી માગી અને ઈલ્હામથી જાણી લીધુ કે માફી મળી ગઈ. (૩) એટલે રોજ ઝાલિમોથી લડાઈ કરે છે અને મને લડાવે છે અને ખૂન કોના ઉપર સાબિત થશે અને મારી સાથે જાણે શું કરે.

بِالْأَمْسِ ۖ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي
الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ
رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ
الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ
النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ
عَسَىٰ رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾ وَلَمَّا وَرَدَ
مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَ
وَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۖ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۖ
قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ ۖ وَأَبُونَا شَيْخٌ
كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ
إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾ فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا
تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ

બિલ અમ્સ ઇન તુરીદુ ઇલ્લા અન તકૂના
ઔર નહીં ચાહતે હો તુમ મગર યેહી કે હો જાઓ તુમ
જબ્બારન ફિલ અરદિ વમા તુરીદુ અન
ઝબરદસ્ત મુલ્કમેં, ઔર નહી ચાહતે તુમ યે કે
તકૂના મિનલ મુસ્લિહીન ૦ વ જાઆ
હોવે સુલહ કર દેને વાલોંસે (૧) ઔર આયા
રજુલુમ મિન અક્સલ મદી-નતિ યસ્આ
એક મર્દ કિનારેસે શહેરકે દૌડતા હુવા,
કાલા યા મૂસા ઇન્નલ મ-લ-અ યઅ્-તમિરૂના
કહા ઉસને અય મૂસા દરબાર વાલે મશવેરા કરતે હૈં
બિકા લિ-યક્તુલૂકા ફખ્રુજ ઇન્ની
તુમ્હારે લિયે યે કે માર ડાલેં તુમકો સો નિકલ જાઓ બેશક
લકા મિનન નાસિહીન ૦ ફ-ખ-ર-જા મિન્હા
મેં તુમ્હારા ભલા ચાહનેવાલોંસે હું. (૨) ફિર નિકલે (મૂસા) વહાંસે
ખાઇફંય ય-તરક્-કબુ કાલા રબ્બિ નજ્જિની મિનલ કવમિઝ ઝાલિમીન ૦
ડરતે હુવે વેહશત કી હાલતમેં બોલે અય રબ મેરે બચાલે મુઝકો ઝાલિમોંકી કૌમસે
વ લમ્મા તવજ-જહા તિલ્કાઆ મદ-યના કાલા અસા રબ્બી અંય
ઔર જબ મુંહ કિયા તરફ મદયનકે તો કેહને લગે ઉમ્મીદ હૈ મેરા રબ રાહ
યહદિ-યની સવાઅસ સબીલ ૦ વ લમ્મા વ-ર-દા માઆ મદ-યના વ-જ-દા
દિખાએગા મુઝકો સીધી રાહ (૩) ઔર જબ પહુંચે પાની પર મદયન કે તો પાયા
અ-લયહિ ઉમ્મતમં મિનન નાસિ યસ્કૂના વ વ-જ-દા મિન દૂનિહિમુમ
વહાં એક જમાઅત લોગોંકી કે વો પાની પિલાતી થી. (૪) ઔર પાયા ઉનસે દૂર દો ઔરતોંકો કે
ર-અ-તયનિ તઝૂદાન કાલા મા ખત્બુકુમા કા-લતા લા નસ્કી હત્તા
હટાતી થી અપની બકરીયોંકો કહા (મૂસાને) ક્યા હાલ હૈ તુમ્હારા બોલીં હમ નહી પિલાતી પાની યહાંતક કે
યુસ્દિ-રર રિઆઉ વ અબૂના શય-ખુન કબીર ૦ ફ-સકા લહુમા
ફિર જાવેં ચરવાહે ઔર હમારા બાપ બુઢ્ઢા હૈ બળી ઉમરકા (૫) ફિર પાની પિલાયા (મૂસાને) ઉનકી
સુમ્મા તવલ્લા ઇલઝ ઝિલ્લિ ફ-કાલા રબ્બિ ઇન્ની લિમા અન્ઝલ્તા
બકરીયોંકો ફિર ગએ તરફ સાયે કે ફિર કહા અય મેરે રબ બેશક મેં જો ચીઝ કે તુ ઉતારે
ઇલય્યા મિન ખયરિન ફકીર ૦ ફ-જાઅત્હુ ઇહદાહુમા તમ્શી અ-લસ-
મેરી તરફ ભલાઈ સે મેં ઉસકા મોહતાજ હું. (૬) ફિર આઈ ઉનકે પાસ ઉન દોનોં મેં સે એક લળકી ચલતી થી
તિહ્યાઇન કાલત ઇન્ના અબી યદઊકા લિ-યજ-ઝિ-યકા
શરમાતી હુઇ, બોલી મેરે બાપ બુલાતે હૈ તુમકો તાકે બદલેમેં દેં તુમકો

૯ ૫ મ ૫

તફસીર : (૧) પેલા ઝુલ્મી પર હાથ ઉઠાવવા લાગ્યા પરંતુ પ્રથમ ફરિયાદી પર ગુસ્સે થયા હતા તેથી તે સમજયો કે આજે મને મારશે તો ગભરાઇને બોલી પડયો તેથી કાલનો ખૂની કોણ તે જાહેર થઈ ગયું (૨) હઝરત (સ.) ને સંભળાવ્યું કે આપને પણ નીકળવું પડશે. આખરે કાફિરો એક રાત્રે એકઠા થયા કે સૌ મળી હઝરત ઉપર હુમલો કરે તો તે રાત્રે ખુદાપાકના હુકમથી હઝરત (સ.) પણ હિજરત કરી નીકળી ગયા અને કાફિરો આંખોં ચોળતાજ રહ્યા. (૩) હઝરત મૂસા (અ.) એકલા શહેરથી નીકળી ગયા તે રસ્તાથી જાણકાર ન હતા ખુદાપાકે હઝરત જિબ્રઈલને મોકલી મદયનનો રસ્તો બતાવી દીધો. (૪) મિસરથી મદયનનો દસ દીવસનો માર્ગ છે ત્યાં ભૂખ્યા તરસ્યાં એક કુવા પર પહોચ્યા જયાં લોકો પોતાના બકરાં ઘેટાને પાણી પીવડાવતા હતા. (૫) બે છોડીઓ શરમથી એક બાજુ ↗

↗ બકરાં લઈ ઉભી હતી તેણીઓમાં એટલી શકતિ ન હતી કે ભારે ડોલ ખેંચી પાણી કાઢે. તે બીજાઓનું બચેલુ પાણી પશુઓને પીવડાવતી હશે. (૬) તેણીઓ હઝરત શોએબ (અ.)ની દીકરીઓ હતી. છાયા તળે બેસતા જોઈ બન્ને સમજી હતી કે દુરથી થાકેલો ભૂખ્યો મુસાફર છે. જઈને પોતાના પુછવાથી સૌ બિના કહી સંભળાવી તેમને એક એવા નેક માણસની જરૂર હતી જે બકરાની સંભાળ રાખે વળી દીકરીને પણ પરણાવી દે.

أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۚ فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ
الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾
قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ
إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ ۖ
فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ ۖ وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أَشُقَّ عَلَيْكَ ۚ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾
قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ
فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾
فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ
مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي
آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ
مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ

અજરા મા સ-કૃયતા લના ط ફ-લમ્મા
હક ઉસકા કે તુમને પાની પિલા દિયા હમારી બકરીયોંકો ફિર જબ
જા-અહૂ વ કૃસ્સ઼ા અ઼-લયહિલ કૃ-સ઼-સ઼ા ط
આએ (મૂસા) ઉનકે પાસ ઔર બયાન કિયા ઉનસે હાલ
ક઼ાલા લા તખ઼ફ ققف, ન-જવતા મિનલ
(સબ) બોલે મત ડરો છુટકારા પાયા તુમને
ક઼વમિઝ઼્ ઝ઼ાલિમીન ૦ ક઼ાલત ઇહ઼દાહુમા
ઝાલિમોંકી કૌમસે બોલી ઉન દોનોંમેં સે
યા અ-બતિસ્તઅ્-જિરહુ ز ઇન્ના ખ઼યરા
એક અય બાપ નોકર રખ લીજીયે ઉનકો અલબત્તા બેહતર નોકર
મનિસ્તઅ્-જર-તલ ક઼વિય્યુલ અમીન ૦
વો શખ્સ હૈ જો ઝોરઆવર અમાનતદાર હો. (૧)
ક઼ાલા ઇન્ની ઉરીદુ અન ઉનકિ-હ઼-કા
બોલે મેં ચાહતા હું કે બિયાહ દું તુમકો અપની બેટી
ઇહ઼-દબ-નતય્યા હા-તયનિ અ઼લા અન તઅ્-જુ-રની સ઼માનિયા હિ઼-જજ ج મ
ઈન દોનોંમેં સે ઈસ શર્ત પર કે નોકરી કરો તુમ મેરી આઠ બરસ ૫
ફ-ઇન અત્મમ્તા અ઼શ્રન ફ-મિન ઇ઼ન્દિક ج વમા ઉરીદુ અન
ફિર અગર પુરે કરો તુમ દસ બરસ તો વો તુમ્હારી તરફસે (એહસાન) હે ઔર નહીં ચાહતા મેં
અશુક઼-ક઼ા અ઼લૈક ط સ-તજિદુની ઇન્શા-અલ્લાહુ મિનસ઼ સ઼ાલિહ઼ીન ૦
કે તકલીફ ડાલું તુમપર પાઓગે મુઝકો તુમ અગર અલ્લાહને ચાહા તો નેક લોગોંમેં સે
ક઼ાલા ઝ઼ાલિકા બયની વ બય-નક ط અય્યમલ અ-જ-લયનિ ક઼-દ઼યતુ
કહા (મૂસાને) યે (વા'દા) હો ચુકા મેરે ઔર તુમ્હારે દરમિયાન જો મુદ્દત ભી ઈન દોનોંસે પૂરી કર દું તો
ફલા ઉ઼દવાના અ઼લય્ય ط વલ્લાહુ અ઼લા મા નકૂલુ વકીલ ع ફ-લમ્મા ૯
ઝયાદતી ન હો મુઝપર ઔર હમ જો બાતચીત કર રહે હૈં અલ્લાહ તઆલા ઉસકા ગવાહ કાફી હે. (૨) ફિર જબ ૬
ક઼દ઼ા મૂસલ અ-જ-લા વ સારા બિ-અહલિહી આ-નસા મિન
પૂરી કર ચુકે મૂસા વો મુદ્દત ઔર ચલે લેકર અપને ઘર વાલોંકો, દેખી કોહે
જાનિબિત઼ તૂરિ નારા ج ક઼ાલા લિ-અહલિહિમ-કુસૂ ઇન્ની આનસ્તુ નારલ
તૂરકી તરફસે એક આગ કહા (મૂસા ને) અપની બીબીકો ઠેરો મેંને દેખી હૈ
લ-અ઼લ્લી આતીકુમ મિન્હા બિ-ખ઼-બરિન અવ જઝ઼-વતિમ
એક આગ શાયદ લે આઉં તુમ્હારે પાસ વહાં સે કોઈ ખબર યા અંગારા
મિનન નારિ લઅ઼લ્લકુમ તસ્ત઼લૂન ૦ ફ-લમ્મા અતાહા નૂદિયા મિન
આગકા, તાકે તુમ તાપો ફિર જબ આએ (મૂસા) ઉસ (આગકે) પાસ તો પુકારા ગયા

તફસીર : (૧) એક માણસથી ન ખેંચી શકાય તેવી મોટી ડોલ એકલાને ખેંચતા જોયા. વળી કોઈ પ્રકારની લાલચ નહિ હોવાથી તેમજ રસ્તામાં આગળ ચાલવાથી બળવાન અને પ્રમાણિક હોવાનું સમજી પિતાને જાહેર કર્યુ. (૨) અમારા હઝરત (સ.) પણ વતનથી નીકળ્યા તો આઠ વરસ પછી આવી મક્કા ફતેહ કર્યુ અને સર કર્યા પછી ધારત તો તેજ વખતે કાફિરોથી શહેર ખાલી કરાવત પણ પોતાની ખુશીથી (બે વર્ષ વધારે છુટ આપી) દશ વર્ષ પુરા થયા પછી કાફિરોથી શહેર ખાલી કરી પાક કર્યુ તે બુઝુર્ગનું નામ ફરમાવ્યુ નથી અને કુરઆનમાં અને તોરેતમાં નામ કાંઈ બીજુ છે અને મશહુર છે હઝરત શોએબ પયગંબર હતા.

شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبٰرَكَةِ مِنَ
الشَّجَرَةِ اَنْ يّٰمُوْسٰۤى اِنِّيْۤ اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۙ وَ
اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ؕ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى
مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ؕ يٰمُوْسٰۤى اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ
اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِيْنَ ۝ اُسْلُكْ يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ
بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ ؗ وَّاضْمُمْ اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ
الرَّهْبِ فَذٰنِكَ بُرْهَانٰنِ مِنْ رَّبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ
مَلَا۟ئِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ
قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاَخَافُ اَنْ يَّقْتُلُوْنِ ۝ وَاَخِيْ
هٰرُوْنُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّيْ لِسَانًا فَاَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْاً
يُّصَدِّقُنِيْۤ ؗ اِنِّيْۤ اَخَافُ اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ۝ قَالَ سَنَشُدُّ
عَضُدَكَ بِاَخِيْكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا
يَصِلُوْنَ اِلَيْكُمَا ۚ بِاٰيٰتِنَا ۚ اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا

શાતિ઼ઈલ વાદિલ અય-મનિ ફિલ બુક઼-અ઼તિલ
મૈદાનકે દાહને કિનારેસે
મુબા-ર-કતિ મિનશ શ-જ-રતિ અંય
બરકતવાલે મકામમેં એક દરખ્ત સે કે
યા મૂસા ઇન્ની અનલ્લાહુ રબ્બુલ આ઼-લમીન ○
અય મૂસા મૈં હું અલ્લાહ પાલને વાલા તમામ જહાનકા
વ અન અલકિ઼ અ઼સા઼ક ؕ ફ-લમ્મા
ઔર (આવાઝ આઈ) યેકે ડાલ દો તુમ્હારી લાઠી જબ દેખા
રઆહા તહ-તઝ-ઝુ ક-અન્નહા જાન્નુંવ
ઉસકો ફન હિલાતે જૈસે કાલા સાંપ લૌટા
વલ્લા મુદબિરંવ વ લમ યુઅ઼ક઼-કિ઼બ ؕ
મુંહ ફેરકર, ઔર ન દેખા પીછે મુડ કર
યા મૂસા અક઼બિલ વલા ત-ખ઼ફ ۛ ઇન્નકા
અય મૂસા આગે આઓ ઔર મત ડરો યકીનન તુમ
મ
૫ મિનલ આમિનીન ○ ઉસ્લુક ય-દ-કા ફી જયબિકા તખ઼્રુજ બયદ઼ાઆ મિન
અમન વાલોંસે હો ડાલો અપના હાથ અપને ગરેબાનમેં કે નિકલ આએગા સફેદ હોકર
ગ઼યરિ સૂઈવ ؗ વદ઼મુમ ઇ-લયકા જના-હ઼કા મિનર રહબિ ફ-ઝ઼ાનિકા
બે ઐબ ઔર મિલાલો અપની તરફ અપના બાઝૂ ડરસે (બચનેકો) સો યે તુમ્હારી
બુરહાનાનિ મિર રબ્બિકા ઇલા ફિર-અ઼વના વ મ-લઇહ ؕ ઇન્નહુમ કાનૂ ક઼વ-મન
નુબુવતકી દો સનદેં હૈં તુમ્હારે રબકી તરફસે ફિરઔન ઔર ઉસકે સરદારોં પર બેશક વો થે લોગ ના
ફાસિક઼ીન ○ ક઼ાલા રબ્બિ ઇન્ની ક઼-તલ્તુ મિન્હુમ નફ-સન ફ-અખ઼ાફુ અંય
ફરમાન (૧) બોલે મૂસા અય રબ મેરે મેને ખૂન કિયા હૈ ઉનમેં એક જાનકા સો ડરતા હું કે માર
યક઼તુલૂન ○ વ અખ઼ી હારૂનુ હુવા અફ-સ઼હુ મિન્ની લિસાનન ફ-અરસિલ્હુ મઇ઼યા
ડાલેંગે ઔર મેરા ભાઈ હારૂન વો મુઝસે ઝયાદા સાદા બયાન ભી હૈ ઔર ભેજ ઉનકો મેરે સાથ
રિદઅ઼ંય યુસ઼દ-દિ઼કુની ؗ ઇન્ની અખ઼ાફુ અંય યુકઝ઼-ઝ઼િબૂન ○ ક઼ાલા સ-નશુદ-દુ
મદદકો વો તસદીક કરે મેરી મૈં ડરતા હું કે વો ઝુટલાએંગે મુઝકો ફરમાયા મઝબૂત કરેંગે
અ઼દુ઼-દ-કા બિ-અખ઼ીકા વ નજ-અ઼લુ લકુમા સુલ્તા઼નન ફલા યસિ઼લૂના
હમ તુમ્હારે ભાઇસે તુમ્હારે બાઝૂકો ઔર દેંગે હમ તુઝકો શૌકત ફિર વો ન પહુંચ સકેંગે
ઇ-લયકુમા ۚ બિ-આયાતિના ۚ અન્તુમા વ મનિત ત-બ-અ઼કુમલ
તુમ તક હમારી નિશાનિયોંસે તુમ દોનોં લેકર જાઓ ઔર જો તુમ્હારે સાથ હો

તફસીર : (૧) લાકડીના સાંપ થઈ જવાથી ડર લાગે તો પોતાના દિલ પર બગલ તરફ હાથ મુકી દેવાથી તે ડર જતો રહેશે.

الْغَالِبُونَ ۝ فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ
قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا
فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ۝ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ
بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ
عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝ وَقَالَ
فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِي
فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَل لِّي صَرْحًا
لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ۝ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ۝
فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝ وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ
إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ۝ وَأَتْبَعْنَاهُمْ

ગ઼ાલિબૂન ૦ ફ-લમ્મા જા-અહુમ મૂસા બિ-
ગાલિબ રહોગે ફિર જબ આએ ઉનકે પાસ મૂસા હમારી
આયાતિના બય્યિનાતિન ક઼ાલૂ મા હાઝ઼ા
નિશાનિયાં લે કર ખુલી હુઈ. બોલે વો કુછ નહી
ઈલ્લા સિહ઼રુમ મુફ-તરંવ વમા સમિઅ્-ના
મગર જાદૂ હૈ બાંધા હુવા, ઔર નહી સુના હમને
બિ-હાઝ઼ા ફી આબાઈનલ અવ્વલીન ૦
યે અપને અગલે બાપ દાદોંસે
વ ક઼ાલા મૂસા રબ્બી અઅ્-લમુ બિ-મન
ઔર કહા મૂસાને મેરા રબ ખૂબ જાનતા હૈ જો કોઈ
જાઆ બિલ હુદા મિન ઈ઼ન્દિહી વ મન તકૂનુ
લાયા હૈ હિદાયતકી બાત ઉસકે પાસસે ઔર જિસકો મિલેગા
લહૂ આ઼ક઼િ-બતુદ દાર ط ઈન્નહૂ લા યુફલિહુઝ઼
આખિરત કા ઘર બેશક ભલા નહી હોતા મ
ઝ઼ાલિમૂન ૦ વ ક઼ાલા ફિર-અ઼વનુ યા અય્યુહલ મ-લઉ મા અ઼લિમતુ ૫
ઝાલિમકા ઔર કહા ફિરઔનને અય દરબારિયો નહી જાનતા મેં
લકુમ મિન ઈલાહિન ગ઼યરી ج ફ-અવક઼િદ લી યા હામાનુ અ઼-લત઼ ત઼ીનિ ફજ-અ઼લ લી
તુમ્હારે લિયે કોઈ મા'બૂદ અપને સિવા સો આગ મેં પકા મેરે લિયે અય હામાન (ઈંટો)કો ફિર બના મેરે
સ઼ર-હ઼લ લ-અ઼લ્લી અત઼્ત઼લિઉ઼ ઈલા ઈલાહિ મૂસા ٧ વ ઈન્ની લ-અઝ઼ુન્નુહૂ
લિયે કોઈ એક મહેલ તાકે ઝાંક કર દેખલું રબકો મૂસાકે ઔર મેં ખયાલ કરતા હું
મિનલ કાઝ઼િબીન ૦ વસ્તક-બરા હુવા વ જુનૂદુહૂ ફિલ અરદ઼િ બિ-ગ઼યરિલ
ઉસકે ઝુટોંસે (૧) ઔર સરકશી કી ફિરઔનને ઔર ઉસકે તાબેઈનને મુલ્કમેં
હ઼ક઼્ક઼િ વ ઝ઼ુન્નૂ અન્નહુમ ઇ-લયના લા યુર-જઊ઼ન ૦ ફ-અ-ખ઼ઝ઼નાહુ
નાહક ઔર સમઝા કે વો હમારી તરફ ન ફેરે જાએંગે ફિર પકળા હમને ઉનકો
વ જુનૂ-દહૂ ફ-ન-બઝ઼નાહુમ ફિલ યમ્મિ ج ફન્ઝ઼ુર કયફા કાના આ઼ક઼િ-બતુઝ઼
ઔર ઉસકે લશકરોં કો ફિર ફેંક દિયા હમને ઉનકો દરિયામેં તો દેખો કૈસા હુવા અન્જામ
ઝ઼ાલિમીન ૦ વ જ-અ઼લ્નાહુમ અ-ઈમ્મતંય યદઊ઼ના ઈ-લન નાર ج
ગુનેહગારોંકા ઔર બનાયા હમને ઉનકો ઐસા પેશવા કે બુલાતે હૈં દોઝખ કી તરફ
વ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ લા યુન્સ઼રૂન ૦ વ અત્બઅ્-નાહુમ
ઔર કયામત કે દિન ઉનકો મદદ ન મિલેગી ઔર પીછે લગા દી

તફસીર : (૧) માટીના ગારાને આગથી પકાવો એટલે ઈટો બને કહે છે કે પાકી ઈટો પ્રથમ ફિરઔનેજ કાઢી કે ઊંચી ઈમારત પત્થરના બોજથી પડી ન જાય.

فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِّنَ
الْمَقْبُوحِينَ ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ مِنْ بَعْدِ
مَآ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ الْاُوْلٰى بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى
ع ٩ وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَآ اِلٰى مُوسَى الْاَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ
الشّٰهِدِيْنَ ۝ وَلٰكِنَّآ اَنْشَاْنَا قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِيْٓ اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا
عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۙ وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ۝ وَمَا كُنْتَ
بِجَانِبِ الطُّوْرِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ
لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝ وَلَوْلَآ اَنْ تُصِيْبَهُمْ مُّصِيْبَةٌ
بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ فَيَقُوْلُوْا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ
اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ وَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

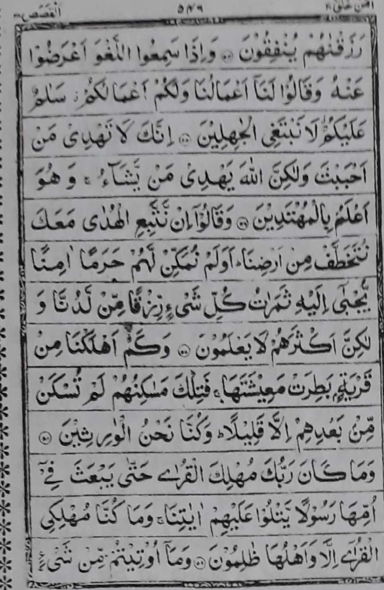
ફી હાઝિહિદ દુન્યા લઅ્નહ ૮ વ યવ-મલ
હમને ઉનકો ઈસ દુનિયા મેં ફિટકાર ઔર કયામતકે
કિયા-મતિ હુમ મિનલ મકબૂહીન ૦
દિન વો બદહાલ લોગોંમેં સે હોંગે
વ લકદ આ-તયના મૂસલ કિતાબા મિમ
ઔર તહકીક દી હમને મૂસાકો કિતાબ બા'દ ઈસકે
બઅ્-દિ માઁ અહ-લક-નલ કુરૂનલ ઊલા
કે હલાક કી હમને પેહલી જમાઅતોંકો (જિસમેં દલીલેં) થી
બસાઇરા લિન્નાસિ વ હુદવ વ રહ-મતલ
સુઝાનેવાલી લોગોં કો ઔર રાહ બતાનેવાલી ઔર રહમત થી
લ-અલ્લહુમ ય-તઝક-કરૂન ૦ વમા કુન્તા
તાકે વો નસીહત પકડે (૧) ઔર નહી થે તુમ
બિ-જાનિબિલ ગરબિય્યિ ઈઝ કઝયનાઁ ઈલા
મગરિબકી તરફ (તૂરકે) જબ ભેજા હમને
મ ૫ મૂસલ અમ્રા વમા કુન્તા મિનશ શાહિદીન ૦ વલાકિન્નાઁ અન્શઅ્-ના કુરૂનન
મૂસાકો હુકમ ઔર નહી થે તુમ દેખનેવાલે (૨) મગર પૈદા કી હમને કઈ જમાઅતેં
ફ-તતા-વલા અ-લયહિમુલ ઉમુર ૮ વમા કુન્તા સાવિયન ફી
ફિર દરાઝ હુઈ ઉનકી ઉમરેં ઔર નહી થે તુમ રેહનેવાલે
અહલિ મદ-યના તત્લૂ અ-લયહિમ આયાતિના ૪ વલાકિન્ના કુન્ના
મદયનવાલોં મેં કે સુનાતે ઉનકો આયતેં હમારી પસ હમ રસૂલ ભેજતે રહે હૈ (જો હાલ ઠીક ઠીક બતાતે
મુરસિલીન ૦ વમા કુન્તા બિ-જાનિબિત તૂરિ ઈઝ ના-દયના વ લાકિર રહ-મતમ
હૈ) ઔર નહી થે તુમ તૂર કે કિનારે જબ આવાઝ દી હમને (મૂસાકો) લેકિન યે ઈનઆમ હૈ
મિર રબ્બિકા લિ-તુન્ઝિરા કવ-મમ માઁ અતાહુમ મિન નઝીરિમ મિન કબલિકા
તુમ્હારે રબકા તાકે ડરાએં ઈન લોગોંકો જિનકે પાસ નહી આયા કોઈ ડર સુનાનેવાલા તુમસે પેહલે
લ-અલ્લહુમ ય-તઝક-કરૂન ૦ વ લવ-લાઁ અન તુસી-બહુમ મુસી-બતુમ બિમા
તાકે વો નસીહત પકડે અગર યે બાત ન હોતી કે પહુચેગી મુસીબત ઉન કામોંકે સબબ
કદ-દમત અયદીહિમ ફ-યકૂલૂ રબ્બના લવ-લાઁ અર-સલ્તા ઈ-લયના
જો આગે ભેજી હૈ ઉનકે હાથોંને તો વો કેહને લગતે અય હમારે રબ કયું નહિ ભેજા તુને હમારે પાસ
રસૂલન ફ-નત્તબિઆ આયાતિકા વ નકૂના મિનલ મુઅ્-મિનીન ૦
કોઈ રસૂલ ચલતે હમ તેરી આયતોં પર ઔર હો જાતે હમ ઈમાનવાલોં મેં સે

તફસીર : (૧) તૌરેત ઉતર્યા પછી એવા અઝાબ ઓછા આવ્યા જેમાં આખી કૌમ હલાક થઈ હોય કેમકે અમુક લોકો શરીઅતના હુકમ પર કાયમ રહ્યા. (૨) તૂર પહાડની પશ્ચિમે જયાં હઝરત મૂસા (અ.)ને તૌરેત મળી.

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا لَوْلَآ اُوْتِيَ
مِثْلَ مَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى ۚ اَوَلَمْ يَكْفُرُوْا بِمَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى
مِنْ قَبْلُ ۚ قَالُوْا سِحْرٰنِ تَظٰهَرَا ۚ وَقَالُوْٓا اِنَّا بِكُلٍّ
كٰفِرُوْنَ ۝ قُلْ فَأْتُوْا بِكِتٰبٍ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ
اَهْدٰى مِنْهُمَآ اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ فَاِنْ لَّمْ
يَسْتَجِيْبُوْا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُوْنَ اَهْوَآءَهُمْ ۚ وَمَنْ
اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰىهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللّٰهِ ۚ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَلَقَدْ
وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ
الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَاِذَا يُتْلٰى
عَلَيْهِمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّنَآ اِنَّا كُنَّا
مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِيْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ
بِمَا صَبَرُوْا وَيَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا

ફ-લમ્મા જાઅ-અહુમુલ હ઼ક઼્ક઼ુ મિન ઇ઼ન્દિના
ફિર જબ પહુંચી ઉનકો હક બાત હમારે પાસસે
ક઼ાલૂ લવ-લા ઊતિયા મિસ્લા મા
તો કેહને લગે કયું નહીં દિયા ગયા (ઈસ રસૂલકો) જૈસા
ઊતિયા મૂસા ઽ અ-વ-લમ યકફુરૂ બિમા
દિયા ગયા થા મૂસાકો ક્યા નહીં ઈનકાર કિયા ઉસકા જો દિયા
ઊતિયા મૂસા મિન ક઼બ્લ ૮ ક઼ાલૂ સિહ઼રાનિ
ગયા થા મૂસાકો ઈસસે પેહલે કેહને લગે દોનોં જાદૂગર હૈં એક
તઝ઼ા-હરા وقفة ق વ ક઼ાલૂ ઇન્ના બિ-કુલ્લિન
દૂસરે કે મદદગાર ઔર કેહને લગે હમ હર એકકા ઈનકાર
કાફિરૂન ૦ કુલ ફઅ્-તૂ બિ-કિતાબિમ મિન
કરનેવાલે હૈં (૧) કેહ દો પસ લાવ એક કિતાબ
ઇ઼ન્દિલ્લાહિ હુવા અહદા મિન્હુમા
અલ્લાહકે પાસ સે જો હિદાયત મેં બેહતર હો ઉન દોનોં મેં
અત્તબિઅ્-હુ ઇન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ૦ ફ-ઇલ્લમ યસ્તજીબૂ લકા મ
ચલે ઉસ પર અગર તુમ સચ્ચે હો ફિર અગર ન કબૂલ કરે વો તુમ્હારા (કેહના) ૫
ફઅ્-લમ અન્નમા યત્તબિઊના અહવા-અહુમ ઽ વ મન અ-દ઼લ્લુ
તો જાન લો કે સિવા ઈસકે નહી વો ચલતે હૈં અપની ખાહિશોં પર ઔર કોન હૈ ઝયાદા
મિમ્મનિત ત-બ-આ હવાહુ બિ-ગ઼યરિ હુદમ મિનલ્લાહ ઽ ઇન્નલ્લાહા લા
ગુમરાહ ઉસસે જો ચલે અપની ખાહિશોં પર અલ્લાહકી રહનુમા કે બગૈર બેશક અલ્લાહ નહી
યહદિલ ક઼વ-મઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦ વ લ-ક઼દ વસ઼્સ઼લ્ના લહુમુલ ક઼વલા ૬
હિદાયત કરતા ઝાલિમ લોગોં કો ઔર અલબત્તા પય દર પય ભેજા હમને ઉનકે લિયે અપના ૮
લ-અ઼લ્લહુમ ય-તઝ઼ક-કરૂન ૦ અલ્લઝ઼ીના આતય-નાહુમુલ કિતાબા મિન
કલામ તાકે વો નસીહત પકડે વો લોગ જિનકો દી હમને કિતાબ ઈસસે
ક઼બલિહી હુમ બિહી યુઅ્-મિનૂન ૦ વ ઇઝ઼ા યુત્લા અ઼-લયહિમ ક઼ાલૂ આધા
પેહલે વો કુરઆન પર (પેહલેહીસે) ઈમાન લાતે હૈ ઔર જબ પઢ્હા જાતા હૈ ઉન પર કુરઆન તો કેહતે
આમન્ના બિહી ઇન્નહુલ હ઼ક઼્ક઼ુ મિર રબ્બિના ઇન્ના કુન્ના મિન ક઼બલિહી
હૈ ઈમાન લાએ હમ યકીનન વો સચ્ચા હૈ હમારે રબકી તરફસે બેશક થે તુમસે પેહલેભી
મુસલિમીન ૦ ઉલાઇકા યુઅ્-તવના અજ-રહુમ મર્રતયનિ બિમા
મુસલમાન ઉન લોગોં કો દિયા જાએગા ઉનકા અજર દોહરા ઈસ સબબ કે
સ઼-બરૂ વ યદ-રઊના બિલ હ઼-સ-નતિસ સયયિ-અતા વ મિમ્મા
સબ્ર કિયા ઉન્હોંને ઔર દફા કરતે હૈં નેકી સે બદી કો ઔર ઉસમેં સે જો

તફસીર : (૧) મક્કાના કાફિરો મૂસા (અ.)ના મુઅજિઝહ સાંભળી કેહવા લાગ્યા કે એવાજ મોઅજિઝહ એમની પાસે હોત તો અમે માની લેત પરંતુ યહુદીઓથી પુછયું તો તૌરેતના હુકમ પોતાની મરજી વિરૂદ્ધ અને કુરઆનને મળતા સાંભળ્યું જેમકે મૂર્તિપુજા કુફ્ર છે આખિરતમાં સજીવન થવું બરહક છે અને જે જાનવર અલ્લાહના નામે ઝુબહ ન થાય તે મુરદાર છે અને બીજી ઘણી વાતો સાંભળી તો બન્ને ને જુઠાડવા અને નકારવા લાગ્યા.

رزقنهم ينفقون ۝ وإذا سمعوا اللغو أعرضوا
عنه وقالوا لنا أعملنا ولكم أعملكم سلم
عليكم لا نبتغي الجهلين ۝ إنك لا تهدي من
أحببت ولكن الله يهدي من يشاء ۚ وهو
أعلم بالمهتدين ۝ وقالوا إن نتبع الهدى معك
نتخطف من أرضنا ۚ أولم نمكن لهم حرما ءامنا
يجبى إليه ثمرت كل شيء رزقا من لدنا و
لكن أكثرهم لا يعلمون ۝ وكم أهلكنا من
قرية بطرت معيشتها ۖ فتلك مسكنهم لم تسكن
من بعدهم إلا قليلا ۖ وكنا نحن الورثين ۝
وما كان ربك مهلك القرى حتى يبعث في
أمها رسولا يتلوا عليهم ءايتنا ۚ وما كنا مهلكي
القرى إلا وأهلها ظلمون ۝ وما أوتيتم من شيء

ર-ઝક઼્નાહુમ યુનફિકૂન ૦ વ ઇઝ઼ા સમિઉ઼લ
રોઝી દી હમને ઉનકો ખર્ચ કરતે હૈ   ઔર જબ સુનતે હૈ
લગ઼્વા અઅ્-રદ્દૂ અ઼ન્હુ વ ક઼ાલૂ લનાૅ
બેહૂદા બાત તો કિનારા કશ હોતે હૈ ઉસસે ઔર કેહતે હૈં હમારે
અઅ્-માલુના વ લકુમ અઅ્-માલુકુમ ;
લિયે હમારે અમલ હૈં,   ઔર તુમ્હારે લિયે તુમ્હારે અમલ હૈં
સલામુન અ઼-લયકુમ ; લા નબ્તગ઼િલ
સલામ તુમ પર (રૂખસતકા)   નહી ચાહતે હમ (ઉલઝના)
જાહિલીન૦ઇન્નકા લા તહદી મન અહ઼-બબ્તા
જાહિલોં સે (૧) બેશક તુમ નહી હિદાયત કરતે જિનકો તુમ ચાહો
વ લાકિન્નલ્લાહ઼ા યહદી મંય યશાૅઅ ;
બલકે અલ્લાહ હિદાયત કરતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ
વ હુવા અઅ્-લમુ બિલ મુહ-તદીન ૦ વ ક઼ાલૂ
ઔર વો ખૂબ જાનતા હૈ રાહ પાને વાલોંકો (૨) ઔર (કાફિર)
ઇન્નત્તબિઇ઼લ હુદા મ-અ઼-કા નુ-ત-ખ઼ત્તફ઼ મિન અરદ઼િના ; અ-વલમ નુમક-કિલ
કેહતે હૈ અગર હમ ચલે હિદાયત પર તુમ્હારે સાથ તો ઉચક લિયે જાએં હમ અપની ઝમીનમે કયા નહી જગહ
લહુમ હ઼-ર-મન આમિનંય યુજબાૅ ઇ-લયહિ સ઼-મરાતુ કુલ્લિ શય-ઇર રિઝ઼ક઼મ
દી હમને ઉનકો હુરમતવાલે પનાહકે મકાનમે ખિંચે ચલે આતે હૈ ઉસકી તરફ મેવે હર ચીઝ઼કે રિઝક (બનાકર)
મિલ્લદુન્ના વ લાકિન્ના અક-સ઼-રહુમ લા યઅ્-લમૂન ૦ વ કમ અહ-લકના મિન
હમારી તરફસે મગર બહુત ઉનમેં નહી જાનતે (૩) ઔર કિતની હી બરબાદ કરદી હમને
ક઼ર-યતિમ બતિ઼રત મઈ઼-શ-તહા ; ફ-તિલ્કા મસાકિનુહુમ લમ તુસ્કમ
બસતિયાં કે ઈતરાતે થે અપને સામને ઐશમેં   અબ યે ઘર ઉનકે મૌજૂદ હૈં જો નહી બસાએ
મિમ બઅ્-દિહિમ ઇલ્લા ક઼લીલા ; વ કુન્ના નહ઼નુલ વારિસ઼ીન ૦ વમા
ગએ. ઉનકે બાદ મગર થોળે સે   ઔર હુવે હમહી (ઉનકે) વારિસ   ઔર
કાના રબ્બુકા મુહલિકલ ક઼ુરા હ઼ત્તા યબ્અ઼સ઼ા ફ઼ી ઉમ્મિહા રસૂલંય યત્લૂ
નહી રબ તુમ્હારા બરબાદ કરનેવાલા બસતિયોંકો યહાં તકકે ભેજે ઉનકી બળી બસતિયોં મે પયગંબર જો
અ઼-લયહિમ આયાતિના ; વમા કુન્ના મુહલિકિલ ક઼ુરાૅ ઇલ્લા
સુનાએ ઉનકો હમારી આયતેં   ઔર નહીં થે હમ બરબાદ કરનેવાલે બસતિયોં કો મગર
વ અહલુહા ઝ઼ાલિમૂન ૦ વમાૅ ઊતીતુમ મિન શય-ઇન
જબકે વહાં કે લોગ ગુનેહગાર હો.   ઔર જો દી ગઈ હૈ તુમકો કોઈ ચીઝ

મ ૫

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ના સમયના હબશાના વીસ નસારા આવ્યા તો વાત ચીત કરતાં આપે થોડુંક કુર્આન મજીદ સંભળાવ્યું તેઓ સાંભળી રડતા થઈ ગયા અને મુસલમાન થઈ ગયા અને અબુ જહલ ને કહ્યું અમે તમારી અજ્ઞાનતો જવાબ અજ્ઞાનતાથી આપતા નથી. એ વિષે આ આયત ઉતરી એથી જણાયું કે જે નાદાનથી શિખામણ મુજબ ચાલવાની આશાજ ન હોય તેનાથી અળગા રહેવુ વધારે બેહતર છે. (૨) હઝરત (સ.) એ પોતાના કાકા માટે કોશિષ કરી કે મરતી વખતે કલમો પઢી લે તો તેણે કબુલ ન કર્યુ. આથી આ આયત ઉતરી. (૩) મક્કાના લોકો કેહવા લાગ્યા કે જો અમો મુસલમાન થઈએ તો આખા અરબ દેશ દુશમન બની અમને અમારા વતનથી મારીને હાંકી મૂકશે તેથી ફરમાવ્યું કે હમણા તેઓની દુશમની થી કોના આશ્રયમાં છો ? માત્ર બયતુલ્લાહના હરમના ↗ અદબના કારણે માંહો સખ્ત અદાવતી છતાં કોઈ ચઢી આવતું નથી. અને તમે નચિંત બેઠા છો તો મુસલમાન થયા પછી તેજ મુહાફિઝ કાયમ રાખનાર આપનાર છે.

فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَزِيْنَتُهَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ
خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۞ اَفَمَنْ وَّعَدْنٰهُ
وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيْهِ كَمَنْ مَّتَّعْنٰهُ مَتَاعَ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ۞
وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُوْنَ ۞ قَالَ الَّذِيْنَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا
هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَغْوَيْنَا ۚ اَغْوَيْنٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۚ تَبَرَّاْنَآ
اِلَيْكَ مَا كَانُوْٓا اِيَّانَا يَعْبُدُوْنَ ۞ وَقِيْلَ ادْعُوْا
شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَرَاَوُا الْعَذَابَ ۚ
لَوْ اَنَّهُمْ كَانُوْا يَهْتَدُوْنَ ۞ وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ
مَاذَآ اَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِيْنَ ۞ فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْاَنْۢبَآءُ
يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُوْنَ ۞ فَاَمَّا مَنْ تَابَ وَ
اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ مِنَ الْمُفْلِحِيْنَ ۞

ફ-મતાઉલ હયાતિદ દુન્યા વ ઝી-નતુહા
સો ફાયદા ઉઠાલેના હે દુનિયાકી ઝિન્દગી મેં, ઔર ઉસકી રૌનક હે
વમા ઈન્દલ્લાહિ ખૂયરુંવ વ અબ્કા
ઔર જો અલ્લાહકે પાસ હે વો બેહતર હે, ઔર ઝ્યાદા બાકી રેહને વાલા હે
અ-ફલા તઅ્-કિલૂન ૦ અ-ફમંવ વ-અદનાહુ
ક્યા નહી સમઝતે તુમ ક્યા વો શખ્સ કે જિસસે વા'દા કિયા હે હમને
વઅ્-દન હ-સ-નન ફહુવા લાકીહિ ક-મમ
વા'દા અચ્છા ઔર વો પાનેવાલા ભી હે ઉસકો, ઉસ શખ્સ કે બરાબર હો સક્તા હે
મત્તઅ્-નાહુ મતા-અલ હયાતિદ દુન્યા
જિસકો ફાયદા દિયા હમને દુનિયાકી ઝિન્દગીકા
સુમ્મા હુવા યવ-મલ કિયા-મતિ મિનલ
ફિર વો કિયામતકે દિન (દોઝખમેં) હાઝિર કિયે
મુહ-દરીન ૦ વ યવમા યુનાદીહિમ ફ-યકૂલુ
ગયોં સે હે ઔર જિસ દિન પુકારેગા ઉનકો તો ફરમાએગા ખુદા
અયના શુ-રકાઈયલ લઝીના કુન્તુમ તઝઉમૂન ૦ કાલલ લઝીના હક્કા
કહાં હૈં મેરે શરીક જિનકો તુમ (શરીક) ગુમાન કરતે થે. કહેંગે વો જિનપર સાબિત
અ-લયહિમુલ કવલુ રબ્બના હાઁ-ઉલાઈલ લઝીના અગ-વયના અગ-વયનાહુમ
હોગા (હમારા) અઝાબ, અય હમારે રબ યે લોગ વોહી હૈં જિનકો બેહકાયા થા હમને બેહકાયા થા
કમા ગ-વયના ત-બર્રઅ્-નાઁ ઈ-લયકા મા કાનૂ ઈય્યાના યઅ્-બુદૂન ૦
હમને ઉનકો જૈસે હમ ખુદ બેહકે બેઝાર હેં હમ તેરે આગે (ઉનસે) વો હમકો નહી પુજતે થે. (૧)
વ કીલદઊ શુ-રકા-અકુમ ફ-દ-અવહુમ ફ-લમ યસ્તજીબૂ લહુમ વ
ઔર કહા જાવેગા પુકારો અપને શરીકોંકો ફિર પુકારેંગે વો ઉનકો તો ન જવાબ દેંગે વો ઉનકો, ઔર
ર-અવુલ અઝાબ લવ અન્નહુમ કાનૂ યહ-તદૂન ૦ વ યવમા યુનાદીહિમ
દેખેંગે વો અઝાબ કાશકે વો રાહ પાએ હુવે હોતે (૨) ઔર જિસદિન પુકારેગા ઉનકો
ફ-યકૂલુ માઝાઁ અ-જબ્તુમુલ મુર-સલીન ૦ ફ-અમિયત અ-લયહિમુલ
તો ફરમાએગા ખુદા ક્યા જવાબ દિયા થા તુમને પયગંબરોંકો ફિર બંદ હો જાએંગી ઉન પર
અમ્બાઉ યવ-મઈઝિન ફ-હુમ લા ય-તસા-અલૂન ૦ ફ-અમ્મા મન તાબા
બાતેં ઉસ દિન સો વો એક દુસરેકો ન પૂછેંગે. (૩) સો જિસને તૌબાકી,
વ આ-મના વ અમિલા સાલિહન ફ-અસાઁ અંય યકૂના મિનલ મુફલિહીન ૦
ઔર ઈમાન લાયા, ઔર કામ કિયે અચ્છે, તો ઉમ્મીદ હૈ કે હો છુટનેવાલોંસે.

તફસીર : (૧) કાફિરોથી સવાલ થતા શૈતાનો પણ ડરીને પોતાના બચાવમાં આ પ્રમાણે બોલી ઉઠશે કે એ લોકોને બેહકાવ્યા ખરા પણ નેક લોકોના નામ લઈને ખરી રીતે અમને પૂજતા ન હતા. (૨) મુશરિકોને કહેવામાં આવશે કે જે નેક લોકોને પોતાના ધારવા મુજબ પૂજતા હતા. તેમને બોલાવો તો કાંઈ જવાબ મળશે નહિં કારણ કે તે નેક લોકો પોતાની ઝિન્દગીમાં એવા શિર્કથી રાજી ન હતા અને મર્યા પછી એ બાબતની ખબરજ ન હતી. (૩) ત્યારે કોઈને પણ જવાબ આવડશે નહિં. સૌના હોંશ કોશ ઉડી જશે.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ
الْخِيَرَةُ ۗ سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝
وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُوْرُهُمْ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۝
وَهُوَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۗ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاُوْلٰى وَ
الْاٰخِرَةِ ۫ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ قُلْ
اَرَءَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ
الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِضِيَآءٍ ۗ اَفَلَا
تَسْمَعُوْنَ ۝ قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ
النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ
يَاْتِيْكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُوْنَ فِيْهِ ۗ اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ ۝
وَمِنْ رَّحْمَتِهٖ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوْا
فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝
وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِىَ الَّذِيْنَ

વ રબ્બુકા યખ઼્લુકુ મા યશાઉ વ યખ઼્તાર ♭
ઔર તુમ્હારા રબ પૈદા કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ, ઔર પસંદ કરતા હૈ
મા કાના લહુમુલ ખ઼િ-ય-રહ ♭
(જિસકો ચાહે) નહીં હૈ ઉન લોગોંકે (હાથમેં) ઈખ્તિયાર
સુબ્હ઼ાનલ્લાહિ વ તઆ઼લા અ઼મ્મા યુશરિકૂન ○
અલ્લાહ પાક હૈ ઔર બહુત બુલંદ હૈ ઉસસે કે શરીક લાતે હૈં
વ રબ્બુકા યઅ઼્લમુ મા તુકિન્નુ સુદૂરુહુમ
ઔર તુમ્હાર઼ા રબ જાનતા હૈ જો કુછ છુપાતે હૈં સીને ઉનકે
વમા યુઅ઼્લિનૂન ○ વ હુવલ્લાહુ લા ઈલાહા
ઔર જો કુછ ઝાહિર કરતેં હૈ ઔર વોહી અલ્લાહ હૈ નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ
ઈલ્લાહૂ ♭ લહુલ હ઼મ્દુ ફિલ ઊલા વલ
સિવા ઉસકે ઉસીકી તા'રીફ હૈ દુનિયામેં ઔર
આખ઼િરહ ; વ લહુલ હ઼ુકમુ વ ઇ-લયહિ
આખ઼િરતમેં ઔર ઉસીકે (હાથમેં) હ઼ુકમ હૈ, ઔર ઉસીકે પાસ
મ
૫ તુર-જઊ઼ન ○ કુલ અ-ર-અયતુમ ઇન જ-અ઼-લલ્લાહુ અ઼-લયકુમુલ લયલા સર-મદન
ફેરે જાઓગે તુમ કેહદો ભલા દેખો તો અગર કર઼ દે અલ્લાહ તુમ પર રાત હમેશાકી
ઇલા યવમિલ કિ઼યા-મતિ મન ઇલાહુન ગ઼યરુલ્લાહિ યઅ્-તીકુમ
કિયામત કે દિન તક તો કોન મા'બૂદ હૈ સિવા અ઼લ્લાહકે કે લાએ તુમપર
બિ-દ઼િયાઅ ♭ અ-ફલા તસ્મઊ઼ન ○ કુલ અ-ર-અયતુમ ઇન જ-અ઼-લલ્લાહુ
રોશની કયા તુમ નહી સુનતે કેહદો ભલા દેખો તો અગર કરદે અલ્લાહ
અ઼-લયકુમુન નહારા સર-મદન ઇલા યવમિલ કિ઼યા-મતિ મન ઇલાહુન
તુમ પર દિન હમેશાકી કિયામત કે દિન તક તો કોન મા'બૂદ હૈ
ગ઼યરુલ્લાહિ યઅ્-તીકુમ બિ-લયલિન તસ્કુનૂના ફીહ ♭ અ-ફલા તુબસ઼િરૂન ○
સિવા અલ્લાહકે કે લાએ તુમ પર રાત કે આરામ કરો ઉસમે તો કયા તુમ નહીં દેખતે.
વ મિર રહ઼-મતિહી જ-અ઼-લા લકુમુલ લયલા વન્નહાર઼ા લિ-તસ્કુનૂ ફીહિ
ઔર મહેરબાનીસે અપની બનાએ તુમ્હારે લિયે રાત ઔર દિન કે આરામ કરો ઉસ (રાત) મેં,
વ લિ-તબ્તગૂ મિન ફદ઼્લિહી વ લ-અ઼લ્લકુમ તશ્કુરૂન ○ વ યવમા
ઔર તલાશ કરો ઉસકા ફઝલ (દિનમેં) ઔર તાકે તુમ શુક્ર કરો. ઔર જિસ દિન
યુનાદીહિમ ફ-યકૂલુ અયના શુ-રકાઇયલ લઝ઼ીના
પુકારેગા ઉનકો, ફ઼રમાએંગા કહાં હૈં મેરે શરીક જિનકો

كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ۝ وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا
فَقُلْنَا هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوْٓا اَنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَ
ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝ اِنَّ قَارُوْنَ
كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوْسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ ص وَاٰتَيْنٰهُ
مِنَ الْكُنُوْزِ مَآ اِنَّ مَفَاتِحَهٗ لَتَنُوْٓاُ بِالْعُصْبَةِ
اُولِى الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهٗ قَوْمُهٗ لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ
لَا يُحِبُّ الْفَرِحِيْنَ ۝ وَابْتَغِ فِيْمَآ اٰتٰىكَ اللّٰهُ
الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا
وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ
فِى الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ قَالَ
اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدِىْ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ
اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهٖ مِنَ الْقُرُوْنِ مَنْ هُوَ
اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَّاَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْـَٔلُ

કુન્તુમ તઝઉમૂન ○ વ નઝઅના મિન
તુમ (શરીક) ગુમાન કરતે થે. ઔર નિકાલ લેંગે હમ
કુલ્લિ ઉમ્મતિન શહીદન ફ-કુલ્ના હાતૂ
હર ગીરોહમેં સે એક ગવાહ, ફિર કહેંગે લાઓ
બુરહા-નકુમ ફ-અલિમૂ અન્નલ હક્કા
અપની દલીલ, તબ જાનલેંગે કે બેશક સચ બાત
લિલ્લાહિ વ દલ્લા અન્હુમ મા કાનૂ
હૈ અલ્લાહકી, ઔર ખોઈ જાયેગી ઉનસે જો બાતેં વો (દુન્યામેં)
યફ-તરૂન ○ ઈન્ના કારૂના કાના મિન ૬ ૧૦
બાંધ લેતે થે. (૧) બેશક કારૂન થા
કવમિ મૂસા ફ-બગા અ-લયહિમ
મૂસાકી કૌમમેં સે, ફિર શરારત કરને લગા ઉનપર
વ આ-તયનાહુ મિનલ કુનૂઝિ મા ઈન્ના
ઔર દિયા થા હમને ઉસકો ખઝાનોંસે ઈતનાકે ઉસકી
મફાતિ-હહૂ લ-તનૂઉ બિલ ઉસ-બતિ ઉલિલ કુવ્વહ ઈઝ કાલા મ
કુનજીયાં (ઉઠાના) ભારી હોતી થીં એક જમાઅત કુવ્વત વાલી પર, જબ કહા ઉસકો ૫
લહૂ કવમુહૂ લા તફ-રહ ઈન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુલ ફરિહીન ○
ઉસકી કૌમને કે મત ઈતરા બેશક અલ્લાહ નહીં દોસ્ત રખતા ઈતરાને વાલોંકો (૨)
વબ્તગિ ફીમા આતાકલ્લાહુદ દારલ આખિ-રતા વલા તન્સા
ઔર તલાશ કર ઉસસે જો કુછ દિયા હૈ તુઝકો અલ્લાહને ઘર આખેરતકા, ઔર મત ભૂલ
નસી-બકા મિનદ દુન્યા વ અહસિન કમા અહ-સનલ્લાહુ ઈ-લયકા વલા
અપના હિસ્સા દુનિયાસે ઔર ભલાઈ કર જૈસે ભલાઈકી અલ્લાહને તુઝસે ઔર
તબગિલ ફસાદા ફિલ અરદ ઈન્નલ્લાહા લા યુહિબ્બુલ મુફસિદીન ○
મત ચાહ ખરાબી ડાલના મુલ્કમેં બેશક અલ્લાહ નહીં દોસ્ત રખતા ખરાબી ડાલનેવાલોંકો (૩)
કાલા ઈન્નમા ઊતીતુહૂ અલા ઈલમિન ઈન્દી અ-વ-લમ યઅ-લમ
બોલા ઈસકે સિવા નહીં કે દિયા ગયા હું મેં વો એક ઈલ્મકી જો મેરે પાસ હૈ કયા ન જાના
અન્નલ્લાહા કદ અહ-લકા મિન કબ્લિહી મિનલ કુરૂનિ મન હુવા
ઉસને યે કે કે અલ્લાહને હલાક કર દિયા ઉસસે પેહલે બહુત સી કૌમોં કો, જો બહુત
અશદ-દુ મિન્હુ કુવ્વતંવ વ અક-સરુ જમ્આ વલા યુસ્અલુ
ઝોર આવર તાકત થી ઉસમેસેં ઔર બહુત ઝયાદા થી જથ્થેમેં ઔર નહી પૂછા જાએગા

તફસીર : (૧) બધી બાબત બતાવી આપનાર પયગંબરો યા તેમના નાયબો અથવા બીજા નેક લોકો હતા. (૨) કારૂન હઝરત મૂસા (અ.)નો પિતરાઈ ભાઈ હતો ફિરઔનની સરકારમાં એ નોકર થયો હતો અને બની ઈસરાઈલને મજુરીનું કામ કાજ તેની મારફતે મળતુ હતુ. અને મજુરીના પૈસા પણ એજ ચુકવતો હતો એમા તે એટલો ધનવાન બની ગયો કે તેના ખજાનાની કુંચીઓ અનેક બળ વાન માણસો પણ ઉઠાવી શકતા ન હતા. જ્યારે ફિરઔન ડુબી ગયો અને બની ઈસરાઈલ હઝરત મૂસા (અ.)ના કબજામાં આવ્યા તો તેની કમાણી બંધ થઈ અને સરદારી જતી રહી તેથી તે મુનાફિક બની હઝરત મૂસા (અ.)થી દિલમાં અદાવત કરવા લાગ્યો ઈર્ષાથી બદગોઈ કરતો રહ્યો. એક દીવસે એક સ્ત્રીને બહુ માલ આપવાની લાલચ આપી વ્યભિચારની તોહમત મૂકવાનું શીખવાડી ↗

↗ સૌની રૂબરૂ લાવ્યો પરંતુ ખુદાપાકના ડરથી તે ઔરતે સત્ય કહી દીધું કે કારૂને મને શીખવ્યું હતું ત્યારે હઝરત મૂસા (અ.)એ તેના માટે બદ દુઆ કરી તેથી ધરતીમાં ગર્ક થઈ ગયો અને ઘર અને ખઝાના સાથે જમીનમાં ધસી ગયો. (૩) હઝરત મૂસા (અ.)ની ઈર્ષા અને અદાવત ન કર ખુદાઈ ભૂમિ પર નકામો ફસાદ ન જગાડ અને સદાચરણી સીધી રીતે જીવન ગાળ અને વધારે ધનથી આખિરત કમાવ.

عن ذنوبهم المجرمون ۝ فخرج على قومه
في زينته ۖ قال الذين يريدون الحيوة الدنيا
يليت لنا مثل ما أوتي قارون إنه لذو حظ
عظيم ۝ وقال الذين أوتوا العلم ويلكم
ثواب الله خير لمن ءامن وعمل صالحا ۚ ولا
يلقىها إلا الصبرون ۝ فخسفنا به وبداره
الأرض فما كان له من فئة ينصرونه
من دون الله وما كان من المنتصرين ۝
وأصبح الذين تمنوا مكانه بالأمس يقولون
ويكأن الله يبسط الرزق لمن يشاء من
عباده ويقدر ۖ لولا أن من الله علينا لخسف
بنا ۖ ويكأنه لا يفلح الكفرون ۝ تلك الدار
الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا في

અ્ન ઝુનૂબિહિમુલ મુજરિમૂન ० ફ-ખ-રજા
ઉનકે ગુનાહોં કા (ઉઝર) ગુનેહગારોંસે (૧) ફિર નિકલા
અ્લા ક્વમિહ્ી ફી ઝી-નતિહ્
અપની કૌમ કે સામને અપને ઠાઠસે
ક્ાલલ્લઝ્ીના યુરીદૂનલ હ્યાતદ દુન્યા
કેહને લગે વો લોગ જો ચાહતે થે દુનિયાકો,
યા-લયતા લના મિસ્લા મૉ ઊતિયા
અય કાશ હમકો ભી મિલતા એસાહી જૈસા કે દિયા ગયા હૈ
ક્ારૂનુ ઇન્નહૂ લઝૂ હ્ઝ્-ઝ્ન અ્ઝીમ ०
કારૂનકો બેશક વો બળે નસીબ વાલા હૈ.
વ ક્ાલલ્લઝ્ીના ઊતુલ ઇ્લ્મા વય-લકુમ
ઔર બોલે વો જિનકો દિયા ગયા થા ઈલ્મ, હેફ હૈ તુમપર,
સ્વાબુલ્લાહિ ખ્યરુલ લિમન
અલ્લાહકા સવાબ બેહતર હૈ ઉસકે લિયે જો
મ ૫ આ-મના વ અ્મિલા સ્ાલિહ્ા વલા યુલક્-ક્ાહૉ ઇલ્લસ્ સ્ાબિરૂન ०
ઈમાન લાયા, ઔર કામ કિયા અચ્છા ઔર નહીં ડાલી જાતી યે બાત મગર સબ્ર કરનેવાલોંકે (દિલમેં) (૨)
ફ-ખ્-સફના બિહી વ બિ-દારિહિલ અર્દ્ ફમા કાના લહૂ મિન
ફિર ધંસા દિયા હમને ઉસકો (કારૂનકો) ઔર ઉસકે ઘરકો ઝમીનમેં ફિર ન હુઈ ઉસકી
ફિ-અતિંય યન્સુરૂ-નહૂ મિન દૂનિલ્લાહિ વમા કાના મિનલ મુન્તસ્િરીન ०
કોઈ જમાઅત જો મદદ કરતી ઉસકો સિવા અલ્લાહકે (અઝાબસે) ન વો ખુદ અપને કો બચા સકા.
વ અસ્બહ્લ લઝ્ીના તમન્નવ મકા-નહૂ બિલ અમ્સિ યકૂલૂના
ઔર સુબહકી ઉન લોગોંને જો આરઝૂ કરતે થે ઉસ જૈસે હોનેકી કલ કેહને લગે
વય-ક-અન્નલ્લાહ યબ્સુતુર રિઝક્ા લિ-મંય યશાઉ મિન ઇ્બાદિહી
અરે ખરાબી યે તો અલ્લાહ હી ખોલ દેતા હૈ રોઝી જિસકી ચાહતા હૈ અપને બન્દોંમેંસે,
વ યક્દિર લવ-લૉ અમ મન્નલ્લાહુ અ્-લયના લ-ખ્-સ-ફ બિના
ઔર તંગ કરતા હૈ. અગર ન એહસાન કરતા અલ્લાહ હમ પર તો ધંસા દેતા હમકો
૬ વય-ક-અન્નહૂ લા યુફલિહુલ કાફિરૂન ० તિલ્કદ દારુલ
૧૧ અરે ખરાબી યે તો છુટકારા નહીં પાતે કાફિર યે ઘર
આખ્િ-રતુ નજ-અ્લુહા લિલ્લઝ્ીના લા યુરીદૂના ઉ્લુવ્વન ફિલ
આખેરત કા હૈ દેંગે હમ વો ઉન લોગોંકો જો નહીં ચાહતે અપની બળાઈ

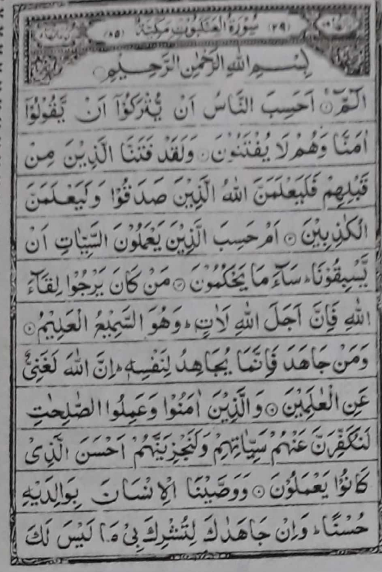
તફસીર : (૧) એટલે ગુનેહગારોને ગુનાહ માટે પૂછપરછ થશે નહિ એટલે જો તેઓને સદબુદ્ધિ હોય તો ગુનોહ શું કરવા કરે. જયારે અવળી મતી સૂજે ત્યારે તેને ઠપકો આપવાથી શું લાભ ? આ નઠારૂ કામ શા માટે કરે છે ? શું તે એની બુરાઈ સમજતો નથી ? (૨) એટલે દુન્યાથી આખિરતને બેહતર ગણે છે જેઓથી કરવુ વેઠાય છે પરંતુ અધીરા લોકો તો લાલચ ના માર્યા દુન્યાની આરજુ પર પડે છે દુન્યાદારના જાહેરી એશ આરામને જોઈ નાદાન માણસ સમજે છે કે એ બહુ ભાગ્યશાળી છે પણ તેની દુન્યાની રાત દીવસની ચિંતા ખટપટ અને માથા ઝીકને આખિરતની રુસ્વાઈને તથા તેના સો ઠેકાણે ખુશામદને જોતો નથી અને તે પણ જોતો નથી કે દુન્યામાં આરામ છે તો દસ વીસ વર્ષ પરંતુ મર્યા પછી તો હઝારો વર્ષ કાપવાના છે.

الْاَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ۝
مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ
جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِيْنَ عَمِلُوا السَّيِّاٰتِ
اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْ فَرَضَ
عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ ۚ قُلْ رَّبِّيْٓ
اَعْلَمُ مَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ فِيْ ضَلٰلٍ
مُّبِيْنٍ ۝ وَمَا كُنْتَ تَرْجُوْٓا اَنْ يُّلْقٰٓى اِلَيْكَ
الْكِتٰبُ اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ ظَهِيْرًا
لِّلْكٰفِرِيْنَ ۝ وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ بَعْدَ
اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ وَلَا تَكُوْنَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ
لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهٗ ۚ
لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝

અરદિ઼ વલા ફસાદા ؕ વલ આ઼કિ઼-બતુ
મુલ્કમેં, ઔર ન બિગાળ (ડાલના ચાહતે હૈં) ઔર આકિબત
લિલ મુત્તક઼ીન ૦ મન જા઼આ બિલ
(ભલી) હૈ ડરનેવાલોંકી જો લેકર આયા
હ઼-સ-નતિ ફ-લહૂ ખ઼યરુમ મિન્હા ۚ
ભલાઈ તો ઉસકે લિયે હૈ બેહતર. ઉસસે
વ મન જા઼આ બિસ સય્યિ-અતિ ફલા
ઔર જો લેકર આયા બુરાઈ તો નહી
યુજ-ઝલ્લઝી઼ના અ઼મિલુસ સય્યિઆતિ
બદલા દિયા જાએગા વો જિન્હોંને કી હૈં બુરાઈયાં
ઈલ્લા મા કાનૂ યઅ઼-મલૂંન ૦ ઈન્નલ્લઝી઼
મગર જો કરતે થે (યા'ની બદી કે બરાબર બદીકા બદલા મિલેગા) (૧)
ફ-ર-દ઼ા અ઼-લય-કલ કુ઼રઆના
યકીનન જિસને મુકર્રર કિયા હૈ તુઝપર (હુકમ) કુરઆનકા
લ-રાદ-દુકા ઈલા મઆ઼દ ؕ કુ઼ર રબ્બી અઅ઼-લમુ મન જા઼આ બિલ
ફેલાનેવાલા હૈ તુઝકો પેહલી જગહ (મક્કેમેં) કેહદો મેરા રબ ખૂબ જાનતા હૈ કે કોન આયા હૈ
હુદા વ મન હુવા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ૦ વમા કુન્તા તરજૂ અંય યુલ્કા઼
હિદાયત લેકર ઔર કોન ખુલી ગુમરાહીમેં હૈ. (૨) ઔર તુમ નહીં ઉમ્મીદ રખતે થે કે ઉતારી
ઇ-લય-કલ કિતાબુ ઈલ્લા રહ઼-મતમ મિર રબબિકા ફલા તકૂનન્ના ઝ઼હીરલ
જાએ તુમ પર કિતાબ મગર મહેરબાની (હુઈ) તુમ્હારે રબકી, સો તુમ મત હો હરગિઝ મદદગાર
લિલ કાફિરીન ૦ વલા યસુદ-દુન્નકા અ઼ન આયાતિલ્લાહિ બઅ઼-દા ઈઝ઼
કાફિરોંકે. (૩) ઔર ન બાઝ રખેં તુઝકો હરગિઝ અલ્લાહકે હુકમોંસે પીછે ઈસકે કે
ઉન્ઝિલત ઇ-લયકા વદઉ઼ ઈલા રબબિકા વલા તકૂનન્ના મિનલ
ઉતર ચુકે તુમ્હારી તરફ ઔર બુલાઓ અપને રબકી તરફ ઔર મત હો હરગિઝ
મુશરિકીન ૦ વલા તદઉ઼ મ-અ઼લ્લાહિ ઈલાહન આખ઼ર ۘ
શિર્ક કરનેવાલોંમે (૪) ઔર મત પુકાર અલ્લાહ કે સાથ કિસી દુસરે મા'બૂદકો
લા ઈલાહા ઈલ્લાહૂ ۚ કુલ્લુ શય-ઇન હાલિકુન ઈલ્લા
નહી હૈ કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે હર ચીઝ ફના હોનેવાલી હૈ મગર
વજ-હહ ؕ લહુલ હુકમુ વ ઇ-લયહિ તુર-જઊ઼ન ૦
ઉસકી ઝાત (બાકી હૈ) ઉસીકી બાદશાહી હૈ ઔર ઉસીકી તરફ ફેરે જાઓગે. (૫)

મ ૫
વકફે લાઝિમ
પોના
૬
૧૨

તફસીર : (૧) નેકી પર તેનો બદલો આપવાનો વાયદો કર્યો તો તે અવશ્ય મળીનેજ રહેશે. બુરાઈ કરે તો તેની શિક્ષાનો વાયદો નથી. કદાચ માફ થઈ જાય. પણ એટલુ જાહેર કર્યુ કે બુરી કરણીના પ્રમાણથી વધારે કોઈને શિક્ષા થશે નહિ. (૨) હે નબી ! ભલે આજે કાફિરોના અત્યાચારથી લાચાર થઈ આપને મક્કા છોડવુ પડયું આ આયત હિજરત વખતે રસ્તામાં ઉતરી હઝરત (સ.)ના દિલ મક્કાનો પ્રેમ જોષ મારવા લાગ્યો ત્યારે આ આયતથી દિલાસો આપ્યો કે આપને સંપૂર્ણ સફળતા સાથે અવશ્ય એજ સ્થળે પાછો લાવશે. ફરી તે વાયદો પૂર્ણ થઈને રહ્યો કે આપ ખેર ખૂબી સંપૂર્ણ રીતે વિજેતા થઈ મક્કામાં પધાર્યા. (૩) એટલે જે કોમે આપની સાથે એટલી બધી બુરાઈ કરી કે વતન છોડવું પડયું તેઓને પોતાના ગણશો નહિં બલ્કે હવે પછી જે કોઈ આપની સાથે થાય તેમનેજ પોતાનો ગણજો. ↗ (૪) એટલે દીનના કામમાં પોતાની કોમની સહેજ પણ ખાતર ન રાખો અને પોતાને તેઓમાંથી ન ગણો ભલેને સગા સંબંધી કેમ ન હોય ! (૫) આથી જાણવા મળ્યું કે દરેક વસ્તુને મૌત છે ત્યાં તેનો એકલાનો જ હુકમ ચાલશે અને તેનીજ તરફ બધાને પાછા જવાનું છે.

(٢٩) سورة العنكبوت مكية (٦٩)

بسم الله الرحمن الرحيم

الٓمّٓ ۚ احسب الناس ان يتركوا ان يقولوا
امنا وهم لا يفتنون ۝ ولقد فتنا الذين من
قبلهم فليعلمن الله الذين صدقوا وليعلمن
الكذبين ۝ ام حسب الذين يعملون السيات ان
يسبقونا ؕ ساء ما يحكمون ۝ من كان يرجوا لقاء
الله فان اجل الله لات ؕ وهو السميع العليم ۝
ومن جاهد فانما يجاهد لنفسه ؕ ان الله لغني
عن العلمين ۝ والذين امنوا وعملوا الصلحت
لنكفرن عنهم سياتهم ولنجزينهم احسن الذي
كانوا يعملون ۝ ووصينا الانسان بوالديه
حسنا ؕ وان جاهدك لتشرك بي ما ليس لك

સૂરતુ અન્કબૂત

સૂરઈ અન્કબૂત મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૬૯) આયતેં હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલિફ લામ મીમ ૦ અ-હસિબન નાસુ
અલિફ લામ મીમ ક્યા સમઝ રખ્ખા હૈ લોગોંને કે
અંય યુત-રકૂ અંય યકૂલૂ આમન્ના વહુમ
છોળ દિયે જાએંગે સિર્ફ ઈતના કેહને પર કે ઈમાન લાએ હમ ઔર
લા યુફ-તનૂન ૦ વ લ-કદ ફ-તન્નલ લઝીના
વો નહી આઝમાએ જાએંગે? ઔર યકીનન આઝમાયા થા
મિન કબ્લિહિમ ફ-લ-યઅ-લમન્નલ્લાહુલ
હમને ઉનકો જો પેહલે થે. પસ અલબત્તા મા'લૂમ કરેગા અલ્લાહ
લઝીના સ-દકૂ વ લ-યઅ-લમન્નલ
ઉન લોગોંકો કે સચ્ચે હૈં, ઔર અલબત્તા મા'લૂમ કરેગા

મ ૫ કાઝિબીન ૦ અમ હસિબલ લઝીના યઅ-મલૂનસ સયયિઆતિ અંય
ઝૂટોંકો ભી ક્યા સમઝ રખ્ખા હૈ ઉન લોગોંને જો કરતે હૈં બુરાઈયાં યે કે
યસબિકૂના ♭ સાઆ મા યહકુમૂન ૦ મન કાના યરજૂ લિકા-અલ્લાહિ ફ-ઈન્ના
નિકલ ભાગેંગે હમસે બુરા હૈ જો ફેસલા કરતે હૈં (૧) જો શખ્સ ઉમ્મીદ રખતા હૈ અલ્લાહ સે મિલનેકી તો બેશક
અ-જ-લલ્લાહિ લ-આત ♭ વહુવસ સમીઉલ અલીમ ૦ વ મન જા-હદા
વા'દા અલ્લાહકા ઝુરૂર આનેવાલા હૈ ઔર વો સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ ઔર જો શખ્સ મેહનત કરતા હૈ
ફ-ઈન્નમા યુજાહિદુ લિ-નફસિહ ♭ ઈન્નલ્લાહા લ-ગનિય્યુન અનિલ
તો સિવા ઈસકે નહી કે મેહનત કરતા હૈં અપની હી જાનકે લિયે બેશક અલ્લાહ બે પરવા હૈ
આ-લમીન ૦ વલ્લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ લ-નુકફ-ફિરન્ના
સારે જહાંનસે ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ, ઔર કામ કિયે અચ્છે, અલબત્તા ઝુરૂર દૂર કર દેંગે હમ
અન્હુમ સયયિઆતિહિમ વ લ-નજ-ઝિયન્નહુમ અહ-સનલ લઝી
ઉનસે બુરાઈયાં ઉનકી, ઔર અલબત્તા ઝુરૂર બદલા દેંગે હમ ઉનકો બેહતર ઉસ ચીઝકા
કાનૂ યઅ-મલૂન ૦ વ વસ્સય-નલ ઈન્સાના બિ-વાલિદયહિ હુસ્ના ♭
કે વો કરતે થે. (૨) ઔર હુકમ દિયા હમને ઈનસાનકો માં બાપ સે અચ્છા સુલૂક કરનેકા
વ ઈન જા-હદાકા લિ-તુશરિકા બી મા લયસા લકા
ઔર અગર ઝગળા કરેં તુઝસે કે શરીક કરે તુ મેરા ઉસ ચીઝકો જિસકા તુઝકો

તફસીર : (૧) આગલી બે આયતો કાફિરોના ઝુલ્મથી પીડાતા મુસલમાનોને સંભળાવી કે અજમાવ્યા વિના સાચા મુસલમાનો જુઠી રીતે ઈસ્લામનો ડોલ કરનારાઓથી જાહેરમાં જણાઈ શકતા નથી માટે દ્રઢ મુસલમાનોએ હિમ્મત રાખવી જોઇએ અને બીજી આયતથી મુસલમાનોને સતાવનાર કાફિરોને ધમકી આપી કે તેઓ શિક્ષાથી છુટી શકતા નથી. (૨) એટલે ઈમાનની બરકતથી નેકીઓનો બદલો પૂરતા બદલો મળશે અને બુરાઈઓ માફ થશે.

بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ؕ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ
اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَاۤ اُوْذِيَ فِي اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ
كَعَذَابِ اللّٰهِ ؕ وَلَئِنْ جَآءَ نَصْرٌ مِّنْ رَّبِّكَ لَيَقُوْلُنَّ
اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ؕ اَوَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِيْ صُدُوْرِ
الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْمُنٰفِقِيْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا
اتَّبِعُوْا سَبِيْلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطٰيٰكُمْ ؕ وَمَا هُمْ بِحٰمِلِيْنَ
مِنْ خَطٰيٰهُمْ مِّنْ شَيْءٍ ؕ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ۝ وَلَيَحْمِلُنَّ
اَثْقَالَهُمْ وَاَثْقَالًا مَّعَ اَثْقَالِهِمْ ؗ وَلَيُسْـَٔلُنَّ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ عَمَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا
اِلٰى قَوْمِهٖ فَلَبِثَ فِيْهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِيْنَ عَامًا

બિહી ઈલ્મુન ફલા તુતિઅ્-હુમા ؕ ઈલય્યા
ઈલ્મ નહી પસ મત કહા માન ઉનકા. મેરીહી તરફ
મરજિઉકુમ ફ-ઉનબ્બિઉકુમ બિમા
લૌટકર આના હૈ તુમકો તો બતલા દુંગા મેં તુમકો જો કુછ
કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ વલ્લઝીના આ-મનૂ
તુમ કરતે થે. ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ,
વ અમિલુસ્ સાલિહાતિ લ-નુદખિલન્નહુમ
ઔર કામ કિયે અચ્છે અલબત્તા ઝુરૂર દાખિલ કરેંગે હમ ઉનકો
ફિસ્ સાલિહીન ૦ વ મિનન્નાસિ મંય યકૂલુ
નેક લોગોંમેં (૧) ઔર લોગોંમેંસે બા'ઝ વો હૈ જો કેહતે હૈ
આમન્ના બિલ્લાહિ ફ-ઈઝા ઊઝિયા
ઈમાન લાએ હમ અલ્લાહ પર, ફિર જબ તકલીફ પહુચાઈ જાતી હૈ
ફિલ્લાહિ જ-અ-લા ફિત-નતન નાસિ
અલ્લાહકી રાહમેં તો બતાતા હૈ લોગોંકી પહુંચાનેકો અલ્લાહ મ
ક-અઝાબિલ્લાહ ؕ વ લઇન જાઆ નસ્રુમ મિર રબ્બિકા લ-યકૂલુન્ના ઈન્ના ૫
કે અઝાબ કે બરાબર ઔર અગર આ પહુંચે કોઈ મદદ તેરે રબકી તરફસે તો ઝુરૂર કેહને લગતા હૈ હમભી
કુન્ના મ-અકુમ ؕ અ-વ-લયસલ્લાહુ બિ-અઅ્-લમા બિમા ફી સુદૂરિલ
તો તુમ્હારે સાથ થે. કયા યે નહીં કે અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ સીનોંમે હૈ
આ-લમીન ૦ વ લ-યઅ્-લમન્નલ્લાહુલ લઝીના આ-મનૂ વ લ-યઅ્-લમન્નલ
તમામ જહાનવાલોંકે ઔર ઝુરૂર જાન લેગા અલ્લાહ ઈમાનવાલોંકો ઔર ઝુરૂર જાનલેગા
મુનાફિકીન ૦ વ કાલલ લઝીના કફરૂ લિલ્લઝીના આ-મનુત તબિઊ સબી-લના
દગાબાઝ લોગોંકોભી ઔર કહા કાફિરોંને ઈમાનવાલોસે તુમ ચલો હમારી રાહ પર
વલ નહ્મિલ ખતાયાકુમ ؕ વમાહુમ બિ-હામિલીના મિન ખતાયાહુમ મિન
ઔર હમ ઉઠા લેગે તુમ્હારે ગુનાહોંકા (બોઝ) ઔર નહી હૈ વો ઉઠાને વાલે ઉનકે ગુનાહોંકા (બોઝ)
શૈઅ ؕ ઈન્નહુમ લ-કાઝિબૂન ૦ વ લ-યહ્મિલુન્ના અસ્કા-લહુમ વ
કુછ ભી બેશક વો ઝૂટે હૈ ઔર અલબત્તા ઝુરૂર ઉઠાએંગે વો અપને બોઝ ઔર
અસ્કાલમ મઆ અસ્કાલિહિમ ؗ વ લ-યુસ્અલુન્ના યવ-મલ કિયા-મતિ
બોઝભી અપને બોઝોં કે સાથ ઔર અલબત્તા ઝુરૂર પુછે જાએંગે કિયામત કે દિન
અમ્મા કાનૂ યફ-તરૂન ۝ વ લ-કદ અર-સલ્ના નૂહન ઈલા કવમિહી ૬
ઉન બાતોં સે જો વો ઝૂટ બતાતે થે. (૨) ઔર યકીનન ભેજા હમને નૂહકો ઉસકી કૌમકે પાસ ૧૩
ફ-લબિસા ફીહિમ અલ્ફા સ-નતિન ઈલ્લા ખમ્સીના આમા ؕ
ફિર રહા ઉનમેં હઝાર બરસ, મગર પચાસ બરસ કમ

તફસીર : (૧) દુન્યામાં માં બાપ ના હકથી વધારે કોઈનો હક નથી પરંતુ ખુદાપાકનો હક તેમનાથી પણ વધારે છે અને માં બાપની ખાતર દીન ન છોડવું જોઈએ. (૨) કોઈ ચાહે કે દોસ્તીના ખાતર કોઈના ગુનાહ પોતાના ઉપર લઈ લે તે એ બનવા જોગ નથી પરંતુ કોઈને ગુમરાહ કર્યો અને તેના બેહકાવવાથી તેણે ગુનોહ કર્યો તો તે ગુનાહનો બોજો કરનાર ઉપર છે તેમજ બેહકાવનાર ઉપર પણ તેનો જુદો બોજો છે એટલે બેહકાવનાર ઉપર પોતાના કરેલા ગુનાહ ઉપરાંત બીજા બેહકાવવાના પણ કેટલાક બોજા લાદવામાં આવશે.

فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَٰلِمُونَ ۝ فَأَنجَيْنَٰهُ وَ
أَصْحَٰبَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَٰهَا ءَايَةً لِّلْعَٰلَمِينَ ۝ وَإِبْرَٰهِيمَ
إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ
أَوْثَٰنًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن
دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ
الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝
وَإِن تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى
الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَٰغُ الْمُبِينُ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ
يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ۝ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ
اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ

ફ-અ-ખ-ઝહુમુત્ તૂફાનુ વહુમ ઝાલિમૂન ૦
ફિર પકડા ઉનકો તુફાનને ઔર વો ગુનેહગાર થે. (૧)
ફ-અન્જયનાહુ વ અસ્હાબસ સફી-નતિ
ફિર બચા લિયા હમને ઉનકો ઔર કશ્તીવાલોંકો
વ જ-અલ્નાહા આ-યતલ લિલ
ઔર બનાયા હમને જહાઝકો (યા ઈસ કિસ્સેકો) નિશાને (કુદરત)
આ-લમીન ૦ વ ઈબ્રાહીમા ઈઝ્ કાલા
તમામ જહાનવાલોંકે લિયે. (૨) ઔર ઈબ્રાહીમકો (ભી હમને
લિ-કવમિહિઅ્-બુદુલ્લાહા વત્તકૂહ ♭
ભેજા) જબ કહા અપની કૌમસે કે બન્દગી કરો અલ્લાહકી ઔર
ઝાલિકુમ ખયરુલ લકુમ ઈન કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦
ડરો ઉસસે યે બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે અગર તુમ જાનતે હો.
ઈન્નમા તઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ અવ-સાનંવ
તુમ તો પૂજતે હો સિવા અલ્લાહકે બુતોંકો
વ તખ્લુકૂના ઈફકા ♭ ઈન્નલ્લઝીના તઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહિ
ઔર બનાતે હો ઝૂટ બાતેં યકીનન જિનકો તુમ પૂજતે હો સિવા ખુદાકે વો
લા યમલિકૂનાં લકુમ રિઝકન ફબ્તગૂ ઈન્દલ્લાહિર રિઝકા વઅ્-બુદૂહુ
નહી માલિક તુમ્હારી રોઝીકે તો તલબ કરો અલ્લાહકે હાંસે રોઝી ઔર બન્દગી કરો ઉસકી
વશ્કુરૂ લહ ♭ ઈ-લયહિ તુર-જઊન ૦ વ ઈન તુકઝ્-ઝિબૂ ફ-કદ કઝ્-ઝબા
ઔર શુક્ર કરો ઉસકા ઉસીકી તરફ ફેરે જાઓગે ઔર અગર તુમ ઝુટલાઓગે તો ઝુટલા ચુકે હૈ
ઉ-મમુમ મિન કબ્લિકુમ ♭ વમા અ-લર રસૂલિ ઈલ્લલ બલાગુલ મુબીન ૦
બહુત ફિરકે તુમસે પેહલે ઔર નહીં હૈ રસૂલકે ઝિમ્મે મગર (બસ પૈગામ) પહુંચા દેના ખોલકર (૩)
અ-વ-લમ ય-રવ કયફા યુબદિઉલ્લાહુલ ખલ્કા સુમ્મા યુઈદુહ ♭ ઈન્ના
કયા ઉનહોંને નહીં દેખા કે કયુંકર પેહલીબાર શુરૂઅ કરતા હૈ અલ્લાહ પૈદાઈશકો ફિર દોબારા પૈદા કરેગા ઉસકો બેશક
ઝાલિકા અલલ્લાહિ યસીર ૦ કુલ સીરૂ ફિલ અરદિ ફન્ઝુરૂ કયફા
યે (કામ) અલ્લાહ પર આસાન હૈ. (૪) કેહદે ચલો (ફિરો) મુલ્કમેં ફિર દેખો કયું કર
બ-દ-અલ ખલ્કા સુમ્મલ્લાહુ યુનશિઉન નશ્અતલ આખિરહ ♭
શુરૂઅ કરતા હૈ પૈદાઈશકો ફિર અલ્લાહહી પૈદા કરેગા પૈદાઈશ પિછલી
ઈન્નલ્લાહા અલા કુલલિ શય-ઈન કદીર ૦ યુઅઝ્-ઝિબુ મંય યશાઉ
બેશક અલ્લાહ હર ચીઝપર કાદિર હૈ સઝા દેગા જિસકો ચાહેગા

મ ૫

તફસીર : (૧) હઝરત નૂહ (અ.) તૂફાન પહેલા નવસો વર્ષ કૌમને ઉપદેશ કરવામાં ગાળ્યા પછી પાણીનું તૂફાન આવ્યું તે પછી સાઠ વર્ષ જીવતા રહ્યા. એ હિસાબે એકંદર ઉમર એક હજાર પચાસ વર્ષની થઈ. (૨) આ સૂરત ઉતરી તે વખત હઝરત (સ.)ના ઘણા સહાબીઓ કાફિરોની સતામણીથી વહાણ પર સવાર થઈ હબશા (સુદાન) ચાલ્યા ગયા હતા. ફરી હઝરત (સ.) હિજરત કરી મદીનહ મુનવ્વરહ પધાર્યા ત્યારે તેઓ પણ ત્યાંથી સલામતીથી મદીનામાં આવી મળ્યા જાણે નૂહ તથા તેમના વહાણનો ઈતિહાસ અહીં આ રૂપી દોહરાવવામાં આવ્યો ફાયદો વહાણ નિશાન રાખ્યો લોકો માટે એટલે જહાઝથી મોટા મોટા કામ ચાલે છે અને અલ્લાહની કુદરતો નજરે પડે છે. (૩) ઘણી ખરી મખલૂક રોજીની પાછળ ઈમાન બરબાદ કરે છે તો યાદ રાખો કે ખુદાપાક સિવાય કોઈ રોજી ↗ આપનાર નથી. તે ખુદાપાક જ પોતાની ઈચ્છા અનુસાર રોજી આપે છે. (૪) પહેલી વખત પેદા કરવાને તો તમો જુઓ છો બીજી વખત પેદા કરવાને તેવું જ સમજી લો.

وَيَرْحَمُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُوْنَ ۝ وَمَآ اَنْتُمْ
بِمُعْجِزِيْنَ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِّنْ
دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَلِقَآئِهٖٓ اُولٰٓئِكَ يَئِسُوْا مِنْ رَّحْمَتِيْ وَ
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ
اِلَّآ اَنْ قَالُوا اقْتُلُوْهُ اَوْ حَرِّقُوْهُ فَاَنْجٰىهُ اللّٰهُ مِنَ
النَّارِ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ وَقَالَ
اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْثَانًا ۙ مَّوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَّيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۫ وَّمَاْوٰىكُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۝ فَاٰمَنَ لَهٗ لُوْطٌ ۘ
وَقَالَ اِنِّيْ مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّيْ ۚ اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ۝ وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَجَعَلْنَا

વ યર-હ઼મુ મંય યશાઅ ૮ વ ઇ-લયહિ
ઔર રહમ ફરમાએગા જિસપર ચાહેગા, ઔર ઉસીકી તરફ
તુક઼-લબૂન ૦ વમા અન્તુમ બિ-મુઅ્-જિઝીના
ફેરે જાઓગે. ઔર નહી તુમ (અલ્લાહકો) આજિઝ કરનેવાલે
ફિલ અરદ઼િ વલા ફિસ સમાઇ ; વમા લકુમ
ઝમીનમેં, ઔર આસ્માનમેં ઔર નહી હૈ તુમ્હારા
મિન દૂનિલ્લાહિ મિંવ વલિય્યિંવ વલા નસ઼ીર ૦
સિવા અલ્લાહકે કોઈ હિમાયતી ઔર ન મદદગાર,
વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિ-આયાતિલ્લાહિ
ઔર જિન લોગોંને ઈન્કાર કિયા અલ્લાહ કી આયતોંકા
વ લિક઼ાઇહી ઉલાઇકા યઇસૂ મિર
ઔર ઉસકે મિલનેકા, વો ના ઉમ્મીદ હુવે
રહ઼્-મતી વ ઉલાઇકા લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન
મેરી રહમતસે ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ
અલીમ ૦ ફમા કાના જવાબા ક઼વમિહી ઇલ્લા અન ક઼ાલુક઼્તુલૂહુ અવ
દર્દનાક હૈ તો નહી થા કોઈ જવાબ ઈબ્રાહીમ કી કૌમકા સિવા ઈસકે કેહને લગે માર ડાલો ઈસકો, યા
હ઼ર્રિક઼ૂહુ ફ-અન્જાહુલ્લાહુ મિનન નાર ; ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-
જલાદો ઉસકો ફિર બચા લિયા અલ્લાહને ઉસકો આગસે બેશક ઈસમેં (કુદરતકી બળી) નિશાનિયાં હૈ
ક઼વમિંય યુઅ્-મિનૂન ૦ વ ક઼ાલા ઇન્નમત ત-ખ઼ઝ઼્તુમ મિન દૂનિલ્લાહિ
ઉન લોગોંકે લિયે જો ઈમાન લાતે હૈં. (૧) ઔર કહા (ઈબ્રાહીમને) બના રખ્ખા હૈ તુમને સિવા અલ્લાહકે
અવ-સ઼ાનમ ૪ મવદ-દ-તા બયનિકુમ ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા ૮ સુમ્મા યવ-મલ
બુતોંકો (ખુદા સિર્ફ) મોહબ્બત કરને કે લિયે આપસમેં દુન્યાકી ઝિન્દગીમેં ફિર કયામત કે
ક઼િયા-મતિ યકફુરુ બઅ્-દ઼ુકુમ બિ-બઅ્-દ઼િંવ વ યલ્અ઼નુ બઅ્-દ઼ુકુમ બઅ્-દ઼ંવ ;
દિન ઈનકાર કરેગા બા'ઝ તુમ્હારા બા'ઝકા ઔર લા'નત કરેગા બા'ઝ તુમ્હારે બા'ઝકો
વ મઅ્-વાકુમુન નારુ વમા લકુમ મિન નાસ઼િરીન ૦ ફ-આ-મના લહૂ
ઔર ઠિકાના તુમ્હારા આગ હૈ. ઔર નહીં તુમ્હારા કોઈ મદદગાર (૨) (ઉસ વકત) ફિર ઈમાન લાયા ઉસ (ઈબ્રાહીમ)
લૂત઼ ، વ ક઼ાલા ઇન્ની મુહાજિરુન ઇલા રબ્બી ; ઇન્નહૂ હુવલ અ઼ઝીઝુલ
પર લૂત, ઔર કહા (લૂતને) મેં હિજરત કરનેવાલા હું અપને રબકી તરફ બેશક વોહી હૈ ઝબરદસ્ત
હ઼કીમ ૦ વ વ-હબ્ના લહૂ ઇસ્હ઼ાક઼ા વ યઅ્-કૂબા વ જ-અ઼લ્ના
હિકમતવાલા (૩) ઔર દિયા હમને ઉસ (ઈબ્રાહીમ)કો ઈસહાક (બેટા) ઔર યા'કૂબ (પોતા), ઔર મુકર્રર કી હમને

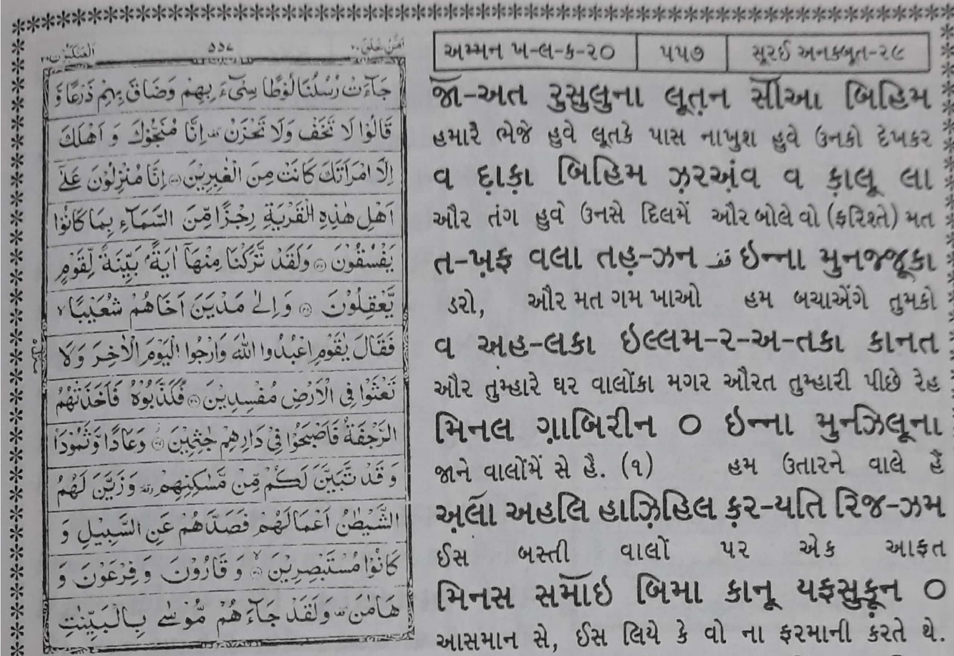
૧૪ ع મ ૫ વક્ફે લાઝિમ

તફસીર : (૧) ઉપરથી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના બોધવચન ચાલ્યા આવતા હતાં તેને લગતી ખુદાપાકે પણ વચમાં કેટલીક વાતો ફરમાવ્યા પછી તેજ બયાન શરૂ કર્યુ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ની વ્યાજબી વાતો ને દલીલો સાંભળી તેઓ કંઈ જવાબ આપી શક્યા નહિં. પછી તેમને આગમાં નાખ્યા. પણ ખુદાપાકે તેમને બચાવી લીધા. તેથી એ પણ જણાયું કે દરેક વસ્તુની અસર ખુદાપાકના હુકમ વડેજ છે. જ્યારે હુકમ ન હોય તો અગ્નિ જેવી વસ્તુ પણ બાળી શકતી નથી. (૨) એટલે તે શૈતાનો જેઓના નામની થાનકો છે તેઓ ખુદાપાક રૂબરૂ નકાર કરી કેહશે કે અમે તેઓને અમારી પૂજા કરવા માટે કંઈ કહ્યુ નથી. ત્યારે આ પૂજનારાઓ તેઓને લા'નત કરશે કે અમારી નઝર નિયાઝ (ચઢાવા) સ્વીકારતા રહ્યા પણ આવા ખરા વખતે ફરી ગયા. (૩) હઝરત લૂત (અ.) હઝરત ↗ ઈબ્રાહીમ (અ.) ના ભત્રીજા હતા. જે તરત જ ઈમાન લાવ્યા હતા તેમના સિવાય તેમની કૌમમાં કોઈએ માન્યું નહિં. તેમનું વતન બાબીલોન હતુ ત્યાંથી ખુદાપાકના ભરોસે હિજરત કરી ગયા તો ખુદાપાકે સીરીયામાં પહોંચાડી વસાવ્યાં.

فِيْ ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ وَاٰتَيْنٰهُ اَجْرَهٗ فِي
الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهٗ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَ
لُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ
مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ۝ اَئِنَّكُمْ
لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُوْنَ السَّبِيْلَ ۙ وَتَاْتُوْنَ
فِيْ نَادِيْكُمُ الْمُنْكَرَ ۭ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ
اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ ۝ قَالَ رَبِّ انْصُرْنِيْ عَلَى الْقَوْمِ
الْمُفْسِدِيْنَ ۝ وَلَمَّا جَاۗءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيْمَ
بِالْبُشْرٰى ۙ قَالُوْٓا اِنَّا مُهْلِكُوْٓا اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ
اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝ قَالَ اِنَّ فِيْهَا لُوْطًا ۭ
قَالُوْا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيْهَا ۡ لَنُنَجِّيَنَّهٗ وَاَهْلَهٗٓ
اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۡ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ۝ وَلَمَّآ اَنْ

ફી ઝુર્રિય્યતિહિન નુબુવ્વતા વલ કિતાબા
ઉનકી ઓલાદ મેં પૈગમ્બરી ઓર કિતાબ,
વ આ-તયનાહુ અજ-રહૂ ફિદ દુન્યા ૮
ઓર દિયા. હમને ઉનકો સવાબ ઉસકા દુનિયામેં
વ ઇન્નહૂ ફિલ આખ઼િ-રતિ લ-મિનસ઼
ઓર યકીનન વો આખેરતમેં અલબત્તા
સ઼ાલિહ઼ીન ૦ વ લૂત઼ન ઇઝ઼ ક઼ાલા લિ-
નેકોંસે હૈ. (૧) ઓર લૂતકો (ભેજા) જબ કહા ઉન્હોંને
ક઼વમિહી ઇન્નકુમ લ-તઅ્-તૂનલ
અપની કૌમસે યકીનન તુમ આતે હો
ફાહિ઼-શ-તા ; મા સ-બ-ક઼કુમ બિહા મિન
બેહયાઈ કે કામ પર, કે નહી કિયા તુમસે પેહલે વો
અ-હ઼દિમ મિનલ આ઼-લમીન ૦ અ-ઇન્નકુમ
. કિસીને જહાનમેં . કયા તુમ
મ
૫ લ-તઅ્-તૂનર રિજાલા વ તક઼-ત઼ઊનસ સબીલા ૪ વ તઅ્-તૂના ફી નાદીકુમુલ
દૌળતે હો મરદોં પર ઔર રાહમેં ડાકા ડાલતે હો ઔર કરતે હો અપની મજલિસમેં
મુન્કર ૪ ફમા કાના જવાબા ક઼વમિહી ઇલ્લા અન ક઼ાલુઅ્-તિના બિ-
બુરા કામ ફિર નહી થા કોઈ જવાબ ઉસકી કૌમકા મગર યે હી કે બોલે લે આઓ હમ પર
અ઼ઝ઼ાબિલ્લાહિ ઇન કુન્તા મિનસ઼ સ઼ાદિક઼ીન ૦ ક઼ાલા રબ્બિનસુરની અ઼-લલ
અઝાબ અલ્લાહકા અગર હો તુમ સચ્ચે . (લૂતને) કહા અય મેરે રબ મદદ કર મેરી
૬ ક઼વમિલ મુફસિદીન ૦ વ લમ્મા જાઅત રુસુલુના ઇબ્રાહીમા બિલ બુશ્રા ૪
૧૫ ઈન શરીર લોગોં પર (૨) ઔર જબ આ પહુંચે હમારે ભેજે હુવે (ફરિશતે) ઈબ્રાહીમકે પાસે ખુશખબરી લેકર
ક઼ાલૂ ઇન્ના મુહલિકૂ અહલિ હાઝ઼િહિલ ક઼ર-યહ ૮ ઇન્ના અહ-લહા
બોલે હમ હલાક કરનેવાલે હૈં ઈસ બસ્તી વાલોંકો બેશક વહાંકે રેહનેવાલે
કાનૂ ઝ઼ાલિમીન ૦ ક઼ાલા ઇન્ના ફીહા લૂત઼ા ૪ ક઼ાલૂ નહ઼નુ અઅ્-લમુ
ગુનેહગાર હૈ બોલે (ઈબ્રાહીમ) ઉસમેં તો લૂતભી હૈ. વો બોલે હમકો ખૂબ મા'લૂમ હૈ
બિ-મન ફીહા ; લ-નુનજ-જિયન્નહૂ વ અહ-લહૂ ઇલ્લમ-ર-અ-તહૂ ;
જો કોઈ ઉસમેં હૈ અલબત્તા બચા લેંગે હમ. ઉનકો ઔર ઉસકે ઘરવાલોંકો મગર ઔરત ઉનકી
કાનત મિનલ ગ઼ાબિરીન ૦ વ લમ્મા અન
પીછે રેહ જાનેવાલોં મેં સે હૈ. ઔર જબ આ પહુંચે

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે માલ ઔલાદ અને ઈઝ્ઝત આપી તદઉપરાંત સદા માટે નેક નામી અર્પણ કરી તેમજ સીરીઆ દેશ સદા માટે તેમની ઔલાદને આપ્યો. (૨) લૂટફાટની પણ તેઓને ટેવ હતી. આ બદફેલીના કારણે જ મુસાફરોને લૂટી માર્ગ કાપી નાખતા કે તેઓ ડરીને ફરીથી તે તરફ જાય નહિં. મજલિસોમાં ઘણું કરી એજ બદ ફેલી લોકોની વચ્ચે કરતા કે તેઓને એની શરમ પણ રહી ન હતી અથવા બીજી કંઈ છેડ છાડ, ઠઠા મશકરી કે નિર્લજતાના કામ કરતા હશે.

جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَّ
قَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۚ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ
إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِينَ ۝ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلٰٓى
أَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ۝ وَلَقَدْ تَّرَكْنَا مِنْهَآ اٰيَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ
يَّعْقِلُونَ ۝ وَإِلٰى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۙ
فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا
تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ
الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جٰثِمِينَ ۝ وَعَادًا وَّثَمُودَا۠
وَقَدْ تَّبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسٰكِنِهِمْ ۗ وَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطٰنُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ۙ وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَ
هَامٰنَ ۗ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُّوسٰى بِالْبَيِّنٰتِ

જા-અત રુસુલુના લૂતન સીઆ બિહિમ
હમારે ભેજે હુવે લૂતકે પાસ નાખુશ હુવે ઉનકો દેખકર
વ દાકા બિહિમ ઝરઅંવ વ કાલૂ લા
ઔર તંગ હુવે ઉનસે દિલમેં ઔર બોલે વો (ફરિશ્તે) મત
ત-ખફ વલા તહ્-ઝન ઇન્ના મુનજ્જૂકા
ડરો, ઔર મત ગમ ખાઓ હમ બચાએંગે તુમકો
વ અહ-લકા ઇલ્લમ-ર-અ-તકા કાનત
ઔર તુમ્હારે ઘર વાલોંકો મગર ઔરત તુમ્હારી પીછે રેહ
મિનલ ગાબિરીન ૦ ઇન્ના મુન્ઝિલૂના
જાને વાલોંમેં સે હૈ. (૧) હમ ઉતારને વાલે હૈં
અલા અહલિ હાઝિહિલ કર-યતિ રિજ-ઝમ
ઈસ બસ્તી વાલોં પર એક આફત
મિનસ સમાઇ બિમા કાનૂ યફસુકૂન ૦
આસમાન સે, ઈસ લિયે કે વો ના ફરમાની કરતે થે. મ
વ લ-કદ ત-રકના મિન્હા આ-યતમ બય્યિ-નતલ લિ-કવમિંય ૫
ઔર છોડા હમને ઉસ (બસ્તી)સે નિશાન ઝાહિર (ઈબરતકે લિયે) સમઝદાર લોગોં કે
યઅ્-કિલૂન ૦ વ ઇલા મદ-યના અખાહુમ શુ-અય-બન ફ-કાલા યા કવમિઅ્-
વાસ્તે (૨) ઔર (ભેજા) મદયન વાલોં કે તરફ ઉનકે ભાઈ શુઐબકો ફિર બોલે વો અય કૌમ
બુદુલ્લાહા વરજુલ યવ-મલ આખિરા વલા તઅ્-સવ ફિલ અરદિ
બન્દગી કરો અલ્લાહકી ઔર ઉમ્મીદ રખ્ખો આખિરતકે દિનકી, ઔર મત ફિરો ઝમીનમેં
મુફસિદીન ૦ ફ-કઝ્-ઝબૂહુ ફ-અ-ખ-ઝતહુમુર રજ-ફતુ ફ-અસ્બહૂ ફી દારિહિમ
તબાહી ફૈલાતે (૩) ફિર ઝુટલાયા ઉનકો તો પકળ લિયા ઉનકો ઝલઝલેને ફિર સુબહ ઉઠે અપને ઘરોં મેં
જાસિમીન ૦ વ આદંવ વ સમૂદા વ કદ તબય્યના લકુમ મિમ
ઉંધે પળે હુવે. ઔર (હલાક કિયા) આદકો સમૂદ કો ઔર ઝાહિર હૈં તુમ્હારે લિયે
મસાકિનિહિમ વ ઝય્યના લહુમુશ શયતાનુ અઅ્-મા-લહુમ ફ-સદ-દહુમ
ઉનકે મકાનાત ઔર અચ્છા કર દિખાયા ઉનકો શૈતાનને ઉનકે (બદ) કામોં કો, ફિર રોક દિયા
અનિસ સબીલિ વ કાનૂ મુસ્તબસિરીન ૦ વ કારૂના વ ફિર-અવના
થા ઉનકો રાહે હકસે ઔર થે (સબ કુછ) દેખનેવાલે (૪) ઔર (હલાક કિયા) કારૂન ઔર ફિરઔન,
વ હામાન વ લ-કદ જા-અહુમ મૂસા બિલ બય્યિનાતિ
ઔર હામાન કો, ઔર આ પહુંચે ઉનકે પાસ મૂસા ખુલી નિશાનિયાં લેકર

તફસીર : (૧) હઝરત લૂત (અ.)ના ખેદ યુક્ત થવાનું કારણ એ હતુ કે તે ફરિશ્તા અતિ ખૂબસૂરત જવાન છોકરાના સ્વરૂપમાં ગયા હતા તેથી તેમને માણસ સમજી ચિંતામાં પડયા. કે હવે મેહમાનો ને કૌમના દુરાચરણથી કેવી રીતે બચાવી શકાશે ? (૨) મક્કાવાળા સીરીઆની મુસાફરી માં તે ખંડિત મકાનો જોતા હતા અને અક્કલવાળા લોકો તેનાથી ઈબરત પકડી ઈમાન પણ લાવતા હતા. (૩) તેઓ લેણ દેણમાં દગલબાજી તો કરતા હતા. પરંતુ ઘણું કરી લૂટફાટ પણ કરતા હશે. (૪) એટલે દુન્યાના કામમાં બાહોશ હતા અને પોતાને મન બહુ શાણા હતા પણ દીનના બારામાં શૈતાનના ભરમાવવાથી બચી શકયા નહિં.

فَاسْتَكْبَرُوْا فِي الْاَرْضِ وَمَا كَانُوْا سٰبِقِيْنَ
فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْۢبِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِ
حَاصِبًا ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ
خَسَفْنَا بِهِ الْاَرْضَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اَغْرَقْنَا ۚ وَمَا
كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُوْنَ ۝ مَثَلُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ
اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوْتِ ۚ اِتَّخَذَتْ بَيْتًا ۚ
وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوْتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوْتِ ۘ لَوْ كَانُوْا
يَعْلَمُوْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝
وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا يَعْقِلُهَاۤ
اِلَّا الْعٰلِمُوْنَ ۝ خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
بِالْحَقِّ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝

ફસ્તક્બરૂ ફિલ અરદ્દિ વમા કાનૂ સાબિક્રીન
ફિર સરકશી કી ઉનહોંને મુલ્કમેં, ઔર નહીં થે હમસે જીતનેવાલે,
ફ-કુલ્લન અ-ખ઼ઝ઼ના બિ-ઝ઼મ્બિહ
ફિર હર એકકો પકળા હમને ઉસકે ગુનાહ પર
ફ-મિન્હુમ મન અર-સલ્ના અ઼-લયહિ
ફિર ઉનમેંસે ઐસે થે જિન પર ભેજા હમને પત્થર બરસાને
હ઼ાસ઼િબા વ મિન્હુમ મન અ-ખ઼-ઝ઼ત્હુસ઼
વાલી આંધી ઔર ઉનમેં સે ઐસે થે જિનકો પકળ લિયા સખ્ત
સ઼ય-હ઼તુ વ મિન્હુમ મન ખ઼-સફ઼ના
આવાઝને ઔર ઉનમેસે ઐસે થે જિનકો ધંસા દિયા હમને
બિહિલ અર્દ઼ વ મિન્હુમ મન અગ઼-રક઼્ના
ઝમીનમેં ઔર ઉનમેંસે બા'ઝ ઐસે થે જિનકો ડુબા દિયા હમને
વમા કાનલ્લાહુ લિ-યઝ઼લિ-મહુમ
ઔર નહી થા અલ્લાહ ઐસા કે ઉનપર ઝુલ્મ કરે,
મ
૫ વ લાકિન કાનૂ અન્ફુ-સહુમ યઝ઼લિમૂન ૦ મ-સ઼લુલ્લઝ઼ીનત ત઼-ખ઼ઝ઼ૂ
બલ્કે વો ખુદહી અપને ઉપર ઝુલ્મ કરતે થે. મિસાલ ઉન લોગોંકી જિનહોંને બના રખ્ખે
મિન દૂનિલ્લાહિ અવલિયાઆ ક-મ-સ઼લિલ અ઼ન્કબૂત ઇત-ત-ખ઼ઝ઼ત
હૈ સિવા અલ્લાહકે હિમાયતી તો માનિન્દ મકળી કે હૈ. બના લિયા ઉસને
વક્ફે લાઝીમ બય-તા વ ઇન્ના અવ-હનલ બુયૂતિ લ-બયતુલ અ઼ન્કબૂત લવ કાનૂ
એક ઘર ઔર યકીનન સબ ઘરોંમે બહુત બોદા અલબત્તા મકળીકા ઘર હૈ. અગર ઉનકો
યઅ્-લમૂન ૦ ઇન્નલ્લાહા યઅ્-લમુ મા યદઊ઼ના મિન દૂનિહી મિન
સમઝ હોતી (૧) બેશક અલ્લાહ જાનતા હૈ જિસકો વો પુકારતે હૈં અલ્લાહકે સિંવા કોઈ (ભી)
શૈઅ વહુવલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ૦ વ તિલ્કલ અમ્સ઼ાલુ
ચીઝ હૈ ઔર વો ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ. (૨) ઔર યે મીસાલેં
નઝ઼્રિબુહા લિન્નાસ વમા યઅ્-ક઼િલુહા઼ ઇલ્લલ આ઼લિમૂન ૦
હમ બયાન કરતે હૈં ઉનકો લોગોંકે વાસ્તે ઔર નહી સમઝતે ઉસકો મગર ઇલ્મવાલે (હી સમઝતે હૈ)
ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ા બિલ હ઼ક઼્ક઼ ઇન્ના
પૈદા કિયા અલ્લાહને આસમાનોં કો, ઔર ઝમીનકો મસલેહત સે બેશક
૯ ફી ઝ઼ાલિકા લ-આ-યતલ લિલ મુઅ્-મિનીન
૧૬ ઈસમેં અલબત્તા નિશાની હૈ (કુદરતકી) ઈમાનવાલોં કે લિયે. (૩)

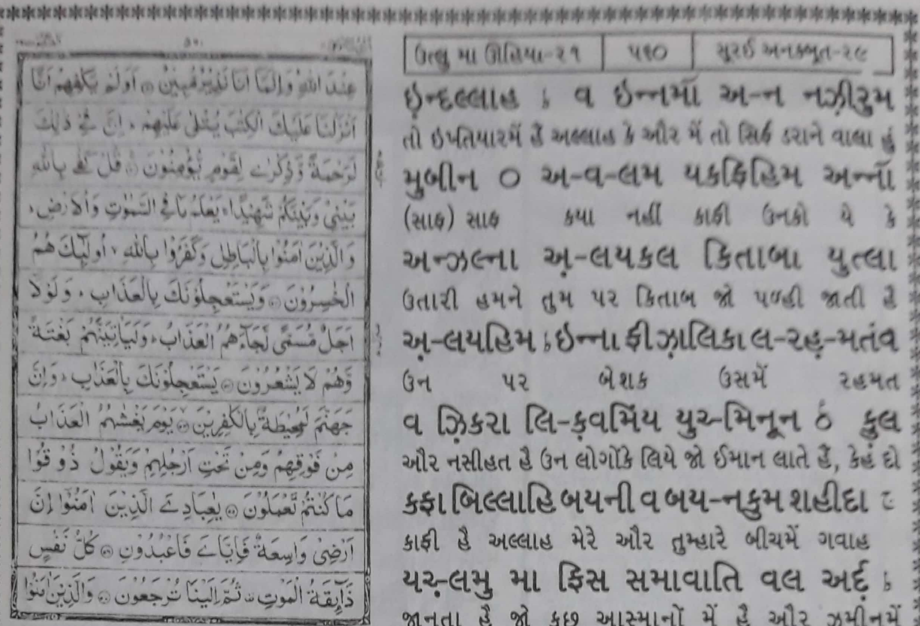
તફસીર : (૧) એટલે કે ઘર એટલા માટે છે કે જાનમાલનો બચાવ થાય કરોળિયાનું જાળું જે કે દામનના ઝટકાથી તૂટી પડે તેવી જ રીતે છે કે જે અલ્લાહના સિવાય બીજા કોઈને પોતાનો બચાવ સમઝે. (૨) એટલે સંભવિત છે કે કાંઈ સાંભળનાર અચરજ પામે કે સૌને એકજ દરજામાં લાવી મૂકયા કેટલાક લોકો મૂર્તિઓને પૂજે છે, કેટલાક અગનિ પાણીને તો કેટલાક ઔલિયા, અંબિયાને વળી કેટલાક ફરિશ્તાઓને તેથી જ ખુદાપાકે ફરમાવી દીધુ કે અલ્લાહ સૌને જાણે છે જો એક પણ જુદી કુદરત અને અધિકાર હોત તો ખુદાપાક સૌનો એકંદર નકાર ન કરત પરંતુ ખુદાપાક ઝબરદસ્ત હોવાથી તેની કોઈની સહાયતાની જરૂર નથી અને પોતે હિકમતવાળો હોવાથી તેને કોઈની સલાહની પણ જરૂર નથી. (૩) જ્યારે એવા મહાન કાર્ય તેણે એકલાએ કર્યા કોઇને શામિલ કરવાની જરૂર ન પડી તો નજીવા સાધારણ કામોમાં શરીક, સહાયકની શી જરૂર ?

اُتْلُ مَآ اُوْحِیَ اِلَیْكَ مِنَ الْكِتٰبِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّ
الصَّلٰوةَ تَنْهٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ ؕ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ
اَكْبَرُ ؕ وَاللّٰهُ یَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ ۝ وَلَا تُجَادِلُوْٓا اَهْلَ
الْكِتٰبِ اِلَّا بِالَّتِیْ هِیَ اَحْسَنُ ۖ اِلَّا الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا
مِنْهُمْ وَقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِالَّذِیْٓ اُنْزِلَ اِلَیْنَا وَاُنْزِلَ اِلَیْكُمْ
وَاِلٰهُنَا وَاِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ۝ وَ
كَذٰلِكَ اَنْزَلْنَآ اِلَیْكَ الْكِتٰبَ ؕ فَالَّذِیْنَ اٰتَیْنٰهُمُ الْكِتٰبَ
یُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ۚ وَمِنْ هٰٓؤُلَآءِ مَنْ یُّؤْمِنُ بِهٖ ؕ وَمَا یَجْحَدُ
بِاٰیٰتِنَآ اِلَّا الْكٰفِرُوْنَ ۝ وَمَا كُنْتَ تَتْلُوْا مِنْ قَبْلِهٖ
مِنْ كِتٰبٍ وَّلَا تَخُطُّهٗ بِیَمِیْنِكَ اِذًا لَّارْتَابَ الْمُبْطِلُوْنَ ۝
بَلْ هُوَ اٰیٰتٌۢ بَیِّنٰتٌ فِیْ صُدُوْرِ الَّذِیْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ ؕ
وَمَا یَجْحَدُ بِاٰیٰتِنَآ اِلَّا الظّٰلِمُوْنَ ۝ وَقَالُوْا لَوْلَآ
اُنْزِلَ عَلَیْهِ اٰیٰتٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّمَا الْاٰیٰتُ

ઉત્લુ મૉ ઊહ઼િયા ઇ-લયકા મિનલ
પળહીયે જો વહી કી જાતી હૈ તુમ્હારી તરફ
ક્તિાબિ વ અક઼િમિસ઼ સ઼લાહ ؏ ઇન્નસ઼ સ઼લાતા
ક્તિાબસે ઔર કાયમ રખો નમાઝકો બેશક નમાઝ
તન્હા અ઼નિલ ફહ઼શાઇ વલ મુન્કર ؏ વ
રોકતી હૈ બેહયાઇસે ઔર બુરે કામસે ઔર
લ-ઝ઼િકરુલ્લાહિ અક-બર ؏ વલ્લાહુ યઅ઼-લમુ મા
અલ્લાહકી યાદ બહુત બળી ચીઝ હૈ ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ જો
તસ઼-નઊ઼ન ○ વ લા તુજાદિલૂ અહ-લલ ક્તિાબિ
તુમ કરતે હો. (૧) ઔર મત ઝગળા કરો એહલે ક્તિાબસે
ઇલ્લા બિલ્લતી હિયા અહ઼-સન ؑ ઇલ્લલ્લઝ઼ીના
મગર ઈસ તરહ પર જો બહુત અચ્છા હો. મગર જો
ઝ઼-લમૂ મિન્હુમ વ કૂ઼લૂ આમન્ના બિલ્લઝ઼ી
ઝુલ્મ કરેં ઉનમેંસે (ઝગળા કરનેમેં હરજ નહિ) ઔર કેહદો ઈમાન લાએ
ઉન્ઝિલા ઇ-લયના વ ઉન્ઝિલા ઇ-લયકુમ વ ઇલાહુના વ ઇલાહુકુમ વાહિ઼દુંવ વ નહ઼નુ
હમ ઉસ પર જો ઉતારા ગયા હમ પર ઔર જો ઉતારા ગયા તુમ પર ઔર હમારા માબૂદ ઔર તુમ્હારા માબૂદ એકહી હૈ ઔર હમ
લહૂ મુસલિમૂન ○ વ કઝ઼ાલિકા અન્ઝલ્ના ઇ-લય-કલ ક્તિાબ ؏ ફલ્લઝ઼ીના
ઉસીકે ફરમાંબરદાર હૈં. (૨) ઔર ઈસી તરહ ઉતારી હમને તુમ્હારી તરફ ક્તિાબ તો જિનકો
આ-તયનાહુમુલ ક્તિાબા યુઅ-મિનૂના બિહ ؏ વ મિન હૉ-ઉલાઇ મંય યુઅ-મિનુ
દી હૈ હમને ક્તિાબ વો ઈમાન લાતે હૈં ઉસ પર ઔર બા'ઝ ઈન (મક્કેવાલોં)મેંસે વો હૈ જો ઈમાન લાતે
બિહ ؏ વમા યજ-હ઼દુ બિ-આયાતિનૉ ઇલ્લલ કાફિરૂન ○ વમા કુન્તા તત્લૂ
હૈ ઉસપર, ઔર નહી ઈનકાર કરતે હમારી આયતોંકા મગર વોહી જો ના ફરમાન હૈં. (૩) ઔર નહીં પળ્હતે થે તુમ
મિન કબ઼લિહી મિન ક્તિાબિંવ વલા તખુત્તુહૂ બિ-યમીનિકા ઇઝ઼લ
ઈસસે પેહલે કોઈ ક્તિાબ ઔર ન લિખતે થે ઉસકો અપને દાંએં હાથસે, વરના ઐસી હાલતમેં ઝુરૂર
લરતાબલ મુબતિ઼લૂન ○ બલ હુવા આયાતુમ બય્યિનાતુન ફી સુદૂરિલ લઝ઼ીના ઊતુલ
શુબ્હમેં પળતે ઝૂટે. (૪) બલ્કે વો (કુરઆન) આયતેં હૈં રૌશન ઉન લોગોં કે સીનોં મેં જિનકો ઈલ્મ દિયા
ઇ઼લ્મ ؏ વમા યજ-હ઼દુ બિ-આયાતિનૉ ઇલ્લઝ઼ ઝ઼ાલિમૂન ○ વ ક઼ાલૂ લવ-લૉ
ગયા હૈ ઔર નહીં ઈન્કાર કરતે હમારી આયતોંકા મગર વોહી જો બે ઈન્સાફ હૈં (૫) ઔર કેહતે હૈં કયું ન
ઉન્ઝિલા અ઼-લયહિ આયાતુમ મિર રબબિહ ؏ કુલ ઇન્નમલ આયાતુ
ઉતારી ગઈ ઉસ પર નિશાનિયાં ઉનકે રબકી તરફસે, કહોં કે સિવા ઈસકે નહીં કે નિશાનિયાં

મ ૫

તફસીર : (૧) જેટલીવાર નમાઝમાં વાર લાગે તેટલી વાર તો દરેક ગુનાહથી બચીજ જાય છે જેથી આગળ પણ બચી જવાની આશા રાખી શકાય. વળી અલ્લાહની યાદ એથી વિશેષ અસરકારક છે. એટલે ગુનાહોથી બચી ઊંચા દરજાઓ પર ચઢશે. (૨) મુશરિકોનો ધર્મ અસલથી જૂઠ છે અને ક્તિાબવાળાઓનું દીન અસલમાં તો સાચુ હતુ માટે એમની સાથે વાદ વિવાદ ન કરો કે જડમૂળથીજ તેમની વાત કાપી નાખો. બલ્કે નરમીથી વાજબી વાત સમજાવો છતાં તેઓમાં જે લોકો બે ઈન્સાફી પર ઉતરી આવે તો તેઓ સાથે યોગ્ય સખ્તી બરતો કે શિક્ષા આપો. (૩) જે લોકો એટલે અરબના મુશરિકો તથા એહલે ક્તિાબ જેમ પોતાની ક્તિાબ ખરી રીતે સમજ્યા છે તેઓ પણ કુરઆન શરીફને માનતા જાય છે તેમ માનતા જશે. (૪) જો હઝરત (સ.) ભણેલા હોત તો તે લોકોને આ પ્રમાણે શંકાની ગુંજાઇશ હતી કે આગલી આકાશી ↗ ક્તિાબોમાંથી આ બધી વાતો જાણી લીધી પણ કુરઆન ઉતરવા પહેલા હઝરત (સ.) કોઈપણ શિક્ષક પાસે બેઠા નથીકે હાથમાં કલમ પકડી નથી. (૫) એટલે કે હઝરત (સ.) પર જે વહી આવે છે તે લખાઇને આવી નથી કેપોતે લખ્યુંકે વાંચ્યુંનથી. તેજ પ્રમાણે આ વહી સદા લખ્યા વિના પણ સીના-બ-સીના ચાલુ રહેશે જુઓ બીજી ક્તિાબો મોઢે યાદ નથી પણ આ કુરઆન ઘણાં હાફિઝોને મોઢે પર યાદ હોવાથીજ બાકી છે. કુરઆનના રક્ષણનો આધાર કંઈ લખાયલા કે છપાયલા ઉપર નથી.

عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَ اِنَّمَاۤ اَنَا نَذِیْرٌ مُّبِیْنٌ ۝ اَوَلَمْ یَكْفِهِمْ اَنَّاۤ
اَنْزَلْنَا عَلَیْكَ الْكِتٰبَ یُتْلٰی عَلَیْهِمْ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ
لَرَحْمَةً وَّ ذِكْرٰی لِقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ۝ قُلْ كَفٰی بِاللّٰهِ
بَیْنِیْ وَ بَیْنَكُمْ شَهِیْدًا ۚ یَعْلَمُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ
وَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا بِالْبَاطِلِ وَ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ ۙ اُولٰٓىِٕكَ هُمُ
الْخٰسِرُوْنَ ۝ وَ یَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ ؕ وَ لَوْ لَاۤ
اَجَلٌ مُّسَمًّی لَّجَآءَهُمُ الْعَذَابُ ؕ وَ لَیَاْتِیَنَّهُمْ بَغْتَةً
وَّ هُمْ لَا یَشْعُرُوْنَ ۝ یَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ ؕ وَ اِنَّ
جَهَنَّمَ لَمُحِیْطَةٌۢ بِالْكٰفِرِیْنَ ۝ یَوْمَ یَغْشٰىهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ وَ یَقُوْلُ ذُوْقُوْا
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ یٰعِبَادِیَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ
اَرْضِیْ وَاسِعَةٌ فَاِیَّایَ فَاعْبُدُوْنِ ۝ كُلُّ نَفْسٍ
ذَآىِٕقَةُ الْمَوْتِ ۫ ثُمَّ اِلَیْنَا تُرْجَعُوْنَ ۝ وَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا

ઇન્દલ્લાહ ؕ વ ઇન્નમાં અ-ન નઝીરુમ
તો ઇખ્તિયારમેં હૈ અલ્લાહ કે ઔર મૈં તો સિર્ફ ડરાને વાલા હું
મુબીન ○ અ-વ-લમ યકફિહિમ અન્ના
(સાફ) સાફ ક્યા નહીં કાફી ઉનકો યે કે
અન્ઝલ્ના અ્-લયકલ કિતાબા યુત્લા
ઉતારી હમને તુમ પર કિતાબ જો પઢી જાતી હૈ
અ્-લયહિમ ؕ ઇન્ના ફી ઝાલિકા લ-રહ્-મતંવ
ઉન પર બેશક ઉસમેં રહમત
વ ઝિકરા લિ-કવમિંય યુઅ્-મિનૂન ○ કુલ
ઔર નસીહત હૈ ઉન લોગોંકિ લિયે જો ઈમાન લાતે હૈં, કેહ દો
કફા બિલ્લાહિ બયની વ બય-નકુમ શહીદા ۚ
કાફી હૈ અલ્લાહ મેરે ઔર તુમ્હારે બીચમેં ગવાહ
યઅ્-લમુ મા ફિસ સમાવાતિ વલ અર્દ્ ؕ
જાનતા હૈ જો કુછ આસ્માનોં મેં હૈ ઔર ઝમીનમેં
વલ્લઝીના આ-મનૂ બિલ બાતિલિ વ ક-ફરૂ બિલ્લાહિ ۙ ઉલાઇકા હુમુલ
ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ ઝૂટ પર ઔર ઈન્કાર કિયા અલ્લાહ કા તો વોહી
ખાસિરૂન ○ વ યસ્તઅ્-જિલૂ-નકા બિલ અઝાબ ؕ વ લવ-લા અ-જલુમ
નુકસાન પાનેવાલે હૈં (૧) ઔર જલ્દી મચાતે હૈં તુઝસે અઝાબકી ઔર ન હોતા એક વક્ત મુકર્રર
મુસમ્મલ લ-જા-અહુમુલ અઝાબ ؕ વ લ-યઅ્-તિ-યન્નહુમ બગ્-તતંવ
(અઝાબકા) તો આ જાતા ઉન પર અઝાબ ઔર ઝુરૂર આ જાએગા વો ઉન પર (અચાનક)
વહુમ લા યશ્ઉરૂન ○ યસ્તઅ્-જિલૂ-નકા બિલ અઝાબ ؕ વ ઇન્ના જ-હન્નમા
ઔર વો જાનતે ભી ન હોંગે (૨) જલ્દી મચાતે હૈં તુમસે અઝાબકી ઔર બેશક દોઝખ
લ-મુહી-તતુમ બિલ કાફિરીન ○ યવમા યગ્શાહુમુલ અઝાબુ મિન
ઝુરૂર ઘેરનેવાલી હૈ (ઉસ દિન) મુનકિરોંકો, (૩) ઉસ દિન ઢાંક લેગા ઉનકો અઝાબ
ફવકિહિમ વ મિન તહ્તિ અરજુલિહિમ વ યકૂલુ ઝૂકૂ મા કુન્તુમ
ઉનકે ઉપરસે. ઔર ઉનકે પાંવકે નીચેસે ઔર અલ્લાહ ફરમાએગા મઝા ચખ્ખો (ઉસકા) જો કુછ
તઅ્-મલૂન ○ યા ઇબાદિયલ લઝીના આ-મનૂ ઇન્ના અરદી વાસિ-અતુન
તુમ કરતે થે (૪) અય મેરે બન્દો જો ઈમાન લાએ હો, બેશક મેરી ઝમીન કુશાદા હૈ
ફ-ઇય્યાયા ફઅ્-બુદૂન ○ કુલ્લુ નફસિન ઝાઇ-કતુલ મૌત
તો બસ મેરી હી ઈબાદત કરો. હર શખ્સ ચખને વાલા હૈ મૌત (કા મઝા)
સુમ્મા ઇ-લયના તુર-જઊન ○ વલ્લઝીના આ-મનૂ
ફિર હમારી તરફ ફેરે જાઓગે તુમ (૫) જો લોગ ઈમાન લાએ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકની સાક્ષી એ છે કે તે સાચાઓને દિન પ્રતિદિન આપે છે અને ઝુઠાઓને નષ્ઠ કરે છે. (૨) કાફિરોની એજ આફત હતી કે હઝરત (સ.)ના સમયમાં મુસલમાનોના હાથે કાફિરો કતલ થાય, પકડવામાં આવે તો મક્કાની ફતેહ વખતે ત્યાંના લોકો તદન ગફલતમાંજ હતા કે હઝરત (સ.)નું લશકર તેઓના ઉપર ઓચિંતુ જઈ પડયું. (૩) આખિરતનો અઝાબ માગવુ વ્યર્થ જ છે તેમાં તો ઘેરાઈને પડેલા જ છે આ કુફ્ર અને દ્રષ્ટ કામ મર્યા પછી જણાશે કે દોઝખની ધગધગતિ અગનિ કેવી બાળી મુકનાર છે. (૪) આ પ્રમાણે કેહનાર ખુદાપાકજ હશે અથવા તે અઝાબ પોતેજ બોલશે જેમકે ઝકાત નહિ આપનારનો માલ સાંપ બનીને તેના ગળામાં વીંટાઈ ગાલ ચીરશે અને કહેતો જશે હું તારો માલ અને ખઝાનો છું. (૫) મક્કાના કાફિરોની કનડગત અને બેહદ ↗

↗ ઝુલ્મ વર્તાવવાથી હિજરતનો હુકમ થયો. એંસી તેરાસી કુટુંબો હબશા (સુદાન) દેશમાં ચાલ્યા ગયા. વતનનો ત્યાગ અને હઝરત (સ.)થી જુદા પડવું મુશ્કેલ ન થઈ પડે તે માટે ફરમાવ્યું કે થોડા દિવસની ઝિંદગી જ્યાં અને ત્યાં ગાળી નાખો મ ૫ ફરી તમે સૌ એકઠા થઈ અમારી પાસે આવશો.

وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ نِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ
الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلٰي رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝ وَكَاَيِّنْ
مِّنْ دَاۗبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ڰ اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ
وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ وَلَىِٕنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُوْلُنَّ
اللّٰهُ ۚ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ۝ اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
يَّشَاۗءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ۭ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيْمٌ ۝ وَلَىِٕنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً
فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۭ
قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝ وَمَا
هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَّلَعِبٌ ۭ وَاِنَّ الدَّارَ
الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۝

વ અ્મિલુસ્ સ્વાલિહાતિ લનુબવ્વિઅન્નહુમ
ઔર કામ કિયે અચ્છે તો ઝુરૂર જગહ દેંગે હમ ઉનકો
મિનલ જન્નતિ ગુ-રફન તજરી મિન તહ્તિહલ
(ઉસ) જન્નત કે બાલા ખાનોં મેં (જહાં) બેહતી હૈ ઉનકે નીચે સે
અન્હારુ ખ્વાલિદીના ફીહા ૭ નિઅ્-મા
નેહરેં હમેશા રહેંગે ઉસમેં. અચ્છા હોગા
અજરુલ આ્મિલીન ૦ અલ્લઝીના સ્-બરૂ
બદલા (ઉન) અમલ કરનેવાલોંકા જિનહોંને સબ્ર કિયા
વ અ્લા રબ્બિહિમ ય-તવક-કલૂન ૦ વ
ઔર અપને રબ પર ભરોસા કરતે હૈં (૧) ઔર
ક-અય્યિમ મિન દાબ્બતિલ લા તહ્મિલુ
બહુતસે જાનવર ઐસે હૈં જો નહીં ઉઠાએ ફિરતે
રિઝ-ક્હા અલ્લાહુ યરઝુકુહા વ ઈય્યાકુમ
અપના રિઝક અલ્લાહહી રિઝક દેતાં હૈ ઉસકો ઔર તુમકો. મ
વહુવસ સમીઉ્લ અ્લીમ ૦ વ લઈન સ-અલ-તહુમ મન ખ્-લ-ક્સ ૫
ઔર વો સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ. (૨) ઔર અગર પૂછો તુમ ઉનસે કે કિસને પૈદા કિયા હૈ
સમાવાતિ વલ અરદ્વા વ સખ્ખ્રશ શમ્સા વલ ક્-મ-રા લ-યકૂલુન્નલ્લાહ
આસ્માનોં કો ઔર ઝમીન કો ઔર કામસે લગાયા હૈ સૂરજ ઔર ચાંદકો તો ઝુરૂર કહેંગે અલ્લાહને
ફ-અન્ના યુઅ્-ફકૂન ૦ અલ્લાહુ યબ્સુતુર રિઝક્વા લિ-મંય યશાઉ મિન ઇ્બાદિહી
ફિર કિધર ઉલટે જા રહે હો ! (૩) અલ્લાહ કુશાદા કરતા હૈ રિઝક કો જિસકે લિયે ચાહે અપને બન્દોમેં સે
વ યક્દિરુ લહ ૭ ઈન્નલ્લાહા બિ-કુલ્લિ શયઈન અ્લીમ ૦ વ લઈન સ-અલ-તહુમ
ઔર તંગ કરતા હૈ જિસકે લિયે ચાહે (રિઝકકો) બેશક અલ્લાહ હર ચીઝસે વાકિફ હૈ. (૪) ઔર અગર પુછો તુમ ઉનસે
મન નઝ-ઝલા મિનસ સમાઈ મા-અન ફ-અહ્યા બિહિલ અરદ્વા મિમ બઅ્-દિ
કે કિસને ઉતારા આસ્માનસે પાની ફિર ઝિન્દા કર દિયા ઉસસે ઝમીનકો ઉસકે મર જાને
મવતિહા લ-યકૂલુન્નલ્લાહ ૭ કુલિલ હ્મ્દુ લિલ્લાહ ૭ બલ અક-સરુહુમ લા
કે બાદ તો ઝુરૂર કહેંગે વો અલ્લાહને કેહદો સબ તા'રીફ અલ્લાહકે લિયે હૈ લેકિન ઉનમેંસે બહુત નહીં
યઅ્-કિ્લૂન ૦ વમા હાઝિહિલ હ્યાતુદ દુન્યા ઈલ્લા લહવુંવ વ લઈ્બ ૭ ૬
સમઝતે (૫) ઔર નહી હૈ યે દુન્યાકી ઝિન્દગી મગર દિલ બેહલાના ઔર ખેલના હૈ ૨
વ ઈન્નદ દારલ આખિ્-રતા લ-હિયલ હ્-યવાન લવ કાનૂ યઅ્-લમૂન ૦ વક્ફે
ઔર યકીનન આખિરતકા ઘર હી હકીકતમેં ઝિન્દગી હૈ અગર ઉનકો મા'લૂમ હોતા લાઝિ

તફસીર : (૧) એટલે કે કષ્ટો વેઠી હિજરત કરનારને વતનને બદલે જન્નતનું કાયમી વતન મળશે. (૨) હિજરત કરતાં પ્રદેશમાં શું ખાઈશું તેથી ધીરજ આપી કે ઘણા પ્રાણીઓ પાસે કોઈ રોજી હોતી નથી તેમને નવી રોજી મળે છે તેજ પ્રમાણે તમને પણ તમારી તકદીરની રોજી જ્યાં હશે ત્યાં પહુંચાડીશું. (૩) રોજીના સઘળા સાધનો ખુદાપાકેજ પૈદા કર્યા છે એટલું તો સૌ કોઈ જાણે અને માને છે છતાં તેના પહુચાડી આપવા પર ભરોસો રાખતા નથી. પરંતુ યાદ રાખો કે જેટલું તે ચાહશે તેટલું જ પહુચાડશે. તમારી ઈચ્છા મુજબ નહિં જ આગલી આયતમાં સમજાવ્યું છે. (૪) ચાહે તેની રોજી તંગ કરે છે કે જરૂર મુજબ માપ સર આપે છે કોઇને તદ્દન આપતોજ ન હોય એમ તો છેજ નહિં. (૫) વરસાદ પણ સૌ ઉપર સરખો પડતો નથી. એવીજ રીતે સ્થિતિ પલટામાં પણ વાર લાગતી નથી સહેજમાં કંગાળને તવંગર બનાવી દે છે.

وَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ۝
لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝
أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ
مِنْ حَوْلِهِمْ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ
يَكْفُرُونَ ۝ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي
جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ۝ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا
لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ۝

سُورَةُ الرُّومِ مَكِّيَّةٌ (٣٠)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الم ۝ غُلِبَتِ الرُّومُ ۝ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ
بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ۝ فِي بِضْعِ سِنِينَ ۗ لِلَّهِ

ફ-ઇઝ઼ા રકિબૂ ફિલ ફુલ્કિ દ-અ઼-વુલ્લાહ઼ા
ફિર જબ સવાર હોતે હૈં કશ્તીમેં તો પુકારતે હૈં અલ્લાહકો
મુખ઼્લિસ઼ીના લહુદ્ દીન ; ફ-લમ્મા નજ્જાહુમ
ખુલૂસકે સાથ ઉસીકી બન્દગી કરકે ફિર જબ નજાત દેતા હૈ ઉનકો
ઇ-લલ બર્રિ ઇઝ઼ા હુમ યુશરિકૂન ૦
ઝમીનકી તરફ તો ઉસી વક્ત વો શિર્ક કરને લગતે હૈં,
લિ-યક્ફુરૂ બિમા આતય-નાહુમ ; વલિ-
તાકે ઈનકાર કરેં ઉસકા જો દિયા હૈ હમને ઉનકો ઔર
ય-ત-મત્તઊ઼ ; ફ-સવફ઼ા યઅ઼્-લમૂન ૦
મઝે ઉડાતે રહે સો અનકરીબ જાનલેંગે (ના શુક્રીકા નતીજા)
અ-વલમ ય-રવ અન્ના જ-અ઼લ્ના હ઼-રમન
ક્યા નહીં દેખા ઉન્હોંને કે બનાયા હમને હરમ કો
આમિનંવ વ યુ-ત-ખ઼ત્તફ઼ુન નાસુ મિન
અમનવાલી (જગહ) ઔર પકડ લિયે જાતે હૈં લોગ

મ ૫ હ઼વલિહિમ ; અ-ફ-બિલ બાતિ઼લિ યુઅ્-મિનૂના વ બિનિઅ઼્મતિલ્લાહિ યક્ફુરૂન ૦ વ
ઉનકે આસપાસસે ક્યા યે લોગ ઝૂટ પર ઈમાન લાતે હૈં ! ઔર અલ્લાહકી ને'મતકા ઈનકાર કરતે હૈં ! (૧) ઔર
મન અઝ઼્-લમુ મિમ્મનિફ-તરા અ઼-લલ્લાહિ કઝ઼િબન અવ કઝ઼-ઝ઼બા બિલ હ઼ક્ક઼િ
કોન હૈ ઉસસે બઢ્હ કર ઝાલિમ જો અલ્લાહ પર ઝૂટ બાંધે, યા ઝૂટ ઠેહરાએ સચ્ચી બાત કો
લમ્મા જા-અહ ; અ-લયસા ફી જ-હન્નમા મસ્વલ લિલ કાફિરીન ૦ વલ્લઝ઼ીના
જબ આ જાએ વો ઉસીકે પાસ ક્યા નહીં હૈ દોઝખમેં ઠિકાના ઈનકાર કરને વાલોંકા? ઔર જો લોગ
૯ જા-હદૂ ફીના લ-નહદિયન્નહુમ સુબુ-લના ; વ ઇન્નલ્લાહ઼ા લ-મઅ઼લ મુહ઼સિનીન ૦
3 કોશિશ કરતે હૈં હમારી રાહમેં તો ઝ઼ુરૂર દિખા દેંગે હમ ઉનકો અપની રાહેં ઔર બેશક અલ્લાહ નેકી કરનેવાલોંકે સાથ હૈ. (૨)

સુરતુ રૂમ

સુરઇ રૂમ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૬૦) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલિફ લામ મીમ ૦ ગુ઼લિ-બતિર રૂમ ૦ ફી અદ-નલ અરદ઼િ વહુમ મિમ
અલિફ લામ મીમ મગલૂબ હો ગએ રૂમી નઝદીક કી ઝમીનમેં ઔર વો
બઅ઼્-દિ ગ઼-લ-બિહિમ સ-યગ઼્લિબૂન ૦ ફી બિદ઼્ઇ઼ સિનીન ; લિલ્લાહિલ
મગલૂબ હોને કે બા'દ અનકરીબ ગાલિબ હોંગે ચંદ બરસોંમે (૩) અલ્લાહ કે

તફસીર : (૧) મક્કાવાસીઓ બયતુલ્લાહના તુફેલમાં દુશમનોથી પનાહમાં હતા નહિં તો ચોમેર આખા અરબ દેશમાં લડાઈ અને ફસાદ રહેવાથી ઘણાં લોકો લૂટાઈ જતા, વતનથી કાઢી મૂકવામાં આવતા હતા. તેથી ફરમાવ્યું મૂર્તિઓનો જૂઠા ઉપકારને માનો છો પણ ખુદાપાકના આ સાચા ઉપકારને માનતા નથી? (૨) પોતાના માર્ગો એટલે ખુશનુદી અને નઝદીકના માર્ગો કે જેથી જન્નતમાં પહુચાશે. (૩) રૂમ અને ઈરાનના બાદશાહો વચ્ચે સરહદ પર છુટી છવાઈ લડાઈ ચાલતી મક્કાના કાફિરો એમ ઈચ્છતા કે પારસીઓને જીત મળે જ્યાર મુસલમાનો ચાહતા કે રૂમવાળા જીતે એટલે કે કિતાબવાળા તે છે. તે વખતે જુટી ખબરો આમતેમથી આવતી તે વખતે હક તઆલાએ કુરઆન મારફત જાહેરી સાધનોથી તદન વિરૂદ્ધ સ્પષ્ટ જાહેરાત કરી દીધી કે ભલે અત્યારે રૂમીઓ પરાજીત થયા છે ↗

↗ પરંતુ અમુક એટલે નવ વર્ષ સુધીમાં પાછા વિજેતા થઈ જશે. પરિણામે ખુદાપાકની કુદરતથી નવ વર્ષમાં કુરઆનની ભવિષ્યવાણી મુજબ રૂમીઓ વિજય પામ્યા.

الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْۢ بَعْدُ ؕ وَ يَوْمَىٕذٍ يَّفْرَحُ
الْمُؤْمِنُوْنَ ۙ﴿٤﴾ بِنَصْرِ اللّٰهِ ؕ يَنْصُرُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الرَّحِيْمُ ﴿٥﴾ وَعْدَ اللّٰهِ ؕ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهٗ وَ لٰكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦﴾ يَعْلَمُوْنَ ظَاهِرًا مِّنَ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖۚ وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٧﴾ اَوَلَمْ
يَتَفَكَّرُوْا فِيْۤ اَنْفُسِهِمْ ۫ مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَاۤ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ وَ
اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُوْنَ ﴿٨﴾
اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوْۤا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً
وَّ اَثَارُوا الْاَرْضَ وَعَمَرُوْهَاۤ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوْهَا وَ
جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ؕ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلٰكِنْ كَانُوْۤا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ؕ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ

અમરુમિન ક઼બ્લુવ મિમબઅ્દ ઽ વ યવ-મઈઝ઼િય
કબઝે મેં હૈ સબકા પેહલે ઔર પિછલે ઔર ઉસ દિન
યફ-રહુલ મુઅ્-મિનૂન ૪ બિ-નસ઼રિલ્લાહ ઽ
ખુશ હોંગે ઈમાન વાલે અલ્લાહકી મદદસે
યન્સુ઼રુ મંય યશાઅ ઽ વહુવલ
મદદ કરતા હૈ જિસકી ચાહતા હૈ ઔર વો
અ઼ઝીઝુ઼ર રહી઼મ ૫ વઅ્-દલ્લાહ ઽ લા
ઝબરદસ્ત મહેરબાન હૈ. (૧) અલ્લાહકા વા'દા (હો ચુકા) નહી
યુખ઼્લિફુલ્લાહુ વઅ્-દહૂ વ લાકિન્ના અક-સ઼ૂરન
ખિલાફ કરેગા અલ્લાહ અપને વા'દે કો મગર બહુત
નાસિ લા યઅ્-લમૂન ૦ યઅ્-લમૂના ઝ઼ાહિરમ
લોગ નહી જાનતે. (૨) જાનતે હૈં વો લોગ ઝાહિર
મિનલ હ઼યાતિદ દુન્યા ✓ વહુમ અ઼નિલ
દુન્યવી ઝિન્દગી કો ઔર વો
આખિ઼-રતિ હુમ ગ઼ાફિલૂન ૦ અ-વ-લમ ય-તફક-કરૂ ફી અન્ફુસિહિમ
આખિરત સે બે ખબર હૈ. (૩) કયા ગૌર નહીં કિયા ઉનહોંને અપને જીમેં
મા ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા વમા બય-નહુમા ઈલ્લા બિલ
પૈદા કિયા હૈ અલ્લાહને આસ્માનોંકો ઔર ઝમીન ઔર જો કુછ ઉનકે બીચમે હૈ મગર
હ઼ક઼્ક઼િ વ અ-જલિમ મુસમ્મા ઽ વ ઈન્ન઼ા કસી઼રમ મિનન્નાસિ બિ-લિક઼ાઈ
તદબીર કે સાથ (પૈદા કિયા હૈ) ઔર વકત મુકર્રરકે લિયે (બનાયા હૈ) ઔર બેશક બહુત લોગ અપને
રબબિહિમ લ-કાફિરૂન ૦ અ-વ-લમ યસીરૂ ફિલ અરદ઼િ ફ઼-યન્ઝુ઼રૂ કયફા
રબસે મિલનેકા ઈન્કાર કરનેવાલે હૈં. (૪) કયા નહીં દેખા ઉનહોંને ઝમીન મેં કે દેખેં કૈસા
કાના આ઼ક઼િ-બતુલ લઝ઼ીના મિન ક઼બ્લિહિમ ઽ કાનૂ અશદ-દા મિન્હુમ ક઼ુવ્વતંવ
અનજામ હુવા ઉનસે પેહલોંકા જો ઝયાદા થે ઉનસે ઝોરમેં,
વ અસા઼રુલ અરદ઼ા વ અ઼-મરૂહા અક-સ઼ૂરા મિમ્મા અ઼-મરૂહા વ
ઔર જોતા ઉનહોંને ઝમીનકો ઔર આબાદ કિયા ઉસકો ઝયાદા ઉનકે આબાદ કરનેસે ઔર
જા-અત્હુમ રુસુલુહુમ બિલ બય્યિનાત ઽ ફમા કાનલ્લાહુ લિ-યઝ઼્લિ-મહુમ
આએ ઉનકે પાસ રસૂલ ઉનકે ખુલે હુકમ લેકર સો નહીં થા અલ્લાહ કે ઝુલ્મ કરે ઉનપર
વલાકિન કાનૂ અન્ફુ-સહુમ યઝ઼્લિમૂન ૬ સુ઼મ્મા કાના આ઼ક઼િ-બતલ
મગર વો ખુદહી અપને ઉપર ઝુલ્મ કરતે થે. (૫) ફિર હુવા અન્જામ

તફસીર : (૧) કેટલાક વર્ષો બાદ ફરી બન્ને દેશો વચ્ચે લડાઈ થઈ તો રૂમવાળા વિજયી બન્યા. આ વિજયના સમાચાર અરબમાં એવા વખતે પહુચ્યાં કે મુસલમાનોની બદ્રની લડાઈમાં ફતેહમંદ થવાથી ખુશ થયા હતા. (૨) ઘણા ખરા અણસમજુ જાહેરી સાધનો ઉપર આધાર રાખતા લોકો ખુદાપાક પર ભરોસો રાખતા નથી. (૩) એટલે જાહેરી જીવનમાં જેને જીત મળતા દેખે તો કહેશે કે ખુદાપાક તેના ઉપર ખુશ છે. (૪) દરેક વસ્તુને એક શરૂઆત અને એક અંત છે. માણસ, જાનવર તથા ઝાડને તો નજરે પડે છે. આકાશમાં દરેક ચકકરની એક મુદ્દત છે. એક માસ કે એક વર્ષ કે બાર વરસમાં ફરી ચકકર પુરો કરે જે દરેક વસ્તુના ગુણ છે તે આખા જગતના ગુણો છે પોતાના નક્કી થએલા વખતમાં તેની ફના છે ફરી આ શરૂઆત અને અંત કાંઈ ખેલ નથી તેમાં કાંઈ મર્મ છે. ↗ જે આખિરતમાં જાહેર થશે. (૫) એટલે કે અલ્લાહ તઆલા રસુલ મોકલ્યા પહેલા પકડતો નથી.

મ ૫

الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَ
كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ۝ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ
الْمُجْرِمُونَ ۝ وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ۝ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ۝ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ۝ وَأَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي
الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ۝ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ
حِينَ تُصْبِحُونَ ۝ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۝ يُخْرِجُ الْحَيَّ
مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ

લઝ઼ીના અસાઉસ સૂઆ અન કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-
બુરા ઉનકા જો બુરાઈ કરતે થે, મેરી ઈસલિયે કે ઝુટલાતે થે
આયાતિલ્લાહિ વ કાનૂ બિહા યસ્તહઝિઊન ૦
૯૪ અલ્લાહકી બાત, ઔર ઉસકી હંસી ઉળાતે થે. (૧)
અલ્લાહુ યબ્દઉલ ખ઼લ્ક઼ા સુમ્મા
અલ્લાહ પેહલી બાર કરતા હૈ પૈદાઈશ ફિર
યુઈ઼દુહૂ સુમ્મા ઇ-લયહિ તુર-જઊ઼ન ૦
દોબારા પૈદા કરેગા ફિર ઉસીકી તરફ ફેરે જાએંગે
વ યવમા તકૂમુસ સા-અ઼તુ યુબલિસુલ
જિસ દિન કાયમ હોંગી ક઼િયામત ના ઉમ્મીદ હો જાએંગે
મુજરિમૂન ૦ વ લમ યકુલ લહુમ મિન
ગુનેહગાર ઔર ન હોંગે ઉનકે લિયે ઉનકે
શુ-રકાઇહિમ શુ-ફઆ઼ઉ વ કાનૂ બિ શુ-ર઼કાઇહિમ
શરીકોંમે સે કોઈ સિફ઼ારશી ઔર હોંગે વો અપને શરીકોંસે
મ૫ કાફિરીન ૦ વ .યવમા તકૂમુસ સા-અ઼તુ યવ-મઇઝ઼િંય ય-તફર્રકૂન ૦
ઈનકાર કરનેવાલે (૨) ઔર જિસ દિન કાયમ હોગી ક઼િયામત ઉસ દિન લોગ જુદા જુદા હો જાએંગે
ફ-અમ્મલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ ફહુમ ફી રવ-દ઼તિંય
સો જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે તો વો બહિશ્તમેં
યુહ઼-બરૂન ૦ વ અમ્મલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના વ
ખુશ કર દિયે જાએંગે. ઔર જિન લોગોંને ઈનકાર કિયા ઔર ઝુટલાયા હમારી આયતોં ઔર
લિક઼ાઇલ આખ઼િ-રતિ ફ-ઉલાઇકા ફિલ અ઼ઝ઼ાબિ મુહ઼-દ઼રૂન ૦ ફ-સુબ્હ઼ાનલ્લાહિ
મિલનેકો આખિર તકકે તો વો અઝાબ મેં હાઝિર કિયે જાએંગે તો પાકી બયાન કરો અલ્લાહકી
હ઼ીના તુમ્સૂના વ હ઼ીના તુસ઼્બિહૂન ૦ વ લહુલ હ઼મ્દુ ફિસ
જબ શામ કરો તુમ ઔર જબ સુબહ કરો તુમ ઔર ઉસીકે લિયે હૈ સબ તા'રીફ
સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વ અ઼શિય્યંવ વ હ઼ીના તુઝ઼હિરૂન ૦ યુખ઼રિજુલ હ઼ય્યા મિનલ
આસ્માનોં ઝમીનમેં પિછલે વક્ત ઔર જબ ઝોહર કરતે હો તુમ (૩) નિકાલતા હૈ ઝિન્દાકો
મય્યિતિ વ યુખ઼રિજુલ મય્યિતા મિનલ હ઼ય્યિ વ યુહ઼યિલ અરદ઼ા બઅ઼્-દા
મુરદે સે ઔર નિકાલતા હૈ મુરદે કો ઝિન્દા સે ઔર ઝિન્દા કરતા હૈ ઝમીનકો ઉસકે
૯ મવતિહા ૦ વ કઝ઼ાલિકા તુખ઼્રજૂન ૦ વ મિન આયાતિહી
૫ મરને કે બાદ ઔર ઈસી તરહ તુમ નિકાલે જાઓગે (૪) ઔર ઉસકી નિશાનિયોંસે

તફસીર : (૧) એટલે કે એક કૌમને જે વાતો પર સજા મળી બધાને તેજ મળવાની છે. બધાનો નાશ પણ એકના નાશથી સમઝો અને બધાની સઝા પણ એકની સઝાથી સમઝો. (૨) ખુદાપાક સાથે શરીક કરી જેમને પૂજતા હતા તે આખિરતમાં કાંઈ કામ લાગશે નહિં. (૩) એટલે અલ્લાહ પાકની યાદ કર્યા કરો અને આકાશો અને પૃથ્વી ઉપર ખુદાપાકનાજ વખાણ થઈ રહ્યાં છે. ચાર વખતો માં ખાસ યાદ કરો એટલે નમાઝ સવારે પઢો અને સાંજે પઢો એમાં મગરિબ અને ઈશા બન્ને નમાઝો આવી ગઈ તેમજ પાછલા પહોર અસરની નમાઝ અને બપોરે ઝહોરની નમાઝ પઢો. (૪) ખુદાપાક નિર્જીવથી સજીવને કાઢે છે જેમકે વિર્યથી જીવતુ બાળક અને ઈંડામાંથી જીવતુ પક્ષી કાઢે છે.

اَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَآ اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُوْنَ ۝
وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا
لِّتَسْكُنُوْٓا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ؕ اِنَّ
فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ ؕ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْعٰلِمِيْنَ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهٖ مَنَامُكُمْ
بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَآؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ فِيْ
ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهٖ يُرِيْكُمُ
الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَيُحْيٖ
بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ
لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَ
الْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ ؕ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً ۖ مِّنَ
الْاَرْضِ ۖ اِذَآ اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ ۝ وَلَهٗ مَنْ فِي

અન ખ઼-લ-ક઼કુમ મિન તુરાબિન સુમ્મા
યે હૈ કે પૈદા કિયા તુમકો મિટ્ટીસે ફિર
ઈઝ઼ા અન્તુમ બ-શરુન તન્તશિરૂન૦ વ
તુમ ઈનસાન હો કર (ઝમીનમે) ફૈલે પળે હો ઔર
મિન આયાતિહી અન ખ઼-લ-ક઼ા લકુમ
ઉસીકી નિશાનિયોંસે યે હૈ કે પૈદા કિયા તુમ્હારે વાસ્તે
મિન અન્ફુસિકુમ અઝવાજલ લિ-તસ્કુનૂ
તુમ્હારી કિસ્મસે જોળા તાકે આરામ મિલે તુમકો
ઈ-લયહા વ જ-અ઼-લા બય-નકુમ મવદ-દતંવ
ઉસકે પાસ ઔર પૈદા કર દી તુમ્હારે આપસમેં મુહબ્બત
વ રહ઼-મહ ؕ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ
ઔર હમદર્દી બેશક ઈસમેં (કુદરતકી) નિશાનિયાં હૈ
લિ-ક઼વમિંય ય-તફક-કરૂન ૦ વ
ઉન લોગોંકે લિયે જો ગૌર કરતે હૈં. (૧) ઔર
મિન આયાતિહી ખ઼લ્કુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વખ઼્તિલાફુ અલસિ-નતિકુમ
ઉસકી નિશાનિયોંસે હૈ પૈદા કરના આસ્માનકા ઔર ઝમીનકા ઔર ઈખતિલાફ તુમ્હારી ઝબાનોંકા
વ અલ્વાનિકુમ ؕ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિલ આ઼લિમીન ૦
ઔર તુમ્હારે રંગોંકા બેશક ઈસમેં (કુદરતકી) નિશાનિયાં હૈં સમઝનેવાલોંકે લિયે (૨)
વમિન આયાતિહી મનામુકુમ બિલ્લયલિ વન્નહારિ વબતિગ઼ાઉકુમ મિન
ઔર ઉસીકી નિશાનિયોંસે હૈ તુમ્હારા સોના રાત ઔર દિનમેં, ઔર તલાશ કરના તુમ્હારા ઉસકા
ફદ઼્લિહ ؕ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય યસ્મઊ઼ન ૦ વ મિન
ફઝલ (રોઝી) બેશક ઈસમેં (કુદરતકી) નિશાનિયાં હૈં ઉન લોગોંકે લિયે જો સુનતે હૈં. (૩) ઔર ઉસકી
આયાતિહી યુરીકુમુલ બરક઼ા ખ઼વ-ફંવ વ ત઼-મઅ઼ંવ વ યુનઝ-ઝિલુ મિનસ
નિશાનિયોંસે હૈ યે કે દિખલાતા હૈ તુમકો બિજલીકા ડર ઔર ઉમ્મીદ ભી હોતી હૈ ઔર ઉતારતા હૈ
સમાઈ મા-અન ફ-યુહ઼યી બિહિલ અરદ઼ા બઅ઼-દા મવતિહા ؕ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા
આસ્માનસે પાની ફિર ઝિન્દા કરતા હૈ ઉસમેં ઝમીનકે પીછે ઉસકે મુરદા હોનેકે બેશક ઈસમેં (કુદરતકી)
લ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય યઅ઼-ક઼િલૂન ૦ વ મિન આયાતિહી અન તકૂમસ
નિશાનિયાં હૈં ઉન લોગોંકે લિયે જો અકલ રખતે હૈં ઔર ઉસકી નિશાનિયાં હૈં યે કે ખળા હૈ
સમાઉ વલ અરદુ બિ-અમરિહ ؕ સુમ્મા ઈઝ઼ા દઆ઼કુમ દઅ઼-વતમ
આસ્માન ઔર ઝમીને ઉસકે હુકમસે, ફિર જબ પુકારે તુમકો એક બાર
મિનલ અરદ઼િ ઈઝ઼ા અન્તુમ તખ઼્રુજૂન ૦ વ લહૂ મન ફિસ
ઝમીનમેંસે તો ઉસી વકત તુમ નિકલ પળોગે. (૪) ઔર ઉસીકા હૈ જો કુછ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે ઝાડની ઉત્પત્તિ માટે જોડા ની જરૂર રાખી નહિં અને પ્રાણીઓ માટે નર નારી જોડે બનાવ્યું ફરી કેટલાક પ્રાણીઓનું જોડું ખાસ નિર્માણ નથી. અને કેટલાકનું મુકર્રર કર્યુ. મનુષ્યનું પણ જોડું બનાવી ખાસ રીતે લગનની રૂઢી કાયમ કરી. એમાં વંશ ચાલવા ઉપરાંત ઉભય જોડા વચ્ચે શાંતિ અને ચેન તથા પ્રેમ ઉત્પન્ન કર્યો કે જેથી દુન્યા સારી રીતે આબાદ થાય. છતાં જે કોઈ વિવાહિત જોડુ ન કરતાં વ્યભિચાર કરે તે મનુષ્ય મટી પશુ બની ગયો. (૨) સઘળા મનુષ્યોને એકજ માતા પિતા થી પેદા કર્યા એક સાથે વસાવ્યા ફરી ચોમેર ફેલાવી સૌની ભાષાઓ જુદી કરી દીધી કે એક દેશનો માણસ બીજા દેશમાં ભાષા નહિ જાણવાથી તદ્દન અવાચક કે જાનવર બની જાય છે. (૩) માણસની હાલત બે પ્રકારે બદલાય છે કે નિંદ્રા વખતે જડ પત્થર જેવો બેભાન ↗

↗ પણ રોજીની શોધમાં લાગે ત્યારે સૌથી ચકોર ઉઘવા માટે અસલ રાત છે અને રોજીની સંશોધન માટે દિવસ છે છતાં રાત દિવસ બન્ને ક્રમ વધ્યા કરે છે વળી સાંભળનાર માટે નિશાનીઓ એવી રીતે છે કે પોતાની ઉંઘ વખતનો અહેવાલ તેને દેખાતો નથી. પરંતુ બીજાઓના મ્હોંથી સાંભળી લે છે. (૪) જાણવા મળે છે કે આકાશ કોઈ પણ ટેકા વિનાજ થોભી રહ્યું છે તેમાં તારાઓ ચાલે છે જેને બીજા જગ્યાએ ફરમાવ્યું, તરે છે.

મં ૫

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ
يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ۭ وَلَهُ
الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ۝ ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ۭ هَلْ لَّكُمْ
مِّنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاۗءَ فِيْ مَا رَزَقْنٰكُمْ
فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَاۗءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيْفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۭ
كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ بَلِ اتَّبَعَ
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَهْوَاۗءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَنْ يَّهْدِيْ مَنْ
اَضَلَّ اللّٰهُ ۭ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۝ فَاَقِمْ وَجْهَكَ
لِلدِّيْنِ حَنِيْفًا ۭ فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِيْ فَطَرَ النَّاسَ
عَلَيْهَا ۭ لَا تَبْدِيْلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ ڎ
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ مُنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ
وَاتَّقُوْهُ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ; કુલ્લુલ લહૂ ક઼ાનિતૂન ૦
આસ્માનોંમેં ઔર ઝમીનમેં સબ ઉસીકે ફરમાંબરદાર હૈ
વહુવલ લઝ઼ી યબ્દઉલ ખ઼લ્ક઼ા સુમ્મા
વોહી હૈ જો પેહલી બાર પૈદા કરતા હૈ ફિર
યુઈદુહૂ વહુવા અહ-વનુ અ઼લૈહ ;
દોબારા પૈદા કરેગા ઉસકો, ઔર વો બહુત આસાન હૈ ઉસપર
વ લહુલ મ-સ઼લુલ અઅ્‌લા ફિસ સમાવાતિ
ઉસીકી શાન બુલંદ હૈ આસ્માનોંમેં
વલ અર્દ઼ ; વહુવલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ૦
ઔર ઝમીનમેં ઔર વો ઝબરદસ્ત હકીમ હૈ. (૧)
દ઼-ર-બા લકુમ મ-સ઼લમ મિન અન્ફુસિકુમ ;
બયાનુ કી (અલ્લાહને) તુમ્હારે લિયે એક મિસાલ તુમ્હારે અંદર સે
હલ લકુમ મિમ્મા મ-લ-કત અય-માનુકુમ
કયા તુમ્હારે ગુલામોંમેં જો તુમ્હારે હાથકે માલ હૈ
(યા'ની લોંડી ગુલામમેંસે)
મિન શુ-રકાઆ ફી મા ર-ઝક઼્નાકુમ ફ-અન્તુમ ફીહિ સવાઉન
કોઈ શરીક હૈ જો રોઝી દી હમને તુમકો ફિર તુમ સબ ઉસમેં બરાબર હો જાઓ
તખ઼ાફૂ-નહુમ ક-ખ઼ી-ફતિકુમ અન્ફુ-સકુમ ; કઝ઼ાલિકા નુફસ઼્સિ઼લુલ આયાતિ લિ-
તો ડરતે હો ઉનસે જૈસે ડરતે હો તુમ અપનોંસે ઈસી તરહ હમ ખોલકર બયાન કરતે હૈં નિશાનિયાં
ક઼વમિંય યઅ્‌કિ઼લૂન ૦ બલિત ત-બ-અ઼લ લઝ઼ીના ઝ઼ુ-લમૂ અહવા-અહુમ
ઉન લોગોં કે લિયે જો સમઝતે હૈં. (૨) બલકે ચલતે હૈ બે ઈનસાફ અપની ખાહિશોં પર
બિ-ગ઼યરિ ઇ઼લ્મ ; ફ-મંય યહદી મન અદ઼લ્લલ્લાહ ; વમા લહુમ મિન
બિન સમઝે તો કોન હિદાયત કર સકતા હૈ ઉસકો જિસકો ગુમરાહ કરે અલ્લાહ ઔર નહી હૈ કોઈ ઉનકા
નાસિ઼રીન ૦ ફ-અક઼િમ વજ-હકા લિદ દીનિ હ઼નીફ઼ા ; ફ઼િત઼્રતલ્લાહિલ લતી ફ-ત઼રન
મદદગાર તુમ સીધા રખો અપના મુંહ દીન પર એક તરફકે હો કર (યે દીન) ફિતરત હૈ અલ્લાહકા પૈદા કિયા હૈ
નાસા અ઼-લયહા ; લા તબ્દીલા લિ-ખ઼લક઼િલ્લાહ ; ઝ઼ાલિકદ દીનુલ
લોગોંકો ઉસ પર નહીં બદલતા અલ્લાહકા બનાયા હુવા. યેહી હૈ દીન
ક઼યયિમુ ; વ લાકિન્ના અક-સ઼રન નાસિ લા યઅ્‌લમૂન ૦ મુનીબીના ઇ઼-લયહિ
સીધા મગર બહુત લોગ નહીં સમઝતે (૩) સબ રૂજુઅ હોકર ઉસકી તરફ
વત્તકૂહુ વ અક઼ીમુસ઼ સ઼લાતા વલા તકૂનૂ મિનલ મુશરિકીન ૦
ઈત્તેબા કરો ઔર ડરતે રહો ઉસસે ઔર કાયમ રખ્ખો નમાઝકો ઔર મત બનો શિર્ક કરનેવાલોંસે (૪)

તફસીર : (૧) એટલે આકાશી મખલૂક કંઈ ખાતી પીતી નથી. તેમને કોઈ પ્રકારની ઈન્સાની હાજતજ નથી. બંદગી સિવાય અન્ય કઈ કામજ નથી. તે સામે પૃથ્વીવાળા દરેક વસ્તુમાં સંડોવાયા છે. પરંતુ ખુદાપાકની સિફત આકાશવાળા કે પૃથ્વીવાળાઓમાં કોઈથી જ મળતી નથી. તે તો સૌથી પવિત્ર હસ્તી છે. (૨) તમારી કમાણીના ફળરૂપ તમારા દાસ-દાસીઓ, જેમના તમો જાહેરમાં જ માલિક છો તેમજ ખુદાપાકની આપેલી રોજી સૌ ખાઓ છો છતાં પણ તે લોંડી ગુલામ તમારા કુટુંબીઓ માફક તમારા એવા ભાગીદાર અને શરીક થઈ શક્તા નથી જેથી તમને તેઓને રાજી રાખવાની ફિકર પડે જ્યારે એવું થઈ શકતુ નથી તો પછી ખુદાના બંદા ખુદાના ભાગીદાર કેવી રીતે થઈ શકે ? (૩) ખુદાપાક સૌનો માલિક અને હાકિમ છે સૌથી ન્યારો છે તેના ઉપર કોઈની સત્તા ચાલતી નથી ↗

↗ એ બાબતને સ્વાભાવિક રીતે સૌ કોઈ જાણે છે. તો તે પ્રમાણે ચાલવું જોઈએ. એવી રીતે કોઇના જાન માલમાં સતાવવું કોઇની આબરૂને ધોકો પહોંચાડવો વિ. કામોને સઘળાજ દુષ્ઠ ગણે છે એજ પ્રમાણે અલ્લાહને યાદ કરવુ. ગરીબોનો તરસ ખાવો, બીજાનો હક સંપુર્ણ આપવો દગાબાજી નહિં કરવી વિ. કાર્યને સૌ કોઈ સારા ગણે છે તો ઈમાન સહિત એ પ્રમાણે ચાલવું એજ સાચો દીન છે. એજ વસ્તુનો બંદોબસ્ત ખુદાપાકે નબીઓ મારફત લોકોને →

મ ૫ પાવ ૬

مِنَ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَكَانُوْا شِيَعًا ۚ كُلُّ حِزْبٍۢ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوْنَ ۝ وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا
رَبَّهُمْ مُّنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَآ اَذَاقَهُمْ مِّنْهُ رَحْمَةً
اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ۝ لِيَكْفُرُوْا بِمَآ
اٰتَيْنٰهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوْا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝ اَمْ اَنْزَلْنَا
عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوْا بِهٖ يُشْرِكُوْنَ ۝
وَاِذَآ اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوْا بِهَا ۭ وَاِنْ تُصِبْهُمْ
سَيِّئَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ اِذَا هُمْ يَقْنَطُوْنَ ۝
اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيَقْدِرُ ۭ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ فَاٰتِ
ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۭ ذٰلِكَ
خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ ۡ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ۝ وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِّنْ رِّبًا لِّيَرْبُوَا۟ فِيْٓ اَمْوَالِ

મિનલ્લઝ઼ીના ફર્રકૂ દી-નહુમ વ કાનૂ
જિનહોંને ડાલી ફૂટ અપને દીનમેં, ઔર હો ગએ
શિ-યઅ઼ા ؕ કુલ્લુ હિ઼ઝબિમ બિમા લ-દયહિમ
ફિરકે (ફિરકે) હર ફિરકે વાલે જો ઉનકે પાસ હૈ
ફરિહૂન ○ વ ઈઝ઼ા મસ્સન નાસા
(ઉસસે) ખુશ હૈ ઔર જબ આ પહુંચતી હૈ લોગોં પર
દુર્રુન દ-અ઼વ રબ્બહુમ મુનીબીના ઈ-લયહિ
કોઈ તકલીફ તો પુકારતે હૈં વો અપને રબકો રૂજુઅ હોકર ઉસકી તરફ
સુમ્મા ઈઝ઼ા અઝ઼ા-ક઼હુમ મિન્હુ રહ઼-મતન
ફિર જબ ચખાતા હૈ ઉનકો અપની તરફસે મહેરબાની કા (મઝા)
ઈઝ઼ા ફરીકુમ મિન્હુમ બિ-રબ્બિહિમ
તો ઉસી વક્ત એક જમાઅત ઉનમેંસે અપને રબકા શરીક
યુશરિકૂન ○ લિ-યક્ફુરૂ બિમા આ-તયનાહુમ ؕ
બનાને લગતી હૈ. (૧) તાકે ઈનકાર કરેં ઉસકા જો દિયા હૈ હમને મ
ફ-ત-મત્તઊ وقفة ફ-સવફ઼ તઅ઼-લમૂન ○ અમ અન્ઝલ્ના અ઼-લયહિમ સુલ્તાનન ૫
ઉનકો તો મઝા ઉઠાલો પસ અન્કરીબ જાન લોગે તુમ (નતીજા) ક્યા ઉતારી હૈ હમને ઉન પર કોઈ સનદ
ફહુવા ય-ત-કલ્લમુ બિમા કાનૂ બિહી યુશરિકૂન ○ વ ઈઝ઼ા અઝ઼ક઼-નન નાસા
સો વો બોલ રહી હૈ (ઉસકે હક હોનેકા) જિસકો વો ઉસકે સાથ શરીક કરતે હૈં ઔર જબ (મઝા) ચખાતે હૈં હમ લોગોંકો
રહ઼-મતન ફરિહૂ બિહા ؕ વ ઈન તુસિ઼બ્હુમ સય્યિ-અતુમ બિમા ક઼દ-દમત
મહેરબાનીકા તો ખુશ હોતે હૈં ઉસપર ઔર અગર પહુંચે ઉનકો કોઈ બુરાઈ અપને હાથોંસે ભેજે હુવે
અયદીહિમ ઈઝ઼ા હુમ યક઼-નતૂન ○ અ-વ-લમ ય-રવ અન્નલ્લાહા યબ્સુતુર
પર તો વો ફૌરન ના ઉમ્મીદ હો જાતે હૈં ક્યા નહીં દેખા ઉનહોંને કે અલ્લાહ કુશાદા કરતા હૈ
રિઝ઼ક઼ લિ-મંય યશાઉ વ યક઼દિર ؕ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ લિ-ક઼વમિંય
રોઝી જિસકી ચાહતા હૈ, ઔર તંગ કરતા હૈ જિસકી ચાહે બેશક ઈસમેં (કુદરતકી) નિશાનિયાં હૈં ઉન લોગોંકે લિયે
યુઅ્-મિનૂન ○ ફ-આતિ ઝ઼લ કુરબા હ઼ક઼-ક઼હૂ વલ મિસ્કીના વબ્નસ સબીલ ؕ
જો ઈમાન લાતે હૈં. (૨) સોંપ દો રિશ્તેદારકો ઉસકા હક, ઔર મુહતાજકો ઔર મુસાફિરકો
ઝ઼ાલિકા ખ઼યરુલ લિલ્લઝ઼ીના યુરીદૂના વજ્હલ્લાહિ ; વ ઉલાઈકા હુમુલ
યે બેહતર હૈ ઉન લોગોંકે લિયે જો ચાહતે હૈં રઝ઼ામન્દી અલ્લાહકી ઔર વોહી કામિયાબ
મુફલિહૂન ○ વમા આ-તયતુમ મિર રિબલ લિ-યરબુવા ફી અમવાલિન
હોનેવાલે હૈં ઔર જો દેતે હો તુમ સૂદસે (વ્યાજ) કે બઢે લોગોંકે માલોંમેં

→ પેજ (૫૬૬) ની તફસીર : શીખવાડયો છે. (૪) ખુદાપાક ના તરફ રજુ થઈનેજ નબીના ફરમાન મુજબ અસલ દીનને પકડી રાખો. પરંતુ જો દુન્યાના સુધારા કે ફાયદા ખાતર તે કામો કરશો તો ભલે દુન્યામાં લાભ મેળવશો પણ દીન દુરસ્ત નહિં થાય અને આખિરતમાં કંઈજ ફાયદો નહિં મળે.

પેજ (૫૬૭) ની તફસીર : (૧) જે પ્રમાણે દરેક માણસ સ્વાભાવિક રીતે ભલાં કામ સમજી લે છે. તેજ પ્રમાણે દરેકનું દિલ ખુદા તરફ રજુ થવાનું પણ જાણે છે. બીકની વખતે આ વાત જાહેર થાય છે. (૨) એટલે ખુદાપાક જેને ચાહે તેને રોજીમાં વધારો ઘટાડો કરી દે છે.

النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِّنْ زَكٰوةٍ
تُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُوْنَ ۝ اَللّٰهُ
الَّذِيْ خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ۗ
هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِّنْ
شَيْءٍ ۗ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝ ظَهَرَ الْفَسَادُ
فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيْقَهُمْ
بَعْضَ الَّذِيْ عَمِلُوْا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ قُلْ سِيْرُوْا
فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ
مِنْ قَبْلُ ۚ كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِيْنَ ۝ فَاَقِمْ وَجْهَكَ
لِلدِّيْنِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ
مِنَ اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ يَّصَّدَّعُوْنَ ۝ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ
كُفْرُهٗ ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِاَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُوْنَ ۝
لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ

નાસિ ફલા યરબૂઇન્દલ્લાહ ج **વમા આ-તયતુમ**
તો વો નહી બળ્હતા અલ્લાહ કે યહાં   ઔર જો દેતે હો તુમ
મિન ઝકાતિન તુરીદૂના વજહલ્લાહિ
ઝકાત (પાક દિલસે) કે ચાહતે હો તુમ રઝામન્દી અલ્લાહકી
ફ-ઉલાઇકા હુમુલ મુદ્ઇફૂન ○ અલ્લાહુલ
તો વોહી દુગના કરનેવાલે હૈ. અલ્લાહ વોહી હૈ
લઝી ખ-લ-કકુમ સુમ્મા ર-ઝ-કકુમ સુમ્મા
જિસને પૈદા કિયા તુમકો ફિર રિઝક દિયા તુમકો ફિર
યુમીતુકુમ સુમ્મા યુહયીકુમ ط **હલ મિન**
મુરદા કરેગા તુમકો ફિર જિલા દેગા તુમકો   કયા   હૈ
શુ-રકાઇકુમ મંય યફ-અલુ મિન ઝાલિકુમ
તુમ્હારે શરીકોંમેંસે કોઈ ઐસા જો કર સકે ઈન કામોં મેં
મિન શૈઅ ط **સુબ્હા-નહૂ વ તઆલા**
કુછ ભી?   વો પાક હે ઔર બહુત બુલંદ હૈ
૯ **અમ્મા યુશરિકૂન ○ ઝ-હ-રલ ફસાદુ ફિલ બર્રિ વલ બહરિ બિમા**
૭ ઉસસે કે શિર્ક કરતે હૈ   ફૈલ ગઈ બલાએં   જંગલમેં   ઔર   દરિયામેં
મ **ક-સ-બત અયદિન નાસિ લિ-યુઝી-કહુમ બઅ-દલ્લઝી અમિલૂ લ-અલ્લહુમ**
૫ લોગોંકે હાથ કી કમાઇસે (યાની આમાલે બદસે) તાકે ચખાએ ઉનકો કુછ (મઝા) ઉનકે કામકા તાકે વો
યરજિઊન ○ કુલ સીરૂ ફિલ અરદિ ફન્ઝુરૂ કયફા કાના આકિ-બતુલ લઝીના
બાઝ આએં. (૧) તુમ કેહ દો સૈર કરો મુલ્કમેં ફિર દેખો કે કયા અનજામ હુવા પેહલે
મિન કબ્લ ط **કાના અક-સૂરુહુમ મુશરિકીન ○ ફ-અકિમ વજ-હકા**
લોગોંકા થે   બહુત   ઉનમે   શિર્ક   કરનેવાલે   સો સીધા રખો મુંહ અપના
લિદ દીનિલ કય્યિમિ મિન કબ્લિ અંય યઅ-તિયા યવમુલ લા મરદ-દા લહૂ
દુરૂસ્ત દીનકી તરફ પેહલે ઉસસે કે આ પહુંચે વો દિન જિસકે લિયે કોઈ રુકાવટ નહીં,
મિનલ્લાહિ યવ-મઇઝિંય યસ્સદ-દઊન ○ મન ક-ફ-રા ફ-અ-લયહિ કુફરુહ ج
અલ્લાહકી તરફસે, ઉસ દિન લોગ જુદા જુદા હોંગે. (૨) જિસને ઈનકાર કિયા તો ઉસી પર હોગા ઉસકે ઈનકાર (કા વબાલ)
વ મન અમિલા સાલિહન ફલિ-અન્ફુસિહિમ યમ્હદૂન ○ લિ-
ઔર જિસને કામ કિયા અચ્છા સો વો અપની આરામગાહ સુધારતે હૈ   તાકે
યજઝિયલ લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ મિન ફદ્લિહ ط
બદલા દે અલ્લાહ તઆલા ઉનકા જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે, અપને   ફઝલસે

તફસીર : (૧) કુફ્ર અને અત્યાચારનુ જોર જગતમાં વધ્યું તો તેના વબાલથી સઘળા દેશો અને ટાપુઓ સુદ્ધામાં ખરાબી અને બગાડ ફેલાઈ ગયો. આ બધુ થવાનું કારણ એ છે કે ખુદાપાકે એવું ધાર્યુ કે બંદાઓના દુરાચરણોની કંઈક મજા દુનિયામાં તેઓને ચખાડવામાં આવે છે જોકે સંપુર્ણ શિક્ષા તો આખિરતમાંજ મળશે પરંતુ કંઈક નમૂનો અત્રે પણ દેખાડી આપીશ કે કદાચ અમુક માણસો ડરીને અટકી જતાં સીધા માર્ગે આવી જાય. (૨) એટલે દીન ફતેહમંદ થાય અને શિક્ષા પામનાર અલગ દોઝખમાં મોકલાશે અને અલ્લાહના મકબૂલ નેક બંદાઓ ને જન્નતમાં જગા મળશે.

اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ يُّرْسِلَ
الرِّيَاحَ مُبَشِّرٰتٍ وَّلِيُذِيْقَكُمْ مِّنْ رَّحْمَتِهٖ وَلِتَجْرِيَ
الْفُلْكُ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ
فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا ؕ
وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ اَللّٰهُ الَّذِيْ
يُرْسِلُ الرِّيٰحَ فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهٗ فِي السَّمَآءِ كَيْفَ
يَشَآءُ وَيَجْعَلُهٗ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
خِلٰلِهٖ ۚ فَاِذَآ اَصَابَ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖٓ
اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ۝ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ
اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِّنْ قَبْلِهٖ لَمُبْلِسِيْنَ ۝ فَانْظُرْ
اِلٰٓى اٰثٰرِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ
اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

ઈન્નહૂ લા યુહિબ્બુલ કાફિરીન ૦ વ મિન
બેશક વો નહી દોસ્ત ઈનકાર કરનેવાલોંકા ! ઔર ઉસકી
આયાતિહી અંય યુરસિલર રિયાહ઼ા મુબશ-
નિશાનિયોંસે એક યે હે કે ભેજતા હે હવાએં ખુશખબરી
શિરાતિંવ વ લિ-યુઝ઼ી-ક઼કુમ મિર રહ઼-મતિહી
લાને વાલિયાં તાકે ચખાએ તુમકો (મઝા) અપની મહેરબાનીકા
વલિ-તજરિયલ ફુલ્કુ બિ-અમરિહી વ
ઔર તાકે ચલેં જહાઝ ઉસકે હુકમસે ઔર
લિ-તબ્તગૂ મિન ફદ઼લિહી વ લ-અ઼લ્લકુમ
તાકે તલાશ કરો તુમ ઉસકે ફઝલ (રોઝી) કો ઔર તાકે તુમ
તશ્કુરૂન ૦ વ લ-ક઼દ અર-સલ્ના મિન
શુક્ર કરો. (૧) ઔર યકીનન ભેજે (હમને) તુમસે
ક઼બલિકા રુસુલન ઈલા ક઼વમિહિમ ફ-જાઊહુમ
પેહલે રસૂલ ઉનકી કૌમકી તરફ સો લે આએ વો મ
બિલ બય્યિનાતિ ફન્તક઼મ્ના મિનલ્લઝ઼ીના અજ-રમૂ ؕ વ કાના હ઼ક઼-ક઼ન ૫
ઉનકે પાસ નિશાનિયાં, ફિર બદલા લિયા હમને ઉનસે જો ગુનાહ કરતે થે ઔર લાઝિમ થા
અ઼-લયના નસ઼્રુલ મુઅ્-મિનીન ૦ અલ્લાહુલ્લઝ઼ી યુરસિલુર રિયાહ઼ા ફ-તુસ઼ીરુ
હમપર મદદ કરના ઈમાનવાલોંકા (૨) અલ્લાહી ભેજતા હે હવાઓંકો ફિર વો ઉઠાતી હે
સહ઼ાબન ફ-યબ્સુતુહૂ ફિસ સમાઈ કયફા યશાઉ વ યજ-અ઼લુહૂ
બાદલોં કો ફિર ફેલા દેતા હે ઉસકો આસ્માનમેં જિસ તરહ ચાહે ઔર બના દેતા હે ઉસકો
કિ-સફન ફ-તરલ વદક઼ા યખ્રુજુ મિન ખ઼િલાલિહ ۚ ફ-ઈઝ઼ા અસ઼ાબા બિહી
તેહ બ તેહ ફિર દેખતા હે તુ બારિશકો કે નિકાલતા હે ઉસકે અંદરસે, ફિર જબ પહુચાતા હે ઉસકો
મંય યશાઉ મિન ઈ઼બાદિહી ઈઝ઼ા હુમ યસ્તબશિરૂન ૦ વ ઈન કાનૂ મિન ક઼બલિ
જિસકો ચાહતા હે અપને બન્દોંમેં સે તો નાગહાં વો ખુશ હો જાતે હૈં. (૩) ઔર અગરચે પેહલે
અંય્યુનઝ-ઝલા અ઼-લયહિમ મિન ક઼બલિહી લ-મુબલિસીન ૦ ફન્ઝુર ઈલા
ઈસસે કે ઉતારા જાય ઉનપર પેહલે હી ઉસકે ના ઉમ્મીદ હોનેવાલે થે સો દેખલો
આસ઼ારિ રહ઼-મતિલ્લાહિ કયફા યુહ઼યિલ અરદ઼ા બઅ્-દા મવતિહા ؕ ઈન્ના
નિશાનિયાં અલ્લાહકી મહેરબાનીકી કયુંકર ઝિન્દા કરતા હે વો ઝમીનકો ઉસકે મરનેકે બાદ બેશક
ઝાલિકા લ-મુહ઼યિલ મવ-તા ۚ વહુવા અ઼લા કુલ્લિ શય-ઈન ક઼દીર ૦
વોહી ઝિન્દા કરનેવાલા હે મુરદે કો ઔર વો હર ચીઝ પર કાદિર હે.

તફસીર : (૧) એટલે હવા ચલાવવામાં આ બધા ફાયદા છે વરસાદની ખુશખબરી તેમજ હવાથી વહાણો ચાલે છે સ્ટીમરો ને મદદ મળે છે. (૨) વચમાં હવાઓનુ વર્ણન કરી એ વાતનો ઈશારો કર્યો કે જે પ્રમાણે હવાઓ વરસાદની ખુશ ખબરી લાવે છે. તેવીજ રીતે ઈસ્લામના ગલબાની નિશાનીઓની પણ જાહેરાત થતી જાય છે. (૩) વાદળને ચાહે તેવી રીતે પ્રસરાવી દે છે. એટલે પ્રથમ એક તરફ તો ફરી બીજી તરફ એવીજ રીતે અવશ્ય ઈસ્લામનો પણ ફેલાવો કરશે તો તે થઈ ગયો.

وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا رِيْحًا فَرَاَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوْا مِنْ بَعْدِهٖ
يَكْفُرُوْنَ ۝ فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ
الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ ۝ وَمَآ اَنْتَ بِهٰدِ الْعُمْيِ
عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ؕ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا
فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ ضُعْفٍ
ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ ضُعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ
بَعْدِ قُوَّةٍ ضُعْفًا وَّشَيْبَةً ؕ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ وَهُوَ
الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ۝ وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ
الْمُجْرِمُوْنَ ۙ مَا لَبِثُوْا غَيْرَ سَاعَةٍ ؕ كَذٰلِكَ كَانُوْا
يُؤْفَكُوْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيْمَانَ لَقَدْ
لَبِثْتُمْ فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ ؗ فَهٰذَا يَوْمُ
الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ فَيَوْمَئِذٍ
لَّا يَنْفَعُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ۝

વ લઇન અર-સલ્ના રીહન ફ-ર-અવહુ
ઔર અગર હમ ભેજે હવા ફિર દેખેં વો જિસસે
મુસ્ફર્રલ લ-ઝલ્લૂ મિમ બઅ્-દિહી યકફુરૂન ૦
ખેતી કો ઝર્દ તો ઉસકે બાદ વો નાશુકરી કરને લગતે હૈં. (૧)
ફ-ઇન્નકા લા તુસમિઉલ મવ-તા
સો તુમ નહીં સુના સકતે મુરદોં કો
વલા તુસમિઉસ્ સુમ્મદ દુઆઆ ઇઝા
ઔર નહીં સુના સકતે બહેરોંકો પુકારના જબકે
વલ્લવ મુદબિરીન ૦ વમા અન્તા બિ-હાદિલ
ફિર જાવેં વો પીઠ ફેર કર ઔર નહીં તુમ હિદાયત કર સકતે
ઉમયિ અન દલા-લતિહિમ ط ઇન તુસમિઉ
અંધોંકો ‒ઉનકી ગુમરાહીસે નહીં સુનાતે તુમ
ઇલ્લા મંય યુઅ્-મિનૂ બિ-આયાતિના ફહુમ
મગર ઉસીકો જો ઈમાન લાતે હૈ હમારી બાતોં પર, સો વો
૯ મુસલિમૂન ع અલ્લાહુલ્લઝી ખ-લ-કકુમ મિન દુઅ્-ફિન સુમ્મા
૮ મુસલમાન હોતે હૈ અલ્લાહ વો હૈ જિસને પૈદા કિયા તુમકો કમઝોરીસે, ફિર
મ જ-અ-લા મિમ બઅ્-દિ દુઅ્-ફિન કુવ્વતન સુમ્મા જ-અ-લા મિમ બઅ્-દિ
૫ દિયા ઉસને કમઝોરીકે બાદ ઝોર ફિર દેગા ઝોરકે બાદ
કુવ્વતિન દુઅ્-ફંવ વ શય-બહ ط યખ્લુકુ મા યશાઅ ج વ હુવલ અલીમુલ
કમઝોરી, ઔર બુઢ્હાપા પૈદા કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ ઔર વો જાનનેવાલા,
કદીર ૦ વ યવમા તકૂમુસ સા-અતુ યુકસિમુલ મુજરિમૂના ۙ મા લબિસૂ ગયરા
કુદરતવાલા હૈ. ઔર જિસ દિન કાયમ હોગી કયામત (ઉસ રોઝ) કસમેં ખાએંગે ગુનેહગાર હમ નહીં રહે એક
સાઅહ ط કઝાલિકા કાનૂ યુઅ્-ફકૂન ૦ વ કાલલ્લઝીના ઊતુલ ઇલ્મા વલ
ઘળીસે ઝ્યાદા (દુન્યામેં) ઔર ઈસી તરહ યે લૌટ જાતે થે. (૨) (દુનિયામેંભી) ઔર કહેંગે જિનકો દિયા ગયા હૈ ઈલ્મ ઔર
ઈમાના લ-કદ લબિસ્તુમ ફી કિતાબિલ્લાહિ ઇલા યવમિલ બઅ્-સિ ز ફ-હાઝા
ઈમાન યકીનન રહે હો તુમ અલ્લાહકી તહરીરકે મુવાફિક ઉઠાનેં કે દિન તક સો યે
યવમુલ બઅ્-સિ વ લાકિન્નકુમ કુન્તુમ લા તઅ્-લમૂન ૦ ફ-યવ-મઇઝિલ
દિન હૈ જી ઉઠાનેકા દિન લેકિન તુમ નહીં જાનતે. સો ઉસ દિન
લા યન્ફઉલ લઝીના ઝ-લમૂ મઅ્-ઝિ-રતુહુમ વલા હુમ યુસ્તઅ્-તબૂન ૦
ફાયદા નહી દેગા ઝાલિમોંકો ઉસકા બહાના ઔર ન ઉસકી તૌબા કુબૂલ કી જાએગી

તફસીર : (૧) એટલે મતલબ પૂરી થાય ત્યારેજ તેઓ ઉપકાર માને અને ખુશ રહે. નહિં તો ના શુકરી કરવા લાગે છે અને એમ ફરમાવવાનુ કારણ એ છે કે બંદાને પોતાની મુરાદ પૂરી થવા પછી પણ નિડર ન થવું જોઇએ. ખુદાપાકની કુદરતના અનેક રંગ છે. (૨) એટલે મર્યા પછી કબરમાં થોડીજવાર રહ્યા એમ લાગશે અને આવીજ રીતે દુન્યામાં પણ દીનની વાતો ને સમજવામાં ભૂલ કરતા હતા.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ؕ
وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ لَّيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ
اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُوْنَ ﴿٥٨﴾ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى
قُلُوْبِ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٥٩﴾ فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ
اللّٰهِ حَقٌّ وَّلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِيْنَ لَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٦٠﴾

(٣١) سُوْرَةُ لُقْمٰنَ مَكِّيَّةٌ (٥٧)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓمّٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾ هُدًى وَّ
رَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣﴾ الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ
وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ﴿٤﴾
اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٥﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْتَرِيْ لَهْوَ
الْحَدِيْثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ

વ લ-કદ દ઼રબ્ના લિન્નાસિ ફી હાઝ઼લ
ઔર યકીનન હમને બયાન કર દી હૈ લોગોં કે લિયે ઈસ
કુરઆનિ મિન કુલ્લિ મસ઼લ ؕ વ લઇન
કુરઆન મેં હર તરહકી મિસાલ ઔર અગર
જિઅ્-તહુમ બિ-આ-યતિલ લ-યકૂલન્નલ
તુમ લાઓ ઉનકે પાસ કોઇ નિશાની તો ઝ઼રૂર કહેંગે
લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઇન અન્તુમ ઇલ્લા
વો મુનકિર કે નહીં હો તુમ મગર
મુબતિ઼લૂન ○ કઝ઼ાલિકા યત઼્બઉ઼લ્લાહુ અ઼લા
ઝૂટ બનાતે હો ઇસી તરહ મોહર લગા દેતા હૈ અલ્લાહ
કુલૂબિલ લઝ઼ીના લા યઅ્-લમૂન ○
દિલોં પર ઉનકે જો નહીં સમઝતે
ફસ઼્બિર ઇન્ના વઅ્-દલ્લાહિ હ઼ક઼-કુંવ
તો સબ્ર કરો તુમ યકીનન અલ્લાહકા વા'દા સચ્ચા હૈ.
વલા યસ્તખિ઼ફ઼-ફન્નકલ લઝ઼ીના લા યૂક઼િનૂન ○
ઔર કમઝોર ન બના દે તુમકો (તબ્લીગકે કામમેં) વો લોગ જો યકીન નહી લાતે.

સૂરતુ લુક઼માન

સૂરઇ લુકમાન મક્કેમેં ઉતરી, ઔર ઉસકી (૩૪) આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અલિફ લામ મીમ ○ તિલ્કા આયાતુલ કિતાબિલ હ઼કીમ ○ હુદંવ વ રહ઼્-મતલ
અલિફ લામ મીમ! યે આયતેં હૈં હિકમતવાલી કિતાબકી હિદાયત ઔર મહેરબાની હૈ
લિલ મુહ઼સિનીન ○ અલ્લઝ઼ીના યુક઼ીમૂનસ઼ સ઼લાતા વ યુઅ્-તૂનઝ઼ ઝકાતા
એહસાન કરનેવાલોં કે લિયે જો કાઇમ કરતે હૈ નમાઝકો, ઔર દેતે હૈં ઝકાત
વહુમ બિલ આખિ઼-રતિ હુમ યૂક઼િનૂન ○ ઉલાઇકા અ઼લા હુદમ મિર
ઔર વો આખિરત પર ભી યકીન રખતે હૈ વોહી હિદાયત પર હૈં અપને
રબ્બિહિમ વ ઉલાઇકા હુમુલ મુફલિહૂન ○ વ મિનન નાસિ મંય યશ-તરી
રબકી તરફસે, ઔર વોહી કામિયાબ હોને વાલે હૈં ઔર બા'ઝ લોગોંમેં સે વો હૈં કે ખરીદતે હૈ
લહ-વલ હ઼દીસિ઼ લિ-યુદ઼િલ્લા અ઼ન સબીલિલ્લાહિ બિ-ગ઼યરિ ઇ઼લ્મિંવ
ગાફિલ કરનેવાલે કિસ્સોંકો તાકે ગુમરાહ કરે અલ્લાહકી રાહસે બિન સમઝે

وَّيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۚ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝
وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ
يَسْمَعْهَا كَاَنَّ فِيْٓ اُذُنَيْهِ وَقْرًا ۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ
اَلِيْمٍ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ
جَنّٰتُ النَّعِيْمِ ۝ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۚ
وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ
وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ۚ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ۝ هٰذَا خَلْقُ
اللّٰهِ فَاَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۚ بَلِ
الظّٰلِمُوْنَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ
الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ۚ وَمَنْ يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ۝ وَاِذْ

વ યત્તખિ઼-ઝ઼હા હુઝુવા ؕ ઉલાઇકા લહુમ
ઔર પકળે (દીનકે કામોંમે) હંસી (મઝાક) ઉન લોગોંકે લિયે
અ઼ઝ઼ાબુમ મુહીન ۝ વ ઇઝ઼ા તુત્લા અ઼-લયહિ
અઝાબ હૈ ઝિલ્લતકા ઔર જબ પળ્હી જાતી હૈ ઉનપર
આયાતુના વલ્લા મુસ્તકબિરન ક-અલ્લમ
આયતેં હમારી તો પીઠ ફેર લેતા હૈ ગુરૂરસે ગોયા કે નહી
યસ્મઅ઼-હા ક-અન્ના ફી ઉઝુ-નયહિ
સુના ઉસને ગોયા ઉસકે દોનોં કાનોં મેં બોઝ હૈ. (દોનોં
વક઼્રા ج ફ-બશ્શિરહુ બિ-અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ۝
કાનબેહરેહૈં) સો ખુશખબરી દેદો ઉસકો દર્દનાક અઝાબકી
ઇન્નલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ઼ાલિહ઼ાતિ લહુમ જન્નાતુન નઈ઼મ ۝ ખ઼ાલિદીના
અચ્છે ઉનકે લિયે આરામકી જન્નતેં હૈ હમેશા રહેંગે
મ **ફીહા ؕ વઅ઼-દલ્લાહિ હ઼ક઼્-ક઼ા ؕ વહુવલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ۝ ખ઼-લ-ક઼સ**
૫ ઉસમેં અલ્લાહકા વા'દા સચ્ચા હૈ. ઔર વો ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ બનાયા ઉસને
સમાવાતિ બિ-ગ઼યરિ અ઼-મદિન તરવ-નહા વ અલ્ક઼ા ફિલ અરદ઼િ રવાસિયા
આસ્માનોંકો બિલા સુતૂનકે, દેખતે હો તુમ ઉસકો રખ દિયા ઝમીન પર પહાળ કો
અન તમીદા બિકુમ વ બસ્સ઼ા ફીહા મિન કુલ્લિ દાબ્બહ ؕ વ અન્ઝલ્ના
કે તુમકો લેકર ઝુક ન પળેં. ઔર ફેલા દિયા ઉસમેં હર તરહકે જાનવરોંકો ઔર ઉતારા હમને
મિનસ્સ સમાઇ મા-અન ફ-અમ્બત્ના ફીહા મિન કુલ્લિ ઝવજિન કરીમ ۝
આસમાનસે પાની, ફિર ઉગાયા હમને ઉસ (ઝમીન)મેં હર કિસ્મકા જોળા નફીસ
હાઝ઼ા ખ઼લ્કુલ્લાહિ ફ-અરૂની માઝ઼ા ખ઼-લ-ક઼લ લઝ઼ીના મિન દૂનિહ ؕ
યે સબ કુછ બનાયા હુવા હૈ અલ્લાહકા અબ દિખલાવ મુઝકો કયા બનાયા હૈ ઔરોંને જો ઉસકે સિવા હૈ?
૯ **બલિઝ઼ ઝ઼ાલિમૂના ફી દ઼લાલિમ મુબીન ۝ વ લ-ક઼દ આ-તયના લુક઼માનલ**
૧૦ બલકે ઝાલિમ લોગ ખુલી ગુમરાહી મેં હૈ. ઔર યકીનન દી હમને લુકમાન કો
હિ઼ક-મતા અનિશ્કુર લિલ્લાહ ؕ વ મંય યશ્કુર ફ-ઇન્નમા યશ્કુરુ
હિકમત (ઔર હુકમ દિયા) કે શુક્ર કર અલ્લાહકા ઔર જો કોઈ શુક્ર કરતા હૈ તો શુક્ર કરતા હૈ
લિ-નફસિહ ج વ મન ક-ફ-રા ફ-ઇન્નલ્લાહા ગ઼નિય્યુન હ઼મીદ ۝ વ ઇઝ઼
અપનેહી ભલે કે લિયે ઔર જો ઈનકાર કરતા હૈ તો અલ્લાહ બે પરવા તા'રીફ કે લાઈક હૈ. (૧) ઔર જબ

તફસીર : (૧) હઝરત લુકમાન હબશી ગુલામ હતા. એ હઝરત દાઊદ (અ.) ના સમયમાં થયા છે. ખુદાપાકે તેમને હિકમત આપી એટલે એટલી સદબુદ્ધિ હતી કે નબીઓના હુકમ માફક હોય તેવીજ ઘણી સારી નસીહતો કરવા લાગ્યા.

قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ
بِاللّٰهِ ؕ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ۝ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ
بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ وَّفِصٰلُهٗ
فِيْ عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِيْ وَلِوَالِدَيْكَ ؕ اِلَيَّ الْمَصِيْرُ ۝
وَاِنْ جَاهَدٰكَ عَلٰۤى اَنْ تُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ
بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوْفًا
وَّاتَّبِعْ سَبِيْلَ مَنْ اَنَابَ اِلَيَّ ۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ يٰبُنَيَّ اِنَّهَاۤ اِنْ تَكُ
مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِيْ صَخْرَةٍ اَوْ
فِي السَّمٰوٰتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يَاْتِ بِهَا اللّٰهُ ؕ اِنَّ
اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ۝ يٰبُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ
بِالْمَعْرُوْفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَاۤ
اَصَابَكَ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ۝ وَلَا تُصَعِّرْ

કાલા લુકમાનુ લિબનિહી વહુવા યઈઝુહૂ
કહા લુકમાનને અપને બેટેસે ઔર વો નસીહત કરતે થે ઉસકો
યા બુનય્યા લા તુશરિક બિલ્લાહ ط — વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ
અય મેરે બેટે મત શરીક કર અલ્લાહ કે સાથ
ઇન્નશ શિરકા લ-ઝુલ્મુન અઝીમ ૦ વ
બેશક અલબત્તા શિર્ક કરના બળા ઝુલ્મ હૈ ઔર
વસ્સય-નલ ઇન્સાના બિ-વાલિદૈહ ج
તાકીદ કરદી હમને ઈન્સાનકો ઉસકે માં બાપકે હક મેં
હ-મ-લત્હુ ઉમ્મુહૂ વહ-નન અલા વહનિંવ
પેટમેં રખ્ખા ઉસકો ઉસકી માંને થક થક કર.
વ ફિસાલુહૂ ફી આ-મયનિ અનિશ્કુર
ઔર દૂધ છુળાના હૈ ઉસકા દો બરસમેં (ઔર હમને
લી વ લિ-વાલિદૈક ط ઇલય્યલ મસીર ۝ — આધા
હુકમ દિયા) કે મેરા શુક્ર કર ઔર અપને માં બાપકા શુક્ર
કર મેરીહી તરફ લૌટ કર આના હૈ. (૧) — મ ૫
વઇન જા-હદાકા અલા અન તુશરિકા બી મા લયસા લકા બિહી ઇલ્મુન ۴
ઔર અગર મજબૂર કરેં વો દોનોં તુઝકો ઈસ બાત પરકે શરીક માન મેરા ઉસ ચીઝકો જો તુઝકો મા'લૂમ નહીં
ફલા તુતિઅ્હુમા વ સાહિબ્હુમા ફિદ દુન્યા મઅ્રૂફંવ ز વત્તબિઅ્ સબીલા
તો મત માન કેહના ઉનકા ઔર સાથ દે ઉનકા દુન્યામેં દસ્તૂરકે મુવાફિક ઔર રાહ પર ચલ ઉસકી
મન અનાબા ઇલય્યા ج સુમ્મા ઇલય્યા મરજિઉકુમ ફ-ઉનબ્બિઉકુમ બિમા
જો રુજુઅ હુવા મેરી તરફ ફિર મેરી તરફ તુમ સબકો ફિર જાના હૈ ફિર બતાઉંગા મે તુમકો જો કુછ
કુન્તુમ તઅ્મલૂન ૦ યા બુનય્યા ઇન્નહા ઇન તકુ મિસ્કાલા હબ્બતિમ મિન
તુમ કરતે થે. (૨) અય મેરે બેટે અગર કોઈ ચીઝ (અમલ) હો બરાબર રાઈ કે
ખર-દલિન ફ-તકુન ફી સખ્-રતિન અવ ફિસ સમાવાતિ અવ ફિલ અરદિ યઅ્તિ
દાનેકી ફિર વો હો કિસી પત્થરમેં, યા આસમાનોંમેં યા ઝમીનમેં તબ ભી લાકર હાઝિર કર દેગા
બિહલ્લાહ ط ઇન્નલ્લાહા લતીફુન ખબીર ૦ યા બુનય્યા અકિમિસ સલાતા
ઉસકો અલ્લાહ બેશક અલ્લાહ બારીક બીં ખબરદાર હૈ. અય મેરે બેટે કાયમ કર નમાઝકો
વઅ્મુર બિલ મઅ્રૂફિ વન્હા અનિલ મુન્કરિ વસ્બિર અલા મા અસા-બક ط
ઔર હુકમ દે નેક કામકા, ઔર મના કર બુરી બાતસે, ઔર સબ્ર કર ઉસ પર જો મુસીબત તુઝકો પહુંચે
ઇન્ના ઝાલિકા મિન અઝમિલ ઉમૂર ۝ વલા તુસઅ્ઇર
બેશક યે હિમ્મત કે કામોં મેં સે હૈ. (૩) ઔર મત ફુલા

તફસીર : (૧) આ કલામ વચમાં અલ્લાહનું કલામ છે કેમકે હઝરત લુકમાને પોતાના પુત્રને માં બાપના હક એ કારણથી બતાવ્યો ન હતો કે એમાં પોતાની મતલબ ગણાતી હતી. તેથી ખુદાપાકે પોતે લુકમાનની બીજી નસીહતો પેહલાં અને શિર્કના વર્ણન પછી માં બાપનો હક બતાવ્યો. કે ખુદાપાકના હક પછી માં બાપનો હક છે. પિતાએ અલ્લાહનો હક બતાવ્યો તો ખુદાપાકે માં બાપનો હક બતાવ્યો. રસૂલ તથા પીર, મુરશિદ અને ઉસ્તાદ અલ્લાહના નાયબ હોવાથી તેમનો હક અલ્લાહના હકમાંજ આવી જાય છે. (૨) શિર્ક બાબતની તને કંઈ માહિતી ન હોય તેમાં માં બાપ શિર્ક કરવા કહે તો માનીશ નહિં. કદાચ તેમની વાત સત્ય હોવાથી શંકા જાય તો પણ ન માન. ફરી અસત્ય વાતને યકીન હોય તો તે માનીજ કેમ શકાય? (૩) નમાઝની સાથે ઝકાતનું નહિ કેમકે આવા સેવાભાવી લોકો પાસે ઘણું કરી દૌલતજ ક્યાં રહે છે.

تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا ۚ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ ۝ وَاقْصِدْ
فِيْ مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ اِنَّ اَنْكَرَ
ع الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيْرِ ۝ اَلَمْ تَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ
سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهٗ ظَاهِرَةً وَّبَاطِنَةً ۚ وَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى
وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ۝ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّبِعُوْا مَا
اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
اٰبَآءَنَا ۚ اَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطٰنُ يَدْعُوْهُمْ اِلٰى عَذَابِ
السَّعِيْرِ ۝ وَمَنْ يُّسْلِمْ وَجْهَهٗۤ اِلَى اللّٰهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ۚ وَاِلَى
اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُوْرِ ۝ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ

ખ઼દ-દ-કા લિન્નાસિ વલા તમશિ ફ઼િલ
અપને ગાલ લોગોંકે સામને, (યાની મુંહ મત ફેર) ઔર મત ચલ
અરદ઼િ મ-રહ઼ા ط ઈન્નલ્લાહ઼ા લા યુહ઼િબ્બુ
ઝમીન પર ઈતરાતા હુવા. બેશક અલ્લાહ નહીં દોસ્ત રખતા
કુલ્લા મુખ઼્તાલિન ફખૂર ઠ વક઼્સિ઼દ
હર ઈતરાને વાલે શેખી કરનેવાલે કો (૧) ઔર દરમિયાની
ફી મશયિકા વગ઼દુદ઼ મિન સ઼વતિક ط
રખ અપની ચાલ, ઔર નીચી કર આવાઝ અપની
ઈન્ના અન્કરલ અસ઼્વાતિ લ-સ઼વતુલ
બેશક બુરેસે બુરી આવાઝ અલબત્તા ગધે કી
હ઼મીર ઠ અ-લમ ત-રવ અન્નલ્લાહ઼ા
આવાઝ હૈ ક્યા તુમને નહી દેખા કે અલ્લાહને
૯ ૧૧ સખ઼્ખ઼રા લકુમ મા ફ઼િસ સમાવાતિ
કામમેં લગાએ તુમ્હારે વાસ્તે જો કુછ આસમાનોં મેં હૈ
મ ૫ વમા ફ઼િલ અરદ઼િ વ અસ્બગ઼ા અ઼-લયકુમ નિ-અ઼-મહૂ ઝ઼ાહિ-રતંવ વ
ઔર જો કુછ ઝમીનમેં ઔર પૂરી કર દી તુમ પર અપની નેઅમતેં ખુલી ઔર
બાતિ઼નહ ط વ મિનન નાસિ મંય યુજાદિલુ ફ઼િલ્લાહિ બિ-ગ઼યરિ ઈલ્મિંવ
છુપી ઔર લોગોંમેંસે બાઝ વો હૈં જો ઝગળતે હૈં અલ્લાહ કે બારેમેં બગૈર ઈલ્મ
વલા હુદંવ વલા કિતાબિમ મુનીર ૦ વ ઈઝ઼ા ક઼ીલા લહુમુત તબિઊ
ઔર બગૈર હિદાયત કે ઔર બગૈર રૌશન કિતાબકે ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનસેકે
મા અન્ઝલલ્લાહુ ક઼ાલૂ બલ નત્તબિઊ મા વ-જદના અ઼-લયહિ
ઉસ કિતાબ પર જો ઉતારી અલ્લાહને તો કેહતે હૈં નહીં હમતો ઉસીપર ચલેંગે જિસપર પાયા હૈ હમને
આબા-અના ط અ-વ-લવ કાનશ શયત઼ાનુ યદઊહુમ ઈલા અ઼ઝ઼ાબિસ સઈર ૦
હમારે બાપ (દાદોં)કો, ક્યા અગર શૈતાન બુલાતા હો ઉનકો દોઝખકે અઝાબકી તરફ (તબભી ઉસીપર ચલેંગે ?)
વ મંય યુસલિમ વજ-હહૂ ઇ-લલ્લાહિ વહુવા મુહ઼સિનુન
ઔર જો કોઈ તાબે કરે અપના મુંહ અલ્લાહ કે ઔર વો નેક કામ કરનેવાલા હૈ
ફ-ક઼દિસ્તમ-સ-કા બિલ ઉ઼ર-વતિલ વુસ઼્કા ط વ ઇલલ્લાહિ
તો બેશક ઉસીને પકળ લિયા મઝબૂત કળા. ઔર અલ્લાહકી તરફ
આ઼કિ઼-બતુલ ઉમૂર ૦ વ મન ક-ફ-રા ફ-લા યહ઼ઝુન્કા
અન્જામ હૈ સબ કામોંકા ઔર જો કોઈ ઈનકાર કરે તો ગમ ન ખાઓ તુમ

તફસીર : (૧) એટલે મ્હોં ચઢાવી અભિમાનથી ન જો. બલ્કે હસમુખ બની લોકોથી મુલાકાત અને વાત ચીત કર.

كُفْرُهٗ ۭ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ
عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيْلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ
اِلٰى عَذَابٍ غَلِيْظٍ ۝ وَلَىِٕنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ۭ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ۭ
بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ۝ وَلَوْ اَنَّ مَا
فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَّالْبَحْرُ يَمُدُّهٗ مِنْۢ
بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ ۭ اِنَّ
اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝ مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ اِلَّا
كَنَفْسٍ وَّاحِدَةٍ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ۝ اَلَمْ تَرَ اَنَّ
اللّٰهَ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَ
سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۡ كُلٌّ يَّجْرِيْٓ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى
وَّاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ

ઉત્લુ મા ઊહિયા-૨૧	૫૭૫	સૂરઈ લુકમાન-૩૧

કુફરુહ ط ઇ-લયના મરજિઉહુમ
ઉસકે ઈનકારસે, હમારી તરફ લૌટ આના હૈ ઉનકો,
ફ-નુનબ્બિઉહુમ બિમા અ્મિલૂ ط ઈન્નલ્લાહા
ફિર હમ બતલાએંગે ઉનકો જો કિયા હૈ ઉન્હોંને બેશક અલ્લાહ
અ્લીમુમ બિ-ઝાતિસ્ સુદૂર ૦ નુમત્તિઉહુમ
વાકિફ હૈ દિલોંકી બાંતોંસે ફાયદા દેંગે ઉનકો
કુલીલન સુમ્મા નદ્તર્રુહુમ ઇલા
થોળે (દિનોં) ફિર ખીચ લેંગે હમ ઉનકો
અ્ઝાબિન ગ્લીઝ઼ ૦ વ લઇન સ-અલ-તહુમ
સખ્ત અઝાબકી તરફ ઔર અગર પુછોગે તુમ ઉનસે કે
મન ખ્-લ-કુસ સમાવાતિ વલ અરદા લ-
કિસને પૈદા કિયા આસમાનોં કો ઔર ઝમીન કો તો
યકૂલુન્નલ્લાહ ط કુલિલ હમ્દુ લિલ્લાહ ط બલ
કહેંગે અલ્લાહને તુમ કહોં સબ તા'રીફ અલ્લાહ કે લિયે હૈ પર

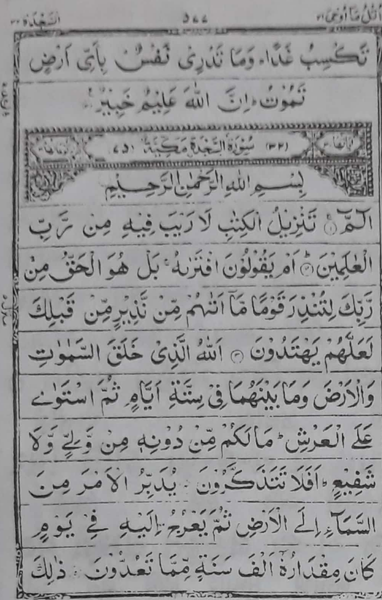
અક-સુરુહુમ લા યઅ્-લમૂન ૦ લિલ્લાહિ મા ફિસ સમાવાતિ વલ અર્દ ط મ
અકસર ઉનકે નહીં જાનતે અલ્લાહહીકા હૈ જો કુછ આસમાનોમેં હૈ ઔર ઝમીનમેં ૫
ઇન્નલ્લાહા હુવલ ગ્નિય્યુલ હમીદ ૦ વ લવ અન્ના મા ફિલ અરદિ મિન
બેશક અલ્લાહ વોહી હૈ બે પરવા તા'રીફ કિયા ગયા હૈ ઔર અગર જિતને જમીનમેં
શ-જ-રતિન અકલામુંવ વલ બહુરુ યમુદ-દુહૂ મિમ બઅ્-દિહી સબ્અતુ અબ્હુરિમ
દરખ્ત હૈં સબ કલમ હોં. ઔર સમન્દર ઉસકી સિયાહી (બન જાએ) ઉસકે બાદ સાત સમન્દર (ઔર મિલા દિયે જાએં તબભી)
મા નફિદત કલિમાતુલ્લાહ ط ઈન્નલ્લાહા અ્ઝીઝુન હકીમ ૦ મા ખ્લ્કુકુમ
ખત્મ નહો બાતેં અલ્લાહકી બેશક અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ. નહી હૈ તુમ સબકા પૈદા કરના,
વલા બઅ્-સુકુમ ઇલ્લા ક-નફસિંવ વાહિદહ ط ઇન્નલ્લાહા સમીઉમ બસીર ૦
ઔર નહી હૈ તુમ સબકા દુબારા ઝિન્દા કરના મગર એક શખ્સકે પૈદા કરને ઔર ઝિન્દા કરનેકે
બરાબર હૈ બેશક અલ્લાહ સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ
અલમ તરા અન્નલ્લાહા યૂલિજુલ લયલા ફિન્નહારિ વ યૂલિજુન્નહારા ફિલ્લયલિ
કયા નહીં દેખા તુનેકે અલ્લાહ દાખિલ કરતા હૈ રાતકો દિનમેં ઔર દાખિલ કરતા હૈ દિનકો રાતમેં,
વ સખ્ખરશ શમ્સા વલ ક-મ-રા ز કુલ્લુંય યજરી ઇલા અ-જલિમ મુસમ્મંવ
ઔર કામમેં લગા દિયા હૈ સૂરજ ઔર ચાંદકો હર એક ચલતા હૈ વકતે મુકર્રર તક
વ અન્નલ્લાહા બિમા તઅ્-મલૂના ખ્બીર ૦ ઝાલિકા બિ-અન્નલ્લાહા
ઔર બેશક અલ્લાહ જો તુમ કરતે હો ઉસસે વાકિફ હૈ. (૧) યે ઈસ લિયે કહા કે બેશક અલ્લાહ

તફસીર : (૧) એટલે નિર્માણ થએલ વખત સુધી ચંદ્ર સૂર્ય ચાલશે એટલે કયામત સુધી ચાલશે અને ફરી તેમનું ફરવું બંધ થઈ જશે.

هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الْبَاطِلُ ۙ وَ
اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ۝ اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ
تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ مِّنْ اٰيٰتِهٖ ؕ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۝ وَاِذَا
ع غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ
૧૨ لَهُ الدِّيْنَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىهُمْ اِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ ؕ
وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُوْرٍ ۝ يٰٓاَيُّهَا
النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَّا يَجْزِيْ
وَالِدٌ عَنْ وَّلَدِهٖ ۫ وَلَا مَوْلُوْدٌ هُوَ جَازٍ عَنْ
وَّالِدِهٖ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ٚ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ۝
اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ
وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ؕ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّاذَا

હુવલ હ઼ક઼-કુ વ અન્ના મા યદઊ઼ના મિન
વોહી સચ્ચા હૈ ઔર જિસ કિસી કો વો પુકારતે હૈ
દૂનિહિલ બાતિ઼લુ ४ વ અન્નલ્લાહા હુવલ
સિવા અલ્લાહ કે વો ઝૂટા હૈ ઔર બેશક અલ્લાહ વોહી
અ઼લિય્યુલ કબીર ० અ-લમ તરા અન્નલ
બુલંદ મરતબે વાલા બુઝુર્ગ હૈ ક્યા નહીં દેખા તુને કે
ફુલ્કા તજરી ફિલ બહ઼રિ બિ-
જહાઝ ચલતે હૈં સમન્દર મેં
નિઅ઼-મતિલ્લાહિ લિ-યુરિ-યકુમ મિન
અલ્લાહકી ને'મતેં લેકર, તાકે દિખલાએ તુમકો કુછ
આયાતિહ઼ ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-આયાતિલ
અપની કુદરતેં બેશક ઈસમેં નિશાનિયાં હૈં
લિકુલ્લિ સ઼બ્બારિન શકૂર ० વ ઈઝ઼ા
હર સબ્ર કરને વાલે શુક્ર કરનેવાલે કે લિયે. ઔર જબ
મ ગ઼શિ-યહુમ મવજુન કઝ઼્-ઝ઼ુ-લલિ દ-અ઼વુલ્લાહા મુખ઼્લિસ઼ીના લહુદ
૫ ઢાંકતી હૈ ઉનકો મૌજ સાયોંકી તરહ તો પુકારતે હૈ અલ્લાહકો ખાલિસ ઉસકી
દીન ० ફ-લમ્મા નજ્જાહુમ ઈલલ બર્રિ ફ-મિન્હુમ મુક઼-તસ઼િદ
બન્દગી કરતે હુવે ફિર જબ નજાત દેતા હૈ ઉનકો ખુશકી કી તરફ તો બાઝ ઉનમેંસે બીચકી ચાલ પર હોતા હૈ
(યા'ની કુફ્ર ઔર ઈમાન કી)
વમા યજ-હ઼દુ બિ-આયાતિના ઈલ્લા કુલ્લુ ખ઼ત્તારિન કફૂર ० યા અય્યુહન
ઔર નહીં ઈનકાર કરતા હમારી આયતોંકા મગર હર અહદ તોળને વાલા ઈનકાર કરનેવાલા (૧) અય
નાસુત તકૂ રબ્બકુમ વખ઼્શવ યવ-મલ લા યજઝી વાલિદુન અંવ વ-લદિહી
લોગો ડરો અપને રબસે ઔર ડરો ઉસ દિનસે કે કામ ન આએગા કોઈ બાપ અપને બેટેકો,
વલા મવલૂદુન હુવા જાઝિન અંવ વાલિદિહી શય-આ ઈન્ના વઅ઼-દલ્લાહિ
ઔર ન કોઇ બેટા કામ આએગા અપને બાપકે કુછ ભી બેશક વા'દા અલ્લાહ કા
હ઼ક઼-કુન ફલા તગુર્રન્નકુમુલ હ઼યાતુદ-દુન્યા વલા યગુર્રન્નકુમ
સચ્ચા હૈ, તો ધોકે મેં ન ડાલે તુમકો ઝિન્દગાની દુન્યાકી ઔર ન ધોકા દે તુમકો
બિલ્લાહિલ ગ઼ુરૂર ० ઈન્નલ્લાહા ઈ઼ન્દહૂ ઈ઼લ્મુસ સાઅ઼હ વ યુનઝ-ઝિલુલ
અલ્લાહકે બારે મેં શૈતાન (૨) બેશક અલ્લાહહી કે પાસ હૈ કિયામતકા ઈલ્મ ઔર વોહી બરસાતા હૈ
ગ઼ૈસ઼ વ યઅ઼-લમુ મા ફિલ અરહ઼ામ વમા તદરી નફસુમ માઝ઼ા
પાની ઔર વોહી જાનતા હૈ જો કુછ હૈ માં કે પેટોંમેં ઔર નહી જાનતા કોઈ શખ્સ કે ક્યા

તફસીર : (૧) કોઈ મધ્યમ હાલત પર હોય છે એટલે તે બીકના વખતે જે હાલત હતી તેવીજ હાલત તો કોઈની રહેતી નથી. પરંતુ થોડા ઘણા એવા હોય છે જે તદ્દન ભૂલી પણ જતા નથી. નહિ તો ઘણા ખરા કુદરતનો નકાર કરી છુટકારાને પોતાની યુકતિનું પરિણામ અથવા કોઈ અરવાહ ઈત્યાદિની સહાયતા વડે સમજીને નુગરા, અનઉપકારી બની જાય છે. (૨) શૈતાનના ધોકાથી બચો જે અલ્લાહનુ નામ લઈ ધોકો આપે છે અલ્લાહ ગફૂરુર્રહીમ છે. કાળુ ધોળુ કરી લો ને મોજ મારી લો. અહીં સુખશાંતિ હોય તો ત્યાં પણ સુખચેન મળશે. આવી બધી રીતે શૈતાન ધોકામાં નાખે છે.

تَكْسِبُ غَدًا ۗ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌۢ بِاَيِّ اَرْضٍ
تَمُوْتُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ۝

(۳۲) سُوْرَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ (۷۵)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓمّٓ ۝ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ
الْعٰلَمِيْنَ ۝ اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ۝ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ ۗ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا
شَفِيْعٍ ۗ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۝ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ
السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهٗٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ۝ ذٰلِكَ

તકસિબુ ગ઼દા ૃ વમા તદરી
કરેગા કલ ઔર નહીં જાનતા
નફસુમ બિ-અય્યિ અરદ઼િન તમૂત ૃ
કોઈ શખ્સ કે કિસ ઝમીનમેં મરેગા વો
ઇન્નલ્લાહા અ઼લીમુન ખ઼બીર ૦
બેશક અલ્લાહ હી (સબ કુછ) જાનનેવાલા ખબરદાર હૈ ع ૧૩

સૂરતુસ સજદહ

સુરએ સજદહ મક્કેમેં ઉતરી ઈસમે (૩૦) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલિફ લામ મીમ ૦ તન્ઝીલુલ
અલિફ લામ મીમ ઉતારના
કિતાબિ લા રયબા ફીહિ મિર રબબિલ
ઈસ કિતાબકા, નહીં હૈ કોઈ શક ઈસમેં કે યે પરવરદિગારે મ ૫
આ઼-લમીન ૦ અમ યકૂલૂનફ-તરાહ ج બલ હુવલ હ઼ક઼્ક઼ુ
આલમકી તરફ સે હૈ ક્યા કેહતે હૈં કે ઝૂટ બાંધ લિયા હૈ ઉસકો નહીં ! બલકે વો સચ્ચી હૈ
મિર રબબિકા લિ-તુનઝ઼િરા ક઼વ-મમ મૉ અતાહુમ મિન નઝ઼ીરિમ મિન
તુમ્હારે રબકી તરફસે, તાકે ડરાઓ તુમ ઉન લોગોંકો કે નહીં આયા જિનકે પાસ કોઈ ડરાનેવાલા તુમસે
ક઼બલિકા લ-અ઼લ્લહુમ યહ-તદૂન ૦ અલ્લાહુલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ
પેહલે, તાકે વો રાહ પર આજાએં અલ્લાહ વો ઝાત હૈ જિસને પૈદા કિયા આસમાનકો
વલ અરદ઼ા વમા બય-નહુમા ફી સિત્તતિ અય્યામિન સુમ્મસ્તવા
ઔર ઝમીનકો ઔર જો કુછ ઉનકે બીચ મેં (મખ્લૂક) હૈ છે દિનમેં ફિર કાયમ હુવા
અ઼-લલ અ઼ર્શ ૃ મા લકુમ મિન દૂનિહી મિંવ વલિય્યિંવ વલા
અર્શ પર નહી હૈ તુમ્હારા કોઈ ઉસકે સિવા હિમાયતી ઔર ન
શફીઅ઼ ૃ અ-ફલા ત-તઝ઼ક-કરૂન ૦ યુદબ્બિરુલ અમ્રા
સિફારશી ફિર ક્યું નસીહત નહીં પકળતે તુમ ! તદબીર સે ઉતારા હૈ કામ
મિનસ સમૉઇ ઇલલ અરદ઼િ સુમ્મા યઅ઼-રુજુ ઇ-લયહિ ફી યવમિન
આસમાનસે ઝમીન તક ફિર ચળ્હતા હૈ વો (કામ) ઉસીકી તરફ એક ઐસે દિનમેં
કાના મિક઼દારુહૂ અલ્ફા સ-નતિમ મિમ્મા તઉ઼દ-દૂન ૦ ઝ઼ાલિકા
જિસકી મિકદાર હઝાર બરસકી હૈ ઉન બરસસે કે તુમ ગિનતે હો. (૧) વોહી હૈ

તફસીર : (૧) મહાન કાર્યો તથા મુખ્ય બંદોબસ્તો સંબંધી અર્શ ઉપરથી નિર્માણ થઈ હુકમ નીચે ઉતરે છે તેના સૌ જાહિરી બાતિની સાધનો આસમાન જમીનમાંથી એકત્ર થઈને કાયમી પુર્ણાહુતિમાં લાગી જાય છે. આખરે તે કામ અને બંદોબસ્ત ખુદાઈ ઈચ્છા અને હિકમત અનુસાર લાંબી મુદ્દત સુધી જારી રહ્યાં પછી ખુદાના તરફથી ઉઠી જાય છે. ત્યારે પછી બીજા રંગનો હુકમ ઉતરે છે જેમકે મહાન રસૂલો કે તેમની તા'લીમી અસર મુદ્દતો સુધી રહી ફરી નાબૂદ થઈ ગઈ અથવા એક મહાન કૌમમાં સરદારી અને સત્તા આવી જે પેઢીઓ લગી ચાલી ફરી ઉઠી ગઈ જે તમારી ગણત્રીના હજાર વર્ષ પણ ખુદાને ત્યાં એકજ દિવસ સમાન છે.

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۙ الَّذِىْٓ
اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهٗ وَبَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ
مِنْ طِيْنٍ ۚ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ
مَّهِيْنٍ ۚ ثُمَّ سَوّٰىهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَجَعَلَ
لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۭ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ
وَقَالُوْٓا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِى الْاَرْضِ ءَاِنَّا لَفِىْ خَلْقٍ
جَدِيْدٍ ۭ بَلْ هُمْ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ كٰفِرُوْنَ ۞ قُلْ
يَتَوَفّٰىكُمْ مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِىْ وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ
اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ۞ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الْمُجْرِمُوْنَ
نَاكِسُوْا رُءُوْسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ رَبَّنَآ اَبْصَرْنَا
وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوْقِنُوْنَ ۞ وَلَوْ
شِئْنَا لَاٰتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدٰىهَا وَلٰكِنْ حَقَّ
الْقَوْلُ مِنِّىْ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

આ઼લિમુલ ગ઼યબિ વશ્શહા-દતિલ અ઼ઝીઝુર
જાનનેવાલા છુપે ઔર ખુલેકા, ઝબરદસ્ત
રહી઼મ ૦ અલ્લઝ઼ી અહ઼-સના કુલ્લા શય-ઇન
મહેરબાનં જિસને અચ્છી બનાઈ હરચીઝ
ખ઼-લ-ક઼હૂ વ બ-દ-આ ખ઼લ્ક઼લ ઇન્સાનિ
જોબનાઈ ઉસકો ઔર શુરૂઅકી પૈદાઈશ ઈન્સાનકી
મિન તી઼ન ૦ સુમ્મા જ-અ઼-લા નસ્લહૂ
મિટ્ટીસે ફિર બનાઈ ઉસકી ઔલાદ
મિન સુલા-લતિમ મિમ્ માઇમ મહીન ૦
બેકદ્ર હુવે ઝલીલ પાનીસે
સુમ્મા સવ્વાહુ વ ન-ફ-ખ઼ા ફીહિ મિર
ફિર બરાબર કિયા ઉસકો ઔર ફુંકી ઉસમેં
રૂહિ઼હી વ જ-અ઼-લા લકુમુસ સમ્અ઼ા વલ
મ અપની રૂહ ઔર બનાએ તુમ્હારે લિયે કાન, ઔર
૫ અબ્સ઼ારા વલ અફ-ઇદહ ૦ ક઼લીલમ મા તશ્કુરૂન ૦ વ ક઼ાલૂ અ-ઇઝ઼ા દ઼-લલ્ના
આંખેં ઔર દિલ (મગર ફિરભી) તુમ બહુત થોંળા શુક્ર કરતે હો. (૧) ઔર કેહતે હૈં કયા જબ ગુમ હો ગએ હમ
ફિલ અરદ઼િ અ-ઇન્ના લ-ફી ખ઼લ્ક઼િન જદીદ ૦ બલ હુમ બિ-લિક઼ાઇ રબ્બિહિમ
ઝમીનમેં (તો ફિરભી) હમારી નઈ પૈદાઈશ હોગી ! બલ્કે વો મુલાકાત સે અપને રબકી
કાફિરૂન ૦ કુલ ય-તવફ-ફાકુમ મ-લકુલ મવતિલ લઝ઼ી વુક-કિલા બિકુમ
ઈનકાર કરનેવાલે હૈ. કેહદો કબ્ઝ કર લેતા હૈ તુમકો ફરિશતા મૌતકાં જો મુકર્રર કિયા ગયા હૈ તુમપર
૯ સુમ્મા ઇલા રબ્બિકુમ તુર-જઊ઼ન ૦ વ લવ તરા ઇઝ઼િલ મુજરિમૂના
૧૪ ફિર અપને રબ કી તરફ ફેરે જાઓગે તુમ (૨) ઔર અગર દેખો તુમ જબકે ગુનેહગાર
નાકિસૂ રુઊસિહિમ ઇ઼ન્દા રબ્બિહિમ ૦ રબ્બના અબ્સ઼રના વ સમિઅ઼ના
નીચે ડાલે હુવે હોંગે અપને સર અપને રબકે સામને (ઔર કેહતે હોંગે) અય હમારે રબ દેખ લિયા હમને ઔર સુન લિયા
ફરજિઅ઼ના નઅ઼મલ સ઼ાલિહ઼ન ઇન્ના મૂક઼િનૂન ૦ વ લવ શિઅ્ના લ-
હમને અબ હમકો લૌટા દે (દુન્યામેં) કે કરેં હમ ભલે કામ બેશક યકીન કરનેવાલે હૈં ઔર અગર હમ ચાહતે તો
આ-તયના કુલ્લા નફસિન હુદાહા વલાકિન હ઼ક઼-ક઼લ ક઼વલુ મિન્ની
સુઝા દેતે હમ હર જીકો હિદાયત ઉસકી મગર સાબિત હો ચુકી હૈ યે બાત મેરી તરફસે
લ-અમ-લ-અન્ના જહન્નમા મિનલ જિન્નતિ વન્નાસિ
કે ઝુરૂર ભરદુંગા મેં દોઝખકો જિન્નોંસે ઔર આદમિયોંસે

તફસીર : (૧) જાન કે રૂહ ખુદાપાકે પેદા કરી છે. પરંતુ જેની ઈઝઝત વધારી તેને ખાસ પોતાની કહી ઈન્સાની રૂહ ગેબથી આવી છે માટી કે પાણીથી બની નથી તે કારણસર તેને પોતાની રૂહ કહ્યું. પણ એ ન સમજશો અલ્લાહની જાન માણસની જાન જેવી હોય તો શરીર હોવું જોઈએ અને શરીર હોય તો ઘણા અંશો અને આકાર માનવો પડે તો પછી તેની હસ્તી નિરંજન નિરાકાર કેવી રીતે રહેશે? (૨) તો શું તમે એમ સમજો છો કે આ ધડ સિવાય બીજુ કંઈજ નથી? નહિં તેમ નથી બલ્કે તમારા અંદર જે જીવ છે તે પોતાની મેળે નીકળી જઈ શરીરની માફક નાશ પામતો નથી. પરંતુ તેને ખુદાપાકનો ફરિશતો ઈઝરાઈલ (અ.) લઈ જાય છે.

اَجْمَعِيْنَ ﴿١٣﴾ فَذُوْقُوْا بِمَا نَسِيْتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ۚ
اِنَّا نَسِيْنٰكُمْ وَذُوْقُوْا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ﴿١٤﴾ اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِّرُوْا
بِهَا خَرُّوْا سُجَّدًا وَّسَبَّحُوْا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا
يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿١٥﴾ تَتَجَافٰى جُنُوْبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ
يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَّطَمَعًا ۚ وَّمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿١٦﴾
فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ اُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ ۚ
جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٧﴾ اَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا
كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا ۭ لَا يَسْتَوٗنَ ﴿١٨﴾ اَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ جَنّٰتُ الْمَاْوٰى ۡ نُزُلًۢا بِمَا
كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾ وَاَمَّا الَّذِيْنَ فَسَقُوْا فَمَاْوٰىهُمُ
النَّارُ ۭ كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَآ اُعِيْدُوْا فِيْهَا
وَقِيْلَ لَهُمْ ذُوْقُوْا عَذَابَ النَّارِ الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ

અજ-મઈન ૦ ફ-ઝૂકૂ બિમા નસીતુમ
ઈખટ્ટે સો અબ ચખ્ખો મઝા જૈસે ભુલાયા થા તુમને
લિક઼ાઆ યવમિકુમ હાઝ઼ા ج ઈન્ના
અપને ઈસ દિનકી મુલાકાત કો, હમને ભી
નસીનાકુમ વ ઝૂકૂ અ઼ઝ઼ાબલ ખુલ્દિ બિમા
ભુલા દિયા તુમકો ઔર ચખ્ખો હમેશા કા અઝાબ બદલે મેં ઉસકે
કુન્તુમ તઅ઼મલૂન ૦ ઈન્નમા યુઅ્મિનુ
જો તુમ કરતે થે. સિર્ફ વોહી લોગ ઈમાન લાતે હેં
બિ-આયાતિનલ લઝ઼ીના ઈઝ઼ા ઝુક-કિરૂ બિહા
હમારી આયતોં પર કે જબ નસીહત કી જાતી હૈ ઉન (આયતોં) સે તો
ખ઼ર્રૂ સુજ્જદંવ વ સબ્બહૂ બિ-હ઼મ્દિ
ગિર પડતે હેં સિજદેમે, ઔર પાકી બયાન
કરતે હૈં તા'રીફ કે સાથ
રબ્બિહિમ વહુમ લા યસ્તકબિરૂન સજ્દહ ૦ સજદહ
અપને રબકી ઔર વો તકબ્બુર નહીં કરતે મ
ત-તજાફા જુનૂબુહુમ અ઼નિલ મદ઼ાજિઈ઼ યદઊ઼ના રબ્બહુમ ખ઼વ-ફંવ વ ૫
દૂર હોતી હેં ઉનકી કરવટેં અપને સોનેકી જગહસે, પુકારતે હેં અપને રબકો ડર ઔર
ત઼-મઅ઼ંવ ; વ મિમ્મા ર-ઝક઼નાહુમ યુન્ફિકૂન ૦ ફલા તઅ઼-લમુ નફ્સુમ મ્ઁા
ઉમ્મીદ સે, ઔર ઉસમેંસે જો રિઝક દિયા હૈ હમને ઉનકો (રાહે ખુદામેં) ખર્ચ કરતે હેં. (૧) સો નહીં જાનતા કોઈ
ઉ઼ખ઼ફિયા લહુમ મિન કુર્રતિ અઅ઼-યુન ج જઝ઼ાઅમ બિમા કાનૂ
શખ્સ જો છુપા કર રખ્ખી ગઈ હૈ ઉનકે લિયે આંખોંકી ઠંડકસે બદલેમેં ઉસકે જો (નેક અમલ)
યઅ઼-મલૂન ૦ અ-ફ-મન કાના મુઅ્-મિનન ક-મન કાના ફાસિક઼ા ط લા
કરતે થે. ભલા જો શખ્સ ઈમાનવાલા હો વો ઉસ જૈસા હો સકતા હૈ જો ના ફરમાન હો? નહીં
યસ્તવૂન ૦ અમ્મલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ ફ-લહુમ વકફે ગુફરાન
બરાબર હો સકતે (દોનોં) સો વો લોગ જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે તો ઉનકે લિયે
જન્નાતુલ મઅ઼-વા ; નુઝુલમ બિમા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦ વ અમ્મલ લઝ઼ીના
બહિશતેં હેં રેહને કે, (બતોરે મેહમાની) કે ઈસ લિયે કે નેક કામ કરતે થે. ઔર જો લોગ
ફ-સકૂ ફ-મઅ્-વાહુમુન નાર ط કુલ્લમ્ઁા અરાદૂ અંય યખ઼્રુજૂ મિન્હ્ઁા ઉઈદૂ
ના ફરમાન હુવે સો ઉનકા ઠિકાના આગ હૈ. જબ ઈરાદા કરેંગે કે નિકલ પળેં ઉસમેંસે તો લૌટા દિયે જાએંગે (ફિર)
ફીહા વ ક઼ીલા લહુમ ઝૂકૂ અ઼ઝ઼ાબન નારિલ્લઝ઼ી કુન્તુમ બિહી
ઉસીમેં ઔર કહા જાએગા ઉનસે ચખ્ખો આગકા અઝાબ જિસકો તુમ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકથી સવાબની લાલચથી કે અઝાબ ના ડરથી બંદગી કરે તે કબુલ થાય છે પછી એ ડર અને આશા દુન્યાની હોય અને બંદગી કરે તો તે રિયા અને ઢોંગ છે માટે તે કબુલ નહિ થાય.

تُكَذِّبُوْنَ ۝ وَلَنُذِيْقَنَّهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى
دُوْنَ الْعَذَابِ الْاَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ وَمَنْ
اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا ط
اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِيْنَ مُنْتَقِمُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى
الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَآئِهٖ وَجَعَلْنٰهُ
هُدًى لِّبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۝ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اَئِمَّةً
يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوْا ۛ وَكَانُوْا بِاٰيٰتِنَا
يُوْقِنُوْنَ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ اَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ
اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ يَمْشُوْنَ فِيْ
مَسٰكِنِهِمْ ط اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ ط اَفَلَا يَسْمَعُوْنَ ۝
اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُوْقُ الْمَآءَ اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا تَاْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَاَنْفُسُهُمْ ط

તુકઝ્-ઝિબૂન ૦ વ લ-નુઝીકન્નહુમ મિનલ
ઝુટલાયા કરતે થે ઔર ઝુરૂર ચખાએંગે હમ ઉનકો
અઝાબિલ અદના દૂનલ અઝાબિલ
અઝાબ થોળા (અન્કરીબ દુન્યામેં) અલાવા બળે અઝાબકે,
અક-બરિ લ-અલ્લહુમ યરજિઊન ૦ વ
તાકે વો (અલ્લાહકી તરફ) ફિર આએં. (૧) ઔર
મન અઝ્-લમુ મિમ મન ઝુક-કિરા
ઉસ શખ્સસે ઝયાદા ઝાલિમ કોન હોગા જિસકો નસીહતકી ગઈ
બિ-આયાતિ રબબિહી સુમ્મા અઅ્-રદા
હો અપને રબકી આયતોંસે, ફિર મુંહ મોળ લિયા
અન્હા ط ઈન્ના મિનલ મુજરિમીના
ઉનસે બેશક હમ ગુનેહગારોંસે
૯ મુન્તકિમૂન ૦ વ લ-કદ આ-તયના મૂસલ
૧૫ બદલા લેનેવાલે હૈં ઔર યકીનન દી હમને મૂસાકો
કિતાબા ફલા તકુન ફી મિર-યતિમ મિલ લિકાઇહી વ જ-અલ્નાહુ હુદલ
કિતાબ પસ મત રહો શકમેં ઉસકે મિલનેસે, ઔર કિયા હમને ઉસકો હિદાયત
મ લિ-બની ઈસ્રાઈલ ૦ વ જ-અલ્ના મિન્હુમ અ-ઈમ્મતંય યહદૂના બિ-અમરિના
૫ બની ઈસ્રાઈલ કે વાસ્તે (૨) ઔર કિયે હમને ઉનમેં પેશવા જો હિદાયત કરતે થે હમારે હુકમસે
લમ્મા સ-બરૂ ط વ કાનૂ બિ-આયાતિના યૂકિનૂન ૦ ઈન્ના રબ્બકા હુવા
જબકે ઉન્હોંને સબ્ર કિયા. ઔર હમારી આયતોં પર યકીન રખતે થે. (૩) બેશક તુમ્હારા રબ જો હૈ વોહી
યફસિલુ બય-નહુમ યવ-મલ કિયા-મતિ ફીમા કાનૂ ફીહિ યખ્તલિફૂન ૦
ફેસલા કરેગા ઉનમેં કિયામત કે દિન કે જિસ બાતમેં વો ઈખતેલાફ કરતે થે.
અ-વ-લમ યહદિ લહુમ કમ અહ-લકના મિન કબલિહિમ મિનલ કુરૂનિ
કયા હિદાયત ન મિલી ઉનકો ઈસસે કે કિતની હલાક કર દી હમને ઉનસે પેહલે કૌમેં (યે લોગ)
યમશૂના ફી મસાકિનિહિમ ط ઈન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયાત ط અ-ફલા
ફિરતે હૈ ઉનકે ઘરોંમેં બેશક ઈસમેં બોહતેરી નિશાનિયાં હૈ (કુદરતકી), કયા વો નહી
યસ્મઊન ૦ અ-વલમ ય-રવ અન્ના નસૂકુલ માઆ ઈલલ અરદિલ જુરુઝિ
સુનતે ! કયા નહી દેખા ઉનહોંને કે હમ ચલાતે હૈં પાનીકો ખુશ્ક ઝમીન કી તરફ
ફ-નુખ્રિજુ બિહી ઝર-અન તઅ્-કુલુ મિન્હુ અન્આમુહુમ વ અન્ફુસુહુમ ط
ફિર હમ નિકાલતે હૈં ઉસસે ખેતી, કે ખાતે હૈં ઉસમેંસે ઉનકે ચોપાએ ઔર વો ખુદ ભી

તફસીર : (૧) એટલે દુન્યામાં પણ એ લોકો લુટમાર બીમારી વિ. આફતોમાં સપડાશે કે જેથી કદાચ તેઓ સમજીને કુફ્રથી અટકી જાય. (૨) તેને મળવાથી ધોકામાં ન રહે. એટલે હઝરત મૂસા (અ.)ને કિતાબ તૌરાત મળી હતી. તેમજ તમને પણ કિતાબ મળી કિવાં હઝરત મૂસા (અ.) સાથે મેઅરાજની રાત્રે આપ (સ.) ની મુલાકાત થઈ હતી તે બારામાં શંકા ન રાખો. એ સાચી વાત છે એમાં કંઈજ ધોકો નથી. (૩) એટલે તેમની માફક તમે પણ સબર કરશો તો તમને પણ સરદાર બનાવશે. આ વાયદા મુજબ સહાબીઓને દુન્યામાં જે સત્તા અને બાદશાહી મળી તેને દુન્યા જાણે છે.

اتل ما اوحى ٢١ — ٥٨١ — الاحزاب ٣٣

اَفَلَا يُبْصِرُوْنَ ۝ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْفَتْحُ اِنْ
كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْٓا اِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ۝ فَاَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ اِنَّهُمْ مُّنْتَظِرُوْنَ ۝

(٣٣) سُوْرَةُ الْاَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ (٩٠)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝ وَّاتَّبِعْ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ
مِنْ رَّبِّكَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ۝
وَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۝ مَا جَعَلَ
اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهٖ وَمَا جَعَلَ
اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـِٔيْ تُظٰهِرُوْنَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِكُمْ وَمَا
جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ

અ-ફલા યુબસિ઼રૂન ૦ વ યકૂલૂના મતા પોના
કયા વો નહીં દેખતે   ઔર કેહતે હૈ કબ હોગા
હાઝ઼લ ફત્હુ ઈન કુન્તુમ સ઼ાદિકી઼ન ૦ કુલ
યે ફેસલા અગર તુમ સચ્ચે હો ! કેહદો ફેસલેકે દિન (યાં'ની
યવ-મલ ફતહિ઼ લા યન્ફઉ઼લ લઝ઼ીના ક-ફરૂ
હશ્ર કે દિન) નહીં ફાયદા દેગા ઉનકો જિનહોંને ઈનકાર કિયા
ઈમાનુહુમ વલા હુમ યુન્ઝ઼રૂન ૦ ફ-અઅ્રિદ઼
ઈમાનલાના ઉનકા, ઔર ન ઉનકો મોહલત દી જાએગી, સો મુંહ
અ઼ન્હુમ વન્તઝિ઼ર ઈન્નહુમ મુન્તઝિ઼રૂન ૦ ૯
મોળલો ઉનસે ઔર મુન્તઝિર રહો, વોભી મુન્તઝિર હૈ. ૧૬

સૂરતુલ અહ઼ઝાબ

સૂરઇ અહઝાબ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૭૩) આયતેં હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ. મ

યૉ અય્યુહન નબિય્યુત્તકિ઼લ્લાહ઼ા વલા તુતિ઼ઇ઼લ કાફિરીના ૫
અય નબી ! ડરો અલ્લાહસે ઔર મત કહા માનો મુનકિરોંકા
વલ મુનાફિકી઼ન ઇન્નલ્લાહ઼ા કાના અ઼લીમન હ઼કીમા ૦
ઔર દગા બાઝોંકા બેશક અલ્લાહ હૈ જાનનેવાલા હિકમતવાલા (૧)
વત્તબિઅ઼ મા યૂહ઼ા ઇ-લયકા મિર રબ્બિક ઇન્નલ્લાહ઼ા કાના
ઔર ચલો ઉસીપર જો વહી ભેજી જાતી હૈ તુમપર તુમ્હારે રબકી તરફસે યકીનન અલ્લાહ
બિમા તઅ઼્મલૂના ખ઼બીરા ૦ વ તવક-કલ અ઼-લલ્લાહ
જો કુછ તુમ કરતે હો ઉસસે ખબરદાર હૈ. ઔર ભરોસા રખો અલ્લાહ પર
વ કફા બિલ્લાહિ વકીલા ૦ મા જ-અ઼-લલ્લાહુ લિ-રજુલિમ
ઔર કાફી હૈ અલ્લાહ કામ બનાનેવાલા નહીં બનાએ અલ્લાહને કિસી શખ્સકે
મિન ક઼લ-બયનિ ફી જવફિહ વમા જ-અ઼-લા અઝવા-જકુમુલ્લૉઈ
દો દિલ ઉસકે સીનેકે અંદર ઔર નહીં બનાયા તુમ્હારી બીબીયોંકો જિનકો
તુઝ઼ાહિરૂના મિન્હુન્ના ઉમ્મહાતિકુમ વમા જ-અ઼-લા
માં કેહ બેઠતે હો ઉનમેંસે તુમ્હારી માંએં ઔર નહીં બનાયા
અદઇ઼યા-અકુમ અબ્ના-અકુમ ઝ઼ાલિકુમ ક઼વલુકુમ
તુમ્હારે મુંહબોલે બેટોં કો તુમ્હારે (સચમુચકે) બેટે યે સિર્ફ તુમ્હારી બાત હૈ

તફસીર : (૧) કાફિરો તથા મુનાફિકો જે ઈસ્લામના શત્રુ હોઈ પોતાની તરફ આકર્ષવાની કોશિશો કરતા કે કાવત્રા કરતા પરંતુ પયગંબર (સ.)ને તો ખુદાપાક પરજ ભરોસો હતો. આનાથી વધુ અકલમંદ કોણ હોઈ શકે ?

بِاَفْوَاهِكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَقُوْلُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيْلَ ۝
اُدْعُوْهُمْ لِاٰبَآئِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ
لَّمْ تَعْلَمُوْٓا اٰبَآءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّيْنِ وَمَوَالِيْكُمْ ۗ
وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيْمَآ اَخْطَاْتُمْ بِهٖ ۙ وَلٰكِنْ
مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوْبُكُمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا
رَّحِيْمًا ۝ اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِيْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ
وَاَزْوَاجُهٗٓ اُمَّهٰتُهُمْ ۗ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى
بِبَعْضٍ فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُهٰجِرِيْنَ
اِلَّآ اَنْ تَفْعَلُوْٓا اِلٰٓى اَوْلِيٰٓئِكُمْ مَّعْرُوْفًا ۗ كَانَ ذٰلِكَ
فِي الْكِتٰبِ مَسْطُوْرًا ۝ وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيّٖنَ
مِيْثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُّوْحٍ وَّاِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى
وَعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۠ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ۝
لِّيَسْــَٔلَ الصّٰدِقِيْنَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ وَاَعَدَّ لِلْكٰفِرِيْنَ

بિ-અફ્વાહિકુમ ؕ વલ્લાહુ યકૂલુલ હક્-કૃ
અપને મુંહકી ઔર અલ્લાહ કેહતા હૈ સચ (બાત)
વહુવા યહદિસ્-સબીલ ○ ઉદઊહુમ લિ-
ઔર વોહી દિખાતા હૈ રાસ્તા (૧) પુકારો ઉન મુંહબોલે બેટોં
આબાઇહિમ હુવા અક્-સતુ ઇન્દલ્લાહ ج
કો ઉનકે બાપોંસે (નિસ્બત કરકે) વોહી પૂરા ઇન્સાફ હૈ અલ્લાહ
ફ-ઇલ્લમ તઅ્-લમૂ આબા-અહુમ
કે પાસ ફિર અગર નહીં જાનતે હો તુમ ઉનકે બાપોં કો તો
ફ-ઇખ્વાનુકુમ ફિદ દીનિ વ મવાલીકુમ ؕ
તુમ્હારે ભાઈ હૈં દીનમેં ઔર તુમ્હારે આઝાદકરદા ગુલામ હૈં.
વ લયસા અ્-લયકુમ જુનાહુન ફીમા
ઔર નહીં હૈ તુમપર કોઈ ગુનાહ જિસ બાતમેં
અખ્તઅ્-તુમ બિહી^ વ લાકિમ મા તઅમ્મદત
ગલતી કરજાવ તુમ મગર (ગુનાહ ઉસકા હૈ) જો કસ્દ (પક્કા ઈરાદા)

મ ૫

કુલૂબુકુમ ؕ વ કાનલ્લાહુ ગફૂરર રહીમા ○ અન્નબિય્યુ અવલા બિલ
કરે તુમ્હારે દિલ ઔર અલ્લાહ હૈ બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૨) નબી શફક્કત કરનેવાલે હૈં
મુઅ્-મિનીના મિન અન્ફુસિહિમ વ અઝવાજુહૂ ઉમ્મહાતુહુમ ؕ વ ઉલુલ અરહામિ
મુસલમાનોં પર ઉનકી જાનોંસે (ભી ઝયાદા) ઔર ઉનકી ઔરતેં ઉનકી માએં હૈ ઔર કરાબત વાલે
બઅ્-દુહુમ અવ-લા બિ-બઅ્-દિન ફી કિતાબિલ્લાહિ મિનલ મુઅ્-મિનીના
બાઝ ઉનકે ઝયાદા નઝદીક હૈં બાઝોંસે અલ્લાહકે હુકમમેં સબ ઈમાનવાલે
વલ મુહાજિરીના ઇલ્લા અન તફ-અલૂ ઇલા અવલિયાઇકુમ મઅ્-રૂફા ؕ
ઔર હિજરત કરનેવાલોં સે મગર કરો અપને દોસ્તોં સે એહસાન
કાના ઝાલિકા ફિલ કિતાબિ મસ્તૂરા ○ વ ઇઝ અ-ખઝના મિનન નબિય્યીના
હૈ યે કિતાબમેં લિખ્ખા હુવા. (૩) ઔર જબ હમને નબીયોંસે ઇકરાર
મીસા-કહુમ વ મિન્કા વ મિન નૂહિંવ વ ઇબ્રાહીમા વ મૂસા
લિયા ઉનકા ઔર તુમસે ઔર નૂહસે ઔર ઇબ્રાહીમસે ઔર મૂસાસે
વ ઈસબનિ મર-યમા ص વ અ-ખઝના મિન્હુમ મીસાકન ગલીઝા ۴
ઔર મરયમકે બેટે ઈસાસે ઔર લિયા હમને ઉનસે ઇકરાર પક્કા (૪)
લિ-યસ્અલસ્ સાદિકીના અન સિદકિહિમ ج વ અ-અદ-દા લિલ કાફિરીના
તાકે પૂછે અલ્લાહ સચ્ચોંસે ઉનકા સચ ઔર તૈયાર કિયા હૈ મુનકિરોંકે લિયે

તફસીર : (૧) પહેલા અરબમાં કુફ્રના વખતમાં કોઈ માણસ પોતાની પત્નીને કહી નાખે કે તૂ મારી માં જેવી છે તો પછી ઝિન્દગીભર તેણીને હરામ સમજતા. પાલક પુત્ર ને દરેક બાબતમાં સગા દીકરા માફક ગણતા ખુદાપાકે આ બન્ને બાબતો રદ કરી. પત્નીને માં કેહવા બાબત સુરએ મુજાદિલામાં બયાન છે અને પાલક પુત્રનો બયાન આગળ આવશે. આ બેની સાથે ત્રીજી વાત એ સંભળાવી કે એ વાતો કેહવા માટે ઘણી છે પરંતુ તેના ઉપર અમલ થતો નથી જેમ માણસના બે દિલ હોય છે. છાતી ચીરીને જુઓ તો કોઇને પણ બે દિલ હોતા નથી. (૨) ભૂલમાં અથવા અજાણતામાં નામ બોલાઈ જાય તો ગુનોહ નથી કેમકે કોઈપણ બાબતમાં ભુલચૂકનો કોઈ ગુનોહ નથી. ઈરાદા પૂર્વક કરવાનો ગુનોહ છે. તેમાં પણ ખુદાપાક ચાહે તો માફ કરી દે. (૩) નબીઓ અલ્લાહના નાયબ હોય છે. ↗

↗ તેથી અમારા જાનમાલ અમારા કરતા પણ નબીના અધિકાર વિશેષ થયો બળતી આગમાં પોતે પડવું દુરસ્ત નથી. પરંતુ જો નબીનો હુકમ થાય તો ફર્ઝ થઈ જાય છે. નબીની પત્નીઓ સઘળા ઉમ્મતીઓની માંઓ છે. એટલે બુઝુર્ગ અને હુરમતમાં માં સમાન છે. પરદા બાબત એ વખતે હુકમ ન હતો અને જે લોકો પોતાનુ વતન છોડી હઝરત (સ.) સાથે ભાઈ ભાંડુઓથી વિખુટા પડયા હતા તેમના હઝરત (સ.) એ મદીનાવાળાઓ સાથે આપસમાં બે બે જણાંને ભાઈ બનાવી દીધા હતા ➡

عَذَابًا اَلِیْمًا ۝ یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ
عَلَیْكُمْ اِذْ جَآءَتْكُمْ جُنُوْدٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ رِیْحًا
وَّجُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِیْرًا ۝
اِذْ جَآءُوْكُمْ مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ
زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّوْنَ
بِاللّٰهِ الظُّنُوْنَا ۝ هُنَالِكَ ابْتُلِیَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَزُلْزِلُوْا
زِلْزَالًا شَدِیْدًا ۝ وَاِذْ یَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِیْنَ
فِیْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗٓ
اِلَّا غُرُوْرًا ۝ وَاِذْ قَالَتْ طَّآىِٕفَةٌ مِّنْهُمْ یٰٓاَهْلَ
یَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوْا ۚ وَیَسْتَاْذِنُ فَرِیْقٌ
مِّنْهُمُ النَّبِیَّ یَقُوْلُوْنَ اِنَّ بُیُوْتَنَا عَوْرَةٌ ۛؕ وَمَا هِیَ
بِعَوْرَةٍ ۛۚ اِنْ یُّرِیْدُوْنَ اِلَّا فِرَارًا ۝ وَلَوْ دُخِلَتْ
عَلَیْهِمْ مِّنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُىِٕلُوا الْفِتْنَةَ لَاٰتَوْهَا

અ઼ઝ઼ાબ઼ન અલીમા ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના ૯
દર્દનાક અઝાબ (૧) અય ઈમાનવાલો ૧૭
આ-મનુઝ઼-કુરૂ નિઅ્-મતલ્લાહિ અ઼-લયકુમ
યાદ કરો અલ્લાહકા એહસાન અપને ઉપર
ઈઝ઼ જાઅત્કુમ જુનૂદુન ફ-અર-સલ્ના
જબ ચળહ આઈ થી તુમ પર બહુત ફૌજેં ફિર ભેજદી હમને
અ઼-લયહિમ રીહ઼ંવ વ જૂનૂદલ લમ
ઉન પર હવા ઔર વો ફૌજેં ભેજીં જિનકો નહીં
ત-રવહા ૦ વ કાનલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના
દેખા થા તુમને ઔર હૈ અલ્લાહ જો કુછ કરતે હો
બસ઼ીરા ૦ ઈઝ઼ જાઊકુમ મિન ફવક઼િકુમ વ
તુમ (ઉસકો) દેખનેવાલા (૨) જબ ચળહ આએ તુમ પર તુમ્હારે
મિન અસ-ફલા મિન્કુમ વ ઈઝ઼ ઝા-ગ઼તિલ
ઉપરસે ઔર તુમ્હારે નીચેસે ઔર જબ ફિર ગઈ
અબ્સ઼ારુ વ બ-લ-ગ઼તિલ કુલૂબુલ હ઼નાજિરા વ તઝ઼ુન્નૂના બિલ્લાહિઝ઼
આંખેં ઔર પહુંચ ગએ દિલ હલકકો ઔર ગુમાન કરતે થે તુમ અલ્લાહ પર (તરહ તરહ) કે
ઝ઼ુનૂના ૦ હુનાલિકબ્તુલિયલ મુઅ્-મિનૂના વ ઝુલ્ઝિલૂ ઝિલ્ઝાલન
ગુમાન (૩) ઉસ જગહ આઝમાએ ગએ ઈમાનવાલે, ઔર હિલાએ ગએ હિલાએ જાના (યાની ઝલઝલા)
શદીદા ૦ વ ઈઝ઼ યકૂલુલ મુનાફિકૂના વલ્લઝ઼ીના ફી કુલૂબિહિમ મ-રદુ઼મ
સખ્ત ઔર જબ કેહતે થે મુનાફિક ઔર વો લોગ જિનકે દિલોમેં રોગ હૈ
મા વ-અ઼-દ-નલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ ઈલ્લા ગુરૂરા ૦ વ ઈઝ઼ ક઼ાલત઼
નહીં વા'દા કિયા થા હમસે અલ્લાહને ઔર ઉસકે રસૂલને મગર ફરેબ દેનેકા (૪) ઔર જબ કેહને લગી
ત઼ાઈ-ફતુમ મિન્હુમ યા અહલા યસ્રિબા લા મુક઼ામા લકુમ ફરજિઊ઼ ૯
એક જમાઅત ઉનમેંસે અય યસરબવાલો નહીં હૈ ઠિકાના તુમ્હારે લિયે, સો લૌટ જાવ
વ યસ્તઅ્-ઝ઼િનુ ફરીકુમ મિન્હુમુન નબિય્યા યકૂલૂના ઈન્ના બુયૂ-તના અ઼વ-રહ ૢ
ઔર રૂખસત માંગતા થા એક ફિરકા ઉનમેંકા નબીસે (ઔર) કેહ રહે થે કે હમારે ઘર ખાલી હૈ
વમા હિયા બિ-અ઼વ-રહ ૢ ઈય યુરીદૂના ઈલ્લા ફિરારા ૦ વ લવ દુખ઼િલત
ઔર નહીં થે વો ખાલી નહીં ઈરાદા કરતે થે મગર ભાગનેકા (૫) ઔર અગર (શહેરમેં)
અ઼-લયહિમ મિન અક઼ત઼ારિહા સુમ્મા સુઈલુલ ફિત્નતા લઆ-તવહા
કોઈ ઘુસ આએ ઉનપર ઉસકે કનારોંસે ફિર માંગા જાય (ઉનસે) ફસાદ કરના અલબત્તા દે ઉસકો

મ ૫

મ-અ-૧૦ ઈન્દલ મુ-તકદ્દિમીન

→ પેજ (૫૮૨) ની તફસીર : પાછળથી તે મુહાજિરોના કુટુંબીઓ મુસલમાન થઈ મદીનામાં ચાલ્યા આવ્યાં તો ફરમાવ્યું કે ભાઈચારા કરતાં સગાઈ બેહતર છે જેથી હવે પછી મીરાસ તો સગાઓ નેજ મળશે. એજ પ્રમાણે બીજા પણ હુકમો છે. પરંતુ જેમની સાથે ભાઈચારો થયો હતો તેમની સાથે સદવર્તન અને ઉપકાર કરતા રહો. આ વાત કિતાબમાં લખાયેલી છે. એટલે કુરઆનમાં આ હુકમ સદા માટે બાકી રહ્યો. (૪) પ્રથમ હઝરત (સ.) વિષે ફરમાવ્યું કે સૌ લોકો પર તેમના પોતાના પ્રાણ કરતાં પણ વધારે અધિકાર રાખે છે અને અત્રે એવો દરજો મળવાનું કારણ બતાવ્યું કે નબીઓ પર મહેનત તથા જોખમદારી પણ વધારે છે આખા જગતનો મુકાબલો કરવો. કોઈથી ડરવું નહિ કોઈથી કંઈ આશા રાખવી નહિ એ નબી સિવાય બીજો કોણ કરી શકે? મજકુર પાંચ રસૂલોને ઉલુલ અઝમ એટલે મહાન દરજાના રસૂલો કહેવામાં આવે છે ↗

પેજ (૫૮૩) ની તફસીર : (૧) એટલે નબીઓ મારફત ખુદાપાકે પોતાના હુકમો પહોંચાડી દઈ પછી દરેકની પુછપરછ કરશે કે જેથી સત્યનો નકાર કરનારાઓને શિક્ષા → ↗ કેમકે એમની હિદાયતની અસર હઝારો વર્ષ રહી અને દુન્યાના અંત સુધી રહેશે. એમાં સૌથી પહેલુ નામ અમારા હઝરત (સ.)નું હોવાથી જણાય છે કે આપ (સ.)સૌના સરદાર છે.

وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا
اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ
مَسْئُولًا ﴿١٥﴾ قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ
الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾
قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ
الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا ۖ
وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۖ
فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ
أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَإِذَا
ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى
الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ

વમા ત-લબ્બસૂ બિહા ઇલ્લા યસીરા ૦
ઔર ન ઢીલ કરેં ઉસમેં મગર થોળી
વ લ-કદ કાનૂ આ-હદુલ્લાહા મિન કબ્લુ
ઔર યકીનન ઈકરાર કર ચુકે થે અલ્લાહ સે પેહલે
લા યુવલ્લૂનલ અદબાર ط વ કાના અહદુલ્લાહિ
કે ન ફેરેંગે પીઠ ઔર અલ્લાહ સે ઈકરાર કરનેકા
મસ્ઊલા ૦ કુલ લંય યન-ફ-અકુમુલ
(ક્રિયામતકે દિન) સવાલ કિયા જાએગા (૧) કેહદો હરગિઝ ફાયદા
ફિરારુ ઇન ફ-રરતુમ મિનલ મવતિ
ન દેગા તુમકો ભાગના અગર ભાગો તુમ મૌત સે
અવિલ કતલિ વ ઇઝલ લા તુમત્તઊના ઇલ્લા
યા કત્લસે ઔર ઉસ વકત નહીં ફાયદા કિયે જાઓગે
કલીલા ૦ કુલ મન ઝલ્લઝી યઅ-સિમુકુમ
મગર થોળા (૨) કેહદો કોન હૈ કે બચાએ તુમકો
મિનલ્લાહિ ઇન અરાદા બિકુમ સૂઅન અવ અરાદા બિકુમ રહ-મહ ط વલા
અલ્લાહસે અગર ઈરાદા કરે તુમ્હારે હકમેં બુરાઈકા યા ઈરાદા કરે તુમ પર મહેરબાનીકા ઔર નહીં
યજિદૂના લહુમ મિન દૂનિલ્લાહિ વલિય્યંવ વલા નસીરા ૦ કદ યઅ-લમુલ્લાહુલ
પાએંગે વો અપને લિયે સિવા અલ્લાહકે કોઈ હિમાયતી ઔર ન મદદગાર (૩) યકીનન જાનતા હૈ અલ્લાહ
મુઅવ્વિકીના મિન્કુમ વલ કાઇલીના લિ-ઇખ્વાનિહિમ હલુમ્મા
મના કરનેવાલોં કો તુમમેં ઔર કેહનેવાલોં કો અપને ભાઇયોંસે કે ચલે આવ
ઇ-લયના ج વલા યઅ-તૂનલ બઅ-સા ઇલ્લા કલીલા ૦ અશિહ-હતન
હમારે પાસ ઔર નહીં આતે વો લળાઇ મેં મગર બહુત કમ બુખ્લ કરતે હૈ
અ-લયકુમ ج ફ-ઇઝા જા-અલ ખવફુ ર-અય-તહુમ યન્ઝુરૂના ઇ-લયકા તદૂરુ
તુમ પર ફિર જબ આએ ડરકા વકત તો તુમ દેખો ઉનકો કે તકતે હૈં તુમ્હારી તરફ ફિરતી હૈ
અઅ-યુનુહુમ કલ્લઝી યુગશા અ-લયહિ મિનલ મૌત ج ફ-ઇઝા ઝ-હ-બલ ખવફુ
ઉનકી આંખેં જૈસે બેહોશી આએ કિસી પર મૌતકી ફિર જબ જાતા રેહતા ડરકા વકત
સ-લકૂકુમ બિ-અલસિ-નતિન હિદાદિન અશિહ-હતન અ-લલ
વો ચળ્હ કર બોલે તુમ પર તેઝ (તેઝ) ઝબાનોંસે ગિર પળતે હૈં માલે
ખૈર ط ઉલાઇકા લમ યુઅ-મિનૂ ફ-અહ-બતલ્લાહુ અઅ-મા-લહુમ ط
ગનીમત પર 'વો લોગ ઈમાન નહી લાએ ફિર બરબાદ કર દિયે અલ્લાહને ઉનકે કિયે હુવે કામ

→ પેજ (૫૮૩) ની તફસીર : કરવામાં આવે. (૨) હિજરતના ચોથા વરસે બની નઝીર કબીલાના યહુદીઓને મદીનાથી કાઢી મૂકવામાં આવ્યા હતા જેનુ વર્ણન સૂરએ હશ્રમાં આવશે. દરેક કૌમો સાથે મળ્યા અને દરેકને ઉશકેરીને કુરેશીઓ તથા બની ફિઝારહ અને ગિતફાન વિ. કબીલાઓને એકત્ર કરીને તેમજ મદીનાની નજીકવાળા બની કુરેઝાને ગુપ્ત રીતે પોતાની સાથે મેળવી લઈ મદીના પર ચઢાઈ લાવવામાં સફળ થયા. તેઓનુ બાર હજારનું લશ્કર હતુ. આ બાજુ મુસલમાનોની માત્ર ત્રણ હજારની સંખ્યા હતી. મદીનાથી બહાર લશ્કરને પડાવ થયો. હઝરત (સ.)એ હઝરત સલમાન ફારસી (રદી.)ની સલાહ માની ખંદકો ખોદવાનું નક્કી થયું અને છ દીવસમાં ખંદકો ખોદાઈ ગઈ. જ્યારે ફોજો આવી તો દૂર દૂરથી લડતા રહ્યાં અને એક માસ સુધી લડયાં. પછી એક રાત્રે ખુદાપાકે એક સખત ઠંડી હવા મોકલી તો કાફિરોની આગ ↗

↗ ઓળવાઈ જવાથી તેમજ તંબુઓ ઉડી જવાથી ભૂખ્યે રહેવા ઉપરાંત ટાઢે પણ મર્યા. તેમના ઘોડા પણ છુટી ગયા. તેમના લશ્કરને પ્રચંડ ખુવારી વેઠવી પડી. પણ મુસલમાનોને આંચ પણ આવી નહિં અને સલામત રહ્યા આ જંગે એહઝાબ તેમ જંગે ખંદક પણ કહેવાય છે. સરદીની સીઝન અનાજની તંગી અને દુશમનોથી લડતા જવું અને વળી ખાઈઓ ખોદવું એ કંઈ સહેલ ન હતું. ઉપરથી મુનાફિકોને દિલની વાતો જાહેર થવા લાગી પણ મુસલમાનો અડગ રહ્યા. આ લડાઈ વખતે હઝરત (સ.) એ →

મ ૫

وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ۞ يَحْسَبُوْنَ الْاَحْزَابَ لَمْ
يَذْهَبُوْا ۚ وَاِنْ يَّاْتِ الْاَحْزَابُ يَوَدُّوْا لَوْ اَنَّهُمْ
بَادُوْنَ فِى الْاَعْرَابِ يَسْاَلُوْنَ عَنْ اَنْۢبَآئِكُمْ ۖ وَلَوْ
كَانُوْا فِيْكُمْ مَّا قٰتَلُوْٓا اِلَّا قَلِيْلًا ۞ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ
فِىْ رَسُوْلِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَ
الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيْرًا ۞ وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُوْنَ
الْاَحْزَابَ ۙ قَالُوْا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَ
صَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ ۚ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّآ اِيْمَانًا
وَّتَسْلِيْمًا ۞ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ رِجَالٌ صَدَقُوْا مَا
عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضٰى نَحْبَهٗ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَّنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوْا تَبْدِيْلًا ۞ لِّيَجْزِىَ اللّٰهُ
الصّٰدِقِيْنَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ اِنْ شَآءَ
اَوْ يَتُوْبَ عَلَيْهِمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۞

વ કાના ઝ઼ાલિકા અ્લલ્લાહિ યસીરા ○
ઔર હૈ યે અલ્લાહ પર આસાન (૧)
યહ્-સબૂનલ અહ્-ઝાબા લમ યઝ્-હબૂ ج
ખયાલ કરતે હૈં વો ફોજોં કો (કાફિરોંકી) કે નહીં ફિર ગઈ
વ ઈય યઅ્-તિલ અહ્ઝાબુ યવદ-દૂ લવ
ઔર અગર આજાએં વો ફોજેં તો આરઝૂ કરેં કે
અન્નહુમ બાદૂના ફિલ અઅ્-રાબિ યસ્અલૂના
કિસી તરહ નિકાલે હુવે હોં કિસી ગાંવમેં પૂછ લિયા કરેં
અ્ન અમ્બાઇકુમ ط વ લવ કાનૂ ફીકુમ
તુમ્હારી ખબરેં ઔર અગર હોતે તુમમેં
મા ક઼ા-તલૂ ઇલ્લા ક઼લીલા ○ લ-ક઼દ કાના
તો ન લળતે મગર થોળા (૨) યકીનન તુમ્હારે
લકુમ ફી રસૂલિલ્લાહિ ઉસ્વતુન હ-સ-નતુલ
લિયે રસૂલે ખુદાકે (તરીકે)મેં અચ્છી પૈરવી હૈ
લિમન કાના યરજુલ્લાહા વલ યવ-મલ આખિ઼રા વ ઝ઼-ક-રલ્લાહા
ઉસકે લિયે જો ડર રખતા હૈ અલ્લાહકા ઔર આખિરતકે દિનકા, ઔર યાદ કરતા હૈ અલ્લાહકો
કસીરા ○ વ લમ્મા ર-અલ મુઅ્-મિનૂનલ અહ્ઝાબા ٧ ક઼ાલૂ હાઝ઼ા મા વ-અ્-
બહુત (૩) ઔર જબ દેખી ઈમાનવાલોંને ફોજોં કો (કાફિરોંકી) તો બોલે યે વોહી હૈ જિસકા વા'દા
દનલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ વ સ઼-દક઼લ્લાહુ વ રસૂલુહ ز વમા ઝા-દહુમ
દિયા હૈ હમસે અલ્લાહને ઔર ઉસકે રસૂલને ઔર સચ કહાથા અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલને ઔર ન ઝયાદા કિયા ઉનકો
ઇલ્લા ઈમાનંવ વ તસ્લીમા ○ મિનલ મુઅ્-મિનીના રિજાલુન સ઼-દક઼ૂ
મગર ઈમાન ઔર ઈતાઅત કરનેમેં (૪) ઈમાનવાલોંમેં કિતનેહી મર્દ હૈં જિનહોંને સચ કર દિયા થા
મા અ્-હદુલ્લાહા અ્લૈહ ج ફ-મિન્હુમ મન ક઼દ઼ા નહ્-બહૂ વ મિન્હુમ
જિસ બાતકા અહદ કિયા થા અલ્લાહસે ફિર ઉનમેંસે કોઈ પૂરા કર ચુકા અપના ઝિમ્મા (શહીદ હુવા) ઔર ઉનમેંસે
મંય યન્તઝ઼િર ﺻﻠﮯ વમા બદ-દલૂ તબ્દીલા ○ લિ-યજઝિયલ-લાહુસ઼
કોઈ રાહ દેખ રહા હૈ (શહીદ હોનેકી) ઔર નહીં રદદો બદલ કિયા ઉનહોંને કુછ (અપને
અહદ મેં) (૫) તાકે બદલા દે અલ્લાહ
સ઼ાદિક઼ીના બિ-સિ઼દક઼િહિમ વ યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબલ મુનાફિક઼ીના ઇન શાઆ
સચ્ચોં કો ઉનકે સચકા ઔર અઝાબ દે મુનાફિકોં કો અગર ચાહે
અવ યતૂબા અ્-લયહિમ ط ઇન્નલ્લાહા કાના ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ○
યા તૌબાકી સલાહિયત ડાલે ઉનકે દિલ પર બેશક અલ્લાહ હૈ બખ્શનેવાલા મહેરબાન

મ ૫

૧૮ ૯

→ પેજ (૫૮૩) ની તફસીર : ફરમાવ્યું હતું કે હવેથી કાફિરો પર આપણે ચઢીને જઈશુ અમારા ઉપર તેમની ચઢાઈ કદિ નહિ થાય તો આપના ફરમાન મુજબજ થયું. (૩) ઉચાણ તરફથી એટલે મદીનાની પૂર્વ દિશા તરફથી અને નીચાણ તરફથી એટલે પશ્ચિમેથી બન્ને બાજુથી કાફિરો ધસી આવ્યા હતા. અને આંખો ફરી ગઈ એટલે દોસ્તીનો દમ ભરનારા આંખો ચોરી મ્હોં ફેરવવા લાગ્યા અને દિલ ગળા સુધી પહોચ્યાં એટલે બીકથી દિલ ઉછળતા અને ધબકારા મારતા હતાં અને અનેક પ્રકારની કલ્પનાઓ કરી રહ્યા હતા એટલે પાકા મુસલમાનો સમજ્યા કે આખરી અજમાશનો મોકો છે પણ આખરે ખુદાપાક મદદ કરશે અને કાચા ઈમાનવાળાઓ એ ધાર્યુ કે આ વખતે બચવાના નથી. (૪) કેટલાક મુનાફિકો કેહવા લાગ્યા. પયગંબર કહે છે કે અમારો ધર્મ તેમજ અમારી સત્તા પૂર્વથી પશ્ચિમ સુધી પહુચશે તો એ અતિશ્યોકતિ ↗ ભર્યું અને જૂઠું છે હમણા તો એ હાલ છે કે જાજરૂ માટે પણ બહાર જઈ શકતા નથી પછી કોણ જાણે શું થશે તેથી ફરમાવ્યુ કે મુસલમાનો ને જોઇએ કે આવી નિરાશની વખતે કોઈપણ બેઈમાનીની વાતો ન બોલે. (૫) 'યસરબ' મદીના મુનવ્વરાનું અસલી નામ છે. આખા અરબના લોકો જ્યારે અમારા દુશ્મન થઈ ગયા તો હવે અમારે રેહવાનું ઠેકાણું ક્યાં રહ્યું માટે ઈસ્લામી લશ્કરથી સૌ જુદા થઈ જાઓ તો બચી જશો વળી હઝરત (સ.) લશ્કર સાથે શહેરથી બહાર હતા. →

وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوْا خَيْرًا ؕ وَ
كَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ الْقِتَالَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيْزًا ﴿٢٥﴾
وَاَنْزَلَ الَّذِيْنَ ظَاهَرُوْهُمْ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ
صَيَاصِيْهِمْ وَقَذَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ
وَتَاْسِرُوْنَ فَرِيْقًا ﴿٢٦﴾ وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ
وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوْهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيْرًا ﴿٢٧﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ اِنْ
كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا فَتَعَالَيْنَ
اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ﴿٢٨﴾ وَاِنْ كُنْتُنَّ
تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ
اَعَدَّ لِلْمُحْسِنٰتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٢٩﴾ يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ
مَنْ يَّاْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ يُّضٰعَفْ لَهَا
الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ؕ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٣٠﴾

વ રદ-દલ્લાહુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિ-ગ઼યઝ઼િહિમ
ઔર ફેર દિયા અલ્લાહને મુનકિરોં કો અપને ગુસ્સે મે ભરે હુવે
લમ યનાલૂ ખ઼ૈરા ؕ વ ક-ફલ્લાહુલ
હાથ ન લગી કુછ ભલાઈ ઔર કાફી હો ગયા અલ્લાહ
મુઅ-મિનીનલ ક઼િતાલ ؕ વ કાનલ્લાહુ ક઼વિય્યન
મુસલમાનોંકી તરફસે લડાઇમેં ઔર હૈ અલ્લાહ તાકતવર
અ઼ઝીઝા ۝ વ અન્ઝલલ લઝ઼ીના
ઝબરદસ્ત ઔર નીચે ઉતાર દિયા ઉસકો જો
ઝ઼ા-હરૂહુમ મિન અહલિલ કિતાબિ મિન
મદદગાર હુવે થે ઉનકે અહલે કિતાબ મેંસે
સ઼યાસ઼ીહિમ વ ક઼-ઝ઼-ફા ફી કુલૂબિહિમુર
ઉનકે કિલોંસે ઔર ડાલદી ઉનકે દિલોંમે (તુમ્હારી)
રુઅ઼-બા ફરીક઼ન તક઼તુલૂના વ તઅ-સિરૂના
કિતનોંકો તુમ કત્લ કરને લગે ઔર કિતનોંકો
ફરીક઼ા ۝ વ અવ-ર-સ઼કુમ અર-દ઼હુમ વ દિયા-રહુમ વ અમ્વા-લહુમ વ
કૈદ કર દિયા ઔર વારિસ કર દિયા તુમકો ઉનકી ઝમીનકા (૧) ઔર ઉનકે ઘરોંકા, ઔર ઉનકે માલોંકા, ઔર
અર-દ઼લ લમ ત-ત઼ઊહા ؕ વ કાનલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શય-ઇન ક઼દીરા ۝ યા
ઉસ ઝમીનકા કે પાઉ નહીં રખ્ખા થા તુમને ઉસપર ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. (૨) અય
અય્યુહન નબિય્યુ કુલ લિ-અઝવાજિકા ઇન કુન્તુન્ના તુરિદનલ હ઼યાતદ દુન્યા
નબી કેહદો અપની ઔરતોંકો અગર ચાહતી હો દુન્યાકી ઝિન્દગાની
વ ઝી-ન-તહા ફ-તઆ઼-લયના ઉમત્તિઅ઼-કુન્ના વ ઉસર્રિહ઼કુન્ના સરાહ઼ન
ઔર રૌનક ઉસકી તો કુછ ફાયદા પહુંચા દું તુમકો ઔર રૂખસત કરદું ભલી તરહ સે
જમીલા ۝ વ ઇન કુન્તુન્ના તુરિદનલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ વદ-દારલ આખ઼િ-રતા
રૂખસત કરના ઔર અગર તુમ ચાહતી હો અલ્લાહકો ઔર ઉસકે રસૂલકો ઔર આખિરતકે ઘરકો
ફ-ઇન્નલ્લાહા અ-અ઼દ-દા લિલ મુહ઼સિનાતિ મિન્કુન્ના અજ-રન અ઼ઝ઼ીમા ۝
તો અલ્લાહને તૈયાર કર રખ્ખા હૈ નેક અવરતોં કે લિયે તુમ મેં બળા સવાબ (૩)
યા નિસાઅન નબિય્યિ મંય યઅ-તિ મિન્કુન્ના બિ-ફાહિ઼-શતિમ મુબય્યિ-નતિંય
અય નબીકી ઔરતો જો કોઈ કરલે તુમમેં સે બેહયાઈકા કામ ખુલા હુવા તો
યુદ઼ાઅ઼ફ લ-હલ અ઼ઝ઼ાબુ દ઼િઅ઼ફૈન ؕ વ કાના ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ્લાહિ યસીરા ۝
દુગના દિયા જાએગા ઉનકો અઝાબ ઔર હૈ યે અલ્લાહ પર આસાન

મ ૫ ૯ ૧૯

→ પેજ (૫૮૩) ની તફસીર : અને શહેરની મજબુત હવેલીઓમાં સ્ત્રીઓ બાળકો રાખી રક્ષણ માટે નાકાબંધી કરી લીધી હતી. છતાં કેટલાક મુનાફિકો નાસી જવા માટે અમારા ઘર ખુલ્લા રક્ષણ રહિત છે. એવાં જૂઠા બહાના કરી પરવાનગી માંગતા હતાં તો નબી (સ.) રજા આપી દેતા હતા.
પેજ (૫૮૪)ની તફસીર : (૧) ઓહદની લડાઈ પછી કરાર કર્યો હતો કે હવે પછી અમે કદી પણ લડાઈથી પાછા હટીશું નહિં છતાં બહાના કાઢી નાસી જવા માંગતા હતા. (૨) જેના કિસ્મતમાં હમણાં મૌત છે તેનો નાસી જવાથી બચાવ નહિં થાય. ગમે તે ઠેકાણે મૃત્યુ આવીજ રહેશે અને જો હમણાં મૌત નથી તો નાસી જવાથી ક્યાં સુધી બચાવ થશે ? (૩) હે મુનાફિકો શું અરબોની દુશમનાવટથી ડરો છો. પણ એટલું સમજતા નથી કે જો ખુદાપાકની આજ્ઞા મળે તો હમણાંજ મુસલમાનો તમને કતલ કરી નાખે. ↗

↗ પેજ (૫૮૫)ની તફસીર : (૧) એટલે મુશ્કેલીના વખતે સાથે રહેવાથી જાન ચોરે છે અને બીકના માર્યા જાણે પ્રાણ નીકળી જતો હોય તેથી કોઈપણ પ્રકારે ત્યાંથી છટકી જવા ચાહે છે પણ જો વિજય થાય તો પછી સૌથી વધુ બહાદુરી અને શૂરાતન દેખાડે છે અને લાલચના માર્યા ગનીમતના માલ પર ટૂટી પડી મુસલમાનોના દિલ દુભાય તેવી વાતો કરે છે કે શું અમે લડવામાં તમારી સાથે ન હતા ? અને મુસલિમોને મેંણા ટોણા કરે છે તો ફરમાવ્યું અલ્લાહ પર →

وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا
نُّؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝
يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهٖ
مَرَضٌ وَّقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ
وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولٰى وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ
وَاٰتِينَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ ۚ اِنَّمَا يُرِيدُ
اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ
تَطْهِيرًا ۝ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ
اٰيٰتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝
اِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمٰتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
وَالْقٰنِتِينَ وَالْقٰنِتٰتِ وَالصّٰدِقِينَ وَالصّٰدِقٰتِ وَ
الصّٰبِرِينَ وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِينَ وَالْخٰشِعٰتِ وَ

منزل ٥

વ મંય યક્નુત મિન્કુન્ના લિલ્લાહિ
ઔર જો કે ઇતાઅત કરે તુમમેંસે અલ્લાહ
વ રસૂલિહી વ તઅ્મલ સાલિહન નુઅ્તિહા
ઔર ઉસકે રસૂલકી ઔર કામ કરે અચ્છે તો દેંગે હમ
અજ-રહા મર્રતયનિ ૪ વ અઅ્તદના
ઉસકા બદલા ઉસકા દોહરા ઔર તૈયાર કર રખ્ખી હૈ હમને
લહા રિઝ્કન કરીમા ૦ યા નિસાઅન
ઉસકે લિયે ઉમદા રોઝી (૧) અય નબી કી
નબિય્યિ લસ્તુન્ના ક-અ-હદિમ મિનન
ઔરતો નહીં હો તુમ કિસીકી તરહ
નિસાઇ ઇનિત તકયતુન્ના ફલા તખ્દઅ્ના
મા'મૂલી ઔરતોં મેંસે અગર તુમ પરહેઝગારી કરો તો મત દબકર કરો
બિલ કવલિ ફયત્મઅલ લઝી ફી કલ્બિહી
(અજનબી મર્દસે) બાત, ફિર લાલચ કરેં (કુછ ઔર) જિસકે દિલમે
મ-રદુંવ વ કુલ્ના કવ-લમ મઅ્-રૂફા ૦ વ કરના ફી બુયૂતિકુન્ના વલા
બીમારી હૈ ઔર કહો બાત મા'લૂમ (૨) ઔર રહા કરો અપને ઘરોંમેં, ઔર મત
તબર-રજના તબર-રુજલ જાહિલિય્યતિલ ઊલા વ અકિમ્નસ્ સલાતા
બનાવ (સિંગાર) કરો, બનાવ (સિંગાર) અગલે જહાલતકે ઝમાનેકા (૩) ઔર કાયમ રખ્ખો નમાઝકો
વ આતીનઝ ઝકાતા વ અતિઅ્નલ્લાહા વ રસૂલહ ઇન્નમા યુરીદુલ્લાહુ
ઔર દિયા કરો ઝકાત ઔર ઈતાઅત કરો અલ્લાહ કી ઔર ઉસકે રસૂલકી વોહી ચાહતા હૈ અલ્લાહ
લિ-યુઝહિબા અન્કુમુર રિજસા અહ-લલ બયતિ વ યુતહ-હિ-રકુમ
કે દૂર કરદે તુમસે ગંદી (બાતેં) અય નબીકે ઘરવાલો તાકે પાક કરદે (ખુદા) તુમકો (ખુબ)
તત્હીરા ૦ વઝકુરના મા યુત્લા ફી બુયૂતિકુન્ના મિન આયાતિલ્લાહિ વલ
પાક કરના (૪) ઔર યાદ કરો જો પઢી જાતી હૈં તુમ્હારે ઘરોંમેં અલ્લાહકી આયતેં ઔર
હિકમહ ઇન્નલ્લાહા કાના લતીફન ખબીરા ૦ ઇન્નલ મુસ્લિમીના વલ
દાનાઈકી બાતેં, બેશક અલ્લાહ ભેદ જાનનેવાલા ખબરદાર હૈ યકીનન મુસલમાન મર્દ ઔર
મુસ્લિમાતિ વલ મુઅ્મિનીના વલ મુઅ્મિનાતિ વલ કાનિતીના વલ
મુસલમાન ઔરતેં ઔર ઈમાનદાર મર્દ ઔર ઈમાનદાર ઔરતેં ઔર બન્દગી કરનેવાલે મર્દ ઔર
કાનિતાતિ વસ્સાદિકીના વસ્સાદિકાતિ વસ્સાબિરીના
બન્દગી કરનેવાલી ઔરતેં ઔર સચ બોલનેવાલે મર્દ ઔર સચ બોલનેવાલી ઔરતેં ઔર સબ્ર કરનેવાલે મર્દ
વસ્સાબિરાતિ વલ ખાશિઈના વલ ખાશિઆતિ વલ
ઔર સબ્ર કરનેવાલી ઔરતેં, ઔર આજિઝી કરનેવાલે મર્દ ઔર આજિઝી કરનેવાલી ઔરતેં ઔર

→ પેજ (૫૮૫) ની તફસીર : આસાન છે એટલે અલ્લાહની હિકમતમાં કોઈની પણ મહેનત અકારત થતી નથી પરંતુ બાબત એ છે કે અસલથી એ લોકો ઈમાન લાવ્યાજ નથી. જેથી બેહદ નુકસાન પામે છે. દરેક અમલ સાથે ઈમાન હોવું જરૂરી છે. (૨) તેઓની એ હાલત છે કે ના મરદીથી હજુ સુધી લશ્કરોની કૂચ કરી જવાની ખાત્રી થતી નથી. કદાચ શત્રુ દળો પાછા આવી હલ્લો કરે તો હવે શહેરમાં રહેવાનું પણ પસંદ ન કરે અને ના છુટકે તમારામાંજ બેસી રહે અને વાતોમાંજ તમારી ભલાઈ ચાહનારા છે એમ બતાવે. તેઓ લડાઈમાં કાંઈજ કામના નથી. (૩) એટલે રસૂલુલ્લાહ (સ.)ને જુઓ આવી મુશ્કેલીમાં કેવી ધીરજ રાખે છે. સૌથી વધુ બીક અને કષ્ટ તો આપ (સ.) નાજ ઉપર છે. (૪) ખુદાપાકનો વાયદો એજ હતો કે કાફિરોના હાથે પીડાયા પછી આખરે ખુદાપાકે તેમના ↗

અલ જુઝઉસ્સાની વલ ઈશરુન-૨૨

લશકરો આવે છે. (૫) ખુદાપાકે તેમના ... આઠ દસ દિવસમાં તમારા ઉપર ... ↗ વખાણ કરી ફરમાવ્યું હતું કે
શહીદ થઈ ગયા. જેમકે હઝરત હમઝહ (રદી.) હઝરત મુસઅબ (રદી.) ... વખાણ કરી ફરમાવ્યું કેટલાક સહાબીઓ મન્નત પુરી કરી ચુક્યા એટલે પ્રાણ આપી
હઝરત અનસ (રદી.) વી. જે બદર અને ઓહદમાં થએલા શહીદો અને કેટલાક બીજા સહાબીઓ રાહ જુએ છે. અને શહીદ થવા આતુર છે. પરંતુ રસૂલ (સ.)એ →

મ ૫

الْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقٰتِ وَالصَّآئِمِينَ وَالصّٰٓئِمٰتِ وَ
الْحٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحٰفِظٰتِ وَالذّٰكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيرًا
وَّالذّٰكِرٰتِ أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّأَجْرًا عَظِيمًا ۝
وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَّلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ
أَمْرًا أَنْ يَّكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَّعْصِ
اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا مُّبِينًا ۝ وَإِذْ
تَقُولُ لِلَّذِيٓ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ
عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ
مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ ۚ وَاللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشٰىهُ ۗ
فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنٰكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِيٓ أَزْوَاجِ أَدْعِيَآئِهِمْ إِذَا قَضَوْا
مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ۝ مَا كَانَ عَلَى
النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهٗ ۗ سُنَّةَ اللّٰهِ

મુ-તસ્દ-દિકીના વલ મુ-તસ્દ-દિકાતિ
ખૈરાત કરનેવાલે મર્દ ઔર ખૈરાત કરનેવાલી ઔરતેં,
વસ્સાઇમીના વસ્સાઇમાતિ વલ હાફિઝીના
ઔર રોઝા રખનેવાલે મર્દ ઔર રોઝા રખને વાલી ઔરતેં ઔર અપની શર્મગાહોંકી
ફુરૂ-જહુમ વલ હાફિઝાતિ વઝ઼ ઝાકિરીનલ્લાહા
હિફાઝત કરનેવાલે મર્દ ઔર અપની શર્મગાહોંકી હિફાઝત કરનેવાલી
કસીરંવ વઝ઼ ઝાકિરાતિ ૪ અ-અદ-દલ્લાહુ
ઔરતેં ઔર અલ્લાહકો બહુત યાદ કરનેવાલે મર્દ ઔર અલ્લાહકો
લહુમ મગ્ફિ-રતંવ વ અજ-રન
બહુત યાદ કરનેવાલી ઔરતેં તૈયાર કર રખ્ખી હૈ અલ્લાહને
ઉનકે લિયે બખ્શિશ ઔર
અઝીમા ૦ વમા કાના લિ મુઅ-મિનિંવ વલા
સવાબ બળા (૧) ઔર નહીં (યે કામ) કિસી ઈમાનદાર મર્દકા ઔર
મુઅ-મિ-નતિન ઇઝા કદ્દલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ
ઈમાનદાર ઔરતકા કે જબ હુકમ કરદેં અલ્લાહ ઔર રસૂલ
અમ-રન અંય યકૂના લહુમુલ ખિ-ય-રતુ મિન અમરિહિમ ь વ મંય યઅ-સિલ્લાહા
કિસી કામકા તો રહે ઉનકો કોઈ ઈખ્તિયાર અપને કામમેં ઔર જો નાફરમાની કરેગા
વ રસૂ-લહૂ ફ-કદ દલ્લા દલાલમ મુબીના ૦ વઇઝ તકૂલુ લિલ્લઝી
અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી તો યકીનન ગુમરાહ હુવા વો ગુમરાહીમેં ખુલા (૨) ઔર જબ તુમ કેહને લગે ઉસ શખ્સ
અન્અમલ્લાહુ અ-લયહિ વ અન્અમ્તા અ-લયહિ અમસિક અ-લયકા
(ઝૈદ) કો જિસ પર એહસાન કિયા અલ્લાહને ઔર એહસાન કિયા જિસ પર તુમને ભી, રેહને દે અપને
ઝવ-જકા વત્તકિલ્લાહા વ તુખ્ફી ફી નફસિકા મલ્લાહુ મુબ્દીહિ
પાસ અપની બીબીકો ઔર ડર અલ્લાહસે ઔર તુમ છુપાતે થે અપને દિલમેં જિસકો અલ્લાહ ઝાહિર કરનેવાલા થા
વ તખ્શન્નાસ ε વલ્લાહુ અ-હક્-કુ અન તખ્શાહ ь ફ-લમ્મા કદા ઝયદુમ
ઔર ડરતે થે લોગોંકે તાનેસે ઔર અલ્લાહ ઝયાદા હકદાર હૈ કે ડરો તુમ ઉસસે ફિર જબ પૂરી કર ચુકા ઝૈદ
મિન્હા વ-તરન ઝવ્વજના-કહા લિ-કયલા યકૂના અ-લલ મુઅ-મિનીના
ઉસસે હાજત તો નિકાહ કર દિયા હમને તુમ્હારા ઉસસે, તાકે ન હોવે ઈમાન વાલોં પર કોઈ
હ-રજુન ફી અઝવાજિ અદઈયાઇહિમ ઇઝા ક-દવ મિન્હુન્ના
ગુનાહ મુંહ બોલે બેટોંકી ઔરતોંસે (નિકાહ કરને મેં) જબ વો પૂરી કર લેવેં ઉનસે (અપની)
વ-તરા ь વ કાના અમ્રુલ્લાહિ મફઊલા ૦ મા કાના અ-લન નબિય્યિ
હાજત ઔર અલ્લાહ કા હુકમ હોકર રહા હૈ. (૩) નહી હૈ નબી પર
મિન હ-રજિન ફીમા ફ-ર-દલ્લાહુ લહ ь સુન્નતલ્લાહિ
કોઈ ગુનાહ ઉસ બાતમેં જો મુકર્રર કર દી હૈ અલ્લાહને ઉસકે લિયે અલ્લાહકા દસ્તૂર

→ ફરમાવ્યું કે તલ્હા (રદી.) એમાંના એક છે જેઓ શહીદ થઈ ચુકયા છે.
પેજ (૫૮૬) ની તફસીર : (૧) આ બની કુરેઝહના યહુદીઓ છે જે મદીનાની નજીક રહેતા હતા. પ્રથમ હઝરત (સ.)થી સંધી કરી હતી પરંતુ આ લડાઇ વખતે તેઓ ફરી જઈ કાફિરો સાથે મળી ગયા. આ લડાઇથી પરવાર્યા કે તરતજ હઝરત જિબ્રાઇલ હુકમ લાવ્યા તો એકદમ ત્યાં જઇને તેઓને ઘેરી લીધા. ચોવીસ દિવસ પછી તે લોકો એ શરતે કિલ્લામાંથી બહાર નીકળવા રાજી થયા કે અમારા મામલામાં સઅદ બિન મુઆઝ (રદી.) જે ફેસલો કરે તે કબૂલ રાખવો. હઝરત (સ.) એ તેમની શરત કબુલ કરી. હઝરત સઅદ (રદી.)એ હુકમ કર્યો કે જુવાનોને કતલ કરવા અને સ્ત્રીઓ તથા બાળકોને પકડી લેવા. ખુદા અને રસૂલ (સ.)ની મરજી મુજબજ ફેસલો થયો. અને તેઓના વારંવાર સુલેહ ભંગની શિક્ષા પણ ↗

↗ તદ્દન વાજબી હતી. (૨) મદીના નજીકમાં હાથ લાગેલી જમીનને હઝરત (સ.) એ મુહાજિરોમાં વહેંચી તો તેમના ગુજરાનનુ સાધન મળી જતા અનસાર પરથી તેમના ખર્ચનો બોજો ઓછો થયો. અને આ પાછળ દર્શાવેલ જમીન તે ખૈબરની જમીન છે જે બે વર્ષ પછી ત્યાંના યહુદીઓથી હાથ લાગી. પરિણામે સૌ સહાબીઓ ખુશ હાલ થઈ ગયા. (૩) હઝરત (સ.)ની બીબીઓ એ જોયું કે સૌ લોકો આસુદા થઈ ગયા જેથી તેણીઓ એ પણ હઝરત (સ.) પાસે આપની શકતિ ઉપરાંત વધુ ખોરાકી પોશાકીની માંગણી કરી જેથી →

મ ૫

لِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مَقْدُورًا ۝ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ
يَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
حَسِيبًا ۝ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَٰكِنْ
رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا
كَثِيرًا ۝ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ هُوَ الَّذِي
يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ
يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ وَ
دَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ۝ وَلَا

ફિલ્લઝીના ખ-લવ મિન કબ્લ ؕ વ કાના
પેહ્લી રહા હૈ ઉન લોગોંમે જો પેહલે ગુઝરે (નબી) ઔર હૈ
અમ્રુલ્લાહિ ક-દરમ મક્દૂરા ۙ અલ્લઝીના
અલ્લાહકા કામ અન્દાઝે પર મુકર્રર કિયા હુવા વો નબી જો
યુબલ્લિગૂના રિસાલાતિલ્લાહિ વ યખ્શવ-નહૂ
પહુંચાતે હૈં અલ્લાહકે પૈગામકો ઔર ડરતે હૈં ઉસસે
વલા યખ્શવ-ના અ-હ્દન ઇલ્લલ્લાહ ؕ
ઔર નહી ડરતે કિસીસે સિવા અલ્લાહકે
વ કફા બિલ્લાહિ હસીબા ○
ઔર કાફી હૈ અલ્લાહ હિસાબ લેને કે લિયે (૧)
મા કાના મુહમ્મદુન અબા અ-હ્દિમ મિર
નહી હૈ મુહમ્મદ (સ.) બાપ કિસીકે તુમ્હારે
રિજાલિકુમ વલાકિર રસૂલલ્લાહિ વ
મરદોંમેંસે મગર અલ્લાહકે રસૂલ હૈ ઔર મોહર હૈ
ખા-તમન નબિય્યીન ؕ વ કાનલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ શયઇન અલીમા ۝ યા અય્યુહલ લઝીના
નબીયોં પર (અબ કોઈ નબી ન હોગા) ઔર હૈ અલ્લાહ હર ચીઝકા જાનનેવાલા (૨) અય ઈમાનવાલો
આ-મનુઝ્કુરુલ્લાહા ઝિકરન કસીરંવ ۙ વ સબ્બિહૂહુ બુક-રતંવ વ અસીલા ○
યાદ કરો અલ્લાહ કી યાદ બહુત ઔર પાકી બયાન કરો અલ્લાહકી સુબહ ઔર શામ
હુવલ્લઝી યુસલ્લી અ-લયકુમ વ મલાઇ-કતુહૂ લિ-યુખ્રિ-જકુમ મિનઝ્
વોહી હૈ જો રહમત ભેજતા હૈ તુમ પર ઔર ઉસકે ફરિશતેભી, તાકે નિકાલે તુમકો
ઝુલુમાતિ ઇલન નૂર ؕ વ કાના બિલ મુઅ-મિનીના રહીમા ○ તહિય્યતુહુમ યવમા
અંધેરોંસે રૌશની કી તરફ ઔર હૈ વો ઈમાનવાલોં પર મહેરબાન વો જિસ દિન મિલેંગે અલ્લાહસે
યલ્કવ-નહૂ સલામુંવ ۚ વ અ-અદ-દા લહુમ અજ-રન કરીમા ○ યા અય્યુહન
તો ઉનકો વો અસ્સલામુઅલયકુમ હોગા ઔર તૈયાર કર રખ્ખા હૈ ઉનકે લિયે સવાબ ઈઝ્ઝતકા (૩) અય
નબિય્યુ ઇન્ના અર-સલ્નાકા શાહિદંવ વ મુબશશિરંવ વ નઝીરા ۙ
નબી યકીનન ભેજા હૈ હમને તુમકો ગવાહી દેનેવાલા ઔર ખુશખબરી દેનેવાલા ઔર ડરાનેવાલા
વ દાઇયન ઇલલ્લાહિ બિ-ઇઝ્નિહી વ સિરાજમ મુનીરા ○ વ બશ્શિરિલ
ઔર બુલાનેવાલા અલ્લાહકી તરફ ઉસકે હુકમસે ઔર ચરાગ ચમકતા હુવા (બનાકર) ઔર ખુશખબરી સુના દો
મુઅ-મિનીના બિ-અન્ના લહુમ મિનલ્લાહિ ફદ્-લન કબીરા ○ વલા
ઈમાનવાલોં કો કે ઉનકે લિયે અલ્લાહકી તરફસે બળા ફઝલ હૈ. (૪) ઔર

→ આપ (સ.) નારાજ થયા. અને એક માસ સુધી ઘરમાં નહિં જવાના સોગંદ ખાધા. ફરી મહીના પછી આ આયત ઉતરી તો ઘરમાં આવી પ્રથમ હઝરત આયશા (રદી.)ને આયત સંભળાવી કહ્યું. તેમણે અલ્લાહની અને રસૂલ (સ.)ની ખુશનુદી પસંદ કરી. તે પછી સૌ બીબીઓ એ તેમજ કર્યુ. હઝરત (સ.)ને ત્યાં સદા ગરીબી હોઈ વિશેષ ફાકા રહેતા હતા. કારણ કે જે કંઈ આવતુ હતું તેને પોતાની ખુશીથી તરતજ ખૈરાત કરી નાખતા હતા. જેથી કોઈ વેળા કરજ પણ લેવું પડતુ હતું. અત્રે ફરમાવ્યું કે જે નેકી પર રહેશે તેને માટે મીટો નેક બદલો છે. હઝરત (સ.)ની અઝવાજે મુતહહરાત સઘળી નેકજ રહી હતી પરંતુ હક તઆલા એ સાફ ખુશખબરી કોઇને ન આપી કે જેથી નિડર ન બની જાય અને મૌતનો ખૌફ રહે.

પેજ (૫૮૭) ની તફસીર : (૧) એટલે પ્રત્યેક નેકી પર અન્યોને જેટલો સવાબ મળશે તેના કરતાં નબી (સ.)ની પુનિત પત્નીઓને ↗ બમણો સવાબ મળશે તદઉપરાંત ખાસ પ્રકારની માનભરી રોજી પણ મળશે. મોટા દરજ્જા મુજબ નેકીનો સવાબ તેમજ બુરાઇનો અઝાબ પણ બમણોજ થવો જરૂરી છે. એજ પ્રમાણે હઝરત (સ.)ને ફરમાવ્યુ છે. (૨) એમાં હઝરત (સ.)ની બીબીઓ માટે એક અદબ (વિવેક) ની વાત શીખવી કે પરહેઝગાર અને અલ્લાહનો ડર દિલમાં હોય તો કોઈ પારકા માણસ જોડે દબાઇને નરમીથી વાત ન કરો બલ્કે માં પોતાના દીકરા સાથે વાત કરે છે એમ વાત કરો. (૩) ઈસ્લામ પહેલા કુફ્રના વખતમાં સ્ત્રીઓ →

تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَدَعْ اَذٰىهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى
اللّٰهِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۞ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا
نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوْهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ
تَمَسُّوْهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّوْنَهَا ۚ
فَمَتِّعُوْهُنَّ وَسَرِّحُوْهُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ۞ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّاۤ
اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتِيْۤ اٰتَيْتَ اُجُوْرَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
يَمِيْنُكَ مِمَّاۤ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنٰتِ عَمِّكَ وَبَنٰتِ عَمّٰتِكَ
وَبَنٰتِ خَالِكَ وَبَنٰتِ خٰلٰتِكَ الّٰتِيْ هَاجَرْنَ مَعَكَ ؗ وَ
امْرَاَةً مُّؤْمِنَةً اِنْ وَّهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ
اَنْ يَّسْتَنْكِحَهَا ۗ خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ
قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِيْۤ اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ
اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُوْنَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا
رَّحِيْمًا ۞ تُرْجِيْ مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَتُـْٔوِيْۤ اِلَيْكَ مَنْ

તુતિઇલ કાફિરીના વલ મુનાફિકીના
કાફિરોં ઔર મુનાફિકોંકી બાત ન માનો
વ દઅ્ અઝાહુમ વ તવક-કલ અ્-લલ્લાહ ؕ
ઔર ઉનકી ઈઝા પર દરગુઝર ફરમાઓ ઔર ભરોસા કરો અલ્લાહ પર
વ કફા બિલ્લાહિ વકીલા ૦ યા અય્યુહલ લઝીના
ઔર કાફી હૈ અલ્લાહ કામ બનાનેવાલા અય
આ-મનૂ ઈઝા ન-કહ્તુમુલ મુઅ્-મિનાતિ
ઈમાનવાલો જબ તુમ નિકાહમેં લાઓ ઈમાનદાર ઔરતોં કો
સુમ્મા તલ્લક઼્તુમૂહુન્ના મિન ક઼બ્લિ અન
ફિર તલાક દેદો તુમ ઉનકો પેહલે ઈસસે કે હાથ લગાઓ
તમસ્સૂહુન્ના ફમા લકુમ અ્-લયહિન્ના મિન
તુમ ઉનકો તો નહીં હૈ તુમ્હારે લિયે ઉન ઔરતોં પર કોઈ
ઈદ-દતિન તઅ્-તદ-દૂ-નહા ۚ ફ-મત્તિઊહુન્ના
ઈદ્દત (દિનોંકી ગિન્તી) કે ગિનવાલો તુમ ઈદ્દત તો કુછ ફાયદા દે દો
વ સર્રિહૂહુન્ના સરાહ઼ન જમીલા ૦ યા અય્યુહન નબિય્યુ ઈન્ના અહ઼લલ્ના
ઉનકો ઔર રૂખંસત કરો ઉનકો રૂખસત કરના અચ્છા (૧) અય નબી બેશક હલાલ કરદી હમને
લકા અઝવા-જકલ્લાતી આ-તયતા ઉજૂ-રહુન્ના વમા મ-લ-કત યમીનુકા
તુમ્હારે લિયે બીબીયાં વો જિનકો દે ચુકે હૈં આપ મહેર ઔર વો (લોંડીયાં) જિનકે માલિક હુવે હૈં દાહના હાથ તુમ્હારે ઉસ
મિમ્મા અફા-અલ્લાહુ અ્-લયકા વ બનાતિ અ્મ્મિકા વ બનાતિ અ્મ્માતિકા
ચીઝસે જો ફેલાયા હૈ અલ્લાહને તુમપર (મુનકિરોંકે માલસે બતોરે ગનીમત) ઔર બેટીયાં તુમ્હારે ચચાકી ઔર બેટીયાં તુમ્હારી
વ બનાતિ ખ઼ાલિકા વ બનાતિ ખ઼ાલાતિકલ્લાતી હા-જરના મ-અ્-કા ؗ
ફુફિયોંકી ઔર બેટીયાં તુમ્હારે મામુંકી ઔર બેટીયાં તુમ્હારી ખાલાઓંકી વો જિન્હોંને વતન છોળા હૈ
વમ-ર-અતમ મુઅ્-મિ-નતન ઈંવ વ-હબત નફ્-સહા લિન્નબિય્યિ ઈન
તુમ્હારે સાથ (તુમ્હારે લિયે હલાલ કરદી વો) ઔરત ઈમાનવાલી જો બખ્શ દે (બિલા મહેર) અપની જાન નબીકો
અરાદન નબિય્યુ અંય યસ્તન્કિ-હ઼હા ۗ ખ઼ાલિ-સ઼તલ લકા મિન દૂનિલ
ઈરાદા કરે નબી કે નિકાહમેં લાએ ઉસકો (યે હુકમ) ખાસ હૈ તુમ્હારે લિયે સિવા સબ મુસલમાનોંકે
મુઅ્-મિનીન ؕ ક઼દ અ઼લિમના મા ફ-રદ઼ના અ્-લયહિમ ફી અઝવાજિહિમ વમા
અગર (મગર આપને ઐસા નહીં કિયા) યકીનન હમકો મા'લૂમ હૈ જો મુકર્રર કિયા હૈ હમને ઉનપર ઉનકી ઔરતોંકે
મ-લકત અયમાનુહુમ લિ-કયલા યકૂના અ્-લયકા હ઼રજ ؕ વ કાનલ્લાહુ
હકમેં, ઔર ઉસકે હાથકે માલ (લોંડીયાં) મેં, તાકે ન હોવે તુમપર તંગી ઔર હૈ અલ્લાહ
ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ૦ તુરજી મન તશાઉ મિન્હુન્ના વ તુઅ્-વી ઇ-લયકા મન
બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૨) ઢીલ દેદો જિસકો તુમ ચાહો ઉનમેંસે ઔર જગહ દેવે અપની તરફ જિસકો

→ પેજ (૫૮૭) ની તફસીર : પરદા વગર બહાર ફર્યા કરતી હુકમ આવ્યો કે ઘરોમાં નિરાંતે રહો અને બહાર નીકળી પોતાની સૌંદર્યનું અને વસ્ત્રાલંકારનું પ્રદશન કરાવતા ન ફરો. (૪) દુરાચારી મોકાઓથી બચવું અને નેકી તરફ આગળ ધપવું સામાન્ય રીતે દરેક માટે જરૂરી છે પરંતુ નબીની પવિત્ર પત્નીઓ માટે અતિપય જરૂરી છે. એટલે અલ્લાહ એવું ઈચ્છે છે કે નબી (સ.)ના ઘરવાળાઓને આ હુકમ પર અમલ કરાવી તદ્દન પવિત્ર કરી દે.

પેજ (૫૮૮) ની તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ના પત્ની ઉમ્મે સલમાએ હઝરત (સ.)ને પુછયું "કુરઆનમાં પુરૂષોનું જ બધુ વર્ણન છે સ્ત્રીઓનું મુદ્દલ નથી તેનું શુ કારણ ?" ત્યારે નેક ઔરતો ખાતર આ આયત ઉતરી નહિતર સામાન્ય હુકમો પુરૂષો માફક સ્ત્રીઓને પણ લાગુ પડે છે. ↗

↗ વારંવાર જુદા વર્ણનની જરૂર નથી. (૨) હઝરત ઝૈનબ (રદી.) હઝરત રસૂલે ખુદા (સ.)ના ફુફીની દીકરી હતી. હઝરત (સ.)એ ચાહ્યું કે તેમનો નિકાહ ઝૈદ બિન હારિસ (રદી.)થી કરી દે હઝરત ઝૈદ અસલમાં અરબી કુળવાન કુંટુબના હતા. બાળપણમા કોઈ ઝુલ્મી તેમને પકડી લઈ ગયો હતો. આખરે શહેર મક્કામાં ગુલામ તરીકે વેચાયા હઝરત (સ.) એ તેમની ખરીદી લીધા. દસ વરસની ઉમરે તેમના બાપ ભાઈ ને ખબર પડતા તેમને પાછા લઈ જવા માંગણી કરી હઝરત (સ.) આપવા રાજી થઈ ગયા. →

મ ૫

تَشَآءُ ۚ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۚ
ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ
بِمَآ اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ۚ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَلِيْمًا ﴿٥١﴾ لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنْ
بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكَ
حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ رَّقِيْبًا ﴿٥٢﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ
النَّبِيِّ اِلَّآ اَنْ يُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نٰظِرِيْنَ
اِنٰىهُ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيْتُمْ فَادْخُلُوْا فَاِذَا طَعِمْتُمْ
فَانْتَشِرُوْا وَلَا مُسْتَاْنِسِيْنَ لِحَدِيْثٍ ۚ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ
يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيٖ مِنْكُمْ ۖ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيٖ مِنَ
الْحَقِّ ۚ وَاِذَا سَاَلْتُمُوْهُنَّ مَتَاعًا فَسْئَلُوْهُنَّ مِنْ وَّرَآءِ
حِجَابٍ ۚ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوْبِكُمْ وَقُلُوْبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ

તશાઅ ۚ વ મનિબ-તગ઼ય-તા મિમ્મન
જિસકો ચાહે ઔર જિસકો બુલાવા ભેજે ઉનમેંસે
અ઼ઝલ્તા ફલા જુનાહ઼ અ઼લૈક ۚ
જિસે અલગ કર દિયા થા તો કુછ ગુનાહ નહીં તુમપર (મગર
ઝ઼ાલિકા અદ્ના અન તક઼ર-ર અઅ્યુનુહુન્ના
ઈસપરભી અપને ઔરતોંસે ઈન્સાફ બરતના) ઈસમેં કરીબ હૈ કે
વલા યહ઼ઝન્ના વ યર-દ઼યના બિમા
ઠંડી રહે આંખેં ઉનકી ઔર ન ગમ ખાએં વો ઔર રાઝી રહે ઉસ પર જો
આતય-તહુન્ના કુલ્લુહુન્ના ۚ વલ્લાહુ
દિયા તુમને ઉન સબકો ઔર અલ્લાહ
યઅ્-લમુ મા ફી કુલૂબિકુમ ۚ વ કાનલ્લાહુ
જાનતા હૈ જો કુછ તુમ્હારે દિલોંમેં હૈ. ઔર હૈ અલ્લાહ
અ઼લીમન હ઼લીમા ○ લા યહ઼િલ્લુ
જાનનેવાલા બુર્દબાર (૧) હલાલ નહીં
લકન નિસાઉ મિમ બઅ્દુ વલા અન તબદ-દલા બિહિન્ના મિન અઝવાજિંવ
તુમકો ઔરતેં ઈસકે બા'દ ઔર ન (યે હલાલ હૈ કે) બદલેમેં કરલે ઉનકે ઔર બીબીયાં
વ લવ અઅ્-જ-બ-કા હુસ્નુહુન્ના ઈલ્લા મા મ-લ-કત યમીનુક ۚ
અગરચે પસંદ આવેં તુમકો હુસ્ન ઉનકા, મગર (લોડીયાં) જો માલ હૈ તુમ્હારે હાથકા
વ કાનલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શયઈર રક઼ીબા ○ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
ઔર હૈ અલ્લાહ હર ચીઝપર નિગેહબાન (૨) અય ઈમાનવાલો
લા તદખુલૂ બુયૂતન નબિય્યિ ઈલ્લા અંય યુઅ્-ઝ઼ના લકુમ ઈલા તઆ઼મિન
મત દાખિલ હો નબીકે ઘરોંમેં મગર જો ઈઝન દિયા જાએ તુમકો ખાનેકે લિયે (તો જાવ)
ગ઼યરા નાઝ઼િરીના ઈનાહુ ۙ વલાકિન ઈઝ઼ા દુઈ઼તુમ ફદખુલૂ ફ-ઈઝ઼ા તઈ઼મતુમ
ન રાહ દેખનેવાલે બનો (પકનેસે પેહલે જાકર) ઉસકે પકનેકી, લેકિન જબ તુમ બુલાએ જાવ. ફિર જબ ખા ચુકો
ફન્તશિરૂ વલા મુસ્તઅ્-નિસીના લિ-હ઼દીસ઼ ۚ ઈન્ના ઝ઼ાલિકુમ કાના
તો જુદા હો જાવ ઔર ન બેઠા કરો આપસમેં બાતેં કરનેકે લિયે બેશક તુમ્હારા યે કામ
યુઅ્-ઝ઼િન નબિય્યા ફ-યસ્તહ઼યી મિન્કુમ ۙ વલ્લાહુ લા યસ્તહ઼યી મિનલ
ઈઝા દેતા હૈ નબીકો ફિર શર્મ કરતે હૈ વો તુમસે ઔર અલ્લાહ નહી શરમ કરતા હક બાત
હ઼ક્ક઼ ۚ વ ઈઝ઼ા સ-અલ્તુમૂહુન્ના મતાઅ઼ન ફસ્અલૂહુન્ના મિંવ વરાઈ
(બતલાને) સે ઔર જબ માંગના ચાહો (ઉન બીબીયોં સે) કુછ અસબાબ તો માંગો ઉનસે પરદેકે
હ઼િજાબ ۚ ઝ઼ાલિકુમ અત઼્હરુ લિ-કુલૂબિકુમ વ કુલૂબિહિન્ના ۚ વમા કાના
પીછેસે. યે (તરીકા) બહુત પાક કરનેવાલા હૈ તુમ્હારે દિલોંકો ઔર ઉન (ઔરતોં)કે દિલોંકો ઔર નહી લાઈક

મ ૫ ૯ ૩

→ પેજ (૫૮૮) ની તફસીર : પરંતુ તે પોતે હઝરત (સ.)ની મુહબ્બતના લીધે જવા રાજી ન થયા. ફરી હઝરત (સ.) તેમને દત્તક પુત્ર બનાવી રાખ્યો. હઝરત ઝૈનબ (રદી.) તથા તેમના ભાઈ નિકાહ માટે તૈયાર ન થયા તે માટે આ આયત ઉતરી પછી તેઓ રાજી થયા તો હઝરતે તેમનો નિકાહ કરી આપ્યો. (૩) હઝરત ઝૈનબ (રદી.)નો નિકાહ હઝરત ઝૈદ (રદી.) સાથે થઈ ગયો પણ બન્ને વચ્ચે અણ બનાવ રહેવા લાગ્યો. તેમની આંખોમાં હઝરત ઝૈદ (રદી.) ની હલકાઈ આવતી તેથી વધુ ઝઘડો થતો લડાઈ થતી ત્યારે ઝૈદ હઝરત (સ.) પાસે આવી ફરિયાદ કર્યા કરતા હતા. આખરે એક દિવસ હઝરત (સ.)ને કહ્યું કે હું તેણીને છોડી દઉછું પણ હઝરત (સ.) રોકતા કે મારી ખાતર થી તો તેણીએ તમને કબુલ કર્યા છે તે ઉપરાંત હવે છોડી દેવું તેણી માટે બીજી ઝિલ્લત અને કલંક છે. છેવટે વારંવાર ઝઘડો થઈ અણ બનાવ બહુજ વધી ↗

↗ ગયો તો હઝરત (સ.)ના દિલમાં આવ્યું કે જો ઝૈદ થાકીને છોડી દેશે તો ઝૈનબનુ દિલ બહુ નારાજ થશે. ફરી તેણીને ખુશી માટે હુ પોતે જ નિકાહ કરૂં તે સિવાય બીજો કોઈ રસ્તો નથી. પણ મુનાફિકોની બદગોઈથી ડર્યા કે તેઓ કહેશે જુઓ પોતાના દીકરાની વહુથી જ પરણ્યા. જોકે લે પાલકનો હુકમ કોઈ પણ વાતમાં દીકરા સમાન નથી એ વિષે કુરઆનમાં પણ પ્રથમ આવી ગયું છે. આખરે હઝરત ઝૈદ (રદી.)એ તલાક આપી દિધી ખુદાપાકે હઝરત ઝૈનબ (રદી.)ની ખાતર રાખી ઈદ્દત પુરી થયા પછી →

لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ
مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا
إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝ لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ
وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ۗ
وَاتَّقِينَ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝
إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ
يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝ وَالَّذِينَ
يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا
فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ۝ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ

લકુમ અન તુઅ્-ઝૂ રસૂલલ્લાહિ વલા અન
તુમ્હારે વાસ્તે યે કે ઈઝાં દો અલ્લાહકે રસૂલકો ઔર ન યેકે
તન્કિહૂ અઝવા-જહૂ મિમ બઅ્-દિહી
નિકાહ કરો તુમ ઉનકી ઔરતોંસે ઉસકે પીછે
અ-બદા ઇન્ના ઝ઼ાલિકુમ કાના ઇ઼ન્દલ્લાહિ
કભી યકીનન તુમ્હારી યે બાત અલ્લાહકે યહાં
અ઼ઝ઼ીમા ૦ ઇન તુબ્દૂ શય-અન
બળા (ગુનાહ હૈ) અગર ઝાહિર કરો કિસી ચીઝકો
અવ તુઅ્ફૂહુ ફ-ઇન્નલ્લાહા કાના બિ-કુલ્લિ
યા છુપાવ ઉસકો તો બેશક અલ્લાહ હૈ હર
શયઇન અ઼લીમા ૦ લા જુનાહ઼
ચીઝકા જાનનેવાલા (૧) કોઈ ગુનાહ નહી (નબીકી)
અ઼-લયહિન્ના ફી આબાઇહિન્ના વલા
ઉન ઔરતોં પર અપને બાપોંકે (સામને હોનેકા) ઔર ન
અબ્નાઇહિન્ના વલા ઇખ્વાનિહિન્ના વલા અબ્નાઇ ઇખ્વાનિહિન્ના
અપને બેટોં કે, ઔર ન અપને ભાઇયોં કે સામને ઔર ન અપને ભાઇયોં કે બેટોં (ભતીજો) કે
વલા અબ્નાઇ અ-ખ઼વાતિહિન્ના વલા નિસાઇહિન્ના વલા મા મ-લકત
ઔર ન અપની બેહનોં કે બેટોં (ભાનજો) કે ઔર ન અપની ઔરતોં કે, ઔર ન અપને હાથ કે માલ (લોંડી,
અયમાનુહુન્ના ૯ વત્તકીનલ્લાહ ઼ ઇન્નલ્લાહા કાના
ગુલામ) કે (ઈન સબકે સામને હોને કા કોઈ ગુનાહ નહી) ઔર ડરો અય ઔરતો અલ્લાહસે બેશક અલ્લાહ
અ઼લા કુલ્લિ શયઇન શહીદા ૦ ઇન્નલ્લાહા વ મલાઇ-ક-તહૂ યુસ઼લ્લૂના અ઼-લન
હર ચીઝ પર હાઝિર (ગવાહ) હૈ. (૨) યકીનન અલ્લાહ ઔર ઉસકે ફરિશ્તે રેહમત ભેજતે હૈ
નબિય્ય ઼ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ સ઼લ્લૂ અ઼-લયહિ વ સલ્લિમૂ તસ્લીમા ૦
રસૂલ પર, અય ઈમાનવાલો રહમત ભેજો ઉનપર ઔર સલામ ભેજો સલામ કેહકર (૩)
ઇન્નલ્લઝ઼ીના યુઅ્-ઝૂનલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ લ-અ઼-નહુમુલ્લાહુ ફિદ
જો લોગ ઈઝા દેતે હૈં અલ્લાહકો ઔર ઉસકે રસૂલકો ફિટકાર કી હૈ ઉનકો અલ્લાહને
દુન્યા વલ આખ઼િ-રતિ વ અ-અ઼દ-દા લહુમ અ઼ઝ઼ાબમ મુહીના ૦ વલ્લઝ઼ીના
દુન્યામેં ઔર આખિરતમેં ઔર તૈયાર કર રખ્ખા હૈ ઉનકે લિયે અઝાબ ઝિલ્લતકા ઔર જો લોગ
યુઅ્-ઝૂનલ મુઅ્-મિનીના વલ મુઅ્-મિનાતિ બિ-ગ઼યરિ મક-ત-સબૂ
તોહમત લગાતે હૈં મુસલમાન મરદોંકો ઔર મુસલમાન ઔરતોંકો બગૈર ગુનાહ કિયે ઉનકે
ફ-કદિહ઼-ત-મલૂ બુહતાનંવ વ ઇસ્મમ મુબીના ૦ યા અય્યુહન નબિય્યુ કુલ
તો ઉઠાયા ઉન્હોને (બોઝ) ઝૂટકા ઔર ગુનાહ ખુલા (૪) અય નબી કેહ દો

→ પેજ (૫૮૮)ની તફસીર : હઝરત (સ.)ના નિકાહમાં આપી દીધા અને આ આયત ઉતરી અલ્લાહના ફરમાવવા થી જ નિકાહ થઈ ગયો. જાહેરમાં નિકાહની જરૂર ન રહી.

પેજ (૫૮૯) ની તફસીર : (૧) એટલે નબીને માટે એક કામ કરવું શરીઅતમાં દુરસ્ત થઈ ગયા પછી કોઈ વાત થી તંગી રહેતી નથી અને ફરી કોઈથી ડરતા નથી. સિવાય અલ્લાહના કોઈનો ડર રહેતો નથી. એટલે કેટલાક હુકમો પયગંબરો માટે સદા ખાસ રહ્યા છે જેમકે સ્ત્રીઓ બારામાં તંગી ન હતી. હઝરત દાઉદ (અ.)ને સો ઔરતો હતી. બીજા જો પોતાની હદથી વધે તો ગુનેહગાર ઠરશે નબીઓ માટે અમુક હુકમો ખાસ હોવાનું કારણ એ છે કે તેઓ અલ્લાહના હુકમ વિરૂદ્ધ કદી કરતા નથી. (૨) હઝરત (સ.)ના પુત્રો ↗

↗ ગુજરી ગયા અને પુત્રીઓ રહી ગઈ. એટલે કોઈને તેમના પુત્ર જાણો નહિ. પરંતુ અલ્લાહના રસૂલ હોવાથી સૌ તેમના પુત્ર સમાન છે. આપ (સ.) સૌ પયગંબરો ઉપર મોહર હોવાની મતલબ એ છે કે આપ (સ.) પધરામણી પછી નુબુવ્વતની પદવી પર સીલ થઈ ગઈ. આ બુઝુર્ગી સૌ પયગંબરો ઉપર તેમને જ છે.
૪ ૮ (૩) એટલે ખુદાપાક તેમને અસ્સલામુ અલયકુમ કેહશે. ફરિશતાઓ પણ સલામ કેહતા તેમની પાસે આવશે. અને મુસલમાનોની આપસમાં દુઆ →

મ ૫

لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ
مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٥٩ لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ۝٦٠
مَلْعُونِينَ ۛ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا ۝٦١
سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝٦٢ يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ
قَرِيبًا ۝٦٣ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝٦٤
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝٦٥ يَوْمَ
تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ
وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ۝٦٦ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا

معانقة منزل ٥ الربع

લિ-અઝવાજિકા વ બનાતિકા વ નિસાઈલ
અપની બીબીયોંકો ઔર અપની બેટીયોંકો ઔર મુસલમાનોં
મુઅ-મિનીના યુદનીના અ્-લયહિન્ના
કી ઔરતોંકો ચાહીયે કે લટકા લેં અપને
મિન જલાબીબિહિન્ના ط ઝ઼ાલિકા અદના
ઉપર બળી ચાદરેં અપની, યે બહુત નઝદીક હૈ ઈસસે
અંય યુઅ્-રફના ફલા યુઅ્-ઝૈન ط વ કાનલ્લાહુ
કે પેહચાની જાએં વો ફિર ન સતાઈ જાએં વો ઔર હૈ અલ્લાહ
ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ૦ લ-ઈલ્લમ યન્તહિલ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૧) અલબત્તા અગર બાઝ ન આએંગે
મુનાફિકૂના વલ્લઝ઼ીના ફી કુલૂબિહિમ મ-રઝુંવ
મુનાફિક ઔર વો લોગ જિસકે દિલોંમેં બીમારી હૈ (શહવત
વલ મુરજિફૂના ફિલ મદી-નતિ લનુગ઼રિયન્નકા
પરસ્તી કી,) ઔર ઝૂટી ખબરેં ઉળાનેવાલે મદીનેમેં તો હમ
બિહિમ સુમ્મા લા યુજાવિરૂ-નકા ફીહા ઈલ્લા ક઼લીલા ૦ મલઊનીના ج
લગા દેંગે તુમકો ઉનકે પીછે ફિર નહી રેહને પાએંગે તુમ્હારે સાથ ઇસ (શહેર)મેં મગર થોળે દિનોં તક ફિટકાર હુવે
અય-નમા સુકિ઼ફૂ ઉખિ઼ઝૂ વ કુત્તિલૂ તક઼તીલા ૦ સુન્નતલ્લાહિ ફિલ
જહાં પાએ ગએ પકળે ગએ ઔર મારે ગએ જાનસે. દસ્તૂર (પળા હુવા હૈ)
લઝ઼ીના ખ઼-લવ મિન ક઼બ્લ ج વ લન તજિદા લિ-સુન્નતિલ્લાહિ તબ્દીલા ૦
અલ્લાહકા ઉન લોગોંમેં જો પેહલે હો ચુકે હૈં ઔર હરગિઝ નહીં પાઓગે તુમ અલ્લાહકે દસ્તૂરકો બદલા હુવા. (૨)
યસ્અલુકન નાસુ અ્નિસ સા-અ્હ ط કુલ ઈન્નમા ઈ્લ્મુહા ઈન્દલ્લાહ ط
પુછતે હૈં તુમકો લોગ ક્યામત કે મુતઅલ્લિક કે (કબ આએગી) કેહદો ઉસકી ખબર અલ્લાહહી કે પાસ હૈ.
વમા યુદરીકા લ-અ્લ્લસ સા-અ્તા તકૂનુ ક઼રીબા ૦ ઈન્નલ્લાહા લ-અ્-નલ
ઔર તુમ કયા જાનો શાયદ વો ઘળી પાસ હી હો (૩) બેશક અલ્લાહને ફિટકાર દિયા હૈ
કાફિરીના વ અ-અ્દ-દા લહુમ સઈ઼રા ૦ ખ઼ાલિદીના ફીહા અ-બદા ج
કાફિરોંકો ઔર તૈયાર રખ્ખી હૈ ઉનકે લિયે દોઝખ હમેશા રહેંગે ઉસમેં હમેશા
લા યજિદૂના વલિય્યંવ વલા નસ઼ીરા ૦ યવમા તુક઼લ્લબુ વુજૂહુહુમ
ન પાએંગે વો કોઈ હિમાયતી ઔર ન મદદગાર જિસ દિન ઉલ્ટે ડાલે જાએંગે ઉનકે મુંહ
ફિન્નારિ યકૂલૂના યાલય-તર્ના અ-તઅ્-નલ્લાહા વ અ-તઅ્-નર
આગમે કહેંગે કયા અચ્છા હોતા જો હમને કહા માના હોતા અલ્લાહકા ઔર કહા માના હોતા
રસૂલા ૦ વ ક઼ાલૂ રબ્બર્ના ઈન્ના અ-તઅ્-ના સા-દ-તના
રસૂલકા ઔર કહેંગે અય હમારે રબ હમને કહા માના અપને સરદારોંકા

મુઆનકા મ ૫ પાવ

→ પેજ (૫૮૯) ની તફસીર : પણ જેમ દુન્યામાં છે તેમ આખિરતમાં એજ રહેશે. (૪) બધી ઉમ્મતો કરતા બેહતર આજ ઉમ્મત છે.
પેજ (૫૯૦) ની તફસીર : (૧) અગર કોઈએ નિકાહ કર્યા પછી ઔરતની પાસે જવા અને એકાંતમાં બન્ને એકઠા થવા પહેલાંજ તલાક આપી દીધી અને મહેર મુકર્રર થઈ હતી તો અડધી મહેર આપે. અને જો મહેર નક્કી ન થઈ હોય તો કંઈ ફાયદો પહુચાડે એટલે એક જોડ કપડાં આપી વિદાય કરે. તેણીની ઈદ્દત નથી. ચાહે તો તરત બીજો નિકાહ કરી શકે છે અને જો એકાંતમાં ઔરત પાસે રહ્યા પછી તલાક આપે તો પૂરી મહેર આપવી પડશે અને ઈદ્દત પણ છે આ મસઅલો એ માટે ફરમાવ્યો કે હઝરત (સ.)ની અઝવાજે મુતહહરાતના વર્ણનમાં વચ્ચે કદાચ એ માટે કે હઝરત (સ.)ની એક ઔરત નિકાહમાં આવી જ્યારે હઝરત (સ.) તેણીની પાસે ↗ ગયા તો કેહવા લાગી અલ્લાહ પાક તમારાથી પનાહ આપે હઝરત (સ.) તેણીને જવાબ આપ્યો કે તેં મોટાની પનાહ માંગી આથી એ હુકમ ફરમાવ્યો હોય અને ઈમાનવાળાઓને સંબોધ્યા કે આથી જણાઈ જાય કે પયગંબર (સ.)નો ખાસ હુકમ નથી પણ સામાન્ય મુસલમાનો પર આજ હુકમ છે. (૨) પ્રથમ તે ઔરતો જેણીઓ ને મહેર આપી હોય એટલે આયત ઉતરતી વખતે નિકાહમાં હતી તે કુરેશી હોય કે ન હોય હિજરત કરી હોય કે ન કરી હોય છતાં તે સૌ →

وَكُبَرَآءَنَا فَاَضَلُّوْنَا السَّبِيْلَا ۝ رَبَّنَآ اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ
مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيْرًا ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اٰذَوْا مُوْسٰى فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ
مِمَّا قَالُوْا ؕ وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيْهًا ۝ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ۝
يُّصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ ؕ
وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ۝
اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَّحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا
وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ ظَلُوْمًا جَهُوْلًا ۝
لِّيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ وَالْمُشْرِكِيْنَ
وَالْمُشْرِكٰتِ وَيَتُوْبَ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ؕ
وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

વ કુ-બરા-અના ફ-અ઼લ્લૂનસ સબીલા ૦
ઔર અપને બળોંકા તો ગુમરાહ કર દિયા થા હમકો સીધે રાસ્તેસે
રબ્બના આતિહિમ દ્દિઅ્‌-ફયનિ મિનલ
અય હમારે રબ દે ઉનકો દુગના
અ઼ઝ઼ાબિ વલ-અ઼ન્હુમ લઅ્‌નન કબીરા ૦
અઝાબ ઔર ફિટકાર ઉનકો ફિટકાર બળી
યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તકૂનૂ
અય ઈમાનવાલો મત હો તુમ
કલ્લઝ઼ીના આ-ઝ઼વ મૂસા ફબર-ર-અહુલ્લાહુ
ઉન જૈસે જિનહોંને સતાયા મૂસાકો ફિર બે ઐબ દિખલા દિયા
મિમ્મા ક઼ાલૂ ૦ વ કાના
ઉનકો અલ્લાહને ઉસસે જો વો કેહતે થે. ઔર થે વો
ઈ઼ન્દલ્લાહિ વજીહા ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના
અલ્લાહ કે યહાં આબરૂવાલે (૧) અય ઈમાનવાલો
આ-મનુત તકુલ્લાહા વ કૂલૂ ક઼વ-લન સદીદા ૦ યુસ઼્લિહ઼ લકુમ અઅ્‌-મા-લકુમ
ડરો અલ્લાહસે, ઔર કહો બાત મઝબૂત કે સંવાર દેગા તુમ્હારે લિયે તુમ્હારે કામ
વ યગ઼ફિર લકુમ ઝ઼ુનૂ-બકુમ ૦ વ મંય યુતિ઼ઈ઼લ્લાહા વ રસૂ-લહૂ
ઔર બખ્શ દેગા તુમકો તુમ્હારે ગુનાહ ઔર જો કોઈ કહા માનેગા અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકા
ફ-ક઼દ ફાઝા ફવ-ઝન અ઼ઝ઼ીમા ૦ ઈન્ના અ઼રદ઼-નલ અમા-નતા
તો યકીનન મુરાદ પાઈ ઉસને મુરાદ બળી બેશક પેશ કી હમને અમાનત
અ઼-લસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વલ જિબાલિ ફ-અ-બયના અંય યહ઼મિલ-નહા
આસ્માનોં કે ઔર ઝમીનકે ઔર પહાળોં કે સામને તો ઈન્કાર કિયા ઉન્હોંને કે ઉસકો ઉઠાએં,
વ અશ્ફક઼ના મિન્હા વ હ઼-મ-લહલ ઈન્સાન ૦ ઈન્નહૂ કાના ઝ઼લૂમન
ઔર ડર ગએ વો ઉસસે ; ઔર ઉઠા લિયા ઉસકો ઈન્સાનને બેશક વો થા બેતર્સ
જહૂલા ૦ લિ-યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબલ્લાહુલ મુનાફિક઼ીના વલ મુનાફિક઼ાતિ વલ
નાદાન (૨) તાકે અઝાબ કરે અલ્લાહ મુનાફિક મરદોંકો ઔર મુનાફિક ઔરતોંકો ઔર
મુશરિકીના વલ મુશરિકાતિ વ યતૂબલ્લાહુ અ઼-લલ મુઅ્‌-મિનીના
મુશરિક મરદોંકો ઔર મુશરિક ઔરતોંકો ઔર મુઆફ કરે અલ્લાહ ઈમાનદાર મરદોંકો
વલ મુઅ્‌-મિનાત ૦ વ કાનલ્લાહુ ગ઼ફૂરર રહ઼ીમા ૦
ઔર ઈમાનદાર ઔરતોંકો ઔર અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.

➡ પેજ (૫૯૦) ની તફસીર : હલાલ છે. બીજી કાકા, મામા અને ફોઈ, માસીની દીકરીઓ એટલે કુરેશમાંની માતા પિતાના તરફના સગપણની ઔરતો જેમણે હિજરત કરી હોય તેણીઓ સાથે પણ નિકાહ કરી શકતા હતા. પણ જેણીઓ એ હિજરત ન કરી હોય તેવી કુરેશી ઔરતો થી નિકાહ ની છુટ ન હતી. ત્રીજી ગનીમતમાં મળેલી લોંડીઓ હલાલ હતી. ચોથી તે ઔરતો પોતાની ઝાતને કંઈ મહેર વિનાજ બક્ષી દે એટલે નબીને પોતાની ઝાત ભેટ આપી દે તે પણ હલાલ હતી. આ હુકમ ખાસ નબી (સ.) માટેજ હતો. બીજા મુસલમાનો માટે એ હુકમ છે કે મહેર વિના નિકાહ થઈ શક્તો નથી. પ્રથમથી મહેર નક્કી કરવી જોઇએ અથવા પાછળથી નક્કી કરી લે. અને જો કદાચ નક્કી ન કરે તો કૌમમાં જેટલી મહેરનો રિવાજ છે તેટલી આપવી જ પડશે. સૌથી પહેલા હઝરત (સ.)નો નિકાહ બીબી↗

↗ ખદીજા (રદી.)થી થયો હતો તેમની વફાત પછી બીજી ઔરતોથી નિકાહ થતા ગયા. હઝરત (સ.)ની વફાત વખતે જે નવ બીબીઓ હતી તેણીઓ ના નામ (૧) હઝરત આયશા (રદી.) (૨) હઝરત હફસહ (રદી.) (૩) હઝરત સવદહ (રદી.) (૪) હઝરત ઉમ્મે સલ્મહ (રદી.) (૫) હઝરત ઝૈનબ (રદી.) (૬) હઝરત ઉમ્મે હબીબહ (રદી.) (૭) હઝરત જુવેરિયહ (રદી.) (૮) હઝરત સફિય્યહ (રદી.) (૯) હઝરત મેમૂનહ એમાંથી પાછળી ત્રણ કુરેશી ન હતી. ➡

سُوْرَةُ سَبَا مَكِّيَّةٌ (٣٤) (٥٨) رُكُوْعَاتُهَا ٦ آيَاتُهَا ٥٤

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَلَهُ
الْحَمْدُ فِى الْاٰخِرَةِ ؕ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ۝١ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ
فِى الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا
يَعْرُجُ فِيْهَا ؕ وَهُوَ الرَّحِيْمُ الْغَفُوْرُ ۝٢ وَقَالَ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا لَا تَاْتِيْنَا السَّاعَةُ ؕ قُلْ بَلٰى وَرَبِّىْ لَتَاْتِيَنَّكُمْ ۙ
عٰلِمِ الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى السَّمٰوٰتِ
وَلَا فِى الْاَرْضِ وَلَاۤ اَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَاۤ اَكْبَرُ اِلَّا فِىْ
كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝٣ لِّيَجْزِىَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ۝٤ وَالَّذِيْنَ سَعَوْ فِىْ
اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّنْ رِّجْزٍ اَلِيْمٌ ۝٥
وَيَرَى الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ الَّذِىْۤ اُنْزِلَ اِلَيْكَ

સૂરતુ સબા

યે સુરત મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઔર ઇસકી (૫૪) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલ-હમ્દુલિલ્લાહિલ લઝી લહૂ માફિસ
સબ તા'રીફ અલ્લાહ હી કે લિયે હૈ, ઉસીકા હૈ જો કુછ
સમાવાતિ વ માફિલ અરદ્દિ વ લહુલ હમ્દુ
આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ. ઔર ઉસીકી તા'રીફ હૈ
ફિલ આખિરહ ؕ વ હુવલ હકીમુલ
તા'રીફ હૈ આખિરતમેં, ઔર વોહી હૈ હિકમતવાલા
ખબીર ૦ યઅ્-લમુ મા યલિજુ ફિલ અરદ્દિ
જાનનેવાલા (૧) જાનતા હૈ વો જો કુછ ઘુસતા હૈ ઝમીનમેં
વમા યખ્‌રુજુ મિન્હા વમા યન્ઝિલુ
ઔર જો કુછ નિકલતા હૈ ઉસસે, ઔર જો કુછ ઉતરતા હૈ
મિનસ સમાઇ વમા યઅ્-રુજુ ફીહા ؕ વ હુવર રહીમુલ ગફૂર ૦ વ કાલલ્લઝીના
આસમાનસે, ઔર જો કુછ ચઢતા હૈ ઉસમેં ઔર વોહી હૈ રહમવાલા, બખ્શનેવાલા (૨) ઔર કેહને લગે
ક-ફરૂ લા તઅ્-તીનસ સા-અહ ؕ કુલ બલા વ રબ્બી લ-તઅ્-તિયન્નકુમ ۙ
મુન્કિર ન આએગી હમપર કિયામત તુંમ કેહદો ક્યું નહીં, કસમ હૈ મેરે રબકી ઝુરૂર આએગી તુમ પર
આલિમિલ ગૈબ ۚ લા યઅ્-ઝુબુ અન્હુ મિસ્કાલુ ઝર્રતિન ફિસ્સમાવાતિ
વો ગૈબકા જાનનેવાલા હૈ નહીં પોશીદા ઉસસે કુછ ઝર્રા ભર આસમાનોંમેં
વલા ફિલ અરદ્દિ વર્લા અસ્ગરુ મિન ઝાલિકા વર્લા અક-બરુ ઇલ્લા ફી
ઔર ન ઝમીનમેં, ઔર કોઈ ચીઝ નહીં ઉસસે છોટી ઔર ન ઉસસે બળી મગર મૌજૂદ હૈ
કિતાબિમ મુબીન ۝۳ લિ-યજઝિયલ લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ
કિતાબ બયાન કરનેવાલીમેં તાકે બદલા દે ઉનકો જો ઈમાન લાએ, ઔર કામ કિયે
સાલિહાતિ ؕ ઉલાઇકા લહુમ મગ્ફિ-રતુંવ વ રિઝ્કુન કરીમ ૦ વલ્લઝીના સ-અવ
અચ્છે વોહી લોગ હૈ જિનકે લિયે બખ્શિશ ઔર રોઝી હૈ ઈઝ્ઝતકી (૩) ઔર જો લોગ દૌળે
ફી આયાતિના મુઆજિઝીના ઉલાઇકા લહુમ અઝાબુમ મિર રિજ્ઝિન
હમારી આયતોંકે હરાનેકો વોહીં લોગ હૈં જિનકે લિયે અઝાબ હૈ બલાકા
અલીમ ૦ વ યરલ્લઝીના ઊતુલ ઇલ્મલ્લઝી ઉન્ઝિલા ઇ-લયકા
દર્દનાક ઔર દેખલેં જિનકો દી ગઈ હૈ સમઝ કે જો ઉતારા ગયા હૈ તુમ પર

➡ પેજ (૫૯૧) ની તફસીર : (૧) કોઈ માણસને એકથી વધુ ઔરતો હોય તો વારા ફરતી સૌની પાસે સરખી રીતે રાત રહેવું તેના ઉપર વાજિબ છે. પરંતુ આ આયતથી હઝરત (સ.)ના ઉપર સરખામણી વાજિબ ન રાખી એટલા માટે કે ઔરતો જ્યારે એમ સમજે છે કે તેણીઓને હક નથી તે પછી જે કંઈ આપવામાં આવે તે રાજી ખુશીથી કબુલ કરી લે. આ હુકમ મળતા છતાં પણ હઝરત (સ.) સૌની વારી સરખી રાખી હતી અને છુટ મળવાનો લાભ લઈ જરા પણ ફેરફાર ક્ર્યો નહિં માત્ર હઝરત સૌદા (રદી.)એ પોતાની જ ખુશીથી (વૃદ્ધાવસ્થા) પોતાની વારી હઝરત આયશા (રદી.)ને અર્પણ કરી દીધી હતી. (૨) એટલે જે ચાર પ્રકારની ઔરતોનું વર્ણન થયું તે સિવાય બીજી હલાલ નથી. તેમજ હાલની ઔરતોમાંથી ચાહો તેને તલાક આપી શકો છો પરંતુ બીજી કરવા ખાતર કોઈને તલાક આપવી હલાલ નથી. એ તો ↗ રહેવી જ જોઈએ કેમકે તેણીઓએ દુન્યા તજી અલ્લાહ અને રસૂલને પસંદ કર્યા છે. આ આયત ઉતરવા પછી આપે કોઈ નિકાહ કર્યો નથી. વફાત સુધી એજ નવ બીબીઓ રહી. હઝરત (સ.)ની બે લોંડીઓ મશહુર છે અથવા ત્રણ એક મારિયહ જેમના પેટથી આપના ફરઝંદ ઈબ્રાહીમ પેદા થઈ બાળપણ માં જ ગુજરી ગયા. બીજી રયહાના અથવા શમઉના. ➡

મ ૫

مِن رَّبِّكَ هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ
رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي
خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَم بِهِ جِنَّةٌ
بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ
الْبَعِيدِ ۝ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُم
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ
أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا
فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَلَنَّا لَهُ
الْحَدِيدَ ۝ أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا
صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ
غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ

મિર રબ્બિકા હુવલ હક્કા ૪ વ યહદી ઈલા
તેરે રબકી તરફસે વો સચ્ચા હે, ઔર રાહ દિખાતા હે
સિરાતિલ અઝીઝિલ હમીદ ૦ વ કાલલ
ઉસ ઝબરદસ્ત ખૂબિયોં વાલેકી (૧) ઔર કેહને લગે
લઝીના ક-ફરૂ હલ નદુલ્લુકુમ અલા રજુલિય
મુનકિર કયા હમ બતલાએં તુમકો એક મર્દ જો
યુનબ્બિઉકુમ ઈઝા મુઝ-ઝિકતુમ. કુલ્લા
ખબર દેતા હે તુમકો જબ તુમ રેઝા રેઝા હો જાઓગે
મુમઝ-ઝકિન ૪ ઈન્નકુમ લફી ખલ્કિન
નિહાયત રેઝા રેઝા હો જાના, તો ઝુરૂર તુમકો બનના હે
જદીદ ૭ અફ-તરા અ-લલ્લાહિ કઝિબન અમ
નએ સિરે સે કયા બાંધ લિયા હે ઉસને અલ્લાહ પર ઝૂટ યા
બિહી જિન્નહ ૮ બલિલ્લઝીના લા યુઅ-મિનૂના
ઉસકો દીવાનાપન હે. (કુછભી નહીં) લેકિન જો ઈમાન નહીં
બિલ આખિ-રતિ ફિલ અઝાબિ વદ્-દલાલિલ બઈદ ૦ અ-ફ-લમ ય-રવ ઈલા
લાતે આખિરત પર વો અઝાબ મેં હૈં, ઔર ગુમરાહી મેં હૈં દૂરકી ક્યા નહીં દેખા ઉન્હોંને જો કુછ
મા બયના અયદીહિમ વમા ખલ્ફહુમ મિનસ સમાઈ વલ અરદ્ ૮ ઈન નશઅ
ઉનકે આગે હૈ, ઔર જો કુછ ઉનકે પીછે હૈ આસમાન ઔર ઝમીનસે અગર હમ ચાહેં
નખ્સિફ બિહિમુલ અરદા અવ નુસકિત્ અ-લયહિમ કિ-સફમ મિનસ સમાઅ ૮
ધંસા દેં ઉનકો ઝમીનમેં, યા ડાલ દેં ઉન પર ટુકળા આસમાન સે
ઈન્ના ફી ઝાલિકા લ-આ-યતલ લિ-કુલ્લિ અબ્દિમ મુનીબ ૭ વ લ-કદ આ-તયના
બેશક ઈસમેં નિશાની હે હર બન્દે રૂજૂઅ કરનેવાલે કે લિયે ઔર યકીનન દી હમને
દાવૂદા મિન્ના ફદ્લા ૮ યા જિબાલુ અવ્વિબી મ-અહૂ વત્તયર ૯ વ અલન્ના
દાઊદકો અપની તરફસે (કઈ કિસ્મકી) બરતરી અય પહાળો તસબીહ કરો ઉસકે સાથ (ખુશ આવાઝીસે) ઔર
લહુલ હદીદ ૭ અનિઅ-મલ સાબિગાતિંવ વ કદદિર ફિસ્સરદિ વઅ-મલૂ
ઉળતે જાનવરોં કો (ભી હુકમ દિયા) ઔર નર્મ કર દિયા હમને ઉસકે આગે લોહા, કે બના ઝિરહેં કુશાદા ઔર અન્દાઝે
સે જોળ કળિયાં ઔર કામ અચ્છે કરો (દાઊદ કે ખાનદાન વાલો ઈન નિઅમતોં કે શુક્રિયે મેં)
સાલિહા ૮ ઈન્ની બિમા તઅ-મલૂના બસીર ૦ વલિ-સુલયમાનર રીહા
યકીનન મૈં જો કુછ તુમ કરતે હો દેખતા હું. (૨) ઔર (તાબે કર દિયા) સુલૈમાનકે લિયે હવાકો
ગુદુવ્વુહા શહરુંવ વ રવાહુહા શહર ૯ વ અ-સલ્ના લહૂ અય-નલ
સુબહકી મનઝિલ ઉસકી એક મહીનેકી ઔર શામ કી મનઝિલ એક મહીનેકી (રાહથી) ઔર બહા દિયા હમને ઉસકે
લિયે ચશ્મા

→ પેજ (૫૯૨) ની તફસીર : (૧) એમાં ખુદાપાકે મુસલમાનો ને અદબ અને વિવેકની વાત શીખવી છે. મુસલમાનો કદી કદી હઝરત (સ.)ને ત્યાં ખાવા માટે એકઠા થતાં તો ખાવા પછી ત્યાંજ બેસી વાતો કરવા લાગતા. હઝરત (સ.)ના આરામ કરવાનું મકાન પણ તેજ હતું તેથી આપને ઈજા થતી પણ શરમના માર્યા કોઈને ઉઠી જવાનું કેહતા ન હતા. તેમના માટે ખુદાપાકે ફરમાવી દીધું અને આ આયતમાં પરદાનો હુકમ થયો કે પુરૂષો હઝરત (સ.)ની બીબીઓ સામે જાય નહિં અગર કોઈ વસ્તુ માગવાની જરૂર પડે તો તે પરદાની બહારથી માગે બધા મુસલમાનોની ઔરતો પર આ હુકમ વાજિબ નથી. (૨) એટલે અત્રે દર્શાવેલ સગાઓથી પરદા સંબંધી જે સામાન્ય હુકમ છે તેજ નબીની પત્નીઓ માટે પણ છે. બાકી પરદા સંબંધી વર્ણન સૂરએ નૂરમાં આવી ગયું છે. (૩) નબી (સ.) પર ↗

↗ સલાત મોકલવાની મતલબ એ છે કે રહમત અને કૃપા સહિત આપના વખાણ અને તા'ઝીમ કરવી તો દરેકનું સલામ (અર્થાતે દરૂદ) મોકલવું પોત પોતાના દરજા
અને પદવીને ઘટતા પ્રમાણનું જુદુ હશે. અલ્લાહ પોતે નબી (સ.) પર સલાત રહમત મોકલે છે. ફરિશ્તા પણ મોકલે છે તો હે મુમિનો તમે પણ સલાત
(દરૂદ) મોકલો. અલ્લાહુમ-મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિન અલ્લાહથી રહમત માંગવી આપણા પયગંબર (સ.) પર અને તેમના ઘરવાળાઓ ઉપર એ →

الْقِطْرِ ۚ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۖ
وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝
يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ
كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ ۚ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا ۚ
وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ۝ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ
الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ
مِنْسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ
الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۝ لَقَدْ كَانَ
لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۖ
كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَ
رَبٌّ غَفُورٌ ۝ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَ
أَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ۝ ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا

ફિ઼ત્ર ૦ વ મિનલ જિન્નિ મંય યઅ્-મલુ બયના
પિઘલે હુવે તાંબેકા ઔર જિન્નોંમેંસે કિતને લોગ થે જો કામ કરતે થે
ય-દયહિ બિ-ઇઝ઼નિ રબ્બિહ ૦ વ મંય યઝિ઼ગ઼
ઉસકે સામને ઉનકે રબકે હુકમસે ઔર જો કોઈ ફિરેગા
મિન્હુમ અ઼ન અમરિના નુઝિ઼ક઼હુ મિન
ઉનમેંસે હમારે હુકમસે ચખાએંગે હમ ઉનકો
અ઼ઝ઼ાબિસ સઈર ૦ યઅ્-મલૂના લહૂ મા યશાઉ
અઝાબ દોઝખકા (૧) બનાતે વો ઉસકે લિયે જો વો ચાહતા,
મિમ મહ઼ારીબા વ તમાસીલા વ જિફાનિન
યે કિલએ ઔર તસવીરેં, ઔર લગન
કલ જવાબિ વ કુદૂરિર રાસિયાત ૦ ઇઅ્-મલૂ
જૈસે તાલાબ ઔર દેંગે એક જગેહ જમી રેહનેવાલી કામ કરો
આલા દાવૂદા શુકરા ૦ વ ક઼લીલુમ મિન
અય દાઊદકે ઘરવાલો એહસાન માનકર ઔર થોડે હૈ
ઇબાદિયશ શકૂર ૦ ફ-લમ્મા ક઼-દ઼યના અ઼-લયહિલ મવતા મા દલ્લહુમ
મેરે બન્દોંમેંસે એહસાન માનનેવાલે ફિર જબ મુકર્રર કિયા હમને ઉસ (સુલૈમાન) પર મૌત તો ન બતલાયા
અ઼લા મવતિહી઼ ઇલ્લા દાબ્બતુલ અરદિ઼ તઅ્-કુલુ મિન-સ-અતહ ૦ ફ-લમ્મા
ઉન (જિન્નોં)કો ઉસકા મરના મગર એક કીડેને ઘુનકે, કે ખાતા થા ઉસકા અસા ફિર જબ
ખ઼ર્રા તબય્ય-નતિલ જિન્નુ અલ્લવ કાનૂ યઅ્-લમૂનલ ગ઼યબા મા લબિસૂ
ગિરપડે વો મા'લૂમ કિયા જિન્નોંને કે અગર જાનતે હોતે વો જિન્ન ગૈબ (કીતાબ) તો ન રેહતે
ફિલ અ઼ઝ઼ાબિલ મુહીન ૦ લ-ક઼દ કાના લિ-સ-બઇન ફી મસ્કનિહિમ
વો ઝિલ્લતકી તકલીફમેં (૨) યકીનન થે કૌમે સબાકે લિયે ઉનકી બસ્તીમેં
આયહ ૦ જન્નતાનિ અ઼ંય યમીનિંવ વ શિમાલ ૦ કુલૂ મિર રિઝ઼કિ઼ રબ્બિકુમ
નિશાની દો બાગ, દાહને ઔર બાએં ખાવ રોઝી અપને રબકી
વશ્કુરૂ લહ ૦ બલ્દતુન તૃય્યિ-બતુંવ વ રબ્બુન ગ઼ફૂર ૦ ફ-અઅ્-રદૂ ફ-અરસલ્ના
ઔર શુક્ર કરો ઉસકા શહર હૈ પાકીઝા ઔર રબ હૈ (ગુનાહ) બખ્શનેવાલા (૩) સો મુંહ ફેર લિયા ઉન્હોંને તો ભેજા
અ઼-લયહિમ સય-લલ અ઼રિમિ વ બદ-દલ્નાહુમ બિ-જન્નતયહિમ
હમને ઉનપર એક સેલાબ ઝોરકા, ઔર બદલા દિયા હમને ઉનકો ઉન દો બાગોંકે બદલેમેં
જન્નતયનિ ઝ઼વાતય ઉકુલિન ખ઼મતિંવ વ અસ્લિંવ વ શયઇમ
દો ઔર બાગ જિનમેં કુછ મેવા થા બદમઝા ઔર ઝાવ (એક કિસ્મકા પૌદા દરિયા કિનારેકા) ઔર
મિન સિદરિન ક઼લીલ ૦ ઝ઼ાલિકા જ-ઝયનાહુમ બિમા ક-ફરૂ ૦
કુછ બેરી થોળીસી (૪) યે બદલા દિયા હમને ઉનકો ઉસપર જો ના શુકરી કી

મ ૫

➡ પેજ (૫૯૨) ની તફસીર : મોટી કબુલીયત રાખે છે. હઝરત (સ.) પર તેમની લાયક રેહમત ઉતરે છે અને માંગનાર પર દસ રેહમત ઉતરે છે. દરૂદ પઢનારા જેટલી રેહમત વધારે મેળવવી હોય તેટલું વધારે દરૂદ પઢે. (૪) આ આયત જોકે એવા મુનાફિકોના બારામાં ઉતરી જે પીઠ પાછળ હઝરત (સ.)ની બુરાઈ કરતા હતા. અથવા જેઓ આપ (સ.)ની પવિત્ર બીબીઓ પર તોહમત મૂકતા હતા. જેનુ વર્ણન સૂરએ નૂરમાં આવી ચૂક્યું છે.
પેજ (૫૯૩) ની તફસીર : (૧) આબરૂદાર બાનુઓને જરૂર વખતે બહાર નીકળવુ પડે તો એક વધારાની ચાદરથી આખુ શરીર ઢાંકી ઘુંઘટ તાણી (અથવા બુરકો ઓઢી) નીકળે તો ઓળખાઈ જાય કે શરીફ ખાનદાની શિયળવંતી બાનું છે લોંડી નથી. બુરા ↗ લોકો છેડે નહિ. આ હુકમ ફાયદા માટે છે. પછી ફરમાવ્યું કે ખુદાપાક બક્ષનાર દયાળુ છે. (૨) મદીનામાં જે લોકો બુરી નિય્યતના હતા કે સ્ત્રીઓની છેડતી કરતા અથવા જેઓ મુસલમાનોની નિર્બળતા તથા શત્રુઓના બળની જૂઠી ખબરો ઉડાવતા હતા. તેઓને ધમકી આપી કે હવે પછી એવું કરશો તો થોડા દિવસોમાં કાઢી મૂકવામાં આવશે. તૌરેતમાં પણ ફસાદીઓને કાઢી મૂકવાની તાકીદ છે. (૩) જે લોકો સતાવવા માટે વારે ઘડીએ પૂછે છે તેઓને આપ (સ.) કહી દો →

وَهَلْ نُجْزِيْٓ اِلَّا الْكَفُوْرَ ۝١٧ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ
الْقُرَى الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَّقَدَّرْنَا فِيْهَا
السَّيْرَ ۭ سِيْرُوْا فِيْهَا لَيَالِيَ وَاَيَّامًا اٰمِنِيْنَ ۝١٨ فَقَالُوْا
رَبَّنَا بٰعِدْ بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنٰهُمْ
اَحَادِيْثَ وَمَزَّقْنٰهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ
لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۝١٩ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيْسُ
ظَنَّهٗ فَاتَّبَعُوْهُ اِلَّا فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٢٠ وَمَا كَانَ
لَهٗ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ
مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِيْ شَكٍّ ۭ وَرَبُّكَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ ۝٢١
قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۚ لَا يَمْلِكُوْنَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيْهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَّمَا لَهٗ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ ۝٢٢ وَلَا تَنْفَعُ
الشَّفَاعَةُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهٗ ۭ حَتّٰٓي اِذَا فُزِّعَ عَنْ

વ હલ નુજાઝી ઇલ્લલ કફૂર ૦ વ જઅ્લ્ના
ઔર નહીં બદલા દેતે હમ મગર ના શુક્રીકા (એસીહી) ઔર
બય-નહુમ વ બય-નલ કુરલ્લતી બારકના
રખ્ખી હમને ઉન અહલે સબાકી (બસ્તીયોં)મેં ઔર (શામકી)
ફીહા કુરન ઝ્ાહિ-રતંવ વ કદ્-દરના ફીહસ
બસ્તીયોંમેં જહાં હમને બરકત રખ્ખીથી બસ્તીયાં જો રાહ પર નઝર
સૈર ꜱ સીરૂ ફીહા લયાલિયા વ અય્યામન
આતીથી ઔર મુકર્રર કરદી હમને મનઝિલેં ઉતરનેકી ફિરો ઉસમેં
આમિનીન ૦ ફ-કાલૂ રબ્બના બાઇદ
રાતોંકો ઔર દિનોંકો અમનસે (૧) ફિર કેહને લગે અય રબ દૂરી
બયના અસ્ફારિના વ ઝ્ૂ-લમૂ અન્ફુ-સહુમ
ડાલદે હમારે સફરોંમેં ઔર ઝુલ્મ કિયા ઉન્હોંને અપને આપ પર,
ફ-જઅ્લ્નાહુમ અહ્ાદીસા વ
ફિર કર ડાલા હમને ઉનકો કહાનિયાં ઔર
મ **મઝ-ઝક્નાહુમ કુલ્લા મુમઝ-ઝક્ ꜱ ઇન્ના ફી ઝ્ાલિકા લ-આયાતિલ લિકુલલિ**
૫ ટુકળે ટુકળે કિયા હમને ઉનકો નિહાયત ટુકળે ટુકળે, બેશક ઈસમેં નિશાનિયાં હૈં હર સબ્ર કરનેવાલે
સ્ૂબ્બારિન શકૂર ૦ વ લ-કદ સ્દ-દકા અ્-લયહિમ ઇબ્લીસુ ઝ્ન્નહૂ ફત્ત-બઉ્હૂ
શુક્ર કરનેવાલેકે લિયે (૨) ઔર સચ કર દિખાઈ ઉન પર ઈબલીસને અપની અટકલ ફિર રાહ પર ચલે
ઇલ્લા ફરીકમ મિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ વમા કાના લહૂ અ્-લયહિમ
ઉસીકી મગર થોળેસે ઈમાનદાર (બચે રહે) (૩) ઔર નહીં થા ઉસ (શૈતાન)કા ઉનપર
મિન સુલ્ત્ાનિન ઇલ્લા લિ-નઅ્-લમા મંય યુઅ્-મિનુ બિલ આખ્િ-રતિ મિમ્મન
કુછ ઝોર મગર ઈસ વાસ્તે કે જાનલેં હમ ઉસકો જો ઈમાન લાતા હૈ આખિરત પર જુદા કરકે જો
૯ **હુવા મિન્હા ફી શક્ક ꜱ વ રબ્બુકા અ્લા કુલ્લિ શયઇન હ્ફીઝ્ ૦ કુલિદઉ્લ**
૮ રેહતા હૈ આખિરતકી તરફસે ધોકેમેં ઔર તેરા રબ હર ચીઝ પર નિગેહબાન હૈ કેંહદો પુકારો
લઝ્ીના ઝ-અ્મ્તુમ મિન દૂનિલ્લાહ ꜱ લા યમલિકૂના મિસ્કાલા ઝ્રરતિન
ઉન (ફરિશતોં) કો જિનકો (ઉસકા શરીક) ગુમાન કરતે થે તુમ સિવા અલ્લાહકે નહીં માલિક વો એક ઝર્રા બરાબર કે
ફિસ સમાવાતિ વલા ફિલ અરદ્િ વમા લહુમ ફીહિમા મિન શિરકિંવ વમા
આસમાનોં મેં ઔર ન ઝમીન મેં, ઔર ન ઉનકા ઉન દોનોંમે કુછ સાઝા હૈ ઔર ન ઉસ
લહૂ મિન્હુમ મિન ઝ્હીર ૦ વલા તન્ફઉ્શ શફા-અ્તુ ઇ્ન્દહૂ
(ખુદા) કા ઉનમેં સે કોઈ મદદગાર ઔર નહી ફાયદા દેતી સિફારિશ ઉસકે પાસ
ઇલ્લા લિમન અઝ્િના લહ ꜱ હ્ત્તા ઇઝ્ા ફુઝ-ઝિઅ્ા અ્ન
મગર ઉસકો કે હુકમ કરે યહાં તકકે જબ દૂર કી જાએ ઘબરાહટ

➡ પેજ (૫૯૩) ની તફસીર : ક્યામતનો ચોકકસ સમય કોઇને બતાવ્યો નથી. પણ અત્રે તેને નજીક હોવાનો ઈશારો છે.

પેજ (૫૯૪) ની તફસીર : (૧) કેટલાક લોકો મૂસા (અ.) સંબંધી ખોટી તોહમતો મૂકતા તો ખુદાપાકે તેમની આબરૂ જાળવવા ખાતર બધી બાબતો જૂઠી સાબિત કરી બતાવી. અમુક બદમાશો એ હઝરત મૂસા (અ.) પર તોહમત મૂકયુ કે તેમણે હઝરત હારૂન (અ.)ને જંગલમાં લઈ જઈ કત્લ કરી નાખ્યા કે સત્તામાં ભાગીદાર ન રહે. તો ખુદાપાકના હુકમથી જનાઝો આસમાન પર નજર આવ્યો તેમાંથી અવાજ આવ્યો કે હું પોતાની મોત થી મર્યો છું બીજુ હઝરત મૂસા શરમના કારણે (પબ્લીક રિવાજ વિરૂદ્ધ) એકાંતમાં ગુસલ કરતા હતા તેથી કેટલાકે કહ્યું કે મૂસા (અ.) સંતાઈને ગુસલ કરે છે. તો તેમના શરીરમાં કંઈ એબ જેવાં કે ચાઠા કે અતરગઢ હોવા જોઇએ. ↗

↗ ત્યાર બાદ હઝરત મૂસા (અ.) એક દિવસ એકાંતમાં નહાવા લાગ્યા અને કપડા એક પથ્થર પર મૂકયા હતાં તે પથ્થર કપડાં લઈ નાઠો. હઝરત મૂસા (અ.) લાકડી લઈ તેને પકડવા પાછળ દોડયા પણ પકડી શકયાં નહિં અને તે પથ્થર સૌ લોકો ઉભા હતા તેની નજીક જઈ થોભી ગયો. મૂસા (અ.) પથ્થર ઉપરના કપડાં પેહરે તે પહેલાં લોકોએ તેમનુ આખુ શરીર જોઈ લીધુ હતુ કે કંઈ એબ નથી. પછી તે પથ્થર ઉપર કેટલીક લાકડીઓ મારી જેથી તેમાંસોટા પડી ગયા. ➡

قُلُوْبِهِمْ قَالُوْا مَاذَا ۙ قَالَ رَبُّكُمْ ۭ قَالُوا الْحَقَّ ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْكَبِيْرُ ۝ قُلْ مَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ قُلِ
اللّٰهُ ۙ وَاِنَّآ اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى اَوْ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝
قُلْ لَّا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّآ اَجْرَمْنَا وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝
قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ۭ وَهُوَ الْفَتَّاحُ
الْعَلِيْمُ ۝ قُلْ اَرُوْنِيَ الَّذِيْنَ اَلْحَقْتُمْ بِهٖ شُرَكَاۗءَ كَلَّا ۭ
بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَاۗفَّةً
لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝
وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝
قُلْ لَّكُمْ مِّيْعَادُ يَوْمٍ لَّا تَسْتَاْخِرُوْنَ عَنْهُ سَاعَةً وَّلَا
تَسْتَقْدِمُوْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ بِهٰذَا
الْقُرْاٰنِ وَلَا بِالَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ ۭ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ
مَوْقُوْفُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ښ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضِ

વ-મૈં યક નુત-૨૨	૫૯૯	સૂરઈ સબા-૩૪

કુલૂબિહિમ કાલૂ માઝા ۴ કાલા રબ્બુકુમ ۚ
ઉનકે દિલોંકી, કેહતે હૈં (એક દૂસરેસે) ક્યા ફરમાયા તુમ્હારે રબને
કાલુલ હક્ક ۚ વહુવલ અલિય્યુલ
વો કેહતે હૈં (ફરમાયા જો) વાજબી હૈ ઔર વો આલીશાન (ઔર
કબીર ○ કુલ મંય યરઝુકુકુમ મિનસ સમાવાતિ
સબસે) બળાં હૈ (૧) કેહદો કોન રોઝી દેતા હૈ તુમકો આસમાન
વલ અર્દ ۚ કુલિલ્લાહુ ۴ વ ઇન્ના અવ
સે ઔર ઝમીનસે, (યે ક્યા જવાબ દેંગે ! તુમહી) કેહદો કે અલ્લાહ
ઇય્યાકુમ લ-અલા હુદન અવ ફી દલાલિમ
ઔર હમ યા તુમ બેશક હિદાયત પર હૈં યા ગુમરાહીમે પળે
મુબીન ○ કુલ લા તુસ્અલૂના અમ્મા
હૈં ખુલી (૨) કેહ દો નહી પૂછે જાઓગે તુમ ઉનસે જો
અજ-રમના વલા નુસ્અલુ અમ્મા
ગુનાહ કિયા હમને ઔર નહીં પૂછે જાએંગે હમ ઉનસે જો
તઅ-મ-લૂન ○ કુલ યજ-મઉ બય-નના રબ્બુના સુમ્મા યફ-તહુ બય-નના બિલ
તુમ કરતે હો કેહદો જમા કરેગા હમ સબકો રબ હમારા ફિર ફેસલા કરેગા હમમેં ઈનસાફ
હક્ક ۚ વ હુવલ ફત્તાહુલ અલીમ ○ કુલ અરૂનિયલ લઝીના અલ-હક્તુમ
કે સાથ ઔર વોહી હૈ બળા ફેસલા કરનેવાલા (ઔર સબ કુછ) જાનનેવાલા કેહદો મુઝકો દિખાઓ તો સહી જિનકો
બિહી શુ-રકાઆ કલ્લા ۚ બલ હુવલ્લાહુલ અઝીઝુલ હકીમ ○ વમા
મિલાતે હો ઉસકા શરીક કરાર દેકર હરગિઝ નહીં. કોઈ (શરીક) બલકે વોહી અલ્લાહ હૈ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા
અરસલ્નાકા ઇલ્લા કાફ-ફતલ લિન્નાસિ બશીરંવ વ નઝીરંવ વલાકિન્ના
ઔર નહીં ભેજા તુમકો મગર તમામ લોગોંકે વાસ્તે ખુશખબરી સુનાનેવાલા ઔર ડરાનેવાલા (બનાકર) લેકિન
અક-સૂરન નાસિ લા યઅ-લમૂન ○ વ યકૂલૂના મતા હાઝલ વઅ-દુ ઇન કુન્તુમ
બહુત લોગ નહીં જાનતે ઔર કેહતે હૈ કબ હૈ યે વા'દા અગર તુમ
સાદિકીન ○ કુલ લકુમ મીઆદુ યવમિલ લા તસ્તઅ-ખિરૂના અન્હુ સા-અતંવ
સચ્ચે હો કેહદો તુમ્હારે લિયે વા'દા હૈ એક ખાસ દિનકા ન પીછે રહોગે ઉસસે એક ઘળી,
વલા તસ્તકદિમૂન ○ વ કાલલ્લઝીના ક-ફરૂ લન નુઅ-મિના બિ-હાઝલ
ઔર ન આગે બળ્હોગે ઔર કેહતે હૈં મુનકિર હરગિઝ ન ઈમાન લાએંગે હમ ઈસ
કુરઆનિ વલા બિલ્લઝી બયના યદૈહ ۚ વ-લવ તરા ઇઝિઝ્ઝાલિમૂના
કુરઆન પર, ઔર ન ઈસસે પેહલેકી (કીતાબોં પર) ઔર અગર દેખો તુમ જબકે ગુનેહગાર
મવકૂફૂના ઇન્દા રબ્બિહિમ ښ યરજિઉ બઅ-દુહુમ ઇલા બઅ-દિનિલ
ખડે કિયે જાએંગે અપને રબકે પાસ ડાલેંગે બા'ઝ ઉનકે બા'ઝકી તરફ

→ પેજ (૫૯૩) ની તફસીર : (૨) જે મહાન બોજો આકાશ પૃથ્વી અને પર્વતો ઉઠાવી શકતા ન હતા તેને માનવીઓ એકદમ નિર્બળ અંગ પર ઉઠાવી લીધો એ કાંઈ પોતાની જાન ઉપર ઓછો ઝુલ્મ અને સિતમ નથી. માણસને પોતાની જાન ઉપર તરસ ન આવ્યો અને પરિણામનો વિચાર કર્યા વિનાજ અમાનત માથે લઈ લીધી. આકાશ અને પૃથ્વીમાં તદ્દન ઈચ્છાજ નથી અથવા છે તો આકાશની ઈચ્છા ફરવું અને પૃથ્વી અને પર્વતોની ઈચ્છા થોભી રહેવુંજ છે. એ સૌ પોત પોતાની ઈચ્છા પર કાયમ છે. તેમની આગળ અમાનત એટલે આ હુકમો રજુ કરી કેહવામાં આવ્યું તો તેઓ એ ઈન્કાર કર્યો અને મનુષ્ય જાતિએ હુકમ થયો. જેથી મુનકિરોના ઈન્કારના કસૂરના લીધે પકડવામાં આવે અને હુકમો માનનાર મુસલમાનોની ભૂલચુક થએલ કસૂરને માફ કરવામાં આવે દુન્યામાં પણ એક ↗ બીજાને સોપવામાં આવેલી અમાનતનો શરીઅતમાં એજ હુકમ છે કે કોઈની અમાનત ને જાણી બરબાદ કરે તો જવાબદાર ગણાશે અને તેનો બદલો આપવો પડશે પરંતુ જો ભુલથી બરબાદ થાય તો અમાનત રાખનારને શિર કંઈ જોખમ નથી.

મ ૫ ૯ ૬ આધા

પેજ (૫૯૫) ની તફસીર : (૧) દુન્યામાં તો જાહેર રીતે પણ બીજા કોઈના વખાણ થાય છે જેમાં ખુદાપાકની કારીગરીનો પરદો છે પણ આખિરતમાં તે પરદો પણ →

القول ۚ يقول الذين استضعفوا للذين استكبروا
لولا انتم لكنا مؤمنين ﴿٣١﴾ قال الذين استكبروا
للذين استضعفوا انحن صددنكم عن الهدى
بعد اذ جاءكم بل كنتم مجرمين ﴿٣٢﴾ وقال الذين
استضعفوا للذين استكبروا بل مكر اليل والنهار
اذ تامروننا ان نكفر بالله ونجعل له اندادا ۚ و
اسروا الندامة لما راوا العذاب ۚ وجعلنا الاغلل
في اعناق الذين كفروا ۚ هل يجزون الا ما كانوا
يعملون ﴿٣٣﴾ وما ارسلنا في قرية من نذير الا قال
مترفوها انا بما ارسلتم به كفرون ﴿٣٤﴾ وقالوا نحن
اكثر اموالا واولادا ۙ وما نحن بمعذبين ﴿٣٥﴾ قل ان ربي
يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر ولكن اكثر الناس
لا يعلمون ﴿٣٦﴾ ع وما اموالكم ولا اولادكم بالتي

ક઼ૌલ ૮ યકૂલુલ લઝ઼ીનસ્તુદ઼્ઇફૂ લિલ-
બાતકા, કહેંગે વો જો કમઝોર ગિને ગએ થે ઉનકો
લઝ઼ી-નસ્તક-બરૂ લવ-લૉ અન્તુમ લ-કુન્ના
જો બળાઈ કરતે થે. અગર ન હોતે તુમ તો અલબત્તા હમ
મુઅ-મિનીન ૦ ક઼ાલલ લઝ઼ીનસ્તક-બરૂ
ઈમાનદાર હોતે કહેંગે વો લોગ જો બળાઈ કરતે થે
લિલ લઝ઼ીનસ્તુદ઼્ઇફૂ અ-નહ્નુ સ઼-દદનાકુમ
ઉનકો જો કમઝોર ગિને ગએ થે ક્યા હમને રોકા થા તુમકો
અ઼નિલ હુદા બઅ્-દા ઇઝ઼ જા-અકુમ બલ
હક બાતસે તુમ્હારે પાસ આ ચુકને નહીં બાદ (ઐસાકે)
કુન્તુમ મુજરિમીન ૦ વ ક઼ાલલ લઝ઼ીનસ્તુદ઼્ઇફૂ
બલકે તુમ્હી ગુનેહગાર થે ઔર કહેંગે વો લોગ જો કમઝોર ગિને ગએ થે
લિલ લઝ઼ીનસ્તક-બરૂ બલ મ઼કરુલ
ઉનકો જો બળાઈ કરતે થે (ઐસા નહીં) બલકે તુમ્હારે રાત
લયલિ વન્નહારિ ઇઝ઼ તઅ્-મુરૂ-નનૉ અન નક્ફુરા બિલ્લાહિ વ નજ-અ઼લા લહૂ
દિનકે ફરેબને હમેં રોકા જબકે હુકમ કરતે થે તુમ હમકો કે ન માનેં હમ અલ્લાહકો ઔર ઠેરાએં હમ ઉસકે વાસ્તે
અન્દાદા ط વ અસર-રુન નદા-મતા લમ્મા ર-અવુલ અ઼ઝ઼ાબ ط વ જઅ઼લ્નલ
શરીક ઔર છુપાવેંગે પશેમાની જબકે દેખેંગે અઝાબ ઔર ડાલેંગે
અગ઼લાલા ફી અઅ્-નાકિ઼લ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ط હલ યુજ-ઝવના ઇલ્લા મા કાનૂ
હમ તોક ઉનકી ગરદનોંમે જો કાફિર હુવે, નહી બદલા દિયે જાએંગે મગર જો કુછ કરતે
યઅ્-મલૂન ૦ વમા અરસલ્ના ફી ક઼ર-યતિમ મિન નઝ઼ીરિન ઇલ્લા ક઼ાલા
થે (ઉસકા બદલા મિલેગા) ઔર નહીં ભેજા હમને કિસી બસતીમે કોઈ ડરાનેવાલા મગર કહા ઉસકે
મુત્રફૂહા ઇન્ના બિમા ઉરસિલ્તુમ બિહી કાફિરૂન ૦ વ ક઼ાલૂ નહ્નુ અક-સ઼રુ
દૌલતમન્દોંને જો તુમ્હારે સાથ ભેજા ગયા હૈ હમ ઉસકો નહીં માનતે ઔર કેહને લગે હમ ઝયાદા હૈ
અમ્વાલંવ વ અવલાદંવ ૪ વમા નહ્નુ બિ-મુઅ઼ઝ઼-ઝ઼બીન ૦ કુલ ઇન્ના રબ્બી
માલ મેં ઔર ઔલાદમેં ઔર હમ પર અઝાબ નહી કિયા જાએગા કેહદો બેશક મેરા રબ
યબ્સુતુર રિઝ઼્કા લિ-મંય યશાઉ વ યક઼્દિરુ વલાકિન્ના અક-સ઼રન નાસિ લા
કુશાદા કરતા હૈ રોઝી જિસકે લિયે ચાહતા હૈ ઔર તંગ કરતા હૈ (જિસકી ચાહે) લેકિન અકસર લોગ નહીં
યઅ્-લમૂન ૮ વમા અમ્વાલુકુમ વલૉ અવલાદુકુમ બિલ્લતી
જાનતે ઔર નહીં તુમ્હારે માલ ઔર ન તુમ્હારી ઔલાદ જો

➡ પેજ (૫૯૫) ની તફસીર : ઉઠી જશે. ત્યાં તો જે કંઈ થશે તે બધું તેનાજ તરફથી પ્રત્યક્ષ દેખાશે તેથી દરેક પ્રકારે અલ્લાહના વખાણ રહી જશે. (૨) જે વસ્તુઓ જમીનમાં ઘુસે છે તે જેમકે લીલોતરીનુ બીજ કીડા, જંતુઓ તથા વરસાદનું પાણી છે. જમીનમાંથી નીકળે છે ઝાડપાન, ખેતીને લીલોતરી દરેક જાતના ખનીજ પદાર્થ છે આકાશ તરફથી વરસાદ તથા કુરઆન અને તકદીર ફરિશતા વિ. ઉતરે છે અને ઈન્સાનના નેક અમલ દુઆ તથા નેક મુરદાની રૂહ વી. આકાશ પર ચઢે છે. આ બધી બાબતો તેમ તેની રહેમતના પ્રતાપે છે. (૨) કયામત આવવું આ માટે જરૂરી છે કે નેકી બદીનુ ફળ મળે.
પેજ (૫૯૬) ની તફસીર : (૧) કયામત આવવાનું બીજુ કારણ આ પણ છે કે જેમને તેનુ યકીન હતુ તેમનુ યકીન પ્રત્યક્ષ થઈ જાય ↗

↗ અને નજરે જોઈ લે. (૨) હઝરત દાઊદ (અ.) દરેક ચોથા દિવસે જંગલમાં નીકળતા અને અલ્લાહના ખૌફ (ડરથી) રડતા, તસ્બીહ પઢતા તથા ખુશ આવાઝથી ઝબૂર
પઢતા તેના અસરથી પહાડો પણ સાથે સાથે તસ્બીહ પઢતા અને રડતા પક્ષીઓ પણ આજુબાજુ એકઠા થઈ તેવીજ રીતે બોલતા કે લોકો તેને બરાબર સમજી
૯ ૧૦ શકતા. આ બેઠકમાં લોકોના ઘણા જનાઝા નીકળતા ૫ મ કડીયોવાળુ બખ્તર પ્રથમ એમણે જ બનાવ્યું છે જેથી બખ્તર ખુલતો રહે. ➡

تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰى اِلَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ
لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوْا وَهُمْ فِى الْغُرُفٰتِ اٰمِنُوْنَ ۝
وَالَّذِيْنَ يَسْعَوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ فِى الْعَذَابِ
مُحْضَرُوْنَ ۝ قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ
مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ؕ وَمَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَهُوَ
يُخْلِفُهٗ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ۝ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا
ثُمَّ يَقُوْلُ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اَهٰٓؤُلَآءِ اِيَّاكُمْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ۝
قَالُوْا سُبْحٰنَكَ اَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُوْنِهِمْ ۚ بَلْ كَانُوْا
يَعْبُدُوْنَ الْجِنَّ ۚ اَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُّؤْمِنُوْنَ ۝ فَالْيَوْمَ لَا
يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَّلَا ضَرًّا ؕ وَنَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ
ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا عَذَابَ النَّارِ الَّتِيْ كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ۝
وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ اِلَّا رَجُلٌ
يُّرِيْدُ اَنْ يَّصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُكُمْ ۚ وَقَالُوْا

તુક઼રરિબુકુમ ઇ઼ન્દના ઝુલ્ફા ઇલ્લા મન
નઝદીક કરદે તુમકો હમારે યહાં મુકર્રબ બનાકર મગર જો
આ-મના વ અ઼મિલા સા઼લિહ઼ન ; ફ-ઉલાઇકા
ઈમાન લાયા ઔર કામ કિયા અચ્છા તો ઉનકે લિયે
લહુમ જઝાઉદ્ દ઼િઅ્-ફિ બિમા અ઼મિલૂ
હૈ દુહરા બદલા ઉનકે કામ કિયેકા
વહુમ ફિલ ગુરુફાતિ આમિનૂન ૦ વલ-
ઔર વો (જન્નતકે) ઝરોકોંમેં ઈતમીનાનસે બેઠે હોંગે ઔર
લઝ઼ીના યસ-અ઼વના ફી આયાતિના
જો લોગ દૌળતે હૈં હમારી આયતોંકે
મુઅ઼ાજિઝીના ઉલાઇકા ફિલ અ઼ઝ઼ાબિ
હરાનેમેં વો લોગ અઝાબમેં
મુહ઼-દ઼રૂન ૦ કુલ ઇન્ના રબ્બી યબ્સુતુર રિઝ્ક઼ા
હાઝિર કિયે જાએંગે. કેહદો બેશક મેરા રબ કુશાદા કરતા હૈ રોઝી
લિમંય યશાઉ મિન ઇ઼બાદિહી વ યક઼દિરુ લહ ؕ વમા અન્ફક઼તુમ મિન શયઇન
જિસકી ચાહતા હૈ અપને બન્દોંમેંસે ઔર તંગ કરતા હૈ ઉસકી રોઝી ઔર જો કુછ તુમ ખર્ચ કરતે હો (રાહે ખુદામેં)
ફહુવા યુખ઼લિફુહ ۚ વહુવા ખ઼ય-રુર રાઝિક઼ીન ૦ વ યવમા યહ઼શુરુહુમ
સો વો બદલા દેગા ઉસકા ઔર વો બેહતર રોઝી દેનેવાલા હૈ ઔર જિસ દિન જમા કરેગા
જમીઅ઼ન સુમ્મા યકૂલુ લિલ મલાઇ-કતિ અ-હાઉલાઇ ઇય્યાકુમ કાનૂ
સબકો ફિર કહેગા ફરિશતોંસે કયા યે લોગ તુમ્હારી
યઅ્-બુદૂન ૦ ક઼ાલૂ સુબ્હ઼ા-નકા અન્તા વલિય્યુના મિન દૂનિહિમ ۚ બલ કાનૂ
ઈબાદત કરતે થે. વો કહેંગે તેરી ઝાત પાક હૈ તુહી હમારા કારસાઝ હૈ સિવા ઉનકે (વો હમકો નહીં પુજતે થે) બલ્કે
યઅ્-બુદૂનલ જિન્ન ۚ અક-સુરુહુમ બિહિમ મુઅ્-મિનૂન ૦ ફલ યવમા લા
બન્દગી કરતે થે જિન્નોંકી અકસર ઉનકે જિન્નોં પર ઈમાન રખતે થે તો આજ કે દિન
યમલિકુ બઅ્-દુ઼કુમ લિ-બઅ્-દિ઼ન નફઅ઼ંવ વલા દ઼ર્રા ؕ વ નકૂલુ લિલ્લઝ઼ીના
માલિક નહી બા'ઝ તુમ્હારા બા'ઝકે નફેકા ઔર ન નુકસાનકા. ઔર કહેંગે હમ,
ઝ઼-લમૂ ઝૂકૂ અ઼ઝ઼ાબન નારિલ્લતી કુન્તુમ બિહા તુકઝ઼-ઝ઼િબૂન ૦ વ ઇઝ઼ા
ગુનેહગારોંકો ચંખ્ખો અઝાબ ઉસ આગકા જિસકો તુમ ઝુટલાતે થે ઔર જબ
તુત્લા અ઼-લયહિમ આયાતુના બય્યિનાતિન ક઼ાલૂ મા હાઝ઼ા ઇલ્લા રજુલુંય
પઢી જાતી હૈ ઉનપર આયતેં હમારી ખુલી તો કેહતે હૈં નહી હૈ યે મગર એક મર્દ
યુરીદુ અંય યસુદ-દકુમ અ઼મ્મા કાના યઅ્-બુદુ આબાઉકુમ ۚ વ ક઼ાલૂ
જો ચાહતા હૈ કે રોક દે તુમકો ઉસ ચીઝસે જિસકો પૂજતે થે તુમ્હારે (બાપ દાદા) ઔર (યેભી) કહેતેં હૈં

→ પેજ (૫૯૭) ની તફસીર : (૧) હઝરત સુલેમાન (અ.)નું એક મોટુ તખ્ત હતુ જેના ઉપર સૌ લશ્કર સમાઈ જતું. તેને હવા ઉડાવી લેતી. શામથી યમન જવા આવવાના એક માસનો રસ્તો અડધા દિવસમાં પહુંચાડી દેતી હતી. તેમજ ખુદાપાકે તેમને યમન તરફ પિગળેલા તાંબાનો ઝરો કાઢી આપ્યો હતો. તેને સાંચાઓમાં નાખી લશ્કરના પ્રમાણમાં ખાવાનું રંધાતુ અને વહેચાતુ હતુ. (૨) હઝરત સુલેમાન (અ.) જિન્નોના હાથે બયતુલ મુકદ્દસ બનરાવતા હતા. હજી કામ અધુરૂજ હતુ અને તેમને લાગ્યુ કે મૌત નજીક છે તો જિન્નાતો ને મસ્જિદનો નકશો બનાવી પોતે એક કાચના મહેલમાં દરવાજો બંધ કરીને બંદગીમાં લાગી ગયા. બંદગીની હાલતમાંજ વફાત થઈ. જિન્નાતો એમ સમજ્યા હઝરત સુલેમાન જોઈ રહ્યા છે તો એક વરસ સુધી કામ કરતા રહ્યા. અને મસ્જિદ પણ પૂરી થઈ ગઈ. ↗

↗ ત્યાર પછી હઝરત સુલેમાન (અ.) જે લાકડી પૅર ટેકો દઈને ઉભા હતા તે ઉધાઈના ખાઈ જવાથી ભાંગી ગઈ હતી. ત્યાર પછી સુલેમાન (અ.)ની લાશ ગબડી પડી ત્યારે સૌને જણાયું કે વફાત થઈ ગઈ. જિન્નાત ગૈબની વાત જાણતા હોવાનું લોકોને કેહતા જે હઝરત સુલેમાન (અ.)ની આ પ્રમાણે વફાત થવાથી સાબિત થયું કે જિન્નો ગેબ જાણતા નથી. (૩) બિલકીસ જે સબા કૌમની બાદશાહ હતી તેણીએ પોતાનો દેશ મુલ્ક યમન ખૂબ આબાદ કર્યો હતો. પાણી માટે →

મ ૫

مَا هٰذَآ اِلَّآ اِفْكٌ مُّفْتَرًى ۚ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ
لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۞ وَمَآ اٰتَيْنٰهُمْ
مِّنْ كُتُبٍ يَّدْرُسُوْنَهَا وَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ
نَّذِيْرٍ ۞ وَكَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۙ وَمَا بَلَغُوْا مِعْشَارَ
مَآ اٰتَيْنٰهُمْ فَكَذَّبُوْا رُسُلِيْ ۫ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ۞ قُلْ اِنَّمَآ
اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنْ تَقُوْمُوْا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى ثُمَّ
تَتَفَكَّرُوْا ۫ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِّنْ جِنَّةٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ لَّكُمْ
بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيْدٍ ۞ قُلْ مَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ
فَهُوَ لَكُمْ ۭ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۚ وَهُوَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيْدٌ ۞ قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَقْذِفُ بِالْحَقِّ ۚ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ۞
قُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيْدُ ۞ قُلْ اِنْ
ضَلَلْتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰي نَفْسِيْ ۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا
يُوْحِيْٓ اِلَيَّ رَبِّيْ ۭ اِنَّهٗ سَمِيْعٌ قَرِيْبٌ ۞ وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ فَزِعُوْا

મા હાઝ઼ા ઈલ્લા ઈફકુમ મુફ-તરા ط વ ક઼ાલલ
નહી હૈ યે મગર ઝુટ બાંધા હુવા ઔર કેહતે
લઝ઼ીના ક-ફરૂ લિલ હ઼ક઼્ક઼િ લમ્મા
હૈ મુનકિર હક બાતકો (યાની કુરઆન) જબ આ
જા-અહુમ ४ ઈન હાઝ઼ા ઈલ્લા સિહ઼રુમ મુબીન ○
પહુંચા ઉનકે પાસ, કે નહીં હૈ યે મગર જાદૂ ખુલા હુવા
વમા આતય-નાહુમ મિન કુતુબિય
ઔર નહીં દી હમને ઉનકો કોઈ કિતાબ જિનકો વો
યદરુસૂ-નહા વમા અરસલ્ના ઈ-લયહિમ
પઢતે પઢાતેં હોં ઔર નહી ભેજા હમને ઉનકે પાસ તુમસે
ક઼બ્લકા મિન નઝ઼ીર ط વ કઝ઼-ઝ઼બલ લઝ઼ીના
પેહલે કોઈ ડરાનેવાલા (ઐસા હાદી યા કિતાબ જો આપકી તાલીમ
કે ખિલાફ તાલીમ દેતા હો) (૧) ઔર ઝુટલાયા થા ઉન લોગોંને જો
મિન ક઼બ્લિહિમ ४ વમા બ-લગૂ મિઅ્-શારા
પેહલે ઈન્કાર કરતે થે. ઔર નહી પહુંચે (યે) દસવેં હિસ્સેકોભી
૯ મા આતય-નાહુમ ફકઝ઼-ઝ઼બૂ રુસુલી ن ફ-કયફા કાના નકીર ط કુલ ઈન્નમા
૧૧ ઉસકે જો દિયા થા હમને ઉનકો ફિર ઝુટલાયા ઉન્હોંને મેરે રસૂલોંકો તો કૈસા હુવા મેરે ઈન્કાર (કરને પર અઝાબ) કેહ દો
અઈ઼ઝુકુમ બિ-વાહિ઼દહ ج અન તકૂમૂ લિલ્લાહિ મસ્ના વ ફુરાદા સુમ્મા
મ સિર્ફ નસીહત કરતા હું મેં એકહી, યે કે ખડે હોં જાઓ અલ્લાહકે લિયે દો દો ઔર એક એક ફિર
૫ ત-તફક-કરૂ ن મા બિ-સ઼ાહિ઼બિકુમ મિન જિન્નહ ط ઈન હુવા ઈલ્લા નઝ઼ીરુલ
સોચો, નહી હૈ તુમ્હારે રફીક કો કુછ દીવાનગી નહી હૈ વો મગર ડરાનેવાલા
લકુમ બયના યદય અ઼ઝ઼ાબિન શદીદ ○ કુલ મા સ-અલ્તુકુમ મિન અજરિન
તુમકો, આનેસે પેહલે એક સખ્ત અઝાબકે કેહદો જો કુછ માંગી હો મેંને તુમસે મઝદૂરી
ફહુવા લકુમ ج ઈન અજરિયા ઈલ્લા અ઼લલ્લાહ ج વહુવા અ઼લા કુલ્લિ
તો વો તુમહીકો (મુબારક હો) નહી હૈ મેરી મઝદુરી મગર અલ્લાહ પર ઔર વો હર
શયઈન શહીદ ○ કુલ ઈન્ના રબ્બી યક઼ઝ઼િફુ બિલ હ઼ક઼્ક઼ ج અ઼લ્લામુલ ગુયૂબ ○
ચીઝ પર હાઝિર હૈ. કેહદો યકીનન મેરા રબ ડાલતા હૈ (દીન સચ્ચે) કો (ઔર વો) જાનનેવાલા હૈ ગૈબકી બાતોંકા
કુલ જા-અલ હ઼ક઼-કુ વમા યુબદિઉલ બાતિ઼લુ વમા યુઈદ ○ કુલ ઈન
કેહ દો કે આયા દીન સચ્ચા ઔર નહી પેહલીબાર પૈદા કરતા હૈ ઝુટ (મા'બૂદ) ઔર ન દોબારા પૈદા કરેગા કેહ દો
દ઼લલ્તુ ફ-ઈન્નમા અદિ઼લ્લુ અ઼લા નફસી ج વ ઈનિહ-ત-દયતુ ફ-બિમા
અગર ગુમરાહ હો જાઊ મેં તો સિર્ફ ગુમરાહ હોતા હું અપની હી જાનકે (નુકસાન કો) ઔર અગર રાહ પાઊ મેં તો ઉસ
યૂહ઼ી ઈલય્યા રબ્બી ط ઈન્નહૂ સમીઉ઼ન ક઼રીબ ○ વ-લવ તરા ઈઝ઼ ફઝ઼િઊ
સબબસે યે કે વહી ભેજતા હૈ મુઝકો મેરા રબ બેશક વો સુનનેવાલા ઔર નઝદીક હૈ. ઔર અગર દેખો તુમ જબ ગભરાએંગે

➡ પેજ (૫૯૭) ની તફસીર : પહાડોનો પાણી રોકી બંધ બાંધયા હતા. જેથી વરસાદનું પાણી રોકાઈને ખેતી માટે ઉપયોગી થાય. બંધોમાં ઉંચી નીચી બારીઓ રાખી હતી જેથી ઉચાણ નીચાણની સઘળી જમીનો માટે આખો વરસ પાણી રહેતું અને જોઈતુ પાણી વાપરતા જેથી દેશ ખુબ આબાદ અને રસાળ થયો હતો. (૪) જ્યારે ખુદાપાકે તેઓના ઉપર અઝાબ મોકલવા ચાહ્યું તો તે પાણીની પાળમાં ખુદાના હુકમથી નીચે છછુંદરો પેદા થઈ અને પાળના મૂળ ખોદી નાખ્યાં ફરી ભારે વરસાદ પડવાથી પાણીએ સામટુ જોર કર્યું તો પાળ તૂટી ગઈ. તે પાણી અઝાબનુ હોઈ રંગો રતાશ પડતુ તે પાણી જેટલી જમીન પર ફરી વળ્યુ તે બધી જ નકામી થઈ ગઈ તે અઝાબથી ત્યાંના લોકો હલાક થયા. જે થોડા ઘણા બચ્યા તેમાંથી કેટલાક આજુ બાજુ નાસી છુટયા અને જે ત્યાંજ રહ્યા તેઓના માટે ↗ રસાળ બગીચાઓના બદલે બદમઝા મેવા તથા બેરીયોના ઝાડ મળ્યાં.

પેજ (૫૯૮) ની તફસીર : (૧) બરકતવાળી વસ્તુઓથી મુરાદ સીરીઆ છે કે તેઓને ત્યાંથી સીરીઆ સુધી રસ્તામાં કોઈ પ્રકારનો ડર ન હતો. નજીક નજીક ગામો આબાદ હોઈ રસ્તા મેવાઓથી ભરપૂર હતાં તેમાં મુસાફરી કરવાનું એવું લાગતું જાણે સહેલ કરવા નીકળયા છે. (૨) એશ આરામ ➡

فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾ وَقَالُوا آمَنَّا
بِهِ ۚ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ وَقَدْ
كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ
بِأَشْيَاعِهِمْ مِّنْ قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ ﴿٥٤﴾

(٣٥) سُورَةُ فَاطِرٍ مَّكِّيَّةٌ (٤٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ
رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ ۚ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ
مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ
لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۖ وَمَا يُمْسِكْ
فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ هَلْ مِنْ

ફલા ફવતા વ ઉખિઝૂ મિમ મકાનિન
(કુફફાર) ફિર ન ભાગ સકેંગે ઔર પકળે જાએંગે નઝદીક
ક઼રીબ ૫૧ વ કા઼લૂ આમન્ના બિહ઼ ૮
જગહ સે (૧) ઔર કહેંગે ઈમાન લાએ હમ ઉસ (રસૂલ) પર
વ અન્ના લહુમુત તનાવુશુ મિમ મકાનિમ
ઔર અબ કહાં ઉનકે હાથ આ સકતા હે (ઈમાન ઈતની)
બઈદ ૫૨ વ ક઼દ ક-ફરૂ બિહી મિન ક઼બ્લ ૮
દુરકી જગહસે ઔર યકીનન ઈન્કાર કિયા થા ઉસકા પેહલેસે
વ યક઼ઝિ઼ફૂના બિલ ગ઼યબિ મિમ મકાનિમ
ઔર ફેંકતે થે (તીર નિશાને પર) બિન દેખે દૂરકી
બઈદ ૦ વ હ઼ીલા બય-નહુમ વ બયના મા
જગહ સે ઔર રૂકાવટ કરદી ગઈ ઉનમેં ઔર ઉસ ચીઝમેં
યશ-તહૂના કમા ફુઈ઼લા બિ-અશ્યાઈ઼હિમ
જો વો ચાહતે થે. (યા'ની ઈમાન, નજાત યા દુનિયામેં વાપસ જાના) જૈસા કે કિયા ગયા ઉનકે તરીકેવાલોં કે સાથ
મિન ક઼બ્લ ૮ ઈન્નહુમ કાનૂ ફી શકકિમ મુરીબ ૫૪
ઈસસે પેહલે બેશક વો લોગ થે (ઐસે) શકમેં જો ચેન ન લેને દેતા થા

સૂરતુ ફાતિ઼ર

સૂરઇ ફાતિર મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઉસકી (૪૫) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલ્હ઼મ્દુ લિલ્લાહિ ફાતિ઼રિસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ જાઈ઼લિલ
સબ તા'રીફ અલ્લાહહીકે વાસ્તે હૈ જો પૈદા કરનેવાલા હૈ આસમાનોંકા ઔર ઝમીનોંકા બનાનેવાલા હૈ
મલાઇ-કતિ રુસુલન ઉલી અજનિ-હ઼તિમ મસ્ના વ સુલાસા વ રુબાઅ ૮
ફરિશતોંકો પૈગામવાલે, પરોંવાલે દો દો ઔર તીન તીન ઔર ચાર ચાર
યઝીદુ ફિલ ખ઼લ્કિ઼ મા યશાઅ ૮ ઈન્નલ્લાહા અ઼લા કુલ્લિ શયઈન ક઼દીર ૦
ઝયાદા કરતા હૈ પૈદાઇશમેં જિનકો ચાહતા હૈ બેશક અલ્લાહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. (૨)
મા યફ-તહ઼િલ્લાહુ લિન્નાસિ મિર રહ઼-મતિન ફલા મુમ્સિકા લહા ૮
જો કુછ ખોલ દેવે અલ્લાહ લોગોં પર રેહમત સે તો નહીં હૈ કોઈ રોકનેવાલા ઉસસે
વમા યુમ્સિક ૪ ફલા મુરસિલા લહૂ મિમ બઅ઼દિહ ૮ વહુવલ અ઼ઝીઝુલ
ઔર જો કુછ રોક રખ્ખે તો નહીં હૈ કોઈ ભેજનેવાલા ઉસકો ઉસકે બા'દ ઔર વોહી ઝબરદસ્ત
હ઼કીમ ૦ યા અય્યુહન નાસુઝ઼કુરૂ નિઅ઼-મતલ્લાહિ અ઼-લયકુમ ૮ હલ મિન
હિકમતોંવાલા હૈ અય લોગો યાદ કરો એહસાન અલ્લાહકા જો ઉસને તુમ પર કિયા હૈ કયા કોઈ

→ પેજ (૫૯૮) ની તફસીર : મળવાથી તેમને મસ્તી ચઢી તેથી તક્લીફ માંગવા લાગ્યા કે જે પ્રમાણે બીજા દેશોની ખબરો સાંભળીએ છીએ કે મુસાફરીમાં પાણી નથી મળતુ વચમાં દુર દુર આબાદી મળતી નથી. તેવી જ અમારી હાલત થઈ જાય. પરંતુ તેઓએ એમાં હદપારની ના શુકરી કરી તેથી ખુદાપાકે તેમને વેર વિખેર કરી નાખ્યાં અને જુદા જુદા દેશોમાં વિખેરાઈ ગયા. (૩) એટલે થોડાજ લોકો શૈતાનથી બચ્યાં. જેમનુ ઈમાન સંપૂર્ણ હતુ તે તદન બચ્યા અને જેમનુ ઈમાન કમજોર હતું તે ગુનાહોમાં સપડાયા. હઝરત આદમ (અ.)ને સિજદો નહિ કરવાથી મરદૂદ થતી વેળા શૈતાને જેવું કહ્યું હતું તેવું કરી બતાવ્યું.
પેજ (૫૯૯) ની તફસીર : (૧) એટલે ખુદાપાકને ત્યાં લોકો એમ સમજે છે વલીઓ અને અંબીયા અને ફરિશ્તાઓથી ભલામણ ↗

↗ કરાવી લઈશુ પરંતુ ત્યાં તો ફરિશ્તાઓનો પણ એ હાલ છે કે જયારે ખુદાપાક તરફથી કોઈ અદના હુકમ પણ ઉતરે છે તો તેઓ ડરના માર્યા ગભરાઈ જાય છે કેમકે ઉપરથી ખુદાપાકનો હુકમ ઉતરતી વખતે એવો સખ્ત આવાજ આવે છે જાણે પથ્થર પર સાંકળ ખખડે છે તેની ધાકથી ફરિશ્તા કાંપી ઉઠે છે. કલામ ઉતરી ગયા પછી તેમને શાંતી મળે છે ત્યારે વિશેષ ચોકસાઈ માટે એક બીજાથી પુછે કે શુ હુકમ થયો ? ઉપરવાળા નીચે ઉભેલાઓને બતાવે છે કે ખુદા →

૧૨ મ ૫

خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ ؕ لَآ إِلٰهَ
إِلَّا هُوَ ۫ فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ ۝ وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ
كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ؕ وَإِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝
يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَا ٚ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ۝ إِنَّ الشَّيْطٰنَ
لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ؕ إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا
مِنْ أَصْحٰبِ السَّعِيرِ ۝ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ۬ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَّ
أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوٓءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَنًا ؕ
فَإِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِي مَن يَشَآءُ ۖ
فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرٰتٍ ؕ إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ
بِمَا يَصْنَعُونَ ۝ وَاللّٰهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيٰحَ فَتُثِيرُ
سَحَابًا فَسُقْنٰهُ إِلٰى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ

ખ઼ાલિક઼િન ગ઼યરુલ્લાહિ યરઝુક઼ુકુમ મિનસ
પૈદા કરનેવાલા હૈ સિવા અલ્લાહકે રોઝી દેતા હૈ તુમકો
સમાઈ વલ અર્દ઼ ؕ લા ઈલાહા ઈલ્લા હુવ ؗ
આસમાનોંસે ઔર ઝમીનસે નહી કોઈ મા'બૂદ સિવા અલ્લાહ કે
ફ-અન્ના તુઅ-ફકૂન ૦ વ ઈય યુકઝ઼-ઝ઼િબૂકા
ફિર કહાં ઉલટે જાતે હો ઔર અગર ઝુટલાએં
ફક઼દ કુઝ઼-ઝ઼િબત રુસુલુમ મિન ક઼બલિક ؕ વ
તો યકીનન ઝુટલાએ ગએ કિતને રસૂલ પેહલે તુમસે ઔર
ઈલલ્લાહિ તુર-જઉ઼લ ઉમૂર ૦ યા અય્યુહન નાસુ
અલ્લાહહીકી તરફ ફેરે જાએંગે સબ કામ અય લોગો
ઈન્ના વઅ્-દલ્લાહિ હ઼ક઼્ક઼ુન ફલા તગુર-રન્નકુમુલ
બેશક અલ્લાહકા વા'દા સચ હૈ. સો ન ફરેબ દે તુમકો
હ઼યાતુદ દુન્યા ۥ વલા યગુર-રન્નકુમ
દુન્યાકી ઝિન્દગી, ઔર ન ફરેબ દે તુમકો
બિલ્લાહિલ ગ઼રૂર ૦ ઈન્નશ શયત઼ાના લકુમ અ઼દુવ્વુન ફત્તખિ઼ઝૂહુ અ઼દુવ્વા ؕ
અલ્લાહકે બારે મેં વો દગાબાઝ (શૈતાન) બેશક શૈતાન તુમ્હારા દુશમન હૈ. સો સમઝ રખ્ખો તુમભી ઉસકો દુશમન
ઈન્નમા યદઊ હિ઼ઝ-બહૂ લિ-યકૂનૂ મિન અસ઼્હ઼ાબિસ સઈર ૦ અલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ
સિર્ફ બુલાતા હૈ વો અપને ગિરોહકો ઈસ વાસ્તેકે વો દોઝખ વાલોંમેંસે હો જાએં જો લોગ મુનકિર હુવે
લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન શદીદ ؕ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ લહુમ
ઉનકો સખ્ત અઝાબ હૈ ઔર જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે ઉનકે લિયે
મગ઼ફિ-રતુંવ વ અજરુન કબીર ૦ અ-ફમન ઝુય્યિના લહૂ સૂઉ અ઼-મલિહી
મુઆફી ઔર બળા સવાબ હૈ. તો ક્યા વો શખ્સ જિસકો અચ્છા કર દિખાયા ગયા હો ઉસકા બુરા કામ
ફ-રઆહુ હ઼-સના ؕ ફ-ઈન્નલ્લાહા યુદ઼િલ્લુ મંય યશાઉ વ યહદી મંય યશાઉ ؗ ફલા
ફિર દેખા ઉસને ઉસકો અચ્છા (તો ક્યા ઈમાનદારકે બરાબર હો સકતા હૈ, નહીં) ક્યુંકે અલ્લાહ ગુમરાહ કરતા
હૈ જિસકો ચાહતા હૈ ઔર સીધા રાસ્તા દિખાતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ સો ન
તઝ઼-હબ નફસુકા અ઼-લયહિમ હ઼-સરાત ؕ ઈન્નલ્લાહા અ઼લીમુમ બિમા
જાતી રહે તુમ્હારી જાન ઉસ પર અફસોસ કરકે બેશક અલ્લાહ જાનનેવાલા હૈ જો કુછ
યસ્નઊ઼ન ૦ વલ્લાહુલ્લઝ઼ી અર-સલર રિયાહ઼ા ફ-તુસીરુ સહ઼ાબન
વો કરતે હૈં ઔર અલ્લાહ વો ઝાત હૈ જો ભેજતા હૈ હવાઓંકો ફિર વો ઉઠાતી હૈ બાદલ કો
ફ-સુક઼નાહુ ઈલા બ-લદિમ મય્યિતિન ફ-અહ઼-યયના બિહિલ અરદ઼ા
ફિર હાંક લાતે હૈં હમ ઉસ (બાદલ) કો એક શહેર મુરદાકી તરફ ફિર ઝિન્દા કિયા હમને ઉસસે ઝમીનકો

મ ૫ ૬ ૧૩

→ પેજ (૫૯૯) ની તફસીર : પાકની હિકમત અને કાયદા મુજબ યોગ્ય હુકમ થયો છે. (૨) એક ખુદાને માને છે અને બીજા અનેક ને પુજે છે તો બન્ને તો સાચા થઈ શકતા નથી. એક સાચો તો બીજો તો જુઠોજ છે. માટે વિચાર કરી સત્યને પકડવાની જરૂર છે એમાં એવા લોકોનો પણ જવાબ છે જેઓ એમ કેહતા હતા કે બન્ને ફિરકા સદાથી ચાલતા આવ્યા છે માટે ઝઘડાની શી જરૂર છે ?

પેજ (૬૦૨) ની તફસીર : (૧) તેમની પાસે એ સર્વેષ્ઠ નબી તથા મહાન કિતાબ મોકલી તો તેઓ માટે જરૂરી હતું કે એને ગનીમત સમજી કદર કરે.

પેજ (૬૦૩) ની તફસીર : (૧) એટલે ઈમાન લાવવાનો હવે વખત ન રહ્યો. (૨) ખુદાપાક ચાહે તેની પાંખો વધારે છે ↗ ફરિશ્તાઓમાં કોઈને બે પાંખો કોઈને ત્રણ અને હઝરત જિબ્રઈલ (અ.)ને છસો પાંખો હતી.

بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ ۝ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ
الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا ۚ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ
الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهٗ ۚ وَالَّذِيْنَ يَمْكُرُوْنَ
السَّيِّاٰتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۚ وَمَكْرُ اُولٰٓئِكَ هُوَ
يَبُوْرُ ۝ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا
بِعِلْمِهٖ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ وَّلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖٓ
اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ ۚ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۝ وَمَا
يَسْتَوِي الْبَحْرٰنِ ۖ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهٗ
وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۚ وَمِنْ كُلٍّ تَاْكُلُوْنَ لَحْمًا طَرِيًّا وَّ
تَسْتَخْرِجُوْنَ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيْهِ
مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝
يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ ۙ وَ

બઅ્-દા મવતિહા ♭ કઝાલિકન નુશૂર ○ મન
ઉસકે મરજાનેકે બા'દ ઈસી તરહ કિયામતમેં જી ઉઠના હોગા. જો
કાના યુરીદુલ ઇ્ઝ-ઝતા ફ-લિલ્લાહિલ
શખ્સ ચાહતા હૈ ઈઝઝત તો અલ્લાહકે લિયે હૈ
ઇ્ઝ-ઝતુ જમીઆ ♭ ઇ-લયહિ યસ્અદુલ કલિમુત્
ઈઝઝત સારી ઉસકી તરફ ચઢતે હૈ, કલામ
તૃયયિબુ વલ અ્-મલુસ્ સાલિહુ યર-ફઉહ ♭
પાકીઝા, ઔર કામ નેક બુલંદ કરતા હૈ ઉસકો
વલ્લઝીના યમકુરૂન્નસ સયયિઆતિ લહુમ
ઔર જો લોગ મક્ર કરતે હૈં બુરાઇયોંકે, ઉનકે લિયે
અ્ઝાબુન શદીદ ♭ વ મકરુ ઉલાઇકા હુવા
અઝાબ સખ્ત હૈ ઔર મક્ર ઉસકા વોહી
યબૂર ○ વલ્લાહુ ખ્-લ-ક્કુમ મિન
હલાક હોવેગા. (૧) ઔર અલ્લાહને પૈદા કિયા તુમકો
તુરાબિન સુમ્મા મિન નુત્ફતિન સુમ્મા જ-અ્-લકુમ અઝવાજા ♭ વમા તહ્મિલુ મ
મિટ્ટીસે ફિર બુન્દ પાનીસે ફિર બનાયા તુમકો જોળે જોળે. ઔર નહીં ઉઠાતી ૫
મિન ઉન્સા વલા ત-દ્અ્ ઇલ્લા બિ-ઇ્લ્મિહ ♭ વમા યુઅ્મ્મરુ મિમ
કોઈ માદા (અપને પેટમેં) ઔર નહીં જનતી મગર ઉસીકે ઈલ્મ (ઔર ઈજાઝત)સે ઔર નહી ઉમર દિયા જાતા કોઈ
મુઅ્મ્મરિંવ વલા યુન્કસુ મિન ઉ્મુરિહી ઇલ્લા ફી કિતાબ ♭ ઇન્ના ઝાલિકા
ઉમર દિયા ગયા ઔર નહીં કમ કિયા જાતા હૈ ઉસકી ઉમર મેંસે મગર કિતાબમેં (લિખ્ખા હુવા હૈ) બેશક યે
અ્-લલ્લાહિ યસીર ○ વમા યસ્તવિલ બહ્રાનિ ઉ હાઝા અ્ઝ્બુન ફુરાતુન સાઇગુન
અલ્લાહ પર આસાન હૈ. (૨) ઔર નહી બરાબર હોતે દો દરિયા યે મીઠા હૈ પ્યાસ બુઝાનેવાલા, આસાનીસે ગુઝરને
શરાબુહૂ વ હાઝા મિલ્હુન ઉજાજ ♭ વમિન કુલ્લિન તઅ્-કુલૂના લહ્-મન
વાલા ગલેમેંસે પાની ઉસકા ઔર યે હૈ ખારા કળવા ઔર હર એકસે ખાતેહો તુમ ગોશ્ત
તૃરિય્યંવ વ તસ્તખ્રિજૂના હિ્લ્યતન તલ્બસૂ-નહા ౿ વ તરલ ફુલ્કા
તાઝા (મછલિયાં શિકાર કરકે) ઔર નિકાલતે હો ગેહના મોતી કે પહેનતે હો ઉસકો ઔર દેખતા હૈ તુ કશતિયોંકો
ફીહિ મવાખ્રિરા લિ-તબ્તગૂ મિન ફદ્લિહી વ લ-અ્લ્લકુમ
ઉસમેં કે ફાળતી હૈં પાનીકો તાકે ઢુંઢો તુમ ઉસકે ફઝલસે (યા'ની તિજારતકે ફાયદે) ઔર તાકે
તશ્કુરૂન ○ યૂલિજુલ લયલા ફિન્નહારિ વ યૂલિજૂન નહારા ફિલ લયલિ ౪ વ
શુક્ર કરો તુમ (૩) દાખિલ કરતા હૈ રાતકો દિનમેં ઔર દાખિલ કરતા હૈ દિનકો રાતમેં ઔર

તફસીર : (૧) સર્વ ઈઝઝત આબરૂ અલ્લાહના કબજામાં છે. તમારી ઈબાદત અને ભલા કામો ઉપર ચઢે છે જ્યારે તે ટોચે પહુચે છે ત્યારે બદી ઉપર ગલબો મળશે અને કુફ્ર નષ્ટ થશે અને ઈસ્લામને ઈઝઝત મળશે. (૨) દરેક કામ સહેલાઈથી થાય છે જેમકે માણસની બનાવટ (૩) કુફ્ર અને ઈસ્લામ સરખા નથી. અલ્લાહ કુફ્રને અવશ્ય દબાવી દેશે. છતાં તમને બન્નેથી લાભ થશે જેમકે ખારા મીઠા બન્ને સમુદ્રોથી લાભ છે. મુસલિમોથી દીનને પુષ્ટિ અને કાફિરોથી ખિરાજ જિઝયહ મળશે માંસ એટલે માછલી બન્ને સમુદ્રોથી નીકળે છે. તેમજ મોતી વિ. ખારામાંથી વિશેષ અને મીઠા દરિયામાં કદી કદાચ નીકળે છે. એમ ફરમાવ્યું કે નર્યા મોતી મરદોને પહેરવા હરામ નથી.

سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ
ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ؕ وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ
مِنْ دُوْنِهٖ مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قِطْمِيْرٍ ۞ اِنْ تَدْعُوْهُمْ
لَا يَسْمَعُوْا دُعَآءَكُمْ ۚ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا لَكُمْ ؕ
وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُوْنَ بِشِرْكِكُمْ ؕ وَلَا يُنَبِّئُكَ
مِثْلُ خَبِيْرٍ ۞ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ اِلَى
اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ۞ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَ
يَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ۞ وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ۞
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ
اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ؕ
اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَاَقَامُوا
الصَّلٰوةَ ؕ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖ ؕ وَاِلَى
اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ۞ وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ۞

સખ઼્ખ઼રશ શમ્સા વલ ક઼-મ-રા ۖ કુલ્લુંય
કામમેં લગાયા સૂરજ ઔર ચાંદકો, હર એક
યજરી લિ-અ-જલિમ મુસમ્મા ؕ
ચલતા હૈ વકતે મુકર્રર તક યે,
ઝ઼ાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમ લહુલ મુલ્ક ؕ વલ્લઝ઼ીના
અલ્લાહ રબ તુમ્હારા ઉસીકી બાદશાહી હૈ. ઔર જિનકો
તદઊ઼ના મિન દૂનિહી મા યમલિકૂના મિન
પુકારતે હો તુમ સિવા ઉસકે નહીં માલિક વો
ક઼િત્મીર ۞ ઈન તદઊ઼હુમ લા યસ્મઊ઼
ખજૂરકી ગુઠલીકે એક છિલકેકે (૧) અગર તુમ પુકારો ઉનકો નહી સુનેંગે
દુઆ઼-અકુમ ۚ વ-લવ સમિઊ઼ મસ્તજાબૂ
વો પુકાર તુમ્હારી ઔર અગર સુનેંગે તો નહીં જવાબ દેંગે
મ લકુમ ؕ વ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ યકફુરૂના
૫ તુમકો ઔર કિયામતકે દિન ઈન્કાર કરેંગે
૬ બિ-શિરકિકુમ ؕ વલા યુનબ્બિઉકા મિસ્લુ ખ઼બીર ۞ યા અય્યુહન નાસુ અન્તુમુલ
૧૪ તુમ્હારે શરીક ઠૈરાનેસે, ઔર કોઈ ન ખબર દેગા તુઝકો જૈસી ખબર રખનેવાલા (૨) અય લોગો તુમ
પોના ફુ-ક઼રાઉ ઇલલ્લાહ ۚ વલ્લાહુ હુવલ ગ઼નિય્યુલ હ઼મીદ ۞ ઈય યશઅ યુઝ઼હિબ્કુમ
મોહતાજ હો અલ્લાહકી તરફ ઔર અલ્લાહ વોહી હૈ બેપરવા સબ તા'રીફોંવાલા અગર ચાહે લે જાવે (યાની ફના કરદે) તુમકો
વ યઅ્-તિ બિ-ખ઼લ્ક઼િન જદીદ ۞ વમા ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ્લાહિ બિ-અ઼ઝીઝ ۞
ઔર લે આવે એક પૈદાઈશ નઈ. ઔર નહીં હૈ યે અલ્લાહ પર મુશકિલ
વલા તઝિરુ વાઝિ-રતુંવ વિઝરા ઉખ઼રા ؕ વ ઈન તદઉ મુસ઼્-ક઼-લતુન ઈલા
ઔર નહીં ઉઠાએગા કોઈ ઉઠાનેવાલા (ગુનાહકા) બોઝ દૂસરેકા ઔર અગર પુકારે કોઈ ભારી બોઝવાલા અપના
હ઼િમ્લિહા લા યુહ઼મલ મિન્હુ શયઉંવ વ-લવ કાના ઝ઼ા કુરબા ؕ ઈન્નમા
બોઝ ઉઠાનેકે લિયે ન ઉઠાયા જાએગા ઉસસે ઝરાભી અગરચે હો કરાબતી આપ તો સિર્ફ
તુન્ઝ઼િરુલ લઝ઼ીના યખ઼્શવના રબ્બહુમ બિલ ગ઼યબિ વ અક઼ામુસ઼ સ઼લાહ ؕ
ડરા સકતે હૈં ઉન્હીંકો જો ડરતે હૈં અપને રબસે બિન દેખે ઔર કાયમ રખતે હૈં નમાઝકો
વ મન તઝક-કા ફ-ઈન્નમા ય-તઝક-કા લિ-નફસિહ ؕ વ
ઔર જો કોઈ સંવરેગા તો સિર્ફ સંવરેગા અપનેહી ફાયદેકે લિયે ઔર
ઈલલ્લાહિલ મસ઼ીર ۞ વમા યસ્તવિલ અઅ્-મા વલ બસ઼ીર ۞
અલ્લાહકી તરફ લૌટકર જાના હૈ ઔર નહીં બરાબર અંધા ઔર દેખતા

તફસીર : (૧) રાત દિવસની માફક કદી કુફ્રને ગલબો તો કદી ઈસ્લામનો વિજય થાય છે. ચંદ્ર સૂરજની માફક દરેક વસ્તુની મુદ્દત નિર્માણ થએલ હોવાથી તેમાં વહેલું મોડુ થતુ નથી. આખરે સત્ય ઈસ્લામનો સંપુર્ણ ગલબો અને વર્ચસ્વ તેના વખતસર થશે અને જેને તમો પૂજો છો તે ખજુરની ઠળીયા પરના પડ જેટલા પણ માલિક નથી. (૨) ખુદાથી વધુ એહવાલ કોણ જાણી શકે છે. જ્યારે તેજ ફરમાવે છે કે બીજા શરીકો જૂઠા છે.

وَلَا الظُّلُمٰتُ وَلَا النُّوْرُ ۝ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُوْرُ ۝
وَمَا يَسْتَوِي الْاَحْيَآءُ وَلَا الْاَمْوَاتُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي الْقُبُوْرِ ۝ اِنْ اَنْتَ
اِلَّا نَذِيْرٌ ۝ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا ۭ وَاِنْ
مِّنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيْهَا نَذِيْرٌ ۝ وَاِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ
كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ
وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ۝ ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ۝ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ
مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخْتَلِفًا
اَلْوَانُهَا ۭ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌۢ بِيْضٌ وَّحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ
اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيْبُ سُوْدٌ ۝ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ
وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ كَذٰلِكَ ۭ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ
مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ غَفُوْرٌ ۝ اِنَّ

વ લઝ્ઝુ-ઝુલુમાતુ વ લન્નૂર ૦ વ લઝ્ઝ્
ઔર ન અંધેરા ઔર ન ઉજાલા ઔર ન
ઝ્ઝિલ્લુ વ-લલ હ઼રૂર ૦ વમા યસ્તવિલ અહ઼્યાઉ
સાયા ઔર ન ધૂપ ઔર નહી બરાબર ઝિન્દે
વ-લલ અમ્વાત ઼ ઈન્નલ્લાહા યુસ્મિઉ
ઔર ન મુરદે બેશક અલ્લાહ સુનવા દેતા હૈ
મંય યશાઅ ઼ વમા અન્તા બિ-મુસ્મિઈમ
જિસકો ચાહતા હૈ ઔર નહીં તુમ સુનાનેવાલે
મન ફિલ કુબૂર ૦ ઈન્ અન્તા ઈલ્લા નઝ઼ીર ૦
ઉનકો જો કબરોં મેં હૈં નહીં હો તુમ મગર ડરાનેવાલે (૧)
ઈન્ના અરસલ્નાકા બિલ હ઼ક઼્ક઼િ
ઔર ભેજા હમને તુમકો સચ્ચા (દીન દેકર)
બશીરંવ વ નઝ઼ીરા ઼ વ ઈમ મિન ઉમ્મતિન
ખુશ ખબરી સુનાનેવાલા ઔર ડરાનેવાલા ઔર નહીં હૈ કોઈ ફિરકા
ઈલ્લા ખ઼લા ફીહા નઝ઼ીર ૦ વ ઈય યુકઝ઼્ઝિબૂકા ફ-ક઼દ કઝ઼્ઝબલ લઝ઼ીના મિન
મગર ગુઝરા હૈ ઉસમેં ડરાનેવાલા (૨) ઔર અગર ઝુટલાએં વો તુમકો તો યકીનન ઝુટલા ચુકે હૈં વો લોગ જો
ક઼બ્લિહિમ ઼ જા-અત્હુમ રુસુલુહુમ બિલ બય્યિનાતિ વ બિઝ઼ ઝુબુરિ વ
ઈનસે પેહલે થે. આએ ઉનકે પાસ રસૂલ ઉનકે, મોઅજિઝે ઔર સહીફે લેકર ઔર
બિલ કિતાબિલ મુનીર ૦ સુમ્મા અ-ખ઼ઝ઼તુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ફ-કયફ઼ કાના
કિતાબ રૌશન લેકર ફિર પકડા મૈંને મુનકિરોંકો તો કૈસા હુવા
નકીર ૦ અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા અન્ઝલા મિનસ સમાઈ માઆ ઼
અઝાબ મેરા ક્યા નહી દેખા તુને કે અલ્લાહને ઉતારા આસમાન સે પાની
ફ-અખ઼્રજના બિહી સ઼-મરાતિમ મુખ઼્તલિફન અલ્વાનુહા ઼ વ મિનલ
ફિર નિકાલે હમને ઉસમેં ફલ કે તરહ તરહ કે હૈં રંગ ઉનકે ઔર
જિબાલિ જુ-દદુમ બીદુંવ વ હુમ્રુમ મુખ઼્તલિફુન અલ્વાનુહા વ
પહાડોંમે ઘાટીયાં હૈં સુફેદ ઔર સુર્ખ઼ તરહ તરહ કે ઉનકે રંગ હૈં ઔર
ગ઼રાબીબુ સૂદ ૦ વ મિનન્નાસિ વદ-દવાબ્બિ વલ અન્આમિ મુખ઼્તલિફુન
કૌવેકે પરકી તરહકે હૈ કાલે (૩) ઔર આદમિયોંમે ઔર જાનવરોં મેં ઔર ચોપાયોંમેં તરહ તરહ કે હૈં
અલ્વાનુહૂ કઝ઼ાલિક ઼ ઈન્નમા યખ઼્શલ્લાહા મિન ઈબાદિહિલ
રંગ ઉનકે ઈસી તરહ સિવા ઈસકે નહીં કે ડરતે હૈં અલ્લાહસે ઉસકે બન્દોં મેંસે
ઉ-લમાઅ ઼ ઈન્નલ્લાહા અઝ઼ીઝુન ગ઼ફૂર ૦ ઈન્નલ
વો જિનકો સમઝ હૈ ખાલિસ બેશક અલ્લાહ ઝબરદસ્ત બખ્શનેવાલા હૈ. (૪) યકીનન

મ ૫

૯ રૂકૂ ૧૫

તફસીર : (૧) સઘળી મખલૂક સરખી નહિ હોવાથી લોકો ઈમાનની દૌલત આપવા લાયક નથી. તો જેઓ ઈમાન આપવા લાયક છે તેમનેજ હિદાયત મળશે. બીજાઓ માટે ગમે તેટલી અભિલાષા કરે તેથી શું થઈ શકે છે ? અત્રે ફરમાવ્યું અંધેરો તથા અજવાળો બરાબરના નથી. અને કબરમાં પડેલા એટલે મરેલાઓને તુ સંભળાવી શકતો નથી પરંતુ હદીસમાં છે કે મુરદાઓને સલામુ અલયક કહે તે સાંભળે છે. એની હકીકત એવી છે કે મુરદાની રૂહ સાંભળે છે અને કબરમાં જે ધડ પડયું છે તે કંઈ સાંભળતુ નથી. (૨) દરેક કોમમાં ડરાવનાર થયા છે પછી તે ડરાવનાર નબી હોય અથવા નબીના અનુયાયીઓ હોય. (૩) એટલે સફેદ અને લાલમાં અનેક પ્રકારના હોઈ વત્તા ઓછા રંગનો તફાવત છે એ સૌ ખુદાની અનેક પ્રકારની કુદરતનું વર્ણન છે. તેવીજ રીતે ઈન્સાનમાં ↗

↗ પણ દરેકની તરેહ જુદી છે. તેજ પ્રમાણે મુમિન અને કાફિરોનો તવાફત છે તો એકબીજા સમાન થઈ જવું ક્યાં સંભવિત છે? એમાં હઝરત (સ.)ને દિલાસો છે કે સૌના ઈમાન ન લાવા પર દિલગીર ન થાઓ. (૪) એટલે કે સઘળા ડરનાર નથી. અલ્લાહની મહત્તા સમજનાર લોકો અલ્લાહથી ડરે છે. તેવી રીતે અલ્લાહનો મામલો પણ બે પ્રકારનો છે અને બન્ને પ્રકારના ગુણો છે ઝબરદસ્ત પણ છે કે ચાહે દરેક કસુર પર પકડી શકે છે અને બક્ષનાર પણ છે કે ચાહે ગુનેહગાર ને માફ કરી દે.

اَلَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ اَنْفَقُوْا
مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً لَّنْ
تَبُوْرَ ۝ لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ
اِنَّهٗ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ۝ وَالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ مِنَ
الْكِتٰبِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
بِعِبَادِهٖ لَخَبِيْرٌۢ بَصِيْرٌ ۝ ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتٰبَ الَّذِيْنَ
اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۚ وَمِنْهُمْ
مُّقْتَصِدٌ ۚ وَمِنْهُمْ سَابِقٌۢ بِالْخَيْرٰتِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ
هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيْرُ ۝ جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا
يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا ۚ وَلِبَاسُهُمْ
فِيْهَا حَرِيْرٌ ۝ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَذْهَبَ عَنَّا
الْحَزَنَ ؕ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُوْرٌ شَكُوْرُ ۝ الَّذِيْٓ اَحَلَّنَا
دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ لَا يَمَسُّنَا فِيْهَا نَصَبٌ وَّلَا

લઝીના યત્લૂના કિતાબલ્લાહિ વ અકામુસ્
જો લોગ પળહતે હૈં અલ્લાહકી કિતાબકો ઔર કાયમ કરતે હૈં
સ્લાતા વ અન્ફકૂ મિમ્મા ર-ઝક્નાહુમ
નમાઝકો ઔર ખર્ચ કરતે હૈં ઉસમેં સે જો રોઝી દી હે હમને ઉનકો
સિર-રંવ વ અ્લાનિ-યતંય યરજૂના
પોશીદા ઔર ઝાહિર ઉમ્મીદવાર હૈં વો
તિજા-રતલ લન તબૂર ઠ લિ-યુવફ્-ફિ-યહુમ
એક બેપાર કે જિસમેં નુકસાન ન હો તાકે પૂરા દે ઉનકો
ઉજૂ-રહુમ વ યઝી-દહુમ મિન ફદ્લિહ b ઈન્નહૂ
સવાબ ઉનકા ઔર ઝિયાદા દે ઉનકો અપને ફઝલસે બેશક વો
ગફૂરુન શકૂર ૦ વલ્લઝી અવ-હયના ઇલયકા
બખ્શનેવાલા કદરદાન હૈ ઔર જો ઉતારી તરફ તુમ્હારે
મિનલ કિતાબિ હુવલ હક્કુ મુસદ-દિકલ
કિતાબ વોહી સચ હૈ. સચ્ચાં બતલાને વાલી હૈ

મ ૫

લિમા બયના યદૈહ b ઈન્નલ્લાહા બિ-ઇબાદિહી લ-ખબીરુમ બસીર ૦
અપનેસે અગલી કિતાબોંકો બેશક અલ્લાહ અપને બન્દોંસે ખબરદાર હૈ દેખનેવાલા
સુમ્મા અવ-રસ્નલ કિતાબલ લઝીનસ્તફયના મિન ઇબાદિના c ફ-મિન્હુમ
ફિર વારિસ કિયે હમને કિતાબ કે વો લોગ જિનકો ચુન લિયા હમને હમારે બન્દોંમેં, ફિર કોઈ ઉનમેંસે
ઝાલિમુલ લિ-નફસિહ c વ મિન્હુમ મુક્-તસિદ c વ મિન્હુમ સાબિકુમ બિલ
ઝુલ્મ કરનેવાલા હે અપની જાનપર ઔર કોઈ ઉનમેંસે બીચકી ચાલપર હૈ ઔર કોઈ ઉનમેંસે આગે નિકલ જાને
ખયરાતિ બિ-ઇઝનિલ્લાહ b ઝાલિકા હુવલ ફદ્લુલ કબીર ઠ જન્નાતુ અદનિય
વાલા હૈ ખુબીયાં લેકર અલ્લાહકે હુકમસે યેહી હૈ વો બુઝુરગી બળી (૧) બાગ હૈ હમેશા રેહને
યદખુલૂ-નહા યુહલ્લવના ફીહા મિન અસાવિરા મિન ઝ-હબિંવ વ લુઅ્-લુઆ c
કે દાખિલ હોંગે ઉસમેં પેહનાએ જાએંગે ઉસમેં કંગન સોનકે ઔર મોતી કે
વ લિબાસુહુમ ફીહા હરીર ૦ વ કાલુલ હમ્દુ લિલ્લાહિલ લઝી અઝ-હબા
ઔર પોશાક ઉનકી રેશમી હોગી (૨) ઔર કહેંગે શુકર હૈ અલ્લાહકા જિસને દૂર કિયા
અન્નલ હ-ઝન b ઈન્ના રબ્બના લ-ગફૂરુન શકૂર ઠ અલ્લઝી અ-હલ્લના
હમસે ગમ બેશક હમારા રબ બખ્શનેવાલા કદરદાન હૈ. (૩) જિસને ઉતારા હમકો
દારલ મુકા-મતિ મિન ફદ્લિહ c લા યમસ્સુના ફીહા નં-સબુંવ વલા
આબાદ રેહનેકે ઘર મેં અપને ફઝલ સે નહી લગતી હમકો ઉસમેં તકલીફ ઔર નહી

તફસીર : (૧) નબી (સ.)ના પછી કુરઆનના વારસ એવા લોકોને એટલે ઈમાનદારો ને બનાવ્યા કે જે ચૂંટાયલા મકબુલ બંદા છે. ઈમાનદારોમાં પણ ત્રણ દરજા બતાવ્યાં એક ગુનેહગાર બીજા દરમ્યાની હાલતના જે નેકીઓ કરે છે પણ તેમાં ખામી રહી જાય છે. ત્રીજા તથા અમલમાં સંપૂર્ણ રીતે આગળ પડતા. આ સૌની ગણત્રી ચૂંટાએલા હોવાથી આખરે સૌ જન્નતી થશે. હઝરત (સ.)એ ફરમાવ્યું કે અમારા ગુનેહગારોને માફી મળશે અને દરમ્યાની લોકો સલામત રહ્યા અને જે આગળ વધ્યા તે તો આગળજ વધ્યા છે. ખુદાપાક બહુ કૃપાવાળો છે. તેને ત્યાં કાંઈ ખોટ નથી. (૨) મુમિન પુરૂષોને સોનુ અને રેશમ જન્નતમાં મળશે. જે પુરૂષો દુન્યામાં રેશમ પહેરશે તેને આખિરતમાં નહિં મળે. (૩) ખુદાપાક દુન્યાના ગમ દુર કરનાર ગુનાહ માફ કરનાર અને એવો કદરદાન છે ↗

↗ કે નજીવી ઈબાદતના બદલે મહાન જન્નત આપનાર છે.

يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ
لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ
عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ۝ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا
نَعْمَلُ ۚ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَ
جَاءَكُمُ النَّذِيرُ ۖ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ۝
إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي
الْأَرْضِ ۚ فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ
كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ
كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ۝ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ
الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا

યમસ્સુના ફીહા લુગૂબ ૦ વલ્લઝીના ક-ફરૂ
લગતી હમકો ઉસસે થકાન (૧) ઔર જો લોગ મુનકિર હૈ
લહુમ નારુ જહન્નમ ૮ લા યુક્દા અ-લયહિમ
ઉનકે લિયે જહન્નમકી આગ હૈ નહી હુકમ દિયા જાવેગા ઉનપર
ફ-યમૂતૂ વલા યુખફ-ફફુ અ-ન્હુમ
કે મર જાવેં ઔર નહી હલકા કિયા જાવેગા ઉનસે
મિન અઝાબિહા ь કઝાલિકા નજઝી કુલ્લા
અઝાબ ઉનકા ઈસી તરહ સઝા દેતે હૈં હમ હર ઈનકાર
કફૂર ૦ વહુમ યસ્તરિખૂના ફીહા ૮ રબ્બના
કરનેવાલેકો ઔર વો ચિલ્લાએંગે ઉસમેં અય હમારે રબ
અખરિજના નઅ-મલ સાલિહન ગયરલ્લઝી
નિકાલ હમકો કે કામ કરેં હમ અચ્છે સિવા ઉનકે જો
કુન્ના નઅ-મલ ь અ-વ-લમ નુઅમ્મિરકુમ
કામ કિયા કરતે થે કયા નહી દી થી હમને તુમકો ઉમ્ર (કાફી) મ
મા ય-તઝક-કરુ ફીહિ મન તઝક-કરા વ જા-અકુમુન નઝીર ь ફ-ઝૂકૂ ફમા ૫
નસીહત પકળતા ઉસમેં જો નસીહત ચાહતા થા ઔર આયા થા તુમ્હારે પાસ ડરાનેવાલા ભી અબ ચખ્ખો
લિઝ઼ ઝ઼ાલિમીના મિન નસીર ૦ ઈન્નલ્લાહા આલિમુ ગયબિસ સમાવાતિ ૯
(કિયેકી સઝા) કે કોઈ નહી હૈ ગુનેહગારકા મદદગાર (૨) બેશક અલ્લાહ જાનનેવાલા હૈ ભેદ આસમાનોંકા ૧૬
વલ અરદ ь ઈન્નહૂ અલીમુમ બિ-ઝાતિસ સુદૂર ૦ હુવલ્લઝી જ-અ-લકુમ
ઔર ઝમીનકા બેશક વો જાનનેવાલા હૈ જો દિલોમેં હૈ વોહી હૈ જિસને બનાયા તુમકો
ખલાઈફા ફિલ અરદ ь ફ-મન ક-ફરા ફ-અ-લયહિ કુફરુહ ь વલા
કાયમ મકામ (અગલોંકા) ઝમીનમેં ફિર જો ના શુકરી કરે તો ઉસીપર પળેગા ઉસકી નાશુકરીકા વબાલ ઔર નહી
યઝીદુલ કાફિરીના કુફરુહુમ ઈન્દા રબ્બિહિમ ઈલ્લા મકતા ૮ વલા યઝીદુલ
ઝિયાદા કરેગા કાફિરોંકો ઉનકા કુફ્ર ઉનકે રબકે સામને મગર બેઝારી ઔર નહી ઝયાદા કરેગા
કાફિરીના કુફરુહુમ ઈલ્લા ખસારા ૦ કુલ અ-ર-અયતુમ શુ-રકા-અકુમુલ
કાફિરોં પર કુફ્ર ઉસકા સિવા નુકસાન (૩) કંહો ભલા દિખાઓતો અપને શરીકોંકા હાલ
લઝીના તદઊના મિન દૂનિલ્લાહ ь અરૂની માઝા ખ-લકૂ મિનલ
જિસકો પુકારતે હો તુમ સિવા અલ્લાહ કે, (યાની) દિખલાવ મુઝકો કયા પૈદા કિયા ઉન્હોંને
અરદિ અમ લહુમ શિરકુન ફિસ સમાવાત ૮ અમ આતય-નાહુમ કિતાબન
ઝમીન મેંસે ? યા ઉનકા કુછ હિસ્સા હૈ આસમાનોં (કે બનાને) મેં યા દી હૈ હમને ઉનકો કોઈ કિતાબ

તફસીર : (૧) જન્નતમાં મુકામ થવા પહેલાં કાયમ રહેવાનું ઘરતો હતુજ નહિં. દરેક જગ્યા કામ ચલાઉ હતી. વળી જન્નતમાં પહોંચીયા પછી ધંધો રોજગારની ફિકર દુશમનોનો ડર દુઃખ-દર્દ કે મજુરી મહેનત બધા જતા રહ્યાં. (૨) માઠા પરિણામથી ડરાવનારા પણ મોકલ્યા કે કંઈ અસર ન રહી જાય છતાં સમજયા અને માન્યુ નહિ તો હવે સહાયની આશા તજી અઝાબ ચાખતા રહો. (૩) પછી તમને આબાદ કરી તમને અનેક નેઅમતો સત્તા આપી તો તમારે તેનો શુક્ર કરવો જોઈએ છતા જ કોઈ શુક્ર નહિં કરે તો ખુદાપાકનું કંઈ બગડશે નહિ.

فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِّنْهُ ۚ بَلْ اِنْ يَّعِدُ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٤٠﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
اَنْ تَزُوْلَا ۚ وَلَئِنْ زَالَتَآ اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِّنْۢ
بَعْدِهٖ ۚ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ﴿٤١﴾ وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ
اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَهُمْ نَذِيْرٌ لَّيَكُوْنُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى
الْاُمَمِ ۚ فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيْرٌ مَّا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُوْرَا ﴿٤٢﴾
اسْتِكْبَارًا فِى الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيْقُ الْمَكْرُ
السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهٖ ۚ فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِيْنَ ۚ
فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ
تَحْوِيْلًا ﴿٤٣﴾ اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ
قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهٗ مِنْ شَيْءٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَلَا
فِى الْاَرْضِ ۚ اِنَّهٗ كَانَ عَلِيْمًا قَدِيْرًا ﴿٤٤﴾ وَلَوْ يُؤَاخِذُ

ફહુમ અ઼લા બય્યિ-નાતિમ મિન્હ ج બલ ઈય
સો વો સનદ રખતે હૈ ઉસસે, (કોઈ નહી) બલકે નહી
યઈ઼દુઝ઼ ઝ઼ાલિમૂના બઅ્-દુ઼હુમ બઅ્-દ઼ન
વા'દા દેતે ગુનેહગાર એક દુસરેકો
ઈલ્લા ગુ઼રૂરા ○ ઈન્નલ્લાહા યુમસિકુસ
મગર ફરેબ દેના હૈ યકીનન અલ્લાહને થામ રખ્ખા હૈ
સમાવાતિ વલ અરદ઼ા અન તઝૂલા ج વ લ-ઈન
આસમાનોંકો ઔર ઝમીન તાકે ટલ ન જાય (અપની જગાહસે) ઔર અગર
ઝા-લતા ઈન અમ-સ-કહુમા મિન
ટલ જાએ (વો દોનોં અપની જગહસે)તો કૌન થામ સકે ઉનકો
અ-હ઼દિમ મિમ બઅ્-દિહ ط ઈન્નહૂ કાના હ઼લીમન
ઉસકે બા'દ (સિવા ખુદાકે) બેશક વો બુર્દબાર
ગ઼ફૂરા ○ વ અક઼-સમૂ બિલ્લાહિ જહ-દા
બખ્શનેવાલા હૈ ઔર કસમ ખાતે થે અલ્લાહકી સખ્ત

મ **અયમાનિહિમ લઈન જા-અહુમ નઝ઼ીરુલ લ-યકૂનુન્ના અહદા મિન ઈહ઼દલ**
૫ કસમેં અપની કે અગર આએગા ઉનકે પાસ ડરાનેવાલા અલબત્તા હોંગે બેહતર રાહ પાનેવાલે હર એક
ઉ-મમ ج ફ-લમ્મા જા-અહુમ નઝ઼ીરુમ મા ઝા-દહુમ ઈલ્લા નુફૂરા ○
ઉમ્મતસે ફિર જબ આયા ઉનકે પાસ ડરાનેવાલા નહી ઝિયાદા હુઈ ઉનસે મગર બેઝારી
ઈસતિકબારન ફિલ અરદ઼િ વ મક-રસ સય્યિઅ ط વલા યહ઼ીકુલ મકરુસ
તકબ્બુર કરનેકે સબબ સે ઝમીનમે, ઔર બુરાઈકા દાવા કરનેકે સબબસે ઔર નહી ઘેરતા બુરા દાવ
સય્યિઉ ઈલ્લા બિ-અહલિહ ط ફ-હલ યન્ઝુ઼રૂના ઈલ્લા સુન્નતલ અવ્વલીન ج
મગર દાવ કરને વાલોંકો (ઘેરતા હૈ) ફીર નહીં ઈન્તેઝાર કરતે મગર પેહલોંકે દસ્તૂરકા
ફ-લન તજિદા લિ-સુન્નતિલ્લાહિ તબ્દીલા ج વ લન તજિદા
પસ હરગિઝ નહીં પાઓગે તુમ અલ્લાહકા દસ્તૂર ટલતા હુવા ઔર હરગિઝ ન પાઓગે તુમ
લિ-સુન્નતિલ્લાહિ તહ઼વીલા ○ અ-વલમ યસીરૂ ફિલ અરદ઼િ ફ-યન્ઝુ઼રૂ કયફ઼ા
અલ્લાહકે દસ્તૂરકો ફિર ટુટા હુવા. (૧) કયા યે લોગ નહી ફિરે મુલ્કમેં કે દેખેં કૈસા
કાના આ઼કિ઼-બતુલ લઝ઼ીના મિન ક઼બલિહિમ વ કાનૂ અશદ-દા મિન્હુમ
હુવા અનજામ ઉન લોગોંકા જો પેહલે ઉનકે થે ઔર વો બહુત સખ્ત થે ઉનસે
કુ઼વ્વહ ط વમા કાનલ્લાહુ લિ-યુઅ્-જિ-ઝહૂ મિન શયઈન ફિસ સમાવાતિ
તાકતમેં ઔર નહી હૈ અલ્લાહકો થકા સકે ઉસકો કોઈ ચીઝ આસમાનોંમેં,
વલા ફિલ અર્દ઼ ط ઈન્નહૂ કાના અ઼લીમન ક઼દીરા ○ વ લવ યુઆખિ઼ઝુ઼લ
ઔર ન ઝમીનમેં બેશક વોહી હૈ જાનનેવાલા કુદરતવાલા ઔર અગર પકળ કરે

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ના પહેલા યહુદીઓએ તથા બીજી કૌમોએ પોત પોતાના નબીઓ સાથે જે ગેરવર્તણુકો કરી અને નાફરમાની કરી હતી તેને જ્યારે અરબ લોકો સાંભળતા ત્યારે કેહતા કે જો અમારી કૌમમાં નબી આવે તો અમે બીજી કૌમો કરતા વધુ સીધા માર્ગે ચઢી જઈએ અને તેમની પૂરતી મદદ કરીએ પરંતુ જ્યારે ખુદાપાકે સૌથી ઉત્તમ નબી હઝરત (સ.)ને મોકલ્યાં તો કાફિરો ઉલ્ટા સત્યથીં વધુ દુર નાસતા ગયા અને વધુ અદાવત કરવા તૈયાર થયા.

اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوْا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ
دَآبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا
جَآءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيْرًا ﴿٤٥﴾

سُوْرَةُ يٰسٓ مَكِّيَّةٌ (٣٦)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٣﴾ عَلٰى
صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤﴾ تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٥﴾ لِتُنْذِرَ قَوْمًا
مَّآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى
اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلٰلًا
فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُوْنَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنْۢ بَيْنِ
اَيْدِيْهِمْ سَدًّا وَّمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنٰهُمْ فَهُمْ
لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿٩﴾ وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ
لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠﴾ اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ

લાહુન નાસા બિમા ક-સબૂ મા ત-રકા
અલ્લાહ લોગોંકો ઉનકી કમાઈ (યાની આમાલ કે સબબ) (તો) ન છોડે
અ્લા ઝ્હરિહા મિન દાબ્બતિંવ વલાકિંય
ઝમીનકી પીઠ પર કોઈ ચલનેવાલેકો લેકિન
યુઅખ્ખિરુહુમ ઈલા અ-જલિમ મુસમ્મા ૮
ઢીલ દેતા હૈ ઉનકો એક મુકર્રર વા'દે તક
ફ-ઈઝા જાઆ અ-જલુહુમ ફ-ઈન્નલ્લાહા
ફિર જબ આજાએગા ઉનકા વા'દા તો બેશક અલ્લાહ
કાના બિ-ઈબાદિહી બસીરા ૬ ૯
હૈ અપને બન્દોં કો દેખનેવાલા ૧૭

સૂરતુ યાસીન

સૂરઈ યાસીન મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૮૩) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યાસીન ૬ વલ કુરઆનિલ હ્કીમ ૦ ઈન્નકા લ-મિનલ મુર-સલીન ૬ અ્લા મ
યાસીન ! કસમ હૈ ઉસ હિકમતવાલે કુરઆનકી બેશક તુમ રસૂલોં મે સે હો બિલકુલ પ
સ્રાતિમ મુસ્તકીમ ૬ તન્ઝીલલ અ્ઝીઝિર રહીમ ૬ લિ-તુન્ઝિરા ક્વ-મમ
સીધી રાહ પર ઉતારા (હૈ કુરઆન) ઝબરદસ્ત રહેમવાલેને, તાકે ડરાઓ તુમ એક કૌમકો
મા ઉન્ઝિરા આબાઉહુમ ફહુમ ગાફિલૂન ૦ લ-ક્દ હક્-ક્લ ક્વલુ
કે નહી ડરાએ ગએ બાપ દાદા ઉનકે પસ વો બેખબર હૈં. યકીનન સાબિત હો ચુકી હૈ બાત
અ્લા અક-સૂરિહિમ ફહુમ લા યુઅ-મિનૂન ૦ ઈન્ના જઅ્લ્ના ફી
(અઝાબકી) ઉનકે બહુતોં પર પસ વો ઈમાન નહી લાએંગે હમને ડાલે હૈં
અઅ્-નાકિહિમ અગ્લાલન ફહિયા ઈલલ અઝ્કાનિ ફહુમ મુક્-મહૂન ૦
ઉનકી ગરદનોંમેં તૌક પસ વો ઠોડીયોં તક હૈ પસ વો સર ઉંચા કરે રહે હૈં
વ જ-અ્લ્ના મિમ બયનિ અયદીહિમ સદ-દંવ વ મિન ખ્લફિહિમ
ઔર બનાઈ હમને ઉનકે આગે એક દીવાર ઔર ઉનકે પીછે એક
સદ-દન ફ-અગ્શયનાહુમ ફહુમ લા યુબસ્રૂન ૦ વ સવાઉન
દીવાર ફિર ઢાંક દિયા ઉનકો (ઉપરસે) પસ વો નહી દેખતે ઔર બરાબર હૈ
અ્-લયહિમ અ-અન્ઝ્રર-તહુમ અમ લમ તુન્ઝિરહુમ લા યુઅ-મિનૂન ૦
ઉન પર ડરાઓ તુમ ઉનકો યા ન ડરાઓ ઉનકો વો ઈમાન ન લાએંગે
ઈન્નમા તુન્ઝિરુ મનિત ત-બઅ્ઝ ઝિકરા વ ખ્શિયર રહ્માના
સિર્ફ ડરા સકતે હો તુમ ઉસકો જો પૈરવી કરતા હૈ નસીહતકી ઔર ડરતા હૈ રહમાનસે

بِالْغَيْبِ ۚ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَّاَجْرٍ كَرِيْمٍ ﴿١١﴾ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ
الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوْا وَاٰثَارَهُمْ ۛؕ وَكُلَّ شَیْءٍ اَحْصَيْنٰهُ
فِیْۤ اِمَامٍ مُّبِیْنٍ ﴿١٢﴾ وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا اَصْحٰبَ الْقَرْيَةِ ۘ
اِذْ جَآءَهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿١٣﴾ اِذْ اَرْسَلْنَاۤ اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ
فَكَذَّبُوْهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوْۤا اِنَّاۤ اِلَيْكُمْ مُّرْسَلُوْنَ ﴿١٤﴾
قَالُوْا مَاۤ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۙ وَمَاۤ اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ
વકફે ગુફરાન શَیْءٍ ۙ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُوْنَ ﴿١٥﴾ قَالُوْا رَبُّنَا يَعْلَمُ
اِنَّاۤ اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُوْنَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَاۤ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِیْنُ ﴿١٧﴾
૯ قَالُوْۤا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۚ لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهُوْا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَ
૧૮ لَيَمَسَّنَّكُمْ مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوْا طَآئِرُكُمْ مَّعَكُمْ ؕ
વકફે લાઝિમ اَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ؕ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُوْنَ ﴿١٩﴾ وَجَآءَ مِنْ
اَقْصَا الْمَدِيْنَةِ رَجُلٌ يَّسْعٰى قَالَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِیْنَ ﴿٢٠﴾
اتَّبِعُوْا مَنْ لَّا يَسْـَٔلُكُمْ اَجْرًا وَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٢١﴾

બિલ ગૈબ ૮ ફ-બશશિરહુ બિ-મગ્ફિ-રતિંવ
બિન દેખે ખુશખબરી દે દો ઉસકો બખ્શિશ કી
વ અજરિન કરીમ ૦ ઈન્ના નહ્નુ નુહ્યિલ
ઔર ઈઝઝત્ કે સવાબ કી યકીનન હમહી ઝિન્દા કરતે હૈં
મવતા વ નકતુબુ મા કદ્-દમૂ વ
મુરદેકો, ઔર લિખતે હૈ જો આગે ભેજ ચુકે હૈ ઔર
આસા-રહુમ ⁊ વ કુલ્લા શયઈન અહ્-સયનાહુ
જો નિશાન ઉનકે પીછે રહે હર ચીઝકો શુમાર કર રખા હૈ હમને ઉસકો
ફી ઈમામિમ મુબીન ૦ વદ્રિબ લહુમ
ઝાહિર કિતાબ (લૌહે મહફુઝ) મેં (૧) ઔર બયાન કરો ઉનકે લિયે
મ-સ-લન અસ્હાબલ કર-યહ ٭ ઈઝ્ જા-અહલ
મિસાલ એક ગાંવકે લોગોંકી જબ આએ ઉનકે પાસ
મુર-સલૂન ૦ ઈઝ્ અર-સલના ઈ-લયહિમુસ્-
રસૂલ જબ ભેજે હમને ઉનકી તરફ
મ નયનિ ફ-કઝ્-ઝબૂહુમા ફઅઝ-ઝઝના બિ-સાલિસિન ફ-કાલૂ ઈન્ના
૫ દો (પયગંબર) તો ઝુટલાયા ઉનકો ફિર કુવ્વત દી હમને (ઉન દોનોંકો) તીસરે સે તબ કહા ઉન્હોંને હમ
ઈ-લયકુમ મુર-સલૂન ૦ કાલૂ મા અન્તુમ ઈલ્લા બ-શરુમ મિસ્લુના ٧ વમા
તુમ્હારી તરફ ભેજે હુવે હૈં. (૨) વો બોલે નહી તુમ મગર આદમી હો હમ જૈસે ઔર નહીં
અન્ઝલર રહ્માનુ મિન શયઈન ٧ ઈન અન્તુમ ઈલ્લા તકઝિબૂન ૦ કાલૂ રબ્બુના
ઉતારી રહમાનને કોઈ ચીઝ તુમ પર મગર તુમ ઝૂટ બોલતે હો. કહા ઉન્હોંને હમારા રબ
યઅ્લમુ ઈન્ના ઈ-લયકુમ લ-મુર-સલૂન ૦ વમા અ-લયના ઈલ્લલ બલાગુલ
જાનતા હૈ બેશક હમ તુમ્હારી તરફ ભેજે હુવે આએ હૈં ઔર નહીં હૈ હમ પર મગર પૈગામ પહુંચા દેના
મુબીન ૦ કાલૂ ઈન્ના ત-ત્યરના બિકુમ ૮ લ-ઈલ્લમ તન્તહૂ લ-નરજુમન્નકુમ
ખોલ કર વો બોલે હમને ના મુબારક પાયા તુમકો અગર તુમ બાઝ ન રહોગે તો અલબત્તા સંગસાર કરેંગે હમ તુમકો
વ લ-ય-મસ્સન્નકુમ મિન્ના અઝાબુન અલીમ ૦ કાલૂ તાઈરુકુમ મ-અકુમ ⁊
ઔર ઝુરૂર તુમકો હમારી તરફસે અઝાબ પહુંચેગા દર્દનાક (રસૂલોંને) કહા તુમ્હારી ના મુબારકી તુમ્હારે સાથ હૈ
અ-ઈન ઝુક-કિરતુમ ⁊ બલ અન્તુમ કવમુમ મુસરિફૂન ૦ વ જાઆ મિન
અગર નસીહત કિયે જાતે હો તો ફાલે બદ સમઝતે હો બલકે તુમ એક કૌમ હો. હદસે નિકલ જાનેવાલી (૩) ઔર આયા
અક્-સલ મદી-નતિ રજુલુંય યસ્આ કાલા યા કવમિત તબિઉલ
દૂરસે કિનારે શહેરકે એક મર્દ દૌળતા હુવા બોલા અય કૌમ ચલો રાહ પર
મુર-સલીન ૦ ઈતબિઊ મલ્લા યસ્અલુકુમ અજરંવ વહુમ મુહ-તદૂન ૦
રસૂલોંકી ચલો રાહ પર ઐસે લોગોંકી જો નહી ચાહતે તુમસે બદલા ઔર વો રાહ પાએ હુવે હૈં

તફસીર : (૧) માણસના મરણ પછી તેના સૌ અમલ બંધ પડી જાય છે પરંતુ નેક ઔલાદથી ફાયદો પહોચતો રહે છે તેમજ તે ખૈરાતથી સામાન્ય રીતે ફાયદો પહુચે છે જેમકે મદ્રસો, મસ્જિદ કુવા, મુસાફરખાના વક્ફ ફંડ વી. એજ પ્રમાણે કોઈ ભલી કે બુરી રસમ ચાલુ કરનાર માટે પણ હદીસમાં છે કે તેને તે રસમ ચાલુ રહેતા સુધી સવાબ કે ગુનોહ થતો રહેશે. (૨) એ શહેર સીરીઆ માં ઈન્તાકિયહ નામે હતુ. હઝરત ઈસા (અ.)ના બે શાર્ગિદો દીનના પ્રચાર માટે ત્યાં ગયા તો શહેરવાળાઓં એ લક્ષ આપ્યું નહિ. ફરી ત્રીજા વડા શાર્ગિદ પણ મદદે પહુચ્યા તો ત્રણેને જુઠાડયા. (૩) તમારા કુફ્રની શામતથીજ અઝાબ રૂપી દુકાળ પડયો હશે અથવા તેઓના ઉપદેશોથી આપસમાં મતભેદ થયો કે કોઇએ માન્યુ અને કોઇએ ન માન્યુ તો ઝઘડો થવાથી તેને અપશુકન સમજ્યાં અને દરેક જાતની શામત તેમની હતી.

وَمَالِيَ لَآ اَعْبُدُ الَّذِيْ فَطَرَنِيْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢٢﴾
ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً اِنْ يُّرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَّا
تُغْنِ عَنِّيْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَّلَا يُنْقِذُوْنِ ﴿٢٣﴾ اِنِّيْٓ اِذًا
لَّفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٤﴾ اِنِّيْٓ اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُوْنِ ﴿٢٥﴾
قِيْلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۭ قَالَ يٰلَيْتَ قَوْمِيْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾ بِمَا
غَفَرَ لِيْ رَبِّيْ وَجَعَلَنِيْ مِنَ الْمُكْرَمِيْنَ ﴿٢٧﴾ وَمَآ اَنْزَلْنَا
عَلٰي قَوْمِهٖ مِنْۢ بَعْدِهٖ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاۗءِ وَمَا كُنَّا
مُنْزِلِيْنَ ﴿٢٨﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ
خٰمِدُوْنَ ﴿٢٩﴾ يٰحَسْرَةً عَلَي الْعِبَادِ ۚ مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ
رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٠﴾ اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا
قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ اَنَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٣١﴾ وَاِنْ
كُلٌّ لَّمَّا جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الْاَرْضُ
الْمَيْتَةُ ښ اَحْيَيْنٰهَا وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ

منزل ٥

وقف غفران

વમા લિયા લૉ અઅ્બુદુલ્લઝી ફ-તૃ-રની

ઔર મેરે પાસ અબ કોનસા બહાના હૈ જિસકી બિના પર મૈં ઉસ
ખુદાકી ઈબાદતકા ઈન્કાર કરૂં જિસને મુઝે પૈદા કિયા

વ ઇલય્હિ તુર-જઊન ૦ અ-અત્તખિઝુ
ઔર સબકો ઉસીકી તરફ જાના હૈ કયા મૈં ખુદાકો
મિન દૂનિહી આલિ-હતન
છોળકર એસી ચીઝોંકો ખુદા બનાલું કે અગર કભી અલ્લાહ મુઝે
ઈય યુરિદનિર રહ્માનુ બિ-દુર્રિલ લા
કોઈ તકલીફ પહુંચાના ચાહે તો ઈન દુસરે ખુંદાઓંકી ન તો
તુગ્નિ અ્ન્ની શફા-અ્તુહુમ શય-અંવ વલા
સિફારિશ મેરે કામ આ સકે ન યે લોગ મુઝે ઉસસે છુળા સકે
યુન્કિઝૂન ૦ ઇન્ની ઇઝ્લ લફી દ્લાલિમ
અગર મૈં ઐસા કરૂં તો સમઝો મૈં ખુલી હુઈ ગુમરાહીમેં
મુબીન ૦ ઇન્ની આમન્તુ બિ-રબ્બિકુમ
પળ ગયા મૈં ઈમાન લાયા તુમ્હારે રબપર પસ મેરી મ
ફસ્મઊન ૦ કીલદ-ખુલિલ જન્નહ ૦ કાલા યા-લયતા ક્વમી યઅ્લમૂન ૦ ૫
બાત સુનો (૧)કહા જાએગા ઉસકો જન્નતમેં દાખિલ હો જા ઉસને કહા અફસોસ હૈ મેરી કૌમ પર (કાશ) ઉન્હે યે મા'લૂમ
બિમા ગ્-ફ-રલી રબ્બી વ જ-અ્-લની મિનલ મુક-રમીન ૦ વર્મા અન્ઝલ્ના
હો જાતા કે મેરે ખુદાને મુઝે બખ્શ દિયા ઔર મુઝે ઈઝઝતદારોંમેં શામિલ કિયા. (૨) ઔર નહી ઉતારા
અ્લા ક્વમિહી મિમ બઅ્દિહી મિન જુન્દિમ મિનસ સમાઇ વમા કુન્ના
હમને કૌમ પર કોઇ લશ્કર (ફરિશતોંકા) આસમાન સે ઔર ન હમેં ઝુરૂરત થી
મુન્ઝિલીન ૦ ઇન કાનત ઇલ્લા સ્ય-હ્તંવ વાહિ-દતન ફ-ઇઝા હુમ
ઉતારનેકી વો (સઝા) ઔર કુછ નહીં મગર એક સખ્ત અવાઝથી પસ વો સબ ઉસ વકત
ખામિદૂન ૦ યા હસ્રતન અ્-લલ ઇબાદ ૦ મા યઅ્તીહિમ મિર રસૂલિન ઇલ્લા કાનૂ વકફે ગુફરાન
બુઝકર (મરકર) રહ ગએ ઐસે બંદોં પર અફસોસ હૈ નહી આયા ઈનકે પાસ કોઈ ઐસા પયગંબર જિસકા
બિહી યસ્તહઝિઊન ૦ અ-લમ ય-રવ કમ અહ-લકના ક્બ્લહુમ મિનલ
ઉન્હોંને મઝાક ન ઉળાયા હો કયા ઉન લોગોંને નહી દેખા કે કિતની હલાક કર દી હમને ઉનસે પેહલે ઉમ્મતેં
કુરૂનિ અન્નહુમ ઇ-લયહિમ લા યરજિઊન ૦ વ ઇન કુલ્લુલ લમ્મા
ઔર વો (લોગ) ઉનકે પાસ (દુન્યામે) લૌટ કર આનેવાલે નહીં હૈં ઔર ઉન સબમેં કોઈ ઐસા
જમીઉલ લ-દયના મુહ-દ્રૂન ૦ વ આ-યતુલ લહુમુલ અરદુલ મય-તતુ ૦ ૬
નહી હૈ જો હમારે સામને હાઝિર ન કિયા જાય ઔર નિશાની હૈ ઉન લોગોં કે લિયે ઝમીન મુરદા ૧
અહ-યય-નાહા વ અખ્રજના મિન્હા હબ્બન ફ-મિન્હુ
ઝિન્દાં કિયા હમને જિસકો ઔર નિકાલા હમને ઉસમેંસે દાને (અનાજ) પસ ઉસમેં સે

તફસીર : (૧) જેમ આગળ બયાન થયું તેમ કૌમે તેમને શહીદ કર્યા અને કેટલાક કહે છે અલ્લાહ પાકે તેમને જીવતા ઉઠાવી લીધા. (૨) કૌમે દુશમની કરી શહીદ કરી નાખ્યાં છતાં કૌમની એટલી બધી લાગણી હતી કે જન્નતમાં પણ ભુલ્યા નહિ. અને ઈચ્છા કરી કે જો કૌમ કોઈપણ પ્રકારે મારો હાલ જાણી લે તો સૌ ઈમાન લાવે.

يَاْكُلُوْنَ ۝ وَجَعَلْنَا فِيْهَا جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ اَعْنَابٍ
وَّ فَجَّرْنَا فِيْهَا مِنَ الْعُيُوْنِ ۝ لِيَاْكُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖ ۙ
وَمَا عَمِلَتْهُ اَيْدِيْهِمْ ؕ اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ۝ سُبْحٰنَ الَّذِىْ
خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْۢبِتُ الْاَرْضُ وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ
وَمِمَّا لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ ۖۚ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ
فَاِذَا هُمْ مُّظْلِمُوْنَ ۙ۝ وَالشَّمْسُ تَجْرِىْ لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ؕ
ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ؕ۝ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنٰهُ مَنَازِلَ
حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُوْنِ الْقَدِيْمِ ۝ لَا الشَّمْسُ يَنْۢبَغِىْ لَهَآ
اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ؕ وَكُلٌّ
فِىْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ ۝ وَاٰيَةٌ لَّهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ
فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ۙ۝ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِّنْ مِّثْلِهٖ مَا
يَرْكَبُوْنَ ۝ وَاِنْ نَّشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيْخَ لَهُمْ وَلَا
هُمْ يُنْقَذُوْنَ ۙ۝ اِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا اِلٰى حِيْنٍ ۝

યઅ્-કુલૂન ૦ વ જઅ્લ્ના ફીહા જન્નાતિમ
વો ખાતે હૈં. ઔર લગાએ હમને ઉસમેં બાગ
મિન નખ઼ીલિવ વ અઅ્-નાબિંવ વ ફજ્જરના
ખજૂરોં ઔર અંગુરોં કે ઔર બહાએ હમને
ફીહા મિનલ ઉ઼યૂન ૦ લિ-યઅ્-કુલૂ મિન
ઉસમેં ચશમે પાનીકે તાકે ખાવે
સ઼-મરિહી ۙ વમા અ઼મિલત્હુ અયદીહિમ ؕ
ફલ ઉસકે ઔર યે ઉનકે હાથકે બનાએ નહી
અ-ફલા યશ્કુરૂન ૦ સુબ્હ઼ાનલ લઝ઼ી
ફિર કયું વો શુકર નહીં કરતે? પાક હૈ વો ઝાત જિસને
ખ઼-લક઼લ અઝવાજા કુલ્લહા મિમ્મા
પૈદાકી જોળેસે તમામ ચીઝેં, વો ચીઝેં જો
તુમ્બિતુલ અરદ્ઉ વમિન અન્ફુસિહિમ
ઉગતી હૈ ઝમીનં ઔર ખુદ ઉનમેંસે ભી
વ મિમ્મા લા યઅ્-લમૂન ૦ વ આ-યતુલ લહુમુલ લયલુ ۖۚ નસ્લખુ મિન્હુન
ઔર વો ચીઝેંભી જિન્હેં વો નહીં જાનતે ઔર એક નિશાની હૈ ઉનકે લિયે રાત ઉતાર લેતે હૈં હમ ઉસ પરસે
નહારા ફ-ઈઝ઼ાહુમ મુઝ઼્લિમૂન ۙ૦ વશ્શમ્સુ તજરી લિ-મુસ્તક઼ર-રિલ લહા ؕ
દિનકો ફિર વો અંધેરેમેં રેહ જાતે હૈં ઔર સૂરજ (ભી એક નિશાની હૈ કુદરતકી) જો અપને ઠિકાનેકી તરફ ચલતા
ઝ઼ાલિકા તક઼દીરુલ અ઼ઝીઝિલ અ઼લીમ ؕ૦ વલ ક઼-મરા ક઼દ-દરનાહુ મનાઝિલા
રહેતા હૈ યે સબ તયશુદા (કરિશમે) હૈં (ઉસ ઝાત કે જો) ઝબરદસ્ત ઈલ્મ રખનેવાલા હૈ ઔર ચાંદકે લિયે (ભી મુકર્રર કર દી હૈં હમને મનઝિલેં
હ઼ત્તા અ઼ાદા કલ ઉ઼રજૂનિલ ક઼દીમ ૦ લશ્શમ્સુ યમ્બગ઼ી લહા અન
યહાં તક કે વો ઐસા રેહ જાતા હૈ જૈસે ખજૂરકી પુરાની ડાલી, (૧) સૂરજકી મજાલ નહીં હૈ કે
તુદરિકલ ક઼-મરા વ લલ્લયલુ સાબિકુન નહાર ؕ વ કુલ્લુન ફી ફ-લ-કિંય
જા પકળે વો ચાંદ કો ઔર ન રાતકી મજાલ હૈ કે વો પેહલે આજાએ દિનસે, ઔર સબ અપને અપને દાયરેમેં
યસ્બહૂન ૦ વ આ-યતુલ લહુમ અન્ના હ઼-મલના ઝુર-રિય્ય-તહુમ ફિલ ફુલકિલ
તૈર રહે હૈં. (૨) ઔર યે ભી એક નિશાની હૈ કે સવાર કર દિયા હમને નસ્લકો ઉનકી કશતીમેં
મશ્હૂન ۙ૦ વ ખ઼-લક઼્ના લહુમ મિમ મિસ્લિહી મા યર-કબૂન ૦ વ ઈન
ભરી હુઈ. (૩) ઔર પૈદાકી હમને ઉનકે લિયે ઇસ (કશતી)કે જૈસીહી ચીઝેં જિનપર વો સવાર હોતે હૈં ઔર અગર
ન-શઅ નુગ઼રિક઼્હુમ ફલા સ઼રીખ઼ા લહુમ વલા હુમ યુન્ક઼ઝૂન ۙ૦
હમ ચાહેં તો ઉનકો ડુબો દેં, ફિર કોઈ ન ફરિયાદ સુનનેવાલા હોગા ઉનકી ઔર ન છુળાએં જાએંગે
ઈલ્લા રહ઼-મતમ મિન્ના વ મતાઅ઼ન ઈલા હ઼ીન ૦
મગર સિર્ફ મહેરબાની સે હમારી ઔર ફાયદા પહુંચાનેકે એક ખાસ વકત તક

તફસીર : (૧) સૂર્યની માફક ચંદ્ર એકજ સ્થિતિમાં રહેતો નથી તેમાં વધઘટ થાય છે. દરેક માસની આખરીમાં ચંદ્ર સૂર્યની જતા અદ્રશ્ય થઈ જાય છે ફરી આગળ વધતા ઝીણો સરખો દેખાય છે. જે ચાંદ રાત કહેવાય છે. પછી દરરોજ વધતા વધતા પૂર્ણ થઈ પાછો ઘટવા લાગે છે આખરે ખજૂરીની પુરાણી પાતળી ડાળી જેવો રહી જાય છે. ચંદ્રની અઠ્ઠાવીસ મંઝિલો છે. (૨) ચંદ્રની ગતિ સૂર્ય કરતાં વધુ હોવાથી સૂર્યને પકડી શકતો નથી બલ્કે ચાંદ પકડી પાડે છે સૂર્ય દિવસનો છે તો ચાંદ રાતનો છે. તો પ્રત્યેક દેશમાં દરેક મોસમ માટે રાત્રી દિવસનો ટાઈમ છે તેથી એક મીનીટ પણ બન્નેનુ આગળ પાછળ થતુ નથી. પછી બધા ગ્રહો, તારાઓ પોતાના વર્તુળમાં નિયમિત રીતે ફરતા રહે છે આકાશમાં ટાંકેલ નથી. અને આકાશ ચાલે છે નહિતર તરવું ન ફરમાવતા. (૩) હઝરત નૂહ (અ.)ના તુફાન ↗

↗ વખતે તેમણે બનાવેલ વહાણમાં ઈમાન વાળાઓને લઈ લીધા હતા તેથી માનવ મ ૫ વંશ ચાલુ રહ્યો નહિ તો નામ નિશાન મટી જાત.

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّقُوْا مَا بَيْنَ اَيْدِيْكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝٤٥ وَمَا تَاْتِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيٰتِ
رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ۝٤٦ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ
اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۙ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا
اَنُطْعِمُ مَنْ لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهٗٓ ۖ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِيْ
ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝٤٧ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ
منزل ٥ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٤٨ مَا يَنْظُرُوْنَ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً
تَاْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُوْنَ ۝٤٩ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ تَوْصِيَةً
وَّلَآ اِلٰٓى اَهْلِهِمْ يَرْجِعُوْنَ ۝٥٠ وَنُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَاِذَا
هُمْ مِّنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُوْنَ ۝٥١ قَالُوْا
وقف لازم وقف منزل يٰوَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا ۜ هٰذَا مَا وَعَدَ
الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُوْنَ ۝٥٢ اِنْ كَانَتْ اِلَّا
صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ۝٥٣

વ ઈઝ઼ા ક઼ીલા લહુમુત તક઼ૂ મા બયના
ઔર જબ કહા જાતા હે ઉન્હે કે ઉસ અઝાબ સે ડરો જો
અયદીકુમ વમા ખ઼લ્ફકુમ લઅ઼લ્લકુમ
તુમ્હારે સામને હે ઔર જો તુમ્હારે પીછે (અપને આ'માલ)
તુર-હ઼મૂન ૦ વમા તઅ્તીહિમ મિન આ-યતિમ
હૈ, તાકે તુમ પર રહમ કિયા જાએ. ઔર નહીં આઈ ઉનકે પાસ
મિન આયાતિ રબ્બિહિમ ઈલ્લા કાનૂ અ઼ન્હા
કોઈ ઐસી નિશાની નિશાનિયોંમેંસે ઉનકે રબકી મગર ઉસસે
મુઅ઼-રિદ઼ીન ૦ વ ઈઝ઼ા ક઼ીલા લહુમ અન્ફિક઼ૂ
મુંહ મોળનેવાલે થે. (૧) ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનસે કે ખર્ચ કરો
મિમ્મા ર-ઝ-ક઼કુમુલ્લાહુ ૪ ક઼ાલલ લઝ઼ીના
ઉસમેંસે જો રિઝક દિયા હૈ તુમકો અલ્લાહને તો કેહતે હૈં
ક-ફરૂ લિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ અનુત઼્ઈ઼મુ
મુનકિર ઈમાન વાલોંકો કયું ખિલાએં હમ મ
મલ્લવ યશાઉલ્લાહુ અત઼્અ઼-મહૂ ઈન અન્તુમ ઈલ્લા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ૦ ૫
ઐસે કો કે અગર ચાહતા અલ્લાહ તો ખિલા દેતા ઉનકો વાકઈ તુમ લોગ ગુમરાહીમેં હો ખુલી હુઈ. (૨)
વ યક઼ૂલૂના મતા હાઝ઼લ વઅ્દુ ઈન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ૦ મા યન્ઝ઼ુરૂના
ઔર વો કેહતે હૈં કે કબ હોગા યે વા'દા (પૂરા) અગર તુમ સચ્ચે હો (તો બતાઓ) દરઅસ્લ યે લોગ ઈનતિઝાર કરતે હૈં
ઈલ્લા સ઼ય-હ઼તંવ વાહિ઼-દતન તઅ્ખુઝ઼ુહુમ વહુમ યખિ઼સ્સિ઼મૂન ૦ ફલા
એક હૈબતનાક આવાઝકી જો ઉન્હેં પકળ લેંગી. ઔર વો આપસમેં ઝગળતે હોંગે. (૩) ફિર
યસ્તતિ઼ીઊ઼ના તવસિ઼-યતંવ વલૉ ઈલૉ અહલિહિમ યરજિઊ઼ન ૦ ૬
વો ઉસ વકત ન તો વસીયત કર સકેંગે ઔર ન અપને ઘરવાલોંકે પાસ લૌટકર જા સકેંગે. ૨
વ નુફિખ઼ા ફિસ્સ઼ૂરિ ફ-ઈઝ઼ાહુમ મિનલ અજદાસિ઼ ઈલા રબ્બિહિમ
ઔર ફુંકા જાએગા (દૂસરી બાર) સૂર ફિર નાગહાં વો કબરોંસે નિકલ કર અપને રબકી તરફ
યન્સિલૂન ૦ ક઼ાલૂ યા વય-લના મમ બ-અ઼-સ઼ના મિમ મર-ક઼દિના ۜ હાઝ઼ા મા સકતહ
દૌળેંગે કેહતે હોંગે હાય હમારી કમ્બખ્તી ! કિસને ઉઠાયા હમેં અપની કબરોંસે ! યે વોહી (કયામત) વકફે લાઝિમ વકફે મંઝિલ
વ-અ઼-દર રહ઼માનુ વ સ઼-દક઼લ મુર-સલૂન ૦ ઈન કાનત ઈલ્લા સ઼ય-હ઼તંવ
હે જિસકા વા'દા કિયા થા હમસે ખુદાને ઔર સચ્ચ કહા થા રસૂલોંને ઔર તહકીક વો એક હૈબતનાક
વાહિ઼-દતન ફ-ઈઝ઼ાહુમ જમીઊ઼લ લ-દયના મુહ઼-દ઼રૂન ૦
આવાઝ હોગી ફિર યકાયક સબકે સબ હમારે રૂબરૂ હાઝિર કિયે જાએંગે.

તફસીર : (૧) સામે આવે છે કયામતનો દિવસ અને પાછળ રહી જશે સઘળા કરેલા પોત પોતાના કામ ધંધા. (૨) ખુદાપાકે ફરમાવ્યું કે એ તમારી ગુમરાહી છે કે નેક કામમાં તકદીરના હવાલે કરો છે. પણ મોજ મજાની બાબતોમાં તે તરફ લાલચથી દોડો છો. (૩) તેઓ પોત પોતાના માલની ખેંચતાણમાં લાગેલા હશે કે ઓચિંતી કયામત આવી પડશે. સૂર ફુકવામાં આવશે અને તેના અવાજથી ત્યાંજ સઘળા મરી જશે.

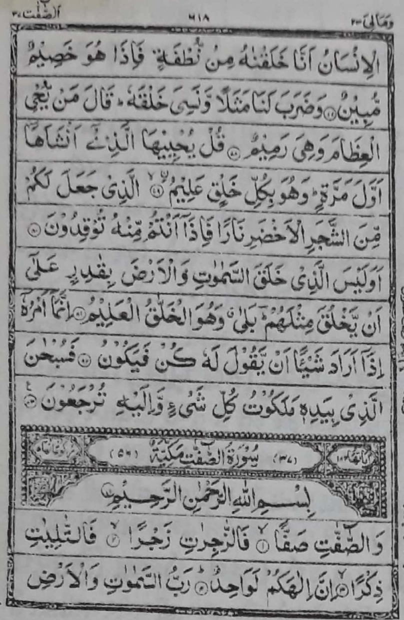
فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَّلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ اِنَّ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِيْ
شُغُلٍ فٰكِهُوْنَ ۝ هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِيْ ظِلٰلٍ عَلَى
الْاَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔوْنَ ۝ لَهُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ وَّلَهُمْ
مَّا يَدَّعُوْنَ ۝ سَلٰمٌ قَوْلًا مِّنْ رَّبٍّ رَّحِيْمٍ ۝ وَامْتَازُوا
الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُوْنَ ۝ اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ
يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ اَنْ لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطٰنَ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُّبِيْنٌ ۝ وَّاَنِ اعْبُدُوْنِيْ ۚ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ۝
وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيْرًا ۚ اَفَلَمْ تَكُوْنُوْا
تَعْقِلُوْنَ ۝ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ۝
اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝ اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ
عَلٰٓى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ
بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓى

ફલ યવમા લા તુઝ્-લમુ નફસુન શય-અંવ
ફિર ઉસ દિન કિસી પર ઝરાબી ઝુલ્મ ન હોગા
વલા તુજ-ઝવના ઈલ્લા મા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦
ઔર તુમ્હેં કોઈ બદલા નહી મિલેગા મગર ઉનકા જો તુમ કરતે થે
ઇન્ના અસ્-હાબલ જન્નતિલ યવમા
બેશક ઉસ દિન જન્નત વાલે અપને
ફી શુગુલિન ફાકિહૂન ૦ હુમ વ અઝવાજુહુમ
શુગલ મેં દિલખુશ કરતે હોંગે વો ઔર ઔરતેં ઉનકી
ફી ઝિલાલિન અ્લલ અરાઇકિ મુત્તકિઊન ૦
સાયોંમેં તખતોં પર તકિયા લગાએ બૈઠે હોંગે,
લહુમ ફીહા ફાકિ-હતુંવ વ લહુમ
ઉનકે લિયે ઈસ (જન્નત)મેં મેવે હૈં ઔર ઉનકે લિયે હૈ
મા યદ-દઊન ૦ સલામુન કવ-લમ મિર
જો કુછ વો માગેંગે સલામ ફરમાયા જાએગા (ઉનકો) રબ
મ ૫ રબ્બિર રહીમ ૦ વમ્તાઝુલ યવમા અય્યુહલ મુજરિમૂન ૦ અ-લમ અઅ્-હદ
મહેરબાનકી તરફસે ઔર (કહા જાએગા) અલગ હો જાઓ આજકે દિન અય ગુનેહગારો (મુઅમિનોંસે) ક્યા નહીં
ઇ-લયકુમ યા બની આ-દમા અલ્લા તઅ્-બુદુશ શયતાન ૦ ઇન્નહૂ
અહદ લિયા થા મૈંને તુમસે અય આદમકી ઔલાદ ! કે શૈતાનકી ઈબાદત ન કરો ? બેશક વો
વકફે ગુફરાન લકુમ અ્દુવ્વુમ મુબીન ૦ વ અનિઅ્-બુદૂની ૦ હાઝા સિરાતુમ
તુમ્હારા ખુલા હુવા દુશમન હૈ. ઔર મેરી ઈબાદત કરો. યે રાસ્તા હૈ બિલકુલ
મુસ્તકીમ ૦ વ લ-કદ અદલ્લા મિન્કુમ જિબિલ્લન કસીરા
સીધા ઔર વો ગુમરાહ કર ચુકા તુમમેંસે બહુત મખલૂક કો
અ-ફ-લમ તકૂનૂ તઅ્-કિલૂન ૦ હાઝિહી જહન્નમુલ લતી કુન્તુમ તૂ-અદૂન ૦
તો ક્યા તુમ નહી સમઝતે થે ? યે વોહી દોઝખ હૈ જિસકા તુમસે વા'દા કિયા ગયા થા
ઇસ્લવહલ યવમા બિમા કુન્તુમ તકફુરૂન ૦ અલ યવમા નખ્તિમુ
દાખિલ હો જાઓ ઉસમેં આજકે દિન અપને કુફ્રકી વજહસે આજ હમ મુહર લગાદેંગે
અ્લા અફવાહિહિમ વ તુકલ્લિમુના અયદીહિમ વ તશ-હદુ અરજુલુહુમ
ઉનકે મુંહોં પર ઔર હમસે બાત કરેંગે ઉનકે હાથ, ઔર ગવાહી દેંગે ઉનકે પાંવ
બિમા કાનૂ યકસિબૂન ૦ વ લવ નશાઉ લ-તમસ્ના અ્લા
જો કુછ કે વો કમાતે થે ઔર અગર હમ ચાહતે તો (દુનિયાહીમેં) મિટા દેતે

اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُوْنَ ۝ وَلَوْ
نَشَآءُ لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوْا
مُضِيًّا وَّلَا يَرْجِعُوْنَ ۝ وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي
الْخَلْقِ ؕ اَفَلَا يَعْقِلُوْنَ ۝ وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِيْ
لَهٗ ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ۝ لِّيُنْذِرَ
مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۝ اَوَلَمْ
يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا
فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ۝ وَذَلَّلْنٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوْبُهُمْ
وَمِنْهَا يَاْكُلُوْنَ ۝ وَلَهُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ؕ
اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ۝ وَاتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً
لَّعَلَّهُمْ يُنْصَرُوْنَ ۝ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ
لَهُمْ جُنْدٌ مُّحْضَرُوْنَ ۝ فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّا
نَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۝ اَوَلَمْ يَرَ

અઅ્‌-યુનિહિમ ફસ્તબકુસ્‌ સિરાતા ફ-અન્ના
આંખેં ઉનકી ફિર રાસ્તેકી તરફ દૌડતે લેકિન ઉન્હેં
યુબસિરૂન ૦ વ લવ નશાઉ લ-મસખ્‌નાહુમ
નઝર કયા આતા? ઔર અગર હમ ચાહતે તો ઉનકી સૂરતેં
અ્‌લા મકા-નતિહિમ ફમસ્તતાઊ
બિગાડ દેતે ઔર વો અપની જગહ રેહ જાતે, ફિર વો ન આગે
મુદિય્યંવ વલા યરજિઊન ૦ વ મન ૯
ચલ સકતે ઔર ન પીછે લૌટ સકતે ઔર હમ જિસકી ૩
નુઅ્‌મ્મિરહુ નુનક-કિસ્હુ ફિલ ખ્‌લકિ ؕ અ-ફલા
ઉમ્ર દરાઝ કર દેતે હૈં ઉસકો કર દેતે હૈં તબ્ઈ હાલતમે (યા'ની
યઅ્‌-કિલૂન ૦ વમા અ્‌લ્લમ્નાહુશ શિઅ્‌-રા
દિન બ દિન કમઝોર હોતા જાતા હૈ.) તો કયા વો નહીં સમઝતે
(૧) ઔર નહીં સિખાઈ હમને આપકો શાયરી
વમા યમ્બગ઼ી લહૂ ؕ ઈન હુવા ઈલ્લા ઝિકરુંવ
ઔર વો લાઈકભી નહી ઉનકે, વો ઔર કુછ નહીં મગર નસીહત હૈ મ
વ કુરઆનુમ મુબીન ૦ લિ-યુનઝિરા મન કાના હય્યંવ વ યહિક્‌-કલ કવલુ ૫
ઔર આસ્માની કિતાબ હૈ રૌશન, તાકે ડરાએ ઉસ શખ્સકો જો ઝિન્દા હો, તાકે સાબિત હો જાએ દલીલ (અઝાબકી)
અ્‌-લલ કાફિરીન ૦ અ-વ-લમ ય-રવ અન્ના ખ્‌-લક્‌ના લહુમ મિમ્મા અ્‌મિલત
કાફિરોં પર (૨) કયા ઉન લોગોં ને નહી દેખા કે હમને પૈદા કિયે ઉનકે લિયે અપને હાથોંકી
અયદીના અન્‌આ્‌મન ફહુમ લહા માલિકૂન ૦ વ ઝ્‌લ્લલ્નાહા લહુમ
બનાઈ હુઈ ચીઝોંસે જાનવર પસ વો ઉનકે માલિક હૈં ઔર આજિઝ કર દિયા હમને ઉન (જાનવરોં) કો ઉનકે લિયે
ફમિન્હા રકૂબુહુમ વ મિન્હા યઅ્‌કુલૂન ૦ વ લહુમ ફીહા મનાફિઉ
ફિર ઉનમેં સે કોઈ સવારી હૈ ઔર ઉનકે લિયે ચાર પાયોંમેં બહોત ફાયદે હૈં ઉનકી ઔર ઉનમેંસે કિસીકો ખાતે હૈં
વ મશારિબ ؕ અ-ફલા યશ્કુરૂન ૦ વત્ત-ખ્‌ઝૂ મિન દૂનિલ્લાહિ આલિ-હતલ
ઔર પીનેકી ચીઝેંભી ફિર કયું શુક્ર નહી કરતે ઔર ઉન્હોંને અલ્લાહ કે સિવા દૂસરોંકો મા'બૂદ બના રખ્ખા હૈ
લ-અ્‌લ્લહુમ યુન્સરૂન ૦ લા યસ્તતીઊના નસ્‌-રહુમ ۙ વહુમ લહુમ જુન્દુમ
તાકે વો ઉનકી મદદ કરેં. નહી કર સકેંગે વો કોઈ મદદ ઉનકી (બલ્કે) વો તો ઉનકે લિયે (મુખાલિફ) ફૌજ
મુહ્‌-દરૂન ૦ ફલા યહ્‌ઝુન્કા કવલુહુમ ۘ ઈન્ના નઅ્‌-લમુ મા વકફે
બનકર આએંગે તો ન ગમગીન કરે આપકો બાત ઉનકી બેશક હમ વો સબ જાનતે હૈં જિસે લાઝિમ
યુસિર-રૂના વમા યુઅ્‌-લિનૂન ૦ અ-વ-લમ ય-રલ
વો છુપાતે હૈં ઔર જિસે ઝાહિર કરતે હૈં કયા નહીં દેખા

તફસીર : (૧) અતિ વૃદ્ધ માણસની ખાવા પીવા જોવા સાંભળવા વી. ની શકતિ ગઈ તદ્દન લાચાર બની બાળક માફક અન્યોની સહાયનો મોહતાજ થઈ જાય છે. આ ફેરફારમાં પણ માટીમાંથી ફરી સજીવન કરવાની નિશાની છે. (૨) જેનુ દિલ સજીવન હોવાથી શુભ અસર ગ્રહણ કરે તેનાજ માટે આ કુરઆન છે માટે દલીલ કાયમ કરવા માટે ઉતાર્યુ છે.

ઈન્સાનુ અન્ના ખ઼-લક઼્નાહુ મિન નુત઼્ફતિન
દેખા ઈન્સાનને કે હમને પૈદા કિયા ઉસકો એક કતરા મની સે
ફ-ઈઝ઼ા હુવા ખ઼સ઼ીમુમ મુબીન ૦ વ દ઼-રબા
ફિર તો વો હો ગયા ઝગળનેવાલા ખુલે તૌર પર ઔર બયાનકી
લના મ-સૂલંવ વ નસિયા ખ઼લ્ક઼હ ૬
ઉસને હમારે લિયે એક મિસાલ ઔર ભૂલ ગયા અપની પૈદાઈશકો
ક઼ાલા મંય યુહ઼્યિલ ઈ઼ઝ઼ામા વહિયા
કેહને લગા કે કૌન ઝિન્દા કરેગાં હડ્ડિયોંકો (જબકે) વો
રમીમ ૦ કુ઼લ યુહ઼યીહલ લઝ઼ી
સળ ગઈ હોંગી આપ કેહ દીજિયે કે ઉસે વોહી ઝિન્દા કરેગા
અન્શ-અહા અવ્વલા મર્રહ ૬ વહુવા
જિસને બનાયા થા ઉસે પેહલી મરતબા ઔર વો
બિ-કુલ્લિ ખ઼લ્ક઼િન અ઼લીમ ૦ અલ્લઝ઼ી
હર તરહકા પૈદા કરના ખૂબ જાનતા હૈ. વો ઐસા (કાદિર) હૈ
મ **જ-અ઼લા લકુમ મિનશ શ-જરિલ અખ઼્દ઼રિ નારન ફ-ઈઝ઼ા અન્તુમં મિન્હુ**
૫ જિસને હરે દરખ્ત સે તુમ્હારે લિયે આગ પૈદા કી ફિર તુમ ઉસ (દરખ્ત) સે આગ
તૂક઼િદૂન ૦ અ-વ-લયસલ લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ અરદ઼ બિ-ક઼ાદિરિન
જલાતે હો. (૧) કયા નહીં હૈ વો ઝાત જિસને પૈદા કિયે આસમાન ઔર ઝમીન, ઈસ બાત પર કાદિર
વક્ફે **અ઼લા અંય યખ઼્લુક઼ા મિસ઼્લહુમ ૬ બલા ૦ વહુવલ ખ઼લ્લાકુ઼લ અ઼લીમ ૦**
લાઝિમ કે પૈદા કરદે ઐસે હી દૂસરે? ઝુરૂર કાદિર હૈ. ઔર વોહી બળા પૈદા કરનેવાલા ઔર ખૂબ જાનનેવાલા હૈ.
ઈન્નમા અમ્રુહૂ ઈઝ઼ા અરાદા શય-અન અંય યક઼ૂલા લહૂ કુન ફ-યકૂન ૦
ઉસકા હુકમ યેહી હૈ કે જબ વો ઈરાદા કરતા હૈ કિસી ચીઝકા તો કેહતા હૈ ઉસકો હો જા, ફિર વો હો જાતી હૈ
૬ **ફ-સુબ્હ઼ાનલ લઝ઼ી બિ-યદિહી મ-લકૂતુ કુલ્લિ શયઈંવ વ ઈલયહિ તુર-જઊન ૦**
૪ પાક હૈ વો ઝાત જિસકે હાથમેં હર ચીઝકા પૂરા ઈખ્તિયાર હૈ ઔર ઉસીકી તરફ સબકો લૌટ કર જાના હૈ.

સૂરતુસ઼ સ઼ાફ-ફાત

યે સૂરત મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૮૨) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વસ઼ સ઼ાફ-ફાતિ સ઼ફ-ફન ૦ ફઝ-ઝાજિરાતિ ઝજ-રન ૦ ફત્તાલિયાતિ
કસમ હૈ ઉન ફરિશ્તોંકી જો સફ બાંધકર ખળે હોતે હૈં. ફિર ઉન ફરિશ્તોંકી જો ડાંટનેવાલે હૈં ઝિળક કર ફિર કસમ, ઝિક્રકી
ઝ઼િક-રન ૦ ઈન્ના ઈલા-હકુમ લ-વાહ઼િદ ૦ રબ્બુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ
તિલાવત કરનેવાલોંકી બેશક તુમ્હારા ખુદા અલબત્તા એક હૈ. (૨) જો રબ હૈ આસમાનોં ઔર ઝમીનકા

તફસીર : (૧) અરબસ્તાનમાં અનેક સ્થળે મર્ખ અને અફાર નામના ઝાડ હોય છે. આ બન્નેની લીલી ડાળીઓ એક બીજા સાથે જોરથી ઘસવાથી અગ્નિ ઝરે છે. અગર વાંસ ઘસવાથી પણ અગ્નિ નીકળે છે પહેલા બે પત્થર ઘસવાથી આગ પૈદા કરતા. (૨) ફરિશ્તાઓ ખુદાપાકનો હુકમ સાંભળવા હારબંધ ઉભા થાય છે ફરી જો શૈતાનો ત્યાં ચોરીથી સાંભળવા જઈ પહુંચે છે તેમને સખ્તીથી ધમકાવે છે. ફરી તે હુકમ ઉતરી રહેવા પછી તેઓ એક બીજાને બતાવવા માટે પઢે છે.

وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ۞ إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ۞ وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ مَّارِدٍ ۞
لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلٰى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ
جَانِبٍ ۞ دُحُورًا وَّلَهُمْ عَذَابٌ وَّاصِبٌ ۞ إِلَّا مَنْ
خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهٗ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ۞ فَاسْتَفْتِهِمْ
أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَّنْ خَلَقْنَا ۚ إِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِّنْ طِينٍ
لَّازِبٍ ۞ بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۞ وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا
يَذْكُرُونَ ۞ وَإِذَا رَأَوْا اٰيَةً يَّسْتَسْخِرُونَ ۞ وَقَالُوا إِنْ
هٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۞ ءَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا
ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ۞ أَوَاٰبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۞ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ
دَاخِرُونَ ۞ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَّاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۞
وَقَالُوا يٰوَيْلَنَا هٰذَا يَوْمُ الدِّينِ ۞ هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ
الَّذِي كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُونَ ۞ اُحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا

વમા બય-નહુમા વ રબ્બુલ મશારિક ૦
ઔર જો કુછ ઉનમેં હૈ. ઔર રબ હૈ સુરજ ઉગનેકે મકામાંતકા (૧)
ઇન્ના ઝય્યન્નસ સમાઅદ દુન્યા
બેશક રૌનક દી હમને આસમાને દુનિયાકો
બિ-ઝી-નતિનિલ કવાકિબ ૦ વ હિફ્ઝમ મિન
રૌશન સિતારોંસે (૨) ઔર હિફાઝત કી હૈ
કુલ્લિ શયતાનિમ મારિદ ૦ લા યસ્સમ્મઊના
હર શૈતાન સરકશસે (૩) વો કાન નહી લગા સકતે
ઇલલ મ-લઇલ અઅ્-લા વ યુક્-ઝફૂના
આલમે બાલાકી તરફ ઔર ફેંકી જાતી હૈ (આગ ઉનપર)
મિન કુલ્લિ જાનિબ ૦ દુહૂરંવ વ લહુમ
હર તરફસે ભાગનેકો ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ
અઝાબુંવ વાસિબ ૦ ઇલ્લા મન ખતિફલ
હોગા લાઝિમ મગર કોઈ શૈતાન આસમાનસે કોઈ ખબર લેકર
ખત્-ફતા ફ-અત્બ-અહૂ શિહાબુન સાકિબ ૦ ફસ્તફતિહિમ અહુમ મ ૫
ભાગતા હૈ પોશીદા ખબર તો ઉનકે પીછે એક ભભકતા હુવા શુઅલા લગ જાતા હૈ. આપ ઉનસે પુછીયે કે બનાવટમેં વો
અશદ-દુ ખલ્કન અમ્મન ખ-લક્ના ઇન્ના ખ-લક્નાહુમ મિન તીનિલ
ઝયાદા સખ્ત હૈં, યા હમારી પૈદાકી હુઈ (દુસરી) ચીઝેં ! બેશક હમને ઉનકો પૈદા કિયા ચિપકનેવાલી મિટ્ટીસે
લાઝિબ ૦ બલ અજિબ્તા વ યસ્ખરૂન ૦ વ ઇઝા ઝુક-કિરૂ લા યઝ્કુરૂન ૦ વ
બલકે આપ તાઅજ્જુબ કરતે હૈં ઔર વો મઝાક ઉળાતે હૈં ઔર જબ ઉન્હેં યાદ દિલાયા જાતા હૈ તો વો યાદ
ઇઝા ર-અવ આ-યતંય યસ્તસખિરૂન ૦ વ કાલૂ ઇન હાઝા ઇલ્લા સિહરુમ
નહી કરતે ઔર જબ વો કોઈ મુઅજિઝા દેખતે હૈં તો મઝાક ઉળાતે હૈં, (૪) ઔર કેહતે હૈં યે તો ખુલા હુવા જાદૂ હૈ
મુબીન ૦ અ-ઇઝા મિત્ના વ કુન્ના તુરાબંવ વ ઇઝામન અઇન્ના
(કેહતે) જબ હમ મર જાએંગે ઔર જબ હમ મટ્ટી ઔર હડ્ડીયોંકા ઢાંચા બન જાએંગે તો ક્યા હમ દોબારા ઝિન્દા
લ-મબ્ઊસૂન ૦ અ-વ આબાઉનલ અવ્વલૂન ૦ કુલ નઅમ વ
કિયે જાએંગે? ઔર ક્યા હમારે બાપ દાદાભી ઝિન્દા હોંગે જો પેહલે મર ચુકે હૈં? આપ કહિયે "હાં" ઔર
અન્તુમ દાખિરૂન ૦ ફ-ઇન્નમા હિયા ઝજ-રતુંવ વાહિ-દતુન ફ-ઇઝા હુમ
તુમ લોગ ઝલીલ ભી હોંગે સો વો ઉઠના (કયામત) તો ઝિળકી હૈ એક ફિર ઉસી વકત વો
યન્ઝુરૂન ૦ વ કાલૂ યા વય-લના હાઝા યવમુદ દીન ૦ હાઝા યવમુલ
દેખતે હોંગે ઔર કહેંગેં હાય હમારી કમબખ્તી ! યે તો વોહી કયામતકા દિન હૈ ! (હાં) યે વોહી ફૈસલેકા
ફસ્લિલ લઝી કુન્તુમ બિહી તુકઝ-ઝિબૂન ૦ ઉહ્શુરુલ લઝીના ઝ-લમૂ ૬
દિન હૈ જિસે તુમ ઝુટલાતે થે. જમા કરલો ઉન સબકો જિન્હોંને ઝુલ્મ કિયા. ૪

તફસીર : (૧) ઉત્તરથી દક્ષિણ સુધી પૂર્વ દિશામાં સૂર્ય ચાંદ તથા દરેક તારાઓના ઉદય સ્થળો દરરોજ ના જુદા છે એજ પ્રમાણે પશ્ચિમ તરફના અસ્તના તેટલાં સ્થળો છે. (૨) આકાશમાં તારાઓ અંધારી રાતે કેવા ચમકે છે જાણે સૌ તારાઓ આ નજીકના આકાશમાં છે. ભલેને દરેકનું વર્તુળ (ચક્કર) ઉપર નીચે હોય. (૩) સામાન્ય તારાઓથી આકાશમાં ચમકતા દેખાય છે. ઉપરાંત અમુક તારાઓ જે ખરતા દેખાઈ આગ નિકળે છે તેથી શૈતાનને મારીને અટકાવવા અગર નસાડવાનું કામ લેવામાં આવે છે. ખરતા તારાઓ કાંતો ખાસ જુદા પ્રકારના છે અથવા તો આ તારાઓના પ્રકાશ કિરણોમાંથી જ અંગારા બની જાય છે. (૪) એવી મહાન મખલૂક પૈદા કરી છે જેના મુકાબલામાં મનુષ્યની કંઈજ ગણત્રી નથી. ફરી સજીવન કરવાનું ખુદાપાકને કાંઈ મુશ્કેલથી છતાં આપને અચંબો થાય ↗

↗ છે પણ તે મુર્ખાઓ આપની સાથે ઠઠ્ઠા મશકરી કરે છે.

وَاَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ۝٢٢ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
فَاهْدُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطِ الْجَحِيْمِ ۝٢٣ وَقِفُوْهُمْ اِنَّهُمْ
مَّسْـُٔوْلُوْنَ ۝٢٤ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُوْنَ ۝٢٥ بَلْ هُمُ الْيَوْمَ
مُسْتَسْلِمُوْنَ ۝٢٦ وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ۝٢٧
پાવ قَالُوْۤا اِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَاْتُوْنَنَا عَنِ الْيَمِيْنِ ۝٢٨ قَالُوْا بَلْ
لَّمْ تَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ۝٢٩ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِّنْ
سُلْطٰنٍ ۚ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طٰغِيْنَ ۝٣٠ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ
رَبِّنَآ ۖ اِنَّا لَذَآئِقُوْنَ ۝٣١ فَاَغْوَيْنٰكُمْ اِنَّا كُنَّا غٰوِيْنَ ۝٣٢
فَاِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِى الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ۝٣٣ اِنَّا كَذٰلِكَ
نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِيْنَ ۝٣٤ اِنَّهُمْ كَانُوْۤا اِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَاۤ اِلٰهَ
اِلَّا اللّٰهُ يَسْتَكْبِرُوْنَ ۝٣٥ وَيَقُوْلُوْنَ اَئِنَّا لَتَارِكُوْۤا اٰلِهَتِنَا
لِشَاعِرٍ مَّجْنُوْنٍ ۝٣٦ بَلْ جَآءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٣٧
اِنَّكُمْ لَذَآئِقُوا الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ ۝٣٨ وَمَا تُجْزَوْنَ

વ અઝવા-જહુમ વમા કાનૂ યઅ્-બુદૂન
ઔર ઉનકે જોળોંકો ઔર જિનકો યે લોગ પૂજતે થે,
મિન દૂનિલ્લાહિ ફહદૂહુમ ઈલા સિરાતિલ
સિવા ખુદા કે, ફિર દિખાદો ઉન સબકો રાસ્તા
જહીમ ૦ વ કિફૂહુમ ઈન્નહુમ મસ્ઊલૂન
દોઝખકા (૧) ઔર ખળા રખ્ખો ઉનકોકે ઉનસે (કુછ) પૂછના હૈ.
મા લકુમ લા તના-સરૂન ૦ બલ
અબ તુમ્હેં ક્યા હુવા હૈ જો આપસમેં મદદ નહી કરતે ! (૨) બલ્કે
હુમુલ યવમા મુસ્તસલિમૂન ૦ વ અક્-બલા
વો સબ ઉસ દિન સર ઝુકાએ હુવે હોંગે ઔર વો એક
બઅ્-દુહુમ અલા બઅ્-દિંય ય-તસા-અલૂન ૦
દૂસરેકી તરફ ફિરકર બાત કરને લગેંગે
કાલૂ ઈન્નકુમ કુન્તુમ તઅ્-તૂ-નના
(બા'ઝ) કહેંગે કે તુમ્હી (બળે ઝોરસે) આતે થે હમ પર
મ ૫ અનિલ યમીન ૦ કાલૂ બલ લમ તકૂનૂ મુઅ્-મિનીન વમા કાના લના
દાહની તરફસે ! (૩) (દૂસરે) કહેંગે બલ્કે હમ ખુદ હી મુઅમિન નહીં થે. ઔર નહી થા તુમ પર
અ-લયકુમ મિન સુલ્તાન ૮ બલ કુન્તુમ કવ-મન તાગીન ૦ ફ-હક્-કા
હમારા કોઈ ઝોર બલકે તુમ એક સરકશ કૌમ થે સો સાબિત હો ચુકી
અ-લયના કવલુ રબ્બિના ઈન્ના લ-ઝાઈકૂન ૦ ફ-અગ-વયનાકુમ ઈન્ના કુન્ના
હમપર બાત હમારે રબકી બેશક હમકો (અપને કિયેકા) મઝા ચખના હૈ. (૪) પસ હમને તુમ્હેં બેહકાયા, બેશક હમ ખુદભી
ગાવીન ૦ ફ-ઈન્નહુમ યવ-મઈઝિન ફિલ અઝાબિ મુશ-તરિકૂન ૦ ઈન્ના
બેહકે હુવે થે. પસ વો લોગ ઉસ દિન અઝાબમેં એક દૂસરે કે શરીક હોંગે હમ
કઝાલિકા નફ-અલુ બિલ મુજરિમીન ૦ ઈન્નહુમ કાનૂ ઈઝા કીલા લહુમ
ગુનેહગારોં કે સાથ ઐસાહી સુલૂક કરતે હૈં. યે વો લોગ થે કે જબ ઉનસે કહા જાતા કે
લા ઈલાહા ઈલ્લલ્લાહુ યસ્તકબિરૂન વ યકૂલૂના અ-ઈન્ના લ-તારિકૂ
કોઈ મા'બૂદ નહીં સિવા અલ્લાહકે તો યે લોગ તકબ્બુર કરતે થે ઔર કેહતે થે કે કયા હમ છોળ દેં
આલિ-હતિના લિ-શાઈરિમ મજનૂન બલ જાઆ બિલ હક્કિ વ સદ-દકલ
અપને મા'બૂદોંકો એક શાઈર ઔર દીવાને કે કેહને પર ! બલ્કે વો તો એક સચ્ચાઈ લેકર આએ હૈં ઔર દૂસરે
મુર-સલીન ૦ ઈન્નકુમ લ-ઝાઈકુલ અઝાબિલ અલીમ વમા તુજ-ઝવના
રસૂલોંકો સચ્ચા બતાતે હૈં બેશક તુમ ચખનેવાલે હો એક અઝાબ દર્દનાક ઔર તુમકો બદલા નહીં મિલેગા

તફસીર : (૧) આ હુકમ ફરિશ્તાઓને સૌના હિસાબ થઈ ગયા પછી થશે. તે દીવસે દરેક પ્રકારના ગુનેહગારોની જુદી જુદી ટુકડીઓ કરી દેવામાં આવશે. (૨) તે પછી થોડીવાર થોભાવવામાં આવશે અને તેમને સવાલ કરવામાં આવશે. (૩) એટલે દુન્યામાં તો એક બીજાના સહાયક બની બેહકાવવા ચઢી આવતા હતા ડાબી તથા જમણી બાજુથી. (૪) ખુદાપાકની તે વાત એ છે કે દોઝખને શૈતાન અને તેના તાબેદારો થી ભરી દઈશ. તેઓ કહેશે કે એ વાત આપણા હકમાં સાબિત થઈ.

إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٣٩ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝٤٠
أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ۝٤١ فَوَاكِهُ ۖ وَهُم مُّكْرَمُونَ ۝٤٢
فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝٤٣ عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ۝٤٤ يُطَافُ
عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ۝٤٥ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ ۝٤٦
لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ ۝٤٧ وَعِندَهُمْ
قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ۝٤٨ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ۝٤٩
فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝٥٠ قَالَ
قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ۝٥١ يَقُولُ أَإِنَّكَ
لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ۝٥٢ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
أَإِنَّا لَمَدِينُونَ ۝٥٣ قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ ۝٥٤
فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝٥٥ قَالَ تَاللَّهِ إِن
كِدتَّ لَتُرْدِينِ ۝٥٦ وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ
الْمُحْضَرِينَ ۝٥٧ أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ۝٥٨ إِلَّا مَوْتَتَنَا

ઈલ્લા મા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ ઈલ્લા
મગર ઉન્હી આ'માલકા જો તુમ કરતે થે, (ઔર હાં) મગર
ઈબાદલ્લાહિલ મુખ્લસીન ૦ ઉલાઈકા
જો ખુદાકે ખાસ બને હુવે બંદે હૈ (૧) ઉનકે
લહુમ રિઝકુમ મઅ્-લૂમ ૦ ફવાકિહુ ૦ વ
લિયે રોઝી મુકર્રર હે. મેવે (ખાનેકા) ઔર
હુમ મુક-રમૂન ૦ ફી જન્નાતિન નઈમ ૦
ઉનકી (બળી) ઈઝઝત હોગી. (નેઅમતકે બાગોંમેં)
અ્લા સુરુરિમ મુ-તકાબિલીન ૦ યુતાફુ
આમને સામને તખ્તોં પર બેઠે હોંગે ફિરાયા
અ્-લયહિમ બિ-કઅ્-સિમ મિમ મઈન ૦
જાએગા ઉન પર પિયાલા શરાબે સાફકા
બય-દાઆ લઝ-ઝતિલ લિશ શારિબીન ૦
સફેદ રંગ જો પીનેવાલોંકો મઝા દેગી, મ
લાં ફીહા ગવલુંવ વલા હુમ અ્ન્હા યુન-ઝફૂન ૦ વ ઈન્દહુમ કાસિરાતુત ૫
ન ઉસકે પીનેસે સર મેં દર્દ હોગા ઔર ન ઉસસે અકલમેં ફુતુર આએગા ઔર ઉનકે પાસ હુરેં હોંગી
તરફિ ઈન ૦ ક-અન્નંહુન્ના બયદુમ મકનૂન ૦ ફ-અક-બલા બઅ્-દુહુમ
નીચી નિગાહ રખનેવાલિયાં બળી આંખોંવાલીયાં ગોયાં વો છુપાએ હુવે અંડે હૈં. (૨) વો લોગ એક દૂસરેકી તરફ મુંહ
અ્લા બઅ્-દિંય ય-તસા-અલૂન ૦ કાલા કાઈલુમ મિન્હુમ ઈન્ની કાના લી
કરકે (દિલ ચસ્પ) બાત કરતે હોંગે કહેગા એક કેહનેવાલા ઉનમેંસે કે (દુનિયામેં) મેરા એક
કરીન ૦ યકૂલુ અ-ઈન્નકા લ-મિનલ મુસદ-દિકીન ૦ અ-ઈઝા મિત્ના વ
સાથી થા, જો કહાં કરતા થાં કયા તુ ભી (મરનેકે બાદ ઝિન્દા હોનેકો) સચ માનતા હૈ કે જબ હમ મર જાએંગે, ઔર
કુન્ના તુરાબંવ વ ઈઝામન અ-ઈન્ના લ-મદીનૂન ૦ કાલા હલ અન્તુમ
હો જાએં મિટ્ટી ઔર હડ્ડીયાં સો કયા હમેં સઝા મિલેગી? (કહેગા ખુદા) કયા તુમ ઝાંક કર (ઉસ
મુત્તલિઊન ૦ ફત્ત-લઆ ફ-રઆહુ ફી સવાઈલ જહીમ ૦ કાલા તલ્લાહિ
સાથીકો) દેખોગે? ફિર ઝાંકા તો (૩) દેખા ઉસકો બીચમેં દોઝખકે (જન્નતી) કહેગા ખુદાકી કસમ
ઈન કિત્તા લ-તુરદીન ૦ વ લવલા નિઅ્-મતુ રબ્બી લ-કુન્તુ મિનલ
તુતો મુઝે તબાહ કરનેવાલા હી થા. ઔર અગર ન હોતા મેરે ખુદાકા ફઝલ તો મૈં ભી
મુહ-દરીન ૦ અ-ફમા નહનુ બિ-મયયિતીન ૦ ઈલ્લા મવ-ત-તનલ
ગિરફતારોંમેં હોતા કયા અબ હમકો મરના નહીં મગર જો પેહલી બાર

તફસીર : (૧) પરંતુ જે ખુદાના ખાસ બંદા છે તેમના સાધારણ ગુનાહો માફ થઈ જશે અને નેકીઓનો સંપૂર્ણ બદલો મળશે. (૨) તે હુરોના રંગ શાહમૃગના અંડા જેવા અતિ રૂપાળા સરસ રંગના હશે. (૩) એટલે તે સાથી જરૂર દોઝખમાં પડયા હશે. તેથી ઝાંકીને જોઈએ કે શું હાલમાં છે?

الْأُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ۞ إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيْمُ ۞ لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعٰمِلُوْنَ ۞ أَذٰلِكَ
خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّوْمِ ۞ إِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً
لِّلظّٰلِمِيْنَ ۞ إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْٓ أَصْلِ الْجَحِيْمِ ۞
طَلْعُهَا كَأَنَّهٗ رُءُوْسُ الشَّيٰطِيْنِ ۞ فَإِنَّهُمْ
لَاٰكِلُوْنَ مِنْهَا فَمَالِـُٔوْنَ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ۞ ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ
عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيْمٍ ۞ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى
الْجَحِيْمِ ۞ إِنَّهُمْ أَلْفَوْا اٰبَآءَهُمْ ضَآلِّيْنَ ۞ فَهُمْ
عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ يُهْرَعُوْنَ ۞ وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ
الْأَوَّلِيْنَ ۞ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيْهِمْ مُّنْذِرِيْنَ ۞ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِيْنَ ۞ إِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ
الْمُخْلَصِيْنَ ۞ وَلَقَدْ نَادٰىنَا نُوْحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُوْنَ ۞
وَنَجَّيْنٰهُ وَأَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۞ وَجَعَلْنَا

ઊલા વમા નહ્નુ બિ-મુઅઝ઼-ઝ઼બીન ૦
મર ચુકે ઔર ન હમેં અઝાબ હી હોગા. (૧)
ઈન્ના હાઝ઼ા લહુવલ ફવઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ૦
બેશક યે કામિયાબી હૈ બહુત બળી
લિ-મિસ઼્લિ હાઝ઼ા ફલ યઅ્-મલિલ
ઐસી કામિયાબી કે લિયે હી અમલ કરનેવાલોંકો
આ઼મિલૂન ૦ અ-ઝ઼ાલિકા ખ઼ૈરુન નુઝુલન અમ
અમલ કરને ચાહિયે, કયા યે ચીઝ બેહતર હૈ મેહમાનીકે લિયે યા
શ-જ-રતુઝ ઝક્-કૂમ ૦ ઈન્ના જ-અ઼લ્નાહા
દરખ્ત થોરકા બેશક હમને ઉસે
ફિત્નતલ લિઝ઼્ ઝ઼ાલિમીન ૦ ઈન્નહા
ઝાલિમોં કે લિયે જાંચ કિયા હૈ. (૨) વો એક
શ-જ-રતુન તખ઼્રુજુ ફી અસ઼્લિલ જહ઼ીમ ૦
દરખ્ત હૈ જો નિકલતા હૈ જળમેં દોઝખકી
મ
૫ તલ્ઉ઼હા ક-અન્નહૂ રુઊસુશ શયાત઼ીન ૦ ફ-ઈન્નહુમ લ-આકિલૂના મિન્હા
ઉસકે ફલ (ઐસે હૈં) જૈસે સર શૈતાનકે (યા'ની સાંપકી ફની) (૩) ફિર વો (દોઝખી) ખાએંગે ઉનમેંસે
ફ-માલિઊના મિન્હલ બુતૂન ૦ સુમ્મા ઈન્ના લહુમ અ઼-લયહા લ-શવબમ
ફિર ભરેંગે ઉસસે પેટ ફિર ઉનકે ઉપરસે (પીપ મિલાકર) ખૌલતા હુવા પાની
મિન હ઼મીમ ૦ સુમ્મા ઈન્ના મરજિ-અ઼હુમ લ-ઈલલ જહ઼ીમ ૦ ઈન્નહુમ
દિયા જાએગા. ફિર ઉનકા આખરી ઠિકાના જહન્નમ હી હોગા. (૪) બેશક ઉન લોગોંને
અલ્ફવ આબા-અહુમ દ઼ાલ્લીન ૦ ફહુમ અ઼લા આસારિહિમ યુહ-રઊ઼ન ૦
પાયા અપને બાપ દાદઓંકો ગુમરાહ તો વો ભી ઉનહી કે કદમોં પર દૌળે જાતે હૈં
વ લ-ક઼દ દ઼લ્લા ક઼બ્લહુમ અક-સ઼રુલ અવ્વલીન ૦ વ લ-ક઼દ અરસલ્ના ફીહિમ
ઔર તહકીક ગુમરાહ હો ચુકે હૈં ઉનસે પેહલેભી બહુતસે લોગ અગલી ઉમ્મતોંકે ઔર હમને ભેજે થે ઉનમેં
મુન્ઝ઼િરીન ૦ ફન્ઝુર કયફ઼ા કાના આ઼કિ઼-બતુલ મુન્ઝ઼રીન ૦ ઈલ્લા ઇ઼બાદલ્લાહિલ
ડરાનેવાલે (પયગંબર) અબ દેખ કૈસા હુવા (બુરા અન્જામ) ડરાએ હુવોંકા મગર (વોહી અઝાબસે બચ ગએં)
૯ મુખ઼્લસ઼ીન ૦ વ લ-ક઼દ નાદાના નૂહુન ફ-લ-નિઅ્-મલ મુજીબૂન ૦
૬ જો ખુદાકે બંદે થે. (૫) ઔર યકીનન પુકારા હમકો નૂહને તો હમ બેહતર ફરિયાદ સુનનેવાલે હૈં.
વ નજ્જયનાહુ વ અહ-લહૂ મિનલ કરબિલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ વ જઅ઼લ્ના
ઔર બચા લિયા હમને ઉસકો ઔર ઉસકે ઘરવાલોંકો એક બહુત તકલીફ બળી સે, ઔર રખ્ખા હમને (દુનિયામેં)

તફસીર : (૧) તે પોતાની સલામતી પર હર્ષ માં આ પ્રમાણે કેહશે કે હવે મૃત્યુ આવનાર નથી સદા સુખ ચેનથી રહીશું એજ મહાન સફળતા છે. (૨) આખિરતમાં ઝાલિમો માટે મહાન આફત છે. અતિષય ભૂખમાં તેમને ખાવુ પડશે ઝકકૂમ જે દુન્યામાં થોર અથવા ફાફડા જેવું કડવું દુર્ગંધવાળુ ઝાડ છે જે ગળામાં ઉતરતા ઘણીજ તકલીફ આપશે. તેમજ દુન્યામાં પણ સાંભળી ગુમરાહ થતાં કે દોઝખની આગ વચ્ચે લીલુ ઝાડ કયાંથી થઈ શકે? (૩) દરેક બીહામણી વસ્તુને અરબો શૈતાન જેવી કેહતા હતા. તેથી એ ફળોને પણ શૈતાનના માથા જેવાં ફરમાવ્યું. (૪) તેઓ અતિષય ભૂખ્યા થશે ત્યારે આ ખવડાવી ફરી પાછા આગમાં નાખી દેશે. (૫) નબીઓ ડર સંભળાવે છે તેમાં નેક લોકો ફરમાં બરદારી કરી બચી જાય છે અને બુરા લોકો ના ફરમાની વડે સપડાય છે.

ذُرِّيَّتَهٗ هُمُ الْبٰقِيْنَ ۝ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ۝
سَلٰمٌ عَلٰى نُوْحٍ فِي الْعٰلَمِيْنَ ۝ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝
اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ ثُمَّ اَغْرَقْنَا
الْاٰخَرِيْنَ ۝ وَاِنَّ مِنْ شِيْعَتِهٖ لَاِبْرٰهِيْمَ ۝ اِذْ جَآءَ
رَبَّهٗ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ۝ اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ وَقَوْمِهٖ مَاذَا
تَعْبُدُوْنَ ۝ اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُوْنَ اللّٰهِ تُرِيْدُوْنَ ۝
فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُوْمِ ۝
فَقَالَ اِنِّيْ سَقِيْمٌ ۝ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِيْنَ ۝ فَرَاغَ اِلٰٓى
اٰلِهَتِهِمْ فَقَالَ اَلَا تَاْكُلُوْنَ ۝ مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُوْنَ ۝
فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِيْنِ ۝ فَاَقْبَلُوْٓا اِلَيْهِ يَزِفُّوْنَ ۝
قَالَ اَتَعْبُدُوْنَ مَا تَنْحِتُوْنَ ۝ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا
تَعْمَلُوْنَ ۝ قَالُوا ابْنُوْا لَهٗ بُنْيَانًا فَاَلْقُوْهُ فِي الْجَحِيْمِ ۝
فَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَسْفَلِيْنَ ۝ وَقَالَ اِنِّيْ

ઝુર-રિય્ય-તહૂ હુમુલ બાક઼ીન ૦ વ ત-રક્ના
ઉનકી ઔલાદકો બાકી રેહનેવાલે (૧) ઔર રેહને દી હમને
અ-લયહિ ફિલ આખિ઼રીન ૦ સલામુન
બાદમેં આનેવાલોંકે લિયે (યે બાત) કે સલામ હો
અ઼લા નૂહિ઼ન ફિલ આ઼-લમીન ૦ ઈન્ના
નૂહ (અ.) પર સારે આલમમેં (૨) બેશક હમ
કઝ઼ાલિકા નજઝિલ મુહ઼સિનીન ૦ ઈન્નહૂ
ઐસાહી (નેક બદલા) દેતે હૈ નેક બન્દોંકો બેશક વો
મિન ઈબાદિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ સુમ્મા
હમારે ઈમાનદાર બંદોં મેંસે થે ફિર
અગ઼-રક઼્નલ આ-ખ઼રીન ૦ વ ઈન્ના મિન
ડુબો દિયા દૂસરોંકો (પાનીમેં) ઔર બેશક ઉન્હીકે
શી-અ઼તિહી લ-ઈબ્રાહીમ ૦ ઈઝ઼-જા઼આ રબ્બહૂ
પૈરૂઓંમેં (હ.) ઈબ્રાહીમ ભી થે. જબ વો પહુંચે અપને રબકે પાસ
બિ-ક઼લબિન સલીમ ૦ ઈઝ઼ ક઼ાલા લિ-અબીહિ વ ક઼વમિહી માઝ઼ા તઅ્-બુદૂન ૦
સાફ સુથરા દિલ લેકર (૩) જબકે ઉન્હોંને કહા અપને બાપ ઔર અપની કૌમસે યે તુમ કિસ ચીઝકી ઈબાદત કરતે હો !
અ-ઈફકન આલિ-હતન દૂનલ્લાહિ તુરીદૂન ૦ ફમા ઝ઼ન્નુકુમ બિ-રબ્બિલ
કયા ઝૂટે મા'બૂદોંકો સિવા અલ્લાહકે ચાહતે હો ! ફિર તુમને કયા સમઝ રખ્ખા હૈ પરવરદિગારે
આ઼-લમીન ૦ ફ-ન-ઝ઼રા નઝ઼-રતન ફિન્ નુજૂમ ૦ ફ-ક઼ાલા ઈન્ની સક઼ીમ ૦
આલમકો ! ફિર દેખા (ઈબ્રાહીમને) એક નઝર સિતારોંકો તો કહા મૈં (વાકઈ) બીમાર હું.
ફ-તવલ્લવ અ઼ન્હુ મુદબિરીન ૦ ફરાગ઼ા ઈલા આલિ-હતિહિમ ફ-ક઼ાલા
ફિર વાપસ ચલે ગએ વો લોગ ઉન્હેં પીઠ દેકર (૪) ફિર પોશીદા ગયા ઉનકે બુતોંકી તરફ ફિર કહા
અલા તઅ્-કુલૂન ૦ મા લકુમ લા તન્તિ઼કૂન ૦ ફરાગ઼ા અ઼-લયહિમ દ઼ર-બમ
કયા તુમ નહીં ખાતે ? (૫) તુમ્હેં કયા હુવા હૈ, બોલતે કયોં નહી ? ફિર ફિર પળે ઉન પર મારતે હુવે
બિલ યમીન ૦ ફ-અક઼-બલૂ ઈ-લયહિ યઝિફ-ફૂન ૦ ક઼ાલા અ-તઅ્-બુદૂના
દાહને હાથસે (૬) અબ આએ (વો) લોગ ઉનકે પાસ દૌડ કર ઘબરાતે હુવે. (૭) કહા (ઈબ્રાહીમને) કયા ઈબાદત કરતે હો તુમ
મા તન્હિ઼તૂન ૦ વલ્લાહુ ખ઼-લ-ક઼કુમ વમા તઅ્-મલૂન ૦ ક઼ાલુબ્નૂ
ઉસકી જિસે ખુદહી બનાતે હો ? ઔર ખુદાહીને પૈદા કિયા હૈ તુમકો ઔર જિસે તુમ બનાતે હો વો બોલે બનાઓ
લહૂ બુન્યાનન ફ-અલ્કૂહુ ફિલ જહ઼ીમ ૦ ફ-અરાદૂ બિહી
ઉસકે લિયે એક ઈમારત (ભટ્ટી જૈસી) ફિર ડાલ દો ઉસકો આગમેં ફિર ઈરાદા કિયા ઉન્હોંને ઉનકે સાથ
કય-દન ફ-જ-અ઼લ્નાહુમુલ અસ્ફલીન ૦ વ ક઼ાલા ઈન્ની
બુરાઈકા તો કર દિયા હમને ઉન્હેં ઝલીલ ઔર (ઈબ્રાહીમ)ને કહા મૈંતો

વકફે લાઝિમ

મ ૫

તફસીર : (૧) નૂહ (અ.)ના વહાણમાં એંસી અથવા ત્યાંસી શખ્સો બચ્યા હતા. તેમાંથી કોઈની વંશ ચાલી નહિં નૂહ (અ.)ના માત્ર ત્રણ દીકરાઓની ઔલાદ ફેલાઈ ૧. સામ જેના વંશજો અરબો વી. છે જે અરબ ઈરાન તુરાનમાં વસ્યાં. ૨. હામ જેના વંશજો હબશી બરબરી અને હિન્દીઓ વી. છે જે દક્ષિણમાં હિન્દ અને હબશમાં વસ્યાં. ૩. યાફસ જેના વંશજો રૂમીઓ ગોરાઓ વી. છે જે પૂર્વમાં તુર્ક અને યાજુજ માજુજ ના ખલીજમાં વસ્યાં. (૨) એટલે નૂહ (અ.)નું શુભ વર્ણન સદા માટે બાકી રહ્યું જગત તેમના સાથે અલયહિસ્સલામ કહી સલામ મોકલે છે. (૩) શુદ્ધ અંત કરણ એટલે દરેક પ્રકારના બુરા અકીદા, ગુમ્રાહી અને એબોથી પવિત્ર થઈ અને પાક થનાર. (૪) તે લોકો નુજૂમી હતા. તેમણે દેખાડવા ખાતર તારાઓ તરફ દ્રષ્ટી કરી જવાબ આપ્યો મારી તબીઅત ઠીક નથી અથવા એ મતલબ કે હું ↗

↗ બીમાર થનાર છું તેથી તેઓ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને એકલા પડતા મૂકી શહેર બહાર તહેવાર કરવા ચાલ્યા ગયા. (૫) કાફિરોએ મૂર્તિઓ આગળ ખાવાના ચઢાવા મૂકી ગયા હતા તેથી તેઓને ઉદ્દેશી કહ્યું કે તમે આ ખાતા કેમ નથી (૬) એટલે કુહાડી વી. જોરભેર મારી મૂર્તિઓને ટુકડે ટુકડા કરી નાખ્યા. (૭) મેળામાંથી પાછા ફરતા મૂર્તિઓની આવી દુર્દશા થવાનું જાણી આગલી વાતો પરથી સમજ્યા કે ઈબ્રાહીમેજ એવું કર્યું હશે તેથી ક્રોધમાં ગભરાટ પૂર્વક બધા તેમની તરફ દોડી આવ્યા.

ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ
الصَّالِحِينَ ۝ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ۝ فَلَمَّا بَلَغَ
مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي
أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ
سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ۝ فَلَمَّا
أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ ۝ قَدْ
صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا ۚ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝
إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۝ وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ
عَظِيمٍ ۝ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝ سَلَامٌ عَلَىٰ
إِبْرَاهِيمَ ۝ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ
الصَّالِحِينَ ۝ وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ ۚ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ۝ وَلَقَدْ مَنَنَّا

ઝાહિબુન ઈલા રબ્બી સ-યહદીન ૦ રબ્બિ
જા રહા હું અપને રબકી તરફ (૧) વોહી મુઝે નેક રાસ્તા દિખાએગા. અય મેરે પરવરદિગાર

હબ લી મિનસ્ સાલિહીન ૦ ફ-બશ્શરનાહુ
મુઝે નેક ફરઝંદ અતા કર ફિર ખુશ ખબરી દી હમને ઉનકો

બિ-ગુલામિન્ હલીમ ૦ ફ-લમ્મા બ-લગ઼ા
એક લળકેકી જો બુર્દબાર હોગા (૨) ફિર જબ વો લળકા

મ-અહુસ સઅ્-યા કાલા યા બુનય્યા ઈન્ની
ઉન (ઈબ્રાહીમ) કેસાથ ચલનેકે (લાયક હુવા તો (ઈબ્રાહીમને) કહા અય બેટે ! મૈંને

અરા ફિલ મનામિ અન્ની અઝ્-બહુકા
ખ્વાબમેં દેખા હૈ કે ગોયા મૈં તુઝે ઝુબ્હા કર રહા હું

ફન્ઝુર માઝા તરા ؕ કાલા યા અ-બતિફ-અલ
પસ તુમ ભી સોચ કર કોઈ રાય કાયમ કરલો (ઈસ્માઈલને) કહા ! અય અબ્બા !

મા તુઅ્-મર ؗ સ-તજિદુની ઈન
આપકો જો હુકમ મિલા હૈ ઉસપર અમલ કીજીએ. અગર ખુદાને ચાહાતો

શા-અલ્લાહુ મિનસ્ સાબિરીન ૦ ફ-લમ્મા અસ્લમા વ તલ્લહૂ લિલ જબીન ૦
આપ પાએંગે મુઝકો સબ્ર કરનેવાલોંસે (૩) ફિર જબ દોનોંને સર ઝુકા દિયા (ખુદાકી મરઝીકે સામને) ઔર લિટાયા બાપને બેટેકો કરવટ (પડખે) પર (૪)

વ ના-દયનાહુ અંય યા ઈબ્રાહીમ ૦ કદ સદ-દક્-તર રુઅ્-યા ؕ ઈન્ના કઝાલિકા
ઔર (ફૌરન) હમને આવાઝ દી કે અય ઈબ્રાહીમ ! બેશક તુમને સચ કર દિખાયા ખ્વાબકો બેશક ઐસા હી

નજઝિલ મુહસિનીન ૦ ઈન્ના હાઝા લહુવલ બલાઉલ મુબીન ૦ વ ફ-દયનાહુ
બદલા દેતે હૈં હમ નેકી કરનેવાલોંકો (૫) બેશક યે વોહી હૈ એક આઝમાઈશ ખુલી હુઈ ઔર બદલેમેં દે દિયા હમને ઉસકે

બિ-ઝિબ્હિન અઝીમ ૦ વ ત-રકના અ-લયહિ ફિલ આખિરીન ૦
ઝુબહ કરનેકો એક બળા દુમ્બા (૬) ઔર છોળ દી હમને (યે બાત) બા'દમેં આનેવાલોંકે લિયે

સલામુન અલા ઈબ્રાહીમ ૦ કઝાલિકા નજઝિલ મુહસિનીન ૦ ઈન્નહૂ
સલામ હો ઈબ્રાહીમ પર, ઈસી તરહ હમ નેકી કરનેવાલોંકો બદલા દિયા કરતે હૈં. બેશક વો

મિન ઈબાદિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ બશ્શરનાહુ બિ-ઈસ્હાકા નબિય્યમ મિનસ્
હમારે ઈમાનદાર બંદોમેંસે એક થા. ઔર ખુશખબરી દી હમને (ઈબ્રાહીમકો) ઈસ્હાકકી જો નબી હોંગે ઔર

સાલિહીન ૦ વ બા-રકના અ-લયહિ વ અલા ઈસ્હાક ؕ વમિન ઝુર્રિય્યતિહિમા
નેક લોગોંમેંસે હોંગે (૭) ઔર બરકતેં નાઝિલ કી હમને ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્હાક પર ઔર ઉન દોનોંકી ઔલાદમેં

મુહસિનુંવ વ ઝાલિમુલ લિ-નફસિહી મુબીન ૦ વ લ-કદ મનન્ના
કુછ અચ્છે ભી હોંગે ઔર કુછ ઝાલિમ ભી જો અપનાહી નુક્સાન કરતે હોંગે. (૮) ઔર તહકીક એહસાન કિયા હમને

તફસીર : (૧) એટલે કે બાપે બાદશાહની ખાતર ઘરથી બહાર કાઢયો અને બે કુટુંબથી વિખૂટો પડયો છું માટે મને એવી નેક ઔલાદ અર્પણ કર જે દીનના કાર્યોમાં સહાયક નીવડે. (૨) અત્રે ખુશ ખબરમાં ગુલામુન હલીમ ફરમાવ્યું તે એ શબ્દ કુરઆનમાં ફકત હઝરત ઈસ્માઈલ (અ.) તથા હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) માટેજ વપરાયો છે. (૩) કહે છે કે આઠવી ઝિલ હજની રાત્રે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ સ્વપ્નુ જોયું કે દીકરાને ઝુબ્હ કરૂ છું કત્લની ફિકરમાં રહ્યાં કે તેની શું તા'બીર હશે. ફરીથી નવમીની રાત્રે સ્વપ્નું જોયું કે ઝબ્હ કરૂં છુ તો ઓળખ્યુ કે દીકરાનેજ ઝુબ્હ કરે છે ફરી દસવી રાત્રે તેજ સ્વપ્નું જોયું તો દીકરાને ખબર આપી તો તરત જ તેમણે કબુલ કરી લીધુ અને કહ્યું કે એમાં સલાહ લેવાની જરૂર નથી. ખુદાઈ હુકમ બજાવી લાવો હુ પણ તે વખતે ઈન્શા અલ્લાહ સબર ↗

↗ અને સહનશીલતાની પ્રતિમા બની રહીશ એવા પિતા અને દીકરા પર અલ્લાહની હઝારો અને લાખો રહમત થાઓ. (૪) ઉંધા નાખવાનું કારણ એ છે કે કોમળ મુખડુ દેખાય નહિ. નહિં તો કદાચ પુત્ર પ્રેમં ઉછાળો મારતા અટકી જાય રિવાયતમાં છે કે આ યુકતિ પુત્રનીજ બતાવેલી હતી આગળ શુ થયું તે અલ્લાહ પાકે
૭ ૮ બતાવ્યું નથી પિતાના તથા ફરિશતાઓની સ્થિતિ વર્ણન થઈ શકે ૫ મ તેમ નથી. (૫) બસ બસ રહેવા દો તમે સ્વપ્નું સાચું કરી બતાવ્યું અમોને →

عَلٰى مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ﴿١١٤﴾ وَنَجَّيْنٰهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ
الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿١١٥﴾ وَنَصَرْنٰهُمْ فَكَانُوْا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٦﴾ وَ
اٰتَيْنٰهُمَا الْكِتٰبَ الْمُسْتَبِيْنَ ﴿١١٧﴾ وَهَدَيْنٰهُمَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيْمَ ﴿١١٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِى الْاٰخِرِيْنَ ﴿١١٩﴾ سَلٰمٌ عَلٰى
مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ ﴿١٢٠﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٢١﴾
اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٢٢﴾ وَاِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٢٣﴾ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖۤ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٢٤﴾ اَتَدْعُوْنَ
بَعْلًا وَّتَذَرُوْنَ اَحْسَنَ الْخٰلِقِيْنَ ﴿١٢٥﴾ اللّٰهَ رَبَّكُمْ وَ
رَبَّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٢٦﴾ فَكَذَّبُوْهُ فَاِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿١٢٧﴾
اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٢٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٢٩﴾
سَلٰمٌ عَلٰٓى اِلْ يَاسِيْنَ ﴿١٣٠﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣١﴾
اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٢﴾ وَاِنَّ لُوْطًا لَّمِنَ
الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٣٣﴾ اِذْ نَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗۤ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٣٤﴾ اِلَّا عَجُوْزًا

અ્લા મૂસા વ હારૂન ૦ વ નજ-જયનાહુમા
મૂસા ઔર હારૂન પર ઔર નજાત દી હમને ઉન દોનોંકો
વ કવ-મહુમા મિનલ કરબિલ
ઔર ઉનકી કૌમકો એક બહુત બળી
અ્ઝીમ ૦ વ ન-સ્રનાહુમ ફ-કાનૂ હુમુલ
તકલીફ સે ઔર હમને ઉન સબકી મદદ કી ફિર વો લોગ
ગ્ાલિબીન ૦ વ આ-તયનાહુમલ કિતાબલ
ગાલિબ આએ ઔર હમને ઉન દોનોંકો કિતાબ દી
મુસ્તબીન ૦ વ હ-દયનાહુમસ્
સાફ બયાન કરનેવાલી ઔર હમને ઉન્હેં
સ્િરાતૂલ મુસ્તક઼ીમ ૦ વ ત-રક્ના અ્-લયહિમા
સીધા રાસ્તા બતાયા ઔર બાકી રખ્ખા • હમને
ફિલ આખ્િરીન ૦ સલામુન અ્લા
ઉનકા (ઝિક્ર) પિછલે લોગોંમેં કે સલામ હો

મૂસા વ હારૂન ૦ ઈન્ના કઝ઼ાલિકા નજઝિલ મુહ્સિનીન ૦ ઈન્નહુમા મિન
મૂસા ઔર હારૂન પર. બેશક હમ ઐસાહી બદલા દેતે હૈં નેકી કરનેવાલોંકો બેશક વો દોનોં
ઈ્બાદિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ ઈન્ના ઈલ્યાસા લ-મિનલ મુર-સલીન ૦ ઈઝ઼
હમારે ઈમાનદાર બંદો મેંસે થે ઔર બેશક, ઈલ્યાસભી પયગમ્બરોં મેંસે થે જબકે કહા
ક઼ાલા લિ-ક઼વમિહી અલા તત્તકૂન ૦ અ-તદઊના બઅ્-લંવ વ ત-ઝ઼રૂના
ઉન્હોંને અપની કૌમસે કે ક્યા તુમ (ખુદાસે) નહી ડરતે? ક્યા તુમ પૂજા કરતે હો (બઅલ નામ કે બુત) કી ઔર છોળ
અહ્-સનલ ખ્ાલિક઼ીન ૦ અલ્લાહા રબ્બકુમ વ રબ્બા આબાઈકુમુલ
દેતે હો બેહતર બનાનેવાલેકો, અલ્લાહકો જો તુમ્હારા રબ હૈ ઔર રબ હૈ તુમ્હારે બાપદાદાઓં કા ભી જો પહેલે ગુઝર
અવ્વલીન ૦ ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂહુ ફ-ઈન્નહુમ લ-મુહ્-દ્રૂન ૦ ઈલ્લા ઈ્બાદલ્લાહિલ
ચુકે થે. (૧) ફિર ઉન લોગોંને ઉન્હેં ઝુટલાયા. તો વો લોગ યકીનન ગિરફતાર હોંગે મગર વો લોગ બચ
મુખ્લસ્ીન ૦ વ ત-રક્ના અ્-લયહિ ફિલ આખ્િરીન ૦ સલામુન
જાએંગે જો ખુદાકે ખાલિસ બંદે હૈં ઔર બાકી રખ્ખા હમને ઉસકા (ઈલ્યાસકા ઝિક્ર) પિછલે લોગોંમેં, કે સલામ
અ્લા ઈલ્યાસીન ૦ ઈન્ના કઝ઼ાલિકા નજઝિલ મુહ્સિનીન ૦ ઈન્નહૂ મિન્
હો ઈલ્યાસ પર (૨) બેશક હમ ઈસી તરહ નેક બદલા દેતે હૈં નેકી કરનેવાલોં કો બેશક વો
ઈ્બાદિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ વ ઈન્ના લૂતૂલ લ-મિનલ મુર-સલીન ૦
હમારે ઈમાનદાર બન્દોં મેંસે થે. ઔર બેશક લૂતભી પયગમ્બરોં મેં સે થે,
ઈઝ઼ નજ-જયનાહુ વ અહ-લહૂ અજ-મઈન ૦ ઈલ્લા અ્જૂઝન
જબ કે હમને નજાત દી થી ઉનકો ઔર ઉનકે ઘરવાલોં સબકો. સિવાય ઉસ બુઢિયા કે

મ ૫

➡ પેજ (૬૨૪) ની તફસીર : નેકોકારોને એવું બદલો આપીએ છીએ. (૬) એટલે મહાન દરજાનો એક દુંબો જન્નતથી મોકલવામાં આવ્યો હતો તે (૭) હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)એ પોતાની આંખો પટ્ટીથી બાંધી જોરથી છરી ચલાવી અલ્લાહના હુકમથી ગળુ ન કપાયું જીબ્રઈલ (અ.)એ દીકરાને હટાવી દીધો. અને તેમની જગ્યાએ એક દુંબાને રાખી દીધો. આંખો ખોલી ત્યારે દુંબો જિબહ પડયો હતો. આ વર્ણન થી જણાયું કે આગલી ખુશખબર હઝરત ઈસ્માઈલ વિશેજ હતી અને તેમનેજ ઝુબહ કરવાનો હુકમ થયો. યહુદીઓ પોતાની શ્રેષ્ઠતા સાબિત કરવા હઝરત ઈસ્હાકના ઝબીહ હોવાનો દાવો કરે છે જેનુ ગલત હોવાનું હમણાજ અમો સાબિત કરી ચૂકયાં છીએ. કે ખુદાપાકનો વાયદો સત્ય હોવાથી હઝરત ઈસ્હાકના નબી થવા તથા તેમને પુત્ર થવાની ખુશખબર મળવા પાછી લાંબા ↗ આયુષ્યનું યકીન થઈ જાય છે તો પછી તેમને ઝુબહ કરવાના હુકમમાં અજમાઈશ કયાં રહી? (૮) આ બન્નેથી મુરાદ બન્ને દીકરા તો બન્ને થી ખુબ ઔલાદ વધી હઝરત ઈસ્હાક (અ.)ની ઔલાદમાં બની ઈસરાઈલના નબીઓ થયા. અને હઝરત ઈસ્માઈલની ઔલાદમાં અરબો થયા જેમા અમારા હઝરત (સ.) સૌ નબીઓના સરદાર છે. ➡

فِي الْغٰبِرِيْنَ ۞ ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِيْنَ ۞ وَاِنَّكُمْ لَتَمُرُّوْنَ
عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِيْنَ ۞ وَبِالَّيْلِ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۞ وَاِنَّ
يُوْنُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۞ اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ۞
فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِيْنَ ۞ فَالْتَقَمَهُ الْحُوْتُ
وَهُوَ مُلِيْمٌ ۞ فَلَوْلَاۤ اَنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِيْنَ ۞ لَلَبِثَ
فِيْ بَطْنِهٖۤ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ۞ فَنَبَذْنٰهُ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ
سَقِيْمٌ ۞ وَاَنْۢبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَّقْطِيْنٍ ۞ وَ
اَرْسَلْنٰهُ اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَزِيْدُوْنَ ۞ فَاٰمَنُوْا
فَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ۞ فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ
وَلَهُمُ الْبَنُوْنَ ۞ اَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ اِنَاثًا وَّهُمْ
شٰهِدُوْنَ ۞ اَلَاۤ اِنَّهُمْ مِّنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُوْلُوْنَ ۞
وَلَدَ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ۞ اَصْطَفَى الْبَنَاتِ
عَلَى الْبَنِيْنَ ۞ مَا لَكُمْ ۫ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ۞ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۞

ફિલ ગ઼ાબિરીન ૦ સુમ્મા દમ્મર-નલ
જો પીછે રેહ જાનેવાલોંમેં થી ફિર હલાક કર દિયા હમને
આ-ખ઼રીન ૦ વ ઈન્નકુમ લ-તમુર-રૂના
દૂસરે તમામકો. ઔર બેશક તુમ ગુઝરતે હો
અ઼-લયહિમ મુસ્બિહ઼ીન ૦ વ બિલ્લૈલ
ઉન પરસે સુબહકે વકત. ઔર રાતકો,
અ-ફલા તઅ઼-કિ઼લૂન ૦ વ ઈન્ના યૂનુસા લ-મિનલ
તો કયા ફિરભી નહીં સમઝતે હો! (૧) ઔર તહકીક યૂનુસ ભી
મુર-સલીન ૦ ઈઝ઼ અ-બ-ક઼ા ઈલલ ફુલ્કિલ
હમારે પયગમ્બરોં મેંસે થે. જબ કે વો દૌડ કર પહુંચે ભરી હુઈ
મશ્હૂન ૦ ફ-સા-હમા ફ-કાના મિનલ
કશ્તી પર, ફિર કુરઆ ડાલા તો હો ગયે
મુદ-હ઼દ઼ીન ૦ ફલ-ત-ક઼-મહુલ હૂ઼તુ
ધકેલે ગયોંમેંસે. (૨) ફિર નિગલ ગઈ ઉનકો મછલી
વહુવા મુલીમ ૦ ફ-લવ-લૉ અન્નહૂ કાના મિનલ મુસબ્બિહ઼ીન ૦ લ-લબિસ઼ા
ઔર વો ખુદ મલામત કરતે રહે ફિર અગર વો ઐસે વકતમેં (ખુદાકી) તસ્બીહ ન કરતે હોતે, તો અલબત્તા રહેતે વો
ફી બત઼્નિહી ઈલા યવમિ યુબ-અ઼સૂન ૦ ફ-ન-બઝ઼નાહુ બિલ અ઼રાઈ વહુવા
પેટમેં ઉસ (મછલી) કે ઉસ દિન તક કે ઉઠાએ જાએંગે (મુરદે) ફિર ડાલ દિયા હમને ઉન્હેં એક મૈદાનમેં ઔર વો
સક઼ીમ ૦ વ અમ્બત્ના અ઼-લયહિ શ-જ-રતમ મિંય યક઼્તીન ૦ વ અરસલ્નાહુ
બીમાર થે. ઔર ઉગા દિયા હમને ઉન પર (ઉસ મૈદાનમેં) એક બેલદાર દરખ્ત (કદ્દુકા) (૩) ઔર ભેજા હમને ઉનકો
ઈલા મિ-અતિ અલફિન અવ યઝીદૂન ૦ ફ-આ-મનૂ ફ-મત્તઅ઼્નાહુમ ઈલા હ઼ીન ૦
એક લાખ, યા ઈસસેભી ઝ્યાદા આદમીયોંકી તરફ (નબી બનાકર) (૪) સો વો ઈમાન લાએ, ફિર ફાયદા ઉઠાને દિયા હમને ઉનકો એક જમાને તક (૫)
ફસ્તફતિહિમ અ-લિ-રબ્બિકલ બનાતુ વ લહુમુલ બનૂન ૦ અમ ખ઼લક઼-નલ
અબ ઉન લોગોંસે પૂછીએ કે કયા તુમ્હારે ખુદાકે લિયે બેટીયાં હૈં ઔર ખુદ તુમ્હાર લિયે બેટે ! યા હમને બનાયા હૈ
મલાઈ-કતા ઈનાસંવ વહુમ શાહિદૂન ૦ અલા ઈન્નહુમ મિન ઈફકિહિમ
ફરિશ્તોંકો ઔરત ઔર વો દેખ રહે થે ! યાદ રખ્ખો વો લોગ તુહમતકે તૌર પર
લ-યકૂલૂન ૦ વ-લ-દલ્લાહુ ૪ વ ઈન્નહુમ લ-કાઝ઼િબૂન ૦ અસ્ત઼ફલ બનાતિ
કેહતે હૈં કે ખુદા ઔલાદવાલા હૈ ઔર વો યકીનન ઝૂટે હૈં. કયા ખુદાને બેટીયોંકો ઝ્યાદા પસંદ કિયા હૈ
અ઼-લલ બનીન ૦ મા લકુમ ૡ કયફ઼ તહ઼કુમૂન ૦ અ-ફલા તઝ઼ક-કરૂન ૦
બેટોંકે મુકાબલેમેં ! કયા હો ગયા તુમ્હેં ! તુમ કૈસી બાતેં કરતે હો, પસ કયા તુમ કુછ સોચતે નહીં હો !

૮

મ ૫

આધા

→ પેજ (૬૨૫) ની તફસીર : (૧) હઝરત ઈલ્યાસ (અ.) હઝરત હારૂન (અ.)ની ઔલાદમાં છે. ખુદાપાકે તેમને સીરીઆમાં બઅલબક શહેર તરફ નબી બનાવી મોકલ્યા હતાં લોકો બઅલ નામક મૂર્તિને પૂજતા હતા. (૨) ઈલ્યાસ અને ઈલ્યાસીન એકજ નામ છે જેમકે તૂરે સીના તથા સીનીન એકજ નામ છે.

પેજ (૬૨૬) ની તફસીર : (૧) અરબોને સીરીઆ ન રસ્તે લૂત (અ.)ની કૌમની ઉજ્જડ વસ્તીઓના નિશાન દેખાતા હતા. (૨) હોડી ચાલુ થયા પછી દરિયામાં ચકકર ખાવા લાગી તો લોકોએ પોતાની આસ્થા પ્રમાણે કહ્યું કે એમાં કોઈ ગુલામ પોતાના માલિકથી નાઠેલો હોવો જોઈએ. સૌની સલાહથી દરેકના નામની ચિઠ્ઠીઓ અનેક વખત નાખી પણ દરેક વખત યૂનુસ (અ.) નામ નીકળ્યું. ↗

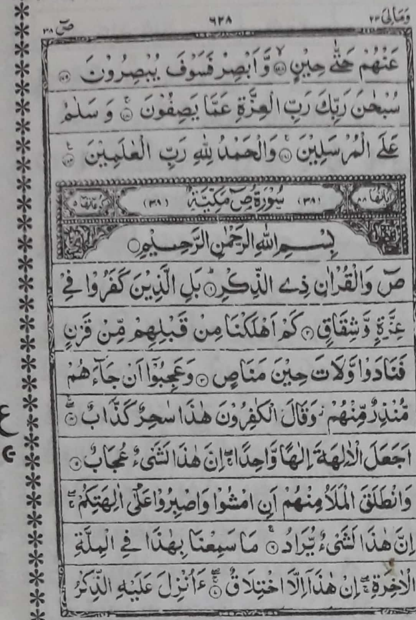
↗ (૩) કહે છે તે કદદૂની બેલ હતી. (૪) મોટા માણસોની સંખ્યા લાખ હતી પણ જો સૌને શામિલ કરવામાં આવે તો વધારે હતા. (૫) જે કૌમમાં પોતે ચાલ્યા આવ્યા હતા તેજ કૌમ અઝાબના ચિન્હો જોઈ તેમના ઉપર ઈમાન લાવી જેથી અઝાબ ટળી ગયો. ફરી તે કૌમ તેમને શોધતી રહી એટલામાં યૂનુસ (અ.) જઈ પહોંચ્યા તેથી તે લોકોને ઘણો આનંદ થયો.

اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِيْنٌ ۝ فَاْتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝
وَجَعَلُوْا بَيْنَهٗ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ؕ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ
اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ۝ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۝ اِلَّا عِبَادَ
اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ۝ فَاِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ ۝ مَاۤ اَنْتُمْ
عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ ۝ اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيْمِ ۝ وَمَا مِنَّاۤ
اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ۝ وَّاِنَّا لَنَحْنُ الصَّآفُّوْنَ ۝ وَاِنَّا
لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ ۝ وَاِنْ كَانُوْا لَيَقُوْلُوْنَ ۝ لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا
ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ۝ لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ۝
فَكَفَرُوْا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۝ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا
لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ ۝ اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُوْرُوْنَ ۝ وَاِنَّ
جُنْدَنَا لَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ۝ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ۝ وَّ
اَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ۝ اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۝
فَاِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَآءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِيْنَ ۝ وَتَوَلَّ

અમ લકુમ સુલ્તાનુમ મુબીન ૦ ફઅ્તૂ
કયા તુમ્હારે પાસ કોઈ ખુલી હુઈ દલીલ હે ? લાઓ
બિ-કિતાબિકુમ ઈન કુન્તુમ સાદિકીન ૦
અપની કિતાબ અગર તુમ સચ્ચે હો !
વ જ-અલૂ બય-નહૂ વ બય-નલ જિન્નતિ
ઔર ઠયરાઈ હે ઉન લોગોંને ખુદા ઔર જિન્નોંકિ દરમ્યાન
ન-સબા ؕ વ લ-કદ અલિ-મતિલ જિન્નતુ
રિશતેદારી ઔર તહકીક જાનતે હૈ જિન્નાતભી
ઈન્નહુમ લ-મુહ-દરૂન ૦ સુબ્હાનલ્લાહિ
કે વો હાઝિર કિયે જાઍંગે ખુદા ઈન બાતોંસે કતઈ પાક હે
અમ્મા યસિફૂન ૦ ઈલ્લા ઈબાદલ્લાહિલ
જો યે લોગ બયાન કરતે હૈં. મગર જો ખુદા કે મુખલિસ બંદે હૈં.
મુખ્લસીન ૦ ફ-ઈન્નકુમ વમા તઅ્-બુદૂન ૦
(વો ઈન બાતોંસે પાક હૈ) સો તુમ ઔર જિસકો તુમ પૂજતે હો.
મૉ અન્તુમ અ-લયહિ બિ-ફાતિનીન ૦ ઈલ્લા મન હુવા સાલિલ જહીમ ૦
કિસીકો ઉસકે (ખુદાકે) હાથસે બહેકા કર નહીં લે સકતે મગર ઉસીકો જો જહન્નમકી તરફ જાનેવાલા હે. (૧)
વમા મિન્ના ઈલ્લા લહૂ મકામુમ મઅ્લૂમુંવ ૦ વ ઈન્ના લ-નહનુસ સાફ્-ફૂન ૦
ઔર હમ મેંસે હર એકકા એક દરજા મુકર્રર હે. (૨) ઔર હમતો સફ બાંધકર ખળે હોનેવાલોંમેં હૈ (૩)
વ ઈન્ના લ-નહનુલ મુસબ્બિહૂન ૦ વ ઈન કાનૂ લ-યકૂલૂન ૦ લવ અન્ના
ઔર બેશક હમ તો ઉસકી તસબીહ કરનેવાલોંમેં હૈ (૪) ઔર યે લોગ કહા કરતે થે. કે અગર
ઈન્દના ઝિક-રમ મિનલ અવ્વલીન ૦ લ-કુન્ના ઈબાદલ્લાહિલ મુખ્લસીન ૦
હમારે પાસ કોઈ નસીહત આઇ હોતી અગલે લોગોંકી તરફસે તો અલબત્તા બન ગએ હોતે ખુદાકે મુખ્લિસ બંદે
ફ-ક-ફરૂ બિહી ફ-સવફ યઅ્-લમૂન ૦ વ લ-કદ સ-બકત કલિ-મતુના
ફિર ઈનકાર કિયા ઉન લોગોંને ઉસકા તો જલ્દહી (અન્જામ) જાનલેંગે ઔર તહકીક મુકર્રર હો ચુકા હે હમારા યે કૌલ
લિ-ઈબાદિનલ મુર-સલીન ૦ ઈન્નહુમ લહુમુલ મન્સૂરૂન ૦ વ ઈન્ના જુન્દના
હમારે ભેજે હુવે બન્દોં (પૈગમ્બરો) કે લિયે કે બેશક ઉનહીંકી મદદ કી જાએગી. ઔર બેશક હમારી ફૌજ હી
લહુમુલ ગાલિબૂન ૦ ફ-ત-વલ્લા અન્હુમ હત્તા હીન ૦ વઅબસિરહુમ
ગાલિબ રેહનેવાલી હે પસ આપ પરવા ન કીજિએ ઉનકી થોડે અરસે તક, ઔર ઉન્હેં દેખતે રહિએ,
ફ-સવફ યુબસિરૂન ૦ અ-ફ-બિ-અઝાબિના યસ્તઅ્-જિલૂન ૦ ફ-ઈઝા
પસ જલ્દીહી યે લોગ ભી દેખ લેંગે. (૫) કયા યે લોગ હમારે અઝાબકે લિયે જલ્દી કરતે હૈં ફિર જબ ઉતર
ન-ઝલા બિ-સા-હતિહિમ ફ-સાઆ સબાહુલ મુન્ઝરીન ૦ વ ત-વલ્લા
આએગા ઉનકે રૂબરૂ વો (અઝાબ) તો ઉનકી બુરી સુબહ હોગી જિનકો ડરાયા ગયા થા (અઝાબસે) ઔર આપ મુંહ ફેર લીજિયે

તફસીર : (૧) એટલે કે લોકોની આ માન્યતા કે ફરિશ્તાઓના હાથમાં અને જિન્નાતોના હાથમાં બદીની લગામ છે તે તદન ખોટી છે કોઇનો કંઈ અધિકાર નથી અલ્લાહની મરજી સિવાય કોઈ ગુમરાહ કરી શકતો નથી. જે દોઝખના પાત્ર છે તેજ ગુમરાહ થશે.
(૨) અહીંથી ખુદાપાક ફરિશતાઓ જબાની નકલ કરી ફરમાવે છે જેમકે દુઆઓ બંદાઓની જબાની તેમને શીખવી છે. મતલબ એ છે કે અમારામાંથી દરેકની એક હદ મુકર્રર છે. ત્યાંથી આગળ વધી શકતા નથી. માટે ફરમાવ્યું કે કાફિરો કેહતા કે ફરિશ્તાઓ ખુદાપાકની દીકરીઓ છે જિન્નાતોની ઔરતોથી પૈદા થએલ છે તેથી જિન્નાતો તેમનો હાલ જાણે છે અને ફરિશ્તો એમ કહે છે.
(૩) પોત પોતાના ઠેકાણે હર કોઈ ઉભા રહી ખુદાપાકના હુકમો સાંભળે છે અને ખુદાપાકની બંદગી કરે છે. ↗

↗ (૪) અરબ લોકો નબીઓના નામજ સાંભળતા હતા. તેમના વૃતાંતથી તદન અજાણ હોવાના કારણે એવી ઈચ્છા વ્યકત કરતા કે અમારી પાસે ખુદાના તરફથી કોઈ નબી કિતાબ લાવ્યો હોત તો અમે તેને માની ખૂબ નેકીઓ કરી મકબુલ બંદા થઈ જાત. પરંતુ જ્યારે તેઓમાંથીજ નબી પૈદા થયા તો તે સૌ ફરી ગયા.
(૫) આ વાયદો મક્કાની ફતેહના દિવસે પુર્ણ થયો કે ઈસ્લામી લશ્કર તેઓના ઉપર અણધાર્યુ જઈ પહોંચ્યું તો તેને જોઈ બે બાકળા બની ગયા.

عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿١٧٨﴾ وَّاَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧٩﴾
سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٨٠﴾ وَسَلٰمٌ
عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٨١﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٨٢﴾

(٣٨) سُوْرَةُ صٓ مَكِّيَّةٌ (٣٨)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ
عِزَّةٍ وَّشِقَاقٍ ﴿٢﴾ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ
فَنَادَوْا وَّلَاتَ حِيْنَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ
مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾
اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾
وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوْا وَاصْبِرُوْا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْ
اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُّرَادُ ﴿٦﴾ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي الْمِلَّةِ
الْاٰخِرَةِ اِنْ هٰذَآ اِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾ ءَاُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ

અ્‌ન્હુમ હ્‌ત્તા હ્‌ીન ૦ વ અબસ્‌િર
ઉનકી તરફસે કુછ ઝમાને તક   ઔર દેખા કિજીએ
ફ-સવફ યુબસ્‌િરૂન ૦ સુબ્હ્‌ાના રબ્બિકા
પસ જલ્દી હી વો લોગ ભી દેખ લેંગે (૧)   પાક હૈ આપકા ખુદા,
રબ્બિલ ઇ્‌ઝ-ઝતિ અ્‌મ્મા યસ્‌િફૂન ૦
જો બળી બુઝુર્ગીવાલા હૈ ઉન તમામ બાતોં સે જો યે લોગ કેહતે હૈં.
વ સલામુન અ્‌લલ મુર-સલીન ૦
ઔર સલામ હો પૈગમ્બરોં પર ઔર તમામ
વલ હ્‌મ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ્‌-લમીન ૦
તા'રીફ ખુદાહી કો સઝાવાર હૈ જો સારે જહાનકા પાલનેવાલા હૈ.

સૂરતુ સ્‌ાદ

સુરઇ સ્વાદ મક્કેમેં ઉતરી, ઔર ઉસકી (૮૮) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહ્‌ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ع ٥

મ ૬ સ્‌ાદ વલ કુરઆનિ ઝ્‌િઝ્‌-ઝ્‌િક્ર ૦ બલિલ્લઝ્‌ીના ક-ફરૂ ફી ઇ્‌ઝ-ઝતિવ
સ્વાદ. કસમ હૈ કુરઆનકી જો નસીહતોંસે ભરા હુવા હૈ. બલ્કે જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા હૈ વો તઅસ્સુબ
વ શિક્‌ાક્‌ ૦ કમ્‌ અહ-લકના મિન ક્‌બલિહિમ મિન ક્‌રનિન્‌ ફ-નાદવ વ લાતા
ઔર મુખાલિફતમેં હૈં, બહુત હલાક કર દીં હમને ઉનસે પેહલે ઉમ્મતેં ફિર વો પુંકારતે રહે, ઔર વો વક્ત
હ્‌ીના મનાસ્‌ ૦ વ અ્‌જિબૂ અન જા-અહુમ મુન્ઝ્‌િરુમ મિન્હુમ ૦ વ ક્‌ાલલ
છુટકારેકા નહી થા. ઔર તઅજ્જુબ કરને લગે જબકે આયા ઉનકે પાસ એક ડરાનેવાલા ઉન્હીંમેંસે ઔર કેહને
કાફિરૂના હાઝ્‌ા સાહ્‌િરુન કઝ્‌-ઝ્‌ાબ ૦ અ-જ-અ્‌-લલ આલિ-હતા ઇલાહંવ
લગે કાફિર યે તો જાદૂગર હૈ ઝૂટા હૈ   કયા કર દિયા ઉસને ઈત્ને સારે ખુદાઓંકી બજાય સિર્ફ
વાહ્‌િદા ૦ ઇન્ના હાઝ્‌ા લ-શયઉન ઉ્‌જાબ ૦ વન્ત્‌-લક્‌લ મ-લઉ મિન્હુમ
એકહી ખુદા? બેશક યે તો બળી અજીબ બાત હૈ! ઔર ચલ દીયે કઈ લઈન ઉનમેંસે (યે કેહતે હુવે)
અનિમ્શૂ વસ્‌બિરૂ અ્‌લા આલિ-હતિકુમં ૦ ઇન્ના હાઝ્‌ા લ-શયઉય યુરાદ ૦
કે ચલો ઔર કાયમ રહો અપને ખુદાઓં પર   બેશક યે કોઇ મતલબકી બાત હૈ.
મા સમિઅ્‌-ના બિ-હાઝ્‌ા ફિલ મિલ્લતિલ આખ્‌િરહ ૦ ઇન
નહી સુની હમને તો યે બાત (કભી અપને) પિછલે દીનમેં નહી હૈ
હાઝ્‌ા ઇલ્લખ્‌તિલાક્‌ ૦ અ-ઉન્ઝિલા અ્‌-લયહિઝ્‌ ઝ્‌િકરુ
યે મગર દિલસે ઘળ લી હૈ. (૨)   કયા ઉતારા ગયા ઉસી પર કુરઆન

તફસીર : (૧) ઘણુ કરી પહેલો વાયદો દુન્યાની શિક્ષાનો છે જે પૂરો થઈ ગયો અને આ બીજો વાયદો આખિરતના અઝાબનો છે જે પૂર્ણ થઇનેજ રહેશે. (૨) કાફિરો પાછલો ધર્મ પોતાના બાપ દાદાના ધર્મને કેહતા હતા મતલબ કે દુન્યામાં જુદી જુદી વિચાર સરણીના ઘણા ધર્મો થયા છે માટે હવે આગલા ધર્મ વાળા જે વાતો કરતા હતા તે તથા તેમના જેવી જે ખાલિસ તૌહીદની વાત તમો કહો છો તે પણ સાંભળવા લાયક નથી કેમકે અમારા વડીલો એ વાત કહી ગયા નથી.

مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي ۖ بَل لَّمَّا
يَذُوقُوا عَذَابِ ۝ أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ
الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝ أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا ۖ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝ جُندٌ مَّا هُنَالِكَ
مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ ۝ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ
وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ۝ وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ
لْئَيْكَةِ ۚ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ ۝ إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ
الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ۝ وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ ۝ وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا
قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝ اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ
وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝ إِنَّا سَخَّرْنَا
الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝ وَالطَّيْرَ
مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ ۝ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ

મિમ બયનિના ؕ બલ હુમ ફી શકકિમ
હમ સબ મેં સે ? બલ્કે ઉનકો શક હૈ
મિન ઝિકરી ؕ બલ લમ્મા યઝૂકૂ અઝાબ ۝
મેરે કલામમેં, બલ્કે ઉન્હોંને ચખ્ખાહી નહીં મેરે અઝાબકા મઝા અભીતક
અમ ઈન્દહુમ ખ઼ઝાઈનુ રહ્‌-મતિ રબ્બિકલ
કયા ઉનકે પાસ ખઝાને હૈ રબકી મહેરબાની કે જો
અ઼ઝીઝિલ વહ-હાબ ۝ અમ લહુમ મુલ્કુસ
ઝબરદસ્ત બખ્શનેવાલા હૈ. (૧) યા ઉનકી હુકૂમત હૈ
સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વમા બય-નહુમા ؕ
આસમાનોંમેં ઔર ઝમીનમેં ઔર જો કુછ ઉનકે બીચમેં હૈ.
ફલ-યર-તકૂ ફિલ અસ્બાબ ۝ જુન્દુમ મા
પસ ઉન્હેં ચાહીએં કે ચળ્હેં રસ્સી પકળકર (આસ્માન પર ઔર
હુનાલિકા મહઝૂમુમ મિનલ અહ઼ઝાબ ۝
ખુદાસે લળેં) એક લશકર યેભી વહાં તબાહ હુવા ઉન લશકરોંમેં (૨)

કઝ઼-ઝ઼બત ક઼બ્લહુમ ક઼વમુ નૂહિ઼વ વ આ઼દુંવ વ ફ઼િર-અ઼વનુ ઝુલ
ઝુટલાયા ઈસસે પેહલેભી નૂહ ક઼ી કૌમને ઔર આદને ઔર ફિરઔન મેખોં
અવતાદ ۝ વ સમૂદુ વ ક઼વમુ લૂતિ઼વ વ અસ્‌હ઼ાબુલ અય-કહ ؕ ઉલાઈકલ
વાલેને (૩) ઔર સમૂદ ઔર કૌમે લૂત ઔર અયકહ કે રેહનેવાલોંને (ભી ઝુટલાયા થા.) યેહી
અહ઼ઝાબ ۝ ઈન કુલ્લુન ઈલ્લા કઝ઼-ઝ઼બર રુસુલા ફહ઼ક઼-ક઼ા ઈ઼ક઼ાબ ۝ વમા યન્ઝુરુ
ગિરોહ હૈં. ઈન સબને ઝુટલાયા રસૂલોંકો તો લાઝિમ હો ગયા ઉનપર મેરા અઝાબ ઔર નહી દેખતે
હૅ-ઉલાઈ ઈલ્લા સ઼ય-હ઼તંવ વાહિ઼-દતમ મા-લહા મિન ફવાક઼ ۝
લોગ મગર એક ખોફનાક આવાઝ કે (યા'ની જબતક સબકો ફના ન કરેગી) બીચમેં દમ ન લેગી. (૪)
વ ક઼ાલૂ રબ્બના અ઼જજિલ લના ક઼િત્ત઼ના ક઼બ્લા યવમિલ હ઼િસાબ ۝
ઔર કેહતે હૈં યે લોગ કે અય ખુદા જલ્દ દે હમકો હમારા હિસ્સા કયામતસે પેહલે હી. (૫)
ઈસ઼બિર અ઼લા મા યકૂલૂના વઝ઼કુર અ઼બ્દના દાવૂદા ઝ઼લ અયદિ ؕ
આપ સબ્ર કીજિએ ઉન બાતોંપર જો યે લોગ કેહતે હૈં ઔર યાદ કીજિએ હમારે બન્દે દાઊદકો, જો બળીતાકતવાલે
ઈન્નહૂ અવ્વાબ ۝ ઈન્ના સખ઼્ખ઼રનલ જિબાલા મ-અ઼હૂ
ઔર રૂજુઅ રેહનેવાલે થે. (૬) બેશક તાબે કર દિયા થા હમને પહાળોં કો (દાઊદકે જો) ઉસકે સાથ
યુસબ્બિહ઼ના બિલ અ઼શિય્યિ વલ ઈશરાક઼ ۝ વત્ત઼યરા મહ઼શૂરહ ؕ
પાકી બયાન કરતે થે (ખુદાકી) શામકો ઔર સુબહકો ઈસી તરહ જમા હો જાનેવાલે પરિન્દોંકોભી
કુલ્લુલ લહૂ અવ્વાબ ۝ વ શ-દદના મુલ્કહૂ વ આ-તયનાહુલ
સબ ઉસકે આગે (ઝિક્રમેં) રૂજુઅ રેહતે થે ઔર કુવ્વત દી હમને ઉનકી સલતનતકો, ઔર અતા કી હમને ઉનકો

મ ૬ ع ૧૦

તફસીર : (૧) તેઓ જે કહેતા હતા કે કિતાબ અમારા પર કેમ ન ઉતરી તેનો જવાબ છે કે ખુદાપાકની રહેમતના ખઝાના તમારી પાસે છે બલ્કે ખુદાપાકના હાથમાંજ છે ચાહે તેને લાયકાત મુજબ આપે છે. (૨) એટલે એ લોકો કંઈ વિસાતમાં નથી જે પ્રમાણે નબીઓની વિરૂધ્તા કરનાર આગલી કૌમો બરબાદ થઈ તેજ પ્રમાણે એ પરાજિત થનાર જથ્થો પણ હલાક થઈ તેઓમાં શામિલ થઈ જશે. તો આ ભવિષ્યવાણી બદ્રની લડાઈથી લઈ મક્કા ફતેહ થતા સુધી પૂરી થતા અને તેઓની ખુવારી થતા લોકોએ જોઈ લીધા. (૩) ફિરઔન ઘણો જ સત્તાવાળો હતો અને ઝાલિમોં પર ગુસ્સે થતો ત્યારે હાથ પગ તે ખીલાઓથી તાણી ઉપરથી માર મારતો હતો તેથી ફિરઔન એ નામ પડયું. કેટલાક કહે છે કે લશ્કર ના ઘોડાની નાળો સોના ચાંદીની તે રાખતો હતો. (૪) એટલે ↗

↗ જ્યારે સૂર ફુંકવામાં આવશે તો ઈસરાફીલ ફરિશ્તો વચ્ચે શ્વાસ પર લેશે નહિ એકદમ પહેલાથી છેલ્લા સુધી અવાજ ચાલુ જ રહેશે. સઘળા લોકો તરતજ મરી જશે. (૫) કાફિરો ક્યામતનો વાયદો સાંભળી કટાક્ષમાં કહતા ત્યાંના અમારા ભાગનો અઝાબ હોય તે અમને અત્યારેજ આપી દે. (૬) આ સ્થળે હઝરત દાઉદ (અ.)નો કિસ્સો એટલા માટે યાદ દેવાડયો કે તેમણે પણ તાલૂતની સત્તાના સમયમાં ઘણોજ સબર કર્યો અંતે તેમને સત્તા મળી. અને વિરોધીઓને →

الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ۝ وَهَلْ أَتٰىكَ نَبَؤُا الْخَصْمِ إِذْ
تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ۝ إِذْ دَخَلُوا عَلٰى دَاوٗدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا
لَا تَخَفْ خَصْمٰنِ بَغٰى بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَآ إِلٰى سَوَآءِ الصِّرَاطِ ۝ إِنَّ هٰذَآ
أَخِىْ لَهٗ تِسْعٌ وَّتِسْعُوْنَ نَعْجَةً وَّلِىَ نَعْجَةٌ وَّاحِدَةٌ
فَقَالَ أَكْفِلْنِيْهَا وَعَزَّنِىْ فِى الْخِطَابِ ۝ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ
بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلٰى نِعَاجِهٖ وَإِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْخُلَطَآءِ
لَيَبْغِىْ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِيْنَ أٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
وَقَلِيْلٌ مَّا هُمْ وَظَنَّ دَاوٗدُ أَنَّمَا فَتَنّٰهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهٗ
وَخَرَّ رَاكِعًا وَّأَنَابَ ۩ فَغَفَرْنَا لَهٗ ذٰلِكَ وَإِنَّ لَهٗ
عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ ۝ يٰدَاوٗدُ إِنَّا جَعَلْنٰكَ
خَلِيْفَةً فِى الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ
الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ إِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ

હિક-મતા વ ફસ્લલ ખિતાબ ○ વ હલ
હિકમત ઔર ફૈસલા કરનેવાલી તકરીર ઔર ક્યા
અતાકા ન-બઉલ ખસ્મ ᐟ ઈઝ તસવ્વરુલ
આપકો ખબર પહુંચી હૈ ઉન મુકદમેવાલોંકી જબકે વો દીવાર
મિહ઼રાબ ㆁ ઈઝ દ-ખલૂ અ઼લા દાવૂદા
કૂદ કર આએ ઈબાદતખાનેમેં (૧) જબ આ ગએ દાઊદકે પાસ
ફ-ફઝિઅ઼ા મિન્હુમ ક઼ાલૂ લા તખ઼ફ ૮
તો આપ ઘબરાએ ઉનસે ઉન લોગોંને કહા આપ ડરીયે નહીં હમ દો
ખ઼સ્માનિ બગ઼ા બઅ઼-દુના અ઼લા બઅ઼-દ઼િન
મુકદમેવાલે હૈ (વાદી ઔર પ્રતિવાદી) ઝયાદતી કી હૈ એકને દૂસરે પર
ફહ઼કુમ બય-નના બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વલા તુશતિ઼ત઼
તો આપ ફૈસલા કિજીયે હમ દોનોંમે ઈનસાફસે ઔર બાતકો ન ટાલિયે,
વહદિના ઈલા સવાઈસ઼ સ઼િરાત઼ ○ ઈન્ના
ઔર હમેં દિખાઇયે સીધા રાસ્તા, બેશક
હાઝ઼ાં અખ઼ી ᐟ લહૂ તિસ્ઉ઼વ વ તિસ્ઉ઼ના નઅ઼-જતંવ વ લિયા નઅ઼-જતુંવ વાહિ઼દહ ᐟ
યે શખ્સ મેરા ભાઇ હૈ ઈસકે પાસ નિન્નાનવે દુમ્બી હૈ ઔર મેરે પાસ એક દુમ્બી હૈ.
ફ-ક઼ાલા અકફિલ્નીહા વ અ઼ઝ-ઝની ફિલ ખિ઼તા઼બ ○ ક઼ાલા લ-ક઼દ ઝ઼-લ-મકા
ફિરભી યે કેહતા હૈ કે વો એક ભી મુઝે દે દે ઔર મુઝે દબાતા હૈ બાત ચીતમેં કહા (દાઊદને) કે યે તુઝપર ઝુલ્મ કરતા હૈ
બિ-સુઆલિ નઅ઼-જતિકા ઈલા નિઆ઼જિહ ᑲ વ ઈન્ના કસ઼ીરમ મિનલ ખુ-લતા઼ઈ
અગર માંગતા હૈ તેરી દુમ્બી અપની દૂસરી દુમ્બીયોંમેં મિલાનેકો ઔર અક્સર શરીકેકાર (સાથી)
લ-યબગ઼ી બઅ઼-દુહુમ અ઼લા બઅ઼-દ઼િન ઈલ્લલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
ઝિયાદતી કરતે હૈં એક દૂસરે પર, મગર (હાં) વો લોગ જો ઈમાન લાએ હૈં ઔર કામ કરતે હૈં
સ઼ાલિહ઼ાતિ વ ક઼લીલુમ મા હુમ ᑲ વ ઝ઼ન્ના દાવૂદુ અન્નમા ફતન્નાહુ
નેકીકે, ઔર ઐસે લોગ થોડે હૈં ઔર ગુમાન કિયા દાઊદને કે આઝમાયા હૈ હમને ઉનકો ફિર ઉન્હોંને
ફસ્તગ઼-ફરા રબ્બહૂવ ખ઼ર-રા રાકિઅંવ વ અનાબ સજ્દહ **ફ-ગ઼-ફરના લહૂ઼ઝ઼ાલિક ᑲ**
તૌબહકી અપને રબકે સામને ઔર ગિર પડે સજ્દેમેં ઝુકકર ઔર રૂજુઅ હુવે, ફિર હમને મુઆફ કર દિયા ઉનકો
વ ઈન્ના લહૂ ઈ઼ન્દના લ-ઝુલ્ફા વ હુસ્ના મઆબ ○ યા દાવૂદુ ઈન્ના
ઈસ બારેમેં ઔર બેશક ઉનકે લિયે હમારે યહાં મરતબા ઔર અચ્છા ઠિકાના હૈ. (૨) અય દાઊદ ! બેશક હમને
જઅ઼લ્નાકા ખ઼લી-ફતન ફિલ અરદ઼િ ફહ઼કુમ બય-નન નાસિ બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વલા
તુમકો ખલીફા બનાયા હૈ ઝમીન પર પસ લોગોંકે આપસમેં ઈન્સાફ કરો ઔર અપને
તત્તબિઈલ હવા ફ-યુદ઼િલ્લકા અ઼ન સબીલિલ્લાહ ᑲ ઈન્નલ્લઝ઼ીના યદ઼િલ્લૂના
નફસકી પૈરવી મત કરો. વરના વો તુમકો ખુદાકે રાસ્તેસે બહકા દેગા. જો લોગ બહેક ગએ હૈ

→ પેજ (૬૨૯) ની તફસીર : જિહાદથી વશ કર્યા તો એજ હાલ થયા અમારા નબી (સ.)નો થયો બાહુ બળવાળા કે તેમના હાથમાં લોખંડ નરમ થઈ જતું અને પોતાના હાથે કમાઈને ખાતા હતા.

પેજ (૬૩૦) ની તફસીર : (૧) હઝરત દાઉદ (અ.)એ દરેક કામના વારા બાંધ્યા હતા. એક દિવસ દરબાર માટે એક દિવસ પોતના બાલ બચ્ચાંમાં ખાનગી કામ માટે, ત્રીજો દિવસ ઈબાદત માટે ખાસ હતો. અને બંદગી એકાંતમાં કરતા હતા. દરબારમાં કોઇને આવવા ન દેતા. પણ એક દિવસ કેટલાક લોકો દિવાલ કૂદીને તેમની પાસે આવ્યા. (૨) હઝરત દાઉદ (અ.) પોતાની સત્તા અને દબદબા છતાં આ ઓચિંતા બનાવથી ગભરાયા આ લોકો ઝઘડાવાળા ફરિશતા હતા. પરદામાં તેમની બાબત સંભળાવી દીધી. તેમના ઘરમાં નવ્વાણું ઔરતો હતી. ↗

↗ એક પડોશીની ઔરત તેમના નજરે ચઢી ગઈ ચાહ્યું કે તેણીને ઘરમાં રાખે. તેનો ધણી હતો તેને સકીના તાબુત આગળ લડાઈમાં પુરોષોની ભરતી થતી ત્યાં મુકર્રર કરી મોકલી દીધા જ્યાં તે શહીદ થઈ ગયો. ફરી તે ઔરત સાથે નિકાહ કર્યો આમાં કોઈનુ ખૂન કર્યુ નથી. કોઈની બે ઈઝઝતી કરી નથી પરંતુ યુક્તિથી કોઈની વસ્તુ લઈ લીધી. પયગંબરોની પાક દામની પર એ પણ એક દાગદાર એબ હતો. જેના માટે પકડ થઈ. અને માફી માંગી જે બક્ષી દેવામાં આવી.

સજ્દહ

વકફે લાઝિમ

મ ૬

عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ
الْحِسَابِ ۝ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
بَاطِلًا ۚ ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝ اَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْاَرْضِ ۫ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝
كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ مُبٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا اٰيٰتِهٖ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا
الْاَلْبَابِ ۝ وَوَهَبْنَا لِدَاوٗدَ سُلَيْمٰنَ ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۚ اِنَّهٗ
اَوَّابٌ ۝ اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الْجِيَادُ ۝
فَقَالَ اِنِّيْ اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّيْ ۚ حَتّٰى
تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۝ رُدُّوْهَا عَلَيَّ ۚ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوْقِ
وَالْاَعْنَاقِ ۝ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَاَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهٖ
جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ۝ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَهَبْ لِيْ مُلْكًا لَّا
يَنْبَغِيْ لِاَحَدٍ مِّنْ بَعْدِيْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝ فَسَخَّرْنَا

અ્ન સબીલિલ્લાહિ લહુમ અ્ઝાબુન
ખુદા કે રાસ્તેસે, ઉનકે લિયે નિહાયત સખ્ત અઝાબ હોગા
શદીદુમ બિમા નસૂ યવ-મલ હિસાબ ૦ ૬
ક્યોંકે વો યૌમે હિસાબ (કયામત)કો ભૂલે હુવે થે ૧૧
વમા ખલક્-નસ સમાઆ વલ અરદ્વા
ઔર હમને આસમાન ઔર ઝમીન
વમા બય-નહુમા બાતિલા ; ઝાલિકા ઝન્નુલ
ઔર જો કુછ ઉનકે દરમિયાન હૈ ઉસે બેકાર નહી (પૈદા) કિયા યે તો ઉન
લઝીના ક-ફરૂ ; ફ-વયલુલ લિલ્લઝીના
લોગોંકા ગુમાન હૈ જિન્હોંને કુફ્ર કિયા હૈ પસ કાફિરોંકે હકમેં
ક-ફરૂ મિનન્નાર ૦ અમ નજ-અ્લુલ લઝીના
બળી ખરાબી હૈયા'ની દોઝખ હૈ. (૧) ક્યા હમ ઉન લોગોંકો બરાબર
આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્ સાલિહાતિ કલ-
કરદેં જો ઈમાન લાએ ઔર નેક અમલ કિયે ઉન લોગોં કે
મુફસિદીના ફિલ અરદિ ; અમ નજ-અ્લુલ મુત્તકીના કલ ફુજ્જાર ૦ કિતાબુન મ
જો ઝમીન પર ફસાદ ફેલાતે હૈં ક્યા હમ પરહેઝગારોંકો બદકારોં કે બરાબર કરદેં? યે એક કિતાબ હૈ ૬
અન્ઝલ્નાહુ ઈ-લયકા મુબા-રકુલ લિ-યદ-દબ્બરૂ આયાતિહી વલિ-ય-તઝક-કરા
બરકત વાલી જો હમને આપ પર નાઝિલ કી હૈ તાકે લોગ ઈસકી આયતોં પર ગૌર કરેં ઔર સમઝદાર લોગ ઈસસે
ઉલુલ અલ્બાબ ૦ વ વહબ્ના લિ-દાવૂદા સુલયમાન ; નિઅ્મલ અબ્દુ ;
નસીહત હાસિલ કરેં ઔર હમને અતા કિયા દાઉદકો સુલૈમાન જો બેહતરીન બંદે થે
ઈન્નહૂ અવ્વાબ ૦ ઈઝ ઉરિદ્વા અ્-લયહિ બિલ અ્શિય્યિસ્ સાફિનાતુલ
બેશક વો રૂજૂઅ હોને વાલે થે જબ પેશ કિયે ગએ શામ કે વક્ત ઉનકે સામને અસીલ ઔર
જિયાદ ૦ ફ-કાલા ઈન્ની અહ્-બબ્તુ હુબ્બલ ખયરિ અ્ન ઝિકરિ રબ્બી ; હત્તા
ઉમ્દા ઘોળે પસ કહા ઉન્હોંને કે વાકઈ મૈં ઈસ માલકી મુહબ્બતકી વજહસે અપને રબકે ઝિક્રસે ગાફિલ હો ગયા યહાં
તવારત બિલ હિજાબ ૦ રુદ-દૂહા અ્લય્યા ; ફ-તફિક મસ્હમ બિસ્સૂકિ
તકકે સૂરજ પર્દેમેં છુપ ગયા, ઉન (ઘોળોં)કો એક મરતબા ફિર મેરે સામને લાઓ પસ આપને ઉનકી પિન્ડલિયોં
વલ અઅ્નાક ૦ વ લ-કદ ફતન્ના સુલયમાના વ અલ્કયના અ્લા કુરસિય્યિહી
ઔર ગરદનોં પર હાથ ફિરાયા (૨) ઔર તહકીક હમને સુલૈમાનકો આઝમાઈશમેં ડાલા ઔર ઉનકે તખ્ત પર એક
જ-સદન સુમ્મા અનાબ ૦ કાલા રબ્બિગફિર લી વ હબ લી મુલ્કલ લા
જિસ્મ ડાલ દિયા ફિર વો રૂજૂઅ હો ગએ. (૩) (ઔર) કેહને લગે અય ખુદા મુઝે બખ્શ દે ઔર મુઝે ઐસી
યમ્બગી લિ-અ-હદિમ મિમ બઅ્-દી ; ઈન્નકા અન્તલ વહ-હાબ ૦ ફ-સખ્ખરના
હુકુમત અતાકર જો મેરે બાદ કિસીકો ન મિલ સકે, બેશક તૂ બળા દેનેવાલા હૈ. પસ હમને

તફસીર : (૧) નકામુ એટલે ભવિષ્યમાં જેનુ કાંઈ પરિણામ ન નીકળે તેવુ બનાવ્યું નથી. બલ્કે આ દુન્યાનું પરિણામ આખિરતમાં જાહેર થનાર જ છે કે નેકી બદીનો બદલો ત્યાં જરૂર મળશે. (૨) હઝરત સુલેમાન (અ.)એ સાંભળ્યું હતુ કે દરિયાના કિનારે દરિયાઈ ઘોડા નીકળે છે. ઘણી ઘોડીઓ ત્યાં બાંધી રાખી અને ઘોડાઓની જોડી બની અને બચ્ચાં થયા. ઉત્તમ અસીલ ઘોડા તેમની સમક્ષ લાવવામાં આવ્યાં તો તે જોવામાં હઝરત સુલેમાન (અ.) એવા તલ્લીન થઈ ગયા. કે અસરની નમાઝને વઝીફો પઢવાનું ભૂલી ગયાં એટલામાં સૂર્ય અસ્ત થઈ ગયો જેથી ઘોડાઓ ઉપર ગુસ્સે થયા અને તેમને મંગાવી કાપી નાખ્યા કે જેથી ગફલતનું કારણ રહેવા પામે નહિં વળી તેમનુ આ કૃત્ય ખુદાઈ મુહબ્બતના આવેશમાં થવા પામ્યું હતું. તેથી તેમના વખાણ કર્યા. (૩) હઝરત સુલેમાન ➚

➚ જ્યારે ઈસતિન્જા માટે જતા તો પોતાની વીંટી એક બાંદીને સોંપીને જતા જેમાં ઈસ્મે આ'ઝમ લખેલ હતું એક જિન જેનુ નામ સખર હતુ તે બાંદીને થાપ ખવડાવી તે વીંટી લઈ ગયો અને પોતાની સૂરત સુલેમાનની બનાવી તખ્ત ઉપર બેસી ગયો. અને હુકમ ચલાવવાં માંડયો હઝરત સુલેમાનને જાણ થતા ત્યાંથી નીકળી પડયા. કદાચ તેમને મારી નાખે એક ગામમાં છુપીને રહ્યા. છ માસ પછી સખર જિન શરાબની મસ્તીમાં હોવાથી હઝરત સુલેમાનના હાથ ચઢી ➔

لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ۝ وَالشَّيَاطِينَ
كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ۝ وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝
هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ وَإِنَّ
لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ۝ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ
إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ۝
ارْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝ وَ
وَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ
لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ
وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ
أَوَّابٌ ۝ وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى
الدَّارِ ۝ وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ۝
وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ۝

મ ૬ ૮ ૧૨ વકફે લાઝિમ

લહુર રીહા તજરી બિ-અમરિહી રુખ઼ાઅન
હવા કો ઉનકે કબઝે મેં દિયા જો ઉનકે હુકમ પર ચલતી થી
હ઼યસુ અસ઼ાબ ૦ વશશયાતીના કુલ્લા
નરમી કે સાથ જહાં વો જાના ચાહતે થે, ઔર તમામ ઈમારત
બન્નાઈવ વ ગ઼વ્વાસ઼ ૦ વ આ-ખ઼રીના
બનાનેવાલે ઔર ડુબકી લગાનેવાલે જિન્નાતોંકો ઉનકા તાબેઅ કર દિયા ઔર ઉન દૂસરોંકોભી જો
મુક઼ર-રનીના ફિલ અસ઼ફાદ ૦ હાઝ઼ા અ઼તાઉના
ઝંજીરોંમેં જકળે રેહતે થે. (૧) યે હમારી બખ્શિશ હૈ
ફમ્નુન અવ અમસિક બિ-ગ઼યરિ હિ઼સાબ ૦
પસ કિસીકો અતા કરો યા ન કરો તુમસે કોઈ હિસાબ નહીં લિયા
વ ઈન્ના લહૂ ઈન્દના લ-ઝુલ્ફા વ હુસ્ના
જાએગા (૨) ઔર ઉનકે લિયે હમારે પાસ નઝદીકી ઔર
મઆબ ૦ વઝ઼કુર અ઼બ્દના અય્યૂબ ⁄ ઈઝ઼ નાદા
નેક અંજામ હૈ. ઔર યાદ કરો હમારે બન્દે ઐયૂબકો જબ કે ઉન્હોંને
રબ્બહૂ અન્ની મસ્સનિયશ શયતાનુ બિ-નુસ઼બિંવ વ અ઼ઝ઼ાબ ૦ ઉરકુદ઼ બિ-રિજલિક ૮
અપને રબકો પુકારા કે શૈતાનને મુઝકો રંજ ઔર તકલીફ પહુચાઈ હૈ (હમને કહા) અપના પાંવ મારો
હાઝ઼ા મુગ઼્ત-સલુમ બારિદુંવ વ શરાબ ૦ વ વહબ્ના લહૂ અહ-લહૂ વ મિસ્લહુમ
યે નહાનેકા ઠંડા પાની હૈ ઔર પીને કોભી આતા હૈ ઔર હમને ઉનકો અતા કિયા ખાનદાન
મ-અ઼હુમ રહ઼-મતમ મિન્ના વ ઝ઼િકરા લિ-ઉલિલ અલ્બાબ ૦ વ ખુઝ઼
ઔર ઉસકે બરાબર ઔર ભી અપની રહમતસે ઔર યે યાદગાર હૈ સમઝદાર લોગોં કે લિયે (૩) ઔર અપને
બિ-યદિકા દ઼િગ઼્સૂન ફદ઼રિબ બિહી વલા તહ઼-નસ઼ ઈન્ના વ-જદનાહુ સ઼ાબિરા
હાથમેં લેલો એક મુઠ્ઠી સિલ્લીયાં પસ ઉસસે મારો ઔર કસમ મત તોળો હમને ઉસે (તુમ્હારી બીવીકો) સબરવાલી પાયા હૈ
નિઅ્-મલ અ઼બ્દ ઈન્નહૂ અવ્વાબ ૦ વઝ઼કુર ઈ઼બા-દના ઈબરાહીમા વ ઈસ્હ઼ાક઼ા
વો અચ્છે બંદે થે. (ઔર) વો ખુદાકી તરફ રૂજુઅ હોનેવાલે થે (૪) ઔર યાદ કરો હમારે બન્દે ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્હાક
વ યઅ્-ક઼ૂબા ઉલિલ અયદી વલ અબ્સ઼ાર ૦ ઈન્ના અખ઼્લસ઼્નાહુમ બિ-ખ઼ાલિ-સ઼તિન
ઔર યા'કૂબ કો જો હાથોંવાલે ઔર આખોંવાલે થે. (નેક અમલ કરતેથે ઔર આખિરત પર નઝર રખતે) હમને ઉનકો એક ખુસુસિયતકે સાથ
ઝ઼િકરદ દાર ૦ વ ઈન્નહુમ ઈન્દના લમિનલ મુસ઼્તફ઼ય-નલ અખ઼્યાર ૦
ખાસ કિયા હૈ ઔર વો આખિરતકી યાદ હૈ ઔર વો હમારે નઝદીક ચુને હુવે ઔર સબસે બેહતરીન બન્દે હૈં.
વઝ઼કુર ઈસ્માઈલા વલ ય-સઅ઼ા વ ઝ઼લ કિફ઼્લ વ કુલ્લુમ મિનલ અખ઼્યાર ૦
ઔર યાદ કરો ઈસ્માઈલ ઔર યસઅ ઔર ઝુલકિફલકો ઔર (ઈનમેંસે) હર એક બેહતરીન થા. (૫)

➡ પેજ (૬૩૧) ની તફસીર : ત્યારે ફરીથી ગાદી સાચવી બીજી આઝમાઈશ એ થઈ કે તેમના ઘરમાં એક ઔરત હતી જેનો બાપ મરી જવાથી તેને યાદ કરી રડયા કરતી તેણીને જિન્નોએ તેણીના બાપની તસ્વીર બનાવી આપી જેથી તેને ચેન પડે. તે તસ્વીરને પૂજવા લાગી હઝરત સુલૈમાને તેની ખબર ન લીધી અથવા ખબર થવા છતા ગફલતમાં પડી ગયા કેટલાક કહે છે કે આઝમાઈશ એ માટે પણ થઈ પોતાના અમીરોથી ખફા થયા. કે જિહાદમાં કસર કરે છે તેમણે ચાહ્યું કે એક રાત પોતાની સિત્તેર ઔરતો પાસે જાય જેથી દરેકને એક એક દીકરો પૈદા થાય જે તેમની મરજી મુજબ જિહાદ કરે. ફરિશતાએ તેમના દિલમાં નાખ્યું કે ઈન્શા અલ્લાહ કહે પરંતુ તેમનાથી ગફલત થઈ. સત્તર ઔરતોમાંથી એકને ગર્ભ રહ્યો અને તેણીથી એવુ બાળક જનમ્યું જેનુ એક તરફનુ ધડજ ન હતું. ➚

➚ જેને તખ્ત ઉપર લાવી મૂકવામાં આવ્યું તે હઝરત સુલૈમાન (અ.) ઈન્શા અલ્લાહ નહિં કેહવાની ભૂલ વિષે તૌબહ કરી ખુદાપાક તરફ રજૂ થયા.
પેજ (૬૩૨) ની તફસીર : (૧) આખી દુન્યામાં કોઈ પણ ઠેકાણે હઝરત સુલૈમાન (અ.)ને જણાતુ કે કોઈ જિન માણસોને સતાવે છે તો તેને કેદ કરી દેતા હતા. અગર જમીનમાં ગાઢી દેતા તેઓમાં ના કેટલાક હજી બંધ છે. (૨) તે ઉપરાંત આ બીજી મહાન ➡

هٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ۙ جَنّٰتِ
عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ ۚ مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا يَدْعُونَ
فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ۝ وَعِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ
الطَّرْفِ أَتْرَابٌ ۝ هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝ إِنَّ
هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَّفَادٍ ۝ هٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطّٰغِينَ
لَشَرَّ مَآبٍ ۝ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝ هٰذَا ۙ
فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَّغَسَّاقٌ ۝ وَّاٰخَرُ مِنْ شَكْلِهٖٓ أَزْوَاجٌ ۝
هٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ ۚ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ صَالُوا
النَّارِ ۝ قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ ۜ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۚ أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ
لَنَا ۚ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ۝ قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا
فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ۝ وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرٰى
رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِّنَ الْأَشْرَارِ ۝ أَتَّخَذْنٰهُمْ سِخْرِيًّا
أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ ۝ إِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ

હાઝ઼ા ઝ઼િક્રુન વ ઈન્ના લિલ મુત્તક઼ીના લ-હુસ્ના
યે એક નસીહત હૈ. ઔર બેશક પરહેઝગાર લોગોંકે લિયે અચ્છા
મઆબ ૦ જન્નાતિ અ઼દનિમ મુફત્ત-હ઼તલ
ઠિકાના હૈ (ઔર વો) બાગ હૈ જિનકે દરવાઝે હમેશા
લહુમુલ અબ્વાબ ૦ મુત્તકિઈના ફીહા
ખુલે રેહતે હૈં. (૧) ઉસમેં તકિયા લગાકર બૈઠે હોંગે,
યદઊ઼ના ફીહા બિ-ફાકિ-હતિન કસ઼ી-રતિંવ
ઔર બહુતસે મેવે ખાનેકે લિયે મંગવાએંગે
વ શરાબ ૦ વ ઈ઼ન્દહુમ ક઼ાસિ઼રાતુત તરફિ
ઔર પીનેકી ચીઝેં ભી ઔર ઉનકે આસપાસ નીચી નઝરવાલી હૂરેં
અત્રાબ ૦ હાઝ઼ા મા તૂ-અ઼દૂના લિ-યવમિલ
હોંગી ઉનકી હમ ઉમર, યે વો ચીઝ હૈ જિસકા તુમસે વા'દા કિયા
હિ઼સાબ ૦ ઈન્ના હાઝ઼ા લ-રિઝ્કુના મા લહૂ મિન
જાતા થા કયામત પર. બેશક યે ચીઝેં હમારી અતા હૈ જિસકી
નફાદ ૦ હાઝ઼ા વ ઈન્ના લિત્તા઼ગ઼ીના લ-શર-રા મઆબ ૦ જહન્નમ યસ્લવ-નહા
કોઈ હદ (ખતમ) નહીં હોતી યે સબ તો સુન લિયા. (અબ સુનો) ઔર બેશક ના ફરમાન (ઔર) સરકશ લોગોં
કે લિયે બુરા ઠિકાના હૈં (ઔર) વો જહન્નમ હૈ, વો સબ ઉસમેં જાએંગે,
ફ-બિઅ્-સલ મિહાદ ૦ હાઝ઼ા ફલ-યઝૂકૂહુ હ઼મીમુંવ વ ગ઼સ્સાક઼ ૦ વ આ-ખ઼રુ
બહુત બુરી જગહ હૈ યે, પસ ચખેંગે ઉસમેં ગરમ ઉબલતા હુવા પાની ઔર પીપ ઔર ઈસી તરહકી
મિન શકલિહી અઝ્વાજ ૦ હાઝ઼ા ફવજુમ મુક઼-તહિ઼મુમ મ-અ઼કુમ લા મર-હ઼બમ
દૂસરી ચીઝેં ભી ઉન્હેં મિલેંગી યે એક ગિરોહ હૈ જો તુમ્હારે સાથ શામિલ હો રહા હૈ ઉનપર ખુદાકી ફિટકાર
બિહિમ ઈન્નહુમ સ઼ાલુન નાર ૦ ક઼ાલૂ બલ અન્તુમ લા મર-હ઼બમ બિકુમ અન્તુમ
હૈ, યે ભી દોઝખમેં પહુંચ રહે હૈં વો કેહતે હૈં બલ્કે તુમ પર ખુદાકી માર હો તુમ્હીં હમસે આગે
ક઼દ-દમ્તુમૂહુ લના ફ-બિઅ્-સલ ક઼રાર ૦ ક઼ાલૂ રબ્બના મન ક઼દ-દમા લના
થે યે મુસીબત લાનેમેં પસ (યે દોઝખ) બહુત બુરી જગહ હૈ રેહનેકી. વો લોગ કહેંગે કે અય હમારે રબ !
હાઝ઼ા ફ-ઝિદહુ અ઼ઝ઼ાબન દિ઼અ્-ફન ફિન્નાર ૦ વ ક઼ાલૂ મા લના લા નરા
જો શખ્સ ભી યે અઝાબ હમારે લિયે લાયા હો (અપને આમાલકી વજહસે) ઉસપર અઝાબ ડબલ કર દોઝખમેં, (૨)
ઔર (દોઝખમેં યે લોગ કહેંગે કે ક્યા બાત હૈ કે હમેં વો લોગ નઝર નહીં આતે
રિજાલન કુન્ના નઉ઼દ-દુહુમ મિનલ અશ્રાર ૦ અત્તખ઼ઝ઼નાહુમ સિખ઼રિય્યન
જિનકો હમ બુરે લોગોંમેં શુમાર કરતે થે ! હમને ઉનકી હંસી ઉડાઇ થી (દુનિયામેં)
અમ ઝાગ઼ત અ઼ન્હુમુલ અબ્સ઼ાર ૦ ઈન્ના ઝ઼ાલિકા લ-હ઼ક઼-કુન તખ઼ાસુમુ
યા ફિર ઉનકી તરફસે આંખેં બંદ કર લી થીં (૩) યે બિલકુલ બરાબર બાત હૈ કે દોઝખી લોગ આપસમેં

➡ પેજ (૬૩૨) ની તફસીર : કૃપા કે આટલી દુન્યા આપી છતાં આખિરતમાં તેનો હિસાબ માફ કરી સંપૂર્ણ અધિકાર આપ્યો તેના શુક્રિયા તરીકે હઝરત સુલૈમાન પોતાના હાથે ટોપલા ટોપલીઓ બનાવી ગુંથી પોતાનુ ગુજરાન ચલાવતા હતા. (૩) જ્યારે ખુદાપાકે હઝરત ઐયૂબ (અ.) તંદુરસ્તી આપવા ચાહ્યું તો તેમની એડી મારવાનો હુકમ કર્યો અને એડી મારવાથી કુદરતે એક ઝરો કાઢયો જેથી ગુસલ કરતા અને પાણી પીતા. તે વડેજ તંદુરસ્ત થઈ ગયા. પછી તેમની નાશ પામેલ સંપતિથી તેમનું કુટુંબ ખુદાપાકે આપ્યું કે જેથી અક્કલવાલાઓ તેને નિહાળી સમજી લે કે સંકટમાં સપડાએલો બંદો સબર કરે ખુદાપાક તરફ રજુ થાય. (૪) હઝરત ઐયૂબ (અ.)એ બીમારીમાં એવા સોગંધ ખાધા હતા કે જો સારો થઈશ તો બીબી ને એકસો સોટીઓ મારીશ. તે વફાદાર બીબીએ આવી મુસીબતમાં ↗ સાથે રહી અજોડ સેવા બજાવી હતી. વળી શૈતાનને હકીમ સમજી વાત કરવામાં નિર્દોષ હતી તેથી ખુદાપાકે આ પ્રમાણે સોગંદ પૂરા કરવા એક હીલો બતાવ્યો કે પોતાના હાથમાં સાવરણી લો અને તેનાથી મારો અને સોગંદ ન તોડો. (૫) અલ-યસઅ હઝરત ઈલ્યાસ (અ.)ના ખલીફહ હતા ફરી નબી થયા.

મ ૬ પોના

પેજ (૬૩૩) ની તફસીર : (૧) જ્યારે લોકો જન્નતમાં જશે તો સૌ કોઈ પોત પોતાને ઘરે બીજાના દેખાડયા વિના ચાલ્યા જશે. (૨) દોઝખના કિનારા પર દોઝખી ➡

أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ أَنتُمْ
عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾ مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ
إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾ إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن
طِينٍ ﴿٧١﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا
لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا
إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ يَا إِبْلِيسُ
مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ
أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِن
نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ
رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾

અહલિન નાર ૦ કુલ ઈન્નમૅા અ-ન મુન્ઝિરુંવ
ઝગળતે હોંગે. આપ કેહ દીજિએ કે બેશક મૈંતો એક ડરાનેવાલા હું,
વમા મિન ઈલાહિન ઈલ્લલ્લાહુલ વાહિદુલ
ઔર નહીં હૈ ઈબાદતકે લાઈક કોઈ સિવા ઉસ ખુદા કે જો
કહ-હાર ૦ રબ્બુસ સમાવાતિ વલ અરદિ વમા
ગાલિબ હૈ. વો ખુદા માલિક હૈ આસ્માનોં ઔર ઝમીનકા ઔર જો કુછ
બય-નહુમલ અઝીઝુલ ગફ-ફાર ૦ કુલ હુવા
ઉનકે દરમિયાન હૈ, ઝબરદસ્ત બખ્શનેવાલા હૈ. કેહ દીજિએ કે વો
ન-બઉન અઝીમ ૦ અન્તુમ અ-ન્હુ
એક બળી ખબર હૈ જિસસે તુમ મુંહ મોળતે
મુઅ-રિદૂન ૦ મા કાના લિયા મિન ઈલમિમ બિલ
હો. (૧) મેરે પાસ આસ્માનકે ઉપરકા કોઈ ઈલ્મ નહીં હૈ
મ-લઈલ અઅ-લૅા ઈઝ યખ્તસિમૂન ૦
(કે ફરિશતે કયા કરતે હૈં) જબકે ઝગળ રહે થે આપસમેં ! (૨)
ઈય યૂહૅા ઈલય્યા ઈલ્લૅા અન્નમૅા અ-ન નઝીરુમ મુબીન ૦ ઈઝ કાલા રબ્બુકા લિલ
મેરે પાસ વહી આતી હૈ ઈસલિયે કે મૈં સાફ સાફ ડરાનેવાલા બનાકર ભેજા ગયા હું. જબકે કહા આપકે રબને
મલૅાઈ-કતિ ઈન્ની ખાલિકુમ બ-શ-રમ મિન તીન ૦ ફ-ઈઝા સવ્વયતુહૂ
ફરિશતોં કો કે મૈં ઈનસાનકો પૈદા કરનેવાલા હું કીચળ સે (૩) પસ જબ મૈં ઉસે મુકમ્મલ કરલું
વ ન-ફખ્તુ ફીહિ મિર રૂહી ફ-કઊ લહૂ સાજિદીન ૦ ફ-સ-જદલ મલૅાઈ-કતુ
ઔર ઉસમેં જાન ડાલ દું તો તુમ ફૌરન ઉસે સજદા કરના, (૪) પસ સજદા કિયા
કુલ્લુહુમ અજ-મઊન ૦ ઈલ્લૅા ઈબ્લીસ ઈસ્તક-બરા વ કાના મિનલ કાફિરીન ૦
તમામ ફરિશતોંને સબકે સબને સિવાય ઈબલીસ કે ! તકબ્બુર કિયા ઉસને ઔર કાફિરોંમેં સે હો ગયા, (૫)
કાલા યૅા ઈબ્લીસુ મા મ-ન-અકા અન તસ્જુદા લિમા ખ-લક્તુ બિ-યદય્યા
(ખુદાને) કહા અય ઈબલીસ ! તુઝે કિસ ચીઝને મના કિયા સજદા કરને સે ઉસ હસ્તીકે જિસે મૈંને અપને હાથસે બનાયા !
અસ્તક-બરતા અમ કુન્તા મિનલ આલીન ૦ કાલા અ-ન ખયરુમ મિન્હુ
તુઝે ગુરૂર હો ગયા થા યા તુ અપને આપકો બળે દરજેકા સમઝ બૈઠા થા ! (૬) ઉસને કહા મૈં ઉસસે બેહતર હું
ખલક-તની મિન નારિંવ વ ખલક-તહૂ મિન તીન ૦ કાલા ફખ્રુજ મિન્હા
તુને મુઝે આગસે પૈદા કિયા હૈ ઔર ઉસે મિટ્ટી સે પૈદા કિયા હૈ. (૭) કહા (ખુદાને) નિકલજા આસ્માનસે,
ફઈન્નકા રજીમ ૦ વ ઈન્ના અ-લયકા લઅ-નતી ઈલા યવમિદ દીન ૦
બેશક તુ મરદૂદ હૈ. ઔર બેશક તુઝ પર મેરી લા'નત રહેગી કયામત તક. (૮)

→ ઓને ફરિશતા પ્રથમ આગેવાનો ને પછી તેઓના અનુયાયીઓને લાવી લાવીને એકઠા કરશે તે સાંકડી અને ગભરાટની જગ્યા પાછળથી આવનારાઓના ઘુસવાથી ભીડ થશે. તેથી આગળા આગેવાનો પાછલાઓને આવતા જોઈ કહેશે તેઓ પર ખુદાની માર પડે. આ સાંભળી અનુયાયીઓ જવાબ આપશે તમનેજ ખુદાની માર પડે આમ પરસ્પર ફિટકાર કરશે પછી આગેવાનો માટે ડબલ શિક્ષાની માંગણી કરશે. (૩) ત્યાં દોઝખના કિનારે તેઓ જોશે કે આપણા ઓળખીતા ઉચ નીચ સઘળાજ દોઝખ માટે એકઠા થઈ રહ્યા છે પણ જે મુસલમાનો ને દુન્યામાં સૌથી બુરા ગણતા હતા તેઓ તો કયાં એ દેખાતા નથી આખરે હેરાન થઈ કહેશે કે કાંતો અમે નાહક તેમની મશ્કરી કરતા હતા તેઓ એ લાયક ન હતા. કેમકે આજે દોઝખના નજીક નથી અથવા એવું હશે કે તેઓ ↗

↗ અહીં જ કોઈ ઠેકાણે હોવા છતાં દ્રષ્ટિ ચૂકથી અમને દેખાતા નથી.
પેજ (૬૩૪) ની તફસીર : (૧) કયામત અને તેના એહવાલની ખબર એ કંઈ સાધારણ વાત નથી. અતિશય ગંભીર ખબર છે. તથા દીને ઈસ્લામનું
આવવું એ ચોકકસ છે. (૨) ઉપલા દરજાના ફરિશ્તા જગતના બંદોબસ્તમાં શું શું વ્યવસ્થા કરે છે તે મને શું ખબર કે હુ તમારી આગળ →

મ ૬ ૧૩ ૮

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِيٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝ قَالَ فَإِنَّكَ
مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۝ إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۝ قَالَ
فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ
الْمُخْلَصِينَ ۝ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ۝ لَأَمْلَأَنَّ
جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ قُلْ مَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ۝ إِنْ
هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ۝

سُورَةُ الزُّمَرِ مَكِّيَّةٌ (٣٩) (٥٩)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝ إِنَّآ أَنْزَلْنَآ
إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ
الدِّينَ ۝ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا
مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى اللَّهِ

ક઼ાલા રબ્બિ ફ-અન્ઝિ઼રની ઇલા યવમિ
વો કેહને લગા અય મેરે રબ ! મુઝકો ઝિન્દા રખ
યુબ્અ઼સૂન ૦ ક઼ાલા ફ-ઇન્નકા મિનલ
કયામત કે દિન તક (ખુદાને) કહા જા તુઝે મુહલત
મુન્ઝ઼રીન ૦ ઇલા યવમિલ વક઼તિલ મઅ઼્લૂમ ૦
દી ગઈ હૈ કયામત કે દિન તક
ક઼ાલા ફ-બિ-ઇ઼ઝ-ઝતિકા લ-ઉ઼ગ઼્વિ યન્નહુમ
કેહને લગા મુઝે કસમ હૈ તેરી ઈઝઝત કી, કે મૈં ઉન સબકો
અજ-મઈ઼ન ૦ ઇલ્લા ઇ઼બા-દકા
ગુમરાહ કરૂંગા સિવાય તેરે ઉન બન્દોંકે
મિન્હુમુલ મુખ઼્લસીન ૦ ક઼ાલા ફલ હ઼ક઼-ક઼ુ
જો મુખલિસ હૈં (ખુદાને) કહા મેરી બાત સચ હૈ.
વલ હ઼ક઼-ક઼ા અક઼ૂલ ૦ લ-અમ્લઅન્ના
ઔર મૈં હમેશા સચ હી કેહતા હું. અલબત્તા મૈં
જહન્નમા મિન્કા વ મિમ્મન તબિ-અ઼કા મિન્હુમ અજ-મઈ઼ન ૦ ક઼ુલ માઁ
દોઝખકો ભર દુંગા તુઝસે, ઔર તેરે તાબેદારોંસે ઉન તમામ સે, આપ કેહ દીજીએ મૈં
અસ્અલુકુમ અ઼-લયહિ મિન અજરિંવ વમાઁ અ-ન મિનલ મુ-તકલ્લિફીન ૦ ઇન
તુમસે કોઈ ઉજરત (બદલા) નહીં ચાહતા, ઔર ન મૈં તકલ્લુફ (બનાવટ) કરનેવાલોં મેં સે હું
હુવા ઇલ્લા ઝિ઼કરુલ લિલ આ઼-લમીન ૦ વ લ-તઅ઼્-લમુન્ના ન-બ-અહૂ બઅ઼્-દા હ઼ીન ૦
યે (કુરઆન) તો સારે જહાનકે લિયે એક નસીહત હૈ. ઔર અલબત્તા થોડે ઝમાનેકે બાદહી તુમકો સબ હાલ મા'લૂમ હો જાએગા

સૂરતુ ઝુમર

યે સૂરત મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૭૫) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

તન્ઝ઼ીલુલ કિતાબિ મિનલ્લાહિલ અ઼ઝ઼ીઝ઼િલ હ઼કીમ ૦ ઇન્નાઁ અન્ઝલ્નાઁ
યે કિતાબ નાઝિલ કી હુઇ હૈ ખુદાકી તરફ સે જો ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ. હમને ઈસ કિતાબકો આપકી
ઇ-લયકલ કિતાબા બિલ હ઼ક઼-ક઼િ ફઅ઼્-બુદિલ્લાહા મુખ઼્લિસ઼લ લહુદ
તરફ પૂરી સચ્ચાઇકે સાથ નાઝિલ કિયા હૈ, પસ આપ ખુદાકી ઈબાદત કીજિએ પુરે ખુલૂસ (ઔર)
દીન ૦ અલા લિલ્લાહિદ દીનુલ ખ઼ાલિસ઼ ; વલ્લઝ઼ીનત ત-ખ઼ઝૂ
એતિકાદસે, યાદ રખ્ખો સિર્ફ ખુદાહી કે લિયે ખાલિસ ઈબાદત હો સકતી હૈ ઔર જિન લોગોંને ખુદા કે સિવા
મિન દૂનિહી અવલિયાઅ ; મા નઅ઼્-બુદુહુમ ઇલ્લા લિ-યુક઼ર-રિબૂનાઁ ઇલલ્લાહિ
દૂસરેકો મા'બૂદ બનાયા હૈ (વો કેહતે હૈં) હમ તો ઉનકી ઈબાદત સિર્ફ ઈસલિયે કરતે હૈં કે યે હમકો ખુદાકે

મ ૬ ૫ ૧૪ (૬) બન્ને હાથોએ બનાવ્યો એટલે શરીરને જાહેરના હાથે અને રૂહને ગૈબના હાથે બનાવી. ખુદાપાક ગૈબની વસ્તુઓ એક તરેહની કુદરતથી અને જાહેરની વસ્તુઓને બીજી તરેહની કુદરતથી બનાવે છે તો મનુષ્યમાં બન્ને પ્રકારની કુદરતથી કામ લીધું છે. (૭) આગ ગરમ અને જોશવાળી છે પણ માટી ઠંડી અને ખામોશ છે શૈતાન ગરમી અને જુસ્સાને સમજ્યો પણ ખુદાપાકે નરમી અને ખામોશીને પસંદ કરી. (૮) એટલે કયામત સુધી તારા →

વકફે લાઝિમ

→ પેજ (૬૩૪) ની તફસીર : બયાન કરી શકું માત્ર ખુદાપાકે જેટલા ભાગની વહી દ્વારા મને ખબર આપી તેટલુ જ બતાવું છું ઉપલા જગતની ચર્ચા માં કંઈ ઝઘડો નથી પરંતુ દરેક પોત પોતાના કામમાં ઓત પ્રોત છે. (૩) આદમની ઉતપત્તિ માટીથી બનાવેલ હોઈ. ફરિશ્તામાં ચર્ચાએલી બાબત હોવાથી તેનું વર્ણન કર્યુ. (૪) મતલબ કે અંગ ઠીક તૈયાર થઈ જવા પછી તેમાં પોતાના તરફથી એક રૂહ નાખી દઉં એ કારણથી ફરમાવ્યું કે તે રૂહ માટી તથા પાણીથી બનેલી નથી બલ્કે ગૈબથી આવેલી છે તેની સામે સર્વેને સિજદો કરવાનો છે. (૫) ઈબ્લીસ મૂળ જિન્નાતોમાંથી હતો અને ઘણા જિન્નાત ખુદાપાક્ના હુકમને માનનારા ન હતા. પરંતુ ઈબ્લીસ ફરમાં બરદારીમાં કોશિષ કરી ફરિશ્તાઓમાં રહેવા લાગ્યો જેથી સિજદહનો હુકમ તેને પણ લાગુ પડયો છતાં નકાર કર્યો અને કાફિર બની ગયો. ↗

زُلْفٰی ؕ اِنَّ اللّٰهَ یَحْکُمُ بَیْنَهُمْ فِیْ مَا هُمْ فِیْهِ یَخْتَلِفُوْنَ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِیْ مَنْ هُوَ کٰذِبٌ کَفَّارٌ ۝ لَوْ اَرَادَ
اللّٰهُ اَنْ یَّتَّخِذَ وَلَدًا لَّاصْطَفٰی مِمَّا یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ ۙ
سُبْحٰنَهٗ ؕ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ یُکَوِّرُ الَّیْلَ عَلَی النَّهَارِ وَیُکَوِّرُ
النَّهَارَ عَلَی الَّیْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ کُلٌّ
یَّجْرِیْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ اَلَا هُوَ الْعَزِیْزُ الْغَفَّارُ ۝ خَلَقَکُمْ
مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَاَنْزَلَ
لَکُمْ مِّنَ الْاَنْعَامِ ثَمٰنِیَةَ اَزْوَاجٍ ؕ یَخْلُقُکُمْ فِیْ بُطُوْنِ
اُمَّهٰتِکُمْ خَلْقًا مِّنْۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِیْ ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ؕ
ذٰلِکُمُ اللّٰهُ رَبُّکُمْ لَهُ الْمُلْکُ ؕ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنّٰی
تُصْرَفُوْنَ ۝ اِنْ تَکْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِیٌّ عَنْکُمْ ۟
وَلَا یَرْضٰی لِعِبَادِهِ الْکُفْرَ ۚ وَاِنْ تَشْکُرُوْا یَرْضَهُ لَکُمْ ؕ

ઝુલ્ફા ઽ ઈન્નલ્લાહા યહ્કુમુ બય-નહુમ
નઝદીક કર દે તહકીક ખુદાંહી ઉનકે દરમિયાન
ફીમા હુમ ફીહિ યખ્તલિફૂન ઽ ઈન્નલ્લાહા
ફૈસલા કરેગા જિસ બારેમેં યે લોગ ઈખ્તિલાફ કરતે હૈ બેશક ખુદા
લા યહદી મન હુવા કાઝિબુન કફ્-ફાર ૦
ઉસ શખ્સકો હિદાયત નહીં દેતા જો ઝૂટા હો નાફરમાન હો
લવ અરાદલ્લાહુ અંય યત્તખિઝા વ-લ-દલ
અગર ખુદા કિસીકો અપના બેટા બનાના ચાહતા
લસ્તફા મિમ્મા યખ્લુકુ મા યશાઉ ૪
તો વો ઝુરૂર અપની મખ્લુકમેંસે જિસકો ચાહતા પસંદ કર લેતા
સુબ્હાનહ ઽ હુવલ્લાહુલ વાહિદુલ ક્હ-હાર૦
(મગર) વો તો ઈન બાતોંસે પાક હૈ વો એકહી હૈ, ઝબરદસ્ત હૈ. (૧)
ખ-લકસ સમાવાતિ વલ અરદા બિલ
પૈદા કિયે જિસને આસમાનોં ઔર ઝમીન કો
મ **હક્કિ ઽ યુકવ્વિરુલ્લયલા અ-લન નહારિ વ યુકવ્વિરુન નહારા અ-લલ લયલિ**
૬ હિકમતસે વો લપેટતા હૈ રાતકો દિન પર ઔર દિનકો લપેટતા હૈ રાત પર
વ સખ્ખરશ શમ્સા વલ કમર ઽ કુલ્લુંય યજરી લિ-અ-જલિમ મુસમ્મા ઽ
ઔર ઉસીને સૂરજ કો ઔર ચાંદકો કામ પર લગા દિયા હૈ હરએક અપને મુકર્રર કિયે હુવે વકત તક ચલતા હૈ
અલા હુવલ અઝીઝુલ ગફ્-ફાર ૦ ખ-લ-કકુમ મિન નફસિંવ વાહિ-દતિન
યાદ રખ્ખો ! વો ઝબરદસ્ત બખ્શનેવાલા હૈ. (૨) જિસને તુમ્હેં એક તનસે પૈદા કિયા,
સુમ્મા જ-અલા મિન્હા ઝવ-જહા વ અન્ઝલા લકુમ મિનલ અન્આમિ
ફિર ઉસીસે ઉસકા જોળા બનાયા ઔર ઉતારે તુમ્હારે લિયે ચોપાયોં (જાનવરોં)કે આઠ
સમાનિ-યતા અઝવાજ ઽ યખ્લુકુકુમ ફી બુતૂનિ ઉમ્મહાતિકુમ ખલ્કમ
જોળે (નર ઔર માદહ) જો પૈદાં કરતા હૈ તુમકો અપની માઓં કે પેટ મેં એક કયફિયત કે
મિમ બઅ્દિ ખલ્કિન ફી ઝુલુમાતિન સલાસ ઽ ઝાલિકુમુલ્લાહુ
બા'દ દૂસરી કયફિયત પર તીન અંધેરોંમેં (૩) યે વોહી ખુદા હૈ જો
રબ્બુકુમ લહુલ મુલ્ક ઽ લા ઈલાહા ઈલ્લા હૂ ઽ ફ-અન્ના તુસ્-રફૂન ૦
તુમ્હારા રબ હૈ (ઔર) ઉસીકી હુકુમત હૈ. નહીં કોઈ મા'બૂદ સિવાય ખુદાકે પસ તુમ ઉસે છોળકર કહાં
ઈન તકફુરૂ ફ-ઈન્નલ્લાહા ગનિય્યુન અન્કુમ ઽ વલા યરદા લિ-
ફિરતે હો અગર તુમ કુફ્ર કરોગે તો ખુદા તુમ્હારા મુહતાજ નહીં હૈ વો અપને બંદોંકી
ઈબાદિહિલ કુફ્ર ઽ વ ઈન તશ્કુરૂ યર-દહુ લકુમ ઽ
ના ફરમાની પસંદ નહીં કરતા ઔર અગર તુમ શુક્ર કરોગે તો વો તુમસે રાઝી હોગા.

→ પેજ (૬૩૪) ની તફસીર : પર ફિટકાર તારા આમાલના લીધે વધતી જશે. અહિંથી નીકળી જન્નતમાં ફરિશ્તાઓ પાસે જતો હતો ત્યાંથી કાઢી મૂકવામાં આવ્યો.

પેજ (૬૩૬) ની તફસીર : (૧) (માની લો) કે ખુદાપાક કોઈને મખલૂકમાંથી કોઇને દીકરો બનાવવાનો ઈરાદો કરત તો પોતાની મખલૂકમાં થી જ કોઈને દીકરો ચૂંટી લેત. (૨) લપેટે છે એટલે ચાલ્યો આવે છે. એક બીજાના ટુકડા થતા નથી દિવસ જાય છે તો રાત આવે છે. (૩) ત્રણ અંધારે એટલે એક માંનુ પેટ, બીજુ ગર્ભાસ્થાન, ત્રીજુ તે પરદો જેમાં બાળક વીંટાયેલુ હોય છે અને તેની સાથે જન્મે છે. આ ત્રણ અંધારા માંના પેટમાં ફેરફારો થયા પછી બાળક બને છે.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ أُخْرٰى ۚ ثُمَّ إِلٰى رَبِّكُمْ
مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۚ إِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ
بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۞ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ
دَعَا رَبَّهٗ مُنِيْبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهٗ نِعْمَةً مِّنْهُ
نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوْٓا إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلّٰهِ
أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ
قَلِيْلًا ۖ إِنَّكَ مِنْ أَصْحٰبِ النَّارِ ۞ أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ
آنَآءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَّقَآئِمًا يَّحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوْا
رَحْمَةَ رَبِّهٖ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِيْنَ يَعْلَمُوْنَ
وَالَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۞
قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِيْنَ آمَنُوا اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِيْنَ
أَحْسَنُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ اللّٰهِ
وَاسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُوْنَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۞

વલા તઝિરુ વાઝિ-રતુંવ વિઝરા ઉખ઼્રા ꜝ
ઔર કોઈ કિસી (દૂસરે કે ગુનાહકા) બોઝ નહી ઉઠાતા
સુમ્મા ઇલા રબ્બિકુમ મરજિઉકુમ
ફિર તુમ્હેં અપને રબકી તરફ લૌટકર જાના હૈ.
ફ-યુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ꜝ
પસ વો તુમકો બતા દેગા જો કુછ કે તુમ કિયા કરતે થે
ઇન્નહૂ અ઼લીમુમ બિ-ઝ઼ાતિસ઼ સુદૂર ૦ વ
વો દિલોંકી બાતોં કો જાનનેવાલાં હૈ ઔર
ઇઝ઼ા મસ્સલ ઈન્સાના દુર-રુન દઆ઼ રબ્બહૂ
જબ ઈન્સાનકો કોઈ તકલીફ પંહુંચતી હૈ વો અપને રબકી
મુનીબન ઇ-લયહિ સુમ્મા ઇઝ઼ા ખ઼વ્વ-લહૂ
તરફ રૂજૂઅ હોકર ઉસે પુકારતા હૈ. ફિર જબ ખુદા ઉસે
નિઅ્-મતમ મિન્હુ નસિયા મા કાના યદઉ઼
અપની નેઅમત અતા કરતા હૈ, તો ભુલ જાતા હૈ બાતકો જિસકે લિયે મ
ઇ-લયહિ મિન કબ્લુ વ જ-અ઼લા લિલ્લાહિ અન્દાદલ લિ-યુદિ઼લ્લા ૬
વો પેહલે પુકારતા થા ઔર ખુદાકે સાથ દૂસરોંકો શરીક બતાતા હૈ તાકે વો ખુદાકે રાસ્તેસે
અ઼ન સબીલિહ ꜝ કુલ તમત્તઅ઼ બિ-કુફરિકા ꜝ કલીલન ઇન્નકા મિન
લોગોંકો બેહકાવે આપ કહીયે કે અપને કુફ્રકા થોડાસા ફાયદા ઉઠાલે. નતીજેકે તૌર પર તો તુ
અસ઼્હાબિન નાર ૦ અમ્મન હુવા કાનિતુન આનાઅલ લયલિ સાજિદંવ વ કાઈમંય
દોઝખીયોં મેં હોગા જો શખ્સકે ઈબાદત કરતા હો રાતકે વકતમેં સજદા ઔર કયામ કરકે
યહ઼-ઝ઼રુલ આખ઼િ-રતા વ યરજૂ રહ઼-મતા રબ્બિહ ꜝ કુલ હલ યસ્તવિલ લઝ઼ીના
ઔર આખિરત સે ડરતા હો ઔર ઉમ્મીદવાર હો અપને રબકી રહમતકા આપ કહિયે કે કયા દોનોં બરાબર હૈ
યઅ્-લમૂના વલ્લઝ઼ીના લા યઅ્-લમૂન ꜝ ઈન્નમા ય-તઝ઼ક-કરુ ઉલુલ અલ્બાબ ૦ ૯
જાનનેવાલે ઔર ન જાનને વાલે ? બેશક ઐસી બાતોંસે નસીહત વોહી લોગ પકળતે હૈં જો સમઝદાર હૈ. ૧૫
કુલ યા ઇ઼બાદિલ લઝ઼ીના આ-મનુત તકૂ રબ્બકુમ ꜝ લિલ્લઝ઼ીના
આપ કહીયે કે અય મેરે ઈમાનવાલે બન્દો, તુમ અપને રબસે ડરતે રહો, જો લોગ
અહ઼-સનૂ ફી હાઝ઼િહિદ દુન્યા હ઼-સનહ ꜝ વ અરદુ઼લ્લાહિ
નેક કામ કરતે હૈં ઈસ દુનિયામેં ઉનકે લિયે નેક બદલા ભી હૈ. ઔર ખુદાકી સરઝમીન
વાસિઅ઼હ ꜝ ઇન્નમા યુવફ-ફસ઼ સ઼ાબિરૂના અજ-રહુમ બિ-ગ઼યરિ હિ઼સાબ ૦
કુશાદાહ હૈ. બેશક જિન લોગોંને સબ્ર કિયા હૈ ઉનકો બેશુમાર અજર મિલેગા

قُلْ إِنِّيٓ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلِ ٱللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُۥ دِينِي ﴿١٤﴾ فَٱعْبُدُوا۟ مَا شِئْتُم مِّن دُونِهِۦ ۗ قُلْ إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٥﴾ لَهُم مِّن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ ٱلنَّارِ وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥ ۚ يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّذِينَ ٱجْتَنَبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ ٱلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٨﴾

કુલ ઇન્ની ઉમિરતુ અન અઅ્બુદલ્લાહા
આપ કેહ દીજીએ કે મુઝે હુકમ હુવા હૈ કે મૈં ખુદાકી ઈબાદત
મુખ્લિસ્લ લહુદ દીન ૦ વ ઉમિરતુ
કરૂં પુરે ખુલૂસકે સાથ ઔર મુઝે હુકમ હુવા
લિ-અન અકૂના અવ્વલલ મુસ્લિમીન ૦
હૈ કે મૈં સબસે પેહલા મુસલમાન બનૂં.
કુલ ઇન્ની અખાફુ ઇન અ્-સયતુ રબ્બી
આપ કેહ દીજીએ કે મૈં ડરતા હું કે અગર ખુદાકી નાફરમાની
અઝાબા યવમિન અઝીમ ૦ કુલિલ્લાહા
કરૂં તો કયામત કે અઝાબ મેં મુબતિલા હો જાઉં કહો કે
અઅ્બુદુ મુખ્લિસ્લ લહૂ દીની ૦
મૈં ખુદાકી ઈબાદત કરતા હું ઉસીકે લિયે ખાસ કરકે
ફઅ્બુદૂ મા શિઅ્તુમ મિન દૂનિહ
પસ તુમ ઈબાદત કરો ઉસકે સિવા જિસકી ચાહો

મ ૬ કુલ ઇન્નલ ખાસિરીનલ લઝીના ખસિરૂ અન્ફુ-સહુમ વ અહલીહિમ
કેહદો કે નુકસાનમેં રેહનેવાલે વોહી લોગ હૈં જો નુકસાન મેં ડાલતે હૈં અપની જાનોં કો ઔર અપની ઔલાદકો
યવ-મલ કિયામહ અલા ઝાલિકા હુવલ ખુસ્રાનુલ મુબીન ૦
કયામતકે દિન યાદ રખ્ખોકે યેહી વો નુકસાન હૈ જો ઝાહિર હૈ
લહુમ મિન ફવકિહિમ ઝુ-લલુમ મિનન નારિ વ મિન તહતિહિમ
ઉનકે ઉપરસે ભી શુઅલે ભળકતે હોંગે આગકે ઔર ઉનકે નીચેભી
ઝુલલ ઝાલિકા યુખવ્વિફુલ્લાહુ બિહી ઇબાદહ યા ઇબાદિ
શુઅલે ભળકતે હોંગે યે વોહી અઝાબ હૈ જિસસે ખુદા અપને બન્દોંકો ડરાતા હૈ. કે અય બન્દો
ફત્તકૂન ૦ વલ્લઝીનજ-ત-નબુત તાગૂતા અંય યઅ્બુદૂહા વ અનાબૂ
મુઝસે ડરો. ઔર વો લોગ જો પરહેઝ કરતે હૈં શૈતાનકી ઈબાદતસે ઔર ખુદાકી તરફ
ઇલલ્લાહિ લહુમુલ બુશ્રા ફ-બશ્શિર ઇબાદ ૦ અલ્લઝીના
તવજ્જુહ કરતે હૈં ઉનકે લિયે ખુશ ખબરી હૈ પસ આપ મેરે ઉન બન્દોંકો ખુશ ખબરી સુનાઈએ જો (કુરઆને પાક)કો
યસ્તમિઊનલ કવલા ફ-યત્તબિઊના અહ-સનહ ઉલાઇકલ
તવજ્જુહસે સુનતે હૈં ફિર ઉસકી ઉમ્દા બાતોંપર અમલ કરતે હૈં યે વોહી લોગ હૈં
લઝીના હદાહુમુલ્લાહુ વ ઉલાઇકા હુમ ઉલુલ અલ્બાબ ૦
જિનકો ખુદાને હિદાયત દી હૈ ઔર યેહી લોગ સમઝદાર હૈં (૧)

તફસીર : (૧) તેની ભલી વાતો પર ચાલે છે એટલે જે કામો કરવાનો હુકમ છે તેને કરે છે અને જે વાતોની મનાઈ છે તેમને છોડી દઈ દરેક રીતે હુકમ બજાવી લાવે છે.

اَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ؕ اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝١٩ لٰكِنِ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ
مِّنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ ۙ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۵
وَعْدَ اللّٰهِ ؕ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ الْمِيْعَادَ ۝٢٠ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ
اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَلَكَهٗ يَنَابِيْعَ فِي الْاَرْضِ ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا
ثُمَّ يَجْعَلُهٗ حُطَامًا ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِاُولِي
الْاَلْبَابِ ۝٢١ اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ
فَهُوَ عَلٰى نُوْرٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ فَوَيْلٌ لِّلْقٰسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ
مِّنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝٢٢ اَللّٰهُ
نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِيْثِ كِتٰبًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ ۖ تَقْشَعِرُّ
مِنْهُ جُلُوْدُ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ۚ ثُمَّ تَلِيْنُ جُلُوْدُهُمْ
وَقُلُوْبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِيْ بِهٖ

منزل ٦ ع ١٦

અ-ફ-મન હ઼ક઼્-ક઼ા અ઼-લયહિ કલિ-મતુલ
જિસ શખ્સ પર સાબિત હો ચુકી અઝાબે ઈલાહીકી
અ઼ઝ઼ાબ ط અ-ફ-અન્તા તુન્કિ઼ઝ઼ુ મન ફિન
બાત તો કયા આપ ઉસ શખ્સકો આગસે બચા સકેંગે?
નાર ۝ લાકિનિલ લઝ઼ીનત ત-ક઼્વ રબ્બહુમ
(લેકિન) જો લોગ અપને ખુદા સે ડરતે હૈ
લહુમ ગુ-રફુમ મિન ફવકિ઼હા ગુ-રફુમ
ઉનકે લિયે બાલાખાને (મેડીવાલે મકાન) હૈ જિનકે ઉપર દૂસરેં બાલાખાને
મબ્નિય્યતુન ۴ તજરી મિન તહ઼તિહલ
બને હુવે હૈં, બેહતી હૈ ઉનકે નીચે સે
અન્હાર ۝ વઅ઼-દલ્લાહ ط લા યુખ઼લિફુલ્લાહુલ
નેહરેં યે ખુદાકા વા'દા હૈ. (ઔર) ખુદા કભી વા'દા
મીઆ઼દ ○ અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા
ખિલાફ઼ી નહી કરતા ક્યા તુને નહીં દેખા કે ખુદાને
અન્ઝલા મિનસ સમાઇ માઅન ફ-સ-લ-કહૂ યનાબીઅ઼ા ફિલ અરદ઼િ સુમ્મા મ ૬
આસમાનસે પાની બરસાયા ફિર ઉસકો દાખિલ કર દિયા ઝમીન કે સુરાખોમેં, ફિર
યુખ઼રિજુ બિહી ઝર-અ઼મ મુખ઼્તલિફન અલ્વાનુહૂ સુમ્મા યહીજુ ફ-તરાહુ
ઉગાઈ ઉસી પાનીસે ખેતિયાં રંગ બિરંગકી ફિર વો ખુશ્ક હો જાતી હૈ મગર તુ ઉસે
મુસ્ફર-રન સુમ્મા યજ-અ઼લુહૂ હુતા઼મા ط ઈન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-ઝ઼િકરા લિ-ઉલિલ
પીલે પીલે રંગમેં દેખતા હૈ ફિર વો ઉનકો ચૂરા ચૂરા કર દેતા હૈ. બેશક ઈસમેં બળી નસીહત હૈ સમઝદાર
અલ્બાબ ۝ અ-ફમન શ-રહ઼લ્લાહુ સ઼દ-રહૂ લિલ ઇસ્લામિ ફહુવા ૯
લોગોંકે લિયે જિસ શખ્સકા સીના ખુદાને ખોલ દિયા ઈસલામ કે લિયે પસ નૂર પર ૧૬
અ઼લા નૂરિમ મિર રબ્બિહ ط ફ-વયલુલ લિલ ક઼ાસિ-યતિ કુલૂબુહુમ મિન
કાયમ હોગા અપને રબકે પસ બળી ખરાબી હૈ ઉનકે લિયે જિનકે દિલ ખુદા કે
ઝ઼િકરિલ્લાહ ط ઉલાઇકા ફી દ઼લાલિમ મુબીન ○ અલ્લાહુ નઝ-ઝલા
ઝિક્રસે નહી પિઘલતે યેહી લોગ ખુલી હુઈ ગુમરાહી મેં હૈ ખુદાને નાઝિલ કી હૈ
અહ઼-સનલ હ઼દીસિ કિતાબમ મુ-તશાબિહમ મસાનિયા ۝ તક઼-શઇ઼ર-રુ
બેહતરીન બાત કિતાબકી સૂરતમેં, જો મિલતી જુલતી હૈ, બાર બાર દુહરાઈ ગઈ હૈ, ઉસસે કાંપ ઉઠતે હૈ
મિન્હુ જુલૂદુલ લઝ઼ીના યખ઼શવના રબ્બહુમ ۝ સુમ્મા તલીનુ જુલૂદુહુમ
બદન ઉન લોગોંકે જો અપને ખુદાસે ડરતે હૈ ફિર નરમ હો જાતે હૈ ઉનકે બદન
વ કુલૂબુહુમ ઇલા ઝ઼િકરિલ્લાહ ط ઝ઼ાલિકા હુદલ્લાહિ યહદી બિહી
ઔર ઉનકે દિલ ખુદા કે ઝિક્ર કી તરફ યે (કુરઆન) અલ્લાહકી હિદાયત હૈ ઈસકે ઝરીએ વો હિદાયત દેતા

مَن يَّشَآءُ ؕ وَمَن يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ۝٢٣
اَفَمَن يَّتَّقِىْ بِوَجْهِهٖ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ
وَقِيْلَ لِلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝٢٤ كَذَّبَ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا
يَشْعُرُوْنَ ۝٢٥ فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْىَ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ
وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۝٢٦ وَلَقَدْ
ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِىْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝٢٧ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِىْ
عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ۝٢٨ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلًا
فِيْهِ شُرَكَآءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ ؕ
هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُوْنَ ۝٢٩ اِنَّكَ مَيِّتٌ وَّاِنَّهُمْ مَّيِّتُوْنَ ۝٣٠ ثُمَّ
اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ۝٣١

મંય યશાઅ ؕ વ મંય યુદ્દલિલિલ્લાહુ ફમા લહૂ
જિસકો ચાહતા હૈ ઔર જિસે ખુદા ગુમરાહ કરતા હૈ ઉસે કોઈ
મિન હાદ ○ અ-ફ-મુંય યત્તક઼ી બિ-વજહિહી
હિદાયત નહીં દે સકતા (૧) જો શખ્સ અપને મુંહકો ઢાલ બનાવે
સૂઅલ અ઼ઝ઼ાબિ યવ-મલ ક઼િયામહ ؕ
સખ્ત અઝાબકે સામને કયામતકે દિન (વો મુજરિમ હી હોગા)
વ ક઼ીલા લિઝ઼્-ઝ઼ાલિમીના ઝ઼ૂક઼ૂ મા કુન્તુમ
ઔર ઐસે ઝાલિમ લોગોંસે ઉસ દિન કહા જાએગા અબ મઝા ચખ્ખો
તકસિબૂન ○ કઝ઼્-ઝ઼-બલ લઝ઼ીના મિન
ઉન આ'માલ કા જો તુમ કરતે થે ઝુટલાયા ઉન લોગોંને જો
ક઼બલિહિમ ફ-અતાહુમુલ અ઼ઝ઼ાબુ મિન હ઼યસુ
પેહલે થે પસ ઉનપર ઈસ તરહ અઝાબ આ પળા કે વો
લા યશઉ઼રૂન ○ ફ-અઝ઼ા-ક઼હુ-મુલ્લાહુલ
જાનતે ભી ન થે. પસ ચખાયા ઉનકે ખુદાને
ખિ઼ઝયા ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા ؕ વ લ-અ઼ઝ઼ાબુલ આખિ઼-રતિ
રૂસવાઈકા મઝા દુનિયાકી ઝિન્દગીમેં ઔર આખિરતકા અઝાબ ઈસસે ભી
અક-બર ؕ લવ કાનૂ યઅ઼્લમૂન ○ વ લ-ક઼દ દ઼રબ્ના લિન્નાસિ ફી હાઝ઼લ
બઢ્ઢકર હોગા. કાશ યે લોગ જાનતે ! ઔર હમને લોગોંકો સમઝાનેકે લિયે હર
કુરઆનિ મિન કુલ્લિ મ-સૂલિલ. લ-અ઼લ્લહુમ ય-તઝ઼ક-કરૂન ○ કુરઆનન
તરહકી મિસાલેં દી હૈં ઈસ કુરઆન મેં, તાકે યે લોગ નસીહત હાસિલ કરેં. યે કુરઆન હૈ જો
અ઼-રબિય્યન ગ઼યરા ઝ઼ી ઇ઼-વજિલ લ-અ઼લ્લહુમ યત્તકૂન ○ દ઼-રબલ્લાહુ
જો અરબી ઝબાનમેં ઉતરા હૈ જિસમેં કોઇ ટેઢ્ઢાપન નહીં હૈ તાકે યે લોગ ખુદાસે ડરેં. ખુદા મિસાલ
મ-સૂ-લર રજુલન ફીહિ શુ-રકાઉ મુ-તશાકિસૂના વ રજુલન સ-લ-મલ
દેતા હૈ એક ઐસે ગુલામકી જિસકે કઈ એક માલિક હૈં ઔર ઉન હિસ્સેદારોંમેં આપસમેં ઝગળાભી હૈ ઔર એક
લિ-રજુલ ؕ હલ યસ્તવિયાનિ મ-સૂલા ؕ અલ્હ઼મ્દુ લિલ્લાહ ؕ બલ અક-સૂરુહુમ
દૂસરા ગુલામ હૈ જિસકા માલિક એકહી શખ્સ હૈ. કયા યે દોનોં બરાબર હો સકતે હૈં (હરગીઝ નહીં) સબ ખુબીયાં અલ્લાહકો હૈ
લા યઅ઼્લમૂન ○ ઇન્નકા મય્યિતુંવ વ ઇન્નહુમ મય્યિતૂન ○ સુમ્મા
બલ્કે અકસર લોગ નહીં જાનતે (૨) આપકોભી એક દિન મરના હૈ. ઔર ઉનકો ભી મરના હૈ ફિર
ઇન્નકુમ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ ઇ઼ન્દા રબ્બિકુમ તખ઼્તસિ઼મૂન ○
તુમ કયામત કે દિન અપને પરવરદિગાર કે સામને અપને અપને મુકદદમે લેકર પેશ હોંગે. (૩)

તફસીર : (૧) કુરઆન મજીદની સત્યતા યોગ્યતા તથા બયાન શેલીમાં અજોડ છે. દરેક ખૂબીમાં પ્રત્યેક આયત બીજી કોઈ આયતથી ઓછી નથી એક બીજાને મળતી અને સરખી છે ઘણા હુકમો, બોધ વચનો અને કિસ્સાઓને જુદી જુદી ઢબથી અનેકવાર દોહરાવવામાં આવ્યાં છે. ખુદાની તરફ એજ લોકો રજુ થાય છે જેમને હિદાયતના રાસ્તા મોકળા કરી દેવામાં આવ્યા હોય (૨) એક ગુલામ જેના ઘણા બધા માલિક હોય. તેને કોઈપણ પોતાને નહિં ગણે તેથી તેની પૂરતી ખબર પણ રાખશે નહિં પણ જે ગુલામ એકજ માણસનો હોય તો માલિક તેને પોતાનો સમજી તેની દેખરેખ રાખશે. આ દાખલો એકજ રબના બંદાઓ જેવાં કે મુસલમાનો છે અને બીજા કાફિરો જે અનેકના બંદા છે. (૩) કયામતના દિવસે કાફિરો નકાર કરશે કે અમને કોઈ એ હુકમ પહોંચાડયા નથી અને પોતાના ↗

↗ ગુનાહોનો પણ નકાર કરશે. પછી ફરિશતાઓ, વકફે લાઝિમ મ ૪ આકાશો, પૃથ્વી તથા ખુદ તેમના હાથ પગની સાક્ષીથી સાબિત થશે

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ اِذْ
جَآءَهٗ ؕ اَلَيْسَ فِىْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ۞ وَالَّذِىْ
جَآءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۞
لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الْمُحْسِنِيْنَ ۞
لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ اَسْوَاَ الَّذِىْ عَمِلُوْا وَيَجْزِيَهُمْ اَجْرَهُمْ
بِاَحْسَنِ الَّذِىْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۞ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهٗ ؕ
وَيُخَوِّفُوْنَكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ؕ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ
مِنْ هَادٍ ۞ وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّضِلٍّ ؕ اَلَيْسَ
اللّٰهُ بِعَزِيْزٍ ذِى انْتِقَامٍ ۞ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ؕ قُلْ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَنِىَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كٰشِفٰتُ
ضُرِّهٖٓ اَوْ اَرَادَنِىْ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكٰتُ رَحْمَتِهٖ ؕ
قُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ ؕ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۞ قُلْ يٰقَوْمِ

ફ-મન અઝ્‌-લમુ મિમ્મન ક-ઝ઼બા
પસ ઉસસે ઝયાદા ઝાલિમ કૌન હૈ જો ઝૂટ બોલતા હૈ
અ઼-લલ્લાહિ વ કઝ઼-ઝ઼બા બિસ્‌સિ઼દકિ઼ ઈઝ઼
ખુદા પર ઔર ઉસ સચ્ચાઇ કો ઝુટલાતા હૈ જો ઉસકે
જાઅહૂ ؕ અ-લયસા ફી જ-હન્નમા મસ્‌વલ
પાસ આઈ હૈ કયા નહીં હૈ જહન્નમમેં કોઈ જગહ
લિલ કાફિરીન ૦ વલ્લઝ઼ી જાઆ બિસ્‌સિ઼દકિ઼
કાફિરોં કે લિયે ? (૧) ઔર વો લોગ જો સચ્ચાઇકો લેકર આએ
વ સ઼દ-દ-ક઼ા બિહી ઉલાઇકા હુમુલ મુત્તક઼ૂન ૦
ઔર ઉસ સચ્ચાઈકો માના વોહી લોગ પરહેઝગાર હૈં. (૨)
લહુમ મા યશાઊના ઇ઼ન્દા રબ્બિહિમ ؕ
યે લોગ જો કુછ ચાહેંગે ખુદાકી તરફસે ઈન્હે મિલેગા
ઝ઼ાલિકા જઝ઼ાઉલ મુહ઼સિનીન ۞
યે બદલા હૈ નેક લોગોંકા
લિ-યુકફ્-ફ઼િરલ્લાહુ અ઼ન્હુમ અસ્વઅલ્લઝ઼ી અ઼મિલૂ વ યજઝિ-યહુમ અજ-રહુમ મ ૬
તાકે ખુદા મિટાદે ઉનકે બુરે આમાલ કો જો ઉન્હોંને કિયે હૈં ઔર બદલા અતા કરે
બિ-અહ઼-સનિલ્લઝ઼ી કાનૂ યઅ્‌-મલૂન ૦ અ-લયસલ્લાહુ બિ-કાફિન અ઼બ્દહ ؕ
ઉનકે નેક આ'માલકા જો વો કરતે થે. કયા ખુદા અપને બન્દએ ખાસ (મુહમ્મદ સ.) કે લિયે કાફી નહીં ?
વ યુખ઼વ્વિફૂ-નકા બિલ્લઝ઼ીના મિન દૂનિહ ؕ વ મંય યુદ઼લિલિલ્લાહુ ફમા લહૂ
ઔર યે લોગ ડરાતે હૈં આપકો ખુદાકે સિવા દૂસરે ઝૂટ મા'બૂદોંસે ઔર જિસે ખુદા ગુમરાહ કરે, પસ ઉસે કૌન
મિન હાદ ۞ વ મંય યહદિલ્લાહુ ફમા લહૂ મિમ મુદ઼િલ્લ ؕ અ-લયસલ્લાહુ
હિદાયત દે સકતા હૈ ! ઔર જિસે ખુદા હિદાયત દે ઉસે કૌન ગુમરાહ કર સકતા હૈ કયા નહીં હૈ ખુદા
બિ-અ઼ઝીઝિન ઝ઼િન્તિક઼ામ ૦ વ લઇન સ-અલ-તહુમ મન ખ઼-લક઼સ સમાવાતિ
ઝબરદસ્ત ઈન્તિકામ લેનેવાલા ? (૩) ઔર અગર તુમ પુછો કે કિસને પૈદા કિયે આસમાનોં
વલ અરદ઼ા લ-યકૂલુન્નલ્લાહ ؕ કુલ અ-ફ-રઅયતુમ મા તદઊ઼ના મિન દૂનિલ્લાહિ
ઔર ઝમીનકો ? તો વોં કહેંગે અલ્લાહને આપ કેહદો કે કયા દેખા તુમને જિસકી તુમ ઈબાદત કરતે હો અલ્લાહ
ઇન અરા-દનિયલ્લાહુ બિ-દુર્‌રિન હલ હુન્ના કાશિફાતુ દુર્‌રિહી અવ
કો છોળકર કયા ઈતની તાકત હૈ કે અગર ખુદા તુઝે તકલીફ દેના ચાહે તો યે બુત ઉસ તકલીફકો દૂર કર સકેં ? યા
અરા-દની બિ-રહ઼-મતિન હલ હુન્ના મુમસિકાતુ રહ઼-મતિહ ؕ કુલ હ઼સ્બિયલ્લાહ ؕ
વો મુઝે અપની રહમતસે નવાઝે તો ક્યા ઉસકી રહમતકો રોક સકતે હૈં ? આપ કેહદો કે મેરેં લિયે તો અલ્લાહ કાફી હૈ
અ઼-લયહિ ય-તવક્-કલુલ મુ-તવક-કિલૂન ૦ કુલ યા ક઼વમિઅ઼-
ઉસી પર ભરોસા કરતે હૈં ભરોસા કરનેવાલે આપ કેહ દીજીએ કે અય કૌમ

તફસીર : (૧) અલ્લાહ પર ઝુટ બોલવાની મતલબ એ છે કે તેના શરીર ઠેરવે જો નબી એ ખુદાપાકનો નામ ઝુટી રીતે લીધો તો એનાથી બુરો કોણ અને જો તે સાચા હતા અને તમો તેને જાુઠાડયા તમારાથી વધારે નકારા કોણ હોઈ શકે ? (૨) સત્ય વાત લાવનાર નબી અને સત્ય વાત માનનારા મુમિનો છે. (૩) મુશરિકો આપ (સ.)ને ડરાવતા અને કેહતા કે તમો અમારા દેવતાઓનું અપમાન કરી તેમને ક્રોધિષ્ઠ કરશો તો તેઓ તમારા ઉપર કોપાયમાન થઈ જઈ બુરાઈ પહુચાડશે તેનો જવાબ આપ્યો કે મૂર્તિઓથી કંઈ થઈ શકતુ નથી જે બંદો ખુદાની પનાહમાં હોય અને તે જેનો સહાયક હોય તેનુ કોણ બુરૂ કરી શકે ?

اعملوا على مكانتكم اني عامل فسوف تعلمون من
يأتيه عذاب يخزيه ويحل عليه عذاب مقيم ○ انا
انزلنا عليك الكتب للناس بالحق فمن اهتدى
فلنفسه ومن ضل فانما يضل عليها وما انت
عليهم بوكيل ○ الله يتوفى الانفس حين موتها و
التي لم تمت في منامها فيمسك التي قضى عليها
الموت ويرسل الاخرى الى اجل مسمى ان في ذلك
لايت لقوم يتفكرون ○ ام اتخذوا من دون الله
شفعاء قل اولو كانوا لا يملكون شيئا ولا يعقلون
قل لله الشفاعة جميعا له ملك السموت والارض
ثم اليه ترجعون ○ واذا ذكر الله وحده اشمأزت
قلوب الذين لا يؤمنون بالاخرة واذا ذكر الذين
من دونه اذا هم يستبشرون ○ قل اللهم فاطر السموت

મલૂ અ્લા મકા-નતિકુમ ઇન્ની આમિલુન ઃ
તુમ અમલ કરતે રહો અપને તરીકે પર (ઔર) મૈં ભી અપને તરીકે પર અમલ કરતા હું
ફ-સવફા તઅ્-લમૂન ૦ મંય યઅ્-તીહિ
પસ અન્કરીબ તુમકો માલૂમ હો જાએગા કે વો કૌન હૈ જિસપર
અ્ઝાબુંય યુખ્ઝીહિ વ યહિલ્લુ અ્-લયહિ
રૂસ્વા કરનેવાલા અઝાબ હો રહા હૈ, ઔર નાઝિલ હોગા ઉસ પર
અ્ઝાબુમ મુકીમ ૦ ઇન્ના અન્ઝલ્ના
હમેશા રેહનેવાલા અઝાબ (૧) બેશક હમને નાઝિલકી હૈ
અ્-લયકલ કિતાબા લિન્નાસિ બિલ હક્કે ઃ
યે કિતાબ આપ પર લોગોંકે લિયે સચ્ચાઇ કે સાથ
ફ-મનિહ-તદા ફ-લિ-નફસિહ ઃ વ મન દ્લ્લા
પસ જો શખ્સ સીધા રાસ્તા પકડેગા વો અપને ફાયદે કે લિયે હૈ ઔર જો શખ્સ ગલત રાસ્તે પર જાએગા
ફ-ઇન્નમા યદિલ્લુ અ્-લયહા ઃ વમા
તો નતીજા વોહી પાએગા. ઔર

૯ **અન્તા અ્-લયહિમ બિ-વકીલ ૦ અલ્લાહુ ય-તવફ-ફલ અન્ફુસા હીના**
૧ આપ ઈનકે ઝિમ્મેદાર (જવાબદાર) નહીં હૈ. ખુદાહી કબ્ઝ કરતા હૈ જાનોંકો ઉનકી
મ **મવતિહા વલ્લતી લમ તમુત ફી મનામિહા ઃ ફ-યુમસિકુલ્લતી કદા અ્-લયહલ**
મૌતકે વક્ત ઔર જિસ્કી મૌત નહીં આઈ ઉન જાનોંકો ભી નીંદકે વક્ત કબ્ઝ કરતા હૈ પસ ઉન જાનોંકો રોક લેતા હૈ જિસકી મૌતકા વક્ત
૬ **મવતા વ યુરસિલુલ ઉખ્રા ઇલા અ-જલિમ મુસમ્મા ઃ ઇન્ના ફી ઝાલિકા**
આ ચુકા હો ઔર દૂસરી જાનોંકો વાપસ ભેજ દેતા હૈ એક ખાસ મુદત તક કે લિયે બેશક ઈસમેં
લ-આયાતિલ લિ-કવમિંય ય-તફક-કરૂન ૦ અમિત ત-ખઝૂ મિન દૂનિલ્લાહિ
બળી નિશાનિયાં હૈ લોગોંકે લિયે જો સોચતે હૈં. (૨) ક્યા ઇન લોગોંને ખુદાકે સિવા દૂસરોંકો મા'બૂદ બના રખ્ખા હૈ
શુ-ફઆઅ ઃ કુલ અ-વ-લવ કાનૂ લા યમલિકૂના શયઅંવ વલા યઅ્-કિલૂન ૦
સિફારિશકે લિયે ! આપ કેહ દીજીએ કે (ઐસેકો મા'બૂદ બનાતે હો ?) જો કિસી ચીઝકે માલિક નહી હૈં. ઔર ન ઉનમેં ઇલ્મ હૈ
કુલ લિલ્લાહિશ શફા-અ્તુ જમીઆ ઃ લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અરદ્ ઃ
આપ કેહ દીજીએ કે સિફારિશકે તમામ ઈખ્તિયાર તો ખુદાહીકે પાસ હૈ ઉસીકે લિયે બાદશાહી હૈ આસ્માનોંકી ઔર ઝમીન કી
સુમ્મા ઇલયહિ તુર-જઊન ૦ વ ઇઝા ઝુકિરલ્લાહુ વહ્-દહુશ-મઅઝ-ઝત
ફિર તુમ ઉસીકી તરફ લૌટકર જાનેવાલે હો. ઔર જબ ઝિક્ર કિયા જાતા હૈ ખુદાએ વાહિદકા તો ઉનકે દિલ તંગ
કુલૂબુલ લઝીના લા યુઅ્-મિનૂના બિલ આખિરહ ઃ વ ઇઝા ઝુકિરલ્લઝીના
હો જાતે હૈં જો આખિરત પર ઈમાન નહીં લાતે ઔર જબ ખુદાકે સિવા દૂસરોંકા
મિન દૂનિહી ઇઝા હુમ યસ્તબશિરૂન ૦ કુલિલ્લાહુમ્મા ફાતિરસ સમાવાતિ
ઝિક્ર કિયા જાતાં હૈ તો વો લોગ ખુશ હો જાતે હૈં આપ કહો કે અય ખુદા પૈદા કરનેવાલે આસ્માનોં

તફસીર : (૧) પરંતુ આગળ તમને દુન્યામાં તથા આખિરતમાં એની શિક્ષા ભોગવવીજ પડશે. (૨) એટલે ખુદાપાક ઉઘમાં દરેક જીવને ખેંચીલે છે. ફરી છોડી મૂકે છે. તો પાછો ખોળીયામાં આવી જાય છે. એમાં વિચાર કરનારાઓ માટે કિયામતમાં ફરી સજીવન થવાની એવી એક મહાન નિશાની છે જે અનેક નિશાનીઓ સમાન છે. મૌત માફક ઉઘમાં પણ જીવ ખેંચાઈ જાય છે. ફરી જો ખેંચાયેલો જ રહે એજ મૌત છે પરંતુ જે જીવ ઉઘમાં ખેંચાય છે તેને હોંશ અને બુદ્ધિ કહે છે. એ સિવાય બીજો એક જીવ છે જેનાથી શ્વાસ ચાલે છે. નાડી ઉછળે છે અને ખોરાક પચે છે એ જીવ મૌત પહેલાં કદી નીકળતો નથી.

وَالْاَرْضِ عٰلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ
عِبَادِكَ فِيْ مَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِيْنَ
ظَلَمُوْا مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا
بِهٖ مِنْ سُوْٓءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَبَدَا لَهُمْ مِّنَ
اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُوْنُوْا يَحْتَسِبُوْنَ ۝ وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا
كَسَبُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝ فَاِذَا مَسَّ
الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ۫ ثُمَّ اِذَا خَوَّلْنٰهُ نِعْمَةً مِّنَّا ۙ قَالَ
اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ ؕ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ
لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ قَدْ قَالَهَا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَآ اَغْنٰى
عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا ؕ
وَالَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْ هٰٓؤُلَآءِ سَيُصِيْبُهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا ۙ
وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ۝ اَوَلَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝

વલ અરદિ આલિમલ ગયબિ વશશહા-દતિ
ઔર ઝમીનકે ! જાનનેવાલે બાતિન ઔર ઝાહિરકે
અન્તા તહ્કુમુ બયના ઈબાદિકા ફીમા
કે તુહી ફૈસલા કરનેવાલા હૈ અપને બન્દોંકે દરમિયાન ઉન બાતોંકા
કાનૂ ફીહિ યખ્તલિફૂન ૦ વ લવ અન્ના
જિનમેં વો લોગ ઈખતિલાફ કરતે હૈં ઔર અગર
લિલ્લઝીના ઝ-લમૂ મા ફિલ અરદિ
ઝાલિમ લોગોંકે પાસ વો સબ કુછ હો જો ઝમીન પર હૈ
જમીઅંવ વ મિસ્લહૂ મ-અહૂ લફ-તદવ
ઔર ઈતનીહી ચીઝ ઔર ભી હોં તો વો લોગ દેનેકે લિયે
બિહી મિન સૂઈલ અઝાબિ યવ-મલ
તૈયાર હોંગે કયામત કે દિન સખ્ત અઝાબસે છૂટને
કિયામહ ؕ વ બદા લહુમ મિનલ્લાહિ મા લમ
કે લિયે ઔર ઝાહિર હોગી ખુદાકી તરફસે ઉનકે લિયે વો બાત
યકૂનૂ યહ-તસિબૂન ૦ વ બદા લહુમ સય્યિઆતુ મા ક-સબૂ વ હાકા બિહિમ
જિસકા ઉનકો ગુમાનભી ન હોગા. ઔર ઉનકે તમામ બુરે આ'માલ ઝાહિર હો જાએંગે ઔર ઘેર લેગા ઉનકો
મા કાનૂ બિહી યસ્તહઝિઊન ૦ ફ-ઈઝા મસ્સલ ઈન્સાના દુર-રુન દઆના ؗ
વો અઝાબ જિસકા યે લોગ મઝાક ઉળાતે થે. પસ જબ ઈન્સાનકો કોઈ તકલીફ પહુંચતી હૈ તો વો હમકો પુકારતા હૈ
સુમ્મા ઈઝા ખવ્વલ્નાહુ નિઅ્મતમ મિન્ના ؗ કાલા ઈન્નમા ઊતીતુહૂ
ફિર જબ ઉસે કોઈ નેઅમત હમારી તરફસે મિલ્તી હૈ, તો કેહતા હૈ કે યે તો મુઝે મેરી તદબીરસે
અલા ઈલ્મ ؕ બલ હિયા ફિત્નતુંવ વ લાકિન્ના અક-સ-રહુમ લા યઅ્લમૂન ૦
મિલી હૈ. હાલાંકે યે તો એક આઝમાઈશ હૈ. મગર બહુતસે લોગ યે બાત નહી જાનતે. (૧)
કદ કા-લહલ લઝીના મિન કબલિહિમ ફમા અગ્ના અન્હુમ મા કાનૂ
દરઅસ્લ યે બાત ઉન લોગોંને ભી કહી થી જો ઉનસે પેહલે થે પસ કોઈ ફાયદા ન કિયા ઉનકે
યકસિબૂન ૦ ફ-અસા-બહુમ સય્યિઆતુ મા ક-સબૂ ؕ વલ્લઝીના ઝ-લમૂ
આ'માલને પસ ઉન્હીં પર આ પળે ઉનકે તમામ બુરે આ'માલ ઔર ઉનમેંસે વો લોગ જિનહોંને
મિન હા-ઉલાઈ સ-યુસીબુહુમ સય્યિઆતુ મા ક-સબૂ ؗ વમા હુમ
ઝુલ્મ કિયા હૈ, અલબત્તા ઉન પર ભી આ પળેંગે ઉનકે બુરે આ'માલ ઔર યે લોગ ખુદાકો
બિ-મુઅ્-જિઝીન ૦ અ-વ-લમ યઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા યબ્સુતુર રિઝકા લિ-મંય
આજિઝ નહી કર સકતે ક્યા યે લોગ નહીં જાનતે કે ખુદા રિઝક ઝંયાદા દેતા હૈ જિસકો
યશાઉ વ યકદિર ؕ ઈન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયાતિલ લિ-કવમિંય યુઅ્-મિનૂન ૦
ચાહતા હૈ. ઔર તંગી ભી કર દેતા હૈ જિસકે લિયે ચાહતા હૈ બેશક ઈસમેં બળી નિશાનિયાં હૈં ઈમાનવાલોંકે લિયે. (૨)

તફસીર : (૧) માણસ પોતાની લાયકાત તથા બુદ્ધિ તરફ જુએ છે અને ખુદાપાકની કુદરતને માનતો નથી. પરંતુ તે એટલુ સમજતો નથી કે એમાં તો તેની કસોટી થાય છે. આખરે તેની અકકલનો વેગ વધવાથી પોતાની અકકલ પર મગરૂર થવા પછી તેને સદ બુદ્ધિ આવતી નથી અને જ્યારે તેના ઉપર આફત આવી પડે છે ત્યારે તેને ભાન આવે છે. કે સૌ કુદરત જ કરે છે. (૨) અકકલ દોડાવી અને કોશિષો કરવામાં હર કોઈ પાછી પાની નહિ કરવા છતાં એકની બહોળી રોજી છે અને બીજાને તંગી છે. તો જાણી લો કે એનો આધાર અકકલ અને યુકતિ પર નથી. રોજીની વહેંચણી ખુદા પાકનાજ અધિકારમાં હોઈ પોતાની હિકમત અને મસલિહત મુજબ જેને જેટલા પ્રમાણમાં ચાહે તેટલા જ પ્રમાણમાં આપે છે.

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ
رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ۭ اِنَّهٗ هُوَ
الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ وَاَنِيْبُوْٓا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوْا لَهٗ مِنْ
قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ۝ وَاتَّبِعُوْٓا
اَحْسَنَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ بَغْتَةً وَّاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ۝ اَنْ تَقُوْلَ نَفْسٌ
يّٰحَسْرَتٰى عَلٰي مَا فَرَّطْتُّ فِيْ جَنْۢبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ
السّٰخِرِيْنَ ۝ اَوْ تَقُوْلَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِيْ لَكُنْتُ مِنَ
الْمُتَّقِيْنَ ۝ اَوْ تَقُوْلَ حِيْنَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِيْ
كَرَّةً فَاَكُوْنَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ بَلٰى قَدْ جَاۗءَتْكَ اٰيٰتِيْ
فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَيَوْمَ
الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلَي اللّٰهِ وُجُوْهُهُمْ مُّسْوَدَّةٌ ۭ
اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِيْنَ ۝ وَيُنَجِّي اللّٰهُ الَّذِيْنَ

ફુલ યા ઈબાદિયલ લઝીના અસ્રફૂ અલા
આપ કેહ દીજીએ કે અય મેરે બન્દો જિન્હોંને ઝિયાદતી કી હૈ
અન્ફુસિહિમ લા તક્નતૂ મિર રહ્-મતિલ્લાહ ;
અપને આપ પર. તુમ નાઉમ્મીદ ન હોના ખુદાકી રહમતસે
ઈન્નલ્લાહા યગ્ફિરુઝ ઝુનૂબા જમીઆ ;
બેશક ખુદા તુમ્હારે સબ ગુનાહ મુઆફ કર દેગા.
ઈન્નહૂ હુવલ ગફૂરુર રહીમ ૦ વ અનીબૂ
વાકઈ વો બળા બખ્શનેવાલા રહીમ હૈ. ઔર રૂજૂઅ હો જાઓ
ઈલા રબ્બિકુમ વ અસ્લિમૂ લહૂ મિન
અપને રબકી તરફ ઔર ઉસકે ફરમાં બરદાર બનો
ક઼બ્લિ અંય યઅ્-તિ-યકુમુલ અઝાબુ
પેહલે ઈસસે કે આ પહુંચે તુમ તક ઉસકા અઝાબ
સુમ્મા લા તુન્સરૂન ૦ વત્તબિઊ
ફિર તુમ્હારી મદદ નહીં કી જાએગી (૧) ઔર ઈતાઅત કરો

મ **અહ્-સના મા ઉન્ઝિલા ઇ-લયકુમ મિર રબ્બિકુમ મિન ક઼બ્લિ અંય યઅ્-તિ-યકુમુલ**
૬ ઉન બેહતરીન હુકમોંકી જો નાઝિલ હુવે હૈં તુમ્હારે રબકી તરફ઼સે, પેહલે ઈસસે કે આ પહુંચે
અઝાબુ બગ્તતંવ વ અન્તુમ લા તશ્ઉરૂન ૦ અન તકૂલા નફ્સુંય
ઉસકા અઝાબ અચાનક ઔર તુમ જાનતે ભી ન હો (કયામત કે દિન) એક શખ્સ કેહતા હોગા
યા હસ્રતા અ઼લા મા ફર્રત્તુ ફી જમ્બિલ્લાહિ વ ઇન કુન્તુ લ-મિનસ
હાય અફસોસ મેરી ઉસ કોતાહી પર જો મૈંને ખુદાકી તરફ કી હૈ ઔર મૈં તો હમેશા (ખુદાકે અહકામ પર)
સાખિરીન ૦ અવ તકૂલા લવ અન્નલ્લાહા હદાની લ-કુન્તુ મિનલ મુત્તકીન ૦
હંસ્તાહી રહા યા કોઈ યૂં કેહતા હોગા અગર ખુદા મુઝે હિદાયત દેતા તો અલબત્તા મૈં પરહેઝગારોંમેં હોતા.
અવ તકૂલા હીના તરલ અઝાબા લવ અન્ના લી કર-રતન ફ-અકૂના મિનલ
યા કોઈ શખ્સ અઝાબ કો દેખકર કેહતા હોગા કે કાશ અગર મુઝે દુબારા દુનિયામેં જાના હો તો મૈં ભી
(નેક અમલ કરકે) શામિલ હો જાઉં.
મુહસિનીન ૦ બલા કદ જાઅતકા આયાતી ફ-કઝ્-ઝબ્તા બિહા વસ્તક-બરતા
નેક બન્દોં મે (ખુદા કહેગા) તહકીક તેરે પાસ મેરી નિશાનિયાં પહુંચીથીં, પસ તુને ઉસે ઝુટલાયા ઔર તકબ્બુર કિયા
વ કુન્તા મિનલ કાફિરીન ૦ વ યવ-મલ કિયા-મતિ તરલ્લઝીના
ઔર ખુદહી કાફિરોંમેં શામિલ હુવા. ઔર કયામતકે દિન આપ ઉન લોગોંકે મુંહ કાલે
ક-ઝબૂ અ઼-લલ્લાહિ વુજૂહુહુમ મુસ્વદ-દહ ; અ-લયસા ફી જહન્નમા
દેખેંગે, જિન્હોંને ખુદા પર ઝૂટ બોલા થા. કયા ઉન તકબ્બુર કરનેવાલોં કે લિયે જહન્નમ
મસ્વલ લિલ મુ-તકબ્બિરીન ૦ વ યુનજ્જિલ્લાહુલ લઝીનત
જગહ નહીં હૈ ? ઔર નજાત દેગા અલ્લાહ ઉન લોગોં કો જો

તફસીર : (૧) જ્યારે ખુદાપાકની મદદ થી ઈસ્લામનો ગલબો થયો તો જે કાફિરો દુશમનીમાં લાગ્યા હતા તેઓ સમજ્યા કે ઈસ્લામ ધર્મ સત્ય છે અને અલ્લાહ એકજ છે ત્યારે પોતાના કાર્યો પર પસ્તાવા લાગ્યા. પરંતુ શર્મના મારે મુસલમાન થતા ન હતા કે દુશ્મની થી આટલી લડાઈઓ લડી હવે કંઈ અમારૂ ઈમાન કબુલ થશે ? તે ઉપરથી ખુદાપાકે ફરમાવ્યું કે કોઈ ગુનાહ એવો નથી જેની તૌબા ખુદાપાકને ત્યાં કબુલ ન થાય. માટે નિરાશ ન થાઓ. તૌબા કરી ખુદાપાકના તરફ રજુ થઈ જાઓ તો ક્ષમા આપશે. પરંતુ જ્યારે અઝાબ માથે આવી લાગે અથવા મૌતના ફરિશ્તા દેખાવા લાગે તે વખતની તૌબા કબુલ થતી નથી. તૌબા કબુલ થવાની એક શરત આ પણ છે કે ભવિષ્યમાં તે ગુનોહ તજી નેકી કરવાનો પાકો ઈરાદો કરી લે

اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوْٓءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ اَللّٰهُ
خَالِقُ كُلِّ شَیْءٍ وَّهُوَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ وَّكِیْلٌ ۝ لَهٗ مَقَالِیْدُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَالَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِاٰیٰتِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝ قُلْ اَفَغَیْرَ اللّٰهِ تَاْمُرُوْٓنِّیْٓ اَعْبُدُ اَیُّهَا
الْجٰهِلُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اُوْحِیَ اِلَیْكَ وَاِلَی الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ
لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَیَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِیْنَ ۝
بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِّنَ الشّٰكِرِیْنَ ۝ وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ
حَقَّ قَدْرِهٖ ۖۗ وَالْاَرْضُ جَمِیْعًا قَبْضَتُهٗ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ وَ
السَّمٰوٰتُ مَطْوِیّٰتٌۢ بِیَمِیْنِهٖ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰی عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ۝
وَنُفِخَ فِی الصُّوْرِ فَصَعِقَ مَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِی
الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ؕ ثُمَّ نُفِخَ فِیْهِ اُخْرٰی فَاِذَا هُمْ
قِیَامٌ یَّنْظُرُوْنَ ۝ وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُوْرِ رَبِّهَا وَوُضِعَ
الْكِتٰبُ وَجِایْٓءَ بِالنَّبِیّٖنَ وَالشُّهَدَآءِ وَقُضِیَ بَیْنَهُمْ

ત-ક઼વ બિ-મફા-ઝતિહિમ ; લા
બચતે થે (કુફરો શિર્કસે) કામિયાબીકે સાથ
યમસ્સુહુમુસ સૂઉ વલા હુમ યહ઼-ઝનૂન ○
ઉનકો કોઇ તકલીફ નહીં પહુંચેગી ન વો ગમગીન હોંગે.
અલ્લાહુ ખ઼ાલિકુ કુલ્લિ શયઈવ ; વહુવા અ઼લા
ખુદા હર ચીઝકા પૈદા કરનેવાલા હૈ ઔર વોહી
કુલ્લિ શયઈવ વકીલ ○ લહૂ મક઼ાલીદુસ
હર ચીઝકા નિગેહબાન હૈ ઉસીકે પાસ હૈ કુંજી (ચાબી)
સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ; વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિ-
આસમાનોં ઔર ઝમીનકી ઔર જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા
આયાતિલ્લાહિ ઉલાઇકા હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ○
ખુદાકી નિશાનિયોં કે સાથ વોહી લોગ નુકસાનમેં રેહનેવાલે હૈં
કુલ અ-ફ-ગ઼યરલ્લાહિ તઅ્-મુરૂન્ની અઅ્-બુદુ
આપ કેહ દીજીએ કે કયા ખુદાકે સિવા કિસી ઔર કી ઈબાદતકી મુઝે
અય્યુહલ જાહિલૂન ○ વ લ-ક઼દ ઊહ઼િયા ઇ-લયકા વ ઇલલ્લઝ઼ીના મિન
તાકીદ કરતે હો અય જાહિલો ! ઔર તેહકીક આપકી તરફ યે વહી ભેજી ગઈ હૈ ઔર ઉન (પૈગમ્બરોં) કી તરફ ભી
ક઼બલિક ; લઇન અશ્રકતા લ-યહ઼-બત઼ન્ના અ઼-મ-લુકા વ લ-તકૂનન્ના
જો તુમસે પેહલે થે કે અગર તુ શિર્ક કરેગા તો તેરે તમામ અમલ બરબાદ કર દિએ જાએંગે ઔર તુ સખ્ત
મિનલ ખ઼ાસિરીન ○ બલિલ્લાહા ફઅ્-બુદ વ કુમ મિનશ શાકિરીન ○ વમા
નુકસાન ઉઠાએગા બલ્કે હમેશા ખુદાહીકી ઈબાદત કરના ઔર શુક્ર કરનેવાલોં મેં શામિલ હોના ઔર
ક઼-દરુલ્લાહા હ઼ક઼-ક઼ા ક઼દરિહી ; વલ અરદુ જમીઅ઼ન ક઼બ્દ઼તુહૂ યવ-મલ ક઼િયા-મતિ
ઈન લોગોંને ખુદાકી ઐસી કદ્ર નહીં કી જૈસી કરની ચાહિએ ઔર કયામતકે દિન તમામ ઝમીન ઉસકી મુઠ્ઠીમેં હોગી,
વસ્સમાવાતુ મત઼વિય્યાતુમ બિ-યમીનિહ ; સુબ્હ઼ા-નહૂ વ તઆ઼લા અ઼મ્મા
ઔર તમામ આસમાન દાહને બાઝૂપર લપેટે હુવે હોંગે. પાક હૈ વો ઝાત ઔર બરતર હૈ
યુશરિકૂન ○ વ નુફિખ઼ા ફિસ્સૂરિ ફ-સ઼ઇ઼ક઼ા મન ફિસ્સમાવાતિ વ મન ફિલ
હૈ શિર્કસે (૧) ઔર જબ સૂર ફૂંકા જાએગા તો હોશ ઉડ જાએંગે હર ચીઝ કે જો આસમાનોં ઔર
અરદ઼િ ઇલ્લા મન શાઅલ્લાહ ; સુમ્મા નુફિખ઼ા ફીહિ ઉખ઼રા ફ-ઇઝ઼ા હુમ
ઝમીન મેં હૈ મગર જિસે ખુદા ચાહે ! ફિર ઉસ (સૂર) મેં દુબારા ફુંકા જાએગા પસ યકાયક સબ
ક઼િયામુંય યન્ઝુરૂન ○ વ અશ-ર-ક઼તિલ અરદુ બિ-નૂરિ રબબિહા વ વુદ઼િઅ઼લ
સબ ખડે હોકર દેખને લગેંગે (૨) ઔર ઝમીન રૌશન હો જાએગી અપને રબકે નૂર સે, ઔર (સબકા) આ'માલનામા
કિતાબુ વ જીઆ બિન્નબિય્યીના વશ્શુ-હદાઇ વ કુદ઼િયા બય-નહુમ
(હરએક કે સામને) રખ દિયા જાએગા ઔર હાઝિર કિયે જાએંગે પૈગમ્બર તમામ ગવાહ ઔર સચ્ચાઇ કે સાથ

તફસીર : (૧) ખુદાપાકનો જમણો હાથ કહી શકાય છે પરંતુ ડાબો હાથ કહી શકતા નથી હઝરત (સ.)એ ફરમાવ્યું કે ખુદાપાકના બન્ને હાથ જમણા છે. એટલે મખલૂક ડાબા હાથની જે નબળાઈની ખામી છે તેથી ખુદાપાક પવિત્ર છે. (૨) એક વખત દુન્યાના ફના થવા માટે સૂર ફુંકવામાં આવશે. બીજો સૂર સૌના જીવતા થઈ એકઠા થવા માટે છે તે બીજુ સૂર ફુંકવામાં આવશે આ આયતમાં ત્રીજાનું વર્ણન છે કે એથી હશરના મેદાનમાં સૌ બેહોશ થઈ જશે પછી ચોથો સૂર ફુંકવામાં આવશે તો સૌ બુદ્ધિમાં આવી જશે પછી ખુદાપાક હિસાબ લેવા માટે સૌની રૂબરૂ જાહેર થશે.

بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝ وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ
جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ
آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا
بَلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝
قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ۝ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى
الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ۝
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ۝ وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ

બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વહુમ લા યુઝ્-લમૂન ૦
ફૈસલા કિયા જાએગા ઔર ઉનપર ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા. (૧)
વ વુફ્-ફિયત કુલ્લુ નફસિમ મા અ઼મિલત
ઔર પૂરા બદલા દિયા જાએગા હર શખ્સકો ઉસકે આ'માલકા
વહુવા અઅ્-લમુ બિમા યફ્-અ઼લૂન ૦ વ
ઔર ખૂબ જાનતા હૈ જો કુછ કે યે લોગ કરતે હૈં. (૨) ઔર
સીક઼લ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ ઇલા જહન્નમા
હાંકે જાએંગે કુફ્ર કરનેવાલે જહન્નમકી તરફ
ઝુ-મ-રા ૮ હ઼ત્તા ઇઝ઼ા જાઊહા ફુતિહ઼ત
ટોલે બનાકર યહાં તક કે જબ વો પહુંચેંગે ઉસકે કરીબ તો ખુલ જાએંગે
અબ્વાબુહા વ ક઼ાલા લહુમ ખ઼-ઝ-નતુહા
જહન્નમકે દરવાઝે ઔર દોઝખકે ચોકીદાર ઉનસે કહેંગે
અ-લમ યઅ્-તિકુમ રુસુલુમ મિન્કુમ યત્લૂના
ક્યા તુમ્હારે પાસ તુમ્હીં લોગોંમેંસે પયગંબર નહીં આએ થે જો સુનાતે થે

૯ ૪

મ અ઼-લયકુમ આયાતિ રબ્બિકુમ વ યુન્ઝ઼િરૂ-નકુમ લિક઼ાઆ યવમિકુમ હાઝ઼ા ૮
૬ તુમકો તુમ્હારે રબકી આયતેં ઔર ડરાતે થે તુમકો ઈસી દિનકે આનેસે!
ક઼ાલૂ બલા વ લા-કિન હ઼ક્-ક઼ત કલિ-મતુલ અ઼ઝ઼ાબિ અ઼-લલ કાફિરીન ૦
વો લોગ કહેંગે, બેશક (હમારે પાસ પૈગમ્બર આએ થે મગર હમને ઉનકો નહીં માના) ઔર કાફિરોં પર ઈસ તરહ
અઝાબકા વા'દા પૂરા હુવા.
ક઼ીલદ-ખુલૂ અબ્વાબા જહન્નમા ખ઼ાલિદીના ફીહા ૮ ફ-બિઅ્-સા મસ્વલ
ઉનસે કહા જાએગા કે ચલો જહન્નમકે દરવાઝોંમેં દાખિલ હો જાઓ. ઔર હમેશા ઉસીમેં રહો પસ બહુતહી બુરા ઠિકાના હૈ
મુ-તકબ્બિરીન ૦ વ સીક઼લ્લઝ઼ીનત્ત-ક઼વ રબ્બહુમ ઇ-લલ જન્નતિ ઝુ-મરા ૮
તકબ્બુર કરનેવાલોંકા ઔર રવાના હોંગે વો લોગ જો ડરતે થે રબસે, જન્નતકી તરફ ટોલે બનકર,
હ઼ત્તા ઇઝ઼ા જાઊહા વ ફુતિહ઼ત અબ્વાબુહા વ ક઼ાલા લહુમ
યહાં તક કે જબ જન્નતકે કરીબ પહુંચેંગે ઔર ખુલે હોંગે (પેહલેસે) ઉસકે દરવાઝે ઔર વહાં કે
ખ઼-ઝ-નતુહા સલામુન અ઼-લયકુમ તિ઼બ્તુમ ફદ-ખુલૂહા ખ઼ાલિદીન ૦
ચોકીદાર (ફરિશ્તે) કહેંગે સલામ હો તુમ પર તુમ મઝેમેં રહો પસ ઇસમેં દાખિલ હો જાઓ હમેશા કે લિયે,
વ ક઼ાલુલ હ઼મ્દુ લિલ્લાહિલ લઝ઼ી સ઼-દ-ક઼ના વઅ્-દહૂ વ અવ-ર-સૂનલ
ઔર વો કહેંગે ખુદાહી કે લિયે હૈ સબ તા'રીફ જિસને અપના વા'દા પૂરા કિયા ઔર હમેં વારિસ બનાયા ઈસ ઝમીનકા
અરદ઼ા ન-તબવ્વઉ મિનલ જન્નતિ હ઼યસુ નશાઅ ૮ ફ-નિઅ્-મા અજરુલ
તાકે હમ ઈસ જન્નતમેં જહાં ચાહેં મુકામ કરેં. પસ કિત્ના બેહતરીન બદલા હૈ.
અ઼ામિલીન ૦ વ ત-રલ મલાઇ-કતા હ઼ાફ-ફીના મિન હ઼વલિલ
નેક અમલ કરનેવાલોંકા. (૩) ઔર આપ ફરિશતોંકો દેખેંગે અર્શે ઈલાહી કે ચારોં તરફ હલ્કા બાંધકર

તફસીર : (૧) કાફિરોના ગુનાહોથી નકાર કરવા પર સાક્ષીની જરૂર પડશે તો દરેક ઝમાનાના નેક લોગો સાક્ષી આપશે એટલે બુરાઓની બુરાઈ અને ભલાઓની ભલાઈનો હાલ જે પ્રમાણે તેઓ જોતા હતા તે પ્રમાણે ત્યાં બતાવશે. (૨) વળી ગુનાહગારો પાસે સાક્ષી લાવવાનુ કારણ એટલુ છે કે તેઓને સૌની રૂબરૂ કાયલ કરવામાં આવે નહિં તો ખુદાપાક તો સઘળુ જાણે જ છે. (૩) જન્નતમાં દરેક માટે ત્યાં જે વિશાળ જગ્યા બનાવી છે તેનેજ તે ચાહશે. પણ કેટલાંક પબ્લીક સ્થળો હશે. ત્યાં દરેક આવજા કરશે પરંતુ એ સ્થળો માટે જન્નતીઓ કેહશે કે અમે જયા ચાહીયે ત્યાં મુકામ કરીએ.

અ્રશિ યુસબ્બિહૂના બિ-હ્મ્દિ રબ્બિહિમ

ખડે હોંગે. (ઔર) રબકી પાકી બયાન કરતે હોંગે. ઔર તા'રીફ કરતે હોંગે

વ કુદિયા બય-નહુમ બિલ હક્કિ વ કીલલ

ઔર ફૈસલા કિયા જાએગા ઉનકે દરમિયાન સચ્ચાઈ કે સાથ ઔર કહા જાએગા કે

હ્મ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ્-લમીન ૦ ૬ ૫ પાવ

સબ તા'રીફ સઝાવાર હૈ ઉસ ખુદાકો જો તમામ આલમકા રબ હૈ. (૧)

સૂરતુલ મુઅ્-મિન

યે સૂરત મુઅ્મિન મક્કેમેં નાઝિલ હુઇ, ઇસમેં (૮૫) આયતેં હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હા-મીમ ૦ તન્ઝીલુલ કિતાબિ મિનલ્લાહિલ

હા-મીમ યે કિતાબ નાઝિલ કી ગઈ હૈ ઉસ ખુદાકી તરફસે

અ્ઝીઝિલ અ્લીમ ૦ ગાફિરિઝ્ ઝમ્બિ

જો ઝબરદસ્ત જાનનેવાલા હૈ. ગુનાહકા બખ્શને વાલા હૈ મ ૬

વ કાબિલિત તવ્બિ શદીદિલ ઇ્કાબિ ઝિત્ તૌલ લાઁ ઇલાહા

ઔર તૌબા કુબૂલ કરનેવાલા હૈ, સખ્ત સઝા દેનેવાલા હૈ, કુદરતવાલા હૈ. નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ

ઇલ્લા હૂ ઇ-લયહિલ મસીર ૦ મા યુજાદિલુ ફી આયાતિલ્લાહિ

સિવા ઉસકે ઔર ઉસીકી તરફ જાના હૈ, ખુદાકી આયતોં મેં વોહી લોગ (નાહક) ઝગળા કરતે હૈં

ઇલ્લલ્લઝીના ક-ફરૂ ફલા યગ્રુરકા તકલ્લુબુહુમ ફિલ બિલાદ ૦

જો કાફિર હૈં, પસ આપકો શકમેં ન ડાલે ઈન લોગોંકા આરામ સે ચલના ફિરના શેહરોંમેં (કિ ઈનપર અઝાબ ક્યોં નાઝિલ નહીં હોતા) (૨)

કઝ્-ઝબત કબ્લહુમ કવમુ નૂહિંવ વલ અહ્ઝાબુ મિમ બઅ્-દિહિમ વ હમ્મત

ઝુટલાયા થા ઈસસે પેહલે ભી નૂહકી કૌમને ઔર ઉસકે બાદ કે ગિરોહોંને ભી ઔર

કુલ્લુ ઉમ્મતિમ બિ-રસૂલિહિમ લિ-યઅ્-ખુઝૂહુ વ જા-દલૂ બિલ

હર ઉમ્મત મેંસે જો લોગ ઇમાન નહીં લાએ ઉન્હોંને અપને પૈગમ્બરોંકો ગિરિફ્તાર કરનેકા ઇરાદા કિયા ઔર

બાતિલિ લિ-યુદહિદૂ બિહિલ હક્કા ફ-અ-ખઝ્તુહુમ ફ-કયફા કાના

નાહક ઉનસે ઝગળે કિયે તાકે ઈસ તરહ સચ્ચાઇકો દબા સકેં! પસ હમને ઉન્હેં પકળ લિયા પસ સખ્ત

ઇ્કાબ ૦ વ કઝાલિકા હક્-કત કલિ-મતુ રબ્બિકા અ્-લલ લઝીના

સઝા મિલી ઉનકો ઔર ઈસી તરહ સાબિત હો ચુકા હૈ આપકે ખુદાકા કૌલ ઉન લોગોં પર જિન્હોંને

ક-ફરૂ અન્નહુમ અસ્હાબુન નાર ૦ અલ્લઝીના યહ્મિલૂનલ

ઈંકુફ્ર કિયા કે વો સબ જહન્નમી હૈં, જો ફરિશ્તે અર્શે ઈલાહીકો ઉઠાએ હુવે

વકફે લાઝિમ વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

તફસીર : (૨) ખુદાપાક જ્યારે હિસાબ લેવા માટે ઉતરી આવશે તે વખતે ફરિશ્તાઓ અર્શની આસપાસ કુંડાળુ વળી પોતાના પરવરદિગારની તસ્બીહ, તહમીદ પઢશે અને સર્વ બંદાઓ દરમ્યાન તદ્દન ન્યાય સર ફેસલો થશે તો ચારે બાજુથી જોશ પૂર્વક ખુદાપાકના વખાણના નારા બુલંદ થશે સૌ કોઈ અલહમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન પોકારી ઉઠશે. (૨) કાફિરોની જાહેર સ્થિતિ જોઈ કોઇએ એમ સમજવું નહિ કે તેઓ સદા એજ સુખ શાંતિની હાલતમાં રહેશે. અને શિક્ષા નહિ થાય બલ્કે ખુદાને ત્યાં દરેક કાર્યનો વખત નિર્માણ છે તે વખત આવતાં જરૂર તેઓની ધરપકડ થશે અને તેઓ લાંબી મુસાફરીઓ કરી બીજા રાજાઓ સાથે મિત્રચારી રાખે છે તેથી કોઇએ ડરવું જોઇએ નહિ તેઓ એમના કંઈક કામ લાગી શકતા નથી તો જેવું જ થયું.

الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ
بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ
رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ
وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ
الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَ
ذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ
وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَٰلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ
أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتَكْفُرُونَ ۝ قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا
اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِنْ
سَبِيلٍ ۝ ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ
يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ۝ هُوَ

અ્રશા વ મન હ્વ-લહૂ યુસબ્બિહૂના બિ-
હૈ ઔર વો ફરિશ્તે જો ઉનકે ચોતરફ હૈ, તસ્બીહ કરતે હૈ ઔર
હ્મ્દિ રબ્બિહિમ વ યુઅ્મિનૂના બિહી વ
તા'રીફ કરતે હૈ અપને રબકી ઔર ઈમાન લાએ હૈ ઉસપર ઔર
યસ્તગ્ફિરૂના લિલ્લઝીના આ-મનૂ ج રબ્બના
મગફિરત ચાહતે હૈ ઈમાનવાલોંકે લિયે. (કહેતે હૈ) અય હમારે રબ
વસિઅ્તા કુલ્લા શયઈર રહ્-મતંવ વ ઈલ્મન
તેરા ઈલ્મ ઔર તેરી રહમત હરચીઝકો ઘેરે હુવે હૈ.
ફગ્ફિર લિલ્લઝીના તાબૂ વત ત-બઉ
પસ ઉન લોગોંકો બખ્શ દે જો તૌબા કર ચુકે હૈ ઔર ચલતે હૈ
સબી-લકા વ કિહિમ અઝાબલ જહીમ ○
તેરે રાસ્તે પર. ઔર ઉનકો દોઝખકે અઝાબસે બચાલે
રબ્બના વ અદખિલ્હુમ જન્નાતિ અદનિ નિલ-
અય હમારે રબ ઉનકો હમેશા કે લિયે દાખિલ કર જન્નતમેં

મ લતી વ-અત્તહુમ વ મન સ-લહ્ મિન આબાઈહિમ વ અઝવાજિહિમ વ
૬ જિસકા તુને ઉનસેં વા'દા કિયા હૈ ઔર ઉનકો ભી જો નેક હૈ ઉનકે બાપ દાદાઓંમેં, ઔર ઉનકી બીબિયોં મેં ઔર
ઝુર્રિય્યાતિહિમ ط ઈન્નકા અન્તલ અઝીઝુલ હકીમ ○ વ કિહિમુસ સય્યિઆત ط વ
ઉનકી ઔલાદ મેંસે, બેશક તૂ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ. (૧) ઔર ઉનકો (ક્યામતકે દિન) તકલીફસે બચા ઔર
મન તકિસ સય્યિઆતિ યવ-મ-ઈઝિન ફ-કદ રહિમ્તહ ط વ ઝાલિકા હુવલ ફવ્ઝુલ
ઉસ દિન જિસે તુ તકલીફસે બચાલે પસ ઉસપર તુને બળી મહેરબાની કી ઔર યેહી સબસે બળી
૮ અઝીમ ○ ઈન્નલ્લઝીના ક-ફરૂ યુના-દવના લ-મક્તુલ્લાહિ અક-બરુ
૬ કામિયાબી હૈ. (૨) જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા હૈ ઉનકો પુકારા જાએગા કે ખુદાકો તુમસે ઈસ કદર સખ્ત નફરત હૈ
મિમ મક્તિકુમ અન્ફુ-સકુમ ઈઝ તુદ-અવના ઈલલ ઈમાનિ ફ-તક્ફુરૂન ○
જિસ કદર તુમકો અપની ઝાતસે ન હોગી, જબકે તુમકો ઈમાનકી તરફ બુલાયા જાતા થા તો તુમ ના ફરમાની કરતે થે. (૩)
કાલૂ રબ્બના અ-મત્તનસ્-ન-તયનિ વ અહ્-યય-ત-નસ્-ન-તયનિ ફઅ્-ત-રફ્ના
વો લોગ કહેંગે અય હમારે રબ ! તુને દો બાર હમકો મૌતદી ઔર દો બાર હમકો ઝિન્દગી બખ્શી પસ હમ અપને
બિ-ઝુનૂબિના ફ-હલ ઈલા ખુરૂજિમ મિન સબીલ ○ ઝાલિકુમ
ગુનાહોંકા ઈકરાર કરતે હૈ તો ક્યા અબ યહાં સે નિક્લનેકા કોઈ રસ્તા હૈ? (૪) યે સબ ઉસીકા
બિ-અન્નહૂ ઈઝા દુઈયલ્લાહુ વહ્-દહૂ ક-ફરતુમ ج વ ઈય યુશ-રક બિહી
નતીજા હૈ કે જબ ખુદાએ વાહિદ કા નામ લિયા જાતાથા તો તુમ ઈન્કાર કરતે થે. ઔર જબ ઉસકે સાથ કિસીકો
શરીક કિયા જાતા તો તુમ
તુઅ્-મિનૂ ط ફલ હુકમુ લિલ્લાહિલ અલિય્યિલ કબીર ○ હુવલ
ઈમાન લાતે થે ! પસ અબ ફૈસલા ખુદાહી કરેગા, જો બળી શાન બળે રૂતબેવાલા હૈ. વોહી

તફસીર : (૧) તેઓ એમ પણ દુઆ કરશે કે જન્નત જો કે સૌ કોઇને પોતાનીજ નેક કરણીથી મળે છે. માતા પિતા કે પુત્ર પરિવાર પોતાના ઈમાન અને પરહેઝગારી વિના કોઈ કોઈને કામ લાગતુ નથી. પરંતુ તુ પોતાની હિકમતથી એવું કરી શકે છે એકના કારણે ઘણાંઓને તેમના થોડા અમલ માટે વધુ સવાબ આપી ઉચો રુત્બો આપી દે. આ પ્રમાણે કે જેટલા સંબંધીઓ આ નેક લોકોના પગલે ચાલે તેમની સૌની આ નેક નિયત કબુલ કરી લે. તો તેમાં એક રીતે તેમનોજ બદલો થયો પણ બીજાના કારણે થયો. (૨) એટલે માત્ર પોતાની કરણી વડે જ કોઈ બચી શકતુ નથી કેમકે થોડી ઘણી બુરાઈ અને ગુનાહથી માત્ર નબીઓ સિવાય બીજા કોણ ખાલી છે. માટે તારી કૃપાથી જ તેમને આખિરતની તકલીફોથી બચી જાય. (૩) તમને દુન્યામાં વારંવાર આમંત્રણ આપવામાં આવતુ હતું છતાં ↗

↗ તમો વખતો વખત કુફ્રજ કર્યા કરતા હતા. તો આજે તેની શિક્ષા ભોગવતી વખતે તમો પોતાની જાનોથી જેટલા બેઝાર છો તેથી પણ અધિક તમારાથી ખુદાપાક બેઝાર અને નારાજ છે. (૪) પ્રથમ માટી હવા અથવા વિર્ય તો નિર્જીવ અથવા મુરદાજ હતા. ફરી જીવ પડયો સજીવન થયા પછી મરણ પામ્યા પછી આ કયામતમાં જીવતા થયા તો એ બેબે મોતો અને બે હયાતો થઈ.

الَّذِىْ يُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ رِزْقًا ؕ
وَمَا يَتَذَكَّرُ اِلَّا مَنْ يُّنِيْبُ ۝ فَادْعُوا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ
لَهُ الدِّيْنَ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ ۝ رَفِيْعُ الدَّرَجٰتِ
ذُو الْعَرْشِ ۚ يُلْقِى الرُّوْحَ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ
عِبَادِهٖ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ۝ يَوْمَ هُمْ بٰرِزُوْنَ ۚ
لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَىْءٌ ؕ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ؕ
لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝ اَلْيَوْمَ تُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۢ بِمَا
كَسَبَتْ ؕ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝
وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ اِذِ الْقُلُوْبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ
كٰظِمِيْنَ ۚ مَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ حَمِيْمٍ وَّلَا شَفِيْعٍ
يُّطَاعُ ؕ ۝ يَعْلَمُ خَآئِنَةَ الْاَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى الصُّدُوْرُ ۝
وَاللّٰهُ يَقْضِىْ بِالْحَقِّ ؕ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ
لَا يَقْضُوْنَ بِشَىْءٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ۝

લઝ઼ી યુરીકુમ આયાતિહી વ યુનઝ-ઝ઼િલુ
ખુદા હૈ જો તુમકો દિખાતા હૈ અપની નિશાનિયાં ઔર
લકુમ મિનસ સમાઈ રિઝ્કા ؕ વમાય-તઝ઼ક-કરુ
આસમાનસે તુમ્હારે લિયે રિઝ્ક ઉતારતા હૈ. ઔર નસીહત
ઈલ્લા મંય યુનીબ ૦ ફદઉ઼લ્લાહા
તો વોહી કુબૂલ કરતા હૈ, જો રૂજુઅ હોવે પસ તુમ ખુદા કો પુકારો
મુખ઼્લિસ઼ીના લહુદ દીના વ લવ કરિહલ
ખુલૂસકે સાથ પક્કે અકીદે કે સાથ ચાહે યે બાત બુરી હી ક્યોં ન
ક઼ાફિરૂન ૦ રફીઉ઼દ દ-રજાતિ ઝ઼ુલ
મા'લૂમ હો કાફિરોંકો ! બળે મરતબેવાલા હૈ.
અ઼ર્શ ۚ યુલક઼િર રૂહ઼ા મિન અમરિહી અ઼લા
અર્શકા માલિક હૈ. વો રૂહ (ફરિશ્તે) કો ભેજતા હૈ અપને હુકમસે
મંય યશાઉ મિન ઈ઼બાદિહી લિ-યુનઝ઼િરા
જિસ પર વો ચાહતા હૈ અપને઼ બન્દોં઼સે તાકે વો કયામત કે મ
યવ-મત તલાક઼ ۝ યવમા હુમ બારિઝૂના ۚ લા યખ઼્ફા અ઼-લલ્લાહિ મિન્હુમ ૬
દિનસે લોગોંકો ડરાએ જિસ દિન વો સબ સામને આએંગે ઉનકી કોઈ બાત ખુદાસે છુપી ન રહેગી
શૈઅ ؕ લિ-મનિલ મુલ્કુલ યૌમ ؕ લિલ્લાહિલ વાહિ઼દિલ ક઼હ-હાર ૦ અલ
આજકે દિન કિસકી હુકુમત હોગી ? ખુદાહીકી હુકુમત હોગી જો યકતા ઔર ગાલિબ હૈ. આજ
યવમા તુજઝા કુલ્લુ નફસિમ બિમા ક-સ-બત ؕ લા ઝ઼ુલ્મલ યૌમ ؕ ઈન્નલ્લાહા
હર શખ્સકો બદલા દિયા જાએગા ઉસકે આ'માલકા આજકે દિન કિસી પર ઝુલ્મ ન હોગા ખુદા બહુત
સરીઉ઼લ હિ઼સાબ ૦ વ અન્ઝ઼િરહુમ યવ-મલ આઝિ-ફતિ ઈઝ઼િલ કુલૂબુ
જલ્દ હિસાબ લેનેવાલા હૈ. ઔર આપ ઈનકો ડરાઈયે એક કરીબ આનેવાલે દિ઼નકી મુસીબતસે, જિસ દિન કલેજે
લ-દલ હ઼નાજિરિ કાઝ઼િમીન ۚ મા લિઝ઼ ઝ઼ાલિમીના મિન હ઼મીમિંવ વલા
મુંહ તક આ જાએંગે ઔર ઘુટ જાએંગે, ઉસ દિન ઝાલિમોંકા ન કોઇ દોસ્ત હોગા. ઔર ન કોઇ
શફીઇ઼ંય યુતા઼અ઼ ۝ યઅ઼-લમુ ખ઼ાઇ-નતલ અઅ઼-યુનિ વમા તુખ઼્ફિસ઼ સુદૂર ૦
શફાઅત કરનેવાલા હોગા જિસકી બાત માની જાય. વો જાનતા હૈ આંખોંકી ચોરીકો, ઔર જો કુછ વો સીનોંમેં છુપાતે હૈં.
વલ્લાહુ યક઼્દ઼ી બિલ હ઼ક્ક઼ ؕ વલ્લઝ઼ીના યદઊ઼ના મિન દૂનિહી
ઔર ખુદા ફૈસલા કરેગા હકકે સાથ ઔર જિનકો યે લોગ પુકારતે હૈં ખુદાકો છોળકર
લા યક઼્દૂના બિ-શૈઅ ؕ ઈન્નલ્લાહા હુવસ સમીઉ઼લ બસ઼ીર ۝ ૯
વો કિસી ચીઝકા ફૈસલા નહી કર સકતે, બેશક ખુદા સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ. ૭

اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِيْنَ كَانُوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوْا هُمْ اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّ
اٰثَارًا فِي الْاَرْضِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ ؕ وَمَا كَانَ
لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَّاْتِيْهِمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَكَفَرُوْا فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّهٗ قَوِيٌّ
شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَا وَ
سُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَقَارُوْنَ فَقَالُوْا
سٰحِرٌ كَذَّابٌ ۝ فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
اقْتُلُوْٓا اَبْنَآءَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ وَاسْتَحْيُوْا نِسَآءَهُمْ ؕ
وَمَا كَيْدُ الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ۝ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
ذَرُوْنِيْٓ اَقْتُلْ مُوْسٰى وَلْيَدْعُ رَبَّهٗ ۚ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ
يُّبَدِّلَ دِيْنَكُمْ اَوْ اَنْ يُّظْهِرَ فِي الْاَرْضِ الْفَسَادَ ۝
وَقَالَ مُوْسٰٓى اِنِّيْ عُذْتُ بِرَبِّيْ وَرَبِّكُمْ مِّنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ

અ-વ-લમ યસીરૂ ફિલ અરદ઼િ ફ-યન્ઝુરૂ
ક્યા યે લોગ ઝમીન પર સૈર નહીં કરતે? પસ ઉન્હેં ચાહિએ કે વો દેખેં,
કયફ઼ કાના આ઼કિ઼-બતુલ લઝ઼ીના કાનૂ મિન
કૈસા અંજામ હુવા ઉન લોગોંકા, જો
ક઼બલિહિમ ؕ કાનૂ હુમ અશદ-દા મિન્હુમ
ઉનસે પેહલે થે! વો લોગ ઈનસે ઝયાદા
કુવ્વતંવ વ આસારન ફિલ અરદ઼િ ફ-અ-ખ઼-
તાકતવાલે થે ઔર નિશાનવાલે થે જો અપની નિશાનિયાં ઝમીન પર છોળ ગએ. પસ પકળ લિયા
ઝ઼-હુમુલ્લાહુ બિ-ઝુનૂબિહિમ ؕ વમા કાના
ઉનકો ખુદાને ઉનકે ગુનાહોંકી વજહસે, ઔર ફિર નહીં થા
લહુમ મિનલ્લાહિ મિંવ વાક઼ ૦ ઝ઼ાલિકા બિ-
ઉનકે લિયે કોઈ ખુદા કે અઝાબસે બચાનેવાલા યે સબ
અન્નહુમ કાનત તઅ્-તીહિમ રુસુલુહુમ
ઈસ વજહ સે હુવા કે ઉનકે પાસ આએ થે ઉનકે પૈગમ્બર

મ ૬ **બિલ બય્યિનાતિ ફ-ક-ફરૂ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼હુમુલ્લાહ ؕ ઇન્નહૂ ક઼વિય્યુન**
ખુલી હુઈ નિશાનિયાં લેકર, પસ ઉન્હોંને ઈન્કાર કિયા તો ખુદાને ઉનકો પકળ લિયા. બેશક વો બળા તાકતવાલા
શદીદુલ ઇ઼ક઼ાબ ૦ વ લ-ક઼દ અરસલ્ના મૂસા બિ-આયાતિના વ સુલ્ત઼ાનિમ
સખ્ત સઝા દેનેવાલા હૈ. ઔર તહકીક હમને ભેજા મૂસાકો અપની નિશાનિયાં દેકર ઔર ખુલી
મુબીન ૦ ઇલા ફિર-અ઼વના વ હામાના વ ક઼ારૂના ફ-ક઼ાલૂ સાહિ઼રુન કઝ઼-ઝ઼ાબ૦
દલીલોં કે સાથ ફિરઔન ઔર હામાન ઔર કારૂન કે પાસ પસ વો કેહને લગે યે તો જાદૂગર હૈ ઝૂટા (૧)
ફ-લમ્મા જા-અહુમ બિલ હ઼ક઼કિ઼ મિન ઇ઼ન્દિના ક઼ાલુક઼તુલૂ અબ્નાઅલ લઝ઼ીના
પસ જબ વો (મૂસા) હમારી તરફસે દીને હક લેકર ઉનકે પાસ ગએ, તો ઉન લોગોંને કહા માર ડાલો ઉનકે બેટોંકો જો
આ-મનૂ મ-અ઼હૂ વસ્તહ઼યૂ નિસા-અહુમ ؕ વમા કયદુલ કાફિરીના ઇલ્લા ફી
ઉનકે સાથ ઇમાન લાએ હૈં ઔર ઝિન્દા રખ્ખો ઉનકી લળકીયોંકો ઔર કાફિરોંકી કોઈ ચાલ ઐસી નહી
દ઼લાલ ૦ વ ક઼ાલા ફિર-અ઼વનુ ઝ઼રૂની અક઼તુલ મૂસા વલ-યદઉ઼ રબ્બહ ۚ ઇન્ની
બેકાર ન ગઈ હો ઔર ફિરઔનને (દરબારીયોસે) કહા છોળ દો તાકે મૈં મૂસાકો કત્લ કર દું. ઔર ઉસે ચાહિયે કે અપને રબકો પુકારલે
અખ઼ાફુ અંય યુબદ-દિલા દી-નકુમ અવ અંય યુઝ઼્હિરા ફિલ અરદ઼િલ ફસાદ ૦
મુઝે ડર હૈ કે વો તુમ્હારે દીન કો બદલ ન દે! યા ફિર ફૈલા ન દે ઝમીન મેં કોઈ ફસાદ (૨)
વ ક઼ાલા મૂસા ઇન્ની ઉ઼ઝ઼તુ બિ-રબ્બી વ રબ્બિકુમ મિન કુલ્લિ મુ-તકબ્બિરિલ
ઔર મૂસાને કહા મૈં પનાહ લેતા હું અપને ઔર તુમ્હારે પરવરદિગારકી હર તકબ્બુર કરને વાલે સે

તફસીર : (૧) જો કે કારૂન બની ઈસરાઈલની કૌમમાંથી હતો પણ તે ફિરઓંનવાળાઓ વડેજ દૌલત કમાતો હોવાથી તેમના મતને મળતો હતો. (૨) ફિરઔનના દરબારીઓ મુઅજિઝહ જોઈ ડરી ગયા હતા. તેથી કતલ કરવાની સલાહ આપતા નહિ હોય કે કદાચ તેનો પરવરદિગાર બદલો ન લે તે કારણથી ફિરઔને કહ્યું કે મને છોડો કે હુ મૂસાને કતલ કરી નાખું. ફિરઔન પોતે પણ દિલમાં ડરતો જ હતો. છતાં લોકો પર પોતાની શકતિ અને શુચતન જમાવવા ખાતર નિર્લજ પણે ચાલાકીથી પોતાની બીક છુપાવવા એવું કેહતો હતો કે શું કરૂં ? લોકોના રોકવાથી કત્લ કરતો નથી.

لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝ وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ ۖ
مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيْمَانَهٗۤ اَتَقْتُلُوْنَ رَجُلًا اَنْ
يَّقُوْلَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ جَآءَكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ مِنْ رَّبِّكُمْ ۚ
وَاِنْ يَّكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهٗ ۚ وَاِنْ يَّكُ صَادِقًا
يُّصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِيْ يَعِدُكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ
هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ۝ يٰقَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ
ظٰهِرِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۫ فَمَنْ يَّنْصُرُنَا مِنْۢ بَاْسِ اللّٰهِ
اِنْ جَآءَنَا ۚ قَالَ فِرْعَوْنُ مَاۤ اُرِيْكُمْ اِلَّا مَاۤ اَرٰى وَمَاۤ
اَهْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ الرَّشَادِ ۝ وَقَالَ الَّذِيْۤ اٰمَنَ يٰقَوْمِ
اِنِّيْۤ اَخَافُ عَلَيْكُمْ مِّثْلَ يَوْمِ الْاَحْزَابِ ۝ مِثْلَ دَاْبِ
قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ وَالَّذِيْنَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ ۚ وَمَا
اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ۝ وَيٰقَوْمِ اِنِّيْۤ اَخَافُ عَلَيْكُمْ
يَوْمَ التَّنَادِ ۝ يَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِيْنَ ۚ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ

લા યુઅ-મિનુ બિ-યવમિલ હિ઼સાબ ૦ વ ૯
જો ઈમાન નહીં રખતા કયામતકે દિન પર (૧) ઔર ૮
ક઼ાલા રજુલુમ મુઅ-મિનુમ ۖ મિન આલિ
કેહને લગા એક શખ્સ જો ઈમાન લાયા થા ખાનદાન સે
ફિર-અ઼વના યક્તુમુ ઈમા-નહૂ અ-તક઼્તુલૂના
ફિરઔન કે ઔર અપને ઈમાનકો છુપાએ હુવે થા, કે ક્યા તુમ
રજુલન અંય યકૂલા રબ્બિયલ્લાહુ વ ક઼દ
ઐસે શખ્સકો કત્લ કરનાં ચાહતે હો જો કેહતા હૈ કે મેરા રબ
અલ્લાહ હૈ ! ઔર વો
જા-અકુમ બિલ બય્યિનાતિ મિર્-રબ્બિકુમ ط
ખુલી હુઈ દલીલેં લેકર આયા હૈ તુમ્હારે રબકી તરફસે
વ ઈય યકુ કાઝ઼િબન ફ-અ઼લયહિ કઝ઼િબુહ ج વ
ઔર અગર વો ઝૂટા હૈ તો ઉસકા ઝૂટ ઉસીકી ગરદન પર હોગા. ઔર
ઈય યકુ સ઼ાદિક઼ંય યુસિ઼બ્કુમ બઅ્-દુલ્લઝ઼ી
અગર વો સચ્ચા હૈ તો જો કુછ વો કેહતા હૈ ઉસકા કુછ હિસ્સા
તો તુમ્હારી ગરદન મ
યઈ઼દુકુમ ط ઈન્નલ્લાહા લા યહદી મન હુવા મુસરિફુન કઝ઼-ઝ઼ાબ ૦ યા ક઼વમિ ૬
પર રહેગા હી બેશક ખુદા હિદાયત નહીં દેતા હદસે ગુઝર જાનેવાલે (ઔર) બહુત ઝૂટ બોલનેવાલેકો (૨) અય કૌમ !
લકુમુલ મુલ્કુલ યવમા ઝ઼ાહિરીના ફિલ અરદ઼િ ج ફ-મંય યન્સુરુના મિમ
આજ તો તુમ્હારા હુકમ ચલતા હૈ, ઔર હુકૂમત કરતે હો તુમ ઈસ સરઝમીન પર (મગર) હમારી મદદ ઉસ વક્ત કૌન કરેગા
બઅ્-સિલ્લાહિ ઈન જા-અના ط ક઼ાલા ફિર-અ઼વનુ મા ઉરીકુમ ઈલ્લા મા અરા
અગર હમ પર ખુદાકા અઝાબ આ પળે ? ફિરઔન કેહને લગા મૈં તો તુમકો વોહી રાય દુંગા જો મૈં સમઝ રહા હું,
વમા અહદીકુમ ઈલ્લા સબીલર રશાદ ૦ વ ક઼ાલલ્લઝ઼ી આ-મના યા ક઼વમિ
ઔર મૈં તુમકો રાસ્તા દિખાતા હું મસ્લિહતકા ઔર ઉસ ઈમાનવાલે શખ્સને કહા કે અય કૌમ !
ઈન્ની અખ઼ાફુ અ઼-લયકુમ મિસ઼્લા યવમિલ અહ઼-ઝાબ ૦ મિસ઼્લા દઅ્-બિ
મૈં ડરતા હું તુમપર બુરે દિનસે જૈસા કે દૂસરી કૌમોં પર આયા થા. જૈસા કે
ક઼વમિ નૂહિ઼વ વ આ઼દિવ વ સ઼મૂદા વલ્લઝ઼ીના મિમ બઅ્-દિહિમ ط વ મલ્લાહુ
હઝરત નૂહ ઔર આદ ઔર સમૂદ કી કૌમ પર ઔર ઉન લોગોં પર જો ઈનકે બા'દ હુએ. ઔર ખુદા તો
યુરીદુ ઝુલ્મલ લિલ ઈ઼બાદ ૦ વ યા ક઼વમિ ઈન્ની અખ઼ાફુ અ઼-લયકુમ
અપને બંદોં પર કિસી કિસ્મકા ઝુલ્મ કરના નહી ચાહતા. ઔર અય કૌમ ! મૈં તુમપર ઉસ દિનકી સખ્તીસે ડરતા હું
યવ-મત તનાદ ૦ યવમા તુવલ્લૂના મુદબિરીન ج મા લકુમ મિનલ્લાહિ
જિસ દિન આવાઝેં આએંગી. જિસદિન તુમ પીઠ ફેરકર ભાગોગે. ઉસ વકત તુમકો ખુદાસે

તફસીર : (૧) જેને કયામતના દિવસે હિસાબનું યકીન હોય તે અત્યાચારજ શા માટે કરે ? (૨) એટલે જો તે જૂઠો હશે તો જે અલ્લાહના સંબંધી જૂઠું બોલે છે તેજ શિક્ષા આપી દેશે આપણે ઉતાવળા બની કતલ કરવાની શું જરૂર ? પણ જો તે સાચો હોય તો તેને કતલ કરી પોતાનો હાથે આફત વહોરી લેવું છે કેમકે તેઓ ખુદા બદલો લેશે માટે પોતાની ફિકર કરો.

مِنْ عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ۝
وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا زِلْتُمْ
فِيْ شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖ ؕ حَتّٰۤى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ
يَّبْعَثَ اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًا ؕ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ
مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابُ ۝ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْۤ
اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْ ؕ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَ
عِنْدَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ
مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰهَامٰنُ ابْنِ لِيْ
صَرْحًا لَّعَلِّيْۤ اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ ۝ اَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ
فَاَطَّلِعَ اِلٰۤى اِلٰهِ مُوْسٰى وَاِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ كَاذِبًا ؕ وَكَذٰلِكَ
زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَا
كَيْدُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فِيْ تَبَابٍ ۝ وَقَالَ الَّذِيْۤ اٰمَنَ
يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ اَهْدِكُمْ سَبِيْلَ الرَّشَادِ ۝ يٰقَوْمِ اِنَّمَا

મિન આ઼સિ઼મ ૮ વ મંય યુદ઼લિલિલ્લાહુ
બચાનેવાલા કોઈ ન હોગા. ઔર જિસકો ખુદા હી ગુમરાહ કરે
ફમા લહૂ મિન હાદ ૦ વ લ-ક઼દ જા-અકુમ
ઉસે કૌન હિદાયત દે સકતા હૈ? (૧) ઔર તહકીક ઈસસે
યૂસુફુ મિન ક઼બ્લુ બિલ બય્યિનાતિ ફમા
પેહલે યૂસુફ (અ.) તુમ્હારે પાસ ખુલી દલીલેં લેકર આ ચુકે હૈ,
ઝિલ્તુમ ફી શક-કિમ મિમ્મા જા-અકુમ બિહ ь
પસ તુમ શક કરતે રહે ઉનમે ભી જો વો લેકર આએ થે.
હ઼ત્તા ઈઝ઼ા હ-લ-કા ક઼ુલ્તુમ લંય યબ્અ઼સ઼ુલ્લાહુ
યહાં તક કે જબ ઉનકી વફાત હો ગઈ તો કેહને
મિમ બઅ્-દિહી રસૂલા ь કઝ઼ાલિકા
લગે કે અબ ખુદા કિસી પૈગમ્બરકો ન ભેજેગા. ઈસી તરહ
યુદ઼િલ્લુલ્લાહુ મન હુવા મુસરિફુમ
ખુદા ગલત રાસ્તે પર ડાલ દેતા હૈ, હદસે ગુઝર જાનેવાલોં
મ
૬ મુરતાબ ૦ અલ્લઝ઼ીના યુજાદિલૂના ફી આયાતિલ્લાહિ બિ-ગ઼યરિ સુલ્ત઼ાનિન
ઔર શક કરને વાલોંકો (૨) જો ઝગળતે હૈં ખુદા કી આયતોં કે બારે મેં બગૈર કિસી દલીલ કે
અતાહુમ ь કબુરા મક઼-તન ઈ઼ન્દલ્લાહિ વ ઈ઼ન્દલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ ь કઝ઼ાલિકા
જો ઉનકે પાસ હો યે બળી નફરત કી ચીઝ હૈ ખુદા ઔર મુઅમિનોં કે નઝદીક ઈસી તરહ
યત઼્બઉ઼લ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ ક઼લ્બિ મુ-તકબ્બિરિન જબ્બાર ૦ વ ક઼ાલા
ખુદા મુહર લગા દેતા હૈ હર તકબ્બુર કરને વાલે (ઔર) ઝબરદસ્તી કરને વાલે કે દિલ પર ઔર
ફિર-અ઼વનુ યા હામાનુબ્નિ લી સ઼ર-હ઼લ લ-અ઼લ્લી અબ્લુગુલ અસ્બાબ ૦
ફિરઔનને અપને વઝીર હામાનસે કહા કે મેરે લિએ એક બુલંદ ઈમારત તૈયાર કર.
અસ્બાબસ સમાવાતિ ફ-અત્ત઼લિઅ઼ા ઈલા ઈલાહિ મૂસા વ ઈન્ની લ-અઝ઼ુન્નુહૂ
તાકે મૈં પહુંચ સકું આસમાનકે રાસ્તોં તક ઔર ફિર વહાં પહુંચકર દેખ સકું મૂસા કે ખુદાકો ઔર મૈં તો ઉસે (મૂસાકો)
કાઝ઼િબા ь વ કઝ઼ાલિકા ઝુય્યિના લિ-ફિર-અ઼વના સૂઉ અ઼-મલિહી વ સુદ-દા
ઝૂટા હી સમઝતા હું. ઔર ઈસી તરહ ફિરઔન કો ભલે મા'લૂમ હુવે ઉસકે બુરે કારનામે ઔર રુક ગયા વો
૯ અ઼નિસ સબીલ ь વમા ક્યદુ ફિર-અ઼વના ઈલ્લા ફી તબાબ ૦ વ ક઼ાલલ્લઝ઼ી આ-મના
૯ સીધે રાસ્તે સે ઔર ફિરઔનકી હર તદબીર ગારત હો ગઈ. ઔર ઉસ મુઅમિનને કહા,
યા ક઼વમિત તબિઊ઼નિ અહદિકુમ સબીલર્રશાદ ૦ યા ક઼વમિ ઈન્નમા
અય કૌમ ! તુમ મેરે કેહને પર ચલો મૈં તુમ્હેં સીધા રાસ્તા દિખાઉંગા અય કૌમ !

તફસીર : (૧) એથી મુરાદ ક્યામતનો દિવસ છે કે તે દિવસે અનેક પોકારો થશે. મહેશરમાં એકઠા થવા અને હિસાબ માટે સૌને પોકારવાં આવશે. જન્નતીઓ અને દોઝખીઓ અરસ પરસ એક બીજાને પોકારશે. (૨) હઝરત યુસુફ (અ.)ની ઝિન્દગીમાં તો મિસરવાળા ઈમાન લાવ્યા નહિ. પણ જ્યારે તેમની વફાત પછી મિસરના રાજ્યનો બંદોબસ્ત બગડી ગયો ત્યારે કેહવા લાગ્યા કે આ શહેરમાં યુસુફ (અ.) ના કેવાં મુબારક પગલાં હતા? હવે એવો કોઈ નબી આવશે નહિં એમાં તેઓને પ્રથમનો ઈન્કાર પણ કઢંગીજ વાત હતી અને પાછલા ઈકરારમાં પણ પોતાના તરફથી વધારો કર્યો એજ હદથી વધી જવું છે.

هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ۖ وَّ اِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ
الْقَرَارِ ۝ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَا ۚ
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ
فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُوْنَ فِيْهَا بِغَيْرِ
حِسَابٍ ۝ وَيٰقَوْمِ مَا لِيْٓ اَدْعُوْكُمْ اِلَى النَّجٰوةِ وَ
تَدْعُوْنَنِيْٓ اِلَى النَّارِ ۝ تَدْعُوْنَنِيْ لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَ
اُشْرِكَ بِهٖ مَا لَيْسَ لِيْ بِهٖ عِلْمٌ ۖ وَّاَنَا اَدْعُوْكُمْ اِلَى
الْعَزِيْزِ الْغَفَّارِ ۝ لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَدْعُوْنَنِيْٓ اِلَيْهِ
لَيْسَ لَهٗ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ
مَرَدَّنَآ اِلَى اللّٰهِ وَاَنَّ الْمُسْرِفِيْنَ هُمْ اَصْحٰبُ النَّارِ ۝
فَسَتَذْكُرُوْنَ مَآ اَقُوْلُ لَكُمْ ۚ وَاُفَوِّضُ اَمْرِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۚ
اِنَّ اللّٰهَ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ۝ فَوَقٰىهُ اللّٰهُ سَيِّاٰتِ مَا
مَكَرُوْا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُوْٓءُ الْعَذَابِ ۝

હાઝિહિલ હ઼યાતુદ દુન્યા મતાઉ઼વ ; વ
યે દુનિયાકી ઝિન્દગી ઔર કુછ નહી સિર્ફ ચંદ રોઝા હૈ. ઔર
ઈન્નલ આખિ઼-રતા હિયા દારુલ ક઼રાર ૦
દરઅસ્લ આખિરત હી ઠહેરને કા મુકામ હૈ.
મન અ઼મિલા સય્યિ-અતન ફલા યુજ્ઝા
જો શખ્સ ગુનાહ કરેગા, ઉસકો ઉસકે બરાબર
ઈલ્લા મિસ્લહા ۚ વ મન અ઼મિલા સા઼લિહ઼મ
હી બદલા મિલેગા ઔર જો મર્દ યા ઔરત
મિન ઝ઼-કરિન અવ ઉન્સા વ હુવા
નેકી કરેંગે ઔર વો ઈમાન વાલે હોં તો ઐસે
મુઅ્-મિનુન ફ-ઉલાઈકા યદખુલૂનલ જન્નતા
લોગ દાખિલ હોંગે જન્નત મેં ઔર વહાં ઉનકો
યુર-ઝકૂ઼ના ફીહા બિ-ગ઼યરિ હિ઼સાબ ૦ વ યા
રિઝક બે હિસાબ મિલેગા ઔર અય
ક઼વમિ માલી અદઊ઼કુમ ઈલન નજાતિ વ તદઊ઼-નની ઈલન્નાર ۝ તદઊ઼-નની આધા
મેરી કૌમ ! યે કૈસી બાત હૈ કે મૈં તુમકો નજાત કી તરફ બુલાતા હું ઔર તુમ મુઝે દોઝખકી તરફ બુલાતે હો ! (૧) તુમ મુઝે
લિ-અકફુરા બિલ્લાહિ વ ઉશરિકા બિહી મા લયસા લી બિહી ઈ઼લ્મુંવ ; વ મ
ઈસ બાતકી દા'વત દેતે હો કે મૈં ખુદાકા ઈન્કાર કરૂં ઔર ઉસકા શરીક દૂસરેકો ઠેહરાઉ! ૬
જિસકે લિયે મેરે પાસ કોઈ દલીલ નહીં હૈ !
અ-ન અદઊ઼કુમ ઈલલ અ઼ઝીઝિલ ગ઼ફ-ફાર ૦ લા જ-ર-મા અંન્નમા
ઔરં મૈં તુમકો બુલાતા હું ઉસ ખુદાકી તરફ જો ઝબરદસ્ત બખશિશવાલા હૈ. યકીનન તુમ મુઝે જિસ ચીઝકી તરફ
તદઊ઼-નની ઈલયહિ લયસા લહૂ દઅ્-વતુન ફિદ દુન્યા વલા ફિલ આખિ઼-રતિ
બુલાતે હો વો હરગિઝ ઈસ કાબિલ નહીં હૈ કે ઉસકી તરફ કિસીકો બુલાયા જાય દુનિયામેં ઔર આખિરતમેં
વ અન્ના મરદ-દના ઈલલ્લાહિ વ અન્નલ મુસરિફીના હુમ અસ઼્હ઼ાબુન નાર ૦
ઔર બેશક હમ સબ ખુદાકી તરફ લૌટને વાલે હૈં, ઔર જો લોગ હદસે ગુઝર ગએ હૈં વોહી જહન્નમી હોંગે
ફ-સ-તઝ઼કુરૂના મા અકૂલુ લકુમ ۚ વ ઉફવ્વિદુ અમરી ઈલલ્લાહ ۚ
પસ તુમ આઈન્દા યાદ કરોગે જો કુછ કે મૈં તુમસે કેહતા હું ઔર મૈં અપના મુઆમલા ખુદાકો સોંપતા હું.
ઈન્નલ્લાહા બસ઼ીરુમ બિલ ઈ઼બાદ ૦ ફ-વક઼ાહુલ્લાહુ સય્યિઆતિ મા
બેશક ખુદા અપને બન્દોં કા નિગેહબાન હૈ પસ ખુદાને ઉસે (મર્દે મોમિનકો) મેહફૂઝ રખ્ખા ઉનકી બુરી
મ-કરૂ વ હ઼ાક઼ા બિ-આલિ ફિર-અ઼વના સૂઉલ અ઼ઝ઼ાબ ۝
ચાલોંસે ઔર નાઝિલ હુવા ફિરઔનકે લોગોં પર નિહાયત બુરા અઝાબ

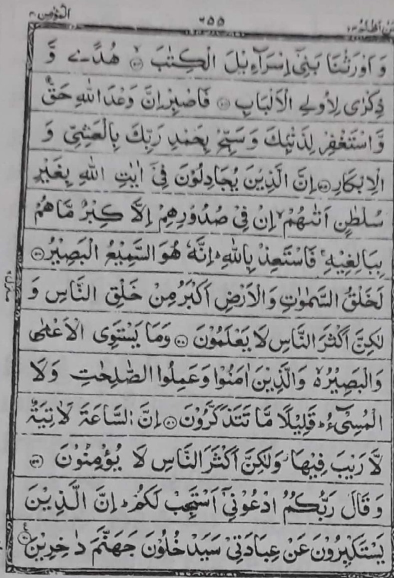
તફસીર : (૧) આ અજબ મામલો છે કે હું શુભેચ્છક બની તમને ઈમાન માર્ગે લગાવી ખુદાઈ અઝાબથી મુકતિ અપાવવા માંગુ છું પણ ઉલ્ટા તમે મને પોતાની સાથે દોઝખમાં ઘસડી જવા માંગો છો.

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَّعَشِيًّا ۚ وَيَوْمَ تَقُوْمُ
السَّاعَةُ ۚ اَدْخِلُوْٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ ۞ وَ
اِذْ يَتَحَآجُّوْنَ فِى النَّارِ فَيَقُوْلُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ
اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ
عَنَّا نَصِيْبًا مِّنَ النَّارِ ۞ قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا
كُلٌّ فِيْهَآ ۙ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۞ وَقَالَ
الَّذِيْنَ فِى النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوْا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ
عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۞ قَالُوْٓا اَوَلَمْ تَكُ تَاْتِيْكُمْ
رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۚ قَالُوْا بَلٰى ۚ قَالُوْا فَادْعُوْا ۚ وَمَا
دُعٰٓؤُا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِىْ ضَلٰلٍ ۞ اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ ۞
يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظّٰلِمِيْنَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ
وَلَهُمْ سُوْٓءُ الدَّارِ ۞ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْهُدٰى

અન્નારુ યુઅ્-રદૂના અ્-લયહા ગુદુવ્વંવ વ
ભળકતી હુઈ આગ લાઈ જાતી હૈ ઉનકે સામને સુબહ ઔર
અ્શિય્યા ॰ વયવમા તકૂમુસસાઅ્હ ॰ અદખિ્લૂ
શામ કે વકત ઔર જિસ રોઝ કયામત કાઈમ હોગી (કહા
આલા ફિર-અ્વના અશદ-દલ અ્ઝાબ૦
જાએગા) ડાલ દો ફિરઔનવાલોંકો સખ્તસે સખ્ત અઝાબમેં (૧)
વ ઈઝ્ ય-તહ઼ાજજૂના ફિન્નારિ ફ-યકૂલુદ્
ઔર જબ દોઝખમેં કાફિર એક દૂસરેસે ઝગળતે હોંગે તો
દુ-અ્ફાઉ લિલ્લઝ઼ીનસ્તક-બરૂ ઈન્ના કુન્ના
કમઝોર લોગ કહેંગે, તકબ્બુર કરને વાલોંસે કે હમતો દુનિયામેં
લકુમ ત-બ-અ્ન ફ-હલ અન્તુમ મુગ઼નૂના
તુમ્હારે તાબેઅ થે. પસ કયા તુમ આજ હમકો દોઝખકે
અ્ન્ના નસ઼ીબમ મિનન્નાર ૦ ક઼ા-લલ
અઝાબસે ઝર્રા બરાબર ભી કમ કરા સકતે હો ? વો લોગ કહેંગે જો

મ
૬ લઝ઼ી-નસ્તક-બરૂ ઈન્ના કુલ્લુન ફીહા ॰ ઈન્નલ્લાહા ક઼દ હ઼-કમા બય-નલ ઈ઼બાદ ૦
દુનિયામેં તકબ્બુર કરતે થે હમતો ખુદહી સબકે સબ દોઝખમેં હૈં, બેશક ખુદાહી અપને બન્દોંકે હકમેં ફૈસલા કર ચુકા હૈ. (૨)
વ ક઼ાલલ લઝ઼ીના ફિન્નારિ લિ-ખ઼-ઝ-નતિ જહન્નમદઊ઼ રબ્બકુમ યુખ઼ફ-ફિફ
ઔર કહેંગે વો લોગ જો દોઝખમેં હોંગે, જહન્નમકે ચોકીદાર (ફરિશ્તોં) સે કે તુમ હી અપને રબસે દુઆ
અ્ન્ના યવ-મમ મિનલ અ્ઝાબ ૦ ક઼ાલૂ અ-વ-લમ તકુ તઅ્તીકુમ રુસુલુકુમ
કરો તાકે વો કમ કરદે હમ પરસે આજકે દિન અઝાબ વો (ફરિશ્તે) કહેંગે કે કયા તુમ્હારે પાસ નહીં આએ થે. તુમ્હારે રસુલ
બિલ બય્યિનાત ॰ ક઼ાલૂ બલા ॰ ક઼ાલૂ ફદઊ઼ ॰ વમા દુઅ્આઉલ કાફિરીના ઈલ્લા
મુઅજિઝે લેકર કહેંગે હાં આએ થે. (ફરિશ્તે) કહેંગે કે ફિર તુમ હી દુઆ કરો ઔર કાફિરોંકી દુઆ તો બેઅસરહી
૯ ફી દ઼લાલ ૦ ઈન્ના લ-નન્સુરુ રુસુ-લના વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
૧૦ રેહનેવાલી હૈ. (૩) બેશક હમ મદદ કરતે હૈં અપને પૈગમ્બરોંકી ઔર ઉન લોગોંકી જો ઈમાન લાએ હૈં,
ફિલ હ઼યાતિદ દુન્યા વ યવમા યકૂમુલ અશહાદ ૦ યવમા
દુનિયામેં ભી મદદ કરતે હૈં ઔર જિસ દિન ગવાહ ખળે હોંગે ઉસ દિન ભી મદદ કરેંગે જિસ દિન
લા યન્ફઉ઼ ઝ઼ાલિમીના મઅ્ઝિ઼-રતુહુમ વ લ-હુમુલ લઅ્નતુ
ઝાલિમોંકો કોઈ ફાયદા નહીં દેગી ઉનકી મઅઝિરત, ઔર ઉનકે લિએ લા'નત હૈ
વ લહુમ સૂઉદ દાર ૦ વ લ-ક઼દ આ-તયના મૂસલ હુદા
ઔર ઉનકે લિયે બુરા ઠિકાના હૈ. ઔર હમને મૂસાકો હિદાયત નામા દિયા

તફસીર : (૧) કાફિરોને દરરોજ સવાર સાંજ તેમનું ઠેકાણું બતાવવામાં આવે છે. ફરી કયામતના દિવસે તેઓ તેમાં દાખલ થશે જન્નતીઓને પણ કબરમાં જન્નતનું ઠેકાણુ દરરોજ બે વખત બતાવવામાં આવે છે. (૨) મોટા આગેવાનો જવાબ આપશે કે જો અમારામાં જ કઈ શકતિ હોત તો પ્રથમ પોતાનો જ અઝાબ દુર કરતા પરંતુ અમે પોતે જ લાચાર છીએ. હવે આ જગ્યા એક બીજાને કામ લાગવાની રહી નથી. (૩) દોઝખના ફરિશતાઓ જવાબ આપશે કે ભલામણ કરવું એ અમારૂ કામ નથી અમે તો અઝાબ કરવા માટે નીમાએલા છીએ. ભલામણ કરવાનું કામ તો રસૂલોનું છે. પણ રસૂલોથી તો તમો વિરૂદ્ધ જ હતા જેથી તેમને અરજ કરી શકતા નથી.

وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ۝ هُدًى وَ
ذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَ
الْإِبْكَارِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَا هُمْ
بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝
لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَ
لَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ
وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا
الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ ۝ إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ
لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝
وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ۝

વ અવ-રસ્ના બની ઇસ્રાઈલલ કિતાબ ૦
(તૌરેત) ઔર બની ઈસરાઈલકો વારિસ બનાયા હમને કિતાબ (તૌરેત) કા
હુદંવ વ ઝિકરા લિ-ઉલિલ અલ્બાબ ૦
જો સરાસર હિદાયત ઔર નસીહતસે ભરી હુઈ હે સમઝદાર લોગોંકે લિયે
ફસ્બિર ઇન્ના વઅ્-દલ્લાહિ હક્-કુંવ
પસ આપ સબ્ર કીજીએ, અલ્લાહકા વા'દા સચ્ચા હે,
વસ્તગ઼ફિર લિ-ઝમ્બિકા વ સબ્બિહ્ બિ-હમ્દિ
ઔર અપને ગુનાહકે લિયે બખ્શિશ તલબ કરો ઔર
તસ્બીહ કરો (ઔર) તા'રીફ બયાન કરો
રબ્બિકા બિલ અ઼શિય્યિ વલ ઇબ્કાર ૦
અપને રબકી સુબહ ઔર શામ (૧)
ઇન્નલ્લઝ઼ીના યુજાદિલૂના ફી આયાતિલ્લાહિ
જો લોગ ઝગળતે હૈં ખુદાકી આયતોંકે બારેમેં
બિ-ગ઼યરિ સુલ્તાનિન અતાહુમ ∽ ઇન
બગૈર કિસી દલીલ કે જો ઉનકે પાસ આઈ હો
ફી સુદૂરિહિમ ઇલ્લા કિબ્રુમ માહુમ બિ-બાલિગ઼ીહ ૮ ફસ્તઇઝ઼ બિલ્લાહ ઽ
ઉનકે દિલોંમેં બળાઈ કે સિવા ઔર કુછ નહીં હૈ. વો લોગ હરગિઝ વહાંતક નહીં પહુંચ સકતે પસ ખુદાસે પનાહ માંગો
ઇન્નહૂ હુવસ સમીઉ઼લ બસ઼ીર ૦ લ-ખ઼લ્કુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ અક-બરુ
બેશક વો સુનનેવાલા, દેખનેવાલા હૈ. (૨) ઔર અલબત્તા આસમાનો ઝમીનકા પૈદા કરના બહુત બળી બાત હૈ
મિન ખ઼લકિ઼ન્નાસિ વ લાકિન્ના અક-સ઼રન નાસિ લા યઅ્લમૂન ૦ વમા
ઈન્સાન કે પૈદા કરનેસે, લેકિન બહુતસે લોગ (યે બાત) નહીં સમઝ સકતે. (૩) ઔર નહીં
યસ્તવિલ અઅ્મા વલ બસ઼ીર ∽ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ
હૈ બરાબર અંધા ઔર આંખોંવાલા, ઔર ઇસી તરહ વો લોગ જો ઈમાન લાએ ઔર નેક કામ કિયે
વ લલ મુસીઅ ઽ ક઼લીલમ મા ત-તઝ઼ક-કરૂન ૦ ઇન્નસ સા-અ઼તા લ-આતિ-યતુલ
ઔર દૂસરે બદકાર, ઈન બાતોંકો સમઝને વાલે બહુત થોળે હૈ. (૪) કયામત તો આનેવાલી હૈ.
લા રયબા ફીહા વ લાકિન્ના અક-સ઼રન નાસિ લા યુઅ્મિનૂન ૦
ઈસમેં કોઇ શક નહીં હૈ લેકિન ફિરભી બહુતસે લોગ ઈમાન નહીં લાતે
વ ક઼ાલા રબ્બુકુમુદઊ઼ની અસ્તજિબ લકુમ ઽ ઇન્નલ લઝ઼ીના
ઔર તુમ્હારા ખુદા ફરમાતા હૈ મુઝહીકો પુકારો મૈં તુમ્હારી દુઆ કુબૂલ કરૂંગા જો લોગ
યસ્તકબિરૂના અ઼ન ઇ઼બા-દતી સ-યદખુલૂના જહન્નમા દાખિ઼રીન ૦
મેરી ઈબાદત સે મુંહ મોળતે હૈં વો જલ્દી હી જહન્નમ મેં દાખિલ હોંગે ઝલીલ હોકર (૫)

મ ૬

૯ ૧૧

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.) દરરોજ સો વખત ઈસ્તગફાર કરતા હતા. દરેક બંદાને તેના રુત્બાના પ્રમાણમાં કંઈ ને કંઈ કસૂર થઈ જાય છે. માટે દરેકને ઈસ્તગફારની જરૂર છે. (૨) તેઓ આપ વડાઈ અને સરદારી ચાહે છે કે નબી પર અમે સર રહીએ અથવા સમાન રહીએ તો નબીને આધિન થવું પડે એ કદી બનવા જોગ નથી. ખરેખર ખુદાપાકનો વાયદો સાચો થયો કે નબીની આગળ તેઓ હલકા પડયા અને રુસ્વા થયા. (૩) મુશરિકો કિયામતમાં ફરી સજીવન થવાને અસંભવિત જાણતા હતા તેથી ફરમાવ્યું કે જે ખુદાપાકે આકાશો અને પૃથ્વી જેવી મહાન વસ્તુઓ પેદા કરી તથા એક વાર માનવોને પેદા કર્યા તો ખુદાપાકને પુન સજીવન કરવું શું મુશકેલ છે? તઅજ્જુબ છે આવી પ્રત્યક્ષ વાતને પણ લોકો સમજતા નથી. (૪) એક સદાચારી મુમિન છે બીજો દુરાચારી કાફિર છે તે ↗

↗ બન્નેનું પરિણામ એક સરખું થઈ શકશે નહિજ. એક દિવસે એવો જોઈએ કે જેમાં બન્નેનો તફાવત બન્નેની કરણીઓના જુદા ફળ સંપૂર્ણ જાહેર થાય છતા તમે વિચારતા જ નથી. (૫) બંદાનું પોતાના માલિકથી માંગવુ એ તો બંદગીની શર્ત છે તેમજ જે માંગવુ ખુદ ઈબાદત બલ્કે ઈબાદતનું મગજ છે. ન માંગવુ એજ અહંકાર છે. ખુદાપાકથી દુન્યા ન માંગે તો કંઈ વાંધો નથી. મગફિરતજ માંગ્યા કરે એથી જણાયું કે ખુદાપાક પોકાર સાંભળે છે એ તો ખરૂં પછી →

اَللّٰهُ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الَّیْلَ لِتَسْكُنُوْا فِیْهِ وَ النَّهَارَ
مُبْصِرًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ
النَّاسِ لَا یَشْكُرُوْنَ ۝ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ
شَیْءٍ ۘ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؗ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ۝ كَذٰلِكَ
یُؤْفَكُ الَّذِیْنَ كَانُوْا بِاٰیٰتِ اللّٰهِ یَجْحَدُوْنَ ۝ اَللّٰهُ
الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّالسَّمَآءَ بِنَآءً وَّ
صَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّیِّبٰتِ ؕ
ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚۖ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِیْنَ ۝ هُوَ
الْحَیُّ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِیْنَ لَهُ الدِّیْنَ ؕ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ۝ قُلْ اِنِّیْ نُهِیْتُ اَنْ اَعْبُدَ
الَّذِیْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِیَ الْبَیِّنٰتُ
مِنْ رَّبِّیْ ؗ وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ۝ هُوَ
الَّذِیْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ

અલ્લાહુલ્લઝી જ-અ્લા લકુમુલ લયલા લિ-
ખુદા વોહી હૈ જિસને તુમ્હારે લિયે રાત બનાઈ તાકે તુમ
તસ્કુનૂફીહિ વન્નહારા મુબસિરા ؕ ઈન્નલ્લાહા
ઉસમેં આરામ પાઓ ઔર ઉસીને દિનકો રૌશન બનાયા, બેશક ખુદા
લઝૂ ફદ્‌લિન અ્-લન્નાસિ વ લાકિન્ના
લોગોં પર બળા હી ફઝલ કરતા હૈ, લેકિન ફિરભી
અક-સરન નાસિ લા યશ્કુરૂન ૦
બહુતસે લોગ ઉસકા શુક્ર અદા નહીં કરતે
ઝાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમ ખ્-ાલિકુ કુલ્લિ
યેહી ખુદા તુમ્હારા રબ હૈ જો હર ચીઝકા પૈદા કરનેવાલા
શૈઅ ۘ લા ઈલાહા ઈલ્લા હૂ ؗ ફ-અન્ના
હૈ. નહીં હૈ કોઈ ખુદા કે સિવા ઈબાદતકે લાયક પસ કહાં
વકફે લાઝિમ
તુઅ્-ફકૂન ૦ કઝાલિકા યુઅ્-ફકુલ લઝીના
ઉલ્ટે જા રહે હો ? ઈસી તરહ વો લોગ ભી ઉલ્ટે ચલે થે જો
મ કાનૂ બિ-આયાતિલ્લાહિ યજ-હ્‌દૂન ૦ અલ્લાહુલ્લઝી જ-અ્લા લકુમુલ અરદ્‌ા
૬ ખુદાકી આયતોં કા ઇન્કાર કરતે થે યે ખુદા હી હૈ જિસને ઝમીનકો લોગોં કે રેહને કા
કરારંવ વસ્સમાઆ બિનાઅંવ વ સ્‌વ્વ-રકુમ ફ-અહ્‌-સના સુ-વ-રકુમ વ
ઠિકાના બનાયા, ઔર આસમાનકો છત બનાયા ઔર તુમ્હારી સુરતકો નિહાયત ઉમ્દાં બનાયા ઔર
ર-ઝ-ક્‌કુમ મિનત્‌ ત્‌યયિબાત ؕ ઝાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમ ۚۖ ફ-તબા-રકલ્લાહુ
તુમકો પાકીઝા ચીઝેં ખાને કો દીં. યેહી ખુદા તુમ સબકા રબ હૈ પસ પાક હૈ ખુદા જો
રબ્બુલ આ્-લમીન ૦ હુવલ હ્‌ય્યુ લા ઈલાહા ઈલ્લા હુવા ફદઊ્હુ
તમામ આલમકા રબ હૈ. (૧) વો ઝિન્દા હૈ, નહીં હૈ કોઇ મા'બૂદ ઉસકે સિવા પસ પૂરે
મુખ્‌લિસ્‌ીના લહુદ દીન ؕ અલ્હ્‌મ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ્-લમીન ૦
ખુલૂસ કે સાથ ઉસીકો પુકારો તમામ તા'રીફ ખુદાહીકે લિયે હૈ જો સારે જહાનકા રબ હૈ.
કુલ ઈન્ની નુહીતુ અન અઅ્‌બુદલ લઝીના તદઊ્ના મિન દૂનિલ્લાહિ
કેહદો કે મુઝે મના' કિયા ગયા હૈ કે ઉન ચીઝોંકી ઇબાદત ન કરૂં જિસે તુમ પુકારતે હો ખુદાકો છોળકર
લમ્મા જા-અનિયલ બય્યિનાતુ મિર્‌રબ્બી ؗ વ ઉમિરતુ અન ઉસલિમા
જબકે મેરે પાસ ખુદાકી નિશાનિયાં આ ચુકી હૈં. ઔર મુઝે હુકમ હુવા હૈ કે મૈં સર ઝુકાઉ
લિ-રબ્બિલ આ્-લમીન ૦ હુવલ્લઝી ખ્-લ-ક્‌કુમ મિન
દોનોં જહાનકે માલિકકે સામને યે વોહી ખુદા હૈ જિસને તુમકો પૈદા કિયા
તુરાબિન સુમ્મા મિન નુત્‌ફતિન સુમ્મા મિન
મિટ્ટીસે, ફિર નુત્ફેસે, ફિર

→ પેજ (૬૫૫) ની તફસીર : દરેક બંદાની મરજી મુજબની તેની દરેક દુઆઓનું કબુલ કરવું કંઈ જરૂરી નથી. બલ્કે તે માલિક હોવાથી પોતાની મરજી મુજબ કરે છે.

પેજ (૬૫૬) ની તફસીર : (૧) ખુદાપાકે મનુષ્ય પર ઉપકારો કર્યા કે પૃથ્વીને બિછાણા માફક પાથરી તેના ઉપર પર્વતોના ખીલા ઠોકયા કે ડોલે નહિ. આકાશને છત સમાન અદ્ધર થોભાવી રાખ્યું તે ઉપરાંત માણસને સૌ પ્રાણીઓ કરતાં ખૂબસુરત બનાવ્યા તેમજ તેની રોજી પણ સ્વચ્છ બનાવી.

عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا اَشُدَّكُمْ
ثُمَّ لِتَكُوْنُوْا شُيُوْخًا ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ
وَلِتَبْلُغُوٓا اَجَلًا مُّسَمًّى وَّلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝ هُوَ
الَّذِىْ يُحْىٖ وَيُمِيْتُ ۚ فَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ
لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ
فِىٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ ۭ اَنّٰى يُصْرَفُوْنَ ۝ اَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِالْكِتٰبِ وَبِمَآ اَرْسَلْنَا بِهٖ رُسُلَنَا ۫ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۝
اِذِ الْاَغْلٰلُ فِىٓ اَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلٰسِلُ ۭ يُسْحَبُوْنَ ۝
فِى الْحَمِيْمِ ۬ ثُمَّ فِى النَّارِ يُسْجَرُوْنَ ۝ ثُمَّ قِيْلَ
لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُوْنَ ۝ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۭ
قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا بَلْ لَّمْ نَكُنْ نَّدْعُوْا مِنْ قَبْلُ شَيْـًٔا ۭ
كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ الْكٰفِرِيْنَ ۝ ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَفْرَحُوْنَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ

અ્-લ-કૃતિન સુમ્મા યુખ્રિજુકુમ તિ્ફલન
ગોશ્ત કે ટુકડેસે ફિર તુમકો બચ્ચા બના કર નિકાલા,
સુમ્મા લિ-તબ્લુગૂ અશુદ-દકુમ
તાકે તુમ અપની જવાની કો પહુંચો
સુમ્મા લિ-તકૂનૂ શુયૂખા ૮ વ મિન્કુમ
ફિર તુમ બુળહાપે તક પહુંચો ઔર તુમ મેંસે
મંય યુ-તવફ-ફા મિન કૃબ્લુ વ લિ-તબ્લુગૂ
મર જાતા હૈ (બુળહાપે સે) પેહલેહી ઔર તાકે તુમ
અ-જ-લમ મુસમ્મંવ વ લ-અ્લ્લકુમ
અપની મુકર્રરહ ઉમર તક પહુંચ સકો ઔર તાકે તુમ લોગ
તઅ્કિલૂન ○ હુવલ લઝી યુહ્યી વ યુમીત ૮
સમઝ સકો. (૧) વોહી ખુદા હૈ જો મારતા હૈ ઔર ઝિન્દા કરતા હૈ.
ફ-ઈઝા કૃદા અમ્રન ફ-ઈન્નમા યકૂલુ લહૂ
પસ જબ વો કોઇ કામકા ઈરાદા કરતા હૈ તો કેહતા હૈ "હોજા"
કુન ફ-યકૂન ○ અ-લમ તરા ઈલલ્લઝીના યુજાદિલૂના ફી આયાતિલ્લાહ ♭
તો વો કામ હો જાતા હૈ. કયા આપને ઉન લોગોં કો નહીં દેખા જો ખુદાકી આયતોં મેં ઝગળતે હૈ?
અન્ના યુસ-રફૂન ○ અલ્લઝીના કઝ-ઝબૂ બિલ કિતાબિ વ બિમા અરસલ્ના
અબ કહાં ઉલ્ટે જા રહે હૈં. જિન્હોંને ઝુટલાયા ખુદાકી કિતાબ કો ઔર ઉસ ચીઝકો જો
બિહી રુસુ-લના ⁂ ફ-સવફ યઅ્-લમૂન ○ ઈઝિલ અગ્લાલુ ફી
હમને ભેજી હૈ રસૂલોંકે સાથ પસ જલ્દી હી વો લોગ જાન લેંગે જબકે ઉનકી ગરદનોંમેં
અઅ્-નાકિહિમ વસ્સલાસિલ ♭ યુસ્હબૂના ○ ફિલ હમીમ ○ સુમ્મા
તૌક ઔર ઝંજીરેં ડાલી જાએંગી ઉનકો ઘસીટતે હુવે ગરમ પાનીમેં લે જાએંગે ફિર
ફિન્નારિ યુસ્જરૂન ○ સુમ્મા કીલા લહુમ અયના મા કુન્તુમ તુશરિકૂન ○
આગમેં ઝોંક દિયે જાએંગે ફિર ઉન્હેં કહા જાએગા કે તુમ જિસે ખુદાકા શરીક ઠેહરાતે થે વો અબ કહાં હૈ?
મિન દૂનિલ્લાહ ♭ કાલૂ દલ્લૂ અ્ન્ના બલ્લમ નકુન નદઊ મિન કૃબ્લુ શયઅા ♭
ખુદાકે સિવા! વો લોગ કહેંગે વો તો સબ ગાઈબ હો ગએ, બલ્કે હમતો ઉનસે પેહલે કિસીકો ભી પુકારતે ન થે
કઝાલિકા યુદિલ્લુલ્લાહુલ કાફિરીન ○ ઝાલિકુમ બિમા કુન્તુમ
ઈસી તરહ ગુમરાહ કરતા હૈ ખુદા કાફિરોં કો (૨) યે સઝા ઉન બેહૂદા
તફ-રહૂના ફિલ અરદિ બિ-ગયરિલ હકૃકિ વ બિમા કુન્તુમ
ખુશીયોં કે બદલે મેં હૈ જો તુમ દુનિયામેં ખાહમખાહ મનાતે થે. ઔર અકળ અકળ કે

મ ૬ ૬ ૧૨ મુઆનકહ-૧૨ ઇન્દલ મુ-તઅખ્ખિરીન

તફસીર : (૧) જ્યારે માણસની પૈદાશ અને ઝિન્દગીમાં આટલા બધા ફેરફાર થયા તો બીજી એક સ્થિતિમાં પરિવર્તન થવું એટલે મર્યા પછી સજીવન થવું કેવી રીતે અસંભવિત થયું ? (૨) પ્રથમ તેઓ શિર્કથી નકાર કરી ચુકયા હતા પણ હવે ગભરાટમાં મ્હોંથી નીકળી જશે કે મા'બૂદો ગુમ થઈ ગયા છે. ફરી પાછા સાવચેત થઈ નકાર કરશે તો ખુદાપાકે યુકતિથી તેમને શિર્કના નકારને ભમાવી દીધા.

تَمْرَحُوْنَ ۝ اُدْخُلُوْٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ
فِيْهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ۝ فَاصْبِرْ
اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ ۚ فَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِىْ
نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَيْنَا يُرْجَعُوْنَ ۝ وَ
لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّنْ لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ۗ وَمَا كَانَ
لِرَسُوْلٍ اَنْ يَّاْتِىَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ فَاِذَا جَآءَ
اَمْرُ اللّٰهِ قُضِىَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُوْنَ ۝
اَللّٰهُ الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوْا مِنْهَا وَ
مِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۝ وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوْا
عَلَيْهَا حَاجَةً فِىْ صُدُوْرِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ
تُحْمَلُوْنَ ۝ وَيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ ۖ فَاَىَّ اٰيٰتِ اللّٰهِ
تُنْكِرُوْنَ ۝ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا

તમ-રહૂન ૦ ઉદખુલૂ અબ્વાબા જહન્નમા
ઈતરાતે ફિરતે થે. દાખિલ હો જાઓ જહન્નમ કે દરવાઝોંમેંસે
ખાલિદીના ફીહા ૮ ફ-બિઅ્-સા મસ્વલ
ઔર હમેશા ઉસીમેં રહો. પસ બુરા ઠિકાના હૈ.
મુ-તકબ્બિરીન ૦ ફસ્બિર ઈન્ના વઅ્-દલ્લાહિ
તકબ્બુર કરનેવાલોંકા પસ સબ્ર કીજીએ બેશક ખુદાકા વા'દા
હક્કુ ૮ ફ-ઈમ્મા નુરિયન્નકા બઅ્-દલ્લઝી
સચ્ચા હૈ. પસ હમ આપકો દિખલાએંગે વો થોડાસા (અઝાબ)
નઈદુહુમ અવ ન-તવફ-ફયન્નકા
જિસકા વા'દા કર રહે હૈં, યા હમ આપકો ઉઠાલેં
ફ-ઈલયના યુર-જઊન ૦ વ લ-કદ
તો ઉનકો હમારી હી તરફ આના હોગા. ઔર તહકીક
અરસલ્ના રુસુલમ મિન કબલિકા મિન્હુમ મન
હમને આપસે પેહલે કઈ એક પૈગમ્બર ભેજે જિનમેંસે બા'ઝ તો વો હૈ
મ ૬ ક-સસ્ના અ્-લયકા વ મિન્હુમ મલ્લમ નકસુસ અ્લૈક ૮ વમા કાના
જિનકા કિસ્સા હમને આપસે બયાન કિયા, ઔર બા'ઝ વો હૈં જિનકા કિસ્સા આપસે બયાન નહીં કિયા. ઔર કિસી
લિ-રસૂલિન અંય યઅ્-તિયા બિ-આ-યતિન ઈલ્લા બિ-ઈઝનિલ્લાહ ૮ ફ-ઈઝા
રસૂલ સે યે નહી હો સકા કે વો કોઇ મુઆજિઝા દિખાવે ખુદા કે હુકમ કે સિવા. પસ જબ
૯ જા-અ અમરુલ્લાહિ કુદિયા બિલ હકકિ વ ખસિરા હુનાલિકલ મુબતિલૂન ૦
૧૩ આ જાએગા ખુદાકા હુકમ તો ફૈસલા હો જાએગા સાફ ઔર જો લોગ બાતિલ પર હૈં વો નુકસાનમેં રહેંગે.
અલ્લાહુલ્લઝી જ-અ્લા લકુમુલ અન્આમા લિ-તર-કબૂ મિન્હા વ
ખુદાને તુમ્હારે લિયે ચોપાએ (જાનવર) બનાએ તાકે ઉનમેંસે બા'ઝ તુમ્હારી સવારી કે કામ આ સકેં ઔર
મિન્હા તઅ્-કુલૂન ૦ વ લકુમ ફીહા મનાફિઉ વ લિ-તબ્લુગૂ
બા'ઝ કો તુમ ખા સકો. ઔર તુમ્હારે લિયે ઉનમેં કઈ એક ફાયદે હૈં તાકે તુમ પહુંચ સકો
અ્-લયહા હા-જતન ફી સુદૂરિકુમ વ અ્-લયહા વ અ્-લલ ફુલકિ
ઉસપર અપની હાજત કો જો તુમ્હારે દિલોંમેં હૈ, ઉનપર ભી ઔર કશ્તી પર ભી
તુહ-મલૂન ૦ વ યુરીકુમ આયાતિહ ફ અય્યા આયાતિલ્લાહિ
સવાર હો સકો. ઔર વો તુમકો દિખાતા હૈ અપની નિશાનિયાં પસ ખુદાકી કોનસી નિશાનીકા તુમ
તુન્કિરૂન ૦ અ-ફ-લમ યસીરૂ ફિલ અર્દિ ફ-યન્ઝુરૂ
ઈન્કાર કરોગે ? કયા ઈન્હોંને દુનિયાકી સૈર નહી કી તાકે વો દેખતે કે

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ كَانُوْٓا اَكْثَرَ
مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً وَّاٰثَارًا فِي الْاَرْضِ فَمَآ اَغْنٰى
عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ فَلَمَّا جَاۗءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَرِحُوْا بِمَا عِنْدَهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ وَ
حَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝ فَلَمَّا رَاَوْا
بَاْسَنَا قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهٗ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهٖ
مُشْرِكِيْنَ ۝ فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا
بَاْسَنَا ۭ سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِيْ قَدْ خَلَتْ فِيْ عِبَادِهٖ ۚ
وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكٰفِرُوْنَ ۝

(٤١) سُوْرَةُ حٰمٓ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ (٦١)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حٰمٓ ۝ تَنْزِيْلٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝ كِتٰبٌ
فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝

કયફ઼ કાના આ઼કિ઼-બતુલ લઝ઼ીના મિન
કૈસા અંજામ હુવા ઉન લોગોં કા જો
ક઼બલિહિમ ь કાનૂ અક-સ઼રા મિન્હુમ
ઈનસે પેહલે થે ! (યાની મુશરિક) વો ઈનસે ઝયાદા થે
વ અશદ-દા કુ઼વ્વતંવ વ આસ઼ારન ફ઼િલ
ઔર ઝયાદા સખ્ત ઔર તાકતવાલે ઔર નિશાનવાલે થે
અરદિ઼ ફ઼મૉ અગ઼્ના અ઼ન્હુમ મા કાનૂ
દુનિયામેં લેકિન કોઇ કામ ન આ સકી
યકસિબૂન ○ ફ઼-લમ્મા જાઅત્હુમ
ઉનકી યે ચીઝેં ફિર જબ ઉનકે પાસ આએ
રુસુલુહુમ બિલ બય્યિનાતિ ફરિહૂ બિમા
ઉનકે પૈગમ્બર નિશાનિયાં લેકર તો વો બહુત ખુશ હુવે અપને ઉસ
ઇ઼ન્દહુમ મિનલ ઇ઼લ્મિ વ હ઼ાક઼ બિહિમ
ઇલ્મ પર જો ઉનકે પાસ થા ઔર (ફ઼િર) ઉનપર વો અઝ઼ાબ ટૂટ પળા
મા કાનૂ બિહી યસ્તહઝ઼િઊન ○ ફ઼-લમ્મા ર-અવ બઅ્-સના ક઼ાલૂ
જિસકા યે લોગ મઝ઼ાક ઉળાતે થે. પસ જબ ઉન્હોંને દેખા હમારા અઝ઼ાબ તો કેહને લગે
આમન્ના બિલ્લાહિ વહ઼-દહૂ વ ક-ફરના બિમા કુન્ના બિહી મુશરિકીન ○
હમ ઈમાન લાતે હૈં એક ખુદાપર ઔર ઉન તમામ ચીઝ઼ોંકા ઈન્કાર કરતે હૈં જિસકી વજહસે હમ મુશરિક થે.
ફ઼-લમ યકુ યન્ફ઼ઉ઼હુમ ઈમાનુહુમ લમ્મા ર-અવ બઅ્-સના ь
પસ ઐસે વકતમેં ઉનકા ઈમાનલાના ઉનકો ફાયદા નહીં પહુંચા સકતા, જબકે ઉન્હોંને હમારે અઝ઼ાબ કો દેખ લિયા.
સુન્નતલ્લાહિલ્લતી ક઼દ ખ઼લત ફ઼ી ઇ઼બાદિહ ૮ વ ખ઼સિરા હુનાલિકલ કાફ઼િરૂન ○
યે ખુદાકા દસ્તૂર હૈ જો પેહલે સે હોતા ચલા આતા હૈ ઔર નુકસાનમેં રહેંગે ઉસ વકત કુફ઼ કરનેવાલે

સૂરતુ હ઼ા-મીમ સજદહ

યે સૂરત મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઉસકી (૫૪) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હ઼ા-મીમ ○ તન્ઝ઼ીલુમ મિનર રહ઼માનિર રહ઼ીમ ○ કિતાબુન
હા-મીમ નાઝિલ હુવા હૈ યે કલામ ઉસ ખુદાકી તરફસે જો બળા મહેરબાન રહમવાલા હૈ. યે એક કિતાબ હૈ
ફુસ઼્સિ઼લત આયાતુહૂ કુરઆનન અ઼-રબિય્યલ લિ-ક઼વમિંય યઅ્-લમૂન ○
જિસમેં સાફ સાફ બયાન કી ગઈ હૈ નિશાનિયાં, યે કુરઆન અરબી ઝબાનમેં ઉતારા હૈ ઉસ કૌમકે લિયે જો સમઝદાર હૈ.

بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا ۚ فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝
وَ قَالُوْا قُلُوْبُنَا فِيْٓ اَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ وَ
فِيْٓ اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَّمِنْۢ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ
فَاعْمَلْ اِنَّنَا عٰمِلُوْنَ ۝ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ
يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَاسْتَقِيْمُوْٓا
اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوْهُ ؕ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِيْنَ ۝
الَّذِيْنَ لَا يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ
كٰفِرُوْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ۝ قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ
بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ يَوْمَيْنِ وَ تَجْعَلُوْنَ لَهٗٓ
اَنْدَادًا ؕ ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَجَعَلَ فِيْهَا
رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبٰرَكَ فِيْهَا وَ قَدَّرَ فِيْهَآ
اَقْوَاتَهَا فِيْٓ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ ؕ سَوَآءً لِّلسَّآئِلِيْنَ ۝

બશીરંવ વ નઝ઼ીરા ج ફ-અઅ્-રદ઼ા
જો બશારત દેનેવાલા ઔર ડરાનેવાલા હૈ પસ અકસર લોગોંને
અક-સૂરુહુમ ફહુમ લા યસ્મઊ઼ન ○ વ કા઼લૂ
ઉસસે મુંહ ફિરા લિયા પસ વો સુનતે હી નહીં ઔર વો કેહતે હૈ
કુ઼લૂબુના ફી અકિન્નતિમ મિમ્મા તદઊ઼ર્ના
કે હમારે દિલ પર્દે મેં હૈ જિન બાતોંકી તરફ આપ હમેં
ઇ-લયહિ વ ફી આઝ઼ાનિના વક઼રુંવ વ
બુલાતે હૈ ઔર હમારે કાનોં મેં ડાટ લગે હુવે હૈ, ઔર
મિમ બયનિના વ બયનિકા હિ઼જાબુન
હમારે ઔર આપકે દરમિયાન પરદા પળા હુવા હૈ
પોના ફઅ્-મલ ઇન્નના આ઼મિલૂન ○ કુ઼લ ઇન્નમા
પસ આપ અપના કામ કીજીએ હમ અપના કામ કરતે હૈં. કેહ દીજીએકે
અ-ન બ-શરુમ મિસ્લુકુમ
મૈં ભી તુમ જૈસા એક ઈન્સાન હી હુ
મ યૂહ઼ા ઇલય્યા અન્નમા ઇલાહુકુમ ઇલાહુંવ વાહિ઼દુન ફસ્તકી઼મૂ
૬ મુઝ પર વહી નાઝિલ કી ગઈ હૈ કે તુમ્હારા ખુદા વો ખુદાએ વાહિદ હી હૈ. પસ ઉસપર મુસ્તકીમ
ઇ-લયહિ વસ્તગ઼ફિરૂહ ط વ વયલુલ લિલ મુશરિકીન ○ અલ્લઝ઼ીના લા યુઅ્-તૂનઝ
હો જાઓ ઔર ઉસસે બખ્શિશ ચાહો ઔર બળી ખરાબી હૈ મુશરિકોંકે લિયે જો ઝકાત
ઝકાતા વહુમ બિલ આખિ઼-રતિ હુમ કાફિરૂન ○ ઇન્નલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
અદા નહી કરતે ઔર વો આખિરતકા ઈન્કાર કરતે હૈં. (૧) બેશક જો લોગ ઇમાન લાએ
૯ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ લહુમ અજરુન ગ઼યરુ મમ્નૂન ○ કુ઼લ અ-ઇન્નકુમ
૧૫ ઔર ઉન્હોંને નેક અમલ કિયે ઉનકે લિયે (આખેરતમેં) બદલા હૈ જો કભી મૌકૂફ નહીં હોગા. આપ કહો કે ક્યા તુમ
લ-તકફુરૂના બિલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼લ અરદ઼ા ફી યવ-મયનિ વ તજ-અ઼લૂના લહૂ
લોગ ઈન્કાર કરતે હો ઐસે ખુદાકા જિસને પૈદા કિયા ઝમીન કો દો દિનમેં ? ઔર તુમ ઉસકા શરીક
અન્દાદા ط ઝ઼ાલિકા રબ્બુલ આ઼-લમીન ○ વ જ-અ઼લા ફીહા
બનાતે હો ? સારે જહાનકા પાલને વાલા તો યેહી ખુદા હૈ. ઔર ઉસને
રવાસિયા મિન ફવકિ઼હા વ બા-રકા ફીહા વ ક઼દ-દરા ફીહા
પહાળ બનાએ ઝમીનકે ઉપર ઔર ઉસમેં ફાયદે કી ચીઝેં પૈદાકી, ઔર ઉસમેં
અક઼વા-તહા ફી અર-બ-અ઼તિ અય્યામ ط સવાઅલ લિસ્સાઇલીન ○
ખાનેકી ચીઝેં ભી રખ દીં સિર્ફ ચાર દિનમેં જો પૂરે હૈં પૂછનેવાલોં કે લિયે.

તફસીર : (૧) કેટલાક આલિમોના મત પ્રમાણે ઝકાતથી મતલબ ઈમાન લાવવું છે. ઝકાતનો મૂળ અર્થ પવિત્રતા છે. એટલે તેઓ શિર્કના અકીદાથી દિલને પવિત્ર રાખતા નથી. માલની ઝકાતને પણ એજ કારણથી ઝકાત કહેવામાં આવે છે. ઝકાત અદા કરવાથી શરીઅત મુજબ માલ પવિત્ર થાય છે.

ثُمَّ اسْتَوٰۤى اِلَى السَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ
لَهَا وَلِلْاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا ؕ قَالَتَآ
اَتَيْنَا طَآئِعِيْنَ ۝ فَقَضٰهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ
فِيْ يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِيْ كُلِّ سَمَآءٍ اَمْرَهَا ؕ وَ
زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحَ ۖ وَحِفْظًا ؕ
ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ۝ فَاِنْ اَعْرَضُوْا
فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صٰعِقَةً مِّثْلَ صٰعِقَةِ عَادٍ وَّ
ثَمُوْدَ ۝ اِذْ جَآءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ
وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوْۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ قَالُوْا لَوْ شَآءَ
رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً فَاِنَّا بِمَاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ
كٰفِرُوْنَ ۝ فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوْا فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَقَالُوْا مَنْ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ؕ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ
اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ؕ وَكَانُوْا

ફ-મન અઝલમુ-૨૪	૬૬૧	સૂરઈ હા-મીમ સજદહ-૪૧

સુમ્મસ્તવા ઇલસ સમાઇ વહિયા દુખાનુન
ફિર તવજ્જહકી આસમાન બનાને કી તરફ, ઔર વો ઉસ વક્ત ધુંવા થા
ફ-કાલા લહા વલિલ અરદિ-તિયા
પસ ઉસકો ઔર ઝમીનકો કહા કે આવ તુમ દોનોં
તવ-અન અવ કરહા ؕ કા-લતા
ચાહે ખુશીસે યા ઝબરદસ્તીસે દોનોં બોલે
અ-તયના તાઇઈન ۝ ફ-કદાહુન્ના સબ્આ
હમ ખુશીસે હાઝિર હોતે હૈં પસ બના દિયે સાતોં
સમાવાતિન ફી યવ-મયનિ વ અવ-હા
આસમાન સિર્ફ દો દિનમેં ઔર વહી કે ઝરીએ
ફી કુલ્લિ સમાઇન અમ-રહા ؕ વ
હર આસમાન પર અપના હુકમ ભેજા ઔર
ઝય્યન્નસ સમાઅદ દુન્યા બિ-મસાબીહા
હમને પેહલે આસમાનકો ઝીનત દી સિતારોંસે
વ હિફ્ઝા ؕ ઝાલિકા તક્દીરુલ અઝીઝિલ અલીમ ۝ ફ-ઇન અઅ-રદૂ
ઔર ઉસકી હિફાઝતકા ઇન્તેઝામ કર દિયા યે તજવીઝ હૈ ઉસ ખુદાકી જો ઝબરદસ્ત જાનનેવાલા હૈ. (૧) અબભી અગર યે લોગ મુંહ ફેરે
ફ-કુલ અન્ઝરતુકુમ સાઇ-કતમ મિસ્લા સાઇ-કતિ આદિવ વ
તો કેહ દીજીએ કે મૈં તુમકો ઐસી બિજલી ઔર કડકસે ડરાતા હું જૈસી કૌમે આદ ઔર
સમૂદ ۝ ઇઝ જાઅત્હુમુર રુસુલુ મિમ બયનિ અયદીહિમ વ મિન
સમૂદ પર નાઝિલ હુઈ થી ઉનકે પાસ જબ પૈગમ્બર પહુંચે ઉનકે આગેસે ભી ઔર
ખલ્ફિ-હિમ અલ્લા તઅ-બુદૂ ઇલ્લલ્લાહ ؕ કાલૂ લવ શાઆ રબ્બુના
પીછેસે ભી (ઔર કહા કે) તુમ સિવાય ખુદાકે કિસીકો મત પૂજો વો લોગ કેહને લગે અગર ખુદાકો મન્ઝૂર હોતા
લ-અન્ઝલા મલાઇ-કતન ફ-ઇન્ના બિમા ઉરસિલ્તુમ બિહી કાફિરૂન ۝
તો વો હમારે પાસ કિસી ફરિશ્તેકો ભેજતા તુમ જો ચીઝ દેકર ભેજે ગએ હો હમ ઉસકા ઇન્કાર કરતે હૈં. (૨)
ફ-અમ્મા આદુન ફસ્તક-બરૂ ફિલ અરદિ બિ-ગયરિલ હક્કિ
પસ કૌમે આદ ને દુનિયામેં નાહક તકબ્બુર શુરૂ કિયા,
વ કાલૂ મન અશદ-દુ મિન્ના કુવ્વહ ؕ અ-વ-લમ ય-રવ અન્નલ્લાહલ
ઔર ગુરૂરસે કેહને લગે હમસે ઝયાદા કૌન તાકતવાલા હૈ? ક્યા નહીં દેખતે કે જિસ ખુદાને
લઝી ખ-લ-કહુમ હુવા અશદ-દુ મિન્હુમ કુવ્વહ ؕ વ કાનૂ
ઉનકો પૈદા કિયા હૈ વો ઉનસે ઝયાદા તાકત રખતા હૈ ઔર વો લોગ

તફસીર : (૧) એટલે બે દિવસ જેટલા ટાઈમમાં પૃથ્વી બનાવી પછી બીજા તેટલાજ ટાઈમમાં પૃથ્વીની બીજી વસ્તુઓ પહાડ અને મખલૂક્ની ઉપયોગી વસ્તુ અનાજ ઝાડ, ફળ વી. ચીજો બનાવી આ બધુ ચાર દિવસમાં થયું. પ્રથમ એકજ આકાશ ધુમાડા સરખું હતુ તેને વહેંચી બે દિવસ જેટલા ટાઈમમાં સાત આકાશ બનાવ્યાં અને દરેક્ના કારખાના જુદા બનાવ્યા. આકાશ તથા પૃથ્વીને બોલાવ્યાં કે ખુશીથી આવો અથવા બળજબરીથી આવો મતલબ કે બન્નેના મેળાપથી દુન્યા આબાદ કરવા ચાહ્યું તો બન્નેએ કબુલ કર્યુ આકાશથી સૂર્યની ગરમી પડી, હવાઓ ચાલી જેથી વરાળ તથા રજકણો ઉપર ચઢી. પછી ખુદાના હુકમથી તેમાં પાણી બનીને વરસાદ પડયો. જમીનમાં પ્રથમથી શકતિ મૂકી હતી. તેથી વરસાદ પડતા જ સૌ વસ્તુઓ પેદા થઈ દરેક આકાશમાં તેને ઘટતો જુદો હુકમ જારી ↗ કર્યો. કારણ કે ખુદાપાક જાણે છે કે ત્યાં કઈ મખલૂક છે ? તેમની શું હાલ અને રૂઢી છે ? આટલી ધરતીમાં હઝારો કારખાના છે તો એવા અતિ વિશાળ આકાશો ક્યાંથી ખાલી હશે ? (૨) આગળ પાછળથી રસૂલો આવ્યા એટલે રસૂલો ઘણી કોશિષ કરી બહુ સમજાવ્યા છતાં સમજ્યા નહિં. ઘણાં રસૂલો આવ્યાં બે રસૂલો મશહૂર હતા હઝરત હૂદ (અ.) અને હઝરત સાલિહ (અ.)

بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ۝ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْحًا صَرْصَرًا
فِيْٓ اَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيْقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۭ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَخْزٰى
وَهُمْ لَا يُنْصَرُوْنَ ۝ وَاَمَّا ثَمُوْدُ فَهَدَيْنٰهُمْ فَاسْتَحَبُّوا
الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صٰعِقَةُ الْعَذَابِ
الْهُوْنِ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ وَنَجَّيْنَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۝ وَيَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَاۗءُ
اللّٰهِ اِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ۝ حَتّٰٓى اِذَا مَا
جَاۗءُوْهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُوْدُهُمْ
بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ وَقَالُوْا لِجُلُوْدِهِمْ لِمَ شَهِدْتُّمْ
عَلَيْنَا ۭ قَالُوْٓا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذِيْٓ اَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ
وَّهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ وَمَا
كُنْتُمْ تَسْتَتِرُوْنَ اَنْ يَّشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ

બિ-આયાતિના યજ-હદૂન ૦ ફ-અરસલ્ના
હમારી આયતોંકા ઇન્કાર કરતે થે. (૧) પસ હમને ભેજી
અ-લયહિમ રીહન સર-સરન ફી અય્યામિન
ઉન પર હવા નિહાયત તેઝ મન્હૂસ
નહિસાતિલ લિ-નુઝી-કહુમ અઝાબલ
દિનોંમેં તાકે વો લોગ ચખેં અઝાબ
ખિઝયિ ફિલ હયાતિદ દુન્યા ؕ વ લ-અઝાબુલ
રૂસ્વાઈકા દુન્યવી ઝિન્દગી મેં ઔર આખિરતકા
આખિ-રતિ અખ્ઝા વહુમ લા યુન્સરૂન ૦
અઝાબ ઝ્યાદા રૂસ્વાઈ ભરા હોગા, ઔર ઉનકી કોઈ મદદ નહી કી જાએગી (૨)
વ અમ્મા સમૂદુ ફ-હ-દયનાહુમ ફસ્તહબ્બુલ
ઔર સમૂદકો હમને રાસ્તા દિખલાયા લેકિન ઉન્હોંને
અમા અ-લલ હુદા ફ-અ-ખઝત્હુમ
હિદાયતકી બજાય ગુમ્રાહી પસંદ કી પસ પકળ લિયા ઉનકો
સાઇ-કતુલ અઝાબિલ હૂનિ બિમા કાનૂ યકસિબૂન ۝
એક કળાકેને નિહાયત સખ્ત અઝાબકે, ઉન આ'માલકે બદલેમેં જો વો કરતે થે. (૩)
વ નજ્જયનલ લઝીના આ-મનૂ વ કાનૂ યત્તકૂન ۝ વ યવમા યુહ-શરુ
ઔર નજાત દી હમને ઈમાનવાલોંકો ઔર જો હમસે ડરતે થે ઉનકો ઔર જિસ દિન જમા કિયે જાએંગે
અઅ-દાઉલ્લાહિ ઇ-લન્નારિ ફહુમ યૂ-ઝઊન ૦ હત્તા ઇઝા મા જાઊહા
ખુદાકે દુશમન દોઝખકી તરફ, ફિર ઉન્હેં જુદા જુદા કિયા જાએગા યહાં તકકે વો ઉસકે કરીબ આ જાએં,
શહિદા અ-લયહિમ સમ્ઉહુમ વ અબ્સારુહુમ વ જુલૂદુહુમ બિમા
તબ ગવાહી દેંગે ઉન પર ખુદ ઉનકે કાન ઔર આંખેં ઔર ઉનકી ખાલેં જો કુછ કે
કાનૂ યઅ-મલૂન ૦ વ કાલૂ લિ-જુલૂદિહિમ લિમા શહિત્તુમ અ-લયના ؕ
વો દુનિયામેં કરતે થે. ઔર વો લોગ અપની ખાલોંસે પુછેંગે કે કયોં તુમને હમારે ખિલાફ ગવાહી દી ?
કાલૂ અન્ત-કનલ્લાહુલ લઝી અન્તકા કુલ્લા શયઈવ વહુવા ખ-લ-કકુમ
ખાલેં કહેંગી કે હમકો ઉસ ખુદાને ઝબાન દી જિસને હરએક કો ઝબાન દી હૈ ઔર ઉસીને તુમકો
અવ્વલા મર-રતિંવ વ ઇ-લયહિ તુર-જઊન ૦ વમા કુન્તુમ
પેહલી મરતબા પૈદા કિયા ઔર ઉસીકી તરફ તુમ લૌટકર જાનેવાલે હો. (૪) ઔર તુમ
તસ્તતિરૂના અંય યશ-હદા અ-લયકુમ સમ્ઉકુમ વલા
ઝિન્દગી મેં છુપા ન સકતે થે ઈસ બાતકો કે તુમ્હારે ખિલાફ ગવાહી દેં તુમ્હારે કાન ઔર

તફસીર : (૧) તે લોકો બહુ ઉંચા કદાવર બળવાન હતા તેથી શારીરિક બળ ઉપર અભિમાન કરવા લાગ્યાં. અંહકાર ખુદાના તરફથી વબાલ લાવે છે તો તેઓના ઉપર અઝાબ આવી હલાક થયા. (૨) તેમનો ગર્વ તોડવા માટે ખુદાપાકે પોતાની એક અશક્ત મખલૂક પવનથી તેઓનો નાશ કર્યો. આલિમો કહે છે કે સફરના માસમાં છેલ્લા અઠવાડિયામાં સખત પવન ચાલતો રહ્યો. માણસો, ઢોરો, મકાનો ઝાડો વી. કાંઈજ ન રહ્યું સઘળું નાશ પામ્યું. (૩) એક વખત અવાજ સાથે ધરતીકંપ થયો. અને તેજ અવાજથી કાળજા ફાટી જવાથી મરી ગયા. (૪) ફરિશ્તાઓ જ્યારે કાફિરોનું આમાલ નામું રજૂ કરશે ત્યારે તેઓ નકાર કરશે કે અમારા શત્રુ હોવાથી અમારા વિરૂદ્ધ જૂઠ લખ્યું છે ત્યારે ખુદાપાક આકાશો તથા પૃથ્વી પાસે સાક્ષી અપાવશે તો તેઓ કહેશે એ પણ દુશ્મન છે હે ખુદા ! તારે ↗

↗ ત્યાં અન્યાય નથી અમારો દોસ્ત સાક્ષી આપે ત્યારે ખરૂ આ પ્રમાણે જીભથી નકાર કરશે. ત્યારે ખુદાપાકનો હુકમ થશે કે જે અવયવો (હાથ પગ વી.) વડે તેઓએ ગુનાહ કર્યા છે તેજ સાક્ષી આપે જેથી બધા જ અવયવો સાક્ષી આપશે.

૧૬ ૯ ૬ મ

اَبۡصَارُكُمۡ وَلَا جُلُوۡدُكُمۡ وَلٰكِنۡ ظَنَنۡتُمۡ اَنَّ اللّٰهَ لَا
يَعۡلَمُ كَثِيۡرًا مِّمَّا تَعۡمَلُوۡنَ ۝ وَذٰلِكُمۡ ظَنُّكُمُ الَّذِىۡ
ظَنَنۡتُمۡ بِرَبِّكُمۡ اَرۡدٰٮكُمۡ فَاَصۡبَحۡتُمۡ مِّنَ الۡخٰسِرِيۡنَ ۝
فَاِنۡ يَّصۡبِرُوۡا فَالنَّارُ مَثۡوًى لَّهُمۡ‌ۚ وَاِنۡ يَّسۡتَعۡتِبُوۡا
فَمَا هُمۡ مِّنَ الۡمُعۡتَبِيۡنَ ۝ وَقَيَّضۡنَا لَهُمۡ قُرَنَآءَ
فَزَيَّنُوۡا لَهُمۡ مَّا بَيۡنَ اَيۡدِيۡهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡ وَ
حَقَّ عَلَيۡهِمُ الۡقَوۡلُ فِىۡۤ اُمَمٍ قَدۡ خَلَتۡ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ
مِّنَ الۡجِنِّ وَالۡاِنۡسِ‌ۚ اِنَّهُمۡ كَانُوۡا خٰسِرِيۡنَ ۝
وَقَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَا تَسۡمَعُوۡا لِهٰذَا الۡقُرۡاٰنِ
وَالۡغَوۡا فِيۡهِ لَعَلَّكُمۡ تَغۡلِبُوۡنَ ۝ فَلَنُذِيۡقَنَّ الَّذِيۡنَ
كَفَرُوۡا عَذَابًا شَدِيۡدًا ۙ وَّلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ اَسۡوَاَ الَّذِىۡ كَانُوۡا
يَعۡمَلُوۡنَ ۝ ذٰلِكَ جَزَآءُ اَعۡدَآءِ اللّٰهِ النَّارُ‌ۚ
لَهُمۡ فِيۡهَا دَارُ الۡخُلۡدِ‌ؕ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوۡا بِاٰيٰتِنَا

અબ્સારુકુમ વલા જુલૂદુકુમ વ લાકિન
તુમ્હારી આંખેં ઔર તુમ્હારી ખાલેં લેકિન
ઝનન્તુમ અન્નલ્લાહા લા યઅ્લમુ
તુમને તો યે સમઝ લિયા થા, ગોયા ખુદા ભી તુમ્હારે ઐસે
કસીરમ મિમ્મા તઅ્મલૂન ૦ વ ઝાલિકુમ
બહુતસે કામ નહીં જાનતા જો તુમ કરતે થે. (૧) ઔર તુમ્હારે
ઝન્નુકુમુલ લઝી ઝનન્તુમ બિ-રબ્બિકુમ
ઈસી ગુમાન ને જો તુમને અપને ખુદા કે બારે મેં કિયા થા
અરદાકુમ ફ-અસ્બહ્તુમ મિનલ ખાસિરીન ૦
તુમકો તબાહ કિયા. પસ ઈસી વજહસે તુમ નુકસાનમેં રહે
ફ-ઈય યસ્બિરૂ ફન્નારુ મસ્વલ લહુમ ط વ
પસ અગર સબ્ર કરેં તબભી ઉનકા ઠિકાના જહન્નમહી હૈ. ઔર
ઈય યસ્તઅ્તિબૂ ફમા હુમ મિનલ મુઅ્તબીન ૦
અગર વો કોઈ બહાના કરના ચાહેં તબભી ઉનકા બહાના
કુબૂલ ન હોગા. (૨)

વ કય્યદ્ના લહુમ કુ-રનાઆ ફ-ઝય્યનૂ લહુમ મા બયના અયદીહિમ
ઔર હમને ઉનકે કુછ સાથીદાર (શૈતાન) મુકર્રર કર દિયે હૈં જો ઉનકો ખૂબસૂરત બનાકર દિખાતે હૈં ઉનકે અગલે
વમા ખલ્ફહુમ વ હક્કા અ્-લયહિમુલ કવલુ ફી ઉ-મમિન કદ
ઔર પિછલે આ'માલ કો ઔર ઉનકે હકમેં પૂરા હો ચુકા હૈ ખુદાકા કૌલ
ખ-લત મિન કબ્લિહિમ મિનલ જિન્નિ વલ ઈન્સ ج ઈન્નહુમ કાનૂ
જો ઈનસે પેહલે ઐસેહી ગુઝરે હૈં જિન્નાત ઔર ઈન્સાન બેશક વો સબ
ખાસિરીન ۝ વ કાલલ્લઝીના ક-ફરૂ લા તસ્મઊ લિ-હાઝલ કુરઆનિ
નુકસાન પાનેવાલે હી હૈં. (૩) ઔર કેહતે હૈં યે કાફિર મત સુનો ઈસ કુરઆન કો,
વલ્ગવ ફીહિ લ-અલ્લકુમ તગ્લિબૂન ૦ ફ-લ-નુઝીકન્નલ લઝીના
ઔર ઈસકે બીચમેં શોર મચાઓ, શાયદ તુમ ગાલિબ આ સકો (૪) પસ હમ ચખાએંગે ઈન
ક-ફરૂ અઝાબન શદીદંવ ۷ વ લ-નજઝિયન્નહુમ અસ્વઅલ્લઝી કાનૂ
કાફિરોં કો સખ્ત અઝાબ ઔર ઉનકે બુરે કામોં કા બદલા દેંગે જો વો
યઅ્મલૂન ૦ ઝાલિકા જઝાઉ અઅ્દાઈલ્લાહિન નાર ج
કરતે થે (દુનિયા મેં) યેહી બદલા હૈ ખુદાકે દુશમનોંકા જહન્નમ
લહુમ ફીહા દારુલ ખુલ્દ ط જઝાઅમ બિમા કાનૂ બિ-આયાતિના
વો હમેશા રહેંગે ઉસમેં, ઈસ બાત કે બદલે મેં કે વો હમારી નિશાનિયોં કા

તફસીર : (૧) બીજાઓથી સંતાઈને પાપકર્મો કરતા હતા. પણ એટલું જાણતા ન હતા કે હાથ પગજ બતાવી આપશે માટે એમનાથી પણ સંતાઈનેજ કરો. (૨) દુન્યામાં સબર કરવાથી સહેલ થઈ જાય છે. પણ ત્યાં સબર કરે કે ન કરે દોઝખ સદાનું ઠેકાણું થઈ ચુકયુ તેથી કાંઈ લાભ નહિ થાય. વળી દુન્યામાં કેટલીક મન્નત માનવાથી કે આજિજી કરવાથી ટળી જાય છે. તે પ્રમાણે ત્યાં કરગરી માફી મેળવવાની બહુજ ઈચ્છા કરશે પરંતુ કંઈજ કબુલ નહિં થાય. (૩) તેમના ઉપર શૈતાન નીમાએલા હતાં કે બુરાં કામ તેઓને ભલા દેખાડે તો પ્રથમ જે બુરા કામ કર્યા હતા તે ઉપરાંત પછી પણ તેવાંજ કામ કરતા રહ્યાં અને અઝાબની વાતથી એ મતલબ છે કે ખુદાએ શૈતાનને ફરમાવ્યું હતું કે હુ તારાથી અને તારા તાબેદારોથી દોઝખ ને ભરીશ એ વાત લોકો ઉપર સાબિત થઈ. જેથી નુકસાનમાં ↗

↗ પડયા જ્યારે માણસને નુકસાન થાય તો એમજ થાય છે. (૪) કુરઆન મજીદનો અવાજ વીજળી વેગે સાંભળનારાઓના અંતઃકરણોમાં અસર કરતો અને તેઓ ફિદા થઈ જતા તેથી તેને રોકવા કાફિરોએ આ યુકતિ કાઢી કે શોર બકોર કરી પોતે સાંભળવું નહિ તેમજ બીજાને સાંભળવા દેવું નહિ.

મ ૬ ૧૭

يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا
الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ
أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ
قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ
الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي
أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ
رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَ
عَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا تَسْتَوِي
الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ
حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا

યજ-હ્દૂન ૦ વ કાલલ લઝીના ક-ફરૂ રબ્બના
ઇન્કાર કરતે થે ઔર કહેંગે વો ઇન્કાર કરનેવાલે કે અય હમારે રબ
અરિનલ લ-ઝયનિ અદ્લ્લાના મિનલ
દિખા હમકો ઉન લોગોંકો જિન્હોંને હમેં ગુમરાહ કિયા
જિન્નિ વલ ઇનસિ નજ-અલ્હુમા તહ્તા
જિન્નમેંસે યા ઇન્સાનોંમેંસે તાકે હમ ઉન્હેં અપને પાંવ
અક્દામિના લિ-યકૂના મિનલ અસ્ફલીન ૦
તલે કુચલ ડાલેં તાકે વો ખૂબ ઝલીલ હો જાએં.
ઇન્નલ્લઝીના કાલૂ રબ્બુનલ્લાહુ
બેશક જિન લોગોંને કહા હમારા રબ અલ્લાહ હૈ,
સુમ્મસ્તકામૂ ત-તનઝ-ઝલુ અ-લયહિમુલ
ફિર ઈસી પર કાઈમ રહે, ઉન પર ઉતારેંગે
મલાઇ-કતુ અલ્લા તખાફૂ વલા તહ્-ઝનૂ
ફરિશ્તે (ઔર કહેંગે) તુમ ખૌફ ન કરો ઔર રંજ ન કરો

મ ૬ **વ અબશિરૂ બિલ જન્નતિલ લતી કુન્તુમ તૂ-અદૂન ૦ નહ્નુ અવલિયાઉકુમ**
ઔર ખુશ હો જાઓ ઉસ જન્નતકે મિલનેસે જિસકા તુમસે વા'દા કિયા ગયા હૈ હમ તુમ્હારે દોસ્ત થે
ફિલ હ્યાતિદ દુન્યા વ ફિલ આખિરહ ૮ વ લકુમ ફીહા મા તશ્તહી
દુન્યવી ઝિન્દગીમેં ઔર આખિરતમેં ભી રહેંગે. ઔર જો ચીઝ તુમ્હારા દિલ ચાહેગા ઉસ (જન્નત)
અન્ફુસુકુમ વ લકુમ ફીહા મા તદ-દઊન ૦ નુઝુલમ મિન ગફૂરિર
મેં વો મિલેગી ઔર જો કુછ તુમ માંગોગે વહાં મિલ જાએગી. યે સબ ને'મતેં ખુદાકી તરફસે હોંગી જો બળા બખ્શનેવાલા
૯ **રહીમ ૦ વ મન અહ્-સનુ કવ-લમ મિમ્મન દઆ ઇલલ્લાહિ વ**
૧૮ રહમાન હૈ. (૧) ઔર ઉસસે અચ્છી કિસકી બાત હો સકતી હૈ જો ખુદાકી તરફ બુલાએ ઔર
અમિલા સાલિહંવ વ કાલા ઇન્નની મિનલ મુસલિમીન ૦ વલા તસ્તવિલ
અમલ કરે અચ્છે, ઔર કહે કે મૈં ફરમાં બરદારોંમેં હું. ઔર બરાબર નહીં હો સકતી
હ-સ-નતુ વ લસ્સયયિઅહ ઇદ-ફઅ બિલ્લતી હિયા અહ્-સનુ
નેકી ઔર બદી આપસમેં આપ બદીકો મિટાઇએ નેકી કે ઝરીએ
ફ-ઇઝલ લઝી બય-નકા વ બય-નહૂ અદા-વતુન ક-અન્નહૂ વલિય્યુન
પસ આપકે ઔર દુસરે શખ્સકે દરમિયાન જો અદાવત હોગી તો વો ઈસકી વજહસે ઐસા હો જાએગા જૈસે
હમીમ ૦ વ મા યુલક-કાહા ઇલ્લલ લઝીના સ-બરૂ ૮ વમા
કોઇ ગેહરા દોસ્ત (૨) ઔર યે બાત સિર્ફ ઉસીકો મિલતી હૈ જો સબ્ર કરે. ઔર

તફસીર : (૧) વળી આખિરતમાં હશ્રના મેદાનથી લઈ જન્નતમાં દાખલ થતા સુધી રહી તેઓના માન ઈકરામનો બંદોબસ્ત કરતા રહેશે. જન્નતમાં પણ તેઓની પાસે આવજા કરશે. (૨) ફરમાવ્યું કે નેકી અને બદીની સરખામણી થઈ શકતી નથી. બન્નેનો અસર જુદો છે. બુરાઈનો જવાબ બુરાઈથી ન આપે અગર કોઈ કડવાં વેણ કહે અથવા કોઈ ખરાબ રીતે વર્તે તો તેના મુકાબલામાં બેહતર વાત અને ભલાઈથી વર્તે જેમકે ક્રોધ અને ગાળોના જવાબ સહનશીલતા પુર્વક સભ્યતાથી અને સખ્તીના જવાબમાં નરમી અને માયાથી વર્તે તો તમો જોઈ લેશો કટ્ટર દુશમન દોસ્ત બની જશે. કદાચ તે દિલમાં ભલે દુશમની રાખે પણ જાહેરમાં તો પાકા દિલસોજી ધરાવતા મિત્ર જેવી જ વર્તણુક રાખશે.

يُلَقّٰهَآ اِلَّا ذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ۝ وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ
الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ
الْعَلِيْمُ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ ۭ لَا تَسْجُدُوْا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوْا
لِلّٰهِ الَّذِيْ خَلَقَهُنَّ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ۝
فَاِنِ اسْتَكْبَرُوْا فَالَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُوْنَ
لَهٗ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ
اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا
الْمَاۗءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۭ اِنَّ الَّذِيْٓ اَحْيَاهَا لَمُحْيِ
الْمَوْتٰى ۭ اِنَّهٗ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ
يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۭ اَفَمَنْ
يُّلْقٰى فِي النَّارِ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ يَّاْتِيْٓ اٰمِنًا يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ
اِعْمَلُوْا مَا شِئْتُمْ ۙ اِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ اِنَّ

યુલક઼-ક઼ાહા ઈલ્લા ઝૂ હ઼ઝ્ઝ-ઝ઼િન અ઼ઝ઼ીમ ૦
યે સઆદત બળે નસીબ વાલોંહી કો મિલતી હૈ. (૧)
વ ઈમ્મા યન્ઝગ઼ન્નકા મિનશ શયત઼ાનિ
ઔર અગર આપકો શૈતાનકા વસ્વસા મા'લૂમ
નઝગુન ફસ્તઈઝ઼ બિલ્લાહ ؕ ઈન્નહૂ હુવસ
હો તો ખુદાકી પનાહ માંગો બેશક વો
સમીઉ઼લ અ઼લીમ ૦ વ મિન આયાતિહિલ
સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ. (૨) ઔર ઉસીકી નિશાનિયાં હૈ
લયલુ વન્નહારુ વશ્શમ્સુ વલ ક઼-મર ؕ
રાત ઔર દિન ઔર સૂરજ ઔર ચાંદ
લા તસ્જુદૂ લિશ્શમ્સિ વલા લિલ ક઼-મરિ
મત સજદહ કરો સૂરજકો ઔર ન ચાંદ કો
વસ્જુદૂ લિલ્લાહિલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼હુન્ના
ઔર સજદહ કરો ઉસ ખુદાકો જિસને ઈન નિશાનિયોંકો પૈદા કિયા મ
ઈન કુન્તુમ ઈય્યાહુ તઅ્-બુદૂન ૦ ફ-ઈનિસ્તક-બરૂ ફલ્લઝ઼ીના ઈ઼ન્દા ૬
અગર વાકઈ તુમ ખુદાકી ઈબાદત કરના ચાહતે હો. પસ અગર યે લોગ ગુરૂર કરેં પસ અલ્લાહ કે મુકર્રબ
રબ્બિકા યુસબ્બિહૂના લહૂ બિલ્લયલિ વન્નહારિ વહુમ લા યસ્અમૂન સજ્દહ સજદહ
(ફરિશ્તે) ઉસકી તસ્બીહ કરતે હૈં રાતકો ઔર દિનકો ઔર વો ઈસસે ઝરા ઉકતાતે નહીં હૈ. (૩)
વમિન આયાતિહી અન્નકા તરલ અરદ઼ા ખ઼ાશિ-અ઼તન ફ-ઈઝ઼ા અન્ઝલ્ના
ઔર યે ભી ઉસકી નિશાનિયોંમેં સે હૈ કે તુ ઝમીનકો ખુશ્ક દેખતા હૈ ફિર જબ હમ ઉસપર પાની
અ઼-લયહલ માઅહ-તઝ-ઝત વ ર-બત ؕ ઈન્નલ્લઝ઼ી અહ઼યાહા લ-મુહ઼યિલ
બરસાતે હૈં તો વો ઝૂમ ઉઠતી હૈ ઔર ખિલ જાતી હૈં બેશક ઉસી ખુદાને ઇસે ઝિન્દા કિયા જો ઝિન્દા કરતા હૈ
મવતા ؕ ઈન્નહૂ અ઼લા કુલ્લિ શયઈન ક઼દીર ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના યુલહિ઼દૂના
યકીનન વો હર ચીઝ પર કાદિર હૈ તહકીક જો લોગ હમારી નિશાનિયોંકે
ફી આયાતિના લા યખ઼્ફવના અ઼-લયના ؕ અ-ફમંય યુલ્ક઼ા ફિન્નારિ
બારે મેં ઈન્કાર કરતે હૈં વો હમસે પોશીદા નહીં હૈ પસ કયા યે બેહતર હૈ કે ઉનકો આગમેં
ખ઼યરુન અમ્મંય યઅ્-તી આમિનંય યવ-મલ ક઼િયામહ ؕ ઈઅ઼-મલૂ
ડાલા જાય યા વો જો આવેં હમારે પાસ કયામત કે દિન અમ્નો અમાનકે સાથ (ઉનસે કહા જાએગા) કિયે જાઓ
મા શિઅ્-તુમ ۙ ઈન્નહૂ બિમા તઅ઼-મલૂના બસ઼ીર ૦ ઈન્નલ
જો કુછ તુમ્હારા જી ચાહે, તુમ જો કુછ કરતે હો ઉસે ખુદા દેખ રહા હૈ. તહકીક

તફસીર: (૧) એટલે બુરી વાત સહન કરી મુકાબલામાં ભલી વાત કેહવી કંઈ સહેલુ કામ નથી. એના માટે તો ઘણુંજ મોટું દિલ જોઇએ. એ ઉચ્ચ સદ્‌ગુણ અને મહાન દરજો તો અલ્લાહ તરફથી મહા ભાગ્યશાળીઓ અને ઈકબાલવાળાઓ નેજ પ્રાપ્ત થાય છે. (૨) જો ઉપદેશના મોકા પર ગુસ્સો આવી જાય તો સમજો કે એ શૈતાનનો દખલ છે તો તે વેળાએ અલ્લાહની પનાહ માંગવી જોઇએ તો ગુસ્સો ઉતરી જશે. (૩) અગર ગર્વ અને અહંકાર તેઓને સત્યના સ્વીકારથી અટકાવે છે તો અલ્લાહની આગળ એ બાપડાઓની શું ગણત્રી અને એઓના અભિમાનની શું વિસાત? નાહક ખોટી મોટપ રાખી પોતાનું જ નુકસાન કરી રહ્યા છે.

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۚ وَاِنَّهٗ لَكِتٰبٌ
عَزِيْزٌ ۙ لَّا يَاْتِيْهِ الْبَاطِلُ مِنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا
مِنْ خَلْفِهٖ ۚ تَنْزِيْلٌ مِّنْ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ ۞ مَا
يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيْلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ۚ اِنَّ
رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ وَّذُوْ عِقَابٍ اَلِيْمٍ ۞ وَلَوْ جَعَلْنٰهُ
قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَّقَالُوْا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ ۚ ءَاَعْجَمِيٌّ
وَّعَرَبِيٌّ ۚ قُلْ هُوَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هُدًى وَّشِفَآءٌ ۚ
وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ وَّهُوَ عَلَيْهِمْ
عَمًى ۚ اُولٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍۢ بَعِيْدٍ ۞
وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيْهِ ۚ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَاِنَّهُمْ
لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ۞ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ
وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ۞

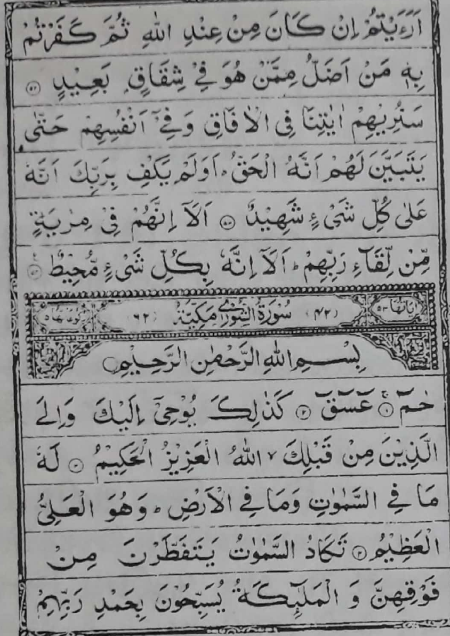
લઝ઼ીના ક-ફરૂ બિઝ઼ ઝ઼િકરિ લમ્મા
જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા કુરઆનકે સાથ જબકે
જા-અહુમ ૮ વ ઈન્નહૂ લ-કિતાબુન અ઼ઝીઝ ૦
વો ઉનકે પાસ આયા હાલાં કે યે એક ઝબરદસ્ત કિતાબ હૈ.
લા યઅ્-તીહિલ બાતિ઼લુ મિમ બયનિ ય-દયહિ
બાતિલ ઉસકે સામને સે નહીં આ સકતા
વલા મિન ખ઼લ્ફિહ ૮ તન્ઝીલુમ મિન હ઼કીમિન
ઔર ન ઉસકે પીછેસે આ સકતા હૈ. યે કિતાબ નાઝિલ હુઈ હૈ ખુદાએ હકીમો
હ઼મીદ ૦ મા યુક઼ાલુ લકા ઈલ્લા મા ક઼દ ક઼ીલા
હમીદકી તરફ સે તુમ સે નહીં કહા જાએગા મગર વોહી
લિર રુસુલિ મિન ક઼બલિક ૮ ઈન્ના રબ્બકા
જો દૂસરે રસૂલોં સે કહા ગયા તુમસે પેહલે બેશક તુમ્હારા રબ
લઝૂ મગ઼ફિ-રતિંવ વ ઝૂ ઈ઼ક઼ાબિન અલીમ ૦
બળાં બખ્શનેવાલા ભી હૈ ઔર સખ્ત અઝાબ દેનેવાલા ભી

મ
૬ વ લવ જઅ઼લ્નાહુ કુરઆનન અઅ્-જમિય્યલ લ-ક઼ાલૂ લવલા ફુસ્સિ઼લત
ઔર અગર હમ બનાતે કુરઆનકો અજમી ઝબાન મેં, તો યે લોગ કેહતે કે ઈસકી આયતેં સાફ સાફ
આયાતુહ ૮ અ-અઅ્-જમિય્યુંવ વ અ઼-રબિય્ય ૮ કુલ હુવા લિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
નહીં હૈ યે કયા બાત હૈ કે કિતાબ અજમી હૈ ઔર રસૂલ અરબી હૈ ? આપ કેહ દો કે યે કુરઆન ઈમાન વાલોંકે લિયે
હુદંવ વ શિફાઅ ૮ વલ્લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના ફી આઝ઼ાનિહિમ વક઼રુંવ વહુવા
હિદાયત ઔર શિફા હૈ. ઔર જો લોગ ઈમાન નહીં લાતે ઉનકે કાનોંમેં ડાટ લગા હુવા હૈ. ઔર વો
૮ અ઼-લયહિમ અ઼મા ૮ ઉલાઈકા યુના-દવના મિમ મકાનિમ બઈ઼દ ૦ વ લ-ક઼દ
૧૯ ઉનપર અંધે હૈં યે લોગ પુકારે જાએંગે બહુત દૂરકી જગહ સે ઔર હમને
આ-તયના મૂસલ કિતાબા ફખ્તુલિફા ફીહ ૮ વ લવલા કલિ-મતુન સ-બક઼ત
મૂસાકો જો કિતાબ દી થી ઉસમેં ઈખતિલાફ કિયા ગયા. ઔર અગર તેરે રબકી તરફ સે એક બાત ન હો
મિર રબ્બિકા લ-કુદિ઼યા બય-નહુમ ૮ વ ઈન્નહુમ લફી શક-કિમ મિન્હુ
ચુકી હોતી તો ઉસી વક્ત ઉનકે આપસકા ફૈસલા હો જાતા ઔર (કુરઆનકે બારેમેં) બેશક વો શકમેં હૈં જો
મુરીબ ૦ મન અ઼મિલા સ઼ાલિહ઼ન ફ-લિ-નફસિહ ૮ વ મન અસાઆ
તકલીફ મેં ડાલને વાલા હૈ. જિસને અમલ કિયે નેક પસ વો ઉસીકે લિયે હૈ ઔર જિસને બુરે કામ કિયે
ફ-અ઼-લયહા ૮ વમા રબ્બુકા બિ-ઝ઼લ્લામિલ લિલ અ઼બીદ ૦
વો ભી ઉસીકે લિયે હૈ. ઔર તેરા રબ અપને બંદોં કે હકમેં ઝાલિમ નહીં હૈ.

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَٰتٍ
مِّنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا
بِعِلْمِهِ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآءِى قَالُوٓا۟
ءَاذَنَّٰكَ مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ ۝ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا
كَانُوا۟ يَدْعُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَظَنُّوا۟ مَا لَهُم مِّن
مَّحِيصٍ ۝ لَّا يَسْـَٔمُ ٱلْإِنسَٰنُ مِن دُعَآءِ ٱلْخَيْرِ
وَإِن مَّسَّهُ ٱلشَّرُّ فَيَـُٔوسٌ قَنُوطٌ ۝ وَلَئِنْ أَذَقْنَٰهُ
رَحْمَةً مِّنَّا مِنۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَٰذَا
لِى وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ
رَبِّىٓ إِنَّ لِى عِندَهُۥ لَلْحُسْنَىٰ ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟
بِمَا عَمِلُوا۟ وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝
وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ أَعْرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ
وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ فَذُو دُعَآءٍ عَرِيضٍ ۝ قُلْ

ઇલયહિ યુરદ-દુ ઇલ્મુસ સાઅહ ઼ વમા
ઉસીકી તરફ ફેરા જાતા હૈ કયામતકા ઈલ્મ ઔર નહીં
તખ઼્રુજુ મિન સ઼-મરાતિમ મિન
નિકાલતે કોઈ મેવે અપને
અકમામિહા વમા તહ઼મિલુ મિન ઉન્સા
ગાભોંમેંસે ઔર નહીં હામેલા હોતી કોઈ ઔરત
વલા ત-દ઼ઉ઼ ઇલ્લા બિ-ઇ઼લ્મિહ ઼ વ યવમા
ઔર નહીં જનતી વો મગર ઉસી (ખુદા) કે ઈલ્મ (ઔર ઈરાદે) સે ઔર જિસદિન
યુનાદીહિમ અયના શુ-રકાઈ ૪ ક઼ાલૂ
પુકારેગા ઉનકો કે કહાં હૈં શરીક મેરે ? વો કહેંગે
આઝ઼ન્નાકા ૪ મા મિન્ના મિન શહીદ ૦
જતા દિયા હમને તુઝકો કે નહીં હૈ હમમેં સે કોઈ વાકિફ (ઉન શરીકોંસે)
વ દ઼લ્લા અ઼ન્હુમ મા કાનૂ યદઊ઼ના મિન
ઔર ખો જાએંગે ઉનસે જિસકો પુકારતે થે ઈસસે
ક઼બ્લુ વ ઝ઼ન્નૂ મા લહુમ મિમ મહ઼ીસ઼ ૦ લા યસ્અમુલ ઇન્સાનુ મિન દુઆ઼ઇલ મ
પેહલે (દુનિયામેં) ઔર સમઝ ગએ વો કે નહી ઉનકે લિયે ભાગનેકી જગાહ નહી થકતા આદમી માંગને સે ૬
ખ઼યરિ ઼ વ ઇમ મસ્સહુશ શર-રુ ફ-યઊસુન ક઼નૂત઼ ૦ વ લઇન અ-ઝ઼ક઼્નાહુ
ભલાઈ કે ઔર અગર લગ જાએ ઉસકો બુરાઇ તો આસ તોળ બૈઠે નાઉમ્મીદ હોકર ઔર અગર ચખાએં હમ ઉસકો
રહ઼-મતમ મિન્ના મિમ બઅ્-દિ દ઼ર-રાઆ મસ્સત્હુ લ-યક઼ૂલન્ના
મહેરબાની (કા મઝા) અપની તરફસે, પીછે એક તકલીફ કે જો થી ઉસકો ઝુરૂર કહેગા કે
હાઝ઼ા લી ૪ વમા અઝુ઼ન્નુસ સા-અ઼તા ક઼ાઇ-મતંવ ૪ વ લઇર રુજિઅ્-તુ ઇલા
યે મેરે વાસતે હૈ ઔર મેં નહીં સમઝતા કે કયામત કાયમ હોનેવાલી હૈ, ઔર અગર મૈં ફિર ભી અપને
રબ્બી ઇન્ના લી ઇ઼ન્દહૂ લલ હુસ્ના ઼ ફ-લ-નુનબ્બિઅન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ
રબકી તરફ લૌટાયા જાઉં તો બેશક મેરે લિયે હૈ ઉસકે પાસ અલબત્તા ભલાઈ તો ઝુરૂર બતા દેંગે હમ ઉન લોગોંકો જિન્હોંને ઈનકાર કિયા
બિમા અ઼મિલૂ ઼ વ લનુઝ઼ીક઼ન્નહુમ મિન અ઼ઝ઼ાબિન ગ઼લીઝ઼ ૦
વો જો ઉન્હોંને કિયા હૈ ઔર ઝુરૂર ચખા દેંગે હમ ઉનકો અઝાબ ગાળ્હા
વ ઇઝ઼ા અન્અ઼મ્ના અ઼-લલ ઇન્સાનિ અઅ્-રદ઼ા વ નઆ બિ-જાનિબિહ ઼
ઔર જબ નિઅમત ભેજતે હૈં હમ આદમી પર તો મુંહ ફેર લેતા હૈ ઔર દૂર કર લેતા હૈ કરવટ અપની
વ ઇઝ઼ા મસ્સહુશ શર-રુ ફ-ઝૂ દુઆ઼ઇન અ઼રીદ઼ ૦ ક઼ુલ
ઔર જબ લગતી હૈ ઉસકો બુરાઈ તો દુઆ માંગતા હૈ લંબી ચોળી (૧) કેહદો

તફસીર : (૧) અલ્લાહની નેઅમતોથી લાભ લેતી વખતે તો તેના ઉપકાર માનવાથી મોઢું ફેરવે છે અને બેપરવા બની પડખું બદલી લે છે. પરંતુ જ્યારે કોઈ દુઃખ, સંકટ આવે છે ત્યારે તેજ અલ્લાહની આગળ લાંબી લાંબી દુઆઓ માંગે છે.

أرأيتم إن كان من عند الله ثم كفرتم
به من أضل ممن هو في شقاق بعيد ۝
سنريهم آيتنا في الآفاق وفي أنفسهم حتى
يتبين لهم أنه الحق أولم يكف بربك أنه
على كل شيء شهيد ۝ ألا إنهم في مرية
من لقاء ربهم ألا إنه بكل شيء محيط ۝

آياتها ٥٣ — سورة الشورى مكية (٤٢) (٦٢) — ركوعاتها ٥

بسم الله الرحمن الرحيم

حم ۝ عسق ۝ كذلك يوحي إليك وإلى
الذين من قبلك الله العزيز الحكيم ۝ له
ما في السموت وما في الأرض وهو العلي
العظيم ۝ تكاد السموت يتفطرن من
فوقهن والملئكة يسبحون بحمد ربهم

અ-ર-અયતુમ ઇન કાના મિન ઇ઼ન્દિલ્લાહિ
ક્યા દેખા તુમને અગર હો (કુરઆન) અલ્લાહકે પાસસે (આયા હુવા)
સુમ્મા ક-ફરતુમ બિહી મન અદ઼લ્લુ
ફિર ઈનકાર કિયા તુમને ઉસકા, તો કૌન હૈ ઝયાદા ગુમરાહ
મિમ્મન હુવા ફી શિક઼ાક઼િમ બઈ઼દ ૦
ઉસસે જો મુખાલેફતમેં પળા હો પરલે દરજેકી
સનુરીહિમ આયાતિના ફિલ આફાક઼િ
અન્કરીબ દિખલાએંગે હમ નિશાનિયાં (કુદરતકી દુનિયાકે) અતરાફમેં,
વ ફી અન્ફુસિહિમ હ઼ત્તા ય-તબય્યના
ઔર ઉનકી જાનોંમેં, યહાંતક કે ઝાહિર હો જાએગા
લહુમ અન્નહુલ હ઼ક઼્ક઼ ط અ-વ-લમ
ઉનપર કે (કુરઆન) બરહક હૈ, ક્યા નહીં
યકફિ બિ-રબબિકા અન્નહૂ અ઼લા
કાફી તુમ્હારા રબ યે કે વો
મ **કુલલિ શય-ઇન શહીદ ૦ અલૅા ઇન્નહુમ ફી મિર-યતિમ**
૬ હર ચીઝ પર હાઝિર હૈ. સુનોજી ! દેખો વો શકમેં હૈ
૯ **મિલ લિક઼ાઇ રબબિહિમ ط અલૅા ઇન્નહૂ બિ-કુલલિ શય-ઇમ મુહ઼ીત઼ ع**
૧ અપને રબસે રૂબરૂ હાઝિર હોનેસે સુન રખ્ખો ઉસકે (ઈલ્મ ઔર કુદરતને) હર ચીઝકો ઘેર રખ્ખા હૈ.

સૂરતુ શૂરા

સૂરઇ શૂરા મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૫૩) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હ઼ા મીમ ० ઐ઼ન સીન ક઼ાફ ૦ કઝ઼ાલિકા યૂહ઼ી ઇ-લયકા વ ઇલલ લઝ઼ીના
હા-મીમ ઐન, સીન, કાફ, ઈસી તરહ વહી ભેજતા હૈ તુમ્હારી તરફ ઔર તુમસે
મિન ક઼બલિકલ- ४ લાહુલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ૦ લહૂ માફિસ સમાવાતિ વમા
પેહલોંકી તરફ અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ ઉસીકા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ
ફિલ અર્દ઼ ط વ હુવલ અ઼લિય્યુલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ તકાદુસ સમાવાતુ ય-ત-ફત્ત઼રના
ઝમીનમેં હૈ ઔર વોહી હૈ સબસે ઉપર બળા કરીબ હૈ કે આસમાન ફટ જાવેં
મિન ફવક઼િહિન્ના વલ મલાઇ-કતુ યુસબબિહૂના બિ-હ઼મ્દિ રબબિહિમ
અપને ઉપર સે, ઔર ફરિશતે પાકી બયાન કરતે હૈં અપને રબકી તા'રીફકે સાથ

وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ ۗ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ
هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ
دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ اللّٰهُ حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَآ اَنْتَ
عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ۝ وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ
قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا
وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۭ فَرِيْقٌ فِى الْجَنَّةِ
وَفَرِيْقٌ فِى السَّعِيْرِ ۝ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً
وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّدْخِلُ مَنْ يَّشَآءُ فِىْ رَحْمَتِهٖ ۭ
وَالظّٰلِمُوْنَ مَا لَهُمْ مِّنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝ اَمِ
اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ
وَهُوَ يُحْىِ الْمَوْتٰى ۡ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝
وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيْهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ۭ
ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبِّيْ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ۝

વ યસ્તગ઼ફિરૂના લિ-મન ફિલ અર્દ઼ ط અલા
ઔર ગુનાહોંકી મુઆફી માંગતે હૈં ઉનકે લિયે જો ઝમીનમેં(રેહતે) હૈં
ઈન્નલ્લાહા હુવલ ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમં ○
સુનો ! વોહી અલ્લાહ હૈ બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૧)
વલ્લઝ઼ીનત ત-ખ઼ઝૂ મિન દૂનિહી અવલિયા-
ઔર જિન લોગોંને પકળે હૈં સિવા ઉસકે (ખુદાકે) કારસાઝ
અલ્લાહુ હ઼ફીઝ઼ુન અ઼-લયહિમ ز વમા
અલ્લાહ નિગેહબાન હૈ ઉન (કે હાલકા) ઔર નહીં
અન્તા અ઼-લયહિમ બિ-વકીલ ○
હો તુમ ઉનકે ઝિમ્મેદાર
વ કઝ઼ાલિકા અવ-હ઼યના ઇ-લયકા
ઔર ઈસી તરહ વહી કિયા (ઉતારા) હમને તુમ્હારી તરફ
ક઼ુરઆનન અ઼-રબિય્યલ લિ-તુન્ઝ઼િરા
કુરઆન અરબી (ઝબાન)મેં તાકે ડરાઓ તુમ મ
ઉમ્મલ કુરા વ મન હ઼વ-લહા વ તુન્ઝ઼િરા યવ-મલ જમ્ઇ઼ લા રયબા ફીહ ط ૬
મક્કેવાલોંકો, ઔર જો આસપાસ હૈં ઉસકે (ઉનકો) ઔર ડરાઓ તુમ જમા હોનેકે દિનસે નહી શક ઉસમેં
ફરીકુન ફિલ જન્નતિ વ ફરીકુન ફિસ સઈ઼ર ○ વ લવ શા-અલ્લાહુ
(ઉસ દિન) એક ફિરકા બહિશ્તમેં ઔર એક ફિરકા દોઝખમેં હોગા (૨) ઔર અગર ચાહતા અલ્લાહ
લ-જ-અ઼-લહુમ ઉમ્મતંવ વાહિ઼-દતંવ વલાકિંય યુદખ઼િલુ મંય યશાઉ ફી
તો કરતા ઉન (સબકો) એકહી ફિરકા લેકિન દાખિલ કરતા હૈ વો જિસકો ચાહતા હૈ
રહ઼-મતિહ ط વઝ઼-ઝ઼ાલિમૂના મા લહુમ મિંવ વલિય્યિંવ વલા નસ઼ીર ○
અપની રહમતમેં ઔર ગુનેહગારોંકા નહીં હૈ કોઈ હામી ઔર ન કોઈ મદદગાર
અમિત ત-ખ઼ઝ઼ૂ મિન દૂનિહી અંવલિયાઅ ج ફલ્લાહુ હુવલ વલિય્યુ
કયા પકળે હૈં ઉન્હોંને સિવા ખુદાકે કારસાઝ, સો અલ્લાહ જો હૈ, વોહી હૈ કારસાઝ
વહુવા યુહ઼યિલ મવતા ز વહુવા અ઼લા કુલ્લિ શયઇન ક઼દીર ○ ૬
ઔર વો. ઝિન્દા કરતા હૈ મુરદોંકો ઔર વોહી હર ચીઝ પર કાદિર હૈ ૨
વ મખ઼્તલફ-તુમ ફીહિ મિન શય-ઇન ફ-હુકમુહૂ ઇલલ્લાહ ط
ઔર ઈખ્તેલાફ કરતે હો તુમ જિસ ચીઝમેં તો ફૈસલા ઉસકા અલ્લાહકે હવાલે હૈ
ઝ઼ાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બી અ઼-લયહિ તવક-કલ્તુ ق વ ઇલયહિ ઉનીબ ○
વોહી હૈ રબ મેરા ઉસીપર ભરોસા કરતા હું મૈં, ઔર ઉસીકી તરફ મૈં રૂજૂઅ કરતા હું

તફસીર : (૧) ખુદાપાકના જલાલથી અને મહત્તાના જોરથી આકાશો ફાટી જવા કરે છે. અથવા અગણિત ફરિશ્તાઓના બોજાથી કિંવા ફરિશ્તાઓના બેહદ ઝિક્રના ખાસ અસરથી ચીરાઈ જવા લાગે. પરંતુ ખુદાપાકે પોતાની કુદરતથી રોકી રાખ્યો છે. હઝરત (સ.)એ ફરમાવ્યું કે આકાશો માં ચાર આંગળ પણ એવી જગ્યા નથી જ્યાં કોઈ ફરિશતાએ સિજદામાં માથુ મૂકી રાખ્યું ન હોય.
(૨) મુખ્ય વસ્તી મક્કાને ફરમાવ્યું કેમકે તે આખા અરબનું ધામ હોવા ઉપરાંત આખી દુન્યામાં ખુદાનુ ઘર પણ ત્યાંજ છે. વળી એજ ઘર આખી પૃથ્વી પર સૌથી પેહલા ઈબાદતખાનું બન્યું અને આજુ બાજુથી મુરાદ પ્રથમ અરબસ્તાન અને ફરી આખી દુન્યા છે.

فَاطِرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ
اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ۚ
يَذْرَؤُكُمْ فِيْهِ ؕ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ
الْبَصِيْرُ ۝١١ لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ ؕ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيْمٌ ۝١٢ شَرَعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ
نُوْحًا وَّالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهٖٓ
اِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى وَعِيْسٰٓى اَنْ اَقِيْمُوا الدِّيْنَ
وَلَا تَتَفَرَّقُوْا فِيْهِ ؕ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِيْنَ مَا
تَدْعُوْهُمْ اِلَيْهِ ؕ اَللّٰهُ يَجْتَبِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ يَّشَآءُ
وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ يُّنِيْبُ ۝١٣ وَمَا تَفَرَّقُوْٓا اِلَّا
مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًاۢ بَيْنَهُمْ ؕ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِيَ

ફાતિ઼રુસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼િ ط જ-અ઼લા
વોહી પૈદા કરનેવાલા હૈ આસમાનોંકા ઔર ઝમીનકા બનાએ ઉસને
લકુમ મિન અન્ફુસિકુમ અઝવાજંવ વ
તુમ્હારે લિયે તુમ્હીમેંસે જોડે, ઔર
મિનલ અન્આ઼મિ અઝવાજા ج યઝ઼-રઉકુમ
ચોપાયોં મેંસે જોડે, ઈસ તરહ ફૈલાયા હૈ તુમકો
ફીહ ط લયસા ક-મિસ્લિહી શૈઅ ج
ઈસ (ઝમીન)મેં નહીં હૈ ઉસ જૈસી કોઈ ચીઝ (ભી)
વ હુવસ સમીઉ઼લ બસ઼ીર ○ લહૂ મક઼ાલીદુસ
ઔર વોહી સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ ઉસકે પાસ હૈ કુનજિયાં
સમાવાતિ વલ અર્દ઼િ ج યબ્સુતુર રિઝ઼ક઼
આસમાનોં ઔર ઝમીનકે (ખઝાનોંકી) કુશાદા કરતા હૈ રોઝી
લિ-મંય યશાઉ વ યક઼દિર ط ઇન્નહૂ બિ-કુલ્લિ
જિસકી ચાહતા હૈ, ઔર જિસકી ચાહતા હૈ તંગ કરતા હૈ. બેશક વોહી હર

મ ૬ શયઇન અ઼લીમ ○ શ-ર-અ઼ લકુમ મિનદ દીનિ મા વસ્સ઼ા બિહી
ચીઝસે વાકિફ હૈ રાહ ડાલદી ઉસને તુમ્હારે લિયે દીનમેં વોહી જિસકા હુકમ કિયા થા
નૂહંવ વલ્લઝ઼ી અવ-હ઼યના ઇ-લયકા વમા વસ્સ઼યના બિહી ઇબ્રાહીમા
નૂહકો ઔર વોહી હુકમ ભેજા હમને તુમ્હારી તરફ ઔર વોહી હુકમ કિયા થા હમને ઈબ્રાહીમકો
વ મૂસા વ ઈસ઼ા અન અક઼ીમુદ દીના વલા ત-તફર-રકૂ ફીહ ط કબુરા
ઔર મૂસાકો ઔર ઈસાકો યે કે કાયમ રખ્ખો દીનકો, ઔર ઈખતેલાફ ન ડાલો ઉસમેં. ભારી હૈ
અ઼-લલ મુશરિકીના મા તદઊ઼હુમ ઇલૈહ ط અલ્લાહુ યજ-તબી
શિર્ક કરનેવાલોં પર વો ચીઝ કે જિસકી તરફ બુલાતે હો તુમ ઉનકો અલ્લાહ ચુન લેતા હૈ
ઇ-લયહિ મંય યશાઉ વ યહદી ઇ-લયહિ મંય યુનીબ ط ○
અપની તરફસે જિસકો ચાહતા હૈ ઔર રાહ દિખલાતા હૈ અપની તરફ ઉસકો જો રૂજુઅ કરતા હૈ. (૧)
વમા તફર-રકૂ ઇલ્લા મિમ બઅ઼-દિ મા જા-અહુમુલ ઇ઼લ્મુ
ઔર નહીં જુદા જુદા ફિરકે હુવે મગર બા'દ ઈસકે કે આ ચુકા ઉનકે પાસ ઈલ્મ,
બગ઼યમ બય-નહુમ ط વ લવ-લા કલિ-મતુન સ-બ-ક઼ત
ઝિદસે આપસકી ઔર અગર ન હો ચુકી હોતી એક બાત
મિર રબ્બિકા ઈલ઼ા અ-જલિમ મુસમ્મલ લ-ક઼ુદ઼િયા
તેરે રબકી તરફસે એક વકતે મુકર્રર તક તો ફેસલા હો જાતા

તફસીર : (૧) અસલ દીન સદાથી એક જ છે એટલે સૌજન્તૌહીદનું શિક્ષણ આપે છે એ અસલી દીનને કાયમ રાખવા માટે જ દરેક સમય મૂળ સિદ્ધાંતો એકજ રાખી સમયનુસાર વર્તન માટે જુદા જુદા કાનૂન ઠેરાવ્યા છે.

بَيْنَهُمْ ۚ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اُوْرِثُوا الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ
لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ۞ فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ۚ
وَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ ۚ وَقُلْ
اٰمَنْتُ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتٰبٍ ۚ وَاُمِرْتُ
لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ ۚ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۚ لَنَآ اَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۚ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ۚ اَللّٰهُ
يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ۞ وَالَّذِيْنَ يُحَآجُّوْنَ
فِي اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا اسْتُجِيْبَ لَهٗ حُجَّتُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَّلَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيْدٌ ۞ اَللّٰهُ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ
وَالْمِيْزَانَ ۚ وَمَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ
قَرِيْبٌ ۞ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهَا ۚ
وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مُشْفِقُوْنَ مِنْهَا ۙ وَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهَا

બય-નહુમ ؏ વ ઈન્નલ્લઝ઼ીના ઊરિસુલ
ઉનમેં ઔર યકીનન જો લોગ વારિસ કિયે ગએ
કિતાબા મિમ બઅ્-દિહિમ લ-ફી શકકિમ
કિતાબકે ઉનકે બા'દ (મુશ્રેકીને મક્કા) વો શક મેં હૈ
મિન્હુ મુરીબ ૦ ફલિ-ઝ઼ાલિકા ફદઉ ؏
ઉસસે જો ચેન નહીં આને દેતા (૧) સો ઉસીકી તરફ બુલાઓ (ઉનકો)
વસ્તકિ઼મ કમા ઉમિરતા ؏ વલા તત્તબિઅ્
ઔર કાયમ રહો (ઉસપર) જૈસા હુકમ કિયા ગયા હૈ ઔર મત ચલિયે
અહવા-અહુમ ؏ વ કુલ આમન્તુ બિમા
ખાહિશોં પર ઉનકી ઔર કેહ દો ઈમાન લાયા મૈં ઉસપર જો
અન્ઝલલ્લાહુ મિન કિતાબ ؏ વ ઉમિરતુ
ઉતારી અલ્લાહને કિતાબ ઔર હુકમ કિયા ગયા હૈ
લિ-અઅ્-દિલા બય-નકુમ ؏ અલ્લાહુ
મુઝકો કે ઈન્સાફ કરૂં તુમમેં અલ્લાહ
રબ્બુના વ રબ્બુકુમ ؏ લના અઅ્-માલુના વ લકુમ અઅ્-માલુકુમ ؏ લા હુજ્જતા
મેરા રબ ઔર તુમ્હારા રબ હૈ હમારે લિયે હમારે કામ ઔર તુમ્હારે લિયે તુમ્હારે કામ કુછ નહીં ઝગળા
બય-નના વ બય-નકુમ ؏ અલ્લાહુ યજ-મઉ બય-નના ؏ વ ઈ-લયહિલ મસીર ۞
હમમેં ઔર તુમમેં અલ્લાહ જમા કરેગા હમ સબકો ઔર ઉસીકી તરફ ફિર જાના હૈ. (૨)
વલ્લઝ઼ીના યુહા઼જ-જૂના ફિલ્લાહિ મિમ બઅ્-દિ મસ્તુજીબા લહૂ
ઔર જો લોગ ઝગળા ડાલતે હૈં અલ્લાહ (કી કિતાબ) મેં બા'દ ઈસકે કે કબૂલ કી ગઈ હૈ ઉસકો
હુજ-જતુહુમ દાહિ-દતુન ઈન્દા રબ્બિહિમ વ અ-લયહિમ
તો ઝગળા ઉનકા બાતિલ હૈ નઝદીક ઉનકે રબકે, ઔર ઉન પર
ગ઼-દબુંવ વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન શદીદ ૦ અલ્લાહુલ્લઝ઼ી અન્ઝલલ
ગુસ્સા (ખુદાકા) ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ સખ્ત હૈ. (૩) અલ્લાહ વોહી હૈ જિસને ઉતારી
કિતાબા બિલ હ઼કકિ઼ વલ મીઝાન ؏ વમા યુદરીકા લ-અ઼લ્લસ સા-અ઼તા
કિતાબ સચ્ચે દીન પર ઔર તરાઝૂ (ભી હૈ હલકે, ભારી હક ઔર બાતિલકી) ઔર તુમકો ક્યા ખબર હૈ શાયદ વો ઘળી
ક઼રીબ ૦ યસ્તઅ્-જિલુ બિહલ્લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના બિહા ؏
કરીબ હો (૪) જલદી કરતે હૈં ઉસ ઘળી કે લિયે વો લોગ જો નહીં ઈમાન લાતે ઉસ પર
વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ મુશફિ઼કૂના મિન્હા ؏ વ યઅ્-લમૂના અન્નહલ
ઔર જો લોગ ઈમાન લાતે હૈં ડરતે હૈં ઉસસે, ઔર જાનતે હૈં કે વો (કયામતકા આના)

તફસીર : (૧) આગલા લોકો યહુદી અને ઈસાઈઓ પોતાની હઠધર્મીથી પોતાની વાત સાબિત કરવા અંગે કિતાબના અર્થને બદલી નાખ્યા. એક તૌરાતને અનેક તૌરાત બનાવી નાખી ફરી તેઓની પાછળના લોકો એક બીજા વિરૂદ્ધ અનેક વાતો જોઈ હેરાન થાય છે કે ખરો અર્થ કયો છે? એક બીજાથી વિરૂદ્ધ ખોટા અર્થ કરવું જ ખોટુ અને મહા પાપ છે. નહિતર અનેક અર્થ કરવામાં આવે છતાં તે એક બીજાથી વિરૂદ્ધ ન હોય તો તેની મનાઈ નથી. (૨) વળી કુરઆન ને જુઠાડનારાઓની પરવા કર્યા વિના બે ધડક જાહેરાત કરી દો કે હું અલ્લાહની મોકલેલી દરેક નાની મોટી જે પૈગંબરો પર ઉતરી તે દરેકને સત્ય માનું છું. (૩) અલ્લાહના દીનની કુરઆનની સત્યતા તદ્દન જાહેર થઈ ગઈ. ઘણા અકકલવાળાઓ એ તેને માની લીધુ કેટલાકો એ કબુલ નહિ કરવા છતા એની સત્યતાઓ ↗ નો ઈકરાર કર્યો તે છતાં જેઓ નાહક ઝઘડા કરે છે. તેઓના બધા ઝઘડા ખોટા જ છે તેઓ ખુદાઈ કોપ અને સખત અઝાબને પાત્ર છે. (૪) ખુદાપાકે જાહેરી તરાજુ બનાવી જેમાં વસ્તુઓની તોલ થાય છે. તેમની જ્ઞાનની તરાજુ પણ બનાવી જેને સદ બુદ્ધિ કહે છે. નૈતિક તરાજુ પણ બનાવી જેનું નામ ન્યાય છે. અને સૌથી મહાન કાંટો સત્ય દીન છે જે સર્જનહાર અને તેની મખલૂક વચ્ચેના હકકો જે યોગ્ય ફેસલો કરે છે.

الْحَقُّ ۗ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ
لَفِي ضَلَٰلٍ بَعِيدٍ ۝ اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ
مَن يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝١٩ مَن كَانَ
يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَن
كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ ۝ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا
૬ ૩ لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ
الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّٰلِمِينَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٢١ تَرَى الظَّٰلِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا
كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّٰلِحَٰتِ فِي رَوْضَٰتِ الْجَنَّٰتِ ۖ لَهُم مَّا يَشَاءُونَ
عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ۝٢٢ ذَٰلِكَ الَّذِي
يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ ۗ

હ઼ક્કુ઼ ૭ અલા ઇન્નલ્લઝ઼ીના યુમારૂના
બરહક હૈ સુનોજી ! જો લોગ ઝગળતે હૈ
ફિસ સા-અ઼તિ લફી દ઼લાલિમ બઈ઼દ ૦
ઉસ ઘળીકે (યાની ક્યામતકે) આનેમેં વો અલબત્તા ગુમ્રાહીમેં હૈ દૂરકી
અલ્લાહુ લતી઼ફુમ બિ-ઇ઼બાદિહી યરઝુ઼કુ
અલ્લાહ મહેરબાન હૈ અપને બન્દોં પર, રોઝી દેતા હૈ
મંય યશાઅ ૮ વ હુવલ કવિય્યુલ અ઼ઝીઝ ૦
જિસકો ચાહતા હૈ ઔર વો બળા ઝોર આવર, ઝબરદસ્ત હૈ (૧)
મન કાના યુરીદુ હ઼ર-સુલ આખિ઼-રતિ
જો શખ્સ ચાહતા હૈ ખેતી આખિરતકી,
નઝિદ લહૂ ફી હ઼રસિહ ૮ વ મન કાના
તો બરકત દેતે હૈં હમ ઉસકી ખેતીમેં, ઔર જો શખ્સ
યુરીદુ હ઼ર-સુદ દુન્યા નુઅ્-તિહી મિન્હા ૪ વમા
ચાહતા હૈ ખેતી દુનિયાકી દેતે હૈં હમ ઉસસે(યાની દુનિયાસે) ઔર નહીં હૈ
મ **લહૂ ફિલ આખિ઼-રતિ મિન નસી઼બ ૦ અમ લહુમ શુ-રકાઉ શ-રઉ઼**
૬ ઉસકે લિયે આખિરતમેં કોઈ હિસ્સા (૨) ક્યા ઉનકે શરીક હૈં કે રાહ ડાલી હો ઉન્હોંને
લહુમ મિનદ દીનિ માલમ યઅ્-ઝ઼મ બિહિલ્લાહ ૭ વ લવ-લા
ઉનકે લિયે દીનકી કે જિસકા હુકમ નહીં દિયા અલ્લાહને ઔર અગર ન હો
કલિ-મતુલ ફસ્લિ લ-કુદ઼િયા બય-નહુમ ૭ વ ઇન્નઝ઼ ઝ઼ાલિમીના લહુમ
ચુકી હોતી એક બાત ફેસલેકી તો ફેસલા કિયા જાતા ઉનમેં ઔર બેશક જો ગુનેહગાર હૈં ઉનકે લિયે
અ઼ઝ઼ાબુન અલીમ ૦ ત-રઝ઼ ઝ઼ાલિમીના મુશફિકી઼ના મિમ્મા ક-સબૂ
અઝાબ હૈ દર્દનાક (૩) દેખોગે તુમ ગુનેહગારોંકો કે ડરતે હોંગે ઉસસે જો કમાયા ઉન્હોંને
વહુવા વાકિ઼ઉ઼મ બિહિમ ૭ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ
ઔર વો (ડર) પળનેવાલા હૈ ઉનપર ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે
ફી રવ-દ઼ાતિલ જન્નાત ૮ લહુમ મા યશાઊના ઇ઼ન્દા રબબિહિમ ૭
બાગોંમેં હૈ બહિશ્તોંકે ઉનકે લિયે હૈ જો વો ચાહેંગે અપને રબકે પાસ
ઝ઼ાલિકા હુવલ ફદ઼લુલ કબીર ૦ ઝ઼ાલિકલ્લઝ઼ી યુબશ્શિરુલ્લાહુ
યેહી હૈ બુઝુરગી બળી યે વો હૈ જિસકી ખુશ ખબરી દેતા હૈ અલ્લાહ
ઇ઼બા-દહુલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાત ૭
અપને બન્દોંકો જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે

તફસીર : (૧) લોકોના શિર્ક તેમજ અનેક પ્રકારની ના ફરમાની છતા કોઈની રોજી બંધ કરતો નથી. પોતાની મરજી જેને જેટલી ચાહે તેટલી રોજી આપે છે. (૨) આખિરત ચાહનારને તેની નેકીનો અનેક ઘણો સવાબ આપીશું પણ દુન્યાની ખાતર મહેનત કરનારને જેટલું તેની કિસ્મતમાં છે તેટલું તેને મળીનેજ રહેશે. ફરી તે મહેનત થી આખિરતમાં કંઈ ફાયદો નથી. (૩) ફેસલાનો વાયદો પોતાના વખતે જ આવશે ત્યારે તેઓને જરૂર દુઃખ દાયક અઝાબ થશે.

قُلْ لَّآ اَسْــَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى ؕ
وَمَنْ يَّقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهٗ فِيْهَا حُسْنًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ۝ اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۚ
فَاِنْ يَّشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى قَلْبِكَ ؕ وَيَمْحُ اللّٰهُ
الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ ؕ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ
بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ
عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوْا عَنِ السَّيِّاٰتِ وَيَعْلَمُ مَا
تَفْعَلُوْنَ ۝ وَيَسْتَجِيْبُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ وَالْكٰفِرُوْنَ لَهُمْ
عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۝ وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ
لَبَغَوْا فِي الْاَرْضِ وَلٰكِنْ يُّنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَآءُ ؕ
اِنَّهٗ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرٌۢ بَصِيْرٌ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ يُنَزِّلُ
الْغَيْثَ مِنْۢ بَعْدِ مَا قَنَطُوْا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهٗ ؕ وَهُوَ

કુલ લા અસ્અલુકુમ અ્-લયહિ અજ-રન
કેહદો નહીં માંગતા મૈં તુમસે ઈસ (તબલીગ) પર કોઈ મઝદૂરી
ઈલ્લલ મવદ-દતા ફિલ કુરબા ؕ
મગર દોસ્તી તો કાયમ રખ્ખો રિશ્તેદારીમેં મેરે સાથ
વ મંય યક્-તરિફ હ્-સ-ન-તન નઝિદ લહૂ
ઔર જો કોઈ કમાએગા નેકી હમ ઝિયાદા કરતે હૈં ઉસકો
ફીહા હુસ્ના ؕ ઈન્નલ્લાહા ગ્ફૂરુન શકૂર ○
ઉસકી નેકીમેં બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા કદરદાન હૈ. (૧)
અમ યકૂલૂનફ-તરા અ્-લલ્લાહિ કઝિબા ج
કયા વો કેહતા હૈ કે બાંધ લિયા હૈ ઉસને અલ્લાહ પર ઝૂટ
ફ-ઈય ય-શાઈલ્લાહુ યખ્તિમ અ્લા ક્લબિક ؕ
સો અગર ચાહે અલ્લાહ તો મોહર લગા દે તુમ્હારે દિલ પર
વ યમ્હુલ્લાહુલ બાતિ્લા વ યુહિ્ક્-કુલ
ઔર મિટાતા હૈ અલ્લાહ ઝૂટકો ઔર સાબિત કરતા હૈ
હ્ક્-કા બિ-કલિમાતિહ ؕ ઈન્નહૂ અ્લીમુમ બિ-ઝ઼ાતિસ્ સુદૂર ○ વહુવલ લઝ઼ી
સચકો અપની બાતોંસે ઔર વો જાનનેવાલા હૈ દિલોંકી બાત કો (૨) ઔર વોહી હૈ જો
યક્-બલુત તવ-બતા અ્ન ઈ્બાદિહી વ યઅ્-ફૂ અ્નિસ સયયિઆતિ
કુબૂલ કરતા હૈ તૌબા અપને બન્દોંકી, ઔર મુઆફ કરતા હૈ બુરાઈયોંસે,
વ યઅ્-લમુ મા તફ-અ્લૂન ○ વ યસ્તજીબુલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્
ઔર જાનતા હૈ જો કુછ તુમ કરતે હો. (૩) ઔર ઈબાદત કુબૂલ કરતા હૈ ઉનકી જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ્વાલિહ્વાતિ વ યઝીદુહુમ મિન ફદ્લિહ ؕ વલ કાફિરૂના લહુમ અ્ઝ઼ાબુન
અચ્છે, ઔર ઝિયાદા દેતા હૈ ઉનકો અપને ફઝલસે ઔર જો ઈન્કાર કરનેવાલે હૈં ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ
શદીદ ○ વ લવ બ-સત્લ્લાહુર રિઝક્ા લિ-ઈ્બાદિહી લ-બ-ગ્વ ફિલ
સખ્ત ઔર અગર કુશાદા કરતા અલ્લાહ રોઝી અપને સબ બન્દોં કી તો સરકશી કરને લગતે
અરદ્િ વલાકિય યુનઝ-ઝિલુ બિ-ક્-દરિમ મા યશાઅ ؕ ઈન્નહૂ
મુલ્કમેં લેકિન ઉતારતા હૈ (રોઝી) અન્દાઝે સે જિતની ચાહતા હૈ. બેશક વો
બિ-ઈ્બાદિહી ખ્બીરુમ બસ્ીર ○ વ હુવલ લઝ઼ી યુનઝ-ઝિલુલ
અપને બન્દોં કી ખબર રખતા હૈ, દેખતા હૈ. ઔર વોહી હૈ જો ઉતરતા હૈ
ગ્યસ્ા મિમ બઅ્-દિ મા ક્-નતૂ વ યન્શુરુ રહ્-મ-તહ ؕ વહુવલ
પાની પીછે ઈસકે કે ના ઉમ્મીદ હુવે ઔર ફૈલાતા હૈ અપની રેહમત ઔર વોહી હૈ

મ ૬

તફસીર : (૧) એટલે કુરઆન પહોંચાડવામાં તમને સફળતાનો માર્ગ બતાવું છું એ બધુ માત્ર અલ્લાહ ખાતર જ કરૂં છું. એ માટે હુ તમારી પાસે કંઈજ બદલો માંગતો નથી. એટલી જ માંગણી કરૂ છું કે તમારી સાથે મારા કોમી, કુટુંબી સંબંધો અને સગપણ છે તેનો ખયાલ રાખો. અને ઝુલ્મ કરવાનું અને સતાવવાનું જ છોડી દો. (૨) એટલે કે ખુદાપાક પોતાના ઉપર જૂઠ બોલવાજ કેમ દે ? તેનુ હ્રદયજ બંધ પાડી દે તો ફરી તેનાથી વધુ બોલાય જ નહિં અને એજ પ્રમાણે જો ખુદાપાક ચાહે તો કોઈના ઉપર વહી મોકલવા વિનાજ કુફ્રનો નાશ કરી શકે છે પરંતુ તેનો નિયમ છે કે પોતાની આયતોથી જ દીનને સાબિત કરે છે એજ કારણથી નબીપર પોતાનું કલામ મોકલવાનું ચાલે છે. (૩) નબીનું કામ તો માત્ર પહોંચાડી દેવું જ છે. પછી બંદાઓને સંપૂર્ણ મામલો ખુદાની સાથે જ છે. નિય્યત ↗ સાફ હોવાથી તૌબા કરનારાઓના સઘળા ગુનાહો માફ કરી દે છે.

الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ
جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ۝ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ
مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ۝
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا لَكُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ
فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ
رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ۝ أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ
كَثِيرٍ ۝ وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا
لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ۝ فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ
آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ

વલિય્યુલ હ્મીદ ૦ વ મિન આયાતિહી
કામ બનાનેવાલા તા'રીફકે લાઈક, ઔર ઉસકી નિશાનીયોંમેં સે હૈ
ખ઼લ્કુસ સમાવાતિ વલ અરદ્દિ વમા બસ્સ઼ા
પૈદા કરના આસમાનોંકા ઔર ઝમીનકા ઔર જો કુછ કે ફૈલાયા હૈ
ફીહિમા મિન દાબ્બહ ۖ વહુવા અ઼લા
ઉન દોનોંમેં (ઝમીનો આસમાનમેં) જાનવરોં સે ઔર વો
જમ્અ઼િહિમ ઇઝ઼ા યશાઉ ક઼દીર ۝ વમા
સબકો જમા કરને પર જબ ચાહે કાદિર હૈ ઔર જો
૯ ૪ પાવ
અસ઼ા-બકુમ મિમ મુસ઼ી-બતિન ફ-બિમા
પહુંચતી હૈ તુમકો કોઈ તકલીફ સો વો બદલા હૈ ઉસકા
ક-સ-બત અયદીકુમ વ યઅ્-ફૂ અ઼ન
જો કમાયા તુમ્હારે હાથોંને ઔર મુઆફ કરતા હૈ વો
કસ઼ીર ۝ વમા અન્તુમ બિ-મુઅ્-જિઝીના
બહુત ગુનાહ (૧) ઔર નહીં તુમ હરાનેવાલે (ખુદાકો)
મ ૬ **ફિલ અરદ્દિ ۖ વમા લકુમ મિન દૂનિલ્લાહિ મિંવ વલિય્યિંવ વલા નસ઼ીર ૦**
ઝમીનમેં ઔર નહીં હૈ તુમ્હારા અલ્લાહકે સિવા કોઇ કામ બનાનેવાલા ઔર ન મદદગાર
વ મિન આયાતિહિલ જવારિ ફિલ બહ્રિ કલ અઅ્-લામ ۝ ઈય યશઅ
ઔર ઉસકી નિશાનિયોંમેંસે જહાઝ ચલતે હૈં દરિયામેં (ઐસે ઉંચે) જૈસા પહાળ અગર ચાહે (ખુદા)
યુસ્કિનિર રીહ઼ા ફ-યઝ઼્-લલ્ના રવાકિદા અ઼લા ઝ઼હરિહ ۚ ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા
તો થામે હવાકો તો રહેં વો (સારે દિન) ઠેરે હુવે ઉસકી પીઠ પર બેશક ઈસમેં
લ-આયાતિલ લિ-કુલ્લિ સ઼બ્બારિન શકૂર ۝ અવ યૂબિક઼્હુન્ના બિમા ક-સબૂ
નિશાનિયાં હૈં હર સબ્ર કરનેવાલે શુક્ર કરનેવાલેકે લિયે યા તબાહ કરદે સબ ઉનકી કમાઈ
વ યઅ્-ફુ અ઼ન્ કસ઼ીર ۝ વ યઅ્-લમલ લઝ઼ીના યુજાદિલૂના ફી આયાતિના ۚ
ઔર મુઆફ કરે બહુતોં કો, ઔર જાન લેં વો લોગ જો ઝગળતે હૈં હમારી આયતોં મેં
મા લહુમ મિમ મહ઼ીસ઼ ૦ ફમા ઊતીતુમ મિન શય-ઇન ફ-મતાઉ઼લ
કે નહીં ઉનકે લિયે ભાગને કી જગહ (૨) સો જો કુછ દિયે ગએ હો તુમ કોઈ ચીઝ સો ફાયદા હૈ
હ઼યાતિદ-દુન્યા ۚ વમા ઇ઼ન્દલ્લાહિ ખ઼યરુંવ વ અબ્ક઼ા લિલ્લઝ઼ીના
દુનિયાકી ઝિન્દગાનીકા ઔર જો કુછ અલ્લાહકે પાસ હૈ, વો બેહતર ઔર બાકી રેહનેવાલા હૈ, યે ઉન લોગોંકે લિયે હૈ
આ-મનૂ વ અ઼લા રબ્બિહિમ ય-તવક-કલૂન ۝ વલ્લઝ઼ીના યજ-તનિબૂના
જો ઈમાન લાએ ઔર અપને રબ પર ભરોસા કરતે હૈં ઔર જો લોગ બચતે હૈં

તફસીર : (૧) આ આયત અક્કલવાળા બાલિગ માણંસો માટે છે. ગુનેહગાર હોય કે ન હોય પરંતુ નબીઓ માટે નથી. મતલબ કે સૌને દુન્યામાં જે કંઈ આફત પહુંચે છે તથા જે આફત કબરમાં અથવા આખિરતમાં પહુચશે તે સૌ તેમની કરણીનાજ કારણે છે. ફરી જાહેરમાં તેનું ગમે તે કારણ બની જાય અને નાના બાળકો ને જે પીડા થાય છે તેનું કારણ બીજુ કંઈ હશે જે અમને બતાવ્યું નથી. મનુષ્યના ઘણાં ખરા ગુનાહ તો ખુદાપાક એમજ માફ કરી દે છે. (૨) જે લોકો દરેક બાબતને પોતાની કાર્ય કુશળતા અને યુકતિના પરિણામે સમજે છે તેઓ પણ તે વખતે લાચાર રહી જશે. અને કહેશે કે ખુદાપાક જ કરે તે ખરૂં.

كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَاِذَا مَا غَضِبُوْا هُمْ يَغْفِرُوْنَ (٣٧)
وَالَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَمْرُهُمْ
شُوْرٰى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ (٣٨) وَالَّذِيْنَ
اِذَآ اَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُوْنَ (٣٩) وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ
سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ فَاَجْرُهٗ عَلَى
اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ (٤٠) وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ
ظُلْمِهٖ فَاُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيْلٍ (٤١) اِنَّمَا السَّبِيْلُ
عَلَى الَّذِيْنَ يَظْلِمُوْنَ النَّاسَ وَيَبْغُوْنَ فِي الْاَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ (٤٢) وَلَمَنْ صَبَرَ
وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ (٤٣) وَمَنْ يُّضْلِلِ
اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ وَّلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهٖ وَتَرَى الظّٰلِمِيْنَ
لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُوْلُوْنَ هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ
سَبِيْلٍ (٤٤) وَتَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا خٰشِعِيْنَ مِنَ

કબાઇરલ ઇસ્મિ વલ ફવાહિશા વ ઇઝા
બળે ગુનાહોંસે ઔર બેહયાઇસે ઔર જબ
મા ગદિબૂ હુમ યગફિરૂન ○ વલ્લઝીનસ-
ગુસ્સે હોતે હૈં તો બખ્શ દેતે હૈં. ઔર વો જિન્હોંને
તજાબૂ લિ-રબ્બિહિમ વ અકામુસ્સલાતા
હુકમ માના અપને રબકા ઔર કાયમકી નમાઝકો
વ અમ્રુહુમ શૂરા બય-નહુમ વ મિમ્મા
ઔર કામ કરતે હૈં મશ્વરેસે આપસકે ઔર ઉસમેંસે જો
ર-ઝક્નાહુમ યુન્ફિકૂન ○ વલ્લઝીના ઇઝા
દિયા હૈ હમને ઉનકો ખર્ચ કરતે હૈં. (૧) ઔર વો લોગ કે જબ
અસાબહુમુલ બગ્યુ હુમ યન્તસિરૂન ○
પુહંચતી હૈ ઉનપર ઝયાદતી તો વો બદલા લેતે હૈં. (૨)
વ જઝાઉ સય્યિ-અતિન સય્યિ-અતુમ
ઔર બદલા બુરાઈકા બુરાઈ હૈ મ
મિસ્લુહા ફ-મન અફા વ અસ્લહા ફ-અજરુહૂ અ-લલ્લાહ ઇન્નહૂ લા ૬
ઉસ જૈસી, ફિર જિસને મુઆફ કિયા ઔર સુલહ કી તો બદલા ઉસકા અલ્લાહ પર હૈ બેશક વો નહીં
યુહિબ્બુઝ્ ઝાલિમીન ○ વ લ-મનિન્ત-સરા બઅ્દા ઝુલ્મિહી ફ-ઉલાઇકા
દોસ્ત રખતા ઝાલિમોંકો ઔર જિસને બદલા લે લિયા પીછે અપને ઝુલ્મ હોનેકે સો ઉન લોગોં
મા અ-લયહિમ મિન સબીલ ○ ઇન્નમસ સબીલુ અ-લલ લઝીના
પર નહીં કુછ ઈલઝામ ઈલઝામ તો સિર્ફ ઉનપર હૈ જો
યઝ્લિમૂનન્નાસા વ યબ્ગૂના ફિલ અરદિ બિ-ગયરિલ હક્ક ઉલાઇકા લહુમ
ઝુલ્મ કરતે હૈં લોગોં પર ઔર સરકશી કરતે હૈં મુલ્કમેં નાહક ઉન લોગોંકે લિયે
અઝાબુન અલીમ ○ વ લ-મન સ-બરા વ ગ-ફરા ઇન્ના ઝાલિકા લ-મિન
અઝાબ હૈ દર્દનાક, ઔર જિસને સબ્ર કિયા ઔર બખ્શ દિયા તો બેશક યે કામ
અઝમિલ ઉમૂર ○ વ મંય યુદલિલિલ્લાહુ ફમા લહૂ મિંવ વલિય્યિમ મિમ ૯
હિમ્મતકે કામોં મેંસે હૈ. ઔર જિસકો ગુમ્રાહ કરે અલ્લાહ તો નહીં કોઈ ઉસકા કામ બનાનેવાલા ૫
બઅ્દિહ વ તરઝ્ ઝાલિમીના લમ્મા ર-અવુલ અઝાબા યકૂલૂના હલ ઇલા
બાદ ઉસકે ઔર દેખોગે તુમ ગુનેહગારોંકો જબ દેખેંગે અઝાબ તો કહેંગે કયાં હૈ (દુનિયાકી) તરફ
મરદ-દિમ મિન સબીલ ○ વ તરાહુમ યુઅ્-રદૂના અ-લયહા ખાશિઈના મિનઝ્
ફિર જાને કી કોઈ રાહ ? ઔર દેખોગે તુમ ઉનકો કે સામને લાએ જાએંગે ઉસ (આગ)કે આજેઝી કરતે હુવે

તફસીર : (૧) કોઈ પણ મહાન કામ દીનનું હોય કે દુન્યાનું હોય આપસમાં સલાહ મશવરાથી કરવાનું ખુદાપાકને વધુ પસંદ છે.
(૨) જ્યાં માફ કરવાનું ઘટે માફ કરી દે છે અને કાફિરો સાથે જિહાદ કરે છે.

الذُّلِّ يَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ۭ وَقَالَ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْٓا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَ
اَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِيْ
عَذَابٍ مُّقِيْمٍ ۝ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ اَوْلِيَاۗءَ
يَنْصُرُوْنَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۭ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ
فَمَا لَهٗ مِنْ سَبِيْلٍ ۝ اِسْتَجِيْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِّنْ
قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ ۭ مَا لَكُمْ
مِّنْ مَّلْجَاٍ يَّوْمَىِٕذٍ وَّمَا لَكُمْ مِّنْ نَّكِيْرٍ ۝ فَاِنْ
اَعْرَضُوْا فَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ۭ اِنْ عَلَيْكَ
اِلَّا الْبَلٰغُ ۭ وَاِنَّآ اِذَآ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً
فَرِحَ بِهَا ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ
فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُوْرٌ ۝ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ ۭ يَخْلُقُ مَا يَشَاۗءُ ۭ يَهَبُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ اِنَاثًا

ઝુલ્લિ યન્ઝુરૂના મિન તુ઼રફિન ખ઼ફિય્ય ط
ઝિલ્લતસે દેખતે હોંગે છુપી નઝર સે
વ ક઼ાલલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ ઇન્નલ
ઔર કહેંગે વો લોગ જો ઈમાન લાએ બેશક
ખ઼ાસિરીનલ લઝ઼ીના ખ઼સિરૂ અન્ફુ-સહુમ
ટોટા પાને વાલે વોહી હૈં જિન્હોંને ટોટા દિયા અપની જાનોંકો,
વ અહલીહિમ યવ-મલ ક઼િયામહ ط અલા
ઔર અપને ઘરવાલોંકો કયામત કે દિન, સુનોજી !
ઇન્નઝ઼ ઝ઼ાલિમીના ફી અ઼ઝ઼ાબિમ મુક઼ીમ ٥
યકીનન ગુનેહગાર અઝાબમેં રહેંગે હમેશા કે
વમા કાના લહુમ મિન અવલિયાઆ
ઔર કોઈ ન હોંગે ઉનકે હિમાયતી
યન્સુરૂ-નહુમ મિન દૂનિલ્લાહ ط વ મંય
જો મદદ કરેં ઉનકી અલ્લાહકે સિવા ઔર જિસકો
મ ૬ યુદ઼લિલિલ્લાહુ ફમા લહૂ મિન સબીલ ط ઇસ્તજીબૂ લિ-રબબિકુમ મિન
ગુમ્રાહ કરે અલ્લાહ તો નહીં ઉસકે લિયે કોઈ રાહ. કહા માનો અપને રબકા
ક઼બલિ અંય યઅ્-તિયા યવમુલ લા મરદ-દા લહૂ મિનલ્લાહ ط મા લકુમ મિમ
પેહલે ઇસસે કે આએ વો દિન જિસકો ફિરના નહીં, અલ્લાહકે યહાંસે, ન હોગી તુમ્હારે લિયે
મલ-જઇય યવ-મઇઝ઼િવ વમા લકુમ મિન નકીર ٥ ફ-ઇન અઅ્-રદ઼ૂ
કોઈ પનાહ ઉસ દિન ઔર ન તુમ્હારે લિયે ઈન્કાર (કરના ગુનાહોંકા બન પળેગા) ફિર અગર મુંહ ફેર લેં
ફમા અરસલ્નાકા અ઼-લયહિમ હ઼ફીઝ઼ા ط ઇન અ઼-લયકા ઇલ્લલ
તો નહીં ભેજા હમને તુમકો ઉનપર નિગેહબાન નહીં હૈ તુમપર મગર
બલાગ઼ ط વ ઇન્ના ઇઝ઼ા અ-ઝ઼ક઼-નલ ઇન્સાના મિન્ના રહ઼-મતન ફરિહ઼ા
(હુકંમ) પહુંચા દેના ઔર યકીનન જબ ચખા દેતે હૈં હમ ઈન્સાનકો અપની તરફસે (મઝા) મેહરબાનીકા તો ખુશ હોતા હૈ
બિહા ج વ ઇન તુસિ઼બ્હુમ સયયિ-અતુમ બિમા ક઼દ-દમત અયદીહિમ
ઉસસે ઔર જબ પહુંચતી હૈ ઉનકો કોઇ મુસીબત ઇસ સબબસે કે જો આગે ભેજા હૈ ઉનકે હાથોંને (તો ખુદાકી
ફ-ઇન્નલ ઇન્સાના કફૂર ٥ લિલ્લાહિ મુલ્કુસ સમાવાંતિ વલ
શિકાયત કરતે હૈં) તો બેશક ઈન્સાન (બળા) ના શુકરા હૈ, અલ્લાહહી કે લિયે હૈ બાદશાહી આસ્માનોંકી ઔર
અર્દ઼ ط યખ઼્લુક઼ુ મા યશાઅ ط ય-હબુ લિ-મંય યશાઉ ઇનાસંવ
ઝમીનકી પૈદા કરતા હૈ જો ચાહતા હૈ. બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહે બેટિયાં

وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ۝ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَ
إِنَاثًا ۚ وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝
وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ
مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ۝ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ
نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ۚ وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝
صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ۝

(٤٣) سُورَةُ الزُّخْرُفِ مَكِّيَّةٌ (٦٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حم ۝ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا

વ ય-હબુ લિ-મંય યશાઉઝ઼ ઝ઼ુકૂર ૪૯ અવ
ઔર બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહે બેટે યા
યુઝવ્વિજુહુમ ઝ઼ુકરાનંવ વ ઇનાસ઼ા ૮
જોળે દેતા હૈ ઉનકો બેટે ભી ઔર બેટિયાં ભી
વ યજ-અ઼લુ મંય યશાઉ અ઼કીમા ૭ ઇન્નહૂ
ઔર કર દેતા હૈ જિસકો ચાહે બાંઝ, બેશક વો
અ઼લીમુન ક઼દીર ○ વમા કાના લિ-બ-શરિન
જાનનેવાલા કાદિર હૈ ઔર નહીં હૈ (તાકત) કિસી આદમીકી
અંય યુકલ્લિ-મહુલ્લાહુ ઇલ્લા વહ઼-યન
કે બાત કરે ઉસસે અલ્લાહ મગર દિલમેં ડાલ કર,
અવ મિંવ વરાંઇ હ઼િજાબિન અવ યુરસિલા
યા પીછે સે પરદે કે, યા ભેજે
રસૂલન ફ-યૂહ઼િયા બિ-ઇઝ઼્નિહી મા યશાઅ ૭
કોઈ પૈગામ લાનેવાલા (ફરિશતા) ફિર ડાલદે જી મેં ઉસકે હુકમસે જો વો ચાહે
ઇન્નહૂ અ઼લિય્યુન હ઼કીમ ○ વ કઝ઼ાલિકા અવ-હ઼યના ઇ-લયકા રૂહ઼મ મ
બેશક વો આલીશાન હિકમતવાલા હૈ. (૧) ઔર ઈસી તરહ ભેજી હમને તુમ્હારી તરફ જાન (દીનકી ૬
મિન અમરિના ૭ મા કુન્તા તદરી મલ કિતાબુ વ-લલ ઈમાનુ વ લાકિન
યા'ની યે કુરઆન) અપને હુકમસે નહીં જાનતે થે તુમ કે ક્યા હૈ કિતાબ, ઔર ન ઈમાન (કી તફસીલ જાનતે થે) લેકિન
જ-અ઼લ્નાહુ નૂરન નહદી બિહી મન નશાઉ મિન ઇ઼બાદિના ૭ વ ઇન્નકા
કિયા હૈ હમને ઈસ (કુરઆન) કો નૂર, રાહ સુઝા દેતે હૈં હમ (દીનકી) ઈસ નૂર કે ઝરીએ સે જિસકો ચાહેં
અપને બન્દોંમેં સે ઔર બેશક તુમ
લ-તહદી ઇલા સિ઼રાતિ઼મ મુસ્તક઼ીમ ૫૨ સિ઼રાતિ઼લ્લાહિલ લઝ઼ી લહૂ માફિસ
સુઝાતે હો (અય નબી કુરઆનકે ઝરીએસે) રાહ સીધી રાહ અલ્લાહકી વો અલ્લાહ કે ઉસીકા હૈ જો કુછ
સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ઼ ૭ અલા ઇલલ્લાહિ તસ઼ીરુલ ઉમૂર ૫૩ ૯
આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં, સુનોજી ! અલ્લાહ હી કી તરફ ફિર જાતે હૈં સબ કામ ૬

સૂરતુ ઝુખ્રુફ

સુરઇ ઝુખ્રુફ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૮૯) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હ઼ા-મીમ ૧ વલ કિતાબિલ મુબીન ૨ ઇન્ના જ-અ઼લ્નાહુ કુરઆનન
હા-મીમ કસમ હૈ ઈસ કિતાબ બયાન કરનેવાલીકી બેશક બનાયા હૈ હમને ઉસકો કુરઆન

તફસીર : (૧) કોઈ પણ માનવીમાં એટલી શકતિ નથી કે ખુદાપાક તેની રૂબરૂ વાત ચીત કરે તો તે સહન કરી શકે ત્રણ પ્રકારે વાત થઈ શકે (૧) ફરિશ્તા મારફત વાત કરે જેમકે કુરઆની વહી. (૨) પરદા પાછળથી વાત કરે કે તેને પોતાના કાને સાંભળી શકે પરંતુ આંખોને દીદાર થાય નહિ. જેમકે હઝરત મૂસા (અ.)નો મહેતૂરનો બનાવ બન્યો. અને આપણા હઝરત (સ.) સાથે મેઅરાજની રાત્રે વાતો થી. (૩) ફરિશ્તો માનવ સ્વરૂપ ધારણ કરી પ્રત્યક્ષ દેખા દઈ અલ્લાહનો કલામ અને તેનો સંદેશો પહોંચાડી દે. હઝરત જિબ્રાઈલ (અ.) બે વખત પોતાના મૂળ સ્વરૂપમાં હઝરત (સ.) પાસે આવ્યા હતા.

عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۚ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَٰبِ
لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ ۚ أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا
أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۞ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِيٍّ
فِي الْأَوَّلِينَ ۞ وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ۞ فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا وَمَضَىٰ
مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ۞ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَٰوَٰتِ
وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۞ الَّذِي
جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۞ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ۞
وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ
الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ۞ لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ
ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ

અ-રબિય્યલ લ-અ઼લ્લકુમ તઅ્-કિ઼લૂન ૦
અરબી (ઝબાનકા) તાકે તુમ સમઝો
વ ઇન્નહૂ ફી ઉમ્મિલ કિતાબિ લ-દયના
ઔર બેશક વો લવહે મહફૂઝમેં હમારે પાસ હૈ,
લ-અ઼લિય્યુન હ઼કીમ ૦ અ-ફ-નદ઼્રિબુ
બુલંદ મરતબા ઔર હિકમતસે ભરા હૈ. ફિર ક્યા હટા લેંગે હમ
અ઼ન્કુમુઝ઼ ઝિ઼કરા સ઼ફ-હ઼ન અન કુન્તુમ
તુમ્હારી તરફસે યે કિતાબ ઈસ સબબ સે કે તુમ લોગ
(ઉબૂદિય્યત કી) હદ સે
ક઼વ-મમ મુસરિફીન ૦ વ કમ અરસલ્ના
બાહર નિકલ જાનેવાલે હો? (૧) ઔર બહુત ભેજે હૈં હમને
મિન નબિય્યિન ફિલ અવ્વલીન ૦ વમા
નબી અગલે લોગોંમેં ઔર નહીં
યઅ્-તીહિમ મિન નબિય્યિન ઇલ્લા કાનૂ
આતા થા ઉનકે પાસ કોઈ નબી મગર
મ **બિહી યસ્તહઝિઊન ૦ ફ-અહ-લકના અશદ-દા મિન્હુમ બત઼્શંવ વ મદ઼ા**
૬ ઉસકી વો હંસી ઉડાતે થે. ફિર બરબાદ કર ડાલે હમને ઝ્યાદા ઝોરઆવર ઉનસે (યા'ની કુફ્ફારે મક્કાસે) ઔર ગુઝર ગઈ હૈ
મ-સ઼ુલુલ અવ્વલીન ૦ વ લઇન સ-અલ્તહુમ મન ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ
મિસાલ પહેલે કે લોગોંકી ઔર અગર પૂછો તુમ ઉનસે કિસને પૈદા કિયા હૈ આસમાનોં
વલ અરદ઼ા લ-યકૂલુન્ના ખ઼-લ-ક઼હુન્નલ અ઼ઝીઝુલ અ઼લીમ ૦ અલ્લઝ઼ી
ઔર ઝમીનકો, તો ઝુરૂર કહેંગે પૈદા કિયા હૈ ઉનકો ઝબરદસ્ત ઈલ્મવાલેને વોહી હૈ જિસને
જ-અ઼લા લકુમુલ અરદ઼ા મહદંવ વ જ-અ઼લા લકુમ ફીહા સુબુલલ
બનાયા તુમ્હારે લિયે ઝમીનકો બિછૌના ઔર બના દી તુમ્હારે લિયે ઉસમેં રાહેં,
લ-અ઼લ્લકુમ તહ-તદૂન ૦ વલ્લઝ઼ી નઝ઼-ઝલા મિનસ સમાઇ માઅમ બિ-ક઼દર
તાકે તુમ રાહ પાઓ (૨) ઔર જિસને ઉતારા આસમાનસે પાની અન્દાઝે સે
ફ-અન્શરના બિહી બલ-દતમ મયતા કઝ઼ાલિકા તુખ્ર઼જૂન ૦ વલ્લઝ઼ી
ફિર ઝિન્દા કિયા હમને ઉસસે શહેર મુરદાકો (યાની ઝમીન) ઈસી તરહ તુમ નિકાલે જાઓગે (ક્યામતકે દિન કબ્રોંસે) ઔર
ખ઼-લ-ક઼લ અઝવાજા કુલ્લહા વ જ-અ઼લા લકુમ મિનલ ફુલકિ વલ
જિસને પૈદા કિયે જોડે સબ ચીઝકે, ઔર બનાયા તુમ્હારે વાસ્તે કશ્તિયોંકો, ઔર
અન્આ઼મિ મા તર-કબૂન ૦ લિ-તસ્તવૂ અ઼લા ઝુહૂરિહી સુમ્મા તઝ઼કુરૂ
ચોપાયોંકો, જિસપર તુમ સવાર હોતે હો તાકે ચઢો તુમ ઉકી પીઠોં પર, ફિર યાદ કરો
નિઅ્-મતા રબ્બિકુમ ઇઝ઼સ્તવય-તુમ અ઼-લયહિ વ
નિઅમત અપને રબકી જબ સવાર હો તુમ ઉસપર ઔર

તફસીર : (૧) એટલે શું તમે એને માનતા નહિ હોવાથી એનું (કુરઆન) મોકલવું મોકુફ કરી દઈશું? કદી નહિં બીજા ઘણા એનાથી લાભ લેનાર છે. બલ્કે જો તમે એને નહિં માનતા દુશમની કરશો તો શિક્ષા પામશો. (૨) જ્યાં સુધી માણસો વસે છે ત્યાં સુધી અવરજવર કરી તેઓ એક બીજાથી મળી શકે અને અનેક પ્રકારના દીની તેમજ દુન્યવી લાભ ઉઠાવી શકે તેવા રસ્તા બનાવ્યાં.

تَقُولُوا سُبْحٰنَ الَّذِىْ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهٗ
مُقْرِنِيْنَ ۙ وَاِنَّاۤ اِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُوْنَ ۝ وَجَعَلُوْا لَهٗ
مِنْ عِبَادِهٖ جُزْءًا ۭ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ مُّبِيْنٌ ۝
اَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنٰتٍ وَّاَصْفٰىكُمْ بِالْبَنِيْنَ ۝
وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا ظَلَّ
وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ۝ اَوَمَنْ يُّنَشَّؤُا فِى
الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِى الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِيْنٍ ۝ وَجَعَلُوا
الْمَلٰٓئِكَةَ الَّذِيْنَ هُمْ عِبٰدُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثًا ۭ اَشَهِدُوْا
خَلْقَهُمْ ۭ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُوْنَ ۝ وَقَالُوْا
لَوْ شَاۤءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنٰهُمْ ۭ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ
اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ۝ اَمْ اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا مِّنْ قَبْلِهٖ
فَهُمْ بِهٖ مُسْتَمْسِكُوْنَ ۝ بَلْ قَالُوْٓا اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَاۤءَنَا
عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝ وَكَذٰلِكَ مَاۤ

તકૂલૂ સુબ્હાનલ્લઝી સખ્ખરા લના હાઝા
કહો પાક હૈ વો ઝાત જિસને બસમેં કર દિયા હમારે, ઈન ચીઝોંકો
વમા કુન્ના લહૂ મુક્રિનીન ० વ ઈન્ના
ઔર નહીં થે હમ ઉસકો કાબૂમેં લાનેવાલે ઔર બેશક હમકો
ઈલા રબ્બિના લ-મુન્કલિબૂન ० વ જ-અલૂ
અપને રબકી તરફ ઝુરૂર ફિર જાના હૈ (૧) ઔર ઠેરાઇ હૈ ઉન્હોંને
લહૂ મિન ઈબાદિહી જુઝઆ ૮ ઈન્નલ
અલ્લાહ કે લિયે ઉસકે બન્દોં મેંસે ઔલાદ બેશક
ઈન્સાના લ-કફૂરુમ મુબીન ० અમિત ત-ખ્ઝા
ઈન્સાન ઝુરૂર નાશુકરા હૈ ખુલા. ક્યા રખલી ઉસને (ખુદાને)
મિમ્મા યખ્લુકુ બનાતિંવ વ અસ્ફાકુમ બિલ
અપની મખલૂક મેંસે બેટિયાં ? ઔર ચુનકર દે દિયે તુમકો
બનીન ० વ ઈઝા બુશ્શિરા અ-હદુહુમ
બેટે ? ઔર જબ ખુશખબરી દી જાએ ઉનમેં કિસીકો
બિમા દ-રબા લિર રહમાનિ મ-સ-લન ઝુલ્લા વજ્હુહૂ મુસ્વદ-દંવ
ઉસ ચીઝકી (બેટીકી) જો બયાન કી હૈ રહમાનકે લિયે મિસાલ (તોહમતકી) તો હો જાતા હૈ મુંહ ઉસકા કાલા
વહુવા કઝીમ ० અ-વ-મંય યુનશ-શઉ ફિલ હિલ-યતિ વ હુવા ફિલ ખિસામિ
ઔર વો ગમસે ભરા હુવા હોતા હૈ ક્યા (બેટીકી ઝાત) પાલી જાતી હૈ ઝેવરમેં, ઔર વો ઝગળેસે
ગૈરુ મુબીન ० વ જ-અલુલ મલાઇ-કતલ લઝીના હુમ ઈબાદુર રહમાનિ
નહીં બયાન કરનેવાલી અપના મતલબ સાફ તોરસે (વો ખુદાકી શાનકે ઝેબા હૈં), ઔર ઠૈરાયા ઉનહોંને ફરિશ્તોંકો જો બન્દે હૈં રહમાનકે
ઈનાસા ૮ અ-શહિદૂ ખલ્કહુમ ૮ સતુક-તબુ શહા-દતુહુમ વ યુસ્અલૂન ०
ઔરતેં ક્યા હાઝિર થે ઉનકી પૈદાઈશ કે વકત ? (યા યુંહી બાતેં બનાતે હૈં) અબ લિખ્ખી જા રહી હૈ ઉનકી ગવાહી ઔર પૂછે જાએંગે (કયામતમેં) (૨)
વ કાલૂ લવ શા-અર રહમાનુ મા અ-બદનાહુમ ૮ મા લહુમ બિ-ઝાલિકા મિન
ઔર કેહતે હૈં અગર ચાહતા રહમાન તો ન ઈબાદત કરતે હમ ઉનકી નહીં ઉનકો ઈસકી કુછ
ઈલ્મ ૮ ઈન હુમ ઈલ્લા યખ્રુસૂન ० અમ આતય-નાહુમ કિતાબમ મિન કબ્લિહી
ખબર નહીં વો મગર અટકલેં દૌળાતે હૈં. (૩) ક્યા દી હૈ હમને ઉનકો કોઈ કિતાબ ઈસસે પેહલે કે
ફહુમ બિહી મુસ્તમસિકૂન ० બલ કાલૂ ઈન્ના વ-જદના આબા-અના
ઉન્હોંને ઉસકો મઝબૂત પકળ રખ્ખી હૈ. (૪) (નહીં) બલ્કે કેહતે હૈં પાયા હમને અપને બાપ (દાદોં)કો
અલા ઉમ્મતિંવ વ ઈન્ના અલા આસારિહિમ મુહ-તદૂન ० વ કઝાલિકા મા
એક તરીકે પર, ઔર હમ ઉન્હીંકે કદમોંકે નિશાનોં પર રાહ પાએ હુવે હૈં ઔર ઈસી તરહ નહીં

તફસીર : (૧)આ મુસાફરીથી આખિરતની મુસાફરીને યાદ કરો. હઝરત (સ.) સવાર થતી વેળા આ તસ્બીહ પઢતા હતા. ઘોડા અથવા કોઈ પણ વાહન પર સવાર થતી વખતે એ તસ્બીહ પઢી લેવાથી ઈન્શા અલ્લાહ રસ્તાની આફતોથી સલામત રહેશો. (૨) મક્કાના મુશરિકો એને કલંકરૂપ ગણો છો તેથી જ દીકરી થવાની ખબર સાંભળી તમારૂ મોઢું ચઢી જાય છે. ફરિશતાઓબનાવ્યા તે વખતે તેઓ હાજર હતા કે જેથી તેઓ જાણે છે ? ખરૂ જોતા એકે નથી. ફરિશ્તાઓ જો કે સ્ત્રી અથવા પુરૂષ નથી. પરંતુ વાત પુરૂષો માફક કરે છે. (૩) એ સત્ય છે કે ખુદાપાકના અજાણમાં તો નથી કે કાફિરો શિર્ક કરે છે પરંતુ તે બેહતર હોવું સમજાતુ કે સાબિત થતુ નથી. ખુદાપાકે ખોરાક અને ઝેર પેદા કર્યા છે છતાં ઝેર કોણ ખાય છે ? તો કુફ્ર કરવું એ ઝેર સમાન છે. (૪) કુરઆન ↗

↗ પહેલા જો એ સંબંધી કોઈ આકાશી કિતાબ તેઓને આપી હોત અને તેમાં કુફ્ર અને શિર્કના બેહતર હોવાનું વર્ણન હોત તો તેઓનો દાવો સાબિત થાત. પરંતુ કોઈ કિતાબ આપી જ નથી.

اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ
مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى
اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ قٰلَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا
وَجَدْتُّمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ
كٰفِرُوْنَ ۝ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ۝ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ لِاَبِيْهِ
وَقَوْمِهٖٓ اِنَّنِيْ بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُوْنَ ۝ اِلَّا الَّذِيْ فَطَرَنِيْ
فَاِنَّهٗ سَيَهْدِيْنِ ۝ وَجَعَلَهَا كَلِمَةًۢ بَاقِيَةً فِيْ
عَقِبِهٖ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَآءِ وَ
اٰبَآءَهُمْ حَتّٰى جَآءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُوْلٌ مُّبِيْنٌ ۝ وَلَمَّا
جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ وَّاِنَّا بِهٖ كٰفِرُوْنَ ۝
وَقَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِّنَ
الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيْمٍ ۝ اَهُمْ يَقْسِمُوْنَ رَحْمَتَ رَبِّكَ

અરસલ્ના મિન ક઼બ્લિકા ફી ક઼ર-યતિમ
ભેજા હમને તુમસે પેહલે કિસી બસ્તીમેં
મિન નઝ઼ીરિન ઇલ્લા ક઼ાલા મુત્રફૂહા ૪
કોઈ ડરાનેવાલા મગર કેહને લગે વહાં કે દૌલતમંદ
ઇન્ના વ-જદ્ના આબા-અના અ઼લા ઉમ્મતિંવ
યકીનન હમને તો પાયા હમારે બાપ (દાદોં) કો એક તરીકે પર
વ ઇન્ના અ઼લા આસારિહિમ મુક઼-તદૂન ૦
ઔર હમ ઉન્હીંકે કદમોં પર ચલતે હૈં
ક઼ાલા અ-વ-લવ જિઅ્-તુકુમ બિ-અહદા
(ઈસ પર નબીને ઉનકો) કહા ઔર અગર લા દૂં મૈં તુમકો ઝ્યાદા સમઝદાર
મિમ્મા વ-જત્તુમ અ઼-લયહિ
તરીકા ઉસસે જિસપર પાયા હૈ તુમને
આબા-અકુમ ﻁ ક઼ાલૂ ઇન્ના બિમા
અપને બાપ (દાદોં) કો તબ ભી ઉસી પુરાને તરીકે પર ચલોગે?)
વો બોલે હમતો જિસ (દીન) કે સાથ

મ ઉરસિલ્તુમ બિહી કાફિરૂન ૦ ફન્તક઼મ્ના મિન્હુમ ફન્ઝુર કયફા કાના
૬ તુમ ભેજે ગએ હો ઉસકા ઈન્કાર કરનેવાલે હૈં પસ બદલા લિયા હમને ઉનસે, તો દેખો કૈસા હુવા
૬ આ઼ક઼િ-બતુલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ વ ઇઝ઼ ક઼ાલા ઇબ્રાહીમુ લિ-અબીહિ
૮ અન્જામ ઝુટલાનેવાલોંકા ઔર જબ કહા ઈબ્રાહીમને અપને બાપકો,
આધા વ ક઼વ-મિહી ઇન્નની બરાઉમ મિમ્મા તઅ્-બુદૂન ૦ ઇલ્લલ્લઝ઼ી ફ-ત઼-રની
ઔર અપની કૌમકો કે બેશક મૈં બેઝાર હું ઉસ ચીઝસે જિસકો તુમ પૂજતે હો, મગર જિસને પૈદા કિયા મુઝકો
ફ-ઇન્નહૂ સ-યહદીન ૦ વ જ-અ઼-લહા કલિ-મતમ બાક઼િ-યતન ફી
સો બેશક વોહી રાહ સુઝાએગા મુઝકો (૧) ઔર કિયા ઉસકો બાત બાકી રેહનેવાલી
અ઼ક઼િબિહી લ-અ઼લ્લહુમ યરજિઊ઼ન ૦ બલ મત્તઅ્-તુ હા-ઉલાઇ વ
અપને પીછે (અપની ઔલાદમેં) તાકે વો રૂજુઅ રહેં બલ્કે ફાયદા દિયા મૈંને ઉનકો ઔર
આબા-અહુમ હ઼ત્તા જા-અહુમુલ હ઼ક઼-ક઼ુ વ રસૂલુમ મુબીન ૦ વ લમ્મા
ઉનકે બાપ (દાદોં) કો યહાં તકકે આયા ઉનકે પાસ (દીને) હક઼ ઔર રસૂલ બયાન કરનેવાલા ઔર જબ
જા-અહુમુલ હ઼ક઼-ક઼ુ ક઼ાલૂ હાઝ઼ા સિહ઼રુંવ વ ઇન્ના બિહી કાફિરૂન ૦
આયા ઉનકે પાસ (દીને) હક઼ તો કેહને લગે યે જાદૂ હૈ ઔર હમ ઈસકા ઈન્કાર કરનેવાલે હૈં
વ ક઼ાલૂ લવ-લા નુઝ઼-ઝ઼િલા હાઝ઼લ ક઼ુરઆનુ અ઼લા રજુલિમ મિનલ
ઔર કેહતે હૈં ક્યૂં ન ઉતારા ગયા યે કુરઆન કિસી મર્દ
ક઼ર-ય-તયનિ અ઼ઝ઼ીમ ૦ અ-હુમ યક઼સિમૂના રહ઼-મતા રબ્બિક ﻁ
ઈન દો બસ્તિયોં (તાઈફ ઔર મક્કામેં) સે બળે પર (૨) ક્યા વો બાંટતે હૈં મહેરબાની (યાની નુબુવ્વત) તેરે રબકી

તફસીર : (૧) મક્કાવાસીઓ પોતાને ઈબ્રાહીમી દીનના અનુયાયી કેહતા અને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ને માનતા તેથી અહિ તેમનું વર્ણન કર્યુ કે તમારા સૌ માન્ય સરદારો જ્યારે પોતાના બાપને તથા કૌમને અવળા પંથે જોઇ તો તેમણે તે પંથ છોડી દીધો તેથી જો તમો તેમના સાચા અનુયાયી હો તો તમે પણ તેમજ કરી શિર્કથી તૌબા કરો અને તૌહીદ પર કાયમ રહો. (૨) એટલે મક્કા અને તાઈફ એ બન્ને શહેરમાંના કોઈ તવંગર સરદાર પર કુરઆન કેમ ન ઉતર્યુ? રિસાલત ના હોદ્દામાં તવંગર સરદારો પડતા મૂકી એક સાધારણ માણસને ચૂંટી લીધો?

نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيْشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ
رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ۝ وَلَوْلَآ
اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَّكْفُرُ
بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوْتِهِمْ سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَّمَعَارِجَ عَلَيْهَا
يَظْهَرُوْنَ ۝ وَلِبُيُوْتِهِمْ اَبْوَابًا وَّسُرُرًا عَلَيْهَا
يَتَّكِـُٔوْنَ ۝ وَزُخْرُفًا ۗ وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۗ وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِيْنَ ۝ وَمَنْ
يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهٗ
قَرِيْنٌ ۝ وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ
اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَنَا قَالَ يٰلَيْتَ بَيْنِيْ
وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِيْنُ ۝ وَلَنْ
يَّنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَّلَمْتُمْ اَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ

નહ્‌નુ ક઼સમ્ના બયનહુમ મઈ઼-શ-તહુમ
હમને બાંટ દી હૈ ઉનમેં ઉનકી રોઝી
ફ઼િલ હ઼યાતિદ દુન્યા વ રફ઼અ્‌ના બઅ્‌-દ઼હુમ
દુનિયા કી ઝિનદગાની મેં ઔર બુલંદ કર દિયે હમને બા'ઝકો
ફ઼વક઼ા બઅ્‌-દ઼િન દ-રજાતિલ લિ-યત્તખ઼િઝ઼ા
બા'ઝ પર દરજેમેં તાકે બનાએ
બઅ્‌-દુ઼હુમ બઅ્‌-દ઼ન સુખ઼્‌રિય્યા ۖ વ રહ઼્-મતુ
બા'ઝ ઉનકા બા'ઝકો ખિદમતગાર ઔર મહેરબાની
રબ્બિકા ખ઼યરુમ મિમ્મા યજ-મઊ઼ન ○
તેરે રબકી બેહતર હૈ ઉસસે જો જમા કરતે હૈં. (૧)
વ લવ-લા અંય યકૂનન નાસુ
ઔર અગર ન હોતા યે કે હો જાએંગે લોગ
ઉમ્મતંવ વાહિ઼-દતલ લ-જઅ઼લ્ના લિ-મંય
એક દીન પર તો કરતે હમ ઉન લોગોં કે લિયે જો
યક્ફ઼ુરુ બિર રહ઼્માનિ લિ-બુયૂતિહિમ સુકુ઼ફ઼મ મિન ફ઼િદ્દ઼-દ઼તિંવ વ મઆ઼રિજા
ઈન્કાર કરતે હૈં રહમાન કા ઉનકે ઘરોંકી છતેં ચાંદી કી ઔર સીળ્હીયાં
અ઼-લયહા યઝ઼્-હરૂન ○ વ લિ-બુયૂતિહિમ અબ્વાબંવ વ સુરુરન
જિન પર વો ચળ્હતે હૈં ઔર ઉનકે ઘરોં કે લિયે દરવાઝે, ઔર તખ્ત
અ઼-લયહા યત્તકિઊન ○ વ ઝુખ઼્‌રુફ઼ા ۖ વ ઇન કુલ્લુ ઝ઼ાલિકા લમ્મા
જિનપર વો તકિયા લગાતે હૈં (સબ ચાંદી કે કરતે ઔર ચાંદી હી નહીં બલકે) સોનેકે (કરતે) ઔર નહીં યે સબ મગર
મતાઉ઼લ હ઼યાતિદ દુન્યા ۖ વલ આખિ઼-રતુ ઇ઼ન્દા રબ્બિકા લિલ મુત્તક઼ીન ○
ફ઼ાયદા ઉઠાના હૈ દુન્યાકી ઝિન્દગીકા ઔર આખિરત તેરે રબ કે યહાં પરહેઝગારોં કે લિયે હૈ. (૨)
વ મંય યઅ્‌-શુ અ઼ન ઝ઼િકરિર રહ઼્માનિ નુક઼ય્યિદ઼ લહૂ શયતાનન ફ઼હુવા લહૂ
ઔર જો કોઈ આંખેં ચુરાએ યાદસે રહમાનકી હમ મુકર્રર કરતે હૈં ઉનકે લિયે એક શૈતાન, તો વો ઉસકે સાથ
ક઼રીન ○ વ ઇન્નહુમ લ-યસુદ-દૂ-નહુમ અ઼નિસ સબીલિ વ યહ઼્-સબૂના
રેહતા હૈ. ઔર વો (શૈતાન) રોકતે હૈં ઉનકો રાહે (ખુદા)સે ઔર વો સમઝતે હૈં
અન્નહુમ મુહ-તદૂન ○ હ઼ત્તા ઇઝ઼ા જા-અના ક઼ાલા યા લયતા બયની
કે વો સીધી રાહ પર હૈં. યહાં તક કે જબ આએગા વો હમારે પાસ (કયામત કે દિન) તો કહેગા
(અપને સાથી શૈતાનસે) અય કાશકે મેરે
વ બય-નકા બુઅ્‌-દલ મશરિક઼યનિ ફ઼-બિઅ્‌-સલ ક઼રીન ○ વ લંય
ઔર તેરે દરમિયાન દૂરી હોતી મશરિક ઔર મગરિબકી સી, પસ બુરા સાથી હૈ તૂ (૩) ઔર હરગિઝ ન
યન્ફ઼-અ઼કુમુલ યવમા ઇઝ઼્ ઝ઼લમ્તુમ અન્નકુમ ફ઼િલ અ઼ઝ઼ાબિ
નફ઼ા કરેગા તુમકો આજકે દિન, (યે બાત કેહના) જબકે ઝુલ્મ (કુફ્ર) કિયા હૈ તુમને (મગર) તુમ ઔર શયતાન અઝાબમેં

તફ઼સીર : (૧) એટલે કે તેઓ ખુદાપાકની રહેમત એટલે નુબુવ્વતને પોતાની મરજી મુજબ વહેચવા ચાહે છે કે તેઓ ચાહે તેને આપે પણ એટલુ સમજતા નથી કે દુન્યાની રોઝી જે તદ્દન અદના વસ્તુ છે તે તો ખુદાપાકે તેઓની તજવીજ પ્રમાણે વહેંચી નથી કે કોઇને રંક અને કોઇને અતિષય ધનવાન બનાવ્યો. (૨) કાફ઼િરોને પણ ખુદાપાકે જ પૈદા કર્યા છે. તેથી તેઓને પણ કોઈ ઠેકાણે આરામ આપવું જોઇએ. પરંતુ આખિરતમાં તેઓને માટે અઝાબ છે. તેથી દુન્યામાં જ તેમને સંપૂર્ણ આરામ મળી જાત અને તેમના ઘરબાર સોના ચાંદીના કરી દેત પરંતુ એવું થાત તો બીજાઓના દિલ લલચાઇને સૌ જ તેની ચિંતામાં પડી ખુદાની યાદથી તદ્દન ગાફ઼િલ થઈ જાત અને સૌ કુફ્રને પકડી લેત. (૩) દુન્યામાં તો શૈતાનની સલાહ પ્રમાણે ચાલે છે પણ આખિરતમાં તેની સંગત અને દોસ્તીથી ↗ પસતાશે એવો સોબતી કોઇનો જિન્નાતોમાંથી તો કોઇનો ઈન્સાન હોય છે.

مُشْرِكُونَ ۝ اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَمَنْ كَانَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ
فَاِنَّا مِنْهُمْ مُّنْتَقِمُوْنَ ۝ اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِيْ وَعَدْنٰهُمْ
فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُوْنَ ۝ فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِيْ اُوْحِيَ
اِلَيْكَ ۚ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝ وَاِنَّهٗ لَذِكْرٌ لَّكَ
وَلِقَوْمِكَ ۚ وَسَوْفَ تُسْئَلُوْنَ ۝ وَسْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا
مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُّسُلِنَآ اَجَعَلْنَا مِنْ دُوْنِ الرَّحْمٰنِ
اٰلِهَةً يُّعْبَدُوْنَ ۝ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى
فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَقَالَ اِنِّيْ رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝
فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِاٰيٰتِنَآ اِذَا هُمْ مِّنْهَا يَضْحَكُوْنَ ۝ وَمَا نُرِيْهِمْ
مِّنْ اٰيَةٍ اِلَّا هِيَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَا ۫ وَاَخَذْنٰهُمْ بِالْعَذَابِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ وَقَالُوْا يٰٓاَيُّهَ السّٰحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۚ اِنَّنَا لَمُهْتَدُوْنَ ۝ فَلَمَّا كَشَفْنَا

મુશ-તરિકૂન ○ અ-ફ-અન્તા તુસ્મિઉસ્
સાથી હો (૧) સો કયા તુમ સુનાઓગે
સુમ્મા અવ તહદિલ ઉમ્યા વ મન કાના ફી
બેહરોંકો યા રાહ દિખાઓગે અંધોંકો ઔર ઉનકો જો
દ્લાલિમ મુબીન ○ ફ-ઈમ્મા નઝ્-હ-બન્ના
ખુલી ગુમરાહી મેં હૈ. ફિર અગર લે જાએં હમ
બિકા ફ-ઈન્ના મિન્હુમ મુન્તકિમૂન ○
તુમકો (દુનિયાસે) તો ભી હમ ઉનસે બદલા લેનેવાલે હૈ
અવ નુરિયન્નકલ લઝી વ-અદનાહુમ
યા દિખલા દેં હમ તુમકો જો વા'દા કિયા હમને ઉનસે
ફ-ઈન્ના અ-લયહિમ મુક્-તદિરૂન ○
તો બેશક હમ ઉનપર કાદિર હૈ
ફસ્તમસિક બિલ્લઝી ઊહિયા ઇ-લૈક ૮
તો મઝબૂતીસે પકળો ઉસકો જો વહીકે ઝરીએ તુમ પર નાઝિલ કિયા ગયાહે

મ **ઈન્નકા અલા સિરાતિમ મુસ્તકીમ ○ વ ઈન્નહૂ લ-ઝિકરુલ લકા વ લિ-કવમિક ૮**
૬ બેશક તુમ રાસ્તે પર હો સીધે ઔર બેશક (યે કુરઆન) નસીહત હૈ તુમ્હારે લિયે ઔર તુમ્હારી કૌમ કે લિયે
વ સવફા તુસ્અલૂન ○ વસ્અલ મન અરસલ્ના મિન કબલિકા મિર
અન્કરીબ પુછે જાઓગે તુમ. ઔર પુછો ઉનસે જો ભેજે હમને તુમસે પેહલે
૯ **રુસુલિના ૭ અ-જ-અલ્ના મિન દૂનિર રહમાનિ આલિ-હતંય યુઅ્-બદૂન ○**
૧૦ હમારે રસુલ કયા મુકર્રર કિયે હૈં હમને સિવા રહમાન કે કોઈ મા'બૂદ કે પૂજે જાએં. (૨)
વ લ-કદ અરસલ્ના મૂસા બિ-આયાતિના ઇલા ફિર-અવના વ મ-લઇહી
ઔર યકીનન ભેજે હમને મૂસા કો અપની નિશાનિયાં દેકર ફિરઔન ઔર ઉસકે સરદારોંકી તરફ
ફ-કાલા ઇન્ની રસૂલુ રબ્બિલ આ-લમીન ○ ફ-લમ્મા જા-અહુમ
તો કહા (મૂસાને) બેશક મૈં ભેજા હુવા હું જહાન કે રબકા ફિર જબ લેકર આએ ઉનકે પાસ
બિ-આયાતિના ઈઝા હુમ મિન્હા યદ્-હકૂન ○ વમા નુરીહિમ
હમારી નિશાનિયાં તો નાગહાં ઉસપે હંસતે થે. ઔર નહીં દિખલાતે થે હમ ઉનકો
મિન આ-યતિન ઇલ્લા હિયા અક-બરુ મિન ઉખ્તિહા ; વ અખઝ-નાહુમ
કોઈ નિશાની મગર વો (નિશાની) બળી થી પેહલી નિશાની સે ઔર પકળા હમને
બિલ અઝાબિ લ-અલ્લહુમ યરજિઉન ○ વ કાલૂ યા અય્યુહસ સાહિરુદઉ લના
ઉનકો અઝાબમેં તાકે વો બાઝ આએં ઔર કેહને લગે અઝાબ આને પર અય જાદૂગર પુકાર હમારે લિયે
રબ્બકા બિમા અહિદા ઇન્દક ૮ ઇન્નના લ-મુહ-તદૂન ○ ફ-લમ્મા ક-શફના
અપને રબકો દુઆસે કે સિખલા રખ્ખી હૈ તુમકો, (અગર દુઆસે અઝાબ ટલ ગયા) તો હમ ઝુરૂર રાહ પર
આ જાએંગે. ફિર જબ ઉઠા લિયા હમને

તફસીર : (૧) કેટલાક કાફિરો કેહશે કે એ શૈતાનો એ અમને અઝાબમાં સપડાવ્યા પરંતુ પોતે પણ અઝાબથી બચ્યાં નહિં એ ઠીક થયું તેઓને કેહવામાં આવશે કે બીજાઓનો પકડવાથી તમને શું લાભ થયો ? (૨) રસૂલોને પૂછી જો એટલે આગલા રસૂલોની રૂહોની મુલાકાત થાય (જેમકે મેઅરાજમાં થઇ) ત્યારે તેમને પૂછવાથી અથવા તેમની કિતાબો અને સહીફાઓમાંથી જે કંઈ બાકી છે તેમાં તેમના એહવાલની તપાસ કરવાથી જણાશે કે કોઈ આકાશી દીનમાં શિર્કને કદી પણ દુરુસ્ત રાખ્યુ નથી.

عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ۝ وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ
فِي قَوْمِهِ قَالَ يٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ
الْأَنْهٰرُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝ أَمْ أَنَا
خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ ۙ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ۝
فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلٰئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ۝ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ ۚ
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فٰسِقِينَ ۝ فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا
مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنٰهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ فَجَعَلْنٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا
لِلْآخِرِينَ ۝ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ
مِنْهُ يَصِدُّونَ ۝ وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۚ مَا
ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ۝
إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنٰهُ مَثَلًا لِبَنِي
إِسْرَائِيلَ ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلٰئِكَةً فِي

અ્ન્હુમુલ અ્ઝ઼ાબા ઇઝ઼ા હુમ યન્કુસૂન ○
ઉન પરસે અઝાબ તો બસ વો વાદા તોળ ડાલતે હૈ.
વ નાદા ફ઼િર-અ્વનુ ફી ક઼વમિહી ક઼ાલા યા
ઔર પુકારા ફિરઔનને અપની કૌમમેં, કહા ઉસને અય
ક઼વમિ અ-લયસા લી મુલ્કુ મિસ્રા
મેરી કૌમ કયા નહીં હૈ મેરે લિયે હુકૂમત મિસરકી
વ હાઝ઼િહિલ અન્હારુ તજરી મિન તહ઼તી ج
ઔર યે નહરેં જો બહેતી હૈ મેરે (મહેલકે) નીચે.
અ-ફલા તુબસિ઼રૂન ○ અમ અ-ન ખ઼યરુમ
તો કયા નહીં દેખતે તુમ? (૧) બલકે મૈં બહેતર હું
મિન હાઝ઼લ્લઝ઼ી હુવા મહીનુંવ ۙ વલા
ઉસ શખ્સસે કે વો ઝલીલ હૈ, ઔર નહીં
યકાદુ યુબીન ○ ફ-લવ્લા઼ ઉલક઼િયા
બોલ સક્તા હૈ (સાફ), (૨) (અગર બહેતર થા તો) ફિર ક્યું ન ડાલ ગએ
અ્-લયહિ અસવિ-રતુમ મિન ઝ઼-હબિન અવ જાઆ મ-અ્હુલ મલાઇ-કતુ
ઉસપર કંગન સોનેકે, યા આતે ઉસકે સાથ ફરિશતે
મુક઼-તરિનીન ○ ફસ્તખ઼ફ-ફા ક઼વ-મહૂ ફ-અતાઊહ ط ઇન્નહુમ કાનૂ ક઼વમન
પર બાંધ કર. (૩) ફિર ફુસલા લિયા ઉસને અપની કૌમકો પસ કહા માન લિયા ઉસકા. બેશક થે વો લોગ
ફાસિક઼ીન ○ ફ-લમ્મા આ-સફૂનન્તક઼મ્ના મિન્હુમ ફ-અગ્-રક઼નાહુમ
ના ફરમાન. ફિર જબ ગુસ્સા દિલાયા ઉન્હોંને હમકો તો બદલા લિયા હમને ઉનસે ફિર ડુબો દિયા હમને ઉન
અજ-મઈન ○ ફ-જ-અ્લ્નાહુમ સ-લફંવ વ મ-સૂલલ લિલ આખ઼િરીન ○
સબકો, ફિર કર ડાલા હમને ઉનકો ગએ ગુઝરે, ઔર મિસાલ (બના દિયા) પિછલોં કે વાસ્તે.
વ લમ્મા દુરિબબ્નુ મર-યમા મ-સૂ-લન ઇઝ઼ા ક઼વમુકા મિન્હુ યસિ઼દ-દૂન ○
ઔર જબ બયાન કી ગઈ મરયમકે બેટે (ઈસા) કી મિસાલ, તો બસ આપ કૌમ કે લોગ ઉસસે તાલિયાં બજાતે હૈં (૪)
વ ક઼ાલૂ અ-આલિ-હતુના ખ઼યરુન અમ હુવા ط મા દ઼-રબૂહુ લકા
ઔર કહેતે હૈં કયા હમારે માબૂદ બહેતર હૈં યા વો (ઈસા.). નહીં બયાન કરતે વો ઉસ (ઈસા કી
ઇલ્લા જ-દલા ط બલ હુમ ક઼વમુન ખ઼સિ઼મૂન ○ ઇન હુવા ઇલ્લા અ્બ્દુન
મિસાલ) કો તુમ્હારે લિયે મગર ઝગળનેકી બલકે વો લોગ હી ઝગળાલુ હૈં. નહીં વો મગર એક બન્દા હૈ,
અન્અ્મ્ના અ્-લયહિ વ જ-અ્લ્નાહુ મ-સ-લલ લિ-બની ઇસ્રાઈલ ○
કે ઈન્આમ કિયા હમને ઉનપર ઔર બનાયા ઉનકો નમુના (અપની કુદરતકા) બની ઈસરાઈલ કે લિયે
વ લવ નશાઉ લ-જ-અ્લ્ના મિન્કુમ મલાઇ-કતન ફિલ
ઔર અગર હમ ચાહતે તો બનાતે તુમમેંસે ફરિશતે

તફસીર: (૧) તે તરફના આજુ બાજુના દેશોમાં મિસર (ઇજિપ્ત)નો બાદશાહ મોટો ગણાતો હતો અને તેણે જ નાઈલ નદીમાં નહેરો કાઢી હતી અને તેમાંથી પાણી વાળીને પોતાના બગીચામાં લાવ્યો હતો. મતલબ એ છે કે આવી સત્તા સાધનો હોવા છતાં શું અમે એવા છીએ કે મૂસા (અ.)જેવા સાધારણ માણસ આગળ ગરદન નમાવીએ. (૨) હઝરત મૂસા (અ.)ની દુઆ કબુલ થઈ આફતો ટળી જવાથી ફિરઔન ગભરાયો કે કદાચ લોકો તેમના ઉપર ઈમાન લાવશે તેથી બોલ્યો કે મારી પાસે સઘળું છે પણ મૂસા પાસે તો ધન સત્તા કે મોભો કંઈજ નથી. કે સાફ વાત પણ બોલી શક્તો નથી. (૩) ફિરઔન રત્ન જડિત કંગન પહેરતો હતો અને જે કેદી પર મહેરબાન થતો તેને સોનાના કંગન પેહરાવતો તે મૂજબ તેણે કહ્યું કે જો મૂસા ખુદાના નબી હોત તો ખુદાપાક તેમને જરૂર ↗ કડા આપત જે પ્રમાણે મારી રૂબરૂ લશ્કર હારબંધ ઉભું છે તેવી જ રીતે તેની તહેનાતમાં ફરિશતા ઉભા રહેત. (૪) જ્યારે હઝરત ઈસા (અ.)નું વર્ણન ભલાઈ પૂર્વક થતું ત્યારે અરબના મુશરિકો હર્ષઘેલા બની ટીકા તરીકે શોર મચાવી કેહતા કે ઈસાઈઓ હઝરત (અ.)ને પૂજે છે છતાં તેમને નબી તરીકે માની ભલાઈથી યાદ કરો છો અને અમારા પુજ્યોને બુરા કહો છો.

الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ۝ وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ
بِهَا وَاتَّبِعُونِ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ۝ وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ
الشَّيْطَانُ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُم
بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ۝
إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ۝ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ ۖ
فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ۝ هَلْ
يَنظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ۝ الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
إِلَّا الْمُتَّقِينَ ۝ يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنتُمْ
تَحْزَنُونَ ۝ الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ۝
ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ۝ يُطَافُ

અરદ્દિ યખ્લુફૂન ૦ વ ઈન્નહૂ લ-ઈલ્મુલ
ઝમીનમેં (જો તુમ્હારી જગહ) જાનશીન હોતે. (૧) ઔર બેશક વો
લિસ સા-અતિ ફલા તમ-તરુન્ના બિહા
(યાની ઉસકા દોબારા આના) ઝુરૂર નિશાની હૈ કયામત કી,
તો હરગિઝ શક ન કરો તુમ ઉસમેં
વત્તબિ-ઊન ૮ હાઝા સિરાતુમ મુસ્તકીમ ૦
ઔર કહા માનો મેરા યેહી એક રાસ્તા સીધા હૈ. (૨)
વ લા યસુદ-દન્નકુમુશ શયતાન ૮ ઈન્નહૂ
ઔર ન હો (ઐસા) કે રોક દે તુમકો શયતાન (ઈસ રાસ્તેસે). બેશક વો
લકુમ અદુવ્વુમ મુબીન ૦ વ લમ્મા જાઆ
તુમહારા ખુલા દુશ્મન હૈ. ઔર જબ આએ
ઈસા બિલ બય્યિનાતિ કાલા કદ જિઅ-તુકુમ
ઈસા નિશાનિયાં (મોજિઝે) લેકર, બોલે (ઈસા) યકીનન મૈં લાયા હું તુમ્હારે લિયે
બિલ હિક-મતિ વ લિ-ઉબય્યિના લકુમ
દાનાઈ કી બાતેં ઔર તાકે બયાન કરૂં મૈં તુમ્હારે લિયે
મ
૬ બઅ-દલ્લઝી તખ્તલિફૂના ફીહ ૮ ફત્તકુલ્લાહા વ અતીઊન ૦ ઈન્નલ્લાહા
બા'ઝ વો બાતેં કે ઈખતેલાફ કરતે હો તુમ જિસમેં. તો ડરો અલ્લાહસે, ઔર કહા માનો મેરા. બેશક અલ્લાહ
હુવા રબ્બી વ રબ્બુકુમ ફઅ-બુદૂહ ૮ હાઝા સિરાતુમ મુસ્તકીમ ૦ ફખ્ત-લફલ
વો હૈ જો મેરા રબ ઔર તુમ્હારા રબ હૈ તો બન્દગી કરો ઉસીકી યેહી રાસ્તા હૈ સીધા ફિર ઈખતેલાફ
અહઝાબુ મિમ બયનિહિમ ૮ ફ-વયલુલ લિલ્લઝીના ઝ-લમૂ મિન અઝાબિ
કિયા કિતને ફિરકોંને ઉન્હીં મેંસે, સો ખરાબી હૈ ઉનકે લિયે જો ઝુલ્મ કરતે હૈં અઝાબસે
યવમિન અલીમ ૦ હલ યન્ઝુરૂના ઈલ્લસ સા-અતા અન તઅ-તિ-યહુમ બગ-તતંવ
દુખ દેને વાલે દિનકે (૩) નહીં ઈનતેઝાર કરતે વો મગર કિયામતકા, યે કે આજાએ ઉન પર અચાનક
વ હુમ લા યશઉરૂન ૦ અલ અખિલ્લાઉ યવ-મઈઝિમ બઅ-દુહુમ
ઔર ઉનકો ખબર ભી નહો. (દુન્યવી) દોસ્ત ઉસ દિન એક
૯ લિ-બઅ-દિન અદુવ્વુન ઈલ્લલ મુત્તકીન ૦ યા ઈબાદિ લા ખવફુન અ-લયકુમુલ
૧૨ દૂસરેકે દુશ્મન હોંગે મગર પરહેઝગાર (દોસ્ત બાકી રહેંગે.) (૪) અય બન્દો મેરે નહીં ડર તુમપર
યવમા વલા અન્તુમ તહ-ઝનૂન ૦ અલ્લઝીના આ-મનૂ બિ-આયાતિના વ કાનૂ
આજકે દિન ઔર ન તુમ ગમગીન હો. જો ઈમાન લાએ હમારી બાતોં પર, ઔર
મુસલિમીન ૦ ઉદખુલુલ જન્નતા અન્તુમ વ અઝવાજુકુમ તુહ-બરૂન ૦ યુતાફુ
હુકમ બરદાર રહે (તો હમ ઉનસે ફરમા દેંગે કે) દાખિલ હો જાઓ બહિશ્તમેં તુમ ઔર તુમ્હારી બીબીયાં કે
તુમ્હારી ઈઝઝત કી જાએ.. લિયે ફિરેંગે

તફસીર : (૧) હઝરત ઈસા (અ.)માં ફરિશતાના જેવી અસર હતી તેથી કંઈ તે પોતે મા'બૂદ બની જતા નથી. જો અમો ધારીએ તો એવાજ લોકો તમારા વંશમાં પૈદા કરીએ અથવા આકાશથી ફરિશ્તાઓ લાવી પૃથ્વી તમારી જગ્યાએ વસાવીએ અમને સર્વે કુદરત છે. (૨) હઝરત ઈસા (અ.) ની ક્યામતના નજીક આકાશથી પૃથ્વી પર આવવું એ કિયામતની એક નિશાની છે. (૩) યહુદીઓ એ તો હઝરત ઈસા (અ.)નો નકારજ કર્યો અને ઈસાઈઓએ માન્યું પરંતુ પાછળથી ઈસાઈઓ પણ એક સંપ્રદાયમાં વહેચાઈ ગયા કેટલાક હઝરત (ઈસા.)ને ખુદાના પુત્ર બતાવવા લાગ્યા અને કેટલાક કેહવા લાગ્યા કે એ ઈસા પોતે જ ખુદા છે કેટલાક કહે છે કે એ અલ્લાહ, મરયમ અને ઈસાએ ત્રણે મળી એક ખુદા થાય છે. (૪) તે દિવસે દુન્યાના સઘળા દોસ્તો એક બીજાથી દુર રહેશે કે કદાચ એના કારણે મારી પકડ ન થાય. દુન્યાના સઘળા સંબંધો અને માયાઓ કપાઈ જશે.

عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَّ اَكْوَابٍ ۚ وَفِيْهَا
مَا تَشْتَهِيْهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ ۚ وَاَنْتُمْ فِيْهَا
خٰلِدُوْنَ ۚ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْٓ اُوْرِثْتُمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ۞ لَكُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ كَثِيْرَةٌ مِّنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۞
اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِيْ عَذَابِ جَهَنَّمَ خٰلِدُوْنَ ۚ لَا
يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيْهِ مُبْلِسُوْنَ ۚ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ
وَلٰكِنْ كَانُوْا هُمُ الظّٰلِمِيْنَ ۞ وَنَادَوْا يٰمٰلِكُ لِيَقْضِ
عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ اِنَّكُمْ مّٰكِثُوْنَ ۞ لَقَدْ جِئْنٰكُمْ
بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ۞ اَمْ اَبْرَمُوْٓا
اَمْرًا فَاِنَّا مُبْرِمُوْنَ ۚ اَمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ
وَنَجْوٰىهُمْ ۭ بَلٰى وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُوْنَ ۞ قُلْ اِنْ
كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ ڰ فَاَنَا اَوَّلُ الْعٰبِدِيْنَ ۞ سُبْحٰنَ
رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۞

અ્-લયહિમ બિ-સ્હ઼ાફિમ મિન
ઉનપર (ગિલમાન) રકાબિયાં
ઝ્-હબિંવ વ અકવાબ ૮ વ ફીહા મા
સોનેકી ઔર આબખોરે (પાનીકે કુઝે) ઔર ઉસમેં હૈ
તશ-તહીહિલ અન્ફુસુ વ તલઝ્-ઝુલ
(ઉનકે લિયે મૌજૂદ) જો ચાહે જી, ઔર જિસસે આરામ પાએં
અઅ્-યુન ૮ વ અન્તુમ ફીહા ખ઼ાલિદૂન ૦
આંખેં. (યા'ની દીદારે ખુદા નસીબ હોગા) ઔર તુમ ઉસમેં હમેશા રહોગે.
વ તિલ્કલ જન્નતુલ્લતી ઊરિસ્તુમૂહા બિમા
ઔર યે વો જન્નત હૈ જિસકે વારિસ કિયે ગએ હો તુમ બદલેમેં ઉન કામોંકે જો
કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ લકુમ ફીહા ફાકિ-હતુન
તુમ કરતે થે. તુમ્હારે લિયે ઉસમેં મેવે હૈ
કસી-રતુમ મિન્હા તઅ્-કુલૂન ૦ ઈન્નલ
બહુત, ઉનમેંસે ખાતે રહો. (ચુનચુન કર) (૧) બેશક
મુજરિમીના ફી અ઼ઝાબિ જહન્નમા ખ઼ાલિદૂન ૦ લા યુફત્તરુ અ્ન્હુમ વહુમ ફીહિ
ગુનેહગાર દોઝખકે અઝાબમેં હમેશા રહેંગે. નહીં હલકા કિયા જાએગા ઉનપરસે, ઔર વો ઉસ (અઝાબ)મેં
મુબલિસૂન ૦ વમા ઝ઼-લમ્નાહુમ વલાકિન કાનૂ હુમુઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ૦
નાઉમ્મીદ રહેંગે. ઔર નહીં ઝુલ્મ કિયા હમને ઉનપર લેકિન વોંહી ઝુલ્મ કરનેવાલે થે.
વ નાદવ યા માલિકુ લિ-યક઼દ્દિ અ્-લયના રબ્બુક ۚ ક઼ાલા ઈન્નકુમ માકિસૂન ૦
ઔર પુકારેંગે અય માલિક (યા'ની દારોગએ જહન્નમ) ચાહિયે કે મૌત ડાલ દે હમપર તેરા રબ, (ફરિશ્તા) કહેગા તુમ હમેશા રેહનેવાલે હો. (૨)
લ-ક઼દ જિઅ્-નાકુમ બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વલાકિન્ના અક-સૂ-રકુમ લિલ હ઼ક઼્ક઼િ
(અય કુફ્ફારે મક્કા) યકીનન લાએ હૈં હમ તુમ્હારે પાસ સચ્ચા દીન મગર તુમ બહુત લોગ સચ્ચી બાતકો
કારિહૂન ૦ અમ અબ્રમૂ અમ્રન ફ-ઈન્ના મુબરિમૂન ૦ અમ યહ઼-સબૂના અન્ના
બુરા માનતે હો. કયા ઠયરાઈ હૈ ઉન્હોંને કોઈ બાત, તો હમ ભી ઠયરાનેવાલે હૈં. (૩) કયા ખયાલ કરતે હૈં કે હમ
લા નસ્મઉ સિર-રહુમ વ નજ્વાહુમ ۚ બલા વ રુસુલુના લ-દય-હિમ યક્તુબૂન ૦
નહીં સુનતે ઉનકા ભેદ, ઔર મશવિરા ઉનકા હાં (ઝુરૂર સુનતે હૈં) ઔર (ઈસકે સિવા) હમારે ભેજે હુવે ફરિશ્તે (કિરામન કાતેબીન) ઉનકે પાસ લિખતે હૈં. (૪)
કુલ ઇન કાના લિર રહ્માનિ વ-લદુન ۚ ફ-અ-ના અવ્વલુલ આ્બિદીન ૦
કેહદો અગર હો રહમાનકે લિયે ઔલાદ, તો મૈં સબસે પેહલે ઈબાદત કરનેવાલા હું.
સુબ્હ઼ાના રબ્બિસ સમાવાતિ વલ અરદ્દિ રબ્બિલ અ્રશિ અ્મ્મા યસિફૂન ૦
(મગર ઔલાદ નહીં) પાક ઝાત હૈ વો રબ આસમાનોંકા ઔર ઝમીનકા, અર્શકા ઉન બાતોંસે જો યે બયાન કરતે હૈં.

તફસીર : (૧) જન્નતમાં તમારા માટે ફળ હશે જેને તમો ચૂંટી ચૂંટીને ખાશો. (૨) કાફિરો મુકતિથી તદ્દન નિરાશ થઇને મોતની અભીલાષા કરતાં દોઝખ ના દરબાન માલિક નામના દરબાનને તે વિષે કેહશે તો હઝાર વર્ષ સુધી પુકારતા રહેશે. ત્યાર પછી આ ફરિશ્તો આ નિરાશા ભર્યો જવાબ આપશે કે હવે મોત નથી. સદા અઝાબમાં જ રહેવાનું છે. (૩) કાફિરોએ એકત્ર થઈ સલાહ કરી કે તમારી બે પરવાઈથી જ આ નબીની વાત વધી માટે હવેથી જે કોઈ એ દીનમાં દાખલ થાય તેને તેના જ કુટુંબીઓ મારી મારીને પાછો પોતાના ધર્મમાં લાવે. બીજુ જે કોઈ બહારનો માણસ શહેરમાં આવે તેને પ્રથમથી જ સૂચના આપવી કે તારે નબીની પાસે જવું નહી. તેઓના આ નિશ્ચય પછી ખુદાપાકે તેઓને જ ખરાબ કરવા અને પોતાના દીન તથા રસૂલને ગાલિબ કરવા નક્કી કર્યુ તો ↗ આખરે એવા લોકો બદ્રની લડાઈમાં ખુવાર થયા. (૪) ખુદાપાક તેઓના મન દિલોનો ભેદ જાણે છે અને ગુપ્ત મંત્રણા પણ સાંભળે છે પરંતુ મસલિહત અનુસાર માત્ર પોતાની જાણ મુજબ ફેસલો ન કરતા દરેક માણસની સાથે ફરિશ્તા રહે છે જે તેની દરેક વાણી અને કરણી લખતા રહે છે. તેના ઉપર સાક્ષી થવા પછી ફેસલો થશે.

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلٰقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِيْ يُوْعَدُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ فِي السَّمَآءِ اِلٰهٌ
وَّفِي الْاَرْضِ اِلٰهٌ ؕ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ۝ وَتَبٰرَكَ
الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ
وَعِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ وَلَا
يَمْلِكُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الشَّفَاعَةَ اِلَّا
مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۝ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ
مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ۝ وَقِيْلِهٖ
يٰرَبِّ اِنَّ هٰۤؤُلَآءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ۝ فَاصْفَحْ عَنْهُمْ
وَقُلْ سَلٰمٌ ؕ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۝

آياتها ٥٩ (٤٤) سُوْرَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ (٦٤) ركوعاتها ٣

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حٰمٓ ۚ وَالْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ۙ اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ فِيْ لَيْلَةٍ

ફ-ઝ઼રહુમ યખૂદ્દુ વ યલ્અબૂ હ઼ત્તા યુલાક઼ૂ
અબ છોળદો ઉનકો બકબક કરેં ઔર ખેલેં યહાંતક કે મિલેં વો
યવ-મહુમુલ લઝ઼ી યૂ-અ઼દૂન ૦
અપને ઉસ દિનસે જિસકા વા'દા દિયા ગયા હૈ
વહુવલ લઝ઼ી ફિસ્સમાઇ ઇલાહુંવ વ ફિલ
ઔર વોહી હૈ જો આસમાનમેં ભી બન્દગી કિયા ગયા હૈ ઔર
અરદ઼િ ઇલાહ઼ ઼ વહુવલ હ઼કીમુલ અ઼લીમ ૦
ઝમીનમેં ભી મા'બૂદ હૈ ઔર વો હિકમતવાલા જાનનેવાલા હૈ.
વ તબા-રકલ લઝ઼ી લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ
ઔર બળી બરકતવાલી હૈ વો ઝાત, ઉસીકી બાદશાહી હૈ
આસમાનોં મેં
વલ અરદ઼િ વમા બય-નહુમા ૯ વ ઇ઼ન્દહૂ
ઔર ઝમીનમેં ઔર જો કુછ બીચમેં ઉન દોનોંકે હૈ ઔર ઉસીકે પાસ
ઇ઼લ્મુસ સા-અ઼હ ૯ વ ઇ-લયહિ તુર-જઊ઼ન ૦
હૈ ખબર કયામતકી ઔર ઉસીકી તરફ લૌટાએ જાઓગે.

મ ૬ વલા યમ્લિકુલ લઝ઼ીના યદઊ઼ના મિન દૂનિહિશ શફા-અ઼તા ઇલ્લા
ઔર નહીં ઈખતેયાર રખતે વો લોગ જિનકો વો પુકારતે હૈં સિવા ઉસ (ખુદા) કે શફાઅતકા
મન શહિદા બિલ હ઼ક઼્ક઼િ વહુમ યઅ઼્લમૂન ૦ વ લઇન સ-અલ-તહુમ
મગર જિસને ગવાહી દી સચ્ચી (યા'ની કલેમએ તૌહીદ કહા) ઔર વો જાનતે હૈં (એસે સાલેહીન સિફારિશ કરેંગે
ઔર કલેમએ તૌહીદસે ઉસકી ગવાહી દેંગે) (૧) ઔર અગર તુમ પુછો ઉનસે કે
મન ખ઼-લ-ક઼હુમ લ-યક઼ૂલુન્નલ્લાહુ ફ-અન્ના યુઅ્ફકૂન ૦ વ ક઼ીલિહી
કિસને પૈદા કિયા ઉનકો તો ઝુરૂર કહેંગે અલ્લાહને, (ઈતના સમઝનેપર) ફિર કહાં ઉલટે જાતે હૈં. કસમ હૈ રસૂલકે ઉસ કેહનેકી કે
વક્ફે લાઝિમ યા રબ્બિ ઇન્ના હા-ઉલાઇ ક઼વમુલ લા યુઅ્મિનૂન ૦ ફસ્ફહ઼ અ઼ન્હુમ
અય રબ મેરે બેશક યે લોગ હૈં કે ઈમાન લાનેવાલે નહીં, સો મુંહ ફેર લો તુમ ઉનસે,
૯ ૧૩ વ કુલ સલામ ઼ ફ-સવફ યઅ઼્લમૂન ૦
ઔર કેહદો સલામ (હૈ મેરા તુમકો) ફિર આખિરતકો મા'લૂમ કર લેંગે.

સૂરતુ દુખ઼ાન

સૂરઇ દુખાન મક્કેમેં ઉતરી, ઈસમેં (૫૯)આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

મ-અ-૧૨ ઇન્દલ મુ-તકદ્દિમીન હ઼ા-મીમ ૦ વલ કિતાબિલ મુબીન ૦ ઇન્ના અન્ઝલ્નાહુ ફી લય-લતિમ
હા-મીમ કસમ હૈ કિતાબ બયાન કરનેવાલીકી બેશક ઉતારા હમને ઉસકો એક રાતમેં

તફસીર : (૧) એટલે કે ઈમાનવાળા અલ્લાહના નેક બંદાઓ પોતાની જાણ મુજબ જેણે ઈસ્લામ સ્વીકાર્યુ તેની સાક્ષી આપી તેઓજ તેની ભલામણ કરી શકે છે બાકી જેણે ઈસ્લામ સ્વીકાર્યુ ન હોય તેના માટે એક અક્ષર પણ ભલામણનો કહી શકતા નથી. તો એટલી ભલામણ પણ ફક્ત નેક લોકો કરી શકશે.

مُّبٰرَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِيْنَ ۝٣ فِيْهَا يُفْرَقُ
كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ ۝٤ اَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا ؕ اِنَّا كُنَّا
مُرْسِلِيْنَ ۝٥ رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ؕ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ
الْعَلِيْمُ ۝٦ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۘ
اِنْ كُنْتُمْ مُّوْقِنِيْنَ ۝٧ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ؕ
رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ۝٨ بَلْ هُمْ
فِيْ شَكٍّ يَّلْعَبُوْنَ ۝٩ فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَاْتِي السَّمَآءُ
بِدُخَانٍ مُّبِيْنٍ ۝١٠ يَّغْشَى النَّاسَ ؕ هٰذَا عَذَابٌ
اَلِيْمٌ ۝١١ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ اِنَّا مُؤْمِنُوْنَ ۝١٢
اَنّٰى لَهُمُ الذِّكْرٰى وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مُّبِيْنٌ ۝١٣
ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ قَالُوْا مُعَلَّمٌ مَّجْنُوْنٌ ۝١٤ اِنَّا
كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيْلًا اِنَّكُمْ عَآئِدُوْنَ ۝١٥
يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى ۚ اِنَّا مُنْتَقِمُوْنَ ۝١٦

وقف لازم — منزل — وقف لازم وقف لازم

મુબા-ર-કતિન ઇન્ના કુન્ના મુન્ઝિરીન ૦
બરકતવાલી (યા'ની શબેકદ્ર) મેંબેશક હમ હૈં ડરાનેવાલે (અઝાબસે) (૧)
ફીહા યુફ-રકુ કુલ્લુ અમરિન હકીમ ૦
ઉસમેં ફેસલા કિયાં જાતા હૈ હર કામ હિકમતવાલા (૨)
અમ-રમ મિન ઇન્દિના ઇન્ના કુન્ના
હુકમ હોકર હમારે પાસસે, બેશક હમ હૈ
મુરસિલીન ૦ રહ્-મતમ મિર રબ્બિક
ભેજનેવાલે (યા'ની ફરિશતોં કો હર કામ પર જો ઉનકે મુનાસિબ હો) (૩) મહેરબાનીસે તેરે રબકી
ઇન્નહૂ હુવસ સમીઉલ અલીમ ૦
યકીનન વો હૈ સુનનેવાલા જાનનેવાલા.
રબ્બિસ સમાવાતિ વલ અરદિ વમા
રબ આસમાનોંકા ઔર ઝમીનકા ઔર જો
બય-નહુમા ઇન કુન્તુમ મૂકિનીન ૦ લા
બીચમેં હૈ ઉન દોનોંકે (ઉનકા) અગર હો તુમ યકીન લાનેવાલે
ઇલાહા ઇલ્લા હુવા યુહ્યી વ યુમીત રબ્બુકુમ વ રબ્બુ આબાઇકુમુલ
નહીં કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે વો ઝિન્દા કરતા હૈ ઔર મારતા હૈ. પાલનેવાલા તુમ્હારા ઔર પાલનેવાલા તુમ્હારે બાપ (દાદોં)
અવ્વલીન ૦ બલ હુમ ફી શકકિંય યલ્અબૂન ૦ ફર-તકિબ યવમા
અગલોંકા બલકે વો શકમેં ખેલતે હૈં. તો ઈનતેઝાર કરો તુમ ઉસ દિનકા
તઅ્-તિસ સમાઉ બિ-દુખાનિમ મુબીન ૦ યગ્-શન્નાસ હાઝા અઝાબુન
કે લાવેગા આસમાન ધુવાં ઝાહિર ઢાંક લેગા લોગોંકો યે હૈ અઝાબ
અલીમ ૦ રબ્બનકશિફ અન્નલ અઝાબા ઇન્ના મુઅ્મિનૂન ૦
દર્દનાક (અઝાબ દેખકર કહેંગે) અય રબ હમારે ખોલ દે હમ પરસે અઝાબ હમ ઈમાન લાતે હૈ
અન્ના લહુમુઝ ઝિકરા વ કદ જા-અહુમ રસૂલુમ મુબીન ૦
કહાં હૈ ઉનકે લિયે નસીહત પકળના, ઔર યકીનન આયા ઉનકે પાસ રસૂલ બયાન કરનેવાલા
સુમ્મા ત-વલ્લવ અન્હુ વ કાલૂ મુઅલ્લમુમ મજ્નૂન ૦ ઇન્ના
ફિર ફિર ગએ ઉસસે ઔર કેહને લગે સિખાયા હુવા હૈ (કિસી દૂસરેકા) દીવાના હૈ. (૪) હમ
કાશિફુલ અઝાબિ કલીલન ઇન્નકુમ આઇદૂન ૦
ખોલ દેતે હૈ યે અઝાબ થોળી મુદ્દત તક, તુમ ફિર વોહી કરોગે. (૫)
યવમા નબ્તિશુલ બત્શતલ કુબ્રા ઇન્ના મુન્તકિમૂન ૦
જિસ દિન પકળેંગે હમ પકળ બળી, બેશક હમ બદલા લેનેવાલે હૈ. (૬)

વક્ફે લાઝિમ — મ — ક — વક્ફે લાઝિમ — વક્ફે લાઝિમ

તફસીર : (૧) આ મુબારક રાતથી મુરાદ રમઝાન માંની લૈલતુલ કદ્ર છે કે તેજ રાત્રે ખુદાપાકે લૌહે મેહફૂઝમાંથી આ નજીકના આકાશ પર એકી વખતે આખુ કુરઆન ઉતાર્યું હતુ ફરી એજ રાત્રે હઝરત (સ.) પર વહીની શરૂઆત થઈ અને ત્યાંથી તેવીસ વર્ષ સુધી થોડું થોડું જમીન પર ઉતરતુ ગયું એ રાતની બરકતો માંથી આ પણ છે કે ઘણા ફરિશતા આકાશથી ઉતરે છે બેહદ ને'મતો વહેંચાય છે દુઆ કબુલ થાય છે. (૨) જે જે કામ પર જે ફરિશ્તા નિર્માણ છે તેમને તે કામની વિગત લૌહે મહફુઝમાં જુદી જુદી કરી લખી આપીએ છીએ. તે પ્રમાણે ફરિશ્તા આખો વર્ષ કરતા રહે છે બધા મામલા હિકમતથી ખાલી નથી. (૩) એટલે અમેજ ફરિશ્તાઓને દરેક કામ પર મોકલનાર છીએ અને અમેજ બધા રસૂલો મોકલીએ છીએ. (૪) તે દુકાળમાં બેહદ ભૂખના માર્યા તેઓને આકાશ પૃથ્વી ↗

↗ વચ્ચે ધુમાડા સમાન ભાસ્તુ હતુ. તેને અલંકાર રૂપે ધુમાડો ફરમાવ્યું અને એ ભવિષ્યવાણી પૂરી થઈ અને કેટલાક આલિમો
નજીક એ ધુમાડો છે કિયામતના નજીક જાહેર થશે તે પૂર્વથી પશ્ચિમ સુધી ફેલાઈ જશે અને ચાલીસ દિવસ સુધી રહેશે નેક
માણસને તેથી સળેખમ જેવું થઈ જશે. પણ કાફિરોના મગજમાં ચઢી જશે તો તેઓ બેભાન થઈ પડી જશે. (૫) એટલે અઝાબ હટાવી લેવાથી તમારી સ્થિતિ બદલાશે →

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَآءَهُمْ رَسُوْلٌ
كَرِيْمٌ ﴿١٧﴾ اَنْ اَدُّوْٓا اِلَيَّ عِبَادَ اللّٰهِ ۭ اِنِّيْ لَكُمْ
رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿١٨﴾ وَّاَنْ لَّا تَعْلُوْا عَلَى اللّٰهِ ۚ اِنِّيْٓ
اٰتِيْكُمْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٩﴾ وَاِنِّيْ عُذْتُ بِرَبِّيْ
وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُوْنِ ﴿٢٠﴾ وَاِنْ لَّمْ تُؤْمِنُوْا لِيْ
فَاعْتَزِلُوْنِ ﴿٢١﴾ فَدَعَا رَبَّهٗٓ اَنَّ هٰٓؤُلَاۗءِ قَوْمٌ
مُّجْرِمُوْنَ ﴿٢٢﴾ فَاَسْرِ بِعِبَادِيْ لَيْلًا اِنَّكُمْ مُّتَّبَعُوْنَ ﴿٢٣﴾
وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا ۭ اِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُوْنَ ﴿٢٤﴾
كَمْ تَرَكُوْا مِنْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿٢٥﴾ وَّزُرُوْعٍ وَّ
مَقَامٍ كَرِيْمٍ ﴿٢٦﴾ وَّنَعْمَةٍ كَانُوْا فِيْهَا فٰكِهِيْنَ ﴿٢٧﴾
كَذٰلِكَ ۣ وَاَوْرَثْنٰهَا قَوْمًا اٰخَرِيْنَ ﴿٢٨﴾ فَمَا
بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاۗءُ وَالْاَرْضُ وَمَا كَانُوْا
مُنْظَرِيْنَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ مِنَ

વ લ-ક઼દ ફતન્ના ક઼બ્લહુમ ક઼વમા
ઔર આઝમાયા થા હમને ઉનસે પેહલે કીમકો
ફિર-અ઼વના વ જા-અહુમ રસૂલુન
ફિરઔનકી ઔર આયા ઉનકે પાસ રસૂલ
કરીમ ૦ અન અદ-દૂ ઈલય્યા ઈ઼બાદલ્લાહ ط
ઈઝઝતવાલા (યા'ની મૂસા (અ.) ઔર કહા) યે કે હવાલે કરદો
મેરે, બન્દે અલ્લાહકે (ઔર ગુલામીસે આઝાદ કરો)
ઈન્ની લકુમ રસૂલુંન અમીનુંવ ૦ વ અલ્લા
બેશક મૈં તુમ્હારે લિયે રસૂલ હું અમાનતદાર (૧) ઔર યે કે
તઅ઼લૂ અ઼-લલ્લાહ ج ઈન્ની આતીકુમ
સરકશી ન કરો અલ્લાહસે મૈં લાયા હું તુમ્હારે પાસ
બિ-સુલ્તાનિમ મુબીન ૦ વ ઈન્ની
સનદ ખુલી હુઈ. ઔર મૈં
ઉ઼ઝ઼તુ બિ-રબ્બી વ રબ્બિકુમ અન
પનાહ પકળતા હું અપને રબ ઔર તુમ્હારે રબકી ઈસ બાતસે કે
તરજુમૂન ૦ વ ઈલ્લમ્ તુઅ્-મિનૂ લી ફઅ઼-તઝિલૂન ૦ ફ-દઆ઼ રબ્બહૂ
સંગસાર કરો તુમ મુઝકો (૨) ઔર અગર નહીં ઈમાન લાતે તુમ મુઝપર તો એક કિનારે હો જાઓ મુઝસે (૩) ફિર દુઆકી અપને રબસે
અન્ના હૉ-ઉલાઈ ક઼વમુમ્ મુજરિમૂન ૦ ફ-અસ્રિ બિ-ઈ઼બાદી લય્-લન
યે કે યે લોગ ગુનેહગાર હૈં. ફિર લેકર ચલે જાઓ મેરે બન્દોંકો રાતોં રાત
ઈન્નકુમ મુત્ત-બઊ઼ન ૦ વત્રુકિલ બહ઼રા રહવા ط ઈન્નહુમ જુન્દુમ
બેશક તુમ્હારા પીછા કિયા જાએગા ઔર છોળ જા દરિયાકો ખુશ્ક, બેશક વો લશ્કર
મુગ઼-રકૂન ૦ કમ ત-રકૂ મિન્ જન્નાતિંવ વ ઉ઼યૂનિંવ ૦ વ ઝુરૂઈ઼વ
ડુબોએ જાએંગે. બહુતસે છોળ ગએ બાગ ઔર ચશમે ઔર ખેતિયાં
વ મક઼ામિન કરીમિંવ ૦ વ નઅ઼મતિન કાનૂ ફીહા ફાકિહીન ૦
ઔર ઘર પાકીઝા, ઔર આરામકા સામાન જિસમેં ઐશ કરતે થે,
કઝ઼ાલિક قف વ અવ-રસ્નાહા ક઼વ-મન આ-ખ઼રીન ૦ ફમા
યુંહી હુવા ઔર વારિસ કિયા હમંને ઉસકા એક દૂસરી કૌમકો (૪) ફિર નહીં
બ-કત અ઼-લયહિમુસ સમાઉ વલ અરદ઼ુ વમા કાનૂ મુન્ઝ઼રીન ૦
રોયા ઉનપર આસમાન ઔર ઝમીન ઔર ન હુવે વો ઢીલ દિયે ગએ. (૫)
વ લ-ક઼દ નજ્જયના બની ઈસ્રાઈલા મિનલ
ઔર યકીનન નજાત દી હમને બની ઈસરાઈલ કો

મ ૬ પોના ૯ ૨૪

➡ પેજ (૬૮૭) ની તફસીર : નહિં જેવા હશો તેવાજ રહેશો. (૬) એટલે કે આખિરતનો અઝાબ ટળશે નહિં અને ત્યાં સંપૂર્ણ બદલો લઈશું.

પેજ (૬૮૮) ની તફસીર : (૧) અલ્લાહના બંદાઓને પોતાના બંદા ન બનાવો બની ઈસરાઈલને ગુલામીમાંથી મુક્ત કરી મારા હવાલે કરી દો તો હું ચાહું ત્યાં તેમને લઈ જાઉ. (૨) ઘણુ કરી તે લોકો આ શિક્ષાથી ડરાવંતા હશે તેથી તેઓની ધમકીઓના જવાબમાં ફરમાવ્યું કે હું અલ્લાહની પનાહ લઈ ચૂક્યો છુ તે મારી રક્ષા કરશે માટે હું તમારા અત્યાચારથી ડરતો નથી. (૩) એટલે બની ઈસરાઈલને છોડી મૂકો તો હુ તેમને લઈ ચાલ્યો જાઉ માર્ગ રોકશો નહિં. (૪) એટલે બની ઈસરાઈલને માલિક બનાવ્યા એથી જણાયું કે ➚

➚ ફિરઔનના ડૂબી જવા પછી ઈજિપ્તનો દેશ બની ઈસરાઈલના કબજામાં આવ્યો હતો અથવા ફિરઓનીઓ જેવાં જ સાધનો તેમને આપ્યા હતાં. (૫) નેક માણસના મરી જવા પર આકાશને તે દરવાજા રડે છે જ્યાંથી તેની રોજી ઉતરતી હતી અને તેની નેકીઓ ચઢતી હતી તેમજ જે સ્થળે તે નમાઝ પઢતો હતો અને નેકીઓ કરતો હતો ત્યાંની ધરતી પણ રડે છે.

الْعَذَابِ الْمُهِيْنِ ۝ مِنْ فِرْعَوْنَ ۚ اِنَّهٗ كَانَ
عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِيْنَ ۝ وَلَقَدِ اخْتَرْنٰهُمْ عَلٰى
عِلْمٍ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَ اٰتَيْنٰهُمْ مِّنَ الْاٰيٰتِ مَا
فِيْهِ بَلٰٓؤٌا مُّبِيْنٌ ۝ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَيَقُوْلُوْنَ ۝
اِنْ هِيَ اِلَّا مَوْتَتُنَا الْاُوْلٰى وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِيْنَ ۝
فَاْتُوْا بِاٰبَآئِنَآ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝
اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ ۙ وَّالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ
اَهْلَكْنٰهُمْ ۫ اِنَّهُمْ كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ۝ وَمَا
خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ۝
مَا خَلَقْنٰهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْلَمُوْنَ ۝ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيْقَاتُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝
يَوْمَ لَا يُغْنِيْ مَوْلًى عَنْ مَّوْلًى شَيْئًا وَّلَا هُمْ
يُنْصَرُوْنَ ۝ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللّٰهُ ؕ اِنَّهٗ هُوَ

منزل

અઝ઼ાબિલ મુહીન ۝ મિન ફિરઔન ط
અઝાબસે રૂસ્વા કરનેવાલે જો ફિરઔનકી તરફસે થા
ઇન્નહૂ કાના આ્લિયમ મિનલ
બેશક વો થા સરકશ
મુસરિફીન ૦ વ લ-કદિખ્તરનાહુમ અ્લા
હદસે નિકલ જાનેવાલા ઔર પસંદ કિયા હમને ઉનકો
ઇલ્મિન અ્-લલ આ્-લમીન ۝
જાન બૂઝકર જહાનકે લોગોંસે (૧)
વ આ-તયનાહુમ મિનલ આયાતિ મા
ઔર દી હમને ઉનકો નિશાનિયાં
ફીહિ બલાઉમ મુબીન ૦ ઇન્ના હા-ઉલાઇ
જિનમેં થી આઝમાઇશ ખુલી (૨) બેશક યે લોગ
લ-યકૂલૂન ۝ ઇન હિયા ઇલ્લા મવ-તતુનલ
કેહતે હૈં નહીં હૈ યે મગર હમારા યેહી મરના મ
ઊલા વમા નહ્નુ બિ-મુન્શરીન ૦ ફઅ્તૂ બિ-આબાઇના ઇન ૬
પેહલા હૈ, ઔર (દોબારા) નહીં ઉઠાએ જાએંગે. પસ લે આઓ હમારે બાપ (દાદોં)કો અગર
કુન્તુમ સાદિકીન ૦ અ-હુમ ખયરુન અમ કવમુ તુબ્બઇવ ۴ વલ્લઝીના
તુમ સચ્ચે હો ક્યા વો બેહતર હૈં યા કૌમ તુબ્બઅ (કૌમ સબા)કી, ઔર જો
મિન કબલિહિમ ط અહ-લકનાહુમ ز ઇન્નહુમ કાનૂ મુજરિમીન ૦
પેહલે થી ઉનસે હલાક કિયા હમને ઉનકો બેશક વો ગુનેહગાર થે (યા'ની આદ ઔર સમૂદ) (૩)
વમા ખ-લકનસ સમાવાતિ વલ અરદ્દ વમા બય-નહુમા લાઇબીન ૦
ઔર નહીં પૈદા કિયા હમને આસમાનકો ઔર ઝમીનકો, ઔર જો બીચમેં ઉન દોનોંકે હૈ ખેલ (તમાશા)
મા ખ-લકનાહુમા ઇલ્લા બિલ હક્કિ વ લાકિન્ના અક-સ-રહુમ
નહીં પૈદા કિયા હમને ઉનકો મગર મસલેહત (ઔર એક ગરઝસે) પર બહુત લોગ
લા યઅ્-લમૂન ૦ ઇન્ના યવ-મલ ફસ્લિ મીકાતુહુમ અજ-મઈન ۝
નહીં જાનતે બેશક ફેસલેકા દિન વા'દા હૈ ઉન સબકા
યવમા લા યુગ્ની મવ-લન અમ મવ-લન શય-અંવ વલા હુમ
જિસ દિન કામ ન આએગા કોઈ દોસ્ત કિસી દોસ્તકે કુછ ભી ઔર ન વો
યુન્સરૂન ۝ ઇલ્લા મર રહિમલ્લાહ ط ઇન્નહૂ હુવલ
મદદ કિયે જાએંગે મગર જિસપર મહેરબાની કરે અલ્લાહ બેશક વો

તફસીર: (૧) તેઓની કેટલીક ખામીઓની ખુદાપાકને ખબર હતી છતાં ઘણી હિકમતોના કારણે તે સમયના દુન્યાવાળાઓ પર કેટલીક વાતોમાં શ્રેષ્ઠતા આપી જેમકે તૌરાત આપી બાદશાહી આપી તેઓમાં નબી થયા. (૨) હઝરત મૂસા (અ.)ના હસ્તે જેટલા મુજિઝહ જાહેર થયા, તે બની ઈસરાઈલ માટે ખુલ્લી મદદ હતી જેમકે સમુદ્રમાં રસ્તો બની જવું મન્ન અને સલ્વા ઉતરવું વગેરે. (૩) યમનના બાદશાહો તુબ્બઅ કેહવાતા હતા તેઓ પૈકી એકનુ નામ અસઅદ હતું તેનુ આ વર્ણન છે કે તેની કૌમ મહા બળવાન હોઈ મૂર્તિપૂજક હતો. છતાં તે તૌરાત પર ઈમાન લાવ્યો. કૌમને સમજાવી પણ કોઇએ માન્યુ નહિ ઉલ્ટા દુશમની કરીને નાશ પામ્યા.

الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ۝ طَعَامُ
الْأَثِيمِ ۝ كَالْمُهْلِ ۚ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ۝ كَغَلْيِ
الْحَمِيمِ ۝ خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝
ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ۝
ذُقْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ۝ إِنَّ
هَٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ۝ إِنَّ الْمُتَّقِينَ
فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۝ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝
يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۝
كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝ يَدْعُونَ
فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ۝ لَا يَذُوقُونَ
فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ ۖ وَوَقَاهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝ فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ۚ ذَٰلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ

અ઼ઝીઝુર રહ઼ીમ ૦ ઇન્ના શ-જ-રતઝ
ઝબરદસ્ત મહેરબાન હૈ. બેશક દરૂખ્ત

ઝક્-કૂમ ૦ તઆમુલ અસીમ ૦ કલ
થોરકાં ખાના હૈ ગુનેહગારોંકા જૈસે

મુહલિ ૦ યગ઼લી ફિલ બુતૂન ૦
પિઘલા હુવા તાંબા, જોશ ખાતા હૈ પેટોં મેં

ક-ગ઼લયિલ હ઼મીમ ૦ ખુઝૂહુ
જૈસે જોશ ખાતા ગરમપાની. (ફરિશતોંકો હુકમ હોગા) પકડો ઉસકો

ફઅ્-તિલૂહુ ઇલા સવાઇલ જહ઼ીમ ૦
ફિર ઘસીટો ઉસકો બિચોબીચ દોઝખમેં,

સુમ્મા સુબ્બૂ ફવક઼ા રઅ્-સિહી મિન
ફિર ડાલો ઉસકે સરપર

અ઼ઝાબિલ હ઼મીમ ૦ ઝુક઼ ૦ ઇન્નકા
અઝાબ ઉબલતે પાનીકા ચખ (ઈસકો) બેશક

અન્તલ અ઼ઝીઝુલ કરીમ ૦ ઇન્ના હાઝ઼ા મા કુન્તુમ બિહી તમ્તરૂન ૦
તૂ હી હૈ ઈઝઝતવાલા બુઝુરગીવાલા (૧) બેશક યે વોહી હૈ જિસમેં તુમ શક કરતે થે.

ઇન્નલ મુત્તક઼ીના ફી મક઼ામિન અમીન ૦ ફી જન્નાતિંવ વ ઉ઼યૂન ૦
બેશક પરહેઝગાર જગહમેં અમનકી, હોંગે બાગોંમેં, ઔર ચશમોંમેં,

યલ્બસૂના મિન સુન્દુસિંવ વ ઇસ્તબરક઼િમ મુ-તક઼ાબિલીન ૦
પેહને હોંગે પોશાક રેશમી બારીક ઔર મોટી (બૈઠે હોંગે) એક દૂસરે કે સામને

કઝ઼ાલિક ۛ વ ઝવ્વજ્નાહુમ બિ-હૂરિન ઈ઼ન ૦ યદઊ઼ના
ઈસી તરહ હોગાં, ઔર બિયાહ દેંગે હમ ઉનકો બળી આંખોવાલી હૂરોં સે મંગા લેંગે

ફીહા બિ-કુલ્લિ ફાકિ-હતિન આમિનીન ૦ લા યઝૂક઼ૂના
ઉસમેં સે હર એક મેવા ઈતમીનાન સે નહીં ચખેંગે

ફીહલ મવતા ઇલ્લલ મવ-તતલ ઊલા ۚ વ વક઼ાહુમ
ઉસમેં મૌત મગર મૌત પેહલી (જો દુનિયામેં આ ચુકી) ઔર બચાયા ઉનકો

અ઼ઝાબલ જહ઼ીમ ૦ ફદ્-લમ મિર રબ્બિક ۚ ઝ઼ાલિકા હુવલ ફવઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ૦
અઝાબસે દોઝખકે ફઝલ સે તેરે રબકે યેહી હૈ મુરાદ પાના બળી

ફ-ઇન્નમા યસ્સરનાહુ બિ-લિસાનિકા
તો સિવા ઈસકે નહીં કે આસાન કર દિયા હમને ઉસ (કુરઆન)કો તેરી ઝબાનસે

તફસીર : (૧) એટલે દુન્યામાં તે પોતાને એવોજ ધારતો હોવાથી ઈમાન ન લાવ્યો માટે તે વખતે તેને એમ કહેવામાં આવશે કે તુ મોટો માનવંત છે તેથી આ તારી સેવા થાય છે.

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝ فَارْتَقِبْ اِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُوْنَ ۝

(٤٥) سُوْرَةُ الْجَاثِيَةِ مَكِّيَّةٌ (٦٥)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

حٰمٓ ۝ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ۝
اِنَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝
وَفِيْ خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَآبَّةٍ اٰيٰتٌ
لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ۝ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ رِّزْقٍ فَاَحْيَا
بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيْفِ الرِّيٰحِ
اٰيٰتٌ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ نَتْلُوْهَا
عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ فَبِاَيِّ حَدِيْثٍۭ بَعْدَ اللّٰهِ وَ
اٰيٰتِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَيْلٌ لِّكُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ۝
يَّسْمَعُ اٰيٰتِ اللّٰهِ تُتْلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا

લ-અલ્લહુમ ય-તઝક-કરૂન ○ ફર-તકિબ
તાકે વો નસીહત પકડેં તો ઈનતેઝાર કર (નતીજેકા)
ઈન્નહુમ મુર-તકિબૂન ૐ ع ૧૬
વો ભી ઈનતેઝાર કરતે હૈં.

સૂરતુ જાસિયહ

સૂરઇ જાસિયહ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૩૭) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હા-મીમ ૐ તન્ઝીલુલ કિતાબિ મિનલ્લાહિલ
હા-મીમ. ઉતારના કિતાબકા હૈ અલ્લાહ કી તરફસે
અઝીઝિલ હકીમ ○ ઇન્ના ફિસ સમાવાતિ
જો ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ. બેશક આસમાનોં
વલ અરદિ લ-આયાતિલ લિલ મુઅ્મિનીન ૐ
ઔર ઝમીન મેં બહુત નિશાનિયાં હૈં ઈમાનવાલોં કે લિયે. મ
વ ફી ખલ્કિકુમ વમા યબુસ્સુ મિન દાબ્બતિન આયાતુલ ૬
ઔર તુમ્હારી પૈદાઈશ મેં ઔર જો ફૈલા રખ્ખે હૈં જાનવર નિશાનિયાં હૈં.
લિ-કવમિંય યૂકિનૂન ૐ વખ્તિલાફિલ લયલિ વન્નહારિ વમા
ઉન લોગોંકે લિયે જો યકીન રખતે હૈં ઔર બદલને મેં રાત ઔર દિનકે ઔર જો
અન્ઝલલ્લાહુ મિનસ સમાઇ મિર રિઝકિન ફ-અહયા બિહિલ અરદ
ઉતારી અલ્લાહને આસમાનસે રોઝી ફિર ઝિન્દા કિયા ઉસને ઝમીનકો
બઅ્દા મવતિહા વ તસ્રીફિર રિયાહિ આયાતુલ લિ-કવમિંય
ઉસકે મરને કે બા'દ ઔર ચલને મેં હવાઓં કે નિશાનિયાં હૈં ઉન લોગોં કે લિયે
યઅ્કિલૂન ○ તિલ્કા આયાતુલ્લાહિ નત્લૂહા અ-લયકા બિલ
જો સમઝતે હૈં યે બાતેં હૈં અલ્લાહ કી પઢકર સુનાતે હૈં હમ ઉનકો તુમ પર
હક્કિ ج ફ-બિ-અય્યિ હદીસિમ બઅ્દલ્લાહિ વ આયાતિહી યુઅ્મિનૂન ○
ઠીક ઠીક ફિર કૌનસી બાત પર યે લોગ અલ્લાહ ઔર ઉસકી બાતોં કો છોડ કર ઈમાન લાએંગે
વયલુલ લિ-કુલ્લિ અફ્ફાકિન અસીમ ૐ
ખરાબી હૈ હર ઝૂટે ગુનેહગાર કે લિયે
યસ્મઉ આયાતિલ્લાહિ તુત્લા અ-લયહિ સુમ્મા યુસિર્-રુ મુસ્તકબિરન
સુનતા હૈ બાતેં અલ્લાહ કી કે પઢી જાતી હૈં ઉસપર ફિર ઝિદ કરતા હૈ ગુરૂર સે

كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا ۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝
وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيٰتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝ مِنْ وَّرَآئِهِمْ
جَهَنَّمُ ۚ وَلَا يُغْنِيْ عَنْهُمْ مَّا كَسَبُوْا شَيْئًا وَّلَا
مَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيْمٌ ۝ هٰذَا هُدًى ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ
رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّنْ رِّجْزٍ اَلِيْمٌ ۝ اَللّٰهُ
الَّذِيْ سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ
فِيْهِ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا
فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا مِّنْهُ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ
لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ قُلْ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا
لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا

ક-અલ્લમ યસ્મઅ્હા ج ફ-બશ્શિરહુ
ગોયા સુનાહી નહીં ઉનકો, તો ખુશખબરી સુના દે ઉસકો
બિ-અ્ઝાબિન અલીમ ○ વ ઈઝા અ્લિમા
એક અઝાબ દર્દનાક કી ઔર જબ ખબર પાએ
મિન આયાતિના શય-અનિત ત્-ખ-ઝહા
હમારી બાતોંમેંસે કિસીકી તો બનાતા હે ઉસકી
હુઝુવા ط ઉલાઈકા લહુમ અ્ઝાબુમ
હંસી ઉન લોગોંકે લિયે અઝાબ હે
મુહીન ○ મિંવ વરાઈહિમ જહન્નમ ج
ઝિલ્લતકા ઉનકે પીછે દોઝખ હે.
વલા યુગ્ની અ્ન્હુમ મા ક-સબૂ
ઔર નહીં કામ આએગા ઉનકે જો કમાયા થા
શય-અંવ વલા મત ત-ખ્ઝૂ
ઝરાભી ઔર ન વો (કામ આએંગે) જિનકો બનાયા થા
મ
૬ મિન દૂનિલ્લાહિ અ્વલિયાઅ ج વ-લહુમ અ્ઝાબુન અ્ઝીમ ○ હાઝા
સિવા અલ્લાહકે હામી ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ બળા યે (કુરઆન)
હુદા ج વલ્લઝીના ક-ફરૂ બિ-આયાતિ રબ્બિહિમ લહુમ અ્ઝાબુમ
હિદાયત હે ઔર જિન લોગોંને ઈન્કાર કિયા આપકે રબકી બાતોંકા ઉનકે લિયે અઝાબ હે
૯ મિર રિજ્ઝિન અલીમ ○ અલ્લાહુલ લઝી સખ્ખ્રરા લુકુમુલ બહ્રરા લિ-તજરિયલ
૧૭ એક બલાકા દર્દનાક અલ્લાહ વો હૈ જિસને બસમેં કર દિયા તુમ્હારે દરિયાકો તાકે ચલેં
ફુલ્કુ ફીહિ બિ-અમરિહી વ લિ-તબ્તગૂ મિન ફદ્લિહી વ લ-અ્લ્લકુમ
જહાઝ ઉસમેં ઉસકે હુકમસે ઔર તાકે તલાશ કરો તુમ ઉસકે ફઝલ (રોઝી) સે ઔર તાકે તુમ
તશ્કુરૂન ○ વ સખ્ખ્રરા લકુમ માફિસ સમાવાતિ વમા
શુક્ર કરો. ઔર કામમેં લગાયા તુમ્હારે લિયે જો કુછ આસમાનોંમેં ઔર
ફિલ અરદ્દિ જમીઅ્મ મિન્હ ط ઈન્ના ફી ઝાલિકા લ-આયાતિલ
ઝમીનમેં હે સબકો અપની તરફસે બેશક ઈસમેં નિશાનિયાં હે
લિ-ક્વમિંય ય-તફક-કરૂન ○ કુલ લિલ્લઝીના આ-મનૂ યગ્ફિરૂ
ઉન લોગોંકે લિયે જો ફિકર કરતે હૈ કેહ દો ઉન લોગોંકો જો ઈમાન લાએ દરગુઝર કરેં
લિલ્લઝીના લા યરજૂના અય્યામલ્લાહિ લિ-યજઝિયા ક્વ-મમ
ઉન લોગોંસે જો નહીં ઉમ્મીદ રખતે અલ્લાહકે દિનોંકી તાકે વો બદલા દેં લોગોં કો

بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۚ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ
تُرْجَعُوْنَ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ
الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ
الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦﴾ وَاٰتَيْنٰهُمْ
بَيِّنٰتٍ مِّنَ الْاَمْرِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوْٓا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ
مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۙ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ اِنَّ رَبَّكَ
يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ
يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٧﴾ ثُمَّ جَعَلْنٰكَ عَلٰى شَرِيْعَةٍ مِّنَ الْاَمْرِ
فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨﴾
اِنَّهُمْ لَنْ يُّغْنُوْا عَنْكَ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ۚ وَاِنَّ
الظّٰلِمِيْنَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ وَاللّٰهُ وَلِيُّ
الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٩﴾ هٰذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى

બિમા કાનૂ યકસિબૂન ○ મન અ્મિલા
ઉસકા જો કમાતે થે. જિસને કામ કિયા
સ્.ાલિહ્.ન ફલિ-નફસિહ ટ વ મન અસાઆ
ભલા સો અપનેહી લિયે ઔર જિસને બુરા કિયા
ફ-અ્-લયહા ; સુમ્મા ઈલા રબ્બિકુમ
સો અપનેહી હકમેં, ફિર અપને રબકી તરફ
તુર-જઊ્ન ○ વ લ-ક્.દ આ-તયના બની
ફેરે જાઓગે (૧) ઔર યકીનન દી હમને બની
ઈસ્રાઈલલ કિતાબા વલ હુ્કમા વનનુબુવ્વતા
ઈસરાઈલકો કિતાબ ઔર હુકુમત ઔર પૈગમ્બરી,
વ ર-ઝક્.નાહુમ મિનત્. ત્.યયિબાતિ
ઔર રિઝક દિયા હમને ઉનકો પાકીઝા,
વ ફદ્.-દ્.લ્નાહુમ અ્-લલ આ્-લમીન ઠ
ઔર બુઝુરગી દી હમને ઉનકો જહાનકે લોગોં પર
વ આતય-નાહુમ બયયિનાતિમ મિનલ અમ્ર ટ ફ-મખ્.ત-લફૂ ઈલ્લા
ઔર દી હમને ઉનકો ખુલી દલીલેં દીનકી ફિર નહીં ઈખતેલાફ કિયા ઉન્હોંને મગર
મિમ બઅ્.દિ મા જા-અહુમુલ ઈ્લ્મુ ४ બગ્.-યમ બય-નહુમ ь ઈન્ના
ઉનકો સમઝ આ ચુકનેકે બા'દ આપસકી ઝિદસે બેશક
રબ્બકા યક્.દ્.ી બય-નહુમ યવ-મલ કિ્યા-મતિ ફીમા કાનૂ ફીહિ
તુમ્હારા રબ ફૈસલા કરેગા ઉનમેં કયામતકે દિન ઉસ બાતમેં કે જિસમેં
યખ્.તલિફૂન ○ સુમ્મા જ-અ્લ્નાકા અ્લા શરી-અ્તિમ મિનલ અમરિ
વો ઈખતેલાફ કરતે થે. ફિર કિયા હમંને તુમકો એક રસ્તે પર દીનકે કામકે
ફત્તબિઅ્.હા વલા તત્તબિઅ્ અહવા-અલ લઝ્.ીના લા યઅ્.લમૂન ○
સો ચલો તુમ ઉસીપર ઔર મત ચલો ખાહિશોં પર ઉનકી જો નહીં જાનતે.
ઈન્નહુમ લંય યુગ્.નૂ અ્ન્કા મિનલ્લાહિ શય-આ ь વ ઈન્નઝ્.
યકીનન વો હરગિઝ તુમ્હારે કામ ન આએંગે અલ્લાહકે મુકાબલેમેં ઝરા ભી ઔર બેશક
ઝ્.ાલિમીના બઅ્.દુહુમ અવલિયાઉ બઅ્.દ્. ટ વલ્લાહુ વલિય્યુલ
બે ઈન્સાફ લોગ બા'ઝ ઉનકે દોસ્ત હૈં બા'ઝ કે ઔર અલ્લાહ દોસ્ત હૈ
મુત્તક્.ીન ○ હાઝ્.ા બસ્.ાઈરુ લિન્નાસિ વ હુદંવ
પરહેઝગારોંકા યે (કુરઆન) સમઝકી બાતેં હૈં લોગોંકે લિયે ઔર હિદાયત

મ ૬

તફસીર : (૧) એટલે કે દરેક પોતાના લાભ કે હાનિની ચિંતા ન રાખે અને પ્રત્યેક એવુ સમજીનેજ કરે કે અમો લાભ અથવા હાનિ તેનેજ પહોંચશે બીજાને નહિ ફરી તમો બધા ખુદાપાક પાસે જ પાછા ફરી જનાર છો.

وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ۝ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ
اجْتَرَحُوا السَّيِّاٰتِ اَنْ نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ
وَمَمَاتُهُمْ ؕ سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ۝ وَ خَلَقَ اللّٰهُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزٰى كُلُّ
نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۝ اَفَرَءَيْتَ
مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ هَوٰىهُ وَاَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ
وَّخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ
غِشٰوَةً ؕ فَمَنْ يَّهْدِيْهِ مِنْ بَعْدِ اللّٰهِ ؕ اَفَلَا
تَذَكَّرُوْنَ ۝ وَ قَالُوْا مَا هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا
ع الدُّنْيَا نَمُوْتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَآ اِلَّا الدَّهْرُ ۚ
૧૮ وَمَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۚ اِنْ هُمْ اِلَّا
يَظُنُّوْنَ ۝ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ

વ રહ્-મતુલ લિ-ક઼વમિંય યૂકિ઼નૂન ૦
ઔર રહમત હૈ ઉન લોગોંકે લિયે જો યકીન લાતે હૈં.
અમ હ઼સિબલ્લઝ઼ીનજ-ત-રહુસ સય્યિ-આતિ
કયા ગુમાન કરતે હૈં વો લોગ જો કરતે હૈં બુરાઈયાં
અન નજ-અ઼-લહુમ કલ્લઝ઼ીના
યે કે કરદેં હમ ઉનકે બરાબર ઉન લોગોંકો જો
આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ ۙ સવાઅમ
ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે બરાબર હો
મહ઼યાહુમ વ મમાતુહુમ ؕ સાઆ મા
ઝિન્દગી ઉનકી ઔર મૌત ઉનકી (યા'ની બદલા મિલને મેં દોનોં બરાબર હરગિઝ નહીં) બુરા હૈ જો કુછ
યહ઼કુમૂન ۝ વ ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુસ સમાવાતિ
હુકમ કરતે હૈં. ઔર પૈદા કિયા અલ્લાહને આસમાનકો
વલ અરદ઼ા બિલ હ઼ક઼કિ઼ વ લિ-તુજઝા
ઔર ઝમીનકો એક ખાસ મસલેહતસે ઔર તાકે બદલા દિયા જાવે

મ
૬ કુલ્લુ નફસિમ બિમા ક-સ-બત વહુમ લા યુઝ઼્-લમૂન ૦ અ-ફ-ર-અયતા
હર શખ્સકો અપની કમાઈકા ઔર ઉસ પર ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા. તો કયા તુમને દેખી
મનિત ત-ખ઼ઝ઼ા ઇલા-હહૂ હવાહુ વ અદ઼લ્લહુલ્લાહુ અ઼લા
ઉસ શખ્સકી હાલત જિસને બનાયા હૈ અપના મા'બૂદ અપની ખાહિશકો ? ઔર ગુમ્રાહ કિયા ઉસકો અલ્લાહને બાવુજૂદે કે
ઇ઼લ્મિંવ વ ખ઼-તમા અ઼લા સમ્ઇ઼હી વ ક઼લ્બિહી વ જ-અ઼લા
જાનતા થા. ઔર મોહર લગા દી ઉસકે કાન પર ઔર ઉસકે દિલ પર ઔર કર દિયા
અ઼લા બ-સ઼રિહી ગ઼િશાવહ ؕ ફ-મંય યહદીહિ મિમ બઅ઼-દિલ્લાહ ؕ
ઉસકી આખોં પર પરદા ફિર કૌન રાહપર લાએ ઉસકો અલ્લાહકે (ગુમરાહ કિયે) પીછે
અ-ફલા તઝ઼ક-કરૂન ૦ વ ક઼ાલૂ મા હિયા ઇલ્લા હ઼યાતુનદ દુન્યા
તો કયા નહીં નસીહત પકળતે તુમ, ઔર કેહતે હૈં નહીં હૈ યે ઝિન્દગી મગર ઝિન્દગાની દુનિયાકી,
નમૂતુ વ નહ઼યા વમા યુહલિકુના ઇલ્લદ દહરુ ۚ
મરતે હૈં ઔર જીતે હૈં હમ, ઔર નહીં હલાક કરતે મગર ઝમાના
વમા લહુમ બિ-ઝ઼ાલિકા મિન ઇ઼લ્મ ۚ ઇન હુમ ઇલ્લા
ઔર નહીં ઉનકો ઉસકી કુછ ખબર, વો તો સિર્ફ
યઝુન્નૂન ૦ વ ઇઝ઼ા તુત્લા અ઼-લયહિમ આયાતુના બય્યિનાતિમ
ગુમાન કરતે હૈં. (૧) ઔર જબ પળ્હી જાતી હૈ ઉનપર હમારી આયતેં ખુલી ખુલી

તફસીર : (૧) કાળ અથવા જમાનો જેને અરબીમાં દહર કહે છે તેમાં મુદ્દલ શાન, ભાન અને ઈરાદો નહિં હોવાથી તે કંઈ કરી શકતો નથી. તો એથી જણાયું કે તેઓ એ શબ્દ બીજી કોઈ એવી વસ્તુ માટે વાપરે છે કે જેનો દુન્યામાં સંપૂર્ણ હુકમ ચાલે છે કે તેજ મારે છે, જીવાડે છે, અદ્રશ્ય થાય છે જ્યારે એમ છે તો ફરી તેને અલ્લાહજ કેમ ન કહેવુ જે અમને દેખાતો પણ નથી. એવાજ મતલબથી હદીસમાં છે કે દહર અલ્લાહ છે.

مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتُوا
بِاٰبَآئِنَآ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ قُلِ اللّٰهُ
يُحْيِيْكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ اِلٰى يَوْمِ
الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ
وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَّخْسَرُ الْمُبْطِلُوْنَ ۝
وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰٓى
اِلٰى كِتٰبِهَا اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝
هٰذَا كِتٰبُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ اِنَّا
كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ فَاَمَّا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِيْ رَحْمَتِهٖ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ۝
وَ اَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَفَلَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى

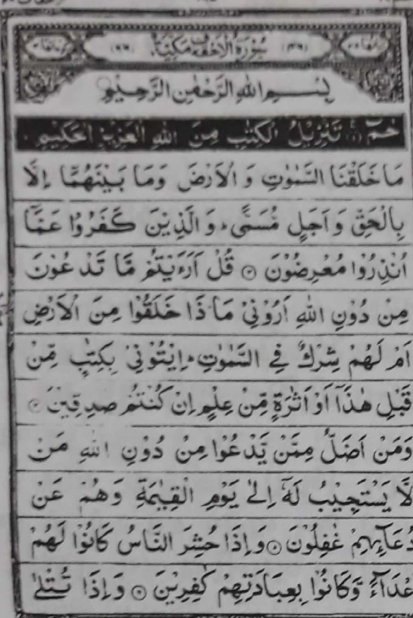
મા કાના હુજ-જ-તહુમ ઇલ્લા અન
તો નહીં હૈ કોઈ દલીલ ઉનકી મગર યે કે
કાલુઅ્-તૂ બિ-આબાઇના ઇન કુન્તુમ
કેહતે હૈં લે આઓ હમારે બાપ (દાદોં)કો અગર તુમ
સાદિકીન ૦ કુલિલ્લાહુ યુહ્યીકુમ
સચ્ચે હો કેહદો અલ્લાહ હી ઝિન્દા કરતા હૈ તુમકો,
સુમ્મા યુમીતુકુમ સુમ્મા યજ-મઉકુમ
ફિર મારેગા તુમકો ફિર જમા કરેગા તુમકો
ઇલા યવમિલ કિયા-મતિ લા રયબા
કયામતકે દિનકી તરફ, નહીં કોઈ શક
ફીહિ વ લાકિન્ના અક્-સરન નાસિ લા
ઇસમેં, લેકિન બહુત લોગ નહીં
યઅ્-લમૂન ૦ વ લિલ્લાહિ મુલકુસ સમાવાતિ ૯
જાનતે ઔર અલ્લાહ હી કે લિયે હૈ હુકૂમત આસમાનોં કી ૧૯
વલ અર્દ ૦ વ યવમા તકૂમુસ સા-અતુ યવ-મઇઝિંય યખ્સરુલ મુબતિલૂન ૦ મ
ઔર ઝમીનકી ઔર જિસદિન કાયમ હોગી કયામત ઉસ દિન નુકસાન પાએંગે (કયામતકો) ઝુટલાને વાલે ૬
વ તરા કુલ્લા ઉમ્મતિન જાસિયહ ૦ કુલ્લુ ઉમ્મતિન તુદઆ
ઔર દેખોગે તુમ હર ફિરકેકો ઝાનૂકે બલ ગિરા હુવા. હર ગિરોહ બુલાયા જાએગા અપને
ઇલા કિતાબિહા ૦ અલ યવમા તુજ-ઝવના મા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦
આમાલનામેકી તરફ (હિસાબકે લિયે) આજ બદલા દિયે જાઓગે તુમ જો કુછ (દુનિયામેં) કરતે થે (ઉસકા) (૧)
હાઝા કિતાબુના યન્તિકુ અ-લયકુમ બિલ હક્કિ ૦ ઇન્ના
યે હમારા દફતર હૈ બોલેગા તુમપર (સચ) સચ. બેશક
કુન્ના નસ્તન્સિખુ મા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ ફ-અમ્મલ લઝીના
હમ લિખવાતે જાતે થે (ફરિશ્તોંસે) જો તુમ (દુનિયામેં) કરતે થે. તો જો લોગ
આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ ફ-યુદખિલુહુમ રબ્બુહુમ
ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે તો દાખિલ કરેગા ઉનકો ઉનકા રબ
ફી રહ-મતિહ ૦ ઝાલિકા હુવલ ફવઝુલ મુબીન ૦
અપની રહમતમેં યેહી હૈ વો મુરાદ પાની ખુલી
વ અમ્મલ લઝીના ક-ફરૂ ૦ અ-ફ-લમ તકુન આયાતી તુત્લા
ઔર જિન લોગોંને ઈન્કાર કિયા (ઉનસે કહા જાએગા) તો કયા મેરી આયતેં નહીં પઢી જાતી થીં

તફસીર : (૧) એટલે આમાલનામાનો હિસાબ માટે બોલાવવામાં આવશે અને કહેવામાં આવશે કે દુન્યામાં દરેકે જેવી કરણી કરી હતી તેવો જ બદલો આજે મળશે.

عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ
وَاِذَا قِيْلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ السَّاعَةُ
لَا رَيْبَ فِيْهَا قُلْتُمْ مَّا نَدْرِيْ مَا السَّاعَةُ
اِنْ نَّظُنُّ اِلَّا ظَنًّا وَّمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِيْنَ
وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا
كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ وَقِيْلَ الْيَوْمَ نَنْسٰكُمْ
كَمَا نَسِيْتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَمَاْوٰكُمُ النَّارُ
وَمَا لَكُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ذٰلِكُمْ بِاَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ
اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَّغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا
فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُوْنَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ
فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ
الْعٰلَمِيْنَ وَلَهُ الْكِبْرِيَآءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ

અ્-લયકુમ ફસ્તક-બરતુમ વ કુન્તુમ
તુમ પર? ફિર ગુરૂર કિયા તુમને ઔર હો ગએ તુમ
ક્વ-મમ મુજરિમીન ૦ વ ઈઝ઼ા ક઼ીલા
લોગ ગુનેહગાર ઔર જબ કહા જાતા થા
ઈન્ના વઅ્-દલ્લાહિ હ઼ક઼-કુ઼વ વસ સા-અ્તુ
યકીનન વા'દા અલ્લાહકા સચ્ચા હૈ, ઔર કયામત (કે આને) મેં
લા રયબા ફીહા કુ઼લ્તુમ મા નદરી
કુછ ભી શક નહીં તુમ તો કેહતે થે હમ નહીં જાનતે
મસ સા-અ્તુ ४ ઈન નઝ઼ુન્નુ ઈલ્લા
કયા હૈ કયામત? નહીં ખયાલ આતા હમકો મગર
ઝ઼ન્નંવ વમા નહ઼નુ બિ-મુસ-તયક઼િનીન ૦
ખયાલ થોળાસા, ઔર નહીં હમ યકીન લાનેવાલે
વ બદા લહુમ સય્યિઆતુ મા અ્મિલૂ
ઔર ઝાહિર હુઈ ઉનપર બુરાઈયાં ઉન કામોંકી જો કિયે થે,
મ
૬ વ હ઼ાક઼ા બિહિમ મા કાનૂ બિહી યસ્તહઝિ઼ઊન ૦ વ ક઼ીલલ યવમા
ઔર ઘેર લિયા ઉનકો ઉસ (અઝાબ)ને જિસકી વો હંસી ઉળાતે થે. ઔર કહા જાએગા આજ
નન્સાકુમ કમા નસીતુમ લિક઼ાઆ યવમિકુમ હાઝ઼ા વ મઅ્-વાકુમુન
હમ ભુલા દેંગે તુમકો જૈસા કે ભુલા દિયા થા તુમને ઈસ દિનકી મુલાકાતકો ઔર ઠિકાના તુમ્હારા
નારુ વમા લકુમ મિન નાસ઼િરીન ૦ ઝ઼ાલિકુમ બિ-અન્નકુમુત
દોઝખ હૈ. ઔર કોઈ નહીં તુમ્હારા મદદગાર (૧) યે તુમ્હારે લિયે ઈસ વાસ્તે હૈ કે
ત-ખ઼ઝ઼તુમ આયાતિલ્લાહિ હુઝુ઼વંવ વ ગ઼ર-રત્કુમુલ હ઼યાતુદ દુન્યા ૮
તુમને બનાયા થા અલ્લાહકી આયતોંકો હંસી (મઝાક) ઔર ધોકા દિયા તુમકો દુનિયાકી ઝિન્દગાનીને
ફલ યવમા લા યુખ઼રજૂના મિન્હા વલા હુમ યુસ્તઅ્-તબૂન ૦
સો આજ નહીં નિકાલે જાએંગે વહાંસે (દોઝખસે) ઔર ન ઉનકી તૌબા કુબૂલ કી જાએગી. (૨)
ફ-લિલ્લાહિલ હ઼મ્દુ રબ્બિસ સમાવાતિ વ રબ્બિલ અરદ઼િ રબ્બિલ
તો અલ્લાહ હી કે લિયે હૈ હર તા'રીફ જો રબ હૈ આસમાનોંકા ઔર રબ હૈ ઝમીનકા (ઔર) રબ હૈ
આ઼-લમીન ૦ વ લહુલ કિબરિયાઉ ફિસ સમાવાતિ વલ
સારે જહાનકા ઔર ઉસીકે વાસ્તે હૈ બુઝુરગી આસમાનોંમેં ઔર
૯
૨૦ અરદ઼ ૭ વ હુવલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ૦
ઝમીનમેં, ઔર વોહી ઝબરદસ્ત, હિકમતવાલા હૈ.

તફસીર: (૧) ભૂલી જઈશું એટલે તમારા ઉપર કદીપણ મહેરબાની કરશું નહિં અને સદા અઝાબમાં પડતા રાખીશું. (૨) એટલે દુન્યાની ઝિન્દગી પર મગરૂર થયા અને મોજમઝામાં પડી કદી વિચાર જ ન કર્યો કે અમારે એક દિવસ અલ્લાહ સમક્ષ જવાનું છે અને સમજ્યા હતા કે જેવી રીતે દુન્યામાં આપ મુસલમાનોના મુકાબલામાં સારી સ્થિતિમાં છીએ તેવીજ રીતે ત્યાં પણ અમારૂ જ જોર ચાલશે. પણ આજે એ ધારણા ખોટી પડી. હવે કોઈ પ્રકારે શિક્ષાથી છુટકારો મળશે નહિં.

سُوْرَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حٰمٓ ۚ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ○
مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا
بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَمَّآ
اُنْذِرُوْا مُعْرِضُوْنَ ○ قُلْ اَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ
مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ
اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوٰتِ ۖ اِيْتُوْنِيْ بِكِتٰبٍ مِّنْ
قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ○
وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَّدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ
لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗٓ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ
دُعَآئِهِمْ غٰفِلُوْنَ ○ وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوْا لَهُمْ
اَعْدَآءً وَّكَانُوْا بِعِبَادَتِهِمْ كٰفِرِيْنَ ○ وَاِذَا تُتْلٰى

સૂરતુલ અહ્કાફ

સૂરઈ અહકાફ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઉસમેં (૩૫) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હા-મીમ ○ તન્ઝીલુલ કિતાબિ
હા-મીમ ये કિતાબ નાઝિલ કી ગઈ હૈ
મિનલ્લાહિલ અઝીઝિલ હકીમ ○
અલ્લાહ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલેકી તરફસે.
મા ખલક્-નસ સમાવાતિ વલ અરદ્વા વમા
નહીં પૈદા કિયા હમને આસમાનોંકો ઔર ઝમીનકો ઔર જો કુછ
બય-નહુમા ઇલ્લા બિલ હક્કિ વ અ-જલિમ
ઉનકે બીચમેં હૈ મગર મસલેહતસે, ઔર એક વકતે
મુસમ્મા ь વલ્લઝીના ક-ફરૂ અમ્મા ઉન્ઝિરૂ મુઅ્-રિદૂન ○ મ ૬
મુકર્રર તકકે લિયે ઔર જિન લોગોંને ઈન્કાર કિયા ઉસ ચીઝસે કે જિસસે ડરાએ જાતે હૈં (જૈસે કયામત વગૈરા) તો વો મુંહ ફેર લેતે હૈં.
કુલ અ-ર-અયતુમ મા તદઊના મિન દૂનિલ્લાહિ અરૂની માઝા
કેહદો ભલા દેખો તો સહી કે જિનકો તુમ પુકારતે હો સિવા અલ્લાહકે, દિખલા દો મુઝકો ક્યા
ખ-લકૂ મિનલ અરદ્વિ અમ લહુમ શિરકુન ફિસ સમાવાત ь ઈતૂની
પૈદા કિયા ઉન્હોંને ઝમીનમેં યા ઉનકા સાઝા હૈ આસમાનોંમેં? લે આઓ મેરે પાસ
બિ-કિતાબિમ મિન કબલિ હાઝા અવ અસા-રતિમ મિન ઇલ્મિન ઇન
કોઈ કિતાબ પેહલેકી ઈસસે યા કોઈ રિવાયત ઈલ્મી, અગર
કુન્તુમ સાદિકીન ○ વ મન અદલ્લુ મિમ્મંય યદઊ મિન દૂનિલ્લાહિ મલ
તુમ સચ્ચે હો તો ઔર કૌન હૈ ઝયાદા ગુમરાહ ઉસસે જો પુકારે સિવા અલ્લાહકે ઐસેકો
લા યસ્તજીબુ લહૂ ઇલા યવમિલ કિયા-મતિ વહુમ અન
જો જવાબ ન દે ઉસકો કયામતકે દિન તક, ઔર વો
દુઆઇહિમ ગાફિલૂન ○ વ ઇઝા હુશિરન નાસુ કાનૂ લહુમ
ઉનકી પુકારસે (ભી) ગાફિલ હૈં. ઔર જબ જમા કિયે જાએંગે લોગ તો હોંગે વો (બુત) ઉનકે
અઅ્દાઅંવ વ કાનૂ બિ-ઇબા-દતિહિમ કાફિરીન ○ વ ઇઝા તુત્લા
દુશ્મન ઔર હોંગે ઉનકે પૂજનેસે ઈન્કાર કરનેવાલે ઔર જબ પઢી જાતી હૈ

عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ
لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ اَمْ يَقُوْلُوْنَ
افْتَرٰىهُ ؕ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَلَا تَمْلِكُوْنَ لِيْ مِنَ
اللّٰهِ شَيْئًا ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ؕ كَفٰى بِهٖ
شَهِيْدًا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ؕ وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝
قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَآ اَدْرِيْ مَا
يُفْعَلُ بِيْ وَلَا بِكُمْ ؕ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى
اِلَيَّ وَمَآ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ
كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ شَاهِدٌ
مِّنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ وَ
اسْتَكْبَرْتُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُوْنَآ اِلَيْهِ ؕ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوْا بِهٖ فَسَيَقُوْلُوْنَ

અ્-લયહિમ આયાતુના બયયિનાતિન
ઉનપર હમારી આયતેં ખુલી
ક઼ાલલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ લિલ હ઼ક઼ક઼િ લમ્મા
(તો) કેહતે હૈં વો લોગ જિન્હોંને ઈન્કાર કિયા (કુરઆને) બરહક કા જબ
જા-અહુમ ૪ હાઝ઼ા સિહ઼રુમ મુબીન ० અમ
આયા ઉનકે પાસ યે જાદૂ હૈ ખુલા હુવા ક્યા
યકૂલૂનફ-તરાહ ؕ કુલ ઈનિફ-ત-રયતુહૂ
કેહતેં હૈં વો યે કે બનાલાયા હૈ ઉસકો કેહદો અગર બનાલાયા હું મૈં ઉસકો
ફલા તમલિકૂના લી મિનલ્લાહિ શય-આ ؕ
તો નહીં કામ આ સકતે તુમ ખુદા કે સામને કુછ ભી,
હુવા અઅ઼-લમુ બિમા તુફીદૂના ફીહ ؕ
વો ખૂબ જાનતા હૈ જિન બાતોંમેં લગે રહો હો તુમ
કફા બિહી શહીદમ બયની વ બય-નકુમ ؕ
કાફી હૈ વોહી ગવાહ મેરે ઔર તુમ્હારે બીચમેં

મ ૬ વહુવલ ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ० કુલ મા કુન્તુ બિદ-અ્મ મિનર રુસુલિ વમા
ઔર વોહી હૈ બખ્શનેવાલા મહેરબાન (૧) કેહદો નહીં હું મૈં કોઇ નયા રસૂલ, ઔર નહીં
અદરી મા યુફ-અ઼લુ બી વલા બિકુમ ؕ ઇન અત્તબિઉ઼ ઇલ્લા મા યૂહ઼ા
જાનતા મૈં કે ક્યા કિયા જાએ મેરે સાથ ઔર ન તુમ્હારે સાથ, નહી ચલતા મૈં મગર ઉસીપર જો હુકમ કિયા જાતા હૈ
ઇલય્યા વમા અ-ન ઇલ્લા નઝ઼ીરુમ મુબીન ० કુલ અ-ર-અયતુમ ઇન્
મુઝપર ઔર નહીં હું મૈં મગર ડરાનેવાલા ખુલે તૌરપર કેહદો ભલા દેખેં તો અગર
કાના મિન ઇ઼ન્દિલ્લાહિ વ ક-ફરતુમ બિહી વ શહિદા શાહિદુમ મિમ
યે આયા હો અલ્લાહકી તરફસે, ઔર ઈન્કાર કિયા તુમને ઉસકા, ઔર ગવાહી દે ચુકા એક ગવાહ
બની ઇસરાઈલા અ઼લા મિસ્લિહી ફ-આ-મના વસ્તક-બરતુમ ؕ
બની ઈસરાઈલકા ઉસ (તૌરાત) જૈસી (કિતાબ ઉતરને)કી ફિર ઈમાન લાયા, ઔર ગુરૂર કિયા તુમને
૯ ઇન્નલ્લાહા લા યહદિલ ક઼વ-મઝ઼ ઝ઼ાલિમીન ० વ ક઼ાલલ્લઝ઼ીના
૧ બેશક અલ્લાહ નહીં હિદાયત કરતા ગુનેહગાર લોગોં કો (૨) ઔર કેહતે હૈ.
ક-ફરૂ લિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ લવ કાના ખ઼ય-રમ મા સ-બકૂના
મુનકિર ઈમાનવાલોંકો અગર હોતા (કુરઆન) બેહતર તો ન દોળતે હમસે પેહલે
ઇલૈહ ؕ વ ઇઝ઼ લમ યહ-તદૂ બિહી ફ-સ-યકૂલૂના
(ઉસકી તરફ (યે કમઝોર, ઝલીલ લોંડી, ગુલામ) ઔર જબ રાસ્તે પર નહીં આએ કુરઆનકે ઝરીએસે તો અબ (યેહી) કહેંગે કે

↗ કોઈ પાપ નથી એને ... એવા ઝાલિમ પાપીનો કદી છુટકારોજ નથી.

તફસીર : (૧) હું સાચો છું છતાં તમે જૂઠો કેહતા રહો તો તમને દુનિયાંમાંજ અથવા આખિરતમાં તો અવશ્ય શિક્ષા કરશેજ પરંતુ તે મહા ક્ષમાવાન છે તેથી હજુ પણ તૌબા કરી ઈમાન લાવો તે તમને માફ કરી દેશે અને દયાળું હોવાથી તમારા પાપાચારો જાણવા છતાં અને સંપૂર્ણ શકતિ હોવા છતાં ઢીલ આપી તદન નાશ કરતો નથી. (૨) ખુદાપાકે બની ઈસ્રાઈલ મારફતેજ નબી (સ.)ની સત્યતા જાહેર કરાવી કે અમુક યહુદી આલિમો એ સ્પષ્ટ ગવાહી આપી કે ખચીત અમારા ધર્મમાં અરબ મધ્યે એક મહાન રસૂલ અને કિતાબ આવવાની ખબર આપવામાં આવી હતી. તેજ કારણોથી કેટલાય ન્યાય પ્રેમી યહુદી આલિમો જેમકે અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ વી. હઝરત(સ.)નુ મુખડું નિહાળતાજ ઈસ્લામ લાવ્યા છતાં તમે તમારા અભિમાન થી તેના નકાર કરતા રહો તો સમજી લો કે એથી અધિક ↗

هٰذَآ اِفْكٌ قَدِيْمٌ ۝ وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى
اِمَامًا وَّرَحْمَةً ؕ وَهٰذَا كِتٰبٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانًا
عَرَبِيًّا لِّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖۗ وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِيْنَ ۝
اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ وَ
وَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسٰنًا ؕ حَمَلَتْهُ
اُمُّهٗ كُرْهًا وَّوَضَعَتْهُ كُرْهًا ؕ وَحَمْلُهٗ وَفِصٰلُهٗ
ثَلٰثُوْنَ شَهْرًا ؕ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَبَلَغَ اَرْبَعِيْنَ
سَنَةً ۙ قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ
اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضٰىهُ وَاَصْلِحْ لِيْ فِيْ ذُرِّيَّتِيْ ۚ اِنِّيْ تُبْتُ
اِلَيْكَ وَاِنِّيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ

હાઝ઼ા ઇફ્કુન ક઼દીમ ૦ વ મિન ક઼બલિહી
યે ઝૂટ હૈ પુરાના ઔર પેહલે ઇસસે
કિતાબુ મૂસા ઇમામંવ વ રહ્-મહ ‌ વ હાઝ઼ા
કિતાબ મૂસાકી પેશવા ઔર રેહમતથી ઔર યે
કિતાબુમ મુસ઼દ-દિક઼ુલ લિસાનન
કિતાબ (કુરઆન ભી) સચ બતલાને વાલી હૈ (ઉસીકો)
અ્-રબિય્યલ લિ-યુન્ઝ઼િરલ લઝ઼ીના
અરબી ઝબાન મેં, તાકે ડરાએ ઉનકો જો લોગ
ઝ઼ુ-લમૂ વ બુશરા લિલ મુહ્સિનીન ૦
ઝુલ્મ કરતે હૈં ઔર ખુશખબરી દે એહસાન કરનેવાલોંકો
ઇન્નલ્લઝ઼ીના ક઼ાલૂ રબ્બુનલ્લાહુ
બેશક જિન લોગોંને કહા કે હમારા રબ અલ્લાહ હૈ
સુમ્મસ્તક઼ામૂ ફલા ખ઼વફુન અ્-લયહિમ
ફિરસાબિત કદમ રહે તો નહીં હૈ કોઈ ડર ઉનપર મ ૭
વલા હુમ યહ્-ઝનૂન ૦ ઉલાઇકા અસ્હ઼ાબુલ જન્નતિ ખ઼ાલિદીના ફીહા
ઔર ન વો ગમગીન હોંગે વો લોગ હૈં બહિશ્તવાલે હમેશા રહેંગે ઉસમેં
જઝ઼ાઅમ બિમા કાનૂ યઅ્-મલૂન ૦ વ વસ્સય-નલ ઇન્સાના બિ-વાલિ-દયહિ
બદલેમેં ઉન કામોં કે જો કરતે થે (દુનિયામેં) ઔર હુકમ દિયા હમને આદમીકો અપને માં બાપસે
ઇહ્સાના હ્-મ-લત્હુ ઉમ્મુહૂ કુરહંવ વ વ-દ્-અ્તહુ કુરહા વ હ્મ્લુહૂ
ભલાઈ કરનેકા પેટમેં રખ્ખા ઉસકી માંને તકલીફમેં ઔર જના ઉસકો તકલીફસે ઔર પેટમેં રેહના ઉસકા
વ ફિસ઼ાલુહૂ સ઼ુલાસૂના શહરા હ઼ત્તા ઇઝ઼ા બ-લગ઼ા અશુદ-દહૂ
ઔર દૂધ છુળાના ઉસકા (કમસે કમ) તીસ મહીનેમેં હૈ યહાં તકકે જબ પહુંચા વો અપની જવાની કો
વ બ-લગ઼ા અર-બઈના સ-ન-તન ક઼ાલા રબ્બિ અવઝિઅ્-ની અન
ઔર પહુંચા વો ચાલીસ બરસકો કેહને લગા અય મેરે રબ તૌફીક દે મુઝકો કે
અશ્કુરા નિઅ્-મ-તકલ્લતી અન્-અ્મ્તા અ્લય્યા વ અ્લા વાલિદય્યા
શુક્ર કરૂં મૈં તેરી નેઅમતકા જો ઈન્આમ કિયા તુને મુઝપર ઔર મેરે માં બાપ પર
વ અન અઅ્-મલા સ઼ાલિહ઼ન તરદ઼ાહુ વ અસ્લિહ઼ લી ફી ઝ઼ુર-રિય્યતી ઇન્ની
ઔર યે કે કામ કરૂં મૈં નેક જિસસે રાઝી હો તુ ઔર નેક દે મુઝકો મેરી ઔલાદ બેશક મૈંને
તુબ્તુ ઇ-લયકા વ ઇન્ની મિનલ મુસ્લિમીન ૦ ઉલાઇકલ લઝ઼ીના
તૌબા કી તેરી તરફ ઔર મૈં તેરે ફરમાંબરદારોંમેં સે હું (૧) યે વો લોગ હૈં કે

તફસીર : (૧) જમ્હુર આલિમોનું કેહવું છે કે આયતથી જણાયું કે ગર્ભની ઓછામાં ઓછી મુદ્દત છ માસ છે એ પહેલા પુરૂ બાળક જન્મી શકતુ નથી અને ધાવણની વધુમાં વધુ મુદ્દત બે વર્ષ છે પછી બચ્ચાને દુધ પીવડાવવું હરામ છે. હનફી મઝહબમાં પણ એજ વાત પર ફતવો છે. આ આયત કોઈ ખાસ વ્યકતિ માટે નથી હઝરત (સ.) એ માં બાપ માટે દુઆ કરી નથી. હઝરત સિદીક (રદી.) ચાલીસ વરસની ઉમરમાં મુસલમાન થયા અને તેમના માં બાપ પણ મુસલમાન થયા. એ ઘણાંજ ભાગ્યશાળી હતા આ ફઝીલત બીજા કોઈ સહાબીને મળી નથી.

نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوْا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّاٰتِهِمْ
فِىْٓ اَصْحٰبِ الْجَنَّةِ ؕ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِىْ كَانُوْا
يُوْعَدُوْنَ ۞ وَالَّذِىْ قَالَ لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ لَّكُمَآ
اَتَعِدَانِنِىْٓ اَنْ اُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُوْنُ مِنْ قَبْلِىْ ۚ
وَهُمَا يَسْتَغِيْثٰنِ اللّٰهَ وَيْلَكَ اٰمِنْ ۖ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ
حَقٌّ ۚ فَيَقُوْلُ مَا هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۞
اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِىْٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا
خٰسِرِيْنَ ۞ وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْا ۚ وَلِيُوَفِّيَهُمْ
اَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ۞ وَيَوْمَ يُعْرَضُ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَلَى النَّارِ ؕ اَذْهَبْتُمْ طَيِّبٰتِكُمْ فِىْ
حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ۚ فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ
عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوْنَ فِى

ન-તકબ્બલુ અન્હુમ અહ઼-સના મા
કુબૂલ કરતે હૈ હમ ઉનકે બેહતર કામ જો
અ઼મિલૂ વ ન-તજા-વઝુ અ઼ન
કિયે હૈં, ઔર દર ગુઝર કરતે હૈ હમ
સયયિઆતિહિમ ફી અસ્હ઼ાબિલ જન્નહ ط
બુરાઈયાં ઉનકી, રેહનેવાલે જન્નતી લોગોં મેં
વઅ઼-દસ઼ સ઼િદક઼િલ્લઝ઼ી કાનૂ યૂ-અ઼દૂન ૦
વા'દા સચ્ચા હૈ જો ઉન્હેં કિયા જાતા થા
વલ્લઝ઼ી ક઼ાલા લિ-વાલિ-દયહિ ઉફ-ફિલ
ઔર જિસ શખ્સને કહા અપને માં બાપકો કે મૈં બેઝાર હું
લકુમા અ-તઈદાનિની અન ઉખ઼-રજા વ
તુમસે ક્યા તુમ વા'દા દેતે હો મુઝકો કે નિકાલા જાઉંગા મૈં (મરનેકે)
ક઼દ ખ઼-લતિલ કુરૂનુ મિન ક઼બ્લી ج વહુમા
બાદ કબ્રસે દુબારા ઔર ગુઝર ચુકી હૈં બહુત જમાઅતેં મુઝસે
પેહલે (ઔર કોઈ ભી કબ્રસે વાપસ નહી આયા) ઔર વો
મ
૬ યસ્તગ઼ીસ઼ાનિલ્લાહા વય-લકા આમિન ۖ ઈન્ના વઅ઼-દલ્લાહિ હ઼ક઼-કુન ج
દોનોં (માં બાપ) ફરિયાદ કરતે હૈં અલ્લાહસે (ઔર દુઆ કરતે હૈં કે ઇસ હકબાતકે કુબૂલ કરનેકી તૌફીક નસીબ
હો) ઔર તેરી ખરાબી તુ ઈમાન લે આ (અય બેટે) બેશક વા'દા અલ્લાહકા સચ્ચા હૈ
ફ-યકૂલુ મા હાઝ઼ા ઈલ્લા અસાત઼ીરુલ અવ્વલીન ૦ ઉલાઈકલ લઝ઼ીના હ઼ક઼-ક઼ા
તો કેહતા હૈ (બેટા) નહીં હૈ યે મગર કહાનિયાં પેહલોં કી (૧) યે વો લોગ હૈં કે સાબિત હુઈ
અ઼-લયહિમુલ ક઼વલુ ફી ઉ-મમિન ક઼દ ખ઼-લત મિન ક઼બ્લિહિમ મિનલ જિન્નિ
જિન પર બાત અઝાબ કી, (શામિલ હૈં ઔર) ફિરકોંમેં જો ગુઝર ચુકે હૈં ઈનસે પેહલે જિન્નોંકે
વલ ઇન્સ ط ઇન્નહુમ કાનૂ ખ઼ાસિરીન ૦ વ લિ-કુલ્લિન દ-ર-જાતુમ મિમ્મા
ઔર આદમિયોંકે, બેશક વો થે નુકસાન પાનેવાલે ઔર વાસ્તે હર ફિરકે કે દરજે હૈં (અચ્છે યા બુરે) અપને
અ઼મિલૂ ج વ લિ-યુવફ-ફિ-યહુમ અઅ઼-મા-લહુમ વહુમ લા યુઝ઼-લમૂન ૦
કામોંકે મુવાફિક ઔર તાકે પૂરા દેગા બદલા ઉનકો ઉનકે કામોંકા ઔર ઉનપર નહીં ઝુલ્મ કિયા જાએગા. (૨)
વ યવમા યુઅ઼-રદુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ અ઼-લન નાર ط અઝ઼-હબ્તુમ ત઼યયિબાતિકુમ
ઔર જિસ દિન લાએ જાએંગે મુનકિર આગકે કિનારે પર (ઔર ઉનસે કહા જાએગા) લે ચુકે તુમ (મઝે) અપને
ફી હયાતિકુમુદ દુન્યા વસ્તમ્તઅ઼-તુમ બિહા ج ફલ યવમા
(બનાવટી) નેકીયોંકી દુન્યાકી ઝિન્દગાનીસે, ઔર ફાયદા લિયા તુમને ઉસસે (માલ, ઔલાદ, હુકુમત, તન્દુરસ્તી વગેરાકી
તુજ-ઝવના અ઼ઝ઼ાબલ હૂનિ બિમા કુન્તુમ તસ્તકબિરૂના ફ઼િલ
શકલમેં) અબ આજ બદલા દિયે જાઓગે તુમ અઝાબ રૂસ્વાઈકા બદલે ઉસકે જો તુમ ગુરૂર કરતે થે

તફસીર : (૧) ના ફરમાન અસભ્ય ઔલાદનું વર્ણન કર્યુ કે માં બાપ તેને ઈમાનની વાત સમજાવે છે છતાં માનતો નથી. ઉલ્ટા કડક વેણો સંભળાવી ઈજા પહોંચાડે છે. (૨) જન્નતીઓ તથા દોઝખીમાંથી દરેકના પોત પોતાની કરણી મુજબ જુદા જુદા વર્ગ છે. દરેકને તેની કરણી મુજબ ન્યાયસર બદલો મળશે. સવાબ ઘટાડીને અથવા શિક્ષા વધારીને કોઈના ઉપર ઝુલ્મ કરવામાં આવશે નહિં.

الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ۝ وَاذْكُرْ
أَخَا عَادٍ ۚ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ
النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا
إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝
قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا
إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ
اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا
تَجْهَلُونَ ۝ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ
قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا ۚ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ ۖ
رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ
رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ۝ وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ
مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَ

અરદ્દિ બિ-ગૅયરિલ હૅક્કિ વ બિમા કુન્તુમ
મુલ્કમેં નાહક ઔર ઉસકા (બદલા) જો તુમ
તફસુકૂન ع વઝ્કુર અખા આદ ط ઈઝ્ ع ૨
નાફરમાની કરતે થે (૧) ઔર યાદ કરો (કૌમે આદ) કે ભાઈ (હૂદ)
અન્ઝ઼રા ક઼વ-મહૂ બિલ અહ઼કાફિ વ ક઼દ
કો જબ ડરાયા અપની કૌમકો અહકાફ (યા'ની હઝર મૌત ઔર દરમિાની આબાદી મેં) ઔર યકીનન
ખ઼-લતિન નુઝુરુ મિમ બયનિ ય-દયહિ
ગુઝર ચુકે ડરાને વાલે ઉસ (હૂદ) કે આગેસે
વ મિન ખ઼લ્ફિહી અલ્લા તઅ્-બુદૂ
ઔર પીછેસે યે કે ન બન્દગી કરો
ઈલ્લલ્લાહ ط ઈન્ની અખાફુ અ઼-લયકુમ
સિવા અલ્લાહકે કિસીકી, મૈં ડરતા હું તુમપર
અઝ઼ાબા યવમિન અઝ઼ીમ ૦ ક઼ાલૂ અજિઅ્-તના
અઝાબસે એક બળે દિનકે (૨) બોલે ક્યા આએ હો તુમ હમારે પાસ મ
લિ-તઅ્-ફિ-કના અ઼ન આલિ-હતિના ج ફઅ્-તિના બિમા તઈદુના ઈન કુન્તા ૬
તાકે ફેર દો તુમ હમકો હમારે મા'બૂદોંસે તો લે આઓ તુમ હમપર જો વા'દા કરતે હો હમસે અગર હો તુમ
મિનસ્ સ઼ાદિક઼ીન ૦ ક઼ાલા ઈન્નમલ ઈલ્મુ ઈન્દલ્લાહ قلے વ ઉબલ્લિગુકુમ મા
સચ્ચોંમેંસે, કહા (હૂદને) યે ખબર તો અલ્લાહ હી કો હૈ (કે કબ અઝાબ દેગા) ઔર પહુંચા દેતા હું મૈં તુમકો જો
ઉરસિલ્તુ બિહી વ લાકિન્ની અરાકુમ ક઼વ-મન તજ-હલૂન ૦ ફ-લમ્મા ર-અવહુ
કુછ ભેજા ગયા હૈ મેરે સાથ, મગર મૈં દેખતા હું કે તુમ નાદાની કરતે હો ફિર જબ દેખા ઉન્હોંને
આ઼રિદ઼મ મુસ્તક઼બિલા અવદિ-યતિહિમ ٧ ક઼ાલૂ હાઝ઼ા આ઼રિદુમ મુમતિ઼રુના ط
બાદલ સામને આનેવાલા ઉનકે જંગલોંકી તરફ બોલે યે બાદલ હૈ મેંહ બરસાને વાલા હમપર
બલ હુવા મસ્તઅ્-જલ્તુમ બિહ ط રીહુન ફીહા અઝ઼ાબુન અલીમ ع
નહીં બલકે વોહી (યે અઝાબ) હૈ જિસકે લિયે જલ્દી કરતે થે તુમ, એક હવા હૈ જિસમેં અઝાબ હૈ દર્દનાક
તુદમ્મિરુ કુલ્લા શય-ઈમ બિ-અમરિ રબ્બિહા ફ-અસ્બહૂ લા યુરા ઈલ્લા
હલાક કરદેગી હર ચીઝકો હુકમસે અપને રબકે પસ હો ગએ વો ઐસે (તબાહ) કે નહીં દિખાઈ દેતે થે મગર
મસાકિનુહુમ ط કઝ઼ાલિકા નજ્ઝિલ ક઼વ-મલ મુજરિમીન ૦ વ લ-ક઼દ મક-કન્નાહુમ
ઘર ઉનકે ઐસાહી બદલા દેતે હૈં હમ ગુનેહગાર લોગોંકો ઔર યકીનન કુદરત દી થી હમને ઉનકો
ફીમા ઈમ મક-કન્નાકુમ ફીહિ વ જ-અ઼લ્ના લહુમ સમ્અંવ વ અબ્સ઼ારંવ વ
ઉન ચીઝોંમેં કે નહીં કુદરત દી હમને તુમ (અહલે મક્કા) કો જિનમેં, ઔર દિયે થે હમને ઉનકો કાન આંખેં ઔર

તફસીર : (૧) લોકો એ આખિરત નહિં ચાહતા માત્ર દુન્યાનીજ ઈચ્છા રાખી તેઓની દેખાવ પુરતી નેકીઓનો બદલો તેઓને અહીંજ દુન્યામાં ધન, દૌલત, સુખ શાંતી માન મોભા, સત્તા, વી. રૂપમાં મળી ગયો. હવે આખિરતમાં માત્ર અઝાબજ રહી ગયો. (૨) હઝરત હુદ (અ.) પોતાની કૌમ આદને ડરાવી જે અહકાફમાં આબાદ હતી જે યમન ઈલાકાના એક જિલ્લાનું નામ છે. અહકાફનો મૂળ અર્થ રેતીના ઢગલા છે.

اَفۡـِٕدَةً ۫ۖ فَمَاۤ اَغۡنٰی عَنۡهُمۡ سَمۡعُهُمۡ وَلَاۤ اَبۡصَارُهُمۡ
وَلَاۤ اَفۡـِٕدَتُهُمۡ مِّنۡ شَیۡءٍ اِذۡ كَانُوۡا یَجۡحَدُوۡنَ بِاٰیٰتِ
اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمۡ مَّا كَانُوۡا بِهٖ یَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ۝ وَلَقَدۡ
اَهۡلَكۡنَا مَا حَوۡلَكُمۡ مِّنَ الۡقُرٰی وَصَرَّفۡنَا الۡاٰیٰتِ
لَعَلَّهُمۡ یَرۡجِعُوۡنَ ۝ فَلَوۡلَا نَصَرَهُمُ الَّذِیۡنَ اتَّخَذُوۡا
مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ قُرۡبَانًا اٰلِهَةً ؕ بَلۡ ضَلُّوۡا عَنۡهُمۡ ۚ
وَذٰلِكَ اِفۡكُهُمۡ وَمَا كَانُوۡا یَفۡتَرُوۡنَ ۝ وَاِذۡ
صَرَفۡنَاۤ اِلَیۡكَ نَفَرًا مِّنَ الۡجِنِّ یَسۡتَمِعُوۡنَ الۡقُرۡاٰنَ ۚ
فَلَمَّا حَضَرُوۡهُ قَالُوۡۤا اَنۡصِتُوۡا ۚ فَلَمَّا قُضِیَ وَلَّوۡا
اِلٰی قَوۡمِهِمۡ مُّنۡذِرِیۡنَ ۝ قَالُوۡا یٰقَوۡمَنَاۤ اِنَّا سَمِعۡنَا
كِتٰبًا اُنۡزِلَ مِنۡۢ بَعۡدِ مُوۡسٰی مُصَدِّقًا لِّمَا بَیۡنَ
یَدَیۡهِ یَهۡدِیۡۤ اِلَی الۡحَقِّ وَاِلٰی طَرِیۡقٍ مُّسۡتَقِیۡمٍ ۝
یٰقَوۡمَنَاۤ اَجِیۡبُوۡا دَاعِیَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوۡا بِهٖ یَغۡفِرۡ لَكُمۡ

અફ-ઈદહ ફમા અગ્ના અન્હુમ સમ્ઉહુમ
દિલ ફિર નહીં કામ આએ ઉનકે કાન ઉનકે,
વલા અબ્સારુહુમ વલા અફઈ-દતુહુમ
ઔર ન આંખેં ઉનકી ઔર ન દિલ ઉનકે
મિન શયઈન ઈઝ કાનૂ યજ-હદૂના
કિસી ચીઝસે જબકે ઈન્કાર કરતે થે વો
બિ-આયાતિલ્લાહિ વ હાક઼ા બિહિમ
અલ્લાહકી આયતોંકા ઔર ઘેર લિયા ઉનકો
મા કાનૂ બિહી યસ્તહઝિઊન ૦ વ લ-ક઼દ
ઉસ અઝાબને કે જિસકી વો હંસી ઉળાતે થે. (૧) ઔર યકીનન
અહ-લકના મા હવ-લકુમ મિનલ કુરા
હલાક કી હમને જિતની તુમ્હારે આસપાસ બસતિયાં થી
વ સર-રફ-નલ આયાતિ લ-અલ્લહુમ
ઔર તરહ તરહસે હમને અપની નિશાનિયાં બતલા દી થીં તાકે
યરજિઊન ૦ ફ-લવલા ન-સ-રહુમુલ લઝીનત ત-ખઝૂ મિન દૂનિલ્લાહિ
લૌટ આએં. ફિર કયું ન મદદ કી ઉનકી ઉન લોગોંને જિનકો બનાયા થા ખુદાકે સિવા
કુરબાનન આલિહહ બલ દલ્લૂ અન્હુમ વ ઝાલિકા ઈફકુહુમ
મા'બૂદ બળે દરજે પાને કે લિયે, બલ્કે ગુમ હો ગએ વો ઉનસે, ઔર યે ઝૂંટ થા ઉનકા
વમા કાનૂ યફ-તરૂન ૦ વ ઈઝ સ-રફના ઈ-લયકા ન-ફ-રમ મિનલ જિન્નિ
જો કુછ ઝૂટ બાંધ લેતે થે ઔર (યાદ કરો) જબ ફેર લાએ હમ તુમ્હારી તરફ એક જમાઅત જિન્નોંકી
યસ્તમિઊનલ કુરઆન ફ-લમ્મા હ-દરૂહુ કાલૂ અનસિતૂ ફ-લમ્મા
જો સુનતે થે કુરઆન ફિર જબ હાઝિર હુવે ઉસ (કુરઆન) કે પાસ કહા ઉન્હોંને ચુપ રહો (ઔર ખામોશીસે
કુદિયા વલ્લવ ઈલા કવમિહિમ મુન્ઝિરીન ૦ કાલૂ યા કવ-મના ઈન્ના
સુનો) ફિર જબ ખત્મ હુવા (પળ્હના) ફિર ગએ અપની કૌમકી તરફ ડર સુનાતે હુવે (૨) કહા અય હમારી કૌમ
સમિઅ્-ના કિતાબન ઉન્ઝિલા મિમ બઅ્-દિ મૂસા મુસદ-દિકલ લિમા બયના
બેશક હમને સુની એક કિતાબ કે ઉતારી ગઈ હૈ મૂસા કે બા'દ સચ્ચા કરનેવાલી હૈ સબ
ય-દયહિ યહદી ઈલલ હક્કિ વ ઈલા તરીકિમ મુસ્તકીમ ૦
અગલી કિતાબોંકો રાહ દિખાતી હૈ સચ્ચે (દીન)કી ઔર એક રાસ્તે સીધેકી (૩)
યા કવ-મના અજીબૂ દાઈ-યલ્લાહિ વ આમિનૂ બિહી યગ્ફિર લકુમ
અય હમારી કૌમ કુબૂલ કરો અલ્લાહકી તરફ બુલાને વાલેકો ઔર ઈમાન લાઓ ઉસપર, અલ્લાહ બખ્શ દેગા તુમકો

તફસીર : (૧) તેઓને દિલ અને કાન તથા આંખો આપી હતી એટલે દુન્યામાં કામમાં તેઓ ઘણાંજ બાહોશ હતા. અને ચકોર હતા. પણ આખિરતમાં ફાયદો થાય અને અઝાબથી મુકતિ મળે તેવી સદ બુદ્ધિ તેઓને આવી નહિં. (૨) હઝરત (સ.) એક વખત હજ્જની મોસમમાં મક્કા શહેરથી બહાર નીકળ્યા હતા. ત્યાંજ પોતાના અસ્હાબો સાથે સવારની નમાઝ પઢવા લાગ્યા તે વખતે કેટલાક જિન્નાત ત્યાં આવી ચઢયા અને કુરઆન સાંભળી તેની પ્રેરણાથી સમજયા કે એ કુરઆનનાજ કારણથીજ અમારા ઉપર બંદી થઈ છે તો ઈમાન લાવ્યા. પરંતુ આ વખતે હઝરતથી મુલાકાત નહિ કરતા પોતાની કૌમમાં પાછા જઈ તેમને સમજાવ્યા તેમની તે વાતો સંપૂર્ણ સૂરએ જિનમાં આવશે. ફરી ઘણા ખરા મુસલમાન થઈને એક રાત્રે મક્કાની બહાર આવ્યા તો હઝરત (સ.) એકલા શહેર બહાર ગયા ↗

↗ સૌએ કુરઆનના હુકમો શીખ્યા. તે પછી પણ અનેક વખતે જિન્નાતના ટોળા દીન શીખવા આવ્યા હતા. (૩) પ્રાચીન આકાશી કિતાબોમાં વિગતવાર હુકમોને વર્ણન કરનાર માત્ર તૌરાતજ હતી. તેથી બની ઈસ્રાઈલના સઘળા નબીઓ એના ઉપર અમલ કરતા હતા. હઝરત સુલેમાન (અ.)ના વખતથી જિન્નાતોમાં એજ તૌરાત મશહુર હતી.

مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝ وَمَنْ لَّا
يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْاَرْضِ وَ
لَيْسَ لَهٗ مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءُ ؕ اُولٰٓئِكَ فِيْ ضَلٰلٍ
مُّبِيْنٍ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ
يُّحْيِۦَ الْمَوْتٰى ؕ بَلٰٓى اِنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝
وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَلَى النَّارِ ؕ اَلَيْسَ
هٰذَا بِالْحَقِّ ؕ قَالُوْا بَلٰى وَرَبِّنَا ؕ قَالَ فَذُوْقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ۝ فَاصْبِرْ كَمَا
صَبَرَ اُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ
لَّهُمْ ؕ كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوْعَدُوْنَ ۙ لَمْ
يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ ؕ بَلٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ
اِلَّا الْقَوْمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝

મિન ઝુનૂબિકુમ વ યુજિરકુમ
કુછ ગુનાહ તુમ્હારે ઔર બચા દેગા તુમકો
મિન અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ૦ વ મલ્લા
અઝાબે દર્દનાક સે, ઔર જો કોઈ નહી
યુજિબ દાઇ઼યલ્લાહિ ફ-લયસા બિ-
કુબૂલ કરેગા અલ્લાહકી તરફસે બુલાનેવાલેકો તો વો નહી
મુઅ્-જિઝિન ફિલ અરદ઼િ વ લયસા લહૂ મિન
આજિઝ કરનેવાલા ઝમીનમેં (કહીં ભાગકર ખુદાકો) ઔર નહીં ઉસકેલિયે
દૂનિહી અવલિયાઅ ؕ ઉલાઇકા ફી દ઼લાલિમ
સિવા અલ્લાહ કે કોઈ હિમાયતી, વો લોગ ગુમ્રાહીમેં હૈ
મુબીન ૦ અ-વ-લમ ય-રવ અન્નલ્લાહલ
ખુલી હુઈ (૧) ક્યા નહીં દેખા ઉન્હોંને યે કે અલ્લાહ
લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા
જિસને પૈદા કિયા આસમાનોંકો ઔર ઝમીનકો, મ
વ લમ યઅ્-યા બિ-ખ઼લક઼િહિન્ના બિ-ક઼ાદિરિન અ઼લા અંય યુહ઼યિ-યલ ૬
ઔર નહીં થકા ઉનકે પૈદા કરનેમેં વો કુદરત રખતા હૈ યે કે ઝિન્દા કરે
મવતા ؕ બલા ઇન્નહૂ અ઼લા કુલ્લિ શય-ઇન ક઼દીર ૦ વ યવમા યુઅ્-રદુલ
મુરદોં કો (ક્યું નહીં, હાં) વો તો હર ચીઝ પર કાદિર હૈ ઔર જિસ દિન સામને લાયા જાએંગા
લઝ઼ીના ક-ફરૂ અ઼-લન નાર ؕ અ-લયસા હાઝ઼ા બિલ હ઼ક્ક઼ ؕ ક઼ાલૂ બલા
મુનકિરોંકો આગકે (ઔર પૂછા જાએગા) ક્યા નહીં હૈ યે સચ! કહેંગે હાં (સચ હૈ)
વ રબ્બિના ؕ ક઼ાલા ફ-ઝ઼ૂક઼ુલ અ઼ઝ઼ાબા બિમા કુન્તુમ તકફુરૂન ૦
કસમ હૈ હમારે રબકી, કહેગા (અલ્લાહ) તો ચખ્ખો અઝાબ બદલેમેં ઉસકે જો તુમ ઈન્કાર કરતે થે.
ફસ઼્બિર કમા સ઼-બરા ઉલુલ અ઼ઝમિ મિનર રુસુલિ
તો (અય નબી) સબ્ર કરો જૈસા કે સબ્ર કિયા હિમ્મતવાલે રસૂલોંને (મુનકિરોંકી ઈઝા પર)
વલા તસ્તઅ્-જિલ લહુમ ؕ ક-અન્નહુમ યવમા ય-રવના
ઔર મત જલ્દી કરો ઉનકે લિયે (અઝાબકી) ગોયા કે વો જિસદિન દેખ લેંગે (કયામતકો) જિસકા વા'દા કિયા
મા યૂ-અ઼દૂના ۙ લમ યલ-બસૂ ઇલ્લા સા-અ઼તમ મિન નહાર ؕ બલાગુન ۚ
જાતા હૈ (તો ઐસા મા'લૂમ હોગા કે) નહીં ઠૈરે વો મગર એક સાઅત દિનકી (દુનિયામેં), યે પહુંચા દેના હૈ.
ફ-હલ યુહ-લકુ ઇલ્લલ ક઼વમુલ ફાસિક઼ૂન ۝
તો નહીં હલાક કિયે જાએંગે મગર જો લોગ નાફરમાન હૈં. (વો હલાક કિયે જાએંગે) (૨) ૯ ૪ પાવ

તફસીર : (૧) જિન્નાત આકાશ પર ચઢવા જાય છે ત્યારે ફરિશ્તોમને મારે છે તો પૃથ્વી તરફ પાછા નાસે છે (૨) એટલે હમણા તો એમ સમજે છે કે અઝાબ કેમ નથી આવતો ? પણ તે દીવસ જાણી લેશે કે અઝાબ બહુ જલ્દી આવી પહોચ્યો. દુન્યામાં અમે જાણે ઘડીવારજ રહ્યા અથવા કબરમાં રહેવાનો વખત તેમને એક ઘડી જેટલો જણાશે. એ દસ્તુર છે કે વીતી ગએલી મુદ્દત થોડી જ લાગે છે.

સૂરતુ મુહ઼મ્મદ

સૂરઈ મુહમ્મદ(સ.) મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઉસમેં (૩૮) આયતેં હૈ.

سُورَةُ مُحَمَّدٍ مَدَنِيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ۝
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ
مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا
الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ ۚ
كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ۝ فَإِذَا
لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا
فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ ۛ وَلَوْ
يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم
بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَن

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મેહરબાન હૈ.

અલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ સ઼દ-દૂ અ઼ન
જો લોગ, મુન્કિર હુએ ઔર રોકા ઉન્હોંને (લોગોંકો)
સબીલિલ્લાહિ અદ઼લ્લા અઅ઼-મા-લહુમ ○
રાહસે અલ્લાહકી, ખો દિયા (અલ્લાહને) ઉનકે કામોંકો
વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે
સ઼ાલિહ઼ાતિ વ આ-મનૂ બિમા નુઝ્-ઝિલા
અચ્છે ઔર ઈમાન લાએ ઉસ પર જો ઉતારા ગયા
અ઼લા મુહ઼મ્મદિંવ વ હુવલ હ઼ક઼્-કુ
મુહમ્મદ (સ.) પર ઔર વોહી હૈ સચ્ચા (દીન)

મ ૬

મિર રબ્બિહિમ ૪ કફ્-ફરા અ઼ન્હુમ સય્યિઆતિહિમ વ અસ્લહ઼ા
ઉનકે રબકી તરફસે, ઉતાર દિયે (અલ્લાહને) ઉનસે ગુનાહ ઉનકે ઔર દુરૂસ્ત કરદી (અલ્લાહને)
બા-લહુમ ○ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરુત ત-બઉ઼લ બાતિ઼લા
હાલતેં ઉનકી (૧) યે ઈસ લિયે કે જિન્હોંને ઈન્કાર કિયા ઔર ચલે ઝૂટી બાત પર
વ અન્નલ લઝ઼ીના આ-મનુત ત-બઉ઼લ હ઼ક઼્-ક઼ા મિર રબ્બિહિમ Ⴆ કઝ઼ાલિકા
ઔર જો લોગ કે ઈમાન લાએ ઔર ચલે સચ્ચી બાત પર અપને રબકી તરફસે, ઈસી તરહ
યદ઼રિબુલ્લાહુ લિન્નાસિ અમ્સ઼ા-લહુમ ○ ફ-ઈઝ઼ા લક઼ીતુમુલ લઝ઼ીના
બયાન કરતા હૈ અલ્લાહ લોગોં કો મિસાલેં ઉનકી ફિર જબ તુમ મુકાબિલ હો લળાઈ મેં
ક-ફરૂ ફ-દ઼ર-બર રિક઼ાબ Ⴆ હ઼ત્તા ઈઝ઼ા અસ્ખ઼ન્તુમૂહુમ ફ-શુદ-દુલ વસ઼ાક઼ ૪
મુન્કિરોંકે તો મારો ગરદનેં ઉનકી યહાં તક કે જબ ખૂબ કત્લ કર ચુકો ઉનકો તો મઝબૂત કૈદ કરકે બાંધ લો
ફ-ઈમ્મા મન્નમ બઅ઼-દુ વ ઈમ્મા ફિદા-અન હ઼ત્તા ત-દ઼-અ઼લ હ઼રબુ અવઝા-રહા ૪
ફિર યા તો એહસાન કરો છોળ દેકર કૈદ કિયે પીછે, ઔર યાતો બદલા લો યહાં તક કે રખ દે લળાઈસે હથિયાર અપની (યા'ની દુશમન હથીયાર ડાલ દેં ઔર જંગ મોકુફ હો જાએ)
ઝ઼ાલિકા Ⴆ વ લવ યશાઉલ્લાહુ લન-ત-સ઼રા મિન્હુમ ૪ વ લાકિલ લિ-યબ્લુવા
યેહી હુકમ હૈ ઔર અગર ચાહે અલ્લાહ તો બદલા લે ઉનસે બિલા લળાઈ કે, પર આઝમાના ચાહતા હૈ
બઅ઼-દ઼કુમ બિ-બઅ઼-દ઼ Ⴆ વલ્લઝ઼ીના કુ઼તિલૂ ફી સબીલિલ્લાહિ ફ-લંય
તુમ્હારે એક કો દૂસરેસે લળવા કર ઔર જો લોગ મારે જાતે હૈં રાહમેં અલ્લાહકી વો હરગિઝ નહીં

મ-ર-૧૩ ઈન્દલ મુત્તકીન

તફસીર : (૧) આગલા જમાનામાં સૌ મખલૂકનું એકજ દીન પર ચાલવું ફરજીયાત તરીકે ન હતું કેમકે તે વખતે દરેક દેશમાં નબીઓ થતા હતા. તો ગમે તે નબીના દીન પ્રમાણે ચાલી શકતા હતા. હવે સૌને માત્ર એક ઈસ્લામ દીન પરજ ચાલવાનો હુકમ છે કેમકે હઝરત મુહમ્મદ (સ.)ની નુબુવ્વત આખા જગત માટે હોવાથી એ ઈસ્લામજ સાચો ધર્મ છે. ભલા બુરા કામનો સૌ એકરાર કરે છે પણ સત્ય દીનને માનનારની એટલી ઈઝ્ઝત છે કે નેકી કબુલ અને બુરાઈ માફ કાફિરની એવી શિક્ષા કે નેકી બરબાદ અને ગુનાહ લાઝિમ.

يُضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ۝٤ سَيَهْدِيْهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۝٥ وَ
يُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝٦ يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْٓا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ۝٧
وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَتَعْسًا لَّهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ۝٨
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوْا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ۝٩
اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ۡ وَلِلْكٰفِرِيْنَ
اَمْثَالُهَا ۝١٠ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاَنَّ
الْكٰفِرِيْنَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ۝١١ اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ ۭ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَتَمَتَّعُوْنَ وَيَاْكُلُوْنَ كَمَا
تَاْكُلُ الْاَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۝١٢ وَكَاَيِّنْ مِّنْ
قَرْيَةٍ هِىَ اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرْيَتِكَ الَّتِىْٓ اَخْرَجَتْكَ ۚ

યુદ્દિલ્લા અઅ્-મા-લહુમ ૦ સ-યહદીહિમ
ઝાએ કરેગા ઉનકે આ'માલકો, ઉનકો રાસ્તા દિખલાએગા
વ યુસ્લિહુ બા-લહુમ ૦ વ યુદખ઼િલુહુમુલ
ઔર દુરૂસ્ત કરેગા હાલત ઉનકી ઔર દાખિલ કરેગા ઉનકો
જન્નતા અ્ર-ર-ફહા લહુમ ૦ યા અય્યુહલ
બહિશત મેં મા'લૂમ કરા દિયા હૈ જન્નતકા હાલ ઉનકો (૧) અય
લઝ઼ીના આ-મનૂ ઈન તન્સુરુલ્લાહા
ઈમાનવાલો અગર તુમ મદદ કરોગે અલ્લાહ (કે દીનકી ઔર ઉસકે નબી કી) તો મદદ કરેગા વો તુમ્હારી
યન્સુરકુમ વ યુસબ્બિત અક઼દા-મકુમ ૦
ઔર જમા રખ્ખેગા પાંવ તુમ્હારે (દુશમન કે મુકાબલેમેં) (૨)
વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ ફ-તઅ્-સલ લહુમ વ
ઔર જો લોગ મુનકિર હુવે તો વો ગિરે મુંહ કે બલ ઔર
અદ્દલ્લા અઅ્-મા-લહુમ ૦ ઝ઼ાલિકા બિ-
ઝાએ કર દિયે કામ ઉનકે યે ઈસ લિયે કે મ
અન્નહુમ કરિહૂ મા અન્ઝલલ્લાહુ ફ-અહ્-બતા અઅ્-મા-લહુમ ૦ અ-ફ-લમ ૬
ઉન્હોંને નાપસંદ કિયા ઉસકો જો દીન ઉતારા અલ્લાહને તો અકારત કર દિયે કામ ઉનકે ક્યા નહીં
યસીરૂ ફિલ અરદિ ફ-યન્ઝુરૂ કયફા કાના આક઼િ-બતુલ લઝ઼ીના મિન ક઼બ્લિહિમ ط
ફિરે વો મુલ્કમેં કે દેખેં કૈસા હુવા અન્જામ ઉન લોગોંકા જો પેહલે થે ઉનસે
દમ્મરલ્લાહુ અ્-લયહિમ ز વ લિલ કાફિરીના અમ્સાલુહા ૦ ઝ઼ાલિકા
તબાહી ડાલી અલ્લાહને ઉનપર ઔર મુનકિરોંકે લિયે (ભી) ઉસ જૈસાહી (પેશ આના હૈ) યે ઈસ લિયે કે
બિ-અન્નલ્લાહા મવ-લલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અન્નલ કાફિરીના લા મવલા
અલ્લાહ રફીક હૈ ઉનકા જો ઈમાન લાએ, ઔર જો કે મુનકિર હૈં નહીં રફીક
લહુમ ૦ ઈન્નલ્લાહા યુદખ઼િલુલ લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ્મિલુસ્ સાલિહાતિ જન્નાતિન ૮
ઉનકા (કોઈ) બેશક અલ્લાહ દાખિલ કરેગા ઉન લોગોંકો જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે, બાગોંમેં,
તજરી મિન તહ્તિહલ અન્હાર ط વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ ય-ત-મત્તઊના
બેહતી હૈં જિનકે નીચે નેહરેં ઔર જિન લોગોંને ઈન્કાર કિયા ફાયદા ઉઠાતે હૈં
વ યઅ્-કુલૂના કમા તઅ્-કુલુલ અન્આમુ વન્નારુ મસ્વલ લહુમ ૦ વ ક-અય્યિમ
ઔર ખાતે હૈં જૈસા ખાતે હૈં ચોપાએ (જાનવર) ઔર જહન્નમ હૈ ઠિકાના ઉનકા (૩) ઔર કિતની
મિન ક઼ર-યતિન હિયા અશદ-દુ ક઼ુવ્વતમ મિન ક઼ર-યતિકલ લતી અખ્-રજત-ક ع
બસ્તીયાં થીં જો ઝયાદા થીં ઝોરમેં તુમ્હારી બસ્તી (મક્કા) સે જિસકે લોગોં ને નિકાલા તુમકો

તફસીર : (૧) લડવામાં અને કાફિરોને ક્તલ કરવામાં સહેજ પણ પાછી પાની ન કરો. પૂરતી ખૂનરેઝી પછી તમારી ધાક બેસી જાય અને તેઓનું જોર તૂટી જાય ત્યારે કેદ પકડી શકો છે અને સંભવિત છેકે એ કેદ તેઓ માટે ઈબ્રતપાઠ બની જાય. અથવા મુસલમાન થઈ જાય. અથવા એહસાન કરી છોડી દેશો તો સદા તેઓ આભાર માનશે અને તેઓના દિલોમાં દીનનો પ્રેમ ઘર કરશે અથવા બદલા તરીકે કંઈક માલ લઈ અથવા મુસલમાન કેદીઓના બદલામાં છોડી દેશો તો એમા બમણો ફાયદો થશે. પરંતુ કાફિર કેદીને છોડી દઈ તેના વતનમાં જવા દેવું યોગ્ય ન હતું તો તેને છોડી દેવુ દુરસ્ત નથી. કાંતો ગુલામ બનાવી લે અથવા રઈયત તરીકે મુસલમાનોમાંજ રહેવાનું કબુલ કરે તો તેને છોડી દેવુ દુરસ્ત છે. (૨) ખુદા ચાહે તો પોતેજ કાફિરોને મુસલમાન કરી દે. પરંતુ બંદાઓની ↗

↗ અજમાશ મંજુર છે તેથી જિહાદનો હુકમ આપ્યો કે જો બંદાના તરફથી કોશિષ થાય તો ખુદાપાક તે બંદાનુ કામ પાર કરી આપે. મુસલમાનો એ ખુદાના દીનની મદદમાં કોશિષ કરી ત્યારે ખુદાપાકનો આ વાયદો પુર્ણ થતા જોઈ ચુક્યાં કે દુન્યામાં ચો તરફ તેમને સત્તા મળી હતી. (૩) મુસલમાનોની શાન એ છે પોતાની ભૂખ મટાડવા પુરતું ખાધા પછી ખુદાપાકનો શુક્ર અને તેનો વખાણ કરે છે. પરંતુ કાફિરો પશુ માફક ખાય છે. એટલે હરામ હલાલ પોતાનું કે પારકું વધારે ઓછુ કાંઈજ જોતા નથી.

اَهْلَكْنٰهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ
مِّنْ رَّبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾
مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ؕ فِيْهَآ اَنْهٰرٌ مِّنْ
مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ ۚ
وَاَنْهٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ
عَسَلٍ مُّصَفًّى ؕ وَلَهُمْ فِيْهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ؕ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَ
سُقُوْا مَآءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ
يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوْا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوْا
لِلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا ۗ اُولٰٓئِكَ
الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾
وَالَّذِيْنَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَّاٰتٰىهُمْ تَقْوٰىهُمْ ﴿١٧﴾
فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ

અહ-લકનાહુમ ફલા નાસિ઼રા લહુમ ○
હલાક કિયા હમને ઉનકો ફિર ન હુવા કોઈ મદદગાર ઉનકા
અ-ફ-મન કાના અ઼લા બય્યિ-નતિમ
ભલા જો શખ્સ હૈ ખુલે રસ્તે પર
મિર રબબિહી ક-મન ઝુય્યિના લહૂ સૂઉ
અપને રબકે વો ઉસ જૈસા હૈ જિસકો ભલા દિખલાયા ગયા હો બુરા
અ઼-મલિહી વત્ત-બઉ઼ અહવા-અહુમ ○
કામ ઉસકા ઔર ચલતે હૈં ખાહિશોં પર અપની (યે
મ-સૂલુલ જન્નતિલ લતી વુઈ઼દલ
હરગિઝ ઉસ જૈસે નહીં.) સિફાત ઉસ બહિશતકી જિસકા વા'દા
મુત્તકૂન ط ફીહા અન્હારુમ મિમ
કિયે ગયે હૈં. પરહેઝગાર (યે હૈ કે) ઉસમેં નેહરેં હૈં
માઈન ગ઼યરિ આસિન ج વ અન્હારુમ
પાનીકી જો બિગળા હુવા નહીં ઔર નેહરેં હૈં
મ ૬ મિલ લ-બનિલ લમ ય-તગ઼ય્યર તઅ઼-મુહ ج વ અન્હારુમ મિન ખ઼મરિલ
દુધકી કે નહીં બદલા મઝા ઉસકા ઔર નેહરેં હૈ શરાબકી
લઝ઼-ઝ઼તિલ લિશ શારિબીન ج વ અન્હારુમ મિન અ઼-સલિમ મુસ઼ફ-ફા ط
જિનમેં મઝા હૈ પીનેવાલોંકે લિયે, ઔર નેહરેં હૈં શહેદ સાફ કિયે ગએકી
વ લહુમ ફીહા મિન કુલ્લિસ઼ સ઼-મરાતિ વ મગ઼ફિ-રતુમ મિર રબબિહિમ ط
ઔર ઉનકે લિયે ઉસમેં હર તરહ કે મેવે હૈં ઔર મુઆફી હૈ (ગુનાહોં કી) ઉનકે રબકી તરફસે
ક-મન હુવા ખ઼ાલિદુન ફિન્નારિ વ સુકૂ મા-અન હ઼મીમન ફ-કત્તઅ઼ા
વો ઉસ જૈસા હૈ ? જો હમેશા રેહનેવાલા હૈ આગમેં ઔર પિલાંએ જાએંગે પાની ગર્મ તો કાટ ડાલેગા વો ઉનકી
અમ્આ઼-અહુમ ○ વ મિન્હુમ મંય યસ્તમિઉ઼ ઈલૈક ج હ઼ત્તા ઈઝ઼ા ખ઼-રજૂ
આંતોંકો (૧) (યે હરગિઝ ઉસ જૈસે નહીં) ઔર બા'ઝ ઉનમેં વો હૈં જો કાન રખતે હૈં તુમ્હારી તરફ યહાં તક કે જબ
મિન ઈ઼ન્દિકા ક઼ાલૂ લિલ્લઝ઼ીના ઊતુલ ઈ઼લ્મા માઝ઼ા ક઼ાલા આનિફા قف
(બાહર) નિકલતે હૈં તુમ્હારે પાસસે કેહતે હૈં ઉનકો જિનકો દિયા ગયા હૈ ઈલ્મ કયા કહા થા (ઈસ શખ્સને) અભી
ઉલાઈકલ લઝ઼ીના ત઼-બ-અ઼લ્લાહુ અ઼લા કુલૂબિહિમ વત્ત-બઉ઼
યે વોહી લોગ હૈં કે મોહર લગાદી અલ્લાહને દિલોં પર ઉનકે ઔર ચલતે હૈં
અહવા-અહુમ ○ વલ્લઝ઼ીનહ-તદવ ઝા-દહુમ હુદંવ વ આતાહુમ તક઼વાહુમ ○
ખાહિશોં પર અપની (૨) ઔર જિન લોગોંને રાહ પાઈ કુરઆન સુનકર તો ખુદાને ઉસકી બરકતસે ઝિયાદા દી ઈનકો
હિદાયત ઔર દી ઉનકો પરહેઝગારી. (૩)
ફ-હલ યન્ઝુરૂના ઈલ્લસ સા-અ઼તા અન તઅ્-તિ-યહુમ બગ઼-તહ ج
અબ નહીં ઈન્તેઝાર કરતે હૈં મગર કયામતકા કે આ જાએ ઉનકે પાસ અચાનક

તફસીર : (૧) જન્નતમાં જે પાણી છે તે મધથી મીઠું અને દુધથી વધુ સફેદ છે ત્યાંની શરાબ અતિ સ્વાદિષ્ટ અને બહુ લજ્જતવાળી હોવા ઉપરાંત દરેક પ્રકારની ખરાબીઓ વિનાની છે. આ ચારે પ્રકારના ઉપયોગી અને લાભદાયી પીણાંની નહેરો દરેક જન્નતીના મકાનમાં હશે અને કેટલાકને ત્યાં વધારે પણ હશે. (૨) એક દુષ્ટતાની અસર એ થાય છે કે ખુદાપાક તેઓના દિલ પર છાપ મારી દે છે તે પછી નેકી તદ્દન વલણજ રહેતી નથી. માત્ર મનેચ્છાઓનેજ વશ બની જાય છે. (૩) સત્યના અનુકરણથી એ અસર થાય છે કે દિન પ્રતિદિન હિદાયતના માર્ગમાં આગળ ધપે છે અને સદ બુદ્ધિ તથા પરહેઝગારીમાં આગળ વધે છે તો ગુનાહોથી બચે છે.

فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا ۚ فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ
ذِكْرٰىهُمْ ﴿١٨﴾ فَاعْلَمْ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ
لِذَنْۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰىكُمْ ﴿١٩﴾ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْلَا
نُزِّلَتْ سُوْرَةٌ ۚ فَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ مُّحْكَمَةٌ
وَّذُكِرَ فِيْهَا الْقِتَالُ ۙ رَاَيْتَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ
مَّرَضٌ يَّنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ
الْمَوْتِ ۚ فَاَوْلٰى لَهُمْ ﴿٢٠﴾ طَاعَةٌ وَّقَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ ۚ
فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ ۚ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوْا فِي
الْاَرْضِ وَتُقَطِّعُوْٓا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ
لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ اَفَلَا
يَتَدَبَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾ اِنَّ

ફ-ક઼દ જાઆ અશરાતુહા ૮ ફ-અન્ના
સો આ ચુકી હૈ નિશાનીયાં ઉસકી, ફિર કહાં (નસીબ) હોગા
લહુમ ઇઝ઼ા જા-અત્હુમ ઝ઼િકરાહુમ ૦
ઉનકો જબ આએગી ઉનપર (કયામત) તો નસીહત પકડના (૧)
ફઅ્-લમ અન્નહૂ લૉ ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહુ
સો જાન લો તુમ યે કે નહીં કોઈ મા'બૂદ સિવા અલ્લાહકે
વસ્તગ઼ફિર લિ-ઝ઼મ્બિકા વ લિલ મુઅ્-મિનીના
ઔર મુઆફી માંગો અપને ગુનાહકી, ઔર ઈમાનવાલે મરદોં
વલ મુઅ્-મિનાત ૪ વલ્લાહુ યઅ્-લમુ
ઔર ઈમાનવાલી ઔરતોંકે લિયે (ભી મુઆફી માંગો) ઔર અલ્લાહ
મુ-ત-ક઼લ્લ-બકુમ વ મસ્વાકુમ ૦
જાનતા હૈ તુમ્હારે ચલને ફિરનેકી જગાહકો ઔર તુમ્હારે રેહનેકી જગાહ (૨)
વ યકૂલુલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
ઔર કેહતે હૈં ઈમાનવાલે
લવ-લા નુઝ-ઝિલત સૂરહ ૮ ફ-ઇઝ઼ા ઉન્ઝિલત સૂ-રતુમ મુહ઼-ક-મતુંવ
ક્યું નહીં ઉતારી જાતી કોઈ સૂરત (જિહાદકી) ફિર જબ ઉતારી જાએગી કોઈ સૂરત મઝબૂત (જિહાદકી)
વ ઝુકિરા ફીહલ ક઼િતાલુ ૪ ર-અય-તલ લઝ઼ીના ફી કુલૂબિહિમ
ઔર ઝિક્ર કિયા જાએગા ઉસમેં લળાઇકા તો દેખેગા તુ ઉન લોગોંકો જિનકે દિલોંમેં
મ-રદુંય યન્ઝુરૂના ઇ-લયકા ન-ઝ઼-રલ મગ઼શિય્યિ અ઼-લયહિ મિનલ મૌત ૪
બીમારી હૈ દેખતે હૈં તુમ્હારી તરફ (જૈસા) દેખતા હૈ બેહોશ પળા હુવા મરનેકે વક્ત
ફ-અવલા લહુમ ૦ ત઼ા-અ઼તુંવ વ ક઼વલુમ મઅ્-રૂફ ૪ ફ-ઇઝ઼ા અ઼-ઝ-મલ
સો ખરાબી હૈ ઉનકી (૩) હુકમ માનના (ચાહિયે ખુદા ઔર રસૂલકા) ઔર બાત ભલી (કેહની ચાહિયે) ફિર
અમ્ર ૪ ફ-લવ સ઼-દકુલ્લાહા લ-કાના ખ઼ય-રલ લહુમ ૦ ફ-હલ
જબ તાકીદ હો (જિહાદકે) કામકી તો અગર સચ્ચે રહેં અલ્લાહસે તો હૈ બેહતર ઉનકે હકમેં (૪) ફિર
અ઼-સયતુમ ઇન તવલ્લય-તુમ અન તુફસિદૂ ફિલ અરદિ
તુમસે યે ઉમ્મીદ હૈ કે અગર મુંહ ફેરલો તુમ (લળાઇસે) તો ખરાબી ડાલો મુલ્કમેં
વ તુક઼ત્તિઊ અરહ઼ા-મકુમ ૦ ઉલાઇકલ લઝ઼ીના લ-અ઼-નહુમુલ્લાહુ
ઔર કાટ ડાલો બેહતર અપની રિશતેદારિયાં (૫) યેહી લોગ હૈં જિનપર લા'નત કી અલ્લાહ ને
ફ-અસ઼મ્મહુમ વ અઅ્-મૉ અબ્સ઼ા-રહુમ ૦ અ-ફલા
ફિર કર દિયા ઉનકો બેહરા ઔર અંધી કરદી આંખેં ઉનકી, (૬) તો ક્યા યે લોગ
ય-ત-દબ્બરૂનલ કુરઆના અમ અ઼લા કુલૂબિન અકફાલુહા ૦ ઇન્નલ
ગૌર નહીં કરતે કુરઆનમેં ? યા દિલોં પર તાલે હૈં ઉનકે બેશક

તફસીર : (૧) કિયામતની સૌથી મોટી નિશાની અમારા હઝરત (સ.)નું પેદા થવુજ છે. સઘળા પૈગંબરો હઝરત (સ.)ની રાહ જોતા હતા કેમકે આપ સૌથી છેલ્લા નબી છે તો આપના આવી ગયા પછી હવે કિયામતજ બાકી રહી. (૨) તમારા જેટલા ફેરફાર થયા અને થશે તેમજ આખરે તમે જન્નત અથવા દોઝખમા જયાં પહુચાશો તેને સૌને ખુદાપાક જાણે છે. (૩) મુસલમાનો એક સૂરત માંગતા હતા. એટલે કાફિરોની સતામણીથી લાચાર થઈ એવું ઈચ્છતા હતા કે ખુદાપાક જિહાદનો હુકમ આપે તો બની શકે તેટલું કરી નાખીએ પણ જ્યારે જિહાદ (ધર્મ યુદ્ધ)નો આવ્યો તો મુનાફિકો તથા કેટલાક કાચા મુસલમાનોને ભારે લાગ્યું તો મરનાર માણસની પેઠે ફીકી પડેલી આંખોથી નબી (સ.) તરફ જોતા હતા કે કદાચ આ હુકમથી અમને વિમુક્ત કરે તો કેવું સારૂ થાય ? અતિશય બીક ↗

↗ વખતે પણ મૃત્યુ વેળાની માફક આંખો ફીકી પડી જાય છે. (૪) જાહેરમાં
શરીઅતનો હુકમ નહિં માનવાથી તો માણસ કાફિર થઈ
જાય છે માટે દરેક રીતે માનવોજ જોઇએ વળી રસૂલ જાણે છે કે નામરદાઓને
લડાવવાથી શું લાભ ? પણ જ્યારે બહુજ તાકીદ આવી પડે છે તો તે વખતે
સૌને લડવું જરૂરી થશે. નહિં તો લડનારા ઘણાં છે. એમ ગભરાવવાની શું જરૂર ? (૫) મુનાફિકો પ્રાણથી તંગ આવીને અત્યારે તો જિહાદી અભિલાષા કરો છો ખરા ➡

૬
મ

الذين ارتدوا على ادبارهم من بعد ما تبين
لهم الهدى الشيطن سول لهم واملى لهم ○
ذلك بانهم قالوا للذين كرهوا ما نزل الله
سنطيعكم في بعض الامر والله يعلم اسرارهم ○
فكيف اذا توفتهم الملئكة يضربون وجوههم
وادبارهم ○ ذلك بانهم اتبعوا ما اسخط
الله وكرهوا رضوانه فاحبط اعمالهم ○ ام
حسب الذين في قلوبهم مرض ان لن يخرج
الله اضغانهم ○ ولو نشاء لارينكهم فلعرفتهم
بسيمهم ولتعرفنهم في لحن القول والله يعلم
اعمالكم ○ ولنبلونكم حتى نعلم المجهدين
منكم والصبرين ونبلوا اخباركم ○ ان
الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله وشاقوا

લઝ઼ીનર-તદ-દૂ અ઼લા અદબારિહિમ
જો લોગ અપની પીઠ ફેર કર હટ ગએ
મિમ બઅ્-દિ મા તબય્યના લહુમુલ હુદશ ૪
બા'દ ઈસકે કે ઝાહિર હો ચુકી ઉન પર સીધી રાહ
શયતા઼નુ સવ્વલા લહુમ વ અમ્લા લહુમ ○
શૈતાનને બાત સુઝાઈ ઉનકે લિયે ઔર ઢીલ દિલાઈ ઉનકો (યા'ની મુનાફિકોંને ઈસ્લામકી સદાકત કે બાવજૂદ શૈતાની ફરેબ સે યે બાત સમઝાઈ કે લળાઈ મેં ન જાએંગે તો દેર તક ઝિન્દા રહેંગે) (૧)
ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ કા઼લૂ લિલ્લઝ઼ીના
યે ઈસ લિયે કે ઉન્હોંને (યા'ની મુનાફિકોંને) કહા ઉન લોગોંસે (યા'ની
કરિહૂ મા નઝ-ઝલલ્લાહુ સ-નુતી઼ઉ઼કુમ
યહૂદસે) જો બેઝાર હૈ (કુરઆનસે) જો ઉતારા હૈ અલ્લાહને, કહા
ફી બઅ્-દિ઼લ અમ્ર ; વલ્લાહુ યઅ્-લમુ
માનેંગે હમ તુમ્હારા બા'ઝ કામોં મેં ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ
ઈસરા-રહુમ ○ ફ-કયફા ઈઝ઼ા તવફ-ફત્હુમુલ મલાઈ-કતુ યદ઼્રિબૂના વુજૂ-હહુમ
ઉનકી પોશીદા બાતોંકો (૨) ફિર કૈસા (હાલ) હોગા જબ કે નિકાલેંગે રૂહ ઔર ઉનકો ફરિશતે મારતે હોંગે ઉનકે
વ અદબા-રહુમ ○ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમુત ત-બઉ઼ મા અસ્ખ઼-તુ઼લ્લાહા
મુંહ પર ઔર પીઠોંપર ઉનકી (૩) યે ઈસલિયે કે વો ચલે ઉસ રાહ પર જો બુરી લગતી હૈ અલ્લાહકો
વ કરિહૂ રિદ઼્વા-નહૂ ફ-અહ઼-બતા઼ અઅ્-મા-લહુમ ○ અમ હ઼સિબલ લઝ઼ીના
ઔર ના પસંદકી ઉન્હોંને રઝામન્દી ઉસકી તો અકારત કર દિયે (ખુદાને) ઉનકે કામોંકો (૪) ક્યા ખયાલ કરતે હૈં વો લોગ
ફી કુલૂબિહિમ મ-રદુન અલ્લંય યુખ઼રિજલ્લાહુ અદ઼્ગા઼-નહુમ ○ વ લવ નશાઉ
જિનકે દિલોં મેં બીમારી હૈ (નિફાક કી) યે કે હરગિઝ નહીં ઝાહિર કરેગા કીને ઉનકે દિલોં કે ઔર અગર હમ ચાહેં
લ-અ-રયના-કહુમ ફ-લ-અ઼રફ-તહુમ બિ-સીમાહુમ ; વ લ-તઅ્-રિફન્નહુમ
તો ઝુરૂર દિખલા દેં હમ તુમકો વો લોગ સો પેહચાન લો તુમ ઉનકો ચેહરે સે ઉનકે (અપને નુરે ફિરાસતસે) ઔર આગે ઝુરૂર પેહચાન લોગે તુમ ઉનકો
ફી લહ઼નિલ કૌ઼લ ; વલ્લાહુ યઅ્-લમુ અઅ્-મા-લકુમ ○ વ લ-નબ્લુ-વન્નકુમ
બાત કી ઢબ સે ઔર ઝુરૂર અલ્લાહ જાનતા હૈ સબ કામ તુમ્હારે આઝમાએંગે હમ તુમકો
હ઼ત્તા નઅ્-લમલ મુજાહિદીના મિન્કુમ વસ્સા઼બિરીના ૪ વ નબ્લુવા
યહાંતક કે મા'લૂમ કરલેં હમ (જાંચકર) લળાઈ કરને વાલોંકો તુમમેં સે ઔર સબ્ર કરને વાલોંકો (લળાઈકી) તકલીફોં મેં ઔર આઝમાએં હમ (અમલન અસલ હાલકી)
અખ઼બા-રકુમ ○ ઈન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ સ઼દ-દૂ અ઼ન સબીલિલ્લાહિ વ શાક઼-કુર
ખબરેં તુમ્હારી બેશક જો લોગ મુન્કિર હુવે ઔર રોકા ઉન્હોંને લોગોંકો રાહસે અલ્લાહકી ઔર મુખાલેફત કી

→ પેજ (૭૦૭) ની તફસીર : પણ જો ખુદાપાક તમને ફતેહમંદ કરે તો પછી ફસાદ કરશો નહિ. (૬) સત્તાના ગર્વમાં અત્યાચાર કરવા લાગ્યા તો ફરી કોઈના સમજાવવાથી સમજ્યા નહિ. ખુદાપાકના ફિટકારે આંધળા બેહરા થઈ ગયા.

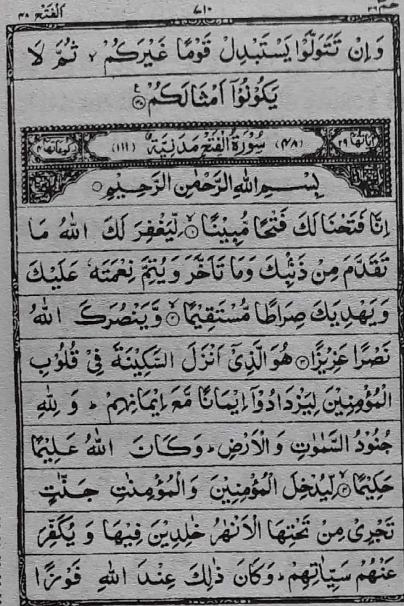
પેજ (૭૦૮) ની તફસીર : (૧) કુરઆન જિહાદને હુકમ આપે છે. તેમાં કેટલાક ફાયદા છે તેને મુનાફિકો સમજતા નથી. અને ઈમાનની સત્યતા જાહેર થયા પછી ખરી વખતે ફરી જાય છે અને જિહાદમાં શામિલ તા નથી. અને સમજે છે કે લડાઈમાં નહિ જવાથી લાંબો વખત જીવીશું. (૨) મુનાફિકોએ કાફિરોને કહ્યું કે અમે જાહેરમાં મુસલમાન થયા છીએ. પણ મુસલિમો સાથે થઈને તમારાથી લડીશું નહિ. બલ્કે મોકો મળતા તમારી મદદ કરીશું. (૩) એટલે હાલ તેઓ મોતની બીકે જિહાદથી ગભરાય છે પણ આખર ↗ વખતે મોતથી કેવી રીતે છુટી જશો ? ફરી તે વખતે મુનાફિક રહેવાથી મજા ચાખવીજ પડશે. (૪) એટલે કે અલ્લાહની ખુશનુદીના માર્ગે તો ચાલ્યા નહિ પણ ઉલ્ટા માર્ગે ચાલ્યા જેનાથી તે નારાજ થતો હતો એજ કારણ મૃત્યુ વેળા આ ભયાનક બાબત જોવી પડી અને બધી કરણી અકારત ગઈ.

الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى ۙ لَنْ
يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ؕ وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾ يٰۤاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَلَا
تُبْطِلُوْۤا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا
عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَّغْفِرَ
اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوْا وَتَدْعُوْۤا اِلَى السَّلْمِ ۖۗ وَاَنْتُمُ
الْاَعْلَوْنَ ۖۗ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَّتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾
اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ؕ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَ
تَتَّقُوْا يُؤْتِكُمْ اُجُوْرَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾
اِنْ يَّسْـَٔلْكُمُوْهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوْا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾
هٰۤاَنْتُمْ هٰۤؤُلَاۤءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ ۚ فَمِنْكُمْ مَّنْ يَّبْخَلُ ۚ وَمَنْ يَّبْخَلْ فَاِنَّمَا
يَبْخَلُ عَنْ نَّفْسِهٖ ؕ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ ۚ

રસૂલા મિમ બઅ્-દિ મા તબય્યના લહુમુલ
રસૂલકી બાદ ઉસકે કે ઝાહિર હો ચુકી ઉનપર સીધી રાહ હરગિઝ
હુદા ۷ લંય યદુર-રુલ્લાહા શય-આ ؕ
ન નુકસાન કરેંગે અલ્લાહકા કુછભી (બલ્કે અપનાહી નુકસાન
વ સયુહ્બિતુ અઅ્-મા-લહુમ ○ યા અય્યુહલ
કરતે હૈં) ઔર અકારત કરદેગા ઉનકે કામોં કો અય
લઝ઼ીના આ-મનૂ અતીઉલ્લાહા વ અતીઉર
ઈમાનવાલો હુકમપર ચલો અલ્લાહકે ઔર હુકમપર ચલો
રસૂલા વલા તુબતિલૂ અઅ્-મા-લકુમ ○
રસૂલકે ઔર મત ઝાએ કરો અપને આમાલકો (૧)
ઇન્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ સદ-દૂ અન
બેશક જો લોગ મુન્કિર હુએ ઔર રોકા ઉન્હોંને લોગોં કો
સબીલિલ્લાહિ સુમ્મા માતૂ વહુમ
રાહસે અલ્લાહકી, ફિર મર ગએ ઔર થે વો
કુફ-ફારુન ફ-લંય યગ્ફિરલ્લાહુ લહુમ ○ ફલા તહિનૂ વ તદઊ ઇલસ સલ્મિ
મુન્કિર તો હરગિઝ નહીં બખ્શેગા અલ્લાહ ઉનકો સો તુમ હિમ્મત ન હારો ઔર ન બુલાઓ સુલહકી તરફ (દુશ્મનકો પૈગામ દેકર)
વ અન્તુમુલ અઅ્-લવના વલ્લાહુ મ-અકુમ વ લંય યતિ-રકુમ
ઔર તુમ હી ગાલિબ રહોગે ઔર અલ્લાહ તુમ્હારે સાથ હૈ ઔર હરગિઝ નુકસાન ન દેગા તુમકો
અઅ્-મા-લકુમ ○ ઇન્નમલ હયાતુદ દુન્યા લઇબુંવ વ લહ્વ ؕ
તુમ્હારે કામોંમેં (૨) યે દુનિયા કા જીના તો સિર્ફ ખેલ ઔર તમાશા હૈ.
વ ઇન તુઅ્મિનૂ વ તત્તકૂ યુઅ્તિકુમ ઉજૂ-રકુમ વલા યસ્અલ્કુમ
ઔર અગર તુમ ઈમાન લાઓ ઔર પરહેઝગારી કરો તો દેગા તુમકો બદલા તુમ્હારા ઔર નહીં માંગેગા તુમસે
અમ્વા-લકુમ ○ ઈય યસ્અલ્કુમૂહા ફ-યુહ્ફિકુમ તબ્ખલૂ વ યુખ્રિજ
માલ તુમ્હારા (સબ) (૩) અગર માંગે વો તુમસે માલ (સબ) ફિર તંગ કરે તુમકો બુખ્લ કરો તુમ ઔર ઝાહિર કરદે
અદ્ગા-નકુમ ○ હા-અન્તુમ હા-ઉલાઇ તુદ-અવના લિ-તુન્ફિકૂ
બદનિય્યતી તુમ્હારી. આગાહ હો, તુમ વો લોગ હો કે બુલાએ જાતે હો (અપને કૌમી ફાયદે કે લિયે) કે ખર્ચ કરો
ફી સબીલિલ્લાહ ج ફ-મિન્કુમ મંય યબ્ખલ ج વ મંય યબ્ખલ ફ-ઇન્નમા
રાહમેં અલ્લાહકી ફિર તુમમેં ઐસે હૈં જો બુખ્લ કરતે હૈં ઔર જો બુખ્લ કરતા હૈ સો
યબ્ખલુ અન નફ્સિહ ؕ વલ્લાહુલ ગનિય્યુ વ અન્તુમુલ ફુ-કરાઅ ج
બુખ્લ કરતા હૈ અપને ખુદ કે લિયે ઔર અલ્લાહ બેપરવા હૈ ઔર તુમ મુહતાજ હો

તફસીર : (૧) કાફિરોના મુકાબલામાં મુસલિમોને સુસ્ત અને ઢીલા બની જવું વાસ્તવિક નથી. અને રણ સંગ્રામની મુશકેલીઓથી ગભરાઇને કાફિરોથી સુલેહ કરવા તરફ વલણ ન બતાવવો જોઈએ પરંતુ જો સંજોગો વશાત ઈસ્લામની મસલેહત તેમજ મુસલિમોની ભલાઈ સુલેહમાંજ જણાય તો તેવા પ્રસંગે સુલેહ કરી લેવામાં વાંધો નથી. આગળ સૂરએ ફતહમાં તેનો બયાન છે. (૨) ખુદાપાકે બદલો આપી ઘણાં દેશો ફતેહ કરાવી દીધા. મુસલમાનોને થોડાજ વખતે માલ ખરચવો પડયો. જેટલુ ખરચવું પડયું હતું તેના કરતા સો સો ગણું હાથ લાગ્યું એજ મતલબથી કુરઆનમાં વારંવાર ફરમાવ્યું કે અલ્લાહને કરજ આપો કે તમને અનેક ગણુ આપે. નહિ તો અલ્લાહ કંઈ મોહતાજ નથી. (૩) માલ ખર્ચવાની તાકીદ સાંભળી એમ ન સમજો કે ખુદા અને રસૂલ પોતાના માટે માંગે છે. બલ્કે એ તો ↗

↗ તમારાજ ભલા માટે ફરમાવે છે. ફરી એ એકના બદલે હઝાર મેળવશો ૭ મ અલ્લાહને તથા તેના રસૂલને તમારા માલની શું પરવા છે ?

وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۙ ثُمَّ لَا
يَكُوْنُوْٓا اَمْثَالَكُمْ ۟
سُوْرَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِيْنًا ۙ لِّيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا
تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْۢبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكَ
وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ۙ وَّيَنْصُرَكَ اللّٰهُ
نَصْرًا عَزِيْزًا ۝ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ فِيْ قُلُوْبِ
الْمُؤْمِنِيْنَ لِيَزْدَادُوْٓا اِيْمَانًا مَّعَ اِيْمَانِهِمْ ۭ وَلِلّٰهِ
جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا
حَكِيْمًا ۙ لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَيُكَفِّرَ
عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ ۭ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا

વ ઇન ત-તવલ્લવ યસ્તબદિલ કૌ-મન
ઔર અગર ફિર જાઓગે તુમ તો બદલ દેગા ઔર લોગે
ગૈ-રકુમ ૪ સુમ્મા લા યકૂનૂ અમ્સા-લકુમ ૦
તુમ્હારે સિવા ફિર નહી હોંગે વો તુમ્હારી તરહ

સૂરતુલ ફત્હ

સૂરઈ ફત્હ મદીનામેં ઉતરી, ઔર ઈસમેં (૨૯) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મેહરબાન હૈ.

ઇન્ના ફ-તહ્‌ના લકા ફત્હમ મુબીના ૦
(૧) બેશક હમને તુમ્હારે લિયે રૌશન ફતહ ફરમા દી.
લિ-યગ્‌ફિરા લ-કલ્લાહુ મા તકદ-દમા
તાકે અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે સબબસે ગુનાહ બખ્શે
મિન ઝમ્બિકા વમા ત-અખ્ખરા વ યુતિમ્મા નિઅ્‌-મ-તહૂ અ-લયકા
તુમ્હારે અગલોંકે ઔર તુમ્હારે પિછલોંકે ઔર અપની નેઅમતેં તુમ પર તમામ કરદે
વ યહદિ-યકા સિરાતમ મુસ્તકીમા ૦ વ યન્સુ-રકલ્લાહુ
ઔર ચલાએ તુમકો રાહ સીધી ઔર મદદ કરે તુમ્હારી અલ્લાહ
નસ્રન અઝીઝા ૦ હુવલ્લઝી અન્ઝલસ સકી-નતા ફી કુલૂબિલ મુઅ્‌-મિનીના
મદદ ઝબરદસ્ત (૨) વોહી હૈ જિસને ઉતારા ઈતમીનાન દિલોંમેં ઈમાનવાલોંકે
લિ-યઝદાદૂ ઈમાનમ મઅ્‌આ ઈમાનિહિમ ᵇ વ લિલ્લાહિ જુનૂદુસ
તાકે બઢ જાએં ઈમાનમેં અપને ઈમાનકે સાથ ઔર અલ્લાહકે હૈં સબ લશકર
સમાવાતિ વલ અર્દ ᵇ વ કાનલ્લાહુ અલીમન હકીમા ૦
આસમાનોં કે ઔર ઝમીનકે ઔર હૈ અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા (૩)
લિ-યુદખિલલ મુઅ્‌-મિનીના વલ મુઅ્‌-મિનાતિ જન્નાતિન તજરી
તાકે દાખિલ કરે ઈમાનવાલે મરદોંકો ઔર ઈમાનવાલી ઔરતોંકો બાગોંમેં બેહતી હૈ
મિન તહ્‌તિહલ અન્હારુ ખાલિદીના ફીહા વ યુકફ્-ફિરા
ઉનકે નીચે નેહરેં હમેશા રહેંગે ઉસમેં ઔર દૂર કરદે
અન્હુમ સય્યિઆતિહિમ ᵇ વ કાના ઝાલિકા ઇન્દલ્લાહિ ફવ-ઝન
ઉનસે બુરાઈયાં ઉનકી ઔર હૈ યે અલ્લાહકે યહાં મુરાદ પાના

તફસીર : (૧) હિજરતના છઠા વરસે હઝરત (સ.) એ સ્વપ્નું જોયું કે આપ ઉમરહ માટે મક્કા શરીફમાં પધાર્યા છે અને ઉમરહથી પરવારી કોઈ માથું બોડાવે છે તો કોઈ માથુ કતરાવે છે. સહાબાની સમક્ષ સ્વપ્નાનું વર્ણન કરતાં અત્યંત ખુશ થયા. તેવામાં હઝરત (સ.)એ ઉમરહનો ઈરાદો કર્યો. કુરેશીઓ જોકે કટ્ટર શત્રુ હતા પરંતુ તેઓનો કાયદો હતો કે હજ્જ અને ઉમરહથી દુશમનને પણ રોકતા ન હતા. અને હરમમાં વેર વાળતા ન હતા. તેથી હઝરત (સ.) લગભગ પંદરસો માણસોની સાથે કુરબાનીના જાનવરો સહિત ઝિલકાદ માસમાં રવાના થયા. કુરેશીઓ મુસલમાનોની ખબર સાંભળી સૌ એકત્ર થઈ શહેરની બહાર લડવા માટે નીકળી આવ્યાં જયારે હઝરત (સ.) મક્કા શરીફની નજીક આવી પહોચ્યાં તો આપની સવારની સાંઢણી પોતેજ બેસી ગઈ. બહુ કોશિષ કરી ↗

↗ છતા ઉઠી નહિં ત્યારે હઝરત (સ.) સોગંદ ખાધાકે કાફિરો ગમે તેમ કરે પણ હું કાબાની બે અદબી નહિ કરૂં. પછી હઝરત (સ.) ત્યાંજ હોદેબિયહના મેદાનમાં સૌની સાથે પડાવ નાખી સંદેશો મોકલ્યો કેઅમે લડવા નથી આવ્યા માત્ર ઉમરોજ કરવાજ આવ્યા છીએ. તે અદા કરી ચાલ્યા જઈશું. મક્કા વાસીઓ એ કંઈ જવાબ આપ્યો નહિં ત્યારે હઝરત ઉસ્માન (રદી.) સાથે ફરી સંદેશો મોકલ્યો તો તેઓએ તેમને રોકી લીધા તેમને પાછા ફરતા વાર લાગવાથી ➡

عَظِيْمًا ۝ وَّيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتِ وَ
الْمُشْرِكِيْنَ وَالْمُشْرِكٰتِ الظَّآنِّيْنَ بِاللّٰهِ ظَنَّ
السَّوْءِ ؕ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۚ وَ غَضِبَ اللّٰهُ
عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَ اَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ؕ وَ سَآءَتْ
مَصِيْرًا ۝ وَلِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ
وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ
شَاهِدًا وَّ مُبَشِّرًا وَّ نَذِيْرًا ۝ لِّتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ
رَسُوْلِهٖ وَتُعَزِّرُوْهُ وَ تُوَقِّرُوْهُ ؕ وَتُسَبِّحُوْهُ بُكْرَةً
وَّ اَصِيْلًا ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يُبَايِعُوْنَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُوْنَ
اللّٰهَ ؕ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيْهِمْ ۚ فَمَنْ نَّكَثَ
فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عٰهَدَ
عَلَيْهُ اللّٰهَ فَسَيُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ سَيَقُوْلُ
لَكَ الْمُخَلَّفُوْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ اَمْوَالُنَا

અ઼ઝ઼ીમા ૦ વ યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબલ મુનાફ઼િક઼ીના
બળા (૧) ઔર તાકે અઝાબ દે દગાબાઝ મરદોંકો
વલ મુનાફ઼િક઼ાતિ વલ મુશરિકીના
ઔર દગાબાઝ ઔરતોંકો ઔર શિર્ક કરનેવાલે મરદોંકો
વલ મુશરિકાતિઝ઼ ઝ઼ાન્નીના બિલ્લાહિ
ઔર શિર્ક કરનેવાલી ઔરતોંકો, જો અટકલેં કરતે હૈં અલ્લાહ પર
ઝ઼ન્નસ સૌઅ ؕ અ઼-લયહિમ
અટકલેં બુરી, ઉન્હીં પર હૈ
દાઇ-રતુસ સૌઅ ؕ વ ગ઼દ઼િબલ્લાહુ
ચકકર મુસીબતકા ઔર ગુસ્સે હુવા અલ્લાહ
અ઼-લયહિમ વ લ-અ઼-નહુમ વ અ-અ઼દ-દા
ઉન પર ઔર લા'નતકી ઉનકો ઔર તૈયાર કી
લહુમ જહન્નમ ؕ વ સા-અત મસ઼ીરા ૦
ઉનકે લિયે જહન્નમ ઔર બુરી હૈ જગહ ફિર જાનેકી (૨)
વ લિલ્લાહિ જુનૂદુસ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ؕ વ કાનલ્લાહુ અ઼ઝીઝન
ઔર અલ્લાહકે હૈં સબ લશ્કર આસ્માનોંકે ઔર ઝમીનકે ઔર હૈ અલ્લાહ ઝબરદસ્ત
હ઼કીમા ૦ ઇન્ના અરસલ્નાકા શાહિદંવ વ મુબશ્શિરંવ વ નઝ઼ીરા ૦
હિકમતવાલા બેશક હમને તુમ્હેં ભેજા હાઝિરો નાઝિર (અપની ઉમ્મતકે આમાલો અહવાલકા તાકે રોઝે કયામત ઉનકી ગવાહી દો) ઔર ખુશી ઔર ડર સુનાનેવાલા
લિ-તુઅ્-મિનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી વ તુઅ઼ઝ-ઝિરૂહુ વ તુવક઼-ક઼િરૂહ ؕ
તાકે તુમ લોગ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઈમાન લાઓ ઔર રસૂલકી તાઝીમો તૌકીર કરો
વ તુસબ્બિહૂહુ બુક-રતંવ વ અસ઼ીલા ૦ ઇન્નલ્લઝ઼ીના યુબાયિઊ઼-નકા
ઔર સુબ્હો શામ અલ્લાહકી પાકી બોલો બેશક જો લોગ બયઅત કરતે હૈં તુમસે (હાથમેં હાથ દેકર)
ઇન્નમા યુબાયિઊ઼નલ્લાહ ؕ યદુલ્લાહિ ફવક઼ા અયદીહિમ ؕ ફ-મન ન-કસ઼ા
તો બયઅત કરતે હૈં વો અલ્લાહસે અલ્લાહકા હાથ હૈ ઉપર ઉનકે હાથકે ફિર જો કોઈ કૌલ તોળે
ફ-ઇન્નમા યન્કુસુ અ઼લા નફસિહ ؕ વ મન અવફા બિમા આ઼-હદા
તો કૌલ તોળતા હૈ અપને નફ્સ (કે નુકસાનકે) લિયે ઔર જો કોઈ પૂરા કરે ઉસ ચીઝકો જિસપર ઈકરાર કિયા
અ઼-લયહુલ્લાહા ફ-સ-યુઅ્-તીહિ અજ-રન અ઼ઝ઼ીમા ૦ સ-યકૂલુ
ઉસને અલ્લાહસે તો દેગા ઉસકો બદલા બહુત બળા (૩) અબ કહેંગે
લ-કલ મુખ઼લ્લફૂના મિનલ અઅ઼-રાબિ શ-ગ઼લત્ના અમ્વાલુના
તુમસે પીછે રેહ ગએ હુવે (યા'ની સફરે હુદયબિયામેં જો શરીક ન હુવે) વો ગંવાર કે કામમેં લગા રખ્ખા હમકો હમારે માલોંને

→ પેજ (૭૧૦) ની તફસીર : અહીં અફવા ઉડી કે હઝરત ઉસ્માન (રદી.)ને શહીદ કરી નાખ્યા. તે ઉપરથી હઝરત (સ.) એમ ધારીને કદાચ લડવું પડે એક ઝાડ તળે બેસી સઘળા સહાબીઓથી લડવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી મક્કાવાસીઓને એ વાતની ખબર પડતા ડરીને હઝરત ઉસ્માન (રદી.)ને મોકલી આપ્યાં. ત્યારબાદ તેઓના અમુક સરદારો સુલેહ માટે હઝરત (સ.)ની સેવામાં હાજર થયા. અંતે સુલેહનામું લખવાનું ઠર્યુ તેમાં અમુક બાબતો પર વાદવિવાદ અને તકરાર પણ થઈ. છતાં હઝરત (સ.)એ ઉદારતા બતાવી કાફિરોની હઠ મુજબ તેઓની અતિ સખત શરતો માન્ય રાખી તો મુસલિમોએ પણ હદ ઉપરાંત બરદાશ્ત કરી અને સુલેહનામુ તૈયાર થઈ ગયું તેમાં એક શર્ત એ હતી કે આ વર્ષે પાછા જવું અને આવતા વર્ષે હથિયાર વિના આવી ઉમરો કરી જવું શરત એ હતી કે બન્ને ↗ પક્ષો દસ વર્ષ સુધી એક બીજાથી કે એક બીજા સાથે સંધી રાખનાર સાથે લડશે નહિ. કાયદેસર સુલેહ પૂરી થયા પછી હુદેબિયાહ મુકામેજ (જે હરમમાં દાખલ છે) કુરબાનીના જાનવરો ઝબહ કર્યા અને સૌએ માથા બોડાવ્યાં અથવા કતરાવીને હલાલ થઈ ગયા. પછી મદીના તરફ કૂચ કરી અને માર્ગમાં આ સૂરત ઉતરી. (૨) આ સુલેહમાં હઝરત (સ.)ની દીર્ઘદ્રષ્ટિ અને બેહદ સહનશીલતા ખુદાપાકને એવી પસંદ આવી કે આપની આગલી પાછલી સૌ ભૂલો માફ →

وَ اَهْلُوْنَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُوْلُوْنَ بِاَلْسِنَتِهِمْ
مَّا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ ؕ قُلْ فَمَنْ يَّمْلِكُ لَكُمْ
مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ
بِكُمْ نَفْعًا ؕ بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ۝
بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَّنْ يَّنْقَلِبَ الرَّسُوْلُ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ
اِلٰٓى اَهْلِيْهِمْ اَبَدًا وَّ زُيِّنَ ذٰلِكَ فِيْ قُلُوْبِكُمْ
وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ ۚۖ وَكُنْتُمْ قَوْمًۢا بُوْرًا ۝
وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ فَاِنَّآ اَعْتَدْنَا
لِلْكٰفِرِيْنَ سَعِيْرًا ۝ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ
يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ
غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ سَيَقُوْلُ الْمُخَلَّفُوْنَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ
اِلٰى مَغَانِمَ لِتَاْخُذُوْهَا ذَرُوْنَا نَتَّبِعْكُمْ ۚ
يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّبَدِّلُوْا كَلٰمَ اللّٰهِ ؕ قُلْ لَّنْ تَتَّبِعُوْنَا

વ અહલૂના ફસ્તગ઼ફિર લના ૮ યકૂલૂના
ઔર ઘરવાલોંને સો બખ્શિશ માંગો હમારે લિયે કેહતે હૈ
બિ-અલસિ-નતિહિમ મા લયસા ફી
અપની ઝબાનોંસે જો નહીં હૈ
કુલૂબિહિમ ط કુલ ફ-મંય યમલિકુ લકુમ
દિલોંમેં ઉનકે: કેહદો, તો કિસકા બસ ચલતા હૈ તુમ્હારે લિયે
મિનલ્લાહિ શય-અન ઇન અરાદા બિકુમ
અલ્લાહકે મુકાબલેમેં કુછભી અગર ચાહે વો તુમ્હારા
દ્ર-રન અવ અરાદા બિકુમ નફ્આ ط બલ
નુકસાન યા ચાહે વો તુમ્હારા નફા, બલ્કે
કાનલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના ખ઼બીરા ૦
અલ્લાહ જો કુછ તુમ કરતે હો ઉસસે ખબરદાર હૈ
બલ ઝ઼નન્તુમ અલ્લંય યન્ક઼લિબર રસૂલુ
બલ્કે ગુમાન કિયા થા તુમને કે હરગિઝ વાપસ ન આએંગે રસૂલ
વલ મુઅ્-મિનૂના ઈલા અહલીહિમ અ-બદંવ વ ઝુય્યિના ઝ઼ાલિકા
ઔર ઈમાનવાલે અપને બાલ બચ્ચોંમેં કભી ઔર ભલા નઝર આયા યે ખયાલ
ફી કુલૂબિકુમ વ ઝ઼નન્તુમ ઝ઼ન્નસ સૌઅ વ કુન્તુમ ક઼વ-મમ બૂરા ૦
દિલોંમેં તુમ્હારે ઔર ગુમાન કિયા થા તુમને ગુમાન બુરા ઔર થે તુમ લોગ તબાહ હોનેવાલે
વ મલ્લમ યુઅ્-મિમ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી ફ-ઇન્ના અઅ્-તદના
ઔર જો કોઈ ઈમાન ન લાએ અલાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર તો યકીનન તૈયાર કર રખ્ખી હૈ હમને
લિલ કાફિરીના સઈરા ૦ વ લિલ્લાહિ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ્ ط
મુન્કિરોંકે લિયે દહકતી આગ ઔર અલ્લાહહી કે લિયે હૈ બાદશાહી આસ્માનોંકી ઔર ઝમીનકી
યગ઼ફિરુ લિ-મંય યશાઉ વ યુઅઝ઼્-ઝ઼િબુ મંય યશાઅ ط વ કાનલ્લાહુ
બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહે ઔર અઝાબ દેતા હૈ જિસકો ચાહે ઔર હૈ અલ્લાહ
ગ઼ફૂરર રહીમા ૦ સ-યકૂલુલ મુખ઼લ્લફૂના ઇઝ઼ન-ત઼-લક઼તુમ
બખ્શનેવાલા મેહરબાન અબ કહેંગે પીછે રેહ ગએ હુવે (સફરે હુદયબિયાસે) જબ તુમ ચલોગે
ઇલા મગ઼ાનિમા લિ-તઅ્-ખુઝૂહા ઝ઼રૂના નત્તબિઅ્-કુમ ૮
(ખૈબરકી) ગનીમતોંકી તરફ તાકે લેવેં ઉનકો તો હમભી ચલેં તુમ્હારે સાથ
યુરીદૂના અંય યુબદ-દિલૂ કલામલ્લાહ ط કુલ લન તત્તબિઊના
ચાહતેં હૈં યે કે બદલ દેં વો અલ્લાહકા કહા હુવા કેહદો હરગિઝ ન ચલોગે તુમ હમારે સાથ

→ પેજ (૭૧૦) ની તફસીર : કરવા ઉપરાંત તેની જાહેરાત પણ કરી દીધી. ઘણાં ખરા બંદાઓને ખુદાપાકે માફ કર્યા છે પરંતુ કોઈને તે વિષે ખબર આપી નથી કેમકે એથી નિડર બની જવાનો સંભવ છે. (૩) ઉતારી એટલે કાફિરોનું વર્તન અતિશય ઉશકેરણી ભર્યુ હોવા છતાં રસૂલની આજ્ઞાને આધિન રહ્યા હતા. હઠીલા કાફિરો સાથે પોતે હઠ કરી નહિં. ફરી જ્યારે નબી (સ.)એ સુલેહ કરી તો પોતાના આવેશને દબાવી તેના પર આધિન રહ્યા જેથી ઈમાનમાં વૃદ્ધિ થઈ.

પેજ (૭૧૧) ની તફસીર : (૧) જે લોકો કહે છે કે જન્નતની ઈચ્છા રાખવી એ માણસની ખામી છે આ આયત એ વાતને રદ કરે છે. ખુદાપાકને ત્યાં જન્નત મળવી એ મોટો કમાલ છે. (૨) ખોટી ધારણાઓ એ હતી કે મદીનાથી ચાલતી વખતે મુનાફિકો બહાના ↗

↗ કરીને બેસી રહ્યા અને ધાર્યુ કે આ લડાઈમાં મુસલમાનો નો નાશ થઈ જશે કેમકે વતનથી દૂર અલ્પ સંખ્યામાં હોઈ દુશમનોની સરહદ અને કબજામાં છે અને કાફિરોની દુષ્ટ ધારણા એ હતી કે હઝરત (સ.) ઉમરના બહાને આવી દગલ બાઝીથી મક્કા શહેર લઈ લેવા ચાહે છે. (૩) બૈઅત પૂરી કરવાનો સવાબ અને તોડવાનો મહાન ગુનોહ છે તો એ ગુનેહગાર પોતાનું જ નુકસાન કરે છે. બૈઅત પહેલા મુસલમાની માટે કરાવતા હતાં. ફરી જે વાતની તાકીદ હોય જેમકે લડાઈમાં મરતા સુધી →

كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَسَيَقُوْلُوْنَ بَلْ
تَحْسُدُوْنَنَا ۭ بَلْ كَانُوْا لَا يَفْقَهُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٥﴾
قُلْ لِّلْمُخَلَّفِيْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى
قَوْمٍ اُولِيْ بَاْسٍ شَدِيْدٍ تُقَاتِلُوْنَهُمْ اَوْ يُسْلِمُوْنَ ۚ
فَاِنْ تُطِيْعُوْا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًا ۚ وَاِنْ
تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا
اَلِيْمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ
حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْمَرِيْضِ حَرَجٌ ۭ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٧﴾
لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِيْنَ اِذْ يُبَايِعُوْنَكَ
تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ فَاَنْزَلَ
السَّكِيْنَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيْبًا ﴿١٨﴾ وَّمَغَانِمَ

કઝ઼ાલિકુમ ક઼ાલલ્લાહુ મિન ક઼બ્લ ج ફ-સ-
યુંહી કહા હૈ અલ્લાહને પેહલેસે ફિર અબ
યકૂલૂના બલ તહ઼સુદૂ-નના ط બલ કાનૂ
કહેંગેકે(ખુદાનેનાહીંકહા)બલ્કેહસદ કરતેહો તુમ હમસે(હસદ નહીં)બલ્કે
લા યફ-ક઼હૂના ઈલ્લા ક઼લીલા ○ ક઼ુલ લિલ
નહીં સમઝતે થે મગર થોડી બાત(૧) તુમ કહો
મુખ઼લ્લફીના મિનલ અઅ્-રાબિ
પીછે રેહ ગએ હુવે ગંવારોંસે કે
સતુદ-અ઼વના ઈલા ક઼વમિન ઉલી બઅ્-સિન
જલ્દ બુલાએ જાઓગે તુમ એક કૌમ લળનેવાલી
શદીદિન તુક઼ાતિલૂ-નહુમ અવ યુસલિમૂન ج
સખ્ત કી તરફ લળોગે તુમ ઉનસે યા મુસલમાન હોંગે વો
ફ-ઈન તુતી઼ઊ઼ યુઅ્-તિકુમુલ્લાહુ અજ-રન
ફિર અગર કહા માનોગે તુમ તો દેગા અલ્લાહ બદલા
હ઼-સના ج વ ઈન ત-તવલ્લવ કમા ત-વલ્લયતુમ મિન ક઼બ્લુ યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબ્કુમ
અચ્છા ઔર અગર ફિર જાઓગે તુમ જૈસે ફિર ગએ થે તુમ ઈસસે પેહલે (હુદયબિયામેં) તો વો અઝાબ દેગા તુમકો
અ઼ઝ઼ાબન અલીમા ○ લયસા અ઼-લલ અઅ્-મા હ઼-રજુંવ વલા અ઼-લલ
અઝાબ દર્દનાક (૨) નહી હૈ અંધે પર કોઈ ગુનાહ ઔર નહી
અઅ્-રજિ હ઼-રજુંવ વલા અ઼-લલ મરીદ઼િ હ઼રજ ط વ મંય
લંગળે પર કોઈ ગુનાહ ઔર નહી બીમાર પર કોઈ ગુનાહ (લળાઈમેં શામિલ ન હોનેકી) ઔર જો કોઈ
યુતિ઼ઈલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ યુદખિ઼લ્હુ જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ
કહા માનેગા અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકા તો દાખિલ કરેગા ઉસકો બાગોંમેં બેહતી હૈ નીચે ઉસકે
અન્હાર ج વ મંય ય-તવલ્લા યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબ્હુ અ઼ઝ઼ાબન અલીમા ○ લ-ક઼દ
નેહરેં ઔર જો કોઈ ફિર જાએગા તો અઝાબ દેગા ઉસકો અઝાબ દર્દનાક (૩) યકીનન
રદ઼િયલ્લાહુ અ઼નિલ મુઅ્-મિનીના ઈઝ઼ યુબાયિઊ઼-નકા તહ઼-તશ શ-જ-રતિ
ખુશ હુવા અલ્લાહ ઈમાનવાલોંસે જબ બયઅત કરતે થે તુમસે નીચે દરખ્ત (બબૂલ) કે
ફ-અ઼લિમા માફી ક઼ુલૂબિહિમ ફ-અન્ઝલસ સકી-નતા
ફિર માલૂમ કર લિયા જો કુછ દિલોં મેં ઉનકે થા, ફિર ઉતારા ઈતમીનાન
અ઼-લયહિમ વ અસા઼-બહુમ ફત્હ઼ન ક઼રીબા ○ વ મગ઼ાનિમા
ઉનપર ઔર ઈન્આમ દિયા ઉનકો એક ફત્હ નઝદીક (ખૈબરકા) (૪) ઔર ગનીમતેં

મ ૬ [આધા] ૯ ૧૦

→ પેજ (૭૧૨) ની તફસીર : નાસી ન જવું વી. તો બૈઅત પાળનાર માટે બેહદ સવાબ છે.

પેજ (૭૧૩) ની તફસીર : (૧) હુદયબિયહથી પાછા ફરતાં હઝરત (સ.)ને ખયબર પર ચઢાઈ કરવાનો હુકમ થયો કારણ કે ત્યાં ગદદાર યહુદીઓ હતા. જેઓ સુલેહભંગ કરી એહઝાબની લડાઈમાં ઘણાં કાફિરોને ઉશકેરી મદીના પર ચઢાઈ લાવ્યા હતા તો ખુદાપાકે રસૂલ (સ.) ને હુકમ કર્યો કે લોકો હમણા સાથે છે તે સિવાય બીજા કોઈ વધારે ખૈબરમાં સાથે આવે નહિં મદીનામાં ત્રણ દિવસ રહ્યા પછી જવાની તૈયારી કરી. જે લોકો પહેલા સફરમાં ડરીને રહી ગયા હતા. તેમને લેવાની મનાઈ હતી. (૨) આ મોટા મોટા લડવૈયા કૌમોથી મતલબ ક્રાંતો હવાઝિન, સકીફહ વી. છે જે ઈરાનની સલતનત ઘણી ઝબરદસ્ત હતી. જેઓ પર હઝરત અબુબક્ર સિદ્દીક (રદી.) ↗ સૈન્યો મોકલ્યાં હતા અથવા ઈરાન, રૂમ કુરદ, વી. કૌમો જેઓ સાથે ખુલફાએ રાશિદીનના સમયમાં યુદ્ધો ખેલ્યાં કે તેઓ પૈકી ઘણા ખરા લડયા વિનાજ મુસલમાન થયા અથવા ઈસ્લામને આધિન થયા અને બેહદ ગનીમતનો માલ હાથ લાગ્યો. (૩) જિહાદમાં અપંગ લાચારોને જવું ફર્ઝ નથી. (૪) જ્યારે સુલેહની વાતચીત થતી હતી હઝરત (સ.) એ હઝરત ઉસ્માન (રદી.)ને મક્કા મોકલ્યાં. જુઠી ખબર ઉડી કે તેમને મારી નાખ્યા છે. ત્યારે હઝરત (સ.) એ →

كَثِيْرَةً يَّاْخُذُوْنَهَا ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿١٩﴾
وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيْرَةً تَاْخُذُوْنَهَا فَعَجَّلَ
لَكُمْ هٰذِهٖ وَكَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ۚ وَلِتَكُوْنَ
اٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ﴿٢٠﴾
وَّاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوْا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ؕ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قٰتَلَكُمُ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُوْنَ وَلِيًّا
وَّلَا نَصِيْرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِيْ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلُ ۖۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ﴿٢٣﴾ وَهُوَ
الَّذِيْ كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ
بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ؕ
وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ﴿٢٤﴾ هُمُ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا وَصَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ

કસીી-રતંય યઅ્-ખુઝૂ-નહા વ કાનલ્લાહુ
બહુત કે લેંવે વો ઉનકો ઔર હૈ અલ્લાહ
અ્ઝીઝન હ્કીમા ૦ વ-અ્-દકુમુલ્લાહુ
ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા (૧) વા'દા કિયા હૈ તુમસે અલ્લાહને
મગ્ાનિમા કસીી-રતન તઅ્-ખુઝૂ-નહા
ગનીમતોંકા બહુતસી કે લોગે તુમ ઉનકો
ફ-અ્જ-જલા લકુમ હાઝિહી વ કફ-ફા
સો જલદી પહુંચા દી તુમકો યે ગનીમત (ફત્હે ખૈબરકી) ઔર રોક દિયા
અયદિ-યન્નાસિ અ્નકુમ ૮ વ લિ-તકૂના
લોગોંકે હાથોં કો તુમસે ઔર તાકે હો
આ-યતલ લિલ મુઅ્-મિનીના
એક નમૂના (કુદરતકા) ઈમાનવાલોંકે લિયે
વ યહદિ-યકુમ સ્રિાત્મ મુસ્તક્રીમા ૦
ઔર દિખાદે તુમકો રાહ સીધી (૨)
વ ઉખ્રા લમ તક્દિરૂ અ્-લયહા ક્દ અહ્ાત્લ્લાહુ બિહા ૮ વ કાનલ્લાહુ
ઔર દૂસરી (ફત્હે મકકા) કે નહીં કાદિર હુવે તુમ ઉસપર કરીબન ઘેર લિયા હૈ અલ્લાહને ઉસકો ઔર હૈ અલ્લાહ
અ્લા કુલ્લિ શય-ઇન ક્દીરા ૦ વ લવ ક્ા-ત-લકુમુલ લઝ્ીના ક-ફરૂ
હર ચીઝ પર કાદિર (૩) ઔર અગર લળતે તુમસે મુન્કિર
લ-વલ્લવુલ અદબારા સુમ્મા લા યજિદૂના વલિય્યંવ વલા નસ્ીરા ૦
તો ઝુરૂર ફેર લેતે પીઠેં ફિર ન પાતે વો કોઈ હિમાયતી ઔર ન મદદગાર
સુન્નતલ્લાહિલ લતી ક્દ ખ્-લત મિન ક્બ્લુ વ લન તજિદા લિ-સુન્નતિલ્લાહિ
દસ્તૂર હૈ અલ્લાહકા જો ચલા આતા હૈ પેહલે સે ઔર હરગિઝ ન પાઓગે તુમ અલ્લાહકે દસ્તૂર કો
તબ્દીલા ૦ વહુવલ લઝ્ી કફ-ફા અયદિ-યહુમ અ્નકુમ વ અયદિ-યકુમ
બદલતે હુવે વોહી હૈ જિસને રોક દિયે હાથોંકો ઉનકે તુમસે ઔર હાથોંકો તુમ્હારે
અ્નહુમ બિ-બત્નિ મક-કતા મિમ બઅ્-દિ અન અઝ્-ફ-રકુમ અ્-લયહિમ ૮
ઉનસે બીચ શહેર મકકા કે બા'દ ઈસકે કે ગાલિબ કિયા તુમકો ઉનપર,
વ કાનલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના બસ્ીરા ૦ હુમુલ્લઝ્ીના
ઔર હૈ અલ્લાહ જો કુછ તુમ કરતે હો દેખનેવાલા (૪) યે વોહી લોગ હૈ
ક-ફરૂ વ સ્દ-દૂકુમ અ્નિલ મસ્જિદિલ હ્રામિ વલ હદયા
જો મુન્કિર હુએ ઔર રોકા તુમકો મસ્જિદે હરામસે ઔર કુરબાની

→ પેજ (૭૧૩) ની તફસીર : કહ્યું કે હવે લડવું હલાલ છે કે લડાઈની શરૂઆત તેમના તરફથી થઈ છે. અને મકકા બહાર એકલ દોકલ મુસલમાનોને મારી નાખ્યા એ પણ ખબર ઝુટી ઉડી પણ તેમને પકડી લીધા હતા. આથી હઝરત (સ.) લડવાનું નકકી કર્યુ અને એક કેકડાના ઝાડ નીચે બેઠા અને કહ્યું કે વચન કરો કે મરવાથી અચકાશો નહિં. બધાએ વચન આપ્યો. એક મુનાફિક જદ બિન કૈસ હતો તે સિવાય બધા સહાબીઓ બૈઅત કરી જે બૈઅત અલ્લાહને ત્યા ઘણીજ મકબૂલ થવાથી આ આયત ઉતરી જેને બૈઅતે રિદવાન કહે છે. દિલોમાં તવકકુલ સહિત લડવાની અડગતા હતી તે ખુદાપાકે જોઈ લીધી. તેનો મોકો મળ્યો નહિ. આ ખૈબરની ફતહથી મુસલમાનો આસૂદહ થયા. ↗

પેજ (૭૧૪) ની તફસીર : (૧) ખુદાપાકનું કોઈ કામ હિકમતથી ખાલી નથી. આ સુલેહમાં મુસલિમોને ગનીમત હાથ લાગી નહિ. તેથી ખુદાપાકે પોતાની કુદરત અને હિકમતથી તેની કસર ખૈબરમાં કાઢી આપી તત્કાળ બેહદ ગનીમતો અપાવી જેથી સહાબીઓ ખુશહાલ થઈ ગયા. એ પણ ઈન્આમ છે અને હઝરત (સ.) એ કહ્યું કે આ બૈઅત લેનાર પૈકી કોઈપણ દોઝખમાં જશે નહિં. (૨) લોકોના હાથ રોકવાથી મુરાદ કાંતો એ છે કે મુસલિમોએ ખૈબર પર ચઢાઈ કરી. →

મ ૭

مَعْكُوْفًا اَنْ يَّبْلُغَ مَحِلَّهٗ ۚ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُوْنَ
وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنٰتٌ لَّمْ تَعْلَمُوْهُمْ اَنْ تَطَـُٔوْهُمْ
فَتُصِيْبَكُمْ مِّنْهُمْ مَّعَرَّةٌۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ لِيُدْخِلَ
اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوْا لَعَذَّبْنَا
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝٢٥ اِذْ جَعَلَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى رَسُوْلِهٖ
وَعَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَكَانُوْٓا
اَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ۝٢٦
لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُوْلَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ ۚ لَتَدْخُلُنَّ
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِيْنَ ۙ مُحَلِّقِيْنَ
رُءُوْسَكُمْ وَمُقَصِّرِيْنَ ۙ لَا تَخَافُوْنَ ۗ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوْا فَجَعَلَ مِنْ دُوْنِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيْبًا ۝٢٧

મઅ્-કૂફન અંય યબ્લુગ઼ા મહિ઼લ્લહ ؕ વ લવ-લા
રૂકી હુઈ (રહી) ઈસ બાતસે કે પહુંચે અપને હલાલ હોનેકી જગહ તક ઔર અગર
રિજાલુમ મુઅ્-મિનૂના વ નિસાઉમ
ન હોતે બહુતસે મર્દ ઈમાનવાલે ઔર બહુતસી ઔરતેં
મુઅ્-મિનાતુલ લમ તઅ્-લમૂહુમ અન
ઈમાનવાલીયાં જો નહીં જાનતે તુમ ઉનકો યે કે
ત-ત઼ઊહુમ ફ-તુસ઼ી-બકુમ મિન્હુમ
કુચલ ડાલતે તુમ ઉનકો ફિર પહુંચ જાતીં તુમકો ઉનકી (વજહ)સે
મઅ઼ર-રતુમ બિ-ગ઼યરિ ઈ઼લ્મ લિ-યુદખિ઼લલ્લાહુ
ઈઝા બે ખબરી મેં તાકે દાખિલ કરે અલ્લાહ અપની
ફી રહ઼્-મતિહી મંય યશાઅ ج લવ તઝય્યલૂ
અપની રેહમતમેં જિસકો ચાહે અગર જુદા હો જાતે વો મુસલમાન
લ-અ઼ઝ઼્-ઝ઼બ્નલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિન્હુમ
(મુનકિરોંસે)તો ઝુરૂર અઝાબ કરતે હમ મુનકિરોં પર ઉનમેંસે
અ઼ઝ઼ાબન અલીમા ૦ ઈઝ઼ જ-અ઼લલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ ફી કુલૂબિહિમુલ હ઼મિય્યતા
અઝાબ દર્દનાક (૧) જબકે ઠાન લી મુનકિરોંને દિલોંમેં અપને ઝિદ
હ઼મિય્યતલ જાહિલિય્યતિ ફ-અન્ઝલલ્લાહુ સકી-ન-તહૂ અ઼લા રસૂલિહી
ઝિદ જાહિલિયતકી (યા'ની ઉમરા ન કરને દેના વગૈરા શરતોંકી)તો ઉતારા અલ્લાહને ઈતમીનાન અપની તરફ
વ અ઼-લલ મુઅ્-મિનીના વ અલ-ઝ-મહુમ કલિ-મ-તત તક઼્વા વ કાનૂ
સે ઉસકે રસૂલ પર ઔર ઈમાનવાલોં પર ઔર કાયમ કર દિયા ઉનકો પરહેઝગારીકી બાત પર ઔર થે વો
અહ઼ક઼્-ક઼ા બિહા વ અહ-લહા ؕ વ કાનલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ શયઈન અ઼લીમા ۝
ઝયાદા હકદાર ઉસકે ઔર લાયક ઉસકે ઔર અલ્લાહ હર ચીઝસે ખબરદાર હૈ (૨)
લ-ક઼દ સ઼-દક઼લ્લાહુ રસૂ-લહુર રુઅ્-યા બિલ હ઼ક઼્ક઼ ج લ-તદખુલુન્નલ
યકીનન સચ દિખલાયા અલ્લાહને અપને રસૂલકો ખ્વાબ સચ્ચા કે ઝુરૂર દાખિલ હોગે તુમ
મસ્જિદલ હ઼રામા ઈન શાઅલ્લાહુ આમિનીના ۙ મુહ઼લ્લિક઼ીના રુઊ-સકુમ
મસ્જિદે હરામમેં અગર ચાહા અલ્લાહને આરામસે મુંડાતે હુવે અપને સરોંકે (બાલોં)કો
વ મુક઼સ્સ઼િરીના ۙ લા તખ઼ાફૂન ؕ ફ-અ઼લિમા માલમ તઅ્-લમૂ
ઔર કતરવાતે હુવે નહીં ડરતે હોગે તુમ ફિર જાના (અલ્લાહને) જો નહીં જાનતે થે તુમ
ફ-જ-અ઼લા મિન દૂનિ ઝ઼ાલિકા ફત્હ઼ન ક઼રીબા ૦
ફિર (મુકર્રર) કર દી ઉસકે સિવા એક ફતહ નઝદીક (યા'ની ફતહે ખૈબર યા સુલ્હે હુદૈબિયા)

➡પેજ (૭૧૪) ની તફસીર : મદીનામાં જઈ મુસલિમોના ઘર બાર લૂટી લેવા ચાહ્યું તો ખુદાપાકે તેઓના દિલોમાં એવી ધાક બેસાડી કે ડરીને જઈ શકયા નહિં. અથવા એ મુરાદ છે કે ખૈબર વાસીઓને બહારની મદદ નહિ મળવાથી તેથી વધુ લડી શકયા નહિ. (૩) આ બૈઅતના ઈન્આમમાં ફતહે ખૈબરની છે જેથી મુસલમાન આસૂદા થયા. અને બીજી એટલે મકકાની ફતેહ છે જે હાલ તમારા હાથ લાગી નથી. (૪) તે ઉપરાંત સંધી અગાઉ જે એંસી કાફિરો પકડાયા હતા તે પણ એક પ્રકારની જીત છે.

પેજ (૭૧૫) ની તફસીર : (૧) હુદૈબિયાવાળા મામલામાં સંપૂર્ણ હઠ અને કાબાની બે અદબી કાફિરોએ કરેલી હોવાથી તેજ વેળા તેઓ શિક્ષાને પાત્ર થયા હતા. તમો બા અદબ રહ્યા તેમણે ઉમરાવાળાઓને રોકયા અને કુરબાનીઓ થવા દીધી નહિ. ↗

↗ તેથી તેઓ એ લાયક હતા કે તમારા હાથે જીત મળત પરંતુ હજુ ઘણાં મુસલમાન છુપી રીતે હતા અને ઘણા હજુ નવા મુસલમાન થવાના હતા અને તે લડાઈમાં ઘણા માર્યા ગયા હોત આખરે બ વરસની સંધીમાં જેટલા મુસલમાન થવાના હતા તેટલા થયા અને હિજરત કરી જનાર હતા તે નીકળી ગયા ત્યારે અલ્લાહ પાકે મકકાની ફતેહ અપાવી. (૨) કાફિરો એ તે વખતે અનેક પ્રકારે હઠ કરી હતી કે તે વર્ષે ઉમરો કરવા દીધો નહિં. વળી સુલેહની શરતો ➡

મ ૭ ૬ ૧૧

هُوَ الَّذِیٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰی وَدِیْنِ الْحَقِّ
لِیُظْهِرَهٗ عَلَی الدِّیْنِ كُلِّهٖ ؕ وَكَفٰی بِاللّٰهِ شَهِیْدًا ﴿٢٨﴾
مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ؕ وَالَّذِیْنَ مَعَهٗٓ اَشِدَّآءُ عَلَی
الْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَیْنَهُمْ تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا یَّبْتَغُوْنَ
فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا ؗ سِیْمَاهُمْ فِیْ وُجُوْهِهِمْ
مِّنْ اَثَرِ السُّجُوْدِ ؕ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِی التَّوْرٰىةِ ۛۚ وَ
مَثَلُهُمْ فِی الْاِنْجِیْلِ ۛ۫ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهٗ فَاٰزَرَهٗ
فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰی عَلٰی سُوْقِهٖ یُعْجِبُ الزُّرَّاعَ
لِیَغِیْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ؕ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَ
عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِیْمًا ﴿٢٩﴾

سُوْرَةُ الْحُجُرٰتِ مَدَنِیَّةٌ (٤٩) (١٠٦) آیاتها ١٨ رکوعاتها ٢

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تُقَدِّمُوْا بَیْنَ یَدَیِ اللّٰهِ

હુવલ્લઝી અર-સલા રસૂ-લહૂ બિલ હુદા
વોહી હૈ જિસને ભેજા અપને રસૂલકો સીધી રાહ પર

વ દીનિલ હ઼ક઼્ક઼િ લિ-યુઝ઼્હિ-રહૂ
ઔર સચ્ચે દીન પર તાકે ગાલિબ રખ્ખે ઇસ (દીન) કો

અ-લદ દીનિ કુલ્લિહ઼ ط વ કફા બિલ્લાહિ
સબ દીનોં પર ઔર કાફી હૈ અલ્લાહ ગવાહ (દીને ઇસ્લામકી) સચ્ચાઈ

શહીદા ۝ મુહ઼મ્મદુર રસૂલુલ્લાહ઼ ط વલ્લઝ઼ીના
કે લિયે (૧) મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) રસૂલ હૈં અલ્લાહકે ઔર જો લોગ

મ-અહૂ અશિદ-દાઉ અ઼-લલ કુફ્-ફારિ
ઉનકે સાથ હૈં બહુત સખ્ત હૈં કાફિરોંકે મુકાબલેમેં,

રુ-હ઼માઉ બય-નહુમ તરાહુમ રુક-કઅ઼ન
નર્મદિલ હૈં આપસમેં, દેખતા હૈ તુ ઉનકો રૂકૂઅ કરનેવાલે,

સુજ-જદંય યબ્તગૂના ફદ્-લમ મિનલ્લાહિ
સજદા કરનેવાલે ઢૂંઢતે હૈં વો ફઝલ અલ્લાહ કા

વ રિદ્વાના ز સીમાહુમ ફી વુજૂહિહિમ મિન અ-સૂરિસ સુજૂદ ط ઝ઼ાલિકા
ઔર રઝામંદી ઉસકી, પેહચાન ઉનકી પેશાની પર હૈ અસરસે સજદેકે (યા'ની ચેહરોં પર ખાસ કિસ્મકા નૂર ઔર રૌનક હૈ)

મ-સૂલુહુમ ફિત તવરાતિ ۛ વ મ-સૂલુહુમ ફિલ ઇન્જીલ ۛ ક-ઝરઇન અખ઼્રજા
યેહી સિફત હૈ ઉનકી તૌરાતમેં ઔર સિફત ઉનકી ઈન્જીલમેં, જૈસે ખેતી કે નિકાલી ઉસને

શત્અહૂ ફઆ-ઝ-રહૂ ફસ્તગ્-લઝ઼ા ફસ્તવા અ઼લા સૂક઼િહી
અપની સુઇ ફિર મઝબૂત કિયા ઉસકો ફિર મોટી હુઈ ફિર ખળી હુઈ અપની નાલપર ખુશ લગતી હૈ ખેતી

યુઅ્-જિબુઝ ઝુર-રાઆ લિ-યગ઼ીઝ઼ા બિહિમુલ કુફ્-ફાર ط વ-અ઼-દલ્લાહુલ લઝ઼ીના
કરનેવાલોંકો તાકે જલાએ ઈસ (ઈસ્લામી ખેતી યા'ની મુસલમાનોં)સે કાફિરોંકો વા'દા કિયા હૈ અલ્લાહને ઉનસે જો

આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ મિન્હુમ મગ઼ફિ-રતંવ વ અજરન અ઼ઝ઼ીમા ۝
ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે મુઆફી કા ઔર બળે સવાબ કા (૨)

સૂરતુલ હુજુરાત

યે સૂરત મદીનેમેં ઉતરી, ઔર ઈસમેં (૧૮) આયતેં ઔર હૈં

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ۝

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મેહરબાન હૈ

યાઁ અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તુક઼દ-દિમૂ બયના ય-દ-યિલ્લાહિ
અય ઈમાનવાલો મત આગે બળ્હો અલ્લાહ

→ પેજ (૭૧૫) ની તફસીર : એવી સખત કરી કે જે મકકાથી કોઈ મુસલમાન હિજરત કરીને જાય તો તેને પાછો હવાલે કરવો આવતે વર્ષે આવી ઉમરો કરવો પણ ત્રણ દિવસથી વધુ રહેવું નહિં અને કોઈ ખુલ્લુ હથિયાર સાથે લાવવું નહિં. વી. હઝરત (સ.)એ સૌ કબુલ કર્યુ.

પેજ (૭૧૬) ની તફસીર : (૧) તેણે એવી દલીલો કાયમ કરી કે જેથી ઈસ્લામની સત્યતા સાબિત થઈ જેથી દલીલની રૂએ સદા ફતેહમંદ રહ્યો અને રહેશે કે કોઈપણ એના મુકાબલામાં આવી શકે તેમ નથી. જાહેરમાં પણ કેટલીક મુદ્દત સુધી ઈસ્લામને સત્તા અને ફતેહમંદી આપી હતી અને ભવિષ્યમાં પણ ક્યામતના નજીક ચોમેર ઈસ્લામી સત્તાજ ગાલિબ થશે. (૨) માણસમાં સખ્તી કે ગરમીની જે ખસલત હોય તે દરેક ઠેકાણે સરખીજ જાહેર થાય છે. પરંતુ જે કોઈ ઈમાનની બરકતથી સુધરી જાય તે સખ્તી અને નરમી બન્નેનો પોત પોતાના ↗ સ્થળેજ ઉપયોગ કરે છે. સહાબાનો પણ એજ હાલ હતો કે માંહો માહિ અતિ માયાળુ અને કાફિરોના મુકાબલામાં ઘણા સખત હતા અને તહજ્જુદની નમાઝોના અસરથી તથા ભલી નિયતથી તેમના ચેહરાઓ પર એક પ્રકારનું નૂર હતું તે નૂરથી જ લોકોમાંથી સહાબા તરત ઓળખાઈ જતા હતા તૌરાતમાં સહાબાની નિશાની એજ પ્રમાણે લખેલી હતી ઈન્જીલમાં ઈસ્લામ અને મુસલમાનોની સ્થિતિના દ્રષ્ટાંત રૂપે વર્ણન કરી છે. એટલે જે પ્રમાણે પ્રથમ ખેતીનો →

મ ૭ ૯ ૧૨ ૯

وَرَسُوْلِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ①
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَرْفَعُوْۤا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوْا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ
لَا تَشْعُرُوْنَ ② اِنَّ الَّذِيْنَ يَغُضُّوْنَ اَصْوَاتَهُمْ
عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ امْتَحَنَ اللّٰهُ
قُلُوْبَهُمْ لِلتَّقْوٰى ؕ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ③
اِنَّ الَّذِيْنَ يُنَادُوْنَكَ مِنْ وَّرَآءِ الْحُجُرٰتِ اَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْقِلُوْنَ ④ وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوْا حَتّٰى تَخْرُجَ
اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑤
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنْ جَآءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَاٍ
فَتَبَيَّنُوْۤا اَنْ تُصِيْبُوْا قَوْمًاۢ بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوْا عَلٰى
مَا فَعَلْتُمْ نٰدِمِيْنَ ⑥ وَاعْلَمُوْۤا اَنَّ فِيْكُمْ رَسُوْلَ

منزل

વ રસૂલિહી વત્તકુલ્લાહ ط ઈન્નલ્લાહા
ઔર ઉસકે રસૂલકે (હુકમકાં ઈન્તેઝાર બગૈર) ઔર અલ્લાહસે
કરો બેશક અલ્લાહ
સમીઉ઼ન અ઼લીમ ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના
સુનનેવાલા જાનનેવાલા હૈ (૧) અય
આ-મનૂ લા તર-ફઉ઼ અસ્વા-તકુમ ફવક઼ા
ઈમાનવાલો મત બલંદ કરો આવાઝેં અપની
સ઼વતિન નબિય્યિ વલા તજ-હરૂ લહૂ
નબી કી આવાઝ સે ઔર મત ઝોરસે કરો ઉનકે
બિલ ક઼વલિ ક-જહરિ બઅ્-દ઼િકુમ
સાથ બાત જૈસે ઝોરસે બાત કરતે હો તુમ એક દૂસરેસે
લિ-બઅ્-દ઼િન અન તહ઼-બત઼ા અઅ્-માલુકુમ
(આપસમેં) ઐસા ન હો કે અકારત હો જાએં તુમ્હારે આ'માલ
વ અન્તુમ લા તશઉ઼રૂન ૦ ઈન્નલ્લઝ઼ીના
ઔર તુમકો ખબર ભી ન હો (૨) બેશક જો લોગ
યગુદ઼-દૂના અસ્વા-તહુમ ઈન્દા રસૂલિલ્લાહિ ઉલાઈકલ લઝ઼ીનમ-ત-હ઼નલ્લાહુ
ધીમી કરતે હૈં અપની આવાઝ રસૂલે ખુદા કે રૂબરૂ યે વો લોગ હૈં કે જાંચ લિયા હૈ અલ્લાહને
કુલૂ-બહુમ લિત તક઼વા ط લહુમ મગ઼ફિ-રતુંવ વ અજરુન અ઼ઝ઼ીમ ૦
ઉનકે દિલોંકો પરહેઝગારી કે લિયે, ઉનકે લિયે મુઆફી હૈ ઔર બળા સવાબ હૈ
ઈન્નલ્લઝ઼ીના યુનાદૂ-નકા મિંવ વરાઈલ હુજુરાતિ અક-સરુહુમ
બેશક જો લોગ પુકારતે હૈં તુમકો રેહનેકે હુજરોં કે પીછેસે વો અકસર
લા યઅ્-કિ઼લૂન ૦ વ લવ અન્નહુમ સ઼-બરૂ હ઼ત્તા તખ઼્રુજા ઈ-લયહિમ
અકલ નહીં રખતે (૩) ઔર અગર સબ્ર કરતે યહાં તક કે નિકલો તુમ ઉનકી તરફ
લ-કાના ખ઼ય-રલ લહુમ ط વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના
તો હોતા બેહતર ઉનકે હકમેં ઔર અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ અય
આ-મનૂ ઈન જા-અકુમ ફાસિકુમ બિ-ન-બઈન ફ-તબય્યનૂ અન તુસ઼ીબૂ
ઈમાનવાલો અગર આએ તુમ્હારે પાસ કોઈ ગુનેહગાર ખબર લેકર તો તેહકીક કરલો ઐસા ન હો કે
ક઼વ-મમ બિ-જહા-લતિન ફ-તુસ઼બિહૂ અ઼લા મા ફ-અ઼લ્તુમ
ઈઝા પહોંચાઓ કિસી કૌમકો નાદાની સે ફિર હો જાઓ અપને કિયે પર
નાદિમીન ૦ વઅ્-લમૂ અન્ના ફીકુમ રસૂલલ-
પશેમાન (૪) ઔર જાન લો કે તુમમેં રસૂલુલ્લાહ

→ પેજ (૭૧૬) ની તફસીર : ફણગો ફુટે ત્યારે તે કમજોર હોય છે ફરી ધીમે ધીમે જોર પકડી છોડ કે ઝાડ થઈ જાય છે તેજ પ્રમાણે પ્રથમ ઈસ્લામ પર એકજ માણસ હતો ફરી બે થયા પછી ધીમે ધીમે સંખ્યા વધી બળ વધતુ ગયું હઝરત (સ.)ના આખરી વખતમાં અને ખલીફાઓના સમયમાં જેટલુ બળ વધયું હતું તે કોઈથી છુપુ નથી. ઈમાનવાળા સત્કાર્યો કરનારાઓને આ વાયદો આપ્યો. હઝરત (સ.)ના સહાબાઓ સૌજ એવા નેક હતા. પરંતુ બંદો નિડર થવા પામે નહિ તેથી ખુદાપાક સ્પષ્ટ ખુશ ખબર આપતો નથી. છતાં માલિકના તરફથી એટલી શાબાશી કાંઈ ઓછી નથી.

પેજ (૭૧૭) ની તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ની મજલિસમાં કોઈ કંઈ પૂછે તો ઉતાવળ કરી હઝરત (સ.)ના બોલવા પહેલાંજ પોતે ↗ કંઈ જવાબ આપો નહિ. બલ્કે નબી (સ.) જે કાંઈ ફરમાવે તેને લક્ષ દઈ સાંભળો પોતાની અક્કલથી અગાઉથી કે વચ્ચે કાંઈ બોલો નહિ જે હુકમ મળે સંપૂર્ણ ખુશીથી તેના આધિન થઈ જાઓ. (૨) આ સૂરતમાં ખુદાપાકે મુસલમાનોને હઝરત (સ.)ના હકકો તથા અદબો તથા મુસ્લિમ બંધુઓને પરસ્પર વર્તવાની ઘણી વિવેક અને સભ્યતાની બાબતો સંબંધી સૂચનાઓ આપી છે કે મજલિસમાં શોર ન કરો કે હઝરતની વાત ન સંભળાય બીજુ એ કે અદબથી સંબોધો →

મ ૬

اللّٰهِ ؕ لَوْ يُطِيْعُكُمْ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيْمَانَ وَزَيَّنَهٗ فِيْ
قُلُوْبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ ؕ
اُولٰٓئِكَ هُمُ الرّٰشِدُوْنَ ۝ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَ
نِعْمَةً ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ وَاِنْ طَآئِفَتٰنِ
مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ فَاِنْۢ
بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ
تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ فَآءَتْ
فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوْا ؕ اِنَّ
اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَةٌ
فَاَصْلِحُوْا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ
مِّنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا

લાહ ط લવ યુતીઉકુમ ફી કસીરિમ
હૈ અગર માનલેં વો તુમ્હારા કહા બહુતસે
મિનલ અમ્રિ લ-અનિત્તુમ વ
કામોંમેં તો મુશકિલ મેં પળો તુમ
લાકિન્નલ્લાહા હબ્બબા ઇ-લયકુમુલ
લેકિન અલ્લાહ ને મુહબ્બત ડાલી તુમ્હારે તરફ
ઈમાના વ ઝય્ય-નહૂ ફી કુલૂબિકુમ
ઈમાનકી ઔર ઉમદા કર દિખાયા ઉનકો તુમ્હારે દિલોંમેં,
વ કર-રહા ઇ-લયકુમુલ કુફરા વલ ફુસૂકા
ઔર નફરત ડાલી તુમ્હારે તરફ કુફ્ર ઔર ગુનાહ
વલ ઇસ્યાન ط ઉલાઇકા હુમુર રાશિદૂન ۝
ઔર નાફરમાનીકી યેહી લોગ હૈં ભલાઈ પાનેવાલે
ફદ-લમ મિનલ્લાહિ વ નિઅ્-મહ ط
ફઝલસે અલ્લાહકે ઔર એહસાન સે
વલ્લાહુ અલીમુન હકીમ ۝ વ ઇન તાઇ-ફતાનિ મિનલ મુઅ્-મિનીનક્-
ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ (૧) ઔર અગર દો જમાઅતેં મુસલમાનોંકી
ત-તલૂ ફ-અસ્લિહૂ બય-નહુમા ج ફ-ઇમ બ-ગત ઇહદાહુમા અ-લલ
લડેં આપસમેં તો સુલહ કરદો ઉનમેં ફિર અગર સરકશી કરે એક ઉનમેંસે
ઉખ્રા ફ-કાતિલુલ્લતી તબ્ગી હત્તા તફીઆ ઇલા અમ્રિલ્લાહ ج
દૂસરી પર તો લળો ઉસસે જો સરકશી કરતી હૈ યહાં તક કે રૂજૂ હો જાએ અલ્લાહકે હુકમ પર,
ફ-ઇન ફાઅત ફ-અસ્લિહૂ બય-નહુમા બિલ અદલિ વ અકસિતૂ ط
ફિર અગર રૂજૂ હો જાએ વો તો સુલહ કરા દો ઉનમેં અદલકે સાથ ઔર ઈનસાફ કરો
ઇન્નલ્લાહા યુહિબ્બુલ મુકસિતીન ۝ ઇન્નમલ મુઅ્-મિનૂના ઇખ્વતુન
બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ ઈન્સાફ કરનેવાલોંકો (૨) મુસલમાન તો બસ (આપસમેં ભાઈ) ભાઈ હૈ
ફ-અસ્લિહૂ બયના અ-ખ-વયકુમ વત્તકુલ્લાહા લ-અલ્લકુમ
તો સુલહ કરાદો અપને દો ભાઇયોં મેં ઔર ડરો અલ્લાહસે તાકે તુમપર
તુર-હમૂન ۝ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા યસ્ખર કવમુમ
રહમ કિયા જાએ અય ઈમાનવાલો હંસી ન ઉળાએ કોઇ કૌમ
મિન કવમિન અસા અંય યકૂનૂ ખય-રમ મિન્હુમ વલા
કિસી કૌમ કી શાયદ કે વો હોવેં બેહતર ઉનસે, ઔર ન

→ પેજ (૭૧૭) ની તફસીર : અને ધુરકીને ન બોલો. (૩) બની તમીમ કબીલહના અમુક માણસો ઈસ્લામ સ્વીકાર અગાઉ હઝરત (સ.)થી મુલાકાત લેવા આવ્યા. તો આપ મકાનના અંદર હતા તેઓએ આવતાંજ બૂમો પાડવા માંડી તેને મુર્ખાઈ ફરમાવ્યું વિવેકની વાત તો એ હતી કે કોઈની મારફતે અંદર ખબર આપત અથવા આપ (સ.) પોતે બહાર પધારતા સુધી થોભી જાત છતાં આ ભુલ નાદાનીથી કરેલી આ ભૂલપર પશ્ચાતાપ કરે તો ખુદાપાક દયાળુ હોવાથી માફ કરશે. (૪) એક માણસને હઝરત (સ.)ને એક કૌમ પાસે ઝકાત લેવા મોકલ્યો તે તેના ઈસ્તકબાલ માટે નીકળ્યા ઈસ્લામ પહેલા બન્ને કૌમમાં વેર ચાલતો હતો. આ માણસ સમજ્યો કે મને મારવા નીકળ્યા છે તો ઉલ્ટો ભાગ્યો અને મદીનામાં આવી મશહુર કર્યુ કે ફલાણી કૌમ મુરતદ થઈ ગઈ. હઝરત (સ.) ↗

↗ તેમનો લશકર મોકલે છે. એનાથી જાણવા મળ્યું કે ફાસિકની ગવાહી કબુલ નહિં થાય.

પેજ (૭૧૮) ની તફસીર : (૧) એટલે રસૂલ (સ.) કોઈ મામલામાં તમારી સલાહ ન માને તો માઠુ લગાડો નહિ. કેમકે રસૂલ (સ.) ખુદાના હુકમ મુજબ ચાલે છે તો તેમા તમારી ભલાઈ છે જો તમારી વાતો માને તો તમારામાંથી દરેક પોત પોતાના લાભનુંજ કહેશે ફરી કોની કોની વાત પર ચાલે ? →

પોના ૯ ૧૩ ૪ મ

نِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۚ
وَلَا تَلْمِزُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ ۚ
بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوْقُ بَعْدَ الْاِيْمَانِ ۚ وَمَنْ
لَّمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿١١﴾ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوْا كَثِيْرًا مِّنَ الظَّنِّ ۫ اِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَّلَا تَجَسَّسُوْا وَلَا يَغْتَبْ
بَّعْضُكُمْ بَعْضًا ۭ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَّاْكُلَ لَحْمَ
اَخِيْهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ
اللّٰهَ تَوَّابٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنٰكُمْ
مِّنْ ذَكَرٍ وَّاُنْثٰى وَجَعَلْنٰكُمْ شُعُوْبًا وَّقَبَآئِلَ
لِتَعَارَفُوْا ۭ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰىكُمْ ۭ
اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا ۭ
قُلْ لَّمْ تُؤْمِنُوْا وَلٰكِنْ قُوْلُوْٓا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا

નિસાઉમ મિન નિસાઇન અ઼સા અંય યકુન્ના
ઔરતેં કોઇ ઔરતોંકી (હંસી ઉળાએં) શાયદ કે વો હોવેં
ખ઼ય-રમ મિન્હુન્ન ૯ વલા તલ્મિઝૂ
બેહતર ઉનસે ઔર મત એબ લગાઓ
અન્ફુ-સકુમ વલા તના-બઝૂ બિલ
આપસમેં તુમ્હારે (એક દૂસરેકો) ઔર મત બુરા નામ ધરો એક દૂસરેકા
અલ્ક઼ાબ ၆ બિઅ્-સા લિસ્મુલ ફુસૂકુ બઅ્-દલ
બુરે લકબોંસે બુરા નામ રખના ગુનાહ હે પીછે
ઈમાન ૯ વ મલ્લમ યતુબ ફ-ઉલાઇકા
ઈમાનકે ઔર જો તૌબા ન કરે (ઈસ હરકતસે)
હુમુઝ્ ઝ઼ાલિમૂન ૦ યા અય્યુહલ
તો વોહી હૈ ઝાલિમ (૧) અય
લઝ઼ીના આ-મનુજ-તનિબૂ કસ઼ીરમ
ઈમાનવાલો બચો તુમ બહુત
મિનઝ્ ઝ઼ન્નિ ز ઇન્ના બઅ્-દ઼ઝ્ ઝ઼ન્નિ ઇસ્મુંવ વલા તજસ્સસૂ
શક કરનેસે બેશક બા'ઝ શક ગુનાહ હૈ ઔર મત ટટોલો ભેદ કિસીકા,
વલા યગ઼-તબ બઅ્-દુકુમ બઅ્-દ઼ા ၆ અ-યુહિ઼બ્બુ અ-હ઼દુકુમ અંય યઅ્-કુલા
ઔર મત બુરા કહો પીઠ પીછેં એક દૂસરેકો ક્યા અચ્છા લગતા હૈ તુમમેંસે કિસીકો યે કે ખાએ વો
લહ઼મા અખ઼ીહિ મય-તન ફ-કરિહતુમૂહ ၆ વત્તકુલ્લાહ ၆ ઇન્નલ્લાહા
ગોશ્ત અપને ભાઈકા જો મુરદા હો, સો કરાહિયત આતી હૈ તુમકો ઈસસે, ઔર ડરો અલ્લાહસે બેશક અલ્લાહ
તવ્વાબુર રહ઼ીમ ૦ યા અય્યુહન્નાસુ ઇન્ના ખ઼લક઼્-નાકુમ
મુઆફ કરનેવાલા મહેરબાન હૈ (૨) અય લોગો બેશક હમને પૈદા કિયા
મિન ઝ઼-કરિંવ વ ઉન્સ઼ા વ જ-અ઼લ્નાકુમ શુઊ઼બંવ વ ક઼બાઇલા
એક મર્દ ઔર એક ઔરતસે, ઔર કિયે હમને તુમ્હારે કુમ્બે ઔર કબીલે
લિ-તઆ઼-રફૂ ၆ ઇન્ના અક-ર-મકુમ ઇ઼ન્દલ્લાહિ અત્ક઼ાકુમ ၆
તાકે પેહચાંનો એક દુસરેકો, યકીનન બહુત બુઝુર્ગ તુમમેંસે અલ્લાહકે નઝદીક વો હૈ જો ઝયાદા પરહેઝગાર હૈ
ઇન્નલ્લાહા અ઼લીમુન ખ઼બીર ૦ ક઼ા-લતિલ અઅ્-રાબુ આમન્ના ၆
બેશક અલ્લાહ જાનને વાલા ખબરદાર હૈ (૩) કેહતે હૈં ગંવાર ઈમાન લાએ હમ
કુ઼લ લમ તુઅ્-મિનૂ વ લાકિન કૂ઼લૂ અસ્લમ્ના વ લમ્મા
કેહદો નહીં ઈમાન લાએ તુમ, પસ તુમ કહો કે મુસલમાન હુવે હમ ઔર અભી નહીં

➡ પેજ (૭૧૮) ની તફસીર : (૨) જયારે લાચાર થઈ અલ્લાહના હુકમ તરફ રજુ થઈ સુલેહ કરવા તૈયાર થાય ત્યારે બન્ને પક્ષો વચ્ચે સમાનતાની રૂએ ન્યાયસર સુલેહ અને મેળાપ કરાવી આપો આ હુકમ વિરૂદ્ધ દોશિત પક્ષનો તેમજ મુસલમાનોની પરસ્પર ખાનગી લડાઈનો છે.

પેજ (૭૧૯) ની તફસીર : (૧) બીજાનું ખોટું નામ પાડવાથી તેને એબ લાગે કે ન લાગે પ્રથમ તો તે પોતેજ ગુનેહગાર ફાસિક પાપી બન્યો તો 'મુમિન'ના શ્રેષ્ઠ લકબ પછી આવા નામ કંઈ છાજે? (૨) કોઈના માટે બુરૂં ગુમાન કરવુ તેમજ કોઈના ભેદ જાણવા કોશિષ કરવી અને કોઈની કદી કોઈપણ ઠેકાણે દુરસ્ત નથી. પરંતુ જેમાં દીનનો ફાયદો હોય અને અંગત હેતુ કંઈજ ન હોય ત્યાં દુરસ્ત છે.↗

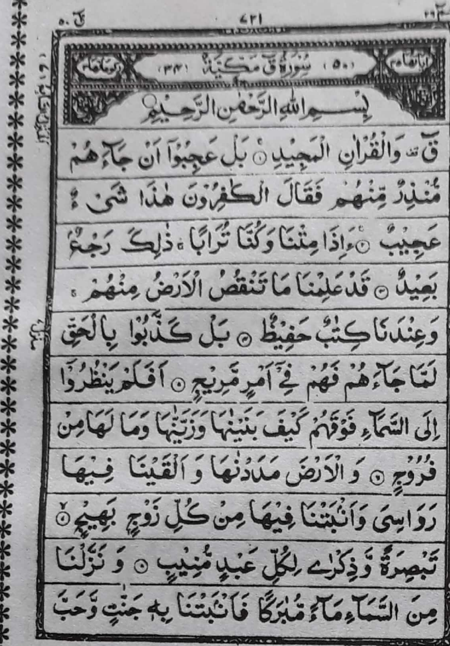
↗ (૩) ફરમાવ્યું કે કોમની કે જાતની મોટાઈ વ્યર્થ છે પરહેઝગારીની જરૂર છે. નરી જાતની મોટાઈ કામ લાગતી નથી ખુદાપાકને ત્યાં તો શું દુન્યામાં પણ એની કદર થતી નથી.

મ ૬

يَدْخُلِ الْاِيْمَانُ فِيْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَاِنْ تُطِيْعُوا
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَا يَلِتْكُمْ مِّنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـًٔا ؕ
اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوْا وَجٰهَدُوْا
بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الصّٰدِقُوْنَ ﴿١٥﴾ قُلْ اَتُعَلِّمُوْنَ اللّٰهَ بِدِيْنِكُمْ ؕ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ
وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّوْنَ عَلَيْكَ
اَنْ اَسْلَمُوْا ؕ قُلْ لَّا تَمُنُّوْا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ ۚ
بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰىكُمْ لِلْاِيْمَانِ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ
غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨﴾

યદખુલિલ ઈમાનુ ફી કુલૂબિકુમ ઽ વ ઈન
ઘુસા ઈમાન દિલોંમેં તુમ્હારે ઔર અગર
તુતીઉલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ લા યલિત્કુમ
હુકમ પર ચલોગે અલ્લાહકે ઔર ઉસકે રસૂલ કે તો નહીં કમ દેગા
મિન અઅ્-માલિકુમ શય-આ ઽ ઈન્નલ્લાહા
તુમકો તુમ્હારે કામોંમેંસે કુછભી, બેશક અલ્લાહ
ગફૂરુર રહીમ ૦ ઈન્નમલ મુઅ્-મિનૂનલ લઝીના
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ (૧) બસ પૂરે ઈમાનવાલે તો વોહી હૈં જો
આ-મનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી
ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર,
સુમ્મા લમ યરતાબૂ વ જા-હદૂ
ફિર શક ન લાએ ઔર લડે
બિ-અમ્વાલિહિમ વ અન્ફુસિહિમ
અપને માલોં ઔર અપની જાનોંસે
ફી સબીલિલ્લાહ ઽ ઉલાઇકા હુમુસ સાદિકૂન ૦ કુલ અતુઅલ્લિમૂનલ્લાહા
રાસ્તેમેં અલ્લાહકે વો લોગ જો હૈં વોહી હૈં સચ્ચે કેહદો ક્યા ખબર દેતે હો તુમ અલ્લાહકો
બિ-દીનિકુમ ઽ વલ્લાહુ યઅ્-લમુ માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ ઽ
અપની દીનદારી કી? ઔર અલ્લાહ તો જાનતા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ
વલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ શય-ઈન અલીમ ૦ યમુન્નૂના અ-લયકા
ઔર અલ્લાહ હર ચીઝકા જાનનેવાલા હૈ (૨) એહસાન રખતે હૈં તુમપર
અન અસ્લમૂ ઽ કુલ લા તમુન્નૂ અલય્યા ઈસ્લા-મકુમ ૮
યે કે મુસલમાન હુવે થે (હમ) કેહદો મત એહસાન રખ્ખો મુઝપર અપને મુસલમાન હોનેકા
બલિલ્લાહુ યમુન્નુ અ-લયકુમ અન હદાકુમ
બલ્કે અલ્લાહ એહસાન રખતા હૈ તુમપર યે કે રાહ દિખાઇ તુમકો
લિલ ઈમાનિ ઈન કુન્તુમ સાદિકીન ૦
ઈમાનકી અગર હો તુમ સચ્ચે (૩)
ઈન્નલ્લાહા યઅ્-લમુ ગય-બસ સમાવાતિ વલ અર્દ ઽ
બેશક અલ્લાહ જાનતા હૈ છુપે ભેદ આસમાનોંકે ઔર ઝમીનકે
૬ વલ્લાહુ બસીરુમ બિમા તઅ્-મલૂન ૦
૧૪ ઔર અલ્લાહ દેખતા હૈ જો તુમ કરતે હો

તફસીર : (૧) હું મુસલમાન છું એટલે ઈસ્લામને કબુલ કરનાર છું એમ કેહવામાં તો વાંધો નથી. પરંતુ પોતાનામાં સંપૂર્ણ યકીન પાકા ઈમાનદાર હોવાનો દાવો ન કરે કારણ કે એ દાવાની સત્યતા માટે તેની કંઈ દલીલો છે કંઈજ નથી ખરેખર સંપૂર્ણ યકીન રાખનાર તો એવા દાવાથી ડરે છે. (૨) એટલે કે જો તમો પાકા અને પૂરા ઈમાનદાર છો તો કહી સંભળાવવાથી શું લાભ ? જેની સાથે મામલો છે તે ખુદાપાક તો સઘળુ જાણે છે. (૩) યાદ રાખો પોતાને હાથે કોઈ નેકી થાય તો તેમાં પોતાના વખાણ ન કરતા ખુદાપાકનો જ ઉપકાર માની તેના વખાણ કરવા જોઈએ કે તેણે એ નેકી અમારા હાથે કરાવી.

٥٠ ق ‏ ٤٢١ ‏ حٰمٓ ٢٦

سُورَةُ قٓ مَكِّيَّةٌ (٥٠) (٣٤)

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

قٓ ۚ وَالۡقُرۡاٰنِ الۡمَجِيۡدِ ۞ بَلۡ عَجِبُوۡۤا اَنۡ جَآءَهُمۡ
مُنۡذِرٌ مِّنۡهُمۡ فَقَالَ الۡكٰفِرُوۡنَ هٰذَا شَىۡءٌ
عَجِيۡبٌ ۞ ءَاِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۚ ذٰلِكَ رَجۡعٌ
بَعِيۡدٌ ۞ قَدۡ عَلِمۡنَا مَا تَنۡقُصُ الۡاَرۡضُ مِنۡهُمۡ ۚ
وَعِنۡدَنَا كِتٰبٌ حَفِيۡظٌ ۞ بَلۡ كَذَّبُوۡا بِالۡحَقِّ
لَمَّا جَآءَهُمۡ فَهُمۡ فِىۡۤ اَمۡرٍ مَّرِيۡجٍ ۞ اَفَلَمۡ يَنۡظُرُوۡۤا
اِلَى السَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ كَيۡفَ بَنَيۡنٰهَا وَزَيَّنّٰهَا وَمَا لَهَا مِنۡ
فُرُوۡجٍ ۞ وَالۡاَرۡضَ مَدَدۡنٰهَا وَاَلۡقَيۡنَا فِيۡهَا
رَوَاسِىَ وَاَنۡۢبَتۡنَا فِيۡهَا مِنۡ كُلِّ زَوۡجٍۢ بَهِيۡجٍ ۞
تَبۡصِرَةً وَّذِكۡرٰى لِكُلِّ عَبۡدٍ مُّنِيۡبٍ ۞ وَنَزَّلۡنَا
مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبٰرَكًا فَاَنۡۢبَتۡنَا بِهٖ جَنّٰتٍ وَّحَبَّ

સૂરતુ કાફ

સૂરઈ કાફ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૪૫) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

કાફ ۚ વલ કુરઆનિલ મજીદ ۞ બલ
કાફ કસમ ઉસ કુરઆન બળી શાન વાલેકી બલ્કે
અ્જિબૂ અન જા-અહુમ મુન્ઝિરુમ
તઅજ્જુબ કિયા ઉન્હોંને યે કે આયા ઉનકે પાસ ડરાનેવાલા
મિન્હુમ ફ-કાલલ કાફિરૂના હાઝા શય-ઉન
ઉન્હીં મેં કા, તો કેહને લગે મુન્કિર યે ચીઝ
અ્જીબ ۞ અ-ઈઝા મિત્ના વ કુન્ના
અચમ્બેકી હૈ ક્યા જબ મર જાએંગે હમ ઔર હો જાએંગે હમ
તુરાબન ۚ ઝાલિકા રજઉ્મ બઈદ ૦
મિટ્ટી (ફિર) ઝિન્દા હોકર ફિરઆના દૂર હૈ (અકલસે બિલકુલ) મ
કદ અ્લિમ્ના મા તન્કુસુલ અરદુ મિન્હુમ ۚ વ ઈ્ન્દના કિતાબુન હફીઝુ ૦ ૭
યકીનન હમકો મા'લૂમ હૈ જો ઘટાતી હૈ ઝમીન ઉનમેંસે ઔર હમારે પાસ કિતાબ હૈ (લવહે મહફૂઝ) જિસમેં સબકુછ મહફૂઝ હૈ (૧)
બલ કઝ્-ઝબૂ બિલ હકકિ લમ્મા જા-અહુમ ફ-હુમ ફી અમ્‌રિમ
બલ્કે ઝુટલાયા સચ્ચે દીનકો જબ આયા ઉનકે પાસ તો વો ઉલઝી હુઈ બાતમેં
મરીજ ૦ અ-ફલમ યન્ઝુરૂ ઇ-લસ સમાઇ ફવ-કહુમ કયફ બ-નયનાહા
(પળે રહે) તો ક્યા નહીં દેખા ઉનહોંને આસમાનકી તરફ અપને ઉપર, કૈસા બનાયા હમને ઉસકો (ઉંચા-બળા)
વ ઝય્યન્નાહા વમા લહા મિન ફુરૂજ ૦ વલ અરદા મ-દદ-નાહા
ઔર રૌનક દી હમને ઉસકો (સિતારોંસે), ઔર નહીં ઉસમેં કોઈ સૂરાખ ઔર ઝમીનકે ફૈલાયા હમને ઉસકો
વ અલ-કયના ફીહા રવાસિયા વ અમ્બત્ના ફીહા
ઔર. ગાળે હમને ઉસમેં પહાળ ઔર ઉગાઈ હમને ઉસમેં
મિન કુલ્લિ ઝવજિમ બહીજ ۞ તબસિ-રતંવ વ ઝિકરા
હર કિસમકી ચીઝ રૌનકદાર સમઝાનેકો ઔર યાદ દિલાનેકો
લિ-કુલ્લિ અ્બદિમ મુનીબ ૦ વ નઝ-ઝલ્ના મિનસ સમાઇ
વાસ્તે હર બન્દે રુજૂઅ કરનેવાલેકે ઔર ઉતારા હમને આસમાનસે
માઅમ મુબા-રકન ફ-અમ્બત્ના બિહી જન્નાતિંવ વ હબ્બલ
પાની બરકતવાલા, ફિર ઉગાએ હમને ઉસ (પાની) સે બાગ ઔર અનાજ (કે ખેત)

તફસીર: (૧) એટલે ફરમાવ્યું કે માણસોનો પ્રાણ કંઈ માટી થતો નથી તે તો અમારા કબજામાં સલામત રહે છે. માત્ર શરીરોજ માટી થઈ જાય છે.

الْحَصِيدِ ﴿٩﴾ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ﴿١٠﴾
رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ ۖ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ
الْخُرُوجُ ﴿١١﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ
وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾ وَأَصْحَابُ
الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ۚ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾
أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ
جَدِيدٍ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ
بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾
إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ
عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ
مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ
يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ

હસ઼ીદ ૦ વન્નખ઼્લા બાસિક઼ાતિલ લહા
કાટને કે (૧) ઔર ખજૂરેં લમ્બી જિનકે
ત઼લઉ઼ન નદ઼ીદ ૦ રિઝ્ક઼લ લિલ ઇ઼બાદિ
ખોશે હૈં તેહ પર તેહ રોઝી દેનેકો બન્દે કે લિયે
વ અહ઼-યયના બિહી બલ-દતમ મય-તા ط
ઔર ઝિન્દા કિયા હમને ઉસ (પાની) સે મુર્દા ઝમીનકો
ક઼ઝ઼ાલિકલ ખુરૂજ ૦ કઝ઼-ઝ઼બત ક઼બ્લહુમ
ઈસી તરહ નિકલના હૈ (કબરોંસે) (૨) ઝુટલાયા પેહલે ઉનસે
ક઼વમુ નૂહ઼િંવ વ અસ્હ઼ાબુર રસ્સિ વ સમૂદ ૦
નૂહકી કૌમને ઔર ખન્દક વાલોંને ઔર સમૂદને
વ આ઼દુંવ વ ફિર-અ઼વનુ વ ઇખ઼્વાનુ
ઔર આદ ઔર ફિરઔન ઔર લૂતકે ભાઇને
લૂત઼ ૦ વ અસ્હ઼ાબુલ અય-કતિ વ ક઼વમુ
ઔર બનકે રહનેવાલે (કૌમે શુઐબ) ઔર કૌમે તુબ્બઅ (યા'ની
મ તુબ્બઅ઼ ط કુલ્લુન કઝ઼-ઝ઼બર રુસુલા ફ-હ઼ક઼-ક઼ા વઈ઼દ ૦ અ-ફ-અ઼યીના બિલ
૭ યમનકે બાદશાહ કી કૌમ) ઈન સબને ઝુટલાયા રસૂલોંકો ફિર સાબિત હુવા અઝાબ (મેરા ઉનપર) કયા હમ થક ગએ
૬ ખ઼લક઼િલ અવ્વલ ط બલ હુમ ફી લબસિમ મિન ખ઼લક઼િન જદીદ ૦ વ લ-ક઼દ
૧૫ પૈદા કરનેમેં પેહલી બાર ? કોઈ નહીં વો ધોકેમેં હૈ નએ સરસે પૈદા કરને (કી તરફ) સે ઔર યકીનન
ખ઼લક઼-નલ ઇન્સાના વ નઅ઼-લમુ મા તુવસવિસુ બિહી નફસુહ ج વ નહ઼નુ
પૈદા કિયા હમને ઇન્સાનકો ઔર જાનતે હૈં હમ ઉનકો જો ખયાલ કરતા હૈ દિલ ઉસકા ઔર હમ
અક઼-રબુ ઇ-લયહિ મિન હ઼બલિલ વરીદ ૦ ઇઝ઼ ય-તલક઼-ક઼લ મુ-તલક઼-ક઼િયાનિ
બહુત કરીબ હૈં ઉસસે રગેજાંસે (ઉસકી) (૩) જબ લે લેતે હૈં દો લે લેનેવાલે (યા'ની કિરામન કાતેબીન નેકી ઔર બદી લિખનેવાલે દો ફરિશતે જો કન્ધે પર હર એક કે હૈં)
અ઼નિલ યમીનિ વ અ઼નિશ શિમાલિ ક઼ઈ઼દ ૦ મા યલફિઝ઼ુ
એક દાહિની તરફ ઔર એક બાઈ તરફ બૈઠા હૈ (૪) નહીં બોલતા કુછ બાત મગર
મિન ક઼વલિન ઇલ્લા લ-દયહિ રક઼ીબુન અ઼તીદ ૦ વ જા-અત સક-રતુલ
ઉસકે પાસ એક નિગેહબાન તૈયાર હૈ (લિખનેકો નેકીકા દાઈ તરફ ઔર બદીકા બાઈ તરફ) (૫) ઔર આએગી બેહોશી
મવતિ બિલ હ઼ક઼્ક઼ ط ઝ઼ાલિકા મા કુન્તા મિન્હુ તહ઼ીદ ૦ વ નુફિખ઼ા ફિસ્સૂર ط
મૌતકી બર હક યેં વો હૈ જિસસે તુ કતરાતા રેહતા થા ઔર ફુંકા જાએગા સૂર
ઝ઼ાલિકા યવમુલ વઈ઼દ ૦ વ જા-અત કુલ્લુ નફસિમ મ-અ઼હા સાઇક઼ુંવ
યે હૈ દિન ડરાનેકા (જિસસે રસૂલ ડરાતે થે) ઔર આએગા હર શખ્સ ઉસકે સાથ (એક ફરિશતા) હાંકનેવાલા હોંગા

તફસીર : (૧) અનાજ તેજ છે. તેની સાથે ખેતી કપાઈ જાય પરંતુ ફળના ટુટી જવા પછી પણ ઝાડ કાયમ રહે છે. (૨) એટલે કબર થી. (૩) આ ધોરી નસ તેજ છે જે નાડીની માફક ઉછળે છે અને જેમાં દિલથી મગજ સુધી જીવ ફરે છે. તેના કપાઈ જવાથી પ્રાણ નીકળી જાય છે તો મતલબ કે ઈલ્મની રૂએ માણસના પ્રાણથી પણ ખુદાપાક વધુ નજીક છે. અને રગ છેવટે પ્રાણથી બહાર છે. (૪) દરેક માણસ સાથે બે ફરિશ્તા છે જે જમણી અને ડાબી બાજુએ કાંઈ પણ બોલે કે કામ કરે તે સઘળુ લખી લે છે. જમણી બાજુમાં નેકી અને ડાબી બાજુવાળો બુરાઈ લખે છે. (૫) લખનાર ફરિશ્તો તૈયાર રહે છે.

وَّشَهِيْدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِيْ غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا
عَنْكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْدٌ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ
قَرِيْنُهٗ هٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيْدٌ ﴿٢٣﴾ اَلْقِيَا فِيْ جَهَنَّمَ
كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿٢٤﴾ مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيْبِ ﴿٢٥﴾
الَّذِيْ جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيٰهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيْدِ ﴿٢٦﴾ قَالَ قَرِيْنُهٗ رَبَّنَا مَآ اَطْغَيْتُهٗ وَلٰكِنْ
كَانَ فِيْ ضَلٰلٍ بَعِيْدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوْا لَدَيَّ
وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيْدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ
لَدَيَّ وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَقُوْلُ لِجَهَنَّمَ
هَلِ امْتَلَاْتِ وَتَقُوْلُ هَلْ مِنْ مَّزِيْدٍ ﴿٣٠﴾ وَاُزْلِفَتِ
الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِيْنَ غَيْرَ بَعِيْدٍ ﴿٣١﴾ هٰذَا مَا تُوْعَدُوْنَ
لِكُلِّ اَوَّابٍ حَفِيْظٍ ﴿٣٢﴾ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ
وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُّنِيْبِ ﴿٣٣﴾ ادْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ ذٰلِكَ يَوْمُ

વ શહીદ ૦ લ-ક઼દ કુન્તા ફી ગ઼ફ-લતિમ
ઔર (એક ફરિશ્તા ઉસકા આમાલનામા લિયે હુવે) (૧) ગવાહ હોગા (ઔર
મિન હાઝ઼ા ફ-કશફ-ના અ઼ન્કા ગ઼િત઼ા-અકા
કહા જાએગા) યકીનન થા તુ ગફલત મેં ઈસ દિનસે અબ ખોલ દિયા
ફ-બ-સ઼રુકલ યવમા હ઼દીદ ૦ વ ક઼ાલા
હમને તુઝસે પરદા તેરા જો દુનિયામેં આખોં પર પળા હુવા થા, અબ
ક઼રીનુહૂ હાઝ઼ા મા લદય્યા અ઼તીદ ૦ અલક઼િયા
નઝર તેરી આજ તેઝ હૈ ઔર કહેગા ઉસકા સાથી યે
ફી જહન્નમા કુલ્લા કફ-ફારિન અ઼નીદ ૦
હૈ જો કુછ મેરે પાસ થા હાઝિર (૨) (ઔર હુક્મ હોગા દોનોં ફરિશતોંકો)
મન્નાઈ઼લ લિલ ખ઼યરિ મુઅ઼તદિમ મુરીબ ૦
કે ડાલ દો દોઝખમેં હર ઈન્કાર કરનેવાલે સરકશકો રોકને વાલેકો
અલ્લઝ઼ી જ-અ઼લા મઅ઼લ્લાહિ
નેકીસે હદસે ગુઝરનેવાલેકો, શક લાનેવાલો, જિસને ઠેરાયા
ઈલાહન આ-ખ઼રા ફ-અલક઼િયાહુ ફિલ અ઼ઝ઼ાબિશ શદીદ ૦ ક઼ાલા ક઼રીનુહૂ મ
અલ્લાહકેસાથ માંબૂદ દૂસરેકો તો ડાલદો દોનોં ઉસકો સખત અઝાબમેં કહેગા સાથી ઉસકા (શૈતાન) ૭
રબ્બના મા અત઼ગ઼યતુહૂ વ લાકિન કાના ફી દ઼લાલિમ બઈ઼દ ૦ ક઼ાલા લા
અય હમારે રબ નહીં સરકશ બનાયા મૈંને ઈસકો લેકિન (પળાહુવા)થા વોહી ગુમરાહીમેં દૂરકી (૩) ફરમાએગા (ખુદા) મત
તખ઼્તસિ઼મૂ લદય્યા વ ક઼દ ક઼દ-દમ્તુ ઈ-લયકુમ બિલ વઈ઼દ ૦ મા યુબદ-દલુલ
ઝગળા કરો મેરે સામને ઔર યકીનન પેહલેહી ભેજ દિયાથા મેંને તુમ્હારી તરફ (ડરાનેવાલા) અઝાબસે, નહીં બદલી જાતી
ક઼વલુ લદય્યા વમા અ-ન બિ-ઝ઼લ્લામિલ લિલ અ઼બીદ ૦ યવમા નકૂલુ ૬
બાત મેરે પાસ ઔર નહીં મૈં ઝુલ્મ કરનેવાલા (અપને) બન્દોં પર (૪) જિસદિન હમ કહેંગે ૧૬
લિ-જહન્નમા હલિમ-તલઅ્-તિ વ તકૂલુ હલ મિમ મઝીદ ૦ વ ઉઝલિ-ફતિલ
દોઝખકો ક્યા ભર ચુકી તુ (યા નહીં) ? ઔર કહેંગી વો કુછ ઔર ભી હૈ? (૫) ઔર નઝદીક લાઈ જાએગી
જન્નતુ લિલ મુત્તક઼ીના ગ઼યરા બઈ઼દ ૦ હાઝ઼ા મા તૂ-અ઼દૂના લિ-કુલલિ
બહિશ્ત પરહેઝગારોંકે વાસ્તે (ઔર) નહીં દૂર (હોગી). યે હૈ જિસકા વા'દા કિયે ગએ હો તુમ હરએક
અવ્વાબિન હ઼ફીઝ઼ ૦ મન ખ઼શિયર રહ઼માના બિલ ગ઼યબિ વ જાઆ
રૂજૂઅ કરનેવાલે કે લિયે (અલ્લાહકી તરફ) હિફાઝત કરનેવાલેકે લિયે (અલ્લાહકે અહકામકી) જો કોઈ ડરતા હૈ
રહમાન સે બિન દેખે, ઔર આતા હૈ
બિ-ક઼લબિમ મુનીબ ૦ ઉદખુલૂહા બિ-સલામ ઝ઼ાલિકા યવમુલ
દિલ રૂજૂઅ કરને વાલેકે સાથ (હમ ઉસસે ફરમાંએંગે) કે દાખિલ હો ઈસમેં (જન્નતમેં) સલામતીકે સાથ, યે દિન હૈ

તફસીર : (૧) મહેશરના મેદાનમાં એવી રીતે લાવવામાં આવશે કે એક ફરિશ્તો હિસાબ આપવા માટે ધકેલતો હશે અને બીજાની પાસે આમાલનામું હશે જેમાં ઝિન્દગી ભરની કરણીઓ લખાઈ હતી. આ બન્ને ફરિશ્તાઓ કિરામન કાતિબીન કહેવાય છે. (૨) ફરિશતો કહેશે એ મહાપાપીનું આમાલનામુ મારી પાસે આ રહ્યું (૩) કાફિરોને જહન્નમ તરફ લઈ જવામાં આવશે ત્યારે તેઓ કહેશે કે અમારો શો વાંક? અમને તો શૈતાને ભરમાવ્યા હતાં. તેના જવાબમાં શૈતાન કહેશે એ તો પોતે શરૂઆતથી ભટકેલ હતા. (૪) વાત બદલાતી નથી એટલે કાફિરોને માફી મળી શકતી નથી. એવા પાપીઓને શિક્ષા કરવી એ કંઈ ઝુલ્મ નથી. (૫) મતલબકે દોઝખનો વિસ્તાર વિશેષ હોવાથી એટલા લોકોથી ભરાશે નહિં અને માંગણી ચાલુજ રાખશે તો ખુદાપાકે તેને ભરવાનો વાયદો કર્યો છે.

الْخُلُودِ ۝٣٤ لَهُمْ مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝٣٥
وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ۝٣٦ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى
السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ۝٣٧ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَٰوَٰتِ وَ
الْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۖ وَمَا مَسَّنَا
مِن لُّغُوبٍ ۝٣٨ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ۝٣٩
وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ۝٤٠ وَاسْتَمِعْ
يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ۝٤١ يَوْمَ يَسْمَعُونَ
الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ۝٤٢ إِنَّا نَحْنُ
نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ۝٤٣ يَوْمَ تَشَقَّقُ
الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ۝٤٤

ખુલૂદ ૦ લહુમ મા યશાઊના ફીહા
હમેશા રેહનેકા (૧) ઉનકે લિયે (જન્નતમેં) જો વો ચાહેંગે સબ મિલેગા
વ લ-દયના મઝીદ ૦ વ કમ અહ-લકના
ઔર હમારે પાસ તો ઈસસેભી કહીં ઝિયાદા મૌજૂદ હે (૨) ઔર
કિતની હલાક કરદી હમને ઈન (કુફફારે મકકા) સે
કબ્લહુમ મિન કરનિન હુમ અશદ-દુ
પેહલે ઉમ્મતેં કે વો ઝબરદસ્ત થી ઈનસે
મિન્હુમ બત્શાન ફનક-કબૂ ફિલ બિલાદ ط
કુવ્વતમેં (જબ અઝાબ આયા) તો ફિર છાન મારા ઉન્હોંને શહરોંમેં
હલ મિમ મહીસ ૦ ઈન્ના ફી ઝાલિકા
કે કહીં ભાગનેકા ઠિકાના હે બેશક ઈસમેં ઝુરૂર નસીહત
લ-ઝિકરા લિ-મન કાના લહૂ કલ્બુન અવ
હે ઉસકે લિયે જિસકા દિલ (બેદાર) હે, યા કાન ધરે (સમઝાને
અલ્કસ સમ્આ વહુવા શહીદ ૦ વ લ-કદ
વાલેકે કેહને પર) ઔર વો હાઝિર હો (દિલોંસે), ઔર યકીનન

મ
૭ **ખલક-નસ સમાવાતિ વલ અરદા વમા બય-નહુમા ફી સિત્તતિ અય્યામિંવ ۖ વમા**
પૈદા કિયા હમને આસમાનોંકો, ઔર ઝમીનકો, ઔર જો કુછ ઉનમેં હે છે દિનમેં, ઔર નહી
મસ્સના મિલ લુગૂબ ૦ ફસબિર અલા મા યકૂલૂના વ સબબિહ બિ-હમ્દિ
લગી હમકો કુછ થકાન પસ સબ્ર કર ઉસપર જો વો કેહતે હૈં ઔર પાકી બયાન કર તા'રીફકે સાથ
રબબિકા કબ્લા તુલૂઈશ શમસિ વ કબ્લલ ગુરૂબ ۚ વ મિનલ લયલિ
અપને રબકી પેહલે નિકલનેસે સૂરજકે (નમાઝે ફજરમેં) ઔર પેહલે ડૂબનેસે (નમાઝે ઝુહર ઔર અસરમેં) (૩) ઔર
ફ-સબબિહ-હુ વ અદબારસ સુજૂદ ૦ વસ્તમિઅ યવમા યુનાદિલ મુનાદિ
રાતકો (મગરિબ ઔર ઈશામેં) પસ પાકી બયાન કર ઔર પીછે સિજદેકે (યા'ની નમાઝકે પીછે પાકી બયાન કર)
(૪) સુન, (કાન રખ કર) જિસ દિન પુકારેગા પુકારનેવાલા (ફરિશતા ઈસરાફીલ)
મિમ મકાનિન કરીબ ۚ યવમા યસ્મઊનસ સય-હતા બિલ હક્ક ط
નઝદીકકી જગહસે (૫) જિસ દિન સુનેંગે સખ્ત આવાઝ બખુબી (સબ લોગ)
ઝાલિકા યવમુલ ખુરૂજ ૦ ઈન્ના નહનુ નુહયી વ નુમીતુ
યે દિન હે નિકલનેકા (કબરોંસે) બેશક હમહી ઝિન્દા કરતે હૈં ઔર મારતે હૈં
વ ઈલય-નલ મસીર ۚ યવમા તશક-કકુલ અરદુ અન્હુમ
ઔર હમારેહી તરફ ફિરના હે (સબકા) જિસ દિન ફટ જાએગી ઝમીન (ઔર નિકલ પડેંગે
સિરાઆ ط ઝાલિકા હશ્રુન અ-લયના યસીર ૦
ઝિન્દા હોકર) વો સબ દૌડતે હુવે યે ઈખટ્ઠા કરના હમપર આસાન હૈ.

તફસીર : (૧) તે દિવસે જેને કંઈ મળશે તે સદા માટે છે આ પહેલા કોઈપણ સ્થિતિ કાયમની ન હતી. (૨) દરેક ઈચ્છિત વસ્તુઓ મળવા ઉપરાંત એવી નેઅમતો પણ મળશે જેનો તેઓનો ખિયાલ પણ ન હતો. (૩) આ બન્ને વખત ખુદાપાકની યાદી (ઝિક્ર) ના છે. સૂર્યોદય અગાઉ અને સૂર્ય અસ્ત પહેલા દુઆ અને ઈબાદત બહુ કબુલ થાય છે (૪) એટલે નમાઝો પછી અને સવારે સાંજે તથા રાત્રે અલ્લાહની ઝિક્ર અને નફિલ બંદગી તથા દુઆમાં લાગેલા રહો (૫) કેટલાક આલિમોના મત પ્રમાણે આ બીજો સૂર તે પત્થરથી ફુંકવામાં આવશે જે હાલ બૈતુલ મુકદ્દસ નજીક અદ્ધર લટકી રહ્યો છે એ કારણથી નજીકની જગ્યા ફરમાવ્યું એટલે અવાજ દરેક ઠેકાણે દુર હોય કે નજીક હોય એક સરખોજ પહોચશે.

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُوْلُوْنَ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ
فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَّخَافُ وَعِيْدِ ۝

سُوْرَةُ الذّٰرِيٰتِ مَكِّيَّةٌ (٥١) (٦٧)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالذّٰرِيٰتِ ذَرْوًا ۝ فَالْحٰمِلٰتِ وِقْرًا ۝ فَالْجٰرِيٰتِ
يُسْرًا ۝ فَالْمُقَسِّمٰتِ اَمْرًا ۝ اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ
لَصَادِقٌ ۝ وَّاِنَّ الدِّيْنَ لَوَاقِعٌ ۝ وَالسَّمَآءِ ذَاتِ
الْحُبُكِ ۝ اِنَّكُمْ لَفِيْ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۝ يُّؤْفَكُ عَنْهُ
مَنْ اُفِكَ ۝ قُتِلَ الْخَرّٰصُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ
غَمْرَةٍ سَاهُوْنَ ۝ يَسْـَٔلُوْنَ اَيَّانَ يَوْمُ الدِّيْنِ ۝
يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُوْنَ ۝ ذُوْقُوْا فِتْنَتَكُمْ ۚ هٰذَا
الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ ۝ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ
جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ۝ اٰخِذِيْنَ مَآ اٰتٰىهُمْ رَبُّهُمْ ۭ اِنَّهُمْ

નહ્નુ અઅ્-લમુ બિમા યકૂલૂના વમા અન્તા
હમ ખૂબ જાનતે હૈ જો કુછ વો કેહતે હૈ ઔર નહી તુમ
અ્-લયહિમ બિ-જબ્બાર قف ફ-ઝક્-કિર
ઉનપર ઝોર કરનેવાલે સો નસીહત કરો
બિલ કુરઆનિ મંય યખાફુ વઈદ ○ ع
કુરઆનસે ઉસકો જો ડરતા હૈ મેરે ડરાનેસે ૧૭

સૂરતુ ઝારિયાત

સૂરઈ ઝારિયાત મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૬૦) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વઝ્-ઝારિયાતિ ઝરવા ○ ફલ હામિલાતિ
કસમ હૈ ઉન હવાઓંકી જો ઉડાતી હૈ ગુબારકો ઝમીનસે
વિક્રા ○ ફલ જારિયાતિ યુસ્રા ○ ફલ
ઉઠા કર ફિર કસમ હૈ પાનીસે ભરે હુવે બાદલોંકી બોઝ
ઉઠાનેવાલી હવાઓંકી ફિર કસમ હૈ નરમીસે ચલનેવાલી હવાઓંકી
મુકસ્સિમાતિ અમ્રા ○ ઈન્નમા તૂ-અદૂના લ-સાદિકુંવ ○ વ ઈન્નદ્ મ
(યા કશતિયોંકી) ફિર ખુદાકે હુકમસે બારિશકો બાંટનેવાલી હવાઓંકી કસમ (યાં ફરિશતોંકી કસમ) (૧) ૭
બેશક વા'દા કિયા ગયા હૈ તુમસે સો સચ હૈ ઔર બેશક ઈનસાફ
દીના લ-વાકિઅ્ ○ વસ્સમાઈ ઝાતિલ હુબુક ○ ઈન્નકુમ લફી કવલિમ
હોનેવાલા હૈ ઔર કસમ હૈ આસમાન જાલદાર (સિતારોંકી રાહોંવાલે) કી તુમ મુખ્તલિફ ગુફતગૂમેં હો એકબાતમેં
મુખ્તલિફ ○ યુઅ્-ફકુ અન્હુ મન ઉફિક ○ કુતિલલ ખર-રાસૂન ○
ઝગળેકી (યા'ની કયામત ઔર આખેરતકી) ફેરા જાતા હૈ ઉસ (કયામત ઔર આખેરતકે માનનેસે) વો જો
ફેરા ગયા (ભલાઈસે) (૨) મારે ગએ અટકલ દૌડાને વાલે
અલ્લઝીના હુમ ફી ગમ-રતિન સાહૂન ○ યસ્અલૂના અય્યાના યવમુદ દીન ○
જો ગફલતમેં ભૂલે હુવે હૈ (૩) પૂછતે હૈ કબ હોગા દિન કયામતકા
યવમા હુમ અ-લન નારિ યુફ-તનૂન ○ ઝૂકૂ ફિત્ન-તકુમ
જિસ દિન વો આગ પર જલાએ જાએંગે (ઔર કહા જાએગાં) મઝાં ચખ્ખો અપની ગુમરાહીકા
હાઝલ લઝી કુન્તુમ બિહી તસ્તઅ્-જિલૂન ○
યે વો હૈ જિસકી તુમ જલ્દી કરતે થે.
ઈન્નલ મુત્તકીના ફી જન્નાતિવ વ ઉયૂન ○
બેશક પરહેઝગાર હોંગે બાગોંમેં ઔર ચશમોંમેં
આખિઝીના મા આતાહુમ રબ્બુહુમ ઈન્નહુમ
લેનેવાલે હોંગે વો જો દિયા ઉનકો ઉનકે રબને બેશક વો

તફસીર : (૧) પ્રથમ જોશભેર પવન અને વંટોળીયા આવે છે તેથી ધૂળ રજકણો વી. ઉડીને ઉપર ચઢી જાય છે તેના વાદળ બને છે ફરી તેમા પાણી બને છે એથી તે ભારે થઈ જાય છે તો બીજી હવાઓ તે પાણીથી ભરેલા વાદળને ચોમેર ફેરવે છે. ત્યાર બાદ વરસાદ પડતા પહેલા મદ મદ હવા ચાલે છે. ફરી દરેક સ્થળે વાદળોને ખેંચી જઈ ત્યાં ખુદાઈ હુકમ અનુસારજ વરસાવે છે. (૨) જે શૈતાનોના ભરમાવવાથી ક્યિામતને માનતો નથી તે અલ્લાહની બારગાહથી રોકવામાં આવ્યો છે તેથીજ અટકે છે. નહિં તો જાલીદાર દેખાતા આકાશમાં તારાઓ તથા દરેક્ની ચાલનો બંદોબસ્તજ ખાત્રી માટે પૂરતો છે અને ક્યિામત સંબંધી મતભેદ મુર્ખાઈ છે. (૩) તેઓ દીનની વાતમાં અને ક્યિામત વિષે માત્ર અટકળ ચલાવીનેજ નકાર કરે છે તેથી તેઓ માર્યા ગયા અને ખુદાપાકની રેહમતથી દૂર થયા.

كَانُوْا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِيْنَ ۝ كَانُوْا قَلِيْلًا مِّنَ الَّيْلِ
مَا يَهْجَعُوْنَ ۝ وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُوْنَ ۝ وَفِيْٓ
اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُوْمِ ۝ وَفِي الْاَرْضِ اٰيٰتٌ
لِّلْمُوْقِنِيْنَ ۝ وَفِيْٓ اَنْفُسِكُمْ ؕ اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ ۝ وَفِي
السَّمَآءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوْعَدُوْنَ ۝ فَوَرَبِّ السَّمَآءِ
وَالْاَرْضِ اِنَّهٗ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَآ اَنَّكُمْ تَنْطِقُوْنَ ۝ هَلْ
اَتٰىكَ حَدِيْثُ ضَيْفِ اِبْرٰهِيْمَ الْمُكْرَمِيْنَ ۝ اِذْ دَخَلُوْا
عَلَيْهِ فَقَالُوْا سَلٰمًا ؕ قَالَ سَلٰمٌ ۚ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ۝
فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِيْنٍ ۝ فَقَرَّبَهٗٓ اِلَيْهِمْ
قَالَ اَلَا تَاْكُلُوْنَ ۝ فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيْفَةً ؕ قَالُوْا لَا
تَخَفْ ؕ وَبَشَّرُوْهُ بِغُلٰمٍ عَلِيْمٍ ۝ فَاَقْبَلَتِ امْرَاَتُهٗ فِيْ
صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوْزٌ عَقِيْمٌ ۝ قَالُوْا
كَذٰلِكِ ۙ قَالَ رَبُّكِ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ۝

وقف لازم

કાનૂ કબ્લા ઝાલિકા મુહસિનીન ○ કાનૂ
પેહલે ઈસસે નેકી કરનેવાલે થે, વો કે
કલીલમ મિનલ લયલિ મા યહ-જઊન ○
થોળા રાતકો સોતે થે
વ બિલ અસ્હારિ હુમ યસ્તગ઼ફિરૂન ○ વ ફી
ઔર સુબહકે વકતોંમેં વો (ગુનાહોંકી) મુઆફી માંગતે થે ઔર
અમ્વાલિહિમ હક્-કુલ લિસ સાઇલિ વલ
ઉનકે માલોંમેં હિસ્સા થા માંગનેવાલોંકા ઔર
મહરૂમ ○ વ ફિલ અરદિ આયાતુલ લિલ
નહીં માંગને વાલોંકા (૧) ઔર ઝમીન મેં નિશાનિયાં હૈં વાસ્તે
મૂકિનીન ○ વ ફી અન્ફુસિકુમ ط અ-ફલા
યકીન લાને વાલોંકે ઔર ખુદ તુઝમેં ભી તો ક્યા નહીં
તુબસિરૂન ○ વ ફિસ સમાઇ રિઝકુકુમ વમા
દેખતે તુમ ? ઔર આસમાન મેં હૈ રોઝી તુમ્હારી ઔર જો
મ
૭ તૂ-અદૂન ○ ફ-વ-રબબિસ સમાઇ વલ અરદિ ઇન્નહૂ લ-હક્-કુમ મિસ્લા મા
તુમસે વા'દા કિયા જાતા હૈ (૨) સો કસમ હૈ રબકી આસમાનકે ઔર ઝમીનકે બેશક યે (કુરઆન) સચ્ચા (ખુદા કા કલામ) હૈ જૈસે કે
૬ અન્નકુમ તનતિકૂન ○ હલ અતાકા હદીસુ દયફિ ઇબ્રાહીમલ મુક-રમીન ○
૧૮ તુમ બોલતે હો (જૈસે અપને બોલનેમેં શુબ્હા નહીં ઐસેહી ઈસમેં શુબ્હા નહીં) કયા પહુંચી હૈ તુમકો બાત મેહમાનોંકી
વકફે લાઝિમ ઇઝ દ-ખલૂ અ-લયહિ ફ-કાલૂ સલામા ط કાલા સલામ ج કવમુમ
ઈબ્રાહીમ કે ? જો ઈઝઝતવાલે થે જબ અંદર આ પહુંચે ઉસકે પાસ તો બોલે વો સલામ (ઈબ્રાહીમ પર) કહા (ઈબ્રાહીમને)
મુન્કરૂન ○ ફરાગ઼ા ઇલા અહલિહી ફ-જાઆ બિ-ઇજલિન સમીન ○ ફકર-ર-બહૂ
સલામ તુમપર (ઔર દિલમેં કહા) યે લોગ અજનબી માલૂમ હોતે હૈં ફિર દૌળે અપને ઘરકો તો લે આએ એક બછળા (યા'ની ઉસકા
ઇ-લયહિમ કાલા અલા તઅ-કુલૂન ○ ફ-અવ-જસા મિન્હુમ ખીફહ ط કાલૂ લા
ગોશ્ત ઘીમેં) તલા હુવા ફિર સામને રખ્ખા ઉસકો ઉનકે (તો ફરિશતે ખાનેસે રૂકે તો ઈબ્રાહીમને ઉનસે કહા કયું તુમ નહીં ખાતે ? (ફિરભી ઈન્કાર કીયા) પસ જી મેં ઘબરાએ ઉનકે ડરસે વો બોલે મત
તખફ ط વ બશ-શરૂહુ બિ-ગુલામિન અલીમ ○ ફ-અક-બ-લતિમ-
ડરો ઔર ખુશ ખબરી દી ઉન્હેં એક લળકે હોશિયાર (ઈસહાક) કી ફિર સામને આઈ ઉનકે ઔરત (સારા,
ર-અતુહૂ ફી સર-રતિન ફ-સક-કત વજ-હહા વ કાલત અજૂઝુન અકીમ ○
બોલતી હુઇ) હૈરત મેં ફિર હાથ મારા અપની પેશાની પર ઔર બોલી મૈં બુળ્હી બાંઝ હું (જવાનીમેં ઔલાદ ન હુઈ
કાલૂ કઝાલિકિ ۙ કાલા રબ્બુક ط ઇન્નહૂ હુવલ હકીમુલ અલીમ ○
બુળ્હાપેમેં કયા હોગી) (વો ફરિશતે) બોલે યુંહી, કહા હૈ તેરે રબને, બેશક વો હૈ હિકમતવાલા જાનનેવાલા

તફસીર : (૧) ખુદાપાકથી ડરનારા નેકી કરતા હતા રાત્રે ઉઠીને તહજ્જુદ પઢતા પાછલી રાત્રે સવાર સુધી પોતાના ગુનાહોની માફી માંગતા હતા. ખેરાત પણ કરતાં ભિખારીને આપવા ઉપરાંત ભિક્ષાથી શરમાતા (૨) એટલે અનાજ પેદા થવાના સાધનો આકાશમાં છે જેમકે વરસાદ સૂર્યનો તાપ ચંદ્રની થંડક તેમજ દરેક માણસના ભાગની રોજીનો હુકમ પણ આકાશથીજ આવે છે પછી તેના ભાગ્યની રોજી તેને મળ્યા વિના રહેતીજ નથી.

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٣١﴾ قَالُوْٓا اِنَّآ
اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً
مِّنْ طِيْنٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣٤﴾
فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيْهَا مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٣٥﴾ فَمَا
وَجَدْنَا فِيْهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٣٦﴾ وَتَرَكْنَا
فِيْهَآ اٰيَةً لِّلَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿٣٧﴾
وَفِيْ مُوْسٰٓى اِذْ اَرْسَلْنٰهُ اِلٰى فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ
مُّبِيْنٍ ﴿٣٨﴾ فَتَوَلّٰى بِرُكْنِهٖ وَقَالَ سٰحِرٌ اَوْ مَجْنُوْنٌ ﴿٣٩﴾
فَاَخَذْنٰهُ وَجُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِى الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيْمٌ ﴿٤٠﴾
وَفِيْ عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيْحَ الْعَقِيْمَ ﴿٤١﴾ مَا
تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيْمِ ﴿٤٢﴾
وَفِيْ ثَمُوْدَ اِذْ قِيْلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوْا حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٤٣﴾ فَعَتَوْا
عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ فَاَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿٤٤﴾

ક઼ાલા ફમા ખ઼ત્બુકુમ અય્યુહલ મુર-સલૂન ૦

કહા (ઈબ્રાહીમને) અય ફરિશ્તો તુમકો ક્યા મુશકિલ પેશ આઈ હૈ?

ક઼ાલૂ ઈન્ના ઉરસિલ્ના ઈલા ક઼વમિમ
વો કેહને લગે કે હમ એક ગુનેહગાર કૌમકી તરફ ભેજે
મુજરિમીન ૦ લિ-નુરસિલા અ઼-લયહિમ
ગએ હૈં (કૌમે લૂતકે પાસ), તાકે ફેંકે હમ ઉનપર
હ઼િજા-રતમ મિન ત઼ીન ૦ મુસવ્વ-મતન
કંકર કે પત્થર ખાસ નિશાનિયાં હૈ
ઈ઼ન્દા રબ્બિકા લિલ મુસરિફીન ૦
આપકે રબકે પાસ હદ સે ગુઝરનેવાલો કે લિયે
ફ-અખ઼રજ્ના મન કાના ફીહા
ફિર હમને નિકાલ લિયા ઉનમેંસે
મિનલ મુઅ્-મિનીન ૦ ફમા વ-જદના
ઈમાન વાલોંકો ફિર નહીં પાયા હમને
ફીહા ગ઼યરા બયતિમ મિનલ મુસલિમીન ૦ વ ત-રક્ના ફીહા આ-યતલ મ ૭
વહાં એક ઘર કે સિવા, કોઈ ઘર મુસલમાનોંકા ઔર હમને ઐસી બાતેં નિશાનીકે તૌર પર છોળ દી હૈ
લિલ્લઝ઼ીના યખ઼ાફૂનલ અ઼ઝ઼ાબલ અલીમ ૦ વ ફી મૂસા ઈઝ઼ અરસલ્નાહુ
ઉન લોગોંકે લિયે જો ડરતે હૈં (ખુદાકે) સખ્ત અઝાબસે ઔર મૂસાકે વાકેએમેં દલીલ હૈ જબ કે ભેજા ઉનકો
ઈલા ફિર-અ઼વના બિ-સુલ્ત઼ાનિમ મુબીન ૦ ફ-તવલ્લા બિ-રુકનિહી
ફિરઔનકે પાસ ખુલી હુઈ દલીલ લેકર પસ મુંહ મોળા ઉસને અપને અમીરોંકે સાથ
વ ક઼ાલા સાહ઼િરુન અવ મજ્નૂન ૦ ફ-અ-ખ઼ઝ઼નાહુ વ જુનૂ-દહૂ
ઔર કહા યે (મૂસા) તો જાદૂગર યા દીવાના હૈ. પસ હમને પકળા ઉસકો ઔર ઉસકી ફૌજકો
ફ-ન-બઝ઼નાહુમ ફિલ યમ્મિ વહુવા મુલીમ ૦ વ ફી આ઼દિન ઈઝ઼
ઔર ઉન્હેં ફેંક દિયા દરિયામેં ઔર ઉસપર મલામત કી ગઈ થી ઔર કૌમે આદ ! જબકે
અરસલ્ના અ઼-લયહિમુર રીહ઼લ અ઼કીમ ૦ મા ત-ઝ઼રુ મિન શયઈન
ભેજી હમને ઉન પર મનહૂસ આંધી (તૂફાન હવાકા) કે જિસ ચીઝ પર સે ગુઝરતી થી
અ-તત અ઼-લયહિ ઈલ્લા જ-અ઼લત્હુ કર-રમીમ ૦ વ ફી સમૂદા
ઉસે રેત કે રેઝેકી તરહ કર દેતી થી ઔર કૌમે સમૂદકા કિસ્સા !
ઈઝ઼ ક઼ીલા લહુમ તમત્તઊ હ઼ત્તા હ઼ીન ૦ ફ-અ઼-તવ
જબકે ઉનસે કહા ગયા કે કુછ અરસે તક મોજ કર લો. પસ સરકશી કી ઉન્હોંને
અ઼ન અમરિ રબ્બિહિમ ફ-અ-ખ઼ઝ઼ત્હુમુસ સ઼ાઈ઼-ક઼તુ વહુમ યન્ઝ઼ુરૂન ૦
અપને રબકે હુકમકી પસ પકળ લિયા ઉનકો એક હયબતનાક ગરજને, ઔર વો દેખતેહી રેહ ગએ

فَمَا اسْتَطَاعُوْا مِنْ قِيَامٍ وَّمَا كَانُوْا مُنْتَصِرِيْنَ ۝٤٥
وَقَوْمَ نُوْحٍ مِّنْ قَبْلُ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝٤٦
وَالسَّمَاۗءَ بَنَيْنٰهَا بِاَيْىدٍ وَّاِنَّا لَمُوْسِعُوْنَ ۝٤٧ وَالْاَرْضَ
فَرَشْنٰهَا فَنِعْمَ الْمٰهِدُوْنَ ۝٤٨ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ
ع ૧ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۝٤٩ فَفِرُّوْٓا اِلَى
اللّٰهِ ۭ اِنِّىْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٥٠ وَلَا تَجْعَلُوْا مَعَ
اللّٰهِ اِلٰـهًا اٰخَرَ ۭ اِنِّىْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٥١ كَذٰلِكَ
مَآ اَتَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا قَالُوْا سَاحِرٌ
اَوْ مَجْنُوْنٌ ۝٥٢ اَتَوَاصَوْا بِهٖ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُوْنَ ۝٥٣
فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَآ اَنْتَ بِمَلُوْمٍ ۝٥٤ وَّذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى
تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٥٥ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا
لِيَعْبُدُوْنِ ۝٥٦ مَآ اُرِيْدُ مِنْهُمْ مِّنْ رِّزْقٍ وَّمَآ اُرِيْدُ اَنْ
يُّطْعِمُوْنِ ۝٥٧ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِيْنُ ۝٥٨

ફ-મસ્તતાઊ મિન ક્યિામિંવ વમા કાનૂ
ન તો વો ખળે હો સકે ઔર ન
મુન્તસિરીન ઠ વ કવમા નૂહિમ મિન
બદલા લે સકે હમસે ઔર હમને નૂહ કી કૌમ કો ઈસસે
કબ્લ ط ઈન્નહુમ કાનૂ કવ-મન ફાસિકીન ઠ
પેહલે હલાક કિયા બેશક વો નાફરમાન કૌમ થી
વસ્સમાઆ બ-નયનાહા બિ-અયદિંવ વ
ઔર હમને આસમાનકો અપની તાકતસે પૈદા કિયા, ઔર હર વક્ત
ઈન્ના લ-મૂસિઊન ○ વલ અરદા ફ-રશનાહા
હમ ઈસપર કુદરત રખતે હૈં ઔર ઝમીનકો હમને બિછા દિયા
ફ-નિઅ્-મલ માહિદૂન ○ વ મિન કુલ્લિ
પસ હમ બેહતર બિછાનેવાલે હૈં ઔર હર
શયઈન ખ-લકના ઝવ-જયનિ લ-અલ્લકુમ
ચીઝકો હમને જોળે સે પૈદા કિયા, તાકે તુમ

મ ૭ તઝક-કરૂન ○ ફ-ફિર-રૂ ઇ-લલ્લાહ ط ઈન્ની લકુમ મિન્હુ નઝીરુમ મુબીન ઠ
નસીહત હાસિલ કરો. પસ ભાગો (શિર્કસે) અલ્લાહકી તરફ, બેશક મૈં ઉસકી તરફસે તુમકો ડરાનેવાલા હૂં ખુલા હુવા
વલા તજ-અલૂ મ-અલ્લાહિ ઈલાહન આખર ط ઈન્ની લકુમ મિન્હુ નઝીરુમ
ઔર અલ્લાહકે સાથ કિસીકો મા'બૂદ મત બનાઓ બેંશક મૈં તુમકો ઉસકી તરફસે ડરાનેવાલા હૂં
મુબીન ○ કઝાલિકા મૉ અ-તલ્લઝીના મિન કબ્લિહિમ મિર રસૂલિન ઈલ્લા
ખુલા હુવા ઈસી તરહ નહીં આએ હૈં કોઈ પૈગમ્બર ઈસસે પેહલે, મગર યે કે ઈન લોગોંને ઉન્હેં
કાલૂ સાહિરુન અવ મજનૂન ઠ અ-તવાસવ બિહ ج બલ હુમ કવમુન તાગૂન ઠ
જાદૂગર ઔર પાગલ ઠેરાયા હૈ. કયા મરતે વકત ઐસી વસિય્યત કર જાતે હૈં ? બલ્કે યે બળે સરકશ લોગ હૈં
(કે હર પૈગમ્બર કો જાદૂગર ઔર પાગલહી ઠેહરાતે હૈં)
ફ-તવલ્લા અન્હુમ ફમૉ અન્તા બિ-મલૂમ ઠ વ ઝક-કિર ફ-ઈન્નઝ
પસ આપ ઈનસે મુંહ ફેર લીજિએ, ઈસ બારે મેં આપ પર કોઈ ઈલ્ઝામ ન હોગા ઔર નસીહત કરતે રહો,
ઝિકરા તન્ફઉલ મુઅ્-મિનીન ○ વમા ખ-લકતુલ જિન્ના વલ ઈન્સા
ઈસલિયે કે નસીહત હી મુઅમિનોંકો ફાયદા પહુંચાતી હૈ ઔર હમને જિન્નાંત ઔર ઈનસાનોંકો
ઈલ્લા લિ-યઅ્-બુદૂન ○ મૉ ઉરીદુ મિન્હુમ મિર્‌રિઝકિંવ વમૉ ઉરીદુ
સિર્ફ ઈબાદતહી કે લિયે પૈદા કિયા હૈ હમ ઉનસે રિઝક કી કોઈ ઉમ્મીદ નહીં રખતે ઔર ન યે ચાહતે હૈં
અંય યુત્ઈમૂન ○ ઈન્નલ્લાહા હુવર રઝ-ઝાકુ ઝુલ કુવ્વતિલ મતીન ○
કે વો હમકો ખાના ખિલાએં બેશક રોઝી દેનેવાલા તો ખુદાહી હૈ ઔર વોહી તાકતવાલા ઔર ઝોરઆવર હૈ.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن
يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

(٥٢) سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ (٧٦)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ ﴿٣﴾
وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ
الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَّا لَهُ
مِن دَافِعٍ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ
الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾
الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يُدَعُّونَ
إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾ هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم
بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾ أَفَسِحْرٌ هَٰذَا أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾

ફ-ઇન્ના લિલ્લઝીના ઝૂ-લમૂ ઝનૂબમ
પસ વો લોગ જિન્હોંને ઝુલ્મ કિયા હૈ ઉનકે લિયે ઉનકા હિસ્સા
મિસ્લા ઝનૂબિ અસ્હાબિહિમ
એૈસાહી હૈ જૈસા કે ઉનકે દોસ્તોંકા થા
ફલા યસ્તઅ્જિલૂન ○ ફ-વયલુલ
પસ ઉન્હેં જલ્દી ન કરની ચાહિયે પસ ખરાબી હૈ
લિલ્લઝીના ક-ફરૂ મિંય
ઉનકે લિયે જિન્હોંને કુફ્ર કિયા,
યવમિહિમુલ લઝી યૂ-અદૂન ○ ع ٢
ઉસ દિનકે આને સે જિસકા ઉનસે વા'દા કિયા ગયા હૈ.

સૂરતુ તૂર

સૂરઇ તૂર મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૪૯) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વત્તૂર ○ વ કિતાબિમ મસ્તૂર ○ ફી રક્-કિમ મન્શૂરિંવ ○ મ ૭
કસમ હૈ કોહે તૂરકી, ઔર ઈસ લિખ્ખી હુઈ કિતાબકી, જો કુશાદા વરકોં મેં હૈ. (૧)
વલ બયતિલ મઅ્મૂર ○ વસ્સક્ફિલ મરફૂઇ ○ વલ બહ્રિલ
ઔર (કસમ હૈ) બૈતુલ મઅમૂરકી, (૨) ઔર બુલંદ છતકી, (૩) ઔર જોશ મારે હુવે
મસ્જૂર ○ ઇન્ના અઝાબા રબ્બિકા લ-વાકિઉમ ○ મા લહૂ
દરિયાકી (૪) બેશક તુમ્હારે ખુદાકા અઝાબ આનેવાલા હૈ જિસે કોઈ
મિન દાફિઅ ○ યવમા તમૂરુસ સમાઉ મવ્રંવ ○ વ તસીરુલ
ચીઝ રોક નહીં સકતી ઉસ દિન આસમાન થરથરા જાએગા ઔર પહાળ ઉળતે
જિબાલુ સયરા ○ ફ-વયલુંય યવ-મઇઝિલ લિલ મુકઝ્-ઝિબીનલ ○
ફિરતે હોંગે, પસ ખરાબી હૈ ઉસ દિન ઝુટલાનેવાલોં કે લિયે,
લઝીના હુમ ફી ખવ્દિય યલ-અબૂન ○ યવમા યુદઅ્-ઊના વક્ફે લાઝિમ
ઉન લોગોંકે લિયે જો બેહુદા બકવાસ મેં ખેલતે હૈં. જિસ દિન હાંકે જાએંગે
ઇલા નારિ જહન્નમા દઅ્-આ ○ હાઝિહિન નારુલ્લતી કુન્તુમ
આગકી તરફ જહન્નમકી સખ્તીસે (ઔર કહા જાએગા) યે વોહી આગ હૈ
બિહા તુકઝ્-ઝિબૂન ○ અ-ફ-સિહ્રુન હાઝા અમ અન્તુમ લા તુબસિરૂન ○
જિસે તુમ ઝુટલાતે થે ક્યા યે ભી જાદૂ હૈ યા તુમ દેખ નહીં સકતે !

તફસીર : (૧) કદાચ લૌહે મેહફૂઝને કહ્યું. (૨) આબાદ ઘર ખાનએ કાબા ફરમાવ્યું એથી મતલબ બૈતુલ મામૂર છે. જે કાબાના તદ્દન ઉપરજ આકાશમાં એક કાબા છે. જ્યાં ફરિશતા તવાફ કરે છે. (૩) એટલે આકાશ અથવા અર્શ જે ઉંચે છત સમાન છે. (૪) આકાશ પર એક સમુદ્ર છે જેમાંથી બીજો સૂર ફુંકવામાં આવે તે પહેલાં વરસાદ પડશે જેથી સૌના શરીર તૈયાર થઈ જશે.

اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوْٓا اَوْ لَا تَصْبِرُوْا ۚ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ ۚ
اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝١٦ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ
فِيْ جَنّٰتٍ وَّنَعِيْمٍ ۝١٧ فٰكِهِيْنَ بِمَآ اٰتٰىهُمْ رَبُّهُمْ ۚ وَوَقٰىهُمْ
رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ۝١٨ كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔا بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝١٩ مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى سُرُرٍ مَّصْفُوْفَةٍ ۚ وَ
زَوَّجْنٰهُمْ بِحُوْرٍ عِيْنٍ ۝٢٠ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاتَّبَعَتْهُمْ
ذُرِّيَّتُهُمْ بِاِيْمَانٍ اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَآ اَلَتْنٰهُمْ
مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍۢ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ ۝٢١
وَاَمْدَدْنٰهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَّلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُوْنَ ۝٢٢ يَتَنَازَعُوْنَ
فِيْهَا كَاْسًا لَّا لَغْوٌ فِيْهَا وَلَا تَاْثِيْمٌ ۝٢٣ وَيَطُوْفُ
عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُوْنٌ ۝٢٤ وَاَقْبَلَ
بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ۝٢٥ قَالُوْٓا اِنَّا كُنَّا
قَبْلُ فِيْٓ اَهْلِنَا مُشْفِقِيْنَ ۝٢٦ فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا

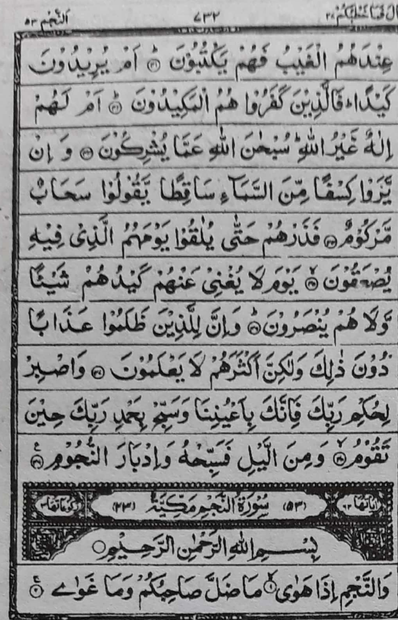
ઈસ્લવહા ફસ્બિરૂ અવ લા તસ્બિરૂ ج
અબ ચલો દોઝખમેં દાખિલ હો જાઓ, ફિર સબ્ર કરો યા ન કરો,
સવાઉન અ્-લયકુમ ط ઈન્નમા તુજ-ઝવના
દોનોં તુમ્હારે લિયે બરાબર હૈ. બેશક તુમકો બદલા દિયા જાતા હે
મા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ ઈન્નલ મુત્તકીના
ઉન કામોંકા જો તુમ કરતે થે. તહકીક પરહેઝગાર લોગ
ફી જન્નાતિંવ વ નઈમ ૦ ફાકિહીના બિમા
જન્નત ઔર ઉસકી નેઅમતોંમેં હોંગે, ઐશ કરતે હોંગે
આતાહુમ રબ્બુહુમ ج વ વકાહુમ રબ્બુહુમ
ખુદાકી દી હુઈ નેઅમતોંસે ઔર બચા લેગા ઉનકો રબ
અઝાબલ જહીમ ૦ કુલૂ વશ્રબૂ હનીઅમ
ઉનકા દોઝખકે અઝાબસે ખાઓ ઔર પિયો ખુશી ખુશી
બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦ મુત્તકિઈના
બદલે ઉન કામોંકે જો તુમ કરતે થે. તકિયા લગાએ
મ ૭ અલા સુરુરિમ મસ્ફૂફહ ج વ ઝવ્વજ-નાહુમ બિ-હૂરિન ઈન ૦ વલ્લઝીના
બૈઠે હોંગે બિછે હુવે કતાર દર કતાર તખ્તોં પર, ઔર હમ ઉનકી શાદિયાં કરા દેંગે ગોરી ગોરી બડી બડી આંખોં વાલી હૂરોંસે ઔર જો લોગ
આ-મનૂ વત્ત-બ-અતહુમ ઝુર-રિય્યતુહુમ બિ-ઈમાનિન અલ્હકના બિહિમ
ઈમાન લાએ ઔર ઉનકી ઔલાદને ઈમાન લાનેમેં ઉનકી પૈરવી કી હમ પહુંચા દેંગે ઉનકી
ઝુર-રિય્ય-તહુમ વમા અ-લત્નાહુમ મિન અ્-મલિહિમ મિન શૈઅ ط કુલ્લુમ-
ઔલાદકો ઉનકે દર્જેમેં, ઔર ઉનકે આ'માલકી (જઝા દેનેમેં) હમ કોઈ કમી ન કરેંગે, હર
રિઈમ બિમા ક-સબા રહીન ૦ વ અમ્દદનાહુમ બિ-ફાકિ-હતિંવ વ લહ્મિમ
શખ્સ અપને આ'માલકા રહીને મિન્નત હૈ. (૧) ઔર પય દર પય હમ ઉન્હેં દેંગે મેવે ઔર ગોશ્ત
મિમ્મા યશ-તહૂન ૦ ય-તના-ઝઊના ફીહા કઅ્-સલ લા લગ્વુન ફીહા વલા
જિસકી ભી વો આરઝૂ કરેંગે, વહાં એક દૂસરેકે હાથસે જામ લેતે હોંગે, ન વહાં શરાબિયોં જૈસી બેહૂદા બકવાસ હોગી ઔર ન
તઅ્-સીમ ૦ વ યતૂફુ અ્-લયહિમ ગિલ્માનુલ લહુમ ક-અન્નહુમ લુઅ્-લુઉમ
કોઈ ગુનાહ હોગા, ઉનકે આસપાસ ખૂબસૂરત લળકે ફિરતે હોંગે (ખિદમતકે) જૈસે
મકનૂન ૦ વ અક-બલા બઅ્-દુહુમ અલા બઅ્-દિંય ય-તસા-અલૂન ૦ કાલૂ
સીપમેં મોતી હો, ઔર સબ એક દૂસરેંસે મિલતે હોંગે, ઔર હાલ પૂછતે હોંગે, કહેંગે કે
ઈન્ના કુન્ના કબ્લુ ફી અહલિના મુશફિકીન ૦ ફ-મન્નલ્લાહુ અ્-લયના
બેશક ઈસસે પેહલે હમ અપને ઘરોંમેં (દુનિયામેં) ડરતે હુવે રેહતે થે, પસ ખુદાને હમ પર બળા એહસાન કિયા

તફસીર : (૧) નેક લોકોની ઔલાદને આ ખાસ લાભ છે કે જો તેઓ ઈમાનવાળા હોઈ બાપના સદાચરણ માફક ચાલવાની કોશિષ કરે તો ભલેને બાપને દરજ્જે પહોંચ્યાં ન હોય તો તે પણ ખુદાપાક તેમને તેમના બાપની પાસે ઉંચા દરજ્જામાં પહોંચાડી દેશે પણ તે નેક લોકોની કરણીનો સવાબ ઘટાડીને તેમની ઔલાદના દરજા વધારશે નહિં પણ તે નેક લોકોને ખુશ કરવા માટે જ એમના ઉપર કૃપા કરશે. પરંતુ બાપને રસ્તે નહિં ચાલનારને બાપના નેક હોવાથી કાંઈ લાભ નથી. સ્ત્રીઓ જે સીધે રસ્તે ચાલનાર છે તેણીઓના નેક ખાવિંદોના કારણે ઉંચા દરજા મળશે.

وَوَقٰنَا عَذَابَ السَّمُوْمِ ۝٢٧ اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوْهُ ؕ
اِنَّهٗ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيْمُ ۝٢٨ فَذَكِّرْ فَمَآ اَنْتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَّلَا مَجْنُوْنٍ ۝٢٩ اَمْ يَقُوْلُوْنَ شَاعِرٌ
نَّتَرَبَّصُ بِهٖ رَيْبَ الْمَنُوْنِ ۝٣٠ قُلْ تَرَبَّصُوْا فَاِنِّيْ
مَعَكُمْ مِّنَ الْمُتَرَبِّصِيْنَ ۝٣١ اَمْ تَاْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ
بِهٰذَآ اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُوْنَ ۝٣٢ اَمْ يَقُوْلُوْنَ تَقَوَّلَهٗ ۚ
بَلْ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ۝٣٣ فَلْيَاْتُوْا بِحَدِيْثٍ مِّثْلِهٖٓ اِنْ كَانُوْا
صٰدِقِيْنَ ۝٣٤ اَمْ خُلِقُوْا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ اَمْ هُمُ الْخٰلِقُوْنَ ۝٣٥
اَمْ خَلَقُوا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ بَلْ لَّا يُوْقِنُوْنَ ۝٣٦
اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ اَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُوْنَ ۝٣٧
اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَّسْتَمِعُوْنَ فِيْهِ ۚ فَلْيَاْتِ مُسْتَمِعُهُمْ
بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝٣٨ اَمْ لَهُ الْبَنٰتُ وَلَكُمُ الْبَنُوْنَ ۝٣٩
اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُوْنَ ۝٤٠ اَمْ

વ વક઼ાના અ઼ઝ઼ાબસ સમૂમ ૦ ઈન્ના કુન્ના
ઔર હમેં દોઝખ કે અઝાબસે બચા લિયા (૧) તહકીક હમ
મિન ક઼બ્લુ નદઊ઼હ ઈન્નહૂ હુવલ બર-રુર
ઈસસે પેહલે ખુદા કો પુકારતે થે. બેશક વો નેક સુલૂક ઔર
રહ઼ીમ ૦ ફ-ઝ઼ક-કિર ફમા અન્તા બિ-નિઅ઼મતિ ع
મહેરબાન હૈ. પસ આપ નસીહત કીજિએ ઈસ લિયે કે ખુદાકે ફઝલસે 3
રબ્બિકા બિકાહિનિંવ વલા મજ્નૂન ૦ અમ
આપ ન તો કાહિન હૈં (જો જિન્નોંસે ખબરેં પૂછતે હૈં) ઔર ન દીવાને હૈં, યા
યકૂલૂના શાઈ઼રુન ન-તરબ્બસુ બિહી રય-બલ
કેહતે હૈં યે લોગ તુમકો શાઈર (પસ) હમ ઉનપર ગર્દિશ (મૌત) કા
મનૂન ૦ કુ઼લ તરબ્બસૂ ફ-ઈન્ની મ-અ઼કુમ
ઈન્તેઝાર કરતે હૈં, આપ ઉનસે કહિયે ઈન્તિઝાર કરો મૈં ભી તુમ્હારે સાથ
મિનલ મુ-તરબ્બિસ઼ીન ૦ અમ તઅ્-મુરુહુમ
ઈન્તેઝાર કરતા હું. ક્યા ઉનકી અકલોંને મ
અહ઼લામુહુમ બિ-હાઝ઼ા અમ હુમ ક઼વમુન ત઼ાગૂન ૦ અમ યકૂલૂના તક઼વ્વ-લહ ج ૭
યે બાત કહી હૈ યા વો સરકશ હૈં? ક્યા વો કેહતે હૈં કે યે (કુરઆન) ઉસ (નબી) કા ઘળા હુવા કલામ હૈ!
બલ્લા યુઅ્-મિનૂન ૦ ફલ-યઅ્-તૂ બિ-હ઼દીસિ઼મ મિસ્લિહી ઇન કાનૂ
બલ્કે વો ઈમાનહી નહીં લાતે. પસ ઉન્હેં ચાહિએકે ઇસ જૈસી કોઈ બાત લે આવેં! અગર વો
સ઼ાદિક઼ીન ૦ અમ ખુલિકૂ મિન ગ઼યરિ શયઈન અમ હુમુલ ખ઼ાલિકૂન ૦
સચ્ચે હોં તો ક્યા વો કિસી પૈદા કરનેવાલે કે બગૈર હી પૈદા હો ગએ હૈં યા વો ખુદ ખાલિક હૈં.
અમ ખ઼-લકુ઼સ સમાવાતિ વલ અર્દ઼ ج બલ્લા યૂક઼િનૂન ૦
ક્યા પૈદા કિયા હૈ ઉન્હોંને આસમાનોં ઔર ઝમીનકો? (યે બાત નહીં હૈ) બલ્કે વો યકીન નહીં લાતે
અમ ઈ઼ન્દહુમ ખ઼ઝાઇનુ રબ્બિકા અમ હુમુલ મુસયતિ઼રૂન ૦
ક્યા ઉનકે પાસ તુમ્હારે રબ કે ખઝાને હૈં? યા વો ગાલિબ હોને વાલોંમેંસે હૈં?
અમ લહુમ સુલ્લમુંય યસ્તમિઊ઼ના ફીહ ج ફલ-યઅ્-તિ મુસ્તમિઉ઼હુમ
ક્યા ઉનકે લિયે સીઢી લગી હુઇ હૈ જિસકે ઝરીએ વો (આસમાન પર ચઢ કર બાતેં) સુનતે હૈં! પસ લાવે ઉનકા સુનનેવાલા
બિ-સુલ્ત઼ાનિમ મુબીન ૦ અમ લહુલ બનાતુ વ લકુમુલ બનૂન ૦
કોઈ ખુલી હુઈ દલીલ. ક્યા ખુદા કે લિયે બેટિયાં હૈં ઔર તુમ્હારે લિયે બેટે?
અમ તસ્અલુહુમ અજ્રન ફહુમ મિમ મગ઼-રમિમ મુસ઼્ક઼લૂન ૦ અમ
ક્યા તુમ ઉનસે બદલા માંગતે હો, પસ વો તો ખુદહી બદલે કે બોઝ તલે દબે હુવે હૈં. ક્યા

તફસીર : (૧) જન્નતીઓ દુન્યામાં ખુદાથી ડર્યા કરતા હતા તો ખુદાપાકે તેમને દોઝખથી બચાવ્યા કે તેની ગરમ હવા પણ લાગવા પામી નહિં.

عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝ أَمْ يُرِيدُونَ
كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ۝ أَمْ لَهُمْ
إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ وَإِنْ
يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ
مَرْكُومٌ ۝ فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ
يُصْعَقُونَ ۝ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا
وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ۝ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا
دُونَ ذَٰلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَاصْبِرْ
لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ
تَقُومُ ۝ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ۝
سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ (٥٣)
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝

ઇન્દહુમુલ ગ઼યબુ ફહુમ યકતુબૂન ○
ઉનકે પાસ ગૈબકા ઈલ્મ હૈ કે જો લિખ લેતે હૈ ?
અમ યુરીદૂના કય-દા ط ફલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ
કયા મક્ર કરના ચાહતેં હૈ વો? પસ જિન લોગોંને કુફ્ર કિયા હૈ
હુમુલ મકીદૂન ○ અમ લહુમ ઈલાહુન
વોહી મક્ર કિયે ગએ હૈં. કયા ઉનકે લિયે કોઈ મા'બૂદ ઔર હૈ
ગ઼યરુલ્લાહ ط સુબ્હ઼ાનલ્લાહિ અ઼મ્મા
ખુદાકે સિવા? પાક હૈ અલ્લાહ ઉસસે જિસે યે ઉસકે સાથ
યુશરિકૂન ○ વ ઈય્ યરવ કિસ્ફમ મિનસ્સમાઇ
શરીક કરતે હૈં ઔર અગર યે લોગ દેખલેં કોઈ ટુકળા આસમાન સે
સાક઼િત઼ંય યકૂલૂ સહ઼ાબુમ મરકૂમ ○ ફ-ઝ઼રહુમ
ગિરતા હુવા તો કહેંગે યે બાદલ હૈ લિપટા હુવા. પસ છોળ દો ઉનકો
હ઼ત્તા યુલાકૂ યવ-મહુમુલ લઝ઼ી ફીહિ
યહાં તક કે વોં મિલ જાવેં ઉસ દિનસે જિસમેં
મ
૭ યુસ્અ઼કૂન ○ યવમા લા યુગ઼ની અ઼ન્હુમ કયદુહુમ શય-અંવ વલા હુમ
વો બેહોશં હો જાએંગે (૧) જિસ દિન કોઈ ફાયદા ન દેગા ઉનકો મક્ર ઉનકા ઝરાભી ઔર ન ઉનકી
યુન્સ઼રૂન ○ વ ઇન્ના લિલ્લઝ઼ીના ઝ઼-લમૂ અ઼ઝ઼ાબન દૂના ઝ઼ાલિકા
મદદ કી જાએગી ઔર તહકીક ઉન લોગોં કે લિયે જિન્હોંને ઝુલ્મ કિયાં, અઝાબ હૈ ઈસકે સિવાભી,
વ લાકિન્ના અક-સ઼-રહુમ લા યઅ઼-લમૂન ○ વસ્બિર લિ-હુકમિ રબ્બિકા
લેકિન બહુતસે લોગ નહીં જાનતે ઔર સબ્ર કરો અપને પરવરદિગારકે હુકમ પર
ફ-ઇન્નકા બિ-અઅ઼-યુનિના વ સબ્બિહ઼ બિ-હ઼મ્દિ રબ્બિકા હ઼ીના તકૂમ ○
બેશક તુમ હમારી આંખોંકે સાથ હો ઔર તુમ્હારે રબકી પાકી બયાન કરો તા'રીફ કે સાથ, જબકે તુમ ખળે હોઓ
૯ વ મિનલ લયલિ ફ-સબ્બિહ઼-હુ વ ઇદબારન નુજૂમ ○
૪ ઔર રાત કે વકત ઉસકી તસ્બીહ કરો ઔર સિતારે ડૂબને કે બાદ ભી

સૂરતુન નજ્મ

સુરઇ નજ્મ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૬૨) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વન્નજ્મિ ઇઝ઼ા હવા ○ મા દ઼લ્લા સ઼ાહ઼િબુકુમ વમા ગ઼વા ○
કસમ હૈ સિતારેકી જબ વો ડૂબ જાએ (૨) તુમ્હારા સાથી ગુમરાહ નહીં હુવા ઔર ન વો ભટક ગયા હૈ.

તફસીર: (૧) પડતા મુકો એટલે તેઓને વાતો બનાવવાદો અને બદમાશી કરી લેવાદો. (૨) સઘળા તારાઓને અસ્ત થયા પછી સૂર્યોદય થાય છે તેવીજ રીતે સઘળા નબીઓના આવી ગયા પછી હઝરત મુહમ્મદ (સ.) અરબમાં સૂર્ય તરીકે પ્રકાશ્યા કુદરતે આ તારાઓનો એવો બંદોબસ્ત રાખ્યો છે કે તેમાં સ્હેજ પણ ફેરફાર થતો નથી. તો આ આત્મિક તારાઓને સૂર્યનો બંદોબસ્ત પણ અધિક હોવો જોઇએ કારણકે આખી જગતજનોની હિદાયતનો સંબંધ આપ (સ.) સાથે જ છે.

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ۞ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى ۞
عَلَّمَهٗ شَدِيْدُ الْقُوٰى ۞ ذُوْ مِرَّةٍ ؕ فَاسْتَوٰى ۞ وَهُوَ
بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰى ۞ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ۞ فَكَانَ قَابَ
قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى ۞ فَاَوْحٰۤى اِلٰى عَبْدِهٖ مَاۤ اَوْحٰى ۞ مَا
كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ۞ اَفَتُمٰرُوْنَهٗ عَلٰى مَا يَرٰى ۞
وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى ۞ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ۞
عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ۞ اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ۞
مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ۞ لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيٰتِ رَبِّهِ
الْكُبْرٰى ۞ اَفَرَءَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ۞ وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ
الْاُخْرٰى ۞ اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ۞ تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ
ضِيْزٰى ۞ اِنْ هِيَ اِلَّاۤ اَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوْهَاۤ اَنْتُمْ وَ
اٰبَآؤُكُمْ مَّاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ
اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ ۚ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنْ

વમા યન્તિકુ અનિલ હવા ૦ ઈન હુવા
ઔર નહીં બોલતે વો અપની ખ્વાહિશસે મગર ઉનપર
ઈલ્લા વહ્યુંય યૂહા ૦ અલ્લ-મહૂ શદીદુલ
વહી ભેજી જાતી હૈ તા'લીમ દી ઉસે સખ્ત
કુવા ૦ ઝૂ મિર-રતિન ؕ ફસ્તવા ૦ વહુવા
તાકત વાલે (જિબ્રઈલ)ને વો તાકતકા માલિક હૈ પસ વો
બિલ ઉફુકિલ અઅ્-લા ૦ સુમ્મા દના
નઝર આયા ઉન્હેં આસમાન કે દોનોં કિનારોં કે બીચ મેં ફિર નઝદીક આયા,
ફ-ત-દલ્લા ૦ ફ-કાના કાબા કવ-સયનિ
પસ નીચે ઉતરા ઈસ કદર નઝદીક જૈસા દોનોં કમાનેં
અવ અદના ૦ ફ-અવ-હા ઈલા અબ્દિહી મા
યા ઉસસે ભી કમ પસ વહી પહુંચાઈ અપને બન્દે તક જો કુછ
અવ-હા ૦ મા ક-ઝ-બલ ફુઆદુ મા રઆ ૦
પહુંચાના થા. દિલને ઝૂટ નહીં બોલા જો કે દેખા થા.

મ ૭

અ-ફ-તુમારૂ-નહૂ અલા મા યરા ૦ વ લ-કદ રઆહુ નઝ-લતન ઉખ્રા ૦ ઈન્દા
ક્યા તુમ ઉસ ચીઝ કે બારે મેં ઝગળતે હોં જો ઉસને દેખા હૈ? (૧) ઉન્હોંને ઉસે એક બાર ઔર ભી દેખા હૈ.
સિદ-રતિલ મુન્તહા ૦ ઈન્દહા જન્નતુલ મઅ્-વા ૦ ઈઝ યગ્શસ સિદ-રતા મા
સિદરતુલ મુન્તહા (બેરીકે દરખ્ત) કે પાસ જિસકે કરીબ હી જન્નતુલ માવા હૈ. જબકે વો ઢાંક રહા થા બેરીકે દરખ્તકો
યગ્શા ૦ મા ઝાગલ બ-સરુ વમા તગા ૦ લ-કદ રઆ મિન આયાતિ
નઝરને ગલતી નહીં કી ઔર ન વો ઝયાદા બઢી. અલબત્તા ઉસને અપને બળી અઝમતવાલે ખુદાકી
રબ્બિહિલ કુબ્રા ૦ અ-ફ-ર-અયતુમુલ લાતા વલ ઉઝ-ઝા ૦ વ મનાતસ
નિશાનિયાં દેખીં (૨) ક્યા દેખા તુમને લાત ઔર ઉઝઝા (બુતોં)કો ઔર મનાત,
સાલિ-સતલ ઉખ્રા ૦ અ-લકુમુઝ ઝ-કરુ વ લહુલ ઉન્સા ૦ તિલ્કા ઈઝન
તીસરે (બુત) કો? ક્યા તુમ્હારે લિયે બેટે હૈં ઔર ઉસકે લિયે બેટિયાં? યે ઈસ વક્ત કી
કિસ્મતુન દીઝા ૦ ઈન હિયા ઈલ્લા અસ્માઉન સમ્મયતુમૂહા અન્તુમ
તકસીમ કરદી હૈ બળી બેઢંગી (૩) નહીં બલ્કે યે તો તુમને ઔર તુમ્હારે
વ આબાઉકુમ મા અન્ઝલલ્લાહુ બિહા મિન સુલ્તાન ؕ ઈય્યત્તબિઊના
બાપોંને નામ રખ દિયે હૈં. ખુદાને ઈસકે લિયે કોઈ દલીલ નહીં ઉતારી (યે લોગ) પૈરવી નહીં કરતે
ઈલ્લઝ ઝન્ના વમા તહ-વલ અન્ફુસ ۚ વ લ-કદ જા-અહુમ મિર
મગર અપને ગુમાનકી ઔર અપને નફસકી ખ્વાહિશકી, ઔર તહકીક આઈ ઉનકે પાસ

તફસીર : (૧) ઉચા કિનારાથી મુરાદ ઘણાઓના નજીક આકાશનો પુર્વ કિનારો છે જ્યાંથી પરોઢીએ પ્રકાશ ફેલાય છે. નબી (સ.) નુબુવ્વતના આરંભ કાળમાં એક વખત હઝરત જિબ્રાઈલ (અ.)ને તેમના મૂળ સ્વરૂપમાં કુરસી પર બેઠેલા જોયા. તેમની હસ્તીથી આકાશના કિનારાઓ ભરાઈ ગયા હતાં. આવી મહાન અને બિહામણી વ્યકતિ અચાનક નિહાળીને આપ (સ.) ગભરાયા અને ભયભીત બની બે ભાન થઈ પડી ગયા. તો હઝરત જિબ્રાઈલ આપ (સ.)ની તદ્દન નજીક આવ્યા. જેથી બન્ને વચ્ચે કમાન એટલે બે હાથ વધુ અંતર રહેવા પામ્યું નહિં અને હઝરત (સ.)ની છાતીપર હાથ મૂક્યો તો આપ હોશમાં આવ્યા. ત્યાર બાદ આપ ઘેર આવીને સૂઈ ગયા ત્યારે સૂરએ મુદ્દસ્સિરની શરૂઆતની આયતોની વહી ઉતરી આ હઝરત જિબ્રાઈલ સંબંધી જેટલો હઝરત (સ.) એ ↗ પોતાની નજરે પ્રત્યક્ષ જોયો તેને આપનું દિલ પણ સત્યજ ગણે છે કે આ વખતે મારી આંખો ચોકકસ જિબ્રઇલનેજ નિહાળે છે અને કંઈ ભુલચૂક કરતી નથી. આ પ્રમાણે પૈગંબરોના દિલમાં ફરિશતાની ઓળખ નાખી દે છે. કે તેઓને ખાત્રી થઈ જાય. બીજા કેટલાક આલિમોના મત પ્રમાણે મઝકુર આયતોની તફસીર એ છે કે ઉપરની આયતોમાં વહીનું વર્ણન આવ્યું તેના સંબધીથી વચમાં વહી લાવનાર હઝરત જિબ્રાઈલનું અને તેમને પ્રત્યક્ષ નિહાળવાનું વર્ણન કર્યુ ત્યાર બાદ →

رَبِّهِمُ الْهُدٰى ۝ اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنّٰى ۝ فَلِلّٰهِ
الْاٰخِرَةُ وَالْاُوْلٰى ۝ وَكَمْ مِّنْ مَّلَكٍ فِى السَّمٰوٰتِ لَا
تُغْنِىْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اَنْ يَّاْذَنَ اللّٰهُ
لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَرْضٰى ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ
لَيُسَمُّوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ۝ وَمَا لَهُمْ بِهٖ
مِنْ عِلْمٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ ۚ وَاِنَّ الظَّنَّ لَا
يُغْنِىْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ۝ فَاَعْرِضْ عَنْ مَّنْ تَوَلّٰى ۙ
عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ۝ ذٰلِكَ
مَبْلَغُهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ۝ وَلِلّٰهِ مَا
فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۙ لِيَجْزِىَ الَّذِيْنَ
اَسَآءُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَيَجْزِىَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا بِالْحُسْنٰى ۝
اَلَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ

રબ્બિહિમુલ હુદા ○ અમ લિલ ઇન્સાનિ મા
ખુદાકી તરફસે હિદાયત કયા ઈન્સાનકો મિલ જાતા હૈ જિસકી
તમન્ના ○ ફ-લિલ્લાહિલ આખિ઼-રતુ વલ
વો આરઝૂ કરે? પસ ખુદાહી કે ઈખ્તિયારમેં હૈ ઈન્તિહા ઔર
ઊલા ○ વ કમ મિમ મ-લકિન ફિસ સમાવાતિ
ઔર ઈબતિદા (યાની દુનિયા ઔર આખેરતકી) (૧) ઔર
બહુતસે ફરિશતે હૈં આસમાનમેં,
લા તુગ઼્ની શફા-અ.તુહુમ શય-અન ઇલ્લા મિમ
જિનકી સિફારિશ કોઇ કામ નહીં આતી મગર
બઅ્-દિ અંય યઅ્-ઝ઼નલ્લાહુ લિ-મંય યશાઉ
બા'દ ઈસકે કે ખુદા ઉનહેં ઈજાઝત દે, જિસકે લિયે ચાહે
વ યરદ઼ા ○ ઇન્નલ્લઝ઼ીના લા યુઅ્-મિનૂના
ઔર પસંદ કરે, બેશક વો લોગ જો ઈમાન નહીં લાએ
બિલ આખિ઼-રતિ લ-યુસમ્મૂનલ મલાઇ-કતા
આખિરત પર, અલબત્તા યે લોગ નામ રખતે હૈં ફરિશ્તોંકા
તસ્મિ-યતલ ઉન્સા ○ વમા લહુમ બિહી મિન ઇલ્મ ઇય યત્તબિઊના
ઔરતોં જૈસા નામ (યાની ખુદાકી બેટી) ઔર ઉનકો ઈસકા કોઈ ઈલ્મ નહીં હૈ, યે લોગ સિર્ફ પૈરવી કરતે હૈં.
ઇલ્લઝ઼ ઝ઼ન્ન વ ઇન્નઝ઼ ઝ઼ન્ના લા યુગ઼્ની મિનલ હ઼ક઼્ક઼િ શય-આ ○
અપને ગુમાનકી ઔર તહકીક ગુમાન ઝરા ભી ફાયદા નહીં દેતા સચ્ચાઇ કે બારે મેં
ફ-અઅ્-રિદ઼્ અ઼મ્મન તવલ્લા અ઼ન ઝ઼િકરિના વ લમ યુરિદ ઇલ્લલ હ઼યાતદ
પસ મુંહ ફેર લીજિયે ઉસસે જો ખુદ ફિર ગયા હો હમારી યાદસે (યાની નસીહતસે) ઉસને કુછ નહીં ચાહા મગર સિર્ફ દુન્યવી
દુન્યા ○ ઝ઼ાલિકા મબ્લગુહુમ મિનલ ઇ઼લ્મ ઇન્ના રબ્બકા હુવા અઅ્-લમુ
ઝિન્દગી યે હૈ રસાઇ કી હદ ઉનકે ઈલ્મકી બેશક તુમ્હારા રબ ઉસ શખ્સકો ખૂબ જાનતા હૈ,
બિ-મન દ઼લ્લા અ઼ન સબીલિહી વહુવા અઅ્-લમુ બિ-મનિહ-તદા ○
જો ભટક ગયા ઉસકે રાસ્તેસે, ઔર વો ઉસકો ભી ખૂબ જાનતા હૈ જિસને હિદાયત પાઇ
વ લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અરદિ઼ લિ-યજઝિયલ લઝ઼ીના
ઔર ખુદાહીકે લિયે હૈ જો કુછ આસમાનોં ઔર ઝમીનમેં હૈ તાકે ઉન લોગોંકો બદલા દે જો
અસાઊ બિમા અ઼મિલૂ વ યજઝિયલ લઝ઼ીના અહ્-સનૂ બિલ હુસ્ના ○
બુરાઇ કરતે હૈં અપને આમાલકે સાથ ઔર બદલા દે ઉનકો જો નેકી કરતે હૈં નેકીકે સાથ
અલ્લઝ઼ીના યજ-તનિબૂના કબાઇરલ ઇસ્મિ વલ ફવાહિ઼શા ઇલ્લલ લ-મમ
વો લોગ જો પરહેઝ કરતે હૈં બળે ગુનાહોં ઔર બેહયાઇ કે કામોંસે, મગર મા'મૂલી ગુનાહ (ઉનસે હો જાતે હૈં)

➡ પેજ (૭૩૩) ની તફસીર : જયાંથી નજીક થવાનું બયાન કર્યુ ત્યાંથી એ આલિમો કહે છે એ મેઅરાજની રાતનુ વર્ણન છે કે એ મુબારક રાત્રે ખુદાપાક અને હઝરત (સ.) એટલા કરીબ થયા કે થોડુંજ અંતર રહી ગયું ફરી ઘણી વાતો થઈ અને અનેક હુકમ મળ્યા. તે રાત્રે હઝરત (સ.) જે કંઈ જોયું હતુ તે લોકોને કહી સંભળાવ્યું. પણ કાફિરો જુઠાડવા લાગ્યા. પછી કુરેશીઓ એ સીરીઆની અનેક વખત મુસાફરી કરેલ હોવાથી બૈતુલ મુકદ્દસનો હાલ પુછવા લાગ્યા. હઝરત (સ.) દરેક બાબત ખરેખરી બતાવી તેથી જુઠાડી શકયા નહિ. તે ઉપરાંત માર્ગમાં એક કાફલાનો હાલ પણ હઝરત (સ.) તેઓની વધુ ખાત્રી માટે કહી સંભળાવ્યો પછી તે કાફલો મક્કા પહોંચતા પુછપરછ કરવાથી તે વર્ણિત હાલ પણ ખરો પડયો. તેથી ખુદાપાકે ફરમાવ્યું કે તમારી જેટલી બાબતોમાં તમે નબીની વાતને ➚

➚ જુઠાડી શકયા નહિ તો ફરી તમારી જાણ બહારની જેટલી બાબતો નબીએ જોઈ અને તેને તમને ખબર આપી તેને માનવામાં કેમ ઝઘડો છો ? આ પ્રમાણે કાફિરોને અઉત્તર કર્યા. (૨) તેજ મેઅરાજની રાત્રે જિબ્રાઇલ (અ.) હઝરત (સ.) એ બીજી વખત પણ મૂળ સ્વરૂપમાં સાતમાં આકાશની ઉપર સિદરતુલ મુન્તહા પાસે જોયા. જિબ્રાઇલ (અ.)ની રહેઠાણ પણ પાવ ત્યાંજ છે ત્યાંથી કોઈપણ આગળ વધી શકતુ નહિ હોવાથી હઝરત (સ.) એકલાજ ત્યાંથી ઉપર ➙

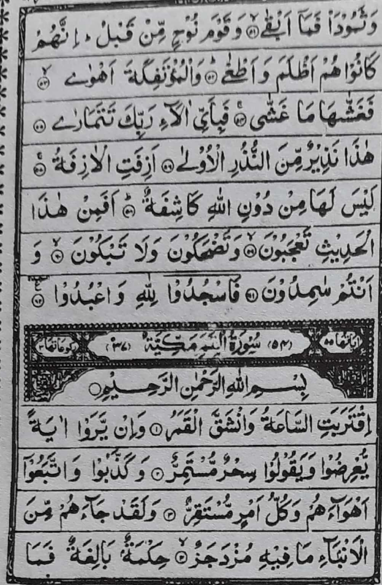
إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۚ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ ۖ
فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ ﴿٣٢﴾ أَفَرَأَيْتَ
الَّذِي تَوَلَّىٰ ﴿٣٣﴾ وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ﴿٣٤﴾ أَعِنْدَهُ
عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ ﴿٣٥﴾ أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ
مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ﴿٣٧﴾ أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿٣٨﴾ وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾
وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾
وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ﴿٤٢﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ﴿٤٣﴾
وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾ وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ
الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ ﴿٤٥﴾ مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾ وَأَنَّ عَلَيْهِ
النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٤٧﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾ وَأَنَّهُ
هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾

ઈન્ના રબ્બકા વાસિઉલ મગ઼ફિરહ ط હુવા
બેશક ખુદા બળા બખ્શિશવાલા હૈ વો
અઅ્-લમુ બિકુમ ઈઝ઼ અન્શ-અકુમ
ખૂબ જાનતા હૈ તુમકો ઉસ વકતસે જબકે તુમકો પૈદા કિયા થા
મિનલ અરદ઼િ વ ઈઝ઼ અન્તુમ અજિન્નતુન
ઝમીન સે ઔર જબકે તુમ બચ્ચે થે
ફી બુતૂનિ ઉમ્મહાતિકુમ ج ફલા તુઝક-કૂ
અપની માંઓંકે પેટોંમેં, પસ પાક મત કહો તુમ
અન્ફુ-સકુમ ط હુવા અઅ્-લમુબિ-મનિત તક઼ા ૦
અપની જાનોંકો વો (ખુદા) ખૂબ જાનતા હૈ પરહેઝગારોંકો
અ-ફ-ર-અયતલ લઝ઼ી તવલ્લા ૦
કયા દેખા તુમને ઉસ શખ્સ કો જો ફિર ગયા
વ અઅ્-તા કલીલંવ વ અકદા ૦
ઔર દિયા ઉસે થોળાસા (માલ) ઔર રોક દિયા (૧)
અ-ઈન્દહૂ ઈલ્મુલ ગ઼યબિ ફહુવા યરા ૦ અમ લમ યુનબ્બઅ બિમા
કયા ઉસકે પાસ ઈલ્મ હૈ ગૈબકા ? જિસસે વો (સબ) દેખ લેતા હૈ ? કયા ઉસકો ખબર નહીં દી ગઈ ઉસ
ફી સુહુફિ મૂસા ૦ વ ઈબ્રાહીમલ લઝ઼ી વફ-ફા ૦ અલ્લા તઝિરુ વાઝિ-રતુંવ
ચીઝકી જો મૂસાકે સહીફેમેં હૈ ? ઔર ઈબ્રાહીમકે, જિસને અપના કૌલ પૂરા કિયા ? (૨) યે બાત કે નહીં ઉઠાતા કોઈ
વિઝરા ઉખ્-રા ૦ વ અલ્લયસા લિલ ઈન્સાનિ ઈલ્લા મા સઆ ૦
બોઝ ઉઠાનેવાલા દૂસરેકા બોઝ, ઔર નહીં ઈન્સાનકે લિયે મગર વોહી જિસકી વો કોશિશ કરે,
વ અન્ના સઅ્-યહૂ સવફ઼ા યુરા ૦ સુમ્મા યુજઝાહુલ જઝાઅલ અવ-ફા ૦
ઔર ઉસકી કોશિશ દેખી જાએગી ફિર ઉસે બદલા દિયા જાએગા પૂરા
વ અન્ના ઈલા રબ્બિકલ મુન્તહા ૦ વ અન્નહૂ હુવા અદ્-હ઼કા વ અબ્કા ૦
ઔર તહકીક તેરે રબકે પાસ હી ઈનતિહા હૈ ઔર વોહી તુઝકો હંસાતા હૈં ઔર રુલાતા હૈ
વ અન્નહૂ હુવા અમાતા વ અહ઼યા ૦ વ અન્નહૂ ખ઼-લકઝ઼ ઝવ-જયનિઝ઼
ઔર વોહી મારતા હૈ ઔર ઝિન્દા કરતા હૈ ઔર ઉસીને પૈદા કિયે હૈ જોળે
ઝ઼-કરા વલ ઉન્સા ૦ મિન નુત઼્ફતિન ઈઝ઼ા તુમ્ના ૦ વ અન્ના અ઼-લયહિન
નર ઔર માદા, એક કતરેસે (પાનીકે) જબકે રહમમેં ડાલા જાતા હૈ ઔર ઉસીકે ઝિમ્મે હૈ
નશ-અતલ ઉખ્-રા ૦ વ અન્નહૂ હુવા અગ઼્ના વ અક઼્ના ૦ વ અન્નહૂ
દૂસરી મરતબા ઉઠાના (કયામતકે રોઝ) ઔર ઉસીને માલદાર ઔર ખઝાનેવાલા બનાયા ઔર વોહી
હુવા રબ્બુશ શિઅ્-રા ૦ વ અન્નહૂ અહ-લકા આ-દનિલ ઊલા ૦
શિઅરા (સિતારે)કા રબ હૈ (જિસકી અરબવાલે પૂજા કરતે થે.) (૩) ઔર ઉસીને હલાક કિયા આદ પેહલે વાલે કો

➡ પેજ (૭૩૩) ની તફસીર : ગયા હતા. ફરી ખુદાપાકની સાથે વાતચીત કર્યા પછી ઉપરથી પાછા ફરતા બોરડીના ઝાડ પાસે હઝરત જિબ્રાઈલ (અ.)ને તેમના મૂળ સ્વરૂપમાં બીજી વખતે જોયા. આ ઝાડ નીચેની તેમજ ઉપરની હદ છે. નીચેથી ઉપર કોઈ જઈ શકતુ નથી અને ઉપરથી નીચે ઉતરી શકાતુ નથી. ઉપરથી જે કંઈ હુકમો આવે છે તે સૌ બોરડી સુધી ફરિશતાની દરમ્યાનગીરી વિનાજ પહુચે છે. ફરી ત્યાંથી તેને ફરિશતા જમીન પર લાવે છે એજ પ્રમાણે નીચેથી જે નેકીઓ વગેરે ઉપર ચડે છે તેને તે બોરડી તે ફરિશતા પહોંચાડે છે ફરી ત્યાંથી ઉચકી લેવામાં આવે છે તે બોરડી પાસે હઝરત (સ.) એ જન્નત જોઈ હતી. આ બોરડી ઉપર તે વખતે સોનેરી પતંગીયા છવાઈ રહ્યા હતા જે એવા સુંદર રંગના હતાં કે જોવાથી દિલ આકર્ષાઈ જાય. અને જે નમુના જોયા તે ખુદાપાક નેજ ખબર છે. ↗

પેજ (૭૩૪) ની તફસીર : (૧) એટલે મૂર્તિઓ પૂજવાથી તો કંઈજ મળતુ નથી. ખુદાપાક આપે તેજ મળે છે કેમકે સઘળું તેનાજ કબજામાં છે. ➡

↗ (૩) આ ત્રણે નામ પ્રખ્યાત મૂર્તિઓના હતા. કાફિરો કેહતા હતા કે એ ખુદાપાકની દીકરીઓ છે અને એમની માતૃશ્રીઓ તે જિન્નાતની દીકરીઓ છે તે સંબંધી ફરમાવ્યું કે તમે ખુદાપાકની દીકરીઓ બતાવો છો એ કેવી અયોગ્ય અને ખરાબ વાત છે.

وَثَمُودَا فَمَا أَبْقَىٰ ۝ وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ
كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ۝ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ۝
فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ۝
هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ ۝ أَزِفَتِ الْآزِفَةُ ۝
لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝ أَفَمِنْ هَٰذَا
الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۝ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ۝ وَ
أَنتُمْ سَامِدُونَ ۝ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۩

سُورَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانشَقَّ الْقَمَرُ ۝ وَإِن يَرَوْا آيَةً
يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ۝ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ۝ وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ
الْأَنبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۝ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا

વ સમૂદા ફમા અબ્કા ૦ વ કવમા નૂહિમ
ઔર સમૂદકો ભી બાકી ન છોળા ઔર નૂહકી કૌમકો
મિન કબ્લ ઈન્નાહુમ કાનૂ હુમ અઝ્-લમા
ઈસસે પેહલે (હલાક કિયા) યે સબ ઝાલિમ
વ અત્ગા ૦ વલ મુઅ્-તફિ-કતા અહવા ૦
ઔર સરકશ થે, ઔર ઉલ્ટાઈ ગઈ બસ્તીયોંકો દે મારા
ફ-ગશ્શાહા મા ગશ્શા ૦ ફબિ-અય્યિ આલાઈ
પસ ઉસે ઢાંક દિયા (પત્થર બરસાકર) ઢાંકનેકી ચીઝને, પસ
રબ્બિકા ત-તમારા ૦ હાઝા નઝીરુમ
ખુદાકી કોનસી નેઅમતકે બારેમેં ઝગળતા હૈ ? યે ડરાનેવાલા હૈ
મિનન નુઝુરિલ ઊલા ૦ અઝિ-ફતિલ
પેહલે ડરાનેવાલોંમેંસે. નઝદીક આઈ (કયામત)
આઝિફહ ૦ લયસા લહા મિન દૂનિલ્લાહિ
નઝદીક આનેવાલી, નહીં હૈ ઉનકે લિયે સિવા ખુદાકે
કાશિફહ ૦ અ-ફ-મિન હાઝલ હદીસિ તઅ્-જબૂન ૦ વ તદ્-હકૂના
કોઈ ખોલનેવાલા પસ કયા ઈસ બાત પર તુમ તઅજ્જુબ કરતે હો ? ઔર હંસ્તે હો !
વલા તબ્કૂન ૦ વ અન્તુમ સામિદૂન ૦ ફસ્જુદૂ લિલ્લાહિ વઅ્-બુદૂ ۩ સજદહ
રોતે નહીં હો (ખૌફે ઈલાહી સે) ? (વાકઈ) તુમ ગફલત મેં હો પસ સજદહ કરો ખુદાકો ઔર ઉસીકી ઈબાદત કરો

સૂરતુલ કમર

યે સૂરત મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઈસમેં (૫૫) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઈક્-ત-ર-બતિસ સા-અતુ વન્શક્-કલ ક્-મર ૦ વ ઈય ય-રવ આ-યતંય યુઅ્-રિદૂ
કરીબ આઈ કયામત ઔર ફટ ગયા ચાંદ, ઔર અગર દેખેં યે લોગ કોઈ નિશાની (મુઅજિઝા) તો ટાલ દેતે હૈં
વ યકૂલૂ સિહરુમ મુસ્તમિર્રૂ ૦ વ કઝ્-ઝબૂ વત્ત-બઊ અહવા-અહુમ
ઔર કેહતે હૈં યે વો હમેશા કા જાદૂ હૈ (૧) ઔર ઝુટલાયા ઔર અપની ખાહિશોંકી પૈરવી કી
વ કુલ્લુ અમરિમ મુસ્તકિર્રૂ ૦ વ લ-કદ જા-અહુમ મિનલ અમ્બાઈ
ઔર હર બાત મુકર્રર હોને વાલી હૈ (૨) ઔર તહકીક આઈ ઉનકે પાસ ખબર (અગલી ઉમ્મતોં કી)
મા ફીહિ મુઝ-દ-જર ૦ હિક-મતુમ બાલિ-ગતુન ફમા
જિસમેં ડાંટ હૈ (તમ્બીહ હૈ મગર યે) પહુંચી હુઈ હિકમત (કુરઆન) ઉનકો ડરાને કે લિયે

મ ૭

૯ ૭ સજદહ

➡ પેજ (૭૩૫) ની તફસીર : (૧) એટલે થોડોક ઈમાન લાવવા લાગ્યો પછી તેનો દિલ સખ્ત થઈ ગયો. (૨) એટલે અલ્લાહનો હક. (૩) શેઅરા એક મોટા તારાનું નામ છે જેને કેટલાક અરબ પૂજતા હતા.
પેજ (૭૩૬) ની તફસીર : (૧) હિજરત પહેલા હજ્જના દિવસોમાં મિના મુકામે હઝરત (સ.) કાફિરોને સમજાવતા હતા ત્યારે તેઓએ મોઅજિઝો દેખાડવાની માંગણી કરી હઝરત (સ.) એ આકાશ તરફ જોવા કહ્યું પછી ચંદ્ર તરફ આંગળીથી ઈશારો કર્યો તો ચંદ્રના બે ટુકડા થઈ ગયા તેમાંથી એક ટુકડો પશ્ચિમ તરફ આવ્યો. બીજો પૂર્વ તરફ ચાલ્યો ગયો. જ્યારે આ બિના સૌએ જોઈ લીધી તો પછી હઝરતે ઈશારો કર્યો જેથી બન્ને ટુકડાં મળી ને ચંદ્ર થઈ ગયો. આ કિયામતની એક નિશાની છે કે કયામત આવશે ત્યારે ↗ સૌ એકમેક આંગળાઓ ટુટી ને ફના થઈ જશે. (૨) તેઓનો વખત પણ નિશ્ચિત થએલ છે તે નિશ્ચિત વખત જરૂર આવી જાશે.

تُغْنِ النُّذُرُ ۝ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ ۘ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ
شَيْءٍ نُّكُرٍ ۝ خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ
الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ۝ مُّهْطِعِينَ إِلَى
الدَّاعِ ۖ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝ كَذَّبَتْ
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ
وَازْدُجِرَ ۝ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ۝
فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ۝ وَفَجَّرْنَا
الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ۝
وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ۝ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا
جَزَاءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ ۝ وَلَقَد تَّرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ
مِن مُّدَّكِرٍ ۝ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝ وَلَقَدْ
يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ۝ كَذَّبَتْ
عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ

તુગ઼્નિન નુઝુર ○ ફ-તવલ્લા અ્ન્હુમ ، યવમા — વક્ફે લાઝિમ
કોઈ ફાયદા નહીં દેતી પસ આપભી ઈન (બદબખ્તોં) સે મુંહ ફેર
યદઉ્દ દાઇ્ ઇલા શયઇન નુકુર ○
લીજિએ, જિસદિન બુલાનેવાલા બુલાએગા એક નાગવાર ચીઝકે
ખુ્શશઅ્ન અબ્સ્ારુહુમ યખ્રુજૂના
લિયે (૧) ઉસ દિન ઉનકી આંખેં નીચી હોંગી નિકલેંગે
મિનલ અજ્દાસ્રિ ક-અન્નહુમ જરાદુમ
અપની કબરોંસે, બિખરી હુઈ ટિડ્ડિયોં
મુન્તશિર ○ મુહતિ્ઈ્ના ઇ-લદ દાઇ્
કી તરહ જલ્દી કરતે હોંગે ઉસ બુલાવેકી તરફ
યકૂલુલ કાફિરૂના હાઝ઼ા યવમુન અ્સિર ○
કાફિર ઉસ દિન કેહતે હોંગે, યે તો બળા સખ્ત દિન હૈ
કઝ઼-ઝ઼બત ક઼બ્લહુમ ક઼વમુ નૂહિ્ન
ઝુટલાયા ઈસસે પેહલે નૂહ (અ.) કી કૌમને
ફ-કઝ઼-ઝ઼બૂ અ્બ્દના વ ક઼ાલૂ મજ્નૂનુંવ વઝ્દુજિર ○ ફ-દઆ્ રબ્બહૂ — મ ૭
પસ ઝૂટલાયા ઉન્હોંને મેરે બન્દેકો ! ઔર કેહને લગે યેતો પાગલ ઔર બેઅકલ હૈ. (નૂહને) દુઆ કી કે અય મેરે રબ
અન્ની મગ઼્લૂબુન ફન્તસ્રિર ○ ફ-ફ-તહ્ના અબ્વાબસ સમાઇ બિ-માઇમ
મૈં મગલૂબ હો ગયા હું પસ મેરા બદલા લે પસ હમને ખોલ દિયે આસમાન કે દરવાઝે પાની
મુંન્હમિર ○ વ ફજ્જર-નલ અરદ્ા ઉ્યૂનન ફલ્તક઼લ માઉ અ્લા અમ્રિન
બરસને કે લિયે, ઔર ફિર જારી કર દિયે હમને ઝમીનમેં ચશ્મે, પસ જમા હો ગયા પાની તય શુદા
ક઼દ કુદિર ○ વ હ઼-મલ્નાહુ અ્લા ઝ઼ાતિ અલ્વાહિ્વ વ દુસુર ○ તજ્રી
તજવીઝકે મુતાબિક ઔર સવાર કર લિયા હમને ઉસકો તખતે ઔર મેંખોંવાલી કશતી પર (૨) જો ચલતી થી
બિ-અઅ્યુનિના ○ જઝ઼ાઅલ લિ-મન કાના કુફિર ○ વ લ-ક઼દ ત-રક્નાહા આ-યતન
હમારી નઝરકે સામને, યે (તૂફાન) બદલા હૈ (નૂહકી) બે કદરી કરનેવાલોંકા (૩) ઔર તહકીક હમને યે બાતેં અપની
નિશાનિયોંકે તૌર પર છોળ દી હૈ.
ફ-હલ મિમ મુદ-દકિર ○ ફ-કયફ઼ કાના અ્ઝ઼ાબી વ નુઝુર ○ વ લ-ક઼દ
પસ ક્યા કોઈ નસીહત લેનેવાલા હૈ ? પસ (દેખો) કિતના સખ્ત મેરા અઝાબ હૈ ! ઔર કિત્ના સખ્ત
મેરા ખૌફ દિલાયા હૈ ! તેહકીક
યસ્સર-નલ કુરઆના લિઝ઼ ઝિ઼કરિ ફ-હલ મિમ મુદ-દકિર ○ કઝ઼-ઝ઼બત
આસાન બનાયા હમને કુરઆન કો સમઝને કે લિયે પસ હૈ કોઈ નસીહત લેનેવાલા ? ઝુટલાયા
આ્દુન ફ-કયફ઼ કાના અ્ઝ઼ાબી વ નુઝુર ○ ઇન્ના અરસલ્ના અ્-લયહિમ
કૌમે આદને પસ ઉનપર કૈસા નાઝિલ હુવા મેરા અઝાબ ઔર ખૌફ, બેશક હમને ઉનપર

તફસીર : (૧) જ્યારે બીજી વખત સૂર ફુંકવામાં આવશે ત્યારે તેઓ કબરોમાંથી ઉઠી મેહશરના મૈદાન તરફ હિસાબ આપવા માટે ઉતાવળે દોડવા લાગશે. (૨) એટલે હઝરત નૂહ (અ.) (૩) તે વખતથી વહાણની શરૂઆત થઈ અને તેનો રિવાજ ચાલુ થયો જે ખુદાઈ કુદરતની એક નિશાની છે અથવા એ મતલબકે તેજ હઝરત નૂહ (અ.) વાળુ વહાણ જૂદી પહાડ પર મુદ્દતો સુધી નિશાની તરીકે બાકી રહ્યું આ ઉમ્મતના લોકો એ પણ તેને જોયું છે.

رِيْحًا صَرْصَرًا فِيْ يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿۱۹﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ
كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنْقَعِرٍ ﴿۲۰﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِيْ وَ
نُذُرِ ﴿۲۱﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُّدَّكِرٍ ﴿۲۲﴾ كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ بِالنُّذُرِ ﴿۲۳﴾ فَقَالُوْٓا اَبَشَرًا مِّنَّا
وَاحِدًا نَّتَّبِعُهٗٓ اِنَّآ اِذًا لَّفِيْ ضَلٰلٍ وَّسُعُرٍ ﴿۲۴﴾ ءَاُلْقِيَ
الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْۢ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ ﴿۲۵﴾
سَيَعْلَمُوْنَ غَدًا مَّنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ ﴿۲۶﴾ اِنَّا مُرْسِلُوا
النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿۲۷﴾ وَنَبِّئْهُمْ
اَنَّ الْمَآءَ قِسْمَةٌۢ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿۲۸﴾ فَنَادَوْا
صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ ﴿۲۹﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِيْ وَ
نُذُرِ ﴿۳۰﴾ اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَكَانُوْا
كَهَشِيْمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿۳۱﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ
فَهَلْ مِنْ مُّدَّكِرٍ ﴿۳۲﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطٍۢ بِالنُّذُرِ ﴿۳۳﴾

રીહ્ન સ્ર-સ્રન ફી યવમિ નહ્સિમ
તેઝ હવા ભેજી, ઉસ દિનકે જો ઉનકે હક મેં મનહૂસ થા
મુસ્તમિર્ર ૦ તન્ઝિઉ્ન નાસા ક-અન્નહુમ
હમેશા (૧) (વો હવા) ઈન્સાનકો ઈસ તરહ ઉખેળ દેતી થી, જૈસે
અઅ્-જાઝુ નખ્લિમ મુન્કઈ્ર ૦ ફ-કયફ
કોઈ ખજૂરકા ઉખળા હુવા દરખ્ત પસ કૈસા થા
કાના અ્ઝાબી વ નુઝુર ૦ વ લ-ક્દ
મેરા અઝાબ ઔર ડરાના ! ઔર અલબત્તા
યસ્સર-નલ કુરઆના લિઝ્ ઝિકરિ ફ-હલ
આસાન કર દિયા હમને કુરઆનકો નસીહત કે લિયે પસ હૈ
૬ મિમ મુદ-દકિર ૦ કઝ્-ઝ્બત સમૂદુ
૮ કોઈ નસીહત લેનેવાલા ? ઝુટલાયા સમૂદને
બિન્નુઝુર ૦ ફ-કાલૂ અ-બ-શરમ
ડરાનેવાલે (પંયગંબર) કો પસ કેહને લગે કયા હમ લોગ એક ઐસે
મ મિન્ના વાહિ્દન નત્તબિઉ્હૂ ઈન્ના ઇઝ્લ લફી દ્લાલિવ વ સુઉર ૦
૭ આદમીકી પૈરવી કરેં જો અકેલા હૈ હમમેંસે ? (અગર ઐસા કરેં તો) તહકીક હમલોગ ગુમરાહી ઔર દીવાનગીમેં હોંગે
અ-ઉલકિ્યઝ્ ઝિ્કરુ અ્-લયહિ મિમ બયનિના બલ હુવા કઝ્-ઝ્ાબુન અશિર ૦
કયા ઈસી એક પર નુબુવ્વત નાઝિલ હુઈ હૈ હમ સબમેંસે ? બલ્કે યે તો બળા ઝૂટા ઔર શરીર હૈ.
સ-યઅ્-લમૂના ગ્દમ મનિલ કઝ્-ઝ્ાબુલ અશિર ૦ ઈન્ના મુરસિલુન ના-ક્તિ
જલ્દહી આનેવાલી કલકો યે લોગ જાન લેંગેકે ઝૂટા કૌન હૈ (ઔર) શરીર કૌન હૈ ! હમહી ભેજનેવાલે હૈં ઊંટનીકો,
ફિત્નતલ લહુમ ફર-તકિ્બહુમ વસ્તબિર ૦ વ નબ્બિઅ્હુમ અન્નલ
ઉનકી આઝમાઈશકે લિયે પસ આપ (સાલેહ અ.) ઈન્તિઝાર ઔર સબ્ર કીજિએ ઔર ઉન્હેં ખબર કર દીજિએ કે
માઆ કિ્સ્મતુમ બય-નહુમ કુલ્લુ શિરબિમ મુહ્-તદ્ર ૦ ફ-નાદવ
પાની ઉનકે દરમિયાન તકસીમ કર દિયા ગયા હૈ, પાનીકા હર હિસ્સા હર એકકા બારીસે મિલેગા (૨) પસ ઉન્હોંને
સાહિ્-બહુમ ફ-તઆ્તા ફ-અ્કર ૦ ફ-કયફ કાના અ્ઝાબી વ નુઝુર ૦
અપને સાથીકો બુલાયા, જિસને ઊંટનીપર વાર કિયા ઔર માર ડાલા(૩)પસ મેરા અઝાબ ઔર ડરાના કૈંસા હૈ !
ઈન્ના અરસલ્ના અ્-લયહિમ સ્ય-હ્તંવ વાહિ્-દતન ફ-કાનૂ ક-હશીમિલ
(દેખો) તહકીક હમને ભેજી ઉનપર એક આવાઝ (ફરિશ્તેકી નિહાયત સખ્ત) પસ વો ઐસે બન ગએ જૈસે કાંટોંકી
મુહ્-તઝિ્ર ૦ વ લ-ક્દ યસ્સર-નલ કુરઆના લિઝ્ ઝિકરિ
બાળકા ચૂરા ઔર તહકીક હમને આસાન કર દિંયા કુરઆન કો નસીહતકે લિયે
ફ-હલ મિમ મુદ-દકિર ૦ કઝ્-ઝ્બત ક્વમુ લૂતિ્મ બિન્નુઝુર ૦
પસ હૈ કોઈ નસીહત હાસિલ કરનેવાલા ? લૂત કી કૌમનેભી ઝુટલાયા ડરાનેવાલે (પૈગમ્બરં)કો

તફસીર : (૧) એટલે તે લોકોનો નાશ થયો નહિં ત્યાં સુધી તે નુહુસત ઉઠી નહિ તે નહુસતનો દિવસ ખાસ તે લોકો માટેજ હતો એવું નથી કે સદા માટે તેને મનહુસ ગણવામાં આવે. (૨) તે ઊંટડી પાણી પર જતી ત્યારે સૌ ઢોર નાસી જતા તેથી ખુદાપાકે વારા બાંધ્યા કે એક દિવસે તે જાય અને બીજા દિવસે સૌ પ્રાણીઓ જઈ પાણી પીએ. (૩) એક બદ ચલણ ઔરત હતી તેના ઘણાં જાનવરો હતા તેણીએ પોતાના યારને શીખાવ્યો. તેણે ઊંટડીના પગ કાપી નાખ્યા.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ ۖ نَّجَّيْنَاهُم
بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾ نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن
شَكَرَ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾
وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا
عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ
مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا
الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ
جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا
فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾ أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ
أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ
نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾
بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ ﴿٤٦﴾
إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ

ઈન્ના અરસલ્ના અ઼-લયહિમ હ઼ાસ઼િબન
તો હમને નાઝિલ કી ઉનપર પત્થરકી બારિશ
ઈલ્લા આલા લૂત઼ ط નજ્જયનાહુમ
સિવાય લૂત કે ખાનાદાનકે બચા લિયા હમને ઉનકો
બિ-સહ઼ર ○ નિઅ઼મતમ મિન ઈ઼ન્દિના ط
સુબ્હકે વકત અપને ફઝલો કરમસે
કઝ઼ાલિકા નજઝી મન શકર ○ વ લ-કદ઼
હમ ઐસાહી બદલા દેતે હૈં શુક્ર કરનેવાલોંકો ઔર તહકીક (લૂતને)
અન્ઝ઼-રહુમ બત઼-શ-તના ફ-તમારવ
ઉનકો હમારે અઝાબસે ડરાયા થા મગર ઉન્હોંને ઈસમેંભી ઝગળે
બિન્નુઝુર ○ વ લ-કદ઼ રા-વદૂહુ અ઼ન
ડાલે ઔર તહકીક ઉન્હોંને (લૂતકે) મેહમાનોં કો બુરે ઈરાદેસે
દ઼યફિહી ફ-ત઼મસ્ના અઅ઼-યુ-નહુમ ફઝૂકૂ
લેજાના ચાહા પસ હમને ઉનકી આંખેં બંદ કરદીં, અબ ચખ્ખેં મ
અ઼ઝ઼ાબી વ નુઝુર ○ વ લ-કદ઼ સ઼બ્બ-હ઼હુમ બુક-રતન અ઼ઝ઼ાબુમ મુસ્તક઼િર્ર ○ ૭
મેરે અઝાબ ઔર ડરાનેકા મઝા, ઔર તહકીક સુબ્હ (કિ વકત) આ પહુંચા ઉનપર અઝાબ હમેશાકા.
ફઝૂકૂ અ઼ઝ઼ાબી વ નુઝુર ○ વ લ-કદ઼ યસ્સર-નલ કુરઆંના લિઝ઼ ઝ઼િકરિ
(ખુદાને કહા) અબ ચખ્ખો મેરે અઝાબ ઔર ડરાનેકા મઝા. ઔર તહકીક આસાન કર દિયા હમને કુરઆનકો નસીહતકે લિયે
ફ-હલ મિમ મુદ-દકિર ○ વ લ-કદ઼ જાઅા આલા ફિર-અ઼વ્નન નુઝુર ○ ૯
પસ હૈ કોઈ નસીહત હાસિલ કરનેવાલા? ઔર તહકીક આએ ફિરઔન વાલોંકે પાસ ભી ડરાને વાલે ૯
કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના કુલ્લિહા ફ-અખ઼ઝ઼-નાહુમ અખ઼્ઝ઼ા અ઼ઝીઝિમ
ઉન્હોંને હમારી તમામ નિશાનિયોંકો ઝુટલાયા પસ હમને પકળ લિયા ઉનકો નિહાયત સખ્તી કે સાથ.
મુક઼-તદિર ○ અ-કુફ્ફ-ફારુકુમ ખ઼યરુમ મિન ઉલાઈકુમ અમ લકુમ બરા-અતુન
ક્યા તુમમેંસે કુફ્ર કરનેવાલે ઝ્યાદા બેહતર હૈં ઉન લોગોંસે? યા તુમ્હારે લિયે મુઆફી આઈ હૈ?
ફિઝ ઝુબુર ○ અમ યકૂલૂના નહ઼નુ જમીઉ઼મ મુન્તસ઼િર ○ સ-યુહ-ઝમુલ જમ્ઉ઼
(આસમાની) કિતાબોંમેં લોગ કેહતેં હૈં કે હમ સબ હમેશા ગાલિબહી રેહનેવાલે હૈં! જલ્દી યે સબ હાર જાએંગે
વ યુવલ્લૂનદ દુબુર ○ બલિસ સા-અ઼તુ મવઈ઼દુહુમ વસ્સા-અ઼તુ અદ઼હા
ઔર પીઠ ફેરકર ભાગેંગે બલ્કે ઈન્કે લિયે તો કયામતહી કા વા'દા હૈ ઔર કયામત નિહાયત સખ્ત
વ અ-મર્ર ○ ઈન્નલ મુજરિમીના ફી દ઼લાલિવ વ સુઉ઼ર ○ યવમા યુસ્હ઼બૂના વકફે લાઝિમ
ઔર નાગવાર ચીઝ હૈ. બેશક યે ગુનેહગાર બળી ગુમરાહી ઔર બેવકુફીમેં મુબતિલા હૈં. ઉસ દિન યે લોગ મુંહકે બલ

فِي النَّارِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ ذُوْقُوْا مَسَّ سَقَرَ ۝ اِنَّا
كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدَرٍ ۝ وَمَا اَمْرُنَا اِلَّا وَاحِدَةٌ
كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝ وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ
مِنْ مُّدَّكِرٍ ۝ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوْهُ فِي الزُّبُرِ ۝ وَكُلُّ
صَغِيْرٍ وَّكَبِيْرٍ مُّسْتَطَرٌ ۝ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنّٰتٍ وَّ
نَهَرٍ ۝ فِيْ مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝

سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ مَكِّيَّةٌ (٩٧) (٥٥)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

اَلرَّحْمٰنُ ۝ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ۝ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ۝ عَلَّمَهُ
الْبَيَانَ ۝ اَلشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۝ وَّالنَّجْمُ وَ
الشَّجَرُ يَسْجُدٰنِ ۝ وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيْزَانَ ۝
اَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيْزَانِ ۝ وَاَقِيْمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا
تُخْسِرُوا الْمِيْزَانَ ۝ وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِ ۝

ફિન્નારિ અ્લા વુજૂહિહિમ ઽ ઝૂકૂ મસ્સા
દોઝખમેં ઘસીટે જાએંગે (ઉસ વક્ત કહા જાએગા) અબ ચખો મઝા
સક્ર ૦ ઈન્ના કુલ્લા શયઈન ખ્લક્-નાહુ
જહન્નમકા તહકીક હમને હર ચીઝકો પૈદા કિયા હૈ
બિ-ક્દર ૦ વર્મા અમ્રુના ઈલ્લા
એક ખાસ અંદાઝસે ઔર હમારા હુકમ
વાહિ્-દતુન ક-લમ્હિ્મ બિલ બસ્ર ૦
યકાયક ઈસ તરહ આ જાએગા જૈસે આંખ ઝપકી
વ લ-ક્દ અહ-લકના અશ્યા-અ્કુમ ફ-હલ
ઔર તહકીક હમ હલાક કર ચુકે હૈં તુમ જૈસે લોગોંકો, પસ હૈ
મિમ મુદ-દકિર ૦ વ કુલ્લુ શયઈન
કોઈ નસીહત લેનેવાલા? ઔર જો કુછ યે લોગ
ફ-અ્લૂહુ ફિઝ ઝુબુર ૦ વ કુલ્લુ સ્ગ્રીરિંવ
કરતે હૈં કિતાબ (આમાલનામેં) મેં મૌજૂદ હૈ. ઔર હર છોટી

મ **વ કબીરિમ મુસ્તત્ર ૦ ઈન્નલ મુત્તક્રીના ફી જન્નાતિંવ વ નહર ૦**
૭ ઔર બળી બાત ઉસમેં લિખ્ખી હુઈ હૈ. બેશક પરહેઝગાર લોગ જન્નત ઔર વહાંકી નેહરોંમેં હોંગે.
૯ **ફી મક્-અ્દિ સિ્દકિ્ન ઈન્દા મલીકિમ મુક્-તદિર ૦**
૧૦ નિહાયત આ'લા જગહમેં કુદરતવાલે બાદશાહકે પાસ હી હોંગે.

સૂરતુર રહ્માન

સૂરઇ રહમાન મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૭૮) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અર-રહ્માનુ ૦ અ્લ્લમલ કુરઆન ૦ ખ્-લ-ક્લ ઈન્સાના ૦ અ્લ્લ-મહુલ
રહમવાલા ખુદા! જિસને કુરઆન સિખાયા ઉસીને ઈન્સાનકો પૈદા કિયા ઉસકો
બયાન ૦ અશશમ્સુ વલ ક્-મરુ બિ-હુસ્બાનિંવ ૦ વન્નજ્મુ વશ શ-જરુ
બયાન (બોલના) સિખાયા ચાંદ ઔર સૂરજ (ઉસીકે) તય કરદા હિસાબ પર ચલતે હૈં. ઔર સિતારે ઔર દરખ્ત
યસ્જુદાન ૦ વસ્સમાઆ ર-ફ-અ્હા વ વ-દ્-અ્લ મીઝાન ૦ અલ્લા
ઉસીકે સામને ઝુકતે હૈં. ઔર ઉસીને આસમાનકો બુલંદ કિયા ઔર તરાઝૂ રખ દી. તાકે
તત્ગવ ફિલ મીઝાન ૦ વ અક્રીમુલ વઝના બિલ કિ્સ્તિ્ વલા
તુમ તોલમેં કમ ઝયાદા ન કરો. ઔર ઈન્સાફકે સાથ વઝન કરો, ઔર
તુખ્સિરુલ મીઝાન ૦ વલ અરદ્ા વ-દ્-અ્હા લિલ અનામ ૦
વઝનકો કમ મત કરો. ઔર ઉસીને ઝમીનકો બનાયા લોગોંકે લિયે.

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَّالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ۝١١ وَالْحَبُّ
ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ۝١٢ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ۝١٣ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ۝١٤
وَخَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ ۝١٥ فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝١٦ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ۝١٧
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝١٨ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ
يَلْتَقِيٰنِ ۝١٩ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيٰنِ ۝٢٠ فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝٢١ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ۝٢٢
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝٢٣ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَئٰتُ
فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝٢٤ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝٢٥
كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۝٢٦ وَّيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ
ذُو الْجَلٰلِ وَالْإِكْرَامِ ۝٢٧ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ۝٢٨ يَسْئَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ

ફીહા ફાકિ-હતુંવ વન્નખ્લુ ઝાતુલ અકમામ ૦
ઉસમેં મેવો ઔર ખજૂરકે દરખ્ત હૈં, ગિલાફ વાલે
વલ હબ્બુ ઝુલ અસ્ફિ વર-રય-હાન ૦
ઔર ઉસમેં અનાજ હૈ ભુસેવાલા ઔર ખોરાક હૈ.
ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા
પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ્ઝિબાન ૦ ખ-લકલ ઇન્સાના મિન
ઈન્કાર કરોગે? (૧) ઉસીને ઈન્સાનકો પૈદા કિયા
સલ્સાલિન કલ ફખ્ખાર ૦ વ ખ-લકલ
બજતી હુઇ મિટ્ટીસે ઠીકરી કી તરહ ઔર પૈદા કિયા
જાન્ના મિમ્મારિજિમ મિન નાર ૦ ફ-બિ-
જિન્નાત કો ખાલિસ આગસે પસ તુમ
અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્ઝિબાન ૦
અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? મ
રબ્બુલ મશરિ-કૈયનિ વ રબ્બુલ મગરિ-બયન ૦ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા ૭
વો દોનોં મશરિકોં ઔર દોનોં મગરિબોંકા માલિક હૈ. (૨) પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ્ઝિબાન ૦ મ-ર-જલ બહ્-રયનિ યલ્તકિયાનિ ૦ બય-નહુમા બર-ઝખુલ
ઈન્કાર કરોગે? ઉસીને મિલાયા હૈ દો દરિયાઓંકો આપસમેં ઉન દોનોંકે દરમિયાન એક ઐસા પર્દા
લા યબગિયાન ૦ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્ઝિબાન ૦ યખ્રુજુ
હૈ કે બઢ નહીં સકતે પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? (ખુદાહી) ઇન
મિન્હુમલ લુઅ-લુઉ વલ મરજાન ૦ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા
દોનોં દરિયાઓં મેંસે મોતી ઔર મોંગે નિકાલતા હૈ, પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ્ઝિબાન ૦ વ લહુલ જવારિલ મુન્શઆતુ ફિલ બહ્રિ કલ અઅ્-લામ ૦
ઈન્કાર કરોગે? ઔર ઉસીકે હુકમમેં હૈં સમંદરમેં પહાડકી તરહ ખડે હુવે જહાઝ
ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્ઝિબાન ૦ કુલ્લુ મન અ-લયહા ફાનિંવ ૦ ૯
પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? હર ચીઝ ફના હોનેવાલી હૈ ૧૧ આધા
વ યબ્કા વજ્હુ રબ્બિકા ઝુલ જલાલિ વલ ઇકરામ ૦ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
ઔર બાકી રહેગી ઝાત આપકે રબકી, જો બડી અઝમત ઔર બુઝુર્ગીવાલી હૈ. પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ
રબ્બિકુમા તુકઝ્ઝિબાન ૦ યસ્અલુહૂ મન ફિસ સંમાવાતિ વલ અર્દ્
નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? ઉસીસે માંગતે હૈં સબ આસમાનોં ઔર ઝમીનવાલે

તફસીર: (૧) આ સૂરતમાં ખુદાપાકે પોતાની મખલૂકમાંથી ઈન્સાન અને જિન્નોને સંબોધી કહ્યું પોતાના કેટલી ખાસ નિઅમતો બતાવી ફરમાવ્યું કે તેમાં કઈ નિઅમતો ને ઝુટલાવશે? (૨) આ પ્રમાણે આથમવાની અને ઉગવાની બન્નેની બે બે જગ્યાઓ બદલાય છે. મોસમના બદલવાથી જગતને અનેક લાભ થાય છે. જેથી આ ફેર ફારમાં પણ અપાર નિઅમત અને નિશાન છે.

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِيْ شَاْنٍ ۞ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۞
سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلٰنِ ۞ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ۞ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ
اَنْ تَنْفُذُوْا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
فَانْفُذُوْا لَا تَنْفُذُوْنَ اِلَّا بِسُلْطٰنٍ ۞ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۞ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّنْ
نَّارٍ وَّنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرٰنِ ۞ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ۞ فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً
كَالدِّهَانِ ۞ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۞
فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْـَٔلُ عَنْ ذَنْۢبِهٖۤ اِنْسٌ وَّلَا جَآنٌّ ۞
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۞ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُوْنَ بِسِيْمٰهُمْ
فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِيْ وَالْاَقْدَامِ ۞ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۞ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ يُكَذِّبُ بِهَا

કુલ્લા યવમિન હુવા ફી શઅ્-ન ઁ ફ-બિ-અયયિ
વો હર દિન કિસી ન કિસી કામમેં રેહતા હૈ. પસ તુમ
આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્-ઝિબાન ○
અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ?
સ-નફરુગુ લકુમ અય્યુહસ્ સ-કલાન ઁ ફ-બિ-
હમ જલ્દીહી તુમ્હારે લિયે ફુરસત પા રહે હૈ.
(હિસાબો કિતાબ કે લિયે) પસ તુમ
અયયિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્-ઝિબાન ○
અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ?
યા મઅ્-શરલ જિન્નિ વલ ઇન્સિ
અય જિન્નો ઔર ઈન્સાનો !
ઇનિસ્તતઅ્-તુમ અન તન્ફુઝૂ મિન
અગર તુમ આસમાનોં ઔર ઝમીનકી
અક્તારિસ સમાવાતિ વલ અરદિ ફન્ફુઝૂ ˈ
મ હદોંસે બાહર નિકલ જા સકતે હો, તો નિકલ જાઓ
૭ લા તન્ફુઝૂના ઇલ્લા બિ-સુલ્તાન ઁ ફ-બિ-અયયિ આલાઇ રબ્બિકુમા
મગર બગૈર ખુદાકી તાકતકે તુમ હરગિઝ નહીં નિકલ સકતે પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ્-ઝિબાન ○ યુર-સલુ અ-લયકુમા શુવાઝુમ મિન નારિંવ ઁ વ નુહાસુન ફલા
ઈન્કાર કરોગે? ભેજા જાએગા તુમ દોનોં પર જહન્નમકા શોલા ઔર ધુંવા ફિર તુમ ઉસે
તન્તસિરાન ઁ ફ-બિ-અયયિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્-ઝિબાન ○ ફ-ઇઝન-
હટા ન સકોગે પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? પસ જબ
શક્-કતિસ સમાઉ ફ-કાનત વર-દતન કદ-દિહાન ઁ ફ-બિ-અયયિ આલાઇ
આસમાન ફટ જાએગા તો ચમળેકી ન રીકી તરહ સુર્ખ હો જાએગા. પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ
રબ્બિકુમા તુકઝ્-ઝિબાન ○ ફ-યવ-મઇઝિલ લા યુસ્અલુ અન ઝમ્બિહી ઇન્સુંવ
નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? ફિર ઉસ દિન કિસી જિન યા ઈન્સાનસે ઉસકે ગુનાહોંકે બારેમેં પૂછા ન જાએગા.
વલા જાન્ન ઁ ફ-બિ-અયયિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્-ઝિબાન ○ યુઅ્-રફુલ મુજરિમૂના
(બલ્કે ઉનકે હાથ પાંવ ખુદહી ગવાહી દેંગે) પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? ગુનાહગાર લોગ
બિ-સીમાહુમ ફયુઅ્-ખઝુ બિન્નવાસી વલ અક્દામ ઁ ફ-બિ-અયયિ આલાઇ
અપની સૂરતોંસે હી પેહચાન લિયે જાંએંગે પસ પકળે જાએંગે ઉનકે સરકે બાલ ઔર પાંવ. પસ તુમ અપને રબકી કિસ
રબ્બિકુમા તુકઝ્-ઝિબાન ○ હાઝિહી જહન્નમુલ લતી યુકઝ્-ઝિબુ બિહલ
કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? યે વોહી જહન્નમ હૈ જિસકા ગુનેહગાર લોગ

الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٤٣﴾ يَطُوْفُوْنَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيْمٍ اٰنٍ ﴿٤٤﴾
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٥﴾ وَلِمَنْ خَافَ
مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتٰنِ ﴿٤٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٧﴾
ذَوَاتَآ اَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٩﴾
فِيْهِمَا عَيْنٰنِ تَجْرِيٰنِ ﴿٥٠﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ﴿٥١﴾ فِيْهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجٰنِ ﴿٥٢﴾
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٣﴾ مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى فُرُشٍۢ
بَطَآئِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍ ؕ وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٥﴾ فِيْهِنَّ قٰصِرٰتُ
الطَّرْفِ ۙ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ﴿٥٦﴾
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٧﴾ كَاَنَّهُنَّ الْيَاقُوْتُ
وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٩﴾
هَلْ جَزَآءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ ﴿٦٠﴾ فَبِاَيِّ

મુજરિમૂન ○ યતૂફૂના બય-નહા વ બયના વક્ફે લાઝિમ
ઈન્કાર કરતે થે. ઘૂમતે હોંગે વો લોગ દોઝખમેં ઔર
હ઼મીમિન આન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
ખૌલતે હુવે પાની મેં પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ
રબબિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ વ લિ-મન ખ઼ાફ઼ા ૬
નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? ઔર જો શખ્સ અપને રબકે સામને ૧૨
મક઼ામા રબબિહી જન્નતાન ○ ફ-બિ-
ખળે હોનેસે ડરતા હૈ. ઉસકે લિયે દો જન્નતેં હૈં. પસ
અય્યિ આલાઇ રબબિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○
તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમત કા ઈન્કાર કરોગે ?
ઝ઼વાતા અફનાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
દોનોં જન્નતેં મેવોંસે ભરપૂર હૈં પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ
રબબિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ ફીહિમા
નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? ઉન દોનોં બાગોં મેં મ
અ્યનાનિ તજરિયાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબબિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ ૭
દો ચશ્મે બેહતે હૈં. પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ?
ફીહિમા મિન કુલ્લિ ફાકિ-હતિન ઝવજાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
ઉન જન્નતોંમેં હર કિસમ કે મેવે દો દો ઝાત કે હોંગે. પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ
રબબિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ મુત્તકિઈના અ્લા ફુરુશિમ બત઼ાઇનુહા મિન
નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? તકિયા લગાકર બૈઠે હોંગે ઉસકે ફર્શપર જિસકે અસ્તર
ઇસ્તબ્રક઼ ۖ વ જ-નલ જન્નતયનિ દાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબબિકુમા
અતલસ કે હોંગે ઔર દોનોં બહિશ્તોંકે ફલ બહુત નઝ઼દીક હોંગે પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ ફીહિન્ના ક઼ાસ઼િરાતુત઼ ત઼રફિ ۙ લમ યત઼મિસ઼્હુન્ના ઇન્સુન
ઈન્કાર કરોગે ? ઉનમેં હૂરેં આંખેં બંદ રખનેવાલી હોંગી જિનકો ઈસસે પેહલે ન તો કિસી ઈન્સાનને
ક઼બ્લહુમ વલા જાન્ન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબબિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○
હાથ લગાયા હૈ ન જિન્નાતને પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ?
ક-અન્નહુન્નલ યાક઼ૂતુ વલ મરજાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબબિકુમા
ગોયા કે વો (હૂરેં) યાકૂત (લાલ) ઔર મોંગે સે બની હૈં, પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ હલ જઝ઼ાઉલ ઇહ઼સાનિ ઇલ્લલ ઇહ઼સાન ○ ફ-બિ-અય્યિ
ઈન્કાર કરોગે? એહસાન કા બદલા એહસાન કે સિવા ઔર કુછ નહીં હોતા (૧) પસ તુમ અપને

તફસીર : (૧) સાચી અને ખરી બંદગીનો બદલો સારા સવાબ સિવાય શું હોઈ શકે ? ખુદાપાકે તેમને અંતિમ નેક બદલો આપ્યો.

اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝ وَمِنْ دُوْنِهِمَا
جَنَّتٰنِ ۝ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝
مُدْهَآمَّتٰنِ ۝ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝
فِيْهِمَا عَيْنٰنِ نَضَّاخَتٰنِ ۝ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ۝ فِيْهِمَا فَاكِهَةٌ وَّنَخْلٌ وَّرُمَّانٌ ۝
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝ فِيْهِنَّ خَيْرٰتٌ
حِسَانٌ ۝ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝ حُوْرٌ
مَّقْصُوْرٰتٌ فِي الْخِيَامِ ۝ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبٰنِ ۝ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ۝
فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝ مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى
رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَّعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ۝ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ۝ تَبٰرَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلٰلِ
وَالْاِكْرَامِ ۝

આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ વ મિન
રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? ઔર
દૂનિહિમા જન્નતાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
ઈન દો કે સિવા દૂસરીભી દો જન્નતેં હૈં પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ
રબ્બિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ મુદ્હામ્મતાન ○
નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? વો સર સબ્ઝ જન્નતેં હૈં.
ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા
પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ ફીહિમા અૈયનાનિ
ઈન્કાર કરોગે ઉન જન્નતોં મેં દો ચશ્મે હૈં
નદ્-દા-ખ઼તાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
જોશ મારતે હુવે પસ તુમ અપને
રબ્બિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ ફીહિમા
રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે? ઉનમેં
મ ૭ ફાકિ-હતુંવ વ નખ઼્લુંવ વ રુમ્માન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા
મેવે હૈં ઔર ખજૂરેં ઔર અનાર હૈં પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ ફીહિન્ના ખ઼યરાતુન હ઼િસાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ
ઈન્કાર કરોગે? ઉનમેં નિહાયત હસીન ઔર ઉમ્દા ઔરતે હૈં. પસ તુમ અપને રબકી કિસ
રબ્બિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ હૂરુમ મક઼્સૂરાતુન ફિલ ખ઼િયામ ○
કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? હૂરેં ગોરી હોંગી જો બૈઠી હુઈ હૈં ખૈમોં (તંબુઓ)મેં
ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ લમ યત઼્મિસ્હુન્ના
પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ? ઈસસે પેહલે ઉનકો ન
ઈન્સુન ક઼બ્લહુમ વલા જાન્ન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા
કિસી ઈન્સાનને હાથ લગાયા હૈ ન જિન્નને પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા
તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○ મુત્તકિઈના અ઼લા રફ-રફિન ખ઼ુદ્રિંવ વ અ઼બ-ક઼રિય્યિન
ઈન્કાર કરોગે ? જન્નતી લોગ તકિયા લગા કર બૈઠે હોંગે સબ્ઝ ઔર નાદિર
હ઼િસાન ○ ફ-બિ-અય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ઼-ઝ઼િબાન ○
ગાલીચોં પર પસ તુમ અપને રબકી કિસ કિસ નેઅમતકા ઈન્કાર કરોગે ?
૯ તબા-રકસ્મુ રબ્બિકા ઝ઼િલ જલાલિ વલ ઇકરામ ○
૧૩ બરકતવાલા હૈ નામ તેરે રબકા જો બળી બુઝુર્ગી ઔર બખશિશવાલા હૈ. (૧)

તફસીર : (૧) પરમ કૃપાળુએ પોતાના વફાદારો પર આવા ઉપકારો ઈન્આમો આપ્યાં અને ઉંડો વિચાર કરતાં જણાય છે કે સઘળી નિઅમતોમાં મૂળ ખૂબી તેનાજ નામ પાકની બરકતથી છે અને તેનુજ નામ જપવાથી આ નિઅમતો પ્રાપ્ત થાય છે. તો ફરી ખુદ અલ્લાહની પવિત્ર ઝાત કેટલી બરકતવાલી હશે ?

سورة الواقعة مكية (٥٦)
بسم الله الرحمن الرحيم
اذا وقعت الواقعة ① ليس لوقعتها كاذبة ②
خافضة رافعة ③ اذا رجت الارض رجا ④
وبست الجبال بسا ⑤ فكانت هباء منبثا ⑥
وكنتم ازواجا ثلثة ⑦ فاصحب الميمنة
ما اصحب الميمنة ⑧ واصحب المشئمة
ما اصحب المشئمة ⑨ والسبقون السبقون ⑩
اولئك المقربون ⑪ في جنت النعيم ⑫
ثلة من الاولين ⑬ وقليل من الاخرين ⑭
على سرر موضونة ⑮ متكئين عليها متقبلين ⑯
يطوف عليهم ولدان مخلدون ⑰ باكواب
واباريق وكاس من معين ⑱ لا يصدعون

સૂરતુલ વાકિ઼અ઼હ

સૂરઇ વાકિઅહ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૯૬) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઈઝ઼ા વ-ક઼-અ઼તિલ વાકિ઼-અ઼તુ ○ લયસા
વાકેઅ હોનેવાલી (કયામત) વાકેઅ હો જાએગી ઉસકે

લિ-વક઼-અ઼તિહા કાઝ઼િબહ ○ ખ઼ાફિ-દ઼તુર વક્ફે લાઝિમ
વાકેઅ હોનેકો કોઈ ઝુટલા નહીં સકતા વો ચીઝ નીચા

રાફિઅ઼હ ○ ઈઝ઼ા રુજ્જતિલ અરદુ
ઊંચા કર દેનેવાલી હૈ, જિસ વકત કે ઝમીન હિલાઈ

રજ્જંવ ○ વ બુસ્સતિલ જિબાલુ બસ્સા ○
જાએગી ઔર ઉળાએ જાએંગે પહાળ,

ફ-કાનત હબા-અમ મુમ્બસ્સંવ ○
ફિર વો ચૂરા બનકર ઝરોંકી તરહ ફિરેંગે મ ૭

વ કુન્તુમ અઝવાજન સુલાસહ ○ ફ-અસ્હ઼ાબુલ મય-મ-નતિ ○ મા અસ્હ઼ાબુલ
ઔર તુમ સબ તીન દરજોં મેં તકસીમ હો જાઓગે. જો લોગ (અર્શે ઈલાહીકી સીધી) (જમણી) તરફવાલે હૈં.

મય-મનહ ○ વ અસ્હ઼ાબુલ મશ-અ-મતિ ○ મા અસ્હ઼ાબુલ
વો કિતને અચ્છે હૈં ઔર ઉલ્ટી (ડાબી) તરફ વાલે કિતને બુરે હૈ

મશ-અમહ ○ વસ્સાબિકૂનસ સાબિકૂના ○ ઉલાઇકલ મુક઼ર-રબૂન ○
(ઈન દોનોં તરફવાલે કો આ'માલ નામે ભી ઉનકે સીધે યા ઉલ્ટે હાથોંમેં દિયે જાએંગે.) જો લોગ નેકી કરને મેં આગે થે વો યહાં ભી આગે હોંગે ઔર વોહી ખુદાકે કરીબ ભી હોંગે

ફી જન્નાતિન નઈ઼મ ○ સુલ્લતુમ મિનલ અવ્વલીના ○ વ ક઼લીલુમ
વો લોગ નેઅમતકે બાગોંમેં હોંગે ઝિયાદા ઉનમેંસે પેહલી ઉમ્મતોં વાલે હોંગે ઔર કમ પિછલી

મિનલ આખ઼િરીન ○ અ઼લા સુરુરિમ મવદૂ-નતિમ ○ મુત્તકિઈના
ઉમ્મત (મુસલમાનોં) સે હોંગે. (૧) જવાહિરાત જળે હુવે તખ્તોં પર, તકિયા લગાએ

અ઼-લયહા મુ-તક઼ાબિલીન ○ યતૂફુ અ઼-લયહિમ વિલ્દાનુમ
એક દૂસરે કે સામને બૈઠે હોંગે ઉનકે આસપાસ નવ ઉમ્ર લળકે

મુખ઼લ્લદૂન ○ બિ-અકવાબિવ વ અબારીક઼ ○
(ખિદમત) કે લિયે ઘૂમતે હોંગે. પ્યાલે ઔર સુરાહિયાં (કૂઝે)

વ કઅ્-સિમ મિમ મઈ઼નિલ ○ લા યુસ઼દ-દઊ઼ના
શરાબ સે ભરે હુવે લેકર (હાઝિર રહેંગે) ઉસ શરાબસે ન તો ઉનકા સર ભારી હોગા,

તફસીર : (૧) આગલાઓથી મતલબ હઝરત (સ.) પુર્વેના સૌ નબીઓ તથા ખાસ લોકો છે અને પાછલાઓથી મતલબ આ ઉમ્મત છે. દરેક જમાના માં ખાસ લોકો ઓછા હોય છે. પરંતુ આગલાઓનો જમાનો બહુ લાંબો હોઈ તેઓમાં લાખથી વધુ તો નબીઓજ હોવાથી તેમની સંખ્યા વધારે હશે અને હઝરત (સ.)નો ઝમાનો થોડો હોવાથી તે સૌના મુકાબલામાં આ ઉમ્મતના ખાસ લોકો ઓછાજ હશે.

عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ﴿١٩﴾ وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾
وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾
كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾ جَزَآءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَّلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾
إِلَّا قِيلًا سَلٰمًا سَلٰمًا ﴿٢٦﴾ وَأَصْحٰبُ الْيَمِينِ مَا
أَصْحٰبُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَّطَلْحٍ
مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَّظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَّمَآءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَّ
فَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَّا مَقْطُوعَةٍ وَّلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾
وَّفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ إِنَّآ أَنْشَأْنٰهُنَّ إِنْشَآءً ﴿٣٥﴾
فَجَعَلْنٰهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ لِّأَصْحٰبِ
الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾ ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثُلَّةٌ مِّنَ
الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾ وَأَصْحٰبُ الشِّمَالِ مَا أَصْحٰبُ
الشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَّحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَّظِلٍّ مِّنْ

અન્હા વલા યુન્ઝિફૂન ○ વ ફાકિ-હતિમ
ન નશા ચઢેગા. ઔર વો તમામ મેવે હોંગે
મિમ્મા ય-ત-ખય્યરૂન ○ વ લહ્મિ તૂયરિમ
જિસે વો પસંદ કરતે હોંગે. ઔર ઉન પરિન્દોંકા ગોશ્ત ભી હોગા
મિમ્મા યશતહૂન ○ વ હૂરુન ઈનુન ○
જિસે વો પસંદ કરતે હોં, વહાં બળી બળી આંખોંવાલી હૂરેં હોંગી
ક-અમ્સાલિલ લુઅ-લુઇલ મકનૂન ○
બિલકુલ ઐસી જૈસે છુપે મોતી
જઝાઅમ બિમા કાનૂ યઅ-મલૂન ○ લા
યે તમામ ઉનકે નેક આ'માલ કે બદલેમેં મિલેગા,
યસ્મઊના ફીહા લગ્વંવ વલા તઅ-સીમન ○
જન્નતી લોગ વહાં કોઈ બેકાર ઔર બેહૂદા બાત ન સુનેંગે
ઇલ્લા કીલન સલામન સલામા ○
સિવાય સલામ હી સલામકી આવાઝ કે
મ વ અસ્હાબુલ યમીનિ મા અસ્હાબુલ યમીન ○ ફી સિદરિમ મખ્દૂદિવ ○
૭ ઔર જો સીધી તરફવાલે હૈં વો સીધી તરફવાલે કિતને અચ્છે હૈં. વો કાંટે બગૈરકી બેરીવાલે બાગમેં હોંગે.
વ તલ્હિમ મન્દૂદિવ ○ વ ઝિલ્લિમ મમ્દૂદિવ ○ વ માઇમ મસ્કૂબ ○
ઔર તેહ બ-તેહ કેલોંકે દરખ્તોંમેં હોંગે. ઔર ફૈલે હુવે સાયેમેં હોંગે. ઔર બેહતે હુવે પાની પર હોંગે.
વ ફાકિ-હતિન કસી-રતિલ ○ લા મક્તૂ-અતિંવ વલા મમ્નૂ-અતિંવ ○
ઔર બે અન્દાઝા મેવોંકે બીચમેં હોંગે, જો ન તો કમ હોંગે, ન કિસીકી રોકટોક હોગી.
વ ફુરુશિમ મરફૂઅહ ○ ઇન્ના અન્શઅ-નાહુન્ના ઇન્શાઅન ○
ઔર ઊંચે ઊંચે ફર્શ પર હોંગે બેશક હમને (જન્નતકી ઔરતોંકો) એક ખાસ તરીકે પર બનાયા હૈ,
ફ-જ-અલ્નાહુન્ના અબ્કારા ○ ઉરુબન અત્રાબલ ○ લિ-અસ્હાબિલ
હમને ઉન્હેં હમેશા કે લિયે દોશીઝા (કુંવારીયાં) બનાયા હૈ જો દિલકશ ઔર હમ ઉમર હૈં. યે સબ સીધી તરફવાલોં
૬ યમીન ○ સુલ્લતુમ મિનલ અવ્વલીના ○ વ સુલ્લતુમ મિનલ
૧૪ કે લિયે હૈં યે લોગ ઝ્યાદાતર અગલોંમેંસે હોંગે. ઔર ઝિયાદાતર પિછલે
આખિરીન ○ વ અસ્હાબુશ શિમાલિ મા અસ્હાબુશ
લોગોંમેસે (૧) ઔર જો બાંઈ (ડાબી) તરફવાલે હૈં યે બાંઈ તરફવાલે કિતને
શિમાલ ○ ફી સમૂમિંવ વ હમીમિંવ ○ વ ઝિલ્લિમ મિંય
બુરે લોગ હૈં. યે લોગ ગરમા ગરમ ભાપમેં ઔર ઉબલતે પાની મેં, ઔર સિયાહ ધૂએંકે સાયે મેં

તફસીર : (૧) એટલે જેના હાથમાં આમાલનામું જમણા હાથમાં આવ્યું તે જન્નતી હશે અને જેના ડાબા હાથમાં આમાલનામુ હશે તે દોઝખી હશે.

يَحْمُوْمٍ ۙ لَّا بَارِدٍ وَّلَا كَرِيْمٍ ۝ اِنَّهُمْ كَانُوْا
قَبْلَ ذٰلِكَ مُتْرَفِيْنَ ۚ ۝ وَكَانُوْا يُصِرُّوْنَ
عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيْمِ ۚ ۝ وَكَانُوْا يَقُوْلُوْنَ ۙ اَىِٕذَا
مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ۙ ۝
اَوَ اٰبَآؤُنَا الْاَوَّلُوْنَ ۝ قُلْ اِنَّ الْاَوَّلِيْنَ وَ
الْاٰخِرِيْنَ ۙ ۝ لَمَجْمُوْعُوْنَ ۙ اِلٰى مِيْقَاتِ يَوْمٍ
مَّعْلُوْمٍ ۝ ثُمَّ اِنَّكُمْ اَيُّهَا الضَّآلُّوْنَ الْمُكَذِّبُوْنَ ۙ ۝
لَاٰكِلُوْنَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زَقُّوْمٍ ۙ ۝ فَمَالِـُٔوْنَ
مِنْهَا الْبُطُوْنَ ۚ ۝ فَشٰرِبُوْنَ عَلَيْهِ مِنَ
الْحَمِيْمِ ۚ ۝ فَشٰرِبُوْنَ شُرْبَ الْهِيْمِ ۭ ۝ هٰذَا
نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّيْنِ ۭ ۝ نَحْنُ خَلَقْنٰكُمْ فَلَوْلَا
تُصَدِّقُوْنَ ۝ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تُمْنُوْنَ ۭ ۝ ءَاَنْتُمْ
تَخْلُقُوْنَهٗٓ اَمْ نَحْنُ الْخٰلِقُوْنَ ۝ نَحْنُ قَدَّرْنَا

યહ્‌મૂમિલ ૪ લા બારિદિવ વલા કરીમ ૦
હોંગે, જો ન તો ઠંડા હોગા ન ફાયદામંદ હોગા
ઈન્નહુમ કાનૂ કબ્લા ઝાલિકા મુત-રફીન ૦
યે લોગ ઈસસે પેહલે (દુનિયામેં) તો ખૂબ સુખી થે.
વ કાનૂ યુસિર્‌-રૂના અ્‌-લલ હિ્‌નસિલ
ઔર સબસે બળે ગુનાહ (કુફ્ર ઔર શિર્ક) પર અળે
અઝીમ ૦ વ કાનૂ યકૂલૂના ૪ અ-ઈઝા
બૈઠે થે ઔર યે લોગ કેહતે થે કે કયા
મિત્ના વ કુન્ના તુરાબંવ વ ઈઝામન
હમ મરકર મિટ્ટી ઔર હડ્ડીયાં બનજાને કે
અ-ઈન્ના લ-મબઊસૂન ૦ અ-વ-આબાઉનલ
બાદભી ઝિન્દા હોંગે? ઔર કયા હમારે અગલે બાપ દાદા
અવ્વલૂન ૦ કુલ ઈન્નલ અવ્વલીના
ભી ઝિન્દા હોંગે? આપ કેહ દીજિએ કે બેશક વો મ
વલ આખિરીન ૦ લ-મજમૂઊના ૪ ઈલા મીકાતિ યવમિમ મઅ્‌લૂમ ૦ ૭
તમામ અગલે ઔર પિછલે સબ કે સબ એક મુકર્રર કિયે હુવે દિનકો જમા કિયે જાએંગે
સુમ્મા ઈન્નકુમ અય્યુહદ્‌ દ્‌ાલ્લૂનલ મુકઝ્‌-ઝિબૂન ૦
ફિર તુમ અય ગુમરાહ (ઔર કયામત કો) ઝુટલાને વાલે લોગો !
લ-આકિલૂના મિન શ-જરિમ મિન ઝક્‌-કૂમ ૦ ફ-માલિઊના મિન્હલ
અલબત્તા તુમકો ખાના હોગા થોર કે દરખ્તસે પસ તુમકો ઉસીસે
બુતૂન ૦ ફ-શારિબૂના અ્‌-લયહિ મિનલ હ્‌મીમ ૦ ફ-શારિબૂના
પેટ ભરના હોગા ઔર ઉપર સે ગરમ ખૌલતા હુવા પાની તુમ પિયોગે ફિર પિયોગે તુમ
શુર-બલ હીમ ૦ હાઝા નુઝુલુહુમ યવ-મદ દીન ૦
પ્યાસે મરતે હુવે ઊંટોંકી તરહ કયામત કે દિન ઉનકી મેહમાની યેહી હોગી.
નહ્‌નુ ખ્‌-લક્‌નાકુમ ફ-લવલા તુસ્‌દ-દિકૂન ૦
હમને તુમકો પૈદા કિયા હૈ પસ દોબારા ઝિન્દા હોનેકો સચ તુમ કયોં નહીં માનતે? (૧)
અ-ફ-૨-અયતુમ મા તુમ્નૂન ૦ અ-અન્તુમ તખ્‌લુકૂ-નહૂ
કયા દેખા તુમને મનીકે ઉસ કતરેકો જો તુમ રહમ મેં પહુંચાતે હો, તો કયા ઉસ કતરેકો
અમ નહ્‌નુલ ખ્‌ાલિકૂન ૦ નહ્‌નુ ક્‌દ-દરના
તુમ બચ્ચા બનાતે હો યા હમ બનાતેં હૈં? હમહી તુમહારે લિયે

તફસીર: (૧) તેઓ આ વાતને કેમ માનતા નથી કે પ્રથમ વાર ખુદા પાકેજ પૈદા કર્યા છે અને તેજ સર્વ શકતિમાન મરણ પછી બીજીવાર પણ સજીવન કરશે.

بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَىٰ أَنْ
نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾
وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾
أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ
نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا
فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ
مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾
أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾
لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾
أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾ أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ
شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ﴿٧٢﴾ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا
تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ
رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾

બય-નકુમુલ મવતા વમા નહ઼નુ
મૌતકો મુકર્રર કરતે હૈ ઔર હમ ઈસ બારેમેં
બિ-મસ્બૂક઼ીન ૦ અ઼લા અન નુબદ-દિલા
લાચાર નહીં હૈ કે તુમ્હારે બદલે મેં
અમ્સા-લકુમ વ નુનશિ-અકુમ ફી મા લા
તુમ જૈસે દૂસરે પૈદા કરેં, ઔર તુમ્હેં ઈસ તરહ ઉઠાએં જો
તઅ઼-લમૂન ૦ વ લ-ક઼દ અ઼લિમ્તુમુન
તુમ જાનતે નહીં હો (૧) ઔર તહકીક તુમ અપની
નશ-અતલ ઊલા ફ-લવલા તઝ઼ક-કરૂન ૦
પેહલી બાર પૈદાઈશકો જાન ચુકે હો ફિર ક્યોં સમઝતે નહીં ?
અ-ફ-ર-અયતુમ મા તહ઼રુસૂન ૦
તુમ જો બીજ ડાલતે હો
અ-અન્તુમ તઝ-રઊ઼-નહૂ અમ નહ઼નુઝ઼
ઉસે તુમ ઉગાતે હો, યા ફિર હમ
મ ઝારિઊ઼ન ૦ લવ નશાઉ લ-જ-અ઼લ્નાહુ હ઼ુતામન ફ-ઝ઼લ્તુમ તફક-કહૂન ૦
૭ ઉગાતે હૈં. અગર હમ ચાહેં તો ઉસે રેઝા રેઝા કર ડાલેં. પસ તુમ અફસોસ કરતે રેહ જાઓગે
ઈન્ના લ-મુગ઼-રમૂન ૦ બલ નહ઼નુ મહ઼રૂમૂન ૦ અ-ફ-ર-અયતુમુલ
(કહોગેકે) હમેં તો સઝા મિલ ગઈ. બલ્કે હમ તો મેહરૂમ હી રેહ ગએ. ક્યા દેખા તુમને કે
માઅલ લઝ઼ી તશ-રબૂન ૦ અ-અન્તુમ અન્ઝલ્તુમૂહુ મિનલ મુઝનિ
જો પાની તુમ પીતે હો તો કયા તુમને ઉસે બાદલોં મેં સે બરસાયા હૈ,
અમ નહ઼નુલ મુન્ઝિલૂન ૦ લવ નશાઉ જ-અ઼લ્નાહુ ઉજાજન ફ-લવલા
યા હમ ઉસે બરસાતે હૈં. અગર હમ ચાહેં તો ઉસ પાનીકો કળ્વા બનાદેં, ફિરભી તુમ ક્યોં
તશ્કુરૂન ૦ અ-ફ-ર-અયતુમુન નારલ્લતી તૂરૂન ૦ અ-અન્તુમ અન્શઅ્-તુમ
શુક્ર નહી કરતે ? ક્યા દેખી તુમને વો આગ જો તુમ્હીને ભળકાઈ (જલાઈ) હૈ, ક્યા તુમ્હીને બનાએ હૈ
શ-જ-ર-તહા અમ નહ઼નુલ મુન્શિઊન ૦ નહ઼નુ જ-અ઼લ્નાહા
દરખ્ત ઉસકે, યા હમને બનાએ હૈ ? (૨) હમહીને ઉસ આગકો
તઝ઼કિ-રતંવ વ મતાઅ઼લ લિલ મુક઼વીન ૦ ફ-સબ્બિહ઼ બિસ્મિ
યાદગાર ઔર જંગલવાલોં કે લિયે મુફીદ બનાયા હૈ. (૩) પસ તસ્બીહ પળ્હીયે
૯ રબ્બિકલ અ઼ઝ઼ીમ ૦ ફલા ઉક઼સિમુ બિ-મવાકિ઼-ઇ઼ન નુજૂમ ૦
૧૫ પોના અપને અઝમતવાલે રબકી પસ કસમ ખાતા હું મૈં તારોં કે ડૂબનેકી (૪)

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે ફરમાવ્યું કે અમો તેવીજ રીતે તમને મારી નાખી તમારી બદલે બીજાઓને પૈદા કરવા શકતિમાન છીએ. છતાં કેમ સમજતા નથી. (૨) કેટલાક ઝાડો એવા છે જેની ડાળીઓ રગડવાથી આગ પેદા થાય છે. (૩) યાદગાર એવી રીતે કે તે આગથી દોઝખની જે દુન્યાની આગથી સિત્તેર ગણી ગરમ છે તે યાદ આવે તો માણસ તેથી ડરે. અને જંગલી લોકોને તથા જંગલમાં પડેલા મુસાફરોને સરદીમાં આગનું વિશેષ કામ પડે છે તેથી તેમનું નામ લીધું. નહિ તો આગની સામાન્ય જરૂર સૌનેજ પડે છે. (૪) એનો બીજો અર્થ એ પણ છે કે નબીઓના દિલમાં આયતો ઉતરવાના સોગંદ.

وَاِنَّهٗ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُوْنَ عَظِيْمٌ ۝٧٦ اِنَّهٗ لَقُرْاٰنٌ
كَرِيْمٌ ۝٧٧ فِيْ كِتٰبٍ مَّكْنُوْنٍ ۝٧٨ لَّا يَمَسُّهٗ اِلَّا
الْمُطَهَّرُوْنَ ۝٧٩ تَنْزِيْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٨٠
اَفَبِهٰذَا الْحَدِيْثِ اَنْتُمْ مُّدْهِنُوْنَ ۝٨١ وَتَجْعَلُوْنَ
رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُوْنَ ۝٨٢ فَلَوْلَآ اِذَا بَلَغَتِ
الْحُلْقُوْمَ ۝٨٣ وَاَنْتُمْ حِيْنَئِذٍ تَنْظُرُوْنَ ۝٨٤ وَنَحْنُ
اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَّا تُبْصِرُوْنَ ۝٨٥ فَلَوْلَآ
اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِيْنِيْنَ ۝٨٦ تَرْجِعُوْنَهَآ اِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ۝٨٧ فَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝٨٨
فَرَوْحٌ وَّرَيْحَانٌ ۙ وَّجَنَّتُ نَعِيْمٍ ۝٨٩ وَاَمَّآ اِنْ
كَانَ مِنْ اَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ۝٩٠ فَسَلٰمٌ لَّكَ مِنْ
اَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ۝٩١ وَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِيْنَ
الضَّآلِّيْنَ ۝٩٢ فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيْمٍ ۝٩٣ وَّتَصْلِيَةُ

વ ઈન્નહૂ લ-ક઼-સમુલ લવ તઅ્-લમૂના
ઔર અગર તુમ સમઝ સકતે હો તો યે બહુત
અ઼ઝ઼ીમ ○ ઈન્નહૂ લ-કુ઼રઆનુન
બળી કસમ હૈ બેશક યે કુરઆન હૈ
કરીમ ○ ફી કિતાબિમ મકનૂનિલ ○
બુઝુર્ગીવાલા, જો ઈબતિદા સે લૌહે મહફૂઝમેં લિખ્ખા ગયા હૈ
લા યમસ્સુહૂ ઈલ્લલ મુત઼હ-હરૂન ○
જિસે હાથ નહીં લગાતે મગર પાક લોગ (૧)
તન્ઝીલુમ મિર રબ્બિલ આ઼-લમીન ○
યે નાઝિલ હુવા હૈ ઉસ રબકી તરફ સે જો સારે જહાન કા ખુદા હૈ.
અ-ફ-બિ-હાઝ઼લ હ઼દીસિ઼ અન્તુમ
કયા ફિર ભી તુમ ઈસ બાત કો માનને મેં
મુદહિનૂન ○ વ તજ-અ઼લૂના રિઝ-ક઼કુમ
સુસ્તી કરતે હો? ઔર તુમ બનાતે હો ઉસકો ઝુટલાનેકો મ
અન્નકુમ તુકઝ઼-ઝ઼િબૂન ○ ફ-લવલૌ ઈઝ઼ા બ-લ-ગ઼તિલ હ઼ુલ્કૂમ ○ ૭
અપની ખોરાક (યા'ની ઝુટ બોલકર પેટ ભરતે હો). પસ જબ કિસીકી જાન હલક તક આ જાતી હૈ
વ અન્તુમ હ઼ી-નઈઝ઼િન તન્ઝ઼ુરૂન ○ વ નહ઼નુ અક઼-રબુ ઈલયહિ
ઔર તુમ ઉસ વક્ત સિર્ફ દેખતે રેહતે હો ઔર હમ ઉસ વક્ત ઉસસે ઝયાદા કરીબ હોતે હૈં
મિન્કુમ વ લાકિલ્લા તુબસિ઼રૂન ○ ફ-લવલૌ ઈન કુન્તુમ ગ઼યરા
બજાએ તુમ્હારે લેકિન તુમ દેખ નહીં સકતે, પસ અગર તુમ કિસી ઔર કે ઈખતિયારમેં નહીં હો
મદીનીન ○ તરજિઊ઼-નહા ઈન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ○ ફ-અમ્મા ઈન કાના
તો ઉસકો (જિસ્મમેં) દુબારા લૌટા દો અગર તુમ સચ્ચે હો તો, પસ અગર વો (મરનેવાલા)
મિનલ મુક઼ર-રબીન ○ ફ-રવહુંવ વ રયહ઼ાનુંવ ○ વ જન્નતુ નઈ઼મ ○
ખુદાકે બંદોંમેંસે હોગા તો ઉસકે લિંયે રાહત ઔર નેક રોઝી હૈ. ઔર નેઅમતોંવાલી જન્નત હૈ
વ અમ્મા ઈન કાના મિન અસ્હ઼ાબિલ યમીન ○ ફ-સલામુલ લકા
ઔર અગર વો સીધી તરફ વાલોં મેંસે હોગા. (૨) તો સલામ પહુંચે તુઝપર
મિન અસ્હ઼ાબિલ યમીન ○ વ અમ્મા ઈન કાના મિનલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીનદ઼
અય સીધી તરફ વાલે ઔર અગર વો (કુરઆનકો) ઝુટલાનેવાલે ગુમરાહોંમેં સે હોગા
દ઼ાલ્લીન ○ ફ-નુઝુલુમ મિન હ઼મીમિંવ ○ વ તસ઼્લિ-યતુ
તો ઉબલતે હુવે ગરમ પાનીસે ઉસકી મેહમાની હોગી ઔર ઉસે દોઝખમેં

તફસીર : (૧) એટલે એ કિતાબને ફરિશ્તા હાથ લગાડે છે તે કિતાબ઼ આ કુરઆન મજીદ છે જે ફરિશ્તાઓના હાથમાં અથવા લૌહે મહફુઝમાં લખાયેલું છે. એથી જણાયું કે બે વુઝુ તથા જનાબતની હાલતમાં કે હૈઝ કે નાપાકીમાં ઔરતોને હાથ લગાડવાની મનાઈ છે. બે વુઝુ માણસને જેટલું મોઢે યાદ હોય તે મોઢે પઢવું દુરસ્ત છે. (૨) એટલે તેમના તરફથી તમો ધીરજ રાખો તેઓ આરામ અને સલામતી માં છે.

જહીમ ૦ ઇન્ના હાઝા લહુવા
દાખિલ હોના પળેગા. બેશક યે બાતેં
હક્-કુલ યકીન ۞ ફ-સબ્બિહ્
સચ્ચી ઔર બિલકુલ યકીની હૈ પસ તસ્બીહ પળ્હીયે
બિસ્મિ રબ્બિકલ અઝીમ ۞
અપને ખુદાએ બુઝુર્ગ કે નામકી,

સૂરતુલ હદીદ

યે સૂરએ હદીદ મદીનેમેં નાઝિલ હુઈ ઔર
ઈસકી (૨૯) આયતેં હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

સબ્બહ લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ
તસ્બીહ પળ્હતી હૈ અલ્લાહકી વો તમામ મખ્લૂક જો આસમાનોં
વલ અર્દ્ ۞ વહુવલ અઝીઝુલ હકીમ ૦ લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ
ઔર ઝમીનમેં હૈ ઔર વો ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ ઉસીકી હુકૂમત હૈ આસમાનોં
વલ અર્દ્ ۞ યુહ્યી વ યુમીત ۞ વહુવા અલા કુલ્લિ શયઇન કદીર ૦
ઔર ઝમીનમેં (વોહી) ઝિન્દગી હૈ ઔર મૌત દેતા હૈ. ઔર વો હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.
હુવલ અવ્વલુ વલ આખિરુ વઝ્ઝાહિરુ વલ બાતિન ۞ વહુવા
વોહી અવ્વલ હૈ, ઔર આખિર હૈ ઔર ઝાહિર ભી હૈ ઔર પોશીદા ભી હૈ ઔર વો
બિ-કુલ્લિ શયઇન અલીમ ૦ હુવલ્લઝી ખ-લકસ સમાવાતિ
હર ચીઝકો જાનનેવાલા હૈ. ઉસીને આસમાનોં
વલ અરદ્દા ફી સિત્તતિ અય્યામિન સુમ્મસ્તવા અ-લલ
ઔર ઝમીનકો છે દિનમેં પૈદા કિયા. ફિર વો અર્શ પર કાઈમ હુવા.
અર્શ ۞ યઅ્-લમુ મા યલિજુ ફિલ અરદ્દિ વમા યખ્રુજુ મિન્હા
વો જાનતા હૈ હર ઉસ ચીઝ કો જો ઝમીનમેં દાખિલ હોતી હૈ ઔર જો ઉસસે નિકલતી હૈ.
વમા યન્ઝિલુ મિનસ સમાઇ વમા યઅ્-રુજુ ફીહા ۞ વહુવા મ-અકુમ અયના
ઔર જો ચીઝ આસમાનસે ઉતરતી હૈ ઔર જો ઊપર ચળ્હતી હૈ ઔર વો તુમ્હારે સાથહી હોતા હૈ,
મા કુન્તુમ ۞ વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના બસીર ૦ લહૂ
તુમ જહાંભી હો ઔર તુમ જો કુછ કરતે હોં ખુદા ઉસે દેખતા હૈ ઉસીકે લિયે હૈ

مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ
الْاُمُوْرُ ۝ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ
فِى الَّيْلِ ؕ وَهُوَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ اٰمِنُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَ اَنْفِقُوْا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُّسْتَخْلَفِيْنَ
فِيْهِ ؕ فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوْا لَهُمْ اَجْرٌ
كَبِيْرٌ ۝ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ۚ وَالرَّسُوْلُ
يَدْعُوْكُمْ لِتُؤْمِنُوْا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ اَخَذَ مِيْثَاقَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝ هُوَ الَّذِىْ يُنَزِّلُ عَلٰى
عَبْدِهٖۤ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ
اِلَى النُّوْرِ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَمَا
لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِيْرَاثُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ لَا يَسْتَوِىْ مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ
مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقٰتَلَ ؕ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً

مُلُكُّسَ منزل ٧

મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ્ b વ ઇલલ્લાહિ
હુકૂમત આસમાનોં ઔર ઝમીનકી ઔર ખુદાહીકી તરફ
તુર-જઉ઼લ ઉમૂર ० યૂલિજુલ લયલા
તમામ બાતેં લૌટાઈ જાતી હૈ વોહી રાતકો દાખિલ કરતા હૈ
ફિ઼ન્નહારિ વ યૂલિજુન નહારા ફિ઼લ્લૈલ b
દિનમેં ઔર દિનકો દાખિલ કરતા હૈ રાતમેં
વહુવા અ઼લીમુમ બિ-ઝ઼ાતિસ઼ સુદૂર ०
ઔર વો જાનનેવાલા હૈ દિલોં કે ભેદકો
આમિનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી
ઈમાન લાઓ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર,
વ અન્ફિ઼કૂ મિમ્મા જ-અ઼-લકુમ
ઔર જિસ (માલ) મેં ઉસને તુમકો નાયબ બનાયા હૈ
મુસ્તખ઼્લફીના ફીહ b ફલ્લઝ઼ીના
ઉસમેંસે (ઉસકી રાહમેં) ખર્ચ કરો, પસ તુમમેંસે જો લોગ મ
આ-મનૂ મિન્કુમ વ અન્ફકૂ લહુમ અજરુન કબીર ० વમા લકુમ ૭
ઈમાન લાએ ઔર ઉસકી રાહમેં ખર્ચ કિયા ઉનકે લિયે બહુત બળા સવાબ હૈ ઔર તુમ્હેં કયા હો ગયા હૈ
લા તુઅ્મિનૂના બિલ્લાહ ૮ વર રસૂલુ યદઉ઼કુમ લિ-તુઅ્મિનૂ
જો ખુદા પર ઈમાન નહીં લાતે ? ઔર પૈગમ્બર તુમકો બુલાતે હૈં અપને
બિ-રબબિકુમ વ ક઼દ અ-ખ઼ઝ઼ા મીસ઼ા-ક઼કુમ ઇન કુન્તુમ મુઅ્મિનીન ०
રબપર ઈમાન લાને કે લિયે ઔર ખુદાને પકકા વા'દા લિયા હૈ અગર તુમ મુઅમિન હો ! (૧)
હુવલ્લઝ઼ી યુનઝ-ઝિલુ અ઼લા અ઼બ્દિહી આયાતિમ બય્યિનાતિલ
ખુદાતો વોહી હૈ જિસને અપને બંદે પર નાઝિલ કી ખુલી હુઈ આયતેં
લિ઼-યુખ઼રિ-જકુમ મિનઝ઼ ઝ઼ુલુમાતિ ઇલન નૂર b વ ઇન્નલ્લાહા બિકુમ
તાકે તુમકો નિકાલ લે અંધેરે સે નૂરકી તરફ ઔર બેશક અલ્લાહ તુમપર
લ-રઊફુર રહ઼ીમ ० વમા લકુમ અલ્લા તુનફિ઼કૂ ફી સબીલિલ્લાહિ વ લિલ્લાહિ
બેહદ શફક્કત કરનેવાલા રહમ કરનેવાલા હૈ. ઔર તુમ્હેં ક્યા હુવા હૈ કે ખુદાકી રાહમેં ખર્ચ નહીં કરતે ? ઔર ખુદાહી કી
મીરાસુસ સમાવાતિ વલ અર્દ્ b લા યસ્તવી મિન્કુમ મન અન્ફક઼ા
મીરાસ હૈ જો કુછ કે આસમાનોં ઔર ઝમીનમેં હૈ. બરાબર નહીં હૈ તુમમેંસે કોઈ શખ્સકે જિસને ખર્ચ કિયા
મિન ક઼બલિલ ફતહ઼િ વ ક઼ાતલ b ઉલાઇકા અઅ્ઝ઼મુ દ-ર-જતમ
(મક્કા) ફતહ હોનેસે પેહલે ઔર જિહાદ કિયા. યે વોહી હૈં જિનકા દરજા બુલંદ હૈ.

તફસીર : (૧) ખુદાપાકે કરાર દુન્યામાં આવતાજ પહેલા લઈ ચૂક્યો છે તેજ કરારની કંઈ ને કંઈ અસર આજ સુધી માનવોના દિલમાં કાયમ છે.

مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَ قٰتَلُوْا ؕ وَكُلًّا
وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝
مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ
لَهٗ وَلَهٗۤ اَجْرٌ كَرِيْمٌ ۝ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَ
الْمُؤْمِنٰتِ يَسْعٰى نُوْرُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ
بُشْرٰىكُمُ الْيَوْمَ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝ يَوْمَ
يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتُ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا
انْظُرُوْنَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُّوْرِكُمْ ۚ قِيْلَ ارْجِعُوْا
وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوْا نُوْرًا ؕ فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُوْرٍ لَّهٗ
بَابٌ ؕ بَاطِنُهٗ فِيْهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهٗ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ ۝ يُنَادُوْنَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ؕ قَالُوْا بَلٰى
وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَ ارْتَبْتُمْ

મિનલ લઝીના અન્ફકૂ મિમ બઅ્દુ
ઉસ શખ્સસે જિસને ઉસકે બાદ (ફત્હે મક્કા કે બાદ) ખર્ચ કિયા ઔર
વ કા-તલૂ ط વ કુલ્લંવ વ-અદલ્લાહુલ
જિહાદ કિયા ઔર (વૈસેતો) સબસે અલ્લાહને ભલાઈ કરનેકા
હુસ્ના ط વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના ખબીર ۝
વા'દા કિયા હૈ ઔર ખુદાકો તુમ્હારે તમામ આમાલકી ખબર હૈ. (૧)
મન ઝલ્લઝી યુકરિદુલ્લાહા
હૈ કોઈ જો ખુદાકો
કર-દન હ-સ-નન ફયુદાઈ-ફહૂ લહૂ
કર્ઝે હસના દે, તો ખુદા ઉસકો દુગના કરદેગા
ع ١٧
વ લહૂ અજરુન કરીમ ۝ યવમા ત-રલ
ઔર ઉસે ઈઝ્ઝતકા સવાબ મિલેગા (૨) ઔર જિસ દિન
મુઅ્-મિનીના વલ મુઅ્-મિનાતિ યસ્આ
દેખેગા મુઅમિન મર્દો ઔર મુમિન ઔરતોં કો કે દૌળતા હોગા
મ ૭
નૂરુહુમ બયના અયદીહિમ વ બિ-અયમાનિહિમ બુશ્રાકુમુલ
ઉનકે ઈમાનકા નૂર ઉનકે આગે ઔર ઉનકી સીધી તરફ ઉનકો બશારત દી જાએગી
યવમા જન્નાતુન તજરી મિન તહતિહલ અન્હારુ ખાલિદીના ફીહા ط
કે આજ તુમ્હારે લિયે જન્નત હૈ જિસકે નીચે નેહરેં બેહતી હૈં હમેશા રહેંગે યે લોગ ઉસમેં
ઝાલિકા હુવલ ફવઝુલ અઝીમ ۝ યવમા યકૂલુલ મુનાફિકૂના
યેહી વો કામિયાબી હૈ સબસે બળી ઉસદિન મુનાફિક મર્દ ઔર મુનાફિક ઔરતેં
વલ મુનાફિકાતુ લિલ્લઝીના આ-મનુન્ઝુરૂના નક-તબિસ મિન નૂરિકુમ ج
કહેંગે ઈમાનવાલોંસે (પુલ સિરાત પર) હમારી રાહ દેખો તાકે હમ ભી તુમ્હારે નૂરસે ફાઈદા ઉઠાએં (૩)
કીલરજિઊ વરા-અકુમ ફલ્તમિસૂ નૂરા ط ફ-દુરિબા બય-નહુમ બિ-સૂરિલ
ઉનસે કહા જાએગા કે વાપસ લૌટો ઔર વહીં રૌશની તલાશ કરલો પસ ઉનકે દરમિયાન એક દીવાર ખળી
લહૂ બાબ ط બાતિનુહૂ ફીહિર રહ-મતુ વ ઝાહિરુહૂ મિન કિ-બલિહિલ
કરદી જાએગી જિસમેં એક દરવાઝા હૈ ઉસકે અંદર રેહમત હોગી ઔર બાહર કી તરફ
અઝાબ ۝ યુનાદૂ-નહુમ અ-લમ નકુમ મ-અકુમ ط કાલૂ બલા
અઝાબ હોગા યે (મુનાફિક) ઉનકો પુકારેંગે કે કયા હમ તુમ્હારે સાથ (દુનિયામેં નહીં થે) વો કહેંગે હાં મગર
વ લાકિન્નકુમ ફ-તન્તુમ અન્ફુ-સકુમ વ ત-રબ્બસ્તુમ વરતબ્તુમ
તુમને તો ખુદહી ફિત્નેમેં ડાલા થા અપને આપકો, ઔર (હમારી તબાહીકા) ઈન્તિઝાર કરતે થે ઔર દીન કે બારેમેં શક કરતે રહે

તફસીર : (૧) જે લોકો એ મકકા ફતેહ થવા પહેલા દીનની તેમ રસૂલ (સ.)ની મદદમાં જાનમાલ લડાવી દીધા તેમના મહાન દરજા છે. જોકે અલ્લાહના માર્ગમાં ગમે ત્યારે માલ ખર્ચ કરે અને જિહાદ કરે તે બેહતર છે. (૨) કરઝનો અર્થ એ છે કે હાલ જિહાદમાં ખર્ચ કરો. ફરી તમેજ દૌલત મેળવી તેનો ઉપયોગ કરશો અને આખિરતમાં મહાન પદવીઓ મેળવશો. બમણુ કરવાનું એજ અર્થ છે નહિ તો બંદા અને માલિકમાં કંઈ વ્યાજનો ધંધો નથી કે જેથી વધારો થાય જે ખુદા વાસ્તે આપ્યું તે ખુદાનું જ છે અને જે નથી આપ્યું તે પણ અસલમાં તેનુજ છે. (૩) મહેશરના મૈદાનોથી રવના થઈ પુલસિરાત પર ચાલતી વખતે ત્યાં ઘોર અંધારૂ હશે પણ દરેકને માટે પોતાના ઈમાન અને નેકીઓની રોશનીમાં આગળ તથા જમણી બાજુ લખાઇને એકઠી થાય છે તેથી જમણી તરફ તેની રોશની હશે.

وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ وَغَرَّكُمْ
بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ۝ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ
وَّلَا مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ مَاْوٰىكُمُ النَّارُ ۭ هِيَ
مَوْلٰىكُمْ ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ اَلَمْ يَاْنِ لِلَّذِيْنَ
اٰمَنُوْٓا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ
مِنَ الْحَقِّ ۙ وَلَا يَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ
مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوْبُهُمْ ۭ
وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ۝ اِعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ
يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ
الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝ اِنَّ الْمُصَّدِّقِيْنَ
وَالْمُصَّدِّقٰتِ وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعَفُ
لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيْمٌ ۝ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖٓ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ الصِّدِّيْقُوْنَ ڰ وَالشُّهَدَاۗءُ

વ ગ઼ર-રત્કુમુલ અમાનિય્યુ હ઼ત્તા જાઆ
ઔર ગલત ઉમ્મીદોંને તુમકો ધોકેમેં રખ્ખા યહાં તક કે
અમ્રુલ્લાહિ વ ગ઼ર-રકુમ બિલ્લાહિલ
ખુદાકા હુકમ આ પહુંચા ઔર ધોકા દિયા તુમકો (શૈતાનને) ખુદાકે
ગ઼રૂર ૦ ફલ યવમા લા યુઅ્-ખ઼ઝુ મિન્કુમ
બારેમેં (૧) પસ આજ તુમ્હારે છુટકારેકે લિયે કોઈ બદલા
ફિદ-યતુંવ વલા મિનલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ ۭ
કુબૂલ નહીં હોગા. ઔર ન ઉન લોગોંસે જિન્હોંને કુફ્ર કિયા
મઅ્-વાકુમુન નાર ۭ હિયા મવલાકુમ ۭ
તુમ સબકા ઠિકાના દોઝખ હૈ વોહી તુમહારા સાથી હૈ.
વ બિઅ્-સલ મસ઼ીર ૦ અ-લમ યઅ્-નિ
ઔર બહુત બુરી જગહ ક્યા વો વક્ત અભી નહીં આયા
લિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ અન તખ઼્શઆ
ઈમાનવાલોં કે લિયે કે ઉનકે
કુલૂબુહુમ લિ-ઝ઼િકરિલ્લાહિ વમા ન-ઝલા મિનલ હ઼ક઼્ક઼િ ۙ વલા યકૂનૂ
દિલ નરમ હો જાએં ખુદા કે ઝિક્ર ઔર સચ્ચા (દીન) સે જો ખુદા કી તરફ સે ઉતરી હૈ ઔર
કલ્લઝ઼ીના ઊતુલ કિતાબા મિન ક઼બ્લુ ફ-ત઼ાલા અ઼-લયહિમુલ અ-મદુ
ઉન લોગોંકી તરહ ન હો જાએં જિન્હેં ઈસસે પેહલે કિતાબ દી ગઈ થી. પસ તવીલ મુદ્દત ગુઝર ગઈ ઉન પર
ફ-ક઼સત કુલૂબુહુમ ۭ વ કસ઼ીરુમ મિન્હુમ ફાસિકૂન ૦ ઈઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા
(મગર વો બાઝ ન આએ) પસ ઉનકે દિલ સખ્ત હો ગએ ઔર (ઈસી વજહસે) ઉનમેંસે બહુત લોગ નાફરમાન હૈં. (૨)
યુહ઼યિલ અરદ઼ા બઅ્-દા મવતિહા ۭ ક઼દ બય્યન્ના લકુમુલ
જાન લો! કે યે ખુદાહી હૈ જો ઝમીનકો ઝિન્દા કરતા હૈ ઉસકે મર જાને (ખુશ્ક હો જાને) કે બાદ તહકીક હમને તુમહારે
આયાતિ લ-અ઼લ્લકુમ તઅ્-ક઼િલૂન ૦ ઈન્નલ મુસ્સ઼દ-દિક઼ીના
લિયે નિશાનિયાં બયાન કર દી હૈં તાકે તુમ સમઝો (૩) બેશક ખૈરાત કરનેવાલે મર્દ
વલ મુસ્સ઼દ-દિક઼ાતિ વ અક઼-રદુલ્લાહા ક઼ર-દ઼ન હ઼-સનંય યુદ઼ા-અ઼ફુ
ઔર ખૈરાત કરનેવાલી ઔરતેં ઔર જો અલ્લાહકો કર્ઝે હસના દેતે હૈં ઉનકો દુગના દિયા જાએગા
લહુમ વ લહુમ અજ્રુન કરીમ ૦ વલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
ઔર ઉનકે લિયે ઇઝઝતકા સવાબ હૈ. ઔર જો લોગ ઈમાન લાએ
બિલ્લાહિ વ રુસુલિહી ઉલાઇકા હુમુસ઼ સ઼િદ-દીકૂના ۚ વશ્શુ-હદાઉ
અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે પૈગમ્બરોં પર વોહી દર અસ્લ સચ્ચા (મોમિન) હૈ ઔર શહીદ

મ ૭

તફસીર: (૧) કાફિરો તો પુલસિરાત પર ચાલશેજ નહિં પ્રાથમિક દોઝખમાં તેના દરવાજાઓથી ધકેલી દેવામાં આવશે અને જે લોકો પણ નબીના પાકા અથવા કાચા તેમજ સાચા કે જૂઠા ઉમ્મતી હશે તેઓને પુલસિરાત પરથી જવાનો હુકમ થશે પણ પુલના ઉપર ચઢતા પહેલા ઘોર અંધકાર છવાઈ જશે. ઈમાનવાળાઓ સાથે રોશની હશે. જુઠા મુનાફિકો પણ તેજ રોશનીમાં ચાલવા લાગશે. પણ ઈમાનવાળા ઘણી ઉતાવળે આગળ નીકળી જશે જેથી મુનાફિકો પાછળ પોકારતા રહી જશે કે અમને કંઈ અજવાળું આપો ત્યારે ફરિશ્તા અથવા આ ઈમાનવાળાઓ તેમને કહેશે પાછળ જઇને પ્રકાશ શોધી લો મતલબકે રોશની કમાવવાની જગ્યા તો દુન્યા હતી તેને તમે પાછળ મૂકી આવ્યા હવે અહિં શું મળે? પરંતુ તેઓ પાછળ જયાંથી આવ્યા હતા ત્યાં રોશની હોવાનું સમજી પાછા હઠશે છતાં દીવાર↗ ↗થઈ જવાથી કાંઈ જોઈ શકશે નહિ. (૨) મદીના તૈયબહમાં મુહાજિરોની હાલત દુરસ્ત થઈ ગયા પછી કેટલાક આપસમાં ઠઠ્ઠા મશકરી કરવા લાગ્યા હતાં. તેથી આ આયત ઉતરી. મતલબ કે અસલ ઈમાન તેજ છે જેથી દિલ નરમ થઈ જાય. નબીઓના સોબતમાં એહલે કિતાબના દિલ નરમ થઈ જતા હતા. ફરી એક કાળ વીતી ગયા પછી સખત થઈ ગયા તો તેમ ન થતા આજે મુસલમાનોના દિલ નરમ હોવા જોઇએ. (૩) અરબો સુકી જમીન માફક મરેલા એટલે અજ્ઞાન હતા હવે તેમને ➡

عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَنُوْرُهُمْ ۖ وَالَّذِيْنَ
كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
الْجَحِيْمِ ۝ اِعْلَمُوْٓا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ
وَّلَهْوٌ وَّزِيْنَةٌ وَّتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى
الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ ۭ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ
نَبَاتُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُوْنُ
حُطَامًا ۭ وَفِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۙ وَّمَغْفِرَةٌ
مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ ۭ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ
اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ۝ سَابِقُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ
مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاۗءِ
وَالْاَرْضِ ۙ اُعِدَّتْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ
رُسُلِهٖ ۭ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ
وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ۝ مَآ اَصَابَ مِنْ

ઇ઼ન્દા રબ્બિહિમ b લહુમ અજરુહુમ
અપને રબકે પાસ ઉનકે લિયે સવાબ હૈ
વ નૂરુહુમ b વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ
ઔર ઉનકા નૂર હૈ ઔર વો લોગ જિન્હોંને કુફ્ર કિયા
વ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના ઉલાઇકા
ઔર હમારી આયતોં કો ઝુટલાયા, વોહી લોગ
અસ્હાબુલ જહીમ ○ ઇઅ્-લમૂ અન્નમલ
૯ ૧૮ દોઝખી હૈં જાન લો ! કે
હયાતુદ દુન્યા લઇબુંવ વ લહવુંવ વ
દુન્યવી ઝિન્દગી સિર્ફ ખેલ તમાશા હૈ ઔર
ઝી-નતુંવ વ તફાખુરુમ બય-નકુમ
ઝાહિરી ભપકા ઔર ફખ્ર કરના હૈ તુમ્હારે આપસ મેં
વ તકાસુરુન ફિલ અમ્વાલિ
મ ઔર ઝયાદતી કી આરઝૂ હૈ માલ
૭ **વલ અવ્લાદ b ક-મ-સલિ ગ઼યસિન અઅ્-જબલ કુફ-ફારા નબાતુહૂ**
ઔર ઔલાદમેં ઈસકી મિસાલ ઉસ બરસાતકી હૈ જિસકા સબ્ઝહ કિસાનોંકો દિલખુશ કર દેતા હૈ
સુમ્મા યહીજુ ફ-તરાહુ મુસ્ફર-રન સુમ્મા યકૂનુ હુતામા b
ફિર વો મુરઝા જાતી હૈ પસ તુ દેખેગા ઉસકો પીલી, ફિર હો જાએગી વો (ખેતી) ભુસા
વ ફિલ આખિ-રતિ અઝ઼ાબુન શદીદુંવ ૪ વ મગ઼ફિ-રતુમ મિનલ્લાહિ વ
ઔર આખિરતમેં (કાફિરોં કે લિયે) અઝાબ હૈ સખ્ત ઔર (મોમિનોં કે લિયે) બખ્શિશ ઔર
રિદ્વાન b વ મલ હયાતુદ દુન્યા ઇલ્લા મતાઉલ ગુરૂર ○ સાબિકૂ
રઝામંદી હૈ ઔર કયા હૈ દુનિયા ! યે તો સિર્ફ ઘમંડકા ઝખીરા હૈ. (૧) દૌળો
ઇલા મગ઼ફિ-રતિમ મિર રબ્બિકુમ વ જન્નતિન અરદુહા
અપને પરવરદિગાર કી તરફ બખ્શિશ કે લિયે. ઔર જન્નત કી તરફ જિસકી ચૌળાઈ
ક-અરદિસ સમાઇ વલ અરદિ ૪ ઉઇદ-દત લિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
આસમાનોં ઔર ઝમીન (દોનોંકી) ચૌળાઈ કે બરાબર હૈ, યે ઉન લોગોંકે લિયે બનાઈ ગઈ હૈ જો ઈમાન લાએ
બિલ્લાહિ વ રુસુલિહ b ઝ઼ાલિકા ફદ્લુલ્લાહિ યુઅ્-તીહિ
અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલોં પર યે ખુદા કા ફઝલ હૈ, વો દેતા હૈ.
મંય યશાઅ b વલ્લાહુ ઝુલ ફદ્લિલ અઝ઼ીમ ○ મા અસાબા મિમ
જિસકો ચાહતા હૈ, ઔર અલ્લાહ બહુત બળા ફઝલવાળા હૈ. નહીં પહુંચતી કોઈ

→ પેજ (૭૫૩) ની તફસીર : જીવતા કર્યા એટલે તેઓમાં સઘળા કમાલ પેદા કરી દીધા.
પેજ (૭૫૪) ની તફસીર : (૧) બાલ્યાવસ્થાનો સમય રમત ગમતમાં જાય છે ફરી જવાની આવતા ઠાઠ ભપકા અને શોભાનો શોખીન બને છે. ફરી આબરૂ અને શાખ વધારવાની ઈચ્છા ઉદભવે છે. વૃદ્ધાવસ્થામાં ધન દૌલત અને ઔલાદ વધારે હોય તેથી ફુલાવાનો હેતુ હોય છે અને આખરે મૌત નજીક આવે ત્યારે પુંજી અને ઔલાદની એવી ચિંતામાં પડે છે કે પોતાની પાછળ પોતાનુ ઘર એવીજ રીતે આબાદ રહી શકે તેવી યુકતિ કરવા ધારે છે પરંતુ એ બધી ધોકાની પુંજી છે કેમકે આગળ આખિરતમાં એ કંઈજ કામ નહિં લાગે કામ આવનાર તો બીજી વસ્તુ છે એટલે ઈમાન અને નેકીઓજ કામ લાગશે ધન દૌલત મકાન કામ લાગશે નહિ.

مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا
فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ
وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ
منزل ٧ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾ لَقَدْ أَرْسَلْنَا
رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۖ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ
ع ١٩ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَ
إِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

મુસ઼ી-બતિન ફિલ અરદ઼િ વલા ફી
આફત ઝમીન પર, ઔર ન તુમ્હારી
અન્ફુસિકુમ ઇલ્લા ફી કિતાબિમ
જાનોં પર, મગર વો લિખદી ગઈ હૈ
મિન ક઼બ્લિ અન નબ્ર-અહા ઇન્ના
(લૌહે મહફૂઝ મેં) પેહલેહી સે બેશક
ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ્લાહિ યસીર ૨૨
યે (તમામ બાતેં) અલ્લાહકે લિયે બિલકુલ આસાન હૈ.
લિ-કયલા તઅ-સવ અ઼લા મા ફા-તકુમ
તાકે તુમ અફસોસ ન કરો ઉસ ચીઝકા જો તુમસે રેહ ગઈ હૈ.
વલા તફ-રહૂ બિમાં આતાકુમ
ઔર ઉસ ચીઝ પર ખુશ ન હો યાની ઈતરાઓ નહીં જો તુમ્હેં મિલી હૈ.
વલ્લાહુ લા યુહ઼િબ્બુ કુલ્લા મુખ્તાલિન
ઔર ખુદા પસંદ નહીં કરતા ઘમંડ કરનેવાલે મ
ફખૂર ૨૩ અલ્લઝ઼ીના યબખ઼લૂના વ યઅ-મુરૂનન નાસા બિલ બુખ઼્લ ૭
ફખ્ર કરનેવાલે કો વો જો કંજૂસી કરતે હૈં ઔર દૂસરોં કો ભી કંજૂસી કરના સિખાતે હૈં.
વ મંયય-તવલ્લા ફ-ઇન્નલ્લાહા હુવલ ગ઼નિય્યુલ હ઼મીદ ૨૪ લ-ક઼દ અરસલ્ના
ઔર જો મુંહ મોળલે (સખાવતસે યા દીને હક સે) પસ બેશક ખુદા બળા બેનિયાઝ ઔર તા'રીફવાલા હૈ. તહકીક
રુસુ-લના બિલ બય્યિનાતિ વ અન્ઝલ્ના મ-અ઼હુમુલ કિતાબા
ભેજે હમને પૈગમ્બર દલીલોંકે સાથ ઔર હમને ઉતારી ઉનકે સાથ કિતાબ,
વલ મીઝાના લિ-યકૂમન નાસુ બિલ ક઼િસ્ત઼ વ અન્ઝલ્નલ
ઔર તરાઝૂ તાકે લોગોંમે અદલ સે કામ કરેં (૧) ઔર ઉતારા હમને
હ઼દીદા ફીહિ બઅ્-સુન શદીદુંવ વ મનાફિઉ઼ લિન્નાસિ
લોહા ઉસમેં બળી સખ્તી હૈ ઔર લોગોંકે લિયે વો ફાયદેકી ચીઝ હૈ.
વ લિ-યઅ્-લમલ્લાહુ મંય્યન્સુરુહૂ વ રુસુ-લહૂ બિલ ગ઼ૈબ
તાકે જાન લે ખુદા ઉસ શખ્સકો જો ઉસકે ઔર ઉસકે રસૂલકી મદદ કરતા હૈ બગૈર દેખે હુવે.
ઇન્નલ્લાહા ક઼વિય્યુન અ઼ઝીઝ ૨૫ વ લ-ક઼દ અરસલ્ના નૂહંવ વ ૯
બેશક ખુદા તાકતવર, ઝબરદસ્ત હૈ. ઔર તહકીક હમને નૂહ ઔર ૧૯
ઇબ્રાહીમા વ જઅ઼લ્ના ફી ઝ઼ુર-રિય્યતિહિમન નુબુવ્વતા વલ કિતાબા
ઈબ્રાહીમકો પેગમ્બર બનાકર ભેજા. ઔર હમને ઉનકી ઔલાદમેં નુબુવ્વત ઔર કિતાબ ઉતારી

તફસીર : (૧) ત્રાજવાથી મુરાદ ઘણું કરી તોલવાના કાંટા ત્રાજવા છે કેમકે એના વડે લેવડ દેવડમાં ન્યાય થાય છે. સારાંશ કે કિતાબ એટલા માટે ઉતારી કે લોકો અકીદા અખ્લાક અને કરણીમાં ન્યાયના માર્ગે સીધા ચાલે અને ત્રાજવા એટલા માટે પેદા કર્યા કે લેવડ દેવડના મામલાઓમાં ન્યાય કાયમ રહે અને ત્રાજવાથી મુરાદ શરીઅત પણ હોય જે કરણીઓની ભલાઈ બુરાઈ ચોકકસ બતાવી આપે છે.

فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ ۚ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ
قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيْسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ ۙ وَجَعَلْنَا فِيْ
قُلُوْبِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ رَاْفَةً وَّرَحْمَةً ۭ وَرَهْبَانِيَّةَ ۨ
ابْتَدَعُوْهَا مَا كَتَبْنٰهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَاۗءَ رِضْوَانِ
اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَاٰتَيْنَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ ۚ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٧﴾
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوْا بِرَسُوْلِهٖ
يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَّحْمَتِهٖ وَيَجْعَلْ لَّكُمْ نُوْرًا
تَمْشُوْنَ بِهٖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٨﴾ۙ
لِّئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَلَّا يَقْدِرُوْنَ عَلٰي شَيْءٍ
مِّنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ
مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾

ફ-મિન્હુમ મુહ-તદ ૮ વ કસીરુમ મિન્હુમ
પસ બા'ઝ ઉનમેંસે હિદાયત પા ગએ, ઔર બહુતસે ઉનમેંસે
ફાસિકૂન ૦ સુમ્મા કફ્-ફયના અ્લા
ના ફરમાન હૈં. ફિર ઉનકે નકશે કદમ પર
આસારિહિમ બિ-રુસુલિના વ કફ્-ફયના
હમ અપને દૂસરે પૈગમ્બર લાએ ઔર ફિર લાએ હમ
બિ-ઈસબનિ મર-યમા વ આતય-નાહુલ
મરયમકે બેટે ઈસાકો, ઔર હમને ઉન્હેં
ઇન્જીલા ૪ વ જ-અ્લ્ના ફી કુલૂબિલ
ઈન્જીલ દી ઔર હમને ઉન લોગોંકે દિલોંમેં યે બાત
લઝીનત ત-બઊહુ રઅ્-ફતંવ વ રહ્-મહ ૮
ડાલદી કે વો પૈરવી કરેં ઉસકી શફકકત ઔર રહમ દિલીસે
વ રહબાનિય્યતા નિબ-ત-દઊહા મા
ઔર દુનિયાસે કિનારા કરનેકી બાત ઉનલોગોંને શુરૂઅકી,
મ ૭ ક-તબ્નાહા અ્-લયહિમ ઇલ્લબતિગાઆ રિદ્વાનિલ્લાહિ ફમા ર-અ્વહા હક્-ક્
હમને ઉપર ફર્ઝ નહીં કી થી યે ચીઝ મગર ખુદાકી રઝામંદી તલાશ કરને કે લિયે (ઈસ તરીકે પર યે કામ શુરૂ તો
કિયા) મગર ઉસે વો નિભા ન સકે, જૈસાકે નિભાયા જાતા હૈ.
રિઆ-યતિહા ૮ ફ-આતય-નલ લઝીના આ-મનૂ મિન્હુમ અજ-રહુમ ૮ વ કસીરુમ
પસ જો લોગ ઉનમેંસે ઇમાન લાએ થે ઉનકો ઉસકા સવાબ હમને દિયા ઔર બહુત સે
મિન્હુમ ફાસિકૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનુત્તકુલ્લાહા વ આમિનૂ
ઉનમેંસે ના ફરમાન હૈં. (૧) અય (ઈસા. પર) ઈમાન લાને વાલો અલ્લાહસે ડરો ઔર ઈમાન લાઓ ઉસકે
બિ-રસૂલિહી યુઅ્-તિકુમ કિફ્-લયનિ મિર રહ્-મતિહી વ યજ્અ્લ લકુમ નૂરન
પૈગમ્બર પર, ખુદા તુમકો દો હિસ્સે સવાબ દેગા અપની રહમતસે ઔર તુમ્હેં નૂર અતા કરેગા.
તમ્શૂના બિહી વ યગ્ફિર લકુમ ૮ વલ્લાહુ ગફૂરુર રહીમ ૪ લિ-અલ્લા યઅ્-લમા
જિસસે તુમ ચલોગે, ઔર તુમ્હેં બખ્શ દેગા ઔર ખુદા બખ્શનેવાલા રહમવાલા હૈ. (૨) તાકે એહલે કિતાબ યે ન સમઝેં
અહલુલ કિતાબિ અલ્લા યક્દિરૂના અ્લા શયઈમ મિન ફદ્લિલ્લાહિ વ અન્નલ
કે વો અલ્લાહકે ફઝલ મેંસે કુછ હાસિલ નહીં કર સકતે ! ઔર
૯ ફદ્લા બિ-યદિલ્લાહિ યુઅ્-તીહિ મંય યશાઅ ૮ વલ્લાહુ ઝુલ ફદ્લિલ અ્ઝીમ ૪
૨૦ ફઝલ તો ખુદાકે હાથમેં હૈ વો જિસે ચાહતા હૈ દેતા હૈ. ઔર અલ્લાહ બહુત બડે ફઝલ વાલા હૈ. (૩)

તફસીર : (૧) ઈસાઇઓ એ અલ્લાહને રાજી કરવા રુહબાનીયતની બિદઅત અલ્લાહને ખુશ કરવા ખાતરજ ચાલુ કરી એટલે ફકીરી ધારણ કરી સંસાર ત્યાગી જંગલમાં તકીયા (મઠ) બનાવી બેઠા ન જોરૂ કે બેટા રાખતા ધંધો અને હુન્નર કરવાનું તેમજ ધન એકઠુ કરવાનું તજી દીધું મખલૂકથી મેળ મેળાપ પણ મોકૂફ કર્યો ખુદાપાકે એવી ફકીરીનો હુકમ બંદાઓને આપ્યો નથી. પરંતુ જ્યારે કોઇએ પોતાની મેળે દુન્યા છોડી દેવાનુ નામ રાખ્યું તો ફરી દીનના પરદામાં દુન્યાનો મોહ રાખવો એ પણ વબાલ છે. (૨) એટલે આ રસૂલ (સ.)ની તાબેદારી કરવાથી મઝકુર નિઅમતો મેળવશો તેની પ્રથમના સઘળા ગુનાહો માફ અને દરેક નેકીનો બમણો સવાબ તેમજ નૂર અને પ્રકાશ લઈ હરતા ફરતા રહેશો. એટલે તમારી હસ્તી ઈમાન અને તકવાની બરકતથી નૂરાની થઈ જશે. (૩) એહલે ↗

↗ કિતાબ આગલા પૈગંબરોનો એહવાલ સાંભળી પસ્તાવો કરી કેહતા કે અફસોસ અમો તેઓથી દૂર પડવાથી તેમની સેવા બજાવી એવા દરજા પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી કે જે નબીઓના સંગથી થાય છે તો ખુદાપાકે આ રસૂલ (સ.) મોકલી ફરમાવ્યું કે એમની સેવાઓમાં બમણો કમાલ અને બુઝુર્ગી મળી શકે અને ખુદાપાકનો ફઝલ બંધ થયો નથી. જે કોઈ લેવા ચાહે લઈ લે.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِيْ تُجَادِلُكَ فِيْ زَوْجِهَا
وَتَشْتَكِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۭ اِنَّ اللّٰهَ
سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ① اَلَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْكُمْ مِّنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ
مَّا هُنَّ اُمَّهٰتِهِمْ ۭ اِنْ اُمَّهٰتُهُمْ اِلَّا الّٰۗـِٔيْ وَلَدْنَهُمْ ۭ وَ
اِنَّهُمْ لَيَقُوْلُوْنَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُوْرًا ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ
لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ② وَالَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ
ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا قَالُوْا فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ
يَّتَمَاۗسَّا ۭ ذٰلِكُمْ تُوْعَظُوْنَ بِهٖ ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
خَبِيْرٌ ③ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ
مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَاۗسَّا ۚ فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّيْنَ
مِسْكِيْنًا ۭ ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۭ وَتِلْكَ حُدُوْدُ

સૂરતુલ મુજા-દલહ

સૂરઈ મુજાદલહ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૨૨) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

કદ સમિ-અલ્લાહુ કવ-લલ્લતી તુજાદિલુકા
તેહકીક સુનલી અલ્લાહને બાત ઉસ ઔરત (સઅલબા કી બેટી ખૌલા) કી જો ઝગળતીથીં તુમસે

ફી ઝવજિહા વ તશ-તકી ઈલલ્લાહ
અપને ખાવિંદ (સામિત કે બેટે ઔસ) કે બારેમેં ઔર શિકાયત કરતીથી અલ્લાહકે આગે

વલ્લાહુ યસ્મઉ તહાવુ-રકુમા ઇન્નલ્લાહ
ઔર અલ્લાહ સુનતાથા સવાલો જવાબ તુમ દોનોંકા બેશક અલ્લાહ

સમીઉમ બસીર ૦ અલ્લઝીના યુઝાહિરૂના
સુનનેવાલા દેખનેવાલા હૈ. (૧) જો લોગ ઝિહાર કર બૈઠેં (યા'ની માં કેહ બૈઠેં)

મિન્કુમ મિન નિસાઇહિમ માહુન્ના
તુમમેંસે અપની બીવિયોંકો તો નહીં હો જાતીં વો

ઉમ્મહાતિહિમ ઇન ઉમ્મહાતુહુમ ઈલ્લલ લાઈ વલદ-નહુમ વ ઈન્નહુમ
માએં ઉનકી. માએં ઉનકી (વોહી માએં હૈ) જિન્હોંને જના હૈ ઉનકો ઔર યકીનન

લ-યકૂલૂના મુન્કરમ મિનલ કવલિ વ ઝૂરા વ ઈન્નલ્લાહ લ-અફુવ્વુન
કેહતે હૈં વો બેહૂદા બાત ઔર ઝૂટ (બાત) ઔર બેશક અલ્લાહ મુઆફ કરનેવાલા

ગફૂર ૦ વલ્લઝીના યુઝાહિરૂના મિન નિસાઇહિમ સુમ્મા યઊદૂના લિમા
બખ્શનેવાલા હૈ. જો લોગ માં કેહ બૈઠેં અપની બીવિયોંકો ફિર કરના ચાહેં વોહી કામ જિસકો

કાલૂ ફ-તહરીરુ ર-ક-બતિમ મિન કબ્લિ અંય ય-તમાસ્સા ઝાલિકુમ
કહા હૈ (યા'ની સોહબત મોકૂફ કરનેકો કહા ઔર સોહબત કરના ચાહેં) તો આઝાદ કરના હૈ એક ગરદન (યા'ની ગુલામ) કા પેહલે ઈસસેકે એક દૂસરે કો હાથ લગાએં

તૂ-અઝૂના બિહ વલ્લાહુ બિમા તઅ-મલૂના ખબીર ૦ ફ-મલ્લમ યજિદ
નસીહત કી જાતી હૈ તુમકો ઈસસે (તાકે અમલ કરો) ઔર અલ્લાહ જો કુછ તુમ કરતે હો ઉસસે ખબરદાર હૈ. (૨) ફિર જો કોઈ ન પાએ

ફ-સિયામુ શહ-રયનિ મુ-તતાબિ-અયનિ મિન કબ્લિ અંય ય-તમાસ્સા
(ગુલામ આઝાદ કરના) તો રોઝે હૈં દો મહીનેકે લગાતાર ઈસસે પેહલે કે એક દૂસરેકો હાથ લગાએં

ફ-મલ્લમ યસ્તતિઅ ફ-ઇત્આમુ સિત્તીના મિસ્કીના
ફિર જો કોઈ ન કર સકે (રોઝે રખનાભી) તો ખાના ખિલા દેના હૈ સાઠ મોહતાજોંકા

ઝાલિકા લિ-તુઅ-મિનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહ વ તિલ્કા હુદૂદુલ-
યે હુકમ ઇસલિયે હૈ કે ઈમાનલાઓ તુમ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલપર ઔર યે હદેં (બાંધી હુઇ) હૈં.

તફસીર : (૧) ઈસ્લામથી પેહલા જો કોઈ માણસ પોતાની પત્નીને એમ કહી દેતો કે તું મારી માં છે તો એ લોકો સદા માટે તેણીને પોતાના ઉપર હરામ ગણતા હઝરત (સ.) ના વખતમાં પણ ઔસ બિન સામિત (રદી.) પોતાની પત્ની ખૌલહને એવીજ વાત કહી બેઠા પણ પાછળથી બન્ને ને ઘણો પસ્તાવો થયો તે સ્ત્રી હઝરત (સ.)ની સેવામાં એ વિષે મસઅલો પૂછવા આવી પરંતુ ખુદાપાક તરફથી એ સંબંધી કોઈ ખાસ હુકમ ઉતર્યો ન હતો તેથી હઝરતે ફરમાવ્યું. કે હુ ધારુ છું કે તુ તારા પતિ પર હરામ થઈ ગઈ. હવે તમે બન્ને કેવી રીતે મળી શકશો ? તેણી કેહતી કે એણે તલાકનુ તો નામજ લીધુ નથી છતાં કેવી રીતે હરામ થઈશ ? તેમજ શિકાયત અને કાલાવાલા કરવા લાગી કે ઘર બરબાદ થશે અને નાના નાના બાળકોની ખરાબી થઈ બાપડા માર્યા માર્યા ફરશે. તે પછી આ આયતો ↗

↗ ઉતરી. ફરમાવ્યું કે જેણે જણ્યું નથી તે માં કેવી રીતે થાય ? પરંતુ પોતાની ગુસ્તાખીનો કફ્ફારો આપે તો એ સ્ત્રી પાસે જઈ શકે. નહિતર ન જાય. પરંતુ પત્ની તો તેનીજ રહી ઝિહાર એ છે કે પત્નીને માં બ્હેન વી. જે સ્ત્રીઓ સદા માટે હરામ છે તે કહેવું. (૨) ઝિહાર ના શબ્દ કહેવાનો હેતુ માત્ર સંભોગ મોકુફ કરવાનો હોય તો પછી તેણીને અડકવું હરામ થઈ ગયું ફરી જ્યારે તેણીથી ફાયદો ઉઠાવવા અને સંભોગ કરવા ચાહે તો ➡

મ ૭

اللهِ ؕ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَآدُّوْنَ
اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ كُبِتُوْا كَمَا كُبِتَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ
اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ ؕ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝
يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ؕ
اَحْصٰىهُ اللّٰهُ وَنَسُوْهُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝
اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ
مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ
اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ
مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوْا
عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا نُهُوْا عَنْهُ وَيَتَنٰجَوْنَ
بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ ؗ وَاِذَا جَآءُوْكَ
حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ ۙ وَيَقُوْلُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ

લાહ ؕ વલિલ કાફિરીના અ઼ઝ઼ાબુન
અલ્લાહકી ઔર મુન્કિરોં કે લિયે અઝાબ હૈ
અલીમ ○ ઇન્નલ્લઝ઼ીના યુહ઼ાદ-દૂનલ્લાહા
દર્દનાક બેશક જો લોગ મુખાલિફત કરતે હૈં અલ્લાહકી
વ રસૂ-લહૂ કુબિતૂ કમા કુબિતલ લઝ઼ીના મિન
ઔર ઉસકે રસૂલકી વો ઝલીલ કિયે ગએ જૈસે કે ઝલીલ કિયે ગએ થે વો લોગ જો
ક઼બલિહિમ વ ક઼દ અન્ઝલ્ના આયાતિમ
ઉનસે પેહલે થે ઔર યકીનન ઉતારી હમને આયતેં
બય્યિનાત ؕ વ લિલ કાફિરીના અ઼ઝ઼ાબુમ
ખુલી હુઈ ઔર મુન્કિરોંકે વાસ્તે હૈ અઝાબ
મુહીન ۝ યવમા યબ્અ઼સુહુમુલ્લાહુ
ઝિલ્લતકા જિસ દિન કે ઉઠાએગા અલ્લાહ ઉન
જમીઅ઼ન ફ-યુનબ્બિઉહુમ બિમા
સબકો ફિર બતલાએગા ઉનકો જો કામ કે
ع અ઼મિલૂ ؕ અહ઼સ઼ાહુલ્લાહુ વ નસૂહ ؕ વલ્લાહુ અ઼લા કુલ્લિ શય-ઇન શહીદ ۝
૧ કિયે થે ઉનહોંને, ગિન રખ્ખા થા ઉસકો અલ્લાહને ઔર ભૂલ ગએ થે વો ઉસકો ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ પર શાહિદ હૈ.
મ અ-લમ તરા અન્નલ્લાહા યઅ઼્લમુ માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ઼ ؕ
૭ કયા નહીં દેખા તુમને કે અલ્લાહ જાનતા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ.
મા યકૂનુ મિન નજ્વા સ઼લા-સ઼તિન ઇલ્લા હુવા રાબિઉ઼હુમ વલા ખ઼મ્સતિન
નહીં હોતા મશવેરા તીનકા મગર વો (ખુદા) ચૌથા ઉનકા (સાથ હૈ), ઔર ન પાંચકા (મશવેરા)
ઈલ્લા હુવા સાદિસુહુમ વલા અદના મિન ઝ઼ાલિકા વલા અક-સ઼રા ઇલ્લા હુવા
મગર વો છઠ્ઠા ઉનકા (સાથ હૈ), ઔર ન કમ ઉસસે ઔર ન ઝિયાદા ઉસસે મગર વો (ખુદા)
મ-અ઼હુમ અયના મા કાનૂ ج સુમ્મા યુનબ્બિઉહુમ બિમા અ઼મિલૂ યવ-મલ
ઉનકે સાથ હૈ, જહાં કહીં વો હોં ફિર બતલાએગા ઉનકો જો કામ કિયે થે ઉન્હોંને
ક઼િયામહ ؕ ઇન્નલ્લાહા બિ-કુલ્લિ શય-ઇન અ઼લીમ ○ અ-લમ તરા ઇલલ્લઝ઼ીના
ક્યામતકે દિન બેશક અલ્લાહ હર ચીઝસે વાકિફ હૈ. (૧) ક્યા નહીં દેખા તુમને ઉન લોગોંકો જો
નુહૂ અ઼નિન નજ્વા સુમ્મા યઉ઼દૂના લિમા નુહૂ અ઼ન્હુ વ ય-તના-જવના
મના કિયે ગએ કાનમેં બાત કરનેસે ફિર કરતે હૈં વોહી જિસસે મના કિયે ગએ હૈં, ઔર કાનમેં બાતેં કરતે હૈં
બિલ ઇસ઼્મિ વલ ઉ઼દવાનિ વ મઅ઼સ઼િ-યતિર રસૂલ ز વ ઇઝ઼ા જાઊકા
ગુનાહકી ઔર ઝ્યાદતી કરને ઔર રસૂલકી ના ફરમાની કી ઔર જબ આતે હૈં તુમ્હારે પાસ
હ઼ય્યવકા બિમા લમ યુહ઼ય્યિકા બિહિલ્લાહુ ۙ વ યકૂલૂના ફી અન્ફુસિહિમ
તો ઐસે લફઝસે સલામ કેહતે હૈં જિસસે અલ્લાહ તઆલાને આપકો સલામ નહીં ફરમાયા ઔર કેહતે હૈં અપને દિલમેં

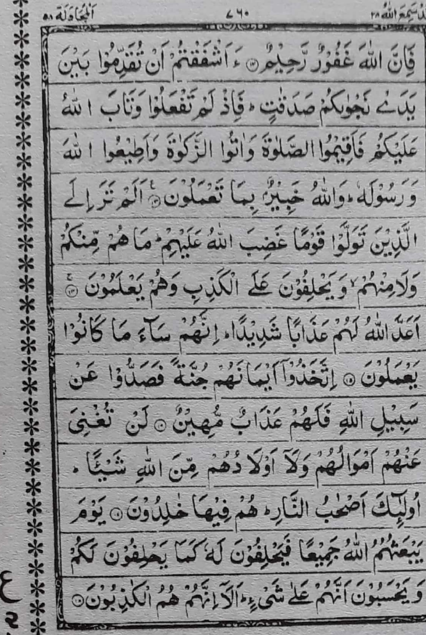
→ પેજ (૭૫૭) ની તફસીર : કફફારામાં એક ગુલામ યા લોંડી આઝાદ કરવી જોઇએ કફફારા આપ્યા વિના અડકી પણ શક્તો નથી.
પેજ (૭૫૮) ની તફસીર : (૧) ગુલામ કે લોંડી આઝાદ કરવાની ગુંજાશ હોય તો તેને રોઝહની છુટ નથી. તેમજ રોઝહ રાખવાની શકતિ હોય ત્યાં સુધી ખાવાનું આપવાની છુટ નથી. આખરે ખવડાવવાનું છે જો રાંધીને ખવડાવે તો સાઠ મોટા માણસોને બે વખત પેટ ભરીને ખવડાવે અને જો અનાજ આપે તો દરેકને લગભગ ચાર શેર ઘઉ આપે.

لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُوْلُ ؕ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ
فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا
تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ
وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰى ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْۤ اِلَيْهِ
تُحْشَرُوْنَ ۝ اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطٰنِ لِيَحْزُنَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْــًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا
اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِى الْمَجٰلِسِ فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ
اللّٰهُ لَكُمْ ۚ وَاِذَا قِيْلَ انْشُزُوْا فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ اللّٰهُ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ ۙ وَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ ؕ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا
اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُوْلَ فَقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰىكُمْ
صَدَقَةً ؕ ذٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَاَطْهَرُ ؕ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوْا

લવલા યુઅઝ્ઝિબુનલ્લાહુ બિમા નકૂલ ؕ
ક્યું નહીં અઝાબ દેતા હમકો અલ્લાહ ઉસપર જો હમ કેહતે હૈ
હસ્બુહુમ જહન્નમ ؕ યસ્લવ-નહા ؕ
કાફી હૈ ઉસકો દોઝખ દાખિલ હોંગે વો ઉસમેં
ફ-બિઅ્-સલ મસીર ૦ યા અય્યુહલ લઝીના
જો બુરા ઠિકાના હૈ. (૧) અય લોગો જો
આ-મનૂ ઇઝા તના-જયતુમ ફલા ત-તનાજવ
ઈમાન લાએ હો જબ તુમ કાનમેં બાત કરો તો મત કાનમેં બાત કરો તુમ
બિલ ઇસ્મિ વલ ઉદ્વાનિ વ મઅ્-સિ-યતિર
ગુનાહકી ઔર ઝિયાદતી કી ઔર રસૂલકી
રસૂલિ વ તના-જવ બિલ બિર્રિ વત્તક્વા ؕ
નાફરમાનીકી ઔર કાનમેં બાત કરો નેકીકી ઔર પરહેઝગારીકી,
વત્તકુલ્લાહલ લઝી ઇ-લયહિ તુહ્-શરૂન ૦
ઔર ડરો અલ્લાહસે જિસકે પાસ (ક્યામતકે દિન) જમા કિયે જાઓગે
ઇન્નમન નજવા મિનશ શયતાનિ લિ-યહ્ઝુનલ લઝીના આ-મનૂ વ લયસા
સિવાય ઈસકે નહીં કે કાનમેં બાત કરના યે શૈતાનકા કામ હૈ, તાકે ગમગીન કરે ઈમાનવાલોંકો ઔર નહી
બિ-દ્દાર-રિહિમ શય-અન ઇલ્લા બિ-ઇઝ્નિલ્લાહ ؕ વ અ્-લલ્લાહિ
વો (શયતાન) નુકસાન કરનેવાલા ઉનકા કુછભી સિવાય હુકમે ખુદાકે ઔર અલ્લાહ હી પર
ફલ-ય-તવક-કલિલ મુઅ્-મિનૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ ઇઝા કીલા
ચાહિયે ભરોસા કરેં ઈમાન વાલે (૨) અય લોગો જો ઈમાન લાએ હો જબ કહા જાએ
લકુમ તફસ્સહૂ ફિલ મજાલિસિ ફફ-સહૂ યફ-સહિલ્લાહુ લકુમ ؕ વ ઇઝા
તુમસે કે ખુલકર બૈઠો મજલિસોંમેં તો ખુલકર બૈઠા કરો, કુશાદગી દેગા અલ્લાહ તુમકો (યાની અપની રેહમતમેં જગહ
દેગા ઔર તંગી દૂર કર દેગા) ઔર જબ કહા જાએ ઉઠ ખળે હો
કીલન્શુઝૂ ફન્શુઝૂ યર-ફઇલ્લાહુલ લઝીના આ-મનૂ મિન્કુમ ؕ વલ્લઝીના ઊતુલ
તો ઉઠ ખળે હો (ઉસ જગહસે) બુલંદ કરેગા અલ્લાહ ઉન લોગોંકો જો ઈમાન રખતે હૈં તુમમેંસે ઔર ઉન લોગોંકો દિયા
ઇલ્મા દ-રજાત ؕ વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના ખબીર ૦ યા અય્યુહલ લઝીના
ગયા હૈ (જિનકો) ઈલ્મ દરજેમેં ઔર અલ્લાહ જો કુછ તુમ કરતે હો ઉસસે ખબરદાર હૈ. (૩) અય લોગો જો
આ-મનૂ ઇઝા ના-જયતુમુર રસૂલા ફ-કદ-દિમૂ બયના ય-દય નજવાકુમ
ઈમાન લાએ હો જબ કાનમેં બાત કેહના ચાહો તુમ રસૂલસે તો આગે ભેજો અપની કાનમેં બાત કેહને સે પેહલે
સ-દ-કહ ؕ ઝાલિકા ખયરુલ લકુમ વ અત્હર ؕ ફ-ઇલ્લમ તજિદૂ
કુછ ખૈરાત, યે બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે ઔર ઝિયાદા પાક હૈ. (દિલકી સફાઇકે લિયે) ફિર અગર ન પાઓ તુમ (કુછ) ખૈરાત તો

તફસીર : (૧) મુનાફિકો હઝરત (સ.)ની મજલિસમાં બેસી ગુપચુપ વાતો કરતા મજલિસવાળા લોકોની ઠઠ્ઠા મશકરી કરતા તેમના અયબો કાઢતા અને હઝરત (સ.)ની વાત સાંભળી કેહતા આવુ મુશકિલ કામ અમારાથી કેમ બનશે? આ બધી રસૂલ (સ.)ની વાતો પ્રથમ સૂરએ નિસામાં મના થઈ ચુકી છે. પણ તેજ કરતા હતા. યહુદીઓ આવતા તો અસ્સલામુ અલયકને બદલે અસ્સામુ અલયક કેહતા એ બદ દુઆ છે કે તારા ઉપર મૌત આવે. પછી માંહો માહે કેહતા કે સાચા રસૂલજ છે તો તેમના કેહવાથી અમારા પર અઝાબ કેમ નથી આવતો? (૨) મજલિસમાં બે માણસો કાનમાં વાતો કરી દાંત કાઢે તો જોનાર માણસ વિચારમાં પડશે કે મારાથી એવુ શું કામ થયું? કે આ લોકો છાના માના તેની વાતો કરે છે. (૩) મજલિસની અદબ અને વિવેકમાંથી છે કે કોઈ આવનારને જગા ન ↗ મળે તો સૌએ થોડુ થોડુ ખસીને દબાઈ ને બેસવુ જોઇએ તો જગા થઈ જશે અથવા ઉઠી જઈ સહેજ પાછા હઠીને બેસે એટલુ કરવામાં અભિમાન ન કરે કેમકે સદવર્તનવાળા પર ખુદાપાક મહેરબાન અને બુરી ખસલતથી નારાજ છે.

મ ૭

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ
يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ ۚ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ
وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۝ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن
سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ لَّن تُغْنِيَ
عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ يَوْمَ
يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۝

ફ-ઇન્નલ્લાહ ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ૦અ-અશ-ફ઼ક઼્તુમ
બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. (૧) ક્યા તુમ ડર ગએ?
અન તુક઼દ-દિમૂ બયના ય-દય નજવાકુમ
ક્યુંકે આગે ભેજા અપની કાનમેં બાત કેહનેસે પેહલે
સ઼-દ-ક઼ાત ؎ ફ-ઇઝ઼ લમ તફ-અ઼લૂ
ખૈરાતેં, ફિર જબ ન કિયા તુમને (ઈસ હુકમ પર અમલ)
વ તાબલ્લાહુ અ઼-લયકુમ ફ-અક઼ીમુસ઼ સ઼લાતા
ઔર મુઆફ કર દિયા અલ્લાહને તુમકો તો અબ કાયમ રખ્ખો નમાઝ,
વ આતુઝ ઝકાતા વ અત઼ીઉ઼લ્લાહા
ઔર દો ઝકાત ઔર કહા માનો અલ્લાહકા
વ રસૂલહ ؎ વલ્લાહુ ખ઼બીરુમ બિમા
ઔર ઉસકે રસૂલકા ઔર અલ્લાહ ખબરદાર હૈ ઉસમેં કે જો
તઅ઼-મલૂન ٥ અ-લમ તરા ઇ-લલ લઝ઼ીના
તુમ કરતે હો (૨) ક્યા નહીં દેખા તુમને ઉન (મુનાફિકોં)કો જો

૯ ૨ મ ૭ **તવલ્લવ ક઼વ-મન ગ઼દિ઼બલ્લાહુ અ઼-લયહિમ ؎ મા હુમ મિન્કુમ વલા મિન્હુમ** ૪
દોસ્તી કરતે હૈં કૌમે (યહૂદ)સે, ગુસ્સે હુવા અલ્લાહ જિનપર ન વો (મુનાફિક) તુમમેં હૈં ઔર ન ઉનમેં હૈ.
વ યહ઼લિફૂના અ઼-લલ કઝ઼િબિ વહુમ યઅ઼-લમૂન ٥ અ-અ઼દ-દલ્લાહુ લહુમ
કસમ ખાતે હૈં ઝૂટ બાતપર ઔર વો જાનતે હૈં. તૈયાર કર રખ્ખા અલ્લાહને ઉનકે વાસ્તે
અ઼ઝ઼ાબન શદીદા ؎ ઇન્નહુમ સાઆ મા કાનૂ યઅ઼-મલૂન ૦ ઇત્ત-ખ઼ઝ઼ૂ અયમા-નહુમ
અઝાબ સખ્ત બેશક વો બહુત બુરે કામ કરતે હૈં. (૩) બના રખ્ખા હૈ અપની કસમોંકો
જુન્નતન ફ-સ઼દ-દૂ અ઼ન સબીલિલ્લાહિ ફ-લહુમ અ઼ઝ઼ાબુમ મુહીન ૦
ઢાલ, ફિર રોકતે હૈં રાસ્તેસે અલ્લાહ કે, તો ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ ઝિલ્લતકા
લન તુગ઼નિયા અ઼ન્હુમ અમ્વાલુહુમ વલૉ અવલાદુહુમ મિનલ્લાહિ શય-આ ؎
હરગિઝ કામ ન આએગા ઉનકે માલ ઉનકા, ઔર ન ઔલાદ ઉનકી અલ્લાહ કે હાં કુછભી
ઉલૉઇકા અસ઼્હ઼ાબુન નાર ؎ હુમ ફીહા ખ઼ાલિદૂન ૦ યવમા
યે લોગ દોઝખી હૈં. વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે જિસદિન
યબ્અ઼સુહુમુલ્લાહુ જમીઅ઼ન ફ-યહ઼લિફૂના લહૂ કમા યહ઼લિફૂના લકુમ
ઉઠાએગા ઉનકો અલ્લાહ ઝિન્દા કરકે સબકો, તો કસમેં ખાએંગે ઉસકે આગે જૈસે કસમેં ખાતે હૈં તુમહારે આગે,
વ યહ઼-સબૂના અન્નહુમ અ઼લા શૈઅ ؎ અલૉ ઇન્નહુમ હુમુલ કાઝ઼િબૂન ૦
ઔર ગુમાન કરતે હૈં કે વો કુછ ભલી રાહપર હૈં, ખબરદાર હો, યકીનન વો ઝૂટે હૈં.

તફસીર : (૧) મુનાફિકો આવીને હઝરત (સ.)ના કાનમાં વારંવાર નકામી વાતો કરતા કે જેથી લોકોને પોતાની મોટાઈ તથા પોતે નબીના માનીતા છે એવું દેખાવે હઝરત (સ.) પોતાના સદગુણથી તેમણે રોકતા ન હતા પરંતુ આપ (સ.)ને તેથી ઈઝા થતી હતી. તો ખુદાપાકે આ હુકમ મોકલ્યો. કંજુસીના કારણે પોતાની મેળેજ તે કુટેવ છોડી તો હુકમ મૌકૂફ કર્યો. (૨) આજ્ઞાઓનું પાલન કરતા રહો એટલે જે હુકમો મૌકુફ થનાર નથી બજાવી લાવો. (૩) ખુદાપાક જેઓના ઉપર ગુસ્સે થયો તે કાફિરો અને ખાસ કરીને યહુદીઓ છે અને તેઓના મિત્ર મુનાફિકો છે.

استحوذ عليهم الشيطن فانسىهم ذكر الله اولئك حزب
الشيطن الا ان حزب الشيطن هم الخسرون ۝ ان
الذين يحادون الله ورسوله اولئك في الاذلين ۝
كتب الله لاغلبن انا ورسلي ان الله قوي عزيز ۝
لا تجد قوما يؤمنون بالله واليوم الاخر يوادون
من حاد الله ورسوله ولو كانوا اباءهم او ابناءهم
او اخوانهم او عشيرتهم اولئك كتب في قلوبهم
الايمان وايدهم بروح منه ويدخلهم جنت تجري
من تحتها الانهر خلدين فيها رضي الله عنهم ورضوا
عنه اولئك حزب الله الا ان حزب الله هم المفلحون ۝

(٥٩) سورة الحشر مدنية (١٠١)

بسم الله الرحمن الرحيم ۝

سبح لله ما في السموت وما في الارض وهو

ઈસ્તહ્-વઝ઼ા અ્-લયહિમુશ શયત઼ાનુ
ગાલિબ આયા હૈ ઉન પર શૈતાન
ફ-અન્સાહુમ ઝ઼િકરલ્લાહ ઉલાઈકા હિ઼ઝબુશ
ફિર ભુલા દી (શૈતાનને) ઉનકો યાદ અલ્લાહકી વો લોગ ગિરોહ હૈ
શયત઼ાન અલા ઈન્ના હિ઼ઝબશ શયત઼ાનિ
શૈતાન કે ખબરદાર હો યકીનન જો ગિરોહ હૈ શૈતાનકે
હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ૦ ઈન્નલ લઝ઼ીના
વોહી નુકસાન પાનેવાલે હૈં બેશક જો લોગકે
યુહ઼ાદ-દૂનલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ ઉલાઈકા ફિલ
મુખાલિફત કરતે હૈં અલ્લાહકી ઔર ઉસકે રસૂલકી વો લોગ હૈ
અઝ઼લ્લીન ૦ ક-ત-બલ્લાહુ લ-અગ઼લિબન્ના
બહુત ઝ઼લીલ હોનેવાલે. લિખ દિયા હૈ અલ્લાહને કે ઝરૂર ગાલિબ આઉંગા
અ-ન વ રુસુલી ઈન્નલ્લાહા ક઼વિય્યુન
મૈં ઔર મેરે રસૂલ (કાફિરોં પર) બેશક અલ્લાહ ઝોર આવર
અ઼ઝીઝ ૦ લા તજિ઼દુ ક઼વ-મંય યુઅ્-મિનૂના બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખ઼િરિ મ
ઝબરદસ્ત હૈ ન પાએગા તૂ કિસી કૌમકો જો ઈમાન રખતે હોં અલ્લાહ પર ઔર રોઝે આખિરત પર કે ૭
યુવાદ-દૂના મન હ઼ાદ-દલ્લાહા વ રસૂ-લહૂ વ લવ કાનૂ આબા-અહુમ અવ
દોસ્તી કરેં ઉસ શખ્સસે જો મુખાલિફ હોવે અલ્લાહકા ઔર ઉસકે રસૂલકા ઔર અગરચે વો હો બાપ ઉનકે યા
અબ્ના-અહુમ અવ ઈખ઼્વા-નહુમ અવ અ઼શી-ર-તહુમ ઉલાઈકા ક-તબા ફી
બેટે ઉનકે યા ભાઈ ઉનકે યા કુમ્બે વાલે ઉનકે, યે વો લોગ હૈં કે લિખ દિયા હૈ (અલ્લાહને)
કુલૂબિહિમુલ ઈમાના વ અય્ય-દહુમ બિ-રૂહિ઼મ મિન્હ વ યુદખિ઼લુહુમ જન્નાતિન
દિલોંમેં ઉનકે ઈમાન, ઔર મદદ કી હૈ ઉનકી ગૈબી ફૈઝાનસે અપને, ઔર દાખિલ કરેગા ઉનકો બહિશ્ત (કે બાગોં મેં)
તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા રદિ઼યલ્લાહુ અ઼ન્હુમ વ રદૂ
કે બેહતી હૈં ઉનકે નીચે નેહરેં, હમેશા રહેંગે વો ઉનમેં, રાઝી હુવા અલ્લાહ ઉનસે ઔર રાઝી હુવે વો
અ઼ન્હ ઉલાઈકા હિ઼ઝબુલ્લાહ અલા ઈન્ના હિ઼ઝબલ્લાહિ હુમુલ મુફલિહૂન૦ ૬
ઉસસે, વો લોગ હૈં ગિરોહ અલ્લાહકા, ખબરદાર હો યકીનન ગિરોહ અલ્લાહકા વો હૈ ફલાહ પાનેવાલાં.(૧) ૩

સૂરતુલ હ઼શ્ર

સૂરઈ હશ્ર મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૨૪) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

સબ્બહ઼ા લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વ માફિલ અર્દ઼ વ હુવલ
પાકી બયાન કરતા હૈ અલ્લાહકી જો કુછ હૈ આસમાનોંમેં, ઔર જો કુછ હૈ ઝમીનમેં ઔર વોહી હૈ

તફસીર : (૧) જે કોઈ ખુદાપાક અને રસૂલ (સ.)ના દુશમનો સાથે ભલેને બાપ કે દીકરો કેમ ન હોય તો પણ મિત્રતા ન રાખે તેઓજ સાચા ઈમાનવાળા છે. તેમનાજ માટે મજકુર દરજા અને ખુશ ખબરી છે. સહાબીઓની એજ શાન હતી.

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ① هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
أَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ
يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَأَتٰهُمُ
اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ
الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
فَاعْتَبِرُوا يٰأُولِي الْأَبْصَارِ ② وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ
النَّارِ ③ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ
يُشَاقِّ اللّٰهَ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ④ مَا قَطَعْتُمْ
مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلٰى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ
اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفٰسِقِينَ ⑤ وَمَا أَفَاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ
مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ عَلٰى

અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ૦ હુવલ્લઝ઼ી અખ઼્રજલ
ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા (૧) વોહી (ખુદા) હે જિસને નિકાલ દિયા
લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિન અહલિલ કિતાબિ
ઉન લોગોંકો કે કાફિર હુવે એહલે કિતાબસે (યા'ની યહૂદ બની
મિન દિયારિહિમ લિ-અવ્વલિલ હ઼શ્ર ╷
નદીરકે) ઉનકે ઘરોંસે પેહલીહી બાર કે લશકર (જમા કરને) પર
મા ઝ઼ન્-નન્તુમ અંય યખ઼્રુજૂ વ ઝ઼ન્નૂ અન્નહુમ
ન ગુમાન કરતે થે તુમ યે કે નિકલેંગે, ઔર ગુમાન કરતે થે વો
માનિ-અ઼તુહુમ હુસૂનુહુમ મિનલ્લાહિ
કે બચા લેંગે ઉનકો કિલ્લે ઉનકે અલ્લાહ (કે અઝાબ) સે,
ફ-અતાહુમુલ્લાહુ મિન હ઼યસુ લમ્ યહ઼-તસિબૂ
ફિર આ પહુંચા ઉનપર અલ્લાહ (કા લશકર) ઉસ જગહ સે કે ન ગુમાન કિયા થા ઉનહોંને,
વ ક઼-ઝ઼ફ઼ ફી કુલૂબિહિમુર રુઅ્-બા
ઔર ડાલી દિલોંમેં ઉનકે ધાક મુસલમાનોંકી
યુખ઼રિબૂના બુયૂ-તહુમ બિ-અયદીહિમ વ અયદિલ મુઅ્-મિનીન ઙ ફઅ્-તબિરૂ
ઉજાળતે થે વો મકાનોંકો અપને હાથોંસે ઔર હાથોંસે મુસલમાનોં કે
(યા'ની મુસલમાનોંને ભી ઉસકા ઈસ કામમેં હાથ બટાયા કે જો લે જાના ચાહેં લે જા સકેં વો) સો ઈબ્રત પકળો,
યા ઉલિલ અબ્સ઼ાર ૦ વ લવ-લા અન ક-તબલ્લાહુ અ઼-લયહિમુલ જલાઆ
અય આખોંવાલો (ઈસ વાકેએસે) (૨) ઔર અગર ન હોતી યે બાતકે લિખ રખ્ખા થા અલ્લાહને ઉનપર જિલાવતન
લ-અ઼ઝ઼-ઝ઼-બહુમ ફિદ દુન્યા ╷ વ લહુમ ફિલ આખિ઼-રતિ અ઼ઝ઼ાબુન નાર ૦
હોના (યા'ની વતનસે ભાગ નિકલના) તો અઝાબ દેતા (ખુદા) ઉનકો દુનિયામેં ઔર આખિરતમેં હૈ અઝાબ આગકા (૩)
ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ શાક઼-કુલ્લાહા વ રસૂલહ ᵴ વ મંય યુશાક઼-ક઼િલ્લાહા
યે ઈસ લિયે કે ઉન્હોંને મુખાલિફત કી અલ્લાહકી ઔર ઉસકે રસૂલકી ઔર જો કોઇ મુખાલિફત કરે અલ્લાહકી
ફ-ઈન્નલ્લાહા શદીદુલ ઈ઼ક઼ાબ ૦ મા ક઼તઅ્-તુમ મિલ લી-નતિન અવ ત-રકતુમૂહા
તો બેશક અલ્લાહ સખ્ત અઝાબ કરનેવાલા હૈ. જો કુછ કાટ ડાલા તુમને ખજૂરકે દરખ્તકો યા છોળ દિયા તુમને ઉસકો
ક઼ાઈ-મતન અ઼લા ઉસૂલિહા ફબિ-ઈઝ઼નિલ્લાહિ વલિ-યુખ઼ઝિયલ ફાસિક઼ીન ૦
ખળા જળોં પર ઉસકી સો (યે સબ કુછ) હુકમસે અલ્લાહ હી કે હૈ ઔર તાકે રૂસ્વા કરે વો ના ફરમાનોંકો (૪)
વમા અફા-અલ્લાહુ અ઼લા રસૂલિહી મિન્હુમ ફમા અવ-જફતુમ અ઼-લયહિ
ઔર જો માલ લૌટા દિયા અલ્લાહને અપને રસૂલપર (બગૈર લળે) ઉનસે
મિન ખ઼યલિવ વલા રિકાબિવ વ લાકિન્નલ્લાહા યુસલ્લિતુ
સો નહીં દૌળાએ તુમને ઉનપર ઘોળે, ઔર ન ઊંટ મગર અલ્લાહ ગલબા દેતા હૈ
રુસુ-લહૂ અ઼લા મંય યશાઅ ╷ વલ્લાહુ અ઼લા
અપને રસૂલોંકો જિસપર ચાહતા હૈ ઔર અલ્લાહ

તફસીર : (૧) મદીનાથી ચાર પાંચ માઈલ દુર યહુદીઓમાંના બની નઝીર કુટુંબના કેટલાક કિલ્લા હતા. હિજરત કરી મદીના આવ્યાં ત્યારે આપ (સ.) સાથે સુલેહ કરી હતી. ફરી મકકાના કાફિરો સાથે મળી જઈ પત્રવ્યવ્હાર કરવા લાગ્યા. એક વખતે હઝરત (સ.) દીવારની નીચે બેસી વાતચીત કરતા હતા ત્યારે તેઓએ દગા બાઝી કરી ઉપરથી એક ભારે ઘંટીનુ પડ નાખ્યું કે જો માણસ પર પડે તો મરી જાય. પરંતુ ખુદાપાકે હઝરત (સ.)ને બચાવી લીધા ત્યાર પછી હઝરત (સ.) એ મુસલમાનોને એકત્ર કરી તેઓથી લડવાનો ઈરાદો ક્ર્યો જ્યારે તેમના કિલ્લાઓ ઘેરી લીધા તો પંદરમાં દિવસે તેઓ ડરી ગયા. આખરે આ વાત થઈ જાનની માફી મળે તે સાથે એટલી છુટ હતી કે હથિયાર વિના જે કંઈ માલ સામાન ઊંટ પર લાદીને લઈ જઈ શકે તેટલો લઇને નીકળી જાય. અને તેઓ ખૈબરમાં વસ્યાં ↗

↗ તેમના ઘર બાર બગીચા અને ખેતરો સૌજ કબજામાં આવ્યા. ખુદાપાકે તે જમીનને ગનીમત માફક વહેચાવી નહિં. બલ્કે હઝરત (સ.)ના અધિકારમાં રાખી તો આપ (સ.) એ મુહાજિરો અને અનસારોને ઘણોજ લાભ થયો. તેમજ હઝરત (સ.) પોતાના પર ખર્ચ તથા મહેમાનોનો ખર્ચ તેના ઉપરથી થતો હતો આ સૂરતમાં તેનુ વર્ણન છે. (૨) તેઓના સાધનો અને મજબુત કિલ્લાઓ વી.ના કારણે તેમને ખયાલ પણ ન હતો કે ➡

૭ મ

વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۞ مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْ اَهْلِ
الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَ
الْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ كَيْ لَا يَكُوْنَ دُوْلَةًۢ بَيْنَ
الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ ؕ وَمَآ اٰتٰىكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ ۗ وَمَا
نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ
الْعِقَابِ ۞ لِلْفُقَرَآءِ الْمُهٰجِرِيْنَ الَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا
مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ
وَرِضْوَانًا وَّيَنْصُرُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ
الصّٰدِقُوْنَ ۞ وَالَّذِيْنَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْاِيْمَانَ
مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّوْنَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُوْنَ
فِيْ صُدُوْرِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ اُوْتُوْا وَيُؤْثِرُوْنَ عَلٰٓى
اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ؕ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ
نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۞ وَالَّذِيْنَ جَآءُوْ

કુલ્લિ શય-ઇન કદીર ૦ મા અફા-અલ્લાહુ
હર ચીઝ પર કાદિર હૈ (૧) જો માલ લૌટા દિયા અલ્લાહને
અલા રસૂલિહી મિન અહલિલ કુરા
રસૂલ પર બસતિયોંવાલોંસે (બગૈર લડે)
ફ-લિલ્લાહિ વ લિર રસૂલિ વ લિ-ઝિલ કુરબા
(યા'ની માલે ફય જો માલે ગનીમતકી ઝિદ હૈ) સો અલ્લાહકે
વાસતે ઔર રસૂલકે વાસ્તે ઔર કરાબતદારોંકે વાસતે,
વલ યતામા વલ મસાકીનિ વબ્નિસ
ઔર યતીમોં ઔર મોહતાજોંકે વાસ્તે ઔર
સબીલિ ۙ કય લા યકૂના દૂ-લતમ બય-નલ
મુસાફિરોંકે વાસ્તે હૈ તાકે (વો માલ) તુમ્હારે દૌલતમંદોંકે
અગ઼નિયાઇ મિન્કુમ ؕ વમા આતાકુમુર રસૂલુ
કબ્જેમેં ન આ જાએ ઔર જો કુછ દેં તુમકો રસૂલ,
ફ-ખુઝૂહુ ۚ વમા નહાકુમ અન્હુ
સો લેલો ઉસકો ઔર જો કુછ મના કરે તુમકો (રસૂલ) ઉસસે
ફન્તહૂ ۚ વત્તકુલ્લાહ ؕ ઇન્નલ્લાહા શદી-દુલ ઇકાબ ۞ લિલ ફુ-કરાઇલ
બાઝ રહો ઔર ડરો અલ્લાહસે બેશક અલ્લાહ સખ્ત અઝાબ કરનેવાલા હૈ. (૨) (ઔર યે માલ) વાસ્તે ઉન ફકીરોં
મુહાજિરીનલ લઝીના ઉખરિજૂ મિન દિયારિહિમ વ અમ્વાલિહિમ યબ્તગૂના
વતન છોળનેવાલોંકે લિયે હૈ જો નિકાલે ગએ અપને ઘરોંસે ઔર અપને માલોંસે ચાહતે હૈ
ફદ્-લંમ મિનલ્લાહિ વ રિદ્વાનંવ વ યન્સુરૂનલ્લાહા વ રસૂલહ ؕ
ફઝલ અલ્લાહકા, ઔર રઝામન્દી ઔર મદદ કરનેકો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (કે કામોંમેં)
ઉલાઇકા હુમુસ સાદિકૂન ۞ વલ્લઝીના તબવ્વઉદ દારા વલ ઈમાના
યેહી વો લોગ હૈ સચ્ચે (મુસલમાંન) ઔર વાસ્તે ઉન અન્સારકે (ભી યે માલ હૈ) જો જગહ પકળ રહેં હૈ
ઈસ (મદીને)મેં ઔર ઈમાનમેં
મિન કબ્લિહિમ યુહિબ્બૂના મન હા-જરા ઇ-લયહિમ વલા યજિદૂના
ઉનકે પેહલે હૈ, દોસ્ત રખતે હૈ ઉનકો (મુહાજિરીનકો) જો વતન છોળકર આએ તરફ ઉનકે, ઔર નહીં પાતે વો
ફી સુદૂરિહિમ હા-જતમ મિમ્મા ઊતૂ વ યુ-સિરૂના અલા
દિલોંમે અપને કોઈ તલબ ઉસ ચીઝકી જો દી જાએ (મુહાજિરીન કો,) ઔર રખતે હૈ (ઉનકો)
અન્ફુસિહિમ વ લવ કાના બિહિમ ખસા-સહ ۚ વ મંય યૂકા શુહ્-હા
અપની જાનોંસે અગરચે હો ઉનપર તંગી ઔર જો કોઈ બચ ગયા લાલચસે
નફસિહી ફ-ઉલાઇકા હુમુલ મુફલિહૂન ۞ વલ્લઝીના જાઉ
અપને જી કી તો વોહી લોગ હૈ મુરાદ પાનેવાલે, (૩) ઔર વાસ્તે ઉન લોગોંકે હૈ જો

મ

વક્ફે લાઝિમ

➞પેજ (૭૬૨) ની તફસીર: તેઓ એકદમ આવી સહેલાઈથી હથિયાર મૂકી દેશે. ખુદાપાકના હુકમ એવા સ્થળેથી આવી પહુંચ્યો કે તેમના દિલમાં એવી ધાક બેસાડી દીધી અને તેઓ આવેશમાં આવી ઘરોમાંની મનપસંદ વસ્તુઓ, પીઢીઆ, પાટીઆં બારી બારણાં વી. લઈ જવા ઉખેડવા લાગ્યા. તેથી ફરમાવ્યું કે પોતાના હાથે પોતાના ઘર ખરાબ કરવા લાગ્યા. (૩) આ યહુદીઓનુ મૂળ વતન સીરીઆ હતું જ્યારે એ લોકો જોર જુલ્મથી કંટાળી ત્યાંથી નાસીને અહીં આવ્યા હતાં ત્યારે તેઓના વડીલો એ કહ્યું હતુ કે તમારે અહીથી તારાજ થઈને પાછા સીરીઆજ જવું પડશે તો તે મુજબ તારાજ થઈ ખૈબરમાં ગયા અને ફરી બરબાદ થઈ સીરીઆ માંજ જઈ વસ્યાં. (૪) જ્યારે તેઓ કિલ્લામાં બંધ થઈ ગયા તો હઝરત (સ.) એ હુકમ આપ્યો કે એમના બગીચાના ઝાડો કાપી નાખો અને ખેતરોને ↗ તારાજ કરો તો કદાચ તેના બળાપાથી બહાર નીકળી લડવા બહારઆવે. હુકમ થતા કાપવા લાગ્યા. ઝાડ કાપતી વખતે તે લોકો મેણા મારવા લાગ્યા કે ઝાડો કાફિર છે કે તેમને કાપો છો તેઓની વાતથી કેટલાક મુસલમાનો શંકામાં પડયા કે કદાચ અમને ગુનોહ થયો હશે તેમના દિલાસા માટે આ આયત ઉતરી. એ બધુ અલ્લાહના હુકમ અને ઈચ્છા અનુસારજ થયું. ➞

مِنۢ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۞ أَلَمْ
تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن
قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۞
لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا لَا
يَنصُرُونَهُمْ وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا
يُنصَرُونَ ۞ لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِم
مِّنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ۞ لَا
يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُّحَصَّنَةٍ أَوْ مِن
وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا

મિમ બઅ્-દિહિમ યકૂલૂના રબ્બનગ઼ફિર
(હલ્કએ ઈસ્લામમેં) બા'દ મેં આએ ઉન (મુહાજિરીનો અન્સાર) કે
લના વ લિ-ઇખ઼્વાનિનલ લઝ઼ીના
કેહતે હૈં અય રબ હમારે ! બખ્શદે હમકો ઔર હમારે ભાઇયોંકો જો
સ-બકૂના બિલ ઈમાનિ વલા તજ-અ્લ
પેહલે લા ચુકે હમસે ઈમાન ઔર મત રખ
ફી કુલૂબિના ગ઼િલ્લલ લિલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ
દિલોંમેં હમારે કીના ઉનકી તરફસે જો ઈમાન લા ચુકે હૈં,
રબ્બના ઇન્નકા રઊફુર રહીમ ૦ અ-લમ
અય હમારે રબ ! બેશક તૂહી બળા શફક્ત કરનેવાલા મહેરબાન હૈ. (૧) ક્યા
તરા ઇલલ્લઝ઼ીના ના-ફકૂ યકૂલૂના
નહીં દેખા તુમને ઉન લોગોંકો જો મુનાફિક હુવે કેહતે હૈં
લિ-ઇખ઼્વાનિહિમુલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિન
અપને ભાઇયોંસે કે જો કાફિર હૈં એહલે
અહલિલ કિતાબિ લઇન ઉખ઼રિજ્તુમ લ-નખ઼્રુજન્ના મ-અ્કુમ વલા નુતીઉ
કિતાબ (યહુદે બની નઝીર) સે અગર નિકાલે જાઓગે તુમ (વતનસે) તો ઝરૂર નિક્લેંગે હમભી તુમ્હારે સાથ ઔર નહીં
ફીકુમ અ-હદન અ-બદંવ ٧ વ ઇન કૂતિલ્તુમ લ-નન્સુરન્નકુમ ط વલ્લાહુ
માનેંગે કેહના તુમ્હારે બારે મેં કિસીકા કભી, ઔર અગર લળાઈ કી ગઈ તુમસે તો ઝરૂર મદદ દેંગે હમ તુમકો ઔર
યશ-હદુ ઇન્નહુમ લ-કાઝ઼િબૂન ૦ લ-ઇન ઉખ઼રિજૂ લા યખ઼્રુજૂના મ-અ્હુમ ج
અલ્લાહ ગવાહી દેતા હૈ કે યકીનન વો ઝૂટે હૈં. (૨) અગર વો નિકાલે ગએ તો નહીં નિક્લેંગે વો ઉનકે સાથ
વ લઇન કૂતિલૂ લા યન્સુરૂ-નહુમ ج વ લઇન ન-સરૂહુમ લ-યુવલ્લુન્નલ
ઔર અગર લળાંઈકી ગઈ ઉનસે તો નહીં મદદ કરેંગે વો ઉનકી ઔર અગર મદદ કરેંગે ઉનકી તો ઝરૂર ભાગેંગે વો
અદબાર قف સુમ્મા લા યુન્સરૂન ૦ લ-અન્તુમ અશદ-દુ રહ-બતન ફી સુદૂરિહિમ
પીઠ ફેરકર (લડાઈસે) ફિર નહીં મદદ કરેંગે અલબત્તા તુમ્હારી ઝિયાદા હૈ ડર દિલોં મેં ઉનકે
મિનલ્લાહ ط ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહુમ કવમુલ લા યફ-કહૂન ૦ લા
અલ્લાહસે (ભી) યે ઈસલિયે કે વો ઐસે લોગ હૈં કે નહીં સમઝતે. નહીં
યુકાતિલૂ-નકુમ જમીઅન ઇલ્લા ફી કુરમ મુહસ્સ-નતિન અવ મિંવ
લળેંગે વો તુમસે સબ મિલકર મગર બસતિયોં કે કિલ્લેમેં યા
વરાઇ જુદુર ط બઅ્-સુહુમ બય-નહુમ શદીદ ط તહ-સબુહુમ જમીઅંવ
આળમેં દીવારોં કે લળાઈ ઉનકી આપસમેં સખ્ત હૈ, ગુમાન કરતા હૈ તુ ઉનકોં કે સબ એક હૈં

➡ પેજ (૭૬૩) નીં તફસીર : (૧) મતલબ કે એ માલના હાથ લાગવામાં તમને મુસાફરીની કે લડવાની મહેનત ઉઠાવવી પડતી નથી માટે એમાં ગનીમતના હક તરીકે તમારો કાંઈ ભાગ નથી. લડયા પછી મળેલો માલજ ગનીમત છે તેમાંથી પાંચમો ભાગ ખુદાપાકની નિયાઝ છે. બાકીના ચાર ભાગ લશ્કરમાં વહેંચાશે. પણ લડવા વિના જેટલુ મળે તે બધુ મુસલમાનોના ખઝાના બયતુમાલમાં રહેશે. હાકિમ મુસલમાનોના સલાહ મશવરાથી સાર્વજનિક જરૂરી કામોમાં ખર્ચ કરે. (૨) ઉપલી આયતમાં માત્ર બની નઝીરના માલોનું વર્ણન હતું. હવે વગર લડાઇએ મળેલા દરેક માલનો સામાન્ય નિયમ અને હકદારો બતાવ્યા કે એ માલ રસૂલ (સ.)ના કબજામાં રહે અને રસૂલ (સ.) પછી ઈમામ હાકિમના કબજામાં રહે. કારણ કે તેઓનોજ ઉપર ખર્ચના બોજા પડે છે. અલ્લાહ તો સઘળાનો ↗

↗ માલિક છે. છતા બયતુલ્લાહ અને મસ્જિદોના ખર્ચ પણ તેમાં શામિલ થઈ શકે છે એ માલમાં નબી (સ.)ના કુટુંબીઓનો હક છે. જેથી હઝરત (સ.) પોતાની હયાતીમાં એ માલમાંથી આપતા હતા તેઓ માટે મોહતાજ હોવુ શર્ત નથી. હઝરત (સ.)એ પોતના માલદાર કાકા હઝરત અબ્બાસ (રદી.)ને પણ આપ્યું હતું. હઝરત (સ.)ના પછી સરદાર, દૌલતમંદને જો આપે તો લઇ લે મનાઈ નથી. (૩) પેહલી આયતમાં મુહાજિરીન મુરાદ છે અને બીજી આયતમાં ➡

મ ૭ પાવ ૪

وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى ۚ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ۝
كَمَثَلِ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيْبًا ذَاقُوْا وَبَالَ اَمْرِهِمْ ۚ
وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ كَمَثَلِ الشَّيْطٰنِ اِذْ قَالَ
لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّنْكَ اِنِّيْٓ
اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ اَنَّهُمَا فِي
النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيْهَا ۚ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِيْنَ ۝
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ
مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ ۝ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰهُمْ
اَنْفُسَهُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ لَا يَسْتَوِيْٓ
اَصْحٰبُ النَّارِ وَاَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمُ
الْفَآئِزُوْنَ ۝ لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ
لَّرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ۚ

વ કુલૂબુહુમ શત્તા ؕ ઝાલિકા બિ-અન્નહુમ
ઔર દિલ ઉનકે (એક દૂસરેસે) જુદા જુદા હૈ ઈસલિયે કે વો
કૌમુલ લા યઅ્-કિલૂન ۝ ક-મ-સલિલ લઝીના
લોગ હૈ કે નહીં અકલ રખતે. ઈન લોગોંકી મિસાલ ઉન લોગોંકી સી હૈ
મિન કબ્લિહિમ કરીબન ઝાકૂ વબાલા
જો હો ચુકે હૈ ઈનસે પેહલે કરીબહી (જંગેબદરમેં) ચખ્ખી ઉન્હોંને સઝા
અમ્રિહિમ ج વ લહુમ અઝાબુન અલીમ ۝
અપને કામકી ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ દર્દનાક (આખિરતમેં). (૧)
ક-મ-સલિશ શયતાનિ ઈઝ કાલા લિલ
(ઔર ઈન મુનાફિકોંકી મિસાલ) શૈતાન કી મિસાલ હૈ જબ કહા ઉસને
ઈન્સાનિક ફુર ج ફ-લમ્મા કફરા કાલા ઈન્ની
આદમીકો કે મુન્કિર હોજા ફિર જબ મુન્કિર હુવા વો, કહા યકીનન
બરીઉમ મિન્કા ઈન્ની અખાફુલ્લાહા
મૈં બેઝાર હૂં તુઝસે મૈં ડરતા હું અલ્લાહસે જો
રબ્બલ આ-લમીન ۝ ફ-કાના આકિ-બ-તહુમા અન્નહુમા ફિન નારિ
રબ હૈ સારે જહાનકા (૨) ફિર હુવા અનજામ ઉન દોનોંકા યેહ કે વો દોનોં આગમેં
ખાલિદયનિ ફીહા ؕ વ ઝાલિકા જઝાઉઝ ઝાલિમીન ۝ યા અય્યુહલ લઝીના
હમેશા રહેંગે ઉસમેં ઔર યેહી બદલા હૈ ગુનેહગારોંકા અય
આ-મનુત તકુલ્લાહા વલ-તન્ઝુર નફસુમ મા કદ-દમત લિ-ગદ ج વત્તકુલ્લાહ ؕ
ઈમાનવાલો ડરો અલ્લાહસે ઔર ચાહિયે કે દેખલે હર એક જી કે આગે ક્યા ભેજા હૈ ક્યામત કે લિયે ઔર ડરો અલ્લાહસે
ઈન્નલ્લાહા ખબીરુમ બિમા તઅ્-મલૂન ۝ વલા તકૂનૂ કલ્લઝીના નસુલ્લાહા
બેશક અલ્લાહ જાનતા હૈ જો તુમ કરતે હો ઔર મત હો ઉન જૈસે જિન્હોંને ભુલા દિયા અલ્લાહકો
ફ-અન્સાહુમ અન્ફુ-સહુમ ؕ ઉલાઈકા હુમુલ ફાસિકૂન ۝ લા યસ્તવી
તો ભુલા દિયા (અલ્લાહને) ઉનકો ઉનકે જાનોંકી (મસલેહતસે) વો લોગ વોહી હૈં નાફરમાન (૩) નહીં બરાબર
અસ્હાબુન્નારિ વ અસ્હાબુલ જન્નહ ؕ અસ્હાબુલ જન્નતિ હુમુલ
હો સકતે દોઝખી ઔર જન્નતી જન્નતી (જો હૈ) વોહી હૈ
ફાઈઝૂન ۝ લવ અન્ઝલ્ના હાઝલ કુરઆના અલા જ-બલિલ
મુરાદ પાનેવાલે અગર ઉતારતે હમ કુરઆનકો પહાળ પર
લ-ર-અય-તહૂ ખાશિઅમ મુ-તસદ-દિઅમ મિન ખશ-યતિલ્લાહ ؕ
તો દેખતે તુમ ઉસ (પહાળ) કો, દબ જાનેવાલા ફટ જાનેવાલા ડરસે અલ્લાહકે

→ પેજ (૭૬૩) ની તફસીર : અનસાર મુરાદ છે તેઓ મદીનાં વાસીઓ ઈમાન અને મઅરિફતમાં મઝબૂતીથી કાયમ થઈ ચૂક્યા હતા. જેઓ ઘણા પ્રેમ ભાવથી મુહાજિરોની સેવા કરે છે તેમ માલ મિલ્કતમાં ભાગીદાર બનાવવા તૈયાર છે તેમજ મુહાજિરોને ખુદાપાક જે બુઝુર્ગીઓ અર્પણ કરી અથવા હઝરત (સ.) તેઓને જે કંઈ આપે તો તેથી તેઓના દિલ તંગ થતા નથી કે અદેખાઈ કરતા નથી. ઉલ્ટા ખુશ થાય છે. આવા ઈસારનું ઉદાહરણ કોઈ કૌમ આજ સુધી બતાવી શકી નથી. એ સદગુણોના વખાણ કર્યા છે.
પેજ (૭૬૪) ની તફસીર : (૧) આ આયત સૌ મુસલમાનો માટે છે જેઓ આગલા મુસલમાનોનું માન રાખી તેમને પગલે ચાલે અને તેમનાથી દુશ્મની રાખે નહિ તેમની બુરાઈ કે વેર ન રાખે આથી જણાયું કે જે લોકો સહાબાની વગોવણી કરે છે અને તેમની નિંદા કરવાને સાચુ ઈમાન ગણે છે. ↗

↗ તેઓ આ આયતમાં નથી બલ્કે ગુમરાહ છે. (૨) અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબઈ વી. મદીનાના મુનાફિકો બની નઝીર યહુદીઓને ગુપ્ત સંદેશા મોકલતા હતા. પણ તેમનાથી કંઈ થયું નહિ અને છેવટે તેમને કાઢી મુકવામાં આવ્યાં.
પેજ (૭૬૫) ની તફસીર : (૧) બની નઝીરને ઉદાહરણ આપી બતાવ્યું કે મકકાવાળા બદ્રના દિવસે શિક્ષા ભોગવી ચુકયા છે. તેજ હાલ તેઓનો પણ થશે. આ પ્રમાણે →

૮૬ ૭ મ

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ
عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۖ هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾
هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۚ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ
الْمُصَوِّرُ ۖ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

(٦٠) سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ مَدَنِيَّةٌ (٩١)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ

વ તિલ્કલ અમ્સાલુ નદ્‌રિબુહા લિન્નાસિ
ઔર યે મિસાલ બયાન કરતે હૈં હમ લોગોંકે લિયે
લ-અલ્લહુમ ય-તફક-કરૂન ○
તાકે વો ગૌર કરેં (૧)
હુવલ્લાહુલ લઝી લૉ ઈલાહા ઈલ્લા હૂ
વો અલ્લાહ ઐસા હૈ કે નહી કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે
આલિમુલ ગયબિ વશ્શહાદહ હુવર
જાનનેવાલા હૈ પોશીદા ઔર ઝાહિર (સબ)કા વો
રહ્‌માનુર રહીમ ○ હુવલ્લાહુલ લઝી લૉ ઈલાહા
નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ વો અલ્લાહ ઐસા હૈ કે નહી કોઈ મા'બૂદ
ઈલ્લાહૂ અલ મલિકુલ કુદ-દૂસુસ સલામુલ
સિવા ઉસકે વો બાદશાહ હૈ પાકઝાત સબ ઐબોંસે પાક
મુઅ-મિનુલ મુહય-મિનુલ અઝીઝુલ
અમન દેનેવાલા નિગેહબાન ઝબરદસ્ત,
જબ્બારુલ મુ-ત-કબ્બિર સુબ્હાનલ્લાહિ અમ્મા યુશરિકૂન ○ હુવલ્લાહુલ
બળા દબદબેવાલા પાક હૈ અલ્લાહ ઉસ ચીઝસે જો શરીક લાતે હૈં. વો અલ્લાહ હૈ
ખાલિકુલ બારિઉલ મુસવ્વિરુ લહુલ અસ્માઉલ હુસ્ના યુસબ્બિહુ લહૂ માફિસ
પૈદા કરનેવાલા દુરૂસ્ત કરનેવાલા સૂરતેં બનાનેવાલા, ઉસીકે હૈં સબ નામ અચ્છે પાકી બયાન કરતે હૈં ઉસીકી જો કુછ કે
સમાવાતિ વલ અર્દ્‌ વ હુવલ અઝીઝુલ હકીમ ○
આસમાનમેં હૈ ઔર ઝમીનમેં ઔર વોહી હૈ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા

સૂરતુલ મુમ્તહિનહ

સૂરઈ મુમ્તહિનહ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૩) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યૉ અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ લા તત્તખિઝૂ અદુવ્વી વ અદુવ્વકુમ
(૨) અય ઈમાનવાલો મત પકળો મેરે દુશમનકો ઔર તુમ્હારે દુશમનકો
અવલિયાઆ તુલ્કૂના ઈ-લયહિમ બિલ મવદ્દ-દતિ વ કદ ક-ફરૂ બિમા
દોસ્ત પૈગામ ભેજતે હો તુમ ઉસ (મકકે કે કાફિરોં)કી તરહ દોસ્તીકા યકીનન વો મુન્કિર હુવે હૈં ઉસસે જો
જા-અકુમ મિનલ હક્ક યુખરિજૂનર રસૂલા વ ઈય્યાકુમ
આયા તુમ્હારે પાસ સચ્ચા (દીન ખુદાકી તરફસે) નિકાલતે હૈં વો રસૂલકો ઔર તુમકો (વતનસે)

➡ પેજ (૭૬૫) ની તફસીર : મુસલમાનોના હાથે તેઓને દુન્યામાં શિક્ષા મળી અને આખિરતની શિક્ષા તો કાયમ છે. (૨) શૈતાન પ્રથમ માનવીને ગુમરાહ કરે છે. ફરી જ્યારે તેના ફંદામાં સપડાય છે ત્યારે કહે છે કે મને તમારાથી કાંઈ લેવા દેવા નથી. એવીજ રીતે આખિરતમાં આ પ્રમાણે જવાબ આપી છુટી પડશે. તેમજ બદ્રના દિવસે પણ શૈતાન એક કાફિરના સ્વરૂપમાં આવી લડાવતો હતો. જ્યારે તેણે ફરિશતા જોયા તો ત્યાંથી પોતાની નારાજી જાહેર કરી નાઠો જેનુ વર્ણન સૂરએ અનફાલમાં આવ્યું છે. (૩) જે લોકોએ અલ્લાહના હકકોને ભૂલવી નાખ્યા તેની યાદથી ગફલત રાખી તેઓને ખુદાપાકે તેઓની પોતાની જાનોથી બેખબર કરી નાખ્યા કે ભવિષ્યમાં આવનાર મુસીબતોથી બચાવની કંઈજ ચિંતા ન કરે. ➚

➚ પેજ (૭૬૬) ની તફસીર : (૧) પત્થર પર્વતને પિગળાવી નાખવાની અસર ધરાવતુ કુરઆન વિચારશીલોને લાભ આપી શકે છે. પરંતુ એ પાષાણ હૃદય કાફિરોનું દિલ એટલા કઠણ અને સખ્ત છે કે વારંવાર સાંભળવા છતાં પીગળતું નથી. (૨) સૂરએ ફતહમાં આવી ગયું કે હઝરત (સ.)ની મકકાવસીઓ સાથે સુલેહ થઈ હતી જે બે વર્ષ કાયમ રહી ત્યાર પછી મકકાવાસીઓ તરફથી તેનો ભંગ થતાં હઝરત (સ.) એ ચુપકીદી સાથે લશ્કર તૈયાર કરવા માંડયું ➡

أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ ۚ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي
سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ۚ تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ
وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْهُ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝ إِنْ يَثْقَفُوكُمْ
يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۝ لَنْ تَنْفَعَكُمْ
أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ ۚ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ
حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا
لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ
الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ
إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا

અન તુઅ્-મિનૂ બિલ્લાહિ રબ્બિકુમ ط
ઈસલિયેકે ઈમાન લાતે તુમ અલ્લાહ પર જો રબ હૈ તુમ્હારા,
ઈન કુન્તુમ ખ્-રજ્તુમ જિહાદન ફી સબીલી
અગર નિકલે હો તુમ લળનેકો મેરી રાહમેં
વબતિગ઼ાઆ મરદ઼ાતી તુસિર્-રૂના ઇ-લયહિમ
તલબ કરનેકો મેરી રઝામંદી તો ફિર ક્યા છુપા કર ભેજતે હો ઉનકી (દુશ્મનકી) તરફ
બિલ મવદ્-દહ صلے **વ અ-ન અઅ્-લમુ**
દોસ્તી (કે પૈગામ) ઔર મૈં ખૂબ જાનતા હૂં
બિમા અખ્ફયતુમ વમા અઅ્-લન્તુમ ط
જો તુમ છુપાતે હો ઔર જો તુમ ઝાહિર કરતે હો
વ મંય યફ-અ્લ્હુ મિન્કુમ ફ-ક઼દ દ઼લ્લા સવાઅસ
ઔર જો કોઈ કરે ઉસ (કામ) કો તુમમેંસે તો યકીનન ગુમરાહ હુવા સીધી
સબીલ ○ ઈય યસ્-ક઼ફૂકુમ યકૂનૂ લકુમ
રાહસે અગર પાએં વો તુમપર કાબૂ તો હો જાએં તુમ્હારે
અઅ્-દાઅંવ વ યબ્સુતૂ ઇ-લયકુમ અયદિ-યહુમ વ અલસિ-ન-તહુમ
દુશમન ઔર ખોલેં તુમ્હારી તરફ અપને હાથ ઔર અપની ઝબાનોંકો
બિસ સૂઇ વ વદ્-દૂ લવ તક્ફુરૂન ○ **લન તન-ફ-અ્કુમ અરહ઼ામુકુમ**
બુરાઈ કે સાથ ઔર વો ચાહતે હૈં કે તુમ કાફિરહી હો જાઓ. હરગિઝ ન ફાયદા દેંગે તુમકો કુમ્બેવાલે તુમ્હારે
વલા અવલાદુકુમ ج **યવ-મલ ક઼િયામહ** ج **યફસિ઼લુ બય-નકુમ** ط
ઔર ન ઔલાદ તુમ્હારી કયામતકે દિન ફૈસલા કરેગા વો તુમમેં
વલ્લાહુ બિમા તઅ્-મલૂના બસ઼ીર ○ ક઼દ કાનત લકુમ ઉસ્વતુન હ઼-સ-નતુન ફી
ઔર અલ્લાહ જો કુછ તુમ કરતે હો દેખતા હૈ યકીનન હૈ તુમ્હારે લિયે પૈરવી અચ્છી
ઇબ્રાહીમા વલ્લઝ઼ીના મ-અ્હ ج **ઇઝ઼ ક઼ાલૂ લિ-ક઼વમિહિમ ઇન્ના બુ-રઆઉ**
ઈબ્રાહીમકી ઔર ઉન લોગોંકી જો ઉસકે સાથ થે જબ કહા ઉન્હોંને અપની કૌમસે કે બેશક હમ બેઝાર હૈં
મિન્કુમ વ મિમ્મા તઅ્-બુદૂના મિન દૂનિલ્લાહ ز **ક-ફરના**
તુમસે, ઔર ઉનસે જિનકો તુમ પૂજતે હો સિવા અલ્લાહકે ઈનકાર કિયા હમને
બિકુમ વ બદા બય-નના વ બય-નકુમુલ અ્દા-વતુ વલ બગ઼્દ઼ાઉ
તુમ્હારે સાથ (અકીદોંમેં) ઔર ઝાહિર હુઈ હમમેં ઔર તુમમેં દુશમની ઔર અદાવત
અ-બ-દન હ઼ત્તા તુઅ્-મિનૂ બિલ્લાહિ વહ઼-દહૂ ઇલ્લા ક઼વલા
હમેશા યહાં તક કે ઈમાન લાઓ તુમ અલ્લાહ અકેલે પર, મગર કેહના
ઇબ્રાહીમા લિ-અબીહિ લ-અસ્તગ઼ફિરન્ના લકા વમા
ઈબ્રાહીમકા અપને બાપકે લિયે કે ઝરૂર બખ્શિશ માંગતા મૈં તુમ્હારે લિયે ઔર નહીં

→ પેજ (૭૬૬) ની તફસીર : એને એકદમ ચઢાઈ કરી મક્કા સર કરવાનો કરવાનો ઈરાદો કર્યો. જેથી ખબરો પહોંચવા પહોંચાડવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો કે કદાચ મક્કાવાસીઓ અત્રેની તૈયારીઓથી જાણકાર થઈ લડાઈની સામગ્રી કરી લે તો ફરી ના છુટકે હરમ શરીફમાં (જ્યાં લડવું અને ખૂનરેજી કરવાનું મના છે) ત્યાં લડવા લાચાર થવું પડે છતા હાતિબ નામના એક મુહાજિર સહાબી મક્કાવાસીઓને પત્ર લખી મોકલ્યો કે મુહમ્મદ (સ.)નું લશ્કર અંધારી રાત્રે પાણીના રેલા માફક તમારા ઉપર ચઢી આવનાર છે ખુદાપાકે આ બનાવની હઝરત (સ.)ને વહી દ્વારા ખબર આપી જેથી આપે હઝરત અલી (રદી.) વી. અમૂક ઘોડે સ્વાર સહાબીઓને હુકમ આપ્યો કે મક્કાના માર્ગમાં અમુક સ્થળે એક પ્રવાસ કરતી સ્ત્રી મળશે તેણી પાસે એક પત્ર છે તે લઈ આવો. પત્ર પકડી મંગાવ્યો. હઝરત (સ.) ↗

↗ હાતિબને બોલાવી પૂછ્યું કે આ શું કર્યું ? તેમણે કહ્યું કે હું ઈસ્લામ છોડી કાફિર થયો નથી સત્ય બિના એટલીજ છે કે મારૂ કુટુંબ મક્કામાં છે અને ત્યાં કોઈપણ તેમની સંભાળ રાખનાર નથી. મેં કાફિરો પર આ એક ઉપકાર એટલા ખાતર કર્યો કે એના બદલામાં તેઓ મારા બાલ બચ્ચાની ખબર રાખે (હું સમજ્યો કે એથી મને કંઈ લાભ મળશે અને ઈસ્લામનું કંઈ નુકસાન થનાર નથી) ખુદાપાકે આપની સાથે મદદ અને વિજયના જે વાયદા કર્યા છે તે અવશ્ય પુરા થઈનેજ રહેશે →

મ ૭

اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا
وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ۝ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ
الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّ
فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ۝ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّجْعَلَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ عَادَيْتُمْ مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ؕ وَاللّٰهُ
قَدِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ لَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ
الَّذِيْنَ لَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ
مِّنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْهُمْ وَتُقْسِطُوْٓا اِلَيْهِمْ ؕ اِنَّ
اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝ اِنَّمَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ
الَّذِيْنَ قٰتَلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ وَاَخْرَجُوْكُمْ مِّنْ
دِيَارِكُمْ وَظٰهَرُوْا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْ ۚ

અમલિકુ લકા મિનલ્લાહિ મિન શૈઅ
માલિક મૈં તુમ્હારે (નફેકા) અલ્લાહ (કે અઝાબ)સે કિસી ચીઝકા
(ઐસી દુઆ મા'લૂમ હોનેસે પેહલે કી હૈ તુમકો મા'લૂમ હો
ચુકા ઈસલિયે તુમ કાફિરકી બખશિશ ન માંગો)
રબ્બના અ઼-લયકા તવક-કલ્ના વ
અય રબ હમારે તુઝપર ભરોસા કિયા હમને ઔર
ઈ-લયકા અ-નબ્ના વ ઈ-લયકલ મસ઼ીર ○
તેરી તરફ રૂજૂઅ હુવે હ઼મ ઔર તેરીહી તરફ હૈ ફિર આના (સબકો)
રબ્બના લા તજ-અ઼લ્ના ફિત્નતલ
અય હમારે રબ ! મત બના હમકો આઝમાઈશ (કા મહલ)
લિલ્લઝીના ક-ફરૂ વગ઼ફિર લના રબ્બના
કાફિરોંકે વાસ્તે, ઔર મુઆફ કર હમકો અય હમારે રબ
ઈન્નકા અન્તલ અ઼ઝીઝુલ હ઼કીમ ○ લ-કદ
બેશક તૂહી ઝબરદસ્ત હિક્મતવાલા હૈ (૧) યકીનન
કાના લકુમ ફીહિમ ઉસ્વતુન હ઼-સ-નતુલ
હૈ તુમ્હારે લિયે ઉન (ઈબ્રાહીમ)કી પૈરવી અચ્છી
લિ-મન કાન યરજુલ્લાહા વલ યવ-મલ આખ઼િર વ મંય યતવલ્લા ફ-ઈન્નલ્લાહા
(યા'ની) ઉસકે લિયે જો કોઈ ઉમ્મીદ રખતા હૈ ખુદાકી ઔર રોઝે આખિરતકી ઔર જો કોઈ મુંહ ફેરે (ઉનકી પૈરવીસે)
હુવલ ગ઼નિય્યુલ હ઼મીદ ○ અ઼સલ્લાહુ અંય યજ-અ઼લા બય-નકુમ વ બય-નલ
તોબેશક અલ્લાહ વોહી હૈ બેપરવા તા'રીફ કિયા ગયા ઉમ્મીદ હૈ કે અલ્લાહ કરદે તુમમેં ઔર
લઝીના આ઼-દયતુમ મિન્હુમ મવદ-દહ વલ્લાહુ કદીર વલ્લાહુ
જો દુશમન હૈં તુમ્હારે ઉનમેં દોસતી ઔર અલ્લાહ કાદિર હૈ ઔર અલ્લાહ
ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ○ લા યન્હાકુમુલ્લાહુ અ઼નિલ લઝીના લમ યુકા઼તિલૂકુમ ફિદ દીનિ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. (૨) નહીં મના કરતા તુમકો ઉન લોગોંસે જો નહીં લળતે તુમસે દીન કે બારેમેં
વ લમ યુખ઼રિજૂકુમ મિન દિયારિકુમ અન તબર-રૂહુમ વ તુકસિતૂ ઈ-લયહિમ
ઔર નહીં નિકાલા તુમકો ઘરોંસે તુમ્હારે, યે કે ભલાઈ કરો ઉનસે ઔર ઈન્સાફ કરો ઉનકી તરફ
ઈન્નલ્લાહા યુહ઼િબ્બુલ મુક઼સિત઼ીન ○ ઈન્નમા યન્હાકુમુલ્લાહુ અ઼નિલ
બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ ઈન્સાફ કરનેવાલોંકો (૩) સિવા ઈસકે નહીં કે (દોસ્તીસે) મના કરતા હૈ અલ્લાહ
લઝીના ક઼ા-તલૂકુમ ફિદ દીનિ વ અખ઼રજૂકુમ મિન
ઉન લોગોંસે જો લળતે હૈં તુમસે દીન (કે બારે)મેં ઔર નિકાલા તુમકો
દિયારિકુમ વ ઝ઼ા-હરૂ અ઼લા ઈખ઼રાજિકુમ અન તવલ્લવ-હુમ
ઘરોંસે તુમ્હારે, ઔર શરીક હુવે નિકાલ દેને પર તુમ્હારે યે કે દોસ્તી કરેં હમસે

૭ મ ૭ ૮

➚ તમારે પણ એ સંબંધી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.)ના શુભ વર્તનનુ અનુકરણ કરવું જોઇએ કે તેઓથી કંઈજ સંબંધ ના રાખો. બાકી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એ બાપને માટે માફી માંગવાનો વાયદો કર્યો હતો તેથી તેમને એ વિષેની મનાઈની ખબર ન હતી ત્યાં સુધી તેના માટે દુઆ માંગી ત્યાર પછી દુઆ માંગવાનું છોડી દીધું. પરંતુ તમો તો જાણી લીધું કે કાફિરની બખશિશ નથી માટે તમો તેઓ માટે દુઆ માંગો નહિ. (૨) અલ્લાહની કુદરત તેની કૃપાથી મુશકિલ નથી ➡

➡ પેજ (૭૬૬) ની તફસીર : તેમણે તે પત્રમાં પણ એજ મતલબનું એક આ વાક્ય લખ્યું હતું કે ખુદાના સોગંદ ! અગર નબી (સ.) એકલાજ તમારા ઉપર ચઢી આવે તો પણ ખુદાપાક તેમની મદદ કરશે અને તેમના સૌ ના વાયદા પુર્ણ કરશેજ બેશક હાતિબથી આ મહાન ભૂલ થઈ. છતાં આપ (સ.) એ ફરમાવ્યું એમને ભલાઈ સિવાય કંઈજ ન કહો હાતિબ બદ્રવાળાઓમાંથી છે તમને ખબર નથી કે ખુદાપાકે બદ્રવાળાઓના ગુનાહ માફ કરી દીધા છે. આ ઉપરથી આ આયત ઉતરી.

પેજ (૭૬૮) ની તફસીર : (૧) માત્ર દુઆજ કરી શકું છું. લાભ કે હાનિ પહોંચાડવાનો મને કંઈજ અધિકાર નથી. તે જે કરવા ચાહે તેને હું અટકાવી શકતો નથી સારાંશ કે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.) એ હિજરત કર્યા પછી પોતાની કૌમ તરફ મ્હોં પણ ન કર્યું. તો ➚

وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنٰتُ مُهٰجِرٰتٍ
فَامْتَحِنُوْهُنَّ ؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِهِنَّ ۚ فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ
مُؤْمِنٰتٍ فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ ؕ لَا هُنَّ حِلٌّ
لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ ؕ وَاٰتُوْهُمْ مَّآ اَنْفَقُوْا ؕ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ
اُجُوْرَهُنَّ ؕ وَلَا تُمْسِكُوْا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْئَلُوْا مَآ
اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْئَلُوْا مَآ اَنْفَقُوْا ؕ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ ؕ
يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ وَاِنْ فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَاٰتُوا
الَّذِيْنَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَآ اَنْفَقُوْا ؕ وَاتَّقُوا
اللّٰهَ الَّذِيْٓ اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا
جَآءَكَ الْمُؤْمِنٰتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَّا يُشْرِكْنَ

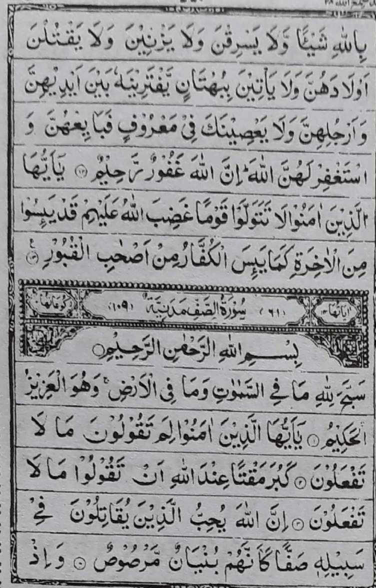
વ મંય ય-તવલ્લહુમ ફ-ઉલાઈકા હુમુઝ્
ઔર જો કોઈ દોસ્તી કરેગા ઉનસે સો વો લોગ વોહી હૈ
ઝ઼ાલિમૂન ○ યાં અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
ઝાલિમ અય ઈમાનવાલો
ઈઝ઼ા જા-અકુમુલ મુઅ્-મિનાતુ મુહાજિરાતિન
જબ આએં તુમ્હારે પાસ ઈમાનવાલી ઔરતેં વતન છોડકર
ફમ્તહિનૂહુન્ન ط અલ્લાહુ અઅ્-લમુ
તો જાંચ લિયા કરો ઉનકો (યૂંતો) અલ્લાહ ખૂબ જાનતા
બિ-ઈમાનિહિન્ન ج ફ-ઈન અ઼લિમ્તુમૂહુન્ના
હૈ ઉનકે ઈમાનકો (૧) ફિર અગર જાનલો તુમ ઉનકો કે વો
મુઅ્-મિનાતિન ફલા તરજિઊહુન્ના ઈ-લલ
ઈમાનવાલિયાં હૈં તો મત ફેરો ઉનકો
કુફ્-ફાર ط લા હુન્ના હિ઼લ્લુલ લહુમ વલા હુમ
કાફિર કી તરફ ન વો ઔરતેં હલાલ હૈ ઉન કાફિરોંકો ઔર ન વો કાફિર
યહિ઼લ્લૂના લ-હુન્ન ط વ આતૂહુમ માં અન્ફકૂ ط વલા જુનાહ઼ા અ઼-લયકુમ
હલાલ હૈં ઉન ઔરતોંકો, ઔર અદા કરદો ઉન (કાફિરોં)કો જો ખર્ચ કિયા હૈ ઉન્હોંને ઔર નહીં કોઈ ગુનાહ તુમ પર
અન તન્કિહૂહુન્ના ઈઝ઼ા આ-તયતુમૂહુન્ના ઉજૂ-રહુન્ન ط વલા તુમસિકૂ
યે કે નિકાહ કરલો ઉનસે જબકે તુમ ઉન ઔરતોં કો અદા કરદો મહેર ઉનકે ઔર મત કબ્ઝે મેં રખ્ખો
બિ-ઈ-સ઼મિલ કવાફિરિ વસ્અલૂ માં અન્ફક઼તુમ વલ-યસ્અલૂ માં અન્ફકૂ ط
(ઈસ્મત) નામૂસ કાફિર ઔરતોંકી ઔર માંગ લો તુમ જો ખર્ચ કિયા તુમને ઔર ચાહિયે કે માંગલેં વો જો કાફિરોંને
ઝ઼ાલિકુમ હુકમુલ્લાહ ط યહ઼કુમુ બય-નકુમ ط વલ્લાહુ અ઼લીમુન હ઼કીમ ○
ખર્ચ કિયા યે હુકમ અલ્લાહકા હૈ જો હુકમ કરતા હૈ તુમમેં ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હિકમતવાલા હૈ. (૨)
વ ઈન ફા-તકુમ શય-ઉમ મિન અઝવાજિકુમ ઈ-લલ કુફ્-ફારિ ફ-અ઼ાક઼બ્તુમ
ઔર અગર હાથસે નિકલ જાએ તુમ્હારે કોઈ (ઔરત) તુમ્હારી ઔરતોંમેં સે કાફિરોંકી તરફ (ઔર વો તુમ્હારા ખરચા અદા ન કરેં) ફિર હાથ મારો તુમ (ઐસા કે જિસસે કાફિરોં કો તુમ્હેં દેના પડે)
ફ-આતુલ લઝ઼ીના ઝ઼-હ-બત અઝવાજુહુમ મિસ્લા માં અન્ફકૂ ط વત્તકુ઼લ્લાહલ
તો દેદો ઉનકો કે જાતી રહી હૈં ઔરતેં ઉનકી જિતના કે ખર્ચ કિયા થા ઉન્હોંને (દેકર બાકી કાફિરકો વાપસ કિયા જાએ) ઔર ડરો અલ્લાહસે
લઝ઼ી અન્તુમ બિહી મુઅ્-મિનૂન ○ યાં અય્યુહન નબિય્યુ ઈઝ઼ા
જિસપર તુમ ઈમાન લાએ હો (૩) અય નબી જબ
જા-અકલ મુઅ્-મિનાતુ યુબાયિઅ્-નકા અ઼લા અલ્લા યુશરિકના
આએં તુમ્હારે પાસ મુસલમાન ઔરતેં જો બૈઅત કરેં તુમસે ઈસ બાત પર કે નહીં શરીક ઠેરાએંગી વો

મ ૭

↗ જે માણસ હિજરત કરી તમારી પાસે આવે તેને પાછો મોકલી આપવો એ શરત મુજબ કેટલાક પુરૂષો મક્કા પાછા મોકલ્યાં. પછી સ્ત્રીઓ આવવા લાગી. તેણીઓ વિષે એ શંકા હતી કે કોણ જાણે સાચુ બોલે છે યા નહિં. જો સાચુ બોલતી હોય તો તેણીઓને પાછી મોકલવામાં મુસલમાન ઔરતોના કાફિરોના ઘરમાં હરામ કામમાં સપડાવાનો સંભવ હતો. તેથી ખુદાપાકે આ આયતમાં ફરમાવ્યું કે દિલનો હાલ તો ખુદાપાકજ જાણે છે જાહેરમાં અજમાવી લો અને સોગંદ ખવડાવવામાં →

→ પેજ (૭૬૮) ની તફસીર : કે આજના કટ્ટરમાં કટ્ટર શત્રુઓને કાલે મુસલમાન બનાવી દે જેથી તમારી અને તેઓની વચ્ચે મિત્રાચારી અને સગા સ્નેહીઓ જેવાં સંબંધ કાયમ થઈ જાય તો તેમજ થયું કે આ મુસાફરી દરમ્યાન મક્કા સર થતાં ત્યાંના રહીશો લગભગ બધાજ મુસલમાન થઈ ગયા. (૩) મક્કામાં કેટલાક કાફિરો એવા હતા કે મુસલમાન નહિં હોવા છતાં પોતે મુસલમાનો સાથે દુશમની કરી ન હતી. તેમજ મુસલિમો ને સતાવનાર અત્યારચારી કાફિરોને ટેકો પણ આપ્યો ન હતો. તેવા કાફિરો સાથે ભલાઈ અને સદર્વતનથી ઈસ્લામ અટકાવતો નથી.

તફસીર : (૧) હુદૈબિયહની સુલેહ જેનું વર્ણન સુરએ ફતહમાં આવ્યું છે તેમાં કાફિરો તરફથી એક શરત આ હતી કે અમારામાં ↗

બિલ્લાહિ શય-અંવ વલા યસરિક્ના વલા
અલ્લાહ કે સાથ કિસી ચીઝકો, ઔર ન ચોરી કરેંગી વો ઔર ન
યઝનીના વલા યક્તુલ્ના અવલા-દહુન્ના
બદકારી કરેંગી વો, ઔર ન માર ડાલેંગી વો અપની ઔલાદકો,
વલા યઅ્તીના બિ-બુહતાનિંય યફ્-તરી-નહૂ
ઔર ન લાએંગી ઝૂટ બાત બાંધકર
બયના અયદીહિન્ના વ અરજુલિહિન્ના વલા
અપને હાથોં ઔર પાંવમેં, ઔર નહીં
યઅ્સી-નંકા ફી મઅ્રૂફિન ફબાયિઅ્-હુન્ના
ના ફરમાની કરેંગી વો તુમ્હારી નેક કામમેં, તો બૈઅત કુબૂલ કરો ઉનકી
વસ્તગ઼ફિર લ-હુન્નલ્લાહ ؕ ઈન્નલ્લાહા
ઔર મુઆફી માંગો ઉનકે લિયે અલ્લાહસે બેશક અલ્લાહ
ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. (૧) અય ઈમાનવાલોં
લા ત-તવલ્લવ ક઼વ-મન ગ઼દ઼િબલ્લાહુ અ઼-લયહિમ ક઼દ યઈસૂ
મત દોસ્તી કરો ઉન લોગોંસે યા'ની યહૂદસે કે ગુસ્સે હુવા અલ્લાહ જિનપર યકીનન નાઉમ્મીદ હુવે હૈં વો યહૂદ
મિનલ આખ઼િ-રતિ કમા યઈસલ કુફ્-ફારુ મિન અસ્હ઼ાબિલ કુબૂર ؏
આખિરતસે જૈસે નાઉમ્મીદ હુવે હૈં કાફિર લોગ કબરોંવાલોં મુરદોંકી તરફસે. (૨)

સૂરતુસ્ સફ્ફ

સૂરએ સફ્ફ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૪) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

સબ્બહ઼ા લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ વમા ફિલ અર્દ઼ ؕ વહુવલ અ઼ઝીઝુલ
પાકી બયાન કરતે હૈં અલ્લાહકી જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઔર વોહી હૈ ઝબરદસ્ત
હ઼કીમ ૦ યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લિમા તકૂલૂના મા લા
હિકમતવાલા અય ઈમાનવાલો કયું કેહતે હો તુમ જો કુછ કે
તફ્-અ઼લૂન ૦ કબુરા મક્-તન ઈ઼ન્દલ્લાહિ અન તકૂલૂ મા લા
કરતે નહીં તુમ? (૩) બળી નાપસંદ હૈ અલ્લાહકો યે બાત કે કહો તુમ જો કુછ કે નહીં
તફ્-અ઼લૂન ૦ ઈન્નલ્લાહા યુહ઼િબ્બુલ લઝ઼ીના યુકા઼તિલૂના ફી
કરતે તુમ બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ ઉન લોગોંકો જો લળતે હૈં
સબીલિહી સ઼ફ્-ફન ક-અન્નહુમ બુન્યાનુમ મરસૂસ ૦ વ ઈઝ઼
રાહમેં ઉસકી સફ બાંધકર ઔર જગહસે નહીં ટલતે, ગોયા કે વો એક દીવાર હૈં સીસાં પિલાઈ હુઈ ઔર જબ

➡ પેજ (૭૬૯) ની તફસીર : આવતા કે ખુદા અને રસૂલ (સ.) ના પ્રેમ અને ઈસ્લામની ખાતરજ કાફિરોમાંથી નીકળી આવી છે. કાફિરોએ પણ આ વાત માન્ય રાખી. (૨) હરામકારી અને વ્યભિચારથી બચવા આ હુકમ થયો કે પતિ પત્નીમાંથી કોઈ પણ એક ના મુસલમાન થઈ હિજરત કરવાથી લગ્નનો સંબંધ બાકી રહેતો નથી તેથી કરી કોઈ કાફિરની પત્ની મુસલમાન થઈ ને તમારી પાસે આવે જે મુસલમાન નિકાહ કરવા ચાહે તે તેણીના કાફિર ધણીએ તે સ્ત્રી પર કરેલ ખર્ચ કર્યું હોય તે આપે. અને તેણીને જુદી મહેર આપી નિકાહ કરી શકે છે એના મુકાબલામાં એ પણ હુકમ થયો જે મુસલમાનની પત્ની કાફિર રહી ગઈ તેણીને મુસલિમ છોડી દે. મુસલિમના છોડી દેવા પછી તેણી સાથે કોઈ કાફિર પરણે તો તે પરણનારે આ મુસલમાનને મહેરમાં કરેલો ખર્ચ ભરપાઈ કરી આપે. મુસલમાનો ↗

↗ તો આજ્ઞાનુસાર આપવા લેવા તૈયાર થયા પરંતુ કાફિરોએ આપવાનું કબુલ કર્યુ નહિ. ત્યારે આગલી આયત ઉતરી તો બીજો રસ્તો બતાવ્યો. (૩) એટલે મુસલિમની રહી ગએલી કાફિર સ્ત્રીને રાખનાર કાફિર આ મુસલિમનો હક ન આપે તો જ્યારે પણ કોઈ ઔરત હિજરત કરીને આવે ત્યારે આવનાર ઔરતના આગલા ધણીને તેનો હકક આપવાને બદલે જે મુસલિમનો હક માર્યો ગયો છે તેને તેના હકક મુજબ આપી દે. વધારાની રકમ હોય તો તો કાફિરને આપે ➡

આધા ૮ ૯ ૭ મ

قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُوْنَنِيْ وَقَدْ تَّعْلَمُوْنَ
اَنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ ؕ فَلَمَّا زَاغُوْۤا اَزَاغَ اللّٰهُ
قُلُوْبَهُمْ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ وَاِذْ
قَالَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ يٰبَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ اِنِّيْ رَسُوْلُ
اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰىةِ
وَمُبَشِّرًاۢ بِرَسُوْلٍ يَّاْتِيْ مِنْۢ بَعْدِى اسْمُهٗۤ اَحْمَدُ ؕ
فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ وَمَنْ
اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰۤى
اِلَى الْاِسْلَامِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ
يُرِيْدُوْنَ لِيُطْفِــُٔوْا نُوْرَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ ؕ وَاللّٰهُ
مُتِمُّ نُوْرِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ هُوَ الَّذِيْۤ اَرْسَلَ
رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَدِيْنِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهٗ عَلَى
الدِّيْنِ كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

કાલા મૂસા લિ-કવમિહી યા કવમિ લિમા
કહા મૂસાને અપની કૌમ (કે લોગોં)સે અય મેરી કૌમ ક્યોં
તુઅ્-ઝૂ-નની વ કદ તઅ્-લમૂના અન્ની
ઈઝા દેતે હો મુઝકો ઔર યકીનન તુમ જાનતે હો કે મૈં
રસૂલુલ્લાહિ ઇ-લયકુમ ; ફ-લમ્મા ઝાગૂ
ભેજા હુવા અલ્લાહકા (આયા) હું તુમ્હારી તરફ ફિર જબ ટેઢે હો ગએ વો
અઝાગલ્લાહુ કુલૂ-બહુમ ; વલ્લાહુ લા યહદિલ
તો ટેઢા કર દિયા અલ્લાહને ઉનકે દિલોંકો ઔર અલ્લાહ નહીં હિદાયત
કવ-મલ ફાસિકીન ૦ વ ઇઝ કાલા
કરતા નાફરમાન લોગોંકો (૧) ઔર જબ કહા
ઈસબ્નુ મર-યમા યા બની ઇસ્રાઈલા ઇન્ની
ઈસા મરયમ કે બેટેને અય બની ઈસરાઈલ મૈં
રસૂલુલ્લાહિ ઇ-લયકુમ મુસદ-દિકલ
ભેજા હુવા અલ્લાહકા (આયા) હું તુમ્હારી તરફ, સચ કેહને
લિમા બયના યદય્યા મિનત તવરાતિ વ મુબશ્શિરમ બિ-રસૂલિય યઅ્-તી મિમ
વાલા ઉસ (કિતાબ)કા જો મુઝસે આગે (આ ચુકી) હૈ તૌરેત, ઔર ખુશખબરી દેનેવાલા એક રસૂલકી જો આએગા
બઅ્-દિસ્મુહૂ અહમદ ; ફ-લમ્મા જા-અહુમ બિલ બય્યિનાતિ કાલૂ હાઝા સિહરુમ
મેરે બા'દ, નામ હૈ ઉસકા અહમદ, ફિર જબ આયા ઉનકે પાસ (વો રસૂલ) ખુલી નિશાનિયાં લેકર કહા ઉન્હોંને કે યે જાદૂ હૈ
મુબીન ૦ વ મન અઝ્-લમુ મિમ્મનિફ-તરા અ-લલ્લાહિલ કઝિબા વહુવા
ખુલા (૨) ઔર કોન હૈ બઢ કર ઝાલિમ ઉસ શખ્સસે જો બાંધ લેતા હૈ અલ્લાહ પર ઝૂટ ઔર વો
યુદઆ ઇ-લલ ઇસ્લામ ; વલ્લાહુ લા યહદિલ કવ-મઝ ઝાલિમીન ૦
બુલાયા જાતા હૈ ઈસલામકી તરફ ઔર અલ્લાહ નહીં હિદાયત કરતા બે ઈન્સાફ લોગોંકો (૩)
યુરીદૂના લિ-યુત્ફિઊ નૂરલ્લાહિ બિ-અફવાહિહિમ ; વલ્લાહુ
ચાહતે હૈં વો કે બુઝા દેં નૂરકો અલ્લાહકે અપને મુંહોંસે (ફૂંક મારકર) ઔર અલ્લાહ
મુતિમ્મુ નૂરિહી વ લવ કરિહલ કાફિરૂન ૦ હુવલ્લઝી અર-સલા
મુકમ્મલ કરનેવાલા હૈ અપને નૂરકો અગરચે બુરા માનેં ઈનકાર કરનેવાલે. વોહી હૈ જિસને ભેજા
રસૂ-લહૂ બિલ હુદા વ દીનિલ હક-કિ લિ-યુઝહિ-રહૂ અ-લદ
રસૂલકો અપની હિદાયત ઔર દીન સચ્ચા દેકર તાકે ગાલિબ કરે ઉસ (દીન)કો
દીનિ કુલ્લિહી વ લવ કરિહલ મુશરિકૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના
સબખ દીનોં પર અગરચે બુરા માનેં શિર્ક કરનેવાલે અય

➡ પેજ (૭૬૯) ની તફસીર : મતલબ કે મુસલિમના હકકને કાફિરના હકકમાંથી વસૂલ કરી લે. આ હુકમ જારી રહ્યો જ્યાં સુધી કાફિરોથી સુલેહ રહી. પછી આપવા પર આ હુકમ નથી. પરંતુ કોઈ વખત આવી સુલેહની મુદ્દતમાં મોકો બની જાય તો ઔરતો નાશ કરવા ફરમાવ્યું બાકી દિલનો હાલ તો અલ્લાહ જાણે છે પરંતુ જાહેરમાં બૈઅત લેવામાં આવે. અને કબુલ કરે તો તેમનો ઈમાન સાબિત જાણો. હઝરત (સ.)ની પાસે ઔરતો બૈઅત લેવા આવતી તો આજ કબુલાત લેતા.
પેજ (૭૭૦) ની તફસીર : (૧) ગર્ભપાત કરવું પણ બાળ હત્યા છે. જૂઠો દાવો, જૂઠી સાક્ષી, કોઈ મામલામાં જૂઠા સોગંદ ખાવા પણ જૂઠી તોહમત છે. વળી એક અર્થ આ છે કે હરામના ગર્ભના બાળકને પતિનુ જાહેર કરે અથવા પ્રસુતિ વખતે બાળક બદલી નાખે ↗

↗ જેમકે અરબ સ્ત્રીઓ કરતી હતી કે મોકો મળતા દીકરીને બીજાના દીકરાથી બદલી પોતાનો દીકરો જાહેર કરતી હતી તેની મનાઈ કરી. હદીસ શરીફમાં છે જે ઔરત એકના બાળકને બીજા સાથે લગાડી દે તેણીના ઉપર જન્નતની વાસ પણ હરામ છે. (૨) પહેલા મક્કાના કુફ્ફર મુશરિકોની મિત્રતાની મનાઈ કરી. અત્રે મદીનાવાસી યહુદીઓની દોસ્તી થી રોક્યા કે એ લોકો ઈમાન લાવતા નથી તેમ આખિરતને માનતાજ નથી પછી સવાબની આશા કેવી ? ➡

اٰمَنُوْا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ
اَلِيْمٍ ۞ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَ تُجَاهِدُوْنَ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ۭ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۞ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ
وَيُدْخِلْكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَ
مَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ۭ ذٰلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيْمُ ۞ وَاُخْرٰى تُحِبُّوْنَهَا ۭ نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ
قَرِيْبٌ ۭ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۞ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
كُوْنُوْٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ
لِلْحَوَارِيّٖنَ مَنْ اَنْصَارِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۭ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ
نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَّاۗىِٕفَةٌ مِّنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ
وَكَفَرَتْ طَّاۗىِٕفَةٌ ۚ فَاَيَّدْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰي
عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوْا ظٰهِرِيْنَ ۞

આ-મનૂ હલ અદુલ્લુકુમ અ઼લા તિજા-રતિન
ઈમાનવાલો કયા બતલાઊં મૈં તુમકો ઐસી સૌદાગરી
તુન્જીકુમ મિન અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ૦
જો બચા લે તુમકો અઝાબે દર્દનાક સે ? (વો યે હૈ કે)
તુઅ્-મિનૂના બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી
ઈમાન લાઓ તુમ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર
વ તુજાહિદૂના ફી સબીલિલ્લાહિ
ઔર લળો રાહમેં અલ્લાહકી
બિ-અમ્વાલિકુમ વ અન્ફુસિકુમ ؕ ઝ઼ાલિકુમ
અપને માલોંસે, ઔર અપની જાનોંસે યે
ખ઼યરુલ લકુમ ઇન કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ۙ
બેહતર હૈ તુમ્હારે હકમેં અગર તુમ જાનતે હો
યગ઼ફિર લકુમ ઝુનૂ-બકુમ વ યુદખ઼િલ્કુમ
(ઐસા કરોગે તો) મુઆફ કરદેગા વો તુમકો ગુનાહ તુમ્હારે, ઔર દાખિલ કરેગા તુમકો

મ ૭

જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ વ મસાકિના તૅયિ-બતન ફી જન્નાતિ
બહિશ્તકે ઐસે બાગોંમેં બેહતી હૈં જિનકે નીચેસે નેહરેં ઔર ઘરોંમેં દાખિલ કરેગા જો પાકીઝા (હોંગે ઔર) હમેશા બસનેકે બાગોંમેં
અ઼દ્દન ؕ ઝ઼ાલિકલ ફવ્ઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ۙ વ ઉખ઼રા તુહ઼િબ્બૂ-નહા નસ્રુમ
(હોંગે) યે હૈ કામિયાબી બળી (જો આખિરતમેં મિલેગી) ઔર એક ઔર ચીઝ દેગા કે ચાહતે હો તુમ ઉસકો મદદ
મિનલ્લાહિ વ ફત્હુન કરીબ ؕ વ બશ્શિરિલ મુઅ્-મિનીન ૦
અલ્લાહકી તરફસે, ઔર ફતહ નઝદીક (જો દુનિયામેં મિલેગી) ઔર ખુશખબરી સુનાદો ઈમાનવાલોંકો
યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ કૂનૂ અન્સ઼ારલ્લાહિ કમા ક઼ાલા
અય ઈમાનવાલો હો જાઓ તુમ મદદગાર અલ્લાહકે જૈસેકે કહા
ઈસબ્નુ મર-યમા લિલ હ઼વારિય્યીના મન અન્સ઼ારી ઇ-લલ્લાહ ؕ
ઈસા મરયમકે બેટેને અપને હવારિયોં (યા'ની અસ્હાબ) સે કે કૌન હૈ જો મદદ કરે મેરી અલ્લાહકી તરફ (હોકર)
ક઼ાલલ હ઼વારિય્યૂના નહ઼નુ અન્સ઼ારુલ્લાહિ ફ-આ-મનત઼
કહા અસ્હાબને હમ મદદગાર હૈં અલ્લાહકે રસૂલકે ફિર ઈમાન લાયા
ત઼ાઇ-ફતુમ મિમ બની ઈસ્રાઈલા વ ક-ફરત઼ ત઼ાઇફહ ۚ ફ-અય્યદ-નલ
એક ગિરોહ બની ઈસરાઈલસે ઔર ઈન્કાર કિયા એક ગિરોહને, ફિર મદદ દી હમને
લઝ઼ીના આ-મનૂ અ઼લા અ઼દુવ્વિહિમ ફ-અસ્બહ઼ૂ ઝ઼ાહિરીન ۙ
ع ۱۰
ઉનકો જો ઈમાન લાએ થે ઉનકે દુશ્મનોં પર, ફિર હો ગએ વો ગાલિબ (૧)

➡ પેજ (૭૭૦) ની તફસીર : (૩) બંદાને આમ વડાઈ અને દાવાની વાતથી ડરવું જોઇએ કારણ કે પાછળથી મુશકેલી પડે છે. દાવો કરવો સહેલ છે પણ તેનુ નિભાવવું કઠણ છે. મુસલિમોની એક મજલિસમાં તેઓ કેહવા લાગ્યા કે ખુદાપાક ને જે કામ સૌથી પસંદ છે તે અમે જાણી લઇએ તો તેમાંજ લાગી જઇએ તે ઉપરથી આ આયતો ઉતરી કે સાચવીને બોલો. વારૂ અમો બતાવીએ છીએ, સાંભળો અલ્લાહને એવા લોકો સૌથી વહાલા છે જેઓ અલ્લાહના માર્ગમાં તેના શત્રુઓ સામે એક લોખંડની દીવાલ માફક અડગ રહે છે અને રણ મોરચામાં એવી લાઇનો બાંધી ઉભા રહે છે કે જાણે સીસું પીવડાવેલ મજબુત દીવાલ છે જેમાં કોઈ જગ્યાએ ગાબડું પાડી શકાતુ નથી હવે એ કસોટી પર પોતાને પારખી લો ! ➚

➚ પેજ (૭૭૧) ની તફસીર (૧) મૂસા (અ.)ની કૌમને જોતા નથી કે તેઓ આપ વડાઈની વાતો બહુ કરતા હતા પણ કાર્યક્ષેત્રમાં મીંડુજ હતું છેવટે તેઓ બરાબાદ થયા. (૨) હઝરત (સ.)નુ નામ દુન્યામાં મુહમ્મદ રાખવામાં આવ્યું અને ફરિશતાઓમાં એહમદ છે. હઝરત ઈસા (અ.) સ્પષ્ટ નિશાનીઓ લઇને આવ્યા અથવા હઝરત મુહમ્મદ (સ.) ની બશારત આપવામાં આવી હતી તે સ્પષ્ટ નિશાનીઓ લઇને આવશે લોકો તેને જાદૂ કેહવા લાગ્યા. ➡

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوْسِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ○ هُوَ الَّذِيْ بَعَثَ فِي
الْاُمِّيّٖنَ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيْهِمْ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ ۚ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلُ
لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ○ وَّاٰخَرِيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوْا بِهِمْ ۚ
وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ○ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ
مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ○ مَثَلُ
الَّذِيْنَ حُمِّلُوا التَّوْرٰىةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوْهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ
يَحْمِلُ اَسْفَارًا ۚ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ○
قُلْ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ هَادُوْۤا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَآءُ

સૂરતુલ જુમુઅ્હ

સૂરએ જુમુઅહ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૧) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહ્ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યુસબ્બિહુ લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ
પાકી બયાન કરતા હૈ અલ્લાહકી જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ
વ માફિલ અરદ્િલ મલિકિલ કુદ્-દૂસિલ
ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ બાદશાહ, પાક ઝાત,
અ્ઝીઝિલ હ્કીમ ૦ હુવલ્લઝ્ી બ-અ્સ્ા
ઝબરદસ્ત હિકમતવાલેકી વોહી હૈ જિસને ભેજા
ફિલ ઉમ્મિય્યીના રસૂલમ મિન્હુમ યત્લૂ
અન પળ્હોંમેં એક રસૂલ ઉન્હીંમેંસે પળ્હકર સુનાતા હૈ
અ્-લયહિમ આયાતિહી વ યુઝક-કીહિમ
ઉનપર આયતેં ઉસકી, ઔર પાક કરતા હૈ ઉનકો
વ યુ-અ્લલિમુહુમુલ કિતાબા વલ હિ્ક-મહ ૭ વ ઇન કાનૂ મિન કબ્લુ
ઔર સિખાતા હૈ ઉનકો કિતાબ ઔર અકલમંદી (કી બાતેં) ઔર યકીનન યે ઈનસે પેહલે થે
લફી દ્લાલિમ મુબીન ૦ વ આ-ખ્રીના મિન્હુમ લમ્મા યલ-હ્કૂ બિહિમ
ગુમરાહીમેં ખુલી હુઈ (૧) ઔર (ભેજા ઉસ રસૂલકો) દૂસરે લોગોંકે લિયેભી ઉનહીંમેંસે જો અભી નહીં મિલે ઉનમેં
વહુવલ અ્ઝીઝુલ હ્કીમ ૦ ઝ્ાલિકા ફદ્લુલ્લાહિ યુઅ્તીહિ
(ઔર ફિર મિલ જાએંગે) ઔર વોહી હૈ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા (૨) યે (પૈગમ્બરી) ફઝલ હૈ અલ્લાહકા દેતા હૈ
મંય યશાઅ વલ્લાહુ ઝુલ ફદ્લિલ અ્ઝ્ીમ ૦ મ-સુલુલ
ઉસકો જિસે ચાહતા હૈ ઔર અલ્લાહ સાહિબે ફઝલ, બળા હૈ. મિસાલ
લઝ્ીના હુમ્મિલુત તવરાતા સુમ્મા લમ યહ્મિલૂહા ક-મ-સુલિલ હિ્મારિ
ઉન લોંગોકી જિંનપર લાદી ગઈ તૌરેત, ફિર ન ઉઠાયા ઉનહોંને ઉસકો મિસાલ ગધેકી સી હૈ કે
યહ્મિલુ અસ્ફારા બિઅ્સા મ-સુલુલ ક્વમિલ લઝ્ીના કઝ્-ઝ્બૂ
ઉઠાતા હૈ કિતાબોંકો બુરી મિસાલ હૈ ઉન લોગોંકી જિન્હોંને ઝુટલાયા
બિ-આયાતિલ્લાહ વલ્લાહુ લા યહદિલ ક્વ-મઝ્ ઝ્ાલિમીન ૦
આયતોંકો અલ્લાહકી ઔર અલ્લાહ નહીં હિદાયત દેતા બે ઈનસાફ લોગોંકો (૩)
કુલ યા અય્યુહલ લઝ્ીના હાદૂ ઇન ઝ-અ્મ્તુમ અન્નકુમ અવલિયાઉ
કેંહદો અય લોગો જો યહૂદી હુવે અગર દા'વા કરતે હો તુમ યે કે તુમ દોસ્ત હો

→ પેજ (૭૭૧) ની તફસીર : (૩) ઈસ્લામ સ્વીકારવા માટે કહેવામાં આવે છે તો સત્યને છુપાવી જૂઠી વાતો ઘડીને ઈમાન લાવતા નથી. ખુદાને માનવી અને માનવ બનાવવાની જૂઠ ઉપરાંત આકાશી કિતાબોમાંથી હઝરત (સ.) સંબંધી ખબરો છુપાવવા છતાં સફળ થઈ શક્યા નહિં.

પેજ (૭૭૨) ની તફસીર : (૧) હઝરત ઈસા (અ.)ના પછી તેમના ગણ્યા ગાંઠયા બાર શિષ્યો ઈસાઈ ધર્મ ફેલાવવામાં અથાગ કોશિષ કરી તેમના ધર્મનો પ્રચાર થયો અને હમારા હઝરત (સ.) પછી આપના ખલીફાઓ એ હઝરત ઈસાના શિષ્યો કરતા પણ વધારે કોશિષ કરી હતી. ↗

↗ પેજ (૭૭૩) ની તફસીર : (૧) અરબો પાસે કોઈ નબીની કિતાબ નહિ હોવા ઉપરાંત સાધારણ લખવું વાંચવું પણ ઘણાજ થોડા જાણતા હતા તેથી તેમને અભણ ફરમાવ્યું. ખુદાપાકે એ અભણો દરમ્યાન પોતાના ઉમ્મી નબી ને મોકલ્યાં અને પોતાની કોમને મહાન કિતાબ કુરઆન પઢી સંભળાવે છે અને દાનાઈ અને હિકમતની વાતો શીખવી એવા પ્રવિણ બનાવે છે કે મોટા જાણકારો તેમના શિષ્ય બને છે. (૨) એટલે આ રસૂલ (સ.) બીજા લોકો માટે પણ છે જેઓ હજૂ મુસલમાન થયા નથી. કે પેદા →

لِلّٰهِ مِنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ۝ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهٗۤ اَبَدًاۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ؕ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝ قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِىْ
تَفِرُّوْنَ مِنْهُ فَاِنَّهٗ مُلٰقِيْكُمْ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا نُوْدِىَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَّوْمِ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ؕ ذٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ فَاِذَا قُضِيَتِ
الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِى الْاَرْضِ وَابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ
اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝ وَاِذَا
رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوَا انْفَضُّوْۤا اِلَيْهَا وَتَرَكُوْكَ
قَآئِمًا ؕ قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ
التِّجَارَةِ ؕ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ۝

લિલ્લાહિ મિન દૂનિન્નાસિ ફ-ત-મન્નવુલ
અલ્લાહકે સિવા ઔર લોગોં કે, તો આરઝૂ કરો તુમ
મવતા ઇન કુન્તુમ સાદિકીન ૦ વલા
મરનેકી અગર તુમ સચ્ચે હો. (૧) ઔર ન
ય-ત-મન્નવ-નહૂ અ-બ-દમ બિમા કદ-દમત
આરઝૂ કરેંગે વો મરનેકી કભી ઉન કામોંકે સબબસે કે જિનકો આગે ભેજા હૈ
અયદીહિમ ؕ વલ્લાહુ અલીમુમ બિઝ્
ઉન્હોંને અપને હાથોંસે ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ
ઝાલિમીન ૦ કુલ ઇન્નલ મવ-તલ લઝી
બેઇન્સાફ લોગોંકો કેહદો યકીનન વો મૌત કે
તફિર-રૂના મિન્હુ ફ-ઇન્નહૂ મુલાકીકુમ
ભાગતે હો તુમ જિસસે સો બેશક વો મિલનેવાલી હૈ તુમસે
સુમ્મા તુરદ-દૂના ઇલા આલિમિલ
ફિર ફેરે જાઓગે તુમ ઉસ છુપે ઔર ખુલે
ગયબિ વશ્શહા-દતિ ફ-યુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્-મલૂન ૦
જાનનેવાલેકી તરફ, ફિર બતલાએગા (ઔર સઝા દેગા) વો તુમકો જો કુછ તુમ (દુનિયામેં) કરતે થે. (૨)
યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ ઇઝા નૂદિયા લિસ્સલાતિ મિંય યવમિલ જુમુ-અતિ
અય ઈમાનવાલો જબ પુકારા જાવે નમાઝકે લિયે જુમ્આ કે દિન
ફસ્અવ ઇલા ઝિકરિલ્લાહિ વ ઝરુલ બૈઅ ؕ ઝાલિકુમ ખયરુલ લકુમ
તો દૌડો યાદે ઈલાહીકી તરફ ઔર છોળદો બેચના (યા'ની બેપાર કરના) યે બેહતર હૈ તુમ્હારે હકમેં
ઇન કુન્તુમ તઅ્-લમૂન ૦ ફ-ઇઝા કુદિ-યતિસ સલાતુ ફન્તશિરૂ ફિલ અરદિ
અગર તુમ જાનતે હો. (૩) ફિર જબ તમામ કી જાએ નમાઝ તો ફૈલ જાઓ ઝમીન મેં,
વબ્તગૂ મિન ફદ્લિલ્લાહિ વઝ્કુરુલ્લાહા કસીરલ લ-અલ્લકુમ
ઔર ઢુંડો ફઝલ અલ્લાહકા (યા'ની રોઝી) ઔર યાદ કરો અલ્લાહકો બહુત તાકે તુમ્હારા
તુફલિહૂન ૦ વ ઇઝા ર-અવ તિજા-રતન અવ લહ-વ-નિન્ફદ્-દૂ
ભલા હો ઔર જબ દેખતે હૈં સોદાગરી યા તમાશા દૌડે જાતે હૈં
ઇ-લયહા વ ત-રકૂકા કાઇમા ؕ કુલ મા ઇન્દલ્લાહિ ખયરુમ
ઉસકી તરફ ઔર છોળ જાતે હૈં તુમકો ખળા (ખુતબા પળહતે) કેહદો જો કુછ અલ્લાહ કે પાસ હૈ વો બેહતર હૈ
મિનલ લહવિ વ મિનત તિજારહ ؕ વલ્લાહુ ખયરુર રાઝિકીન ૦
તમાશે ઔર સોદાગરી સે ઔર અલ્લાહ બેહતર રોઝી દેનેવાલા હૈ. (૪)

➡ પેજ (૭૭૩) ની તફસીર: થયા નથી અથવા રસૂલ (સ.) બીજા અજ્ઞાનો માટે પણ છે જેમાં ઈરાન રૂમ, ચીન હિન્દુસ્તાન વી. દેશોની કૌમો શામિલ છે. કેમકે તેમની પાસે પણ આકાશી કિતાબ ન હતી તો ખુદાપાકે ઈસ્લામના સાંભળનાર પહેલાં અરબોને પૈદા કર્યા. પછી ઈરાનમાં એવાં કામિલ લોકો પૈદા થયા જેમણે દીનની ઘણી સેવા બજાવી. હદીસમાં છે. કે હઝરત (સ.) ને આ પાછળથી શામિલ થનારાઓ સંબંધી પુછવામાં આવ્યું તો આપ (સ.) હઝરત સલમાન ફારસી (રદી.) ના ખભા પર હાથ મૂકી ફરમાવ્યું કે અગર ઈલ્મ (સામાન્ય) અથવા દીન સુરૈયા (ગ્રહ) પર પહોંચી જાય તો એની કૌમનો માણસ ત્યાંથી લઈ આવશે આ ભવિષ્યવાણી હઝરત ઈમામ અબુ હનીફહ (રહ.) ના બારામાં સાચી ઠરી. (૩) યહુદીઓ પર તૌરાતનો બોજો નાખવામાં આવ્યો તેમના આલિમોએ કિતાબ ➚

➚ પઢી પણ કાંઈ અસર ગ્રહણ કર્યો નહિ. તેઓની મિસાલ ગધેડા જેવી છે જેના ઉપર ઈલ્મને હિકમતની કિતાબો લાદેલી હોય ખુદાપાક અમને એવી સ્થિતિથી બચાવે.
પેજ (૭૭૪) ની તફસીર: (૧) જેને આ વાતની ખાત્રી હોય કે મને ખુદાને ત્યાં મહાન દરજ્જો અને જન્નત મળશે તો તે એકદમ મૌત માંગવા તત્પર થશે અને ડરશે
૧૨ ૯ નહિ. (૨) યહુદીઓ માફક દુન્યાના મોહમાં પડી જાણી જોઈને ૧૧ ૯ ૭ મ દીનને છોડી દેવા અને અલ્લાહની યાદથી ગાફિલ થવા ➡

સૂરતુલ મુનાફિકૂન

સૂરએ મુનાફિકૂન મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઇસમેં (૧૧) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇઝા જા-અકલ મુનાફિકૂના કાલૂ નશ-હદુ
જબ આતે હૈં તુમ્હારે પાસ મુનાફિક કેહતે હૈં ગવાહી દેતે હૈં હમ
ઇન્નકા લ-રસૂલુલ્લાહ ⸍ વલ્લાહુ યઅ્‌-લમુ
બેશક આપ રસૂલ હૈં અલ્લાહકે ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ કે
ઇન્નકા લ-રસૂલુહ ط વલ્લાહુ યશ-હદુ
બેશક આપ રસૂલ હૈં ઉસકે ઔર અલ્લાહ ગવાહી દેતા હૈ કે
ઇન્નલ મુનાફિકીના લ-કાઝિબૂન ۚ٥
યકીનન મુનાફિક અલબત્તા ઝૂટે હૈં. (૧)
ઇત્ત-ખઝૂ અયમા-નહુમ જુન્નતન ફ-સદ-દૂ
બના રખા હૈ ઉન્હોંને અપની કસમોંકો ઢાલ, ફિર (ઉસકી આળમેં
અન સબીલિલ્લાહ ط ઇન્નહુમ સાઆ મા કાનૂ યઅ્‌-મલૂન ૦ ઝાલિકા
લોગોંકો) રોકતે હૈં રાહસે અલ્લાહકી, બેશક વો લોગ બુરા કરતે હૈં જો કુછ કરતે હૈં. (૨) યે
બિ-અન્નહુમ આ-મનૂ સુમ્મા ક-ફરૂ ફ-તુબિઆ અલા કુલૂબિહિમ ફ-હુમ
ઈસલિયે કે વો (દિખાનેકો) ઈમાન લાએ ફિર મુનકિર હો ગએ, તો મોહર કરદી ગઈ દિલોં પર ઉનકે સો વો
લા યફ-કહૂન ૦ વ ઇઝા ર-અય-તહુમ તુઅ્‌-જિબુકા અજસામુહુમ ط
અબ (હક બાત) નહીં સમઝતે ઔર જબ દેખો તુમ ઉનકો તો અચ્છે લગે તુમકો ડીલ (ડોલ) ઉનકે
વ ઈય યકૂલૂ તસ્મઅ્ લિ-કવલિહિમ ط ક-અન્નહુમ ખુશુબુમ મુસન્નદહ ط
ઔર અગર બાંત કહેં તો સુનો તુમ બાત ઉનકી ગોયા કે વો લકળિયાં હૈં દીવારસે લગી હુઈ
યહ-સબૂના કુલ્લા સયહતિન અ-લયહિમ ط હુમુલ અદુવ્વુ ફહ-ઝરહુમ ط
સમઝતે હૈં વો, હર એક ઝોરકી આવાઝકો ઉન્હીં પર (ઐસે ડરપોક) વોહી હૈં દુશ્મન (જાની) સો બચતે રહો ઉનસે
કા-ત-લહુમુલ્લાહુ ز અન્ના યુઅ્‌ફકૂન ૦ વ ઇઝા કીલા લહુમ તઆલવ
(ગરદન) મારે ઉનકી અલ્લાહ કહાં યે ફિર જાતે હૈં. (૩) ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનકો આઓ
યસ્તગ્‌ફિર લકુમ રસૂલુલ્લાહિ લવ્વવ રુઊ-સહુમ
બખ્શિશ માંગેં તુમ્હારે લિયે રસૂલ અલ્લાહકે, મોળ લેતે હૈં સર અપને
વ ર-અય-તહુમ યસુદ-દૂના વહુમ મુસ્તકબિરૂન ૦
ઔર દેખતે હો તુમ ઉનકો કે બેરૂખી કરંતે હૈં વો ઔર વો તકબ્બુર કરતે હૈં.

➡ પેજ (૭૭૪) ની તફસીર : મનાઈ કરી છે. તેથી જ જુમ્અહની નમાઝની તાકીદ કરીકે તે વખતે કામ ધંધામાં વળગી રહો નહિં. બલ્કે બધા કામ પડતાં મૂકી અલ્લાહની યાદ એટલે ખુત્બો અને નમાઝ તરફ જલ્દી જાઓ. પહેલી અઝાન થતાંજ મસ્જીદ તરફ જવું વાજિબ છે કે જેથી ખુત્બો સાંભળી શકે. દરેક અઝાન માટે એ હુકમ નથી કેમકે જમાઅત ફરી પણ મળશે. અને જુમ્અા શહેરમાં એકી જગાએ થાય છે ફરી કયાંથી મળશે? (૩) યહુદીઓ ને ત્યાં બંદગી નો દિવસ શનિવાર હતો અને આખો દિવસ વેપારની મનાઈ હતી. તેથી ફરમાવ્યું કે નમાઝ પછી તમને વેપાર ધંધાની મનાઈ નથી માટે રોઝીની તલાશમાં લાગી જાઓ પરંતુ તે વખતે પણ ખુદાપાકની યાદને ભૂલો નહિં એટલે વેપાર ધંધા બજારમાં પણ જુઠી વાતો, લુચ્ચાઈ, દગાબાઝી છોડી ખુદા પાકની યાદની તાકીદ ફરમાવી. ↗

મ ૭ | વકફે લાઝિમ

↗ (૪) એક વખત હઝરત (સ.) જુમ્અહનો ખુત્બો પઢતા હતા તે દરમ્યાન સીરીઆથી એક કાફલો અનાજ લઇને આવ્યો જેની જાહેરાત માટે નગારૂ વાગતુ તે વખતે મદીનામાં દુકાળના કારણે અનાજની તંગી હોવાથી મુસલમાનો ખુત્બો સાંભળવાનું પડતું મૂકી તે કાફલાને થોભાવવા માટે દોડી ગયા અને એમ ધાર્યું કે વાઅઝની મજલિસ માફક ખુત્બામાંથી ઉઠવામાં કાંઈ વાંધો નહિં હોય પાછા આવીને નમાઝ પઢી લઈશું. હઝરત (સ.)ની ➡

سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ
لَهُمْ ؕ لَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى
الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۞ هُمُ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ لَا تُنْفِقُوْا
عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوْا ؕ وَلِلّٰهِ
خَزَآئِنُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا
يَفْقَهُوْنَ ۞ يَقُوْلُوْنَ لَئِنْ رَّجَعْنَآ اِلَى الْمَدِيْنَةِ
لَيُخْرِجَنَّ الْاَعَزُّ مِنْهَا الْاَذَلَّ ؕ وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُوْلِهٖ
وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ۞ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ
عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۞ وَاَنْفِقُوْا مِنْ مَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ
قَبْلِ اَنْ يَّاْتِىَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُوْلَ رَبِّ لَوْلَآ
اَخَّرْتَنِىْٓ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ۙ فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِّنَ

સવાઉન અ્-લયહિમ અસ્તગ્-ફરતા
બરાબર હે ઉનપર મુઆફી માંગો તુમ
લહુમ અમ લમ તસ્તગ્ફિર લહુમ ; લંય
ઉનકે લિયે યા ન મુઆફી માંગો તુમ ઉનકે લિયે હરગિઝ ન
યગ્ફિરલ્લાહુ લહુમ ; ઈન્નલ્લાહા લા
મુઆફ કરેગા અલ્લાહ ઉનકો, બેશક અલ્લાહ નહીં
યહદિલ ક઼વ-મલ ફાસિક઼ીન ○ હુમુલ લઝ઼ીના
રાહ દિખાતા નાફરમાન લોગોંકો વોહી હે જો
યકૂલૂના લા તુનફિકૂ અ્લા મન ઈન્દા
કેહતે હૈં મત ખર્ચ કરો ઉનપર જો પાસ રેહતે હૈં
રસૂલિલ્લાહિ હ઼ત્તા યન્ફદ઼્-દૂ ; વ લિલ્લાહિ
રસૂલુલ્લાહકે યહાંતકકે ભાગ જાએં વો (તંગઆકર) ઔર અલ્લાહહી
ખ઼ઝાઇનુસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વલાકિન્નલ
કે લિયે હૈં ખઝાને આસમાનોંકે ઔર ઝમીનકે મગર

મુનાફિક઼ીના લા યફ-ક઼હૂન ○ યકૂલૂના લ-ઈર ર-જઅ્-ના ઇ-લલ મદી-નતિ
મુનાફિક નહીં સમઝતે કેહતે હૈં વો અલબત્તા અગર ફિર ગએ હમ મદીનેકી તરફ
લયુખ઼રિજન્નલ અ-અઝ઼-ઝુ મિન્હલ અ-ઝ઼લ્લ ; વ લિલ્લાહિલ ઈઝ઼-ઝતુ
તો ઝરૂર નિકાલ દેગા ઈઝઝતવાલા વહાંસે ઝલીલ (મુસલમાનોં)કો, હાલાંકે (અસલી) ઈઝઝત અલ્લાહકી
૯ વ લિ-રસૂલિહી વ લિલ મુઅ્-મિનીના વલાકિન્નલ મુનાફિક઼ીના લા યઅ્-લમૂન ○
૧૩ ઔર ઉસકે રસૂલકી ઔર ઈમાન વાલોંકી હૈ મગર મુનાફિક (ઈસ બાતકો) નહીં જાનતે (૧)
યા અય્યુહલ લઝ઼ીના આ-મનૂ લા તુલહિકુમ અમ્વાલુકુમ વલા અવલાદુકુમ
અય ઈમાનવાલો ન ગાફિલ કરદે તુમકો માલ તુમ્હારા ઔર ન ઔલાદ તુમ્હારી
અ્ન ઝ઼િકરિલ્લાહ ; વ મંય યફ-અ્લ ઝ઼ાલિકા ફ-ઉલાઇકા
યાદસે અલ્લાહકી ઔર જો કોઈ કરે યે કામ તો વોહી
હુમુલ ખ઼ાસિરૂન ○ વ અન્ફિકૂ મિમ્મા ર-ઝક઼્-નાકુમ મિન
લોગ હૈં ટોટાપાને વાલે ઔર ખર્ચ કરો ઉસમેંસે જો દે રખ્ખા હૈ હમને તુમકો
ક઼બ્લિ અંય યઅ્-તિયા અ-હ઼-દકુમુલ મવતુ ફ-યકૂલા રબ્બિ લવ-લા
ઈસસે પેહલે કે આવે કિસીકો તુમમેંસે મૌત તબ ઉસ વકત કેહને લગો કે અય રબ મેરે કયું નહીં
અખ઼્ખ઼ર-તની ઈલા અ-જલિન ક઼રીબિન ; ફ-અસ્સદ-દક઼ા વ અકુમ મિનસ
ઢીલ દી તૂને મુઝકો થોડીસી મુદ્દતસે ફિર ખૈરાત દેતા મૈં ઔર હો જાતા મૈં

➙ પેજ (૭૭૪) ની તફસીર : પાસે માત્ર બારજ સહાબી રહી ગયા હતા. તે સંબંધી આ આયતો ઉતરી કે ખુદાપાક રોઝી આપનાર છે પછી રોઝી ખાતર તેની યાદથી ગાફિલ થવું તેના બંદાઓને છાજતુ નથી.

પેજ (૭૭૫) ની તફસીર : (૧) મુનાફિકો હઝરત (સ.)ની રૂબરૂ સોગંદ ખાઇને ઠગાઈ તરીકે કેહતા આપ સાચા નબી છો અને અમો પાકા મુસલમાન છીએ પરંતુ તેઓના દિલોમાં કુફ્ર અને નિફાક ભરેલું હતુ જેની ખુદાપાકને ખબર હતી તેથી ફરમાવ્યું કે એ લોકો જૂઠા છે. માત્ર મ્હોંથી ઈમાનદારીની વાતો કરે છે તેઓના દિલમાં લેશમાત્ર ઈમાન નથી. (૨) મુનાફિકો પોતાના જાનમાલના રક્ષણ અર્થે જૂઠા સોગંદ ખાઈ લે છે કે અમે પાકા મુસલમાન છીએ અને મજલિસમાં મુસલમાનોને મેણા મારે અગર ઐબો શોધે છે અને ➚

➚ જ્યારે પકડ થાય છે તો સોગંદ ખાઈ કહે છે અમે એમ કહ્યુંજ નથી. (૩) જાહેરમાં મજબુત બાંધાના હોવા છતાં ના મરદ, બીકણ અને દગાબાઝ કે જ્યાં કંઈ બૂમ સાંભળે તો તેઓના દિલ હચમચી ઉઠે છે.

પેજ (૭૭૬)ની તફસીર : (૧) એક લડાઈમાં પાછા ફરતા એક ૭ મ મુહાજિરનો એક અનસારી જોડે કંઈક ઝગડો થયો. ફરી હઝરત (સ.) ➙

الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَلَنْ يُّؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَآءَ اَجَلُهَا ؕ
وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝

(٦٤) سُوْرَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ (١٠٨)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ لَهُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ۡ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ۝
هُوَ الَّذِىْ خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَّمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ ؕ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۚ
وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ۝ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ
بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
مِنْ قَبْلُ ؗ فَذَاقُوْا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ

સ઼ાલિહ઼ીન ૦ વ લંય યુઅખ઼્ખ઼િરલ્લાહુ
નેક લોગોંમેંસે ઔર હરગિઝ નહીં ઢીલ દેગા અલ્લાહ
નફ-સન ઇઝ઼ા જાઆ અ-જલુહા ط વલ્લાહુ
કિસી જીકો જબ આએગી મૌત ઉનકી ઔર અલ્લાહ
ખ઼બીરુમ બિમા તઅ્-મલૂન ۝
ખબરદાર હૈ ઉસ ચીઝસે જો તુમ કરતે હો !

સૂરતુત તગ઼ાબુન

સૂરઈ તગાબુન મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૮) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યુસબ્બિહુ લિલ્લાહિ માફિસ સમાવાતિ
પાકી બયાન કરતી હૈ અલ્લાહકી જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ
વ માફિલ અર્દ઼ ج લહુલ મુલ્કુ વ લહુલ
ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઉસીકે લિયે હૈ બાદશાહી ઔર ઉસીકે લિયે હૈ
હ઼મ્દુ ز વહુવા અ઼લા કુલ્લિ શય-ઇન ક઼દીર ૦ હ઼ુવલ્લઝ઼ી ખ઼-લ-ક઼કુમ
સબ તા'રીફ ઔર વો હર ચીઝપર કાદિર હૈ વોહી હૈ જિસને પૈદા કિયા તુમકો
ફ-મિન્કુમ કાફિરુંવ વ મિન્કુમ મુઅ્મિન ط વલ્લાહુ બિમા
ફિર બા'ઝ તુમમેંસે મુન્કિર હૈં ઔર બા'ઝે તુમમેંસે ઈમાનદાર ઔર અલ્લાહ જો કુછભી
તઅ્-મલૂના બસ઼ીર ૦ ખ઼-લ-ક઼સ સમાવાતિ વલ અરદ઼ા બિલ હ઼ક઼્-ક઼િ
તુમ કરતે હો દેખતા હૈ પૈદા કિયા આસમાનોંકો ઔર ઝમીનકો મસ્લેહતસે
વ સ઼વ્વ-રકુમ ફ-અહ઼-સના સ઼ુ-વ-રકુમ ج વ ઇ-લયહિલ
ઔર સૂરતેં બનાઈ તુમ્હારી ફિર અચ્છી બનાઈ સૂરતેં તુમ્હારી ઔર ઉસીકી તરફ (સબકો)
મ઼સ઼ીર ૦ યઅ્-લમુ માફિસ સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વ યઅ્-લમુ
ફિર જાના હૈ. (૧) જાનતા હૈ જો કુછ આસમાનોંમેં હૈ ઔર જો કુછ ઝમીનમેં હૈ ઔર જાનતા હૈ
મા તુસ઼િર-રૂના વમા તુઅ્-લિનૂન ط વલ્લાહુ અ઼લીમુમ
જો કુછ પોશીદા કરતે હો તુમ ઔર જો કુછ ઝાહિર કરતે હો તુમ ઔર અલ્લાહ જાનનેવાલા હૈ
બિ-ઝ઼ાતિસ઼ સુદૂર ૦ અ-લમ યઅ્તિકુમ ન-બઉલ લઝ઼ીના ક-ફરૂ મિન
સીનોંકી બાતકો. કયા નહીં પહુંચી તુમકો ખબર ઉન લોગોંકી જો મુન્કિર હુવે
ક઼બ્લ ز ફ-ઝ઼ાક઼ૂ વબાલા અમ્રિહિમ વ લહુમ અ઼ઝ઼ાબુન
પેહલે ઈસસે ? ફિર ચખ્ખી ઉન્હોંને મઝા (દુનિયામેં) અપને કામકી ઔર ઉનકે લિયે (આખેરતમેંભી) અઝાબ હૈ

→ પેજ (૭૭૬)ની તફસીર : એ તેમને શાંત પાડી મેળાપ કરાવી દીધો. પરંતુ મુનાફિકોના સરદાર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબઈને આ વાતની ખબર થતાં પાછળથી ઉશકેરણી કરવા લાગ્યો કે અગર આપણે એમને મદીનહમાં સ્થાન આપ્યું ન હોત તે આજે આપણી સામે થવાનો વખતજ ન આવત. તમારીજ સહાયથી એ બધા રસૂલ (સ.) પાસે એકત્ર થાય છે જો તમેજ પૈસા ટકા વી. થી સહાયતા કરવાનું માંડી વાળો તો હમણાંજ તેઓ લાચાર થઈ વિખેરાઈ જાય. એકે એમ પણ કહ્યું કે મદીના શહેરમાં પહોંચ્યા પછી અમે આબરૂદાર લોકો તુચ્છ લોકોને એટલે હઝરત (સ.) તથા મુહાજિરોને કાઢી મૂકવાનો પ્રયત્ન કરીશું. ઝૈદ બિન અકરમ (રદી.) નામના સહાબીએ આ વાત સાંભળી હઝરત (સ.)ને ખબર આપી જેથી આપ (સ.) એ તેને તથા બીજા અમૂક મુનાફિકોને બોલાવી એ સંબંધી પૂછયું ↗

↗ ત્યારે તેઓએ નકાર કરી સોગંદ ખાઇને કહ્યું કે અમારી દુશમની થી જ એમણે આક્ષેપ મૂકયો છે. હઝરત ઝૈદને જૂઠા ઠેરવ્યા તેથી તેમને અત્યંત ખેદ થયો અને દુઆ માંગી ત્યારે ખુદાપાકે આ સૂરત મોકલી તો હઝરત (સ.) તેમને બોલાવી ફરમાવ્યું કે ખુદાપાકે તમને સાચા ઠેરવ્યા.

મ ૭ — ૧૪ ૮

પેજ (૭૭૭) ની તફસીર : (૧) સઘળા જાનદારો કરતા માણસની મુખાકૃતિને રૂપાળી બનાવી એમા ઈશારો છે કે સૃષ્ટિની ઉતપત્તીનો મૂળ મકસદ માત્ર મનુષ્યજ છે →

اَلِيْمٌ ۞ ذٰلِكَ بِاَنَّهٗ كَانَتْ تَّاْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالُوْٓا اَبَشَرٌ يَّهْدُوْنَنَا ؗ فَكَفَرُوْا وَ
تَوَلَّوْا وَّاسْتَغْنَى اللّٰهُ ؕ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ۞ زَعَمَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ لَّنْ يُّبْعَثُوْا ؕ قُلْ بَلٰى وَرَبِّيْ
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ؕ وَ ذٰلِكَ عَلَى
اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۞ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَالنُّوْرِ الَّذِيْٓ
اَنْزَلْنَا ؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۞ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ
لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ؕ وَمَنْ يُّؤْمِنْ
بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُّكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ
وَيُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۞ وَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
النَّارِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۞ مَآ اَصَابَ

અલીમ ○ ઝ઼ાલિકા બિ-અન્નહૂ કાનત
દર્દનાક યે ઈસલિયે કે
તઅ્-તીહિમ રુસુલુહુમ બિલ બય્યિનાતિ
આતે રહે ઉનકે પાસ રસૂલ ઉનકે ખુલી નિશાનિયોં કે સાથ
ફ-ક઼ાલૂ અ-બ-શરુંય યહદૂ-નના ;
ફિર કેહતે રહે વો કયા આદમી રાહ દિખાએંગે હમકો !
ફ-ક-ફરૂ વ ત-વલ્લવ વસ્તગ઼-નલ્લાહ ♭
ફિર ઈન્કાર કિયા ઔર મુંહ ફેર લિયા ઔર બેપરવાઈ કી અલ્લાહકી
વલ્લાહુ ગ઼નિય્યુન હ઼મીદ ○ ઝ-અ઼-મલ
ઔર અલ્લાહ બેપરવા હૈ તા'રીફ કિયા ગયા. દા'વા કરતે હૈં
લઝ઼ીના ક-ફરૂ અલ્લંય યુબ્અ઼સૂ ♭ કુ઼લ
મુન્કિર કે હરગિઝ દોબારા ન ઉઠાએ જાએંગે. આપ કહિયે
બલા વ રબ્બી લ-તુબ્અ઼સુન્ના સુ઼મ્મા
ક્યું નહીં કસમ હૈ મેરે રબકી ઝરૂર ઉઠાએ જાઓગે તુમ ફિર

મ
૭ લ-તુનબ્બઉન્ના બિમા અ઼મિલ્તુમ ♭ વ ઝ઼ાલિકા અ઼-લલ્લાહિ યસીર ○
ઝરૂર ખબર દિયે જાઓગે તુમ ઉસસે જો કિયા હૈ તુમને ઔર યે અલ્લાહ પર આસાન હૈ
ફ-આમિનૂ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી વન્નૂરિલ્લઝ઼ી અન્ઝલ્ના ♭ વલ્લાહુ બિમા
સો ઈમાન લાઓ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઔર ઉસ નૂરે (હિદાયત યા'ની કુરઆન) પર જો ઉતારા હમને, ઔર અલ્લાહ જો કુછભી
તઅ઼-મલૂના ખ઼બીર ○ યવમા યજ-મઉ઼કુમ લિ-યવમિલ જમ્ઇ઼ ઝ઼ાલિકા
તુમ કરતે હો ખબરદાર હૈ. જિસ દિન જમા કરેગા તુમકો જમા હોનેકે દિન વો
યવમુત તગ઼ાબુન ♭ વ મંય યુઅ્-મિમ બિલ્લાહિ વ યઅ઼-મલ સ઼ાલિહંય યુકફ્ફ-ફિર
દિન હાર જીતકા હોગા. ઔર જો કોઈ ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર ઔર કામ કરે અચ્છા તો દૂર કરેગા અલ્લાહ
અ઼ન્હુ સય્યિઆતિહી વ યુદખ઼િલ્હુ જન્નાતિન તજરી મિન તહ઼તિહલ
ઉસસે બુરાઈયાં ઉસકી ઔર દાખિલ કરેગા ઉસકો બાગોંમેં બેહતી હૈ જિનકે નીચે
અન્હારુ ખ઼ાલિદીના ફીહા અ-બદા ♭ ઝ઼ાલિકલ ફવઝુલ અ઼ઝ઼ીમ ○
નેહરેં રહેંગે વો ઉસમેં હમેશા યે હૈ મુરાદ પાના બળા
વલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ વ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના ઉલાઇકા અસ્હ઼ાબુન
ઔર જો લોગ મુન્કિર હુવે ઔર ઝુટલાયા હમારી આયતોંકો વો લોગ હૈં દોઝ ખવાલે
૯ નારિ ખ઼ાલિદીના ફીહા ♭ વ બિઅ્-સલ મસ઼ીર ○ મા અસ઼ાબા
૧૫ હમેશા રહેંગે ઉસમેં ઔર બુરી હૈ ફિર જાનેકી જગેહ (૧) નહીં પહુંચતી
પોના

→ પેજ (૭૭૭) ની તફસીર : અને ખુદાપાકની પાસે પાછા ફરવાનુ છે.

પેજ (૭૭૮) ની તફસીર : (૧) કિયામતમાં હશરના દિવસે બધા આગલા પાછલા બધા ભેગા થશે. હાર જીત એ પ્રમાણે જાહેર થશે કે દરેકને માટે એક ઘર જન્નતમાં અને એક ઠેકાણું દોઝખમાં છે તો જન્નતીઓને પોતાના હકો ઉપરાંત તે ઘરો પણ મળશે જે દોઝખમાં જનારા માટે બનાવ્યા હતા એજ દોઝખીઓની હાર અને જન્નતીઓની જીત છે.

قد سمع الله ٢٨	٧٧٩	التغابن ٦٤

مِنْ مُّصِيْبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ
يَهْدِ قَلْبَهٗ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ⑪ وَ اَطِيْعُوا
اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا
عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ⑫ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ⑬ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَ اَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
لَّكُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَ تَغْفِرُوْا
فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑭ اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَ
اَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ؕ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ⑮
فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوْا وَ اَطِيْعُوْا
وَاَنْفِقُوْا خَيْرًا لِّاَنْفُسِكُمْ ؕ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ
نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ⑯ اِنْ تُقْرِضُوا
اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ

મિમ મુસ઼ી-બતિન ઈલ્લા બિ-ઈઝ઼નિલ્લાહ ط
કોઈ મુસીબત બગૈર હુકમ અલ્લાહકે
વ મંય યુઅ્-મિમ બિલ્લાહિ યહદિ
ઔર જો ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર તો રાહ બતલાતા હૈ
ક઼લ્બહ ط વલ્લાહુ બિ-કુલ્લિ શય-ઈન
ઉસકે દિલકો ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ઼સે
અ઼લીમ ○ વ અત઼ીઉ઼લ્લાહા વ અત઼ીઉ઼ર
વાકિફ હૈ. ઔર હુકમ માનો અલ્લાહકા, ઔર હુકમ માનો
રસૂલ ج ફ-ઈન તવલ્લય-તુમ ફ-ઈન્નમા
રસૂલકા, ફિર અગર મુંહ મોળો તુમ તો સિવા ઈસકે નહીં
અ઼લા રસૂલિનલ બલાગુલ મુબીન ○
હમારે રસૂલ પર કે પહુંચા દેના હૈં સાફ તૌર પર (૧)
અલ્લાહુ લા઼ ઈલાહા ઈલ્લા હૂ ط વ
અલ્લાહ (હી હૈ, કે) નહીં કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે ઔર
અ઼લલ્લાહિ ફલ-ય-તવક-કલિલ મુઅ્-મિનૂન ○ યા઼ અય્યુહલ લઝ઼ીના મ ૭
અલ્લાહહી પર ચાહિયે કે ભરોસા કરેં ઈમાનવાલે અય
આ-મનૂ ઈન્ના મિન અઝવાજિકુમ વ અવલાદિકુમ અ઼દુવ્વલ લકુમ
ઈમાનવાલો, યકીનન બા'ઝ઼ ઔરતેં તુમ્હારી ઔર ઔલાદ તુમ્હારી (દીનકી) દુશ્મન હૈં તુમ્હારી,
ફહ઼-ઝ઼રૂહુમ ج વ ઈન તઅ્-ફૂ વ તસ્ફ઼હૂ વ તગ઼ફિરૂ ફ-ઈન્નલ્લાહા
સો બચો તુમ ઉનસે ઔર અગર મુઆફ કરો, ઔર દરગુઝ઼ર કરો, ઔર બખ્શ દો, તો બેશક અલ્લાહ
ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ○ ઈન્નમા઼ અમ્વાલુકુમ વ અવલાદુકુમ ફિત્નહ ط
બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ. સિવા ઈસકે નહીં કે માલ તુમ્હારે, ઔર ઔલાદ તુમ્હારી આઝમાઈશ હૈ.
વલ્લાહુ ઈ઼ન્દહૂ અજરુન અ઼ઝ઼ીમ ○ ફત્તકુલ્લાહા
ઔર અલ્લાહ (જો હૈ) ઉસકે પાસ હૈ સવાબ બળા ઔર ડરો તુમ અલ્લાહસે
મસ્ત-ત઼અ્-તુમ વસ્મઉ઼ વ અત઼ીઉ઼ વ અનફિકૂ ખ઼ય-રલ લિ-અન્ફુસિકુમ ط
જહાં તક કે હો સકે તુમસે, ઔર (અહકામ) સુનો, ઔર માનો ઔર ખર્ચ કરો, બેહતર હોગા તુમ્હારી જાનોં કે લિયે,
વ મંય યૂક઼ા શુહ઼-હ઼ા નફસિહી ફ-ઉલાઈકા હુમુલ મુફલિહૂન ○ ઈન
ઔર જો બચાયા જાએ બખીલીસે અપને જીકી સો વો લોગ વોહી હૈં મુરાદ પાનેવાલે અગર
તુક઼રિદુલ્લાહા ક઼ર-દ઼ન હ઼-સનંય યુદ઼ાઈફહુ લકુમ વ યગ઼ફિર લકુમ ط
કર્ઝ દોગે તુમ અલ્લાહકો ખુશદિલીસે દુગના કરેગા ઉસકો તુમ્હારે લિયે ઔર મુઆફ કરેગા તુમકો

તફસીર : (૧) રસૂલ (સ.) તો ભલુ બુરૂ સમજાવી સીધો રસ્તો બતાવી પોતાની ફર્ઝ બજાવી ચુક્યાં હવે અલ્લાહ અને રસૂલ (સ.)ના નાફરમાન થવાથી અલ્લાહને કોઈ લાભ કે હાનિ નથી.

વલ્લાહુ શકૂરુન હલીમ ۝
ઔર અલ્લાહ બળા કદરદાન હે બુર્દબાર
આલિમુલ ગયબિ વશશહા-દતિલ
જાનનેવાલા પોશીદા ઔર ઝાહિરકા
અઝીઝુલ હકીમ ۝
ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા (૧)

સૂરતુત તલાક

સૂરઇ તલાક મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૨) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ۝
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.
યા અય્યુહન નબિય્યુ ઇઝા તલ્લકતુમુન
અય નબી જબ તલાક દો તુમ
નિસાઆ ફ-તલ્લિકૂહુન્ના
ઔરતોં કો, તો તલાક દો ઉનકો
લિ-ઇદ-દતિહિન્ના વ અહસુલ ઇદ-દહ ۚ વત્તકુલ્લાહા
ઇદ્દત પર ઉનકી, (પાકીકી હાલતમેં) ઔર ગિનતે રહો ઇદ્દતકો ઔર ડરો અલ્લાહસે
રબ્બકુમ ۚ લા તુખ્રિજૂહુન્ના મિમ બુયૂતિહિન્ના વલા
જો રબ હૈ તુમ્હારા મત નિકાલો ઉનકો (ઇદ્દતમેં) ઘરોંસે ઉનકે ઔર ન
યખ્રુજના ઇલ્લા અંય યઅ્તીના બિ-ફાહિ-શતિમ મુબય્યિ-નહ ۚ
નિકલેં વો (ભી) મગર યે કે ન કરેં કોઈ બેહયાઈ (કા કામ) ખુલા હુવા
વ તિલ્કા હુદૂદુલ્લાહ ۚ વ મંય ય-તઅદ-દા હુદૂદલ્લાહિ ફ-કદ
ઔર યે હદેં હૈ (બાંધી હુઇ) અલ્લાહકી ઔર જો કોઇ નિકલ જાએ હદોંસે અલ્લાહકી, તો યકીનન
ઝ-લમા નફ-સહ ۚ લા તદરી લ-અલ્લલ્લાહા યુહદિસુ
ઝુલ્મ ક્યિા ઉસને અપની જાન પર, નહીં જાનતા તુ કે શાયદ અલ્લાહ પૈદા કરદે
બઅ્-દા ઝાલિકા અમ્રા ۝ ફ-ઇઝા બ-લગ્ના અ-જ-લહુન્ના
પીછે ઈસ (તલાક) કે કોઈ સૂરત (મિલાપકી) (૧) ફિર જબ પહુંચે અપની ઈદ્દત પૂરી કરને પર
ફ-અમ્સિકૂહુન્ના બિ-મઅ્-રૂફિન અવ ફારિકૂહુન્ના બિ-મઅ્-રૂફિવ
તો રખલો ઉનકો દસ્તૂરકે મુવાફિક, યા જુદા કરદોં ઉનકો દસ્તૂર કે મુવાફિક,
વ અશહિદૂ ઝ-વય અદલિમ મિન્કુમ વ અકીમુશ
ઔર ગવાહ કરલો દો મો'તબર (આદમી) અપને મેં કે, ઔર સીધી (અદા) કરો

તફસીર : (૧) હૈઝ શરૂ થવા પહેલા તલાક આપે હૈઝની હાલતમાં અથવા જે તોહોર (બે હૈઝ દરમ્યાન પવિત્ર રહેવાની મુદ્દત) માં સંભોગ કર્યો હોય તેમાં તલાક આપવી તથા સામટી ત્રણ તલાક આપવી બિદઅત છે એવી તલાક આપનાર ગુનેહગાર થશે. લાચારીથી કોઇને તલાક આપવાની જરૂર પડે તો સુન્નત તરીકો એ છે કે હૈઝથી પવિત્ર થયા પછી સંભોગ ન કરે. વળી બીજા હૈઝ ના આવવા પહેલા એક તલાક આપે ફરી હૈઝ આવ્યા પછી બીજી તલાક આપે જો ત્રીજી તલાક આપવી હોય તો હવે પછીના હૈઝ બાદ ત્રીજી તલાક આપે અને સ્ત્રી પુરૂષ બન્ને ઈદતના દિવસોની ગણત્રી રાખે કે ભૂલના કારણે કાંઇ ગરબડ ન થાય. ઔરતથી નિકાહ કર્યા પછી સંભોગ કર્યો નથી તેમજ એકાંત માં પણ રહ્યો નથી તેણીને ગમે ત્યારે તલાક આપી શકે છે. કારણ કે તેણીના ઉપર ઈદત નથી. હૈઝની ↗

↗ હાલતમાં તલાક આપવામાં આવે નહિ. ત્રણ તલાક એક સાથે સામટી પણ આપવી નહિ અને તલાક આપ્યા પછી તેણીને તેણીના રહેવાના ઘરમાંથી ઇદ્દત દરમિયાન કાઢી મૂકવી નહિ. સ્ત્રીને તલાક આપ્યા પછી જે ઘરમાં રહેતી હતી ત્યાંથી ઇદ્દત પુરી થતા સુધી તેણીને પોતે નીકળી જવું દુરસ્ત નથી પરંતુ જે ઔરત ખોટો રે વ્યભિચાર કરે તો શરીઅતમુજબની શિક્ષા માટે તેણીને ત્યાંથી કાઢવામાં આવશે. ૭ મ અને દરેક અહિયામાના મ પ્રમાણે ૧૯ ૮ જે ઇદ્દતમાં લેવી ←

الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ۚ ذٰلِكُمْ يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۚ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ
يَجْعَلْ لَّهٗ مَخْرَجًا ۝ وَّيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا
يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهٗ ۚ
اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِهٖ ۚ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدْرًا ۝ وَالّٰٓئِىْ يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيْضِ مِنْ نِّسَآئِكُمْ
اِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍ وَّالّٰٓئِىْ لَمْ
يَحِضْنَ ۚ وَاُولَاتُ الْاَحْمَالِ اَجَلُهُنَّ اَنْ
يَّضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهٗ
مِنْ اَمْرِهٖ يُسْرًا ۝ ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهٗ
اِلَيْكُمْ ۚ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ
وَيُعْظِمْ لَهٗ اَجْرًا ۝ اَسْكِنُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ
سَكَنْتُمْ مِّنْ وُّجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوْهُنَّ لِتُضَيِّقُوْا

શહા-દતા લિલ્લાહ ؕ ઝ઼ાલિકુમ
ગવાહી અલ્લાહકે વાસતે યે બાતેં
યૂ-અ઼ઝુ બિહી મન કાના યુઅ્-મિનુ
સમઝાઈ જાતી હૈં ઉસકો જો ઈમાન લાવે
બિલ્લાહિ વલ યવમિલ આખ઼િર ؕ
અલ્લાહ પર ઔર પિછલે દિન પર
વ મંય યત્તક઼િલ્લાહા યજ-અ઼લ લહૂ
ઔર જો કોઈ ડરતા હૈ અલ્લાહસે, કરદેગા વો ઉસકે લિયે
મખ઼્રજા ۝٢ વ યરઝુક઼્હુ મિન હ઼યસુ
છુટકારા (મુશકિલોંસે) ઔર રોઝી દેગા ઉસકો જહાંસે
લા યહ઼્-તસિબ ؕ વ મંય ય-તવક-કલ
ગુમાન ભી ન હો ઉસકો ઔર જો ભરોસા કરે
અ઼-લલ્લાહિ ફહુવા હ઼સ્બુહ ؕ
અલ્લાહ પર, તો વો કાફી હૈ ઉસકો
ઇન્નલ્લાહા બાલિગુ અમ્રિહ ؕ ક઼દ જ-અ઼-લલ્લાહુ લિ-કુલ્લિ
બેશક અલ્લાહ પહુંચનેવાલા હૈ અપને ઈરાદોંકો, યકીનન (મુકર્રર) કિયા હૈ અલ્લાહને હર
શય-ઇન ક઼દરા ۝ વલ્લૉઈ યઇસ્ના મિનલ મહ઼ીદ઼િ મિન નિસૉઇકુમ
ચીઝકે લિયે અન્દાઝા (૧) ઔર જો ઔરતેં ના ઉમ્મીદ હો ગઈ હૈં હૈઝસે તુમ્હારી ઔરતોંમેંસે,
ઇનિર-તબ્તુમ ફ-ઇ઼દ-દતુહુન્ના સુલા-સુતુ અશ્હુરિંવ ٣ વલ્લૉઈ લમ
અગર શકમેં હો તુમ તો ઈદ્દત ઉનકી હૈ તીન મહીને, ઔર ઈસી તરહ (તીન મહીને) જિનકો
યહ઼િદ઼્-ન ؕ વ ઉલાતુલ અહ઼્માલિ અ-જલુહુન્ના અંય ય-દ઼અ઼્ના
હૈઝ નહીં આયા ઔર હમલવાલી ઔરતેં ઈદ્દત ઉનકી યે હૈ કે જન લેં
હ઼મ્લહુન્ન ؕ વ મંય યત્તક઼િલ્લાહા યજ-અ઼લ લહૂ મિન અમ્રિહી યુસ્રા ۝
હમલ અપના ઔર જો કોઈ ડરેગા અલ્લાહસે, (ખુદા) કર દેગા ઉસકે લિયે ઉસકે કામમેં આસાની (૨)
ઝ઼ાલિકા અમ્રુલ્લાહિ અન્ઝ-લહૂ ઇ-લયકુમ ؕ વ મંય યત્તક઼િલ્લાહા
યે હુકમ હૈ અલ્લાહકા ઉતારા હૈ ઉસકો તુમ્હારી તરફ ઔર જો કોઈ ડરેગા અલ્લાહસે,
યુકફ્-ફિર અ઼ન્હુ સયયિઆતિહી વ યુઅ઼્-ઝ઼િમ લહૂ અજરા ۝ અસ્કિનૂહુન્ના
દૂર કર દેગા ઉસસે બુરાઈયાં ઉસકી, ઔર બળા દેગા ઉસકો સવાબ. રખ્ખો ઉનકો (તલાક શુદાકો)
મિન હ઼યસુ સ-કન્તુમ મિંવ વુજદિકુમ વલા તુદ઼ાર-રૂહુન્ના લિ-તુદ઼યયિકૂ
જિસ તરહસે તુમ રેહતે હો અપની મકદૂરકે મુવાફિક, ઔર મત ઈઝા દો ઉનકો તાકે તંગી કરો તુમ

મ ૭

→ પેજ (૭૮૦) ની તફસીર : ઔરત દરેક વખત ઘરમાં કલેશ કજીઆ કરી બહુ જીભ ચલાવતી હોય તેણીને પણ ઘરમાંથી કાઢી મૂકવી દુરસ્ત છે. નવી વાત પૈદા કરવાની મતલબ કે તેને તલાકથી પસ્તાવો થાય અને સુલેહ કરવા ચાહે તો જેણે સુન્નત તરીકા મુજબ રજઈ તલાક આપી સ્ત્રીને ઘરમાં રાખી હશે તેને માટે સુલેહ અને રુજૂઅ કરવું સહેલ છે પણ જે કોઈ આ હદથી બહાર નીકળી જશે તો ગુનેહગાર થવા ઉપરાંત દુન્યામાં પણ પાછળથી પસ્તાવા અને મુશ્કેલીઓમાં પડશે.

પેજ (૭૮૧)ની તફસીર : (૧) રજઈ તલાક (જે પાછી ખેચી શકાય તે) પછી ઈદ્દત પુરી થવા પહેલા ઔરતને રાખવા ચાહે તે રુજૂઅ કરી લે. પણ તે વિષે બે દીનદાર સાક્ષીઓ બનાવવા જોઇએ જે કે જેથી લોકોમાં બદનામ ન થાય અથવા ઈદ્દત પુરી થતાં છોડી ↗ દેવા ચાહે તો યોગ્ય રીતે છોડી અને તેણીને મહેર વી. આપી દે. સતાવે નહિં. સારાંશ કે છુટી કરવી બન્ને હાલતમાં શરાફતથી સદવર્તન કરે. (૨) ઈદ્દતની મુદ્દત ત્રણ હૈઝ છે. પરંતુ જે ઔરતને વૃદ્ધાવસ્થાના લીધે હૈઝ બંધ થઈ ગયું હોય અથવા ઉંમર લાયક નહિ હોવાથી આવતુ નથી અથવા ઉંમર લાયક છતા હજુ હૈઝ ચાલુ થયુ નથી. તેથી દરેક સ્ત્રીની તલાકની ઈદ્દત ત્રણ માસની છે અને ગર્ભવાળીની ઈદ્દત પ્રસુતી સુધી છે પુરૂ બાળક જન્મે અથવા અધુરૂં પ્રસુતી થોડાજ →

عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ
حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ ۖ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ ۖ وَإِنْ
تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ ۝ لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ
مِنْ سَعَتِهِ ۖ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ
مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا ۚ
سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ
عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا
شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا ۝ فَذَاقَتْ
وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ۝
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَاتَّقُوا
اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ۚ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ
قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۝ رَسُولًا يَتْلُو

અ઼-લયહિન્ન ط વ ઇન કુન્ના ઉલાતિ
ઉનપર ઔર અગર હોવેં વો
હ઼મલિન ફ-અન્ફિકૂ અ઼-લયહિન્ના
હમલવાલિયાં તો ખર્ચ કરો ઉનપર
હ઼ત્તાય-દ઼અ઼-નાહ઼મ્લહુન્ન ج ફ-ઇનઅર-દ઼અ઼-ના
યહાંતક કે જનેં વો હમલ અપના ફિર અગર દૂધ
લકુમ ફ-આતૂહુન્ના ઉજૂ-રહુન્ન ج
પિલાએં વો તુમ્હારી ખાતિર (બચ્ચે કો) તો દો ઉનકો મઝદૂરી ઉનકી
વઅ્-તમિરૂ બય-નકુમ બિ-મઅ઼-રૂફ ج
ઔર મુવાફેકત રખ્ખો આપસમેં દસ્તૂર કે મુવાફિક
વ ઇન તઆ઼-સરતુમ ફ-સ-તુરદ઼િઉ઼
ઔર અગર તંગી કરોગે આપસમેં તો દૂધ પિલાએગી ઉસકી
લહૂ ઉખ઼રા ۝ લિ-યુનફિક઼ ઝૂ સ-અ઼તિમ
ખાતિર કોઇ ઔર દૂસરી (૧) ચાહીયે કે ખર્ચ કરે ગુન્જાઈશવાલા
મ
૭ મિન સ-અ઼તિહ ط વ મન કુદિરા અ઼-લયહિ રિઝકુહૂ ફલ-યુનફિક઼
અપની ગુન્જાઈશ કે મુવાફિક ઔર જો શખ્સકે તંગ કી ગઈ હૈ ઉસપર રોઝી ઉસકી તો ચાહિયે કે ખર્ચ કરે
મિમ્મા આતાહુલ્લાહ ط લા યુકલ્લિફુલ્લાહુ નફ-સન ઇલ્લા મા આતાહા ط
જૈસાકે દિયા હૈ ઉસકો અલ્લાહને, નહીં તકલીફ દેતા હૈ અલ્લાહ કિસી જીકો મગર ઉસી કદ્ર જિતના દિયા હૈ ઉસકો
૬ સ-યજ-અ઼લુલ્લાહુ બઅ઼-દા ઉ઼સરિંય યુસ્રા ۝ વ ક-અય્યિમ મિન ક઼ર-યતિન
૧૭ અન્કરીબ કર દેગા અલ્લાહ પીછે સખ્તી કે આસાની ઔર કિતની બસતિયાં
અ઼તત અ઼ન અમ્રિ રબ્બિહા વ રુસુલિહી ફ-હ઼ાસબ્નાહા હ઼િસાબન
કે સરકશી કી ઉન્હોંને હુકમ કી અપને રબકે ઔર ઉસકે રસૂલોં કે (હુકમકી) ફિર હિસાબ લિયા હમને ઉનસે
શદીદંવ ز વ અ઼ઝ઼-ઝ઼બ્નાહા અ઼ઝ઼ાબન નુકરા ○ ફ-ઝ઼ાક઼ત વબાલા
હિસાબ સખ્ત, ઔર અઝાબ કિયા હમને ઉનકો અઝાબ (ઐસા જો) કભી ન દેખા થા. ફિર ચખ્ખી ઉન્હોંને સઝા
અમ્રિહા વ કાના આ઼કિ઼-બતુ અમ્રિહા ખુસ્રા ○ અ-અ઼દ-દલ્લાહુ લહુમ
અપને કામકી, ઔર હુવા આખિરતકો ઉનકે કામમેં ટોટા તૈયાર કિયા હૈ અલ્લાહને ઉનકે લિયે
અ઼ઝ઼ાબન શદીદન ز ફત્તકુલ્લાહા યા ઉલિલ અલ્બાબિલ ج લઝ઼ીના
અઝાબ સખ્ત સો ડરોં અલ્લાહસે અય અકલવાલો જો
આ-મનૂ ط કદ અન્ઝલલ્લાહુ ઇ-લયકુમ ઝ઼િકરા ۝ રસૂલંય યત્લૂ
ઈમાન લાએ હો યકીનન ઉતારા હૈ અલ્લાહને તુમ્હારી તરફ ઝિક્ર (યા'ની કુરઆન) રસૂલ પળ્હતે હૈ

→ પેજ (૭૮૧)ની તફસીર : વખતમાં થઈ જાય કે લાંબા વખતે થાય ગર્ભવતિ માટે તલાકની તેમજ પતિના મરણની મુદ્દત એજ પ્રસુતી છે.

પેજ (૭૮૨)ની તફસીર : (૧) બાળકને ઉછેરવાનો ખર્ચ બાપને માથે છે માટે ગુંજાશવાળાએ પોતાની ગુંજાશ મુજબ અને ગરીબ માણસો પોતાના ગજા મુજબ ખર્ચ કરવું જોઇએ અગર કોઈ તંગ દસ્ત હોય તો ખુદાપાકે જેટલી રોઝી આપી હોય તેમાંથીજ પોતાના ગજા મુજબ ખર્ચ કરે ખુદાપાક કોઈને તેના ગજા ઉપરાંત તક્લીફ આપતો નથી. તેમ રોજી આપવું તેના હાથમાં છે. બાળક પેટમાં હોય તો તેની માંનો ઘર ખર્ચ આપે. દુધ પીતા બાળક માટે પણ બીજી દાયાને જે આપી શકે તે માંને આપે. માં લે ત્યાં સુધી બીજાને ન આપે. અગર માં લેવા ન પાડે તો ફરી બીજાને આપે ઈદ્દત સુધી ઘર આપવુ જરૂરી છે. જો બાળક પેટમાં ન હોય.

عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ مُبَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنَ الظُّلُمٰتِ
اِلَى النُّوْرِ ؕ وَمَنْ يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ
صَالِحًا يُّدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَاۤ اَبَدًا ؕ قَدْ اَحْسَنَ
اللّٰهُ لَهٗ رِزْقًا ۝ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ
سَمٰوٰتٍ وَّمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ ؕ يَتَنَزَّلُ
الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُوْرَةُ التَّحْرِيْمِ مَدَنِيَّةٌ (٦٦) (١٠٧)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَاۤ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ ۚ

અ-લયકુમ આયાતિલ્લાહિ મુબય્યિનાતિલ
તુમપર આયતેં અલ્લાહકી બયાન કરનેવાલી
લિ-યુખ઼રિજલ્લઝ઼ીના આ-મનૂ વ અ઼મિલુસ઼
તાકે નિકાલે ઉન લોગોંકો જો ઈમાન લાએ, ઔર કામ કિયે
સ઼ાલિહ઼ાતિ મિનઝ઼ ઝ઼ુલુમાતિ ઇલન
અચ્છે અંધેરોંસે તરફ
નૂર વ મંય યુઅ્-મિમ બિલ્લાહિ વ યઅ્-મલ
રૌશની કે, ઔર જો કોઈ ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર, ઔર કામ કરે
સ઼ાલિહંય યુદખ઼િલ્હુ જન્નાતિન તજરી
અચ્છે, દાખિલ કરેગા ઉસકો ઐસે બાગોંમેં કે બેહતી હૈ
મિન તહ઼તિહલ અન્હારુ ખ઼ાલિદીના
નીચે ઉનકે નેહરેં, હમેશા રેહનેવાલે હૈ
ફીહા અ-બદા કદ અહ઼-સનલ્લાહુ
ઉનમેં સદા યકીનન અચ્છી દી અલ્લાહને મ
લહૂ રિઝ઼ક઼ા ૦ અલ્લાહુલ લઝ઼ી ખ઼-લક઼ા સબ્અ઼ા સમાવાતિંવ વ ૭
ઉસકો રોઝી. અલ્લાહ વો હૈ જિસને પૈદા કિયે સાત આસમાનોંકો ઔર
મિનલ અરદ઼િ મિસ્લહુન્ન યતનઝ઼ઝ઼લુલ અમ્રુ બય-નહુન્ના
ઝમીન (ભી) ઉનહીકી તરહ (સાત) ઉતરતા હૈ હુકમ (ઉસકા) ઉન દોનોં (આસમાનોં ઔર ઝમીન) કે દરમિયાન
લિ-તઅ્-લમૂ અન્નલ્લાહા અ઼લા કુલ્લિ શયઇન ક઼દીરુંવ
તાકે જાનો તુમ યે કે અલ્લાહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ
વ અન્નલ્લાહા ક઼દ અહ઼ાત઼ા બિ-કુલ્લિ શયઇન ઇ઼લ્મા ૬
ઔર યે કે અલ્લાહને યકીનન ઘેર લિયા હૈ હર ચીઝકો ઇલ્મસે ૧૮

સૂરતુત તહ઼રીમ

સૂરએ તહરીમ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૨) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યા અય્યુહન નબિય્યુ લિમા તુહ઼ર-રિમુ મા અહ઼લ્લલ્લાહુ લક
અય નબી ક્યૂં હરામ કરતે હો તુમ (કસમ ખાકર) ઉસ ચીઝકો જો હલાલકી હૈ અલ્લાહને તુમ્હારે લિયે ?

تَبۡتَغِيۡ مَرۡضَاتَ اَزۡوَاجِكَ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوۡرٌ
رَّحِيۡمٌ ۝ قَدۡ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمۡ تَحِلَّةَ اَيۡمَانِكُمۡ ۚ
وَ اللّٰهُ مَوۡلٰىكُمۡ ۚ وَ هُوَ الۡعَلِيۡمُ الۡحَكِيۡمُ ۝ وَ
اِذۡ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعۡضِ اَزۡوَاجِهٖ حَدِيۡثًا ۚ
فَلَمَّا نَبَّاَتۡ بِهٖ وَ اَظۡهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيۡهِ عَرَّفَ
بَعۡضَهٗ وَ اَعۡرَضَ عَنۡۢ بَعۡضٍ ۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ
قَالَتۡ مَنۡ اَنۡۢبَاَكَ هٰذَا ؕ قَالَ نَبَّاَنِيَ الۡعَلِيۡمُ
الۡخَبِيۡرُ ۝ اِنۡ تَتُوۡبَاۤ اِلَى اللّٰهِ فَقَدۡ صَغَتۡ
قُلُوۡبُكُمَا ۚ وَ اِنۡ تَظٰهَرَا عَلَيۡهِ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ
مَوۡلٰىهُ وَ جِبۡرِيۡلُ وَ صَالِحُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۚ وَ الۡمَلٰٓئِكَةُ
بَعۡدَ ذٰلِكَ ظَهِيۡرٌ ۝ عَسٰى رَبُّهٗۤ اِنۡ طَلَّقَكُنَّ
اَنۡ يُّبۡدِلَهٗۤ اَزۡوَاجًا خَيۡرًا مِّنۡكُنَّ مُسۡلِمٰتٍ
مُّؤۡمِنٰتٍ قٰنِتٰتٍ تٰٓئِبٰتٍ عٰبِدٰتٍ سٰٓئِحٰتٍ

તબ્તગ઼ી મરદ઼ાતા અઝવાજિક
ચાહતે હો તુમ રઝામંદી અપની ઔરતોંકી
વલ્લાહુ ગ઼ફૂરુર રહીમ ૦ ક઼દ ફ-ર-દ઼લ્લાહુ
ઔર અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ યકીનન મુકર્રર
લકુમ તહિ઼લ્લતા અયમાનિકુમ
કર દિયા હૈ અલ્લાહને તુમ્હારે લિયે ખોલના કસમોંકા તુમ્હારી (યાની કફ્ફારા)
વલ્લાહુ મવલાકુમ વહુવલ અ઼લીમુલ
ઔર અલ્લાહ માલિક હૈ તુમ્હારા ઔર વોહી હૈ જાનનેવાલા
હ઼કીમ ૦ વ ઇઝ઼ અ-સર-રન નબિય્યુ ઇલા
હિકમતવાલા (૧) ઔર જબ ચુપકેસે કહા નબીને
બઅ્-દ઼િ અઝવાજિહી હ઼દીસ઼ા ફ-લમ્મા
અપની કિસી બીવીસે એક બાત ફિર જબ
નબ્બઅત બિહી વ અઝ઼્-હ-રહુલ્લાહુ
ખબર કરદી ઉસ (બીબી)ને ઉસકી ઔર ઝાહિર કરદી વો (બાત) અલ્લાહને
અ઼-લયહિ અ઼ર-રફ઼ા બઅ્-દ઼હૂ વ અઅ્-રદ઼ા અ઼મ બઅ્-દ઼
ઉસ (નબી) પર ઔર જતાદી (નબીને) કુછ ઉસમેંસે (ઉસ બીબીકો) ઔર ટાલદી (નબીને) કુછ
ફ-લમ્મા નબ્બ-અહા બિહી ક઼ાલત મન અમ્બ-અકા હાઝ઼ા ક઼ાલા
ફિર જબ ખબરદી ઔરતકો ઉસકી તો બોલી કિસને ખબરદી તુમકો યે કહા
નબ્બ-અનિયલ અ઼લીમુલ ખ઼બીર ૦ ઇન તતૂબા ઇ-લલ્લાહિ ફ-ક઼દ
(નબીને) ખબર દી જાનનેવાલે ખબરદારને (૨) અગર તૌબા કરતી હો તુમ દોનોં અલ્લાહકી તરફ (તો
સ઼-ગ઼ત ક઼ુલૂબુકુમા વ ઇન તઝ઼ા-હરા અ઼-લયહિ ફ-ઇન્નલ્લાહા હુવા
બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે) (ક્યુંકે) ઝુક પળેહૈં દિલ તુમ્હારે (ટિલ્હેપનકી તરફ) ઔર અગર ચળ્હાઈ કરોગી તુમ દોનોં નબીકે ખિલાફ તો બેશક અલ્લાહ વોહી
મવલાહુ વ જિબ્રીલુ વ સ઼ાલિહુલ મુઅ્-મિનીન વલ મલાઇ-કતુ
દોસ્ત ઉસકા હૈ ઔર જિબ્રાઇલ ઔર નેક બખ્ત ઈમાનવાલે ઔર ફરિશતે
બઅ્-દા ઝ઼ાલિકા ઝ઼હીર ૦ અ઼સા રબ્બુહૂ ઇન તલ્લ-ક઼કુન્ના
પીછે ઉસકે મદદગાર હૈં. અજબ નહીં કે રબ ઉનકા અગર તલાક દેદેં (નબી) તુમ સબકો
અંય યુબદિ-લહૂ અઝવાજન ખ઼ય-રમ મિન્કુન્ના મુસલિમાતિમ
યે કે બદલ દે ઉનકો બીબીયાં બેહતર તુમસે ફરમાંબરદાર,
મુઅ્-મિનાતિન ક઼ાનિતાતિન તાઇબાતિન આ઼બિદાતિન સાઇહ઼ાતિન
ઈમાન વાલિયાં, નમાઝમેં ખળી હોનેવાલિયાં, તોબા કરનેવાલિયાં, ઈબાદત કરનેવાલિયાં, રોઝા રખનેવાલિયાં

તફસીર : (૧) હઝરત (સ.) એક હરમ બીબી કિબ્તીયા પાસે જવાનું મોકૂફ કર્યુ તે બીજી બીબીઓ ખાતર જ જવા બાબત સોગંદ ખાધા વળી એક બીબી ઝૈનબને ત્યાંથી બીજી બીબીઓ ખાતર મધ પીવાનું મોકૂફ કર્યુ. આ વાત હઝરત (સ.) હફસા આગળજ કરી હતી અને તાકીદ કરી હતી કે કોઈને પણ એની ખબર થવા પામે નહિં. હઝરત હફસા એ આ બન્ને બાબતો ખાનગીમાં હઝરત આયશાને જાહેર કરી. ખુદાપાકે વહી દ્વારા હઝરત (સ.) ને ખબર આપી તો આપ (સ.) એ બીબી હફસાને કહ્યું કે તમને અમુક હરમની વાત જાહેર કરવાની મનાઈ કરી હતી. છતાં બીબી આયશાને કહીજ નાખી અને બીજી વાતનું બ્યાન ન કર્યુ એ બીજી વાત હતી કે શાયદ તમારો બાપ આયશાના બાપ પછી ખલીફા થશે એ વાત ભૂલાઈ ગઈ જેથી કદાચ વધુ ચર્ચા ન થાય. મને સર્વજ્ઞ ખુદાપાકે ખબર ↗

મ ૭ ↗ આપી છે. આ બનાવો સંબંધી આયતો ઉતરીકે બીબીઓ ખાતર હલાલ વસ્તુને છોડી દેવુ વાજબી નથી. હલાલને હરામ કહેવાની મતલબ એ છે કે તે વસ્તુને મૂળમાં હલાલ હોવાની માન્યતા રાખવા છતાં તેનો ઉપયોગ નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેવી જોકે કોઈ મસલિહતોના કારણે એમ કરવું જાઈઝ છે. છતાં આપ (સ.)ની શાનને ઘટતું ન હતું કે અમુક બીબીઓને રાજી કરવા એવું કામ કરે જે આગળ જતાં ઉમ્મત માટે મુશ્કેલી ઉભી કરે તેથી ખુદાપાકે ચેતવણી આપી બીબીઓ →

ثَيِّبٰتٍ وَّاَبْكَارًا ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
قُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّقُوْدُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَّا يَعْصُوْنَ اللّٰهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا
يُؤْمَرُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَذِرُوا
الْيَوْمَ ۖ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً
نَّصُوْحًا ۖ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ
سَيِّاٰتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ يَوْمَ لَا يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِيَّ
وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ
اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا
نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

સૂયયિબાતિંવ વ અબ્કારા ૦ યા અય્યુહલ
ખાવિંદ દેખી હુઈ (બેવા) ઔર કુંવારિયાં, અય
લઝીના આ-મનૂ કૂ અન્ફુ-સકુમ
લોગો જો ઈમાન લાએ હો બંચાઓ અપની જાનોંકો
વ અહલીકુમ નારંવ વકૂદુહન નાસુ
ઔર અપને ઘરવાલોંકો આગસે (કિ જિસકા) ઈંધન (બળતણ) હૈ આદમી
વલ હિ઼જા-રતુ અ઼-લયહા મલૉઇ-કતુન
ઔર પત્થર ઉસપર (મુકર્રર) હૈ ફરિશતે
ગ઼િલાઝુન શિદાદુલ લા યઅ્-સૂનલ્લાહા
સખ્ત દિલ ઝોરઆવર નહીં નાફરમાની કરતે કિસી બાંતમેં અલ્લાહકી
મૉ અ-મ-રહુમ વ યફ-અ઼લૂના
જો હુકમ દે ઉનકો, ઔર કરતે હૈ
મા યુઅ્-મરૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના
જો હુકમ કિયે જાતે હૈં. (૧) અય લોગો જો
ક-ફરૂ લા તઅ્-તઝિ઼રુલ યૌમ ઇન્નમા તુજ-ઝવના મા કુન્તુમ
મુનકિર હુવે, મત બહાને બતલાઓ આજકે દિન સિવા ઈસકે નહીં કે બદલા દિયા જાઓગે જો કુછ તુમ (દુનિયામેં)
તઅ્-મલૂન ૦ યા અય્યુહલ લઝીના આ-મનૂ તૂબૂ ઇ-લલ્લાહિ
કરતે થે અય વો લોગો જો ઈમાન લાએ હો તૌબા કરો અલ્લાહકે આગે
તવ-બતન નસૂહ઼ા અ઼સા રબ્બુકુમ અંય યુકફ-ફિરા અ઼ન્કુમ
તૌબા સાફ દિલકી ઉમ્મીદ હૈ રબ તુમ્હારા દૂર કર દે તુમસે
સયયિઆતિકુમ વ યુદખિ઼-લકુમ જન્નાતિન તજરી મિન
બુરાઈયાં તુમ્હારી ઔર દાખિલ કરે તુમકો બાગોંમેં, કે બેહતી હૈ
તહ઼તિહલ અન્હારુ યવમા લા યુખ઼ઝિલ્લાહુન નબિય્યા
નીચે ઉનકે નેહરેં ઉસદિન નહીં રુસ્વા કરેગા અલ્લાહ નબીકો,
વલ્લઝીના આ-મનૂ મ-અ઼હ નૂરુહુમ યસ્અ઼ા બયના
ઔર ઉન લોગોંકો જો ઈમાન લાએ હૈં ઉનકે સાથ રૌશની ઉનકે (ઈમાનકી) દૌડતી હોગી
અયદીહિમ વ બિ-અયમાનિહિમ યકૂલૂના રબ્બનૉ અતમિમ લના
આગે ઉનકે ઔર દાહિને ઉનકે, કહેંગે અય રબ હમારે પૂરી કરદે હમારે લિયે
નૂ-રના વગ઼ફિર લના ઇન્નકા અ઼લા કુલ્લિ શય-ઇન ક઼દીર ૦
રૌશની હમારી, ઔર મુઆફ કર હમકો બેશક તૂ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. (૨)

મ ૭ ૬ ૧૯

↗ દીનના માર્ગે લાવવા પુરતી કોશિષ કરે તે છતાં પણ જો તેઓ માર્ગ પર ન આવે તો તેમની કમનસીબીઓને (બાપ) ઉપર કોઈ ગુનોહ ન રહ્યો. (૨) ખરાદિલની તૌબા એ છે કે દિલમાં પસ્તાવો થઈ ફરીથી તે ગુનોહ કરવાનો તદન ખિયાલ પણ ન રહે. ત્યારે ખુદાપાક માફ કરી દેશે. ઈમાનની રોશની દિલમાં હોય છે પછી જો દિલથી આગળ વધે તો આખા શરીરમાં પ્રસરે છે એટલા સુધી કે માંસ ચામડીમાં પણ નૂર પ્રવેશ થઈ જાય છે.

➡ પેજ (૭૮૪)ની તફસીર : સાથે સદવર્તનની જરૂર છે પરંતુ એટલી હદ ઉપરાંત નહિ કે હલાલ વસ્તુને તજી દેવાની તકલીફ ઉઠાવો. જે કાંઈ બન્યુ તે ગેર વ્યાજબી હતું અને સોગંદ ખાવા માટે કફ્ફારો છે. કફ્ફારો આપ્યા પછીજ ખાવાનું કે કાપડ કે લોંડી. (૨) બીબી આયશા અને હફ્સાએ સલાહ કરીને નબી (સ.)ને ઈજા થાવ એવી વાત કરવાથી તેમના દિલ માર્ગથી ફરી ગયા માટે તૌબા કરવી જોઇએ. હજુ તૈબાનો મૌકો છે. નબીનું કાંઈ નુકસાન નથી. કારણકે તેમના તો સૌજ મદદગાર છે તે ઉપરાંત એકલા ખુદાપાકનીજ મદદ બસ છે.
પેજ (૭૮૫) ની તફસીર : (૧) પ્રત્યેક મુસલિમ માટે જરૂરી છે કે પોતે ગુનાહથી દુર રહી બંદગીમાં કે દોઝખથી મુકતિ મળે તેમજ ઘરવાળાઓને પણ બચાવવા કોશિષ કરે એટલે તેમને લાલચ આપી, ડરાવી, પ્યારથી કે મારથી અલ્લાહના હુકમો શીખવી ↗

يَاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ
وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ
الْمَصِيْرُ ۝ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوا امْرَاَتَ
نُوْحٍ وَّامْرَاَتَ لُوْطٍ ۚ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ
عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتٰهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا
عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَّقِيْلَ ادْخُلَا النَّارَ
مَعَ الدّٰخِلِيْنَ ۝ وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ
اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ ۘ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ
لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِيْ مِنْ
فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنِيْ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝
وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتِيْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا
فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمٰتِ
رَبِّهَا وَكُتُبِهٖ وَكَانَتْ مِنَ الْقٰنِتِيْنَ ۝

યા અય્યુહન નબિય્યુ જાહિદિલ કુફ્-ફારા
અય નબી લડાઈ કરો મુન્કિરોંસે
વલ મુનાફિક઼ીના વગ઼્લુઝ઼્ અ઼્-લયહિમ
ઔર મુનાફિકોં સે ઔર સખ્તી કરો ઉનપર
વ મઅ્-વાહુમ જ-હન્નમ વ બિઅ્-સલ
ઔર ઠિકાના ઉનકા દોઝખ હૈ ઔર બુરી હૈ જગહ
મસ઼ીર ० દ઼-ર-બલ્લાહુ મ-સૂલલ
ફિર જાનેકી (૧) બયાનકી અલ્લાહને એક મિસાલ
લિલ્લઝ઼ીના ક-ફરુમ-ર-અતા નૂહિ઼વ
મુન્કિરોં કે લિયે ઔરત નૂહકી,
વમ-ર-અતા લૂત઼ કા-નતા તહ઼તા
ઔર ઔરત લૂતકી થીં દોનોં ઘરમેં (નિકાહમેં)
અ઼બ્દયનિ મિન ઇ઼બાદિના સ઼ાલિહ઼યનિ
દો બન્દોંકે હમારે બન્દોંમેંસે, દો નેક બન્દોંકે,
મ
ફ-ખ઼ા-નતાહુમા ફ-લમ યુગ઼્નિયા અ઼ન્હુમા મિનલ્લાહિ
૭
ફિર ખિયાનતકી ઉનદોનોંને દોનોંસે (યા'ની અપને ખાવિંદોંકે ખિલાફ કાફિરોંસે જા મિલીં) ફિર કામ ન આએ
જન્નતનું
શય-અંવ વ ક઼ીલદખુલન નારા મઅ઼દ દાખિ઼લીન ० વ દ઼-ર-બલ્લાહુ
સાથે હાથ
(દોનોં પૈગમ્બર) ઉનદોનોંકે અલ્લાહકે મુકાબલેમેં કુછભી. ઔર કહા ગયા દાખિલ હો જાઓ દોનોં આગમેં દાખિલ હોનેવાલોંકે સાથ (૨)
વકફે લાઝિમ
મ-સૂલલ લિલ્લઝ઼ીના આ-મનુમ-ર-અતા ફિરઔ઼ન ઇઝ઼ ક઼ાલત
ઔર બયાનકી અલ્લાહને મિસાલ ઈમાનવાલોંકે લિયે ફિરઔનકે બીવીકી જબ બોલી વો
રબ્બિબ્નિ લી ઇ઼ન્દકા બય-તન ફિલ જન્નતિ વ નજ્જિની મિન
દુઆ માંગી તો ખુદાપાકે કબુલ કરી લઈ
અય રબ ! મેરે લિયે બના અપને પાસ એક ઘર બહિશ્તમેં, ઔર છુટકારા દે મુઝકો
ફિર-અ઼વના વ અ઼-મલિહી વ નજ્જિની મિનલ ક઼વમિઝ઼્
ફિરઔનસે ઔર ઉસકે (બુરે) કામસે ઔર છુટકારા દે મુઝકો ઝ઼ાલિમ
ઝ઼ાલિમીન ० વ મર-યમબ-નતા ઇ઼મ્રાનલ લતી અહ઼્-સ઼નત ફર-જહા
લોગોંસે (૩) ઔર (બયાનકી દૂસરી મિસાલ) ઈમરાનકી બેટી મરયમકી જિસને રોકે રખ્ખા શર્મગાહકો અપની
ફ-નફ઼ખ઼્ના ફીહિ મિર રૂહિ઼ના વ સ઼દ-દક઼ત બિ-કલિમાતિ
ફિર ફુંક દી હમને ઉસમેં એક રૂહ અપની (તરફસે) ઔર સચ્ચા જાના (મરયમને) બાતોંકો
૯
રબ્બિહા વ કુતુબિહી વ કાનત મિનલ ક઼ાનિતીન ०
૨૦
અપને રબકી ઔર કિતાબોંકો ઉસકી, ઔર થી વો બન્દગી કરનેવાલોંમેંસે

તફસીર : (૧) ખુદાપાક બીજાઓને સહન શીલતા અને નરમીનો હુકમ કરે છે. પરંતુ હઝરત (સ.)ની સહન શીલતા અને નરમી એટલી બધી છે કે આપ (સ.)ને સખ્તી કરવા માટે ફરમાવે છે. (૨) હઝરત નૂહ (અ.) અને હઝરત લૂત (અ.) કેવા નેક બંદા હતા છતાં તે બન્નેની ઔરતો મુનાફિક હતી. જાહેરમાં તેમની સાથે સંબંધ હતો પણ દિલથી કાફિરો મુજબ વર્તણુક રાખી અને દીનના બારામાં તાબેદારી કરી નહિ તો તે નબીઓ તેણીઓ ને ખુદાપાકના અઝાબથી દુન્યામાં પણ બચાવી શકયા નહિ. નૂહ (અ.)ની ઔરત તૂફાનમાં ડૂબી ગઈ લૂત (અ.)ની ઔરત પણ તે કૌમની સાથે હલાક થઈ. આ બધા માટે ફરમાવ્યું છે એમ ન સમજશો કે હઝરત (સ.)ની બીબીઓ માટે કહ્યું છે. તેણીઓ તો સૌથી વધુ પાક બીબીઓ હતી. (૩) ફિરઓનની ઔરત બીબી આસિયહ છે. તેમણેજ ↗

↗ મૂસા (અ.)ની પરવરિશ કરી હતી પછી પણ તેમના ઉપર ઈમાન લાવી તેમની મદદગાર બની રહ્યા હતાં. આખરે જ્યારે ફિરઓનને તેની ખબર પડી તો તેણીને બહુ સખ્ત શિક્ષા કરી આખરે તેણીને તડકામાં ચાર ખીલાઓ સાથે હાથ પગ બાંધી છાતી પર ઘંટીનુ પડ મૂકાવ્યું તે વખતે ઝુલ્મીઓના પંજામાંથી છુટવાની દુઆ માંગી તો ખુદાપાકે કબુલ કરી લઈ જન્નતનું મકાન દેખાડી દીધુ અને ઈમાન સાથે પ્રાણ આપી સિયાસતથી શહીદ થયા.

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

تَبٰرَكَ الَّذِىْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ
قَدِيْرُ ۙ۝۱ الَّذِىْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ
اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفُوْرُ ۙ۝۲ الَّذِىْ
خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ؕ مَا تَرٰى فِىْ خَلْقِ الرَّحْمٰنِ
مِنْ تَفٰوُتٍ ؕ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُوْرٍ ۝۳
ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ
خَاسِئًا وَّهُوَ حَسِيْرٌ ۝۴ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيْحَ وَجَعَلْنٰهَا رُجُوْمًا لِّلشَّيٰطِيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ
عَذَابَ السَّعِيْرِ ۝۵ وَلِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ
جَهَنَّمَ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝۶ اِذَآ اُلْقُوْا فِيْهَا سَمِعُوْا
لَهَا شَهِيْقًا وَّهِىَ تَفُوْرُ ۙ۝۷ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ؕ

સૂરતુલ મુલ્ક

સૂરઇ મુલ્ક મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૩૦) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

તબા-રકલ લઝી બિ-યદિહિલ
બળી બરકતવાલી હૈ વો ઝાત કે જિસકે હાથમેં (સારે જહાંકી)
મુલ્કુ ; વહુવા અ્લા કુલ્લિ શયઇન ક્દીર ۝
બાદશાહી હૈ ઔર વો હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.
અલ્લઝી ખ્-લ-ક્લ મવતા વલ હ્યાતા
જિસને પૈદા કિયા મૌતકો ઔર ઝિન્દગીકો
લિ-યબ્લુ-વકુમ અય્યુકુમ અહ્-સનુ અ્-મલા ط
તાકે આઝમાએ વો તુમકો કે કૌન હૈ તુમમેં બેહતર અમલમેં
વહુવલ અ્ઝીઝુલ ગ્ફૂર ۝ અલ્લઝી ખ્-લક્ા સબ્આ સમાવાતિન તિ્બાક્ા ط મ ૭
ઔર વો ઝબરદસ્ત બખ્શનેવાલા હૈ. (૧) જિસને બનાયા સાત આસમાનોંકો તેહ પર તેહ.
મા તરા ફી ખ્લ્કિર રહ્માનિ મિન તફાવુત ط ફરજિઇ્લ બ-સ્રા ۙ
ક્યા દેખતા હૈ તુ બનાનેમેં રહમાન કે કોઈ ફર્ક ? ફિર ફેર (દોબારા) નઝરકો,
હલ તરા મિન ફુતૂર ○ સુમ્મરજિઇ્લ બ-સ્રા કર-ર-તયનિ યન્ક્લિબ
ક્યા દેખતા હૈ તુ કોઈ શિગાફ ? (૨) ફિર ફેર નઝરકો બાર બાર લૌટ આએગી
ઇ-લયકલ બ-સ્રુ ખ્ાસિઅંવ વહુવા હ્સીર ○ વ લ-ક્દ ઝય્યન્નસ
તેરી તરફ નઝર (તેરી ખિસયાની હોકર) ઔર વો થક જાએગી ઔર યકીનન રૌનક દી હમને
સમાઅદ દુન્યા બિ-મસ્ાબીહ્ા વ જ-અ્લ્નાહા રુજૂમલ લિશ શયાતીનિ
આસમાને દુનિયાકો ચરાગોંસે (સિતારોંસે) ઔર બનાયા હમને ઉનકો (સિતારોંકો) માર શૈતાનોંકી
વ અઅ્-તદના લહુમ અ્ઝ્ાબસ સઈ્ર ○ વ લિલ્લઝીના ક-ફરૂ બિ-
ઔર તૈયાર કિયા હૈ હમને ઉનકે લિયે અઝાબ દોઝખકા. ઔર જો લોગ મુન્કિર હુવે અપને
રબ્બિહિમ અ્ઝ્ાબુ જહન્નમ ط વ બિઅ્-સલ મસ્ીર ○ ઇઝ્ા ઉલ્કૂ ફીહા
રબસે ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ દોઝખકા ઔર બુરા ઠિકાના હૈ. જબ ડાલે જાએંગે ઉસમેં
સમિઊ લહા શહીક્ંવ વ હિયા તફૂર ۝ તકાદુ તમય્યઝુ મિનલ ગૈ્ઝ્ ط
સુનેંગે ઉસકા ચિલ્લાના ઔર વો જોશ કરતી હોગી. કરીબ હૈ કે ફટ પળેગી ગુસ્સેસે

તફસીર : (૧) ભલા બુરાના અજમાઈશ માટે ઝિન્દગી અને મૌત બન્ને પૈદા કર્યા અને જો મૌત ન હોત તો ભલી બુરી કરણીનો બદલો ક્યાંથી થાત ? (૨) આકાશની ઉપર બહુજ ઉંચે બીજુ આકાશ છે અને એજ પ્રમાણે બીજા ઉપર ત્રીજું પછી સાતમાં આકાશ સુધી એજ પ્રમાણે છે એક આકાશથી બીજા આકાશ વચ્ચે જેટલુ અંતર છે તેટલુ જ દરેક આકાશનું દળ છે. એક આકાશ થી બીજા આકાશ સુધી પાંચસો વર્ષનો અંતર છે.

كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
نَذِيرٌ ۝ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ ۙ فَكَذَّبْنَا
وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۝ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا
كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝ فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ ۚ
فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ وَأَسِرُّوا
قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝
أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝ هُوَ
الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا
وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝ أَأَمِنْتُمْ مَنْ
فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ
تَمُورُ ۝ أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ

કુલ્લમા ઉલ્કિયા ફીહા ફવ્જુન સ-અ-લહુમ
જબ ડાલી જાએગી ઉસમેં કોઈ જમાઅત તો પૂછેંગે ઉનસે
ખ઼-ઝ-નતુહા અ-લમ યઅ્-તિકુમ નઝીર ૦
ચોકીદાર ઉસકે, ક્યા નહીં આયા થા તુમ્હારે પાસ કોઈ ડરાનેવાલા ?
કાલૂ બલા કદ જા-અના નઝીરુન ફ-કઝ્-
વો કહેંગે ઝુરૂર આયા થા હમારે પાસ ડરાનેવાલા તો
ઝબ્ના વ કુલ્ના મા નઝ-ઝ-લલ્લાહુ મિન
ઝુટલાયા હમને ઔર કહા હમને નહીં ઉતારી અલ્લાહને
શૈઅ ઇન અન્તુમ ઇલ્લા ફી દલાલિન
કોઈ ચીઝ નહીં હો તુમ મગર ગુમરાહીમેં
કબીર ૦ વ કાલૂ લવ કુન્ના નસ્મઉ અવ
બળી ઔર કહેંગે (કાફિર ફરિશ્તોંસે) અગર હમ હોતે સુનતે, યા
નઅ્-કિલુ મા કુન્ના ફી અસ્હાબિસ સઈર ૦
સમઝતે, તો ન હોતે હમ દોઝખકે રેહને વાલોંમેં
મ ૭ ફઅ્-ત-રફૂ બિ-ઝમ્બિહિમ ફ-સુહ્-કલ લિ-અસ્હાબિસ સઈર ૦ ઇન્નલ્લઝીના
સો ઈકરાર કિયા ઉન્હોંને અપને ગુનાહકા તો લાનત હૈ દોઝખ કે રેહનેવાલોં કે લિયે બેશક જો લોગ
યખ્શવના રબ્બહુમ બિલ ગયબિ લહુમ મગફિ-રતુંવ વ અજ્રુન કબીર ૦
ડરતે હૈં અપને રબસે બિન દેખે, ઉનકે લિયે મુઆફી હૈ ઔર સવાબ હૈ બળા
વ અસિર-રૂ કવ-લકુમ અવિજ-હરૂ બિહ ઇન્નહૂ અલીમુમ બિ-ઝાતિસ સુદૂર ૦
ઔર તુમ છુપાકર કહો અપની બાત યા પુકાર કર કહો ઉસકો બેશક જાનતા હૈ વો સીનોંકે ભેદ કો
૯ અલા યઅ્-લમુ મન ખ-લક વહુવલ લતીફુલ ખબીર ૦ હુવલ
૧ ક્યા નહીં જાના ઉસને કે કિસને પૈદા કિયા હૈ ? ઔર વો હૈ ભેદ જાનનેવાલા ખબરદાર વોહી હૈ
લઝી જ-અલા લકુમુલ અરદા ઝલૂલન ફમ્શૂ ફી મનાકિબિહા
જિસને બનાયા તુમ્હારે લિયે ઝમીનકો નર્મ (હમવાર), સો ચલો ઉસકી રાહમેં
વ કુલૂ મિર રિઝકિહ વ ઇ-લયહિન નુશૂર ૦ અ-અમિન્તુમ મન
ઔર ખાઓ ઉસકી દી હુઈ રોઝી ઔર ઉસકી તરફ દોબારા ઝિન્દા હોકર જાના હૈ. યા નિડર હો ગએ હો ઉસ ઝાતસે
ફિસ સમાઇ અંય યખ્સિફ બિ-કુમુલ અરદા ફ-ઇઝા હિયા
જો આસમાનમેં હૈ યે કે ધંસાદે તુમકો ઝમીનમેં ફિર અચાનક વો
તમૂર ૦ અમ અમિન્તુમ મન ફિસ સમાઇ અંય યુરસિલા અ-લયકુમ
લરઝને લગે યા નિડર હો ગએ હો ઉસ ઝાતસે જો આસમાનમેં હૈ યે કે ભેજે તુમપર

حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ۝ وَلَقَدْ كَذَّبَ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا
إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ ۚ مَا يُمْسِكُهُنَّ
إِلَّا الرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝ أَمَّنْ هَٰذَا
الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَٰنِ ۚ
إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۝ أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي
يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَ
نُفُورٍ ۝ أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ
أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝ قُلْ هُوَ
الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝ قُلْ هُوَ الَّذِي
ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ وَيَقُولُونَ
مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝ قُلْ

હ઼ાસ઼િબા ۖ ફ-સ-તઅ્-લમૂના કયફા નઝ઼ીર ○
મેંહ પત્થરોંકા સો (મરતેહી) જાન લોગે કે કૈસા થા ડરાના મેરા
વ લ-ક઼દ કઝ઼-ઝ઼બલ લઝ઼ીના મિન ક઼બ્લિહિમ
ઔર યકીનન ઝુટલા ચુકે હૈં જો પેહલે થે ઈનસે
ફ-કયફા કાના નકીર ○ અ-વ-લમ ય-રવ
ફિર ક્યા હુવા મેરા ઈન્કાર (અઝ઼ાબકી સૂરતમેં ઝાહિર) ક્યા નહીં દેખા ઉન્હોંને
ઈલત઼ ત઼યરિ ફવ-ક઼હુમ સ઼ાફ-ફાતિંવ વ
પરિન્દોંકે અપને ઉપર પર ખોલે હુવે ઉળતે હૈં ઔર
યક઼બિદ્વન ۚ મા યુમસિકુહુન્ના ઈલ્લર રહ઼માન ۚ
(પર) સંમેટ લેતે હૈં. નહીં થામે રેહતા ઉનકો મગર રહમાન
ઈન્નહૂ બિ-કુલ્લિ શય-ઈમ બસ઼ીર ○ અમ્મન
(હી હવાપર થામે રેહતા હૈ) બેશક વો હર ચીઝકો દેખનેવાલા હૈ ભલા
હાઝ઼લ્લઝ઼ી હુવા જુન્દુલ લકુમ યન્સુરૂકુમ
વો કોન હૈ જો તુમ્હારા લશ્કર (બનકર) મદદ કરે તુમ્હારી

વકફે લાઝિમ ઈખ્તિલાફી વકફે મંઝિલ

મિન દૂનિર રહ઼માન ۚ ઈનિલ કાફિરૂના ઈલ્લા ફી ગુરૂર ۚ અમ્મન હાઝ઼લ્લઝ઼ી મ ૭
સિવા રેહમાનકે ! નહીં મુનકિર મગર ધોકેમેં (પળે હુવે હૈં) ભલા વો કૌન હૈ જો
યરઝુકુકુમ ઈન અમ-સકા રિઝ-ક઼હ ۚ બલ લજ્જૂ ફી ઉ઼તુવ્વિંવ વ
રોઝી દેતા હૈ તુમકો અગર રોક લેવે વો રોઝી અપની તો ? બલ્કે લગે જાતે હૈં સરકશીમેં ઔર
નુફૂર ○ અ-ફ-મંય યમ્શી મુકિબ્બન અ઼લા વજહિહીં અહદા
ભાગનેમેં પસ કૌન શખ્સ હૈ જો ચલે ઉંધા અપને મુંહકે બલ તો વો ઝયાદા રાહ પાનેવાલા હૈ
અમ્મંય યમ્શી સવિય્યન અ઼લા સ઼િરાતિ઼મ મુસ્તક઼ીમ ○ કુલ હુવલ
યા વો શખ્સ જો ચલે સીધે રાસ્તે પર ! કેહદો વોહી હૈ
લઝ઼ી અન-શ-અકુમ વ જ-અ઼લા લકુમુસ સમ્અ઼ા વલ અબ્સ઼ારા
જિસને બનાયા તુમકો ઔર બનાએ તુમ્હારે લિયે કાન ઔર આંખેં
વલ અફ-ઈદહ ۚ ક઼લીલમ મા તશ્કુરૂન ○ કુલ હુવલ્લઝ઼ી
ઔર બનાએ દિલ (મગર) બહુત કમ તુમ ઉસકા શુક્ર કરતે હો કેહદો વોહી હૈ જિસને
ઝ઼-ર-અકુમ ફિલ અરદ઼િ વ ઇ-લયહિ તુહ઼-શરૂન ○ વ યકૂલૂના
ફૈલાયા તુમકો ઝમીનમેં ઔર ઉસીકી તરફ ઈકઠ્ઠે કિયે જાઓગે. ઔર કેહતે હૈં
મતા હાઝ઼લ વઅ્-દુ ઇન કુન્તુમ સ઼ાદિક઼ીન ○ કુલ
કબ હોગા યે વા'દા (કયામતકા) અગર તુમ સચ્ચે હો તો (બતલાઓ) કેહદો

إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝
فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ۝ قُلْ
أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا
فَمَنْ يُجِيرُ الْكٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ قُلْ هُوَ
الرَّحْمٰنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ۚ فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ
أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ۝

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ (٦٨) (٢)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

نٓ ۚ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ
بِمَجْنُونٍ ۝ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ۝ وَ
إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ۝

ઈન્નમલ ઈલ્મુ ઈન્દલ્લાહ ૦ વ ઈન્નમા
ઈસકી ખબર તો અલ્લાહહીકો હૈ. ઔર મૈં
અ-ન નઝીરુમ મુબીન ૦ ફ-લમ્મા ર-અવહુ
તો ડરાનેવાલા હું સાફ તૌર પર ફિર જબ દેખેંગે વો ઉસકો
ઝુલ-ફતન સીઅત વુજૂહુલ લઝીના
પાસ તો બિગળ જાએંગે મુંહ
ક-ફરૂ વ ક઼ીલા હાઝલ્લઝી કુન્તુમ બિહી
મુન્કિરોંકિ ઔર કહા જાએગા ઉનસે યે વોહી હૈ જિસકો તુમ
તદ-દઊન ૦ કુલ અ-ર-અયતુમ ઈન
માંગતે થે. કેહદે ભલાં દેખો તો (સહી) અગર હલાક કર દે
અહ-લ-કનિયલ્લાહુ વ મમ મઈયા
અલ્લાહ (મુન્કિરોંકિ અકીદે કે મુવાફિક) મુઝકો ઔર જો મેરે સાથ હૈ
અવ રહિ઼-મના ૪ ફ-મંય યુજીરુલ કાફિરીના
(ઉનકો) યા રહમ કરે હમપર (અલ્લાહ હમારે અકીદે કે મુવાફિક
મ મિન અઝ઼ાબિન અલીમ ૦ કુલ હુવર રહ઼માનુ આમન્ના બિહી
૭ તબભી) કૌન હૈ જો પનાહ દેગા મુન્કિરોંકો અઝાબે દર્દનાકસે, કેહદો વોહી રહમાન હૈ જિસપર હમ ઈમાન લાએ હૈ
વ અ઼-લયહિ તવક-કલ્ના ૮ ફ-સ-તઅ્-લમૂના મન હુવા ફી
ઔર ઉસી પર ભરોસા કિયા હૈ હમને સો અબ જાન લોગે તુમ કે કૌન હૈ
દ઼લાલિમ મુબીન ૦ કુલ અ-ર-અયતુમ ઈન અસ્બહ઼ા માઉકુમ
ગુમરાહી મેં ખુલી હુઈ કેહદો ભલા દેખો તો (સહી) અગર હો જાએ પાની તુમ્હારા
૯ ગ઼વ-રન ફ-મંય યઅ્તીકુમ બિ-માઈમ મઈ઼ન ૦
૨ ખુશ્ક (યા'ની યે ચશ્મએ હિદાયત મુન્કિરોંકી આરઝૂકે મુતાબિક ખુશ્ક હોજાએ) તો ફિર કૌન હૈ જો લાએગા તુમ્હારે
પાસ પાની જારી યા'ની (ચશ્મએ હિદાયત કૌન લાએગા.)

સૂરતુલ ક઼લમ

સૂરઇ કલમ મકકેમેં ઉતરી ઈસકી (૫૨) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે રેહમવાલા મહેરબાન હૈ.

નૂન વલ ક઼-લમિ વમા યસ્તુરૂન ૦ મા અન્તા બિ-નિઅ્-મતિ રબબિકા
નૂન કસમ હૈ કલમકી ઔર જો કુછ લિખતે હૈં ઉસકી નહીં હો તુમ ફઝલસે અપને રબકે
બિ-મજનૂન ૦ વ ઈન્ના લકા લ-અજરન ગ઼યરા મમ્નૂન ૦ વ
દીવાને (જૈસાકે કાફિર કેહતે હૈં) ઔર તુમ્હારે લિયે સવાબ હૈ બે ઈન્તેહા ઔર
ઈન્નકા લ-અ઼લા ખુલુક઼િન અ઼ઝ઼ીમ ૦ ફ-સતુબસિ઼રુ વ યુબસિ઼રૂન ૦
બેશક તુમ્હારે અખ્લાક બળે આ'લા દરજેકે હૈં. સો અબ દેખોગે તુમ ઔર દેખેંગે વો

بِاَيِّيكُمُ الْمَفْتُوْنُ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيْلِهٖ ۠ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ۝ فَلَا تُطِعِ
الْمُكَذِّبِيْنَ ۝ وَدُّوْا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُوْنَ ۝ وَلَا
تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِيْنٍ ۝ هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيْمٍ ۝
مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيْمٍ ۝ عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذٰلِكَ
زَنِيْمٍ ۝ اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَّبَنِيْنَ ۝ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ
اٰيٰتُنَا قَالَ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ سَنَسِمُهٗ عَلَى
الْخُرْطُوْمِ ۝ اِنَّا بَلَوْنٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ
اِذْ اَقْسَمُوْا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِيْنَ ۝ وَلَا يَسْتَثْنُوْنَ ۝
فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّنْ رَّبِّكَ وَهُمْ نَآئِمُوْنَ ۝
فَاَصْبَحَتْ كَالصَّرِيْمِ ۝ فَتَنَادَوْا مُصْبِحِيْنَ ۝
اَنِ اغْدُوْا عَلٰى حَرْثِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰرِمِيْنَ ۝
فَانْطَلَقُوْا وَهُمْ يَتَخَافَتُوْنَ ۝ اَنْ لَّا يَدْخُلَنَّهَا

બિ-અયયિકુમુલ મફ્તૂન ○ ઈન્ના રબ્બકા હુવા
કે કૌન તુમમેં દીવાના હૈ. બેશક તુમ્હારા રબ વોહી
અઅ્-લમુ બિ-મન દ્ઃલ્લા અ્ન સબીલિહ ○
ખૂબ જાનતા હૈ કે કૌન હૈ ગુમરાહ અપને રાસ્તેસે
વ હુવા અઅ્-લમુ બિલ મુહ-તદીન ○ ફલા
ઔર વોહી ખૂબ જાનતા હૈ રાહ પાનેવાલોંકો સો મત
તુતિ્ઇલ મુકઝ્-ઝિબીન ○ વદ્-દૂ લવ તુદહિનુ
કહા માનો તુમ ઝુટલાનેવાલોંકા, ચાહતે હૈં વો કે અગર તુમ ઢીલે પળો
ફ-યુદહિનૂન ○ વલા તુતિ્અ્ કુલ્લા હ્લ્લાફિમ
(બુતોંકી બુરાઈ કરનેમેં) તો વોભી ઢીલે પળે. (તુમ્હારી મુખાલેફત
કરનેમેં) (૧) ઔર મત કહા માનો તુમ હર એક કસમ ખાને વાલે
મહીન ○ હમ્માઝિમ મશ્શાઈમ
ઝલીલકા, જો તઅનેવાલા, ફિરનેવાલા હૈ
બિ-નમીમ ○ મન્નાઈલ લિલ-ખ્યરિ
ચુગલી ખાતા, મના કરનેવાલા ભલે કામસે,
મુઅ્-તદિન અસીમ ○ ઉ્તુલ્લિમ બઅ્-દા ઝાલિકા ઝનીમ ○ અન કાના
હદસે નિકલ જાનેવાલા સખ્ત મિઝાજ ગુનેહગાર હૈ, ગરદન ઈન સબકે પીછે બદનામ હૈ. (યે સબ કાફિરકી સિફતે હૈં) (૨)
ઝા માલિવ વ બનીન ○ ઈઝા તુત્લા અ્-લયહિ આયાતુના ક્ાલા અસાતીરુલ
ઈસ વાસ્તે કે હૈ (કાફિર વલીદ બિન મુગીરા) સાહિબ માલકા ઔર બહુત બેટોંકો (૩) જબ પળ્હી જાતી હૈં ઉસપર
હમારી આયતેં તો કેહતા હૈ યે કહાનિયાં હૈં
અવ્વલીન ○ સ-ન-સિમુહૂ અ્-લલ ખુરતૂમ ○ ઈન્ના બ-લવનાહુમ કમા
પેહલોંકી અન્કરીબ દાગ દેંગે હમ ઉસકી સુંઢ (નાક) પર (૪) યકીનન આઝમાયા હમને ઉસકો જૈસા
બ-લવ્ના અસ્હાબલ જન્નહ ○ ઈઝ્ અક્-સમૂ લ-યસ્રિમુન્નહા મુસ્બિહીન ○
આઝમાયા હમને બાગવાલોંકો જબ કસમ ખાઈ ઉન્હોંને કે ઝરૂર કાટ લેંગે (મેવા) ઉસકા સુબહ હોતે
વલા યસ્તસ્નૂન ○ ફ-તાફા અ્-લયહા ત્ાઈફુમ મિર રબબિકા વહુમ નાઈમૂન ○
ઔર ઈન્શા અલ્લાહ ન કહા. (૫) ફિર ફિર ગયા ઉસપર એક ફિર જાનેવાલા (અઝાબ) તુમ્હારે રબકી તરફસે ઔર વો સોતે હી રહે
ફ-અસ્બહત કસ્સરીમ ○ ફ-ત-નાદવ મુસ્બિહીન ○
ફિર સુબહકો હો ગયા વો બાગ જૈસે જળસે કટા હુવા. (૬) ફિર આપસમેં પુકારે (એક દૂસરેકો) સુબહ હોતે
અનિગ્-દૂ અ્લા હ્રસિકુમ ઈન કુન્તુમ સારિમીન ○
યે કે સવેરે ચલો અપની ખેતી પર અગર હો તુમ કાટનેવાલે
ફન્ત્-લકૂ વહુમ ય-તખા-ફતૂન ○ અલ્લા યદખુલન્નહલ
ફિર ચલે. ઔર વો આપસમેં ચુપકે ચુપકે કેહતે થે. યે કે ન દાખિલ હોનેં પાઓ ઉસમેં

તફસીર : (૧) હિદાયત કબુલ કરનાર અને નહિ કરનાર સૌને અલ્લાહ જાણે છે. મકકાના કાફિરો હઝરત (સ.)ને કેહતા હતા તમે મૂર્તિ પૂજા સબંધી કંઈક ઢીલુ વર્તન રાખો અને અમારા પૂજ્યોને ખંડન ન કરો તો અમો પણ તમારા ખુદાની તઅઝીમ કરીશું અને તમારા ધર્મ અને માર્ગથી છેડ છાડ કરીશું નહિં તો ખુદાપાકે ચેતવણી રૂપે કહ્યું કે એ જુઠાડનારાઓની વાત માનશો નહિ તેઓનું હેતુ આપ (સ.)ને માત્ર ઢીલા કરવાનો છે. પોતે ઈમાન લાવવા અને સત્ય ગ્રહણ કરવા ઈચ્છતા નથી. (૨) કુટેવો ઉપરાંત બદનામ એટલે બુરાઈઓ કરવામાં પ્રખ્યાત પણ છે આ બધા અવગુણો કાફિરના છે માટે દરેક માણસે પોતાનાંથી જે દુર્ગુણ હોય તેને દુર કરવા કોશિષ કરવી જોઇએ. (૩) સંપત્તિ અને સંતતિના કારણે તે દુન્યામાં ભાગ્યશાળી ગણાય છે બાકી સદાચારના ગુણ ન હોય તેની ↗

↗ પ્રપંચી વાતો તરફ લક્ષ આપવું જોઇએ નહિ. (૪) આ માણસ કુરેશીઓમાં એક સરદાર મુગીરહ હતો તેના પર કદાચ દુન્યામાં નિશાન લાગી ગયું હોય. જેમકે બદ્રની લડાઈમાં તેની નાક પર ઘા વાગ્યો હતો તેનુ નિશાન ઝિન્દગી ભર બાકી રહ્યું હતું અથવા કયામતમાં તેની નાક પર કોઈ નિશાન ખુદાપાક દોઝખમાં બાળીને કરશે. (૫) પાંચ અગર ત્રણ ભાઇઓ હતા. તેમનો બાપ એક અતિષયં ફળદ્રુપ, બગીચો મૂકીને મરી ગયો જેની આમદનીથી આખું કુટુંબ ખુશહાલ રહેતું હતું →

૭ મ

اَلْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِّسْكِيْنٌ ﴿٢٤﴾ وَّغَدَوْا عَلٰى حَرْدٍ قٰدِرِيْنَ ﴿٢٥﴾
فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوْٓا اِنَّا لَضَآلُّوْنَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ
مَحْرُوْمُوْنَ ﴿٢٧﴾ قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ لَوْلَا
تُسَبِّحُوْنَ ﴿٢٨﴾ قَالُوْا سُبْحٰنَ رَبِّنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٢٩﴾
فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَلَاوَمُوْنَ ﴿٣٠﴾ قَالُوْا
يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا طٰغِيْنَ ﴿٣١﴾ عَسٰى رَبُّنَآ اَنْ يُّبْدِلَنَا
خَيْرًا مِّنْهَآ اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا رٰغِبُوْنَ ﴿٣٢﴾ كَذٰلِكَ
الْعَذَابُ ؕ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا
يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٣﴾ اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتِ
النَّعِيْمِ ﴿٣٤﴾ اَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِيْنَ كَالْمُجْرِمِيْنَ ﴿٣٥﴾
مَا لَكُمْ ۟ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٦﴾ اَمْ لَكُمْ كِتٰبٌ فِيْهِ
تَدْرُسُوْنَ ﴿٣٧﴾ اِنَّ لَكُمْ فِيْهِ لَمَا تَخَيَّرُوْنَ ﴿٣٨﴾ اَمْ لَكُمْ
اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۙ اِنَّ لَكُمْ

યવમા અ્-લયકુમ મિસ્કીનુંવ ૦ વ ગ્-દવ
આજકે દિન તુમપર કોઈ મોહતાજ ઔર (બહુત) સવેરે ચલે
અ્લા હ્રદિન ક્ાદિરીન ૦ ફ-લમ્મા ર-અવહા
લપકતે હુવે ઝોરકે સાથ ફિર જબ દેખા ઉસકો
ક્ાલૂ ઈન્ના લ-દ્વાલ્લૂન ૦ બલ નહ્નુ
બોલે યકીનન હમ રાહ ભુલ ગએ હૈ, (નહીં) બલ્કે હમ
મહ્રૂમૂન ૦ ક્ાલા અવ-સતુહુમ અ-લમ
મેહરૂમ હૈ. (કિસ્મત ફુટગઈ) (૧) બોલા બિચલા (ભાઈ) ઉનકા ક્યા નહીં
અકુલ લકુમ લવલા તુસબ્બિહૂન ૦
કહા થા મૈંને તુમકો કે ક્યું નહીં પાકી બયાન કરતે અલ્લાહકી (ઔર
શુક્ર નહીં કરતે ઔર મોહતાજકી ખિદમતસે ક્યું જી ચુરાતે હો.) (૨)
ક્ાલૂ સુબ્હાના રબ્બિના ઈન્ના કુન્ના
બોલે પાક ઝાત હૈ હમારે રબકી યકીનન હમહી
ઝ્ાલિમીન ૦ ફ-અક્-બલા બઅ્-દુહુમ અ્લા
ઝાલિમ થે ફિર મુંહ કિયા એકને દૂસરે કી
બઅ્-દ્વિય ય-તલા-વમૂન ૦ ક્ાલૂ યા વય-લના ઈન્ના કુન્ના ત્ાગીન ૦ અ્સા
તરફ મલામત કરતે હુવે. બોલે હાય ખરાબી હમારી હમ હી થે હદસે બઢને વાલે. શાયદ
રબ્બુના અંય યુબદ્દિ-લના ખ્ય-રમ મિન્હા ઈન્ના ઈલા રબ્બિના રાગિ્બૂન ૦
હમારા રબ બદલ દેવે હમકો બેહતર (બાગ) ઈસસે બેશક હમ હમારે રબકી તરફ રગબત કરનેવાલે હૈ
કઝ્ાલિકલ અઝ્ાબ ૦ વ લ-અઝ્ાબુલ આખિ્-રતિ અક-બર ૦ લવ કાનૂ
ઈસી તરહ અઝાબ (આતા) હૈ ઔર યકીનન અઝાબ આખિરતકા બહુત બળા હૈ. અગર વો
યઅ્-લમૂન ૦ ઈન્ના લિલ મુત્તક્ીના ઈન્દા રબ્બિહિમ જન્નાતિન
જાનતે હોતે ! બેશક પરહેઝગારોંકે લિયે ઉનકે રબકે પાસ બાગ હૈ
નઈમ ૦ અ-ફ-નજ-અ્લુલ મુસલિમીના કલ મુજરિમીન ૦
નિઅમત કે ક્યા હમ કર દેંગે ફરમાંબરદારોં કો બરાબર ગુનેહગારોં કે ?
મા લકુમ ૦ કયફ તહ્કુમૂન ૦ અમ લકુમ કિતાબુન ફીહિ
ક્યા હો ગયા હૈ તુમકો કૈસા હુકમ કરતે હો? ક્યા તુમ્હારે પાસ કોઈ કિતાબ હૈ જિસમેં
તદરુસૂન ૦ ઈન્ના લકુમ ફીહિ લમા તખ્ય્યરૂન ૦ અમ લકુમ
પઢતે હો, ? કે તુમ્હારે લિયે ઉસમેં હૈ જો તુમ પસંદ કરોગે (વોહી આખિરતમેં મિલેગા.) યા તુમ્હારે લિયે
અયમાનુન અ્-લયના બાલિ-ગ્તુન ઈલા યવમિલ ક્િયા-મતિ ૦ ઈન્ના લકુમ
કસમેં હૈ હમારે ઝિમ્મે જો તુમ્હારી ખાતિર ખાઈ ગઈ હોં પહુંચનેવાલી ક્યામત તક કે તુમકો મિલેગા

મ ૭   વકફે લાઝિમ   ૬ ૩

↗ પડયા તો બીજે કંઈ નીકળી આવ્યાં. અહીં તો બાગ છેજ નહિ. ફરી જ્યારે જગ્યાની નિશાનીઓ વી. નજરે પડી કે એજ અમારો બાગ છે. પણ અમારૂ કરમ ફુટી ગયું જેથી અભાગ્યા રહી ગયા. (૨) તેઓમાં વચલો ભાઈ જે કંઈ સમજુ હતો તેણે પ્રથમથી ચેતવણી આપી હતી કે આ નેઅમતને ખુદાપાક તરફથી સમજી તેની પાકી બયાન કરો અને તેનો શુક્ર કરી મોહતાજોને આપવામાં પાછી પાની ન કરો જ્યારે કોઈએ તેની વાત સાંભળી નહિ તો તે પણ ચુપ થઈ તેઓની સાથે શામિલ થઈ ગયો.

→ પેજ (૭૯૧)ની તફસીર : જ્યારે તે માણસ ફળ તોડવાનો દિવસ નકકી કરતો ત્યારે શહેરના સૌ ફકીરો એકઠા થઈ જતા તો સૌનેજ થોડું થોડું આપતો તેજ કારણથી બરકત થતી હતી પણ તેના મર્યા પછી છોકરાઓ એ વિચાર્યુ કે જેટલું ફકીરો લઈ જાય છે તેટલું આપણા ઉપયોગમાં આવે તો કેવું સારૂ ? ફરી તેઓએ મસલત કરી કે સવારમાંજ જલ્દીથી તોડી લાવી ઘરમાં ભરી લેવું. પછી ફકીરો ત્યાં પહુંચી ખાલી હાથ પાછા ફરશે અને પોતાની આ યુકતિથી ધાર્યુ કામ કરી લેવા પર એવું યકીન કર્યુ તો ઈન્શાઅલ્લાહ પણ કહ્યું નહિં તો તેમનુ આ કામ ખુદાપાકની નારાજીનું કારણ બન્યું (૬) રાત્રે બાગમાં આગ લાગી કે ધાડ પડી તો સૌ સાફ થઈ ગયું.
પેજ (૭૯૨) ની તફસીર : (૧) બગીચામાં ખેતી ઝાડપાન બધુજ સાફ થઈ ગયું હતું. તેના આવા બુરા હાલ જોઈ પ્રથમ સમજ્યા કે અમે ભૂલા ↗

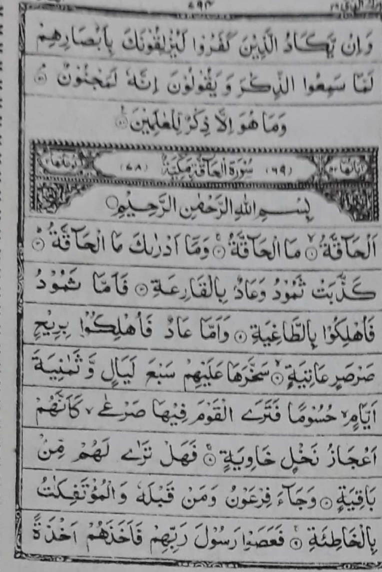
لَمَا تَحْكُمُونَ ○ سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيْمٌ ○
اَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ ۚ فَلْيَاْتُوْا بِشُرَكَآئِهِمْ اِنْ كَانُوْا
صٰدِقِيْنَ ○ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَّيُدْعَوْنَ
اِلَى السُّجُوْدِ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ○ خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ
تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۗ وَقَدْ كَانُوْا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُوْدِ
وَهُمْ سٰلِمُوْنَ ○ فَذَرْنِىْ وَمَنْ يُّكَذِّبُ بِهٰذَا
الْحَدِيْثِ ۗ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ○ وَ
اُمْلِىْ لَهُمْ ۗ اِنَّ كَيْدِىْ مَتِيْنٌ ○ اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا
فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُوْنَ ○ اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ
فَهُمْ يَكْتُبُوْنَ ○ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ
كَصَاحِبِ الْحُوْتِ ۘ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُوْمٌ ○ لَوْلَآ
اَنْ تَدٰرَكَهٗ نِعْمَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ
مَذْمُوْمٌ ○ فَاجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَجَعَلَهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ○

લમા તહ્કુમૂન ○ સલ્હુમ અય્યુહુમ બિ-
જો કુછ તુમ હુકમ કરોગે, પૂછો ઉનસે કૌનસા ઉનમેં સે
ઝાલિકા ઝઈમ ○ અમ લહુમ શુ-રકાઉ ○
ઈસકા ઝિમ્મા લેતા હૈ, યા ઉસકે લિયે કોઈ શરીક હૈ (ખુદા કે સિવા જો ઝિમ્મેદાર હૈ)
ફલ-યઅ્તૂ બિ-શુ-રકાઇહિમ ઇન કાનૂ
તો ચાહિયે લે આવેં અપને શરીકોંકો અગર (દા'વેમેં)
સાદિકીન ○ યવમા યુક-શફુ અ્ન સાકિંવ વ
સચ્ચે હૈં. જિસ દિન ખોલી જાએગી પિંડલી (યા'ની ખુદા અપની ખાસ સિફતસે પિંડલી ઝાહિર કરેગા) ઔર
યુદ-અ્વના ઇલસ સુજૂદિ ફલા યસ્તતીઊન ○
બુલાએ જાએંગે લોગ સજદેકી તરફ ફિર ન કર સકેંગે (સજદા)
ખાશિ-અ્તન અબ્સારુહુમ તર-હકુહુમ
નીચી હોંગી ઉનકી આંખેં (નદામતસે) છા રહી હોગી ઉનપર
ઝિલ્લહ ○ વ કદ કાનૂ યુદ-અ્વના
ઝિલ્લત ઔર બુલાએ જાતે થે (દુનિયામેં)
ઇલસ સુજૂદિ વહુમ સાલિમૂન ○ ફ-ઝરની વ મંય યુકઝ્-ઝિબુ બિ-હાઝલ
સજદેકી તરફ ઔર વો તન્દુરૂસ્ત થે. (૧) (લેકિન દુનિયામેં કભી ખુલૂસસે સજદા ન કિયા) સો છોડ મુઝકો ઔર ઉસ શખ્સકો ઝુટલાતા હૈ ઈસ
હદીસ ○ સ-નસ્તદરિજુહુમ મિન હયસુ લા યઅ્-લમૂન ○ વ
બાતકો અબ આહિસ્તા ખીંચેંગે હમ ઉનકો જહન્નમકી તરફ ઈસેં તરહ કે ઉનકો ખબરભી નહીં ઔર
ઉમ્લી લહુમ ○ ઇન્ના કયદી મતીન ○ અમ તસ્અલુહુમ અજરન
ઢીલ દેતા હું ઉનકો બેશક મેરી તદબીર મઝબૂત હૈ. કયા માંગતે હો તુમ ઉનસે કુછ બદલા ?
ફહુમ મિમ મગ્-રમિમ મુસ્કલૂન ○ અમ ઇન્દહુમુલ ગ્યબુ
વો તો ખુદ તાવાન સે બોઝલ હૈં. યા ઉનકે પાસ ગૈબકા ઈલ્મ હૈ ?
ફહુમ યકતુબૂન ○ ફસ્બિર લિ-હુકમિ રબ્બિકા વલા તકુન
સો વો લિખ લેતે હૈં ! સો ઈન્તેઝાર કરો હુકમકા અપને રબકે ઔર મત હો
ક-સાહિબિલ હૂત ○ ઇઝ નાદા વહુવા મકઝૂમ ○ લવલા
મછલીવાલે સાહિબ (યૂનુસ) જૈસે જબ પુકારા ઉન્હોંને ઔર વો ગમમેં ભરે હુવે થે. (૨) અગર ન
અન તદા-ર-કહૂ નિઅ્મતુમ મિર રબ્બિહી લ-નુબિઝા બિલ અ્રાઇ વહુવા
સંભાલતા ઉનકો એહસાન તુમ્હારે રબકા તો ફેંકે જાતે ચટિયલ મૈદાનમેં ઔર વો હોતે
મઝ્મૂમ ○ ફજ-તબાહુ રબ્બુહૂ ફ-જ-અ્-લહૂ મિનસ્ સાલિહીન ○
મલામત કિયે ગયે. ફિર નવાઝા ઉનકો ઉનકે રબને ફિર કર દિયા ઉનકો નેક બન્દોંમેં સે (૩)

વકફે લાઝિમ

મ ૭

તફસીર : (૧) હશરના દિવસે દરેક ઉમ્મત જેને પૂજતી હતી તેની સાથે જશે પણ મુસલમાનો ઉભા રહી જશે. તો અલ્લાહ એવા આકારમાં આવશે જેમાં તેઓ ઓળખી શકશે નહિ. પછી ફરમાવશે કે હું જ તમારો પરવરદિગાર છુ મારી સાથે આવો પણ તેઓ કહેશે નઊઝુ બિલ્લાહ અમારો પરવરદિગાર આવશે તો અમો ઓળખી લઈશું. ફરમાવશે કે તેની કઈ નિશાની છે ? તેઓ જવાબ અપશે હા, જાણીએ છીએ. ફરી તેમની ઓળખાણ મુજબ જાહેર થશે અને પોતાની સાક એટલે પિંડલી ખુલ્લી કરશે. ત્યારે તેની તજલ્લી જોઈ સૌ સિજદામાં પડી જશે. પરંતુ જે કોઈ દુન્યામાં સાચી નિયતથી સિજદો નહિ કરતો હોય તેની પીઠ વાંકી વળશે નહિ અને તે ઉલ્ટો પડી જશે. મુસલમાનોના તૌહીદના અકીદા અજમાશ માટે આ પ્રમાણે થશે કે તેથી મુસલમાનોને આકારની પૂજાથી કેટલી ↗ નફરત છે તે જાહેર થાય સાકના અર્થ પિંડલી થાય છે મખલૂકના જેવી પિંડલી મુરાદ નથી. બલકે એક ખુદાપાકની સિફત છે. (૨) એટલે કે ખુદાપાકનો હુકમ જુઓ તો પછી બદદુઆ કરવામાં વાંધો નથી પરંતુ અઝાબમાં મોડું થવાથી હઝરત યૂનુસ (અ.)ની માફક ગુસ્સે થઇને બદદુઆ ન કરો. હઝરત યૂનુસ (અ.)ની દુઆ અને તેમના ત્યાંથી ચાલ્યા જતાં માછલીના પેટમાં પડવાનું વર્ણન અગિયારમાં સત્તરવા અને તેવીસમા સિપારાઓમાં આવી ગયું છે. →

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝
وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝
(٦٩) سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ (٧٨)
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
الْحَاقَّةُ ۝ مَا الْحَاقَّةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ۝
كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ۝ فَأَمَّا ثَمُودُ
فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ۝ وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ
صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ۝ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ
أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ
أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ۝ فَهَلْ تَرَىٰ لَهُمْ مِنْ
بَاقِيَةٍ ۝ وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ
بِالْخَاطِئَةِ ۝ فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً

વ ઈય યકાદુલ્લઝીના ક-ફરૂલ-યુઝલિકૂનકા
ઔર નઝદીક હૈ મુન્કિર કે ફિસલા દેં તુમકો
બિ-અબ્સ઼ારિહિમ લમ્મા સમિઉ઼ઝ઼
અપની નિગાહોં સે જબ સુનતે હૈ વો
ઝ઼િકરા વ યકૂલૂના ઈન્નહૂ
કુરઆન ઔર કેહતે હૈ બેશક વો
લ-મજનૂન ۝ વમા હુવા ઈલ્લા
દીવાના હૈ. (૧) ઔર નહીં હૈ યે કુરઆન મગર
ઝ઼િકરુલ લિલ આ઼-લમીન ۝
નસીહત સારે જહાન કે લિયે

સૂરતુલ હ઼ાક઼-ક઼હ

સૂરએ હાકકહ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૫૨) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ۝

શુરૂઅ અલ્લાહકે ના઼મસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વકફે લાઝિમ

૬૪ પાવ

મ ૭

અલ હ઼ાક઼-ક઼તુ ۝ મલ હ઼ાક઼-ક઼હ ۝ વમ઼ા અ઼દરાકા મલ હ઼ાક઼-ક઼હ ۝
હોને વાલી (ઔર) હોનેવાલી કયા ચીઝ હૈ? ઔર કિસ ચીઝને જતાયા તુમકો કે કયા ચીઝ હૈ હોનેવાલી? (૨)
કઝ઼-ઝ઼બત સ઼મૂદુ વ આ઼દુમ બિલ-ક઼ારિઅ઼હ ۝ ફ-અમ્મા સ઼મૂદુ
ઝુટલાયા સમૂદ ઔર આદને ઉસ ઠોકનેવાલી (કયામત) કો ફિર જો સમૂદ થે
ફ-ઉહલિકૂ બિત઼-ત઼ાગ઼િયહ ۝ વ અમ્મા આ઼દુન ફ-ઉહલિકૂ બિ-રીહ઼િન
સો હલાક કિયે ગએ સખ્ત ઝોરકી આવાઝ કે સાથ (એક ઝલઝલેસે) ઔર ફિર આદ સો હલાક કિયે ગએ સખ્ત હવા
સ઼ર-સ઼રિન આ઼તિયહ ۝ સખ્ખ઼-રહા અ઼-લયહિમ સબ્અ઼ા લયાલિવ વ
હદસે નિકલ જાનેવાલી સે (૩) મુકર્રર કિયા ઉસકો (હવાકો) ઉનપર સાત રાત ઔર
સ઼માનિ-યતા અય્યામિન ۛ હુસ઼ૂમન ફ-તરલ ક઼વમા ફીહા સ઼રઆ઼ ۛ ક-અન્નહુમ
આઠ દિન લગાતાર, ફિર દેખે તુ કે વો લોગ ઉસમેં ઈસ તરહ ગિરે હુવે, ગોયા કે વો
અઅ઼-જાઝ઼ુ નખ઼લિન ખ઼ાવિયહ ۝ ફ-હલ તરા લહુમ મિમ
તને હૈં ખજૂરકે ખોખલે ફિર કયા દેખતા હૈ તુ ઉનમેંકા કોઈ
બાક઼િયહ ۝ વ જાઆ ફિર-અ઼વનુ વ મન ક઼બ્લહૂ વલ-મુઅ્-તફિકાતુ
બચા હુવા? ઔર આયા ફિરઔન ઔર જો ઉસસે પેહલે થે ઔર ઉલટ જાનેવાલી બસતિયાં
બિલ-ખ઼ાતિ઼અહ ۝ ફ-અ઼સ઼વ રસૂલા રબબિહિમ ફ-અ-ખ઼-ઝ઼હુમ અખ઼-ઝ઼તર
ખતાએં કરતે હુવે. ફિર નાફરમાનીકી અપને રબકે રસૂલકી તો પકડા ઉનકો પકડના

➡ પેજ (૭૯૩)ની તફસીર : (૩) તેમના દરજા વધારે ઉચા કર્યા અને મહાન દરજાવાળા ખાસ લોકોમાં શામિલ કર્યા એટલે વહી બંધ હતી તે પછી ચાલુ થઈ અને તેજ કૌમ પાસે મોકલ્યાં. તેમની આ ભૂલ બાબત તેમને કોઈ હલકા ન ગણે તેથી જ હઝરત (સ.) એ ફરમાવ્યું છે કે તમારામાંથી કોઈ શખ્સ આ ન કહે કે હુ "યૂનુસ બિન મતા" થી બેહતર છુ જો કહે તો તે જૂઠો છે.

તફસીર : (૧) ગુસ્સાથી એવા ઘુરીને જુએ છે કે જાણે સામો માણસ ભયભીત થઈ ગબડી પડે સારાંશ કે આપ ડરીને કુરઆન પઢવું અને સાંભળવુ છોડી બેસે. પરંતુ મુર્ખા છે સમજતા નથી કે જે કલામ આખા જગત માટે ઉપદેશ હોય તે કેવી રીતે બંધ પડશે? (૨) એટલે કયામત (૩) સખત ધરતીકંપ જે ભયંકર ગર્જના સાથે થયો તે વડે સૌનો નાશ કરવામાં આવ્યો.

رَّابِيَةً ۝ إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَآءُ حَمَلْنٰكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝
لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَّتَعِيَهَآ أُذُنٌ وَّاعِيَةٌ ۝
فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّوْرِ نَفْخَةٌ وَّاحِدَةٌ ۝ وَّحُمِلَتِ
الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَّاحِدَةً ۝
فَيَوْمَئِذٍ وَّقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝ وَانْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَهِيَ
يَوْمَئِذٍ وَّاهِيَةٌ ۝ وَّالْمَلَكُ عَلٰٓى أَرْجَآئِهَا ۚ وَيَحْمِلُ
عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمٰنِيَةٌ ۝ يَوْمَئِذٍ
تُعْرَضُوْنَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ
كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَيَقُوْلُ هَآؤُمُ اقْرَءُوْا كِتٰبِيَهْ ۝
إِنِّيْ ظَنَنْتُ أَنِّيْ مُلٰقٍ حِسَابِيَهْ ۝ فَهُوَ فِيْ عِيْشَةٍ
رَّاضِيَةٍ ۝ فِيْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝ قُطُوْفُهَا دَانِيَةٌ ۝
كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓئًا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْخَالِيَةِ ۝ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِشِمَالِهٖ ۙ

રાબિયહ ○ ઇન્ના લમ્મા તૃગલ મૉઉ
સખ્ત. બેશક હમને જબ (ઝોરસે) ઉબલા પાની
હ-મલ્નાકુમ ફિલ જારિયહ ○ લિ નજ-અ-લહા
તો ચળ્હા લિયા તુમકો કશ્તીમેં તાકે કરેં હમ ઉસકો
લકુમ તઝ્કિ-રતંવ વ તઇ-યહા
તુમ્હારે લિયે યાદગાર ઔર યાદ રખ્ખે ઉસકો
ઉઝુનુંવ વાઇયહ ○ ફ-ઇઝા નુફિખા
કાનં યાદ રખનેવાલા ફિર જબ ફૂંકા જાએ
ફિસ સૂરિ નફ-ખતુંવ વાહિ-દતુંવ ○ વ
સૂરમેં ફૂંકના એકબાર ઔર
હુમિ-લતિલ અરદુ વલ જિબાલુ ફ-દુક-કતા
ઉઠાઈ જાએ ઝમીન ઔર પંહાળ ફિર રેઝા રેઝા કર દિયા જાએ.
દક-કતંવ વાહિદહ ○ ફ-યવ-મઇઝિંવ
(ટકરાકર) ફુટના એકબાર ફિર ઉસદિન
વ-ક-અતિલ વાકિઅહ ○ .વન્શક-કતિસ સમાઉ ફ-હિયા યવ-મઇઝિંવ મ ૭
હો પળેગી હો પળનેવાલી (યા'ની કિયામત) ઔર ફટ જાએગા આસમાન ફિર વો ઉસ દિન
વાહિ-યતુંવ ○ વલ મ-લકુ અલા અરજાઇહા ; વ યહમિલુ અરશા રબબિકા ફવ-કહુમ
બોદા .હોગા ઔર ફરિશતે હોંગે ઉસકે કિનારોં પર, ઔર ઉઠાએંગે તખ્ત તેરે રબકા અપને ઉપર
યવ-મઇઝિન સમાનિયહ ○ યવ-મઇઝિન તુઅ-રદૂના લા તખ્ફા મિન્કુમ
ઉસ દિન આઠ (ફરિશતે) (૧) ઉસ દિન સામને કિયે જાએંગે હિસાબ કે લિયે તો નહીં છુપી રહેગી તુમમેંસે
ખાફિયહ ○ ફ-અમ્મા મન ઊતિયા કિતા-બહૂ બિ-યમીનિહી ફ-યકૂલુ હાઉમુક-
કોઈ છુપી હુઈ બાત, ફિર જિસકો દિયા ગયા ઉસકા આમાલનામા ઉસકે દાહને હાથમેં સો વો કહેગા (લોગોં મેં ખુશી ખુશી) લો
રઊ કિતાબિયહ ○ ઇન્ની ઝુ-નન્તુ અન્ની મુલાકિન હિસાબિયહ ○ ફહુવા
પળ્હો મેરા આમાલનામા (૨) બેશક મેં જાનતા થા યે કે મુઝકો મિલેગા મેરા હિસાબ સો વો
ફી ઈ-શતિર રાદિયહ ○ ફી જન્નતિન આલિયહ ○ કુતૂફુહા દાનિયહ ○
ખુશ ઝિન્દગાની (યાની આલા જન્નત) મેં હોગા. ઊચે બાગમેં કે મેવે ઉસકે નઝદીક (ઝુકે હુવે) હૈ
કુલૂ વશ-રબૂ હનીઅમ બિમા અસ્લફતુમ ફિલ અય્યામિલ
ખાઓ ઔર પિયો ખુશીસે બદલેમેં ઉસકે જો આગે ભેજ ચુકે હો નામ, દિનોંમેં
ખાલિયહ .○ વ અમ્મા મન ઊતિયા કિતા-બહૂ બિ-શિમાલિહી ○
ગુઝરે હુએ, ઔર જિસકો દિયા ગયા ઉસકા આમાલ નામા ઉસકે બાએં હાથમેં

તફસીર : (૧) હદીસમાં છે કે હાલ અર્શને ચાર ફરિશ્તાઓએ પોતાના ખભાઓ પર ઉપાડી રાખ્યું છે પણ કિયામતના દિવસે તેમની સાથે બીજા ચાર આઠ ફરિશ્તા ઉઠાવશે. (૨) તે દિવસે જમણા હાથમાં આમાલનામું (કર્મપોથી) મળવું તે મકબુલ અને નજાત પામવાની નિશાની છે તેથી તે હરખાઇને બધાને આમાલનામુ દેખાડતો ફરશે કે લો આ મારૂ આમાલનામુ વાંચો.

فَيَقُولُ يٰلَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتٰبِيَهْ ۝ وَلَمْ أَدْرِ مَا
حِسَابِيَهْ ۝ يٰلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۝ مَا
أَغْنٰى عَنِّي مَالِيَهْ ۝ هَلَكَ عَنِّي سُلْطٰنِيَهْ ۝
خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ۝ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ۝ ثُمَّ فِي
سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۝
إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ ۝ وَلَا يَحُضُّ
عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝ فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا
حَمِيمٌ ۝ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ۝ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا
الْخَاطِئُونَ ۝ فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۝ وَمَا لَا
تُبْصِرُونَ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ وَمَا هُوَ
بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ۝ وَلَا بِقَوْلِ
كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ۝ تَنْزِيلٌ
مِنْ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ۝ وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ

ફ-યકૂલુ યા લય-તની લમ ઊતા
તો કહેગાં વો ક્યા અચ્છા હોતા કે ન દિયા ગયા હોંતા મુઝકો
કિતાબિયહ o વ લમ અદરિ મા હિસાબિયહ o
અપના આમાલનામા ઔર ન જાનતા મૈં કે ક્યા હૈ હિસાબ મેરા
યા લય-તહા કા-નતિલ કાદિયહ o મા
ક્યા અચ્છા હોતા કે યે મૌત હોતી ખતમ કરનેવાલી કુછ
અગ્ના અન્ની માલિયહ o હ-લકા અન્ની
કામ ન આયા મેરે મેરા માલ બરબાદ હુઈ મુઝસે
સુલ્તાનિયહ o ખુઝૂહુ ફ-ગુલ્લૂહુ o સુમ્મલ
બાદશાહત મેરી (૧) (હુકમ દેંગે હમ) પકળો ઉસકો ફિર તોક પેહનાઓ ઉસકો ફિર
જહીમા સલ્લૂહ o સુમ્મા ફી સિલસિ-લતિન
દોઝખમેં ધકેલદો ઉસકો ફિર એક ઝન્જીરમેં
ઝર-ઉહા સબઊના ઝિરાઅન ફસ્લુકૂહ o
કે જિસકા નાપ સત્તર (૭૦) ગઝ હૈ પસ જકળદો ઉસકો
મ
૭ ઇન્નહૂ કાના લા યુઅ-મિનુ બિલ્લાહિલ અઝીમ o વલા યહુદ્-દુ
બેશક વો નહીં ઈમાન લાયા થા અલ્લાહ બુઝુર્ગ પર ઔર નહીં રગબત દિલાતા થા
અલા તઆમિલ મિસ્કીન o ફ-લયસા લહુલ યવમા હાહુના
ખાને પર ફકીર કે સો નહીં હૈ ઉનકે લિયે આજ ઈસ જગહ
હમીમુંવ o વલા તઆમુન ઇલ્લા મિન ગિસ્લીન o લા યઅ-કુલુહૂ ઇલ્લલ
કોઈ દોસ્ત ઔર નહીં હૈ ખાના મગર ઝખમોંકા ધોવન નહીં ખાવગે ઉસકો મગર
૯ ખાતિઊન o ફલા ઉકસિમુ બિમા તુબસિરૂના o વમા લા
૫ ગુનેહગાર સો કસમ ખાતા હું મેં ઉસ ચીઝકી કે જો તુમ દેખતે હો ઔર જો તુમ નહીં
તુબસિરૂન o ઇન્નહૂ લ-કવલુ રસૂલિન કરીમ o વમા હુવા
દેખતે બેશક યે કલામ હૈ પૈગામ પહુંચાનેવાલે બુઝુર્ગ (ફરિશતે) કા લાયા હુવા (બુઝુર્ગ નબી પર) ઔર નહીં હૈ વો
બિ-કવલિ શાઇર ط કલીલમ મા તુઅ-મિનૂન o વલા બિ-કવલિ
કહા (હુવા) કિસી શાઇર કા, બહુતહી કમ તુમ ઈમાન લાતે હો ઔર નહીં હૈ કહા
કાહિન ط કલીલમ મા તઝક-કરૂન o તન્ઝીલુમ
(કિસી હાઝરાતી) આલિમકા (મગર) બહુતહી કમ તુમ નસીહત પકળતે હો ઉતારા હુવા હૈ
મિર રબ્બિલ આ-લમીન o વ લવ તકવ્વલા અ-લયના બઅ-દલ
(યે કુરઆન) જહાનકે રબકા ઔર અગર (પયગમ્બર) બના લાતે હમપર કોઈ

તફસીર : (૧) દરેકનાં આમાલનામાના કાગળીઆ ઉડાવી દેવામાં આવશે તો તે જેના જમણા હાથમાં આવી પડશે તેની માટે ભલાઈની નિશાની છે. પણ જો પીઠની પાછળ ડાબા હાથમાં આવ્યું તો બુરાઈની નિશાની છે.

الْاَقَاوِيْلِ ۙ لَاَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِيْنِ ۙ ثُمَّ
لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِيْنَ ۖ فَمَا مِنْكُمْ مِّنْ اَحَدٍ
عَنْهُ حٰجِزِيْنَ ۞ وَاِنَّهٗ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ۞
وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِيْنَ ۞ وَاِنَّهٗ
لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۞ وَاِنَّهٗ لَحَقُّ الْيَقِيْنِ ۞
فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۞

(٧٠) سُوْرَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ (٧٩)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سَاَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَّاقِعٍ ۙ لِّلْكٰفِرِيْنَ لَيْسَ
لَهٗ دَافِعٌ ۙ مِّنَ اللّٰهِ ذِى الْمَعَارِجِ ۞ تَعْرُجُ
الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوْحُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗ
خَمْسِيْنَ اَلْفَ سَنَةٍ ۞ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيْلًا ۞
اِنَّهُمْ يَرَوْنَهٗ بَعِيْدًا ۙ وَّنَرٰىهُ قَرِيْبًا ۞ يَوْمَ

અકાવીલ ૦ લ-અ-ખઝ્ના મિન્હુ બિલ
બાત તો પકળતે હમ ઉનકા
યમીન ૦ સુમ્મા લ-કતઅ્ના મિન્હુલ
દાહના હાથ ફિર કાટ ડાલતે હમ ઉનકી
વતીન ૦ ફમા મિન્કુમ મિન અ-હદિન અન્હુ
રગગરદનકી, ફિર ન હોવે તુમમેંસે કોઈ ઉસસે
હાજિઝીન ૦ વ ઇન્નહૂ લ-તઝકિ-રતુલ
બાઝરખનેવાલા (૧) ઔર બેશક યે (કુરઆન) નસીહત હૈ
લિલ મુત્તકીન ૦ વ ઇન્ના લ-નઅ્-લમુ
પરહેઝગારોંકે લિયે ઔર યકીનન હમ જાનતે હૈ
અન્ના મિન્કુમ મુકઝ્-ઝિબીન ૦ વ ઇન્નહૂ
કે તુમમેંસે બા'ઝે ઝુટલાનેવાલે હૈં ઔર બેશક
લ-હસ્રતુન અ-લલ કાફિરીન ૦ વ ઇન્નહૂ
વો (ઝુટલાના) પછતાવા હૈ મુનકિરોં પર ઔર બેશક યે (કુરઆન)
લ-હક્-કુલ યકીન ૦ ફ-સબ્બિહ્ બિસ્મિ રબ્બિકલ અઝીમ ૦
યકીન કરનેકે કાબિલ હૈ સો પાકી બયાન કરો અપને રબકે નામકી જો (સબસે) બળા હૈ.

સૂરતુલ મઆરિજ

સૂરએ મઆરિજ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૪૪) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

સ-અલા સાઇલુમ બિ-અઝાબિંવ વાકિઇલ ૦ લિલ. કાફિરીના લયસા
માંગા એક માંગનેવાલેને અઝાબ જો હોનેવાલા હૈ કાફિરોંકે વાસતે નહીં કોઈ
લહૂ દાફિઉમ ૦ મિનલ્લાહિ ઝિલ મઆરિજ ૦ તઅ્-રુજુલ
ઉસકો હટાનેવાલા, (વો અઝાબ) અલ્લાહકી તરફસે હૈ જો (આસમાનકી) સીળ્યોંકા માલિક હૈ ચઢતે હૈ
મલાઇ-કતુ વર-રૂહુ ઇ-લયહિ ફી યવમિન કાના મિકદારુહૂ
ફરિશતે ઔર રૂહ ઉસકી તરફ, (યે અઝાબ વાકેઅ હોગા) ઉસ દિનમેંકે હૈ લમબાઈ ઉસકી
ખમ્સીના અલ્ફા સ-નહ ૦ ફસ્બિર સબ્રન જમીલા ૦
પચાસ હઝાર બરસ સો તુમ સબ્ર કરો સબ્ર કરના અચ્છા (૨)
ઇન્નહુમ ય-રવ-નહૂ બઈદંવ ૦ વ નરાહુ કરીબા ૦ યવમા
યકીનન વો દેખતે હૈં ઉસકો દૂર ઔર હમ દેખતે હૈં ઉસ (કયામત) કો નઝદીક ઉસ દિન

તફસીર : (૧) એટલે કે નબુવ્વતનો જૂઠો દાવો કરી કલ્પિત વાતને અમારૂ કલામ જાહેર કરત તો પ્રથમ અમોજ તેના શત્રુ થઇને શિક્ષા આપત. અત્રે જમણો હાથ પકડવાનું ગરદન મારવાના રિવાજ પ્રમાણે ફરમાવ્યું છે કે જલ્લાદ તેનો જમણો હાથ પોતાના ડાબા હાથે પકડી રાખે છે કે જેથી તલવાર ચલાવતી વખતે તે ખસી જવા પામે નહિ. (૨) માંગનાર પૈગમ્બર છે કે કાફિરો માટે અઝાબ માંગ્યો છે તો કિયામત તો થઇનેજ રહેશે. કોઇનો ટાળ્યો નહિ ટળે અથવા એ અઝાબ માંગનારા કાફિરો છે જે ઉતાવળે માંગવાની મશકરી કરે છે પણ વખત આવે તે જરૂર આવીનેજ રહેશે. કિયામતનો દિવસ સજીવન થઈ ઉઠવાના વખતથી તે જન્નત દોઝખ ભરાતા સુધી પચાસ હઝાર વર્ષનો છે. દરેકને પોતે પોતાની નેકી બદીના પ્રમાણે તે દિવસ લાંબો ટુકો લાગશે.

تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ۝ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝
وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۝ يُبَصَّرُونَهُمْ ۚ يَوَدُّ
الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ۝
وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ۝
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝ كَلَّا ۖ
إِنَّهَا لَظَىٰ ۝ نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ ۝ تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ
وَتَوَلَّىٰ ۝ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ
هَلُوعًا ۝ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝ وَإِذَا مَسَّهُ
الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ
صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ
مَعْلُومٌ ۝ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
بِيَوْمِ الدِّينِ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ
مُشْفِقُونَ ۝ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۝

તકૂનુસ સમાઉ કલ મુહલિ ૦ વ તકૂનુલ
હોગા આસમાન પિઘલે હુવે તાંબે જૈસા, ઔર હોંગે
જિબાલુ કલ ઇહનિ ૦ વલા યસ્અલુ હમીમુન
પહાળ રંગી હુઈ ઊન જૈસે ઔર ન પુછેગા કોઈ દોસ્ત
હમીમંય ૦ યુબસ્સરૂ-નહુમ ; યવદ-દુલ
અપને દોસ્તકો, દિખલાએ જાએંગે વો, ઉનકો, ચાહતા હોગા
મુજરિમુ લવ યફ-તદી મિન અઝાબિ
ગુનેહગાર ઐસા કે બદલેમેં દે અઝાબકે
યવ-મઇઝિમ બિ-બનીહ ૦ વ સાહિ-બતિહી
ઉસદિન અપને બેટેકો ઔર અપની બીબીકો
વ અખીહ ૦ વ ફસી-લતિહિલ લતી
ઔર અપને ભાઇકો ઔર અપને કુંબે કો જો
તુઅ-વીહ ૦ વ મન ફિલ અરદિ જમીઅન ૪
પનાહ દેતા થા ઉસકો, ઔર જો ઝમીન પર હૈ સબકો
મ સુમ્મા યુન્જીહ ૦ કલ્લા ; ઇન્નહા લઝા ૦ નઝ-ઝા-અતલ લિશશવા ૦ તદઊ
૭ ફિર બચાલે અપને આપકો (૧) હરગિઝ નહીં (છુટેગા) યકીનન ભળકતી હુઈ આગ હૈ ઉધેળનેવાલી
મન અદ-બરા વ તવલ્લા ૦ વ જ-મઆ ફ-અવઆ ૦ ઇન્નલ ઇન્સાના
હૈ મુંહકી ખાલકે બુલાતી હૈ ઉસકો જિસને પીઠદી ઔર મુંહ ફેર લિયા (દુનિયાકે હકમેં), ઔર જમા કિયા માલ ફિર જમાકર રખ્ખા (માલ ઈન સબકો દોઝખ પુકારેગી) બેશક આદમી
ખુલિકા હલૂઆ ૦ ઇઝા મસ્સહુશ શર-રુ જઝૂઅંવ ૦ વ ઇઝા મસ્સહુલ
પૈદા કિયા ગયા હૈ બેસબરા, જબ પહુંચતી હૈ ઉસકો બુરાઈ તો ઘબરાનેવાલા હૈ ઔર જબ પહુંચતી હૈ ઉસકો
ખયરુ મનૂઆ ૦ ઇલ્લલ મુસલ્લીનલ ૦ લઝીના હુમ અલા
કોઈ ભલાઈ તો બુખ્લ કરનેવાલા હૈ મગર વો નમાઝી જો
સલાતિહિમ દાઇમૂન ૦ વલ્લઝીના ફી અમ્વાલિહિમ હક-કુમ
અપની નમાઝોં પર (પાબંદીસે) કાયમ હૈં ઔર વો લોગ જિનકે માલોંમેં હિસ્સા
મઅ-લૂમુલ ૦ લિસ્સાઇલિ વલ મહરૂમ ૦ વલ્લઝીના યુસદ-દિકૂના
મુકર્રર હૈ માંગનેવાલોંકા ઔર ન માંગનેવાલોંકા ઔર વો લોગ જો યકીન જાનતે
બિ-યવમિદ દીન ૦ વલ્લઝીના હુમ મિન અઝાબિ રબબિહિમ
હૈ રોઝે જઝાકા ઔર વો લોગ જો અપને રબકે અઝાબસે
મુશફિકૂન ૦ ઇન્ના અઝાબા રબબિહિમ ગયરુ મઅ-મૂન ૦
ડરતે હૈં બેશક ઉનકે રબકે અઝાબસે કિસીકો બેખૌફ ન હોના ચાહિયે.

તફસીરઃ (૧) તે દિવસે કાફિરોની એવી સ્થિતિ થશે કે દુન્યામાં જેમના ઉપર પોતાનો પ્રાણ ફિદા કરતો હશે તેમને આપી દેવા તૈયાર થશે. પરંતુ એકના બદલે બીજાની પકડ થાય એવા અન્યાય કંઈ થઈ શકે ? દરેક ને પોતાની કરણીનો બદલો મળશે.

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ حٰفِظُوْنَ ﴿٢٩﴾ اِلَّا عَلٰٓى
اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ
مَلُوْمِيْنَ ﴿٣٠﴾ فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْعٰدُوْنَ ﴿٣١﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ لِاَمٰنٰتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ
رٰعُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِشَهٰدٰتِهِمْ قَآئِمُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَ
الَّذِيْنَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ﴿٣٤﴾ اُولٰٓئِكَ
فِيْ جَنّٰتٍ مُّكْرَمُوْنَ ﴿٣٥﴾ فَمَالِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
قِبَلَكَ مُهْطِعِيْنَ ﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِيْنِ وَعَنِ الشِّمَالِ
عِزِيْنَ ﴿٣٧﴾ اَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ اَنْ يُّدْخَلَ جَنَّةَ
نَعِيْمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا ۭ اِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾ فَلَآ
اُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشٰرِقِ وَالْمَغٰرِبِ اِنَّا لَقٰدِرُوْنَ ﴿٤٠﴾ عَلٰٓى
اَنْ نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوْقِيْنَ ﴿٤١﴾
فَذَرْهُمْ يَخُوْضُوْا وَيَلْعَبُوْا حَتّٰى يُلٰقُوْا يَوْمَهُمُ

વલ્લઝીના હુમ લિ-ફુરૂજિહિમ હાફિઝૂન ૦
ઔર વો લોગ જો અપની શર્મગાહોંકી હિફાઝત કરનેવાલે હૈં.
ઈલ્લા અલા અઝવાજિહિમ અવ મા મ-લકત
મગર અપની બીબીયોંસે યા જિનકે માલિક હુવે
અયમાનુહુમ ફ-ઈન્નહુમ ગયરુ મલૂમીન ૦
ઉનકે દાહને હાથ (યા'ની લોંડીયોં)સે (મશગુલ હોનેમેં) ઉનપર કોઈ ઈલ્ઝામ નહીં
ફ-મનિબ્તગા વરાઆ ઝાલિકા ફ-ઉલાઈકા
ફિર જો કોઈ ઢુંડે ઈસકે સિવા તો વો
હુમુલ આદૂન ૦ વલ્લઝીના હુમ લિ-
હદસે નિકલ જાને વાલે હૈં ઔર વો લોગ જો
અમાનાતિહિમ વ અહદિહિમ રાઊન ૦
અપની અમાનતોં કો ઔર અપને અહદ કો નિભાને વાલે હૈં,
વલ્લઝીના હુમ બિ-શહાદાતિહિમ કાઈમૂન ૦
ઔર વો લોગ જો અપની ગવાહિયોં પર કાયમ રેહને વાલે હૈં

વલ્લઝીના હુમ અલા સલાતિહિમ યુહાફિઝૂન ૦ ઉલાઈકા
ઔર વો લોગ જો અપની નમાઝોંકી મુહાફેઝત કરનેવાલે હૈં યે લોગ
ફી જન્નાતિમ મુક-રમૂન ૦ ફમાલિલ લઝીના ક-ફરૂ
બહિશ્તોંમેં હોંગે ઈઝઝતસે ફિર કયા હુવા હૈ કાફિરોં કો કે
કિ-બ-લકા મુહતિઈન ૦ અનિલ યમીનિ વ અનિશ શિમાલિ
તુમ્હારી તરફ દૌળતે હૈં દાહની તરફસે ઔર બાઈ તરફ સે
ઈઝીન ૦ અ-યત્મઉ કુલ્લુમ-રિઈમ મિન્હુમ અંય યુદ-ખલા જન્નતા
ટોલીયાંબનબનકર ક્યા તમા (લાલચ) રખતા હૈ હર શખ્સ ઉનમેંસે યે કે. દાખિલ કિયા જાએગા બાગમેં
નઈમ ૦ કલ્લા ઇન્ના ખ-લકનાહુમ મિમ્મા યઅ-લમૂન ૦ ફલા
નેઅમતકે, હરગિઝ નહીં હમને પૈદા કિયા હૈ ઉનકો ઉસ ચીઝ સે કે વો જાનતે હૈં. (૧) સો
ઉકસિમુ બિ-રબ્બિલ મશારિકિ વલ મગારિબિ ઈન્ના લ-કાદિરૂન ૦ અલા
કસમ ખાતા હું, મૈં મશરિકોં ઔર મગરિબોંકે રબકી (યા'ની અપની ઝાતકી કસમ) કે હમ કાદિર હૈં
અન નુબદ-દિલા ખય-રમ મિન્હુમ વમા નહનુ બિ-મસ્બૂકીન ૦
ઈસ બાત પર કે બદલ ડાલેં બેહતર ઉનસે ઔર નહીં હમ આજિઝ કિએ ગએ
ફ-ઝરહુમ યખૂદુ વ યલ-અબૂ હત્તા યુલાકૂ યવ-મહુમુલ-
સો છોળદો ઉનકો કે બેહૂદા બાતેં બનાએં ઔર ખેલેં યહાં તક કે મુલાકાત કરેં અપને ઉસ દિનકી

મ ૭ ૬ ૭

તફસીર : (૧) નબી (સ.)ને તથા કુરઆન મજીદને કાફિરો જૂઠાડવા ઉપરાંત તેઓ પોતાને જન્નતના હકદાર ગણતા હતા તેના જવાબમાં ફરમાવ્યું કે જે માણસ વીર્ય જેવી દુર્ગંધી વસ્તુથી પૈદા થયો તે પોતાની મેળેજ જન્નતને પાત્ર ક્યાં થઈ શકે છે? પરંતુ જ્યારે ઈમાનથી પવિત્ર થાય તોજ ખુદાપાક પોતાની કૃપાથી આપશે.

الَّذِیْ یُوْعَدُوْنَ ﴿۴۲﴾ یَوْمَ یَخْرُجُوْنَ مِنَ الْاَجْدَاثِ
سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلٰی نُصُبٍ یُّوْفِضُوْنَ ﴿۴۳﴾ خَاشِعَةً
اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ؕ ذٰلِكَ الْیَوْمُ الَّذِیْ
كَانُوْا یُوْعَدُوْنَ ﴿۴۴﴾

(٧١) سُوْرَةُ نُوْحٍ مَّكِّيَّةٌ (٧١)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اِنَّاۤ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰی قَوْمِهٖۤ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ
قَبْلِ اَنْ یَّاْتِیَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿۱﴾ قَالَ یٰقَوْمِ
اِنِّیْ لَكُمْ نَذِیْرٌ مُّبِیْنٌ ﴿۲﴾ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ
وَاَطِیْعُوْنِ ﴿۳﴾ یَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَیُؤَخِّرْكُمْ اِلٰۤی
اَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَآءَ لَا یُؤَخَّرُ ۘ
لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۴﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّیْ دَعَوْتُ قَوْمِیْ
لَیْلًا وَّنَهَارًا ﴿۵﴾ فَلَمْ یَزِدْهُمْ دُعَآءِیْۤ اِلَّا فِرَارًا ﴿۶﴾

લઝી યૂ-અ્દૂન ૦ યવમા યખ્રુજૂના
જિસકા વા'દા દિયે ગએ હૈ જિસ દિન નિકલેંગે
મિનલ અજદાસિ સિરાઅન ક-અન્નહુમ
વો કબરોંમેંસે દૌડતે હુવે જૈસે કે વો
ઇલા નુસુબિંય યૂફિદૂન ૦ ખાશિ-અતન
કિસી નિશાન પર દૌડતેં હૈં. ઝુકી હુઈ હોંગી
અબ્સારુહુમ તર-હકુહુમ ઝિલ્લહ ؕ
આંખેં ઉનકી (નદામતસે) છાઈ હુઈ હોગી ઉનપર ઝિલ્લત
ઝાલિકલ યવમુલ લઝી કાનૂ યૂ-અ્દૂન ૦
યે વો દિન હોગા જિસકા વા'દા કિયા ગયા થા

સૂરતુ નૂહ

સૂરએ નૂહ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૨૮) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ع ૮

મ
૭ ઇન્ના અરસલ્ના નૂહન ઇલા કવમિહી અન અન્ઝિર કવ-મકા
બેશક ભેજા હમને નૂહકો ઉનકી કૌમકી તરફ કે ડરાઓ અપની કૌમકો
મિન કબલિ અંય યઅ્તિ-યહુમ અઝાબુન અલીમ ૦ કાલા
પેહલે ઈસસે કે આવે ઉનપર અઝાબ દર્દનાક કહા (નૂહને)
યા કવમિ ઇન્ની લકુમ નઝીરુમ મુબીન ૦ અનિઅ્બુદુલ્લાહા
અય કૌમ મેરી બેશક મૈં તુમ્હારે લિયે ડરાનેવાલા હું ખુલે તૌર પર યે કે ઈબાદત કરો અલ્લાહકી
વત્તકૂહુ વ અતીઊન ૦ યગફિર લકુમ મિન ઝુનૂબિકુમ
ઔર ડરો ઉસસે ઔર ફરમાંબરદારી કરો મેરી, બખ્શેગા તુમકો બા'ઝે ગુનાહ તુમ્હારે
વ યુઅખ્ખિરકુમ ઇલા અ-જલિમ મુસમ્મા ؕ ઇન્ના
ઔર ઢીલ દેગા તુમકો એક વકતે મુકર્રર તક યકીનન
વકફે લાઝિમ અ-જ-લલ્લાહિ ઇઝા જાઆ લા યુઅખ્ખર ۘ લવ કુન્તુમ
ઠેહરાયા હુવા વકત અલ્લાહકા જબ આતા હૈ તો નહીં ઢીલ દિયા જાતા કાશ કે તુમ
તઅ્લમૂન ૦ કાલા રબ્બિ ઇન્ની દ-અવતુ કવમી લય-લંવ વ
જાનતે હોતે. (૧) કહા (નૂહને) અય મેરે રબ મૈંને બુલાયા અપની કૌમકો (હક કી તરફ) રાત મેં ભી ઔર
નહારા ૦ ફ-લમ યઝિદહુમ દુઆઈ ઇલ્લા ફિરારા ૦
દિન મેં ભી તો નહીં ઝિયાદા કિયા ઉનકો મેરે બુલાનેને મગર ભાગના

તફસીર : (૧) હઝરત નૂહ (અ.) એ કૌમને કહ્યું કે જો તમો જૂઠા પૂજ્યોને ઠુકરાવી એક અલ્લાહની બંદગી કરતા રહેશો તો મનુષ્ય જાતિ ક્યામત સુધી કાયમ રહેશે. અને ક્યિામત આવવામાં વાર નહિ લાગે. પરંતુ જો તમો સૌ બંદગી છોડી દેશો તો ક્યિામત પહેલાજ હમણા તમારા સૌનો નાશ થઈ જશે. હઝરત નૂહ (અ.)ની ચેતવણી મુજબ તો તુફાન એવુંજ આવ્યું હતું કે એકેય માણસનો બચાવ ન થાય. પરંતુ હઝરત નૂહ (અ.) ની બંદગીની બરકતથી કેટલાક ઉગર્યા.

وَاِنِّيْ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوْٓا اَصَابِعَهُمْ
فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاَصَرُّوْا وَاسْتَكْبَرُوا
اسْتِكْبَارًا ۚ ثُمَّ اِنِّيْ دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ۙ ثُمَّ اِنِّيْٓ
اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًا ۙ فَقُلْتُ
اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ۭ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ۙ يُّرْسِلِ السَّمَاۗءَ
عَلَيْكُمْ مِّدْرَارًا ۙ وَّيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِيْنَ وَ
يَجْعَلْ لَّكُمْ جَنّٰتٍ وَّيَجْعَلْ لَّكُمْ اَنْهٰرًا ۭ مَا لَكُمْ
لَا تَرْجُوْنَ لِلّٰهِ وَقَارًا ۚ وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا
اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ۙ
وَّجَعَلَ الْقَمَرَ فِيْهِنَّ نُوْرًا وَّجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا
وَاللّٰهُ اَنْۢبَتَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا ۙ ثُمَّ يُعِيْدُكُمْ
فِيْهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ۙ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ
الْاَرْضَ بِسَاطًا ۙ لِّتَسْلُكُوْا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا

વ ઇન્ની કુલ્લમા દ-અ્વતુહુમ લિ-તગ઼્ફિરા
ઔર મૈંને જબ કભી બુલાયા ઉનકો તાકે બખ્શે તૂ
લહુમ જ-અ્લૂ અસાબિ-અ્હુમ ફી
ઉનકો તો ડાલ લીં ઉન્હોંને ઉંગલિયાં અપની અપને
આઝ઼ાનિહિમ વસ્તગ઼-શવ સિયા-બહુમ
કાનોંમેં (તાકે) મેરી આવાઝ કાનમેં ન પળે ઔર ઓળ્હ લિયે
કપળે અપને (તાકે મેરી સૂરત ન દેખેં)
વ અસ઼ર-રૂ વસ્તક-બરુસ્તિકબારા ○
ઔર ઝિદકી ઔર તકબ્બુર કિયા (૧) બળા તકબ્બુર,
સુમ્મા ઇન્ની દ-અ્વતુહુમ જિહારા ○ સુમ્મા
ફિર ભી મૈંને બુલાયા ઉનકો પુકાર કર ફિર
ઇન્ની અઅ્-લન્તુ લહુમ વ અસ-રરતુ લહુમ
મૈંને ઝાહિર મેં સમઝાયા ઉનકો ઔર મૈંને પોશીદા સમઝાયા ઉનકો
ઇસ્રારા ○ ફ-કુલ્તુસ્તગ઼્ફિરૂ રબ્બકુમ
ચુપકેસે તો કહા મૈંને મુઆંફી માંગો (ગુનાહોંકી) અપંને રબસે, મ
ઇન્નહૂ કાના ગ઼ફ-ફારંય ○ યુરસિલિસ સમાઆ અ્-લયકુમ મિદરારંવ ○ વ ૭
બેશક વો હૈ મુઆફ કરનેવાલા, ભેજેગા આસમાનસે તુમપર મુસલા ધાર બારિશ ઔર
યુમ્દિદ્કુમ બિ-અમ્વાલિંવ વ બનીના વ યજ-અ્લ લકુમ જન્નાતિંવ વ યજ-અ્લ લકુમ
મદદ કરેગા તુમ્હારી માલસે ઔર બેટોંસે, ઔર ઉગાએગા તુમ્હારે લિયે બાગ ઔર (જારી) કરેગા તુમ્હારે લિયે
અન્હારા ○ મા લકુમ લા તરજૂના લિલ્લાહિ વક઼ારા ○ વ ક઼દ ખ઼-લ-ક઼કુમ
નેહરેં ક્યા હુવા હૈ તુમકો ક્યું નહીં ઉમ્મીદ રખતે અલ્લાહકી બળાઇસે (અપની ઈઝઝત ઔર વકારકી) ઔર પૈદા કિયા હૈ ઉસને તુમકો
અત્વારા ○ અ-લમ ત-રવ કયફ ખ઼-લ-ક઼લ્લાહુ સબ્અ સમાવાતિન તિ઼બાક઼ંવ ○
તરહ તરહકા (૨) ક્યા નહીં દેખા તુમને કૈસે બનાએ અલ્લાહને સાત આસમાન એક પર એક
વ જ-અ્લલ ક઼-મરા ફીહિન્ના નૂરંવ વ જ-અ્લશ શમ્સા સિરાજા ○
ઔર કિયા ચાંદકો ઉનમેં રૌશન ઔર કિયા સૂરજકો ચરાગ (જલતા હુવા.)
વલ્લાહુ અમ-બ-તકુમ મિનલ અરદ઼િ નબાતા ○ સુમ્મા યુઈદુકુમ
ઔર અલ્લાહને ઉગાયા (પૈદા કિયા) તુમકો ઝમીનસે (એક તરહકા) ઉગના ફિર ફેર દેગા તુમકો
ફીહા વ યુખ઼્રિજુકુમ ઇખ઼્રાજા ○ વલ્લાહુ જ-અ્લા લકુમુલ
ઉસ (મિટ્ટી)મેં ઔર નિકાલેગા તુમકો (કયામતમેં) એક તરહકા નિકલનાં, ઔર અલ્લાહને કિયા તુમ્હારે લિયે
અરદ઼ા બિસાતુલ ○ લિ-તસ્લુકૂ મિન્હા સુબુલન ફિજાજા ○ ૯
ઝમીનકો બિછૌના તાકે ચલો તુમ ઉસકે કુશાદા રાસ્તોંમેં ૯

તફસીર : (૧) ઈમાન લાવી બંદગી કરવા વારંવાર ઉપદેશ આપવા છતાં અણગમાથી એ બોધ વચનો સંભળાયજ નહિં તે માટે કાનમાં આંગળા નાખ્યાં અને તેઓ હઝરત નૂહ (અ.)ને જોઈ ન શકે તે માટે તેઓએ મ્હોં ઉપર કપડાં વીંટાળી લીધા કે કદાચ પરસ્પર જોવાથી એમની વાત દિલમાં ઠસી જાય. (૨) તમો એવાં કામ કેમ કરતા નથી ? કે જેથી ખુદાપાક તમારા ઉપર અઝાબ મોકલતો અટકે ખોરાક વિગેરેમાં અનેક ફેરફારો થઈ વીર્ય ઉત્પન્ન થયું. ફરી તેના ગર્ભસ્થાનમાં પડયા પછી પણ ઉદરમાં અનેક પ્રકારના રંગ બદલાયા પછી જન્મ થતા કોઈ નર કોઈ નારી, કોઈ રૂપાળો તો કોઈ કદરૂપો.

قَالَ نُوحٌ رَّبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِيْ وَاتَّبَعُوْا مَنْ لَّمْ
يَزِدْهُ مَالُهٗ وَوَلَدُهٗۤ اِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوْا
مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوْا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا
تَذَرُنَّ وَدًّا وَّلَا سُوَاعًا ۙ وَّلَا يَغُوْثَ وَيَعُوْقَ
وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا ۚ وَلَا تَزِدِ
الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا ﴿٢٤﴾ مِمَّا خَطِيْٓـٰٔتِهِمْ اُغْرِقُوْا
فَاُدْخِلُوْا نَارًا ۙ فَلَمْ يَجِدُوْا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ
اللّٰهِ اَنْصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوْحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى
الْاَرْضِ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ اِنَّكَ اِنْ
تَذَرْهُمْ يُضِلُّوْا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوْٓا اِلَّا فَاجِرًا
كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ
بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَّلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ۗ وَلَا تَزِدِ
الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

તબારકલ્લઝી-૨૯	૮૦૨	સૂરઈ નૂહ-૭૧

ક઼ાલા નૂહુર રબ્બિ ઈન્નહુમ અ઼-સ઼વની
કહા નૂહને અય રબ મેરે ઈન્હોંને નાફરમાની કી મેરી
વત્ત-બઊ઼ મલ્લમ યઝિદહુ માલુહૂ વ
ઔર કહા માના ઉસ શખ્સકા કે ન ઝિયાદા કિયા ઉસકો ઉસકે માલ ઔર
વ-લદુહૂ ઈલ્લા ખ઼ુસારા ૦ વ મ-કરૂ મક-રન
ઔલાદને મગર નુકસાન હી પહુંચાયા (૧) ઔર ફરેબ કિયા ઉન્હોંને ફરેબ
કુબ્બારા ૦ વ ક઼ાલૂ લા ત-ઝ઼રુન્ના
બળા ઔર કહા હરગિઝ ન છોળો
આલિ-હ-તકુમ વલા ત-ઝ઼રુન્ના વદ-દંવ
અપને મા'બૂદ કો ઔર ન છોળા વદ કો
વલા સુવાઅ઼ંવ ૦ વલા યગૂસા વ યઊ઼ક઼ા
ઔર ન સુવાઅકો ઔર યગૂસકો ઔર ન યઉકકો
વ નસ્રા ૦ વ ક઼દ અ઼દ઼લ્લૂ કસીરા ૦
ઔર ન નસ્રકો (૨) ઔર યકીનન ગુમરાહ કિયા બહુતોંકો,
મ
૭ વલા તઝિદિઝ઼ ઝ઼ાલિમીના ઈલ્લા દ઼લાલા ૦ મિમ્મા ખ઼ત઼ીઆતિહિમ ઉગ઼રિક઼ૂ
ઔર મત ઝિયાદા કર (ઈલાહી) ઝાલિમોંકી મગર ગુમરાહી (કો ઔર બળ્હાદે) બ-સબબ અપને ગુનાહોંકે ડુબોએ ગએ
ફ-ઉદખિ઼લૂ નારન ૦ ફ-લમ યજિદૂ લહુમ મિન દૂનિલ્લાહિ
ફિર ડાલે ગએ આગમેં ફિર ન પાયા ઉન્હોંને અપને લિયે સિવા અલ્લાહકે
અન્સ઼ારા ૦ વ ક઼ાલા નૂહુર રબ્બિ લા ત-ઝ઼ર અ઼-લલ
મદદગાર. ઔર કહા નૂહને અય મેરે રબ મત છોળ
અરદ઼િ મિનલ કાફિરીના દય્યારા ૦ ઈન્નકા ઈન
ઝમીન પર મુન્કિરોંમેંસે (કોઇ) બસનેવાલા (૩) બેશક તુ અગર
ત-ઝ઼રહુમ યુદ઼િલ્લૂ ઈ઼બા-દકા વલા યલિદૂ ઈલ્લા ફાજિરન
છોળદેગા ઉનકો તો ગુમરાહ કરેંગે તેરે બન્દોં કો ઔર નહીં જનેંગે મગર બદકાર
કફ્ફારા ૦ રબ્બિગ઼ફિરલી વ લિ-વાલિદય્યા વ લિ-મન દ-ખ઼લા
ઔર મુન્કિર (હી જનેંગે) અય મેરે રબ બખ્શ મુઝકો ઔર મેરે માં બાપ કો ઔર ઉસકો જો દાખિલ હો
બયતિયા મુઅ્-મિનંવ વ લિલ મુઅ્-મિનીના વલ મુઅ્-મિનાત ૦ વલા તઝિદિઝ઼
મેરે ઘરમેં ઈમાનદાર ઔર સબ ઈમાનવાલે મરદોંકો ઔર ઈમાનવાલી ઔરતોંકો ઔર મત ઝિયાદા કર
૯ ઝ઼ાલિમીના ઈલ્લા તબારા ૦
૧૦ ઝાલિમોંકી મગર તબાહી (બળ્હતી ચલી જાએ.)
આધા

તફસીર : (૧) એટલે તે માલદારો એ આમ જનતાને ભંભેર્યા તમો આ નબી-ની વાત માનશોજ નહિં. તેથી સૌએ તેમનું જ અનુકરણ કર્યુ અને પોતાનુ નુકસાન કર્યુ. અને તેમનો માલ કે ઔલાદ કાંઇ કામ લાગ્યા નહિં. (૨) આ તેમની મશહૂર મૂર્તિઓના નામ હતા દરેક મકસદ માટે જુદી જુદી મૂર્તિઓ હતી. (૩) એટલે ભટકતા રહ્યા અને કોઈ તદબીર બનવા પામે નહિ. અથવા એ મતલબ કે તેઓની ગુમરાહી ખૂબ વધારી દે કે કમ બખ્તી અંતિમ હદે પંહોંચી અઝાબને પાત્ર બની જાય. એ આ બદદુઆ હઝરત નૂહ (અ.) એ તદન નિરાશ થવા પછી જ કરી.

સૂરતુલ જિન્ન

સૂરએ જિન્ન મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૨૮) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

(٧٢) سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ (٤٠)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۝ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ
فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ۝ وَأَنَّهُ
تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۝
وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۝
وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا ۝ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ
بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ۝ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا
كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ۝ وَأَنَّا لَمَسْنَا
السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝
وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَن

કુલ ઊહિ઼યા ઈલય્યા અન્નહુસ્ત-મઅ઼
કેહદો વહી કી ગઈ હૈ મેરી તરફ યે કે સુના
ન-ફરુમ મિનલ જિન્નિ ફ-કાલૂ ઈન્ના
એક જમાઅતને જિન્નોં મેં સે ફિર કહા ઉન્હોંને બેશક
સમિઅ઼્‌ના કુરઆનન અ઼-જબા ○ યહ્‌દી
સુના હમને એક કુરઆન અજીબ કે રાહ દિખાતા હૈ
ઈલર રુશ્દિ ફ-આમન્ના બિહ ✓ વ લન
તરફ ભલાઈ કે તો ઈમાન લાએ હમ ઉસપર, ઔર હરગિઝ
નુશરિકા બિ-રબ્બિના અ-હ઼દા ○ વ અન્નહૂ
શરીક નહીં ઠૈરાએંગે અપને રબકે સાથ કિસીકો (૧) ઔર યે કે
તઆ઼લા જદ-દુ રબ્બિના મત્ત-ખ઼ઝ઼ા સાહિ઼-બતંવ વલા વ-લદા. ○
બુલંદ હૈ શાન્ હમારે રબકી, નહીં બનાયા ઉસને (કિસીકો અપની) જોરૂ ઔર બેટે (બેટી) (૨)
વ અન્નહૂ કાના યકૂલુ સફીહુના અ઼-લલ્લાહિ શ-ત઼-ત઼ા ○
ઔર યે કે કહા કરતે થે હમ મેંસે બેવકૂફ અલ્લાહ પર બોહતાન કી બાતેં (૩)
વ અન્ના ઝ઼-નન્ના અલ્લન તકૂલલ ઈન્સુ વલ જિન્નુ અ઼-લલ્લાહિ
ઔર યે કે હમકો ખયાલ થા કે હરગિઝ નહીં બોલેંગે આદમી ઔર જિન અલ્લાહ પર
કઝ઼િબા ○ વ અન્નહૂ કાના રિજાલુમ મિનલ ઈનસિ યઊ઼ઝૂના
જૂટ (૪) ઔર યે કે થે કિતને મર્દ આદમિંયોં મેં સે પનાહ પકડતે
બિ-રિજાલિમ મિનલ જિન્નિ ફ-ઝાદૂહુમ ર-હકા ○ વ અન્નહુમ ઝ઼ન્નૂ
જિન્નોમેંસે મરદોંકી, તો (ઈસસે) ઝિયાદા હો ગયા ઉન (જિન્નોં)કો ગુરૂર (૫) યે કે ગુમાન કિયા થા ઉન લોગોંને
કમા ઝ઼-નન્તુમ અલ્લંય યબ્અ઼સુલ્લાહુ અ-હ઼દા ○ વ અન્ના લ-મસ્નસ
જૈસા ગુમાન કિયા થા તુમ (જિન્નોં)ને કે હરગિઝ નહીં ઉઠાએગા અલ્લાહ કિસીકો
(રસૂલ બના કર યા ન ઉઠાએગા કબરોંસે) (૬) ઔર યે કે હમને ટટોલા
સમાઆ ફ-વજદ-નાહા મુલિઅત હ઼-ર-સ઼ન શદીદંવ વ શુહુબા ○
આસમાનકો તો પાયા હમને ઉસકો ભરા હુવા સખ્ત ચોકીદારોં સે ઔર અંગારોંસે (૭)
વ અન્ના કુન્ના નક઼ઉ઼દુ મિન્હા મક઼ાઈદા લિસ સમ્અ઼ ✓ ફ-મંય
ઔર યે કે હમ બૈઠા કરતે થે આસમાન કે ઠિકાનોં મેં ખબર સુનને કે લિયે ફિર જો કોઈ

મ ૭

તફસીર : (૧) સૂરએ અહેકાફમાં છે કે હઝરત (સ.) સવારની નમાઝ પઢતા હતા કેટલાક જિન સાંભળીને ઈમાન લાવ્યા. પોતાની કૌમ પાસે જઇને બયાન કર્યુ. આ બયાન અલ્લાહ હઝરત (સ.) પર વહી ફરમાવી. ત્યાર પછી ઘણી વખત હઝરત (સ.) ની પાસે જિન આવીને મળ્યા. અને ઈમાન લાવ્યા અને કુરઆન શીખ્યું. (૨) જેટલી ગુમરાહીઓ મનુષ્યમાં હતી તેટલીજ જિન્નાતોમાં પણ હતી તેથી તે જિન્નો પણ જિનની દીકરીને ખુદાની પત્ની ઠેરવી ખુદાની ઔલાદ હોવાની માન્યતા રાખતા હતા. કુરઆન સાંભળ્યા પછી કહ્યું. અમારા પરવરદિગારની અઝમત અને શાન નિરાલી છે તેને કોઈ પત્ની કે ઔલાદ નથી. (૩) અમારામાંના કેટલાક મુર્ખાજ અલ્લાહની વિરૂદ્ધ એવી નકામી વાતો કેહતા હતા અને તેઓમાં સૌથી મોટો મુર્ખ ઈબ્લીસ છે. (૪) તો આ ધારણાથી અમે પણ ↗

↗ ગુમરાહીમાં સપડાયા હતા. પણ હવે ખુદાપાકે તેથી અમને બચાવ્યા. (૫) જેટલો માનવી જિન્નો આગળ આજિજી કરતા તેટલા જિન્નો વધારે અભિમાની બનતા. (૬) જે રસૂલો થઈ ગયા તે થઈ ગયા. હવે કોઈ રસૂલ ઉભો નહિ કરે પણ હવે કુરઆનથી જણાયું કે મહાન રસૂલ પધાર્યા છે જે બતાવે છે કે મરણ પછી સજીવન થઈ રજે રજ નો હિસાબ આપવો પડશે. (૭) આકાશની નજીક જનાર જિન્નો ને ત્યાંના ચોકીદારો અંગારા મારે છે અને ત્યાંની વાત જરાએ સાંભળવા દેતા નથી.

يَسْتَمِعِ الْاٰنَ يَجِدْ لَهٗ شِهَابًا رَّصَدًا ۙ وَّاَنَّا لَا
نَدْرِيْٓ اَشَرٌّ اُرِيْدَ بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ
رَبُّهُمْ رَشَدًا ۙ وَّاَنَّا مِنَّا الصّٰلِحُوْنَ وَمِنَّا دُوْنَ
ذٰلِكَ ۭ كُنَّا طَرَاۗىِٕقَ قِدَدًا ۙ وَّاَنَّا ظَنَنَّآ اَنْ لَّنْ
نُّعْجِزَ اللّٰهَ فِي الْاَرْضِ وَلَنْ نُّعْجِزَهٗ هَرَبًا ۙ وَّاَنَّا
لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهٖ ۭ فَمَنْ يُّؤْمِنْۢ بِرَبِّهٖ
فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَّلَا رَهَقًا ۙ وَّاَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُوْنَ
وَمِنَّا الْقٰسِطُوْنَ ۭ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُولٰۗىِٕكَ تَحَرَّوْا
رَشَدًا ۙ وَاَمَّا الْقٰسِطُوْنَ فَكَانُوْا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۙ
وَّاَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوْا عَلَي الطَّرِيْقَةِ لَاَسْقَيْنٰهُمْ مَّاۗءً
غَدَقًا ۙ لِّنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ۭ وَمَنْ يُّعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهٖ
يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ۙ وَّاَنَّ الْمَسٰجِدَ لِلّٰهِ فَلَا
تَدْعُوْا مَعَ اللّٰهِ اَحَدًا ۙ وَّاَنَّهٗ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ

યસ્તમિઇ઼લ આના યજિદ લહૂ શિહાબર
સુનના ચાહતા હૈ અબ તો પાતા હૈ અપને લિયે એક શોઅલા
ર-સ઼-દા ૦ વ અન્ના લા નદરી અશર-રુન
તાક લગાએ હુવે. ઔર યે કે હમ નહીં જાનતે કે બુરા
ઉરીદા બિ-મન ફિલ અરદ઼િ અમ અરાદા
ઈરાદા કિયા ગયા હૈ ઝમીન કે રેહનેવાલોં કે સાથ યા ઈરાદા કિયા હૈ
બિહિમ રબ્બુહુમ ર-શદા ૦ વ અન્ના મિન્નસ઼
ઉનકે સાથ ઉનકે રબને ભલાઈકા ઔર યે કે બા'ઝે હમમેંસે
સ઼ાલિહૂના વ મિન્ના દૂના ઝ઼ાલિક ♭ કુન્ના
નેક હૈં ઔર બા'ઝે હમમેંસે સિવા ઈસકે હૈં. હમ થે
ત઼રાઈક઼ા ક઼િ-દદા ૦ વ અન્ના ઝ઼નન્ના
કઈ રાહોં પર મુખ્તલિફ. ઔર યે કે હમને જાના
અલ્લન નુઅ઼-જિઝલ્લાહા ફિલ અરદ઼િ
કે હરગિઝ ન આજિઝ કરેંગે હમ અલ્લાહકો ઝમીનમેં
મ **વ લન નુઅ઼-જિ-ઝહૂ હ-રબા ૦ વ અન્ના**
૭ ઔર ન આજિઝ કરેંગે ઉસકો હમ ભાગકર ઔર યે કે
લમ્મા સમિઅ઼-નલ હુદા આ-મન્ના બિહ ♭ ફ-મંય યુઅ્મિમ બિ-રબ્બિહી
જબ સુની હમને હિદાયતકી બાત તો ઈમાન લાએ હમ ઉસપર ફિર જો ઈમાન લાએગા અપને રબ પર
ફલા યખ઼ાફુ બખ઼સંવ વલા ર-હક઼ા ૦ વ અન્ના મિન્નલ મુસલિમૂના
તો નહીં ડરેગા વો નુકસાનસે ઔર ન ઝબરદસ્તીસે ઔર યે કે બા'ઝે હમમેંસે ફરમાંબરદાર હૈં,
વ મિન્નલ ક઼ાસિતૂન ♭ ફ-મન અસ્લમા ફ-ઉલાઈકા તહ઼ર-રવ
બા'ઝે હમમેંસે ઝાલિમ હૈં. ફિર જિસને ફરમાંબરદારી કી તો ઉન્હોંને કસ્દ કિયા
ર-શદા ૦ વ અમ્મલ ક઼ાસિતૂના ફ-કાનૂ લિ-જહન્નમા હ઼-ત઼બા ૦
ભલાઈકા ઔર જો ઝાલિમ હૈં સો હુવે વો દોઝખકા ઈંધન હૈ
વ અલ્લવિસ્તક઼ામૂ અ઼લત઼ ત઼રી-ક઼તિ લ-અસ્ક઼યનાહુમ માઅન
ઔર (યે હુકમ આયા) કે અગર કાયમ રેહતે વો (મક્કે વાલે) સીધે રસ્તે પર તો પિલાતે હમ ઉનકો પાની
ગ઼-દ-ક઼લ ૦ લિ-નફતિ-નહુમ ફીહ ♭ વ મંય યુઅ઼-રિદ઼ અ઼ન ઝ઼િકરિ રબ્બિહી
ભરકર (યા'ની નેઅમતોંસે સૈરાબ કરતે) તાકે આઝમાવેં હમ ઉનકો ઉસમેં ઔર જો શખ્સ મુંહ મોળેગા યાદસે અપને રબકી
યસ્લુકહુ અ઼ઝ઼ાબન સ઼-અ઼દા ૦ વ અન્નલ મસાજિદા લિલ્લાહિ ફલા
તો દાખિલ કરેગા ઉસકો વો અઝાબે સખ્તમેં, ઔર યે કે મસજિદેં અલ્લાહ (કી યાદ) કે વાસ્તે હૈં તો મત
તદઊ઼ મઅ઼લ્લાહિ અ-હ઼દા ૦ વ અન્નહૂ લમ્મા ક઼ામ઼ા અ઼બ્દુલ્લાહિ
પુકારો અલ્લાહકે સાથ કિસીકો ઔર યે કે જબ ખળા હુવા બન્દા અલ્લાહકા (યા'ની મુહમ્મદ સ.અ.વ)

يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَا
أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي
لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ
يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۚ وَمَنْ
يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ
مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ
أَدْرِي أَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ
أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ
يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾
لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ

યદઊહુ કાદૂ યકૂનૂના અ-લયહિ લિ-બદા ૧૯ ع
કે પુકારતા હૈ વો ઉસકો તો કરીબ હૈ કે વો (લોગ) ૧૧
ઉનકો ચિમટં જાએં. (યા'ની લોગોં કે ઠઠ કે ઠઠ ટૂટ પળેં)
કુલ ઇન્નમા અદઊ રબ્બી વલા ઉશરિકુ
કેહદો સિવાય ઈસકે નહીં કે પુકારતા હું મૈં અપને રબકો ઔર નહીં શરીક કરતા મૈં
બિહી અ-હ઼દા ૦ કુલ ઇન્ની લા અમલિકુ
ઉસકે સાથ કિસીકો કેહદો મૈં ઈખ્તિયાર રખતા
લકુમ દ઼ર-રંવ વલા ર-શદા ૦ કુલ ઇન્ની લંય
તુમ્હારે લિયે બુરાઈકા ઔર ન ભલાઈકા કેહદો મુઝકો હરગિઝ ન
યુજી-રની મિનલ્લાહિ અ-હ઼દુંવ ૪ વ લન
બચાએગા અલ્લાહ (કે હાથ) સે કોઇ ઔર હરગિઝ ન
અજિદા મિન દૂનિહી મુલ-ત-હ઼દા ૦
પાઉંગા મૈં સિ઼વા ઉસકે પનાહ કી જગહ
ઇલ્લા બલાગ઼મ મિનલ્લાહિ વ રિસાલાતિહ ط
મગર પહુંચાના અલ્લાહ હી કી તરફ સે (જો હુકમ હુવા હૈ ઉસકા)
ઔર ઉસકા પૈગામ લાના (યહી મેરે ઈખ્તિયાર મેં દિયા હૈ) મ
વ મંય યઅ઼-સિ઼લ્લાહા વ રસૂ-લહૂ ફ-ઇન્ના લહૂ નારા જહન્નમા ખ઼ાલિદીના ૭
ઔર જો શખ્સ નાફરમાની કરે અલ્લાંહકી ઔર ઉસકે રસૂલકી તો ઉસકે લિયે આગ હૈ દોઝખકી હમેશા રેહનેવાલે હૈં
ફીહા અ-બદા ૦ ૬ હ઼ત્તા ઇઝ઼ા ર-અવ મા યૂ-અ઼દૂના ફ-સ-યઅ઼-લમૂના
ઉસમેં (મગર કાફિરભી માનને વાલે નહીં) યહાં તક જબ દેખેંગે જો કુછ ઉનસે વા'દા કિયા ગયા તબ જાન લેંગે વો
મન અદ઼-અ઼ફુ નાસિ઼રંવ વ અક઼લ્લુ અ઼-દદા ૦ કુલ ઇન
કે કિસકે કમઝોર હૈં મદદગાર ઔર કમ હૈ ગિનતીમેં કેહદો મૈં નહીં
અદરી અ-ક઼રીબુમ મા તૂ-અ઼દૂના અમ યજ-અ઼લુ લહૂ
જાનતા કે નઝદીક હૈ જિસકા વા'દા કિયા જાતા હૈ તુમસે યા કરદે ઉસકો
રબ્બી અ-મદા ૦ આ઼લિમુલ ગ઼યબિ ફલા યુઝ઼હિરુ અ઼લા ગ઼યબિહી
મેરા રબ એક મુદ્દતકે બા'દ, જાનનેવાલા ભેદકા સો નહીં ઝાહિર કરતા અપને ભેદ કો
અ-હ઼દા ૦ ૪ ઇલ્લા મનિર-તદ઼ા ·મિર રસૂલિન ફ-ઇન્નહૂ
કિસી પર મગર જિસકો પસંદ કરતા હૈ પૈગમ્બરસે (તો ઝાહિર કરતા હૈ ઈસ એહતેયાતસે કે) વો
યસ્લુકુ ·મિમ બયનિ ય-દયહિ વ મિન ખ઼લ્ફિહી રં-સ઼દા ૦ ૪
ચલાતા હૈ ઉસકે આગે ઔર ઉસકે પીછે) ચૌકીદાર (૧) (ફરિશતે, કે શૈતાન ઉસમેં દખલ ન દે)
લિ-યઅ઼-લમા 'અન ક઼દં અંબ્લગૂ રિસાલાતિ રબ્બિહિમ વ અહ઼ાત઼ા
તાકે જાને યે કે યકીનન પહુંચાએ ઉન્હોંને પૈગામ અપને રબકે ઔર ઘેર લિયા હૈ (ઈલ્મમેં)

તફસીર : (૧) એટલે રસૂલને ગૈબમાંથી એવી ખબર આપે છે કે જેને નુબુવ્વત સાથે સંબંધ હોય જેમકે જન્નત, દોઝખ અને કબરના અઝાબની ખબરો ભવિષ્યવાણી વી. તો તે ખબર રસૂલ પાસે પહોંચતા સુધીમાં શૈતાન કંઈ દખલ ન કરે તે માટે ખુદાપાક ચોકીદાર ફરિશ્તા નીમી દે છે અને તેમનાંજ કારણની નબી પોતાની પાસે આવેલી વહી સમજવામાં પણ ભૂલ કરી શકતા નથી હઝરત (સ.) માટે એવા ચોકીદાર ચાર ફરિશ્તા હતા. આવો બંદોબસ્ત હોવાના કારણથીજ નબી (સ.) ને જે વાત જણાય તે સંપૂર્ણ યકીની છે બીજાઓ માટે બંદોબસ્ત નહિ હોવાથી તેમને જણાયેલી બાબતમાં શંકા રહે છે.

بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

(٧٣) سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ مَكِّيَّةٌ (٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾ نِصْفَهُ
أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ
الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾
إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾
إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ
وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿٨﴾ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا
يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾ وَذَرْنِي وَ
الْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾ إِنَّ لَدَيْنَا
أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا

બિમા લ-દયહિમ વ અહ્સા કુલ્લા
ઉસ ચીઝકો જો ઉનકે પાસ હૈ ઔર ગિન લિયા હૈ
શય-ઇન અ્-દદા ۝
ચીઝકો ગિનતી મેં.

સૂરતુલ મુઝ-ઝમ્મિલ

સૂરઈ મુઝ-ઝમ્મિલ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૨૦) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યા અય્યુહલ મુઝ-ઝમ્મિલુ ۝ કુમિલ લયલા
અય કપળા ઓળ્હનેવાલે ખળે રહો રાતકો (નમાઝમેં) મગર
ઇલ્લા કલીલન ۝ નિસ્ફહૂ અવિન્-કુસ મિન્હુ
થોડા હિસ્સા રાતમેં આરામ કરો તો હરજ નહીં (૧) આધીરાત યા કમ કરલે
કલીલા ۝ અવ ઝિદ અ્-લયહિ વ રત્તિલિલ
ઉસમેંસે થોળી (જો એક તિહાઈ રહે) યા ઝિયાદા કર લે ઉસસે (જો દો તિહાઈ તક હો જાએ) ઔર ખોલ ખોલકર પળ્હ
કુરઆના તરતીલા ۝ ઇન્ના સ-નુલ્કી અ્-લયકા કવ-લન સકીલા ૦
કુરઆનકો સાફ (તૌરપર) યકીનન હમ ડાલેંગે તુમપર બાત ભારી (યા'ની કુરઆન ઉતારેંગે) (૨)
ઇન્ના નાશિ-અતલ લયલિ હિયા અશદ-દુ વત્અંવ વ અક-વમુ કીલા ۝
બેશક ઉઠના રાતકા બહુત સખ્ત હૈ કુચલને મેં (નફસકો ઔર બહુત સીધી કરનેવાલા હૈ બાતકો (યા'ની યાદેમૌલા દિલસે હોતી હૈ. (૩)
ઇન્ના લકા ફિન્નહારિ સબ્હન તવીલા ۝ વઝ્કુરિસ્મા રબ્બિકા
બેશક તેરે લિયે દિનમેં શુગલ રેહતા હૈ બળા (૪) ઔર યાદ કર નામ અપને રબકા
વ ત-બત્તલ ઇ-લયહિ તબ્તીલા ۝ રબ્બુલ મશરિકિ વલ મગરિબિ
ઔર છુટકર ચલા આ ઉસકી તરફ સબસે અલગ હોકર (કયુંકે) વો રબ હૈ મશરિક ઔર મગરિબકા,
લા ઇલાહા ઇલ્લા હુવા ફત્તખિઝ્હુ વકીલા ૦ વસ્બિર અ્લા મા
નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ સિવા ઉસકે સો પકળલો ઉસીકો કામ બનાનેવાલા ઔર સબ્ર કરો ઉસપર જો
યકૂલૂના વહજુરહુમ હજરન જમીલા ૦ વ ઝરની વલ
વો કેહતે હૈં ઔર છોળદો ઉનકો છોળના ભલી તરહ સે (૫) ઔર છોળદો મુઝકો ઔર
મુકઝ-ઝિબીના ઉલિન નઅ્-મતિ વ મહ-હિલ્હુમ કલીલા ૦ ઇન્ના લ-દયના
ઝુટલાને વાલોંકો (જો ખુશહાલ હૈં અપને હાલપર) ઔર ઢીલ દો ઉનકો થોળી સી, બેશક હમારે પાસ
અન્કાલંવ વ જહીમંવ ۝ વ તઆમન ઝા ગુસ્સતિંવ વ અઝાબન
બેળિયાં હૈં ઔર આગ કા ઢેર હૈ ઔર ખાના હૈ ગલેમેં અંટકને વાલા, ઔર અઝાબ હૈ

તફસીર : (૧) શરૂઆતમાં જ્યારે વહીની દેહશતથી હઝરત (સ.)ને ધ્રુજારો ચઢી ટાઢ લાગી તો ઘરવાળાઓને કપડાં ઓઢાવવાનું કહ્યું અને કપડા ઓઢાડી દેવામાં આવ્યાં તો ખુદાપાકે આ સૂરતમાં તેમજ આગલી સૂરતમાં એજ નામ લઈ પોકાર્યા અને હુકમ આપ્યો કે રાત્રે ઉભા રહો એટલે નમાઝ પઢો. પરંતુ કોઈ રાત્રે ન બની શકે તો માફી છે ઈસ્લામની શરૂઆતમાં એ રાતનીજ નમાઝ ફર્ઝ થઈ હતી ફરી એ હુકમ ન રહ્યો હવે તહજ્જુદની નમાઝ સુન્નત છે. ફર્ઝ પછી એ સર્વ શ્રેષ્ઠ નમાઝ છે જેનો ઘણોજ સવાબ છે. (૨) એટલે બંદગીમાં મહેનત અને રિયાઝત કરો તો તે ભારે બોજો હલકો થઈ જશે. હદીસમાં છે કુર્આન ઉતરતા વેળા આપના ઉપર બહુ બોજો પડતો હતો કે સખત ટાઢમાં પણ આપ પરસેવાથી તરબોળ થઈ જતા હતા. (૩) રાત્રે ઉઠી નમાઝ પઢવાથી મહાન રિયાઝત ↗

↗ હોઈ નફસ કચડાઇને નિર્બળ બની જાય છે. તેમજ તે વખત સંપુર્ણ શાંતિનો હોવાથી નમાઝ કે દુઆ અને ઝિક્ર ખરા અંત કરણથી અદા થાય છે. (૪) દિવસે લોકોને સમજાવવું વી. અનેક પ્રકારના કામકાજ હોય છે. જો કે એ વખત પણ ઈબાદતની ગણત્રીમાંજ છે. છતાં રાતનો વખત ખાસ બંદગી અને દુઆ માટે ખાસ રાખવો જોઇએ. (૫) મખલૂકથી અલગ થઈ જાહેરમાં કંઈ સબંધ ન રાખો પરંતુ લઢી વઢીને નહિં. બલ્કે ભલી રીતે અલગ થાઓ.

મ ૭ ع ૧૨

اَلِیۡمًا ۝١٣ یَوۡمَ تَرۡجُفُ الۡاَرۡضُ وَ الۡجِبَالُ وَ کَانَتِ
الۡجِبَالُ کَثِیۡبًا مَّهِیۡلًا ۝١٤ اِنَّاۤ اَرۡسَلۡنَاۤ اِلَیۡکُمۡ
رَسُوۡلًا ۙ شَاهِدًا عَلَیۡکُمۡ کَمَاۤ اَرۡسَلۡنَاۤ اِلٰی فِرۡعَوۡنَ
رَسُوۡلًا ۝١٥ فَعَصٰی فِرۡعَوۡنُ الرَّسُوۡلَ فَاَخَذۡنٰهُ اَخۡذًا
وَّبِیۡلًا ۝١٦ فَکَیۡفَ تَتَّقُوۡنَ اِنۡ کَفَرۡتُمۡ یَوۡمًا
یَّجۡعَلُ الۡوِلۡدَانَ شِیۡبَا ۝١٧ السَّمَآءُ مُنۡفَطِرٌۢ بِهٖ ؕ
کَانَ وَعۡدُهٗ مَفۡعُوۡلًا ۝١٨ اِنَّ هٰذِهٖ تَذۡکِرَۃٌ ۚ فَمَنۡ
شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰی رَبِّهٖ سَبِیۡلًا ۝١٩ اِنَّ رَبَّکَ یَعۡلَمُ اَنَّکَ
تَقُوۡمُ اَدۡنٰی مِنۡ ثُلُثَیِ الَّیۡلِ وَ نِصۡفَهٗ وَ ثُلُثَهٗ وَ
طَآئِفَۃٌ مِّنَ الَّذِیۡنَ مَعَکَ ؕ وَ اللّٰهُ یُقَدِّرُ الَّیۡلَ وَ
النَّهَارَ ؕ عَلِمَ اَنۡ لَّنۡ تُحۡصُوۡهُ فَتَابَ عَلَیۡکُمۡ
فَاقۡرَءُوۡا مَا تَیَسَّرَ مِنَ الۡقُرۡاٰنِ ؕ عَلِمَ اَنۡ سَیَکُوۡنُ
مِنۡکُمۡ مَّرۡضٰی ۙ وَ اٰخَرُوۡنَ یَضۡرِبُوۡنَ فِی الۡاَرۡضِ

અલીમા ○ યવમા તરજુફુલ અરદુ વલ જિબાલુ
દર્દનાક ઉસ દિન કાંપેગી ઝમીન ઔર પહાળ
વ કા-નતિલ જિબાલુ કસીબમ મહીલા ○
ઔર હો જાએંગે પહાળ રેતકે તોંદે રેઝા રેઝા
ઈન્ના અરસલ્ના ઈ-લયકુમ રસૂલન
યકીનન ભેજા હમને તુમ્હારી તરફ રસૂલ
શાહિદન અ-લયકુમ કમા અરસલ્ના ઈલા
ગવાહી દેનેવાલા તુમપર જૈસા ભેજા થા હમને
ફિર-અવના રસૂલા ○ ફ-અસા ફિર-અવનુર
ફિરઔનકે પાસ રસૂલ તો નાફરમાની કી ફિરઔનને
રસૂલા ફ-અ-ખઝનાહુ અખ્ઝં વ
રસૂલકી તો પકળા હમને ઉસકો પકળમેં
વબીલા ○ ફ-કયફ તત્તકૂના ઈન ક-ફરતુમ
વબાલ કી ફિર ક્યુંકર બચોગે તુમ અગર કુફ્ર કરોગે તુમ
યવ-મંય યજ-અલુલ વિલ્દાના શીબા ○ અસ્સમાઉ મુન-ફતિરુમ બિહ
ઉસ દિનસે જો કર દેગા બચ્ચોંકો બૂઢ્હા. (૧) (ઔર) આસમાન ફટ જાએગા ઉસ દિન
કાના વઅ્દુહૂ મફઊલા ○ ઈન્ના હાઝિહી તઝકિરહ ફ-મન
ઉસકા વા'દા હોકર રહેગા. બેશક યે નસીહત હૈ, ફિર જો કોઈ
શાઅત ત-ખઝા ઈલા રબ્બિહી સબીલા ○ ઈન્ના રબ્બકા યઅ્લમુ અન્નકા
ચાહે તો પકળ લે અપને રબકે તરફ (પહુંચનેકા) રસ્તા. (૨) બેશક તુમ્હારા રબ જાનતા હૈ કે તુમ
તકૂમુ અદના મિન સુલુ-સુયિલ લયલિ વ નિસ્ફહૂ વ સુલુ-સુહૂ વ
ખળે રેહતે હો (નમાઝમેં) કરીબ દો તિહાઈ રાતકે ઔર આધી રાતકે ઔર તિહાઈ રાતકે ઔર
તાઈ-ફતુમ મિનલ્લઝીના મ-અક વલ્લાહુ યુકદ-દિરુલ લયલા
એક જમાઅત ઉન લોગોંમેંસે જો તુમ્હારે સાથ હૈ (વોભી). ઔર અલ્લાહહી અન્દાઝા કરતા હૈ રાત
વન્નહાર અલિમા અલ્લન તુહસૂહુ ફ-તાબા અ-લયકુમ
ઔર દિનકા (ઠીક), જાના ઉસને યે કે હરગિઝ ન નિભાહ સકોગે તુમ ઉસકો સો મુઆફી ભેજ દી તુમપર
ફક-રઊ મા ત-યસ્સરા મિનલ કુરઆન અલિમા અન સ-યકૂનુ
અબ પઢ્હો જિતના તુમકો આતા હો કુરઆનસે, (અબ નમાઝે તહજ્જુદ ફર્ઝ નહીં, વક્ત ઔર કિરઅતકી મિકદાર કી કોઈ કૈદ નહીં.) જાના ઉસને કે કિતને હોંગે.
મિન્કુમ મરદા વ આ-ખરૂના યદરિબૂના ફિલ અરદિ
તુમમેંસે બીમાર ઔર કિતને ફિરેંગે ઝમીન મેં

તફસીર : (૧) એટલે તે દિવસની સખ્તી અને બીક તથા લંબાઈ એટલી બધી હશે કે તેથી બાળક પણ વૃદ્ધ થઈ જાય. (૨) ઈસ્લામના આરંભ કાળમાં રાતની નમાઝ ફર્ઝ થઈ હતી એક વરસ પછી તે હુકમ મૌકુફ થઈ આ આયતો ઉતરી.

يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللّٰهِ ۙ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ
فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۙ وَاَقِيمُوا
الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا ؕ
وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ
اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَّاَعْظَمَ اَجْرًا ؕ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

(٧٤) سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ مَكِّيَّةٌ (٤)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَاَنذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾
وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُن
تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾ فَاِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾
فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكٰفِرِينَ غَيْرُ
يَسِيرٍ ﴿١٠﴾ ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَّجَعَلْتُ

યબ્તગૂના મિન ફદ્‌લિલ્લાહિ૪વ આ-ખ઼રૂના
જો ઢુંડતે હોંગે ફઝલ અલ્લાહકા (યા'ની રોઝી યા ઈલ્મ વગૈરા)
યુક઼ાતિલૂના ફી સબીલિલ્લાહિ ફક઼-રઊ
ઔર કિતને લોગ લળતે હોંગે રાહમેં અલ્લાહકી તો પળ્હ લિયા કરો
મા તયસ્સરા મિન્હુ૪વ અક઼ીમુસ઼ સ઼લાતા
જિતના આસાન હો ઉસમેંસે ઔર કાયમ રખ્ખો નમાઝ
વ આતુઝ ઝકાતા વ અક઼રિદુલ્લાહા ક઼ર-દ઼ન
ઔર દેતે રહો ઝકાત ઔર કર્ઝ દો અલ્લાહકો કર્ઝ
હ઼-સના ß વમા તુક઼દ-દિમૂ લિ-અન્ફુસિકુમ
અચ્છા (પૂરે ઈખ્લાસસે) ઔર જો કુછ આગે ભેજોગે તુમ અપને લિયે
મિન ખ઼ૈરિન તજિદૂહુ ઈ઼ન્દલ્લાહિ હુવા ખ઼ય-રંવ
કોઈ નેકી પાઓગે ઉસકો અલ્લાહકે પાસ ઉસસે બેહતર
વ અઅ઼-ઝ઼મા અજરા ß વસ્તગ઼-ફિરુલ્લાહ ß
ઔર બળી હૈ સવાબમેં ઔર મુઆફી માંગો અલ્લાહસે

ઈન્નલ્લાહા ગ઼ફૂરુર રહ઼ીમ ૨૦
બેશક અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હૈ.

સૂરતુલ મુદ-દસ્સિર

સૂરએ મુદ-દસ્સિર મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૫૬) આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

યા અય્યુહલ મુદ-દસ્સિરુ ૧ કુમ ફ-અન્ઝ઼િર ૨ વ રબ્બકા ફ-કબ્બિર ૩
અય કપળા લપેટનેવાલે ખળે હો ફિર ડરાઓ લોગોંકો ઔર અપને રબકી બળાઈ (બયાન) કરો.
વ સિયા-બકા ફ-તહ઼-હિર ૪ વર-રુજ-ઝા ફહજુર ૫ વલા તમ્નુન
ઔર અપને કપળે પાક રખ્ખો. ઔર (બુતોંકી) પલીદીસે બચે રહો. ઔર મત એહસાન કરો
તસ્તકસિર ૬ વ લિ-રબ્બિકા ફસ્બિર ૭ ફ-ઈઝ઼ા નુક઼િરા ફિન્નાકૂર ૮
ઝિયાદા લેને કો, ઔર અપને રબ (કી રઝા જોઈ)કે લિયે સબ્ર કરો. (૧) ફિર જબ ફૂંકા જાએગા સૂર. (૨)
ફ-ઝ઼ાલિકા યવ-મઇઝ઼િંય યવમુન અ઼સીર ૯ અ઼-લલ કાફિરીના ગ઼ૈરુ
તો વો દિન બળા મુશકિલ હૈ મુન્કિરોં પર જિસમેં આસાની નહીં
યસીર ૦ ઝ઼રની વ મન ખ઼-લક઼્તુ વહ઼ીદંવ ૧૧ વ જ-અ઼લ્તુ
હોગી છોળદો મુઝકો ઔર ઉસકો કે પૈદા કિયા મૈંને અકેલા (૩) ઔર દિયા મૈંને

તફસીર : (૧) આ સૂરત ઉતરી ત્યારે બધી જ મખલૂકને ઈસ્લામના આમંત્રણનો તેમજ નમાઝનો હુકમ થયો. કારણ નમાઝની સાથેજ તકબીર છે એજ આયતથી સાબિત થયું કે તકબીર થી નમાઝ શરૂ કરવી. તેમ ફરમાવ્યું કે કપડા પાક રાખો અને ગંદકી થી દુર રહો અથવા ગંદકી થી મુરાદ મૂર્તિઓ છે જેના ઉપર દુધ તેલ વીગેરે ચીજો ચઢાવાય છે. તે ઉપરાંત એક સદગુણ અને હિમ્મતની વાતનું શિક્ષણ આપ્યું કે કોઇને કાંઈ નાણુ કે વિધા આપો તેનાથી બદલાની ઈચ્છા ન રાખો. ખુદાપાકના આપેલા પરજ શુક્ર કરતા રહો. આ મનાઈ હુકમ ખાસ આપ (સ.) માટેજ હતો. બીજાઓ જો બદલાની ઈચ્છાથી કોઈ ઉપકાર કરે તો દુરસ્ત છે ગુનોહ નહિ થાય. પરંતુ યોગ્ય અને બેહતર નથી. (૨) કયામતના દિવસે જ્યારે સૂર ફુકવામાં આવશે. (૩) એટલે જે પોતાના બાપને ત્યાં એકલોજ પૈદા ↗

↗ થયો. તેના બીજા ભાઈ બહેન જનમ્યાજ નથી અથવા એ મતલબ કે દુન્યાની લાયકાત ને લઇ અરબમાં એકલો પૈદા થયો કે તેની જોડ નથી.

૧૪ ૮ ૭ મ

لَهٗ مَالًا مَّمْدُوْدًا ۙ وَّ بَنِيْنَ شُهُوْدًا ۙ وَّ مَهَّدْتُّ لَهٗ
تَمْهِيْدًا ۙ ثُمَّ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيْدَ ۙ كَلَّا ؕ اِنَّهٗ
كَانَ لِاٰيٰتِنَا عَنِيْدًا ؕ سَاُرْهِقُهٗ صَعُوْدًا ؕ اِنَّهٗ
فَكَّرَ وَ قَدَّرَ ۙ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۙ ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ
قَدَّرَ ۙ ثُمَّ نَظَرَ ۙ ثُمَّ عَبَسَ وَ بَسَرَ ۙ ثُمَّ اَدْبَرَ وَ
اسْتَكْبَرَ ۙ فَقَالَ اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا سِحْرٌ يُّؤْثَرُ ۙ اِنْ
هٰذَاۤ اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ؕ سَاُصْلِيْهِ سَقَرَ ۝ وَمَاۤ
اَدْرٰىكَ مَا سَقَرُ ؕ لَا تُبْقِيْ وَلَا تَذَرُ ۚ لَوَّاحَةٌ
لِّلْبَشَرِ ۚ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ؕ وَمَا جَعَلْنَاۤ اَصْحٰبَ
النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةً ۙ وَّمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ اِلَّا
فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۙ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا
الْكِتٰبَ وَيَزْدَادَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِيْمَانًا وَّلَا يَرْتَابَ
الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ۙ وَلِيَقُوْلَ الَّذِيْنَ

લહૂ માલમ મમ્દૂદંવ ૦ વ બનીના શુહૂદંવ ૦
ઉસકો (યા'ની કે બની મુગીરાકો) માલ ફેલા હુવા ઔર બેટે હાઝિર હોનેવાલે (મજલિસમેં)
વ મહ-હત્તુ લહૂ તમ્હીદા ૦ સુમ્મા
ઔર બિછાયા મૈંને ઉસકે લિયે બિછૌના હર તરહકે (દુન્યવી સામાનકા) ફિર ભી
યત્મઉ અન અઝીદ ૦ કલ્લા ઇન્નહૂ કાના
તમા રખંતા હૈ વો યે કે ઝિયાદા કરદું મૈં (૧) હરગિઝ નહીં વો હૈ
લિ-આયાતિના અનીદા ૦ સ-ઉરહિકુહૂ
હમારી આયતોંકા મુખાલિફ, અન્કરીબ ચળ્હાઊંગા મૈં ઉસકો
સઊદા ૦ ઇન્નહૂ ફક-કરા વ કદ-દરા ૦ ફ-
(દોઝખકે) પહાળ પર (૨) બેશક ઉસને ફિક્ર કિયા ઔર અન્દાઝા કિયા હૈ તો
કુતિલા કયફ કદ-દરા ૦ સુમ્મા કુતિલા કયફ
મારા જાએ કૈસા અન્દાઝા કિયા ફિર મારા જાએ કૈસા
કદ-દર ૦ સુમ્મા ન-ઝરા ૦ સુમ્મા અ-બસા
અન્દાઝા કિયા ફિર નઝર કી ફિર તેવરી ચળ્હાઈ મ
વ બ-સર ૦ સુમ્મા અદ-બરા વસ્તક-બરં ૦ ફ-કાલા ઇન હાઝા ઇલ્લા ૭
ઔર બુરા મુંહ બનાયા ફિર પીઠ ફેરી ઔર તકબ્બુર કિયા, ફિર બોલા નહીં યે (કુરઆન) મગર
સિહરુંય યુઅ્સર ૦ ઇન હાઝા ઇલ્લા કવલુલ બ-શરં ૦ સ-ઉસ્લીહિ સ-કર ૦
જાદૂ હૈ જો (અગલોંસે) ચલા આતા હૈ. નહીં મગર બાત હૈ આદમીકી અન્કરીબ ડાલુંગા મૈં ઉસકો દોઝખમેં
વમા અદરાકા મા સ-કર ૦ લા તુબ્કી વલા ત-ઝર ૦ લવ્વા-હતુલ
ઔર કયા જાને તુ કયા હૈ દોઝખ. ન બાકી રેહને દેગી ઔર ન છોળેગી, વો ઝુલસ દેનેવાલી હૈ
લિલ બ-શરિ ૦ અ-લયહા તિસ્અતા અ-શર ૦ વમા જ-અલ્ના અસ્હાબન
આદમીકો (૩) ઉસપર મુકર્રર હૈં ઉન્નીસ ફરિશતે ઔર નહીં કિયે હમને દારોગે
નારિ ઇલ્લા મલાઇ-કતંવ ૦ વમા જ-અલ્ના ઇદ-દ-તહુમ ઇલ્લા
દોઝખકે મગર (વો) ફરિશતે હૈં ઔર નહીં કી હમને ગિનતી ઉનકી મગર
ફિત્નતલ લિલ્લઝીના ક-ફરૂ ૦ લિ-યસ્તયકિનલ લઝીના ઊતુલ
જાંચને કે લિયે ઉન લોગોંકો કે જો મુન્કિર હૈં (ઔર) તાકે યકીન કરલેં વો લોગ જિનકો દી ગઈ હૈ
કિતાબા વ યઝદાદલ લઝીના આ-મનૂ ઈમાનંવ વલા યરતાબલ
કિતાબ ઔર ઝિયાદા હો ઈમાંનદારોંકા ઈમાન, ઔર શક ન લાવેં
લઝીના ઊતુલ કિતાબા વલ મુઅ્મિનૂના ૦ વ લિ-યકૂલલ લઝીના
વો લોગ જિનકો દી ગઈ હૈ કિતાબ ઔર ઈમાનવાલે ઔર તાકે કહેં વો લોગ

તફસીર : (૧) આ પ્રમાણે વલીદ મુગીરહ માટે ફરમાવ્યું છે. તે ઘણા દેશાટન ફરવાથી ઘણો અનુભવી હતો તેથી કાફિરોએ તેને કહ્યું કે મુહમ્મદ (સ.) શું પઢે છે તે સાંભળી ફેસલાની તજવીજ કરો પછી હઝરત (સ.) એ કેટલીક આયતો તેને પઢી સંભળાવી તેથી તેનુ દિલ પિગળ્યું અને બોલ્યો એ મનુષ્યની રચેલી વાણી નથી. ફરી અબુ જહલના સમજાવવાથી ફરી ગયો અને કહ્યું કે એ જાદુ છે. (૨) દોઝખમાં એક અગનિનો પહાડ તદ્દન સીધો છે. કેટલાક કટ્ટર કાફિરોને દરરોજ તેના ઉપર ચડાવવા ઉતારવામાં આવશે જે એક સખ્ત શિક્ષા છે. (૩) તે અગ્ની એવી છે જેમ લોખંડ ગરમ લાલ થયો હોય જે માણસના હાડકા બાળી લાલ કરી નાખશે.

فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَ
يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا
هُوَ ۚ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾ كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾
وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾ وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهَا لَإِحْدَى
الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن
يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾
إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾ عَنِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَمْ
نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾
وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ
بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾ فَمَا
تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ

ફી કુલૂબિહિમ મ-રદુંવ વલ કાફિરૂના માઝ઼ા
જિનકે દિલોંમેં રોગ હૈ (નિફાકકા) ઔર (ખુલ્લમ ખુલ્લા) કાફિર હૈ ક્યા
અરાદલ્લાહુ બિ-હાઝ઼ા મ-સુલા ; કઝ઼ાલિકા
ઈરાદા કિયા હૈ અલ્લાહને ઈસ (ઉન્નીસકી) મિસાલસે, ઈસી તરહ
યુદ્દિલ્લુલ્લાહુ મંય યશાઉ વ યહદી મંય યશાઅ ;
ગુમરાહ કરતા હૈ અલ્લાહ જિસકો ચાહતા હૈ, ઔર
સીધી રાહ દિખાતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ
વમા યઅ્-લમુ જુનૂદા રબ્બિકા ઈલ્લા હૂ ; વમા
ઔર નહીં જાનતા લશ્કરકો તેરે રબકે (કોઇ) મગર વોહી (ખુદા)
હિયા ઈલ્લા ઝ઼િકરા લિલ બ-શર ૦ કલ્લા
ઔર નહીં વો (દોઝખકા ઝિક્ર) મગર નસીહત હૈ લોગોંકે લિયે (૧)
વલ ક઼-મરિ ૦ વલ્લયલિ ઈઝ઼ અદ-બરા ૦
સચતો યે હૈ ઔર કસમ હૈ ચાંદકી ઔર રાતકી જબ પીઠ ફેરે (જાને લગે)
વસ્સુબહિ઼ ઈઝ઼ા અસ્ફર ૦ ઈન્નહા લ-ઈહ઼દલ
ઔર સુબ્હકી જબ રૌશન હોવે બેશક વો (દોઝખ) એક હૈ
૯ ૧૫
મ ૭
કુ-બરિ ૦ નઝ઼ીરલ લિલ બ-શર ૦ લિ-મન શાઆ મિન્કુમ અંય
બળી ચીઝોંમેંસે ડરાનેવાલી લોગોંકો ઉસ શખ્સકે લિયે જો ચાહે તુમમેંસે યે કે
યત્તક઼દ-દમા અવ યત્ત-અખ઼્ખ઼ુર ૦ કુલ્લુ નફસિમ બિમા કસ-બત રહીનહ ૦
આગે બઢ્હે (નેકી યા બહિશ્તકી તરફ) યા પીછે રહે (બદીમેં ફંસા હુવા, યા દોઝખમેં પળા હુવા) (૨) હરએક જી બદલેમેં અપને કામોંકે ગિરવી હૈ,
ઈલ્લા અસ્હ઼ાબલ યમીન ; ફી જન્નાત ; યત-તસા-અલૂના ૦ અ઼નિલ
મગર દાહની તરફવાલે બહિશ્તોંમેં હોંગે (વો) પુછતે હોંગે
મુજરિમીના ૦ મા સ-લ-ક઼કુમ ફી સ-ક઼ર ૦ ક઼ાલૂ લમ
ગુનેહગારોંસે કૌનસી ચીઝ લે આઈ તુમકો દોઝખમેં ? વો કહેંગે નહીં
નકુ મિનલ મુસ઼લ્લીના ૦ વ લમ નકુ નુત઼ઈ઼મુલ મિસ્કીન ૦
થે હમ નમાઝ પઢ્હને વાલોંસે ઔર નહીં થે હમ ખાના ખિલાતે (કીસી) મુહતાજકો
વ કુન્ના નખૂદુ મ-અ઼લ ખ઼ાઇદ઼ીન ૦ વ કુન્ના નુકઝ઼-ઝ઼િબુ
ઔર બેહૂદા બકવાસ કરતે થે હમ (દીનકી બાતોંમેં) બકવાસ કરનેવાલોંકે સાથ ઔર ઝુટલાતે થે હમ
બિ-યવમિદ દીન ૦ હ઼ત્તા અતાનલ યક઼ીન ૦ ફમા
રોઝે જઝાકો યહાં તકકે આ પહુંચી હમપર યકીની બાત (૩) (યા'ની મૌત) ફિર નહીં
તન્ફઉ઼હુમ શફા-અ઼તુશ શાફિઈ઼ન ૦ ફમા લહુમ અ઼નિત
ફાયદા દેગી ઉનકો સિફારિશ કરનેવાલોંકી સિફારિશ (૪) ફિર ક્યા હુવા હૈ ઉનકો

તફસીર (૧) દોઝખ પર ઓગણીસ ફરિશ્તા નિર્માણ હોવાની આયત ઉતરી તો કાફિરો ઠઠા મશકરી કરવા લાગ્યા કે તે ઓગણીસ જણા અમને હઝારોને શું કરી શકશે? તેમને મારી હટાવીશું ત્યારે જવાબ આપ્યો કે તેઓ કાંઈ માણસ નથી બલ્કે એવા બળવાન ફરિશ્તા છે કે તેમાનો એકજ તમને સૌને પૂરતો છે. પરંતુ ગણત્રી બતાવવાનો મતલબ આગલી કિતાબો સાથે મળી જાય અને એજ તેની સત્યતાની દલીલ છે. (૨) દોઝખથી ડરી નેકી તથા જન્નત તરફ આગળ વધવું અથવા બદીમાં ફસાઈ પાછળ પડી રહી દોઝખને પાત્ર થવું એ માણસના અધિકારનું કામ છે. (૩) અમો ખુદાપાક પર અને કિયામત પર ઈમાન નહિ લાવતાં કુરઆન શરીફ અને દીનની વાત ઠઠ્ઠા મશકરીમાં જ લાગી રહ્યા હતા. ફરી એજ સ્થિતિમાં મૌત આવી લાગવાથી આજે દોઝખમાં પડયા. ↗

↙ (૪) કાફિરો માટે કોઈ ભલામણ કરનાર નથી અને કદાચ કોઈ કરશે તો તે કબુલ નહી થાય.

الَتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِيْنَ ۝ كَاَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ۝ فَرَّتْ
مِنْ قَسْوَرَةٍ ۝ بَلْ يُرِيْدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ اَنْ
يُّؤْتٰى صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ۝ كَلَّا ؕ بَلْ لَّا يَخَافُوْنَ
الْاٰخِرَةَ ۝ كَلَّآ اِنَّهٗ تَذْكِرَةٌ ۝ فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهٗ ۝
وَمَا يَذْكُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ؕ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى
وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ۝

(٧٥) سُوْرَةُ الْقِيٰمَةِ مَكِّيَّةٌ (٣١)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

لَآ اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۝ وَلَآ اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ
اللَّوَّامَةِ ۝ اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَّجْمَعَ عِظَامَهٗ ۝
بَلٰى قٰدِرِيْنَ عَلٰٓى اَنْ نُّسَوِّيَ بَنَانَهٗ ۝ بَلْ يُرِيْدُ
الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ اَمَامَهٗ ۝ يَسْئَلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ۝
فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۝ وَجُمِعَ الشَّمْسُ

તઝ઼કિ-રતિ મુઅ્-રિદ઼ીન ૦ ક-અન્નહુમ
કે નસીહતસે મુંહ મોળતે હૈ. ગોયા કે
હુમુરુમ મુસ્તન્ફિરહ ૦ ફર-રત મિન
ગંધે હૈ (જંગલી) બિદકનેવાલે ભાગતે હૈ
ક઼સ્વરહ ૦ બલ યુરીદુ કુલ્લુમ-રિઈમ મિન્હુમ
શેર (કી શકલ) સે (૧) બલ્કે ચાહતા હૈ હર એક મર્દ ઉનમેંસે
અંય યુઅ્-તા સુહુફમ મુનશ-શરહ ૦
યે કે દિયે જાએં સહીફે ખુલે હુવે. (૨)
કલ્લા ઠ બલ્લા યખ઼ાફૂનલ આખિ઼રહ ૦
હરગિઝ નહીં (ઐસા નહીં હોગા) બલ્કે નહીં ડરતે વો આખેરતસે
કલ્લા ઈન્નહૂ તઝ઼કિરહ ૦ ફ-મન શાઆ
કોઈ નહીં યે તો નસીહત હૈ. જો કોઈ ચાહે
ઝ઼-ક-રહ ૦ વમા યઝ઼કુરૂના ઈલ્લા
યાદ કરલે ઉસકો (૩) ઔર નહીં યાદ કરેંગે મગર
અંય યશાઅલ્લાહ ઠ હુવા અહલુત તક઼વા વ અહલુલ મગ઼ફિરહ ૦
યે કે (જબ) અલ્લાહ ચાહે, વોહી હૈ ડરને કે લાયક ઔર (વોહી હૈ) બખ્શને કે લાયક.

સૂરતુલ ક઼િયામહ

સૂરએ કિ઼યામહ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૪૦) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

લા ઉક઼સિમુ બિ-યવમલિ ક઼િયા-મતિ ૦ વલા ઉક઼સિમુ બિન્નફસિલ
રોઝે કયામતકી કસમ ખાતા હૂં ઔર કસમ ખાતા હું મૈં જી કી,
લવ્વામહ ૦ અં-યહ઼-સબુલ ઈન્સાનુ અલ્લન નજ-મઅ઼ા ઈઝ઼ામહ ૦
જો મલામત કરનેવાલા હૈ (બુરાઈ પર) (૪) ક્યા ખયાલ કરતા હૈ આદમી કે હરગિઝ ન જમા કરેંગે હમ ઉસકી હડ્ડીયાં ?
બલા ક઼ાદિરીના અ઼લા અન નુસવ્વિયા બનાનહ ૦ બલ યુરીદુલ
હાં (ઝરૂર) કાદિર હૈં હમ ઈસપર કે દુરૂસ્ત કરેં હમ પોરિયાં ઉસકી (ઉંગલીયોં કી) બલ્કે ચાહતા હૈ
ઈન્સાનુ લિ-યફજુરા અમામહ ૦ યસ્અલુ અય્યાના યવમુલ ક઼િયામહ ૦
આદમી કે ગુનાહ કર રખ્ખે અપને આગે, વો પૂછતા હૈ કે કબ હોગા દિન કયામત કા ?
ફ-ઈઝ઼ા બરિક઼લ બં-સ઼રુ ૦ વ ખ઼-સ-ફલ ક઼-મરુ ૦ વ જુમિઅ઼શ શમ્સુ
ફિર જબ પથરા જાએં આંખેં ઔર ગહના જાએ ચાંદ, ઔર જમા કર લિયા જાએ સૂરજ

મ ૭ ૬ ૧૬ પોના

તફસીર : (૧) જેમ જંગલના ગધેડા શેરની ગર્જનાથી નાસે છે. (૨) દરેક નબી ખુલ્લી કિતાબ. (૩) કુરઆન મજીદ એક માણસ પર ઉતર્યુ તો શું થયું. બધા માટે ઉપયોગી હોવાથી જેને જોઇએ તે એનાથીજ બોધ ગ્રહણ કરે. (૪) જે જીવ રમત ગમતમાં અને મોજ મજામાં રચ્યો પચ્યો રહી કદી પણ નેકી તરફ વલણ ન કરે તે નફસે અમ્મારહ છે. ફરી જયારે તેને ભાન આવ્યું અને ભલુ બુરૂ સમજી બુરાઇઓથી અટકયો પરંતુ અસલી ટેવ મુજબ કદી કદાચ કંઈ ગુનોહ કરી બેસે પરંતુ તરતજ ચેતી જઈ પોતાના જીવને ઠપકો આપે. તે ઉપરાંત તેનાથી જે કંઈ નેકી થાય તેને એમ સમજે કે ખુદાપાક દરગાહને લાયક મારાથી કયાં નેકી થઈ શકે ? એ સથિતિ થવા પછી તે નફસે લવ્વામહ છે. જેના ખુદાપાકે અત્રે સોગંદ ખાધા છે. ફરી જયારે જીવ સંપુર્ણ રીતે સુધરી નેકી કરવા તરફ જ પ્રેરાય ↗ અને બુરાઈઓથી દુર નાસે તેમ બુરાઈથી તેને પોતાની મેળેજ અણગમો અને સંતાપ થાય તો એવા પાક નફસનું નામ નફસે મુત્મઈન્નહ છે.

وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾
كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾
يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ
الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾
لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ
وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ
عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾ كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ
الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا
نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ أَن
يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾
وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَ
الْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ
الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ﴿٣١﴾ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾

વલ કૂ-મર ○ યકૂલુલ ઈન્સાનુ યવ-મઈઝિન
ઔર ચાંદકો (૧) કહેગા આદમી ઉસ દિન
અય-નલ મફર્ર ○ કલ્લા લા વઝર ○ ઈલા
કહાં હૈ જગાહ ભાગનેકી ? હરગિઝ નહીં હૈ (કહીં પનાહ)
રબ્બિકા યવ-મઈઝિનિલ મુસ્તકર્ર ○
તેરે રબ (હી) કી તરફ ઉસ દિન ઠિકાના હોગા
યુનબ્બઉલ ઈન્સાનુ યવ-મઈઝિમ બિમા
જતા દિયા જાએગા આદમીકો ઉસ દિન ઉસ ચીઝસે જો
કદ્-દમા વ અખ્ખર ○ બલિલ ઈન્સાનુ અલા
આગે ભેજી હૈ ઔર જો પીછે છોળ આયા હૈ. બલ્કે આદમી (ખુદ)
નફસિહી બસી-રતુંવ ○ વ લવ અલ્કા
અપને લિયે દલીલ હૈ (રબકી વેહદાનિયત જાનનેકી) ઔર અગરચે
મઆઝીરહ ○ લા તુહર-રિક બિહી લિસા-નકા
લાડાલે બહાને (કિતનેહી) (૨) મત હિલાઓ વહીકે (યાદ કરનેમેં)
લિ-તઅ્-જલા બિહ ○ ઈન્ના અ-લયના જમ-અહૂ વ કુરઆનહ ○ ફ-ઈઝા
અપની ઝબાન તાકે જલદી સીખલો તુમ ઉસકો બેશક હમારે ઝિમ્મે હૈ ઉસકા જમા કર દેના (તુમ્હારે દિલમેં) ઔર ઉસકા
કરઅ્નાહુ ફત્તબિઅ્ કુરઆનહ ○ સુમ્મા ઈન્ના અ-લયના બયાનહ ○ કલ્લા બલ
પઢા દેના (તુમ્હારી ઝબાનસેં) ફિર જબ હમ પઢને લગેં ઉસકો (જિબ્રાઈલ ફરિશ્તેકી ઝબાની) તો પૈરવી કરો
ઉસકે પઢનેકી (યા'ની જિબ્રાઈલસે સુનનેકે બાદ દોહરા દિયા કરો.) ફિર યકીનન હમારે ઝિમ્મે હૈ ઉસકા બયાન
તુહિબ્બૂનલ આજિલહ ○ વ ત-ઝરૂનલ આખિરહ ○ વુજૂહુંય યવ-મઈઝિન
કરના. (૩) હરગિઝ ન યું (જલદી કરની ચાહિયે) મગર તુમ હો હી જલ્દ બાઝ ઈસલિયે દોસ્ત રખતે હો તુમ દુનિયાકો ઔર
નાદિ-રતુન ○ ઈલા રબ્બિહા નાઝિરહ ○ વ વુજૂહુંય યવ-મઈઝિમ બાસિ-રતુન ○
છોળ બેઠે હો આખેરતકો કિતને મુંહ ઉસ દિન (તરો) તાઝા (ટિક ટિકી લગાએ) અપને રબકી તરફ દેખ રહે હોંગે. (૪) ઔર
તઝુન્નુ અંય યુફ-અલા બિહા ફાકિરહ ○ કલ્લા ઈઝા બ-લગતિત તરાકિયા ○
કિતને મુંહ ઉસ દિન ઉદાસ હોંગે, ગુમાન કરતે હોંગે યે કે કી જાએગી ઉનકે સાથ કમર તોળનેવાલા મુઆમલા, હરગિઝ
વ કીલ મન રાકિંવ ○ વ ઝન્ના અન્નહુલ ફિરાક ○ વલ
નહીં (આખિરતકો દુર ન સમઝો ઈસ સફરકી પેહલી મનઝિલ મૌત હૈ) જબ આ પહુંચેગી જાન સીનેકી હંસલી તક ઔર
કહા જાએગા કૌન હૈ ઝાળનેવાલા (જો ઈસકો મરનેસે બચાલે ?) ઔર જાના ઉસને યે હૈ જુદાઈ (કા વક્ત દુનિયાસે)
તફ-ફતિસ સાકુ બિસ્સાકિ ○ ઈલા રબ્બિકા યવ-મઈઝિનિલ
લિપટ જાએગી એક પિંડલી દુસરી પિંડલીસે (યા સાક કિનાયા હૈ એક સખ્તી દુસરી સખ્તીસે લિપટ જાએગી)
(જબ યે હાલત હોગી તબ) રબકી તરફ ઉસ દિન
મસાક ○ ફલા સદ્-દકા વલા સલ્લા ○ વ લાકિન કઝ્-ઝબા વ તવલ્લા ○
ચલના હૈ. ફિર ન સચ માના (ખુદાકે કલામકો ઔર રસૂલકો) ઔર ન નમાઝ પઢી, બલ્કે (ઉલટા) ઝુટલાયા ઔર મુંહ મોળા,

તફસીર : (૧) હશરના દિવસે સૂર્ય એકજ માઈલ ઉચો તેના ઝગ ઝગાટથી ચક્ષુઓ અંજાઈને અંધારા આવી જશે. (૨) માણસ આ જીવનમાંજ પોતાની સ્થિતિઓ સંબધી વિચાર કરે તો અલ્લાહની તૌહીદને સમજી શકે છે. છતાં કોઈ એમ કહે કે મારા ધ્યાનમાં આવતુ નથી તો માત્ર એ બહાનાજ છે. (૩) શરૂઆતમાં જ્યારે હઝરત જિબ્રાઈલ (અ.) કુરઆનની વહી લાવી પઢતા ત્યારે હઝરત (સ.) તેમના પઢવાની સાથે જ મનમાં પઢવા લાગતા કે જલ્દીથી યાદ કરી લે અને શીખી લે એ ભયથી કે કદાચ હઝરત જિબ્રાઈલ ચાલ્યા જાય અને સંપુર્ણ યાદ ન રહે પણ એમાં મુશ્કેલી નડતી કે આગલા શબ્દો મનમાં પઢી રેહતા સુધી પાછલા શબ્દો સાંભળવામાં અડચણ આવવાથી ગભરાતા હતા તેથી ખુદાપાકે ફરમાવ્યું કે હઝરત જિબ્રાઈલ સાથે પઢવાની કંઈ જ જરૂર નથી. માત્ર સંપૂર્ણ લક્ષ ↗

↗ આપી સાંભળો, ભૂલી જવાની ચિંતા ન રાખો કે ફરી કેવી રીતે પઢીશ અને લોકોને કેવી રીતે સંભળાવીશ કારણ કે એનો અક્ષરે અક્ષર તમને યાદ કરાવી દેવો અને
તે પછી તેનુ આપની જીભ પર ચાલુ કરાવું તેમજ લોકો સમક્ષ તેને પઢાવી આપવું એ બધુ અમારે શિરે છે માટે આપ ગભરાશો નહિં એના અર્થની તેહકીક
૧૭ ૯ કરવાની પણ જરૂર નથી કેમકે વખતસર એનુ વર્ણન કરતા આપને મ ૭ શીખવવું અમારે શિર છે. અત્રે જિબ્રાઈલના પઢવાને ખુદાપાકે પોતાનું →

ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ يَتَمَطّٰى ۝ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ۝ ثُمَّ اَوْلٰى
لَكَ فَاَوْلٰى ۝ اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُّتْرَكَ سُدًى ۝
اَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّنْ مَّنِيٍّ يُّمْنٰى ۝ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً
فَخَلَقَ فَسَوّٰى ۝ فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَ
الْاُنْثٰى ۝ اَلَيْسَ ذٰلِكَ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُّحْيِۦَ الْمَوْتٰى ۝

سُوْرَةُ الدَّهْرِ مَدَنِيَّةٌ (٧٦) (٩٨) آياتها ٣١ ركوعاتها ٢

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ حِيْنٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ
شَيْئًا مَّذْكُوْرًا ۝ اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ
اَمْشَاجٍ ۖ نَّبْتَلِيْهِ فَجَعَلْنٰهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ۝ اِنَّا هَدَيْنٰهُ
السَّبِيْلَ اِمَّا شَاكِرًا وَّاِمَّا كَفُوْرًا ۝ اِنَّآ اَعْتَدْنَا
لِلْكٰفِرِيْنَ سَلٰسِلَا۟ وَاَغْلٰلًا وَّسَعِيْرًا ۝ اِنَّ الْاَبْرَارَ
يَشْرَبُوْنَ مِنْ كَاْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُوْرًا ۝ عَيْنًا يَّشْرَبُ

સુમ્મા ઝ-હબા ઈલા અહલિહી ય-તમત્તા ○
ફિર ગયા વો અપને ઘરકે લોગોંકી તરફ અકળતા હુવા,
અવલા લકા ફ-અવલા ○ સુમ્મા
તુફ હૈ તુઝપર ફિર (તુઝપર) તુફ હૈ, ફિર
અવલા લકા ફ-અવલા ○ અ-યહ-સબુલ
તુફ હૈ તુઝપર (ફિર તુઝપર) તુફ હૈ ક્યા ગુમાન કરતા હૈ
ઈન્સાનુ અંય યુત્રકા સુદા ○ અલમ યકુ
આદમી યે કે છોળ દિયા જાએગા બેકાર ક્યા નહીં થા વો એક
નુત્ફતમ મિમ મનિય્યિંય યુમ્ના ○ સુમ્મા કાના
કતરા મનીકા કે ટપકાઈ ગઈ થી (ઔરતકે રહમમેં)? ફિર હુવા વો
અ-લ-કતન ફ-ખ-લકા ફ-સવ્વા ○ ફ- મ
જમા હુવા ખૂન ફિર પૈદા કિયા ઉસને ફિર તન્દુરસ્ત કિયા ઉસને, ફિર ૭
જ-અલા મિન્હુઝ ઝવ-જયનિઝ ઝ-કરા
કી ઉસમેંસે દો, કિસ્મેં નર
વલ ઉન્સા ○ અ-લયસા ઝાલિકા બિ-કાદિરિન અલા અંય યુહયિયલ મવતા ○ ૬
ઔર માદા ક્યા નહીં હૈ ઐસા ખુદા કાદિર ઈસ બાત પર કે ઝિન્દા કરે મુર્દોંકો ? ૧૮

સૂરતુદ દહર

સૂરએ દહર મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૩૧) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

હલ. અતા અ-લલ ઈન્સાનિ હીનુમ મિનદ દહરિ લમ યકુન
યકીનન આયા હૈ આદમી પર એક ઐસા વકત (ભી) ઝમાનેમેં કે ન થા વો
શય-અમ મઝકૂરા ○ ઈન્ના ખલક-નલ ઈન્સાના મિન નુત્ફતિન
કોઈ ચીઝ ઝિક્ર કરને કે કાબિલ બેશક પૈદા કિયા હમને આદમીકો એક બૂંદ. (મર્દ ઔર ઔરતકી)
અમ્શાજિન ۖ નબ્તલીહિ ફ-જઅલ્નાહુ સમીઅમ બસીરા ○ ઈન્ના હદય-નાહુસ
(ઔર ગરઝ યે થી કે નેકી ઔર બદી મેં)' હમ આઝમાએં ઉસકો, ફિર કર દિયા હમને ઉસકો સુનનેવાલા (ઔર)
દેખનેવાલા (ફિર) યકીનન હમને દિખાઈ ઉસકો
સબીલા ઈમ્મા શાકિરંવ વ ઈમ્મા કફૂરા ○ ઈન્ના અઅ-તદના
રાહ યા તો શુક્ર કરનેવાલા હૈ. (યા'ની મુસલમાન) ઔર યા તો નાશુક્રી કરનેવાલા હૈ (યા'ની કાફિર) બેશક હમને તૈયારકી હૈ
લિલ કાફિરીના સલાસિલા વ અગ઼લાલંવ વ સઈરા ○ ઈન્નલ અબ્રારા
કાફિરોંકે લિયે ઝન્જીરેં ઔર તૌક ઔર આગ, અલબત્તા નેક લોગ
યશ-રબૂના મિન કઅ-સિન કાના મિઝાજુહા કાફૂરા ○ અય-નંય યશ-રબુ
પિયેંગે (ઐસી શરાબે પાકકા) જામ કે જિસમેં મિલાવટ હોગી કાફૂર (કે પાની) કી. (ઔર કાફૂરકે પાનીકા) એક ચશમા હોગા કે પીતે હોંગે

→ પેજ (૮૧૨)ની તફસીર : ફરમાવ્યું કારણ તે નાયબ હતા અને નાયબનુ કામ પોતાનું જ ગણાય છે. (૪) તો આખિરતમાં ખુદાનો દીદાર થવા સબંધી જરાએ શંકા નથી છતાં કેટલાક ગુમરાહ ફિરકાઓના નસીબમાં એ દીદાર નહિ હોવાથી તેઓ એનો નકાર કરે છે.

بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُوْنَهَا تَفْجِيْرًا ۝٦ يُوْفُوْنَ
بِالنَّذْرِ وَيَخَافُوْنَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهٗ مُسْتَطِيْرًا ۝٧ وَ
يُطْعِمُوْنَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهٖ مِسْكِيْنًا وَّ يَتِيْمًا
وَّاَسِيْرًا ۝٨ اِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيْدُ مِنْكُمْ
جَزَآءً وَّلَا شُكُوْرًا ۝٩ اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَّبِّنَا يَوْمًا
عَبُوْسًا قَمْطَرِيْرًا ۝١٠ فَوَقٰىهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ
وَلَقّٰىهُمْ نَضْرَةً وَّسُرُوْرًا ۝١١ وَجَزٰىهُمْ بِمَا صَبَرُوْا
جَنَّةً وَّحَرِيْرًا ۝١٢ مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ ۚ لَا
يَرَوْنَ فِيْهَا شَمْسًا وَّلَا زَمْهَرِيْرًا ۝١٣ وَ دَانِيَةً
عَلَيْهِمْ ظِلٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوْفُهَا تَذْلِيْلًا ۝١٤ وَ
يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّ اَكْوَابٍ
كَانَتْ قَوَارِيْرَا۠ ۝١٥ قَوَارِيْرَا۠ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوْهَا
تَقْدِيْرًا ۝١٦ وَيُسْقَوْنَ فِيْهَا كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا

બિહા ઇ઼બાદુલ્લાહિ યુફજ-જિરૂ-નહા
ઉસમેંસે બંદે અલ્લાહકે બહા લે જાએંગે ઉસ ચશમે કો
તફજીરા ૦ યૂફૂના બિન્નઝ઼રિ વ યખ઼ાફૂના
બહા લે જાના (જહાં ચાહેંગે) (૧) (યે વો લોગ હૈં જો)
પૂરા કરતે હૈં અપની નઝ઼રોં કો, ઔર ડરતે હૈ
યવ-મન કાના શર-રુહૂ મુસ્તત઼ીરા ૦
ઉસદિનસે કે હોગી બુરાઈ ઉસકી (આમ) સબ તરફ ફૈલી હુઈ
વ યુત઼્ઇ઼મૂનત઼ ત઼આ઼મા અ઼લા હુબ્બિહી
ઔર ખિલાતે હૈં ખાના ખુદાકી મુહબ્બત પર
મિસ્કીનંવ વ યતીમંવ વ અસીરા ૦ ઇન્નમા
મોહતાજકો, ઔર યતીમકો, ઔર કૈદી કો (ઔર જતા દેતે હૈં કે)
નુત઼્ઇ઼મુકુંમ લિ-વજહિલ્લાહિ લા નુરીદુ
હમતો સિર્ફ ખિલાતે હૈં તુમકો ખુદાકી રઝા જોઈ કે લિયે,
નહીં ચાહતે હમ
મ
૭ મિન્કુમ જઝાઅંવ વલા શુકૂરા ૦ ઇન્ના નખ઼ાફુ મિર રબ્બિના
તુમસે કોઈ બદલા ઔર નહીં ચાહતે કોઈ શુક્ર ગુઝારી બેશક હમતો ડરતે હૈ અપને રબસે
યવ-મન અ઼બૂસન ક઼મ-ત઼રીરા ૦ ફ-વક઼ાહુમુલ્લાહુ શર-રા ઝ઼ાલિકલ યવમિ
ઉસદિન (સે કે હોગા) મુંહ બનાનેવાલા, તેવરી ચઢાનેવાલા, ફિર બચાલિયા ઉનકો અલ્લાહને બુરાઈસે ઉસદિન કી,
વ લક઼-ક઼ાહુમ નદ઼-રતંવ વ સુરૂરા ૦ વ જઝાહુમ બિમા સ઼-બરૂ જન્નતંવ વ
ઔર મિલાદી ઉનકો તાઝગી ઔર ખુશી ઔર બદલા દિયા ઉનકો ઉનકે સબ્રપર બહિશત ઔર
હ઼રીરમ ૦ મુત્તકિઈના ફીહા અ઼લલ અરાઇક ۚ લા ય-રવના ફીહા શમ્સંવ વલા
રેશમી પોશાક, તકિયા લગાએ બૈઠે હોંગે ઉસ (જન્નત)મેં તખતોં પર નહીં દેખેંગે ઉસમેં સુરજ (કી ધૂપ) ઔર ન
ઝમ-હરીરા ૦ વ દાનિ-યતન અ઼-લયંહિમં ઝ઼િલાલુહા વ ઝુલ્લિલત કુતૂફુહા
જાળે (કી સરદી) ઔર ઝુક રહે હોંગે ઉનપર દરખ્તોં કે સાએ ઔર નઝ઼દીક કિયે ગએ હૈં મેવે ઉસકે
તઝ઼લીલા ૦ વ યુતા઼ફુ અ઼-લયહિમ બિ-આનિ-યતિમ મિન ફિદ઼-દ઼તિંવ વ
લટકા કર ઔર ફિરાએ જાતે હૈં ઉન પર બરતન ચાંદીકે ઔર
અકવાબિન કાનત ક઼વારીરા ૦ ક઼વારીરા મિન ફિદ઼-દ઼તિન ક઼દ-દરૂહા
આબખોરે હોંગે શીશે (જૈસે સાફ) શીગુફે (જૈસે સાફ) બનાએ હુવે ચાંદીકે, અન્દાઝા કિયા હૈ ઉસકા અન્દાઝા ઠીક (પીનેવાલે
તક઼દીરા ૦ વ યુસ્ક઼વના ફીહા કઅ્-સન કાના મિઝાજુહા
કી ખવાહિશકે મુવાફિક ન કમ હોગા ન ઝિયાદા) (૨) ઔર પિલાએ જાએંગે ઉસમેં પિયાલે જિસમેં મિલાઈ ગઈ હોગી

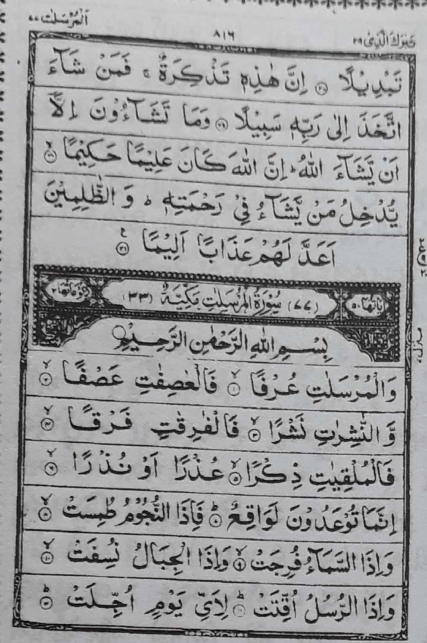
તફસીર : (૧) જન્નતમાં કાફુર નામની એક શરાબની નહેર છે જેમાં ઠંડક અને સુગંધી કપુરની મેળવણી હશે આ સૌથી ઉચ પ્રકારની શરાબ છે માનીતા મુકર્રબ લોકોએ શરાબ પીતા રહેશે. કેટલાકની મેળવણી સૂંઠ અને ગરમ ચિળ ચિળાટ લાગે તેવા ચશમા છે. (૨) પીનારને જેટલું પીવાની ઈચ્છા હશે તેટલુંજ તેમાં ભરાશે અને ત્યાંના ચાંદીના સિકકા કાચની માફક સાફ હશે કે તેમાંથી આરપાર દેખાશે.

زَنْجَبِيْلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيْهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيْلًا ﴿١٨﴾ وَ
يَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ ۚ اِذَا رَاَيْتَهُمْ
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُوْرًا ﴿١٩﴾ وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ
نَعِيْمًا وَّمُلْكًا كَبِيْرًا ﴿٢٠﴾ عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ
خُضْرٌ وَّاِسْتَبْرَقٌ ۫ وَّحُلُّوْٓا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ ۚ وَسَقٰهُمْ
رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُوْرًا ﴿٢١﴾ اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَّ
كَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿٢٢﴾ اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ
الْقُرْاٰنَ تَنْزِيْلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ
مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُوْرًا ﴿٢٤﴾ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً
وَّاَصِيْلًا ﴿٢٥﴾ وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهٗ وَسَبِّحْهُ
لَيْلًا طَوِيْلًا ﴿٢٦﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّوْنَ الْعَاجِلَةَ وَ
يَذَرُوْنَ وَرَآءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيْلًا ﴿٢٧﴾ نَحْنُ خَلَقْنٰهُمْ
وَشَدَدْنَآ اَسْرَهُمْ ۚ وَاِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَآ اَمْثَالَهُمْ

ઝન્જબીલા ૧૭ અ્ય-નન ફીહા તુસમ્મા
સુંઠ (જિસકા નામ ચશ્મએ ઝન્જબીલ હે) એક ચશ્મા હે ઉસમેં નામ રખ્ખા જાતા હે (ઉસકા)
સલ્સબીલા ૦ વ યતૂફુ અ્-લયહિમ
સલ્સબીલ (૧) (યા'ની સાફ બેહતા હુવા પાની) ઔર ફિરેંગે ઉનકે પાસ
વિલ્દાનુમ મુખ્લ્લદૂન ૮ ઈઝા ર-અય-તહુમ
લળકે હમેશા (યા'ની જો હમેશા લળકે હી રહેંગે) રેહનેવાલે જબ દેખેગા તુ ઉનકો
હસિબ્તહુમ લુઅ-લુઅમ મન્સૂરા ૦ વ
ગુમાન કરેગા કે મોતી હૈં બિખરે હુવે ઔર
ઈઝા ર-અયતા સુમ્મા ર-અયતા નઈમંવ
જબ દેખેગા તુ ઉસ જગહ તો દેખગા નેઅમત
વ મુલ્કન કબીરા ૦ આ્લિ-યહુમ સિયાબુ
ઔર બાદશાહી બળી ઉપર (કી પોશાક) ઉનકી કપળે હોંગે
સુન્દુસિન ખુદ્રુંવ વ ઈસ્તબ્રક્ ; વ હુલ્લૂ
બારીક રેશમકે સબ્ઝ, ઔર મોટે (રેશમકે) ઔર પેહનાએ
અસાવિરા મિન ફિદ્-દહ ૮ વ સક્રાહુમ રબ્બુહુમ શરાબન તહૂરા ૦ ઈન્ના હાઝા
જાએંગે કંગન ચાંદીકે ઔર પિલાએગા ઉનકા રબ ઉનકો શરાબ પાકીઝા બેશક યે હે
કાના લકુમ જઝાઅંવ વ કાના સઅ્યુકુમ મશ્કૂરા ૬ ઈન્ના નહ્નુ નઝ-ઝલ્ના
તુમ્હારે લિયે બદલા ઔર હુઈ કોશિશ તુમ્હારી મકબૂલ બેશક હમને ઉતારા
અ્-લયકલ કુરઆના તન્ઝીલા ૬ ફસ્બિર લિ-હુકમિ રબ્બિકા વલા તુતિઅ્
તુમપર કુરઆન આહિસ્તા આહિસ્તા સો ઈન્તેઝાર કરો હુકમકા અપને રબકે, ઔર મત કહા માનો
મિન્હુમ આસિમન અવ કફૂરા ૬ વઝ્કુરિસ્મા રબ્બિકા બુક-રતંવ
ઉનમેંસે કિસી ગુનેહગાર કા, યા ઈન્કાર કરનેવાલેકા ઔર યાદ રખના અપને રબકો સુબ્હ
વ અસીલા ૬ વ મિનલ લયલિ ફસ્જુદ લહૂ વ સબ્બિહ્-હુ
ઔર શામ ઔર કુછ વકત રાતકો સજદહ કરો ઉસકો, ઔર પાકી બયાન કરો ઉસકી
લય-લન તવીલા ૦ ઈન્ના હા-ઉલાઇ યુહિબ્બૂનલ આ્જિ-લતા વ
રાતકે બળે (હિસ્સે મેં તહજ્જુદ કે સિવા) યકીનન યે લોગ દોસ્ત રખતે હૈં જલ્દી મિલનેવાલી (દુનિયા) કો, ઔર
ય-ઝરૂના વરા-અહુમ યવ-મન સકીલા ૦ નહ્નુ ખ્લક્-નાહુમ
છોળ દેતે હૈં પીછે અપને (કયામત) એક ભારી દિનકો, હમહીને પૈદા કિયા ઉનકો
વ શ-દદર્ના અસ-રહુમ ૮ વ ઈઝા શિઅ્-ના બદ-દલ્ના અમ્સા-લહુમ
ઔર મઝબૂત કિયે હમને બંધન ઉનકે ઔર જબ હમ ચાહેંગે બદલ ડાલેંગે ઉનહી જૈસે આદમી

મ ૭ ૬ ૧૯

તફસીર : (૧) એટલે એક નહેર સૂંઠવાળી શરાબની હશે જે શરાબમાં સલસબીલ ના નામે પ્રખ્યાત હશે જેનો અર્થ વહેતો ઝરો છે.

તબ્દીલા ○ ઈન્ના હાઝિહી તઝ્કિરહ ૯
બદલે મેં બેશક યે એક નસીહત હૈ.
ફ-મન શાઅત ત-ખઝા ઈલા રબ્બિહી
ફિર જો કોઈ ચાહે પકળે અપને રબકી તરફ (પહુંચનેકા)
સબીલા ○ વમા તશાઊના ઈલ્લા અંય
રાસ્તા ઔર નહીં ચાહતે તુમ મગર યે કે
યશા-અલ્લાહ ૰ ઈન્નલ્લાહા કાના અલીમન
ચાહે અલ્લાહ બેશક અલ્લાહ હૈ જાનનેવાલા,
હકીમંય ૦ યુદખિલુ મંય યશાઉ ફી રહ-મતિહ ૰
હિક્મતવાલા, દાખિલ કરતા હૈ જિસકો ચાહતા હૈ અપની રહમતમેં
વઝ-ઝાલિમીના .અ-અદ-દા લહુમ
ઔર ઝાલિમ લોગ (જો હૈં) તૈયાર કિયા હૈ ઉનકે લિયે
. અઝાબન અલીમા ○
અઝાબ દર્દનાક.

સૂરતુલ મુર-સલાત

સૂરએ મુર-સલાત મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૫૦) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

૯ ૨૦ મ ૭

વલ મુર-સલાતિ ઉર-ફન ○ ફલ આસિફાતિ અસ્ફંવ ○ વન્નાશિરાતિ
કસમ હૈ (ઉન હવાઓંકી જો) ચલાઈ ગઈ હૈં નરમીસે, ફિર તેઝ હો જાનેવાલી ઝોર પકળ કર, ફિર બાદલ ઉઠાનેવાલિયોં હવાઓં કી કસમ જો બાદલ ઉઠાકર
નશ્રા ○ ફલ ફારિકાતિ ફર-કન ○ ફલ મુલકિયાતિ ઝિક-રન ○ ઉઝ-રન
ફૈલાતી હૈં ફિર બારિશકો જુદા કરનેવાલિયોં કી, ફિર (ઉન ફરિશતોંકી જો) ડાલનેવાલે હૈં નસીહતકો ઈલ્ઝામ દેને કો
અવ નુઝરા ○ ઈન્નમા તૂ-અદૂના લ-વાકિઅ ○ ફ-ઈઝન નુજૂમુ તુમિસત ○
યા ડરાનેકો સિવા ઈસકે નહીં કે જો કુછ વા'દા દિયે જાતે હો ઝરૂર હોનેવાલાં હૈ.(૧) ફિર જબકે તારે મિટાએ જાએં.
વ ઈઝસ સમાઉ ફુરિજત ○ વ ઈઝલ જિબાલુ નુસિફત ○
ઔર જબકે આસમાન ખોલ દિયા જાએ (યા'ની ફટ જાએ) ઔર જબકે પહાળ ઉળાએ જાએં
વ ઈઝર રુસુલુ ઉક-કિતત ○ લિ-અયયિ યવમિન ઉજજિલત ○
ઔર જબકે રસૂલ વકતે મુકર્રર પર લાએ જાએં. (૨) કિસ દિનકે લિયે (ઈન ચીઝોંમેં) દેર કી જાતી હૈ ?

તફસીર : (૧) પ્રથમ ઠંડી હવા મંદ મંદ ચાલે છે જે વરસાદનું ચિન્હ છે. પછી થોડીજ વારમાં એક ભયંકર વંટોળીયો અને તોફાન આફત લાવી મૂકે છે. તે હવાઓના સોગંદ જે વરાળ વીગેરેને ઉઠાવીને ઉપર લઈ જઈ ચોમેર દેશોમાં ફેલાવે છે ફરિશતા જે વહી લાવે છે તેનો પણ હવા સાથે સબંધ છે જે કાફિરો માટે ચેતવણી છે કે એમ ન કહે અમને ખબર ન હતી અને જેની તકદીરમાં ઈમાન છે તેમને ડર સંભળાવે કે ઈમાન લાવે. (૨) દરેક ઉમ્મતનો હિસાબ વારી વારીથી કરશે અને સાક્ષી માટે દરેક નબીનો વખત નિર્માણ થશે અને દરેકનો ફેસલો થશે.

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ۝
ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ۝ كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ
بِالْمُجْرِمِينَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝ أَلَمْ
نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ
مَّكِينٍ ۝ إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ۝ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ
الْقَادِرُونَ ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝ أَلَمْ
نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝ أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا ۝
وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُم مَّاءً
فُرَاتًا ۝ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝ انطَلِقُوا
إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝ انطَلِقُوا إِلَىٰ
ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝ لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي
مِنَ اللَّهَبِ ۝ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ۝

લિ-યવમિલ ફસ્લ ૦ વમા અદરાકા મા
ઉસ ફૈસલેકે દિનકે લિયે ઔર ક્યા જાનો તુમ કે ક્યા હૈ
યવમુલ ફસ્લ ૦ વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ લિલ
દિન ફૈસલેકા ખરાબી હૈ ઉસદિન
મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ અલમ નુહલિકિલ અવ્વલીન ૦
ઝુટલાને વાલોંકી ક્યા નહીં હલાક કિયે હમને પેહલોંકો ?
સુમ્મા નુતબિઉહુમુલ આખિરીન ૦
ફિર પીછે ભેજતે હૈં હમ ઉનકે પિછલોંકો (યા'ની ઉનકો ભી બાદમેં
કઝ઼ાલિકા નફ-અલુ બિલ મુજરિમીન ૦
હલાક કરતે હૈં) ઐસાહી કરતે હૈં હમ ગુનેહગારોંકે સાથ
વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦
ખરાબી હૈ ઉસ દિન ઝુટલાને વાલોંકી.
અ-લમ નખ઼્લુક-કુમ મિમ્માઇમ મહીન ૦
ક્યા નહીં પૈદા કિયા હમને તુમકો હકીર પાનીસે ?
ફ-જ-અલ્નાહુ ફી કરારિમ મકીન ૦ ઇલા ક઼-દરિમ મઅ્લૂમિન ૦ મ ૭
ફિર રખ્ખા હમને ઉસકો એક જમે હુવે ઠિકાને (માંકે રહમ)મેં, એક વકતે મા'લૂમ તક, (નવ મહીને)
ફ-કુ-દરના ફ-નિઅ્મલ કાદિરૂન ૦ વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦
ફિર અન્દાઝા ઠેહરાયા હમને (ઉસકા) સો અચ્છા અન્દાઝા કરનેવાલે હૈં હમ. ખરાબી હૈ ઉસ દિન ઝુટલાનેવાલોંકી.
અ-લમ નજ-અલિલ અરદ઼ા કિફાતન ૦ અહ્યાઅંવ વ અમ્વાતા ૦
ક્યા નહીં કિયા હમને ઝમીનકો સમેટનેવાલી, ઝિન્દોંકો ઔર મુરદોંકો ?
વ જ-અલ્ના ફીહા રવાસિયા શામિખ઼ાતિંવ વ અસ્કૈય-નાકુમ માઅન
ઔર ઈસકે સિવા રખ્ખે હમને ઉસમેં પહાળ ઊંચે, ઔર પિલાયા હમને તુમકો પાની
ફુરાતા ૦ વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ ઇન્તલિકૂ
પ્યાસ બુઝાનેવાલા (મીઠા). ખરાબી હૈ ઉસ દિન ઝુટલાનેવાલોંકી. ચલો તુમ
ઇલા મા કુન્તુમ બિહી તુકઝ઼-ઝ઼િબૂન ૦ ઇન્તલિકૂ ઇલા
ઉસ તરફ કે જિસ (દોઝખકો) તુમ ઝુટલાતે થે. (કયામતકે દિન મુન્કિરોંસે યૂં કહા જાએગા) ચલો તુમ
ઝ઼િલ્લિન ઝ઼ી સુલાસિ શુ-અબિલ ૦ લા ઝ઼લીલિંવ વલા યુગ્ની
એક સાયેકી તરફ (જિસકી) તીનં શાખેં હૈં (યે દોઝખસે ઉઠા હુવા ધુંવા હોગા જો મુન્કિરોંકે સરોં પર, દાએં ઔર બાએં હિસાબસે ફારિગ હોને તક રહેગા) મગર ઉસમેં ઠંડક નહીં ઔર નહીં કિફાયત કરનેવાલા
મિનલ લહબ ૦ ઇન્નહા તરમી બિ-શ-ર-રિન કલ કસ્ર ૦
આગકે શોલેસે તહકીક વો (સાયા) ફેંકતા હૈ ચિનગારિયાં જૈસે બળે મહેલ. (૧)

તફસીર : (૧) ત્યાં ખરેખર છાયો ન હશે જેથી સૂર્યના તાપ અને આગની ગરમીથી બચાવ થાય. આગમાંની ચિનગારી ફાટીને નાની નાની જમીન પર પડે છે તો શરૂઆતમાં ચિનગારી મહેલ જેટલી હશે પણ જમીન પર પડશે ત્યારે ઊંટ જેવડી રહી જશે.

كَأَنَّهُ جِمٰلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٤﴾
هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُوْنَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُوْنَ ﴿٣٦﴾
وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٧﴾ هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ ج
جَمَعْنٰكُمْ وَالْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٨﴾ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ
فَكِيْدُوْنِ ﴿٣٩﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٠﴾ ع اِنَّ
الْمُتَّقِيْنَ فِيْ ظِلٰلٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿٤١﴾ وَّفَوَاكِهَ مِمَّا
يَشْتَهُوْنَ ﴿٤٢﴾ كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ﴿٤٣﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٤٤﴾
وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٥﴾ كُلُوْا وَتَمَتَّعُوْا
قَلِيْلًا اِنَّكُمْ مُّجْرِمُوْنَ ﴿٤٦﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ ارْكَعُوْا لَا
يَرْكَعُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٩﴾ فَبِاَيِّ
حَدِيْثٍ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٠﴾ ع

ક-અન્નહૂ જિમા-લતુન સુફ્ર ૦ વયલુંય
ગોયાકે વો ઊંટ હૈં ઝર્દ (યા'ની મહેલ જૈસી ચિનગારિયા ટુટકર
યવ-મ-ઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦
ઊંટકે બરાબર હોં જાએગી) ખરાબી હૈ ઉસ દિન ઝુટલાને વાલોંકી.
હાઝ઼ા યવમુ લા યનતિ઼કૂના ૦ વલા યુઅ-ઝ઼નુ
યે વો દિન હોગા કે ન બોલેંગે વો ઔર ન ઈજાઝત દી જાએગી
લહુમ ફ-યઅ઼તઝ઼િરૂન ૦ વયલુંય યવ઼-મઇઝ઼િલ
ઉનકો કે (કિસી તરહકા) બહાના પેશ કરેં. ખરાબી
લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ હાઝ઼ા યવમુલ
હૈ ઉસદિન ઝુટલાનેવાલોંકી. (હમ ઉનસે કહેંગે) યે દિન
ફસ઼્લિ ૮ જ-મઅ઼નાકુમ વલ અવ્વલીન ૦
ફૈસલેકા હૈ, જમા કિયા હમને તુમકો ઔર અગલે લોગોંકો
ફ-ઇન કાના લકુમ કયદુન ફકીદૂન ૦ વયલુંય
ફિર અગર હૈ તુમ્હારે પાસ કુછ દાવ તો દાવ ચલાલો મુઝપર ખરાબી હૈ ઉસ
૬ ૨૧ **યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ ઇન્નલ મુત્તકી઼ના ફી ઝ઼િલાલિંવ વ ઉ઼યૂનિંવ ૦**
દિન ઝુટલાને વાલોંકી. યકીનન પરહેઝગાર સાયોંમેં હોંગે (હિસાબકે વક્ત, અર્શકે ઔર ઉસકે બાદ જન્નતકે સાયેમેં) ઔર નેહરોંમેં
મ **વ ફવાકિહા મિમ્મા યશ-તહૂન ૦ કુલૂ વશ-રબૂ હનીઅમ બિમા કુન્તુમ**
૭ ઔર મેવોંમેં જિસ ચીઝસે કે ચાહેં વો, ખાઓ ઔર પિયો મઝેસે બદલેમેં ઉસકે કે
તઅ઼મલૂન ૦ ઇન્ના કઝ઼ાલિકા નજઝિલ મુહ઼સિનીન ૦
કરતે થે તુમ. બેશક હમ ઈસી તરહ બદલા દેતે હૈં નેકી કરને વાલોંકો.
વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ કુલૂ વ તમત્તઊ઼
ખરાબી હૈ ઉસદિન ઝુટલાને વાલોંકી ખાઓ ઔર ફાયદા ઉઠાલો
ક઼લીલન ઇન્નકુમ મુજરિમૂન ૦ વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ
થોળાસા, યકીનન તુમ ગુનેહગાર હો. ખરાબી હૈ ઉસદિન
લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦ વ઼ ઇઝ઼ા ક઼ીલા લ઼હુમુર-કઊ઼ લા
ઝુટલાને વાલોંકી, ઔર જબ કહા જાતા હૈ ઉનસે કે ઝુક જાઓ (નમાઝમેં યા ખુદાકે હુકમોંકે આગે)
યર-કઊ઼ન ૦ વયલુંય યવ-મઇઝ઼િલ લિલ મુકઝ઼-ઝ઼િબીન ૦
તો નહીં ઝુકતે. ખરાબી હૈ ઉસ દિન ઝુટલાને વાલોંકી.
૬ **ફબિ-અયયિ હ઼દીસ઼િમ બઅ઼દહૂ યુઅ-મિનૂન ૦**
૨૨ ફિર કિસ બાત પર ઉસકે ઈમાન લાઓગે ? (કુરઆનકે બાદ કૌનસી નસીહત હોગી જિસ પર ઈમાન લાઓગે)

آياتها ٤٠ (٧٨) سُورَةُ النَّبَإِ مَكِّيَّةٌ (٨٠) ركوعاتها ٢

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُوْنَ ۞ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيْمِ ۞ الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ
مُخْتَلِفُوْنَ ۞ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ۞ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ۞ اَلَمْ نَجْعَلِ
الْاَرْضَ مِهٰدًا ۞ وَّالْجِبَالَ اَوْتَادًا ۞ وَّخَلَقْنٰكُمْ اَزْوَاجًا ۞
وَّجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۞ وَّجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ۞ وَّجَعَلْنَا
النَّهَارَ مَعَاشًا ۞ وَّبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۞ وَّجَعَلْنَا
سِرَاجًا وَّهَّاجًا ۞ وَّاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ۞
لِّنُخْرِجَ بِهٖ حَبًّا وَّنَبَاتًا ۞ وَّجَنّٰتٍ اَلْفَافًا ۞ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ
كَانَ مِيْقَاتًا ۞ يَّوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ فَتَاْتُوْنَ اَفْوَاجًا ۞ وَّ
فُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ۞ وَّسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ
سَرَابًا ۞ اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۞ لِّلطّٰغِيْنَ مَاٰبًا ۞
لّٰبِثِيْنَ فِيْهَآ اَحْقَابًا ۞ لَا يَذُوْقُوْنَ فِيْهَا بَرْدًا وَّلَا شَرَابًا ۞

સૂરતુન નબા

સૂરએ નબા મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૪૦) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહ કે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

અમ્મા ય-તસૉ-અલૂન ○ અનિન ન-બઇલ
કિસ ચીઝકા હાલ (એક દૂસરેસે) પૂછતે હૈ (ક્યા કયામતકી) ઉસ ખબર
અઝીમિલ ○ લઝી હુમ ફીહિ મુખ્તલિફૂન ○
બળી સે કે વો ઉસમેં ઈખ્તિલાફ કરતે હૈ (૧)
કલ્લા સ-યઅ્-લમૂના ○ સુમ્મા કલ્લા
હરગિઝ ઐસા નહીં જલ્દ જાનેંગે વો ફિર (હમ દોબારા ફરમાતે હૈં) હરગિઝ ઐસા નહીં
સ-યઅ્-લમૂન ○ અ-લમ નજ-અલિલ અરદ્‌
જલ્દ જાનેંગે વો, કયા નહીં બનાયા હમને ઝમીનકો
મિહાદંવ ○ વલ જિબાલા અવ-તાદંવ ○ વ
બિછૌના (તુમ્હારા) ઔર પહાળોં કો ઝમીનકી મેખે ઔર
ખ-લકનાકુમ અઝવાજા ○ વ જ-અલ્ના નવ-મકુમ સુબાતંવ ○ વ જ-અલ્નલ
પૈદા કિયા હમને તુમકો જોળા ઔર બનાયા હમને તુમ્હારી નીંદકો આરામ ઔર બનાયા હમને
લયલા લિબાસંવ ○ વ જ-અલ્નન નહારા મઆશા ○ વ બ-નયના ફવ-કકુમ
રાતકો પરદા યા'ની ઢાંપનેવાલી ઔર બનાયા હમને દિનકો રોઝી કમાનેકા વકત ઔર બનાયા હમને ઉપર તુમ્હારે મ
સબ્અન શિદાદંવ ○ વ જઅલ્ના સિરાજંવ વહ-હાજા ○ વ અન્ઝલ્ના મિનલ ૭
સાત આસમાન મઝબૂત ઔર બનાયા ચરાગ રૌશન (સૂરજ) ઔર ઉતારા હમને
મુઅ્-સિરાતિ માઅન સુજ્જાજા ○ લિ-નુખરિજા બિહી હબ્બંવ વ નબાતંવ ○
નિચોળને વાલે બાદલોંસે પાની કસરતસે ગિરના તાકે નિકાલેં હમ ઉસકે ઝરીએ અનાજ ઔર જળીબુટી
વ જન્નાતિન અલ્ફાફા ○ ઇન્ના યવ-મલ ફસ્લિ કાના મીકાતંય ○ યવમા યુન્ફખુ
ઔર બાગાત લિપટે હુવે (યા'ની ઝુંડકે ઝુંડ) બેશક યે ફૈસલેકા દિન હોગા એક વકતે મુકર્રર જિસ દિનકે ફૂંકા જાવેગાં
ફિસ્સૂરિ ફ-તઅ્-તૂના અફવાજા ○ વ ફુતિ-હતિસ સમાઉ ફ-કાનત
સૂર પસં આઓગે તુમ લોગ ફૌજ હોકર (દોબારા ઝિન્દા હોકર) ઔર ખોલ દિયા જાવેગા આસમાન પસ હો જાએંગે
અબ્વાબંવ ○ વ સુય્યિ-રતિલ જિબાલુ ફ-કાનત સરાબા ○ ઇન્ના
ઉસમેં દરવાઝે ઔર ચલાએ જાએંગે પહાળ પસ હો જાએં વો ચમકતી હુઈ રેત બેશક
જહન્નમા કાનત મિરસાદલ ○ લિત્તાગીના મઆબલ ○
દોઝખ હૈ ઘાતમેં (લગી) હુઈ (ઔર વોહી) સરકશોંકા ઠિકાના હૈ,
લાબિસીના ફીહા અહ-કાબા ○ લા યઝૂકૂના ફીહા બરદંવ વલા શરાબા ○
રેહને વાલે હૈ ઉસમેં સાલોં સાલ (ઝમાનએ દરાઝ) નહીં ચખેંગે ઉસમેં ઠંડક (કા મઝા) ઔર ન પીનેકો (મીલેગા)

તફસીર : (૧) એટલે કિયામત વિષે લોકોના વિવિધ મત છે કોઈ માને છે તો કોઈ ઈન્કાર કરે છે ને કોઈ શંકામાં છે. વળી કોઈ શરીર સહિત ઉઠવાને માને છે તો કોઈ સવાબ અને અઝાબ રૂહ (આત્મા) પર થશે એમ માન્યતા ધરાવે છે તો કોઈ શરીર સાથે સવાબ અઝાબને કાંઈ સબંધ નથી એમ જણાવે છે પરંતુ આ લોકો મરણ પછી અઝાબ થવા લાગશે ત્યારે તેઓને જણાઈ જશે કે કિયામતના દિવસે આ શરીર રૂહ સહિત સજીવન થઈ ઉઠશે.

ઈલ્લા હ઼મીમંવ વ ગ઼સ્સાક઼ન ٥ જઝાઅંવ
સિવા ગર્મ પાની, ઔર પીપકે (યે ઉનકે આમાલોંકા
વિફ઼ાક઼ા ٥ ઈન્નહુમ કાનૂ લા યરજૂના હ઼િસાબંવ ٥
બદલા (હૈ) પૂરા, બેશક વો નહીં ઉમ્મીદ રખતે થે હિસાબકી
વ કઝ઼-ઝ઼બૂ બિ-આયાતિના કિઝ઼-ઝ઼ાબા ٥ વ કુલ્લા
ઔર ઝુટલાતે થે હમારી આયતોં કો (યા'ની બળી બે બાકીસે) ઔર હર
શયઈન અહ઼-સ઼યનાહુ કિતાબન ٥ ફઝ઼ૂક઼ૂ ફ-લન
ચીઝ કો ઘેર લિયા હમને ઉંનકો લિખ કર પસ ચખો મઝા પસ હરગિઝ નહીં
નઝીં-દકુમ ઈલ્લા અઝ઼ાબા ٥ ઈન્ના લિલ મુત્તક઼ીના
ઝિયાદા કરેંગે મગર અઝાબ બેશક પરહેઝગાર લોગોંકે લિયે
મફ઼ાઝન ٥ હ઼દાઈક઼ા વ અઅ્-નાબા ٥ વ કવાઈબા
મુરાદ પાના હૈ ઔર અંગુર ઔર દિલ બેહલાનેકો નવજવાન ઔરત
અત્રાબંવ ٥ વ કઅ્સન દિહાક઼ા ٥ લા યસ્મઊના ફ઼ીહા
હમ ઉમર ઔર જામ હૈ છલકતે નહીં, સુનેંગે ઉસમેં
લગ઼્વંવ વલા કિઝ઼-ઝ઼ાબા ٥ જઝાઅમ મિર રબ્બિકા અ઼તાઅન હ઼િસાબા ٥ રબ્બિસ
બેહૂદા (બાત) ઔર ન ઝુટલાના (સુનોગે) (૧) યે બદલા હૈ તુમ્હારે રબકી તરફસે, બખશિશકા હિસાબસે કે વો રબ હૈ
સમાવાતિ વલ અરદ઼િ વમા બય-નહુમર રહ઼માનિ લા યમલિકૂના મિન્હુ ખ઼િતાબા ٥
ઔર ઝમીનકા ઔર જો કુછ કે દરમિયાન ઉનકે હૈ, વો બખશિશકા કરનેવાલા હૈ નહીં ઈખતિયાર પાવેંગે ઉસસે બાત કરનેકા (૨)
યવમા યક઼ૂમુર રૂહુ વલ મલાઈ-કતુ સ઼ફ઼-ફ઼લા ٥ લા ય-તકલ્લમૂના ઈલ્લા મન અઝ઼િના
(કયામતકે) દિન ખળે હોંગે ફરિશતે સફ બાંધ કર, (૩) નહીં બોલેંગે મગર જિસકા હુકુમ દે
લહુર રહ઼માનુ વ ક઼ાલા સ઼વાબા ٥ ઝ઼ાલિકલ યવમુલ હ઼ક઼્ક઼ ٥ ફ-મન શાઅત ત-ખ઼ઝ઼ા
અલ્લાહ તઆલા ઔર કહેગા અચ્છી (માકૂલ બાત) (૪) યે દિન હૈ જિસકા હોના બરહક હૈ પસ જો શખ્સ કેચાહે પકળે (બના રખે)
ઈલા રબ્બિહી મઆબા ٥ ઈન્ના અન્ઝ઼રનાકુમ અ઼ઝ઼ાબન ક઼રીબંય યવમા યન્ઝુરુલ મરઉ
અપને રબકે તરફ જગાહ બેશક ડરાયા હમને તુમકો કયામતકે અઝાબસે જો અનકરીબ આનેવાલા હૈ ઉસદિન દેખેગા હર શખ્સ
મા ક઼દ-દમત યદાહુ વ યક઼ૂલુલ કાફ઼િરુ યા લય-તની કુન્તુ તુરાબા ٥
જો કુછ આગે ભેજા હૈ ઉસકે હાથોંને ઔર કહેગા કાફિર અય કાશ મૈં હોતા મિટ્ટી (૫)

સૂરતુન નાઝિઆ઼ત

સૂરઇ નાઝિઆત મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૪૬) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ٥

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વન્નાઝિઆ઼તિ ગ઼રક઼ંવ ٥ વન્નાશિતાતિ નશ્તા ٥ વસ્સાબિહ઼ાતિ
કસમ હૈ ડુબકર (યાની સખ્તીસે) કાફિરોંકી જાન ખીંચનેવાલે ફરિશતોંકી, (૬) ઔર મોમિનોંકી જાન આસાની સે

તફસીર : (૧) જન્નતની શરાબ દુન્યાની શરાબ માફક નથી કે તેને પીવાથી નશો ચઢે કે બકવાશ કરે અગર જૂઠું બોલે. બલ્કે અનેક ગુણોના લીધે તેને આનંદ અને મજા વધારશે. (૨) દુન્યામાં સામાન્ય લોકોની સમક્ષ ખુદાઈ જલાલ નહિં હોવાથી તેઓ ફાવે તે બોલી શકે છે પરંતુ આખિરતમાં જલાલ નજરે જોતા હોશ ઉડી જશે બધા જલાલ જોઈ સ્તબ્ધ થઈ જશે કોઈની મકદૂર હશે નહિં કે તેની પરવાનગી વિના પોતાના માટે કોઈની ભલામણ માટે એક અક્ષર બોલી શકે. (૩) રૂહથી મુરાદ રૂહવાળી મખલૂક ઈન્સાનો વી. છે. અથવા રૂહુલ કુદદૂસ (જિબ્રઈલ અ.) મુરાદ છે. (૪) એટલે બોલવાની પરવાનગી મળ્યા પછી પણ કોઈ સિફારશને પાત્ર છે એટલે ઈમાનદારનીજ ભલામણ માટે બોલી શકશે. કાફિરો માટે બોલી શકશે નહિ. (૫) કયામતના દિવસે પ્રાણીઓને સજીવન ↗

↗ કરવામાં આવશે. અને મનુષ્યો અને જિન્નો સિવાય બધાને માફ કરી દેવામાં આવશે. અને દરેકનો હિસાબ કરી જન્નત દોઝખ તરફ લઈ જવામાં આવશે. તે વેળા દોઝખનો જુસ્સો અને અઝાબની સખ્તી જોઈ કાફિરો હસરતથી બોલી ઉઠશે. હું પણ આ પ્રાણીઓ માફક માટી થઈ જાત અથવા પ્રથમથીજ માટી રહ્યો હોત, મનુષ્ય બનાવવામાંજ ન આવ્યો હોત તો કેવું સારૂ થાત ! કે આ હિસાબમાં સપડાવુજ ન પડતે (૬) આ બધા જુદાજુદા ફરિશ્તાઓના સોગંદ છે. કાફિરોના પ્રાણ →

سَبۡحًا ۙ﴿۳﴾ فَالسّٰبِقٰتِ سَبۡقًا ۙ﴿۴﴾ فَالۡمُدَبِّرٰتِ اَمۡرًا ۘ﴿۵﴾ يَوۡمَ
تَرۡجُفُ الرَّاجِفَةُ ۙ﴿۶﴾ تَتۡبَعُهَا الرَّادِفَةُ ؕ﴿۷﴾ قُلُوۡبٌ
يَّوۡمَئِذٍ وَّاجِفَةٌ ۙ﴿۸﴾ اَبۡصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۘ﴿۹﴾ يَقُوۡلُوۡنَ
ءَاِنَّا لَمَرۡدُوۡدُوۡنَ فِى الۡحَافِرَةِ ؕ﴿۱۰﴾ ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً ؕ﴿۱۱﴾
قَالُوۡا تِلۡكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۘ﴿۱۲﴾ فَاِنَّمَا هِىَ زَجۡرَةٌ وَّاحِدَةٌ ۙ﴿۱۳﴾
فَاِذَا هُمۡ بِالسَّاهِرَةِ ؕ﴿۱۴﴾ هَلۡ اَتٰٮكَ حَدِيۡثُ مُوۡسٰى ۘ﴿۱۵﴾
اِذۡ نَادٰٮهُ رَبُّهٗ بِالۡوَادِ الۡمُقَدَّسِ طُوًى ۚ﴿۱۶﴾ اِذۡهَبۡ اِلٰى
فِرۡعَوۡنَ اِنَّهٗ طَغٰى ۖ﴿۱۷﴾ فَقُلۡ هَلۡ لَّكَ اِلٰٓى اَنۡ تَزَكّٰى ۙ﴿۱۸﴾ وَ
اَهۡدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخۡشٰى ۚ﴿۱۹﴾ فَاَرٰٮهُ الۡاٰيَةَ الۡكُبۡرٰى ۖ﴿۲۰﴾
فَكَذَّبَ وَعَصٰى ۖ﴿۲۱﴾ ثُمَّ اَدۡبَرَ يَسۡعٰى ۖ﴿۲۲﴾ فَحَشَرَ فَنَادٰى ۖ﴿۲۳﴾
فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الۡاَعۡلٰى ۖ﴿۲۴﴾ فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الۡاٰخِرَةِ
وَالۡاُوۡلٰى ؕ﴿۲۵﴾ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَعِبۡرَةً لِّمَنۡ يَّخۡشٰى ؕ﴿۲۶﴾
ءَاَنۡتُمۡ اَشَدُّ خَلۡقًا اَمِ السَّمَآءُ ؕ بَنٰٮهَا ۚ﴿۲۷﴾ رَفَعَ سَمۡكَهَا

સબ્હ઼ન O ફસ્સાબિક઼ાતિ સબ્ક઼ન O ફલ
ખીંચનેવાલે ફરિશતોંકી જો જાન લેકર હવામેં તૈરતે હૈં, ફિર કસમ હૈ આગે નિકલ જાને વાલોંકી ફિર

મુદબ્બિરાતિ અમ્રા O યવમા તરજુફુર
કસમ હૈ તદબીર કરનેવાલે ફરિશતોંકી જિસ દિન કે કાંપેગી

રાજિ-ફતુ O તત્બઉ઼હર રાદિફહ O કુલૂબુંય
કાંપનેવાલી ઝમીન, પીછે આએગી ઉસકે પીછે આનેવાલી (દૂસરે

યવ-મઇઝ઼િંવ વાજિ-ફતુન O અબ્સ઼ારુહા
સૂરકી આવાઝ). (૧) કિતને દિલ ઉસ દિન ધડકનેવાલે હૈં. આંખેં ઉનકી

ખ઼ાશિઅ઼હ O યકૂલૂના અ-ઇન્ના લ-મરદૂદૂના
ખૌફકે મારે ઝુકી હોંગી, કેહતે હૈં ક્યા હમ ફેરે જાવેંગે

ફિલ હ઼ાફિરહ O અ-ઇઝ઼ા કુન્ના ઇ઼ઝ઼ામન
પેહલી હાલતમેં ? ક્યા જબ હો જાએંગે હમ હડીયાં

નખ઼િરહ O ક઼ાલૂ તિલ્કા ઇઝ઼ન કર-રતુન ખ઼ાસિરહ O
ગલી હુઈ ? કેહતે હૈં યે ઉસ વક્ત ફિર વાપસ આના બળે ટોટેકા હોગા (૨)

ફ-ઇન્નમા હિયા ઝજ-રતુંવ વાહિ઼-દતુન O ફ-ઇઝ઼ા હુમ બિસ્સાહિરહ O હલ
પસ સિવા ઈસકે નહીં કે વો એકહી સખ્ત ડાંટ હોગી ! પસ નાગહાં વો રૂએ ઝમીન યા'ની મેદાને હશ્રમેં હાઝિર હોંગે, ક્યા

અતાકા હ઼દીસુ મૂસા O ઇઝ઼ નાદાહુ રબ્બુહૂ બિલ વાદિલ મુક઼દ-દસિ તુવા O
આઈ હૈ તુમ્હારે પાસ બાત મૂસાકી ! જબ પુકારા ઉનકો ઉનકે રબને મૈદાને પાકમેં જિસકા નામ તુવા હૈ

ઇઝ઼-હબ ઇલા ફિર-અ઼વના ઇન્નહૂ તગ઼ા O ફકુલ હલ્લકા ઇલા અન તઝક-કા O
(ઔર કહા ઉનસે) જાઓ ફિરઔન કે પાસ કે બેશક ઉસને સરકશી કી હૈ. પસ કેહ દો ઉસસે ક્યા તુઝકો રગબત હૈ તરફ ઈસકે કે પાક હો તુ

વ અહદિ-યકા ઇલા રબ્બિકા ફ-તખ઼્શા O ફ-અરાહુલ આ-યતલ કુબ્રા O
ઔર રાહ દિખાઉં મૈં તુઝકો તેરે રબકી તરફ પસ ડર તુ પસ દિખાઈ ઉસકો નિશાની બળી

ફ-કઝ઼-ઝ઼બા વ અ઼સ઼ા O સુમ્મા અદ-બરા યસ્આ O ફ-હ઼-શરા ફ-નાદા O
પસ ઝુટલાયા ઔર ના ફરમાની કી ફિર પીઠ ફેરી ઔર મૂસાકે ખિલાફ કોશીશ કી પસ જમા કિયા લોગોંકો પસ લોગોંકો બુલંદ આવાઝ સે

ફ-ક઼ાલા અ-ન રબ્બુકુમુલ અઅ્-લા O ફ-અ-ખ઼-ઝ઼હુલ્લાહુ નકાલલ આખિ઼-રતિ
કહા મૈં રબ હું તુમ્હારા સબસે બળા પસ પકળા ઉસકો ખુદાને અઝાબમેં આખિરતકે

વલ ઊલા O ઇન્ના ફી ઝ઼ાલિકા લ-ઇ઼બ્રતલ લિ-મંય યખ઼્શા O
ઔર દુનિયા કે (૩) બેશક ઇસમેં અલબત્તા નસીહત હૈ ઉસ શખ્સકે લિયે જો ડરતા હૈ

અ-અન્તુમ અશદ-દુ ખ઼લ્ક઼ન અમિસ સમાઉ બનાહા O ર-ફઅ઼ સમ-કહા
ક્યા તુમ બહુત સખ્ત હો પેદાઈશમેં યા આસમાન ? બનાયા ઉસકો બુલંદ કિયા ઉસકી છતકો

વક્ફે લાઝિમ | વક્ફે લાઝિમ | વક્ફે લાઝિમ | વક્ફે લાઝિમ | મ ૭

અને જ્યાં હશે ત્યાંથી મહેશરના મેદાનમાં હિસાબ માટે આવી એકઠા થઈ જશે. (૨) કાફિરો કેહતા કે મરણ પછી સજીવન થઈશું તો એક એક હવેલીના હઝાર હઝાર દાવેદાર →

પેજ (૮૨૧) ની તફસીર : (૧) એટલે પહેલા સૂર વખતે સખત ધ્રુજતી તથા કંપના આંચકા લાગશે તો સૌ જીવતા ઉઠી જશે

↗ મહત્તા જણાવવાનો અથવા તે વસ્તુઓથીજ ખૂબી અજાયબી જાહેર કરવાનો હોય.

→ પેજ (૮૨૦)ની તફસીર : નીકળતો નથી. અઝાબના ફરિશ્તા તેઓની રગોમાં અંદર ઘુસી સખતાઈથી તેને પકડી કાઢે છે. અને ઈમાનદારની રૂહ કાઢનાર ફરિશતા શરીર સાથેના જીવન બંધનને સહેલાઈથી ખોલી મૂકે છે તો તે પોતે ખુદાપાકની પાસે દોડી જાય છે જાણે કેદીના બંધનથી છુટો કર્યો પરંતુ શરીરની ઈજા તે જુદી છે. તેમા સારા નરસા સૌ સરખા છે. આ સહેલાઈ તથા સખ્તી તો રૂહ સબંધીજ છે કે નેક ખુશીથી દોડી જાય છે અને પાપી છટકી જવા મથે છે. તેથી ફરિશ્તા ઘસડી કાઢે છે આ સિવાય બીજા પણ ફરિશ્તાઓના સોગંદ ખાધા જેઓ રૂહો લઈ આકાશ તરફ એવી ઝડપે દોડે છે જાણે હવામાં તરી રહ્યાં છે અને ત્યાં રહેવા વિષે જે હુકમો મળે તેની વ્યવસ્થા કરવા માટે આપસમાં એક બીજાથી આગળ વધે છે. ફાયદો આવા સોગંદો ખાવાનો હેતુ કદી તો આગળ આવવાની ↗

فَسَوّٰىهَا ۙ وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰىهَا ۖ وَالْاَرْضَ بَعْدَ
ذٰلِكَ دَحٰىهَا ۗ اَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعٰىهَا ۖ وَالْجِبَالَ
اَرْسٰىهَا ۙ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ۗ فَاِذَا جَآءَتِ الطَّآمَّةُ
الْكُبْرٰى ۖ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰى ۙ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيْمُ
لِمَنْ يَّرٰى ۝ فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ۙ وَاٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ۙ فَاِنَّ
الْجَحِيْمَ هِيَ الْمَاْوٰى ۗ وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى
النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى ۙ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَاْوٰى ۗ يَسْـَٔلُوْنَكَ
عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰىهَا ۗ فِيْمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰىهَا ۗ
اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰىهَا ۗ اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَّخْشٰىهَا ۗ
كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰىهَا

(٨٠) سُوْرَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ (٤٢)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

عَبَسَ وَتَوَلّٰىٓ ۙ اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى ۗ وَمَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّهٗ

ફ-સવ્વાહા ૦ વ અગ્-તશા લય-લહા
પસ બરાબર કિયા ઉસકો ઔર ઢાંક દિયા ઉસકી રાતકો
વ અખ્-રજા દુહાહા ૦ વલ અરદ્વા બઅ્-દા
ઔર નિકાલા ઉસકી ધૂપકો ઔર ઝમીનકો બાદ
ઝાલિકા દહાહા ૦ અખ્-રજા મિન્હા મા-અહા
ઈસકે બીછાયા (૧) નિકાલા ઉસમેંસે પાની ઉસકા
વ મર-આહા ૦ વલ જિબાલા અર-સાહા ૦
ઔર ચારા ઉસકા ઔર પહાડોંકો ગાળ દિયા.
મતાઅલ લકુમ વ લિ-અન્-આમિકુમ ૦
યેસબ ફાયદેકેલિયે હૈં તુમ્હારે ઔર તુમ્હારે ચૌપાયોં કે
ફ-ઈઝા જા-અતિત્ તામ્મતુલ કુબ્રા ૦ યવમા
પસ જબ આવેગી કયામત કી આફત બળી ઉસદિન યાદ કરેગા
ય-તઝક-કરુલ ઈન્સાનુ મા સઆ ૦
આદમી જો કોશિશ કી થી દુનિયામેં

વ બુર-રિ-ઝતિલ જહીમુ લિ-મંય યરા ૦ ફ-અમ્મા મન તગા ૦ વ આ-સરલ
ઔર ઝાહિર કી જાવેગી દોઝખ ઉસ શખ્સ પર જો દેખતા હૈ પસ જિસને સરકશી કી, ઔર ઈખ્તિયાર કિયા
હયાતદ દુન્યા ૦ ફ-ઈન્નલ જહીમા હિયલ મઅ્-વા ૦ વ અમ્મા મન ખાફા મકામા
ઝિન્દગાની દુનિયાકી પસ બેશક દોઝખ વોહી હૈ ઉસકે લિયે જગહ રેહનેકી ઔર જો કોઈ ડરા ખળે હોને સે આગે
રબબિહી વ ન-હન નફસા અનિલ હવા ૦ ફ-ઈન્નલ જન્નતા હિયલ મઅ્-વા ૦
અપને રબકે ઔર રોકા જિસને અપને નફસકો ખ્વાહિશોંસે પસ બેશક જન્નત વોહી હૈ ઉસકે લિયે જગહ રેહનેકી
યસ્અલૂ-નકા અનિસ સા-અતિ અય્યાના મુરસાહા ૦ ફીમા અન્તા મિન ઝિકરાહા ૦
સવાલ કરતે હૈં તુમસે કયામત કે બારેમેં કે કબ હૈ વકત ઉસકે ખળે હોનેકા ? કિસ ફિકરમેં હો તુમ ઈસ બારેમેં ?
ઈલા રબબિકા મુન્તહાહા ૦ ઈન્નમા અન્તા મુનઝિરુ મંય યખ્શાહા ૦
તુમ્હારે રબકી તરફ હૈ ઈનતિહા ઉસકી, (૨) તુમ ડરાનેવાલે હો. ઉસ શખ્સકોકે ડરતા હૈ ઉસ કયામતસે
ક-અન્નહુમ યવમા યરવ-નહા લમ યલબસૂ ઈલ્લા અશિય્યતન અવ દુહાહા ૦
ગોયા કે વો જિસ દિન દેખેંગે ઉસ કયામતકો તો ઉનકો ઐસા મા'લૂમ હોગા કે નહીં ઠેરે વો (દુનિયામેં) મગર સિર્ફ શામ યા સુબહ (૩)

સૂરતુ અ-બસ

સૂરઈ અબસ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૪૨) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અ-બસા વ તવલ્લા ૦ અન જા-અહુલ અઅ્-મા ૦ વમા યુદરીકા લઅલ્લહૂ
(૪) તીવરી ચળ્હાઈ ઔર મુંહ ફેર લિયા જબ કે આયા ઉનકે પાસ એક અંધા (૫) ઔર કયા જાનો તુમ કે શાયદ

➡ પેજ (૮૨૧) ની તફસીર : થશે. અને ફરી સજીવન થવું માનતા નથી કારણ કે વર્ષો વીતી ગયા બાદ હાડકા પણ સૂકાઈ જાય કે સડી જાય ત્યારે ફરી જીવ આવશે? આના જવાબમાં મૂસા (અ.) અને ફિરઓન માટે શક્નુ કારણ ન હતુ. છતા ક્યામતના દિવસનો તથા સર્વ શકતિમાન ખુદાનો કાયલ ન થયો. (૩) દુન્યામાં ફિરઓનને તેના સૈન્ય સહિત ડુબાવી દીધો અને આખિરતમાં દોઝખની શિક્ષા ભોગવશેજ.
પેજ (૮૨૨)ની તફસીર (૧) ચોવીસમાં સિપારાના સોળમાં રૂકૂઅમાં આકાશને પાછળથી બનાવવાનું ફરમાવ્યું અને અત્રે જમીનને પાછળથી બિછાવવાનું ફરમાવ્યું તો આ બન્ને વાતો એક બીજાથી વિરૂદ્ધ નથી. કેમકે અત્રે આકાશકે ઉંચું બનાવી રાત દિવસને નિર્માણ કરવાનું બતાવ્યું જે ઘણુ કરી પૃથ્વીના સંપુર્ણ રીતે બિછાવવા પહેલા થયું અને ત્યાં તેને એકથી વહેંચીને સાત આકાશો બનાવી ➚
➚ દરેકમાં જુદો કાનૂન ચલાવવાનુ ફરમાવ્યું છે. જે ઘણુ કરી પૃથ્વીને ફેલાવવાની પાછળ હશે સારાંશ કે પ્રથમ પૃથ્વી ફરી આકાશ પછી સાતે આકાશોને જુદા અને વ્યવસ્થિત કર્યા. (૨) એટલે કિયામતનો ચોક્કસ વખત ન કહી બતાવવું આપનું કામ નથી એ વિષે કેટલા પણ સવાલ જવાબ કરો છેવટે ખુદાના જ્ઞાન પરજ તેનો અંત છે.
(૩) એટલે કાફિરો કિયામતને ૪ ૭ જલ્દી માંગે છે પણ તે વખતે તેઓને ૭ મ દુન્યાનો લાંબો કાળ પણ ટુંકોજ લાગશે અને એવુ સમજશે કે અઝાબ બહુ ➡

يَزَّكّٰىٓ ۝٣ اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى ۝٤ اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى ۝٥
فَاَنْتَ لَهٗ تَصَدّٰى ۝٦ وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰى ۝٧ وَاَمَّا مَنْ جَآءَكَ
يَسْعٰى ۝٨ وَهُوَ يَخْشٰى ۝٩ فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ۝١٠ كَلَّآ اِنَّهَا
تَذْكِرَةٌ ۝١١ فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهٗ ۝١٢ فِىْ صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝١٣ مَّرْفُوْعَةٍ
مُّطَهَّرَةٍ ۝١٤ بِاَيْدِىْ سَفَرَةٍ ۝١٥ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦ قُتِلَ الْاِنْسَانُ
مَآ اَكْفَرَهٗ ۝١٧ مِنْ اَىِّ شَىْءٍ خَلَقَهٗ ۝١٨ مِنْ نُّطْفَةٍ
خَلَقَهٗ فَقَدَّرَهٗ ۝١٩ ثُمَّ السَّبِيْلَ يَسَّرَهٗ ۝٢٠ ثُمَّ اَمَاتَهٗ فَاَقْبَرَهٗ ۝٢١
ثُمَّ اِذَا شَآءَ اَنْشَرَهٗ ۝٢٢ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ اَمَرَهٗ ۝٢٣ فَلْيَنْظُرِ
الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهٖٓ ۝٢٤ اَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبًّا ۝٢٥ ثُمَّ شَقَقْنَا
الْاَرْضَ شَقًّا ۝٢٦ فَاَنْبَتْنَا فِيْهَا حَبًّا ۝٢٧ وَّعِنَبًا وَّقَضْبًا ۝٢٨
وَّزَيْتُوْنًا وَّنَخْلًا ۝٢٩ وَّحَدَآئِقَ غُلْبًا ۝٣٠ وَّفَاكِهَةً وَّاَبًّا ۝٣١
مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ۝٣٢ فَاِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ۝٣٣
يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيْهِ ۝٣٤ وَاُمِّهٖ وَاَبِيْهِ ۝٣٥ وَصَاحِبَتِهٖ

યઝ્-ઝક્-કા ૦ અવ યઝ્-ઝક્-કરુ ફતન્-ફ-અહુઝ્
પાક હોતા ! યા નસીહત (કી બાતેં) સુનતા પસ ફાયદા દેતી ઉસકો
ઝિકરા ૦ અમ્મા મનિસ્તગ્ના ૦ ફ-અન્તા
નસીહત જો શખ્સ (દીનકી તરફસે) બેપરવાઈ કરતા હે તુમ
લહૂ તસ્દદ-દા ૦ વમા અ્-લયકા અલ્લા
ઉસકી તરફ ખૂબ તવજ્જુહ કરતે હો, ઔર નહીં તુમપર કુછ (ઈલ્ઝામ) અગર ન
યઝ્-ઝક્-કા ૦ વ અમ્મા મન જા-અકા યસ્આ ૦
પાક હોતે વો ઔર જો શખ્સ આયા તુમ્હારે પાસ દૌળતા હુવા
વહુવા યખ્શા ૦ ફ-અન્તા અન્હુ તલહ-હા ૦
ઔર વો (ખુદાસે) ડરતા હૈ પસ તુમ બેપરવાઈ કરતે હો (૧)
કલ્લા ઇન્નહા તઝ્કિરહ ૦ ફ-મન શાઆ
હરગિઝ યૂં ન (કરના ચાહિયે) બેશક યે (કુરઆન) નસીહત હૈ જો કોઈ ચાહે
ઝ-કરહ ૦ ફી સુહુફિમ મુકર-ર-મતિમ ૦ વક્ફે લાઝિમ
કુબૂલ કરલે ઉસકો લિખ્ખા હુવા હૈ લૌહે મેહફૂઝ કે વરકોંમે જિનકી તાઝીમકી જાતી હૈ,
મરફૂ-અતિમ મુતહ-હ-રહ ૦ બિ-અયદી સ-ફ-રતિન ૦ કિરામિમ બ-ર-રહ ૦ મ
ઉચી જગહ રખ્ખે હૈ, પાક હૈ. ઔર હાથોંમેં લિખનેવાલે કે રેહતે હૈ જો બુર્ઝુગ ઔર નેક હૈ. (૨) ૭
કુતિલલ ઇન્સાનુ મા અક્-ફ-રહ ૦ મિન અય્યિ શયઇન ખ-લ-કહૂ ૦ મિન નુત્ફહ
મારા ગયા (ખુદાકી માર) આદમી પર, વો કૈસા ના શુકરા હૈ (ખુદાને) કિસ ચીઝસે ઉસે પૈદા કિયા હૈ ? નુતફેસે
ખ-લ-કહૂ ફ-કદ-દ-રહૂ ૦ સુમ્મસ સબીલા યસ્સ-રહ ૦ સુમ્મા અમા-તહૂ
પૈદા કિયા ઉસકો ફિર અન્દાઝા બાંધ દિયા ઉસકા (૩) ફિર રાસ્તા આસાન કર દિયા ઉસ પર, (૪) ફિર ઉસકો મૌત દી
ફ-અક્-બરહ ૦ સુમ્મા ઇઝા શાઆ અન્શ-રહ ૦ કલ્લા લમ્મા યક્દિ મા અ-મ-રહ ૦
ફિર કબ્રમેં ઉસકો ગાળ દિયા ફિર જબ ચાહેગા ઝિંદા કરકે ખળા કરેગા ઉસકો. હરગિઝ નહીં, આદમી કો જિસ
ચીઝકા હુકમ કિયા ઉસકો નહી બજાલાયા
ફલ યન્ઝુરિલ ઇન્સાનુ ઇલા તઆમિહી ૦ અન્ના સબબ્નલ માઆ સબ્બા ૦ સુમ્મા
પસ ચાહિયે કે દેખે આદમી તરફ અપને ખાનેકે યે કે હમને (અજીબ તૌરપર) બરસાયા પાની ફિર
શ-કક્-નલ અરદા શક્-કા ૦ ફ-અમ્બત્ના ફીહા હબ્બંવ ૦ વ ઇ-નબંવ વ કદ્-બંવ ૦
ફાળા હમને ઝમીનકો સખ્ત તૌરસે ફિર ઉગાએ હમને ઉસમેં અનાજ ઔર અંગુર ઔર તરકારિયાં
વ ઝયતૂનંવ વ નખ્લા ૦ વ હદાઇકા ગુલ્બંવ ૦ વ ફાકિ-હતંવ વ અબ્બા ૦ મતાઅલ
ઔર ઝેતૂન, ઔર ખજૂરેં ઔર બાગાત ઘને ઔર મેવે ઔર ચારા ફાયદેકે લિયે
લકુમ વ લિ-અન્આમિકુમ ૦ ફ-ઇઝા જા-અતિસ સાખ્ખહ ૦ યવમા યફિર-રુલ
તુમ્હારે ઔર તુમ્હારે જાનવરોંકે લિયે ફિર જબ આવેગી કાન ફાળનેવાલી (આવાઝે સૂર ક્યામતમેં) તો ઉસદિન ભાગેગા
મરઉ મિન અખીહિ ૦ વ ઉમ્મિહી વ અબીહ ૦ વ સાહિ-બતિહી
આદમી અપને ભાઇસે ઔર અપની માં સે ઔર અપને બાપસે ઔર અપની બીબીસે

→ પેજ (૮૨૨) ની તફસીર : જલ્દી આવી પહોંચ્યો. વચ્ચે કાંઈજ વાર લાગી નહિં. (૪) એક વખત હઝરત (સ.) કેટલાક કાફિરોને દીનની વાતો સમજાવવામાં મશગૂલ હતા. તેવામાં એક આંધળા મુસલમાન આવ્યા અને હઝરત (સ.) શુ કામમાં છે તે જોઈ નહિ શકવાથી આપને પુછવા લાગ્યા કે ફલાણી આયતનો શું મતલબ છે. હઝરત (સ.)ને તેમના આ કવેળા સવાલથી અણગમો થયો. ખુદાપાકે આ આયતો નાઝિલ ફરમાવી. (૫) એટલે કે તે આંધળો દિલથી નસીહતનો ચાહક હતો તેથી તમારા થોડાક લક્ષથી તેની હાલત સુધરી જાત અથવા તમારી વાત કાનમાં પડતા પાછળથી તેને ફાયદો થાત.

પેજ (૮૨૩) ની તફસીર : (૧) તે અલ્લાહથી ડરે છે અથવા તેને ડર છે કે તમારી મુલાકાત થાય કે ન થાય. (૨) કુરઆન મજીદ ↗

↗ પવિત્ર જગ્યા લૌહે મહફુઝમાં લખાએલ છે તેને માનવંતા નેક ફરિશ્તા નકલ કરે છે અને ફરિશ્તાઓના લખ્યા મુજબજ જરૂર પ્રમાણે વહી ઉતરતી જાય છે. (૩) એટલે હાથ પગ વિગેરે સૌ અવયવો હિકમત પુર્વક યોગ્ય રીતે રાખ્યા છે જે દરેક ઉપયોગી છે કોઈ મોટું કે કોઈ નાનુ કરી બેડોળ બનાવ્યુ નથી. (૪) એટલે ઈમાન અને કુફ્રની તથા ભલા બુરાની સમજ આપી. અથવા એ કે માંના પેટમાંથી સહેલાઈથી કાઢયો.

وَبَنِيهِ ۝ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۝
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ۝
وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ۝
أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ۝

سُورَةُ التَّكْوِيرِ مَكِّيَّةٌ (٨١)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ۝ وَإِذَا الْجِبَالُ
سُيِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝
وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝ وَإِذَا
الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝ بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ ۝ وَإِذَا الصُّحُفُ
نُشِرَتْ ۝ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝
وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝ فَلَا
أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۝ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۝

વ બનીહ ૦ લિ-કુલ્લિમ-રિઇમ મિન્હુમ
ઔર અપને બેટોંસે વાસ્તે હર મર્દકે ઉનમેંસે ઉસ
યવ-મઇઝ઼િન શઅ્નુંય યુગ઼્નીહ ૦
દિન ઐસી હાલત હોગી કે વો દૂસરી તરફ તવજ્જુહ ભી ન કર સકેગા
વુજૂહુંય યવ-મઇઝ઼િમ મુસ્ફિ-રતુન ૦
કિતને મુંહ ઉસ દિન રૌશન હોંગે.
દ઼ાહિ઼-કતુમ મુસ્તબશિરહ ૦ વ વુજૂહુંય
હંસતે હુવે ખુશ વકત હોંગેં ઔર કિતને મુંહ
યવ-મઇઝ઼િન અ઼-લયહા ગ઼-બ-રતુન ૦
ઉસ દિન ઉનપર (ધૂલ) ગુબાર હોગા. (ઔર ધૂલકે અલાવા)
તર-હકુહા ક઼-ત-રહ ૦ ઉલાઇકા
ઢાંકતી હોંગી ઉસકો સિયાહી યેહી વો
હુમુલ ક-ફ-રતુલ ફ-જ-રહ ૦
લોગ હૈં જો દુનિયામેં કાફિર (ઔર) બદકાર (થે)

સૂરતુત તકવીર

સૂરઇ તકવીર મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૨૯) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂંઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

૯૫ મ ૭

ઇઝ઼શ શમ્સુ કુવ્વિરત ૦ વ ઇઝ઼ન નુજૂમુન-ક-દ-રત ૦ વ ઇઝ઼લ જિબાલુ
જિસ વકતકે સૂરજ લપેટા જાએ (યા'ની રૌશની જાતી રહે) ઔર જિસ વકતકે તારે બેનૂર હો જાએં ઔર જિસ વકત પહાળ
સુયયિરત ૦ વ ઇઝ઼લ ઇ઼શારુ ઉ઼ત્તિ઼લત ૦ વ ઇઝ઼લ વુહૂશુ હુશિરત ૦
ચલાએ જાએં. ઔર જિસ વક્ત દસ મહીનેકી ગાભન ઊટની છુટી ફિરે (૧) ઔર જિસ વક્ત જાનવર આદમિયોંકે સાથ ઈકઠ્ઠા કિયે જાએં
વ ઇઝ઼લ બિહ઼ારુ સુજ્જિરત ૦ વ ઇઝ઼ન નુફૂસુ ઝુવ્વિજત ૦ વ ઇઝ઼લ
ઔર જિસ વક્ત દરિયા પલટા દિયે જાવેં. (૨) ઔર જિસ વક્ત જાનેં કિસ્મ કિસ્મકી મિલાઈ જાવેં. (૩) ઔર જિસ વક્ત
મવ-ઊ-દતુ સુઇલત ૦ બિ-અયયિ ઝ઼મ્બિન કુતિલત ૦ વ ઇઝ઼સ સુહુફુ
ઝિન્દા ગાળી હુઈ લળકીસે પૂછા જાવેકે કિસ કુસૂરકે બદલેમેં મારી ગઈ. ઔર જિસ વક્ત (લોગોં કે) નામએ આમાલ
નુશિરત ૦ વ ઇઝ઼સ સમાઉ કુશિત઼ત ૦ વ ઇઝ઼લ જહ઼ીમુ સુઅ્-ઇ઼રત ૦
ખોલે જાએં. ઔર જિસ વક્ત આસમાનકી ખાલ ઉતારી જાએ ઔર જિસ વકતકે દોઝખ દેહકાઈ જાએ
વ ઇઝ઼લ જન્નતુ ઉઝલિફત ૦ અ઼લિમત નફસુમ મા અહ઼-દ઼રત ૦ ફલા
ઔર જિસ વકતકે જન્નત નઝદીક કી જાએ. જાનલેગા ઉસ વક્ત હર શખ્સ કે વો ક્યા (આખિરતકા તોશા) લેકર આયા હૈ. પસ
ઉક઼સિમુ બિલ ખુન્નસિલ ૦ જવારિલ કુન્નસિ ૦ વલ્લયલિ ઇઝ઼ા અ઼સ્અ઼સ ૦
કસમ ખાતા હું મૈં ફિર જાંનેવાલોં, સીધે ચલનેવાલોં, થમ રેહનેવાલોંકી, (૪) ઔર રાતકી (કસમ) જબ જાને લગે

'તફસીર : (૧) વિયાવાની તૈયારીમાં હોય તે ઊંટડી બચ્ચાં અને દુધની આશાએ અરબોની નજીક બહુ વહાલી અને અતિ ઉત્તમ પૂંજી ગણાતી. (૨) એટલે વાઘ વરૂ વિગેરે હિંસક પ્રાણીઓ તેમજ ઝેરી જાનવરો જંતુઓ સૌ એકઠા થઈ જશે. અને જ્યારે સઘળા સમુદ્રોને એકઠા કરી તેમાં એક જોશ ગરમી ઉતપન્ન થઈ એકદમ સળગી ઉઠશે. (૩) એટલે દરેક પ્રકારના કાફિરો અને ગુનેહગારોના ટોળાં જુદા જુદા કરવામાં આવશે. (૪) આકાશમાં સાત ગ્રહો ઉતાવળી ચાલના છે તેમાં ચંદ્ર અને સૂર્ય સિવાય બીજા પાંચની ચાલ એવી ઢંગની છે કે કદિ પશ્ચિમથી પૂર્વ તરફ ચાલે છે. એ તેમની સીધી ચાલ છે પણ કદિ ચાલતા ચાલતા અટકી જઈ પશ્ચિમ તરફ અવળા ચાલે છે અને કદી સૂર્યની નજીક આવી કેટલાક દિવસો સુધી તદ્દન અલોપ રહે છે સારાંશ કે તેમની ચાલ ત્રણ પ્રકારે ↗

↗ બદલાય છે તે ગ્રહોના એ સોગંધ ખાધા.

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ ذِي
قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۝
وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ۝ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ
رَّجِيمٍ ۝ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ۝
لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ۝ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا
أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

آياتها ١٩ (٨٢) سُورَةُ الانفِطَارِ مَكِّيَّةٌ (٨٢) ركوعها ١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ۝ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ۝ وَإِذَا الْبِحَارُ
فُجِّرَتْ ۝ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
وَأَخَّرَتْ ۝ يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۝
الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ۝ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ

વસ્સુબહિ ઈઝા તનફ-ફસ ઙ ઈન્નહૂ લ-કવલુ
ઔર સુબહકી (કસમ) જબ આને લગે (ગરઝ હમકો ઈન સબ ચીઝોંકી કસમ હૈ) કે બેશક યે કુરઆન કલામ હૈ લાયા હુવા
રસૂલિન કરીમ ઙ ઝી કુવ્વતિન ઈન્દા ઝિલ
પહુંચાનેવાલે બુઝુર્ગકા (યા'ની જીબ્રઈલકા પહુંચાયા હુવા હૈ) જો કુવ્વતવાલા હૈ નઝદીક સાહિબે અર્શકા (યા'ની ખુદા કે)
અરશિ મકીનિમ ઙ મુતાઈન સુમ્મા અમીન ઙ
મરતબેવાલા હૈ કહા માના જાતા હૈ ઉસ જગાહ (યા'ની વો) ફરિશ્તોંકા
વમા સાહિબુકુમ બિ-મજનૂન ઙ વ લ-કદ
અફસર હૈ ઔર અમાનતદાર હૈ. (૧) ઔર નહીં સાહિબ તુમ્હારા
રઆહુ બિલ ઉફુકિલ મુબીન ઙ
દીવાના (યા'ની મુહમ્મદ દીવાને નહીં) ઔર યકીનન દેખા હૈ
વમા હુવા અ-લલ ગયબિ બિ-દનીન ઙ
ઉન્હોંને ઉસ જિબ્રઈલકો આસમાનકે સાફ કનારેમેં ઔર નહીં હૈ
વમા હુવા બિ-કવલિ શયતાનિર રજીમ ઙ
વો ગૈબકી બાતોં પર બખીલ (યા'ની ગૈબકી બાતેં બતાનેમેં બુખ્લ નહીં કરતે)
ફ-અયના તઝ-હબૂન ઙ ઈન હુવા ઈલ્લા ઝિકરુલ લિલ આ-લમીન ઙ મ ૭
ઔર નહીં હૈં વો કહા હુવા શૈતાન રાંદે ગએકા. ફિર કહાં જાતે હો તુમ. નહીં હૈ કુરઆન મગર નસીહત વાસ્તે તમામ જહાંકે
લિ-મન શાઆ મિન્કુમ અંય યસ્તકીમ ઙ વમા તશાઊના ઈલ્લા
ઉસ શખ્સકે લિયે જો ચાહે તુમમેંસે યે કે સીધી રાહ ચલે ઔર નહીં ચાહતે તુમ મગર
અંય યશાઅલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન ઙ ૯
યે કે (જો) ચાહે ખુદા પરવરદિગાર તમામ જહાનકા, ૬

સૂરતુલ ઈનફિતાર

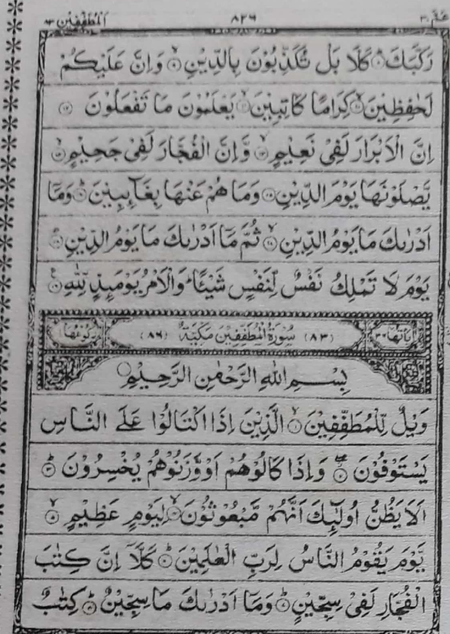
સૂરઈ ઈનફિતાર મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૧૯) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઈઝસ સમાઉન-ફ-તરત ઙ વ ઈઝલ કવાકિબુન-ત-સૂરત ઙ વ ઈઝલ બિહારુ
જિસ વકત કે આસમાન ફટ જાએ ઔર જિસ વકતકેં તારે ઝળ જાએ ઔર જિસ વકતકે દરિયા
ફુજજિરત ઙ વ ઈઝલ કુબૂરુ બુઅ-સિરત ઙ અલિમત નફસુમ મા કદ-દમત
ચીરે જાએં. (૨) ઔર જિસ વકતકે કબરોં કે મુરદોંકો ઝિન્દા કરકે ઉઠાયા જાએ, જાન લેગા હર શખ્સ જો કુછ આગે ભેજા
વ અખ્ખરત ઙ યા અય્યુહલ ઈન્સાનુ મા ગર-રકા બિ-રબબિકલ કરીમ ઙ
ઔર પીછે છોળા. અય ઈન્સાન કિસ ચીઝને ફરેબ દિયા તુઝકો (યા'ની ગુમનામ કર દિયા) અપને કરમ કરને વાલે રબકી જનાબમેં
અલ્લઝી ખ-લ-કકા ફ-સવ્વાકા ફ-અ-દ-લક ઙ ફી અયયિ સૂ-રતિમ મા શાઆ
જિસને પૈદા કિયા તુઝકો ફિર તંદુરસ્ત કિયા તુઝકો ફિર બરાબર કિયા (૩) જિસ સૂરતમેં ચાહા તરકીબ દિયા

તફસીર : (૧) આ સૌ વખાણ હઝરત જિબ્રઈલ (અ.)ના છે તે ખુદાના માનીતા અને મોટી પદવીવાળા છે. આકાશમાં સર્વ માન્ય છે. યાદ શકતિવાળા અને પ્રમાણિક છે. (૨) દુન્યા બરબાદ થવા આવશે ત્યારે ધરતીકંપના સખત આંચકાઓ લાગશે. પર્વતો ચૂરે ચૂરા થશે તથા સમુદ્રોના પાણી જોષ ભેર જમીન પર આવી લાગશે. (૩) તને બનાવ્યો એટલે નેસ્તીથી હસ્તીમાં લાવ્યો પછી સુડોળ બનાવ્યો એટલે શરીરના અવયવો સૌ પ્રાણીઓથી સારા અને વ્યવસ્થિત બનાવ્યાં ફરી આદત અને ખસલતમાં પણ સુધરેલો બનાવ્યો.

رَكَّبَكَ ۝ كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ
لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا كَاتِبِينَ ۝ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝
إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝
يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝ وَمَا
أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۝ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۝
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۖ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝
(٨٣) سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ مَكِّيَّةٌ (٨٦)
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ
يَسْتَوْفُونَ ۝ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝
أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝
يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ
الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝ كِتَابٌ

રક-ક-બક ० કલ્લા બલ તુકઝ્-ઝિબૂના
તરકીબ દિયા તુઝકો હરગિઝ તુઝકો (મગરૂર) નહીં હોના ચાહિયે બલ્કે ઝુટલાતે હો તુમ
બિદ-દીનિ० વઈન્ના અ્-લયકુમલ-હા્ફિઝીન०
કયામતકો ઔર યકીનન તુમ્હારે ઉપર નિગેહબાન હૈ
કિરામન કાતિબીના ० યઅ્-લમૂના મા
બુઝુર્ગ લિખને વાલે (ફરિશતે) જાનતે હૈં વો જો કુછ
તફ-અ્લૂન० ઈન્નલ અબ્રારા લફી નઈ્મિંવ० વ
કરતે હો તુમ. બેશક નેક કામવાલે અલબત્તા નેઅમતમેં હોંગે, ઔર
ઈન્નલ ફુજ્જારા લફી જહ્ીમ० યસ્લવ-નહા
બેશક બદકાર અલબત્તા દોઝખમેં હોંગે. દાખિલ હોંગે ઉસમેં
યવ-મદ દીનિ० વમા હુમ અ્ન્હા બિ-ગ્ાઈબીન०
જઝાકે દિન. ઔર નહીં વો ઉસસે ગાઈબ હોનેવાલે
વમૉ અદરાકા મા યવમુદ દીનિ ० સુમ્મા મૉ
ઔર કિસ ચીઝને મા'લૂમ કરવાયા તુમકો ક્યા હૈ દિન જઝાકા? ફિર કિસ ચીઝને

મ ૭ ૬ ૭ પાવ

અદરાકા મા યવમુદ દીન ० યવમા લા તમ્લિકુ નફસુલ લિ-નફસિન
મા'લૂમ કરવાયા તુમકો ક્યા હૈ દિન જઝાકા? જિસદિન નહી ઈખ્તિયાર પાએગા કોઈ જી કિસી જી કે લિયે
શય-આ ० વલ અમ્રુ યવ-મઈઝિલ લિલ્લાહ ०
કુછ ઔર હુકૂમત ઉસદિન ખુદાહીકે લિયે હોગી.

સૂરતુલ મુત્ફ-ફિફીન

સૂરએ મુતફફિફીન મકકેમેં ઉતરી ઇસમેં (૩૬) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહ્ીમ ०
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વયલુલ લિલ મુત્ફ-ફિફીન ० અલ્લઝીના ઈઝ્ક-તાલૂ અ્લન નાસિ યસ્તવફૂન ०
(બળી) તબાહી હૈ વાસતે કમ દેને વાલોંકે, વો જબ માપ કર લેવેં તો પૂરા લેતે હૈં.
વ ઈઝા કાલૂ હુમ અવ વ-ઝનૂહુમ યુખ્સિરૂન ० અલા યઝુન્નુ ઉલાઈકા
ઔર જબ માપકર દેવેં ઉનકો યા તૌલકર દેવેં ઉનકો તો કમ દેતે હૈં, કયા નહીં જાનતે યે લોગ
અન્નહુમ મબ્ઊસૂન ० લિ-યવમિન અ્ઝીમિંય ० યવમા યકૂમુન નાસુ
કે વો ઉઠાએ જાવેંગે વાસતે એક દિન બળેકે (યા'ની કયામતકો) જિસદિન ખળે હોંગે તમામ લોગ
લિ-રબ્બિલ આ્-લમીન ० કલ્લૉ ઈન્ના કિતાબલ ફુજ્જારિ
રૂબરૂ પરવરદિગારે આલમ કે. હરગિઝ નહીં બેશક નામએ આમાલ બદકારોંકા
લફી સિજ્જીન ० વમૉ અદરાકા મા સિજ્જીન ० કિતાબુમ
સિજ્જીન (કૈદિયોંકે રજિસ્ટરમેં) મેં હૈ ઔર કયા જાનો તુમ કે કયા હૈ કૈદિયોંકા રજિસ્ટર! એક દફતર હૈ

مَّرْقُومٌ ۝٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝١٠ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ
الدِّينِ ۝١١ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝١٢ إِذَا تُتْلَىٰ
عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝١٣ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ
عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝١٤ كَلَّا إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ
يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ۝١٥ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۝١٦ ثُمَّ
يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝١٧ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ
الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝١٨ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ۝١٩ كِتَابٌ
مَّرْقُومٌ ۝٢٠ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ۝٢١ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝٢٢
عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ ۝٢٣ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ
النَّعِيمِ ۝٢٤ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ۝٢٥ خِتَامُهُ مِسْكٌ ۚ وَفِي
ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ۝٢٦ وَمِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ ۝٢٧
عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝٢٨ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ۝٢٩ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۝٣٠

મરકૂમ ૦ વયલુંય યવ-મઈઝિલ લિલ
લિખ્ખાં હુવા. (૧) તબાહી હૈ ઉસદિન
મુકઝ઼-ઝ઼િબીનલ- ૦ લઝ઼ીના યુકઝ઼-ઝ઼િબૂના
ઝુટલાને વાલોંકી વો જો ઝુટલાતે હૈં
બિ-યવમિદ દીન ૦ વમા યુકઝ઼-ઝ઼િબુ બિહી ઈલ્લા
રોઝે જઝાકો ઔર નહીં ઝુટલાતા ઉસકો મગર
કુલ્લુ મુઅ્‌તદિન અસીમ ૦ ઈઝ઼ા તુત્લા અ્‌-લયહિ
હર હદસે નિકલ જાનેવાલા ગુનેહગાર જબ પઢી જાતી હૈ ઉસપર
આયાતુના ક઼ાલા અસાતીરુલ અવ્વલીન ૦ કલ્લા
આયતેં હમારી તો કેહતા હૈ યે કહાનિયાં હૈં અગલે લોગોંકી, હરગિઝ
બલ રાના અ્‌લા કુલૂબિહિમ મા કાનૂ યકસિબૂન ૦
નહીં, બલ્કે ઝંગ બૈઠ ગયા હૈ ઉનકે દિલોંપર ઉસ ચીઝકા જો વો કરતે થે (બુરે કામ)
કલ્લાં ઈન્નહુમ અ્‌ર રબ્બિહિમ યવ-મઈઝિલ
હરગિઝ નહીં, બેશક વો અપને રબસે ઉસદિન અલબત્તા પરદેમેં હોંગે
લ-મહ઼જૂબૂન ૦ સુમ્મા ઈન્નહુમ લ-સ઼ાલુલ જહ઼ીમ ૦ સુમ્મા યુક઼ાલુ હાઝ઼લ્લઝ઼ી મ
(યા'ની ઉસકી રેહમત ઔર દીદારસે મેહરૂમ હોંગે) ફિર યકીનન વો ઝુરૂર દાખિલ હોંગે દોઝખમેં ફિર કહા જાવેગા યે વો ચીઝ હૈ જિસકો ૭
કુન્તુમ બિહી તુકઝ઼-ઝ઼િબૂન ૦ કલ્લાં ઈન્ના કિતાબલ અબ્રારિ લફી ઈલ્લિય્યીન ૦
તુમ (દુનિયામેં) ઝુટલાતે થે. હરગિઝ નહીં, બેશક અમલનામા નેક લોગોંકા આલી (મરતબા) લોગોંકે રજિસ્ટરમેં (મૌજૂદ હૈ)
વમાં અદરાકા મા ઈલ્લિય્યૂન ૦ કિતાબુમ મરકૂમુંય ૦ યશ-હદુહુલ મુક઼ર-રબૂન ૦
ઔર ક્યા જાનો તુમ કે ક્યા હૈ આલી મરતબા લોગોંકા રજિસ્ટર, દફતર હૈ લિખ્ખા હુવા, ઝાહિર હોતે હૈં
ઈન્નલ અબ્રારા લફી નઈમિન ૦ અ્‌-લલ અરાઇકિ યન્ઝુરૂન ૦
ઉસપર મુકર્રર (ફરિશતે) બેશક નેક લોગ (કયામતકે દિન) નેઅમતમેં હોંગે, તખ્તોં પર (બૈઠે હુએ) નઝારે કરેંગે.
તઅ્‌-રિફુ ફી વુજૂહિહિમ નદ઼-રતન નઈમ ૦ યુસ્ક઼વના મિર રહ઼ીક઼િમ મખ઼્તૂમ ૦
પેહચાનેગા તુ ઉનકે ચેહરોંસે તાઝગી નેઅમતોંકી, પિલાએ જાએંગે શરાબે ખાલિસ મોહર કી હુઈમેંસે
ખ઼િતામુહૂ મિસ્ક ۚ વ ફી ઝ઼ાલિકા ફલ-ય-તના-ફસિલ મુ-તનાફ઼િસૂન ૦
ઉનકી (બોતલકી) મોહર મુશ્કકી હોગી ઔર ઈસ નેઅ્‌મત (કિ હાસિલ કરને) મેં પસ ચાહિયે કે રગબત કરેં રગબત કરનેવાલે (૨)
વ મિઝાજુહૂ મિન તસ્નીમિન ૦ અ્‌ય-નંય યશ-રબુ બિહલ મુક઼ર-રબૂન ૦
ઔર મિલાવટ ઉસકી તસ્નીમ (કિ પાની) સે હોગી જો એક ચશમા હૈ કે પીતે હૈં ઉસસે (ખુદાકે ખાસ) મુકર્રબ બન્દે
ઈન્નલ લઝ઼ીના અજ-રમૂ કાનૂ મિનલ લઝ઼ીના આ-મનૂ યદ઼-હ઼કૂન ૦
બેશક જો લોગ મુજરિમ થે વો ઉન લોગોંપર જો ઈમાન લાએ (દુનિયામેં) હંસતે થે.
વ ઈઝ઼ા મર-રૂ બિહિમ ય-તગ઼ા-મઝૂન ૦
ઔર (ઈમાનવાલે) જબ ઉનપર ગુઝરતે થે આંખ મારતે થે.

તફસીર : (૧) સિજ્જીન એક દફતર છે જેમાં દોઝખીઓના નામ નોંધાયેલા છે. કિરામન કાતિબીન તે બદકારોના કૃત્યો લખતા રહે છે તેમના મર્યા પછી કિરામન કાતિબીન પાસેથી સિજ્જીનવાળા ફરિશ્તાઓ દરેકની કરણીના દાખલા દફતરમાં નોંધે છે. આ જગ્યા સાતમી પૃથ્વીના નીચે છે. (૨) જન્નતમાં શરાબની નહેરો છે. દરેક ઘર પાસે વહે છે પરંતુ આ શરાબ નાદર પરંતુ દરેકના દરજા પ્રમાણે સીલમાં ઓછી વત્તી કસ્તૂરી હશે જેના હાથમાં આવતાજ સુગંધથી પ્રફુલ્લિત થઈ જાય.

વ ઇઝ઼ન-ક઼-લબૂ ઈલા અહલિહિમુન-
ઔર જબ (મુસલમાનોંસે) લૌટ કર જાતે અપને ઘરવાલોંકી તરફ
ક઼-લબૂ ફકિહીન ૦ વ ઇઝ઼ા ર-અવહુમ ક઼ાલૂ
તો લૌટકર બાતેં બનાતે ઔર જબ દેખતે થે ઉનકો કેહતે થે
ઇન્ના હા-ઉલાઇ લ-દ઼ાલ્લૂન ૦ વમા
બેશક યે લોગ અલબત્તા ગુમરાહ હૈં, હાલાંકિ નહીં
ઉરસિલૂ અ-લયહિમ હ઼ાફિઝ઼ીન ૦
ભેજા ગયા ઈનકો મુસલમાનોં પર દારોગા બનાકર
ફલયવ-મલલઝ઼ીના આ-મનૂમિનલ કુફ્-ફારિ
તો આજ વો લોગ જો ઈમાન લાએ હૈં કાફિરોં પર
યદ઼-હ઼કૂન ૦ અ઼લલ અરાઇકિ યન્ઝુ઼રૂન ૦
હંસેંગે. (ઔર) તખ્તોંપર (બૈઠે હુએ) નઝ઼ારા કરેંગે.
હલ સુવ્વિબલ કુફ્-ફારુ મા કાનૂ યફ-અ઼લૂન ૦
બદલા દિયા ગયા હૈ (મેહરૂમીકા) કાફિરકો ઉસ ચીઝ઼સે કે કરતે થે

સૂરતુલ ઈનશિક઼ાક઼

સૂરઇ ઈનશિકાક મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૨૫) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇઝ઼સ સમાઉન-શક઼-ક઼ત ૦ વ અઝ઼િનત લિ-રબ્બિહા વ હુક઼-ક઼ત ૦ વ ઇઝ઼લ
જબ આસમાન ફટ જાએ ઔર કાન રખ્ખે અપને રબકે (હુકમ પર) ઔર વો ઉસી લાઈક હૈ. (૧) ઔર જબ
અરદ઼ુ મુદ-દત ૦ વ અલ્ક઼ત મા ફીહા વ ત-ખ઼લ્લત ૦ વ અઝ઼િનત
ઝ઼મીન ખેંચી જાએ ઔર ડાલદે (બાહર) જો કુછ ઉસમેં હૈ (મુરદે ઔર દફીને) ઔર ખાલી હો જાએ (૨) ઔર કાન રખ્ખે
લિ-રબ્બિહા વ હુક઼-ક઼ત ૦ યા અય્યુહલ ઇન્સાનુ ઇન્નકા કાદિહુન ઇલા રબ્બિકા
અપને રબકે (હુકમ પર) ઔર વો ઉસી લાઈક હૈ, અય આદમી બેશક તુ મેહનત કરનેવાલા હૈ અપને રબકી તરફ
કદ-હ઼ન ફ-મુલાક઼ીહ ૦ ફ-અમ્મા મન ઊતિયા કિતા-બહૂ બિ-યમીનિહી ૦
ખૂબ મેહનત કર ફિર મિલનેવાલા હૈ ઉસસે. પસ જિસકો દિયા અપના અમલનામા અપને સીધે હાથમેં
ફ-સવફ઼ા યુહ઼ા-સબુ હ઼િસાબંય યસીરા ૦ વ યન્-ક઼લિબુ ઈલા અહલિહી
તો જલ્દ હિસાબ કિયા જાવેગા હિસાબ કરના આસાન ઔર વાપસ આએગા (હિસાબસે ફારિગ હોકર) અપને અહલો (અયાલમેં)
મસ્રૂરા ૦ વ અમ્મા મન ઊતિયા કિતા-બહૂ વરાઆ ઝ઼હરિહી ૦
ખુશ (ખુશ) ઔર જિસકો દિયા ગયા અપના અમલનામા પીછેસે અપની પીઠકે
ફ-સવફ઼ા યદઊ સુબૂરંવ ૦ વ યસ્લા સઈરા ૦ ઇન્નહૂ કાના ફી અહલિહી
ફિર અલબત્તા પુકારેગા હલાકી (મૌત)કો ઔર દાખિલ હોગા દોઝખમેં (૩) તહકીક વો થા અપને લોગોંસે (દુનિયામેં)

તફસીર : (૧) એટલે આકાશ સંપુર્ણ વફાદાર છે અને અલ્લાહ પાકનો હુકમ થતાજ ફાટી જશે. (૨) એટલે પૃથ્વી પણ ના ફરમાન નથી તેને પણ હુકમ મળતાજ પોતાના અંદરના મુરદાઓ ખઝાનાઓ વીગેરેને બહાર કાઢી નાખશે અને એવી મૈદાન જેવી ફેલાઈ જશે. (૩) એટલે હાથ પગ પીઠની પાછળ બાંધેલા હશે પછી તેઓ અઝાબને નજરે જોઈ તેના ડર અને દુઃખથી મૌત માંગશે.

૯૮૫૭

مَسْرُوْرًا ﴿١٣﴾ اِنَّهٗ ظَنَّ اَنْ لَّنْ يَّحُوْرَ ﴿١٤﴾ بَلٰٓى ۚ اِنَّ رَبَّهٗ كَانَ بِهٖ بَصِيْرًا ﴿١٥﴾ فَلَآ اُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٠﴾ وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْجُدُوْنَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُكَذِّبُوْنَ ﴿٢٢﴾ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوْعُوْنَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٤﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ﴿٢٥﴾

(٨٥) سُوْرَةُ الْبُرُوْجِ مَكِّيَّةٌ (٢٧) — اٰيَاتُهَا ٢٢ — رُكُوْعُهَا ١

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْبُرُوْجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُوْدِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَّمَشْهُوْدٍ ﴿٣﴾ قُتِلَ اَصْحٰبُ الْاُخْدُوْدِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُوْدِ ﴿٥﴾ اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُوْدٌ ﴿٦﴾ وَّهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُوْنَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ شُهُوْدٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوْا مِنْهُمْ اِلَّآ اَنْ يُّؤْمِنُوْا

મસ્રૂરા ૦ ઈન્નાહૂ ઝ઼ન્ના અલ્લંય યહૂર ૦ બલા
ખુશ. (૧) તેહકીક ઉસને ગુમાન કિયા થા યે કે હરગિઝ ન ફિર આવેગા (ખુદાકે પાસ)
ઈન્ના રબ્બહૂ કાના બિહી બસ઼ીરા ૦
હાં ઉસે આના થા બેશક ઉસકા રબ ઉસકો દેખતા થા. (૨)
ફલા ઉક઼સિમુ બિશ-શ-ફક઼િ ૦ વલ્લયલિ વમા
પસ કસમ ખાતા હું મૈં શફકકી ઔર રાતકી ઔર જિન ચીઝોંપર
વ-સક઼ ૦ વલ-ક઼-મરિ ઈઝ઼ત ત-સક઼ ૦
છા જાતી હૈ ઉનકી, ઔર ચાંદકી જબકે વો પૂરા હો
લ-તર-કબુન્ના ત઼-બક઼ન અ઼ન ત઼બક઼ ૦
અલબત્તા સવાર હોંગે તુમ એક હાલત પર દૂસરી હાલતસે
ફમા લહુમ લા યુઅ્-મિનૂન ૦ વ ઈઝ઼ા કુરિઆ
પસ ક્યા હુવા હૈ ઉન (કાફિરોં)કો કે ઈમાન નહીં લાતે ઔર જબ પઢ્ઢા જાતા હૈ
અ઼-લયહિમુલ કુરઆનુ લા યસ્જુદૂન ૦ સજદહ
ઉનપર કુરઆન તો વો સજદા નહીં કરતે
બલિલ્લઝ઼ીના ક-ફરૂ યુકઝ઼-ઝ઼િબૂન ૦ વલ્લાહુ અઅ્-લમુ બિમા યૂઊ઼ન ૦
બલ્કે વો લોગ કે જો કાફિર હુવે ઝુટલાતે હૈં ઔર ખુદા ખૂબ જાનતા હૈ ઉસ ચીઝકો જો દિલમેં રખતે હૈં
ફ-બશ્શિરહુમ બિ-અ઼ઝ઼ાબિન અલીમ ૦ ઈલ્લલ લઝ઼ીના આ-મનૂ
પસ ખુશ ખબરી દે દો ઉનકો અઝાબે દર્દનાક કી મગર જો લોગ કે ઈમાન લાએ
વ અ઼મિલુસ઼ સ઼ાલિહ઼ાતિ લહુમ અજરુન ગ઼યરુ મમ્નૂન ૦
ઔર કામ કિયે અચ્છે ઉનકે લિયે (આખેરતમેં) સવાબ હૈ નહીં કાટા ગયા (યા'ની બે ઈન્તેહા)

સૂરતુલ બુરૂજ

સૂરઇ બુરૂજ મકકેમેં ઉતરી ઇસમેં (૨૨) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વસ્સમાઇ ઝ઼ાતિલ બુરૂજ ૦ વલ યવમિલ મવઊ઼દિ ૦ વ શાહિદિંવ
કસમ હૈ આસમાન બુરજોં વાલેકી ઔર કસમ હૈ દિન (ક્યામત) વા'દા કિયે ગએકી ઔર હાઝીર હોને વાલે કી
વ મશ્હૂદ ૦ કુતિલા અસ્હ઼ાબુલ ઉખ઼્દૂદિન ૦ નારિ ઝ઼ાતિલ
ઔર હાઝિર કિયે ગએકી (૩) મારે ગએ ખાઇયોંવાલે આગ થી બહુત
વકૂદ ૦ ઈઝ઼ હુમ અ઼-લયહા કુઊ઼દુંવ ૦ વ હુમ અ઼લા મા યફ-અ઼લૂના
ઈંધનવાલી (૪) જબ વો ઉસપર બૈઠે થે ઔર વો ઉસ ચીઝ પર કે કરતે થે (ઝુલ્મો સિતમ)
બિલ મુઅ્-મિનીના શુહૂદ ૦ વમા ન-કમૂ મિન્હુમ ઈલ્લા અંય યુઅ્-મિનૂ
મુસલમાનોં કે સાથ હાઝિર થે ઔર નહીં ઐબ પકળા થા (કાફિરોંને) ઉનમેંસે મગર યે કે ઈમાન લાએ થે વો

તફસીર : (૧) એટલે દુન્યાની ઝિન્દગીમાં આખિરતથી બે ફિકર રહી ખુશહાલ રહ્યો. જેથી આજે મુસીબતમાં સપડાયો. (૨) એટલે જન્મથી મરણ સુધીના બધા કૃત્યોના ફળ તેને જરૂર મળશેજ. (૩) વાયદાનો દિવસ એટલે કિયામત અને હાજર થવાનો દિવસથી મતલબ જુમ્આનો દિવસ છે કે તે દરેક સ્થળે પોતે હાજર થાય છે અને જે દિવસ હાજરી થાય છે તે અરફાનો દિવસ છે કે હજ્જ માટે સૌ લોકો પોતાના વતનથી આવી તે દીવસે અરફાતના મેદાનમાં એકઠા થાય છે. (૪) એક બાદશાહનો લે પાલક દીકરો હતો બાદશાહે તેને એક જાદૂગર પાસે જાદૂ શીખવા મોકલ્યો તે એક રાહિબ પાસે જઈ બેસતો અને ઈન્જીલ સીખતો. અલ્લાહ પાકે તેને એક કમાલ આપ્યો કે શેર અને સાંપ તેનુ કહેવું માને. અને કોઢી તથા આંધળા તેના હાથ લાગવાથી તંદુરસ્ત થઈ જતા. તેના હાથે ઘણા લોકો ↗

↗ અલ્લાહ પર અને હઝરત ઈસા પર ઈમાન લાવ્યા. બાદશાહ મૂર્તિ પૂજક હતો. તેણે લે પાલકને મારી નાખ્યો તેણે દરેક મહોલ્લા આગળ એક ખાઈ ખોદાવી અને તેમાં આગ ભરતી અને દરેક મૂર્તિને સિજદો કરાવતો જે સિજદો ન કરતો તેને આગમાં નાખી દેતો. હઝારો શખ્સોને તેણે આમ શહીદ કર્યા છેવટે અલ્લાહનો ગઝબ નાઝિલ થયો તો તેજ આગ ફેલાઈ ગઈ અને તે બાદશાહ અને તેના અમીરોના સઘળા ઘર બાળી મૂકી દીધાં.

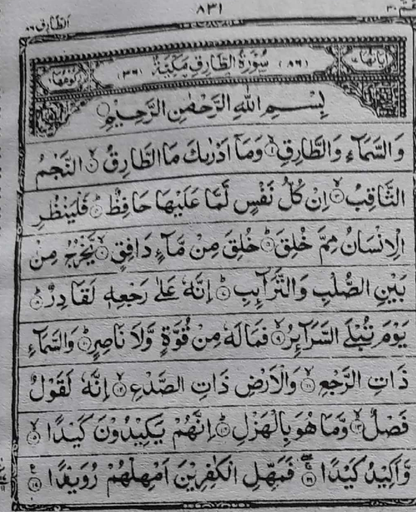
સજદહ

મ ૭

૯ ૮

بِاللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ۝۸ الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝۹ اِنَّ الَّذِيْنَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِيْنَ
وَالْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوْبُوْا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ
الْحَرِيْقِ ۝۱۰ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتٌ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيْرُ ۝۱۱ اِنَّ
بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيْدٌ ۝۱۲ اِنَّهٗ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيْدُ ۝۱۳ وَهُوَ
الْغَفُوْرُ الْوَدُوْدُ ۝۱۴ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيْدُ ۝۱۵ فَعَّالٌ لِّمَا
يُرِيْدُ ۝۱۶ هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ الْجُنُوْدِ ۝۱۷ فِرْعَوْنَ وَثَمُوْدَ ۝۱۸
بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ تَكْذِيْبٍ ۝۱۹ وَّاللّٰهُ مِنْ وَّرَآئِهِمْ
مُّحِيْطٌ ۝۲۰ بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَّجِيْدٌ ۝۲۱ فِيْ لَوْحٍ مَّحْفُوْظٍ ۝۲۲

બિલ્લાહિલ અઝીઝિલ હમીદ
ખુદા ઝબરદસ્ત (ઔર) તા'રીફ કિયે ગએ પર
અલ્લઝી લહૂ મુલ્કુસ સમાવાતિ વલ અર્દ
જો વાસ્તે ઉસીકે હૈ બાદશાહી આસમાનોં ઔર ઝમીનકી
વલ્લાહુ અલા કુલ્લિ શયઇન શહીદ
ઔર ખુદા ઉપર હર ચીઝકે હાઝિર હૈ
ઇન્નલ લઝીના ફ-તનુલ મુઅ-મિનીના
બેશક જિન લોગોંને કે ઈઝા પહુંચાઈ ઈમાનવાલોંકો
વલ મુઅ-મિનાતિ સુમ્મા લમ યતૂબૂ ફ-લહુમ
ઔર ઈમાન વાલિયોંકો ફિર નહીં તૌબાકી, તો ઉનકે લિયે
અઝાબુ જહન્નમા વ લહુમ અઝાબુલ હરીક
અઝાબ હૈ દોઝખકા ઔર ઉનકે લિયે અઝાબ હૈ જલનેકા
ઇન્નલ્લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ
બેશક વો લોગ કે જો ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે
મ લહુમ જન્નાતુન તજરી મિન તહતિહલ અન્હાર ઝાલિકલ ફવઝુલ કબીર
૭ ઉનકે લિયે બાગાત હૈં ચલતી હૈં ઉનકે નીચેસે નેહરેં યે હૈ મુરાદ પાના બળા
ઇન્ના બત્શા રબ્બિકા લ-શદીદ ઇન્નહૂ હુવા યુબદિઉ વ યુઈદ
બેશક પકળ તુમ્હારે રબકી અલબત્તા સખ્ત હૈ યકીનન વોહી પેહલી બાર પૈદા કરતા હૈ ઔર દોબારા કરેગા
વહુવલ ગફૂરુલ વદૂદુ ઝુલ અરશિલ મજીદુ ફઅ-આલુલ લિમા યુરીદ
ઔર વો હૈ બખ્શનેવાલા દોસ્તી કરનેવાલા સાહિબે અરશે બુઝુર્ગકા માલિક હૈ, કરનેવાલા હૈ જો કુછ ચાહે
હલ અતાકા હદીસુલ જુનૂદિ ફિર-અવના વ સમૂદ
કયા આઈ હૈ તુમ્હારે પાસ બાત લશ્કરોંકી, ફિરઔન ઔર સમૂદ કી
બલિલ્લઝીના ક-ફરૂ ફી તકઝીબિવ વલ્લાહુ મિંવ વરાઇહિમ મુહીત
મગર જો લોગ કે કાફિર હુવે ઝુટલાનેમેં (લગે) હૈં ઔર ખુદા ઉનકો સબ તરફ ઘેરે હુવે હૈ. (ઈનકે ઝુટલાનેસે
૯ બલ હુવા કુરઆનુમ મજીદુન ફી લવહિમ મહફૂઝ
૧૦ કયા હોતા હૈ) બલ્કે વો કુરઆન હૈ બુઝુર્ગ લૌહે મહફૂઝ મેં (લિખ્ખા હુવા).

عَمَّ ٣٠ ٨٣١ الطارق

(٨٦) سُورَةُ الطَّارِقِ مَكِّيَّةٌ (٣٦)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۝ إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝ خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ۝ يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝ إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝ فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۝ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۝ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝ وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ۝

સૂરતુત્ તારિક્

સૂરઇ તારિક મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૭) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વસ્સમાઇ વત્તારિક઼િ ૦ વમા અદરાકા

કસમ હૈ આસમાનકી ઔર રાતકો આનેવાલેકી, ઔર ક્યા જાનો તુમ

મત્તારિક઼ુન ૦ નજમુસ્ સાક઼િબ ૦

ક્યા હૈ રાતકો આનેવાલા તારા હૈ ચમકતા હુવા.

ઇન કુલ્લુ નફસિલ લમ્મા

નહીં હૈ કોઈ જી મગર

અ-લયહા હાફિઝ઼ ૦ ફલ-યન્ઝુરિલ

ઉસપર હૈ નિગેહબાન (૧) પસ ચાહિયે કે દેખે

ઇન્સાનુ મિમ્મા ખુલિક઼ ૦ ખુલિક઼

આદમી કિસ ચીઝસે પૈદા કિયા ગયા હૈ. પૈદા કિયા

મિમ માઇન દાફિક઼િય ૦ યખ્રુજુ મિમ

ગયા હૈ પાની ઉછલનેવાલેસે. નિકલતા હૈ

બયનિસ્ સુલબિ વત્તરાઇબ ૦ ઇન્નહૂ અ઼લા

બાપ કી પીઠસે (ઔર માંકી) છાતિયોંસે (૨) યકીનન વો

રજઇહી લ-ક઼ાદિર ૦ યવમા તુબ્લસ સરાઇરુ ૦

ઉસકે લૌટાને પરભી ઝરૂર કાદિર હૈ. (૩) જિસ દિન આઝમાઈ જાએગી છુપી બાતેં

ફમા લહૂ મિન કુવ્વતિંવ વલા નાસિર ૦ વસ્સમાઇ ઝ઼ાતિર રજઇ ૦

ફિર નહીં હોગી ઉસકે લિયે કુવ્વત ઔર ન કોઈ મદદ દેનેવાલા (હોગા) કસમ હૈ આસમાન પાની (બરસાને) વાલેકી

વલ અરદ્દિ ઝ઼ાતિસ્ સદઇ ૦ ઇન્નહૂ લ-ક઼વલુન ફસ્લુંવ ૦

ઔર (કસમ) ઝમીન ફટનેવાલેકી (૪) બેશક યે (કુરઆન) અલબત્તા બાત હૈ ફૈસલા કરનેવાલી

વમા હુવા બિલ-હઝ઼્લ ૦ ઇન્નહુમ યકીદૂના કયદંવ ૦

ઔર નહીં હૈ વો બેહૂદા બેશક વો મકર કરતે હૈં

વ અકીદુ કયદા ૦ ફ-મહ-હિલિલ કાફિરીના અમહિલ્હુમ રુવયદા ૦

ઔર મૈંભી તદબીરેં કરતા હું પસ કાફિરોં કો ઢીલ દીજિયે, ઉનકો મોહલત દીજિયે એક મુદ્દત તક

તફસીર : (૧) એટલે દરેક માણસ સાથે આફતોથી બચવા માટે એક ફરિશ્તો નિર્માણ છે. તે ઉપરાંત દરેક જણની કરણી લખનાર ફરિશ્તા પણ રહે છે. (૨) વીર્યના મૂળ તત્વો મગજમાં પૈદા થાય છે ફરી ત્યાંથી કાનો પાછળની બે નસોમાં થઈ કરોડમાંના હરામ ગદ્દૂદમાં આવે છે. પછી પુરૂષના બરડાના મણકામાં થઈ ગુરદામાં આવે છે ફરી ત્યાંથી અંડમાં આવીને વિર્યાશયમાં જઈ ત્યાંથી ઈન્દ્રીની નીચેની નસમાં આવી જોશ ભેર ઉછળતા નીકળી સીના રહમ (ગર્ભાશય)માં જઈ પડે છે તેમજ સ્ત્રીનું વીર્ય હરામ ગદ્દૂદમાંથી છાતી તરફ થઈને અંદરના ભાગમાં સ્ત્રી અંડમાં ઉતરી સંભોગ વેળા એવીજ રીતે રહમમાં આવી પડે છે અને પુરૂષના વીર્ય સાથે ભળી જાય છે. ફરી બન્નેના વીર્યમાં અનેક ફેરફારો થઈ બાળક બને છે તો ખુદાપાકની અપાર કુદરત છે તે કામ કરે કે તેનો માણસે વિચાર કરવો જોઇએ કે ફરી સજીવન કરવું તો એથી એ સહેલું છે.↗

سُوْرَةُ الْأَعْلٰى مَكِّيَّةٌ (٨٧) (٨) اٰيَاتُهَا ١٩

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلَى ﴿١﴾ الَّذِیْ خَلَقَ فَسَوّٰى ﴿٢﴾ وَالَّذِیْ
قَدَّرَ فَهَدٰى ﴿٣﴾ وَالَّذِیْۤ اَخْرَجَ الْمَرْعٰى ﴿٤﴾ فَجَعَلَهٗ غُثَآءً
اَحْوٰى ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰۤى ﴿٦﴾ اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ اِنَّهٗ
يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰى ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰى ﴿٨﴾ فَذَكِّرْ
اِنْ نَّفَعَتِ الذِّكْرٰى ﴿٩﴾ سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَّخْشٰى ﴿١٠﴾ وَ
يَتَجَنَّبُهَا الْاَشْقَى ﴿١١﴾ الَّذِیْ يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰى ﴿١٢﴾ ثُمَّ
لَا يَمُوْتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿١٣﴾ قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى ﴿١٤﴾ وَ
ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى ﴿١٥﴾ بَلْ تُؤْثِرُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

સૂરતુલ અઅ્લા

સૂરએ આ'લા મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૯) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

સબ્બિહિસ્મા રબ્બિકલ અઅ્લલ- ○
પાકી બયાન કરો મોમિનીનકે સાથ રબ અપને બહુત બુલંદકી
લઝી ખ-લકા ફ-સવ્વા ○ વલ્લઝી
જિસને પૈદા કિયા પસ તનદુરુસ્ત કિયા ઔર જિસને
કદ-દરા ફ-હદા ○ વલ્લઝી અખ્રજલ
અન્દાઝા કિયા ફિર રાહ દિખાઈ (૧) ઔર જિસને નિકાલા
મરઆ ○ ફ-જ-અ-લહૂ ગુસાઅન
(ઝમીનસે) ચારા ફિર કર દિયા ઉસકો કૂળા (કચરા)
અહવા ○ સનુકરિઉકા ફલા તન્સા ○
સિયાહ. જલ્દ પળ્હાવેંગે હમ તુમકો ફિર નહીં ભૂલોગે તુમ (૨)
ઇલ્લા મા શાઅલ્લાહ ○ ઇન્નહૂ
મગર જો ચાહે ખુદા. બેશક વો
યઅ્લમુલ જહરા વમા યખ્ફા ○ વ નુયસ્સિરુકા લિલ યુસ્રા ○
જાનતા હૈ પુકારનેકો ઔર જો છુપાતા હૈ. (૩) ઔર આસાન કરેંગે હમ તુમપર (દીનકો) વાસ્તે તુમ્હારી આસાનીકે (૪)
ફ-ઝક-કિર ઇન ન-ફ-અતિઝ ઝિકરા ○ સ-યઝ-ઝક-કરુ મંય
પસ નસીહત કરો અગર નફા દે નસીહત તુમ્હારી અલબત્તા નસીહત પકળેગા જો શખ્સ કે
યખ્શા ○ વ ય-ત-જન્નબુહલ અશ્કલ ○ લઝી યસ્લન
(ખુદાસે) ડરતા હૈ ઔર અલગ રહેગા ઉસ (નસીહત) સે બળા બદબખ્ત વો જો દાખિલ હોગા
નારલ કુબ્રા ○ સુમ્મા લા યમૂતુ ફીહા વલા યહયા ○
બળી આગમેં. ફિર ન મરેગા વો ઉસમેં ઔર ન જિયેગા
કદ અફ-લહા મન તઝક-કા ○ વ ઝ-ક-રસ્મા રબ્બિહી
વો યકીનન બા મુરાદ હુવા વો શખ્સ જો પાક હુવા. ઔર યાદ કિયા નામ અપને રબકા
ફ-સલ્લા ○ બલ તુઅ્સિરૂનલ હયાતદ દુન્યા ○
ફિર નમાઝ પળ્હી મગર ઈખ્તિયાર કરતે હો તુમ ઝિન્દગીકો દુનિયાકી

તફસીર : (૧) અલ્લાહ પાકની તસ્બીહ બયાન કરે જેણે મનુષ્યો અને દરેક પ્રકારના પ્રાણીઓ માટે જુદી જુદી યોગ્ય વસ્તુઓ તજવીજ કરી. તેમાંથી દરેકની રોઝી અને તેને મેળવવાની ઢબ નકકી કરી દીધી. ફરી તે તજવીજ (તકદીર) મુજબ સૌને આ જગતમાં લાવ્યો અને દરેકને તજવીજ કરેલા રસ્તેજ પોત પોતાની રોઝી પ્રાપ્ત કરવાની સમજ આપી. (૨) જ્યારે વહી આવતી તો હઝરત (સ.) તેને ભૂલી ન જવાય તો હઝરત જિબ્રઇલ (અ.)ની સાથે સાથે પઢતા હતા તેથી ફરમાવ્યું કે આપ ધીરજ રાખો. જેટલુ કુરઆન ઉતારીશું તેટલુ અમે આપ (સ.)ને યાદ કરાવતા જઈશુ ફરી તે તમો ભૂલશો નહિ. એવીજ રીતે આખું કુરઆન યાદ કરાવી દઈશુ. (૩) પરંતુ ખુદાપાક જેને ભૂલવી નાખશે તેને ભુલાવી દેશે. (૪) એટલે મઅરિફતે ઈલાહી ઈબાદત અને રાજદવારિક બાબત સબંધી ઈલ્મો અને જ્ઞાનની જરૂરત છે તે સૌ અમે આપ (સ.) માટે સહેલા કરી દઈશું ↗ અને વહી યાદ રાખવી અને તે સમજી તેના મુજબ બીજોને નસીહત કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી રહેશે નહિ.

મ ૭

وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ۝١٧ اِنَّ هٰذَا لَفِى الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ۝١٨
صُحُفِ اِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى ۝١٩

سُوْرَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ (٨٨) (٦٨) اٰياتها ٢٦ ركوعها ١

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ الْغَاشِيَةِ ۝١ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۝٢
عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝٣ تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ۝٤ تُسْقٰى مِنْ
عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ۝٥ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ ۝٦ لَّا يُسْمِنُ
وَلَا يُغْنِىْ مِنْ جُوْعٍ ۝٧ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝٨
لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ۝٩ فِىْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝١٠ لَّا تَسْمَعُ فِيْهَا
لَاغِيَةً ۝١١ فِيْهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝١٢ فِيْهَا سُرُرٌ مَّرْفُوْعَةٌ ۝١٣
وَّاَكْوَابٌ مَّوْضُوْعَةٌ ۝١٤ وَّنَمَارِقُ مَصْفُوْفَةٌ ۝١٥ وَّزَرَابِيُّ
مَبْثُوْثَةٌ ۝١٦ اَفَلَا

વલ આખિ-રતુ ખયરુંવ વ અબ્કા ○
ઔર આખિરત (દુનિયાસે) બહુત બેહતર હે ઔર બાકી રેહનેવાલી હે.
ઇન્ના હાઝા લફિસ્ સુહુફિલ ઊલા ○
બેશક યેહી બાત તો સહીફેમેં અગલે (નબીયોંકે હે)
સુહુફિ ઇબ્રાહીમા વ મૂસા ○ ૯ ૧૨
સહીફોં (મેં) ઈબ્રાહીમ ઔર મૂસાકે

સૂરતુલ ગાશિયહ

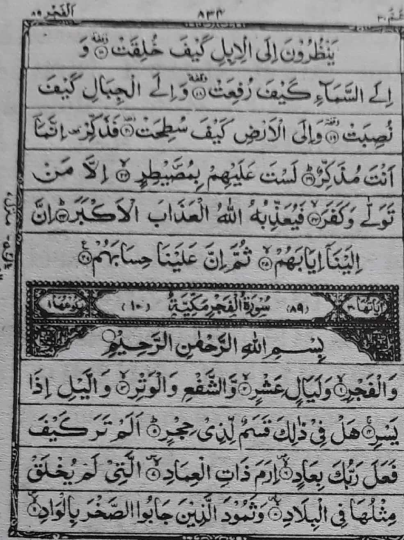
સૂરએ ગાશિયહ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૨૬) આયતેં હે.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હે.

હલ અતાકા હદીસુલ ગાશિયહ ○
કયા આઈ હે તુમ્હારે પાસ બાત ઢાંકલેનેવાલી (કયામતકી) ?
વુજૂહુંય યવ-મઇઝિન ખાશિઅહ ○
કિતને ચેહરે ઉસ દિન ઝલીલ હોનેવાલે હૈ !
આમિ-લતુન નાસિ-બતુન ○ મ
(દુન્યવી) અમલ કરનેવાલે મેહનત કરનેવાલે (૧) ૭
તસ્લા નારન હામિયહ ○ તુસ્કા મિન અયનિન આનિયહ ○
દાખિલ હોંગે (યે લોગ) આગ જલતીમેં પિલાએ જાએંગે ચશમે (ગરમ ખૌલતે હુવેમેંસે)
લયસા લહુમ તઆમુન ઇલ્લા મિન દરીઇલ ○ લા યુસ્મિનુ
નહીં હૈ ઉનકે લિયે ખાના મગર કાંટે યે નહીં મોટા કરતા હે
વલા યુગ્‌ની મિન જૂઅ ○ વુજૂહુંય યવ-મઇઝિન નાઇ-મતુલ ○
ઔર નહીં કિફાયત કરતા હૈ. કિતને ચેહરે ઉસદિન નેઅમતોંમેં હોંગે
લિ-સઅ્‌યિહા રાદિયહ ○ ફી જન્નતિન આલિ-યતિલ ○
બ સબબ અપની કોશિશકે, રાઝી હોંગે (વો સબ) બહિશ્તમેં હોંગે (કે જો) બલંદ હે
લા તસ્મઉ ફીહા લાગિયહ ○ ફીહા અયનુન જારિયહ ○
નહીં સુનેંગે ઉસમેં બેહૂદા (કોઈ બાત), ઉસમેં ચશ્મે જારી હોંગે
ફીહા સુરુરુમ મરફૂ-અતુંવ ○ વ અકવાબુમ મવદૂ-અતુંવ ○
ઉસમેં તખ્ત બુલંદ હોંગે, ઔર આબખોરે રખ્ખેં હુવે હોંગે.
વ નમારિકુ મસ્ફૂ-ફતુંવ ○ વ ઝરાબિય્યુ મબ્સુસહ ○ અ-ફલા
ઔર તકિયે કતારમેં લગે હુવે હોંગે ઔર મસ્નદેં બિછાઈ ગઈ હોંગી કયા પસ

તફસીર : (૧) એટલે કાફિરો દુન્યામાં પોતાની મરજીથી મહેનતો તથા રિયાઝતો (ભકતિ, કે તપસ્યા, સમાધી વગેરે) કરે છે તે ખુદાપાકને ત્યાં કબુલ નથી અને આખિરતમાં દોઝખની ભળકતી આગમાં હોમાશે.

يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝ وَ
إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ
نُصِبَتْ ۝ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝ فَذَكِّرْ إِنَّمَا
أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ۝ إِلَّا مَنْ
تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝ إِنَّ
إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۝
سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٨٩) (١٠)
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا
يَسْرِ ۝ هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ۝ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ
فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝ إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۝ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ
مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ۝ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۝

યન્ઝુરૂના ઇલલ ઇબિલિ કયફ઼ા ખુલિક઼ત ૦
નહીં દેખતે વો તરફ ઊંટકે કે કૈસે (અજીબ) પૈદા કિયે ગએ હૈં ?
વ ઇલસ સમાઇ કયફ઼ા રુફિઅ઼ત ૦
ઔર તરફ આસમાનકે કૈસા બુલંદ કિયા ગયા હૈ ?
વ ઇલલ જિબાલિ કયફ઼ા નુસિ઼બત ૦
ઔર તરફ પહાડોંકે કે કૈસે ગાડે ગએ હૈં ?
વ ઇલલ અરદ઼િ કયફ઼ા સુતિ઼હ઼ત ૦
ઔર તરફ ઝમીનકે કૈસી બિછાઇ ગઈ હૈ ?
ફ-ઝ઼ક-કિર ઇન્નમા અન્તા મુઝ઼ક-કિર ૦
પસ નસીહત કરો સિવા ઈસકે નહીં કે તુમ નસીહત કરનેવાલે હો
લસ્તા અ઼-લયહિમ બિ-મુસયતિ઼રિન ૦
નહીં હો તુમ ઉનપર કુછ દારોગા,
ઇલ્લા મન તવલ્લા વ ક-ફર ૦
મગર જિસને મુંહ ફેરા ઔર કુફ્ર કિયા.
મ ફ-યુઅ઼ઝ઼-ઝ઼િબુહુલ્લાહુલ અ઼ઝ઼ાબલ
૭ પસ અઝાબ કરેગા ઉસકો ખુદા અઝાબ
૬ અક-બર ૦ ઇન્ના ઇ-લયના ઇયા-બહુમ ૦ સુમ્મા ઇન્ના અ઼-લયના હિ઼સા-બહુમ ૦
૧૩ બડા. બેશક તરફ હમારે હૈ ફિર આના ઉનકા ફિર બેશક હમારે ઉપર હૈ હિસાબ લેના ઉનકા
આધા

સૂરતુલ ફજર

સૂરએ ફજર મક્કેમેં નાઝિલ હુઇ ઔર ઇસકી (૩૦) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વલ ફજરિ ૦ વ લયાલિન અ઼શરિંવ ૦ વશશફઇ વલ વત્રિ ૦
કસમ હૈ ફજરકી ઔર દસ રાતોંકી (બકરાઇદ, મોહર્રમ, યા રમઝાનકી) ઔર જુફ્ત જોડકી ઔર તાક બે જોડકી
વલ્લયલિ ઇઝ઼ા યસ્ર ૦ હલ ફી ઝ઼ાલિકા ક઼-સમુલ લિ-ઝ઼ી હિ઼જર ૦
ઔર રાતકી જબ ચલને લગે. (૧) ઈસમેં કસમ હૈ અકલમન્દોં કે વાસ્તે !
અ-લમ તરા કયફ઼ા ફ-અ઼લા રબ્બુકા બિ-આ઼દ ૦ ઇ-રમા ઝ઼ાતિલ
ક્યા નહીં દેખા તુમને કૈસા બરતાવ કિયા તુમ્હારે રબને સાથ કૌમે આદકે ઈરમકે લોગોં
ઇ઼માદિલ ૦ લતી લમ યુખ઼લક઼ મિસ઼્લુહા ફિલ બિલાદ ૦
સુતુનોંવાલેકે સાથ (૨) નહીં પૈદા કિયા ગયા માનિંદ ઉસકે શહરોંમેં કોઈ.
વ સ઼મુદલ લઝ઼ીના જાબુસ઼ સ઼ખ઼રા બિલ-વાદ ૦
ઔર (કૈસા) બરતાવ કિયા કૌમે સમૂદકે સાથ જિસને તરાશા થા પત્થરોંકો કુરા કે મૈદાનમેં

તફસીર : (૧) બકરા ઈદની સવાર છે કે તે વખતે હજની મહાન ક્રિયા અદા થાય છે અને દસ રાતો એજ ઈદ પહેલાની દસ રાતો અને બેકી તથા એકી વસ્તુથી મુરાદ રમઝાનના છેલ્લા દાયકાની એકી તથા બેકી રાતો અથવા મગરિબ અને ઈશાની નમાઝ છે તે મુબારક વખતો હોવાથી તેના સોગંદ ખાધા. (૨) આદ એક કૌમ હતી ઈરમ કૌમનો એક કબીલો હતો. એ બહુ જોરાવર અને કદાવર હતી. રાજ્યકર્તા હોઈ તેઓ બહુ અભિમાની બન્યા હતા. જેથી યાદગીરી માટે કિર્તી સ્તંભો અને મિનારાઓ બનાવતા તેઓ નાલાયક ઠરી અઝાબને પાત્ર થયા.

وَفِرْعَوْنَ ذِی الْاَوْتَادِ ۝١٠ الَّذِیْنَ طَغَوْا فِی الْبِلَادِ ۝١١
فَاَكْثَرُوْا فِیْهَا الْفَسَادَ ۝١٢ فَصَبَّ عَلَیْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ
عَذَابٍ ۝١٣ اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ۝١٤ فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا
مَا ابْتَلٰىهُ رَبُّهٗ فَاَكْرَمَهٗ وَنَعَّمَهٗ فَیَقُوْلُ رَبِّیْۤ اَكْرَمَنِ ۝١٥
وَاَمَّاۤ اِذَا مَا ابْتَلٰىهُ فَقَدَرَ عَلَیْهِ رِزْقَهٗ فَیَقُوْلُ رَبِّیْۤ
اَهَانَنِ ۝١٦ كَلَّا بَلْ لَّا تُكْرِمُوْنَ الْیَتِیْمَ ۝١٧ وَلَا تَحٰٓضُّوْنَ
عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِیْنِ ۝١٨ وَتَاْكُلُوْنَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَّمًّا ۝١٩
وَّتُحِبُّوْنَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝٢٠ كَلَّاۤ اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا
دَكًّا ۝٢١ وَّجَآءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝٢٢ وَجِایْٓءَ یَوْمَىِٕذٍۭ
بِجَهَنَّمَ ۙ یَوْمَىِٕذٍ یَّتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى ۝٢٣
یَقُوْلُ یٰلَیْتَنِیْ قَدَّمْتُ لِحَیَاتِیْ ۝٢٤ فَیَوْمَىِٕذٍ لَّا یُعَذِّبُ
عَذَابَهٗۤ اَحَدٌ ۝٢٥ وَّلَا یُوْثِقُ وَثَاقَهٗۤ اَحَدٌ ۝٢٦ یٰۤاَیَّتُهَا

વ ફિર-અ્વના ઝ઼િલ અવતાદિલ ૦
ઔર ફિરઔન મેંખોવાલે કે સાથ (૨)
લઝ઼ીના ત્-ગ્વ ફિલ બિલાદ ૦
યે સબ થે જિન્હોંને સરકશી કી શેહરોં મેં
ફ-અક-સ઼ૂરૂ ફીહલ ફસાદા ૦ ફ-સ઼બ્બા
પસ બહુત કિયા ઉસમેં ફસાદ, પસ ડાલા
અ્-લયહિમ રબ્બુકા સવત઼ા અ્ઝ઼ાબ ૦
ઉનપર તુમ્હારે રબને કોળા અઝાબકા
ઇન્ના રબ્બકા લબિલ મિરસ઼ાદ ૦
બેશક તુમ્હારા રબ અલબત્તા ઘાતમેં હૈ
ફ-અમ્મલ ઇન્સાનુ ઇઝ઼ા મબ્તલાહુ
પસ જો ઈન્સાન હૈ (ઉસકા યે હાલ હૈ) કે જબ આઝમાતા હૈ ઉસકો
રબ્બુહૂ ફ-અક-ર-મહૂ વ નઅ્-અ્મહ ૦
રબ ઉસકા પસ ઈઝઝત ઔર નેઅ્મત દેતા હૈ ઉસકો,
ફ-યકૂલુ રબ્બી અક-રમન ૦
પસ કેહતા હૈ વો મેરે રબને બુઝુર્ગ કિયા મુઝકો
વ અમ્મા ઇઝ઼ા મબ્તલાહુ ફ-ક઼-દરા અ્-લયહિ રિઝક઼હ ૦ ફ-યકૂલુ રબ્બી
ઔર જબ (દૂસરી તરહ) આઝમાતા હૈ ઉસકો પસ તંગ કરતા હૈ ઉસપર રિઝક ઉસકા પસ કેહતા હૈં વો મેરે રબને
અહાનન ૦ કલ્લા બલ્લા તુકરિમૂનલ યતીમ ૦ વલા તહ઼ાદ્-દૂના
ઝલીલ કિયા મુઝકો (૩) હરગિઝ યું નહીં હૈ બલ્કે નહીં ખાતિરદારી કરતે તુમ યતીમકી ઔર નહી રગબત દિલાતે તુમ
અ્લા ત઼અ્આમિલ મિસ્કીન ૦ વ તઅ્-કુલૂનત તુરાસ઼ા અક-લલ લમ્મંવ ૦
ખાના ખિલાને પર ફકીર કે ઔર ખાતે હો તુમ મીરાસકો (મુરદોંકી) ખાના સમેટ કર
વ તુહિ઼બ્બૂનલ માલા હુબ્બન જમ્મા ૦ કલ્લા ઇઝ઼ા દુક-કતિલ અરદુ દક-કન
ઔર દોસ્ત રૂખતે હો તુમ માલકો દોસ્ત રખના બહુત. હરગિઝ યું નહીં હૈ જબ તોળી જાવેગી ઝમીન રેઝા
દક-કંવ ૦ વ જાઅા રબ્બુકા વલ મ-લકુ સ઼ફ-ફન સ઼ફ-ફા ૦ વ જીઅા યવ-મઇઝ઼િમ
રેઝા ઔર આવેગા તુમ્હારા રબ ઔર ફરિશ્તે સફ બાંધકર, ઔર લાયા જાવેગા ઉસદિન
બિ-જહન્નમ ૦ યવ-મઇઝ઼િંય ય-તઝ઼ક-કરુલ ઇન્સાનુ વ અન્ના લહુઝ઼-ઝ઼િકરા ૦
દોઝખકો, ઉસદિન નસીહત પકળેગા આદમી (મગર) કયા ફાયદા દેગી ઉસકો નસીહત
યકૂલુ યા લય-તની ક઼દ-દમ્તુ લિ-હ઼યાતી ૦ ફ-યવ-મઇઝ઼િલ લા યુઅ્ઝ઼-ઝ઼િબુ
કહેગા વો અય કાશકે મૈં પેહલે ભેજ લેતા અપની (આખિરતકી) ઝિંદગીકે લિયે નેક અમલ. પસ ઉસ દિન નહીં
અ્ઝ઼ા-બહૂ અ-હ઼દુંવ ૦ વલા યૂસિ઼કુ વ-સ઼ા-ક઼હૂ અ-હ઼દ ૦ યા અય્યતુહન
અઝાબ કરેગા ઉસકા સા અઝાબ કિસ ઔર કો ઔર નહીં કૈદ કરેગા ઉસકા સા કૈદ કરના કિસી ઔર કો. અય

મ ૭

પેજ (૮૩૫) ની તફસીર : (૧) તે પછી સમૂદની કૌમની ચઢતી થઈ. તે લોકો પર્વતો કાપીને તેમાં કોતરીને પહાડોમાંજ પોતાના મકાનો અને હવેલીઓ બનાવતા. (૨) ફિરઓન પોતાના ઘોડાની મેખો સોનાની રાખતો હતો અથવા તેણે ચાર મેખો ઠોકી રાખી હતી તેમાં માણસોના હાથ પગ બાંધી ઉપરથી શિક્ષા કરાવતો હતો તેથી મેખોવાળાનુ નામ પડી ગયું. (૩) રોઝી ઘટાડવામાં અજમાશ એ પ્રમાણે છે કે સબ્ર કરી રાજી રહે છે યા નહિ ? પરંતુ અવિચારી માણસ સબ્રના બદલે ઉલ્ટો ગભરાઈને શિકાયત કરવા ઉપરાંત ખુદાપાક ઉપર એવો આક્ષેપ મૂકે કે મને હલ્કો પાડયો પણ પોતાની નાલાયકી જોતા નથી કે માલિકને ત્યાંની પરિક્ષામાં નાપાસ થયો છું.
પેજ (૮૩૬) ની તફસીર : (૧) એટલે શહેર મકકાની કસમ. (૨) મકકામાં લડવાની સામાન્ય મનાઈ હતી પરંતુ આ આયતમાં ↗ ભવિષ્યવાણી તરીકે હઝરત (સ.)ને માટે મનાઈ ન રહેવાનુ ફરમાવ્યું તેથી ખાસ આપને મકકાના ફતેહના દિવસે મનાઈ રહી ન હતી. તે દિવસે કેટલાક કટ્ટર કાફિરોને કતલ કર્યા હતા. તે પછી હવે કિયામત સુધી દરેક માટે મનાઈનોજ હુકમ કાયમ છે. (૩) એટલે આદમ (અ.) અને તેમની ઔલાદ. (૪) એટલે માણસની આખી જિન્દગી અનેક પ્રકારના કષ્ટ અને પરિશ્રમથી કદી પણ ખાલી રેહતી નથી. (૫) વળી ઈસ્લામના વિરૂધ શાદીઓમાં તેમ ગુનાહના કામોમાં રીત રિવાજોમાં →

નફસુલ મુત્મઈન્નહ ઇરજિઈ ઇલા
જાન આરામ પકડનેવાલી, ફિર જા તરફ
રબબિકિ રાદ્દિ-યતમ મરદ્દિય્યહ
અપને રબકે, ખુશ હૈ (તૂ ઉસસે) પસંદ કી ગઈ હૈ
ફદખુલી ફી ઇબાદી વદખુલી જન્નતી
પસ દાખિલ હો મેરે (ખાસ) બન્દોંમેં ઔર દાખિલ હો મેરી બહિશ્તમેં

સૂરતુલ બ-લદ

સૂરઇ બલદ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૨૦) આયતેં હૈં

બિસમિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

લૉ ઉક્સિમુ બિ-હાઝલ બ-લદિ વ અન્તા
કસમ ખાતા હું મૈં ઈસ શહેર (મકકે) કી (૧) ઔર તુમકો
હિલ્લુમ બિ-હાઝલ બ-લદ વ
હલાલ હોનેવાલી હૈ ઈસ શહેર (મકકે) મેં લડાઇ (૨) ઔર
વાલિદિવ વમા વ-લદ લ-કદ ખ-લક્-નલ ઇન્સાના ફી ક-બદ
જનનેવાલે ઔર જિસકો જના (યા'ની આદમ ઔર બની આદમકી કસમ) (૩) અલબત્તા તહકીક પૈદા કિયા હમને
અ-યહ્-સબુ અલ્લંય યક્દિરા અ-લયહિ અહદ યકૂલુ અહ-લક્તુ
આદમીકો મેહનતમેં (૪)ક્યા ગુમાન કરતા હૈ યે કે હરગિઝ નહીં કાદિર હોગા ઉસપર કોઈ? કેહતા હૈ (કાફિર) ઉડા
માલલ લુ-બદા અ-યહ્-સબુ અલ્લમ ય-રહૂ અહદ અલમ
દિયા મૈંને માલ તેહ પર તેહ. ક્યા ગુમાન કરતા હૈ યે કે નહીં દેખા ઉસકો (માલ ઝાએ કરતે) કિસીને? (૫) ક્યા નહીં
નજ-અલ લહૂ અય-નયનિ વ લિસાનંવ વ શ-ફ-તયનિ
દી હમને ઉસકો દો આંખેં ઔર ઝબાન ઔર દો હોંટ ?
વ હ-દય-નાહુન નજ્દૈન ફ-લક્-ત-હમલ અ-ક-બતા વમા અદરાકા
ઔર દિખાએ હમને ઉસે દોનોં રાસતે. (નેકી ઔર બદીકે) (૬) પસ નહીં બૈઠા વો ઘાટીમેં ઔર ક્યા જાનો તુમ કે
મલ અ-ક્બહ ફક-કુ ર-ક્-બતિન અવ ઇત્આમુન ફી યવમિન
ક્યા હૈ ઘાટી ? યે હૈ કર્ઝ કે કૈદસે છુડા દેના ગરદનકા (યા ગુલામીસે) (૭) યા ખાના ખિલાના દિન
ઝી મસ્ગ-બહ યતીમન ઝા મક્-ર-બતિન અવ મિસ્કીનન
ભૂકવાલે (યા'ની કાલકે દિનોં) મેં યતીમ રિશતેદારકો (૮) યા મોહતાજ
ઝા મત્ર-બહ સુમ્મા કાના મિનલ લઝીના આ-મનૂ
ખાક નશીનકો ફિર ઉન લોગોંમેંસે ભી હો જો ઈમાન લાએ
વ ત-વાસવ બિસ્સબરિ વ ત-વાસવ બિલ-મર-હમહ
ઔર એક દૂસરેકો નસીહત કરતે રહે સબ્રકી ઔર એક દૂસરેકો નસીહત કરતે રહે શફકત

રકકે લાઝિમ

➡ નામના મેળવવા ખાતર ખર્ચ કરવાને મોટાઈ ગણી ખૂબ માલ ખર્ચ કરે છે. પરંતુ ખર્ચ કરવાની જગ્યા બીજી હોવાથી આગળ જણાશે કે નકામા ખર્ચથી ઉલ્ટા પ્રાણપર પીડા વહોરી લીધી. (૬) એટલે નેકી બદીના બન્ને માર્ગો છે એજ બે ઘાટીઓ છે કે તેઓ બુરાઈથી દુર રહી નેકીના માર્ગે ચાલે. (૭) એટલે આઝાદ કરવુ. (૮) યતીમનો સામાન્ય હક્તો છેજ પરંતુ જો યતીમ સગો હોય તો બમણો હક થયો.
પેજ (૭૩૭) ની તફસીર : (૧) એટલે સૂર્યની રોશનીની કસમ અને ચંદ્રની કસમ જે સૂર્ય પછી નીકળે છે.
પેજ (૮૩૯) ની તફસીર : (૧) મકકામાં હઝરત (સ.) કેટલાક દિવસ બીમારીના કારણે તહજ્જુદ માટે ઉઠી શકયા નહિ તેમજ તે દિવસોમાં વહી પણ ન આવી તેથી ગમગીન થયા તેમાં કાફિરો કેહવા લાગ્યા કે એમને એમના ખુદાએ છોડી દીધા તેથી આપ (સ.) ↗

↗ મુંઝાવા લાગ્યા ત્યારે આપની ધીરજ માટે આ સૂરત ઉતરી જેમાં પ્રથમ ચઢતા તાપના ફરી રાતના અંધકારના સોગંધ ખાધા. એનો મતલબ એ કે જે પ્રમાણે જાહેરમાં ખુદાપાકની બે કુદરતો પ્રકાશ અને અંધારૂ છે તેજ પ્રમાણે બાતિનમાં પણ ખુદાપાકના તરફથી કદી પ્રકાશ તો કદી અંધારૂ હોય છે. ત્યારે માત્ર થોડાકજ દિવસ વહીનો પ્રકાશ થવાથી ખુદાપાકનું પોતાના પ્યારા નબી (સ.)થી નારાજ કે ગુસ્સે થવું કેવી રીતે કહી શકાય? ➡

મ ૭ ૮ ૧૪

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ۝ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ۝

(٩١) سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ (٢٦)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا ۝ وَالنَّهَارِ
إِذَا جَلَّاهَا ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝ وَالسَّمَاءِ وَمَا
بَنَاهَا ۝ وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ۝ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝
فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۝
وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝
إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ
اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا ۝ وَلَا يَخَافُ
عُقْبَاهَا ۝

منزل ٧

ઉલાઇકા અસ્હાબુલ મય-મનહ ૦ વલ્લઝીના
યેહી લોગ હોંગે (આખિરતમેં) દાહની તરફવાલે ઔર જિન્હોંને
ક-ફરૂ બિ-આયાતિના હુમ અસ્હાબુલ
ઇન્કાર કિયા હમારી આયતોંકા વો હોંગે શામતવાલે (યા'ની
મશ-અમહ ૦ અ-લયહિમ નારુમ મુઅ્-સદહ ૦ ૯ ૧૫
મન્હૂસ ઔર બદનસીબ) ઉનપર આગ હોગી દરવાઝા બંદકી હુઈ.

સૂરતુશ શમ્સ

સૂરઇ શમ્સ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૫) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વશ્શમ્સિ વ દુહાહા ૦ વલ-ક-મરિ ઇઝા
કસમ હૈ સૂરજકી ઔર ઉસકે ધૂપકી, ઔર કસમ હૈ ચાંદકીકે જબ
તલાહા ૦ વન્નહારિ ઇઝા જલ્લાહા ૦
પીછે આએ (ઉસકે)(૧)ઔર કસમ હૈ દિનકી જબ ઝાહિર કરે ઉસ (સૂરજ) કો મ
વલ્લયલિ ઇઝા યગ્શાહા ૦ વસ્સમાઇ વમા બનાહા ૦ ૭
ઔર કસમ હૈ રાતકી જબ ઢાંકલે ઉસ (સૂરજ) કો ઔર કસમ હૈ આસમાનકી ઔર જિસને ઉનકો બનાયા
વલ અરદિ વમા તહાહા ૦ વ નફસિંવ વમા સવ્વાહા ૦
ઔર કસમ હૈ ઝમીનકી ઔર જિસને ઉસકો બિછાયા ઔર ઈન્સાનકી, ઔર જિસને ઉસકો તંદુરસ્તી દી
ફ-અલ-હ-મહા ફૂજૂ-રહા વ તકવાહા ૦ કદ અફ-લહા મન ઝક-કાહા ૦
ફિર જીમેં ડાલી ઉસકે બદકારી ઉસકી ઔર પરહેઝગારી ઉસકી, યકીનન મુરાદકો પહુંચા જિસને પાક કિયા ઉસકો (યા'ની અપની રૂહકો)
વ કદ ખાબા મન દસ્સાહા ૦ કઝ-ઝબત સમૂદુ
ઔર ના મુરાદ હુવા વો જિસને ગાળ દિયા ઉસકો (ફિસ્કો ફુજૂર મેં). ઝુટલાયા (સાલેહ અ. કો) (કૌમે) સમૂદને
બિ-તગ્વાહા ૦ ઇઝિમ-બ-અસા અશ્કાહા ૦ ફ-કાલા લહુમ
બ-સબબ અપની સરકશીકે જબ ઉઠા બળા બદબખ્ત ઉનકા, પસ કહા ઉનકો
રસૂલુલ્લાહિ ના-કતલ્લાહિ વ સુકયાહા ૦ ફ-કઝ-ઝબૂહુ
પૈગમ્બરે ખુદાને કે ખુદાકી ઊંટનીકો (હાથ ન લગાના) ઔર ઉસકા પાની (બંદ ન કરના) પસ ઝુટલાયા ઉસકો
ફ-અ-કરૂહા ૦ ફ-દમ્દમા અ-લયહિમ રબ્બુહુમ
ફિર પાંવ કાટે ઉસકે પસ હલાકી ડાલી ઉનપર ઉનકે રબને
બિ-ઝમ્બિહિમ ફ-સવ્વાહા ૦ વલા યખાફુ ઉકબાહા ૦ ૯
ઉનકે ગુનાહોંકે સબબસે પસ બરાબર કર દિયા સબકો (હલાક કર કે) ઔર નહીં ડરતા હૈ વો ઉનકા બદલા લેનેસે. ૧૬

→(૨) હઝરત (સ.)ના બાપ ગુજરી ગયા જ્યારે આપ પેટમાં હતા. તો દાદાએ તેમને પાલ્યા. તે આઠ વરસના છોડીને દાદા પણ ગુજરી ગયા તે પછી હઝરત (સ.) જવાન થયા ત્યાં સુધી કાકા અબુ તાલિબે પાળ્યા. (૩) કૌમના રસ્મો રિવાજથી કંટાળેલા હતા પોતાની પાસે કોઈ રીત કે રાહ ન હતી. અલ્લાહએ દીને હક નાઝિલ કર્યો. (૪) હઝરત ખદીજા (રદી.) પોતાની કૌમમાં અશરફ અને માલદાર હતાં. તેમનાથી હઝરત (સ.)નો નિકાહ થયો બધો માલ તેમણે દીન માટે હાજર કર્યો. (૫) શર્હે સદરના જાહેરી અર્થ સીનો ખોલી દેવાનો છે પણ એ હિદાયતનો સૌથી ઉંચો દરજ્જો છે. એ મહાન કાર્ય ઉઠાવવા અને જાહિરી રીતે ફરિશ્તા એ હઝરત (સ.)નો સીનો ચીરી દિલમાંથી સ્વભાવિક મેલ કાઢી નૂર ભર્યું હતું એટલે આપને જ્ઞાન સાગર બનાવી દીધું. (૬) વહી ઉતરતી તો પ્રથમ હઝરત (સ.)↗

↖ પર બહુ મુશ્કેલી થતી પણ પાછળ તેમાં સહેલાઈ થઈ ગઈ. (૭) સૌ નબીઓ કરતા આપનું પ્રથમ નામ બુલંદ કર્યું કે અનેક મોકાઓમાં ખુદાપાકના નામ સાથે આપનું નામ જેમકે અઝાન, ઈકામત, અને ખુતબામાં લેવામાં આવે છે. (૮) એટલે દુન્યાની મખલૂકને સમજાવ્યા પછી ફુરસદ મળી તો આપ (સ.) ઈબાદતમાં લાગી ગયા. →

٨٣٨

سُوْرَةُ الَّيْلِ مَكِّيَّةٌ (٩٢)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى ۙ وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ۙ وَمَا خَلَقَ
الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰٓى ۙ اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى ۗ فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى
وَاتَّقٰى ۙ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ۙ فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْيُسْرٰى ۗ وَ
اَمَّا مَنْۢ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى ۙ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ۙ فَسَنُيَسِّرُهٗ
لِلْعُسْرٰى ۗ وَمَا يُغْنِيْ عَنْهُ مَالُهٗٓ اِذَا تَرَدّٰى ۗ
اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ۖ وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ۗ
فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰى ۚ لَا يَصْلٰىهَآ اِلَّا الْاَشْقَى ۙ
الَّذِيْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ۗ وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقَى ۙ الَّذِيْ
يُؤْتِيْ مَالَهٗ يَتَزَكّٰى ۚ وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهٗ مِنْ
نِّعْمَةٍ تُجْزٰٓى ۙ اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰى ۚ
وَلَسَوْفَ يَرْضٰى

સૂરતુલ લૈલ

સૂરઇ લૈલ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૨૧) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વલ્લયલિ ઇઝ઼ા યગ્શા ૦ વન્નહારિ
કસમ હૈ રાતકી જબકે વો ઢાંકલે (સૂરજકો) ઔર દિનકી (કસમ)
ઇઝ઼ા ત-જલ્લા ૦ વમા ખ઼-લ-ક઼ઝ઼
જબકે વો ખૂબ રૌશન હો. ઔર ઉસકી (કસમ) જિસને પૈદા કિયા
ઝ઼-કરા વલ ઉન્સ઼ા ૦ ઇન્ના સઅ્યકુમ
મરદોં ઔર ઔરતોંકો, બેશક કોશિશ તુમ્હારી
લ-શત્તા ૦ ફ-અમ્મા મન અઅ્તા
અલબત્તા મુખતલિફ (તૌરકી હૈ) પસ જિસને દિયા રાહે ખુદામેં માલ
વત્તક઼ા ૦ વ સ઼દ-દક઼ા બિલ-હુસ્ના ○
ઔર પરહેઝગારી કી ઔર સચ માના અચ્છી બાંત કો
ફ-સ-નુયસ્સિરુહૂ લિલ યુસ્રા ૦ વ અમ્મા મમ બખ઼િલા વસ્તગ઼ના ૦
પસ અલબત્તા આસાન કરેંગે હમ ઉસપર આસાનીકી જગહ (યા'ની જન્નતમેં જાના) ઔર જિસને બખીલી કી રાહે
વ કઝ઼-ઝ઼બા બિલ હુસ્ના ૦ ફ-સ-નુયસ્સિરુહૂ લિલ ઉ઼સ્રા ૦
ખુદામેં દેનેસે ઔર બે પરવાઈકી ઔર ઝુટલાયા અચ્છી બાતકો પસ આસાન કરેંગે હમ ઉસકે લિયે સખ્તીકી જગહ
વમા યુગ઼ની અ઼ન્હુ માલુહૂ ઇઝ઼ા તરદ-દા ૦ ઇન્ના અ઼-લયના લલ હુદા ૦
ઔર નહીં કિફાયત કરેગા ઉસકો ઉસકા માલ જબકે નીચે ગિરેગા વો દોઝખમેં, બેશક હમારે ઝિમ્મે હૈ રાહ દિખાના
વ ઇન્ના લના લલ આખ઼િ-રતા વલ ઊલા ○ ફ-અન્ઝ઼રતુકુમ
ઔર બેશક હમારે હી ઈખ્તિયારમેં હૈ આખિરત ઔર દુનિયા (દોનોં) પસ ડરાયા મૈંને તુમકો
નારન તલઝ઼્-ઝ઼ા ૦ લા યસ઼્લાહા ઇલ્લલ અશ્ક઼લ- ૦ લઝ઼ી કઝ઼-ઝ઼બા
આગસે (દોઝખકી) જો ભળકતી હુઈ હૈ, નહીં દાખિલ હોગા ઉસમેં મગર બળા બદબખ્ત, જિસને (દુનિયામેં દીને હકકો) ઝુટલાયા
વ તવલ્લા ૦ વ સયુજન્નબુહલ અત્ક઼લ- ૦ લઝ઼ી યુઅ્-તી મા-લહૂ
ઔર (ઉસસે) મુંહ મોળા ઔર અલબત્તા એક તરફ કિયા જાવેગા ઉસ (આગ) સે બળા પરહેઝગાર જો દેતા હૈ અપના માલ (રાહે ખુદામેં)
ય-તઝક-કા ૦ વમા લિ-અ-હ઼દિન ઇ઼ન્દહૂ મિન નિઅ્-મતિન તુજ-ઝ઼ા ૦
તાકે પાક હોવે ઔર નહીં હૈ કિસીકા ઉસપર કોઈ એહસાન (કે ઈસ દેને સે ઉસકા) બદલા દિયા જાએ,
૯ **ઇલ્લબતિગ઼ાઆ વજહિ રબબિહિલ અઅ્-લા ૦ વ લ-સવફ઼ યરદ઼ા ૦**
૧૭ મગર ચાહનેકી ગરઝસે રઝામંદી અપને પરવરદિગાર બલંદકી ઔર અલબત્તા રાઝી હોગા વો ઉસસે.

મ ૭

→ પેજ (૮૪૦) ની તફસીર : (૧) બયતુલ મુકદ્દસની આસપાસ બે પહાડો પર અંજીર અને ઝૈતૂનના બગીચા છે તે જગ્યા પણ બરકત વાળી હોવાથી તે બન્નેના હઝરત મૂસા (અ.) જે પર્વત ઉપર ખુદાપાકની જે વાતો કરી હતી તે તૂરે સીનીન તેમજ મકકા મુઅઝઝમાના સોગંદ ખાધા કેમકે એ ચાર સ્થળો બરકતવાળા છે (૨) એટલે મનુષ્યને ફરિશ્તાઓના રુત્બા અને મુકામ લાયક પેદા કર્યા અને ખૂબીઓ અર્પણ કરી સીધે માર્ગે ચાલ્યા તો ફરિશ્તાઓથી વધી જાય છતા બુરી કરણી કરી તો ઝિલ્લતના ખાડામાં પડી પશુઓથી પણ બુરો થઈ ગયો. (૩) ગારે હિરામાં પહેલી વખત હઝરત જિબ્રઇલ (અ.) પ્રથમ પાંચ આયતોની વહી લઇને આવ્યા અને આપ (સ.)ને ખુદાના રસૂલ હોવાની ખબર આપી આયતો પઢવાનું કહ્યું તો આપ (સ.) એ કહ્યું કે હું પઢવાનો જાણતો નથી ત્યારે હઝરત ↗

↗ જિબ્રઇલ (અ.) એ આપ (સ.) ને પકડી ને દબાવ્યા પણ આપે તેજ જવાબ આપ્યો. તેથી ફરી દબાવ્યા તેમણે ત્રીજી વખત જોરથી દબાવ્યાને પઢવા કહયું ત્યારે આપ(સ.) પઢવા લાગ્યા હઝરત (સ.) ને લખતા વાંચતા આવડતુ ન હોવાથી આ આયતોમાં એ વાત તરફ ઈશારો હતો કે જે ખુદાપાક કઈ પણ પ્રકારના ભાન જ્ઞાન વિનાના લોહીના જામી ગયેલા લોહીથી બુધ્ધીશાળી માનવી બનાવવાં શકતીમાન છે તેજ ખુદાપાક અભણ માણસને →

٨٤١

سورة الضحى مكية (٩٣) آياتها (١١)

بسم الله الرحمن الرحيم

وَالضُّحَىٰ ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ۝ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝ وَ
لَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ۝ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرْضَىٰ ۝ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝ وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهَدَىٰ ۝ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا
تَقْهَرْ ۝ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

سورة الانشراح مكية (٩٤) آياتها (٨)

بسم الله الرحمن الرحيم

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝
الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ ۝ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝ فَإِنَّ
مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ فَإِذَا
فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

સૂરતુદ્ દુહા

સૂરએ દુહા મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૧) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વદ્-દુહા ૦ વલ્લયલિ ઇઝા સજા ૦
કસમ હૈ દિન ચઢ્હેકી ઔર રાતકી જબ ઢાંક લે (સબ ચીઝોંકો),

મા વદ-દ-અ્કા રબ્બુકા વમા ક઼લા ૦
નહીં છોળ દિયા તુમકો તુમ્હારે રબને ઔર નહીં નાખુશ હુવા. (૧)

વ લલ આખિ઼-રતુ ખ઼યરુલ લકા મિનલ
ઔર અલબત્તા પિછલી હાલત (આખેરત) બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે,

ઊલા ૦ વ લ-સવફ઼ યુઅ્-તીકા રબ્બુકા
પેહલી હાલત (દુનિયા)સે ઔર અલબત્તા જલ્દ દેગા તુમકો તુમ્હારા રબ

ફ-તરદ઼ા ૦ અ-લમ યજિદકા યતીમન
પસ રાઝી હોગે તુમ, ક્યા નહીં પાયા તુમકો યતીમ!

ફ-આવા ૦ વ વ-જ-દકા દ઼ાલ્લન ફ-હદા ૦ વ વ-જ-દકા આઇલન
પસ જગહ દી ઉસને (૨) ઔર પાયા તુમકો મતવાલા પસ રાહ દિખાઈ (૩) ઔર પાયા તુમકો મુફ઼લિસ

ફ-અગ઼્ના ૦ ફ-અમ્મલ યતીમા ફલા તક઼્-હર ૦ વ અમ્મસ સાઇલા ફલા
પસ ગની કર દિયા. (૪) પસ યતીમ પર મત ગુસ્સા કરો ઔર જો માંગનેવાલા હો પસ મત

તન્હર ૦ વ અમ્મા બિ-નિઅ્-મતિ રબ્બિકા ફ-હ઼દ-દિસ ૦
ડાંટો (ઉસકો) ઔર જો નેઅમત (ઈનાયત) તેરે રબકી હૈ પસ બયાન કરો

સૂરતુલ ઈન્શિરાહ્

સૂરઈ ઈનશિરાહ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૮) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અ-લમ નશ્રહ્ લકા સ઼દ-રકા ૦ વ વ-દ઼અ્-ના અન્કા વિઝ-રક ૦
ક્યા નહીં ખોલ દિયા હૈ હમને તુમ્હારે લિયે સીના તુમ્હારા? (બેશક ખોલ દિયા) (૫) ઔર ઉતાર દિયા હમને તુમસે

અલ્લઝ઼ી અન્ક઼દ઼ા ઝ઼હ-રકા ૦ વ ર-ફઅ્-ના લકા ઝ઼િક-રક ૦
બોઝ તુમ્હારા, જિસને તોળ રખ્ખી પીઠ (કમર) તુમ્હારી (૬) ઔર બલંદ કિયા હમને તુમ્હારે ઝિક્ર (કી આવાઝ)કો (૭)

ફ-ઇન્ના મ-અ઼લ ઉસ્રિ યુસ્રન ૦ ઇન્ના મ-અ઼લ ઉસ્રિ યુસ્રા ૦
પસ યકીનન સાથ સખ્તીકે આસાની હૈ યકીનન સાથ સખ્તીકે આસાની હૈ

ફ-ઇઝ઼ા ફરગ઼્તા ફન્સ઼બ ૦ વ ઇલા રબ્બિકા ફર-ગ઼બ ૦
પસ જબ ફારિગ હો તુમ તો મેહનત કરો (ઈબાદતમેં) ઔર અપને રબકી તરફ રગબત કરો. (૮)

→ પેજ (૮૪૧) ની તફસીર : (૧) જ્યારે હઝરત (સ.)ને નમાઝ પઢતા અબુ જહલ જોતો ત્યારે આપ (સ.)ને ધમકાવીને રોકતો તેમજ કદી મશકરી કરતો. આ આયત જોકે તે મરદૂદના બારામાં ઉતરી છે. (૨) જો પોતે નેક માર્ગ પર હોત અને બીજાઓને ભલા કામ શીખડાવત તો કેવો સારો માણસ થઈ જાત પણ હવે તેણે અમારા હુકમનો અનાદર કર્યો તો અમારૂં શું બગાડયું? પોતાનું જ ખોટું કર્યું. (૩) એક વખતે અબુ જહલ હઝરત (સ.)ને નમાઝ પઢતા જોઈ ઈચ્છયું કે બે અદબી કરે. તે ત્યાં નજીક પહોંચ્યો ન હતો કે ડરવા લાગ્યો અને ઉલ્ટા પગે પાછો ફર્યો ત્યાર પછી કદીએ તેણે એવો વિચાર ન કર્યો એથી જણાયું કે સિજદામાં બંદો ખુદાપાકની નજીક છે. (૪) લૌહે મહફુઝથી પેહલા આકાશ પર જે એકી વખતે પુરૂ કુરઆન મજીદ ઉતર્યું તે શબે કદ્રમાંજ ઉતર્યું હતુ. એ રાતમાં↗ કુરઆન ઉતરવા ઉપરાંત ખુદાપાકે સદા માટે ત્રણ ફઝીલતો રાખી (એક) તે રાતની બંદગી અને નેકી તેના સિવાયના હઝાર માસની બંદગી અને નેકીથી બેહતર અને વધુ સવાબને પાત્ર ઠેરવી. (બે) આવતા વર્ષમાં જેટલા કામ અને બંદોબસ્ત છે તે લૌહે મહફુઝથી નકલ કરી ફરિશ્તાઓને આપવામાં આવે છે અને સૌની વ્યવસ્થા કરવા માટે ઘણા ફરિશ્તા તેમજ જિબ્રઇલ (અ.) પોતે પણ જમીન પર ઉતરી આખી રાત દુન્યામાં ફરે છે. (ત્રણ) ફરિશ્તાઓ→

મ ૭ ૧૮ ૯ ૧૯ ૯

સૂરતુત તીન

સૂરઈ તીન મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૮) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વત્તીનિ વઝ-ઝયતૂનિ ૦ વ તૂરિ સીનીના ૦
કસમ હૈ અંજીર (મેવે) કી ઔર ઝૈતૂન (કે દરખ્ત) કી ઔર તૂરે સીના
વ હાઝલ બ-લદિલ અમીન ૦ લ-કદ
(પહાળ) કી ઔર ઈસ શહેર (મક્કે) અમનવાલેકી (૧) અલબત્તા
ખ-લક-નલ ઇન્સાના ફી અહ-સનિ
તહકીક પૈદા કિયા હમને ઈન્સાનકો અચ્છી તરકીબમેં (યા'ની
તક્વીમ ૦ સુમ્મા ર-દદ-નાહુ અસ્ફલા
બેહતરીન સૂરત પર પૈદા કિયા) ફિર ફેર દિયા હમને ઉસકો કમ તરસે
સાફિલીન ૦ ઇલ્લલ્લઝીના આ-મનૂ
કમતર મખલૂક કે દરજેમેં (૨) મગર જો લોગ ઈમાન લાએ
વ અમિલુસ સાલિહાતિ ફ-લહુમ અજરુન ગયરુ મમ્નૂન ૦ ફમા
ઔર કામ કિયે અચ્છે પસ ઉનકે લિયે સવાબ હૈ, ન કાટા ગયા (યા'ની બે ઈન્તેહા) પસ ક્યા ચીઝ હૈ કે ઝુટલાતા હૈ
યુકઝ-ઝિબુકા બઅ-દુ બિદ-દીન ૦ અ-લયસલ્લાહુ બિ-અહ-કમિલ હાકિમીન ૦
તુઝકો પીછે ઇસકે (યે બાત માલૂમ હોનેકે) બા'દ (રોઝે) જઝાકે બારેમેં, ક્યા નહીં હૈ ખુદા બળા હાકિમ સબ હાકિમોંસે ?

સૂરતુલ અ-લક

સૂરઈ અલક મક્કેમેં ઉતરી ઇસમેં (૧૯) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇક-રઅ બિસમિ રબબિકલ્લઝી ખ-લક ૦ ખ-લ-કલ ઇન્સાના મિન
પળ્હો (કુરઆનકો) નામ લેકર તુમ્હારે રબકા જિસને પૈદા કિયા આદમીકો જમે હુવે લહૂ (ખૂનકે લોથળે)સે,
અ-લક ૦ ઇક-રઅ વ રબ્બુકલ અક-રમુલ- ૦ લઝી અલ્લમા બિલ ક-લમ ૦
પળ્હો ઔર તુમ્હારા રબ બહુત કરમ કરનેવાલા હૈ જિસને સિખાયા કલમકે ઝરીએસે, સિખાયા ઉસને આદમીકો (દૂસરે)
અલ્લમલ ઇન્સાના માલમ યઅ-લમ ૦ કલ્લા ઇન્નલ ઇન્સાના લ-યત્ગા ૦
ઝરીએસેભી વો (ઇલ્મ) જો નહીં જાનતા થા વો (૩) આગાહ હો તહકીક આદમી અલબત્તા સરકશી કરતા હૈ
અર રઆહુસ્તગ્ના ૦ ઇન્ના ઇલા રબબિકર રુજઆ ૦ અ-ર-અયતલ લઝી
ઇસસેકે દેખતા હૈ અપનેકો માલદાર (ઔર બેપરવા) બેશક તરફ તેરે રબકે લૌટ જાના હૈ, ક્યા દેખા તુને ઉસ શખ્સ (અબૂજહલ)કો

→ પેજ (૮૪૧) ની તફસીર : સાથે જે રેહમત અને બરકત ઉતરે છે તેના અસરથી આખી રાત અમન ચેન અને દિલની શાંતિ રહે છે કે અલ્લાહવાળાઓને તે રાત્રે બંદગી કરવામાં ખૂબ દિલ લાગી તેમાં અજબ પ્રકારની લઝઝત જણાય છે. તે ઉપરાંત બંદગી કરનારાઓ માટે ફરિશ્તા દુઆ પણ કરે છે. કુરઆન મજીદની બીજી આયતથી જણાય છે કે એ રાત રમઝાન માસમા છે અને હદીસોથી જણાય છે કે રમઝાન શરીફના છેલ્લા દાયકાની એકી રાતોમાં (તાક રાતોમાં) એકવીસમીથી ઓગણત્રીસમી સુધી વારા ફરતી કોઈપણ એક રાત હોય છે.
પેજ (૮૪૨) ની તફસીર : (૧) હઝરત (સ.)ના પહેલા આખા જગત પર ગુમરાહીનો સંપુર્ણ અંધારૂ છવાઈ ગયો હતો. સઘળા દીનવાળા બગડી ગયા હતા. દરેક પોતાની ભૂલ પર મગરૂર હોવાથી તેઓને સીધા માર્ગે લાવવાની ખાસ જરૂર હતી. પરંતુ તે સૌ ↗ કોઈ ફિલસુફ કે ન્યાયી બાદશાહ અથવા વલીના સમજાવવાથી માર્ગ પર આવવુ એટલા સુધી અસંભવિત હતુ કે તેઓની પાસે મહાન પદવીવાળો રસુલ ખુદાઈ કિતાબ અને મહાન ગેબી મદદ સહિત આવે નહિ તેથી હઝરત (સ.)ને સર્વ શ્રેષ્ઠ રસુલ બનાવી મોકલ્યા તો આપ(સ.)ની બરકતથી થોડાજ વર્ષોમાં ઘણા દેશો ઈમાનની દૌલતથી માલા માલ થઈ ગયા. (૨) દરેક સૂરત એક કિતાબ છે. (૩) પરંતુ રસુલ (સ.) અને કુરઆનના આવવા પછી તેઓને એમાં શંકા →

૨૦ ૮ ૭ મ

يَنْهٰى ۙ عَبْدًا اِذَا صَلّٰى ۭ اَرَءَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى
الْهُدٰٓى ۙ اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ۭ اَرَءَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ۭ
اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى ۭ كَلَّا لَىِٕنْ لَّمْ يَنْتَهِ ڏ لَنَسْفَعًۢا
بِالنَّاصِيَةِ ۙ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۚ فَلْيَدْعُ نَادِيَهٗ ۙ
سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۙ كَلَّا ۭ لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۩

(٩٧) سُوْرَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ (٢٥)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ فِيْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ ښ وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۭ
لَيْلَةُ الْقَدْرِ ڏ خَيْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ ؁ تَنَزَّلُ الْمَلٰۗىِٕكَةُ وَالرُّوْحُ
فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ۙ سَلٰمٌ ڕ هِىَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

યન્હા ૦ અ્બ્દન ઇઝા સ્લ્લા ૦ અ-ર-અયતા
કે મના કરતા હે હમારે બન્દએ ખાસકો જબ વો નમાઝ પઢતે હૈ (૧)
ઇન કાના અ્-લલ હુદા ૦ અવ અ-મરા
ક્યા દેખા તુને અગર હો વો હિદાયત પર યા હુકમ કરે
બિત્તક્વા ૦ અ-ર-અયતા ઇન કઝ-ઝબા
પરહેઝગારીકા (તો મના કરના કૈસા) ક્યા દેખા તુને કે અગર
વ તવલ્લા ૦ અ-લમ યઅ્-લમ બિ-અન્નલ્લાહા
ઝુટલાયા ઉસને ઔર મુંહ ફેરા (તો ક્યા હુવા) (૨) ક્યા નહીં જાના ઉસને યે કે ખુદા
યરા ૦ કલ્લા લ-ઇલ્લમ યન્તહિ ૦
દેખતા હૈ! યાદ રહે! અગર નહીં બાઝ રહેગા અપને
લ-નસ્ફઅ્મ બિન-નાસ્યિહ ૦ નાસિ-યતિન
કરતૂતસે તો અલબત્તા ઘસીટેંગે હમ ઉસકો પેશાનીકે (બલ પકળ કર)
કાઝિ-બતિન ખ્ાતિઅહ ૦ ફલ-યદઉ નાદિયહ ૦
વો પેશાનીકે જો ઝુટી, ખતાકાર હૈ, પસ ચાહિયે કે બુલાવે અપની મજલિસકો
સ-નદઉઝ ઝબાનિયહ ૦ કલ્લા ৳ લા તુતિઅ્-હુ વસ્જુદ વક્-તરિબ ૦(સજદહ)
જલ્દ બુલાવેંગે હમભી દોઝખકે ફરિશ્તોંકો હરગિઝ મત કહા માનો ઉસકા ઔર સજદહ કરો ઔર ખુદાકે નઝદીક હોજાઓ (૩)

સૂરતુલ ક્દ્ર

સૂરએ કદ્ર મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૫) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇન્ના અન્ઝલ્નાહુ ફી લય-લતિલ ક્દરિ ૦ વમા અદરાકા મા લય-લતુલ ક્દ્ર ૦
તહકીક ઉતારા હમને કુરઆનકો રાતમેં કદરકી (લૌહે મહફૂઝસે આસમાને દુનિયામેં) ઔર ક્યા જાનો તુમ ક્યા હૈ રાત કદરકી!
લય-લતુલ ક્દરિ ૦ ખ્યરુમ મિન અલ્ફિ શહ્ર ૦ તનઝ-ઝલુલ મલાઇ-કતુ
રાત કદરકી બેહતર હૈ હઝાર મહીનોંસે ઉતરતે હૈં ઝમીન પર ફરિશ્તે
વર-રૂહુ ફીહા બિ-ઇઝ્નિ રબ્બિહિમ મિન કુલ્લિ અમ્ર ૦
ઔર રૂહુલ કુદસ (યાની જિબ્રઈલ) ઇસ રાતમેં હુકમસે અપને રબકે (આનેવાલે સાલકે હર કામકે વાસ્તે),
સલામુન ૦ હિયા હત્તા મત્લઇલ ફજર ૦
સલામતી હો, હૈ વો (ઉસકી ખૈરો બરકત) યહાં તકકે તુલૂઅ હોવે ફજર (૪)

મ ૭ ૯ ૨૧ સજદહ
વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ
પોના ૯ ૨૨

પેજ (૮૪૪) તફસીર: જ્યારે તે દિલને આંચ લાગવા ૭ એ આગ ખુદાપાકની હોવાથી એટલી સમજુ છે કે જે દિલમાં તેને ઈમાન દેશે નહિ. જે દિલમાં કુફ્ર છે તેને બાળી નાખશે. →

→ પેજ (૮૪૨) ની તફસીર: રહી નથી પરંતુ પોતાના આપસના હઠાગ્રહના લીધે ઈમાન લાવતા નથી. (૪) એટલે ખાસ અલ્લાહની બંદગી કરવી, નમાઝ પઢવી, ઝકાત આપવી એ વાતોની દરેક દીનમાં પ્રશંસા છે અને અસલી શિક્ષણ છે.

→ પેજ (૮૪૩) ની તફસીર: (૧) એક ધરતીકંપ ક્યામત પહેલા થશે જેથી સૌ ઈમારતો ભાંગી ટુટીને જમીન ફાટી જશે તો તેમાં જેટલું ધન સોનુ ચાંદી ડટાયેલુ બહાર નીકળી પડશે ત્યારે કોઈપણ લેનાર નીકળશે નહિ. (૨) એટલે હિસાબ વખતે પૃથ્વી બંદાઓના સર્વ ગુનાહો બતાવી આપશે. ↗

પેજ (૮૪૪) ની તફસીર: (૧) એમાં જેહાદના ઘોડાઓ તથા સવારના સોગંદ છે ખુદાની રાહમાં પોતાના પ્રાણ અર્પણ કરવા માટે હાજર થવાથી ક્યુ કામ મોટું થઈ શકે? ↗

સૂરતુલ બય્યિનહ

સૂરઇ બય્યિનહ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૮) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

٨٩٢
(٩٨) سورة البينة مدنية (١٠٠)
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ
حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۝
فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ۝ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا
لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ
فِيهَا ۚ أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝ جَزَاؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ

લમ યકુનિલ લઝીના ક-ફરૂ મિન અહલિલ
નહીં થે વો લોગ બાઝ આનેવાલે જો દીને હકસે કાફિર હુવે અહલે
કિતાબિ વલ મુશરિકીના મુન્ફક-કીના
કિતાબ મેંસે ઔર મુશરિકીન (દૂર) રેહનેવાલે
હત્તા તઅ્‌તિ-યહુમુલ બય્યિનહ ૦ રસૂલુમ
યહાં તકકે આવે ઉનકે પાસ રૌશન દલીલ (૧) (યા'ની) રસૂલ
મિનલ્લાહિ યત્લૂ સુહુફમ મુતહ-હરહ ૦
ખુદાકી તરફ સે જો પઢતા હો સહીફે પાકીઝહ,
ફીહા કુતુબુન કય્યિમહ ૦ વમા તફર-રકલ
(ઉસમેં લિખ્ખી હુઈ હોં મુસ્તહકમ (આયતેં) (૨) ઔર નહીં મુતફર્રિક હુવે
લઝીના ઊતુલ કિતાબા ઇલ્લા મિમ બઅ્‌દિ
વો લોગ કે દિયે ગએ થે કિતાબ મગર પીછે
મા જાઅત્હુમુલ બય્યિનહ ૦ વમા ઉમિરૂ ઇલ્લા લિ-યઅ્‌બુદુલ્લાહા
(ઉસકે કે આઈ ઉનકે પાસ દલીલ ઝાહિર (ઈસ નબી ઔર કુરઆનકે ઝરીએસે) (૩) ઔર નહીં હુકમ કિયે ગએ મગર યે કે ઈબાદત
મુખ્‌લિસીના લહુદ દીન ૦ હુ-નફાઆ વ યુકીમુસ
કરેં ખુદાકી ખાલિસ કરકે ઉસીકે લિયે દીનકો બતૌર ઈબ્રાહીમ હનીફ કે ઔર કાઈમ રખ્ખેં
સલાતા વ યુઅ્‌તુઝ ઝકાતા વ ઝાલિકા દીનુલ કય્યિમહ ૦
નમાઝ ઔર દેં ઝકાત ઔર યેહી હૈ દીન કાયમ રેહનેવાલા (૪)
ઇન્નલ્લઝીના ક-ફરૂ મિન અહલિલ કિતાબિ વલ મુશરિકીના
તહકીક જો લોગ કાફિર હુવે એહલે કિતાબસે ઔર મુશરિક હુવે વો
ફી નારિ જહન્નમા ખાલિદીના ફીહા ૦ ઉલાઇકા હુમ શર-રુલ બરિય્યહ ૦
આગમેં હોંગે દોઝખકી હમેશા હમેશા રહેંગેં ઉસમેં, યેહી વો લોગ હૈં જો બદતરીન ખલાઈક હૈં,
ઇન્નલ્લઝીના આ-મનૂ વ અમિલુસ સાલિહાતિ ૦ ઉલાઇકા હુમ
તહકીક જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે અચ્છે યેહી લોગ વો હૈં જો
ખયરુલ બરિય્યહ ૦ જઝાઉહુમ ઇન્દા રબ્બિહિમ
બેહતરીન ખલાઈક હૈં. બદલા ઉનકા નઝદીક ઉનકે રબકે

➡ પેજ (૮૪૭) તફસીર : (૧) યમનના મુલ્ક પર હબશીઓનો કબજો હતો. કેટલીક મુદ્દત પછી ત્યાના ગવર્નર અબ્રહા એ જોયું કે આખા અરબના લોકો મક્કા જઈ હજ્જ અને કઅબહનો તવાફ કરે છે તો ઈર્ષાથી એક રળીયામણુ ભવ્ય મકાન કઅબહ નામથી બનાવ્યું. છતાં તેની પાસે કોઈ આવ્યું નહિં ત્યારે તે ગુસ્સે થઈ એક ભારે ફોજ લઈ તેણે અસલી કઅબહ ઉપર ચઢાઈ કરી. ઘણા હાથીઓ પણ કઅબહને તોડવા સાથે લાવ્યો. માર્ગમાં વસતા અરબના કબીલાઓએ તેને રોકવા ચાહ્યું પણ તેણે સૌને મારી હટાવ્યા અંતે જ્યારે તેઓ હરમની હદમાં આવી પહોંચ્યાં ત્યારે મક્કાવાળાઓમાં પણ તેમના મુકાબલાની શકતિ ન હોવાથી શહેર છોડી ચાલી ગયા અને હરમની હદમાં આવ્યા. હાથીઓને આગળ ધપાવવા લાગ્યો પણ તે પાછા હટતા હતા. તેવામાં ખુદાપાકે આકાશથી ચકલી જેવડાં લીલા ➚

➚ રંગના હજારો પક્ષીઓને ચણાં જેટલા ત્રણ ત્રણ કાંકરા એટલે બે બન્ને પંજાઓમાં અને એક ચાંચમાં આપી મોકલ્યા તેમણે ચારે બાજુથી કાંકરીઓનો વરસાદ વરસાવવા માંડયો જેનો માર બંદુકની ગોળીથી પણ વધુ વેગ પુર્વક હોવાથી તેઓની ઉપર પડતાંજ તેઓના શરીર વીંધી પાર થઈ જતી અને તેમાં એવી ઝેરી અસરથી માણસના શરીરના ટુકડે ટુકડા થઈ જતા. અગર હાથીકે ઊંટની પીઠમાં વાગી તો પેટથી બહાર નીકળી. માણસ તો શું આખા લશ્કરમાંથી કોઈ ન બચ્યું. ➡

૭ મ

جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ
رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهٗ ۝٨

(٩٩) سُوْرَةُ الزِّلْزَالِ مَدَنِيَّةٌ (٩٣) آياتها ٨ — ركوعها ١

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝١ وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ
اَثْقَالَهَا ۝٢ وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ۝٣ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ
اَخْبَارَهَا ۝٤ بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا ۝٥ يَوْمَئِذٍ يَّصْدُرُ النَّاسُ
اَشْتَاتًا ۙ لِّيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ۝٦ فَمَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ
خَيْرًا يَّرَهٗ ۝٧ وَمَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَّرَهٗ ۝٨

منزل ٧

જન્નાતુ અદનિન તજરી મિન તહતિહલ
બહિશ્તેં હૈ હમેશા રેહનેવાલી. ચલતી હૈ ઉનકે નીચેસે
અન્હારુ ખાલિદીના ફીહા અ-બદા
નેહરેં. હમેશા રહેંગે વો ઉસમેં હમેશા
રદિયલ્લાહુ અન્હુમ વ રદૂ અન્હ
રાઝી હુવા ખુદા ઉનસે ઔર રાઝી હુવે વો ઉસ ખુદાસે
ઝાલિકા લિ-મન ખશિયા રબ્બહ ૮
યે ઉસકે લિયે હૈ જો ડરતા હૈ અપને રબસે

સૂરતુઝ ઝિલ્ઝાલ

સૂરઇ ઝિલ્ઝાલ મદીનેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૮) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇઝા ઝુલઝિ-લતિલ અરદુ ઝિલ્ઝા-લહા ૧
જબ હિલાઈ જાવેગી ઝમીન અપની ભોંચાલસે,
વ અખ્ર-જતિલ અરદુઅસ્કા-લહા ૨
ઔર નિકાલ ડાલેગી ઝમીન બોઝ અપને (મુરદે વગૈરા) (૧)
વ કાલલ ઇન્સાનુ મા લહા ૩ **યવ-મઇઝિન તુહદ-દિસુ અખ્બા-રહા** ૪
ઔર કહેગા આદમી ક્યા હોગા ઉસકા ઉસ દિન કહેગી ઝમીન બાતેં અપની (યા'ની લોગોંકે અચ્છે બુરે અમલ)
બિ-અન્ના રબ્બકા અવહા લહા ૫ **યવ-મઇઝિંય યસ્દુરુન નાસુ અશતાતલ** ૬
ઈસ સબબસે કે તુમ્હારે રબને હુકમ ભેજા ઉસકે ડેક દેનેકા. (૨) ઉસ રોઝ મૈદાને હશરમેં જમા હોકર હિસાબ કિતાબકે લિયે આવેંગે લોગ જમાઅતેં હોકર
લિ-યુરવ અઅ્મા-લહુમ ૬ **ફ-મંય યઅ્મલ મિસ્કાલા ઝર-રતિન**
કે દિખાએ જાવેં ઉનકે અમલ પસ જો અમલ કરેગા ઝર્રેહ બરાબર કોઈ ભી
ખયરંય યરહ ૭ **વ મંય યઅ્મલ મિસ્કાલા ઝર-રતિન શર-રંય યરહ** ૮
નેકી દેખેગા ઉસકો અપની આંખોંસે ઔર જો કોઈ કરેગા ઝર્રેહ બરાબર બુરાઈ દેખેગા ઉસકો (અપની આંખોંસે)

➡ પેજ (૮૪૭) ની તફસીર : આ બનાવ પછી તેજ વર્ષની આખરમાં હઝરત (સ.) પૈદા થયા હતા. (૨) હઝરત (સ.)ની બારમી પેઢી પર એક માણસ નઝર બિન કિનાનહ નામનો હતો તેની ઔલાદ કુરેશ કહેવાય છે કેમકે તે સૌ મકકામાં કઅબહની સેવા માટે એકઠા થઇને રહ્યા હતા. હજ્જ માટે આવતા અરબો તેમને કઅબહની સેવા કરતા જોતા હતા. તેથી કુરેશીઓ તેમની તરફ જતા તો તેઓ પણ માન આપી સારી વર્તણુક કરતા હતા. મકકામાં અનાજ વિગેરે પાક ન હોવાથી કુરેશીઓ દર વરસે બે મુસાફરીઓ કરતા હતા. રસ્તામાં પણ તેમની પ્રતિષ્ઠાના કારણે તેમના જાન માલને કોઈ છેડતુ નહિં હોવાથી તેમને હદ ઉપરાંત લાભ થતો એ લોકો જોકે માંહો માહે વેરભાવથી લડતા પરંતુ હરમની ઈઝઝતના કારણે બહારથી કોઈ ચોર કે લુટારાઓની ધાડ આવતી ન હતી તેમજ કોઈ ➚

➚ ચઢાઈ પણ ન કરતુ. તેથી ૨૪ ૮ ફરમાવ્યું કે કઅબહના તુફેલમાં તમને ૭ મ રોજી તેમ સુખ શાંતી મળી ૨૩ ૮ છે. છતા હે નુગરાઓ ખાસ એજ
અલ્લાહની બંદગી કેમ નથી કરતા? (૩) નમાઝ કદી પઢી લીધી કદી વિના કારણે કઝા કરી દીધી અથવા વેળા કવેળા પઢી કાંતો નકામી વાતોમાં કે ધંધામાં
લાગી જાણી જોઇને મોડુ કરી તંગ વખતમાં ઉતાવળથી પઢી નાખી. પરંતુ એટલો વિચાર ન કર્યો કે અમો કોની આગળ ઉભા છીએ? એ પણ વિચાર્યુ નહિં કે ખુદાપાક ➡

સૂરતુલ આ઼દિયાત

સુરઇ આદિયાત મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૧) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે, જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વલ આ઼દિયાતિ દ઼બ્હ઼ન ૦ ફલ-મૂરિયાતિ
કસમ હૈ ગાઝ઼િયોંકે દૌળનેવાલે ઘોળોંકી હાંપકર, ફ઼િર આગે નિકલનેવાલોંકી (અપની ટાપોંસે)

ક઼દ-હ઼ન ૦ ફલ-મુગ઼ીરાતિ સુબ્હ઼ા ૦
પત્થરઝ઼ાળકર, ફ઼િર દુશ્મનોંકે ગાંવપર છાપા મારનેવાલોંકી સુબ્હ કે વક્ત

ફ-અ-સૂરના બિહી નક઼-અ઼ન ૦
ફ઼િર ઉળાતે હૈં સાથ ઉસમેં ગુબાર

ફ-વ-સત઼્ના બિહી જમ્અ઼ા ૦
ફ઼િર ઘુસ જાતે હૈં ઉસી વકત દુશમનોંકી જમાઅતમેં (૧)

ઇન્નલ ઇન્સાના લિ-રબ્બિહી
તેહકીક આદમી અપને રબકા

લ-કનૂદ ૦ વ ઇન્નહૂ અ઼લા
અલબત્તા નાશુકરા હૈ ઔર તેહકીક વો ઉપર

ઝ઼ાલિકા લ-શહીદ ૦ વ ઇન્નહૂ લિ-હુબ્બિલ ખ઼યરિ લ-શદીદ ૦
ઇસ બાતકે (ખુદભી અલબત્તા) ગવાહ હૈ ઔર તેહકીક વો વાંસતે માલ કી મોહબ્બતકે અલબત્તા સખ્ત હૈ

અ-ફલા યઅ઼્લમુ ઇઝ઼ા બુઅ઼્સિ઼રા માફ઼િલ ક઼ુબૂર ૦ વ હુસ્સિ઼લા
કયા પસ નહીં જાનતા વો જબ ઉઠાએ જાએંગે જો (મુરદે) કબરોં મેં હૈં ? ઔર ઝ઼ાહિર કિયા

માફ઼િસ઼ સુદૂર ૦ ઇન્ના રબ્બહુમ બિહિમ યવ-મઇઝ઼િલ લ-ખ઼બીર ૦
જાવેગા જો (ભેદ) સીનોંમેં હૈ ? બેશક રબ ઉનકા ઉનકે હાલસે ઉસદિન અલબત્તા ખબરદાર હૈ.

સૂરતુલ ક઼ારિઅ઼હ

સૂરઇ કારિઅહ મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૧૧) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦

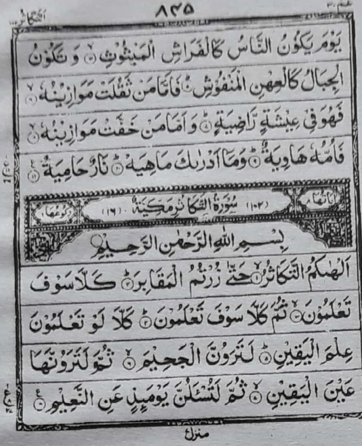
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલ ક઼ારિ-અ઼તુ ૦ મલ ક઼ારિઅ઼હ ૦ વમા અદરાકા મલ-ક઼ારિઅ઼હ ૦
ખળખળા ડાલનેવાલી, કયા ચીઝ હૈ ખળખળા ડાલનેવાલી ? ઔર કયા સમઝો તુમ કે કયા હૈ વો ખળખળા ડાલનેવાલી ?

➡ દિલોને તેમજ ઈખ્લાસને પણ જુએ છે. મજકુર સૌ લોકો નમાઝથી બેખબર માં શામિલ હોવાથી તેમની ખરાબી છે ત્યારે તદ્દન બે નમાઝીની ખરાબીનું પૂછવું જ શું ?

પેજ (૮૪૮) ની તફસીર : (૧) કૌસર મૂળ અર્થ ઘણી ભલાઇનો થાય છે હઝરત (સ.)ને પણ દરેક પ્રકારની સંપુર્ણ ભલાઇઓ મળી તેમાંથી એક કૌસર નામની નહેર છે. જેનુ પાણી બરફથી વધુ ઠંડુ, દૂધ થી વધુ સફેદ મધથી વધુ મીઠુ, કસ્તુરી કરતા વધુ સુગંધીદાર છે. તેનું પાણી જન્નતમાંથી સોના ચાંદીના બે પરનાળા વડે મહશરમાં એક હોઝમા પડી એકઠું થશે તે હૌઝ સમચોરસ સેંકડો માઈલનો લાંબો પહોળો છે. તેમાં આકાશના તારાઓ જેમ અસંખ્ય સોના ચાંદીના જામ તરતા હશે. હઝરત (સ.) અને આપના સહાબીઓ તથા ↗

↗ અહલે બૈત તેમાંથી સૌને પીવડાવશે. ઉમ્મતીઓ ત્યાં જઈ પહોંચે તો પાણી પીતા જશે. જેણે ત્યાંનું પાણી પીધુ હશે તેને મહશરના મૈદાનમાં તરસજ નહિ લાગે અને પોતાના ટોળામાં પાછો મળી જશે. જે પાણી સુધી ન પહોંચ્યો તેના પર અફસોસ. (૨) એવી મહાન બક્ષીશ અને નેઅમતનો શુકરીઓ પણ તેના પ્રમાણમાંજ હોવો જોઇએ. માટે તન, મન ધનથી ૨૫ ૮ પરવરદિગારની બંદગીમાં ૭ મ લાગેલા રહો. એટલે નમાઝ પઢો જે તન અને મનની ઉત્તમ બંદગી છે ➡

٨٤٥

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝ وَتَكُونُ
الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝ فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝
فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝
فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ۝ نَارٌ حَامِيَةٌ ۝

سُورَةُ التَّكَاثُرِ مَكِّيَّةٌ (١٠٢) (١٦)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ۝ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ كَلَّا سَوْفَ
تَعْلَمُونَ ۝ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ
عِلْمَ الْيَقِينِ ۝ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا
عَيْنَ الْيَقِينِ ۝ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝

منزل٧

યવમા યકૂનુન નાસુ કલ-ફરાશિલ મબ્સૂસ ૦
(વો ક્યામત હે) જિસદિન હો જાવેંગે આદમી માનિંદ ટિડ્ડીયોં બિખરી હુઈ
વ તકૂનુલ જિબાલુ કલ-ઈહનિલ મન્ફૂશ ૦
ઔર હો જાવેંગે પહાળ માનિંદ ઊન ધુની હુઈ કે.
ફ-અમ્મા મન સૂકુલત મવાઝીનુહૂ ૦
પસ વો શખ્સ કે ભારી હુઈ તોલ ઉસકે (નેક આમાલ) કી
ફ-હુવા ફી ઈ-શતિર રાદ્િયહ ૦
ફિર વો ખુશીકી ઝિન્દગી મેં હોગા.
વ અમ્મા મન ખ઼ફ-ફત મવાઝીનુહૂ ૦
ઔર વો શખ્સ કે હલકી હુઇ તોલ ઉસ (કે નેક આમાલ) કી
ફ-ઉમ્મુહૂ હાવિયહ ૦ વમા અદરાકા
ફિર મરજઅ ઉસકા (દોઝખકા) ગઢ્ઢા હોગા (યા'ની દોઝખમેં જાએગા) મ
ઔર ક્યા તુમ ૭
માહિયહ ૦ નારુન હ઼ામિયહ ૦ ૯
સમઝો ક્યા હે વો (હાવિયહ) વો આગ હે દહકતી હુઈ ૨૬

સૂરતુત તકાસુર

સૂરઇ તકાસુર મકકેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૮) આયતેં હૈં.

બિસમિલ્લા હિર્રહ઼મા નિર્રહ઼ીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અલ્હાકુમુત તકાસુરુ ૦ હ઼ત્તા ઝુરતુમુલ મક઼ાબિર ૦ કલ્લા સવફ઼ા
ગાફિલ કિયા તુમકો (માલ ઔર ઔલાદ) કી ઝિયાદતીકે હિર્સને (આખેરતસે) યહાંતકકે પહોંચો તુમ કબરોંમેં, હરગિઝ નહીં અલબત્તા
તઅ્-લમૂના ૦ સુમ્મા કલ્લા સવફ઼ા તઅ્-લમૂન ૦ કલ્લા લવ તઅ્-લમૂના
જાનોગે તુમ, દોબારા (કહતે હૈં હમ) હરગિઝ નહીં જલ્દ જાનોગે તુમ (ઈસ ગફલતકા અન્જામ), હરગિઝ નહીં યું, કાશકે અગર
ઇ઼લ્મલ યક઼ીન ૦ લ-ત-રવુન્નલ જહ઼ીમા ૦ સુમ્મા લ-ત-રવુન્નહા
જાનતે તુમ જાનના યકીની (તો ગફલત ન કરતે) અલબત્તા ઝરૂર દેખોગે તુમ દોઝખકો (એકદિન) ફિર અલબત્તા દેખોગે
અ઼ય-નલ યક઼ીન ૦ સુમ્મા લ-તુસ્અલુન્ના યવ-મઇઝ઼િન અ઼નિન નઈ઼મ ૦ ૯
તુમ ઉસકો દેખના યકીન કા, ફિર અલબત્તા પૂછે જાઓગે તુમ ઉસદિન (દુનિયાકી) નેઅમતોંસે ૨૭

→ પેજ (૮૪૮) ની તફસીર : અને પોતાના પ્રાણ કુરબાન કરવાને બદલે જાનવરની કુરબાની કરો. કુરબાની હઝરત (સ.) માટે જરૂરી હતી અને ઉમ્મત પર માલદાર સાહિબે ઝકાત પર છે મુફલિસ કે ગરીબ પર નથી. (૩) કાફિરો હઝરત (સ.) વિષે કેહતા હતા કે એમને પુત્ર નથી માટે એમની ઝિન્દગી સુધીજ એમનુ નામ છે પછી કોણ નામ લેશે? તે ઉપરથી ખુદાપાકે ફરમાવ્યુ અય નબી! આપના દુશમનોનાજ એ હાલ થવાના છે. આ ભવિષ્યવાણી મુજબ તે કાફિરોને કોઈ જાણતુ પણ નથી અને હઝરત (સ.)નુ નામ કિયામત સુધી રોશન રહેશે. કરોડો મુસલિમો ઘણા પ્યાર અને મુહબ્બતથી આપનુ નામ લે છે અને દુરૂદો સલામ પઢે છે. અને ક્યામત સુધી પઢતા રહેશે. (૪) પોતે શિર્ક પર કાયમ રહી હઝરત (સ.)ને તૌહીદથી હટાવી શિર્કમાં સપડાવવા ચાહ્યું તો હઝરત (સ.) ગુસ્સે થયા અને તેમની →

عم ٣٠ ٨٣٦ العصر ١٠٣ الهمزة ١٠٤ الفيل ١٠٥

سورة العصر مكية (١٠٣) (١٣)

بسم الله الرحمن الرحيم

والعصر ① ان الانسان لفي خسر ② الا الذين امنوا

وعملوا الصلحت وتواصوا بالحق ۵ وتواصوا بالصبر ③

سورة الهمزة مكية (١٠٤) (٣٢)

بسم الله الرحمن الرحيم

ويل لكل همزة لمزة ① الذي جمع مالا وعدده ② يحسب

ان ماله اخلده ③ كلا لينبذن في الحطمة ④ وما

ادرىك ما الحطمة ⑤ نار الله الموقدة ⑥ التي تطلع

على الافئدة ⑦ انها عليهم مؤصدة ⑧ في عمد ممددة ⑨

سورة الفيل مكية (١٠٥) (١٩)

بسم الله الرحمن الرحيم

الم تر كيف فعل ربك باصحب الفيل ① الم يجعل

منزل ٧

સૂરતુલ અસ્ર

સૂરઇ અસ્ર મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૩) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ

વલ અ્‌સ્રિ ૦ ઈન્નલ ઈન્સાના લફી ખુસ્ર ૦
કસમ હૈ અસર (કે વકત)કી બેશક ઈન્સાન અલબત્તા ટોટેમેં હૈ

ઇલ્લલ્લઝીના આ-મનૂ વ અ્‌મિલુસ્‌
મગર જો લોગ કે ઈમાન લાએ ઔર કામ કિયે

સ્‌ાલિહ્‌ાતિ વ તવા-સ્‌વ બિલ
અચ્છે, ઔર એક દૂસરેકો નસીહત કરતે રહે (દીને) હકકી (પૈરવીકી)

૯ **હ્‌ક્‌-કિ્‌ ૦ વ તવા-સ્‌વ બિસ્‌-સ્‌બ્ર ૦**
૨૮ ઔર એક દૂસરેકો નસીહત કરતે રહે (મુસીબતમેં) સબ્ર કરનેકી

સૂરતુલ હુ-મઝહ

સૂરઇ હુ-મઝહ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૯) આયતેં હૈ.

મ
બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦
૭ શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

વયલુલ લિ-કુલ્લિ હુ-મ-ઝતિલ લુ-મ-ઝતિનિલ- ૦ લઝી જ-મઅ્‌
બળી તબાહી હૈ વાસતે હર ઐબચીની કરનેવાલે ચુગલખોરકી, જિસને જમા કિયા

માલંવ વ અ્‌દ-દ-દહ ૦ યહ્‌-સબુ અન્ના મા-લહૂ અખ્‌લદહ ૦
માલકો ઔર ગિના કિયા ઉસકો જાનતા હૈ વો યે કે માલ ઉસકા હમેશા રહેગા ઉસકે પાસ,

કલ્લા લ-યુમ્બઝ્‌ન્ના ફિલ હુ-ત્‌મહ ૦ વમા અદરાકા મલ હુ-ત્‌મહ ૦
હરગિઝ નહીં, અલબત્તા ઝરૂર ડાલા જાવેગા વો હુતમહમેં ઔર કયા જાનો તુમ કયા હૈ હુતમહ ?

નારુલ્લાહિલ મૂ-ક્‌-દતુલ- ૦ લતી તત્ત્‌લિઉ્‌ અ્‌લલ અફ-ઈદહ ૦
આગ હૈ ખુદાકી ભળકાઈ હુઇ જો ચળહ આતી હૈ ઉપર દિલોંકે (૧)

૯ **ઈન્નહા અ્‌-લયહિમ મુઅ્‌-સ્‌દહ ૦ ફી અ્‌-મદિમ મુમદ-દ-દહ ૦**
૨૯ તેહકીક વો ઉપર ઉનકે દરવાઝા બંદ કિયે હુવે હૈ. લમબે લમબે સુતૂનોંમેં. (કુફફારકો યે આગ બલંદ શોલોંકે ખમ્બોંમેં ઘેરે હુવે હોગી.)

સૂરતુલ ફીલ

સૂરઇ ફીલ મક્કેમેં નાઝિલ હુઈ ઇસમેં (૫) આયતેં હૈ.

બિસમિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અ-લમ તરા કય-ફા ફ-અ્‌લા રબ્બુકા બિ-અસ્‌હ્‌ાબિલ ફીલ ૦ અ-લમ યજ-અ્‌લ
કયા નહીં દેખા તુમને કૈસા (બરતાવ) કિયા તુમ્હારે રબને સાથ હાથી વાલોંકે, ? કયા નહીં કર દિયા

➡ પેજ (૮૪૮) ની તફસીર : વાત સ્વીકારી નહિં. ત્યારે ખુદાપાકે કાફિરોને ચેતવણી આપવા માટે આ સૂરત મોકલી ફરમાવ્યું કે તમારા કેહવા મુજબ કદી થઈ શકતુ જ નથી. વળી તમો હઠ કરો છો તો હવે તમને સમજાવવું કે ખુદાપાકના ફેસલા કરતાં સુધી પણ કાંઈ ફાયદો થશે નહિ. બલ્કે તમે સદા કાફિર રહી કુફ્ર પરજ મરશો તો તેમજ થયું કે જેટલા કાફિરો એ હઝરત (સ.)ને શિર્ક કરવા કહ્યું હતુ તેમાંથી એકને પણ ઈમાન નસીબ ન થયું. હદીસમાં આ સૂરત પઢવાનો કુર્આનના ચોથા ભાગ જેટલો સવાબ આવ્યો છે.

પેજ (૮૪૯) ની તફસીર : (૧) કુરઆનમાં દરેક સ્થળે કાફિરોને ફેસલા માટે જેમ જેમ વાયદો થતો ગયો તેમ તેમ તેઓ ઉતાવળ કરતા હતા. પરંતુ હઝરત (સ.)ની આખિરી ઉમરમાં એ ફેસલો થઇનેજ રહ્યો એટલે મકકા ફતેહ થયું. સામાન્ય રીતે અરબો મકકા સર કરવાની ચાહ જોતા હતા ➡

كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝
تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝
سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ۝ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝
فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ۝ الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن
جُوعٍ وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ ۝
سُورَةُ الْمَاعُونِ مَكِّيَّةٌ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ۝ فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ
الْيَتِيمَ ۝ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝ فَوَيْلٌ
لِّلْمُصَلِّينَ ۝ الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝
الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝
منزل

કય-દહુમ ફી તદ્લીલિવ ○ વ અર-સલા
મક્ર ઉનકા ગુમરાહીમેં ? ઔર ભેજે
અ્-લયહિમ ત્યૂરન અબાબીલ ○ તરમીહિમ
ઉપર ઉનકે અબાબીલ પરિન્દે ઝુંડકે ઝુંડ, ફેંકતે થે વો
બિ-હિ્જા-રતિમ મિન સિજ્જીલ ○
ઉનપર (ઉપરસે) પત્થરકી કંકરિયાં
ફ-જ-અ્-લહુમ ક-અ્સ્ફિમ મઅ્-કૂલ ○ ع ૩૦
પસ કર દિયા ઉનકો માનિંદ ભુસ ખાએ હુવે કે (૧)

સૂરતુ કુરૈશ

સૂરઈ કુરૈશ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૪) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

લિ-ઈલાફિ કુરય્શિન ○ ઈલાફિહિમ
વાસતે ઉલફત દિલાને કુરૈશકે, વાસ્તે ઉલફત
રિહ્-લતશ શિતાઇ વસ્સૈફ ○ ફલ-યઅ્-બુદૂ રબ્બા હાઝ઼લ બયતિલ- ○ م ૭
દિલાને ઉનકો સફરમેં સરદીકે ઔર ગરમીકે, તો ઉનકો ચાહિયે કે ઇબાદત કરેં રબકી ઈસ ખાનએ (કાબાકે)
લઝ઼ી અત્-અ્-મહુમ મિન જૂઈ્વ ○ વ આ-મ-નહુમ મિન ખૌ્ફ ○ ع ૩૧
જિસને ખિલાયા ઉનકો ભૂકમેં ઔર અમન દિયા ઉનકો ખૌફ સે (૨)

સૂરતુલ માઊ્ન

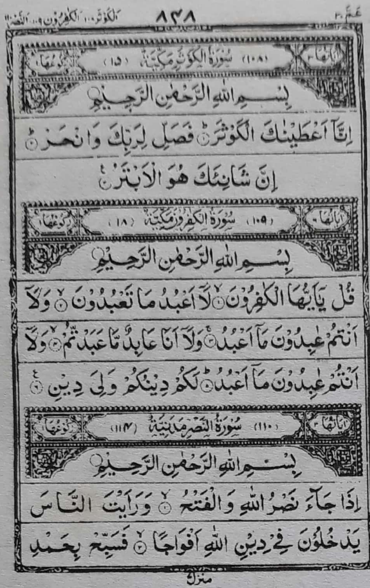
સૂરઈ માઊન મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૭) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

અ-ર્-અયતલ લઝ઼ી યુકઝ઼-ઝ઼િબુ બિદ-દીન ○ ફ-ઝ઼ાલિકલ લઝ઼ી
ક્યા (નહીં) દેખા તુમને ઉસ શખ્સકો જો ઝુટલાતા હૈ રોઝે જઝાકો પસ યે વો શખ્સ હૈ જો
યદુઅ્-ઉ્લ યતીમા ○ વલા યહુદ્-દુ અ્લા ત્આ્મિલ મિસ્કીન ○
ધકકે દેતા હૈ યતીમકો, ઔર નહીં રગંબત દિલાતા (લોગોંકો) ઉપર ખાના દેનેકે મિસકીનકે,
ફ-વયલુલ લિલ મુસ્લ્લીનલ- ○ લઝ઼ીના હુમ અ્ન સ્લાતિહિમ સાહૂન ○
પસ બળી તબાહી હૈ ઐસે નમાઝિયોંકી જો અપની નમાઝકો ભુલા બૈઠે હૈ (૩)
અલ્લઝ઼ીના હુમ યુરાઊના ○ વ યમ્નઊ્નલ માઊ્ન ○ ع ૩૨
વો જો દિખલાતે હૈં લોગોંકો ઔર મના કરતે હૈં રોઝ કે બરતનેકી ચીઝોંસે (યા'ની બરતનેકી છોટી ચીઝેં કોઈ માંગે તો ઐસે તંગદિલ હૈં કે નહીં દેતે)

→ પેજ (૮૪૯) ની તફસીર : કેમકે થોડીજ મુદ્દત અગાઉ હાથીવાળાઓના મામલાથી તેમને ખાત્રી થઈ ગઈ હતી કે જૂઠો માણસ મકકા સર કરી શક્તો નથી તેથી મકકા ફતેહ થતાજ તેસૌને નબી (સ.) તથા ઈસ્લામની સત્યતાની સંપુર્ણ ખાત્રી થઈ ગઈ અને અરબોના ટોળે ટોળા મુસલમાન થવા લાગ્યા. તો ઈસ્લામની ચઢતીનો વાયદો પૂરો થયો. તેથી હઝરત (સ.) ને ફરમાવ્યું કે હવે ખુદા પાકની બંદગીમાં વધુ મશગુલ રહો તેમ ઉમ્મતના ગુનાહોની બક્ષિશ માટે દરખાસ્ત કરતા રહો તો શફાઅતનો દરજો પણ મળે. આ સૂરત હઝરત (સ.)ની આખરી ઉમરમાં ઉતરી તેથી આપે જાણી લીધુ કે દુન્યામાં મારૂ જે કામ હતુ તે પુર્ણ થઈ ગયું. હવે આખિરતની મુસાફરી નજીક છે. (૨) અબુ લહબ હઝરત (સ.)નો સગો કાકો હતો. એ કટ્ટર કાફિર હોવાથી હઝરત (સ.) નો અતિષય વિરોધ કરતો હતો એક વખત હઝરત (સ.) એ સૌ કુરૈશીઓને →

سُورَةُ الْكَوْثَرِ مَكِّيَّةٌ (١٥) (١٠٨)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۞ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۞

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۞

سُورَةُ الْكَافِرُونَ مَكِّيَّةٌ (١٨) (١٠٩)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۞ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۞ وَلَا

أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۞ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ۞ وَلَا

أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۞ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۞

سُورَةُ النَّصْرِ مَدَنِيَّةٌ (١١٤) (١١٠)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۞ وَرَأَيْتَ النَّاسَ

يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۞ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ

منزل

સૂરતુલ કવ્સૂર

સૂરઇ કૌસર મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૩) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇન્ના અઅ્‌તય્‌-નાકલ કવ-સૂર ૦

તહકીક દી હમને તુમકો કૌસર (૧)

ફ-સલ્લિ લિ-રબ્બિકા વન્હર ૦

તો નમાઝ પઢ્હો અપને રબકી ઔર કુરબાની કરો. (૨)

ઇન્ના શાનિ-અકા હુવલ અબ્તર ૦

૯ 33 બેશક દુશ્મન તુમ્હારા વોહી હૈ બેનસલ (૩)

સૂરતુલ કાફિરૂન

સૂરઇ કાફિરૂન મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૬) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

મ **કુલ યા અય્યુહલ કાફિરૂન ૦ લા અઅ્‌બુદુ મા તઅ્‌બુદૂન ૦ વલા**

૭ કેહ દો અય કાફિરો, નહીં ઇબાદત કરતા મૈં ઉસ ચીઝકી જિસકી ઇબાદત કરતે હો તુમ, ઔર નહીં

અન્તુમ આબિદૂના મા અઅ્‌બુદ ૦ વલા અ-ન આબિદુમ

તુમ ઇબાદત કરતે ઉસકી જિસકી ઇબાદત કરતા હું મૈં ઔર નહીં મૈં ઇબાદત કરનેવાલા

મા અબત્તુમ ૦ વલા અન્તુમ આબિદૂના મા અઅ્‌બુદ ૦

ઉસ ચીઝકી જિસકી ઈબાદત કરતે હો તુમ, ઔર નહીં તુમ ઇબાદત કરનેવાલે ઉસકી જિસકી ઇબાદત કરતા હું મૈં

૯ **લકુમ દીનુકુમ વ લિ-ય દીન ૦**

34 તુમ્હારે લિયે તુમ્હારા દીન (દસ્તૂર) ઔર મેરે લિયે મેરા દીન (દસ્તૂરે ઇલાહી) (૪)

સૂરતુન નસ્ર

સૂરઇ નસ્ર મદીનેમેં નાઝિલ હુઈ ઇસમેં (૩) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ ૦

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

ઇઝા જાઆ નસ્રુલ્લાહિ વલ-ફત્હ્‌ ૦ વ ર-અય-તન નાસા યદખુલૂના

જબ આવે મદદ ખુદાકી ઔર ફતહ હો (મક્કા) ઔર દેખો તુમ લોગોંકો કે દાખિલ હોતે હૈં

ફી દીનિલ્લાહિ અફવાજા ૦ ફ-સબ્બિહ્‌ બિ-હ્‌મ્દિ

ખુદાકે દીનમેં ફૌજ દર ફૌજ પસ પાકી બયાન કરો તા'રીફકે સાથ

→ પેજ (૮૪૯) ની તફસીર : એકઠા કર્યા અને ઘણી અસરકારક શેલીમાં ઈસ્લામની વાતો સંભળાવી. એણે હઝરત ના હાથ પકડયા તેમજ હઝરત (સ.)ને મારવા માટે પત્થર ઉઠાવી કહ્યું કે તુ હલાક થાય શું આવીજ વાતો માટે સૌને બોલાવ્યા હતા ? તુ પાગલ થઈ ગયો છે કે નાહક સૌને પોકારી ને એકઠા કર્યા. પછી કંઈ વિચાર આવતા પત્થર નાખી દઈ ત્યાંથી ચાલ્યો ગયો. તેના બારામાં આ સૂરત ઉતરી કે તે પોતેજ રસૂલ (સ.)ની ના ફરમાની થી હલાક થયો. તેની પત્ની પણ સખ્ત દુશમની કરતી હતી. જંગલમાંથી કાંટાવાળા લાકડા લાવી નાલાયકીથી હઝરત (સ.)ના માર્ગમાં રાત્રે કાંટા નાખતી હતી કે જેથી આપ (સ.) ને કાંટા વાગી ઈજા થાય. તેથી બન્ને માટે હલાકી અને દોઝખમાં જવાનું ફરમાવ્યું. (૩) ખુદાપાક એક્લો નિરંજન નિરાકાર હોઈ સંપૂર્ણ બે નિયાઝ છે તેને ખાવા પીવા ઉંઘવા વગેરે કોઈ →

رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

سُورَةُ اللَّهَبِ مَكِّيَّةٌ (١١١) (٥)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
كَسَبَ ۝ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝ وَامْرَأَتُهُ
حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ۝

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ مَكِّيَّةٌ (١١٢) (٢٢)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

سُورَةُ الْفَلَقِ مَكِّيَّةٌ (١١٣) (٢٠)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ وَ

રબ્બિકા વસ્તગ઼ફિરહુ ઈન્નહૂ કાના તવ્વાબા ૯
અપને રબકી ઔર બખ્શિશ માંગો ઉસસે વો બળા બખ્શનેવાલા હે. (૧) ૩૫

વકફુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ

સૂરતુલ લહબ

સૂરએ લહબ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસમેં (૫) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

તબ્બત યદા અબી લ-હબિંવ વ તબ્બ
ટુટ ગએ દોનોં હાથ અબૂ લહબકે ઔર વો હલાક હુવા.
મા અગ઼્ના અ઼ન્હુ માલુહૂ વમા કસબ
નહીં કિફાયત કિયા ઉસકો ઉસકે માલને ઔર જો કુછ કમાયા થા (ઉસને)
સ-યસ્લા નારન ઝ઼ાતા લ-હબિંવ
જલ્દ દાખિલ હોગા વો આગ ભળકતી હુઈમેં મ
વમ-ર-અતુહ હ઼મ્મા-લ-તલ હ઼-ત઼બ ૭
ઔર (ઉસકે સાથ) બીવી ઉસકી ઉઠાનેવાલી લકડીયોંકો
ફી જીદિહા હ઼બ્લુમ મિમ મસદ ૯
ઉસકી ગરદનમેં રસ્સી ખજૂર કી છાલકી હોગી. (૨) ૩૬

સૂરતુલ ઈખ઼્લાસ઼

સૂરઇ ઈખ્લાસ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૪) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

કુલ હુવલ્લાહુ અહ઼દ ૦ અલ્લાહુસ઼ સ઼મદ ૦ લમ યલિદ
કેહદો (અય મુહમ્મદ સ.) વો ખુદા એક હૈ, ખુદા બેનિયાઝ હૈ. (૩) નહીં જના ઉસને (કિસીકો)
વ લમ યૂલદ ૦ વ લમ યકુલ લહૂ કુફુવન અહ઼દ ૯
ઔર ન વો જના ગયા હૈ (કિસીસે). ઔર નહીં હૈ ઉસકા બરાબરી કરનેવાલા કોઈ (૪) ૩૭

સૂરતુલ ફલક઼

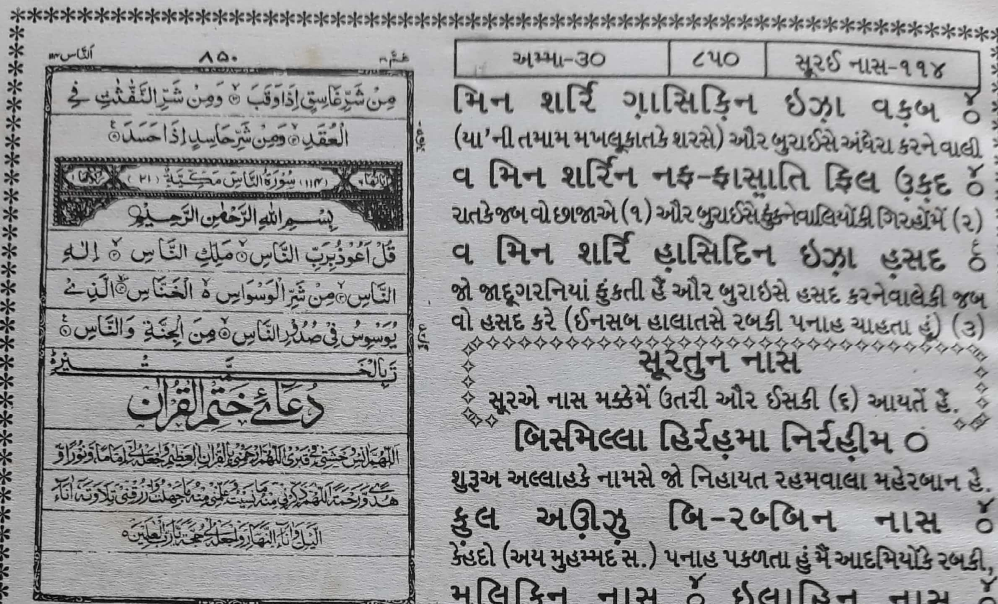
સૂરએ ફલક મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઇસકી (૫) આયતેં હૈં.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ○

શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

કુલ અઊ઼ઝુ બિ-રબ્બિલ ફ-લક઼િ ૦ મિન શર્રિ મા ખ઼લક઼ ૦ વ
કેહદો (અય મુહમ્મદ સ.) પનાહ પકળતા હું મૈં રબકી સુબ્હકે, બુરાઈસે ઉસ ચીઝકી જો પેદા કિયા હૈ

➡ પેજ (૮૪૯) ની તફસીર : વસ્તુની જરૂરત નથી તેના સંતાનજ નથી તેમજ પોતે પણ કોઈની ઔલાદ નથી બલ્કે તેજ સૌનો માલિક અને સર્જન હાર છે. જ્યારે સૌ તેની મખલૂક છે અને તેના સમાન કોઈજ નથી. (૪) તેને કોઈ સ્ત્રી કે સંતાન પણ નથી.

مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ وَمِنْ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِي
الْعُقَدِ ۝ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

(۱۱۴) سُوْرَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ (۲۱)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

૯ ૩૮ قُلْ أَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝ مَلِكِ النَّاسِ ۝ إِلٰهِ
النَّاسِ ۝ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ ۙ الْخَنَّاسِ ۝ الَّذِيْ
يُوَسْوِسُ فِيْ صُدُوْرِ النَّاسِ ۝ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

دُعَاءِ خَتْمِ الْقُرْآنِ

اَللّٰهُمَّ آنِسْ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِيْ اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاجْعَلْهُ لِيْ إِمَامًا وَّنُوْرًا وَّ
هُدًى وَّرَحْمَةً اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ مَا نَسِيْتُ وَعَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ وَارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ آنَاءَ
اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ وَاجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّا رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ۝

منزل ۷

મિન શર્રિ ગ઼ાસિક઼િન ઈઝ઼ા વક઼બ ૦
(યા'ની તમામ મખલૂક઼ાતકે શરસે) ઔર બુરાઈસે અંધેરા કરને વાલી
વ મિન શર્રિન નફ્-ફાસ઼ાતિ ફિલ ઉક઼દ ૦
રાતકે જબ વો છાજાએ (૧) ઔર બુરાઈસે ફુંકનેવાલિયોંકી ગિરહોંમેં (૨)
વ મિન શર્રિ હ઼ાસિદિન ઈઝ઼ા હ઼સદ ૦
જો જાદૂગરનિયાં ફુંકતી હૈં ઔર બુરાઈસે હસદ કરનેવાલેકી જબ
વો હસદ કરે (ઈનસબ હાલાતસે રબકી પનાહ ચાહતા હું) (૩)

સૂરતુન નાસ

સૂરએ નાસ મક્કેમેં ઉતરી ઔર ઈસકી (૬) આયતેં હૈ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ઼્મા નિર્રહ઼ીમ ૦
શુરૂઅ અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમવાલા મહેરબાન હૈ.

કુલ અઊ઼ઝુ બિ-રબ્બિન નાસ ૦
કેંહદો (અય મુહમ્મદ સ.) પનાહ પકળતા હું મૈં આદમિયોંકે રબકી,
મલિકિન નાસ ૦ ઈલાહિન નાસ ૦
મ આદમિયોંકે બાદશાહકી, આદમિયોંકે ખુદાકી,
૭ મિન શર્રિલ વસ્વાસિલ ૦ ખ઼ન્નાસ ૦ અલ્લઝ઼ી યુવસ્વિસુ
બુરાઈસે વસ્વસે ડાલને વાલે પીછે હટ જાને વાલેકી (૪) જો વસ્વસા ડાલતા હૈ
૯ ફી સુદૂરિન નાસ ૦ મિનલ જિન્નતિ વન્નાસ ૦
૩૯ સીનોંમેં લોગોં કે જિન્નોં મેંસે હો યા આદમિયોંમેં સે (૫)

દુઆ઼એ ખ઼તમિલ કુરઆન

કુરઆન ખત્મ કરને કે બાદ કી દુઆ

અલ્લાહુમ્મા આનિસ વહ઼-શતી ફી ક઼બ્રી. અલ્લાહુમ્મર-હ઼મ્ની બિલ
ખુદાવન્દા ! મૂનિસ હોજા તુ મેરી વેહશત કે વક્ત મેરી કબરમેં. ખુદાવન્દા ! રહેમ કર મુઝપર
કુરઆનિલ અ઼ઝ઼ીમ. વજ-અ઼લ્હુ લી ઈમામંવ વ નૂરંવ વ હુદંવ
કુરઆને અઝીમ કે તુફૈલસે ઔર બનાદે ઈસ કુરઆનકો મેરે લિયે પેશવા, ઔર નૂર, ઔર હિદાયત
વ રહ઼-મહ. અલ્લાહુમ્મા ઝ઼ક-કિરની મિન્હુ મા નસીતુ વ અ઼લ્લિમ્ની
ઔર રહમત. ખુદાવન્દા ! યાદ કરાદે મુઝકો ઈસ કુરઆનસે વો જો મૈં ભુલા હું ઔર સિખલા દે મુઝકો
મિન્હુ મા જહિલ્તુ વરઝુક઼્ની તિલા-વ-તહૂ આનાઅલ લયલિ વ આનાઅન
ઈસ કુરઆન મેંસે જિસસે મૈં ના વાક઼િફ હું. ઔર તૌફીક દે મુઝકો કુરઆનકી તિલાવતકી રાતકી ઘળિયોંમેં, ઔર દિનકે
નહારિ વજ-અ઼લ્હુ લી હુજ-જતંય યા રબ્બલ આ઼-લમીન ૦
કનારોં મેં ઔર બનાદે કુરઆનકો મેરે લિયે (ક઼્યામતમેં) હુજ્જત અય તમામ જહાનોં કે પાલનેવાલે.

પેજ (૮૫૦) ની તફસીર : (૧) એટલે રાતનું અંધારૂ કે ચંદ્ર ગ્રહણ અથવા સામાન્ય અંધકાર જાહેર અને બાતિન તમામ અંધકારમાં તંગદસ્તી પરેશાની તેમજ ગુમરાહીનો પણ સમાવેશ થાય છે. (૨) એટલે જાદૂગર (૩) હસદ-મતલબ એ છે કે ખુદાપાકે બીજાને જે નેઅમત આપી છે તેના ટળી જવાની આશા રાખવી અને ટોકવુ છે. (૪) એથી મુરાદ છે શૈતાન જે નજરે પડતો નથી અને લોકોને ગુનાહો ઉપર ઉશકેરે છે. નેક લોક પાસેથી ખસી જાય છે અને ગાફિલ માણસના દિલ પર પૂરો કબજો જમાવી બેસે છે. (૫) હદીસ શરીફમાં ફરમાવ્યું આ બન્ને સૂરતો બરાબર પનાહ માટે બીજી કોઈ દુઆ નથી. હઝરત (સ.) બીમાર પડતા તો આ બન્ને સૂરતો પઢી દમ કરતા અને પોતાના આખા શરીર પર હાથ ફેરવતા.

કુરઆને મજીદકી સિફાતે ઝાહિરી

દુનિયા કી તમામ આસમાની કિતાબોંમેં યે ઇમતિયાઝ સિર્ફ કુરઆને મજીદ હી કો હાસિલ હે, કે ઇસમેં આજતક કોઈ તેહરીફ (કાટ છાંટ) નહીં હુઈ ઇસકે પારે, ઇસકી આયતેં, ઇસકે કલિમાત ઔર ઇસકે હુરૂફ તકમેં કોઈ કમી યા ઝયાદતી નહીં હો સકી. ગોયા દુનિયામેં આજતક જિસ કદર આસમાની સહીફે ઔર કિતાબેં મૌજૂદ હૈં, ઉન સબસે ઝયાદા મહફૂઝ ઔર અપની અસ્લ સૂરત મેં કુરઆને પાક હી હૈ ઇસ દા'વે કે સુબૂતમેં હસ્બે ઝેલ જો તફસીલાત હમ પેશ કર રહે હૈં વો દુનિયાકી ઔર કિતાબકે લિયે અબ તક નહીં પેશ કી ગઈ.

પારે ઔર સૂરતેં : કુરઆને મજીદ કે કુલ ૩૦ પારે હૈં, જિસમેં પેહલા પારા અલિફ લામ મીમ હે, ઔર તીસવાં પારા અમ-મ ય-તસા-અલૂન હૈ ઇસી તરહ કુરઆને મજીદ કી સૂરતોંકી તાદાદ ૧૧૪ હૈં જિસમેં પેહલી સૂરઇ ફાતિહા હે ઔર સબસે આખિરી સૂરઇ નાસ હૈ.

રુકૂઅ ઔર મન્ઝિલેં : કુરઆને પાક મેં રુકૂઅ કુલ (૫૪૦) હૈં ઔર હસ્બે ઝેલ (૭) મન્ઝિલેં હૈં.
(૧) સૂરઇ ફાતિહા, (૨) સૂરઇ માઇદહ (૩) સૂરઇ યૂનુસ (૪) સૂરઇ બની ઇસરાઈલ (૫) સૂરઇ શુઅ્‌રા, (૬) સૂરઇ વસ્સાફ્ફાત ઔર (૭) સૂરઇ કાફ.

આયાત, કલિમાત ઔર હુરૂફ : કુરઆને મજીદ મેં કુલ આયાત (૬૬૬૬) હૈં ઔર કલિમાત (૮૬૪૩૦) હૈ. ઔર કુલ હુરૂફકી ઇજમાલી તા'દાદ (૩,૧૮,૦૫૦) ઔર તફસીલી તા'દાદ હસ્બે ઝેલ હૈ.
અલિફ-૪૮૮૭૨ બે-૧૧૪૨૨ તે-૧૦૦૯૯ સે-૧૨૬૭ જીમ-૩૨૭૩ હે-૩૯૭૩ ખે-૨૪૧૬ દાલ-૫૬૪૨ ઝાલ-૪૬૯૬ રે-૧૧૭૯૩ ઝે-૧૫૯૦ સીન-૫૮૯૧ શીન-૨૨૫૩ સ્વાદ-૨૦૧૩ દ્વાદ-૧૬૦૭ તોય-૧૨૭૩ ઝોય-૮૪૨ ઐન-૯૨૨૦ ગૈન-૨૨૦૮ ફે-૮૪૯૯ કાફ-૯૫૨૦ છોટા કાફ-૮૦૨૨ લામ-૩૩૪૪૨ મીમ-૨૬૫૩૫ નૂન-૨૬૫૬૦ વાવ-૨૫૫૩૬ હે-૧૯૦૭૦ લામ અલિફ-૪૮૨ હમઝહ-૪૧૧૫ યે-૨૫૯૧૯

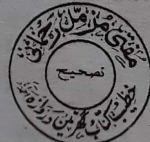
ઝેર, ઝબર, પેશ, મદ, વગૈરા : કુરઆને મજીદ મેં ઝબર-૫૨૨૪૩ હૈ ઔર ઝેર-૩૯૫૮૨ હૈ. પેશ-૮૮૦૪ હૈ, મદ-૧૭૭૧ હૈ, તશદીદ-૧૨૫૩ હૈ. ઔર નુક્તે-૧૦૫૬૮૪ હૈ.

સજદે : કુરઆને પાકે મેં સજદએ તિલાવત કુલ ૧૪ હૈં. (૧) સૂરઇ અઅ્‌રાફમેં (૨) રઅ્‌દમેં (૩) સૂરઇ નહલ મેં, (૪) સૂરઇ બની ઇસરાઈલ મેં (૫) સૂરઇ મરયમ મેં (૬) સૂરઇ હજ્જમેં, (૭) સૂરઇ ફુરકાન મેં, (૮) સૂરઇ નમ્લ મેં (૯) સૂરઇ સજદહ મેં (૧૦) સૂરઇ સાદ મેં (૧૧) સૂરઇ હામીમ સજદહ મેં (૧૨) સૂરઇ વન્નજમ મેં (૧૩) સૂરઇ ઇન્શિકાક મેં (૧૪) સૂરઇ અ-લક મેં.

કુરઆન મજીદકી સૂરતોંકી ફેહરિસ્ત

શુમાર સૂરત	નામ સૂરત	શુમાર પારા	શુમાર સૂરત	નામ સૂરત	શુમાર પારા
૧ .	સૂરઇ ફાતિહા	૧	૧૬	સૂરઇ નહલ	૧૪
૨	સૂરઇ બ-કરહ	૧-૨-૩	૧૭	સૂરઇ બની ઇસરાઈલ	૧૫
૩	સૂરઇ આલિ ઇમરાન	૩-૪	૧૮	સૂરઇ કહફ	૧૫-૧૬
૪	સૂરઇ નિસાઅ	૪-૫-૬	૧૯	સૂરઇ મરયમ	૧૬
૫	સૂરઇ માઇદહ	૬-૭	૨૦	સૂરઇ તાહા	૧૬
૬	સૂરઇ અન્આમ	૭-૮	૨૧	સૂરઇ અમ્બિયાઅ	૧૭
૭	સૂરઇ અઅ્‌રાફ	૮-૯	૨૨	સૂરઇ હજ્જ	૧૭
૮	સૂરઇ અન્ફાલ	૯-૧૦	૨૩	સૂરઇ મુઅ્‌મિનૂન	૧૮
૯	સૂરઇ તૌબહ	૧૦-૧૧	૨૪	સૂરઇ નૂર	૧૮
૧૦	સૂરઇ યૂનુસ	૧૧	૨૫	સૂરઇ ફુરકાન	૧૮-૧૯
૧૧	સૂરઇ હૂદ	૧૧-૧૨	૨૬	સૂરઇ શુઅ્‌રા	૧૯
૧૨	સૂરઇ યૂસુફ	૧૨-૧૩	૨૭	સૂરઇ નમલ	૧૯-૨૦
૧૩	સૂરઇ રઅ્‌દ	૧૩	૨૮	સૂરઇ કસસ	૨૦
૧૪	સૂરઇ ઇબ્રાહીમ	૧૩	૨૯	સૂરઇ અન્કબૂત	૨૦-૨૧
૧૫	સૂરઇ હજર	૧૩-૧૪	૩૦	સૂરઇ રૂમ	૨૧

શુમાર સૂરત	નામ સૂરત	શુમાર પારા	શુમાર સૂરત	નામ સૂરત	શુમાર પારા
૩૧	સૂરઇ લુક઼્માન	૨૧	૭૩	સૂરઇ મુઝ્ઝ-ઝમ્મિલ	૨૯
૩૨	સૂરઇ સજદહ	૨૧	૭૪	સૂરઇ મુદ્દસ્સિર	૨૯
૩૩	સૂરઇ અહ઼ઝાબ	૨૧-૨૨	૭૫	સૂરઇ ક઼િયામહ	૨૯
૩૪	સૂરઇ સબા	૨૨	૭૬	સૂરઇ દહ્ર	૨૯
૩૫	સૂરઇ ફાતિ઼ર	૨૨	૭૭	સૂરઇ મુરસલાત	૨૯
૩૬	સૂરઇ યાસીન	૨૨-૨૩	૭૮	સૂરઇ નબા	૩૦
૩૭	સૂરઇ સ઼ાફ્ફાત	૨૩	૭૯	સૂરઇ નાઝિઆ઼ત	૩૦
૩૮	સૂરઇ સ઼ાદ	૨૩	૮૦	સૂરઇ અ઼બસ	૩૦
૩૯	સૂરઇ ઝુમર	૨૩-૨૪	૮૧	સૂરઇ તકવીર	૩૦
૪૦	સૂરઇ મુઅ્મિન	૨૪	૮૨	સૂરઇ ઇન્ફિતા઼ર	૩૦
૪૧	સૂરઇ હ઼ા-મીમ સજદહ	૨૪-૨૫	૮૩	સૂરઇ મુત઼ફ્ફિફીન	૩૦
૪૨	સૂરઇ શૂરા	૨૫	૮૪	સૂરઇ ઇન્શિક઼ાક઼	૩૦
૪૩	સૂરઇ ઝુખ્રુફ	૨૫	૮૫	સૂરઇ બુરૂજ	૩૦
૪૪	સૂરઇ દુખ઼ાન	૨૫	૮૬	સૂરઇ તા઼રિક઼	૩૦
૪૫	સૂરઇ જાસ્યિહ	૨૫	૮૭	સૂરઇ અઅ્લા	૩૦
૪૬	સૂરઇ અહ઼ક઼ાફ	૨૬	૮૮	સૂરઇ ગ઼ાશિયહ	૩૦
૪૭	સૂરઇ મુહ઼મ્મદ	૨૬	૮૯	સૂરઇ ફજ્ર	૩૦
૪૮	સૂરઇ ફત્હ઼	૨૬	૯૦	સૂરઇ બલદ	૩૦
૪૯	સૂરઇ હુજુરાત	૨૬	૯૧	સૂરઇ શમ્સ	૩૦
૫૦	સૂરઇ ક઼ાફ	૨૬	૯૨	સૂરઇ લયૂલ	૩૦
૫૧	સૂરઇ ઝ઼ારિયાત	૨૬-૨૭	૯૩	સૂરઇ દુહ઼ા	૩૦
૫૨	સૂરઇ તૂ઼ર	૨૭	૯૪	સૂરઇ ઇન્શિરાહ઼	૩૦
૫૩	સૂરઇ વન્નજ્મ	૨૭	૯૫	સૂરઇ તીન	૩૦
૫૪	સૂરઇ ક઼મર	૨૭	૯૬	સૂરઇ અ઼લક઼	૩૦
૫૫	સૂરઇ રહ઼માન	૨૭	૯૭	સૂરઇ ક઼દ્ર	૩૦
૫૬	સૂરઇ વાક઼િઅ઼હ	૨૭	૯૮	સૂરઇ બય્યિનહ	૩૦
૫૭	સૂરઇ હ઼દીદ	૨૭	૯૯	સૂરઇ ઝિલ્ઝાલ	૩૦
૫૮	સૂરઇ મુજા-દલહ	૨૮	૧૦૦	સૂરઇ આ઼દિયાત	૩૦
૫૯	સૂરઇ હ઼શ્ર	૨૮	૧૦૧	સૂરઇ ક઼ારિઅ઼હ	૩૦
૬૦	સૂરઇ મુમ્તહિ઼નહ	૨૮	૧૦૨	સૂરઇ તકાસુર	૩૦
૬૧	સૂરઇ સ઼ફ્ફ	૨૮	૧૦૩	સૂરઇ અ઼સ્ર	૩૦
૬૨	સૂરઇ જુમુઅ઼હ	૨૮	૧૦૪	સૂરઇ હુમઝહ	૩૦
૬૩	સૂરઇ મુનાફિક઼ૂન	૨૮	૧૦૫	સૂરઇ ફીલ	૩૦
૬૪	સૂરઇ તગ઼ાબુન	૨૮	૧૦૬	સૂરઇ કુરૈશ	૩૦
૬૫	સૂરઇ ત઼લાક઼	૨૮	૧૦૭	સૂરઇ માઊ઼ન	૩૦
૬૬	સૂરઇ તહ઼રીમ	૨૮	૧૦૮	સૂરઇ કૌસ઼ર	૩૦
૬૭	સૂરઇ મુલ્ક	૨૯	૧૦૯	સૂરઇ કાફિરૂન	૩૦
૬૮	સૂરઇ ક઼લમ	૨૯	૧૧૦	સૂરઇ નસ઼્ર	૩૦
૬૯	સૂરઇ હ઼ાક઼્ક઼હ	૨૯	૧૧૧	સૂરઇ લહબ	૩૦
૭૦	સૂરઇ મઆ઼રિજ	૨૯	૧૧૨	સૂરઇ ઇખ઼્લાસ઼	૩૦
૭૧	સૂરઇ નૂહ઼	૨૯	૧૧૩	સૂરઇ ફલક઼	૩૦
૭૨	સૂરઇ જિન્ન	૨૯	૧૧૪	સૂરઇ નાસ	૩૦

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ૦
અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ-લમીન વલ આકિ-બતુ લિલ મુત્તકીન વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રહ-મતિલ લિલ આ-લમીન વ સય્યિદિલ મુર-સલીના વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન ૦

ઉસ પરવરદિગારે આલમ જલ્લ જલાલુહૂ કા લાખ લાખ શુક્ર હૈ જો હમેં આલમે વુજૂદ મેં લાયા ઔર અપને કરમે ખાસસે અશરફુલ મખ્લૂકાત બનાયા ઔર દૌલતે ઇસ્લામ અતા કરકે નૂરે ઈમાન સે કુલૂબે મોમિનકો મુનવ્વર ફરમાયા. ઔર સરવરે દો આલમ હુઝૂર મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઉમ્મત મેં પૈદા કરકે ખયરુલ ઉમમ કા શર્ફ બખ્શા. ઐસા ખાલિકે મુતલક કે જિસને અપની સન્અતકા નમૂના પાની પર ઝાહિર કરકે એક ગોશ્ત કે લોથળે ઝબાનકો તાકતે ગોયાઇ (બોલને કી તાકત) ઔર કાનકો સુનનેકી ઔર નાક કો સૂંઘનેકી તાકત અતા કી ઔર અપને ફઝલો કરમસે હઝારોં કિસ્મકી મુખ્તલિફ નેઅમતેં હમારે લિયે પૈદા કરકે હમ ગુનેહગાર બન્દોં કો નવાઝા જિસકા હક્ક અદા કરનેસે ઇન્સાન કાસિર હૈ. **"ઇલ્લા બિ-તવફીકિલ્લાહ"** મગર અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂ કી તૌફીક શામિલે હાલ હો તો શુક્રે નેઅમત મુમકિન હૈ વરના નામુમકિન હૈ.

ઔર લા મહદૂદ દુરૂદ ઔર સલામ હો હુઝૂરે અકદસ સરકારે દો જહાં સાલારે અંબિયા અહમદે મુજતબા મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ પર કે જિનકી પૈદાઇશ તમામ મખ્લૂકાતકી પૈદાઇશકા સબબ બની. **"લવ્ લાકા લમા ખ-લકતુલ અફલાક"** અગર હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઝાતે બા બરકતકી તખ્લીક ખાલિક કો ન કરની હોતી તો યે દૂનિયા આલમે હસ્તીમેં ન આતી. ઐસે રઉફો રહીમ તાજદારે મદીના સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ પર ઔર ઉનકે એહલે બૈત પર એક નાચીઝ હકીરો ઝલીલ, આસી બન્દે કી તરફસે હદિયએ દુરૂદો સલામકી પેશકશ (અલ્ફ અલ્ફ મર્રહ) હઝારહા મરતબા કુબૂલ કીજિએ.

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર કુરઆને મજીદ કો પરવરદિગારે કાયનાત જલ્લ જલાલુહૂ ને ખુદ કલામુલ્લાહ મેં **"નૂર"** ફરમાયા હૈ. ઔર હમેં ઉસકે ફઝલો કરમસે દો નૂર અતા કિયે હૈં. ઇસ લિયે અગર હમ ઇન દો નૂરોંકે ફરમાએ હુએ હુકમોં પર અમલ કરેં તો હમેં દુનિયા ઔર આખિરત દોનોંમેં યકીનન બુલંદ મરતબા હાસિલ હોગા.

નબી ખુદ નૂર ઔર કુરઆં મિલા નૂર
ન હો ક્યું કરકે ફિર નૂરુન અલા નૂર

કલામુલ્લાહ ગુજરાતીમેં લિખનેકા મકસદ

"ત-લબુલ ઇલ્મિ ફરી-દતુન અલા કુલ્લિ મુસ્લિમિંવ વ મુસ્લિમહ" ઇલ્મકા તલબ કરના હર મુસલમાન મર્દ ઔરત પર ફર્ઝ હૈ. ક્યુંકે કલામે પાક તમામ કલામોંસે અફઝલો બરતર હૈ ઔર તમામ હિકમતોં ઔર ખૂબિયોંકા સરચશ્મા હૈ. ગુમરાહોંકે લિયે રાહે હિદાયત ઔર સઆદત કે તલબગારોં કે લિયે સઆદત હાસિલ કરનેકા ઝરીઆ હૈ.

કલામે ઇલાહીમેં બયાન ફરમાએ હુએ અહકામ કી પૈરવી કરનેસે હર ઇન્સાન ફલાહે દીની ઔર દુન્યવી હાસિલ કર સકતા હૈ, લેકિન જબ ખુદાએ પાક કે ફરમાએ હુએ હુકમોં હી કી હમેં ખબર ન હો ઔર અગર ખબર હો લેકિન ઉન અહકામ કે મુતાબિક હમારા અમલ ન હો તો હમારી હાલત કભી દુરુસ્ત નહીં હો સકતી. ખુદાઈ ફરમાનોંકી મા'લૂમાત ઇન્સાન કો કિસી ઝબાનકે ઝરીએસે હો ખ્વાહ અરબી, ફારસી, તૂર્કી, ઉર્દુ, અંગ્રેજી, ગુજરાતી વગૈરા વગૈરા. કોઈભી ઝબાનકે ઝરીએસે હો, હકીકી મકસદ તો ઇન હિદાયતોંસે હિદાયતયાબ હોના હૈ.

કલામે રબ્બાની ચૂંકે અરબી ઝબાનમેં ઉતરા હૈ. ઔર અરબી જાનનેવાલે નિસ્બતન બહુતહી કમ હૈં, ઇસલિયે ઇસ સરચશ્મે હિદાયત કો હર તબકે કે લોગોં તક પહુંચાયા જાએ ઇસ ગરઝ કો મદ્દે નઝર રખકર અરબીકે સિવા મુખ્તલિફ ઝબાનોંમેં કલામે ઇલાહી કી ઇશાઅત ભટકે હુએ ઇન્સાનોંકો રાહે રાસ્ત પર લાનેકી ગરઝસે ઇશાઅતકા શૌક રખનેવાલે સાહિબે ઇલ્મ હઝરાતને અપની અપની ઝબાનોંમેં કી હૈ. ઔર ઇસ કારે ખૈરકા અજ્રે જમીલ મિલનેકી ઉમ્મીદ સિર્ફ ઉસ કાદિરો તવાના ખુદાએ રહમાનો રહીમ જલ્લ જલાલુહૂ હી સે વાબસ્તા કર રખ્ખી હૈ.

અરબી ફારસી ઔર ઉર્દુ મઝહબી કિતાબોંસે માલૂમાત હાસિલ કરનેકા શૌક મુસલમાનોંમેં કમ હોતા ચલા હૈ ઔર ખુસૂસન સૂબએ ગુજરાતમેં તો મુસલમાનોંકી હાલત અરબી ફારસી ઔર ઉર્દુ ઝબાન જાનને કે એ'તેબારસે બહુત પિછળી હુઇ હૈ. ઇસ લિયે ગુજરાતમેં એક તબ્કા બ-ફઝલે તઆલા ઐસા હો ગયા હૈ જો અપની દીની ઇલ્મકી તિશ્નગી ગુજરાતી મઝહબી કિતાબોંકે ઝરીએ દૂર કરકે મઝહબી અહકામ કી પાબન્દી કરતા હૈ ઔર અપની પ્યાસ ગુજરાતી ઝબાનકી કિતાબોંસે બુઝાતા હૈ. ઇસલિયે ઇસ આસી ઔર ઉસકે ખલફે રશીદને યે મુનાસિબ સમઝા કે ઐસે ગુજરાતી જાનનેવાલોં કે લિયે અગર ગુજરાતી હર્ફોંમેં અરબી કલામુલ્લાહ કા મતન ઔર ઉસીકે નીચે ઉસકા તરજુમા રખ કર શાએ કિયા જાએ તો અરબી કલામુલ્લાહ ઔર ઉસકે તરજુમેસે ફાયદા ઉઠા સક્તે હૈં. જો અરબી નહીં જાનતે ઔર સિર્ફ ગુજરાતી હી જાનતે હૈં ઔર વો કલામે પાક કી બરકતોંસે ફાયદા ઉઠાના ચાહતે હૈં તો ઐસે ગુજરાતી જાનનેવાલે ભાઇયોં ઔર બેહનોંકી તિલાવતકે લિયે યે તરજુમેવાલા ગુજરાતી કુરઆન શરીફ શાએ કિયા હૈ. જો તમામ મઝહબી કિતાબોં કા સરચશ્મા હૈ. તો ખુદાએ પાક કે ફઝલો કરમસે કાફી ઉમ્મીદ હૈ કે ગુજરાતી જાનનેવાલે હઝરાત ઇસ કલામે ઇલાહીસે ફાયદા ઉઠાએંગે. ઔર ઇસકી બરકતોંસે દીન ઔર દુનિયામેં ફલે ફૂલેંગે ઔર તમામમેં બરતરો આ'લા રહેંગે **"અન્તુમુલ અઅ-લવ્ના ઇન કુન્તુમ મુઅ-મિનીન"** તુમ બુલંદો બરતર હો અગર તુમ મુઅ-મિન બન જાઓ તો.

અરબી હરફોંકી જગહ
લિખ્ખે હુએ ગુજરાતી હુરૂફ

અલિફ : અ	બા : બ	તા : ત	સા : સ	જીમ : જ
હા : હ	ખા : ખ	દાલ : દ	ઝાલ : ઝ઼઼	રા : ર
ઝા : ઝ઼	સીન : સ઼	શીન : શ	સાદ : સ઼	દાદ : દ
તોય : ત	ઝોય : ઝ	ઐન : અ	ગૈન : ગ઼	ફા : ફ઼
કાફ : ક઼	કાફ : ક઼઼	લામ : લ઼	મીમ : મ઼	નૂન : ન
વાવ : વ઼	હા : હ	હમઝા : અ	યા : ય	

ગુજરાતી હરફોંમેં જો અરબી હરફોં કે અલગ અલગ આવાઝકા ફર્ક ઝાહિર કરનેવાલે હર્ફ નહીં હૈં ઉનકે લિએ ગુજરાતી હરફોં કે નીચે ગોલ મીંડેકી નિશાની રખ્ખી હૈ. ઇસલિએ ઉનકે મખ્રજ અદા કરનેકા તરીકા કોઈ અરબી કલામુલ્લાહ જાનનેવાલે સાહબ સે દુરુસ્ત કરલેં. ઔર બતાઈ હુઈ નિશાનિયાઁ કો બરાબર અપને ખયાલમેં રખલેં, તાકે તિલાવત કરતે વક્ત હરફોંકી અદાયગી કે સાથ સહી કિરાઅત અદા હો સકે.

યાદ રખને કે કાબિલ હરફોંકી ફેહરિસ્ત

જીમ-જ, શીન-શ, ખા-ખ, ગૈન-ગ, ફા-ફ, તા-ત, તોય-ત, દાલ-દ, દાદ-દ, કાફ-ક, કાફ-ક, હા-હ, હા-હ, ઝા-ઝ, ઝાલ-ઝ, ઝોય-ઝ, સીન-સ, સાદ-સ, સા-સ, અલિફ-અ, હમઝા-અ, ઐન-અ, ઐન ઝબર-આ, ઐન અલિફ ઝબર-આ, ઐન ઝેર-ઇ, ઐન યા ઝેર-ઈ, ઐન પેશ-ઉ, ઐન વાવ પેશ-ઊ.

૧. (ِ) ઝેર (િ) રસવઈ જૈસે બિ, તિ સિ જિ વગૈરહ

૨. (ُ) પેશ (ુ) રસવઉ જૈસે બુ , તુ , સુ , જુ વગૈરહ

૩. (ِ) ઝેરવાલે હર્ફ કે બાદ "યા સાકિન" હો તો (ી) દિરઘઈ જૈસે બી, તી, સી, જી વગૈરહ.

૪. (ُ) પેશવાલે હર્ફ કે બાદ વાવ કે અલાવા કિસી દૂસરે હર્ફ પર જઝ્મ (સાકિન) હો તો (ુ) રસવઉ જૈસે કુલ, મુર વગૈરહ.

૫. (ُ) પેશવાલે હર્ફ કે બાદ "વાવ સાકિન" હો તો (ૂ) દિરઘઉ જૈસે બૂ , તૂ , સૂ , જૂ વગૈરહ.

૬. (ا) અલિફ (ા) આખા કાના, ઝબર (ા) આધા કાના. અલિફ કિસી હર્ફ કે સાથ હો તો (ા) આખા કાના જૈસે બા, તા, સા વગૈરહ. ઔર અગર અલિફ ન હો બલ્કે હર્ફ પર સિર્ફ ઝબર હો તો (ા) આધા કાના જૈસે બા, તા, સા વગૈરહ.

૭. (َ) કાલા (કહા ઉસ એક મર્દ ને), (اَ) કાલા (કહા ઉન દો મરદોં ને) વગૈરહ મેં આધા કાના ઝબર કી જગહ ઔર આખા કાના ઝબર કે બાદ અલિફ હો ઉસકે લિએ રખ્ખા ગયા હૈ.

ગુજરાતી મેં અરબી લફ્ઝ "કાલા" (કહા ઉસ એક મર્દ ને) અગર યે ઇસ તરહ લિખા જાએ "કાલા" ઔર "કાલા" (કહા ઉન દો મરદોં ને) કે લિએ ભી આખા કાના કા હી ઇસ્તેઅમાલ કિયા જાએ તો વાહિદ (એક) ઔર તસનિયહ (દો) મેં કુછ ફર્ક હી નહીં રેહ જાએગા. ઇસ ફર્ક કો વાઝેહ કરને કે લિએ હમને વાહિદ જિસકે સેગે મેં અખીર હર્ફ પર ઝબર હોતા હૈ ઉસકે લિએ આધા કાના (ા) ઔર તસનિયહ જિસકે સેગે મેં અખીર મેં અલિફ હોતા હૈ ઉસકે લિએ આખા કાનાં (ા) કા ઇસ્તેઅમાલ કિયા હૈ તાકે પઢનેવાલે સે ઐસી ગલતી ન હો જાએ જિસસે મા'ની હી બદલ જાએં.

ઔર મદ્દ યા'ની જહાં ખીંચકર પઢનેકા હૈ વહાં છોટા મદ્દ જિસકી મિકદાર તીન અલિફ કે બરાબર હૈ ઉસકે લિએ (~) ઔર બળા મદ્દ જિસકી મિકદાર પાંચ અલિફ કે બરાબર હૈ ઉસકે લિએ (⁓) ઇસ તરહકી હર્ફ પર લકીર ખીંચકર બતાયા ગયા હૈ, ઔર કલામે પાક કે વક્ફોં (ઠહેરને) કી નિશાનિયાં નીચે બતાએ હુએ કે મુતાબિક કહીં આયતોં પર ઔર કહીં આયતોં કે બીચ મેં રખ દી ગઈ હૈં.

૧. O દાએરા, જહાં બાત પૂરી હો જાતી હૈ વહાં છોટા સા દાએરા લિખ દેતે હૈં. યે હકીકતમેં "ગોલ તે" હૈ ઔર યે "વક્ફે તામ" કી અલામત હૈ યા'ની ઇસપર ઠહેરના ચાહિએ. અબ "ગોલ તે" તો નહીં લિખી જાતી બલ્કે છોટા સા દાએરા બના દિયા જાતા હૈ જિસકો આયત કેહતે હૈં.

૨. لا યે નિશાની જિસકે મા'ની "નહીં" કે હૈં કહીં આયત કે ઉપર ઇસ્તેઅમાલ હોતી હૈ ઔર કહીં ઇબારતકે બીચમેં. અગર આયતકે ઉપર (O) હો તો બા'ઝ કે નઝદીક યહાં ન ઠેહરે, ઔર બા'ઝ ઠહેરના બતલાતે હૈં. ઠહેરને મેં કોઈ હરજ નહીં.

૩. لا લામ-અલિફ, જહાં ઇબારત કે અન્દર અકેલા (لا) હો વહાં ન ઠેહરે.

૪. ط તોય, ઇસસે મુરાદ "વક્ફે મુત્લક" હૈ. યહાં ઠહેરના ચાહિએ. યે નિશાની ઐસી જગહ હોતી હૈ જહાં મત્લબ પૂરા નહીં હોતા ઔર કેહનેવાલા અભી કુછ ઔર કેહના ચાહતા હૈ.

૫. م મીમ, યે નિશાની "વક્ફે લાઝિમ" કી હૈ. યહાં રુકના ઝરૂરી હૈ. અગર ન રુકે તો ડર હૈ કે મત્લબ કુછ ઔર હો જાએ. જૈસે ઉર્દૂ મેં યે મિસાલ કે "ચલો, મત રુકો" મેં ચલને કા હુકમ હૈ ઔર રુકને સે મના કિયા હૈ. ઇસ મત્લબ કો વાઝેહ કરને કે લિએ "ચલો" પર રુકના ઝરૂરી હૈ, વરના "ચલો મત, રુકો" હો જાએગા જિસમેં ચલને કી મનાઈ હો જાએગી જો કેહનેવાલેકી મરઝી કે ખિલાફ હૈ.

૬. ج જીમ, યે નિશાની "વક્ફે જાઇઝ" કી હૈ. યહાં રુકના બેહતર ઔર ન રુકના જાઇઝ હૈ.

૭. ص સાદ, યે નિશાની "વક્ફે મુરખ્ખસ" કી હૈ. યા'ની અગર થક જાએ તો ઠહેરને કી રુખ્સત હૈ, વરના મિલાકર પઢે.

૮. صل સાદ-લામ, "કદ યૂસલ" કી અલામત હૈ. યા'ની યહાં કભી ઠેહરા ભી જાતા હૈ કભી નહીં, લેકિન ઠહેરના બેહતર હૈ.

૯. ق કાફ, ઇસ નિશાની સે મુરાદ "કીલા અલયૂહિલ વક્ફ" (યા'ની યહાં વક્ફ કહા ગયા) હૈ. યહાં ન રુકના ચાહિએ.

૧૦. ع ઐન, યે રુકૂઅ કી નિશાની હૈ. યહાં ઠહેરના ચાહિએ.
૧૧. ق કાફ-ફા, યે લફ્ઝે કિફ હૈ જિસકે મા'ની હૈં ઠહેર જાઓ. યે અલામત વહાં ઇસ્તે'માલ કી જાતી હૈ જહાં પઢનેવાલે કો મિલાકર પઢને કા એહતેમાલ હો.
૧૨. سکتہ સકતહ, યે સક્તહ કી અલામત હૈ. યહાં કિસી કદર ઠહેર જાના ચાહિએ મગર સાંસ ન ટૂટને પાએ.
૧૩. وقفہ વકફહ, યે લમ્બે સક્તે કી અલામત હૈ. યહાં સક્તે સે ઝિયાદા ઠહેરના ચાહિએ. સાંસ ન ટૂટને પાએ.
૧૪. صلے સાદ-લામ-યા, અલ વસ્લુ અવ્લા કા ઇખ્તેસાર હૈ. યહાં મિલાકર પઢના બેહતર હૈ.
૧૫. ک કાફ, "કઝાલિક" કી અલામત હૈ યા'ની જો ઇશારા પેહલે હૈ વહી યહાં સમઝે.
૧૬. ~ વક્ફે ગુફરાન.
૧૭. سجدہ સજદહ, યે સજદહ કી અલામત હૈ.

અરબી લીપીમેં જહાં ઝેર યા પેશ આતા હૈ જિસકે એક તરીકે કો મા'રૂફ કેહતે હૈં ઔર દૂસરેકો મજહૂલ કેહતે હૈં મસલન "અલ્હમ્દુ" મેં દાલ પર પેશ આયા હૈ ઉસકા તલફ્ફુઝ દો જુદા જુદા તરીકે પર હોતા હૈ. અગર ઇસ પેશકો મજહૂલ તરીકે પર પઢા જાએ તો અલ્હમ્દો પઢા જાએગા ઔર પેશકા યે તલફ્ફુઝ ગલત હૈ ઔર અગર મા'રૂફ તરીકે પર પઢા જાએ તો "અલ્હમ્દુ" પઢા જાએગા ઔર પેશકે તલફ્ફુઝકા યેહી દુરુસ્ત તરીકા હૈ. ઐસે હી ઝેર કી મિસાલ "માલિકિ" કો "માલેકે" પઢના મજહૂલ તરીકા હૈ જો ઝેર કે તલફ્ફુઝ કે લિએ ગલત હૈ ઔર "માલિકિ" પઢના યે મા'રૂફ તરીકા હૈ જો ઝેર કે તલફ્ફુઝ કે લિએ સહી હૈ.

ચન્દ હરફોંકે અદા કરને કા તરીકા

૧. ઝબાનકી નોક ઉપરકે દો બળે દાંતોંકે જળ કે સાથ લગાને સે (ત) (દ) (ત) તા, દાલ, તોય અદા હોતે હૈં.
૨. ઝબાનકી નોક ઉપર કે દો બળે દાંતોં કે કિનારે કે સાથ લગાને સે (સ) (ઝ) (ઝ) સા, ઝાલ, ઝોય અદા હોતે હૈં.
૩. ઝબાનકી નોક ઉપર નીચેકે દોનોં બળે દાંતોં કે દરમિયાન મેં લગાને સે (ઝ) (સ) (સ) ઝા, સાદ, સીન અદા હોતે હૈં.
૪. ઝબાનકે કિનારે ઔર દાંતોં કે પાસ સે યાની ઝબાનકે સારે કિનારે બાંઇ તરફ કે ઉપર કે ડાળ્હોંકે સાથ લગાનેસે (દ) દાદ અદા હોતા હૈ ઔર દાહિને તરફ કે ડાળ્હસે ભી અદા કર સકતે હૈં મગર બાંઇ તરફસે આસાન હૈ.
૫. ઝબાનકા કિનારા ઉપરકે તાલૂકે સાથ લગાને સે (લ) લામ.
૬. ઝબાનકા કિનારા ઉપર કે તાલૂકે નીચે સે (ન) નૂન.
૭. (ઐન) ઔર (હે) હલક કે બીચ સે (અ) (હ)અદા હોતે હૈં.
૮. (ગૈન) ઔર (ખે) હલક કે આખિર સે (ગ) (ખ) અદા હોતે હૈં.
૯. (હમ્ઝા) ઔર (છોટી હે) હલક કે શુરુઅ સે (અ) (હ) અદા હોતે હૈં.
૧૦. નીચે કે હોંટ કે અંદર ઔર ઉપરકે દાંતોં કે કિનારે સે (ફ) ફે.
૧૧. (કાફ) શુરુ ઝબાનકી જળ ઔર ઉપરકે તાલૂ સે (ક) કાફ.

يا حسين
/imamhussainorg

તિલાવતે કલામુલ્લાહ કી ફઝીલત

તિલાવતે કલામુલ્લાહ કી ફઝીલતમેં નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે ઇરશાદાત યા'ની હદીસોં કો પેશ કરને કે સાથ સાથ તરજુમા ઇસ ગરઝસે દિયા જાતા હૈ કે તિલાવત કે ફઝાઇલ સે વાકિફ હોકર કલામુલ્લાહ કી તિલાવતકા શૌક ઉસકે દિલમેં પૈદા હો. વો હદીસેં યે હૈં.

૧. હઝરત અલી (રદી.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા કે અનકરીબ ફિતને બરપા હોંગે. મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઉનસે બચનેકી તદબીર ક્યા હૈ ? આપને ફરમાયા કિતાબુલ્લાહ, ઉસમેં ગુઝરી હુઇ કૌમોં કે વાકિઆત, આનેવાલે લોગોં કે લિએ પેશીનગોઇયાં ઔર મૌજૂદા લોગોં કે લિએ અહકામ હૈં. યે હક્ક ઔર બાતિલ મેં ફૈસલા કરનેવાલા હૈ સરકશોંકી ઇસસે કુવ્વત ટૂટ જાતી હૈ. જો આદમી ઇસકે સિવા કહીં ઔર સે હિદાયત તલબ કરેગા ઉસકો ખુદાએ તઆલા સીધે રાસતે સે દૂર કર દેગા. યેહી હબ્લુલ મતીન (મઝબૂત રસ્સી) હૈ. ઝિક્રે હકીમ (હિકમત સે ભરા હુવા બયાન) હૈ, સિરાતે મુસ્તકીમ (સીધા રાસતા) હૈ, ઇસસે લોગોંકે ખયાલોં મેં ટેળ્હાપન પૈદા ન હોગા. ઇસસે આલિમ લોગોં કા પેટ નહીં ભરતા, યે બરાબર તિલાવત કરનેસે પુરાના ઔર ફરસૂદા નહીં હોતા, ઇસકે અજાઇબાત કભી ખત્મ ન હોંગે, જિસને ઇસકે અહકામ બયાન કિએ વો સચ્ચા રહા ઔર જિસને ઇસકે હુકમોં પર અમલ કિયા સવાબ પાયા ઔર જિસને ઇસકે મુવાફિક ફૈસલા કિયા ઇન્સાફ કિયા ઔર જિસને ઇસકી દા'વતકો માની, સીધા રાસતા પાયા. (તિરમિઝી, દારમી)

૨. જો મુસલમાન સોતે વકત બિસ્તર પર જાકર કુરઆન કી કોઈ સૂરત પળ્હતા હૈ તો ખુદાએ પાક ઉસકે લિએ એક ફરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેતા હૈ તાકે નીંદસે જાગને તક કોઈ મૂઝી (ઈઝા દેનેવાલા) ઉસકે પાસ ન આએ.

૩. જિસ ઘરમેં કુરઆન પળ્હા જાતા હૈ ઉસમેં ખૈરકી ઝિયાદતી હોતી હૈ ઔર જિસમેં નહીં પળ્હા જાતા ઉસમેં ખૈરકી કમી હોતી હૈ.

૪. જો શખ્સ દિન રાત કુરઆન કી તિલાવત કરેગા, ઉસકે હરામ હલાલ કી પાબન્દી કરેગા તો ખુદા તઆલા ઉસકે ખૂન ઔર ગોશ્ત કો આગ પર હરામ કર દેગા ઔર કયામત કે દિન કુરઆન ઉસકે લિએ હુજ્જત હોગા.

૫. કુરઆન શફાઅત કરનેવાલા હૈ ઔર ઉસકી શફાઅત કુબૂલ કી જાએગી. જિસને કુરઆનકો આગે કર લિયા કુરઆન ઉસકો જન્નતમેં લે જાએગા ઔર જિસને પીછે ડાલ દિયા ઉસકો દોઝખમેં લે જાએગા.

૬. કુરઆન પર અમલ કરનેવાલા જન્નતી હૈ. જિસ શખ્સને અપની ઔલાદકો કુરઆન પળ્હાયા કયામતકે રોઝ ઉસકો જન્નતમેં એક તાજ પેહનાયા જાએગા.

૭. તુમમેં અફઝલ વો હૈ જિસને કુરઆન સીખા ઔર (દૂસરોંકો) સિખાયા.

૮. કુરઆને પાક એક મઝબૂત રસ્સી હૈ, જિસકા એક સિરા ખુદા કે દસ્તે કુદરત મેં હૈ ઔર દૂસરા તુમ્હારે હાથમેં ઇસકો મઝબૂત પકળ લો, ફિર કભી તુમ બરબાદ ન હોગે.

૯. જો શખ્સ કલામે ઇલાહીકા ઇલ્મ હાસિલ કરકે ઉસકે મુતાબિક અમલ કરેગા તો ખુદાએ તઆલા ઉસકો ગુમરાહીસે હિદાયત પર લાએગા. ઔર કયામત કે દિન ઉસકો હિસાબ કી ખરાબી સે બચાએગા.

૧૦. કુરઆન પર અમલ કરનેવાલા કયામત કે દિન ખુદાએ પાક કે સાએમેં હોગા કે જિસ દિન ઉસકે સાએ કે સિવા કહીં સાયા ન મિલેગા.

કુરઆન શરીફકી તિલાવત કે આદાબ

બગૈર વુઝૂકે કલામુલ્લાહ કો હાથ ન લગાએ ઔર તિલાવત કરનેસે પેહલે વુઝૂ બના લે, ફિર પાક મકાન યા મસ્જિદમેં કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરકે બૈઠે. કલામુલ્લાહ કો તા'ઝીમો તકરીમસે કિસી ઊંચી જગહ પર રખ્ખે ઔર નિહાયત આજિઝી ઔર ઇનકિસારીસે હરફોંકી સહીહ અદાયગી કે સાથ આહિસ્તા (તરતીબ) સે તિલાવત કરે, તિલાવત શુરૂઅ કરતે વક્ત "અઊઝુ બિલ્લાહ" ઔર **"બિસ્મિલ્લાહ"** પળ્હે લેકિન **"સૂરઇ તૌબહ"** મેં **"બિસ્મિલ્લાહ"** ન પળ્હે.

જનાબતવાલા (યા'ની જિસપર ગુસ્લ ફર્ઝ હો ગયા હો) વો મર્દ હો યા ઔરત બગૈર નહાએ કુરઆન મજીદ કો હાથ ન લગાએ ઔર ઔરતેં હૈઝ ઔર નાપાકી કી હાલત મેં કુરઆન ન છૂએં ન પળ્હેં.

કુરઆન શરીફકી તિલાવત કરનેવાલોં સે ગુઝારિશ

આખિરમેં કલામે ઇલાહી કી તિલાવત કરનેવાલે ભાઇયોં ઔર બેહનોં સે આજિઝાના ગુઝારિશ હૈ કે જબ ઇસ બે-માયા અબ્દે ઝલીલ ને અપને રબ્બે જલીલ કે કલામે પાક કા અરબી મતન ગુજરાતી હરફોંમેં લિખને કા ઇરાદા કિયા તો બરાબર દિલમેં ખયાલ આયા કે યે અઝીમુશ્શાન મુબારક ઔર ઝરૂરી કામ બાવુજૂદ બેશુમાર મુશ્કિલાત કે ઐસી કસાદ બાઝારી કે ઝમાને મેં કિસ તરહ પાયએ તકમીલ કો પહુંચેગા ? ઐસે હિમ્મત તોળ દેનેવાલે ખયાલાત બારહા દિલમેં પૈદા હોતે લેકિન જનાબ હફીઝ જાલન્ધરી સાહબ કે ઉન મુબારક એહસાસાત **"શાહનામએ ઇસ્લામ"** કા મુતાલઆ કરનેસે કે,

તમન્ના હૈ કે ઇસ દુનિયામેં કોઈ કામ કર જાઊં - અગર કુછ હો સકે તો ખિદમતે ઇસલામ કર જાઊં
ખુદા વ મુસ્તફાકા નામ લેકર કામ કરતા જા - મુબારક હૈ તુઝે યે ખિદમતે ઇસલામ કરતા જા
દોઆલમ મેં રસૂલે પાક તેરી લાજ રખ્ખેંગે - જહાને બે-નિયાઝી કા તેરે સર તાજ રખ્ખેંગે

તો હમારી હિમ્મત મેં ઔર ભી ઇઝાફા હો ગયા ઔર યે અઝીમુશ્શાન કામ સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા કે ભરોસે પર શુરૂઅ કર દિયા ઔર ખુદાહી ને ઇસ કામ કો અન્જામ પર પહુંચાયા. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ.

"રબ્બના લા તુઆખિઝના ઇન નસીના અવ્ અખ્તઅ્-ના" ક્યૂંકે તૂહી હમારા માલિકો મૌલા હૈ ઔર તેરે હી કબ્ઝએ કુદરતમેં સબ કુછ હૈ. ઇસલિએ હમેં મુઆફ ફરમા ઔર કલામુલ્લાહ શરીફકી ખિદમત યા'ની ઇશાઅતકો સઆદતે દારૈનકા ઝરીઆ બના.

આમીન. યા રબ્બલ આ-લમીન બ હક્કે તાહા વ યાસીન.

અલ મુફતકિર ઇલલ્લાહિલ હસીબ **સૈયદ અઝીઝુલ્લાહ હમીદુલ્લાહ ખતીબ** પેશ ઇમામ જામા મસ્જીદ, ગોધરા.

શુક્રિયા : ઇસ કુરઆન મજીદકી પેહલી ઇશાઅત સન ૧૯૫૨ મેં હુઈ. બહુત અરસેકે બાદ ખુદાએ કારસાઝ કી તૌફીકસે હમને કુરઆન મજીદકે સાથ અરબી મતનભી રખ્ખા હૈ જો ખુદાકે ફઝલો કરમસે કાફી મકબૂલ હુવા ઔર બિ-ફઝલિહી તઆલા અબ ગુજરાતી ઝબાનમેં મુખ્તસર તફસીરભી શાએ કી હૈ. જનાબ મવલાના શાહ અબ્દુલ કાદિર મુહદ્દિસે દેહલવી રહમતુલ્લાહ અલયહિ કી તફસીર સે મુસ્તફીદ હોકર ઉનકી તફસીરકા ગુજરાતી તરજુમા કિયા હૈ. હમ દસ્ત બ-દુઆ હૈં કે મર્હૂમો મગ્ફૂરકો ખુદાએ કરીમ અઝ્ઝ વ જલ્લ દારૈનકી સઆદતમંદી અતા ફરમાએ. આમીન.

અલાવા ઇસકે જિસ આયતકી તફસીર ગુજરાતીમેં કી હૈ ઉસ અરબી આયત કે આખિરમેં ગોલ સિફર (આયત) કે નીચે ઉર્દૂ તરજુમે કે આખિર મેં (૧) (૨) નંબર લગાયા હૈ ઔર અગર તફસીર બાકી હૈ તો ઉસકે આગે કે સફહ નંબર પર દી હૈ. ચૂંકે કલામે રબ્બાનીકી ઇશાઅતકા કામ ખુદાએ તઆલાકા કામ થા તો ઉસીને ઇસ કામમેં હમારી મદદ કી ઔર યે કામ પાયએ તકમીલ તક પહુંચા જિસકે લિએ હમ ખુદાએ વહદહૂ લા શરીક કા લાખ લાખ શુક્ર અદા કરતે હૈં. કલામે ઇલાહી હોનેકી વજહસે હમારા હર વક્ત યેહી ખયાલ રહા કે ઇસમેં કોઈ ગલતી ન રહે ઇસ લિયે ઇસકે પ્રુફ કો બારહા દેખા ગયા ઔર ઇસ બાતકી હર મુમકિન કોશિસ રહી કે અરબી મતનકે નીચેહી ઉસકા તરજુમા ભી હો તાકે અરબીકા તરજુમા સમઝનેમેં આસાની હો. કલામુલ્લાહ સહી લિખનેકી હર મુમકિન કોશિશકે બાવુજૂદ અગર કોઈ ગલતી કિતાબત યા પ્રેસકી તરફસે હો ગઈ હો તો ઉમ્મીદ હૈ કે ઉસ ગલતીકો દુરૂસ્ત ફરમાકર ઉસ ગલતીસે હમેં આગાહ કરેં તો વો ગલતી આઇન્દા દુરૂસ્ત કર લી જાએ. હમ સરાસર ખતા ઔર નિસયાન સે ભરે હુએ હૈં ઇસલિયે હમ ખુદાએ કુદ્દૂસ કી જનાબમેં દુઆ કરતે હૈં કે અય હમારે રબ્બે કરીમ ગફૂર રહીમ તેરે કલામે પાક કી ઇશાઅતમેં હમસે કોઈ ગલતી સરઝદ હો ગઈ હો તો હમેં મુઆફ ફરમાના ઔર ઉસકી પાદાશમેં હમેં ન પકળના ઔર હમારે મકસદ કલામુલ્લાહકી ઇશાઅતકો હમારી નજાતકા ઝરીઆ બના. આમીન સુમ્મા આમીન...

ઇસ કુરઆન મજીદ મેં નકશા દિયા ગયા હૈ જિસકી મદદસે આપ સહી તલફ્ફુઝ અદા કર સકેંગે આપસે ગુઝારિશ હૈ કે કુરઆન મજીદ પળ્હને સે પેહલે નકશા મેં દી ગઈ નિશાનિયાં ગૌર સે સમઝ લેં ઔર કિસી સહી આલિમ, મોલવી યા અરબી જાનનેવાલે કે સામને પળ્હકર અલ્ફાઝ સહી કરલેં ઔર કુરઆન મજીદ સહીહ પળ્હનેકા તરીકા સીખ લેં.

અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત હમેં સહી કુરઆન મજીદ પળ્હના નસીબ ફરમાએ. આમીન...

મર્હૂમ સૈયદ ઇમદાદુલ્લાહ અઝીઝુલ્લાહ ખતીબ

નાશિરાન

સૈયદ ફયઝુલ્લાહ ઇમદાદુલ્લાહ ખતીબ
સૈયદ અતાઉલ્લાહ ઇમદાદુલ્લાહ ખતીબ
સૈયદ સઈદુલ્લાહ ઇમદાદુલ્લાહ ખતીબ
સૈયદ રફીકુલ્લાહ ઇમદાદુલ્લાહ ખતીબ
સૈયદ કલીમુલ્લાહ ઇમદાદુલ્લાહ ખતીબ

ખતીબ કિતાબ ઘર એન્ડ પ્રિન્ટર્સ
ખાસ બજાર, તીન દરવાજા, એહમદઆબાદ. (ગુજરાત)

Gujarti Transliteration PDFby:Yusuf Abd'īlQadir

ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ

Guide us to the straight path.

Quran 1:6

બિસ્મિલ્લાહ કે ફઝાઇલ

હદીસ શરીફમેં આયા હૈ કે હર અચ્છા કામ **"બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ"** પઢકર શુરૂ કિયા કરો ક્યૂંકે જો કામ બગૈર **"બિસ્મિલ્લાહ"** કે શુરૂ કિયા જાએ વો નામુકમ્મલ હોતા હૈ. **"બિસ્મિલ્લાહ"** પઢનેસે કામમેં ખયરો બરક્ત પૈદા હો જાતી હૈ ઔર કામ કે પૂરા હોને મેં ખુદાએ વહદહૂ લા શરીક કી મદદ શામિલ હો જાતી હૈ.

વો **"દુઆ"** રદ નહીં હોતી જિસકે શુરૂમેં **"બિસ્મિલ્લાહ"** હો.

જો કોઈ **"બિસ્મિલ્લાહ"** કો સૌ (૧૦૦) મરતબા લિખકર અપને ખેતમેં કિસી ઐસી જગહ રખ્ખે કે બે-અદબી ન હોને પાએ તો વો તમામ આફતોંસે મહફૂઝ રહેગા. ખેતી સર સબ્ઝ ઔર શાદાબ રહેગી ઔર ઉસમેં બરક્ત હોગી. ઇન્શાઅલ્લાહ.

સૂરએ ફાતિહા કે ફઝાઇલ

"સૂરએ ફાતિહા" કી બુઝુરગી બે શુમાર હૈ. યહાં મુખ્તસર તરીકે સે બયાન કી જાતી હૈ. હદીસોંસે સાબિત હૈ કે તૌરાત, ઇન્જીલ, ઝબૂર ઔર કુરઆનમેં કોઈ સૂરત ઇસકે બરાબર ઉતારી નહીં ગઈ. યાની જો બરક્ત ઔર સવાબ **"સૂરએ ફાતિહા"** મેં હૈ વો ઔર કિસી સૂરતમેં નહીં. **"સૂરએ ફાતિહા"** પઢનેસે દો તિહાઈ કલામે મજીદ યા'ની બીસ પારે પઢનેકા સવાબ મિલતા હૈ. ઇસ સૂરતકા નામ **"સૂરએ શિફા"** હૈ. તમામ બીમારિયોંકે લિયે શિફા હૈ ઔર મૌતકે સિવા તમામ મરઝકી દવા હૈ. જો શખ્સ ઇસ સૂરતકો સોતે વક્ત ચંદ મરતબા પઢકર સો જાએ તો હર બલાસે મહફૂઝ રહેગા ઔર હર ચીઝસે અમન પાએ સિવા મૌતકે. ઇન્શાઅલ્લાહ.

બુખારકે લિયે હઝરત ઇમામ જાફર રદિયલ્લાહુ અન્હુ સે મન્કૂલ હૈ કે **"અલહમ્દુ શરીફ"** ચાલીસ મરતબા પાની પર દમ કરકે બુખારવાલે કે મુંહ પર છીટાદે તો અગર અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝઝતને ચાહા તો બુખાર દફા હો જાએગી. આંખકે દર્દકે લિયે ફજરકી સુન્નત ઔર ફર્ઝકે દરમિયાન એકતાલીસ (૪૧) મરતબા પઢકર દમ કરને સે દર્દ જાતા રહેગા. ઔર દૂસરી બીમારિયોં કે લિયે ભી મુફીદ હૈ. અમલ કરનેવાલા ઔર મરીઝ દોનોં ખુશ એ'તેકાદ હોં. રોઝી હાંસિલ કરનેકે લિયે આખિર રાતમેં એકતાલીસ (૪૧) મરતબા પઢનેસે બિલા મેહનત રોઝી મિલે ઔર ખુદાએ તઆલા રિઝક કે દરવાઝે ગૈબસે ખોલદે હર કિસ્મકી બીમારિયોંકે લિયે ઇસ સૂરત કે હુરૂફ જુદા જુદા લિખકર ઔર ઉનકો પાક પાનીસે ધોકર પિલાએ ખુદાકે હુક્મસે જલ્દ શિફા પાએ.

૨૩૬૫	૨૩૬૮	૨૩૭૧	૨૩૫૭
૨૩૭૦	૨૩૫૮	૨૩૬૪	૨૩૬૯
૨૩૫૯	૨૩૭૩	૨૩૬૬	૨૩૬૩
૨૩૬૭	૨૩૬૨	૨૩૬૦	૨૩૭૨

સૂરએ બકર

ફરમાને રિસાલત સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ હૈ, જિસ ઘરમેં **"સૂરએ બકર"** પઢી જાએગી ઉસમેં શૈતાન દાખિલ નહીં હો સકતા. ઇસકા નકશ જુનૂન, મિરગી, આસેબ, જુઝામ, કોઢમેં અક્સીરે આઝમ હૈ. ઇસકી આખિરી આયતેં દુશ્મન કે ગલ્બે તોળને કે લિયે મુફીદ હૈ ઇન આયતોં કે પઢનેકી બહુત તાકીદ આઈ હૈ.

૨૩૬૯૦૨	૨૩૬૯૦૫	૨૩૬૯૦૮	૨૩૬૮૯૪
૨૩૬૯૦૭	૨૩૬૮૯૫	૨૩૬૯૦૧	૨૩૬૯૦૬
૨૩૬૮૯૬	૨૩૬૯૧૦	૨૩૬૯૦૨	૨૩૬૯૦૦
૨૩૬૯૦૪	૨૩૬૮૯૯	૨૩૬૮૯૭	૨૩૬૯૦૯

સૂરએ નિસા

મિયાં-બીબી મેં જો ભી સાત (૭) મરતબા હર રોઝ ઇસ સૂરતકો પઢેગા ઉસકા જોડા મુહબ્બત કરને પર મજબૂર હોગા. ઇસ સૂરતકા નક્શ મકાન દુકાન જિસ જગહ લગાયા જાએ તમામ આફાત, ચોરી, બિજલી, ઝલઝલા, આગસે હિફાઝત હોગી અગર કોઈ શખ્સ ઇસ નક્શાકો અપને પાસ રખ્ખે તો તમામ મુસીબતોંસે ઔર બલાઓં સે બચા રહેગા. ઇન્શાઅલ્લાહ.

૨૮૪૮૨૨	૨૮૪૮૨૫	૨૮૪૮૨૮	૨૮૪૮૧૫
૨૮૪૮૨૭	૨૮૪૮૧૬	૨૮૪૮૨૧	૨૮૪૮૨૬
૨૮૪૮૧૭	૨૮૪૮૩૦	૨૮૪૮૨૩	૨૮૪૮૨૦
૨૮૪૯૨૪	૨૮૪૮૧૯	૨૮૪૮૧૮	૨૮૪૮૨૯

સૂરએ માઇદહ

કહત સાલીમેં **"સૂરએ માઇદહ"** કો પઢને સે પઢનેવાલા કહતસાલી સે હિફાઝત પાએગા ઇસકા નક્શ લિખકર અપને પાસ રખનેસે રોઝગાર મેં કુશાદગી હોગી. ઇસકા નક્શ ઇસ્તિસકા (પ્યાસ) કી બીમારીમેં ઘોલકર પિલાનેસે બીમારી દૂર હોગી. ઇન્શાઅલ્લાહ.

૨૧૨૧૩૬	૨૧૨૧૩૯	૨૧૨૧૪૨	૨૧૨૧૨૯
૨૧૨૧૪૧	૨૧૨૧૩૦	૨૧૨૧૩૫	૨૧૨૧૪૦
૨૧૨૧૩૧	૨૧૨૧૪૪	૨૧૨૧૩૭	૨૧૨૧૩૪
૨૧૨૧૩૮	૨૧૨૧૩૩	૨૧૨૧૩૨	૨૧૨૧૪૩

સૂરએ યૂનુસ

હમેશા ઇસકા વિર્દ રખનેવાલે પર મૌત કી સખ્તી ઔર અઝાબે કબ્ર નહીં હોગા. દુશ્મનોંકે મુકાબલેમેં ગલબા પાનેકે લિયે ઇસ સૂરતકા ઇક્કીસ મરતબા પઢનેવાલેકો અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂ ગાલિબ કર દેગા. આસેબઝદાકે ગલેમેં ઇસકા નક્શ ડાલનેસે બચ્ચોંકે લિયે ખૈરો બરકત હોતી હૈ ઔર બચ્ચે નઝરે બદસે મહફૂઝ રેહતે હૈં, મુસીબત ઔર સખ્તી દૂર હો જાતી હૈ. ઇસ સૂરત કી ૧૩ મરતબા તિલાવત કરને સે બ-ફઝલે ખુદાવંદા મુસીબત ઔર સખ્તી દૂર હો જાતી હૈ. ઇસ સૂરત કી આયતે કરીમા **"લા ઇલાહા ઇલ્લા અન્તા સુબ્હા-નકા ઇન્ની કુન્તુમ મિનઝ ઝાલિમીન"** હર કિસ્મકી પરેશાની, મુસીબત, કહેત, ફસાદ, લળાઇ, મુકદ્દમા બીમારી મેં સવા લાખ મરતબા પઢકર દુઆ માંગનેસે કામિયાબી હોગી.

૧૩૭૫૨૬	૧૩૭૫૩૦	૧૩૭૫૩૩	૧૩૭૫૧૯
૧૩૭૫૩૨	૧૩૭૫૨૦	૧૩૭૫૨૫	૧૩૭૫૩૧
૧૩૭૫૨૧	૧૩૭૫૩૫	૧૩૭૫૨૮	૧૩૭૫૨૩
૧૩૭૫૨૯	૧૩૭૫૨૩	૧૩૭૫૨૨	૧૩૭૫૩૪

સૂરએ કહફ

ઇસ સૂરતકો શબે જુમ્આ મેં પઢનેવાલેકે તમામ ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈં ઔર અલ્લાહકી તરફસે ઐસા નૂર મિલેગા જિસકી રોશની બયતુલ્લાહ શરીફ તક હોગી. અદાયગીએ કર્ઝ કે લિયે બાદ નમાઝે જુમ્આ

૧૨૬૩૭૯	૧૨૬૩૮૨	૧૨૬૩૮૫	૧૨૬૩૭૧
૧૨૬૩૮૪	૧૨૬૩૭૨	૧૨૬૩૭૮	૧૨૬૩૮૩
૧૨૬૩૭૩	૧૨૬૩૮૭	૧૨૬૩૮૦	૧૨૬૩૭૭
૧૨૬૩૮૧	૧૨૬૩૭૬	૧૨૬૩૭૪	૧૨૬૩૮૬

ઇસ સૂરતકો સાત મરતબા પઢે ઔર હુઝૂરે ખુદાવન્દી મેં રો રો કર દુઆ માંગે ઇન્શાઅલ્લાહ રબ્બે કરીમ ઉસકા કર્ઝ અદા કર દેંગે. જો આદમી હર રોઝ ઇસ સૂરતકો પઢેગા કોઢ, ફિત્નએ દજ્જાલસે મેહફૂઝ રહેગા. ઝબાનબંદી, બલાઓં સે હિફાઝત, રિઝકમેં ઇઝાફે કે લિયે હરરોઝ બાદ નમાઝે ફઝર પઢના મુફીદ હૈ, ઇસકા નકશ લિખકર પાસ રખનેસે તમામ આફાત ઔર બલાઓંસે હિફાઝત હોગી. ઇસકી આખિરી દો આયતેં પઢનેકી સખ્ત તાકીદ હૈ.

સૂરએ યાસીન

૪૨૨	૪૫૨	૪૪૦	૪૫૧	૪૪૬	૪૪૯
૪૪૨	૪૪૮	૪૪૫	૪૪૪	૪૨૫	૪૪૭
૪૪૦	૪૩૦	૪૪૩	૪૪૧	૪૩૧	૪૩૭
૪૩૧	૪૩૫	૪૩૯	૪૪૮	૪૩૨	૪૨૬
૪૪૨	૪૪૬	૪૪૬	૪૨૯	૪૩૩	૪૨૭
૪૫૩	૪૨૨	૪૫૫	૪૩૯	૪૩૧	૪૪૮

ઈસ સૂરતકે ફઝાઇલો ખવાસ બેહદ હૈં જિસે ન ઝબાન બયાન કર સકે ન કલમ તહરીર કર સકે. મુખ્તસર યે હૈ કે જો **"સૂરએ યાસીન"** પઢેગા અગર ખૌફ હૈ તો અમન પાએગા, અગર બીમાર હૈ તો શિફા પાએગા, અગર આસેબ હો તો દૂર હોગા. અગર ભૂકા પ્યાસા હૈ તો ભૂક-પ્યાસ સે નજાત પાએગા, અગર કર્ઝદાર હૈ તો કર્ઝ અદા હોગા, અગર કારોબાર મેં મન્દી હૈ તો ગૈબ સે રિઝક કે દરવાઝે ખુલતે હૈં.

ઇસકા ખતમ બડી મુસીબત કો દૂર કરતા હૈ. જિસકા તરીકા યે હૈ કે સાત મરતબા **"અલહમ્દુ શરીફ"** હર મતરબા **"અલહમ્દુ શરીફ"** કે બાદ **"યાસીન"** **"યાસીન"** ગ્યારહ મરતબા પઢેં ફિર **"સૂરએ યાસીન"** પઢના શુરૂ કરેં, પેહલે મુબીન પર પહુંચકર ફિર **"બિસ્મિલ્લાહ"** **"અલહમ્દુ શરીફ"** સાત મરતબા પઢેં ઔર દૂસરે મુબીન તક પઢેં ઇસી તરહ સાત મુબીન તક પહુંચકર હર મરતબા **"બિસ્મિલ્લાહ"** **"અલહમ્દુ શરીફ"** સાત મરતબા પઢકર શુરૂઅ સે આખિર તક **"સૂરએ યાસીન"** ખત્મ કરેં. યે અમલ હફ્તે કે રોઝસે શુરૂ હોતા હૈ. પેહલે દિનકા ખત્મ કા સવાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર હઝરત ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ રહમતુલ્લાહ અલયહિ કી રૂહકો બખ્શે. દૂસરે દિન યાની ઇતવારકે ખત્મકા સવાબ અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર હઝરત બા યઝીદ બુસ્તામી રહમતુલ્લાહ અલયહિ કો બખ્શે. તીસરે દિન પીરકા સવાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર હઝરત કાઝી અહમદ હસન સંજરી રહમતુલ્લાહ અલયહિ કો. ચૌથે દિનકા સવાબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર હઝરત હઝરોયા રહમતુલ્લાહ અલયહિ કો. પાંચવેં દિનકા સવાબ અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર હઝરત ઇસમાઈલ સાસાની રહમતુલ્લાહ અલયહિ કો. જુમેરાત કા સવાબ અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર હઝરત અબૂ સઈદ અબુલ ખૈર રહમતુલ્લાહ અલયહિ કો, જુમ્આ કા સવાબ અલ્લાહકે નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ઔર મહમૂદ ગઝનવી રહમતુલ્લાહ અલયહિ કી રૂહપાકકો બખ્શે. હર રોઝ ઇસ અમલકો જારી રખ્ખે યે અમલ તીસ મિનિટકા હૈ. યે અમલ અપની તાસીર મેં બહુત જલ્દ અસર કરનેવાલા ઔર અઝીમસે અઝીમ કામ કો બનાનેવાલા હૈ.

સૂરએ ફત્હ

ફરમાને રિસાલત સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ હૈ કે **"સૂરએ ફત્હ"** મુઝે તમામ નેઅમતોં સે ઝયાદા મેહબુબ હૈ. યે સૂરત હર કિસ્મકી મુસીબતમેં પઢના બિલ ખુસુસ બાદ નમાઝે ઝોહર તિલાવત કરના કુશાઇશ કી કુંજી હૈ. નકશ અપને પાસ રખનેસે તમામ મુઆમલાતમેં સુહૂલત હોગી.

સૂરએ ફત્હ કા નક્શ સામને હૈ.

૪૭૦૨૬	૪૭૨૧૦	૪૭૨૧૩	૪૭૧૯૯
૪૭૧૧૨	૪૭૨૦૦	૪૭૨૦૫	૪૭૨૧૧
૪૭૨૦૧	૪૭૨૧૫	૪૭૨૦૮	૪૭૨૦૪
૪૭૨૦૯	૪૭૨૦૩	૪૭૨૦૨	૪૭૨૧૪

સૂરએ રહમાન

અલ્લાહકે મહબૂબ નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા, જો શખ્સ **"સૂરએ રહમાન"** કી તિલાવત કરતા હૈ વો અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતોંકા શુક્રિયા અદા કરતા હૈ. ઇસ સૂરતકી તિલાવત અવ્વલ આખિર **"દુરૂદ શરીફ"** ગ્યારહ મરતબા પઢકર કરે, ફિર દુઆ માંગનેસે હર મક્સદ મેં કામિયાબીકી ઝમાનત હૈ. દરદે ચશ્મ મેં ઇસ સૂરતકો પઢકર દમ કરનેસે સેહત હોતી હૈ. તિલ્લી કે બઢને પર ઇસકો પઢકર તિલ્લી પર દમ કરનેસે બઢી હુઈ તિલ્લીકો આરામ હોતા હૈ. ચેચક કી બીમારીમેં કાલા દોરા માથે કે બાલોંસે લેકર પૈર કે નાખુન તક નાપેં ઔર **"સૂરએ રહમાન"** પઢના શુરૂ કરેં ઔર હર **"ફ-બિઅય્યિ આલાઇ રબ્બિકુમા તુકઝ્ઝિબાન"** કો પઢકર દોરે પર ગિરહ લગાએં ઔર દમ કરેં ઔર યે દોરા ગલેમેં બાંધેં ઇન્શાઅલ્લાહ યે દોરા જબ તક ગલેમેં રહેગા ચેચક નહીં હોગી. ઇસકા નક્શ હર કિસ્મકી હાજત મેં ઇસ્તેમાલ કરનેસે કામિયાબી હોતી હૈ.

૩૦૩૦૩	૩૦૩૦૬	૩૦૩૦૯	૩૦૩૯૬
૩૦૩૦૮	૩૦૩૯૭	૩૦૩૦૨	૩૦૩૦૭
૩૦૩૯૮	૩૦૩૧૧	૩૦૩૦૪	૩૦૩૭૧
૩૦૩૦૫	૩૦૩૦૦	૩૦૩૯૪	૩૦૩૧૦

સૂરએ વાકિઅહ

ગિના કે લિયે બુઝુરગોંસે ઇસ સૂરતકા પઢના મા'મુલ ચલા આતા હૈ. અમલ યે હૈ કે ગ્યારહ મરતબા **"દુરૂદ શરીફ"** પઢે યે અમલ જુમ્આકી ફજરકી નમાઝકે બાદ સે શુરૂ કરે **"દુરૂદ શરીફ"** કે બાદ **"સૂરએ વાકિઅહ"** કો પચ્ચીસ (૨૫) મરતબા પઢે ઔર હર નમાઝકે બાદ ઇસી તરહ અગલે જુમ્આ તક પઢેં. આઠવેં દિન ખત્મ કરકે મગરિબ ઇશાકી નમાઝકે બાદહી યે અમલ પઢે, નવેં દિનસે બાદ નમાઝ ફજર એક મરતબા બાદ નમાઝે મગરિબ એક મરતબા પઢેં. ઇન્શાઅલ્લાહ ગુરબત દૂર હોકર ગિના હાસિલ હોગા.

સૂરએ મુલ્ક

યે સૂરત ઉસકો જો શખ્સ હરરોઝ બાદ નમાઝે ઇશા પાબંદીસે તિલાવત કરેગા અઝાબે કબ્રસે બચાએગી. જો શખ્સ ઇસકો ચાલીસ મરતબા પાક સાફ હોકર ઇત્ર લગાકર તન્હાઈમેં બૈઠકર અવ્વલો આખિર **"દુરૂદ શરીફ"** ગ્યારહ મરતબા પઢે ફિર ઇસ સૂરતકો ચાલીસ (૪૦) મરતબા પઢે તો ઉસકી તમામ મુસીબતેં ઔર મુશ્કિલેં હલ હોંગી. અગર કર્ઝદાર હોગા તો કર્ઝસે નજાત હો. ઇસકા નકશા લિખકર અપને પાસ રખને સે હર મકસદ મેં કામિયાબી હોતી હૈ.

૩૩૧૯૯	૩૩૧૯૪	૩૩૨૦૧
૩૩૨૦૦	૩૩૧૯૮	૩૩૧૯૬
૩૩૧૯૫	૩૩૨૦૨	૩૩૧૦૭

સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલ

ઇસ સૂરતકી તિલાવત રોઝાના કરનેસે ખૈરો બરકત હોતી હૈ. ઇસ સૂરતકો પઢકર હાકિમકે સામને જાએ તો મહેરબાની સે પેશ આએગા દુશ્મનકી ઝબાન બંદી ઔર ઉસકી કમઝોરી કે લિયે ઇસ સૂરતકી તિલાવત બહુત મુફીદ હૈ. ખતરનાક સે ખતરનાક મરીઝ કો દમ કરકે હર રોઝ પાની પિલાને સે શિફા હો જાતી હૈ. રિઝક કી કુશાદગી કે લિયે હર રોઝ સુન્નત ઔર ફર્ઝ કે દરમિયાન નમાઝે સુબ્હમેં એકતાલિસ (૪૧) બાર મએ **"બિસ્મિલ્લાહ"** પઢના ચાહિયે ગૈબસે રોઝી મિલેગી. દૂસરા અમલ યે હૈ કે હર નમાઝકે બાદ દો મરતબા **"સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલ"** પઢે ઔર ઇશાકે બાદ તીન મરતબા પઢે. તિસરા અમલ યે હૈ કે બાદ નમાઝે ઇશાં અવ્વલો આખિર **"દુરૂદ શરીફ"** પઢે ફિર ગ્યારાહ સૌ ગ્યારહ (૧૧૧૧) મરતબા યા મુગ્ની પઢે ફિર ગ્યારહ (૧૧) મરતબા **"સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલ"** પઢે. મુજર્રબુલ મુજર્રબ બહુતસે બુઝુરગોં કા મા'મૂલ હૈ. બાદ નમાઝે ઇશા ઇસ સૂરતકી મુદાવમત પર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઝિયારત સે મુશર્રફ હો.

સૂરએ ઇખ્લાસ

હદીસ શરીફમેં હૈ જો શખ્સ તીન (૩) મરતબા **"સૂરએ ઇખ્લાસ"** પઢેગા તો ઉસકો ખત્મુલ કુરઆન કા સવાબ હાસિલ હોગા ઔર જન્નત ઉસપર વાજિબ હો જાતી હૈ. ઔર હઝરત સય્યિદે આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા કે **"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ શરીફ"** કા પઢનેવાલા અપની મુરાદોંકો પહુંચેગા. ખ્વાહ દુન્યવી હોં યા દીની. અગર બાદ નમાઝે ઇશા ખડે હોકર એકસૌ એક (૧૦૧) મરતબા પઢે તો તમામ ગુનાહ ઉસકે મુઆફ કર દિયે જાએં ઔર અગર બીમારકો લિખકર ઔર ધોકર પિલાએ તો સિહત હાસિલ હો. હર બલાકે લિયે અગર નકશ ઇસ્કા બચ્ચે કે ગલેમેં બાંધે તો બચ્ચા તમામ આફાત સે મહફૂઝ રહે.

૩૩૫	૩૩૦	૩૩૭
૩૩૬	૩૩૪	૩૩૨
૩૩૧	૩૩૮	૩૩૩

સૂરએ નાસ

જો શખ્સ અપને ઉપર પઢકર દમ કરે ઉસપર કિસીકા સહર ન ચલે ઔર હર બલાસે મહફૂઝ રહે ઔર દફએ સહર કે વાસ્તે એકસૌ (૧૦૦) મરતબા પઢેં ઔર અગર હર રોઝ પઢેં તો તમામ ગુનાહ મુઆફ કિયે જાતે હૈં ઔર સહર ઝદહ ઔર આસેબ ઝદહ પર પઢ કર દમ કરેં તો ઉસે નજાત હાસિલ હોગી ઔર નકશ ઇસકા લિખકર પાસ રખ્ખે તો તમામ પરેશાની વ હર બલાસે નજાત મિલે. ઇસકે પર૯૬ અદદ હૈં.

૧૩૨૩	૧૩૨૭	૧૩૩૦	૧૩૧૬
૧૩૨૯	૧૩૧૭	૧૩૨૨	૧૩૨૮
૧૩૧૮	૧૩૩૨	૧૩૨૫	૧૩૨૧
૧૩૨૬	૧૩૨૦	૧૩૧૯	૧૩૩૧

ખતીબ કિતાબ ઘર એન્ડ પ્રિન્ટર્સ
ખાસ બજાર, તીન દરવાજા, એહમદઆબાદ. (ગુજરાત)

DO NOT
WALK PROUDLY ON THIS EARTH
YOU CAN
NEITHER TEAR THIS EARTH APART
NOR CAN
YOU RIVAL THE MOUNTAINS IN HEIGHT

QURAN 17:37

DAYS ARE THE PAGES OF YOUR LIFETIME SO BIND THEM WITH YOUR BEST DEEDS

Imam Ali

Ghurar al Hikam

The words of Allah are the medicine of the heart.
—Imam Ali (AS)

Whether you love or hate Ali ibn Abi Talib
40 times a day you will put your head down
in the direction he was Born